

ಲೌಕಿಕ ಅಥವಾ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ರಾಯಚೂರು

ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪ ಭಾರತಂ

ಗದ್ಯಾನುವಾದ
ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್

ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ
ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೮

ರವಿಣೀ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ವಾಯಚೂರು

ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ
ಪಂಪ ಭಾರತಂ
(ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ)

ಗದ್ಯಾನುವಾದ
ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು- ೫೬೦೦೦೮

Pampakavi Virachita-PAMPABHARATAM-(Vikramarjuna Vijayam) Original with Prose rendering by : **Sri N. Anantharangachar** published by : **Kannada Sahitya Parishattu** , Pampa Mahakavi Road, Chamarajapete, Bengaluru- 560018

Pages : 787+iv Price : Rs. 300=00 : 2016

ಮುದ್ರಣ ವರ್ಷ : ೨೦೧೬
ಪ್ರತಿಗಳು : ೧೦೦೦
ಬೆಲೆ : ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು

© ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು - ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್

ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಜರಗನಹಳ್ಳಿ ಶಿವಶಂಕರ್	ಡಾ. ಎಚ್.ಎಲ್. ಪುಷ್ಪ
ಡಾ. ಮೂಡಾಕೂಡು ಚನ್ನಸ್ವಾಮಿ	ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎನ್. ಶಾಧುರಾವ್
ಪ್ರೊ. ಧರಣೇಂದ್ರ ಕುರಕುರಿ	ಶ್ರೀ ಎ.ಆರ್. ಉಜ್ಜನಪ್ಪ
ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣಗೌಡ	ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ ಅಡಿಗ
ಶ್ರೀ ರಂಜನ್ ದರ್ಗಾ	ಶ್ರೀ ದಾರಂಪಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹ ಐತಾಳ್
ಡಾ. ಹನುಮಾಕ್ಷಿ ಗೋಗಿ	ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಹತಗುಂದಿ
ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ರವಿ	ಶ್ರೀ ವ.ಚ. ಚನ್ನೇಗೌಡ
ಡಾ. ತಮಿಳ್ ಸೆಲ್ವಿ	ಶ್ರೀ ಪಿ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪ್ಪ
ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ಸಿಂಪಿ	ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್.ಪರಡ್ಡಿ, ಸಂಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರು - ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು : ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು : ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ನಿರ್ದೇಶಕರು - ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎ. ದಯಾನಂದ
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಮುಖಪುಟ ಕಲಾವಿನ್ಯಾಸ : ಶ್ರೀ ಯು.ಟಿ. ಸುರೇಶ್

ಮುದ್ರಣ : ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೮

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ. ೧೯೧೫ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೂ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಹೊರತಂದಿದೆ. ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಕಾಡುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳು, ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಜಾನಪದ, ಶಾಸನ, ಆರೋಗ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಂಥ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮರುಮುದ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಪಂಪ ಭಾರತಂ' (ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ) ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಲೆವೆನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರುಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಎಂದಿನ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಹೃದಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಉಪೋದ್ಘಾತ	೧
೧. ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ	೬೭
೨. ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	೧೨೪
೩. ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	೧೬೯
೪. ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ	೨೦೮
೫. ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ	೨೫೭
೬. ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ	೨೯೯
೭. ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ	೩೩೦
೮. ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ	೩೬೭
೯. ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ	೪೧೨
೧೦. ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ	೪೫೧
೧೧. ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	೫೦೦
೧೨. ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	೫೫೯
೧೩. ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ	೬೩೬
೧೪. ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ	೬೮೨
ಅನುಬಂಧ	೭೦೮
ಶಬ್ದಕೋಶ	೭೨೪

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ.೯-೧೦ನೇ ಶತಮಾನಗಳು ಬಹು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದುವುಗಳು. ಈ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತಗಳ ಸಂಘಟ್ಟದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತೋರಿ ಬರತೊಡಗಿದವು. ಒಂದು ಕಾಲವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಾಗ ಇವೆರಡು ಕಾಲಗಳ ಸಂಘಟ್ಟನೆಗಳಿಂದಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಗಮಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸವಿಚಾರಗಳು ತಲೆದೋರಿ ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವುವು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಕಾಲಗಳ ಸಂಧಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹುವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದು. ಜನಾಂಗವು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪೂರ್ವದ ನಡತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡದಂತೆಯೂ ಹೊಸ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸದಂತೆಯೂ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವಭಾವ. ಕ್ರಮೇಣ ಹಳೆಯ ಚಾಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ನವೀನ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉರಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಆಶ್ರಯವು ದೊರೆತು ಅವುಗಳು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತತ್ಕಾಲದ ಪ್ರಚಲಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುವು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ. ೯-೧೦ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲಕರಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಶಾಸನಗಳ ನೆರವಿನಿಂದಲೂ ಹೇಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ವೀರಶೈವರು ನಿಮಿತ್ತ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ತಂಡದವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ದಿಗಂಬರಪಂಥವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಶ್ರವಣ ಬೆಳುಗೊಳವು ಅವರ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವೈದಿಕಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನೇರವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದ ಬೌದ್ಧ ಜೈನಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಮತವು ಜನರ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗದೆ ೮-೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿರಬೇಕು. ಜೈನರಿಗೆ ಹಿಂದೆ, ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಾವಿಡಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಂದು ಬೌದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಇವೆರಡೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಜೈನರಾದರೂ ಬೌದ್ಧರಂತಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಮತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ದೇಶಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ತಾವೂ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ದೇಶೀಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದರು. ಜೈನ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ವಿರಕ್ತರೂ ಆಚಾರಶೀಲರೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾಜ ನಿರ್ಮಾಪಕರಾಗಿ

ಅವರ ಆದರ ಪೋಷಣೆಗೂ ಅವರ ಸಾಮಂತರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಜೈನರ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಗಳೂ, ದಾನಧರ್ಮಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಸಮೂಹದ ಆದರ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಅವರ ಜೈನಧರ್ಮವು ಮನರಂಜಕವಾಯಿತು. ವೈದಿಕ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವ ಅವರ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಆಚಾರಗಳನ್ನೇ ತಾಳಿದವು. ಜೈನಪಂಡಿತರೂ ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆಗ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಇತರ ಪಂಡಿತರೊಡನೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ತಾವೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಜೈನರು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಅವರ ಒತ್ತಂಬಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ದ್ರಾವಿಡಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮತಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಜೈನರು ತಮಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೋ ಸರಿಯಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೋ ಆಗಿನ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದುವರೆಗಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾದರಣೆಯನ್ನು ತೋರಿದರೂ ಜೈನರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನಾದರಣೆಯನ್ನು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮತತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ದ್ರಾವಿಡಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಮೇಲೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಪಂಡಿತಪಾಮರರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಮಂತಭದ್ರ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದ ಮೊದಲಾದವರು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣಾಟಕವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ನೃಪತುಂಗನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೆಲವು ಕವಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಾವುವೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಕದಂಬ, ಗಂಗ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವರು. ಅವರು ಜೈನಗುರುಗಳಿಗೂ ಬಸದಿಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಾವೂ

ಜೈನಮತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಗರ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ರಾಚಮಲ್ಲನೇ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವನು. ನೃಪತುಂಗ ಅಮೋಘವರ್ಷ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರು ವೀರಜೈನರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಇಂದ್ರನು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನವ್ರತದಿಂದ ನಿರ್ವಾಣಹೊಂದಿದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಳುಕ್ಯದೊರೆಯಾದ ತೈಲಪನು ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಚಾಳುಕ್ಯರು ಶೈವರೇ ಆದರೂ ಜೈನಮತದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿದರು.

ಆದಿಕಾಲದ ಕನ್ನಡಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಆ ಕಾಲದ ಸಂಸೃತಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತ ಕಾಲ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ತಲೆದೋರಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳ ದೋಷಗಳನ್ನು ವಿಚಿತವಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಭಾವದ ತೀವ್ರತೆಯೂ ಸರಳತೆಯೂ ಮಾಯವಾಗಿ ರೀತಿ, ಗುಣಾಲಂಕಾರಗಳಿಗೂ ಕವಿಸಮಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವುಂಟಾಗಿದ್ದಿತು. ಆನಂದವರ್ಧನನ ಧ್ವನಿತತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೃಪತುಂಗನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ತಲೆದೋರಿದ್ದಿತು. ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಹೊಸರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಂಬ ತೊಡಗಿದರು. ಆ ಭರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡನುಡಿಯ ಗಡಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ಮೀರಿ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುವು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಪತುಂಗನು ವ್ಯಸನಪಟ್ಟ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಳನ ಮಾಡಬಹುದು; ಬೆರಸುವಾಗ ಯಾವ ನಿಯಮವನ್ನನುಸರಿಸಬೇಕು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲನೆಯದು. ಈ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊಸಮಾದರಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬೀಳತೊಡಗಿರಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನವು ತಲೆದೋರಿ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಸು ತಲೆದೋರಿತು. ವೀರಾಗ್ರೇಸರರೂ ತ್ಯಾಗವೀರರೂ ಆದ ರಾಜರುಗಳೂ ಅವರ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕವಾದುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂ ಕವಿಗಳಾದರು. ರಾಜರುಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳನೇಕರು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತರಾದರು. ಕವಿಗಳು ಕಲಿಗಳೂ ಆಗಿ ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಶ್ರಯದಾತರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಋಣವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಗಂಗ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ,

ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜರ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಣ್ಣೆಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡರತ್ನತ್ರಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪಂಪ ಪೊನ್ನ ರನ್ನರು ವೀರರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾತರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದರೂ ಶಾಂತಿರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಾವು ಜನಸಮಯದೀಪಕರಾದುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳ ಮಣವೆಳಗಿನಿಂದಲೇ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಪಂಚವು ಜ್ವಾಜ್ಜಲ್ಮಮಾನವಾಗಿದೆ-

ಪಂಪ: ಕನ್ನಡರತ್ನತ್ರಯರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗ ಪಂಪ. ಕಾಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈತನು ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ. ಆಲ್ಲದೆ ಕವಿವೃಷಭ. 'ಪಸರಿಪ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಡೆಯನೊರ್ವನೆ ಸತ್ಯವಿ ಪಂಪಂ' ಎಂಬ ನಾಗರಾಜನ ಉಕ್ತಿಯು ಆಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ. ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳು 'ಮುನ್ನಿನ ಕಬ್ಬಗಳೆಲ್ಲವನು ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದು' ದಲ್ಲದೆ ಆಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದವುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದುವು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸುದೈವದಿಂದ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೋಷಕನ, ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಷಯಕವಾದ ಪೂರ್ಣವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾಚಕರು ಕೃತಿಗಳ, ಕೃತಿಕರ್ತನ, ಮತ್ತು ಕೃತಿಭರ್ತನ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ತೆಲುಗುದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೆಂಗಿಪಟುವಿನಲ್ಲಿ ವಸಂತ, ಕೊಟ್ಟೂರು, ನಿಡುಗುಂದಿ, ವಿಕ್ರಮಪುರ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರಗಳಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೂ ಉಚಿತಪುಣ್ಯನೂ ವತ್ಸಗೋತ್ರೋದ್ಭವನೂ ನಯಶಾಲಿಯೂ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಮತಿಯೂ ಆದ ಮಾಧವಸೋಮಯಾಜಿ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಆತನು ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವಕೃತಯಾಜಿಯಾದನು. ಆತನ ಯಜ್ಞಕುಂಡಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಹೋಮಧೂಮವು ದಿಗ್ವಿಜಯರಿಗೆ ಕೃತಕುರುಳಿನಂತೆಯೂ ತ್ರಿಭುವನಕಾಂತೆಗೆ ಕಂಠಾಭರಣದಂತೆಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಮಾಡಿದ ಪಶುಹತ್ಯಾದೋಷದಿಂದ ಆತನ ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿ ಕರಿದಾಯಿತೆಂದು ಕವಿಯ ಕೊರಗು. ಆತನ ಮಗ ಅಭಿಮಾನಚಂದ್ರ. ಇವನು ಆರ್ಥಿಗಳು ಯಾಚಿಸಿದ ಸಾರವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯೋಜನೆಯಿಂದಿತ್ತು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದನು. ಭುವನಭವನ್ಶ್ವಾತನಾದ ಅಭಿಮಾನಚಂದ್ರನ ಮಗ ಕೊಮರಯ್ಯ. ಈತನು ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗ. ಪುರಾತನಚರಿತ. ಈತನಿಗೆ ಗುಣಮಣಿರತ್ನಾಕರನೂ ಅಜ್ಞಾನತಮೋನೀಕರನೂ ಆದ ಅಭಿರಾಮದೇವರಾಯನೆಂಬುವನು ತನಯ. ಈತನು 'ಜಾತಿಯೊಳ್ಳೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ವಿಪ್ರಕುಲಂಗೆ ನಂಬಲೇಮಾಶೋ ಜಿನೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಮೆ ವಲಂ ದೊರೆ ಧರ್ಮದೊಳೆಂದು ನಂಬಿ ತಜ್ಞತಿಯನುತ್ತರೋತ್ತರಂಮಾಡಿ ನೆಗೆಟ್ಟಿದನ್.' ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಪಂಪನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನದಿಂದ ಅಭಿರಾಮದೇವರಾಯನಿಗೆ ಭೀಮಪಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಂಪನ ತಾಯಿ ಅಣ್ಣಿಗೇರಿಯ ಸಿಂಘಣ ಜೋಯಿಸನ ಮಗಳಾದ ಅಬ್ಬಣಬ್ಬೆ. ಇವರ ಮಗನೇ

ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಪಂಪ. ಪಂಪನಿಗೆ ಜಿನವಲ್ಲಭನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಇವನು ಪಂಪನಂತೆಯೇ ಕವಿಯೂ ಪಂಡಿತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ವೆಂಗಿಪೆಳುವು ತೆಲುಗುದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅಂದರೆ ವೆಂಗಿಮಂಡಲದ-ವೇಮಲ ವಾಡದ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪಂಪನ ತಾಯಿಯ ತವರೂರಾದ ಅಣ್ಣೇಗೇರಿಯು ಕನ್ನಡದೇಶವೇ ಆದುದರಿಂದ ಪಂಪನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದೇಶದ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಪಂಪನು ದುಂದುಭಿಗಳಿಗಿರನಿನದ, ದುಂದುಭಿಸಂವತ್ಸರೋದ್ಭವ,

'ಕದಲೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮಂ
ಮೃದು ಕುಟಲ ಶಿರೋರುಹಂ, ಸರೋರುಹವದನಂ
ಮೃದು ಮಧ್ಯಮತನು, ಹಿತಮಿತ
ಮೃದುವಚನಂ, ಲಲಿತಮಧುರಸುಂದರವೇಷಂ ||
ವತ್ಸಕುಲತಿಲಕನ್, ಅಭಿಜನ
ವತ್ಸಲನ್, ಅಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿ, ಕುಕುವಿಯಶೋನಿ
ಮರ್ತ್ಯರನ್, ಅಮೃತಮಯೋಕ್ತಿ, ಶ
ರತ್ನಮಯದುಘಾಂಶುವಿಶದಕೀರ್ತಿವಿತಾನಂ'

ಆತನು ಲಲಿತಾಲಂಕರಣ, ರಸಿಕ, ಶಿಸ್ತುಗಾರ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಎಂದರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ತಾನು ವನಿತಾಕಟಾಕ್ಷಕುವಲಯವನಚಂದ್ರನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು, ಕೇರಳವಿಟೀಕಟೀ ಸೂತ್ರಾರುಣಮಣಿಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು, ಮಲಯ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಯುವತಿಯರು ತನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ತನಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಆತನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀಲಾವಣ್ಯದ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಒಳಗುಟ್ಟು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆತನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಾರಂ ಅನಂಗಜಂಗಮಲತಾಲಲಿತಾಂಗಿಯರಿಂದಮಲ್ತೆ ಸಂಸಾರಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿರುವುದು. ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಆತನಿಗೆ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ಸ್ನಾನ, ಅನುಲೇಪನ, ಪುಷ್ಪಧಾರಣ, ಭೋಜನ, ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಣ, ದುಕೂಲಾಚ್ಛಾದನ, ವನವಿಹಾರ, ಜಲಕ್ರೀಡಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಅನುಭವವೂ ರಸಿಕತೆಯೂ ಇತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಭವದ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು 'ಅದಿಪುರಾಣದ' ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚೈತ್ರಯಾತ್ರಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರೂ ಪಂಪನಿಗೆ ಭೋಗದ ಮಿತಿಯೂ ತ್ಯಾಗದ ಹಿತವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳ ಇತಿಮಿತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ಅವನು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಧರ್ಮಂ ಪ್ರಧಾನಂ, ಅರ್ಥಂ
ಧರ್ಮಾಂಘ್ರಪಘಂ, ಅವರ್ಕ ರಸಮದು ಕಾಮಂ ||

ಪಂಪನ ಬಾಲ್ಯದ ವಿವರಗಳೇನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಈತನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಮತ್ತು ಜೈನಧರ್ಮ

ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯ ಈತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ಣಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಶಿಲ್ಪ, ವೈದ್ಯ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಇವನು ಆಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈತನ ಗುರು ಕೊಂಡಕುಂದಾನ್ವಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದೇವೇಂದ್ರಮುನಿ. ಈತನಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಬಹಳಭಕ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ದೇವೇಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರವಂದ್ಯ ಪರಮಜನೇಂದ್ರಮುಖವಾಕ್ಯಂದ್ರಿಕಾಪ್ರಸರಪ್ರಸಾದೋದೀರ್ಣಸೂಕ್ತಿಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಲಾಕೀರ್ಣಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೇವೇಂದ್ರಮುನಿಯು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬುದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಂಪನು ವೆಂಗಿಪಟುವಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿ ಈ ಗುರುವಿನ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ 'ಆರಂಕುಸಮಿಟ್ಟಾದಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿದೇಶಮಂ' 'ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಮೇಣ್ ಮೆಳೆದುಂಬಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್ ಬನವಾಸಿದೇಶದೊಳ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ನಾನಾ ರೀತಿ ಹಾತೂರೆಯುವ ಬನವಾಸಿದೇಶದ ಸಂಬಂಧ ವುಂಟಾಗಿರಬೇಕು.

ಪಂಪನ ವಿದ್ಯಾವೈದುಷ್ಯದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ, ಆಗ ವೆಂಗಿಮಂಡಲದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಕನ್ನಡಸೀಮೆಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಲೆಂಬುಳಪಾಟಕವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಮೂರನೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಮಂತರಾಜನಾದ ಆರಿಕೇಸರಿಯು ಪಂಪನನ್ನು ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಪಂಚರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೂ ಧರ್ಮಪುರವೆಂಬ ಶಾಸನಾಗ್ರಹಾರವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ 'ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ' ನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಆತ್ಮತೃಪ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಧರ್ಮಯೋಗದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶಕವರ್ಷ ೮೬೩ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರವಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ೩೯ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ತಿಥಿವಾರನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಚರಿತ್ರೆಯಾದ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದನು. ಇದಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ಪಂಪಭಾರತ'ವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು. ಒಂದನ್ನು ಮೂರುತಿಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಚಿಸಿದನೆಂದೂ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಜಿನಾಗಮವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿರುವನೆಂದೂ ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಆದಿಪುರಾಣ-ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಪಂಪನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಕೃತಿ. (ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪಂಪನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದು). ಇದು

ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥ. ಪ್ರಥಮತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಪುರುಂದೇವನ ಕಥೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಪಂಪನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವಾದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳಾದ ಲೋಕಾಕಾರಕಥನ, ನಗರ ಸಂಪತ್ತರಿವರ್ಣನ, ಚತುರ್ಗತಿಸ್ವರೂಪ, ತಪೋಧ್ಯಾನವ್ಯಾವರ್ಣನ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಒಂದೂ ಬಿಡದೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಪಂಪನ ಅದಿಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಮೂಲ, ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪೂರ್ವಪುರಾಣ. ಅ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಅದರ ಮೂಲರೇಖೆ, ಉದ್ದೇಶ, ಸ್ವರೂಪ-ಯಾವುದೂ ಕೆಡದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ಕಾರ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಾಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಹುಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಪೂರ್ವಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಋಣ. ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ವಚನಗಳನ್ನೂ ವಚನಖಂಡಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಗ್ರಂಥದ ಬಹುಭಾಗ ಪೂರ್ವಪುರಾಣದ ಅನುವಾದವಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಕೈವಾಡ ಪ್ರಕಾಶವಾಗದೇ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಾಂಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಪ್ರತಿಭಾಪಕ್ಷಿ ಗರಿಗರಿದಿ. ಗಗನವಿಹಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲಾಸದಿಂದ ವಾಚಕರ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೀರಿ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಂತೂ ಆತನು ಅತಿನಿಪುಣ. ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಭವಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನೂ ಕವಿಯು ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಿನಸೇನನ ಮಹಾಸಾಗರದಿಂದ ಆಣಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ವಿವೇಕಯುತವಾದ ಕತ್ತರಿಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಗ್ರಂಥದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿರುವ ಭವಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುವ ಸೂತ್ರಧಾರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಒಲವು ಐಹಿಕ ಭೋಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದು ವ್ರತದಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಡೆಯ ಐದು ಭವಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯು ಮಾಯವಾಗಿ ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಅನಂತವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕವಿಯು ಬಹುರಮಣೀಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಅನೇಕ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಕಥೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಲಾಲಸೆಯ, ಕೀರ್ತಿಕಾಮನೆಯ, ವೃಥವಮೋಹದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನೂ ಅದರಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಬಹುದಾದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಬಹು ಕಲಾಮಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಭೋಗಂ ರಾಗಮನಾಗಿಸಿದೊಡಂ ಹೃದ್ರೋಗಮನುಂಟುಮಾಡುಗುಂ' 'ಅಮರೇಂದ್ರೋನ್ನತಿ,

೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಖೇಚರೇಂದ್ರವಿಭವಂ, ಭೋಗೀಂದ್ರ ಭೋಗಂ ಇವೆಲ್ಲಮಧ್ಯವಂ, ಅಭೀಷ್ಟಸುಖಪ್ರದಮ ದೊಂದೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನಂ.' ಅದಕ್ಕೆ ಭೋಗವನ್ನು ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ವೈಭವವನ್ನು ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಲೀನಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸಾಧನ 'ಜಿನಧರ್ಮಮಾರ್ಗಂ' 'ಜಿನಚರಣಮೆ ಶರಣಂ' ಇದೇ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅನುರಣಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪಲ್ಲವಿ. ಈ ಭಾವವನ್ನು ವಾಚಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವೇಶಮಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಿತ್ರಪರಂಪರೆ, ಭಾವಗಳ ಒಳತೋಟಿ, ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವರ್ಣನಾ ವೈಖರಿ, ನಾಟಕೀಯತೆ ಇವು ಎಂತಹವನನ್ನಾದರೂ ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನಕ್ರಮದಿಂದಲಾದರೂ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ.

ಆದಿಪುರಾಣದ ವಿಹಾರವಿಮರ್ಶೆ: ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನಿಗೆ ಆ ಪರಿಪಾಕವುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲಬೇಕಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆತನು ಸಿಂಹಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷೇಣ ಮತ್ತು ಸೌಂದರಿಯರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸಿನಾಗಲು ತಂದೆಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ತನಗೆ ಕೊಡದೆ ಜನಪ್ರಿಯನಾದ ಕಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಜಯವರ್ಮನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ನೋವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲಾರದ ವೈಭವವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಪಡೆದು ಈಗ ನನಗುಂಟಾದ ಅಭಿಭವವನ್ನು ನೀಗುತ್ತೇನೆಂದು, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭುಗುರು ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಡೆದು ಘೋರತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಳೊಡಗೂಡಿ ಸಮಸ್ತ ವೈಭವದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರನ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ತಾನೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಾಸೆ ಪಟ್ಟನು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಮಾರಿ ಅಲ್ಪಸುಖಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಗತಜೀವಿತನಾಗಿ ಅಳಕಾಪುರದ ಅತಿಬಳರಾಜನಿಗೂ ಆತನ ಮಹಾದೇವಿ ನಯನಮನೋಹರಿ ಮನೋಹರಿಗೂ ಮಹಾಬಳನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ತನು ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯಾಧರ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರನೂ ಅಶೇಷ ಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಣತನೂ ಯವನಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಆಗಲಾಗಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದ

ಜೊಗಮುತ್ತುಲ್ಲ ಸರೋಜಹಾಸಿ, ನಯನಂ ನೀಲಾಂಬುಜಸ್ಪರ್ಶಿ, ಚಾ
ಹುಗಳಾಜಾನುವಿಳಂಬಗಳ್, ತೊಡೆಗಳುಂ ರಂಭಾಮೃದುಸ್ತಂಭ ಶೋ
ಭೆಗಳಂ ಗೆಲ್ಲಪ್ಪ. ಪಕ್ಷಮಂಬರಚರ ಶ್ರೀ ಗೇಹಮೆಂಬೊಂದೆ ರೂ
ಪೆ ಗಹಂ, ನೋಡಲೊಡಂ ಮರುಳ್ಳೊಳಿಸುಗುಂ ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ವೀಯರಂ ||

ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾರೂಪಬಲಸಂಪನ್ನನಾದ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಅತಿಬಳನು ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು

ಅಲಿತಾಂಕರಣಪ್ರಸನ್ನ ರಸಪದ್ಧೇಯಂಗಳೊಳ್ ಮೂಡುತ್ತುಂ,
ಮುಬುಗುತ್ತುಂ. ಖಚರೀಜನಾನನವಾಂಭೋಜಂಗಳೊಳ್ ಕಂಪನೀ

ಒಳ್ಳೊಳ್ಳುತುಂ, ನಂದನರಾಜಯೋಳ್ ನಲಿಯುತುಂ, ತರ್‌ರಾಜಹಂಸಂ, ನಿರಾ
ಕುಳಮೀ ಮಾಚ್ಚಿಗಳಿಂದ, ಪೊಬ್ಬುಗಳಿಂದ, ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ||

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ರಾಜನು ಸಕಲವೈಭವದಿಂದ ಸಭಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ
ಆತನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೆಂಬವನು ರಾಜನ ಅಭ್ಯುದಯಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ಕುರಿತು

'ನಿನ್ನೀ ವಿದ್ಯಾಧರಲಕ್ಷ್ಮ ಪುಣ್ಯಜನಿತಂ ವಿದ್ಯಾಧರಾಧೀಶ್ವರಾ'
ಭವವಾರಾಶಿನಿಮಗ್ನರಂ ದಯ ದಮಂ ದಾನಂ ತಪಂ ಶೀಲಮಂ
ಬವೆ ಮೆಯ್ಯಾಗಿರೆ ಸಂದ ಧರ್ಮಮೆ ವಲಂ ಪ್ರೇತತ್ಪುಗುಂ, ಮುಕ್ತಪ
ರ್ಯವಸಾನಂಬರದಾನುಜಂಗಿಕಳಲಂ, ಭೂಪೇಂದ್ರ, ದೇವೇಂದ್ರ ರಾ
ಜ್ಯನಿರಾಸಂ ಪೇತಲೃ, ನಂಬು, ಖಚರಕ್ಕಾಪಾಲಚೂಡಾಮಣೇ ||

ಎಂದು ಧರ್ಮಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತತ್ಪಲಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ
ಮಹಾಮತಿ ಸಂಭಿನ್ನಮತಿ ಶತಮತಿಗಳೆಂಬ ಇತರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಲೋಕಾಯತಿಕ
ಯೋಗಾಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವಾಭಾವವನ್ನೂ ಐಹಿಕ
ಸುಖಪಾರಮ್ಯವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಲು ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನು ಅನುಭೂತ ಶ್ರುತದೃಷ್ಟಬೇಚರ
ಕಥಾನೀಕಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಜೀವಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಪರಪಕ್ಷದೊಷಣಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಸ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಹಾಬಳನು ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೇ
ತನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಭೂಮಿಯಾಗಲು ಆತನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಕಾಲ
ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಘೋರತಪಶ್ಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ
ಪ್ರಾಯೋಪಗಮನವಿಧಿಯಿಂದ ಶರೀರಭಾರವನ್ನಿಳಿಸಿ ಅನಲ್ಪಸುಖಿನಿವಾಸವೆನಿಸಿ
ದೀಶಾನುಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ
ಮನೋನಯನವಲ್ಲಭೆಯರಲ್ಲಿ

'ಅದು ಸುಖದೊಂದು ಪಿಂಡಂ, ಅದು ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜಂ, ಅದಂಗಳಂಗೆ
ಬಾಬ್ ಮೊದಲದು ಚಿತ್ತಜಂಗೆ ಕುಲಧ್ಯವಂ, ಅಂಗಜಚಿತ್ತವರ್ತಿಗೆ
ಹೃದ ಪೊಸವಟ್ಟಂ, ಅಂತದು ಮನೋಜನ ಕೈಪಿಡಿ'

ಎಂಬ ರೂಪಿನ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಸೂರೆಗೊಂಡಳು.

ನೆಗಟ್ಟಮರಾಂಗನಾಜನದ ರೊಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲಮದೀಕೆಯದೊಂದು ದೇ
ಸಗೆ ನಿಮಿರ್ಪೊಂದು ಪುರ್ವಿ ನಯಕ್ಕನುಮರ್ಪೊಂದ ದಗುಂಟಿಗೊಂದು ಭಂ
ಗಿಗೆ ನೆಗಚ್ಚೊಂದು ಮೆಲಿನ ತೊದಳ್ಳುಡಿಗಪ್ಪೊದಮೆಯ್ಯಾರವೇ
ನೂಗಸುವಮೆಂದು ತಳ್ಳಲನಾಕೆಯನಾ ಲಲಿತಾಂಗವಲ್ಲಭಂ ||

ವ್ರತದಿಂದ ಪಡೆದ ಇಂದ್ರಲೋಕವೈಭವವು ಮನಕ್ಕಾಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಆ ಸತಿಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಲಲಿತಾಂಗದೇವನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ಅಣಿಮಾದ್ಯಕ್ಷುಗುಣಪ್ರಭೂತವಿಭವಂ, ದೇವಾಂಗನಾ ಮನಃ
ಪ್ರಣಯಪ್ರೀತಿತಮಾನಸಂ, ಸುರವಧೂಲೀಲಾವಧೂತಪ್ರತಿ
ಕ್ಷಣ ಚಂಚಲ್ಮಮರೀರುಹಂ, ಪಟುನಟಪ್ರಾರಬ್ಧಸಂಗೀತಕಂ
ತಣೆದಂ ಸಂತತಮಿಂತು ದಿವ್ಯಸುಖದೊಳ್ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ||

ಆದರೆ ಈ ತಣೆವು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ! ಆತ್ಮಪ್ರಣೋಪಾರ್ಜಿತಾಮರಲೋಕವಿಭವ
ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಲಲಿತಾಂಗದೇವನು ಮುಡಿದಿದ್ದ
ಹೂಮಾಲೆ ಬಾಡಿತು. ದೇಹಕಾಂತಿ ಮಸುಕಾಯಿತು. ಅಭರಣಗಳು ಕಾಂತಿಹೀನವಾದವು.
ತನ್ನ ಅವಸಾನಕಾಲದ ಸೂಚನೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಭೋಗವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ
ಸುತ್ತಲಿನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ವಿಮಾನದ ಮಣಿಕಟ್ಟನ್ನೂ ಭೂಮಿಕೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನು
ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸರ್ವಸ್ವಭೂತೆಯಾದ
ನಲ್ಲಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ 'ಮೆಯ್ಗೆರೆಡಾದೊಡಮೇನ್ ಅಸುಪೊಂದೆ ನೋಬ್ಬೊ
ಡೆಂಬಂತಿರೆ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಭೋಗಿಸಲೀಯದೆ ಕೆಮ್ಮನ್ನೆನ್ನನುಯ್ಯಂತಕನೆಂಬ ಬೂತನೆಲೆ
ಮಾಣಿಸಲಾಗದೆ ಪೇಟ್ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದನು. ಆಗ ಆ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು
ಕೇಳಿ ಸಾಮಾನಿಕದೇವರು ಬಂದು

ನಿನಗೊರ್ಪಂಗಲ್ಲವ್ಯಾಂತರಮಮರಜನಕೈಲ್ಮಮೀ ಪಾಂಗಿ, ಕಾರು
ಣನಿನಾದಂ ನಿನ್ನನಾದಂ ನಗಿಸುಗುಮೆಚ್ಚಿದುಯ್ಯಂತಕಂಗಿಲ್ಲ, ದೇವಾಂ
ಗನೆಯರ್ ಮಾಟುಂಪರೇ ಪೇಟ್ ಜನನ ಮೃತಿ ಜರಾಂತಕ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಂಡಾ
ವನುಮೀ ಸಂಸಾರದೊಳ್ ಬೇಯದನೊಳನೆ, ಶರಣ್ ಧರ್ಮದಿಂದೊಂದುಮುಂಚೆ||

'ಅಳವೈರಿಯಲ್ಲದುದೆದಂ ಗೆಲಲಾರ್ಕುಮೆ ಮೃತ್ಯುರಾಜನಂ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಲು
ಲಲಿತಾಂಗನು ತನ್ನ ಉಳಿದ ಅಯಸ್ಸನ್ನು ಜಿನಾರ್ಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಶರತ್ಕಮಯದ
ಮೋಡದಂತೆ ಕರಗಿ ಉತ್ತಲಖೇಟವೆಂಬ ಪುರದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಬಾಹು ಮತ್ತು ವಸುಂಧರೆಯರಿಗೆ
ವಜ್ರಜಂಘನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೂ ಇನಿಯನಗಲ್ವೆಯನ್ನು
ಸಹಿಸಲಾರದೆ

ಮದನನ ಕೈದುವೆಲ್ಲಿದನ್, ಅನಂಗನ ಕೈಪೊಡೆಯೆಲ್ಲಿದಂ, ವಿಳಾ
ಸದ ಕಣೆಯೆಲ್ಲಿದಂ, ಚಮರ ಪುಟ್ಟದನೆಲ್ಲದನೆಲ್ಲದಂ, ವಿನೋ
ದದ ಮೊದಲೆಲ್ಲಿದಂ, ಸೊಬಗಿನಾಗರಮೆಲ್ಲಿದನ್, ಇಚ್ಛೆಯಾಣ್ಣೆ
ಲ್ಲಿದನ್, ಎರ್ಡೆಯಾಣ್ಣೆನ್ನರಸನೆಲ್ಲದನೋ ಲಲಿತಾಂಗವೆಲ್ಲಭಂ ||

ಎಂದು ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭವಿಯೋಗಶೋಕೋದ್ರೇಕವ್ಯಾಕುಳಿಯಾಗಿ ಮಹತ್ತರ
ದೇವಿಯರ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮರುಭವದಲ್ಲಿ ಇನಿಯನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಜಿನಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಗುರುಪಂಚಕವನ್ನು ನೆನೆದು ಉತ್ಪನ್ನಶರೀರೆಯಾಗಿ
ಪುಂಡರೀಕಿನೆಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂತನಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮತೀಮಹಾದೇವಿಗೂ ಕಾಮನ ಮಂತ್ರ
ದೇವತೆಯಂತೆ ಆತ್ಮಂತ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ
ನವಯವ್ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತಾಳಿದಳು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ವಾಸನೆ ಶ್ರೀಮತಿ

ವಜ್ರಜಂಘರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಹಾತೂರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ನೆನಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದ ಚಿತ್ರಪಟದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವಳ ಸಖಿಯಾದ ಪಂಡಿತೆಯೆಂಬವಳು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆಯಾದ ವಜ್ರದಂತನು ಮಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಅತಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ (ಈ ವಿವಾಹದ ವೈಭವವನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಬೇಕು). ನಡೆಸಿ ಮಗಳನ್ನು ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಶಾಕುಂತಲದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಕದ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡರ ಸಾರವನ್ನು ಬಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ವಜ್ರದಂತನು ಅಳಿಯನ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡಿ-

ಬಗೆದುಂ ನಿನ್ನಸ್ವಪಾಯೋನ್ನತಿಯನ್, ಇವಳ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧಮಂ ನೀಂ
ಬಗೆದುಂ, ಸಂದಮನ್ಯಣ್ಣ ಬಗೆದುಮಲೆಯದೇನಾನುಮಂದಾಗಳುಂ ಮೆ
ಲ್ಗಗೆ ನೀಂ ಕಲ್ಪಿಪುದೆಮ್ಮಂ ನೆನೆದರ್ಥಗಿಡದಂತಾಗಿ ಪಾಲಿಪುದಿಂತೀ
ಮೃಗಶಾಪೇಕ್ಷಾಕ್ಷಯಂ ಮನ್ನಿಸುವುದಿನಿತನಾಂ ಬೇಡಿದಂ ವಜ್ರಜಂಘಾ ||

ಎಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಮಹಾದೇವಿಯು ಪ್ರಿಯಾತತ್ವಜೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ-

ಮನಮಲಿದಂಜಿ ಚರ್ಚಿ ಚಸಕಯ್, ನಿಜವಲ್ಲಭನೇನನೆಂದೊಡಂ
ಕನಿಸದಿರ್, ಒಂದಿದಗ್ಗಮಹಿಷೀಪದದಲ್ಲಿ ಪದಸ್ಥೆಯಾಗು, ನಂ
ದನರಣಗಣ್ಯಪೂರ್ವಧನರಂ ಪಡೆಯಿಂದಮರ್ವಪ್ರಕೊಂಡು ತ
ತ್ತನುಜೆಯಗಲ್ಲೋರ್ ನೆಗಪಿದರ್, ಬಸಮಲ್ಲದ ಬಾಷ್ಪವಾರಿಯಂ ||

ಅಲ್ಲದೆ ಅನಂತ ಸಾಮಂತಾಂತಃಪುರಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕಳುಹಿಸಿ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಪೂಜವಡುವಪ್ರಕೋಳ್ಳ, ನೆನೆಯುತ್ತಿರಿಮೆಂಬ, ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಸಂ
ಕುಡುವ, ಪಲರ್ಮೆಯುಂ ಪರಸಿ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕುವ, ಬುದ್ಧಿವೇಳ್ವ, ಕೈ
ಯೆಡೆ ನಿಮಗಂಬೊಡಂಬಡಿಸ, ನಲ್ಲರಗಲ್ಲಗೆ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳಂ
ದುದಿಸ ಬಹುಪ್ರಕಾರಜನಸಂಕಟಮೊಪ್ಪಿದುದಾ ವ್ರಯಾಣದೋಳ್

ಶ್ರೀಮತಿವಜ್ರಜಂಘರು ತಮ್ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅತಿವೈಭವದಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಶಯ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಸೆಜ್ಜೆವಳನು ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆಂದು ಧೂಪಗುಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವರಿಯದೆ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಆ ಸೆಜ್ಜೆವನೆಯ ಗವಾಕ್ಷದಾಲಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡಲು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ಇದರ ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಘರು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರು.

ಮೊದಲೋ ನೀಳ್ಳು ಪೂಜಬ್ಬು ಪರ್ವಿ ಪದಪಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮಂದೈ ಮ
ಣದ ತನ್ನಂದದೋಳಿಟ್ಟಿಗುಂದದೆ ನಿರುದ್ಯೋಚ್ಚಾ ಸಮಪನ್ನೆಗಂ
ಪುದಿದಾ ದಂಪತಿಯಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ, ಲೋಕಾತ್ಮರ್ಮಮಂ ಮಾಡಿ ಕೊಂ
ಮದು ಕೃಷ್ಣಾಗರುಧೂಪಧೂಮನಿವಹಂ ಕೃಷ್ಣೋರಗಂ ಕೊಲ್ಲವೊಲ್ ||

ಭೋಗಾಂಗಮಾಗಿಯುಂ ಕೈ
 ಪ್ಲಾಗರುಧೂಪಂ ಮುಸುಂಕಿ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿದುದಾ
 ಭೋಗಿಗಳನಿಂತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 ಭೋಗಂಗಳ್ ಭೋಗಿಭೋಗದಿಂ ವಿಷಮಂಗಳ್ ||
 ಅನಿತು ಸುಖವನಿತು ಭೋಗದ
 ಮನುಜಯುಗಂ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೋ ತಾ
 ನಿನಿತೊಂದು ದೆಸೆಯನೆಯ್ಯುದುದು

ಅದರೂ 'ತೋಳಂ ಸಡಿಲಿಸದೆ ಆ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರ್ ಪ್ರಾಣಮನಂದೊಡೆಗಳೆದರ್
 ಓಪರೋಪರೋಳೊಡಸಾಯಲ್ ಪಡೆದರ್' ಇನ್ನಿದಕ್ಕಿಂತ ಭಾಗ್ಯವೇನು ಬೇಕು?

ಹೀಗೆ ಸಹಮರಣದಿಂದ ಸತ್ತ ಶ್ರೀಮತಿವಜ್ರಜಂಘರ ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧ ಮುಂದಿನ
 ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಭೋಗಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
 ಪುನಃ ಭೋಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೇ ಪ್ರೀತಿಕರನೆಂಬ
 ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭವ್ಯಜನಪ್ಪ
 ದ್ವಕ್ಷಂ ಜೈನಾಗಮೋಕ್ತಮಿಂ ನಿನಗೆ ಮದೀ
 ಯೋಕ್ತಮಿದರ್ಥಯೋ ನೆಲಸುಗೆ
 ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀಹಾರವಿಭವಂ ಸಮ್ಯಕ್ಷಂ ||
 ಎಂದೆಂದೊಡಮ್ಮ ನೀನುಂ
 ಸಂದಯಮಣಮಲ್ಲಿದನೆ ನಂಬನಿತಂ ನಿ !
 ನೋಂದಿದ ನಾರೀರೂಪದ
 ದಂದುಗದೋ ತೊಡರ್ಪ ಬಡದ ನವೆಯುತ್ತಿಪ್ಪ ||

ಎಂದು ಪ್ರತಿಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಮ್ಯಕ್ಷದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿ
 ವಜ್ರಜಂಘರು ತಮ್ಮ ಭೋಗತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಬೇರೆ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ
 ಹುಟ್ಟಿ ತಪಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ವ್ರತೋಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿ
 ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭೋಗವಿಮುಖರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ವಜ್ರಜಂಘನು ಮಹಾಬಳಿನಿಂದ
 ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಭವದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂಧ್ರನಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದು
 ಬಂದು ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದ ನಾಭಿರಾಜನ
 ಪತ್ನಿಯಾದ ಮರುದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ತೀರ್ಥಂಕರನುದಯಿಸುವುದನ್ನು
 ಇಂದ್ರನು ತಿಳಿದು ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆರುತಿಂಗಳು ಮುಂಚೆಯೇ
 ವಸುಧಾರೆಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಜಿನಾಂಬಿಕೆಯ ಗರ್ಭಸಂತೋಷವನ್ನು
 ಮಾಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ತೀರ್ಥಂಕರನುದಯಿಸುವನು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆಸನಕಂಪವಾಗುವುದು.
 ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರನು ಶಚಿಯ ಮೂಲಕ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮಾಯಾಶಿತುವನ್ನಿಡಿಸಿ
 ಜಿನಶಿತುವನ್ನು ಐರಾವತದ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಕಲಾಮರರೊಡನೆ
 ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂದನೃತ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮಗುವನ್ನು

ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕರೆದುತಂದು ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುವನು. ಬಾಲಕನು ಸಹೋತ್ಪನ್ನಮತಿಶ್ರುತಾವಧಿಜ್ಞಾನ ಬೋಧನಾದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕೃತ ಸಕಲವಾಚ್ಛಿಯನಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನಪ್ರವೃದ್ಧಮಾನ ತನೂವಯೋವಿಭವನಾಗಲು ಅವನ ಯವ್ವನವು ಅತಿಮನೋಹರವಾಗುವುದು. ಆದರೂ ಚಂಚಲಿಯಾದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರವಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮನಿಗೆ ಅನಾದರಣೆವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ತಂದೆಯಾದ ನಾಭಿರಾಜನು ಮಗನ ಪರಿಪೂರ್ಣಯವ್ವನಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ

ಇದು ದಲ್, ಅವಸ್ತುವೆನ್ನದೆ, ಮದುಕ್ತಿಯನೊಯ್ಯನೆ ಕೇಳು ದಿವ್ಯಚ
ತದೊಳವಧಾರಿಸಂತೆನೆ ಜಗದ್ಗುರು ಲೋಹಿತಾರ್ಥದಿಂದ ಸ
ಲ್ಪದು ವಲಮಿಂತಿದಂ ಬಗೆದು ಪುತ್ರಕಳತಪರಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಮಾ
ಣದೆ ಬಗೆದರ್ಪುದು, ಒಲ್ಲಿದನಂದೊಡೆ ಸ್ವಪ್ನಯ ಕೆಟ್ಟುಪೋಗದೇ ||

ಶಾಂತಾತ್ಮ ಮದುವೆನಿಲ್ ನೀ
ನಿಂತೆನ್ನ ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದಿಂದಂ ನೀನೆಂ
ತಂತೆ ಸಲೆ ನೆಗಲಿ ಜಗತಿ
ಸಂತತಿ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಸಂತತಿ ನಿಲ್ಲಾ ||

ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಲು ಆತನ ಉಪರೋಧಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜಾನುಗೃಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಶಸ್ವತೀ ಮತ್ತು ಸುಸಂದೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಕನ್ಯಾರತ್ನಗಳನ್ನು ಪುರುದೇವನು ವರಿಸುವನು. ಮೊದಲನೆಯವಳಲ್ಲಿ ಭರತನೂ ಬ್ರಹ್ಮಿಯೂ ಎರಡನೆಯವಳಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿ ಸೌಂದರಿಯರಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟು ನೂರುಪುತ್ರರೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರಿಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ವೃಷಭನಾಥನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕೃತಯುಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳಿ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಆದಿದೇವನ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನರಿತು ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಪ್ರತಿ ಬೋಧಿಸಲು ಸಕಲ ದೇವಾನೀಕದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇವಗಣಿಕೆಯಾದ ತನ್ನಿಂದ ನಿಚ್ಚವೂ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀಳಾಂಜನಿಯೆಂಬುವಳ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಕೈವಾಡ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಚಿತ್ರ ಅಖಂಡ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳ. ಇದನ್ನು 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದ ಸಾರವೆನ್ನಬಹುದು.

ಮದನನ ಬಿಟ್ಟೊಳಮಾತನ
ಸುದತಿಯ ಬೀಣೆಯೊಳಮೆಸೆವ ದನಿಯುಮನಿಟಿಸಿ
ತಿರು ದಲ್, ಎನಿಸಿದುದು, ಸುರತೂ
ಯರದ ರವದೊಳ್ ಪುದಿದ ಸುರವಧೂಗೀತರವಂ ||

ಅಮರ್ದಿನ ಮಹಿಯೊಳಗೆಸೆದಪು
ದಮ್ನತಾಂಬುನಿನದಮೆನಿಸಿ ಸಭೆಯಿನ್ನಹೋಗಿ
ತಮಹೋ ವಾದಿತಮೆನಿಸಿದು
ದಮರೀಜನಗೀತಮಮರವಾದಿತಮಾಗಳ್ ||

ಕಲಗೀತಂ ವಾದ್ಯಂ ನೃತ್ಯ
ಲೀಲೆ ಪೆಟಗೊಪ್ಪದೀಕೆಗಲ್ಲದೆ....

ಎನಿಸಿದ ನೀಲಾಂಜನ ಕ
ಬರ್ಗನ ಬಿಲ್ಲಂ ಮಸೆದ ಮದನನಲರ್ಗಣೆ ಬರ್ಮಕಿ
ತ್ವೆನಿಸುತ್ತೊಳಪೊಕ್ಕಳ್ ಭೋಂ
ಕನೆ ನಿಖಿಲಜನಾಂತರಂಗಮಂ ರಂಗಮುಮಂ ||

ರಸ ಭಾವಾನುನಯಂಗಳ್
ಪೊಸವೆ, ಪುಗಿಲ್ ಪೊಸವೆ, ಚಿಲ್ಲಿಗಳ್ ಪೊಸವೆ, ನಯಂ
ಪೊಸವೆ, ಕರಣಂಗಳುಂ ನಿ
ಪೊಸವೆನೆ ಪೊಸಯಿಸಿದಳಾಕೆ ನಾಟ್ಯಾಗಮಮಂ ||

ಕುದುಪುಂ ಕಯ್ಯುಂ ಜಟಿಯೊಳ್
ತಡವಡವರೆ ವಾದಕಂಗೆ ಪೃವಿಂ ಜಟಿಯಂ
ತೊಡರದೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಪುರ್ವನೆ
ಕುದುಪೆನೆ ನರ್ತಕಿಯೆ ಸಭೆಗೆ ವಾದಕಿಯಾದಳ್ ||

ಸುರಗಣಿಕಾನ್ಯಾಸಂ
ಪರಮನ ಚಿತ್ತಮುಮನೆಯ್ನೆ ರಂಜಿಸಿದುದು ವಿ
ಸ್ತುರಿತಸ್ವಟಕಂ ಶುಧ್ಯಾಂ
ತರಂಗಮೇನನ್ನರಾಗದಿಂ ರಂಜಿಸದೇ ||

ಆದರೇನು? ಆ ಮಧುರಾಕಾರೆಗೂ ಆಯುರಂತವು ತಲೆದೋರಿತು. ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಇಂದ್ರನು ರಸಭಂಗಭಯದಿಂದ ಅವಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಸಭೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನೀಲಾಂಜನೆಯೇ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾನಿಳಯನಾದ ಪುರುದೇವನು ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನರಿತು ದೇಹಾನಿತ್ಯತೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು

ನಾರೀರೂಪದ ಯಂತ್ರಂ
ಚಾರುತರಂ ನೋಡೆನೋಡೆ ಕರೆಗಿದುದೀ ಸಂ
ಸಾರದನಿತ್ಯತೆ ಮನದೊಳ್
ಬೇರೂಪಿದುದೀಗಳಂತಿದಂ ಕಡೆಗಣೆಪಂ ||

ಕೋಟ ತೆಜದಿಂದಮೆಸೆವೀ
ನಾಟಕಮಂ ತೋಪಿ ಮಾರ್ಗಾಳ್ಳಿಲ್ಲಳ್ ಬಗೆಯೊಳ್
ನಾಟುವಿನಮಮರಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ನಾಟಕಮುಮನೆನಗೆ ನೆಲೆಯೆ ತೋಪಿದಳೀಗಳ್

ತನು ರೂಪ ವಿಭವ ಯವ್ಯನ
ಧನ ಸೌಭಾಗ್ಯಾಯುರಾದಿಗಳ್ಳೆಣೆ ಕುಡುಮಿಂ
ಚನ ಪೂಲಪ್ಪ ಮುಗಿಲ ನೆಲಲಿಂ
ಧನ ಬಲ್ ಚೊಬ್ಬುಳೆಯುರ್ವ ಪರ್ವದ ಭೋಗಂ ||
ಕಪ್ಪಂ ದುಃಖಾನಿಲಪರಿ
ಪುಷ್ಪಂ ಚಿ ಗತಿಚತುಷ್ಪಯಂ ಪ್ಲಾನೆಗೆ ಸಂ
ತುಷ್ಪತೆಯನೆಯ್ ಪಡೆದುದ
ಭೀಷ್ಮಸುಖಪ್ರದಮದೊಂದೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನಂ ||

ಎಂದು ಸಂಸಾರ ಶರೀರ ಭೋಗ ವಿರಕ್ತಾಂತರಂಗನಾಗಿ ವಸುಂಧರಾ ರಾಜ್ಯವಿಮೋಹಮೆಂಬ ನಿಗಳವನ್ನು ಪರಿದು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪೌದನಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಭರತಬಾಹುಬಲಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ವೃಷಭನಾಥನು ತಾನು ತಪೋರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಇತ್ತ ಭರತನು ಜಗತೀರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಪುರುದೇವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಭರತನಿಗೆ ಆಯುಧಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರರತ್ನದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಭರತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಪುತ್ರರತ್ನದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾದುವು. ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳು ಪುರುಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬ್ರಹ್ಮಿಯೂ ಸೌಂದರಿಯೂ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡರು. ಆದಿದೇವನ ಸಮವಸರಣ, ತದಂಗವಾದ ಭಗವದ್ವಿಹಾರ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮವರ್ಷ-ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದುವು.

ಇನ್ನು ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಚಕ್ರಪೂಜೆಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಳವನ್ನು ಜಯಿಸಲು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ವ್ಯಯಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಶರತ್ಕಾಲ, ಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರಿ, ಅಂತಃಪುರಸ್ಕೀವಿಭ್ರಮ, ಪಾರನಾರೀವಿಳಾಸ, ಆರೋಗಣೆಯ ವೈಭವ, ತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣದ ಬೆಡಗು, ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ, ಮಂದಾನಿಕದ ಮಾರ್ಥಯುಗ, ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ, ತತ್ತೀರಪ್ರದೇಶದ ವನವಿಹಾರ, ಪುಷ್ಪಾಪಚಯ, ಗಾನಲಹರಿ, ಲತಾನರ್ತನ, ಜಲಕ್ರೀಡೆ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ, ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ, ಚಂದ್ರೋದಯ, ಕೌಮುದೀ ಮಹೋತ್ಸವ, ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರ, ಸುವಿಶಯನ, ಪ್ರಭಾತ ಕೃತ್ಯ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ನುಸುಳಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಫೂರಗೊಂಡು ವಾಚಕರನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. •

ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಪಟ್ಟಂಡಮಂಡಳವನ್ನು ಚಕ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಗೆದ್ದು ಗರ್ವೋದ್ವೀಪಿತನಾಗಿ ವೃಷಭಾದ್ರಿಗೆ ನಡೆದು ಅದರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ 'ವಿಶ್ವವಿಶ್ವಂಭರಾವಿಜಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಲು ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ

ಅದಱೋಳನೇಕ ಕಲ್ಪ ಶತಕೋಟಿಗಳೊಳ್ ಸಲಿಸಂದ ಚಕ್ರವೃಂ
ದದ ಚಲದಾಯದಾಯತಿಯ ಬೀರದ ಚಾಗದ ಮಾತುಗಳ್ ಪೊದ

ಚಿಕ್ಕದವರೆ ತತ್ತತ್ತಕ್ಕೊಳೊಳಂತವನೊಯ್ಯನೆ ನೋಡಿನೋಡಿ ಸೋ |

ದುಂದು ಕೊಳಗೊಂಡ ಗರ್ವರಸಮಾ ಭರತೇಶ್ವರಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ ||

ಅವನ ಗರ್ವಮೇರುವು ಚೋರ್ಣೇಕೃತವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದೊರೆಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ದಂಡದಿಂದ ಸೀಂಟಿ ಕಳೆದು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನದನ್ನು ಬರೆಸಿ ಮುಂದೆ ಅಯೋಧ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಡೆದನು.

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಆತನ ಚಕ್ರರತ್ನ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಭರತನಿಗೆ ಅಶ್ವರ್ಯವಾಯಿತು. ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆದು ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೊರಗಿನ ಸಮಸ್ತರನ್ನು ಗೆದ್ದರೂ ಒಳಗಿರುವ ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ವಿಜಯೋನ್ನತನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ತವಕ. ತನಗೆರಗಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ. ದೂತನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವರು

ಎರಿಯಣ್ಣಂ, ಗುರು. ತಂದೆಯಂದೆಜಗುವಂ ಮುನ್ನೆಲ್ಲಂ, ಇಂತೀಗಳಾ.

ಳರಸೆಂಬೊಂದು ವಿಭೇದಮಾದೊಡೆಜಕಂ ಚ: ಕಷ್ಟಮಲ್ಲೇ ವಸುಂ

ಧರಗಯ್ಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯೆ ಮುಂ ಪಡೆದುದರ್ಶಿತೀತನೊಳ್ ತೊಟ್ಟು ಕಿಂ

ಕರಭಾವಂ ನಮಗಕ್ಕಿಗೊಟ್ಟು ಮಡಗೊಬುಣ್ಣದಮಂ ಪೋಲದೇ ||

ಎಂದು ಜುಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡು ರಾಜ್ಯತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತಂದೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಭರತನಿಗೆ ವಿವೇಕವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಎನ್ನ ತೇಜಸ್ವರಿತಕ್ಕ ಸೆಣಸಿನೊಳ್ ಮಾಲುರಿಗುಂ ಸೈರಿಸದು ತೇಜಮಾ ಭುಜಬಲಿಯಾ' 'ಸಾಮದಿಂದಳವಡಿಸಿ ನೋಡುವೆಂ, ಸಾಮದೊಳಂ ಪದವಡದೊಡೆ ಬಲಿಕರ್ದಪುದಲ್ಲೆ ಪದವಡಿಸಲೆನ್ನ ಬಯಕೆಯ ದಂಡಂ' ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬುದ್ಧಿವೃದ್ಧನೂ ವಯೋವೃದ್ಧನೂ ಆದ ಮಹಾತ್ಮರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲೇಖವನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು. ಲೇಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಕೋಪಗರ್ಭಿಸ್ತನಾಗಿ

ಎರಿಯಣ್ಣಂಗೆಜಗುವುದೇಂ

ಪರಿಭವನೇ ಕೀಟಿ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಬಾಳಂ ನಿ

ರ್ವರಮೂಟೆ ಚಲದಿನಿಜಗಿಸ

ಲಿರೆ ಭರತಂಗೆಜಗುವೆಜಕಮಂಜಮಯಲ್ಲೇ ||

ಭರತಂ ಪಡ್ವಂಚಭೂವಲ್ಲಭನೆನೆ ಸಿರಿಯಂ ಗೆಂಟಜೊಳ್ ಕೇಳ್ವ ರಾಗಂ

ಬೆರಸಿರ್ಪ ನೆಕ್ಕೆ ಸಾಲ್ಕುಂ, ಕರೆದೊಡೆ ಬೆಸನೇನೆಂಬ ಜೀಯೆಂಬ ದೇವಂ

ಬರಸೆಂಬಾಳೆಂಬ ದೈನ್ಯಕೆಲವೊ ತನುಪನಾನೊಡ್ಡುವಂತಾದಿದೇವಂ

ಪುರುದೇವಂ ದೇವದೇವಂ ಕುಡೆ ಪಡೆದ ನೆಲಕ್ಕಾರೊಳಂ ಪಂಥಮುಂಟೇ ||

'ತಾಂ ಚಕ್ರೇಶನಾದೊಡಂ ತನ್ನಾಕ್ರಮಣಮನೆನ್ನೊಳೇಕೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ತೋರ್ಪಂ, ಆಜಿಗೆ ಬಂದೊಡ್ಡಲ್ವ ಪೇಳ್, ಸಂಗರನಿಕಷದೊಳೆಮ್ಮಂದಮಂ ನೀನೆ ಕಾಣ್ವೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಭರತನ ಸಭಾಸದರು 'ಪಡ್ವಂಚಭೂಮಂಡಲಮೆರಗಿದುದೇ ಸಾಲ್ಕುಂ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂ ನಿನಗೆಜಗಂ, ಈ ಅಕ್ಷೇಪಮಂ ಮಾಣ,' ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ

ಕೇಳದೆ ಭರತನು 'ಎಮ್ಮ ದಾಯಾದನುಂ ಕೋಪದಿನೆನ್ನೊಳ್ ಕಾದಲೆಂದು ಬರಿಸಿದ ಸಮರಾಟೋಪದಿಂ ನಿಂದೊಡಂ ಮಾಣ್ಣುದು ಸೊಟಲ್ಪು ಎಮ್ಮ ಸಾಪತನ ಭುಜಬಲಮಂ ನೋಟ್ದಿಂ' ಎಂದು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಘೋರಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾದುವು. ಆಗ ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯರು ಚರಮದೇಹಧಾರಿಗಳಾದ ಇವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಜಾನಾಶವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನುಳಿದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧಗಳಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧ ಜಲಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಾಹುಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತಮ್ಮ ಜಯಾಪಜಯಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಿದರು. ದೃಷ್ಟಿಜಲ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಗೇ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಜಯ ಲಭಿಸಿತು. ಬಾಹುಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಬಡಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಯುತನಾಗಿ

ಭರತಾವನೀಶ್ವರಂ, ಗುರು
ಪಿರಿಯಣ್ಣಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಿಷಾಕರನೀ
ದೊರೆಯನುಮಳವಟೆಯ ವಸುಂ
ಧರಯೋಳ್ ತಂದಿಕ್ಕಿ ಭಂಗಮಂ ಮಾಡುವನೇ

ಎಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೆಳಸಿದನು. ಭರತನಿಗೆ ಕೋಪವು ಮೇರೆಮೀರಿತು. ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಚಕ್ರವು ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಘಾತ ಮಾಡದೆ ಆತನನ್ನು ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಪ್ರಪ್ತವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಭರತನು ಮಾಡಬಾರದುದನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುಲವೃದ್ಧರ ಮಾತುಗಳು ಭರತನನ್ನು ನಾಚಿಸಿದುವು. ಭರತನು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ತಲೆದೋರಿತು.

ಸೋದರರೊಳ್ ಸೋದರರಂ
ಕಾದಿಸುವುದು ಸುತನ ತಂದೆಯದೆಯೋಳ್ ಬಿಡದು
ಶ್ವಾದಿಸುವುದು ಕೋಪಮನ್ ಆಳ
ನೀ ದೊರತನೆ ತೊಡರ್ಪುದೆಂತು ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯೋಳ್
ಕಿಡುವೊಡಲ ಕಿಡುವ ರಾಜ್ಯದ
ಪಡೆಮಾತುಗೊಳಲಮೆನ್ನ ಮೆಯಗಿದಪುದೀ
ಗಡೆ ಜೈನದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೊಂ
ದಡಿಗೇಜಗಿಸುವೆಂ ಸಮಸ್ತಸುರಸಮುದಯಮಂ ||

ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೆಲಸುಗೆ ನಿನ್ನ ವಕ್ಷದೊಳ್ ನಿಶ್ಚಲಮಿರಾ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ', 'ಭೂವಲಯಮನಯ್ಯನಿತ್ತುದುಮಾಂ ನಿನಗಿತ್ತೆಂ ನೀನೊಲಿದ ಲತಾಂಗಿಗಂ ಧರೆಗಮಾಟಿಸಿದಂದು ನೆಗೆಟ್ಟಿ ಮಾಸದೇ' ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟು ತಂದೆಯಾದ ಆದಿದೇವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ಹಿಂದೆ ಯುವರಾಜ ಪದವಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಿರಿ; ಈಗ ಅಭ್ಯುದಯಕರವಾದ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯದ ಪದವಿಯ ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪಡೆದು ಘೋರತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ನಿರತನಾದನು. ಆದರೂ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಭರತನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವನೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯುತ್ಪನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನರಿತು ಭರತನೇ ಬಂದು 'ಈ ನೆಲನೀನೆನಗಿತ್ತು ನೆಲ, ನಿನ್ನದೇ ವಿನಾ ನನ್ನದಲ್ಲ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ ತಪೋನಿಷ್ಠನಾದನು.

ಭರತನ ಬಾಹುಬಲದ ಆಡಂಬರವೆಲ್ಲಿ! ಬಾಹುಬಲಿಯ ವೈರಾಗ್ಯದ ವೈಭವವೆಲ್ಲಿ! ಧರ್ಮಚಕ್ರದ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಮುಂದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆ; ನಿಸ್ಸಾರ. ಮುಂದೆ ಭರತನು ಅನೇಕ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಪ್ರವರ್ಣವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವರ ಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಜೈನಧರ್ಮದ ಅವನತಿಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆದಿತಿಾರ್ಥಂಕರನ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಕಲ್ಯಾಣ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ. ಭರತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಿನಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ವಿಯೋಗಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಭರತನನ್ನು ವೃಷಭಸೇನಾಗ್ರಹಣಿಗಳು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭರತನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ತಪೋನಿರತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದುವರೆಗಿನ ಒಂದು ವಿಹಾರವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಪಂಪನ ಕೈಚಳಕ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಗಳ ಮೇಳನ ಪರಿಸ್ಪೃಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೈನರಿಗೆ ಅಲ್ಲದೇ ಜೈನೇತರರಿಗೂ ಅದರ ಸೊಬಗು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಮಾಣಿಕ್ಯಜಿನೇಂದ್ರಬಿಂಬವನ್ನು ಕಡೆದು ದಿವ್ಯಚೈತ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದು. ನಿಜ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸಕರಿಗೆ ಆತನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಭವ್ಯರಸಮಂದಿರಗಳು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಸರ್ವಾದರಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನೇ ಪಂಪನು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪಂಪಭಾರತ : ಇದು ಪಂಪನ ದ್ವಿತೀಯ ಕೃತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹಾಮುನಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತವೇ ಮೂಲವೆಂಬುದು ಅವನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ 'ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುದ್ರವಚನಾಮೃತವಾರ್ಧಿಯನೀಸುವೆಂ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದರೂ ಪಂಪನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಭಾರತಗಳಿದ್ದು ಅವು ಪಂಪನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನ 'ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ'ದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಯಾವುದೋ ಕನ್ನಡ ಭಾರತದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಂಪನೇ 'ಮುಂ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮನಪೂರ್ವಮಾಗೆ ಪೇಟ್ಟ ಕವೀಶ್ವರರಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಭಾರತವನ್ನು 'ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೆಲವರು ಭಾರತದ ಕೆಲಕೆಲ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂದೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಮೊದಲಿಗನೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಕವಿವ್ಯಾಸನೆಂಬ

ಗರ್ವಮೆನಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಪಂಪನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕವಿವ್ಯಾಸನೆಂಬುವನೊಬ್ಬನಿದ್ದು ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಪುರಾತನ ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ಭಾರತ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ'ವೆಂದೇ.

ಪಂಪನಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕಪುರಾಣವಾದ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ಕ್ಕಿಂತ ಲೌಕಿಕಕಾವ್ಯವಾದ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರತಿಭಾಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅವನ ಅನಾದೃಶವಾದ ಲೋಕಾನುಭವಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಗ್ರಂಥವಿದು. ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ 'ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮನಪೂರ್ವಮಾಗೆ ವರ್ಣಕಂ ಕತೆಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯ ಪೇಟೊಡೆ ಪಂಪನೆ ಪೇಟ್ಟುಂ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಭಾರತದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ವೀರರಸದಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದೇವಿಗೆ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ವೆಂಬ ಒಂದು ರತ್ನಕಂಠಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟದ್ದಾದ್ದರಿಂದಲೂ 'ಬೆಳಗುವೆನಿಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕಮಂ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡುದರಿಂದಲೂ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಭಾರತವನ್ನು ಮೂಲಭಾರತದ ಕಥೆಯಂತೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಯೂ ಹಿಗ್ಗಿಸಿಯೂ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಯೂ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೇದೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧರಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭಾರತದ ಕಥೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಿರುಗುಕೊಟ್ಟು ಹೊಳೆಯುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿರುವನು.

ಪಂಪಭಾರತ 'ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ'. ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಥವಾ ಸಮಗ್ರಭಾರತ ಎಂಬುದು ಅದರ ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಥ. ಮೂಲಭಾರತದ ಕಥೆಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಾಲದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕಥಾರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಎಂಬುದು ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಈ ಕೊನೆಯ ಅರ್ಥವು ಹೆಚ್ಚು ಆದರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕತೆಗೆ ನಾಯಕರನ್ನು ಆರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ನಾಯಕನೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಪಂಚಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿ ನಾಯಕಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಪನು ಬಹುವಿವೇಕದಿಂದ ಪಾಂಡವ ಮಧ್ಯಮನೂ ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ

ಕಥೆಯನ್ನು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆಯ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ'ವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನೊಂದಿಗೆ ಆಭೇದವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಅರಿಕೇಸರಿಯು ವೀರಾಗ್ರೇಸರ. ಈತನ ವೃತ್ತಾಂತ ಅವನ ವೇಮಲವಾಡದ ಶಿಲಾಶಾಸನದಿಂದಲೂ (ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು ೯೨೭) ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಮೂರನೆಯ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಪರಭಣಿ ಶಾಸನದಿಂದಲೂ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೬೬) ಪಂಪನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನದಿಂದಲೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ವಿಶದವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಪನ ಮಾತುಗಳು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಅನೇಕ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ 'ಪರಬಲದ ನೆತ್ತರ ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಿಗುಳೆ ಬಳೆದ ತೆಜದೊಳೆ ಬಳೆದಂ.' ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಅಧಿರಾಜನಾದ ಗೋವಿಂದರಾಜನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಿಂತು ಅವನ ಸಾಮಂತನಾದ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಯಾದ ಗೋವಿಂದರಾಜನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇತರ ಸಾಮಂತರೊಡನೆ ತಾನೂ ಸೇರಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಮೂರನೆಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದ. ಇಂತಹವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಗೌರವವು ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಹಜವೇ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಪಂಪನೂ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಸಮಾನವಾದ ಗುಣಶೀಲಗಳನ್ನುಳ್ಳವರು. ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಂತೆಯೇ ಪಂಪನೂ, ಧಾತ್ರೀವಳಯನಿಳಿಪನೂ ಚತುರಂಗಬಲಭಯಂಕರನೂ' ಆಗಿ 'ನಿಜಾಧಿನಾಥನಾಹವದೊಳರಾಶಿನಾಯಕರ ಪಟ್ಟನೆ ಪಾಣಿಶೆಸಂದ' ಪೆಂಪುಳ್ಳವನು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಪಂಪನೂ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯಭಾವ ತೋರಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪಂಪನು ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಆಶ್ರಯದಾತನನ್ನು ಭಾರತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಆರೋಪಿಸಿ ತನ್ನ ಉಪ್ಪಿನ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಆರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಂಪನು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಸಂಬಳದ ವಂದಿಯಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿ. 'ಪೆಜಿರೀವುದೇಂ, ಪೆಜಿಜಿ ಮಾಡುವುದೇಂ, ಪೆಜಿಜಿಂದಮಪ್ಪುದೇಂ' ಎಂದು 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ.

ಪಂಪನು ಅರ್ಜುನ ಅರಿಕೇಸರಿಗಳನ್ನು ಆಭೇದದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ಅಪರಾಧತಾರವೇ ಅರಿಕೇಸರಿಯೆಂಬುದು ಪಂಪನ ಕಲ್ಪನೆ. ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಮನಂದನನು ಕರ್ಣನಿಂದ ತಾಡಿತನಾಗಿ ಸೋತು ತನ್ನ ಪಾಳೆಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ತನಗಾದ ಪರಾಭವಕ್ಕೆವಯಸಿ ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು-

ನರಸಿಂಗಂಗಂ ಜಾಕ
ಬ್ಬರಸಿಗಮಳಪೊದವೆ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟಯುಮರಿಕೇ
ಸರಿಯನೆ ನೆಗಟ್ಟುಮರಾತಿಯ
ಸರಿದೊರೆಗಂ ಬಂದೆನಪ್ಪೊಡಾಗಳ್ ನಗಿರೇ |

ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಅಭೇದಕಲ್ಪನೆ ವಿಶದವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಂತಿಯೂ ಪಾಂಡುಪೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅವನ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಾಳುಕ್ಕವಂತೋದ್ಭವಂ', 'ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಂಠೀರವಂ', 'ಅಮೃತ ಗಂಧವಾರಣಂ', 'ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿ' ಮೊದಲಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ನಾಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅಶೀರ್ವದಿಸುವರು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆಳಿದ ಮೂರುಲೋಕದ ಗಂಡನಾದ ಸವ್ಯಸಾಚಿಯು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗುವನು. ಇದು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ಅರ್ಜುನನು ದೇಶಾಟನೆಗೆ ಹೊರಟು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಮತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನಷ್ಟೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳದೆ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯು ಕೊಂಡೊಯ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಪಂಪನು ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ಮನದೊಲವಿನಿಂದಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ 'ವಿಪ್ರಳಯಶೋವಿತಾನಗುಣ'ವಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಹೇಳುವನಾದರೂ ಮೂರುಲೋಕದ ಗಂಡನು ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಾದುದೇಕೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಅರಿಕೇಸರಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಸೋಲುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗಲೂ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ಇದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಹಸವು ಸಾಗದ ಸಂದರ್ಭವೊದಗಿದಾಗಲೂ ಪಂಪನು ಬಹುಕಾಲ ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಲು ಬೇಗ ನುಸುಳಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ವೈರಿಗಜಘಟಾರಿಘಟನಂ', 'ವಿದ್ವಿಷ್ಟವಿದ್ವಾವಣಂ', 'ಅರಾತಿಕಾಲಾನಲಂ,' 'ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಂಠೀರವಂ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಮಾಯವಾಗುವುವು. ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೊಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗಿ ನೆಲದಲ್ಲೊರಗಿದಾಗ ಪಂಪನು ಹೇಳುವುದು ಬಹು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಆ ಕಮಲಾಕರಮಂ ಪೊ
ಕಾಕಾಶಪ್ಪನಿಯನುಜವೆ ಕುಡಿದರಿಭೂಷಾ
ನೀಕಳಿಯಂಕರನುಂ ಗಡ
ಮೇಕೆಂದವೆಯಂ ಬಲಿಲ್ಲ ಜೋಲ್ಲಂ ಧರೆಯೊಳ್.

ಎಂದು ಹೇಳುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಜುನನ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಅವನ ವಾಗ್ವಿರಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾಗುವುದು. ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಬಹು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವನು. ವಿದ್ವಿಷ್ಟ ವಿದ್ವಾವಣನು ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರಭೇದನ ಮಾಡಿದುದೂ ಅಂಗಾರವರ್ಮನನ್ನು ಅಂಗದರ್ಪಣನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದುದೂ

ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಸೇನನನ್ನು ಪರಾಭವಿಸಿದುದೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದರೂ ಅವನ ಪೂರ್ಣಸಾಹಸವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತಿವೆ. ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣ ಕರ್ಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನಂತೂ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಬಹು ಅಕರ್ಷಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದದೆ ಸಾಹಸಾಭರಣನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪಶುಪತಿಯ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಹೊರಡಿಸಿರುವನು. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರು ಯುದ್ಧವಾದುದುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ದಿವಸೇಂದ್ರನಿಗೂ ತಮ್ಮ ತನೆಯರ ಕಾರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಗಳವು ಹರನ ಕಿವಿಗೂ ಬೀಳಲು ಈಶ್ವರನು ಹೀಗೆನ್ನುವನು.

ಜಗಳಮಿದೇಂ ದಿನಕರ, ಪೋಣ
ದುರ್ ಗೆಲ್ಲನೇ ನಿಜತನೂಭವಂ ಹರಿಗನೋಳೇಂ
ಬಗೆಗೆಟ್ಟೆಯೊ ಧುರದೊಳವಂ
ಮಗಲಿನಗೆ ನಿನಗೆ ಪಗಲೋಳೇಂ ಕಬ್ಬಲೆಯೇ

ಕೊನೆಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರಿನ್ಯಪರನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗುವುದು. ಧರ್ಮನಂದನನೂ ದೇವಕೇನಂದನನೂ ಇಂದ್ರನಂದನನನ್ನು ಕುರಿತು

ಪ್ರಾಯದ ಪೆಂಪೆ ಪೆಂಪು, ಎಮಗೆ ಮೀಱದರಂ ತವ ಕೊಂದ ಪೆಂಪು ಕೆ
ಟ್ಟಾಯದ ಪೆಂಪು ಶಕ್ತನೊಡನೆಟ್ಟಿದ ಪೆಂಪು, ಇವು ಪೆಂಪುವೆತ್ತು ನಿ
ಟ್ಟಾಯುಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳಮರ್ಪಿದುವು ನೀಂ ತಲೆವೀಸದೆ ಉರ್ವರಾ
ಶ್ರೀಯನಿದಾಗದನ್ನದೆ, ಒಳಕೊಳ್ ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಾ

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಿಸುವರು. ಅದರೊಡನೆ ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಮಹಾದೇವಿಪಟ್ಟವಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೂ ಪಂಪನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರೇವಕನಿರ್ಮಡಿಯೆಂಬ ಲೋಕಾಂಬಿಕೆಯು ಸುಭದ್ರೆಯಂತೆಯೇ ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು. ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಅರ್ಜುನನಂತೆಯೇ ಲೋಕಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅವರ ಬಂಧುಗಳ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು 'ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳೆ'ನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಅರಿಕೇಸರಿಗೂ ಲೋಕಾಂಬಿಕೆಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಇದ್ದ ವೈಷಮ್ಯವೂ ಅರ್ಜುನ ಬಲರಾಮನ ವೈಷಮ್ಯದ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಅಖಂಡಭಾರತಕಥಾಧೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸುಭದ್ರಾಮಹಾದೇವಿಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಅಷ್ಟು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಅವನೊಡನಿದ್ದು ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ ಕೇಶಾಪಕರ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಪರರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದಿಶಕ್ತಿಯೂ ಕುರುಕುಲಜೀವಾಕರ್ಷಣಕಾರಣಳೂ ಆಗಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಸುಖವಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಮಹಾದೇವಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕಿಟ್ಟುವುದು ಅನುಚಿತವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪಂಪನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನೇ ಎತ್ತದೆ ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುವನು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ದ್ರೌಪದಿಗುಂಟಾದ ಅಪಮಾನವೇ ಭಾರತಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ. ಅವಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಮರ್ಪಕವಲ್ಲ. ಪಂಪನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ನಾಯಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಡಕುಂಟಾಗಿರಬೇಕು. ವೀರಾವೇಶವುಳ್ಳವಳೂ ಪಂಚಪತಿತ್ವವನ್ನುಳ್ಳವಳೂ ಕೇಶಾಪಕರ್ಷಣಾದಿ ಅವಮಾನಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವಳೂ ಆದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಥಾನಾಯಿಕೆಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನೇ ನಾಯಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಂಪನು ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಸುಭದ್ರಾಪರಿಯವನ್ನು ಒಂದು ಅಶ್ವಾಸವನ್ನಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು. ಪಂಪನು ಸುಭದ್ರೆಗೆ ರಾಜ್ಯೇಷದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ನಮಗೇನೋ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ, ದ್ರೌಪದಿಯ ಪಂಚಪತಿತ್ವವೂ ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲವೆಂದೇನೋ ಪಂಪನು ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವನು. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವವನು ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನೇ, ಏವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಿಷ್ಠವಿದ್ರಾವಣನು ಕೈ ಹಿಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಇತರರು ಭಾಗಿಗಳಾಗುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೆಂಬುದಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ತೋರಿರಬೇಕು. ದ್ರೌಪದಿಯ ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯೇಷದವಿ ರಾಣಿಯಾದ ಲೋಕಾಂಬಿಕೆಗೂ ಹಿತವಾಗಿದ್ದಿರಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಅನೇಕ ಕಡೆ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪೂರ್ವವಾಸನಾ ಬಲದಿಂದ ತನ್ನನ್ನೆ ತಾನು ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾಂಚಾಲಿಗೆ ಬಂದೊದಗುವ ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಪಂಪನ ಪ್ರಕಾರ ಆಕೆಯ ಪತಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗಿಂತಲೂ ಭೀಮಸೇನನೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಪಟದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೋತ ಮೇಲೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಿಡಂಬನವಾಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೂ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಆಕ್ರೋಶವುಂಟಾಗುವುದು. ಆಗ ಪಾಂದವರು ಅಣ್ಣನ ನನ್ನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ತನಗಾದ ಅಪಮಾನದ ಸಿಕ್ಕಿನಿಂದ

ಮುಡಿಯಂ ಪಿಡಿದೆಲೆದವನಂ

ಮುಡಿಯಿ ಮತ್ತಪನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿಂದೆನ್ನಂ

ಮುಡಿಯುಸುಗೆ, ಆ ಮುಡಿಯಂ ದಲೆ

ಮುಡಿಯಂ ಗಳಂ, ಈಗಳಂತೆನ್ನಯ ಮುಡಿಯಂ

ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮಸೇನನು ಕೋಪೋದ್ರೇಕವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ನವಮೇಘನಾದದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನು:

ಮುಳಿಸಿಂದ ನುಡಿದೊಂದು ನಿನ್ನ ನುಡಿಸಲ್ಲೆ ಅರಾಗದಂಬರ್
ಮಹಾ ಪ್ರಳಯೋಲ್ಲೋಪಮ ಮಧ್ಯದಾಪತಯನ್,
ಅತ್ಯುಗ್ರಾದಯೋ ಮುನ್ನಮೀ !
ಖಳ ದುಶ್ಶಾಸನನಂ ಪೊರಲ್ಮ ಬಸಿಂ

ಪೋಲ್ವಕ್ಕಿ ಬಂಬಲರು
ಳ್ಳಳಿನ್, ಆಸಲ್ವೆ ವಿಳಾಸದಿಂ ಮುಡಿಯಿಪೆಂ ಪಂಕೇಜಪತ್ನೇಕ್ಷಣೇ ||

ಕುಡಿವೆಂ ದುಶ್ಶಾಸನೋರಸ್ಥಳಮನ್, ಅಗಲೆ ಪೋಲಾರ್ಕಾರ್ ಪೊ
ಕುಡಿವೆಂ ಪಿಂಗಾಕ್ಷನೂರುದ್ವಯಮನ್, ಉರುಗದಾಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚುನೂಜು
ಗೊಡೆವೆಂ ತದ್ವತ್ಸರಂಪ್ರಕಟಮಕುಟಮಂ ನಂಬು ನಂಬೆನ್ನ ಕಣ್ಣೆ
ಕಿಡಿಯುಂ ಕೆಂಹೆಂಗಳುಂ ಸೂಸಿದಪ್ರವೃ, ಅಹಿತರಂ ನೋಡಿ ಪಂಕೇಜವತ್ನೇ ||

ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಲಕರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ 'ವಿಳಯಕಾಳಜಳಧರ ನಿನಾದದಿಂ' ಮೊಳಗುವನು. ಈ ಕೋಪಾಟೋಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಪ್ರಕಾರ ಪತಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಇದು ಆಭಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೀಮನಾದಿದ ಮಾತನ್ನೇ ಪ್ರಕಾರಾಂತರವಾಗಿ ಅರ್ಜುನನೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತಲ್ಲವೇ? ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನು ಮರೆತು ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಇನ್ನೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಹೀಗೆಯೆ ಮುಗ್ಧರಿಸಿರುವನು. ಪಾಂಡವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೀಚಕನು ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಕಟ್ಟೀಕಾಂತದಲ್ಲಿ ದುರುಳದಮನಕ್ಕೆ ಮೊರೆಯುಟ್ಟಿದ್ದು ಭೀಮನಲ್ಲಿ; ಅರ್ಜುನನಲ್ಲ. ಇದು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಂಪನ ವಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನನು ಬೃಹನ್ನಳೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅರ್ಜುನನು ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಲಿಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗುವದೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಆಗಲೂ ಅರ್ಜುನನೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸ್ಮರಣೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಕೊನೆಗೆ ಭೀಮಸೇನನು ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ತನ್ನ ಪೂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ 'ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಗೆ ಬಲಿಯನಟ್ಟಿ ಜಯವನಿತೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದ ತನ್ನ ತಳೋದರಿಯಂ ಕೆಲದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪೊಸೆದು ಜಡೆಗೊಂಡಿದ್ ಕೇಶಮಂ ಪಸರಿಸಿ ವೈರಿಯ ಪಲ್ಲ ಪಣೆಗೆಯಿಂ ಬಾಚಿ ದುಶ್ಶಾಸನನ ಕರುಳ್ಳಳೆ ಪೊಸ ಬಾಸಿಗಮಾಗಿ ಕೃಷ್ಣೆಯಂ ಮುಡಿಯಿಸಿ

ಅವಳ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಗೆ ನಕ್ಕು ಅವಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಮೋಹವಂ ಬೀರಿ ಮಾತನಾಡುವನು. ದ್ರೌಪದಿಯಾದರೋ ಭೀಮನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನುರಾಗವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಳು. ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನು ಮಾತ್ರನಾಗಿರುವನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಪತಿಯೇ ಇದ್ದರಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಮೂರು ಲೋಕದ ಗಂಡನಾಗಿರುವಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮೈದುನನಾದ ಭೀಮಸೇನನು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡುದು ವಿಸ್ಮಯಜನಕವಲ್ಲವೇ? ಈ ಸಮಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪಂಪನು ಭೀಮಸೇನನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಮೈದುನನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತು ಪತಿಯೆಂಬ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಲಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಜೈನ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮಿಳಿತವಾಗಿವೆ. ಅವನು ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ವೈದಿಕನಾದ-ಶೈವನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಗಾಗಿ. ಅವನು ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ, ಪೂಜೆಗೆ, ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಅವಕಾಶ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಜೈನಸಂಸ್ಕಾರ ಅತಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಗಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಕಥಾಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾತ್ರಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. 'ಪಂಪ ಭಾರತ'ವೂ 'ಜಿನಪದಾಂಭೋಜವರಪ್ರಸನ್ನ'ವಾದುದು. ಪಂಪನಿಗೆ ವ್ಯಾಸರು, ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕರು. ವಿಷ್ಣು ಕೃಷ್ಣರು ಅಭವ, ಅಜ, ಅಜಿತ, ಅನಂತರು. ಅರ್ಜುನನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಛಾಯೆಯಿದೆ. ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಾಗ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆಸನಕಂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರಾಸಾರತೆಯ ಮತ್ತು ಭವಾವಳಿಗಳ ಸೂಚನೆ ಆಗಾಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ಪರ್ಶ, ಜಾತಿಸ್ಪರ್ಶ, ಬಲದೇವ ವಾಸುದೇವರ ಜೋಡಿ ಇವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪಂಪನ ಜೈನಮತಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಷ ಕಂಡುಬರುವುದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ. ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಭಾರತವು ಪಂಚಮವೇದ. ಅದರ ಮೂಲಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಕೆಲವು ಕವಿಗಳಂತೂ ಭಾರತವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಚರಿತೆಯೆಂದೇ ಕರೆದಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಜೈನರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನಲ್ಲಾಗಲಿ ಈ ಪೂಜ್ಯಮನೋಭಾವವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷ್ಣನು ಗುಣಾವಗುಣಮಿಶ್ರಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯ-ವಾಸುದೇವ. ಈ ಜೈನಮತದ ಪ್ರಭಾವದ ಫಲವಾಗಿ ಪಂಪನು ಮಹಾಭಾರತದ ಬೃಹದ್ದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆ ತೀರ್ಥಂಕರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೇಲಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಆತನ ಗೀತೋಪದೇಶವನ್ನು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೋಳಾದ ವ್ಯಾಮೋಹಮಂ ಕಳೆಯಲೆಂದು ಮುಕುಂದಂ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪಮಂ ತೋಷಿ. ನಿನಗೊಡ್ಡಿ ನಿಂದುದನಿದನೋವದೆ ಕೊಲ್ಲೊಡೆ ನೀನುಮನ್ನೆ ಕಜ್ಜದೊಳೆಸಗೆಂದು ಸೈತಜಿತನಾದಿಯ ವೇದರಹಸ್ಯದೊಳ್ ನಿರಂತರದ ಪರಿಚರ್ಯೆಯಿಂ ನೆಹಿಯೆ ಯೋಜಿಸಿದಂ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನಂ' ಎಂಬ

ಭಾಗದಿಂದ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾಭಾರತವು ಲೋಕಪೂಜ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ

ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನನ್ನಯೊಳಿಸತನಯಂ ಗಂದಿನೊಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ
ಬಲದೊಳ್ ಮದ್ರೇತನತುನ್ನತಿಯೊಳಮರಸಿಂಧೂದ್ಧವಂ ಚಾಪವಿದ್ಯಾ
ಬಲದೊಳ್ ಕುಂಭೋದ್ಧವಂ, ಸಾಹಸದ ಮಹಿಮೆಯೊಳ್ ಪಲ್ಲಣಂ, ಧರ್ಮದೊಳ್ ನಿ
ರ್ಮಲಂ ಚಿತ್ತಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಮಿಗಿಲ್, ಇರ್ವರ್ಗಲಿನ ಭಾರತಂ ಲೋಕಪೂಜ್ಯಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಈ ಸಂಗತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉನವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. (ಇದು ಲೌಕಿಕಕಾವ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಲೌಕಿಕವನ್ನು ಮೀರಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಭಾರತದ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿ ವೈಭವಗಳ ವರ್ಣನೆ ಪಂಪನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಯಿತ್ತೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ)

ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಥಾಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಹೊಳಪನ್ನು ತರುವುವು. ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ಕಥೆಯು ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಚಿತವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪಂಪನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಶಾಪಕರ್ಷಣದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದುಶ್ಯಾಸನನ ವಧಾನಂತರ

ಇದರೊಳ್ ಶ್ಲೇತಾತಪಸ್ವಕೃತ ದಶದಿಶಾಮಂಡಲಂ ರಾಜಚಕ್ರಂ
ಪುದಿದಿರ್ದಾಹಿತು, ಅಡಂಗಿತ್ತಿದಲೊಳ ಕರುಣಾಚಾನ್ದಯಂ, ಮತ್ಸರಾಪ
ಕ್ರಿದಲೊಳ ನೋಡಗುರ್ವರ್ವಿದುದು, ಇದುವೆ ಮಹಾಭಾರತಕಾದಿಯಾಯ್ತು, ಆ
ಬುದ್ಧಿವಾಕ್ಯ ಪೇಟ, ಸಾಮಾನ್ಯಮೆ, ಬಗೆಯೆ, ಭವತ್ಯೇಶಪಾಶಪ್ರಪಂಚಂ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೇಣೀಸಂಹಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರೌಪದಿಯು ದುಶ್ಯಾಸನದಿಂದ ಸಭೆಗೆ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಕರ್ಣನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕನೆಂದೂ ಸಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದನೆಂದೂ ವ್ಯಾಸಭಾರತದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಕರ್ಣನನ್ನು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಿಡಲಾರಳೆಂಬುವುದೂ 'ಕರ್ಣನ ಪಡೆಮಾತಿನೊಳ್ ಪುದಿದು ಕರ್ಣರಸಾಯನಮಲ್ಲೆ ಭಾರತಂ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವವನ್ನು, ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾಗಿದೆ.

ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹೊಸಸಂಗತಿಗಳಿವೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಯಕ್ಷನ ವಿಷಸರೋವರಕ್ಕೆ ನೀರು ತರಲು ಹೋದ ಭೀಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ಯಕ್ಷನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಮೈಮರೆತು ಬೀಳುವರು. ದುರ್ಯೋಧನನ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಕನಕಸ್ವಾಮಿಯು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕಳುಹಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗೆಯು ಬಂದು ಕೊಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವನೆಂದೆನಿಸಿ ಕೈಹಾಕುವುದು ಅವರನ್ನು ಆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದ ದೈವವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆ ಉಗ್ರದೇವತೆಯನ್ನು

ನೀನು ದೂರಹೋಗು ಎನ್ನಲು 'ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಯಾರನ್ನು ಭಕ್ತಿಸಲಿ, ಎಂದು ಕೇಳುವುದು. ಆಗ ಯಕ್ಷನು 'ಎಲೈ ಪಿತಾಚಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನೋ ಅವನನ್ನೇ ತಿನ್ನು' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ದೇವತೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ 'ಕನಕನ ಬೇಳ್ತೆ ಕನಕನಿಗೇ ತಟ್ಟಿತು' ಎಂದು ಜನರಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವನನ್ನೇ ಸಿಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಕಥೆಯು ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ 'ಕಿರೀಟ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಪಂಪನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣವೂ ವ್ಯಾಸಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿದುರನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಲು ವಿದುರನು ರೇಗಿ-

ಕಡು ಮೂರು ನನ್ನ ತೂಗಿಗಳ
ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ಭೀಮಸೇನನ ಪದದೊಳ್
ಪಿಡಿಯಲೆಂದಿರ್ಪನಿದಂ
ಪಿಡಿಯಂ ಪೋಗೆಂದು ಸಭೆಯೊಳುಡಿದಂ ಬಿಲ್ಲಂ ||

ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಪಂಪನದೇ. ಕರ್ಣನು ಕುಂತಿಯ ಮಗನೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸತ್ಯಂತಪರಂಬ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಉಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪಂಪನೇ ಮೂಲಭಾರತದಿಂದ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನೋ ಅಥವಾ ಮೀಗೆ ಕಥಾಶರೀರದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಹುರ: ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬೇರೊಂದು ಭಾರತವೇ ಪಂಪನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಿತೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರಗಳು ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

'ಪಂಪಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕರಣವಿಚಾರ: ಪಂಪನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೂಲಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿಗಳಾದ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭಾರವಿ, ಶ್ರೀಹರ್ಷ, ಭಟ್ಟ ನಾರಾಯಣ ಮೊದಲಾದವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಲಯಪರ್ವತದ ವರ್ಣನೆಯು ನಾಗಾಸಂದದ ಮಲಯಪರ್ವತದ ವರ್ಣನೆಯ ಅನುವಾದವಿರಬೇಕು. ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ವಿರಹಚ್ಚಾಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಳಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತ ಅವರ ಸರಸಲಾಪಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಶಾಕುಂತಲ'ದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸದ ಇಂದ್ರಕೀಲಿಪ್ರಕರಣವು ಭಾರವಿಯ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ'ದ ಸಾರಾಂಶವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮರ ವಾಗ್ವದ್ವೈ 'ವೇಣೀಸಂದಾರ' ನಾಟಕದ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮೀಗೆ ಪಂಪನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಉದ್ಭಾವಕವಿಗಳ

ಉದಾತ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಂಪದ್ಭಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಾವವನ್ನು ಇತರರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಿರೂಪಣಾರೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಪಂಪಭಾರತದ ಕಥಾಸರಣಿ : ಪಂಪನಿಗೆ ಸಮಗ್ರಭಾರತವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಗಳನ್ನು ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. 'ಪೆಜಿವುಮುಪಾಖ್ಯಾನ ಕಥೆಗಳೊಳಮೊಂದಂ ಕುಂದಲೀಯದೆ ಪೇಟ್ಟಿಂ' ಎಂದು ಹೇಳುವನಾದರೂ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹುಕೌಶಲದಿಂದ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಆಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮಹತ್ವವೂ ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಫುರಿಸುವಂತೆಯೂ ಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಆಶಯ ಕೆಡದಂತೆಯೂ ಮೂಲರೇಖೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಳೆದಿರುವನು. ಮೊದಲು ಪಾಂಡವ ಕೌರವ ಜನನದಿಂದ ಹೊರಟು ಅವರ ಬಾಲಕೇಳಿ, ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹದಹನ, ಹಿಡಿಂಬಾಸುರವಧಿ, ದ್ರೌಪದೀಪರಣಯ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಗಮನ, ಇವುಗಳವರೆಗೆ ಕಥಾಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಎಡರು ಬಾರದಂತೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೂಲಭಾರತದ ಪ್ರಕಾರ ನಾರದಾದೇಶದಂತೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದಿಯ ಪತಿಯು ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ 'ವರ್ಣಕಂ ಕತೆಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯೆ' ಹೇಳಬೇಕು ತಾನೆ? ಅದುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಂಪನು ಬೇರೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವನು. ಅದು 'ದಿಗಂಗನಾ ಮುಖಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ'. ಅರ್ಜುನನು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು ಸಮಸ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮೀಯ ಶಾಸನಾಯತ್ತಂ' ಮಾಡುತ್ತ ಬರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಪನಿಗೆ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಅರ್ಜುನನು ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಗೋಕರ್ಣ ಬನವಾಸಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ದ್ವಾರಕಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ 'ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳ ಕೆಳೆಯ'ನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಇದಿಗೊಳ್ಳಲು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡುವನು. ಪುರಸ್ತೀಯರು ಫಲ್ಗುಣನ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿ 'ಗುಣಾರ್ಣವನೀತನೇ' ಎಂದು ಬೆರಗುಗೊಂಡು ನೋಡುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸುಭದ್ರಾರ್ಜುನರ ಅನುರಾಗ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯ, ರಾತ್ರಿ, ಚಂದ್ರೋದಯ, ಅರ್ಜುನ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ, ಸುಭದ್ರೆಯ ವಿರಹ, ಸುಭದ್ರಾಪರಣಯ-ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು. ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವುವು. ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ-ಅನುಸೂತವಾದ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ- ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂದನ್ನು, ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಪಂಪನ ಅಪಾರವಾದ ಅನುಭವದ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಆಳವಾದ ರಸಿಕತೆಗೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವರ್ಣನಾಕೌಶಲಕ್ಕೂ ಇವು

ಕೈಗನ್ನಡಿಯಂತಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಓದಿದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾವಗೀತೆಗಳಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಇವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಭಾರತವನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ, ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ಚಿತ್ರಪಟದ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಂತೆ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ವಾಚಕರನ್ನು ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುವುವು. ಮುಂದೆ ಅರ್ಜುನನೂ ಸುಭದ್ರೆಯೂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು, ಸುಭದ್ರಾವಿವಾಹ, ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಜನನ, ಮೃಗಯಾವಿಹಾರ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವು ಬಹು ರಸಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಮಿತಿಯಿರಿತೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ.

ಮುಂದೆ ಅರ್ಜುನನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಪೌರುಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಪಾಂಡವದಹನದ ದೃಶ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಪ್ರಸ್ತುತವಿಷಯವನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುವ ವೈಖರಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಶಬ್ದಗಳ ಸಂವಿಧಾನದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುವ ನೈಪುಣ್ಯವೂ ಬಹು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಥೆಯು ಹೆಚ್ಚು ವೈತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಜಸೂಯಾರಂಭದಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಅರಣ್ಯಪ್ರವೇಶದವರೆಗೆ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಸಾಗುವುದು. ಮೂಲಭಾರತದ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮನಂದನನು ಅರಣ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ ಋಷಿಗಳು ಬಂದು ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಂಪನು ಈ ರಗಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹೇಗೂ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಂಪನು ನಿರೂಪಿಸುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಕೀಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಶಿವನಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುವನು. ಮುಂದೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸ, ಗೋಗ್ರಹಣ, ಕೃಷ್ಣದೌತ್ಯ, ಯುದ್ಧನಿರ್ಣಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಇವೆಲ್ಲ ಹತ್ತು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುವುವು. ಪಂಪನು ಮುಂದಿನ ಆಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಡೆಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಾಹಸಾಭರಣನ ಯುದ್ಧ ಕೌಶಲವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಬೇಕೆಂದೋ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂದೋ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತನಗಿದ್ದ ಅಪಾರವಾದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೋ ಆ ಭಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದ ಪ್ರಭಾವವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಶ್ಯಾಸನ, ಶಲ್ಯ, ಅರ್ಜುನ, ಭೀಮ, ಧರ್ಮರಾಯ, ಅಭಿಮನ್ಯು, ಸೈಂಧವ, ಶ್ವೇತ ಮೊದಲಾದವರ ಉದ್ಘಾಮ ಸಾಹಸದ, ಔನ್ನತ್ಯದ, ಮಹಾನುಭಾವತ್ವದ, ತ್ಯಾಗದ ವಿವಿಧ ಪರಿಚಯಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು. ಕೌರವರ ಪಕ್ಷದ ವೀರಾಧಿವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಡಿಯುವರು. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಜಯವು ಲಭಿಸುವುದು. ಅರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯವು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಪಂಪನ ಶೈಲಿ-ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ಮಹತ್ವವೂ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜ. ಅವನ ಆವೇಶ, ಅವನ ಮನೋಭಾವ, ಅವನ ಲೋಕಾನುಭವ, ಅವನ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನತೆ, ಜ್ಞಾನ, ವಾಗ್ವೈರಣೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ-ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕವಿಯು ಹುಲುಗವಿಯಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ನಿರ್ಜೀವವಾದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಶುಷ್ಕವಾಗಿ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಜೀವವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವನಾಧಿಗಳನ್ನು ಮೀಟುವ ಆವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕವಿಯು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಕವಿಸಮಯಗಳನ್ನು ಒಂದರಮೇಲೊಂದನ್ನು ಮೂಟೆ ಮೂಟೆಯಾಗಿ ತುಂಬಿ ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಕವಿಯು ಪ್ರಜ್ಞಾಶಾಲಿಯೂ ಕಲ್ಪನಾಚತುರನೂ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನನೂ ಅನುಭವಶಾಲಿಯೂ ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಆವೇಶವನ್ನು ತುಂಬಿ ವಾಚಕನ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೀರಿ ತನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳನ್ನೇಕರಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯಮರ್ಮ ತಿಳಿಯದೆಂಬ ಅಪಪ್ರಥೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಪಂಪನ ವಿಷಯವೇ ಬೇರೆ. ಆತನು ಕವಿವೃಷಭ. ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದವನು. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ. ಅಪಭ್ರಂಶಗಳ ಪೂರ್ಣಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವನು. ಜೀವನದ ವಿವಿಧಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವವನ್ನುಳ್ಳವನು. ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಜೈನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮೇಳವನ್ನುಳ್ಳವನು. ರಸಿಕತೆಯನ್ನೂ ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನೂ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಆನಂದಾನುಭವವನ್ನೂ ಉಳ್ಳವನು. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ. ಒಂದು ಮೋಹಕಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಅವನು ಯಾವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ವಾಚಕನೂ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾಗುವನು. ಕಥಾಶರೀರದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವನು. ಪಂಪನ ಯಾವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಬಸವಾಸಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಅದರ ವೈಭವವನ್ನು ಓದಿದ ಕೂಡಲೆ ವಾಚಕನೂ ಬಸವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿಯೋ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿಯೋ ಪುಟ್ಟಿಬೇಕೆಂದು ಅತಿಶಯವನು. ಸುಭದ್ರಾಪರಿಣಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನ ಚಂದ್ರಿಕಾಪಿಹಾರದಲ್ಲಿ ವೀರಶಾಹಾಚಾರ್ಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನೂ ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳ್ಳುವನು ಮತ್ಸರಸಂಹಾರವೆಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಕೇಶವರೂ ಮಾಡಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ವಾಚಿಸಿದಾಗ ಪಾಪಿ ದುಶ್ಚಾಸನನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಡೋಣವೇ

ಎಂಬ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ತಾಳುವನು. ಭೀಮಸೇನನು ಕಾಲಮೇಘದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಆರ್ಭಟಮಾಡುವುದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಡುಕ ಹುಟ್ಟಿ ಸ್ವಬ್ಧನಾಗುವನು. ಬಿದ್ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮುಡಿಯನ್ನು ಭೀಮನು ಒದೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ 'ಭೀ ಭೀಮಾ ನಿನಗೆಷ್ಟು ದುರಹಂಕಾರ! ನೀನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿದ್ದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರದಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನೀನೇನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ, ಅವನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಕರುಣೆಗೆ ಇದೇ ಪ್ರತಿಫಲ?' ಎಂದು ಹೇಳಲುದ್ದುಕ್ತನಾಗುವನು. ಗದಾಯುದ್ಧದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಲಾಯುಧನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೀ ಮರುಳ್ಳಸಮನೇಕೆ ಮಾಡಿದಯ್ಯ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನು 'ಪಾಂಡುತನಯರ್ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳ್, ಮದ್ಬಂಧು ತೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂಮರಿದಪ್ಪೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ 'ದುರ್ಯೋಧನ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾನುಭಾವನೇ ಅಹುದು' ಎನ್ನುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಪಂಪನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಅವನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಪಲ್ಲವಿತವಾದ ಆಮೃತವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವನು. ಗುಡಿತೋರಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವನು. ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನ ಒಡ್ಡೋಲಗಳಲ್ಲಿ ವೈತಾಳಿಕರೂ ಮಂಗಳಪಾಠಕರೂ ಒಂದೇ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಮಂಗಳವನ್ನೋದುತ್ತ 'ಅರಿಗಂಗೀಗೆ ಮಂಗಳಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯ ಶ್ರೀಯುಮಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನೂ ಅವರೊಡನೆ 'ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಜೈ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಏತರಿಂದ? ಪಂಪನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಕಾವ್ಯರಚನಾ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ? ಅವನು ಯಾವುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ತಾನು ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ವಾಚಕರಿಗೆ ತೋರುವಂತೆ ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಯಾ ಚಿತ್ರಗಳೇ ವಾಚಕರೆದುರಿಗೆ ಜೀವದುಂಬಿ ನಲಿಯುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯತತ್ತ್ವ: ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯದ ತಿರುಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ತಾನೇ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮೃದು ಪದಗತಿಯಿಂ ರಸಭಾ
ಪದ ಪೆರ್ಚೆಂ ಪಣ್ಣವನಿತೆಯೊಳ್ ಕೃತಿಸೌಂದ
ರ್ಯದ ಚಾತುರ್ಯದ ಕಣಿಯನೆ
ದಿದಗ್ಗುಬುಧಜನಮನ್, ಅಲೆಯಲೆವೇಡಾ ||

ಕವಿಯಂ ಬಗೆವುಗುವೊಡ ಕೊಂ
ಕುವೆತ್ತ ಪೊಸನುಡಿಯ ಪುಗುಗುಂ...

ಮೃದುಮಧುರವಚನರಚನೆಯೊಳ್.

ಉದಾತ್ತಂ, ಅರ್ಥಪ್ರೀತಿಯಂ ಕೇಳ್ವ ಜನ

ಕ್ಕಿದಿರೊಳ್ ಕುಡದಂದದು..... ಕವಿಯ ಮನದೊಳಿರ್ಪಂತೆವಲಂ ||

ಬಗೆ ಪೊಸತಪ್ಪದಾಗಿ ಮೃದುಬಂಧದೊಳೊಂದುವುದು, ಒಂದಿ ದೇಸಿಯೊಳ
ಪುಗುವುದು ಪೊಕ್ಕ ಮಾರ್ಗದೊಳಿ ತಳ್ಳುವ ತಳ್ಳಿದ ಕಾವ್ಯಬಂಧಂ, ಒಪ್ಪುಗುಂ.

ಆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಂಯುತಂ, ಆಳಂಕೃತಿಯುಕ್ತಂ. ಉದಾತ್ತವೃತ್ತಿ ವಿ-
ನ್ಯಾಸಂ. ಆನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗುಣವೃದ್ಧಿವಂ, ಮೃದುಪಾದಮಾದ ವಾಕ್ಯಸುಭಗಂ ಕಳಾಕಳತಂ

ಪಂಪನು ರಾಜದ್ರಾಜಕಮೆನಿಸಿದ ಪುಲಿಗೆರೆಯ ತಿರುಳುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೊಸದೇಸಿಯಿದೆ, ಬೆಡಂಗಿದೆ, ಅರ್ಥವೃತ್ತಿಯಿದೆ,
ಅದು 'ವಿದಿತಂ ಪ್ರಾತೀತಿಕಂ, ಕೋಮಲಂ, ಅತಿಸುಭಗಂ, ಸುಂದರಂ, ಸೂಕ್ತಿಗರ್ಭಂ,
ಮೃದುಸಂದರ್ಭಂ, ವಿಚಾರಕ್ಷಮಂ, ಉಚಿತಪದಂ, ಶ್ರವ್ಯಂ, ಆರ್ಯಾಕುಲಂ,
ವ್ಯಾಪ್ತದಿಗಂತಂ ಕಾವ್ಯಂ' ಎಂದು ಕವಿಜನ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. 'ಇದು ನಿಜ್ಜಂ
ಪೊಸತರ್ಗವಂಬೊಲ್ ಅತಿ ಗಂಭೀರಂ, ಲಲಿತಪದವುಳ್ಳುದು, ಪ್ರಸನ್ನ ಕವಿತಾಗುಣ
ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಆತನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಕವಿಗಳು ಜಾತಿಮತ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ
'ಸುಭಗಕವಿ ಪಂಪನಿಂ ವಾಗ್ವಿಭವೋನ್ನತಿ ನೆಗಟ್ಟುದು, ರಸಿಕಾಗ್ರಣಿ ಹಂಪದೇವಂ,'
'ಸತ್ಕವಿಹಂಪನ ಕೃತಿ ಸೌಂದರೀಸುಭಗಂ', 'ಪಂಪನ ರೀತಿ', 'ಪಂಪನಿಂಪು', 'ಪಂಪನ
ಗುಣಂ', 'ಪಂಪನೊಂದಸದೃಶಮಪ್ಪ ರಸಭಾವಂ,' ಎಂದು ಪಂಪನ ಶೈಲಿಯ
ಅಸಾಧಾರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ
ಒಂದೊಂದು ಗುಣವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯ.
ಕೆಲವು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗುಣಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಸಲು
ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬಹುದು.

ಪಂಪನ ಶೈಲಿಯ ಪ್ರಧಾನಗುಣ ಪ್ರಸಾದ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅರ್ಥವೃತ್ತಿ,
ಕೊಂಕುನುಡಿ, ಧ್ವನಿ, ಮೃದುಪದರಚನೆ, ಹಿತಮಿತ ಮೃದುವಚನಪೂರ್ಣತೆ ಮತ್ತು
ಸಂಯಮ. ಅವನು ಎಂದೂ ಆಡಂಬರಕ್ಕೂ ಆರ್ಭಟಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದಿಲ್ಲ.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಓಜಸ್ಸಾಗಲಿ ಪದಮೈತ್ರಿಯಾಗಲಿ
ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಗುಣಗಳೂ ಶಕ್ತಿಕವಿಯಾದ ರನ್ನನಿಗೆ ಮೀಸಲು.
ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಮೃದುಪದಗತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ವನಿಷ್ಠವಾದ ಆದರ್ಶಸಾಧನೆಗಾಗಿ
ಸಂಯಮದಿಂದ ಸಾಗುವುದು ಪಂಪನ ಸ್ವಭಾವ. ಬಾಹುಬಲಿಯು ಅಣ್ಣನಾದ ಭರತನಿಗೆ
ತಿಳಿಸುವ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ನೆಲಸುಗೆ ನಿನ್ನ ಪಕ್ಕದೊಳಿ ನಿಶ್ಚಳಮೀ ಭಟಖಡ್ಗಮಂಡಲೋ
ತಲವನ ವಿಭ್ರಮ ಭ್ರಮರಿಯಪ್ಪ ಮನೋಹರಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭೂ
ವಲಯಮನಯ್ಯಿತ್ತುದುಮನ್, ಆಂ ನಿನಗಿತ್ಯನ್, ಇದೇವುದಣ್ಣ ನೀ
ನೊಲಿದ ಲತಾಂಗಿಗಂ ಧರಗಂ, ಆಟದಂದು ನೆಗಲ್ ಮಾರದೇ ||

ಉಭಯಭಾಷಾಪಂಡಿತನಾದ ಪಂಪನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹೆಚ್ಚು.
ಆತನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದು ಪಂಡಿತರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅಹುದು.

ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಇನ್ನೂ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಪಂಡಿತರಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತುಂಬುವುದು ಒಂದು ಗುಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯವು ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಾಗಿರುವುದು ಅರ್ಥವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವೃತ್ತಗಳನ್ನೇ ರಚಿಸಿರುವನು. ಮುಂದಿನ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ:

ಪ್ರಚಂಡಲಯತಾಂಡವ ಕ್ಷುಭಿತಯಾತು ಯಶ್ಯಾನಯಾ
ಸದಿಗ್ಗಿಳಯಯಾ ಭುವಾ ಸಗಿರಿ ಸಾಕಾರದ್ವೀಪಯಾ
ಕುಲಾಲಕರನಿರ್ಭರ ಭ್ರಮಿತ ಚಕ್ರಲೀಲಾಯಿತಂ
ಸಸರ್ವಜಗತಾಂ ಗುರುಃ, ಗಿರಿಸುತಾಪತಿಃ ಪಾತು ಮಃ ||

ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುಂದಿನ ಆರೋಗಣೆಯ ವರ್ಣನೆಯು ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗದ್ಯದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುವುದು.

ಭರತಮಹೀಶಂ ಭೋಜನಭೂಮಿಗೆ ರಾಜಹಂಸವಿಳಾಸದಿಂ ಬಿಜಯಂಗಯ್ತು ಸಕಲ
ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣಗುರುಜನಾರ್ಯಜನವಿಳಾಸಿನೀಜನಪರಿವೃತನ್ ಅತಿಮೃದುರಸನಾಮರ್ದನ ಮಾತ್ರ
ದಾಸಣೀಯಘ್ರತಪೂರಮುಮಂ ಅಲ್ಪದಶನದಂಶಮಾತ್ರಖಂಡನೀಯಮಂಡಕಮುಮಂ ಅತ್ಯಂತ
ಕೋಮಲತಾಲುತಳಸಂಘಟ್ಟಮಾತ್ರಕ್ಕೋದನೀಯಮೋದಕಮುಮಂ, ಅನಿಷ್ಠರೋಷ ಪುಟಮಧ್ಯ
ಸಂಧಾರಣಮಾತ್ರಜೋರ್ಗನೀಯತಾಕವರ್ಷಿಕಮುಮಂ, ಅತಿ ದೂರೋಚ್ಚಾಸ ವಿಕಾಸನಾಸಾಂಜಲಿಪುಟ
ಪೀಯಮಾನದುಗ್ಧ ಹಯಂಗವೀನಮುಮಂ, ನೀಹಾರಶಕಲಧವಲಪರಿಣತಕಪಿತೃಪುಲಪರಿಮಳ
ಮಧುರರದಧಿಯುಮಂ, ವಿಕೀರ್ಣತಸಕಲಭುವನಶಿಶಿರ ದ್ರವಸಂಚಾರದ್ರವ ಶಂಖಾಕಾರ
ಶಿಖರಿಣೀರಮಣೀಯಮುಂ ಅಮೃತಪಿಂಡಾಯಮಾನಅಪಿಂಡದುಗ್ಧಸ್ಥಿಗ್ಧಮುಮಪ್ಪ ಮನೋ
ಹರಾಹಾರಮಂ ||

ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಅರಿಗನಿಗೆ ವಂದಿಮಾಗಧರು ಓದುವ ಮಂಗಳವೃತ್ತಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

ಆದರೂ ಪಂಪನಿಗೆ ಅದರ ಇತಿ ಮಿತಿ ಗೊತ್ತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯವಾದ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನೂ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯವಾದ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಘೋಷವೂ, ಅರ್ಭಟವೂ, ಧೂಳಿಧೂತಾರವೂ ಬರುವುದೆಂಬುದು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಆದುದರಿಂದ ವೀರರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ಭೇರಿಯ ನಾದ, ಧೀರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಘೋರಯುದ್ಧ, ಜಯಘೋಷಣ-ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಾಷಾಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ-ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವಷ್ಟು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತಾವ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ

ಅವನ ಕೆಲವು ಸಮಾಸನದ 'ಸಂ ಬಹುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತೊಡಕನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಉಪ್ಪಾರಣೆಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು, ಲಘುವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಸುಂದ್ರವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

'ಬಾಣಾಸನ ಬಾಣ ಪಾಣಿ ಕರ್ಣಂ ಬಂದಂ' 'ಕಪ್ಪಂ ದುಃಖಾನಿಳಪರಿ
ಪುಷ್ಪಂ' 'ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೋಗಂಗಳ್ ಭೋಗಿ ಭೋಗದಿಂ ವಿಷಮಂಗಳ್.'

ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಪಂಪನ ಹಿರಿಮೆ ಅವನ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳು. ಅವನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಲೋಕಾನುಭವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತನ್ನ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿವಿಧ ಪರಿಚಯವೂ ಅವನಿಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಪರಮಾಣುವಿನಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನವರೆಗೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಬಲ್ಲ, ಸಾಸಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗರವನ್ನು ತುಂಬಲು ಬಲ್ಲ, ಮಧುವನ್ನು ಮೇರುವಾಗಿಸಲೂ ಬಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಋತು, ಬೇಟೆ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿ, ಪಾನಗೋಷ್ಠಿ, ಯುದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದರ ವರ್ಣನೆಯಾದರೂ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಎದುರಿಗಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಮಯನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನಂತರ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡಗೂಡಿ ಹಿಲಗಗೊಂಡಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ನಾರದರ ಚಿತ್ರವಿದು.

ಸರಿಗೆಯೊಳ್ ಸಮದಳಮಾಲಿಕೆ, ಪೊನ್ನ ಮುಂಜಿ, ತೊಳಪ್ಪ ಕ
ಬ್ಬರದ ಭಸ್ಮರಜ್ಜಪುಂಡ್ರಕಮೊಪ್ಪಿ ಪಿಂಗಜಟಾಳಿ ತಾ
ವರಯ ಸೂತ್ರಮೋಳಾದ ಜನ್ನವಿರಂ, ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ
ಕರಮೊಡಂಬಡೆ ನೋಟಕರ್ಕಳಣಾ ತಪ್ಪಿ ಮರುಳ್ಳಿದಂ ||

ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೌಮ್ಯ ಭಯಂಕರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಅದಿರದ ಚಿತ್ರಂ, ಅಳ್ಳದ ಮನಂ, ಬಗೆಗೊಳ್ಳದೆ ಮೋಹಂ, ಎತ್ತಿದ ಕ
ಟ್ಟಿದ ಜಡೆ, ತೊಟ್ಟ ರತ್ನಕವಚಂ, ಕೊರಲೊಳ್ ಸಲೆ ಕೋದ ಬಳ್ ಪೂಯ
ತ್ವದೆ ಬಿಗಿದಿರ್ದರಬ್ಬೊಣೆ ಮಿಸುಪ್ಪಸಿಖಿಟಕಂ, ಅಂಜೊಂದುಗುಂ
ದದೆ ನಿಲೆ ನೋಬ್ಬ ನೋಟಕರ್ಕೆ ಸೌಮ್ಯಭಯಂಕರನಾದನರ್ಜುನಂ ||

ಪಂಪನ ಸನ್ನಿವೇಶಚಿತ್ರಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ. ವಾಚಕರ ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದು. ಏಕಚಿತ್ರಪುರದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸುರನಿಗೆ ಆದಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಪಗಳಲ್ಲದೆ ಮೃಸನ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆಯ ದೃಶ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹೃದಯ ವಿಮ್ಬಾದಕವಾಗಿದೆ!

ಅಲಿಕ್ಕುಡಲಾದ ಕೂಸು ನಲಿದೊಳ್ ಪೊರಳುತ್ತಿರೆ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಬಾ
ಮುಟಿದು ಕೊರಲ್ಲೆ ಪಾಯ್ತಿ ಪರಿದಾಡುವ ಬಾಲಕನಾದ ಶೋಕದಿಂ
ಗಬಗಬ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ, ಚಂಪಿಪ ಪಾರ್ದನ ಶೋಕದೊಂದು ಪೊಂ
ಪುಲೆಯನೆ ನೋಡಿ ನಾಡೆ ಕರುಣಂ ತನಗಾಗಿರೆ ಕೊಂಪಿ ಚಂತಯಿಂ ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಾಲವಂಚನೆಗಾಗಿ ಮುಳುಗಿರಲು ಬಂದ ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರದ ದೃಶ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ.

ಇದು ಪಾಕಾಳಬಲಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲ್, ಇದು ದಲ್ ಘೋರಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾದಿದ ಕೂಪಂ, ಪೆಟತಲ್ಕು, ಇದುಗುಲಯಕಾಣಂಭೋಧರಚ್ಚಾಯ ತಾನೆ ದಲ್, ಎಂಬಂತಿರೆ ಕಾಚಮೇಷಕಚಯಚ್ಚಾಯಾಂಬುಮಿ ಗುಣೈನಿಂ ಪುದಿದಿದರ್ಕ್ಕು ಸರೋವರಂ ಬಕಬಳಾಕಾನೀಕ ರಾವಾಕುಳಂ ||

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಋತುವರ್ಣನೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭಾಗ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳೂ ಅವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಕವಿಸಮಯಗಳ ಮಾಲೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವೇ ಋತುವರ್ಣನೆಗಳು ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುನವೀನವಾಗಿಯೂ ಅಸುಭವಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಮುಂದಿನದು ವರ್ಷಾ ಕಾಲದ ವರ್ಣನೆ : 'ಕರಿಯ ಮುಗಿಲ್ಲಕ್ಕಂ ಗಗನಮಂಡಲಮೊಪ್ಪಿರೆ, ಸೋಗೆಯಿಂ ವನಾಂತರಮೆಸೆದೊಪ್ಪೆ, ತೋರ್ಪ ಮೊಳೆವುಲ್ಲಳಿನ್ ಈ ಧರಣೀವಿಭಾಗಮೊಪ್ಪಿರೆ, ಪೊಸವೇಟಕಾಟರ ಎರ್ದೆಗಳು ಪೊಸಕಾರ ಪೊಡರ್ಪು ಕಂಡು ಅದೇಂ ಕರಿತುವು ಅದೇಂ ಕಲಕಿದುವು ಅದೇಂ ಕುಟೆಗೊಂಡವು ಅದೇಂ ಕನಲ್ವವು' 'ಪಯೋಧರಕಾಲದೊಳ್ ಎರಡು ತಡಿಯುಮಂ ಪೊಯ್ದು ಪರಿವ ತೊಟೆಗಳುಮಂ ತೊವಲ್ತು ಸೊಗಯಿಸುವ ಆಡವಿಗಳುಮಂ ಪಸಿಯ ನೇತ್ರಮಂ ಪಚ್ಚವಡಿಸುವಂತೆ ಪಸುರ್ಪವಡೆದ ನೆಲದೊಳ್ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪರಲ್ಕಳಂ, ಬಲಿಗೆದಜೆದಂತೆ ಉಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದಳಂಕರಿಸಿದ ಇಂದ್ರಗೋಪಂಗಳುಮಂ, ಕಿಸುಗಾಡ ನೆಲಂಗಳೆಳದಳಿರ ಬಣ್ಣಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಡು ವಿರಹಿಗಳ ಮನಮನೊಲಿಸುವಂತೆ ಜಲಜಲನೆ ಪರಿವ ಜರಿವೊನಲ್ಕಳುಮಂ ಕಂಡು'.

ಇದು ವಸಂತಋತುವಿನ ವರ್ಣನೆ :

ಅಲರ್ವದಿರ್ಮುತ್ಯೆ ಪೂತ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕಂಪನವುಂಕುಪಿರ್ಪ ತೆಂ ಚೆಲರುಮಿದಂ ಗೆಲಲ್ ಬಗೆದ ತುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂ ಕುಕಿಲ್ತ ಕೋಗಿಲೆ, ನನೆದೋಟಿ ನುಣ್ಣೆಸವ ಮಾಮರಣ್, ಒರ್ಮೊದಲಿಲ್ಲದ್ವಣ್ಣವು ಯಲ್ಲ ಪೊಸಗಾಪರಂ ಪುಗಿಲೊಳೇನೆಸೆದತ್ತೊ ಬಸಂತಮಾಸದೊಳ್

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ! 'ಬಳ್ಳಳ ಬಳೆದ ಮಿಳರ್ವಶೋಕೆಯ ತಳಿರ್ಗಳುಮಂ ಮಾಮರಂ ಗಳುಮಂ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿಯಿಡುವ ಮಾಧವೀಲತೆಗಳುಮಂ ನನೆಯ ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಳಕ್ಕ ತುಣುಗಲೊಳಿಜಗಿ ತುಣುಗಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳುಮಂ ಭೋರ್ಗರೆದು ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಗಳುಮಂ, ರಂಗವಲಿಯಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಪುಳಿನಸ್ಯಗಳೆಳೊಳ್ ಉದಿದರ್ ಕಟಿವುಗಳುಮಂ ನಿಜಿನಿಜಿಗೊಂಡು ಸೊಗಯಿಸುವ ನಿಜುಗನ ನಿಜುದಳಿರ ಗೊಂಚಲ್ಕಳುಮಂ ಕಳಿಕಾಂಕುರಂ ಗಳುಮಂ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಗಳುಮಂ ಒಳೆಕೊಂಡು ವನಂಗಳ್ ಅಸಂಗಂಗೆ ತೊಟ್ಟುವೆಸಂಗೆಯ್ದುವು.' ಶರತ್ಕಾಲದ ವರ್ಣನೆ ಇನ್ನೂ ಸೊಗಸು. 'ಅಳಿ ಬಿರಿದಿದರ್

ಹಾದಿಯೊಳೆ ಪಲೊರೈಯುತ್ತಿರೆ ಹಂಸೆ ಪೂತ ಪೂಗೊಳದೊಳೆ ರಾಗಿಸುತ್ತಿರೆ, ಶುಕಾವಳಿ ಬಂಧುರ ಗಂಧಶಾಳಿ ಸಂಕುಳದೊಳೆ ಪಾಯ್ತು ವಾಯ್ತು ನಲಿಯುತ್ತಿರೆ ಚೆಕೋರಂ ಇಂದು ಮಂಡಳಗಳಿತಾಮೃತಾಸವಮನುಂಡುಸುರುತ್ತಿರೆ ಚೆಲ್ವು ಶಾರದಂ-ಪುಳಿಯೊಳೆ ಕರ್ಚಿದ ಬಾಳ-ಬಣ್ಣಮನೆ ಪೋಲ್ವಾಕಾಶಂ, ಆಕಾಶಮಂಡಳಮಂ ಪರ್ವದ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ್ ಮುಗಿಲ ಬೆಳ್ಳು ಒಳ್ಳೊಕ್ಕು ತಳ್ಳೊಯ್ತು ಬಳ್ಳಳ ನೀಳ್ವಿದ್ ದಿಶಾಳಿ, ಶಾಳಿವನ ಗಂಧಾಂಧದ್ವಿರೇಫಾಳಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿತ್ತು ಒರ್ಮೆಯೆ ಬಂದುದಂದು ಶರದಂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಣ್ ಬರ್ಪಿನಂ.

ಮೃಗಯಾವಿನೋದದಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಪನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಪರ್ವೇಂಟಿ, ಕಿಟುವೇಂಟಿ, ದೀವದ ವೇಂಟಿ, ಪಂದಿವೇಂಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಬೇಂಟೆಯ ನಾಯ್, ಬೇಂಟಿವಸದನಂ, ಬೇಂಟೆಯ ಬಲೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಬೇಂಟೆಯ ಬಿನದ, ಬೇಂಟೆಯ ತಂತ್ರ, ಬೇಂಟೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಅವನ ಬೇಟೆಗಾಳರು, ನೆಲನುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೆಯ್ಯುಂ ಮೃಗಮನಟೆದು ಕಾಲಾಳೊಳಂ ಕುದುರೆಯೊಳಮೊಳಗಂ ಬರಲ್ ಬಲ್ಲರ್' ಪರ್ವೇಂಟಿ ಮತ್ತು ದೀವದ ಬೇಂಟೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾದರೆ 'ಗಾಳಿಯುಂ ಕಟುವುಂ ಮುಲುಪುಂ ಕಾಪುಂ ಮೇಪುಂ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ದೆಸೆಯುಂ ಕೊಸೆಯುಂ ಮೆಚ್ಚುಂ ಬೆಚ್ಚುಂ ಪೋಗುಂ ಮೇಗುಂ ಬೆದಲುಂ ಕೆದಲುಂ ಪೆರ್ಚುಂ ಕುಂದುಮನಟೆದು ಕಾಣಲುಂ ಕಾಣೆಸಲುಂ ಕಡಂಗಲುಂ ಕಡಂಗಿಸಲುಂ ಅದಂಗಲುಂ ಅದಂಗಿಸಲುಂ ಒಡ್ಡಲುಂ ಒಡ್ಡಿಸಲುಂ ಪುಗಿಸಲುಂ ಮಿಗಿಸಲುಂ ಕಾಣದುದಂ ಕಾಣೆಸಲುಂ ಮಾಣದುದಂ ಮಾಣೆಸಲುಂ ಏಟದುದನ್ ಏಟೆಸಲುಂ ಜಾಣನಾಗಿ ಮೂಟುಕೊಂಬುಮನ್ ಆಟುನಾಣ್ಪೋಗುಮಂ ಎರಬ್ಬಿಜ್ಜೆಯುಮಂ ಮೂರು ಪೊಟುಮಂ ಮೃಗದ ಮೂಟೆರವುಮಂ ಆಟುಆರಂಭಿಯುಮಂ ಗಾಳಿಯುಮಂ ಎಟಂಕೆಯುಮಂ ಬಲ್ಲರಾಗಿ ನಂಬಿದ ಬರುವುಮಂ ನಂಬದ ಬರವುಮಂ ಅಟೆದುಂ ಅಲೆಯದುಂ ಅಲೆಯಿಸಲುಂ ಅಲೆದುದಂ ತೊಲಗಿಸಲುಂ ನಂಬದುದಂ ನಂಬಿಸಲುಂ ನಂಬಿದುದಂ ಬಿಡಿಸಲುಂ ಒಳಪುಗುವುದರ್ಕೆಡೆಮಾಡಲುಂ ಎಡೆಯಾಗದ ಮೃಗಮಂ ಅಪುಂಕಿಸಲುಂ ಒಲ್ಲುಂ ಒಲ್ಲದ ನಲ್ಲರಂತೆ ಮಿಡುಕಿಸಲುಂ ಪಣಮೊಡ್ಡಿದರಂತೆ ಅಡ್ಡಮಾಡಲುಂ ಎಸೆದ ದೆಸೆಗಳ್ಳೆ ಒಡಿಸಲುಂ ಬಲ್ಲರ್'.

ಬೇಟೆಯಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ-

ಪಸಿವು ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂ, ಉಣಿಸುಗಳನಿಕೆಯ್ಯುಂ, ಆವಂದದೊಳ್ ಕನಲ್ವಾ ಮೆಯ್ಯನ್
ಆಸಿಯನಾಗಿಪ್ಪುದು, ಉಳಿದುವಪ್ಪುದು ಬಗೆಗೊಳಲಪ್ಪುದು ಮೃಗದ ಮೆಯ್ಯೋಳ್
ನಿಸದಮೆಸಿವುದಂ ಬಿಲ್ವಾಳ ಬಲ್ಲಲ್ ತನ್ನೊಳಂ, ಇಂತೆ ಲೇಸಪ್ಪುದು
ಬಸನಮೆಂದು, ಆತಿಯದೆ, ವಿಳಿಸುವರ್ ಬೇಂಟೆಯಂ, ಬೇಂಟೆಯ ಬಸದಂಗಳಕಸಲ್

ಸ್ವಯಂ ಯೋಧನಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಭವವಿದ್ದ ಪಂಪನಿಗೆ ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆ ನೀರು ಕುಡಿದಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಣದ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಲ್ಲ, ನೋಡದ

ನೋಟವಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯದ ತಂತ್ರವಿಲ್ಲ, ಅರಿಯದ ಆಯುಧಗಳಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಯಾಣ ಸಿದ್ಧತೆ, ಭೇರಿ, ವೀರಾಲಾಪ, ಧೀರಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ, ದ್ವಜಸಂಚಳನ, ರಥಚೇತ್ಕಾರ, ಭಟರ ಸಿಂಹನಾದ, ಉತ್ಕಟಜ್ವಾರವ, ಶರಾಸಾರದ ತೀವ್ರತೆ, ವೈವಿಧ್ಯ, ಚೋದಕರ ವೇಗ, ಹಸ್ತ್ಪ್ರಶ್ವರದ ಪದಾತಿಗಳ ಯುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯುದ್ಧ, ಬಿದ್ದವರ ಕೊರಗು, ಎದ್ದವರ ಮೊಳಗು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಪ್ರೇರಣೆ, ದೇವತೆಗಳ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ-ಇವು ಒಂದೊಂದರ ಅತಿ ವಿಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಣಾಯ, ಕಂಪಣ, ಮುಸಲ, ಮುಸುಂಡಿ, ಮುದ್ದರ, ತೋಮರ, ಭಂಡಿವಾಳ, ಹಂತಿ, ಬಾಳ್, ಕಕ್ಕಡೆ, ಬುಂಧುರ, ಪಂಚರಾಯುಧ, ಅವತಿ, ಮಾಳಜಿಗೆ, ಜಾಯಿಲ, ಪರಶು, ಶರ, ಸಂಕು, ಇಟ್ಟಿ, ಪಾರುಂಬಳೆ, ಮಾರ್ಗಣೆ-ಇವು ಆಯುಧಗಳು. ನಿರ್ವಾಯ, ನರುವಾಯ, ಮುಂಮೊನೆ, ನೆರಕೆ, ನಾರಾಚ, ತಗರ್ತಲೆ, ಕಣೆ, ಕಕ್ಕಂಬು, ಪೆಣಿಯಮುರುಗ, ಕಲ್ಲಂಬು, ಬಟ್ಟಿನಂಬು, ಪಾಣಿಯಂಬು, ಮೊನೆಯಂಬು, ಕೆತ್ತಂಬು, ಬೆಳ್ಳಸೆಯಂಬು ಇವು ಬಾಣವಿಶೇಷಗಳು. ವಂಚನೆ, ಕೇಣ, ಆಸನ, ಕೊಸೆ, ದೆಸೆ, ದಿಟ್ಟಿ, ಮುಟ್ಟಿ, ಕಲ ಜಂಕೆ, ನಿವರ್ತನ, ಜಾಣ್ಮೆ, ಏರ್ವಸನ್, ಪುಸಿವಂಚನೆ, ಪುಸಿ, ಅಗಲಿತು, ತಕ್ಕುದಕ್ಕುಪಗೆ, ಕಯ್ಯನೆ, ಕೆಯ್‌ಕುಸುರಿ, ನುಸುಳ್, ತಳಗೋಂಟಿ, ಮೊದಲಾದವು ಯುದ್ಧತಂತ್ರಗಳು. ಆಲೀಥ, ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಥ, ಸಮಪಾದ ಎಂಬುವು ಆಸನಗಳು. ಮಂಡಳ, ಸವ್ಯ, ಅಪಸವ್ಯ ಭ್ರಾಂತ, ಉದ್ಭ್ರಾಂತ, ಸ್ಥಿತ, ಚಕ್ರ, ಸ್ವಂದನ ಬಂಭನ ಇವು ರಥಕಲ್ಪಗಳು. ಪಾತ, ಲಕ್ಷ, ಶೀಘ್ರ, ಘಾತ, ಬಹುವೇಗ, ವಿದ್ಯಾಧರಕರಣ ಇವು ಗದಾಯುದ್ಧದ ಪಟ್ಟುಗಳು. ಶರಸಂಕರ್ಷಣ, ಆಕರ್ಷಣ, ಹರಣಾದಿಗಳು ವಿವಿಧ ಶರಕಲ್ಪಕಾಪರಿಣತಿಗಳು. ಸಂಧಿ, ನಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ಸಂಪ್ರಯ, ದ್ವೈಧೀಭಾವಗಳು ಪಾಡುಗ್ಗಣಗಳು. ಮೂಲ, ಭೃತ್ಯ, ಸುಹೃತ್, ಶ್ರೇಣಿ, ಮಿತ್ರ, ಅಟವಿಕ ಇವು ಪಡ್ವಿಧ ಬಲಗಳು. ಪ್ರಭುಸಿದ್ಧಿ, ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಉತ್ಸಾಹಸಿದ್ಧಿ ಇವು ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನೇಕದರ ರೂಪರೇಖೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುವುದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಯುದ್ಧಕ್ರಿಯೆಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಬಹುಮುಖವಾಗಿಯೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ ಇವೆ- 'ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ದಿದಾಗಳ್ ಸುರೇಂದ್ರಾಚಳಂ ನಡುಗಿತ್ತು. ಅರ್ಕನಳುರ್ಕೆಗೆಟ್ಟು ನಭದಿಂ ತೊಳ್ಳಂ. ಮರುಳ್ವೆತ್ತಿದಳ್ ಮೃಡನಂ ಗೌರಿ, ಸಮಸ್ತಮೀ ತ್ರಿಭುವನಂ ಪಂಕಜಪತ್ರಾಂಬುವೋಲ್ ನಡುಗಿತ್ತು, ವಿಲಯಕಾಲಜಳನಿಧಿ ತಳವರ್ತೆ ಸುಯೋಧನನ ಸೇನೆ ತಳದುರ್ದು, ಘೋರ್ತಾರಣವಮನೊತ್ತರಿಸಿತ್ತು ಚತುರ್ಬಲಂ,' 'ಸೈನ್ಯಪಾದೋತ್ತಿತರಜಮಂಬರಸ್ಥಳಮಂ ಮುಟ್ಟಿ ತೆಳ್ಳಗೆಟ್ಟು ಕೆಸರಾಯ್ತಾಕಾಶಗಂಗಾಜಲಂ'. 'ಕರಿಘಟೆಗಳ ಕರ್ಣತಾಳಹತಿಯಿಂ ಕುಲಗಿರಿಗಳಳ್ಳಾಡಿದುವು' ಎರಡುಂ ಬೀಡುಗಳೊಳ್ ಕೊಳ್ಳಿ ಖೇಸಿದಾಗಳ್ ಉರಿಮುಟ್ಟಿದರಳೆಯಂತಂಬರಮುರಿದತ್ತು. 'ಸಿಡಿಲೊಳ್ ತಳ್ಳು ಪೋರ್ವ ಸಿಡಿಲಂತೆ ಬಾಳೊಳ್ ಬಾಳ್ ಪಳೆಂಚಿದುದು. ಪಲರ್ ಪಡವಳ್ಳರ ಮಾತುಗಳೆ ಮಂದರಕ್ಕುಭಿತದುಗ್ಧಪಯೋಧಿಗಭೀರನಾದಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡವು' 'ಸಿಡಿಲೇಚ್ಚೆಯುಮಂ

ಕೋಟ್ಯಗ್ರದ ಪುಲಿಯ ಪಿಂಡುಮನನುಕರಿಸಿದುವು ಸಂದಣೆಗಳ್'. 'ಕಾಬ್ಬುರುಮಸಗಿದಂತೆ ಮಸಗಿದರ್' ಧನುರ್ಧರರ್' ಭೂತಳಮಳ್ಳಾಡೆ ಕೆಸಲ ಕಡಿತದ ತೆಜದಿಂ ಶ್ವೇತ ಗಂಗಾಸುತನ ಒಡ್ಡಣಂ ನಿಂದವು. ಪ್ರಳಯಕಾಲಜಾತೋತ್ಪತ್ತವಾತನಿರ್ಘಾತದಿಂದ ತುಳ್ಳಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕುಗುಟ್ಟುವ ಜಳನಿಧಿಗಳಂತೆ ಉಭಯಸ್ಥೈರ್ಯಗಳು ಮೇರೆದಪ್ಪಿದವು. ತಿಜೆದಿಕ್ಕಿದಂತೆ ತಲೆಗಳ್ ಪಟೆದುರುಳಿದುವು' 'ಮುಗಿಲ್ಲಳ್ಳಟ್ಟೆಡೆಗಳೊಳ್ ತೊಡದಿದರ್ ತಲೆಗಳ್! ಜೇನ ಪುಟ್ಟಿಗಳನೆ ಪೋಲ್ಪವು'. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಂದು ಮೂದುವ ಪನ್ನಿರ್ವರಾದಿತ್ಯರ ತೇಜಮುಮಂ ಮಹೇಶ್ವರ ಭೈರವಾಡಂಬರಮುಮಂ ಯುಗಾಂತ ಕಾಲಾಂತಕನ ಮಸಕಮುಮಂ ಸುರಾಪಗಾತ್ಮಜಂ ತನ್ನೊಳಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಂ' 'ಮಯ್ಯೊಳ್ಳುಡಿದಂಬು ಗಳುಮನೆಲ್ಲುಮಂ ನಟ್ಟುಡಿದ ಬಾಳಕಕ್ಕಡೆಯುಡಿಗಳುಮನಯಸ್ಸಾಂತಮಂ ತೋಜೆತೋಜೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದರ್'. 'ಪೆಂಕುಳಿಗೊಂಡ ಸಿಂಹಮಂ ಮುತ್ತುವಂತೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಶಿಖಿಂದಿಯಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಭೀಷ್ಮನಂ ಮುತ್ತಿದಂ' 'ನಟ್ಟ ಕೂರ್ಗಣೆಯ ಬಿಣ್ಣೊರೆಯಿಂದೆ ಬಲಲ್ಪನುರ್ವ ಪೆರ್ವಿಡಿಪ ಸಿಡುಂಬಿನೊಳ್ ಪುದಿದೊಂದು ಕುಳಾಚಳದಂತೆ ಸಿಂಧುಜಂ' 'ಸಿಡುಂಬಿನ ಪೊದಟೊಳಗೆ ಮಲೆದೊಟಗಿದ ದ್ಯುಗರಾಜನಂತೆ ಶರಶಯನದೊಳ್ ತೋರಿದಂ' 'ವಿಳಯಕಾಲ ಜಳಧರಂಗಳೆಲ್ಲವೊಂದಾಗಿ ಕುಲಗಿರಿಯಂ ಮುತ್ತುವಂತೆ ಕಳಂಗರಾಜ ಗಜಘಟೆ ಭೀಮನಂ ಮುತ್ತಿದವು. ಗಜಾಸುರನೊಳ್ ಆಸುರಂ ಬೆರಸುತಾಗುವಂಧಕಾರಾತಿಯಂತೆ ಭೀಮಸೇನಂ ಪೊಣದರ್' 'ಮಹಾಮಕರಂ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಪರಿವಂತೆವೊಲಾ ಸುಪ್ರತೀಕಗಜಂ ಪರಿದುದು'. 'ಒಣಗಿಮದೊಂದು ಪೆರ್ವಿಡಿರ ಪೆರ್ವೊದರಿಂದಮಾಟೆದುವುಳವಾ ಶುಶುಕ್ಷಣೆಯವೊಲ್ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಕೂರ್ಗಣೆ ಪಾಯ್ಲು ನುಂಗಿದವು' ಅದರ್ವ 'ನೂಜ್ಜಿರುಂ ಪೊನ್ನ ತಾಲ್ಲಳ್ ಸೂಟೊಳ್ ಬೀಳ್ತಂತೆ ಬಿಟ್ಟರ್' ಇವು ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ವರ್ಣನೆಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಒದಿಯೇ ಆಸ್ವಾದಿಸಬೇಕು.

ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರ, ಮಧುಪಾನ, ವಿಹಾರಗಳೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅಂಗವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳ ಭಾಗಗಳು. 'ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ' ವನ್ನು 'ಸಮಸ್ತಭಾರತ'ವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಹೊರಟ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ಕಾಲದ ಸಮಾಜಚಿತ್ರದ ಒಂದು ಕಿರುದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಸುಭದ್ರಾಹರಣದ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ವಿರಹ ವೇಗವನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಟ ವಿದೂಷಕರೊಡನೆ ಚಂದ್ರಿಕಾವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಮಾಲೆಗೇರಿ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿ ಮತ್ತು ಪಾನಭೂಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಂಪನು ಅತ್ಯಂತ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲು ಅರ್ಜುನನು ಪೆಂಡವಾಸಗೇರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಭೋಗದ ಜಾಗದ ರೂಪಾದ ಮಾನಿಸರಂತೆ ಕಾಣುವರು. ಮೊದಲು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು ಹೂವಿನ ಸಂತೆ. 'ಅದು ಆರು ಋತುಗಳ ಪೂಗಳನೊಂದು ಮಾಡಿ ಪೂವಿನಂಬುಗಳಂ ಪಣ್ಣೊಂದು ಕಾಮದೇವಂ ಮಾಡಿದೋಜಿನ ಸಾಲೆ'ಯಂತಿದೆ. ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರು

ಹೂವನ್ನು ಮಾಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೋಡುಗೆಯುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಹೂವನ್ನು ಮಾರುವಂಗಳಲ್ಲ. 'ಮನೆಯಾಣ್ಣನಂ ಮಾಟುವಂದಂ' ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ. ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ ಗಂಡನೆದುರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮಿಂಡನೊಡನೆ ಗೊಡ್ಡಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಾದರದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವ ರುಚಿಯಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಲೆ ಮೂಗುಗಳನ್ನಾದರೂ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅರಿಗ. ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ವೈಭವವೆಷ್ಟು! ಕುಹಕೇಳಿಗಳೆಷ್ಟು! ಸರಸಸಲ್ಲಾಪಗಳೆಷ್ಟು! ನೋವುನುಲಿತಗಳೆಷ್ಟು! ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯ ಬೊಜಂಗರು! ಅರಬೋಜಂಗ, ಕಿರುಕುಳ ಬೊಜಂಗ, ಪೊರ್ಕುಳಿ ಬೊಜಂಗ, ಪೊಟಲ ಬೊಜಂಗ, ಕತ್ತುರಿ ಬೊಜಂಗರು,' ಅವರ ಬಿರುದಳವಿಗೆ ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ 'ಕಳ್ಳಿನೊಳಮರ್ದಿನೊಳಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಪೆಂಡಿರಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಪಲರು ಮೊಳ್ಳೆಂಡಿರೊಂದೆಡೆಯೊಳಿದುರ್ ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಬಳಮರ್ದುಕಾಜನ ಮಾಡಿದ ಮರ್ದಿನಂತೆ ಬೆಳೆದು ದಳಂಬೆಡೆದು ಮೂನೂಜುವತ್ತು ಜಾತಿಯ ಕಳ್ಳಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಧುಮಂತ್ರದಿಂ ಮಧುದೇವತೆಗಳನರ್ಚಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಿಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚಿಯಂಚೆಯ ಕುಂತಳಿಯ ಮಾಳ್ಳೆಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ತೀವಿ ಮಧುಮಂತ್ರಗಳಂ ಮಂತ್ರಿಸಿ ನೆಲದೊಳೆಳೆದು, ತಲೆಯೊಳ್ ತಳಿದು, ಕಳ್ಳನೊಳ್ ಬೊಟ್ಟುನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕೆಲದರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಕಿಚೆಯರ್ಪಿರಿಯರಜೆದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಧರ್ಮಗಳ್ಳುಡಿವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ಮೀಸಲ್ಲಳ್ಳನೆಳೆದು ಪೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಪ್ಪುಗಳೊಳ್ ಕಿಚೆಕಿಚೆದೊಡೆದು ಕುಡಿವಿದಿರ ಕುಡಿಯ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ ಮಾರುದಿನ ಮೊಸುಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲದಲ್ಲನೆಗೆಯ ಚಕ್ಕಣಂಗಳಂ ಮರೀಚಿ, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಕಕ್ಕರ ಮೊದಲಾದ ಸವಿಸವಿದುವುಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ನಾನಾರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಮಾಡಿ ಕಾಂತೆಯರು ಕಾಮಾಂಗವನ್ನು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಡಿದು ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿ, ನಿರ್ವಸ್ತುಳಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾಳೆ, ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ, ತೊದಲುುತ್ತಾಳೆ. ಸೊಳಗೇರಿಗೆ ಹೋಗುವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬನು ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಡನನ್ನು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಕುಂಟಣೆಯ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಧನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯನಾದ ಮುದುಕನೊಬ್ಬನ ಲೋಳೆಪೊನಲ್ಲಗೆ ಆಸಕ್ತ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಗಳು ಮೂಲ ಕಥಾಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದರೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಪಂಪನ ಶೈಲಿಯು ದಿಗ್ಭಯಿಂದ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹರಿಯುವ ನದಿಯಂತೆ ಬದುತೀಪ್ತಗಾಮಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮಿತವಾದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಥಾಭಾಗವು ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಓದುವುದು. ಮುಂದಿನ ವಚನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

'ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಕೆಯಾಗೆಯುಂ ಪಾಟಿಗೆ ಗೆಂಟಾಗೆಯುಂ ನೆಗಟ್ಟಮಲ್ಲೆಂದು

ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕುಂತಿಯಂ ವಿದುರನ ಮನೆಯಲಿರಲ್ಲೇಬ್ಬ ಸುಭದ್ರೆಯನಭಿಮನ್ಯುವೆರಸು
ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಗೆ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳುಪಿ ನಿಜಜನಂಬೆರಸು ಗಂಗೆಯಂ ಪಾಯ್ದದಳಿ
ಪಡುವೂದಸೆಯ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಬಟ್ಟೆಯಂ ತಗುಳ್ಳು ಪೋಗಿವೋಗೆ' ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು
ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ!

ಪಂಪನ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಭಂದೋಬದ್ಧವಾದ ಗದ್ಯದಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ
ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಪಂಪನ ಶೈಲಿಯು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣ.
ಅವನ ಪದ್ಯಗಳು ಒಂದರ ಮುಂದೊಂದು ಬರುವ ವಾಕ್ಯಮಾಲೆಗಳಾಗಿರುವವಲ್ಲದೆ
ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ವಾಕ್ಯವು ಅ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಯದೆ ಮುಂದೆ
ಬರುವ ಗದ್ಯಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿವತರಿಸಿ ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದು : ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು
ಇವಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಬಲಿಯಂ ಕಟ್ಟದನಾವನ್, ಈ ಧರಣಿಯಂ ಎಕ್ಕಾಂತದಿಂದಂ ರಣ
ತಲದಿಂದೆತ್ತದನಾವನ್, ಅಂದು ನರಸಿಂಹಾಕಾರದಿಂದ ದೃತ್ಯನಂ
ಚಲದಿಂದ ಸೀಳದನಾವನ್, ಅಭಿಮುಖನಪಾರಂಭದೊಳ್ ಮಂದರಾ
ಚಲಮಂ ತಂದವನಾವನ್, ಆತನೆ ವಲಂ ತಕ್ಕಂ ಪೇಜರ್ ತಕ್ಕರೇ ||

ದಿವಿಜೀಂದ್ರಂ ಸುಖಮಿದಗನೆ, ದಿವಿಸುತವ್ಯಾಭಗಳ್ ದೇವರ್ಗ
ಲವರಾ, ದೋಡತರಾಜರೀಪ್ ತಜನೇನ್, ಎಮ್ಮಸ್ತಯಕ್ಕಾ ಪರಾ
ವವಿಕಾಸಂಗಳೊಳರ್ಪರ್, ಎ ದೊರೆತು ತಾನೆಮಯ್ಯನ್ನೆತ್ತರ್ಮಂ
ತಿವೆಲ್ಲಂ ತಿಳಿಪಂತುಟಾಗಿ ಬೆಸಸಿಂ ಪಂಕೇಡಗರ್ಭಾತ್ಮಜಾ ||

ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿವೆ ! ಸರಳವಾಗಿವೆ !

ಪಂಪನು ಕಥಾಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಸಂವಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು
ಅವನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಪಾತ್ರಗಳಾಡುವ
ಭಾಷೆ ಬಹುಸರಳವಾಗಿದೆ. ಅದರೂ ಪೂರ್ಣವಾದ ತೂಕದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವು ಶಲ್ಯದ
ಮೊನೆಯಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುವು.
ಅಗ್ರಪೂಜಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿವು.

ಮನದೊಂಪರಮುಳ್ಳೊಡೆ ಕುಟು
ಮನೆಯೊಳ್ ಹರಿಗಗ್ಗಪೂಜೆಯಂ ಯಜ್ಞದೊಳಿ
ಮನುಜಾಧೀಶ್ವರ ಸಭೆಯೊಳ್
ನೆನೆಯಲುಮಾಗದು ದುರಾತ್ಮನಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಾ ||
ಅಳವಳಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳಬಳ
ಬಳವಿನೆಗಂ ಪಚ್ಚಪಸಿಯ ತುಜುಕಾಜಂಗ
ಗ್ಗೊಳೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ
ಪಟೆಯಂ ಕಟ್ಟದೆಯೊ ಭೂಪಂ ರಿನಿಬರ ಕೊರಲೊಳ್
ಧೇವರನೆಡಿಗೆಅಗಿಸಿ ಸಕ
ಲಾವನಿತಳದಧಟರಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿದ ಶೌ

ರಾಜಪ್ರಭುದೋಳಾನಿರೆ
ಗೋವಳಿಗಂಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ನೀಂ ಕುಡುವಾ ||
ಕುಡುವೇಬ್ಬನ ಕುಡುವನ ಕುಡೆ
ಪಡೆವನ ಪೆಂಪೆಂ ನೆಗಬ್ಬವಡೆಗುಮೊ ಪೇಬ್ಬಂ
ಕುಡುವೇಬ್ಬಮ ಕುಡುವಣ್ಣಂ
ಕುಡುಗೆಮ ಕುಡೆ ಕೊಳ್ಳ ಕಲಿಯನತೆಯಲ್ಲಕ್ಕುಂ ||

ಎಂದನಿತಹೊಳೆ ಮಾಣದೆ ಗೀರ್ವಾಣಾರಿಯಸುರಾರಿಯನಿಂತೆಂದಂ-

ದೊರೆಯಕ್ಕುಮೆ ನಿನಗೆ ಯುಧಿ
ಪ್ರಸನ್ನವನತ್ತೆ ಶಂಬದೊಳ್ ಪಾಲೆಪ್ಪಿದಂ
ತಿರೆ ಮಲಿನಮಿಲ್ಲದೊಳ್ಳುಲ
ದರಸುಗಳೆರೆ ನೀನುಮಗ್ರಪೂಜೆಯನಾಂಪಾ ||
ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಂದಗೋಪಾಲನ
ಮನೆ ತುಜುಗಾರ್ತಿ ನಿನಗೆ ಮನೆವೆಂದಿತಿ ಪ
ಚ್ಚನೆ ಪಸಿಯ ಗೋವನ್ನೆ ಕರ
ಮನೆಯದೆ ನಿನ್ನಳವಿಗಳವನತೆಯದೆ ನೆಗಬ್ಬ ||
ಮೀನ್, ಆವ ಪಂದಿಯಂದನಿ
ತಾನುಂ ತೆಜನಾಗಿ ಚೊಂಬವಿದ್ಯೆಯನಾಡಲ್
ನೀನತೆವೆ, ಉರದಿಡಿರ್ಚಿದೊ
ಡಾನತೆವಂ ನಿನ್ನನಿಲ್ಲಿ ದಸೆವಲಿಗೆಯ್ಲ್ ||
ಆತೆಯದಿದಂ ಮಾಡಿದೆನ್, ಎ
ನ್ನತೆಯಮಿಕೆಗೆ ಸೈರಿಸೆಂದು ನೀಂ ಸೆಳೆಯೊಳ್ ಕಾ
ಲೆಜಗು, ಎಜಗು ಕೊಲ್ಲೆನ್

ಒಂದೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಭೀಮ-ಭಗದತ್ತರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು
ಗಮನಿಸಿ :

ತೊಲಗು, ಇದು ಸುವ್ಯಕ್ತಿಕಗಜಂ, ಆಂ ಭಗದತ್ತನೆನ್, ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೋ
ಳ್ಳಲದ ಪೊಡಪುಳ್ ಸಲ್ಲಮು, ಎಲೆ ನಾಯದೆ ಪೋಗು, ಎನೆ ಕೇಳ್ವು ಭೀಮನ್ ಆಂ
ತೊಲೆಯದಿರ್, ಉರಿನೊಳ್ ನುಡಿದೆ, ಈ ಕರಿಸೂಕರಿಯಲ್ಲು ವೆತ್ತ ಗಂ
ಟಲನೊಡೆಯೊತ್ತಿ ಕೊಂದವನ್, ಇದಲಿದರಮ್ನುಂ, ಎನ್ನನಾಂಪುದೇ ||

ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ದೇಶಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಯಾರಾದರೂ
ಮೆಚ್ಚಬಹುದು.

ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಉದಯಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಕಥಾಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಉತ್ತೇಕ್ಷಿಸಿ
ಹೇಳುವುದು ಪಂಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇವು ಕಥಾಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ
ಭಾವವನ್ನೆ, ಮರಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನದು ಈ ಮಾದರಿಯ ಸೂರೋದಯ
ವರ್ಣನೆ-

ಅದಟಂ ಸಿಂಧುತನೂಭವಂ ವಿಜಯನೂಳ್ ಮಾಕೂಂಡಣಂ ಕಾದಲಾ
ಜದೆ ಬೆಂಬಿಬ್ಬೊಡೆ ಕಾದಲೆಂದು ಬೆಸನಂ ಪೂಣ್ಣಂ ಗಡಂ ದೋಣಂ
ತದುವಂ ನೋಡುವನೆಂದು ಕಣ್ ತಣೆವಿನಂ ನೋಡಲ್ ಬರ್ಪಂತೆಂಬಂ
ದುದಯಾದ್ವೀಂದ್ರಮನೇಜಿ ಭಾನು ಪೊಜಮಟ್ಟೊದ್ದಿತ್ತನೀಕಾರ್ಣವಂ ||

ಮುಂದಿನ ಕರ್ಣವಧಾನಂತರದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯದ ವರ್ಣನೆಯೂ
ಇಂತಹುದೆ-

ಪಜಯಿಗೆಯನುದುಗಿ ರಥಮಂ
ಪೆಜವನನಗಲಿವೇಯ್ತು ಸುತಶೋಕದ ಪೂಂ
ಪುಟಿಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಿಜಿಮದೆ ನೀ
ರಿಜೆಪಂತಪೊಲ್, ಇಜಿದನಪರಜಳಧಿಗೆ ದಿನಪಂ |

ಸಹಜವಾಗಿ ನೀರುಕುಡಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಪಂಪನ ಪದ್ಧತಿಯಾದುದರಿಂದ
ಆವನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಕಟ್ಟಿನ್ನೂ
ದೇಶೀಯಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ
'ಪೂಣ್ಣಭಾಜನನೆಗೆ ನೂಕೆ ಪಾಸು' 'ರಾಜಹಂಸ ಮಾನಸಸರೋವರವನಲ್ಲದೆ ಪೆಜತನೇಕೆ
ಬಯಸುಗುಂ' 'ಕೇಕೇನಾರ್ಥಿ ಕೋದರಿದ್ರ' ಪನಿಪುಲ್ಲಂ ನಕ್ಕ ತೃಷ್ಣವೋದವುದೇ!' 'ನಿಯತೀ
ಕೇನಲಂಘ್ಯತೆ' 'ವಿನಾಗದೂ ಪಾಪದ ಫಳಂ ಎಯ್ಯವಂದ ದಿವಸದೊಳಾಗಂ', 'ಆನೆಯ
ಕೋಡುಬಾಗದು' 'ಪಗೆಯಿಜಿಯ ಬಂದರ ಮೂಗನರಿದರೆಂಬಂತೆ' 'ಬೇರೂಳ್
ಬೆನ್ನೇರನಜಿಯದಿರ್', 'ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಳ್ಳಂ ಕಿಚಿದು', 'ಕಮ್ಮಜಿಯೋಜಂ ಬಿಲ್ವೋಜನೆಂಬುದಂ
ಮಾಡುವನೆ' 'ಬೆಳ್ಳಾಳ್ಳೆ ಪೊಳಪುದೋಜುವುದು ಒಳ್ಳಾಳೊಪೊಡಪುದೋಜುವುದು'
'ಪೆಣನನಿಜಿದು ಪಗೆಗೊಂದರ್' 'ಎಂತಪ್ಪರೊಳಂ ಮುಳಸಜಿನಾಗಲೇನಿತ್ತಪುದೇ'
'ಅಪಾಂಡವಂ ಮಾಡದಂದು ಬಿಲ್ಲೆಜಿಯನ ಪುತ್ರನಲ್ಲೆ' 'ಗುರುವಿಯೋಗಭರಂ
ಗುರುವಾಗದಿರ್ಕುಮೆ' 'ಪಗೆಯನೇಂ ಗಳ ಪಟ್ಟಮ ಪಾರಿ ತಿಂಗುಮ', 'ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯುವನಿತುಂ
ಬಿಸುಟಿದ್ ಲೆಕ್ಕಮೆ' 'ವಿಷಮೊಳ್ಳೆಗುಳ್ಳೊಡಂ ಒಳ್ಳೆಯೆ, ಕಾಳಿಯನಾಗನಾಗದು' 'ನೃಪಚಿತ್ತ
ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲಂ ಅದಜೆಂದಂ ಓಲಗಿಸಿ ಬಾಬ್ಬದೆ ಕಪ್ಪಂ ಇಳಾಧಿನಾಥರಂ' 'ತೊಟ್ಟಿರ
ಮೊಲೆವಾಲನುಂಡ ಗುಣಮನ್ ಆರ್ ಕಡಿಪರಾ ನರೇಂದ್ರರೊಳ್', 'ಮೇಲಪ್ಪ ಪಗೆಗಂಜಿ
ಕೊಂದಂತೆ, ಖಳನೊಳವಿಗೆ ಕುಪ್ಪೆವರಂ' 'ಪಗೆಗೆ ಸಂತಸಮಾಗಿರೆ ಮಾರಿ ಸುಯ್ಯಮೆ'
'ಅತ್ಯಾದರಸ್ಸಂಭ್ರಮಮುತ್ಪಾದಯತಿ' 'ಪಡೆ ನೋಡಲ್ ಬಂದವರಂ ಗುಡಿವೊರಿಸಿದರ್'
'ದೈವಮನಾರಯ್ಯ ಮಿಂಜಿ ಬಾಬಲ್ ನೆಜಿವರ್', 'ಮೋಹಮಯನಿಗಳಂ ಕಳತ್ರಂ'
'ಪಾಪುಗಳುಳ್ಳ ಪಗೆಯಂ ಮುಜಿಯಪು' 'ಸಿಂಹಮಾಡುವವರ ಬಾಲಮನುಡಿದರ್',
'ಮಂ ಮಹಾಪುರುಷರಾಜ್ವಾಲಂಘನಂ ಗೆಯ್ಯರೇ?' ಕೆಯ್ಯಳಿದ ಮನೆಪಾತೆಗೆ
ಯುದ್ಧವೇಜಲದೆಯಲ್ಲ' 'ಉಪ್ಪಿಕ್ಕಿದೊಡ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮೇಳ್ಳಡಿತ್ತು' 'ಬಡಿಗಂಡನಿಲ್ಲ ಪಾಲಂ
ಕಂಡಂ' 'ನೋಂತರ ಪಗೆವರನಜಿಜಿದಂತಾಯ್ತು' 'ಕ್ಷೇರದ ಫಲಮದೆರ್ಗೊಳ್ಳದ' 'ಕನಕನ
ಬೇಳ್ತ ಕನಕನನ್ ತಿಂದುದು' 'ಪರವೆಣ್ಣೆ ಒಲ್ಲಂಗಮೇನಾಗದು' 'ಪಾದರದೊಳ್

ಸತ್ತಂಗಟ್ಟನ್ನರಾರ್', 'ಎವುದೊ ಶುಚಿಯಿಲ್ಲದವನ ಗಂಡುಂ ತೊಂಡುಂ' 'ಎಂ ಮಹಪಾಳರೊಳಾದ ಕಾರ್ಯಗತಿಗಳ್ ಬಗೆಯಲ್ ಬಹುಪ್ರಕಾರಮೋ' 'ಮೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲನಪೆಗಂ' 'ಕಾಯ್ ಬನ್ನೀರ್ ಮನೆಸುಡದು' 'ತನ್ನಿಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಯನೆ ಪಾಪು ನೋಣೆವಂತಕ್ಕುಂ' 'ತೂರುಂ ಭೇದೇನ ಯೋಜಯೇತ್' 'ಎನಿತಾದೊಡಮೇಂ ಪ್ರಭು ಪೊಲ್ಲಕ್ಕೆಯುಮೆ' 'ಭಾನುವೆ ಸಾಲದೆ ಪಗಲೆನಿತಾನುಂ ದೀವಿಗೆಗಳುರಿದೊಡೇಂ ನಂದಿದೊಡೇಂ' 'ಸೂಜೆಯ ಕೂರ್ಪು ಕುಂಬಳದೊಳದಂಗುವಂತೆ' 'ನಷ್ಟಂ ನಷ್ಟಂ ಮೃತಂ ಮೃತಂ' 'ಆರ್ಗುಮೇಂ ಬಿದಿಯ ಕಟ್ಟಿದುದಂ ಕಳಿಯಲಾರ್ಗಮೇಂ ತೀರ್ದಪುದೇ' 'ಕಣ್ಣುರುಡಾದೊಡಮೇನೊ ಕುರುಡಾಗಲೆವೇಟ್ಟುಮೆ ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಂ' 'ಕೊಂದರ್ ಕೊಲೆ ಸಾವರ್' 'ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಮೀಶ್ವರೇಚ್ಚೆ' ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ನಾಣ್ಯಾಡಿಯಾಗಿ ರಂಜಿಸುವುವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆತ್ಮೀಯತೆಯುಂಟಾಗಿದೆ.

ಪಂಪನು 'ರೂಪಕರಾಜ್ಯದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಅವನ ಉಪಮಾ ರೂಪಕೋತ್ಪತ್ತಿಗಳು ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವವಿದೆ, ಭಾರವಿದೆ, ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿಯಿದೆ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ. ಉಪಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಅವರಣದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡವು. ವಾಚಕನು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಉಪಮೇಯದ ಸ್ಪಷ್ಟಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಪಂದೆಯಂ ಪಾವದದರ್ಪಂತೆ' 'ಪೊಳ್ಳುಮರನಂ ಕಿರ್ಚಳುವರ್ಪಂತೆ' 'ಉರಿಮುಟ್ಟಿದರಳೆಯಂತೆ' 'ತಣೆಯುಂಡಮದರ್ಪಂ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಬಾಯ್ದೂಸಿದ ಪೋಲ್' 'ಡೊಂಬರ ಕೋಡಗದಂತೆ' 'ಕೀಲೊಳ್ ಕಿಚ್ಚುಪುಟ್ಟಿ ಭೋರ್ಗರೆದುರಿವಂತೆ' 'ಆಡದಿದರ್ ಮಡುವಂ ಪೋಲ್ತುಂ' 'ಬಾಳೆಯ ಬನಮಂ ಕಾಡಾನೆವೊಯ್ಯಂತೆ' 'ದೇಗುಲಕೆ ಪೆರ್ಮರನಂ ಕಡಿವಂತೆ,' 'ಕುದುದಂ ಕಣ್ಣೆತ್ತವೋಲ್' 'ಕಯ್ಯಕೂಸನಿಕ್ಕಿದವೋಲ್' 'ಅನೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕುಳುಂಪೆಯ ನೀರಂತೆ' 'ಪಟಿಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೋಳ್ ತೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳಳ್ಳಿಯ ಕಂಪಿನಂತೆ' 'ಕರಿಕಳಭ ಗರ್ಜನೆಗೇಳ್ ಮೃಗರಾಜನಂತೆ' 'ಕೃಶಾನುವ ನೆಟಲಳುರದಂತೆ' 'ಕಳಭಂ ವನಪಥಮಂ ಯೂಥಪತಿಗೆ ತೋರ್ಪಂತೆ' 'ಪುಳಿಯೋಳ್ ಕರ್ಚಿದ ಬಾಳ ಬಣ್ಣದಂತೆ'. 'ಬಳಿಯಂ ಪೇರಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ' 'ನೆಯ್ದಲ ಕಾವಂ ತುದಿಗೆಯ್ ಸೀಳ್ವ ತೆಟದಿಂ' 'ಸಿಡಲೊಳ್ ಪೋರ್ವ ಸಿಡಿಲಂತೆ'. 'ನೆಲನುವಾಕಾಶಮುಮೊಂದೊಂದರೊಳ್ ತಾಗಿದಂತೆ' 'ತನ್ನ ಸಗ್ಗಮನೆಱುವುದನನುಕರಿಸುವಂತೆ' 'ಪರ್ದೆಜಿಗೆ ಸುರುಳ್ಳು ಬೀಳ್ವ ಕಿರುವಕ್ಕಿಯವೋಲ್' 'ಕಲ್ಲೆಲೆಯೋಳ್ ಭೋರ್ಗರೆವ ತೊಳೆಯವೋಲ್' 'ಬಳ್ಳಳ ಬಳಿದುರಿವ ಕೇಸುರಿಯಂತೆ' 'ದೃಢಕಠಿಣ ಹೃದಯನಪ್ಪ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನುರಮಂ ಪೋಳ್ತಂತೆ', 'ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳಗಣ ತರಗೆಲೆಯಂತೆ' 'ಬಡಗೊಂಡು ಮಸಗಿ ಭೈತ್ರಮನೊದವ ಮಹಾಮಕರದಂತೆ' 'ದಿನಕರನ ಬಲೆದಪ್ಪಿದ ಕಿರಣಂಗಳ್ ಕಟಲ್ಪೆಯಂ ಕಂದಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಮಹಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಂತೆ' 'ಅವುಗಳೆವುರಿಯಂತೆ' 'ಕೃಪೆಯಂ ಜವಂ ಬಿಸುಟಂತೆ' 'ದಳಂಗಳ್ ಕೋಲಾಟಮಾಡುವಂತೆ,'

‘ಪ್ರಳಯದುರಿಯನುರುಳಿಮಾಡಿದಂತೆ’ ‘ಕಿಡಿಗಳ ಬಳಗಮನೋಳಗುಮಾಡಿದಂತೆ’,
 ‘ಕಾರಮುಗಿಲ್ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿಂದುಳ್ಳುವವೋಲ್’ ‘ಚದುರಂಗದ ಮಣೆಯನಲುಗಿದಂತೆ’
 ‘ಚತುರ್ದರ್ಶಭುವನಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತೆರಳ್ಳಿ ತೇರೈಸಿ ನುಂಗುವಂತೆ’, ‘ಜವಂಗಿ ಬಿಡಿಕ್ಕುವಂತೆ,
 ಅರಾತಿಗೆ ಮೀಟ್ಟು ಬರ್ಪಂತೆ’ ‘ಶಿಖಾಕಳಾಪಂಗಳೋಳ್ ಪುಡಪುಡನಟ್ಟಿ ಸಾಯ್ ಪತಂಗದಂತೆ’
 ‘ಪೆಂಕೊಳಿಯ ಸಿಂಹಮಂ ಮುತ್ತುವಂತೆ’ ‘ಪೆರ್ವಿದಿರ ಸಿಡಿಂಬಿನೋಳ್ ಪುದಿದ
 ಕುಳಾಚಳದಂತೆ’, ‘ಸಿಡುಂಬಿನ ಪೊದಟೋಳ್ ಮಜಿದೊಲಗಿದ ಮೃಗರಾಜನಂತೆ’,
 ‘ಮಹಾಮಕರಂ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ ಪರಿವವೋಲ್’ ‘ಇಂದ್ರನೀಲಮಂ ಮುತ್ತಿನೋಳಿಯೋಳ್
 ಕೋದಟಲಿಕ್ಕಿದ ಮಾಲೆಯಂತೆ, ಅಟಿಯ ನೊಂದ ಸಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬೆರಗಟಿಯದ
 ಬೆಳ್ಳಾಳ್ ಪಾಯ್ವಂತೆ’ ‘ತೂಟಿಕೊಂಡ ಜೋಳದಂತೆ’ ‘ಆಗಾಮಿಪ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಕ್ಕೆ
 ಪಾತ್ರಗಳಂ ಸಮೆಯಿಸುವ ಸೂತ್ರಧಾರನಂತೆ’ ‘ತಾರಾಗಣಗಳ ನಡುವಣ ಸಕಲ
 ಕಳಾಧರನಂತೆ’ ‘ಮದನನ ಕಿಂಯ್ಯಿ ಬರ್ದುಂಕಿ ಬಂದ ಅರಲಂಬು ಬರ್ಪಂತೆ’ ‘ಪಲರು
 ಮಂಬಂತೊಡೆ ನಡುವಿದೊಂದು ಪುಲ್ಲೆಯಂತೆ’ ‘ತೆಂಕಣಗಾಳಿಯ ಸೋಂಕಿನೋಳ್
 ನಡುಮಂಗುವಶೋಕವೆಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವದೊಳ್ ನವಚೂತಪಲ್ಲವಂ ತೊಡರ್ದವೋಲ್’
 ‘ಕಾಯ್ ಪುಡಿಯೊಳಗೆ ಬಿಸುಟೆಳವಾಟಿಯಂತೆ’ ‘ಎಟ್ಟಿವಾಡಿವದ ಸಸಿಯಂತೆ’
 ‘ಕೃಷ್ಣೋರಗನು ಪಿಡಿದ ಬೆಳ್ಳಾಳಂತೆ,’ ‘ಮುತ್ತಂ ಮೊಣಸಂ ಕೋದಂತೆ’ ಕಾಮದೇವನೇವಮಂ
 ಕೆಯ್ಯೊಡು ಸೀಂತಂತೆ’ ‘ಮೋಹರಸಮ ಕಣ್ಣಂ ತುಳುಕುವಂತೆ’ ‘ಅಶೇಷಧರಾಭಾರಮಂ
 ಶೇಷಂ ತಾಳ್ಳುವಂತೆ.’ ‘ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಪುಲ್ಲ ಪನಿಗಳಂತೆ’ ‘ಪುಲ್ಲ ಸೂಡನೀಡಾಡುವಂತೆ’.
 ‘ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಂ ಪೊಯ್ ಪೆರ್ಮರದಂತೆ,’ ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ
 ಉಪಮಾನಗಳೂ ‘ಪರಿದುದು ವಸಂತಗಜಂ’ ಎಂಬಂತಹ ರೂಪಗಳೂ ‘ಕಾಸಿದಿಟ್ಟಿಗೆಯ
 ರಜಂಬೊಲಿರೆ ಸಂಧ್ಯೆ’ ‘ಚಂದ್ರನು ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಡಲು ರೋಹಿಣಿಯು ಕೋಪಗೊಂಡು
 ಒದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳ ಕಾಲಿನ ಅಲತಿಯು ಮೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು’
 ‘ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಆನೆಯ ಕೋಡಿನ ಇರಿತದಿಂದ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಿಣವು
 ಗಾಯಗೊಂಡ ರಕ್ತದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು’ ಎಂಬಂತಹ ಅನೇಕ
 ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಗಳೂ ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಅನೇಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ.

ಪಂಪನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿಜವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು ಆತನ ಪಾತ್ರ-ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ.
 ಆತನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ತನ್ನದೇ
 ಆದ ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಒಂದು
 ಕಡೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಸೂತ್ರಧಾರನಂತಿರುವ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ (ಪಂಪನು ಅವನನ್ನು ಭಾರತದ
 ಪೂಜ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನಿಲ್ಲದೆ ಕಥೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದೇ
 ಇಲ್ಲ) ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಧರ್ಮವೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿರುವ ಧರ್ಮರಾಜ, ಅಚಲಿತ
 ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾದ ಗಾಂಗೇಯ, ಧನುರ್ಧರಾಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ,
 ಭಾರತಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ದ್ರೌಪದಿ-ಇವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು

ಗುಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನು ಬಹುಶಃ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಛಲ, ನನ್ನ, ಗಂಡು, ಬಲ, ಉನ್ನತಿ, ಚಾಪವಿದ್ಯೆ, ಸಾಹಸ, ಧರ್ಮ ಈ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಭೀಮ, ಶಲ್ಯ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಜರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಭಾರತವು ಲೋಕಪೂಜ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವರೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣ, ಅಭಿಮನ್ಯು, ಘಟೋತ್ಕಚ, ಶ್ವೇತ ಮೊದಲಾದವರ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕೆಲವರ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆತ್ಮವ ಹೆಸರನ್ನು ವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಪಂಪನು ಎತ್ತಿ ಸೂಚಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಪಂಪನು ಸರಿಸದಿದ್ದರೂ ಆತನ ಕೈವಾಡ, ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆತನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಾರತದ ಕಥೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬಷ್ಟು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕವಿ ಅವನಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಮಮ ಪ್ರಾಣಾ ಹಿ ಪಾಂಡವಾಃ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆತನ ಉಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಊನ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡ ಆತನು ಅರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದವರೆಗೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಧಾನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಂಡವರು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಎಲ್ಲ ಸಹಾಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ವಿಪತ್ತರಿಹಾರಗಳೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಸುಭದ್ರಾಪರಿಣಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನು ಆತನು. ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದವನು ಆತನು, ಪಾಂಡವದಹನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದವನು, ಪಾಶುಪತಾದಿ ಅಮೌಲ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದವನು. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ದೂತನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟವನು ಅವನೇ. ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದ ಕರ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುಂದಿಸಿದವನೂ, ಕುಂತಿಯ ಮೂಲಕ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅವನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದವನೂ ಅವನೇ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಾಧಿವೀರರಾದ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ನಾಯಕರನ್ನೂ ಜಯಿಸುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವನೂ ಅವನೇ. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಪತ್ತುಗಳೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಪರಿಹಾರವಾದುವು. ಅವನು ಅಜಿತ, ಅನಂತ, ಮಧು ಮಥನ, ನಾರಾಯಣ ಎಂಬುದು ಉಭಯಪಕ್ಷಗಳಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅವನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ ಕೂಡ ಅವನ ನೆರವು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಅರಿವೂ ಇತ್ತು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಸಾಯುವಾಗ 'ಆಗದು ಪಾಂಡವರಂ ಗೆಲಲ್ ಪುರಾತನವರುಷಂ ಮುರಾರಿ ಕೆಲದೊಳ್'

ನಿಲೆ' ಎನ್ನುವನು. ಪಂಪನ ಕೃಷ್ಣನು ಭಗವಂತನೇ ಆದರೂ ಮಾನವನಂತೆಯೇ ಅರ್ಜುನನ ಪರಮಮಿತ್ರನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಾಜಕಾರಣಪಟುವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಕುರಿತು

ನಿನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ, ಅರಿವಿನ
ರಂ, ನೆರೆ ಕೊಂಡಮಗೆ ಸಕಳ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯುಂ
ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಸಾರ್ವದ
ನಿನ್ನುಪಕಾರಮನದೇತಪೋ ನೀಗುವನೋ ||

ಎಂದು ಅನುನಯವಚನ ರಚನಾಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಮುಕುಂದನನ್ನು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನನು ಪಂಪಭಾರತದ ಕಥಾನಾಯಕ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಎಂದು ಕವಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅಪರಾವತಾರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವೀರ್ಯ ಶೌರ್ಯ ಔದಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅದ್ಭುತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಂಪನು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಪಾತ್ರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ತನ್ನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಯಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ ಕುಂತಿ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆಸೆಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರತೋಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದ್ರನು 'ಕುಲಗಿರಿಗಳ ಬಿಣ್ಣುಮಂ ಧರಾತಳದ ತಿಣ್ಣುಮಂ ಆದಿತ್ಯನ ತೇಜದಗುಂತಿಯುಮಂ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯುಮಂ, ಮದನನ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಕಲ್ಪತರುವಿನದಾರತಕ್ತಿಯುಮಂ, ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಯುಮಂ, ಜವನ ಬಲ್ಲಾಳನಮುಮಂ ಸಿಂಹದ ಕಲಿತನಮುಮಂ ಅವರವರ ದೇವತೆಗಳಿಂ ತೆಗೆದೊಂದುಗೂಡಿಸಿ ಕುಂತಿಯ ಗರ್ಭಪುಟೋದರದೊಳ್ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಂಶವೆಂಬ ಮುಕ್ತಾಫಲಬಿಂದುವಿನೊಡನೆ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿ' ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಕುಂತಿಗೆ ಪೋಷಕಶಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಂತಮ್ಮಜ್ಞಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಶಿಶುವುಡಿಸಿದನು, ದೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿತು. ಮೂವತ್ತುಮೂರುದೇವರೂ ಇಂದ್ರನೊಡಗೂಡಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂಡಾಡಿ ನೂರೆಂಟು ನಾಮಗಳಿಂದ ನಾಮಕರಣೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಭೀಷ್ಮನ ತೋಳ ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು. ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯಾದ ಗುಣಾರ್ಣವನು ಕೃಪಾಚಾರ್ಯನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳೊಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿತನು. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಪಾರಂಗತನಾದನು. ದ್ರುಪದನನ್ನು ಪರಾಭವಿಸಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ಅಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೆಲಕಾಲ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ವಾರಣಾವತದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಿಸಿದನು. ಅರಗಿನ ಮನೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಭತ್ತಪತಿ ಪುರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಬೇದನದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಂಪನು ಭಾರತದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು

ಅವನ ಪ್ರಶಂಸೆಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸುಭದ್ರಾಹರಣ, ಖಾಂಡವದಹನ, ಇಂದ್ರಕೀಲಗೋಗ್ರಹಣ, ಸೈಂಧವವಧೆ, ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಹಸಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಇತಿಹಾಸವೃತ್ತಿಯಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗುರಿಯಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಪೂರ್ವಾವತಾರವಾದ ಇವನನ್ನು ಅವನ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳಿಂದಲೇ ಸಂದರ್ಭ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕವಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾದಿಯ ನಾಂದಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಅದಿ ಅಂತ್ಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಶ್ಲಾಘನರೂಪವಾದ ವಿಷಯಗಳೇ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಆಚಾರ್ಯರಾದ ದ್ರೋಣರೂ ಪಿತಾಮಹರಾದ ಭೀಷ್ಮರೂ ಅವನನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಧೇಯತೆ ಬಹು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು. ಅಜ್ಞಾನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ತರುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳಿಗೂ ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಅಪತ್ತೊದಗಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವವನು ಅವನೇ. ಅವನ ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯದವರಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನು ಅವನಿಗಾಗಿ ಕರ್ಣನಿಂದ ಕವಚಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಗಂಟಲನ್ನಿಕ್ಕಿದರೂ ಶಿವನು ಇವನಿಗೆ ಪಾಶಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇತ್ತನು. ಗೌರಿಯು ತಲ್ಲಟಿಯಾಗಿ ಅಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಳು. ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನಿತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಅವನ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅಗ್ನಿ ಅವನಿಂದ ಖಾಂಡವ ವನವನ್ನೆಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆದನು. ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಮೋಹಕವಾದುದು. ರಂಭಾದಿ ದೇವವೇಶೈಯರೂ ಅವನಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ತನ್ನ ಶೌಚಗುಣದಿಂದ ಅವರ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳದೆ ರಂಭೆಯಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು ಪಡೆದರೂ ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನರ ನಾರಾಯಣರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಮುಕುಂದನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೇರಕನೂ ಪೋಷಕನೂ ಆಗಿ ಅವನ ಪೆಂಪನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಯುದ್ಧಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು

ಪ್ರಾಯದ ಪೆಂಪೆ ಪೆಂಪು, ಎಮಗೆ ಮೀತೆದರಂ ತವೆ ಕೊಂದ ಪೆಂಪು, ೯
ಪ್ರಾಯದ ಪೆಂಪು, ಶಕ್ತನೊಡನೇತೆದ ಪೆಂಪು ಪೆಂಪುವೆತ್ತು ನಿ
ಪ್ರಾಯುಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳಮರ್ದಿದುಪ್ಪು, ನೀಂ ತಲೆವೀಸದೆ, ಉರ್ವರಾ
ಶ್ರೀಯನಿದಾಗದು ಎನ್ನದೆ ಒಳಕೊಳ್ ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಾ ||

ಎಂದಾಗ ದೇವಕೀಪುತ್ರನು 'ಅಶೇಷಧರಾಭಾರಮಂ ಶೇಷಂ ತಾಳ್ವವಂತೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗಳ್ಲದೆ ಪೆಂಪಿಗೆ ತಾಳಲರಿದು; ಇದರ್ಕಾನುಮೊಡಂಬಡುವೆನ್' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸುವನು. ಪೆಂಪನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕಾವ್ಯದ ನಾಮವಾದ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನಷ್ಟು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಪಂಪನು ಸೂಕ್ತಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಷ್ಟೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವುಳ್ಳವನು ಭೀಮಸೇನ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಪಾತ್ರ ಅರ್ಜುನನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತಯುದ್ಧ ಮುಗಿದು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು, ದುರ್ಯೋಧನನ ಉರುಭಂಗ ಕಿರೀಟಭಂಗ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಅದು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು ಭೀಮನಿಂದ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಪನು ಇದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೀಮನ ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಾಕ್ಷಾಗ್ರೇಹದಾಹ, ಹಿಡಿದಿಬಾಸುರವಧೆ, ದ್ಯೂತಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿನ ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಕೀಚಕವಧೆ, ಭಗದತ್ತ ಯುದ್ಧ, ಸುಪ್ರತೀಕವಧೆ, ಜರಾಸಂಧವಧೆ, ದುಶ್ಯಾಸನ ರಕ್ತವಾಸ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಉರುಭಂಗ, (ಗದಾಯುದ್ಧ) ವೇಣೀ ಸಂಹಾರ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಹಸ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದು. ಅವನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ವನ್ನೋದುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವೇ ಮರವಾಗುವುದು.

ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಪಾತ್ರಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಅಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಯಾದ ಸೌಷ್ಠವಿದೆ. ದೈವಬಲವೂ ಅವರ ಕಡೆಯೇ ಇದೆ. ಧರ್ಮವೂ ಅವರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವ ಅರಿಕೇಸರಿರಾಜನು ವೀರನೇ ಅಹುದು. ಮೂಲಭಾರತ ದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಭೀಮಾರ್ಜುನರೂ ಆಗಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಕಾಯುತ್ತ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲಿಡುವುದುಂಟು. ಆಗ ಅವರು ವಾಚಕರ ಅಸಮ್ಮತಿಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಆಗ ಅವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಸಹಾನುಭೂತಿ ಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿನಾಯಕರಾದ ಕರ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನರು ಪಂಪನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನು ಅವರ ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿದ್ದಾನೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣೀರುಗರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಣನ ಸನ್ನಿ, ತ್ಯಾಗ, ಅಣ್ಣಗಳನ್ನು ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ದುರಂತಕಥೆಯ ಭಾರತ, ಅದನ್ನೇ ಅವನು 'ಕರ್ಣಗೊಂಡಿತ್ತು ದಲ್ ಭಾರತಂ' ಎಂಬ ಅರ್ಜುನನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ ಬಹು ಉಚ್ಚಭಾವವೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೂ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಕೋಡಿವರಿವಂತೆ ಅವನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕರ್ಣನ ಕಥೆ, ಕರುಣದ ಕಥೆ. ಅವನೊಬ್ಬ ದುರಂತವ್ಯಕ್ತಿ. ಬಾಲೆಯೊಬ್ಬಳ ಹುಡುಗಾಟದ ಅವಿವೇಕದ ಫಲವಾಗಿ ಕರ್ಣನು ಜನಿಸಿದನು. ಕೊಡಗೂಸುತನದ ಭಯದಿಂದ ತಾಯಿ ನಿಧಾನಮನೀಡಾಡುವಂತೆ ಕೈಯ ಕೂಸನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಡಾಡಿದಳು.

ಗಂಗಾದೇವಿ ಆ ಕೂಸನ್ನು ಮುಳುಗಲೀಯದೆ ತನ್ನ ತೆರಗೈಗಳಿಂದ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಳು. ಸೂತನೊಬ್ಬನದನ್ನು ಕಂಡು ನಿಧಿ ಕಂಡವನಂತೆ ಸಂತೋಷಿಸಿ ಎತ್ತಿ ಸಲಹಿದ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಸುಷೇಣ, ಕರ್ಣನೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಗಳಾದುವು. ಸೂತಪುತ್ರನಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದನಾದರೂ ಆತನ ಚಾಗದ ಬೀರದ ಮಾತು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಒದಗುವ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಮಗನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಚಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ತಾನೆ 'ಕೊಳ್ಳೆಂದರಿರಿದಾಡಿದನಿಂದ್ರಂಗೆ ರಾಧೇಯಂ' ಬಳಿಕ ರೇಣುಕಾನಂದನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತನಾದ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರನ ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು. ಶಾಪಹತನಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಅಸ್ತವಿದ್ಯಾಶಿಕ್ಷಣದ ವೈಭವವು ಅವನ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದಿತು. ಕೌರವಗಳೆಲ್ಲಂ ಪ್ರಾಣಂ ಬರ್ಪಾಕೃತಿಯೊಳೆ ಬಾಣಾಸನ ಬಾಣಪಾಣೆ ಕರ್ಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೂ ಇವನಿಗೂ ಸೇನಾ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಬಾಲಕರ ವಿದ್ಯಾಪರೀಕ್ಷಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನೂ ಶರಪರಿಣತಿಯಿಂದ ಅತಿರಥಮಥನನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ. ಆಗ ದ್ರೋಣ ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರು ಮಧ್ಯೆ ಬಂದು 'ನಿನ್ನ ತಾಯ ತಂದೆಯಂ ಭಾವಿಸದೆ ಕರ್ಣ ನುಡಿವಂತೆ ಆವುದು ಸಮಕಟ್ಟು ನಿನಗಂ ಅರಿಕೇಸರಿಗಂ' ಎಂದು ಅವನ ಕುಲವನ್ನು ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿದರು. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಅದು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ಕುಲಮೆಂಬುದುಂಟೆ, ಬೀರಮೆ ಕುಲಮಲ್ಲದೆ, ಕುಲಮನಿತು ಪಿಕ್ಕದಿರಿಂ, ಈಗಳೆ ಕುಲಜನಂ ಮಾಡಿ ತೋರ್ಪೆನ್' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಂಗರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೀನೆನಗೊಂದನೀಯಲ್ಲೇಬ್ಬುದು'

ಪೊಡಮಡುವರ್, ಜೀಯ ಎಂಬರ್
ಕುಡು, ದಯೆಗಿರ್ಯ್, ಏಂ ಪ್ರಸಾದಂ, ಎಂಬವು ಪೆಜರೊಳ್
ನಡೆಗೆ, ಎಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಯೆಡೆಯೊಳ್
ನಡೆಯಲ್ಲೇಡ, ಎನಗೆ ಕಳೆಯನ್ನೆ ರಾಧೇಯ ||

ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಮುಂದೆ ಅವರ ಮೈತ್ರಿ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಯಿತು. ಕರ್ಣನ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯೂ ಕೊನರಿ ಮೊಗ್ಗಾಯ್ತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆದು ವನವಾಸ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಗಳು ಮುಗಿದುವು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಂಧಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಲೆದೋರಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ದುರಂತತೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ಸಾಮೋಪಾಯವು ಸಾಗದಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಕರ್ಣನನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಬಹು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ದಾರಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಬರುವೆಯಂತೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ವಿಘಾತವಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಂತು-

ಭೇದಿಸಲೆಂದೆ ದಲ್ ನುಡಿದರ್ ಎನ್ನದಿರು, ಒಯ್ಯನೆ ಕೇಳ ಕರ್ಣ ನಿ
ನ್ನಾದಿಯೊಳೆಚ್ಚೆ ಕೊಂಕಿ, ನಿನಗಮ್ಮನ್ ಆಹರ್ಷತಿ, ಪಾಂಡುನಂದನರ್
ಸೋದರರ್, ಎಯ್ ಮೆಯ್ಯನನೆ ನಾನ್, ಪೆಜತೇನ್ ಪಡೆಮಾತೊ ನಿನ್ನದಿ
ಮೇದಿನಿ, ಪಟ್ಟಮುಂ ನಿನತೆ, ನೀನಿರ ಮತ್ತೆ ಪೆಜರ್ ನರೇಂದ್ರರೇ?!!

ದುರ್ಯೋಧನನು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸತ್ಯತಪರಂಬ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು 'ಪಾಟಿಸುವೆನ್, ಒಯ್ಯನೆ ಮುಳ್ಳೊಳೆ ಮುಳ್ಳನೆಂದು ತಾನ್ ಈ ನಯದಿಂದ ಪರ್ಚಿ ಪೊರೆದಟ್ಟುಕೊಳಂದೊಡನುಂಡನಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ವಿಷಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದನು. ಕರ್ಣನಿಗೆ ಎಂತಹ ಧರ್ಮಸಂಕಟ! ಸ್ವಲ್ಪ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ಭಾರತದ ಗತಿ ಹೇಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು! ಕರ್ಣನೆಂದಿಗೂ ಜಗ್ಗುವವನಲ್ಲ, ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವೂ ದುಃಖವೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದುವು. 'ಏಕೆ ಪೇಟ್ಟಿರೊ' ಸುಯೋಧನನ್, ಎನಗೊಳ್ಳಿಕೈದ ಕೃತಮಂ ಪೆಟಗಿಕ್ಕಿ ನೆಗಟ್ಟಿ ಮಾಸೆ ನೆನ್ನನ ನೆಪದಿಂದ ಪಾಂಡವರನ್, ಆನ್ ಒಳಪೊಕ್ಕೊಡೆ ನೀಮೆ ಪೇಸಿರೇ?' 'ಭೂಪೋತ್ತಮನಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಇರದೆ ನಿಮೊಳ್ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಬೇಡನಲ್ಲನೇ?' ಎಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ 'ಕುರುಪತಿಗಿಲ್ಲ ದೈವಬಲಂ, ಸೋದರರನೆಂತು ಕೊಲ್ಲೆಂ? ಅಟ್ಟುಕೊಳೆನ್ನಂ ಪೊರೆದು ಎಯ್ ನಂಬಿದ ನೃಪಂಗೆಂತಾಜಿಯೊಳ್ ತಪ್ಪವೆಂ? ಎನ್ನೊಡಲಂ ನಾಂ ತವಿಪೆಂ'. ಈ ಇಬ್ಬಗೆಯಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಈ ಕಠಿಣ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಕ್ಷಿಯರಲ್ಲನೇಕರು ಉಪ್ಪಿನ ಋಣಕ್ಕಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಹೃದಯವನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಅಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಭರದಿಂದ ಕಾದಿದರೂ ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಪಾಂಡವರು ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದರು; ಕರ್ಣನದು ಹಾಗಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಗೂ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆಗೂ ಸೋದರಪ್ರೇಮಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದ ಹೋರಾಟ. ವಿಧಿಯೇ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣವಧಾನಂತರ ಪಾಂಡವರು ದುಃಖ ಪಡುವಾಗ ಹೇಳುವಂತೆ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅವನ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನೇ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾವು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ದುರ್ಯೋಧನ ನಾದರೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಧರಾತಳಮಂ ಅವನಿಗಿತ್ತು ಅವನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮನೋಮುದದಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ವಿಧಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿ ಅವನನ್ನೇ ಅಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕುಂತಿಯನ್ನು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ, ಅವಳು ಬಂದು 'ನಿನ್ನನುಜರ್ ನಿನ್ನಂ ಬೆಸಕೆಯ್ ನೀನೆ ನೆಲನನಾಳ್ವುದು ಕಂದ' ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು. ತಂದೆಯಾದ ದಿನಪನು ಬಂದು 'ಅಂದಿನಂತೆ ಇಂದೂ ಮೋಸ ಹೋಗಬೇಡ.' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ. ಕರ್ಣನಾದರೋ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು

ಪಾಲೆಯನೊಕ್ಕು, ಅಕ್ಷನ ಗೆಯ್ ಸತ್ಯತಮುಮಂ ಪಿಂತಿಕ್ಕಿ ಜೋಳಕ್ಕಿ ತ
 ಟ್ಪಿಯುಂ, ಇನ್ ಬಾಬ್ಬದೆ? ಪೂಣ್ಣ ನಿಲ್ಲದಿಕೆಯಂ ಬಾಬ್ಬಂತು ವಿಶ್ವಾತ ಕೀ
 ತೀಯಪೊಲ್, ಈಯೊಡಲ್, ಅಚ್ಚಿ ಪೇಟೆಂ ಎನಗೇಂ ಕಲ್ಯಾಂತರಸ್ಥಾಯಿಯೇ
 ಮೀಂಗುಲಿಗನಾಗಿಯುಂ, ಆಣಂ.

ಆಂ ಗುಣಮನೆ ಬಿಸುಟಿನಿಲ್ಲ ನಿಮಗಂ ಮಗನಾ

ದಂಗೆನೆಗೆ ಬಿಸುಡಲಕ್ಕುಮೆ

ನೀಂ ಗಳ ಪಂಬಲನೆ ಬಿಸುಡಿಂ, ಇನ್ ಎನ್ನಡೆಯೊಳ್

ಒಡಿಯೆಂ ಪುರಿಗಣೆಯಂ ನಡನ್,
ಎಡೆಗೊಂಡೊಡಂ, ಉಟೆದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್, ಇಫ, ವಿ
ದೊಡಂ ಆಟಿಯೆಂ ಪರ್ಜಸಮನೆ
ಒಡಿದು, ಎನ್ನನೆ ರಣದೊಳ್, ಆಟೆವೆಂ ಇರದಡಿಯೆತ್ತಿಂ

ಎಂತಹ ನಿರ್ಧಾರ! ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧವೇ ಕೈಗಟ್ಟಿತು. ಕರ್ಣನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಡಿಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕುರುಕುಲಪಿತಾಮಹರಾದ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸೇನಾಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವಾಯಿತು. ಕರ್ಣನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನ. ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಜಯ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ಸಂದೇಹ.

ಆದಿಯೊಳವರುಂ ಪಿರಿಜೊಂ
ದಾದರದಿಂ ನಡಸಿದ, ಅಜ್ಜರಪ್ಪರ್, ಅದಜೆಂದಂ
ಕಾದರ್, ಇವರವರೊಳ್, ಅವರುಂ
ಕಾದರ್ ನೆರೆದಿವರೊಳ್.....!!

ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವುದರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ! ಸ್ವಾಮಿಹಿತಕ್ಕೆ ಭಂಗಬಂದರೆ ಕರ್ತವ್ಯಪರಾಙ್ಮುಖನಾದ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಕರ್ಣನು 'ಗುರುಗಳಂ ಕುಲವೃದ್ಧರಂ ಆಜಿಗುಯ್ಯ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ಪಗೆವಾಡಿಯೊಳ್ ನಗಿಸಿಕೊಂಡೊಡೆ ಬಂದಪ್ಪುದೇಂ ಸುಯೋಧನಾ, ಪಗೆವರ ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲಂ ಮುಲೆವೊಡೆನೆಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಾ' ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಕರ್ಣನ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕುಲಜರೂ ಭುಜಬಲಯುತರೂ ಆದ ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಹೀಗೆ ತೆಗಳಿದನಲ್ಲಾ ಎಂದು 'ಕುಲಜರಂ.... ಈ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳಗಲ್ಲಿಸಿದ ಮದದಿಂ ನಾಲಗೆ ಕುಲಮಂ ತುಬ್ಬುವವೋಲ್ ಉಱಿದೆ ನೀಂ ಕೆಡೆನುಡಿದೈ' ಎಂದು ಅವನ ಕುಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೊಕಿದರು. ಕರ್ಣನಿಗೆ ರೇಗಿಹೋಯಿತು.

ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಂ, ಉಗ್ಗಡಿಪಿರೇಂ ಗಳ, ನಿಮ್ಮ ಕುಲಂಗಳಾಂತು ಮಾ
ಮಳಲೆವರನ್, ಅಟ್ಟ ತಿಂಬುವೆ, ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಲು, ಚಲಂ ಕುಲಂ, ಗುಣಂ
ಕುಲಂ, ಆಭಿಮಾನಮೊಂದೆ ಕುಲಂ, ಆಣ್ಣು ಕುಲಂ ಬಗೆವಾಗಳೀಗ್ ಈ
ಕಲಹದೊಳಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಂ, ಆಕುಲಮಂ, ನಿಮಗುಂಟುಮಾಡುಗುಂ ||

ಗಂಗಾಸುತಂ ಪೃಥಾಸುತ
ರಂ ಗೆಲ್ಲೊಡೆ ತಪಕೆ ಪೋಪೆನ್, ಅವರ್ಗಳ ಕೈಯೊಳ್
ಗಾಂಗೇಯನ್, ಆಟೆದೊಡೆ, ಅಂತರನ್,
ಅಂ ಗಲೆ ತಳ್ಳಿವೆನ್, ಅನ್ನೆಗಂ ಬಿಲ್ವಿಡಿಯೆಂ.

ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವನು. ಭೀಷ್ಮರೇನು ಸಾಮಾನ್ಯರೇ? ಮುದಿಸಿಂಹ, ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅನುಭವ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳದೆ ನಿಧಾನದಿಂದ

ಕಲಿತನದುರ್ಕು, ಜವ್ವನದ ಸೂರ್ಕು, ನಿಜೇಶನ ನಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ತೋ
 ಲೈಲದ ಪೊಡಪುರ್ ಕರ್ಣ ನಿನಗುಳ್ಳನಿತು, ಏನ್, ಎನಗುಂಟೆ, ಭಾರತಂ
 ಕಲಹಂ, ಇದಿರ್ಕುವನ್ ಹರಿಗಂ, ಅಪ್ಪೊಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮೇಕೆ, ನೀಂ ಪಳಂ
 ಚಲಿದಪೆಯಿಗ್ಗೆ ಸೂಟ್ ಪಡೆಯಲಪ್ಪದು ಕಾಣ ಮಹಾಜರಗದೋಳ್ ||

ಎಂದು ಬಹು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದು ತಾವು ಅಘಟನ ಘಟನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ
 ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವರು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರದ ಒಂದು
 ಮುಖಮಾತ್ರ. ಈಗ ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸಿದವನು ಬೇರೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ
 ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ! ಭೀಷ್ಮರು ಶರಶಯ್ಯಾಗತರಾಗಲು ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ಮುಂದೆ
 ಕರ್ಣನಿಗೆ ಸೇನಾಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕರ್ಣನು 'ಸುರಸಿಂಧೂದ್ಧವನಿಂ
 ಬಲೆಕ್ಕೆ ಪೆಟರಾರ್ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕರ್, ಲೋಕೈಕಧನುರ್ಧರಂ ಕಳಶಜಂ ತಕ್ಕಂ'
 ನದೀನಂದನ ಅವರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ; ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಯುದ್ಧ
 ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ತನಗೆ
 ಇದಿರಾದ ಧರ್ಮರಾಜ ಭೀಮಸೇನರನ್ನು ಸಾಯಿಸದೆ ಬಿಡಿದು ತಾಯಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ
 ವಾಗ್್ದಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.
 ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಂದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಹತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಕರ್ಣನ ಸರದಿ
 ಬರುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು
 ನಿತ್ಯದಾನಕ್ಕೊಂದು ತರಿಸಿದ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ದೀನಾನಾಥರಿಗೆ
 ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ದಾನಮಾಡಿ ಸುವರ್ಣರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ 'ಓರ್ವನೆ ಶರಶಯನದೊಳಿರ್ದ
 ಗಾಂಗೇಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಥದಿಂದಮಿಡಿದು ಮೂಳು ಸೂಳ್ ಬಲವಂದು ತದೀಯ
 ಪಾದಪದ್ಮಗಳಂ ತನ್ನ ತಲೆಯೆಸೂಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು'

ಆನ್ ಮಾತಜಿಯದೆ, ಮುಳಿದುಂ
 ನಿಮ್ಡಿಯಂ ನುಡಿದೆನ್, ಉಜಿದೆ, ಎಳಿಸಲ್, ಏನ್
 ಎಮ್ಮಲೆವೆ? ಮಹಿವುದು, ಆ ಮನ
 ದುಮ್ಮಚ್ಚರಮನ್, ಅಚ್ಚ ನಿಮ್ಮನ್, ಎರೆಯಲೆ ಬಂದೆಂ"
 ಧುರದೋಳ್ ನಿಮ್ಡಿಯುಂ ಗೆಲ್ಲಲ್,
 ಆರಿಯದರನ್, ಆ ಪಾಂದುಸುತರನ್, ಎಮ್ಮದಿಗರ್, ಆ
 ಚ್ಚರಿಯಲೈ ಗೆಲ್ಲೆವೆಂಬುದು
 ಹರಿಗನೋಳ್, ಉರದೆ, ಎಂತುಂ, ಎನ್ನ ಚರಮನೆ ಮಹಿವೆಂ

ಎಂದು ಅವರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು 'ನುಡಿವುದಂ
 ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಪೆಂಪಿಂ ನೀಂ ನುಡಿದಯ್ ಪೆಟತಂದದಿಂ ನುಡಿದೆಯಲ್ಲೆ, ಎಂದುದೇಂ
 ತಪ್ಪಾದುದೇ? ಎಮ್ಮಾವೆಜರ್ ಜಸಂಬಡೆದ ಭಾರ್ಗವರಪ್ಪದಲೊಂದು ನಾಂ ನಂಟರುಮಂಗೆ
 ಮಹೀಪತಿ ಅಲ್ಲದೆಯುಂ ನೀಂ ನಮಗೆ ಕುಂತಿಯ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಲೆಕ್ಕದೆ
 ಮೊಮ್ಮನ್ನೆಸೆ'

ನಿನ್ನನೆ ನಚ್ಚಿದಂ ಕುರುಮಹೀಪತಿ ನಿನ್ನ ಶರಾಳಿಗಳ್ಗೆ ಮು
ನ್ನಂ, ನಡುಗುತ್ತಮಿಪ್ಪುದು ಅರಿಶಾಧನಸಂಪದಂ ಅಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಸಂ
ಪನ್ನನೆ ಆಗಿ ಶಲ್ಯನನೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿರೆ ಮಾಡಿ ಕಾದು ನೀಂ

ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಗ್ನನ್ನುಪದೇಶಿಸಿ ಅಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಉಪಾಯವನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ದುರ್ರೋಧನನು ಶಲ್ಯನನ್ನು ಕರ್ಣನ
ಸಾರಥಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮದ್ರರಾಜನು ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಣಿ ವೋಗಿ
ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪಿಂದೆ ಕಡಂಗಿ ತೇರನೆಸಗಂಬುವನ್ ಅಂಬಗನ್, ಅಪರಂಗದೋಳ್
ಮುಂದೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಬೆಸದಿರ್ಪವನುಂ ತುಳುಕಾಳನಾಗಿ ಮ
ತ್ಸ್ಯದನ ಬೋದನಕೃಮಮದುಂ ಪೊಲೆಯಂಗಮರ್ದಿರ್ಕುಂ ಅಂತುಟಂ
ನೀ ದಯೆಗೆಯ್ಯ ಪೇಳ್ವೆ ಇದನಾರ್ ಪದೆಪರ್ ಪಣಿರಾಜಕೇತನಾ

ಎಂದು ನೋಂದು ನುಡಿದ ಮದ್ರರಾಜನ ನುಡಿಗಿ ಪಣಿರಾಜನಿಕೇತನನಿಂತೆಂದಂ:-
ಮಾವ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಜನಲ್ಲನಂಗಮಹೀಶಂ

ಕುಲಹೀನನೆ ಅಪ್ಪೊಡೆ ಕೇ
ವಲಬೋಧಂ ಪರಶುರಾಮನ್, ಎನ್, ಈಗುಮೆ ನಿ
ರ್ಮಲಿನಕುಲಂಗಲ್ಲದೆ ಒಡಿ
ಯಲಿಲ್ಲದಂತಪ್ಪ ದಿವ್ಯ ಬಾಣಾವಳಿಯಂ
ಮಣಿಕುಂಡಲಮುಂ ಕಪಟಂ
ಮಣಿಯದ ಚಾರಿತ್ರಮುಗ್ರತೇಜಮುಮೀ, ಒ
ಳ್ಳುಣಮುಂ ಕಲಿತನಮುಂ, ಇವೇಂ
ಪುಣತಾರೀ ಸೂತಸುತನೊಳೊಡವುಟ್ಟುಗುಮೇ
ಕಲಿತನದ ನೆಗಟ್ಟ ಕಸವರ
ಗಲಿತನದ ಪೊದಟ್ಟ ಪರಮಕೋಟಿಗೆ ಪೆತ್ತಾರ್
ಸಲೆ ಕರ್ಣನಲ್ಲದನಿಸುವ
ಕಲಿತನಮುಂ ಹರಿಗೆ ಕವಚಮಿತ್ತುದೆ ಪೇಟ್ಟುಂ

ಎಂದು 'ಶಲ್ಯನ ಹೃಚ್ಛಲ್ಯಮಂ ಕಟಿಲೆ' ನುಡಿಯಲು ಅವನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗವು
ಲೋಕತ್ರಯಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಮೊದಲಿನ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ
ಮಾತಿನಂತೆ ತಲೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟ ಬಾಣವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆಯದುದರಿಂದ ಶಲ್ಯನು
ಕೋಪಗೊಂಡು ಸಾರಥ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ತೇರನ್ನಿಳಿದು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು. ಕರ್ಣನು
ತಾನೇ ತೇರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಏಕಾಂಗಶೌರ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವನು. ಧೃತಿ
ಅವನ ತೇರಿನ ಚಕ್ರವನ್ನು ನುಂಗುವಳು. ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಗಾಲಿಯನ್ನೆತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ
ಅವನನ್ನಿಸುವಂತೆ ಮುಕುಂದನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಎಂದೂ
ಇಲ್ಲದ ಮರುಕತೋರಿ

ಬಜುವಂ, ಸಾರಥಿಯಿಲ್ಲ, ಮೆಯ್ಯ ಮಹಿಯುಂ ತಾನಿಲ್ಲ, ಎಂತೀಗಳ್, ಆನ್
ಇಜಿವಂ ನೋಡಿರೆ ಮತ್ತನೊಂದನ್, ಎಸಲುಂ ಕಯ್ಯೇಬದು, ವಿಕೆಂದುಂ, ಅಂ
ಅಜಿಯಂ, ಕೂರ್ಮಯ ಮಿಕ್ಕು ಬಂದವುದು, ಇದರ್ಕೇಗೆಯ್ಯನ್, ವಿನೆಂಬೆ ಆಂ
ಮಹಿದಂ ಮುನ್ನಿನದೊಂದು ವೈರಮನ್, ಇಂತೀ ಕಾರಣಂ ಮಾಧವಾ ||

ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚುವನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನಿಗೆ ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಾಗುವ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ
ರೇಗಿಸುವನು. ಅರ್ಜುನನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು

ಎನ್ನ ಪೆಸರ್ಗೇಳ್ಳು ಸೈರಿಸ
ದನ್ನಯ್, ಅದೆಂತೀಗಳೆನ್ನ ರೂಪಂ ಕಂಡುಂ
ನಿನ್ನರಸನಣಗದಮುನ್ನ
ನಿನ್ನ ತನೂಭವನ ಸಾವುಗಂದುಂ ಮಾಡ್ತಾ?...!!

‘ಸೆಟ್ಟಿಯ ಬಳ್ಳಂ ಕೆಳೆದೆಂಬುದೊಂದು ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ನಿಕ್ಕುವಂ ಮಾಡಿದೈ!
ಮಾನಿಸರೇನಿನ್ನೂಟು ವರ್ಷಮಂ ಬಟ್ಟಿಪರೇ’ ಎಂದು ತನ್ನನುದ್ಘಾಟಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೆ
ಉಮ್ಮಚ್ಚರದೊಳ್ ಕರ್ಣನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದನು.

ಕಸವರದ ಸವಿಯುಮಂ ಭಯ
ರಸಕದ ಸವಿಯುಮನದೆಂತುಂ ಆನಜಿಯದುದಂ
ವಸುಮತಿಯಜಿವುದು ನೀಂ ಪುರು
ಡಿ ಸುಡಿದೊಡೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿದ ಮಾತೇಟುಗುಮೇ?!!

ಒಡಲುಂ ಪ್ತಾಣಮುಮೆಂಬವು
ಕಿಡಲಾದುವು; ಜಸಮದೊಂದೆ ಕಿಡದು, ಅದನಾಂ ಬ
ಲ್ಪಿಡಿವಿಡಿದು ನೆಗಲ್ಪಿನ್, ಉಲಿದಲೆ
ವಡೆಮಾತಂ ಮಾಡಿ ನೀನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ನುಡಿವೈ ||

ಬಿಡಿವಸದಿಂದೆ ಪುಟ್ಟುವುದು, ಪುಟ್ಟಿಸುವಂ ಬಿಡಿ, ಪುಟ್ಟಿದಂದಿವಂ
ಗಿದು ಬಿಯಂ, ಒಳ್ಳಿವಂಗಿದು, ವಿನೋದಮಿವಂಗಿದು, ಸಾವ ಪಾಂಗಿವಂ
ಗಿದು, ಪಡೆಮಾತಿವಂಗಿದು ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬುದನ್, ಎಲ್ಲ ಮಾಲ್ಪಿಯಂ
ಬಿಡಿ ಸಮಕಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟೊಡೆ, ಎಡೆಯೊಳ್ ಕೆಡಿಸಲ್ ಕುಡಿಸಲ್ ಸಮರ್ಥರಾರ್ ||

ಎಂದೀ ಬಾಯಾತ್ತಿನೊಳ್, ವಿ
ವಂದವುದು, ಅಣ್ಣು ಅಣ್ಣು ಕಾದುಕೊಳ್ಳೆನುತುಂ ಭೋ
ರೆಂದಿಸೆ ಪೊಸಮಸೆಯಂಬನ
ತಂದಂ ಬೆಳ್ಳದಿಗಳ್, ಇರದೆ ಕವಿದುವು ನರಸಂ ||

ಪರಬಲಮಥನನಿಗೆ ಆಕ್ರೋಶವು ತಡೆಯದಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಭುವನ-ಭವನ
ಸಂಹಾರಕಮವು ಅಂಜಲಿಕಾಸ್ಮರಮನ್ ಅಮೋಘಾಸ್ಮ ಧನಂಜಯನ್ ಆಕರ್ಣಾಂತಂಬರಂ
ತೆಗೆದು ಕರ್ಣನ ಕುಧರಸಂಧಿಯಂ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಇಸಲ್ ಬಿಟ್ಟುದು ಭರದೆ ಸಿಡಿಲಿತ್ತ ಕರ್ಪೋತ್ತ
ಮಾಂಗಂ ಆಗ

ಕುಡುಮಿಂಚಿನ ಸಿಡಿಲುರುಳಿಯೊಳ್,
ಒಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯ ಕರ್ಣನೊಡಲಿಂದಾಗಳ್
ನಡೆ ನೋಡೆನೋಡೆ ದಿನಪನೋಳ್
ಒಡಗೂಡಿದುದೊಂದು ಮೂರ್ತಿ ತೇಜೋರೂಪಂ ||

ಇಂತಹ ಕರ್ಣನ ಅದ್ಭುತ ಜೀವನ ಪಂಪನ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಅರಾತಿಕಾಲಾನಲನ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆತನ ಚಮರಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಡಿ ಆತನಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು.

ನೆನೆಯದಿರಣ್ಣ ಭಾರತದೊಳಿಂ ಪೆಜರಾರುಮನ್, ಒಂದೆಚತ್ತದಿಂ
ನೆನಪೊಡೆ ಕರ್ಣನಂ ನೆನೆಯ, ಕರ್ಣನೊಳ್, ಆರ್ ದೊರೆ, ಕರ್ಣನೇಟು, ಕ
ರ್ಣನ ಕಡು ನನ್ನ, ಕರ್ಣನಳವು, ಅಂಕದ ಕರ್ಣನ ಚಾಗಮೆಂದು ಕ
ರ್ಣನ ಪಡೆಮಾತಿನೊಳ್ ಪುದಿದು ಕರ್ಣರಸಾಯನಮಲ್ಲ ಭಾರತಂ ||

ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನು ವೀರಾಗ್ರೇಸರ, ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಅನೇಕಗುಣಗಳಿವೆ. ಅದರೆ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಭಲವೂ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿದ್ದ ದ್ವೇಷ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೂ ಅವನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುವು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ವಾಚಕರಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಮಿತ್ರಪ್ರೇಮ, ಗುರುಜನವಿಧೇಯತೆ, ಸೋದರಪ್ರೇಮ ಮೊದಲಾದ ಅಭಿಜಾತ್ಯಗುಣಗಳು ಚಿತ್ರಾರ್ಕಷಕವಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ಪಂಪನು ಅವನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬಹುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತಯುದ್ಧವರೆಗೆ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ವ್ಯಾಸರ ದುರ್ಯೋಧನನಂತೆಯೇ ಇರುವನು. ಪಂಪನು ದುರ್ಯೋಧನನ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸದಿದ್ದರೂ ಮೂಲಭಾರತದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ದ್ವೇಷ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಕುಯುಕ್ತಿ, ಅಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮೊದಲಾದುವು ಕಂಡು ಬರುವುವು. ಪಂಪನು ಅವನ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗುಣ ಭಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಭಲಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಮಾತ್ಸರ್ಯ. ಅವನ ಹುಟ್ಟು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಕುಂತಿಗೆ ತನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂಬ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದಲೇ ಕೌರವರ ಅಕಾಲ ಜನನವಾಗುವುದು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಕೈ ಮೇಲಾದುದು ಅವರ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ತಂದೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಪಾಂಡವರು ಹೋದೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಿ ಪರೀನಮಿಸಿ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ವೈರವೂ ಅವರ ನಿರ್ಮೂಲನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುವು. ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿರಲು ಏರ್ಪಾಟು. ಅಮೇಲೆ ಅರಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಸಂಚು. ಸಂಚು

ಫಲಿಸದಿರುವಾಗ ವೈರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಉದ್ವಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿದ್ದಾಗ ಭಲದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ. ದ್ಯೂತಪ್ರಸಂಗ ದ್ರೌಪದೀಕೇಶಾಪಕರ್ಷಣ ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಲವೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ರೂಢಮೂಲವಾಗಿ, ಪಾಂಡವರನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಹಿಂಸಿಸುವುದೂ ಅವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಸುಖಿಸುವುದೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪರಮದ್ವೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾದಿ ಹಿರಿಯರು ತನ್ನನ್ನೇ ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡುವುದು ಭಲದ ಸಾಧನೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಚೋದಕವಾಗುವುದು. ಅಂಗಾರವರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಂಗದರ್ಪಣರ ಪ್ರಸಂಗವು ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತಲೆಯೆತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣ ದೌತೃವು ನಿಷ್ಕಲವಾಗಲು ಯುದ್ಧವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುವುದು. ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾದಿನಾಯಕರ ಅವಲಂಬನದಿಂದ ಜಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು. ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಪಾಂಡವಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು. ಅಥವಾ ಮರೆಯ ಪಾಂಡವರು ಎಂಬ ಶಂಕೆಹುಟ್ಟುವುದು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಮಿತ್ರ ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲ ಅಳಿಯುವರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಒಡಲೆರಡು ಅಸುವೊಂದೆಂಬಂತಿದ್ದ ಕರ್ಣನೂ ದೈವಾಧೀನವಾಗುವನು. ಏಕಾದಶಾಕ್ಷೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೊರ್ವನೆ ಉಳಿಯುವನು. ಅವನೊಡನೆ ಅವನ ಅಭಿಮಾನವೊಂದೆ ಉಳಿಯುವುದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರವು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗುವುದು. ಆ ಪಾತ್ರದ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಕರ್ಣವಧಾನಂತರ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಂಜಯ ದ್ವಿತೀಯನಾಗಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವನು. ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಅವನಿಗಾಗಿ ದುಃಖಪಡುವನು. ಇವನ ಸ್ನೇಹದ ಉತ್ಕಟಾವಸ್ಥೆಯೆಷ್ಟು!

ನೀನುಮಗಲ್ಕೆ ಇನ್ನೆನಗೆ ಪೇಟೆನ್ ಪೆಟರಾನ್, ಎನಗಾಸೆ, ನಿನ್ನಂ
ನಾನುಂ ಅಗಲ್ಕೆನೇ ಕೆಳೆಯ, ಬೆನ್ನನೆ ಬಂದಪೆನ್, ಅಂತರಂ ಯಮ
ಸ್ಥಾನಮನೆಯ್ಯುತುತ್ ಇದುವೆ ದಂದುಗಂ, ಎಂತರ್ದಮುಟ್ಟು ಕೂರ್ತು
ಪೇಟರ್ ಮಾನಸವಾಟನ್, ಅಂಗವಿಷಯಾಧಿಪ ನೀಂ ಪೊಲಗಾಗೆ ಬಾಚ್ಚಿನೇ? ||

ಒಡಲೆರಡು, ಒಂದೆ ಜೀವಂ, ಇವರ್ಗೆ, ಎಂಬುದಸೆ, ಎಂಬುದು ಲೋಕಂ, ಈಗಲಾ
ನುಡಿ ಪುಸಿಯಾಯ್ತು, ನಿನ್ನಸು ಕಿರೀಟಯ ತಾತಶರಂಗಳಿಂದೆ ಪೋ
ಪೊಡಂ, ಎನಗಿನ್ನುಂ ಈ, ಒಡಲೊಳಿರ್ದುದು ನಾಣಿಲಿಜೀವಂ, ಎಂದೊಡೆ, ಆ
ವೆಡೆಯೊಳ್ ನಿನ್ನೊಳ್ ಎನ್ನ ಕಡುಗೂರ್ಮೆಯುಂ, ಅಬ್ಬಜುಂ, ಅಂಗವಲ್ಲಭಾ

ಅಜಿಯಂ ಸೋದರನೆಂದು ಧರ್ಮತನಯಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂ ನಿನ್ನನ್, ಆನ್
ಅಜೀವಂ, ಮುನ್ನಜಿದಿದುರಂ, ಎನ್ನರಸನ್, ಆನ್, ಏಕತೆನಿಲ್ಲ, ಏಕೆ, ಪೇಟ್ಟು
ಅಜೀಪಲೆ, ಒಲೆನ್ನಮಿಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವಶದಿಂ ಕೂರ್ಪಂತವೊಲ್ ನಿನ್ನನ್ ಆಂ
ನೆಜಿ ಕೊಂದಂ, ಮುಳಿಸಿಂದಂ, ಅಂಗವ್ಯಪೇ ಕೌಂತೇಯರೇಂ ಕೊಂದರೇ ||

ಎಂದು ಕರ್ಣನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಬಿಡು ಪಳೆಯಿಸುವನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುಃಖಿತಪ್ಪನಾದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲು ಅವನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಗಾಂಧಾರಿಯರು ಬರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿ 'ಸಂಧಿಯನ್ ಒಲ್ಲದೆ ಕಜ್ಜಂ ಎಂಬವರ್ಗಗಳ ಮಾತುಗಳೆನ್ನಿತನ್, ಇನ್ನೆನಗೆ ಬಿಡಿ ಮಾಡಿತಾಗದೇ' ಎಂದು ಹಲುಬುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಬರುವರು, ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಹು ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವನು. ಅವರು ಇವನನ್ನು ಹರಸಿ 'ನೀನಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವರಲ್ಲ ಇದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳು' ಎನ್ನುವರು. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಅದು ಸರ್ವಥಾ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

ತಲೆದೋಜಲೆ, ಆಣಂ, ಆಳಿ, ವೈರಿನಲನಂ - ಪೋಪೋಕೆನ್, ಎಂಬನ್ನೆಗಂ
ಚಲದಿಂದೆಯ್ತು ಕರ್ಣನುಗ್ರಥಮಂ ಮುಂ ನುಂಗಿದೀ ದೋಹಿಯೋಳ್
ನೆಲದೋಳ್ ಪಂಬಲೆ? ಮತ್ತಂ, ಎನ್ನ ಮುಳಿಸಿಂಗಿ, ಆಂ ಕಾದುವಂ, ಪೇಸಿದಂ
ನೆಲಗಂಡಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ, ಗೆಲ್ಲೊಡಂ, ಆದಂ ಚಿ ಮತ್ತಂ, ಆನಾಳೆನೇ? ||

ತಪ್ಪದು ಕರ್ಣನ್ ಬಲೆಕೆ ಸಂಧಿಯ ಮಾತೆನಗೆ, ಆತನಿಲ್ಲದೆ, ಎಂ
ತಪ್ಪದೊ ರಾಜ್ಯಂ, ಈ ಗದೆಯುಂ, ಈ ಭುಜಾದಂಡಮುಳ್ಳಿನಂ ಕೊನ
ತಳ್ಳದೊ ಪೇಟೆಂ, ಎನ್ನ ಪಗೆ, ನೋವಟೆದಂದುವುದೇಕೆ? ನಿಂದರೇಂ
ತಪ್ಪದೊ ಪೇಟೆಂ, ಆಯ್ ನೊಸಲೋ ಬರದಕ್ಕರಂ, ಆ ವಿಧಾತನಾ ||

ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಮಹಾಸತ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಶಾಂತಿಯುತನಾಗಿ ಶಲ್ಯನಿಗೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುವನು, ಶಲ್ಯನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿಯುವನು. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಲಾಯನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಮಡುವನ್ನು ಕುರಿತು ಓಡುವನು. ಅದರ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೋ ಮದ್ರನಾಥನು ಭಸ್ಮೀಭೂತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ

ಆ ದೊರೆಯರ್ ನದೀಜ ಘಟಸಂಭವ ಸೂರ್ಯತನೂಜ ಮದ್ರನಾ
ಜಾದಿ ಮಹೀಭುಜರ್ ಭುರದೋಳ್, ಎನ್ನಯ ದೊಸಕೆನ್ ಆಲೆ ಮುಚ್ಚಿದಂ
ತಾದರ್, ಒಂದೆ ಮೆಯ್ಯುಟೆದುದು, ಎನಗಾವುದು ಮೆಳ್ಳದು, ಎಯ್ ಮುಂ
ದಾದ ವಿರೋಧಿನಾಥನಮನ್, ಎನ್ನ ಗದಾಶನಿಯಿಂದೆ, ಉರುಳ್ಳನೆ ||

ಎಂದು 'ನಿಜಭುಜವಿಕ್ರಮೈಕಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಗದೆಯಂ ಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ವಿಕಾಸಿಯೆಂದೇಳಿಸಿದ ಸಂಜಯನಂ ನೋಡಿ ಮುನಿದು' ನೇಣದ ಪಳ್ಳಗಳನ್ನು ಪಾಯ್ಲು ನೆತ್ತರ ತೊಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಮರುಳುಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಮರುಳೆಂದು ಕರೆಯಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು 'ಎನ್ನಂ ವಿಧಾತ್ರಂ ಮರುಳಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದಂ ಈ ಮರುಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆಂ ಮರುಳಾಗಿ ತೋಟೆದನೆಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ 'ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಕಚಗ್ರಹವಿಲುಳಿತಮೌಳಿಯುಂ ತದೀಯಕೌಕ್ಷೇಯಕಥಾ ವಿದಾರಿತಶರೀರನುಮಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ ಶರಾಚಾರ್ಯರಂ' ಕಾಣುವನು, ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಎಲ್ಲೆಯು ಮಿತಿ ಮೀಳುವುದು.

ನೆಗೆಟ್ಟುದು ಬಿಲ್ಲು ಬಿನ್ನಣಂ, ಇಳಾವಳಯಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ಧಾತಿ, ಕೆ
ಯುಗ್ಗಿವುದು ನಿಮ್ಮದೊಂದು ಪೆಸರ್ಗೊಳ್ಳಿದೆ, ನಿಮ್ಮ ಸರಳ್ಳಿ ದೇವರುಂ
ಸುಗಿವರ್, ಅಯೋನಿಸಂಭವರಿರ್, ಎನ್ನಯ ದೂಸಲೆನ್, ಎನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂ
ಪೆಗವರಿನ್, ಅಕ್ಕಪಾ ನಿಮಗಂ, ಈ, ಇರವಾದುದೆ ಕುಂಭಸಂಭವಾ ||

ಎಂದು ಅವರ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ತನ್ನ ನೈವವಾದ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಮುಂದೆ 'ವೃಕೋದರನಿಂ ನಿಶ್ಲೇಷಪೀತರುಧಿರನಪ್ಪ'
ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಕಂಡು 'ಸೋದರನ, ಅಟಲೊಳ್ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳಂ ಸುರಿದು'

ನಿನ್ನಂ ಕೊಂದನೆ ಬಿಡೆಂ
ನಿನ್ನಂ ತೆಗೆಯದೆಯುಂ, ಅವನ ಕರುಳಂ ಪದಿಂ
ಮುಂ, ನುಂಗಿಸಿ ನೋಡದೆಯುಂ
ಮುನ್ನಮೆ ಯುವರಾಜ ನಿನ್ನನ್, ಆಂ ನೋಡಿದನೇ?||

ಎಂದು ಮರುಗುವನು. ಮುಂದೆ ವೃಷಸೇನನ ದೇಹವನ್ನು ಕಂಡು ಕರ್ಣನನ್ನೇ
ನೆನೆದು ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆ ಕಳೇಬರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಮೂರ್ಛೆ
ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಎದೆದರೆದು ದುಃಖಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಶರಶಯ್ಯಾಗತರಾಗಿದ್ದ
ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವರು ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದ ಬರವಿನಿಂದಲೇ ಸಮರ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು 'ನಿನಗಮೀಯಿರವಾದುದೇ' ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿ ನಿನ್ನಗೆಯ್ದು ನಿಯೋಗ
ಮಾವುದು ಗೆಯ್ಯಲ್ ಬಗೆದವೆ ಎನೆ, ಅರಿವೃಷರನ್ನು ತೆರಿದೊಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?
ಭವತ್ವದಸರೋಜಮನಾಂ ಬಲಗೊಂಡು ಮತ್ತಮಾಜಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ಕೆ ಬಂದೆಂ' ಎಂದು
ಹೇಳಿದ ದುರ್ಯೋಧನನಳವಿಂಗೆ ಮನಗೊಂಡು 'ಮಗನೇ ನಿನಗಪ್ಪೊಡೆ ದೈವ ಪ್ರತಿಕೂಲಂ,
ಮೈತ್ರೇಯರ್ ಕೊಟ್ಟ ಊರುಭಂಗಶಾಪಮನಿವಾರಿತಂ, ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣಮುಳ್ಳಂತೆ ಸಂಧಿಯಂ
ಮಾಡಿ ವಸುಂಧರೆಯುಂ ಕೊಂಡು ಕಾಲಮಂ ಕಜ್ಜಮಂ ಅಲಿದು ಬಿಡಿಯಂ ನಿನ್ನ ನೆಗೆಟ್ಟುದುಂ
ನೆಗೆಟ್ಟುದು' ಎಂದು ನುಡಿದ ಪಿತಾಮಹನ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಕುರುರಾಜನ ಉತ್ತರವಿದು

ಶರಶಯ್ಯಾಗ್ರದೊಳಿಂತು ನೀಮರೆ, ಘಟಶ್ವೋದ್ಭೂತನಂತಾಗೆ ವಾ
ಸರಣಾಧಾತಜ್ಞನ್, ಅಂತು ಸಾಯಿ ರಣದೊಳ್, ದುಶ್ಯಾಸನಂ ತದ್ವೈಕೋ
ದರನಿಂದೆ, ಅಂತಲೆವಳ್ಳಿ ಸೈರಿಸಿಯುಂ ಸಂಧಾಸಮಂ ವೈರಿಭೂ
ಷರೊಳಿಂ ಸಂಧಿಸಿ ಪೇಲೆಂ, ಆರ್ಗ ಮೆಲೆವೆಂ ಸಂಪತ್ತುಮಂ ಶ್ರೀಯುಮಂ ||

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಷ್ಮರು ವಿಸ್ಮಿತರಾಗಿ ಅದೊಂದು ದಿವಸ ವೈಶಂಪಾಯನ
ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ
ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಹಿತೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಜಳಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಾಡಲು
ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರದೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ
ಮುಳುಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ವ್ಯಾಸಭಾರತದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ
ಎಷ್ಟು ಅಂತರ!

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬರುವನು. ಕಿರಾತರು

ಹೊಳೆ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕೊಳದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಮನೋದ್ವಾಟಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವರು. 'ಎನ್ನ ಸರಂಗೇಳ್ವಲ್ಲದೆ ಈ ಬೂತು ಪೊಜಮಡುವನಲ್ಲ. ಈತಂಗಾಣೆ ಬಲ್ಲೆನ್, ಉಸಿರದಿರಿ' ಎಂದು ಸಕಳ ದಿಗ್ವಳಯ ಭರಿತ ಮಹಾಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿದ ಭೀಮಕೇಸನ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ 'ಕಿಡುಗುಂ ಮಜ್ಜೆಯ್ಯಂ' ಎಂದು ಉದ್ವೃತ ರೌದ್ರಗದಾದಂಡಮಂ ಪ್ರಚಂಡಮಂ ಆಗಿ ಸೇಜಿಲ್ಲದ ಕಲಿತನದಿಂ ಕೊಳದಿಂದ ಪೊಜಮಟ್ಟು ಬರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮನಂದನನು ಈಗಲೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರೋಣವೆನ್ನುವನು. ಭಲದಂಕಮಲ್ಲನೂ ಅಜಲಿತಮನಸ್ಸನೂ ಆದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಡನೆಯೇ ರಾಜರಾಜನು ದುಶ್ಯಾಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಭೀಮನು ಇನ್ನೂ ಜೀವದಿಂದಿರುವಾಗ ಸಂಧಿಯೇ? ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕೈತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಲದೇವನು ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕೌರವಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದ ಮುರಾಂತಕನನ್ನೂ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಮೇರುವಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೀಂ ಮರುಳ್ಳನವನುಕೆ ಮಾಡಿದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ಹೀಗೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವನು-

ಪರಿಯೆಂದಂದಂ, ಅದಂತೆ, ಪಾಂಡುತನಯರ್ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳ್, ತಥ್ಯಮಿಂ ತು, ರೂಪಾಪದೋಳ್, ಇನ್ನೆರಬ್ಬದಿವೆನೆ? ಮಧ್ಯಧುತೋಕಾಗ್ಗಿಯಂದೆ, ಉರಿದಪ್ಪೆ, ತೊಡರ್ವನ್ನನ್, ಇಂ ಬಡು, ವಿರೋಧಿಕ್ಕಾಪ್ಪನ್, ಎನ್ನಿ ಗದಾ ಪರಿಪಾಪಾತದಿಂ, ಅಚ್ಚೆ ತಟ್ಟೆ ಮದಿದು, ಇನ್, ಅಬ್ರಾಹದೇಂ ಪೋಪರೇ?

ಎಂತಹ ಮಾತು! ಮಹಾಸುಭಾವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಮುಂದೆ ಗದಾಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರಿಬ್ಬರೂ ಸಿಡಿಲೆರಗುವಂತೆ ಎರಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವರು. ಭೀಮನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಗದಾಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಅಚೇತನನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವ ವಿರೋಧಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಮನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪಂಪನ ಕೌರವ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಅಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಲು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು 'ಬಿಟ್ಟನನ್ ಇಜೆಯೆನ್' ಎಂದು ಪವಮಾನ ಮಾರ್ಗದೋಳ್ ಅಲ್ಪಾಂತರದೋಳ್ ಗದೆಯಂ ಬೀಸಿದನು'. ಗದೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತ ಭೀಮನು ಪುನಃ ಗದಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕುರುರಾಜನ ತೊಡೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಡೆಯುವನು. ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನು ಇಳಾತಳದಲ್ಲಿ ಕೆಡೆಯುವನು. 'ಭೀಮಸೇನ ಚರಣಪ್ರಪರಣಗಳಿತ ಶೋಣಿತಾರ್ದ್ರಮೌಳಿಯುಮಾಗಿ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕೌರವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಬಂದು 'ಎನ್ನಂ ಬಂಜಿಸಿ ಪೋದುದಲೊಳ್ ನಿನಗೆ

ಪಗೆವರಿದಿನಿತೆಡಜಿಞ್ಞು ಆದಿತ್ಯತೇಜ ಬೆಸಸು, ಇದಿರಾದ ಪೃಥಾಸುತನುಬಿಯಲೀಯದೆ
ಕೊಲೈಂ' ಎನ್ನಲು ಘನೇಕೇತನನು ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಯಿಂ ಮೆತ್ತಿದ ಕಣ್ಣಳನೊತ್ತಂಬದಿಂ ತೆಪ್ಪಿದು
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಮೊಗಮುಂ ನೋಡಿ

ಎನಗಿನಿತೊಂದವಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯೋಗದಿನಾದುದು, ಇದರ್ಕೆ ನೀನಬ
ಲ್ಲ, ಇನಿತು ಮನುಷ್ಯತಂಬದದಿರು, ಆಗದು ಪಾಂಡವರಂ ಗೆಲಲ್ ಪುರಾ
ತನಪುರುಷಂ ಮುರಾರಿ ಕೆಲದೊಳ್ ನೀಲೆ, ನೀಂ ಕೊಲಲಾಪ್ಪೋಡೆ, ಆಗದಂ
ಬೆನೆ ತಪೆದೊಟ್ಟು ಪೈರಿಗಳನ್ ಎನ್ನಸುವುಳಿಸಂ, ಎಯ್ನಿ ವಾ ಗಡಾ ||

ಎಂತಹ ಭಲ! ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಯ ಆಸೆ!
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪಾಂಡವರ ನಿಕ್ಕಿಮೊ; ಒಸಗೆವಾತನೀಗಳ್ ಕೇಳಿಸುವೆನ್ ಎಂದು ಹೋಗಿ
ಉಪಪಾಂಡವರನ್ನು ಪಾಂಡವರೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅವರುತ್ತಮಾಂಗಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು 'ಕೊಳ್ ನಿನ್ನ ನಬ್ಬನ
ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳನ್' ಎಂದು ಮುಂದಿಡಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ನೋಡಿ

ಬಾಲಕಮಳಂಗಳಂ ಕಮ
ಳಾಲಯದಿಂ ತಿಳಿದು ತರ್ಪವೋಲ್ ತಂದೈ ನೀಂ
ಬಾಲಕರ ತಲೆಗಳ್ ಅಕ್ಕಟ
ಬಾಲಕ ಪಧದೋಷಮೆಂತು ನೀಂ ನೀಗಿದಪೈ ||

ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೊನೆಯುಸಿರನ್ನೆಳೆಯುವನು. ಈ ವಿಧವಾದ
ಸಾವು ಸಾವಲ್ಲ, ಸೋಲು ಸೋಲಿಲ್ಲ, ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವಿಜಯವೇ! ಈ ತೆರನಾದ
ಮರಣವು ಅವಮಾನಕರವಾದುದಲ್ಲ, ಕೀರ್ತಿಕರ. ಹೇಡಿಯಂತೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಂಡು
ತನುಜಾನುಜರ ಸಾವಿರ ಮನುಷ್ಯತದಿಂದ ಸದಾ ಕೊರಗುತ್ತ ಜೀವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ವೀರ
ಕ್ಷತ್ರಿಯನಂತೆ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೇ, ಭಲವನ್ನೇ, ಹಗೆಯನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ
ಕಾದಿ ಸಾಯುವುದು ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು. ಹೀಗೆ ಸತ್ತವನು ಸರ್ವರ ಶ್ಲಾಘನೆಗೂ ಅರ್ಹ.
ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ಅಭಿಮಾನಘನತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮುಂದಿನ ಅವನ
ಚರಮಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದನು.

ನುಡಿದುದನ್, ಎಯ್ನಿ ಪುತ್ರತುದಿಯಯ್ಯುವಿನಂ ನುಡಿದಂ, ವಲಿಂ ಚಲಿಂ
ಬಿಡಿದುದನ್, ಎಯ್ನಿ ಮುಂ ಪಿಡಿದುದಂ ಪಿಡಿದಂ, ಸಲೆ ಪೂಣ್ಣ ಪೂಣ್ಣ ನೇ
ರ್ಪಡೆ ನಡೆವಂನೈಗಂ ನಡೆದನ್, ಅಳದೆ ಬಳದೆ ತನ್ನೊಡಲ್ ಪಡ
ಲ್ಪಿದುದಿನಂ, ಅಣ್ಣಗುಂದನೆ ದಲ್, ವಿನಭಿಮಾನಧನಂ ಸುಯೋಧನಂ ||

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪಂಪನು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ
ಅವನ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಅವನು ಪ್ರೇರಕನಾದನು. ಪಂಪನ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ, ಮುಂದೆ ಬಂದ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ರನ್ನನು
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೇ ಪ್ರತಿನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ 'ಸಾಹಸಭೀಮ ವಿಜಯ'ವೆಂಬ ಉತ್ತಮ
ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಭೀಮವಿಜಯವಾದರೂ ವಾಚಕರಿಗೆ
'ರಾಜರಾಜವಿಜಯ'ದಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ರನ್ನನ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಪಂಪನು

ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ. ಅವನ 'ಗದಾಯುದ್ಧ'ವು ಪಂಪಭಾರತದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ ೧೦೮ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯವಧೆಯ ವಿಚಾರವಾದ ೨೮ ಪದ್ಯಗಳನ್ನುಳಿದ ಭಾಗಗಳ ವಿಸ್ತರಣಾವೇ ಆಗಿದೆ. ವಸ್ತುವರ್ಣನೆ, ಶೈಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಪಂಪನದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರನ್ನನ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ ಪಂಪನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲು ಪಂಪನ ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಅಂಗಭಾಷೆಯ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಕಾರರಲ್ಲಿ ಉದ್ವಾಮನಾದ ಮಯರ್ಸ್ ಎಂಬುವನು ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕವಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಅವನ ದೇಶಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು-ಸ್ವದೇಶದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿಯೂ ಶರೀರವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಹೋರಾಡುವ ವೀರರು ಹೇಗೆ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕವಿಯು ಅಂತಹ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಯೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲರ್ಹನು. ಇವನು ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕವಿಯಾದವನು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ದೇಶಭಕ್ತರ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವುದು ತನ್ನ ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ಹೆಗ್ಗುರುತು. ಯಾವ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತೆರನಾದ ದೇಶಾಭಿಮಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವನು ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲಾರ. ರಚಿಸಿದರೂ ನಿರ್ಜೀವವೂ ಕಲಾರಹಿತವೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕವಿಯನ್ನು ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವನು. ಇದು ವಾಸ್ತವವಾದ ಅಂಶ. ಇಂತಹವರು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದೇಶಾಭಿಮಾನವು ಪಂಪನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವುದು ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದೆ.

ಪಂಪನ ದೇಶಪಾತ್ಸಲ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಪದ್ಯಗಳು ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವುವು. ಅರ್ಜುನನು ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಬನವಾಸಿಯನ್ನು ಸೇರುವನು. ಈ ದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಹೃದಯವು ಆನಂದಭರಿತವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತು, ಪುಷ್ಪವಾಟಿ, ಕಾಸಾರ, ಲತಾಗೃಹ, ನಂದನವನ-ಇವು ಯಾವ ದಾರಿಗನಿಗಾದರೂ ಆನಂದ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವುದೂ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದಲೇ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಸಾರ್ಥಕವೇ. 'ತುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್'! ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕ! ಪಂಪನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಇದ್ದು ಅದರ

ಸವಿಯನ್ನುಂಡಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದರ ನೆನಪು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರದಿಂದ ದೇಶಾಟನೆಗೆ ಹೊರಟುಬಂದ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಹಾಡಿಸಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ 'ಜಾಗದ, ಭೋಗದ, ಅಕ್ಕರದ, ಗೇಯದ, ಗೊಟ್ಟಿಯ, ಅಲಂಪನ, ಇಂಪುಗಳಿಗೆ, ಆಗರಮಾದ ಮನಿಸರೆ.' ಅಲ್ಲಿಯ 'ಅಮರ್ಷಂ ಮುಕ್ಕುಳಪಂತುಟಪ್ಪ ಸುಸಿಲ್ ಬಂದಿಂಪಂ ತಗುಳ್ಳೊಡ್ಡು ಗೇಯಮುಂ ಆದ ಅಕ್ಕರಗೊಟ್ಟಿಯುಂ ಚದುರದ, ಒಳ್ಳಾತುಂ ಕುಳರ್ ಕೋಟ್ಟು ಜೊಂಪಮುಂ' ಎಂತಹವರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ

ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ಮೋಂಕಿದೊಡಂ, ಒಳ್ಳುಡಿಗೇಳ್ಳೊಡಂ ಇಂಪವಳ್ಳ ಗೇ
ಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕೊಡಂ ಬರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಡೊಡಂ, ಅದ ಕೆಂದಲಂ
ಪಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಮಾದೊಡಂ ವಿನನೆಂಬೆನ್ ಆ
ರಂಕುಸಮಿಚ್ಚೊಡಂ ನೆನಪುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾವಿದೇರಮಂ ||

ಎಂದು ಪಂಪನು ಹಾಡೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಪಂಪನ ದೇಶವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪಂಪನು ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದೂ ದೇಶಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವೀರರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಬಾಂಡವದಹನಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಎರಡನ ಪೆಂಪು ಪೇಬ್ಬೊದನಲಂ, ಪೊಗರ್ವಾತನ ಪೆಂಪು ಪೇಬ್ಬೊಡಾ
ಸುರಪತಿ, ಕೊಟ್ಟ ತಾಗದೆಡೆ ಪೇಬ್ಬೊಡಂ. ಆ ಯಮುನಾನದೀತಟಾಂ
ತರಂ ಒಸೆದಿತ್ತನಾನ್ ಎಜೆಯ ಕೇಳ್ವನ್, ಇಳಾದರ ನೀನ್ ಇದರ್ಕೆ ಮಾ
ತೆರಡಗಮಾಡಲಾಗದು, ಇದು ಸೈನಿಕನೊಳಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ಕುಮೇ?

ಒತ್ತಿ ತಟುಂಬಿ ನಿಂದ ರಿಪುಭೂಷಸಮಾಡದ ಬೇರ್ಗಳಂ ನಭ
ಕೈತ್ತದೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಜಿವೊಕ್ಕೊಡೆ ಕಾಯದೆ ಚಾಗದೊಳ್ಳಿನ
ಚೊತ್ತದೆ ಮಾಣ್ಣು ಬಾಲ್ಟ ಪುಟುವಾನಸನೆಂಬನ್, ಅಜಾಂಡಮೆಂಬುದೊಂ
ದತ್ತಿಯ ಪೆಕ್ಕೊಳ್ಳರ್ವ ಪುಟುವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸನೇ ಮುರಾಂತಕಾ ||

ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಂಪನ ಆದರ್ಶರಾಜನ ಚಿತ್ರ ಹೇಗಿದ್ದಿರಬೇಕು? ಸರಸ್ವತಿಗೆ ವಿಳಾಸಮಂ ಪೊಸತುಮಾಡುವ ಈ ಪಂಪನ ವಾಗ್ವಿಲಾಸವನ್ನು ಮೋಲುವ ಕವೀಂದ್ರರಾದ್ದಾರೆ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಂಪನು ನಾಡೋಜನಾದುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮುನ್ನಿನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ಘೆಟ್ಟಿದುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಕವಿತಾಧೋರಣೆಯು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಈತನ ಸವೀನ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯೂ ರಸಾನುಗುಣವಾಗಿ ವಸ್ತುವಸ್ತು (ಕಥಾಶರೀರವನ್ನು) ರಚಿಸುವ ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಸವನ್ನು ಹಿಳಿದು ಬೆರೆಯಿಸುವ ಕೌಶಲವೂ ರಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಂದಸ್ತನ್ನು ರೋಜಿಸುವ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯೂ, ಕಾವ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಮೆಯ್ಯು ಅಂದವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ

ಕಡದಂತೆ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಚತುರತೆಯೂ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಮೈವತ್ತು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವ ರಚನಾಚಮತ್ಕಾರವೂ, ಅನೌಚಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಸಹಜಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಾರವಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದು ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಜ್ಞಾವೈಭವವೂ, ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಭಟ್ಟನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ, ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೊಪ್ಪುವಂತೆಯೂ ಮಿತಿಮೀರದಂತೆಯೂ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲಭಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆಯೂ ಮಾಡುವ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಗಳ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ, ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಔಚಿತ್ಯವೂ, ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಅಂದವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನೈಪುಣ್ಯವೂ, ಬಹುಪದ ಪ್ರಯೋಗದಕ್ಷತೆಯೂ, ಶೈಲಿಯ ಸರಳತೆಯೂ, ಬಂಧದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟೂ, ವರ್ಣನೆಗಳ ರಮ್ಯತೆಯೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳ ಸಹಜಭಾವವೂ ಕಾವ್ಯಾಂಗಗಳಾದ ಇತರ ಸದ್ಭಾವಗಳ ರಚನವಿಚಕ್ಷಣತೆಯೂ ಈ ಕವಿಯನ್ನು 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವವು' (ಪಂಪಭಾರತದ ಉಪೋದ್ಘಾತ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆ ೧೯೩೧)

ಭಂದಸ್ಥನ ವಿಚಾರ :- ಉಭಯಭಾಷಾಪಂಡಿತನಾದ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಂದಸ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಆರ್ಯಾ ಪ್ರಾಕೃತದ ಸ್ಕಂದಕಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಂದಪದ್ಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗದವು. ಪಂಪಭಾರತದ ೧೬೦೭ ಮತ್ತು ಆದಿಪುರಾಣದ ೧೬೩೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವು ೭೩೦ ಮತ್ತು ೯೫೦ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆರು ಸಂಸ್ಕೃತವೃತ್ತಗಳಾದ ಉತ್ತಲಮಾಲೆ, ಶಾರ್ದೂಲ, ಸ್ತಗ್ಧರೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮಾರ್ಪಾಟೇ ಆಗಿರುವ ಚಂಪಕಮಾಲಾ, ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ ಮಹಾಸ್ತಗ್ಧರೆಗಳು ಪ್ರಧಾನಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂಪಕಮಾಲೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಮಾರು ೪೧೦ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲರ್ಧ ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತವೂ ಅದರಲ್ಲರ್ಧ, ಉತ್ತಲಮಾಲೆಯೂ ಇವೆ. ಈ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆರು ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲದೆ ಪೃಥ್ವೀ, ತರಳ, ಹರಿಣ, ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ, ವಿಚರವೃತ್ತ, ಅನವದ್ಯ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಮಂದಾಕ್ಷಂತ, ಅನುಷ್ಠುಪ್, ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

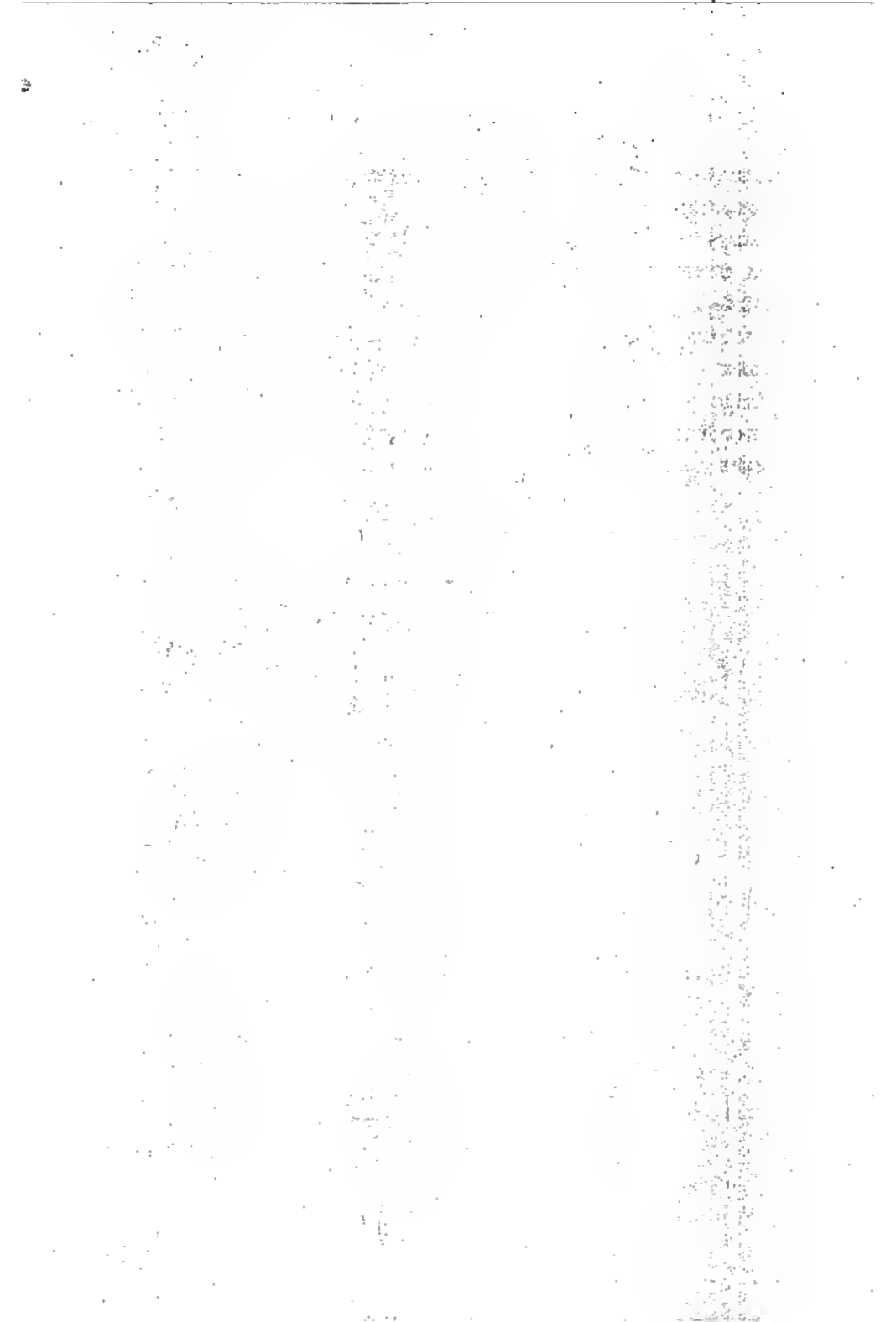
ಕನ್ನಡ ಅಂಶಭಂದಸ್ಥಾದ ಅಕ್ಕರ ಮತ್ತು ಪಿರಿಯಕ್ಕರಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರು ರೀತಿಯ ರಗಳೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ತ್ರಿಪದಿಯು ಬಹು ಅಪರೂಪವಾಗಿ

ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪಂಪನ ಭಂದೋವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಯಾವ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ. ಅವನ ಈ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೂ ನಾದಮಾಧುರ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂಪೂಕೃತಿಗಳಾದ ಇವನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಕ್ಕೂ ಪದ್ಯದಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಗದ್ಯಭಾಗಗಳು ಭಂದೋರಹಿತವಾದ ಪದ್ಯಗಳಂತೆ ವಿಶೇಷನಾದಮಯವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಅವನು ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಸಿಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆ ಬಹು ರಂಜಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಾವ್ಯತತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರೂ ಕಥಾನಿರೂಪಣೆಗೆ ಗದ್ಯವೂ ವರ್ಣನೆಗೆ ಪದ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಸಗಳ ಭಾಗ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಇವ್ವಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವಾದ ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಗದ್ಯಭಾಗವು ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯವಾದ ಪಂಪಭಾರತ ದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಪಾಠ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಗಳು : ಪಂಪಭಾರತವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಅದರ ಶುದ್ಧಪಾಠವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಮೈಸೂರುಪ್ರಾಚ್ಯಸಂಶೋಧನೆಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಿ|| ರೈಸ್ ಸಿ.ಐ.ಇ. ಅವರು ಪ್ರಾಕ್ರಮಿಕವಿವರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ೧೮೯೮ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಆ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಅವರು ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಸರಸ್ವತೀಭಂಡಾರದ ಒಲೆ ಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಭಂಡಾರ್‌ಕರ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ತಾಲೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಶೋಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಬಹು ಕಾಲ ಅದರ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ೧೯೧೭ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಪಂಡಿತರುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮ| ರಾ| ಗಳಾದ ಎಸ್. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ತಿರುವಳ್ಳೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು, ಕಾನಕಾನ ಹಳ್ಳಿಯ ವರದಾಚಾರ್ಯರು, ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು-ಇವರುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಂಡಿತಮಂಡಳಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ವೆಂಕಟನಾರಾಯಣಪ್ಪನವರು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಪಂಡಿತ ಕೆ. ಭುಜಬಲಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರಭಾರತದ ಆರಾ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಸಂಪಾದಕರು ಮೇಲಿನ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರುಗಳಾದ ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ, ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ, ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಬಿ. ರಾಮರಾವ್, ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು-ಇವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಡಬದ ನಂಜುಂಡಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಇವರುಗಳ

ಸಹಾಯ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕರಣವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕಾಲಾನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿಯಲು ಮೈಸೂರುವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಗಶಃ ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಉತ್ತಮಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಗಳ ಲಭ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಆದರ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಕೃತ ಅನುವಾದವು ಈ ಮುದ್ರಣದ ಪಾಠವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಬೇರೆಯಾವ ಕೈ ಬರೆಹಗಳ ಸಹಾಯವೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇದೇ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೆಲವು ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಪಾಠಾಂತರಗಳ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುವಾದಿಸಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂದೇಹಗಳಿದ್ದ ಅನೇಕ ಪಾಠಗಳು ನಮಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

- ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

೮೦|| ಶ್ರೀಯನರಾತಿ ಸಾಧನ ಪಯೋನಿಧಿಯೋ ಪಡೆದುಂ ಧರಿತಿಯಂ
ಜೇಯನೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿರೋಧಿ ನರೇಂದ್ರನೊತ್ತಿಕೊಂಡುಮಾ |
ತ್ವಿಯ ಸುಪ್ತಪಟ್ಟನುನೊಂದುದೆ ತಾಳಿಯುಮಿಂತುದಾತ್ಮ ನಾ
ರಾಯಣನಾದ ದೇವನೆದುಗೀಗರಿಕೇಸರಿ ಸೌಖ್ಯಕೋಟಿಯಂ ||*

೮೧|| ಮುಳುಗು ಲಲಾಟನೇತರಿವಿ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿನೂತ ರಸಪ್ರಸಾದಮು
ದ್ದಳ ಜಸಮಂಗಸಂಗತ ಲಸದ್ವಸಿತಂ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿ ನಿ |
ಮೂಲಮಗುಭೂಷಣಂ ಧನವಿಭೂಷಣಮಾಗೆ ನೆಗಲೆಯಂ ಪುದುಂ
ಗೊಳಿಸಿದನೀಶ್ವರಂ ನೆಗಬ್ಬುದಾರ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭೋಗಮಂ ||

೧. ಅಮೃತಮಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಪಡೆದ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಪುಷ್ಪಪಟ್ಟವೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾರಾಯಣನಂತಲ್ಲದೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಮಂಥನದಿಂದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬೇಡದೆ ಶತ್ರುರಾಜರುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಧೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸುಪ್ತಪಟ್ಟವೆಂಬ ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇವನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ೨. ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಕೋಪವೇ ಈಶ್ವರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿರಲು ಅವನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯೇ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೂ ರಸಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಅವನ ಪ್ರಸಾದ. ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಯಶಸ್ಸೇ ಈಶ್ವರನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಲೇಸಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ವಿಭೂತಿಯಾಗಿರಲು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಶಕ್ತಿಶ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಈಶ್ವರನ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯಾಗಿರಲು ಇವನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ರತ್ನಭೂಷಣಗಳೇ ಅವನ ನಾಗಭೂಷಣವಾಗಿರಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಈಶ್ವರನೂ ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಸೌಖ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

* ವಕ್ತವ್ಯವಿಶೇಷ : ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಪುಷ್ಪಪಟ್ಟ'ವೆಂಬುದು ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಬ್ದ. ರಾಜರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಧರಿಸುವ ಶಿರೋವೇಷ್ಠನಗಳಲ್ಲಿ ಜಟಾ, ಮೌಳಿ, ಕಿರೀಟ, ಕರಂಡ, ಶಿರಸ್ತಕ, ಕುಂಡಲ, ಕೇಶಬಂಧ, ಧಮ್ಮಿಲ, ಅಲಕ, ಚೂಡ, ಮಕುಟ; ಪಟ್ಟ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮಂತ ರಾಜನಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸುಪ್ತಪಟ್ಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವೆಂಬುದು ಪತ್ರಪಟ್ಟ, ರತ್ನಪಟ್ಟ, ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಿ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಪುಷ್ಪಪಟ್ಟ ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೮ || ಚಂಡ ವಿರೋಧಿಸಾಧನ ತಮಸ್ತಮಮೋಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ್ಧಿ
ಪಂಡಮರಲ್ಲ ರಾಗದಿನೊಲಿರೆ ಯಾಚಕ ಭಂಗಕೋಟ ಕೈ |
ಕೊಂಡು ನಿರಂತರಂ ತಗುಳ್ಳ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಮಿಕ್ಕನೆವ ಪ್ರಚಂಡ ಮಾ
ತಾಂಡನಲಚುಗಳನ್ನ ಹೃದಯಾಂಬುಜಮಂ ನಿಜ ವಾಙ್ಮೋಚಯಂ || ೩

೯ || ಸಹಜದ ಚೆಲ್ಲಿನೊಳ್ ರತಿಯ ಸೋಲದ ಕೇಳಿಕೆಯೊಳ್ ಪೊದಟ್ಟು ಸ
ನ್ನಿತವನಿಪ್ಪಪೂರ್ವ ಶುಭಲಕ್ಷಣ ದೇಹದೊಳೊಳ್ಳನಾಳ್ಳು ಸಂ |
ವಹಿಕಟಕ ಪ್ರಸಾದದ ಮನೋಜನುಮಂ ಗೆಲೆವಂದನಾಗಳುಂ
ಸಹಜಮನೋಜನೋಜನಮಗಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ರತೋತ್ಪವಂಗಳಂ || ೪

೧೦ || ಕ್ಷಯಮಣಿಮಿಲ್ಲ ಕೇಟ್ಟು ಕಡೆಗಂಡವನಾಡಮಿಲ್ಲೆನ್ನಲ್ ತದ
ಕ್ಷಯನಿಧಿ ತಾನೆ ತನ್ನನೊಬ್ಬದೋಲಗಿಹಂಗರಿದಿಲ್ಲೆನ್ನ ವಾ |
ಜ್ಞಯಮನಿರ್ತಕಮಂಜಿಕೆ ಸರಸ್ವತಿ ಮನ್ಮಥಪದ್ಮರಂಗದೇ
ಬಿಲ್ಲುನೆಡೆಗೊಂಡು ಕೊಂಡುಕೊನೆದೀಗರಿಗಂಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯಂ || ೫

೩. ಕೂರಿಗಳಾದ ಶತ್ರುಸ್ಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತವು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾವರೆಯ ಸಮೂಹವು (ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಪರವಾಗಿ ಪದ್ಧಿ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು) ಅರಳಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರಲು, ತಿರುಕನೆಂಬ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಎಡಬಿಡದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನೂ ಪ್ರಚಂಡ ಮಾರ್ತಂಡನೆಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ತಮ್ಮ ಮಾತೆಂಬ ಕಿರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲವನ್ನು ಅರಳಿಸಲಿ. ೪. ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ ಎಂದೂ ಸೋಲದ ಸಂಭೋಗಕ್ರೀಡೆಯಿಂದಲೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರದ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಸರ್ಪಭೂಷಣನಾದ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಸಹಜಮನ್ಮಥನಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿರುವ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ರಮಣೀಯವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ ಆದ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. (ಮನ್ಮಥನು ಶರೀರವಿಲ್ಲದವನು; ಈಶ್ವರನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು; ರತಿಯ ಸಂಭೋಗಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತನಾದವನು. ಅರಿಕೇಸರಿಯಾದರೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದವನೂ ವಿವಿಧ ಸಂಭೋಗಕೇಳಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವನು ಮನ್ಮಥನಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ಭಾವ) ೫. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಅದರ ಕೊನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗದ, ತನಗೆ ತಾನೆ ಅಕ್ಷಯನಿಧಿಯಾಗಿರುವ, ಅವಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆನಿಸುವ, ಸಮಸ್ತ ವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೂ ತಾಯಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖವೆಂಬ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿಷ್ಕಲ್ಪವಾದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು

ತಿರುಳದೊಳುಚ್ಚಲಿಪ್ಪ ಪೊಸ ನೆತ್ತರ ಕೆಂದಳಿರಾಗಿ ಕಣ್ಣು
ವಿಳಸುವಿನಮೊಕ್ಕು ನೇಲ್ವ ಕರುಳೋಳಿಯೆ ಬಾಳಮೃಣಾಳಮಾಗಿ ಮಿ ||
ಕೃತುರರ ಮೆಯ್ಯೊಳಾದ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯನಾಟಿಸುಂತೆ ತನ್ನ ಕೂ
ರಸಿಯೊಳದುರ್ತು ಕೊಂದಸಿಯಳಿ[ರ್ಕ]ಸಿಯೊಳ್ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ ಗಂಡನಾ || ೬

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಮಲೆ || ಎನ್ನ ದಾನಮಿದಾಗಳುಂ ಮಧುಪಾಶ್ರಯಂ ಧರಗವ್ಯವ
ಚ್ಚನ್ನ ದಾನಮಿದಾಗಳುಂ ವಿಬುಧಾಶ್ರಯಂ ಗೆಲೆವಂದನೆ ||
ನ್ನನ್ನಿಜೋನ್ನತಿಯಿಂದಮಾ ಪತಿಯೆಂದು ಮೆಚ್ಚಿ ವಿನಾಯಕಂ |
ತಾನ್ನಿಮಿರ್ಚುಗೆ ಕಬ್ಬವುಂ ನಯದಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವ ಭೂಷಣಾ || ೭

ಚಂ || ಬಗೆ ಪೊಸತಪ್ಪುದಾಗಿ ಮೃದುಬಂಧದೊಳೊಂದುಪ್ಪದೊಂದಿ ದೇಸಿಯೊಳ್ |
ಪುಗುವುದು ಪೊಕ್ಕ ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ತಳ್ಳುದು ತಳ್ಳೊಡೆ ಕಾವ್ಯಬಂಧದೊ ||
ಪುಗುಮೆಲಮಾವು ಕೆಂದಳಿರ ಪೂವಿನ ಬಣ್ಣೋಪಾಯಂ ಬಲಲ್ವ ತುಂ
ಬಗಲನೆ ತುಂಬ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಬಗ್ಗಿಸೆ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳೊಪ್ಪುವಂತಪೋರ್ | ೮

ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ೬. ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಹೊಸರಕ್ತವೇ
ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರಾಗಿರಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಕ್ಕೆ ಸೂಸಿ
ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವ ಕರುಳುಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಎಳೆಯ ತಾವರೆಯು ದಂಟಾಗಿರಲು
ಹದ್ದುಮೀರಿದ ರಾಕ್ಷಸರ ದೇಹದಲ್ಲುಂಟಾದ ಅಗಲಿಕೆಯೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಅವು
ಅರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ
ದುರ್ಗಿಯು ಪಡೆಮೆಚ್ಚಗಂಡನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು
ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲಿ. ೭. ಮಧುಪಾಶ್ರಯಂ (ಅಂದರೆ ದುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಅವಲಂಬನ
ವಾದುದು- ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ; ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ- ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ
ಅವಲಂಬನವಾದುದು) ಅರಿಕೇಸರಿಯ ದಾನವು (ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡುವುದು-
ಕೊಡುಗೆಯು) ವಿಬುಧಾಶ್ರಯಂ ಅಂದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅವಲಂಬನವಾದುದು.
ಆದುದರಿಂದ ಈ ರಾಜನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ತನ್ನ ಮೇಲ್ಮೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾನೆ
ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಕನು ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಈ
ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವಿಷಯಕವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ. ೮. ಕಾವ್ಯವು
ನವನವೋಜ್ವಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಮೃದು ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.
ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲಿಯೊಂದಿಗೆ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯು ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಮಾವಿನ ಮರವು ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರು ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಜೋತುಬಿದ್ದು
ತುಂಬಿಗಳಿಂದ ಅವೃತವಾಗಿ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಜನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ

ಉ || ಆ ಸಕಳಾರ್ಥ ಸಂಯುತಮಂಕೃತಿಯುಕ್ತಮುದಾತ್ತ [ವೃತ್ತಿ] ವಿ
ನ್ಯಾಸಮನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗುಣಪ್ರಭವಂ ಮೃದುಪಾದಮಾದ ವಾ |
ಕ್ಷ್ಮಿ ಸುಭಗಂ ಕಳಾಕಳಿತಮೆಂಬ ನೆಗಲ್ಪವನ್ನಾಳ್ ಕಬ್ಬಮಂ |
ಕೂಸುಮನೀವುದೀವುದರಿಕೇಸರಿಗಲ್ಲದವಸ್ತುಗೀವುದೇ || ೯

ಚಂ || ಕವಿಗಳ ನಾಮಧಾರಕ ಸರಾಧಿಪರೋಧಿಯೊಳಿತನೊಳ್ಳಿದಂ
ಕವಿ ನೃಪನೀತನೊಳ್ಳಿದನೆನಲ್ ದೊರೆಯಲ್ಪು ನೆಗಲ್ಪವತ್ತ ಸ |
ತೃವಿಗಳ ಜೋಡಕಾವನಿಪರೋಧಿಯೊಳಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ
ಕವಿತೆಯೊಳಗ್ಗಲಂ ಗುಣದೊಳಗ್ಗಲಮೆಲ್ಲಿಯುಮಾ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೧೦

ಚಂ || ಕತೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ಕತೆಯ ಮೆಯ್ಯದಲೀಯದೆ ಮುಂ ಸಮಸ್ತ ಭಾ
ರತಮನಪೂರ್ವಮಾಗೆ ಸರೆ ಪೇಲ್ಪ ಕವೀಶ್ವರರಿಲ್ಲ ವರ್ಣಕಂ |
ಕತೆಯೊಳೊಡಂಬಡಂ ಪಡೆಯ ಪೇಲ್ಪೊಡ ಪಂಪನೆ ಪೇಲ್ಪುಮೆಂದು ಪಂ
ಪಿತರೆ ತಗುಳ್ಳು ಬಿಚ್ಚಿಪೆ ಜೇಜಿರೊಡರ್ಚಿದನೀ ಪ್ರಬಂಧಮಂ || ೧೧

ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೯. ಸಮಸ್ತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದೂ
ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವೃತ್ತಿ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದುದೂ
ಮೃದುಪದಪಾದಗಳನ್ನಳ್ಳಿ ವಾಕ್ಯಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಲಾನಿತ್ಯವಾದುದೂ
ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಕನ್ನೆಯನ್ನೂ ಅರಿಕೇಸರಿಗಲ್ಲದೆ ಅಪಾತ್ರರಾದ
ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಅರ್ಪಿಸುವುದೇ? (ಕನ್ನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡುವಾಗ ಅರ್ಥ
ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂದೂ ವೃತ್ತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಡವಳಿಕೆಯೆಂದೂ
ಪಾದವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೃತ್ತಿಯೆಂಬ
ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಭಿಧಾ, ವ್ಯಂಜನಾ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಲಿ ಕೃತಿಕೇ, ಭಾರತೀ,
ಸಾತ್ವತೀ, ಆರಭಟೀ ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಗಳಾಗಲಿ ಆಗಬಹುದು). ೧೦. ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಕವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯೆಂದಾಗಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜರೆಂಬ
ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಿರುವವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ರಾಜನೆಂದಾಗಲಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನೆಂದೂ,
ಜೋಡಕರಾಜರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂದೂ
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೧. ಕಥೆಯ ವಸ್ತುವು ಹಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸವು
ನಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಸಮಗ್ರಭಾರತದ ಕತೆಯನ್ನು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕವಿಗಳು
ಕಳೆದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ವರ್ಣನಾಂಶಗಳಾದ ಅಷ್ಟಾದಶ
ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಕಥಾಂಶಗಳೊಡನೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪಂಪನು ಮಾತ್ರ ಶಕ್ತ ಎಂದು ಪಂಡಿತರು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ಹೇಳಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಈ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ.

ಚಂ || ಲಲಿತಪದಂ ಪ್ರಸನ್ನ ಕವಿತಾಗುಣಮಿಲ್ಲದೆ ಪೂಗ್ನು ಪೇಜ್ಜ ಬೆ |
 ಛಳ ಕೃತಿಬಂಧಮುಂ ಬರೆಪಕಾಳರ ಕೈಗಳ ಕೇಡು ನುಗ್ಗನ ||
 ಪುಳಕದ ಕೇಡು ಪೇಟೆದೊಡರ್ಪದ ಕೇಡನೆ ಪೇಜ್ಜು ಬೀಗಿ ಪೊ |
 ಟ್ತಳಿಸಿ ನೆಗಪ್ಪಿಗಾಟಸುವ ದುಷ್ಪವಿಯುಂ ಕವಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕಮೇ || ೧೨

ಉ || ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ವಚನಾಮೃತಪಾರ್ಥಿಯನೀಸುವಂ ಕವಿ
 ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಗರ್ವಮೆನಗಿಲ್ಲ ಗುಣಾರ್ಣವನೊಳ್ಳು ಮೆನ್ನೋ |
 ವಾಸಮನೆಯ್ತು ಪೇಜ್ಜವನದಲ್ಲದೆ ಗರ್ವಮೆ ದೋಷಮಟ್ಟಿಗಂ
 ದೋಷಮೆ ಕಾಣೆನ್ನೆನ್ನೆವೆ ಮೂಲೆಯ ಪೇಜ್ಜಿನಿದಾವ ದೋಷಮೋ || ೧೩

ಚಂ || ವಿಪುಳ ಯತೋವಿತಾನ ಗುಣಮಿಲ್ಲದನೆಂ ಪ್ರಭು ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವ ಭೂ
 ಮಿಪರ ಪದಂಗಳಂ ಪುಗಿಸಿ ಪೋಲಿಪೊದೀತನುದಾತ್ಯ ಪೂರ್ವ ಭೂ |
 ಮಿಪರುಮನೊಳಿನೋ ತಗುಳಿದಂರೋಡೆಯಾ ಕಥೆಯೋ ತಗುಳ್ಳಿ ಪೋ
 ಲಿಪೊದನೆಗಟ್ಟಿಯಾದುದು ಗುಣಾರ್ಣವ ಭೂಭುಜನಂ ಕಿರೀಟಯೋ || ೧೪

ಕಂ || ಶ್ರೀಮಚ್ಚಳುಕೈ ವಂಶ
 ಪೋಮಾಮೃತಕರಣಸೇವಕ ಕಾಂತಿಯನೊಳೆಕೊಂ |
 ದೀ ಮಹಿಯೊಳಾತವಂಶಶಿ
 ಪಾಮನೆ ಜಸಮಸೆಯ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲಂ ನೆಗಟ್ಟಂ || ೧೫

೧೨. ಲಲಿತವಾದ ಶಬ್ದಗಳೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಗುಣಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಹಟದಿಂದಲೇ ರಚಿಸಿದ ದಡ್ಡರ ಕೃತಿರಚನೆ ಅದೊಂದು ಕಾವ್ಯರಚನೆಯೇನು? ಅದು ಬರಹಗಾರನ ಕೈಗೆ ಶ್ರಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಬರೆಯಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿರುವ ನಯವಾದ ಓಲೆಗರಿಗಳ ದಂಡ! ವಾಚನಮಾಡಿದರೆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿ ಉಬ್ಬಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಣಗುಕವಿಯು ಕವಿಯೆಂಬ ಗಣನೆಗೆ ಬರತಕ್ಕವನೆ? ೧೩. ನಾನು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಅಮೃತ ಸಾಗರವನ್ನು ಈಜುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಕವಿ ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಗರ್ವ ಮಾತ್ರ ನನಗಿಲ್ಲ. ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಸತ್ತ್ವಭಾವವು ನನ್ನ ಮನೋಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿಪ್ರದರ್ಶನವು ದೋಷವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ನನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವಿದೆ? ೧೪. ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಕವಿಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಯಶೋರಾಶಿಯಿಲ್ಲದವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜರ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿ ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಿ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗುಣಾರ್ಣವ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಲು ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಯಿತು. ೧೫. ಸಂಪದ್ಭುಕ್ತವಾದ ಬಾಳುಕೈವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ

ಆತಂ ನಿಜಭುವದಿಜಯ ಖ್ಯಾತಿಯನಾಳ್ವಾಳ್ವನಧಿಕಬಲನವನಿಪತಿ ವ್ಯಾತ ಮನೆಮಕುಟಕಿರಣ ದೊಡ್ಡತಪಾದಂ ಸಪಾದಲಕ್ಷ ಕ್ಷಿತಿಯಂ	೧೬
ವಿನಂ ಪೇಚ್ಚುದೊ ಸಿರಿಯು ದ್ವಾನಿಯನೆಣ್ಣೆಯೊಳೆ ತೀವಿ ದೀರ್ಘಕೆಗಳನಂ ತಾ ನೃಪತಿ ನಿಚ್ಚಲಯ್ಯೊ ಜಾನೆಯನವಗಾಹಮಿಸುವಂ ಬೋದನದೊಳ್	೧೭
ಶೀಪತಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ ಮ ಹೀಪತಿಗೆ ನೆಗಚ್ಚ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟದನವಿಳೆ ಕಾಣಾರಿ ಮೊಳಮನೆ ಕಿರ ಣಾರಾಕಿತ ನಖಮಯೂಖರಂಜಿತ ಚರಣಂ	೧೮
ಅರಿಕೇಸರಿಯಂಬಂ ಸುಂ ದರಾಂಗನತ್ಯಂತ ಮದ್ರವಂ ಮದಕರಿಯಂ ಹರಿಯಂ ಪಡಿವಡೆಗುರ್ಚಿದ ಕರವಾಳನ ತೋಪೆ ನೃಪತಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡಂ	೧೯

ಚಂದ್ರನೆನಿಸುವ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ಶಿರೋಭೂಷಣನಾಗಿರುವ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನೆಂಬುವನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ೧೬. ಆತನು ತನ್ನ ಭುಜಬಲದ ವಿಜಯದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಧಿಕಬಲನೂ ರಾಜಸಮೂಹದ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಸಪಾದಲಕ್ಷ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಿದನು. ೧೭. ಆತನು ಬೋದನವೆಂಬ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಐನೂರಾನೆಗಳನ್ನು ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಆತನ ಐಶ್ವರ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳುವುದೋ. ೧೮. ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾದ ಈ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳ ರತ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪೋಷಿತವಾದ ಕಾಲಿಸುಗುರುಗಳ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾದಗಳನ್ನುಳ್ಳ ೧೯. ಅರಿಕೇಸರಿಯಂಬ ಸುಂದರಾಂಗನಾದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ರಾಜನು ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಗಳಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ ತೋರಿ ವಿಶೇಷ ಚೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ರಾಘವಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಈ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಾಜನಾದ ನಿರುಪಮದೇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಳಿಂಗ ದೇಶಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ವೆಂಗಿಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸ್ವಬಾಹುಬಲದಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕಿನ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ನಿರುಪಮ ದೇವನ ರಾಜ್ಯದೊ ಆರಿಕೇಸರಿ ವೆಂಗಿವಿಷಯಮಂ ತ್ರಿ ಕಳಿಂಗಂ । ಬೆರಸೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಗರ್ವದೆ ಬರೆಯಿಸಿದಂ ಹೆಸರನಖಳ ದಿಗ್ವಿಕ್ರಮೋಳ್ ॥	೨೦
ಕೃತಂ ತೇಜೋಗುಣಮಾ ಕೃತ್ರಿಯರೊಳ್ ನೆಲವಿ ನಿಂದುದಾ ನೆಗಬ್ಬಾದಿ । ಕೃತ್ರಿಯರೊಳಮಿಲ್ಲೆನ್ನಿಸಿದು ದೀ ಪ್ರಜಗದೊಳೆಸಗಿದಸಕಮರಿಕೇಸರಿಯಾ ॥	೨೧
ಆರಿಕೇಸರಿಗಾತ್ಮಜರರಿ ನರಪ ಶಿರೋದಳನ ಪರಿಣತೋಗ್ರಾಪಿ ಭಯಂ । ಕರಕರರಾಯಿರ್ವರೊಳಾರ್ ದೊರೆಯನೆ ನರಸಿಂಹ ಭದ್ರದೇವರ್ ನೆಗಬ್ಬರ್ ॥	೨೨
ಕಂ ಆವರೊಳ್ ನರಸಿಂಗಂಗತಿ ಧವಳಯಶಂ ಯುದ್ಧಮುಲ್ಲನಗ್ನಸುತಂ ತ । ದ್ವಾವನ ಪ್ರದೀಪನಾಗಿ ದರ್ವಾರ್ಯವೀರ್ಯಂಗೆ ಬದ್ಧಗಂ ಪಿರಿಯ ಮಗಂ ॥	೨೩
ಪುಟ್ಟದೊಡಾತನೊಳೆಪ್ಪೊಡ ಪುಟ್ಟುದುಡಲೆವಿಂಗೆ ಪೆಂಪು ಪೆಂಪಿನೊಳಾಯಂ । ಕಟ್ಟಾಯದೊಳಳವಳವಿನೊ ಳೊಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟುದು ಪೋಲ್ವಾರ್ ಬದ್ಧಗನಂ ॥	೨೪

ಬರೆಯಿಸಿದನು. ೨೦. ಕೃತ್ರಿಯೋಚಿತವಾದ ಶೌರ್ಯಪ್ರತಾಪಾದಿ ತೇಜೋಗುಣಗಳು ಆ ಕೃತ್ರಿಯರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುದು ಈ ಆರಿಕೇಸರಿಯ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ. ಇವನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪೂಜೀನ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿತು. ೨೧. ಆ ಆರಿಕೇಸರಿಗೆ ಶತ್ರುರಾಜರ ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವೂ ಹರಿತವೂ ಆದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಹುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಇವರಿಗೆ ಸಮಾನರಾರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ನರಸಿಂಹ ಭದ್ರದೇವರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ೨೩. ಅವರಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹನಿಗೆ ನಿರ್ಮಲಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಮ್ಮಡಿ ಯುದ್ಧಮುಲ್ಲನು ಹಿರಿಯ ಮಗ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ತೇಜೋವಂತನೂ ಅಸಮಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಯುದ್ಧಮುಲ್ಲನಿಗೆ ಬದ್ಧಗನು (ಭದ್ರದೇವನು) ಹಿರಿಯ ಮಗ. ೨೪. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಭದ್ರದೇವನಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜ್ಞಾನವೂ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಹಿರಿಮೆಯೊಡನೆ ದ್ರವ್ಯಲಾಭಾದಿಗಳೂ ಅವುಗಳೊಡನೆ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯಾದಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. (ಇಂತಹ) ಭದ್ರದೇವನನ್ನು

ಬಲ್ಲರಿಕೆಯೊಳರಿನ್ನಪರ ಪ
ದಲ್ಲದೆ ತಲೆಹಿದು ರಣದೊಳಾ ವಿಕಮಮಂ |
ಸೊಲ್ಲಿನಮಾವರ್ಜಿಸಿದಂ
ನಾಲ್ವತ್ತರಡಚಿಕೆಗಾಳಗಂಗಳೊಳಿತಂ ||

೨೫

೪೦|| ವನಧಿಪರೀತ ಭೂತಳದೊಳಿತನೆ ಸೋಲದ ಗಂಡನೆಂಬ ಪಂ
ವನ ಜಿಸರಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದುಮುಲ್ಲದೆ ವಿಕಮದಿಂದೆ ನಂದಗು |
ವೆನಲಿಹಿದಾಂತರಂ ಮೊಸಳೆಯಂ ಪಿಡಿವಂತಿರೆ ನೀರೊಳೊತ್ತಿ ಭೀ
ಮನನತಿಗರ್ವದಿಂ ಒಡಿಯೆ ಮೆಯ್ಯಲಿ ಬದ್ಧಗನನ್ನನಾವನೋ || ೨೬

ಮ|| ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟಿದ ಜೆಂಪು ಪೆಂಪನೊಳಕೊಂಡುಡ್ಡೊಗಮುಡ್ಡೊಗದೊಳ
ನೆಗಬ್ಬಾಜ್ಜಾಫಲಮಾಚ್ಚೊಳೊ ತೊಡರ್ವಗುವೊಂದೊಂದಗುವಿಂವಗು |
ಪುಗೊಳುತ್ತಿರ್ಪರಿಮಂಡಳಂ ಜಸಕರ್ಪಪ್ಪನೆಗಂ ಸಂದನೀ
ಜಗದೊಳ ಬದ್ಧಗನನ್ನನಾವನಿಟುಂ ಭೂಕೋಟಿಯಂ ಕೋಟಿಯಂ || ೨೭

ಕಂ || ಮೇರುವ ಪೊನ್ ಕಬ್ಬಾಫಿಪ
ದಾರವೆ ರಸದೊಳವು ಪರುಸವೇದಿಯ ಕಣಿ ಭಂ |
ದಾರದೊಳುಂಟನೆ ಕುಡುವ ನಿ
ನಾರಿತ ದಾನಕ್ಕೆ ಪೋಲ್ವಾರ್ ಬದ್ಧಗನಂ ||

೨೮

ಹೋಲುವವರಿದ್ದಾರೆ? ೨೫. ಈ ಭದ್ರದೇವನು ಬಲವಾದ ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುರಾಜರು
ಚದುರಿ ಹಿಡಿದೋಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಜನಗಳೆಲ್ಲ
ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಲವತ್ತೆರಡು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ೨೬. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಲಟ್ಟ
ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಯಾರಿಗೂ ಸೋಲದ ವೀರ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು
ಗಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ಇರಿದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಭೀಮನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ
ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ದರ್ಪದಿಂದ ಹಿಡಿದಿರುವಾಗ ಈ ಶೂರನಾದ
ಭದ್ರದೇವನಂತಹ (ಶೂರ) ನಾವನಿದ್ದಾನೆ. ೨೭. (ಈ ಭದ್ರದೇವನ) ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ
ಹಿರಿಮೆಯೂ ಹಿರಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ
ಕೊಂಡಿರುವ ಆಜ್ಞಾಫಲವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಭಯವೂ ಭಯದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರುಸಮೂಹವೂ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗುತ್ತಿರಲು ಆ ಭದ್ರ
ದೇವನು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಒಂದು ಸಲ ಹುಬ್ಬುಹಾರಿಸುವುದ
ರಿಂದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇಳಿಸಿಬಿಡುವ ಅವನಂಥವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?
೨೮. ಆ ಭದ್ರದೇವನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಮೇರುವರ್ವತದ ಚಿನ್ನವೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಾರಾಮವೂ
ಸಿದ್ಧರಸದೊಳೆಯೂ ಸ್ವರ್ಣಶಿಲೆಯ ಗಣಿಯೂ ಇವೆಯೆಂದರೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ದಾನಕ್ಕೆ

ತರಳ || ಸುರಭಿ ದೇವತೆಯೆಂಬ ಕಾಪಿನೆ ಮಾಣ್ವದೇವಜುಪ್ಪದೊಂದೆಂ
ದಿರದೆ ಮಾಣ್ವರು ದೇವ ಪಾರಣವೇಳೆ ಉಂಟವು ಪೋದೊಡಾ |
ಖರಕರಂಗರಿದೆಂದೆ ಮಾಣ್ವರೆ ಮಾಣ್ವನಾ ಹರಿ ನೀನೆ ಪೇ
ಲರಿಯೆಂದಿವು ಭದ್ರದೇವರ ಚಾಗದೊಳ್ಳೊಟಗಾದುವೇ || ೨೯

ಕಂ || ಆ ಬುದ್ಧೆಗಂಗೆ ವೈರಿತ
ಮೋಬಳ ದಶಶತಕರಂ ವಿರಾಜಿತ ವಿಜಯ |
ಶ್ರೀ ಬಾಹು ಯುದ್ಧಮೆಲ್ಲನಿ
ಳಾ ಬಹು ವಿಧರಕ್ಷಣ ಪ್ರವೀಣ ಕೃಪಾಣಂ || ೩೦

ಆತ್ಮಭವನನಾರಾಧಿತ
ನಾತ್ಮನಾ ನಹುಷ ಪೃಥು ಭಗೀರಥ ನಳ ಮಾ |
ಹಾತೃನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಗಲ್ಲ ಮ
ಹಾತೃ ನರಸಿಂಹನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಮಾತ್ಮ || ೩೧

ಮಾಂಕರಿಸದಿವು ಗುರು ವಚ
ನಾಂಕುಶಮಂ ಪಾಟಿಯಡೆಗೆ ಪೋಣದರ್ಬಲಮಂ |
ಕಿಂಕೋಳ ಮಾಲ್ಗಡೆಗಣಮೆ ನಿ
ರಂಕುಶಮೆನಿಸಿದುದು ಮುನಿಸು ಭದ್ರಾಂಕುಶನಾ || ೩೨

ತಟಿಸಂದು ಲಾಬರೋ ತ
ಶ್ವಿಡೇವಂ ಪೇಳಿ ಕೇಳು ಮಂಡಲಮಿನ್ನುಂ |
ತಿರುನೀರಿಕ್ಕುವುದೆನಿಸಿದ
ತಟಿಸಲವನ ಚಲದ ಬಲದ ಕಲಿ ನರಸಿಂಹಂ || ೩೩

ಭದ್ರದೇವನನ್ನು ಹೋಲುವರಾರಿದ್ದಾರೆ. ೩೦-೩೧. ಆ ಭದ್ರದೇವನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಹಾಗಿರುವವನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಹುವುಳ್ಳವನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಕತ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ (ಮೂರನೆಯ) ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನು ಮಗನಾದನು. ಆ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗನಾದ ನರಸಿಂಹನು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಹುಷ, ಪೃಥು, ಭಗೀರಥ, ನಳರೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮೀರಿಸಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಆದವನು. ೩೨. ಭದ್ರ ಜಾತಿಯ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಅಂಕುಶಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ನರಸಿಂಹನ ಜ್ಞಾನವು ಕ್ರಮಪರಿಪಾಲನಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರುವಚನವೆಂಬ ಅಂಕುಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಇದಿರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಂಕುಶನ ಕೋಪವು ತಡೆಯಲ್ಪಡದು ಎಂದನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. (ಅಂದರೆ ನ್ಯಾಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿವೇಕವು ಗುರುಜನರ ಆದೇಶವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತಿರದಿದ್ದರೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆ ದೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಅವನ ಕೋಪವು ಯಾವ ಅಂಕೆಗೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ). ೩೩. ನರಸಿಂಹನು ಎಂದೋ ಹಟದಿಂದ ಲಾಟದೇಶದ (ದಕ್ಷಿಣ ಗುಜರಾತು) ಮೇಲೆ

ಸಿಂಗಂ ಮಸಗಿದವೋಲ್ ನರ
ಸಿಂಗಂ ತಳ್ಳಿವೆಯ ನೆಗಟ್ಟ ನೆತ್ತರ್ ನಭದೋಳ್ |
ಕೆಂಗುಡಿ ಕವಿದಂತಾದುದಿ
ದೇಂ ಗರ್ವದ ಪೆಂಪೊ ಸಕಲಲೋಕಾಶ್ರಯನಾ || ೩೪

ವಿಜಯ ಮಾಳಮುಮಂ ಪಾ
ಘೋಟ್ ತಗುಲಿವೆದು ನರಗನುರಿವಿದೊಡೆ ಕರಿಂ |
ಕೇಟಿಸಿದಾತನ ತೇಜದ
ಬೀಟಲನನುಕರಿಪುವಾದುವೊಗೆದುರಿವುರಿಗಳ್ || ೩೫

ವಿಜಯಾರಂಭ ಪುರಸ್ಕರ
ವಿಜಯಗಜಂಗಳನೆ ಒಡಿದು ಘೋರ್ವರ ರಾಜ |
ದೃಢನಿಯನಿಡಿದೋಡಿಸಿ ಭುಜ
ವಿಜಯದೆ ವಿಜಯನುಮನಿಟಿದಂ ನರಸಿಂಹಂ || ೩೬

ಸಿಡಿಲವೊಲೆಗಳುವ ನರಗನ
ಪಡೆಗಗಿದುಮ್ಬಳಿದಿನುಂಡೆಯೊಳುಣ್ಣದೆಯುಂ |
ಕಡೆದೆಯೋಳ್ ಕಡೆಯದೆ ನಿಂ
ದೆಯೋಳ್ ನಿಲ್ಲದೆಯುಮೋಡಿದಂ ಮಹಿಪಾಲಂ || ೩೭

ಬಿದ್ದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಂದು ಹೇಳಲು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ
ಲಾಟದೇಶದವರು ಇನ್ನೂ ಆ ಸತ್ತವರಿಗೆ ತರ್ಪಣೋದಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ
ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪದ, ಭಲದ ಬಲದ ಕಲಿಯಾದವನು ನರಸಿಂಹ.
೩೪. ನರಸಿಂಹನು ಸಿಂಹದಂತೆ ರೇಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಆಗ ಚಿಮ್ಮಿದ
ರಕ್ತವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಾವುಟಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯದಾತನಾದ ಆತನ ಗರ್ವದ ಹಿರಿಮೆ ಅದಂತಹುದೋ? ೩೫. ನರಸಿಂಹನು
ಸಪ್ತಮಾನಲಗಳನ್ನು (ಮಾಳವದೇಶದ ಏಳು ಭಾಗಗಳನ್ನು) ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕರಿಕೇಳುವಂತೆ ಸುಡಲು ಆಗ ಎದ್ದ ಉರಿಯು ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನ
ಬೀಳಲುಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದುವು. ೩೬. ನರಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ವಿಜಯಸೂಚಕವಾದ ಮುಂಗುಡಿಯ ಆನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಘೋರ್ವರದೇಶದ
ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ತನ್ನ ಭುಜಬಲದ ಜಯದಿಂದ ಆರ್ಜುನನನ್ನು
ಮೀರಿಸುವಂಥವನಾದನು. ೩೭. ಸಿಡಿಲೆರಗುವ ಹಾಗೆ ಎರಗಿದ ನರಸಿಂಹನ
ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಮಹಿಪಾಲನೆಂಬ ರಾಜನು ಊಟಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪುನಃ
ಊಟಮಾಡದೆಯೂ ಮಲಗಿದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮಲಗದೆಯೂ ನಿಂತಡೆಯಲ್ಲಿ

ಗಂಗಾವಾರ್ಧಿಯೋಳಾತ್ಮು
ರಂಗಮುಮಂ ಮಿಸಿ ನೆಗ್ಗು ದಾಳಪ್ರಿಯನೋಳ್ |
ಸಂಗತ ಗುಣನಸಿತಯನ
ಸುಂಗೋಳಿ ಭುಜವಿಜಯಗರ್ವದಿಂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂ ||

೩೮

೪೦ || ಆ ನರಸಿಂಹಮಹೀಶ ಮ
ನೋನಯನಪ್ರಿಯ ವಿಶೋಳನೀಳಾಳಕೆ ಚಂ |
ದ್ರಾಸನೆ ಜಾಕವ್ವೆ ದಲಾ
ಜಾನಕಿಗಳ್ಳಮೆ ಕುಲದೊಳಂ ಶೀಲದೊಳಂ ||

೩೯

ಪ್ರೋತಲರ್ಧ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆ
ಯೆಗಲ್ಲಳ ನಡುವರ್ಪ ಸಿರಿಯುಮಾಕೆಯ ಕೆಲದೊಳ್ |
ನಸು ಮಸುಳ್ಳು ತೋರ್ಪಳನೆ ಪೋ
ಲಿಸುವೊಡೆ ಜಾಕವ್ವೆಗುಜಿದ ಪೆಂಡಿರ್ ದೊರೆಯೇ ||

೪೦

ಆ ಜಾಕವ್ವೆಗಮಾ ವಸು
ಧಾ ಜಯ ಸದ್ವಲ್ಲಭಂಗಮತಿ ವಿಶದ ಯಶೋ |
ರಾಜತನಿನಿಪರಿಕೇಸರಿ
ರಾಜಂ ತೇಜೋಗ್ನಿಮಗ್ನ ರಿಪು ನೃಪಶಲಭಂ ||

೪೧

ನಿಲ್ಲದೆಯೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದನು. ೩೮. ಅಲ್ಲದೆ ನರಸಿಂಹನು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಜ್ಜನಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣಶಾಲಿಯಾದ ಅವನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು¹ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭುಜವಿಜಯಗರ್ವದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ೩೯. ಆ ನರಸಿಂಹರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಪ್ರಿಯಳಾದವಳೂ ಚಂಚಲವಾದ ಕರಿಯ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳವಳೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಆ ಜಾಕವ್ವೆಯಲ್ಲವೇ! ಆಕೆಯು ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶೀಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾದೇವಿಗೂ ಅಧಿಕಳಾದವಳೇ ಸರಿ. ೪೦. ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯ ದಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೂ ಆಕೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಂತಿಹೀನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನಲು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ಜಾಕವ್ವೆಗೆ ಹೋಲಿಸಲು ಸಮಾನರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ. ೪೧-೪೨. ಆ ಜಾಕವ್ವೆಗೆ ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನರಸಿಂಹನಿಗೂ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಶತ್ರುರಾಜರೆಂಬ ಪತಂಗಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ (ಇಮ್ಮಡಿ) ಅರಿಕೇಸರಿಯೆಂಬ ರಾಜನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಾಗೆ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ತ್ಯಾಗದ ಪೆಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ವೀರದ ವೈಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಮಗನೆಂದರೆ ಇವನೇ ಮಗ ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಲು ಈ ಅರಿಕೇಸರಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕೊಂಬು

1. ಇಲ್ಲಿ ದಾಳಪ್ರಿಯನೋಳ್ ಎಂಬ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಗನಾದನಾಗಿ ಚಾಗದ
ನೆಗಬ್ಬೆಯೊಳ್ ಬೀರದೇಬ್ಬೆಯೊಳ್ ನೆಗಬ್ಬೆ ಮಗಂ |
ಮಗನೆನೆ ಪುಟ್ಟಲೊದಂ ಕೋ
ಲೊಗ್ಗೊಂಡು ಭುವನಭವನಮರಿಕೇಸರಿಯೊಳ್ || ೪೨

ತರಳ || ಮದದ ನೀರೊಳೆ ಲೋಕವಾರ್ತೆಗೆ ಬೆಚ್ಚುನೀರ್ದಳಿದಾಗಣ
ಮದಗಜಾಂಕುಶದಿಂದ ಪೆಚ್ಚಿಸಿ ನಾಭಿಯಂ ಮದದಂತಿ ದಂ |
ತದೊಳೆ ಕಟ್ಟಿದ ತೊಟ್ಟಲಂ ನಯದಿಂದಮೇಚಿಸೆ ಬಾಳಕಾ
ಲದೊಳೆ ತೊಟ್ಟಲಿಗಂ ಗಜಪ್ರಿಯನೆಪ್ಪುದಂ ಸಲ ತೋಚಿದಂ || ೪೩

ಕಂ || ರುದ್ರಾಂಭೋಧಿ ಪರೀತ ಮ |
ಹಿಂದ್ರರದಾರಿನ್ನರಿ ನರೇಂದ್ರಂ ಸಾಕ್ಷಾ ||
ದಿಂದ್ರಂ ತಾನೆನೆ ಸಲ ನೆಗ
ಬ್ಬಿಂದ್ರಂವನ ತೋಳೆ ತೊಟ್ಟಲಾಗಿರೆ ಬಳಿದಂ || ೪೪
ಅಮಿತಮತಿ ಗುಣದಿನತಿ ವಿ
ಕ್ರಮಗುಣದಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಮಂ ರಿಪುಬಳ ಪಾ |
ರಮುಮೊದನೆ ಸಂದುವೆನಿಸಿದ
ನಮೇಯ ಬಲತಾಲಿ ಮನುಜ ಮಾರ್ತಾಂಡ ನೃಪಂ || ೪೫
ಉದವಣಿ ಪತಿಯದ ಮುನ್ನಮೆ
ತೊಡಗಿ ಚಲಂ ನೆಗಬ್ಬೆ ರಿಪುಬಲಂಗಳನೆ ಪದ |
ಲೃದಿಸಿ ಪರಬಲದ ನೆತ್ತರ
ಕಡಲೊಳಗಣ ಜಿಗುಳೆ ಬಳವ ತೊಡೊಳೆ ಬಳಿದಂ || ೪೬

ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. (ಅಂದರೆ ಇವನಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಿರಿಮೆಯುಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಭಾವ). ೪೩. ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಆನೆಯ ಮದೋದಕದಿಂದಲೇ ಲೋಕರೂಢಿಯಂತೆ (ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ) ಬೆಚ್ಚ ನೀರರೆದು ಮದಗಜಾಂಕುಶದಿಂದ ಹೊಕ್ಕಳ ಕುಡಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಮದಗಜದಂತೆ ದಿಂದ ಮಾಡಿದ ತೊಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಲು ಅವನು ತೊಟ್ಟಲ ಕೂಸಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತಾನು 'ಗಜಪ್ರಿಯ'ನಾಗುವುದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದನು. ೪೪. ಈ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಇಂದ್ರನೇ ತಾನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಇಂದ್ರರಾಜನ ತೋಳೆಂಬ ತೊಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥವರು ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ? ೪೫. ಅಳತೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಭುಜಬಲವುಳ್ಳ ಈ ಮನುಜಮಾರ್ತಾಂಡನೃಪನು (ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ರಾಜನು) ತನ್ನ ವಿಶೇಷವಾದ ಬುದ್ಧಿಗುಣದಿಂದಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಶತ್ರುಬಲದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದಾಟಿದನು. ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲಿತನು. ೪೬. ಈತನು ತನ್ನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಮಣೆಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ ಅಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ

ಮೇಲೆಬ್ಬ ಬಲಂ ಕೋಟಿಗೆ
ಮೇಲಪ್ಪೊಡಮನ್ನವನಿತೆ ನೆಗಬ್ಬೂರ್ವತಿಗಂ |
ಮೇಲಪ್ಪೊಡಮಕ್ಕಿದುಂ
ಸೋಲವು ಕಣ್ ಪರಬಲಾಬ್ಬಿಗಂ ಪರವಧುಗಂ || ೪೭

ಧುರದೋಳ್ ಮೂಟುಂ ಲೋಕಂ
ನೆರೆದಿರೆಯುಂ ಕುಡುವ ಪೊಟ್ಟುಕೋಳ್ ಮೇರುವೆ ಮುಂ |
ದಿರೆಯುಂ ಬೀರದ ಬಿಯದಂ
ತರಕ್ಕೆ ಕಿಟಿದೆಂದು ಚಂತಿಪಂ ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳಂ || ೪೮

ಸಮನೆನಿಸುವರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ
ಕಮದೋಳ್ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಧಿಗತ ಪಂಚಮಹಾ ಶ |
ಬ್ಬ ಮಹಾ ಸಾಮಂತರೆನಲ್
ಸಮನೆನಿಪರೆ ಗುಣದೊಳರಿಗೊಳ್ ಸಾಮಂತರ್ || ೪೯

೮ || ಬಾಗದ ಕಂಬಮಂ ನಿಟಿಸಿ ಬೀರದ ಶಾಸನಮಂ ನೆಗಬ್ಬೆ ಕೋ
ಲೋಗದ ಮಂಡಲಂಗಳನೆ ಕೊಂಡು ಜಪಿತ್ತಿತಯಂಗಳೋಳ್ ಜಸ |
ಕ್ಕಾರಮಾದ ಬದ್ಧೆಗಿನಾ ನರಸಿಂಹನಿತ್ತ ನಾಲ್ವರಲ್
ಮೇಗು ಪೊದಬ್ಬ ಬಾಗದೊಳಮೊಂದಿದ ಬೀರದೊಳಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ||
೫೦

ನಿಂದಲೂ ಹಟಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಳಗುರುಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ
ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ರಕ್ತಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜಿಗುಳೆಯು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೆ
ಬೆಳೆದನು. ೪೭. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು
ಮೀರಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂಪವತಿಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ್ದರೂ
ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಪರವನಿತೆಗೂ
ಸೋಲುವುದಿಲ್ಲ. ೪೮. ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳನೆಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಆ ಅರಿಕೇಸರಿಯು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಮೂರುಲೋಕವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಎಂದು ಎದುರಿಸಿದರೂ ಅದು
ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕಿರಿದೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಾನಮಾಡುವ
ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಪರ್ವತವಾದ ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಇದ್ದರೂ
ತನ್ನ ವ್ಯಯಶಕ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಪವೆಂದೇ ಎಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ೪೯. ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವ
ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಗಳನ್ನು (ಕೊಂಬು, ತಮಟೆ, ಶಂಖ, ಭೇರಿ,
ರಾಜಘಂಟ) ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಮಹಾಸಾಮಂತರು ಅರಿಕೇಸರಿಯೊಡನೆ
ಸಮಾನರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ೫೦. ದಾನಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ವೀರಸೂಚಕವಾದ
ಪ್ರತಾಪಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಧೀನವಾಗದ ರಾಜ್ಯಸಮೂಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡ ಭದ್ರದೇವನಿಗಿಂತಲೂ ನರಸಿಂಹನಿಗಿಂತಲೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ

ಆಂ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮ||೨೩|| ಎನೆ ಸಂದುಂ ವೀರವೈರಿಕ್ಕಿತಿಪಗಜಘಟಾಚೋಪಕುಂಭಸ್ಥಳೀಭೇ
ದನನುಗೋದ್ಭಾಸಿ ಭಾಸ್ವದ್ಭಜಪರಿಘನನಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನಂ ವೈ |
ರಿ ನರೇಂದ್ರೋದ್ಭಾಮ ದರ್ಪೋದ್ಭಟನನನ ಕಥಾನಾಯಕಂ ಮಾಡಿ ಸಂದ
ಜುಫನನೋ ಪೋಲ್ವೀ ಕಥಾಭಿತ್ತಿಯನನುನಯದಿಂ ಪೇಟಲಿಂದತ್ತಿಕೊಂಡೆ||

೫೧

ವ || ಅದೆಂತೆನೆ-ಸಮುನ್ನಿಪ ರತ್ನಮಾಲಾ ಪ್ರಭಾಭೀಲಾರುಣ ಜಲಪ್ಪವಾವಿಳ
ವಿಲೋಳವೀಚೀರಯ ಪ್ರದಾರಿತ ಕುಣಾಚಲೋದಧಿಪರೀತಮಾಗಿದ್ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ದೊಳಗುಂಟು
ನಾಡು ಕುರುಚಾಂಗಣಾಮದಿಂ ಅಂತಾ ಕುರುಚಾಂಗಣ ವಿಷಯದೋ-

ಚಂ || ಜಲಜಲನೊಬ್ಬತಿರ್ಪ ಪರಿಕಾರ್ ಪರಿಕಾಲೊಳಕುರ್ಕಗೊಂಡ ನೈ
ದಿಲ ಪೊಸವೂ ಪೊದಲ್ವ ಪೊಸ ನೈದಿಲ ಕಂಪನೆ ಬೀಟೆ ಕಾಯ್ ಕೆಂ |
ಗೊಲೆಯೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ಶಾರಿ ನವಶಾಳಿಗೆ ಪಾಯ್ ಶುಕಾರಿ ತೋಪಿ ಕೆ
ಯ್ವಿಲಗರನೊಪ್ಪಿ ತೋಟೆ ಸಿರಿ ನೋಡುಗುಮಾ ವಿಷಯಾಂತರಾಳದೋ ||

೫೨

ದಾನಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ವೀರ್ಯಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ
ಗುಣಾರ್ಣವ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಷ್ಟು ಮೇಲಾಗಿದ್ದಾನೆ.
೫೧. ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನೂ ಶತ್ರುರಾಜರ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ
ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳುವವನೂ ಭಯಂಕರವೂ ಬಲಿಷ್ಠವೂ ಆದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ತೋಳೆಂಬ ಪರಿಘಾಯುಧವುಳ್ಳವನೂ ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬ
ಬಿರುದುಳ್ಳವನೂ ವೈರರಾಜರ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವವನೂ
ಆದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನೇ ಈ ಕತೆಗೆ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವ ಈ ಕಥಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ
ವಿಧವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಭೇದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಂಪುನೀರಿನಿಂದ ಕಲುಷಿತವೂ
ಜಂಜಲವೂ ಆದ ಅಲೆಗಳ ವೇಗದಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನುಳ್ಳ,
ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಆವೃತವೂ ಆದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕುರುಚಾಂಗಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಕೂಡಿದ ನಾಡೊಂದುಂಟು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಕುರುಚಾಂಗಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೫೨. ಜಲಜಲ
ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಾಲುವೆಗಳು, ಆ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ
ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಸದಾದ ನೆಯ್ವಿಲೆಯ ಹೂವು, ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ
ಹೊಸನೆಯ್ವಿಲ ಹೊವಿನ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸೂಸಿ ಫಲ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕೆಂಪುಗೊಂಬೆಲಿನ
ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುವ ಬತ್ತ, ಆ ಹೊಸ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಯ್ದು ಬರುವ ಗಿಣಿಗಳ ಗುಂಪು -
ಇವು ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ಆ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರುವ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸದಾ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಭಾಗವು ಸದಾ

ಬೆಳೆದೊಗಿರ್ದ ಕೆಯ್ಯೊಲನೆ ಕೆಯ್ಯೊಲನಂ ಬಳಸಿದ್ ಪೂತ ಪೂ
ಗೊಳಗೆ ಪೂತ ಪೂಗೊಳಗಲಂ ಬಳಸಿದ್ ವಿಚಿತ್ರ ನಂದನಾ ।
ವಳಿಗಳೆ ನಂದನಾವಳಿಗಳಂ ಬಳಸಿದ್ ಮದಾರಿ ಸಂಕುಲಂ
ಗಳೆ ವಿಷಯಾಂಗನಾಲುಳಿತ ಕುಂತಳದಂತವೊಲೊಪ್ಪಿ ತೋಜುಗುಂ ೫೩

ಚಂ || ಲಳಿತ ವಿಚಿತ್ರ ಪತ್ರ ಪಲ ಪುಷ್ಪಯುತಾಟವ ಸೊರ್ಕದಾನೆಯಂ
ಬೆಳವುದು ದೇವಮಾತ್ಮಕಮನಿಪ್ಪ ಪೊಲಂ ನವಗಂಧತಾರಿಯಂ ।
ಬೆಳವುದು ರಮ್ಯ ನಂದನ ದನಾರಿ ವಿಯೋಗಿಜನಕ್ಕೆ ಬೇಟಮಂ
ಬೆಳವುದು ನಾಡ ಕಾಡ ಬೆಳಸಿಂಬೆಳಸಾ ವಿಷಯಾಂತರಾಳದೊಳ್ || ೫೪

ಕಂ|| ಆವಲಯಂ ಪಣ್ಣಂ ಬೀ
ತೋವವು ಗಡ ಬೀಯವಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಳುಮಿ ।
ಮಾವುಗಳುಮೆಂದೊಡಿನ ಪೆಟ
ತಾವುದು ಸೂರ ಸಾರಸವಸ್ಥ ಪಲಂ || ೫೫

ಮಿದಿಮೊಡೆ ತನಿಗರ್ಪ ರಸಂ
ಬಿಡುವವು ಬರಿದೊಂದು ಮುಗುಳ ಕಂಟನೊಳೆ ಮೊಗಂ ।
ಗಿಡುವವು ತುಂಬಿಗಳಲ್ಲಮೆ
ವಡುವವು ಕುಡಿದೊಂದು ಪಣ್ಣ ರಸದೊಳೆ ಗಿಳಿಗಳ್ || ೫೬

ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವ. ೫೩. (ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ) ಬೆಳೆದ ತನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿರುವ ಗದ್ದೆಗಳೇ, ಆ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕೊಳಗಳೇ, ಆ ಹೂಗೊಳಗಳ ಸುತ್ತಲಿರುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೋಟದ ಸಮೂಹಗಳೇ. ಆ ತೋಟವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳ ಆ ದೇಶವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಕ್ರವಾದ ಮುಂಗುರುಳಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ೫೪. ಆ ನಾಡಿನ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವೂ ವಿವಿಧವೂ ಆದ ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಡು ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆಯುವ ಹೊಲಗಳು ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾದ ಬತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ರಮ್ಯವಾದ ತೋಟದ ಸಾಲುಗಳು ವಿರಹಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ದೇಶದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಸು ಇನಿದಾದ ಬೆಳೆಸಾಗಿದೆ. ೫೫. (ಅಲ್ಲಿಯ) ಹೂವು ಹೆಣ್ಣು ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳೂ ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಮಾವುಗಳೂ ಎಂದೂ ಮುಗಿದುಹೋಗುವು ಎಂದಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವಫಲ ಬೇರೆ ಯಾವುದಿದೆ? ೫೬. ಆ ನಾಡಿನ ರಸಯುಕ್ತವಾದ ಕಬ್ಬು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮಿಡಿದರೇ ರಸವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ದುಂಬಿಗಳು ಆರಳಿದ ಒಂದು ಹೂವಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುವು. ಗಿಳಿಗಳು ಒಂದು ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಅರ್ಜೀಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಬ್ಬು, ಹೂವು, ಹೆಣ್ಣು ರಸಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಸುತ್ತಿತ್ತೆದ ರಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳೆ
ಮುತ್ತಿನ ಮಾಣಿಕದ ಪಲವುಮಾಗರಮೆ ಮದೋ !
ನತ್ತ ಮದಕರಿ ವನಂಗಳೆ
ಸುತ್ತಲುಮಾ ನೆಲದ ಸಿರಿಯನೇನಂ ಪೊಗಲುಟ್ಟೆಂ ||

೫೭

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕುರುಜಾಂಗಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ರಾಜದ್ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಹರಜಟಾಜಟಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯರ್ಪಂತೆ ದಿಕ್ಕರಿಕಟತಟಕ್ಕೆ ಮದಲೇಖಿಯರ್ಪಂತೆ ಕೈಟಾರಾತಿಯ ವಿಶಾಲೋರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೌಸ್ತುಭಮಿರ್ಪಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಹಸ್ತಿನಪುರಮೆಂಬುದು ಪೊಟಲಲ್ಲಿ-

ರಗಳೆ || ಆದರ ಪೊಟಪೊಟಲ ವಿಶಾಲ ಕನಕ ಕೃತಕೆ ಗಿರಿಗಳಂ ಫಳಪುರ್ಣತರುಗಳಂ
ನನೆಯ ಕೊನೆಯ ತಳಿರ ಮುಗುಳ ವನಲತಾನಿಸುಂಜದಿಂ ಪುಸೂನ ರಜದ ಪುಂಜದಿಂ
ಗಗನತಳಮೆ ಪಟೆದು ಬಿಬ್ಬದೆನಿಪ ಬಹುತಟಾಕದಿಂ ಕುಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೆಲವ ಕೋಕದಿಂ
ಸುರಿವ ಸುರಯಿಯರಲ ಮುಗುಳ್ಳ ಮೊಗಸಿದಳಿಕುಳಂಗಳಿಂ ತೊದಲ್ವ ಶಿಶು ಶುಕಂಗಳಿಂ
ತೆಗೆಯೆ ಬೀರರವದೆ ಮೇಲೆ ಪರಿವ ಮದಗಜಗಳಿಂ ಚಳತ್ತುರಂಗಮಂಗಳಿಂ
ಲವಣ ಜಳಧಿ ಬಳಸಿದಂತೆ ಬಳಸಿದಗಲು ನೀಳದಿಂದುದಗ್ಗ ಕನಕತಾಳದಿಂ

೫೭. ಆ ನಾಡಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಡುಗಳೇ, ಮುತ್ತರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮನೆಗಳೇ, ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಡುಗಳೇ. ಆ ನೆಲದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೊಗಳಲಿ. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುರುಜಾಂಗಣದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರಾಜಧಾನಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ. ಅದು ಈಶ್ವರನ ಜಟೆಯ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯ ಹಾಗೆಯೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಗಂಡಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮದಲೇಖಿಯ ಹಾಗೆಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯ ಹಾಗೆಯೂ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ೫೮. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೃತಕವರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿರುವ ಗಿಡಗಳಿಂದಲೂ ಹೂವು, ಕುಡಿ, ಚಿಗುರು, ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೋಟದ ಬಳಿಮಾಡಗಳಿಂದಲೂ ಹೂವಿನ ಪರಾಗದ ರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವೇ ಹರಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆಯೋ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ ತಾನಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸುರಗಿಯ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ದುಂಬಿಯ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ತೊದಲುಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿಯ ಮರಿಗಳಿಂದಲೂ ವೀರಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಲವಣಸಮುದ್ರವೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಕಂದಕಗಳ ಹರವಿನಿಂದಲೂ, ಎತ್ತರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗೋಡೆಯಿಂದಲೂ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ

ದೊಳಗೆ ಕುಲನಗಂಗಳೆನಿಸಿ ದೇವಕುಲದ ಭೋಗದಿಂ ಸರಾಗಮಾದ ರಾಗದಿಂ
ದಿವಮನೇಳಿಪಂತು ಮಿಳಿರ್ವ ವಿವಿಧ ಕೇತನಂಗಳಿಂ ಸದಾನಿಕೇತನಂಗಳಿಂ
ಧನದ ಭವನಮೆನಿಸಿ ಸಿರಿಯ ಬಚ್ಚರಾಪಣಂಗಳಿಂ ಪೊದಲ್ಪ ಕಾಪಣಂಗಳಿಂ
ವಿಟಜನಕ್ಕೆ ತೊಡರ್ವ ಚಾರಿಯೆನಿಸಿ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂ ವಿದಗ್ಧ ಹೃದಯಹಾರಿಯಿಂ
ಕನಕ ಗೋಪುರಂಗಳೊಳಗಣೆರಡು ದೇಯ ಗುಣನೆಯಿಂ ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ಗಡಣೆಯಿಂ
ಸುರತಸುಖದ ಬಳ್ಳವಳ್ಳಿಯೆನಿಸಿ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದಿಂ ಮಹಾ ವಿನೋದನೀಡದಿಂ
ಕನಕಶೈಲಮೆನಿಸಿ ನೆಗಲ್ಪ ಭೂಮಿಪಾಲಭವನದಿಂ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಭೂವನದಿಂ ||೫೮||

ವ|| ಅಂತು ಮೂಝಲೋಕದ ಚಿಲ್ಲೆಲ್ಲಮುಂ ವಿಧಾತೃನೊಂದೆನೆಗೆ ತೆರಳಿದಂತೆ
ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವಿಸ್ತಾರಹಾರಮಾಗಿದ್ ಹಸ್ತಿನಪುರವೆ ನಿಜವಂತಾವಳಂಬಮಾಗೆ ನೆಗಲ್ಪ ಭರತಕುಲತಲಕರ
ವಂತಾಪತಾರಮಂತಾದುದೆಂದೊಡೆ-

ಕಂ || ಜಳರುಹನಾಭನ ನಾಭಿಯ

ಜಳ ಬುದ್ಧದದೊಳಗೆ ಸುರಭಿ ಪರಿಮಳ ಮಿಳಿತೋ |

ಲ್ಪುಳಿತಾಳಿ ಜಲಜಮಾಯ್ತಾ

ಜಳಜದೊಳೊಗೆದಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮಂ |

೫೯

ಕಮಲೋದ್ಭವನಮಳಿನ ಹೃ

ತಮಲದೊಳೊಗೆದರ್ ಸುರೇಂದ್ರ ಧಾರಕರಾವಾ |

ಗಮಳರ್ ನೆಗಟ್ಟಿದರ್ ಪುಲ

ಹ ಮರೀಚ್ಯತ್ಯಾಗಿರ: ಪುಳಸ್ತ್ಯ ಕೃತುಗಳ್ ||

೬೦

ಕುಲಪರ್ವತವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಲೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ
ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ದಾನಮಾಡುವವರ
ಮನಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಬೇರಭವನಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾದ
ವೈಶ್ಯರ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಚಪ್ಪರಗಳಿಂದಲೂ ವಿಟ
ಜನರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕೋಲೆಯಂತೆಯೂ ಪಂಡಿತರ ಹೃದಯವನ್ನು
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ಇರುವ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ಗೋಪುರ
ದೊಳಗಿರುವ ಎರಡು ಕಡೆಯ ನೃತ್ಯಶಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ವಿಲಾಸವತಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಸಂಭೋಗಸುಖಾತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲತಾಗೃಹಗಳಿಂದಲೂ
ಆರಾಮಗೃಹಗಳಿಂದಲೂ ಮೇರುಪರ್ವತವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ
ಅರಮನೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಂಡಾರಗಳಿಂದಲೂ ವ|| ಮೂರುಲೋಕದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ಬ್ರಹ್ಮನು ಒಂದು ಕಡೆ ರಾಶಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತು ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ
ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭರತವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠರು ರಾಜ್ಯಭಾರ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದರೆ ೫೯. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊಕ್ಕುಳ
ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವೂ ದುಂಬಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವೂ ಆದ ಕಮಲವು
ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೬೦. ಬ್ರಹ್ಮನ
ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೀರಿನ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದ

ವ|| ಅಂತು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮ ಮನಸ್ಸಂಭವದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಜುವರ್ಮಕ್ಕಳೊಳಗೆ ಮರೀಚಿಯ ಮಗಂ ಕಶ್ಯಪನನೇಕ ಭುವನೋತ್ಪತ್ತಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದನಾತನ ಮಗನವಾರ್ಯವೀರ್ಯಂ ಸೂರ್ಯನಾತನಿಂದವ್ಯವಚ್ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಬಂದ ವಂಶಂ ಸೂರ್ಯವಂಶಮೆಂಬುದಾಯ್ತು-

ಕಂ || ಅತ್ರಿಯ ಪಿರಿಯ ಮಗಂ ಭುವ
ನತ್ರಯ ಸಂಗೀತ ಕೀರ್ತಿ ಸೋಮಂ ಸಕಲ |
ಕೃತಕುಲಪೂಜ್ಯನಮಳ ಚ
ರಿತಂ ಪೋದ್ಧಾಮ ಸೋಮವಂಶಲಲಾಮಂ ||

೬೦

ಆ ಸೋಮವಂಶಜರ್ ಪರಿ
ದಾಸುಕರಂಜಿರಸು ನೆಗಟ್ಟು ಜಸದಿಂ ಜಗಮಂ |
ಬಾಸಗಿಪಿ ಪೋದೊಡಧಿಕ ವಿ
ಳಾಸಂ ದೌಷ್ಯಂತಿ ಭರತನೆಂಬಂ ನೆಗಟ್ಟುಂ ||

೬೧

ಚಾರುಚರಿತಂ ಭರತನ
ಪಾರಗುಣಂ ತನ್ನ ಹೆಸರೊಳಮುದೆಸೆಯ ಯತೋ |
ಭಾರಂ ಕುಲಮುಂ ಕಥೆಯುಂ
ಭಾರತಮನೆ ನೆಗಟ್ಟುನಂತು ನೆಗಟ್ಟುದು ಭೂಪರ್ ||

೬೨

ಶುದ್ಧ ವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ಪುಲಹ, ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಸ್, ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃತು ಎಂಬುವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆರುಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿಯ ಮಗನಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಅನೇಕಲೋಕಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದನು. ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಅವನ ಮಗ ಸೂರ್ಯನೆಂಬುವನು. ಆತನಿಂದ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದ ವಂಶ ಸೂರ್ಯವಂಶವೆಂಬುದಾಯಿತು. ೬೦. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಸಮಸ್ತಕೃತ್ತಿಯಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದವನೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನೂ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಸೋಮವಂಶ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಸೋಮನೆಂಬುವನು ಅತ್ರಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗ. ೬೧. ಆ ಸೋಮವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನೇಕರು ಅತ್ಯತಿಶಯವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿ ಮರಣ ಹೊಂದಲಾಗಿ ಅತ್ಯಂತವಿಳಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಷ್ಯಂತನ ಮಗನಾದ ಭರತನೆಂಬುವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ೬೨. ಸಚ್ಚರಿತ್ರನೂ ಅಪಾರಗುಣಯುತನೂ ಯಶಸ್ಸಿನ ಭಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಭರತನು ತನ್ನ ಕುಲವೂ ಕಥೆಯೂ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಭಾರತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ

ಭರತನನೇಕಾಧರ ಭರ
ನಿರತಂ ಜಸಮುಚಿಯ ಕಚಿಯ ಭೂಪರ್ ಪಲರಾ ।
ದರಿಸಿದ ಧರಣೀಭರಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿದಂ ಪ್ರತಿಮನೆಂಬನಪ್ರತಿಮಬಲಂ ॥

೬೪

ಅಂತಾ ಪ್ರತಿಮಂಗೆ ಸುತರ್
ಶಂತನು ಬಾಹ್ಯಕ ವಿನೂತ ದೇವಾಪಿಗಳೋ ।
ಶಂತೆ ಧರೆ ಪೊಗಲಿ ನೆಗಬ್ಬರ
ನಂತ ಬಳರ್ ಪರಬಳ ಪ್ರಭೇದನ ಶೌರ್ಯರ್ ॥

೬೫

ವ|| ಅವರೊಳಗೆ ದೇವಾಪಿ ನವಯೌವನ ಪ್ರಾಸಂಭವೋಲೆ ತಪಸ್ಥನ ಪರಾಯಣನಾದಂ
ಪ್ರತಿಮನುಂ ಪ್ರತಾಪಪ್ರಸರಪ್ರಕಟಪಟುವಾಗಿ ಪಲವೃಕಾಲಮರಸುಗೆಯ್ತು ಸಂಸಾರಾಸಾರತೆಗೆ
ಪೇಸಿ ತಪೋವನಕೃಭಿಮುಖನಾಗಲ್ಪಗೆದು-

ಕಂ || ಕಂತು ಶರ ಭವನನಾ ಪ್ರಿಯ
ಕಾಂತಾ ಭೂವಿಭ್ರಮ ಗೃಹಾಗ್ರಹವಶದಿಂ ।
ಭ್ರಾಂತಿಸದುಪಶಾಂತಮನಂ
ಶಂತನುಗಿತ್ತಂ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯಂ ॥

೬೬

ಶಂತನುಗಮಮಳ ಗಂಗಾ
ಕಾಂತಗಮಂಟನೆಯ ವಸು ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪ ।
ಭ್ರಾಂತಿಯೊಳೆ ಬಂದು ನಿರ್ಜಿತ
ಕಂತುವನಲ್ಲಂತು ಪುಟ್ಟಿದಂ ಗಾಂಗೆಯಂ ॥

೬೭

ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ರಾಜರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ೬೪. ಅನೇಕಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯ
ಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಭರತನು ಕೀರ್ತಿಶೇಷನಾಗಿ ಸಾಯಲು ಅನೇಕರಾಜರು ಪ್ರೀತಿಸಿದ
ಭೂಭೂರವನ್ನು (ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು) ಅಪ್ರತಿಮಬಲನಾದ ಪ್ರತಿಮನೆಂಬುವನು
ಧರಿಸಿದನು. ೬೫. ಹಾಗೆ ಆ ಪ್ರತಿಮನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲದ ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭೇದಿಸುವ ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಬಾಹ್ಯಕ, ವಿನೂತ, ದೇವಾಪಿ
ಗಳೆಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಲೋಕವು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೊಗಳುವಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ವ||
ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವಾಪಿಯು ಹೊಸದಾದ ಯವನಪುರುಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದ
ರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ಪ್ರತಿಮನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ
ನಾಗಿ ಅನೇಕಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿ ಸಂಸಾರದ ಅಸಾರತೆಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ತಪೋ
ವನಕೃಭಿಮುಖನಾದನು ೬೬. ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯ
ಹಾಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರತಿಮನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹುಬ್ಬಿನ ವಿರಾಸವೆಂಬ
ಗೃಹಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ ಭ್ರಮೆಗೊಳ್ಳದೆ ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತನಾಗಿ ಸಮಸ್ತರಾಜ್ಯ
ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಶಂತನುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ೬೭. ಶಂತನುವಿಗೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ
ಗಂಗಾದೇವಿಗೂ ಎಂಟನೆಯ ವಸುವು ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪದಿಂದ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ
ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಭೀಷ್ಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

೮೬ / ವಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಅಂತು ಭುವನಕ್ಕೆಲ್ಲಮಾಯಮುಮಳವುಮಜೆವುಮಣ್ಣು ಪುಟ್ಟುವಂತೆ ಪುಟ್ಟ ನವಯೌವನಂ ನೆಹಿಯ ನೆಹಿಯ-

ತಾ || ಸಾಲಪ್ರಾಂಶು ವಿಶಾಲಲೋಲನಯನಂ ಪೋದದ್ವ್ಯಪಸಂಧನು
ನ್ಯೂತನಕಜವತ್ಸನಾಯತ ಸಮಗೋರಸ್ಥಳಂ ದೀರ್ಘ ಬಾ |
ಹಾಲಂಬಂ ಭುವವೀರ್ಯವಿಕ್ರಮಯುತಂ ಗಂಗಾತ್ವಜನಂ ಜಯ
ಶೀಲೋಲಂ ಜಮದಗ್ನಿರಾಮಮುನಿಯೊಳ್ ಕಲ್ಪಂ ಧನುರ್ವಿದ್ಯಯಂ || ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಕಲ್ಪ ಮುನ್ನಮೆ ಚಾಪವಿದ್ಯೆಯೊಳಾರಿಂದಮೊತನೆ ಭಾರ್ಗವನೆನಿಸಿದ ಭಾರ್ಗವಂಗೆ ತಾನೆ ಭಾರ್ಗವನಾಗಿ ಯುವರಾಜ ಕಂಠಿಕಾಪರಿಕಲಿತ ಕಂಠಲುಂಕನುದಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಜಭುಜದಂಡದಂಡಿತಾರಾತಿಮಂಡಲನುಮಾಗಿ ಗಾಂಗೇಯಂ ಸುಬದ್ಧೊಳರಸು ಗೆಯ್ಯುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಗಂಗಾದೇಶದೊಳುಪರಿಚರವಸುವೆಂಬರಸಂ ಮುಕ್ತಾವತಿಯೆಂಬ ತೊಳೆಯೊಳ್ ವಿಶ್ವಮಿಸಿದೊಡೆ ಕೋಳಾಹಳಮೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿರಿಜೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನಾಂತ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೆಟುಂಗೊಂದು ಮದುವೆಯಂ ನಿಂದೊಂದು ದಿವಸಮಿಂದ್ರನೋಲಗಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಋತುಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ನಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲ್ ಪಡೆಯದಾಕೆಯಂ ನೆನೆದಿಂದ್ರಿಯ ಕ್ಷರಣೆಯಾದೊಡದನೊಂದು ಕದಳೀಪತ್ರದೊಳ್ ಪುದಿದು ತನ್ನ ನಡಪಿದ ಗಿಳಿಯ ಕೈಯೊಲೋಪಳಲ್ಲಿಗಟ್ಟಿದೊಡದಂ ತರ್ಪರಗಿಳಿಯನೊಂದು ಗಿಡುಗನೆಡೆಗೊಂದು ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ಸಾಗಳುಗಿಬಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಳದಜಿ ಕೈಯಂ ಬರ್ಹುಂಕಿ ತೊಳೆಯೊಳಗೆ ಬಲೊಡದನೊಂದು ಬಾಳೆಮೀನುಂಗಿ ಗರ್ಭಮಂ ತಾಲ್ಪಿದೊಡೊಂದು ದಿವಸಮಾ ಮೀನನೊರ್ವ ಚಾಲಗಾಣಂ

೬೮. ಸಾಲವೃಕ್ಷದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವವನೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ದುದೂ ಆದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ ಗೂಳಿಯಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ ಹೆಗಲುಳ್ಳವನೂ ಉದ್ದವಾದ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಅವಲಂಬನವಾದ ಬಾಹುವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವವನೂ ಆದ ಭೀಷ್ಮನು ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಲಿತು ಮೊದಲೇ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ತಾನೇ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಯುವರಾಜಪದವಿಗೆ ಸೂಚಕವಾದ ಕತ್ತಿನ ಹಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊರಳ ಚಲನೆಯುಳ್ಳವನೂ ತನ್ನ ನೀಳವೂ ದಪ್ಪವೂ ಆದ ಭುಜದಂಡದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶತ್ರುಸಮೂಹವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಭೀಷ್ಮನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಗಂಗಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಪರಿಚರವಸುವೆಂಬವನು ಮುಕ್ತಾವತಿಯೆಂಬ ನದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೋಳಾಹಳಪರ್ವಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಿರಿಜೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಆತನು ನೋಡಿ, ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ದೇಹವಶನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಆತನು ಇಂದ್ರನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಋತುಕಾಲಪ್ರಾಪ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅವಳನ್ನು ನೆನೆದು ರೇತಸ್ಸುಲನವಾಗಲು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ತಾನು ಸಾಕಿದ ಗಿಳಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಅರಗಿಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಗಿಡುಗನು ಅಡ್ಡಗೆಟ್ಟ ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಲು ಅದರ ಕಯ್ಯಿಂದ ಜಾರಿಕೊಂಡು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಒಂದು ಬಾಳೆಮೀನು ನುಂಗಿ

ಜಾಲದೊಳ್ ಪಿಡಿದಲ್ಲಿಗರಸಪ್ಪ ದಾಶನಲ್ಲಿಗುಯ್ಯ ತೋಟದೊಡದಂ ವಿದಾರಿಸಿ ನೋಲ್ಪನ್ನೆಗಂ ಬಾಳೆಯ ಗರ್ಭದೊಳಿರ್ದ ಬಾಳೆಯಂ ಬಾಳನುಮಂ ಕಂಡೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮತ್ಯಗಂಧಿಯಂ ಮತ್ಯ ಗಂಧನುಮೆಂದು ಪೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ನದಪಿ ಯಮುನಾತೀರದೊಳಿರ್ದನ್ನೆಗನ್ನಲ್ಲಿಗೂರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊಮ್ಮನ್ನಪ್ಪ ವೃದ್ಧ ಪರಾಶರ ಮುನೀಂದ್ರನುತರಾಪಥಕ್ಕೆ ಪೋಗುತ್ತಂ ಬಂದು ತೋಟಿಯ ತಡಿಯೊಳೊಡಮಂ ನಡೆಯಿಸುವ ಮತ್ಯ ಗಂಧಿಯಂ ಕಂಡೆಮ್ಮನೀ ತೋಟಿಯಂ ಪಾಯಿಸೆಂಬುದಂ ಸಾಸಿರ್ವರೇಳೆ ದೊಡವಲ್ಲದೀಯೋಡಂ ನಡೆಯದೆಂಬುದಂವಾಪುನಿಬರ ಬಿಣ್ಣುವುಪ್ಪೆ ಮೇಲೆಸೆಂದೊಡಂತೆ ಗೆಯ್ಯನೆಂದೋಡಮೇಲೆಸಿ ನಡೆಯಿಸುವಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕನ್ಯೆಯನಲ್ಲತುಂ ನೋಡಿ-

ಮ|| ಮನದೊಳ್ ಸೋಲ್ಪು ಮುನೀಂದ್ರನಾಕೆಯೋಡಲೀ ದುರ್ಗಂಧವೋಪಂತೆ ಯೋ ಜನ ಗಂಧಿತ್ಯಮನಿತ್ತು ಕಾಂಡಪಟದಂತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮಾಡಿ ಮಂ |
ಜನಲಂಪುಪುನೀಯ ಕೂಡುವೆಡೆಯೋಳ್ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಂ ಮಹಾ
ಮುನಿಪಂ ಪುಟ್ಟಿದನಂತು ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳ್ಳೆಯೊಡಂ ತೀರದೇ || ೬೯

ವ|| ಅಂತು ನೀಲಾಂಬುಧ ಶ್ಯಾಮನುಂ ಕನಕ ಪಿಂಗಳ ಜಟಾಬಂಧಕಳಾಪನುಂ ದಂದ[ಕಪಾಳ]ಹಸ್ತನುಂ ಕೃಷ್ಣಮೃಗ[ತ್ವಕ್ಶ]ರಿಧಾನನುಮಾಗೆ ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕಂ ಪುಟ್ಟುವುದು ಮಾತನೊಡಗೊಂಡು ಸತ್ಯವತಿಗೆ ಪುನಃ ಕನ್ಯಾಭಾವಮಂ ದಯೆಗಿಯ್ಯ ಪರಾಶರಂ ಪೋದನಿತ್ಯಲ್-

ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬೆಸ್ತರವನು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ತೋರಿದನು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಸೀಳಿ ನೋಡಿ ಮೀನಿನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಳೆಯನ್ನೂ ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಕಂಡು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮತ್ಯಗಂಧಿ ಮತ್ಯಗಂಧನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಸಲಹಿ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವೃದ್ಧಪರಾಶರನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತ ಒಂದು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ಯಗಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಸಾವಿರ ಜನರು ಹತ್ತದ ಹೊರತು ಈ ದೋಣಿಯು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಳು. ಋಷಿಯು ನಾವು ಆಪ್ತು ಜನರ ಭಾರವಾಗುತ್ತೇವೆ ಏರಿಸು ಎಂದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ದಿವ್ಯಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ನೋಡಿ -೬೯. ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಸೋತು ಆಕೆಯ ಶರೀರದ ಆ ದುರ್ವಾಸನೆಯು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಯೋಜನದೂರದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಂಜನ್ನೇ ತೆರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡಲು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮುನೀಂದ್ರರಾದವರು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ತಡೆಯುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ? ವ|| ಹಾಗೆ ಕರಿಯ ಮೋಡದಂತೆ ಕರಗಿರುವವನೂ ಹಳದಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರವಾದ ಬಣ್ಣದ ಜಟೆಯ ಸಮೂಹವುಳ್ಳವನೂ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಯೋಗದಂಡ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ

ಮ|| ಮೃಗಯಾವಾಡದಿನೋರ್ಮ ಶಂತನು ತೊಲಲ್ಪರ್ಪಂ ಪಳಂಚಲ್ಕೆ ತ
ನ್ಮೃಗತಾಚಾಕ್ಷಿಯ ಕಂಪು ತಟ್ಟ ಮಧುಪಂಚೋಲ್ ಸೋಲ್ಕು ಕಂಡೊಲ್ಕು ನ |
ಲಗ್ಗೆ ದಿಬ್ಬಂಬಿಡಿವಂತವೋಲ್ ಪಿಡಿದು ನೀನ್ ಬಾ ಪೋಪಮಂದಂಗೆ ಮು
ಲ್ಗಗೆ ತತ್ತಸ್ಸೆ ನಾಣ್ ಬೇಡುಪೊಡೆ ನೀವೆಮ್ಮಯ್ಯನಂ ಬೇಡಿರೇ || ೨೦

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಶಂತನು ಪೊಲಲ್ಕೆ ಮಗುಟ್ಟು ವಂದವರಯ್ಯನಪ್ಪ ದಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ
ಕೂಸಂ ಬೇಡೆ ಪೆರ್ಗಡೆಗಳನಟ್ಟಿದೊಡೆ ಗಾಂಗೇಯಂ ದೊರೆಯ ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ
ಕ್ರಮಕ್ರಮಾರ್ಹನುಮಿದರ್ಗಂತೆನ್ನ ಮಗಳಂ ಕುಡೆವೆಮ್ಮ ಮಗಳ್ಳೆ ಪುಟ್ಟದಾತಂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೊಡೆಯನುಂ
ಪಿರಿಯ ಮಗನುಂ ಕ್ರಮಕ್ರಮನುಮಪ್ಪೊಡೆ ಕುದುವೆಮ್ಮನೆ ತದ್ವತ್ಪಾತಮಂ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂ
ಶಂತನು ಕೇಳು-

ಮ|| ಕ್ರಮಮಂ ವಿಕ್ರಮದಿಂದೆ ತಾಳುವ ಮಗಂ ಗಾಂಗೇಯನಿದರ್ಗಂತೆ ನೋ |
ಡೆ ಮರುಳ್ ಶಂತನು ತನ್ನದೊಂದು ಸವಿಗಂ ಸೋಲಕ್ಕನಿತ್ತುಂ ನಿಜ |
ಕ್ರಮಮಂ ತನ್ನಯ ಬೇಟದಾಕೆಯ ಮಗಂಗೆಂಬೊಂದಪಹ್ಯಾತಿ ಲೋ
ಕಮನಾವರ್ತಿಗೆ ಬಲಿಕ್ಕೊಡೆನ್ನ ಕುಲಮುಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮಯುಂ ಮಾಸದೇ || ೨೧

ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಸತ್ಯವತಿಗೆ ಪುನಃ ಕನ್ಯಾಭಾವವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಪರಾಶರಾಯಪಿಯು ಹೊರಟು
ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ೨೦. ಒಂದು ದಿನ ಬೇಟೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ಶಂತನುವು ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಣ್ಣಾಳ್ಳೆ ಯೋಜನಗಂಧಿಯ ವಾಸನೆಯು
ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾಗಿ (ಅದರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ) ದುಂಬಿಯ ಹಾಗೆ ಸೋತು
ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ದಿವ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ
ಹಾಗೆ ಅವಳ ಕೈಹಿಡಿದು 'ನೀನು ಬಾ ಹೋಗೋಣ' ಎನ್ನಲು ಆ ಕನ್ಯೆಯು
ನಾಚಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಬೇಡುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ಎಂದಳು. ವ|| ಶಂತನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಅವಳ ತಂದೆಯಾದ
ದಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.
ದಾಶರಾಜನು ಭೀಷ್ಮನು ರಾಜನ ಹಿರಿಯಮಗನೂ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆಗೆ
ಅರ್ಹನೂ ಆಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು (ಶಂತನುವಿಗೆ) ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡು
ವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೊಡೆಯನೂ ಹಿರಿಯ ಮಗನೂ
ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾದ ಅರ್ಹನೂ ಆಗುವುದಾದರೆ ಕೊಡುವೆವು ಎಂದನು. ಆ ವೃತ್ತಾಂತ
ವನ್ನು ಶಂತನುವು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ೨೧. ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದನ್ನು
ಧರಿಸುವ (ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ) ಮಗನಾದ ಭೀಷ್ಮನಿರುವಾಗ, ನೋಡಯ್ಯ,
ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ಶಂತನುವು ತನ್ನ ಒಂದು ಭೋಗಕ್ಕೂ ಮೋಹಪರವಶತೆಗೂ ತನ್ನ
ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮೋಹದಾಕೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಎಂಬ
ಒಂದು ಅಪಯುಕ್ತವು ಲೋಕವನ್ನು ಆವರ್ತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬಾಳಿದರೆ ನನ್ನ ಕುಲವೂ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ನಾಣ್ಯಾಪನೆ ಬಗೆದತನು ಪರಿತಾಪಶರೀರನುಮಾಗಿ ಶಂತನು ಕರಂಗೆದ್ದಾಗಿದೆ ತದ್ವೃತ್ತಾಂತಮೆಲ್ಲಮಂ ಗಾಂಗೆಯನಳಿದು-

ಉ || ಎನ್ನಯ ದೂಸಳೆಂ ನೃಪತಿ ಬೇಡಿದುದಂ ಕುಡಲೊಲ್ಲಂದಂಗಜೋ
ತನ್ನ ವಿಮೋಹದಿಂದಲೆದಪಂ ಪತಿ ಸತೊಡೆ ಸತ್ತ ಪಾಪಮೆ |
ನನ್ನರಕಂಗಳೊಳ್ ತಡೆಯದಬ್ಬುಗುಮೇವುದು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೋ
ತನ್ನಯ ತಂದೆಯೆಂದುದನ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮೆನಿಂದೆ ಮಾಡುವೆಂ || ೭೨

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗಾಂಗೆಯಂ ದಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆವಂದಾತನ ಮನದ ತೊಡರ್ಪಂ
ಪಿಂಗ ನುಡಿದು-

ಉ || ನೀಡಿರಡೀವುದೀ ನಿಜ ತನೂಜೆಯನೀ ವಧುಗಾದ ಪುತ್ರರೋಳ್
ಕೂಡುಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊಹಿಯಲೆನ್ನಗಂತದು ಪೆಂಡಿರಿಂಬರೋಳ್ |
ಕೂಡುವನಲ್ಲೆಂದು ಮೊದಲಾಗಿರೆ ನಿಕ್ಕುವಮೆಂದು ರಾಗದಿಂ
ಕೂಡಿದನುಯ್ಯು ಸತ್ಯವತಿಯಂ ಸತಿಯಂ ಪತಿಯೋಳ್ ನದೀಸುತಂ || ೭೩

ವ|| ಅಂತು ಶಂತನುವುಂ ಸತ್ಯವತಿಯುಮನ್ನೋನ್ಮಾಸಕ್ತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೆಲವು
ಕಾಲಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಮವರ ಬೇಟದ ಕಂದಲ್ಲಳಂತೆ ಚಿತ್ತಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳ್
ಪುಟ್ಟ ಮಹಾಪ್ರಚಂದರುಂ ಪ್ರತಾಪಿಗಳುಮಾಗಿ ಬಳೆಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಶಂತನು ಪರಲೋಕ

ಅತಿಶಯವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಮಾಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ||ಎಂದು ತನ್ನ
ಮಾನಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೆ ಯೋಚಿಸಿ ಕಾಮಸಂತಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಶಂತನು ಕರಗಿ ಎದೆಗೆಟ್ಟಿರಲು ಆ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೀಷ್ಮನು ತಿಳಿದು ೭೨. ನನ್ನ
ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜನೂ ನನ್ನ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಶಂತನುವು ಬೇಡಿದುದನ್ನು
ಕೊಡಲಾರದೆ ಕಾಮದಿಂದಂಟಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಪತಿ ಸತ್ತರೆ ಸತ್ತ
ಪಾಪವು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯದೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿನು
ಮಹಾದೂಡ್ಡದು, ಹೋಗಲಿ; ಈ ದಿನವೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು
ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು. ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಭೀಷ್ಮನು ದಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ೭೩.
ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು (ಎನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶಂತನುವಿಗೆ) ಕೊಡಿರಿ.
ಈ ವಧುವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸೇರಲಿ. ಅದರ ಸಂಬಂಧ ನನಗಿಲ್ಲ;
ಈ ದಿನ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಂಗಸು ಎನ್ನುವವರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವವನಲ್ಲ; ಇದು ನಿಶ್ಚಯ
ಎಂದು ಆತ್ಮಸಂತೋಷದಿಂದ ಸತಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯನ್ನು ಕೆರೆದು ತಂದು ಪತಿಯಾದ
ಶಂತನುವಿನಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನು ಕೂಡಿಸಿದನು ವ|| ಹಾಗೆ ಶಂತನುವೂ ಸತ್ಯವತಿಯೂ
ಪರಸ್ಪರಾಸಕ್ತಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲವಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರೇಮದ ಮೊಳಕೆ
ಗಳ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ತಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಮಹಾಪ್ರಚಂಡರೂ
ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗಳೂ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಶಂತನುವು ಪರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು.

ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೊಡೆ ಗಾಂಗೇಯಂ ತದುಚಿತ ಪರಲೋಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ ಮುನ್ನೆ ತನ್ನ
ನುಡಿದ ನುಡಿವಳಿಯೆಂಬ ಪ್ರಾಸಾದಕೃಪಿಪ್ರಾಸಂಗಳ್ಳುನಂತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ
ರಾಜ್ಯಂಗಿಯಸುತ್ತುಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಮೊರ್ವ ಗಂಧರ್ವನೊಳೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದಂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಮಂ ಪೊಣಾರ್ಚೆ
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ಕಳಂಬೇಟ್ಟು ಕಾದಿ ಸತ್ತೊಡೆ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಂ ಗಾಂಗೇಯಂ ಧರಾಭಾರ
ಧುರಂಧರನಂ ಮಾಡಿ-

ಮ|| ಸಕಳ ಕೃತ್ತಿಯ ಮೋಹದಿಂ ನಿಜಭುಜ ಪಾರಂಭದಿಂ ಪೋಗಿ ತಾ
ಗಿ ಕೆಲರ್ ನೊಂದೊಡೆ ಕಾದಿ ರಾಜಸುತರೊಳ್ ತನ್ನಂಕದೊಂದುಗೂಡಾ |
ಯಕದಿಂ ನಾಯಕರಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸುತುಂ ತಾಂ ತಂದನಂದಂಚೆಯಂ
ಬಿಕೆಯಂಬಾಲೆಯರೆಂಬ ಬಾಲೆಯ[ರನೇಂ] ಭೀಷ್ಮ ಯಶೋಭಾಗಿಯೋ ||

೭೪

ವ|| ಅಂತು ತಂದು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಂಗಾ ಮೂರ್ತಕನ್ನೆಯರಂ ಪಾಣಿ
ಗ್ರಹಣಂಗೆಯ್ಯಾಗಲೆಲ್ಲದಿಂ ಪಿರಿಯಾಕೆ ನಿನ್ನನಲ್ಲದೆ ಜೇಷ್ಠರನೊಲ್ಲೆನೆಂದಿದೊಡೆ ಮತ್ತಿನಿರ್ವರಮಂ
ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿ ಗಾಂಗೇಯನಂಚೆಯನಂತಂದಂ-

ಉ|| ಅತ್ತ ಸುರೇಶ್ವರಾವಸಥಮಿತ್ತ ಮಹೀಶಳಮುತ್ತ ಪನ್ನಗೋ
ದಾತ್ತ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಮಹಿದಂತಿರೆ ಪೂಣೈನಗಾಗದಂಗಳೋ |
ತೃಪ್ತಿ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲಲಟಿಗುಂ ಪುರುಷವೃತ್ತಮಾಗಳಚ್ಚೆಯಂ |
ದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂಬ ಮಾತನನಗೇನೆನಲಕ್ಕುಮೊ ಪಂಕಜಾನನೇ ||

೭೫

ಭೀಷ್ಮನು ಅವನಿಗುಚಿತವಾದ ಪರಲೋಕ (ಉತ್ತರ) ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು
ಮೊದಲೇ ನುಡಿದ ಮಾತುಕಟ್ಟೆಂಬ ಅರಮನೆಗೆ ಆಸ್ತಿಭಾರವನ್ನು ಹಾಕುವ ಹಾಗೆ
ಚಿತ್ರಾಂಗದನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ
ಗಂಧರ್ವನೊಡನೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ರಣಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾದಿ ಸತ್ತನು. ಭೀಷ್ಮನು
ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ೭೪.
ಎಲ್ಲ ಕೃತ್ತಿಯರಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಶೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ
(ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆ)ಹೋಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕಾಶಿರಾಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನೋಯುವ
ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಬಾಣದಿಂದ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅಂಬೆ ಅಂಬಿಕೆ ಅಂಬಾಲಿಕೆಯರೆಂಬ ಬಾಲಿಕೆಯರನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಎಂತಹ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಭಾಗಿಯೋ! ವ||
ಹಾಗೆ ತಂದು ಆ ಮೂವರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ
ಮದುವೆಮಾಡುವಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿಯಳಾದವಳು ನಿನ್ನನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರರನ್ನು
ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಳು. ಉಳಿದಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಭೀಷ್ಮನು
ಅಂಬೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೭೫. ಆ ಕಡೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ;
ಈ ಕಡೆ ಭೂಲೋಕ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪಾತಾಳಲೋಕವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನ ನುಡಿಯೊಳವಸರಮಂ ಪಸರಮಂ ಪದಯದೆ
ತನಗೆ ಕಿಟಿಯಂದಂಗಳಂರವಿಟ್ಟು ಸಾಲ್ವಲನೆಂಬರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ನೀನೆನ್ನಂ
ಕೈಕೊಳವೇಬುಮಂದೊಡಾತನಂತಂದಂ-

ಕಂ || ಬಂಡಗದೊಳೆನ್ನನೋಡಿಸಿ
ಕೊಂಡುಯ್ಯಂ ನಿನ್ನನಾ ಸರಿತ್ತುತನಾನುಂ |
ಪೆಂಡತಿಯನಾದನದತೆಂ
ಪೆಂಡಿರ್ ಪೆಂಡಿರೊಳದಂತು ಬೆರಸುವರಬಲೇ ||

೭೬

ವ|| ಎಂದು ಸಾಲ್ವಲಂ ತನ್ನ ಪರಿಭವದೊಳಾದ ಸಿಗ್ಗಂ ಸಾಲ್ವನಮುಂಬುದೊಡೊಡಾತನ
ಮನಮನೊಪಂಬದಿಸಲಾಡದೆ ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಭೀಷ್ಮನನ್ನ ಸ್ವಯಂವರದೊಳ್
ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರಮನೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದೆನ್ನಂ | ಮುದುವೆಯಂ ನಿಲಲೊಲ್ಲ | ದ||
ಕಳೆದೊಡೆನ್ನ ದೆವಸಮುಂ ಜವ್ವಸಮುದುವದೊಳಗೆ ಪೂತ ಪೂವಿನಂತೆ ಕಿಡಲಿಯದಾತನನ್ನೊ
ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಂ ಗೆಯ್ಯಂತು ಮಾದು ಮಾಡಲಾಡದೊಡೆ ಕಿಚ್ಚಂ ದಯಗೆಯ್ಯುದುಂಟೆ ಕಣ್ಣ
ನೀರಂ ತುಂಬೆ-

ಮ|| ನಯಮಂ ನಂಬುವೊಡೆನ್ನ ಪೇಜ್ಜ ಸತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡನಂತಲ್ಲದುಂ
ರ್ಣಯದುಂ ನಟ್ಟುಪೊದನ್ನನುಗ್ಗ ರಣದೊಳ್ ಮೇಣ್ ಮೀಟೆ ಮಾಕೊಂಡನಾ |
ರಯ ಕಡ್ಡಂ ಪೆಜ್ಜಿತಿಲ್ಲ ಶಂತನು ಸುತಂಗೆನ್ನಂ ಕರಂ ನಂಬಿದಂ
ಬೆಲೊಳೆನ್ನಂಟೆವಲಂ ವಿವಾಹವಿಧಿಯಂ ಮಾಲ್ಪಿಂ ಪೆಜ್ಜರ್ ಮಾಲ್ಪರೇ || ೭೭

ತಿಳಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಕಾಮಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲುವುದಾಗದು.
ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲೆ ಕಮಲಮುಖಿ ಮೊದಲು ತಾಯಿ
ಯೆಂದು ಕರೆದು ಆಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದವಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗು
ತ್ತದೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಭೀಷ್ಮನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಂಬೆಯು ಯಾವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ
ವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದೆ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಉಂಗುರವನ್ನು
ತೊಡಿಸಿದ್ದ ಸಾಲ್ವಲನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ
ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನಲು ಆತನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ೭೬. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಭೀಷ್ಮನು
ನನ್ನನ್ನು ಓಡಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅದರಿಂದ ನಾನೂ
ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೆ ಹೆಣ್ಣೆ ಹೆಂಗಸರು ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?
ವ|| ಎಂದು ಸಾಲ್ವಲನು ತನಗೆ ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಹಗುವನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದೆ ಪರಶುರಾಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭೀಷ್ಮನು
ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು
ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಓಡಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಯೌವನವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು
ಹೂವಿನಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಹಾಗೆ ಆತನು ನನ್ನ ಕಿರುನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು;
ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಕಿಚ್ಚನ್ನು
ದಯಪಾಲಿಸು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಂಬೆಯು ಕಣ್ಣ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿದಳು. ೭೭. ಆದಕ್ಕೆ
ಪರಶುರಾಮನು ಭೀಷ್ಮನು ವಿನಯವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ಹೇಳದೆ

ವ|| ಎಂದು ನಾಗಪುರಕ್ಕೆ ವರ್ಷ ಪರಶುರಾಮನ ಬರುವಂ ಗಾಂಗೇಯಂ ಕೇಳಿದಿರ್ಪಂದು ಕನಕ ರಜತ ಪಾತ್ರಂಗಳೊಳರ್ಪ್ಪಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಪೊಡಮುಟ್ಟು-

ಮ|| ಬೆಸನೇನೆಂದೊಡೆ ಪೇಟ್ಟಿನೆನ್ನ ಬೆಸನಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುದೀ ಕನ್ನೆಯಂ
ಪಸುರ್ವಂದರ್ ಪಸೆಯೆಂಬವಂ ಸಮದು ನೀಂ ಕೈಕೊಳ್ ಕೊಳಲ್ವಾಗದಂ |
ಬೆಸಕಂ ಚತ್ತದೊಳುಕ್ಕೊಡೀಗಲಿಪರಮ್ಭಾತಾರ್ಯರೆಂದೋವದೇ
ವೆಸಸಂ ಮೂಗದೆ ಕೈದುಗೊಳಿರಡಕ್ಕೊಳ್ ಮುಚ್ಚಿತ್ತನೇನೆಂದಪಯ್ ॥ ೭೮

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಪರಶುರಾಮನ ನುಡಿಯಂ ಗಾಂಗೇಯಂ ಕೇಳಿಗೆ ನೀರಶ್ರೀಯುಂ
ಕೇಶಿಶ್ರೀಯುಮಲ್ಲದುವೆದ ಪಂಡಿರ್ ಮೊಳೆಯಲ್ಲ ನೀವಿದನೇಕಾಗಪಂಗೆಯ್ದರೆಂದೊಡಂಕು
ಮೆಮ್ಮೊಳ್ ಕಾದಲ್ಲೇಬ್ಬುದಂದು-

ಮ|| ಕೆಳದಳಂದುಗ್ಗ ರಣಾಗ್ರಹ ಪೂಯದಿಂದಾಗಳ್ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಂ
ಕಳವೇಚ್ಚಿರ್ಪರುಬ್ಬೊಂದ್ರ ವಾರುಗದ ವಾಯವ್ಯಾದಿ ದಿಷ್ಟಾಸ್ತ ಸಂ |
ಕುಳದಿಂದೊರ್ವರನೊರ್ವರೆಟ್ಟು ನಿಜಜೀತಾಂಘ್ರೀಪದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮನು
ಚ್ಚಿಳಪನ್ನಂ ಪಿರಿದೊಂದು ಸಂಕಟಮನೀ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಳ್ ಮಾಡಿದರ್ ॥ ೭೯

ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಅವಿನಯವನ್ನೇ (ದುರ್ನೀತಿಯನ್ನೇ) ನಂಬುವುದಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಂಬಿದ ಅಂಬೆಗೆ ನನ್ನ ಬಾಣದಿಂದಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಅಂಬೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು - ಇವೆರಡಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರ ಭಾವ) ವ|| ಎಂದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪರಶುರಾಮನ ಆಗಮನವನ್ನು ಭೀಷ್ಮನು ಕೇಳಿ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ೭೮. ಅಪ್ಪಣೆಯೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಶುರಾಮನು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹಸುರುವಾಣ ಚಪ್ಪರ ಮತ್ತು ಹಸೆಮಣೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಈ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಕಾರ್ಯ (ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದಾದರೆ ಈಗಲೇ ಇವರು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡದೆ ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಣೆ ಮಾಡು. ಎರಡರಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ? ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪರಶುರಾಮನ ಮಾತನ್ನು ಭೀಷ್ಮನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿಯರಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ, ಹೇಗೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಎಂದನು. ೭೯. ಇಬ್ಬರೂ ರೇಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಐಂದ್ರಾಸ್ತ ವಾರುಣಾಸ್ತ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಮಲಾಸನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ

ಶಿಖರಿಣಿ || ಆತಕ್ಕೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಭುಜಬಲಮಾಸಾನ್ಯಮಧಿಕಂ

ಪ್ರತಾಪಂ ಪ್ರೋಗೀತಂಗೆಣೆಯ ದಿವಿಜರ್ ವಾಯುಪಥದೊಳ್ |

ಶಿಶುಮಂಗಳ್ ಪ್ರೊಂಕಂಗಿಡಿಸೆ ಸುಗಿದಂ ಭಾರ್ಗವನಿಂದಂ

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಗಾಂಗೆಯೊಂದಿರದಿರ್ದಿಲ್ಲನ್ನರೊಳರೇ ||

೮೦

ವ|| ಅಂತು ಗಾಂಗೆಯನೊಳ್ ಪರಶುರಾಮಂ ಕಾದಿ ಬಸವಬೆಂದುಸಿರಲಪ್ಪನ್ನಮಾಜದೆ
ಮೂರ್ಛಪ್ರೋಗಿದನಂ ಕಂಡಂ ಬೆಯಂಬ ದಂಚುರುಂ ಬೆ ನಿನಗೆ ವರ್ಧಾಪ್ತಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವೆನಕ್ಕೆಂದು
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದಮಗ್ನಿಶರೀರೆಯಾಗಿ ದ್ರುಪದನ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಪುಟ್ಟ
ಕಾರಣಾಂತರದೊಳ್ ಶಿಖಂಡಿಯಾಗಿದರ್ಲಿತ್ತ ಭೀಷ್ಮರ ಬೆಂಬಲದೊಳ್ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು
ಮಹಾರ್ಯವೀರ್ಯನುಮಾಗಿ ಕೆಂವು ಕಾಲಂ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ತಾಳಿ ರಾಜಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪರೀರಣಾತ್ಮಜ
ವಿಗತಜೀವಿಯಾಗಿ ಪರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಾದೊಡೆ ಗಾಂಗೆಯನುಂ ಸತ್ಯವತಿಯುಮತ್ಯಂತ ಶೋಕಾನಲ
ದಹ್ಯಮಾನ ಮಾನಸರ್ಕಳಾಗಿ ಆತಂಗೆ ಪರಲೋಕಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಂ
ನಪ್ಪರಾಜಿಮಾದುರ್ದರ್ ಮಮ್ಬಲಮಜುಗಿ ಯೋಜನಗಂಧಿ ಸಿಂಹಪುತ್ರನಂತೆಂದರ್ -

ಮ|| ಮಗನೆಂಬಂತು ಧರಿತ್ರಿ ನಿನ್ನನುಜರಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮುಂ ಪೂಣ್ಣ ನ

ನ್ನಿಗೆ ಬನ್ನಂ ಬರಲೀಯದಾರ್ತಸಗಿದೀ ವಿಷ್ಣುತಿಯುಂ ಕೀರ್ತಿಯುಂ |

ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲೆ ನಮ್ಮ ಕುಲದೊಳ್ ಮಕ್ಕಳೆತ್ತರ್ ನೀನೇ ಜ

ಟ್ಟುಗನ್ನೆ ಮುನ್ನಿನೊರಟುವೇಡೆ ಮಗನೇ ಕೈಕೊಳ್ ಧರಾಭಾರಮಂ || ೮೧

ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿದಾದ
ಸಂಕಟವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದರು. ೮೦. ಇವನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೀರಿದುದು;
ಬಾಹುಬಲವು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು; ಶೌರ್ಯವು ಅತಿಶಯವಾದುದು; ಹೋಗೋ!
ಈತನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಸಮಾನವೇ! ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ನಿರ್ವೀರ್ಯಮಾಡಲು ಪರಶುರಾಮನೂ ಹೆದರಿದನು. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿರುವ
ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ವ|| ಹಾಗೆ
ಗಾಂಗೆಯನಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನು ಕಾದಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದೆ
ಮೂರ್ಛಹೋಗಿದ್ದವನನ್ನು ಕಂಡು ಅಂಬೆಯೆಂಬ ಗಯ್ಯಾಳಿ ನಿನ್ನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ, ಆಗಲಿ ಎಂದು ಕೋಪದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ದ್ರುಪದನ
ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಶಿಖಂಡಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಈ
ಕಡೆ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಭೀಷ್ಮರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಕೆಲವು ಕಾಲ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕ್ಷಯರೋಗದಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟವನು,
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸತ್ತನು. ಭೀಷ್ಮನೂ ಸತ್ಯವತಿಯೂ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ
ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಪರಲೋಕಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜನೇ ಇಲ್ಲದಂತಾದುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು
ಯೋಜನಗಂಧಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದಳು : ೮೧. ಮಗನೆಂದರೆ
ನೀನೆ ಮಗ ಎಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಶ್ಲಾಘಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ

ವ|| ಎಂದು ನಿನ್ನನಾನಿಸಿತಂ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದನೆಂದ ಸತ್ಯವತಿಗವರಾ
ಪಗಾನಂದನನಂತೆಂದಂ

ಕಂ || ಕಿಡುಗುಮೆ ರಾಜ್ಯಂ ರಾಜ್ಯದ
ತೊಡರ್ಪದೇವಾಲ್ಮಿ ಬಾಲ್ಮಿ ನನ್ನಿಯ ನುಡಿಯಂ |
ಕಿಡೆ ನೆಗಲ್ ನಾನುಮೆರಡಂ
ನುಡಿದೊಡೆ ಪರಿ ಹರ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭರ್ ನಗರೇ || ೮೨

ಚಂ || ಹಿಮಕರನಾತ್ಮತರುಚಿಯಂ ದಿನನಾಯಕನುಷ್ಕದೀಧಿತಿ .
ಕೃಮಮನಗಾಧ ವಾರಿಧಿಯ ಗುಣನಿಲಾವಧು ತನ್ನ ತಿಣ್ಣನು |
ತಮ ಕುಲಶೈಲಮುನ್ನತಿಯನೇಳಿದವಾಗಿ ಬಿಸುಬ್ಬೊಡಂ ಬಿಸು
ಬ್ಬಮ ಬಿಸುಡಂ ಮದೀಯ ಪುರುಷವೃತಮೊಂದುಮನೀಗಲಂಬಕೇ || ೮೩

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ನುಡಿದ ಪುತಿಚ್ಚೆಯನೇಗೆಯ್ತು ತಪ್ಪಿದನಿಲ್ಲ-

ಕಂ || ರಂಗತರಂತ ಪಾರ್ಥಿ ಚ
ಯಂಗಳ್ ತಂತಮ್ಮ ಮೇರೆಯಂ ದಾಂಬುಪೊಡಂ |
ಗಾಂಗೆಯನುಂ ಪುತಿಚ್ಚಾ
ಗಾಂಗೆಯನುಮೊರ್ದು ನುಡಿದುದಂ ತಪ್ಪುವರೇ || ೮೪

ಮೊದಲು ಪುತಿಚ್ಚೆ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗಬರದ ಹಾಗೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಮಾಡಿದ
ನಿನ್ನ ಹ್ಯಾತಿಯೂ ಯಶಸ್ಸೂ ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತಲ್ಲವೇ! ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ಬೇರೆ
ಮಕ್ಕಳೇತಕ್ಕೆ? ನೀನೇ ಶೂರನಾಗಿದ್ದೀಯೇ, ಹಿಂದಿನ ಒರಟುತನ ಬೇಡ. ಮಗನೇ
ನೀನೇ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊ, ವ|| ಎಂದು ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದ ಸತ್ಯವತಿಗೆ
ದೇವಗಂಗಳಾದಿಯ ಮಗನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆಂದನು-೮೨. ರಾಜ್ಯವು ಕೆಡತಕ್ಕುದೇ
(ಅಶಾಶ್ವತವಾದುದರಿಂದ) ರಾಜ್ಯದ ತೊಡಕು ನನಗೇಕೆ? ನನ್ನ ಬದುಕು ಸತ್ಯಪುತಿಚ್ಚೆಗೆ
ವಿರೋಧವಾಗುವಂತೆ ನಡೆದರೆ (ನಾನೂ ಎರಡು ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೆ) ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರರು ನಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೮೩. ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಶೀತಕಿರಣವನ್ನೂ
ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಬಿಸುಗದಿರ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಳವಾದ ಸಮುದ್ರವು
ತನ್ನ (ಗಾಂಭೀರ್ಯ) ಆಳವನ್ನೂ ಈ ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ತಮ್ಮ ಧೈನ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ವದವಾಗುವಂತೆ ಬಿಸುಟರೂ ಬಿಸಾಡಲಿ.
ಎಲೆ ತಾಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಪುರುಷ (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ) ವೃತವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ೮೪. ಚಂಚಲವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಗಳನ್ನಿಲ್ಲ ಸಮುದ್ರದ
ಸಮೂಹಗಳು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿದರೂ ಭೀಷ್ಮನೂ ಪುತಿಚ್ಚಾಣಂಗೆಯನೆಂಬ
ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ತಾವೂ ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ತಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ?

೨೦|| ಅಂತಃಕಲಿತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾದ ಗಾಂಗೇಯನನೇಗೆಯ್ಯದೊಡಂಬಡಿಸಲಾಜದ ಸತ್ಯವತಿ ತಾನುಮಾತನುಮಾಳೋಚಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿತಮಂತ್ರರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನಂ ನೆನೆದು ಬರಿಸಿದೊಡೆ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನೇಗೆಯ್ಯದೇನಂ ತೀರ್ತುಪುದೆಂದೊಡೆ ಸತ್ಯವತಿಯಂತೆಂದಳು ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮರಿಂ ತಗುಳ್ಳವನಚ್ಚಿನ್ನಮಾಗಿ ಬಂದ ಸೋಮವಂಶಮಿಗಳೆಮ್ಮ ಕುಲಸಂತತಿ ಗಮಾರುಮಿಲ್ಲದೆವಳೆದು ಕಿಮವಂತಾಗಿದುರ್ದದು ಕಾರಣದಿಂ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಂಬಿಕೆಗಮಂಬಾಲೆಗಂ ಪುತ್ರರಪ್ಪಂತು ವರಪ್ರಸಾದವುಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯದೆನೆ ಅಂತಗೆಯ್ಯನೆಂದು-

ಚಂ || ತಿದಶ ನರಾಸುರೋರಗ ಗಣ ಪ್ರಭು ನಿಶ್ಚಿತ ತತ್ವಯೋಗಿ ಯೋ |
ಗದ ಬಲಮುಗ್ಧೆ ಪೊಗ್ಧೆ ನಿಲೆ ಪುತ್ರ ವರಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ತನ್ನ ಕ |
ಬೃದಿರೊಳೆ ನಿಂದಳಂ ನಯದೆ ನೋಡೆ ಮುನೀಂದ್ರನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಮಂ
ತದೊಳೆ ಪೊದಬ್ಬುದಾ ಸತಿಯರಿದರೊಳಂ ನವಗರ್ಭವಿಭ್ರಮಂ || ೮೫

೨೧|| ಅಂತು ದಿವ್ಯಸಂಯೋಗದೊಳಿರ್ಪರುಂ ಗರ್ಭಮಂ ತಾಳ್ದು ಮತ್ತೊರ್ವ ಮಗನಂ ವರಮಂ ಬೇಡೆಂಬಿಕೆಗೆ ಪೇಚೊಡಾಕೆಯುಂ ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲಲಿಸಿ ತನ್ನ ಸೂಲಾಯೆಯಂ ತನ್ನಪೊಲೆ ಕಯ್ಯೆಯ್ತು ಬರವಂ ಬೇಡಲಬ್ಬದೊಡಾಕೆಗೆ ವರದನಾಗಿ

೨೨|| ಹಾಗೆ ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಗಾಂಗೇಯನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದೆ ಸತ್ಯವತಿಯು ತಾನೂ ಆತನೂ ಆಲೋಚಿಸಿ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ನೆನೆದು ಬರಿಸಲಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಏನನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲು ಸತ್ಯವತಿಯು ಹೀಗೆಂದಳು - ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದ ನಮ್ಮ ಸೋಮವಂಶವು ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಂತತಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯೆ ಹರಿದುಹೋಗಿ ನಾಶವಾಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಕೆಗೂ ಅಂಬಾಲಿಕೆಗೂ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಹಾಗೆ ವರಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು ಎಂದಳು. ವ್ಯಾಸನು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿದನು. ೮೫. ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರು ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು (ಪಾತಾಳಲೋಕದ) ಸರ್ಪಗಳು ಮೊದಲಾದವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಪ್ರಭುವೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೂ ಯೋಗಿಯೂ ಆದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಬೇಡುವವರಾಗಿ ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರುವವರನ್ನು ನಯದಿಂದ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಮಂತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೂ ನವೀನವಾದ ಗರ್ಭಸೌಂದರ್ಯವು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. (ಇಬ್ಬರೂ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು) ೨|| ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ (ಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನ) ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದು ಅಂಬಿಕೆಗೆ ಹೇಳಲು ಅವಳು ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ತನ್ನ ದಾಸಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲಂಕರಿಸಿ

೯೬ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರಂ ಸತ್ಯವತಿಗಂ ಭೀಷ್ಮಗಮಿತೆಂದನೆನ್ನ ವರಪ್ರಸಾದ ಕಾಲದೊಳೆನ್ನಂ ಕಂಡಂದಿಕೆ
ಕಣ್ಣಂ ಮುಚ್ಚಿದಳಪ್ಪದಪಿಂದಾಕೆಗೆ ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆಂಬ ಮಗನತ್ಯಂತ ಸುಂದರಾಂಗನಾಗಿಯುಂ
ಜಾತ್ಯಂಧನಕ್ಕುಮೆಂಬಾಲೆ ಮದ್ರೂಪಮಂ ಕಂಡು ಮೊಗಮಂ ಪಾಂಡುರಂ ಮಾಡಿ
ದಳಪ್ಪದಪಿಂದಾಕೆಗೆ ಪಾಂಡುರೋಗಸಂಗತನುಮನೇಕ ಭದ್ರಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತನುಮತ್ಯಂತ
ಪ್ರತಾಪನುಮಾಗಿ ಪಾಂಡುರಾಜನೆಂಬ ಮಗನಕ್ಕುಮೆಂಬಿಕೆಯ ಸೂಜಾಯೆಯುಪ್ಪಾಕೆ ದರಹಸಿತ
ವದನಾರವಿಂದೆಯಾಗಿ ಬರವಂ ಕೈಕೊಂದಳಪ್ಪದಪಿಂದಾಕೆಯ ಮಗಂ ವಿದುರನೆಂಬ
ನನಂಗಾಕಾರನುಮಾಚಾರವಂತನುಂ ಬುದ್ಧಿವಂತನುಮಕ್ಕುಮೆಂದು ಪೇಟ್ಟು ಮುನಿಪ್ರೇಮಂ
ಪೋದನಿತ್ತಂ-

ಪೃಷ್ಠಿ || ಪರಂಬಡೆದ ಸಂತಸಂ ಮನದೊಳಾಗದೊಂದುತ್ತರೋ
ತರಂ ಬಳೆವ ಮಾಲೆಯಿಂ ಬಳೆವ ಗರ್ಭಮಂ ತಾಲ್ವಿಯಾ |
ದರಂ ಬೆರಸು ಪೆತ್ತರಂದು ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಷ್ಣಾತ್ ಪಾಂ
ಪುರಾಜ ವಿದುರಕಳಂ ಕೊಡೆ ಮೂವರು ಮೂವರಂ ||

೯೬

ಕಂ || ಆ ವಿವಿಧ ಲಕ್ಷಣಗಳೊ |
ಳಾವರಿಸಿದ ಕುಲದ ಬಲದ ಚಲದಳವಿಗಳೊಳ್ |
ಮೂವರುಮನಾದಿ ಪುರುಷರ್
ಮೂವರುಮನಲದ್ಧದತ್ತ ಮತ್ತೇನೆಂಬರ್ ||

೯೭

ವರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಲು (ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು) ಅವಳಿಗೂ
ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಯವತಿ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ನನ್ನ ವರಪ್ರಸಾದಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಬಿಕೆಯು ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಳಾದುದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆಂಬ
ಮಗನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುಗುರುಡನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.
ಅಂಬಿಯು ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮುಖವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದರಿಂದ
ಆಕೆಯ ಮಗನು ಪಾಂಡುರೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಅನೇಕ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ
ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ (ಕೂಡಿದವನೂ) ಅತ್ಯಂತ ಶೌರ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿ
ಪಾಂಡುರಾಜನೆಂಬ ಮಗನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂಬಿಕೆಯ ದಾದಿಯಾದವಳು ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಮಗನಾದ ವಿದುರನು
ಮನ್ಮಥಾಕಾರವುಳ್ಳವನೂ ಆಚಾರವಂತನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ೯೬. ಆ ಮೂವರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ
ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂತೋಷವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ
ಮೂವರೂ ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿಷ್ಣಾತ್ನಾದ ಪಾಂಡುರಾಜ, ವಿದುರ ಎಂಬ ಮೂವರನ್ನು
ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಂದು ಪಡೆದರು. ೯೭. ಆ ಬಗೆಬಗೆಯ ರಾಜಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ವಂತದ, ಶೌರ್ಯದ, ಧಲದ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೂವರನ್ನೂ ಆದಿಪುರುಷರೂ
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಶಿವರೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು.

ವ|| ಅಂತರ್ವರ್ಗ ಚಾತಕರ್ಮ ನಾಮಕರಣಾನ್ವಪ್ರಾಶನ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿ
ಷೋಡಶಕ್ರಿಯೆಗಳು ಗಾಂಗೇಯಂ ತಾಂ ಮುಂತಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಳಿತಿ ಪರಿಣತರಂ
ಮಾಡಿ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಲೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರರಾಜ ಸೌಬಲನ ಮಗಳನ್ನ
ಗಾಂಧಾರಿಯಂ ಶಕುನಿಯೊಡವುಟ್ಟಿದಳಂ ತಂದುಕೊಟ್ಟು-

ಕಂ || ಮತ್ತಿತ್ತ ನೆಗಚ್ಚಿಯ ಪುರು
ಷೋತ್ತಮನ ಪಿತಾಮಹಂಗೆ ಶೂರಂಗೆ ಮಗಳ್ |
ಮತ್ಸರಜಗಮನೆ ಯದುವಂ
ಶೋತಮೆಯನೆ ಕುಂತಿ ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮನೆಯೊಳ್ || ೮೮

ಬಳಿಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾ
ನಳಿನಾಸೆಯ ಗೆಯ್ದೊಂದು ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮನಂ |
ಗೊಳೆ ಕೊಟ್ಟಂ ದುರ್ವಾಸಂ
ಎಳಸಿತ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ದಯೆಯಿಂದಂ || ೮೯

ವ|| ಅಂತು ಕೊಟ್ಟಯ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನಾಹ್ವಾನಂಗೆಯ್ತು ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಬಂದ
ಪೋಲ್ತೆಯ ಮಕ್ಕಳಂ ಪಡೆವೆಯೆಂದು ಬೆಸಸಿದೊಡೊಂದು ದಿವಸಂ ಕೊಂತಿ-

ಕಂ || ಪುಚ್ಚವಣಂ ನೋಡುವೆನೆ
ನ್ನಿಚ್ಚೆಯೊಳೀ ಮುನಿಯ ವರದ ಮಹಿಮೆಯನನುತಂ ||
ದುಚ್ಚಸ್ತನಿ ಗಂಗೆಗೆ ಶಪ್ಪ
ರೋಚ್ಚಳಿತ ತರತ್ತರಂಗೊರ್ವಳೆ ಬಂದಳ್ || ೯೦

ಅಂದರೆ ಆ ಮೂವರನ್ನೂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ವ|| ಹಾಗೆ ಅವರಿಗೆ
ಚಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನವೇ ಮೊದಲಾದ
ಹದಿನಾರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಭೀಷ್ಮನು ತಾನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಾಡಿ
ಅವರನ್ನು ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರರಾಜನಾದ ಸೌಬಲನ ಮಗಳೂ ಶಕುನಿಯ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳೂ ಆದ ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ೮೮-೮೯. ಈ
ಕಡೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಾತನಾದ ಶೂರನೆಂಬ ಯದುವಂಶದ ರಾಜನಿಗೆ
ಮದಗಜಗಮನೆಯೂ ಯದುವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠಳೂ ಆದ ಕುಂತಿಯೆಂಬ ಮಗಳು
ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಕುಂತಿಯು
ಮಾಡಿದ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿದ ದುರ್ವಾಸನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಅಯ್ದು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಈ
ಅಯ್ದುಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಕರೆದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹೋಲಿಕೆಯ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಕುಂತಿಯು
೯೦. ಈ ಋಷಿಯು ಕೊಟ್ಟ ವರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ
ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮೀನುಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂಚಲವಾದ

ಬಂದು ಸುರನದಿಯ ನೀರೊಳ್
ಮಿಂದಿನನಂ ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ದೊರೆಯನೆ ಮಗನ |
ಕೊಂದಾಹ್ವಾನಂಗೆಯ್ಯಲೊ
ಡಂ ದಲ್ ಧರಗಿಜೆದನಂದು ದಶಕತಕರಣಂ || ೯೦

ವ|| ಅನು ನಭೋಭಾಗದಿಂ ಭೂಮಿಭಾಗಕ್ಕಿಟೆದು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂದರವಿಂದ
ಬಾಂಧವನಂ ನೋಡಿ ನೋಡಿ-

ಕಂ || ಕೊದಗೂಗುತನದ ಭಯದಿಂ
ನಡುಗುವ ಕನ್ನೆಯ ಚಿಮರ ನೀರ್ಗಳ ಪೊಸಲೊ |
ಬುದ್ಧಿಯಲೊಡಗೂಡೆ ಗಂಗೆಯ
ಮಡು ಕರೆಗನ್ನಿದುದು ನಾಣ ಪೆಂಪೇಂ ಪಿರಿದೋ || ೯೧

ವ|| ಆಗಲಾದಿತ್ಯನಾಯ ಮನದ ಶಂಕೆಯುಮಂ ನಡುಗುವ ಮೆಯ್ಯ ನಡುಕಮುಮಂ
ಕಡನುಡಿದಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ || ಬರಿಸಿದ ಕಾರಣಮಾಪ್ತದೊ
ತರುಣೆ ಮುನೀಶ್ವರನ ಮಂತ್ರಮೇ ದೊರೆಯಂದಾಂ ||
ಮರುಳಿಯೆಗೆಯುತೆದುಮಜೆಯದೆ
ಬರಿಸಿದನಿನ್ನೇಟೆಮಂದೊಡಾಗದು ಪೋಗಲ್ || ೯೨
ಮುಂ ಬೀಡಿದ ವರಮಂ ಕುಡ
ದಂಬುಜಮುಖ ಪುತನನ್ನ ದೊರೆಯಂ ನಿನಗ ||
ಕೊಂಬುದುಮೊದವಿದ ಗರ್ಭದೊ
ಳಂಬುಜಮಿತ್ರನೆ ಪೋಲ್ತ ಮಗನೊಗೆತಂದಂ || ೯೩

ಅಲೆಗಳನ್ನಳ್ಳ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಉನ್ನತಸ್ಥನಿಯಾದ ಅವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಬಂದಳು.
೯೦. ಬಂದು ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ
ಸಮನಾದ ಮಗನಾಗಲಿ ಎಂದು ಕರೆದಾಗಲೇ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದನು.
೯೧. ತಾನು ಇನ್ನೂ ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವ ಆ ಕನ್ಯೆಯ
ಬೆವರಿನ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಹವು ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಒಟ್ಟುಗೂಡಲು ಗಂಗಾನದಿಯ
ಮಡುವೂ ದಡವನ್ನು ಮೀರಿ ಹರಿಯಿತು. ಆಕೆಯ ನಾಚಿಕೆಯ ಆಧಿಕ್ಯವು ಎಷ್ಟು
ಹಿರಿದೋ! ವ|| ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹವೂ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ
ಶರೀರದ ನಡುಕವೂ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ (ನಯದಿಂದ) ಮಾತನಾಡಿ ೯೨-೯೪.
ಎಲೆ ತರುಣೆ ನನ್ನನ್ನು ಬರಿಸಿದ ಕಾರಣವೇನು (ಎಂದು ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು
ಕುಂತಿಯು) ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರವು ಎಂಥಾದ್ದು ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು
(ಬರಿಸಿದನು) ನಾನು ಅರಿಯದವಳೂ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡವಳೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ತಿಳಿದೂ
ತಿಳಿಯದೆ ಬರಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನು ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಎಂದಳು. (ಸೂರ್ಯನು) ಎಲೆ
ಕಮಲಮುಖಿಯೇ ನೀನು ಮೊದಲು ಬೇಡಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ನಾನು

ಒದವುಟ್ಟಿದ ಮಣಿಕುಂಡಲ
ಮೊದವುಟ್ಟಿದ ಸಹಜಕವಚಮಮದೀರೆ ತನ್ನೊಳ್ |
ತೊಡದಿರೆಯುಂ ಬಂದಾಕೆಯ
ನಡುಕಮನೊಡರಿಸಿದನಾಗಳಾ ಬಾಲಿಕೆಯಾ ||

೯೫

ವ|| ಅಂತು ನದನದನದಾಗಿ ಜಲದೇವತೆಗಳಪ್ಪೊಡಂ ಮನಂಗಾಣ್ತೊಂದು ನಿಧಾನಮು
ನೀಡಾಡುವಂತೆ ಕೂಸಂ ಗಂಗೆಯೊಳೀಡಾಡಿ ಬಂದಳಿತ್ತ ಗಂಗಾದೇವಿಯುಮಾ ಕೂಸಂ
ಮುಬುಗಲೀಯದೆ ತನ್ನ ತರೆಗಳೆಂಬ ನಳಿತೋಳ್ಳನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತಟ್ಟಿಸಿ ತರೆ ಗಂಗಾತೀರ
ದೊಳಿಹ್ ಸೂತನೆಂಬಂ ಕಂಡು-

ಉ|| ಬಾಳದಿನೇಶಬಿಂಬದ ನೆಲಲ್ ಜಲದೊಳ್ ನೆಲಿಸಿತ್ತೊ ಮೇಣ್ ಭಣೇಂ
ದಾಳಯದಿಂದಮುಚ್ಚಿದ ಫಣಾಮಣಿ ಮಂಗಳರಶ್ಮಿಯೋ ಕರಂ |
ಮೇಳಿಸಿದಪ್ಪುದನ್ನೆದೆಯನೊಂದು ಬೊದಿಲ್ಲನೆ ಪಾಯ್ತು ನೀರೊಳಾ
ಬಾಳನನಾದಮಾದರದೆ ಕೊಂಡೊಸೆದಂ ನಿಧಿಗಂಡನಂತಪೋಲ್ || ೯೬

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಮನಂಗೊಂಡೆತ್ತಿಕೊಂಚು ಮನೆಗೆ ತಂದು ರಾಧೆಯೆಂಬ ತನ್ನ
ನಲ್ಲಳ ಸೋಂಕಲೊಳ್ ಕೂಸನಿಟ್ಟೊಡಾಕೆ ರಾಗಿಸಿ ಸುತನ ಸೂತಕಮಂ ಕೊಂಡಾಡೆ-

ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಸಮಾನನಾದ ಮಗನಾಗಲಿ ಎಂದನು. ಆಗ
ಉಂಟಾದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಮಲಸಖಿನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಹೋಲುವ ಮಗನು
ಹುಟ್ಟಿದನು. ೯೫. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಣಿಕುಂಡಲಗಳೂ (ರತ್ನಖಚಿತವಾದ
ಕಿವಿಯಾಭರಣ) ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಚವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
ಅಮರಿಕೊಂಡಿರಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಮಗನು ಆಗ ಆ ಬಾಲಿಕೆಗೆ ನಡುಕವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡುಗಿ ಜಲದೇವತೆಗಳಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತನ್ನ ನಿಧಿಯನ್ನೇ (ಐಶ್ವರ್ಯ) ಬಿಸಾಡುವಂತೆ ಕೂಸನ್ನು
ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಂದಳು. ಈ ಕಡೆ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕೆ
ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ತನ್ನ ಅಲೆಗಳೆಂಬ ಸುಂದರವಾದ ತೋಳುಗಳಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ
ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತರಲು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂತನೆಂಬುವನು ಕಂಡು ೯೬. ಬಾಲ
ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ನೆರಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ನಾಗಲೋಕ ದಿಂದ
ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೆಡೆವಣೆಗಳ ಮಂಗಳಕಿರಣಗಳೋ! ಇದು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೊದಿಲ್ ಎಂದು
ಶಬ್ದವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಧಟ್ಟನೆ ಹಾರಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಂಡು ನಿಧಿಯನ್ನು
ಕಂಡವನಂತೆ ವ|| ಉತ್ಸಾಹದಿಂದೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ತಂದು ರಾಧೆಯೆಂಬ ತನ್ನ
ಪ್ರಿಯಳ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಸನ್ನು ಇಡಲಾಗಿ ಆಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದ

ಕಂ || ಅಗುಬ್ಬರಲಾ ಕುಚಿಯೋಳ್ ತೋ
 ಬ್ಬಗೆ ನಿಧಿಗಂಡಂತೆ ವಸುಧೆಗಸದಳಮಾಯ್ತು |
 ಮಗನಂದಮೆಂದು ಲೋಗರ್
 ಬಗೆದಿರೆ ವಸುಷೇಣನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯ್ತಾಗಳ್ ||

೯೭

ಅಂತು ವಸುಷೇಣನಾ ಲೋ
 ಕಾಂತಂಬರಮಳವಿ ಬಳೆಯೆ ಬಳವೆಸಕಮದೋ ||
 ರಂತೆ ಜನಗಳ ಕರ್ಣೋ
 ಪಾಂತದೊಳೊಗೆದೆಯೆ ಕರ್ಣನೆಂಬನುಮಾದಂ ||

೯೮

ವ|| ಅಗಿಯಾತಂ ಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯೊಳತಿಪರಿಣತನಾಗಿ ನವಯೌವನಾರಂಭದೋ-

ಚಂ || ಪೊಡೆದುದು ಬಲ್ಲ ಜೀವೊಡೆಯೆ ಮಿಾಜುವ ವೈರಿ ನರೇಂದ್ರರಂ ಸಿಡಿ
 ಲ್ಲೊಡೆದವೊಲಟ್ಟ ಮುಟ್ಟ ಕಡಿವಿಕ್ಕಿದುದಾದೆದರಂ ನಿರಂತರಂ |
 ಕಡಿಕಡಿವಿತ್ತ ಪೊನ್ನ ಬುಧ ಮಾಗಧ ವಂದಿಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋ
 ಡೆದರದೆ ಬೇಡಿದೋಡಿಮಿದು ಚಾಗದ ಬೀರದ ಮಾತು ಕರ್ಣನಾ || ೯೯

ವ|| ಅಂತು ಭುವನಭವನಕ್ಕಲ್ಲ ನೆಗಲ್ಲ ಕರ್ಣನ ಪೊಗಲ್ಗೊ ನೆಗಲ್ಗಿಯುಮುನೀಂದಂ
 ಕೇಳು ಮುಂದೆ ತನ್ನಂಶದೋ ಪುಟ್ಟುವರ್ಜುನಂಗಮಾತಂಗಂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಮುಂಟೆಂಬುದಂ
 ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಮೆಳೆದುಂ ತಲ್ಲದೀತನನಾತಂ ಗೆಲಲ್ ಬಾರದೆಂದು-

ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಳು. ೯೭. ತೋಡುತ್ತಿರುವ ಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಿ
 ದೊರೆತಂತಾಯಿತು ಈ ಮಗುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂದು ಜನರಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು
 ಆ ಮಗುವಿಗೆ ವಸುಷೇಣನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು-೯೮. ಹಾಗೆಯೇ ವಸುಷೇಣನ
 ಪರಾಕ್ರಮವು ಲೋಕದ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯಲು ಆ ಬೆಳೆದ ರೀತಿ
 ಒಂದೇಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜನಗಳ ಕರ್ಣ(ಕಿವಿ)ಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತಿರಲು (ಕೊಸು)
 ಕರ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೂ ಆದನು. ವ|| ಶಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ
 ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವನಿಗೆ ಯವನೋದಯವೂ ಆಯಿತು. ೯೯. ಅವನ
 ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರವೇ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಸಿತು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ದಾನ
 ಮಾಡಿದ ಅವನ ಚಿನ್ನದ ರಾಶಿಯೇ - ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ವಂದಿಮಾಗಧರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟ
 ದಾನವೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಿಡಿಲುಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಅಟ್ಟಮೆಟ್ಟಿ ಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕಿತು.
 ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಅವನ ತ್ಯಾಗದ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯದ ಮೇಲೆ
 ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಣನ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನೂ
 ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನು ಕೇಳಿ ಮುಂದೆ ತನ್ನಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ
 ಈತನಿಗೂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದು

ಕಂ || ಬೇಡಿದೊಡೆ ಬಲದ ಬರಿಯುಮು
ನೀಡಾಡುಗುಮುಗಿದು ಕರ್ಣನೆಂದಾಗಲೆ ಕೈ |
ಗೂಡಿದ ಪಟುವಾಕ್ಯತಿಯೊಳೆ
ಬೇಡಿದನಾ ಸಹಜಕವಚಮಂ ಕುಂಡಲವನ್ನೂ || ೧೦೦

ಬೇಡಿದುದನರಿದುಕೊಳ್ಳನೆ
ಬೇಡಿದುದಂ ಮುಟ್ಟಲಾಗದನಗೆನೆ ನೆಗಟ್ಟು |
ಲಾಡದೆ ಕೊಳ್ಳಂದರಿದೀ
ದಾಡಿದನಂದಂಗೆ ಕವಚಮಂ ರಾಧೇಯಂ || ೧೦೧

ಎಂದು ಪೋಗಂದನೆ ಮಾ
ಕಂದನೆ ಪೊತೊಂದನೀವನೆಂದನೆ ನೊಂದೆ |
ಎಂದನೆ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿ
ಯಂದನಿದೇಂ ಕಲಿಯೊ ಚಾಗಿಯೋ ರವಿತನಯಂ || ೧೦೨

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಸಹಜಕವಚಮಂ ನೆತ್ತರ ಪನ ಪನ ಪನೆಯ ತಿಡಿಯುಗಿವಂತುಗಿದು
ಕೊಟ್ಟೊಡಿದ್ರನಾತನ ಕಲಿತನಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ-

ಕಂ || ಸುರ ದನುಜ ಭುಜಗ ಎದ್ದಾ
ಧರ ನರಸಂಕುಲದೊಳಾರನಾಡೊಡಮೇನೋ |
ಗರ ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲುಮಿದು ನಿಜ
ವಿರೋಧಿಯಂ ಧುರದೊಳೆಂದು ಶಕ್ತಿಯನಿತ್ತಂ || ೧೦೩

ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಆತನು ಈತನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ೧೦೦. ಯಾಚಿಸಿದರೆ
ಕರ್ಣನು ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದ ಪಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ದಾನವಾಗಿ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು
ಭಾವಿಸಿ ಆಗಲೇ ಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಇಂದ್ರನು
ಕರ್ಣನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಕವಚವನ್ನೂ ಕುಂಡಲವನ್ನೂ ಬೇಡಿದನು. ೧೦೧.
ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊ ಎಂದು ಕರ್ಣನು ಹೇಳಲು ಇಂದ್ರನು ಬೇಡಿದುದನ್ನು
ನೀನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾನು ಮುಟ್ಟಲಾಗದು ಎನಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗಾಡದೆ
ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕರ್ಣನು ಕವಚವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಲ್ಲದೆ ನಿಯೋಜನೆ
ಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು. ೧೦೨. ಕರ್ಣನು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗು
ಎಂದು ಹೇಳಿದನೆ? ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನೆ? (ಕೇಳಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನಲ್ಲದೆ)
ಬೇರೊಂದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದನೆ? (ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ) ನೋವಿನಿಂದ ಅ: ಎಂದನೆ?
ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಡಿ ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದನು. ಕರ್ಣನು ಅದಂತಹ ಶೂರನೋ
ಹಾಗೆಯೇ ತ್ಯಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲವೇ! ವ|| ಹಾಗೆ ರಕ್ತವು ಪನ ಪನ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು
ತನ್ನ ಸಹಜಕವಚವನ್ನು ಚರ್ಮದ ಚೀಲವನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ ಸೀಳಿ, ಕೊಡಲಾಗಿ
ಇಂದ್ರನು ಆತನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ೧೦೩. ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು,
ನಾಗಗಳು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಮನುಷ್ಯರು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಸರಿಯೆ ಈ

೧೦೨ / ಪಂಪಚಾರತಂ

ವ|| ಅಂತಿಂದನಿತ್ತ ಶಕ್ತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಜಭುಜಶಕ್ತಿಯಂ ಪ್ರಕಟಂ ಮಾಡಲೆಂದು
ರೇಣುಕಾನಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ-

ಕಂ || ಕೂರಿದೆ ಗುರು ಶುಶ್ರೂಷೆಯೊ

ಳಾ ರಾಮನನುಗೃ ಪರಶು ಪಾಟತ ರಿಪ್ರ ವಂ |

ಶಾರಾಮನನಿಷುವಿದ್ಯಾ

ಪಾರಗನನಿದುದು ಬಲ್ಲೆ ವೈಕರ್ತನನಾ |

೧೦೪

ವ|| ಅಂತು ಧನುರ್ಧರಾಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
ತಲೆಯನಿಟ್ಟು ಪರಶುರಾಮಂ ಮಹಿಮೋಪಗಾಹಿ ಪೂಜ್ಯವದೊಳಾ ಮುನಿಗೆ ಮುನಿಸಂ
ಮಾಡಲೆಂದಿದ್ದನುಪಾಯದೊಳಿಟ್ಟದ ವಜ್ರಕೀಟಂಗಳ್ ಕರ್ಣನರದುಂ ತೊಡೆಯುಮು
ನುಳಿಯನೂಲೆ ಕೊಡಂತಿಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟದಂತತಮುತ್ತಮುರ್ಚ ಪೋಗೆಯುಮದನಪಿಯದಂತ
ಗುರುಗೆ ನಿರ್ದಾಳಿಘಾತಮಕ್ಕುಮೆಂದು ತಲೆಯನುಗುರಿಸುತ್ತುದುರಿಯರೆ-

ಕಂ|| ಅತಿ ವಿಶದ ವಿಶಾಲೋರು

ಕೃತದಿಂದೊಳಿದನಿತು ಜಡೆಯುಮಂ ನಾಂದಿ ಮನಃ |

ಕೃತದೊಡನೆಬಿಟ್ಟೆಸಿದುದು

ತಿತ್ತಮಾ ವಂದಸ್ತ ಮಿತ್ರ ಗಂಧಂ ಮುನಿಯಂ ||

೧೦೫

ವ|| ಅಂತೆಬಿಟ್ಟು ನೆತ್ತರ ಪೊಸಲೊಳ್ ನಾಂದುನಿನದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ ತೊಯ್ಯು
ತಳಿಯು ಜಡೆಯುಮಂ ಕಂಡೀ ಧೈರ್ಯಂ ಕೃಪಿಯಂಗಳಲ್ಲದಾಗದು ಪಾರ್ವನಂದನೊಳ್

ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವು ಗ್ರಹ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ
ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರನು ಕೊಟ್ಟ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪರಶುರಾಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಹೋದನು. ೧೦೪. ಭಯಂಕರವಾದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ವೈರಿಗಳೆಂಬ
ತೋಟವನ್ನುಳ್ಳ ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕರ್ಣನು ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಮೂಲಕ
ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕರ್ಣನ ಬಿಲ್ಬಲೆಯು ಅವನನ್ನು ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಪಾರಂಗತನೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದಿರುವವರಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನು
ಮಡಗಿ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಮಲಗಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಗೆ ಕೋಪವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಂದ್ರನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ ವಜ್ರಕೀಟಗಳೇ ಕರ್ಣನರದು
ತೊಡಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಯನ್ನು ನಾಟಿ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ
ಈ ಕಡೆಗೆ ಕೊರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಕರ್ಣನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯದವನಂತೆ
ಗುರುವಿಗೆ ನಿರ್ದಾಳಂಗಳಾಗುತ್ತದೆಂದು ಗುರುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಉಗುರಿನಿಂದ
ಸವರುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೦೫. ವಿಶೇಷವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಅಗಲವೂ ಆದ ತೊಡೆಯ ಗಾಯದಿಂದ
ಜನುಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುರ್ಗಂಧವು ಜಡೆಯಪ್ಪನ್ನೂ ಬಿಡ್ಡುಮಾಡಿ
ಋಷಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಏರುತ್ತಿರುವ ಕೋಪದೊಡನೆ ಎಚ್ಚರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಧಿಯು ಕೈಕೊಂಡುದರ್ಕ್ಕ ದಂಡಂ ಪೆಜಿತಿಲ್ಲ ನಿನಗಾನಿತ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಮೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಮಮಾನಕಾಲದೊಳ್ ಬಿಸಕೆಯ್ಯದಿಕ್ಕೆಂದು ಶಾಪಮನಿತನಂತು ಕರ್ಣನು ಶಾಪಹತನಾಗಿ ಮಗುಬ್ಬು ಬಂದು ಸೂತನ ಮನೆಯೊಳಿರ್ಪನ್ನೆಗಿಂತಲ್ ಕುಂತಿಗವರ ಮಾವನಪ್ಪ ಕುಂತಿಭೋಜನುಂ ಸ್ವಯಂಬರಂ ಮಾಡೆ-

ಚಂ || ಸೋಗಯಪ ತಮ್ಮ ಜವ್ವನದ ತಮ್ಮ ವಿಭೂತಿಯ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚಿ
ಲ್ವುಗಳ ವಿರಾಸದುರ್ಮಗಳೊಳಾಪವಗಾಗಿಪೆವೆಂದು ಬಂದಂ ಚಿ |
ನ್ನಿಗರುಮನಾಸಕಾಜರುಮನೊಲ್ಲದೆ ಚಿಲ್ಲಿಡಿವಿದರ್ ರೂಪು ದೈ
ಶ್ವಿಗೆವರೆ ಪಾಂಡುರಾಜನನೆ ಕುಂತಿ ಮನಂಬುಗೆ ಮಾಲೆ ಸೂದಿದರ್ || ೧೦೬

ವ|| ಅಂತು ಸ್ವಯಂಬರದೊಳ್ ನೆಹಿದರಸುಮಕ್ಕಳೊಳಪ್ಪಕ್ಕೆಯ್ ಕುಂತಿಯೊಡನೆ ಮದ್ರಾಜನ ಮಗಳ್ ಶಲ್ಯನೊದವುಟ್ಟಿದ ಮಾದ್ರಿಯುಮನೊಂದೆ ಹಸೆಯೊಳಿರಿಸಿ ಗಾಂಗೇಯಂ ವಿಧಾತಂ ಮುಂಡಾಡುವಂತೆ ತಾಂ ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿ-

ಚಂ || ತರ್ಲಿಗಳಸಂ ಮುಕುಂದರವಮುತ್ತಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮುಟಪಂ ಮನಂ
ಗೊಳವ ವಿಶಾನಪಟ್ಟೆ ಪಸುಪ್ಪಂದಲೊಳೊಲ್ಲೆಡೆಯಾಡುವೆಯ್ಯಾರ್ |
ಬಳಸಿದ ವೇದಪಾಠಗರ ಸಂದಣಿಯೆಂಬವಳೆಂ ವಿವಾಹಮಂ
ಗಳಮದು ಕುಂತಿ ಮಾಡಿಗಳೊಳಚ್ಚರಿಯಾಡುದು ಪಾಂಡುರಾಜನಾ || ೧೦೭

ವ|| ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನೆದು ಒದ್ದೆಯಾದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಜಡೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಈ ಧೈರ್ಯವು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಲ್ಲದವನಿಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ದಂಡ ಬೇರೇನಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತಮೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ನಿನ್ನ ಕಡೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿರಲಿ ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೆ ಕರ್ಣನು ಶಾಪಹತನಾಗಿ ಪುನಃ ಬಂದು ಸೂತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಈಕಡೆ ಕುಂತಿಗೆ ಅವರ ಮಾವನಾದ ಕುಂತಿಭೋಜನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ೧೦೬. ಸೊಗಸಾಗಿರುವ ತಮ್ಮಯವನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೃಂಗಾರಚೇಷ್ಟೆಗಳ ಅಧಿಕ್ಯದಿಂದ ನಾವು ಕುಂತಿಯನ್ನು ನಮ್ರವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಗಳನ್ನೂ ಕಾಮುಕರನ್ನೂ ಬಯಸದೆ ಕುಂತಿಯು ಪಾಂಡುವಿನ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪವು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿದ್ದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೇ ವರಣಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಳು (ಹಾಕಿದಳು). ವ|| ಹಾಗೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುವನ್ನೇ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಕುಂತಿಯೊಡನೆ ಮದ್ರಾಜನ ಮಗಳೂ ಶಲ್ಯನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದವಳೂ ಆದ ಮಾದ್ರೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ಹಸೆಮಣಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಭೀಷ್ಮನು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೆಚ್ಚಿ ಮುದ್ದಾಡುವಂತೆ ತಾನೇ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೧೦೭. ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಳಶ, ತಮಟೆಯ ಧ್ವನಿ (ಮಂಗಳವಾದ್ಯ) ಎತ್ತರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಂಟಪ, ಮನೋಹರ ವಾಗಿರುವ ಮೇಲುಕಟ್ಟಿನ ಸಾಲುಗಳು, ಹಸಿರುವಾಣಿಯ ಚಪ್ಪರ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಕುಹುಗೆಮೆ ನೀಳ್ ಪುರ್ವು ನಿಡುಗಣ್ ಪೊಳೆಯಲ್ಲದೆ ಬಟ್ಟತಪ್ಪ ಬಾ
ಯ್ಕೆ ತನು ರೇವೆಗೊಂಡ ಕೊರಲೊಡ್ಡಿದ ಪೆರ್ಮೊರೆ ತೆಳ್ಳಸಿಹಳ್ ಕರಂ |
ನೆಟದ ನಿತಂಬವಿಂಬುವಡೆದೊಳ್ಳೊಡೆ ನಕ್ಕರವದ್ದಿ ತಾನೆ ಪೋ
ಕಟುದೊಡೆಯಂದು ಧಾತಿ, ಪೊಗಬ್ಬಂ ಪೊಗಬ್ಬನ್ನರೆ ಕುಂತಿ ಮಾದ್ರಿಗಳ್ ||

೧೦೮

ವ|| ಅಂತಾಕೆಗಳೆವರುಮೆರಡುಂ ಕೆಲದೊಳೆರೆ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳೆರಡಹಿ ನಡುವಣ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ
ಮಿರ್ಪಂಕಿರ್ದ ಪಾಂಡುರಾಜಂಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂಗೀನನೆಂದು ವಿವಾಹದೊಸಗೆಯೊಡನೆ
ಪಟ್ಟಿಬಂಧದೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ನೆಲನಣಾಳಿಸ್-

ಉ || ವಿವಾಹವೆಂಬ ಮಂದಳಿಕರೀಯದರೊಬದಟರ್ ವಯಲೈ ಮ
ಯ್ಯೊಳುವೆಂಬ ಪೂನೆಗರದಂಗೆ ಕುನುಂಗಿ ಸಿಡಿಲ್ವ ಚೋಲ್ವ ಕಾ |
ಯ್ಯಾಚ್ ನಳಿಕೆ ಪಾಟಿದುದು ಗಂದರ ನೆತ್ತಿಯೊಳೊತ್ತಿ ಬಾಳನಿ
ಸ್ತೊಜುಗುಮೆಂದೊಡೇಂ ಪಿರಿದೊ ತೇಜದ ದಳ್ಳುರಿ ಪಾಂಡುರಾಜನಾ || ೧೦೯

ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಓಡಾಡುವ ಸುಮಂಗಳಿಯರು, ಮತ್ತು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ವೇದಪಂಡಿತರ
ಸಮೂಹ ಇವುಗಳಿಂದ ಪಾಂಡು ಮತ್ತು ಕುಂತಿ ಮಾದ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಆದ ವಿವಾಹ
ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವು ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾಯಿತು. ೧೦೮. ಕುಂತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ ದಟ್ಟವಾದ
ಕೊದಲಿನಿಂದ ಕೊಡಿದ ರೆಪ್ಪೆ, ಉದ್ದವಾಗಿರುವ ಹುಬ್ಬು, ದೀರ್ಘವಾದ ಕಣ್ಣು,
ಹಗುರವಾಗಿಯೂ ದುಂಡಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತುಟಿ, ಸಣ್ಣ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದ
ಕೊರಳು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ದಪ್ಪವಾದ ಮೊಲೆ, ತಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ,
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಪೃಷ್ಠಭಾಗ, ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಳತೊಡೆ,
ಚಿಕ್ಕತೊಡೆ (ನೆರ್ಕೊರೆಪ್ಪೆ?) ಇವುಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿವೆ ಎಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲ (ಅವರನ್ನು)
ಹೊಗಳಿದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕುಂತಿ ಮಾದ್ರಿಗಳು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವರೇ ಸರಿ.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿರಲು ಎರಡು ಕಲ್ಪಲತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯಿರುವ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿದ್ದ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಂಗಹೀನನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ
(ಕುರುಡನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ) ವಿವಾಹಮಂಗಳದೊಡನೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವವೂ
ನಡೆಯಿತು. ೧೦೯. ಪಾಂಡುರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ
ಸಾಮಂತರಾಜರೂ, ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಶೂರರೂ, ಕಾಳೆಗದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವೆವು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದವರೂ ಕುಗ್ಗಿ ಸಿಡಿದು ಕೆಳಕ್ಕೆ
ಬಿದ್ದು ಕೋಪವಿರಹಿತರಾಗಲು ಪಾಂಡುರಾಜನ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಜಾಜ್ಜಲ್ಯಮಾನವಾದ
ಬೆಂಕಿಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಪಾಂಡುರಾಜನ ಕತ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳ
ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದಾಗ ಅವನ ಮಹತ್ವ ಎಷ್ಟು ಹಿರಿದೋ! (ಎಂದರೆ
ಅವನ ಪ್ರತಾಪವಾಗಿ ಯಾವ ತಡೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಮೇಲ್ಮೆಯು ಅತ್ಯಂತಶಯವಾದುದು ಎಂದು ಭಾವ).

ಮ || ಬೆಸಕೆಯತ್ತು ಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತಧರಾಚಕ್ರಂ ಪ್ರತಾಪಕಗು
ವಿಸೇ ಗೋಳುಂಡೆಗೊಳುತುಮಿದುರ್ದು ದಿತಾಚಕ್ರಂ ಪೊದಲಾಚ್ಚಿಗಂ |
ಜೆಸಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ರೂಪುಪೋದುದು ವಿಯಚ್ಚಕ್ರಂ ಸಮಂತೆಂಬನಂ
ಜಸಮಾ ಪಾಂಡುರಮಾದುದಾ ನೃಪರೋಳಾರಾ ಪಾಂಡುರಾಜಂಬರಂ || ೧೧೦

ವ|| ಅಂತು ಪಾಂಡುರಾಜನಧಿಕತೇಜನುಮವನತವೈರಿಭೂಭೃತ್ಸಮಾಜನುಮಾಗಿ
ನೆಗಲುತ್ತಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ತೋಪಿನ ಬೇಂಟೆಯನಾಡಲಿವೆಯಂ ಪೋಗಿ-

ಚಂ || ಇನಿಯಳನಲ್ಲೆಯಿಂದೆ ಮೃಗಿ ಮಾಡಿ ಮನೋಜಸುಖಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತರಂ
ಪಿನೆ ನೆರೆಯಲ್ಲೆ ದಿವ್ಯಮುನಿಯುಂ ಮೃಗಮಾಗಿ ಮರಲ್ತು ಕೂಡೆ ಮ |
ಲ್ಲನೆ ಮೃಗಮೆಂದು ಸಾರ್ದು ನೆಳನಂ ನಡೆ ನೋದಿ ನೆರಂದನಚ್ಚು ಭೋಂ
ಕನೆ ಮೃಗಚಾರಿಯಂ ತನಗೆ ಮಾಡದೆ ತಂದನದೊಂದು ಮಾರಿಯಂ || ೧೧೧

ವ|| ಆಗ್ ಪ್ರಳಯದುಳ್ಳಮುಳ್ಳವಂತೆ ತನ್ನೆಚ್ಚಂಬು ಮುನಿಕುಮಾರನ
ಕಣ್ಣೊಳಮೆರ್ದೆಯೊಳಮುಕ್ಕೆ ಜೇಬೆಮೆನ್ನನಾವನೆಚ್ಚನೆಂಬ ಮುನಿಯ ಮುನಿದ ಸರಮಂ ಕೇಳ್ವ
ಬಿಲ್ಲನೆಂಬುಮನೀಡಾಡಿ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ ಭೂಪನಂ ಮುನಿ ನೋಡಿ-

೧೧೦. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಂಡಲವು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿತು. ಅವನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ದಿಬ್ಬಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರೆಲ್ಲ ಗೋಳುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಗೂ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಆಕಾಶಮಂಡಲವು ಗೂಡಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. (ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಯಿತು) ಎನ್ನುವಾಗ ಅವನ ಧವಳಕೀರ್ತಿ ಸರ್ವಲೋಕವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಸಮನಾಗುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನು ಅಧಿಕತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶತ್ರುರಾಜಸಮೂಹವನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ದಿವಸ ತೋಪಿನ ಬೇಂಟೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಆಡಲು ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ೧೧೧. ಅಲ್ಲಿ ಕಿಂದಮನೆಂಬ ಋಷಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾಮವಶನಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತಾನೂ ಗಂಡುಜಿಂಕೆಯ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಾಂಡುರಾಜನು ಅದು ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅದರ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಆ ಮೃಗರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ತನಗೆ ಒಂದು ಮಾರಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡನು. ವ|| ಆಗ ತಾನು ಹೊಡೆದ ಬಾಣವು ಋಷಿಪುತ್ರನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉಲ್ಕಾಪಾತದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು 'ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಹೊಡೆದನು ಹೇಳಿ' ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಕೋಪದ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನೆಸೆದು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಮುನಿ ನೋಡಿ

ಉ|| ಸನ್ನತದಿಂ ರತಕ್ಕಳಸಿ ನಲ್ಲಲೋಲೋತೋಡಗೂಡಿದನ್ನನಿಂ
ತನ್ನಯಮೆಚ್ಚಿದರ್ಕೆ ಪೆಜಿತಿಲ್ಲದು ದಂಡಮೊಜಲ್ಲು ನಲ್ಲಲೋಳ್ |
ನೀನ್ನಡೆನೋಡಿಯುಂ ಬಯಸಿ ಕೂಡಿಯುಮಾಗದೆ ಸಾವೆಯಾಗಿ ಪೋ
ಗಿನ್ನೆನೆ ರೌದ್ರಶಾವಪರಿತಾಪವಿಳಾಪದೊಳಾ ಮಹೀಶ್ವರಂ || ೧೧೨

ವ|| ಎನ್ನ ಗೆಯ್ಯ ಕಾಮಾಕಾಂತಕ್ಕೆ ಕಾಮಕೃತಮೇಂ ಪಿರಿದಲ್ತು-

ಕಂ|| ಎತ್ತ ವನಮೆತ್ತ ಮೃಗಯಾ
ವೃತ್ತಕಮಿಾ ತಪಸಿಯೆತ್ತ ಮೃಗಮಂದಂತಾ |
ನೆತ್ತೆಚ್ಚಿನಾತಕ್ಕರ್ಮಾ
ಯತ್ತಂ ಪೆಜಿತಲ್ದಿಲ್ಲದುಮಥಾಟತಥಾಟತಂ || ೧೧೩

ವ|| ಎಂದು ಚಂತಿಸುತ್ತಂ ಪೊಲಲ್ಲಿ ಮಗುಬ್ಬುವಂದು ಗಾಂಗೆಯ ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರ
ವಿದುರರ್ಕಕ್ಕೆ ತದ್ವ್ಯತ್ಯಾಂತಮೆಲ್ಲಮಂ ಹೇಬ್ಬು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಂ ದೀನಾನಾಥಜನಂಗಳ್ಳಿ ಸೂಚಿಗೊಟ್ಟು
ನಿಜಪರಿವಾರಮಂ ಬರಿಸಿ-

ಉ|| ಸಾರಮನಂಗೆ ಜಂಗಮಲತಾ ಲಲಿತಾಂಗಿಯಿರಿದಮಲ್ಲೆ ಸಂ
ಸಾರಮಿದಂಬುದಿನ್ನೆನೆಗೆ ತಪ್ಪದು ತನ್ನನ್ನಿ ಶಾಪದಿಂದಮಿ |
ನ್ನಾರುಮಿದರ್ಕೆ ವಕ್ರಸದಿರಿಂ ವನವಾಸದೊಳಿರ್ಪನೆಂದು ದು
ರ್ವಾರ ಪರಾಕ್ರಮಂ ತಳರೆ ಬಾರಿಸಿವಾರಿಸಿ ಕುಂತಿ ಮಾದ್ರಿಯರ್ || ೧೧೪

೧೧೨. ಸಂಭೋಗಸುಖಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟು ಪ್ರಿಯಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು
ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹೊಡೆದುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ, ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಥವಾ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಕೂಡಿದಾಗ ಸಾಯುತ್ತೀಯೆ
ಹೋಗು ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಾಪದಿಂದಂಟಾದ ದುಃಖದ
ಅಳುವಿನಿಂದ ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನು ವ|| ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಾಮಕ್ರೀಡಾವಿಘ್ನಕ್ಕೆ
ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಈ ಶಾಪವು ಹಿರಿದೇನಲ್ಲ - ೧೧೩. ಈ ಕಾಡಲ್ಲಿಯದು; ಈ ಬೇಟೆಯ
ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲಿಯದು, ಈ ತಪಸ್ವಿಯೆಲ್ಲಿಯವನು, ಮೃಗವೆಂದು ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ
ಹೊಡೆದೆ, ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಾಫೀನವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ
ವ|| ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮ, ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ,
ವಿದುರರಿಗೆ ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ದೀನರೂ ಅನಾಥರೂ
ಆದ ಜನಗಳಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಬರಮಾಡಿ -
೧೧೪. ಸಂಸಾರವು ಸಾರವತ್ತಾಗಿರುವುದು ಮನ್ವಥನ ನಡೆವಾಡುವ ಬಳ್ಳಿಗಳಂತಿರುವ
ಸುಂದರಾಂಗಿಯಿರಿದಲ್ಲವೇ? ಆ ಋಷಿಶಾಪದಿಂದ ಇನ್ನು ಅದು ನನಗೆ
ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ವನವಾಸದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಾರೂ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು
ಅಪ್ರತಿಮ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಕುಂತಿ
ಮಾದ್ರಿಯರು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ತಡೆದು ವ|| ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದರು.

ವ|| ಚನ್ನ ಚನ್ನನೆ ಬರೆ ಚನ್ನ ಬನ್ನನೆ ಪೋಗಿ-

ಖಚರಪುತ ತ|| ತುಂಗ ವನ್ಯ ಮತಂಗಜ ದಂತಾಘಾತ ನಿವಾತಿತ ಸಲ್ಲಕೀ
ಭಂಗಮಂ ಮನೆಮೌಕ್ತಿಕ ನೀಳ ಸ್ಥೂಳ ಶಿಲಾ ಪ್ರಸಿಧಾಪಿತೋ |
ತುಂಗಮಂ ಮುನಿಮುಖಮುಖಾಂಭೋಜೋದರ ನಿರ್ಗತಮಂತ್ರ ಪೂ
ತಾಂಗಮಂ ನೃಪನೆಯ್ಯದನುದ್ಭೃಂಗಮನಾ ಶತಶೃಂಗಮಂ || ೧೧೫

ವ|| ೮ ಪರ್ವತದ ವಿಪುಳ ವನೋಪಕಂಠಂಗಳೊಳ್ ತಾಪಸಕನ್ಯೆಯರ್
ನಡವಿದಲತೆಗಳೊಳಿಹಿ ತುಜುಗಿ ಸಾಮವೇದಧ್ವನಿಯೊಳ್ ಮೊರೆವ ತುಂಬುಳುಮಂ ಪಟ್ಟಿಹಿದ
ತದಾಶ್ರಮದ ತರುಗಳ ಮೇಗಿರ್ದು ಪುಗಿಲ್ ಪುಗಿಲೆಂದಿತ್ತ ಬನ್ನಿಮಿರಿಮೆಂಬ ಪೊಂಬಣ್ಣದ
ಕೋಗಿಲೆಗಳುಮಂ ಮುನಿಕುಮಾರರೋದುವ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಂ ತಪ್ಪುವಿದಿಮೆ ಒಡಿದು
ಬಗ್ಗಿಸುವ ಪದುಮರಾಗದ ಬಣ್ಣವರಗಿಗಳಿಗುಮಂ ಸುರಭಿಗಳ ತೊರೆದ ಮೊಲೆಗಳನ್ನಣ್ಣವಳಿ
ಮತಿಗಳಂ ಪೋಗಿ ನೂಂಕಿ ಕೂಂಕಿ ಮೊಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಿಶೋರ ಕೇಸರಿಗಳುಮಂ ತಮ್ಮೊಡನೆ
ನಲಿದಾದುವ ಕಿಶೋರಕೇಸರಿಗಳಂ ಒಡಿದು ತೆಗೆವ ಕರಿಕಳಭಂಗಳುಮನಾಗಳಾಪಳುಪಂಗಳಿಂದೆ
ಪಾಯ್ತಿ ಪುಲಿಗಳ ಮತಿಗಳೊಳ್ ಪರಿದಾದುವ ತರುಣ ಪರಿಣಾಂಗಳುಮಂ ಮತ್ತಂ ಮುತ್ತ
ಕುರುಡತವುಗಳ ಕೈಯಂ ಒಡಿದುಯ್ಯವರ ಗುಹೆಗಳಂ ಪುಗಿಪ ಪೊಪಮದಿಪ ಚಪಳ ಕಪಿಗಳುಮಂ
ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನಿಂಕೆಯ ಗಾಳಿಯಂ ನಂದಲೀಯದರಿವುಪ ರಾಜಹಂಸೆಗಳುಮಂ

೧೧೫. ಎತ್ತರವಾದ ಕಾಡಾನೆಯ ದಂತದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರುಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮುರಿದ
ಬೇಲದ ಮರಗಳನ್ನಳ್ಳದೂ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನೀಲವೂ ಸ್ಥೂಲವೂ
ಆದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದೂ ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದುದೂ
ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮುಖಿಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ
ಶರೀರವುಳ್ಳದೂ ಎತ್ತರವಾದ ಲೋದುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಅದ ಶತಶೃಂಗ
ಪರ್ವತವನ್ನು ಪಾಂಡುರಾಜನು ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ವ|| ೮ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು
ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾಪಸಕನ್ಯೆಯರು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಗುಂಪುಗೂಡೆ
ಸಾಮವೇದಧ್ವನಿಯ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳನ್ನೂ ಫಲಫಾರದಿಂದ ಬಾಗಿದ
ಆ ಆಶ್ರಮದ ಗಿಡಗಳ ಮೇಲಿದ್ದು 'ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬನ್ನಿ, ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿರುವ
ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕೋಗಿಲೆಗಳನ್ನೂ ಋಷಿಕುಮಾರರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧರಾಗವೆಂಬ
ರತ್ನದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಿಳಿಗಳನ್ನೂ ಹಸುಗಳ ಹಾಲು ತುಂಬಿದ
ಕೆಚ್ಚಲುಗಳನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ಅವುಗಳ ಕರುಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಓರೆಯಾಗಿ
ಹಾಲುಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮೊಡನೆ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹದ
ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಳೆಯುವ ಆನೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ
ಹುಲಿಯ ಮರಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು
ಕುರುಡರಾದ ಮುದಿತಪ್ಪುಗಳ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸುವ
ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವ ಚಪಳವಾದ ಕಪಿಗಳನ್ನೂ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯು
ನಂದಿಹೋಗದಂತೆ ತಮ್ಮ ರಕ್ತೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬೀಸಿ ಉರಿಸುತ್ತಿರುವ

೧೦೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮುನಿಗಣೇಶ್ವರರೊಡನೆ ದಾಳಿವೊಗೊಯ್ಯೊಡನೆವರ್ಷ ಗೋಳಾಂಗೂಳಿಗಳುಮಂ ನೋಡಿ
ತಪೋವನದ ತಪೋಧನರದ ತಪಃಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು-

ಚಂ|| ವಿನಯದಿನಿತ್ತ ಬನ್ನಿಮಿರಿಮೆಂಬವೊಲಿಂಬರದಿಂದಮೊಯ್ಯನೊ
ಯ್ಯನೆ ಮಜೆದುಂಬಿಗಳ್ ಮೊರೆವುವುಜ್ಜಿಲೊಲಿಲ್ಲಹಂತೆ ತಳ್ಳ ಪೊ |
ವಿನ ಪೊಸ ಗೊಂಚಲಿಂ ಮರನಿದೇನೆವಿದಿರ್ವೊ ಕಲ್ಪವಾಗದೇ
ವಿನಯಮನೀ ತಪೋಧನರ ಕೈಯೊಳೆ ಶಾಖಿಗಳುಂ ನಗೇಂದ್ರದಾ || ೧೧೬

ವ|| ಎಂದು ಮೆಚ್ಚುತ್ತುಮನೆಗೆ ನೆಲಸಿರಲೀ ತಪೋವನಮೆ ಪಾವನಮೆಂದು ತಪೋವನದ
ಮುನಿಜನದ ಪರಮಾನುರಾಗಮಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿ ಕಾಮಾನುರಾಗಮಂ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ತದಾಶ್ರಮದೊಳಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ
ಗುರುವಾಗಿ ಪಾಂಡುರಾಜನಿರ್ವಣ್ಣಗಮಿತ್ತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಹಾದೇವಿಯಪ್ಪ ಗಾಂಧಾರಿ
ನೂರ್ವರ್ಮಕೃಷ್ಣಂ ಪಡೆವಂತು ಪರಾಶರಮುನೀಂದ್ರನೊಳ್ ಬರಂಬಡೆದಳೆಂಬುದಂ ಕುಂತಿ
ಕೇಳ್ದು ತಾನುಂ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಲ್ ಬಗೆದು-

ಚಂ || ವಿಸಸನದೊಳ್ ವಿರೋಧಿವೃಷರಂ ತಟೆದೊಟ್ಟಲುಮರ್ಧಿಗರ್ಧಮಂ
ಕಸವಿನ ಲೆಕ್ಕಮೆಂದು ಕುಡಲುಂ ವಿಪ್ರಳಾಯತಿಯಂ ದಿಗಂತದೊಳ್ |
ಪರಿಸಿಲುಂ ಕರಂ ನೆಟಿವ ಮಕ್ಕಳನೀಯದೆ ನೋಡೆ ನಾಡೆ ನೋ
ಯಸಿದವುಡಿದುಪುಪ್ಪವೊಲೆನ್ನಯ ನಿಷ್ಠಳ ಪುಷ್ಪದರ್ಶನಂ || ೧೧೭

ರಾಜಹಂಸಗಳನ್ನೂ ಮುನೀಂದ್ರ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ದಾಳಿಯ ಹೂವನ್ನು ಕುಯ್ಯುವ
ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಪಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆ ತಪೋವನದ ತಪಸ್ಸನ್ನೇ
ಧನವನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ತಪ್ಪಿಸಿನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು. ೧೧೬.
ಇದೇನು! ಇಲ್ಲಿಯ ದುಂಬಿಯ ಮರಿಗಳು ವಿನಯದಿಂದ ಈ ಕಡೆ ಬನ್ನಿ, ಇಲ್ಲಿರಿ
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿವೆ.
ಮರಗಳೂ ತಾವು ಹೊತ್ತಿರುವ ಹೊಸಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲಿನ ಭಾರದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಒಲಿದು ಬಾಗಿದಂತೆ ಏನು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ! ಈ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠದ ಮರಗಳೂ ಈ
ತಪೋಧನರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮತೆಯನ್ನು ಕಲಿತವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು
ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ನಾನು ವಾಸವಾಗಿರಲು ಈ ತಪೋವನವೇ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಆ
ತಪೋವನದ ಮುನಿಜನರ ವಿಶೇಷಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕಾಮದಲ್ಲಿ ತನಗಿದ್ದ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಾಜನು
ಆಶ್ರಮದ ಗುರುವಾಗಿ ಇದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ
ಗಾಂಧಾರಿಯು ನೂರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ವರವನ್ನು
ಪಡೆದಳೆಂಬುದನ್ನು ಕುಂತಿ ಕೇಳಿ ತಾನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಯಸುವವಳಾದಳು. ೧೧೭.
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿಹಾಕುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ಯಾಚಕರಿಗೆ
ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಸಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ದಾನಮಾಡುವ ತಮ್ಮ ಪರಾರ್ಥಮವನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ಮಕ್ಕಳುಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ
ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ (ತಿಂಗಳ ಮುಟ್ಟು) ರಜಸ್ಸಲೆತನವು ಕಬ್ಬಿನ

ವ|| ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದ ಕುಂತಿಯು ಕಂಡು ಪಾಂಡುರಾಜನೇಕಾಂತ ದೊಳಿಂತೆಂದಂ-

೮|| ಚಿಂತೆಯಿದೇನೊ ಸಂತತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆ ನಟ್ಟನೆ ಬಾರ್ತೆಯಪ್ಪೊದಿ
ನ್ನಿಂತಿರಬೇಡ ದಿವ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವರಂ ಬಗೆದೀರ್ಪಿನಂ ನಿಜಾ |
ತೃತ ಪತಿವ್ರತಾಗುಣದಿನರ್ಚಿಸ ಮೆಚ್ಚಿಸು ನೀಂ ದಿಗಂತ ವಿ
ಶ್ರಾಂತ ಯಶರ್ಕಳಂ ವರ ತನೂಭವರಂ ಪಡೆ ನೀಂ ತಳೋದರಿ|| ೧೦೮

ವ|| ಎಂದೊಡೆ ಕೊಂತಿಯಂತೆಂದಳಿನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯಾ ಕಾಲದೊಳ್ ನಾನೆನ್ನ ಮಾವಂ
ಕೊಂಪಿಭೋಜನ ಮನೆಯೊಳ್ ಬಳಿವೆಂದು ದುರ್ವಾಸ ಮಹಾಮುನಿಯರಮ್ಮ ಮನೆಗೆ
ನಿಚ್ಚಕ್ಕಂ ಬರ್ಪರವರನ್ನ ದಿನಯಕ್ಕಂ ಭಕ್ತಿಗಂ ಬೆಸಕೆಯ್ದುದರ್ಕಂ ಮೆಚ್ಚ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನೆಯ್ಯಂ
ವರವಿತ್ತರೀಯಯ್ಯ ಮಂತ್ರಕಯ್ಯಮರ್ಕಳಂ ನಿನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಬಂದವರನಾಹ್ವಾನಂ ಗೆಯ್ಯಲವರ
ಪೋಲ್ತಿಯ ಮಕ್ಕಳಂ ಪಡೆವೆಯೆಂದು ಬೆಸಿದೊಡಿದಿಗಳನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂ ದೊರೆಕೊಂಡು
ದೊಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದಂ ದಿವ್ಯಮುನಿವಾಕ್ಯಮೋಘವಾಕ್ಯಮಕ್ಕುನುದರ್ಕೇನುಂ ಚಿಂತಿಸಲ್ವೇಡೆಂದೊಡಂತೆ
ಗೆಯ್ಯನೆಂದು ಪೀರ್ಥಜಲಂಗಳಂ ಮೀಂದು ದಳಂಬವನುಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಗಳಂ ತೊಟ್ಟು
ದರ್ಭಶಯನದೊಳಿದುರ್-

ಹೂವಿನಂತೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು. ವ|| ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕುಂತಿಯನ್ನು
ನೋಡಿ ಪಾಂಡುರಾಜನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ೧೧೦೮.
ಕೃತೋದರಿಯಾದ ಎಲೈ ಕುಂತಿಯೇ ಈ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ನಿನಗೆ? ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ
ನೇರವಾಗಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಹೀಗಿರಬೇಡ;
ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷವಾದ
ಪತಿವ್ರತಾಗುಣದಿಂದ ನೀನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸು. ದಿಕ್ಕುಗಳ
ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಕುಂತಿಯು ಹೀಗೆಂದಳು - ನಾನು ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿ
ನನ್ನ ಮಾವನಾದ ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ದುರ್ವಾಸ
ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದವರು ನನ್ನ ವಿನಯಕ್ಕೂ ಭಕ್ತಿಗೂ
ಸೇವೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಯ್ಯ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ
ಅಯ್ಯ ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ನೆನೆದು ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಲು
ಅವರನ್ನು ಹೋಲುವ ಅಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿದರು. ಈಗ ಅದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ದೊರೆಕೊಂಡುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು
ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಪಾಂಡುವು 'ದಿವ್ಯಋಷಿಗಳ ಮಾತು ಒಪ್ಪುಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು;
ಅದಕ್ಕೇನೂ ಯೋಚಿಸಬೇಡ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು' ಎಂದನು. ಕುಂತಿಯು ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಪವಿತ್ರಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಮುತ್ತಿನ ಅಭರಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲಿದ್ದು

೮೦|| ಜ್ಞಾನದಿನಿದರ್ಪ ನಿಟ್ಟುಪೊಡೆ ದಿವ್ಯ ಮುನೀಂದ್ರನ ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರ ಸಂ
ತಾನಮನೋದಿಯೋದಿ ಯಮರಾಜನನ್ನತ್ತತೇಜನಂ ಸರೋ |
ಜಾನನೆ ಜಾನದಿಂ ಬರಿಸೆ ಬಂದು ಯಮಂ ಬೆಸನಾವುದಾವುದಾ
ತಾನ್ಮುಗತಾರ್ಥಮಂದೊಡನಗೀವುದು ನಿನ್ನನೆ ಪೋಲ್ವ ಪುತ್ರನಂ || ೧೧೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ತಥಾಸ್ತುವಂದು ತಸ್ತಂಶಮನಾಕೆಯ ಗರ್ಭದೊಳವತರಿಸಿ
ಯಮಭಟ್ಟಾರಕನಂತರ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂದನನ್ನೆಗಮಾ ಕಾಂತೆಗೆ-

೪೦ || ಹಿಮ ಧವಳಾತಪತಮನೆ ಪೋಲೆ ಮುಖೇಂದುವ ಬೆಳ್ಳು ಪೂರ್ಣ ಕುಂ
ಭಮನೆ ನಿರಂತರಂ ಗೆಲೆ ಕುಚಂಗಳ ತೋರ್ಪು ಪತಾಕೆಯೊಂದು ವಿ |
ಭ್ರಮಮನೆ ಪೋಲೆ ಪುರ್ವಿನ ಪೊದಪೋಳಕೊಂದುದವಳ್ಳೆ ಗರ್ಭ ಚಿ
ಹ್ವಮೆ ಗಳ ಗರ್ಭದರ್ಭಕನ ಸೂಚಪ ಮುಂದಣ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನಮಂ || ೧೨೦

ವ|| ಅಂತು ಕೊಂತಿಯ ಗರ್ಭಭಾರಮುಂ ತಾಪನಾಶಮದನುರಾಗಮುಮೊಡನೊಡನೆ
ಬಳಿಯ ಬಂಧುಜನದ ಮನೋರಥಂಗಳುಮೊಂಬತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ನೆಹಿಯ-

ಕ೦|| ವನನಿಧಿಯಿಂದಂ ಚಂದ್ರಂ
ವಿನತೋದರದಿಂ ಗರುತ್ಮನುದಯಾಚಳದಿಂ |
ದಿನಪನೊಗೆವಂತೆ ಪುಟ್ಟದ
ನನಿವಾಯ್ ಸುತೇಜನನಿಪಿನಜನ ತನಯಂ || ೧೨೧

೧೧೯, ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದುರ್ವಾಸನು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರಸಮೂಹವನ್ನು ಜ್ಞಾನದಿಂದ
ವಿಹಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಠನಮಾಡಿ ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಆ ಕುಂತಿಯು ಅದ್ಭುತವಾದ
ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಮರಾಜನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಳು. ಯಮನು ಬಂದು
'ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಾವುದು ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು' ಎಂದನು. 'ನಿನ್ನನ್ನು
ಹೋಲುವ ಮಗನನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು' ಎಂದಳು. ವ|| ಯಮಭಟ್ಟಾರಕನ
'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ತಸ್ತಂಶವನ್ನು ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿಟ್ಟು ಮರೆಯಾದನು.
ಆಗ ೧೨೦, ಅವಳ ಮುಖಕಮಲದ ಬೆಳ್ಳುಪು ಹಿಮದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಶ್ವೇತಚ್ಚಿತ್ರವನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿತು. ಕಪ್ಪುಸ್ತನಗಳು ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಹುಬ್ಬಿನ
ವಿಸ್ತಾರವು ಧ್ವಜದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಲಕನ
ಮುಂದಣ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳುಂಟಾದವು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಕುಂತಿಯ ಗರ್ಭಭಾಗವೂ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಅಶ್ರಮದ ಪ್ರೀತಿಯೂ
ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ಅವಳ ಬಂಧುಜನದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ
ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳೂ ಬೆಳೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಾದುವು. ೧೨೧, ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಚಂದ್ರನೂ
ವಿನತಾದೇವಿಯೂ ಹೊಚ್ಚೊಲುವ ಗರೂಡನೂ ಉದಯಂಪವನತದಿಂದ
ಸೂರ್ಯನೂ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಯಮಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು.

ಪುಟ್ಟುವುದುಂ ಧರ್ಮಮುಮೋಹ
ಪುಟ್ಟುದುದೀತನೋ ಧರ್ಮಸಂಶಯೋಽತಂ ।
ಪುಟ್ಟದನೆಂದಾ ಶಿಶುಗೋಪ
ದಿಟ್ಟುದು ಮುನಿಸಮಿತಿ ಧರ್ಮಸುತನೆನೆ ಜಿಸರುಂ ॥ ೧೨೨

ವ|| ಅಂತು ಜಿಸರನಿಟ್ಟು ಪರಕೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು-

ಕಂ || ಸಂತಸದಿನಿರ್ದು ಮಕ್ಕಳ
ಸಂತತಿಗೀ ದೊರೆಯರಿನ್ನುಮಾಗದೊಡಂತುಂ ।
ಸಂತಸಮನಗಿಲ್ಲೆಂದಾ
ಕಾಂತೆ ಸುತಭ್ರಾಂತೆ ಮುನ್ನಿನಂತೆವೊಲಿದರ್ ॥ ೧೨೩

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರ ನಿಯಮದಿನಧಿ
ಮಂತ್ರಿ ಬರಿದೊಡೆ ವಾಯುದೇವಂ ಬಂದೇಂ ।
ಮಂತ್ರಂ ಪೇಳಿನೆ ಕುಡು ರಿಪು
ತಂತ್ರಕ್ಷಯಕರನನೆನಗೆ ಹಿತನಂ ಸುತನಂ ॥ ೧೨೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮದೇವಿರಿದಿತನೆಂದು ವಿರುತ್ತಕ್ಕೊಗದೊಡಾತನಂತಮಾಕೆಯ ಗರ್ಭ
ಸೋವರದೊಳಗೆ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸೆ-

ಚಂ|| ತಿವಳಿಗಳಿಂ ವಿರೋಧಿ ನೃಪರುತ್ಸವಮುಂ ಕಡವಂದುವಾನನೇಂ
ದುಪ ಕದುವೆಳ್ಳು ಕೂಪಿನ ನೆಗೆಲ್ಪೆಯ ಬೆಳ್ಳುವೊಲಾಯ್ತು ಮುನ್ನೆ ಬ ।
ಳುವ ನಡು ತೋರ್ಪ ಮೆಯ್ಯೊಳೊಂದುದು ಪೊಂಗೊಡನಂ ತಮಾಳ ಪ
ಲ್ಲವದೊಳೆ ಮುಚ್ಚದಂದದೊಳೆ ಚೂಚುಕಮಾಂತುದು ಕರ್ಪಣಾಕೆಯಾ ॥ ೧೨೫

೧೨೨. ಇವನು ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ ಇವನೊಡನೆಯೇ ಧರ್ಮವೂ ಹುಟ್ಟಿತು. ಯಮಧರ್ಮನ
ಅಂಶದಿಂದ ಈತ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಆ ಋಷಿಸಮೂಹವು ಆ ಮಗುವಿಗೆ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಸುತನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಹರಕೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟರು ೧೨೩. ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಸಂತತಿಗೆ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ
ಇನ್ನೂ ಇತರರೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳ
ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಕುಂತಿಯು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಳು. ೧೨೪.
(ಆಲ್ಲದೆ) ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರವನ್ನು ಜಪಿಸುವ ವಿಧಿಯಿಂದ ವಾಯುದೇವನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ
ಬರಿಸಲಾಗಿ ಅವನು 'ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು ಹೇಳು' ಎನ್ನಲು 'ವೈರಿಸೈನ್ಯವನ್ನು
ನಾಶಪಡಿಸುವವನು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಿತನಾದ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದಳು.
ವ|| ವಾಯುದೇವನು 'ಇದೇನು ಮಹಾ ದೊಡ್ಡದು. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯಲು, ಆತನಂಶವು ಅವಳ ಗರ್ಭಸೋವರದಲ್ಲಿ
ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ೧೨೫. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರು
ಮದಿವು (ರೇಖೆ)ಗಳೂ ವೈರರಾಜರ ಸಂತೋಷವೂ (ಬಟ್ಟೆಗೆ) ನಾಶವಾದುವು. ಅವಳ
ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಿಳುಪುಬಣ್ಣವು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ಯಶಸ್ಸಿನ

೧೧೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕಂ|| ಆ ಸುದತಿಯ ಮೃದು ಪದ ವಿ
ನ್ಯಾಸಮುಮಂ ಶೇಷನಾಲಾರದೆ ಸುಯ್ಯಂ |
ಬೇಸಹಿನೆಂದೊಡೆ ಗರ್ಭದ
ಕೂಸಿನ ಬಳಿದಳವಿಯಳವನಳವರುಮೊಳರೇ ||

೧೨೬

ವ|| ಅಂತು ಗರ್ಭನಿರ್ಭರ ಪ್ರದೇಶದೊಳರಾತಿಗಲ್ಲಂತಕಾಲಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳಂತೆ ಪ್ರಸೂತಿ
ಕಾಲಂ ದೊರೆಕೊಳಿ-

ಕಂ|| ಶುಭ ತಿಥಿ ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರಂ
ಶುಭ ವಾರಂ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತಮೆನೆ ಗಣಕನಿಳಾ |
ಪ್ರಭುವೊಗೆದನುದಿತ ಕಾಯ
ಪ್ರಭಿಯೊಗೆದಿರೆ ದಳಿತ ಶತ್ರುಗೋತಂ ಪುತ್ರಂ ||

೧೨೭

ಭೀಮಂ ಭಯಂಕರಂ ಪೆಜಿ
ತೇ ಮಾತೇ ಕೂಸಿನೊದಮಾತನ ಪೆಸರುಂ |
ಭೀಮನೆ ಪ್ರೋಗನೆ ಮುನಿಜನ
ಮಾ ಮಾಯಿಯನಾಯ್ತು ಶಿಶುಗೆ ಪೆಸರನ್ನರ್ಥಂ ||

೧೨೮

ವ|| ಅಂತು ಭರತಕುಲತಿಲಕರವ್ಯವರ್ಥಕ್ಕಳಂ ಪೆತ್ತು ಕೊಂಪಿ ಸಂತಸದಂತ
ಮನೆಯುಪ್ಪುದುಮತ್ತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಹಾದೇವಿಯಪ್ಪ ಗಾಂಧಾರಿ ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಗರ್ಭಂ
ತಡೆದುದರ್ಶಕ ಕನಿಸಿ ಕಿಂಕರಿಪೋಗಿ-

ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಂತಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಬಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ನಡುವು ದಪ್ಪನಾದ ಆಕಾರವನ್ನು
ಪಡೆಯಿತು. ಅವಳ ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ಚಿನ್ನದ ಕಲಶವನ್ನು ಹೊಂಗೆಯ ಚಿಗುರಿನಿಂದ
ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ ಕಪ್ಪೆಬಣ್ಣವನ್ನು ತಾಳಿತು. ೧೨೬. ಸುಂದರವಾದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಆ ಕುಂತಿಯು ಮೃದುವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದನ್ನು ಅದಿಶೇಷನು ತಾಳಲಾರದೆ
ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು, ಎಂದರೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಕೂಸು ಬೆಳೆದ ಅಳತೆಯ
ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? (ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಅರ್ಥ) ವ|| ಹಾಗೆ
ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದದೆಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅವಸಾನಕಾಲವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ
ಹೆರಿಗೆಯ ಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಲು -೧೨೭. ಜೋಯಿಸನು ಶುಭತಿಥಿ, ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ,
ಶುಭಮುಹೂರ್ತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶರೀರಕಾಂತಿಯು
ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ರಾಜನೂ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನೂ ಆದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು.
೧೨೮. ಈ ಮಗುವಿನ ರೀತಿ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದುದು. ಬೇರೆಯ ಮಾತೇನು?
ಅವನ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಭೀಮನೆಂದೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಋಷಿಗಳು ಎನ್ನಲು ಅದೇ
ರೀತಿ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿಯೇ (ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ)
ಭೀಮನೆಂದಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭರತಕುಲತಿಲಕರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತು
(ಪಡೆದು) ಕುಂತಿಯು ಸಂತೋಷದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲು ಆ ಕಡೆ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಗರ್ಭವು ತಡೆವಾದುದಕ್ಕೆ

ಕಂ|| ಸಂತತಿಗೆ ಪಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳ
ನಾಂ ಕಡೆಯದೆ ಪಡೆವೆನೆಂದೊಡೆನ್ನಿಂ ಮುನ್ನಂ |
ಕೊಂತಿಯ ಪಡೆದಳ್ ಗರ್ಭದ
ಚಿಂತೆಯದಿನ್ನೇವುದೆಂದು ಬಸಿಂ ಪೊಸೆದಳ್ || ೧೨೯

ಪೊಸೆದೊಡೆ ಪಾಲ್ಗಡಲಂ ಮಗು
ಅಸುರರ್ ಪೊಸೆದಲ್ಲಿ ಕಾಳಕೂಟಾಂಕುರಮಂ ||
ದಸದಳಮೊಗೆದಂತೊಗೆದುವು
ಬಸಿಂ ನೂಟೊಂದು ಪಿಂಡಮರುಣಾಕೀರ್ಣಂ || ೧೩೦

ವ|| ಅವಂ ಕಂಡು ಕಿನಿ ಪರ್ಚೆವೆಲ್ಲವಂ ಪೊಜಗೆ ಬಸುಟು ಬನ್ನಿಮೆಂಬುದುಂ
ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರಕಂ ಬಂದು ಗಾಂಧಾರಿಯಂ ಬಗ್ಗಿಸಿ-

ಚಂ || ಒದವುಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂತತಿಗೆ ನೂರ್ವರುದಗ್ಗ ಸುತರ್ಕಳೊಂದೆ ಗ
ಭದೊಳನೆ ಕೆಮ್ಮಿಂಪು ಪೊಸೆದಿಕ್ಕಿದ ಪೊಲ್ಲದುಗೆಯ್ಯೆಯೆಂದು ಮಾ ||
ಣದೆ ಮುನಿ ನೂಟುಪಿಂಡಮಮನಾಗಳೆ ತೀವಿದ ಕಮನ್ದಪ್ಪ ತು
ಪ್ರದ ಕೊಡದೊಳ್ ಸಮಂತು ಮಡಗಿಟ್ಟೊಡೆ ಸ್ವಕ್ಕಿಗೆ ಚೋದ್ಯಮಪ್ಪಿನಂ ||
೧೩೧

ವ|| ಅಂತು ನೂರ್ವರೊಳೊರ್ವರಗುರ್ಬು ಪರ್ಬ ಪರಕಲಿಸೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವದುಸ್ಸನಾಗಿ
ಘೃತಘಟವಿಘಟನುಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದುಂ-

ಕೋಪಿಸಿ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾಗಿ -೧೨೯. ವಂಶಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾನು
(ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ) ಮೊದಲು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆಂದಿದ್ದರೆ ನನಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕುಂತಿಯೇ
ಪಡೆದಳು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಗರ್ಭದ ಚಿಂತೆಯದೇಕೆ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಿವುಚಿದಳು.
೧೩೦. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಡೆಯಲು ಅಂದು ಕಾಳಕೂಟವೆಂಬ
ವಿಷದ ಮೊಳಕೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ರಕ್ತದಿಂದ
ತುಂಬಿದ ನೂರೊಂದು ಭ್ರೂಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ವ|| ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಿಸಿ
ಬೆಂಕಿಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಬಿಸಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲು
ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಬಂದು ಗಾಂಧಾರಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿ-೧೩೧. 'ನಿನ್ನ ಸಂತತಿಗೆ
ಒಂದೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೂರುಜನ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಲಿ ಎಂದಿರಲು
ನಿಷ್ಠಯೋಜನವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಿವುಚಿಬಿಟ್ಟೆ, ಅಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು
ಮಾಡಿದೆ' ಎಂದು ಬಿಡದೆ ಆ ಋಷಿಯು ಆ ನೂರು ಭ್ರೂಣಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ
ಗಮಗಮಿಸುವ ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಡಿಸಿದನು.
ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಶ್ವರ್ಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವು.
ವ|| ಆ ನೂರುಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಭಯವು ಹಬ್ಬಿ ಹರಡುವ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿದ
ಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತುಪ್ಪದ ಕೊಡವನ್ನು (ಮಡಕೆ) ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದನು.

ಕಂ || ಪ್ರತಿಮೆಗಳಬ್ಬವು ಮೊಬಗಿದು
ದತಿ ರಭಸದೆ ಧಾತಿ, ದೆಸೆಗಳುರಿದುವು ಭೂತ |
ಪ್ರತತಿಗಳಾದಿವೊಳೆಳೆದು
ದತಿ ರಮ್ಯಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಶಿವಾ ನಿವಹಂಗಳ್ ||

೧೩೨

ವ|| ಅಂತೊಗೆದನೇಕೋತ್ಥಾಂಗಳಂ ಕಂಡು ಮುಂದೆಜೆವ ಚದುರ ವಿದುರನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಈತನೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕಂ
ಕೇತು ದಲಾನೆಜೆವನಲ್ಲದಂದೇಕಿನಿತು |
ತ್ವಾತಂ ತೋರ್ಪುವು ಬಸುರುವು
ದೀತನ ಪೆಜಗುಟಿದ ಸುತರೆ ಸಂತತಿಗಪ್ಪರ್ ||

೧೩೩

ವ|| ಎಂದೊಡಂ ಪ್ರತಮೋಹ ಕಾರಣವಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂ
ಗಾಂಧಾರಿಯುಮೇಗೆಯ್ಯುವೊದಂಬದವಿದೊಡುತ್ತಾತ ಶಾಂತಿಕ ಪೊಕ್ಕಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಹಾ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಂ ಬಳೆಯಿಸಿ ಬದ್ಧವಣಮಂ ಬಾಜಿಸಿ ಮಂಗಳಮಂ ಪಾಡಿಸಿ ಕೂಸಿಗೆ
ದುರ್ಯೋಧನನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಮತ್ತಿನ ಕೂಸುಗಳೆಲ್ಲಂ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಯಾಗಿ ನಾಮಂಗಳನ್ನಿಟ್ಟು
ಪರಕೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು-

ಮ|| ಸುಕಮಿರ್ವನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಕುಂತಿ ಶತಶೃಂಗಾದ್ರೀಂದ್ರದೊಳ್ ದಿವ್ಯ ಬಾ
ಲಕನನ್ನೊರ್ವನನುಗ್ರವೈರಿ ಮದವನ್ನಾತಂಗೆ ಕುಂಭಾರ್ದ ಮ್ ||
ಕೃತ ಲಗ್ನೋಜ್ವಲ ಬಾಣನಂ ಪ್ರವಿಲಸದ್ವೀರ್ವಾಣ ದಾತವ್ಯ ಸಾ
ಯಕ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಳಾಪವೀಣನನಿಳಾಭಾರ ಕ್ಷಮಾಕ್ಷಣನಂ ||

೧೩೪

೧೩೨. ಆಗ (ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ) ವಿಗ್ರಹಗಳು ರೋದನಮಾಡಿದುವು; ಬಹು
ರಭಸದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಗುಡುಗಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಹತ್ತಿ ಉರಿದುವು; ಪಿಶಾಚಿಗಳ
ಸಮೂಹವು ಕುಣಿದಾಡಿದುವು. ಅತಿಮನೋಹರವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ನರಿಯು
ಗುಂಪುಗಳು ಕೂಗಿಕೊಂಡವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಉಂಟಾದ ಅನೇಕ ಉತ್ಪಾತ
(ಅಪಶಕುನ)ಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಾನಿಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆದ ವಿದುರನು
ಹೀಗೆಂದನು. ೧೩೩. ಈತನೇ ನಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವ ಕೇತುಗ್ರಹ;
ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇವನನ್ನು ಹೊರಗೆ
ಎಸೆಯುವುದು. ಇವನ ಹಿಂದೆಯ ಉಳಿದವರೇ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ವ||
ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಪುತ್ರಮೋಹ ಕಾರಣದಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ
ಏನು ಮಾಡಿದರೂ (ಎಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ) ಒಪ್ಪದಿರಲು ಉತ್ಪಾತಶಾಂತಿಗಾಗಿಯೂ
ಮಂಗಳವರ್ಧನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳ
ವಾದ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ಕೂಸಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನೆಂದು. ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ
ದುಶ್ಯಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದರು. ೧೩೪. ಈ
ಕಡೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶತಶೃಂಗಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯು ಭಯಂಕರನಾದ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ
ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಒದ್ದೆಯಾದ ಮುತ್ತುಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಉಜ್ವಲವಾದ

ವ|| ಅಂತು ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಪ್ಪ ಮಗನನಮೋಘಂ ಪಡೆವೆನೆಂಬುದೊಳಗಮ
ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡುರಾಜನುಂ ತಾನುಂ-

ಚಂ|| ಎಳಗಿಯುಮೊರ್ಮೆ ದಿವ್ಯ ಮುನಿಗಾರ್ತುಪವಾಸಮನಿರ್ದುಮೊರ್ಮೆ ಕೊ
ಯ್ತೆತೆಯ ಪೂಗಲಿಂ ಶಿವನನರ್ಚಿಸಿಯುಂ ಬಿಡದೊರ್ಮೆ ನೋಂತುಮೋ ||
ದತ್ತಿವರ ಪೇಟ್ಟ ನೋಂಬಿಗಳನೊರ್ಮೆ ಪಲರ್ಮೆಯುಮಿಂತು ತಮ್ಮ ಮೆ
ಯ್ತೆದಿನದಿವರ್ತರುಂ ನಮದರೇನವರ್ಗಾದುದೊ ಪೃತದೋಹಳಂ || ೧೧೫

ಅಲಸದೆ ಮಾಡಿ ಬೇಸಳದೆ ಸಾಲುಮಿದೆನ್ನದೆ ಮೆಯ್ಯೊಕ್ಕೆ ಪಂ
ಬಲಸದೆ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ನಿಡು ಜಾಗರದೊಳ್ ತೊಡರ್ಬೇಕ ಪಾದದೊಳ್ |
ಬಲಿದುಪವಾಸದೊಳ್ ನಮದು ನೋಂಬಿಗಳೊಳ್ ನಿಯಮ ಕ್ರಮಂಗಳಂ
ಸರಿಸಿದರಂತು ನೋನೆದೆ ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಪಡೆಯದೆ ತೀರ್ಗುಮೇ || ೧೧೬

ವ|| ಅಂತೊಂದು ವರ್ಷಂಬರಂ ಭರಂಗೆಯ್ಯು ನೋಂತು ಪೂರ್ವಕ್ರಮದೊಳೊಂದು
ದಿವಸಮುಪವಾಸಮನಿರ್ದುಗಣ್ಣ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಜಲಂಗಳಂ ಮಿಂದು ದಳಿಂಬಮನುಟ್ಟು
ದರ್ಭತಯನದೊಳಿರ್ದು-

ಬಾಣಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ
ನಿಪುಣ ನಾಗಿರುವವನೂ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉನವಿಲ್ಲದವನೂ
ವ|| ಹಾಗೆಯೇ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣನೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಪಾಂಡುರಾಜನೂ ತಾನೂ
೧೧೫. ಒಂದು ಸಲ ದಿವ್ಯಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ
ಉಪವಾಸವಿದ್ದೂ ಬೇರೊಂದು ಸಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಶಿವನನ್ನು
ಆರಾಧಿಸಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳಿದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಿರಂತರ
ನಡೆಯಿಸಿಯೂ ಒಂದುಸಲವೂ ಅನೇಕಸಲವೂ ತಮ್ಮ ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ
ಇಬ್ಬರೂ ನಮದರು. ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಯಿತು.
೧೧೬. ಅಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ವ್ರತಮಾಡಿ, ಬೇಸರಿಕೆಯಿಂದ ಇದು ಸಾಕು ಎನ್ನದೆ,
ಶರೀರಸುಖಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸದೆ, ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು, ದೀರ್ಘವಾದ ಜಾಗರಣೆಗಳಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಉಪವಾಸದಿಂದ ಕೃಶರಾಗಿ
ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ವ್ರತಮಾಡದೆ
ಗುಣಸಮುದ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು (ಆ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು)
ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷಧವರೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವ್ರತಮಾಡಿ
ಹಿಂದಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು
ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಧೌತವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ದರ್ಭದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದು

ಮ|| ಸುಲಿಪಲ್ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲುಚ್ಚು ಮಗುಲಂ ಗಂಗಾನದೀ ಘೇನಮು
 ದ್ವಲ ಮುಕ್ಕಾಭರಣಂ ತರತ್ತರಳ ತಾರೋದಾರ ಭಾ ಭಾರಮಂ |
 ಗಲತಾ ಲಾಲಿತ ಸಾಂದ್ರ ಚಂದನರಸಂ ಬೆಳ್ಳಿಗಳೆಂಬೊಂದು ಪಂ
 ಬಲ ಬಂಬಲೆಡೆಯಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಸದನಂ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿತಾ ಕಾಂತೆಯಾ || ೧೩೭

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಕೈಕೊಂಡ ಬೆಳ್ಳಸದನದೊಳ್ ಕೀರ್ತಿಶ್ರೀಯಂ ವಾಕ್ಯೋಯುಮನನು
 ಕರಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರ ನಿಯಮದೊಳಿಂದ್ರನಂ ಬರಿಸೆ-

ಕಂ || ನೆನೆದ ಮನಂ ಪೆಟಗುಬೆದ
 ತೆನೆ ಬೆಳಗುವ ರತ್ನದೀಪ್ತಿ ಸುರಧನು ನೆಗೆದ |
 ತೆನೆ ನೆಯ್ದಲೊಳನಲರ್ದ
 ತೆನೆ ಕಣ್ಣಳ ಬಳಗಮಾಗಳಿಂದ್ರಂ ಬಂದಂ || ೧೩೮

ಬೆಸನೇನೇಗಿಯ್ಯದೊ ನಿನ
 ಗೊಸೆದೇನಂ ಕುಡುವುದೆಂದೊಡೆಂದಳ್ ಮಕ್ಕಳ್ ||
 ಒಸಗೆಯನೆನಗೀವುದು ನಿ
 ನ್ನರಕದ ಮಸಕಮನ ಪೋಲ್ವ ಮಗನಂ ಮಘವಾ || ೧೩೯

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾಕೆಯ ಬಗೆದ ಬಗೆಯೊಳೊಡಂಬಡುಮಂತೆ ಕುಲಗಿರಿಗಳ ಬಿಣ್ಣುಮಂ
 ಧರಾತಳದ ತಿಣ್ಣುಮಸಾದಿತ್ತನ ತೇಜದಗುಂತಿಯುಮಂ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯುಮಂ ಮದನನ

ವೃತ್ತವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಳು. ೧೩೭. ಅವಳ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಲ್ಲೇ ಮಿಂಚಿನ ಗೊಂಚಲು,
 ಧರಿಸಿರುವ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರವೇ ಗಂಗಾನದಿಯ ಬಿಳಿಯ ನೊರೆ, ಚಂಚಲವಾಗಿ
 ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದ ಕಾಂತಿಪ್ರಸರವೂ ಅಂಗೆಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ
 ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ರಸವೂ ಬೆಳುದಿಂಗಳೆಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿರಲು
 ಆ ಕುಂತೀದೇವಿಯ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅಲಂಕಾರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು.
 ವ|| ಹಾಗೆ ತಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ
 ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ವಾಕ್‌ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು
 ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬರಮಾಡಿದಳು. ೧೩೮. ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ ಮನಸ್ಸು
 ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನಕಾಂತಿಯು
 ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ನೆಗೆದು ತೋರಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೂ ಅವನ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳ
 ಸಮೂಹವು ನೆಯ್ದಲೆಯ ಕೊಳವು ಅರಳಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೂ ಇರಲು ಆಗ
 ಇಂದ್ರನು ಬಂದನು. (ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರನು ಕುಂತಿಯ ಮನೋವೇಗವನ್ನೂ ಮೀರಿ
 ರತ್ನಕೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಅರಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ
 ಬಂದನೆಂಬುದು ಭಾವ). ೧೩೯. ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು? ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ನಿನಗೆ
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಏನನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಕೇಳಲು ಕುಂತಿಯು
 ಹೇಳಿದಳು. ಇಂದ್ರದೇವಾ ಮಕ್ಕಳ ನಲಿವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳ
 ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದಳು. ವ|| ಅವಳು ಆಶೆಪಟ್ಟಂತೆಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು
 ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಭಾರವನ್ನೂ ಭೂಮಿಯ ತೂಕವನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನ

ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಕಲ್ಪತರುವಿನುದಾರಶಕ್ತಿಯುಮನೀಶ್ವರನ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಯುಮಂ ಜವನ
ಬಲ್ಲಾಘನಮುಮಂ ಸಿಂಹದ ಕಲಿತನಮುಮನವರವರ ದೇಗಲಿಂ ತೆಗೆದೊಂದುಮಾಡಿ ಕೊಂತಿಯ
ದಿವ್ಯಗರ್ಭೋದರಮೆಂಬ ಶುಕ್ಲಪುಟೋದರದೊಳ್ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಂಶಮೆಂಬ ಮುಕ್ತಾಪುಟೋದ
ಬಿಂದುವನಿಂದಂ ಸಂಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಜನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಪೋದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಕೊಂತಿಯುಮಂದಿನ ಬೆಳಗಪ್ಪ
ಜಾವದೊಳ್ ಸುಖನಿದ್ರೆಯಾಗಿ-

ಚಂ || ಕುಡಿವುದನೇಬುಮಂಬುಧಿಯುಮಂ ಕುಲಶೈಲಕುಳಂಗಳಂ ತಗು
ಳ್ಳವರ್ವದನೊಂದು ಬಾಳ ರವಿ ತನ್ನಯ ಸೋಗಿಲ ಮೇಗೆ ರಾಗದಿಂ |
ಪೊದವರ್ವದನಂತೆ ದಿಕ್ಕರಿಗಳಂಬುಜಪತ್ರ ಪುಟಾಂಬುವಿಂ ಬೆದಂ
ಗದಸಿರ ಮಜ್ಜನಂಬುಗಿಪುದಂ ಸತಿ ಕಂಡೊಸೆದಳ್ ನಿಶಾಂತದೊಳ್ || ೧೧೪೦

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಮುನಿಕುಮಾರರೋದುವ ವೇದನಿನಾದದಿಂ ವಿಗತ ನಿದ್ರೆಯಾಗಿ
ಪಾಂಡುರಾಜಂಗಮಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಜನಂಗಳ್ಳಮುಟಿಪಿದೊಡವರಾ ಕನಸುಗಳ್ಳ ಸಂತೋಷಂಬಟ್ಟು-

ಚಂ|| ಕುಡಿವುದಲೆಂದಮುಬ್ಬಗಳನಬ್ಬಪರೀತ ಮಹೀಶನಂ ತಗು
ಳ್ಳವರ್ವದಲೆಂ ಕುಲಾದ್ರಿ ಪರಿವೇಷಿತನಂ ತರುಣಾರ್ಕನಬ್ಬಟಿಂ |
ಪೊದವರ್ವದಲೆಂದಮಂದುಮುದಿತೋದಿತನಂ ದಿಗಿಭಂಗಳೆಂಬುಮೊ
ಳ್ಳೊದರಿಸಿ ಮಜ್ಜನಂಬುಗಿಸೆ ಕಂದುದಲೆಂ ಕಮಲಾಭರಾಮನಂ || ೧೧೪೧

ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಮನಃಪ್ರಸನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ
ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಯಮನ ಶೌರ್ಯವನ್ನೂ ಸಿಂಹದ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅವು ಒಂದೊಂದರಿಂದಲೂ ತೆಗೆದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶೇಖರಿಸಿ ಕುಂತಿಯ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗರ್ಭವೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪಿನ ಒಳಗಡೆ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಂಶವೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ
ಹನಿಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಪ್ಸರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ
ಕುಂತಿಯು ಮುಂದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಸುಖನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ೧೪೦.
ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನೂ
ಸಪ್ತಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತುವುದನ್ನೂ ಬಾಲಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ
ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಹೊರಳಾಡುವುದನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ
ಕಮಲಪತ್ರದ ಮೇಲಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಕನಸನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಸುಮಾರರು ಪರಿಸುವ ವೇದಘೋಷದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು
ವಾಂಡುರಾಜನಿಗೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಆ ಕನಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು
ಅವರು ಆ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು (ಸಂಕೇತ) ವಿವರಿಸಿದರು.
೧೪೧. ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ಬಳಸಿದ ಭೂಮಿಗೆ
ಒಡೆಯನನ್ನೂ ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಹತ್ತುವುದರಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಂದ
ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವನನ್ನೂ ಬಾಲಸೂರ್ಯನು ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ
ಹೊರಳಾಡುವುದರಿಂದ ಏಕಪ್ರಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವನನ್ನೂ ಎಂಟು

೧೧೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಇಂತಹ ಮಗನು ನೀನಮೋಘಂ ಪಡೆವೆಯೆಂದು ಮುನಿಜನಂಗಳ್ ಪೇಟ್ಟು ಶುಭ ಸ್ವಪ್ನಫಲಂಗಳೊಡನೊಡನೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನಂಗಳುಂ ತೋಪ್ ಪಗೆವರ ಪೆಂಡಿರ ಮೊಗಂಗಳುಮಾಕೆಯ ಕುಚಚೂಚುಕಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ಕಂದಿದುವಾಕೆಯ ವಳಿತಯಂಗಳುಂ ಪಗೆವರ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ಕೆಟ್ಟುವಾಕೆಯ ಬಾಸೆಗಳುಂ ಪಗೆವರ ಬಾಲ್ಯಸೆಗಳುಮೊಡನೊಡನಸಿಯವಾದುವಾಕೆಯ ಮಂದಗಮನವುಂ ಪಗೆವರ ಮನಂಗಳುಮೊಡನೊಡನಲಸಿಕೆಯ ಕೈಕೊಂದುವಾಕೆಯ ನಡುವಿನ ಬಡತನಮುಂ ಪಗೆವರ ಸಿರಿಯೊಡನೊಡನೆ ಕೆಟ್ಟುವಾ ಸಮಯದೊಳ್-

ಉ || ಉರ್ಚಿದ ಬಾಳೊಳಾತ್ಮ ಮುಖಬಿಂಬಮನಚ್ಚಿಯ ನೋಡಲುಂ ಮನಂ !
 ಪರ್ಚಿ ಧನುರ್ಲತಾ ಗುಣ ನಿಶಾದಮನಾಂಪಿ ಕೇಳಲುಂ ಮನಂ ||
 ಚರ್ಚಿದೆ ಸಿಂಹ ಪೋತಕಮನೋವಲುಮಾಕೆಯ ದೋಹಳಂ ಕರಂ
 ಪರ್ಚಿದುದಾ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಮುಂದಣ ಬೀರಮನದೆ ತೋರ್ಪವೋಲ್ ||
 ೧೪೨

ವ|| ಮತ್ಸಮೇಯುಂ ಸಮುದ್ರಗಳ ನೀರನೊಂದುಮಾಡಿ ವಿಯಲುಂ ವೇಶಾ ವನ ಲತಾಗ್ರಹೋದರ ಪುಳನಸ್ಥಳ ಪರಿಸರಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ತೊಲಲುಮೆಚ್ಚಿಯಾಗೆ-

ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ಕಮಲದಂತೆ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳು ಮಗನನ್ನು ವ|| ನೀನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಮುನಿಜನಗಳು ಹೇಳಿದ ಶುಭಸ್ವಪ್ನಫಲಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ತೋರಲಾಗಿ ಶತ್ಪುರಾಜರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖವೂ ಆಕೆಯ ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟುಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡಿದುವು (ಕಪ್ಪಾದವು). ಆಕೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೂರು ಮಡಿಪುಗಳೂ ಶತ್ಪುರಾಜರ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಗಳ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶವಾದುವು. ಆಕೆಯ ಬಾಸೆಗಳೂ (ಹೊಕ್ಕುಳಿನಿಂದ ಎದೆಯವರೆಗಿರುವ ಕೂದಲಿನ ಸಾಲು) ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಳುವ ಆನೆಗಳೂ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಶವಾದುವು. ಆಕೆಯ ಮಂದಗಮನವೂ ಶತ್ರುಗಳ ಮನಸ್ಸೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಲಸ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದುವು. ಆಕೆಯ ನಡುವಿನ ಬಡತನವೂ (ಸಣ್ಣದಾಗಿರುವಿಕೆ-ಕೃಶತೆ) ಶತ್ರುಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಟ್ಟವು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೧೪೨. ಮುಂದಿನ ಗುಣಾರ್ಣವನ (ಅರ್ಜುನನ-ಅರಿಕೇಸರಿಯ) ವೀರ್ಯವನ್ನು ಆ ದಿನವೇ ತೋರ್ಪಡಿಸುವಂತೆ ಕುಂತಿಯ ಬಸಿರ ಬಯಕೆಯು ಒರೆಗಳೆದ ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರಶಬ್ದವನ್ನು ಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರದೆ ಸಿಂಹದ ಮರಿಯನ್ನು ಸಲಹುವುದಕ್ಕೂ ಆತೆಪಟ್ಟು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು ವ|| ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳ ನೀರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲೂ ಸಮುದ್ರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಳ್ಳಿವನೆಗಳ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಮರಳುದಿಣ್ಣೆಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಎಡೆಯಾಡಲೂ ಆಶೆಯಾಯಿತು.

ಕಂ|| ಬಲೆದ ನಿತಂಬದೆ ಕಾಂಚೇ
ಕಳಾಪಮಂ ಕಟ್ಟಲಣಮೆ ನೆಜೆಯದಿದಂದ ।
ಗ್ಗಲಿಸಿ ಕುಳಿಕೆಗಲಿಸೇಂ ಕ
ಗೊಳಿಸಿದುದೋ ಕುಭಗಯಾದ ಸುದತಿಯ ಗರ್ಭಂ || ೧೪೩

ವ|| ಅಂತು ತೆಕ್ಕನೆ ತೇವಿದ ಮೆಯೊಳಲರ್ಧ ಸಂಪಗೆಯರಲಂತೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣಂ
ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ಬೆಳೆದು-

ಕಂ|| ತುಡುಗೆಗಳೊಳ್ ಸರಿಗೆಯುಮಂ
ಕಡುವಿಣ್ಣೆತ್ತೆನಿಸಿ ನಡೆದುಮೋರದಿಯನಣಂ ||
ನಡೆಯಲುಮಾಡದೆ ಕೆಮ್ಮನೆ
ಬಡೆದಾರಯ್ಯನಿತುಮಾಗೆ ಬಳೆದುದು ಗರ್ಭಂ || ೧೪೪

ವ|| ಅಂತು ಬಲೆದ ಗರ್ಭದೊಳ್ ಸಂಪೂರ್ಣಪ್ರಸವಸಮಯಂ ದೊರೆಕೊಳೆ
ಗ್ರಹಂಗಳೆಲ್ಲಂ ತಂತಮುಚ್ಚ ಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳಿದುರ್ ಪದ್ಮರ್ಗ ಸಿದ್ಧಿಯನುಂಟುಮಾಡೆ
ಕುಭಲಗೋಪಯದೊಳ್-

ಕಂ|| ಭರತಕುಲ ಗಗನ ದಿನಕರ
ನರಾತಿಕುಳಕಮಳಹಿಮಕರಂ ಶಿಶು ತೇಜೋ ।
ವಿರಚನೆಯುಂ ಕಾಂಶಿಯುಮಾ
ವರಿಸರೆ ಗರ್ಭೋದಯಾದ್ರಿಯಂದುದಯಿಸುವಂ || ೧೪೫

೧೪೩. ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದ ಪೃಷ್ಠಭಾಗದಿಂದ ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪೌಢಾಗೃತಾಲಿನಿಯಾದ ಕುಂತಿಯ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆದು ವಿರೇಷವಾದ ನೂಲಿನ ಕುಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಸಂಪಗಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಬಣ್ಣವು ಗುಣಾರ್ಣವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಣ್ಣದಂತೆಯೇ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬೆಳೆದು ೧೪೪. ಅವಳು ಧರಿಸಿರುವ ಅಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರಿಗೆಯೂ ಬಹುಭಾರವುಳ್ಳದ್ದೆನಿಸಿ ಓಡಾಡಲು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇಡಲಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬೆಳೆದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಹೆರಿಗೆಯ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ನವಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನ, ಹೋರಾ, ವೈಷ್ಣಾಣ, ನವಾಂಶ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ ಮತ್ತು ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳೆಂಬ ಪದ್ಧರ್ಥಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯನುಂಟುಮಾಡಿದ ಶುಭಲಗ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ೧೪೫. ಭರತವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೂ ಶತ್ರುಗಳ ವಂಶವೆಂಬ ತಾವರಗೆ ಬಿಂದುವೂ ಆದ ಶಿಶುವು ತೇಜಸ್ಸಿನ ರಚನೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶವೂ ತುಂಬಿರಲು ಗರ್ಭವೆಂಬ

ಉದಯಸುಷ್ಪದುಮಮೃತಾಂಶುಽ
ನುದಯದೊಳಂಭೋಧಿ ವೇಲೆ ಭೋರ್ಗರೆವವೊಲೊ |
ಮೋದಲೆಸೆದುವು ಪ್ಪನಪಥದೋಳ್
ತಿವಶಕರಾಹತಿಯಿನೊಡನೆ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳ್ || ೧೪೬

ವ|| ಅಂತು ನೋಟಗುವ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳುಂ ಹರಸುವ ಜಯಜಯ ಧ್ವನಿಗಳುಂ
ಬೆರಸು ದೇವೇಂದ್ರಂ ಬರೆ ದೇವವಿಮಾನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಶತಶೃಂಗಪರ್ವತಮಂ ಮುಸುಕಿಕೊಂಡು-

ಕಂ || ದೇವರ ಪಟಗಳ ರವದೋಳ್
ದೇವರ ಸುರಿವರಲ ಸರಿಯ ಬೆಳ್ಳರಿಯೊಳ್ ತ ||
ದ್ವೇಷ ವಿಮಾನಾವಳಿಯೊಳ್
ತೀವಿದುದೊಮೋದಲೆ ಗಗನದಿಂ ಧರೆ ಮಧ್ಯಂ || ೧೪೭

ವ|| ಅಂತು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಬ್ರಹ್ಮಂ ಮೊದಲಾಗಿ ವ್ಯಾಸ ಕಶ್ಯಪ ವಸಿಷ್ಠ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಜಮದಗ್ನಿ ಭಾರದ್ವಾಜಾಗಸ್ತ್ಯ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ನಾರದ ಪ್ರಮುಖರಪ್ಪ ದಿವ್ಯ
ಮುನಿಪತಿಗಳುಮೇಕಾದಶರುದ್ವರುಂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರುಮಪ್ಪವಸುಗಳುಮತ್ತಿನೀ ದೇವರುಂ
ಮೊದಲಾಗಿ ಮೂವತ್ತಮೂದೇವರುಂ ಇಂದ್ರಂ ಬೆರಸು ವೈಮಾನಿಕ ದೇವರುಂ ನೆರೆದು
ಪಾಂಡುರಾಜನುಮಂ ಕುಂತಿಯುಮಂ ಹರಸಿ ಕೊಸಿಂಗೆ ಜನ್ಮೋತ್ಸವಮಂ ಮಾಡಿ-

ಕಂ || ನೋಡುವನಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಮುಂ
ತಾಡುವನಮರೆಂದನಿಂದ್ರನಚ್ಚರಸೆಯರೆ |
ಬ್ರಾಹ್ಮವರೆಂದೊಡೆ ಪೊಗಟ
ಲೈದ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಜನ್ಮದಿನದ ಬೆಡಂಗಂ || ೧೪೮

ಉದಯಪರ್ವತದಿಂದ ಉದಯಿಸಿದನು. ೧೪೬. ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ ಚಂದ್ರೋದಯ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲೆಗಳು ಅರ್ಭಟಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳ ಕೈಚಿಪ್ಪಾಳೆಗಳೊಡನೆ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೂ (ದೇವತೆಗಳ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ)
ಕೊಡಲೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶಬ್ದಮಾಡಿದುವು ವ|| ಹಾಗೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವ
ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೊಡನೆ ಹರಕೆಯ ಜಯಜಯಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು
ದೇವೇಂದ್ರನು ಬರಲಾಗಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶತಶೃಂಗಪರ್ವತವನ್ನು
ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ೧೪೭. ದೇವತೆಗಳ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳು
ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರವಾಹದಿಂದಲೂ ಆ ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ
ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ತುಂಬಿದೋಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ
ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ವ್ಯಾಸ, ಕಶ್ಯಪ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಜಮದಗ್ನಿ,
ಭಾರದ್ವಾಜ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ನಾರದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ದಿವ್ಯಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ
ಏಕಾದಶರುದ್ವರೂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೂ ಅಷ್ಟವಸುಗಳೂ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳೂ
ಮೊದಲಾದ ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ದೇವರೂ ಇಂದ್ರನೊಡಗೂಡಿ ವೈಮಾನಿಕದೇವತೆ
ಗಳೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಪಾಂಡುರಾಜನನ್ನೂ ಕುಂತಿಯನ್ನೂ ಹರಸಿ ಮಗುವಿಗೆ
ಜನ್ಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ ೧೪೮. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು (ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ) ನೋಡುತ್ತಾನೆ;

ವ||ಅಂತು ಪಿರಿದುಮೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ ದೇವಸಭೆಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯುಮೊಡನಿದುರ್
ನಾಮಕರಣೋತ್ಸವ ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಪ್ಪ ನಾಮಂಗಳೊಳೀತಂ ಸಕಲ ಭುವನ ಸಂಸ್ಥೆಯಮಾನಂ
ಚಾಳುಕ್ಕವಂತೋದ್ಭವಂ ಶ್ರೀಮದರಿಕೇಸರಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುದಾತ್ತನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಚಂಡ
ಮಾರ್ತಾಂಡನುದಾರಮಹೇಶ್ವರಂ ಕದನತಿಣೇತಂ ಮನುಜ ಮಾಂಧಾತಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಗಾಂಗೇಯಂ
ಶೌಚಾಂಜನೇಯನಕಳಂಕರಾಮಂ ಸಾಹಸಭೀಮಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜೀಮೂತವಾಹನಂ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲಂ
ಪರಸೈನ್ಯ ಭೈರವಂ ಅತಿರಥ ಮಥನಂ ವೈರಿಗಜಘಾತಾವಿಘಟನಂ ವಿದ್ವಿಷ್ಯ ವಿದ್ಯಾವಣರಾತಿ
ಕಾಳಾಸಳಂ ರಿಪುಕುರಂಗಕಂಠೀರವಂ ಎಕ್ಪಾಂತತುಂಗಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳಂ ಸಮರೈಕಮೇರು
ಶರಣಾಗತ ಜಲನಿಧಿ ವಿನಯವಿಭೂಷಣಂ ಮನುನಿದಾನನನೂನದಾನಿ ಲೋಕೈಕ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ

ದೇವೇಂದ್ರನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು (ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಎದ್ದು ಕುಡಿದಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಗುಣಾರ್ಣವನ
ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಡವೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷೋತ್ಸವವನ್ನು
ನಡೆಸಿ ದೇವಸಭೆಯವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯವರೂ ಒಟ್ಟಿಗಿದ್ದು ಹೆಸರಿಡಲು
ಕಾರಣವಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಸಕಲಲೋಕಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವ
ಚಾಳುಕ್ಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀಮದರಿಕೇಸರಿ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ,
ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣ, ಪ್ರಚಂಡಮಾರ್ತಾಂಡ (ವಿಶೇಷತೇಜಸ್ಸನ್ನುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯ)
ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರ (ಔದಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಹಾಗಿರುವವನು), ಕದನತಿಣೇತ್ರ
(ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಯಸ್ಥಾನಂತಿರುವವನು), ಮನುಜಮಾಂಧಾತ (ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ
ಮಾಂಧಾತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತಿರುವವನು), ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಗಾಂಗೇಯ (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪಣ ತೊಟ್ಟ ಭೀಷ್ಮನಂತಿರುವವನು), ಶೌಚಾಂಜನೇಯ,
(ಶುಚಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಂತಿರುವವನು), ಅಕಳಂಕರಾಮ (ಕಲ್ಮಷ ರಹಿತನಾದ
ರಾಮನಂತಿರುವವನು), ಸಾಹಸಭೀಮ (ಭಯಂಕರವಾದ ಸಾಹಸವುಳ್ಳವನು),
ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ (ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶೂರನಾಗಿರುವವನು), ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜೀಮೂತವಾಹನ
(ಎದುರಿಗೇ ಇರುವ ದಾನಶೀಲನೂ ವಿದ್ಯಾಧರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಆದ
ಜೀಮೂತವಾಹನ), ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾವಣ (ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಒಡಹೋಗುವಂತೆ
ಮಾಡುವವನು), ಮನುನಿದಾನ (ಮನುಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತೆ ಆದಿಪುರುಷನಾದವನು),
ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವ (ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವವನು), ಅತಿರಥಮಥನ
(ಅತಿರಥರನ್ನು ಕಡೆದುಹಾಕುವವನು), ವೈರಿಗಜಘಾತಾವಿಘಟನ (ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸುವವನು), ಲರಾತಿಕಾಲಾನಲ (ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತಿರು
ವವನು), ರಿಪುಕುರಂಗಕಂಠೀರವ (ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಜಿಂಕೆಗೆ ಸಿಂಹದಂತಿರುವವನು),
ವಿಕ್ಪಾಂತತುಂಗ (ಪರಾಕ್ರಮದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವನು) ಪರಾಕ್ರಮಧವಳ (ಶೌರ್ಯ
ದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಯಶಸ್ಸನ್ನುಳ್ಳವನು), ಸಮರೈಕಮೇರು (ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಮೇರು ಪರ್ವತದಂತಿರುವವನು), ಶರಣಾಗತ ಜಲನಿಧಿ (ಅಶ್ವಿತರಿಗೆ
ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನು), ವಿನಯವಿಭೂಷಣ (ನಮ್ರತೆಯನ್ನೇ

ಗಜಾಗಮ ರಾಜಪುತ್ರಸಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞಂ ಗಂಧೇಭ ವಿದ್ಯಾಧರಂ ನೃಪ ಪರಮಾತ್ಮಂ ವಿಬುಧ ವನಜವನ ಕಳಹಂಸಂ ಸುರತಮಕರಧ್ವಜಂ ಸಹಜಮನೋಜಂ ಅಂಧ್ರೀಕುಚಕಳಶ ಪಲ್ಲವಂ ಕರ್ಣಾಟೀ ಕರ್ಣಪ್ಪೂರಂ ಲಾಟೀಲಲಾಮಂ ಕೇರಳೀಕೇಳಿಕಂದರ್ಪಂ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯಂ ಮಜುವಕ್ರವಲ್ಲಂಜಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲಂ ಪಾಣ್ಣಂಕುಸಂ ಅಮೃತ ಗಂಧವಾರಣಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ ಗಂಡಂ ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳಂ ಗುಣನಿಧಿ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಿಂದಿಂತಿವು ಮೊದಲಾಗಿ ಪಲವುಮುಖ್ಯೋತ್ತರತನಾದುಂಗಳನಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷಾರ್ಥವಚನಂಗಳಿಂ ಪರಸಿ-

ಆಭರಣವನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು), ಅನೂನದಾನಿ (ಉನವಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡುವವನು), ಲೋಕೈಕಕಲ್ಪದ್ರುಮ (ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿರುವವನು) ಗಜಾಗಮರಾಜಪುತ್ರ (ಹಸ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರನೆಂತಿರುವವನು), ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞ (ಅಶ್ವಾರೋಹಣ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದವನು), ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರ (ವಿದ್ಯಾಧರರಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾನೆಯಂತಿರುವವನು), ನೃಪಪರಮಾತ್ಮ (ರಾಜರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂತಿರುವವನು), ಸುರತಮಕರಧ್ವಜ (ಸಂಭೋಗದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನೆಂತಿರುವವನು), ಸಹಜಮನೋಜ (ಸ್ವಭಾವವಾದ ಮನ್ಮಥ), ವಿಬುಧವನಜವನ ಕಳಹಂಸ (ಪಂಡಿತರೆಂಬ ಕಮಲಸರೋವರದ ಕಲಹಂಸದಂತಿರುವವನು), ಅಂಧ್ರೀಕುಚಕಳಶ ಪಲ್ಲವ (ಅಂಧ್ರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೊಲೆಗಳೆಂಬ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವವನು), ಕರ್ಣಾಟೀಕರ್ಣಪೂರ (ಕರ್ಣಾಟಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಿವಿಯಾಭರಣದಂತಿರುವವನು), ಲಾಟೀಲಲಾಮ (ಲಾಟದೇಶದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಣೆಯಾಭರಣ), ಕೇರಳೀಕೇಳಿಕಂದರ್ಪ (ಕೇರಳದೇಶದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಹಾಗಿರುವವನು), ಸಂಸಾರಸರೋದಯ (ಸಂಸಾರರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವವನು), ಮರುವಕ್ರವಲ್ಲಂಜಂ (ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುವವನು) ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲ (ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲುವವನು), ಪಾಣ್ಣಂಕುಸ (ಚಾರರಿಗೆ ಅಂಕುಶಪ್ರಾಯನಾದವನು), ಅಮೃತ ಗಂಧವಾರಣ (ತಂದೆಯ ಮದ್ದಾನೆ) ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡ (ಸೈನ್ಯವು ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗಿರುವ ಶೂರ), ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳ (ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು), ಗುಣನಿಧಿ (ಗುಣಗಳ ಗಣಿ), ಗುಣಾರ್ಣವ (ಗುಣಸಮುದ್ರ) ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ (ಅಶ್ವಿತ್ರರಾಜರಲ್ಲಿ ತಲೆಯಾಭರಣದಂತಿರುವವನು), ಇವೇ

ಉ || ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರ ಮುದ್ರಿತ ಧರಾತಳಮಂ ಚಸಕಯ್ಯು ವಿಸಾಳಿದು
 ದ್ವೈಪ್ತ ವಿರೋಧಿ ಸಾಧನಮನಾಪವಮೋ ತಟದೊಟ್ಟು ವಿಶ್ವದಿ |
 ಗ್ನಾಪ್ತ ಯಶೋವಿಳಾಸಿನಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗು ನಿರಂತರ ಸುಖ
 ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ನೀನೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲಾಗರಕೇಸರಿ ಲೋಕಮುಳ್ಳಿನಂ ||

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿಮುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
 ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರವಚನರಚನ
 ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮವ್ಯ
 ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
 ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಮೊದಲಾದ ನೂರೊಂಟು ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷಾಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಹರಸಿದರು.
 ೧೪೯. ಎಲೈ ಅರಿಕೇಸರಿಯೇ ನೀನು ಲೋಕವಿರುವವರೆಗೆ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ
 ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ (ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ) ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧೀನವನ್ನಾಗಿ
 ಮಾಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಮೀರಿ ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಶತ್ರುರಾಜಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
 ಹಾಕು. ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ
 ನಿರಂತರವಾದ ಸುಖಭೋಗಗಳಿಗೆ ನೀನೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗನಾಗು ಎಂದೂ ಹರಸಿದರು.

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀಗಗನುರಮಂ ಕೀರ್ತಿ

ಶ್ರೀಗೆ ದಿಗಂತಮುಮನಹಿತರಂ ಗೆಲ್ಲ ಜಯ |

ಶ್ರೀಗೆ ಭುಜಶಿಖರಮಂ ನೆಲೆ

ಯಾಗಿಸಿ ನೀಂ ನೆಲಸು ನೇಸಜುಳ್ಳನಮರಿಗಾ ||

೧

ಎಂಬ ಪರಕೆಗಳ ರವದೊಳ್

ತುಂಬೆ ನೆಚ್ಚೋವಿವರಮಮರ ಮುನಿಜನಮಮರೇಂ |

ದ್ರಂ ಬೆರಸು ತಳರ್ದುದಾದುದ

ಳುಂಬಂ ಮನದೊಸಗೆ ಕುಂತಿಗಂ ತತ್ಪತಿಗಂ ||

೨

ವ|| ಅಂತು ಗುಣಾರ್ಣವನ ಪುಟ್ಟದೊಸಗೆಯೊಳೊಸಗೆ ಮರುಳ್ಳೊಡು ಕುಂತಿಯುಂ ಪಾಂಡುರಾಜನುಮಿರೆ ಮಾದ್ರಿ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದರ್ಕೆ ವಿರಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪೊಸೆದು ಬಿಸುಟ ರಕ್ತಾಶೋಕಪಲ್ಲವದಂತೆ ಕರಂ ಕೊರಗಿ ಚಂತಿಸುತ್ತಿದೊಡಾಕೆಯ ಬನ್ನಸಾದ ಮೊಗದಂದಮಂ ಕಂಡು ಕುಂತಿ ಕರುಣಿಸಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳಪ್ಪ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನುಪದೇಶಂಗೊಡೊಡಾಕೆಯುಂ ತದುಕ್ಕತ್ತಿಯೊಳಂ ನಿಯಮನಿಯಮಿತೆಯಾಗಿ-

ಕಂ|| ಆಹ್ವಾನಂಗೆಯ್ದನ್ನಿ

ದೇವರನವರಿತ್ತ ವರದೊಳವರಂಶಮ ಸಂ |

ಭಾವಿಸೆ ಗರ್ಭದೊಳಮಳರ

ನಾ ವನಜದಳಾಕ್ಷಿ ಪಡೆದು ಸಂತತಿವೆತ್ತಳ್ ||

೩

೧. ಎಲೊ ಅಂಗನೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಗಲವಾದ ಎದೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ದಿಗಂತವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಭುಜಶಿಖರವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲುವ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವವರೆಗೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು. ೨. ಎಂಬ ಹರಕೆಯ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಲು ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಕುಂತಿಗೂ ಅವಳ ಪತಿಯಾದ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ಸಂತೋಷದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕುಂತಿಯೂ ಪಾಂಡುರಾಜನೂ ಇರಲಾಗಿ ಮಾದ್ರಿಯು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯಳಾಗಿ ಹೊಸೆದು ಬಿಸಾಡಿದ ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರಿನಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಚಂತಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆಕೆಯ ಬಾಡಿದ ಮುಖದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕುಂತಿಯು ಕರುಣಿಸಿ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣಗಳಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಲಾಗಿ ಅವಳು ಆ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮದಿಂದ ೩. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಬರಿಸಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳಿಂದ ಅವರಂಶವೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲುಂಟಾಗಲು

ವ|| ಆಗಲಾ ಪಾಂಡುರಾಜನಾ ಕೂಸುಗಳ್ಗೆ ಜಾತಕರ್ಮಮಂ ಮುನಿಗಳಿಂ ಬಳಿಯಿಸಿ
ನಕುಲ ಸಹದೇವರೆಂದವರ್ಗಮುಳ್ಳಸರನಿಟ್ಟು ಪುತ್ರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾಗಿರ್ಪಿಸಮಯ್ಯರ್
ಕೂಸುಗಳುಮೇಲ್ಗೊಂಡಿವದ ಚಂದ್ರನಂತುತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಳ್ ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಳಿಯೆ ಭರತ
ಕುಲಕ್ಕೆ ವಿಶದ ಯಶೋಂಕುರಂಗಳುಂ ಬಂಧುಜನಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯಾಂಕುರಂಗಳುಂ ವಂದಜನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪ
ವೃಕ್ಷಾಂಕುರಂಗಳುಮರಾಶಿಜನಕ್ಕೆ ಕಾಳಕೂಟಾಂಕುರಂಗಳುಮಂ ಪೋಲ್ವು ಪಂಚಾಂಗ ಮಂತ್ರಂ
ಸ್ವರೂಪದೊಳ್ ಮೂರ್ತಿಮಂತಂಗಳಾದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಳಿಯೆ-

ಕಂ || ತೊಡರ್ವಮರ್ವ ಬಾಳವಣ್ಣದ
ತುಡುಗೆ ಪಳಂಚಲೆವ ಪಂಚ ಜಡೆ ನೊಸಲೊಳೊಡಂ |
ಬಡುವರಳಲೆಯವಳೆಂ ಚಿ
ಲ್ಪಿಡಿದಿರ್ದುದು ಬಾಳಕೇಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜನಾ || ೪

ವ|| ಅಂತಾತಂ ಬಳಿಯೆವಳೆಯೆ-

ಕಂ || ನಡೆವ ತಳರ್ವಡೆಯೊಳ್ ಪುಡಿ
ವುಡಿಯಾದುವು ಶಿಲೆಗಳೊಡೆದು ಕರಿಗಳ್ ಭೀಮಂ |
ಪಿಡಿದಡರ್ವೊಡೆ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟಿ
ಲ್ಪಡಗಾದುವು ಮುದ್ದದಂತು ಸೊಗಯಿಸವೇಡಾ || ೫

ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತಾನವನ್ನು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದಳು. ವ|| ಆಗ ಆ
ಪಾಂಡುರಾಜನು ಆ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಜಾತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ
ನಕುಲಸಹದೇವರೆಂಬ ಜೋಡಿ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂಪೂರ್ಣತ್ಯಕ್ತಿ
ಹೊಂದಿರಲು ಆ ಆಯ್ದ ಮಕ್ಕಳೂ ಶುಕ್ಲವರ್ಣದ ಪ್ರಥಮೆಯ ವೃದ್ಧಿಚಂದ್ರನಂತೆ
ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಆವರು ಭರತವಂಶಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ಯಶಸ್ಸಿನಮೊಳಕೆಗಳೂ ಬಂಧುಜನಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯದ ಮೊಳಕೆಗಳೂ ಶತ್ರುಜನಕ್ಕೆ
ಕಾಳಕೂಟವಿಷದ ಮೊಳಕೆಗಳೂ ಆಗಿ ಪಂಚಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಾದ ಸ್ತುತಿ, ನೈವೇದ್ಯ,
ಅಭಿಷೇಕ, ತರ್ಪಣ, ಸಮಾರಾಧನ ಎಂಬ ವೇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳು
ತಮ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತುಗಳಾದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿ
ತೋರಿದರು. ೪. ಮೈಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಕತ್ತಿಯ ಬಣ್ಣದ (ನೀಲಿಬಣ್ಣದ)
ಉಡುಪಿನಿಂದಲೂ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಆಪ್ತಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಯ್ದ ಜಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪಿ ತೋರುವ
ಆರಳಲೆಯ ಆಕಾರದ ಪದಕಗಳಿಂದಲೂ ಧರ್ಮರಾಯನ ಬಾಲಕೃಷ್ಣಿಯು
ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವನು ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ೫. ಭೀಮನು
ನಡೆಯುವ ತಪ್ಪೆಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದಲೇ ಕಲ್ಲುಗಳು ಒಡೆದು ಪುಡಿಯಾದುವು. ಆನೆಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಅವನು ಹತ್ತಲು ಅವು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು (ಕೂಗಿಕೊಂಡು) ಜಜ್ಜಿ
ಎಲುಬುಮಾಂಸಗಳಾದುವು. ಮುದ್ದುಮುದ್ದಾಗಿರುವ ಬಾಲ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆ

ಮುನಿವನ ಮನೆ ಬಸುಟುವು ಮುಂ
ಮುನಿಯರ ಸೋಂಕಿಲೊಳೆ ಬಳೆದ ಸಿಂಗಂಗಳ್ ಮು |
ದ್ವಿನೊಳೆಡರ್ಪ ಪಿಡಿದ ಗುರ್ಮವ
ಮನೆಗೆಪಿಪನತರ್ಕಮಲಸಿ ಮರುದಾತ್ಮಜನಾ ||

೬

ವ|| ಅಂತಾತಂ ಬಳೆಯೆ-

ಕಂ || ಬೇಡದುದಂ ಬೇಡುವ ಪುಡಿ
ಯಾಡುವ ತೊಡಳೊಡವೆ ನುಡಿದ ನಗಿಸುವ ಬಾಲ |
ಕ್ರೀಡೆ ಮುರಾರಿಯ ಬಾಲ
ಕ್ರೀಡೆಯನನುಕರಿಸಿದುದಾದರಿಕೇಸರಿಯಾ ||

೭

ಪರದರ್ಪ ಧೂಳಿ ಕಿಜುನಗೆ
ವರಸಿದ ತೊಡಳೊಡವೆ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ |
ಪರಕಲಿಸಿದ ಕಾಡಿಗೆವರ
ಸರಿಕೇಸರಿ ತಾಯ ಮನಮನಿಬ್ಬಳಿಗೊಂಡಂ ||

೮

ಒಗತರ್ಪ ಪಲ್ಲಳಾ ನಗೆ
ಮೊಗದ ಸರಸ್ವತಿಯನಾಗಳರ್ಪಿಸಿದ ಪೊದ |
ಳ್ಳಗಲದ ಚೆಲ್ಲಿನ ಮೊಲ್ಲಿಯ
ಮುಗುಳ್ಳನಿಳಿಸಿರೆ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ಸೊಗಯಿಸಿದಂ ||

೯

ಕರಿಕಳಭಂಗಳ ಶಿಶು ಕೇ
ಸರಿಗಳ ಬಲೆಯಂ ತಗುಳ್ಳ ಬಡವುಗಳನವಂ ||
ತಿರಿಪಿ ಪಿಡಿಯುತ್ತಮರಿಗಂ
ಪರಿದಾಡುವ ಸಹುವಯಸ್ಕರೊಳ್ ಸೊಗಯಿಸಿದಂ ||

೧೦

ಸೊಗಯಿಸಬೇಡವೇ? ೬. ಭೀಮನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಋಷಿಗಳ
ಮಡಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಳೆದ ಸಿಂಹಗಳು ಈಗ ಭೀಮನು ಅಟಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹತ್ತುವ,
ಹಿಡಿಯುವ, ಗುದ್ದುವ, ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಹಿಂಸೆಗಳಷ್ಟಕ್ಕೂ
ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಆ ಋಷಿಗಳ ವನವನ್ನೇ ತೊರೆದುಹೋದವು. ೭. ಬೇಡದುದನ್ನು
ಬೇಡುವ ಧೂಳಾಟವಾಡುವ ತೊಡಲುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವ ನಗುವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದಾಯಿತು.
೮. ಕೆದರಿ ಮೆಯ್ಯಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಧೂಳು, ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ತೊಡಲುಮಾತು, ನಗುಮುಖದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಕಾಡಿಗೆಯೊಡನೆ ಅರಿಕೇಸರಿ
ತಾಯಿಯಾದ ಕುಂತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದನು. ೯. (ಆಗತಾನೆ) ಹುಟ್ಟಿರುವ
ಹಲ್ಲುಗಳು ಆ ನಗೆಮೊಗದ ವಾಗ್ವೇದಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹರಡಿದ
ಸುಂದರವಾದ ಮೊಲ್ಲಿಯ ಮೊಗ್ಗಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಗುಣಾರ್ಣವನು
ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಂಡನು. ೧೦. ಆನೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
ಹೋಗಿ ಆ ಬಡಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಹಿಡಿಯುವ ಅರಿಕೇಸರಿ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ

ದೆಯ್ಯಬಲಂ ಸೋಗಸಿಕೆ ಮುಂ

ಗೆಯ್ಯ ಬಲಂ ಬಾಳಕಾಲದೊಳ್ ತೊದರ್ ಪೊಡೆ |

ರ್ದೆಯ್ಯರ ಬಾಲಕಿಯೆಯುಂ

ಮುಯ್ಯಂ ನೋಡಿಸಿತು ತಾಯುಮಂ ತಂದೆಯುಮಂ || ೧೧

ವ|| ಅಂತಾ ಕೊಸುಗಳ್ ನಿಜ ಜನನೀಜನಕರ ಮನಮನಿಬ್ಬಳಿಗೊಳಿಸಿಯುಮಾರಾತಿ
ಜನಂಗಳ್ ಮನಮನಸುಂಗೊಳಿಸಿಯುಂ ಬಳೆಯೆ ಬಳೆಯೆ-

ಚಂ || ಅರರ್ದಿಮುತ್ ಪೂತ ಪೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಂಪನವುಂಕುತಿರ್ಪ ತೆಂ

ಬೆಲರುಮಿದಂ ಗೆಲಲ್ಗವ ತುಂಬಿಗಳ್ ಧ್ವನಿಯುಂ ಕುಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕೋ |

ಗಿಲೆ ನನೆಮೋಲೆ ನುಣ್ಣೆಗವ ಮಾಮರನೊರ್ಮೊದಲಲ್ಗದುಣುವು

ಯ್ಯಲ ಪೊಸಗಾವರಂ ಪುಗಿಲೊಳ್ಳೇನೆವೆದತ್ತೊ ಬಸಂತಮಾಸದೊಳ್ || ೧೨

ವ|| ಆಗಲಾ ಬಸಂತರಾಜನ ಬರವಿಗೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಳ್ಳಳ ಬಳದ
ಮಿರ್ವರ್ತೋಕೆಯ ತಳಿಗಳ್ಳುಮಾತನ ಬರವಿಗೆ ತೋರಣಂಗಳಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಂದ
ಮಾಮರಂಗಳನಡರ್ದು ತೊಡರ್ವಳಿಗೊಂಬುಗಳ್ಳಿದಿದು ಮರದಿಂ ಮರಕ್ಕೆ ದಾಂಗುಡಿದಿದು
ಮಾಧವೀಲತೆಗಳುಮಾತನ ಬರವಿಗೆ ನೆಹಿಯೆ ಸೊಗಯಿಸೆ ಕೆಯ್ಯಯ್ಯ ನಲ್ಲಳಂತೆ ನನೆಯ

ಜೊತೆಗಾರರೊಡನೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಂಡನು. ೧೧. ದೈವಬಲವೂ ಸೊಗಸಿಕೆಯೂ
ಮುಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗುಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಬಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ
ಸೂಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿರುವ ಬಾಲಕೀಡೆಯು ತಾಯಿಯನ್ನೂ ತಂದೆಯನ್ನೂ
ತಮ್ಮ ಭುಜವನ್ನು ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು (ಅಂದರೆ ತಾವೇ
ಅಧ್ಯಕ್ಷತಾಲಿಗಳೆಂದು ತಮ್ಮ ಭುಜವನ್ನು ತಾವೇ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಹಾಗೆ
ಮಾಡಿತು). ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ಶತ್ರುಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು (ಪ್ರಾಣಾಪಹರಣ ಮಾಡುವಂತೆ)
ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಬಳೆದರು. ೧೨. ಅರಳಿದ ಅದಿಮುತ್ತೆಯ ಹೂವು,
ಹೊಸದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವು, ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವ
ದಕ್ಷಿಣದ ಗಾಳಿ, ಇದನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿ, ಕೊರಳ ಶಬ್ದದಿಂದ
ಕುಕಿಲ್ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆ, ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ
ನಯವಾಗಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರ, ಒಂದೇ ಸಲವಲ್ಲದೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ
ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಹೊಸನಾದ ಇವು ವಸಂತಋತುವಿನ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಏನು ಸೊಗಸಾಗಿ
ಕಂಡವೋ! ವ|| ಆಗ ಆ ವಸಂತರಾಜನ ಬರವಿಗಾಗಿ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ
ಕೋಮಲ್ಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅಲುಗಾಡುವ ಆಶೋಕವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಆತನ ಬರವಿಗಾಗಿ
ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಏರಿ
ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಎಳೆಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಕುಡಿಯನ್ನು ಚಾಚುವ
ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಆತನ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರೇಯಸಿಯಂತೆ ಹೂವಿನ ದಪ್ಪ ಮೊಗ್ಗಿನ

ಬರಿಮುಗುಳ್ಳಳ ತುಲುಗಲೋಳಿಹಿ ತುಲುಗಿದ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳುಮಾತನ ಬರವಿಗೆ ಬದ್ಧವಣಂ
ಬಾಜಪಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆದು ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಗಳುಮಾತನ ಬರವಿಗೆ ರಂಗವಲಿಯಿಕ್ಕಿದಂತೆ
ಪುಳಿನಸ್ತಳಂಗಳೊಳುದಿದರ್ ಕಟಿಪುಗಳುಮಾತನ ಬರವಿಗೆ ವನವನಿತೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನೆಲೆಯ
ಕೆಯ್ಯುಂಟೆ ನೆಲೆನೆಲೆಗೊಂಡು ಸೊಗಯಿಸುವ ನೆಲೆಗನ ನೆಲೆಬಳಿರ ಗೊಂಚಲ್ಪಳುಮಾತನ
ಮೇಲ್ಮಾಯಿ ರಾಗಿ ಸಿ ರೋಮಾಂಕುರಮೊಗದಂತೊಗದ ಕಳಿಕಾಂಕುರಂಗಳುಮಾತನಂಗಸಂಗದೊಳ್
ಕಾಮರಸಮುಗುವಂತುಗುವ ಸೊನೆಯ ಸೋನೆಗಳುಮನೊಳೊಂದು ತದಾಶ್ರಮದ
ನಂದನವನಂಗಳ್ ಜನಂಗಳನನಂಗಂಗೆ ತೊಬ್ಬುವೆಸಂಗೆಯ್ಯುದುವು-

ಚಂ || ಬರಿಯಯ ಮಿಟ್ಟುವೆಂ ಮಿದಿದೊಡಲ್ಪದಣಂ ಮುಳಿಸಾಜದೆಂದು ಪ
ಲೊರೆದಪನಿಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣ್ಣನಿದಂ ಪುಗಲಿಂಗಡಿಮೆಂದು ಬೇಟಕಾ |
ಅರನಿರದೊಳೆ ಸಾಜೆ ಜಡಿವಂತೆಸೆಗುಂ ಸಹಕಾರ ಕೋಮಲಾಂ
ಕುರ ಪರಿತುಷ್ಟ ಪಪ್ಪ ಪರಪುಷ್ಟ ಗಳದ್ದನಿ ನಂದನಂಗಳೊಳ್ || ೧೩

ಚಂ || ಕವಿವ ಮದಾಳಿಯಂ ಮಸುಳನಾಗಿ ಪಯೋಜರಜಂಗಳೊಳ್ ಕವಿ
ಲ್ಪವಿಲನುಮಾಗಿ ಬಂದ ಮಲಯಾನಿಲನೊದೆ ತೆರಳ್ ಚೂತ ಪ |
ಲ್ಪವದ ತೆರಳ್ ತದ್ವನ ವಿಳಾಸಿನಿಯುಟ್ಟ ದುಕೂಲದೊಂದು ಪ
ಲ್ಪವದ ತೆರಳ್ಯುಂತೆಸೆಯೆ ಕಣ್ಣೆದಿದರ್ಥವು ನಂದನಾಂಗಳ್ || ೧೪

ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳೂ ಆತನ ಬರವಿಗೆ
ಮಂಗಳವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾಜಿಸುವಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆದು ಶಬ್ದಮಾಡುವ ದುಂಬಿಗಳೂ
ಆತನ ಬರವಿಗೆ ರಂಗೋಲೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಮರಳಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದುರಿದ್ದ
ಕಳಿತಹೂವುಗಳೂ ಆತನ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಪರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದಂತೆ ನಿರಿಗೆನಿರಿಗೆಯಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಿಹಿಮಾವಿನ
ಸಾಲಾಗಿರುವ ಗೊಂಚಲುಗಳೂ ಆತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ನುಗ್ಗಲು ರೋಮಾಂಚನ
ವಾದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿರುರ ಚಿಗುರು ಮತ್ತು ಕಿರುಗೊಂಬೆಗಳ ಮೊಳಕೆಗಳೂ ಆತನ
ಶರೀರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕಾಮರಸವು ಜನುಗುವಂತೆ ಸ್ತವಿಸುವ ಮರದ ಹಾಲಿನ
ಸೋನೆಗಳೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ಅಶ್ರಮದ ನಂದನವನಗಳು ಜನಗಳು ಮನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ
ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುವು. ೧೪. ನಾನು ವಿರಹಿಗಳ ಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಅವರನ್ನು ತುಳಿದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕೋಪವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣ್ಣನು
ಹಲ್ಲಡಿದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿರಹಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಡಿ
ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ ಹೆದರಿಸುವಂತೆ ಮಾವಿನ
ವೃದ್ಧುವಾದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ತಿಂದು ಕೂಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವ
ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೊರಳನಾದವು ಆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.
೧೪. ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸೊಕ್ಕಿದ ದುಂಬಿಗಳಿಂದ ಮಾಸಿದವನಾಗಿಯೂ
ತಾವರೆಯ ಪರಾಗಗಳಿಂದ ಮಾಸಲುಗೆಂಪುಬಣ್ಣದವನಾಗಿಯೂ ತಲೆದೋರಿದ
ಮಲಯಮಾರುತನು ಬೀಸಿದುದರಿಂದ ಅಕ್ಕಾದುವ ಮಾವಿನಮರದ ಚಿಗುರುಗಳ
ಅಲುಗಾಟವು ಆ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಟ್ಟ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರೆಯ ಸೆರೆಗಿನ ಅಲುಗಾಟದಂತೆ

೮ || ಪೋಗದ ಪಾತುರ್ತಿರ್ಪಳಿಯ ಬ್ಬಂಹಿತಮಾಗಿರೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಕಾ
ಯ್ಯಾಗಿರೆ ಬೀಸುವೊಂದಲರೆ ಬೀಸುವುದಾಗಿರೆ ಕಾಯ್ದೊಂದಮಿಂ |
ಬಾಗಿರೆ ಸೋರ್ವ ಸೋನೆ ಮದಮಾಗಿರೆ ಮಾವಿನ ಬಂದ ಕೋಡ ಕೋ
ಡಾಗಿರೆ ಕೋಡುಗೊಂಡು ಪರಿಡತ್ತು ವಸಂತಗಜಂ ವಿಯೋಗಿಯಂ || ೧೫

ವ|| ಅಂತು ಬಂದ ಬಸಂತದೊಳ್ ಮಾದ್ರಿ ತಾಂ ಗರ್ವವ್ಯಾಲೆಯುಂ ಕ್ರೀಡಾಸುತೀಲೆಯು
ಮಪ್ಪುದತೀಂ ವನಕ್ರೀಡಾನಿಮಿತ್ತದಿಂ ಪೋಗಿ-

ಚಂ || ವನಕುಸುಮಂಗಳಂ ಬಗೆಗೆವಂದುವನಲ್ಲೊಳಾಯ್ತು ಕೊಯ್ತು ಮೆ
ಲ್ಲನೆ ವಕುಳಾಳವಾಳ ತಳದೊಳ್ ಸುರಿದಂಬುಜಸೂತ್ರದಿಂದೆ ಮೆ |
ತ್ರೂತಲೊಳಂ ಮುಗುಳ್ಳದಿಗೆ ತೋಳ್ಳಳೆ ಕಂಕಣವಾರಮಂದು ಬೇ
ಲ್ಲಿತನೆ ಮಾದ್ರಿ ತೊಟ್ಟು ಕರಮೊಪ್ಪಿದಳಾಕೆ ಬಸಂತ ಕಾಂತವೋಲ್ || ೧೬

ವ|| ಅಂತು ತೊಟ್ಟು ಪೂಮದುಗೆ ಮದನನ ತೊಟ್ಟು ಪೂಗಣೆಗೆಣೆಯಾಗಿರೆ-

ಚಂ || ಮಿಳಿರ್ವ ಕುರುಳ್ಳೊಳ್ ತೊಡರ್ವ ದೇವಿಯನಾವಗಮಿವ ಚಿನ್ನ ಪೂ
ಗಳನವನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸುತುಂ ವದನಾಬ್ಜದ ಕಂಪನಾಳ್ವಣಲ್ |
ಬಳಸುವ ತುಂಬಿಯಂ ಓಡಿದ ನೆಯ್ಯಲೊಳೊಯ್ಯನೆ ಸೋವುತುಂ ಬೆಡಂ
ಗೊಳಕೊಳೆ ಸೋರ್ಕಿದಂಗಳ ಮತಂಗಳಜದಂತಿರೆ ಬರ್ಪ ಮಾದ್ರಿಯಂ || ೧೭

ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಆ ತೋಟದ ಸಾಲುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದುವು. ೧೫. ಆ
ವನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಯೇ ಆನೆಯ
ಘೀಂಕಾರವಾಗಿರಲು, ಬೆಳದಿಂಗಳೇ ಅದರ ಕೋಪವಾಗಿರಲು, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯೇ
ಬೀಸಣಿಗೆಯಾಗಿರಲು, ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಸೊಗಸಾಗಿ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಸೋನೆಯೇ
ಮದೋದಕವಾಗಿರಲು ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಕೊಂಬೆಗಳೇ ಅದರ
ಕೊಂಬಾಗಿರಲು ವಸಂತಕಾಲವೆಂಬ ಆನೆಯು ವಿರಹಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಡಿನಿಂದ
ತಿವಿದು ಹರಿಯಿತು, ಓಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದ ವಸಂತಾಯಿತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾದ್ರಿಯು
ತಾನು ಆಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೆಟ್ಟವಳೂ ಆಟವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾದವಳೂ
ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಿ ೧೬. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಕಾಡಿನ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿ ಕೊಯ್ದು ಮೃದುವಾಗಿ
ಬಹುಳವೃಕ್ಷದ ಪಾತಿಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ತಾವರೆಯ ಸೂತ್ರದಿಂದಲೂ ಮತ್ತಿತರ
ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ರಚಿಸಿದ ಮೊಗ್ಗಿನ ಸರಿಗೆ, ತೋಳಬಳೆ, ಕೈಬಳೆ, ಹಾರ
ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮಾದ್ರಿಯು ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಧರಿಸಿದ
ಪುಷ್ಪಾಭರಣವೇ ಮನ್ಮಥನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರಲು
೧೭. ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ
ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೊಗಸಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಂದು
ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಓಸರಿಸುತ್ತ ಮುಖಿಕಮಲದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಪಡೆದು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ

ವ|| ತಾಪಸಾಶ್ರಮದಿಂದ ಪೂಜಮಟ್ಟಂತೆ ಬನಮಂ ತೊಬಲ್ಲ ಪಾಂಡುರಾಜಂ ಕಂಡು-

ಚಂ || ಸೊಗಯಿಸೆ ತೊಟ್ಟ ಪೂದುಡುಗೆ ಮೆಲ್ಲೆರ್ದೊಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ ಗಾಡಿ ದಿ
 ಟ್ತುಗಳೊಳನಂಗರಾಗರಸಮುಣ್ಣುನಿನಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತೊ |
 ಟ್ತುಗೆ ಕೊಳೆ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ತವಳನಪ್ಪಿದನಾ ವಿಭು ತನ್ನ ಶಾಪಮಂ
 ಬಗೆಯದೆ ಮಿಲ್ಲದೇವತೆಯನಬ್ಬಿಳುಕುರ್ಕೆಯನಪ್ಪವಂತೆವೋಲ್ || ೧೮

ವ|| ಅಂತಪ್ಪವುದುಂ ವಿಪಮ ವಿಷವಲ್ಲಿಯನಪ್ಪಿದಂತೆ ತನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಮೈದು ಮ್ಮಣಾಳ
 ಕೋಮಳ ಬಾಹುಪಾಶಂಗಳೆ ಯಮಪಾಶಂಗಳಾಗಿ-

ಚಂ|| ಬಿಗಿದಮರ್ದಿರ್ದ ತೋಳ್ ಸಡಿಲೆ ಜೋಲೆ ಮೊಗಂ ಮೊಗದಿಂದಮೊಯ್ಯೋ
 ಯ್ಯಗೆ ನಗೆಗಣ್ಣಳಾಲಿ ಮಗುಟ್ಟಂತಿರೆ ಮುಚ್ಚರೆ ಸುಯ್ಯದಂಗೆ ಮೆ |
 ಲ್ಲಗೆ ಮುಜಸೊಂದಿದಂದದೊಳೆ ಜೋಲ್ವ ನಿಜೇಶನನಾ ಲತಾಂಗಿ ತೊ
 ಟ್ತುಗೆ ಕೊಳೆ ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟಿನಿಯಂ ಮುಜಸೊಂದಿದನೋ ಬಬಲ್ವನೋ || ೧೯

ವ|| ಎಂದು ಪಲೆಪಟ್ಟ ಸುಯ್ಯಮಂ ಕೋಡುವ ಮಯ್ಯುಮಂ ಕಂಡು ಪರಲೋಕ
 ಪಾಪ್ಯನಾದುದನಜಿತು-

ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಯನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ನೆಯ್ಬಿಲಪುಷ್ಪದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ
 ಓಡಿಸುತ್ತ ಬೆಡಂಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಕ್ಕಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
 ಮಾದ್ರಿಯನ್ನು ವ|| ತಾಪಸಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಗೆಹೊರಟು ಹಾಗೆಯೇ ಕಾದಿನಲ್ಲಿ
 ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡುರಾಜನು ನೋಡಿ ೧೮. ಅವಳು ಧರಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಾಲಂಕಾರವು
 ತನ್ನ ಪೈದುವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸೊಗಯಿಸಲು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅವನ
 ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮರಸವುಕ್ಕುವಷ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರಲು ಅವಳನ್ನು
 ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ನೋಡಿ ಛಟಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿಯಲು ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವಳನ್ನು ರಾಜನಾದ
 ಪಾಂಡುವು ತನಗಿದ್ದ ಶಾಪವನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ
 ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯನ್ನಪ್ಪವಂತೆ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಷದ
 ಬ್ರಳ್ಳಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡುವಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಪ್ರಿಯಳು
 ಆಲಿಂಗಿಸಿದ ತಾವರೆಯದಂಟಿನಂತೆ ಮೃದುವೂ ಕೋಮಳವೂ ಆದ ಅವಳ
 ಬಾಹುಪಾಶವೇ ಯಮಪಾಶವಾಗಲು-೧೯. ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೋಳು
 ಸಡಿಲಪಾಗಲು ಮುಖವು ಜೋತುಬೀಳಲು ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆಗಣ್ಣಳು ಪಾಪೆಗಳು
 ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿರಲು ಉಸಿರಾಟವು ನಿಂತುಹೋಗಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ
 ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿದವನಂತೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಆ ಮಾದ್ರಿಯು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ,
 ಕೆಟ್ಟನು; ಪತಿಯು ಮೂರ್ಛೆಹೋದನೋ ಇಲ್ಲವೇ ಬಳಲಿದ್ದಾನೋ ವ|| ಎಂದು
 (ಹರಿದುಹೋದ) ನಿಂತುಹೋದ ಉಸಿರನ್ನೂ ತಣ್ಣಗಾದ ಮೆಯ್ಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಪತಿ

ಕಂ || ತಾಪವನ ಶಾಪಮೆಂಬುದು
ಪಾಪದ ರೂಪವೆತುಮವೆಯದಂತೇಕೆ ಮನಂ ||
ಗಾಪವೆಂದು ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದೆ
ಯೋಪನೆ ನೀನೆನ್ನ ಪಾಪಕರ್ಮಿಯ ಮೆಯ್ಯಂ || ೨೦

ನೀನ್ನೆನ್ನ ಸಾವನದನೆನ
ಸುನ್ನನೆಯದೆ ನೆರೆವೆನೆಂಬ ಬಗೆಯೋಳ್ ಬಂದೈ |
ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಂದು ದಿವದೋಳ್
ನಿನ್ನ ಮನೋರಥಮನರಸ ನೆಪಪದ ಮಾಕೆಂ || ೨೧

ಉನ್ನತ ಧವಳಚ್ಚತ್ತ
ಚ್ಚನ್ನ ವಿಯತ್ತಳನನಿಂದುಕುಳತಿಳಕನನಿಂ |
ತನ್ನೆಯದಿಂದೀ ಪಬುವಿನೊ
ಳಿನ್ನರಸನನಿಂಘ ಬದಿಯ ತಂದಿಕ್ಕುವುದೇ || ೨೨

ವ|| ಎಂದು ವನದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಂ ಕರುಣಮಾಗೆ ಪಳಯಿಸುವ ಮಾದ್ರಿಯ ಸರಮಂ
ಕುಂತಿ ಕೇಳು ಭೋಂಕನೆರ್ದದೊಂದು-

ಕಂ|| ಆ ದೇವಿಯೋಳ್ ಭೂಭುಜನೋ
ಆ ದೇವಿಯೋಳ್ ಮಾದ್ರಿ, ನೆಗೆವ ಕರುಣಾರವಮಂ |
ತಾ ದೇವಿಯೋಳ್ ಭೂಪತಿಗೇ
ನಾದುದೊ ಪೇಟೆ ಬದಿಯ ಕೆಟ್ಟಿನವೆನೆನುತ್ತುಂ || ೨೩

ಸತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದಳು. ೨೦. ಪ್ರಿಯನಾದ ಪಾಂಡುರಾಜನೇ ಋಷಿಯ ಶಾಪವು
ಪಾಪದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿರುವುದು; ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ
ಸಂಯಮವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪಾಪಿಷ್ಠಕಾದ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಏಕೆ
ಮುಟ್ಟಿದೆ? ೨೧. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಾವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಯೋಚಿಸದೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ
ಎಂದು ಬಂದಿದ್ದೀಯೇ. (ಹಾಗೆಯೇ) ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಂದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ೨೨. ಆಯೋ ವಿಧಿಯೇ, ಎತ್ತರವಾದ
(ರಾಜಸೂಚಕವಾದ) ತನ್ನ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ತದಿಂದ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದವನೂ
ಚಂದ್ರವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೂ ಆದ ಪತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನಾಯದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತಂದೆಸೆಯುವುದೇ? ವ|| ಎಂದು ವನದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮರುಕ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ
ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದ್ರಿಯ ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕುಂತಿ ಕೇಳಿ ಧಟ್ಟನೆ ಎದೆಬಿರಿದು -
೨೩. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಹೋದನು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಮಾದ್ರಿಯ
ಕರುಣಾಮಯವಾದ ಧ್ವನಿಯೂ (ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ) ಆಯೋ ಧೈವವೇ ನನ್ನ ರಾಜನಿಗೆ

ಬಡೆಯನೆ ಮಕ್ಕಳ್ ಭೋರ್ಗರೆ
ದಬುಕುಂ ಪೆಜ ಪೆಜಗನಂತ ಪರಿತರೆ ಮುಡಿ ಬಿ |
ಚ್ಚಿಟಲೆ ನಡುನಡುಗೆ ಕಣ್ಣೇರ್
ಗಟಗಟನೊಮೊದಲೆ ಸುರಿಯೆ ಪರಿತಂದಾಗಳ್ || ೨೪

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ನಲ್ಲನ ಕಳೇವರಮಂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಾವಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ
ಪಲ್ಲಂ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದರ್ಥ ಮಾಡಿಯಂ ಕಂಡು ಕುಂತಿ ನೆಲದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೀಡಾಡಿ
ನಾಡಾಡಿಯಲ್ಲದೆ ಪಳಯಿಸಿ-

ಕಂ || ಅಡವಿಯೊಳೆನ್ನುಮನೆನ್ನೀ
ನಡಪಿದ ಶತುಗಳುಮನಿರಿಸಿ ನೀಂ ಪೇಟದೆ ಪೋ |
ದೊಡಮೇನೋ ನಿನ್ನ ಬಡೆಯನೆ
ನಡೆತರ್ಪೆಂ ನಿನ್ನರಸ ಬಸುಟಂತಿರ್ಪೆಂ || ೨೫

ವ|| ಎಂದು ನೀನೀ ಕೂಸುಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ನಡಪು ನಲ್ಲನೆನಗೊಪ್ಪಿಸಾನಾತ
ನಾದುದನಪ್ಪನೆನೆ ಮಾಡಿಯಂತೆಂದಳ್-

ಕಂ || ಎನಗಿಂದಿರೊಂದು ಸೂಯುಮ
ನಿನಿಯಂ ದಯೆಗಯ್ಯನೆನ್ನ ಸೂಟಂ ನಿನಗಾ |
ನೆನಿತಾದೊಡಮಾವೆನೆ ಮ
ತ್ಸನಯರ್ ಕೆಯ್ಯೆಡೆ ಪಟುಂಬದಿರ್ ಪೆಜಪೆಜವಂ || ೨೬

ವ|| ಎಂದು ತಪೋವನದ ಮುನಿಜನಮುಂ ವನದೇವತಾಜನಮುಂ ತನ್ನೊಂ
ಪೊಗಟೆ ಮಾಡಿ ಪಾಂಡುರಾಜನೊಡನೆ ದಾಹೋತ್ತರದಂತೆ (?) ಕಿಚ್ಚಿಂಗೆ ಕುಲದೊಳಂ

ಎನಾಗಿದೆಯೋ ಹೇಳು ಸತ್ತೆ, ಕೆಟ್ಟೆ, ಎಂದು ಚೀರಿದಳು. ೨೪. ಮಕ್ಕಳು ವಿಶೇಷ
ಶಬ್ದಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಾ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲು ತಲೆಯ ತುರುಬು
ಬಿಚ್ಚಿ ಕೆಳಗೆ ಜೋಲುತ್ತಿರಲು ಸೊಂಟವು ನಡಗುತ್ತಿರಲು ಕಣ್ಣೇರು ಗಳಗಳನೆ
ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು ಕುಂತಿಯು ಓಡಿಬಂದಳು. ವ|| ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನ
ಶರೀರವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲನ್ನು
ಕಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದ(?) ಮಾಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕುಂತಿಯು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅತ್ತಳು. ೨೫. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ ನಾನು ಸಾಕಿದ ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ
ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹೋದರೆ ತಾನೆ ಏನು? ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನೇ
ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಹೇಗಿರಬಲ್ಲೆ? ಎಂದು ಮಾಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ಈ
ಕೂಸುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಲಹು; ಪ್ರಿಯನನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸು, ಅವನಾದುದನ್ನು ನಾನು
ಆಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನಲು ಮಾಡಿ ಹೀಗಿಂದಳು-೨೬. ನನ್ನ ಪತಿಯು ಇಂದಿನ ಸರದಿಯನ್ನು
ನನಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಈ ಸರದಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ
ಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ! ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ಅಧೀನ; ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಬೇಡ ವ|| ಎಂದು ತಪೋವನದ ಋಷಿಗಳೂ
ವನದೇವತಾಸಮೂಹವೂ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಮಾಡಿಯು

ಚಲದೊಳಮಾವ ಕಂದು ಕುಂದುಮಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನೊರೆಗಂ ದೊರೆಗಮಾರುಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿದಾಗಳ್
ಕುಂತಿ ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿರೆ ತಪೋವನದ ತಪೋವೃದ್ಧರಾ ಕಾಂತೆಯನಿಂತೆಂದು ಸಂತೈಸಿದರ್-

ಚಂ || ಕಟೆವವರ್ಗಬ್ಬದಬಿಡವರೇಬಿಡವಮಂತವರಿಂ ಬಲೆಕ್ಕೆ ತಾ
ಮುಲೆವೊಡಮೇಬರಂತವರಣಂ ತಮಗಂ ಬರ್ಮಕ್ಕಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಮಂ |
ಗಟೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳದೊಂದ ಚಮರಿಂತುಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧರ್ಮಮೇಕೆ ಬಾ
ಯಲೆವುದಿದೇಕೆ ಚಂತಿಸುವುದೇಕೆ ಪಲುಂಬುವುದೇಕೆ ನೋವುದೋ || ೨೭

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದ-

ಕಂ || ಬಿಡದಬಲ್ಲ ಬಂಧುಜನದೊ
ಬುಡಿಯದ ಕಣ್ಣೀರ ಪೂರಮಾ ಪ್ರೇತಮನೋ |
ಗಡಿಸದ ಸುಡುಕುದು ಗಡಮಿ
ನ್ನುಡುಗುವುದೀ ಶೋಕಮಂ ಸರೋಜದಳಾಕ್ಷೇ || ೨೮

ವ|| ನೀನಿಂತು ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯನಿಜೆಯದಪ್ಪಾನಿಗಳಂತೆ ವಿಪ್ರಳಾ
ಪಂಗೆಯ್ಯೆಯಪ್ಪೋದೀ ಕೂಸುಗಳ್ ಮನಮಿಕ್ಕಿಯುಮರ್ಧಯಿಕ್ಕಿಯುಂ ಕಿಡುಪರೆಂದನೇಕೋಪ
ಶಾಂತವಚನಂಗಳಿಂದಮಾಕೆಯುಬೈಗಮನಾಜ್ ನುಡಿದುಮಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಜನಮೆಲ್ಲಮಾ
ಕೂಸುಗಳುಮಂ ಕುಂತಿಯುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ನಾಗಪುರಕ್ಕೆ ವಂದು ಗಾಂಗೇಯ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರಕಳ್ಳಮಂಬಾಲೆಗಂ ಪಾಂಡುರಾಜನ ವೃತ್ತಾಂತಮನಿಜಿದೊಡಾಗಳ್-

ದಾಹೋತ್ತರದಂತೆ(?) ತನ್ನನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು (ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿ)
ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಛಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದೋಷವೂ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತನಗೆ
ಸಮಾನರಾದವರಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿದಳು. ಇತ್ತ ಕುಂತಿಯು ದುಃಖದಿಂದ
ಕೂಡಿದವಳಾಗಿರಲು ತಪೋವನದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ತಾಪಸರು ಅವಳನ್ನು ಹೀಗೆಂದು
ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿರರು. ೨೭. ಸತ್ತವರು ಏಳುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ಅಳಬೇಕು.
ಇಲ್ಲ ಅವರಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ನಾವು ಉಳಿಯುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ (ನಾವು
ಅಳಬೇಕು). ಹಾಗೆ ಸತ್ತ ಅವರು ಏಳುವುದಿಲ್ಲ ನಮಗೂ ಬಾಳುವೆಯಿಲ್ಲ;
ಧರ್ಮಸಂಗ್ರಹಮಾಡುವುದೊಂದೇ ಜಾಣತನ. ಇಂತಹುದೇ ಸಂಸಾರಧರ್ಮ.
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಗೋಳಿಡುವುದೇಕೆ? ಚಂತಿಸುವುದೇಕೆ? ಹಲುಬುವುದೇಕೆ?
ವೃಥೆಪಡುವುದೇಕೆ? ವ|| ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ೨೮. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಳುವ
ಬಂಧುಜನಗಳ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಆ ಪ್ರೇತವನ್ನು ಅಸಹ್ಯಪಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಡುವುದಲ್ಲವೆ? ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಎಲೈ ಕುಂತಿಯೇ ಇನ್ನು ಈ ದುಃಖವನ್ನು
ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವ|| ನೀನು ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ
ದುಃಖಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಲುಬಿದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯರಾಗಿಯೂ
ಅಧೈರ್ಯರಾಗಿಯೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವರು ಎಂದು ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಸಮಾಧಾನದ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಗವು ಕಡಮೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ನುಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ
ಋಷಿಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕುಂತಿಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ

ಕಂ || ತುಲುಗಿದ ಹಿಮಬಿಂದುಗಳಂ

ದಜಗಿದ ನವ ವನಜವನದವೋಳ್ ಶೋಕದಿನಂ |

ದೊಡವ ನಯನೋದಬಿಂದುವಿ

ನಜಗಿದುದೊರ್ಮೊದಲೆ ಬಂಧುಮುಖ ವನಜವನಂ ||

೨೯

ವ|| ಆಗಳ್ ಪುತ್ರ ಸ್ನೇಹದಿಂದತಿ ಪುಳಾಪಂಗೆಯ್ದುಂಚಾಲೆಯುಮಂ ಬಂಧುಜನ ನಿರೀಕ್ಷಾದಿಂ ಶೋಕಂ ಮುಳುಕಗಣೆ ಬಾಯಲೆದು ಪಳಯಿಸುವ ಕುಂತಿಯುಮಂ ಗಾಂಗೆಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರರ್ಕಳುಮಂ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯುಮಂ ಸಂತ್ಯೆಸಿ ಪಾಂಡುರಾಜಂಗೆ ಜಳದಾನಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ತದನಂತರದೊಳದುಪ್ಪೆ ನಿರ್ವೇಗಮಾಗೆ ವ್ಯಾಸವಚನ ದೊಳ್ ಸತ್ಯವತಿಯುಮಂ ಬಿಳಿಯುಮಂ ಬಾಲೆಯುಂ ಸಂಸಾರವಿಶೇರ್ಣೆಯರಾಗಿ ಮುನಿವನಮನಾಶ್ರಯಿಸಿದರಿತ್ರಿ ಗಾಂಗೆಯನಯ್ದುರ್ ಕೂಸುಗಳುಮಂ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಲಾಗಿ ನಡಪುತ್ತಮಿರೆ ದುರ್ಯೋಧನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ್ ನೂರ್ವರುಂ ಧರ್ಮಪ್ರತ್ಯಾದಿಗಳಯ್ದುರುಂ ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಿತರಾಗಿ-

ಕಂ || ಒಡನಾದಿಯುಮೊಡನೋದಿಯು

ಮೊಡವಳೆದುಂ ಗುಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಂದುಂ |

ಪೊಡೆಸೆಂದೆಂಬವನಾಡು

ತೊಡವಳೆದರ್ ತಮೊಳ್ಳಿಸೆ ತಂತಂಗೆಡೆಗಳ್ ||

೩೦

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಸಿನಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರರಿಗೂ ಅಂಬಾಲೆಗೂ ಪಾಂಡುರಾಜನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ೨೯. ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಂಜಿನಹನಿಗಳಿಂದ (ಬಗ್ಗಿರುವ) ಅವರಿಸಲ್ಲಟ್ಟ ಹೊಸತಾವರೆಯ ತೋಟದಂತೆ ಬಂಧುಜನಗಳ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲದ ವನವು ಅಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಸ್ತವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಗ್ಗಿರುವು. ವ|| ಆಗ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಬಾಲೆಯನ್ನೂ ನೆಂಟರನ್ನೂ ನೋಡುವುದರಿಂದ ಪುನಃ ಕಾಣೆಸಿ ಕೊಂಡ ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುಂತಿ, ಭೀಷ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರರುಗಳನ್ನೂ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ತರ್ಪಣಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಆ ದುಃಖವೇ ವಿರಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ವಾಗಲು ವ್ಯಾಸರ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಸತ್ಯವತಿಯೂ ಅಂಬೆ ಅಂಬಾಲೆಯರೂ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ತಪೋವನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಈ ಕಡೆ ಭೀಷ್ಮನು ಅಯ್ಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಡಿಲೇ ತೊಟ್ಟಲಾಗಿರುವಂತೆ ಸಾಕುತ್ತಿರಲು ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಮಂದಿಯೂ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ಯು ಜನಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಧೂಳಾಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವವರಾದರು. ೩೦. ಒಡನೆ ಆಡಿಯೂ ಒಡನೆ ಒಡಿಯೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದೂ ಗೊಳ್ಳೆಗೊಟ್ಟ, ಬಟ್ಟಿ, ಉಳಿಸೆಂದು, ಪೊಡೆಸೆಂದು ಎಂಬ ಈ ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ

ವ|| ಅಂತಾ ಕೂಸುಗಳ್ ಕೂಸಾಟವಾದುತ್ತಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ಮರಗದಸಿಯಾಡಲೆಂದು
ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಪಗೆ ಪರ್ವವಂತೆ ಪನ್ನಿರ್ಮತ್ತರ್ ಪರ್ವಿದಾಲದ ಮರದ ಮೊದಲೆ ವಂದು
ಭೀಮನಂ ಮಹಿಮಾಡಿ ಕೋಲನೀಡಾಡಿ ಪಲವು ಸೂಟ್ ಕಾಡಿ-

ಕಂ || ಪರಿದನಿಬರುಮೊಡನಡರ್ದರೆ

ಮರನಂ ಮುಟ್ಟಲೆ, ಪಡೆಯದನಿಬರ್ಗಂ ಕಂ |

ಕಿರಿವೋಗಿ ಭೀಮಸೇನಂ

ಮರನಂ ಪಿಡಿದಲೆ ಪನ್ನೊಲನಿಬರುಮುಡಿರ್ದರ್ ||

೩೧

ವ|| ಅಂತು ಬಿಟ್ಟು ಸುಲಿದ ಮೊಟಕಾಲ್ಗಳಂ ಕಬಲ್ ಪಲ್ಲಳುಮೆಲ್ಲದಗಾದ ಮೈಯ್ಯಳು
ಮುಡಿದ ಕೆಯ್ಯಳುಮಾಗಿ ಬೆರಸಲುತ್ತುಂ ಬಂದು ಗಾಂಗೇಯ ಭೃತರಾಷ್ಟ್ರರ್ಗ
ಕಾರಣಂಬೇಲ್ಪೊದವಂದಿತ್ತ ಭೀಮನೊಡನಾಡದಿರಿಮೆಂದು ಮುದುಗಣ್ಣಳ್ ಚಾರಿಸೆ ತಮ್ಮ
ನೊಂದ ಸಿಂಗೊನಿಬರುಮೊಂದಾಗಿ ಪೋಗಿ ಪೊಟಪೊಟಲ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಹಿಸೊಂದಿದ
ಭೀಮನನಡು ಪಿಡಿದು ನೂವಳುಂ ಗಂಟಲಂ ಮುಟ್ಟ-

ಕಂ || ಪಾವುಗಳಂ ಕೊಳಿಸಿ ಮಹಾ

ಗ್ರಾವಮನುಜದಡು ಕಟ್ಟ ಕೊರಲೊಳ್ ಗಂಗಾ |

ದೇವಿಯ ಮದುವಿನೊಳೆತ್ತಿದ

ರಾವರಿಸದ ತಮ್ಮ ಕುಲಮನದಿಗಟ್ಟುವವೋಲ್ ||

೩೨

ಮೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದರು. ವ|| ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳಾಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು
ದಿನ ಮರಗರಿಸಿಯೆಂಬ ಆಟವನ್ನು ಆಡಲೆಂದು (ಬಂದು) ಮುಂದಿನ ತಮ್ಮ ಹಗೆತನ
ಹಬ್ಬುವದನ್ನು (ಇಂದೇ) ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಹನ್ನೆರಡುಮತ್ತರಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದ
ಅಲದ ಮರದ (ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ) ಬಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಇರಿಸಿ ಕೋಲನ್ನೆಸೆದು
ಅನೇಕ ಸಲ ಕಾಡಿದನು. ೩೧. ಓಡಿದ ಅಷ್ಟಮಂದಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿರಲು
ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಅಷ್ಟು ಜನರ ಮೇಲೆಯೂ ರೇಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಭೀಮನು ಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಳ್ಳಾಡಿಸಲು ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಗೆ ಅಷ್ಟು ಜನವೂ ಕೆಳಗೆ
ಉರುದಿರಿದು (ಬಿದ್ದರು). ವ|| ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದು ತರೆದುಹೋದ ಮೊಣಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ
ಕಳೆದುಹೋದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಜಜ್ಜಿಹೋದ ಶರೀರದಿಂದಲೂ ಮುರಿದ
ಕಯ್ಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಅಳುತ್ತಾ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮದ್ರತರಾಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ಹಾಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅವರು ಅಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಭೀಮನೊಡನಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು
ವೃದ್ಧರು (ಮುಡಿಕಣ್ಣುಗಳು) ನಿವಾರಿಸಲು ತಾವು ನೊಂದ ನಾಚಿಕೆಗಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಜನವೂ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮೈಮರೆತು
ನಿದ್ದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹಿಡಿದು ನೂರುಜನರೂ ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು
ತುಳಿದು ೩೨. ಹಾವುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿ ದೊಡ್ಡಕಲ್ಲನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ
ವಂಶವನ್ನೇ ತಳಕ್ಕೆ ಅದ್ಭವ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ

ವ|| ಅಂತಬ್ಬವುದುಂ ಗಂಗಾದೇವಿಯ ವರಪ್ರಸಾದದೊಳ್ ವಿಷಮ ವಿಷಧರಂಗಳ್ ಪರಿಯ ಕೊರಲೊಳ್ ತೊಡರ್ಪ ತಿಲೆಯಂ ಪಟಿದೀಡಾಡಿ ಗಂಗೆಯ ನೀರಂ ತೋಲೊಳ್ ತುಳುಕಿ ಮಗುಟ್ಟು ಬಂದಂಗೆ ವಿಷದ ಲಡ್ಡುಗೆಯನಿಕ್ಕಿಯುಮೆನಿತಾನುಮುಪದ್ರವಂಗಳೊಳ್ ತೊಡರಿಕ್ಕಿಯುಂ ಗೆಲಲಾಪದೆ ಮನಮಿಕ್ಕಿಯುಮೆದೇಯಿಕ್ಕಿಯುಮಿದರ್ಪಂತಯ್ಯರ್ ಕೂಸುಗಳ್ ಗಾಂಗೇಯಂ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ ಸುಖವಿಪ್ಲವೈಗಮಿತ್ರ ಗಂಗಾಧಾರದೊಳ್ ಮಾಯಾಪುರಮೆಂಬ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದೊಳ್ ಗೌತಮನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಯುಷಿ ತಪಂ ಗೆಯ್ಯುಕ್ಕಿರ್ಪನಮಾ ಋಷಿಗೆ ಬಿಲ್ಲುಪುಂಬುಂವೆರರೊರ್ವ ಮಗಂ ಪುಟ್ಟಿದನಾತಂಗೆ ಶರದ್ವತನೆಂದು ಪೆಸರನಿಟ್ಟು ನಡಪೆ ಬಳಿದು ತಪಂಗೆಯ್ಯಾತನಲ್ಲಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡಾ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಿದ್ದನಚ್ಚರಗೆ ಜಲಚರೆಯೆಂಬವಳ್ ಬಂದೊಡಾಕೆಯಂ ಕಂಡು ಕಾಮಾಸಕ್ತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೂಡಿ-

ಕಂ || ಒಗೆದ ಶರಸ್ಥಂಬದೊಳಿ

ಬರ್ಗಿಯಾಗಿ ಮನೋಜ ರಾಗರಸಮುಗುತರೆ ತೊ |

ಚ್ಚಿಗೆ ಬಿಸುಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲುನಂಬುಮು

ನಗಲ್ಲನಾಶ್ರಮದಿನುದಿತ ಅಜ್ಞಾಪಶದಿಂ ||

೩೩

ವ|| ಅನ್ನಗಮಾ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಯಾಡಲ್ಪಂದ ಶಂತನುವಿನೊಡನೆಯವರಾ ಶರಸ್ಥಂಬದೊಳ್ ಪರಿಕಲಿಸಿದ್ ಮುನೀಂದ್ರನಿದ್ದಿಯದೊಳೊಗೆದ ಪೆಣ್ಣಾಸುಮಂ ಗಂಡುಗೂಸುಮನವಟ ಕೆಲದೊಳಿದ್ ದಿವ್ಯ ಶರಾಸನ ಶರಂಗಳುಮಂ ಕಂಡು ಕೊಂಡುಪೋಗಿ

ಮುಳುಗಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿದರೂ ಗಂಗಾದೇವಿಯ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ವಿಷಯುಕ್ತವಾದ ಹಾವುಗಳು ಹರಿದುಹೋದವು. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡಿ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ತೋಳಿನಿಂದ ಕಲಕಿ ತಳ್ಳಿ ಪುನಃ ಹಿಂತಿರುಗಿದವನಿಗೆ ವಿಷದ ಲಾಡುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಯೂ ಗೆಲ್ಲಲಾರದೆ ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯರಾಗಿಯೂ ಧೈರ್ಯಕುಗ್ಗಿದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. (ಈ ಕಡೆ) ಭೀಷ್ಮನು ಅಯ್ದು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. (ಈ ಕಡೆ) ಗಂಗಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಪುರವೆಂಬ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗೌತಮನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಯುಷಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಋಷಿಗೆ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಶರದ್ವತನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಸಲಹಿದನು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ (ಬೆಳೆದ) ಆ ಋಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯ ಪೆಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಜಲಚರೆಯೆಂಬವಳು ಬರಲು (ಆ ಋಷಿಯು) ಅಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ - ೩೩. ಆ ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ರೇತಸ್ಸು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಸುರಿಯಲು ಆ ಶರದ್ವತನು ತನಗೊದಗಿದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಬಿಸಾಡಿ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನು. ವ|| ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಶಂತನುವಿನೊಡನಿದ್ದವರು ಆ ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ವೀರ್ಯದಿಂದ (ರೇತಸ್ಸಿನಿಂದ) ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸನ್ನೂ ಗಂಡುಕೂಸನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ

ಶಂತನುಗೆ ತೋಪಿದೊಡಾತನುಮಾ ಶಿಶುದ್ವಯಮಂ ನಿಜ ಗಜಪುರಕ್ಕುಯ್ಯು ಕೃಪೆಯಿಂ
ನಡಪಿದನಪ್ಪುದಂತೆ ಕೃಪನುಂ ಕೃಪೆಯುಮೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ನಡಪುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮವರಯ್ಯುಂ
ಶರದ್ವತನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಿಟಿಯಾತಂಗೆ ಚಾಲೋಪನಯನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ
ಧನುರ್ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಂಯ್ಯ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದನಾದನಾ ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರ ಪಕ್ಕದೊಳ್
ಕೂಸುಗಳಂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ತೆ-

ಚಂ || ಬರೆಯದೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಗೆಯೆ ಸೂತ್ರಮನೊಂದೆ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಿಂ
ಬರಿಸಿದುದಂತು ಸೂತ್ರಿದ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿ ನಿಜಾತ್ಮವೃತ್ತಿವೋ |
ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತುಬೆದ ವಿದ್ಯೆಗಳೋಜರೆ ಚಿಟ್ಟರೆಂಬನಂ
ನೆರೆದುವು ತನ್ನೊಳಾರ್ ಗಳ ಗುಣಾರ್ಣವನಂತು ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಗಳ್ || ೩೪

ವ|| ಅಂತು ಪಂಚಾಂಗ ವ್ಯಾಕರಣದ ವೃತ್ತಿಭೇದಮಪ್ಪ ಭಂದೋವೃತ್ತಿಯೊಳಂ
ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ನಿಷ್ಕಿತಮಪ್ಪಲಂಕಾರದೊಳಂ ವ್ಯಾಸ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಶ್ಯಪವೃತ್ತಿ ನಿರಚಿತಂಗಳಪ್ಪ
ಮಹಾಕಾವ್ಯಂಗಳೊಳಂ ನಾಂದೀಪ್ರದೋಚನಾಪ್ರಾಪ್ತವನೇತಿವೃತ್ತ ಸಂಧಿ ಪ್ರವೇಶ ವಿಷ್ಣುಭ ಕಪೋತಿಕಾ
ವ್ಯಾಳಿಕಾದಿ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂಗಳಪ್ಪ ನಾಟಕಂಗಳೊಳಂ ಪದಿನೆಂಟು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳಂ
ನಾಲ್ಕು ವೇದದೊಳಮಾಣಂಗಳೊಳಮಯ್ಯು ತೆಜದ ಮಂತ್ರಂಗಳೊಳಮಾಟುಂ ದರ್ಶನದೊಳಂ
ಪುತ್ರಶಾಸ್ತ್ರನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳೊಳಂ ಭರತಪ್ರಣೀತ ನೃತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಂ ನಾರದಾದಿ ಪ್ರಣೀತ

ಶಂತನುವಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಅವನು ಆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಸ್ತಿನಾವುರಕ್ಕೆ
(ಕರೆದು) ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೃಪೆ ಮತ್ತು ಕೃಪ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸಾಕಿದನು.
ಅವರ ತಂದೆಯಾದ ಶರದ್ವತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಚಿಕ್ಕವನಿಗೆ ಚಾಲೋಪನಯನವೇ
ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಅವನು
ಸರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದನಾದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಆ ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದನು. ೩೪. ಗುಣಾರ್ಣವನ ಹಾಗೆ (ಅರ್ಜುನ-ಅರಿಕ್ಕೇಸರಿ)
ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಏಕೆಂದರೆ ಶುದ್ಧವರ್ಣಮಾಲೆಯ
ಸೂತ್ರವನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡದೆಯೇ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತನು.
ಹಾಗೆಯೇ ಸೂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವುಗಳು ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ತನ್ನ ಸಹಜ
ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದುವು. ಉಳಿದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳು
ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೇ ಶಿಷ್ಯರಾದಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಯ್ಯ
ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಭೇದದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಭಂದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ
ವ್ಯಾಸ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಶ್ಯಪ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ನಾಂದಿ, ಪ್ರದೋಚನ, ಪ್ರಸ್ತಾವನ, ಇತಿವೃತ್ತ, ಸಂಧಿಪ್ರವೇಶ, ನಿಷ್ಕಂಭ, ಕಪೋತಿಕಾ,
ವ್ಯಾಳಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಟಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪದಿನೆಂಟು
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಯ್ಯ
ರೀತಿಯ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆರು ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭರತಪ್ರಣೀತವಾದ ನಾಟ್ಯ

ಗಾಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಗಳೊಳಂ ಗಜಾಗಮಜ್ಞ ರಾಜಪುತ್ರ ಗೌತಮ ವಾದ್ಯಾಕಿ ಪಾಳ ಕಶ್ಯಪ
ಸುಪತಿ ಶ್ರೀಹರ್ಷಾದಿ ಪುರಾಣಪುರುಷವಿರಚಿತಂಗಳಪ್ಪ ಹಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳಂ ಚಿತ್ರಕರ್ಮ ಪತ್ರಚ್ಛೇದ
ಗ್ರಹಗಣಿತ ರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆಗಳೊಳಂ ದಾರುಕರ್ಮ ವಾಸ್ತುವಿದ್ಯಾಪೂರ್ವಯಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ
ವಿಷಾಪಹರಣ ಸರಭೇದ ರತಿತಂತ್ರೇಂದ್ರಜಾಲ ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯೆಗಳೊಳಮನೇಕಾಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪಂಗಳೊಳಂ
ಚಾಪ ಚಕ್ರ ಪರಶು ಕೃಪಾಣ ಶಕ್ತಿ ತೋಮರ ಮುಸಲ ಮುಸುಂಡಿ ಭಿಂಡಿವಾಳ ಮುದ್ರರ
ಗದಾದಿ ವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳೊಳಮತಿ ಪ್ರವೀಣನುಮಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞ ಮಹೇಂದ್ರ
ಜಾಣ(ಗ್ರ)ನುಮಾಗಿ-

ಕಂ|| ಉಲ್ಲೋದುಗಳೊಳಗನಿತಲೆ
ಪುಳ್ಳಗಂ ತಿಳಿಪಲರಿಯದೆನಿಪಡೆಗಳುಮಂ ||
ತಳ್ಳಗಿರೆ ತಿಳಿಪುಗುಂ ಬಸ
ಗೊಳ್ಳ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಲೆಕ್ಕಮಂ ಪೊಕ್ಕಮುಮುಂ || ೩೫

ವ|| ಎಂದು ಲೋಕಮೆಲ್ಲಂ ಪೊಗಲಿ ನೆಗ್ಗು ಪೊಗಲಿಗಂ ನೆಗ್ಗಲಿಗಂ ತಾನೆ
ಗುಣಿಯಾಗಿ-

ಕಂ || ಮಾನಸದೊಳ್ ಹಂಸಯವೋಲ್
ಮಾನಸ ವಾಗ್ಗನಿತ ತನ್ನ ಮಾನಸದೊಳಿವಂ |
ಮಾನಸನೆಂದಗಲದೆ ನಿಲೆ
ಮಾನಸನಾದೆಂ ಸರಸ್ವತೀ ಕಳಹಂಸಂ || ೩೬

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರದನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಸಂಗೀತ
ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ರಾಜಪುತ್ರ ಗೌತಮ, ವಾದ್ಯಾಕಿ,
ಪಾಳಕಾಪ್ಯ, ಸುಗತಿ, ಶ್ರೀಹರ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ
ಹಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಕರ್ಮ, ಪತ್ರಚ್ಛೇದ, ಗ್ರಹಗಣಿತ, ರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ದಾರುಕರ್ಮ, ವಾಸ್ತು - ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಂತ್ರೋಪಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ
ವಿಷಾಪಹರಣ, ಸ್ವರಭೇದ, ರತಿತಂತ್ರ, ಇಂದ್ರಜಾಲ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ
ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಚಾಪ, ಚಕ್ರ, ಪರಶು, ಕೃಪಾಣ,
ಶಕ್ತಿ, ತೋಮರ, ಮುಸಲ, ಮುಸುಂಡಿ, ಭಿಂಡಿವಾಳ, ಮುದ್ರರ, ಗದೆಯೇ
ಮೊದಲಾದ ವಿಧವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಪ್ರವೀಣನೂ
ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವವುಳ್ಳವನೂ ಇಂದ್ರನೆಂತೆ ಜಾಣನೂ ಆದನು. ೩೫. ಇರುವ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ
ಪೂರ್ಣಪಾಂಡಿತ್ಯಪಡೆದವರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಅರ್ಜುನನು (ಅರಿಕೇಸರಿಯು) ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ಲೆಕ್ಕಪೊಕ್ಕಗಳನ್ನು
ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಯ್ಯಾ ವ|| ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನರೆಲ್ಲ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಹೊಗಳಿಕೆಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೂ ತಾನೆ ಗುರಿಯಾದನು. ೩೬. ಇವನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಗ್ಗೇವತೆಯು ಇವನು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ
ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಹಾಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸರಸ್ವತಿಯ
ವಾಹನವಾದ ಹಂಸದ ಹಾಗಿರುವ ಅರ್ಜುನನು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ವ|| ಅಂತಯುರುಂ ಸಮಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಳು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳೊಳು ಪ್ರವೀಣನಾದಂ ಭೀಮಸೇನಂ ವ್ಯಾಕರಣದೊಳಾರಿಂದ
ಮಗ್ಗಲಂ ಕುಶಲನಾದಂ ನಕುಲಂ ಕುಂತಶಸ್ತ್ರದೊಳತಿ ಪ್ರವೀಣನುಮಾಗಿ ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯೊಳಾರಿಂದಂ
ಪಿರಿಯನಾದಂ ಸಹದೇವಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ಞಾನದೊಳತಿ ಪರಿಣತನಾದಂ

ಚಂ || ಬಳೆದುಪ್ಪ ತೋಳ್ಳಳೆಕ್ಕೆಯನಮರ್ ಬಳೆವಂತಿರೆ ಮುಯ್ಯುಗಲ್ ಕುಳಾ
ಚಳ ಶಿಖರಂಗಳಂ ಮುಸುಳೆವಂದುಪ್ಪ ಪರ್ವದ ವೆಕ್ಕಮಾ ಕ್ಷಮಾ |
ತಳ ಕುಳಲಕ್ಕಿ ಗ್ರಾಯ್ತು ಕುಳಮಂದಿರಮೆಂದು ಮಹೀತಳಂ ಮನಂ
ಗೊಳೆ ನೆಲೆದತ್ತುದಾತ್ತ ನವಯೌವನಮೋರ್ವಯಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾ || ೩.೭

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸುವ ರೂಪಿನೊಳ್ ಪೊನ್ನ ಬಣ್ಣದಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣ
ಮಳವಲ್ಲದೊಪ್ಪ-

ಚಂ || ಕುಳಗಿರಿಯಂ ಸರೋಜನಿಲಯಂ ಮನುಜಾಕೃತಿಯಾಗೆ ಮಾಡಿದಂ
ತೊಳವೆನಿಪಂತುಟಪ್ಪ ಪೊಸ ಬಣ್ಣದೊಳೊಂದಿದ ಪಾರಿಜಾತಮು |
ಗ್ಗಳಮೆಸೆದೊಪ್ಪವಂತೆ ತಳಿರಿಂ ಮುಗುಳಿಂ ನವಯೌವನಂ ಮನಂ
ಗೊಳೆ ಕರದೊಪ್ಪಿದಂ ದಶ ಸಹಸ್ರ ಮದೇಭ ಬಳಂ ವ್ಯಕೋದರಂ || ೩.೮

ವ|| ಅಂತೊಪ್ಪವ ಗಂಜಾಗಡಿಯೊಳಿಂದನೀಲದಂತಪ್ಪ ಬಣ್ಣಂ ಕಣ್ಣೆವರೆ-

ವ|| ಹಾಗೆ ಅಯ್ಯ ಜನರೂ ಸಮಸ್ತಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣರಾದರು.
ಧರ್ಮರಾಜನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೀಣನಾದನು.
ಭೀಮಸೇನನು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದನು.
ನಕುಲನು ಕುಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿ ಅಶ್ವವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ
ಹಿರಿಯನಾದನು. ಸಹದೇವನು ಜ್ಯೋತಿಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾದನು. ೩.೭. ಧರ್ಮ
ರಾಜನ ಎರಡು ತೋಳುಗಳೂ ಅವಳಿಗಳೂ ಬೆಳೆದಂತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದುವು.
ಹೆಗಲುಗಳು ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುವು (ಕಾಂತಿಹೀನವನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿದುವು). ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅವನ ಎದೆಯು ಅಸಮಾನಕಾದ ಈ ಭೂದೇವಿಗೆ
ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ನಿವಾಸವಾಯಿತು ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನ
ಸಂತೋಷಿಸುವ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಉದಾತ್ತವಾದ ಹೊಸಯೌವನವು ಒಚ್ಚಿಗೆ
ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಹಾಗಿರುವ
ತನ್ನ ಶರೀರದ ಬಣ್ಣವು ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೩.೮. ಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಲಪರ್ವತವನ್ನು
ಮನುಷ್ಯನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಭೀಮನು ಅದೇ ಬಣ್ಣದ
ಪಾರಿಜಾತವು ಚಿಗುರಿನಿಂದಲೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ
ಒಪ್ಪವಂತೆ ಅವನ ಹೊಸಪ್ರಾಯವು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ತೋರಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪವ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ

ಚಂ || ಶರದದ ಚಂದ್ರನಂ ವಿಮಲ ಚಂದ್ರಿಕ ಚಾಳದಿನೇಶನಂ ತಮೋ

ಹರಕಿರಣಂ ಕಿಶೋರ ಹರಿಯಂ ನವಕೇಸರ ರಾಜಿ ಮಿಕ್ಕ ದಿ ||

ಕೃತಿಯನನೂನ ದಾನ ಪರಿತೋಭಿ ಮನಂಗೊಳಿ ಪೊರ್ದುಮಂತೆ ಸುಂ

ದರ ನವಯೌವನಂ ನೆಹಿಯೆ ಪೊರ್ದ ಗುಣಾರ್ಣವನೊಪ್ಪಿ ತೋಪಿದಂ | ೩೯

ವ|| ಅಂತು ನವಯೌವನಂ ನೆಹಿಯೆ ನಿಜನಿಜಿಗೊಂಡ ಗುಣಾರ್ಣವನ ತಲೆ ನವಿಗಲ್ ಲಾಪ್ತಾರಸಮನಿಡಿದಿದಿದು ತೀವಿದ ಕಮಲಾಸನ ಬೆರಲಚ್ಚುಗಳ್ಳವಾದುವು ಮೂಟುಂ ಲೋಕದ ಮೂಟು ಪಟ್ಟಿಮನಾಳಲೆ, ತಕ್ಕ, ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪೂರ್ಣಮಪ್ಪ ಸಹಜಮನೋಜನ ಲರಾಟಂ ಪಟ್ಟುಂಗಟ್ಟಿದ ನೊಸಲೆ ಲಕ್ಷಣಮನಜಸಲ್ಲೇಡಂಬಂತಾದುದು ಕರ್ಪನ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಂಕಿನಂತೆ ಕೊಂಕಿಯುಂ ಪರವನಿತೆಯರೆರ್ದೆಗೆ ಕೊಂಕಿಲ್ಲದೆಯುಂ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸುರತ ಮಕರಧ್ವಜನ ಪುರ್ವುಗಳ್ಳ ಕಾಮದೇವನ ವಿಜಯ ವೈಜಯಂತಿಗಳಂತಾದುವು ನೀಳ್ಳಂ ಬೆಳ್ಳುಮಂ ತಾರ್ಲಿ ಪರವನಿತೆಯರ ದೆಸೆಗೆ ಕಿಮುಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಿಮು ಸರಿವರಿದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ ಕಣ್ಣಳೆಂಬಲರಂಬುಗಳ್ಳ ಗಣಿಕಾಜನಂಗಳೆರ್ದೆಯಂ ನಟ್ಟು ಕೆಂಕಮಾದಂತಾದುವು ರಿಪ್ಪಜನದ ಪೆರ್ಚಂಗಂ ಪರಾಂಗನಾಜನದ ಮೆಚ್ಚಂಗಂ ಮೂಗಿಜವಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಗಂಧೇಭ ವಿದ್ಯಾಧರನ ಮೂಗು ತನ್ನ ಸುಯ್ಯ ಕಂಪನಲ್ಲದೆ ಪೆರ್ಚರ ಕಂಪನಾಸೆವದಂತಾದುದು ಪೊಸ

ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯೆ ಹಾಗಿರುವ ಬಣ್ಣವು ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು ೩೯. ಶರತ್ಕಾಲದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಬಾಲಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಕಿರಣಗಳೂ ಸಿಂಹದಮರಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅದರ ಕತ್ತಿನ ಕೂದಲರಾತಿಯೂ ಉಳಿದ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಮದೋದಕದ ಕಾಂತಿಯೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಹೊಸಯೌವನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದು ಕೂಡಲು ಗುಣಾರ್ಣವನು ಒಪ್ಪಿ ತೋರಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನವಯೌವನವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಗುಂಗುರುಗುಂಗುರಾದ ಗುಣಾರ್ಣವನ ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಸೌಂದರ್ಯರಸವನ್ನು ಮಿಡಿದುಮಿಡಿದು ತುಂಬಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬೆರಳಚ್ಚುಗಳಂತಾದುವು; ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಮೂರು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಸಹಜಮನೋಜನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಹಣೆಯು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿದ ಹಣೆಗೆ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣವಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು (ಅನ್ಯಥಾ) ಹುಡುಕಬೇಡ ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು; (ಅಂದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಈ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ ಎಂದರ್ಥ). ಮನಃಥನ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿನ ವಕ್ರತೆಯಂತೆ ಬಗ್ಗಿದ್ದರೂ ಅನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಬಗ್ಗದೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸುರತಮಕರಧ್ವಜನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಮನಃಥನ ವಿಜಯದಂತಾದುವು; ದೀರ್ಘತ್ವವನ್ನೂ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಅನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ರಕ್ತನಾಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಶೌಚಾಂಜನೇಯನ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳು ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಕೆಂಪಾದಂತಾದುವು; ಶತ್ರುಜನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಪರಾಂಗನೆಯರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗೂ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನ ಮೂಗು ತನ್ನ ಉಸಿರಿನ

ಜಪ್ತನದ ಮುಂಬಣ್ಣದಂತೆ ಕರ್ಪಂ ಕೈಕೊಂಡು ಕತ್ತುರಿಯಲ್ ಬರೆದಂತಪ್ಪ ವಿಕ್ರಾಂತ ತುಂಗನ ಮೀಸೆಗಿಗಾತನ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಾಪಾನಳ ಧೂಮಲೇಖಿಯಂತಾದುವು ಪುಳಿಯೊಳಲೆದ ಪವಳದ ಬಟ್ಟಿನಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನ ಬಿಂಬಾಧರಮನಂಗರಾಗರಸದುರುಳಿ ಯಂತಾದುದು ರಸದಾಡಿಮದ ಬಿತ್ತುಮಂ ಪೊಸ ಮುತ್ತುಮಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದಂತಪ್ಪ ವಿಬುಧವನಜವನ ಕಳಹಂಸನ ದಂತಪನ್ನಿಗಳಮೃತಕಿರಗನ ಕಾಂತಿಗಳನಿಳಿಸುವಂತಾದುವು ಮಡಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಪೊಸನೆಯ್ವಲ ಕಾವನಾಪಗಂ ಗೆಲ್ಲ ರತ್ನಕುಂಡಲಂಗಳ ಪೊಳಪನೊಳಕೊಂಡಂತೆ ನಮನೇಲ್ವ ಕರ್ಣಾಟೀ ಕರ್ಣಪೂರನ ಪಾಲೆಗಳುಂ ಸರಸ್ವತಿಯಾದುವ ಲೀಲಾಂದೋಳದಂತಾದುವು ಬಳ್ಳಳ ಬೆಳೆದಳೆಗೊಂಗಿನಂತೆ ಲೋಕದ ಚಿಟ್ಟೆಲ್ಲಮನೊಳಕೊಂಡು ರೇಖೆಗೊಂಡ ಲಾಟೀ ಲಲಾಮನ ಪರಿಗದ್ದ ಕಂಧರಂ ಯುವರಾಜ ಕಂಠಿಕಾಭರಣಮಂ ಕಟ್ಟುವುದರ್ಕೆ ನೋಂತು ತನ್ನ ಚಿಲ್ವನಲ್ಲದೆ ಹೊರ ಚಿಲ್ವನಾಸೆವಡದಂತಾದುದು ಕುಲದ ಚಿಲದ ಮೈಮೆಯೊಳ್ ತನ್ನನೆ ನೋಡಿದ ಸಂತೋಷದೊಳುತ್ಸಾಹಮಾದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಮುದ್ರಕಮೇರುವಿನ ಭುಜಶಿಖರಂಗಳ ಕುಲಶಿಖರಿ ಶಿಖರಂಗಳಂತಾದುವು ಪ್ತಾಳ ಗಜಂಗಳು ಮನಂಕದ ಬರ್ದಯರುಮನುಗಿಬಗಿಮಾಡಿದ ಸಂತೋಷದೊಳ್ ಬಳ್ಳಳ ಬಳೆದ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನ ನಿಡುಲೋಳ್ಳೆ ಗಣಿಕಾಪನಕೆ, ಕಾಮಪಾಶಂಗಳುಮರಾತಪನಕೆ, ಯಮಪಾಶಂಗಳುಮಾದುವು

ವಾಸನೆಯಲ್ಲದೆ ಇತರರ ವಾಸನೆಗೆ ಆಸೆಪಡದಂತಾಯಿತು! ಹೊಸಪ್ರಾಯದ ಮೊದಲ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ಬರೆದಂತಿರುವ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನ ಮೀಸೆಗಳು ಅವನ ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಾತಾಪಗ್ನಿಯ ಹೊಗೆಯ ರೇಖೆಯಂತಾದುವು; ಹುಳಿಯಿಂದ ತೊಳೆದ ಹವಳದ ಬಟ್ಟಿನಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನ ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಯು ಕಾಮರಸದ ಉಂಡೆಯಂತಾಯಿತು; ದಾಳಿಂಬದ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಹೊಸಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಉಗುಳುವಂತಿದ್ದ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನ ಹಲ್ಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಾದುವು; ಮಡಿಸಿ ತಂದಿರಿಸಿದ ಹೊಸನೆಯ್ವಲೆಯ ಕಾವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗೆದ್ದಿರುವ ರತ್ನದ ಹತ್ತು ಕಡುಕುಗಳ ಹೊಳಪನ್ನೊಳಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಣಾಟೀಕರ್ಣಪೂರನ ಕಿವಿಯ ಹಾಲೆಗಳು ಸರಸ್ವತಿಯು ತೂಗುತ್ತಿರುವ ಆಟದುಯ್ಯಾಲೆಯಂತಾದುವು; ಬಳಬಳನೆ (ಸೊಂವಾಗಿ) ಬೆಳೆದ ಎಳೆ ಅಡಿಕೆಯಂತೆ ಲೋಕಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೆರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಲಾಟೀಲಲಾಮನ ತುಂಬುಗೊರಳು ಯುವರಾಜಪಟ್ಟಾಭೀಷೇಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವ್ರತಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಅಸೆಪದುವಹಾಗಾಯಿತು. ಕುಲ ಮತ್ತು ಛಲದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡಿದ ಸಂತೋಷವು ಉತ್ಸಾಹವಾದ ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಮುದ್ರಕಮೇರುವಿನ ಭುಜದ ಮೇಲುಭಾಗಗಳು ಕುಲಪರ್ವತದ ಶಿಖರಗಳ ಹಾಗೆ ಆದುವು; ದುಷ್ಟ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸುಮಂಗಲಿಯರನ್ನೂ (ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ) ಹೆದರಿಸಿದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಸಂಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನ ದೀರ್ಘವಾದ ತೋಳುಗಳು ವೇಶ್ವಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕಾಮಪಾಶವೂ ಶತ್ರುರಾಜರಿಗೆ ಯಮವಾಶವೂ ಆದುವು; ಕೆಂಪು ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗದ ಚಿಗುರಿನ ಹಾಗೆ

ರಕ್ತಾಶೋಕವೃದ್ಧದಂತೆ ತೋಳಿತೋಳುವಾದ್ವಿ ಕುಚಕಲಶ ಪಲ್ಲವನ ಕರತಳಪಲ್ಲವಂಗಳ್ ಸಮುದ್ರ ಗಜಕುಂಭಸ್ಥಾಣ್ಗಳ್ ಕಳೆಶರಗಳಾದುವು ಪೊದವು ಪಗೆವರನುಳಿದ ಕೊಂಡ ಸಂತೋಷದೊಳೆ ಶೀಯನೊಳಕೊಂಡ ಸಂತೋಷದೊಳಂ ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಕೇರಳೇ ಕೇಳಿ ಕಂದರ್ಪನಗುರುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕುಲಭವನಮುಂ ನಿವಾಸವನಮುಮಾದುವು ಪೊದವು ಮಂಡಳಿಕರ ಮನದಂತೆ ಕರಮನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮಧವನ ದುಧೈವದೇಶಂ ನಾರಾಯಣಂ ತನ್ನಾಳ್ತೆ ಮಾಡಿ ತಾನಾಳ್ತಾಡಿಯುಂ ತಾನಳ್ತಾಡಿಯುಂ ಬದೆಯರ ಮನವನಳ್ತಾವಿಸುವಂತಾದುದು ಗಂಭೀರಗುಣದೊಳಮಾವರ್ತನ ಸಿದ್ಧಿಯೊಳಂ ಜಲನಿಧಿಯನೆ ಪೋಲ್ವ ಶರಣಾಗತ ಜಲನಿಧಿಯ ನಿಮ್ಮನಾಥ ಬೆಲ್ಲಿಗೆ ತಾನೆ ನಾಥಿಯಾದುದು ಸಿಂಹಕುಟುಂಬಮನಿಳಿಸುವ ರಿಪುಕುರಂಗಳೆ ಕಂಠೀರವನ ಕಟತಟನೊಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಾ ಗೌರಿಕಾರ್ತಿಯರೆ ಕಣ್ಣೆ ಕಾಮಗಟ್ಟೂರಂತೆ ದೊಡ್ಡತ್ತಾಗಿ ವಿಶಾಖವುದ್ವತ್ ವೃತ್ತತೆಯ ನೀಯ್ತೊಂಡಂತುದ್ವೃತ್ತಂಗಳಾದುವು ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣನುರೂಪಗುಣಗಳ್ ಮಾನಿನಿಯರ ಮನೋಗಂಗಳಂ ಕಟ್ಟುಲಾನ ಪೂಜಂಗಳಾದುವು ಅಂತಪೂರ್ವಂಗಳಾಗಿ ತೊಳಗುವ ಕಿರುದೊಡೆಗಳುಡುವರ್ತನಮಾರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗಂಗಳೆಳವಾಯಿ ದಿಂಡಿನೋ ಸಾಣೆಗಟ್ಟದಂತಾದುವು

ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ಅಂಧ್ರೀಕುಚಕಲಶಪಲ್ಲವನ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಅಂಗೈಗಳು ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವುದರಿಂದ ಒರಟಾದುವು; ಉದ್ಭತ್ತರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಐವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಕೇರಳೇಕೇಳಿಕಂದರ್ಪನ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ನೆಲೆಯೂ ನಿತ್ಯವಾಸಸ್ಥಳವೂ ಆಯಿತು; ಉದ್ಭೃತ್ತರಾದ (ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ) ಸಾಮಂತರಾಜರ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಬಹಳ ಕೃತವಾದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಸೊಂಟವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಯಜಮಾನನಾಗಿಯೂ ತನ್ನನ್ನೇ ಆಳಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ತಾನೇ ನರ್ತನಮಾಡಿ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಚಲಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಗಂಭೀರಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿರುವ ಇತರ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೋಲುವ ಶರಣಾಗತ ಜಲನಿಧಿಯ ಆಳವಾದ ಹೊಕ್ಕುಳು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು; ಸಿಂಹದ ಸೊಂಟದ ಭಾಗವನ್ನೂ ಹಿಮ್ಮಾಳಿಸುವ ರಿಪುಕುರಂಗಳೆ ಕಂಠೀರವನ ಸೊಂಟದ ಭಾಗವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಮನ ಗುರಾಣಿಯಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅತಿಶಯವಾದ ದಪ್ಪವನ್ನು ತಾಳಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಗುಂಡಾಗಿ ಬೆಳೆದುವು; ಉದಾತ್ತ ನಾರಾಯಣನ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಅನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಬಗಳಾದುವು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಿರುದೊಡೆಗಳು ಉಡುಹಟ್ಟಿದಂಥವು - ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನ ತೊಡೆಯ ಕಿಣ ಅಥವಾ ಜಡ್ಡುಗಳು (ಕುದುರೆಸವಾರಿಮಾಡುವಾಗ ಒತ್ತಿ ಆದ ಜಡ್ಡು) ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಣೆಯೆಕ್ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾದುವು; ಗೂಢವಾದ ಕಾಲಿನ ಹರಡನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ

ಗೂಢಗುಲ್ಫಾಪ್ಪಿಗಳನೊಳಕೊಂಡ ಮನುಜಮಾಂಧಾತನ ಪೊಲ ಅಡಿಗಳ್ ವಿರೋಧಿ
ಭೂಪಾಲರನಡಿಗಿಜಗಿದ ಸಂತೋಷದೊಳುನ್ನತಂಗಳಾದಂತೆ ಕೂರ್ಮೋನ್ನತಂಗಳಾದುವು ಸೊಸಲಂ
ಸುಟ್ಟ ತೋಪ್ಪನ್ನವಪ್ಪುಗುಟಂಗಳೊಳ್ ಮಿಂಚಂ ಕೀಲಿಸಿದಂತೆ ತೊಳಗಿ ಪೊಳೆವ ಪ್ರಚಂಡ
ಮಾರ್ತಾಂಡನ ಪಾದನಖಂಗಳ್ ಗಂಡರ ಪೆಂಡಿರಂಜಿದಳಿದ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲ್ಪೆ
ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನವಾದುವು ಪೊಸತಲರ್ಧ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಕೆಂಪುಮಂ ಮೆಲ್ಲುಮನಿಬ್ಬಳಿಗೊಂಡು
ತೊಳಗುವರಿಕೇಸರಿಯ ಪಾದತಳಂಗಳಡಿಗಿಜಗಿದರಿನರಪಾಲರ ಮಕುಟಮಾಣಿಕ್ಯಮರೀಚಿಜಾಲ
ಬಾಳಾತಪಂಗಳನಲಿದು ಕೆಂಕಮಾದಂಪಾದುವು ಪೊಸವೆಸಲಿಗೆಯ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ
ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣಂ ವಿಧಾತನೆಂಬ ಚಿತ್ತಾರಿಯ ವರ್ಣಕಮಂಗೆಯ್ಯ
ಕದಳೀಗರ್ಭಶ್ಯಾಮಮೆಂಬ ಬಣ್ಣದಂತಾದುದು-

ಚಂ || ಮನದೊಳೊಲುತ್ತ ಚೋಲ್ವರಿಸಿ ನೋಡಲೊಡಂ ಸೆಲಿಗೆಯ್ ಕಣ್ಣಮಂ
ಮನಮುಮನಂಗಳನ್ನರಲಂಬುಗಳಿಂದೆ ಮರುಳ್ಳಿ ಬಂದ ಮಾ |
ವಿನ ಬನದೊಳ್ ತೆರಳ್ ಪೊಳೆವಿದುಮರೀಚಿಗಳೆಂದುರುಳ್ಳಿ ಪೂ
ವಿನ ಪಸೆಯೊಳ್ ಪೊರಳಿದನಳುರ್ಕೆಯ ಬರ್ದೆಯರೆ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೪೦

ಮನುಜಮಾಂಧಾತನ ಅಡಿಯ ಹೊರವಾಗಿಗಳು ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ
ಮಾಡಿದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದಂತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಮೆಯ ಚಿಪ್ಪಿನ
ಮೇಲುಭಾಗದಂತೆ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡವು ಮುಖವನ್ನ ಸುಟ್ಟ ತೋರಿಸುವಂತಿರುವ ಕಾಲಿನ
ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ಪ್ರಚಂಡಮಾರ್ತಾಂಡನ
ಕಾಲಿನ ಉಗುರುಗಳು ವಿರಪತ್ತಿಯರು ಹೆದರಿದ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
(ಉಪಯೋಗಿಸುವ) ಕನ್ನಡಿಯಂತಾದುವು. ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿರುವ
ಕೆಂಪುದಾವರೆಯಂತೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ
ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಪಾದತಳಿಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಕೀಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಣಿಕ್ಯ
ಸಮೂಹದ ಕೆಂಬಿಸಿಲನ್ನು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸಿ ಕಂಪಾಧಂತಾದವು. ಹೆಸರುಕಾಳಿನ
ಹೊಸಮೊಳಕೆಯ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯ ಶರೀರದ
ಬಣ್ಣವು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಬಣ್ಣಗಾರನು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಕಲಸಿಮಾಡಿದ ಬಾಳೆಯ ಹೂವಿನ
ಮೋತೆಯಂತೆ ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರವಾದ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೪೦. ಗುಣಾರ್ಣವನು
ದಿಟ್ಟರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ತನಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಸೋತು
ಆಶೆಯಿಂದ ನೋಡಲು ಅವರ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮನಸ್ತಥನ ಪುಷ್ಪಬಾಣದಿಂದ
ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಅವರಿಗೆ ಮೋಹವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಫಲಭರಿತವಾದ ಮಾವಿನ
ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಂದ ಉರುಳಿಸಿ ಹೂವಿನ
ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. (ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ
ಧೀರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ವಿಧವಿಧವಾದ ಕಾಮಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಭಾವ).

ವ|| ಅಂತು ನಕುಲ ಸಹದೇವರ್ ಸಹಿತಮುಯ್ಯರುಂ ನವಯೌವನದ ಪರಮ
ಸುಖಮನೆಯ್ನು ಸಂತೋಷದಿನರ್ವತ್ ಗಂಗಾದ್ವಾರದೊಳ್ ಭರದ್ವಾಜನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಮುಖ-

ಕಂ|| ಸ್ನಾನಾರ್ಥಮೊಂದು ಕಳಶಮು
ನಾ ನಿಯಮ ನಿಧಾನನೆಲೆಲೆ ಪಿಡಿದಮಳಿನ ಗಂ |
ಗಾ ನದಿಗೆ ವಂದು ಸುರತ ನಿ
ಧಾನಿಯನಮರೇಂದ್ರ ಗಣಿಕೆಯಂ ಮುನಿ ಕಂಡಂ || ೪೧

ವ|| ಅಂತು ಕಾಣ್ವುದುಮಮೃತಾಬ್ಧಿಯೆಂಬಚ್ಚರಣೆಯ ಕನಕ ಕಾಂಚೀಕಳಾಪದೊಳ್
ತೊಡರ್ಪ ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರದುಳ್ಳುಡಿಯೊಳಿರುವ ಸೂಸಕದ ನೂಲ ತೊಂಗಲ್ಪರಣೆಯಲ್ಲ ಮುಂದಣ
ಸೋಗೆ ಕಾರ್ಗಾಟದ ಸೋಗಿಯಂತ ಸೊಗಯಿಸೆ-

ಕಂ|| ಆದಲರ ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ತೆಜ
ಪಾದೊಡೆ ಬೆಳ್ಳಸೆಯ ಮಸೆದ ಮದನನ ಬಾಳಂ |
ತಾದುವು ಪೊಳೆವೊಳ್ಳೊಡೆ ತೆಜ
ಪಾದರ್ಪಯಂ ನಟ್ಟುವಂದು ತನುನಿಪತಿಯಾ || ೪೨

ವ|| ಅಂತು ಕಂತುಶರಪರವಶನಾಗಿ ಧೈರ್ಯಕ್ಕರಣೆಯುಮಿಂದ್ರಿಯ ಕ್ಷರಣೆಯುಮೊಡ
ನೊಡನಾಗಿ-

ಕಂ|| ಮಾಗದೆ ಸೋರ್ವಿಂದ್ರಿಯಮಂ
ದೋಣದೊಳಾಂತಲ್ಲಿಯೊಗೆದ ಶಿಶುವಂ ಕಂಡಿ |
ದೋಣದೊಳೆ ಪುಟ್ಟದೀತಂ
ದೋಣನ ಪೋಗೆಂದು ಪೆಸರನಿಟ್ಟಂ ಮುನಿಪಂ || ೪೩

ವ|| ಹೀಗೆ ನಕುಲ ಸಹದೇವರೊಡನೆ ಅಯ್ಯ ಜನರೂ ಹೊಸಪ್ರಾಯದ
ಉತ್ತಮಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದರು. ಈ ಕಡೆ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ
ಭರದ್ವಾಜನೆಂಬ ನಿಯಮಿಷ್ಠನಾದ ಋಷಿಯು-೪೧. ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕೊಡವನ್ನು
ಕೆಳಗೆ ಜೋಲುಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಬಂದು
ಸಂಭೋಗಸುಖಕ್ಕೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಳಾದ ದೇವವೇಶೈಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ನೋಡಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಲಾಗಿ ಆಮೃತಾಬ್ಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯ ಚಿನ್ನದ
ನಡುಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದ ಒಳ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಾಡುವ
ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕುಚ್ಚಿನ ನೂಲಗೊಂಚಲ ಸಮೇತವಾಗಿ ಇಳಿಬಿದ್ದಿರುವ ಮುಂಭಾಗದ ಸೆರಗು
ಮಳೆಗಾಲದ ನವಿಲಿನಂತೆ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ೪೨. ಆಗುಂಟಾದ ಗಾಳಿಯ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ
ವಸ್ತ್ರವು ಓಸರಿಸಲು ಅವಳ ಸುಂದರವಾದ ತೊಡೆಯು ಮನ್ಮಥನ ಕತ್ತಿಯ ಹಾಗಾಗಿ
ಆ ಋಷಿಯ ತೆರೆದ ಹೃದಯವನ್ನು ನಾಟಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳಿಗೆ
ಅಧೀನನಾಗಿ ಅವನ ಧೈರ್ಯವೂ ರೇತಸ್ಸೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೋರಿಹೋದವು. ೪೩. ನಿಲ್ಲದೆ
ಸೋರುವ ಆ ರೇತಸ್ಸನ್ನು (ವೀರ್ಯವನ್ನು) ಆ ಋಷಿಯು ಒಂದು ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವನ್ನು ನೋಡಿ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವು

ವ|| ಅಂತು ಭರದ್ವಾಜನಾತ್ಮನೂಜಂಗೆ ಹೆಸರನಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಪಾಂಚಾಳ ದೇಶದರಸಂ ಪೃಷ್ಠತನೇಂಬನಾತನ ಮಗಂ ದ್ರುಪದನುಮಂ ದ್ರೋಣನುಮನೊಡಗೂಡಿ ಯಜ್ಞಸೇನನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಕುಷಿಯ ಪಕ್ಕದೊಳ್ ಬಲ್ಲಿದ್ದೆಯಂ ಕಲಿಲ್ಲೇಬಿಟ್ಟಿದೆ ದ್ರೋಣನುಂ ದ್ರುಪದನುಂ ಧನುರ್ಧರಾಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿ ಭರದ್ವಾಜಂ ದ್ರೋಣಂಗೆ ಕೃಪನ ತಂಗಿಯಪ್ಪ ಶಾರದ್ಯತೆಯಂ ತಂದು ಮದುವೆಯಂ ಮಾಡಿದೊಡಾತಂಗೆಮಾಕೆಗಂ ತ್ರಿಕೇತನಂಶದೊಳೊರ್ವ ಮಗಂ ಪುಟ್ಟ-

ಕಂ|| ದಿವಿಜಾಶ್ವತ್ಥಾಮದೊಳೇ

ಭುವನಂಗಳ್ ನಮಗೆ ಶಿಶು ಸರಣಿಯೊಡೆ ನ |

ಕೃಪಯವದೆ ಕುಂಭಸಂಭವ

ನಿವನಶ್ವತ್ಥಾಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಡೆ ನೆಗಟ್ಟಂ ||

೪೪

ವ|| ಅಂತು ನೆಗಟ್ಟು ತಮ್ಮಯ್ಯನ ಕೈಯೊಳ್ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೋಪದೇಶದೊಳ್ ಧನುರ್ಧರಾಗ್ರಗಣ್ಯನುಮಾಗಿ ಸಂದಂ ದ್ರುಪದನುಂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ಸಂದಂ ದ್ರೋಣನುಂ ತನಗೆ ಬಡತನಮದಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನೊಡಗೊಂಡು ನಾಡು ನಾಡಂ ತೊಲಲ್ಪು ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದಂ-

ಚಂ|| ಕೃತಿಯೊಳಗುಳ್ಳ ಭೂಭುಜರ ಬಿತ್ತು ಮೊದಲಿದೆ ಮುನ್ನಮೇಕವಿಂ

ಶತಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯಿಂ ತವಿವಿ ಸರ್ವನಿವೇದಕಮೆಂಬ ಯಜ್ಞದೊಳ್ |

ಕೃತಿ ಪೊಗಲ್ಪನ್ನಮಿತ್ತು ಗುರುದಕ್ಕಣಿಯಾಗಿರೆ ಕಶ್ವಪ ಪ್ರಜಾ

ಪತೆಗೆ ಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತಧರಿತ್ರಿಯನೊಂದಟೆಯೂರನಿವಪೊಲ್ || ೪೫

ದ್ರೋಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನವನೇ ಸರಿ, ಹೋಗು ಎಂದು ಆ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಇಟ್ಟನು. ವ|| ಭರದ್ವಾಜನು ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಪಾಂಚಾಳದೇಶದ ರಾಜನೂ ಪೃಷ್ಠತನ ಮಗನೂ ಆದ ದ್ರುಪದನನ್ನೂ ದ್ರೋಣನನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಯಜ್ಞಸೇನನೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಕುಷಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದ್ದೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಹೇಳಲಾಗಿ ದ್ರೋಣನೂ ದ್ರುಪದನೂ ಬಿಲ್ಲಾರರಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗರಾದರು. ಹೀಗಾಗಲು ಭಾರದ್ವಾಜನು ದ್ರೋಣನಿಗೆ ಕೃಪನ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರದ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದು ಮದುವೆಮಾಡಲಾಗಿ ಆತನಿಗೂ ಆಕೆಗೂ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಾದ ರುದ್ರನ ಅಂಶದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ೪೪. ಆ ಮಗುವು ಧ್ವನಿಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಕೂಗಿಕೊಂಡ ದೇವಲೋಕದ ಉಚ್ಚೈಶ್ವರವೆಂಬ ಕುದುರೆಯ ಕೆನೆತದಿಂದ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ ನಡುಗಲು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೋಣನು ನಕ್ಕು ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಆಶ್ವತ್ಥಾಮನೆಂದು ಹೆಸರಿದಲು ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ತಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಿಲ್ಲಾರರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನಾದನು. ದ್ರುಪದನೂ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ದ್ರೋಣನು ತನಗೆ ಬಡತನವುಂಟಾಗಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೇಶದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಪರಶುರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ೪೫. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬೇರುಸಹಿತ ಹಾಳಾಗುವಂತೆ ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ನಾಶಪಡಿಸಿ ಲೋಕವೇ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ ಸರ್ವನಿವೇದಕವೆಂಬ

ವ|| ಅಂತು ಪಲ್ಲವಾವೃತ ಕಟಿತುನುಮಾಗಿದರ್ ಜಟಾಕರಾಪನುಮಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಭಾರ್ಗವಂ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕುಂಭಸಂಭವನಂ ಕಂಡು ಕನಕ ಪಾತ್ರಕ್ಕುಪಾಯಮಿಲ್ಲವುದೆಂದು ಮೃತ್ಯುತರೋಳರ್ಪಮಿತಿ ಪೂಜಿಸಿ-

ಚಂ|| ಒಡವೆಯನರ್ಥಿಗಿತ್ತನವನೀತಳಮಂ ಗುರುಗಿತ್ತನೀಗಳೊಂ
ದಡಕೆಯುಮಿಲ್ಲ ಕೈಯೊಳೆರೆದಂ ಶ್ರುತಪಾರಗನೊಂತು ಸಂತಸಂ
ಬಡಿಸುವೆನ್ನಿದೊಂದು ಧನುವಿದುರ್ದು ದಿವ್ಯಶರಾಳಿಯಿದುರ್ದು
ಲೊಡಮೆ ಸಮಂತು ಪೇಟೆವಳೊಳಾವುದನೀವುದೊ ಕುಂಭಸಂಭವಾ || ೪೬

ವ|| ಎಂಬುದು ದೋಣನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಧನಮೆ ಧನಮಪ್ಪುದೆಂದು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಂ ದಯೆಗೆಯ್ದುದನೆ ಪಾರಗ ವಾಯವ್ಯಾಗ್ನೇಯ ಪೌರಂದರಾದಿ ಪ್ರಧಾನಾಸ್ತ್ರಗಳಂ ಕುಡೆ ಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನಂ ಬೀಲೊಂಡು ತನ್ನೊಡನಾಡಿಯಪ್ಪ ಕೆಳೆಯಂ ದ್ರುಪದಂ ಭತ್ತಾನತಿಯೊಳರಸು ಗೆಯ್ಯಪನೆಂದು ಕೇಳಿ ಪೊಲಲ್ಪೆವೆಂದು ದ್ರುಪದನರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳೆ ನಿಂದು ಪಡಿಯಜನಂ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮೊಡನಾಡಿದ ಕೆಳೆಯಂ ದೋಣನೆಂಬ ಪಾರ್ವಂ ಬಂದನೆಂದು ನಿಮ್ಮರಸಂಗಳೆಯೆ ಪೇಟೆಯೆಂಬುದುಮಾತನಾ ಮಾಲೆಯೊಳೆ ಬಂದಲೆಪ್ಪುವುದುಂ ದ್ರುಪದಂ ರಾಜ್ಯಮದಿರಾ ಮದೋನತ್ತನುಂ ಗರ್ವಗ್ರಹ ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನುಮಾಗಿ ಮೀಗಿಲ್ಲದೆ-

ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಶ್ಯಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನುಷಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಖಂಡಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಒಂದುಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಈಗ ನಾರುಮಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡುವನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಜಟಾಕಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಆ ಪರಶುರಾಮನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೃಂದ ದೋಣನನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದನು. ೪೬. ನನ್ನ ಪ್ರದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದಡಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇಡುವವನಾದರೋ ವೇದಪಾರಂಗತ. ಹೇಗೆ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿ? 'ಎಲೈ ದೋಣನೆ ಈಗ ಇದೊಂದು ಬಿಲ್ಲೂ ಇದೊಂದು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಇದೆ. ಬೇರೆ ಆಸ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡಲಿ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳು. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲು ದೋಣನು ನನಗೆ ವಿದ್ಯಾಧನವೇ ಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲು ವಾರುಣ, ವಾಯುವ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ, ಐಂದ್ರಾದಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಅವುಗಳೆ ಪಡೆದು ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಯೂ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಆದ ದ್ರುಪದನು ಭತ್ತಾವತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ದ್ರುಪದನರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವವನನ್ನು ಕರೆದು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾಟವಾಡಿದ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ದೋಣನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸು ಎಂದನು. ಅವನು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿ ದ್ರುಪದನು ರಾಜ್ಯವೆಂಬ

ಕಂ|| ಅಂತೆಂಬನಾರ್ಗ ಪಿರಿದುಂ

ಭ್ರಾಂತು ದಲೇಂ ದ್ರೋಣನೆಂಬನೇಂ ಪಾರ್ವನೆ ಪೇ |

ಬಿಂತನಗೆ ಕಳೆಯನೇ ನೂಂ

ಕಂತಪ್ಪನವೆಯೆನೆಂದು ಸಭೆಯೊಳ್ ನುಡಿದುಂ ||

೪೭

ವ|| ಅಂತು ನುಡಿದುದುಂ ಪಡಿಯಳಂ ಬಂದಾ ಮಾಬ್ಬೆಯೊಳೆಪೆ
ದ್ರೋಣನೊತ್ತಂಬದಿಂದೊಳಗಂ ಪೊಕ್ಕು ದುಪದನಂ ಕಂಡು-

ಚಂ || ಅಜೆಯರೆ ನೀಮುಮಾನುಮೊಡನೊಡಿದವೆಂಬುದನ್ನೆ ನಿನ್ನನಾ

ನಳೆಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡೆಯೊ ಮಹೀಪತಿಗಂ ದ್ವಿಜವಂಶಜಂಗಮೇ |

ತಲ ಕಳೆಯಂತು ನಾಣೆಲಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರೆಂಬ ಮಾತುಗಳ್

ನೆಲಗೊಳೆ ಕುಂಭಸಂಭವನನಾ ದುಪದಂ ಕಡು ಸಿಗ್ಗು ಮಾಡಿದಂ || ೪೮

ವ|| ಅಂತು ಮಾಡಿದುದುಮಲ್ಲದೀ ನಾಣೆಲಿ ಪಾರ್ವನನಿಬ್ಬಿದು ಕಳೆಯಿಮೆಂಬುದುಂ
ದ್ರೋಣ ನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ || ನುಡಿ ತಡವಪ್ಪದೊಂದು ಮೊಗದೊಳ್ ಮುಳುಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದೊಂದು ನಾ
ಣ್ಣೆಡೆಗುಡದಿರ್ಪದೊಂದು ನುಡಿಗಳ್ ಮೊಟೆಯಂ ಮಟೆಯಿಪ್ಪದೊಂದು ಕ |

ಳ್ಳುಡಿದವರಂದಮಿಂತು ಸಿರಿ ಸಾರ್ತರೆ ಸಾರ್ಪದದರ್ಕೆ ಸಂದೆಯಂ

ಬಡದೆ ಜಲಕನೀಗಳೆಡೆದಂ ಸಿರಿ ಕಳ್ಳೊಡವುಟ್ಟತೆಂಬುದಂ ||

೪೯

ಮದ್ಯದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದವನೂ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗ್ರಹದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ
ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಿಲ್ಲದೆ ೪೭. 'ಹಾಗೆನ್ನುವವನು ಯಾರ
ಸಂಬಂಧಿ? ಇದು ವಿಶೇಷ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲವೆ? ದ್ರೋಣನೆಂಬವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ
ಹೇಗೆ? ನನಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನೇ ಹೇಳು? ಅಂತಹವನನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ಅವನನ್ನು
ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳು' ಎಂದು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಮಾತನಾಡಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ದ್ವಾರಪಾಲಕನು ಬಂದು ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿ ದ್ರೋಣನು
ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದ್ವುಪದನನ್ನು ನೋಡಿ ೪೮. 'ಅಣ್ಣಾ ನೀನೂ
ನಾನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ' ಎನ್ನಲು ದ್ವುಪದನು
ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ (ನೀನು ನನಗೆ ಅಪರಿಚಿತನು) ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅದೆಲ್ಲಿ
ಕಂಡಿದ್ದೆಯೋ? ರಾಜನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸ್ನೇಹ?
ಮನುಷ್ಯರಾದವರು ಇಷ್ಟು ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಂದ
ದ್ರೋಣನಿಗೆ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಗುವಂತೆ ಹೀಯಾಳಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಮಾಡಿದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಎಳೆದು ನೂಕು ಎನ್ನಲು
ದ್ರೋಣನು ಹೀಗೊಂದನು-೪೯. ಐಶ್ವರ್ಯ ಬದಲು ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದವರಂತೆ
ಮಾತು ತೊದಲುವುದು; ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಚೇಷ್ಟೆಯುಂಟಾಗುವುದು; ಮಾತುಗಳು
ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದಾಗುವುವು; ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು; ಆದುದರಿಂದ

೧೪೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸದೆ-

ಚಂ|| ಖಳ ನೊಳವಿಗೆ ಕುಪ್ಪೆ ಪರಮಂಜವೊಲಾಂಬರಮುಂಟೆ ನಿನ್ನದೊಂ
ದಳವೊಡನೊಂದಿದೊಂದು ಬರಗಿಂಗೆ ಕೊಲಲ್ಸನಾಗಾದೀ ಸಭಾ |
ವಳಯದೊಳನ್ನೇಲಿಸಿದ ನಿನ್ನನಾಕುಳಮೆನ್ನ ಚಟ್ಟರಿಂ
ತಳವಳಗಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸದೆ ಮಾಣೊಡೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮಿಸೆವೊತ್ತನೇ || ೫೦

ವ|| ಎಂದಾರೊಡಪ್ಪತಿಜ್ಞನಾಗಿ ನಾಗಪುರಕ್ಕೆ ಮಂದು ತಮ್ಮ ಭಾವಂ ಕೃಪನ ಮನೆಯೊಳಪ
ಗತಪರಿಶ್ರಮನಾಗಿದೊಂದು ದಿವಸಂ ಪಾಂಡವರುಂ ಕೌರವರುಂ ಪೊಜವೊಲಲೊಳ-

ಕಂ|| ನೆರೆದಿಸುತ್ತಿರೆ ತೋಲ್ಪುಲ್ಲೆಯ
ನಿರದದು ಬಲೊಡೆ ಪುರಾಣ ಕೂಪದೊಳದನಿ |
ನ್ನರಿದು ತೆಗೆವಂದಮೆಂದವ
ರಿರೆ ಬಳಸಿಯುಮಲ್ಲಿ ಕಂಡು ನಕ್ಕಂ ದೋಣಂ || ೫೧

ಭರತಕುಳಕಿಳಕರಿರ್ ಪರ
ಶರಾಸನ ವ್ಯಗ್ರಹಸ್ತರಿರ್ ಬಳಯುತರಿರ್ |
ನೆರೆದಿನಿಬರುಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ನಿರದಕ್ಕಟ ಸರದೆ ತೆಗೆಯಲಾರ್ತಿರುಮಿಲ್ಲಾ || ೫೨

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನಪ್ಪಶ್ಚತ್ವಾಮನಂ ಕರೆದೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ತೆಗೆಯಂಬುದುಮಾತ
ನಂತೆ ಗಯ್ಯೆನೆಂದು ನೈಷ್ಕಳಮೆಂಬ ಮುಖ್ಯಯೊಳಂ ಪುಂಜಾನುಪುಂಜಮೆಂಬ

ಐಶ್ವರ್ಯವು ಕಳ್ಳನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಈಗ ವಿಶದವಾಗಿ
ತಿಳಿದನು' ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ೫೦. 'ಎಲೋ ಖಳನೇ
ನೊಣಕ್ಕೆ ಕಸವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆಯ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ
ನನ್ನವರೆಗೂ ಉಂಟೆ? ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವೆಂಬ ಒಂದು
ಕಾರಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರೆ. ಈ ಸಭಾಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸಿದ
ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ನೀನು ಗಾಬರಿಪಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಸದೆ
ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನು ಮೀಸೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೆ? ವ|| ಎಂದು
ಪೂತೊಟ್ಟವನಾಗಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಭಾವನಾದ ಕೃಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಶ್ರಮಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಒಂದು ದಿನ ಪಾಂಡವರೂ ಕೌರವರೂ ಪಟ್ಟಣದ
ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ೫೧. ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಚಕ್ಕಳದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಅದು ಹಳೆಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು
ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುವ ರೀತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದವರಿರಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾದುತ್ತಿದ್ದ ದೋಣನು
ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನಕ್ಕನು. ೫೨. 'ಭರತವಂಶತಿಲಕರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ಅಯ್ಯೋ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ನೀವಿಷ್ಟು ಜನವೂ
ಈ ಗುರಿಯನ್ನು (ಚಕ್ಕಳದ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು) ಬಾಣದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯಲು
'ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಕರೆದು ಈ

ಶರಸಂಧಾನದೊಳವಯವದೊಳೆ ತೆಗೆದೊಡನಿಬರುಂ ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು ಗಾಂಗೇಯ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಗಟಿಸಿದೊಡೆ ನದೀತನೂಜಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂಗೆ ಬಟಿಯನಟ್ಟು ಬರಿಸಿ ಪೂರ್ವ
ಸಂಭಾಷಣಾರ್ಥಮೆತ್ತಿ ಮಧುಪರ್ಕ ವೇತ್ರಾಸನ ತಾಂಬೂಲದಾನಾದಿಗಳಿಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ
ತಡೀಯ ಕುಲ ವಿದ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಳಂ ಬೆಸಗೊಂಡು-

ಮ|| ಮದಮಂ ಮುಕ್ಕುರಿಸಿದಿಭಂಗಳನುದಗ್ಧಾಶ್ವಂಗಳಂ ತಕ್ಕನ
ಗ್ಗದ ಬಾಡಂಗಳನಾಯ್ತು ಕೊಟ್ಟು ತಗೆದೆಂ ಪೋ ಸಾಲ್ವಮೆಂಬನ್ನಮಂ |
ದಿದಿರೊಳ್ ನೂಜುಜುವರ್ ಕುಮಾರರುಮನಿಟ್ಟು ಕೊಸುಗೆಳ್ ಯೋಗ್ಯರ
ಪ್ರದನನ್ನೊಲ್ಲೊಡೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಗೊವಜಂ ನೀನಾಗು ಕುಂಭೋದ್ವವಾ || ೫೩

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದು ಕಲಶಜನನಿಬರ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಈ ನೆರೆದಿನಿಬರುಮೆಂದುದ
ನೇನೀವರೆ ಪೇಟಿಮೆಂದೊಡನಿಬರುಮಿದರ್ |
ಮೌನವೃತದ ಗುಣಾರ್ಣವ
ನಾನೀವೆಂ ನಿಮ್ಮ ಬಯಸಿ ಬೇಯ್ದನಂದಂ || ೫೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಂ ತೊಡೆಯನೇಟಿಸಿಕೊಂಡು
ಕುಂಭಸಂಭವಂ ಗಾಂಗೇಯನನಂತಂದಂ-

ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆ ಎಂದನು. ಅವನು 'ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನೈಋತವನ್ನುವ
ಮುಪ್ಪಿಯಿಂದ ಬಾಣದ ಒಂದು ಗರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣಬಿಡುವ
ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೇತ್ತಿದನು. ಆಷ್ಟುಮಂದಿಯೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು (ಆ ವಿಷಯವನ್ನು) ಭೀಷ್ಮ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಭೀಷ್ಮನು
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿ ಕುಶಲ ಸಂಭಾಷಣಾರ್ಪಣೆ
ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಧುಪರ್ಕ, ವೇತ್ರಾಸನ, ತಾಂಬೂಲದಾನಾದಿಗಳಿಂದ
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಆತನ ಕುಲ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ
ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ೫೩. ಮದವನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿರುವ ಆನೆಗಳನ್ನೂ (ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು)
ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಆದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ
'ತೃಪ್ತನಾದೆ, ಸಾಕು, ಹೋಗು' ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಅಂದು ಆ ನೂರಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಆವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ 'ಈ ಮಕ್ಕಳು ಯೋಗ್ಯರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಇಷ್ಟ ನಿಮಗಿರುವುದಾದರೆ
ಎಲೈ ದ್ರೋಣನೇ ನೀನು ಇವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗು' ವ|| ಎನ್ನಲು
ದ್ರೋಣನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೇಳಿ ಆವರೆಲ್ಲರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ-
೫೪. 'ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಇಷ್ಟುಜನರೂ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆರಾ ಹೇಳಿ'
ಎನ್ನಲು ಎಲ್ಲರೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಗುಣಾರ್ಣವನು 'ನೀವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಬೇಡಿದುದನ್ನು
ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆನ್ನಲಾಗಿ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ರೋಣನು

ಕೆ೦|| ಇನಿಬರೊಳಗೀತನೊರ್ವನೆ
ಧನುರಾಗಮದೆದೆಗೆ ಕುತಲನಕ್ಕುಮದರ್ಕೇಂ |
ಕಿನಿಸದಿರಿಂ ಮುನ್ನಲಿಪಿದೆ
ನೆನೆ ಭೀಷ್ಮಲಂಫು ಮಿಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕಂ ||

೫೫

ವ|| ಅಂತು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನಾಚಾರ್ಯಪದವಿಯಂ ಕೈಕೊಂಪು ಪಾಂಡವ ಕೌರವರ್ಗ
ಚತುರಂಗ ಧನುರ್ವೇದಮುಮಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳುಮಂ ಶಕ್ತಿ ತೋಮರ ಮುಸಲ ಮುಸುಂಡಿ
ಭಂಡಿವಾಳ ಮುದ್ದರೆ ಗದಾದಿ ವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳುಮಂ ಗಜ ರಥ ತುರಗ ಪದಾತಿ
ಯುಧಂಗಳುಮನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿದೆಯಿರೆ-

ಕೆ೦|| ಯಾದವ ವಂಶಜರುಂ ನಾ
ನಾ ದೇವ ನರೇಂದ್ರರುಂ ಪಾಚೋದ್ಧವನ ಧನು |
ವೇದಮನೆ ಕಲರ್ ಬಂದಾ
ಳಾದರ್ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಭಾವಮಾ ದೊರೆತೆ ವಲಂ ||

೫೬

ದ್ರೋಣಂ ಗದಮಿಷುವಿದ್ಯೆಗೆ
ಜಾಣಂ ಗದಮೆಂದು ಕೇಳ್ವ ಕೌರವರ್ಗಲ್ಲಂ |
ಪ್ರಾಣಂ ಬರ್ಪಾಕೈಯೊಲೆ
ಬಾಣಾಸನ ಬಾಣಾಣೆ ಕರ್ಣಂ ಬಂದಂ ||

೫೭

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ವೈದಿಗಜಘಾಟಾಘಟನನೊಳ್ ವಿಘಟಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಲ್ಲ-

ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೫೫. 'ಇಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುತ್ತಾನೆ. 'ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಬೇಡಿ; ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನಲು ಭೀಷ್ಮನು ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಆಚಾರ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಾಂಡವ ಕೌರವರುಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಶಕ್ತಿ, ತೋಮರ, ಮುಸಲ, ಮುಸುಂಡಿ, ಭಂಡಿವಾಳ, ಮುದ್ದರೆ, ಗದೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಯುಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಆನೆ, ತೇರು, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾಳುಗಳ ಯುದ್ಧದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ೫೬. ಯಾದವ ವಂಶದವರೂ ನಾನಾ ದೇಶದ ರಾಜರೂ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಬಂದು ಆತನ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ದ್ರೋಣನ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಭಾವವು ಅಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದಲ್ಲವೆ? ೫೭. ದ್ರೋಣನಲ್ಲವೆ! ಬಾಣವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಣನಲ್ಲವೆ! ಎಂಬ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕರ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಶತ್ರುರಾಜರ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ (ಅರಿಕೇಸರಿಯಲ್ಲಿ) ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತನು:

ಕಂ|| ಕಳೆಯುಂ ಗುಣಿಯುಂ ಗೊತ್ತಿಯುಂ
ಮಳವಿಗೆ ಪಿರಿದಾಗೆ ತನಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನೊಳ್ |
ಮುಳಿಸುಂ ನೋವುಂ ಕಲುಪಮು
ಮಳುಂಬಮನೆ ತನಗರಾತಿಕಾಳನಳನೊಳ್ ||

೫೮

ವ|| ಅಂತು ಕರ್ಣಂ ಗುಣಾರ್ಣವನೊಳ್ ಸೇಸಿ ಹಗೆಯನಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದಂತೆ
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ಯೆ-

ಕಂ|| ಮನದೊಳೊಗೆದನ್ನಜನ್ನದ
ಮುನಿಸದು ಕಣ್ಣೆ ತುಳುಂಕೆ ಸೈರಿಸದವನು |
ವಿಫನ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋ
ಧನನುಂ ಭೀಮನೊಳೆ ಸೇಸಿ ಗದೆಯಂ ಕಲ್ಪಂ ||

೫೯

ವ|| ಅಂತು ಭಾರದ್ವಾಜನಾಗಾಮಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಂಗಳು ಸಮೆಯಿಸುವ
ಸೂತ್ರಧಾರನಂತೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರಪ್ಪ ಪಲಂಬರ್ ರಾಜಕುಮಾರರ
ನಡುವೆ ತಾರಾಗಣಂಗಳ ನಡುವಣ ಸಕಳ ಕಳಾಧರನಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಕಳಾಧರನಾಗಿ ತನ್ನಮಂ ಗೆಲೆವಂದ
ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಶರಪರಿಣತಿಯನಾರಯಲೆಂದು-

ಕಂ|| ಭಾಯಾಲಕ್ಕೆ ಮನೊಡ್ಡಿಯು
ಮಾಯದ ನೀರೊಳಗೆ ತನ್ನನಡವಿದ ನೆಗಲಂ |
ಬಾಯಲೆವನಮಿಸಿಯುಮರೆ
ಹೋಯಜ ಬಾಪ್ಪೆದು ಪರಿಗನಂ ಗುರು ಪೊಗಲ್ಲಂ ||

೬೦

೫೮. ಕಾಲಕಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಕರ್ಣನಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವೂ ಗುರಿಯೂ
(ಸಹಪಾಠಿತ್ವವೂ) ಅಳತೆಗೆ ಮೀರಿದಂತೆ ಆರಾತಿ ಕಾಲಾನಲನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ
ಕೋಪವೂ ವ್ಯಥೆಯೂ ಅಸೂಯೆಯೂ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ವ|| ಕರ್ಣನು
ಗುಣಾರ್ಣವನಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಹಗೆತನವನ್ನಭ್ಯಾಸಮಾಡುವಂತೆಯೇ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು
ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದನು. ೫೯. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕೋಪವು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ
ತುಳುಕುತ್ತಿರಲು ಅವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹನೆಯಿಲ್ಲದೆ
ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಭೀಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗದೆಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕಲಿತನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಹಾಗೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಅನೇಕ
ದೇಶದ ಒಡೆಯರಾದ ಹಲವು ರಾಜಕುಮಾರರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹದ
ಮಧ್ಯದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಶಸ್ತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನನ್ನೂ ಗೆದ್ದಿರುವ
ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನ (ಅರಿಕೇಸರಿಯ) ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು-೬೦. ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಗುರಿಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿಯೂ
ಅಳವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಅದು ಅರಚಿಕೊಂಡು

ವ|| ಅಂತು ಪೊಗಟ್ಟು ತನ್ನ ಪಗೆವನಪ್ಪ ದ್ವಪದನನೀತನಮೋಘಂ ಗೆಲಲ್ ನೆಜ್ಜೆಗು
ಮೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ-

ಚಂ|| ಅಣಗಿನೊಳೆನ್ನ ಚಟ್ಟರೊಳಗೀತನೆ ಜೆಟ್ಟಗನೆಂದು ಎದ್ದೆಯಂ
ಗುಣಕಟುಗೊಂಡು ಕೊಟ್ಟನೆಗೆ ಸಂತಸಮಪ್ಪಿನಮಾವ ನಿನ್ನ ದ |
ಕ್ಷಣೆಯದು ಬೇಗಮಾ ದ್ವಪದನಂ ಗಡ ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟು ತಂ
ದಣಿಯರಮೊಪ್ಪಿಸಿಂಪಿದನೆ ಬೇಡಿದನಾಂ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಾ || ೬೧

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಬೆಸನದಾವುದು ಗಡನಮೆಂದು ಪೂಣ್ಣ ಪೋಗಿ-

ಮ|| ಒದವಂದಂಕದ ಕೌರವರ್ ದ್ವಪದನಂಬೇಟೆಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡದೊ
ಡೊಡೆಮೋಡುತ್ತಿರೆ ಸೂಸೆ ಬೀಜ್ವ ತಲೆಗಳ್ ಸೊಲ್ಲಟ್ಟುನಾಗಳ್ ಜವಂ |
ಪಿಡಿದೀಡಾದುವ ಮಾಳ್ವೆಯಂತೆ ಪಲರಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ಮೆಯ್ಯುಟ್ಟಿವಂ |
ದೆಡೆಯೊಳ್ ಮಾಣದುರುಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿ ರಿಪ್ಪವಂ ಮುಂದಿಕ್ಕಿದಂ ದೋಣನಾ || ೬೨

ವ|| ಆಗಲಾ ಕುಂಭಸಂಭವಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕದಂಪಂ
ಕರ್ಚಿ ದ್ವಪದನಂ ತನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟುವೆಟ್ಟು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲನವಪ್ಪಂಭದಿಂ
ನೀಡಿ-

ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿಸಿಯೂ ನೋಡಿ 'ಅರೆ, ಹೋ, ಅಜ,
ಭಾಪ್ಪ, ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಗುರುವು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಗಳಿ ತನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ದ್ವಪದನನ್ನು ಈತನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ೬೧. 'ಅರ್ಜುನಾ
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ ಎಂದು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ದಾನಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ
ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆ ದ್ವಪದನನ್ನು ಕೋಡಗಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ತಂದು ಅತಿಶಯವಾದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸು. ಎಲೈ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನೇ ಇದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇಡಿದುದು,
ವ|| ಎನ್ನಲು ಈ ಆಜ್ಞಾಕಾರ್ಯ ಏನು ಮಹಾದೋಷದ್ದೆಂದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ
ಹೋಗಿ-೬೨. ಒಡನೆ ಬಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕೌರವರು ದ್ವಪದನ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಶರೀರವನ್ನು ಒಡ್ಡಲಾರದ ಚದುರಿ ಓಡುತ್ತಿರಲು, ಬೀಳುವ ತಲೆಗಳು
ಚೆದುರಾಡುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಸರದಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅರ್ಜುನನು ಹಲಬರನ್ನು ಯಮನು
ಹಿಡಿದು ಬಿಸಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಿಸಿ, ಶರೀರವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಬಂದವರನ್ನೂ ಉರುಳಿಸಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿತಂದು ದೋಣನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟನು.
ವ|| ಆಗ ದೋಣನು ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
ಕೆನ್ನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ದ್ವಪದನನ್ನು ತನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿ ಅವನ ತಲೆಯ

ಕಂ|| ಸಿರಿಮೆಯೊಳಗಂದಜಿವಿರೆ
ನೆರವಿಯೊಳಾರಜೆವರೊರ್ಮೆ ಕಂಡರನಜೆಯ |
ಲೃದಿದೆಮ್ಮಂ ಬಹ ಪಾರ್ವರ
ನರಸರೆ ನೀಮಿಗಳಜಿವಿರಜೆಯರೊ ಪೇಟೆಂ ||

೬೩

ವ|| ಎಂದು ಸಾಯೆ ಸರಸಂ ನುಡಿದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ || ಆದಿ ಕೃತ್ತಿಯರೇ ನೀ
ಮಾದಿತ್ಯನನಿಳಿಪ ತೇಜರಿರ್ ಪಾರ್ಥನ ಕಾಲ್ |
ಮೋದೆ ನಡುತಲೆಯಲಿಪ್ಪೆದು
ಮಾದುದು ನಿಮಗೆಂದು ನುಡಿದು ಕಾಯ್ದನೊಳೊದೆದಂ ||

೬೪

ವ|| ಒದೆದು ನಿನ್ನನಿಂತು ಪರಿಭವಂಬಡಿಸಿದುದು ಸಾಲ್ಪು ನಿನ್ನಂ ಕೊಲಲಾಗದು
ಕೊಂದೊಡೆ ಮೇಲಪ್ಪ ಪಗೆಗಂಜಿ ಕೊಂದಂತಾಗಿರ್ಕುಮೆಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತಾನೆ
ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು ಪೋಗಂಬುದುಂ ದುಪದಂ ಪರಿಭವಾನಳನಳವಲ್ಲದಳುರೆ ನಿನ್ನಂ ಕೊಲ್ಲನ್ನೊರ್ವ
ಮಗನುಮಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಪೆಂಡತಿಯಪ್ಪನ್ನಳೊರ್ವ ಮಗಳುಮಂ ಪಡೆದಲ್ಲದಿರೆನೆಂದು
ಮಹಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾಗಿ ಪೋದನಿತ್ತ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಪಾಂಡವ ಕೌರವರ್ಕಳ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ
ವಿದ್ಯೆಯಂ ನೆಹಿಯ ಸಂಕಮಿಸಿದ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಮಹಿಮೆಯಂ ಮಹಿಯಲೆ ಬಾಹ್ಯೀಕ
ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸೋಮದತ್ತ, ಭೀಷ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರರ್ಕಳಂತೆಂದಂ-

ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಗರ್ವದಿಂದ ನೀಡಿ-೬೩. 'ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ನೀವು
ನಮ್ಮನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೀರಾ (ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರಾ). ಒಂದು ಸಲ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡವರನ್ನೂ
ಯಾರು ತಾನೆ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು. ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಸಾಧ್ಯ.
ರಾಜರೇ ಈಗಲಾದರೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಿ'. ವ|| ಎಂದು
ಪ್ರಾಣಹೋಗುವಷ್ಟು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದನು-೬೪. 'ನೀವು
ಆದಿಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೀರಿ.
ಹಾರುವನು ಒದ್ದ ಕಾಲು ನಡುನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವದಾಯಿತಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಕೋಪದಿಂದ ಒದೆದನು-ವ|| ಒದ್ದು 'ನಿನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದುದು ಸಾಕು.
ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು. ಕೊಂದರೆ ಹೆದರಿ ತನಗಿಂತ ಮೇಲಾದ ಶತ್ರುವನ್ನೂ
ಕೊಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ಬಿಚ್ಚಿಕಳೆದು ಹೋಗು
ಎನ್ನಲು ದುಪದನು ಅವಮಾನವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುಡಲು 'ನಿನ್ನನ್ನೂ
ಕೊಲ್ಲುವಂತಹ ಮಗನನ್ನೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವಂತಹ ಒಬ್ಬ
ಮಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯದಿರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಹೋದನು.
ಈ ಕಡೆ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಪಾಂಡವ ಕೌರವರುಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಹ್ಯೀಕ,
ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸೋಮದತ್ತ, ಭೀಷ್ಮ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರರಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಕಂ|| ನೆಹಿಯೆ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯ ಕ
 ಕ್ಷೇಪವಿನೆಗಂ ಕಲ್ಪ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮಯ್ಯೊಳ್ ||
 ಮಹಾದಪ್ಪೆನೆನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ
 ನಜೆದೊಯ್ಯನೆ ನೆರೆದು ನೋಬ್ಬದನಿಬರುಮಿಗಳ್ ||

೬೫

ವ|| ಎಂದೊಡಂತೆಗೆಯ್ಯಮೆಂದನಿಬರುಮೊಡಂಬಟ್ಟು ಪೊಪವೊಪಲೊಳುತ್ತರ
 ದಿಶಾಭಾಗದೊಳ್ ಸಮಚತುರಸ್ತಮಾಗೆ ನೆಲನನಳೆದು ಕಲ್ಪಂ ಪುಲ್ಲಮಂ ಸೋದಿಸಿ ಶುಭದಿನ
 ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್-

ಕಂ|| ಗಟ್ಟಿ ಸಿಂಧುರದೊಳ್ ನೆಲ
 ಗಟ್ಟಿ ಚೆಂಬೊನ್ನ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗಳೊಳ್ |
 ಕಟ್ಟಿ ಪಟುಗೆಗಳನಳ
 ಪಟ್ಟಿರೆ ಬಿಯಮಲ್ಲಿ ಮೊಟಗೆ ಪಲವುಂ ಪಹಿಗಳ್ ||

೬೬

ವ|| ಅಂತು ಸಮದ ವ್ಯಾಯಾಮ ರಂಗಕ್ಕೆ ಗಾಂಗೇಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರ ಸೋಮದತ್ತ
 ಬಾಹ್ಯೇಕ ಭೂರಿಶ್ರವಾದಿ ಕುಲವೃದ್ಧರುಂ ಕುಂತಿ ಗಾಂಧಾರಿಗಳುಂ ವರಸು ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿರೆ-

ಕಂ|| ಅರಸಿಯರನಣುಗರಂ ಬೇ
 ಬ್ಬರುಮಂ ಮೊನೆಗಾಜರಂ ಪ್ರಗೀತರನಿಂಬಾ |
 ಗಿರೆ ಚೌಪಳಿಗಳೊಳ್ ಕು
 ಳ್ಳಿಸಿದರೊಡನೆಯೆ ನೆರೆದ ಪುರಜನ ಸಹಿತಂ ||

೬೭

೬೫. 'ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯೇ ಅವಿಭಾವವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿರುವ
 ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ
 ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಬೇಕು'. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ
 ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗಿನ
 ಉತ್ತರದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಚ್ಛೇಕವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳೆದು ಕಲ್ಲು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ
 ತೆಗೆದು ಶುಭದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ೬೬. ನೆಲವನ್ನು ಚಂದ್ರಕಾವಿಯಿಂದ
 ಧಮ್ಮಸ್ಸುಮಾಡಿ ಆಪರಂಜಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮನೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು
 ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಹಲವು ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ವ|| ಹಾಗೆ
 ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವ್ಯಾಯಾಮರಂಗಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ವಿದುರ, ಸೋಮದತ್ತ, ಬಾಹ್ಯೇಕ,
 ಭೂರಿಶ್ರವರೇ ಮೊದಲಾದ ಕುಲವೃದ್ಧರು ಕುಂತಿಗಾಂಧಾರಿಯರೊಡನೆ ಬಂದು
 ಕುಳಿತರು. ೬೭. ರಾಣಿಯರನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಬೇಕಾದವರನ್ನೂ ಯೋಧರನ್ನೂ
 ಗಣ್ಯರನ್ನೂ ಪಟ್ಟಣಗರೊಡನೆ ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹಜಾರದ
 ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು.

ವ|| ಆಗ್ ಕುಂಭಸಂಭವಂ-

ಕಂ|| ಪೂಸ ಮುಕ್ತಿನ ತುಡಿಗೆ ಪೊದ
ಅಸ್ತೆಯೆ ದುಕೂಲಾಂಬರಂ ನಿಜಾಂಗದೊಳಂ ಸಂ |
ದಸದಿರೆ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲಿಂದಂ
ಮುಸುಕಿದ ನೀರಾದಿ, ಬರ್ಹ ತೆಜದೊಳ್ ಬಂದಂ || ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂದು-

ಕಂ|| ನೆಗಟ್ಟೆರೆ ಪುಣ್ಯಾಹ ಸ್ವರ
ಮೊಗದಿರೆ ಪಟು ಪಟಹ ಕಾಹಳಾ ರವವಾಗಳ್ |
ಪುಗವೇಜ್ಜು ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರ
ಪುಗಲ್ವರಂ ತನ್ನ ಚಿಟ್ಟಿದಂ ಕಳಶಭವಂ || ೬೯
ಅಂತು ಪುಗವೇಜ್ಜುದುಂ ದಿ
ಗ್ರಂಥಿಗಳುಂ ಕುಲನಗಂಗಳುಂ ಗಡಣಂಗೊಂ |
ದಂತು ಕವಿತರ್ಕುಮಂತೆ ನೆ
ಲಂ ತಳವಿನೆಗಂ ಪುಚ್ಚಿದ ಕೋದಂಡಧರರ್ || ೭೦

ವ|| ಅಂತು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ ಮುಂತಿಟ್ಟು ಭೀಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರುಂ
ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಮುಂತಿಟ್ಟು ಯುಯುತ್ಸು, ದುಶ್ಯಾಸನ, ದುಸ್ಸಹ, ದುಸ್ಸಳ ಜರಾಸಂಧ ಸತ್ಯ
ಸಂಧ ನಿಸ್ಸಹ, ರಾಜಸಂಧ, ವಿಂದ ಅನುವಿಂದ, ದುರ್ಮತಿ, ಸುಬಾಹು, ದುಸ್ತರ್ಕನ, ದುರ್ಮರ್ಷಣ
ದುರ್ಮುಖ, ದುಷ್ಕರ್ಣ, ವಿರ್ಕರ್ಣ, ವಿವಿಂಶತಿ, ಸುಲೋಚನ, ಸುನಾಭ, ಚಿತ್ರ, ಉಪಚಿತ್ರ, ನಂದ
ಉಪನಂದ, ಸುಚಿತ್ತಾಂಗದ, ಚಿತ್ರಕುಂಡಲ, ಪ್ರತಿಮ, ಸುಪ್ರತಿಮ ಸಪ್ತಮಾಧಿ, ದುರ್ಧರ್ಷಣ, ದುಷ್ಕರಾಜಯ ಮಿತ್ರ, ಉಪಮಿತ್ರ, ಚೌಳೋಪ

೬೮. ಆಗ ದ್ರೋಣನು ಹೊಸಮುಕ್ತಿನ ಅಭರಣಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಶೋಭಾಯು
ಮಾನವಾಗಿರಲು, ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರವು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೇರಿ ಸುಂದರವಾಗಿರಲು
ಬಿಳಿಯ ಮೋಡದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ನೀಲಪರ್ವತವು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದನು. ವ||
ಬಂದು ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು - ೬೯. ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚಿನ ಮಂತ್ರನಾದವೂ
ತಮಚಿ ಕೊಂಬು ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಬಗೆಬಗೆಯಾದ
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾದ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ದ್ರೋಣನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಹೇಳಿದನು.
೭೦. ದಿಗ್ಗಜಗಳೂ ಕುಲಪರ್ವತಗಳೂ ಗುಂಪುಕೂಡಿ ಮುತ್ತುವ ಹಾಗೆಯೂ ಭೂಮಿ
ನಡುಗುವ ಹಾಗೆಯೂ ಉದ್ವಾಮರಾದ ಬಿಲ್ಲಾರರು ವ|| ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೀಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲಸಹದೇವರೂ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯುಯುತ್ಸು, ದುಶ್ಯಾಸನ, ದುಸ್ಸಹ, ಜರಾಸಂಧ, ಸತ್ಯಸಂಧ,
ನಿಸ್ಸಹ, ರಾಜಸಂಧ, ವಿಂದ, ಅನುವಿಂದ, ದುರ್ಮತಿ, ಸುಬಾಹು, ದುಸ್ತರ್ಕನ,
ದುರ್ಮರ್ಷಣ, ದುರ್ಮುಖ, ದುಷ್ಕರ್ಣ, ವಿರ್ಕರ್ಣ, ವಿವಿಂಶತಿ, ಸುಲೋಚನ,
ಸುನಾಭ, ಚಿತ್ರ, ಉಪಚಿತ್ರ, ನಂದ, ಉಪನಂದ, ಸುಚಿತ್ತಾಂಗದ, ಚಿತ್ರಕುಂಡಲ,

ದ್ವಂದ್ವಹಸ್ತ ಪ್ರತೀಪ ಸುಪ್ರತೀಪ ಪ್ರಹಸ್ತ ಪ್ರತಾಪ ಪ್ರಮದ ಸದ್ಭಾಷುಗಳ್ ಮೊದಲಾಗಿ
ನೂರ್ವರುಂ ಬಂದು-

ಕಂ|| ಗದೆಯೊಳ್ ಬಿಲ್ಲೊಳ್ ಗಜದೊಳ್
ಕುದುರೆಯೊಳಂ ರಥದೊಳಸ್ತಕೌಶಲದ ಬೆಡಂ |
ಗೊದವಿರ ತೋಡಿದರವರೊ
ಮೊದಲೆ ಜನಂ ಪೊಗಲೆ ನೆಗಲೆ ಜಳನಿಧಿ ನಿನದಂ || ೭೧

ವ|| ಅಂತವರಿಂ ಬಲೆಯಂ-

ಕಂ|| ಆದ ಮುಳಿಸಿಂದಮಾಗಳ್
ಮೋದುವ ಬಗೆ ಬಲೆಯ ಪಿಡಿದ ಗದೆಗಳನಿಳಿಪಂ |
ತಾದುದು ಸುಯೋಧನೋಗ್ಯ ವ್ಯ
ಕೋದರರೊಮೊದಲೆ ಶಿಖರಮುಲ್ಲೆರಡಗಮಂ || ೭೨

ವ|| ಅಂತಿರ್ವರುಮೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ಸೇಗಿ ಬಹಪ್ರಯೋಗ ಗದಾ ಕೌಶಲಮಂ
ತೋಪಲೆಂದು-

ಕಂ|| ಗೆಡೆವಚ್ಚರ್ವರ್ ಮನಗೊಂ
ಡೊಡನೊಡನೋರಂತು ತಗುಳ್ಳು ಝೇಂಕರಿಸಿದೊಡೆ |
ಲೃಡಗಾಗೆ ಮೋದಲೆಂದಿ
ರ್ದೆಯೊಳ್ ಗುರು ತನ್ನ ಮಗನನೆಡೆವುಗವೇಲ್ಲಂ || ೭೩

ಸುಹಸ್ತ, ದೃಢಹಸ್ತ, ಪ್ರಮಾಧಿ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಮಹಾಬಾಹು, ಪ್ರತಿಮ, ಸುಪ್ರತಿಮ, ಸಪ್ರಮಾಧಿ, ದುರ್ಧರ್ಷಣ, ದುಷ್ಟರಾಜಯ, ಮಿತ್ರ, ಉಪಮಿತ್ರ, ಚೌಕೋಪ, ದ್ವಂದ್ವಹಸ್ತ, ಪ್ರತೀಪ, ಪಹಸ್ತ, ಪ್ರತಾಪ, ಪ್ರಮದ, ಸದ್ಭಾಷುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರ್ವರೂ ಬಂದು - ೭೧. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸಮುದ್ರದ್ವನಿಯಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ ಗದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರಥದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ತಕೌಶಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಡಗುತೋರುವಂತೆ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ವ|| ಅವರಾದ ಮೇಲೆ ೭೨. ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೋಪವೂ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯೂ ಬೆಳೆಯಲಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಭೀಮನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಗದೆಗಳು ಶಿಖರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇಳಿಸಿದಂತಾದುವು. ವ|| ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗದಾಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ೭೩. ಸಮಾನಬಲರಾದ ಇಬ್ಬರೂ ದೃಢಚಿತ್ತರಾಗಿ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಝೇಂಕರಿಸಿ (ಪರಸ್ಪರ ಅವರಿಬ್ಬರ ಶರೀರವು) (ಎಲಬು ಮಾಂಸವಾಗಿ) ಜಜ್ಜಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾದ ದ್ರೋಣನು (ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಮಧ್ಯೆ

ವ|| ಅಂತು ಮೇರೆದಪ್ಪಲ್ ಬಗೆದ ಮಹಾಸಮುದ್ರಂಗಳರಡಲ ನಡುವ
ಕುಲಗಿರಿಯುಪರ್ವತಾರ್ಧಶ್ಚತ್ವಾಸುನಂ ಕಂಡಿರ್ವರುಮೆರಡುಂ ದೆಸೆಗೆ ತೊಲಗಿ ನಿಂದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಆ ದೂರ್ವಾಂಕುರ ವರ್ಣದೊ
ಳಾದಮೊದಂಬಟ್ಟ ಕನಕ ಕವಚಂ ರಾಜ |
ತೋದಂಡಮಮರ್ದ ದೊಣೆ ಕ
ಣ್ಣಾದಮು ಬರೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂದಂ ಹರಿಗಂ || ೭೪

ವ|| ಆಗಲ್ ಕುಂಭಸಂಭವನುಲಿವ ಜನದ ಕಳಕಳ ರವಮುಮಂ ಮೊಲಗುವ
ಪಟಿಗಳುಮಂ ಬಾರಿಸಿ-

ಕಂ|| ಈತಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ವಿ
ಖ್ಯಾತ ಯಶಂ ವೈರಿಗಜಘಟಾವಿಘಟನನಿಂ ||
ತೀತನ ಸಾಹಸಮುಪಮಾ
ತೀತಮಿದಂ ನೋಡಿದೊಂದು ನೆರವಿಗೆ ನುಡಿದಂ || ೭೫

ವ|| ಆ ಪ್ರಸಾವದೊಳ್-

ಚಂ|| ಒಡೆಗುಮಜುಂಡಮಿನ್ನಿಸು ಜೀವೊಡೆದಾಗಲೆ ಬೊಮ್ಮನುಂ ಮನಂ
ಗಿಡುಗುಮದೇವುದೆಂದು ಮಿಡಿದೊಯ್ಯನೆ ಜೀವೊಡೆದಾಗಲೆಂಬನಂ |
ಬೊಡನೊಡನೀಂಬುವೆಂಬನಿತು ಸಂದೆಯಮುಪ್ಪಿನಮಸ್ತ ಜಾಲಿದಿಂ
ತಡೆಯದೆ ಪಂಜರಂಬಡೆದನಂದು ವಿಯತ್ತಳದೊಳ್ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೭೬

ಪ್ರವೇಶಮಾಡಹೇಳಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಯೋಚಿಸಿದ ಎರಡು
ಮಹಾಸಮುದ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕುಲಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಆಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಇಬ್ಬರೂ
ಎರಡು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಂತರು. ೭೪. ಎಳೆಯ ಗರಿಕೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಒಪ್ಪಿ ತೋರುವ ಚಿನ್ನದ ಕವಚ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಿಲ್ಲು ಮೈಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಬತ್ತಳಿಕೆ ಇವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು ಹರಿಗನು ಮುಂದುಗಡೆ ಬಂದು
ನಿಂತನು. ವ|| ಆಗ ದ್ರೋಣನು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳ ಕಳಕಳದ್ದನಿಯನ್ನೂ
ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ೭೫. ವಿಖ್ಯಾತಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ವೈರಿಗಜ
ಘಟಾವಿಘಟನೂ (ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಅನೆಗಳನ್ನು ಸೀಳುವ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ) ಆದ
ಗುಣಾರ್ಣವನು ಇವನು. ಈತನ ಸಾಹಸ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಮೀರಿದುದು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ
ಎಂದು ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ-೭೬. ಅರ್ಜುನನು ಸ್ವಲ್ಪ
ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಶಬ್ದಮಾಡಿಸಿದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ; ಬ್ರಹ್ಮನು
ಉತ್ಸಾಹತೊನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಪ್ತನೇಕೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಅವನು ಬಹುನಿಧಾನ
ಟಂಕಾರಮಾಡಿದಾಗ ಒಂದು ಬಾಣವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣವನ್ನೂ ಹರುತ್ತಿದೆಯೋ
ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಗುಣಾರ್ಣವನು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ
ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಒಂದು (ಬಾಣದ)

ವ|| ಮತ್ತು ಮೈಂದ್ರ, ವಾರುಣ, ವಾಯುವ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ, ಪಾರ್ವತದೇ ಬೋಧನೆಯ ಬಾಣಂಗಳಂ ತುಡೆ-

ಚಂ|| ಕವಿದುವು ಕಾಳ ನೀಳ ಜಳದಾವಳಿ ವಾರಿಧಿಗಳ್ ಧರ್ಮಿಯಂ
ಕವಿದುವು ಗಾಳಿಗಳ್ ಪ್ರಳಯಕಾಲಮಾಸಿಸಲೆಂದೆ ಲೋಕಮಂ |
ಕವಿದುವು ಮೊಕ್ಕಳಂ ಕವಿದುವುಗ್ಗ ಲಯಾಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳ್
ಕವಿದುವಿದೆಂಬನಿತ್ತು ಭಯಮಾಯ್ತು ಗುಣಾರ್ಣವನಪ್ಪಕೊರಲಂ || ೭೭

ವ|| ಆಗಲಾ ಪರಾಕ್ರಮಧವನ ರರಪರಿಣತಿಯಂ ಕಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನ
ನೋಗಂ ತಲೆಗವಿರ ಗಂಟಂ ಕಿಚಿದಾಗ್ ದೋಗು ಬುಡ್ಡ ಕೃಷ್ಣ ವಿದುರ ಪುಷ್ಪಕಿಗಳ ಮೊಗಮರುತ್ತ
ತಾ ಪರಮಾ ಪಿರಿದಾಗ್-

ಕಂ|| ತೋಳಗುವ ತೆದಂ ಕೋಟಾಳ
ತೋಳಗುವ ದಿವ್ಯಸ್ವಾಮಾರ್ಥ ಕೋದಂದಮಮಂ |
ಗೂಳಿಸೆ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ ಮಯಂ
ಗೂಳಿಸೆ ಸಭಾಸವರನುತದ ಕರ್ಣಂ ಬಂದಂ || ೭೮

ವ|| ಬಂದು ದೋಣಾಚಾರ್ಯಂಗೆ ಪೂಜಮಟ್ಟು ರರಧಿಯಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಗಳನುರ್ಚ
ಕೊಂಡು-

ಪಂಜರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಮತ್ತು ಮೈಂದ್ರ, ವಾರುಣ, ವಾಯುವ್ಯ, ಆಗ್ನೇಯ, ಪಾರ್ವತದೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು-೭೭. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು. ಸಮುದ್ರಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದುವು. ಪ್ರಳಯಕಾಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನಾವರಿಸಿ ಕೊಂಡವು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕವಿದುಕೊಂಡವು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಅಸ್ತವಿದ್ಯಾ ಕೌಶಲವು ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ವ|| ೮೫ ೮ ಪರಾಕ್ರಮಧವನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುಖವು ತಲೆಯಕೂದಲಿನ ಗಂಟಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಲು, ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ಕೃಷ್ಣ, ವಿದುರರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಮುಖಗಳು ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಿಂತ ಹಿರಿದಾದುವು. ೭೮. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಕಾರಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಡ್ವಲ್ಪದಾಸವಾದ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಿಲ್ಲು ಸಭೆಯ ಜನರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಭಯಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕರ್ಣನು ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದನು. ವ|| ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯಂಗೆ ಸಮಸ್ಥಾರಮಾಡಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡು

ಕಂ|| ಅರಿಗನ ಬಿಲ್ಲುಲೋಳಂ
ವೆರಡಿಲ್ಲದೆ ಬಗೆದ ಮುಳಿಸುಮೇವಮುಮೇರ್ವಯೋಳ್ ||
ಬರೆದಿರೆ ತೋತೆದನಾಯತ
ಕರ ಪರಿಭಂ ಕರ್ಣನಾತ್ಮ ಶರಪರಿಗಾತಿಯಂ ||

೭೯

ಪ|| ಅಂತು ತೋತಿಯುಮೇರ್ವಯು ಮುಳಿಸು ನಾಲಗೆಗೆ ವರೆ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ
ವಿಡ್ವಿಷ್ಯ ವಿದ್ರಾವಣನನಿತಂದಂ-

ಕಂ|| ಸಂಗತದಿನೀಗಲಿಂತೀ
ರಂಗಮೆ ರಣರಂಗಮಾಗೆ ಕಾಮವಮಳವಂ |
ಪೊಂಗದಿರಿವಿಚ್ಚಿದೇಂ ಗಳ
ರಂಗಂಬೊಕ್ಕಾಡುವಂತೆ ಬೆಂಡಿರೆ ಗಂಡರ್ ||

೮೦

ಪ|| ಎಂಬುದುಮತಿರಥಮಥನನಿತಂದಂ-

ಕಂ|| ಈ ನೆರೆದ ಗುರುಜನಂಗಳ
ಮಾನಿನಿಯರ ಮುಂದೆ ಕರ್ಣ ಪೊಲ್ಲದು ನುಡಿದೈ |
ನೀನೆನ್ನೀ ನಿಡುಬೋಳಳ
ತೀನಂ ಮಟ್ಟಿಸುವೆಯಪ್ಪೊಡಾನೊಲ್ಲದನೇ ||

೮೧

ಪ|| ಎಂಬುದುಂ ದ್ರೋಣನುಂ ಕೃಪನುಮದೆಗೆ ವಂದು ಕರ್ಣನನಿತಂದರ್-

ಕಂ|| ವಿಪದ ಮುಳಿಸಿನ ಕಾರಣ
ಮಾವುದೋ ನೀಂ ನಿನ್ನ ತಾಯ ತಂದೆಯ ದಸೆಯಂ |
ಭಾವಿಸದೆ ಕರ್ಣ ನುಡಿದಂ
ತಾವುದು ಸಮಕ್ಕಟ್ಟು ನಿನಗಮರೀಕೇಸರಿಗಂ ||

೮೨

೭೯. ಅರ್ಜುನನ ಬಿಲ್ಲಿಗಿಂತ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕೋಪವೂ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಲು ಪರಿಘಾಯುಧವಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಬಾಹುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಪ|| ಹಾಗೆ ತೋರಿಸಿಯೂ ಹೃದಯದ ಕೋಪವು ನಾಲಗೆಗೆ ಬರಲು ಸಹಿಸಲಾರದ ವಿಡ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ರಾವಣನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು-೮೦ ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಯಾಮರಂಗವೇ ರಣರಂಗವಾಗಿರಲು ಯುದ್ಧಮಾಡೋಣ. ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದೇ (ಅಹಂಕಾರಪಡದೇ) ಇದಿರಿಸು. ಇದೇನಯ್ಯ ನಾಟ್ಯರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನರ್ತನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶೂರರು ಹೆಂಗೆಸಲೇನು? ಪ|| ಎನ್ನಲು ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿರಥಮಥನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೮೧. ಕರ್ಣ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಹಿರಿಯರ ಮತ್ತು ರಾಣಿವಾಸದ ಮುಂದ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ನನ್ನ ದೀರ್ಘವಾದ ತೋಳುಗಳ ತೀಟೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಾದರೆ ನಾನು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತೇನೆಯೇ? ಪ|| ಎನ್ನಲು ದ್ರೋಣನು ಕರ್ಣನ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ೮೨. ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೂ ಕೋಪಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ

೧೬೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಿಗೆ ಮಜುವಾತಾಗುದರಿತೆಯದೆ ಪಂದೆಯಂ
ಪಾವದದಂತು ಮನ್ನೆ ಬೆಮರುತ್ತುಮಿದರ್ ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕಂಡು ದ್ರೋಣನುಮಂ
ಕೃಪನುಮನಿತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಕುಲಮೆಂಬುದುಂಟೆ ಬೀರಮೆ
ಕುಲಮಲ್ಲದೆ ಕುಲಮನಿತು ಒಕ್ಕದಿರಿಂ ನೀ |
ಮೊಲಿದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಬಳಿದಿರೊ
ಕುಲಮಿದುರ್ವದೆ ಕೊಡದೊಳಂ ಶರಶ್ರುಬದೊಳಂ || ೮೩

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಕರ್ಣನನೀಳೆ ಕುಲಜನಂ ಮಾಡಿ ತೋರ್ಪೆನೆಂದು ಕೆಯ್ಯಂ
ಹಿದಿದೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ಕನಕಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕನಕಕಳಶದರ್ ತೀವಿದಗಣ್ಣಪುಣ್ಯ
ತೀರ್ಥೋದಕಂಗಳಂ ಚತುರ್ವೇದಪಾರಗರಿದಧಿಪೇಶಂಗಳಿಯ್ತು-

ಕಂ|| ಮಂಗಳವಳಿಗಳ್ ಶುಭ ಪಚ
ನಂಗಳ್ ಚಮರೀರುಹಂಗಳಾ ಶ್ವೇತಚ್ಚ |
ತಂಗಳಮರ್ದೇಸಯ ಕರ್ಣಂ
ಗಂಗಮಹೀತಳ ವಿಭೂತಿಯಂ ನೆಪ್ಪೆಯಿತ್ತು || ೮೪

ವ|| ಅಂತಿತ್ತು ನಿತ್ಯದಾನಕ್ಕೆ ದೇವ ಸಬಳದ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನುಮನಿತ್ತು
ನೀನೆನಗೊಂದನೀಯಶ್ವೇತಬುದೆಂದು-

ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ ನಿನಗೂ ಅರಿಕೇಸರಿಗೂ ಯಾವ ಸಮಾನತೆಯಿದೆ?
ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗದೆ ಹೇಡಿಯ
ಮುಂದೆ ಹಾವು ಅಡ್ಡಬಂದ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆವರಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕರ್ಣನನ್ನು
ದುರ್ಯೋಧನನು ನೋಡಿ ದ್ರೋಣನನ್ನೂ ಕೃಪನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು-೮೩.
ಶೌರ್ಯವೇ ಕುಲವಲ್ಲದೆ ಕುಲವೆಂಬುದು ಬೇರೆಯುಂಟೇ? ಕರ್ಣನ ಕುಲವನ್ನೂ
ಬಿಡಿಸಿ (ವಿಚಾರಮಾಡಿ) ನೋಡಬೇಡಿ; ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿರಿ?
ಕೊಡದಲ್ಲಿಯೂ ಜೊಂದಿನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಲವಿದ್ದಿತೆ? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ
ಹೇಳಿ ಕರ್ಣನನ್ನೂ ಈಗಲೇ ಕುಲಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ಕರ್ಣನ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚನ್ನದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಚನ್ನದ ಕಳಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥೋದಕಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು
ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿಸಿದನು. ೮೪.
ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳೂ ಚಾಮರಗಳೂ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳೂ
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಅಂಗರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ
ಹದಿನೆಂಟುಕೋಟಿ ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ನನಗೊಂದನ್ನು

ಕಂ|| ಪೊಡಮಡುವರ್ ಜೇಯಂಬರ್
ಕುಡು ದಯೆಗೆಯ್ಯೊಂ ಪ್ರಸಾದಮಂಬವು ಪೆಜರೋ |
ನಡೆಗೆಮ್ಮ ನಿನ್ನಯೆಡೆಯೋ
ನಡೆಯಲ್ಲೇಡೆನಗೆ ಕಳೆಯನ್ನೆ ರಾಧೇಯಾ ||

೮೫

ವ|| ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂ
ಗಾಂಧಾರಿಗಂ ಪೊಡಮಡಿಸಿದಾಗ್-

೮|| ಇಂತು ಸುಯೋಧನಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯವಿಭೂತಿಗುಂತೆ ಮು
ಯ್ಯಾಂತರದಿರ್ ಗುಣಾರ್ಣವನಿಸ್ವಪ್ನಯಕ್ಕದು ಸಾಲ್ಪುವಿಗಳೆಂ |
ಬಂತೆವೊಲಂದು ಮುಂದೆತೆದು ತನ್ನ ಮಗಂಗೆ ಸಮಂತು ಬುದ್ಧಿವೇ
ಬ್ಬಂತೆವೊಲತಲ್ಲಸ್ತಗಿರಿಯಂ ಮುಳಿಗೊಂಡುದು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಂ || ೮೬

ವ|| ಆಗ್ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ
ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ಪ್ರಭೃತಿಗ್ ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ ಸಭಾಕ್ಷೋಭಮಾಗೆ ತಳೆದುರ್ ನಾನಾ
ವಿಧ ವಾಹನಗಳನೇಡಿ ನಿಜನಿವಾಸಂಗೆ ಪೋದರತ್ತ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಭೀಮಾರ್ಜುನ
ನಕುಲ ಸಹದೇವರುಂ ಗಾಂಗೆಯ ದೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರ ಪ್ರಭೃತಿಗ್ ನಾನಾವಿಧ ವಾಹನಗಳ
ನೇಡಿ ಬರೆ ಪುರಜನುಗಳಲ್ಲೋರೋರ್ವರನೆ ಓಡಿಯಬ್ಬುವಿದಿರು ನುಡಿಯ ಕೆಲರನಾಗತಮನೇವ
ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯರಿತೆಂಬರ್-

ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂದನು. ೮೫. ಎಲೈ ರಾಧೇಯನೇ ಇತರರು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಸ್ವಾಮಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಕೊಡಿ, ದಯಪಾಲಿಸಿ, ಏನು ಪ್ರಸಾದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
ಇವೆಲ್ಲ ಇತರರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿ; ನನ್ನ ನಿನ್ನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಡ, ನೀನು ನನಗೆ
ಸ್ನೇಹಿತನು ಮಾತ್ರನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ. ವ|| ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನನ್ನು
ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೂ ಗಾಂಧಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡಿಸಿದನು. ೮೬. 'ಹೀಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯವೈಭವಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ಉಬ್ಬಿಹೋಗಬೇಡ. ಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ನೀನು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು'
ಎಂದು ಸೂರ್ಯನು ಮುಂದೆ ತನಗಾಗುವುದನ್ನು ಇಂದೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ
ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅಸ್ತಮಯನಾದನು (ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಅಸ್ತಪರ್ವತದ ಹಿಂದೆ
ಮರೆಗೊಂಡಿತು). ವ|| ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ,
ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಸೈಂಧವ, ಮೊದಲಾದವರು ನೆಲ ಬಿರಿದುಹೋದ ಹಾಗೆ
ಸಭಾಮಂಟಪವು ಕಲಕಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊರಹೊರಟು ನಾನಾವಿಧವಾದ
ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಈ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೀಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರೂ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ,
ವಿದುರರೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರಲು
ಪಟ್ಟಣದವರೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಅವರ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಂಕೇತಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ

ಚಂ|| ಅವರಿವರನ್ನರಿಸುವೆಡರಿಕೇಸರಿಗಾಂಪನಿಲ್ಲ ಮೀ
ಜುವ ತಲೆದೋರ್ಪ ಗಂಡರಗಿಮಿಲ್ಲೆಡೆಯೋ ಗೆಡೆವಚ್ಚುಗೊಂಡು ಪಾಂ |
ದವರನಕಾರಣಂ ಕಿಣಕಿದಿ ಪೊಸ ಪೊಪ್ಪಟೊಳಾದ ಕಿರ್ಚು ಕೊ
ರವರ್ಗಿದು ನಾಡೆಯುಂ ತಿಣುಕನಾಗಿರದೊಂ ಗಳ ಸಯ್ಯ ಪೋಕುಮೇ || ೮೭

ವ|| ಎಂದೊರ್ವರೊರ್ವರೊಂದೊಂದನೆ ನುಡಿಯತ್ತು ಪೋಗಿ ಬೆಳಗುವ ಕೈದಿವಿಗಿಗಳ
ಕಟ್ಟಲೆಯಂ ತಲೆದೋಪಲಿಯದೆ ಪ್ರಚಂಡ ಮಾತಾಂಧನ ತೇಜೋಂಕುರಂಗಳ ಬೆಳಗುವಂತೆ
ಬೆಳಗಿ ಪಾಂಡವರ್ ನಿಜನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಪೋದರಾಗಳ್ -

ಕಂ|| ಎಸೆವ ನಿಜಪಂಶಮಂ ಪೆ
ರ್ಚುಮವ ಗುಣಾರ್ಣವನೊಳುಂತೆ ಸೇಸಲ್ಪೊದಿ |
ಪ್ಪ ಸುಯೋಧನಂಗೆ ಮುಳಿಸಿಂ
ಕಿರುಗೇಳಿದ ತೆಪದಿನಮ್ಮತಕರನುದಯಿಸಿದಂ ||

೮೮

ವ|| ಆಗ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಭೀಮಸೇನನ ಬಲ್ಲಾಳನದಳವುಮಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಕೌಶಲಮುಮಂ ಕಂಡು ತನ್ನೆರ್ದೆಯುಂ ಪೊಳ್ಳುಮರನಂ ಕಿರ್ಚುರ್ವಂತೊಳಗೊಳಗಿಳರೆ
ಸ್ವರಿಸಲಾಪದೆ ಕರ್ಣನಂ ಕರೆದಾಳೋಚಿ ತಮ್ಮಯ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು
ಕಟ್ಟಿಕಾಂತದೊಳಂತಂದಂ -

ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಕೆಲವರು ಹೀಗೊಂದರು-೮೭. ಅವರು
ಇವರು ಅಂತಹವರು ಇಂತಹವರು ಎನ್ನಬೇಡ. ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನೆದುರಿಸುವವರಾರೂ
ಇಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ವೀರರು ಯಾರೂ
ಇಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಸ್ನೇಹಭಂಗವಾಗಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ
ಕಿಣಕಿದ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಂಕಿಯು (ಮನಸ್ತಾಪವು) ಕೌರವರಿಗೆ
ವಿಶೇಷವಾದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ? ವ||
ಎಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದ
ಕೈದಿವಿಗಳ ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಮೊಳಕೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ
ಹೋದರು. ಆಗ-೮೮. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ
ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಜಗಳವಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು
ಕೆಂಪಿಗೆ ಉದಯಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಮಸೇನನ ಪರಾಕ್ರಮದ
ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಅರ್ಜುನನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಕೌಶಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವನ ಹೃದಯವು
ಪೊಳ್ಳುಮರವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯು ಸುಡುವಂತೆ ಒಳಗೊಳಗೆ ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಸಹಿಸಲಾರದೆ
ಕರ್ಣನನ್ನು ಕರೆದು (ಅವನೊಡನೆ) ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಬಹು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-

ಮ|| ಓರಿಯರ್ ನೀಮಿರೆ ಪಾಂಡುರಾಜನೆ ವಲಂ ಮುಂ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಭೂ
ಭರಮಂ ತಾಳಿದನೀಗಲಾತನ ಸುತರ್ ತಾಮಾಗಲೇ ಯೋಗ್ಯರಾ |
ಗರೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಗುಳ್ಳು ಪಾಲನೆಜಿವಿರ್ ಪಾವಿಗೆ ದಾಯಾದರಂ
ಓರಿಯರ್ಮಾಡಿರಿದಿಮ್ಮ ಸಾವುಮುಲೆವುಂ ದೈವೇಚ್ಛಯಾಯ್ತಾಗದೆ || ೮೯

ವ|| ಆದಲ್ಪದೆಯುಂ-

ಚಂ|| ಮಲೆ ತಲೆದೋಪದೆಂದುದನೆ ಕೊಟ್ಟುದರಂಗಮದಂಗಿ ಬಂದೊಡೊ
ಕೈಲಿಗವೆಸರ್ಗ ಪೂಣ್ಣುದು ಕುಜುಂಬು ತಜುಂಬದೆ ಮಿಕ್ಕ ಶತ್ರು ಮಂ |
ದಳಿಕರೆ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಕರಾದರನಾಕುಳಮಿಂದು ನಾಳೆ ಮಾ
ಮುಳಿದರನಿಕ್ಕಿ ನಮ್ಮನೆಲೆದಿಕ್ಕುಗುಮಾ ನೆಲೆಯಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೯೦

ವ|| ಅಂತು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ ಬಿಲ್ಲೊಳಲುಂ ಭೀಮಸೇನಂ ಗದೆಗೊಳಲುಮಾಂ
ಪುದರಿದು ಪಾಂಶುವಧದೆ ಕೆಯ್ಯೆ ಮಾಡುವುದುತ್ಪಮಪಕ್ಷಮಂಕುಮುದ್ದಿದೆಯುಂ-

ಶ್ಲೋ || ಸ್ವಾಮ್ಯಾರ್ಥಂ ಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿಶ್ರಾಂತಂ ಮರ್ಮಜ್ಞಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಂ
ಅರ್ಧರಾಜ್ಯಹರಂ ಭೃತ್ಯಂ ಯೋನ ಹನ್ಯಾತ್ ಹನ್ಯತೇ ||

ಎಂಬುದರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸದ್ಭಾವಂ-

೮೯. 'ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯರಾದ ನೀವಿದ್ದರೂ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು
ಆತನು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದನು. ಈಗಲೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ತಾವಾಗಲೇ
ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? (ನೀವು) ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಾವಿಗೆ
ಹಾಲನ್ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ದಾಯಾದಿಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ನಮ್ಮ ಸಾವು
ಬದುಕುಗಳು ಈಗ ಅದೃಷ್ಟಾಧೀನವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ' (ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯವು ನಮಗೆ
ಬಂದೇಬರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಬರಬಹುದು ಎಂಬಂತೆ
ಸಂಶಯಾತ್ಮಕವಾಯಿತು ಎಂದರ್ಥ). ವ|| ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ-೯೦. 'ಶತ್ರುರಾಜರಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಅಡಿಯಾಳಾಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿತು. ಸಣ್ಣ ಪಾಳೆಯಗಳೆಲ್ಲ
ಅವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವೆಯಾಗಿರಲು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಮಾಡಿಕೊಂಡುವು. ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ
ಶತ್ರುಮಂಡಲವೆಲ್ಲ ಮಿತ್ರಮಂಡಳಿಕರಾದರು. ಇಂದೋ ನಾಳೆಯೋ ಗುಣಾರ್ಣವನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ಎಳೆದು
ಬಿಸಾಡುತ್ತಾನೆ'. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದರೂ ಭೀಮಸೇನನು
ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಡ್ಯ. ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮೋಸದ ಕೊಲೆಯಿಂದ
ಅಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾರ್ಗ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ -
ವ|| 'ಭಾಗಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಡುತ್ತಿರುವವನೂ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ
ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಕಾರ್ಯಶೀಲನಾದವನೂ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸುವವನೂ ಆದ ಆಳನ್ನು ಯಾವನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು
ತಾನೇ ಹತನಾಗುತ್ತಾನೆ'. ವ|| ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾರವತ್ತಾದ ಭಾಗ.

ಉ || ಮೇಣ್ಕುಲಮಿಲ್ಲೆಯೋ ನಮಗೆ ದಾಯಿಗರಲ್ಲರೊ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯೋ
ಪೂಣೆಗಳಿಲ್ಲೆಯೋ ಧರೆಗೆ ಮುನ್ನವರಯ್ಯನೆ ಮುಖನಲ್ಲನೋ |
ಜಾಣೆಪಿಡಾಗವೇಡ ಮನದಲ್ ನಿಮಗಯ್ಯ ವಿಧಾತ್ಯಯೋಗದಿಂ
ಕಣ್ಣುರುಡಾದೋಡೇನೊ ಕುರುಡಾಗಲೆವೇಬ್ಬುದ ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಂ || ೯೧

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳೊಡಂಬಡೆ ನುಡಿದ ಮಗನ ಮಾತಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ
ಮನದಗೊಂದು-

ಉ || ವಿನರ್ದಗೊಂಡ ಕಜ್ಜಮನೆ ಪೇಟೆಯೊ ಚಂತಿಸುತಿರ್ಪನಾನುಮೇ
ನಾನುಮುಪಾಯಮಂ ಬಗೆವರಂತವರ್ಗ್ ನಿನಗೆಂದೆ ಕಂದ ಪೇಯ್ |
ನೀನಿರೆ ಪಟ್ಟಮುಂ ನೆಲನುಮಪ್ಪದನೊಟ್ಟನೆ ವೈಗಳ್ಳಿ ನೀ
ನೇನುಮದರ್ಕೆ ಚಂತಿಸದಿರಿದ್ಲರೀವನೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಂ || ೯೨

ವ|| ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಬೀಡಿಗೆ ಪೋಗಲ್ವೇಬ್ಬ ಪಾಂಡವರಯ್ಯರುಮಂ
ಬರಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ತೊಡೆಯನೇಟಿಸಿಕೊಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನಪ್ಪೊಡೆ ಪೊಲ್ಲ ಮಾನಸಸಾತನುಂ
ನೀನುಮೊಂದಡೆಯೊಳಿರೆ ಕಿಸುಜುಂ ಕಲಹಮುಮುಂದುಂ ಕುಂದದದುಕಾರಣಂ ಗಂಗಾನದಿಯ
ದಕ್ಷಿಣ ತಟದೊಳ್ ವಾರಣಾವತಮೆಂಬುದು ಪೊಲಲ್ ಕುರುಜಾಂಗಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ
ತಿಲಕಮಪ್ಪಂತಿದುರ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಸುಖಮಿರಿಮಂದೊಡಂತಗೆಯ್ಯಮೆಂದು ಬೀಲೊಡು
ಬೀಡಿಗೆವಂದು ಗಾಂಗೇಯ ದೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರ್ಕಳ್ಳಂ ಕುಂತಿಗಂ ತದ್ವತ್ಪಾತಮನಪಿ

೯೧. 'ಅಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕುಲವಿಲ್ಲವೇ? ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು
ಭಾಗಿಗಳಲ್ಲವೇ? ನಾವು ಅವರಷ್ಟೇ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಲ್ಲವೇ; ಈಗಾಗಲೇ
ಅವರಯ್ಯ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಣೆ
ಕಿರಿದಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ದುರದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೂ
ಕುರುಡಾಗಬೇಕೆ?' ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪಿದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ೯೨. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ನೀನು
ಹೇಳಿದ್ದೀಯೆ; ಅವರು ನಿನಗೇನಾದರೂ ಕೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೆ
ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ನಾನೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಗು, ನೀನಿರುವಾಗ ಪಟ್ಟವೂ
ರಾಜ್ಯವೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಆಗುವುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆಯೇ? ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು
ಚಿಂತಿಸಬೇಡ; ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಇಲ್ಲಿರಲು ನಾನು ಅವಕಾಶಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ?
ವ|| ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗಹೇಳಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅಯ್ಯು
ಮಂದಿ ಪಾಂಡವರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು
'ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು. ಅವನೂ ನೀವೂ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದರೆ
ಕೋಪವೂ ಜಗಳವೂ ಎಂದೂ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಆದ ಕಾರಣ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ
ಕುರುಜಾಂಗಣದೇಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕದಂತಿರುವ ವಾರಣಾವತವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದೆ; ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗಿ ಸುಖವಾಗಿರಿ ಎನ್ನಲು (ಪಾಂಡವರು) ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದುವೆವು ಎಂದು
ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರುಗಳಿಗೂ

ಏದರನ್ನಗಮುತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನವರ ಪೋಗನಟಿದು ಪುರೋಚನನೆಂಬ ತನ್ನ ಮನದನ್ನನಪ್ಪ
ಪೆರ್ಗಡೆಯೊಳ್ ಲಾಕ್ಷಾಗ್ನಿಹೋಪಾಯಮುಂ ಚರ್ಚಿಸಾರಣಾವತಮನೊಂದೇ ದಿವಸದೊಳೆಯ್ಯ
ವಂತಾಗೆ ರಥಮಂ ಸಮಕಟ್ಟು ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಕ ಬಲಮಂ ನೆರಂಬೇಯ್ದು ಕಳಿವದನಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಉದಿತೋದಿತನ್ನೆ ನೀಂ ನಿನ
ಗುದಯದ ಮೇಲುದಯಮೆಂದು ನೆಗಟ್ಟರಿಗಂಗೆ |
ಭುದಯಮನಟಿಪ್ಪದ ತೆಪದಿಂ
ದುದಯಾಚಳುಂಬುಬಿಂಬಿನನದಯಿಸಿದಂ ||

೯೩

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಮಂಗಳಪಾಠಕರ ಮಂಗಳವೃತ್ತೋಚ್ಚಾರಣೆಗಳಿಂದಂ
ಪಾಂಡವರಯ್ಯರುಮುನ್ನಿಲಿತನಯನರಾಗಿ ನಿತ್ಯನಿಯಮಂಗಳಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಮಂಗಳವಸದನಂ
ಗೊಂಡು ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಪರಮವ ಪರಕೆಗಳುಮನಿಕ್ಕುವ ಸೇನಗಳುಮನಾಂತುಕೊಳುತ್ತುಂ
ಪಲವುಂ ತೆಪದ ಪ್ರಯಾಣ ಪಟಪಂಗಳೆಸೆಯ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತಂಗಳಪ್ರಾಪ್ತಾನೇಯ
ಕಾಂಭೋಜ ಪಾಚರಾಚೆಗಳೊಳ್ ಪೂದಿದ ದಿವ್ಯರಥಂಗಳನೇಟೆ ದಿವ್ಯಬಾಣಾಸನ ಬಾಣಪಾಣೆಗಳಾಗಿ
ನಿಜಪರಿಜನಂ ಬೆರಸು ಗಾಂಗೇಯ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರ್ ಕಳಿಪುತ್ತುಂ ಬರೆ ಪುರಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂ
ನೆರೆದವರ ಪೋಗಿಂಗಬಲ್ಲು ಸೈರಿಸಲಾಟದೆ-

ಕುಂತಿಗೂ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಅವರು ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪುರೋಚನನೆಂಬ ತನ್ನ ಆಪ್ತನಾದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ
ಅರಗಿನ ಮನೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನು ವಿಚಾರ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ವಾರಣಾವತವನ್ನು ಒಂದೇ
ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವ ಹಾಗೆ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ
ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು; ಆಗ-೯೩. 'ನೀನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವವನು,
ನಿನಗೆ ವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಅವನ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಉದಯಪರ್ವತಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನು
ಉದಯಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುಭಟರ ಮಂಗಳಪದ್ಯಪಠನಗಳಿಂದ
ಪಾಂಡವರೆದು ಜನರೂ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ
ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳು ಅಶೀರ್ವದಿಸುವ ಹರಕೆಗಳನ್ನೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಾನಾರೀತಿಯ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಗಳು
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ತಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಕಾಂಭೋಜದೇಶದ ಉತ್ತಮ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ
ದಿವ್ಯರಥಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ದೇವದತ್ತವಾದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವರಾಗಿ
ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟರು. ಭೀಷ್ಮ
ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರು ದಾರಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಬಂದರು. ಪಟ್ಟಣಗರಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ
ಅವರು ಹೊರಟುಹೋಗುವಿಕೆಗಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಶೋಕಿಸಿದರು.

ಚಂ|| ಮನದೊಳಲಂಪು ಪೊನ್ನ ನುಡಿದುಂ ನಡೆ ನೋಡಿಯುಮಾಟಪಾಟಮಂ
ಬನದಮುಮಾರುಮಂ ಮುಳಿಯುಸುತ್ತಿರೆ ಬೀದಿಗಳೊಳ್ ವಿಳಾಸದೊ |
ಡೈಸಿ ತೊಬಲ್ದ ಪಾಂಡವರ ಪೋಗಿನೊಳುಂತ ಬೆಡಂಗುಗಟ್ಟು ಹ
ಸ್ತಪುರಮಿಂದು ರಕ್ಕಸನ ತಿಂದ ಪೊಬಲ್ಗೇಯಾಗದಿರ್ಕುಮೇ || ೯೪

ವ|| ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಂ ನೆಗಪೆ-

ಚಂ|| ಪರಸುವ ಪೊರವೃದ್ಧರ ಕುಲಾಂಗನೆಯರ್ಕಳ ಸಾಧು ವಾದದೊಳ್
ಬೆರಸ ಸಮಂತು ಸೂಸುವ ಜಲಾರ್ವಲಸದ್ವವಾಕ್ಯತಂಗೊಳ್ |
ಬೆರಸದ ತಣ್ಣನೆತ್ತಿ ಕವಿದತ್ತಿದ ಬಾಸಿಗದೊಂದು ಕಂಪಿನೊಳ್
ಪೊರೆದು ಮದಾಳಿಗಳೆರಸು ಬಂದುದದೊಂದನುಕೂಲ ಮಾರುತಂ || ೯೫

ವ|| ಅಂತು ಪೊಬಲಂ ಪೊಜಮಡೆ ಬಲೆಯನೆ ತಗುಳ್ಳು ಬರ್ಪ ತಮೊಡನಾಡಿಗಳಪ್ಪ
ಮೇಳದ ಸಬ್ಬವದ ನೆಗೆಯ ತೆಗೆನೆಪರನೆಮ್ಮ ಬಲೆಯಟ್ಟಿದಂದು ಬನ್ನಿಮೆಂದು ಪ್ರಿಯಂ
ನುಡಿವಿರಿಸಿ ಕೆಲೆದಂತರಂ ಬಂದೊಂದು ತಾವರೆಗೆಳೆಯ ಮೊದಲೊಳ್ ನಿಂದು ಭೀಷ್ಮ
ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರ್ಕಳನೆದುಗೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಪೇಜ್ಜು ಮಗುಲೆಮನೆ-

೯೪. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿಯೂ ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ನೋಡಿಯೂ ತಮ್ಮ ಆಟಪಾಟವಿನೋದಗಳಿಂದ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ
ಮಾಡಿಯೂ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪೂಜವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ
ಪಾಂಡವರು ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣವು
ವೈಭವಶೂನ್ಯವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನು ತಿಂದುಳಿದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ವ||
ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ೯೫. ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ಊರಹಿರಿಯರ ಮತ್ತು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ತಸ್ತಿವಾಚನಗಳಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಮನೋಹರವೂ ಧವಳವರ್ಣಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಆದ್ವೈತಗಳಿಂದಲೂ
ತಂಪಿನಿಂದಲೂ ಕಂಪಿನಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾಸಿಗದ ಸುಗಂಧದಿಂದಲೂ
ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಹಿತವಾದ ಗಾಳಿಯೊಂದು (ಪಾಂಡವರಿಗೆ
ಶುಭಸೂಚಕವಾಗಿ) ಬೀಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರ
ಹೊರದಲು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಹಪಾಠಿಗಳನ್ನೂ ನೆಕಲಿಯವರನ್ನೂ
ಹಾಸ್ಯಗಾರರನ್ನೂ ದೂಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನೂ ಪಾಂಡವರು 'ನಾವು
ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂಚ ದೂರ
ಬಂದು ಒಂದು ತಾವರೆಯ ಕಿರೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ
ವಿದುರರುಗಳನ್ನು 'ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ದಯಮಾಡಿ' ಎಂದರು.

ಕಂ || ನಡಪಿಯುಮೋದಿಸಿಯುಂ ಬಿ
 ಲ್ಲಿಡಿಯುಸಿಯುಂ ಕೆಚ್ಚುವಿದರ್ ಕೂರ್ಮಗಳೆರ್ದೆಯಂ |
 ನಡೆ ಪಾಂಡುಸುತರಗಲ್ಲಿಗೆ
 ನಿಡುಸುಯ್ಯರ್ ದೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪ ವಿದುರರ್ಕಳ್ || ೯೬

ವ|| ಅಗಳ್ ವಿದುರಂ ಕೆಲನಜೆಯದಂತುಮವರಜೆವಂತುಂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳೆ
 ಬಿಟ್ಟೆಯ ನಂಜನ ಕಿರ್ಚನ ದೆಸೆಗೆ ಕರಂ ಪ್ರಯತ್ನಪರರಾಗಿಮಿಂದೊಡಂತೆ ಗೆಯ್ಯಮಂದವರನಿರಲ್ವೆಯ್ತು
 ಪಯಣಂಬೋಗಿ-

ಕಂ|| ಪೊಳವಿನ ಕಿರಣದ ಗಾಳಿಯು
 ಪೊಳಪನೆ ಸೈರಿಸದ ಕುಸುಮದಳ ಸುಕುಮಾರರ್ |
 ತಳರ್ದು ನೆಲೆಯಿಂದಮಾಗಳ್
 ಕೊಳದಿಂ ಪೊಪಮುಟ್ಟು ಪಂಸೆಗಳ್ಳೆನೆಯಾದರ್ || ೯೭

ವ|| ಅಗಿ ತಾವಾದಿಗರ್ಭೇಶ್ವರರಪ್ಪದಜೆಂ ತಳರ್ದೆಯೆಡೆಯ ಮರಂಗಳ ತೊಲೆಗಳ
 ಬಾಡಂಗಳ ಪೆಸರ್ಗಳಂ ಬೆಸಗೊಳುತ್ತಂ ಮಹಾಗೃಹಾರಂಗಳ ಮಹಾಜನಂಗಳ ಕೊಟ್ಟ ಪೊನ್ನ
 ಜನ್ಮವಿರಂಗಳುಮನವರ ಪರಕೆಯುಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಳುತ್ತಮವರ್ಗೆ ಬಾಧೆಯಾಗದಂತು ಕಾಪಂ
 ನಿಯಮಿಸುತ್ತಂ ಕಾಲೂರ್ಗಳ ಗಂಡರ ಪೆಂಡಿರ ನಡೆಯುಡೆಯ ನುಡಿಯ ಮುಡಿಯ ಗಾಂಪಿಂಗೆ
 ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತಮಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೊಡೆದ ಕೆಜಿಗಮುಜೆದಾಯತನಕ್ಕಂ ಧನಮನಿತ್ತು

೯೬. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಸಲಹೆಯೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿಯೂ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯನ್ನು
 ಕಲಿಸಿಯೂ ನಿಕಟವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಗಾಢವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೇಮವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾಟಿರಲು
 ಭೀಷ್ಮದೋಣಕೃಪ ವಿದುರರು ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಗಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ವ||
 ಅಗ ವಿದುರನು ಪಕ್ಕದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆಯೂ ಅವರಿಗರ್ಥವಾಗುವಂತೆಯೂ
 ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ 'ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಬಹುದಾದ ವಿಷ, ಅಗ್ನಿ
 ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವರು
 ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುಂದೆ
 ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ೯೭. ಕಿರಣದ ಹೊಳಪನ್ನೂ ಗಾಳಿಯ ಸುಳಿವನ್ನೂ ಸೈರಿಸದೆ,
 ಹೂವಿನೆಸಳಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದ ಆ ಸುಕುಮಾರರು ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳದಿಂದ
 ಹೊರಟು ಸರೋವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ್ಟ ಹಂಸಗಳಿಗೆ ಸಮಾನರಾದರು.
 ವ|| ತಾವು ಅಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತರಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ
 ಸಿಕ್ಕಿದ ಮರಗಳ ನದಿಗಳ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹಸರುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
 ಅಗ್ರಹಾರದ ಮಹಾಜನಗಳು ಕೊಟ್ಟಂತಹ ಚಿನ್ನದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳನ್ನೂ
 ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಅಗದಂತೆ
 ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಲೂ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗಂಡಸರ ಹೆಂಗಸರ ಆಚಾರ, ಉಡುಪು
 ಮಾತು ಮತ್ತು ತುರುಬುಗಳ ದಡ್ಡತನಕ್ಕೆ ಹುಸಿನಗುತ್ತಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಡೆದುಹೋಗಿದ್ದ
 ಕೆರೆಗೂ ಪಾಳಾಗಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ

೧೬೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಂಗಳಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಂ ಬೀಡುದಾಣಂಗಳೊಳಿಕ್ಕಿದ ಬಲ್ಲಿಗಾವಣಂಗಳೊಳಂ ನನೆಯ
ಜೊಂಪಂಗಳೊಳಂ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಂ ಬಂದು-

ಚಂ|| ಎಡಹಿಡಿದೀವ ಕಲ್ಪತರುವೆಂದು ಪನೀಪಕಕೋಟ ಸಂತಸಂ
ಬಡೆ ಪೊಡೆವೊಂದಕಾಳವಿಳಯಾಲಯೆಂದು ವಿರೋಧಿಗಳ್ ಮನಂ |
ಗಿಡೆ ಬಿಯಮುಂ ಪರಾಕ್ರಮಮುಮೊಪ್ಪಿದೆ ತನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದರ್ ಸಮಂ
ತೊಡಪರೆ ವಾರಣಾವತಮನೆಯ್ದನಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣಂ || ೯೮

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರವಚನರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ತರುತ್ತಲೂ ತಾನು ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಯ ಚಪ್ಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೂವಿನ
ಗೊಂಚಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಬಂದು ೯೮. ಬಡತನದ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ದಾನಮಾಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿದೆಂದು ಯಾಚಕಸಮೂಹವು
ಸಂತೋಷಪಡುವಂತಿರುವ ದಾನಗುಣವೂ ಇದೊಂದು ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ
ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಿಡಿಲೆಂದು ಶತ್ರುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಸಹೋದರರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಅಮ್ಮನ
ಗಂಧವಾರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು (ಆರಿಕೇಸರಿಯು) ವಾರಣಾವತವನ್ನು ಬಂದು
ಸೇರಿದನು.

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀಯನರಾತಿಬಳಾಸ್ತು
ಕ್ರೋಯಧಿಯೋ ಪಡೆದ ವೀರನುಜದರಿಗಳನಾ |
ತೃಯಪದಸ್ತುರಿತ ನಖ
ಚ್ಚಾಯೆಗಳೋ ನಜಿಸಿ ನಿಂದ ಗಂಡಂ ಹರಿಗಂ |

೧

ವ|| ಆ ಪೊಲಲ ಪೊಲಪೊಲನೆಯ್ತೆ ವರ್ಷಾಗಳ್-

ಕಂ || ಕತ್ತುರಿಯ ಸಗಣ ನೀರ್ ಬಡು
ಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲಿ ಮಿಳಿವ ದುಗುಲದ ಗುಡಿ ಸಂ |
ಪತ್ತಿನ ಬತ್ತರದೆತ್ತಿದ
ಮುತ್ತಿನ ಮಂಡವಿಗೆ ಪೊಲಲ ಮನೆಗಳೊಳ್ಳಿಲ್ಲಂ ||

೨

ವ|| ಅಂತಾಗಳೊಂದುತ್ತರಂ ಬಳಿಯೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಪೊಲಲೊಳಪ್ಪ ಶೋಭೆಯಂ
ಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಂಕೇತದೋ ಮುನ್ನಮೆ ಸಮದಿವ ಪುರೋಚನಂ ಗೋರೋಚನಾ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ದೂರ್ವಾಕುರ ಮಾತುಳುಂಗ ಶೃಂಗಾರದರ್ಪಣ ಪೂರ್ಣ ಕಳಶ ಕಳಮಾವೃತ
ಕರಪಲ್ಲವೆಯರಪ್ಪ ಪುರಂಧಿಯರುಂ ಬದ್ಧಪಣದ ಪಜೆಗಳುಂಚರಿಸಿದಿವಂದು ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿ
ಪೊಡಮಟ್ಟು ಪಾಂಡವರುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಪೊಲಲಂ ಪುಗಿಸೆ ಪೊಕ್ಕು
ಬೀಡನಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಮನೆ ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಚಿದರ್ ಮುನ್ನಮೆ ಮಾಡಮಂ ಸಮಿಡ್ಚಿನಲ್ಲಿಗೆ
ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯಮನೆ-

೧. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ರಕ್ತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ವೀರನೂ
ತನಗೆ ಅಧೀನರಾಗದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಉಗುರಿನ
ಕಾಂತಿಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಪಟ್ಟಣದ
ವ|| ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ೨. ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಸ್ಟೂರಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಸಗಣನೀರು, ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಮುತ್ತಿನ ರಂಗೋಲೆ, ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಬಾವುಟಗಳು, ಅತುಲೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮಂಟಪ
ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿ
ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಲಶ, ಕನ್ನಡಿ, ಬಾವುಟ, ತೋರಣ, ಧೂಪ,
ದೀಪ, ಭೇರಿ, ಬೀಸಣಿಗೆಯೆಂಬ ಎಂಟು ವಿಧ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಪುರೋಚನನು
ಗೋರಚನ (ಹಸುವಿನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಕೊಬ್ಬು) ಅಕ್ಷತೆ, ಗರಿಕೆಯ
ಚಿಗುರು, ಮಾದಲಹಣ್ಣು, ಕನ್ನಡಿ, ಕಳಮಾಕ್ಷತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ
ಧರಿಸಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಎದುರಿಗೆ
ಬಂದು ದೀರ್ಘದಂಡನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು
ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿ 'ಎಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಡೋಣ' (ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ) ಎಂದು
ಪಾಂಡವರು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಅವನು ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ

ಕಂ || ಅರಗು ಮೊದಲಾಗೆ ಪ್ಲತ ಸ
ಜ್ವರಸಂ ಬೆಲ್ಲಂ ಸಣಂಬವೆಂಬವೆಲೆಂ ವಿ ।
ಸುರಿಸಿ ಸಮುದಿಂದ್ರಭವನಮೆ
ಧರಗವತರಿಸಿದುರನಿಸುವರಗಿನ ಮನೆಯಂ ||

೩

ವ|| ತಾನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಪುಗಿಸೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಂಟಿವರೂ
ಕಿಟಿದಾನುಂ ಬೇಗಮಿದುರ ದಾನ ಸನ್ಮಾನಾದಿಗಳೆಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಪುರೋಚನನಂ ಬೀಡಿಗೆ
ಪೋಗಲ್ಲೇಬ್ಬು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾ ಮನೆಯಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಲೊಡಮೆಲೆದು ನಿಜಾನುಜ
ಸಹಿತಂ ಕೊಂಟಿವರಸೇತಾಂತದೊಳಿಂತಂದಂ-

ಚಂ|| ಇದು ಮನೆಯಂದವಲ್ಲರಿವ ದಳ್ಳುರಿಯುಗ್ಗದದಂದಮಾಗಿ ತೋ
ಪೆದಪ್ಪದು ಕಣ್ಣೆ ಸಜ್ಜರಸದೆಣ್ಣೆಯ ತುಪ್ಪದ ಕಂಪಿದೆಲ್ಲಮೆಂ ।
ಬುದೆ ಬಗೆದಲ್ಲಿ ನೋಡುವೊಡಮಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ ಕೂ
ರದನದನೊಡ್ಡಿದಂ ಹಗೆಗೆ ಸಂತಸಮಾಗಿರೆ ಮಾರಿ ಸುಯ್ಯಮೇ || ೪

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮತ್ತಾದರಸಂಭ್ರಮಮುತ್ಪಾದಯತಿಯೆಂಬುದೀ ಪುರೋಚನನಂಬ
ಬೂತು ಸುಯೋಧನನ ಬೆಸದಿಂ ನಮಗಿನಿತಾದರಂ ಗೆಯ್ದದೆಲ್ಲಂ ನಮ್ಮಂ ಮೆಳ್ಳದಿಸಲೆಂದೆ
ಮಾಡಿದಂ ನಾಡಿದನವೆಲೆಯದಂತು ಬೇಂಟೆಯ ನೆವದೊಳ್ ಬಟ್ಟಿಗಳಂ ಸೋದಿಸುವಮೆಂದು

ಮೊದಲೇ ಮನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಎಂದನು. ೩. ಅರಗು
ಮೊದಲಾದ ತುಪ್ಪ, ಸಜ್ಜರಸ, ಬೆಲ್ಲ, ಸಣಬು ಇವುಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ
ದೇವೇಂದ್ರನರಮನೆಯೇ ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಬಂದಿದೆಯೋ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದ ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನು
ವ|| ತಾನೆ ಮುಂದಾಗಿ ಒಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಲು ಅಯ್ಯುಜನ
ಪಾಂಡವರೂ ಕುಂತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದ್ದು ದಾನಸನ್ಮಾನಾದಿಗಳಿಂದ
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಪುರೋಚನನನ್ನು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ
ಧರ್ಮರಾಜನು ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ಅದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು
ತಮ್ಮಂದಿರೊಡಗೂಡಿದ ಕುಂತಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ೪. ಇದು
ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಉರಿಯುವ ದಾವಾಜ್ವಾಲೆಯ ರಾಶಿಯಂತೆ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಸಜ್ಜರಸದ ಎಣ್ಣೆಯ ತುಪ್ಪದ
ವಾಸನೆಯೇ ಇದೆ. ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಕಲ್ಲು, ಮರ ಎಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುವಿಗೆ
ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಹಿತನಾದ ವಿರೋಚನನು ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು
ಒಡ್ಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾರಿದೇವತೆಯು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆಯೇ (ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲ,
ಅದು ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ) ವ|| ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ 'ವಿಶೇಷವಾದ
ಆದರವು ಸಂದೇಹವನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ' ಎಂಬುದುಂಟು. 'ಈ ಪುರೋಚನನೆಂಬ
ಭೂತವು ದುರ್ಯೋಧನನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಮಗಿಷ್ಟು ಆದರವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೆಲ್ಲ
ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ
ಹಾಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕೋಣ' ಎಂದು ನಿತ್ಯವೂ

ನಿಚ್ಛಂ ಬೇಂಟಿವೋಗ ಪುರೋಚನನುಂ ಪೆಜಗಣ ಕಾಪಂ ಕಣ್ಣಾಪಿನಲೆ ಕಾದಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಎದುರನ
ವಿಶ್ವಾಸ ದಾಸಂ ಕನಕನೆಂಬು ಬಂದು ಪಾಂಡವರಂ ಕಂಡೇಕಾಂತದೋಳ್ ವಿದುರನಟ್ಟದ
ವಿನ್ಯಾಣಂಗಳಂ ಪೇಟ್ಟು ನಂಬಿಸಿ ನೀಮೆಂತುಂ ಬಲ್ಲಿರಂತೆ ಪೋಷಮಟ್ಟು ಪೋಗಿಮೆಂದು
ಜತುಗ್ಗಪ ಕಪಾಟ ಪುಟ ಸಂಧಿಗಳೋಳ್ ಸುರಂಗಮಂ ಗಂಗೆಯೋಳ್ ಮೂಡುವಂತಾಗೆ
ಸಮೆದು ಪೇಟ್ಟು ಪೋಪುದುಂ ಪಾಂಡವರುಂ ಪುರೋಚನಂ ತಮ್ಮ ಮಜುದಿವಸಂ
ಭದ್ರಿಸುವನೆನಲುಂ ಮುನ್ನಿನ ದಿವಸಮೊಳಗಣ ಪರಿಜನಮೆಲ್ಲಮುಂ ಪಾರ್ವರನೂಡುವ ನೆವದೊಳೆ
ಪೋಷಮದಿಸಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯದೊಳ್ ಪಾರ್ವರನೂದಿ ನಿಪಾದಿತಿಯೆಂಬ ಬೇಡಿತಗಿಮಯ್ಯರ್
ವುಗಂದಿರ್ಗದುಗುಲಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ತನೆಯುಂಡು ಬೆಂಡುಮರಲ್ಪು ಮಜಸುಂದಿದರ್
ಪುರೋಚನನುಮಾ ಮನೆಯೊಳೊಂದೋವರಿಯೋಳ್ ಮಜಕಂದಿದನಾ ಪ್ರಸಾದದೊಳರ್ಥ
ರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ್ ಕೊಂತಿವೆರಸಯ್ಯರುಮಂ ಮುನ್ನಮೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಸುರಂಗದಿ ಪೋಷಮದಿಸಿ
ಭೀಮಸೇನಂ ಪುರೋಚನಂ ಮಜಕಂದಿದೋವರಿಯೋಳ್ ಕಿಚ್ಚಂ ಕೊಳಿಸಲೊಡಂ-

ಕಂ || ಅಡವೊತ್ತದ ಕಿಟಕಿಟದನೆ

ಸುಡದಿನಿಸರಪೊರೆಕಣಾಗದೆಯ ಸೂದಂದೊಂ |

ದಡೆಯೊಳಗೊಟ್ಟದರಳೆಯ

ನೊಡನಳುವರ್ತುಳುದರ್ಪನಲನರಗಿನ ಮನೆಯಂ |

೫

ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಪುರೋಚನನೂ ಇವರ ಹೊರಗಿನ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ತನ್ನ
ಕಣ್ಣಿನ ಮೇಲುನೋಟದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿದುರನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ
ಕನಕನೆಂಬ ಸೇವಕನು ಬಂದು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಂಡು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಿದುರನು
ಕಳುಹಿಸಿದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನಂಬುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ 'ನೀವು ಹೇಗೂ
ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಎಂದು ಅರಗಿನ ಮನೆಯ
ಬಾಗಿಲಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲದೊಳಗಿನ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಗಂಗೆಯ ಆಚೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ
ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಹೋದನು.
ಪಾಂಡವರೂ ಕೂಡ ಪುರೋಚನನು ತಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿವಸ ಭೇದಿಸುತ್ತಾನೆಂದು
ತಿಳಿದು ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ
ಪರಿವಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವ
ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ನಿಷಾದಿತಿಯೆಂಬ ಬೇಡರವಳಿಗೂ
ಅವಳ ಅಯ್ಯು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವರು ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಂದು
ಬಳಲಿದಂತವರಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ನಿದ್ರಿಸಿದರು. ಪುರೋಚನನೂ ಆ ಮನೆಯ ಒಂದು
ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಮಲಗಿದನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ
ಭೀಮಸೇನನು ಕುಂತಿಯೊಡನೆ ಅಯ್ಯುಜನಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಸುರಂಗದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ಪುರೋಚನನು ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೊಟಡಿಗೆ
ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದನು. ೫. ಅಡಿಯ ಭಾಗ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಸುಡದೆ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅರಕರಿಹಾಗದೆ ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ

ಕಂ|| ಮೇಲಾದ ಪಾಂಡುಸುತರನು
ಪಾಲಂಭಂಗಿಯುತಿರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನನಂ |
ಲೀಲೆಯ ನುಂಗುವ ಮೃತ್ಯುವ
ನಾಲಗೆಯನೆ ನೆಗೆದುವುರಿಯ ನಾಲಗೆ ಪಲವುಂ ||

೬

ವ|| ಅಗರ್ ಭೀಮಸೇನಂ ತನ್ನ ತಲೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ಕರಗಿ ಸುರಿವರಗಿನುರಿಯ
ಬುಂಬಲ್ಲಿಂ ಪೊಸಿದು ಬಿದಿರ್ದು ಕಳೆದು ಸುರಂಗದೊಳಗಣೆಂದಮ ತನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದರ್
ಕೂಡೆ ಮಂದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತಂ-

ಕಂ|| ಅರಗಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾಂಡವ
ರುರಿವಲ್ಲದರಕ್ಕಟಿಯೊ ದುರ್ಯೋಧನನಂ |
ಬೆರಲೆಯನೆಂದಬುಕುಂ ತ
ಹುರಜನಮುಲೊದವೆ ಪರಿಮ ನೋಡಿತ್ತಾಗಳ್ |

೭

ವ|| ನೋಡಿ ರೂಪಜೆಯಲಾಗದಂತೆ ಕರಿಮುರಿಕೊಗಿದ್ದ ಬೇಡಿತಿಯು ಮನವಕ್ಕಯ್ಯರ್
ಮಕ್ಕಳುಮಂ ಕೊಂತಿಯುಂ ಪಾಂಡವರುಮಪ್ಪರೇನುಂ ತಪ್ಪಲ್ಲೆಂದು ಪುರಪ್ರಧಾನರ್ಕಳ್
ತದ್ವತ್ಸಾಂತಮುಲ್ಲಮಂ ಜೇಬ್ಬು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂಗೆಂ ಪೇಟಲಿಟ್ಟದೊಡೆ-

ಕಂ|| ಮನದೊಳ್ ತೈಭುವನಮನಾ
ಳ್ಳನಿತುವರಂ ತನಗೆ ಸಂತಸಂ ಜೆರ್ಚಿಯುಮಂ |
ದಿನಿಸಂಧನಪಂ ತನ್ನಯ
ಜನದೊಳ್ ಕೆಲನಲೆಯ ಕೃತಕ ಶೋಕಂಗೆಯ್ಯಂ ||

೮

ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ತಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪಿಸಿದನು. ೬. ಉತ್ತಮರಾದ ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಮೋಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಟದಿಂದಲೇ ನುಂಗುವ
ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯ ನಾಲಗೆಯನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಹಲವು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹೊರಟವು.
ವ|| ಅಗ ಭೀಮಸೇನನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೂ ಶರೀರದ ಮೇಲೆಯೂ ಕರಗಿ
ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅರಗಿನ ಜ್ವಾಲೆಯ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಹೊಸದು ಒದರಿ ಕಳೆದು
ಸುರಂಗದೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಅವರಲ್ಲಿ
ಈ ಕಡೆ- ೭. ದುರ್ಯೋಧನನೆಂಬ ವಿಷದ ಹುಳುವಿನಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಅರಗಿನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ನಾಶವಾದರು; ಆಯ್ಯೋ ಅಬ್ಬ ಎಂದು ಆಕುತ ಆ ಪಟ್ಟಣಗರಲ್ಲ
ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ದುಃಖದಿಂದ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ವ|| ನೋಡಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಷ್ಟು
ಕರಿಕುಮುರುಹಾಗಿದ್ದ ಬೇಡಿತಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಅಯ್ಯು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕುಂತಿ ಹಾಗೂ
ಪಾಂಡವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಊರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಆ
ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ೮. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತನಗೆ
ಆ ದಿನ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನು ಆಳುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು
ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನ ಜನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಪಟದುಃಖವನ್ನು

ವ|| ಆಗ್ ಕ ನದೀತನೂಪ ಭಾರದ್ವಾಜ ಕೃಪರವಿರಳ ಬಾಷ್ಪವಾರಿ ದುರ್ದಿನ
ದೀನಾನರಾಗಿರೆ ವಿದುರಂ ತಾನಜಿದುಮಟಿಯದಂತ ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬೆಸದೊಳ್
ವಾರಣಾವತಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ತದರ್ಥ ದಗ್ಧ ಕಳೇವರಂಗಳಂ ಸಂಸರಿಸಿ ಜಳದಾನಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಂ
ಮಾಡಿ ಮಗುಜಿ ವಂದನನ್ನೆಗಮಿಪ್ಪ ಪಾಂಡವರ್ ಸುರಂಗದಿಂ ಪೊಜಮಟ್ಟು ತಾರಾಗಣಂಗಳ್
ನಿಂದ ನೆಲೆಯಿಂ ದೆಸೆಯಂ ಪೊಲುಮನಳಿದು ತೆಂಕಮೊಗದೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ-

ಮ|| ತಡಕುಂ ಪಿಟ್ಟಿಯುಮೊತ್ತೆ ಮೆಲ್ಲದಿಗಳಂ ಬಳುತ್ತಮುಳುತ್ತಮೋ
ರಡಿಗೊರ್ಮೊರ್ಮೆ ಕುಳುತ್ತಮೇಬುತಿರೆ ಕಂಡಿಂತಾಗದಿನ್ನೆಲೆಮಂ |
ದೊಡನಂದಯ್ಯುರುಮಂ ನಿಜಾಂಸಯುಗದೊಳ್ ಪೊತ್ತೆತ್ತಿ ತಳೂಳ್ಳ ಸೀ
ಉದುವಿಂದದ್ವುತದಾ ಹಿಡಿಂಬವನಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಮರುನ್ನಂದನಂ || ೯

ಚಂ|| ಆದು ಮೆದದಂತಿ ದಂತ ಮುಸಲ ಪವಿಭಗ್ನ ಮಹಾಮಹೀರುಹಾ
ಸ್ತದಮದು ಸಿಂಹನಾದಜನಿತ ಪ್ರತಿಶಬ್ದ ಮಹಾ ಭಯಾನಕ |
ಪ್ರದಮದು ನಿರ್ಝರೋಚ್ಚಳಿತ ಶೀಕರ ಶೀತಳ ವಾತ ನರ್ತತೋ
ನ್ನದ ಶಬರೀ ಜನಾಳಕಮದಾಯತ ವೇತ್ರಲತಾವಿತಾನಕಂ || ೧೦

ವ|| ಆ ವನಾಂತರಾಳ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ವಿಶಾಳ ಮಟ ವಿಟವಿಯೆನೆಯ್ದಂದಜ ಕೆಲಗಯ್ಯುರುಮ
ನಿಲೆವಿದೊಡಧ್ವಾನ ಪದ ಪರಿಶ್ರಮ ಶಾಂತರ್ ನಿರ್ದಾಭರಪರವಶರಾಗಿರೆ ಭೀಮಂ ಜಾವಮಿದುಳ

ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕೃಪರು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ
ಕಣ್ಣೀರೆಂಬ ಮಳೆಗಾಲದಿಂದ ಬಾಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿರಲು ವಿದುರನು ತಾನು
ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯ
ಪ್ರಕಾರ ವಾರಣಾವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಸುಟ್ಟಿದ್ದ ದೇಹಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಿ
ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಪಾಂಡವರು ಸುರಂಗ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಹೊತ್ತನ್ನೂ
ತಿಳಿದು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ೯. ಮೃದುವಾದ ತಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲುಗಳೂ
ಹೆಂಟೆಯೂ ಒತ್ತುತ್ತಿರಲು ಬಳುಕುತ್ತಲೂ ಹೆದರುತ್ತಲೂ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಗೂ
ಕೂರುತ್ತಲೂ ಏಳುತ್ತಲೂ ಇರುವುದನ್ನು (ಭೀಮಸೇನನು) ನೋಡಿ 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ
ಹೀಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವಿಳಿ ಎಂದು' ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಆಯ್ದ ಜನವನ್ನು ತನ್ನ ಎರಡು ಭುಜದ
ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀರುಂಡೆಯಿಂದ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದ
ಹಿಡಿಂಬವನವೆಂಬ ಕಾಡನ್ನು ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಭೀಮಸೇನನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
೧೦. ಆ ಹಿಡಿಂಬವನವು ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕೊಂಬೆಂಬ ಒಸಕೆಯಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ದೊಡ್ಡಮರಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸಿಂಹರ್ಜನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ
ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಬೆಟ್ಟ ರಘುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದ
ತುಂತುರುಗಳಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮದಿಸಿರುವ ಬೇಡಿತಿಯರ
ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೆತ್ತದ ಬಳ್ಳಿಗಳ
ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಕಾಡಿನ ಒಳಭಾಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ

೧೭೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ತನ್ನೊದವುಟ್ಟಿದರ್ಗಾದ ಪ್ರವಾಸಾಯಾಸಂಗಳ್ಳಂ ದೆಸೆಗಂ ಮನ್ಯುಮಿಕ್ಕು ಬರೆ ಕಣ್ಣ ನೀರಂ
ತುಂಬಿ-

ಚಂ || ಭರತನ ವಂಶದೊಳ್ ನೆಗಬ್ಬ ಪಾಂಡುಗೆವುಟ್ಟಿಯುಮಾ ಸಮಸ್ತ ಸಾ
ಗರ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಾವನಿಗೆ ವಲ್ಲಭನಾಗಿಯುಮಾ ಮಹೋಗ್ರ ಕೇ |
ಸರಿ ಕರಿ ಕಂಠ ಗರ್ಜಿತ ಮಹಾಟವಿಯೊಳ್ ಮಹಕೇಂದಿ ನೀಮುಮಾ
ಮರದಡಿಯೊಳ್ ಶಿವಾಶಿವ ರವಂಗಳನೆಬ್ಬಣುವಂತುಟಾದುದೇ || ೧೧

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕೋಕನದಬಾಂಧವನುದಯಾಚಳಿಶಿಖರ ಶೇಖರನಾದ
ನಾಗಳಾ ಬಸಮನಾಳ್ಳ ಹಿಡಿಂಬನೆಂಬನವರ ಬರವನೆತ್ತಿದು ತನ್ನ ತಂಗಿ ಹಿಡಿಂಬೆಯೆಂಬಳಂ
ಕರೆದು-

ಕಂ|| ನಿಡಿಯರ್ ಬಲ್ಲಾಯದ ಬ
ಲ್ಲಡಿಗರ್ ವಂದಿದರ್ಪಯ್ಯರಾಲದ ಕೆಬಗಿಂ |
ತೊಡರ್ದರ್ ನಮ್ನಯ ಭಕ್ತದೊ
ಳಡು ಪಣ್ಣೆಡು ಪೋಗು ನೀನುಮಾನುಂ ತಿಂಬಂ || ೧೨

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ದೆನೆಂದು-

ಆಲದ ಮರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಆ ಅಯ್ಯು ಜನರನ್ನು ಇಳಿಸಿದನು.
ಅವರು ದಾರಿ ನಡೆದ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ನಿದ್ರಾಭಾರಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾದರು. ಭೀಮನು
ಅವರಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಿಗುಂಟಾದ ಪ್ರಯಾಣದಾಯಾಸಕ್ಕೂ
ದುರ್ದೇಶಿಗೂ ದುಃಖವು ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ಬರಲು ಕಣ್ಣ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡನು. ೧೧.
ಭರತವಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ
ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಒಡೆಯರಾಗಿಯೂ
ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಗರ್ಜನೆಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿ ನೀವೂ ಈ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ
ನರಿಗಳ ಆಮಂಗಳಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಆಯಿತೇ? ವ||
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಮಲಸಖಿನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಪರ್ವತದ
ಕೋಡಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು (ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿದನು). ಆಗ ಆ
ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳುವ ಹಿಡಿಂಬನೆಂಬುವನು ಅವರ ಬರವನ್ನು ತಿಳಿದು
ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಹಿಡಿಂಬೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ಕರೆದು ೧೨. ನೀಳವಾಗಿಯೂ
ಬಲುದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ ದಾಂಡಿಗರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಯ್ಯು ಜನ ಆಲದ ಮರದ
ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಹೋಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ಅಡುಗೆ
ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು; ನೀನೂ ನಾನೂ ತಿನ್ನೋಣ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

ಕಂ|| ಆಗಸದೊಳಗೊಂದು ಮಹೀ
ಭಾಗದೊಳಿನ್ನೊಂದು ದಾಹೆಯಾಗಿರೆ ಮನದಿಂ |
ಬೇಗಂ ಬರ್ಪಳ ದಿಟ್ಟುಗ
ಕಾಗಳೆ ಪತ್ತಿದುವು ಗೆಂಟಲೊಳ್ ಮಾರುತಿಯಂ ||

೧೩

ವ|| ಅಂತೊಂದಂಬುವೀಡಿನಡೆಯೊಳ್ ಕಾಮನಂಬುವೀಡಂಗಳಾಗಾಗಿ ತಾಂ
ಕಾಮರೂಪೆಯಪ್ಪುದಜೆಂ ದಿವ್ಯಕನ್ಯಕಾಸ್ವರೂಪಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಡು ತನ್ನತ್ತ ಮೊಗದೆ ಬರ್ಪಳಂ
ಕಂಡು-

ಕಂ|| ಬೇಚರಿಯೋ ಭೂಚರಿಯೋ ನಿ
ಶಾಚರಿಯೋ ರೂಪು ಬಣ್ಣಸರ್ವಾಗಮವಾ |
ಗೋಚರದಿವಾ ಕಾನನಮುಮ
ಗೋಚರದಿವಳಿಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಳೊ ಜೇಜಿಂ ||

೧೪

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಮಾಕೆ ಮದನನ ಕೆಯ್ಯಂ ಬದುರ್ಗಂಕದರಲಂಬು ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು
ಭೀಮಸೇನನ ಕೆಲದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರೆ ನೀನಾರ್ಗೇನೆಂಬೆಯೇಕೆ ಬಂದೆಯೆಂದೊಡಾಕೆಯೆಂದಳೆರಡತೆಯ
ದೊಲ್ವು ನಿನ್ನೊಳೆರಡಂ ನುಡಿಯಲಾಗದನಗೆ ಯಾ ಬನಂ ಹಿಡಿಂಬವನೆಂಬುದಿದನಾಳ್ವಂ
ಹಿಡಿಂಬನೆಂಬಸುರನೆಮ್ಮಣ್ಣಾನುಂ ಹಿಡಿಂಬೆಯನೆಂಬಿನಾತನ ಬೆಸದಿಂ ನಿಮ್ಮಿಬಿರುಮಂ-

ಎಂದು ೧೩. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದವಡೆಯಾಗಿರಲು (ಅಂದರೆ
ಮೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು) ಮನೋವೇಗವನ್ನು ಮೀರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ
ದೃಷ್ಟಿಗಳು ದೂರದಿಂದಲೇ ಭೀಮನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಂದು ಬಾಣ
ಹೋಗುವಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಬಾಣಕ್ಕೆ ಅಧೀನಳಾಗಿ ತಾನು ಇಷ್ಟ ಬಂದ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವಳಾದುದರಿಂದ ಸುಂದರಳಾದ ಕನ್ನಿಕೆಯ
ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಭೀಮನು ಕಡೆಗೇ ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ೧೪. ಭೀಮನು ಇವಳು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ವಿದ್ಯಾಧರಿಯೋ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯೋ, ಅಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸಿಯೋ! ಇವಳ ರೂಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ
ಮಾತಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಡೂ ಕೂಡ ಯಾರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವಿಲ್ಲದುದು.
ಇವಳಿಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಳು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮನ್ಮಥನ
ಕಯ್ಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಪುಷ್ಪಬಾಣದ ಹಾಗೆ ಭೀಮಸೇನನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರಲು ಭೀಮಸೇನನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ಯಾರ ಮಗಳು?
ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ ಎನ್ನಲು (ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು)
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದೆ ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಬಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು. ಈ
ಕಾಡು ಹಿಡಿಂಬವನಮೆಂಬುದು. ಇದನ್ನು ಆಳುವ ಹಿಡಿಂಬನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ನಮ್ಮಣ್ಣು;
ನನ್ನ ಹೆಸರೂ ಹಿಡಿಂಬೆಯೆಂದು; ಅವನ ಅಜ್ಜೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟು ಜನವನ್ನು

ಕಂ|| ಒಡಿದಡಸಿ ತಿನಲ್ ಬಂದಿ
ರ್ದಡೆಯೊಳ್ ನಿನಗಾಗಿ ಮದನನನ್ನನೆ ತಿವೆ ಕೇಳ್ |
ಪಡೆನೋದಲ್ ಬಂದವರಂ
ಗುಡಿವೊಲೆಸಿದರಂಬುದಾಯ್ತು ನಿನ್ನೆನ್ನೆಡೆಯೊಳ್ ||

೧೫

ವ|| ಎಂದೀ ಮಹಲುಂದಿದರಾಗೆಂದೊಡೆನ್ನ ತಾಯ್ತುಮೊಡವುಟ್ಟಿದರೊಡೆ
ಹಿಡಿಂಬಂ ಬಂದವರಂ ತಿಂದೊಡಂ ತಿನ್ನೆ ನೀನನ್ನ ಪೆಗಲನೇಳು ಗಗನತಳಕ್ಕುಯ್ಯನೆನೆ ಭೀಮಸೇನನಾ
ಮಾತೆಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು-

ಚಂ|| ಅಲೆವಿದೆಯಂತುಮಲ್ಲದೆ ನಿಶಾಚರಿಯ್ತು ನಿನಗಪ್ಪದಪ್ಪದೀ
ಯಲೆನುಡಿ ಬರ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಪಿರಿಯಣ್ಣನೆ ಪಣ್ಣನೆ ನೋಬ್ಬಮಾತನೊ |
ದ್ವಲೆಯದ ಗಂಡವಾತನನುತಂತಿರೆ ತಂಗೆಯ ಮಾಣ್ಣುದರ್ಕವಂ
ಮೊಲಗಿ ಸಿಡಿಲ್ಲದೊಂದು ಸಿಡಿಲೇಲ್ಲೆಯಿನೆಯರೆ ವಂದು ಭೀಮನಂ || ೧೬

ವ|| ಕಂಡು ಕಣ್ಣಳಂ ಕೆಂಡದ ತಂಡಗಳುಮುರಿಯ ತಂಡಗಳುಂ ಸೂಸೆ
ನೀನೊರ್ವಯನ್ನೊಳಗೇಂ ಕಾದುವೆ ಈ ಮಹಲುಂದಿದರನೆತ್ತಿಬಿಡುಮನೊರ್ಮೆಯ ಪೊಸೆದು
ಮುಕ್ಕುವೆನೆನೆ ಸಾಹಸಭೀಮಂ ಮಲ್ಲಂತಿಗಿಯನಪ್ಪೊಡಂ ಸಡಲಿಸದವನನವಯವದೊಳಂತೆಂದಂ-

೧೫. ಹಿಡಿದು ಬಾಯಿಗೆ ತುರಿಕಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲು ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನು
ನನ್ನನ್ನೇ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. “ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಾವುಟವನ್ನು
ಹೊರಿಸಿದರು” ಎಂಬ ಗಾದೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಯಿತು ನಿನ್ನ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವು ವ||
ಎಂದು ‘ಈ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿರುವವರಾರು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವರು ನನ್ನ
ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಡಲು ಹಿಡಿಂಬನು ಬಂದು ಅವರನ್ನು
ತಿನ್ನುವುದಾದರೆ ತಿನ್ನಲಿ; ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಗಲನ್ನು ಎರಿಕೋ, ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಮಸೇನನು ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕು
೧೬. ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡಿದ್ದೀಯ; ಅಲ್ಲದೆ ನೀನು ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಿದ್ದೀಯ;
ಈ ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಾತು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣನೇ ಬರಲಿ,
ಅವನ ಊನವಾಗದ ವೀರ್ಯಾಲಾಪಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡೋಣ ಎನ್ನುತ
ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲು ತಂಗಿಯು ಸಾವಕಾಶಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿಂಬನು ಗರ್ಜನೆ
ಮಾಡಿ ಸಿಡಿಲವೇಗದಿಂದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭೀಮನನ್ನು-ವ|| ನೋಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ
ಕೆಂಡದ ಸಮೂಹವೂ ಉರಿಯು ಮೊತ್ತವೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಕಾದುತ್ತೀಯೆ; ಈ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸು, ಇವರಿಷ್ಟು
ಜನವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲ ಹೊಸೆದು ಮುಕ್ಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಸಾಹಸಭೀಮನು ತನ್ನ
ಚಡ್ಡಿಯನ್ನು (ನಡುಕಟ್ಟು?) ಬಿಚ್ಚದೆ (ಸಡಲಿಸದೆ) ಉದಾಸೀನನಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು

ಕಂ|| ಏಂ ಗಾವಿಲನಯೊ ನಿನ್ನಂ
ನಂಗುವುದರ್ಕವರನೆತ್ತವೇಬ್ಬುಮ ನೆರಮಂ |
ಸಂಗಳಿಸಲ್ಲೇಬ್ಬು ಮಾ
ತಂಗವಿರೋಧಿಗೆ ಕುರಂಗ ಸಂಗರ ಧರೆಯೋ || ೧೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಹಿಡಿಂಬನಾದಂಬರಂಗಿಯ್ತು ತುಂಬುರುಕೊಳ್ಳಿಯತಂಬಕಂಬರಂ
ಸಿಡಿಲ್ಲು-

ಚಂ|| ಕಡುಪಿನ ಪೊತ್ತು ಪಾಸಪ್ಪಿಯನೆಯ್ತರೆ ಭೀಮನುಮೊತ್ತಿ ಕಬ್ಬು ಬೇ
ರೊಡನೆ ಮಹೀಪನೊಂದನಿಡೆಯುಂ ಬಡೆ ಪೊಯ್ಯಯುಮಾ ಬನಂ ಪವ|
ಲ್ಪದುತಿರೆ ಕಲ್ಲೊಳಂ ಮರದೊಳಂ ಬಡಿದೊಯ್ಯನೆ ಜೋಲ್ಲು ದೃತ್ಯಂ
ಏಡಿದು ಮೃಣಾಲಗಳಮನೆ ಸೀಳ್ದವೊಲೊರ್ಮೆಯ ಸೀಳ್ದು ಬೀಸಿದಂ ||೧೮

ವ|| ಆಗಲಾ ಕಳಕಳಕ್ಕೆ ಮಜಲುಂದಿದಯ್ಯರುಮೆಲ್ಲತ್ತಿದೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ ತದ್ವತ್ತಾಂತ
ಮೆಲ್ಲಮನಲೆಪಿ ಹಿಡಿಂಬೆ ಡಂಬವಿಲ್ಲದ ಭೀಮಸೇನೆನೊಳಪೊತ್ತೊಂದಬಡಂ ನುಡಿಯೆ ಕೊಂತಿಯುಂ
ಧರ್ಮಪುತ್ರನುಡಾಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವನಿತೆಯಲ್ಲಿವಳ್ ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡೀಕೆಯಂ
ಕೆಯೊಳ್ಳದೆ ಕಡ್ಡಮಂಡಾಕೆಂ ಭೀಮಸೇನೆಗಂ ಗಂಧರ್ವವಿವಾಹಮಂ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಹಿಡಿಂಬೆ
ನೀಮಿಲ್ಲಿರಲ್ಲೇಡ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕಟಂಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮರುದುಜುಗಲ ನಡುವೆ ಸುಧಾ

ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು. ೧೭. ಎಂತಹ ದಡ್ಡನೊ ನೀನು? ನಿನ್ನನ್ನು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ
ಇಷ್ಟು ಜನವನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕೆ? ಜಿಂಕೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ
ಗಜವಿರೋಧಿಯಾದ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆ? ಎಂದನು. ವ||
ಹಿಡಿಂಬನು ಆರ್ಭಟಿಸಿ ತೂಬರಮರದ ಸೌದೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶದವರೆಗೆ
ನೆಗೆದು-೧೮. ಒಂದು ಹಾಸುಬಂಡೆಯನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹೊತ್ತು ಬರಲು
ಭೀಮನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಬೇರೊಡನೆಯೇ ಕಿತ್ತು ಅವನ
ಮೇಲೆ ಬೀಸುವುದರಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ಆ
ಕಾಡೆಲ್ಲ ಬೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ ಮರದಿಂದಲೂ ಬಡಿದು
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಾವರೆಯ ದಂಟನ್ನು
ಸೀಳುವ ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಸಲ ಸೀಳಿ ಎಸೆದನು. ವ|| ಆಗ ಆ ಕಲಕಲಶಬ್ಬದಿಂದ
ಮೈಮರತು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಯ್ಯು ಜನವೂ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಇದೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು
ಆ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಹಿಡಿಂಬೆಯು ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಸರಳವಾಗಿ ಭೀಮನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಕುಂತಿಯೂ ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಇವಳು
ಸಾಮಾನ್ಯಕಾದ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ; ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ, ಅವಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ (ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ) ಕಾರ್ಯ ಎಂದು ಅವಳಿಗೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ
ಗಾಂಧರ್ವವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹಿಡಿಂಬೆಯು ನೀವು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಬೇಡ;
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕರ್ರಗೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮರಗಳ ತೋಪಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸುಣ್ಣದಿಂದ
ಬಿಳುಪಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಎತ್ತರವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ

ಧವಳತೋತ್ತುಂಗ ರಮ್ಯ ಹಮ್ಮಂಗಳಂ ಕಾಣ್ಕಿರಪ್ಪೊಡದು ಹಿಡಿಂಬಪುರಮುಂಬದೆಮ್ಮ ಪುರಮಲ್ಲಿಗೆ
ಪೋಪಂ ಬನ್ನಿಮೆಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಂ ಪೊಂಬಲಂ
ಪುಗಿಸಿ ತನ್ನಸಂಪತ್ತುಮಂ ಶ್ರೀಯುಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದು ಮಜ್ಜನೆ ಭೋಜನ ತಾಂಬೂಲ ಲೇಪನಂಗಳಂ
ಪಥಪರಿಶ್ರಮಮೆಲ್ಲಮಂ ಕಳೆದು ಭೀಮಸೇನನುಂ ತಾನುಂ-

ಕಂ|| ಎಲ್ಲಿ ಕೊಳನೆಲ್ಲಿ ತಣ್ಣುಟಿ
ಲೆಲ್ಲಿ ಲತಾಭವನಮೆಲ್ಲಿ ಧಾರಾಗೃಹಮಂ |
ತಲ್ಲಿಯೆ ತೊಡರ್ಡಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂ
ದಲ್ಲಿಯೆ ರಮಿಯಿಸಿದಳಾಕೆ ಮರುದಾತ್ಮಜನೊಳ್ || ೧೯

ವ|| ಅಂತು ರಮಿಯಿಸಿ ಪೊಂಬಲೆ ಮಗುಬ್ಬು ಬಂದೊಡಾಕೆಗಂ ಭೀಮಂಗಳಂ-

ಕಂ|| ಕಾರಿರುಳ ಫಿರುಳ ಬಣ್ಣ
ಕೂರಿದುವೆನೆ ತೊಳಪ ದಾಡೆ ಮಿಳಿವುರಿಗೇಸಂ |
ಪೇರೊಡಲೆಸಿದಿರೆ ಪುಟ್ಟಿದ
ನಾರುಮಗುವರ್ಸೆ ಮಗಂ ಘಟೋತ್ಕಚನೆಂಬಂ || ೨೦

ವ|| ಅಂತು ಪುಟ್ಟುವುದುಮಿಶ್ವರಕಲ್ಪಿತದಿಂ ರಾಕ್ಷಸರ್ಗ ಸದ್ಭೋಗಭರ್ಜಮುಂ ಸದ್ಭ
ಪ್ರಸೂತಿಯುಂ ಸದ್ಭೋಯೌವನಮುಮುಳ್ಳ ಕಾರಾದಿಂದಾಗಳೆ ಪೋಡತವರ್ಷದ ಕುಮಾರನಾಗಿರೆ
ಪಾಂಡವರುಮಲ್ಲಿ ಮೂಟು ವರುಷಮಿರ್ದು ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನೋಪದೇಶದಿಂದೇಕಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಪೋಪ
ಕಚ್ಚಮನಾಳೋಚಿಸಿ-

ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣ (ರಾಜಧಾನಿ), ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಬನ್ನಿ
ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ
ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ವೈಭವವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ
ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನ, ತಾಂಬೂಲ ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ದಾರಿನಡೆದ ಬಳಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಕಳೆದು ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು. ಭೀಮಸೇನನೂ ತಾನು ೧೯. ಎಲ್ಲಿ ಸರೋವರಗಳುಂಟೋ
ಎಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ತೋಪುಗಳುಂಟೋ ಎಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿವಾಡಗಳುಂಟೋ ಎಲ್ಲಿ
ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಮನೆಗಳುಂಟೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಹಿಡಿದೆಯು ವಾಯುಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ರಮಿಸಿದಳು. ೨೦. ಕೃಷ್ಣತಲೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ರಾತ್ರಿಯ ಬಣ್ಣವು ಇಲ್ಲಿ ಮೊನಚಾಯಿತು (ಬಟ್ಟೆಯಿಳಿಸಿದೆ) ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ತೊಳಗುತ್ತಿರುವ ಕೋರೆಹಲ್ಲೂ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಗೂದಲೂ ದೊಡ್ಡ
ದೇಹವೂ ಪ್ರಕಾಶವಾನವಾಗಿರಲು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು
ವಂತಿರುವ ಘಟೋತ್ಕಚನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ದೈವಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ
ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವುದೂ ಕೂಡಲೇ ಹೆತ್ತು ಕೂಡಲೇ
ಯೌವನಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಅಗಲೇ ಹದಿನಾರುವರ್ಷದ
ಬಾಲಕನಾಗಿರಲು ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ಮೂರುವರ್ಷಕಾಲವಿದ್ದು ವೇದವ್ಯಾಸರ
ಉಪದೇಶಪ್ರಕಾರ ಏಕಚಕ್ರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರೋಚಿಸಿದರು.

ಚಂ || ಬರಿಸಿ ಹಿಡಂಬೆಯಂ ಕರೆದು ಪಾರೆ ಘಟೋತ್ಕಚನಂ ಮನೋಮುದಂ
ಬರಸೊಸದಿದರ್ಶನವರಮಿನ್ನರಲಾಗದು ಪೋಪವೆಂದೊಡಾ |
ದರದೊಳೆ ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನೊಂದುಮನೊಲ್ಲದೆ ಕೂರ್ತು ಬುದ್ಧಿವೇ
ಪೊರಿಸಿ ಸುಖಪ್ರಯಾಣದೊಳೆ ಪಾಂಡವರೆಯ್ದದರೇಕಚಕ್ರಮಂ || ೨೧

ರಗಳ|| ಅಲ್ಲಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೃತಕಗಿರಿಗಳಿಂ
ಕಲ್ಪತರುಗಳನೆ ಪೋಲ್ವ ಮರಗಳಿಂ
ನಂದನಂಗಳೊಳ್ ಸುಜೆವ ಬರಯಿಯಿಂ
ಕಂಪು ಕಣ್ವೆಯ ಪೂತ ಸುರಯಿಯಿಂ ||
ಸುತ್ತಲುಂ ಪರಿವ ಜರಿವೊನಲ್ಲಳಿಂ
ದೆತ್ತಲುಂ ನಲಿವ ಪೊಸ ನವಿಲ್ಲಳಿಂ |
ಬೆಳೆದು ಮಗಮಗಿಪ ಗಂಧಕಾಳಿಯಿಂ
ದಲ್ಲಿ ಸುಜೆವ ಗಿಳಿವಿಂಡಿನೋಳಿಯಿಂ ||
ಕಾಂಟುಜಳಧಿಯೆನಪಗಟ ನೀಳಿನಂ

೨೧. ಹಿಡಂಬೆಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಇನ್ನು ಇರಬಾರದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಆದರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಸುಖಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಏಕಚಕ್ರಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ೨೨. ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕೃತಕಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿರಹಿಗಳಿಂದಲೂ ಸುಗಂಧ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸುರಗಿಯ ಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಕೃತಕಪರ್ವತಗಳು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿರುವ ಮರಗಳು, ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಹಿಸುವ ವಿರಹಿಗಳು ಮನೋಹರವಾದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುರಗಿಯ ಹೂವುಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು, ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ನವಿಲುಗಳು, ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿಗಳ ಹಿಂಡು, ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಹೀಯಾಳಿಸುವಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಕಂದಕ, ಮೇಲೆದ್ದು ಸೊಗಸುವ ಕೋಟೆ, ವಿವಿಧರೀತಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಹೋಕರ ನೋಟಗಳು, ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಂಗಡಿಗಳು ಕುಬೇರರನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ವಣಕರು- ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಏಕಚಕ್ರಪುರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು

ನೆಗೆದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೋಂಟೆಯೊಳ್ಳಿಂ |
 ವಿವಿಧ ದೇವ ಗೃಹದಾಟಪಾಟದಿಂ
 ಮಹುಗಿ ಬಟ್ಟಿಯರ ನೋಬ್ಬ ನೋಟದಿಂ ||
 ಪಂಚರತುನದೊಳೆ ನೆಹಿದ ಪಸರದಿಂ
 ತೋರಣಂಗಳೊಳೆ ತೊಡರ್ಡ ತಿಸರದಿಂ |
 ಧನದರನ್ನರಿವರೆನಿಪ ಪರದರಿಂ
 ದೇವರನ್ನರಿವರೆನಿಪ ಬಿರುದರಿಂ ||
 ನೆಹಿಯ ಸೊಗಯಿಪಾ ಯೇಕಚಕ್ರಮಂ
 ಮೆಚ್ಚಿದಂ ಹರಿಗನಮಿತ ವಿಕ್ರಮಂ |

೨೨

ವ|| ಅಂತು ಮೆಚ್ಚ ತಮ್ಮತಯ್ಯರುಮಿನ್ನವು ಪೊಟಲ್ಗಲ್ಲಿ ಪೊಟಲ್ಗೆ
 ನಾಲ್ಕು ಯುಗದೊಳೆಂ ವಸುಮತಿ ಪದ್ಮನಗರಮೇಕಚಕ್ರಂ ಬಹುಧಾನ್ಯಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕು
 ಪೆರೊಡುದೆಂದು ಮನಂಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತುಂ ಬಂದು ಚತುರ್ವೇದಪಾರಗರ ಮನೆಯ
 ಮುಂದಣಿ ಚತುರ್ಶಾಲೆಯೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು ಧರಾಮರ ವೇಷದೊಳೊಂದು
 ವರುಷಮರ್ಪಣೆಗೊಂದುದಿವಸಂ-

ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಝರಿಯ ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
 ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊಸನವಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ವಾಸನೆಯನ್ನು
 ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಕಂಪು ಬತ್ತದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿಯ ಹಿಂಡುಗಳ
 ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮುದ್ರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ
 ಕಂದಕಗಳ ದೀರ್ಘತೆಯಿಂದಲೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಕೊಟೆಯ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುವ
 ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಿಂದಲೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದೇವಾಲಯ ಕ್ರೀಡಾವಿನೋದಗಳಿಂದಲೂ
 ದಾರಿಹೋಕರನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ನೋಟದಿಂದಲೂ ಅಯ್ಯು ರೀತಿಯ
 ರತ್ನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದಲೂ ತೋರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ
 ಮೂರಳೆಯಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಕುಬೇರನಂತಹವರಿವರು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ
 ಗಳಿಂದಲೂ ದೇವರಂತಹವರು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಿಂದಲೂ
 ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಏಕಚಕ್ರಪುರವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ
 ಹರಿಗನು (ಅರ್ಜುನ-ಅರಿಕೇಸರಿಯು) ಮೆಚ್ಚಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ತಾವೈದು
 ಜನಗಳೂ ಇಂತಹ ಪಟ್ಟಣಗಳೇ ಇಲ್ಲ; ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ
 ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಸುಮತಿ, ಪದ್ಮನಗರ, ಏಕಚಕ್ರ, ಬಹುಧಾನ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಾದುವು.
 ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಪಂಡಿತರಾದವರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲವಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ

ಕಂ|| ತುಂಬದ ರಕ್ತತೆಯೊಂ ನಿಜ
ಬಿಂಬಂ ವಾರುಣಿಯನೊಸೆದು ಸೇವಿಸೆ ನಾಣ್ಗೆ |
ಛಂಚೋಲ್ ತೇಜಂ ಮಸುಳ್ಳಿನ
ಮಂಬರಮಂ ಬಿಸುಟನಾಗಳಂಬುಜಮಿತ್ರಂ ||

೨೩

ವ|| ಆಗಳ್ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಧರ್ಮಪ್ರತ್ಯಾಜ್ಞಾನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರ್
ಪೋದರನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಬೀಡಿನೊಳಿರ್ದ ಕೊಂತಿಯ ಭೀಮನ ಕರ್ಣೋಪಾಂತದೊಳ್ -

ಕಂ|| ಸಾಲೆಯೊಳಬ್ಬ ಮಹಾ ದ್ವಿಜ
ನಾರಿಯ ಮಮತಾವಿಪ್ರರಿತೋರ್ಜಿತ ರವದಿಂ |
ಕಾರುಣ್ಯಾಕ್ರಂದನಮನಿ
ಪಾರಿತೋಮೋದಲೆ ಬಂದು ತೀಡುತ್ತಾಗಳ್ ||

೨೪

ವ|| ಅದಂ ಕೇಳೇನಾನುಮೊಂದು ಕಾರಣಮಾಗಲೆವೇಲುನಿಾ ಪುಯ್ಯಲನಾರಯ್ಯ
ಬರ್ಪೆನೆಂದು ಭೀಮನನಿರಿಸಿ ಕೊಂತಿ ತಾನೆ ಪೋಗಿ-

ಚಂ || ಅಯ್ಯ ಕುಡಲಾದ ಕೂಸು ನೆಲದೊಳ್ ಪೊರಳುತ್ತಿರೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಬಾ
ಯೆಬೆದು ಕೊರಲೈ ಪಾಯ್ತು ಪರಿದಾಡುವ ಬಾಲಕನಾದ ಶೋಕದಿಂ |
ಗಜಗಜ ಕಣ್ಣೀರ್ ಸುರಿಯೆ ಚಿಂತಿಪ ಪಾರ್ವನ ಶೋಕದೊಂದು ಪೊಂ
ಪುಟೆಯನೆ ನೋಡಿ ನಾಡೆ ಕರುಣಂ ತನಗಾಗಿರೆ ಕೊಂತಿ ಚಿಂತೆಯಿಂ || ೨೫

೨೩. ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ (ಅನುರಕ್ತತೆಯಿಂದ) ತನ್ನ ಬಿಂಬವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸೇವೆಮಾಡಲು (ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು) ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟವನಂತೆ ಕಾಂತಿ ಮಂಕಾಗುತ್ತಿರಲು ಕಮಲಮಿತ್ರನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಅಂಬರವನ್ನು (ಆಕಾಶವನ್ನೂ - ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ) ಬಿಸಾಡಿದನು. (ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಮಿಸಿದನು ಎಂಬುದು ಭಾವ). ವ|| ಆಗ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜ ಅರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ಭೀಮನ ಕಿವಿಗೆ ೨೪. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಯ ಮಮತೆಯಿಂದಲೂ ಕರುಣೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಅಳುವ ಶಬ್ದವು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಸೋಂಕಿತು. ವ|| ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭೀಮನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕುಂತಿಯು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಳು. ೨೫. ಮದುವೆ ಯಿಲ್ಲದ ಅವನ ಮಗಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊರಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅತ್ತು ಓಡಾಡುವ ಬಾಲಕನು ತನಗುಂಟಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಗಳಗಳನೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ದುಃಖಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತನಗೆ ವಿಶೇಷ ಕರುಣೆಯುಂಟಾಗಿರಲು

ವ|| ನಿನಗಿಂತಿ ಓರಿದು ಶೋಕಮೆಂತಾದುದೆಂಬುದುಮಾ ಪಾರ್ವಂ ಕೊಂತಿಗಿಂತೆಂದಂ
ಬಕನೆಂಬನೊರ್ವಸುರನೀ ಪೊಲಲ ತೆಂಕಣ ಬೆಟ್ಟದೊಳಿರ್ಪನಾತಂಗೆ ನಿಚ್ಚನೊಂದು
ಮನೆಯೊಳೆರೆದೆಮೈವೋಳೆಯೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪನ್ನಿರ್ಕಂಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೊಲುಮನವರ್ಕೆ ತಕ್ಕ
ಪರಿಕರಮುಮನೊರ್ವ ಮಾನಸಂ ಕೊಂದು ಪೋಪನಂತಾತಂಗೆರಿದಲ್ಲಮಂ ತಿಂದು ತನೆಯದ
ಹಲ್ಲಂ ತಿಂಬನದೊಂದು ದಿವಸ ತಪ್ಪಿದೊಡೀ ಪೊಲಲನಿತುಮಂ ತಿಂಬಂ ನಾಳಿನ ಬಾರಿಯಮ್ಮ
ಮೇಲೆ ಬಂದುದೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಾನುಮೆಮ್ಮ ಧರ್ಮಪಕ್ಕಿಯುಂ ಮಗನುಂ ದುಗಳುಮಂತೀ
ನಾಲ್ವರೆ ಮಾನಸಲೆಮ್ಮ ಪೆಂಡಿಯನೀವೆನೆಪ್ಪೊಡಾಕೆಯಿಂ ಬಲೆಯಮಾ ಕೂಸುಗಳಂ ನಡಪ್ಪುಪರಲ್ಲಿ
ಮಗಳನೀವೆನೆಪ್ಪೊಡೆ ಕೊದಗೂಸೆಂಬುದು ಪೆಜರೊಡವೆ ಮಗನನೀವೆನೆಪ್ಪೊಡೆ ಸಂತತಿಬ್ಬೆದೆಮುಂ
ಓಂಡಬ್ಬೆದೆಮುಮಕ್ಕುಮದೆಂದೆನ್ನನೆ ಕುದಲ್ವೆಯ್ಯಮೆಂಬುದುಂ ಕೊಂತಿಯಿಂತೆಂದರ್-

ಕಂ|| ನಿಮ್ಮ ನಾಲ್ವರೊಳೊರ್ವರು
ಮಿಮ್ಮಿದುಕಲ್ವೆಡ ಮಕ್ಕಳೊಳೆನಗಯ್ಯರ್ |
ತಮ್ಮೊಳೆಗವೆಯ್ಯರೊಳಂ
ನಾಮಾಣದೆ ಬಕನ ಬಾರಿಗೊರ್ವನೀವೆಂ ||

೨೬

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪಾರ್ವನಿಂತನಲ್ಲೆಡ ಮಕ್ಕಳೊಳಾದ ಮೋಹಮೆಲ್ಲಾ ಜೀವಕ್ಕಂ
ಸಮಾನಮೆಂಬುದುಂ ನೀಮೆತಿಯರುಸಿರಿದಿರಿಮದರ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸವಕ್ಕುಂ ಮಾಡಿಮೆಂದು ಬಂದು

ಕುಂತಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ವ|| ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು
ದೊಡ್ಡ ದುಃಖ ಹೇಗಾಯಿತು ಎನ್ನಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕುಂತಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು -
ಬಕನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ
ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಎರಡು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿರುವ
ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಖಂಡಗದಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು
ವ್ಯಂಜನಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. (ಬಕನು)
ಅವನ ಸಮೇತ ಆ ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದರೂ ತೃಪ್ತನಾಗದೆ ಕೋಪದಿಂದ
ಹಲ್ಲನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿವಸ ತಪ್ಪಿದರೂ ಈ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ನಾಳೆಯ ಸರದಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನಾನೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಗನೂ ಮಗಳೂ ಈ ನಾಲ್ವೇ ಜನ (ಇರುವವರು).
ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಡೋಣವೆಂದರೆ ಅವಳು ಹೋದಬಳಿಕ ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಸಾಕುವವರಿಲ್ಲ; ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡೋಣವೆಂದರೆ ಕನ್ಯೆ ಪೆರರ ವಸ್ತು; ಮಗನನ್ನು
ಕೊಡೋಣವೆಂದರೆ ಸಂತತಿಯು ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪಿಂಡದಾನ
ಮಾಡುವವರಿಲ್ಲದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದನು.
ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂತಿಯು ಹೀಗೆಂದಳು-೨೬. ನಿಮ್ಮ ಈ ನಾಲ್ವು ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಭಯಪಡಬೇಡಿ. ನನಗೆ ಅಯ್ಯು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಆ ಅಯ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ನಾನು ಬಕನ ಸರದಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಅದನ್ನು
ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಡ. ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹವು ಎಲ್ಲ ಜೀವಕ್ಕೂ
ಸಾಮಾನ ಎಂದನು. ಕುಂತಿಯು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ ಅದಕ್ಕೆ

ತದ್ವ್ಯತ್ಯಾಂತಮಲ್ಲಮಂ ಭೀಮಸೇನಂಗಳಿಸಿದೊಡೆ ನಾಳಿನುಡಿಸನನಗೆ ದೊರೆಕೊಳಿಸಿ ಬಂದುದು
ಕರಮೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತೆಂದು ನಗುತಿರ್ಪನ್ನೆಗೆ ಮತ್ತಿನ ನಾಲ್ವರುಂ ಬಂದು ತದ್ವ್ಯತ್ಯಾಂತಮಲ್ಲಮಂ
ಕೇಳ್ವ ನಮಗೀ ಪೊಲಲೊಳೊಂದು ಪದೋಪಕಾರಾರ್ಥಂ ಸಂಬಂಧಿಂ ದೊರೆಕೊಂಡುದೆಂದಿರುಳ್ಳೆಲ್ಲಂ
ಬಕನ ಪಡೆಮಾತನೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗೆಂ-

ಕಂ|| ಓಡೆ ತಮೋಬಳಮಗಿದ
ಇಡೆ ನಿಶಾಚರಬಲಂ ರಥಾಂಗಯುಗಂಗಳ್ |
ಕೂಡೆ ಬಗೆ ಕೂಡೆ ನೇಸಜ್ಜ
ಮೂಡಿದುದು ಬಕಂಗೆ ಮಿಲ್ಲು ಮೂಡುವ ತೇಜದಿಂ || ೨೮

ವ|| ಆಗಲ್ ಸಾಹಸಭೀಮಂ ತನ್ನ ಸಾಹಸಮಂ ತೋಜಲೆಂದು ಬಂದು ಪಾರ್ವಣ
ಮನೆಯ ಮುಂದಣ ಬಂಡಿಯ ಕೂಟಂ ಕೆಯ್ದೊಡು ನಿಲ್ಲುದುಂ ಪಾರ್ವತಿಯುಂ ಪಾರ್ವಣುಂ
ಪರಸಿ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿ ಕಳೆದೆ ಪೊಲಲಿಂ ಬಂಡಿಯನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ರಕ್ಷಸನಿರ್ದೆಗೆಯ್ದುದು-

ಕಂ|| ದಾಡೆಗಳನಜ್ಜಿಯೊಳಿಂಬಂ
ತೀಡುತ್ತುಂ ತೀವ್ಯಮಾಗೆ ಬಂಡಿಯ ಬರವಂ |
ನೋಡುತ್ತಿರ್ಪಾ ಬಕನಂ
ನಾಡೆಯೆ ಆಂತರದೆ ಕಂಡು ಮುಳಿದಂ ಭೀಮಂ || ೨೯
ಕಡೆಗಳೊಳ್ಳಿ ರಕ್ಷಸಂ
ನಡೆ ನೋಡಿ ಕೊಲಲೆ ಸತ್ತಮಪ್ಪಂತಿರೆ ಮುಂ |
ಪೊಡೆವೆಂ ಕೂಟಂ ಬಲೆಯಂ
ಪೊಡೆವೆಂ ರಕ್ಷಸನೆಂದು ಸಾಹಸಭೀಮಂ || ೩೦

ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ
ತಿಳಿಸಲು ನಾಳೆಯ ಊಟವನ್ನು ನನಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಬಂದುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ
ದಾಯಿತು ಎಂದು ಸಂತೋಷಿಸಿದರು. ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಜನರೂ ಬಂದು ಆ
ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವು
ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಎಂದು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಬಕನ ವಿಷಯವಾದ ಮಾತನ್ನೇ
ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೨೭. ಕತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿಯು ಓಡಿತ್ತು ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹವು
ಹೆದರಿ ನಡುಗಿತು. ಚಕ್ರವಾಕಮಿಥುನವು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿತು. ಬಕನಿಗೆ
ಸಾವು ಹುಟ್ಟುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಆಗ ಸಾಹಸಭೀಮನು
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ
ಗಾಡಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ
ಅಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಪಟ್ಟಣದಿಂದ
ಬಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಭೀಮನು ಬಂದನು. ೨೮.
ತನ್ನ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಸೆಯುತ್ತ
ಬಂಡಿಯಬರವನ್ನೇ ಎದಿರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಕನು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಂಡು
ರೇಗಿದನು. ೨೯. ಕಡೆಗಳೊಳಿಂದಲೇ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ತಂದ ಬಂಡಿಯ ಕೂಜಿಲ್ಲಮಂ ಪತ್ತೆಂಟು ತುತ್ತಿನೊಳ ಸಮೆಯೆ
ತುತ್ತವುದಂ ಕಂಡು ರಕ್ಕಸನವನ ಪಾಂಗಂ ಮೆಚ್ಚಲಾಜಿನೆನ್ನುಮಿಂತು ಸಮೆಯೆ ತುತ್ತಗುಮೆಂದು
ಬಕಂ ಬಕವೇಪದಿಂ ಪೆಜಗಣ ದೆಸೆಗೆ ಮೆಲ್ಲನೋಸರಿಸಿ ಬಂದು-

ಕಂ|| ಎರಡುಂ ಕೆಲನುಮನೆರಡುಂ
ಕರ ಪರಿಘದಿನಡಸಿ ಗುರ್ದಿ ಪೆಲಪಿಂಗುವನಂ |
ಮುರಿದಡಸಿ ಪಿಡಿದು ಘಟ್ಟಿಸಿ
ಪಿರಿಯಜಿಯೊಳ್ ಪೊಯ್ಯನಸಗವೊಯ್ಯಂ ಭೀಮಂ || ೩೦

ವ|| ಅಂತು ಪೊಯ್ಯೊಡೆ ಪೊಡೆಸೆಂದಂ ಪೊಯ್ಯಂತೆ ಮೇಗೊಗೆದು ಸೊಸೆ-

ಉ|| ಬಾರಿಯನಿಟ್ಟು ಕೂಡೆ ಪೊಬಲಂ ತವ ತಿಂದನಾತರಲ್ಲಣಂ
ಬಾರಿಸಲಾರುಮಿನ್ ಜವನ ಬಾರಿಯೊಳಿಕ್ಕುವೆನೆಂದು ಪರ್ವ ಭೋ ||
ಭೋರನೆ ಬೀಸೆ ತದ್ವದನ ಗಪ್ಪರದಿಂ ಬಸುನೆತ್ತರುಳ್ಳ ಭೋ
ಭೋರನೆ ಕೊಂದನಂಕದ ಬಲಾಧಿಕನಂ ಬಕನಂ ವ್ಯಕೋದರಂ || ೩೧

ವ|| ಅಂತು ಕೊಂದು ನೀಲಗಿರಿಯನೆ ಒಡಿದೆಜಿವಂತೆ ರಕ್ಕಸನ ಕರಿಯ ಪಿರಿಯೊಡಲ
ನೆಜಿದು ತಂದು ಪೊಬಲ ನದುಮಿಕ್ಕಿದಾಗಳ್ ಪೊಬಲೆಲ್ಲಂ ಚೋದ್ದಂಬಟ್ಟು ಬದ್ಧವಣದ

ಶಕ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ (ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ);
ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ (ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ) ಎಂದು
ಸಾಹಸಭೀಮನು ವ|| ತಾನು ತಂದ ಬಂಡಿಯ ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಹತ್ತೆಂಟುತುತ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನು
ನೋಡಿ ಇವನ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಲಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಇವನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನುಂಗಿ ಬಿಡುವಂತಿದೆ ಎಂದು ಬಕಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಹಿಂದುಗಡೆಗೆ ಸರಿದು ಬಂದು
೩೦. ಅವನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದಿದ್ದ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು
ಗುದ್ದಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಹಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ಭೀಮನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿದು ಅಗಸನ ಬಡಿತದಂತೆ ಬಡಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲು, ಬಕನು ಪುಟಚಿಂಡನ್ನು ಹೊಡೆದಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು.
೩೧. ಭೀಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ
ನಾಶಮಾಡಿದ ಇವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ತಡೆಯಲು ಶಕ್ತರಾದವರು ಯಾರೂ
ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಇವನನ್ನು ನಾನು ಯಮನ ಸರದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಭೋರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಬೀಸಲು ಅವನ
ಮುಖವೆಂಬ ಗುಹೆಯಿಂದ ಬಿಸಿರಕ್ಕಪು ಹರಿಯಿತು. ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ
ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಆತಿಶಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭೀಮನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಂದು ನೀಲಪರ್ವತವನ್ನೇ ಹಿಡಿದೆಳೆಯುವಂತೆ
ರಾಕ್ಷಸನ ಕರಿಯ ಹಿರಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಭೀಮನು ಎಳೆದುತಂದು ಪಟ್ಟಣದ
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು. ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಜನ

ಪಹಿಗಳಂ ಪೊಯ್ತಿ ಸಾಹಸಭೀಮನ ಸಾಹಸಮನಳವಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟ್ಟು ತಮಾಸ್ಸನುಮನಿಪ್ಪ ದೈವಮುಮಂ ಕೊಂಡಾಡುವಂತಯ್ಯರಮೆಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಿರ್ಪಣ್ಣೆಗೊಂದು ದಿವಸಮುಖಿರಕರಣನಹರಜಲನಿಧಿತಟನಿಕಟವರ್ತಿಯಾದನಾಗಲೊರ್ವ ಪಾರ್ವಂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಬೇರ್ಣ ಕರ್ಪಟಾವೃತಕಟತಟನುಮಾಗಿ ಬಂದು ಕಣ್ಣುಳ್ಳದೆವೇಡೆ ತನಗಮ್ ಪಾಸಲ್ಲೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾಜನನಮಂ ಪಾಸಿ ಪಟ್ಟರ್ವನಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾವ ನಾಡಿಂ ಬಂದಿರಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದಸಿರೆಯೊಡುತರಾಪಥದ ಹಸ್ತಿನಪುರದಿಂ ಬಂದಮೆಂದೊಡಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಪಡೆಮಾತಾವುದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಸುಯೋಧನ ರಿರ್ಪಂದಮಾವುದೆಂದು. ಬೆಸಗೊಳೆ-

ಮ|| ಮನದೊಳ್ ಕೂರದ ಪಾಂಡುರಾಜಸುತರುಂ ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹೋಗ್ರಾಗ್ರಿಯಾ
ನನದೊಳ್ ಮುಟ್ಟಿದರನ್ನ ಪುಣ್ಯಮುತಿಯರ್ ವೇಮಾಱಿ(?)ರಿಣ್ಣಾರೊ ಬೇ |
ರನೆ ಕಿಟ್ಟಿದನೀಗಳಾಯ್ತು ಧರೆ ನಿರ್ಧಾರ್ಯಾದ್ರಮೆಂದಾ ಸುಯೋ
ಧನನಾಳುತಿರೆ ಸಂದ ಹಸ್ತಿನಪುರಂ ಸಂತಂ ಬಸಂತಂ ಕರಂ || ೩೨

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಯಜ್ಞಸೇನನೆಂಬ ಮೊದಲ ಪೆಸರ ಪಾಂಚಾಲದೇಶದರಸಂ
ದುಪದನೆಂಬು ದೋಣನೊಳಾದ ಪರಿಭವಮಂ ನೆನೆದಾತನಂ ಕೊಲ್ಲನ್ನೊರ್ವ ಮಗನುಮಂ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಪೆಂಡಿತಿಯಪ್ಪನ್ನಲೊರ್ವ ಮಗಳುಮಂ ಪಡೆದಲ್ಲದಿರೆನೆಂದು ಪೂಣ್ಣಾ ಪೋಗಿ

ಮಾಡಿಸಿ ಸಾಹಸಭೀಮನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹೊಗಳಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟದೈವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ ಅಯ್ಯು ಜನರನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಕೆಲವು ದಿನವಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋದ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಸೊಂಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಂದು ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಯಾವ ನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದಿರಿ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅವನು ಉತ್ತರಾಪಥದ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದೆವು ಎಂದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಸುದ್ದಿಯೇನು? ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನರಿರುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೩೨. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಪಾಂಡುಸುತರು ಅರಗಿನ ಮನೆಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾದರು. ಇದು ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ, ಅಸಾಧ್ಯರಾದವರೂ ಮೋಸಹೋಗದಿರುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಈ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ್ದೇನೆ, ಈಗ ಈ ರಾಜ್ಯವು ದಾಯಾದಿಗಳಲ್ಲದ ಹಾಗಾಯಿತು- ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹಸ್ತಿನಪುರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂತೋಷಭರಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದನು. ವ|| ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಜ್ಞಸೇನನೆಂಬ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಂಚಾಲದೇಶದ ರಾಜನಾದ ದ್ರುಪದನೆಂಬುವನು ದೋಣನಿಂದಾದ ಸೋಲನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತಹ ಮಗನನ್ನೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವಂತಹ ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಪಯೋವೃತನೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಮುನಿಪತಿಯು ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ವರಿಯೊಡನೆ ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಧಗಧಗಿಸುವ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲೆಗಳೊಳಗೆ ಕಿಚ್ಚುಕುಳಿಮುಕ್ಕುರಮುಕ್ಕುರವು ಕಮಟಮುಂಬಿರಿಸಿಗದ ಧೃಷ್ಟದೃಷ್ಟನೆಂಬ ಮಗನುಮಂ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲೆಯೊಳಗೆವಂತೊಗದ ಕೃಷ್ಣೆಯೆಂಬ ಮಗಳುಮಂ ಪದವನಾ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟದೊಂದು ದಿವ್ಯ ಚಾಪಮುಮಯ್ಯು ದಿವ್ಯ ಶರವೊಳವಾ ಬಿಲ್ಲನೇಲಿಸಿ ಆ ಸರಲಿಲಿಂದಾತನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನೆಲದೊಳಗೆ ನೆಲಿನಲಿದಾವುವ ಜಂತ್ರದ ವಿನಾಸನಿಟ್ಟನು ಮಾಕೆಗೆ ಗಂಡನಕ್ಕುಮೆಂದಾದೇಶಮಂತಪ್ಪ ಸಾಹಸಪುರುಷಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಪೆಂಜಿಲ್ಲೆಂಬರದಲೊಂದಿನ್ನುಂ ಪಾಂಡವರೊಳರೊಂಬ ಮಾತುಗಳು ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯರಾರಾಸುಂ ನುಡಿವರ್ ದೃಪದನುಮಿಗಳಾ ಕೂಸಿಗೆ ಸಯಂಬರಮಂ ಮಾಡಲೆಂದು ನೆಂದೊಳುಳ್ಳರಸು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾಂ ಬಟಿಮುನಿಟ್ಟದೊಡ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಮೊದಲಾದನೇಕ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರೆಲ್ಲಂ ಭತೃಪತಿಯೆಂಬುದು ದೃಪದನ ಪೊಬಲಾ ಪೊಬಲೆ ವಂದಿರ್ದರಾಸಲ್ಲಿಂದಂ ಬಂದೆನೆಂದು ಪೇಟೆ ತದ್ಗೃಹಾಂತಮಲ್ಲದಂ ಕೇಳು ತಪ್ಪೊಳಾರೋಚಿಸಿ-

ಮ|| ತಲೆಯೊಳ ಸೀರೆಯನಿಕ್ಕಿ ಕೆಮ್ಮನೆನಿತಂ ಪೊಣ್ಣೆಹೆಮ್ಮುಗಾರಿ ಪಂ
ತ ಲತಾವಲ್ಲರಿಗೆಲ್ಲೆ ದಾವೆವಿಪೊಲೆ ಮೆಯ್ಯೊಡೆ ತದ್ವೈಪದೀ |
ಲಲನಾವ್ಯಾಜದಿನಿಗಳೊಂದೆ ಪೊಬಲೊಳ ಸಂದಿರ್ಪ ಭಾಸ್ವತ್ಪುಷ್ಪ
ದ್ವಲಕಂ ಮಾರ್ವಲಕಂ ಗುಣಾರ್ಜವ ಶರಪಾಗಲ್ಲ ಮಂ ತೋಟುಮಂ ||೨೨

ಮಾಡಿದನು. ಪಯೋವೃತನೆಂಬ ದೇವಮುಷಿಯಿಂದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ವರಿಯಾಗುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಧಗಧಗಿಸಿ ಉರಿಯುವ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಸೆಳೆದ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಗುರಾಣಿಯನ್ನೂ (ಭೇದಿಸಲಾಗದ) ಒಡೆಯಲಾಗದ ಕವಚವನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಧೃಷ್ಟದೃಷ್ಟನೆಂಬ ಮಗನೂ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನೀದೇವಿಯಂತಿರುವ ಕೃಷ್ಣೆಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಿಲ್ಲೂ ಆಯ್ದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಾಣಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದವು. ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆತನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲಿನಲಿದು ಆಡುವ ಯಂತ್ರದ ಮೀನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವವನು ಆಕೆಗೆ ಗಂಡನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು (ಆದೇಶ) ನಿಯಮ. ಅಂತಹ ಸಾಹಸ ಪುರುಷನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ದೃಪದನು ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೂ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲ ದೃಪದನ ಆ ಭತೃಪತಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬಂದೆ ಎಂದನು. ಆ ಪತ್ರಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದರು ೨೨. ಅರ್ಜುನ, ನಾವು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು? ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ಕುಡುಗಿಗಳಿಗೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದ್ವೈಪದೀಕನ್ಯೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಈಗ

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಗೆದ ಬಗೆಯೋ ಪರಾಶರಮುನೀಂದ್ರೋವದೇಶ
ಮೊಡಂಬಡೆ ಪಾಂಡವರೇಕಚಕ್ರದಿಂ ಪೊಜಮಟ್ಟು ಶಕುನಂಗಳೆಲ್ಲಮುತ್ತರೋತ್ತರಂ ತಿರ್ದುವಿನ
ಮುತ್ತರಾಭಿಮುಖರಾಗಿ ಪಯಣಂಬೋಗಿ ಕೆಲವಾನುಂ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಯಮುನಾನದೀತಟನಿಕಟವರ್ತ
ಯಪುಂಗದರ್ಪಣವಂಬದವಿಯೊಳಗನೆ ಬರೆವರೆ ದಿನಕರಬಿಂಬಾಂಬುಜಮಂಬರಸರೋವರದಿಂ
ಪತ್ತುವಿದುವುದುಂ ಕವಿದ ಕಟ್ಟಲೆಯಗುರ್ವಾಗೆ ತನೋಪಶಮನನಿಮಿತ್ತಮುರಿವ ಕೊಳ್ಳಿಯಂ
ಪಡಿದು ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ತಗಳಾ ಬನಮನಾಳ್ ಕುಬೇರನಾಯಕನಂಗದರ್ಪಣನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವಂ
ಜಳಕ್ಕೇಡೆಯಾಡುತಿದರ್ವನಿಬರಿಂ ಮುಂದೆ ಬರ್ಪ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಪಾದಾಭಿಷಾತದೊಳುಚ್ಚಳಿಸುವ
ನೀರ ಸಪ್ತಳುಮಂ ಕೇಳು ಪಡಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಗುಮಂ ಕಂಡು ಬೆಳಗಂ ಕಂಡ ಪತಂಗದಂತೆ
ಮಾಣದೆಯ್ದು-

ಮ|| ಬನಮನಾಳ್ ಬನಂ ನಿಶಾಬಲಮಿದಿಂತಸ್ತದ್ವಲಂ ಧೂರ್ತನಯ್
ನಿನಗೀ ಪೊಟ್ಟುಪೊಳ್ಳಿತ್ತ ಬರ್ಪದಟನಿಂತಾರಿತ್ತರೆಂದಾಂತೊಡಾ |
ತನನಾ ಕೊಳ್ಳಿಯೊಳಿಟ್ಟೊಡಂತದು ಲಯಾಂತೋಗ್ರಾಸಿಯಂತಬ್ಬ ಬಂ
ದನಮಂ ಮಾಣದೆ ಬಾಗಿದಂ ಪದಯುಗಕ್ವಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನಾ || ೨೪

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿ ಬಾಗಿದಂತಾಗಿ ಗಂಧರ್ವಂ ಕೊಂತಿವೆರಸುಂವರುಮಂ ತನ್ನ
ಬೀದಿಂಗೊಡಗೊಂಡೊಯ್ತೆ ಪ್ರೀತಿಯಂ ಬಿಡನಿಕ್ಕಿ-

ಒಂದೇ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಿತ್ರವರ್ಗಕ್ಕೂ ಶತ್ರುವರ್ಗಕ್ಕೂ
ನಮ್ಮ ಬಾಣಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರಿಸೋಣ ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು
ಯೋಚಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಉಪದೇಶವೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲು
ಪಾಂಡವರು ಏಕಚಕ್ರಪುರದಿಂದ ಹೊರಟರು. ಶಕುನಂಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೇ
ಸೂಚಿಸಿದುವು. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಕೆಲವು ದಿವಸವಾದ
ಮೇಲೆ ಯಮುನಾನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಅಂಗದರ್ಪಣವೆಂಬ ಕಾಡನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಯಿತು. ಕವಿದ ಕತ್ತಲೆಯು ಅತಿಶಯವಾಗಲು
ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಹೋದರು. ಆ ಕಾಡನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬೇರನಾಯಕ
ನಾಗಿದ್ದ ಅಂಗದರ್ಪಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗಂಧರ್ವನು ನೀರಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.
ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ
ಹಾರುವ ನೀರಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಗನ್ನು ನೋಡಿ
ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡ ಪತಂಗದ ಹುಳುವಿನಂತೆ ತಡೆಯದೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ೨೪.
ಈ ಕಾಡು ನಾನು ಆಳುವ ಕಾಡು. ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲವಿದು ನನ್ನ ಸೈನ್ಯ, ನೀನು
ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೀಯ; ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನಿನಗೆ
ಕೊಟ್ಟವರಾರು ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಅವನನ್ನು ಆ ಕೊಳ್ಳಿಯಿಂದಲೇ
ಹೊಡೆದನು. ಅದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಘೋರವಾದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸುಟ್ಟಿತು. ಅವನು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಬಂದು ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಎರಡು
ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಅಧೀನನಾಗಿ
ಗಂಧರ್ವನು ಕುಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆರು ಜನವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮೀದಿಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ

೧೮೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕಂ|| ಇದು ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟ ತಲೆ ನಿನ್ನ
ಗಿದನಿತ್ತನೆಂದು ನುಡಿಯಲಾಗದು ಮಾರ್ಕೊ |
ಳ್ಳವಿರೆಂದು ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ
ಕುದುರೆಯನಯ್ಯೂರನಿತ್ತನೆಂದಪರ್ಣಂ ||

೩೫

ವ|| ಇತ್ತೊಡಿನನ್ನೆಗಮಮಾಗಾಗಿಕೆಂದು ಪ್ರಿಯಂ ನುಡಿದಂಗದಪರ್ಣನನಿರವೇಬ್ಬ
ಮಾರ್ತಾಂಡೋದಯಮೆ ನಿಜೋದಯಮಾಗೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ-

ಕಂ|| ಪುಣ್ಯನದೀನದ ನಗೆ [ಲಾ]
ವಣ್ಯ ವಿಭೂಷಣೆಯನೊಲ್ಲು ನೋಡುತ್ತಮಿಳಾ |
ಪುಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಂ ಸಂಚಿತ
ಪುಣ್ಯರ್ ಪಾಂಚಾಲದೇಶಮಂ ಪುಗುತಂದರ್ ||

೩೬

ವ|| ಅಂತು ತದ್ವಿಪಯವಿಳಾಸಿನಿಗೆ ಪಿಡಿದ ಕನಕಚ್ಚತ್ತದಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ
ಭತ್ತವತೀಪುರದ ಪೂಜಪೂಜಲನೆಯಪಾರ್ಣವ್-

ಉ || ಪಾಡುವ ತುಂಬ ಕೋಡುವ ಪುಟೆಲ್ ನಡಪಾಡುವ ರಾಜಪಂಸೆ ಬಂ
ದಾಡುವ ತೊಂಡುವಣ್ಣರುಳಿ ತೀಡುವ ತೆಂಬೆರಲೊಲ್ಲು ನಲ್ಲರೊಳ್ |
ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರಾರ್ಥೆಗಮಾರ ಮನಕಮನಂಗರಾಗಮಂ
ಮಾಡೆ ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದುವರಿಕೆಸರಿಗಲ್ಲಿಯ ನಂದನಾಳಿಗ್ ||

೩೭

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ
೩೫. ಇದು ನೀನು ಕೊಟ್ಟ (ಬದುಕಿಸಿದ-ಉಳಿಸಿದ) ತಲೆ ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ
ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೂಡದು. ಪ್ರತಿಮಾತಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಅಂಗದಪರ್ಣನು
ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅಯ್ಯೂರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ನಾವು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೆಗೆ ಇವು ನಮ್ಮದಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತನಾಡಿ
ಅಂಗದಪರ್ಣನನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಲು ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಸೂಚಕವಾಗಿರಲು ಪಾಂಡವರು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ೩೬. ಪವಿತ್ರವಾದ
ನದಿ, ನದ, ನಗರ, ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವೂ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯೂ ಆದ ಆ
ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಪಾಂಡವರು ಪಾಂಚಾಲ
ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ವ|| ಆ ದೇಶವೆಂಬ ಸ್ಥಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಚಿನ್ನದ
ಕೊಡೆಯಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭತ್ತವತೀಪುರದ ಹೊರಪಟ್ಟಣ
(ಪ್ರದೇಶ)ವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ೩೭. ಅಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿ, ತಂಪಾಗಿರುವ
ತೋಪು, ನಡೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಜಸಿಂಹ, ಬಂದು ಮಾತನಾಡುವ ತುಂಟಹೆಣ್ಣು
ಗಿಳಿ, ಬೀಸುವ ತೆಂಕಣಗಾಳಿ, ಪ್ರೇಯಸಿಯರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಪ್ರಿಯರು - ಇವು ಯಾರ
ಹೃದಯಕ್ಕೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಕಾಮೋದ್ರೇಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಯ

ವ|| ಅಂತು ನೋಡುತ್ತುಂ ಬರೆವರೆ-

ಚಂ|| ಮದಗಜಬೃಂಹಿತಧ್ವನಿ ತುರಂಗಮಹೇಶಿತಘೋಷಮಾದಮೋ
ಮೋದಲೆ ಪಯೋಧಿಮಂಥನಮಹಾರವಮಂ ಗೆಲೆ ತಲ್ಲ ಬಣ್ಣವ |
ಇದ ಗುಡಿ ತೊಂಬೆಗೊಂಚಲೆಯಿಕ್ಕದ ಕಾವಣಮಲ್ಲಿಯುಂ ಪೊದ
ಬೊಡವಿರೆ ಕಣ್ಣೆ ಕಂಡುವಖಿಳಾವನಿಪಾಳರ ಬಿಟ್ಟ ಬೀಡುಗಳ್ || ೩೮

ವ|| ಅಂತು ನೋಡುತ್ತುಂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತುಂ ಬರೆವರೆ-

ಉ || ಈ ತ್ರಿಜಗಂಗಲೋಕ್ ನೆಗಲ್ಲ ಪೆಂಡಿರುಮಂ ಗೆಲೆವಂದ ಪದ್ವೀ
ಪತ್ರವಿಚಿತನೇತ್ರಗೆ ಸಯಂಬರದೊಳ್ ವರನಪ್ಪೆವಾದೊಡೀ |
ಧಾತ್ರಿಯನಾಳ್ವೆಮಾಮೆ ವಲಮೆಂದು ತೆರಳ್ ಸಮಸ್ತ ರಾಜಕ
ಚ್ಚತದಿನಂದು ಭಕ್ತವತಿಯೆಂಬಭಿಧಾನಮನಾಳ್ವದಾ ಪೊಬಲ್ || ೩೯

ವ|| ಅಂತು ಸೋಯಿಸುವ ಪೊಬಲಂ ಪೊಕ್ಕೆಯ್ಲಿಯುಂ ಬೀಡು ಬಿಡಲೆಡೆವಡೆಯ
ದೊಂದು ಭಾರ್ಗವಪರ್ಣಶಾಲೆಯೊಳೆಡೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಿರ್ಪಂತಿದರ್
ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯೊಳಗೆ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾದಿರನ್ನೆಗಂ ದುಪದನಿತ್ತಲ್-

ಚಂ|| ನೆರೆದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜಕಮನಾದರದಿಂದಿದಿಗೊಂಡನೇಕ ರ
ತ್ನ ರಚಿತಮಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸಯಂಬರಸಾಲೆಯನೋಳಿಯುಂ ನೆರೇ |
ಶ್ವರಗಿರಲೆಂದು ಚೌಪಳಿಗೆಗಳ್ ಪಲವಂ ಸಮೆದಲ್ಲಿ ರತ್ನದಿಂ
ಬೆರೆದ ಬಣ್ಣದೊಳ್ ಮೆಚ್ಚೆಯೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಯಂ ||೪೦

ತೋಟದ ಸಾಲುಗಳು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿದುವು. ೩೮. ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಘೇಳಿದುವ ಶಬ್ದ, ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತದ ಶಬ್ದ ಅವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನದ
ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದಿತು. ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಾವುಟಗಳ
ಕುಚ್ಚು, ಹೂಗೊಂಚಲು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿಪ್ಪರಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ಒಪ್ಪಿದ್ದವು. ಸಮಸ್ತ ರಾಜರು ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೀಡುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡವು.
ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲು-೩೯. ಈ ಮೂರು ಲೋಕದ
ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಮೀರಿಸಿರುವ ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ
ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಪತಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ನಾವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುವವರೇ ಸರಿ ಎಂದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರ
ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳಿಂದ ಆ ದಿನ ಆ ಪೆಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಡುಬಿಡಲು
ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕದೆ ಒಂದು ಕುಂಬಾರನ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಹಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು.
೪೦. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯವರ್ಗವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಂಡು
ಸ್ವಯಂವರಶಾಲೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿ
ರಾಜರುಗಳಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲಾಗಿ ಅನೇಕ ತೊಟ್ಟಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ

ವ|| ಆ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗಳೊಳನೇಕ ಪ್ರಾಸಾದದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರದ ಪಟವಿಗಳಂ
ಮುಖಗುಲಂ ಬುಂಬಲ್ಲಳುಮಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾರದ ತೋರಣಂಗಳಂ ದುಗುಲದ
ಗುಡಿಗಳಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕಂಭಂಗಳೊಳಿಲ್ಲಂ ಸುಯ್ಯಾಣದ ಚಿನ್ನದ ಪಟೆಯ ಸಕಲವಟ್ಟಿಗಳಂ ಸುತ್ತಿಸಿ
ಮುತ್ತಿನ ಮಂಡವಿಗಳನಡೆಯೆಡೆತ್ತಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಮಾಂಗಾಯ ಗೊಂಚಲ್ಲಳುಮಂ ಮುತ್ತಿನ
ಬುಂಭುಕಂಗಳುಮನೆಲರ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಾಸಾದಂಗಳ ಚೌಪಳಿಗಳ ಪೊನ್ನ ಪೊಂಗಟೆಗೆ
ನೀಳುಂ ಬೆಳ್ಳುಮಂ ತಾಲ್ ಕರ್ಪಿನೊಳುಪಾತ್ರೆಯಂಬಡೆದು-

ಕಂ|| ತುಜುಗಿದ ಪೊಗೊಂಚಲ ಕಾ
ಯ್ತಜುಗಿದ ಮಾವುಗಳ ಬೆಳೆದ ಕೊಂಗಿನ ಗೊನೆ ತ |
ಳೆಜುಗಿದ ಮಾದೊಳಲ್ಲಿಯೆ
ತಿಜಿದುಕೊಳಲ್ಲಿಂಬಿನಸಕಮಸೆದುದುಪವನಂ ||

೪೧

ನಾಳೆ ಸಂಘಂಬರಮೆನೆ ಪಾಂ
ಚಾಳಮಹೀಪಾಳನಖಳ ಭೂಭೃನ್ನಿಕರ |
ಕೋಲಿಯ ಸಾಟಿದೊಡವನೀ
ಪಾಲರ್ ಕೆಯ್ಯೆಯಲೆಂದು ಪಟವಟೆಯಾದರ್ ||

೪೨

ವ|| ಆಗಿ ಮುಖದಿವಸಂ ನೇಸಹ್ ಮೂಡ-

ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ರಂಗಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಆ
ಸ್ಥಿರವಾದ ತೊಟ್ಟಿಯ ಮನೆಗಳ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಿತವಾದ
ಬಾವುಟಗಳೂ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಹಸಿರುಹಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ತೋರಣಗಳೂ ರೇಷ್ಮೆಯ ಧ್ವಜಗಳೂ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಸೂತಿಯ ಚಿತ್ರಕಾರ್ಯ
ಮಾಡಿರುವ ಜರತಾರಿವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ
ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿನ
ಗೊಂಚಲೂ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳೂ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನಂಟುಮಾಡಿ
ಸುರ್ವೋಚ್ಚಾಯೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದುವು. ೪೧. ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಹೊಗೊಂಚಲೂ
ಕಾಯಿಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿರುವ ಮಾವುಗಳೂ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅಡಿಕೆಯ
ಗೊನೆಗಳೂ ಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ಬಾಗಿರಲು ಅಲ್ಲಿಯೇ
ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಉಪವನವು
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ೪೨. ಆಗ ಪಾಂಚಾಳನಾದ ದ್ರುಪದನು ಸಮಸ್ತ
ರಾಜಮಂಡಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸ್ವಯಂವರವೆಂದು ಡಂಗುರ
ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು. ರಾಜರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಲು ವಿಶೇಷ
ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡರು. ವ|| ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು.

ಕಂ|| ತಂತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಚಿಹ್ನಂ
ತಂತಮ್ಮ ಮಹಾ ವಿಭೂತಿ ತಂತಮ್ಮ ಬಲಂ |
ತಂತಮ್ಮೇವ ವಿಲಾಸಂ
ತಂತಮ್ಮಿರ್ಜಡೆಯೊಲೋಳಿಯಂ ಕುಳಿದರ್ ॥ ೪೩

ವ|| ಆಗ್ ದ್ವಪದಂ ತನ್ನ ಪುರಕ್ಕಮಂತಾಪುರಕ್ಕಂ ಪರಿವಾರಕ್ಕಂ-

ಕಂ|| ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗೆಯ್ಯಂ ಚಿ
ಕಾಸಟಮೆಂದೊಂದು ಲಕ್ಕಗೆಯ್ದಿದರ್ಕಂ |
ಮಾಸರಮುಡಲೆಂದಧಿಕ ವಿ
ಳಾಸದಿನುಡಲಿಕ್ಕಿ ನೆಲೆಯೆ ಬಯಮಂ ಮೆಲೆದಂ ॥ ೪೪

ವ|| ಅಂತು ಮೆಲೆದು ಕೂಸಂ ನೆಲೆಯೆ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ಯಮೆಂದು ಮುನ್ನಂ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ಯುತಿರ್ವ
ತಟದ ಗುಣಗಿಯರಪ್ಪಂತಾಪುರ ಪುರಂದ್ರಿಯರಂ ಕರೆದು ಪೇಟ್ಟುದುಮಂತೆಗೆಯ್ಯಮೆಂದು-

ಕಂ|| ಈ ಪೊಲೈಂಗೀ ರುತುವಿಂ
ಗೀ ಪಸದನಮಿಂತುಟಪ್ಪ ಮೆಯ್ಯಣ್ಣಕ್ಕಿಂ |
ತಿ ಪೊವಿನೊಳೀ ತುಡುಗೆಯೊ
ಳೀ ಪುಟ್ಟಿಗೆಯೊಳ್ ಬೆಡಂಗುವೆಡೆದಸೆದಿರ್ಕುಂ ॥ ೪೫

ವ|| ಎಂದು ನೆಲೆಯೆ ಪಸದನಂಗೊಳಿಸಿ-

ಚಂ|| ತುದಿಸದೆ ಹಾರಮಂ ಮೊಲೆಯ ಬಣ್ಣೆನೊಳಂ ನಡು ಬಳ್ಳಿದಪ್ಪದೀ
ನಡುಗುವುಲ್ಲವೇ ತೊಡೆ ನಿತಂಬದ ಬಣ್ಣೆನೊಳೀವುದಕ್ಕ ಪೋ |
ಬಡು ಕಟಗೂತಮಂ ತೊಡೆಯ ಬಣ್ಣು ಪದಾಂಬುರುಹಕ್ಕೆ ತಿಣ್ಣಮಂ
ತುದಿಸುವುದಕ್ಕ ನೊಪ್ಪರಮನೀ ತೊಡವೇವುದೊ ರೂಪೆ ಸಾಲದೆ ॥ ೪೬

೪೩. ರಾಜರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆ ವೈಭವ ಸೈನ್ಯ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ತಾವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ವ|| ಆಗ ದ್ವಪದನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೂ ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೂ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ೪೪. ಸಹಸ್ರಹೊನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಇದು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಯಾದರೂ ಇದು ಲಕ್ಷಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಧುರವಾಗಿ ಧರಿಸಲೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಡಲೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತನ್ನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ (ತಾವಾಗಿಯೇ) ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕ್ತರೂ ಅನುಭವಶಾಲಿಗಳೂ ಆದ ರಾಣಿ ವಾಸದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದರು. ೪೫. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಋತುವಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಲಂಕಾರ; ಇಂತಹ ಮೈಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಹೂವು ಈ ಅಭರಣ ಈ ಸೀರೆ ಉಚಿತವಾದುದು ವ|| ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದರು. ೪೬. ಹಾರವನ್ನು ತೊಡಿಸದಿದ್ದರೂ ಮೊಲೆಯ ಭಾರದಿಂದಲೇ ಸೊಂಟವು ಬಳುಕುತ್ತದೆ. ಪಿರೆ (ಪೃಷ್ಠಭಾಗ)ಯ ಭಾರದಿಂದಲೇ ತೊಡೆ ನಡುಗುವುದಲ್ಲವೇ?

ವ|| ಎಂದೆಂದೋರೂರೂವರಾಕೆಯ ರೂಪಂ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯೊಳೆ ಪೊಗಬ್ಬು ಮಂಗಳಮದನ
ಮಿಕ್ಕಿಯುಂ ಪೊಸ ಮದವಳಿಯಪ್ಪದಜೆಂ ತುಡಿಸಲೆವೇಬ್ಬುಮೆಂದು ನೆಜೆಯ ಪದನಂಗೊಳಿಸಿ

ಕಂ|| ಮಸೆದುದು ಮದನನ ಬಾಳ್ ಕೂ
ಮ್‌ಸೆಯಿಟ್ಟುದು ಕಾಮನಂಬು ಬಾಯ್ತೊಡಿದುದಾ |
ಕುಸುಮಾಸ್ತನ ಚಕ್ರದಿಂದೆ
ಬೆಸಕಮನಾಳ್ತತ್ತು ಪದನಂ ದ್ರೌಪದಿಯಾ || ೪೭

ವ|| ಅಂತು ನೆಜೆಯ ಪದನಂಗೊಳಿಸಿ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿ ತಾಯ್ಲಂ
ತಂದೆಗಂ ಪೊದಮಡಿಸಿ-

ಕಂ|| ನಿಟ್ಟಸೆ ಹೋಮಾನಲನೊಳ್
ಪುಟ್ಟದ ನಿನಗಕ್ಕೆ ಪರಕೆ ಯಾವುದೊ ನಿನ್ನಂ |
ಪುಟ್ಟಿಸಿದ ಬಿಡಿ ನೆಗಲೆಯು
ಚಿಟ್ಟಗನೊಳ್ ನೆರಪುಗೀಗಳರಿಕೇಸರಿಯೊಳ್ || ೪೮

ವ|| ಎಂದು ಪರಸಿ ಕನಕತ್ಸನಕಬಿಚಿತಮುಂ ಮೌಕ್ತಿಕಸ್ತಂಭಮುಮಪ್ಪ
ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆಂಬ ಸಿವಿಗೆಯನೆಲೆಸಿ ಚಾಮರದ ಕುಂಚದಡಪದ ದವಕೆಯ ವಾರ
ವಿಳಾಸಿನಿಯರೆಡುಂ ಕೆಲದೊಳ್ ಸುತ್ತಿದು ಬಳಸಿ ಬರೆ ತಲೆವರಿದೋಜೆಯ ವಿಡಿಯನೆಲೆ

(ಆದುದರಿಂದ) ಒಡ್ಡಾದ ಭಾರ ಬೇರೆಯೇತಕ್ಕೆ? ಅದನ್ನು ತೊಡದೆ ಬಿಡು. ತೊಡೆಯ
ಭಾರವೇ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿದೆ (ಹೀಗಿರುವಾಗ) ಕಾಲಂದಿಗೆಯನ್ನೇಕೆ
ತೊಡಿಸುವುದು. ಈಕೆಗೆ ಆಭರಣಗಳೇತಕ್ಕೆ ರೂಪೇ ಸಾಲದೆ? ವ|| ಎಂದು
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಆಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರಮಾಡಿದರು.
ಹೊಸ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಆಭರಣವನ್ನೂ ತೊಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದರು. ೪೭. ಆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಅಲಂಕಾರವು ಮನ್ಮಥನ
ಕತ್ತಿಯು ಮಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಕಾಮನ ಬಾಣವು ಹರಿತವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು,
ಪುಷ್ಪಬಾಣನಾದ ಅನಂಗನ ಚಕ್ರಾಯುಧವು ಹರಿತವಾದ ಬಾಯಿಂದ
ಕೂಡಿದುದಾಯಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಯ
ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೂ ತಂದೆಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು. ೪೮. ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ (ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ) ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನಗೆ
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಹರಕೆ ಯಾಕಮ್ಮ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ವಿಧಿಯು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಅರಿಕೇಸರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಲಿ ವ|| ಎಂದು ಹರಸಿ
ಹೊಳೆಯುವ ಚೆನ್ನದಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟದೂ ಮುತ್ತಿನ ಕುಂಭಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ
ಸರ್ವತೋಭದ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳದೂ (ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಬಾಗಿಲುಳ್ಳದು) ಆದ
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಚಾಮರ, ಕುಂಚ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲ ಮತ್ತು
ವೀಕದಾನಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪರಿವಾರದ ಹೆಂಗಸರು ಎರಡುಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತ

ಪಂಡವಾಸದೊಳ್ಳೆಂದಿರ್ ಬಳಸಿ ಬರೆ ತಳ್ಳು ಬದಿದ ಕನಕ ಪದ್ಧದ ಸೀಗುರಿಗಳ ನೆಬಲೆಡವಲೆಯದೆ
ಬರೆ ದ್ವಪದನುಂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನುಂ ಮುತ್ತುನ ಮೂನೆಕೆದ ಮಂಡನಾಯೋಗಂಗಳೊಳ್ ನೆಜೆಯ
ಪಟ್ಟದ ಮದಾಂಧ ಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳನೇತಿ ಬರೆ ಮುಂದೆ ಪರಿವ ಧವಳಚ್ಚತ್ತ ಚಂದಾದಿತ್ಯ
ಪಾಲಿಕೇತನಾದಿ ರಾಜ್ಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳುಂ ಮೊಜಗುವ ಮಂಗಳತೂರ್ಯಂಗಳೆನೆಯ ಪೆಜಪೆಜಗೆ
ದೊಪದಿ ಶೃಂಗಾರಸಾಗರಮೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಬರ್ಪಂತೆ ಬರೆ-

ಕಂ|| ಪರೆದುಗುವ ಪಂಚ ರತ್ನದ
ಪರಲ್ಪಳುದಿದೇಸೆಯ ಸೌಧದೊಳೆ ಕೆದಟಿದ ಕ |
ಪುರವಳ್ಳುಗಳೆನೆಯ ಸಯಂ
ಬರೆ ಸಾಲೆಯನೆನವ ಲೀಲೆಯಿಂ ಪುಗುತಂದಳ್ | ೪೯

ವ|| ಆಗಲ್-

ಕಂ|| ನುಡಿವುದನೆ ಮಜೆದು ಪೆಜತಂ
ನುದಿಯ ಕೆಲರ್ ನೋಡದಂತೆ ನೋಡೆ ಕೆಲರ್ ಪಾ |
ವಡರ್ವಪೊಲಿರೆ ಕೆಲರೊಯ್ಯನ
ತುಡುಗೆಯನೋಸರೆ ಕೆಲರುದಗ್ರಾವನಿಪರ್ || ೫೦
ಬವನೆ ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳ
ನಿಡುಗಣ್ಣುಳ ಬಳಗಮೆಜಗೆ ತನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ |
ನಡೆ ಬಳಸಿ ಪರರುಮಂಬಂ
ತುಡೆ ನಡುವಿದೊಂದು ಪುಲ್ಲೆಯರ್ಪಂತಿದಳ್ || ೫೧

ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಬಳಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ
ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ರಾಣಿವಾಸದ ಸಭಸ್ಥೀಯರು ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಿರಲು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿದ ಸೀಗುರಿಗಳು ನೆರಳು ವಿಚಿತ್ರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲು
ದ್ವಪದನೂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೂ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಧ್ವಜಸಮೂಹವೇ
ಮೊದಲಾದ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೂ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದ್ವೈಪದಿಯು ಶೃಂಗಾರಸಾಗರವೇ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ
ಬರುವಂತೆ ಬಂದಳು. ೪೯. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿದ್ದ ಪಂಚರತ್ನದ ಹರಳುಗಳೂ
ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಹಳುಕುಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಸ್ವಯಂವರಶಾಲೆಯನ್ನು
ಸರಳವಿರಾಸದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ವ|| ಆಗ ೫೦. (ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ
ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ) ಕೆಲವರು ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮರೆತು ಬೇರೆಯದನ್ನು ನುಡಿದರು,
ಕೆಲವರು ನೋಡದಂತೆ ದ್ವೈಪದಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹಾವನ್ನು
ಎದುರಿಸಿದವರಂತಿದ್ದರು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆಭರಣಗಳನ್ನು
ಓರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೫೧. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರರ ನೀಳವಾದ
ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹವು ತನ್ನ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ನಾಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುತ್ತಲೂ

ಮೊನೆಯಂಬುಗಳೊಳೆ ಪೂಜ್ಞಪ್ಪ
ನನಿಬರುಮಂ ಕಿವಿದು ಬೇಗದಿಂ ಪರಿಗನದ |
ಕೆನಗೇಡವೇಬ್ಬುಮು ಎಂಬವೊ
ಲನಿಬರುಮಂ ಪೂಜ್ಞನತನು ನನೆಯಂಬುಗಳಿಂ ||

೫೨

ವ|| ಆಗ್ ಪಾಂಡವರ್ ತಮ್ಮಂ ಪೆಹರಲೆಯದಂತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದೊಳೆ
ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯೊಳೆ ಬಂದಿರೆ-

ಚಂ|| ಇಳೆಯೊಳುದಗ್ಗ ವೀರ ಭಟ ತುಂಗ ಮತಂಗಜ ದಾಜ ರಾಜ ಚೆ
ಪಳಿಗೆಗಲೊಳೆ ಧರಾಧರ ಧುರಂಧರ ಬಂಧುರ ರಾಜಕಂ ವಿಯು |
ತೃಲದೊಳನೇಕ ಕಿಂಪುರುಷ, ಕಿನ್ನರ ಪೇಚರ ಸಿದ್ಧ ಬೃಂದಮು
ವ್ಯಳಿಸಿರೆ ಮೂಱು ಲೋಕಮನೆ ಪೋಲ್ಪುದು ಮೂನಲೆಯುಂ ಸ್ವಯಂಬರಂ ||

೫೩

ವ|| ಆಗ್ ವಿದಿತವ್ಯಕ್ತಾಂತೆಯಾಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೆಲದೊಳಿದರ್ ಸುಂದರ ಮಾಲೆಯೆಂಬ
ಚೇಟಿ-

ಮ|| ಕನಕೋಚ್ಚಾಸನಸಂಸ್ಥಿತಂ ನೃಪನವಂ ಬೆಂಗೀಶನುತ್ತುಂಗ ಪೀ
ಠ ನಿಜಾಂಶಾರ್ಪಿತ ಲಂಬಹಾರನವನಾ ಪಾಂಡ್ಯಂ ಮನಂಗೊಂದು ನಿ |
ನನ್ನೆ ಕಿಬ್ಬಣ್ಣೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪವನವಂ ಚೇರಮ್ನಾದಿತ್ಯ ತೇ
ಜನವಂ ನೋಡು ಕಳಿಂಗದೇಶದರಸಂ ಪಂಕೇಜ ಪತ್ನೇಕ್ಷಣೇ ||

೫೪

ಅನೇಕರು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದ ಬಾಣಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ದ್ರೌಪದಿ
ತೋರಿದಳು. ೫೨. ಅರಿಗನು ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಷ್ಟಜನವನ್ನೂ ಮೊನೆಯಿಂದ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೂಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಾಣಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಬೇಕಲ್ಲವೇ?
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮನ್ಮಥನು ಅಷ್ಟಜನರನ್ನೂ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೂಳಿದನು. ವ||
ಆಗ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಇತರರು ತಿಳಿಯದಂತೆ (ಗುರುತಿಸದಂತೆ)
ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ೫೩. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
(ನೆಲದ ಮೇಲೆ) ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಭಟರೂ ಎತ್ತರವಾದ ಮದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ
ಸಮೂಹಗಳೂ ಚಪ್ಪೆಕವಾದ ಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮನೋಹರವಾದ
ಸಮೂಹವೂ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಿಂಪುರುಷ, ಕಿನ್ನರ, ಪೇಚರ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ
ಸಮೂಹವೂ ತುಂಬಿರುಲು ಈ ಮೂರುನೆಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪವು
ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಆಗ ಅಲ್ಲಿರುವವರ ವಿಷಯವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಂದರಮಾಲೆಯೆಂಬ ಚೇಟಿಯು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಅವರ
ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ೫೪. ಎಲೆ ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಆ
ಎತ್ತರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನು ವಂಗದೇಶದ ದೊರೆ, ಎತ್ತರವೂ
ದಪ್ಪವೂ ಆದ ಭುಜದಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಹಾರವುಳ್ಳವನು ಪಾಂಡ್ಯ, ವಿಶೇಷ
ಅಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಕೆಳಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವವನು ಚೇರಮ,

ವ|| ಮತ್ತಿತ್ತ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂಗಳ ಪೊಳಪಿನೊಳಮುತ್ತಿದ ಬೆಳ್ಳಿಗಡೆಗಳ ಬೆಳ್ಳಿನೊಳಂ
ದೆಸೆಗಳೆಲ್ಲಂ ಧವಳಿಸಿದನ್ನವಾಗೆ ಪೊಗಳುತ್ತೆ ವರ್ಷವರ ಸರಂಗಳೊಳಂ ಪಾಡುವ ಪಾಠಕಾಚರಿಂ
ಚರಂಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ದಿಗ್ಗಿತ್ತಿಗಳ ತಕ್ಕನೆ ತೀವೆ ಮನೆಮಯಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕಾಲನವಪ್ಪಂಭದಿಂ
ನೀಡಿ-

ಮ|| ಅಲರಂಬಿಂದುಪದೆನ್ನ ಮೆಲ್ಲೆರ್ವೆಯನಿಂತುರ್ಚಿತ್ತಿದೆಂಬಂತೆ ನೆ
ಯ್ತುಲ ಕಾವಂ ತಿರುಪ್ಪತ್ತುಮೊಂದನನಿಬರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಂ ತನ್ನೆರ |
ಅಕ್ಕಿಲದೊಳ್ ಬಂದಿರೆ ನೋಡಿ ಸೋಲ್ತು ನಿನಗಾ ಗೇಯಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ತುತಪೋಲ್
ತಲೆಯಂ ತೂಗುವವಂ ಸುಯೋಧನನೃಪಂ ನೀನಾತನಂ ನೋಡುಗೇ || ೫೫

ವ|| ಮತ್ತಿತ್ತ ಮಿಂಚಂ ತಟ್ಟ ಮೆಡಲೆದಂತೆ ಸುತ್ತಿಲಿದ ಕಾಲ್ಪಾಪಿನ ಕಡಿತಲೆಯ ಬಳ
ಸಿದಗಣ್ಣ ಪಕ್ಕಾಂಗನಾಜನದ ನಡುವೆ ಮನೆಮಯಪೀಠಂಗಳನೇಲೆ-

ಕಂ|| ಆಯತ ಯದುವಂತ ಕುಲ
ಶ್ರೀಯಂ ತಪ್ಪಿಸಿದವಟರತಿರಥರವರ |
ತ್ವಾಯತಘನಪರಿಥರ್ ನಾ
ರಾಯಣ ಬಲದೇವರೆಂಬರಂಬುಜವದನೇ || ೫೬

ವ|| ಎಂದು ಕಿಲೆದಂತರಂ ಪೋಗಿ-

ಉ|| ಇಂತಿವರಿನ್ನರೀ ದೊರೆಯರೆಂದಲೆವಂತಿರೆ ಪೇಚ್ಚುವೇಚ್ಚು ರಾ
ಜಾಂತರದಿಂದೆ ರಾಜಸುತೆಯಂ ನಯದಿಂದವಳುಯ್ಯಳಂತು ಸ |
ದ್ವ್ಯಾಂತ ಸಮೀರಗೋಷ್ಠಿತ ವಿಶಾಳ ವಿಳೋಳ ತರಂಗ ರೇಖೆ ಪ
ದ್ವ್ಯಾಂತರದಿಂದಮಿಂಬಲೆದು ಮಾನಸಹಂಸಿಯನುಯ್ಯಮಾರ್ಗದಿಂ || ೫೭

ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಆತ ಕಳಿಂಗದೇಶದರಸನು ನೋಡು. ವ|| ಈ ಕಡೆ ಬೀಸುವ
ಚಾಮರಂಗಳ ಹೊಳಪಿನಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿದ ಬೆಳುಗೊಡೆಗಳ ಬೆಳುಪಿನಿಂದಲೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ
ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿಡುದಾಗಿರಲು ಹೊಗಳುತ್ತಲಿರುವವರ ಸ್ವರಗಳಿಂದಲೂ
ಹಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಹೊಗಳುಭಟ್ಟರ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ದಿಗಂತಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿರಲು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು
ಠೀವಿಯಿಂದ ನೀಡಿ ೫೫. ನನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಹೃದಯವನ್ನು ಪೆಚ್ಚಬಾಣವು ಈ
ದಿನ ಹೀಗೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನೆಯ್ತುಲ ಹೂವಿನ ಕಾವನ್ನು ಒಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ
ತಿರುಗಿಸುತ್ತಲೂ ಅಷ್ಟು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ತನ್ನ ಎರಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರಲು
ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋತಿದ್ದರೂ ಆ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸೋತವನಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗುವ
ಅವನು ದುರ್ಯೋಧನ ಭೂಪತಿ; ಆತನನ್ನು ನೀನು ನೋಡು. ವ|| ಈ ಕಡೆ
ಮಿಂಚನ್ನೇ ಮುಸುಕಿದ್ದಾರೆನೋ ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ
ಮಧ್ಯೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ೫೬. ಕುಳಿತಿರುವವರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ಯದುಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಶೂರರೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ದೀರ್ಘ-
ವಾದ ಪರಿಘಾಯುಧದಂತಿರುವ ತೋಳುಗಳನ್ನುಳ್ಳವರೂ ಆದವರು ಕೃಷ್ಣಬಲರಾಮ
ರೆಂಬವರು. ವ|| ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿ ೫೭. ಇವರು ಇಂತಹವರು, ಈ

ವ|| ಅಂತು ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳಾರುಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮಗುಲೆವರೆ ದ್ರುಪದನಿಡಹೊಳ್ಳಿ
ಮೇನಿಂ ಹೋಮಾಗ್ನಿಸಂಭವಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯಪಾಪಮನೇಷಿಯುಮಿಯಯ್ಯ ಶರದೊಳಾಕಾಶದೊಳ್
ನಲಿದು ಪೊಳೆಯುಪ್ಪಿರ್ಪ ಜಂತ್ರದ ವಿನಾಸನಿಸಲಾಪೊಡ ಬಂದೇಟಿಯುಮೆಚ್ಚಿ ಗೆಲ್ಲುಗೊಂಡನ್ನ
ಮಗಳಂ ಮದುವೆಯಪ್ಪದೆಂಬುದುಮಾಮಾಮ ಬಿಲ್ಲನೇಟಿದಪವೆಂದನಿಬರಾನುಮರಸುಮಕ್ಕಳ
ಬಂದು-

ಉ|| ವಿಳೆಪೆನೆಂದರ್ ನೆಲದಿನೆತ್ತಲುಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟು ನೆತ್ತರಂ
ಕಾಟಿಯುಮೆತ್ತಿ ಕಯ್ಯಡಿದುಮಾಗಳೆ ಕಾಲುದಿದುಂ ಬಿಟ್ಟು ಪ
ಲ್ಲಾಟೆ ಪೊಡಪುಗೆಟ್ಟುಸಿರಲಪೊಡಮಾಡದೆ ಪೋದೊಡಾಗಳಾ
ನೇಟೆಪೆನೆಂದು ಪೊಚ್ಚೆಟಿಸಿ ಬಂದು ಸುಯೋಧನನುಗೃಹಾಪಮಂ || ೫೮

ವ|| ಮೂಳು ಸೂಟು ಬಲವಂದು ಪೊಡಮಟ್ಟು-

ಕಂ|| ಪಿಡಿದಾರ್ಪ ಭರದಿನೆತ್ತ
ಲೊಡರಿಸಿದೊಡ ನೆಲದಿನಣಮೆ ತಳರದೆ ಬಿಲ್ ನಿ |
ಲೊಡೆ ಗುಡು ಗುಡು ಗುಡು ಗೊಳ್ಳಿಂ
ಡೊಡನಾರೆ ಸುಯೋಧನಂ ಕರಂ ಸಿಗ್ಗಾದಂ || ೫೯

ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರು ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ
ರಾಜರೊಬ್ಬರಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಬಿರುಸಾಗಿ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ
ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ವಿಶಾಲವೂ ಚಂಚಲವೂ ಆದ ಆಲೆಗಳ ಸಾಲು ಹದವರಿತು ಕಮಲದಿಂದ
ಮೇಲಕ್ಕೆ ರಾಜಹಂಸವನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಚೀಟಿಯು ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚದೆ
ದ್ರೌಪದಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಲು ದ್ರುಪದನು ಇದರಲ್ಲೇನಿದೆ, ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ದಿವ್ಯಧನುವನ್ನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಈ ಅಯ್ಯು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಲಿದು
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಂತ್ರದ ಮೀನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಾದರೆ ಬಂದುಬಿಲ್ಲನ್ನು
ಹೂಡಿ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದಾಗಿ
ಸಾರಿದನು. ನಾವು ತಾವು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಏರಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ರಾಜಕುಮಾರರು
ಬಂದರು. ೫೮. ಏರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದವರು ಅದನ್ನು ನೆಲದಿಂದಿತ್ತಲೂ ಸಮರ್ಥರಾಗದೆ
ಬಿದ್ದು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿ, ಕೈಮುರಿದು ಕಾಲುಮುರಿದು ಬಳಲಿ ಬಾಯೋಣಾಗಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ
ಉಸಿರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದೆ ಹೋಗಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ನಾನು ಏರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು
ಜಂಭದಿಂದ ಬಂದನು. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ವ|| ಮೂರುಸಲ
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೫೯. ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟನ್ನೂ
ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವೇಗದಿಂದ ಎತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟನು, ಅದು ನೆಲದಿಂದ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗದೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಗುಡುಗುಡುಗುಡುಗೊಳ್ಳೆಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು
ಕೂಗಿಕೊಂಡರು, ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಜ್ಜಿತನಾದನು.

ವ|| ಅಗಿ ಪೋಗಿ ಕರ್ಣನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿದೊಡೆ ಕರ್ಣನಾಳ್ವನ ಸಿಗ್ಗದ
ಮೊಗಮಂ ಕಂಡು-

ಕಂ|| ಅನೇಜೆವನೆಂದಾ ಕಾ
ನೀನಂ ಬಂದೆತ್ತಿ ಬಿಲ್ಲನೇಜೆಸಿ ತೆಗೆಯಲ್ |
ತಾನಾರ್ತನಿಲ್ಲ ತೆಗೆವಂ
ತಾ ನೃಪತಿಗಳರಿಗನಿದಿರೊಳೇಂ ಪುಟ್ಟಿದರೇ ||

೬೦

ವ|| ಅಂತಾ ಬಿಲ್ಲಂ ಪಿಡಿದವರೆಲ್ಲಂ ಬಿಲ್ಲಂಜೆಜಗುಮಾಗಿ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಪೋಗಿ
ತಂತಮಿರ್ಪಡೆಯೊಳಿರೆ ಪಾಂಚಾಳರಾಜನೀ ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳೊಳಾರುಮಾ ಬಿಲ್ಲನೇಜೆಸಲಾರ್ತ
ರಿಲ್ಲಮಾ ಜನವಡೆಯೊಳಾರಾನುಮಾ ಬಿಲ್ಲನೇಜೆಸಲಾರ್ಪೋಡೆ ಬನ್ನಿಮೆಂದು ಸಾಜುವುದುಂ-

ಚಂ|| ಮುಸುಕಿದ ನೀರದಾವಳಿಗಳಂ ಕಿರಣಂಗಳೊಳೊತ್ತಿ ತೇಜಮ
ವಿಸುವಿನಮಾಗಳೊರ್ಮೊದಲೆ ಮೂಡುವ ಬಾಳ ದಿನೇಶಬಂದೊಂ |
ದಸಕದಿನಾ ದ್ವಿಜನಸ್ಥಭೆಯಂ ಪೊಜಮುಟ್ಟೊಡೆ ಮಾಸಿದಂದಮುಂ
ಪಸದನದಂತೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದು ತೋಜಿದುದಾ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾ ||

೬೧

ವ|| ಅಂತು ಪೊಜಮಡುವರಾತಿಕಾಲಾನಂತಂ ಕಂಡು ಕಡ್ಡವಂದ ದೊಡ್ಡರೆಲ್ಲಂ
ಮುಸುಕಿ-

ಕಂ|| ಸಂಗತಸತ್ಯರ್ ಕುರು ರಾ
ಜಂಗಂ ಕರ್ಣಂಗೆಮೇಜೆಸಲ್ಪಿದನಿದಂ |
ತಾಂ ಗಡಮೇಜೆಪನೀ ಪಾ
ವರ್ಣಂಗಳ್ಳಿ ಮಯ್ಯೊಳೊಂದು ಮರುಳುಂಟಕ್ಕುಂ ||

೬೨

ವ|| ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಕರ್ಣನು ಸ್ವಾಮಿಯ
ನಾಜಿದ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡಿ ೬೦. ನಾನು ಏರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಬಂದು ಎತ್ತಿ ಏರಿಸಲು
ಶಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆ ರಾಜರುಗಳು ಅರ್ಜುನನಿಗಿಂತ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇನು? ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ
ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಹೋಗಿ ತಾವು ತಾವು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ದ್ರುಪದನು ಇಲ್ಲಿರುವ
ರಾಜಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನೇರಿಸಲು ಯಾರೂ ಶಕ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜನದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ
ಯಾರಾದರೂ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನೇರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಸಾರಿದನು.
೬೧. ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸು
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತಿರಲು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಉದಯವಾಗುವ ಬಾಲಸೂರ್ಯ
ಬಿಂಬದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಭೆಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಹೊರಟು
ಬಂದನು. ಆ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನ ಮಲಿನವಾಗಿದ್ದ ರೀತಿಯೂ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿರು
ವಂತೆಯೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊರಟು
ಬರುವ ಅರಾತಿಕಾಲಾನಲನನ್ನು ಕಂಡು ಗಡ್ಡಬಂದ ವೃದ್ಧರೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು
೬೨. ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳಾದ ದುರ್ಯೋಧನಕರ್ಣರಿಗೂ ಏರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ

ವ|| ಎಂದು ಬಾಯ್ಲೆ ವಂದುದನೆ ನುಡಿಯೆ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂದು
ದಿವ್ಯಚಾಪಕ್ಕೆ ಪೊದವಟ್ಟವಯವದಿನೆಡಗೆಯೊಳೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಗದ ಕಡ್ಡಮಂ
ಗೊಲೆಗೊಳಿಸುವಂತಾ ಬಿಲ್ವ ಗೊಲೆಯನೇಳಿ ನೂಂಕಿ-

ಮ|| ದೆಸೆ ಕಂಪಂಗೊಳೆ ಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಶರಮಂ ಕರ್ಣಾದಿಗಳ್ ಕಂಡು ಬೆ
ಕೃಷಮಾರ್ಗಿಸಿನೊಂದೆ ಸೂಲಿ ತೆಗೆದಾಕರ್ಣಾಂತಮಂ ತಾಗೆ ನಿ
ಬ್ಬಸಲಾರ್ಗಾರ್ಗಿಸಲಕ್ಕುಮೆಂಬೆಸಕದಾ ಮೀನಂ ಸಮಂತೆಚ್ಚು ಮೆ
ಬ್ಬಸಿದಂ ದೇವರುಮಂ ಧನುರ್ಧರರುಮಂ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾಪಣಂ || ೬೩

ವ|| ಆಗಲಾ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ವ ಕರ್ಬನ ಬಿಲ್ವಾಗೆಯುಮಂಬುಗಳೆ ಪೊವಿನಂಬುಗಳಾಗೆಯು
ಮೆಚ್ಚ ಮೀನ ಮೀನಕೇತನಮಾಗೆಯುಂ ಸಹಜಮನೋಜನಂ ಮನೋಜನೆಂದೆ ಬಗದು-

ಚಂ|| ನಡೆ ಕಡೆಗಣ್ ಮನಂ ಬಯಸೆ ತಳ್ಳಮರ್ದಪ್ಪಲೆ ತೋಳ್ಳಣಸೆಯೋ
ತೊಡವರ್ ಕೊಳ್ಳೆ ಪೂರ್ವಜಲಮುಣ್ಣೆ ಭಯಂ ಕಡೆ ನಾಣ್ ವಿಹಾರದೋ |
ತೊಡವರ್ ಕೆಯ್ಯವುಮಳ್ಳಿಪ ಕನ್ನೆಗೆ ಸುಂದರಮಾಲೆ ಮಾಲೆಯಂ
ತಡೆಯದೆ ನೀಡೆ ಮಾಣದೆ ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸತಿ ಮಾಲೆ ಸೂಡಿದಳ್ || ೬೪

ಇದನ್ನು ಇವನು ಈ ಹಾರುವನು ಎರಿಸುತ್ತಾನಲ್ಲವೇ? ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ, ಅಯ್ಯೋ,
ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ವ|| ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು
ಆಡಿದರು. ಅರ್ಜುನನು ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಮನಸ್ಸಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಎಡೆಗೈಯ್ಯಿಂದಲೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಾನು ಕೈಹಾಕಿದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ಮುಗಿಸುವಂತೆ ಆ ಬಿಲ್ವಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ಕಟ್ಟಿ-
೬೩. ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯ ಬಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕರ್ಣನೇ
ಮೊದಲಾದವರು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರಲು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಕಿವಿಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ
ಸೇಳೆದು ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬಂತಿದ್ದ
ಮೀನನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕುಶಲರಾದ ಬಿಲ್ವಾರರನ್ನೂ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾಪಣನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಅವನು ಹಿಡಿದ ಬಿಲ್ವನ್ನೇ ಕಬ್ಬಿನ
ಬಿಲ್ವನ್ನಾಗಿಯೂ ಬಾಣಗಳನ್ನೇ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಹೊಡೆದ
ಮೀನನ್ನೇ ಮೀನಿನ ಬಾವುಟವನ್ನಾಗಿಯೂ ಸಹಜಮನೋಜನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನೇ
ಮನಸ್ತಾನನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಿದಳು. ೬೪. ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣು ಅವನಲ್ಲಿ ನಾಟಿತು.
ಮನಸ್ಸು ಅವನನ್ನು ಬಯಸಿತು, ತೋಳುಗಳು ಅವನ ಗಾಢಾಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ಅತಿಸಿತು.
ಬೆವರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಿತು ಭಯವು ಉಂಟಾಯಿತು ನಾಟಿಕೆ ಮಾಯವಾಯಿತು,
ಅಂಗವಿಹಾರಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದುವು. ಸುಂದರಮಾಲೆಯೆಂಬ ಚೇಟಿ
ಸ್ವಯಂವರಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಅವಳ ಕೈಲಿತ್ತಳು. ಸತಿಯಾದ

ವ|| ಆಗ್ ಕ ದ್ರುಪದಂ ಬಧ್ವನಾದ ಪಜ್ಜಿಗಳಂ ಬಾಜಸಲ್ಲೇಬ್ಬು ಸುರತ ಮಕರ
ಧ್ವಜನಂ ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಸಿವಿಗೆಯನೇಟಿಸಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೌಜಶ್ಚಿಖಂಡಿ
ಚೇಕಿತಾನರಂಬ ತನ್ನ ಮಗಂದಿರುಂ ತಮ್ಮಂದಿರುಂಬೆರಸು ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ ಬರೆ
ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪೊಲಲೊಡಗೊಂಡುವಪುರದುಮಿತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ
ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳೊಳಾಲೋಚಿಸಿ ಪೇಟೆಮೇಗೆಯ್ಯಮನೆ ಕರ್ಣನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಜನಮೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದಕ್ಕಟ್ಟಣ್ಣರಿವರಿದೆವಂದರೇವೋದರಂ
ಬನಮೇಂ ಪೋಪಮ ನಾಡ ಕೂಟಕುಳಿಗಳ್ಳಿದೋಸಮೇಂ ಬನ್ನಮೊಂ |
ದನೆ ಕೇಳಾಂತರನಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕ ವಿಜಯಶ್ರೀಕಾಂತೆಗಂ ಕಾಂತೆಗಂ
ನಿನಗಂ ದೋರ್ವಲದಿಂದಮೊಂದೆ ಪಸೆಯೋಳ್ ಪಾಣಿಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಯನೇ || ೬೫

ವ|| ಎನೆ ಶಲ್ಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಕುಡುವೊಡೆ ನಿಸ್ತಪಂ ಕುಡುವುದೇಟಿಸಿದಂ ಬೆಸೆಕೋಲನೆಂದು ಪೇರ್
ಕುಡುವುದೆ ಕನ್ನೆಯಂ ದ್ವಿಜಕುಲಂಗಿದು ವಿಶ್ವನರೇಂದ್ರ ಜ್ವಂದದೋಳ್ |
ತೊಡರ್ವ ಪರಾಭವಂ ದ್ರುಪದನಂ ತಲೆದೊಟ್ಟಿದೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣನಿದಂ
ಕಡೆಗೆನಿಸಿದೋಡೆನ್ನ ಕಡುಗೊರ್ವಿದ ತೋಳ್ಗಳ ಕೋರ್ವದೇವುದೋ || ೬೬

ದ್ರೌಪದಿಯು ಗುಣಾರ್ಣವನಿಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ವ|| ಆಗ ದ್ರುಪದನು
ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ವಾದನಮಾಡಿಸಿ ಸುರತಮಕರಧ್ವಜನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿಸಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಯುಧಾಮನ್ಯು, ಉತ್ತಮೌಜ,
ಶಿಖಂಡಿ ಮತ್ತು ಚೇಕಿತಾನರಂಬ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಮತ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡಗೂಡಿ
ನೆಲವು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ ದುಶ್ಯಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ
ಈಗ ಏನು ಮಾಡೋಣ ಹೇಳಿ ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೬೫. ಜನವೆಲ್ಲ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಅಯ್ಯೋ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಈ ದಿನ ಏಕೆ ಬಂದರು ಏಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಾವು ಹೋಗುವುದೇ? ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಈ ತೆರನಾದ
ಸೋಲು ಅವಮಾನಕರ, ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದು : ಎದುರಿಸಿದವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ
ಈಗ ಕೈಮೀರಿರುವ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಈ ದ್ರೌಪದಿಗೂ ನಿನಗೂ ನನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ
ಒಂದೇ ಹಸೆಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ (ವಿವಾಹ)ವನ್ನು ಮಾಡಲಾರನೇ? ಎಂದನು.
೬೬. ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಲಜ್ಜೆಯಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು.
ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತುವ ಬಿಲ್ಲಿನಂತಿರುವ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಏರಿಸಿದನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ
ಬ್ರೂಹ್ಮಣ್ಯವಂಶದವನಿಗೆ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ? ಈ ಪರಾಭವವು
ಸಮಸ್ತರಾಜವೃಂದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದು, ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ಈ
ದ್ರುಪದನನ್ನು ತರಿದು ಹಾಕದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ

ವ|| ಎಂದು ಕಳರ್ದು ನುಡಿದು ಸಯಂಬರಕೆ ನೆರೆದರಸುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರನುತ್ಸಾಹಿಸಿ
ನೋಡೆ ನೋಡೆ-

೮|| ಪಕ್ಕರೆಯಕ್ಕಿ ಬಂದುವು ಹಯಂ ಘಟೆ ಪನ್ನೆದುಪಾಯುಧಂಗಳಿಂ
ತೆಕನೆ ತೀವಿ ಬಂದುವು ರಥಂ ಪುಲಿವಿಂದುವೊಲಾದಳುಕೆ ಕೈ |
ಮಿಕ್ಕರೆ ಬಂದುದೊಂದನೆ ರಣಾನಕ ರಾವನುಳುಂಬಮಾದುದಾರ್
ಮಿಕ್ಕು ಬದುಂಕುವನ್ನರಿವರ್ಗಂಬನೆಗಂ ಮಸಗಿತ್ತು ರಾಜಕಂ || ೬೭

ವ|| ಅಂತು ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ ತಳರ್ದು-

೯|| ತೆರೆಗಳ ಬಂಬಲಂ ಮಿಳಿವ್ ಕೇತನರಾಜಿಗಳೊಳಿವಟ್ಟ ಬೆ
ಲ್ಲೊರೆಗಳ ಪಿಂಡನೆತ್ತಿಸಿದ ಬೆಲ್ಲೊಡೆಗಳ್ ಮಕರಂಗಳ ಭಯಂ |
ಕರ ಕರಿಗಳ ತೆಅಂಬೊಳಿವ ಮಿಂಗಳನುಳುವ ಕೈದುಗಳ್ ನಿರಾ
ಕರಿಸಿರೆ ಮೇರೆದಪ್ಪ ಕವಿದತ್ತು ನರಾಧಿಪಸೈನ್ಯಸಾಗರಂ || ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಕವಿದ ರಿಪುಬಳಜಳನಿಧಿಯ ಕಳಕಳರವಮಂ ಕೇಳ್ತು ಪೊಲಲಂ
ಪುಗಲೊಲ್ಲದೆ ನಿಂದ ಮನುಷಮಾಂಧಾತನಂ ಪಾಂಚಾಳರಾಜನಿಂತಂದಂ-

೧೦|| ಧನುಷಂ ನೀಂ ತೆಗೆದಚ್ಚು ಮಿನನಳವಂ ಕೆಯ್ದೊಡುದರ್ಕಂ ಕರಂ
ನಿನಗೀ ಕನ್ನಕೆ ಸೋಲ್ಪುದರ್ಕಮೆರ್ದೆಯೊಳ್ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಕೈಗಣ್ಣೆ ಬಂ |
ದಿನಿತುಂ ರಾಜಕುಲಂ ಸಮಸ್ತಭದದಿಂ ಮೇಲೆಬ್ಬುದಿನ್ ಕಾವನಾ
ವನೊ ನೀನಲ್ಲದೆ ಕಾವುದೆನ್ನ ತಲೆಯಂ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದಾಪಣಾ || ೬೯

ಸಾರ್ಥಕತೆಯೇನು? ವ|| ಎಂದು ಕೋಪಿಸಿ ನುಡಿದು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ
ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ೬೭. ಜೀನುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಕುದುರೆಗಳು ಬಂದುವು. ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧವಾದವು. ಆಯುಧಗಳಿಂದ
ತುಂಬಿದ ರಥಗಳು ಬಂದವು. ಕಾಲಾಳುಸೈನ್ಯದ ಪಂಕ್ತಿಯೊಂದು ಹುಲಿಯ ಹಿಂದಿನ
ಹಾಗೆ ಕೈಮೀರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಯುದ್ಧವಾದ್ಯವೂ ವಿಜೃಂಭಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ
ಯಾರು ಬದುಕುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ರಾಜಸಮೂಹವು ರೇಗಿ ಬಂದಿತು. ವ||
ಹಾಗೆ ನೆಲವು ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆದು ೬೮. ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಧ್ವಜಗಳ ಸಮೂಹವು
ತೆರೆಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿರುವ ಬಿಳಿಯ
ನೊರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಆನೆಗಳು ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನೂ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಯುಧಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೀನುಗಳನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲು
ರಾಜರ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕವಿಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಿದ
ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರದ ಕಳಕಳಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡದೇ ನಿಂದ
ಮನುಷಮಾಂಧಾತನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಪಾಂಚಾಳರಾಜನಾದ ದ್ರುಪದನು
ಹೀಗೆಂದನು-೬೯. ನೀನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎರಿಸಿ ಮೀನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದುದಕ್ಕೂ ಈ ಕನ್ನೆ ನಿನಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೋತು ಅಧೀನಳಾದುದಕ್ಕೂ
ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಈ ರಾಜಸಮೂಹವು ವಿಶೇಷ ವೇಗದಿಂದ ನಮ್ಮ

ವ|| ಎಂಬುದು ಮುರಾತಿ ಕಾಳಾನ್ಯನಿವರ್ತನುಂ ಚಿಂತಿಸಲ್ಪಡ ನೀಮನ್ನ ಕಾಳಗಮಂ
ಪೆಜಗಿರ್ದು ನೋಡಿದುಂದು ತಾನುಂ ಭೀಮಸೇನನುಂ ದಿವ್ಯಶರಾಸನಂಗಳಂ ಕೊಂದು ಪೂಣೆ
ಪುಗುಮಾತಿಬಲಮಂ ಮಾಕೊಂದು ತೆಗೆನೆಪಿರಿಸಿ-

ಚಂ|| ಸರಳ ಪೊದಳ್ಳ ಬಲ್ಲಿದಿಯ ಕೋಳಿರರಾಜದೆ ಬಲ್ ತೆರಳ್ಳು ದು
ರ್ಧರ ಹಮಮುಟ್ಟಿ ಸಂದನಿಸಿ ಸಂದನೆ ಕೊಬ್ಬುದಿಗೊಂದುದಗ್ಗ ಭೀ |
ಕರ ರಥಮುಟ್ಟಿ ದಂತಿಘಟಿಗಳ ಪೆಜಗಿಟ್ಟೊಡೆ ಕಟ್ಟಿಗಟ್ಟದಂ
ತಿರೆ ತಳರ್ವತ್ತರಾತಿಬಲಮಾಂಪವರಾರ್ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಂ || ೨೦

ವ|| ಆಗರ್ ಕರ್ಣನರ್ಣವನಿಪಾದದಿಂದಾರ್ಡು ಗುಣಾರ್ಣವನೊಳ್ ಬಂದು ತಾಗಿ
ಶಲ್ಯಂ ಭೀಮಸೇನನೊಳ್ ತಾಗಿ ಕಿಟಿದುಂ ಪೊಬ್ಬು ಕಾದೆ-

ಚಂ|| ಅರಿದು ಗೆಲಲ್ ಪಾರ್ವನ ಶರಾಸನವಿದ್ಯಯನೆಂದು ನೊಂದು ನಿ
ತ್ತರಿಸದೆ ಪಾರ್ವನೊಳ್ ಕಲಹಮಾಗದು ಚಿ: ದೊರೆಯಲಿದೆಂದು ಭಾ |
ಸ್ವರಸುತನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸೆ ಮದ್ರಮಹೀಶನುಮಂ ಮರುತ್ತುತಂ
ನಿರರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ತಕ್ಕು ನೆಲಕ್ಕಿವನೊರ್ಮಯ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದೊಳ್ || ೨೧

ವ|| ಆಗಣ ಬಲದ ನಡುದಿದರ್ ನಾರಾಯಣಂ ಬಲದೇವಂಗೆ ಸುಟ್ಟತೋಟಿ
ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್ಕಳಿವರಮೋಘಮುಪ್ಪಂದವರ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟಾರ್ಗುಳುಬೆದರು
ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಂ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯರ್ ಮೊಗಂದಿರಿದುಂದು ಕಂಪು ಮನಂಗೆಟ್ಟು-

ಮೇಲೆದ್ದಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವರು ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು?
ಎಲೈ ವಿದ್ವಿಷ್ಟವಿದ್ರಾವಣನೇ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು ಎಂದನು. ವ||
ಆರಾತಿಪಾಲಾನಳನು (ಅರ್ಜುನನು) ಇದಕ್ಕೆ ನೀವು ಏನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ನೀವು
ನನ್ನ ಕಾಳಗವನ್ನು ಹೊರಗಿದ್ದು ನೋಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನೂ ಭೀಮಸೇನನೂ
ಉತ್ತಮವಾದ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಎಳೆದು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದರು.
೨೦. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮಳೆಯ ಸುರಿತವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳು
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದರು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಾಗದೆ ಕುದುರೆಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಗುಂಪುಕೂಡಿದ
ಬಿಲ್ಲಾಳಿನ ಸಾಲುಗಳು ಬಿಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುದಿದುಹೋಯಿತು. ಎತ್ತರವೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ರಥವು ಅಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆನೆಯ ಸಮೂಹವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ
ಓಡಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಆನೆಯ ಗುಂಪುಗಳು ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಿರಲು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು
ಸರಿದೋಡಿತು. ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಾರಿದ್ದಾರ?
ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣನು ಸಮುದ್ರಘೋಷದಿಂದ ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಗುಣಾರ್ಣವನಲ್ಲಿಯೂ
ಶಲ್ಯನು ಭೀಮಸೇನನಲ್ಲಿಯೂ ತಾಗಿದರು. ೨೧. ಕರ್ಣನು ಹಾರುವನ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯನ್ನು
ಗೆಲುವುದಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿ ಚಿ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ
ಎಂದು ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದನು, ಭೀಮನೂ ಮದ್ರರಾಜನಾದ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಸಿ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದನು.
ವ|| ಆಗ ಆ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಇವರು ಭೀಮಾರ್ಜುನರು

ಕಂ|| ಕರಮೊಸೆದಾ ದ್ವಪದಜೆಯೊಳ್
ನರದೊಸಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ಬೀರಮಂ ಬಂಕಮುಮಂ ।
ತೆಅವುಂ ತಲ್ಲುಟಯುಮಂ
ದರಿಕೇಸರಿಗಾಗಲವನೋಲ್ ಬೆನ್ನಿತ್ತರ್ ||

೨೨

ವ|| ಆಗ್ಗಳ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಂ ಬಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಯ್ಯನೂಟೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ
ನಗುತ್ತುಂ ಪಾಂಚಾಳರಾಜತನೂಜೆಗಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನಿನ್ನನುಬುಗಿಸಲುಮಾಜೆಯೊ
ಳೆನ್ನಂ ಬೆಂಕೊಂಡು ಕಾದಲುಂ ಬಂದೀಗ್ಗಳ ।
ಬನ್ನೆನೆ ಮೊಗದಿಂ ಬೀರರ್
ಬೆನ್ನಿತ್ತುದನಿನಿಸು ನೋಡ ಸರಸಿರುಹಮುಖೀ ||

೨೩

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ದ್ವಪದಂ ಬಂದವರ್ ಪಾಂಡವರಪ್ಪುದುಮಂ ತನ್ನಳಿಯಂ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಪ್ಪುದುಮಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಿಡಿದು ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂ ಪೊಬಲಂ ಪುಗಿಸಿ-

ಚಂ|| ಪೊಬಲೊಳಗೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಂಚಿನ ತೋರಣದೊಳಿಗ್ಗಳ ತಳ
ತ್ತಳಿಸೆ ವಿಚಿತ್ರಕೇತುತತಿಗ್ಗಳ ಮಿಳಿದಾದೆ ಪುರಾಂಗನಾಜನಂ ।
ಗಳ ಜಯ ಜೀಯಮಾನ ರವಮಿಕ್ಕುವ ಸೇಸೆ ಮನೋನುರಾಗಮಂ
ಬಳಿಯಿಸೆ ಪೊಕ್ಕನಾ ದ್ವಪದಮಂದಿರಮಂ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ ||

೨೪

ಎಂದು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟಿ ತೋರಿಸಿ ಇವರು ಅತಿಸಾಹಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು
ಅವರ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಉಳಿದ ರಾಜಕುಮಾರರೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಶಲ್ಯರು
ಮುಖಿತರುಗಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯರಾಗಿ ೨೨. ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯಲು ಬಂದು ಸೇರಿದ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೂ
ತಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಬಳುವಳಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ
ಬೆನ್ನುತ್ತಿರುಗಿಸಿ ಪಲಾಯನಮಾಡಿದರು. ವ|| ಆಗ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಯ್ಯನ್ನೂರಿಕೊಂಡು ಹುಸಿನಗೆ ನಗುತ್ತ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು - ೨೩. ಎಲಾ ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ಈ ವೀರರು ನಿನ್ನನ್ನು
ಒಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಬಂದು ಈಗ ಪೆಚ್ಚುಮುಖದಿಂದ
ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪನೋಡು ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು.
ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದ್ವಪದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವವರು ಪಾಂಡವರಾಗಿರುವುದನ್ನೂ
ತನ್ನ ಅಳಿಯನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು
ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿದನು. ೨೪. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಮತ್ತು
ಕಂಚಿನ ತೋರಣದ ಸಮೂಹಗಳು ಥಳಿಥಳಿಸಿ ಒಪ್ಪಿದವು. ವಿಧಿವಿಧವಾದ ಬಾವುಟಗಳ
ಸಮೂಹಗಳು ಅಲುಗಾಡಿದವು. ಪುರದ ಸ್ತ್ರೀಜನರು ಜಯಜಯವೆಂದು ಘೋಷಿಸುವ
ಶಬ್ದವೂ ಚೆಲ್ಲುವ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು.
ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ದ್ವಪದನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ವ|| ಆಗ್ ದ್ರುಪದಂ ಪಚ್ಚಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟಿನೊಳಂ ರಾಜಾವರ್ತದ ಕಂಬದೊಳಂ ಪವಳದ ಜಂತೆಯೊಳಂ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬೋದಿಗೆಯೊಳಮಿಂದ್ರನೀಲದ ಭದ್ರದೊಳಂ ಕರ್ಕೇತನದ ಜಾಳರಿಗೆಯೊಳಂ ಪಳುಕಿನ ಚಿತ್ರಭುತಿಯೊಳಂ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯೊಳಮೊಪ್ಪುವ ವಿವಾಹಗೇಹಮಂ ಸಮೆಯಿಸಿಯದಜಿ ನಡುವಣಾರ್ಧಮೃತ್ತಿಕಾವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಚತುರಾಂತರದೊಳ್ ಮುತ್ತಿನ ಚೌಕದ ನಡುವಣ ಚೆಂಬೊನ್ನ ಪಟ್ಟವಣೆಯ ಮೇಗಣ ದುಗುಲದ ಪಿಸೆಯೊಳ್ ಗುಣಾರ್ಣವನನಾ ದ್ರುಪದಜೆಯನೊಡನೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಹಿತ ಪುರೋಹಿತ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಜ್ಞಾಪುತಿ ಹುತ ಹುತವಹಸಮಕ್ಕದೊಳ್ ಕೆಯ್ಯಾರೇಜಿದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಯೆ-

ಚಂ|| ಇದಿದಿರೆ ಮಂಜನೊಳ್ ತುಲುಗಿ ತೆಂಕಣಗಾಳಿಯೊಳಾದ ಸೋಂಕಿನೊಳ್ ನಡುಗುವಲೋಕವಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವದೊಳ್ ನವಚೂತವಲ್ಲವಂ | ತೊಡರ್ವೊಲಾಗೆ ಘರ್ವದಲದಿಂ ನಡುಪಾಕೆಯ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವಂ ಬದಿದು ಬೆಡಂಗುಳ್ಳುದು ಗುಣಾರ್ಣವನೊಪ್ಪುವ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವಂ || ೭೫

ವ|| ಅಂತೋರ್ವರೊರ್ವರ ಕಿಲುಕುಣಿಕೆಗಳು ಏದಿದು ರತಿಯುಂ ಕಾಮದೇವನುಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಬೇಳ್ಳಿಯ ಕೊಂಡದ ಮೊದಲ್ಗೆ ವಂದು ಕನಕಗಿರಿಯ ಬಲಗೊಳ್ಳ ಪತಂಗ ದಂಪತಿಯಂತಾ ದಂಪತಿಗಳ್ ಸಪ್ತಾರ್ಜಯಂ ಮೂಜು ಸೂರ್ಯ ಬಲವಂದು ನಿಂದಿಂ ಬಲೆಯಮಾಕೆ ಪುರೋಹಿತನ ಪೇಱ್ಪೋಚೆಯೊಳ್ ಲಾಜಿಯನಗ್ಗಿಹುಂಡದೊಳ್ ಸುರಿದು-

ವ|| ಆಗ ದ್ರುಪದನು ಪಚ್ಚಿಯಂಬ ರತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಎಳೆಯ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಹವಳದ ಜಂತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬೋದಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರನೀಲದ ಉಪರಿಗಳಿಂದಲೂ ಚಿನ್ನದ ಜಾಲರಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಟಿಕದ ಚಿತ್ತಿತವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮೇಲ್ಮಹಡಿಯಿಂದಲೂ ವಿವಾಹಗೃಹವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದರ ಮಧ್ಯೆ ಹಸಿಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚಚ್ಚಿಕದ ಹಸೆಯಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಚ್ಚಿಕವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಸೆಯ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ರೇಷ್ಮೆಯ ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಾರ್ಣವನನ್ನೂ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಬಂಧುಗಳು, ಪುರೋಹಿತರು, ಶುದ್ಧವಾದ ತುಪ್ಪದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಿಸಿದರು. ದ್ರುಪದನು ಅಗ್ನಿಸಮ ಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಪಾಣಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ೭೫. ಒತ್ತಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಂಜಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ದಕ್ಷಿಣಮಾರುತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಶೋಕಲತೆಯ ಚಿಗುರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಬೆವರಿನಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗುಣಾರ್ಣವನ ಸುಂದರವಾದ ಪಾಣಿಪಲ್ಲವವು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಿರುಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರತಿಯೂ ಕಾಮದೇವನೂ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಹೋಮಕುಂಡದ ಅಗ್ರಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯದಂಪತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ನಿಂತ ಬಳಿಕ ದ್ರೌಪದಿಯು ಆ ಪುರೋಹಿತನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಾಜಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

೨೦೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಚಂ|| ಅದಲ ಪೊದಳ್ಳ ನೀಳ್ ಪೊಗೆಯಂ ಬಿಳಿತಾಳೆ ತನ್ನ ವಕ್ರ ಪ
ದ್ರವಿಸೊಸದಾಂತೊಡಾಕೆಯ ಕಪೋಲದೊಳಾ ನವ ಧಾಮಲೇಖಿ ಬಿ |
೨೨|| ಲಿಂಗೋಲಿ ಗಾಡಿವೆತ್ತಡರ್ಪ ಕತುರಿಯೊಳ್ ಮದವಟ್ಟಿಯಂ ವಿಳಾ
ಸದೆ ತೆಗೆದಂತ ಕಣ್ಣೆದು ತೋವೆದುಡಾ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ತನಾ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸೆ ಪಾಡುವ ಮಂಗಳರವಂಗಳುಮೋಡುವ ಪುಚ್ಚಿಗಳುಂ
ಪರಸುವ ಪರಕೆಗಳುಮೆಸೆಯ ಪಸೆಯೊರ್ಪ-

ಚಂ|| ಪರಿಜೆಯನಂಟು (?) ಕನ್ನೆಗಳನೊಯ್ಯನೆ ನೀವುವ ಚನ್ನಪೂವನೋ
ಸರಿಸುವ ಪಾರಮಂ ಪಿಡಿದು ನೋಡುವ ಕಟ್ಟಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲಂ |
ತಿರಿಪುವ ಕೆಯ್ದೊಂದು ನೆವದಿಂ ಲಲಿತಾಗಿಯ ಶಂಕೆಯಂ ಭಯಂ
ಬೆರಸಿದ ನಾಣುಮಂ ಕಮದೆ ಪಿಂಗಿಸು ಬೇಸಳದಿರ್ ಗುಣಾರ್ಣವಾ ||† ೨೭

ವ|| ಎಂದು ಕೆಲದೊರ್ಪ ದಂಡುರುಂಬೆಗಳ್ ಬುದ್ಧಿವೇಳೆ-

ಲ|| ಕಾಂತೆ ಪೊದಳ್ಳ ನಾಣ ಭರದಿಂದಧರೀಕೃತ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ಸ
ತ್ಯಾಂತಿಯನಾನೆನಾಂಬುಜಮನೊಯ್ಯನೆ ಬಾಗಿರೆ ಕಾದಲಂಗೆ ಸ |
ಯ್ಯತಿರು ನಾಣುದೆಂದಣುಗೆಯರ್ ಪಿಡಿದಬಟ್ಟಲಿತ್ತಿ ಬುದ್ಧಿ ವೇ
ಬ್ಬಂತ ಕದಂಪಿನೊಳ್ ಪೊಳೆದುಪಾಕೆಯ ಪಾರ ಮರೀಚಿ ಮಾಲೆಗಳ್ || ೨೮

೨೬. ಕೊಂಕುಗೂದಲಿನ ಆ ದ್ರೌಪದಿಯು ದಟ್ಟವೂ ದೀರ್ಘವೂ ಆದ ಅರಳಿನ
ಹೊಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಿರುವ ಅವಳ ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ
ಆ ಹೊಸಹೊಗೆಯ ರೇಖೆಯು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ
ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಪತ್ರಲೇಖಿ (ಕಪೋಲಪತ್ರ - ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನೆಯ
ಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಚಿತ್ರ)ಯಂತೆ ಆ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಂಡಿತು.
ವ|| ಸೊಗಸಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಂಗಳಧ್ವನಿಗಳೂ ಪರಿಸುತ್ತಿರುವ
ವೇದಮಂತ್ರಗಳೂ ಹರಸುವ ಹರಕೆಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಹಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ
ತುಂಟಸಖಿಯರು ಗುಣಾರ್ಣವನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ೨೭. ಕನ್ನೆಯನ್ನು
ಸವರು, ಚಿನ್ನದ ಹೂವನ್ನು ಓರೆಮಾಡು, ಹಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡು,
ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿರುವ ನೂಲಿನ ಕುಚ್ಚನ್ನು ತಿರುಗಿಸು, ಕಾರ್ಯಗಳ (ಚೀಪ್ಪೆಯ)ನೆವದಿಂದ
ಕೋಮಲಶರೀರೆಯಾದ ಆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಂಶಯವನ್ನೂ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ನಾಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಗುಣಾರ್ಣವನೇ ನೀನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸು. ಈ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬೇಸರಪಡಬೇಡ, ವ|| ಎಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೆ ತುಂಟದಾಸಿಯರು
ಬುದ್ಧಿವೇಳು - ೨೮. ದ್ರೌಪದಿಯು ಲಜ್ಜಾಭಾರದಿಂದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ
ಕೀಳುಮಾಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಗ್ಗಿಸಿರಲು ಅವಳ ಸಖಿಯರು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ 'ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರು' ಎಂದು
ಬುದ್ಧಿವೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೋ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಾರದ

† ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಜೆಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ದುರವಾಹ

ವ|| ಅಂತೋಪ್ಪವ ವಿವಾಹಮಂಗಳದೊಸಗೆಯೊಳ್ ಮಂಗಳ ಪಾಕಕೆಟ್ಟು ನಿಂದಿದುರ್-

ಶಾ|| ಇಂದ್ರಾನೋಕಪಮೊಪ್ಪುವಿದ್ರತುರಂಗಂ ಸಂದಿಂದ್ರಗೇಹಂ ಪೊದ
 ಲ್ಲಿಂದ್ರಾನೋಕಪಮೊಪ್ಪುವಿದ್ರನಖೀಂದ್ರೈಶ್ವರ್ಯಮಿಂದ್ರಾನಿ ಸಂ |
 ದಿಂದ್ರಾನರ್ಥೈವಿಭೂಷಣಂಗಳರಿಭೂಷಾಳಾವಳೀದುಸ್ತಮ
 ಶ್ವದ್ರಂಗೀಗರಿಗಂಗೆ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯಮಂ || ೭೯

ವ|| ಎಂದು ಮಂಗಳವೃತ್ತಂಗಳನೋದೆ ಕಿಜೆದುಂ ಬೇಗಮಿದರ್ಶಿಸಿದ ಬೋನದೊಳ್
 ಕಲ್ಯಾಣಾಮೃತಾಹಾರಮನಾರೋಗಿಸಿ ಬಲಿಯಂ ಯಕ್ಷಕರ್ತಮದ ಕೆಯ್ಯಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಕೆಯ್ಯಂ
 ಕಿಮಿದುರ್ ತಂಬುಲಮಂ ಕೊಂಡು-

ಕಂ|| ಕವಿ ಗಮಕಿ ವಾದಿ ವಾಗ್ಗಿ
 ಪ್ರವರರ ಪಂಡಿತರ ನೆಗಟ್ಟು ಮಾತಜೆವರ ಸ |
 ಬ್ರವದವರೊಡನಂತೊಸದ
 ಸ್ವವಾಸದೋಲಗದೊಳಿದರ್ಶನಾಳ್ ಹರಿಗಂ ೮೦

ವ|| ಆ ಪೂಜವದೊಳ್-

ಉ|| ಬೇಸಪ್ ಲೋಕಮಂ ತಗುಳ್ಳು ಸುಟ್ಟುಲಿಂದೆ ಖರಾಂತು ನಾರಕಾ
 ವಾಸದೊಳಾಬ್ಬವೊಲಪರವಾರ್ಥಿಯೊಳಾಬ್ಬುದುಮಿತ್ತ ವಂದ ಸಂ |
 ಧ್ಯಾನಮಯಾತರಕ್ಕರುಚಿ ಪಿಂಗಿ ಬಲಿಕ್ಕುದಯಾದ್ರಿಯೊಳ್ ಪದಂ
 ಗಾಸಿದ ಪೊನ್ನ ಪುಂಜಯವೊಲಿದುರ್ದು ಕಣ್ಣೆ ಹಿಮಾಂತುಮಂಡಲಂ || ೮೧

ಕಾಂತಿಸಮೂಹಪ್ಪ ಹೊಳೆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಮದುವೆಯು
 ಶುಭೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುಭಟರು ಎದ್ದು ನಿಂತು-೭೯. ಇಂದ್ರನ ಮರವಾದ
 ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಯಾದ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
 ಇಂದ್ರನ ಅರಮನೆಯಾದ ಸುಧರ್ಮವೆಂಬ ಸಭಾಮಂಟಪವೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಇಂದ್ರನ
 ಆನೆಯಾದ ಐರಾವತವೂ ಇಂದ್ರನ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳೂ ಇಂದ್ರನ ರಾಣಿಯಾದ
 ಶಚೀದೇವಿಯೂ ಇಂದ್ರನ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಆಭರಣಗಳೂ ಶತ್ರುರಾಜರೆಂಬ ಕೆಟ್ಟ
 ಕತ್ತಲೆಗೆ ಚಂದ್ರನಾಗಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಹಿರಿದಾದ ಸುಖಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅತುಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ
 ಕೊಡಲಿ ವ|| ಎಂದು ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳನ್ನು ಓದಲು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಬಡಿಸಿದ
 ಶುಭಕರವಾದ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಊಟಮಾಡಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ
 ಅಗರು ಕಸ್ತೂರಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಕೇಸರಿ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ
 ಮಾಡಿದ ಲೇಪನದ ಕದದಿನಿಂದ ಕಯ್ಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸಿ-೮೦. ಅರ್ಜುನನು ಕವಿಗಳು, ಗಮಕಿಗಳು, ವಾದಿಗಳು, ವಾಗ್ಗಿಗಳು,
 ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸಂಭಾಷಣಾಕಾರರು, ಹಾಸ್ಯಗಾರರು ಇವರೊಡನೆ
 ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ-
 ೮೧. ಲೋಕವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅದು ದುಃಖಪಡುವಂತೆ ಸುಟ್ಟ ದುಃಖದಿಂದ ಸೂರ್ಯನು
 ನರಕವಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಹಾಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು.

ವ|| ಆಗ್ ದ್ರುಪದಂ ನಿಜಾಂತಃಪುರಪರಿವಾರಂಚರಸುದಾರಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೋಲಗಕ್ಕೆ
ವಂದು ನೃತ್ಯ ವಾದ್ಯ ಗೀತಾತೋದ್ಯಗಳೊಳ್ ಕಟಿದುಂ ಬೇಗಮಿದೋಲಗಮುಮಂ
ಪರೆಯಲ್ಲೇಬ್ಬ ಮತ್ತಿನ ನಾಲ್ವರ್ಗಂ ಕೊಂತಿಗಂ ಬೇಜಿವೇಜಿ ಮಾದಂಗಳಂ ಬೀಡುವೇಬ್ಬ
ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಸೆಜೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯಮೆನೆ ಕಾಮಂ ಕಳನೇಜುವಂತೆ ಸೆಜೆಯನೇಜಿ ಸೆಜೆದಿರ್ದ
ನಲ್ಲಳಂ ನೋಡಿ-

ಉ|| ನೋಟದೊಳಬೃಜಂಬಡೆದು ಮೆಲ್ಲದಿಯೊಳ್ ಬಗೆವೊಕ್ಕು ಜಾಣೊಳ
ಳ್ಳಾಟಮನೆಲ್ಲಮಂ ಕಿಡಿಸಿ ಸೋಂಕಿನೊಳೊಯ್ಯನೆ ಮೆಯ್ಯೊರ್ಚಾ ಬಾ |
ಯೊಟ್ಟದೊಳಬೃಜಂ ಪಡೆದು ಕೂಟದೊಳುಣೆದ ಬಿಚ್ಚ ತಬ್ಬಿಯೊಳ್
ಕೂಟ ಸುಖಂಗಳಂ ಪಡೆದನೊಂ ಚದುರಂ ಗಳ ಬದ್ಧದಲ್ಲುಂ || ೮೨

ಬೇಡಿಸುವಪುಗಳೊರೆದ ಲಲೆಯ ಮೆಲ್ಲದಿಗಳ್ಳೆ ಕೂಡೆ ನಾ
ಣೂಡಿದ ಕೆಂದುಗಳ್ಳೆ ಬಗೆಗೊಂಡಿನಿಂ ತಲೆದೂಗುವಂತವೋಲ್ |
ನಾಡೆ ಪೊದಳ್ಳು ನೀಳವರ ಸುಯ್ಯಳ ಗಾಳಿಯೊಳೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನ
ಳ್ಳಾದುದುಧಾಯ್ತು ತತ್ಪುರತಮಂದಿರದುದ್ವಳದೀಪಿಕಾಂಕುರಂ || ೮೩

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾದ ಕೆಂಪುಕಾಂತಿಯು ಹಿಂಜರಿಯಿತು. ಅನಂತರ
ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಹದವಾಗಿ ಕಾಸಿದ (ಶುಭ್ರಮಾಡಿದ) ಶುದ್ಧಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ
ಗಂಟೆಯ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ದ್ರುಪದನು ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ
ಪರಿವಾರದವರೊಡನೆ ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸಭಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು
ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯ, ಗೀತ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುವಂತೆ
ಹೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಜನಗಳಿಗೂ ಕುಂತೀದೇವಿಗೂ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಗುಣಾರ್ಣವನನ್ನು ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ದಯಮಾಡಿಸಿ ಎಂದನು. ಅರ್ಜುನನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ
ಹಾಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ನೋಡಿ
೮೨. ನೋಟದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಮೃದುವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವಳ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಅವಳ ನಡುಗುವಿಕೆ (ಕಂಪನ)ಯನ್ನು ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸೋಂಕುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ
ತುಟಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು
ರತಿಸುಖವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಅರ್ಜುನನು ಏನು ಚದುರನೋ? ೮೩. ಆಶೆಪಡುತ್ತಿರುವ
ಆಲಿಂಗನಗಳಿಗೂ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೃದುನುಡಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ದೀಪಗಳು ಒಂದಿಷ್ಟು ತಲೆದೂಗುವ ಹಾಗೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನೀಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಆ ರತಿಕ್ರೀಡಾಮಂದಿರದ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದೀಪದ ಕುಡಿಯು ಅವರ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಆಳ್ವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಆ ರಾತ್ರಿಯ ನಾಲ್ಕು ಜಾವಗಳೂ ಕಾಮನ ಜಾಗರಣೆಯಂತೆ

ವ|| ಅಂತಾ ಯಿರುಳ ನಾಲ್ಕು ಜಾವಮುಂ ಕಾಮನ ಜಾಗರದಂತವರ್ಗ ಕೆಂದಿನೊಳೆ
ಬೆಳಗಾಗೆ-

ಚಂ|| ನಿನಗಿನಿಸಪ್ಪೊಡಂ ಮನದೊಳೋವದ ಕಪ್ಪಲೆಯೆಂಬ ಪಾಪ ಕ
ಮರ್ಗನ ಮಜೆಗಳ್ ಕರಂ ಪಲವುಮಂ ಸೆಜಿಗೆಯ್ದವೆಂದು ತಪ್ಪು ನ |
ನೈನೊಳವನೊಪ್ಪಿಪಂತೆ ಮುಗುಳೊಳ್ ಮಜಿಸುಂದಿದ ತುಂಬಿ ಪಾಟಿ ಕೋ
ಕನದ ಕುಲಂಗಳುಳ್ಳಲರ್ಧುವೆಂಬನಮಂದೊಗೆದಂ ದಿವಾಕರಂ || ೮೪

ವ|| ಅಂತು ಮಾರ್ತಾಂಡನುಂ ಪ್ರಚಂಡ ಮಾರ್ತಾಂಡನುಮುದಿತೋದಿತರಾಗಿ-

ಮ|| ಕಚ್ಚಾರಾಳಸಗಾದಿನೀಪರಿವೃತಂ ಗಂಗಾತರಂಗೋಪಮಾ
ನ ಚಳಚ್ಚಾಮರ ವಾತ ಪೀತ ನಿಜ ಘರ್ಮಾಂಭೇಕಣಂ ದ್ರೌಪದೀ ||
ಕುಚಕುಂಭಾರ್ಪಿತ ಕುಂಕುಮದ್ರವ ವಿಲಿಪ್ಪೋರಸ್ಥಳಂ ದಾಂಟಿ ಕೀ
ರ್ತಿ ಚತುರ್ವಾರ್ಧಿಯನಿರ್ದನಂಮ ಸುಖದಿಂ ವಿಧಿಪ್ಪ ವಿದ್ರಾವಣಂ || ೮೫

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜಿನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದೊಳ್
ದ್ರೌಪದೀಕಲ್ಯಾಣವರ್ಣನಂ
ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಸುರತಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದವು. ಬೆಳಗಾಯಿತು. ೮೪. ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನಿನಗೆ
ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಕಪ್ಪಲೆಯೆಂಬ ಪಾಪಿಷ್ಠನ ಮರಿಗಳನೇಕವನ್ನು ಇಗೋ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ.
ಇದೋ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ, ಬೃಷ್ಟಿಸಿಕೋ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಹಾಗೆ
ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತುಂಬಿಗಳು ಹಾರಿಹೋಗಲು ಕಮಲಸಮೂಹಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಅರಳಿದವು, ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನೂ
ಪ್ರಚಂಡಮಾರ್ತಾಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನೂ ಅಭಿವದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು-೮೫. ಕೇಶಪಾಶದ
ಭಾರದಿಂದ ಬಳಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನೂ
ಗಂಗೆಯ ಅಲೆಗಳ ಹಾಗೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ತನ್ನ ಬೆವರಿನ ಹನಿಯನ್ನುಳ್ಳವನೂ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕುಚಕುಂಭಗಳಿಗೆ ಲೇಪನ ಮಾಡಿದ್ದ
ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ದ್ರವದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ ಅದ
ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿರಲು ಆ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ
ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಇದು ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನನ
ಪಾದಕಮಲದ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ಪ್ರಸನ್ನವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾದ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ
ವಿರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀಕಲ್ಯಾಣ
ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾದ ಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀರಮಣಯಂ ದ್ವಿಪದ್ಯಳ
ಪಾರಾಧಾರದೊಳುದಗ್ಯ ಭುಜ ವಿಜಯ ಮಹಾ |
ಮೇರುವಿನ ಕಡೆದು ಪಡೆವಳ
ವಾರುಮನಿಬೆಸಿದುದುರಾತ್ರನಾರಾಯಣನಾ

೧

ವ|| ಅಂತು ದ್ರುಪದನ ಪೊಜರೊಳ್ ಪಾಂಡವರ್ ಬಾಗೆ, ಬೂತುಂ ಭೋಗಕೆ
ಪೊಬ್ಬಂ ನೆಹಿಯದೆನಿಸಿ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗಯ್ಯುಕ್ತಪನ್ನಗಮಿತ್ತರ್-

ಮ|| ಚರಣಾಗೆಯ್ಯದರೆಯ್ತು ಹಸ್ತಿನಪುರಕ್ಕಾ ಪಾಂಡವರ್ ತಮ್ಮುತ
ಯ್ಯರುಮಿರ್ವರ್ ದ್ರುಪದಾಧಿಕಾಜ ಪುರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಯೊಂದು ಪಾಂಬಾರಿಯಂ |
ಧುರದೊಳ್ ಕರ್ಣನನಾಂತು ಗೆಲ್ಲವನವಂ ಸಂದರ್ಜನಂ ತಕ್ಕು ಸಂ
ಗರದೊಳ್ ಶಲ್ಯನನಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ಲದಟನಾ ಭೀಮಂ ಗಡಂ ಕಾಣೆರೇ ||

೨

ವ|| ಎಂಬ ಮಾತಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ್ ಕೇಳು ಬಿಲ್ಲುಂಬೆಳಗುಮಾಗಿ-

ಕಂ|| ಕಾಯ್ದುಬಿಲ್ಲು ಜಮಗ್ಗಪದೊಳ
ಗಯ್ಯರುಮಂ ಮಂತ್ರಬಲದ ಸುಚೊಪಮವರಂ |
ದೆಯ್ಯಬಲನೊಂದೆ ಕಾದುದು
ದೆಯ್ಯಮನಾರಯ್ತು ಮಿಡೆ ಬಾಬರ್ ನೆಹಿವರ್ ||

೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಭೀಷ್ಮ ದೋಷಾದಿಗಳ್ ನಿಕ್ಷಿಪಮಂತ್ರರಾಗಿ ವಿಮಲನಂ
ಕರದಾಕೋಚಿಸಿ ಪೃಥಾಕನೂಜರಂ ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲ ಮಾಪ್ಪಿಯಂ ನುಡಿದೊಡಂಗೆೊಂದು ಬರ್ಪುದೆಂದು

೧. ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠವೂ
ವಿಜಯಪ್ರದವೂ ಆದ ತೋಳೆಂಬ ಮಹಾಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಕಡೆದು ಪಡೆದ
ಆರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಯಾರನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು, ಹಾಗೆ ದ್ರುಪದನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ
ಪಾಂಡವರು (ತಾವು ಮಾಡುವ) ದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಒಬ್ಬರೂ ಉಳಿಯ
ಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆಯೂ ಸೌಖ್ಯಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲಾವಕಾಶವು ಸಾಲದೆಂಬಂತೆಯೂ
ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ೨. ಗೂಢಚಾರರು ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ
ಪಾಂಡವರೆದುಮಂದಿಯೂ ದ್ರುಪದರಾಜನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಗೆದ್ದವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆರ್ಜುನ, ಸಂಧಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಶಲ್ಯನನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಸೋಲಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೇ ಭೀಮ ವ|| ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾದರು.
೩. ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಡುವ ದುಃಖವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಲು ಆರಗಿನಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಆಯ್ದುಜನರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟರೂ ಅವರನ್ನು ದೈವಬಲವೊಂದೇ
ರಕ್ಷಿಸಿತು. ದೈವಬಲವನ್ನು ಮೀರಿ ಯಾರು ತಾನೆ ಬದುಕಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ?
ಎಂದು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟರು. ವ|| ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಮೊದಲಾದವರು ನಿಷ್ಕುಪ್ಪವಾದ
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಿದುರನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನೊಡನೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ

ಪೇಟುಪ್ಪವುದುಮಾತನಂತೆ ಗೆಯ್ಯನೆಂದು ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲರಾಜಪುರಕ್ಕೆ ವಂದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಂ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ಅದು ಪಿರಿದುಂ ಪ್ರಮಾದಮದುವುಂ ಕುರುರಾಜನಿನಾಯ್ತು ಪೋಯ್ತು ಸಂ
ದುದು ಮುಳಿಯಲೆ, ಪೇಟುಪ್ಪದನಾಳ್ವುದು ತಪ್ಪದೆ ಪಾಂಡುರಾಜನಾ ||
ಳ್ಳುದನೆಳೆಯಂ ಮನಂ ಬಸದೆ ಬರ್ಪುದು ನೀಮನೆ ಪೋಪ ಕದ್ಲಮಂ
ವಿದುರನೊಳೆಯ್ದರುಂ ಸಮೆದು ಪೇಟುಪ್ಪಮಾ ದ್ರುಪದಂಗೆ ರಾಜದಿಂ ||೪

ವ|| ಆತನ ಬಲೆವಲೆಗೊಟ್ಟ ಮದಕರಿ ಕರೇಣು ಜಾತ್ಯ ಶಶಿತಾರ ಹಾರ ಪಸುಗಳಂ
ಕೆಯ್ಯೊಂದು ದ್ರುಪದಜೆಯನೊಡಗೊಂಡು ದ್ರುಪದನನಿರವೇಟ್ಟು ಕತಿಪಯ ಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ
ಮದಗಜಪುರಮನೆಯ್ಗೆ ವಂದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಘನಪಥಮಂ ಪಳಂಚಲೆವ ಸೌಧಚಯಂಗಳಿನಾದುರ್ತಿರ್ಪ ಕೇ
ತನತತಿಯಿಂ ಕರೀಂದ್ರ ಗಳಗರ್ಜನೆಯಿಂ ಪಟಪ್ರಪ್ತಾದಮಂ |
ಘನರವಮೆಂದೆ ನರ್ತಿಸುವ ಕೇಕಿಗಳಿಂ ಕಡುರಯ್ಯಮಪ್ಪ ಹ
ಸ್ತಿನಪುರಮಂ ಚಿತೇಂದ್ರಪುರಮಂ ಪರಮೇಶ್ವರರಾಗಳೆಯ್ದರ್ದ || ೫

ವ|| ಆಗಲಾ ಪೋಲ ಬೀದಿಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ಗಂಧೋದಕ ಪಂಚಗವ್ಯಂಗಳಂ ತಳಿಯಿಸಿ
ಗುಡಿಯಂ ತೋರಣಂಗಳುಮಂ ತುಣುಗಲುಂ ಬಂಬಲುಮಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ದುರ್ಯೋಧನ

ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಬರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದುತ್ರೇನೆಂದು
ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ದ್ರುಪದನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡಿ ೪.
ಕುರುರಾಜನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪಾಗಿಹೋಯಿತು. ಆದದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತು,
ಕಳೆದುಹೋದುದನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಕು. ಪಾಂಡುರಾಜನು ಆಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಬಿಡದೆ ನೀವು ಆಳಬೇಕು. ನೀವು ದೃಢಚಿತ್ತದಿಂದ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿದುರನೊಡನೆಯೇ ಅಯ್ಯರೂ ಕೂಡಿ
ಆಲೋಚಿಸಿ ಹೊರಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ದ್ರುಪದನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರು.
ವ|| ಅವನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಮದ್ದಾನೆ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳು
ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ದ್ರೌಪದಿಯೊಡಗೂಡಿ ದ್ರುಪದನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹೇಳಿ ಕೆಲವು ದಿನದ
ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ೫. ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಅಪ್ಪಳಿಸುವ
ಉಪರಿಗಮನೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಆನೆಯ ಕೊರಳಿನ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದಲೂ ತಮಟೆಯ (ಪಾದ್ಯದ) ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದವನ್ನು
ಗುಡುಗಿಂದೇ ತಿಳಿದು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರುವ ನವಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಬಹು ರಮ್ಯವಾದ
ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಪಾಂಡವರು
ಆಗ ಸೇರಿದರು. ವ|| ಆಗ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಗಂಧದ ನೀರನ್ನೂ
ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನೂ (ಹಸುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಲು ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಗಂಜಲ,

ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ನದೀತನೂಜ ಭಾರದ್ವಾಜ ಕೃಪಾದಿಗಳ್ಳೆರಸಿದಿವರಂದು ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಂವಯ್ಯರುಮಂ ನಿಬಿಡಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್ಯು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಮಂದು ಪೊಬಲಂ ಪುಗಿಸಿ ಮುನ್ನಮೆ ಸಮದ ಬೀಡುಗಳೊಳ್ ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿ ಸೂಚ್ಯೂಟೊಳಿ ಬಿವರನಿಕ್ಕಿ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಂಗಳಂ ತೋಪಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಿದುರ್ ದೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪ ವಿಮರರ್ಕಳ್ ತಮೋಲೋಚಿಸಿಯನ್ನ ನಡೆದುದರ್ಕಂ ಕೂರ್ತುದರ್ಕಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ್ಗೆ ನೆಲನಂ ಪಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟುವನೆನೆ ದುರ್ಯೋಧನನೇಗೆಯ್ಯುಮೊಡಂಬಡದಿರೆ ಭೀಷ್ಮರ್ ಮುನಿದು-

ಚಂ|| ಒಡೆಯರದೇವರೆಂದು ನಿನಗಿತ್ತೊಡೆ ಪಟ್ಟಮನುರ್ಕಿದಪ್ಪೆ ಪೇಯ್
ಪೊಡವಿಗಧೀಶರಂತವರ್ಗಳಯ್ಯರುಮಂ ಕೃಮದಿಂದೆ ಪಟ್ಟಮಂ |
ತಡೆಯದೆ ಕಟ್ಟ ಭೂತಳಮನಾಳಿಸದಿದೋಡದರ್ಕೆ ಸೊರ್ಕ ನೀಂ
ನುಡಿಯದಿರಣ್ಣ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗಾಂ ತಡೆದಿರ್ಪನೆ ಪೇಯ್ ಸುಯೋಧನಾ || ೬

ಕೃಮಮತ್ತೆದನ್ನ ಕೊಟ್ಟುದನೆ ಕೊಂಡು ಮನೋಮುದದಿಂದೆ ಬಾಲ್ಯದಂ
ತಪರಿಪರಲ್ಪರುಂ ಸಮನದಲ್ಲದೆ ಮಾರ್ಮಳೆದುರ್ಕಿ ಭೀಮನೊಳ್ |
ಸಮದದೆ ಗರ್ವದಿಂ ಪೋಣರಬಾರ್ಪಿರೆ ಗಾವಿಲರಿನ್ನುಮೆಲ್ಲರಂ
ಯಮಸುತನುಂ ಸುರೇಂದ್ರಸುತನುಂ ಪೊಸದೀಗಳೆ ಮುಕ್ಕಿ ತೋಪಿರೇ || ೭

ಸಗನೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದಾರ್ಥ) ಚಿಮುಕಿಸಿ ಧ್ವಜಗಳನ್ನೂ ತೋರಣಗಳನ್ನೂ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಭೀಷ್ಮ ದೋಣ, ಕೃಪ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮರ್ಯಾದೆ - ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಜನರನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರೆದುತಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಸಲಸಲಕ್ಕೂ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾನಾರೀತಿಯ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ದೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪರುಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಾವು ಸಾಕಿದುದಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಿಸಿದುದಕ್ಕೂ (ಅನುಗುಣವಾಗಿ) ಪಾಂಡವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟೋಣವೆಂದು ಹೇಳಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಭೀಷ್ಮರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು-೬. 'ಒಡೆಯರಾದ ಪಾಂಡವರು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಬ್ಬಿಹೋಗಿದ್ದೀಯೆ. ಹೇಳು ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಆ ಆಯ್ದುಜನರಿಗೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಆಳಿಸದಿದ್ದರಕ್ಕಾಗಿ ಸೊಕ್ಕಿ ನೀನು ಮಾತನಾಡಬೇಡವಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ (ಅಪ್ಪಣೆಗೆ) ನಾನು ಕಾದಿರುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೇಳು ಸುಯೋಧನ.' ೭. 'ಕ್ರಮವಾದುದು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾನು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ (ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ) ಬಾಳುವುದು; ಹಾಗೆ ಅವರು ಇವರು (ಪಾಂಡವರು ಕೌರವರು) ಸಮ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯೂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನೊಡೆ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಬೆಸಕೆಯ್ಯುದುದನೆನಗೆ
ಬೆಸಕೆಯ್ಯರನ್ನೆಂದುದು ಮಿಷುವರಲ್ಲರಾನರ್ವ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟ ನೆಲನಂ ಪಚ್ಚಕೊಡುವಾಗಳಕ್ಕಂ
ಬರ್ಷ ಗಂಡರಂ ನೋಲಿಸೆಂದು ಭೀಷ್ಮರ ಬಗ್ಗಿಸಿದೊಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನತಿ ಸಂಭ್ರಮಾಕುಳಿತನಾಗಿ
ನೀಮೆಂದುದನೆಂದು ಬಾಲ್ಯನೆಂದೊಡಪ್ಪದೆಂದು-

ಮ|| ಧರಣೀನಾರಿಗೆ ಪಾಂಡುವಿಂ ಬಚೆಯಮಿಲ್ಲಾಡುಂ ಪೆಜರ್ ಗಂಡರಂ
ತಿರಲೇವಂ ಬಡೆದಿದೊಡಬ್ಬು ಕಿಡುಗುಂ ಸಪ್ತಾಂಗಮಾ ರಾಜಕ |
ಕೃಪಸಂ ಧರ್ಮಜನಕ್ಕುಮೆಂದು ನೆಯದಿಂ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾ
ರ್ಯರತರ್ ಕಟ್ಟಿದರಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪಂಗುತ್ಸಾಹದಿಂ ಪಟ್ಟಮಂ || ೮

ವ|| ಕಟ್ಟ ಸೇತುಬಂಧಮಂ ತಾಗೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೆಂಕಣ ಪಡುವಣ ನೆಲನಂ
ನೀಮಾಳ್ಳುದು ಮೂಡಣ ಬಡೆಗಣ ನೆಲನಂ ದುರ್ಯೋಧನನಾಳ್ಳದೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಪೂರ್ವ
ಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ಪಚ್ಚಕೊಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೊಡೆ ಪೊಲ್ಲಮಾನಸಂ ನೀಮುಂ
ತಾಮುಮೊಂದೆಡೆಯೊಳರೆ ಕಿರುರುಂ ಕಲಹಮುಮೆಂದುಂ ಕುಂದದದು ಕಾರಣದಿಂದಿಲ್ಲಿಗುಜುನತ್ತು
ಯೋಜನದೊಳಿಂಧ್ರಪ್ರಸ್ಥಮೆಂಬುದು ಪೊಲಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ಸುಖದಿಂ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರಿ
ಮೆಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ಯೆಮೆಂದು ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರ ಪರಿವೃತ್ತರಾಗಿ-

ಭೀಮನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ದಡ್ಡರಾದ ನೀವೆಲ್ಲ ಕಾದಬಲ್ಲಿರಾ.
ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಅರ್ಜುನನೂ ಈಗಲೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಸೆದು ತಿಂದು
ತೋರಿಸಲಾರರೇ?' ವ|| ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡವರು (ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ)
ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದುದನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಡುವಾಗ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬರುವ ಶೂರರನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ
ಎಂದು ಗದರಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿಶೇಷ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ನೀವು ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ
ಒಪ್ಪಿ ಬಾಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಆ ಈ ಭೂದೇವಿಗೆ ಪಾಂಡುರಾಜನಾದ
ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಒಡೆಯರಾದವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮ
ಮಾತ್ಸರ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಸಪ್ತಾಂಗಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ
ಧರ್ಮರಾಯನು ರಾಜನಾಗಲಿ ಎಂದು ರಾಜನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ (ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು)
ಆ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ವ|| ರಾಮಸೇತುವಿನಿಂದ
ಹಿಡಿದು ಗಂಗಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀವು ಆಳುವುದು.
ಪೂರ್ವೋತ್ತರಭಾಗದ ನೆಲವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಾಳತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಮೊದಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು; ದುರ್ಯೋಧನನಾದರೆ
ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯವನು. ನೀವೂ ಅವರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇದ್ದರೆ ಅಸೂಯೆಯೂ ಕಲಹವೂ
ಎಂದೂ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅರವತ್ತಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರಿ ಎಂದನು.
ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಪಾಂಡವರು ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತರಾಗಿ-

ಮು|| ಒಡವಪುರ್ಣ್ಯ ಮದೇಭ ವಾಜಿ ಗಣಿಕಾನ್ತಾರ್ಥಾದಿ ರತ್ನಂಗಳೊಳ್
ತೊಡರ್ಪೊಪ್ಪತ್ತಿರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಂತಿ ತುರಗಂ ಶ್ರೀ ದಿವ್ಯಕಾಂತಾಜನಂ |
ತೊಡವೆಂಬೊಂದುಮನಾ ಸುರಾಸುರರಿನಾ ಗೋವಿಂದನಂ ಮುನ್ನೆ ಕೋ
ಳ್ತಡೆದಂಭೋನಿಧಿಯಂತೆ ಬಂದು ನೆಗೆಚ್ಚೆಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಮಂ ಧರ್ಮಜಂ || ೯

ಮುಟ್ಟರಗಳೆ|| ಎಯ್ಯವುದುಂ ತತ್ಪುರದುಪವಸಂಗಳವಿರಳ ಮಳಯಾವಳಕಂಪಿತಂಗೆ |
ಳವಿರಳ ಕುಸುಮಾವಳ ಕಂಪುಷೇಷಿ ಸೊಗಯಿಪ ಕಿಟು ಮಿಡಿಗಳೊಳೊಪ್ಪ ತೋಷಿ |
ಲವಣಾಬ್ಜಯ ಬಳಸಿದುದೆನಿಸುವಗಲು ಬಳಸೆದಿರೆ ಕೋಟಿಯ ಚೆಲ್ವ ಪೊಗಟ |
ಲರಿದೆನಿಸಿರೆ ನೆಗೆದುದು ನಭಮನೆಯ್ತಿ ಮಿಳಿರ್ವ ಪತಾಕಾವಳ ದಿವಮನೆಯ್ತಿ
ಬಳಸಿದ ಕೆಂಬೊನ್ನ ಮದಿಲ್ಲೊಳಗೆ ಮಣಿಮಯ ಭವನಾವಳ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗೆ
ರಸ ರಸದ ಬಾವಿ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಬೇಷಿ ಕಿಸುಗಲ್ಲಳ ರಜದ ಕಣಿವೆರಸು ತೋಷಿ
ಸುರಕುಜದ ನೆಬಲೊಳಂಗಣದೊಳೇನುಮಲಪಿಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಿರೆ ಕಾಮಧೇನು
ಪರದರ ಪಾರ್ವರ ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗಳವು ಧನದನ ಮನೆಯುಮನೇಚಿಪ ಮನೆಗಳವು
ಪೊಲಲ ಬೆಡಂಗಂ ಮೆಚ್ಚ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ದಿವಿಜೇಂದ್ರ ವಿಳಾಸದೊಳಂತು ಕೂಡಿ
ಪರಿತಂದಾಗಳ್ ಪಿರಿದೊಸಗೆವರಸಿ ಪುರಕಾಂತೆಯರಾದರದಿಂದೆ ಪರಸಿ

೯. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭಯಂಕರವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ವೇಶ್ಯೆಯರು, ವಿಶೇಷ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ರತ್ನ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಪಾಂಡವರು ದೇವದಾಸವರಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಐರಾವತ, ಉಚ್ಚೈತ್ರವಸ್ತು, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಸೂರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಯನು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೧೦. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ತೋಟಗಳು ದಟ್ಟವಾದ ಮಲಯಮಾರುತದಿಂದ ಅಲುಗಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಾಂದ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪರಾಶಿಯು ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಣ್ಣ ಹೀಬುಗಳು ಒಪ್ಪಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು, ಉಪ್ಪಿನ ಸಮುದ್ರವೇ ಸುತ್ತವರಿದಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಕಂದಕಗಳು ಸುತ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಕೋಟೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ಹೊಗಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು, ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾವುಟಗಳ ಸಾಲು ಸ್ಪರ್ಗದವರೆಗೂ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಸುತ್ತವರಿದಿರುವ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳೊಳಗೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಅರಮನೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು, ರಸಯುಕ್ತ ಬಾವಿಗಳು ಪ್ರತಿಮನೆಯಿಂದಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಂಪುರತ್ನಗಳ ಧೂಳಿನ ಗಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನುವು ಯಾವ ಆಲೆತವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ವೇಶ್ಯಾಜನರ ಮನೆಗಳು ಕುಬೇರನ ಮನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬೆಡಗನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಾಂಡವರು ನಡೆದುಬಂದಾಗ ಪಟ್ಟಣದ ಸ್ತ್ರೀಜನರು ವಿಶೇಷಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆದರದಿಂದ ಹರಸಿದರು. ಅವರು ಚೆಲ್ಲುವ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ

ಸೂಸುವ ಶೇಷಾಕ್ಷತಮಂ ಸಮಂತು ಪಿರಿದುಂ ಮನ ಸಂತಸದಿಂದಮಾಂತು
ಕರುಮಾಡಮನಾದರದಿಂದಮೇಷಿ ಕೆಲದೊಳ್ಳಾಡಂಗಳನಣಿದು ತೋಷಿ
ಮಣಿ ಕನಕ ರಜತ ವಸ್ತುಗಳನಿತ್ತು ಬೇಡಿದ ನಾಡುಗಳನವಯವದಿಂದಮಿತ್ತು
ಕರಿ ತುರಗ ಬಲಂಗಳ ಪರ್ಚುವಂತು ಮಲೆಯುಂ ಮಂಡಲಮುಂ ಬರ್ಚುವಂತು
ಕೊಂಡಾಡುವ ನಾಲ್ವರುಮನುಜರೊಳಗೆ ನೆಗಟ್ಟರಿಗನ ತೇಜಮೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿ
ನೆಲನಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸಿ ಧರ್ಮಸೂನು ಸೂಖಮಿದರ್ಲಂ ರಿಪುಬಳ ತಿಮಿರಭಾಸು || ೧೦

ವ|| ಅಂತಃಪಾತಶತ್ರು ಶತ್ರುಪಕ್ಷ ಕ್ಷಯಕರ ಕರವಾಳ ದುಷ್ಟಾಭಿಳ ಭುಜಂಗಮೂರ್ತಿ
ವಿಶ್ವ-ವಿಶ್ವಂಭರಾಧಾರಮಪ್ಪರೇಸರಿಯ ತೋಳ್ತಲದೊಳ್ ರಾಜ್ಯಂಗಯ್ಯುತಿರ್ಪನ್ನೆಗೆಂ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗ
ನೊಂದೆಡೆಯೊಳರ್ಪಿರವಿಂಗುಮಲ್ಲಿಸಿ ದಿಗಂಗನಾ ಮುಖಾವಲೋಕನಂಗಯ್ಯಲ್ ಬಗೆದು-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಸೋಮುಳ್ಳುದ್ಧೃತ್ತರಂ ತಳಿಷಿಯದೆ ಚತುರಂಭೋಧಿ ಪರ್ಯಂತಮಂ ಧಾ
ರಿಣಿಯಂ ತಾಂ ಪೋಗಿ ಬಾಯ್ಲಳಿಸದೆ ಮುನಿಜನಕ್ಕಿವ್ವಿ ವಿಘ್ನಂಗಳಂ ದಾ |
ರುಣ ದ್ವೈತ್ಯ ಮಾಡೆ ನೀಡಿಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ಚಲದಾಟಂದು ಕೊಂಡಿಕ್ಕದೊರ್ವಂ
ಗುಣಮುಂಟೆಂದುಂ ಪಟ್ಟರ್ಪನನಣಮೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಂ ಭೂಪನಂಬಲ್ || ೧೧

ವ|| ಎಂದು ವಿಜಗೀಪುವುತ್ಪಾದ್ಯಕ್ಷಣಾಗಲ್ ಬಗೆದು-

ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಸುಖವಾಗಿ ನೆಲಿಸಿದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಡಗಳನ್ನು
ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅರ್ಥಿಗಳು ಬೇಡಿದ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡಿದರು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಕಾಲಾಳಿನ
ಬಲಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳೂ ಸಾಮಂತಮಂಡಲವೂ ಹೆದರುವಂತೆ
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರು. ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ತೇಜಸ್ಸೇ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಕತ್ತಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಯನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಸುಖವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಶತ್ರುಗಳೇ ಹುಟ್ಟಿರದ ಧರ್ಮರಾಯನು
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಕತ್ತಿಯೆಂಬ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ
ಸರ್ಪದಂತಿರುವ, ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ಅರಿಕೇಸರಿಯ
ಬಾಹುಬಲದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿರಲು ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟು ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು
ಯೋಚಿಸಿದನು. ೧೧. ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವವರನ್ನು
ಸಂಧಿಸಿ ಕತ್ತರಿಸದೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು
ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧೀನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಋಷಿಗಳ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕೊಂಡಿಕ್ಕದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಗುಣವುಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಊಟಮಾಡಿ ಮಲಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯನ್ನು
ರಾಜನೆನ್ನುತ್ತಾರೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು

ಚಂ|| ಅಜಿವಿದೋಡೆನ್ನ ಪೋಗನಿನಿಯಳ್ ಮನಂ ಮಹುಕಕ್ಕೆ ನೀಳ್ ಕ
 ಗೊಟ್ಟಿದುಗುವಶ್ರುವಾರಿಗೆ ತೊದಳ್ಳುಡಿ ಲಲ್ಲಗೆ ಪಕ್ಕುಗೊಟ್ಟು ಕಾ |
 ಲ್ಲೆಗಿರೆ ಪೋಗು ಕೆಟ್ಟಪುದು ಮೋಹಮಯಂ ನಿಗಳಂ ಕಳತಮಂ
 ದಟಪದ ನಟ್ಟುರುಳ್ ಮಹಿದು ಸಾರ್ಚದ ನಲ್ಲಳ ತಳ್ತ ತೋಳ್ಳಂ || ೧೨

ವ|| ಮಲ್ಲಮಲ್ಲನೆ ಪತ್ತುವಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ತೊಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಭರಣಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಕಳೆದು
 ದಿವ್ಯಶರಭಿಗಳಂ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ದಿವ್ಯಚಾಪಮಂ ಪಿಡಿದು ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರದ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣನಾಗಿ
 ನಿಜ ನಿವಾಸದಿಂ ಪೊಟಮಟ್ಟು ಖಂಡವಪ್ರಸ್ಥದಿಂದುತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕಾಮ್ಯಕವನದೊಳಗೆನೆ
 ನೀಲಪರ್ವತದ ಮೇಗನೆ ಪೋಗಿ-

ಚಂ|| ಸಗರರ ಮೇಲೆ ಗಂಗೆಯನನಾಕುಲದಿಂ ತರಲಾ ಭಗೀರಥಂ
 ನೆಗಲಿ ತಪೋನಿಯೋಗದೊಳವಂಗಮರಾಪಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಾಯ್ತುದುಂ |
 ಗಗನದಿನಂಧಕ ದ್ವಿಪ ಜಟಾಟದಿಯೊಳ್ ಬಟಿಕಾದ ಶೈಲದೊಳ್
 ಸೊಗಯಿಸಿ ಪಾಯ್ದಿಂತಿದುವೆ ಬಂಧುರ ಕೂಟ ಕುಳಂ ಹಿಮಾಚಲಂ || ೧೩

ಮ|| ಸ್ತ || ವಿಲಸತ್ತಲ್ಲೋಲ ನಾದಂ ನೆಗಚ್ಚೆರೆ ನಿಜ ಕೂಟಾಗದೊಳ್ ಪಾಯ್ತು ಗಂಗಾ
 ಜಲದಿಂ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಕೋನ್ನತಿ ನಿಲೆ ಚಮರೀ ಲೋಲ ಲಾಂಗೂಲಮಾರಾ |
 ವರಿ ವಿಕೀಪಂಗಳಂ ತಚ್ಚಮರರುಪ ಮಹಾಶೋಭೆ ಕೈಗಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾ
 ಚಲ ಚಕ್ರೀಶ್ವರಮಂ ತಾಳಿದುದಖಳ ಧರಾರಮೃತ್ಯಮಾಚಲೇ ದ್ರಂ || ೧೪

ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ೧೨. ತನ್ನ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರಾಪ್ರಯಾಣ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಿಯಳಾದ
 ದ್ರೌಪದಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣರಿಗೂ ತೊದಳ್ಳುಡಿಯ ಪ್ರಿಯವಾರ್ತೆಗೂ ಮನಸೋತು, ಅವಳು
 ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಯು
 ಮೋಹಮಯವಾದ ಸರಪಣಿಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆಯೇ
 ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿ ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದ ಅವಳ ತೋಳುಗಳನ್ನು
 ವ|| ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದಿಟ್ಟು
 ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಉತ್ತಮವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ಬಲಗಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಖಂಡವಪ್ರಸ್ಥದಿಂದ
 ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಕಾಮ್ಯಕವನದೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ನೀಲಪರ್ವತದ ಮೇಲಕ್ಕೆ
 ಬಂದನು. ೧೩. ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಾದ ಸಗರರ (ಭಸ್ಕರಾಶಿಯ) ಮೇಲೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು
 ತರಲು ಆ ಭಗೀರಥನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಲು ಅವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ
 ದೇವನದಿಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಮೊದಲು ಅಂಧಕಾಸುರನ ಶತ್ರುವಾದ ಶಿವನ
 ಜಟೆಯೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಿಕ ಅಡ್ಡವಾದ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಗಸಿನಿಂದ
 ಹರಿದಳು. ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಆ ಹಿಮಾಚಲ
 ಪರ್ವತವೇ ಇದು. ೧೪. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು
 ತನ್ನ ಶಿಖರಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಗಂಗೋದಕದಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ

ವ|| ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ-

ಕಂ|| ಚಾರು ವಿವಿಧಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯ
ಪ್ರಾರಂಭ ಮಹಾದ್ವಿಜನ್ಯ ಘೋಷದಿನಂಹೋ |
ದೂರಮುಮವನಿತಳಾಳಂ
ಕಾರಂ ಸಂಸಾರ ಸಾರ ಗಂಗಾದ್ವಾರಂ ||

೧೫

ವ|| ಎನೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಗಂಗಾದ್ವಾರದೋ ಮುನಿಜನಂಗಳ ಬೀಳ್ತೆಗಳ್ಳುಪ್ಪದವಂಗೆಯ್ಯ
ನಿಶಾಟಕೋಟಿಯಂ ನಿಶಿತ ಶರಕೋಟಿಯಿಂದಮುಚ್ಚಾಟಿಸಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಿದ್ವಲ್ಲಿ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ
ಗಂಡನ ಗಂಡಗಾಡಿಯಂ ಕಂಡು ಭೇಷೇಂದ್ರನ ಕನ್ನೆ ಮದನಲತೆಯೆಂಬ ನಾಗಕನ್ನೆ ಕಣ್ಣೆಟಂಗೊಂಡು
ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಲ್-

೮|| ಆಗಲಮಿಂದು ಸೂರ್ಯರಣಮಿಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಲೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ ತ
ದ್ವೋಗಿ ಭಣಾಮಣಿ ದ್ವಿತಿಯ ಕಬ್ಬಲೆಯಂ ತಲೆದೋಜಲೀಯದಾ ||
ನಾಗರ ನಾಗಕನ್ನೆಯರ ರೂಪುಗಳಿಟ್ಟಳಮಾಗೆ ಭೋಗಿಗಳ್
ಭೋಗಿಗಳೆಂಬ ಭೋಗಿಗಳೆ ಭೋಗಿಗಳಲ್ಲಿಯು ಭೋಗನಾಯಕರ್ || ೧೬

ವ|| ಎಂದು ನಾಗಕನ್ನೆ ನಾಗಲೋಕದ ವಿಳಾಸಂಗಳಂ ತೋಳುತ್ತಂ ತನ್ನ ಕೆಲಗಣ
ನಾಗವಿಮಾನಕ್ಕೆ ವಂದು ನಾಗಕನ್ನೆಯರುಂ ತಾನುಂ ಮನಂಬುಗಿಸುವಂತೆ ಮೆಚ್ಚನಂಬುಗಿಸಿ
ರಸರಸಾಯನಂಗಳನೊಡುವಂತೆ ದಿವ್ಯಾಹಾರಂಗಳನೊಡಿ-

ಮಾನ್ಯತೆಯುಂಟಾಗಲು ಚಮರೀಮೃಗಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಬಾಲದ ತುದಿಯೆ
ಕೂದಲುಗಳ ಸಮೂಹದ ಬೀಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ವೈಭವವು
ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿರಲು ಅವಿಂಡ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಪದವಿಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತವು ತಾಳಿತು. ೧೫.
ಗಂಗಾದ್ವಾರವೆಂಬ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಮನೋಹರವೂ ನಾನಾ ವಿಧವೂ ಆದ
ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದಘೋಷದಿಂದ ಪಾವದೂರವೂ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ
ಪ್ರಾಯವೂ ಸಂಸಾರಸಾರವೂ ಆಯಿತು. ವ|| ಇಂತಹ ಸೊಗಸಾಗಿರುವ
ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಯಜ್ಞಕ್ರಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದೊಡಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ
ಕೆಲವು ದಿವಸವಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ನಾಗಕನ್ನೆಯಾದ ಮದನಲತೆಯೆಂಬವಳು ನೋಡಿ ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು
ತನ್ನ ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋದಳು. ೧೬. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
ಅಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಹಾವುಗಳ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಕಾಂತಿಯೇ
ಕತ್ತಲೆಯು ತಲೆಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನಾಗರ ಮತ್ತು ನಾಗಕನ್ನೆ
ಯರ ರೂಪಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸರ್ಪಗಳು ಭೋಗಿಗಳು
ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಭೋಗಿಗಳೆಂದರೆ ಭೋಗಪಾಲಕರೇ ವ|| ಎಂದು ಆ ನಾಗಕನ್ನೆ
ಆ ನಾಗಲೋಕದ ವೈಭವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ

ಉ|| ನಾಗವಿಭೂಷಣಪ್ರತತಿ ನಾಗರಖಂಡಮಪೂರ್ವಮಪ್ಪ ಪು
ನಾಗದ ಬಾಸಿಗಂ ಬಗದ ಬಣ್ಣದ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ನಾಗಜಾಲಮಂ |
ದಾಗದೆ ನಾಗಲೋಕ ವಿಭವಂಗಳೊಳಾಟಿಸಿ ನಾಗಶಯ್ಯೋಳ
ನಾಗಿನೆ ನಾಗಬಂಧದೊಳ ತಳ್ತು ಗುಣಾರ್ಣವನಂ ಮರುಳ್ಳಿದಳ || ೧೭

ವ|| ಅಂತಾಕಯ ಮುದ್ದುವರಸಿದ ತೊದಳ್ಳುಡಿಗಂ ಪೂಮಾಲೆವರಸಿದ
ಬಬಲುಡಿಗಮಲಂಪ್ರವರಸಿದ ನೋಟಕ್ಕುಮಿಂಬುವರಸಿದ ಕೂಟಕ್ಕು ಪುರುಡುವರಸಿದ ಕೊಂಕಿಂಗೆಂ
ಕದ್ಲವಣಿ(?)ವರಸಿದ ಸೋಂಕಿಂಗೆಂ ಗಾಡಿವರಸಿದ ಪಾವಕ್ಕು ನಾಣ್ಣೆರಸಿದ ಭಾವಕ್ಕುಮೊಲ್ಲು
ಮೊಲಲುಮಿರೆಯಿರೆ ದೇವೇಂದ್ರಗಮಿಂದ್ರಾಣಿಗಂ ಜಯಂತನಂತಂ-

ಕಂ|| ಅಂತಾ ಭಣಿಕಾಂತಗಮರಿ
ಕಾಂತಾಳಿಕ ಪಳಕ ತಿಳಕ ಪರನಿನಿಪರಿಗಂ ||
ಗಂ ತನಯನಧಿಕ ತೇಜೋ
ದಂತನಿಳಾಪಂತನಿಂದುಮಂಡಳಾಂತಂ || ೧೮

ವ|| ಅಂತು ಪುಟ್ಟುಪ್ಪದುಮಾತನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯುಮಾಕೆಯ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಯಂ
ತನ್ನ ನೋಟಕ್ಕು ಕೂಟಕ್ಕು ಸೊಗಯಿಸೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಿರ್ದಲ್ಲಿ ಪೂಜಮಟ್ಟು ಬಂದು
ಹಿಮಾವದ್ದಿರಿಂದ, ತಟ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಪ್ಪಗಸ್ತಪಟಮುಂ ವಸಿಷ್ಠಪರ್ವತಂಗಳೆಂಬ

ಬಂದು ತಾನೂ ಅ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ
ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ರಸಯುಕ್ತವಾದ ರಸಾಯನಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವಂತೆ ದಿವ್ಯಾಹಾರಗಳನ್ನು
ಊಡಿಸಿದರು. ೧೭. ಆ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಾಗರ ಒಡವೆಗಳ ಸಮೂಹ;
ನಾಗರ ಖಂಡವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ಪುನ್ನಾಗ ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರ, ಬಗೆಬಗೆಯ
ವಸ್ತ್ರಗಳು, ನಾಗದವಲ್ಲಿ (ತಾಂಬೂಲ) ಮೊದಲಾದ ನಾಗಲೋಕದ ವೈಭವಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿಸಿ ನಾಗಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಬಂಧವೆಂಬ ರತಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ಮರುಳು ಮಾಡದಳು. ವ|| ಆಕೆಯ ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಲ್ಲೆಮಾತಿಗೂ
(ತೊದಳ್ಳುಡಿ) ಹೂಮಾಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ತುರುಬಿಗೂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೋಟಕ್ಕು ಸುಖಮಯವಾದ ಕೂಡುವಿಕೆಗೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ವಕ್ರತೆಗೂ ಬಗಿದಪ್ಪಿದ ಅಲಿಂಗನಕ್ಕೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೃಂಗಾರ
ಚೇಷ್ಟೆಗೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾವಗಳಿಗೂ ಒಲಿದು ಪ್ರೀತಿಸಿರಲು
ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೂ ಶಚೀದೇವಿಗೂ ಜಯಂತನು ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ೧೮. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಗೂ
ಶತ್ರುಸ್ಥಿಯರ ಮುಖವೆಂಬ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಿಲಕವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವನೆಂಬ
(ಕೀರ್ತಿಯನ್ನಳ್ಳ) ಆರಿಕೇಸರಿಗೂ ಅಧಿಕ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ
ಚಂದ್ರಮಂಡಳದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಇಳಾವಂತನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು.
ವ|| ಆತನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯು ತನ್ನ ನೋಟಕ್ಕು ಅವಳ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಯು ತನ್ನ ಕೂಟಕ್ಕು
ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರಲು ಕೆಲವು ದಿವಸವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯವಟ ಮತ್ತು

ತೀರ್ಥಗಳೊಳೊಲಾಡುತ್ತದೂ ದಿಶಾಭಾಗಮನಾತ್ಮೀಯ ಶಾಸನಾಯುತಂ ಮಾಡುತ್ತಂ
ಬಂದಿಂದುಬಿಂಬವಿಗಳದಮೃತಬಿಂದು ದುರ್ದಿನಾದ್ ಚಂದನಾಸ್ಥಿತಮುಮುಶಿತರ ಕರ ರಥ
ತುರಗ ಖುರ ಶಿಖರ ನಿಖಂಡಿತ ಲವಂಗ ಪಲ್ಲವಮುಮೈರಾವತ ಕರಲೂನ ಸಲ್ಲಕೀ
ಶಬಳಮುಮುಪ್ಪದಯಗಿರಿಯಿಂ ಸೋಗಯಿಸುವ ಮೂಡಣ ದಶಿಗೆ ವಂದು ನಂದಯ
ಪರನಂದಯಸ್ತಿನಿ ಮಹಾನಂದಯೆಂಬ ತೀರ್ಥಜಲಂಗಳೊಳೊಲಾಡುತ್ತದುದ್ದೃತ್
ರಿಪುನೃಪತಿಗಳನೇಸಾಡುತ್ತಮಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು ಚಪಳ ಕಪಿಬಳ ವಿಲುಪ್ತ ವಿಗಲಿತ ಲತಾಭವನ
ಮುಮದಿಕ ಬಳ ನಳ ಕರತಳಗಲಿತ ಕುಳಶೈಳ ಸಹಸ್ರ ಸಂತಾನ ಕಲಿತ ಸೇತುಬಂಧುರಮುಮುಪ್ಪ
ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ತಡಿವಿಡಿದು ಬಂದು ರಾಮಚಂದ್ರಂ ವಿಹರಿಸಿದಡೆಗಳಂ ನೋಡಿ-

೮೦|| ಅಂದಿದು ಸೀತೆಯೊಳ್ ನೆರೆದು ನಿಂದೆಡೆ ತತ್ಪರದೂಷಣಕಳಂ
ಕೊಂದಡೆ ಪೋಗಿ ಪೊಮ್ಮರೆಯನೆಚ್ಚೆಡೆ ತಪ್ಪದಿದಪ್ಪದಂದು ಕಾ |
ಯ್ಕಿಂ ದಶಕಂಠನಂ ತ್ರಿದಶ ಕಂಟಕನಂ ಕೊಲಲೆಂದು ರಾಮನಾ
ದಂದಿನ ಸಾಹಸಂ ಮನದೊಳಾವರಿಸಿತ್ತಕಳಂಕರಾಮನಾ || ೧೯

ವ|| ಅಂತು ರಾಮ ಜನ್ಮೋತ್ಥಿಯೊಳಾದ ತನ್ನಯ ಮುನ್ನಿನ ಸಾಹಸಂಗಳಂ ನೆನೆಯುತ್ತಂ
ಬಂದಗಸ್ತೀರ್ಥಮಂ ಕಂಡು-

ವಸಿಷ್ಠಪರ್ವತವೆಂಬ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ ಆ ದಿಗ್ಭಾಗ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ
ಅಜ್ಞಾನವರ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಿಂದ ಸ್ವಮಿಸುತ್ತಿರುವ
ಅಮೃತದ ಹನಿಗಳೆಂಬ ದುರ್ದಿನದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ
ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಯ ಗೊರಸಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲವಂಗದ ಬಳ್ಳಿಯ
ಚಿಗುರನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಐರಾವತವೆಂಬ ಇಂದ್ರನ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಲಿನಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಅನೆಬೇಲದ ಮರದ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದನು. ನಂದೆ,
ಅಪರನಂದೆ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಮಹಾನಂದೆಯೆಂಬ ತೀರ್ಥೋದಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಚಪಳವಾದ ಕಪಿಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳ್ಳಿವನೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಧಿಕ ಬಳವಂತನಾದ ನಳನು
ಸಾವಿರಾರು ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸೇತುವೆಯಿಂದಲೂ ಅತಿ
ರಮಣೀಯವಾದ ದಕ್ಷಿಣಸಮುದ್ರದ ತೀರಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದು (ಹಿಂದೆ)
ರಾಮಚಂದ್ರನು ವಿಹರಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿ-೧೯. ಹಿಂದೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ
ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ನಿಂತ ಸ್ಥಳವಿದು, ಆ ಖರದೂಷಣರನ್ನು ಕೊಂದ ಸ್ಥಳವಿದು,
ಹೋಗಿ ಚಿನ್ನದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದ ಸ್ಥಳವಿದು, ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು
ವಿಶೇಷಕೋಪದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದ ಆ ಹತ್ತುತಲೆಯ ರಾವಣನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ಅವತರಿಸಿದ ರಾಮನ ಅಂದಿನ ಸಾಹಸವು ಅಕಳಂಕರಾಮನಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅಂಕುರಿಸಿತು ವ|| ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಾದ ಅಂದಿನ (ತನ್ನ
ಹಿಂದಿನ) ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡನು.

ಮ|| ಬಳೆಯಲ್ಪನೆದುಡಿಲ್ಲ ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯುಂ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯಿಂದೊರ್ಮೆ ಮು
ಕುಳಿಸಲ್ಗುಬುಧಿ ಸಾಲ್ವದಿಲ್ಲ ಜಗಮಂ ತಿಂದಿದ್ ವಾತಾಪಿ ಪೊ |
ಕೃಕುರ್ವಾತೋದರ ವಹ್ನಿಯಿಂ ಪೊಜಮಡಲ್ ತಾನಾರ್ತನಿಲ್ಲಬ್ಬದಿ
ಲ್ಲೆಳೆ ತೇಂಕರ್ದುದು ಭಾರದಿಂ ಬಡಗನಲ್ ಪೆಂಪಾರ್ಗಗಸ್ತುಬರಂ || ೨೦

ವ|| ಎಂದಗಸ್ತೀರ್ಥ ಸೌಭದ್ರ ಪೌಲೋಮ ಕಾಂಭೋಜ ಭಾರದ್ವಾಜಮೆಂಬಯ್ಯ
ತೀರ್ಥಂಗಳೊಳ್ ವರ್ಧಮಾನನೆಂಬ ಋಷಿಯ ಶಾಪದೊಳುಗ್ಗುಗ್ಗುಹ ಸ್ವರೂಪದೊಳಿದ್ ಚರಿಸೆ
ಯರುಮಂ ವಿಶಾಪೆಯಲ್ ಮಾಡಿ ಮಳಯಪರ್ವತಮನೆಂಬವಂ-
ಚಂ|| ಇದು ಮಳಯಾಚಳಂ ಮಳಯಜಂ ಮಳಯಾನಿಳನೆಂದು ಪೆಂಪುವೆ
ತುದು ಸಿರಿಕಂಡಮುಂ ಪಡೆದು ತೀಪುವ ಗಾಳಿಯುಮಿಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಪೊ |
ಗದು ಪೊಸ ಸುಗ್ಗಿ ಮೂಗುವಡದಿಲ್ಲಿಯ ಕೋಗಿಲೆ ಬಂದಮಾವು ಬೀ
ಯದು ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರಣಾಜ್ಞೆ ತವದಲ್ಲಿಯುಮಿಲ್ಲಿಯ ನಂದನಂಗಳೊಳ್ || ೨೧

ಮ|| ಇದಜಭೃಂಕಜ ಕೂಟ ಕೋಟಗಳೊಳಿದ್ ಫೋಜ ಪಂಡಂಗಳಂ
ಪ್ರದಿದುಪ್ಪಾಕುವಿನೂರ್ಧ್ವಗಾಂಕುನಿವಹಂ ಮೆಯ್ಯುಟ್ಟುಲರ್ಚತುಮಿ |
ಪೊದು ಮಾದ್ವಜ ಗಂಡ ಭತ್ತಿ ಕಜಗಾಪೋದ್ಯದದಿಂ ಸಾರ್ಧ ಬಂ
ದಿದಿರೊಳ್ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲಿ ಚಂದನ ರಸಂ ಕೆಂಬೊನ್ನ ಬಿಂಕಂಗಳೊಳ್ || ೨೨

೨೦. ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವು ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬಳೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಸಮುದ್ರವು
ತನಗೆ ಬಾಯುತ್ಕಳಿಸಲೂ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನುಂಗಿದ ವಾತಾಪಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಜಠರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೊರಟುಬರಲು
ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ಭಾರಕ್ಕೆ ಮುಳುಗದೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು
ಎಂಬ (ಮಹಿಮೆ) ವೈಭವವು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗುಂಟು ವ|| ಎಂದು
ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯತೀರ್ಥ, ಸೌಭದ್ರ, ಪೌಲೋಮ, ಕಾಂಭೋಜ,
ಭಾರದ್ವಾಜವೆಂಬ ಆಯ್ದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ವರ್ಧಮಾನನೆಂಬ ಋಷಿಯ
ಶಾಪದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಮೊಸಳೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಶಾಪ
ವಿಮೋಚಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಳಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ೨೧. ಇದು
ಮಲಯಪರ್ವತ, ಶ್ರೀಗಂಧಕ್ಕೆ ಮಲಯಜನೆಂದು ತೆಂಪಾದ ಗಾಳಿಗೆ ಮಲಯಾನಿಲ
ಎಂದೂ ಹೆಸರು ಬಂದುದು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೇ, ವಸಂತಋತುವೂ ಇಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯು ಮೂಕತೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಫಲ ಬಿಟ್ಟ ಮಾವು ಎಂದೂ ಮುನಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ
ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಆಜ್ಞೆ ಎಂದೂ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ೨೨. ಇದರ ಅನೇಕ
ಆಶಾಶಾಮಿಯಾದ ಶಿಖರಗಳ ಮೇಲಿರುವ ತಾವರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೂರ್ಯನ
ಉರ್ಧ್ವಗಾಮಿಯಾದ ಉಷ್ಣ ಕಿರಣಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆರಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಗಂಡಸ್ಥಳವೆಂಬ ಗೋಡೆಗಳ ಉಜ್ಜವಿಕೆಯಿಂದ ಮುರಿದು (ಸ್ತವಿಸುತ್ತಿರುವ) ಶ್ರೀಗಂಧದ
ರಸವು ಹರಿದುಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಅಪರಂಜಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳನ್ನು

ಮು|| ಸೃ|| ನೆಗಲ್ಲೇ ಕರ್ಪೂರ ಕಾಳಾಗರು ಮಳಯ ಮಹೀಜಂಗಳೇಳಾ ಲತಾಳೇ |
 ಸ್ಥಗಿತಂಗಳ್ ಕಣ್ಣೆವಂದಿರ್ದುಮನವನೆ ವಲಂ ಕೊಂಬುಗೊಂಡಂಜಂ ಮು |
 ಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ವದಾರ್ಥಗಳುಂ ಕಿನ್ನರ ಯುವತಿ ಮೃಗೀವ್ರಾತಮಂ ತನ್ನ ನಲ್ಲಂ
 ಬುಗಳಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತು ಮೆಚ್ಚಂ ಸಲಿಸುವನದತೆಂ ರಮ್ಯಮಿಂತೀ ನೇಂದ್ರಂ || ೨೩

ಮು|| ಇದಿರೋಳ್ ನಂದೊಡೆ ವಜ್ರ ಸೈರಿಸನಿರಲ್ಲೇಡಮೊಲೊಳ್ಳೊಕ್ಕು ನಿ
 ಲ್ಲುದು ನೀನೆಂದು ಕಡಂಗಿ ಕಾಲ್ಪಿಡಿವವೋಲ್ ತನ್ನೊಮ್ಮಿಗಳ್ ಬಂದುವಂ |
 ದಿದತೆಂ ಪೋದ ತಪೋಪಳಂ (?) ಗಗನಮಂ ಮಾರ್ಪೆಯ್ಯೆ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿ ತೋ
 ಪ್ಪುದಿದುತ್ತೇಂಬದಸಂಪ್ಪ ಶಂಖ ಧವಳಂ ಗಂಭೀರ ನೀರಾಕರಂ || ೨೪

ಚಂ|| ಚಳದನಿಳಾಹತ ಕ್ಕುಭಿತ ಭಂಗುರ ತುಂಗ ತರಂಗ ಮಾರಿಕಾ
 ವಳನ ಸಮುಚ್ಚಳನ್ನಣಿಗಣಾತ್ತ ಮರೀಚಿ ಲತಾ ಪ್ರತಾನ ಸಂ |
 ವಳಯಿತ ವಿದ್ಯಮ ದ್ರುಮ ವಿಳಾಸ ವಿಶೇಷಿತ ಬಾಡವಾಣಾ
 ವಿಳ ಜಳಮಂ ಮನಂ ಬಯಸಿ ನೋದಿದನರ್ಣವಮಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೨೫

ವ|| ಅಂತು ನೋಡುತ್ತಂ ಬಂದು ಮುಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳವಭಾಭವಿಭ್ರಮ
 ಭ್ರಾಪತೋತ್ತುಂಗಳೈಲಮಂ ಕಂದು-

ನಂದಿಸುತ್ತದೆ. ೨೩. ಎಲಕ್ಕಿ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿಯ
 ಕರ್ಪೂರ, ಕರಿ ಅಗಿಲು, ಗಂಧದ ಮರಗಳು ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನೇ
 ಅಲ್ಲವೇ ಮನ್ನಣೆ ತನ್ನ ಸಂಕೇತಸ್ಥಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಗಿ ನೋಡಿ
 ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕಿನ್ನರಯುವತಿಯೆಂಬ ಜಿಂಕೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ
 ಉತ್ತಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ
 ಈ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವು ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ೨೪. ನೀನು ಎದುರುಗಡೆ ನಿಂತರೆ
 ಇಂದ್ರನು ಸೈರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ; ನಮೊಳ್ಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು
 ಎಂದು ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು
 ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತಗಳ ಬುಡವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದ ತಪೋಪಳವು
 (?) ಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ
 ಶಂಖಗಳಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಗಿರುವ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ತೋರಿತು.
 ೨೫. ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಕದಡಿದುದೂ ಅಸ್ಥಿರವೂ ಎತ್ತರವೂ
 ಆದ ಅಲೆಗಳ ಹೊರಳಿಕೆಯಿಂದ ಚಂಚಲವಾದುದು. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ರತ್ನಕಾಂತಿ
 ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದೂ
 ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕದಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀರುಳ್ಳದೂ ಆದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
 ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತ
 ಬಂದು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಮೋಡಗಳ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ

ಮ|| ವಿನತಾಪುತ್ರನ ವಜ್ರತುಂಡಹತಿಗಂ ಮೆಯ್ಯಾಂತು ಕಂಡಂಗಳು
 ಲ್ಲಿನಮಂಗಳನೊಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಿ ತನುವಂ ಕೊಟ್ಟಂತು ಜೀಮೂತವಾ |
 ಪನನಂಬಂಕದ ಚಾಗಿ ನಿಚ್ಚಳೆಯಿಂದೀ ಶೈಲದೊಳ್ ಶಂಬುಚೊ
 ದನನಾದಂದದೆ ಕಾದ ಪೆಂಪಸೆಯ ನಾಗಾನಂದಮಂ ಮಾಡಿದಂ || ೨೬

ವ|| ಎಂದಭಿನವ ಜೀಮೂತವಾಹನಂ ಜೀಮೂತವಾಹನನ ಪರೋಪಕಾರದ ಬೀರದ
 ಪೆಂಪಂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಂ ಬಂದು ಗೋರ್ಕನಾಥನಂ ಗೌರಿನಾಥನನವನಿ ಪವನ ಗಗನ ದಹನ್
 ತರಣಿ ಸಲಿಲ ತುಹಿನಕರ ಯಜಮಾನ ಮೂರ್ತಿಯಂ ತ್ರಿಲೋಕೈಕ ಸಂಗೀತ ಕೀರ್ತಿಯಂ
 ಕೆಂಡು ಕೆಯ್ಯಳಂ ಮುಗಿದು-

ಪೃಥ್ವಿ|| ಪೃಚಂದ ಲಯ ತಾಂಡವ ಕೃಭಿತಯಾಶು ಯಶ್ವಾನಯಾ
 ಸದಿಗ್ಗಲಯಯಾ ಭುವಾ ಸ ಗಿರಿ ಸಾಗರ ದ್ವೀಪಯಾ |
 ಕುಲಾಲ ಕರ ನಿರ್ಭರ ಭ್ರಮಿತ ಚಕ್ರಲೀಲಾಯಿತಂ
 ಸ ಸರ್ವ ಜಗತಾಂ ಗುರುರ್ಗಿರಿಸುತಾಪತಿಃ ಪಾತು ನಃ || ೨೭

ವ|| ಎಂದು ಬಾಳೆಂದುಮೌಳಿಯಂ ಸುತ್ತಿಸಿ-

ಚಂ|| ಸೊಗಯಿಸಿ ಬಂದ ಧೂಮರನೆ ತಲ್ಲೆಲವಳ್ಳಿಯ ಪೂತ ಜಾತಿ ಸಂ
 ಪಗೆಯ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೆ ಪಾಡುವ ತುಂಬಯಿ ನಲ್ಲರೊಳೊಗ್ಗಂ |
 ನಗೆಮೊಗದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯೆ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೆ ನೋಲೊಡಾವ ಬೆ
 ಟ್ತುಗಳೊಳಮಾವ ನಂದನವನಂಗಳೊಳಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ || ೨೮

ಎತ್ತರವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿದನು: ೨೬. ವಿನತೆಯ ಮಗನಾದ ಗರುಡನ
 ವಜ್ರದಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೂ ಶರೀರವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳಿರುವವರೆಗೂ
 ಅವಯವಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಶರೀರ ದಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಜೀಮೂತವಾಹನನೆಂಬ
 ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ತ್ಯಾಗಿಯು ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಶ್ಚಲತ್ವದಿಂದ ಶಂಬುಚೊಡನೆಂಬುವವನನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ನಾಗರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದು ಈ
 ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ವ|| ಎಂದು ಅಭಿನವ ಜೀಮೂತವಾಹನನಾದ (ಆರ್ಜುನನು)
 ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಜೀಮೂತವಾಹನನ ಪರೋಪಕಾರದ, ವೀರ್ಯದ ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನು
 ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದು ಗೌರಿನಾಥನೂ ಭೂಮಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ,
 ಅಪ್, ಚಂದ್ರ, ಯಜಮಾನ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಯುತನೂ ಮೂರು ಲೋಕ
 ಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾದಲ್ಲಡುವ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಗೋರ್ಕನಾಥನನ್ನು
 ಕಂಡು ಕೈ ಮುಗಿದನು. ೨೭. ಯಾರ ಅತಿವೇಗವಾದ ತಾಳಗತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ತಾಂಡವ
 ನೃತ್ಯದಿಂದ ದಿಜ್ಜಡಲಗಳಿಂದಲೂ ಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ
 ದ್ವೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯು ತಿರುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕುಂಬಾರನ ಕೈ ಚಕ್ರದಂತೆ
 ವೇಗವಾಗಿ ಸುತ್ತುವ ಲೀಲೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತೋ ಆ ಸರ್ವಜಗತ್ಪತಿಯೂ ಪಾರ್ವತಿ
 ರಮಣನೂ ಆದ ಶಿವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ವ|| (ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು
 ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ) ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬನವಾಸಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು
 ಸವಿಯಲಾರಂಭಿಸಿ ದನು. ೨೮. ಆ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದ ಯಾವ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ

೮೦|| ಚಾಗದ ಭೋಗದಕ್ಕರದ ಗೇಯದ ಗೊಟ್ಟಯಲಂಘಿನಂಪುಗ
 ಳ್ಗರವಾದ ಮಾನಸರೆ ಮಾನಸರಂತವರಾಗಿ ಪುಟ್ಟಲೇ |
 ನಾಗಿಯುಮೇನೋ ತೀರ್ದಪುದೆ ತೀರದೊಡಂ ಮಲೆದುಂಬಿಯಾಗಿ ಮೇಣ್
 ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುದು ನಂದನದೊಳ್ ವನವಾಸಿ ದೇಶದೊಳ್ || ೨೯

ತಂಕಣ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದೊಡಮೊಳ್ಳುಡಿಗೇಳ್ವೊಡಮಿಂಪನಾಳ್ಗೆ ಗೇ
 ಯಂ ಕಿವಿವೊಕ್ಕೊಡಂ ಬರಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಂಡೊಡಮಾದ ಕೆಂದಲಂ |
 ಪಂಗಡೆಗೊಂಡೊಡಂ ಮಧುಮಹೋತ್ಸವಮಾದೊಡಮೇನನೆಂಬಿನಾ
 ರಂಕುಸವಿಟ್ಟೊಡಂ ನೆನೆವುದೆನ್ನ ಮನಂ ವನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ || ೩೦

ಮ|| ಅಮರದಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಪಂತುಟಪ್ಪ ಸುಸಿಲೊಂದೆಂಪುಂ ತಗುಳ್ಳೊಂದು ಗೇ
 ಯಮುಮಾದಕ್ಕರಗೊಟ್ಟಯಂ ಚದುರರೊಳ್ಳಾತುಂ ಕುಳಿರ್ ಕೋಬ್ಬ ಜೊಂ |
 ಪಮುಮೇವೇಬ್ಬದನುಳ್ಳ ಮೆಯ್ಯುಕಮುಮಿಂತೆನ್ನಂ ಕರಂ ನೋಡಿ ನಾ
 ದೆ ಮನಂಗೊಂಡಿರೆ ತೆಂಕನಾಡ ಮಳೆಯಲ್ಲಿನೊಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೇ || ೩೧

ವ|| ಎಂದರಿಕೇಸರಿ ತೆಂಕನಾಡಂ ನಾಡಾಯಿಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಮಾ ನಾಡನೊಂದ
 ಬಿಲ್ಲೊಳುಂದಿಗೆ ಸಾಧ್ಯಂ ಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ವಿಭಾಗಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬಂದು-

ಉದ್ಯಾನವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಫಲ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾವಿನ
 ಮರಗಳೇ; ದಟ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಳ್ಳಿಯದೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳೇ, ಹೂವನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾಜಿ ಮತ್ತು ಸಂಪಗೆ ಗಿಡಗಳೇ; ಸುಸ್ವರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆ,
 ಝೇಂಕರಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳೇ, ಪ್ರೇಯಸಿಯರ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಖಗಳೇ, ನಗುಮುಖದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕೂಡುವ ನಲ್ಲರೇ. ೨೯. ಆ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ, ಭೋಗ,
 ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಗೀತ-ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ಸಂತೋಷ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯರೇ
 ಮನುಷ್ಯರು. ಅಂತಹ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಏನಾದರೂ
 ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹಾಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಬನವಾಸಿ ದೇಶದ ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ
 ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿಯೋ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ೩೦. (ಅತಿ
 ಸುಖಹೇತುಗಳಾದ) ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯ ಸ್ಪರ್ಶವಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ
 ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಇಂಪಾದ ಗಾನವು ಕಿವಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ ಅರಳಿದ
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಕಂಡರೂ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತವಾದ ರತಿಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದರೂ
 ವಸಂತೋತ್ಸವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೂ ಏನು ಹೇಳಲಿ ಯಾರು (ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದು)
 ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬನವಾಸಿ ದೇಶವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತದೆ.
 ೩೧. ಅಮೃತವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಷ್ಟು ಹಿತಕರವಾದ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಮಾಧುರ್ಯವೂ
 ಬೆನ್ನಹಿಂದೆಯೇ ಅಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತವೂ ನೆರೆದಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗೋಷ್ಠಿಯೂ
 ಜಾಣರ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳೂ ತಂಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳೂ
 ಯಾವ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವೋ ಆ ಸುಖಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಾತ್ಮಮಿಸಿದ್ದರೂ
 ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶವನ್ನು ಮರೆಯಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ವ|| ಎಂದು
 ಅರಿಕೇಸರಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಆ ನಾಡನ್ನು ಶ್ರಮ

ಬಿಚರಪ್ಪತ ॥ ಸಾರ ವಸ್ತುಗಳಂ ನೆಜ್ಜಿದಂಭೋರಾಶಿಯ ಕಾದಿಗ ಕಾವನುಂ

ಸೀರಪಾಣಿ ವಿಳಾಸದಿನಾಳ್ಕಂ ಚಕ್ರಧರಂ ಬಗೆವಂಗೆ ಸಂ ।

ಸಾರಸಾರಮಿದಂಬುದನೆಂದೆಯ್ಯಂದನಸಂಚಳ ಕಾಂಚನ

ದ್ವಾರ ಬಂಧುರ ಬಂಧ ಗೃಹೋದ್ಧ್ವಾರವತೀಪುರಮಂ ನರಂ ॥ ೩೨

ವ॥ ಅನ್ನೆಗಂ ತನ್ನ ಮಯ್ಯುನನಪ್ಪಮೋಘಾಸ್ತ ಧನಂಜಯನ ಬರವಿನ ಸಂತಸದೊಸಗೆ ಪಡೆಮಾತಂ ಮುಂದುವರಿದಜಿಪುವಂತೆ-

ಮ॥ ವಲವುಂ ಜನ್ಮದೊಳಾದ ನಿನ್ನ ಕಳೆಯಂ ಬಂದಪ್ಪನಾತಂಗೆ ಬೆಂ

ಬಲಮಿನ್ನೀಂ ನಿನಗಾತನಾತನನಿಳಾವಿಶ್ವಾತನಂ ಕೂರ್ತು ನೋ ।

ದಲುಮುಬ್ಬತಮರ್ದಪ್ಪಲುಂ ಪಡೆವಯಿಂದೆಂಬಂತೆ ಕತ್ತಿತ್ತು ದಲ

ಬಲಗಣ್ಣು ಬಲದೋಳುಮಾ ಬಲಿ ಬಲಪ್ರಧ್ವಂಸಿಗಂದಿಟ್ಟಳಂ ॥ ೩೩

ವ॥ ಅಂತು ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷ ಸ್ತಂದನದೊಳಂ ಸೂಚಿಸುವ ಶುಭಸೂಚನೆಯೊಳಂ ನಾರಾಯಣನುದಾತನಾರಾಯಣನ ಬರವನಜೆದು ಬಲದೇವ ಸಾತ್ಯಕಿ ಕೃತವರ್ಮಾದಿಗಳಪ್ಪ ತನ್ನೊಡಪ್ಪಟ್ಟದರುಂ ವ್ಯಕ್ತಿಶಾಂಭೋಜಕುಳತಿಳಕರಪ್ಪ ಯಾದವರುಂಬೆರಸು ಮದಕರಿ ಕರೀಣಾ ಪುರಗಾದಿ ನಾನಾವಿಧವಾಹನಗಳನೇಜಿ ಮಯ್ಯುನಂಗಿದಿವರ್ತು ತಮ್ಮಲಂಸಿನಬ್ಬಜಿನ ರೂಪನ

ವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಜಯಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದನು.

೩೨. ಸಾರವತ್ತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಮುದ್ರವೇ ಅಗುಳು (ಕಂದಕ)

ಅದರ ರಕ್ಷಕ ಬಲರಾಮ, ವೈಭವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಳುವವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ವಿಚಾರ

ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಇದೇ ಸಂಸಾರಸಾರ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿರವೂ ಚಿನ್ನದ

ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎತ್ತರವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ ಆದ ದ್ವಾರಾವತೀ

ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ವ॥ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಯ್ಯುನನಾದ

ಅಮೋಘಾಸ್ತಧನಂಜಯನ ಬರುವಿಕೆಯ ಸಂತೋಷ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತನಗೆ

ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ೩೩. ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಸ್ನೇಹಿತನು ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಆತನಿಗೆ ನೀನು ಬಲ, (ಸಹಾಯಕ) ನಿನಗೆ ಆತನು ಸಹಾಯಕ; ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ

ಆತನನ್ನೂ ಕಣ್ಣು ಬ ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಾಢಾಲಿಂಗನ ಮಾಡುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು

ಪಡೆಯುವೆ (ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ) ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ (ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಲವನ್ನು

ನಾಶಪಡಿಸಿದ) ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬಲಗಣ್ಣೂ ಬಲದೋಳೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅದುರಿದುವು.

ವ॥ ಹಾಗೆ ಬಲಗಣ್ಣಿನ ಅದುರುವಿಕೆ (ಕುಣಿತ, ಸ್ಪಂದನ) ಯಿಂದಲೂ ಸೂಚಿತವಾದ

ಶುಭಶಕುನಗಳಿಂದಲೂ ನಾರಾಯಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಉದಾತ್ತ ನಾರಾಯಣನಾದ

ಅರ್ಜುನನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಲರಾಮ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಕೃತವರ್ಮ ಮೊದಲಾದ

ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ವೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಭೋಜಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಯಾದವರನ್ನೂ

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮದ್ದಾನೆ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಾಹನಗಳನ್ನು

ಹತ್ತಿ ಮಯ್ಯುನನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ

ಕಾಣ್ತಂತೆ ಕಂಡು ದಿಕ್ಕರಿಕರಾನುಕಾರಿಗಳಪ್ಪ ಬಾಹುಗಳಿಂದಮೋರೋರ್ವರಂ ತೆಗೆದಪ್ಪ ನಿಬಿಡಾಲಿಂಗ
ನಂಗಿಯಾನ್ತಂದಜಳಪರಿಪೂರ್ಣವಿಸ್ತೀರ್ಣವಿರೋಚನಂಗಳಿಂದಂ ಮುಹುರ್ಮುಹು ರಾಲೋಕನಂ
ಗೆಯ್ಯುತ್ತಮುಹುಗ ಮತ್ತಪಾರಣಂಗಳನೇಜೆ ಪೊಲಲಂ ಪುಗ-

ಚಂ|| ಸುರ ನರ ಕಿನ್ನರೋರಗ ನಭಶ್ಚರ ಕಾಂತೆಯರೇವರೆಂದು ಮಾಂ
ಕರಿಸುವ ಕೆಯ್ದಂದಂದದ ಮುರಾರಿಯ ತಂಗಿಯನಪ್ಪಕೆಯ್ಯ ಚ |
ಚ್ಚರಮೊಳಪೊಯ್ಯ ನೀಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡುವುದಂದಮರೇಂದ್ರಪುತ್ರನಂ
ಕರೆವಪೊಲಾದುವಾ ಪುರದ ವಾತ ವಿಧೂತವಿನೂತ ಕೇತುಗಳ್ || ೩೪

ವ|| ಆಗಳ್ ಮೊಲಗುವ ಬದ್ಧವಣದ ಪಟಗಳಿಂ ಓದಿದ ಕೆಂಬೊನ್ನ ತಳಿಗಯ್ಯೋ
ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಬಡುಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆಯುಂ ಬೆರಸು-

ಚಂ|| ಒದವಿದ ನೂಲ ತೊಂಗಲುಲಿ ದೇಸೆಯನಾಂತು ವಿಳಾಸದಿಹಿಜುಂ
ಕದ ನಿಜೆ ಗಂಡರಲ್ಲೆರ್ದಗಳಂ ತುಲೆಪೋಜೆಯನುಂಟುಮಾದುವಂ |
ದದ ನಿಡುಗಣ್ಣೊಳೆಡೆ ಮನೋಭವನೊಡ್ಡಣದಂತೆ ತಂಡ ತಂ
ಡದೆ ಪರಿತಂದು ಸೂಸಿದುದು ಸೇಸೆಯನಂದು ಪುರಾಂಗನಾಜನಂ || ೩೫

ಮಿಳಿವ ಕುರುಳ್ಳೊಳ್ ಪೊಳೆವ ಕಣ್ಣಳ ಬೆಳ್ಳು ಪಳಂಚ ಚನ್ನ ಪು
ಗಣೆಗೇಯಾಗ ಪುರ್ವಮೆಮಗಳ್ ಬದದಲ್ಲೆಡೆದಿಕ್ಕುಪಡೊಳ್ |
ಖಳ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಿಟ್ಟು ಗೋಣೆಯಕೇಣೆಯಾಗಿರೆ ನಿಳಿ ನಿಳಿ ಕೋ
ಮಳ ನಡೆ ನೋಡಿದಳ್ ಕರಿಯನೇಜಿದನಂ ಪಡಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಂ || ೩೬

ಆಕಾರವನ್ನೇ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸೊಂಡಲಿನಂತಿದ್ದ ತೋಳುಗಳಿಂದ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಗಿದು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆನಂದ ಜಲ (ಸಂತೋಷದ
ಕಣ್ಣೀರು) ದಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತ
ಎತ್ತರವಾದ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ೩೪. ದೇವ, ಮಾನವ,
ಕಿನ್ನರ, ಉರಗ, ಖೇಚರ ಸ್ತ್ರೀಯರು (ಇವಳ ಮುಂದೆ) ಅವರು ಯಾರು ಎಂತಹವರು
ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ರೂಪವುಳ್ಳ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿಯಾದ
ಆ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊ ಎಂದು ಇಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಆ ನಗರದ
ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಧ್ವಜಗಳು ತೋರಿದುವು. ವ|| ಆಗ
ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು ಅಪರಂಜಿಯ ಅ ನಗರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ೩೫. ಧರಿಸಿದ
ನಡುಪಟ್ಟಿಯ ಕುಚ್ಚಿನ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ವೈಭವದಿಂದ ತೊಡೆಗಳ
ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೀರೆಗಳ ನೆರಿಗೆಗಳೂ ಶೂರರಾದ ಪುರುಷರ ಹೃದಯವನ್ನು
ತುಳಿದು ಯಮನಂತಿರಲು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಮನ್ಮಥನ
ಸೈನ್ಯದ ಹಾಗೆ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದರು
(ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದರು). ೩೬. ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳತಿ ಸಂಭ್ರಮ ತ್ವರಿತದಿಂ ಮೇಖಳಾಕಳಿತ ರುಚಿರ ಲುಳಿತಾಧರ ಪಲ್ಲವ ನೋಲ್ವ ದಂದುಗಳೊಳಿಂದುಗೊಂಡು ಸೋಕದಾನೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು-

ಉ|| ಕಾಯದೆ ಕಾಮನಾರ್ದಿಸೆ ತೊವಲ್ವಿಡಿವಂತಡಗಯ್ಯೊಳೊಪ್ಪೆ ತೋ
ಪಾರಯಿಲೆ ನೋಟ ಬೇಟವ ಕೊನರ್ ತಲೆದೋರ್ಪವೊಲಾಗಿ ಬಾಯೊಳಿ
ದಾರಯಿಲೆ ಕಣ್ಣೆವಂದೆಸೆಯ ಕಯ್ಲೆ ಕಯ್ಯೊಳಿ ಬಾಯ ತಂಬುಲಂ
ಬಾಯೊಳಿ ತೋಟ ಮೆಯ್ಯೊಳಿದು ನೋಡಿದಳ್ ಸಮರೈಕಮೇರುವಂ || ೩೭

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ ಕರ್ವಿನ ಬಿಲ್ವ ತಿರುವಿಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಬರ್ಪಲರಂಬು ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು -

ಮ|| ಸ್ವರನಂ ರೂಪಿನೊಳಿಂದನಂ ವಿಭವದೊಳ್ ಪೋ ಮೆಚ್ಚಿನಾನಾವ ಗಂ
ಡರುಮಂ ಕಚ್ಚೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟುವನೆನುತಿಪಾಕೆ ಗಂಭೀರ ಕಂ |
ಧರ ಬಂಧ ಪ್ರವಿಭಾಸಿಯಪ್ಪರಿಗನಂ ಕಾಣುತ್ತ ಕಕ್ಕೊಲ್ಲು ಕಾ
ಮರಸಂ ಭೋಂಕನ ಸೂಸೆ ತಾಳಲರಿದಂದಿರ್ಕಚ್ಚೆಯಂ ಕಟ್ಟಿದಳ್ ೩೮

ವ|| ಅಂತು ನೋಡಿದ ಪಂದಿರೆಲ್ಲ ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಬೇಟೆಕಾಣಂಗೊಡ್ಡಿದ
ಪುಲ್ಲೆಗಳಂತರಲಂಬನ ಮೊನೆಗೆ ಪೂಣೆ ಪೊಕ್ಕು ಪಕ್ಕಾರಿ ಪೊಲರೊಳಗಣೆ ಬಂದು ದಿವಿಜೇಂದ್ರ
ವಿಳಾಸೋಪಹಾಸಿತಮಪ್ಪ ನಿಜಮಂದಿರಮಂ ಪುಗೆ-

ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಚಿನ್ನದ ಪುಷ್ಪಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರಲು ಮುಬ್ಬುಗಳೂ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆಗಳೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮುಷ್ಪನಾದ ಮನ್ಮಥನು ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರಲು ನೀಡಿನೀಡಿ ನಿಂತು ಆನೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸುಂದರಿಯೊಬ್ಬಳು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ವ|| ನಡುಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬಾಗಿರುವ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಓಡಿಬಂದು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆನೆಯ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ೩೭. ಕಾಮನು ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಹೆದರಿ ಚಿಗುರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಎಡಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ವೀಳಿಯದೆಲೆಯು ಒಪ್ಪಿರಲು ಪ್ರೇಮದ ಚಿಗುರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಂಬೂಲವು ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು, ಕಯ್ಯನೆಲೆಯು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಯಿಂದಂಬುಲವು ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆತುಕೊಂಡು ಸಮರೈಕಮೇರುವಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಬರುವ ಹೂಬಾಣವು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ೩೮. ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ನಾನು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ, ಬಿಡು ಎಂತಹ ಶೂರನನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಕಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದವಳೂ ಮದ್ದಾನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದ ಅರಿಗನನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನಳಾಗಿ ಕಾಮರಸವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸೂಸುತ್ತಿರಲು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಿದ ಹೆಂಗೆಸರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಹುಲ್ಲೆಗಳ

ಮ|| ಲತೆಗಳ್ ಜಂಗಮರೂಪದಿಂ ನೆರೆದುಪೋ ದಿವ್ಯಾಪುರೋವೃಂದಮಾ
ಕ್ಷಿತಿಗೇನಿಂಧನ ಶಾಪದಿಂದಿಚೆದುಪೋ ಪೇಲಿಂಬ ಶಂಕಾಂತರಂ |
ಮತಿಗಂ ಪುಟ್ಟುವಿನಂ ಕರಂ ಪರಕೆಗಳ್ ತಳ್ಳೊಯ್ಯ ಸೇವಕತೆಂ
ದ್ರತನೂಜಂಗದಿವರ್ವಂದು ಪೋದತ ಸಹಸ್ರಾಂತಃಪುರಂ ಕೃಷ್ಣಾ || ೩೯

ವ|| ಆಗ್ ನಾರಾಯಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆ ಕೆಮ್ಮುಗಿಂ ತೆರೆಯ
ಪೊರೆಯೋ ನೆಗೆದು ಪೊಳವುದುವ ವಿದ್ಯಾಧರಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಚೆಂಬೊನ್ನ ಕನ್ಯೆಮಾಡದ
ಮೇಗಾ ನೆರೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲೋ ನಿಂದು-

ಚಂ|| ಬಳಸಿದ ಗುಜ್ಜುಗಳ್ ನೆರೆದ ಮೇಳದ ಕನ್ಯೆಯರೆತ್ತಮಿಕ್ಕ ಸಂ
ಚಳಿಸುವ ಬಾಮರಂ ಕನಕ ಪದ್ಮದ ಸೀಗುರಿ ತೊಟ್ಟ ಮಾಣಿಕಂ |
ಗಳ ಬೆಳಗಿಟ್ಟಳಂ ತನಗೊದಂಬಡೆ ದೇನೆ ವಿಳಾಸಮಂ ಪುದುಂ
ಗೊಳನೆ ಮರಲ್ಪು ಕನ್ಯೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬನೀತನೇ || ೪೦

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮೇಳದಾಕೆಗಳಂ ಬಿಡುಗೊಡೊಡಾಕೆಗಳಾಕೆಯ ಪತ್ತಿದ ಕಣ್ಣುಮನಬ್ಬೆದ
ಮನಮುಮಂ ಜೋಲ್ಮ ನಾಣುಮಂ ನೇಲ್ಮ ಸಕಮುಮನಜೆದು ಸಹಜಮನೋಜನ ಕುಲದ
ಚಲದ ಬಾಗದ ಬೀರದ ಭಾಗ್ಯದ ಸೌಭಾಗ್ಯದಗುಂತಿಗಳನಂತುಮಕವಲ್ಲದೆ ಪೊಗಲಿ-

ಹಾಗೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣದ ತುದಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದಕ್ಕಧೀನವಾಗಿರಲು
ಅರ್ಜುನನು ನಗರದ ಒಳಭಾಗದಿಂದ ಬಂದು ದೇವೇಂದ್ರನ ವೈಭವವನ್ನೂ
ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಿದ್ದ ತನಗಾಗಿ ವಿರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
೩೯. ಲತೆಗಳೇ ಜಂಗಮರೂಪದಿಂದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿಯೋ ಸ್ವರ್ಗದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು
ಇಂದ್ರನ ಶಾಪದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆಯೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರದ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣೆ
ಮಾಡಿದರು. ವ|| ಆಗ ನಾರಾಯಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯು
ಕೆಂಪಾದ ಮೋಡವೆಂಬ ತೆರೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವ ವಿದ್ಯಾಧರ
ಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸುರ್ವಣಖಚಿತವಾದ ಕನ್ಯಾಮಾಡದ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನ ತೊಟ್ಟಿಯ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು- ೪೦. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರದ
ಸೇವಕರಾದ ಕುಳ್ಳರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಬೀಸಲು
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾಮರವೂ ಚಿನ್ನದ ತಾವರೆಯ ಕೊಡೆಯೂ ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಾಣಿಕ್ಯ
ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯೂ ಚೆಲುವಾಗಿ ತನಗೆ ಒಪ್ಪಿರಲು ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೂ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಲು ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯು ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ
ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬವನೀತನೇ ಎಂದು ತನ್ನ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ವ|| ಅವರು
ಅವಳ ನುಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಡಿಲವಾದ ಲಜೆಯನ್ನೂ
ಮೆಲ್ಲಗಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಸಹಜಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಅರ್ಜುನನ ಕುಲದ, ಧಲದ,
ತ್ಯಾಗದ, ವೀರದ, ಭಾಗ್ಯದ, ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಅತಿಶಯಗಳನ್ನು ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದೆ

ಚಂ|| ಒದವಿದ ತನ್ನ ಜವ್ವನದ ರೂಪಿನ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ತಪ್ಪದಪ್ಪ ನೋ
 ಬದೊಳೆ ಪೊದಪ್ಪ ತಪ್ಪ ಬಗೆ ತಪ್ಪ ಮನೋಜನ ಪೂವಿನಂಬು ತೀ !
 ಎದ ದೊಣೆ ತೀವಿ ತನ್ನನಿ ಸೆ ಜಾಣನೆ ತಪ್ಪದೆ ತಪ್ಪದಪ್ಪ ನೋ
 ದಿದುದದಳೆಂ ಗುಣಾರ್ಣವನನಾ ಸತಿ ತಪ್ಪದ ತಪ್ಪ ನೋಬದೊಳ್ || ೪೦

ವ|| ಅಂತು ತಳತಳ ತೊಳಗುವ ದುಕ್ಕೊಲದ ಸಕಳವಟ್ಟಿಯೊಳ್ ನಿಮಿರ್ಚಿದಂತಾನು
 ಮರಲ್ವ ತಾವರೆಯೆಸಲ್ಪೊಳ್ ಪುದಿದು ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದಂತಾನುಮನಂಗಾಮೃತವರ್ಷಮನೊದ
 ವಿಸಿದಂತಾನುದುರ್ದಯೊಳೆದವಳೆಯದ ಪೊಳಪಿನೊಳ್ ತಲ್ಲೊಯ್ಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಬೆಳ್ಳುಗಳ್
 ಸೊಗಯಿಸುದ ಕುವಳಯದಳನಯನೆಯ ನೋಟಂ ತನ್ನ ಮನದೊಳೆಲ್ಲಾಟಮಂ ಪಡೆಯ-

ಮ|| ನನೆಯಂಬಂಬನೆ ಕರ್ಚಿ ಪಾಡಿದಪುದೋ ಶೃಂಗಾರ ವಾರಾಬಿ ಭೋಂ
 ಕನೆ ಬಿಳ್ಳೆಂಗೆಡೆದತ್ತೊ ಕಾಡುಂ ನೆಹಿ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿತ್ತೊ ಪೇಚೆಕೆಗಂ !
 ಬನೆಗಂ ಸೋಲಮನುಂಟುಮಾಡೆ ಹರಿಗಂ ಕರ್ಣಾಂತ ವಿಶ್ವಾತ ಲೋ
 ಚನಪಾಲೋಚನಗೋಚರಂಜಿರೆಗಮೊಲ್ವಾ ಕನ್ನೆಯಂ ನೋಡಿದಂ || ೪೨

ವ|| ಅಂತು ಸುರತಮಕರದ್ವಜನ ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟಂ ಕಾಮನ ಕಿರುಗಣ್ಣೆದ ನೋಟದಂತೊ
 ಮೊದಲೆ ತನ್ನ ಮನದೊಳೆಲ್ಲಾಟಮಂ ಪಡೆಯ-

ಹೊಗಳಿದರು. ೪೧, ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಯವನಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಶರೀರದ ಸೌಂದರ್ಯವು
 ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು. ನೋಟದಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸೂ
 ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತು. ಮನಃಪ್ರಸನ್ನ ಪುಷ್ಪಬಾಣದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು
 ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯೇ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಆ ಸತಿಯು ಗುಣಾರ್ಣವನನ್ನು
 ತಪ್ಪು ನೋಟಗಳಿಂದ ನೋಡಿದಳು (?) ವ|| ಹಾಗೆ ತಳತಳನೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರೇಷ್ಮೆಯ
 ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಡಿದಂತೆಯೂ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯ ದಳದಲ್ಲಿ
 ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹದಗೊಳಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕಾಣುವ ಮಳೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ
 ದಂತೆಯೂ ಹೃದಯದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಟಿಸಿ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಯ
 ಬಣ್ಣಗಳು ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನೆದಿರೆಯ ಎಸಳಿನಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ
 ನೋಟವು ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಳಮಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೪೨. ಈ ಸುಭದ್ರೆ
 ಗಾಗಿ ಪುಷ್ಪಬಾಣವೇ ಪುಷ್ಪಬಾಣ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾರಿಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಶೃಂಗಾರ
 ಸಮುದ್ರವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಹರಿದಿದೆಯೋ ಕಾಮನ
 ರಸಪ್ರವಾಹವು ಅಧಿಕವಾಯಿತೋ ಹೇಳು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಸೋಲನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡಲು ಕರ್ಣಾಂತವಿಶ್ರಾಂತನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿಲುಕಿಸುವವರೆಗೂ ಆ
 ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಸುರತಮಕರದ್ವಜನಾದ ಅರ್ಜುನನ
 ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವು ಕಾಮನ ಕೆಂಪೇರಿದ ನೋಟದಂತೆ ತಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

೮೦|| ಸೋಲದೊಳೆಯ್ವ ಪೀರ್ವ ತಟದಿಂದಮೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಟ್ಟ ಕಣ್ಣೆ ಕಣ್
ಪೀಲಿವೊಲಾಗಿ ಬಂದು ಪೆಟತೊಂದು ಮನಂಬುಗೆ ಪತ್ತಿ ಚಿತ್ತದೊಳ್ |
ಕೀಲಿಸೆ ಕಾವನಂಬವಳ ಬಣ್ಣೆಗೊಳೊಯ್ಯನೆ ಜೋಲ್ವೊಲೆ ತಾಂ
ಬೂಲಕರಂಕವಾಹಿನಿಯ ಮೇಲೆ ನೆಟಲಿರೆ ಬಾಲೆ ಲೀಲೆಯಿಂ || ೪೩

ವ|| ಆಗಲಾ ನಾರಾಯಣನುಮುದಾತ್ರನಾರಾಯಣನುಮಾನೆಯಿಂದಮಿಲೆದು ನವ
ಕಿಸಲಯ ವಂದನಮಾಳಾಳಂಕೃತಮಪ್ಪ ಸಪ್ತ ತಾಳೋತ್ತುಂಗ ರಮ್ಯ ಪರ್ಮದರಚನೆಯ
ಮೊಗಸಾಲೆಯೊಳ್ಳಿ ಪೊನ್ನ ಪಡಿಗಂಗಳೊಳಮಿಕ್ಕಿದ ಪಲೆಯ ಸುಖಾಸನಗಳೊಳಂ ಕಟ್ಟಿದ
ಚಿನ್ನದ ಬೊಂದರಿಗೆಯೊಳಮೆಸಿದಿರ್ವ ಮನೆಮಯಪೀಳದೊಳೊಡನೇಟಿ ಕಿಲೆದು ಪೊಯ್ಯ
ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಮದ್ದನ ಭೋಜನ ತಾಂಬೂಲಾನುಲೇಪನ ವಿಭೂಷಣ ಸುರಭಿ ಕುಸುಮ
ದಾಮಾದಿಗಳಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ದಾಮೋದರನುದರದೊಳ್ಳಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳನಿತ್ಯಜ್ಞೋಳಪಗತ ಪಥ
ಪರಿಶ್ರಮನಂ ಮಾಡಿ-

ಕಂ|| ಈತನ ಬರ್ದಿನನೀತಂ
ಭೂತಳಪತಿಯನಿಸಿದರಿಗನೊಡೆಯಂ ಹರಿ ತಾ |
ನೀತನ ಬರ್ದಿನನನೇ ವಿ
ಖ್ಯಾತಂಗೆ ನರಂಗೆ ಸೆಟಪ್ಪಗೆಯ್ಯನಂತಂ || ೪೪

ವ|| ಅಂತನಿತಾನುಮಂದದೊಳ್ ಸೆಟಪ್ಪಗೆಯ್ಯ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಂಗಳಂ ತೋಟಿ
ಮುನ್ನ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದೊಳ್-

ನಡುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ೪೩. ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೀರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೆಪ್ಪೆ
ಹೊಡೆಯದೇ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಣ್ಣು (ಅಂದರೆ ಅರ್ಜುನನ ಕಣ್ಣು)
ನಮಿಲುಗರಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ಹಾಗಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಕಾಮಬಾಣವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಾಟರಲು ಆ ಬಾಣಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯು
ವಿಲಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ತಾಂಬೂಲಕರಂಕವಾಹಿನಿಯು ಮೇಲೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು.

ವ|| ಆಗ ಕೃಷ್ಣನೂ ಅರ್ಜುನನೂ ಅನೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಹೊಸದಾದ ಚಿಗುರುಗಳ
ತೋರಣಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಎತ್ತರವಾದ ಏಳುತಾಳೆಯ ಮರಗಳಷ್ಟು
ಎತ್ತರವೂ ರಮಣೀಯವೂ ಆದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮುಖಮಂಟಪವನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ
ಚಿನ್ನದ ಪೀಕದಾನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಸುಖಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ದಿಂಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದ ರತ್ನಮಯಪೀಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನ-ತಾಂಬೂಲ, ಗಂಧಾನುಲೇಪನ,
ಆಭರಣ, ಸುಗಂಧಪ್ರತ್ಯಮಾಲೆಯೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನು
ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಅಯಾಸಪರಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೪೪. ಇವನು ಅತಿಥಿ; ಇವನೇ ಭೂಪತಿಯಾದ
ಅರಿಕೇಸರಿ; ಒಡೆಯನಾದ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನೂ (ತಾನೂ) ಈತನೇ. ಇವನೇ
ವಾಸ್ತವನಾದ ನೆಂಟಿ, ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅತಿಥಿವನ್ನು
ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅನೇಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ನಾನಾರೀತಿಯ

ಕಂ|| ಆಯತಿಯಿಂದಂ ನರ ನಾ
ರಾಯಣರೆನೆ ನೆಗಲ್ಪಿದರಿಗೆ ನಾವಿವರುಮಿಂ ।
ತೀ ಯುಗದೋಳಿಗಳಾಂ ನಾ
ರಾಯಣನೆಂ ನೀನುದಾತ್ತನಾರಾಯಣನೈ ||

೪೫

ವ|| ಅದಳೆಂ ನಿನ್ನಗಮನಗಮೇತಪೋಳಂ ವಿಕಲ್ಪಮುಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಮುಮಿಲ್ಲೆಂದು
ನುಡಿಯುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್-

ಚಂ|| ನವ ನಳಿನೀ ವನಂಗಳ ಪರಾಗರಜಂಗಳನುಂದು ಮುನ್ನಮಂ
ತವನೆ ವಿಯತ್ತಳ ಭ್ರಮಣ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಬಬಲ್ಯ ಕಾಟುವಂ ।
ತನ್ನೊಲರೆ ಕೆಂಪು ತತ್ಸಮಳ ಕಾನನ ಕಂಟಕ ರಗ್ಗಪಾದನಾ
ದವೊಲುಡುಗುತ್ತುಮಾತ್ಮ ಕರಮಂ ರವಿ ಪೊರ್ದಿದನಸ್ತಶೈಲಮಂ || ೪೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸಾದದೋಳ್-

ಉ|| ಆ ಸರಸೀಜ ಬಾಂಧವನ ಪಿಂಬಡಿನೋಳ್ ಕಡುವಿನ್ನನಾದುವಿಂ
ತೀ ಸಕಸೀರುಹಂಗಳವನೀ ಪದದೋಳ್ ಬಸುಟೆಂತು ಪೋಪೆವೆಂ ।
ಬೀ ಸಮಕಟ್ಟನೋಳ್ ನೆಲಸಿದಂತೆಜಗಿದುರ್ವು ಪಟ್ಟದಂಗಳು
ತೋಸರ ಕೋಟ ಸಂಕಟ ಕುಶೇಶಯಕೋಶ ಕುಟೀರಕಂಗಳೋಳ್ || ೪೭

ಚಂಡಮರೀಚಿಗ್ಗಮಯಮಿಲ್ಲದುದೊಂದೆಡೆ ನಿಮ್ಮ ಕೇಳುಮಂ
ಕಂಡುಮುಳ್ಳೊಡಿಸ್ ಬೆಸಸಿಮಾಮರದಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಪೆವೆಂದು ಮೆ ।
ಯೊಡೊಲವಿದಂಗಳೆಗಣಮಾಜದ ಪಕ್ಕಗಳೆಳಮಂ ಮರು
ಳೊಂದೆಪೊಲಿಳು ಕೂಡೆ ಬೆಸಗೊಂಡು ಬಬಲ್ಯವು ಜಕ್ಕಪಕ್ಕಿಗಳ್ || ೪೮

ಅಟಪಾಟಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು - ಅರ್ಜುನ! ಹಿಂದೆ
ಬದರೀಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ-೪೫ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬನದಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ನರನಾರಾಯಣರಾಗಿದ್ದೆವು. ಈಗ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ;
ನಾನು ನಾರಾಯಣ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ), ನೀನು ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿ
ವ|| ಅದುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ
(ವಿಚ್ಛಿನ್ನ)ಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಯಿತು.
೪೬. ಸೂರ್ಯನು ಮೊದಲು ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯ ತೋಟದ ಧೂಳನ್ನು
(ಪರಾಗವನ್ನು) ತಿಂದು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ ಶ್ರಮದಿಂದ ಬಳಲಿ ಆ ತಿಂದ ಧೂಳನ್ನೇ
ವಾಂತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ತೋರುತ್ತಿರಲು ಆ ತಾವರೆಯ ಕಾಡಿನ
ಮುಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಕಿರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು
ಉಡುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಸ್ತಾಚಲವನ್ನು ಸೇರಿದನು (ಮುಳುಗಿದನು). ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
೪೭. ಕಮಲಬಂಧುವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ತಾವರೆಗಳೂ ಬಹಳ
ಖಿನ್ನವಾಗಿವೆ (ಬಾಡಿದವೆ). ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಟು ನಾವು ಹೇಗೆ
ಹೋಗುವೆವು ಎಂದು ದುರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಂತೆ ದುಂಬಿಗಳು ಅನೇಕ ಕೇಸರಗಳ
ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ತಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗುಂಬ ಗುಡಿಸಲಿನ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದುವು.
೪೮. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಸ್ತಮಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವೊಂದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ

ವ|| ಅಂತು ಕಮಲವನಂಗಳಾದಿತ್ಯಂಗೆ ಕೆಯ್ಯಂ ಮುಗಿವಂತೆ ಮುಗಿಯೆ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳ್
ಸುರತಮಕರವೃದ್ಧನ ಸುಭದ್ರೆಯ ವಿರಹಪರಿತಾಪಮಂ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಮಂಗೆಂದಾಗಲೆ ಸಂಧ್ಯಾ
ರಾಗಮವರ ಮನದನುರಾಗಮನನುಕರಿಸುವಂತುಟಾಗಿ ಬಲಿಯಂ ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣದೊಳ್-

ಮ|| ಮಸಿಯಿಂದಂ ಜಗಮೆಲ್ಲಮಂ ದಿತಿಸುತಂ ಮುಂ ಪೂಜ್ಯನೋ ಕಾಲಮೇ
ಪ್ರಸಮೂಹಂ ದೆಸೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಕವಿದುದೋ ಗಂಧೇಭ ಚರ್ಮಂಗಳಂ |
ಪಸರಂಗೆಯ್ಯನೊ ಶಂಭುವೆಂಬ ಬಗೆಯಂ ತಲೊಮ್ಮು ಕಲ್ಪಿತಿ ಸೊ
ಚಸಲಾರ್ಗಂ ವಶಮಾಗದಂತು ಕವಿದತ್ತುದ್ವಾಮ ಭೀಮಂ ತಮಂ || ೪೯

ವ|| ಆಗಲಾ ತಾರಾಗಣಂಗಳ್ ದಿಶಾವನಿತೆಯರ ಮಕುಟಮಾನಿಕಂಗಳಂತೆನಿತು
ಬೆಳಗಿಯುಂ ಕಲ್ಪಲೆಯನಲೆಯಲಾಟವಾದುವು ಕನಕ ಪಾಸಾದ ಪಂಚೈಗಳ್ ಪಟಪಟನೆ
ಬೆಳಗುವ ಸೊಡರ್ಗಣಾದಿತ್ಯನ ನಂಟರೆಂದು ತಮೋರಾಜಕಂ ಮುಳಿದು ಸೆಜಿಗೆಯ್ ಬೆಳಗಿನ
ಸೆಜಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನವಾದುವು ಮದಗಜ ಗಂಡಸ್ಥಳಂಗಳೊಳಿಹಿ ಮೊರೆವ ತುಂಬಯ ಬಂಬಲಿಲೆ
ವಿಮುಖೀಭೂತಂಗಳಾದುವು ತಂಡತಂದೆದೋಲಗಕ್ಕೆ ಪುಗುವ ಪೊಜಮುದುವ ಪಾರವಿಳಾನಿಯರ
ನೂಪುರಂಗಳ ರವಂಗಳೊ ನೃಪಭವನೋಪವನ ದೀರ್ಘಕಾಪಂಗಳಂಗಳ್ ತಳವೆಳಗಾದುವು

ಕಂಡಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ; ನಾವು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು
ಹುಚ್ಚರೆಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ತಾವು ಬೆರೆಯಲಾರದೆ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಲಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ
ತಾವರೆಯ ತೊಟ್ಟಿಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುವಂತೆ ಮೊಗ್ಗಾಗಲು
(ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು), ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳು ಅರ್ಜುನ ಸುಭದ್ರೆಯರ ವಿರಹತಾಪದಲ್ಲಿ
ತಾವೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ (ದುಃಖಪಟ್ಟು?) ತಕ್ಷಣ ಆಗಲಲು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವು
ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವು ಕಾಣಿಸಿತು.
೪೯. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಕ್ಷಸನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಡಿಗೆಯಿಂದ
ಹೊಳೆಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಯೋ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡದ ಸಮೂಹಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಕವಿದುಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಈಶ್ವರನು ಮದ್ದಾನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹರಡಿದ್ದಾನೆಯೋ
ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ (ಇದು ಹೀಗೆ ಎಂದು
ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ) ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಯಂಕರವಾದ
ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿದುಕೊಂಡಿತು. ವ|| ಆಗ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲವು ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರ
ಕಿರೀಟಮಾಣಿಕ್ಯದಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು
ಶಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುರ್ವಣ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಸಾಲುಗಳು ಪಳಪಳನೆ
ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ದೀಪಗಳು ಸೂರ್ಯನ ನಂಟರೆಂದು ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ರಾಜನು
ಕೋಪಗೊಂಡು (ಆ ದೀಪಗಳನ್ನು) ಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾತಿಕಾಲದ ಸೆರೆಮನೆಗಳಂತೆ ಆದವು.
ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕಪೋಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಗಿ ಝೇಂಕರಿಸುವ ದುಂಬಿಯ ಸಮೂಹಗಳು
ಮುಖಿತರುಗಿಸಿದವು. ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ವೇಶ್ಯೆಯರ
ಕಾಲಂದಿಗೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಮನೆಯ ಕೈದೋಟಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ

ರಾಜಹಂಸಪಾರಾವತಮಿಥುನಂಗಳುಂಗಳಪ್ರಾಪಾದಶಿಖರ ಮಣಿಗವಾಕ್ಯಾಂತರಾಳ ವಿವಿಧ
ಗೃಹಾಂತರಗತಂಗಳಾದುವು ಉದಯಗಿರಿ ಕಟಕ ಕುಹರ ಪರಿಕರ ನಿಶಾಕರಂ ಹರಿವಳಿತ ನಿಜ
ಹರಿಣ ರುಧಿರ ನಿಜಯ ನಿಚಿತಮಾದಂತೆ ಲೋಹಿತಾಂಗನಾಗಿ-

ಮ|| ನೆರೆದೈ ಸಂಜೆಯೊಳೆಂದು ಕಾಯ್ದೊಡೆದೊಡೆನಾತ್ತಾಗದೊಳ್ ರೋಹಿಣೀ
ಚರಣಾಲಕಕ ರಾಗಮುಚ್ಚಿದುದೋ ಮೇಣ್ ಕಾಮಿಗಳ್ಳೆವ ರಾ !
ಗರಸಂ ಪೊಣ್ಣೆದುದೋ ತಮೋಗಜದ ಕೋದೇವಿಂದಮೇಂ ನೊಂದುದೋ
ಹರಿಣಂ ತಾನೆನಿಸಿತ್ತು ರಕ್ತರುಚಿಯಿಂ ಬಿಂಬಂ ಸುಧಾಸೂತಿಯಾ || ೫೦

ವ|| ಆಗಳ್ ತನ್ನ ರಾಗಮಂ ರಾಗಿಗಳ್ಳೆಲ್ಲಂ ಪೆಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕೆಂಪು ಪತ್ತುವಿಟ್ಟಾಗಳ್-

ಮ|| ಮುನಿದೀಶಂ ತವ ಸುಟ್ಟು ಮುಂ ಕರುಣದಿಂದಿತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮಮಂ
ನಿನಗೆಂದಾ ರತಿ ಪಾಪಮುಂ ಪಚಣಮುಂ ಪೋಪಂತೆ ಕಾಮಿಗೆ ಮಂ !
ಜ್ವನಕೆಂದೆತ್ತಿದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಘಟದೊಳ್ ತಂದೆಲೆಯಿಂ ಪುಷ್ಪ ವಾ
ಸನೆಗೆಂದಿತ್ತಿದ ನೀಳ ನೀರುಹಮಂ ಪೋಲ್ವತ್ತು ಕಟ್ಟಿದುವಾ || ೫೧

ಹಂಸಸಮೂಹಗಳು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದುವು. ರಾಜಹಂಸ ಮತ್ತು ಪಾರಿವಾಳದ
ಜೋಡಿಗಳು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿಟಕಿಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದ
ಮನೆಗಳನ್ನು (ಗೂಡುಗಳನ್ನು) ಹೋಗಿ ಸೇರಿದುವು. ಉದಯ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನ
ಗುಹೆಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನುಳ್ಳ (ಅಂದರೆ ಮೂಡದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ) ಚಂದ್ರನು
ಸಿಂಹದಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಜಂಕೆಯ ರಕ್ತರಾಶಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದವನಂತೆ ಕೆಂಪು
ವರ್ಣದವನಾದನು. ೫೦. ಸಂಜೆಯೆಂಬ (ಅನ್ಯ) ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೆಯಾ ಎಂದು
(ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರೋಹಿಣಿ ದೇವಿಯು) ಕೋಪದಿಂದ ಒದೆಯಲು ಅವಳ ಕಾಲಿನ
ಅರಗಿನ ಬಣ್ಣವು ಚಂದ್ರನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹೊಯ್ದಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಕಾಮಿಗಳಿಗೆ
(ಸಹಜವಾಗಿಯೇ) ಕೊಡುವ (ಹೆಚ್ಚುವ) ಕಾಮರಸವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತೋ ಅಥವಾ
(ಚಂದ್ರನ) ಜಂಕೆಯು ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಆನೆಯ ಕೊಂಬಿನ ಗಾಯದಿಂದ
ಗಾಯಗೊಂಡಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದ ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯು ಎನ್ನಿಸಿತು.
ವ|| ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ರಾಗ (ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ)ವನ್ನು ರಾಗಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ
(ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದವರು - ಪ್ರಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿಯರು - ವಿರಹಿಗಳು) ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ
ಹಾಗೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವು ಕಳೆದುಹೋಗಲಾಗಿ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು.
೫೧. ಈಶ್ವರನೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಮೊದಲು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು (ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ)
ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಪುನಃ ಕರುಣೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ರತಿದೇವಿಯು
ಅವನ ಪಾಪವನ್ನು ಪತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ
ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ವಾಸನಾಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಂದಿಟ್ಟ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಚಂದ್ರನ ಕಪ್ಪು (ಕಲೆ-ಕರೆ)

ಕಂ|| ಆವರಿಸಿತ್ತೊ ನಭೋಂತ
ಭೂವಿವರಮನಮದಿಗನಸಕಮನೆ ವಿರಹಿಗಳೋ |
ವೋವಿದು ಮದನನ ಸೋದನ
ದೀವಿಗಿಯೆನೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದಂ ತುಹಿನಕರಂ ||

೫೨

ವ|| ಅಂತು ಸೋಗಯಿಸುವಚ್ಚಿಲ್ಲಿಂಗಲೋ ಸುಧಾಧವಳತೋತ್ತುಂಗ ರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯ
ದರದನೆಯ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗೆಯ ಮುಂದಣ ರಮ್ಯ ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ಯದೊಳೆ ಸಿರಿಯೋಲಗಂಗೊಟ್ಟು
ವಿನೋದಂಗಳೋ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ ಬೆರಸು-

ಕಂ|| ಆಗಳನಂತನಂತಪ್ಪ
ಣಾಗಣಮಣಿಕಿರಣಮೆಸೆಯೆ ದುರ್ಗ್ಗರ್ಣವದೋಳ್ |
ರಾಗದಿನಿರ್ಪಂತಿದಂ
ಭೋಗಿ ತಲತ್ತಪಿ ಬೆಳಗೆ ಕೆಯ್ಯಾವಿಗಳ್ ||

೫೩

ವ|| ಆಗ್-

ಕಂ|| ಆತ್ಮ ಸುಭದ್ರೆಯುಮೊಡಲುರಿ
ಯುತ್ತಿರೆ ಮರವಟ್ಟು ವಿಜಯನಿರ್ದತ್ತಲೆ ನೋ |
ದುತ್ತಿರೆ ಸುನಾಳಭಂಜಕೆ
ಗೆತ್ತುದು ಕೆಳದಿಯರ ತಂಡಮಾಕೆಯ ರೂಪಂ ||

೫೪

ಹೋಲುತಿತ್ತು. ೫೨. (ಬೆಳದಿಂಗಳು) ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಆಮೃತದ ಕಾಂತಿ ಆವರಿಸಿತೊ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆರಲು ವಿರಹಿಗಳು (ಪ್ರೇಮಿಗಳನ್ನು ಆಗಲಿರುವವರು) ಇದು ಮನಃಪುನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಲು ತಂದಿರುವ ಹುಡುಕುದೀಪ; ಕಾಪಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಚಂದ್ರನು ತೊಳಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೫೩. ಹಾಗೆ ಸೋಗಯಿಸುವ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣದಿಂದ ಬಿಳುಪುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಎತ್ತರವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಎರಡನೆಯ ಅಂತ್ಯಸ್ಥಾನ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಚೌಪ್ಪಳದ ಮುಂದಿನ ಮಹದಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಓಲಗದಿಂದಿದ್ದು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಅನೇಕ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದನು. ಆದಿಶೇಷನ ಅನಂತವಾದ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾರಾಯಣನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವ ಹಾಗೆ (ಇಲ್ಲಿ) ಕೈದೀವಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೫೪. ಆ ಕಡೆ ಸುಭದ್ರೆಯು ಕೂಡ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಮೈಸುಡುತ್ತಿರಲು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಳಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು ಇದ್ದ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಅವಳ ಸಖಿಯರ ಸಮೂಹವು ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಸಾಲುಹೊಂಬೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿತು. ೫೫. ನಾಚಿಕೆಯು ಕನ್ಯಾಭಾವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಾದರೋ ವಿಶೇಷವಾಗಿ(ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆ) ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆಶಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕನ್ಯೆಯಾದ

ಕನ್ನತನಂಗಯ್ಯಲ್ ಬಗೆ
ಗುಣಾಣ್ ಮಿಗೆ ಮನಮುಮಿಬ್ಬವರಿಯಲ್ ಬಗೆಗುಂ |
ಕನ್ನಡಿಕುಂ ತನ್ನಲಿಪಂ
ತನ್ನಲೆ ತಾನಿಂತು ಕನ್ನೆ ತಳವೆಳಗಾದಳ್ ||

೫೫

ನುಡಿಯಿಸಿ ಕೇಳೊಂ ಪರಿಗನ
ಪದೆಮಾತನೆ ಮಾತು ತಪ್ಪೊದಂ ಮತ್ತಮದಂ |
ನುಡಿಯಿಸುಗುಂ ಮೊದಲಿಂದಾ
ನುಡಿ ಪಟಪಟ ಮುಳಿದು ನೋಡುಗುಂ ಕಳದಿಯರಂ ||

೫೬

ಅಟೆ ಮರುಳಂತುಟೆ ಸೋಕನ
ತಜದಂತುಟೆ ಮನಮೋಜಲ್ಪುದೇರ್ಪಯಿರಿವುದು ಮೆ |
ಯ್ಯೊಗುವುದು ಪದೆವುದಾನಿದ
ನಟೆಯನಿದೇಕೆಂದು ಕನ್ನೆ ತಳವೆಳಗಾದಳ್ ||

೫೭

೮|| ಆನೆಯನೇಟೆ ಸೌಪ್ಪದದೆ ಬರ್ಪರಿಕೇಸರಿಯೊಂದು ಗಾಡಿಯುಂ
ದ್ವಾನಿ ತಗುಳ್ಳು ಕಣ್ಣೊಳೆ ತೊಬರೆರ್ಪೆಯೊಳ್ ತಡಮಾದೆ ಬೇಟಿದು ||
ದ್ವಾನಿಯನಾನೆ ಮನದ್ಧ ಮಹೀಳುಜನೋವದೆ ತೋಟೆಕೊಟ್ಟುದೊಂ
ದಾನೆಯೆ ತನ್ನನಾನೆಗೊಲೆಗೊಂದಪ್ಪುದೆಂದು ಲತಾಂಗಿ ಬೆರ್ಚಿದಳ್ || ೫೮

ಮ|| ಮನಮಾರಾಧಿತಹೋಮುಭೂಮಿ ಪಶುಗಳ್ ಕಾಮಾತುರರ್ ಬಂದ ಮಾ
ವನಿತುಂ ಸ್ಥಾಪಿತ ಯೋವಕೋಟ ಬಳವತ್ಯಾಮಾಗ್ನಿ ಹೋಮಾಗ್ನಿ ಚಂ |
ದನ ಕರ್ಪೂರ ಮೃಣಾಲನಾಳಮ ಪೊದರ್ದಿದ್ಧಂಗಳಂತಾಗೆ ತಾ
ನಿತುಂ ಕಾಮನ ಬೇಳ್ಳೆಯೆಂದು ಸುಗಿದಳ್ ತನ್ನಂಗಿ ಬೆರ್ಚಿಗಳೊಳ್ || ೫೯

ಸುಭದ್ರೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದಳು. ೫೬. ಅರ್ಜುನನ ವಿಷಯವಾದ ಮಾತನ್ನೇ
(ಕೇಳಿದಿಯರಿಂದ) ಹೇಳಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಾತು ನಿಂತುಹೋದರೆ ಪುನಃ ಆ
ಮಾತನ್ನೇ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನುಡಿಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದೂ ನಿಂತುಹೋದರೆ
ಸಖಿಯರನ್ನೂ ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ೫೭. ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಯ್ ಮರೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ. ಎದೆಯುರಿಯುತ್ತದೆ.
ಶರೀರವು (ಅವನ ಕಡೆಯೇ) ಬಾಗುತ್ತದೆ. (ಅವನನ್ನೇ) ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇಕೆಂದು
ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಕನ್ನೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯು ತಳವೆಳಗಾದಳು. ೫೮. ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ
ಸೊಗಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯವು ತನ್ನನ್ನು
(ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು) ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಮನದ್ಧನೆಂಬ ರಾಜನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಆನೆಯನ್ನು ಭೂಬಿಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವಂತೆ
ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಲತಾಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯು ಹೆದರಿದಳು. ೫೯. ಮನಸ್ಸೇ
ಪೊಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಭೂಮಿ, ಕಾಮಪೀಡಿತರಾದವರೇ ಬಲಿಗಾಗಿರುವ ಪಶುಗಳು,
ಫಲಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾವಿನಮರಗಳೇ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಬಲಿಗಂಬಗಳು. ಅತಿಶಯವಾದ

ವ|| ಅಂತು ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತೋಭಂಗೊಂಡ ದಿವ್ಯ ಗೃಹದಂತೆ ಕಾಮಗೃಹ ಗೃಹೀತೆಯಾಗಿರೆ ಮನೋವೈಕಲ್ಯ ರೋಮಾಂಚಕ ಸ್ತಂಭಕ ಕಂಪ ಸ್ಥೇದ ವೈದರ್ಭ್ಯ ಸಂತಾಪನಾಹಾರ ವ್ಯಾಮೋಹ ಗದ್ದದಾತ್ಮಮೋಕ್ಷ ಮೂರ್ಛಾದಿ ನಾನಾ ವಿಕಾರಗಳನೊಡನೊಡನೆ ತೋಜುವುದುಮಾಕೆಯ ದಾದಿಯ ಮಗಳ ಚೂತಲತಿಕೆಯೆಂಬಳ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ಪದವರ್ಧ ಬತ್ತೆ ಕೆತ್ತುಪಧರಂ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಲರ್ಗಣ್ಣ ನೋಟಮು
ಣೆದ್ದ ಬೆಮರೋಳಿದಟ್ಟ ನಡುಸುಯ್ ತೊದಳಿಂಗೆಡೆಗೊಂಡ ಮಾತು ಕುಂ ||
ದಿದ ಲತಿಕಾಂಗಮೊಂದಿದ ವಿಕಾರಮದೀಕೆಯೋಳಿಗಳಾದುದಿಂ
ತಿದು ಕುಸುಮಾಸ್ಥನೆಂಬದಟನಿಕ್ಕಿದ ಸೊರ್ಕಿನ ಗೊಡ್ಡಮಾಗದೇ || ೬೦

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳೆ ಬಗೆದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಳೆ-

ಚಂ|| ಕಟೆಯಲರಾದ ಸಂಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದವೋಲೆ ಬೆಳರ್ತ ಬಣ್ಣದೋಳ್
ಗಟೆಯನೆ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣಳ ಮೊದಲಲ್ಲಿಳೊಳಿಯುನೆ ತೋಟ ಬಾಡಿ ಪಾ ||
ಡಟೆದು ಬಬಲ್ಕು ಜೋಲ್ದಿರವು ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ಮೆಯ್ಯಿದಿದನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳ್
ಸುಟೆದುವು ತಾಮ ಕನ್ನಡಿಸಿದಪ್ಪುವು ಕನ್ನಯ ಕನ್ನವೇಟಮಂ || ೬೧

ಕಾಮಾಗ್ನಿಯೇ ಹೋಮಾಗ್ನಿ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕರ್ಪೂರ, ತಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳೇ ಅಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಸಮಿತ್ತುಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳು. ಹೀಗಾಗಲು ಇವಿಷ್ಟೂ ಕಾಮನ ಯಜ್ಞವೆಂದು ಸುಭದ್ರೆಯು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಭಯಗೊಂಡಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಯ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತಂಭಿತಳಾದ (ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ) ದಿವ್ಯಗೃಹದ ಹಾಗೆ ಕಾಮಗೃಹದಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ, ರೋಮಾಂಚ, ಸ್ತಂಭನ, ನಡುಕ, ಬೆವರುವುದು, ವರ್ಣವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಚಿಂತೆ, ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯ, ಗಂಟಿತಗಿದ ಮಾತು, ಕಣ್ಣೇರುಸುರಿಯುವಿಕೆ, ಮೂರ್ಛಾಹೋಗುವುದು ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು (ಸುಭದ್ರೆಯು) ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತೋರುತ್ತಿರಲು ಆಕೆಯ ದಾದಿಯ ಮಗಳಾದ ಚೂತಲತಿಕೆಯೆಂಬವಳು ಇದನ್ನು ಕಂಡಳು. ೬೦. ಈಕೆಯ ಬತ್ತಿದ ಎದೆ, ನಡುಗುವ ತುಟಿ, ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆವರಿನ ಸಾಲಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸ, (ನಿಟ್ಟುಸಿರು), ತೊದಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು, ಕೃಶವಾದ ಲತೆಯಂತಿರುವ ಶರೀರ, ತೋರಿಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಕಾರಗಳು ಇವೆಲ್ಲ ಈಗ ಇವಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ, ಇವು ಪುಷ್ಪಬಾಣನಾದ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ದುಷ್ಟನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮನ ಚೇಷ್ಟೆಯೇ ಸರಿ ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದಳು-೬೧. ಕಳಿತುಹೋಗಿರುವ (ಅಜ್ಜಿಯಾದ) ಸಂಪಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ಹಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಕಣ್ಣಿನ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿರಲು ಬಾಡಿ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜೋತುಹೋಗಿರುವ ಈಕೆಯ ಶರೀರಸ್ಥಿತಿಯೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕನ್ನೆಯ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯವನ್ನು

ವ|| ಅದಲಿನೀಕೆಯ ಬಗೆಯನೆಯಲ್ಲೇಬ್ಬಮಂದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಲಕ್ಕೆವಂದು ಕುಂಚದಡಪದ ಡವಕೆಯ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರಲ್ಲರೂಮಂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕಳೆದೇಕಾಂತದೊಳ್ ಕನ್ನೆಯನಿಂತೆಂದಳ್-

ಚಂ|| ಮೃಗಮದ ಪತ್ರರೇಖೆಗಳನೇಕೆಗೆ ತಾಲ್ಪರವಾದುವೀ ಕದಂ
ಪುಗಳರಮೇಕೆ ಹಾರ ಮಣಿಮಂಜರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿನ್ನಗಿದುದೀ |
ಜಗನಮಿದೇಕೆ ಹೇಮರತನಾಡ್ವನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಗುವಟ್ಟುದೀ
ಬಗೆಯೊಳಲಕ್ಕ ದ್ರವದೊಳೊಂದದೆ ನಿಂದುವು ಪಾದಪಂಕಜಂ || ೬೨

ಮ|| ನಗೆಗಣ್ ಸೋವ ಕದುಷ್ಕ ವಾರಿಚೆಯದಿಂ ಬಂಬಾಧರಂ ಸುಯ್ಯ ಬೆಂ
ಕೆಗಳಿಂ ನಾಡೆ ಬೆಡಂಗುಗೆಟ್ಟರವಿದಿಂತೇಕಾರಣಂ ಮದ್ದನಂ |
ಬುಗದಾರೋಗಿಸಲೊಲ್ಲದಿಸಿರವಿದೇಂ ನಾಣ್ಣಿದೇಂ ಕಾಮನಂ
ಬುಗಲತ್ತಿತ್ತದೆಯಾದೆ ಸೋಂಕವೆ ವಲಂ ನಿನ್ನಂ ಸರೋಜಾನೇ || ೬೩

ವ|| ಎಂದು ಮುನ್ನಮೆ ಮುಟ್ಟು ನುಡಿಯದೆ ಪೊಪಪೊಪಗನೆ ಬಳಸಿ ಕನ್ನೆಯ ಶಂಕೆಯಂ ತಿಡಿಸಿ ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಳ್-

ಮ|| ವನಭೃತುಂತಳೆಯಾ ಶಿರೀಷ ಕುಸುಮಾಭಾಂಗೆ ಕೆಂಕಂ ಕನ
ತನಕಾಂಭೋಜನಿಭಾನನಕ್ಕೆ ಪಿರಿದುಂ ದೀನತ್ವಮಂ ನೀಳ್ ಮಾ |
ವಿನ ಪೋಂಬದದ ಕಣ್ಣೆ ಬಾಪ್ಪಜಲಮಂ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಸಂತಾಪಮಂ
ನಿನಗಂ ಮಾಡಿದನಾವನಾತನೆ ವಲಂ ಗಂಧೇಭ ವಿದ್ಯಾಧರಂ || ೬೪

ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವ|| ಆದುದರಿಂದ ಈಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಂಚದ ಅಡಪದ ಡವಕೆಯ ಸೇವಕಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕಳುಹಿಸಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳಿದಳು-೬೨. ಈ ನಿನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗಳು ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ಬರೆದ ಪತ್ರರೇಖೆಗಳನ್ನು ಏಕಮ್ಮ ಧರಿಸಿಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ನಿನ್ನ ಎದೆಯೇಕೆ ರತ್ನವಾರದ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದೆ? ಈ ನಿನ್ನ ಸೊಂಟವೇಕೆ ಚಿನ್ನದ ಡಾಬಿನ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲದೆ ಮೂಕವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳೇಕೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಗಿನ ರಸದ ಲೇಪನವಾಗದೆ ನಿಂತಿವೆ? ೬೩. ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ನಸುಬಿಸಿಯಾದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ತೊಂಡೆಹಣ್ಣಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಬೆಡಗನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇಕೆ? ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಊಟಮಾಡದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಲಜ್ಜೆಯೂ ಭಯವೂ ಇದೇಕೆ? ಕಾಮಬಾಣಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಒಳಹೊಕ್ಕು (ಅವಳ ಇಂಗಿತವನ್ನೂ ತಿಳಿದು) ಮಾತನಾಡದೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಬಳಸುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವಳ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದಳು-೬೪. ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳ ಬಾಗೆಹೂವಿನ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮಾಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಹೊಂದಾವರೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಮನಜೆದು ಮುಟ್ಟು ನುಡಿದ ಕೆಳದಿಯ ನುಡಿಗೆ
ಪೆಜತೇನುಮನೆನಲಟೆಯದೆ ನಾಣ್ಣಿ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ ನೆಲನಂ ಬರೆಯುತ್ತಂ ನೀರೋಳ್
ಮುಲುಗಿದರಂತುಮುನ್ನೆ ಬೆವರುತ್ತುಮ್ಲಿಕೆ ದಂದು ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯೊಡೆ-

ಕಂ|| ಉಸಿರದಿರೆ ಮನದೊಳೆದೆಯಂ
ಪಸರಿಸುಗುಂ ಮುಜುಕಮದಜೆನೆನಗಿಂತುಟಿ ಎಂ |
ದುಸಿರುಸಿದೊಡೆ ಬಗೆ ತೀರ್ಗುಂ
ಬಿಸಿದುಂ ಬೆಟ್ಟತ್ತುಮುಸಿರದೇಂ ತೀರ್ಪುದೇ || ೬೫

ಪೇಲಿಂಬುದುಮಾಂ ನಿನಗೆದೆ
ವೇಬದೆ ಪೇಟಾರ್ಗ ಪೇಟ್ಟಿನಿಂದಿನ ಬಂದಾ |
ಕಾಟಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೊಡೊಡೆ
ಪಾಟಾದುದು ಮನಮುಮದೆಯುಮೇನಂ ಪೇಟ್ಟಿಂ || ೬೬

ಭೋಂಕನೆ ಮನಮಂ ಕದಡಿ ಕ
ಲಂಕದಪುದು ಬಿಡದೆ ಮನಮನೊನಲಿಸಿದಪುದಾ |
ದಂ ಕೆಳದಿ ಪಾಣ್ಣರಂಕುಸ
ನಂಕುಸದಾ ಪೊಳಪುಮವನ ಕಣ್ಣಳ ಬೆಳ್ಳುಂ || ೬೭

ಮುಖಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಾಡುವಿಕೆಯನ್ನೂ ನೀಳವಾದ ಮಾವಿನ ಹೋಳಿನಂತಿರುವ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನೂ ಯಾವನು ನಿನಗುಂಟುಮಾಡಿದನೋ
ಅವನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗಂದೇಭವಿದ್ಯಾಧರನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು
ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಸಖಿಯ ಮಾತಿಗೆ
ಬೇರೆಯೇನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರದೆ ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ನೆಲವನ್ನು
ಕಾಲಿನಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆವರುತ್ತ
ದುಃಖದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ೬೫. ಆಗ ಚೂತಲತಿಕೆಯು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು, ಅಮ್ಮಾ ಸುಭದ್ರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ದುಃಖವು
ಹೃದಯವನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ಹೇಳು; ಹೇಳಿದರೆ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಯಾಗಿಯೂ ಬಿರುಸಾಗಿಯೂ ಉಸಿರಾಡುವುದರಿಂದ
ತೀರುತ್ತದೆಯೇ? (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?) ೬೬. ಹೇಳು ಎನಲು
ನಾನು ನಿನಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ. ಈ ದಿನ ಆ ಕೆಟ್ಟ
ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಮನಸ್ಸೂ ಎದೆಯೂ ಹಾಳಾಯಿತು. ಏನು ಹೇಳಲಿ
೬೭. ಎಲೆ ಸಖಿಯೇ ಪಾಣ್ಣರಂಕುಶನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನ (ಅರಿಕೇಸರಿಯ)
ಅಂಕುಶವೆಂಬ ಹೊಳಪೂ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳುಪೂ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಕದಡಿ ಕಲಕಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆರಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಚಂ|| ಮನಸಿಜನಂಬರಲ್ವ ಪೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿಯೆಂಬವಿಂ
ತನುಬಲದಿಂದಮೆನ್ನನಲೆದಪ್ಪುವವನ್ನನೆ ಪೆಟ್ಟುವೆಚ್ಚ ಚಂ |
ದ್ರನ ಬಲದಿಂದಮೆನ್ನ ನಲೆದಪ್ಪುವದರ್ಕನಗೀಗಳೊಂದಿ ಚಂ
ದ್ರನ ಬಲಮೊಳಿತಾಗಿ ಸಲೆಯಿಲ್ಲದೊಡಾಪ್ಪದುಮೊಳ್ಳಿಕೆಯುಮೇ || ೬೮

ವ|| ಎಂದು ಮನದ ಮುಟುಕಮುಮನೆರ್ದೆಯ ಕುದಿಪಮುಮಂ ಬಗೆಯ
ಕುಟಿಪಮುಮಂ ಮೆಯ್ಯ ಬದತನಮುಮನಟೆಯ ತೋಟಿ ನುಡಿದೊಡೆ ರಾಜಹಂಸಿ ಮಾನಸ
ಸರೋವರಮನಲ್ಲದೆ ಪಟತನೇಕೆ ಬಯಸುಗುಂ ಕಳಹಂಸಗಮನೆಯಾ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನನಲ್ಲದೆ
ಪಟತನೇಕೆ ಬಯಸುಗುಮೆಂದು ಮನದೊಳೆ ಮಂತಣಮಿದುರ್ ಬಗೆಯೊಳೆ ಗುಡಿಗೆಟ್ಟ
ಸಂತಸಂಬಟ್ಟಂತೆದರ್-

ಮ|| ನನೆಯಂಬಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಂಗದನ ತಪ್ಪೇನಾನುಮಂ ತೋಟಿ ಕಾ
ಣ್ಣಿನಿತಂ ಮಾಡದೆ ಪದ್ವಜಂ ಮದನನಂ ಬೈದಂತುಟೀ ಬೇಡಮಾ
ಬನದಂ ತಪ್ಪಲೆ ಕಲ್ಪಿತಂ ಪರಿಯದಾತಂಗೆಂದು ನಿನ್ನೀ ಮನಂ
ನಿನಗಾತಂ ದೊರೆ ನೆಟ್ಟನಾದಿ ಪುರುಷಂಗಳೆಕ್ಕ ನಿನ್ನಾಣ್ಣುವೈ ||*

ವ|| ನೀನಿದರ್ಕೇನುಮಂ ಬಗೆಯಲ್ಲೇಡ ನಿನ್ನ ಬಗೆಯಂ ಬಗೆದಂತೆ
ತೀರ್ಚುವೆನೆಂದನೇಕ ಪ್ಪಕಾರ ವಚನ ರಚನೆಗಳಿಂದಾಕೆಯ ಮನಮನಾಟಿ ನುಡಿಯುತ್ತೀನಮಿತ್ತ

೬೮. ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣ ಹೊಸಮಲ್ಲಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಗಾಳಿ ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ
ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಚಂದ್ರಬಲದಿಂದ (ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ) ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೊಬ್ಬಿ
ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೂ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ನನಗೆ ಚಂದ್ರಬಲವು (ಅದೃಷ್ಟ-ಗ್ರಹಬಲ)
ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತಾವುದು ತಾನೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲದು? ವ|| ಎಂದು
ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೃದಯದ ಬೇಗೆಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುರಿಯನ್ನೂ ಶರೀರದ
ಬದತನವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲಾಗಿ ಆ
ಸಖಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಮಾನಸಸರೋವರವನ್ನಲ್ಲದೆ
ಬೇರೆಯದನ್ನೇಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕಳಹಂಸಗಮನೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯು
ಸುರತಮಕರದ್ವಜನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರರನ್ನೇಕೆ ಆಶಿಸುತ್ತಾಳೆ? ಎಂದು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಹೀಗೆಂದಳು-
೬೯. ಪುಷ್ಪಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ತಪ್ಪೇನನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ
ಮಾಡದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ.
ಈ ಆರೋಪಿತವಾದ ವಿನೋದವೂ ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆತನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯದು. ನಿನಗೆ ಅವನೇ ಸರಿಸಮಾನನಾಗಿರುವವನು. ಆದಿಪುರುಷನಾದ
ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಕ್ಕೆ ಲಜ್ಜೆಪಡುತ್ತೀಯೇ? ವ|| ನೀನು ಇದಕ್ಕೆ

* (ಈ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇದರರ್ಥ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು - ಬ್ರಹ್ಮನು
ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಅರ್ಜುನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದ ಮನ್ಮಥಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಸ್ವಭಾವಸಹಜವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕಲ್ಪಿತವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ನಿನಗೆ ಅವನೂ ಅವನಿಗೆ ನೀನೂ
ಸಮಾನರಾಗಿರುವವರು.)

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಮೋಲಗಂ ಪಠೆದಿಂಬಲೆಯಂ ತನ್ನ ಪವಡಿಸುವ ಮಾಡಕ್ಕೊಡನೊಡ
ನೋಲಗಿಸುತ್ತಂ ಬಂದ ಪಂಡಿತರ್ಕಳುಮನುಚಿತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಸುಭದ್ರೆಯು
ರೂಪು ಕಣ್ಣ ಪಾಪೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೊಳೆ ತೊಲಲೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚದೆ ತನ್ನ ಜಸದಂತೆ
ಪಸರಿಸಿದಚ್ಚವೆಲ್ಲಿಂಗನಾಕೆಯ ಕಣ್ಣಳ ಬೆಳ್ಳಿನ ತಳಪೆನುತ್ತಂ ಪೆಳ್ಳಳಿಸಿ ಚಂದ್ರನಂ ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ಪ್ರಿಯ ಸತಿಯಾನನೇಂದುವೊಳಮಿಂದುವೊಳಂ ಬಿದಿ ಮುನ್ನಮಾವುದೆಂ
ನಯದೊಳೆ ನೋಡಿ ಮಾಡಿದನದಾವುದನೆಂದಲೆಯಲೆ ನಾಡೆ ಸಂ |
ದೆಯಮದು ನೀಳ ನೀರಜ ವನಂಗಳ ಚಿಲ್ಲುಗಳೆಂಬುವಾ ಲತಾಂ
ಗಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಬೆಳ್ಳುಗಳ ಸಿಲಿದ ಸಿಲಿನ ಸಿಲಿವಲ್ಲವೇ || ೭೦

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಉ|| ಆ ನದ ಮಾಳಿಕಾ ಕುಸುಮ ಕೋಮಲೆ ರಾಗ ರಸ ಪ್ರಪೂರ್ಣಂ ಚಂ
ದಾನನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ ನಭದೊಳಿರ್ದಮೃತಾಂಶುವಿನುದ್ದಹಾಂತೆ ಸಂ |
ತಾನಮನಾವಗಂ ತನಗೆ ಮಾಡಿದಳೆಂದೊಡೆ ತದ್ವ್ಯಾಪಾಂತರೋ
ದಾನಸರಸ್ವರೋಜರುಚಿಯಂಬುದಿದಾಕೆಯ ಕೆಯ್ದೆನ್ನಿರೇ|| ೭೧

ಏನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥದಂತೆಯೇ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ
ಎಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿಪಡುವಂತೆ
ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಈ ಕಡೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಸಭೆಯು
ವಿಸರ್ಜನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಮಲಗುವ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಡಿತರುಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ವಿಸರ್ಜನೆ
ಮಾಡಿದನು. ಸುಭದ್ರೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆಯಂತೆಯೇ
ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿರಲು ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚದೆ ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನಂತೆ ಪ್ರಸರಿಸಿದ್ದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ
ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಚಲನೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ
ಹೆದರಿದನು. ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ೭೦. ಚಂದ್ರನೂ ಪ್ರಿಯಸತಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯ
ಮುಖಚಂದ್ರನೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು
ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು? ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಾಗಿದೆ.
ಕನ್ನೆಡಲೆಯ ತೋಟದ ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬುದು ಲತಾಂಗಿಯಾದ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ
ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ
ಸಿಕ್ಕಲ್ಲವೇ? ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ-೭೧. ಆ ಹೊಸದಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ
ಕೋಮಲವಾಗಿರುವ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿರಸದಿಂದ (ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ)
ತುಂಬಿದ ಮುಖಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಉತ್ತಮವಾದ
ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಅವಳಿರುವ
ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಗಳ ತಾವರೆಯ ಕಾಂತಿಯು ಆಕೆಯ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಮುಮನೆರ್ದೆಯುಮನುಚ್ಛಿ ಸೆಜ್ವಿಡಿರ್ದಿರ್ಪೂರ್ವ ರೂಪೆಯ
ರೂಪುಮಂ ಮನದೊಳೆ ಬಗೆದು ಭಾವಿಸಿ ಮತ್ತಮಂತೆಂದಂ-

ಚ|| ಕುಸುರಿಯ ರೂಪನೆಯ್ತು ಪೊಗಬಲ್ಲವೆಯೆಂ ನಡು ಪುರ್ವ ಬಾಸೆ ಕ
ಸೊಸಗಿಯನುಂಟುಮಾಲ್ವ ಜಘನಂ ಬೆಳವಾರ್ಯ ಮೊಲೆಗಳ ಕಡಂಪುಗು |
ವರ್ಸಿಜನೆ ನೋಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮದಾರ್ ನಡೆ ನೋಟೊಡಮಂತುಮಂತುಂ ಮೂ
ಜಸಿಯವು ಮೂಳು ದೊಡ್ಡಿದುವು ಮೂಜ್ಜೆ ತೆಳ್ಳಿದುಪಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯಾ || ೨೨

ಕಂ|| ಮೃಗಶಿರುನೇತ್ರೆಯ ನದುವರ್ದಿ
ಯುಗುರ್ಗರ್ ಕರಮಸಿದು ಕನಕ ಕಾಂಚೀ ನಿನದ |
ಪ್ರಗಣಿತಮಗಲ್ಲ ನಲ್ಲಳ
ಜಗನಮಿದೆನ್ನೆರ್ದೆಯನೆಂತು ಪೊಕ್ಕಳಿಪುಪುರೋ || ೨೩

ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸದೆ-

ಮ|| ಮೊಲೆಗಳ ಬಟ್ಟಿದುವಾಗಿ ಕರ್ಗಿದ ಕುರುಳ್ ಕೊಂಕಾಗಿ ಕಣ್ಣೆಯ್ತು ನೀ
ಳ್ಳಲರ್ಗಣ್ಣಳ್ ಚಪಳಂಗಳಾಗಿ ಜಘನಂ ಕಾಂಚೀ ಕಳಾಪ ಪುರೋ |
ಜ್ವಲಮುದ್ದ ಸ್ತಮುಮಾಗಿ ತಾಮಲೆಗೆ ಮಧಸ್ತಂಗಳಾಗಿದರ್ವ
ಕಲೆಯಲ್ ತಕುದೆ ಕೆನ್ನಮಾ ತ್ರಿವಳಿಗಳೆನ್ನಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಿಯಾ || ೨೪

ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ
ಹೃದಯವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಭಾವಿಸಿ
ಹೀಗೆಂದನು-೨೨. ಹೂವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೇಸರಗಳಂತಿರುವ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ಹೊಗಳಲು ನನಗೆ ಶಕ್ತವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ : ಅವಳ ಸೊಂಟ, ಹುಬ್ಬು,
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲಿನ ಸಾಲು, ಕಣ್ಣು, ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪಿರ್ರೆಗಳು,
ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಬಾಯಿ, ಮೊಲೆಗಳು, ಕೆನ್ನೆ, ಉಗುರು, ಹೊಟ್ಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು
ಯಾರಾದರೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ (ಮೇಲೆ
ನಿರೂಪಿಸಿರುವ) ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೃಶವಾದುವು, ಮೂರು ದಪ್ಪವಾದುವು,
ಮೂರು ತೆಳುವಾದುವು. ೨೩. ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಸುಭದ್ರೆಯ
ಸೊಂಟ, ಎದೆ, ಉಗುರುಗಳು ವಿಶೇಷ ತೆಳುವಾಗಿರುವುವು. ಚಿನ್ನದ ಡಾಬಿನ ಸದ್ದಿನ
ಸಮೂಹವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಿಯೆಯ ಜಘನಗಳು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆಯೋ? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ-೨೪. ಅವಳ
ದುಂದುಮೊಲೆಗಳು ಕಪ್ಪಾದ ಕುರುಳುಗಳು ಕಣ್ಣಿನವರೆಗೆ ಕೊಂಕಾಗಿಯೂ
ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಡಾಬಿನ
ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದ ಜಘನಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಪಿಡಿಸುವುದಂತಿರಲಿ;
ಕಮಲದಂತಿರುವ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ತ್ರಿವಳಿಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಕಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು

ವ|| ಎಂದು ಕಿಷಿದುಂ ಬೇಗಮುಳಿದುರುಳಂತು ಪಲಂಬ ಪಂಬಲಿಸಿ ಮತ್ತಮಾಕೆಯ
ಹಾವ ಭಾವ ವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಕುಟಾಕ್ಷೇಕ್ಷಂಗಳ್ ಮನಮನೊನಲಿಸಿಯುಮರ್ದೆಯಂ ಕನಲಿಸೆಯು
ಮನಂಗ ಮತಂಗಜ ಕೋಳಾಹಳಾಕುಳೇಕೃಪಾಂತರಂಗನಾಗಿ-

ಮ|| ಜಗಮಂ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಧಂ ಪಡೆದನಿಲ್ಲಿ ಕನ್ನೆಯಂ ಮಾಡುವ
ಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಂ ಮಳಯಾನಿಳಂ ಮಳಯಜಂ ನೀರೇಜಮಿಮಾಪ್ತು ಮ |
ಲ್ಲಿಯಂದಿಂತವನಲ್ಲದಮದಿನೊಳ್ ತಾಳೆತ್ತಿಯಿಂ ತೊಯ್ದು ಮು
ಲ್ಲಿ ಸಂದಂಗಜನಂಬಜಂ ಪಡೆದನಂತಾ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಕಾಂತೆಯಂ || ೭೫

ವ|| ಅಂತಲ್ಲಪ್ಪಂದಾ ಕಾಂತೆಯಂ ವಿಧಾತೃಂ ಮಾಡುವೆಂದು ಕೊಸಗಿನ
ಕೇಸರಂಗಳನಮೃತರಸದೊಳಂ ಶೃಂಗಾರರಸದೊಳಂ ಭಾವಿಸಿ ರಸವಿಧಮಪ್ಪ ಪೊನ್ನ ಲತೆಯ
ಮುಯ್ಯಮಂ ನೀಲದ ತಲೆನವಿರುಮಂ ಪವಳದ ಬಾಯ್ಕುಳಿಯುಮಂ ಮುತ್ತುನ ಪಲ್ಲಮಂ
ರಾಜಾವರ್ತದ ಸಕ್ಕುಗುರುಮಂ ಧೂಪದ ಸುಯ್ಯಮಂ ರತಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಮಂ ಸೀತೆಯ
ಸೈರಣೆಯುಮನದ್ವಿಜಾತೆಯ ಶೃಂಗಾರಮುಮಂ ಮನೋಮಥನ ಮದನ ಮೋಹನ ಸಂತಾಪನ
ಮೋಹರಣಂಗಳೆಂಬ ಕಾಮದೇವನಯ್ಯಲರಂಬಿನ ಶಕ್ತಿಗಳುಮನೊಂದುಮಾಡಿ ಲೋಕಮೆಲ್ಲಂ
ಮರುಳಾಡಲೆಂದು ಪೆಣ್ಣಾಡಿದನಕ್ಕುಮೆಂದು ಮತ್ತಮಾಕೆಯ ನೋಡಿದ ನೋಟಮಂ ಭಾವಿಸಿ-

ಜ್ಞಾನಲೋನನಾದಂತೆ ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಪುನಃ ಹಾವ, ಭಾವ, ವಿಳಾಸ, ವಿಭ್ರಮ,
ಕಟಾಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಯೂ ಎದೆಯನ್ನು ಕಲಕಿಯೂ ಮನಸ್ತನಂಬ
ಅನೆಯಿಂದ ಕೋಳಾಹಳ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ೭೫. ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ
ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಲಾರ; ಇಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಳಾದ ಈ ಕನ್ನೆಯನ್ನು
ಮನಸ್ತನಂಬ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಚಂದ್ರ, ಮಲಯಮಾರುತ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ತಾವರೆ,
ಸಿಹಿಮಾವು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವ್ಯತದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ವ|| ಹಾಗೆಲ್ಲದ
ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಡುವರೆ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಎಸಳುಗಳನ್ನು
ಅಮೃತರಸದಲ್ಲಿಯೂ ಶೃಂಗಾರರಸದಲ್ಲಿಯೂ ನೆನೆಯಿಸಿ ರಸವಿದ್ಯೆಯಿಂದ
ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಮೈಯನ್ನೂ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ತಲೆಗೂದಲನ್ನೂ
ಹವಳದಂತಿರುವ ತುಟಿಯನ್ನು ಮುತ್ತುನಂತಿರುವ ಹಲ್ಲನ್ನೂ ಎಳೆನೀಲದಂತಿರುವ
ತೆಳುವಾದ ಉಗುರುಗಳನ್ನೂ ಧೂಪದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉಸಿರನ್ನೂ
ಸೀತಾಬೇವಿಯ ಸಹನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಗೌರೀಬೇವಿಯ ಶೃಂಗಾರವನ್ನೂ ಮನಸ್ತನ
ಮನೋಮಥನ (ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುವಿಕೆ) ಮದನ (ಕಾಮೋದ್ರೇಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಿಕೆ)
ಮೋಹನ (ಪರವಶವನ್ನಾಗಿಸುವಿಕೆ) ಸಂತಾಪನ (ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಿಕೆ)
ವಶೀಕರಣ (ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ) ಎಂಬ ಅಯ್ಯು ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು
ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿರಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪುನಃ ಆಕೆಯ ನೋಟದ ನೋಟವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಚಂ|| ನೆಜಿಗೊಳೆ ಗಾಡಿ ನೋಬ್ಬ ಬಗೆ ಬರ್ಪುದುಮಾನೆ ವಲಂದು ದಂತಿಯಂ
ನಿಜೆಸಿ ಮರಲ್ವ ನೋಡುವುದುಮೆನ್ನಮನಾ ಸತಿ ಸೋಲದತ್ತ ಮ |
ತ್ತಜಗಿ ಬಬಲ್ವ ಜೋಲ್ವೊಳಿ ನೋಡಿದಳಂತಲೆ ಸತ್ತ ಪೊತ್ತ ಕ
ಣ್ಣತೆಯದ ಚೆನ್ನನಲ್ಲೆನೆದೆಂ ಧವಳಾಕ್ಷಿಯ ನೋಟದಂದಮಂ || ೭೭

ಪರಿಗೇಪುತ || ದಳಿತ ಕಮಲಚ್ಚಾಯಾಟೋಪಂ ಮನೋಜ ರಸ ಪ್ಲವಾ
ವಳಯ ನಿಳಯಂ ಪೋದ್ಯದ್ಯಾವಿಭ್ರಮಂ ಮುಕುಲೀಕೃತಂ ||
ಲಳಿತ ಮಧುರಂ ಲಜ್ಜಾಳೋಳಂ ಸ್ವರಾಕುಳಿತಂ ಮನಂ
ದಳಿತಮಪಸುಗ್ಧಂ ಸ್ವಗ್ಧಂ ವಿಲೋಕನಮೋಪಳಾ || ೭೭

ಚಂ|| ಉದಮೋಗಮೆಂಬ ತಾವರೆಯ ನೀಳ್ವೆಸಲ್ಪೊಳ್ ಮಜಿದುಂಬಿ ಪಾಯ್ವೊಡಂ
ಬದನೊಳಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಲರ ಚೆಳ್ಳುಗಲಾರಿಯ ಕಟ್ಟಿನೊಳ್ ಪೊದ |
ಲೊಡವನೊಡನೋಡುವಟ್ಟಿನಗೆ ಸಂತಸಮಂ ಮಜುಕಕ್ಕೆ ಮಾಣ್ವೊಡೀ
ನಡೆಗಿದೆ ಸತ್ತಮಂ ತಮಮುಮಂ ಕದಗಣ್ಣೊಳೆ ಕಂಡೆನೋಪಳಾ || ೭೮

ಚಂ|| ಒದವಿದ ಬೇಟಪಪ್ಪೊಡೆನಗತಳಗಂ ಬಗೆವೇಲ್ಪೊಡೆನ್ನ ಮೇ
ಳದ ಕೆಳೆಯರ್ಕಳಿಲ್ಲವಳುಮಪ್ಪೊಡೆ ದವ್ವನಮತ್ತೆ ನಾಣ ಕಾ |
ಪದು ಒರಿದೋತು ಮಾತಡಕದೊಂದಿದ ದೂದಪರಿವ್ವಿ ನೆಟ್ಟನ
ಪುದೆನೆನದಿಂತರಣ್ಣರುದಿತಂ ಪಲವೆನ್ನೊಲವಿದುವತ್ತಯಾ || ೭೯

ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ೭೭. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ನಾನೇ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ (?) ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮದ ಕಡೆಗೆ ಬಾಗಿಸಿ ತಾನೂ ನನಗೆ ಸೋತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯನಾದ ಬೆಪ್ಪನು ನಾನಲ್ಲ, ೭೭. ಪ್ರಿಯಕಾದ ಸುಭದ್ರೆಯ ನೋಟವು ಅರಳಿದ ಕಮಲದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದು; ಪ್ರೇಮರಸದ ಕಾಂತಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾದುದು. ಎತ್ತಿದ ಹುಬ್ಬಿನ ವೈಭವವುಳ್ಳದ್ದು; ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು; ಸುಂದರವೂ ಮಧುರವೂ ಆದುದು; ಲಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದುದು; ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು; ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೀಳಿರುವುದು; ಮುಗ್ಧತೆಯುಳ್ಳುದು (ಸರಳವಾದುದು) ನಯವಾದುದು. ೭೮. ಬಾಗೆಯ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮುಖ ಎಂಬಂತಿರುವ ಅವಳ ಮುಖವೆಂಬ ತಾವರೆಯ ದೀರ್ಘವಾದ ಎಸಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಿದುಂಬಿಯು ಹೋಗಿ ಸೇರಿ ಸಮನ್ವಯ ಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವು ಗುಡ್ಡೆಯ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಏಕತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.* ೭೯. ನನಗೆ ಈಗ ಉಂಟಾಗಿರುವ

* (ಈ ಪದ್ಯದ ಅನ್ವಯವೂ ಅರ್ಥವೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿದೆ)

ವ|| ಎಂದಿಂತು ನಲ್ಲಳಂ ನೆನೆದು ಕಣ್ಣಾಪನೆ ಕಾಮ ಚಿಂತಾಸಮುದ್ರಾಂತರ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಸೈರಿಸಲಾಪದೆ ಪೊಟಲಂ ತೊಟಲ್ವ ನೋಟು ಬಗೆದುದು ರಾಜಮಂದಿರದಿಂ ಪೊಟಮಟ್ಟು ಬರೆ ತನ್ನ ಕಾಣಲೊಡಮೆಡೆದು ನುಡಿಯಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೇಳದ ನಾಗರಿಕ ವಿಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠಮದರ್ಶಕಳೆರನು ಕಾಮದೇವನೋಲಗಕ್ಕೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಸೊಳೆಗೆರಿಯೊಳಗನೆ ಬಪ್ಪುದುಮಲ್ಲಿ-

ಮ|| ಮೈಗಭೂಷುದ್ಧ ವಿಳಾಸಿನೀ ಕಬರಿಕಾ ಬಂಧಂಗಳಂ ಪೊತ್ತು ಮ
ಲ್ಲಿಗೆಯೊಳ್ ಭಾವಿಸಿ ಧೂಪದೊಳ್ ಪೊರೆದು ತತ್ಪಾತಾ ರತಿ ಸ್ವೇದ ಬಂ |
ದುಗಳೊಳ್ ನಾಂದು ಕುರುಳ್ಳೊಳ್ ಸುಲೆದು ಮುಂದೊಂದರ್ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಘಂ
ಚೆಗಳೊಂದಿಂಚರದೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ಸುಲೆದತ್ತಂದೊಂದು ಮಂದಾನಿಂ || ೮೦

ವ|| ಆಗಲಾಟುಂ ಋತುಗಳ ಪೂಗಲನೊಂದುಮಾಡಿ ಪೂವಿನಂಬುಗಳು ಪಣ್ಣಲೆಂದು ಕಾಮದೇವಂ ಮಾಡಿದೋಜನ ಸಾಲೆಯಿರ್ಪಾಂತಿರ್ದ ಪೂವಿನ ಸಂತೆಯೊಳ್ ವಸಂತಕಾಂತೆಯರಂತೆ-

ವ|| ಎತ್ತಿದ ತೋಳ ಮೊತ್ತಮೊದಲಂಗಜ ಲಂಪಟ ವಿದ್ವೆಗತ್ತಿದಂ
ತತ್ಪ್ರಮಪೂರ್ವಮಾಗೆ ಪೂಸಮಾಸಿಗಮಂಗಜ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಂ |
ದತ್ತಿದ ವಿನಾಸಕೇತನಮನೂತ್ತರಿಸುತ್ತಿರೆ ಚಲ್ಲವಾಡಿ ಪೂ
ವತ್ತುವ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರನೆಂದರಿಕೇಸರಿ ನಿಂದು ನೋಡಿದಂ || ೮೧

ಪ್ರೇಮವಾದರೋ ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯವಾದುದು. ಮನಸ್ಸನ್ನವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಆಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲ; ಸುಭದ್ರೆಯಾದರೋ ಯವ್ವನದಿಂದ ಮದಿಸಿರುವವಳು; ಅವಳಿಗೆ ಲಜೆಯ ತಡೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸಂವಾದಸರಣಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾದ ಸಖಿಯರಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ವ|| ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಚಿಂತಾಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ (ಮನಃಶಾಂತಿಗಾಗಿ) ನಗರವನ್ನಾದರೂ ಸುತ್ತ ನೋಡಿ ಬರೋಣವೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ತಕ್ಷಣವೇ ಗುರುತಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ಜೊತೆಗಾರರಾದ ನಾಗರಿಕ (ಜಾಣನಾದ ಪಟ್ಟಣದವನು) ವಿಟ (ಸ್ತ್ರೀಲೋಲರಾದ ರಾಜಕುಮಾರರ ಸ್ನೇಹಿತ) ವಿದೂಷಕ (ಹಾಸ್ಯಗಾರ) ಪೀಠಮದರ್ಶಕ (ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವನು) ರೊಡಗೂಡಿ ಮನ್ಮಥನ ಸಭಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸೊಳೆಗೆರಿಯೊಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ೮೦. ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ತುರುಬಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಂಪನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನ ಸುಗಂಧ ದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಧೂಪಗಂಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಿಂದಾದ ಬೆವರ ಹನಿಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಮುಂಗುರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹದ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಇಂಪಾದ ಘಂಟಾನಾದವನ್ನು ತಗುಲಿ ಒಂದು ಮಂದಮಾರುತವು

ವ|| ನೋಡಿ ನಾಡಾದಿಯಲ್ಲದಾಕೆಗಳ ಜೋಡೆಗೆಯ್ಯಂಗಳಂ ಕಂಡಿದು ಮನೆಯಾಣ್ಣಂ
ಮಾರುವಂದಮಲ್ಲದೆ ಪೊ ಮಾರುವಂದಮಲ್ಲಿದು ಮುಗುಳ್ಗೆ ನಗುತುಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ಮನೆಯಾಣ್ಣಂ ಕಣ್ಣೆಮೆಯೆ ಕಾಂಡಪಟಮಾಗೆಯುಂ ಬಗೆಯಾಣ್ಣಂ ಕಣ್ಣೆಮೆಯೆ
ದೂದವಿಯಾಗೆಯುಂ ಬಗೆದಡೆಯನೆಯ್ನು ಬಗೆದ ಬಗೆಯಂ ಬಗೆದಂತೆ ತೀರ್ಪ ಪೋಪ
ಜೋಡೆಯರಂ ಕಂಡು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಕುಟುಪಂ ಪುರ್ವಿ ನ ಜರ್ವೆ ತೋಪ್ ಬಗೆಯಂ ಕಣ್ಣೆಗಳ್ ಪೇಬ್ ತ
ನೈಲಕಂ ತನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಕೂಡೆ ಕೆಲಕಂ ಗಂಡಂಗಳೊಳ್ಳಂ ಕರಂ |
ಮೆಹಿವಾ ಪೊಡೆಯ ಜೋಡೆಯಕ್ಕುಮೆಡೆಯೊಳ್ ದೂಂಟಂದೆ ದೂಂಟಂಗೆ ಪೆ
ವರ್ಪೆಯಂ ಪೊಯ್ನು ಕೆಲಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಣೆ ತಲೆಗುತ್ತಿರ್ಪಾಕೆಯೇಂ ಜೋಡೆಯೇ || ೮೨

೮|| ಕೂರಿದುವಪ್ಪ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿದೆಯೊಳ್ ತಡಮಾಡೆ ತಾಮೆ ಕಣ್
ಪೇರಿಸೆ ಪುರ್ವ ನಾಲಗೆವೊಲಾಗೆ ಮನಂಬುಗಿಸಲೆ ಬಲ್ಲೊಡಾ |
ಜಾರೆಯ ಜಾರೆ ಪಾಪಿನೆ ಕರಂ ಪಿರಿದುಂ ಗಲಪುಕ್ಕುಮಿರ್ಪಳಂ
ಸಾರಿಕೆಯೆಂಬರಲ್ಲದಫಸಾರಿಕೆಯೆಂಬರೆ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರ್ || ೮೩

ಸುಳಿದಾಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಆರು ಋತುಗಳ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತನ್ನ
ಪುಷ್ಪಬಾಗಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾಮದೇವನು ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ
ಮನೆಯ ಹಾಗಿದ್ದ ಹೂವಿನ ಸಂತೆಯು ಕಂಡಿತು. ಹೂವಿನ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯೆ
ಇರುವ ವಸಂತ ಋತುವಿನ ಅಧಿದೇವತೆಯಂತೆ ಮಾಲೆಗಾತಿಯರು ಆಗಿ. ಎತ್ತಿದ
ಬಾಹುಮೂಲವು ಮನ್ಮಥನು ಗಾಳಿಪಟವಾಡಿಸುವಂತೆ ಅಡಿಸಲು ಎತ್ತಿದ ಅಪೂರ್ವ
ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಹೂಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾರವು ಮನ್ಮಥ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಗೆಂದೆತ್ತಿದ ಮೀನದ್ವಜವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಸರಸಸಲ್ಲಾಪಗಳಿಂದ ಹೂವನ್ನು ಎತ್ತಿ
ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಅರಿಕೇಸರಿಯು ನಿಂತು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಸಾಮಾನ್ಯ
ರಲ್ಲದೆ ಅವರ ಜಾರಕ್ಕತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಇದು ಮನೆಯ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾರುವ
ರೀತಿಯಲ್ಲದೆ ಹೂವನ್ನು ಮಾರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹುಸಿನಗೆಯನ್ನು ನಗುತ್ತ
ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಡೆಯನ ಕಣ್ಣರಪ್ಪೆಯನ್ನು
ತೆರೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮನದೊಲವಿನ ಮಿಂಡನ ಕಣ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಸವಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ
ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಕೇತಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೇರಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆಯೇ
ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜಾರೆಯರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು-
೮೨. ತಮ್ಮ ಸಂಕೇತಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಬ್ಬುಹಾರಿಸು ವುದರಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ
ಬಗೆಯನ್ನು (ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು) ಕಣ್ಣಿನ ಸನ್ನೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯು
ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿರಲು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದವರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಗಂಡನಲ್ಲಿಯೂ
ಸದ್ಭಾವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಚತುರಳೇ ನಿಜವಾದ ಜಾರೆಯಾಗುವವಳು.
ಪಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಡಂಗುರ ಬಡಿಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರಿಗೆ
ನಾಚಿಕೊಂಡು ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಾಕೆ ಜಾರೆಯಾಗಬಲ್ಲಳೇ? ೮೩. ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕಣ್ಣೆಂಬ
ಹೂವುಗಳು ವಿಟನ ದುರ್ಬಲ ವಾದ ಎದೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ ತಾನೆ

ವ|| ಎಂದು ಪಾಣ್ಡುರಕುಸನಾ ಪಾಣ್ಡುರ ಗೆಯ್ಯ ಗೆಯ್ಯಂಗಳುಮಂ ತೋರ್ಪ
ಸನ್ನೆಗಳುಮಂ ಆಡುವ ಮಿಬ್ಬುಗೊಡ್ಡಂಗಳುಮಂ ಕಂಡು ಚೋದ್ಬಂಬಟ್ಟು-

ಮ|| ಅಲರ್ಗಕ್ಕೊಳ್ ಸ್ವರ್ನರ್ದನಕ್ಕುಮೆದವೋಪಾ ಜೋಡೆ ಕಾಮಂಗೆ ಕಾ
ದಲೆಯಕ್ಕುಂ ಪೆಜತೇನೊ ಪಾರದರದೊಳ್ ಸಂಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ |
ಗಲೆವಂದಿಂಪಿನಲಂಪನಾಳ್ ಸವಿಯುಂಟಕ್ಕುಂ ಸಮಂತಾವಗಂ
ತಲೆಯಂ ಮೂಗುಮನೊತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ನೆರೆವಂತುಂತೇನವರ್ ಗಾಂಪರೇ ||೪೪

ವ|| ಎನ್ನುತ್ತುಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಮನಸಿಜನ ನಡವಿದ ಜಂಗಮಲತೆಗಳಂತೆ
ಮನೋಜನ ಕಾಪಿನ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳಂತೆ ಮನೋಜನೆಂಬ ದೀವಗಾಜನ ಪುಲ್ಲೆಗಳಂತೆ ತಂತಮ್ಮ
ಮನೆಯ ಮುಂದೂ ಪಚ್ಚುಂ ಜಗುಲಿಗಳೊಳಂ ಮಣಿಮಯ ಮತ್ತಪಾರಣಂಗಳೊಳಮಳವಿಗಿವದ
ವಿಳಾಸಂಗಳೊಳಂ ತಂಡತಂಡದೆ ನೆರೆದಿದರ್ ಪೆಂಡವಾಸದೊಳ್ಳೆಂಡಿರಂ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ಮನಸಿಜನಿಗೊಂದು ರತಿಯಂ ಬಿಸುಟಂ ಹರನೀಕೆಗೊಂದು ನೂ
ತನ ಗಿರಿಜಾತೆಯಂ ತೊಪ್ಪಿದನಾ ನರಕಾಂತನೀಕೆಗೊಂದು ತೊ |
ಛಿನ್ನೆ ನಿಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಮಜ್ಜಿದನೆಂಬ ನೆಗಟ್ಟಿಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು ಜ
ವ್ವನದ ವಿಳಾಸದಂದದ ಬೆಡಗಿನ ಪೆಂಡಿರೆ ಪೆಂಡಿರಲ್ಲಿಯಾ || ೪೫

ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹುಬ್ಬುಗಳು ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬಲ್ಲವಳು ನಿಜವಾದ ವೇಶ್ಯೆ. ಜಾರತ್ನವನ್ನು ಕುರಿತು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಟುತ್ತಿರುವಳನ್ನು ಗಿಣಿಯನ್ನುವರಲ್ಲದೆ ಅಭಿಸಾರಿಕೆ (ಪ್ರಿಯಪನ್ನು
ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜಾತಿ)ಯೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು
ಅನ್ನುತ್ತಾರೆಯೆ? ವ|| ಎಂದು ಜಾರೆಯರಿಗೆ ಅಂಕುಶಪ್ರಾಯನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ
ಆ ಜಾರೆಯರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ತೋರುವ ಸನ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಆಡುವ
ಮೃತ್ಯುವಿನಂತಹ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಲಳ.
(ಜಾರಸ್ತ್ರೀಯರ) ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮನಃಪ್ರಸಿದ್ಧಿರಬೇಕು. ಸಂಕೇತಸ್ಥಾನ
ವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆ ಜಾರೆಯರು ಮನಃಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಿರ
ಬೇಕು. ಹಾದರದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಮೀರಿರುವ ಸುಖದ ಸೊಂಪನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವ ರುಚಿಯಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರು
ತಲೆಯನ್ನೂ ಮೂಗನ್ನೂ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ವಿಟರಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಷ್ಟು ದಡ್ಡರ?
ವ|| ಎಂದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನಃಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸಾಕಿದ
ಜಂಗಮಲತೆಗಳಂತೆಯೂ ಕಾಮನ ರತ್ನನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳಂತೆಯೂ
ಮನೋಜನೆಂಬ ಬೇಟೆಗಾರನ ದೀಹದ (ಒಂದು ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮೃಗ) ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆಯೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ
ಮುಂದಿನ ಪಚ್ಚೆಯ ರತ್ನದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜಗಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ
ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೈಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಳತೆಮೀರಿದ (ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ)
ವೈಭವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿದ್ದ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಯ (ಸೂಳೆಗೇರಿಯ)
ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೪೫. ಇವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ.

ತಿಸರಮಿದಾವುದಕ್ಕ ಧರಣೇಂದ್ರನ ಕೊಟ್ಟುದು ವಜ್ರದಾಳಿ ಕ
ಣ್ಣೆವೈದಿದಾವುದೊಲ್ಲದುದುಬೆದಟ್ಟದೊಡಂದು ಕುಬೇರನಿತ್ತುವೆ |
ಕಸರಮಿದಾವುದಾಂ ಮುಳಿಯೆ ಕಾಲ್ಪಡಿದಿಂದನ ಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲ ಪೋ
ಪ್ರಸಿಯದಿರಂಬ ಸೂಳೆಯರೆ ಸೂಳೆಯರಲ್ಲಿಯ ಪೆಂಡವಾಸದಾ || ೮೬

ವ|| ಎಂಬುದಂ ಕೇಳುತ್ತುಂ ಬರೆವರೆ ಮತ್ತಮಾ ಪೆಂಡವಾಸಗೀರಿಯೊಳಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದ
ಭೋಗದ ಚಾಗದ ರೂಪುಗಳ ಮಾನಸರೂಪಾದಂತೆ-

ಉ|| ಸೀಗುರಿ ಚಾಪಿ ನಾಣ್ಣುಣಿದು ಮೆಟ್ಟುವ ಗುಜ್ಜರಿಗಲ್ಪ ಬೀರಮಂ
ಚಾಗದ ಪೆಂಪುಮಂ ಪೊಗಲ್ಪ ಸಂಗಡವರ್ಪವರೊಳ್ಳಿನಿಂದ ಮೆ |
ಯೋಗಮಳುಂಬಮಪ್ಪ ಬಿಯಮಾಗೆರ್ದಗಂ ಬರೆ ಬರ್ಪ ಪಾಂಗು
ವಾಗೀರೆ ಚೆಲ್ಲನಾಯುರಬೊಜಂಗರ ಲೀಲೆ ಸುರೇಂದ್ರ ಲೀಲೆಯಿಂ || ೮೭

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಪೊಂಗಿ ಘಂಟೆಯಲುಗುವ ಕಿಣುಕಳ ಬೊಜಂಗರುಮಂ
ಸುಣ್ಣದೆಲೆಯನೊತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಮದದಾನೆಯಮಂ ಮಾರಿಕಮುಮನೊತ್ತೆವಿದಿಸಲಟ್ಟುವ ಚಕ್ಕ

ಮನ್ಮಥನು (ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ) ರತಿಯನ್ನೂ ಬಿಸುಟಿದ್ದಾನೆ. ಈಶ್ವರನನ್ನು ಇವಳನ್ನು
ನೋಡಿ ನೂತನವಧುವಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ನರಕಾಸುರನಿಗೆ
ಮೃತ್ಯುವಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯಶ್ವನದ ವಿಳಾಸದ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ
ಅಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು.
೮೬. ಈ ಮೂರೇಳೆಯ ಹಾರವಾವುದಕ್ಕ? ಧರಣೇಂದ್ರನೆಂಬ ಸರ್ಪರಾಜನು
ಕೊಟ್ಟುದು; ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ಈ ವಜ್ರದ ತಾಲಿ ಯಾವುದು? ನೀನು
ಒಪ್ಪದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಆ ದಿನ ಕುಬೇರನು ಕೊಟ್ಟುದು. ಈ ಒಂದೆಳೆಯ
ಸರ ಯಾವುದು? ನಾನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನು
ಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲವೇ? ಹೋಗು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ
ಸೂಳೆಯರೇ ಆ ಸೂಳೆಗೀರಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ. ವ|| ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ
ಬರುತ್ತಿರಲು ಪುನಃ ಆ ಸೂಳೆಗೀರಿಯೊಳಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದ, ಭೋಗದ, ತ್ಯಾಗದ
ರೂಪಗಳು ಮನುಷ್ಯಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದಂತೆ - ೮೭. ಸೀಗುರಿಯೆಂಬ ಭತ್ತಿ,
ಅಂಗರಕ್ಷಕರು, ನೆಗೆದು ಹಾರುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಗುರ್ಜರದೇಶದ ಕತ್ತೆ, ತಮ್ಮ ವೀರದ
ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗದ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂಗಡಿಗರು, ಸರಿಯಾದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ದೇಹಾಲಂಕಾರ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ದ್ರವ್ಯವ್ಯಯ-
ಇವು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿರಲು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ರೀತಿಯ ರೀವಿಯಿಂದ
ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಜವಿಟರ ಲೀಲೆಯು ದೇವೇಂದ್ರನ ಲೀಲೆಗಿಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು.
ವ|| ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಯ
ಮುಂದಿನ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಟರನ್ನೂ ಸುಣ್ಣದೆಲೆಯನ್ನು
ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನೂ ಮಾರಿಕವನ್ನೂ ಒತ್ತೆಯಾಗಿಡಲು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುವ

ಪೋರ್ತುಗೀಷ ಬೊಜಂಗರುಮಂ ಕತ್ತರಿ ಬಯಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದು ಕತ್ತರಿಯೊಳ್ ಪೊಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಮಿಗದಂತಿಪ್ಪ ಕತ್ತರಿ ಬೊಜಂಗರುಮಂ ನೋಡಿ ಪೊಟ್ಟಲ ಬೊಜಂಗರ ಬಯದಳವಿಗೆ ಮನದೊಳ್ ಮಚ್ಚುತ್ತಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಳ್ಳೊಳಮಮರ್ದಿನೊಳಂ ಪುಟ್ಟದ ಪೆಂಡಿರಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಪಲರುಮೊಳ್ಳೆಂಡಿರೊಂದೆಡೆಯೊಳಿದು ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಬಳಮರ್ದುಕಾಪನ ಮಾಡಿದ ಮರ್ದಿನಂತೆ ಬಳಿದು ದಳಂಬಡೆದು ಮೂನೂಟುವತ್ತು ಚಾತಿಯ ಕಳ್ಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಧುಮಂತ್ರದಿಂ ಮಧುದೇವತೆಗಳನರ್ಚಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪಚ್ಚಿಯ ಗಿಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಯ ಕುಂತಳಿಕೆಯ ಮಾಬ್ಬೆಯ ಸಿಪ್ಪಗಲೊಳ್ ತೀವಿ ಮಧುಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ ಮಂತ್ರಿಸಿ ನೆಲದೊಳೆಚ್ಚಿದು ತಲೆಯೊಳ್ ತಳಿದು ಕಳ್ಳೊಳ್ ಬೊಟ್ಟುನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲದರ್ಗಳ್ಳಂ ಬೊಟ್ಟು ಕಿಟೆಯರ್ ಪಿರಿಯರಳಿದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಧರ್ಮಗಳ್ಳುಡಿವರ್ಗಳ್ಳಂ ಮೀಸಲ್ಪಡೆನೆಚ್ಚಿದು ಪೊನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಿಪ್ಪಗಲೊಳ್ ಕಿಟೆಕಿಟೆದನೆಚ್ಚಿದು ಕುಡಿಬಿದಿರ ಕುಡಿಯ ಮಾವಿನ ಮಿಡಿಯ ಮಾರುದಿನ ಮೊಗಸುಗಡಲೆಯ ಪುಡಿಯೊಳಡಸಿದಲ್ಲವಲ್ಲಗೆಯ ಚಕ್ಕಣಂಗಳ ಸವಿಸವಿದು-

ಚಿಕ್ಕ ಜಗಳಗಂಟ ವಿಟರನ್ನೂ ತಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಅದ್ವಿ ಮುಳುಗಿ ಆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ವ್ಯಯವನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮೃಗದಂತೆ ಕರಗಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿ ವಿಟರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ವಿಟರ ವ್ಯಯದ (ಖರ್ಚುಮಾಡುವ ದ್ರವ್ಯದ) ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಪಾನಶಾಲೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಮೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ - ಸುರಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಅನೇಕ ಸುಂದರಿಯರು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿ ಕಾಮದೇವನೆಂಬ ಮದ್ದುಗಾರನು (ತುಬಾಕಿಯ ಮದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವವನು) ಮಾಡಿದ ಮದ್ದಿನಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿರುವ ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತು ಚಾತಿಯ ಕಳ್ಳುಗಳನ್ನು (ಹೆಂಡಗಳನ್ನು) ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಧುಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಧುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಮರಾಗಗಳಿಂದ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಕ್ರೌಂಚ, ಹಂಸ ಮತ್ತು ಕುಂತಳಿಕೆಯೆಂಬ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಚಿಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ (ಮಧುಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರಿಸಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಲ್ಲಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು,) ಕಳ್ಳಿನಿಂದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೊಟ್ಟುನಿಟ್ಟು ಕಿರಿಯರಾದವರು ಹಿರಿಯರಾದವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕಾದವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾದುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದರು. ಚಿನ್ನದ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚಿಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಎಳೆಯ ಬಿದಿರಿನ ಕಳಕೆ, ಮಾವಿನ ಮಿಡಿ, ಬಿಲ್ಲುತೆಯ ಕಾಯಿನ ತಿರುಳು, ಕಾರದ ಕಡಲೆಯ ಪುಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಸಿಯ ಶುಂಠಿಯ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನುಳ್ಳ ಚಕ್ಕಣ ಗಳೆಂಬ ನಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸವಿಸವಿದು ಕಳ್ಳುಕುಡಿದರು.

ಮ|| ಮಧು ಸೀತುಂ ಕಟು ಸೀದು ಪೋ ಪುಳಿತ ಕಳ್ಳವ್ವುಂ ಕರಂ ಕಯ್ಯು ಬ
ಪುಳಿದು ಮಾರೀಚಿ ತೊದರ್ಪುಳಿಂದೆ ಸರದಿಂ ಕಂಪಿಲ್ಲ ಸೋರ್ಕಪ್ಪಲಾ |
ಅದು ಚಿಂತಾಮಣಿಗೇವುದಕ್ಕ ದಳಮಿಲ್ಲ ಕಕ್ಕರಕ್ಕಿಮಟ
ಪುಮು ಕಳ್ಳಪುಮು ತಪ್ಪದೆಂದು ಕುಡಿದರ್ ಕಾಮಾಂಗಮಂ ಕಾಂತೆಯರ್ || ೮೮

ವ|| ಅಂತು ಕುಡಿಯ ಕಕ್ಕರಗೆಯ್ದಿಂ ತುದಿನಾಲಗೆಯೊಳ್ ತೊದಲ್ವೆರನು ನುಡಿದ
ನುಡಿಗಳುಂ ಪೊಡರ್ಪ ನಡಿಯ ಪುಪ್ಪಗಳುಂ ನಡಿಯಲರ್ಗಣ್ಣೊಳ್ ವಿಹಾರಂ ಚಿರನು
ನೆಗಲ್ಪುನೆಯಂಗಳುಂ ಮಳಮಳಪ ರೂಪು ಕಣ್ಣೊಳ್ ಬೆಳ್ಳನೆಬೆಯ ಸೋಂಕುವ ಕೆಂಪುಗಳುಂ
ತಮ್ಮ ಕೆಂಪಂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಣ್ಣ ಬೆಳ್ಳಂ ತಮಗೆ ಮಾಜುಗೊಂಡಂತೆ ತನಿಗತ್ತುವರನು
ಬತ್ತಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ತೊಳೊಂಪಂ ತಾಳ್ ಪೊಜಮಡುವ ತಣ್ಣಪುಗಳುಮನುತಬಂದು
ಗಳಂತೆ ನೆಗಲ್ಪ ಬೆಮರ ಬಂದುಗಳುಮಳವಲ್ಲಮೊಪ್ಪ ಪಲರುಮೊಳ್ಳೆಂದಿರೊಂದೆಡೆಯೊಳಿದರ್
ಯೊರ್ವಳ್ -

ಪೃಥ್ವಿ || ಬೆಳರ್ತ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ ಕರಂ ಪೊಳೆವ ಪಾಂಗೆ ಕಣ್ಣಿಂದಳು
ತುಳುಂಕೆ ನಿಡುಪುಪ್ಪುಗಳ್ ಪೊಡರೆ ಬಾಯ ಕಂಪಿಂಗೆ ಸಾ |
ವರ್ಧಪ್ರಕರಮಂದು ಸಿಗುಡಿವೊಲಾಗೆ ನಾಣ್ಕಟ್ಟು ಮೊ
ಕಳಂ ಜತಿಗೆ ಮೆಟ್ಟುವಳ್ ಪಿಡಿದು ಮೆಟ್ಟುವಳ್ ನೋಬರಂ || ೮೯

೮೮. ಮಧುವೆಂಬ ಮದ್ಯವು ಸಿಹಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಟುವಾದುದು; ಸೀದುವೆಂಬುದು
ಹುಳಿಯ ಹೆಂಡವಲ್ಲ; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರೀಚಿ ತೊದರ್ಪುಳ್
ಎಂಬ ಮದ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಶರದೆಯೆಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟು
ಸೊಕ್ಕಿಸಲಾರದು; ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಂಬ ಮದ್ಯದ ಸೇವನೆಗೆ ಅಡಿಕೆಯೇಕಕ್ಕ, ಕಕ್ಕರವೆಂಬ
ಮದ್ಯಕ್ಕೂ ಹಾಗೆಯೇ (ಬೇಕಿಲ್ಲ) ಇಂತಹವೇ ಸರಿಯಾದ ಹೆಂಡವೆಂಬುದು ಎಂದು
ಅ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಮೋದ್ರೇಕವಾದ ಮದ್ಯವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಕುಡಿಯಲು ಕಕ್ಕರವೆಂಬ ಮದ್ಯಪಾನದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ತುದಿನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ
ತೊದಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳುಂಟಾದುವು. ದೀರ್ಘವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು
ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದ್ದವಾದ ಹೊವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಕೆರಳಿ ಕೆಂಪಾದ ರೂಪವು ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳುಪನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತು. ಅವರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ತುಟಿಗಳು
ತಮ್ಮ ಕೆಂಪನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಬಿಳುಪನ್ನು ತಾವು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡಂತೆ
ತೋರಿದವು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಲುಗಾಡುತ್ತ ಬತ್ತಿದ ಬಿಳುಪಾದ ಬಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ
ಇಂಪಿನಿಂದ ತಂಪಾದ ವಾಸನೆಗಳು ಸೂಸಿದವು. ಅಮೃತಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಚಿವರ
ಹನಿಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿದರು. ಅ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು- ೮೯. ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡ
ತುಟಿಯನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನೂ ಉಳ್ಳ ಒಬ್ಬಳು
ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು ನೀಳವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು
ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲು ಬಾಯ ವಾಸನೆಗೆ ಮುತ್ತುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಯ ಸಮೂಹವು

ವ|| ಮುಕ್ತಮೋರ್ವಕೂರ್ವಶಿಯನೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ತನ್ನ ಗಂಭೀರನವಯೌವನ ಮದದೊಳಂ
ಮದಿರಾಮದದೊಳಮಳವಿಗಟಿಯ ಸೊರ್ಕ-

ಚಂ|| ಮುಡಿ ಮಕರಧ್ವಜಂ ಬೊಲೆಬಲುತ್ತಿರೆ ಬೆಂಬಿಡಿದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನು
ಳ್ಳುಡೆ ಕಟಸೂತ್ರದೊತ್ತಿನೊಳೆ ಜೋಲ್ದಿರೆ ನಾಣ್ ತಲೆದೋಚಿ ಕೂಡೆ ಕೂ |
ಕಡುವ ಕುಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕುಳಿಪ ತೇಗುವ ತನ್ನ ತೊಡಂಕದೆಯ್ತೆ ನೂ
ಮೃಡಿ ಮನದೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯ ದಕ್ಕೆಯೊಳಬ್ಬವಾಗೆಯಾಡಿದಳ್ || ೯೦

ವ|| ಅಂತಾಕೆಗಳ್ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ತೊನೆಪಂಗಳುಮಂ ಮರಸರಿಗೆವಿಡಿದು
ಬಿಲ್ವಿದಾಡುವ ಬೂತಾಟಂಗಳುಮಂ ನೋಡಿ ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ನುಡಿವರೆ ನೋಡ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆಂಬುದಿದಾಗದ ಸೂರುಳಂತದಂ
ಕುಡಿವನುಮಂತೆ ಕಳ್ಳುಡಿವರೆಂದೊಡೆ ನಾಣ್ವವರಂತುಟಪ್ಪದಂ |
ಕುಡಿಮಮಿವಂದಿರಾರ್ಜೆಯುಮಂ ಸೆಳೆಗೆಯ್ವಪರೆಯ್ತೆ ದೋಷದೊಳ್
ತೊದರ್ಪುದುಮೊಂದುವಾಶ್ರಯವಿಶೇಷದೊಳೊಳ್ಳನೆ ತಳ್ಳುವಾಗವೇ || ೯೧

ವ|| ಎನುತುಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಂ ಪಟಿಕೆಯ್ತೆ ನಲ್ಲಳನುಟಿಯಲಾಟದೆ
ಸುಟಿಯ ಮುಳಿದಾತನ ಕೆಳೆಯನಂತೆಂದಂ-

ಸೂರ್ಯಪಾನೆ (ಬಿಸಿಲನ್ನು ಮರೆಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನ)
ಯಂತಾಗಲು ಬಿಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ನೋಡುವವರನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಣಿದಳು.
ವ|| ಊರ್ವಶಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಗಂಭೀರವಾದ ತನ್ನ ಹೊಸಯುವನದ
ಮದದಿಂದಲೂ ಮದ್ಯಪಾನ ಮದದಿಂದಲೂ ಅಳತೆ ಮೀರಿ ಸೊಕ್ಕಿ- ೯೦. ತನ್ನ
ತುರುಬು ಮನಃಪ್ರಸನ್ನ ಮೀನಿನ ಬಾವುಟದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರಲು
ಒಳಗೊಡುಪ್ಪ ಉಡಿದಾರದ ಹತ್ತಿರವೇ ಸಡಿಲವಾಗಿ ಜೋತುಬಿದ್ದಿರಲು ಮರ್ಮಸ್ಥಳವು
ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಒಡನೆಯೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹೆಕ್ಕಿಯಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡಿ
ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ತೇಗುವ ತನ್ನ ತೊಡಕುಗಳೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೂರು ಬಾರಿ ತಗುಲಿ
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಧಕ್ಕಾವಾದ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅಶ್ವರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಣಿದಳು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅವರು ಆ ಕಡೆಗೂ ಈ ಕಡೆಗೂ ಅಲ್ಲಾಡುವ ತೂಗಾಟಗಳನ್ನೂ
ಮರಸರಿಗೆ(?)ಯನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಭೂತಗಳ ಆಟವನ್ನು (ಬೂತಾಟಂ?)
ಆಡುವುದನ್ನೂ ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು - ೯೧.
ಕುಡಿಯುವವರನ್ನು ಕಳ್ ಕುಡಿಯುವವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಆಗದು.
ಕುಡಿಯುವವರನ್ನು ಹಾಗೆ ಕುಡುಕರೆಂದರೆ ಅವರು ಬಿಜ್ಜೆತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕುಡಿದರೂ
ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ. ದೋಷವಾದುದೂ
ಅವಲಂಬನದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎನ್ನುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು
ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಅವಳ ಮನೆಯ
ಮುಂದೆಯೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನು ಹೀಗೆಂದು

ಚಂ|| ಬಸನದೊಡಂಬಡಿಂಗಲಸಿ ಮಾಣ್ಕೊಡಮುಂದಿನೇವೆನೆಂದನಂ
ಪುಸದೊಡಮಾಸದೋಟಿ ಬಗೆದೋಪದೊಡಂ ನೆರದಿದೋಡಂ ಸಗಾ |
ಟಸದೊಡಮಾಯಮುಂ ಚಲಮುಮುಳ್ಳೊಡೆ ಪೇಸದವಳ್ಳೆ ಮತ್ತಮಾ
ಟಸುವುದ ಮತ್ತಮಂಜುವುದ ಮತ್ತಮಂಜುವುದ ಮತ್ತಮಾವುದೇ || ೯೨

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಸುಡಿಸಿದಂ ಮತ್ತೊರ್ವಂ ತನಗೆರಡಳಿಯದೊಲ್ಲ
ನಲ್ಲನೇತಳೊಳಪ್ಪೊಡಮೇವಮಂ ಮಾಡದೆ ಬೇಟಮಂ ಸಲಿಸುವುದರ್ಕೆ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು
ಮುಂತಣ್ಣೆ ಕಾಪನಿಟ್ಟಂತೆಂದಂ-

ವ|| ಇನಿಯಂ ನೊಯ್ದೊಡಂಬಡಂ ನುಡಿದೊಡಂದೆಂದಪ್ಪೊಡಂ ನಿನ್ನೊಳೆ
ಳವಿತುಂ ದೋಷಮನುಂಟುಮಾಡದಿರೆಯುಂ ಕಣ್ಣೆಂತೆ ಸಂದಪ್ಪದೊಂ |
ದನೆ ಕೇಳೊಪಳೆ ಕೂರ್ಮೆಗಿಟ್ಟಿನಗೆ ನೀನೇನಾನುಮೊಂದೇವಮಂ
ಮನದೊಳ್ ಮಾಡಿದೊಡಂದೆ ದೀವಳಿಗೆಯಂ ಮಾನಾಮಿಯಂ ಮಾಡಿನೇ || ೯೩

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದಂ ಮತ್ತಮೊಂದೆಯೊಳೊರ್ವನೊರ್ವಳ ನಡೆಯ ನುಡಿಯ
ಮುಡಿಯ ಗಾಂಪಿಂಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ತನ್ನ ಕೆಳೆಯಂಗೆ ತೋಟೆ-

ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ೯೨. ರತಿಶ್ರೀಡೆಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು
ಅವಳು ತ್ಯಜಿಸಿದರೂ (ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ) ಇಂತಿಂಥಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವೆನೆಂದ ನಿನಗೆ
ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೂ ನೀನು ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೂ ಅವಳು
ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು (ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ) ಪ್ರಕಟಿಸದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಕೂಡಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಬಲವೂ
ಫಲವೂ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡದೆ ಪುನಃ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆ ಪಡುವುದೇ,
ಅಂಜುವುದೇ, ಪುನಃ ವ್ಯಸನ ಪಡುವುದೇ, ಪುನಃ ಅವಳಿಗೆ (ಧನಕನಕಾದಿಗಳನ್ನು)
ಕೊಡುವುದೇ? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ (ಅವಳನ್ನು) ಬಿಡಾಡಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು
ತನಗೆ ಕಪಟವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಮಾಧಾನ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಕಾವಲಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೯೩. ಅಡ್ಡಮಾತನ್ನಾಡಿದರೆ ಪ್ರಿಯನು
ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ದೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಇದೆ.
ಎಲೈ ಪ್ರಿಯಳೇ ಕೇಳು. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ನನಗೆ
ನೀನೇನಾದರೂ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅಂದೇ ನಾನು
ದೀವಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಮಹಾನವಮಿಯನ್ನೂ ಮಾಡದಿರುತ್ತೇನೆಯೇ? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ
ನುಡಿದನು. ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಒಬ್ಬಳ ನಡತೆಯ ಮಾತಿನ
ತುರುವಿನ ದಡ್ಡತನಕ್ಕೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಚಂ|| ನಯದೊಳೆ ನೋಡಿ ನೋಟದೊಳೆ ಮೇಳಿಸಿ ಮೇಳದೊಳಪ್ಪುಕೆಯ್ತು ಗೊ
ಟ್ಟೊಳೊಳಪ್ಪೊಯ್ತು ಪತ್ತಿಸುವ ಸೊಳೆಯರಂದಮನೆಯ್ತು ಪೋಲ್ತು ಸೂ |
ಳೆಯರ ತುಟುಂಬು ಸೊಳೆಯರ ಮೆಲ್ಲುಡಿ ಸೊಳೆಯರಿರ್ಪ ಪಾಂಗು ಸೂ
ಳೆಯರ ನೆಗಲ್ಪೆ ನಾಡೆ ತನಗಟ್ಟೆ ದಲಕ್ಕನೆ ಸೊಳೆಯಾಗಳೇ || ೯೪

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ತು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತುಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳೊಂದು ಕಂದದ
ಮೊದಲುಮುಂ ವೃತ್ತದ ತುದಿಯುಮನೊಂದುಮಾಡಿ ಪದಮಿಕ್ಕಿಯೋದಿ ಪಂಡಿತಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಯ್ಯಾಂತು
ಮಾವ ಕಾಳಗದೊಳಂ ತಾನೆ ಓಡಿಯಾರೋಡಿದರೆಂಬಂತೆ ಬೀರಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾಂತುಮೊಂದು
ವೀಸನಪ್ಪೊಡಮಾರ್ಗಮಿತ್ತಲೆಯದೆ ಚಾಗಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾಂತುಂ ತಮ್ಮಂ ನಗುವರನಲೆಯದೆಣ್ಣರೇಡಿದ
ಕಲ್ಪೆಯಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬೆಸೆವ ಪಚ್ಚಪಸಿಯೆಗ್ಗರುಮಂ ಕಂಡು

ಚಂ|| ಇಲೆಯದ ಬೀರಮಿಲ್ಲದ ಕುಲಂ ತಮಗಲ್ಲದ ಚಾಗಮೋದದೋ
ದಲೆಯದ ವಿದ್ಯೆ ಸಲ್ಲದ ಚದುರ್ ನೆಹಿ ಕಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಿ ಕೇಳ ಮಾ ||
ತಲೆಯದ ಮಾತು ತಮ್ಮ ಬಟುವಾತುಗಳೊಳ್ ಪ್ರದಿದೆಗ್ಗರೆಯ್ತು ಕ
ಣ್ಣೆವಿನಮಾರ್ ಪಲೆಯದನೇಳಿಯಂ ಕಡಿಪಲ್ಪೆ ಬಲ್ಲರೋ || ೯೫

೯೪. ನಯವಾಗಿ ನೋಡಿ, ನೋಡುವುದರಿಂದಲೇ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಆಲಂಗಿಸಿ, ಆಲಿಂಗನದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿಹೊಂದು ಕೂಡುವುದರಿಂದಲೇ
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸೊಳೆಯರ ರೀತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಹೋಲುವ ಸೊಳೆಯರ ತುರುಬು, ಸೊಳೆಯರ ಮೃದುವಾದ ಮಾತು, ಸೊಳೆಯರು
ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿ, ಸೊಳೆಯರ ನಡೆವಳಿಕೆ ಇವು ನನಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಕರ
ವಾದುವಲ್ಲವೇ? ಈ ಅಕ್ಕನ ಆಟ, ನೋಟ, ತುರುಬು, ರೀತಿ, ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಇವಳೂ ಸೊಳೆಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂದಪದ್ಯದ
ಆದಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ವೃತ್ತದ ಅಂತ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಓದಿ ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ
ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಯಾವ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ನಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿಹೋಗಿ
ಹೋರಾಡಿದನು ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಒಂದು
ವೀಸವನ್ನಾದರೂ ಯಾರಿಗೂ ದಾನಮಾಡದೆ ತಾನು ತ್ಯಾಗಿಯೆಂದು ಜಂಭ
ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವವರನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಎಂಟುಜನ
ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಕತೆಯಂತೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಲೂ
ಇರುವ ಶುದ್ಧ ಹಸಿಯ ದಡ್ಡರನ್ನು ನೋಡಿ ೯೫. ಕಾದದ ಶೌರ್ಯ, ಇಲ್ಲದ ಕುಲ,
ತಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತ್ಯಾಗ, ತಾವು ಓದದ ಓದು, ತಿಳಿಯದ ವಿದ್ಯೆ, ಸಲ್ಲದ ಜಾಣ್ಮೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಿಯದ ಕಲಿಕೆ, ಆಡಲು ತಿಳಿಯದ ಮಾತು, ಇವು ತಮ್ಮ
ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ದಡ್ಡರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು - ಗುಂಪಾಗಿರಲು- ಯಾರು
ತಾನೆ ಅವರನ್ನು ಹಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ? ಅವರು ಲೋಕವನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಬಲ್ಲರೇನು?

ವ|| ಎನೆ ನಗುತ್ತುಂ ಬರೆಯೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ನಾಲ್ವರಯ್ಯರ್ ಗಾಞ್ಕೊಟ್ಟಿರ್ದರ್ಲಿಗೊರ್ವ
ನೆಗ್ಗಂ ಗೊಟ್ಟಿಗೆ ವಂದು ಕಣ್ಣಿನೆಯದೆ ಸೋಂಕೆಯುಂ ಮನಮೆಲೆಯದೆ ನುಡಿಯೆಯುಮಾತನ
ನಾಕೆಗರ್ ಬಾಸೆಯೊಳಿಂತೆಂದರ್-

ಉ|| ಭಾವಕನೆಂದೊಡಂ ಚದುರನೆಂದೊಡಮಾರ್ ಪೆಜಿದಾರೊ ನೀನೆ ನಿ
ನ್ನಾವ ಗುಣಂಗಳಂ ಪೊಗಿಪ್ಪೊದಲ್ಪವನೆಂ ನೆಲೆದವೊಲೊಂಕು ಸ |
ದ್ವಾವದೆ ಗೊಟ್ಟಿರರ್ ಬಯಸಿ ಬಂದೆಯದೀಗರಿದೊಳ್ಳಿಶಾಯ್ತು ಮಾ
ದೇವರ ಮುಂದಗಾತನೆನಲಲ್ಪದೆ ಪೇರ್ ಪೆಜಿತೇನೆಯುದೋ || ೯೬

ವ|| ಎಂದಾತನನಾಕೆಗರ್ ಕಾಡಿ ಕೊಪಿಪಾಡಿ ಕಳೆದರ್ ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವರ್
ತನ್ನನುಲೆದೆ ಪೊಸ ಬೇಟಿದಾಣ್ಣನೇಗೆಯ್ಯಂ ಪೊಗಲೀಯದೆ ತನ್ನಳಿವನೆ ತೋರಿ-

ಚಂ|| ಮನೆಯನಿವಂ ಮನೋಭವನಿವಂ ಪೊಸ ಸುಗ್ಗಿಯೊಳಾದದೊಂದು ಕ
ತ್ತನಿವನಿದೆನ್ನನೇನುಲೆಯಲೀಗುಮ ನೀನುಲೆದಾಗಲೆಂದು ಪೋ |
ಪನನಿರದೋಪನಂ ಮಿಡುಕಲೀಯದೆ ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಬ್ಬು ತೋರ ಕ
ಣ್ಣಿನಿಗಳನಿಕ್ಕಿದರ್ ತರಲೆಲೋಚನೆ ಸಂಕಲೆಯಿಕ್ಕಿದಂತೆಪೋರ್ || ೯೭

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಂ ತನ್ನ ಸೂಳೆಯೊಳಾದ ಬೇಸಹಂ ತನ್ನ ಕೆಳೆಯಂಗಿಂತೆಂದಂ-

ವ|| ಎನ್ನಲು ಆದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವೈದು
ಜನ ತಂಟಲುದಾಸಿಯರಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬ ದಡ್ಡನು ಬಂದು ಕೂಡಲು ಅವರ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಇಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನುಡಿಯಲು ಆ ದಾಸಿಯರು
ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ರಹಸ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದರು - ೯೬. ನಿನಗಿಂತ
ರಸಿಕರೂ ಚತುರರೂ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳಲು ಹೊರಟರೆ
ನೀನು ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನನೆನ್ನಲೇಬೇಕು. ನೀನು ಸದ್ಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು
ಬಯಸಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ; ಆದೀಗ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ನೀನು ಮಹಾದೇವನಾದ ಶಿವನ
ಮುಂದಿರುವ ಬಸವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳೋಣ-ವ|| ಎಂದು ಅವರು ಆತನನ್ನು
ಕಾಡಿ ಕಡೆಗೇಸಿ ಮಾತನಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಸ ಪ್ರೇಮದ ಒಡೆಯನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ
ಬಿಡದೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ೯೭. ಇವನು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ, ಇವನು
ಮನ್ಮಥ, ಪ್ರಥಮ ಪ್ರೇಮಕಾಲದ ಚಿಕ್ಕ ಹರೆಯದವ; ಇವ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ನಾನು
ಉಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ
ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬಿಡದೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅತ್ತು ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕಿದಂತೆ
ಚುಚಲನೆತ್ತೆಯಾದ ಅವಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬನು
ತನ್ನ ಸೂಳೆಯಲ್ಲಾದ ಬೇಸರವನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಚಂ|| ಮುಳಸಹದಂದ ಬಾಲ್ಯಯುಷದಿತ್ತು ಮನಂಗೊಳಿಯುಂ ಕನಲ್ಪುದ
ಕಳವಿಯುಮಂತುಮಿಲ್ಲ ಸನಯಸ್ಥಳ ಕುಂಟಣಿ ಪೋದ ಮಾರಿಯು |
ಸ್ಥಳ ಮನೆದೊಟ್ಟು ಸೀರ್ಕರಡಿಯುಸ್ಥಳ ನಾಡುನಿಯೊಲ್ಲಮೊಲ್ಲದ
ಸ್ಥಳ ಗಡ ಸೂಳಿಯೆಂದೊಡಿನಿತಂ ತಲೆಬೇಸೂನೆಂತು ನೀಗುವಂ || ೯೮

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಗೆಂಟಾದಂ ಮತ್ತೊರ್ವ ಬೇಟಕಾರ್ತ ತಾಯ ಕಣ್ಣಂ
ಬಂಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮೋಪಿನಾಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಪೋಪ ಬೇಟದಾಣ್ಣಂ ಪಡಿದು-

ಉ|| ತಪ್ಪದು ಮಾತು ದೂದವರ ಕೆಯೊಳೆ ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಟ್ಟ ಕಣ್ಣ ನೀರ್
ತಪ್ಪವು ನಿಚ್ಚಮುಚ್ಚಗದೊಳಟ್ಟ ಕರಂ ಬಿಸುಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ |
ತಪ್ಪದು ತಪ್ಪದನ್ನ ತನು ಬೇಟದ ಕಾಟದೊಳಿಂತು ಕಂಡುಮಿ
ನ್ನಪ್ಪೊಡಮಾಪವಾತನನಗೋಪನೆ ನೀಂ ದಯಗೆಯ್ಯಲಾಗದೇ || ೯೯

ವ|| ಎಂದು ಕರುಣಂಬಡೆ ನುಡಿದೊಡಗೊಂಡು ಪೋದಳ ಮತ್ತಮೊಂದದೆ
ಯೋಳೊವಳು ಕುಂಟಣಿಯುಪರೋಧಕ್ಕೆ ಪಿರಿದೀವ ಮುದುಪನುಬೆಯಲಂಜ ತನ್ನ ಬೇಸೂಂ
ತನ್ನ ಸಬ್ಬವದಾಳೆಗಿಂತೆಂದಳು-

ಚಂ|| ಕೊರೆವೊಡೆ ಬಿಟ್ಟುಗಳ ಬಿರಿವುಪ್ಪಣ್ಣವ ಲಾಳೆಯ ಲೋಳೆಗಳ ಪೊನ
ಲ್ಪಿರಿವುಪ್ಪ ಕೆಮ್ಮಿ ಕುಮ್ಮಿದೊಡೆ ತೋಳೊಳೆ ಜೀವ ವಿಯೋಗಮಪ್ಪುದಂ |
ದಿರದರ್ಬಕಪ್ಪದತ್ತಳಗಮಾ ನೆರೆಪಂ ನೆರೆಪಂದು ಪೊಂಗಳಂ
ಸುರಿವೊಡಮಾರೊ ಸೈರಿಸುವರಾತನ ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ ನಾತಮಂ || ೧೦೦

೯೮. (ಅವಳ) ಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ (ಅವಳ) ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಟ್ಟು
ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವಳು ರೇಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಳಿತೆಯೂ
ಅಂತ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ತಲೆಹಿಡಿಕೆಯೂ ಶನಿಯಂತಹವಳೇ. ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡುವ
ದಾಸಿಯೂ ಮಾರಿಯಂತಹವಳೇ. ನಾದಿನಿಯು ಸೀರ್ಕರಡಿಯಂತಹವಳೇ.
ಎಷ್ಟಾದರೂ ಸೂಳಿಯು ಒಲಿದೂ ಒಲ್ಲದಂತಿರುವವಳೆ ತಾನೆ! ಈ ತಲೆಬೇನೆಯನ್ನು
ಹೇಗೆ ನೀಗಲಿ. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಹೋದನು. ಬೇರೊಬ್ಬ ಪ್ರಿಯಳು ತನ್ನ
ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ಫಂಚಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ
ಪ್ರೇಮದೊಡೆಯನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ೯೯. ದೂದವಿಯರ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ
ಕಾಲುಹಿಡಿದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. (ನಿಷ್ಪಯೋಜಕವಾಗುತ್ತಿವೆ)
ನಿತ್ಯವೂ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಅಳುವುದರಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ವೃಥಾವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಿಟ್ಟುಸಿರಿನ
ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಶರೀರವು ಬೇಟದ ಕಾಟದಿಂದ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ.
ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಆಶೆಯ ಮಾತನ್ನು ದಯೆಗೆಯ್ಯಬಾರದೇ?
ವ|| ಎಂದು ಕರುಣೆಯು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋದಳು. ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಟಣಿಯ ಬಲಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಧನವನ್ನು
ಕೊಡುವ ಮುದುಕನನ್ನು ಬಿಡಲು ಅಂಜಿ ತನ್ನ ಬೇಸರವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸವಿಗೆ
ಹೀಗೆಂದಳು ೧೦೦. (ಆ ಮುದುಕನು) ಗೊರಕೆಹೊಡೆದರೆ ಬೆಟ್ಟಗಳೇ ಬಿರಿದು
ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸುರಿಯುವ ಜೊಲ್ಲಿನ ಲೋಳೆಗಳು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತವೆ.

ವ|| ಎಂದು ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಳು ತನ್ನ ನಲ್ಲನಲ್ಲಿಗೆ ದೂಡುವೊಳಿಗೆ ಬಂದ ದೂದವಿಗೇಗೆಯ್ಗೆ ತೊನುಮನಪೆಯದೆ ಪದೆದು ಪಡೆಮಾತಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲಂ ಕಂದು-

ಚಂ|| ಬರಯಿಸಿ ಬೇಟದೊಳ್ ಬರಿವ ನಲ್ಲರಗಲ್ಲು ಕನಲೊನ್ನಲ್ಲು ನ
ಲ್ಲರ ದೆಸೆಯಿಂದಮುಚ್ಚಿದ ಕೋಗಿಲೆಯಕೆಲರಕ್ಕೆ ತುಂಬಯಿ |
ಕೈರಗಿಲೆಯಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡಮೊಟ್ಟೆರ್ವೆಯಾಜುವರೆಂದೊಡೊತ ದೂ
ತರೆ ತರೆ ಬಂದ ಸಬ್ಬವದ ಮಾತುಗಳಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟು ಕೇಳರೇ ೧೦೧

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಚಂ|| ಮನದೊಳಲಂಪನಾಲ್ಪಿಯನಟ್ಟಿದ ದೂದರ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮಾ
ತಿನ ರಸದೊಳ್ ಕೊನರ್ಪುದು ತಳಿರ್ಪುದು ಪೊಪ್ಪದು ಕಾಯ್ದುದಂತು ಕಾ
ಯ್ದಿನಿತಪ್ಪೊಳಂತು ನಿಂದು ಮನದೊಳ್ ತೊದಲಿಲ್ಲದ ನಲ್ಲೆಯೆಂಬ ನಂ
ದನವನಮೋಪರೊಳ್ ನೆರೆದೊಡಂತು ರಸಂ ಬಿಡೆ ಪಣ್ಣಾದಾಗದೇ || ೧೦೨

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಚಂ|| ಅನುವಿಸೆ ಬೇಟಕಾಟನೊಲವಿರ್ಮದಿಯಪ್ಪದು ಬಯ್ಯ ಬೇಟಕಾ
ಟನ ಬಗೆ ನಿಲ್ಲದಿಕ್ಕೊಳಗಪ್ಪದು ನಿಟ್ಟಿಸೆ ಬೇಟ ಬೇಟಕಾ |
ಟನ ರುಚಿ ಬಂಬಲುಂ ಶುಜುಗಲುಂ ಕೊಳುತಿರ್ಪುದು ನೂಂಕೆ ಬೇಟಕಾ
ಟನ ಮನವಟ್ಟು ಪತ್ತುವುದು ಬೇಟವಿದಂ ವಿಪರೀತವೃತ್ತಿಯೋ || ೧೦೩

ಕೆಮ್ಮಿ ಎದುಗುಟ್ಟಿದರೆ ತೋಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭಯ
ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. (ಇಂತಹ) ಆ ಮುದುಕನು (ನನ್ನಲ್ಲಿ) ಕೂರುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದು (ಎಷ್ಟೇ)
ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಸುರಿದರೂ ಅವನ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯಿನ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನು ಯಾರು
ತಾನೆ ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವ|| ಎಂದು ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ
ಪ್ರಿಯನ ಕದೆಗೆ ಪ್ರೇಮಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಬಂದ ದೂತಿಗೆ ಏನು
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಆಶೆಪಟ್ಟು (ಅವನು ಕಳುಹಿಸಿದ) ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು
ಕೇಳುವವಳನ್ನು ನೋಡಿ ೧೦೧. ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೇಮಿಗಳ
ಕೋಪದಿಂದ ಅಗಲಿಹೋದ ತಮ್ಮ ನಲ್ಲರ ಕದೆಯಿಂದ ಪ್ರೇಮಸಮಾಚಾರವು ಬರಲು
ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಲಿ, ಗಾಳಿಯಾಗಲಿ, ತುಂಬಿಯಾಗಲಿ, ಗಿಳಿಯಾಗಲಿ, ಬಂದರೂ
ನಲಿದು ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ
ದೂತರೇ ತಂದಿರುವ ಪ್ರಿಯವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಪುಳಕಿತರಾಗಿ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ||
ಹಾಗಲ್ಲದೆಯೂ ೧೦೨. ಪ್ರಿಯನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಕಳುಹಿಸಿದ
ದೂತರ ಸಿಹಿಯಾದ ಮಾತಿನ ರಸದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರೇಮವೆಂಬ ನಂದನವನವು
ಕವಲೊಡೆಯುವುದು, ಚಿಗುರುವುದು, ಹೂ ಬಿಡುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಯಾಗುವುದು
- ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಲ್ಲನಲ್ಲರ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?
ವ|| ಹಾಗಲ್ಲದೆಯೂ ೧೦೩. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರೇಮಿಯ ಪ್ರೀತಿ

ವ|| ಇಂದುಮಾ ದೂದವರೆಂಬರ್ ಬೇಟಕಾರ ಬೇಟಮೆಂಬ ಲತೆಗಳಡರ್ಪಿರ್ಪಂತಿದರ್
ರಂತಪ್ಪ ಬೇಟಂಗಳುಮವರ್ ಪೊಸೆಯನೆ ಪೊಸತಪ್ಪದು ಕಿಡಿ ಕಿಡುವುದಂತುಮಲ್ಲದಯಂ-

ಚಂ|| ನುಡಿಗಳೊಳಾಸೆಯುಂಟಿನಲೊಡಂ ತಳೆದಂತಿರೆ ನಿಲ್ಲದಂತುಮಾ
ವಡೆಯೊಳಮಾಸೆಗಾಣೆನೆನೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಪೋಪುವು ನಲ್ಲಿದರ್ಪಿರೆ |
ರೊಡಲೊಳಗಿರ್ಪ ಬೇವಮದುಕಾರಗಾಡಿದಮೆ ಪೋಪ ಬರ್ಪೊಡಂ
ಬಡನೊಳಕೊಂಡ ದೂದವರ ಕೆಯ್ಯಲೆ ಕೆಯ್ಯಡೆಯರ್ಪದಾಗದೇ || ೧೦೪.

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಂ ಬರೆವರೆ ಮತ್ತೊಂದಡೆಯೊಳೊರ್ಪಂ ಗರ್ಭೇಶ್ವರಂ
ತನ್ನ ಹೃದಯೇಶ್ವರಿಯನೆಗಲ್ಲು ಬಂದು ಪೆಟರಾರುಮಂ ಮೆಚ್ಚದಾಕೆಯಂ ನೆನೆದು-

ಚಂ|| ಮಿಜುಗುವ ತೋರಕಾರಮುಮನಪ್ಪಿನ ಕಾಳಸೆಗಡ್ಡಮೆಂಬ ಬೇ
ಸಳಿನೊಳ ಕಟ್ಟಲೊಲ್ಲದನಿತಲ್ಲಪನಿಬ್ಬಳಿಗೊಂಡಲಂಪಿನ |
ತೃಪ್ತಿದ ನಲ್ಲಳೆರ್ಪೆಯೊಳಕಟ್ಟ ಬಿಟ್ಟುಗಳುಂ ಬನಂಗಳುಂ
ತೊಪ್ಪಿಗಳುಮಾಗಳೊಡ್ಡಜೆಯದೊಡ್ಡಿಸೆ ಸೈಸುವಂತುಟಾದುದೇ || ೧೦೫

ಎರಡರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬಯ್ಯರೆ ಪ್ರಿಯನ ಮನಸ್ಸು ಅಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ
ಪ್ರೇಮವೂ ಬೇಟೆಕಾರನ ಸವಿಯೂ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೂಂಕಿದರೆ ಬೇಟೆಕಾರನ
ಮನಸ್ಸು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬೇಟವೆಂಬುದು ಎಂಥ ಪರಸ್ಪರ
ವಿರೋಧ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದೋ? ವ|| ಹೀಗೆ ದೂದವಿಯರೆಂಬುವರು ಬೇಟೆಕಾರರ
ಬೇಟವೆಂಬ ಲತೆಗೆ ಆಶ್ರಯದಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಹ ಪ್ರೇಮವೂ ಅವರು ಹೊಸದು
ಮಾಡಿದರೆ ಹೊಸದಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಡಿಸಿದರೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆಯೂ ೧೦೪.
ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಬ್ಬರ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣವು ದೂತರು ತರುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ
ಆಸೆಯಿದೆಯೆಂದೊಡನೆ ಜೀವಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯಾರ
ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೊಡನೆ ತಟಕ್ಕನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ
ದೂತಿಯರ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಪ್ರಾಣವು ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದು ವ|| ಎಂದು
ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತನು
ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಗಲಿ ಬಂದು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚದೆ ಆಕೆಯನ್ನು
ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ೧೦೫. ಪ್ರಿಯಳು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಆಲಿಂಗನದ
ಬೆಸುಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವಳ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೊಡಿಸದೇ ಅಷ್ಟು
ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ನಾನು ಈಗ ಸುಖದ ಕಡೆಗೇ ಬಾಗಿರ ನಲ್ಲಳ ನಡೆಗುವ
ಎದೆಗೂ ನನಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಅಯ್ಯೋ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ತೋರೆಗಳೂ ಕಾಡುಗಳೂ ರಾಶಿ
ರಾಶಿಯಾಗಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವಂತೆ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿರಲು ಸಹಿಸುವ ಹಾಗಾಯಿತೆ? †

† (ಅಷ್ಟು ಗಾಢವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅಗಲಿ ನಾನು ದೂರವಿರುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ
ಎಂದು ಭಾವ)

ಮುನಿಸಿರೊಳಾದಮೇವಯಿಸಿ ಸೈರಿಸದಾದಬಲೋ ಕನಲ್ಪು ಕಂ
ಗನೆ ಕನಲುತ್ತುಮುಮಲ್ಲಿಸಿ ಸೈರಿಸಲಾಪದೆ ಮೇಲೆವಾಯ್ತು ಬ
ಯ್ವನುವಿಸಿ ಕಾಡಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದಬಿಜಿನಿಬ್ಬಳಿಗೊಂಡಲಂಪುಗಳ್
ಕನಸಿನೊಳಂ ಪಳಂಚಲಿವುವೆನ್ನೆದೊಳೊ ತರಳಾಯತೇಕ್ಷಣೇ || ೧೦೬

ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯೊಡನಿರ್ದಂ ದಿನ ಮುಳಿಸೊಸಗೆಗಳಂ
ನೆನೆದು-

ಚಂ|| ಬಗೆ ಗೆಲಲೆಂದು ಕಾಡಿ ಪುಸಿನಿದೆಯೊಳಾನಿರೆ ಲಲ್ಲಗೆಯ್ತು ಲ
ಲ್ಲಗೆ ಮಹಾದಿರ್ದೋದಬಿಜಿನೊಳೊಂದಿ ಮೊಗಂ ಮೊಗದತ್ತ ಪಾರ್ಚ ಬಿ |
ಚ್ಚಗೆ ನಿಡುಸುಯ್ತು ನಲ್ಲಳ ಮುಖಾಂಬುಜ ಸೊರಭದೊಳ ಪೊದಳ್ಳದೇಂ
ಮಗಮಗಿಸಿತ್ತೊ ಕತ್ತುರಿಯ ಕಪ್ಪುರದೊಂದು ಕದಂಬದಂಬುಲಂ || ೧೦೭

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳ ಪಲಂಬುತಿರ್ವನಂ ಕಂಡೀತನುಮೆಮ್ಮಂದಿಗನುಮೆಮ್ಮ ನಂಟನು
ಮಕ್ಕುಮೆಂದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತುಂ ಬರ್ಪನೊಂದೆಡೆಯೊಳ್-

ಚಂ|| ಒಲವಿನೊಳಾದ ಕಾಯ್ತು ಮಿಗೆ ಕಾದಲನಂ ಬಸುಟಂತ ಪೋಪ ಕಾ
ದಲಳಬುತುಂ ತೆಪಂದಿರಿದು ನೋಡಿದ ನೋಟದೊಳೆಯ್ತು ತಳ್ಳ ಬಿ |
ದೊಳಲ ಪೊಪಮುಯ್ತು ಬೆನ್ನಿನತುಮೊರ್ಮೆಯ ನಾಂಬಿನಮುಗ್ಗೊ ಪೊನ್ನೊ ಕ
ಣ್ಣಿರ್ಗಲಿನೆಚ್ಚು ಪಾಯ್ತುಪರಲಂಬುಗಳಂತೆ ವಿಲೋಚನಾಂಬುಗಳ್ || ೧೦೮

೧೦೬. ಎಲೊ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯೇ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡು
ಸಹಿಸಲಾರದೆ ವಿಶೇಷ ಕೋಪಿಸುತ್ತ ದುಃಖಿಸಿ ಹೇಗೂ ತಾಳಲಾರದೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
ಬಯ್ತು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಕಾಡಿ ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುತ್ತುನ್ನು
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡ ಸುಖದ ನೆನಪುಗಳು ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನದೆಯನ್ನು ತಗುಲಿ
ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುವು ವ|| ಎಂದು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಆ ದಿನದ ಕೋಪ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ೧೦೭. (ಪ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ)
ಜಗಳವಾಡಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹುಸಿನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿರಲು ತಾನು
ಮುದ್ದುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಆ ಮುದ್ದುಮಾತಿಗೂ ನಾನು ಮೈಮರೆತವನಂತಿರಲು
ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿ ನನ್ನ ಮುಖದೊಡನೆ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿ
ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಿಯಳ ಮುಖಕಮಲದ ಸುಗಂಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ
ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲದ ಉಂಡೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಗಮಗಮಿಸಿತ್ತೋ? ವ|| ಎಂದು
ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಕಂಡು ಇವನೂ ನಮ್ಮಂತಹವನೂ
ನಮ್ಮ ನಂಟನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ಒಂದು
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ೧೦೮. ಪ್ರಣಯಕಲಹದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಪ್ರಿಯನನ್ನು
ತೊರೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿಯಳು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಆಳುತ್ತಾ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ
ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಗಾಢವಾದ ಪರ್ಮೋಲೆಗಳೂ ಹೆಗಲ ಹಿಂಭಾಗವೂ ಬೆನ್ನೂ
ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದೆಡೆಯೊಳೊಂದು ಕಾಲಾಗರು ಧೂಪ ಧೂಮ ಮಲಿನ ಶ್ಯಾಮಲಾಲಂ
ಕೃತವಿಚಿತ್ರಭತ್ತಿವಿರಾಜಿತರಮೃಹಮೃತಳದೊಳ್ ಪಲಕಾಲಮಗಲ್ವ ನಲ್ಲರಿವರಮೊಂದೆಡೆ
ಯೊಳ್ ಕೂದಿ-

ಮ|| ಸಮಸಂದಬೃಹಲಂಪನೀಯ ಶಯನಂ ಭೂಮಾಂಬುಮಿ ನಾನೆ ಮು
ನ್ನಮೆ ನಾಣೊಬ್ಬಡಿವೋಗಿ ಸೂಸುವ ಪದಂ ಗಂಗಾಂಬುಜಂ ಪೋಲೆ ವಿ |
ಭ್ರಮಮಂ ಕಂಠರವಕ್ಕೆ ತಾಡನೆ ರವಂ ತಂದೀಯೆ ತಚ್ಚೆಯ್ಯೊಳ್
ಸಮಹಸ್ತಂಬದಿವಂತುಟಾಯ್ತು ಸುರತ ಪ್ರಾರಂಭ ಕೋಣಾಹಳಂ || ೧೦೯

ವ|| ಅಂತನೇಕಪ್ರಕಾರ ಪುರ ಜನಜನಿತ ವಿಕಾರಂಗಳಂ ತೊಬಲ್ಲು ನೋಬ್ಬನ್ನಂ-

ಚಂ|| ಸೊಡಗುಂಡಿಯೊಯ್ಯನಾಗೆ ಪೊಸ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಂಪು ನಾಣಿ ತೆ
ಣ್ಣಿಡಿದಲರೂದೆ ಗಾವರದ ಮೆಲ್ಲಲಿ ತುಂಬಿಯ ಗಾವರಂಗಳಂ |
ಗಡೆಗೊಳೆ ಚಂದ್ರಿಕಾಪುಟೆ ಮೊದಲಿಡೆ ನಾಡೆ ವಿತರ್ಕದಿಂ ಬೆರ
ಲಿಡಿದು ಗುಣಾರ್ಣವಂ ನೆಹಿಯೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಂ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾವಮಂ || ೧೧೦

ವ|| ಆಗಲ್ ತನ್ನೊಡನೆ ತೊಬಲ್ಲ ನಾಗರಕ ವಿಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠ
ಮರ್ದಕರ್ಕಳನಿರಲೈಬ್ಬ ರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಪವಡಿಸುವ ಮಾಡಕ್ಕಿವೆಂದು

ಕಣ್ಣೀರು ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಸೂಸಿ ಹರಿದುವು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾದ ಅಗುರು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಮಾಸಿದ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದಿಂದ
ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಚಿತ್ರಮಯವಾದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುವ
ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾಲ ಅಗಲಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು
ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡಿದ್ದರು. ೧೦೯. ಆ ಪ್ರಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿಯರಲ್ಲಿ
ಸಮಾನವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೀತಿಯು ಸೌಖ್ಯವನ್ನಂಟುಮಾಡಲು ಬೆವರಿನಿಂದ
ಹಾಸಿಗೆಯು ತೊಯ್ದು ಹೋಯಿತು. ಮೊದಲೇ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹರಿಯುವ
ಸುರತದ್ರವವು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ಕತ್ತಿನ ಗರಗರಿಕೆಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ
ಸುರತಧ್ವನಿ ಸೊಗಸನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತೀಡೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ
ಅರ್ಭಟವು ಸಮಾನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿಯರ
ಸುರತಕ್ರೀಡೆಯು ಸಮಾನ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು. ವ|| ಹೀಗೆ ಪುರಜನರ ಅನೇಕ
ಪ್ರಕಾರವಾದ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ೧೧೦. ದೀಪದ
ಕುಡಿಯು ಮಲಿನವಾಯಿತು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಮೃದುವಾಗಿ ಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರಿತು,
ತಂಪಾದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಮೃದುವಾದ ಧ್ವನಿಯು ದುಂಬಿಯ
ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತು. ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಕಾಂತಿ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು.
ವಿಶೇಷವಾದ ತರ್ಕದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಬೆಳಗಾಗುವ ಹೊತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ತಿಳಿದನು. ವ|| ಆತ ತನ್ನೊಡನೆ ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರಿಕ, ವಿಟ, ವಿದೂಷಕ,
ಪೀಠಮರ್ದಕರನ್ನು ಇರಹೇಳಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಾನು ಮಲಗುವ

ಹಂಸ ಧವಳ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ಗಂಗಾನದೀ ಪುಳಿನ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್
ಮುಳಿದೊಳಗುವೈರಾವತದಂತೆ ಪವದಿಸಿ ಕಿಳಿದಾನುಂ ಬೇಗದೊಳ್ ಸುಭದ್ರೆಯಂ ಕನಸಿನೊಳ್
ಕಂಡು ನನಸೆಂದು ಬಗೆದು ಮಂಗಳಜಾತಕರದಂಗಳೊಳ್ ಭೋಂಕನೆತ್ತತ್ತನನ್ನೆಗಂ-

ಚಂ|| ಪುದಿದ ತಮಂ ಮದೀಯ ಕಿರಣಾಳಿಯನಾನದವೋಲೆ ನಿನ್ನ ನಾ
ವದಟರುಮಾನರೆನ್ನುದಯಮಭುದಯಂ ನಿನಗೆಂದು ಕನ್ನೆಯಂ |
ಪದದೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿರದಿರೆಂದು ಗುಣಾರ್ಣವ ಭೂಭುಜಂಗೆ ಕ
ಟ್ಟಿರೋಲೆ ಬಟ್ಟಿದೋಲುಪವೊಲಂದೊಗೆದಂ ಕಮಲೈಚಾಂಧವಂ ||೧೧೧||

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿಮುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಸನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತವುಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹಂಸದಪ್ಪು ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ
ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಮಲಗಿರುವ ಐರಾವತದ ಹಾಗೆ ಮಲಗಿದ್ದು
ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೇ ಎಂದು
ಭಾವಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡುವ ಹೊಗಳುಭಟರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆ ಎದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೧೧೧. ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ನನ್ನ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳನ್ನು
ಎದುರಿಸಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಶೂರರೂ ಎದುರಿಸರು. ನನ್ನ
ಉದಯವು ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು, ಕನ್ನೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು (ಹೋಗದೇ ಇರಬೇಡ) ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ ಎಂದು
ಅರ್ಜುನ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮುಂದಿನ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಆ
ದಿನ ಉದಯವಾದನು. ವ|| ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಪಾದ
ಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ
ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಕವಿತಾ ಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಶ್ವಾಸವು.

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ	ಶ್ರೀ ವೀರಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ವಾಕ್‌ಶ್ರೀಯಂಬ ಪೆಂಡಿರಗಲದೆ ತನ್ನೊಳ್ ಭಾವಿಸಿದ ಪೆಂಡಿರನಿಸಿದ ಸೌವಾಗ್ಯದ ಪರಿಗನೆಯೋನೊಲ್ಲಪನೋ	೧
	ಎಂಬ ಬಗೆಯೊಳ್ ಸುಭವೈ ಪ ಲಂಬ ಮನಂಬಸದೆ ತನುವನಾಜಿಸಲಲರಿಂ ತುಂಬಗಳಿಂ ತನ್ನೆಲರಿಂ ತುಂಬದ ತಿಳಿಗೊಳದಿನೆಸದ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕಳ್	೨
	ತಳತಳಿಸಿ ಪೊಳೆದ ಮಾದಿನ ತಳಿಗಳಶೋಕೆಗಳ ಮಿಸುವ ಲತೆಗಳ ನೆಲೆ ಬ ಳ್ಳಳ ಬಳಿದ ಬೇಟಿದುರುಳಿಯ ಬಳಗಮಿದಂದೆಳೆಯಳೆಳಿಸಿ ತಳವೆಳಗಾದಳ್	೩
	ಕೊಳದ ತಡಿದಿದಿದು ಬೆಳೆದಳ ದಳಿಗಳಶೋಕೆಗಳ ಲತೆಯ ಮನೆಗಳೊಳೆ ತೊಂ ಬೊಳೆವಲರ ಬಸದೆ ಸುಲೆವಳಿ ಗಳ ಬಳಗದ ದನಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಪೋದಳ್	೪
	ಸುರಯಿಯ ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಳಳ ಪೊರೆ ವೊರೆಯೊಳ್ ಪೊಣ್‌ಪೊರಕನಲ್ಲದಲ್ಲುಗುವ ರಜಂ ಬೊರಿದು ಪರಕರಿಸಿದಳೆಕುಳ ಪರಿಕರಮುಮನತನುತಿಯ ಕಿಡಿಗಳೆ ಗೆತ್ತಳ್	೫

೧. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೀರ್ತಿಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಾಕ್‌ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಂಬ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ೨. ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಭವೈಯು ಹಲುಬಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡದೆ (ಏಕಮನಸ್ಸುಳಾಗಿ) ಶರೀರದ (ವಿರಹದ) ಸಂತಾಪವನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೂವಿನಿಂದಲೂ ದುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ತಿಳಿನೀರಿನ ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಸೊಗಯಿಸುವ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ೩. ತಳತಳ ಎಂದು ಹೊಳೆಯುವ ಮಾದಿನ ಚಿಗುರುಗಳ, ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳ, ಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೋಡಗಳ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಅತ್ಯಂತಿಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರೇಮದುಂಡೆಗಳ ಸಮೂಹವೆಂದು ಬಾಲೆಯಾದ ಸುಭವೈಯು ತಳವೆಳಗಾದಳು. ೪. ಸರೋವರದ ದಡವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ಎಳೆಯ ಚಿಗುರನ್ನುಳ್ಳ ಅಶೋಕ ಮರಗಳ ಲತಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಾಡುವ ದುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾದಳು. ೫. ಸುರಗಿಯ ಹೂವಿನ ಅರಳಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಒತ್ತಾದ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಲಘುವಾಗಿ

ವ|| ಅಂತು ನನೆಯ ಕೊನೆಯ ತಲರ ನಿಜದಳರ ಮುಗುಳ ಬರಿಮುಗುಳ
ಮಿಡಿಯ ಕಿಟುಮಿಡಿಯ ಬಲ್ವಿಡಿಗಳೊಲೆಜಗಿ ತುಟುಗಿದ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕಲ್ಲಿಯಂ
ಮೆಯ್ಯನಾಟೆಸಲಾಟೆ ಪೂತ ಚೂತಲತೆಗಳೊಳ್ ತಲ್ಲೊಯ್ತು ಪೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಬಾಸಣಿಗೊಳ್
ಬಾಸಣಿಸಿದ ಬರಿ ಮುಗುಳಲೊಳ್ ತುಟುಗಿದದಿರ್ಮುತ್ತುಯ ಸುತ್ತಿನೊಲೆಸಿದುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದ
ಸಾಂಧ್ರ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಶಿಲೆಯನೊಳಗುಮಾಡಿ-

ಮ|| ಇದಿರೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣಂ ನಿಜದಳರ್ ಪೊಗೊಂಚಲಂದತ್ತಮೆ
ಶ್ರಿದ ಪೂಮಾಲೆ ಪರಾಗ ರಾಗಮುದಿತಾತಾ ಭಾ ಸಮುದ್ರದ್ವಾರಾ |
ನೃದ ಭೃಂಗದ್ವನಿ ಮಂಗಳದ್ವನಿಯೆನಲ್ ಸಾಲ್ವನ್ನೆಗಂ ತಾನೆ ತ
ಕುದು ಕಾಮಂಗೆ ವಿವಾಹಮಂಟಪಮೆನಲ್ಯಾ ಮಾಧವೀಮಂಟಪಂ || ೬

ವ|| ೮ ಮಾಧವೀ ಲತಾಮಂಟಪಮಂ ಕಾಮನ ಹಾಮರಕ್ಕಳ್ ವನದುರ್ಗಂಬುಗುವಂತೆ
ಪೊಕ್ಕದಜೊಳಗೆ ಕಪ್ಪರವಳುಕಿನ ಜಗಲಿಯನಗಲಿತಾಗಿ ಸಮೆದು ಚಂದನದಳದಳಗಳಂ
ಪಾಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲಗಳಂ ಪೂವಾಸಿ ಮೃಣಾಲನಾಳದೊಳ್ ಸಮೆದ ಸರಿಗೆಂಕಣಂಗಳುಮಂ
ಯದ ಕಳೆಗಳೊಳ್ ಸಮೆದ ಕಟಸೂತ್ರಮುಮಂ ಸಾರ ಕರ್ಪೂರದೊಳ್ ವಿರಚಿಸಿದ ಹಾರಮುಮಂ

ಹೊರಳಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಪರಾಗದಿಂದ ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ
ದುಂಬಿಯ ಸಮೂಹದ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಮದನಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಗಳಿಂದೇ
(ಸುಭದ್ರೆಯು) ಭಾವಿಸಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೂವಿನ, ರೆಂಬೆಗಳ, ಚಿಗುರಿನ,
ನಿರಿಯಾಗಿರುವ ಚಿಗುರುಗಳ, ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶರೀರತಾಪವನ್ನು ಆರಿಸಲಾರದೆ ಹೂವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾವಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ
ತಗುಲಿಸಿದ ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ
ಅದಿರ್ಮುತ್ತುಯ ಹೂವಿನ ಬಳಸಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದ
ಒತ್ತಾಗಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಮಾಧವೀ ಮಂಟಪವನ್ನು
ಕಂಡಳು ೬. ಇದಿರನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣದಂತೆ ಚಿಗುರು ಕಾಣುತ್ತಿರಲು
ಹೂಗೊಂಚಲು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯಂತಿರಲು ಹೂವಿನ
ಪರಾಗದ ಕೆಂಪು ರಮ್ಯವಾಗಿರುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಾಂತಿ, ಹಾಗಿರಲು ಮಧುಮತ್ತವಾದ
ದುಂಬಿಗಳ ದ್ವನಿಯೇ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಮಾಧವೀ ಮಂಟಪವು ಇದೇ
ಮದನನ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎನ್ನುವಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಕಾಮನ ಕೋಟಿಲೆಗೆ ಹೆದರಿ ಕಾಡಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆ ಮಾಧವೀ ಲತಾ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ
ಕರ್ಪೂರದ ಹಳುಕಿನ ಜಗುಲಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀಗಂಧದ ಎಳೆಯ
ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದಳು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹರಡಿದಳು. ತಾವರೆಯ
ದಂಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ತಂತಿಬಳೆಗಳನ್ನೂ ಗೋದುವೆಯ ಮೊಳಕೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ
ಉಡಿದಾರವನ್ನೂ ಕರ್ಪೂರದ ತಿರುಳಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಹಾರವನ್ನೂ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ

ಕರಿಯ ನೆಯ್ತುಲ ಕಾವಿನೋಳ್ ಭಾವಿಸಿದೆ ನೂಪುರಮುಮನದಲಿ ಬರಿಮುಗುಳ್ಳೊಳ್ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ ಕರ್ಣಪೂರಮುಮಂ ಬಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಳಗಾವಿನಸಿಯ ನೂಲೋಳ್ ಕೋದ ತೋರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬರಿಮುಗುಳ್ ಸರಿಗೆಯುಮಂ ಕಪ್ಪುರವಳುಕಿನ ಲಂಬಣಮುಮಂ ತೊಟ್ಟು ಕುಳಿಕೋಲಿಲ್ಲ ಚಂದನರಸವನೆರ್ದೆಯೊಳಂ ಮೆಯ್ಯೊಳಂ ತಳ್ಳಿಡಿದು ಕರಿಯ ಕರ್ಬನ ಕಾವಿನೆಳ ಮೈಂದವಾಳೆಯಲೆಯ ಬಿಡ್ಡಣಿಗೆಗಳಿಂ ಬೀಸಲ್ಟೆಲ್ಲು ತಣ್ಣಗೆಯ್ ಮನದ ಮೆಯ್ಯ ಸಂತಾಪದೋ ಬಸುಸುಯ್ಯು ಬಸುಪಿನೋಳನಿತುಮಂ ಗೆಲ್ಲು-

೮೦|| ಕೆಂದಳರ್ವಾಸು ಸೇಕದ ತೊವಲ್ಲೆನೆಯಾಯ್ತು ಮ್ಹಣಾಳ ನಾಳವೊಂ
ದೊಂದೆಡೆವೊತ್ತಿ ಪತ್ತಿದುವು ಸೂಸುವ ಶೀತಳವಾರಿ ಮೈಯ್ನೆ |
ಯ್ತುದಿರದತ್ತ ಬತ್ತಿದುವು ತಟ್ಟಶಿಕಾಂತಶಿಕಾತಳಂ ಸಿಡಿ
ಲ್ಲದೊಡದತ್ತಿರೇಂ ಬಿಸಿದೊ ಬೇಟದ ಬೆಂಕಿ ಮ್ಹಣಾಂಕದತ್ತಯಾ || ೭

೮೧|| ಅರಿಗನ ಬೇಟದೊಂದೆ ಪೊಸಬೇಟದ ಕೇಸುರಿಯಿಂದಮೆಯ್ಯ ದ
ಳ್ಳುರಿ ನೆಗೆದಂದು ಕೆಂದಳರ ಪಾಸುಗಳಿಂ ಕುಳಿರ್ವಾಲಿನೀರ್ಗಳಿಂ |
ತುರಿಪದ ಸೂಸುತುಂ ಕೆಳದಿಯರ್ ನದಿವುತ್ತಿರ ನೋಡೆ ದಾಪಮೊ
ತ್ತರಿಸಿದುದೊಂದು ಪೊನ್ನ ಸಲಗಿರ್ವಪೊಲಿರ್ದುದು ಮೆಯ್ಯ ಸುಭದ್ರಯಾ|| ೮

ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಮೇಳಿಸಿದ ಕಾಲಂದಿಗೆಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿದಳು. ಅದರ ಬಿರಿದ (ಅರಳಿದ) ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕಿವಿಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಬಳಿಯ ತಾವರೆಯ ಎಳೆಯ ದಂಟಿನ ನೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿದ ದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬರಿ ಮುಗುಳಿನ ಆಡ್ಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಕರ್ಪೂರದ ಹಳುಕಿನ ಹಾರವನ್ನೂ ತೊಟ್ಟಳು. ವಿಶೇಷ ತಂಪಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧದ ರಸವನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಕರಿಯ ಕಬ್ಬಿನ ಕಾವಿನ ಎಳೆಯದಾದ ಮಹೇಂದ್ರ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಬೀಸಹೇಳಿ ತಂಪನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಶರೀರದ ಸಂತಾಪದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಶಾಖದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಶೈತ್ಯೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ೭. ಆ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾಸಿಗೆಯು ಬಿಸಿ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿದ ಚಿಗುರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಯಿತು. ತಾವರೆಯ ದಂಟೊಂದೊಂದು ತಳಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಮೇಲೆ ಚಿಲ್ಲಿದ ತಣ್ಣಗೆರುವ ನೀರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹರಿದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬತ್ತಿಹೋಯಿತು. ಆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಶಾತಳವು ಸಿಡಿದು ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ಆ ಚಂದ್ರವದನೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿದು ಎಷ್ಟು ಬಿಸಿಯಾದುದೋ? ೮. ಆರ್ಜುನನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವದ ಒಂದು ಕೆಂಪುಜ್ವಾಲೆಯು ಚಿಮ್ಮಿದಾಗ ಅವಳ ಸಖಿಯರು ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದಲೂ ತಂಪಾಗಿರುವ ಮಂಜಿನ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಆರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಉರಿಯು ಮತ್ತೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಸುಭದ್ರೆಯ ಶರೀರವು ಕಾಸಿದ ಚಿನ್ನದ

ಮದನ ದವಾನಲಾರ್ಚ ತನುಪಂ ಸುಡೆ ತಲ್ಲೆಮೆಯೊಳ್ ಪಳಂಚ ಬೀ
ಗಿದ ಬೆಳವಾರ್ಯೊಳುಚ್ಚೊಸಿ ತುಂಗ ಕುಚಂಗಳ ಪೊಯ್ಯೊಳೆತ್ತಲುಂ |
ಕೆದಟೆ ಪರಿತ್ರಯಂಗಳ ತೊಡಪುಗಳೊಳ್ ತೊಡರೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
ಯ್ದುವು ವಿಲೋಲನೇತ್ರ ಜಲಬಿಂದುಗಳಾಕೆಯ ನಿಮ್ಮನಾಭಯಂ || ೯

ನಗೆಮೊಗಮಂ ಪೊದಲ್ಲೆರರ್ಡ ತಾವರೆಯೆಂಬ ವಿಮೋಹದಿಂ ಮೊಗಂ
ಬುಗಲೊಡಮಾ ತಲೋದರಿಯ ಸುಯ್ಯಳ ಬೆಂಕಿಯೊಳಿಚ್ಚೆಗಟ್ಟು ತೊ | :
ಟ್ರಿಗೆ ಕೊಳೆ ಮುಂದ ಬಿಟ್ಟು ಮಗುಬ್ಬಾ ಸತಿಯಿಕ್ಕಿದ ಕಣ್ಣ ನೀರ ಧಾ
ರೆಗಳೊಳೆ ನಾಂದಲರ್ಚ ಪೊದಲ್ಲೊರ್ಮೆಯ ಪಾಟಿದುವುನ್ನದಾಳಿಗಳ್ || ೧೦

ವ|| ಅಂತಾಬಾಲೆ ಕಾಯ್ ಪುಟಿಯೊಳಗೆ ಬಿಸುಟ್ಟಿಳವಾಟೆಯಂತೆ ಸುರತ
ಮಕರಧ್ವಜನೊಳಾದ ಬೇಟದೊಳ್ ಮಮ್ಮಲ ಮಜುಗುರ್ತಿರ್ದಳತ್ತ ಮನುಜ ಮನೋಜನುಂ
ಮದನಪರಿತಾಪಕ್ಕಾಜಮುಮ್ಮರಿಸಿ ಮಧುಮಥನನ ಕಣ್ಣಂ ಬಂಚಿಸಿ ವಿಜೃಂಭಮಾಣ ನವ
ನಳಿನ ಪರಿಕಾರ ಕೃಷ್ಣ ಮಧುಕರ ರಮಣೀಯಪುಳಿನ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶ ನಿವೇಶಿತ ವಿರಹ
ಜನನಿಚೆಯ ನಿಚಿತ ಮಾನಸೋನ್ನತ್ತ ಕಾಮಿನೀ ಗಂಡೂಪ ಸಿಂಧು ಸೇತ ಪುಳಿತ ಪಕುಳ
ಮುಕುಳ ವಿದಳಿತ ಮನೋಹರಾಶೋಕಲತಾ ರಮಣೀ ರಮಣೀಯ ನೂಪುರದ ಪಮ್ಮವನವಿರಳ
ಕುಸುಮಧೂಳೀ ಧೂಸರ ಪುಳಿನ ಧವಳಿತ ಧರಾತಳಮನುತ್ತುಲ್ಲ ಪಲ್ಲವ ಲೀಲಾಯಮಾನ
ಮತ್ತಕೋಟಿಲೋಲ್ಲಾಸಿತ ಶೀತರೋದ್ವಾಮ ದುರ್ದಿನ ವನಮನೆಯ್ದವಂ-

(ಅಪರಂಜಿಯ) ಸಲಾಕೆಯ ಹಾಗಿದ್ದಿತು. ೯. ಕಾಮವೆಂಬ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಜ್ವಾಲೆಯು
ಶರೀರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಸುಭದ್ರೆಯ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುವ
ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ತಗುಲಿ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿರುವ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆದು ಎತ್ತರವಾದ
ಸ್ತನಗಳ ಬಡಿತದಿಂದ ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಚಿದುರಿ ತ್ರಿವಳಿಗಳ ತೊಡಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಆಳವಾದ ಹೊಕ್ಕುಳನ್ನು ಸೇರಿದುವು. ೧೦. ಸೊಕ್ಕಿದ ದುಂಬಿಗಳು
ಸುಭದ್ರೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ
ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಆ ತಲೋದರಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯ ಉಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ
ಆಶಾಭಂಗವಾಗಿ ಕಾವು ಹತ್ತಲು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಪುನಃ ಆ ಸತಿಯು ಸುರಿದ ಕಣ್ಣೀರಿನ
ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಹಾರಿದುವು. ವ||
ಹಾಗೆ ಬಾಲೆಯು ಕಾದ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟ ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯ ಹಾಗೆ
ಸುರತವಕರಧ್ವಜನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಿರಹದಿಂದ
ಮಮ್ಮಲಮರುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕಡೆ ಮನುಜ ಮನೋಜನಾದ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ
ಮದನತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದ ದುಃಖಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊಸತಾವರೆಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದುಂಬಿಗಳಿಂದ
ರಮ್ಯವಾದುದೂ ಮರಳಿನ ಸಮೀಪಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿರಹಜನಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ಮದ್ಯದಿಂದ
ರೋಮಾಂಚಗೊಂಡ ಬಕುಳದ ಮೊಗ್ಗನ್ನುಳ್ಳುದೂ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಗಳನ್ನುಳ್ಳುದೂ ರಮಣೀಯರ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಾಲಂದಿಗೆಯು

ಚಂ|| ಬರಿದಲರೋಳ್ ತಟಂಬೊಳೆವ ತುಂಬಿ ತಳಿತೆಳಮಾವು ಮಾವಿನಂ
ಕುರಮನೆ ಕರ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಿಪ ಕೋಗಿಲೆ ಕಂಪನವುಂಕಿ ಪೊತ್ತು ನಿ |
ತುರಿದಲೆಂಬವೆವುವೊ ಮದೀಯ ಮನೋಗತ ಕಾಮ ರಾಗ ಸಾ
ಗರದೊದವಿಂಗೆ ನಲ್ಲಳ ವಿಲೋಕನಚಂದ್ರಿಕೆಯೊಂದೆ ಸಾಲದೆ || ೧೧

ವ|| ಎನುತ್ತುಂ ಬಂದು ಬರಿದ ಬರಿಮುಗುಳ್ಳೊಳೆಗಿ ತುಟುಗಿದಶೋಕ
ಲತೆಯನಲ್ಪುರ್ ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ಅಲರಲರ್ಗಣ್ ಮುಗುಳ್ಳನೆಗೆ ಮಡಲ್ ತೊಡೆ ತುಂಬಿ ಕುರುಳ್ ತಳಿರ್ ತಳಂ
ಗೊಲೆ ಮೊಲೆ ಕೆಂಪು ಕೆಂಪು ಕೊನೆ ಸೆಳುಗುರ್ಗಳ್ ಕುಡಿ ತೋಳ್ ನಯಂ ನಯಂ |
ನೆಲೆ ನೆಲೆ ಭಂಗಿ ಭಂಗಿ ಪದವಣ್ ಬೆಳರ್ವಾಯ್ ಪೆಜತಲ್ಲಿದಂತೊ ಕೋ
ಮಲಲತೆ ಪೇಲಿಮೆನ್ನಿಯಳಂ ಮಹಗೊಂದುದೊ ಸೂಜಿಗೊಂದುದೋ || ೧೨

ವ|| ಎಂದು ಕಿಡಿದಾನುಂ ಬೇಗಮನೆ ಮರುಳಾದಂತಾ ಲತೆಯೋ ಪೆಜಿಗಳಿಗಾಗದಿ
ಬರೆವೆ ಕಾಮದೇವನಿಮ್ಮಾದಿನ ನನೆಯನಂಬುಗಳುಮನವಜ ಬಲಿದಿಯನೆ ಮಿಟ್ಟಿಯುಮಂ
ಮಾಡಿ ತನ್ನನೇಸಾಡಿ ಕಾಡೆ-

ಶಬ್ದದಿಂದ ರಮ್ಯವೂ ದಟ್ಟವೂ ಹೊವಿನ ಪರಾಗಗಳಿಂದ ಮಾಸಲಾದ ಮರಳಿನಿಂದ
ಬಿಳುಪಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಅರಳಿರುವ ಚಿಗುರುಗಳ
ಲೀಲೆಗೊಳಗಾದ ಮದಿಸಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ
ತುಂತುರುಮಳೆಯಿಂದ ದೀರ್ಘವಾದ ಮೋಡ ಕವಿದ ದಿನದಂತಿರುವುದೂ ಆದ
ವನವನ್ನು ಆರ್ಜುನನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ೧೧. ಅರಳಿದ ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ
ಹೊಳೆಯುವ ದುಂಬಿಯೂ ಚಿಗುರಿದ ಎಳೆಮಾವೂ ಮಾವಿನ ಮೊಳಕೆಯನ್ನೇ ಕಚ್ಚಿ
ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವ ಕೋಗಿಲೆಯೂ ವಾಸನೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಡಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು
ದಾಟಿ ಬರುವ ಗಾಳಿಯೂ (ವಿರಹ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ) ಏನುಮಾಡಬಲ್ಲವು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಸೇರಿರುವ ಮನ್ಮಥಪ್ರೇಮಸಾಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯ ನೋಟವೆಂಬ
ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಸಹಾಯವೊಂದೆ ಸಾಲದೆ? ವ|| ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಅರಳಿದ
ಬರಿಮುಗುಳಿನಿಂದ ಬಾಗಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿದ್ದ ಅಶೋಕದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ನೋಡಿ
೧೨. ಈ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂವು ಅವಳ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಇದರ ಮೊಗ್ಗು ಅವಳ
ನೆಗೆ, ಇದರ ಬಳ್ಳಿ ಅವಳ ತೊಡೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿಯ ದುಂಬಿ ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು,
ಇಲ್ಲಿಯ ಚಿಗುರು ಅವಳ ಅಂಗೈ, ಗೊಂಚಲು ಸ್ತನಗಳು, ಈ ಬಳ್ಳಿಯ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ
ಅವಳ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ, ಅವಳ ತೆಳುವಾದ ಉಗುರುಗಳು ಇದರ ಎಳೆಯದಾದ
ಕೊನೆಗಳು, ಕುಡಿಗಳು ಅವಳ ತೋಳುಗಳು; ಬಳ್ಳಿಯ ನಯ ಸುಭದ್ರೆಯ ನಯ,
ಇದರ ರೀತಿ, ಅವಳ ರೀತಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ಹದವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುವ ತುಟಿಗಳು
ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ಈ ಬಳ್ಳಿಯು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆಯೋ
ಇಲ್ಲವೇ ಅವಳ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸೂರೆಗೊಂಡಿದೆಯೋ? (ಬಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ
ಸೌಂದರ್ಯವೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು?) ವ|| ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾದ ಹುಚ್ಚನಂತೆ

ಚಂ|| ಅಸಿಯಳನೊಲ್ಲು ಮೊಲ್ಲನಣಮೆನ್ನದೆ ರೂಪನೆ ನೋಡಿ ಕೂಡಲಾ
ಟಿಸಿ ಪರಿದೆಯ್ತು ಪತ್ತಿದಲರ್ಗಣ್ಣಳನೇನುಮನೆನ್ನದಂತುಬೇ |
ಕೃಷಿ ಮನಮೆಲ್ಲಮಂ ಕವರ್ವಜಂ ತನುವಂ ಬಡಮಾಡಿ ಕಾಡಿ ದಂ
ಡಿವದಪನಂಗಜನ್ನ ಕವರ್ತೆಯ ದಂಡದ ಪಾಂಗಿದಂತುಟೋ || ೧೩

ವ|| ಎಂದು ನಂದನವನೋಪಕಂಠಂಗಳೊಳನಂಗಶರವಶನಾಗಿ ತೊಬಲ್ಲು ನೋಡುತ್ತಂ
ತನ್ನ ಮನದೊಳಂತೆಂದು ಬಗೆಗುಂ-

ಚಂ|| ಉರಿವರ್ದೆಯಾಳಿ ಚಿಂತಿಪ ಮನಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಮರಲ್ಲು ನೋಡುವ
ಭೃಂಯೊಳಿ ಬೆಚ್ಚ ಕಣ್ಣರ್ಗ ಸಂತಸದಾಗರಮಾಗೆ ಬೇಟದೊಳ್ |
ಬರಿವೊಡಲೊಯನಂಕುರಿಸಿ ಸೈಸಿನೊಳಂತನಗೀಗಳೇ ವನಾಂ
ತರದೊಳಿ ಕಾಣಲಕ್ಕುದೊ ಮದೀಯ ಮನೋರಥ ಜನ್ಯಪೂಮಿಯಂ || ೧೪

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಮಾಕೆಯರ್ವ ಮಾಧವೀಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಮೊಗಸಿ ಪಲರ
ಪಲವುಂ ತಲದ ಬೇಟದ ಪಡೆಮಾತುಗಳಂ ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿಯಾರಾನುಮೆಮ್ಮದಿಗಿರರ್ವಕ್ಕುಮನುತ್ತಂ
ಬರ್ಪ ಗಂಧೇಭ ವಿದ್ಯಾರಣಂ ಸುಭದ್ರೆ ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡು-

ಆ ಬಳ್ಳಿಯೊಡನೆ ಹುಚ್ಚುಮಾತನಾಡಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಕಾಮದೇವನು ಸಿಹಿಮಾವಿನ
ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಅದರ ಬಲಿತ ಹೀಚುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನುಂಡೆಯ
ನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಹೊದೆದು ಕಾಡಿದನು. ೧೩. ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ
ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಇವನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದೇನನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಯೋಚಿಸದೇ ರೂಪವನ್ನೇ ನೋಡಿ ಸೇರಿಸಲು ಆಶೆಪಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿ
ರುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮನ್ಮಥನು ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಸೂರೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶರೀರವನ್ನು ಕೃಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನ್ಮಥನ
ಈ ಸೂರೆಯ ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯ ರೀತಿ ಅದಂತಹುದೋ! ವ|| ಎಂದು ನಂದನವನದ
ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ತೊಳಲಿ ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು ೧೪. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಎದೆಯು
ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ, ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವ
ಹಾಗೆ, ಪುನಃ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಸಂತೋಷಸ್ಥಾನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ವಿರಹದಿಂದ ಬಿರಿಯುತ್ತಿರುವ ಶರೀರವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆ, ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ
ಮನೋರಥಕ್ಕೆ ಜನ್ಯಪೂಮಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?
ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಆಕೆ ಇದ್ದ ಮಾಧವೀಮಂಟಪದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಅಲ್ಲಿ ಅಡೇತೆರನಾದ ವಿರಹವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮಂತಹವರೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ
ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸುಭದ್ರೆಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ

ಚಂ|| ಪಡೆವಜ್ಜಿವಂದದಿಂದಮರ್ದಯುಂ ತಜ್ಜಿದತ್ತು ಪೊದಲ್ಗೆ ಸಂಕೆಯಿಂ
ನಡುಕಮುಮಾಗಳುಬ್ಬದಿಗಮಾದುದು ಸಾಧ್ಯಸದಿಂ ಬಿಮರ್ ಬಿಮ |
ವರ್ಜಿಗಳಿನ್ನು ಪೊಣೆದುದು ಕಣ್ ನಡೆ ನೋಡದೆ ತಪ್ಪು ನೋಡಿ ನಾ
ಣೆಡೆಯೊಳಮಾದುದಾ ಸತಿಗೆ ನೋಡಲೊಡಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಂ || ೧೫

ವ|| ಆಗ್ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನುಮನಂಗಾಮೃತ ಪಯೋಧಿಯೊಳ್ ಮೂಡಿ
ಮುಬುಗಾಡಿದರಂತೆ ಕಿಟಿದು ಬೇಗಮನಿತುರ್ ತನ್ನಿ ತಾನೆ ಚೇತರಿಸಿ ಸುಭದ್ರೆಯ
ರೂಪನಾಪಾದಮಸ್ತಕಂಬರಮೆಯ್ ನೋಡಿ ತನ್ನೊಳಾದ ಬೇಟದೊಳ್ ಬಡಮುಮೇಬ್ಬವಾಡಿವದ
ಸಸಿಯಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವಸಿಯಳಂ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ಸರಸ ಮೃಣಾಲನಾಳಪಳಯಂಗಳೊಳುಬ್ಬಳ ಪ್ಪತ್ತ ಮೌಕ್ತಿಕಾ
ಭರಣ ಗಣಂಗಳೊಳ್ ಶುಕರಂಗಳೊಳಾಜದೆ ಬೇಟದೊಳ್ ಕನ |
ಬ್ಬರಿವರ್ಧೆ ನೋಡೆ ನೋಡಲೊಡನಾಳೆದುರ್ದನಮರ್ದಿದೆ ತೊಯ್ತು ಕ
ಪುರವಳುಕೆಂದಜಂ ಕಡೆದು ಕೆಂಡರಿಪಂ ವಲಮೆನ್ನ ನಲ್ಲಳಂ || ೧೬

ಉ|| ಪ್ಪತ್ತಕುಚಂಗಳಿಂದಿದರ್ ಚಂದನದೊಳ್ ತಳಿವಾಸು ಬೆಳ್ಳನಾ
ಳ್ಳತ್ತು ದುಕೂಲದೊಂದು ಮಡಿವಾಸಿದ ಮಾಲೆಪೊಲಾಯ್ತು ಮೆಯ್ಯಿ |
ಕೃತ್ತಿರೆ ಪತ್ತಿ ಕೆಂದಳಿಗಳಬ್ಬುಗಳಚ್ಚಿದಂತೆ ಕಾಮನ
ಚ್ಚೊತ್ತಿದ ಬೇಟದಬ್ಬುಗಳ ಮಾಲೆಯೊಳಿರ್ದುದು ಮೆಯ್ ಸುಭದ್ರೆಯಾ || ೧೭

ನೋಡಿದಳು. ೧೫. ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಆ
ಸತಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಎದೆಯು ತೆರೆಯಿತು, ಉಂಟಾದ ಸಂದೇಹದಿಂದ
ನಡುಕವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಲೆದೋರಿತು; ಸಡಗರದಿಂದ ಬೆವರು, ಬೆವರುವ
ಕಡೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೊರಸೂಸಿತು; ಕಣ್ಣುಗಳ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ನೋಡದೆ
ತಪ್ಪು (ಓರೆ) ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದುವು. ವ|| ಆಗ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನಾದ
ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಮೃತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿದವರ
ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲವಿದ್ದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಭದ್ರೆಯ ರೂಪವನ್ನು
ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ನೋಡಿ ತನ್ನಲ್ಲುಂಟಾದ ವಿರಹದಿಂದ ಕೃಶನಾಗಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ
ಪಾಡ್ಯದ ಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೃಶಾಂಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು-೧೬. ಚಂದ್ರ
ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಕಡಮೆಯಾಗದೆ ವಿರಹದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಎದೆಯು
ರಸಯುಕ್ತವಾದ ತಾವರೆಯ ದಂಟಿನ ಕಂಕಣಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಳೆಯುವ ದುಂಡು
ಮುತ್ತಿನ ಒಡವೆ ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅರಿ
ಹೋಯಿತು; ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ
ಕರ್ಪೂರದ ಹಳುಕಿನಿಂದ ಕಡೆದು ಕೊರೆದಿದ್ದಿರಬೇಕು. ೧೭. ದುಂಡಾದ ಮೊಲೆಗಳಿಂದ
ಉದುರಿದ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಚಿಗುರಿನ ಹಾಸಿಗೆಯು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತಾಳಿದೆ.
ರೇಷ್ಮೆಯ ಮಡಿವಸ್ತ್ರವು ಮಾಸಿದ ವಸ್ತ್ರದಂತಾಗಿದೆ. (ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲ)
ಮೈಯನ್ನಿಟ್ಟಿರಲಾಗಿ ಆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಮೈಯ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರುಗಳು ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ

ವ|| ಅದಚ್ಚಿನೀಕೆಯುಮನಗರದಜೆಯದ ಸಲ್ಲ ಮನಂದೋಜುವುದು ಸಲ್ಲದೋಜುವುದು
ಮಾವುದು ದೋಸಮಂದಾಕೆ ಕುಳ್ಳಿದರ್ ತಳಿರ ಸಚ್ಚಿಯೊಡನೆ ಕುಳ್ಳಿಪ್ಪದಂ ನಾಣ್ಣೆ ಪೋಗಲೆಂದೆಬ್ಬ
ಕನ್ನೆಯಂ ಚೂತಲತಿಕೆಯೆಂಬ ಕಳದಿ ಜಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಗಂಧೇಭ ವಿಧ್ಯಾಧರನನಂತೆಂದರ್-

ಚಂ|| ಮದನನ ಕಾಯ್ತು ಮಾಣ್ಣೆ ಸರಸೀರುಹಜನನ ಮೆಚ್ಚು ತೀರ್ಗ ಕೊ
ಳ್ಳದಿ ಮನದಿಂದಮಿಂದು ಪೊಳಮಾಣುಗೆ ಚಂದ್ರಕರಂಗಲಿಂದು ತ |
ಗ್ಲೆದುಮೆರ್ವೆಗಣ್ಣೆ, ಕೆಂದಳಿರ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಜೆಂಬಣೆ ಪೋಕೆ ನಿನ್ನ ಕೂ
ಟದೊಳಿನಿದಕ್ಕೆ ಮತ್ಸವಿಗೆ ಬೇಜೆ ಪಳಾಳದೊಳೀಂ ಗುಣಾರ್ಗವಾ || ೧೮

ಬೆಳಗುವ ಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಕಿರಣಾಳಿಗಳೋಳಿಗಲಿಂದಮೆತ್ತಮು
ಜ್ವಲಿಸುದಿರುಳ್ಳಳಂ ಕಳೆದುಮೆಯ್ತೆ ತಳಿತೆಳಮಾವುಮಂ ಮನಂ |
ಗೊಳಿ ನಡೆ ನೋಡಿಯುಂ ಕಿವಿಯನಿಂದೊಳದಿಂಚರಣಾಂತುಮಿಂತು ಕೋ
ಮಳೆಯಸು ಮತ್ತಮಿಯೊಡಲೊಳೆದುರಿದಿಮ್ಮೆಯ ಸೈಪು ಭೂಪತೀ || ೧೯

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನ ಸುಭದ್ರೆಯ ವಿರಹ ಪರಿತಾಪದೋಳಾದ
ಪಡೆಮಾತಂ ಕರ್ಣಪರಂಪರೆಯುಂ ಕೆಳ್ಳು ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಚಕ್ರಿ ಚಕ್ರಿಕಾವರ್ತಿಯಪ್ಪದಜೆಂದಾ
ವನಾಂತರಾಳಕೊರ್ವನೆ ಬಂದು ಮಾಧವೀಮಂಟಪಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಅವರಿವರ ನಾನುಮಂ
ನದುಕಮುಮಂ ಪಕ್ಕುವಿಟ್ಟು ನುಡಿದು-

ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂದು ಮನಸ್ಸನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪ್ರೇಮಮುದ್ರೆಗಳಂತಿವೆ.
ವ|| ಅದುದರಿಂದ ಈಕೆಯು ನನಗೆ ನೈಜವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ
ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ದೋಷವೇನಿದೆ? ಎಂದು ಆಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಚಿಗುರುಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತನು. ಲಜ್ಜೆಪಟ್ಟು ಹೋಗಲೆಂದು ಎದ್ದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು
ಚೂತಲತಿಕೆಯೆಂಬ ಸವಿಯು ಗದರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನಾದ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದಳು - ೧೮. ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಪ ನಿಲ್ಲಲಿ; ಬ್ರಹ್ಮನ
ಅಶೆ ತೀರಲಿ, ಹೃದಯದ ವಿರಹತಾಪ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಹೋಗಲಿ, ಚಂದ್ರಕಿರಣ
ಗಳು ಇಂದು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಂಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಲಿ. ಕೆಂದಳಿರ ಹಾಸಿಗೆಯ
ತಾಪವು ಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸವಿಗೆ ಸವಿಯುಂಟಾಗಲಿ,
ಗುಣಾರ್ಗವನೇ ಇತರ ವೃಥಾರ್ಥಲಾಪದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ೧೯. ಅರ್ಜುನ!
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವೂ ದಟ್ಟವೂ ಆದ ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ
ವಿಜೃಂಭಿಸುವ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿಗುರಿದ ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ
ಮರಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನೋಡಿಯೂ ಹಿಂದೋಳರಾಗದ
ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಈ ಕೋಮಳೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯ ಪ್ರಾಣವು ಈ
ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದು ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ವ|| ಎನ್ನುವಪ್ರಕಾರ
ಅರ್ಜುನ ಸುಭದ್ರೆಯರ ವಿರಹತಾಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ
ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಪಟೋಪಾಯವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಆ
ವನದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ಬಂದು ಮಾಧವೀಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರ

ಮು|| ಕುದಲಿರ್ಪಂ ಬಲದೇವನನ್ನನುಜೆಯಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗಾಸೂರಂ
ಬಡನೀವಲೈಯದಾಗಳುಂ ನಿನಗೆ ದಲ್ ಪದ್ವಾಸನಂ ತಾನೆ ನೀ |
ಪರದಿಸಲ್ ಕೂಡಿದನಿರ್ಪುದಲ್ಲ ನಯಮಿನ್ನೇ ಪೊಲೈ ಪೊಲ್ಲಾನ್ ನೀ
ನೊಡಗೊಂಡುಯ್ಯದು ಕನ್ನೆಯಂ ತಡೆಯದಿರ್ ವಿಧಿವ್ಯವಿದ್ರವಹಾ || ೨೦

ವ|| ಅಂತು ಪೋಗಿವೋಗೆ ಬಲದೇವನನುಮತದೋಳ್ ಪೆಜಗಂ ತಗುಳ್ಳ ಯಾದವ
ಬಲಮುಂಟಪ್ಪೊಡದನಂಬುಗಾಣಿಸಲ್ ನೀನೆ ಸಾಲ್ವೆಯುಬೆದುದಂ ಮಾಣಿಸಲಾನೆ ಸಾಲ್ವೆನಿದುವೆ
ಮುಹೂರ್ತಮಾಗೆ ನಡೆವುದೆಂದು ಶೈಬ್ಯ ಬಳಾಹಕ ಮೇಘವರ್ಣ ಸುಗ್ರೀವಂಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು
ಕುದುರೆಗಳೋಳ್ ಪೂಡಿದ ದಿವ್ಯರಥಮನೆಗಳಲ್ ದಾರುಕನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯನೀವುದುಮಾ
ರಥಮಂ ಮನೋರಥಂ ಬರಸೇಪಿ ಚೂತಲತಿಕೆವೆರಸು ಸುಭದ್ರೆಯನೇಪಲ್ವೇಬ್ಬುದಾತ್ಮನಾರಾಯಣಂ
ನಾರಾಯಣನ ಹರಸಿದ ಹರಕೆಗಳುಮಂ ಕೆಯೊಂಡು ಬೀಬ್ಬೊಂಡಿಂವಪ್ರಸ್ತದ ಬಟ್ಟಿಯೋಳ್
ಸುಖಪ್ರಯಾಣಂಗೆಯ್ಯನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಬಲದೇವಂ ಸುಭದ್ರೆಯಂ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಯ್ಯ
ನೆಂಬುದಂ ಕೇಳು-

ಮು|| ಉಜಿದನ್ನಂ ಕುದಲಿರ್ಪ ಕೂಸನೊಡಗೊಂಡುಯ್ಯತನಂ ತಾಗಿ ತ
ಲ್ಲಿಷೆಯಲ್ ಕೋಡಗಗಟ್ಟು ತರಲಿನ್ನಾರಾಪರಂತಪ್ಪ ಪೊ |
ಚ್ಚುಟಸಾಮಂತರೆ ಪೋಗಿದುಂದು ಪಲರಂ ಪೇಬ್ಬಾಳೆಯಂದರಂ
ತೊಪಿ ಕೊಳ್ಳಂತಿರೆ ಕೊಂಡುವಂದರಿಗನೆಚ್ಚುಗ್ಗೇಮ ಧಾರಾಜಳಂ || ೨೧

ಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ನಡುಕವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ೨೦. ಬಲರಾಮನು ನನ್ನ
ತಂಗಿಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.
ನಿನಗೇ ದಾನಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯ. ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ಇಲ್ಲಿರುವುದು ನೀತಿಯಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತೆ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಅಂದರೆ ಈಗಲೇ ಕನ್ನೆಯನ್ನು
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋಗು, ವಿಧಿವ್ಯವಿದ್ರವನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ
ತಡಮಾಡಬೇಡ. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಬಲರಾಮನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ
ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುವ ಯಾದವ ಬಲವುಂಟಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು
ನೀನು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಉಳಿದುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ, ಇದನ್ನೇ
ಸುಮುಹೂರ್ತವನ್ನಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಹೊರಡು ಎಂದು ಶೈಬ್ಯ, ಬಳಾಹಕ, ಮೇಘವರ್ಣ,
ಸುಗ್ರೀವಂಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನೂ ಅದನ್ನು ನಡೆಯಲು
ದಾರುಕನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ರಥವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಚೂತಲತಿಕೆಯೊಡಗೂಡಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಹೆತ್ತಲು ಹೇಳಿ ನಾರಾಯಣನು ಹರಸಿದ
ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಖಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಬಲರಾಮನು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು
ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು
ಕೇಳಿ-೨೧. “ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷಮಾಡದೆ ದಾನಮಾಡಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು
ಹೋದವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹೋರಾಡಲೂ ಕಪಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತರಲೂ.

ವ|| ಆಗ್ ತನ್ನ ಪೇಜ್ಜ ನಾಯಕರ ಸಾಕಂ ಕೇಳ್ತು ಯಾದವಬಲ ಜಳನಿಧಿವರಮ
ವಿಳಯಕಾಲ ಜಳನಿಧಿಯಂತೆ ತರಳಲ್ ಬಗೆದ ಬಲದೇವನಂ ವಾಸುದೇವನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಕುಲಮಂ ಪೇಜ್ಜೊಡೆ ಸೋಮವಂಶಕಿಲಂ ಬಿಲ್ವಾಶನಂ ಬೇಜ್ಜೊಡು
ಜ್ವಲ ತೀವ್ರಾಸ್ತ್ರನಿಘಾತಪಾತಿತ ರಿಪುದ್ವೃಹಂ ಬಲಂ ಬೇಜ್ಜಿ ದೋ !
ವಲದೋಳ್ ಕೇಳ್ ನಿನಗಂ ಬಲಸ್ಸನೊಡೆಯಂ ಕೂಸಿಂಗೆ ಕೊಂದುಯ್ಯುದೇ
ಚಲಮೇ ದೋಷಮದರ್ಶ ನೀನ್ ಮುಳಿವುದೇ ನೀನ್
ಪೇಜ್ಜೊಡಾನ್ ಸಾರನೇ || ೨೨

ವ|| ಎಂದು ಬಲದೇವನ ಮನದೊಳಾದ ಮುಳಿಸೆಂಬ ಕಿಚ್ಚಂ ತನ್ನ ಮೈದು
ಮಧುರ ವಚನರಚನಾಜಲಂಗಳಂ ತಳಿದು ನದಿಜದನಿತ್ತ ರಿಕ್ತಮಾರ್ಜುನನುಂ ಕಪಿಪಯ
ದಿನಂಗಳಿಂದನೇಕ ಸಹಕಾರಶೋಕಾನೋಕಪನಂದನವನಪ್ರಸ್ತಮನಿಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ತಮನೆಯ್ಯುವುದು
ಮುನ್ನಮೆ ತನ್ನ ಬರವನಜೆದು ಪೊಲಲೋಳಪ್ಪಶೋಭೆಯಂ ಮಾಡಿ ತನಗಿವಿರ್ವಂದ ಕೊಂತಿಯ
ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಭೀಮಸೇನಾದಿಗಳ ಪಾದ ಪದ್ಮಂಗಳಂ ತನ್ನ ಕರಕಮಲಂಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ
ತದೀಯಾಶೀರ್ವಚನಂಗಳನಾಂಶು ತನಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ನಕುಲ ಸಹದೇವರಂ ಪರಸಿ

ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಅಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಶೂರಸಾಮಂತರೇ
ಹೋಗಿ” ಎಂದು ಹಲವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು (ಹಾಗೆ ಬಂದು) ಎದುರಿಸಿದವರನ್ನು
ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಗಳ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹವು ನದಿಯು
ನುಗ್ಗುವ ಹಾಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಂದಿತು. ವ|| ಆಗ ತಾನು ನಿಯಮಿಸಿದ ನಾಯಕರ
ಸಾವನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾದವ ಬಲಸಮುದ್ರದೊಡಗೂಡಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ
ಹೊರದಲು ಯೋಚಿಸಿದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ವಾಸುದೇವನು ಹೀಗೆಂದನು-೨೨.
ಕುಲವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಶತ್ರುವ್ಯಾಹವನ್ನು ಕೆಡವಿದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಲವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಾಹುಬಲದಲ್ಲಿ
ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನು; ನಮ್ಮ ಕೂಸಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಕೊಂಡುಹೋಗಲಿ,
ಹಟವೇತಕ್ಕಿ? ದೋಷವೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಕೋಪಿಸುವುದೇ? ನೀನು ಹೋರಾಡು
ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಾನೇ
ಸಮರ್ಥನಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ಬಲರಾಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಕೋಪವೆಂಬ
ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮೈದುಮಧುರವಚನರಚನಾಜಲಗಳನ್ನು ಸಿಂಪಿಸಿ ನಂದಿಸಿದನು.
ಈ ಕಡೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಾವಿನ ಮತ್ತು
ಅಶೋಕಮರಗಳುಳ್ಳ ವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಮೊದಲೇ
ತಾನು ಬರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಎಂಟು ವಿಧವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕರಿಸಿತ್ತು. ತನಗಿವಿರಾಗಿ ಬಂದ ಕುಂತೀದೇವಿ, ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮಸೇನನೇ
ಮೊದಲಾದವರ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಮಲಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅವರ
ಅಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ನಕುಲ ಸಹದೇವರನ್ನು

ಪುನಃಪುನಃರಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್ಯ ಮುಹುರ್ಮುಹುರಾಳೋಕನಂಗೆಯ್ಯತ್ತುಂ ಬಂದು ದಿವಿಜೇಂದ್ರ
ವಿಳಾಸದಿಂ ಪೊಲಲಂ ಪುಗೆ-

ಕಂ|| ಪರಸುವ ಪುರಜನದೊದವಿದ
ಪರಕೆಗಳಂಬುಧಿನಿಪಾದಮಂ ಮಿಗೆ ತಮ್ಮ ।
ಯ್ಯರುಮೊಡನೆ ಮೆಚಿದು ಪರಮಾ
ನುರಾಗದಿಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕರಂದರಮನೆಯಂ ||

೨೩

ವ|| ಅಂತು ರಾಜಮಂದಿರಮೂ ಪೊಕ್ಕು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಗಲ್ಲ ಪನ್ನೆರಡು ಮಾಸದೊಳಾದ
ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಪಂಚಮುಮಂ ಸುಭದ್ರಾಹರಣಮುಮಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಪರಮ ಮಿತ್ರತ್ವಮು
ಮನಳೆದು ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ತಮನಿಬರುಮೇಕಸ್ವರಾಗಿ-

ಮ|| ಎರೆದಿಂತಟ್ಟಲೆವೇಟ್ಟು ಕನ್ನೆ ಬಲೆಯಂ ಬಂದಳ್ ಮರುಳ್ಳಂಬುಜೋ
ದರನಿಂತಟ್ಟದನಂತು ನೋಂತರೊಳರೇ ಸೈಪಿಂಗೆ ನಾಮಿನಿಳಾ ।
ಧರನುಂ ಯಾದವ ವಂಶಜರ್ವರಸು ಬರ್ಪಂತಟ್ಟ ಮಾಬ್ಬಿ ಮನೋ
ಹರಮಪ್ಪತ್ತು ವಿವಾಹಮಂಗಳಮನಂದಂವಟ್ಟಿದರ್ ದೂತರಂ ||

೨೪

ವ|| ಅಟ್ಟದೊಡವರ್ ಪೋಗಿ ಬಲದೇವನುಮಂ ವಾಸುದೇವನುಮಂ ಕಂಡು
ತಮ್ಮ ಬಂದ ಕಜ್ಜಮನೊಡಂಬಡಿಸಿ ಯಾದವರ್ವರಸು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬರೆ ಬರವನೆಡೆದು
ಪಾಂಡವರಯ್ಯರುಮಿದಿವೋಗಿ ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಂ ಕಂಡು ಪೊಲಲೊಡಗೊಂಡು
ಬಂದು ಶುಭದಿನ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗಕರಣಂಗಳಂ ನಿಟ್ಟಿಸಿ-

ಹರಸಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುನಃಪುನಃ ನೋಡುತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರ
ವೈಭವದಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು-೨೩. ಆಗ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಹರಸಿದ
ಹರಕೆಗಳು ಸಮುದ್ರಘೋಷವನ್ನು ಮೀರಿದಲು ತಾವಯ್ಯಜನರೂ ಅತ್ಯಂತ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅರಮನೆಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಅಗಲಿಹೋದ ಹನ್ನೆರಡುತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ
ದಿಗ್ವಿಜಯದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸುಭದ್ರಾಪಹರಣವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದರು.
ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತಮ ಸ್ನೇಹಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು
ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ತಾವೈದು ಜನವೂ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ. ೨೪. ನಮಗೆ ದಾನವಾಗಿ
ಕೊಡಿ ಎಂದು ದೂತರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಕನ್ಯೆಯು ತಾನಾಗಿಯೇ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಕೃಷ್ಣನೇ ಹೀಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ
ಅದ್ಭುತಶಾಲಿಗಳಾದವರು (ವ್ರತ ಮಾಡಿರುವವರು) ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು
ಇನ್ನು ಯಾದವರೊಡಗೂಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬರುವ ಹಾಗೆ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ
ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದು
ದೂತರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದರು. ವ|| ಅವರು ಹೋಗಿ ಬಲರಾಮನನ್ನೂ ವಾಸುದೇವನನ್ನೂ
ಕಂಡು ತಾವು ಬಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಯಾದವರೊಡಗೂಡಿ
ಅವರನ್ನೇ ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರು ಬರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು
ಪಾಂಡವರೆಡೆ ಮಂದಿಯೂ ಅವರಿಗಿದಿರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ

ಮ|| ಪಸುವರ್ಗದರ್ ಪರೆ ವೇದಪಾರಗರವಂ ಕಣ್ಣೇಟುದುಡ್ಡಾನಿಯಂ
ಪಸರಂ ಗೆಯ್ಯವೊಲಪ್ಪ ಪೊಚ್ಚು ಮಹಾ ಸಾಮಂತ ಸೀಮಂತಿನೀ |
ಪಸರಂ ಮಂಗಳ ತೂರ್ಯನಾದಮೆಸೆಯುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಚಕ್ರ ರಾ
ಗಿಸಿ ಕೆಯ್ಯಿರೊಡಂ ಗುಣಾರ್ಣವ ಮಹೀಪಾಲಂಗಮಾ ಕನ್ಯೆಯಂ || ೨೫

ವ|| ಅಂತವರಿವರ ಬೇಟಮೆಂಬ ಲತೆಯ ಬೆಳಸಿಂಗೆ ಪೊಯ್ಯಾರೊಡಂವಂತ
ಕೆಯ್ಯಿರೊಡಂ ಬಯಮಂ ಮೊಳೆದು-

ಪಿರಿಯಕ್ಕರಂ || ತೊಟ್ಟ ತುದುಗೆಗಳ್ ಕೊಸ್ತುಭರತ್ನಮನೋರೊಂದೆ ಮಸುರಿಸೆ
ಪಾಲ್ಗದಲೊಳ್

ಪುಟ್ಟದಾನೆಯನಾನೆಗಳ್ ಗೆಲೆವರೆ ಕುದುರೆಗಳ್ ಕುದುರೆಯಂ ಕೀಟಾಡ್ತೆ |
ತೊಟ್ಟ ಮದನನ ಪುಗಣೆಗೆಣೆಯಾಗಿ ಗಣಿಕೆಯರ್ ಗಣಿದಮಂ ಬಗೆಯದಿಂತು
ಕೊಟ್ಟಂ ತಂಗಿಗೆ ಬಲೆವಲೆಯಿಂದಿಂತು ಸರ್ವಸ್ವಮಲ್ಲಮಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ಬಲೆವಲೆಗೊಟ್ಟುಬಲೆಯಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಬಲದೇವನನೆತಾನುಮುಚಿತ
ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಂ ಸಂತಸಂಬದಿಸಿ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಲೆಪಿದನಾ ವಿಪಾಕೋತ್ಸವಾನಂತರದೊಳ್-

ಚಂ|| ತಲೆಗಳ್ ಪಾಸಿನೊಳ್ ಪೊರಳುತಿರ್ವಲಂ ಕಿಡೆ ಸೋಂಕೆ ಸೋಂಕುಗಳ್
ಕಳೆದುಪು ಮೆಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ ಪದವಂಕೆಗಳಂ ಬಗೆಯಪ್ಪದಪ್ಪುಗಳ್ |
ಕಳೆದುಪು ನಾಣುಮಂ ಕಿಡೆದು ಜಾಣುವನಬ್ಬನೀವ ಚುಂಬನಂ
ಕಳೆದುಪು ಗರ್ವಮಂ ಕಳೆದುವಂತವರಿವರ ಮನ್ಮಥದ್ರವಂ || ೨೭

ಕಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಶುಭಕರವಾದ ದಿನ,
ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗ ಕರಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ-೨೫. ಹಸಿರುವಾಣಿಯ ಚಪ್ಪರ, ಹಸೆಯಮಣೆ,
ಪಂಡಿತರ ವೇದಘೋಷ ಇವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಂಗಡಿಯ
ಸಾಲಿನ ಹಾಗೆ ಶೂರರ, ಮಹಾ ಸಾಮಂತರ, ಸುಮಂಗಲೀಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು
ಓಳಿಗೊಂಡಿರಲು ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಗುಣಾರ್ಣವ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು
ಧಾರಾಪೂರ್ವಕ ದಾನಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ
ಹೊಯ್ ನೀರೆರೆಯುವಂತೆ ಧಾರಾಜಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು
ದಾನಮಾಡಿದನು. ೨೬. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನೂ
ಕಾಂತಿಹೀನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಅಧರಣಗಳನ್ನೂ ಐರಾವತವನ್ನೂ ಕೀಳಾಡುವ
ಅನೆಗಳನ್ನೂ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಮನ್ಮಥನ
ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳಂತಿರುವ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ತಂಗಿಗೆ
ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಳುವಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮರಾಜನು
ಬಲರಾಮನನ್ನು ಅನೇಕ ಉಚಿತ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮದುವೆಯ ಮಹೋತ್ಸವವಾದ ಮೇಲೆ ೨೭. ಅರ್ಜುನ
ಸುಭದ್ರೆಯರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಚಿಗುರಿಸ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ

ಮಾಲಿನಿ || ಅಭಿನವ ಮದಲೇಖಾ ಲಾಲಿತಂ ವಿಭ್ರಮ ಭೂ
ರಭಸ ಗತಿವಿಶಾಸಂ ದೀಪ್ತ ಕಂದರ್ಪ ದರ್ಪ ||
ಕೃಭತ ಗಳನಿನಾದಂ ಪ್ರಸ್ತುರದ್ವರ್ಪವಾರಿ
ಪ್ರಭವಮಸಿದುದಂತಾ ಕಾಂತಗಾ ಕಾಂತಸಂಗಂ ||

೨೮

ವ|| ಅಂತು ಕಾಮದೇವನುಂ ರತಿಯುಂ ವಸಿಷ್ಠನುಮರುಂಧತಿಯುಮೀಶ್ವರನುಂ
ಪಾರ್ವತಿಯುಮೆನಿಸಿ ಸಮರೂಪ ಸಮಸತ್ವ ಸಮರತಂಗಳೊಳಿ ಸಮಾನುರಾಗಮಂ ಪದೆಯು
ಸುಖಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಗಳ್ ತೋಳಿ-

ಕಂ|| ಒಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಭಾರತದೊಳ್
ಕಚ್ಚಾಳ್ಗಳನಿಜೆದು ತವಿಸರಾ ಜಿಟ್ಟಗರಂ |
ಪುಟ್ಟದನೆಂಬವೊಲದಟಂ
ಪುಟ್ಟದನಭಮನ್ನು ಕಲಿತನಂ ಪುಟ್ಟುವವೋಳ್ ||

೨೯

ವ|| ಅಂತಾತಂ ಪುಟ್ಟುವುದುಂ ತಮಗೆ ಸಂತಸಂ ಪುಟ್ಟ ಸುಖಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ-

ಚಂ|| ಅಗರುವ ಮೆಚ್ಚುವಳ್ಳ ಸಿರಿಕಂಡದೊಳಗ್ಗಲಿಸಿತ್ತು ಸೊಡು ತ
ಯೆಗಳ ಬಿಯಕ್ಕೆ ಜೊಂಪದಲರ್ವಾಸುಗಳೊಳ್ ನೆಲಿಸಿತ್ತು ಪೂತ ಗೊ |
ಜ್ವಗಳ ಸಿಂದುರಂಗಳೊಳಗೊಳಗರಗಂಪನೆ ಬೀಟುತಿರ್ಪ ಮ
ಲ್ಲಿಯೊಳರಲ್ಪ ಸಂಪಗೆಯೊಳಗ್ಗಲಿಸಿತ್ತು ಬಸಂತಮಾಸದೊಳ್ ||

೩೦

ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ದುಃಖವನ್ನು ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಶಗಳು ಕಳೆದುವು; ಶರೀರದ ಉಸುರಿನ
ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಅವರ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿದ ಆಲಿಂಗನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಲಜ್ಜೆಯನ್ನೂ
ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತುಗಳು
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುವು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮದನೋದಕವು ಅವರ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದವು.
೨೮. ಹೊಸದಾದ ಮದಲೇಖೆಯಿಂದ ಲಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬಿನ
ವೇಗವಾದ ವಿಲಾಸವನ್ನುಳ್ಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮಗರ್ವದಿಂದ ಕೆರಳಿದ ಕೊರಳಿನ ಶಬ್ದವನ್ನುಳ್ಳ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆವರುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಆ ಪ್ರಿಯನ ಸಮಾಗಮವು ಆ
ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಮನ್ಮಥನೂ ರತಿಯೂ, ವಸಿಷ್ಠನೂ
ಅರುಂಧತಿಯೂ ಈಶ್ವರನೂ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಎನ್ನಿಸಿ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪ,
ಸಮಾನವಾದ ಶಕ್ತಿ, ಸಮಾನವಾದ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು
ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಗರ್ಭ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ತೋರಿದುವು.
೨೯. ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೂರರಾದ ವೀರರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ನಾಶಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಹಾಗೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವು
ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಆತನು ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ
ತಮಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ಹುಟ್ಟಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೩೦. ವಸಂತಋತು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಖಿಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಗರುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ
ತೃಪ್ತಿಯು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಲೇಪನದಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾಯಿತು. ಬೆಚ್ಚನೆಯ

೮೦|| ಮುಂ ಮಹಿಯಲ್ಲಮಂ ಶಿಶಿರರಾಜನ ಬಿಚ್ಚುತಮಾಳ್ವಂಗಳಾ
ತಂ ಮಿಡುಕಲ್ಪೆ ಸಲ್ಲಿರದ ಪೋಪುದದೇಕನೆ ಕಾಮದೇವನಿ |
ತೃಂ ಮಧು ಪೆತ್ತೋ ನೆಲನನಿಂತಿದು ಪತ್ತಳೆಯೆಂದು ಸಾಪುಪಂ
ದಂ ಮಿಗೆ ಕರ್ಚಿ ಪಾಟಿದುವು ಕೆಂದಳಿರಂ ಗಿಳಿವಿಡಿನೋಳಿಗಳ್ || ೭೧

೮೧|| ಕೆಟಗಣ ಕೆಂದಳಿರ್ ಪುದಿದ ಮೇಗಣ ಪಂದಳಿರೊಂದಿದೊಂದು ಕೆ
ಯೆಟಿದ ಪದುರ್ಪಮಂ ಪೋಲವ ಕೆಂಪುಮನಾರ್ಥರ ಬೇಟಿದೋಳ ಕನ |
ಲುಟಿದ ವಿಯೋಗಿಯಲ್ಲೆರ್ದೆಯನಾಯ್ದದನಾಟಸಲೆಂದೆ ಮನ್ನಣ್ಣಂ
ಘಟೆಯುಸಿ ಕೆಂಪುವಾಸಿದಪೊಲಿದುರ್ವು ಮಾಮರಗಳ್ ಬಸಂತದೋಳ || ೭೨

೮೨|| ಪರೆಯ ಪದುರ್ಪು ಬೆಳ್ಳದರ ಬಲ್ಲುಗುಳೋಳ ಪೊರದೋಳ ತೆಂಬೆರ್ಳ
ಪೊರೆಪೊರೆಯಂ ಸಡಿಲ್ಪಿ ನಡು ಪೊಂಗಿರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳ್ ಬಸಂತದೋಳ |
ಬರಿದೋಡೆ ನಲ್ಲರಂ ನೆನೆದ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲೆರ್ದಗಳ್ ಬಸಂತದೋಳ
ಬರಿದುಪದಂತೊ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ನಲ್ಲರ ಮೆಲ್ಲೆರ್ದ ವೇಳೆಗೊಂದುದೋ || ೭೩

ನನೆಯಳಗಂಪನೆತ್ತಿಯುಮಗಂ ನನೆ ನಾಜದರಲ್ಲನೇಕ ಕೋ
ಕನದ ವನಂಗಳೋಳ ಸುಟಿದು ತಣ್ಣಸಮಾಗದ ಕೂಡೆ ಬಂದ ಮಾ |
ವಿನ ಪೊಸ ಪೊವಿನೋಳ ಪೊರದು ಪೊನೆದ ಕಂಪು ಮೊಗಂಗಳಂ ಚರ
ಲ್ಲನೆ ಕೊಳೆ ಪೊಯ್ತಿ ಪೀಡಿದುದು ತೆಂಕಣ ಗಾಳಿ ವಸಂತಮಾಸದೋಳ || ೭೪

ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಯಕೆಯು ಗೊಂಚಲಾಗಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಹೂಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸೇವಂತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧುವಾರ ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ ಮಿಶ್ರಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರಳಿದ ಸಂಪಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಶಯವಾಯಿತು. ೭೧. ಮೊದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಗಿಯ ಕಾಲವೆಂಬ ರಾಜನು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಅಳಿದನು. ಈಗ ಆತನು ಚಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಇರದೆಹೋಗಬೇಕು. ಅದೇಕೆಂದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮನ್ನಣ್ಣನು ಕೊಟ್ಟನು, ವಸಂತರಾಜನು ಪಡೆದನು. ಇದು ಹೀಗೆ ರಾಜಶಾಸನ (ಓಲೆಯಪತ್ರ) ಎಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಡೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಯ ಹಿಂಡಿನ ಸಾಲುಗಳು ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾರಿದುವು. ೭೨. ಕೆಳಭಾಗದ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಲುಭಾಗದ ಹಸಿರು ಚಿಗುರು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅತಿಶಯವಾದ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೂಳೆಯುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರಲು ವಿರಹದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ವಿರಹಿಯ ನಡುಗುವ ಎದೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬಯಸಲಿ ಎಂದೇ ಮನ್ನಣ್ಣನು ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಸಿದ ಹಾಗೆ ಮಾವಿನ ಮರಗಳು ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾಗಿದ್ದುವು. ೭೩. ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ ಹೋಗಿ ಬಲಿತ ಮೊಗ್ಗುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವು ಕೂಡಿದವು. ದಳದ ಪದರಗಳು ತೋರುತ್ತಿರಲು ತಂಗಾಳಿಯು ಆ ದಳದ ಪದರಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಿದವು. ಮೊಗ್ಗಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಉಬ್ಬಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಅರಳಿರಲು ಪ್ರಿಯರನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ವಿರಹಿಗಳ ಹೃದಯಗಳು ಒಡೆದುವು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಿಯರ ಮೃದುಹೃದಯವೂ ಸಮಯಪಾಲನೆ ಮಾಡಿವೆ! ೭೪. ಹೂವಿನ ಎಳೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ

ಮುಗುಳ್ಳದನಾದ ಸಂಪಗೆ ಮಡಲ್ಪದಿಮುಕ್ತ ಮರಲ್ಪರಲ್ಪ ಮ
ಲ್ಲಿಗೆ ನನೆಗರ್ಚ ಕಾಕಳಿಯೊಳಾಣತೆಗೆಯ್ದ ಮದಾರಿ ಪೋ ಪುಗಲ್ |
ಪುಗಲನುತಿರ್ಪ ಪಕ್ಕ ಮನಮಂ ಕರುತ್ತಿರೆ ಯೋಗಿಗಂ ವಿಲೋ
ಗಿಗಮರಿದಾಯ್ತು ಪೊಕ್ಕ ಪುಗಿಲಿಂತು ವಸಂತಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ || ೩೫

ವ|| ಅಂತು ಭುವನಕ್ಕಲ್ಲಪೊಸಗೆವರ್ವಂತೆ ಬಂದ ವಸಂತದೊಳೊಂದು
ದಿವಸಮನ್ನವಾಸದೋಲಗದೊಳುದಾತ್ತನಾರಾಯಣನುಂ ನಾರಾಯಣನುಮಿದ್ವಿಗೊವರ್ವಂ-

ಕಂ|| ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕವಡಂ ಮರವಿಲ್
ಕಟ್ಟಿದ ಪಣೆಕಟ್ಟು ಬೇಂಟೆವಣಿ ದೊರೆಯೊಳೊಡಂ ||
ಬಟ್ಟಸಿಯ ಸುರಗಿ ದಳದದ
ತೊಟ್ಟಂಗಿಗೆ ತನ್ನೊಳಮರೆ ಬೇಂಟೆಯನೊವರ್ವಂ || ೩೬

ಬಂದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಕಂಡಿಂ
ತಂದಂ ಪೊಲನುಡುಗಿ ಬಂದುಮಡಿಮದು ಪುಲ್ ಕಾ |
ಡುಂ ದಲೆಲೆಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಲನೆ
ನಿಂದುವು ತಣೆಮವು ಮೃಗಂಗಳೆತ್ತಲುಮೀಗಳ್ || ೩೭

ಸುಲೆಯದು ಗಾಳಿ ಮೃಗಂ ಕೆ
ಯ್ತೆಗಳ ಮೇತದೊಳೆ ತಣೆದಪುಪ್ಪ ಪಂದಿಗಳುಂ |
ಪಟ ನವಿರಿಕ್ಕಿದುವಾಳಂ
ಪಟು ಪಂದಿಡಲ್ ಕರಂ ಬೆಡಂಗವನಪತೀ || ೩೮

ಹೊವಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗದೆ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯ ವನಗಳಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಾಡಿಯೂ ತಂಪಾಗಿ ಆಗದೆ ಕೂಡಲೆ ಬಂದ ಹಣ್ಣಾದ ಮಾವಿನ ಮರದ ಹೊಸ
ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದ ಸುವಾಸನೆಯು ಮುಖಗಳನ್ನು
ಚೆಲ್ಲಿನೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅಪ್ಪಳಿಸುವಂತೆ ವಸಂತಮಾಸದಲ್ಲಿ ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು.
೩೫. ಮೊಗ್ಗಿನ ಹದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಂಪಗೆಯೂ ಹಬ್ಬಿದ ಅದಿರ್ಮುಕ್ತೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೂ ಹೊವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಾಪನೆ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೊಕ್ಕಿದ ದುಂಬಿಯೂ, ಹೋಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಿ, ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಿ
ಎನ್ನುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಪಕ್ಷಿಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಯೋಗಿಗೂ
ವಿಯೋಗಿಗೂ ವಸಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರವೇಶವು ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವ||
ಹಾಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದ ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ
ಭೋಜನಶಾಲೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ೩೬. ತೊಟ್ಟ
ಎಕ್ಕಡ, ಕಟ್ಟಿದ ಮರದ ಬಿಲ್ಲು, ಕಟ್ಟಿದ ಹಣೆಯ ಕಟ್ಟು, ಬೇಟೆಯ ಪರೆ (ತಮಟೆ)
ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿ, ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂಗಿ
ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೇಟೆಗಾರನೊಬ್ಬನು ೩೭. ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ
ಹೀಗೆಂದನು : ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಯಾಯಿತು. ಹುಲ್ಲೊಕ್ಕಟೆಯೂ
ಆಯಿತು. ಕಾಡು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಎಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಚಿಗುರಿ ನಿಂತಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ಈಗ ಮೃಗಗಳು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟಿವೆ. ೩೮. ರಾಜನೇ ಈಗ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃಗಗಳು

ಬರವಂ ಕಾಡಂ ಬೇಗೆಗೆ
ಕರಮಜೆದರದುಂ ಮೃಗಂಗಳುಂ ತಣ್ಣುಟಲೊಳ್ |
ನೆರೆದೊಡವಂದುವು ತಪ್ಪದಿ
ದರಿಕೇಸರಿ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚುಪ್ಪೆ ಕೋಳ್ವಾಗಂ ||*

೩೯

ಕಾದೊಡಮ ವೇಳೆ ಸಲೆ ಕೆ
ಯೊಡಿದುದನೆ ನೆಲದೊಳರ್ಧ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯುಂ |
ನೋಡ ನೆಲಮುಟ್ಟುಲಬ್ಬೆಯೊ
ಳಾದುವೊಡೀ ದವಸಮಲ್ಪ ಬೇಂಟೆಯ ದವಸಂ ||†

೪೦

ವ|| ಮತ್ತಂ ಬೇಂಟೆ ಜಾಣಲ್ಪದೆ ಬೇಂಟೆಯ ಮಾತಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯಂ-

ಒರಿಯಕ್ಕದ || ಆಪಲಾಡಿಸಲ್ ಪಾಲೆಯಂ ನಿಜಿಸಲುಂ ಪರಿಗೊಳಲ್ ತೊವಲಿಕ್ಕ

ಲೊಳಗಂಬರಲ್

ಕಾಡ ಬೇಲಿಯಂ ಮಾರ್ಕಾಡನಟಿಯಲುಂ ಮೂಡಿಗೆ ಕಕ್ಕುಂಬಂ ಸುಟಿಸಿ ಜೊಂಪಂ |
ಬೀಡು ಬಿಡುವಿಂಬು ಕದಳಿ ತೆಂಗಿನ ತಾಣಂ ಜಾಣೆಂ ನೀರಾರ್ಕಾಣಮಂದಡೆಯಟಿದುಂ
ಮಾಡಲ್ ಮಾಡಿಸಲ್ ಪದೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನೀಂ ಬಲ್ಲೆ ನೀಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಹರಿಗ ಕೇಳಾನೆ

ಬಲ್ಲೆ|| ೪೧

ಹೊಲದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೇವುಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಿವೆ. ಹಂದಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೀಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕಾಡು ಈಗ ಓಡಾಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಗಮವಾಗಿದೆ. ೩೯. ಮೃಗಗಳ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಾಡಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಎರಡು ಜಿಂಕೆಗಳೂ ತಂಪಾದ ಮರಗಳ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಇದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನೇ ಮೃಗವು ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೀನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತೀಯೆ.* ೪೦. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತು, ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಇವೆರಡೂ ಕೈಗೂಡಿದೆಯೆನ್ನಲು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆಟ ಆಡುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಈ ದಿನವೇ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದಿನವಲ್ಲವೇ? ವ|| ಬೇಟೆಯ ವಿಷಯವಾದ ಸುಳ್ಳು ಸಂದೇಶಗಳಲ್ಲದ ಬೇಟೆಯ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ೪೧. ಬೇಟೆಯಾದುವುದಕ್ಕೂ ಆಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಓಡುವುದಕ್ಕೂ ಚಿಗುರನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕಾಡಿನ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಎದುರು ಕಾಡನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಕಕ್ಕುಂಬ(?) ಗಳನ್ನು ಸುಳಿಸಿ ಇದು ಜೊಂಪ (?) ಇದು ಬೀಡುಬಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ, ಇದು ಬಾಳೆ, ತೆಂಗು ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಇದು, ಮೃಗಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬರುವ ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದಂದು ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಮಾದುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೀಯ. ಎಲ್ಲೆ

* ಈ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಪಾಠದೋಷವಿರಬೇಕು.

† ಈ ಪದ್ಯವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಂ|| ಮೃಗದೊಲವರಮುಮನರಸನ
ಬಗೆಯುಮನಜಿದಲಸದಳಸಲೋಲಗಿಸಲ್ ನೆ |
ಛಗ್ಗೆ ಬಲ್ಲನುಳ್ಳೊಡವನ
ಲೈ ಗುಣಾರ್ಣವ ಬೇಂಟೆಕಾಣನೋಲಗಕಾಣಂ ||

೪೨

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ || ಮೃಗಮಂ ಗಾಳಿಯನಿರ್ಕೆಯಂ ಪಕ್ಕೆಯಂ ಗಣಿದಮಂ ಕಂಡಿಯಂ
ಮಾರ್ಕಂಡಿಯಂ

ಪ್ರಗಿಲಂ ಪ್ರೋಗಂ ಬಾರಿಯಂ ಸನ್ನೆಯಂ ನೂಣುವಮುರ್ಚುವ ನಿಲೈತೆಯಂ |
ಬಗೆಯಂ ತೆಗೆಯನಲ್ಲಾಟಮಂ ಕಾಟಮಂ ನೋವುದಂ ಸಾವುದನೆಲ್ಲಂದದಿಂ
ಬಗೆದಾಗಳರಸರೊಳಲ್ಲ ಕೇಳ್ ನೀಂ ಬಲ್ಲೆ ಬೇಂಟೆಕಾಣರೊಳೆಲ್ಲವಾನೆ ಬಲ್ಲೆ || ೪೩

ವ|| ಮತ್ತಂ ನೆಲನುಂ ಗಾಳಿಯುಂ ಕೆಯ್ಯುಂ ಮೃಗಮುಮನಜಿದು ಕಾಲಾಳೊಳಂ
ಕುದುರೆಯೊಳಮೊಳಗಂ ಬರಲಾನೆ ಬಲ್ಲೆನಿದು ಪೆರ್ವೇಂಟೆಯಂದಂ ದೀವದ ಬೇಂಟೆಯಂ
ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯೊಡೆ ಗಾಳಿಯುಂ ಕಜೆವುಮುಚೆವುಂ ಕಾಪುಂ ಮೇಪುಂ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ
ದೇಸೆಯುಂ ಮೆಚ್ಚುಂ ಬೆಚ್ಚುಂ ಪ್ರೋಗುಂ ಮೇಗುಂ ಬೆದಲುಂ ಕೆದಲುಂ ಪೆರ್ವೇಂಟೆಯಂ ಕುದುಮನಜಿದು
ಕಾಣಲುಂ ಕಾಣಿಸಲುಂ ಕಡಂಗಲುಂ ಕಡಂಗಿಸಲುಮಡಂಗಲುಮಡಂಗಿಸಲುಮೊಡ್ಡಲು
ಮೊಡ್ಡಿಸಲುಂ ಪುಗಿಸಲುಂ ಮಿಗಿಸಲುಂ ಕಾಣದುದಂ ಕಾಣಿಸಲುಂ ಮಾರಾದುದಂ

ಅರಿಗನೇ ನೀನು ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ ೪೨. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ
ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನೂ ಅರಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡದೆ ನೇರವಾಗಿ
ಸೇವೆಮಾಡುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವವನಲ್ಲವೇ ನಿಜವಾದ ಬೇಟೆಗಾರನೂ ಸೇವಾಳುವೂ
ಆಗಿರುವವನು! ೪೩. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ
ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಅವು ಮಲಗುವ ಎಡೆಯನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ
ಅವು ನುಸುಳುವ ಕಂಡಿ ಪ್ರತಿಕಂಡಿಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನಗಳನ್ನೂ
ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳು ಸೇರುವ ನಿಲ್ಲುವ
ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಆಸಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ, ಚಲನೆ, ಹಿಂಸೆ, ಯಾತನೆ
ಸಾವುಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀನೂ
ಬೇಟೆಗಾರರಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾನೂ ಸಮರ್ಥರಾದವರೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ.
ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ನೆಲದ ಏರು ತಗ್ಗುಗಳನ್ನೂ ಗಾಳಿಯು ಬರುವ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಗುರುತುಗಳನ್ನೂ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಪದಾತಿಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯಗಳ
ಮಧ್ಯೆ ನಾನು ಬರಲು ಸಮರ್ಥ. ಇದು ಹೆಬ್ಬೇಟೆಯ ರೀತಿ; ಮೃಗಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿ
ಆಕರ್ಷಿಸುವ ದೀವಕ ಬೇಟೆಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಗೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಗಾಳಿಯ ದಿಕ್ಕನ್ನೂ
ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೋಗುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿಯುವಿಕೆಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮೇವುಗಳನ್ನೂ
ತೊಡುವುದನ್ನೂ ಬಿಡುವುದನ್ನೂ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸಂಕೇತಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಆಸಕ್ತಿ
ಭಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೋಗುಮೇಗುಗಳನ್ನೂ (?) ಹೆದರಿಕೆ ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು
ಕುದುಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಾಣಿಸಲು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ರೇಗಲೂ

ಮಾಣಸಲುವೋಷದಾನೇಶಸಲುಂ ಜಾಣನಾಗಿ ಮೂಟು ಕೊಂಬುಮನಾಟು
ನಾಣ್ಣೋಗುಮನರಬ್ಬಜ್ಜೆಯುಮಂ ಮೂಟು ಪೊಟುಮಂ ಮೃಗದ ಮೂಲರವುಮ
ನಾಟಾರಯ್ಯೆಯುಮಂ ಗಾಳಿಯುಮನೇಷಂಕೆಯುಮಂ ಬಲ್ಲಾಗಿ ನಂಬದ ಬರವುಮಂ ನಂಬದ
ಬರವುಮನಳೆದು ಮಲೆಯದುದಂ ಮಲೆಯಸಲುಂ ಮಲೆಯದುದಂ ತೊಲಗಿಸಲುಂ ನಂಬದುದಂ
ನಂಬಿಸಲುಂ ನಂಬಿದುದಂ ಬಡಿಸಲುಮೊಳಪುಗುವುದರ್ಕೆಡೆ ಮಾಡಲುಮೆಡೆಯಾಗದ
ಮೃಗಮನವುಂಕಿಸಲುಮೊಲ್ಲುಮೊಲ್ಲದ ನಲ್ಲರಂತೆ ಮಿದುಕಿಸಲುಂ ಪಣಮುಡಿದರಂತಡ್ಡಂ
ಮಾಡಲುಮೆಸೆದ ದೆಸೆಗಳ್ನೋಡಿಸಲುಂ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ನಿಮಡಿಯ ಕೆಲದೊಳಾನೆ ಬಲ್ಲೆಂ-

ಕಂ|| ಬರದಂತೆ ಬೆನ್ನ ಕರ್ಪೆಸೆ

ದಿರೆ ಸೂಚಮನುರ್ಚಿ ಪುಲ್ಲೆಗಾಟಿಸಿ ಮಲಿತ |

ರ್ಪೆರಲೆಯ ಸೋಲಮನಬ್ಬೆಯೊ

ಳರಿಕೇಸರಿ ನಿಂಘು ನೋಟುದೊಂದರಸಲ್ಲೆ ||

೪೪

ಪದಮುಮನಿಂಬುಮನಗಮಲೆ

ಯದದೇವುದು ಬದ್ದೆ ಬೆಳ್ಳಿಗಂ ಪಚ್ಚಿದಲೆ |

ಬುದನಿರದುಮನಲೆವಾತನೆ

ಚದುರಂ ಚದುರಂಗ ಬದ್ದೆ ವಚ್ಚಿಗಳೊಳವೇ ||

೪೫

ಅವುಗಳನ್ನು ರೇಗಿಸಲೂ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲೂ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಿಸಲೂ ಒಡ್ಡಲೂ ಒಡ್ಡಿಸಲೂ
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಲೂ ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲೂ ಕಾಣದಿರುವ
ದನ್ನು ಕಾಣಿಸಲೂ ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುದನ್ನು ತಡೆಯಲೂ ಹತ್ತದೆ ಇರುವುದನ್ನು
ಹತ್ತಿಸಲೂ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೂರು ಸಂಕೇತಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಆರು ಬಗೆಯ
ರತಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನೂ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮೂರು ಹೊತ್ತನ್ನೂ ಮೃಗದ ಮೂರು
ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೂ ಆರು ಪೋಷಣಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ರಕ್ತೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿದವನಾದ
ಕಾರಣ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿ ಬರುವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಬರುವ
ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಕೆರಳದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕೆರಳಿಸಲೂ ಕೆರಳಿರುವುದನ್ನು
ತೊಲಗಿಸಲೂ ನಂಬದೇ ಇರುವುದನ್ನು ನಂಬಿಸಲೂ ನಂಬಿದುದನ್ನು ಬಡಿಸಲೂ
ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಲೂ ಅಧೀನವಾಗದ ಮೃಗವನ್ನು ಅಧೀನ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಪ್ರೀತಿಸಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಸದ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಹಾಗೆ ವ್ಯಥೆಪಡಿಸಲೂ
ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆಯನ್ನು ಸೋತವರಂತೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಲೂ ಎಸೆದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡಿಸಲೂ
ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ (ಷಣ್ಮುಖಿನ) ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಾನೇ
ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ೪೪. ಅರ್ಜುನನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಿನ ಮಚ್ಚೆಯು
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಹುಲ್ಲಿನ ಊಬುಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಿಂಕೆಗಾಗಿ ಬಯಸಿ
ಬಿಡುತ್ತದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಗಂಡುಜಿಂಕೆಯ ಮೋಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು
ರಾಜರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿನೋದವಲ್ಲವೇ? ೪೫. ಪಾದವನ್ನೂ ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿಯದ ಆ ಪ್ರೌಢಮೆಯಂತಹುದು? ಅಂಜುವ ಮೃಗ ಅದರ ನಿಜವಾದ

ವ|| ಮತ್ತು ಪಂದಿವೇಂಟೆಯ ಮಾತಂ ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯಂ-

ಅರಿಯಕ್ಕರ || ನೆಲನಂ ನಿಜುಗೆಯಂ ನಡವೊಂದು ಪದಮುಮಂ ಸೋವಳಿ ಮೇವಳಿ
ಬಿಸುವಳಿಯಂ
ಬಲಮಂ ಶಕುನಮನೊಳ್ಳುತ್ತಪಾಯಮಂ ಪಿಡಿವಂದೀತನೆ ವಂದಿ ಕುರುಡು ಕುಂಟೆಂ |
ದಲಸದಜಿದಿಂತು ಬಲೆಗೆ ಬೆರಲೆತ್ತಿ ಪಜ್ಜೆಯಂ ನೆಲೆಗಳಂ ಕಿಡಲೀಯದೆ
ಸಿಲೆಯ ಮೇಲಾದೊಡಂ ಶಕುನಮಂ ನಿಜಪಂತೆ ನಿಜಿಸುವೆಂ ಪಂದಿಯಂ ನೀಂ
ಮುಚ್ಚಲುಂ || ೪೬

ವ|| ಮತ್ತು ಪಂದಿವೇಂಟೆಯ ನಾಯಂತಪ್ಪವೆಂದೊಡಸಿಯ ನಡುವುಮಗಲರಮುಂ
ತಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿದ ಕಿವಿಯುಂ ಪುರ್ವಂ ತೋರಮಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಸಮಪ್ಪ ಕಾಲ್ಗಳಂ ನೆಲನಂ
ಮುಟ್ಟುರುಗುಗಳುಮನುಳ್ಳದಾಗಿ ಜಾತ್ಯಶ್ವದಂತೆ ಬೇಗಮಾಗಿ ಕೋಳಿ ಕಾಳಿಕಾಪಂತೆ
ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿದು ತುಂಬನ ನೀರನುರ್ಚಿದಾಗಲದೆ ಪರಿದು ಮನ್ನೆಯದಂತೆ ಕಾದಿಯಲಸದೆ
ಸೂಳೆಯಂತೆ ಕೋಳಂ ಪಟ್ಟುಪಡೆ ತಕ್ಕನಂತೆ ನಂಬಿಸಿಯು ಮೊತ್ತರದಂತೊತ್ತಿಯು
ಮುರಿಯಳುರ್ವಂತಳುರ್ದುಕೊಳ್ಳುದಿದು ಪಂದಿವೇಂಟೆಯ ನಾಯ್ ಮತ್ತು ಕಿಜುವೇಂಟೆಯ
ನಾಯಂ ಕೊಂಡುಂ ಜಾತಿಯುಂ ನೆಲನಂ ಪೊಯ್ದು ಪೊಲನುಮನಜಿದು ಬಿಡೆಯೊಳ್

ಹೆಜ್ಜೆ ಎರಡನ್ನೂ ತಿಳಿದವನೇ ಚತುರ. ಜಾಣನಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಪ್ರೌಢವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯು
ಗುರುತುಗಳಂಟೆ? ವ|| ಇನ್ನು ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆಯ ಮಾತನ್ನು ವಿಚ್ಛಾಪಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ - ೪೬. ಹಂದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಾಗ ನೆಲವನ್ನೂ ನಿಂತ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ
ನಡೆಯುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಮೇಯುವಿಕೆಯನ್ನೂ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಶಕುನಸಂಕೇತಗಳನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ
ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ (ಉಳ್ಳವನು) ಇವನೇ (ಎಂಬ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ).
ಹಂದಿಯು ಕುರುಡು ಅಥವಾ ಕುಂಟು ಎಂದು ಉದಾಸೀನಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸದೆ ಕಲ್ಲಿನ
ಮೇಲಾದರೂ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ನೀನು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಹಂದಿಯನ್ನು
ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಮತ್ತು ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಯು ಎಂತಹುದು ಎಂದರೆ
ತೆಳುವಾದ ಸೊಂಟ, ಅಗಲವಾದ ಎದೆ, ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಕಿವಿಗಳು ಬಾಗಿದ
ಹುಬ್ಬು, ದಪ್ಪವಾಗಿ ಮಾಂಸವಿಲ್ಲದ ಕಾಲುಗಳು, ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟದ ಉಗುರು
ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಯಂತೆ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಶಾಕ್ತೀಯತದ
ವಂಚಕನಂತೆ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತೂಬಿನ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಸಡಿಲ ಮಾಡಿದ
ತಕ್ಷಣವೇ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹರಿದು, ಮಾನ್ಯರ ಸೇವಕನಂತೆ ಕಾದಲು ಅಲಸ್ಯ ಪಡದೆ
ಸೂಳೆಯಂತೆ ಸುಲಿಗೆಗೊಂಡು ಓಡಿಸದೆ, ಯೋಗ್ಯನಂತೆ ನಂಬಿಸಿ ಒತ್ತರದಂತೆ (?)
ಒತ್ತಿ ಉರಿಯು ಹರಡುವಂತೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದು ಹಂದಿಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ
ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನಾಯಿಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇನ್ನು ಕಿರುಬೇಟೆಯ ನಾಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಸಡಿಲ ಮಾಡಿದ ನೆಲದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊತ್ತನ್ನೂ ಹೊಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದು

ಪ್ರಸೂತಂ ಪಲದಮನಜಿದು ಪರಿಯಸಲ್ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯದನಾನೆ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು
ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದೆನಂತುಮಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲೆಗಂ ಬಸನಕ್ಕಂ ಸವಿಯಪ್ಪ ಕಿಜುವೇಂಟಿಯಂ
ಪೇರ್ವೇಂಟಿಯುಮಲ್ಲದನೆ ಬೇಂಟಿಯಂ ಬೇಂಟಿಯೆನ್ನೆಂ-

ಅರಿಯಕ್ಕರ || ಪಸಿವು ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಮುಣಿಸುಗಳಿನಿಕೆಯ್ಯುಮಾವದೊಳ್ ಕನಲ್ವಾದ
ಮೆಯ್ಯು

ನಸಿಯನಾಗಿಪ್ಪುದಳಿದುವಪ್ಪುಪ್ಪು ಬಗೆಗೊಳಲಪ್ಪುದು ಮೃಗದ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ |

ನಿಸದಮೆಸೆವುದೆಂ ಬಲ್ಲಾಳ ಬಲ್ಲೆಲ್ಲೆ ತನ್ನೊಳಮಿಸುತೆ ಲೇಸಪ್ಪುದು

ಬಸನಮೆಂದಜಿಯದೇಳಿಸುವರ್ ಬೇಂಟಿಯಂ ಬೇಂಟಿಯೆ ಬಸದಂಗಳರಸಲ್ಲೆ|| ೪೭

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯ ಬೇಂಟಿಯಾತಂಗೆ ಮೃಗ ವ್ಯಾಯಾಮ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಂ
ಮೆಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿಗೊಟ್ಟು ತೊವಲನಿಕ್ಕಿದು ಮುಂದೆ ಪೇಬ್ಬಟ್ಟ ನಾರಾಯಣನುಂ ತಾನುಮಂತೆ
ಪುರ ಪರಿವಾರಂಜರಸು ಬೇಂಟೆಗೆ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಪರಿಯ ತಾಣಕ್ಕೆ ವಂದು ಬೇಲಿಯ
ಕೆಲದೊಳಲ್ಲದೆ ಪೆಜಗಣುಲಿಪಿಂಗೆಮುಳ್ಳೊಳಕ್ಕಂ ಗೆಂಟಾಗಿ ಬೀದಂ ಬಿಡಿಸಿ ಬೇಂಟೆಕಾಣನ
ಸಮೆದ ಮಕರತೋರಣಮುಮಂ ಗುಣಗಿಯ ಬಾಣಸಿನ ಮಜ್ಜನದ ರಾಣಿವಾಸದ ಮನೆಗಳುಮಂ
ನನೆಯ ಪಂದರುಮಂ ತಳಿರ ಕಾವಣಂಗಳುಮಂ ಮಾಡದ ನೆಲೆಯ ಚೌಪಳಿಗಳುಮನಪಜ
ಮೇಲಿರ್ದಲೆಯದಕೆಯುಮಂ ತೆಂಗಿನೆಳನೀರುಮಂ ಕೊಳಲಿಂಬಪ್ಪಂತಿರ ಮಾಡಿ ನಟ್ಟ ಕಾಂಗಿನ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸದು ಹಳೆಯದಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಹರಿಯಿಸಲು ನೀನೇ
ಶಕ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಸವಿಯಾಗಿರುವ
ಕಿರುಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಹೆಬ್ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಬೇಟೆಯೆಂದೇ
ನಾನು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ೪೭. ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಸಿವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ
ರುಚಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಕೆರಳಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಬೊಜ್ಜು ಕರಗುತ್ತದೆ.
ಉಳಿದುವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೃಗಗಳ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಅರಿವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯ ಬಿಲ್ಲಿನ ಪೌಢಿಮೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತನಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಳಿಯದವರು
ಬೇಟೆಯನ್ನು ವ್ಯಸನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಯು ವಿನೋದಗಳ ರಾಜನಲ್ಲವೆ?
ವ|| ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನಮಾಡಿದ ಬೇಟೆಯವನಿಗೆ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಯಾಮ
ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಣ್ಣುಬಿನಂತಿರುವ ಅರ್ಜುನನು (ಅರಿಕೇಸರಿಯು)
ಬಹುಮಾನವನ್ನಿತ್ತು ಚಿಗುರನ್ನು ಹಾಕು ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನೂ
ತಾನೂ ರಾಣಿವಾಸದ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟು ಬೇಟೆಯ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಳಕ್ಕೆ
ಬಂದರು. ಬೇಲಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಸದ್ವಿಗೂ ಗಲಭೆಗೂ
ದೂರವಾಗಿ ಪಾಳೆಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಬೇಟೆಗಾರನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದ
ಮಕರತೋರಣ, ನೃತ್ಯಶಾಲೆ, ಪಾಕಶಾಲೆ, ಸ್ನಾನಗೃಹ, ಅಂತಃಪುರ, ಹೂವಿನ ಚಪ್ಪರ,
ಚಿಗುರಿನ ಹಂದರ, ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯ ತೊಟ್ಟಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಮೇಲಿದ್ದ
ಎಲೆಯಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನ ಎಳನೀರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ

ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳುಮಂ ಹಣ್ಣರಸು ನಟ್ಟ ಮೈಂದವಾಳಿಗಳುಮಂ ತೊವಲ್ಲರಸು
ನಟ್ಟಲಂಗಳುಮನಮರೆ ಮಾಡಿದ ಬಟ್ಟುಳಿಯ ಕಕ್ಕುಂಬ ತೊಡಂಬೆಯ ಮೂಡಿಗೆಯ
ಕದಳಿಕೆಯ ಕಂಡಪಟುಂಗಳುಮಂ ಪಲವುಂ ತೊಡ ಪಲವುಂ ಪೊಳೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಲೆಗಳುಮಂ
ಪಡಿಗಳನಮರ್ಚೆ ಬಿಲ್ಲುಂ ಕುದುರೆಯುಂ ಕಾಲಾಳುಂ ನಾಯಿಳುಮಂ ತಿಣ್ಣಮಿರಿಸಿ ಕೆಯ್ಯಂ
ನೇಣುಮನಳವಿಯೊಳ್ ಕೂಡಿ ನಡೆಯಲ್ಲೇಬ್ಬ ಬೇಂಟೆವಸದನಂಗೊಂಡು ಕಂಡಿಯ
ಬಾಗಿಲೊಳುದಾಕ್ಷಣಾರಾಯಣನುಂ ನಾರಾಯಣನುಮಿದುರ್ ಪುಗಿಲ ಪುಲ್ಲೆಯ ಮೊದಲರಮುಮಂ
ಪೆಟಗಣ ಪುಲ್ಲೆಯ ನಡುವುಮನಯ್ಯೊಳ್ ಮೂಜುಮಂ ಮೂಜೊಳೆರಡು
ಮನಕಡಲೊಳೊಂದುಮನೆಚ್ಚು ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆಯಂ ಮೆಚಿದು-

ಕಂ|| ಮುಂದಣ ಮಿಗಮಂ ಕಟಿಪದ
ಸಂದಿಸಿ ಬಲೆಗೊಳ್ಳ ಮಿಗಮುಮಂ ಕಟಿಪದ ತಾ |
ನೊಂದಳವಿದಪ್ಪದಚ್ಚು ಬ
ಲಿಂದಮನಿಂ ಬಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆಯಂ ಪೊಗಟಿದಂ || ೪೮

ವ|| ಮತ್ತಂ ಬೆರ್ಚ ಪೊಳೆದು ಪರಿವ ಪೊಳೆವುಲೆಗಳುಮಂ ತಲೆಯಂ ಕುಪ್ಪಿ
ವಿಶಾಲಂಬರಿವ ಕರಡಿಗಳುಮನಡಂಗಿ ಪರಿವ ಪುಲಿಗಳುಮಂ ಸೋಂಕಿ ಪರಿವಯ್ಯ
ಳುಮಂ ತಡಂಬೆಟ್ಟ ಪರಿವ ಕಡವಿನ ಕಾಡೆಮೈಯ ಮರೆಯ ಹಿಂಡುಗಳು

ಮಾಡಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ, ಅಡಕೆ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ
ಮಹೇಂದ್ರ ಬಾಳೆ, ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಅಲದ ಮರ, ಗಾಢವಾಗಿ
ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಟ್ಟುಳಿಯ (?) ಕಕ್ಕುಂಬದ (?) ಗೊಂಬೆಲುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ
ಬತ್ತಳಿಕೆ ಬಾವುಟ ತೆರಗಳು ಹಲವು ರೀತಿಯ ಹಲವು ಹೊರಗಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಲೆಗಳು
ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು (ಭದ್ರಪಡಿಸಿ) ಸೇರಿಸಿ, ಬಿಲ್ಲ, ಕುದುರೆ ಕಾಲಾಳು ನಾಯಿ
ಹೆಚ್ಚುಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೋಲು ಹಗ್ಗ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಿ ನಡೆಯಹೇಳಿ ಬೇಟೆಯ ಉಡುಪನ್ನು (ಅಲಂಕಾರವನ್ನು) ತೊಟ್ಟು ಮೃಗವು
ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಕೃಷ್ಣರು ನಿಂತು ಬೇಟೆಗೆ
ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು. ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಜಿಂಕೆಯ ಎದೆಯ ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು
ಹೊರಗಣ ಹುಲ್ಲೆ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನೂ ಅಯ್ದರಲ್ಲಿ ಮೂರನ್ನೂ ಮೂರಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ
ಎರಡಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ತಮ್ಮ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದರು. ೪೮. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಮೃಗವನ್ನೂ ಸಾಯಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ಹಿಂದೆಬಂದ ಮೃಗವನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲದೆ ತಾನು ಒಂದು ಅಳತೆಯನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ಅರ್ಜುನನು
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು.
ವ|| ಪುನಃ ಹೆದರಿ ಹೊಳೆದು ಹರಿಯುವ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು
ದೂರವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕರಡಿಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿ ಹರಿಯುವ ಹುಲಿಗಳನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ
ಓಡಿಹೋಗುವ ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಗಳನ್ನೂ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಹರಿಯುವ
ಕಡವೆ ಮತ್ತು ಕಾಡೆಮೈಯ ಮರಿಗಳ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನೂ ಅಳತೆದಪ್ಪದೆ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ

ಮನಳವಿದಪ್ಪದೊಂದೊಂದನಿಸುವಂತೆ ಪಲವನೆಚ್ಚು ನೆಲಂ ಬರಿಯ ಗಜಪಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಪಾಯ್ಸು
ಸಿಂಗಂಗಳುಮಂ ಕಂಡು-

ಕಂ|| ಅಸುಕರಂ ಗಡ ತಮಗತಿ
ಭಾಸುರ ಮೃಗರಾಜ ನಾಮಮುಂ ಗಡಮಂದಾ |
ದೋಸಕ್ಕೆ ಮುಳಿದು ನೆಗಲ್ಪರಿ
ಕೇಸರಿ ಕೇಸರಿಗಳನಿತುಮಂ ತಳ್ಳಿಡಿದಂ ||

೪೯

ಇಡಿದವಳ ನೆತ್ತರೊಳ್ ತ
ಳ್ಳಿಡಿದಂ ತನ್ನರಮನುರು ಗಜಂಗಳನಾಟಂ |
ದಳಸಿ ಕೊಲುತಿರ್ಪವೆಂಬ
ಕಟುಪಿನೋಳರಿಗಂಬರಂ ಗಜಪ್ರಿಯರೊಳರೇ ||

೫೦

ವ|| ಅಂತು ನರ ನಾರಾಯಣರಿರ್ಪರುಮನವರತ ಶರಾಸಾರ ಶೂನ್ಯಕೃತ ಕಾನನವಾಗೆಚ್ಚು
ಮೃಗವ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂ ಬಬಲ್ನು ಮನದಂತೆ ಪರಿವ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳನೇಪಿ ಬರೆವರೆ-

ಚಂ|| ಜವಮುಲೆದೊಂದು ಸೋಗೆನವಿಲೊಯ್ಯನೆ ಕರ್ಕಡೆಗಾಸಿಯಾಗಿ ಪಾ
ಟುವುದುಮಿದನ್ನ ನಲ್ಲಳ ರತಿಶ್ರಮವಿಶ್ವಥ ಕೇಶಪಾಶದೊಳ್ |
ಸವಸವನಾಗಿ ತೋಡಿದಪುದೆಂಬುದೆ ಕಾರಣದಿಂದದಂ ಗುಣಾ
ಣವನಿಡಲೊಲ್ಲನಿಲ್ಲ ಹಯವಲ್ಲನಸಂಚಳ ರತ್ನಕುಂಡಳಂ ||

೫೧

ಹೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹಲವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಿದನು. ಭೂಮಿಯು
ಬಿಂದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಘರ್ಜನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವ
ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಕಂಡು-೪೯. ಇವು ಅತಿಕ್ರೂರವಾದುವು ಆದರೂ ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಮೃಗರಾಜನೆಂಬ ಹೆಸರು ಇವಕ್ಕೆ ಇದೆಯಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಆ ದೋಷಗಳಿಗಾಗಿ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಕೇಸರಿ (ಸಿಂಹ)ಗಳಷ್ಟನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿ
ಕೊಂದನು (ಕತ್ತರಿಸಿದನು). ೫೦. ಅವುಗಳ ರಕ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಲೇಪನ
ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಈ ಸಿಂಹಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಹಿಂಸಿಸಿ
ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಈ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವ ಗಜಪ್ರಿಯರು
(ಆನೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರು) ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ನರನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೂ
ಎಡಬಿಡದ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಕಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಂದು ಮಾಡಿ ಹೊಡೆದು
ಬೇಟೆಯ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಷ್ಟೇ ವೇಗದಿಂದ ಹರಿಯುವ
ಜಾತಿಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಬಂದರು. ೫೧. ಅಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಡೆ (ಮುಳ್ಳುಗೋಲು)ಯೆಂಬ
ಅಯುಧದಿಂದ ಪೆಟ್ಟುಹಿಡಿದು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಒಂದು ಗಂಡುನವಿಲು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಪ್ರಿಯಳಾದ
ಸುಭದ್ರೆಯ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಹೋದ ತುರುಬಿನ ಗಂಟೆಗೆ ಸಮಾವಾಗಿ
ತೋರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಅಲುಗಾಟದಿಂದ ಅಲುಗಾಡುವ
ರತ್ನದ ಕುಂಡಲವನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ವ|| ಹಾಗೆ

ವ|| ಅಂತು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಲಯ್ಯ ಬೇಸಗೆಯ ನಡುವೆಗಲೊಳ್ ವನಕ್ರೀಡೆಗಂ
ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಮಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಯಮುನಾನದೀತಟ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಾದರಲ್ಲಿ

ಚಂ|| ಸರಳ ತಮಾಳ ತಾಳ ಹರಿಚಂದನ ನಂದನ ಭೂಜರಾಜಯಿಂ
ಸುರಿವಲರೋಳಿ ತದ್ವನಂತಾಂಗಿಯ ಸೊಸುವ ಸೇಸೆಯಾಯ್ತು ಭೃಂ |
ಗರವನುದೊಂದು ಮಂಗಳರವಕ್ಕೇಸೆಯಾಯ್ತು ಮನೋನುರಾಗದಿಂ
ಕರವಜ್ಜಿಲಾಯ್ತು ಮತ್ತ ಕಳಹಂಸರವಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಂ || ೯೨

ಕಂ || ಯಮುನಾನದೀ ತರಂಗಮು
ನಮುಂಕಿ ವನಲತೆಯ ಮನೆಗಳಂ ಸೋಂಕಿ ವನ |
ಭ್ರಮಣ ಪರಿಶ್ರಮಮಂ ಮು
ನ್ನಮ ಕಳೆದುದು ಬಂದದೊಂದು ಮಂದಶ್ವಸನಂ || ೫೩

ವ|| ಅಂತು ಕಾಳಿಂದೀಜಲ ಶಿಶಿರಶೀತರವಾರಿ ಚಾರಿಯುಂ ಮೃಗಯಾ ಪರಿಭ್ರಮ
ಶ್ರಮೋತ್ಥಿತ ಸ್ವೇದಜಲ ಲವಹಾರಿಯುಮಾಗಿ ಬಂದ ಮಂದಾನಿಲಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯನಾಟಿಸುತ್ತಮಾ
ಪುಣ್ಯನದಿಯನೆಯ್ದೊಂದು ತನ್ನ ಬಾಳ ನೀರಂತೆ ಕಟಾಗಿ ಕರ್ಗಿದ ನೀರು ನೋಡಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ
ಕಾಳಾಹಿಮುಠನನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ತನ್ನೊಳಗಣ ಪನ್ನಗನಂ
ಮುನ್ನೀನ್ ಪಿಡಿದೊಗೆಯೆ ಕಾಯಲಾಟದೆ ಪಿರಿದುಂ |
ಬನ್ನದ ಕರ್ಪಸೆದುದು ತೊಟೆ
ಗಿನ್ನುಂ ಹರಗಳ ತಮಾಳ ನೀಳಚ್ಚವಿಯುಂ || ೫೪

ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಳಲಿ ಆ ಬೇಸಗೆಯ ನಡುವೆಗಲಿನಲ್ಲಿ ವನಕ್ರೀಡೆಗೂ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೂ
ಆಸೆಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಯಮುನಾನದೀದಡಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ, ೫೨. ತೇಗು, ಹೊಂಗೆ,
ತಾಳೆ, ಶ್ರೀಗಂಧ ಮತ್ತು ನಂದನವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಆ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಷತೆಯಾಯಿತು. ದುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು
ಮಂಗಳವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಯಿತು. ಮದಿಸಿದ ಕಳಹಂಸರವನಿಯು ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ
ಗಂಡನಾದ ಆರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ೫೩. ಯಮುನಾ
ನದಿಯ ಆಲೆಗಳನ್ನು ಅದುಮಿ ಕಾಡಿನ ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಒಂದು
ಮಂದಮಾರುತವು (ಆವರು) ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಲೆದ ಆಯಾಸವನ್ನು ಮೊದಲೇ
ಪರಿಹರಿಸಿತು. ವ|| ಯಮುನಾನದಿಯ ನೀರಿನ ತಂಪಾದ ತುಂತುರುಗಳ ಮೇಲೆ
ಸಂಚಾರಮಾಡಿದುದೂ ಬೇಟೆಯ ಆಲೆದಾಟದ ಆಯಾಸದಿಂದಂಟಾದ ಬೆವರಿನ
ಕಣಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುದೂ ಆಗಿ ಬಂದ ಮಂದಮಾರುತಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು
ಒದ್ದುತ್ತ ಆ ಪುಣ್ಯನದಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯು ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ
ಕರಗಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಕಾಳಿಂಗಮರ್ದನನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಕುರಿತು-೫೪. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪವನ್ನು ಮೊದಲು ನೀನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಎಸೆಯಲು
ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದೆ ಆ ನದಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಂಟುಂಡಾದ ಸೋಲಿನ ಕರಿಯಬಣ್ಣವು
ಇಂದೂ ಇನ್ನೂ ಶಿವನ ಕಂಠದಂತೆಯೂ ಹೊಂಗೆಯ ಮರದಂತೆಯೂ ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ

ತಡಿವಿಡಿದು ಪೂತ ಲತೆಗಳ
ನೊಡನೊಡನೆರಲೆಯ ಬಡದೆ ಸುರಿವರ್ಗಗಳನಂ |
ದೆಡೆಗುದದೆ ನೊಂಕಿ ಮೆಲ್ಲನೆ
ತಡಿಯಂ ಸಾರ್ವದಪ್ಪದಿವಳಿ ಬಂಬಲೆರೆಗಳ್ || ೫೫

ವಿದಳಿತ ನುತ ಶತಪತ್ರದ
ಪುದುವಿನೊಳಿರದಗಲೆಪೋದ ಹಂಸನನಜಸಲ್ |
ಪದೆದೆಳಿಸುವ ಪೆಣ್ಣುಚಿಯ
ಪದ ಕೊರಲಿಂಚಿಲದ ಸರಮೆ ಸವಿ ಕಿವಿದಿವಳೊಳ್ || ೫೬

ಕಂ|| ನೆಲೆಯಲರ್ವಂಭೋರುಹದಲಿ
ದುರ್ಜುಗಲನೆಲೆದೊಗೆದುವೆಸೆಯ ಜಲದೇವತೆಗಳ್ ||
ನಿಲೆವಿಡಿದುದಲ್ ನಿಮಿರ್ಚಿದ
ಕುಜುವಡಿಯ ತರಂಗದಂತೆ ಬಂಬಲೆರೆಗಳ್ || ೫೭

ಚಂ|| ಮರಗಚೆಯಂಗಳಂಕಿರೆ ತರಂಗಚಯಂ ಚಮರೀರುಹಂಗಳಂ
ತಿರೆ ಕಳಹಂಸೆ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳಂಕಿರೆ ಬೆಳ್ಳೊರೆ ಗೊಟ್ಟ ಗಾಣಾರಂ |
ತಿರೆ ಮಲೆದುಂಬಿ ಮೇಳದವರಂಕಿರೆ ಸಾರಿಕೆ ರಾಜಗೇಹದಂ
ತಿರೆ ಕೊಳನಲ್ಲಿ ತಾಮರಸರಂಕಿರೆ ತಾಮರಸಂಗಳೊಪ್ಪುಗುಂ || ೫೮

ವ|| ಎಂದು ಭಾಸ್ವರತನೂಜೆಯನುಭಯತಟ ನಿಳು ಕುಸುಮನಿವಹ ತತ್ತರಾಗ
ಪಟಳ ಪಿಶಂಗೆ ತರತ್ತರಂಗೆ ಸರೋಜೆಯಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಪೊಗುಟ್ಟು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾದಲ್ ಬಗೆದು
ತಾನುಮನಂತನುಮಂತಃಪುರಪರಿವಾರಂ ಚಿರಮ-

ಕಪ್ಪೆಹಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ೫೫. ದಡವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಲತೆಗಳನ್ನು
ಆಗಾಗ ಗಾಳಿಯು ಆಲುಗಿಸಲು ಆದರಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ
ಸಮನಾಗಿ ಇದರ ಸಾಲಾದ ಅಲೆಗಳು ಮೃದುವಾಗಿ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತವೆ.
೫೬. ಅರಳಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತಾವರೆಯ ಹುದುವಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರದೆ ಅಗಲಿಹೋದ
ಗಂಡು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹುದುಕಲು ಆಶೆಪಟ್ಟು ಕೂಗುವ ಹೆಣ್ಣುಹಂಸದ ಹದವಾದ
ಕೊರಲಿನ ಇಂಪಾದಧ್ವನಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗಿಂಪಾದ ಸ್ವರವಾಗಿದೆ. ೫೭. ಜಲದೇವತೆಗಳು
ಉಡಲು ಎತ್ತಿದ ಸೀರೆಯ ನಿರಿಗೆಗಳು ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹವು ತಾವರೆಗಳ
ಮೇಲಿಂದ ಹಾರಿದುವು. ೫೮. ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹದಂತಿರಲು
ಕಳಹಂಸವು ತಾಮರಗಳಂತಿರಲು ಬಿಳಿಯ ನೋರೆ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿಯಂತಿರಲು ದುಂಬಿಯ
ಮರಿಗಳು ಗಾಯಕಗೊಕ್ಕಿಯಂತಿರಲು ಹೆಣ್ಣುಗಿಳಿಯು ಸಖಿಯಂತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಯ
ಕೊಳವು ಅರಮನೆಯಂತಿರಲು ತಾವರೆಗಳು ತಾವೇ ಅರಸರಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ವ|| ಎಂದು ಎರಡು ಸಮೀಪದ ಮರಗಳಿಂದ ಉದುರಿದ ಹೂವಿನ
ಪರಾಗರಾಶಿಯಿಂದ ಪಿಶಂಗೆ (ಕಪ್ಪುಮಿಶ್ರವಾದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ)ವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಚಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಮಲವನ್ನು ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಿಯಾದ

ಕಂ|| ಒತ್ತಿದ ತಳ್ಳಿತ್ತಿದ ತಟಿ
ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸದುಡಿಗೆ ತಳಿರ ಸೋಮುಡಿ ಮನಮಂ |
ಪತ್ತಿಸಿ ಜೊತ್ತಿಸೆ ಮದನೋ
ಸತ್ತೆಯರವಯವದೆ ಬಂದರರಸಿಯರರೆಬರ್ ||

೫೯

ಇದು ಮೃದು ಕಳಹಂಸದ ರವ
ಮಿದು ನೂಪುರ ನಿನದಮಿದು ರೆಘಾಂಗಯುಗಂ ಮ |
ತ್ತಿದು ಕುಚಯುಗಮಿದು ಸರಸಿಜ
ಮಿದು ಮೊಗಮೆನಿಸಿದುದು ನೆರೆದ ಪೆಂಡಿರ ತಂಡಂ ||

೬೦

ವ|| ಅಂತು ಮದನನ ಮನೋರಾಜ್ಯಮೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು ತಂಡತಂಡದೆ ರಮಣೀಯ
ರಮಣೀದನಂ ಬೆರಸು ಪಂಚರತ್ನಂಗಳು ಕೆದಕಿಸಿ ಸಾಂದಿನ ಸೌಖ್ಯವದ ಕುಂಕುಮದ ಕತ್ತರಿಯ
ಕದದಂ ಕದಡಿ-

ಕಂ || ನೀಲದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಾಡಿಯು
ಮೀ ಲಲಿತಾಂಗಿಯರ ಕಣ್ಣೆ ಪೋಲ್ಕು ನಾಂ ಕ |
ಣ್ಣೆಳಿದಮಾಗಿರವೆಂದೆಳ
ವಾಳೆಗಳೋಡಿದುವು ಬಾಲೆಯರ್ ಪುಗುವಾಗಳ್ ||

೬೧

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್-

ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳಿ ತಾನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಅಂತಃಪುರಪರಿವಾರದೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ನೀರಾಟವಾಡಲು ಬಯಸಿದರು. ೫೯. ಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ
ಶ್ರೀಗಂಧಾದಿಲೇಪನವೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಭತ್ತಿಗಳೂ ಮುತ್ತಿನ ಹೊಸಬಡವೆಗಳೂ
ಚಿಗುರಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಬಾರುಗಂಟೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು
ಕಾಮದಿಂದ ಹುಚ್ಚಿದ್ದ ಕೆಲವರು ರಾಣಿಯರು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ೬೦.
ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಹೆಂಗಸರ ಸಮೂಹವು ಇದು ಮೃದುವಾದ ಕಳಹಂಸದ್ದನಿ; ಇದು
ಕಾಲ್ಗಡಗದ ಶಬ್ದ; ಇದು ಚಿತ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳ ಜೋಡಿ, ಇದು ಮೊಲಗಳ ಜೋಡಿ,
ಇದು ಕಮಲ, ಇದು ಮುಖ ಎನ್ನಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಥನ ಮನೋರಾಜ್ಯವೇ
ಬರುವಂತೆ ಬಂದು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ ರಮಣೀಯರಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಜನರೊಡನೆ ಕೂಡಿ
ನೀರಿಗೆ ಪಂತರತ್ನಗಳನ್ನು ಹರಡಿಸಿ ಶ್ರೀಗಂಧದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ
ಮತ್ತು ಕಸ್ಮೂರಿಯ ಬಗ್ಗಡಗಳನ್ನು ಕದಡಿ ನದಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.
೬೧. ನೀಲರತ್ನದ, ಬೆಳ್ಳಿಯ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಈ
ಕೋಮಲೆಯರ ಮುಂದೆ ನಾವು ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಎಳೆಯ ಮೀನುಗಳು ಆ ಬಾಲೆಯರು ಕೊಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಓಡಿಹೋದುವು.

ಕಂ|| ಆದಲೆ ನೀರ್ ಗುಂಡಿತ್ತಂ
ದೀದಲೆಯೊಳೆ ನಿಂದು ಸತಿಗೆ ಹರಿಗಂ ತೋಪು |
ತ್ವಾದರದೆ ಚಾನುದಪ್ಪಮು
ರೋದಪ್ಪಂ ಕಂಕದಪ್ಪಮೆಂಬಳವಿಗಳಂ ||

೬೨

ವ|| ಅಂತು ಜಗುನೆಯ ಮಡುವಂ ತಮ್ಮರಸಿಯರ ವಿಕಟ ನಿತಂಬಬಿಂಬಂಗಳ
ಘಟ್ಟಣೆಯೊಳವರೆ ಬಗಿದೊಗೆದ ಮೊಲೆಗಳಲ್ಲೇಜಿನೊಳಲ್ಪಾಡಿ ತಳ್ಳಂಕಗುಟ್ಟ
ನೀರಾಟಮಾಡುವಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಪೊಸತಲದೊಂದು ತಾವರೆಯೆಗೆತ್ತು ಮುಖಾಬ್ಬಮನೊಂದು ತುಂಬ ಚುಂ
ಬಸೆ ಸತಿ ಬರ್ಚ ಪೆಳ್ಳಳಿ ನೋಬ್ಬದುಮಾಕೆಯ ಕಣ್ಣ ಬಿಳ್ಳುಗಳ್ |
ಪಸರಿಸೆ ತುಂಬಗಳ್ ಕುವಲಯಂಗಳರಳ್ಳುವೆ ಗೆತ್ತು ಮತ್ತೆಯುಂ
ಮುಸುಳುವುದುಂ ಗುಣಾರ್ಣವನನಾಗಳವಳ್ ಭಯದಿಂದಮುಪ್ಪಿದಳ್ ||೬೩

ಅಸಿಯಳವುಂಕೆ ಕಂದಳದೊಲೊತ್ತುವ ನೀರ್ ಮೊಗಮಂ ಪಳಂಚಿ ಬಂ
ಚಿಸಲಿನಿಗಾನುಮಂ ಮುಬುಗಿದಾಗದೆ ಭೋಂಕನೆ ಬಂದು ಬಾಳೆಮಿನ್ |
ಮುಸುಟೆ ನಿರಂತರಂ ಕರ್ಮಕೆ ಸತ್ಯವಿಯೊಳ್ ಸಮನಾಗಿ ಮಾರ್ಗಮಂ
ಪೊಸಯುಸಿ ದೇಸಿಯಂ ಪೊಸತುಮಾಡಿದಳೊರ್ವಳಪೂರ್ವರೂಪದಿಂ* || ೬೪

ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ -೬೨. ಆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಆಳವಾಗಿದೆ ಎಂದು
ಅರ್ಜುನನು ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಸುಭದ್ರೆಗೆ ಮೊಳಕಾಲವರೆಗೆ ಮುಳುಗುವ
ಎದೆಯವರೆಗೆ ಮುಳುಗುವ ಕತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮುಳುಗುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅದರದಿಂದ
ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಯಮುನಾನದಿಯ ಮಡುವನ್ನು ಆ ರಾಣಿಯರು ತಮ್ಮದಪ್ಪವಾದ
ಪಿರ್ರೆಗಳ ತಾಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಭಾಗಮಾಡಿ ಮೊಲೆಗಳ ಘಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ತುಳುಕಾಡಿ
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿದರು. ೬೩. ಮುಖಿಕಮಲವನ್ನು ಒಂದು ದುಂಬಿಯು ಒಂದು
ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿದ ಕಮಲವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿ ಮುತ್ತಿಡಲು ಆ ಸತಿಯು ಹೆದರಿ
ಭಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವು ಪ್ರಸರಿಸಲು ಅದನ್ನು
ದುಂಬಿಗಳ ಅರಳಿದ ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳೆಂದೇ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಪುನಃ ಮುತ್ತಲು ಅವಳು
ಭಯದಿಂದ ಗುಣಾರ್ಣವನನ್ನು ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ೬೪. ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ
ಒಬ್ಬಳು ಕೆಂಪಾದ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಅಮುಕಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ನೀರು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು
ತಗುಲಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮುಳುಗಿದಾಗಲೆ
ಒಂದು ಬಾಳೆಯ ಮೀನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ಕಚ್ಚಲು ಅವಳು ಸತ್ಯವಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಮಾರ್ಗಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿಸಿ
ದೇಸೀಶೈಲಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅಪೂರ್ವರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಸತುಮಾಡಿದಳು.*

* ಈ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಕಂ|| ಆ ಸಕಳ ಸ್ತ್ರೀ ನಿವಹದ
ಪೂವಿದ ಮೃಗಮದದ ಮುಡಿಯ ಪೂವಿನ ರಜದಿಂ |
ವಾಸಿದ ನೀರ ಕದದಿಂ
ದಾಸವದೋರ್ ಸೋರ್ಕ ಬೆಂದುಮಗುಬ್ಬುವು ಮೀಂಗಳ್ || ೬೫

ಮುಡಿ ಬಡೆ ಪರೆದಸಬ್ಬಳ ಪೊಸ
ಮದುಗೆಯ ಮುತ್ತುಗಳ ಕುಚದ ಸಿರಿಕಂಡದ ಬೆ |
ಳ್ಳೊಡನೊದನೆಸಿದಿರೆ ಜಗುನೆಯ
ಮದು ಗಂಗೆಯ ಮದುವನಿನಿಸನುಕರಿಸಿರ್ಕುಂ || ೬೬

ವ|| ಅಂತು ನಾಡೆಯುಂ ಪೊಬ್ಬ ಜಲಕೇಳೇ ಲೀಲೆಯೋ ಮೆಜೆದು ನಿಮಿದರ್
ಕುರುಳ್ಳುಂ ಕೆಂಜೇತಿದ ಕಣ್ಣುಂ ಬೆಳ್ಳೇತಿದ ಬಾಯ್ತೆಗಳುಂ ಪಳಂಚದ ಬಣ್ಣುಗಳುಮೆಸೆಯೆ
ಸೊಗಯಿಸುವ ನಿಜ ವಧೂಜನಂ ಬೆಳಸು ಪೊಜಮಟ್ಟಾಗಳ್-

ಕಂ|| ತೆಜಪುವದೆಂದಂಗಜಂ ಕೆ
ಯ್ತೆಜೆಗೊಳೆ ನೋಟಕರ ಮನಮನಾಗಳ್ ಕೊಳದಿಂ |
ಪೊಜಮಡೆ ಜಗಿಲ್ಪ ಪತ್ತಿದ
ಕುಜುದದಿಗಳೆ ಮೆಜೆದುಪವರ ನಾಣ್ಗಳ ತೆಜಪಂ || ೬೭

ವ|| ಆಗ್ಗೆ ಮುಡಿಯ ಭಂಡಾರದ ಮಾಣೆಕ್ಕೆ ಭಂಡಾರದ ನಿಯೋಗಿಗಳ್ ತಂದು
ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪೊನ್ನ ಪಡಲಿಗೆಗೊಳೊಟ್ಟದ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಗಳುಮನನೇಕವಿಧದ ತುಡುಗಗಳು

೬೫. ಆ ಸಮಸ್ತಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವು ಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದಲೂ
ತುರುಬಿನ ಹೂಗಳ ಪರಾಗಗಳಿಂದಲೂ ವಾಸನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀರಿನ ಕದಡವೆಂಬ
ಮದ್ಯಸೇವನೆಯಿಂದ ಮೀನುಗಳು ಸೊಕ್ಕಿ ಬೆಂಡಿನಂತೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದುವು. ೬೬.
ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಿಟ್ಟ ಹೊದ ತುರುಬಿನಿಂದ ಚೆದುರಿದ ಹೂವಿನ ದಳಗಳಿಂದಲೂ,
ಹೊಸಬಡವೆಗಳ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಲೆಗೆ ಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದಲೂ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಮುನೆಯ ಮಡು
(ಬಿಳುಪಾಗಿರುವ) ಗಂಗೆಯ ಮಡುವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಲುತಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಹಳಹೊತ್ತು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದು ನೇರವಾಗಿ ನಿಂತ ಕೂದಲುಗಳೂ
ಕೆಂಪು ಪತ್ತಿದ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿರುವ ತುಟಿಗಳೂ ತಗಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ
ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿರಲು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮ
ಸ್ತ್ರೀಜನಗಳೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರು (ನೀರಿನಿಂದ) ಹೊರಟುಬಂದರು. ೬೭. ಮನಸ್ಥನು
ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದು ನೋಟಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಿರಲು ಕೊಳದಿಂದ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಾನಕಾಟಿಗಳೇ
ಅವರ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದುವು. ವ|| ಆಗ ವಸ್ತುಭಂಡಾರ ಮಾಣೆಕ್ಕೆ
ಭಂಡಾರಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಂದು ಮುಂದೆ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿದ
ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯ

೨೮೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮನೆನಿತಾನುಂ ತಜಿದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳುಮನರಸಿಯರ್ಗಮರಸುಮಕ್ಕಳುಮಿತ್ತು ತಾಮಿರ್ವರುಂ
ಉಟ್ಟುಂ ತೊಟ್ಟುಂ ಪುರಸಿಯುಂ ನೆಜೆಯ ಕೆಯ್ಯಯ್ತು ದಿವ್ಯಾಹಾರಂಗಳನಾರೋಗಿಸಿ ಕೆಯ್ಯಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ತಂಬುಲಂಗಳೊಂಡಿಂ ಬಲೆಯಮಚ್ಚುತಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕೆಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು
ತನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೀಡೆಯ ಸಾಹಸಂಗಳುಂ ತೋಪಲೆಂದು-

ಉ|| ಕೊಂದೆನವುಂಕಿ ಸಂದ ಖರಧೇನುಕರಂ ಮುಳಿಸಿಂದಮಿಲ್ಲಿ ಕಾ
ಳಿಂದಿಯ ಪಾವನಪ್ಪಳಿಸಿದೆಂ ಪಿಡಿದೀ ಸಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಮಾ |
ಟಂದರನುಗೈದೈತ್ತರನಳುಕೆಯಿನಿಕ್ಕಿದನಿಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಮಂ
ದಂದು ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಮಧು ಕೈಟಭಹಾರಿ ತೊಬಲ್ಲು ತೋಪಿದಂ ||೨೮

ವ|| ಅಂತಾ ವಸಾಂತರಾಳಮಂ ತೊಬಲ್ಲು ತೋಪುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮನೂನದಾನಿಯ
ದಾನದುದ್ಧಾನಿಯ ದಾನಮನಾನಲಾನಲ್ಲದೆ ಪೆಜರ್ ನೆಜೆಯರೆಂಬಂತೆ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೋಳ್-

ಕಂ|| ಉರಿವೈರಿಯನೆ ತಲೆನವರನು
ಕರಿಸರೆ ಸಂತಪ್ತ ಕನಕವರ್ಣಮುಮುರಿಯೊಂ |
ದುರುಳಿವೊಲಿರೆ ಜಠರಾನಳ
ನುರಿವಿನಮಂತೋರ್ವನುರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪಾರ್ವಂ || ೨೯

ವ|| ಅಂತು ವರ್ಷನಂ ಕಂಡು ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ ತನ್ನೊಳಿಂತೆಂದು ಬಗೆದಂ-

ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಾಣಿಯರಿಗೂ ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ತಾವಿಬ್ಬರೂ
ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ
ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ ಕೈಗಂಧವನ್ನೂ ಲೇಪಿಸಿ ತಾಂಬೂಲ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಾಲಕ್ಕೀಡೆಯ
ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ತೋರಲೆಂದು ಹೊರಟನು. ೨೮. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಖರಧೇನು ಕುಂಭರೆಂಬ
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕೊಂದನು. ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಕಾಳಿಂಗನೆಂಬ ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ಭಯಂಕರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಿದನು
ಎಂದು ಆ ದಿನ ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ, ಮಧುಕೈಟಭರಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ
ಕೃಷ್ಣನು ಸುತ್ತಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವನದ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ತೊಳಲಿ
ತೋರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡುವವನ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ
ನಾನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರು ಸಮರ್ಥರಾಗಲಾರರು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದಿರನ್ನಲ್ಲಿ -
೨೯. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನೇ ತಲೆಯ ಕೂದಲು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನ
ಪುಟವಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನದ ಹೊಂಬಣ್ಣವು ಬೆಂಕಿಯ ಒಂದು ಉಂಡೆಯಂತಿರಲು ಜಠರಾಗ್ನಿಯ
ಉರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ (ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಬೆಂಕಿಯ ಬಣ್ಣದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು
ವ|| ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು

ಕಂ|| ತಪ ನಿಯಮ ನಿಯತನೀ ಬ
ಪ್ಪ ಪಾರ್ವತೀನಟ್ಟಿ ತನಗದಂ ಬೇಡಿದೊಡಿ |
ಸ್ವಪ್ನಗತದುರಿತರ್ ಸಂಪೂ
ರ್ಣಪುಣ್ಯರಾಸಲ್ಪದಿಲ್ಲ ಪೇಯ್ ಪೆಜರೊಳರೇ ||

೨೦

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯನೆಯ್ಯೆವಂದು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೊಳ
ನಾಲ್ಕು ಋಚಂಗಳು ಪೇಯ್ ಸಿತ ದೂರ್ವಾಂಕುರ ವಿಮಿಶ್ರಂಗಳಪ್ಪ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳು ಕೊಟ್ಟು
ಮುಂದೆ ನಿಂದನಂ ನಿಮಗೆ ಬಾಲ್ಯೆಯಪ್ಪದಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆಮನೆ-

ಚಂ|| ಮಣಿ ಕನಕಾದಿ ವಸ್ತುಗಳನೊಂದುಮನೊಲ್ಲೆನವೇವುವಾದವಿ
ನ್ಮುಣಿಸೆನಗಟ್ಟಿ ಮೆಯ್ ಪಸಿದು ಚೊಮ್ಮನೆ ಪೋದಪ್ಪದೆನ್ನ ವೇಯ್ತದಂ |
ತಣಿಯುಣಲೀವೊಡೀವುದೆನೆ ಪಾರ್ಥನದೇವಿರಿತ್ತನಾವುದು
ಣ್ಣುಣಿಸೆನೆ ಪೇಯ್ತೆನೆಂಬ ಪದದೊಳ್ ನರಕಾಂತಕನಗ್ಗಿದೇವನಂ ||

೨೧

ವ|| ಕಾಣಲೊಡಮೆನೆದು ಶರಣಾಗತಜಳನಿಧಿಯನೆಯ್ಯೆ ವಂದನೀ ಬಕವೇಷಿ ನಿನ್ನನೇನಂ
ಬೇಡಿದಂ ನೀನಂತಂಗೇನಂತೆಯೆನೆ-

ಚಂ|| ಪಸಿದುಣವೇಡಿದಂ ಬಡವನಾನುಣಲಿತ್ತನದಲ್ಲದಿಲ್ಲ ದಲ್
ಕುಸುರಿಯ ಮಾತುಗಾಣೆನೆ ಕೇಳ್ವ ಮುರಾಂತಕನೇಂ ತಗುಳ್ಳೆ ಯು |
ನ್ಮುಸಿರದಿರೀವ ಮಾತನವನುಣ್ಣುದು ಖಾಂಡವಮಾತನಗ್ಗಿ ಮುಂ
ಪ್ಪಸಿದಿವನಂತೆ ಪಾಯಿಸಿದನಿಂದ್ರನೊಳಾದಿ ಪರೇಂದ್ರರೊಲ್ಲರಂ ||

೨೨

ಯೋಚಿಸಿದನು. ೨೦. ತಪಸ್ಸಿನ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ, ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ
ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವುದಾದರೆ ನನಗಿಂತ
ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ. ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಾಮಂತ
ಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದಲೂ
ನಾಲ್ಕು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಳಿಯ ಗರಿಕೆಯ ಮೊಳಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಆಶೀರ್ವಾದರೂಪವಾದ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ಅರ್ಜುನನು
ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟಾರ್ಥವೇನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದನು. ೨೧. ಮಣಿಕನಕಾದಿ ವಸ್ತುಗಳಾವುದನ್ನೂ
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅವು ಏನು ಮಹಾದೊಡ್ಡವು; ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ರುಚಿಕರವಾದ
ಊಟ ನನಗೆ ಈಗ ಬೇಕು, ಶರೀರವು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಜೊಮ್ಮುಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದೆ;
ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಕೊಡಿ ಎನ್ನಲು
ಪಾರ್ಥನು ಇದೇನು ದೊಡ್ಡದು, ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದು ನೀವು ಊಟಮಾಡುವ
ಆಹಾರ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. 'ಹೇಳುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನರಕಾಂತಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಅಗ್ನಿದೇವನನ್ನು ವ|| ಕಂಡು, ತಕ್ಷಣವೇ ಗುರುತಿಸಿ ಶರಣಾಗತ ಸಮುದ್ರನಾದ
ಅರ್ಜುನನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು 'ಈ ಬಕವೇಷಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಏನು ಬೇಡಿದನು,
ನೀನು ಇವನಿಗೆ ಏನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೨೨. 'ಬಡವನು
ಹಸಿದು ಊಟವನ್ನು ಬೇಡಿದನು; ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದೆ, ಅದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಮತ್ತಾವ

ವ|| ಈತನದಮುಖದ್ವಾಘ್ರಂ ಶ್ವೇತ ಕೃಷ್ಣಕಾರಕನೀತನ ಮಾತು ಮಾತಲ್ಲವೆಂದೊಡಾ
ಮಾತು ತನ್ನಂ ಮೂದಲಿಸಿದಂತಾಗೆ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾವಣನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಎರದನ ಪೆಂಪುವೆಬ್ಬೊಡನಲಂ ಪೊಣರ್ವಾತನ ಪೆಂಪುವೆಬ್ಬೊಡಾ
ಸುರಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ತಾಣದೆಡೆವೆಬ್ಬೊಡಮಾ ಯಮುನಾನದೀ ತಟಾಂ |
ತರಮೊಸೆದಿತ್ತನಾನೆರೆಯ ಕೇಳನಿಳಾಧರನೀನದರ್ಕೆ ಮಾ
ತರಡಣಮಾಡಲಾಗದಿರು ಸೈಪಿನೊಳೆಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿ ಬರ್ತುಮೇ || ೨೩

ಮ|| ದನುಜಾರೀ ದಿವಿಜೇಂದ್ರ ಶಾಶ್ವತಗುಣಾ ನಿನ್ನಳದೇಂ ಬೇದಿದಾ
ನನಲಂ ತೀರ್ಥ ಸಮೀಪಮಂಬುನಿವಹ ವ್ಯಾಲೋಳ ಕಾಳಿಂದಿಯಾ |
ವನಮುಂ ಕೇಳುಪ್ಪ ಭೂತಮಯುಷುಷಿಗುಂ ಕೊಟ್ಟರ್ದುದಾದಂತೆಂ
ದೆನಗಿಂ ಮಾಣ್ವದು ಸೂಟೆ ಖಂಡವಮನಾಂ ತಳ್ಳಿಲ್ಲದಿಂದೊಡುವೆಂ || ೨೪

ಉ|| ಒತ್ತಿ ತಟುಂಬ ನಿಂದ ರಿಪು ಭೂಜ ಸಮಾಜದ ಬೇರ್ಗಳಂ ನಭ
ಕೆತ್ತದೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮುಲೆಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಕಾಯದೆ ಚಾಗದೊಳಿನ್ |
ಚೊತ್ತದೆ ಮಾಣ್ವ ಬಾಲ್ಯ ಪುಟುವಾನೆಂಬನಬಾಂಡಮೆಂಬುದೊಂ
ದತ್ತಿಯ ಪೆಕ್ಕೊರ್ಪ ಪುಟುವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸನೇ ಮುರಾಂತಕಾ || ೨೫

ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತನ್ನೂ ಕಾಣೆ ಎಂದನು. ಕೃಷ್ಣನು “ನೀನು ಏನುಮಾಡಿದೆ? ಇನ್ನು
ಮೇಲೆ ಕೊಡುವ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಬೇಡ. ಇವನು ಊಟಮಾಡುವುದು
ಖಂಡವನವನ್ನು, ಈತನು ಅಗ್ನಿದೇವ; ಹಿಂದೆ ಇವನು ಹೀಗೆಯೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ
ಆದಿಕಾಲದ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ವ||
ಈತನು ಹೋತನ ಮುಖದ ಹುಲಿ (ಕಪಟ). ಬಿಳಿಯದನ್ನು ಕರಿಯದನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುವವನು (ಮೋಸಗಾರ) ಈತನ ಮಾತು ಮಾತಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಆ ಮಾತು
ತನ್ನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದ ಹಾಗಾಗಲು ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾವಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಹೀಗೆಂದನು. ೨೩. ಬೇದಿದವನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಗ್ನಿದೇವ,
ಯುದ್ಧಮಾಡುವವನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವೇಂದ್ರ, ಕೊಟ್ಟ
ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಮುನಾನದೀದಡಪ್ರದೇಶ; ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಕೊಟ್ಟವನು ನಾನು; ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಭೂಧರನಾದ
ನೀನು; ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಎರಡುಮಾತನಾಡಕೂಡದು; ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭವು
ಅದೃಷ್ಟದಿಂದಲ್ಲದೆ ಕೂಡಿಬರುತ್ತದೆಯೇ? ೨೪. ರಾಕ್ಷಸವೈರಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ,
ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೇ, ನಿನ್ನ ಹೆದರಿಕೆಯೇನು?
ಬೇಡಿದವನು ಅಗ್ನಿ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಯಮುನಾನದಿಯ ಸಮೀಪವಿರುವ ಈ ಕಾಡುಗಳೂ ನಾನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿವೆ. ನಾನು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಪಂಚಭೂತಗಳೂ ತಿಳಿದಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ
ಅದನ್ನು ತಪ್ಪುವುದು ನನಗೆ ಕ್ರಮವೇ? ಖಂಡವನವನ್ನು ನಾನು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ
ಉಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ೨೫. ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಮರಗಳ ಸಮೂಹದ

ವ|| ಎಂದು ಮೆಳುಮಾತಿಂಗಡೆಯಿಲ್ಲದಂತಿರೆ ನುಡಿದ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ ಗಂಡನ ಗಂಡವಾತುಮಂ ನನ್ನವಾತುಮಂ ಮುರಾಂತಕಂ ಮೆಚ್ಚಿ-

ಮ|| ಸಮಕಟ್ಟಂಗೊರೆಗಾರುಮಿಲ್ಲರಿಗ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನೊಳ್ ಸಮಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್
ಹಿಮಕೃದ್ಭೂಧರದಂತೆ ನಿನ್ನ ಗುಣಸಂದೋಹಂಗಳಂ ಕಾಣಲಿ !
ಕೃಮೆ ಮತ್ತೊರ್ವನೊಳಾಗದೆಂತೆನೆ ಸಮಸ್ತೋರ್ವಿಧರಾಶೇಷ ಶೇ
ಷ ಮಹಾ ನಾಗ ಭಗವಂತ ದ್ವಿತೀಯನೇಂ ಖದ್ಯೋತದೋಳ್ ಕಾಣ್ತರೇ || ೨೭೬

ಚಂ|| ಮುನಿಯೊಡಂ ಕರಂ ರಿಡಿಯನಪ್ಪದು ಬೇಜ್ಜನ ಬೇಜ್ಜಿ ವಸ್ತು ಕಾಂ
ಚನಗಿರಿಯಿಂದಮುಗ್ಗಲೆಮೆನಿಪ್ಪದದಾದೊಡಮೇನೊ ಜೀವಮು !
ಶ್ವನಮಿಹದರ್ಥಮುಳ್ಳನೆಗಮಿತ್ತು ನೆಗಲ್ಪಿಯನಾಂಪುದೆಂಬ ಪೆಂ
ಪಿನ ಸಮಕಟ್ಟು ಕಣ್ಗೆ ದೊರೆಯಾರರಿಕೇಸರಿ ನಿನ್ನಪೋಲ್ ಪೆಂ || ೨೭೭

ವ|| ಎಂದು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೋಡಿಂಗೊಡಂಬಟ್ಟು ದಿತಿಜಕುಲದಾವಾನಲನುಮನರಾತಿ
ಕಾಲಾನಲನುಮನನಲನಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಮೆಂದು ಪರಸಿ ಮನಃಪವನವೆಗದಿಂ ಪಾಲ್ಗಡಲ
ನೆಯ್ತು ತನ್ನ ಬಯ್ಯುಟ್ಟು ದಿವ್ಯ ಸಂಭವಂಗಳಪ್ಪ ಶ್ವೇತಾಶ್ವಂಗಳೊಳ್ ಪೂಡಿದ ದಿವ್ಯ ರಥಮುಮಂ
ದಧೀಚಿ ಗಂಡಸ್ಥಮಪ್ಪ ಗಾಂಡೀವಮೆಂಬ ಬಿಲ್ಲುಮಂ ದಿವ್ಯಶರಂಗಳೊಳ್ ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ

ಬೇರುಗಳನ್ನು ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನೆ ಮಾಡದೆ, ಬಂದು ತನಗೆ ಶರಣಾಗತರಾದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ, ತ್ಯಾಗದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸದೆ ತಪ್ಪಿ ಬಾಳುವ ಹುಳುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಅತ್ತಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರುವ ಹುಳುವಲ್ಲದೇ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮುರಾಂತಕಾ? ವ|| ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮಾತನ್ನೂ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯನ್ನೂ ಮುರಾಂತಕನು ಮೆಚ್ಚಿದನು. ವ|| ಎಲೈ ಅರಿಗನೇ ಕೇಳು, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೋಲಿಕೆಗೂ ಸಮಾನತೆಗೂ ಬರುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಗುಣರಾಶಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ಮಹಾಸರ್ಪದ ಹೆದೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮಿಂಚುಹುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೇ? ೨೭೭. ನಿನ್ನನ್ನು ರೇಗಿಸಿದವನು ವಿಶೇಷ ದೊಡ್ಡವನಹುದು. ಬೇಡುವವನು ಬೇಡಿದ ವಸ್ತು ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಆದರೇನು? ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೂ ಶೌರ್ಯಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ಧನವಿರುವವರೆಗೂ ದಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಿರಿಯ ಗುರಿ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ|| ಎಂದು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಧಾನಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟು ರಾಕ್ಷಸರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನಂತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತಿರುವ ಅರ್ಜುನನನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು 'ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹರಸಿ ಮನೋವಾಯುವೆಗದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೈವಾಂಶಸಂಭೂತಗಳಾದ ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನೂ ದಧೀಚಿಯ ಕಪೋಲಪ್ರದೇಶದಿಂದ

೨೮೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ತವದೊಣೆಗಳುಮಂ ತಂದೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ತೀರ್ಚುವೊಡಮಿಂದ್ರನಂ ಗೆಲ್ಲೊಡಮಿವನಮೋಘಂ
ಕೆಯೊಳಲ್ಟೆಬ್ಬುಮೆಂದೊಡತಿರಥಮಥನನ್ನಿದೇವಂಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ಕೆಯೊಂದು ಬೃಹಂದಳನೆಂಬ
ಸಾರಥಿವರಸು ರಥಮನೇಜಲೊಡಂ-

ಉ|| ಪಾವಕನಟ್ಟೆ ಪಾಂಡವಮನುಂದಪನರ್ಜುನನೊದಿದಪ್ಪನ್ನಿ
ರಾವತವಾಹನಂ ನೆಜೆದು ಸಾಧನ ಸಂಯುತನಾಂಪನಲ್ಲಿ ನಾ |
ನಾ ವಿಧ ಯುದ್ಧಮುಂಟಿನುತೆ ಶೈಬ್ಯ ಬಳಾಹಕ ಮೇಘವರ್ಣ ಸು
ಗ್ರೀವ ಹಯಂಗಳಿಂದೆಸೆವುದಂ ರಥಮಂ ಪರಿ ತಾನುಮೇಜದಂ || ೭೮

ವ|| ಅಂತು ದಾರುಕಂ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸಲೊಡಂ-

ಕಂ|| ಚೋದಿಸುವುದುಮಿವರ ರಥ
ಚೋದಕರವರೆರಡು ರಥದ ಗಾಲಿಯ ಕೋಳಿಂ |
ದಾದ ರಜಃಪಟಲಂ ಕವಿ
ದಾದಮೆ ತೀವಿದುದು ದಿವಿಜವಧುವಿರ ಕಣ್ಣೊಳ್ || ೭೯

ವ|| ಅಂತೆಯ್ತು ಯಮುನಾನದಿಯ ತೆಂಕಣ ದೆಸೆಯೊಳ್ ನೂಪು ಯೋಜನದಗಲದೊಳ್
ಮನಿತ ನೀಳದೊಳಂ ನೆಜೆದು-

ಮ|| ಕಕುಭಾಶೋಕ ಕದಂಬ ಲುಂಗ ಲವಲೀ ಭೂಜಾರ್ಜುನಾನೋಕಹ
ಪ್ರಕರಂ ಪುಷ್ಪಿತ ಹೇಮಪಂಕಜ ರಜಸ್ಸಂಸಕ್ತ ಭೂಗಾಂಗನಾ |
ನಿಕರಂ ಸಾರಸ ಹಂಸ ಕೋಕಿಳ ಕುಳಧ್ವಾನೋತ್ತರಂ ಚೆಲ್ಲನಾ
ಯ್ತು ಕರಂ ಸಕ್ರನಿಳಿಂಪ ದಂಪತಿಗಳಿಂಪಾ ನಂದನಂ ನಂದನಂ || ೮೦

ರಚಿತವಾದ ಗಾಂಡೀವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ತುಂಬಿದ ಅಕ್ಷಯತೂಣೇರಗಳನ್ನೂ (ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ) ತಂದು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಅಮೋಘವಾದ ಇವುಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅತಿರಥಮಥನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬೃಹಂದಳನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯೊಡನೆ ರಥವನ್ನು
ಹತ್ತಿದನು. ೭೮. ಅಗ್ನಿಯು ಪಾಂಡವವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಉಣ್ಣುತ್ತಾನೆ, ಅರ್ಜುನನು
ಉಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಐರಾವತವಾಹನನಾದ ಇಂದ್ರನು ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಇಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಯುದ್ಧವುಂಟು ಎನ್ನುತ್ತ ಶೈಬ್ಯ, ಬಳಾಹಕ, ಮೇಘವರ್ಣ,
ಸುಗ್ರೀವವೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರಥವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತಾನೂ
ಹತ್ತಿದನು. ವ|| ದಾರುಕನು ರಥವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ೭೯. ಸಾರಥಿಗಳು ಚೋದಿಸಲು
ಎರಡು ರಥದ ಗಾಲಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದಾದ ಧೂಳಿನ ಸಮೂಹವು ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಕಿ
ದೇವಸ್ತ್ರಿಯರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಂಬಿತು. ವ|| ಯಮುನಾನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ
ನೂರು ಯೋಜನದಗಲವೂ ಅಷ್ಟೆ ಉದ್ದವೂ ಆಗಿತ್ತು ಆ ಪಾಂಡವವನ.
೮೦. ಕೆಂಪುಮತ್ತಿ, ಅಶೋಕ, ಕದಂಬ, ಮಾತುಲುಂಗ, ಅರನೆಲ್ಲಿ, ಬಿಳಿಯಅತ್ತಿ
ಮೊದಲಾದ ಮರಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ಹೊಂದಾವರೆ

ವ|| ಎನೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಖಾಂಡವನಮಂ ವನರುಹನಾಭಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ
ತೊಬಲ್ತು ತೋಜೆ -

ಮ|| ಅಲರಂ ನೋಯಿಸದೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನಳಿಗಳ್ ಬಂದುಬ್ಬವಾಟಂದು ಬಂ
ದಲೆಯಲ್ಲೊಡು ಗಾಳಿ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಾನೀಕಳಮೊಂದಪ್ಪೊಡಂ |
ಸಲವಿಲ್ಲದ್ದತ ಸಿದ್ಧ ಬೇಚರರೆ ತಾಮ್ರಾಳ್ವೇರಿಯಾಗಿಂತು ನಿ
ಚ್ಚಲುಮೋರಂತಿರೆ ಕಾವರೀ ದೊರೆತು ಕಾಪೀ ನಂದನಕ್ಕಿದನಾ || ೮೧

ಉ|| ಒಮ್ಮೆ ತೊಬಲ್ತು ನೋಡಿ ಬನಮಂ ಮಘವಂ ಶಬ ಪೂತ ಚೂತಮಂ
ನೆರ್ಮಿದತೋಕವಲ್ಲರಿಯ ಪಲ್ಲವಮೊಂದನೆ ಕೊಯ್ತು ರಾಗದಿಂ |
ಸೋಮುರಿಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಳಿದೊಡೆ ಸೂಬನೆ ಬಾರಿಸಿದಂ ದಲೆಂದೊಡಂ
ಕೂರ್ಮಯ ಮಾತು ಮೆಚ್ಚುವನಿತಕೆ ಬಳಾರಿ ಮುರಾಸುರಾರಿಯೇಂ || ೮೨

ಕಂ|| ಇಂತಪ್ಪ ಬನಮನಿದನಿ
ನೈಂತನಲನನೂಡಲೆಂದು ಪೂಜ್ಞಯ್ ಮುಂ ಪೂ |
ಪೂತೂಡು ಪೂಡು ಶಿವಶರ
ಸಂತತಿಯಂ ಬಿಲ್ಲೊಳೆಕೆ ನೀಂ ತಡವಿರ್ಪಯ್ || ೮೩

ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿರುವ ಹೆಣ್ಣುದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದಲೂ ಬಕ, ಹಂಸ,
ಕೋಗಿಲೆ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಸಮೂಹದ ಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಂದಲೂ ಆನಂದ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆ ಖಾಂಡವನವು ಪರಸ್ಪರ ಆಸಕ್ತರಾದ ದೇವದಂಪತಿ
ಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ವ|| ಖಾಂಡವನವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ೮೧. ಇಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗಳು ಹೂವನ್ನು
ನೋಯಿಸದೆ ಮಕರಂದಪಾನಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗಾಳಿಯು ನುಗ್ಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಸುವುದಿಲ್ಲ,
ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳೂ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗರ್ವಿಷ್ಯರಾದ
ಸಿದ್ಧಬೇಚರರೇ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಇದನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಇಂದ್ರನ ಖಾಂಡವನಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ೮೨. ಒಂದು
ಸಲ ಇಂದ್ರನು ಶಚೀದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿ ವನವನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹೂವಿನಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಮಾವಿನ ಮರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ಅಶೋಕ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ
ಚಿಗುರನ್ನು ಶಚಿಯು ಕೊಯ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದೀರ್ಘವಾದ ತುರುಬಿನಲ್ಲಿ
ಮುಡಿಮಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂದ್ರನು ಸೂಳ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ತಡೆದನು ಎಂಬುದು
ನಿಜ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಆ ವನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಭಿಮಾನ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು?
ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ?
೮೩. ಹೀಗಿರುವ ಈ ವನವನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಉಣಲೆಂದು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದೆ? ಮೊದಲು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಉಣಸು, ಏಕೆ ತಡಮಾಡುತ್ತೀಯೆ? ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ

ಪರಮಾಣುವನಿತು ಬನದೊಳ್

ಚರಾಚರಂ ಪೋಗಿ ತಗೈಯನನಲನದರ್ಕಾಂ |

ನರಮಪ್ಪನುಗ್ಗ ಕನ್ನರ

ಸುರ ದನುಜೋರಗರ ಕದನಮೇಂ ನಿನಗರಿದೇ ||

೮೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂತೆ ಗೆಯ್ಯನೆನ್ನ ಸಾಹಸಮಂ ನೋಡಿದೊಂದು ವಿಶ್ವಾಂತ
ಪುಂಗನುತ್ತುಂಗ ಭುಜಪರಿಭಾಷೆರಡು ದೆಸೆಯೊಳಂ ತವದೊಣೆಗಳಂ ಬಿಗಿದು ಗಾಂಡೀವಮನೇಚಿಸಿ
ನೀವಿ ಜೀವೊಡದು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಓಡಿದು ಕೆಯ್ಯಿವಿಕೊಂಡೊಡಗಿದೇವನಂ ನೋಡಿ-

ಉ|| ಓಡುಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೆಯ್ಯ ಪಸಿವಾಂತ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನ ಕೆಯ್ಯೊಳ

ಒಡ್ಡುಡುಗೆ ಕೊಲ್ಲಿಮುಗ್ಗಿಮನೆ ಕೇಳ್ವನಲಂ ಪರಸುತ್ತಮಾ ಯದು |

ಕೀಡೆಯೋಳಿ ಚರಾಚರಮುಮಂ ಸುಡುವಂಡಿನ ಮೆಯ್ಯದುಗ್ಗಳಂ

ಮಾಡಿ ತಗುಳ್ಳು ನೀಳ್ಳು ಬಳಿದರ್ವನೆ ಪರ್ವದನಾ ವನಾಂತಮಂ || ೮೫

ಮ|| ಪಳ ಕಪೂರ ಲವಂಗ ಲುಂಗ ಲವಳಿ ಹಿಂತಾಳ ತಾಳಿ ತಮಾ

ಳ ಕತಾ ಸುಂದರ ನಂದನಕ್ಕಳುರೆ ಮುಂ ತನ್ನರ್ಚಿಗಳ್ ಬಂದು ದೊ |

ಕಳಮೆತ್ತಂ ಸುರಿಯುತ್ತಮಿರ್ಪ ರಸಮಂ ಮುಂ ಪೀರ್ಪಕೊಂಡಂ ಮನಂ

ಗೊಳಿ ಸಪ್ತಾರ್ಚ ಪೊದಳ್ಳು ನೀಳ್ಳೊಸಗೆಯಿಂದಾಪೋಶನಂಗೊಳ್ಳವೋಲ್ || ೮೬

ಬಾಣಸಮೂಹವನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡು. ೮೪. ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುವಷ್ಟು
ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೊರಗೆ ಹೋದರೂ ಅಗ್ನಿಯು ತೃಪ್ತಿಪಡಲಾರ. ಅದಕ್ಕೆ
ನಾನು ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಭಯಂಕರರಾದ ಕನ್ನರರು, ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು,
ನಾಗರು ಇವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಅರ್ಜುನನು
ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದನು. ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಂದು
ಉತ್ತಮಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಎತ್ತರವಾದ ಗದೆಯಂತಿರುವ ಎರಡು
ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಷಯತೋರಣಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಗಾಂಡೀವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ
ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಜಡಿದು ಶಬ್ದಮಾಡಿನೋಡಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು
ಅಗ್ನಿದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ -೮೫. ನಿಮ್ಮ ಶರೀರದ ಹಸಿವು ಓಡಲಿ; ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಲಿ; ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಉಣ್ಣಿ ಎನ್ನಲು
ಅವರನ್ನು ಹರಸುತ್ತ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಚರಾಚರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಡುವ ಅಂದಿನ
ಶರೀರವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಸುಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಆ ವನದ ಒಳಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ೮೬. ಫಲಿಸಿರುವ ಕಪೂರ, ಲವಂಗ,
ಮಾದಲ, ಅರನೆಲ್ಲಿ, ಹಿಂತಾಳ, ತಾಳೆ, ಹೊಂಗೆಯಬಳ್ಳಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದ
ವನವನ್ನು ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ಉರಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹರಡಿರಲು ಮುಂದುವರಿದು
ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಪೋಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮರದ ರಸವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು

ಕಂ|| ನನೆಕೊನೆಯ ತಳಿರ ಪೂವಿನ
ಬನಮನಿತುಂ ಶಿವಿಗಳೆಳರೆ ಬೆಂಕೆಯ ಪೊಯ್ತು |
ವಿಫನೊಳೆ ಕೊರಗಿದ್ ಲತೆಗಳ್
ಕೊನೆಗೊನೆಯನೆ ದಹನನಳುರ್ದು ಕೊನೆಗೊನೆಗೊಂಡಂ || ೮೭

ವ|| ಆಗಲಾ ಬನಮನಿಂದನ ಬೆಸದೊಳ್ ಕಾವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷ ಗರುಡ
ಗಂಧರ್ವ ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧರ ಬಲಮನಿತುಮೊಂದಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೊಳ್ ತಾಗೆ-

ಕಂ|| ಕೊಂಡಪುದುರಿ ಬನಮನದಂ
ಕಂಡೆತಿರಲಕುಮಂದು ತಾಗಿದ ನೆಗಬ್ಬೊ |
ಳ್ಳಂಡರ ಗಂಡೋಡುವಿನಂ
ಕೊಂಡುವು ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತ ಬಾಣಗಣಂಗಳ್ || ೮೮

ವ|| ಆಂತು ಕಾದೆ ವಿದ್ವಿಷ್ಯವಿದ್ಯಾವಣನ ಮೊನೆಯಂಬನಬೇಲೆಂಗಳ್ಳಿ ಹತವಿಹತ
ಕೋಳಾಹಳರಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಸಿದ್ಧರಾಗೆಯುಂ ಕಿನ್ನರರಿನ್ನಾರ ಮಹಿಯಂ ಪುಗುವಮನೆಯುಂ ಕಿ
ಪುರುಷರ್ ಕಾಪುರುಷರಂತೆ ಬಾಯಂ ಬಡೆಯುಂ ಗಂಧರ್ವರ್ ಗರ್ವಮನುಬೆದೊಂದೊರ್ವರಂ
ಮಿಗಯೋಡೆಯುಂ ವಿದ್ಯಾಧರಧರರಾಗೆಯುಂ ಪನ್ನಗರ್ ಪನ್ನತಿಕೆಯುಂ ಬಂದಾಂತೊಡೆ-

ಕಂ|| ನಾಗರ ಖಂಡಂಗಳನಾ
ನಾಗರ ಖಂಡದೊಳೆ ಕೊಡರೆ ನರನಿಶುವುದುಮಾ |
ನಾಗರ ಖಂಡಂಗಳುಮಂ
ನಾಗರ ಖಂಡಮುಮನಳುರ್ದು ಕೊಂಡಂ ದಹನಂ || ೮೯

ಹೀರಿದನು. ೮೭. ಮೊಗ್ಗಿನ, ಟಿಸಿಲಿನ, ಚಿಗುರಿನ, ಹೂವಿನ ಆ ವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯ
ಜ್ವಾಲೆಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಬೆಂಕಿಯು ಹೊಡೆದ ರಭಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಡಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳ
ಕವಲು ಕವಲುಗಳನ್ನೇ ಅಗ್ನಿಯು ಸುಟ್ಟು ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ವ||
ಆಗ ಅವನನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ
ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧರ ಸೈನ್ಯವಷ್ಟೂ ಒಂದಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ಬಂದು ತಾಗಿದುವು.
೮೮. ಬೆಂಕಿಯು ವನವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಹೇಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು
ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶೂರರ ಪೌರುಷವು ಪಲಾಯನಮಾಡುವ
ಹಾಗೆ ಗಾಂಡೀವದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು ಅವರನ್ನು ಆಹುತಗೊಂಡವು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಕಾದಲು ವಿದ್ಯಾವಣನ ಮೊನಚಾದ ಬಾಣದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಯುದ್ಧದ ನಾನಾ
ವಿಧವಾದ ಹೊಡೆತ ಮರುಹೊಡೆತಗಳ ಕೋಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರು
ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದವರಾದರು, ಕಿನ್ನರರು ಇನ್ನು ಯಾರ ಮರೆಯನ್ನು ಹೋಗೋಣವೆಂದು
ಯೋಚಿಸಿದರು, ಕಿಂಪುರುಷರು ಅಲ್ಪಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಹಾಹಾಕಾರಪಟ್ಟರು. ಗಂಧರ್ವರು
ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ಓಡಿದರು. ವಿದ್ಯಾಧರರು
ತಿರಸ್ಕೃತರಾದರು. ಪನ್ನಗರು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದು ಎದುರಿಸಿದರು. ೮೯. ಅಲ್ಲಿ
ಬೆಳೆದ ಹಸಿಯ ಶುಂಠಿಯ ಚೂರುಗಳೂ ಆ ಸರ್ಪಗಳ ಚೂರುಗಳಲ್ಲಿಯೇ

ವಿರಹಿಗಳ ಸುಯ್ಯ ಬೆಂಕಿಯೊ
ಳಿರದೊಣಗಿದುವಕ್ಕುಮಿಗಳನೆಲುವಿರಿಯೊಂ |
ಕರಿಮುರಿಕನಾದುವುನದ
ಪರಭೃತ ಪಟ್ಟರಣ ರಾಜಕೀರಕುಲಂಗಳ್ || ೯೦

ಉರಿ ಕೊಳ ದೆಸೆಗಾಣದೆ ದೆಸೆ
ವರಿವರಿದು ಕುಜಂಗಳಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿ ಭಯಂ |
ಬೆರಸೊಳಲ್ ನೆಗೆದುದಾ ವನ
ಕರಿ ಶರಭ ಕಿಶೋರ ಕಂಠಗರ್ಜನೆ ಬನದೊಳ್ || ೯೧

ಸಂಗತ ಧೂಮಾವಳಿಯನಿ
ಭಂಗಳೆ ಗೆತ್ತೊಳೆ ಪಾಯ್ತು ಪೊಗೆ ಪುಗೆ ಕಣ್ಣಂ |
ಸಿಂಗಂಗಳಳುರೆ ಗರ್ಜಿಸಿ
ಲಂಗಿಸಿ ಪುಡಪುಡನೆ ಪುಟ್ಟೆ ಸತ್ತುವು ಪಲವುಂ || ೯೨

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲತಾಗೃಹಂಗಳೊಳಂ ಧಾರಾಗೃಹಂಗಳೊಳಂ-

ಕಂ|| ಒಡನಳುರೆ ಕಿರ್ಪಿ ತೋಳಂ
ಸಡಿಲಿಸದಾ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರ್ ಪ್ರಾಣಮನಂ |
ದೊಡಗಲಿದರೋಪರೋಪರೊ
ಳೊಡನಾಯಲ್ ಪಡೆದರಿನ್ನವುಂ ಸಯ್ಯಳವೇ || ೯೩

ವ|| ಅಂತು ಪಾಂಡವನಮೆಲ್ಲಮನನಲಂ ಪ್ರಳಯಕಾಳಾನಳನಂತಳುದುರ್ ಕೊಳ
ಬಳಸಿ ಬಂದು ಕಾವ ನಾರಾಯಣನ ಸುದರ್ಶನಮೆಂಬ ಚಕ್ರದ ಕೋಳುಮಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ

ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು ಆ ಹಸಿಯ ಶುಂಠಿಯ
ಚೂರುಗಳನ್ನೂ ಸರ್ಪಗಳ ಚೂರುಗಳನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು. ೯೦.
ಮದಿಸಿದ ಕೋಗಿಲೆ ದುಂಬಿ ಮತ್ತು ಆರಗಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಗಲಿದ
ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಬಿಸಿಯುಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದುವೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಉರಿಯುವ
ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಕರಿಮುರುಕಾದುವು. ೯೧. ಬೆಂಕಿಯು ಆಕ್ರಮಿಸಲು
ಎನುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚದೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಡಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ
ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಡಾನೆಯ ಶರಭಗಳ ಮರಿಗಳ ಕೊರಳ ಗರ್ಜನೆ ಆ
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಮ್ಮಿಹಾರಿದುವು. ೯೨. ಒಟ್ಟಾದ ಹೊಗೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಆನೆಯೆಂದು
ಭ್ರಾಂತಿಸಿ ಸಿಂಹಗಳು ಕೂಗಿಕೊಂಡವು. ಮೇಲೆಹಾಯ್ದು ಹೊಗೆಯು ಕಣ್ಣನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಲು
ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ ನೆಗೆದು ಪುಡಪುಡನೆ ಸುಟ್ಟು ಸತ್ತುಹೋದವು. ವ|| ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು
ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೯೩. ಉರಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಸುಡಲು ತಮ್ಮ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸದೆ ಆ ಪ್ರಿಯಪ್ರೇಯಸಿಯರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಪ್ರಿಯರು ಪ್ರಿಯರೊಡನೆ ಸಾಯುವ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದರು.
ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಅದೃಷ್ಟವೂ ಉಂಟೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ಪಾಂಡವನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಅಗ್ನಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸುಟ್ಟು ತಾನು ಭುಂಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಸುತ್ತಲೂ

ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕೋಳುಮನಗಿದ್ದೇವನ ಶಿವಾಕಳಾಪದ ಕೋಳುಮನಂತಾನುಂ ಬಂಚಿಸಿ ಬಲೆ ಪಡೆದ ಕೋಕನಂತೋರ್ವ ವನಪಾಲಕಂ ಪೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನಂ ಕಂಡು-

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಮಲೆ || ದೇವ ಬನ್ನಪಮಿದು ಖಾಂಡವಮಂ ಕೃತಾನು ತಗುಳ್ಳು ನಾ
ನಾ ವಿಧಂ ಸುದೆ ನೋಡಲಾರದೆ ತಳ್ಳ ದೇವರ ಕಾಪಿನಾಳ್ |
ದೇವ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗಾವಳಿ ಮೊಟ್ಟನಪ್ಪಿನಮೆಚ್ಚು ಕೊಂ
ದೇವರೆಂದಲೆದಿದರ್ವನೊರ್ವನಗುರ್ವು ಪರ್ವರ ದೇವರಂ || ೯೪

ಕಂ|| ಎರಡು ರಥಮೊಳವು ನೋಟ
ಕೈರಡಲೊಳವನೊಂದು ರಥಮೆ ತೋಟಗೆ ಪಲವಾ |
ಗಿರೆ ಪರಿದು ಕಣ್ಣೊಳಿನ್ನುಂ
ತಿರಿದಪ್ಪುದಿರಿದಪ್ಪುದು ನಮ್ಮ ಬನಮನಿತನಿತುಂ || ೯೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪೌಳೋಮಿ ಪತಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದೊಳ್ ನೋಡಿ ಚಕ್ರಿಯುಂ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಮಪ್ಪದನಲೆದು ಗಜಟಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ವಿಳಯ ಕಾಳಾಂಬುದದಂತೆ ಮೊಟಗುಮಂ
ಸಿಡಿಲ ಬಳಗಮನೊಳಕೊಂಡ ದ್ರೋಣ ಮಹಾದ್ರೋಣ ಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತ ಸುವರ್ತಕಗಳೆಂಬ
ಮುಗಿಲ್ಲಳಂ ಬೆಸಸಿದಾಗಳವು ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಕೂಟ ಕೋಟಿಗಳೆ ಕಿಲ್ಲೆಬ್ಬುಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು
ದೇಸೆಗಳೆಲ್ಲಮಂ ಮುಸುರಿ ಕಬ್ಬಲಿಸಿ ಕವಿದು-

ಬಳಸಿ ಬಂದು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೂ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೂ ಅಗ್ನಿದೇವನ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹದ
ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೂ ಹೇಗೋ ವಂಚಿಸಿ ಬಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕೋಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ
ಆ ತೋಟದ ಕಾವಲುಗಾರನೊಬ್ಬನು ಹೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು - ೯೪.
ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ, ಈ ದಿನ ಖಾಂಡವವನವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಾನಾ
ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಡಲು ನೋಡಲಾರದೆ ಎದುರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾವಲುಗಾರರಾದ
ದೇವ ಕಿನ್ನರ ಪನ್ನಗಾವಳಿಯನ್ನು ನಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಪ್ರಭುವಾದ
ನಿಮ್ಮನ್ನು 'ಎನು ಮಾದಬಲ್ಲರವರು' ಎಂದು ಅಹಂಕಾರಮಗ್ನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.
೯೫. ನೋಟಕ್ಕೆ ಎರಡು ರಥಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಥವೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಅನೇಕರಥವಾಗಿರುವಂತೆ ಹರಿದು ಇನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತೋಟವೆಷ್ಟಿತ್ತೋ
ಅಷ್ಟೋ ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶಚೀಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ
ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೋಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ರೇಗಿ
ಗರ್ಜಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳ ಸಮೂಹ
ವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದ್ರೋಣ, ಮಹಾದ್ರೋಣ, ಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತ, ಸುವರ್ತಕಗಳೆಂಬ
ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅವು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ
ಕೋಟ್ಯಂತರ ಶಿಖರಗಳೇ ಕಿತ್ತೆದ್ದು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಸುಕಿ

ಚಂ|| ಕವಿದುವು ಸಪ್ತಾಂಗರ ಜಲಿಂಗಳೆ ಲೋಕಮನೀಗಲಿಂಭನು
ಕವಿದು ಮುಗಿಲ್ಪಳ್ಳಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿರೆ ಪಾವಕನುಕುಳಗಟ್ಟಿದಂ |
ತುಪ್ಪೊ ತೊದಳಾಯ್ತು ದಾನಮನೆ ಮಾರುತಬಾಣದೆ ಮೇಘಮಾಲಿಕಾ
ನಿವಹಮನೆಚ್ಚಿ ಕೂಡೆ ಶರಪಂಜರಮಂ ಪಡೆದಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೯೬

ವ|| ಅಂತು ಪುಂಖಾನುಪುಂಖಮಾಗಿ ಪಾಯ್ತು ಶರಸಂಧಾನದೊಳೆಡೆವಳೆಯದಂತೆರದುಂ
ಕೆಯ್ಯೊ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣಲಾಗದಂತೆ ತುಳುಗಿ ಕವಿಮಂಬನ ಮುಲೆಯೆ ಮುಲೆಯಂ
ಮಾಗಿಸೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ನೂಲು ಯೋಜನದಳವಿಯು ಖಾಂಡವನವೆಲ್ಲಮಂ ತಟ್ಟಿ ಮೆದಟೆ
ಮರಕ ಮಾತೃಸುಪ್ಪೊಡು ಮಿಸುಕಲ್ ಧಿದ್ರಮಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಶರಪಂಜರದೊಳ್ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಕಿ
ದಾಗಳಭಿನವ ಜೀಮೂತವಾಹನನ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಕೋಳಿರಲಾಟದ ಜೀಮೂತಂಗಳೆಲ್ಲಂ ತೆರಳೊಡಿದಿ
ದೊಡಗಿದೇವನಾವನೆಯ ಕಿರ್ಚನಂತೋಳಗೊಳಗುರ್ದು

ಕಂ|| ವನ ಖಗ ವನ ಮೃಗ ವನ ತರು
ವನಚರ ವನ ವನಜ ನಿವಹಮುಳ್ಳನಿತುಂ ಸೀ |
ರನಿತುಮಣಮುಲೆದುದಿಲ್ಲೆ
ಬನಮುಂಡಂ ದಹನನಳುರ್ದು ಖಾಂಡವನವುಂ || ೯೭

ವ|| ಅಂತಾ ವನಗವನಮೆಲ್ಲಂ ದಹನಮಯಮಾಪ ಪೃಷ್ಠಾವದೊಳ್ ಎಸ್ಮಯಮಾಗಿ
ಮಯನೆಂಬ ದಾನವವಿಶ್ವಕರ್ಮಂ ನೆಗೆದುರಿವುರಿಮಾಲೆಗಳಂ ಗದಯೊಳ್ ಬೀಸುತ್ತುಂ ಪೊಜಮಡೆ
ಪೊಜಮಡಲೀಯದೆ-

ಕತ್ತಲಿಸಿ ಕವಿದು-೯೬. ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಏಳುಸಾಗರಗಳ ನೀರುಗಳೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವೊ
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮೋಡಗಳು ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದುವು. ಅಗ್ನಿಯು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಹೇಗೋ
ದಾನವು ಸುಳ್ಳಾಯಿತು ಎನ್ನಲು ಅರ್ಜುನನು ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೇಘಮಾಲೆಗಳ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಒಂದು ಬಾಣದ ಪಂಜರವನ್ನು
ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ವ|| ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ತೋಡುಬೀಡುಗಳು ಕಾಣದಷ್ಟು
ವೇಗದಿಂದ ಎರಡುಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಮಳೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನೂರುಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ
ಖಾಂಡವನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಟ್ಟಿಯ ಹಾಗೆ ಹೆಣೆದು ಸೊಳ್ಳೆಯಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಯೂ
ಚಲಿಸಲು ರಂಧ್ರವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಕಿದನು. ಅಭಿನವ
ಜೀಮೂತವಾಹನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ
ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚಲಿಸಿ ಹೋದವು. ಅಗ್ನಿದೇವನು ಕುಂಬಾರರ ಅವಿಗಿಯ ಬೆಂಕಿ
ಯಂತೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುಟ್ಟನು-೯೭. ಕಾಡಿನಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಮರ, ಪ್ರಾಣಿ,
ತಾವರೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸೀರಿನಷ್ಟೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ಅಗ್ನಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಖಾಂಡವನವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ವನಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ
ಉರಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ
ಶಿಲ್ಪಿಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಹಾರಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗದೆಯಿಂದ

ಕಂ|| ಒಂದು ದಸೆಯೋ ತಗುಳ್ಳ ಮು
ಕುಂದನ ಕರಚಕ್ರಮೊಂದು ದಸೆಯೋ ನರನೆ |
ಚ್ಚೊಂದು ಶರಮೊಂದು ದಸೆಯೋ
ಕುಂದದ ದಹನಾರ್ಚ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತುವ ಪದಮೋ || ೯೮

ಶರಣಕೇಸರಿಗೇಸರಿ
ಯೆಕಡು ಪದಾಂಬುಜಮುಮಿಗಳೆಂಬುದುಮಾಗಳೆ |
ಹರಿ ಚಕ್ರಂ ಕೊಳ್ಳದೆ ನರ
ಶರಮುಚ್ಚದೆ ದಹನಬಿಡೆಗಳೆರದೆ ಅವನಂ || ೯೯

ವ|| ಅಗಳ ಮಯಂ ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಪೊದವಟ್ಟು ಪೋದನಾಗಳಾ
ವನಾಂತರಾಳದೊಳರ್ಪ ತಕ್ಷಕನ ಮಗನಪ್ಪಣನನೆಂಬ ಪನ್ನಗಂ ತನ್ನ ತಾಯಂ ತನ್ನ ಬಾಲಮಂ
ಕರ್ಚಲ್ವೆಟ್ಟು ದಹನಾರ್ಚಗಳಂ ಬದುಕಂಕೆ ನೆಗೆದು ಪಾಪವಾಗಳದನರಬ್ಬಂಡಮುಟ್ಟನಮಾಖಂಡಳ
ತನಯನಿಸುವುದುಂ ತನ್ನ ಬಾಲಂಬೆರಸುರಿಯೋ ಬಟ್ಟು ಮಿಡುಮಿಡುಮಿಡುಕುತಿದ್ ದನನಿಯಂ
ಕಂಡು ಪಾವುಗಳಳ್ಳು ಪಗೆಯಂ ಮಹಿಯವೆಂಬುದಂ ನನ್ನಮಾಡಿ-

ಕಂ|| ಪಗೆ ಸಾಲುಪುದುಂ ಕೊಳ್ಳೆಂ
ಪಗೆ ಸಾಜಿದ ನಿನ್ನನಾರ ಮಹಿಯಂ ಪೊಕ್ಕುಂ |
ಪಗೆಯಂ ನೆಜವೆನೆ ನೆಜಪುದ
ಬಗೆಯೊಳೆ ಪೊಕ್ಕಂ ಕಡಂಗಿ ಕರ್ಣನ ದೊಣೆಯಂ || ೧೦೦

ಬೀಸುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ-೯೮. ಒಂದು ಕಡೆ ಅಟ್ಟಿಬರುವ
ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅರ್ಜುನನು ಹೊಡಿದ ಬಾಣವೂ
ಬೇರೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಉರಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯೂ ಸುತ್ತಿ
ಮುತ್ತಿದುವು. ೯೯. ತಕ್ಷಣವೇ ಮಯನು 'ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಎರಡು ಪಾದಕಮಲಗಳೆ
ನನಗೆ ಶರಣು ಎಂದನು. ಒಡನೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಸುದರ್ಶನವು ಪ್ರಯೋಗವಾಗದೆ
ನಿಂತಿತು. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಗಳು ಭೇದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಸುಡಲಿಲ್ಲ.
ವ|| ಮಯನು ಅಶ್ವರ್ಯಪಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಗ ಅ
ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತಕ್ಷಕನ ಮಗನಾದ ಅಶ್ವಸೇನನೆಂಬ ಹಾವು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು
ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ನೆಗೆದು ಹಾರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರನಂದನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಎರಡುತುಂಡಾಗುವ
ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಬಾಲದೊಡನೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮಿಡುಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ
ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳಿತು. ಹಾವುಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ
ಎಂಬುದನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ೧೦೦. ತನ್ನ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಲು
ಅರ್ಜುನನು ಅದನ್ನು ಕುರಿತು 'ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾರಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ
ಆಶ್ರಯವನ್ನಾದರೂ ಪಡೆದು ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೀರಿಸು' ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ವಸುಪ

ವ|| ಅಂತಃಸೇನನರ್ಥಾದಲಿಕಮೆಂಬಮೋಘಾಸ್ತಮಾಗಿ ಕರ್ಣನ ದೊಡೆಯೊಳಿರ್ದನಿತ್ತ
ಖಾಂಡವನದೊಳಗೆ ಮಂದಪಾಲನೆಂಬ ಮುನಿಗಮೊಂದು ಲಾವಗೆಗಂ ಪುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕು
ಲಾವಗೆಗಳ್ಗಿಸೂಕ್ಕುಗಳನೋದುತ್ತುಮದಿರದಿದಿರಂ ಬರೆ ಮುಚ್ಚಿ ಬರವನ್ನಿದೇವಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿ
ಮೆಂದೊಡಮುಪ್ಪಯಕ್ಕೆ ನೀನ್ ತಣ್ಣಿದಯಾಗೆಂದು ಬೇಡುವುದುಂ ತದಸ್ತುವೆಂದನಿತ್ತಲಿಂಭಂ
ತನ್ನ ಬಲಮಲ್ಲಮುಳಿಸುಳ್ಳಿದಂತಾದುದೆಂಬುದಂ ಕೇಳು-

ಚಂ|| ಮಗನನಗೆಂದು ಹೇಲ್ ಪಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಣ್ಣಿನ ಪಾರ್ಥನಂ ಧರಿ
ತಿಗೆ ಗುರುವೆಂದು ಪಪ್ಪದೊಳುರುಳ್ಳದ ಮಾಣ್ಣಿನ ಚಕ್ರಿಯಂ ಕರಂ |
ಬಗೆಯದೆ ಗೊಡ್ಡಮಾದಿದರ್ಗ ತಕ್ಕುದನೀಗಲಿ ಮಾಟನೆಂದು ತೊ
ಟ್ಟಿಗೆ ಪೊಅಮುಟ್ಟಿನೇಲಿ ನಿಜಪಾಪನಮಂ ದಿವದಿಂ ಸುರಾಧಿಪಂ || ೧೦೧

ವ|| ಅಂತು ದೇವನಿಕಾಯಂ ಬೆರಸು ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪರಸೈನ್ಯ ಭೈರವನೊಳಿಲೆವ
ನೆಂಬ ಪಟುವಗಿಯೊಳ್ ಭೈರವಂಬಾಯ್ತಂತೆ ಬಂದು ನಿಂದ ಪುರಂದರನಲ್ಲಿಗೆ ಸರಸಿಜಸಂಭವಂ
ಬಂದು ಮಾರ್ಕೊಂದು-

ಚಂ|| ಬನಮನೆ ಕಾಯಲೆಂದಿಲೆವೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಮುನ್ನಮ ಪೋದುದೆಂದು ಪಾ
ರ್ಥನೊಳನಗೇವಮುಂಬ ಬಗೆಯುಳ್ಳೊಡೆ ನಿನ್ನಯ ಪುತನುಚ್ಚುತಂ |
ಗಿನಿಸರ್ಧ ನೋವೆಯಪ್ಪೊಡದು ಕೂಡದು ಮೂವರೊಳೊರ್ವನಮ್ಮ ಮಾ
ತಿನಿತೆ ಗುಣಾರ್ಣವಂಗೆ ಕುದು ಗೆಲ್ಲಮನಂತಿದೆ ಕಜ್ಜುದುಜ್ಜುಗಂ || ೧೦೨

ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಅಶ್ವಸೇನನು ಅರ್ಧಾವಲೀಕವೆಂಬ ಆಮೋಘವಾದ ಬಾಣವಾಗಿ ಕರ್ಣನ
ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಖಾಂಡವನದಲ್ಲಿ ಮದನಪಾಲನೆಂಬ ಋಷಿಗೂ
ಒಂದು ಲಾವಕಪಕ್ಷಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕು ಲಾವಕಹಕ್ಕಿಗಳು ಅಗ್ನಿಸೂತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು
ಜಪಿಸುತ್ತ ಬೆಂಕಿಗೆ ಹದರದೆ ಎದುರಾಗಿ ಬರಲು ಅವುಗಳ ಬರುವಿಕೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
ಅಗ್ನಿದೇವನು (ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ) ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ, ಎನ್ನಲು 'ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ
ನೀನು ಹಿತವಂತನಾಗು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡವು. ಅಗ್ನಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ
ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈಕಡೆ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಬಲವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ
ಸಾರಿಸಿದಂತಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ೧೦೧. 'ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ಲೋಕಗುರುವೆಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ
ಉರುಳಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಬೇಷ್ಠಮಾಡಿದವರಿಗೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಈಗಲೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು
ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಐರಾವತವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟನು. ವ|| ದೇವತೆಗಳ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ
ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಕೆಟ್ಟಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭೈರವನು
ಹಾಯ್ದುನುಗ್ಗುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಇಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂದು ಅವನನ್ನು
ತಡೆದು ೧೦೨. "ನೀನು ವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಾದರೆ
ಅದು ಮೊದಲೇ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ದ್ವೇಷವಿದೆಯೆನ್ನುವುದಾದರೆ

ವ|| ಎಂದು ಕಮಲಾಸನನಾಸದೋಷಿ ನುಡಿದುಳ್ಳುದನೆ ನುಡಿದೊಡಂತೆಗೆಯ್ಯೆನೆಂದು-

ಚಂ|| ಸುರಿವರಲೊಂದು ಬೆಳ್ಳನಿಯದಾತ್ಮತನೂಭವನುತ್ಪಮಾಂಗದೊಳ್
ದೊರೆಕೊಳೆ ನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಂ ಕೆಲವಲ್ಲಗೆ ತನ್ನ ರತ್ನವಿ |
ಸ್ತುರಿತ ಕಿರೀಟಮಂ ಕವಿಮು ತಾನೆ ನರಂಗೆ ಕಿರೀಟ ನಾಮಮಂ
ಸರಸದಿನಾಗಳುಚ್ಚರಿಸಿ ಸಾಹಸಮಂ ಪೊಗುಳ್ಳಂ ಸುರಾಧಿಪಂ || ೧೦೩

ವ|| ಅಂತು ಪೊಗುಳ್ಳು ಪಾಂದವನದಹನದೊಳಾದ ಪೊಗೆಯೊಳಮಲ್ಲಿಯು
ಮಹಾನಾಗಂಗಳ ವಿಷಂಬೆರಸು ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ ಪೊಗೆಯೊಳಂ ಕಳಂಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮೆಯ್ಯುಮಂ
ಪ್ರಚಿಂದ ಗಾಂಡೀವ ದ್ವಾಪಾತದೊಳಿಂದನೀಲಂಗಳನದಸಿದಂತಪ್ಪ ಮುಂಗಯ್ಯುಮಂ ಕಂಡು
ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟನಾಗಳ್ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಷ್ಯೆಂದು ಹರಸಿದನೀಶ್ವರಂ ನೀನುದಾರಮಹೇಶ್ವರ
ನಪ್ಪದಲೆಂ ನಿನಗಮನಗಮೇತಲೊಳಂ ವಿಳಲ್ಮುಮಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಮುಮಿಲ್ಲದನಂತು ಮೂದೇಪರುಂ
ಪರಸಿ ನಿಜನಿಜಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಪೋದರಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಅನಿತಿನಿತೆನ್ನದಂತ ಸುರ ಹನ್ನಗೆ ಕಿನ್ನರ ಸೈನ್ಯಮಲ್ಲಪುಂ
ಬನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಪದಲ್ಪಡೆ ಲತಾಭವನಂ ಕೃತಕಾಚಳಂಗಳೆಂ |
ಬನಕುಮವಟ್ಟೆ ತಲೆ ನುಡಿಯಂ ನುಡಿದಂತೆ ನೆಗಬ್ಬಲಗ್ಗಿದೇ
ಪನನಮರೇಂದ್ರನಂದನಮನೂದಿನಂದಮರೇಂದ್ರನಂದನಂ || ೧೦೪

ಅವನು ನಿನ್ನ ಮಗ; ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೃದಯವೇದನೆ (ಕೋಪ) ಯಿರುವುದಾದರೆ
ಅದು ಕೂಡದು. ಅವನು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬ, ನಮ್ಮ ಮಾತಿಷ್ಟೆ : ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ಕೊಡು. ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಷ್ಟೆ.” ೧೦೩.
ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಆತೆದೋರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು
(ಇಂದ್ರನು) ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅರ್ಜುನನ ತಲೆಯ
ಮೇಲೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೂಗಳು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಇಂದ್ರನು ತಾನೇ ರತ್ನಹಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನ ಕಿರೀಟವನ್ನು
ಅರ್ಜುನನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ‘ಕಿರೀಟ’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ
ಇಟ್ಟು ಅವನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ವ|| ಪಾಂದವನದಹನದಿಂದಂಟಾದ
ಹೊಗೆಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಸರ್ಪಗಳ ವಿಷಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುವ
ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಕಪ್ಪುಕಪ್ಪಾದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಗಾಂಡೀವದ
ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಇಂದ್ರನೀಲರತ್ನಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹಾಗಿರುವ ಮುಂಗಯ್ಯನ್ನೂ ಕಂಡು
ಇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿನಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷವಾಗಲಿ
ಎಂದು ಹರಸಿದನು. ಈಶ್ವರನು ನೀನು ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೂ
ನನಗೂ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದನು. ಹಾಗೆ
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹರಸಿ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ೧೦೪.
ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆನ್ನದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳ ನಾಗರರ ಕಿನ್ನರರ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ಬಾಣದ
ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗುರುಳಲು ಬಳ್ಳಿವನೆ ಕೃತಕಪರ್ವತ ಎಂಬಿವೆಲ್ಲ

ವ|| ಆಗ್ ಸ್ವಾಹಾಗನಾನಾಥಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾಗಿ ಖಟ್ಟಾಗನೆಂಬರಸನ
ಯಜ್ಞದೊಳಾತನ ತಂದ ಪೃತಸಮುದ್ರಮುಂ ಕುಡಿದೊಡಾದ ರೋಗಮಿಂದು ಪೋದುದೆಂದು
ನೀರೋಗನಾಗಿ ಮಹಾನುರಾಗನೆಂಬರಸು ಪರಸಿ ಪೋದನಾಗಳರ್ವರುಮಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆಯ್ದವೆಂದು-

ಚಂ|| ಇದಿವರೆ ಧರ್ಮಜಂ ಬೆರಸು ತನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದರೆಯ್ತೆ ತಳ್ಳು ಕ
ಟ್ಟಿದ ಗುಡಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳೆ ದಾಂಗುಡಿಯಂತಿರೆ ಸೂಸೆ ಸೇಸೆಯಂ |
ಸುದತಿಯಿರಿಕೆ, ಚಾಮರಮನೆಗನೆಯರ್ ನಿಜಕೀರ್ತಿ ಲೋಕಮಂ
ಪುದಿದಿರೆ ಪೊಕ್ಕನೆಂದು ನಿಜಮಂದಿರಮಂ ಪರಸ್ಯನ್ನೆಬ್ಬಿರವಂ || ೧೦೫

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರಪ್ರಸಾದೋತ್ಸವ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ನಾಶವಾಗಿ ತಗ್ಗಿದರೂ ತಾನಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ
ಇಂದ್ರನ ಉದ್ಘಾತನವಾದ ಖಾಂಡವವನವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಉಣಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ
ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದವನಾಗಿ
ಖಟ್ಟಾಗನೆಂಬ ರಾಜನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅವನು ತಂದಿದ್ದ ತುಪ್ಪದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಕುಡಿದುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ರೋಗವು ಇಂದು ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು ಎಂದು
ರೋಗರಹಿತನಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೋದನು.
ಆಗ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರೂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ೧೦೫. ಆಗ
ತನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಧರ್ಮರಾಯನೊಡಗೂಡಿ ಇದಿರಾಗಿ ಬರಲು ಕಟ್ಟಿದ
ತೋರಣವೂ ಇಟ್ಟ ರಂಗವಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ದಾಂಗುಡಿಗಳಂತಿರಲು ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ಅಂಗನೆಯರು ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು
ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಂದು ಪರಸ್ಯನ್ನೆಬ್ಬಿರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದ
ದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯಾದುದೂ ಗಂಭೀರವಾದುದೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ
ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ

ಅಯ್ಯನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಪಷ್ಪಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀಗೆ ಫಲಂ ಚಾಗಂ ವಾಕ್
 ಶ್ರೀಗೆ ಫಲಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣತಿ ವೀರ |
 ಶ್ರೀಗೆ ಫಲಮಾಯವೆಂದಿಂ
 ತಾಗಳುಮುಜೆದಸಗಿದಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳಂ ||

೧

ವ|| ಅಂತು ಖಾಂಡವನವನವನಪ್ರಪಂಚದಿಂ ಬಲೆಯಮರಾತಿವನದಹನ ತೀವ್ರ
 ಪ್ರಹಾಪ ಗಹನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಮಳಿ ಪರಮುಂಡಳಿಕರಿತ್ತುಂ ತೆತ್ತುಂ ಬೆಸಕೆಯ್ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಿದುರ್
 ನಾರಾಯಣನಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳಿಸಿ-

೮೦|| ತುಂಗ ತರಂಗ ಭಂಗುರ ಪಯೋಧಿಪರಿತಮಹಾಮಹೀತಳಾ
 ರಂಗಿತ ಕೀರ್ತಿ ಕೇಳು ಬಡ ಪಾರ್ವನ ಪೈಯಲನೊರ್ಮೆ ಕೇಳ್ವನಾ |
 ವಂಗಮಗುವುರ್ ಪರ್ವ ಜವನೊಳ್ ಸೆರೆಗಿಲ್ಲದೆ ಪೋಗಿ ತಾಗಿ ತಂ
 ದಂ ಗಡ ದಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೆ ಪಾರ್ವರ ಒಳ್ಳೆಯ ಪೋದ ಜೀವಮಂ || ೨

ವ|| ಎಂದು ಲೋಕಮಲ್ಲಂ ಪೊಗಲು ವಿಧಿಷ್ಟವಿದ್ರಾವಣನುಂ ಭೀಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
 ನಕುಳ ಸಹದೇವರುಮಯ್ಯರುಂಚಿರೊಂದು ದಿವಸಮೋಲಗಂಗೊಟ್ಟರೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಲ್ಲಿಗೆ
 ಮಯಂ ಪಂಚರತ್ನ ಹಿರಣ್ಮಯಂ ಚತುರಶ್ರಂ ಮೂಘಂ ಯೋಜನದಳವಿಯಂ

೧. ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನತ್ಯಾಗ (ದಾನ), ವಾಕ್ಪಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಫಲ
 ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಔಚಿತ್ಯ ಎಂಬವನ್ನು
 ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ ಅರ್ಜುನನು (ನಡೆದು
 ಕೊಂಡನು). ವ|| ಖಾಂಡವನವನವನ್ನು ಸುಟ್ಟನಂತರ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ
 ಕಾಡನ್ನು ಸುಡುವ ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಮಂಡರಾಧಿಪರು
 ಧನಕನಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೆತ್ತು ಆಜ್ಞಾಧಾರಕವಾಗಿರಲು ಕೆಲವು
 ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.
 ೨. ಎತ್ತರವಾದ ಅಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಚಿಂಚಲವಾದ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
 ಅಖಂಡಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು
 ಭಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಆಕ್ರಂದನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೋಳನ್ನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ
 ಕೇಳಿ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಯಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಾಲಕನ
 ಹೋದ ಜೀವವನ್ನು ಪುನಃ ತಂದನು. ವ|| ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ
 ಹೊಗಳಿತು. ವಿಧಿಷ್ಟವಿದ್ರಾವಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಭೀಮ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ನಕುಲ
 ಸಹದೇವರೊಡಗೂಡಿ ಆಯ್ದು ಜನವೂ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು ಒಂದು
 ದಿವಸ ಧರ್ಮರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಮಯನು (ದೇವಶಿಲ್ಪಿ) ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ
 ಚಿನ್ನದಿಂದಲೂ ರಚಿಸಿದ ಮೂರುಯೋಜನದಳತೆಯ ಚಚ್ಚಕವಾದ

೩೦೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನೊಂದುಲಕ್ಕ ರಕ್ಕಸವಡೆಯಿಂದ ಪೊತ್ತು ತರಿಸಿ ತನ್ನ ನಲ್ವೆಯಂ ಬಲ್ಲೆಯಂ
ಮುಖಿಯಲೆಂದು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ತಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟು-

ಮ|| ಇದಳಂದಂ ಬಸವಂದಮೊಂದು ತೆಳನಲ್ಲೆಂದೊಡಾರಯ್ಯೊಡಿಂದ
ತಿದಳೊಳ್ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರಂಗಳಿದಳೊಳ್ ಕಲ್ಪಾವನೀಜಂಗಳಿಂ |
ತಿದಳೊಳ್ ನಾಟಕಶಾಲೆ ರಯ್ಯುದಳೊಳ್ ದೇವಾಪ್ತರೋನ್ನತೃವಿಂ
ತಿದಳಂತಾಗಿದೆ ನೋಟೊಡಾರುಮಲೆಯರ್ ಮಾಡಲ್ ಸಭಾಗೇಹಮಂ || ೩

ಮ|| ಎಂದನ್ನೀ ಪ್ರಾಣಮೆಂಬುದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ದಯೆಗೆಯ್ಯ ಪ್ರಾಣಮೆನ್ನ
ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕೆ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದೆ ಕೊಳ್ಳಿಮೆಂದೊಡಂತೆಗೆಯ್ಯೆಮೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗೋಲ
ಗಂಗುಡಲ್ಪಕ್ಕದೆಂದದಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮಧವಳಂಗೆ ಶತಾಂಕವಿಶದಯಶಮು
ತೆರಳ್ಳುದುಳಿಗೊಂಡಂತರ್ಥ ಶಂಖಮಂ ಬಾಸಣೆಗಳೆದು-

ಕಂ|| ಇದಂದನ್ನಟ್ಟಿದಂ ನಿನ
ಗಿದಳ ಪೆಸರ್ ದೇವದತ್ತಮೆಂಬುದು ನಿನಗೆ |
ಭುದಯಕರಂ ಶಂಖಂ ರಿಪು
ಹೃದಯಕವಾಟಪುಟವಿಘಟನಂ ನೋಡರಿಗಾ || ೪

ಮ|| ಎಂದದಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುನ್ನಂ ಪೋಡಶರಾಜರೊಳಗೆ
ಮಾಂಧಾತನೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರನಾತನ ಗದೆಯಿಂದು ಬಚಿಯಮಾತನಂ ಲವಗನೆಂಬಸುರಂ ಕಾಡಿ

ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ಲಕ್ಷರಾಕ್ಷಸವಡೆಯಿಂದ ಪೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ
ಸದ್ಗುಣವನ್ನೂ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ತಂದು
ಅವರ ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ೩. ಇದರ ಸೌಂದರ್ಯವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಒಂದು
ರೀತಿಯದಲ್ಲ; ಇದರಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಸರೋವರಗಳಿವೆ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿವೆ, ರಮ್ಯವಾದ
ನಾಟಕಶಾಲೆಯಿದೆ, ದೇವಾಪ್ತರೆಯರ ನೃತ್ಯವಿದೆ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ
ಇದರಂತಹ ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಮ|| ನನ್ನ
ಪ್ರಾಣವೆಂಬುದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ದಯೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಾಣ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ
ಪ್ರತಿಯಾಡದೆ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಬೇಕು ಎಂದನು. ಆಗಲೆಂದು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರು.
ಇದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಒಲಗಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ಅದನ್ನು
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಚಂದ್ರನಷ್ಟು
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಉಂಡೆಯ ಹಾಗೆಯೂ ಇದ್ದ ಶಂಖವನ್ನು ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು
೪. ಅರಿಗನೇ ನೋಡಿ, ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ಇಂದ್ರನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇದರ ಹೆಸರು
ದೇವದತ್ತವೆಂದು, ಶತ್ರು ಹೃದಯಕವಾಟವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದು, ಈ
ಶಂಖವು ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಮ|| ಎಂದು ಅದನ್ನು
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ಪೋಡಶರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಧಾತನೆಂಬ
ವಿದ್ಯಾಧರನಿದ್ದನು, ಅವನ ಗದೆಯಿದು; ಅವನನ್ನು ಲವಗನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು
ಕಾದಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾದ

ಕೊಂಡು ಕೊಂಡೊಡಾತನಂ ರಾಮಚಂದ್ರನ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಘ್ನಂ ಗೆಲ್ಲು ತನಗೆ ಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರದ ನದೀಮಾ ಮೈನಾಕಪರ್ವತದೊಳ್ ಮಡಗಿದೊಡನಗಿದಂ ಮರುಣದೇವನಿತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧಂ-

ಕಂ|| ಅಧಿಕರಿಪುಸ್ತಕಪಟಪಟನವ
ರುಧಿರಜಳಸುರಿತರೌದ್ರಮಾ ಗದೆ ಪೆಸರಿಂ |
ರುಧಿರಮುಖಿಯೆಂಬುದೆಂದದ
ನಧಿಕಬಳಸುಂಗೆ ಭೀಮಸೇನಂಗಿತ್ತಂ ||

೫

ಪ|| ಅಂತಿತ್ತು ಬಲಿಯಮವರ ದಾನಸನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿಂ ಮಯಂ ರಾಗರಸಮಯನಾಗಿ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಪೋದನಿತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸಮಾ ಸಭಾಮಂಟಪದೊಳ್ ಧರ್ಮರಾಜಂ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರನೀಲಿಯಿಂದೋಲಂಗೊಟ್ಟರೆಯರೆ-

ಚಂ|| ಬೆಳಗುಗಳೆಲ್ಲವೊಂದುರುಳಿಯಾಗಿ ನಭಸ್ಥಳದಿಂದಮಾ ಮಹೀ
ತಳಕಿವಿತಪ್ಪಳೆಂದು ಮನುಜಾಕೃತಿಯೆಂದು ಮುನೀಂದ್ರನೆಂದು ಕ |
ಣ್ಣೊಳಿಸಿ ಮುನೀಂದ್ರರೊಳ್ ಕಮಳಸಂಭವನಂದನನೆಂದು ನೋಟಕರ್
ತಳವೆಳಗಾಗಿ ಪಾಲವರೆ ನೀರದಮಾರ್ಗದಿನಂದು ನಾರದಂ ||

೬

ತರಳ || ಬಳಸಿ ತನ್ನೊಡನೊಯ್ಯೊಯ್ಯನೆ ಬರ್ಪ ದೇವರದೊಂದು ಗಾ
ಪುಳಿಯನ್ನಿರಿಸೆಂದು ತನ್ನನೆ ನಿಳಿ ನೋಬ್ಬರ ಕಣ್ಣೆ ಕ |
ಣ್ಣೊಳೆಪು ತನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯ ಬೆಟ್ಟನೊಳೆಪು ನಿಂದೊಡೆ ಪಾಳೆಮೀನ್
ಪೊಳೆಯ ಧಾತಿಗೆ ವರ್ಪ ಗಂಗೆವೊಲೊಪ್ಪಿದಂ ಮುನಿಪುಂಗವಂ ||

೭

ಶತ್ರುಘ್ನನು ಗೆದ್ದು ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೈನಾಕಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದನು. ಇದನ್ನು ಮರುಣದೇವನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ೫. ಇದು ಅನೇಕ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸೈನ್ಯದ ಹೊಸರಕ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದೆ. ರುಧಿರಮುಖಿಯೆಂಬುದು ಇದರ ಹೆಸರು ಎಂದು ಅದನ್ನು ಅಧಿಕಬಲನಾದ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಬಳಿಕ ಮಯನು ಪಾಂಡವರ ದಾನಸನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ವೈಭವದಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು ೬. ಮೊದಲು ಕಾಂತಿಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಉಂಡೆಯಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಅನಂತರ ಅದು ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯಂತೆಯೂ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಂತೆಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು (ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು) ಬ್ರಹ್ಮನಂದನನಾದ ನಾರದನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಾರದನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೭. ತನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನೊಡನೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು 'ಇನ್ನು ನೀವು ನಿಲ್ಲಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಕುರಿತು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಕಣ್ಣೆಳೆಪು ತನ್ನ ಶರೀರದ ಬಿಳುಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರಲು ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಳೆಮೀನಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗೆಯು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು

ವ|| ಅಂತು ಬರ್ಪಾಗಳ್-

ತರಳ|| ಸರಿಗೆಯೊಳ್ ಸಮದಕ್ಕಮಾಲಿಕೆ ಪೊನ್ನ ಮುಂಜಿ ತೊಳಪ್ಪ ಕ
ಪುರದ ಭಸ್ಮರಜ್ಜೀಪುಂಧಕಮೊಪ್ಪೆ ಪಿಂಗ ಜಟಾಲಿ ತಾ |
ವರೆಯ ನೂತದೊಳಾದ ಜನ್ನವಿರಂ ದುಕೂಲದ ಕೋವಣಂ
ಕರನೊಡಂಬಡೆ ನೋಟಕರ್ಕಳನಾ ತಪ್ಪಿ ಮರುಳ್ವಿದಂ || ೮

ಕಂ|| ಬಟ್ಟಗೊಡೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯ
ನಟ್ಟುಂಬರಿಗೊಳೆ ಪೊದಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣಾಜನಮೊಂ
ದಿಟ್ಟಳಮೆಸೆಯ ಬೆಡಂಗಂ
ಪುಟ್ಟಸೆ ಗಾಡಿಗಳೊಳೆಸೆವ ವೀಣಾಕೃಣಿತಂ || ೯

ಬೆರಲೊಳ್ ಬೀಣೆಯ ತಂತಿಗ
ಲೊರಸಿದ ಕೆಂಗಲೆಗಳಕ್ಕಮಾಲೆಯೊಳೆಸೆದಂ |
ತಿರೆ ಪೊಸೆಯ ಮುತ್ತು ಪವಳಂ
ಬೆರಸಿದವೋಲಾಯ್ತು ಚೆನ್ನ ತಪಸಿಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ || ೧೦

ವ|| ಅಂತು ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಬ್ರಹ್ಮಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು-

ಕಂ|| ಅಡಿಯಿಟ್ಟನೆಲೆಯೊಳಿವನಂ
ಬೆಡೆಯೊಳ್ ಪರಿಜನಸಮೇತಮಿದಿರಬ್ಬರಗಂ |
ಪೊದವಡೆ ತಪ್ಪಿ ಕೆಯ್ಯಂ
ಪಿಡಿದಿತ್ತಿ ಪಲರ್ಮೆ ಪರಸಿದಂ ಪರಕೆಗಳಂ || ೧೧

ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೮. (ಚೆನ್ನದ) ಸರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಜಪಸರ, ಹೊನ್ನಿನ ಉಡಿದಾರ, ಹೊಳೆಯುವ ಕರ್ಪೂರದ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಭೂತಿಯ ಮೂರು ಗೆರೆಗಳು, ಪಿಂಗಳಬಣ್ಣದ ಜಟೆಯ ಸಮೂಹ, ತಾವರೆಯ ನೂಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ರೇಷ್ಮೆಯ ಕೌಪೀನ, ಇವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಆ ಋಷಿಯು ನೋಡುವವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿದನು. ೯. ಗುಂಡಾಗಿರುವ ಕೊಡೆಯು ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಆಟಿ ಓಡಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹರದಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ಸೊಗಸಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ವೀಣೆಯ ನಾದವು ಬೆಡಗನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ೧೦. ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ವೀಣೆಯ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿದ ಕೆಂಗಲೆಗಳು ಜಪಮಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರಲು ಆ ಚಿಲುವಾದ ತಪಸ್ವಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಹವಳಗಳೂ ಬೆರಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ೧೧. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಕಾಲಿಟ್ಟನೆಂಬ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪರಿವಾರಸಮೇತವಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿ ಎದ್ದುಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ತಪಸ್ವಿಯಾದ

ವ|| ಅಂತು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಬ್ಜಪುತ್ರನು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಮಣಿ ಕನಕರಚನವಿಚಿತ್ರವೇತ್ಯಾಸನದೊಳಿರಿಸಿ ಮಹಾಘ್ನಗುಣಮಣಿವಿಭೂಷಣಂಗೆ ಕನಕ ಪಾತ್ರದೊಳಘ್ನಮಿತ್ತಿ ಕನಕ ಕಳಶ ಸಂಭ್ರಮ ಶುಚಿಜಲಂಗಳಿಂದಮಾ ಮುನೀಶ್ವರನ ಪಾದಪದ್ಮಮಂ ಕರ್ಚಿ ತತ್ಪಾದಪದ್ಮವಿತ್ತೊಡಕಂಗಳಿಂ ಮಹಾಋಷಿಯ ತಳಿದ ಕನಕಕಮಂಡಲುವಿನ ತೀರ್ಥೋದಕಂಗಳಿಂದಮುಂದು ಪವಿತ್ರೀಕೃತಮಸ್ತಕರಾದಿರ್ದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ನಾರದಮಹಾಮುನಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಪಡೆದಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಜಗಮಂ

ಪಡೆಯಲ್ ತಾನಾರ್ತನಿಲ್ಲ ಪಂಪಂ ನಿಮ್ಮಂ |

ಪಡೆದಲ್ ಪಡೆದನೆನಿಸಿದ

ಕಡು ಪಂಪಿನ ಪೊಲಿಗೆ ನೀವು ಮೊದಲಿಗರಾದಿರ್ ||

೧೨

ಚಾದೇನಾ ಮದೀಯ ಕರ್ಮ ಭ

ಳೋದಿತ ಸಂತಾಪರೂಪ ಪಾಪೇಳಾಪ |

ಭೈರವಕರಮಾಹ್ನು ಭವ

ತ್ವಾದ ಪ್ರತ್ಯಾಳನೋದಕಂ ಮುನಿನಾಥಾ ||

೧೩

ಬೆಸನೆನಗಾವುದೋ ಬೆಸಪಿಂ

ಬೆಸಂ ಒರಿದಕ್ಕೆ ಗೆಯ್ಯ ನಾರ್ದರನದಂ |

ಬೆಸಪಿಂ ನಿಮ್ಮಯ ಬರವಂ

ಪೊಸತಾಗಿರೆ ಬಂದಿರಿಗಳೆಲ್ಲಿ ಬಂದಿರ್ ||

೧೪

ನಾರದನು ಅವನ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಅನೇಕಸಲ ಹರಕೆಗಳಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ನಾರದನನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ರತ್ನಚಿನ್ನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ರಚನೆಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬೆತ್ತದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಬಹು ಅನಘ್ನಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಅವನಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಘ್ನವನ್ನೆತ್ತಿ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಆ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದೋದಕದಿಂದಲೂ ಆ ಋಷಿವರ್ಯನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಮಂಡಲದ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಅಯ್ಯರೂ ಶುಚಿಭೂತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದು ಧರ್ಮರಾಯನು ನಾರದಋಷಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ - ೧೨. ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೂ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲಲ್ಲವೇ ಈ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಅವನು ಪಡೆದುದು ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಮೊದಲಿಗರಾದಿರಲ್ಲವೇ? ೧೩. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಿ ಫಲವೇನು? ಋಷಿವರ್ಯರೇ ನಿಮ್ಮ ಪಾದೋದಕವು ನನ್ನ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಬಂದ ದುಃಖರೂಪವಾದ ಪಾಪಸಮೂಹವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿತು. ೧೪. ಈಗ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ; ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಹಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಆಪ್ತಣೆಕೊಡಿ, ನೀವು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ,

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮುನೀಂದ್ರನಿಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಬಂದಮಂದೊಡಲಿಯು ಪಡೆಮಾತಾವುದು-

ಮ|| ದಿವಿಜೇಂದ್ರಂ ಸುಖಮಿದರ್ಶನೇ ದಿತಿ ಸುತವ್ಯಾಭಾಗೈರ್ ದೇವಗಿ
ಲ್ಪವಲಾ ಪೋಡಶರಾಜರಿರ್ಪ ತಟನೇನಮನ್ವಯಕ್ಕಾಪರಾ |
ವ ವಿಳಾಸಂಗಳೊಳಿರ್ಪರೇ ದೊರೆತು ತಾನೆಮ್ಮಯನ್ನೈಶ್ವರ್ಯಮಿಂ
ತಿವನೆಲ್ಲಂ ತಿಳಿವಂತುಟಾಗಿ ಬೆಸಸಿಂ ಪಂಕೇಜಗರ್ಭಾತ್ಮಜಾ || ೧೫

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮುನೀಶ್ವರನಿಳಾಧರೇಶ್ವರಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂದೊಳಿ ದೇವಲೋಕದ ಪಡೆಮಾತೆಲ್ಲಮಂ ಪೇಟ್ಟು ಪಾಂಡುರಾಜನ ಮಾತನಿಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ನೀದಿರದಿಂದ್ರನೋಲಗಕೆ ಪೋಪುದುಮಾಗಳುಮಂತೆ ಪೋಗಿಯುಂ
ಪೋಡಶ ರಾಜರಿಂ ಕಡೆಯೊಳಿರ್ಪುದು ಜೇಯ ಪಪಾದಮೆಂಬುದುಂ |
ನೋದಿದ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿ, ಸುಗಿದಿರ್ಪುದುಮಾದಮೆ ಮಾನಭಂಗಮಂ
ಮಾಡೆ ಮನುಕೃತಕೃಪಿಗಾಣೆವು ನೋದಿರೆ ಪಾಂಡುರಾಜನಾ || ೧೬

ಮ || ಪರ ಚಕ್ರಂಗಳನೊತ್ತಿಕೊಂಡವರಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ಬಾಯಾದರೆ
ಲ್ಲವುಮಳ್ಳುತ್ತಿರೆ ಸಂದ ಪಾಪಸದ ನಿಮಿತ್ತಯ್ಯಾರುಂ ಮಕ್ಕಳಾ |
ಗಿರೆಯುಂ ನಿಚ್ಚುಬುಮಿಂದ್ರನೋಲಗದೊಳಂತಾ ಪಾಂಡುರಾಜಂಗೆ ನಿ
ರ್ನರಮಪ್ಪೊಂದಪಮಾನದಿಂದಮಿನಿತೊಂದೂನತಮಪ್ಪಂತುಟೇ|| ೧೭

ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ; ಈಗ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವ|| ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನು 'ನಾವು ಇಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಬಂದೆವು' ಎನ್ನಲು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಚಾರವೇನು, ೧೫. ದೇವೇಂದ್ರನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ ತಾನೇ? ಪೋಡಶರಾಜರಿರುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು? ನಮ್ಮ ವಂಶದ ದೊರೆಗಳು ಯಾವ ವೈಭವದಿಂದಿದ್ದಾರೆ? ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸಂಪತ್ತು ಎಂತಹುದು? ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ನಾರದರೇ ಹೇಳಿರಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಲೋಕದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಪಾಂಡುರಾಜನ ವಿಷಯಕವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೀಗೆಂದನು-೧೬. ಪಾಂಡುವು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಇಂದ್ರನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆ ಪೋಡಶರಾಜರಿಗಿಂತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವುದೂ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಸಾದ ಎನ್ನುವುದೂ ಅವರು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಮುದುರಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ೧೭. ಶತ್ರುಮಂಡಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಕ್ರಮಿಸಿ ಶೂರರಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹಾರಮಾಡಿ ದಾಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರುವಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನುಳ್ಳ ನೀವೈದುಮಂದಿಯೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಇಂದ್ರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ಅಪಮಾನದಿಂದ ಇಷ್ಟು

ವ|| ಆಮುಮದಂ ನೋಡಲಾಪದಯುಂ ಪಾಂಡುರಾಜನೆನ್ನಿದಿರವನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಚಿ
ರಾಜಸೂಯಮೆಂಬ ಯಾಗಮಂ ಬೇಳ್ಳಂತೆ ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿಮನೆಯುಮದನಪಿಲೆಂದೆ ಬಂದಮಾ
ಮುಖದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ ಹೇಳಿತ್ತೊಡೆ ಮುನ್ನಂ ಕೃತಯುಗದೊಳ್ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಶತಕೃತುವಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಚತುರರ್ಣವಪರೀತಮಹೀತಳಮೆಲ್ಲಮಂ ಧರಾಮರಕಳೆ
ದಕ್ಕಣಗೊಟ್ಟನಪ್ಪುದೆಂದಮದಲಿ ಫಲದೊಳಿಗಳಾತನಲ್ಲಿಗಿಂದೂ ನಿಚ್ಚಮೊಂದು ಪೊಯ್ತು ಪೋಗಿ
ಪೂಜಿಸಿ ಬರ್ಪಂ ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ನೀಮುಮನಿತು ಮಹಿಮೆಯಂ ದೊಟ್ಟಿರಪ್ಪೊಡೆ-

ಚಂ|| ಬಿರುದರನೊತ್ತಿ ಬೀರರನಡಂಗಿಸಿ ಕೊಂಕಿಗರಂ ಕಬಲ್ಪಿ ಚಿ
ನ್ನರನಡಗೊತ್ತಿ ಮಂಡಳಿಕರಂ ಬೆಸಕೆಯ್ತಿ ಕಟುಂಬರಂ ನಿರಾ |
ಕರಿಸಿ ಸಮಸ್ತವಾರಿಧಿಪರೀತಮಹೀತಳದರ್ಥಮೆಲ್ಲಮಂ
ತರಿಸಿ ನೆಗಲ್ಪೆಯಂ ನಿಜಿಸಲಾರ್ಪೊಡೆ ಮಾಡಿರೆ ರಾಜಸೂಯಮಂ || ೧೮

ವ|| ಎಂದು ರಾಜಸೂಯಾಂತಂ ಕಳಹಮೆಂಬುದಂ ಬಗೆದು ತಾನುಂ ಕಲಹ
ಪ್ರಿಯನಪ್ಪುದೆಂದಮನಿತನೆ ನುಡಿದು ಮಾಣ್ಣ ಮುನೀಂದ್ರನಂ ನರೇಂದ್ರನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಬೆಳಗುವುದಿಂದ್ರಲೋಕದೊಳಗಯ್ಯನ ಮಾತನಲೆಮ್ಮ ಸಾಹಸಂ
ಬೆಳಗುವುದೀ ಧರಾವಳಯದೊಳ್ ತಣಿವರ್ ದ್ವಿಜಮುಖರಪ್ಪುದ |
ಗೃಹಕ್ಕೆ ಪೂದಳ್ಯ ಪರ್ವವುದು ಕೀರ್ತಿ ಪುರಾಕೃತಪುಣ್ಯದಿಂದೆ ಸಂ
ಗೃಹವುದೆಂದೊಡೀ ಮುಖದೊಳೆನ್ ತೊದಳುಂಟಿ ಮುನೀಂದ್ರನಾಯಕಾ || ೧೯

ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಬಹುದೇ? ವ|| ನಾವು ಅದನ್ನು ನೋಡಲಾರದಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ
ಪಾಂಡುರಾಜನೂ 'ನಾನಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ರಾಜಸೂಯವೆಂಬ
ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು
ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಬಂದವು. ಆ ಯಾಗದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ.
ಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ನೂರು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ
ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ ಆತನಲ್ಲಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು
ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಹೋಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. 'ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ
ನೀವೂ ಅಷ್ಟು ವೈಭವವನ್ನು ಮಾಡಲಾರಿರಾ'-೧೮. ಬಿರುದುಳ್ಳ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಿಸಿ
ವೀರರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಸಿ ವಕ್ರವಾಗಿರುವವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಡಿಲಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳನ್ನು ಕಾಲಿನ
ಕೆಳಕ್ಕೆ ಅದುಮಿ ಸಾಮಂತರನ್ನು ಆಜ್ಞಾಧೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಸೂಯೆಗಾರರನ್ನು
ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಂಡಲದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು
ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ
ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ವ|| ಎಂದು 'ರಾಜಸೂಯದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳ'
ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ತಾನು ಕಲಹಪ್ರಿಯನಾದುದರಿಂದ ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ
ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮುನೀಂದ್ರನನ್ನು ನರೇಂದ್ರನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದನಿಗೆ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು-೧೯. ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮಾತು ಬೆಳಗುವ ಹಾಗೆಯೇ
ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶೌರ್ಯವೂ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೂ

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಂ ನೀ ನುಡಿದುದರ್ಕ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿನಗದೇವಿರಿದು-

ಕಂ|| ಪರವಿನ ನೀಳದ ಕಡೆಯಂ
ಮರುಳಂ ತವೆ ನೋಡಲಾಜದಂಬರತಳಮಂ !
ಕರಿದೆಂಬಂತಿರೆ ನಿನ್ನಂ
ನರನೆಂಬುವೆ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸಕ್ಕದು ಪಿರಿದೇ || ೨೦

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಾಹಯಂ ಪೊಟ್ಟಿದ್ವಮಿನ್ ಪೋಪೆಮೆಂದ ಮುನಿಸಾಧನಂ
ನರನಾಥಂ ಬಜಯಂಗೆಯ್ಯಮನೆ ನಾರದನಿರದೆ ಗಗನತಳಕ್ಕೊಗಿದು ಮುಗಿಲ ಪೊರೆ
ಯೊಳದಂಗಿದನಿತ್ತ ಧರ್ಮರಾಜಂ ನಿಜಾನುಜರೊಡನೆ ರಾಜಸೂಯಪ್ರಪಂಚಮನಾಳೋಚಿಸಿ
ಪುರುಷೋತ್ತಮನನೀ ಪದದೊಳ್ ಬರಿಸುವುದು ನಮಗುತ್ತಮಪಕ್ಕಮೆಂದು-

ಉ|| ದ್ವಾರವತೀಪುರಕ್ಕೆ ಚರಂ ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಬೇಗಮಟ್ಟಿ ಪಂ
ಕೇರುಹನಾಭನಂ ಬರಿಸಿ ಮಜ್ಜನ ಭೋಜನ ಭೂಷಣಾದಿ ಸ |
ತಾರದೊಳಬಿಟ್ಟಂ, ನೆಲೆಯೆ ಮಾಡಿ ಮುರಾಂತಕ ಪಾಂಡು ಭೂಭುಜಂ
ಕಾರಣಮಾಗಿ ನಾರದನ ಪೇಟ್ಟಿ ನೆಗಬಿಲೆಯ ರಾಜಸೂಯಮಂ || ೨೧

ಕಂ|| ಬೇಳಲೆ ಬಗೆವೊಡೆ ಹರಿಯೊಡ
ನಾಳೋಚಪಮೆಂದು ಬಲೆಯನಟ್ಟಿದನೆಮ್ಮಂ !
ಪಾಲಿಸುವೈ ನೀನ್ ನಿಮೊಡ
ನಾಳೋಚಸದೆಮಗೆ ನೆಗಬಿಲೆಯ ನೆರವುಂಟೇ || ೨೨

ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಾರೆ. ಗೌರವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀರ್ತಿ ಹರಡಿ ಹಬ್ಬುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ
ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ
ನಿಶ್ಚಯ ಎಂದನು. ವ|| ಆತನ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರದನು ನಿನಗೆ ಇದೇನು
ದೊಡ್ಡದು-೨೦. ಹುಚ್ಚನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕೊನೆಯನ್ನು
ನೋಡಲಾರದ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಪ್ಪು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮನುಷ್ಯ
ಸಾಮಾನ್ಯನೆನ್ನಬಹುದೇ? ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅದು ದೊಡ್ಡದೇ? ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ
ಕೆಲಕಾಲವಿದ್ದು 'ಇನ್ನು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ಎಂದ ನಾರದನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು
'ದಯಮಾಡಿಸಿ' ಎನ್ನಲು ನಾರದನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ
ಮೋಡದ ಪದರದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿದನು. ಈ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ
ರಾಜಸೂಯವಿಷಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಬರಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ೨೧. ದ್ವಾರಾವತೀಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಚಾರರನ್ನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಬೇಗ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬರಮಾಡಿದರು.
ಸ್ನಾನ ಭೋಜನ ಅಲಂಕಾರಾದಿಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ
'ಕೃಷ್ಣಾ ಪಾಂಡುಮಹಾರಾಜನ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ವಾದ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು-೨೨. ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ
ನಿನ್ನೊಡನಾಲೋಚಿಸೋಣ ಎಂದು ದೂತರನ್ನಟ್ಟಿದನು. (ನೀನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕ, ನಮ್ಮನ್ನು

ವ|| ಎಂಬುದುಮದಲ್ಪಮಂ ನೆಹಿಯ ಕೇಳು ಮುಂದಣ ಕಜ್ಜದ ಬಣ್ಣಮನಜಿದಂ
ಭೋರುಪನಾಭಂ ಶುಂಭದಂಭೋಧರವ್ಯನಿಯನಿತಂದಂ-

ಉ|| ಎಂತು ಬಗುರ್ತು ಧೀರರನೆ ಕೊಂದಪಿರೆಂತು ಸಮಸ್ತ ವಾರ್ಧಿ ಪ
ರ್ಯಂತ ಧರಿತ್ರಿಯಂ ವಶಕೆ ತಂದಪಿರೆಂತು ಧನಂಗಳು ಪ್ರಯೋ |
ಗಾಂತರದಿಂ ತರಲ್ಪಿದಪಿರಾಗದಿದಾದೊಡಮಂತು ರಾಜಸೂ
ಯಾಂತಮಿದಂತು ಬೇಳ್ಪಿರಿದಪಾಯಶತಂ ಬರೆ ರಾಜಸೂಯಮಂ || ೨೩

ಕಂ|| ಗಾಳು ಗೊರವಂ ತಗುಳ್ಳಿ ಪ
ಳಾಳಮನೇನೊಂದನಪ್ಪೊಡಂ ಗಟಪಿದೊಡಾ |
ಬೇಳುನುಡಿಗೇಳ್ಳು ಕೆಮ್ಮನೆ
ಬೇಳಲ್ ನಿಮಗಂತು ರಾಜಸೂಯಂ ಮೊಗ್ಗೇ || ೨೪

ವ|| ಮುನ್ನಂ ಕೃತಯುಗದೋ ಮೋಮನ ವರುಣನ ರಾಜಸೂಯದ ಕಡೆಯೋ
ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧಂ ನೆಗಟಿ ಹಿರಣ್ಯ ಕಾಳನೇಮಿಗಲ್ ಮೊದಲಾಗಿ ನೆಗಟಿಯ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಮೆನ್ನ
ಚಕ್ರಪಾತದೊಳಬ್ಬಿ ಮಟ್ಟಿದಂತಾದರೊಂದು ಧರಾವನಿತೆಯ ಭಾರಾವತಾರದೊಳನಿತಾನುಂ
ಘಸನೆ ಪೋದುದದು ಕಾರಣದಿಂ ರಾಜಸೂಯದ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿಯೆ ಮಹಿವುದು
ನುದಿಯಲ್ಲೇಡನೆ ಮಜುಮಾತುಗುಡಲಜಿಯದೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಮೌನಂಗೊಂಡುಸಿರದಿರೆ
ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಿತಂದಂ-

ಪಾಲಿಸುವವನು ನೀನು; ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸದೆ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?
ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಮುಂದಿನ
ಕಾರ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಗುಡುಗಿನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೨೩. ಭಯಪಡಿಸಿ ವೀರರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲುವಿರಿ?
ಸಮಸ್ತಸಮುದ್ರದವರೆಗಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ವಶಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ? ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಧನವನ್ನು ಶೇಖರಿಸುವಿರಿ? ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ,
ಇಷ್ಟಾದರೂ ರಾಜಸೂಯದ ಕೊನೆಮುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ? ನೂರಾರು ಅಪಾಯಗಳು
ಬರುವ ಈ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವಿರಿ? ೨೪. ಆ
ಕಪಟಸನ್ಯಾಸಿಯು ರೇಗಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಕಾಡುಹರಟೆಯನ್ನು ಹರಟಿದರೆ ಆ ಪೊಳ್ಳು
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಗೆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲು ರಾಜಸೂಯವು ನಿಮಗೆ
ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| 'ಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೋಮ ಮತ್ತು ವರುಣ ರಾಜಸೂಯದ
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಹಿರಣ್ಯ ಕಾಲನೇಮಿಗಳೇ
ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ
ಮಟ್ಟಿದಂತಾದರು. ಭೂದೇವಿಯ ಆ ಒಂದು ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ
ಆಯಾಸವಾಯಿತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜಸೂಯದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿಯೇ
ಮರೆಯುವುದು ಲೇಸು ಮಾತನಾಡಬೇಡ' ಎಂದನು. ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲು
ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಮೌನವನ್ನು ತಾಳಿರಲು ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ

ಕಂ || ಎನಿತು ಗಡಂ ಪಯೋನಿಧಿಪರೀತಮಹೀತಳಮೆಂಬುದಾಂಪ ಬೀ
ರನ ಪೆಸರಾವುದೀ ನುಡಿಯನೀ ಪದದೊಳ್ ಪೆಟಗಿಕ್ಕೆ ನಾರದಂ |
ಮನದೊಳ್ ಪೇಸುಗುಂ ಸುರಪನುಂ ನಗುಗುಂ ಕಡುವಿನ್ನನಕ್ಕುಮು
ಯ್ಯನ ಮುಖಮೆಂತುಪೇಕ್ಕಿಸುವುದೀ ಮುಖಮಂ ಸರಸೀರುಹೋದರಾ ||೨೫

ವ|| ಎಂದೊಡೆ ಭೀಮಸೇನನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ || ಪನ್ನತರ ನಡುವನುಡಿಯ
ಲೆನ್ನ ಭುಜಾರ್ಗಗಳಮೆ ಸಾರ್ಥಮೋಸೆ ಮೇಣ್ ಮುನಿ ಮೇ |
ಕೆನ್ನ ನುಡಿ ಟಾಕದಾಧಗ
ಮೆನ್ನಂ ಬೆಸಸುವುದು ರಾಜಸೂಯಂ ಬೇಳಲ್ || ೨೬

ವ|| ಎಂತು ಗಜಪತಿ ಗರ್ಜಿಸುವುದುಮುಳುರುಮಾ ಬೇಳ್ಳೆಯ ಮಾತಂ ತಮಳಿ
ನುಡಿದೊಡೆಮ್ಮ ಗಂಡವಾತುಮುಳುಂಬಂ ಭೃತಮುಕ್ಕುಮೆಂದು ಮೆಯ್ಯಮೆಯ್ಯ ಬೆಸಸೆಂಬುದುಂ
ರಾಜಸೂಯಮುಂ ಬೇಳ್ಳಲ್ಲದಿರಿರಬ್ಬೊಡೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ಬಡಗಣ ತಡಿಯ ಮಘಮಘಿಸುವ
ವಾರಣಾಸಿ. ಪುರಮನಾಳ್ ಬೃಹದ್ವಳಂ ಪುತೋತ್ತನಿಮಿತ್ತಮಪ್ಪೊಂದು ದಿವ್ಯಪಿಂಡಮಂ
ತನ್ನರ್ಪರಸಿಯರ್ಗ ಪಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟೊಡೆ ಪುಟ್ಟದರದು ಪೋಲುಮನವೇವುಪೆಂದು ಬಸುಡೆ

ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೨೫. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ
ಘೋಭಾಗವೆಂಬುದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು? ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ವೀರನ ಹೆಸರಾವುದು?
ಈ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಾರದನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜುಗುಪ್ಸೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು; ದೇವೇಂದ್ರನು ನಗುವನು; ಅಯ್ಯನಾದ
ಪಾಂಡುವಿನ ಮುಖವೂ ವಿನ್ಯವಾಗುವುದು. ಕೃಷ್ಣನೇ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಉದಾಸೀನಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ವ|| ಭೀಮಸೇನನು ಹೀಗೆಂದನು-೨೬.
ವೀರರ ಸೊಂಟವನ್ನು ಮುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ತೋಳುಗಳೇ ಸಾಕು
ಒಪ್ಪು ಅಥವಾ ಒಪ್ಪದಿರು ನನ್ನ ಮಾತು ಟರ್ವಾರ್ತರಗಳಂತೆ ಶಾಶ್ವತವಾದುದು
ನಾನು ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡು (ಅಜ್ಞೆ ಮಾಡು)
ವ|| ಎಂದು ರೇಗಿ ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿದನು. ಅವಳಿಗಳಾದ ನಕುಲಸಹದೇವರೂ ಈ
ಯಜ್ಞದ ಮಾತನ್ನು ಜಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿ ನಮ್ಮ
ಪರಾಕ್ರಮದ ಮಾತೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ
(ರಾಜಸೂಯಯಾಗ ಮಾಡುವಂತೆ) ಅಜ್ಞೆಮಾಡು ಎಂದರು. 'ಕೃಷ್ಣನು' ನೀವು
ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ.
ಗಂಗಾನದಿಯ ಉತ್ತರತೀರದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ವಾರಣಾಸಿ
ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬೃಹದ್ವಲನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂಬ
ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಪಿಂಡ(ಉಂಡೆ)ವನ್ನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು
ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎರಡು
ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಇವುಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಬಿಸಾಡಲು ಜರೆಯೆಂಬ

ಬರೆಯೆಂಬ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಂಡು ತಿನಲೆಂದರಡು ಪೋಲುವನೆಂದೂ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ
ಪಿಡಿದೊಡೊಂದೊಂದಕ್ಕೊಳೊ ಸಂದಿಸಿ ಮಾನಸರೂಪುಗೊಂಡೊಡೆ ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು
ಜರಾಸಂಧನೆಂದು ಬೆಸರನಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮದಳಗೆ ಕೊಟ್ಟೊಡೆ ಜರಾಸಂಧನುಂ ಸಾಲ್ವಲನುಮೆಂಬ
ದೈತ್ಯನುಮೊಂದಾಗಿ ಮೂವತ್ತೆರಕ್ಕೊಳೊಗೇಬಲಂಬೆರಸು ಮಧುರಾಪುರಕ್ಕೆ ವೆಂದೆನ್ನಂ ಮುಕ್ತಿ
ಕೊಂಡೊಡುಪಾಯ ಬಲದೊಳೆ ಸಾಲ್ವಲನಂ ಕೊಂದು ಜರಾಸಂಧಂಗೆಳೆ ಮಧುರಾಪುರಮಂ
ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೋಗಿ ದ್ವಾರಾತೆಯಂ ಸಮುದ್ರಮೆ ನೀರ್ಗಾದಿಗೊಂದಾಗಿ ಮಾಡಿದನಿನ್ನುಂ ಯಾದವರ
ಸೊಕ್ಕೆಗಳ್ಳಾತನರ್ಧರಾತನುಂ ಭೀಮನ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ಳಲದೆ ಸಾಯನೆಂಬುದಾಡತಮದೆನೆನ್ನಿಟ್ಟಿಯುಂ
ಸಮಸ್ತ ಬಲಂಬೆರಸು ಭೀಮಾರ್ಜುನರಂ ಪೇಬುದೆಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನೊಡಂಬಡಿಸಿ ನುಡಿದು
ಮಧುರಾಪುರಮನೆಯ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದಳತನೂಜನಲ್ಲಿಗೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮಂ ಬೇಡಿಯುಟ್ಟಿದೊಡೆ-

ಮು|| ಕಲಿ ಮಾಕೋಳ್ಳದ ಕೊಟ್ಟು ಮೆಯ್ಯೊಳ್ಳಿ ಸಿಡಿಲ್ ತಾಪಂತೆವೋಲ್ ತಾಗೆ ಮು
ಯ್ಲಿ ಭೀಮಂ ಪೊಕ್ಕುಂಗದಾಂತು ಪಲವುಂ ಬಂಧಂಗಳಿಂ ತಕ್ಕು ತ |
ತುಲಶೈಲಂ ಕುಲಶೈಲದೋ ಕರುಷದಿಂ ಪೋರ್ವಂತೆವೋಲ್ ಪೋರ್ದು ನೆ
ಯ್ಲಿಲ ಕಾವಂ ತುದಿಗಿಯ್ಲೆ ಸೀಳ್ ತೆಡದಿಂ ಸೀಳಂ ಜರಾಸಂಧನಂ || ೨೭

ವ|| ಅಂತು ದೃಢ ಕಠಿನ ಹೃದಯ ಬಂಧನಂ ಜರಾಸಂಧನಂ ಕೊಂದುಮಾತನ
ಮಗಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯಂ ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನಿಟಿಸಿ ಜರಾಸಂಧನೇಷುವ ರಥಮಂ ತರಿಸಿ

ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಅವನ್ನು ತಿನ್ನಲೆಂದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಲು ಅಶ್ವರ್ಯಪಟ್ಟು ಜರಾಸಂಧನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಬೃಹದ್ವಳನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಜರಾಸಂಧನೂ ಸಾಲ್ವಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೂ ಒಂದಾಗಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಕ್ಲೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಉಪಾಯಬಲದಿಂದ ಸಾಲ್ವಲನನ್ನು ಕೊಂದು ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ನೀರಿನ ಕಂದಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸೆರೆಯಾಗಿರುವ ಬಂಧಿತರಾದ ಯಾದವರು ಆತನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಭೀಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಆದೇಶ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ ಅದೇ. ಸಮಸ್ತಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಗೆ ತಿಳಿಸು' ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ನುಡಿದು ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿ ಬೃಹದ್ವಳ ಪುತ್ರನಾದ ಜರಾಸಂಧನಲ್ಲಿಗೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನೇಕೈಸಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೨೭. ಶೂರನಾದ ಆ ಜರಾಸಂಧನು ಪ್ರತಿಮಾತಾಡದೆ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಶೂರನಾದ ಭೀಮನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯದೆ ಎದುರಿಸಿ ಹಲವು ಪಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕುಲಪರ್ವತವು ಕುಲಪರ್ವತದೊಡನೆ ಕೋವದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಡಿ ಕನ್ನದಿಲೆಯ ದಂಟನ್ನು ತುದಿಯವರೆಗೆ ಸೀಳುವ ಹಾಗೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಸೀಳಿದನು. ೨೮ ಹಾಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವೂ ಒರಟೂ ಆದ ಹೃದಯಬಂಧವನ್ನುಳ್ಳ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಕೊಂದು ಆತನ ಮಗ ಕ್ಷೇಮಧಾರ್ತಿಯನ್ನು

೩೧೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂ ಕೊಂದು ಗರುತ್ಮನಂ ನೆನೆದು ಬರಿಸಿ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸಲ್ವೆಂಬ್ಬು ಯಾದವರ
ಸೆಜೆಗಳಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ನಾರಾಯಣಂ ಭೀಮಾರ್ಜುನವರಸು ಸುಖಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂದಿವ್ವ
ಪ್ರಸಕ್ತೆ, ವಂದು ಧರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತನಂ ಕಂದು-

ಶಿಖರಿಗೆ|| ಜರಾಸಂಧನ ಮುನ್ನಂ ಮಡಿದೊಡಿಕೆ ನಿಷ್ಕಂಟಕಮದ
ಕಿರಲ್ವೇಡಿಸ್ ನಾಲ್ಕುಂ ದೆಸೆಗೆ ಬೆಸಸಿಂ ನಿಮ್ಮನುಜರಂ |
ಭರಂಗೆಯ್ಯಾಗಳ್ ನೀಂ ಪೆಸರ್ವೆಸರೊಳಾ ನಾಲ್ವರುಮನಾ
ದರಂಗೊಂಡಾ ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆಗೆ ಬೆಸಸಿಂ ಬೆಳ್ಳುಪುವಿನಂ || ೨೮

ವ|| ಅಂತು ಭೀಮಸೇನನಿಂದನ ಮೇಲೆ ವೇಲ್ಚಂತೆ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ವೇಲ್ಚು
ನಕುಲನಂ ಯಮನನದಿರ್ಪಲ್ವೆಂಬ್ಬಂತೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಾಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೆಸಸಿ ಸಹದೇವನಂ ವರುಣನದಿರ್ಪಲ್
ನಿಯಮಿಸುವಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ವೇಲ್ಚು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ಕುಬೇರನಿಂ ಕಪ್ಪಂಗೊಳಲ್
ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಾಗಲುತ್ಪರದಿಶಾಭಾಗಕ್ಕೆ ವೇಲ್ಚುಗಳ್-

ಚಂ|| ಅರಿ ನರಪಾಲ ಮೌಳಿಮನೆಯೊಳ್ ನೆಲೆಗೊಂಡುದು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಚಾ
ಮರ ಹಳಚಿಹ್ನೆ ಚಿಕ್ಕಿತ ಪದಾಕೃತಿ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಾಳಿ ಸುಂ |
ದರಿಯರ ಕೆಯ್ಯಳಿಂ ಬರ್ಮಕಿ ಬಿಲ್ವವು ಬೆಳ್ಳೊಡೆ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ನಿಂ
ದುರಿದುವು ಸಾಲಭಂಜಕಿಗಳಬ್ಬುವು ವೈರಿನರೊಂದ್ರಗೇಹದೊಳ್ || ೨೯

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜರಾಸಂಧನ ರಥವನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗರುಡನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಬರಿಸಿ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ
ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದ ಯಾದವರನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾರಾಯಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನು
ಭೀಮಾರ್ಜುನರೊಡಗೂಡಿ ಸುಖಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು. ೨೮. ಜರಾಸಂಧನು ಸತ್ತುದರಿಂದ
ಭೂಮಿಯು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕಂಟಕರಹಿತವಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಇನ್ನು
ತಡಮಾಡಬೇಡ (ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ) ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು
ನೆಮಿಸು. ಕಾರ್ಯಭಾರಮಾಡುವಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು
ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಭಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದನು. ವ||
ಭೀಮಸೇನನು ಇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗಕ್ಕೂ
ನಕುಲನನ್ನು ಯಮನನ್ನು ನಡುಗಿಸ ಹೇಳಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೂ ಸಹದೇವನನ್ನು ವರುಣನನ್ನು
ಗೆಲ್ಲಲು ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ಭಾಗಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ಕುಬೇರನಿಂದ
ಕಪ್ಪಣಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಉತ್ತರದಿಗ್ಭಾಗಕ್ಕೂ
ನಿಯಮಿಸಿದನು. ೨೯. ಶತ್ರುರಾಜರ ರತ್ನಕೀರಟಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಚಾಮರ,
ಮತ್ತು ನೇಗಿಲುಗಳಿಂದ (ರೇಖೆ) ಕೂಡಿದ ಪಾದಗಳ ಆಕಾರವು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳು
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತವು. (ಅಂದರೆ) ಅವರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಪಾದಗಳನ್ನು
ತಮ್ಮ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ
ಚಾಮರಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ಸುಂದರಸ್ವೀಯರ ಕಯ್ಯಿಂದ ಜಾರಿಬಿದ್ದವು. ಶ್ವೇತಚ್ಚಿತ್ರಗಳು

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಂ ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳಾದ ವಿಜಯಚಿಹ್ನೆಗಳ್ ಮುನ್ನಮೆ
ನೆಗೆಲ್ ವಿಜಯದ ಗುಡಿವಿಡಿಸಿ ಅರಿ ನೃಪರಂ ಭೇದಿಸಿ ಪಾಂಚಾಲರಂ ಚಾಳಿಸಿ ಗಾಂಧರ್ವರಂ
ವಿರಧರ್ಮಾಡಿ ಕೌಳಾಧೀಶರಂ ಸಾಧಿಸಿ ಕಿಂಪುರುಷರಂ ಕಾಪುರುಷರ್ಮಾಡಿ ಬಾಹ್ಯಕರನನೀಕರಿಸಿ
ಮಾಳವಿಗರಂ ಕೆಲಗಿವಿಗೆಯ್ಯಲೀಯದಾಟಂದು ನಿಜ ನಾಮಾಂಕಿತ ಸಾಯಕಂಗಳಿಂದೆಚ್ಚು ನಚ್ಚಂ
ಕಡಿಸಿ-

ಮ|| ಉಜಿವರ್ಪಂತಮಗಾವ ಗರ್ವಮಿಲೆಯಲ್ಲೇಡೆಮ್ಮನೆಮ್ಮುಳ್ಳುದಂ
ನಜಿಕೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಬಾಹ್ಯೆಯೊಳ್ ನಿಜಿಸುವಂ ನೀನೆಂದು ತಂದಿತ್ತು ಕೆ ||
ಯ್ವಿಜಯಂ ಕೊಟ್ಟಳವಟ್ಟು ಸಾರ ಧನಮಂ ಮೂವಿಟ್ಟುಗಂ ಪೂಣ್ಣಾ ಕಾ
ಲ್ಲೀಜಗತ್ತಂತರಿಗಂಗೆ ಬೆರ್ಚ ಭಯದಿಂ ಗ್ರಾಮಂ ಕುಳಂ ರಾಜಕಂ || - ೩೦

ಪ|| ಮತಮಲ್ಲಿ ಕೆಲರಂ ಮೈತ್ರಾಸನ ವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ನಿಜಿಸಿ ಕೆಲರನುದ್ಧತಾ
ಪ್ರತಿಮಹಿತರ್ಮಾಡಿ ಕೆಲರನುಚ್ಚಾಟಿಸಿ ಸರ್ವಹರಣಂಗೆಯ್ಯು ಕಸವರಮುಲ್ಲಮನಿಂದಪ್ರಸಕ್ತೆ ಕೆಲಿಸಿ

ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು ಉರಿದುವು. ಶತ್ರುರಾಜರ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ
ಸಾಲುಬೊಂಬೆಗಳು ಅತ್ತವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲುಣಿಸಿದ
ವಿಜಯಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಜಯದ್ವಜವನ್ನೇರಿಸಿ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸಿ ಪಾಂಚಾಲರಾಜರನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಗಂಧರ್ವರಾಜರನ್ನು
ರಥವಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾಳಾಧೀಶ್ವರನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕಿಂಪುರುಷರನ್ನು ಅಲ್ಲರನ್ನಾಗಿಸಿ
ಬಾಹ್ಯಕರನ್ನು ಸೈನ್ಯವಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಾಳವಿಕರನ್ನು ಉದಾಸೀನರಾಗಿರಲು
ಬಿಡದೆ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು
ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಸಿದನು. ೩೦. ಗ್ರಾಮದವರೂ ಕುಲದವರೂ ರಾಜರೂ
ಹೆದರಿ ನಾವು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಿರುವಂತೆ ನಮಗೇನಹಂಕಾರವಿದೆ.
ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಡ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಬದುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಧಿಪಡಿಸು (ನಿಯಮಿಸು) ನೀನು, ಎಂದು ನಿಷ್ಕಷ್ಟವೂ
ಸಾರಭೂತವೂ ಆದ ಧನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೈಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು* ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಬಿಟ್ಟಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು
ಒಪ್ಪಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಅರ್ಜುನನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ
ಕೆಲವರನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದನು. ಉದಾಸೀನರಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಇದ್ದು
ಮಲೆತಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ
ಓಡಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡು, ಚಿನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ (ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ) ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ

* ವ್ಯಕ್ತ ವಿಶೇಷ - ಸೂತ ರಾಜನು ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮೂರು ಬಗೆಯ
ವಿಶ್ವಕರ್ಮಗಳು - ಶೋಧನಕರ್ಮ, ವಹನಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಪನಯನಕರ್ಮ. ಅಂದರೆ ಶಿಬಿರ,
ಮಾರ್ಗ, ಸೇತು, ಬಾವಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶೋಧನಮಾಡಿ ಸರಿಯಾಗಿಡುವುದು ಶೋಧನಕರ್ಮ;
ಯಂತ್ರ, ಆಯುಧ, ಆವರಣ, ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಡುವುದು ವಹನ ಕರ್ಮ; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಗಾಯಗೊಂಡವರನ್ನೂ ಸತ್ತವರನ್ನೂ ಅವರ ಆಯುಧಕವಚಸಮೇತ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವುದು
ಅಪನಯನಕರ್ಮ. (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ೧೦-೪)

೩೧೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕಾಶ್ಮೀರ ಹಿಮವಂತ ಹೇಮಕೂಟ ಕೈಲಾಸ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಶ್ರೇತಶೃಂಗ ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿ
ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಪರ್ವತರಾಜನಪಗತತೇಜಮಾಡಿ ಕಸವರಮಂ ಕೆಯ್ಯಮಾಡಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ
ತೆಂಕಣ ತಲ್ಲಲೋಳ್ ದ್ವಾದಶಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣಮಪ್ಪ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದ ಕೆಲದೊಳಗಡೆ ರಸದ
ತೊಳೆ ಪರಿವಂತ ಕನಕಗಿರಿಯನಲಿದು ಪರಿವ ಜಂಬೂನದಮಂಜ ತೊಳೆಯೋಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ
ಜಾಂಬೂನದಮಂಜ ಪೊನ್ನ ಪಾಸಳಿಗಳಂ ಕಂಡು-

ಕಂ|| ಗಾಂಡೀವದ ಕೊಪ್ಪುಗಳೋಳ್

ಖಂಡಿಸಿ ತತ್ತಟದ ಕನಕ ರೇಣುವನವನಾ |

ಖಂಡಲ ತನಯನಸುಂಗೊಳೆ

ಖಂಡಿಸಿದಂ ನಿಶಿತ ಪರಶು ಶರಸಮುತಿಗಳೆಂ ||

೩೧

ವ|| ಅಂತು ಕನಕರೇಣುಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ಪಾಸಳಿಗಳುಮಂ ಕನಕದ ಪಿರಿಯ ಸೆಲೆಗಳುಮ
ನೊಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಾಗಿ ಪುಂಜಿ-

ಚಂ|| ಬರಿಸಿ ಘಟೋತ್ಕಚಂಚೆರಸು ದಾನವಸೇನೆಯನೀಗಲೀ ಬಲಂ

ಚೆರಸಿವನಿತು ಪೊತ್ತು ನಡೆ ನಮ್ಮ ಪುರಕೆನೆ ತದ್ಗೀಂದ್ರ ಕಂ |

ದರ ಕನಕಾಚಳಂಗಳೆನತುಂಟನಿತಂ ತವೆ ಹೇಮ ರೇಣುಗ

ಳ್ಳೆರಸು ಕಡಂಗಿ ಪೊತ್ತು ನಡೆದತ್ತು ಘಟೋತ್ಕಚರೌದ್ರಸಾಧನಂ ||

೩೨

ವ|| ಆಗಳ್ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳಂ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಮಂ ಮೆಲೆಯಲೆಂದು ಕೈಲಾಸದ
ಮೇಗಣ್ಣೆ ವಂದು ಕುಬೇರನಿಂ ಕಪ್ಪಂಗೊಂಡು ಪೊನ್ನಂ ಜಕ್ಕಕೆಯಿಂ ಪೊತ್ತು ಬರೆ ತಡೆಯದಿದ್ದ
ಪ್ರಸಕ್ತ ಬಂದನಿತ್ತ ಭೀಮನುಂ ಮೂಡಣ ದಿಶಾಭಾಗಮಂ ಬಾಯ್ಕಳಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನ

ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕಾಶ್ಮೀರ, ಹಿಮವಂತ, ಹೇಮಕೂಟ ಕೈಲಾಸ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಶ್ರೇತಶೃಂಗ
ಗಂಧಮಾದನವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ವತರಾಜರುಗಳನ್ನು
ತೇಜೋಹೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
ಮೇರುಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದ ಅಳತೆಯನ್ನುಳ್ಳ
ನೇರಳೆಯ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಅಗೆದು ಕೊರೆದು ಪಾದರಸದ ನದಿಯು ಹರಿಯುವಂತೆ
ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ತೋಡಿ ಹರಿಯುವ ಜಂಬೂನದವೆಂಬ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಜಾಂಬೂನದವೆಂಬ ಚಿನ್ನದ ಹಾಸುಬಂಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೩೧. ಗಾಂಡೀವದ
ತುದಿಯ ಭಾಗದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಆ ಜಂಬೂನದಿಯ ತೀರದ ಚಿನ್ನದ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು
ಪ್ರಾಣಸಹಿತ (ಸಚೇತನವಾಗಿ) ಹರಿತವಾದ ಕೊಡಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ವ|| ಚಿನ್ನದ ರೇಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಸುಬಂಡೆಗಳನ್ನೂ ದೊಡ್ಡಲೆ
ಗಳನ್ನೂ ರಾಶಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ೩೨. ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯೊಡನೆ
ಬರಮಾಡಿ ಈಗಲೇ ಈ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನಡೆ ಎನ್ನಲು ಆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಣವೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಬೆಟ್ಟಗಳೆಷ್ಟಿತ್ತೋ
ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾದ ಚಿನ್ನದ ರೇಣುಗಳೊಡನೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊತ್ತು
ಘಟೋತ್ಕಚನ ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಸೈನ್ಯವು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿತು. ವ|| ಆಗ
ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ

ವಜ್ರಮುಖಿಯಾದೊಡೆಯ ಕೈಗನ್ನಡಿಯುಮುಖಿಯ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂ ತಂದಂ ಸಹದೇವನುಂ ಪೂಜಿಸಿ ದೇವಿಯ ಮಂಡಳಿಕರನರ್ಪಿಯುಮುಖಿಯುಂ ಕೊಂಡು ವರುಣನ ಮಹರಮುಂ ಮರುಣಾನಿಯ ಕೊರಲೊಳಿಟ್ಟು ಮಿನುಗುಮುಖಿಯುಂ ಬಿಡ ವಸ್ತುಗಳ್ಳಮುಂ ತಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ನಕುಳನುಂ ತೆಂಕಣ ದೇವಿಯ ಮಲಪರಂ ಮಂಡಳಿಕರುಮನಸಿಯರಾಗಿ ಕವರ್ದುಕೊಂಡು ಲಂಕೆಯ ಮೇಗಿ ನಡೆದು ವಿಭೀಷಣಂ ತನಗೆ ಬಾಯ್ಕೊಡಿದೊಡೆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಪೇಲ್ಪಟ್ಟದೊಡೆ-

ಉ|| ತೊಂದಿನೊಳುರ್ಕ ಕೆಟ್ಟ ದಶಕಂಠನನಕ್ಕಟ ಕೊಂಡ ಪರ್ಮರುಳ್
ಕೊಂಡು ತನ್ನಮಂ ಬಿಡು ನೀಂ ಬಲಗವರ್ಮನಾ ಸಮುದ್ರ ಮೇ |
ಬಂಡಮೊ ಪಾಯ್ಕೊಡೆಂದು ನಿಜ ಸಾಯಕದೊಳ್ ಬರೆದೆಚ್ಚು ಕಪ್ಪಮಂ
ಕೊಂಡನವುಂಕೆ ಲಂಕೆಯ ವಿಭೀಷಣನಂ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ || ೨೨

ವ|| ಅಂತು ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳ ನೀರುಳಿಯ ರತುನಂಗಳುಮಂ ದಿಶಾಗುಂಗಳುಳಿಯ ಗಜಂಗಳುಮಂ ಆದಿತ್ಯನ ಕುದುರೆಗಳುಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳುಮಂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸುರಭಿಯುಮಾಶ್ವರನ ನಂದಿಯುಮುಳಿಯ ಗೋವ್ರಜಂಗಳುಮನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಬಿಡಿಯಂ

ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಬೇರನಿಂದ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಯಕ್ಷರು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಬರಲು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಕಡೆ ಭೀಮನೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಆಜ್ಞಾಧೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನೂ ಶಚೀದೇವಿಯ ಕೈಗನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಂದನು. ಸಹದೇವನೂ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಸಾಮಂತರನ್ನು ನಡುಗಿಸಿಯೂ ನಾಶಮಾಡಿಯೂ ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವರುಣನ ವಾಹನವಾದ ಮಹರವನ್ನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನೂ ಉಳಿದು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ನಕುಳನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಗರ್ವಿಷ್ಠರನ್ನೂ ಸಾಮಂತರನ್ನೂ ಕೃಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ದೋಚಿಕೊಂಡು ವಿಭೀಷಣನು ತನಗೆ ಅಧೀನವಾಗದಿರಲು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೨೨. ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಅಯ್ಯೋ ದೌಷ್ಟದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಕೆಟ್ಟ ಆ ರಾವಣನನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಪೆಡಂಭೂತವೇ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿದೆಯೆ? ನಿನ್ನ ಬಲಗವರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಾಡು; ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಬಂದರೆ ನಿನ್ನ ಆ ಸಮುದ್ರವು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಆ ಲಂಕೆಯ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳ ನೀರನ್ನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನೂ ಈಶ್ವರನ ನಂದಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗೋಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ

ನಾರಾಯಣನ ಮತದೊಳ್ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದೊಳಿದರ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರ ಗಾಂಗೇಯ ದೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ರವಃ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಬಟೆಯನಟ್ಟಿ ಬರಿಸಿ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿ ಗಳಪ್ಪನೇಕಾದಿಶ್ವರರಲ್ಲರುಮಂ ಬರಿಸಿ ವ್ಯಾಸರ್ ಮೊದಲಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಯರೆಲ್ಲರುಮಂ ಬರಿಸಿ ಮುಲೆಲ ಪರಕೆಯ ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂ ಕಿಟಿವಿರಿಯರಡೆದು ಪೊಡೆಪಟ್ಟು ಪರಸಿಯಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನುಡಿದುಂ ನೋಡಿಯುಂ ನಕ್ಕುಂ ಕೆಯ್ಯಂ ಪಿಡಿದುಂ ಬಲ್ಲಿದಿರೆ ಎಂದು ಪ್ರಿಯದೊಳಂ ಬರಿದೊಳಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಶುಭ ದಿನ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗ ಕರಣ ಮುಹೂರ್ತದೊಳೆಂದ್ರ ಪೃಥ್ವಿ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ಭಾಗದೊಳ್ ಸಹಸ್ರ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣದೊಳ್ ಯಾಗಮಂಟಪಮಂ ಸಮೆದು ಮಯನ ಕೊಟ್ಟ ಸಭಾಮಂಟಪದೊಳ್ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಯರುಮನರಸುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಡೆಯಪಿಡಿದಿರಿ ಯಜ್ಞದ್ರವ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ನೆರಪಿ ಮಹಾವಿಭವದೊಳ್ ಶಮಾ ಪಾರ್ಶ್ವತಳ ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಲೆಯೊಳ್ ಹಿರಣ್ಯದಾನವಂ ಮಾಡಿ ವೇದಿನಿಹಿತಂಗಳಪ್ಪಾಪವನೀಯ ದಕ್ಷಿಣ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಂಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕೊಂಡಂಗಳೊಳುತ್ತರವೇದಿಯೊಳಗಿಸಂಧಾನಂಗೆಯ್ದು ವ್ಯಾಸ ಕಶ್ಯಪ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಭಾರದ್ವಾಜ ಬ್ರಹ್ಮಾಶ್ವಯ್ಯಾಗ್ನೀಧ್ರ ಮೃತ್ರಾವರುಣಾನ್ನಿ ಪರಿಚಾರಕೋದ್ಯಾತ್ಯ ನೇತ್ರ ಹೋತ್ರ ಜಮದಗ್ನಾದಿಗಳಪ್ಪ ಹೋದಶಶ್ವಿಜರ್ಕಳಂ ಬೇಳಲ್ವೆಯ್ಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಸಹಸ್ರಿ ಯಜಮಾನನಾಗಿದಾರ್ಗಳ್-

ಪ್ರಕಾರ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ರವ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಶಿಶುಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬರಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಸರೇ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಸಮಾನಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕಿರಿಯರು ಹಿರಿಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿದರು. ಮಾತನಾಡಿದರು, ನೋಡಿದರು, ನಕ್ಕರು, ಹಸ್ತರಾಘವವನ್ನಿತ್ತು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದೀರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರು, ಶುಭದಿನ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗ ಕರಣ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಯೋಜನದಳತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಗಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಮಯನು ಕೊಟ್ಟ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಯರನ್ನೂ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೂ ಉಚಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ಯಜ್ಞದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರು. ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ಬನ್ನೀಮರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಹವನೀಯ ದಕ್ಷಿಣ ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವ್ಯಾಸ, ಕಶ್ಯಪ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಆದ್ವರ್ಯ, ಆಗ್ನೀಧ್ರ, ಮೃತ್ರಾವರುಣ, ಅಗ್ನಿಪರಿಚಾರಕ,

ಕಂ|| ಚಾರುತರ ಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾ
ಪಾರಗರ ರವಂಗಲಿಂ ಸ್ವಧಾಕಾರ ವಷ |
ಟಾರ ಸ್ವಾಹಾಕಾರೋಂ
ಕಾರ ಧ್ವನಿ ನೆಗಲಿ ನೆಗಲುಡಾಹುತಿಧೂಮಂ || ೩೪
ಬಳಸೆ ಮುಗಿಲ್ಲಳ್ ಕನಕಾ
ಚಳಮಂ ಬಳಸುವಪೊಲಿಕ್ಕಿದಾಹುತಿಗಳ ಗೊಂ |
ದಳದಿನೊಡನೊಗೆಹ ಪೊಗೆಗಳ್
ಬಳಸಿದುವೆದಿದದೆ ಕನಕಯೂಷಮನಾಗಳ್ || ೩೫

ಚಂ|| ಒಡನೆ ದಿಗಂತ ದಂತಿಗಳ ಕೋಡ ಮೊದಲ್ಲೊಳೆಯ್ವ ಪೊಕ್ಕು ಸಿ
ಪ್ಪಡಸಿದ ಮಾಲ್ಕಿಯಾದುವು ಕರಂಗಳಡಾಗಿ ಕಿಲುಂಬುಗೊಂಡ ಕ |
ನ್ನಡಿಗನೆಯಾಯ್ತು ಭಾನುವಳಯಂ ದಿವಿಜಾಪಗೆ ನೋಡೆ ಕೂಡ ಕ
ಪ್ಪದರ್ಪನೆಯಾದುದಾ ಯಮುನೆಗಗ್ಗದ ಯಾಗದ ಧೂಮದೇಬ್ಬಿಯೋ ||೩೬

ಕಂ|| ಗಣನಾತೀತಾಚ್ಚಾಹುತಿ
ಗಣದಿಂದಂ ತನೆಯ ಚಾತವೇದನುಮಾ ಬ್ರಾ |
ಹ್ಯಾಸಮಿತಿ ಬೇಳೆ ದೇವರ್
ತನೆಯುಂಡರ್ ನೆರೆದು ದಿವ್ಯಹವ್ಯಾಮೃತಮಂ || ೩೭

ಮ|| ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಂಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದ್ವರದ ಮಾಸಾಮರ್ಘ್ಯಮಂ ಸೂಟು ಸೂ
ಬದ ಪೇಜರ್ ಪರಿವಂತ ಪೊನ್ನೆ ಪಲವುಂ ಧೂಮಂಗಳಾ ಹೋಮ ಧೂ ||
ಮದ ಗಂಧಂ ನಸು ಮುಟ್ಟಿ ದಿವ್ಯಮುಖಮಂ ಕೆಯೊಂದು ಸಗಕ್ಕೆ ಪಾ
ಟಿದುಪಾ ಪಾರಿವ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳದೇಂ ಪೆಂಪೋ ಮಹಾಯಜ್ಞದಾ || ೩೮

ಉದ್ಗಾತ್ರ, ನೇತ್ರ, ಹೋತ್ರ, ಜಮದಗ್ನಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ೧೬. ಋತ್ವಿಜರುಗಳಿಂದ
ಯಜ್ಞ ಮಾಡಹೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಯಜಮಾನನಾದನು.
೩೪. ಯಜ್ಞವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪಂಡಿತರಾದವರ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ
ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಹಾಕಾರ, ಸ್ವಧಾಕಾರ, ವಷಟ್ಕಾರ, ಓಂಕಾರಧ್ವನಿಗಳುಂಟಾದುವು,
ಹವಿಸ್ಸಿನ ಹೊಗೆಯು ಮೇಲಕ್ಕೈದಿತು. ೩೫. ಮೋಡಗಳು ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು
ಬಳಸುವ ಹಾಗೆ ಹೋಮಮಾಡಿದ ಆಹುತಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಗೆಗಳು
ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಯೂಪಸ್ತಂಭವನ್ನು ಬಳಸಿದುವು. ೩೬. ಅತಿಶಯವಾದ
ಯಾಗದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹೊಗೆಯು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೆಗಳ ಕೊಂಬುಗಳ
ಮೂಲವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯ
ಬಿಂಬವು ಕಿಡಿಗಳು ಹೊಗೆಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಕಿಲುಂಬುಗೊಂಡ ಕನ್ನಡಿಗ ಸಮಾನ
ವಾಯಿತು. ದೇವಗಂಗಾನದಿಯು ಕರ್ರಾಗಿ ಯಮುನಾದಿಗೆ ಸಮಾನವಾಯಿತು.
೩೭. ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಆಚ್ಚಾಹುತಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ತೃಪ್ತಿಪಡುವಂತೆ
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮೂಹವು ಹೋಮಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹವಿಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿದರು.
೩೮. ಧರ್ಮರಾಜನ ಯಜ್ಞದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ

ವ|| ಅಂತು ಪುರೋಡಾಶ ಪವಿತ್ರೋದರನುಂ ಸೋಮಪಾನ ಕಷಾಯಿತೋದರನುಮಾಗಿ
ಮೂವತ್ತೆರದು ದಿವಸದೊಳ್ ಕೃತುವಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಮಹಾದಾನಂಗೆಯ್ಯು ದಕ್ಷಿಣಾಕಾಲದೊಳ್

ಉ|| ಒಟ್ಟದ ಪೊನ್ನ ಬೆಟ್ಟುಗಳನಿವೆಡೆಗೇವುದೊ ತೂಕಮೆನ್ನ ಕೆ
ಯ್ಬಟ್ಟಲೆ ಕೊಳ್ಳಿಮೆಂದು ಕುದೆ ಜೋಡತ ಋತ್ವಿಜರ್ಗಿತ್ತುದರ್ಕೆ ಬಾ |
ಯ್ಬಟ್ಟರೆ ವಿಪ್ರಕೋಟ ಮಡಗಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲದೆ ಪೊನ್ನ ರಾಶಿಯುಂ
ಬಿಟ್ಟನೆ ಬಂದು ಕಾಯ ಯಮನಂದನನೇನ್ ತೊದಳಿಲ್ಲದಿತ್ತನೊ || ೩೯

ಸೃ || ದಾನಾಂಭಃ ಪೀನ ಗಂಡಸ್ಥಳ ಕರಿನಿಕರಂ ಬಾಲ್ಯಯೋ ಮುಚ್ಛವೇಯಾ
ಜಾನೇಯಾಶ್ಚೋತ್ತರಂ ಬಾಲ್ಯಯೋ ಮಣಿನಿಚಯಂ ಬಾಲ್ಯಯೋ ಪೇಲಮಂದಾ |
ದೀನಾನಾಥರ್ಗ ವೃದ್ಧ ದ್ವಿಜ ಮುನಿನಿಕರಕಂದೆಡರ್ ಪೋಪಿನಂ ಕಃ
ಕೇನಾರ್ಥೀ ಕೋ ದರಿವ್ಯಃ ಎನುತುಮನಿತುಮಂ ಧರ್ಮಜಂ ಸೂಲಿಗೊಟ್ಟಂ || ೪೦

ವ|| ಅಂತು ನಿಜ ಧವಳಚ್ಚಿತ್ತ ಚಾಮರ ಸಿಂಹಾಸನಾದಿ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳುಲೆಯೆ
ಸರ್ವಸ್ವಮಲ್ಪಮಂ ದಕ್ಷಿಣೆಗೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಸ ಗಾಂಗೇಯ ವಿದುರ ಬಾಹ್ಲಿಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ

ತಿಳಿಸಲು ಹರಿಯುವಂತೆ ಹಲವು ಹೊಗೆಗಳೂ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದುವು. ಆ
ಹೋಮದ ಹೊಗೆಯ ವಾಸನೆಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪಾರಿವಾಳ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿದುವು. ಆ ಮಹಾಯಜ್ಞದ
ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನು
ಪುರೋಡಾಶದಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕೃತವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವನೂ ಸೋಮರಸಪಾನದಿಂದ
ಕದದಿದ ಉದರವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಆ ಮುಪ್ಪತ್ತೆರಡುದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ
ಮಹಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೩೯. ರಾಶಿಮಾಡಿದ
ಚಿನ್ನದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವಾಗ ತೂಕಮಾಡುವುದೇತಕ್ಕೆ? ನನ್ನ ಕೈಕಟ್ಟಲೆಯ
ತೂಕದಿಂದಲೇ ಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹದಿನಾರು ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು
ನೋಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟಿತು. ದಾನಮಾಡಿದ
ಹೊನ್ನರಾಶಿಯನ್ನು ಮಡಗುವುದಕ್ಕೇ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು
ಧರ್ಮರಾಯನು ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ೪೦. ಮದೋದಕದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ದಪ್ಪವಾದ ಗಂಡಸ್ಥಳಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಆನೆಯು ನಿಮಗೆ ಬೇಕೆ? ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟವಾದು
ದನ್ನು ಹೇಳಿ; ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹವು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾದೀತೇ.
ರತ್ನಸಮೂಹವು ಬೇಕೆ ಹೇಳಿ ಎಂದು ದೀನರಿಗೂ ಅನಾಥರಿಗೂ ಮುಡುಕರಿಗೂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಋಷಿಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಬಡತನವು ಹೋಗವಷ್ಟು, ಯಾರಿಗೆ ಏನುಬೇಕು,
ದರಿವರಾರು, ಎನ್ನುತ್ತ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸೂರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಶ್ರೇತಚ್ಚಿತ್ತಿ ಚಾಮರ ಸಿಂಹಾಸನವೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಸ ಗಾಂಗೇಯ ವಿದುರ
ಬಾಹ್ಲಿಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಮೊದಲಾದ

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ರೋಣಾತ್ಮತಾಮ ಕೃಪ ಕುಲವೃದ್ಧರುಮಂ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿಗಳುಮನವರವರ ದಾಸ ಸನ್ಯಾಸಾದಿಗಳೊಳಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಪೇಟೆಮಾ ಸಭೆಯೊಳಗ್ರಪೂಜೆಗಾರ್ ತಕ್ಕರೆನೆ ಗಾಂಗೇಯನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಬಲಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದನಾವನೀ ಧರಣಿಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದಂ ರಣಾ
ತಲದಿಂದೆತ್ತಿದನಾವನಂದು ನರಸಿಂಹಾಕಾರದಿಂದ ದೈತ್ಯನಂ |
ಚಲದಿಂದ ಸೀಳುವನಾವನಬ್ಬಮುಧನಪ್ಪಾರಂಭದೊಳ್ ಮಂದರಾ
ಚಲಮಂ ತಂದವನಾವನಾತನೆ ವಲಂ ತಕ್ಕಂ ಪೆಜರ್ ತಕ್ಕರೇ || ೪೧

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತೆ ನುಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನ ಮಾತಂ ಮನದ್
ಗೊಂಡು ಯಮನಂದನನಾನಂದಂಬೆರಸಂತಗೆಯ್ದನೆಂದು ಪುರುಷೋತ್ತಮಂಗಳ್ಳಾಮೃತಾದಿಗಳ್-

ಕಂ|| ಮುಳಿದು ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಸಭೆ
ಯೊಳಗೆ ಮಹಾಪ್ರಳಯ ಜಳಧಿನಾದದಿನಿರದು |
ಚ್ಚಳಿಸಿ ನುಡಿದಂ ತೆ ಕಳೆ ಕಳೆ
ಹರಿಗೆತ್ತಿದನರ್ಥದರ್ಥಮಂ ಧರ್ಮಸುತಾ || ೪೨

ವೀದಿದ ನರೆಯುಂ ದೊಳ್ಳುಂ
ದೇವವೃತನನಿಸಿ ನೆಗಲ್ಪ ಯಶಮುಂ ಬೆರಸಿ |
ನೀವುದು ಹರಿಗಳ್ಳಮನಂ
ದಾವನುಮಾ ಭೀಷ್ಮರಂತು ನುಡಿದರುಮೊಳತೇ || ೪೩

ಕುಲವೃದ್ಧರನ್ನೂ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿಗಳನ್ನೂ ಅವರವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ದಾನಸನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಯಾರು ಅರ್ಹರು ಎನ್ನಲು ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆಂದನು-೪೧. ಬಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವನೂ ಪೌರುಷದಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳದಿಂದ ಎತ್ತಿದವನೂ ಹಿಂದೆ ನರಸಿಂಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಹಟದಿಂದ ಸೀಳಿದವನೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದವನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದವನು. ಇತರರು ಅರ್ಹರಾದಾರೇ? ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಯೊತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಭೀಷ್ಮನ ಮಾತನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವೆತ್ತಿದಾಗ-೪೨. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನು ಸುಮನ್ವಿರದೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರಘೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನೇ, ಭೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆತ್ತಿದ ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ಅಗ್ನೋದಕವನ್ನು ತೆಗೆತೆಗೆ ಎಂದು ಒರಟಾಗಿ ನುಡಿದನು-೪೩. ತುಂಬಿದ ನರೆಯನ್ನೂ ಬೊಜ್ಜಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ದೇವವೃತನನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಭೀಷ್ಮನಂತೆ ಸಲಹೆಮಾಡುವವರು ಮತ್ತಾವನಾದರೂ ಇದ್ದಾನೆಯೇ?

ಕುರುಷ್ವದ್ಧಂ ಕುಲವ್ವದ್ಧಂ
ಸರಿತ್ಸುತಂ ತಕ್ಕನೆಂದು ನಂಬಿದ ಸಭೆಯೋಳ್ |
ದೊರೆಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೇನೊಲ
ದರಮೆನ್ನದೆ ನೀನುಮದನೆ ಕೊಂಡೆಸಗುವುದೇ ||

೪೪

ಮನದೊಲವರಮುಳ್ಳೊಡೆ ಕುಡು
ಮನೆಯೋಳ್ ಹರಿಗಗ್ಗಪ್ಪೊಜೆಯಂ ಯಜ್ಞದೊಳೇ |
ಮನುಜಾಧೀಶ್ವರಸಭೆಯೋಳ್
ನೆನೆಯಲುಮಾಗದು ದುರಾತ್ಮನಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಾ ||

೪೫

ಅಳವಡಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳವಳ
ಬಳವಿನೆಗಂ ಪಚ್ಚ ಪಸಿಯ ತುಣುಕಾಣಂ
ಗ್ಗಲಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ
ಪಳಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಯೊ ಭೂಪರಿನಿಬರ ಕೊರಲೊಳ್ ||

೪೬

ದೇವರನಡಿಗಳಿಗಿ ಸಕ
ಳಾವನಿತಳದದಟರಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿದ ಶೌ |
ಯಾರ್ವಪ್ಪಂಭದೊಳಾನಿರೆ
ಗೋವಳಿಗಂಗಳ್ಗಪ್ಪೊಜೆಯಂ ನೀನ್ ಕುದುವಾ ||

೪೭

ಸಮಕಟ್ಟಡಿಯದೆ ಹರಿಗ
ಘ್ನಮೆತ್ತಿ ನಿಂದಿದ್ ಯಜ್ಞಮದು ಮೊದಲೊಳ್ ತಾ |
ನಮರ್ದಮಮರ್ದಿರದೆ ತಣಿಯುಂ
ಡಮರ್ದಂ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದೆ ಬಾಯ್ಕೊಡವೋಳ್ ||

೪೮

೪೪. ಭೀಷ್ಮನು ಕುರುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ, ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವ ಯೋಗ್ಯ ಎಂದು ನಂಬಿದ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ನೀನೂ ಆ ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದೇ? ೪೫. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ಚಿಕ್ಕವರ್ತಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗದು. ಆ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವುದೇಕೆ? ೪೬. ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದ ದಡ್ಡತನವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ ಹೆಚ್ಚಹಸಿಯ ದನಕಾಯುವವನಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೀನೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ಜನ ರಾಜರ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಅಪಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲ! ೪೭. ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲದ ರಾಜರುಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗುರುಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಪರಾಕ್ರಮದ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾನಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ದನಕಾಯುವವನಿಗೆ ನೀನು ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ. ೪೮. ಔಚಿತ್ಯ ಅನೌಚಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಹರಿಗೆ (ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ) ಎತ್ತಿದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಯಜ್ಞವು ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಕುಡವೇಲ್ಲನ ಕುಡುವನ ಕುಡೆ
ಪಡವನ ಪೆಂಪೆಂ ನೆಗಬ್ಬವಡೆಗುಮೊ ಪೇಜ್ಜಂ ।
ಕುಡವೇಲ್ಲಮ ಕುಡುವಣ್ಣ
ಕುಡುಗಮ ಕುಡೆ ಕೊಲ್ವ ಕಲಿಯನಜೆಯಲ್ಲಕ್ಕುಂ ॥ ೪೯

ವ|| ಎಂದನಿತಹೋಳ್ ಮಾಣದೆ ಗೀರ್ವಾಣಾರಿಯಸುರಾರಿಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ದೊರೆಯಕ್ಕುಮೆ ನಿನಗೆ ಯುಧಿ
ಪ್ರರನರ್ಥಮನೆತ್ತೆ ಶಂಖದೊಳ್ ಪಾಲೆಹೆದಂ ।
ತಿರೆ ಮಲಿನಮಿಲ್ಲದೊಳ್ಳುಲಿ
ದರಸುಗಳಿರೆ ನೀನುಮಗ್ಗಪ್ಪಾಚೆಯಣಾಂಪಾ ॥ ೫೦

ಮನದೊಲವರದಿಂದೀ ಯಮ
ತನಯನ ಕುಡುವಗ್ಗಪ್ಪಾಚೆ ಮತ್ಸನ್ನಿಧಿಯೋಳ್ ।
ನಿನಗಸನಿಯ ಮಿಜುವ ನಂ
ಜನ ದೊರೆಯಂದೊಣರ ನಂದಗೋಪಾಲಸುತಾ ॥ ೫೧

ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಂದಗೋಪಾ
ಲನ ಮನೆ ತುಣುಗಾರ್ತಿ ನಿನಗೆ ಮನೆವೆಂಡತಿ ಪ ।
ಚ್ಚನೆ ಪಸಿಯ ಗೋವನ್ನೆ ಕರೆ
ಮನಯದೆ ನಿನ್ನಕವಿಗಳವನಜೆಯದೆ ನೆಗಬ್ಬಿ ॥ ೫೨

ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಅಮೃತಪಾನಮಾಡಿ ಗಂಜಳದಿಂದ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಹಾಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಇದೆಯಲ್ಲ! ೪೯. ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳುವವನೂ ಕೊಡುವವನೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಘನವಾದುದೋ! ನೋಡೋಣ. ಹೇಳುವವನು ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಲಿ; ಕೊಡುವಣ್ಣನು ಕೊಡಲಿ; ಕೊಟ್ಟರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶೂರರನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತಡೆಯದೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಅಸುರಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಮೂದಲಿಸಿದನು. ೫೦. 'ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನತ್ತಿದರೆ ಅದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಹಾಲೆರೆದಂತೆ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾದ ಸತ್ಕುಲದರಸುಗಳು ನಾವಿರುವಾಗ ನೀನು ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀಯಾ? ೫೧. ಎಲೈ ನಂದಗೋಪಾಲನ ಮಗನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಕ್ಕಪಾತ(ಪ್ರೀತಿ)ದಿಂದ ಈ ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೊಡುವ ಈ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸಿಡಿಲಿನ, ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಿಷದ ಸಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸೋ. ೫೨. ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಂದಗೋಪಾಲನ ಮನೆ, ದನಕಾಯುವವಳು ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿ, ನೀನು ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿಯ ದನಕಾಯುವವನು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ನಿನ್ನ

ಮುರನಡಸಿ ಓಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ
ಪರಿಭವಮಂ ಮಹಾದೆ ನಿನ್ನ ಪಡೆಗೆಯ್ಯಟ್ಟಂ |
ಶರದಿಂ ಬಡಿಸಿದನಲ್ಲನೆ
ಸರಿತ್ತುತಂ ಬನ್ನವಿನ್ನದೆಂಬುವುಮೊಳವೇ ||

೫೩.

ದನುಜಾಂತಕನೆಂಬೀ ನಿ
ನ್ನ ನಟ್ಟುವೋದಂಕಮಲವೊ ಮುನ್ನೆನ್ನನ್ನಂ |
ದನುಜಂ ಪುಟ್ಟದೆ ಸಂದುದು
ನಿನಗೀ ಹೆಸರೆನ್ನ ಮುಂದೆಯುಂ ಸಂದಪುದೇ ||

೫೪

ಅನರ್ಧ ಸಭೆಯೊಳರ್ಥಮ
ನಾನೆಲ್ಲಾಟಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಬಸುನೆತ್ತರನಿಂ |
ತೀ ನೆರವಿ ನೋಡೆ ಕುಡಿಯದೊ
ಡೇನೋ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಹೆಸರೆಂದಪುದೇ ||

೫೫

ಮಹಾದ ಮುಚುಕುಂದನೆಂಬನ
ಮಹಾವೊಕ್ಕುವನಂದು ನೀನ್ ಜರಾಸಂಧಂಗೆಂ |
ಬಿಜುತೋಡಿಮದಂ ಭೂತಳ
ಮಹಿಯದೆ ನೆನೆಯಲವೊ ಗೋವುಗಾದುದು ಪುಸಿಯೇ ||

೫೬

ಮೀನಾಜೆ ಪಂದಿಯೆಂದೆನಿ
ತಾನುಂ ತೆಜನಾಗಿ ಡೊಂಬವಿದೈಯನಾಡಲ್ |
ನೀನಜೆವೆಯುಜದಿರ್ಚಿದೊ
ಡಾನಜೆವೆಂ ನಿನ್ನನಿಲ್ಲಿ ದೆಸೆವಲಿಗೆಯ್ಯಲ್ ||

೫೭.

ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ೫೩. ಮುರಾಸುರನು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದ ಸೋಲನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಹಿಂಗೈಗಟ್ಟನ್ನು ಭೀಷ್ಮನು ಬಿಡಿಸಿದನಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಸೋಲೆಂಬುದು ಇಂಥದೆಂಬುದುಂಟೇ? ೫೪. ಎಲವೋ, ದನುಜಾಂತಕ (ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಯಮಸ್ವರೂಪ) ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಹೆಸರು ಮೊದಲು ನನ್ನಂತಹ ದನುಜ(ರಾಕ್ಷಸನು)ನು ಹುಟ್ಟಿದ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ಈ ಹೆಸರು ನನ್ನ ಮುಂದೆಯೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಯೇ? ೫೫. ನಾನಿರುವ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದ ನಿನ್ನ ಬಿಸಿರಕ್ತವನ್ನು ಈ ಸಭೆಯು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ (ನನ್ನ) ಹೆಸರು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆಯೇನೋ? ೫೬. ಅಂದು ಮುಚುಕುಂದನೆಂಬುವನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೊ ಮರೆತೆಯಾ? ಅಂದು ನೀನು ಜರಾಸಂಧನಿಗೂ ಹೆದರಿ ಓಡಿದುದನ್ನೂ ಪ್ರಮಂಚವೇ ಅರಿಯದೇ? ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೊಕ್ಕ, ನೀನು ದನಕಾಯುವುದು ಸುಳ್ಳೇನೋ? ೫೭. ಮೀನು, ಆಮೆ, ಹಂದಿ ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಡೊಂಬರವಿದೈಯನ್ನಾಡಲು ನೀನು ಬಲ್ಲೆ? ವೇಗವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ

ಅಜಿಯದಿದಂ ಮಾಡಿದನೆ
ನೃಪಿಯಮಿಕ್ಕಿಗೆ ಸೈರಿಸೆಂದು ನೀನ್ ಸಭೆಯೊಳ್ ಕಾ |
ಲೆಣಗಿಣಗು ಕೊಲ್ಲೆನೆಂದೆರ್
ತೆಜವಿನೆಗಂ ಹರಿಯ ನೆಜನನಸುರಂ ನುಡಿದಂ ||

೫೮

ವ|| ಆತು ನುಡಿದು ಕಾಯ್ದನೊಳ್ ಪಿಡುಗಿ ನಡನಡ ನಡುಗಿ-

ಕಂ|| ಪೊಳೆದುಳುವ ಕುಡು ದಾಡೆಯ
ಪೊಳಪು ನೊಸಲ್ಲಡರ್ ಪೊಡರ್ ಪುರ್ವೆವಿನಮ |
ವೃಳಿಸುವ ಮುಳಿಸಿನ ದಳುರಿ
ಗಳನುಗುಟ್ಟಪೊಲುಗುಟ್ಟನಸುರನಿವ ಪಟಿಗಳಂ ||

೫೯

ವ|| ಆಗ್ ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲಮೆವೆಮಿಡುಕದೆ ಪಂದೆಯಂ ಪಾವಡರ್ ಪೊಲುಸಿದಿರೆ
ನಾರಾಯಣಂ ಶಿಶುಪಾಲನನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನಿನ್ನಯ ತಾಯ್ ಸಾತ್ವತಿಯುಂ
ನಿನ್ನಂ ತಂದೆನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಪೆಪ್ಪುದುಂ |
ನಿನ್ನ ಲರಾಟದ ಕಣ್ಣದು
ಮುನ್ನಮೆ ಕಿದೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯೊಳ್ ||

೬೦

ಕಂ|| ನೆಜಿದುದನಜಿದಿ ಕಿಟಿಯವ
ನಟಿಯದೆ ಕೆಡೆ ನುಡಿದನಪ್ಪೊದಂ ನೂಜುವರಂ |
ನೆಜಿ ಸಲಿಸುವುದೆಂದುದನಾಂ
ಮಜಿವನೆ ಬಯ್ ಬಯ್ಯ ಸಲಿಸುವೆಂ ನೂಜುವರಂ ||

೬೧

ದಿಗ್ಬಲಿಕೊಡಲು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ೫೮. 'ತಿಳಿಯದೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ, ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮಿಸು' ಎಂದು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು, ಬೀಳು, ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೃದಯಭೇದನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮರ್ಮ (ರಹಸ್ಯ)ಗಳನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಸಿಡಿದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡುಗಿ ೫೯. ಹೊಳೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕೊಂಕದ ಕೋರೆಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು ಮುಖವನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಡುಗುವ ಹುಬ್ಬು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಕೋಪದ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳುವ ಹಾಗೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನಿಂದೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳಿದನು. ವ|| ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ರೆಪ್ಪೆ ಬಡಿಯದೆ ಹೇಡಿಯನ್ನು ಹಾವು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡದಿರಲು ನಾರಾಯಣನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು. ೬೦. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಸಾತ್ವತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಆ ಹಣೆಗಣ್ಣು ಮೊದಲೇ ನಾಶವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯು ನನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ೬೧. ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣಾ ಕಿರಿಯವನಾದ ಇವನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೂ ನೂರರವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಕಾಶಕೊಡು (ಸಹಿಸಿಕೊ) ಎಂದುದನ್ನು ನಾನು

ಮನಿಯಲೆನಗಾಗೆ ಗಾಂಗೇ
ಯನಿದಗನಿದಗಂ ಘಟೋದ್ಧವಂ ನೆಗಲ್ಪ ಪೃಥಾ |
ತನಯರುಮಿದರ್ ದುರ್ಯೋ
ಧನನಿದಗಂ ಕೇಳೆ ಪೇಬ್ಬರಾ ಬಲ್ಲವರುಂ || ೬೨

ಎನೆಯನೆ ಬಾಯ್ಲಂ ಬಂದನಿ
ತನಿತುಮನಮರಾರಿ ಬಯ್ಯೆ ಸೈರಿಸಿ ನೂಜಿಂ |
ಬನಿತುವರಂ ಮನ್ನಿಸಿ ನಸು
ಕನಿಸದೆ ಮಿಗೆ ಕನಿಸಿ ದಿತಿಜಕುಳವವದಹನಂ || ೬೩

ಮುಳಿದು ತನಗರ್ಥ್ಯಮೆತ್ತಿದ
ತಳಿಗೆಯೊಳೆಡೆ ತಿಳಿದ ತಿಳಿದ ತಲೆ ಪಟಿದಾಗಳ್ |
ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತುಮಿದುರ್ವದು
ತಳಿಗೆಯ ಮೇಲನುರನದಟದೇನಚ್ಚರಿಯೋ || ೬೪

ವ|| ಅಂತು ಜವನರ್ಥ್ಯಮೆತ್ತಿದಂತಿದರ್ ಶಿಶುಪಾಲನ ಶಿರೋಂಬುಜಮಂ ಕಂಡಬಲ್ಲತನ
ನಂಟರಪ್ಪತ್ತಗೀವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿ ನೀಲಾದಿಗಳಪ್ಪ ಪೃಥುಗಳನಿಬರಾನುಂ ಮುರಾಂತಕನಂ ಬಂದು
ತಾಗಿದೊಡೆ-

ಕಂ|| ತಿರಿಪಿ ಕರಚಕ್ರಮಂ ದನು
ಜರ ತಲೆಗಳನಸುರವೈರಿ ಮುಳದಿದ ಪಟಿದಂ |
ಬರತಳಮನೆಯ್ ಮೇಘದ
ಪೊರಪೊರಿಯೋ ತೊದರ್ದು ನೆಲಕೆ ಬೀಜವ ತಲೆಗಳ್ | ೬೫

ಮರೆಯುತ್ತೇನೆಯೇ, ಬಯ್ಯೆ -ನೂರರವರೆಗೆ ಬಯ್ಯಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.
೬೨. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಬೇಡ; ಆಗ ಭೀಷ್ಮನಿದ್ದನು - ದ್ರೋಣನೂ ಇದ್ದನು.
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪಾಂಡವರೂ ಇದ್ದರು, ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಇದ್ದನು. ಕೇಳಿದರೆ ಆ
ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೬೩. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ರಾಕ್ಷಸನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟನ್ನು
ಬಯ್ಯಲು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಹಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು
ನೂರಾಗುವವರೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅದೂ ಮೀರಲು ೬೪.
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವೆತ್ತಿದ ತಟ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಹೊಡೆಯಲು ಗರಗರನೆ
ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆ ತಲೆಯು ತುಂಡರಿಸಿ ತಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತ್ತಿತ್ತು.
ರಾಕ್ಷಸನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಎಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು? ವ|| ಹಾಗೆ ಯಮನಿಗೆ
ಅರ್ಘ್ಯದಂತೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಮಲದಂತಿರುವ ತಲೆಯನ್ನು ಆತನ ನಂಟರಾದ
ಅಶ್ವಗೀವ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿಗಳನೇಕರು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸಿ ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ತಾಗಿದರು. ೬೫. ಅಸುರವೈರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರ
ತಲೆಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಆ ತಲೆಗಳು ಹರಿದುಹೋಗಿ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ
ಮೋಡದ ಪದರದ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳದಿದ್ದವು.

ವ|| ಅನಿತೊಂದು ಮಹಾ ಪ್ರಭುಗಳೊಳಗಪೂಜೆಯಂ ನಾರಾಯಣಂಗೆ ಕೊಟ್ಟವಭ್ಯು
ಪ್ಪಾನದೊಳ್ ಪಿರಿದುಮೊಸಗಿಯಂ ಮಾಡಿ ಯಾಗವಿಧಿಯಂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ನೆರೆದ ರಾಜಕುಲಮಧ್ಯ
ಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ವಿವರ್ಜಿಸಿದಾಗಳ್ ಮುರಾಂತಕನಂತಕನಂದನನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಹಿಮ ಸೇತು ಪ್ರತಿಬದ್ಧ ಭೂವಳಯಮಂ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ ಮಾಡಿ ವಿ
ಕ್ರಮಮಂ ತೋಪಿ ನಿಜಾನುಜರ ನೆರಪದೊಂದೈಶ್ವರ್ಯದಿಂ ರಾಜ ಸೂ ||
ಯಮನಿಂದಗ್ಗಲದಗ್ಗಲಕ್ಕೆಯ ಮುಖಂ ತಾನೆಂಬನಂ ನಿನ್ನ ಕೀ
ರ್ತಿ ಮುಖಂ ಕೀರ್ತಿ ಮುಖಂಬೊಲೆನಸೆದುದೋ ದಿಗ್ಗಂತಿ
ದಂತಗಳೊಳ್ || ೬೬

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಮಂದರಧರನಂ ನಿನ್ನಸುಗುಹದೊಳದೇವಿರಿಂದೆಂದು ವಸ್ತು
ವಾಹನಂಗಳನಿತ್ತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದಂಗಳೊಳ್ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನನು
ಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮತ್ತಂ-

ಕಂ|| ಮೇಗಿಲ್ಲದ ಬಲ್ಲಾಕ್ಷನ
ದಾಗರಮನೆ ನೆಗಟ್ಟ ತತ್ತ್ವಧಾನಂದನರು |
ದೋಗದ ಚಾಗದ ಯಾಗದ
ಭೋಗದ ಮೈಮಗೆ ಸುಯೋಧನಂ ಬೆಲಗಾದಂ || ೬೭

ವ|| ಆಗಿ ದುಶ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವರೆಂಬ ದುಷ್ಪಚತುಷ್ಟಯದೊಳ್
ಮಂತ್ರಾದಿದುರ್ವ ದಾಯಿಗರಚ್ಛೋದ ಕರಂ ಪರ್ಜಿದರವರ ಪರ್ಜಿಂಗೆಗೆಯ್ವಂ ಬಸನಂಗಳಂ

ವ|| ಅಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಧರ್ಮರಾಜನು ಯಾಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಡಬೇಕಾದ ಮಂಗಳಸ್ಥಾನವನ್ನು
ಮುಗಿಸಿದನು. ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಾಗದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಸೇರಿದ್ದ
ರಾಜಸಮೂಹವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು-೬೬. ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ ಮತ್ತು ರಾಮಸೇತುಗಳ ಮೇರೆಯನ್ನುಳ್ಳ
ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಬಾಧಾರಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪರಾಕ್ರಮಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಇದು
ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಇಂದು
ಆತ್ಮತೀಶಯವಾದ ಯಜ್ಞ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಪ್ರವಾಹವು
ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಂತಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಮುಖವೆಂಬ ಅಭರಣದ ಹಾಗೆ
ಸೌಂದರ್ಯಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು 'ನಿನ್ನ
ಅನುಗ್ರಹವಿರುವಾಗ ಏನು ದೊಡ್ಡದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಸ್ತುವಾಹನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಸತ್ಕರಿಸಿ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದಂಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರು
ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಡೆ-೬೭. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ
ಪರಾಕ್ರಮದ ಆವಾಸಸ್ಥಳವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆ ಪಾಂಡವರ ಕಾರ್ಯದ,
ತ್ಯಾಗದ, ಸೌಖ್ಯದ ಮಹಿಮೆಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬೆರಗಾದನು. ವ|| ದುಶ್ಯಾಸನ
ಕರ್ಣ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದುಷ್ಟರಲ್ಲಿ (ದುಷ್ಪಚತುಷ್ಟಯ) ಜ್ಞಾತಿಗಳಾದರೋ

ಸಮಕಟ್ಟುವವುಪ್ಪೊಡ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳಯ್ಯರುಮನೊಂದುಂ ಗೆಲ್ಲವಲ್ಲವು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಸನಮಂ
ಬಳವ್ಯಸನಮಂ ಪಾರ್ವಮಪ್ಪೊಡವು ಮುನ್ನಮಿಲ್ಲ ಪರಮಂಡಳವ್ಯಸನಮನಾರಯ್ಯಮಪ್ಪೊಡುತ್ತಂ
ತೆತ್ತುಂ ಚಾಲ್ಟ ಮಂಡಲಮಲ್ಲದೆ ಕೀಟಿಯುಂ ದಿಾಟಿಯುಂ ನೆಗಲ್ಲ ಮಂಡಲಮಿಲ್ಲ ಪುರುಷಮಂ
ಸಮಕಟ್ಟುವವುಪ್ಪೊಡ ಪೊಕ್ಕಿಟಿಯಲಗ್ಗುವರಿಲ್ಲ ರಸದಾನಾದಿಗಳೊಳ್ ಛಿದ್ರಿಸುವ
ಮಪ್ಪೊಡವರಾಪ್ತವಂತರುಂ ಬುದ್ಧಿವಂತರುಮಾಗಿ ನೆಗಟ್ಟರಿನ್ನಾವ ಮಾಚ್ಚಿಯೊಳ್ ಬಗೆಯಂ
ಕೆಯ್ನೆ ಮಾಡುವಂ ಪೇಲೆಮನೆ ಶಕುನಿಯಂತೆಂದಂ-

ಚಂ || ಬೆಸಸಿದ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿತುಮಂತುಟೆ ಗೆಲ್ಲವು ಪಾಂಡು ಪುತ್ರಂ
ಬಸನದೊಡಂಬಡಂ ಮಹಿದುಮಾ ಯಮನಂದನಲ್ಲ ನೆತ್ತರೊಳ್ |
ಬಸನಿಗನಾತನಂ ಬರಿಸಿ ನೆತ್ತಮೆನಾಡಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಕೊಳ್ಳಮಾ
ವಸುಮತಿಯಂ ಮನಂಬಸದೆ ನೀನ್ ಬಲೆಯಟ್ಟು ಪೋಂದ್ರಕೇತನಾ ||೬೮

ವ|| ಎಂದು ನಾಟವಾಸುಗಳಿಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ಸಮಕಟ್ಟ ತಾಮುಮಾಮುಂ ಕೆಲವು
ದೇವಸಂ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಿರ್ಪಂ ಬರ್ಕೆಂದು ಬಲೆಯನಟ್ಟದೊಡವರ ಮನದ ಪುಲ್ಕಗೆಯಂ
ಪೊಲ್ಲಮೆಯುಮನಟೆಯದೆ ಸಮಸ್ತಬಲೋದ್ಭವನಾಗಿ ಶಕುನಗಳ ಕ್ರಮಮಂ ಬಗೆಯದೆ

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದರು. ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಏನುಮಾಡೋಣ,
ವ್ಯಸನಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಏಳು ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಆ ಅಯ್ಯುಜನರನ್ನು
ಗೆಲ್ಲಲಾರದು. ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನವನ್ನೂ ಬಲವ್ಯಸನವನ್ನೂ ನೋಡೋಣವೆಂದರೆ
ಅವು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಶತ್ರುಮಂಡಳಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ವ್ಯಸನವನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸುವುದಾದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ತೆತ್ತು ಚಾಳುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲದೆ ಮೀರಿಯೂ
ರೇಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲ ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ
ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯವರಿಲ್ಲ. ವಿಷದಾನಾದಿಗಳಿಂದ
ಭೇದಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಅವರು ಆಪ್ತವಂತರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರಾವ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಹೇಳಿಯೆನಲು ಶಕುನಿಯು ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು.-೬೮. "ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಷ್ಟೂ ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯವಾದುದು.
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು ಅವು ಗೆಲ್ಲಲಾರವು. ಮರೆತೂ ಆ ಧರ್ಮರಾಯನು ವ್ಯಸನವನ್ನು
ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಪಗಡೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಲ್ಲವೇ.
ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಪಗಡೆಯಾಟವನ್ನಾಡಿಸಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅವನಿಂದ
ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನಾ, ನೀನು ದೂತರೊಡನೆ
ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸು. ವ|| ಎಂದು ಮೋಸದ ದಾಳಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ
'ತಾವೂ ನಾವೂ ಕೆಲವುಕಾಲ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗಿರೋಣ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ದೂತರನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ದುರ್ಭಾವವನ್ನೂ ದೌಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ
ಪಾಂಡವರು ಸಮಸ್ತಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿರೋಧವಾದ ಶಕುನಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ
"ವಿಧಿಯನ್ನು ಮೀರುವವರಾರು" ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಿಜವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಹೆಸಿನಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರೊಡನೆ

ನಿಯತಿಃ ಕೇನ ಲಂಘ್ಯತೇ ಎಂಬ ನುಡಿಯು ನನ್ನಮಾಡಿ ಮದಗಜೇಂದ್ರಪುರಮನ್ನದೆ ಬರೆ
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ ಕುಲವೃದ್ಧರೊಡನೆ ದುರ್ಯೋಧನನಿವಿರ್ಭೋಗಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನೆಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು
ಭೀಮನು ಸಮಾನ ಪುಷ್ಪಪತ್ತಿಯೊಳ್ ಕಂಡು ತನಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ಮತ್ತಿನ ಮೂವರುಮುಂ
ತೆಗೆದು ತಪ್ಪಿಸಿ ಪರಸಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲರುಮನಯ್ಯರ್ಗಂ ಪೊಡವಡಿಸಿ ಪೊಟಲೊಳಗನವಂದು
ರಾಜಮಂದಿರಮುಂ ಪೊಕ್ಕು-

೮೦|| ನೋಡಿ ಪೃಥಾತನೂಜರ ಸಭಾಗೃಹದಂದಮನಂತುಟಪ್ಪದಂ
ಮಾಡಿಪೆನೆಂದು ಮಾಡಿಸಿ ಸಭಾಲಯಮುಂ ನಿಜ ರಾಜಲೀಲೆಯೊಳ್ |
ಕೂಡಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಪೃಥುಗೆ ತಾನೆ ಸುಯೋಧನನುಯ್ಯ ತೋಡಿದಂ
ನೋಡಿದ ಸಿಂಹಮಾಡುವರ ಬಾಲಮನಾಡಿದರೆಂಬ ಮಾಲ್ಪಿಯು || ೬೯

ವ|| ಅಂತು ಸುಯೋಧನಂ ತನ್ನ ವಿಭವಮುಮಂ ವಿಳಾಸಮುಮಂ ಪಾಂಡವರ್ಗ
ಮುಳಿದು ಕಂದುಕಕ್ಕೇಡಾದಿ ನಾನಾ ವಿಧ ವಿನೋದಂಗಳಂ ಕೆಲವು ದಿವಸಮನಿದೋಂದು
ದಿವಸಂ ತನಗೆ ಸಾವಂ ಸಮಕಟ್ಟುವಂತೆ ಪಿಂಗಾಕ್ಷನಕ್ಕತ್ತೇಡೆಯಂ ಶಕುನಿಯೊಳ್ ಸಮಕಟ್ಟ
ಪೂಡಲ್ವೇಟ್ಟು ಪ್ರಸಿಯನೆ ಪೆಳೆರಂ ಮುನ್ನಮಾಡಲ್ವೇಟ್ಟು ತಾನುಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನುಂ ಕೆಲದೊಳಿದುರ್
ನೋಡುತ್ತಿರ ಶಕುನಿಯಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನೋಡುವುದಕ್ಕೋಳಿನಲ್ಲೆಯೊ
ಕಾಡುತ್ತಿರಲಾಗ ತಮ್ಮೂರ್ವರುಮೆನೆ ನಾ |
ಮಾಡುವಮೆ ಬನ್ನಿಮೆಂಬುದು
ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಬಂದು ನೆತ್ತಮಂ ಧರ್ಮಸುತಂ || ೭೦

ದುರ್ಯೋಧನನು ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಭೀಮನನ್ನು ಸಮಾನಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡಿದ ಇತರ ಮೂವರನ್ನು ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರಸಿದನು. ತನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಅಯ್ಯುಮಂದಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿದನು. ೬೯. ಪಾಂಡವರ ಸಭಾಮಂಟಪದ
ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂತಹುದನ್ನು ನಾನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು
ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಲೀಲೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು
ಸೇರಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ 'ಸಿಂಹದಾಟ
ವನ್ನಾಡುವವರಿಗೆ ಬಾಲದಾಟವನ್ನಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು' ಎಂಬಂತೆ ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯ
ವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ವೈಭವವನ್ನೂ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ ಚೆಂಡಾಟವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾವಿಧವಾದ
ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನವಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನಗೆ ಸಾವನ್ನು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಶಕುನಿಯಿಂದ ಪಗಡೆಯಾಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು.
ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇತರರನ್ನು ಮೊದಲು ಹುಸಿಯಾಟ ಆಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ತಾನೂ
ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಶಕುನಿಯು
ಹೀಗೆಂದನು. ೭೦. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?
ದುರ್ಯೋಧನನೂ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಡಬಾರದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು

ಕರೆದೊಡೆ ಜೂದಿಂಗಂ ಧುರ
ಭರಕಾಪೇಟಕ್ಕೆ ಭೂಭುಜಂಗಾಗದು ಮೆ |
ಯ್ದರೆದಿರಲೆಂಬ ಪುರಾತನ
ಗುರುವಚನಂ ತನಗೆ ನಿಟ್ಟಿಪಟ್ಟುದನೆಂದಂ ||

೭೧

ವ|| ಅಂತು ಪೂಡಿಕೊಂಡು ನಾಟವಾಸಗೆಯನಿಕ್ಕಲ್ವೆಬ್ಬುದುಂ ತಕುನಿ ಮುನ್ನೆ ತನ್ನ
ಮಾಡಿದ ನಾಟವಾಸಗೆಗಳನರಸಾಳಂತೆ ಕಣ್ಣೆಡೆದು ಮೆಟ್ಟಿ ಮಟ್ಟಮೆಡೆದಿಕ್ಕುಮಾಗಲೊಡ್ಡನುಂ
ಪೇಲೆಮನೆ ಪೊಟ್ಟುಪೋಗಿಂಗಮಟ್ಟೆಗಮಾಡುವ ತಮ್ಮತ್ತಿವರರುಂ ಪಲಗೆಗೆ ಸಾಯಿರ ಗದ್ಯಾಡ
ಪೊನ್ನೇ ಸಾಲುಮಗ್ಗಳಂ ಬೇಡೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನೊಕ್ಕಲಂ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳವಂತೆ
ಪಾಸುಗೆಯಂ ಪೊರಳ್ಳ ಮುನ್ನಂ ನೆತ್ತಮನಟಿಯದನಂತವರ ಬಾಯಮನಾಡೆ ಮಡಿಮಡಿದುಜುವುದು
ಮೊಂದು ಪತ್ತೆಂಟು ಪಲಗೆಯಂ ಮೆಳ್ಳದಿಸಲೆಂದು ಸೋಲ್ವು ಸೋಲದೊಳೇವಯಿಸಿಯನ್ನೊಡ್ಡಂ
ಕೊಳ್ಳಮೆಂದು-

ಚಂ|| ಪಲಗೆಗೆ ಪತ್ತು ಸಾಯಿರಮೆ ಗದ್ಯಣಮಂದಿರದೊಡ್ಡಿ ತಾಮರ
ಬ್ಬಲಗೆಯನಾಡಿ ಸೋಲ್ವೊಡೆ ಸುಯೋಧನನೇವದ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ |
ಕುಲಧನ ಸಂಕುಲನಂಗಳನೆ ತಂದಿಡೆಯಿಟ್ಟವನಾಡಿ ಸೋಲ್ವನಾ
ಕುಲಮತಿ ಮುಂದೆ ಭಾರತದೊಳೊಡ್ಡುವುದು ಕಡು ನನ್ನ ಮಾಲ್ಪವೋಲ್ ||೭೨

(ದುರ್ಯೋಧನನು) ನಾವಾಡೋಣವೇ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆದನು. ಆಡುವ ಮನಸ್ಸು
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ೭೧. ಜೂಜಿಗೂ ರಣಕ್ಕೂ ಬೇಟೆಗೂ ಕರೆದರೆ
ರಾಜನಾದವನು ಮೈಮರಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ಪುರಾತನವಾದ
ಹಿರಿಯಮಾತು ಅವನ ವ್ರತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ವ|| ಇಬ್ಬರೂ ಆಟವಾಡಲು ಮೊದಲು
ಮಾಡಿದರು. ದಾಳಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಶಕುನಿಯು ಮೊದಲೇ ತಾನು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಕಳ್ಳದಾಳಗಳನ್ನು ರಾಜಭಟನಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು
ದಾಳಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಸಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಸಿದನು. ಪಣ(ಒತ್ತೆ)ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಂದನು
ದುರ್ಯೋಧನ. ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಆಡುವ ನಮಿಬ್ಬರಿಗೂ
ಪಗಡೆಯಾಟದ ಹಾಸಿನ ಒಂದ ಹಲಗೆಗೆ ಸಾವಿರಗದ್ಯಾಣದ (ನಾಣ್ಯ) ಚೆನ್ನ
(ಹಣವೇ)ವೇ ಸಾಕು, ಹೆಚ್ಚಿನದು ಬೇಡ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ದುರ್ಯೋಧನನು
ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೇ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸುವಂತೆ ದಾಳಗಳನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಮೊದ
ಮೊದಲು ಪಗಡೆಯಾಟವನ್ನು ತಿಳಿಯದವನ ಹಾಗೆ ಗೆರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಲಸಲಕ್ಕೂ
ಇಟ್ಟಿ ಒತ್ತೆಯನ್ನು ಅವರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸೋತು ಸೋಲದಿಂದ
ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟವನಂತೆ ನಟಿಸಿದನು. ಈಗ ಇನ್ನೂ ಒತ್ತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ
ಯೆಂದು-೭೨. ಹಲಗೆಗೆ (ಒಂದು ಆಟಕ್ಕೆ) ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಗದ್ಯಾಣವಿರಲಿ ಎಂದು
ತಕ್ಷಣ ಒಡ್ಡಿ ಆ ಹಲಗೆಗಳನ್ನೂ ಸೋತನು. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನೂ
ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಕಲಕಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಮಸ್ತಕುಲಧನಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡಿದರು.
ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಬಲಿಯಾಗಿ
ಒಡ್ಡುವದನ್ನು ನಿಜವನ್ನಾಗಿಸುವಂತೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕುಲಧನಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ತಂದು

ವ|| ಅಂತು ಕಾಳಿಂಗಾಂಗ ವನಸಂಭವಂಗಳಪ್ಪ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳುಮನಾ
ಜಾನೇಯ ಕಾಂಭೋಜ ಭೂಮಿಜಂಗಳಪ್ಪ ಜಾತಶ್ವಂಗಳುಮನೊಡ್ಡಿದಾಗಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಬಂದಿಕಾಜನಂತೆ ಸಿಂಹಿಯುಂ ವ್ಯವೃದ್ಧನಂತೆ ಕೊಡಸಾರಿಯಂ ಓಡಿದುಂ ಸೂಳಿಯಂತೆ
ಕಪಿವೃದ್ಧವನನಿಡುಂ ರಸವಾದಿಯಂತೆ..... ಕಟ್ಟಿಯುಂ ಪೆರ್ಚೋಡೆಯಂತೆ ನುಣ್ಣಿತಂ ವೇಬ್ಬವನು
ಗಾಳಂತೆ ದಾಯಂಬಡೆದುಂ ಮೇಳದಂಕದಂತೆ ಸುಲಿಯುತೆದುಂ ಡೊಂಬರ ಕೋಡಗದಂತಾಡಿ
ಗೆಲ್ಲಾಗಳ್ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಸೋಲಮುಂ ಕಂಡಾಗಳ್ ಭೀಮಸೇನನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಭಯಮುಳಿಯದ ಕಲಿಯುಂ ಚಾ
ಗಿಯುಮೆನಿಸೆವೆ ನಾಡೆ ಲೋಭಿಯುಂ ಪಂದಯುಮಾ |
ಗಿಯೆ ಬಾಬ್ಬಂಗಳಲ್ಲದೆ ಸೂ
ಳಿಯ ಕಣ್ ಪಾಸಗೆಯ ಕಣ್ಣುಮೇನುಜುಗುಗುಮೇ || ೭೩

ವ|| ಎಂದು ಕಯ್ಯಸರಂಬೆರಸು ನುಡಿದ ಭೀಮಸೇನನ ನುಡಿಗಳ್ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ತನ್ನ
ಮನಮನೊಲಿಸೆಯುಮೆರ್ಚೆಯಂ ಕನಲಿಸೆಯುಮೇನುಮೆನ್ನದೆ ಮುಂತಣ ಕಡ್ಡಮನ
ಬಗೆದುಸರದಿದರ್ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಗಾಂಗೆಯನುಂ ವಿದುರನುಂ ಬಂದು-

ಉ|| ಪಾಲದೆ ಜೂದು ನಿವೊಳಗಿದೇಂ ಗಳ ಮಾಣಿಸಿಮೆಂದೊಡನ್ನಭೂ
ಪಾಲಕಿರೀಟತಾಟತಪದಂ ಯಮನಂದನನನ್ನ ನಾಡೆಯುಂ |
ಸೋಲದೊಳಾದಮೇವಯಿಸಿದೆಂ ನುಡಿಗಿನ್ನೆಡೆಯಲ್ಲ ಪೋಗಿಮಾ
ತ್ತಾಲಯಕೆಂದೊಡೇನುಮೇನಲಗ್ಗದೆ ಚಾರಿಸಲಗ್ಗದಿರ್ವರು || ೭೪

ಒತ್ತೆಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಅಡಿ ಸೋತನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಳಿಂಗ ಮತ್ತು ಅಂಗದೇಶದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯವುಗಳಾದ ಕಾಂಭೋಜದೇಶದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡಿದಾಗ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಬಂಧಿಸಿಯೂ ಹುಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ
ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡುವ ವೈದ್ಯನಂತೆ ಕೊಡಸಾರಿ (ಹಾಳ-ಒಂದು ಮೂಲಿಕೆ)ಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದೂ
ಸೂಳೆಯರ ಹಾಗೆ ಕಳೆದು ಉಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದೂ ಪಾದರಸದಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನು
ಮಡುವ ರಸವಾದಿಯಂತೆ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಯೂ ಹಿರಿಯ ಜಾರೆಯರಂತೆ
ನಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಗರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ
- ದಾಯಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಪ್ರೇಮಕಲಹದಂತೆ ಸುಳಿವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೂ
ಡೊಂಬರ ಕೋತಿಯಂತೆ ಅಡಿ ಒತ್ತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದಾಗ ಭೀಮಸೇನನು ತಮ್ಮಣ್ಣನ
ಸೋಲನ್ನು ಕಂಡು ಹೀಗೆಂದನು. ೭೩. ಭಯವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ ಶೂರನೂ ತ್ಯಾಗಿಯೂ
ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಿಪ್ಪಣನೂ ಹೇಡಿಯೂ ಆಗಿ ಬಾಳುವವನಿಗಲ್ಲದೆ
(ಇತರರಿಗೆ) ಸೂಳೆಯ ಕಣ್ಣು ದಾಳಗಳ ಕಣ್ಣು ಬಗ್ಗಿ ಅಧೀನವಾಗುತ್ತವೆಯೇ?
ವ|| ಎಂದು ಕಹಿಯಾದ (ಹಿತವಲ್ಲದ) ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ನುಡಿದ ಭೀಮಸೇನನ
ಮಾತುಗಳು ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದರೂ ಕೆರಳಿಸಿದರೂ
ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸಿ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮವಿದುರರು ಬಂದು ೭೪. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೂಜು

ವ|| ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ-

ಚಂ|| ನಿನಗೆ ಮಗಂ ಪುರಾಕೃತದ ಕರ್ಮಮ ಪುಟ್ಟುವವೋಲೆ ಪುಟ್ಟು ನಿ
ಮಿನ್ನಿಬರುಮಂ ರಹಾತಳದೊಳಚ್ಚಿದಪಂ ಪಗೆ ಜ್ಞೊಲ್ಲ ಪಾಂಡು ನಂ |
ದನರೋಳಿಂವೃಕೇತನನ ಬೂದಿನ ಗೆಲ್ಲಮದೆಂತುಟಿನ್ನೆ ನಂ
ಜಿನ ಸವಿಯಂತುಟಂದೊಡಿನಿಸಂತದೊಳಂತಕನಲ್ಲಿಗಟ್ಟುಗುಂ || ೭೫

ಕಂ|| ಪುರುಡಿಸಿಕೊಂಡೀಗ್ ನೀ
ನರಸಿನ ಗರ್ವದೊಳೆ ಬೀಗಿ ಬೆಗೆಯದೆ ಮಗನಂ |
ಕರೆಮೊಕ್ಕಿನವೇಲು ಯುದ್ಧಿ
ಕ್ಕಿರಂಗೆ ಮುನ್ನ ಗೆಲ್ಲ ಪಸ್ತುವಾಹನ ಚಯಮಂ || ೭೬

ಮ|| ಸೃ || ಕದನಪಾರಂಭಶೌಂಹಂ ರಿಪುನೃಪಬಲದಾವಾನಲಂ ವೈರಿ ಭೂಭೃ
ನೃಪವನ್ನಾತಂಗಳಂಭೃಷ್ಠಳ ದಳನಖರೋಗ್ರಾಸಿ ಪಂಚಾಸ್ತ್ರ ದೈರ್ಯಂ |
ವಿವಿತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಶಕರಿ ನಿಕಟತಟಕ್ರಾಂತ ದಾನಂ ಭರಂಗೆ
ಯ್ಯದಿರೋ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಂ ಹರಿಗನಿರೆ ಬಿಗುರ್ತಾಂಪನಂತಾವ ಗುಂಡಂ || ೭೭

ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲವೇ, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇನಿದು? ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎಂದರು. ಶತ್ರು
ರಾಜರನ್ನು ಕಾಲ್ಗೆಗಿಸಿದ ಯಮನಂದನನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಅಜ್ಞಾನನಗುಂಟಾದ
ಸೋಲಿನಿಂದ ನಾನು ವಿಶೇಷ ನೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಈಗ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ
ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಎಂದನು. ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ
ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು
೭೫. “ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೇ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನ ಮಗನು
ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವು ಸಲ್ಲದು
(ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ) ದುರ್ಯೋಧನನ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಗೆಲುವು ಎಂತಹುದು ಎನ್ನುವೆ
ಯಾದರೆ ಅದು ವಿಷದ ರುಚಿಯಂತಹುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಮನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತದೆ.
೭೬. ಈಗ ನೀನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದಲೂ ರಾಜನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದಲೂ ಉಬ್ಬಿ
ಹೋಗದೆ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಮೊದಲು ಗೆದ್ದ ವಸ್ತುವಾಹನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಹೇಳು ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಹೀಗೆಂದರು.
೭೭. ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿ
ನಂತಿರುವವನೂ ವೈರರಾಜರೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳುವ ಹರಿತವೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಕತ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಸಿಂಹಧೈರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರ
ಪಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವವನೂ ದಿಗ್ವಿಜಯವರೆಗೂ ಹರಡಿರುವ ತ್ಯಾಗ
ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಉನ್ನತ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಅರ್ಧಬಲವಾಡಿಕೊಂಡು

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿಸುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪೂಜೋತ್ಸವ ಪೂಜ್ಯ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೋಳ್
ಪಷ್ಕಾತ್ಯಾಸಂ

ಎದುರಿಗಿರುವಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಎದುರಿಸಿ ಭಯಪಡಿಸುವ ಶೂರನಾವ
ನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರು. ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಪಾದಕಮಲಗಳ
ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯಾದುದೂ ಗಂಭೀರವಾದುದೂ ಆದ
ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವಿಂದ
ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಅರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ರಮಣೇರಮಣಾಂಗರಿ
ನಾರೀ ವೈದ್ಯದ್ವ ದಿದ್ಯ ದೀಕ್ಷಾ ದಕ್ಷಂ |
ಗಾರಣೆ ಹರಿಗಂಗೀಗಡೆ
ಬಾರಿಸು ನೀಂ ನಿನ್ನ ಮಗನನಂಧನಲೇಂಡಾ || ೧

ಕಾದುದು ಸರಣೆವಂದರ
ನಾದುದು ಕಾಲಾಗ್ನಿಬಲವದರಿನ್ನಪತಿಗೆ ಕಾ |
ಪಾದುದು ನೆಲಕ್ಕೆ ತೋಳ್ತಲ
ಮಾ ದೊರೆತನೆ ಮರುಳೆ ಹರಿಗನೋಳ್ ಪಗೆಗೊಳ್ಳಾ || ೨

ವ|| ಎಂದೆನಿತಾನುಂ ತೆಜದೊಳೆ ಸಾಳಿಯುಂ ಕೀಳಿಯುಂ ನುಡಿದೊಡೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ
ಮಗನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದು ಜಡಿಮ ನುಡಿದುಮೇಗೆಯ್ಯೊಡಂಬಡಿಸಲಾಳದಿರೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ತಲೆಗವಿ
ವನಲ್ಲದೆಯುಮೇವದೊಳ್ ತಲೆಗವಿದು ಸಿಗ್ಗಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ನೆತ್ತಮನಾಡಿ-

ಕಂ|| ವ್ಯಾಳ ಗಜಂಗಳನಗ್ಗದ
ಸೂಳೆಯರೊಕ್ಕನಲನಪ್ಪ ವಸ್ತುಗಳನಿಲಾ |
ಪಾಳಂ ಸೋಲೊಡೆ ಜೂದಿನ
ಕೇಳಿಯನಾ ಕೇಳಿಯನಿತಜೊಳ್ ಮಾನಿಸಿದರ್ || ೩

ವ|| ಮಾನಿಸಿದೊಡೆ ಮಾಗದೆ ರಷಾಮಂ ತೋಟಿಯುಮೊತ್ತೆಯನುಗ್ಗಡಿಸಿಯುಮಾಡಿ
ಮನೆ ಪೆತೇನುಮುಪಾಯಮಿಲ್ಲದೆಮಾಳ್ವ ನೆಲನೊತ್ತೆಯಂದೊಡೆ ಬಗೆದು ನೋಡಿ ಗಲ್ಲಿಂ

೧. 'ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ಶತ್ಪುರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವೈದ್ಯವೈದ್ಯೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಸಮಾನರಾದವರಾರು? ಕುರುಡ ದೊರೆಯೇ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಈ ಜೂಜಿನ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನಿವಾರಿಸುವವನಾಗು'.
೨. ಅರ್ಜುನನ ತೋಳಿನ ಬಲವು ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿತು. ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಶತ್ಪುರಾಜರಿಗೆ ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಾಯಿತು. ಭೂಮಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಬಾಹುಬಲವು ಇಂತಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದೂ ಹುಚ್ಚ! ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಹಗೆಗೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ? ವ|| ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಮಗನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗದರಿಸಿ ಬಯ್ಯು ಹೇಳಿ ಏನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮರಾಜನು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ) ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವವನಲ್ಲವಾದರೂ ತನಗುಂಟಾದ ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಪಗಡೆಯಾಟವಾಡಿ-೩. ಭಯಂಕರವಾದ (ತುಂಟಾದ) ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದಾಸಿಯರನ್ನೂ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೂ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸ್ತೋತನು. ಜೂಜಿನಾಟವನ್ನು ಆ ಆಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು

ಬಲಿಯಂ ಮುದುಗಣ್ಣ್ ಮಗುಲಿ ಕುಡಿಸುವರೆಂಬ ಬಗೆಯೊಳಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಂ
ಭೀಮನುಂ ಯಮಳರುಮಲಿದುಕೊಳ್ಳರೆಂಬ ಸಂಕೆಯೊಳಮಂತಲ್ಪು ನಿನ್ನ ನನ್ನಿಯೊಳಂ
ವರ್ಷಾವಧಿಯೊಳಲ್ಲದೆ ನೆಲನನೊತ್ತೆವಿಡಿಯನೊಡೊಡೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಂಬರಂ
ನಾಡು ಪುಗದಣ್ಯದೊಳಿರ್ಪಂತುಮಜ್ಞಾತವಾಸಮಂದೊಂದು ವರುಷದೊಳಾರಾನು ಪುತಿದರಪ್ಪೊಡೆ
ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶಾಬ್ಧಂಬರಂ ನಾಡ ದಸೆಯಂ ನೋಡದಂತಾಗೆಯೊಂದ ಪಲಗೆಯೊಳೆ
ಗೆಲ್ಲಸೋಲಮಪ್ಪಂತು ನನ್ನಿ ನುಡಿದು ನೆಲನನೊತ್ತೆಯಿಟ್ಟಾಡಿ-

ಕಂ|| ಆ ಪಲಗೆಯುಮುಂ ಸೋಲ್ಪು ಮ
ಹೀಪತಿ ಚಲದಿಂ ಬಚಿಕ್ಕಿ ಸೋಲ್ಪು ಗಡಮಾ |
ದ್ರೌಪದಿಯುಮನೇನಾಗದೊ
ಪಾಪದ ಫಲಮೆಯ್ಯವಂದ ದೆವಸದೊಳಾಗಂ ||

೪

ವ|| ಅಂತು ದುರ್ಯೋಧನನಜಾತರತ್ನವಿನ ಸರ್ವಸ್ವಮಲ್ಲಮುಂ ಗೆಲ್ಲು ಗೆಲ್ಲ ಕಸವರ
ಮಲ್ಲಂ ಬಂದುದು ಪಾಂಡಾಳರಾಜತನೊಜೆಯೊರ್ವಳ್ ಬಂದಳಿಲ್ಲಾಕೆಯಂ ತನ್ನಿಮಂದು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಕೊಟ್ಟ ನನ್ನಿಯ ಬಲದೊಳ್ ತನಗೆ ಲಯಮಿಲ್ಲದುದನಲಿದು ಮೇಗಿಲ್ಲದ
ಗೊಡ್ಡಾಟಮಾಡಲ್ ಬಗೆದು ಕರ್ಣನ ಲಿಂಕಂ ಪ್ಯಾಕಾಮಿಯೆಂಬನುಮಂ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂ

ತೋರಿಸಿಯೂ ಒತ್ತೆಗಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಆಡಿ ಎನ್ನಲು ಬೇರೆ ಉಪಾಯ
ವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮರಾಜನು 'ನಾವು ಆಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯವೇ ಒತ್ತೆಯೆಂದೊಡನೆಯೇ
ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಬಳಿಕ (ಇದನ್ನು) ಈ ಮುದಿಕೆಗಳು ಪುನಃ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕೊಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದಲೂ ಅರ್ಜುನಭೀಮನಕುಳರು
ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಸಂದೇಹದಿಂದಲೂ ದುರ್ಯೋಧನನು (ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಕುರಿತು) ಹಾಗಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ವರ್ಷದ
ಕಾಲನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲು
ಧರ್ಮರಾಜನು 'ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡದೆ
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವೆಂಬ
ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿದರಾದರೆ ಪುನಃ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದವರೆಗೆ
ರಾಜ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹಲಗೆ(ಆಟ)ಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೆಲುವು
ಸೋಲುಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಆಡಿ
ಳ. ಆ ಹಲಗೆಯನ್ನೂ ಸೋತನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಬಳಿಕ ಹಟದಿಂದ
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ಸೋತನು. ಪಾಪದ ಫಲ ಕೂಡಿಬಂದ ದಿವಸ ಯಾರಿಗೆ
ಏನು ತಾನೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ|| ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಶತ್ರು ಹುಟ್ಟಿದೆಯೇ
ಇರುವ (ಸರ್ವಸವಿನಾದ) ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಗೆದ್ದು, ಗೆದ್ದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ
ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಂದುವು. ದ್ರೌಪದಿಯೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯನ್ನು
ತನ್ನಿಯೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯವೆಂಬ ಬಲದಿಂದಲೇ ತನಗೆ ಅಜ್ಞೆಗೆ
ಕೇಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲದ ತುಂಟಾಟವಾಡಲು (ಚೆಪ್ಪೆ ಮಾಡಲು)

ದುಶ್ಯಾಸನನುಮಂ ಪೇಟ್ರೊಡವಂದಿರಾಗಳೆ ಬೀಡಿಗೆವರಿದು ರವಸ್ಥಲೆಯಾಗಿದರ್ವಂ
ಮುಟ್ಟಲಾಗದನೆಯುಮೊತ್ತಬದಿದೊಳಗಂ ಪೊಕ್ಕು ಪಾಂಚಾಲಿಯಂ ಕಣ್ಣೆಡೆ ಬಡಿದು ಮುಡಿಯಂ
ಪಿಡಿದು ತನ್ನದ್ದದಿಂ ಸುಯೋಧನನ ಸಭಾಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು-

ಮ|| ಮನದೊಳ್ ನೊಂದಮರಾಪಗಾಸುತ ಕೃಪ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳ್ ಬೇಡವೇ
ಡನೆಯುಂ ಮಾರಾಡ ತೊಟ್ಟ ತೊಟ್ಟುವಸಕೆಯ್ ಪೋ ಪೋಗು ನೀನೆಂದು ಬ |
ಯ್ನಿಹಾಸುಂ ತೆಲದಿಂದಮುಟ್ಟುದುವರಂ ಕೆಯ್ಯಂದು ದುಶ್ಯಾಸನಂ
ತನಗಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೃತ್ಯು ಸಾರ ತೆಗೆದಂ ಧಮಿಲ್ಲಮಂ ಕೃಷ್ಣಯಾ || ೫

ವ|| ಅಂತು ಕೃಷ್ಣಯ ಕೃಷ್ಣಕುರೀಭಾರಮಂ ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ ಪಿಡಿದು ತೆಗೆದು ಕೃಷ್ಣೋರಗನಂ
ಪಿಡಿದ ಬೆಳ್ಳಾಳಂತುಮನ್ನೆ ಬೆಮರುತ್ತುಮಿದರ್ ದುಶ್ಯಾಸನನುಮಂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕಿಟುನಗೆ ನಗುವ
ಕೂರದರ ಮೊಗಮುಮಂ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಬಿನ್ನನಾದ ಮೊಗಮುಮಂ ಕಂದು ಕಣ್ಣಲಂ ನೆತ್ತರ್
ತುಳುಂಕೆ-

ಉ|| ಕೋಪದ ಪೆರ್ಚಿನೊಳ್ ನಡುಗುವೊರುಯುಗಂ ಕದುಪಂದರಲ್ಲ ನಾ
ಸಾಪುಟಮಕ್ಕೆಯಿಂ ಪೊಡವರ್ ಪುರ್ವ ಪೊದಳ್ಳೆ ಲಯಾಂತಕ ತ್ರಿಶೂ |
ಲೋಪಮ ಭೀಷಣ ಭುಕುಟ ಮುನ್ನಮೆ ರೌದ್ರ ಗದಾಯುಧಂಬರಂ
ಪೋಪ ಭುಜಾರ್ಗಲಂ ರಿಪುಗಳ ಗೃಹಮಾಡುದು ಭೀಮಸೇನನಾ || ೬

ಯೋಚಿಸಿ ಕರ್ಣನ ಸೇವಕನಾದ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಯೆಂಬುವನಿಗೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ
ದುಶ್ಯಾಸನನಿಗೂ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ಆಗಲೇ ಅವಳ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದೊಳಗೆ
'ರಸಜ್ವಲೆಯಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮುಟ್ಟಕೂಡದು' ಎಂದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಭಯಪಡುವಂತೆ ಗದರಿಸಿ ಅವಳ ತುರುಬನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ಮನೆಯ
ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಭಾಮಂದಿರದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ತಂದರು.
೫. ಭೀಷ್ಮ ಕೃಪ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವಟ್ಟು ಬೇಡಬೇಡವೆಂದರೂ
ಬಿಡದೆ 'ದಾಸಿ, ನಡೆ, ನೀನು ತೊತ್ತಿನ ಕೆಲಸಮಾಡು ಹೋಗು, ಹೋಗು' ಎಂದು
ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಯ್ಯು ಉಟ್ಟು ಸೀರೆಯವರೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ತನಗೆ ಮೃತ್ಯು
ಸಮೀಪವಾಗಿರಲು ದುಶ್ಯಾಸನನು ದ್ರೌಪದಿಯ ತುರುಬನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕಪ್ಪಾದ ಮುಡಿಯ ಗಂಟನ್ನು ನೀಚವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆದು ಕಾಳಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಪೆಚ್ಚಿನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬೆವರುತ್ತಿದ್ದ
ದುಶ್ಯಾಸನನೂ ಕಣ್ಣನ್ನೆಮಾಡಿ (ಹಾಸ್ಯದಿಂದ) ಹುಸಿನಗೆನಗುವ ಅಹಿತರ ಮುಖವನ್ನೂ
ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಬಿನ್ನವಾದ ಮುಖವನ್ನೂ ಭೀಮನು ನೋಡಿದನು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ (ಕೋಪದಿಂದ)
ರಕ್ತವು ತುಳುಕಿತು. ೬. ಕೋಪದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳೂ ನಡುಗಿದುವು.
ವೇಗದಿಂದ (ಭಯಂಕರವಾಗಿ) ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಅರಳಿದುವು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಯಮನ ತ್ರಿಶೂಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿತು. ಮೊದಲೇ
ಭಯಂಕರವಾದ ಭೀಮಸೇನನ ಅಗುಳಿಯಂತಿರುವ ತೋಳುಗಳು ಗದೆಯ ಕಡೆ

ಮ|| ನೆಲನಂ ನುಂಗುವ ಮೇರುವಂ ಪಿಡಿದು ಕೀಟಾಶಾಕಜೇಂದ್ರಂಗಳಂ
ಚಲದಿಂ ಕಟ್ಟುವ ಸಪ್ತ ಸಪ್ತಿಯನಿಲಾಭಾಕಕ್ಕೆ ತಪ್ಪೊಂದು ತೋ |
ಳ್ಳಲಮುಂ ಗರ್ವಮುಮುಣ್ಣೆ ಪೊಣ್ಣೆ ಮನದೊಳ್ ಕೋಪಾಳ್ ಕೆಯ್ಯಣ್ಣೆ ಕ
ಣ್ಣಲರೊಳ್ ಬಂದಿರೆ ನೋಡಿದಂ ಕರುಷದಿಂ ಗಾಂಡೀವಿ ಗಾಂಡೀವಮಂ || ೭

ಕಂ|| ಪುಕುಪಿತ ಮೃಗಪತಿ ಶಿಶು ಸ
ನೃಶಾಶರತಿ ವಿಕಟ ಭೀಷಣ ಭೂ ಭಂಗರ್ |
ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿವರು
ಮಕಾಲ ಕಾಲ್ಗಾರೊಪಮಂ ಕೆಯೊಡರ್ || ೮

ವ|| ಅಂತು ವಿಳಯಕಾಲಜಳನಿಧಿಗಳಂತೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಲ್ ಬಗೆದ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರ್
ತಮ್ಮಂದಿರ ಮುನಿದ ಮೊಗಮಂ ಕಂಪು ತನ್ನ ನುಡಿದ ನನ್ನಿಯ ಕೇಡಂ ಬಗೆದರೆಂದು
ಕಟಾಕ್ಷ ವೀಕ್ಷೀಪದಿಂ ಬಾರಿಸೆ-

ಮ|| ಅನಿತೊಂದುಕೊನೊಳುಕೊ ಕೌರವ ಖಳರ್ ಪಾಂಚಾಳರಾಜಾತ್ಮಜಾ
ನನ ಪದ್ವೆಪನ್ನಕ ಕಾರಣಪರರ್ ತಾಮಾಗೆಯುಂ ಮತ್ತಮು |
ಣ್ಣನ ಕಣ್ಣನ್ನೆಗೆ ಮಿಾಕಲಣ್ಣದೆ ಸಮಂತಿದರ್ ಪೃಥಾಪುತ್ರರಂ
ಅನಿತೊಂದಾದೊಡಮೇಂ ಮಹಾಪುರುಷರಾಜ್ಞಾಲಂಘನಂಗೈಯ್ದರೇ || ೯

ವ|| ಆಗ್ ದ್ರೌಪದಿ ತನ್ನ ಕೇಶಪಾಶಮಂ ದುಶ್ಯಾಸನಂ ಪಿಡಿದು ತೆಗೆದನೆಂಬ
ಸಿಗ್ಗಗಳಂ ಪರ್ಚಿ ಸಘೆಯೊಳಂತಂದಳೆ-

ತಿರುಗಿ ಶತ್ರುಗಳ (ಕತ್ತನ್ನು) ಹಿಡಿಯುವಂತಾಯಿತು. ೭. ಭೂಮಿಯನ್ನು ನುಂಗುವ, ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೀಳುವ, ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಹಟದಿಂದ ಕಟ್ಟುವ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ತರುವ, ಬಾಹುಬಲವೂ ಅಹಂಕಾರವೂ ಚಿಮ್ಮಿ ಹೊಮ್ಮಲು ಕೋಪದ ಬೆಂಕಿಯು ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೂವಿನಂತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲು ಅರ್ಜುನನು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೮. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗೆ ಸಮಾನರೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿಕಟವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಹುಚ್ಚಿನ ಗಂಟುಳ್ಳವರೂ ಆದ ನಕುಲ ಸಹದೇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರಗಳ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಮೀರಲು ಯೋಚಿಸಿದ ತನ್ನ ನಾಲ್ವು ತಮ್ಮಂದಿರ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ತಾನಾಡಿದ ಸತ್ಯದ ಕೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣನ್ನೆಯಿಂದಲೇ ನಿವಾರಿಸಿದನು. ೯. ಅಷ್ಟೊಂದು ಗರ್ವದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಿ ದುಷ್ಟಕೌರವರು ದ್ರೌಪದಿಯ ಮುಖಕಮಲವು ಬಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣರಾದರೂ ಅಣ್ಣನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಕಣ್ಣನ್ನೆಗೆ ಮೀರಲು ಸಮರ್ಥರಾಗದೆ ಪಾಂಡವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದಿದ್ದರು. ಮಹಾಪುರುಷರಾದವರು ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆಯೇ? ವ|| ಆಗ ದುಶ್ಯಾಸನನು ತನ್ನ ಕೂದಲಿನ ಗಂಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆದನೆಂಬ ನಾಚಿಕೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಲು ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಘೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಳು.

ಕಂ|| ಮುಡಿಯಂ ಪಿಡಿದೆಳೆದವನಂ
ಮುಡಿಯಿಸಿ ಮತವನ ಕರುಳ ಪಿಣಿಲಿಂದನ್ನಂ |
ಮುಡಿಯಿಸುವಿನೆಗಂ ಮುಡಿಯಂ
ಮುಡಿಯಂ ಗಡ ಕೇಳಿಮಿಗಳಾನ್ ನುಡಿ ನುಡಿದೆಂ || ೧೦

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಭೀಮಸೇನನಾ ಮಾತಂ ಕೇಳು ಸೈರಿಸಲಾಡದೆ-

ಉ|| ಆಡಿದ ಕೋಪ ಪಾವಕನಿನ್ನಣ್ಣ ನನ್ನಿಯನಿಲ್ಲಿ ಮಿಡುವೆಂ
ಮಿಡುನೆನುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಪದದಲ್ಲಿಯೆ ನೋಡೆ ಮರುಳ್ಳಿ ಧೂಪಮಂ |
ತೋಡಿದ ಮಾಟಿಯಿಂ ದುಪದರಾಜಸುತಾ ವಚನಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೆ
ಯ್ಯೋವಿ ಮರುತ್ತುತಂ ನುಡಿದನಾ ಸಭೆಯೊಳ್ ನಜ ಮೇಘನಾದದಿಂ || ೧೧

ಮ|| ಮುಳಿಸಿದಂ ನುಡಿದೊಂದು ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಸಲ್ಲಾರಾಗದೆಂಬರ್ ಮಾ
ಪ್ರಳಯೋಲೋಪಮ ಮದ್ಗದಾಹತಿಯನಕ್ಕುಜಿಯೊಳ್ ಮುನ್ನಮಿ |
ಎಳ ದುಶ್ಯಾಸನನಂ ಪೊರಳ್ಳಿ ಬಿಡುಂ ಪೋಟ್ಟೆಕ್ಕಿ ಬಂಬಲ್ಗರು
ಳೆಳೆನಾನಲ್ಲೆ ವಿಳಾಸದಿಂ ಮುಡಿಯಿಪೆಂ ಪಂಕೇಜಪತೇಕ್ಷಣೇ | ೧೨

ಮ|| ಸ್ತ || ಕುಡಿವೆಂ ದುಶ್ಯಾಸನೋರಸ್ಥಳಮನಗಲೆ ಪೋಬ್ಬಾರ್ಡು ಕೆನ್ನತ್ತರಂ ಪೊ
ಕ್ಕುಡಿವೆಂ ಪಿಂಗಾಕ್ಕನೂರುದ್ವಯಮನುರು ಗದಾಘಾತದಿಂ ನುಚ್ಚು ನೂಟು |
ಗೊಡವೆಂ ತದ್ವತ್ಸ ರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಟ ಮಕುಟಮಂ ನಂಬು ನಂಬೆನ್ನ ಕೆನ್ನೆಂ
ಕಿಡಿಯುಂ ಕೆಂಡಂಗಳುಂ ಸೂಸಿದಪ್ರವಹಿತರಂ ನೋಡಿ ಪಂಕೇಜವಕ್ತ್ರೇ || ೧೩

೧೦. ಮುಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದವನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಕರುಳಿನ ಜಡೆಯಿಂದ (ಸಮೂಹ) ನನ್ನ ಮುಡಿಯನ್ನು ಮುಡಿಯಿಸುವವರೆಗೂ ಆ ಮುಡಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಮುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಕೇಳಿ, ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದಳು. ವ|| ಭೀಮಸೇನನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ-೧೧. ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯನ್ನು ಮೀರಲೇ ಬೇಡವೇ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮರುಳಿಗೆ ಧೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾತುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭೀಮಸೇನನು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ೧೨. ಕೋಪದಿಂದ ನೀನು ಆಡಿದ ಮಾತು ಸಲ್ಲಲಿ, ಯಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉಲ್ಲೇಗೆ (ಬೆಂಕಿಯ ಕೊಳ್ಳಿ) ಸಮಾನವಾದ ನನ್ನ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕರುಳಿನಿಂದ ಎಲೆ ಕಮಲದಳದ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ದ್ರೌಪದಿಯೇ ವೈಭವದಿಂದ ನಾನೇ ಮುಡಿಯಿಸುತ್ತೇನೆಲ್ಲವೇ? ೧೩. ದುಶ್ಯಾಸನನ ಎದೆಯನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ಹೋಳುಮಾಡಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಎರಡುತೊಡೆಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನನ್ನ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಅವನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುವಂತೆ ಪುಡಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದ್ರೌಪದಿ ಈ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು,

ಮ|| ಮುಳಿಸಂ ಮಾಡಿಯುಮೇವಮಂ ವಡೆದುಮಿನ್ನೀ ಪಂದೆಗಳ್ ಪ್ಪಾಣದಿಂ
ದೊಳರಿನ್ನಂ ತಲೆ ಮತ್ತಮುಟ್ಟಿಗಳ್ ಮೇಲಿದರ್ಪುವೆಂದಂತೆ ಧಲ್ |
ಮುಳಿಸಿಲ್ಲಾನ್ ನನ್ನಿಯಂಬುದನೆ ಪೇಲೇವೇಬ್ಬಮಾ ಕೌರವ
ಕಳನುಂತಿನ್ನೆಗಮುರ್ಚ ಮುಕ್ಕವೆ ಸಡಿಲ್ವಿ ಭೀಮನೇಂ ಮಾಣ್ವಮೇ || ೧೪

ವ|| ಎಂದು ಪಾಂಡಾಳರಾಜತನೂಜೆಯ ಮನಮನಾಹಿ ನುಡಿದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸುರಸಿಂಧುಪ್ರಿಯಪುತ್ರ ಕೇಳ್ ಕಳಶಜಾ ನೀಂ ಕೇಳ್ ಕೃಪಾ ಕೇಳ ಮಂ
ದರದಿಂದಂಬುಧಿಯಂ ಕಲಂಕಿದಸುರಪ್ರಪ್ಪಂಸಿವೋಲ್ ಬಾಹುಮಂ ||
ದರದಿಂ ವೈರಿಬಲಾಬ್ಧಿ ಪೂರ್ಣೆ ಬಿಗುರ್ತಿ ಕೌರವರ್ ಕೂಡೆ ನೂ
ವರುಮಂ ಕೊಲ್ಲೆನಿದನ್ನ ಪೂಣ್ ನುಡಿದಂ ನಿಮ್ಮಾ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳ್ || ೧೫

ವ|| ಎಂದು ವಿಳಯಕಾಳಜಳಧರನಿನಾದದಿಂ ಗಿರಿ ತಾಟದಂತಾನುಂ ನೆಲಂ
ಮೊಬಗಿದಂತಾನುಂ ಗಜಟಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ನುಡಿದು ಮಹಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾದ ಭೀಮಸೇನನ
ನುಡಿಯಂ ಕೇಳ್ವು ಕೌರವರ್ ಕಡಲ ನದುವಣ ಪರ್ವತದಂತೆಳ್ಳಾಡೆ ಕುರುವೃದ್ಧನುಂ
ಬುದ್ಧಿವೃದ್ಧನುಮಪ್ಪ ಗಾಂಗೆಯಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಗಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಭರತ ಯಯಾತಿ ಕುತ್ಸ ಪುರುಕುತ್ಸ ಪುರೂರವರಿಂದಮಿನ್ನೆಗಂ
ಪರಿವಿಡಿಯಂದೆ ಬಂದ ಶಶಿವಂಶಮದೀಗಳೆವಂದಿರಿಂದೆ ನಿ |
ತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕುಮೆಂದೆ ಬಗೆದಿದೊಡೆ ಕೀರೊಳೆ ಕಿಚ್ಚು ಪುಟ್ಟ ಭೋ
ಗೇರೆಮರಿದಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದುರಿತ್ತದನಾರೂ ಚಾರಿಪರ್ || ೧೬

ನಂಬು; ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಿಡಿಯೂ ಕೆಂಡಗಳೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿವೆ.
೧೪. ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಬರಿಸಿಯೂ ಇನ್ನೂ
ಈ ಹೇಡಿಗಳು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಅವರ ತಲೆಗಳು ಅವರು ಮುಂಡಗಳ
ಮೇಲಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೋಪವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅರ್ಥಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅಣ್ಣನ
ಸತ್ಯವೆಂಬುದೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಈ ಕೆರಳಿದ ಭೀಮನು ಇಷ್ಟು
ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಲಿದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೇ? ವ|| ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಯ
ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನುಡಿದು ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದನು-೧೫. ಭೀಷ್ಮರೇ
ಕೇಳಿ, ದ್ರೋಣರೇ ಕೇಳಿ, ಕೃಪರೇ ಕೇಳಿ, ಮಂದರಪರ್ವತದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಕಲಕಿದ ನಾರಾಯಣನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತೋಳೆಂಬ ಮಂದರದಿಂದ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ
ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು ಮದಿಸಿರುವ ಈ ನೂರು ಕೌರವರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ವ|| ಎಂದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರಘೋಷದಂತೆ ಪರ್ವತವು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ
ಭೂಮಿಯ ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ ನುಡಿದು ಮಹಾಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೌರವರು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದ
ಪರ್ವತದಂತೆ ನಡುಗಿದರು. ಕೌರವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನೂ ಆದ ಭೀಷ್ಮನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೬. ಭರತ ಯಯಾತಿ ಕುತ್ಸ ಪುರೂರವರಿಂದ ಹಿಡಿದು

ವ|| ಎಂಬಬಲ್ಲಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೋಳ್ ನುಡಿಯೆ ಕುಂಭಸಂಭವಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ
ವಿದುರಾದಿಗಳ್ ನೀವೆನಿತು ನುಡಿದೂಡಮಾನಯ ಕೋಡು ಬಾಗದಂಬಂತೆ
ದುರ್ಯೋಧನನುದ್ಧೃತತೆಯುಮಂ ಭೀಮಸೇನನ ಮಹಾಪ್ರತಿಭೆಯುಮನಾಗಂ ಬಾರಿಸಲ್ಪರ್ದಮ
ಕೆಯ್ಗಜಿದ ಮನೆಪಾಲ್ ಬುದ್ಧಿವೇಬಲೆಡೆಯಿಲ್ಲ ತಾಡುಂ ತಾನುಮತೆವರ್ ಬನ್ನಿಮಂದು
ನಿಜನಿವಾಸಂಗಳ್ ಪೋದರಾಗಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಿಗೊಂದನುಪ್ಪಿದೊಡೆ ತುಪ್ಪದ
ಮೆಳ್ಳದಿತೆಂಬಂತೆ ನಮ್ಮ ಕೆಮ್ಮನಿರ್ಪಿದಿದೇ ಕಾರಣಂ ಬನ್ನಿ ಪೋಪಮಂದರಮನೆಯಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು
ಬರೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ದುರ್ಯೋಧನನನೆಯ್ಯೊಡಂಬಡಿಸಲಾಳಿದಿರೆಯುಂ ದೌಪದಿ ಪರಸ್ತ್ರೀಯಂ
ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಿರುವುದುಚಿತಮಲ್ಲೆಂದು ಕಲೆಪಿದೊಡೆ ಪಾಂಚಾಲರಾಜತನೂಜೆವರನು ಬನ್ನ
ಬನ್ನನೆ ಪೊಟಲಂ ಪೊಟಮಡೆ ಪುರಜನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದವರ ಪೋಗಿಂಗೆ ಸೈರಿಸಲಾಳಿದ
ತಮೊಳಿಂತೆಂದರ್-

ಕಂ|| ಎದೊರೆಯಂ ಯಮನಂದನ
ನೇದೊರೆಯಂ ಭೀಮಸೇನನೇದೊರೆಯಂ ಕಂ |
ಜೋದರನ ಮೈದುನಂ ತಾ
ಮೇದೊರೆಯರಮಳ್ಳವರ್ಗಮಾ ಯಿರಪಾಯ್ ॥

೧೭

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದ ಚಂದ್ರವಂಶವು ಈಗ ಈ ಕೌರವರಿಂದ
ಮುಂದೆ ಅಭಿಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ
ಕೀಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂಕಿಮಟ್ಟಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಉರಿಯುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಂದ ನಮ್ಮ
ವಂಶವೇ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ||
ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು, ದ್ರೋಣ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪವಿದುರರೇ
ಮೊದಲಾದವರು ನೀವೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಆನೆಯ ಕೊಂಬು ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ
ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನ (ಕೆಡೆದು ನಿಲ್ಲುವಿಕೆ) ತುಂಟತನವನ್ನೂ ಭೀಮನ
ಮಹಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ತಪ್ಪಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕೈಮೀರಿದ ಮನೆವಾರ್ತೆಗೆ
ಬುದ್ಧಿಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ; ಅವರವರೇ ತಿಳಿಯಲಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ
ಹೋದರು. ಆಗ ಭೀಮಸೇನನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಉಪ್ಪನ್ನು ಬಡಿಸಿದರೆ
ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಮೋಸ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ,
ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಆರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ತ್ರೀಯಾದ
ದೌಪದಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದನು.
ದೌಪದಿಯೊಡನೆ ಪಾಂಡವರು ದುಃಖದಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು.
ಪಟ್ಟಣದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿ ಅವರು ಅ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಹೀಗೆಂದರು-೧೭. ಧರ್ಮರಾಜನೆಂತಹವನು -
ಭೀಮನೆಂತಹವನು, ಕೃಷ್ಣನ ಮೈದುನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಎಂಥವನು; ಅವಳಿಗಳಾದ

ಜೂಜಾಡಿ ಸೋಲ್ವು ನನ್ನಗೆ
ಮೇದಿನಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಂಡುನಂದನರೀಗಳ್ |
ಪೋದೊಡಮೇನ್ ತಿಣುಕಾಗದ
ಪೋದಪುದೇ ನಮ್ಮ ನೃಪತಿಗವು ತವುದಲೆಯೊಳ್ || ೧೮

ಜೂದಿನ ಗೆಲ್ಲದೊಳಾದೀ
ಮೇದಿನಿಯಂ ಕಂಡು ಕಡ್ಡಮಂ ಕಾಣದೆ ಮು |
ಜೋದನನದೇನದೇಂ ಮರು
ಳಾದನೊ ಬಡಗಂಡನಿಲ್ಲ ಪಾಲನೆ ಕಂಡಂ || ೧೯

ಎನಿತಾನುಮಂಡದಿಂ ಜೂ
ದನಿಕ್ಕೆಯುಂ ದ್ರುಪದಸುತೆಯನೆಳೆದುಯ್ಯೆಯುಮಿಂ |
ತಿಂತೊಂದಾದುದು ದುಶ್ಯಾ
ಸನನಿಂದಂ ಶಕುನಿಯೆಂಬ ಬೆಳ್ಳೊಪ್ಪಿಸಿದಂ || ೨೦

ವ|| ಎಂದಿದರಿದರಲ್ಲಿಯೆ ತಂತಮ್ಮ ಕಂಡುದನೆ ನುಡಿಯೆಯುಂ ಕೆಲರವರ
ಪೋಗಿಂಗಳಲ್ಲು ಕಣ್ಣ ನೀರನಿಕ್ಕೆಯುಂ ಕೆಲರ್ ಪರಸ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕೆಯುಂ ಪೊಜಮಟ್ಟು
ಪುರದ ಬಾಹಿಗೆಯನೆಯ್ಯುವಾಗಳ್ ಗಾಂಗೇಯ ದೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರಾದಿಗಳ್ ಕೊಂತಿವೆರಸೆಯ್ತೆ
ವಂದು ಕಿವಿದಂತರಮಂ ಕಳಿಪುತ್ತುಂ ಬರೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನೆಮಗೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯಂ ಹೇಳ್ವು
ಮಗುಚೆಮೆಂದೊಡನಬರುಂ ಮನಂ ಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಹದಿಂ ಗಜಗಜನೆ ಕಣ್ಣ ನೀರಗಳಂ
ಸುರಿದು-

ನಕುಲಸಹದೇವರೆಂಥವರು. ಅವರಿಗೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯ್ತೆ? ೧೮. ಜೂಜಾಡಿ ಸೋತು
ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಾಂಡವರು ಹೋದರೇನು? ರಾಜನಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ? ೧೯.
ಜೂಜಿನ ಗೆಲುವಿನಿಂದ ಬಂದ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಂದಾಗುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಕಾಣದೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅದೇತಕ್ಕೇ ಅತ್ಯಂತ ಹುಚ್ಚನಾದ? ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಕೊಡಚಿ
(ಬಡಿ) ಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಂಡನಲ್ಲ. ೨೦. ವಿವಿಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಜೂಜನ್ನಾಡಿಸಿದುದೂ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎಳೆದು ಸೆಳೆದುದೂ ಇವೆಲ್ಲ ಆ ದುಶ್ಯಾಸನನಿಂದ
ಮತ್ತು ಶಕುನಿಯೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ಪೊರಸಿನಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಎಂದು
ಇದ್ದವರು ಇದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾವು ತಾವು ನೋಡಿದುದನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.
ಕೆಲವರು ಪಾಂಡವರು ಹಾಗೆ. ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ತು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು
ಸುರಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹರಸಿ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದರು. ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು
ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ಸೇರುವಾಗ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರರೇ ಮೊದಲಾದವರು
ಕುಂತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಬಂದು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಲು ಧರ್ಮರಾಜನು 'ನಮಗೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶವಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ' ಎಂದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಳಗಳನೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು.

ಚಂ|| ಪುಗುವುದರಣ್ಯಮಿರ್ಪರವು ಪನ್ನೆರಡಬ್ಬಮದಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕೋ
ಬೈಗದ ವನೇಚರಾಧಿಪರ ದಾಯಿಗರತ್ತನೆನಪ್ಪಪಾಯ ಕೋ |
ಟಗೆ ಪವಣೆಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿಗೆಡೆಯಾಪುದೊ ಪಾಟೆಯ ಬಟ್ಟೆದಪ್ಪಿ ಮುಂ
ನೆಗಬ್ಬೆಡೆಯಿಲ್ಲ ಪೋಗು ಜಯಮಕ್ಕಿ ಶುಭಂ ನಿಮಗಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಂ || ೨೧

ವ|| ಎಂದೊಡಲ್ದಿರ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕರಿಕ್ಕೆಯಾಗಿಯುಂ ಪಾಲೆಗೆ ಗೆಂಟಾಗಿಯುಂ
ನೆಗಬ್ಬನಲ್ಲೊಂದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಕೊಂತಿಯಂ ವಿದುರನ ಮನೆಯೊಳಿರಲ್ತೇಟ್ಟು ಸುಭದ್ರೆಯನುಭಮನ್ನು
ವೆರಸು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಗೆ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ನಿಜ ಪರಿಜನಂಬರಸು ಗಂಗೆಯಂ ಪಾಯ್ದಜ
ಪದುವೊ ದೆಸೆಯ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಬಟ್ಟಿಯಂ ತಗುಳ್ಳು ಪೋಗೆ ಪೋಗೆ-

ಚಂ|| ದೆಸೆ ಪಸುರೇಣಿ ಪಚ್ಚೆಯೊಳಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಂಕಿದ ಮಾಲ್ತಿಯಾದುದಾ
ಗಸಮಳಿ ನೀಳ ನೀಳ ಗಳಕಂಠ ತಮಾಳ ವಿನೀಳನೀರದ ||
ಪ್ರಸರ ವಿಭಾಸಿಯಾದುದು ಸಮೀರನುದಾರ ಕದಂಬ ಕೇತಕೇ
ಪ್ರಸರ ರಜಸ್ವರ ಪ್ರಕಟ ಪಾಂಸುಳಮಾದುದು ಮೇಘಕಾಲದೊಳ್ || ೨೨

ಚಂ|| ಕರಿಯ ಮುಗಿಲ್ಲಳಿಂ ಗಗನಮಂಡಳಮೊಪ್ಪರೆ ಸೋಗೆಯಿಂ ವನಾಂ
ತರಮೆಸೆದೊಪ್ಪೆ ತೋರ್ಪ ಮೊಳೆವುಲ್ಲಳಿನೀ ಧರಣೀವಿಭಾಗಮೊ |
ಪ್ಪರೆ ಪೊಸ ವೇಟಕಾಟರೆರ್ಡೆಗಳ್ ಪೊಸ ಕಾರ ಪೊಡಪುಗಂಡದೇಂ
ಕರಿತುವದೇಂ ಕಲಂಕಿದುವದೇಂ ಕುಲೆಗೊಂದುವದೇಂ ಕನಲ್ಲುವೋ || ೨೩

೨೧. ನೀವು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಕಾಡು, ಇರಬೇಕಾದ ಕಾಲ
ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷ; ಅದಲ್ಲದೆಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳ, ಬೇಡನಾಯಕರ,
ದಾಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಅಪಾಯ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಳತೆಯೇ ಇಲ್ಲ; ಬುದ್ಧಿ
ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿದೆ? ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ
ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭವೇ ಇಲ್ಲ; ಧರ್ಮರಾಜ! ನಿನಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ
ಹೋಗಿಬಾ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ವ|| ಧರ್ಮರಾಜನು 'ನಾವು ಅಲ್ಲಿದ್ದರೂ
ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆಯೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿಯೂ
ನಡೆಯುವವರಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ವಿದುರನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿರಹೇಳಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನೊಡನೆ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನೂ ದಾಟಿ
ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮ್ಯಕವನದ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೋದರು.
೨೨. ಮಳೆಗಾಲವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳು (ಪಚ್ಚಿ ವೈರುಗಳಿಂದ)
ಹಸಿರುಹತ್ತಲು ಪಚ್ಚೆಯ ರತ್ನದಿಂದ ಹೊದಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆಕಾಶವು ದುಂಬಿ
ಯಂತೆ ಶಿವನ ಕೊರಳಿನಂತೆ, ಹೊಂಗೆಯ ಮರದಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ನೀಲ
ಬಣ್ಣದ ಮೋದಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಗಾಳಿಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ
ಹಬ್ಬಿರುವ ಕದಂಬ ಮತ್ತು ಕೇದಗೆ ಹೊವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಚಿಲ್ಲುತ್ತಿರುವ
ಪರಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಯಿತು. ೨೩. ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಮೋಡಗಳಿಂದ

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಮ|| ಭವ ಲಾಲಾಟವಿಲೋಚನಾಗ್ನಿಶಿವೆಯುಂ ಬೆಂದಳಿ ಮತ್ತೂ ಮನೋ
ಭವನೆಲ್ಲತ್ತೊಡೆ ಕಾಮಕಾಂತೆ ಬಲೆಯುಂ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯುಂ ಮುಚ್ಚಿ ಬ |
ಇವುಗಳಿಂ ತೀವಿದ ಮಾಚ್ಚಿಯಾಯ್ತು ನವಿಲಿಂ ಕುಂದಂಗಳಿಂದಿದ್ದಗೋ
ಪವಿಳಾಸಂಗಳೆನಾರಿಕಲ್ಪ ಪರಲಿಂ ಕಾರೋಳ್ ಮಹೀಮಂಡಲಂ || ೨೪

ಚಂ|| ಪೊಳೆವಮರೇಂದ್ರಗೋಪದ ಪಸುರ್ತೆಳವುಲ್ಲಳ ತಳ್ಳ ಕಾರ್ಮುಗಿ
ಲ್ಲಳ ಕಿಜುಗೊಂಕುಗೊಂಕಿದ ಪೊಸಲ್ಲಳ ಕೆಂಪು ಪಸುರ್ಪು ಕರ್ಪು ಬೆ ||
ಳ್ಳೊಳಕೊಳೆ ಶಕ್ತ ಕಾರ್ಮುಕ ವಿಳಾಸಮನೇನೆರ್ದಗೊಂಡು ಬೇಟದ
ತಳ್ಳಗಮನುಂಟುಮಾಡಿದುದೋ ಕಾಮನ ಕಾರ್ಮುಕದಂತೆ ಕಾರ್ಮುಕಂ || ೨೫

ವ|| ಅಂತು ತಮಗಿದಿರಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದ ಪಯೋಧರಕಾಲದೊಳೆರಡು ತಡಿಯುಮಂ
ಪೊಯ್ತು ಪರಿವ ತೋಳೆಗಳುಮಂ ತೊವಲ್ಪು ಸೊಗಯಿಸುವವಳುಮಂ ಪಸಿಯ ನೇತ್ರಮಂ
ಪಚ್ಚವಡಿಸಿದಂತೆ ಪಸುರ್ಪುಪಡೆದ ನೆಲದೊಳ್ ಪದ್ಮರಾಗದ ಪರಲ್ಲಳಂ ಬಲಿಗದಡೆದಂತೆ
ಉಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದಳಂಕರಿಸುವಿಂದ್ರಗೋಪಂಗಳುಮಂ ಕಿಮಗಾಡ ನೆಲಂಗಳೆಳದಳಿರ ಬಣ್ಣಮಂ

ಆಕಾಶವೊಪ್ಪಿರಲು ಹೆಣ್ಣುನವಿಲುಗಳಿಂದ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಒಪ್ಪಿರಲು ಆಗತಾನೆ
ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಮೊಳೆಹುಲ್ಲುಗಳಿಂದ (ಹುಲ್ಲಿನ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ) ಭೂಮಿಯು ಒಪ್ಪಿರಲು
ಹೊಸ ಪ್ರಿಯಪ್ರೇಯಸಿಯರ ಹೃದಯವು ಹೊಸಮಳೆಗಾಲದ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ
ಅದೆಷ್ಟು ಕರಗುವುದೋ, ಅದೆಷ್ಟು ಕೆರಳಿದುದೋ; ಅದೆಷ್ಟು ಗುಳಿಗೊಂಡವೋ! ವ||
ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ೨೪. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲವು ನವಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಲ್ಲಿಯ
ಹೂವಿನಿಂದಲೂ ಮಿಂಚುಹುಳಗಳ ವಿರಾಸದಿಂದಲೂ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳ
ಹರಳುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರಲು ಈಶ್ವರನ ಹಣೆಗನ್ನಿನ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ
ಸತ್ತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪುನಃ ಸಜೀವನಾಗಲು ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಕಾಮನ
ಸತಿಯಾದ ರತಿಯು ತನ್ನಿಷ್ಟಬಂದಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಸಿದ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರದಂತೆ
ಭೂಮಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೨೫. ಹೊಳೆಯುವ ಮಿಂಚುಹುಳಗಳ, ಹಸುರಾದ
ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಳ, ಒತ್ತಾಗಿರುವ ಕರಿಯಮೋಡಗಳ, ಕಿರಿಕಿರಿದಾಗಿ ವಕ್ರವಾಗಿ
ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹಗಳ ಕೆಂಪು ಹಸುರು ಬಿಳುಪು ಬಣ್ಣಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಲು ಮಳೆಗಾಲದ ಪ್ರವೇಶವು
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಪ್ರೇಮಾಧಿಕ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ತಮಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಬಂದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡುದಡವನ್ನು
ಘಟ್ಟಿಸಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳನ್ನೂ ಚಿಗುರಿ ಸೊಗಯಿಸುವ ಕಾಡುಗಳನ್ನೂ
ಹಸುರುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಡಿದಂತೆ ಹಸುರಾದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರಾಗರತ್ನದ ಹರಳು
ಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಅವಲಂಬನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿರುವ ಮಿಂಚು
ಹುಳುಗಳನ್ನೂ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಕಾಡುಗಳ ನೆಲಗಳ ಎಳೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನು
ಹೊಂದಿ ವಿರಹಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತೆ ಜಲಜಲನೆ ಹರಿಯುವ ಝರಿಗಳ

೩೪೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕೆಯೊಂದು ವಿರಹಿಗಳ ಮನಮನೊಲಿಸುವಂತೆ ಜಲಜಲನೆ ಪರಿವ ಜರಿವೊನಲ್ಲಳುಮಂ
ಕಂದು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಂ ದೊನಕಂ ಸೊಗಯಿಸೆ ಪಯಗಂಬಂದು ಕಾಮ್ಯಕವನಮಂ
ಪುಗುತಂದರದಂತೆಂದೊಡೆ-

ಮ|| ದೆಸೆಗೆತ್ತಂ ಗಜಜುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಪುಲಿಯಂ ನೀಳಾಭ್ರಮಂ ದಂಕಿ
ತ್ತು ಸಿಡಿಲ್ಯಾಗಸೆಕೆಯ್ ಪಾಯ್ ಪಲವುಂ ಸಿಂಗಂಗಳಿಂದೆತ್ತರು |
ವಿಸಿ ಪಾಯ್ವಿರ್ಗಳಂ ಮದಾಂಧ ವನಗಂಧೇಭಂಗಳಂ ಕಣ್ಣಿಗು
ವಿಸೆಯುಂ ಚಿತ್ತದೊಳೆಂದು ಕಾಮ್ಯಕವನಂ ಮಾಡಿತ್ತಿ ಪೀತಿಯಂ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ಸೌಮ್ಯಭಯಂಕರಾಕಾರಮಪ್ಪ ಕಾಮ್ಯಕವನಮಂ ಪುಗುತಂದಲ್ಲಿ
ತದ್ವಿಧಾಧಿಪತಿಯಪ್ಪ ದೈತ್ಯಂ ಕಿಮ್ಮಾರ್ಥನವರಂ ಪುಗಲೀಯದಡ್ಡಮಾಗಿರೆ-

ಮ|| ಮಸಿಯಂ ಪುಂಜಿಸಿದಂತುಟಪ್ಪ ತನು ನೀಳಾಂಭೋಧರಂ ದಾಡೆಗಳ್
ಪೊಸ ಮಿಂಚುಗ್ಗು ಎಲೋಚನಂ ದಿವಿಜ ಗೋಪಂ ಕಾರೊ ಮೇಳ್ ಕಾಳ ರ |
ಕಸನೋ ಪೇಟನೆ ಬಂಜು ತಾಗೆ ಗದೆಯಂ ಕೊಂಡೆಯ್ ಭೀಮಂ ಸಿಡಿ
ಲ್ಪು ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಯ್ಯಪೊಲಾಗಿ ಪೊಯ್ಯನಿಳಿಯೊಳ್ ಕಿಮ್ಮಾರ್ಥನಂ ವಿರನಂ || ೨೭

ವ|| ಅಂತು ಕಿಮ್ಮಾರ್ಥನಂ ಕೊಂದು ಕಾಮ್ಯಕವನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ತದ್ವನ ತಪೋಧನರ
ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಮಾಟವಿಶರಟ್ಟುಟಿಯೊಳಂ ತಮಗಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯಂ ಮಸುಳಿಸೆ-

ಪ್ರವಾಹವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಆನಂದವಾಗಿರಲು ಪಾಂಡವರು
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಕಾಮ್ಯಕವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ಅದು ಹೇಗೆತ್ತೆಂದರೆ-
೨೬. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಹುಲಿಗಳಿಂದಲೂ ನೀಲಾಕಾಶವನ್ನು
ಆನೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಸಿಡಿದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಾರುವ ಹಲವು
ಸಿಂಹಗಳಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಹರಿಯುವ ಬೆಟ್ಟದ
ಝರಿಗಳಿಂದಲೂ ಮದದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಕಾಡಾನೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಮ್ಯಕವನವು ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ||
ಹಾಗೆ ಸೌಮ್ಯವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಕಾಮ್ಯಕವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಆ ಕಾಡಿಗೆ
ಒಡೆಯನಾದ ಕಿಮ್ಮೀರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಅವರು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ತಡೆದನು. ೨೭. ಮಸಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಹಾಗಿದ್ದ ಅವನ
ಶರೀರವೇ ಕರಿಯಮೋಡ, ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳೇ ಮಿಂಚು, ಭಯಂಕರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೇ
ಮಿಂಚುಹುಳುಗಳು, ಇದು ಮಳೆಗಾಲವೋ ಕಾಳರಾಕ್ಷಸನೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು
ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಭೀಮನು ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ
ಸಿಡಿಲುಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ವೀರನಾದ ಕಿಮ್ಮೀರನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಕೆಡವಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಿಮ್ಮೀರನನ್ನು ಕೊಂದು ಕಾಮ್ಯಕವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಡುಜನರ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸೌಖ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ರಾಜ್ಯವೈಭವವನ್ನು

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ || ಪಿರಿಯ ಮರುಗಳೆ ಮಾಡಮಾಗೆ ಪೊಳೆವಳದಳಿಗಳೆ ಸೆಜ್ಜೆಯಾಗೆ
ಪಿರಿಯ ಮರುಗಳೆ ಮಜ್ಜನಮಾಗೆ ಪೊಸ ನಾರೆ ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರಮಾಗೆ |
ಪರೆದ ತಣಗಲೆಯ ಪರಿಯಾಗಮಾಗೆ ಪಣ್ಣಲಮುಪ್ಪಿದ ಬೋನಮಾಗೆ
ಪಿರಿಯ ಮಹಿಮೆಯಂ ಮಹಿಯಲೇನಾರ್ತದೊ ಬನದೊಳಿರ್ಪರವಾ

ಪಾಂಡವರಾ || ೨೮

೮|| ಪಾಸಹೆ ಸಿಂಹಪೀಠಮಳಿನೀರುತಿ ಮಂಗಳಗೀತಿ ಭೂತಳಂ
ಪಾಸು ಮೃಗವೃಜಂ ಪರಿಜನಂ ಪೊದಹೋಲಿಗಸಾಲೆ ಮೊಕ್ಕಳಂ |
ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯೆನಲ್ ದೊರೆವತ್ತದೇಂ ಸುಖಾ
ವಾಸ ನಿಮಿತ್ತವಾಯ್ತೊ ವನವಾಸನಿವಾಸಮೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರಾ || ೨೯

ವ|| ಅಂತು ಕಾಮ್ಯಕವನದೊಳೆಯ್ಯು ವರುಪಮಿರ್ದಾಳನೆಯ ವರುಷದೊಳದಹಿ
ಕೆಲದೊಳೊಂದಿ ಸಂದಿಸಿ ಗಗನತಳಮಂ ತಪುಂಬುವಂತಿರ್ದ ಶಿಖರಿಶಿಖರಂಗಳಿಂದಂ ದೆಸೆಗಳಂ
ತಡವರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಂತೆ ಬಳ್ಳದ ಬಳಿದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಪೆರ್ಮರಂಗಳಿಂದಂ ವನಲಕ್ಕಿಲ್ಲು
ಗೋಮಂಕಲದಂತಿರ್ದ ಕಡವಿನ ಕಾಡರ್ಮೆಯ ಪಿಂಡುಗಳಿಂದಂ ದೆಸೆಗಳ್ಗೆ ಬೆಚ್ಚ ಮೂಂಕೆಟವ
ವನಮಹಿಷಿಗಳಂ ಮದಹಸ್ತಿಯಂತೆ ಮರವಾಯ್ತು ಪುಲಿಗಳಿನತಿ ಭಯಂಕರಾಕಾರಮಪ್ಪ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ
ಬಂದು ತದ್ವನೋಪಕಂಠವರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ತಾಪಶಾಸ್ತ್ರಮಂಗಳೊಳ್ ವಿಶ್ರಮಿಸಲ್ ಬಗೆದು-

ಮರೆಯಿಸಿತು. ೨೮. ದೊಡ್ಡಮರಗಳೇ ಹಾಸುಗೆಯಾದವು, ಅಳವಾದ ಮರುಗಳೇ
ಸ್ನಾನ(ಗೃಹ)ವಾದುವು ಹೊಸ ನಾರೆ ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಾಯಿತು. ಹರಡಿದ ತರಗಲೆಯೇ
ಉಟದತಟ್ಟೆಯಾಯಿತು. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭೋಜನ
ವಾಯಿತು. ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸವೂ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು
ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ೨೯. ಹಾಸು ಬಂಡೆಯೇ ಸಿಂಹಾಸನ, ದುಂಬಿಯ ಧ್ವನಿಯೇ
ಮಂಗಳವಾದ್ಯ, ಭೂಮಿಯೇ ಹಾಸಿಗೆ, ಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಪರಿಹಾರ,
ಹೊದರುಗಳೇ ಸಭಾಸ್ಥಾನ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯೇ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿ
ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿರಲು ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸವೇ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅವರ
ಸುಖಾವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವ|| ಪಾಂಡವರ ಹಾಗೆ ಕಾಮ್ಯಕವನದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯು
ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವಿದ್ದರು. ಆರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಟ್ಟಿಹೋಗುವ ಹಾಗಿದ್ದ ಶಿಖರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದಲೂ
ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕುವಂತೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ
ಮರಗಳಿಂದಲೂ ವನಲಕ್ಕಿಯ ಗೋವುಗಳ ಗುಂಪಿನ ಹಾಗಿರುವ ಕಡವು ಮತ್ತು
ಕಾಡುಕೋಣಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಿಂದಲೂ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆದರಿ ವಾಸನೆ ನೋಡಲು
ಮೂಗನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಿರುವ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳಿಂದಲೂ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ಬಂದು ಮರಕ್ಕೆ
ತಗಲುವ ಹುಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಆ ವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಅಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಮ|| ಪುಗಲಿಲ್ಲೆ ಬನಮಾರ್ಗಮಿಂಬು ನೆಲಸಲ್ ನಾರುಂಟುಡಲ್ ಮೆಲ್ಲೆ ಕೊಂ
ಬುಗಳೊಳ್ ಪಣ್ಣಲಮುಂಟು ಮೀಯ ಕುಡಿಯಲ್ ನೀರುಂಟು ಪದ್ಧಾಕ್ಷರಾ |
ಳಿಗಳೊಳ್ ತಗ್ಗುಗಳುಂಟು ಹೇಮಲತಿಕಾ ಕುಂಜಂಗಳೊಳ್ ನಮ್ಮ ನ
ನ್ನಿಗೆ ಬನ್ನಂ ಬರಲೀಯದೀ ಬನದೊಳಿದೇಂ ಕಾಲಮಂ ಪಾರಿವೇ || ೩೦

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳ್ಳಯ್ಯರುಮೇಕ ಕಾರ್ಯಾಳೋಚನಪರರಾಗಿ ದ್ವೈತವನದೊಳದ್ವೈತ
ಪಾಹಸರಪನ್ನೆಗೊಂದು ದಿವಸಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಯ್ಯನಂ ಸಿಂಧುದೇಶಾಧೀಶ್ವರಂ
ಸೈಂಧವನವರಂ ಧಿದಿಸಲೆಂದು ಮೆಯ್ಯರೆದು ಬಂದು-

ಮ|| ಮೃಗಯಾಕ್ರೀಡೆಗೆ ಪಾಂಡುರಾಜತನಯರ್ ಪೋಪನ್ನೆಗಂ ಬಂದು ತೊ
ಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯನೆತ್ತಿ ತನ್ನ ರಥದೊಳ್ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡುಯ್ಯನ |
ನ್ನೆಗಮಂತಾ ಪಡೆಮಾತುಗಳೆತ್ತಿಬಳರ್ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ್ ಕಾಯ್ದು ಕೆ
ಯ್ಯಿಗೆ ಬೆನ್ನಂ ಪರಿದತ್ತ ಪೋಪೆಯಲಪೋ ಪೋ ಪೋಗಲೆಂದೆಯ್ಯದರ್ || ೩೧

ವ|| ಅಂತೆಯ್ಯ ತದ್ಗದಾಘಾತದೊಳಂ ಬಾಣಪಾತದೊಳಮವನ ರಥಮಂ ಶತ
ಚೂರ್ಣಂ ಮಾಡಿ ಜಯದ್ರಥನಂ ಕೋಡಗಟ್ಟುಗಟ್ಟು ಬೆನ್ನಂ ಬಿಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಿನೊಳೆದು
ನಡೆಯೆಂದು ನಡೆಯಿಸಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯಂ ಲೀಲೆಯುಂದೊಡಗೊಂಡು ಬೀದಿಗೆ ವಂದು
ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗೆ ತೋಪಿದೊಡೆ-

ಯೋಚಿಸಿದರು. ೩೦. ಈ ವನವು ಮತ್ತಾಗಿಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇರುವುದಕ್ಕೆ
ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವೂ ಉಡಲು ನಾರೂ ಉಂಟು; ಊಟಮಾಡಲು ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು
ಹಂಪಲುಂಟು; ಸ್ನಾನಮಾಡಲೂ ಕುಡಿಯಲೂ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುಂಟು;
ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಬಳ್ಳಿವನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂಪುಂಟು; ಈ ವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಗೆ
ಭಂಗಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ
ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ವ|| ಅಯ್ಯರೂ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಅದ್ವಿತೀಯ
ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ಅವರು ಆ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೈದುನನೂ ಸಿಂಧುದೇಶಾಧಿಪತಿಯೂ ಆದ ಸೈಂಧವನು ಅವರನ್ನು
ಭೇದಿಸಬೇಕೆಂದು (ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲೆಂದು) ಮೈಮರಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು.
೩೧. ಆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿರುವ ಸಮಯವನ್ನೇ ನೋಡಿ ಬಂದು
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹುಸಾಹಸಿಗಳಾದ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕೋಪವು
ಮಿತಿಮೀರಿದರು ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ
ಹೋಗಬೇಡ, ಹೋಗಬೇಡ (ನಿಲ್ಲು) ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ವ||
ತಮ್ಮ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ ಅವನ ತೇರನ್ನು
ನೂರು ಚೂರುಮಾಡಿ ಸೈಂಧವನನ್ನು ಕಪಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಂತೆ ಬಿಗಿದು ಅವನ
ಬೆನ್ನನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ತಿವಿದು ಗಾಯಮಾಡಿ ನಡೆ ಎಂದು ನಡೆಯಿಸಿ

ಕಂ|| ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹಮಂ ಪುಗಿಸಲು

ಮಕ್ಕತ್ತಿಡೆಯೊಳೆ ಧರಣಿಯಂ ಕೊಳಲುಂ ಬಂ |

ಗಾಕ್ಷಂಗೆವೇಬ್ಬ ಸೈರಿಸ

ದಾಕ್ಷೇಪದಿನಮನ್ನಿ ಧರಿಸ ಬಂಜೆ ||

೩೨

ವ|| ಎಂದು ನಿನ್ನಂ ಪರಿಭವಕ್ಕೆ ತಂದು ನಿನ್ನ ಯಶಮಂ ಕಿಡಿಸಿದವಿನ್ ಕೊಂದೊಡೇವಂದ ಪುದೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗೊಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದೊಡೆ ಜಯದ್ರಥಂ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಕೈಲಾಸದೊಳಿತ್ತರಂಗೆ ತಪಂಗೆಯ್ತು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಪಾಂಡವರನೊಂದು ದವಸದನುವರದೊಳ್ ಗೆಲ್ಲೆನಕ್ಕೊಂದು ಬರಂಬಡೆದು ಪೋದನಿತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಸಮಸ್ತಾಧನಸಹಿತನಾಗಿ ಕಾಡೊಳ್ ಬೇಡರಂತೆ ತೊಬ್ಬ ದಾಯಿಗರ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ ಮೊಗಂಗಳು ನೋಡುವುದುಮೆನ್ನನವರಿಂ ನೋಡಿಸುವುದಮಾಯಿರಡೆ ಸಂಸಾರಫಲಮೆಂದು ನಾಗಪುರದಿಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳಪ್ಪ ನೂರ್ವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಂ ಭಾನುಮತಿಯುಂ ಚಂದ್ರಮತಿಯುಮೆಂಬ ಬೇಟದರಸಿಯರುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಾಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ಗಾಂಗೆಯ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರ ಪ್ರಭೃತಿಗಳುಮತ್ತತ್ಯಾಮ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ಪ್ರಮುಖನಾಯಕರುಂಚೆರಸು ಬೀಂಟೆಯ ನೆಪದಿಂ ಬಂದು ದ್ವೈತವನದ ಕೆಲದ ನಂದನವನದೊಳ್ ಪಾಂಡವರ್ಗ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು ಪಾಡಿಸುತ್ತಂ ಪೊಗಟೆಸುತ್ತಮಿರ್ವನನ್ನೆಗಂ ಪಗೆಯಿಟೆಯಬಂದರ

ದ್ವೈಪದಿಯೊಡನೆ ಬೀಡಿಗೆ ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ತೋರಿದರು. ೩೨. 'ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಲೂ ಪಗಡೆಯಾಟದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲೂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ (ಅಪ್ಪಕ್ಕೇ) ತೃಪ್ತಿಪಡದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ದೌಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದಿಸಲು ಬಂದೆಯಾ?' ವ|| 'ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನ ಪಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದೆವು. ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಏನು ಬರುತ್ತದೆ,' ದುರ್ಯೋಧನನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬದುಕು ಎಂದು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಸೈಂಧವನು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ 'ಪಾಂಡವರನ್ನು ಒಂದು ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗೆಲ್ಲುವಂತಾಗಿಲಿ' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡರಂತೆ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾತಿಗಳ ಬಾಡಿ ಕೃಶವಾದ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೂ ವೈಭವಯುಕ್ತವಾದ ತನ್ನನ್ನು ಅವರಿಂದ ನೋಡಿಸುವುದೂ ಇವೆರಡೇ ಸಂಸಾರದ ಫಲವೆಂದು (ಭಾವಿಸಿ) ಸಮಸ್ತ ಸಲಕರಣೆಗಳೊಡನೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಧುಶ್ಯಾಸನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಭಾನುಮತಿ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಮತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ ವಿದುರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಭೃತಿಗಳನ್ನೂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರನ್ನೂ ಕೂಡಿಬೇಟೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಬಂದು ದ್ವೈತವನದ ಪಕ್ಕದ ನಂದನವನದೊಳಗೆ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ಹಾಡಿಸುತ್ತಲೂ ಹೊಗಳಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಹಗೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದವರ ಮೂಗನ್ನು

೩೪೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮೂಗನರಿದಲೆಂಬಂತನಿಬರಂ ಬಾಯಂ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪಗೆ
ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನಜುವತ್ತು ಕೋಟಿ ಗಾಂಧರ್ವಬಲಂಬೆರಸು ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನ
ದುಶ್ಶಾಸನರವರಮಂ ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟು-

ಚಂ|| ಮಿದುಕದೆ ಭೀಷ್ಮ ನೋಡುತ್ತಿರು ಕುಂಭಜ ಸುರ್ಕರು ಕರ್ಣ ಮಿಕ್ಕು ಮಾ
ನುರಿದಿಯೆ ಮೂಗುವಟ್ಟರು ಗುರು ಪ್ರಿಯನಂದನ ಕೂಗಡಂಗಡಿ |
ದೋಡೆ ಬದುಕಾಪುದಿರೆ ಪೊದಡೋದೀಗಡೆ ಕೊಂದಜೆನೆಂದು ಕೂಡೆ ಕ
ಣ್ಣೆ ಜಡಿದುಯ್ಯನಾ ಖಚರನಿವರಮಂ ಪರಮಾನುಮಾರ್ಗದಿಂ || ೩೩

ವ|| ಅಂತುಯ್ಯುದುಂ ನೆಗೆಟ್ಟೆಯ ಬೀರರೆಲ್ಲಂ ಬಡವರ ಪಿತರರಂತೆ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ
ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಮಿಕ್ಕುದುಂಡರಂತೆ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲುಂ ಚಿಟಗುಮಾಗಿದೆ
ಸುಯೋಧನನ ಮಹಾದೇವ ಭಾನುಮತಿ ಚಾಯೆಮ ಪುಯ್ಯಲಿಡುತುಂ ಬಂದು ಧರ್ಮನಂದನನ
ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕವಿದುಪಟ್ಟು-

ಕಂ|| ನೋಂತರ ಪಗೆವರನೆಚ್ಚಿಟೆ
ದಂತಾಯ್ತಂದಿರದೆ ಪುರುಷಕಾರದ ಪೆಂಪಂ |
ಚಂತಿಸಿ ತರಿಸಿ ಮಹೀಶನ
ನೆಂತಪ್ಪೊಡಮೆನಗೆ ಪುರುಷಭಿಕ್ಷುಮನಿಸ್ಕಿಂ || ೩೪

ವ|| ಎಂದು ಪುಯ್ಯಲಿಡುವ ಭಾನುಮತಿಯ ಪುಯ್ಯಲಂ ಕೇಳು ಸುಯೋಧನಂ
ಬಂದ ವ್ಯತ್ಯಾಂತಮನಟಿದು-

ಕತ್ತರಿಸಿದರು' ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ
ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಶತ್ರುವಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ಅರುವತ್ತು
ಕೋಟಿ ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಶಾಸನರಿಬ್ಬರನ್ನೂ
ಕಪಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ೩೩. 'ಭೀಷ್ಮ ಅಳ್ಳಾಡದೆ ನೋಡುತ್ತಿರು,
ದ್ರೋಣನೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡಿರು; ಕರ್ಣನೇ ಮೀರಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಮೌನವಾಗಿರು;
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ನಿನ್ನ ಕೂಗು ಅಡಗದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಬದುಕುವುದೆಲ್ಲಿ ಬಂತು, ಸುಮ್ಮನಿರು;
ಜಂಬಮಾಡಿದರೆ ಈಗಲೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರುವಂತೆ ಬೆದರಿಸಿ
ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವ||
ಹಾಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವೀರರೆಲ್ಲ ಬಡವರ ತಂದೆಯರಂತೆ
ಮಿಟಮಿಟನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂಜಲನ್ನು ತಿಂದವರಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ
ತೋರದಿದ್ದರು, ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಭಾನುಮತಿಯು ಆಳುತ್ತಲೂ
ಅರಚುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಕವಿದು ಬಿದ್ದಳು. ೩೪.
'ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ವ್ರತಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಹಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತು ಇರಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು
ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದ ವೈಭವವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಗಾದರೂ
ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ತರಿಸಿ ನನಗೆ ಪುರುಷಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿ' ವ|| ಎಂದು
ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭಾನುಮತಿಯ ಗೋಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದ

ಮ|| ಪಿರಿದುಂ ಕಾಯಿನೋಳಯ್ ಕಾಯ್ ಸಮಕ್ಕಟ್ಟುಂ ದೋಷಮಲ್ಲಕ್ಕುಂ
ಚ್ಚರಮುಂ ದೋಷಮೊದಂಬದುಂ ಕರುಷಮುಂ ಮುನ್ನುಳ್ಳುದಂತೆತ್ತಿಯುಂ |
ಪೊರೆಯುಂ ಪಂತಮುಮಿಲ್ಲದಂತೆ ಮನದೋಳ್ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ಕಾಯ್ದರಂ
ಪರ ಚಿಂತಾಕರ ವಿಹಿ ಎಂಬ ನುಡಿಯಂ ಮುಂ ಕೇಳ್ದಿಲ್ಲಾಗದೇ || ೩೫

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳೆ ಬಗೆದು ಭಾನುಮತಿಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸುರಿಯಲ್ಲೇದಮದರ್ಕೆ ಚಾಪ್ಪಜಳಮಂ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ನಿನ್ನೊಳಿಂ
ದಿರದಾಂ ಕೂಡುವೆವೆಮ್ಮೊಡ ಕಲಹಕ್ಕಂತಾದೊಡಂ ಕೇಳೆ ನೂ |
ವರ್ಗೆ ದಲ್ ಕೌರವರಾಮುಮಯ್ಯರೆ ವಲಂ ಮತ್ತೊರ್ವರೊಳ್ ತೊಟ್ಟ ಸಂ
ಗರರಂಗೆ ಕೈ ಜಸಕ್ಕೆ ಕೂಡುವೆವೊಳ್ ನೂಲಯ್ಯರಾವಲ್ಲವೇ || ೩೬

ವ|| ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಪಾಲೆಯ ಪಸುಗೆಯನಳಿದು ನುಡಿದೊಡಾ ಪೂಗ್ಗ
ಬೆಸನಂ ಕರಮಾಸೆವಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೆಲದೊಳಿದರ್ ಸಾಹಸಾಭರಣನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಪಿದಿದುಯ್ಯುದು ಗಂಧರ್ವರ
ಪಡೆ ಗಡ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಂ ಸುಯೋಧನನನಿದಂ |
ಕಡಗಣಿಸಲಾಗ ನಮಗೀ
ಗಡೆ ಬೇಗಂ ಬಿಡಿಸಿ ತರ್ಪುದಾತನ ಸೇವೆಯಂ || ೩೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮಂತೆಗೆಯ್ದೆನ್ನೊಕ್ಕೊಡಂ ಕೊಂದು ಬಂದಜೆನೆಂದು
ಬಗೆಯದಿದಿರಂ ನೋಡುತ್ತಿರಮೆಂದು ತವದೊನೆಗಳಂ ಬಗಿದು ಗಾಂದೀವಮನೇಳಿಸಿ ನೀಡಿ

ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ೩೫. ಈಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ
ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ತಾಯಿ! ಅಸೂಯೆಯೂ ವೃಥಾವಾದ ತೊಂದರೆಯೂ ದ್ವೇಷವೂ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಹಜವಾದುದೇ. ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು
ದುಃಖದಿಂದ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇತರರಿಗೆ
ಹಿಂಸೆಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವು ನನ್ನಿಂದ ದೂರವಿರಲಿ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ
ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ ಭಾನುಮತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು.
೩೬. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಬೇಡ; ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು
ಈ ದಿನವೇ ತಂದು ಸೇರಿಸುವೆವು; ಕೇಳಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾದ
ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕೌರವರು ನೂರು ಜನ, ನಾವು ಅಯ್ಯು ಜನವೇ ದಿಟ. ಆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ
ಉಂಟಾದ ಯುದ್ಧ ಸೇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೂರೈದು ಜನವಲ್ಲವೇ? ವ||
ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಧರ್ಮದ ವಿವೇಕವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ತಾನು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತನ್ನ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಹಸಾಭರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ-೩೭. ನಿಮ್ಮಣ್ಣ
ನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯವು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ನಾವು
ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಬಾರದು; ಈಗಲೇ ಬೇಗ ಆತನ ಬಂಧನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತರತಕ್ಕದ್ದು.
ವ|| ಎನ್ನಲು ಮಹಾಪ್ರಸಾದ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಎಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೂ

೩೪೬ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಜೀವೋಡದು ಗಂಧರ್ವರ ಪೋಪ ಬಟೆಯಂ ಬೆಸಗೊಂಡು ಹಿಮವಂತದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಿ ಕೊಟ್ಟ
ಚಕ್ಕುಸಿಯೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಪುನ ಗಂಧರ್ವಬಲಮಂ
ಬಲಕ್ಕನೆ ಕಂಡು-

ಕಂ|| ಕೋಳ್ ಕೊಳ್ಳೆಂದೆಚ್ಚೊಡೆ ವಿಳ
ಯೋಳ್ವದ ತೆಪದಿಂದೆ ಮುಸುಲೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಚಯಂ |
ಗೌ ಕೊಳೆ ಗಾಂಧರ್ವಬಲಂ
ಗೌ ಕೆಡೆದುವು ಮಿಟ್ಟಿಗೊಂಡ ಚಿಟ್ಟೆಯ ತೆಪದಿಂ ||

೩೮

ವ|| ಅಂತಲ್ಲಿ ಪದಿನಾಲ್ಕಾವರ್ ಗಂಧರ್ವರಂ ಕೊಂದೊಡೆ ಚಿತ್ರಾಗದಂ ಬೆರ್ಚ
ಕೋಳ್ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚನ ಸೆಲೆಯನೆಂದು ಬಸುಟ್ಟೊಡೆ ನೋಯಲೀಯದೆ ನೆಲದಾಕಾಶದೆಡೆ
ಯೊಳಂಬುಗಳಂ ತರತರದಿಂದೆಚ್ಚು ಸೋಪಾನಂ ಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಶಾಸನರನಿಟಿ
ಕಟ್ಟುಗಳಂ ಬಡದೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗೆ ತೋಲಿದೊಡೆ ಸಾಹಸಾಭರಣ
ಸಾಹಸಮನಳವಲ್ಲದೆ ಪೊಗಟ್ಟು ತೊಡೆಯನೆಲೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾಯೋ ತಂಬುಲಂಗೊಟ್ಟುಂ
ಪಾಂಬಾಲರಾಚತನೊಲೆ ಪಗವರ ಕಟ್ಟುವಟ್ಟದೇಲಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಸೈರಿಸಲಾಡಿದಂತೆಂದ್-

ಕಂ|| ಎಮ್ಮಂ ಪಿಡಿದೆಲೆವಂದಿನ
ನಿಮ್ಮದಟುಗಳೆಗಳೆತ್ತವೋದುವೊ ಪಿಡಿವ |
ಟ್ಟಮ್ಮ ಬಬಲಿರೆ ಕಂಡಿರೆ
ನಿಮ್ಮಳವಂ ನಿಮಗಮಿಗಳೀಯೆಡರಾಯ್ತೆ ||

೩೯

ಕೊಂಡುಬರುತ್ತೇನೆ, ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸದೆ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಿ ಎಂದು
ತನ್ನ ಅಶ್ವಯುತೋರವನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಗಾಂಡೀವಕ್ಕೆ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ನೀವಿ
ಶಬ್ದಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಗಂಧರ್ವರು ಹೋದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.
ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಚಕ್ಕುಸಿಯೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು
ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಕಂಡನು. ೩೮. ತೆಗೆದುಕೊ ತೆಗೆದುಕೊ ಎಂದು ಹೊದೆಯಲಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ
ಸಮೂಹವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿಯ ಚೂರಿನಂತೆ ಮುತ್ತಿ ನಾಟಲಾಗಿ
ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯಗಳು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಯು ತಗುಲಿದ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಹುಳುವಿನ ಹಾಗೆ ಉರುಳಿ
ಬಿದ್ದುವು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಚಿತ್ರಾಗದನು
ಹೆದರಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರವಾದ ಬಂದಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನ
ಮತ್ತು ದುಶ್ಶಾಸನರನ್ನು ಬಿಡದನು. ಅವರು ನೋಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ
ಭೂಮಾಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಶಾಸನರನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸದೆಯೆ
ಕರೆತಂದು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಅವನು ಸಾಹಸಾಭರಣ ಸಾಹಸವನ್ನು
ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹೊಗಳಿ ತೊದೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲ
ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಶತ್ರುಗಳು ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಮಾನ
ಪಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಹೀಗೆಂದಳು-೩೯. ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದ

ವ|| ಎಂದು ಸಾಯ ಸರಸಂ ನುಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟುಗಳಂ ತಾನೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು
ಭಾನುಮತಿಗೆ ನಿನ್ನಾಭಿನವಂ ನಿನ್ನ ಮಯ್ಯನುಮಂ ನೀನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ಳೆಂಬುದುಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ದಾಡೆಗಳೆದ ಕುಳಿಕನಂತೆಯುಂ ಕೋಡುಡಿದ ಮದಹಸ್ತಿಯಂತೆಯುಂ ನಖಮುಡಿದ
ಸಿಂಹದಂತೆಯುಂ ಗಲಿತಗರ್ವನಾಗಿ ಪಾಂಡವರ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲ್ ನಾಣೈ ಮದಗಜಪುರಕ್ಕೆ
ಪೋಗಿ ಜೂಜಿನೋಳ್ ಗೆಲ್ಲ ನೆಲನಂ ನಯಜ್ಞನಾಗಿ ತನ್ನೊಳ್ ಪತ್ತಿಸಿ ದುಶ್ಶಾಸನನು ಯುವರಾಜನು
ಮಾಡಿ ನಿರ್ವಾಜಮರಸುಗೆಯ್ಯುತ್ತಮಿದರ್ಗಿನಿತ್ತ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಟ್ಟಿದ ಕಿರಾತದೂತಂ ತಾಪಸ
ವ್ಯಾಜನಾಗಿ ಪೋಗಿ ಸುಯೋಧನನ ವಾರ್ತೆಯಲ್ಲನುಮನಪೆದು ಬಂದಜಾತಕತುಗಿಂತೆಂದು
ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ದಂ-

ಚಂ|| ಕಿವಿಗಿನದುಂ ನೃಪಂಗೆ ಹಿತಮಂ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯುದಿಲ್ಲ ಕೇಳೆ ಬಿ
ನ್ನವಿಸುವೆನೆನ್ನ ಕಂಡುಂ ನೆ ಜೂಜಿನೋಳುಕೆವದಿಂದ ಗೆಲ್ಲ ನಿ |
ನೃಪನಿತ್ಯಂ ಕಿರಾತಳವೋಲ್ ತನಗಂ ಬೆಸಕೆಯ್ ಕೆಯ್ಯ ಮಾ
ಡುವ ನಯಮಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯುಮಂ ಗೆಲೆವೆಂದುದು ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರನಾ || ೪೦

ಮ|| ಮೊದಲೋಳ್ ತಿಣ್ಣಮದೊಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿದುದನೀಯೆಂದಟ್ಟಿದಂ ದಂಡನ
ಟ್ಟಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿನಟ್ಟಿದೋಲೆಗೆ ಮಹಾಪ್ರತಂಕ ಭೂಪಾಳರ |
ಟ್ಟಿದ ಕಾರಿಂಗೆ ಗಜೇಂದ್ರ ದಾನಜಲಧಾರಾಸಾರದಿಂ ನೋಡ ಕುಂ
ದಿದುದಿಲ್ಲೊಳ್ಳಜಾ ಸುಯೋಧನ ನೃಪದ್ವಾರೋಪಕಂಠಗೋಳ್ || ೪೧

ಆ ದಿನದ ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವು; ಅಪ್ಪ ಬಳಲಿದಿರಲ್ಲಾ;
ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಾ; ಛೇ, ನಿಮಗೂ ಈಗ ಈ
ಪರಾಭವವುಂಟಾಯಿತೇ? ವ|| ಎಂದು ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿದ
ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟು ಭಾನುಮತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನೂ ಮೈದುನನನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊ
ಎಂದಳು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಹಲ್ಲುಕಿತ್ತ ಕ್ರೂರಸರ್ಪದಂತೆಯೂ ಕೊಂಬುಮುರಿದ
ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆಯೂ ಉಗುರು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಸಿಂಹದಂತೆಯೂ ಗರ್ವಹೀನನಾಗಿ
ಪಾಂಡವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ನಾಚಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ
ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಾ ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನೂ ಯುವರಾಜನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕಳುಹಿಸಿದ
ಕಿರಾತದೂತನು ತಪಸ್ವಿ ವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ
ತಿಳಿದು ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು-೪೦. ಒಂದೇ ಮಾತು
ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಂಡುದನ್ನು
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಮೋಸದಿಂದ ಗೆದ್ದ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವು ಅಂಗಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ
ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಆ
ಹೊಸರಾಜನೀತಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದೆ. ೪೧. ಮೊದಲು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಿಂದ
ಒಪ್ಪಿದುದನ್ನು ಕೊಡದೆ ತಪ್ಪಿದವರಿಗೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನಟ್ಟಿದ ಕೊಡು ಎಂದು ಸಾಮದಿಂದ
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುವನು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ ಇವನ ಅಜ್ಞಾಪತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯದ
ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತರಾಜರು ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಳಿಂಗ ದೇಶದ ಉತ್ತಮವಾದ

ಕಂ|| ಕುಸಿದಂ ರಿಪುವಿಜಯದೆ ನಿ
ದ್ವಿಸಿದಂ ಕಂಡೆಂದಿನದಮಂ ತಪ್ಪಿದನಾ |
ಲೈಸಕಿಯೆ ನುಡಿದನೆಂಬೀ
ಪುನೀನಣಂ ಕೇಳೆನ್ನಿಲ್ಲ ಬೀಡಿನೊಳವನಾ ೪೨

ನೆಗಬ್ಬರಿಗನ ಸಾಹಸಮೊ
ರೈಗೊರೆ ಕೆಲದವರ ಮಾತಿನೊಳ್ ತನ್ನ ಮನಂ |
ಬುಗೆ ಮಂತ್ರಪದಕ್ಕುರಗಂ
ಸುಗಿವಂತೆವೊಲಗಿದು ಸುಗಿದು ತಲೆಗರೆದಿರ್ಪಂ || ೪೩

ಅಜಿವಂತು ರಾಜಕಾರ್ಯದ
ತೆಜನೆನಗಜಿವಂತು ಮೊಗ್ಗೆ ದೇವರ ಮುಂದಾ |
ನಟಿಯೆಂ ಪಿರಿದುಂ ಗಜಪಲ್
ಮುಜಸೊಂದಿದನಲ್ಲನಹಿತನೆಬ್ಬತ್ತಿದಂ || ೪೪

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯ ಕಿರಾತದೂತಂ ಪೋಪುದುಮಾ ಮಾತೆಲ್ಲಮಂ ಕೇಳ್ದು
ಯಜ್ಞಸೇನತನೂಜೆ ಯಮತನೂಜಂಗಿಂತಂದಳೆ-

ಚಂ|| ನುದಿವೊಡೆ ರಾಜಕಾರ್ಯ ನಯಮೆತ್ತುಬಾಜನದೊಂದು ಬುದ್ಧಿಯು
ತ್ತುದುಪತಿವಂಶ ನೋಡುವೊಡಿದೊಂದಪ್ಪಟಂ ಬಗೆವಾಗಳೆಂತು ಕೇಳೆ |
ನುಡಿಯದೆ ಕೆಮ್ಮಿದೊಳದಿರಲೂಮಿಯದೆ ನಿಮ್ಮೊಳ್ಳನ್ನುಮಂ
ನುಡಿಯುವಪ್ಪನಾ ಕುರುಕುಳಕಳ ಗೆಯ್ಯಪರಾಧಕೋಟಿಗಳ್ || ೪೫

ಆನೆಗಳ ಮದೋದಕದ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕೆಸರು ಆ ದುರ್ಯೋಧನ
ರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಸಮೀಪಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲ
೪೨. ಶತ್ರುವು ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ, ಗೆಲುವಿನಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡ,
ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿದ, ಸೇವೆಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಕೆಟ್ಟಮಾತನಾಡಿದ ಎಂಬ ಈ ಚಾಡಿಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಅವನ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ
ಕೇಳಿಲ್ಲ ೪೩. ಆದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಸಾಹಸವು ಒಂದೊಂದು ಸಲ
ಪಕ್ಕದವರ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧವಾದ
ಹಾವು ಹೆದರುವ ಹಾಗೆ ಹೆದರಿ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ೪೪. ನನಗೆ
ತಿಳಿದ ಸಮಾಚಾರವಿಷ್ಟು, ರಾಜಕಾರ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ನನಗೆ
ಸಾಧ್ಯವೇ? ಪ್ರಭುವಿನ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಳುವುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಶತ್ರುವಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಮೈಮರೆತಿಲ್ಲ; ಎಚ್ಚರದಿಂದಿದ್ದಾನೆ. ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿ
ಕಿರಾತದೂತನು ಹೋಗಲು ಆ ಮಾತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ
ಹೇಗೆಂದಳು-೪೫. ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಾಜಕಾರ್ಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಜನರ
ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ
ಈಗ ನಡೆದಿರುವ ಇದು (ಈ ಕೌರವರ ದುಶ್ಚೇಷ್ಠೆ) ವಂಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದಿರುವ
ವಿಷಯ (ಅಸಂಗತವಾದುದು) ಕೇಳು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಹೇಗೂ ಮಾತನಾಡದೆ

- ಕಂ|| ಅವದವಿಗಳೊಳ್ ಪಣ್ಣರಿ
ಮಾವನಗೊಳವಲ್ಲಿಗಿಹಿ ಪರಿಪರಿದು ಕರಂ |
ತಾವದಿಗೊಳ್ ಭೀಮನ
ಬೇಸವಮಿದು ನಿನ್ನ ಮನಮನೊನಲಿಸಿತ್ತಾ || ೪೬
- ಉ|| ಪೋಗಿ ಸುಪರ್ವಪರ್ವತದ ಕಾಂಚನರೇಣುಗಳಂ ಪರಾಕ್ರಮೋ
ದೋಗದಿನೆತ್ತಿ ತಂದು ನಿನಗಿತ್ತದಟಂ ಬದಪಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟದೊಳ್ |
ಪೋಗಿ ತೊಲಲ್ವ ನಾರ್ಗಲನುದಲ್ ತರುತಿರ್ದೆಲೆ ಮಾಡಲಾರ್ತನಿ
ಲ್ಗಳಲೆ ಕೋಪಮಂ ನಿನಗೆ ಸಂಚಿತೌರ್ಯಧನಂ ಧನಂಜಯಂ || ೪೭
- ಕಂ|| ಕಾಯ ಕ್ಲೇಶದಿನಡವಿಯ
ಕಾಯಂ ಪಣ್ಣಮನುದಿರ್ಪ ತಿಂದಗಲದೆ ನಿಂ |
ದೀ ಯಮಳರಾವ ತೆಪದಿಂ
ನೋಯಿಸರಯ್ ನಿನ್ನ ನನ್ನಿಕಾಪನ ಮನಮಂ || ೪೮
- ಆ ದುಶ್ಶಾಸನನಿಂದೆನ
ಗಾದ ಪರಾಭವಮನೇನುಮಂ ಬಗೆಯದೊಡಂ |
ತಾದರಮೆ ತೊವಲ್ವಾರುಮು
ನಾದರದೊಂ ನಿನ್ನ ಮನಕೆ ಚಿಂತೆಯುದಿಲ್ವಾ || ೪೯
- ಎಮ್ಮಯ್ಯರ ಬೇವಸಮಂ
ನೀಂ ಮನದೊಳ್ ನೆನೆಯೆಯಪ್ಪೊಡಂ ನಿನ್ನರವಂ |
ನೀಂ ಮರುಳೆ ಬಗೆಯದಂತುಂ
ಘಮ್ಭಿಬದವಿಯೊಳದಂಗಿ ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ಪಾ || ೫೦

ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೂ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಆ ಕುರುಕುಲದವರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದ ಸಮೂಹಗಳು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ೪೬. ಯಾವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಭೀಮನ ಶ್ರಮವು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿಲ್ಲವೇ? ೪೭. ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಕಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಕೃತವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿ ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾರುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವ ಶೌರ್ಯವನ್ನೇ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಧನಂಜಯನೂ (ಅರ್ಜುನನೂ) ನಿನಗೆ ಕೋಪವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ೪೮. ಶರೀರದ ಆಯಾಸದಿಂದ ಕಾಡಿನ ಕಾಯನ್ನೂ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಉದುರಿಸಿ ತಿಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲದೆ ನಿಂತ ಈ ಯಮಳರೂ ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೪೯. ಆ ದುಶ್ಶಾಸನನಿಂದ ನನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನವೇನನ್ನೂ ಎಣಿಸದಿರುವ ನಿನಗೆ ಈ ತೊಗಲುನಾರುಗಳು ಅದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುವೇ? ಈ ಅನಾಸಕ್ತಿಯೇತಕ್ಕೆ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ? ೫೦. ನಮ್ಮಯ್ಯಜನಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದಿದ್ದರೂ

ಶಮಮನೆ ಕಯ್ಯೊಳ್ಳೊಡೆ ಬಿ
 ಲ್ಲಮುಂಬುಮುಂ ಬಿಸುಟು ತಪಕೆ ನೀಂ ಬಗೆವೊಡೆ ವಿ ||
 ಕ್ರಮಮುಂ ಪಗೆಯಂ ಕಡಿಸುವ
 ಶಮದಿಂ ಮುನಿಗಾಯ್ತು ಸಿದ್ಧಿ ಭೂಪತಿಗಾಯ್ತು || ೫೦

ತಪ್ಪಮನೆ ನುಡಿಯನೆಂಬುಬಿ
 ದೊಪ್ಪದು ನಿನಗಹಿತರೆಯ್ತು ತಪ್ಪದರ್ಪರ್ |
 ತಪ್ಪದ ಬಚಿಕ್ಕಿ ತಪ್ಪದ
 ತಪ್ಪೇಂ ಗಳ ನನ್ನಿಗೊಪ್ಪಮಲ್ಲದ ತಪ್ಪೇ || ೫೧

ವ|| ಎಂದ ಪಾಂಡುರಾಜತನೂಜೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಂಬಲಂಬಾಯ್ತಂತೆ ಭೀಮಸೇನ
 ನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನುಡಿಯದೆ ಪಜಿತಂ ದ್ರೌಪದಿ
 ನುಡಿದಳ್ ತಕ್ಕುದನೆ ಕೇಳಿಮಿಂ ಕೇಳದಿರಿಂ |
 ನುಡಿಯಲೆಡೆಯಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಂ
 ನುಡಿಯಿಸಿದಪ್ಪಡೆನ್ನ ಮನದ ಮುನಿಸವನಿಪತಿ || ೫೨

ನಾಲ್ಕುಂ ನೃಪವಿದ್ಯಯನಾ
 ಡಲ್ ಕಲ್ಪುಂ ನೆಳೆಯ ಕಲ್ಪಯಿಲ್ವಾಗದ ಸೋ |
 ಲಲೆ ನೃಪ ದೊರೆಯ ನೆಲನಂ
 ವಲ್ಲವಸನಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯನಾಂಪ್ಪದು ಪೆಂಜೆ || ೫೪

ಎಲೈ ಹುಚ್ಚೇ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು ಈ ಘುಮೈಸ್ತುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೇ? ೫೦. ನೀನು ಶಾಂತಿಗುಣವನ್ನೇ
 ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಾದರೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಬಾಣವನ್ನೂ ಬಿಸಾಡಿ ತಪಸ್ಸನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವು
 ದಾದರೆ ವಿಕ್ರಮವನ್ನೂ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಋಷಿಗೆ
 ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ರಾಜನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ (ಅಂದರೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ
 ಋಷಿಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ರಾಜಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ?) ೫೧. ದೋಷವನ್ನೇ
 ಕುರಿತು ನಾನು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ಶತ್ರುಗಳಾದವರು
 ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ನೀನು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೆ ಆ ತಪ್ಪು
 ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ದ್ರೌಪದಿಯು
 ಮಾತಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಭೀಮಸೇನನು ಹೀಗೆಂದನು-೫೨. ದ್ರೌಪದಿಯು
 ಅನ್ಯಥಾ ನುಡಿಯದೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಹೇಳಿದಳು. ನೀವು ಕೇಳಿ, ಬಿಡಿ; ಇನ್ನು
 ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಅಲ್ಲ. ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಪ ನನ್ನನ್ನೂ
 ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ೫೪. ರಾಜನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಾಮ, ದಾನ,
 ಭೇದ, ದಂಡಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಪಾಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
 ಕಲಿತವನಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ; ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೋಲುವುದುಚಿತವೇ? ಶರೀರಕ್ಕೆ
 ನಾರುಮಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದು ಹಿರಿಮೆಯೇ? (ನಾರುಮಡಿಗೆ ಮೆಯ್ಯನ್ನೊಡ್ಡುವುದು

೮೦|| ನನ್ನಿಗೆ ದಾಯಿಗಂಗಳೆಯನೊಬ್ಬಿಸಿದಂ ಗಡಿಮೆಂಬ ಮಾತುಗಳ್
ನಿನ್ನವು ಕೂರದರ್ ನೆಲಸನೊಟ್ಟುಚೆಯಿಂ ಕೊಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುಟ್ಟುಗೆ |
ಬ್ರಹ್ಮಮರಣ್ಯದೊಳ್ ನಮದಪಂ ಯಮನಂದನನೆಂಬ ಬನ್ನಮುಂ
ಮುನ್ನಮೆ ಸೋಂಕಿ ಕಣ್ಣಲವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲರ ಪೇಜ್ಜು ಮಾತುಗಳ್ || ೫೫

ಕಂ|| ಸಲೆ ಸಂದಿರ್ಪತ್ತೊಂದುಂ
ತಲೆವರೆಗಂ ನಮಗೆ ಪರಿಭವಂ ಕೃಷ್ಣಯ ಮುಂ |
ದಲೆಯಂ ಒಡಿದೆಲೆವರಿಯು
ತಲೆವರಿದರ್ ನಮ್ಮ ಬೀರಮಂ ಕೌರವರುಂ || ೫೬

ಚಂ|| ಮಲೆ ಮಲೆದುರ್ಕಿ ಸೋರ್ಕಿ ಸಭೆಯೊಳ್ ಕುಲಪಾಂಸುಲನೀ ಪಿರೀಪ ಕೋ
ಮಲೆಯ ವಿಲೋಲ ನೀಲ ಕುರಿಭರಮಂ ತೆಗೆವಾಗಲಲ್ಲಿ ಕೆ |
ಯಲೆ ಸದೆದಂತೆ ಪತ್ರಿ ಬೆರಲಟ್ಟುಗಳಚ್ಚಿತ್ತೆದಂತೆ ಕೊಂಕುಗಳ್
ತಲೆ ನವಿರೊಂದಿ ಮೂದಲಿಸುವಂತೆವೊಲಿದುರ್ವು ನಮ್ಮ ವೀರಮಂ || ೫೭

ಮ|| ಅಸಿತೇಂದೀಪರಲೋಲಲೋಚನೆಯನಂದಂತಾ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳ್
ಪಸುವಂ ಮೋದುವವೋಲೆ ಮೋದೆಯುಮದಂ ಕಂಡಂತೆ ಪಲ್ಲರ್ಚ ಸೈ |
ರಿಸಿದಂ ನಿನ್ನಯ ನನ್ನಿಗಿನ್ನೆವರಮಾ ದುಶ್ಯಾಸನೋರಸ್ಥಲೋ
ಪ್ಪಸ್ಥಿತಾಸ್ಥಗ್ಲಪಾನಮಂ ಬಯಸಿ ಚಾಯ್ ತೇರೈಸೆ ಸೈತಿರ್ಪನೇ || ೫೮

ವೈಭವವೇ) ೫೫. ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಾಯಾದಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆವು ಎಂಬುದು ನೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು. ಹಿತವಲ್ಲದವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಗಿಕೊಂಡು (ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನಾಗಿ) ಧರ್ಮರಾಯನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನವೆಯುತ್ಪಿದ್ಧಾನೆ ಎಂಬ ಅವಮಾನಕರವಾದ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸೋಂಕಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ. ೫೬. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿನವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಅವಮಾನವಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ದ್ರೌಪದಿಯ ಮುಂದಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದಾಗಲೇ ಕೌರವರು ನಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದರು. ೫೭. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಲೆತು ಉಬ್ಬಿ ಸೊಕ್ಕಿ ಆ ಕುಲಕಳಂಕನಾದ ದುಶ್ಯಾಸನನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಕೋಮಲವೂ ಮೃದುವೂ ಚಂಚಲವೂ ಕರಗೂ ಇರುವ ಕೇಶರಾಶಿಯನ್ನು ಎಳೆದಾಗ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಬೆರಳಿನ ಗುರುತುಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಮುದ್ರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಕೊಂಕಾದ ಮುಂಗುರುಳು ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವಂತಿವೆ. ೫೮. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಆ ದಿನ ಆ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಶುವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದುದನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಲ್ಲುಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಹಿಸಿದೆನು. ಆ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಎದೆಯ ಬಿಸಿರಕ್ತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಬಯಸಿ ಆತುರ ಪದ್ಧುತಿರುವಾಗ ನಾನು ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುತ್ತೇನೆಯೇ?

ವೃ|| ಎಂದು ಗದಾದಂಡಮಂ ಭುಜಾದಂಡದೊಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪಗವರಿದರ
ದಸೆಯಂ ನೋಡಿ ತಳರಲ್ ಬಗೆದ ಭೀಮಸೇನನಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಕೋಪತಾಪದಿಂ ಮಸಗಿದ
ಮದಗಜಮನೆ ಮೂಗೈಮನಂತೆತಾನುಂ ಮೃದುಮೆಚಿನಂಗಳಿಂ ಮುಳಿಸೂಟಿಸುತ್ತಿದರ್ನರ್ಪನ್ನೆಗಂ-

ಚಂ|| ಕನಕ ವಿಶಂಗೆ ತುಂಗ ಜಟಕಾವಳಯಂ ಕುಡುಮಿಂಚನೋಳಿಯಂ
ನೆನೆಯಿಸೆ ನೀಲ ನೀರದ ತನುಚ್ಚವಿ ಭಸ್ಮ ರಜೋವಿಲಿಪ್ತಮಂ |
ಜನ ಗಿರಿಯಂ ಶರಜ್ಜಳಧರಂ ಕವಿದಂತಿರೆ ಚಿಲ್ವನಾಳ್ಳು ಭೋಂ
ಕನೆ ನಭದಿಂದಮುಂದಿಬಿದನಲ್ಲಿಗೆ ವೃದ್ಧ ಪರಾಶರಾತ್ಮಜಂ || ೫೯

ವ|| ಅಂತು ನಭೋವಿಭಾಗದಿಂ ಧರಾವಿಭಾಗಕ್ಕಿಳಿತಂದ ಕೃಷ್ಣವೈಜ್ಞಾನಿಕನಂ ಕಂಡಾತ
ಶತ್ರು ತನ್ನೇಜಿದ ಸ್ವಕ ಶಿಲಾತಳದ ಪಟ್ಟಕದಿಂದಿಬಿದು ನಿಜಾನುಜಸಹಿತಮಿದಿಹಂದು ಧರಾತಳ
ನಿಷ್ಠ ಲಲಾಟಪಟ್ಟಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಟಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು ತದೀಯಾಶೀರ್ವಾದಮನಾಂತು
ತಬ್ಬಳಾತಳದೊಳ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವನಕುಸುಮಂಗಳಿಂದರ್ಘ್ಯಮೆತ್ತಿ ಸರೋವರಜಲಂಗಳಂ ಪದಪ್ರತ್ಯ
ಪುಟಂಗಳಿಂ ತಂದು ಪದಪದ್ಯಂಗಳಂ ಕರ್ಚಿ ತತ್ಪಾದ ಪವಿತೋದಕಂಗಳನಿಬರು ಮುಕ್ತವನಾಂಗೆ
ದೊಳ್ ತಳಿದುಕೊಂಡಿದಾರ್ಗಳ ಸತ್ಯವತೀನಂದನಂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಯಸಂಗಳ್ಳೆ ಮನುಮಿಕ್ಕು
ಕಣ್ಣನೀರಂ ನೆಗೆಪೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದು ಧರ್ಮನಂದನನಂತೆಂದಂ-

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಗದಾದಂಡವನ್ನು ಭುಜಾದಂಡದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದ
ಕಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊರಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕೆರಳಿದ ಮದಗಜವನ್ನು ಸಂತೈಸುವಂತೆ ಹೇಗೋ ಮೃದುವಾದ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ-೫೯. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಎತ್ತರವಾದ
ಜಟೆಯ ಸಮೂಹವು ಕುಡಿಮಿಂಚಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು ವಿಭೂತಿಯಿಂದ
ಲೇಪಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣಮೇಘದಂತಿದ್ದ ಶರೀರಕಾಂತಿಯು ಅಂಜನಾದ್ರಿಯನ್ನು ಶರತ್ಕಾಲದ
ಮೋಡಗಳು ಕವಿದಂತಿರಲು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ವೃದ್ಧನಾದ
ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆ ದಿನ ಆಕಾಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಆಕಾಶಭಾಗದಿಂದ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ
ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ತಾನು ಏರಿದ್ದ ಸ್ಥಟಿಕಶಿಲಾತಳಪೀಠದಿಂದ
ಕೆಳಗಿಳಿದು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ
ಮುಖಮಂಡಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವನ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು
ಆ ಶಿಲಾಪಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಾಡುಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಕಮಲದೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು
ಆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು.
ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಯಾಸ(ಶ್ರಮ)ಕ್ಕಾಗಿ
ದುಃಖಮೀರಿ ಕಣ್ಣು ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಬಂದುದು
ಪರಮಾನುಗ್ರಹವೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು-

೮೦|| ನೀಗಿದುದೀಗಳೆಮ್ಮ ವನವಾಸಪರಿಶ್ರಮಮಿಗಳಾಳೆವಾ
ಸಾಗರ ಮೇಖಲಾವೃತ ಧರಿಯನೀಗಳಡಂಗಿತಮ್ಮ ಹೃ
ದೋಗಮನೇಕ ಮಂಗಳಪರಂಪರೆಗಳ್ ದೊರೆಕೊಂದುವೀಗಳೇ
ನಾಗದೊ ಪೇಯ್ ಭವಚ್ಛರಣಪದವಿರೀಕ್ಷಣದಿಂ ಮುನೀಶ್ವರಾ || ೬೦

ಕಂ|| ಆಪತ್ಯಯೋಧಿಯೊಳಗ
ತ್ಯಾಪತ್ತಿದುಳ್ಳಿಮುಚ್ಚೆ ಸಮೆವೆಮಗೆ ಶರಣ್ |
ಪಾಪಹರ ನೀಮೆ ಬಗೆದೆಮ
ಗಾಪತ್ಯಕಾರಮಾವುದೀಗಳೆ ಬೆಸಸಿಂ || ೬೧

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮುನೀಂದ್ರನಾಮುಮಂತೆಂದ ಬಂದವೆಂದು-

ಕಂ|| ಸುರರ್ಗಮೃತಮನುಂತೆ ಕಳಾ
ತರದಿಂದಿತ್ತಸಿಯನಾದ ಚಂದ್ರನವೋರ್ ಭೂ |
ಭರಮಂ ನನ್ನಿಗೆ ದಾಯಿಗ
ಗೀರದಿತ್ತರೊತ್ತೆ ನೀನೆ ಧನ್ಯನೆಯಲ್ಲೇ || ೬೨

ನೀಂ ಬೇಟೆಮಗೆ ಸುಯೋಧನ
ನೀಂ ಬೇಟೆಯ ಕೂಸುತನದೊಳಾದೊಡಮಿನ್ನೇ |
ನಂಬುದೊ ಪಿರಿದೈವರೊಳಂ
ಪಂಬರ್ ಗುಣಪಕ್ಷಪಾತಮಪ್ಪದು ನಿಮ್ಮೊಳ್ || ೬೩

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ವರ್ತನಮುಂ ಮೋಹಮನುಂಟುಮಾಡೆ ಮತ್ತನಿಂತೆಂದಂ-

೬೦. ಎಲೈ ಮುನೀಶ್ವರನೇ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲದ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಮ್ಮ ವನವಾಸದ
ಆಯಾಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯವಾದುವು. ಸಾಗರವೆಂಬ ಒಡ್ಡಾಣದಿಂದ
ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಆಳಿದವರಾದೆವು. ನಮ್ಮ
ಹೃದಯಬೇನೆಗಳು ಅಡಗಿದುವು. ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಶುಭಪರಂಪರೆಗಳುಂಟಾದುವು.
ಇನ್ನೇನುತಾನೆ ಆಗವು? ೬೧. ಆಪತ್ತುಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ
ಅಪಾಯಗಳಿಂದ ಹೆದರಿ ಮುಳುಗಿ ಕೃಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ
ನೀವೇ ಶರಣು(ಆಶ್ರಯ). ನೀವು ಯೋಚಿಸಿ ಈ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು
ಈಗಲೆ ತಿಳಿಸಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಯುಷ್ಮಶ್ರೇಷ್ಠನು ನಾವೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ
ಎಂದನು. ೬೨. (ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲವೂ ಇಲ್ಲದೆ) ಸುಮ್ಮನೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ
ಕಲಾಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃಶವಾದ ಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ
ದಾಯಾದ್ಯರಿಗೆ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ನೀನೇ ಧನ್ಯನಲ್ಲವೇ?
೬೩. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ನೀವು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಸುಯೋಧನನು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಈಗ
ಹೇಳುವುದು ತಾನೆ ಏನಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಯ್ದ ಜನರಲ್ಲಿ ಗುಣಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ನನ್ನ
ಮೆಚ್ಚಿಗೆ (ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೂ ಮೋಹವನ್ನೂ

ಕಂ|| ಪನ್ನೆರಡು ಪರುಷದವಧಿಯು
ಮಿನ್ನೆಹಿಯಲ್ ಬಂದುದಹಿತನಿಳಿಯಂ ಕುಡನಾ |
ಸನ್ನಂ ಕಾಳೆಗಮುಪಿಯರೆ
ಪನ್ನಗಣಿತನನ ಚಲದ ಕಲಿತನದಳವಂ ||

೬೪

ಅನವದ್ಯಂ || ಪರಶುರಾಮನನಂಜಿಸಿ ಬೀರಕ್ಕಾಗರಮಾದ ನದೀಜನೇ
ದೊರೆಯನೇದೊರೆಯಂ ಗಳ ಕುಂಭಪ್ರೋದ್ಭವನಾತನ ಪ್ರೃತನೇ |
ದೊರೆಯನೇದೊರೆಯಂ ಕೃಪನಂತಾ ಪಾಟಿಯೊಳಂಕದ ಕರ್ಣನೇ
ದೊರೆಯನಿಂತಿಪರೋರ್ಬರಿನೊರ್ಬರ್ ಗರ್ವಿತರಗ್ಗಳಮಲ್ಲರೇ ||

೬೫

ಕಂ|| ಪ್ರಳಯದುರಿ ಕಾಳಕೂಟದ
ಗುಳಿಗೆ ಪುರಾಂತಕ ಲಲಾಟನೇತ್ಯಾನಳನೊಂ |
ದಳವಿಗಮಗ್ಗಳಮವರ್ಗಳ
ಮುಳಿಸುಗಳುಂ ಮುಳಿದು ತುಡುವ ದಿವ್ಯೇಷುಗಳುಂ ||

೬೬

ವ|| ಅದು ಕಾರಣದಿಂದವರಂ ಗೆಲ್ಲಾಗಳ್ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲನವಚಿಂದಾತಂಗೆ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪಡೆಯಲ್ವೇಬ್ಬದದಂ ಪಡೆವುಪಾಯಮುಮಂ ಮಂತ್ರಮುಮನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯಲ್
ಬಂದವೆಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂಗೆ ವೇಬ್ಬು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯು
ಗುಹ್ಯಕನಂಬನಂ ಸ್ವರ್ಣಮಾತೃದೊಳ್ ಬರಿಸಿ ಸಾಹಸಾಭರಣನಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರಮನೆಯ್ಯಿಸಿ
ಬಪ್ಪುದಂದು ಪೇಬ್ಬುದುಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾ ಮುನೀಂದ್ರಂಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಳಗಿ ಪೊಟವಡೆ

ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದನು -೬೪. ಇನ್ನೇನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ
ಗಡುವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಶತ್ರುವಾದ ಕೌರವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನಾಗಿ
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಟದ ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮದ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿಮಗೆ
ತಿಳಿಯದೇ? ೬೫. ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಪಾಸಸ್ಥಾನವಾದ
ಭೀಷ್ಮನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ಕುಂಭಸಂಭವನಾದ ದ್ರೋಣನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ಅವನ
ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ, ಕೃಪನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ
ತೂರನಾದ ಕರ್ಣನು ಯಾರಿಗೆ ಸಮಾನನು? ಈ ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಇವರಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತೊಬ್ಬರು ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ೬೬. ಅವರ ಕೋಪಗಳೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿ ಕಾಳಕೂಟವೆಂಬ ವಿಷದ
ಗುಳಿಗೆ ಈಶ್ವರನ ಹಣೆಗನ್ನಿನ ಅಗ್ನಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅತಿಶಯವಾದುವು.
ವ|| ಆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲ
ದವನು ಗೆಲ್ಲಲಾರ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಕು.
ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಮಾಡು
ವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಗುಹ್ಯಕನಂಬುವನನ್ನು
ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೇ ಬರಮಾಡಿ ಸಾಹಸಾಭರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು

ಪರಸಿ ಪಯೋಧರಪಥಕ್ಕೊಗದನಿತ್ತ ವಿಶ್ವಾಂತತುಂಗನುಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗಂ ವಾಯುಸುತಂಗಂ
ಪೊದವಟ್ಟು ಬೆಸಕೇಳ್ವೆನೆಂದಾಗಳ್ ಪಾಂಚಾಲರಾಜತನೂಜೆಯಂತೆಂದಳ್-

ಕಂ|| ಬಗೆಯದೆ ಮೆಯ್ಯೊಕಮಂ ಬಗೆ
ಪಗೆವದ ಕದುವೆರ್ಚನೆನ್ನ ಪೊಣ್ಣೆಯನೆರ್ವೆಯೋಳ್ |
ಬಗೆ ಮುನಿಯ ಮಂತ್ರಪದಮಂ
ಬಗೆ ಕೂಡುಗೆ ನಿನ್ನ ಬಗೆದ ಬಗೆಯೋಳ್ ಪಾರ್ಥಾ || ೬೭

ವ|| ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವೇಟ್ಟು ಮನದೊಳೆಕಂ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಪರಿಯ ಸೈರಿಸಲಾಜೆ-

ಉ|| ಬಳ್ಳಳ್ ನೀಳ್ಳ ಕಣ್ಣಲರ ತಳ್ಳಿಮೆಯಿಂದ ಕರೆಗಣ್ಣೆ ಬೆಳ್ಳದ
ಲಳ್ಳರಿಯಲಿಮಾಟಿಸಿದೊಡೊಯ್ಯನೆ ಮಂಗಳ ಭಂಗ ಭೀತಿಯಂ |
ತಳ್ಳದೆ ಮಾಡೆ ಬಾಪ್ಪಜಳಮಂ ಕಳೆದಬೃಹನೀಯ ಸಂಬಳಂ
ಗೊಳ್ಳವೊಲಾ ತಳೋದರಿಯ ಚಿತ್ತಮನಿಬ್ಬುಟೆಗೊಂದನರ್ಜುನಂ || ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಯಾತೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಗುಹ್ಯಕನ ಪೆಗಲನೇವೆ ಗೃಧ್ರೇಭ ವಿದ್ಯಾಧರಂ
ವಿದ್ಯಾಧರನಂತೆ ಗಗನತಳಕ್ಕೊಗದು ಮಹೇಂದ್ರಕೀಲಾಭಿಮುಖನಾದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಕದವಿನ ಕಂಪಡಂಗಿದುದು ಜಾದಿಯ ಕಂಪೊದವತ್ತು ಸೋಗೆಯುಂ
ಕುಳುಗಿದುದುಂಚಿಯುಂಕು ಪೊಸತಾಯ್ತು ಮುಗಿಲ್ಲಳ್ ಕರ್ಪುಪೀ ನಮೋ |
ಗಡಿಸಿದುದಿಂದಮಂಡಳದ ಕರ್ಪೆಸೆದತ್ತು ಘನಾಗಮಂ ಮೊದ
ಲ್ಲಿಕೆ ಶರದಾಗಮಂ ನೆಲೆಯ ಪರ್ವ ಸಮಸ್ತ ಮಹೀವಿಭಾಗಮಂ || ೬೯

ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ವ್ಯಾಸನು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ
ಅಕಾಶಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಈಕಡೆ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಹೀಗೆಂದಳು-೬೭. ನಿನ್ನ ಶರೀರಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸದೆ
ಶತ್ರುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಋಷಿಯ
ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸು, ಅರ್ಜುನ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ
ಯಾಗಲಿ ವ|| ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಮನೋವೇಗದಿಂದ
ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ೬೮. ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ
ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಚ್ಚಿದ ರೆಪ್ಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿ
ಸಮುದ್ರವು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸಲು ಅಮಂಗಳವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭಯದಿಂದ
ಕಣ್ಣರನ್ನು ಒರಸಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲು (ಪುಂಬಿಸಲು) ಅವಳಿಂದ
ದಾರಿಯ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಅರ್ಜುನನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷನ ಹೆಗಲನ್ನೇರಿ
ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ವಿದ್ಯಾಧರನಂತೆ ಅಕಾಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ
ಮಹೇಂದ್ರಕೀಲದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ೬೯. ವರ್ಷಾಕಾಲವು ಕಳೆದು ಶರತ್ಕಾಲವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು ಕದಂಬಪುಷ್ಪಗಳ ವಾಸನೆಯು ಅಡಗಿಹೋಯಿತು. ಜಾಜಿಯ

ಅಳಿ ಬರಿದಿದರ್ ಜಾದಿಯೊಳೆ ಪಲ್ಲೊರೆಯುತ್ತಿರೆ ಹಂಸೆ ಪೂತ ಪೂ
ಗೊಳದೊಳೆ ರಾಗಿಸುತ್ತಿರೆ ಶುಕಾವಳಿ ಬಂಧುರ ಗಂಧಶಾಲಿ ಸಂ |
ಕುಳದೊಳೆ ಪಾಯ್ತು ವಾಯ್ತು ನಲಿಯುತ್ತಿರೆ ಸಾರ ಚಕೋರಮಿಂದುಮಂ
ಡಳ ಗಳಿತಾಮ್ನತಾಸವಮನುಡುಸಿರುತ್ತಿರೆ ಚೆಲ್ಲು ಶಾರದಂ || ೭೦

ಮ|| ಪುಳಿಯೊಳ್ ಕರ್ಚಿದ ಬಾಳ ಬಣ್ಣಮನೆ ಪೋಲ್ವಾಕಾಶಮಾಕಾಶಮಂ
ಡಳಮಂ ಪರ್ವಿದ ಬೆಳುಗ್ಗಿಲ್ ಮುಗಿಲ ಬೆಳ್ಳೊಳ್ಳೊಕ್ಕು ತಳ್ಳೊಯ್ತು ಬ |
ಳ್ಳಳ ನೀಳ್ವರ್ ದಿಶಾಳಿಶಾಳಿವನ ಗಂಧಾಂಧ ದ್ವಿರೇಪಾಳಿ ಕ
ಣ್ಣೊಳಿಸತೊರ್ಪೆಯೆ ಬಂದುದಂದು ಶರದಂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಣ್ ಬರ್ಜನಂ || ೭೧

ವ|| ಆಗ್ ವಜಯಂ ತನ್ನ ವಿಜಯಶ್ರೀಯ ಬರವಿಂಗಿವರ್ಪಂದಂತೆ ಬಂದ
ಶರತ್ಕಾಲಶ್ರೀಯನುತೂರಿತಪ್ಪದಯನಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಂ ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮುಂದೆ ಶಾರದ
ನೀರದಂಗಳೆಲ್ಲನೊಂದೆಡೆಗೆ ತೆರಳೊಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟಾದಂತಿದರ್ ನೀಪಾರಗಿರಿಯಂ ಕಂಡಿದಾವುದೆಂದು
ಬೆಸಗೊಳೆ ಗುಹ್ಯಕನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ವಿವಳತ್ತುಂದ ಶಶಾಂಕ ಶಂಖಧವಳಂ ಗಂಧೇಭ ದಾನಾಂಬು ಪೂ
ರ್ಣ ದರೀ ಸುಂದರ ಕಂದರಂ ಮೃಗಪತಿ ಪ್ರಧಾನ ಗರ್ಜದ್ವಹಂ |
ಮದಿರೋನಪ್ಪ ನಿಳಂಪ ಕಿಂಪುರುಷ ಕಾಂತಾರಬ್ಧ ಸಂಗೀತಮೊ
ಝಿದುವಲ್ಲೇ ಸುರ ಸಿದ್ಧ ದಂಪತಿ ರತಿ ಶ್ರೀ ರಮ್ಯ ಹೈಮಾಚಲಂ || ೭೨

ವಾಸನೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ನವಿಲಿನ ವೈಭವವು ನಿಂತಿತು. ಹಂಸದ ವೈಭವವು ಹೊಸದಾಗಿ
ಬಂದಿತು. ಮೋಡಗಳ ಕಪ್ಪು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂಜರಿಯಿತು. ಚಂದ್ರಮಂಡಲದ
ಕಪ್ಪುಮೆಚ್ಚೆಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ೭೦. ದುಂಬಿಗಳು ಅರಳಿದ ಜಾಜಿಯಲ್ಲಿ
ಝೇಂಕರಿಸಿದುವು. ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಸುಮಭರಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಸರೋವರದಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಮನೋಹರವಾದ ಸುಗಂಧದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಬತ್ತದ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ನುಗ್ಗಿ ನಲಿದುವು. ಪಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಚಕೋರ
ಪಕ್ಷಿಯು ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಿಂದ ಸ್ತವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಮೃತವೆಂಬ ಮಕರಂದವನ್ನುಂಡು
ಶಬ್ದಮಾಡಿತು. ಇವುಗಳಿಂದ ಶರತ್ಕಾಲವು ಸುಂದರವಾಯಿತು. ೭೧. ಹುಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ
ತೊಳೆದ ಕತ್ತಿಯ ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಅಕಾಶ, ಅಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಹಬ್ಬಿರುವ ಬಳಿಯ ಮೋಡ, ಮೋಡಗಳ ಬಿಳುಪು ಒಳಗೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲು
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹ, ಶಾಳಿವನದ (ಬತ್ತದ ಗಡ್ಡೆಯ)
ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹ ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ
ಶರತ್ಕಾಲವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ವ|| ಆಗ ಅರ್ಜುನನು
ತನ್ನ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದಂತೆ
ಬಂದ ಶರತ್ಕಾಲಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟ ಹೃದಯದಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಮುಂದೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬೆಟ್ಟವಾದಂತೆ ಇದ್ದ
ಹಿಮವತ್ಸರ್ಪತವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದು ಯಾವುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ಗುಹ್ಯಕನು
ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ೭೨. ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನಂತಿರುವ
ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಶಂಖದಂತೆಯೂ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವುದೂ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮದೋದಕದಿಂದ

ಕಂ|| ಲಲಿತೋತ್ಸವ ಧ್ವಜಾಂಶುಕ
ವಿಳಸನಮಂ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ತೋರ್ಪಂತಿರೆ ಕ |
ಕೊಲ್ಲಿಸಿದುದು ನೋಡ ಹಿಮಾ
ಚಳ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಪಾಯ್ತು ಗಂಗಾಸೋತಂ || ೭೩

ವ|| ಎಂದು ಗುಹ್ಯಕಂ ಹಿಮವನಹೀಧರಮಂ ತೋರುತ್ತು ಬಂದು ಕೈಲಾಸ
ಪರ್ವತಮಂ ಕಂಡು-

ಮ|| ಸ್ತ || ಇದು ಕೈಲಾಸಂ ಭವಾನೀಧವನ ನೆಲೆ ಮನೋಜಾತನಂ ಬೂದಿಮಾಡಿ
ತಿರಿಯೊಳ್ ದಕ್ಕಾಧರಧ್ವಂಸಕನ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣಾತನೊಳ್ ತನ್ನ ದೋರ್ಗ |
ವರ್ದಗುರ್ವಂ ಪಾಶಟಂ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯೊಳಿದಂ ಪತ್ತಿ ಕಿಬ್ಬೊತ್ತಿ ಪೊತ್ತಿ
ತಿರೊಡಿತು ಮೆಚ್ಚಿ ಲಂಕಾಧಿಪತಿಗೆ ಬರವಂ ರಾಗದಿಂ ನೀಳಕಂಠಂ || ೭೪

ಚಂ|| ತೋಟ ತೋಟಿಯೆಂಬ ಮಾತನಿಂತಿಲ್ಲದೊಡಂ ತೋಟೆಂ ದಲೆಂದೊಡಾ
ತೋಟಿಯೊಳೆ ಪೋಯ್ತು ಸೂರುಳನೆ ಸೂರುಳವೇವುಪೊ ನಂಬಿನೆಂಬುದುಂ |
ಕಪಿಗೊರಲಾತನಾತ್ಮ ವಿಟತತ್ವಮನುಂಟೊಡತಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಾಂ
ದೊಟಿಯನೆ ಪೊತ್ತು ಗೌರಿಗೆ ಕವಲೊಟಿಗೆಯ್ದದನೀ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್ || ೭೫

ತುಂಬಿದ ದರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ ಸಿಂಹದ
ಅತಿಶಯವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಗುಹೆಯನ್ನುಳ್ಳದೂ
ಮದ್ಯಪಾನದ ಅಮಲೇರಿದ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಕಿಂಪುರುಷಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗೀತವನ್ನುಳ್ಳದೂ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧದಂಪತಿಗಳ
ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ವೈಭವದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ಇದು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೭೩. ಅದೋ ನಿನಗೆ ಶುಭೋತ್ಸವಸೂಚಕವಾದ ಬಾವುಟದ
ಬಟ್ಟೆಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ನಿನ್ನದುರಿಗೆ ತೋರುವಂತೆ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದ ಶಿಖರದ
ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹವು ಕಣ್ಣನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ನೋಡು.
ವ|| ಎಂದು ಗುಹ್ಯಕನು ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನು ಕಂಡು-೭೪. ಇದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತ; ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯ
ವಾಸಸ್ಥಾನ; ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ಈಶ್ವರನ ಹಣೆಗಣ್ಣು ಮನಃಸ್ಥನನ್ನು
ಬೂದಿಮಾಡಿದುದು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ, ಶಿವನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದ
ಅಹಂಕಾರವನ್ನೂ ಅತಿಶಯವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆಶೆಯಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನೇ
ಬೇರಿಸಿದ ಕಿತ್ತು ಹೊತ್ತು ಮೇಲಕ್ಕಿತ್ತಲು ಈಶ್ವರನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಲಂಕಾಧಿಪತಿಯಾದ
ರಾವಣನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದನು. ೭೫. ನದಿ
(ಗಂಗಾನದಿ)ಯುಂ ಬ'ಮಾತನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಹಾಗೆಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಖಂಡಿತ
ವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು (ಗೌರಿಯು ಸವತಿಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ)
ಹೇಳಿದಳು. ಶಿವನು ಆ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಆ ನದಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಯಿತು,
ಎಂದನು. ಗೌರಿಯು ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯದೇನು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುಲು

ವ|| ಎಂದು ಗುಹ್ಯಕಂ ಕೈಲಾಸಶೈಲದೆಲ್ಲೆಡೆಗಳುಮಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ತೋಟುತ್ತುಂ
ಬಂದು-

೮|| ಸಾಳ ತಮಾಳ ಕಾನನಭರೋದ್ಭವ ಸಿಂಧುರಕಂಠಗರ್ಜನಾ
ಭೀಳಮನಂಬರೇಚರವಧೂಕರವಲ್ಲವಸಂಚಳಲ್ಲತಾಂ |
ದೋಳಮನಾಶ್ರಿತಾದ್ರಿ ನದ ಕೂಳಮನತ್ವದರೀಕೃತಾನ್ಯ ಕು
ಕ್ಷೀಳಮನಿಂದುಕಾಂತ ಸುಸಲೀಳಮನೆಯ್ದನಿಂದ್ರಕೀಳಮಂ || ೨೬

ಮ|| ಕಮಲಾಂತರ್ಗತ ಗಂಧ ಬಂಧು ನಯದಿಂ ಬಂದಪ್ರಕೋಳಂತ ಗಾ
ಳಿ ಮನಂಗೊಂಡಿರೆ ತೀಡೆ ಭೃಂಗರುತಿಗಳ್ ಮಾಂಗಲ್ಯಗೇಯಂಗಳಂ |
ದಮನಂದೀಯೆ ಮಡಲ್ತು ಪೂತ ಲತೆಗಳ್ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ನು ಪೂನೀಡಲ್
ರ್ಪಮನೀವಂತವೊಲಾದುದದ್ರಿ ಹರಿಗಂಗಿಷ್ಣಾರ್ಥಸಂಪದಿಯಂ || ೨೭

ವ|| ಆಗ್ ಗುಹ್ಯಕುಂದ್ರಸುತನಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಲಾ ತಂದೊಳಿಳಿಸಿ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೋದನಿತ್ತ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ ಪರಂತಪಂ ತಪೋನಿಯಮ ನಿಯಮಿತನಾಗಿ-

ವಿಷಕಂಠನಾದ ಈಶ್ವರನು ಆ ಗೌರಿಯನ್ನು ನಂಬಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನ
ವಿಟವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಡಿ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕವಲೊಡೆದ ಬೇರೆಯ ನದಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.
ಅಂದರೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅದರ
ಕವಲೊಡೆದ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟನು. ವ|| ಎಂದು ಗುಹ್ಯಕನು
ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತೋರುತ್ತ ಬಂದನು.
೨೬. ಮುಂದೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತೆಂಗು ಮತ್ತು ಹೊಂಗೆಯ ಮರಗಳ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕೊರಳಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಫೀಳಿಡುವಿಕೆಯಿಂದ
ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳಾದ ಖೇಚರಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ
ಕೈಗಳಿಂದ ಚಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನುಳ್ಳದೂ (ತನ್ನ ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ) ಇತರ
ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ಬಹು ಕೀಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದೂ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಲೆಯ
ಉಜ್ಜ್ವಲವವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಆದ ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಬಂದು
ಸೇರಿದನು. ೨೭. ಕಮಲದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿರುವ ವಾಸನೆಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ವಾಯುವು
ವಿನಯದಿಂದ ಬಂದು ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿ ಬೀಸಲು
ದುಂಬಿಯ ಶಬ್ದಗಳು ಮಂಗಳವಾದ್ದದ ಸೂಗಸನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಹಬ್ಬಿ
ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಗೆ ನೀರನ್ನು ಕೊಡುವ
ಹಾಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಡಲು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಆ ಪರ್ವತವು ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಗುಹ್ಯಕನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಲಾತಲದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು
ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ತಪೋನಿಯಮ

ಮ|| ಸ್ತ || ಭಸಿತಂ ಕರ್ಪೂರ ಕಾಳಾಗರು ಬಹುಳ ರಜಂ ವಲ್ಲಲಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ
ಪ್ರಸವಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಕನಕ ಕಮಲನಾಲೋತ್ತರಂ ನಿಚ್ಛನ್ನಿಚ್ಛಂ |
ಪೊಸತಂಬಂತಾಗೆ ಪಾರ್ಥಂಗೊಸದು ತುಡಲುಡಲ್ ಪೊಸಲುಂ ಸಾಲ್ಪಿನಂ ಸಾ
ಧಿಸಿತುದ್ದಕ್ಷಿ ಭಾರಾಸತ ವನವನಿತಾವ್ಯಂದಮಾನಂದದಿಂದಂ || ೭೮

ಚಂ|| ಅದಿರದ ಚಿತ್ತಮಳ್ಳದ ಮನಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದ ಮೋಹಮತ್ತಿ ಕ
ಟ್ಟದ ಜಡೆ ತೊಟ್ಟ ರತ್ನಕವಚಂ ಕೊರಲೊಳ್ ಸಲೆ ಕೋದ ಬಲ್ ಪ್ರಯ |
ತ್ವದೆ ಬಿಗಿದಿದರ್ಲಿಕ್ಕೊಣೆ ಮಿಸುಪ್ಪಸಿಬೇಟಕಮಿಂತಿವೊಂದು ಗುಂ
ದದೆ ನಿಲೆ ನೋಲ್ವ ನೋಟಕರ್ಗ ಸೌಮ್ಯಭಯಂಕರನಾದನರ್ಜುನಂ || ೭೯

ವ|| ಅಂತು ಪರಾಶರನಂದನನುಪದೇಶದೊಳ್ ತಪನಪ್ರಭಂ ತಪಂಗಯ್ಯಲ್ ತಗುಳ್ಳೊಡೆ-

ಚಂ|| ಕರಿಣಿಯ ಸೀಯನಪ್ಪ ಮೊಲೆವಾಲ್ಗೆ ತಗುಳ್ಳುದು ತತ್ತಿಶೋರ ಕೇ
ಸರಿ ಪರಿಪೋತಮಂ ಬೆದಜುತುಂ ಪರಿಪೋತಮವುಂದುಗರ್ಚ ಕೇ |
ಸರಿಣಿಯ ಕೆಚ್ಚಂ ತುಡುಕುತುಂ ಪರಿವತ್ಸು ಕುರಂಗಯೂಧದೊಳ್
ಬೆರಸಿದುವಂದು ಪೆರ್ಬುಲಿಗಿಂವ್ರತನೂಜತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂ || ೮೦

ನಿಷ್ಕನಾದನು. ೭೮. ಅರ್ಜುನನಲ್ಲುಂಟಾದ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾರದಿಂದ
ನವ್ವರಾದ ಅರಣ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ
ಹೊಸಹೊಸದು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಉಡಲು ತೊಡಲು ಲೇಪನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು
ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ವಿಭೂತಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕರಿಯ ಅಗರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧೂಳು,
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ತೊಗಟೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ನಾರುಮಡಿ, ಹೊಂದಾವರೆಯ ದಂಟಿನ
ನೂಲಿನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಜನಿವಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.
೭೯. ಚಂಚಲವಾಗದ ಬುದ್ಧಿ, ಭಯಪಡದ ಮನಸ್ಸು, ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ
ಪ್ರೀತಿ (ವಿರಕ್ತಿ), ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿರುವ ಜಡೆ, ತೊಟ್ಟಿರುವ ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ ಕವಚ
(ಮೃಜೋಡು), ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಿಲ್ಲು, ಪ್ರಯತ್ನ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ
ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳು ಇವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉನವಾಗಿರದೆ ನೆಲಸಿರಲು ನೋಡುವವರಿಗೆ
ಅರ್ಜುನನು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿಯೂ ಕಂಡನು. ವ|| ವ್ಯಾಸ
ಮಹರ್ಷಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ೮೦. ಇಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವ
ದಿಂದ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಸಿಹಿಯಾದ ಮೊಲೆಹಾಲಿಗಾಗಿ ಅದರ
ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದುವು. ಆನೆಯ ಮರಿಗಳು ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತ
ಅವಡುಗಟ್ಟಿ (ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹದ ಕೆಚ್ಚಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ
ಓಡಿದುವು. ಹೆಬ್ಬುಲಿಗಳು ಜಿಂಕೆಯ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಕೊಂಡವು. (ಅರ್ಜುನನ
ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸಹಜವೈರವನ್ನು ತೊರೆದು

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಗಿರೀಂಧ್ರಕಂದರದೊಳ್ ತಪಂಗಯ್ಯ ತಪೋಧನರ ತಪಂಗಳೆಲ್ಲವೂತನ
ತಪೋಮಯರಿಬಿಗಿಂ ಬಂದು ಬೆಂದೆ ನುಲಿಯಂತೇತರ್ಕಂ ಮುಟ್ಟಲ್ಪದೆ ಮುಟ್ಟಗಿದ ದೇವೇಂದ್ರಂ
ತನಗಾದೆ ಹೃತ್ಪೂಜಮೊಳಮಾಸನಕಂಪದೊಳಂ ನರೇಂದ್ರತಾಪಸಂ ತನ್ನಿಂದ್ರತ್ಯಮಂ ಕೊಳಲೆಂದು
ತಪಂಗೈಯ್ಯಪನೆಂಬ ಸಂಕೆಯೊಳ್ ತಪೋವಿಘಾತಂ ಮಾಡಿಮೆಂದು ತನ್ನ ನೆಚ್ಚನೆಚ್ಚರಸೆಯರು
ಮನಾಟುಂ ಋತುಗಳುಮಂ ಗಂಧರ್ವರುಮಂ ಕಾಮದೇವನಂ ದಂಡನಾಯಕಂ ಮಾಡಿ
ಪೇಬ್ಬಾಗಳ್--

ಚಂ|| ವನರುಹಗರ್ಭನೆಂಬವನ ಮುನ್ನಿನ ಗೆಯ್ಯ ತಪಂ ತಿಲೋತ್ತಮಾಂ
ಗನೆಯನದಂತುಟಾದುದೆನೆ ಮತ್ತಿನ ಬೂತು ತಪಂಗಳೆಮ್ಮ ಪು |
ವಿನ ಕಡೆಯೊಂದು ಜರ್ವಿನೊಳೆ ತೀರ್ಪುವವಲ್ಲದೆ ದೇವ ಬೆಂಬಲಂ
ಮನಸಿಜನೀಗಲಾಟು ಋತುವುಂ ನೆರವೆಂದೊಡೆ ಸೋಲದಿರ್ಪರಾರ್ || ೮೧

ವ|| ಎಂದು ದೇವಾಪ್ಪರೋವ್ಯಂದಮನಿತಾನುಮಂದದಿಂ ಪುರಂದರನ ಪಕ್ಕದೆ ಪೂಜ್ಯ
ಬಂದು ಗಗನತಳಮೆಲ್ಲರ ತಮ್ಮ ತೊಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಭರಣಕರಣಂಗಳೊಳ್ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗೆ ಬಂದು
ಮಹೀತಳಕವತರಿಸಿ ನದನದೀಪ್ತಳಿನಪರಿಸರಪದೇಶಂಗಳೊಳಂ ಕದಳೀವನಂಗಳೊಳಂ
ಕನಕಲತಾಮುಖಪಂಗಳೊಳಮಿಡಿದೆಡೆಗೊಳೆ ಪೂತ ಮೆಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಲ್ಲಿಗಾವಣಂಗಳೊಳಂ ನನೆಯ

ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿದ್ದುವು ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ವ|| ಮತ್ತು ಆ
ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಪೋಧನರ ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಆತನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಂಟಾದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ಸುಟ್ಟ ಹಗ್ಗದಂತೆ
ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾದುವು. ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗುಂಟಾದ
ಎದೆನಡುಕದಿಂದಲೂ ಪೀಠದ ನಡುಗುವಿಕೆ(ಆಸನ ಕಂಪನ)ಯಿಂದಲೂ
ಮನುಷ್ಯತಪಸ್ಸಿನು ತನ್ನಿಂದ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ
ಸಂದೇಹದಿಂದ ಅವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನಮಾಡಿ ಎಂದು ತನಗೆ ಪರಮಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ
ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಆರು ಋತುಗಳನ್ನೂ ಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ ಕಾಮದೇವನನ್ನು
ದಂಡನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು - ೮೧. ಎಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದೇವನೇ
ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ತಿಲೋತ್ತಮೆಯೆಂಬ (ಒಬ್ಬ) ದೇವವೇಶ್ಯೆಯಿಂದ
ಹಾಗೆ ಆಯಿತು (ನಷ್ಟವಾಯಿತು) ಎನ್ನುವಾಗ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಪಸ್ಸು ನಮ್ಮ
ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಅಲುಗಾಟದಿಂದಲೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ
ಈಗ ಮನಃಥನ ಬೆಂಬಲವೂ ಆರುಋತುಗಳ ಸಹಾಯವೂ ಇರುವಾಗ
ಸೋಲದಿರುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ|| ಎಂದು ದೇವಲೋಕದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಮೂಹವು ಇಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಬಂದು
ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ತಾವು ಧರಿಸಿದ್ದ ದಿವ್ಯವಾದ ಒಡವೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುನದಿಗಳ
ವರಲುದಿಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಳೆಯ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಂಬಣ್ಣದ
ಲತಾಮಂಟಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಲತಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ಹೂವಿನಗೊಂಚಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದುದರಿಂದಂಟಾದ

ಜೊಂಪಂಗಳೊಳಂ ಗಗನಗಮನಜನಿತಶ್ರಮಮನಾ ಗಜಗಮನೆಯರಾಚೆ ಸಿ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳ
ಮಮದಿರ್ನೊಳಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಕಳ್ಳ ಸೊರ್ಕಿನೊಳಮುಂತೆ ನಡುಗುವ ಬಡನಡುಗಳ್ಳಿ
ನಡುಕಮುಮನುಂತೆ ಪೊಡರ್ವ ಪುರ್ವುಗಳ್ಳಿ ಪೊಡರ್ವುಮನುಂತೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ಬೆರ್ವಾಯ್ಲಿ
ತನಿಗತ್ತುಮನುಂತೆ ಪೊಳವ ನಿದಿಯಲರ್ಗೊಳ್ಳಿ ಮಳಮಳವ ನೋಟಮುಮನುಂತೆ ತೊದಳಿಸುವ
ನುಡುವ ನುಡಿಗಳ್ಳಿ ತೊದಳುಮನೆಕ್ಕೆಯಿಂ ತಳೆಯೆ ನೆಣೆಯೆ ಕೆಯ್ಯಯ್ಯ ಮುನ್ನಮಾಲುಂ
ಋತುಗಳುಮಂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಂಗಳುಮನಾತನಿರ್ದಲ್ಗೆ ಪೋಗಿ ತೋಟಮಂದಾಗಳ್--

ಕಂ|| ಆಜುಂ ಋತುಗಳ ಪೂಗಳು
ಮಾಲುಂ ಋತುಗಳ ಪೊದಳ್ಳ ಚಿಲ್ಲುಗಳುಮಣಂ |
ಬೇಟಲ್ದೊಂದು ಸೂರ್ಯ ಮೆ
ಯ್ಯೋಜಿದುವೊಡನೊಡನೆ ನೆಲದೊಳಂ ಗಗನದೊಳಂ || ೮೨

ಮೆಯ್ಯೋಜಿದೊಡವೊಡನೆಯೆ
ಮೆಯ್ಯೋಜಲ್ ಬಗೆದನಂಗಜಂಗಮಲತೆಗಳ್ |
ಮೆಯ್ಯೋಜುವಂತೆ ಮಲ್ಲನೆ
ಮೆಯ್ಯೋಜಿದರಮರಗಣಿಕೆಯರ್ ವಂದಾಗಳ್ || ೮೩

ಸಮದ ಗಜಗಮನೆಯರ್ ಮುಗಿ
ಲ ಮೇಲೆ ನಡೆಪಾಡುವಾಕೆಗಳ್ ತಮಗೆ ಧರಾ |
ಗಮನಂ ಪೂಸತಪ್ಪುದೆನೆ
ದಮದಿರೆ ನಡೆ ನಡೆದು ನಡೆಯರಾಜದ ಸುಲಿದರ್ || ೮೪

ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಆನೆಯಂತೆ ನಡೆಗೆಯುಳ್ಳ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವೃತದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ
(ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ) ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಶವಾದ ನಡುಗಳಿಗೆ
ಮತ್ತಷ್ಟು ನಡುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀರ್ಘವಾದ
ಹುಬ್ಬುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕುಣಿತವನ್ನು, ಮೊದಲೇ ಸೊಗಯಿಸುವ ಬಿಳಿಯ ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ
ಹೊಸದಾದ ಅದಿರಾಟವನ್ನು, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದೀರ್ಘವಾದ ಹೂವಿನಂತಿರುವ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕದಡಿದ ನೋಟವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸುಮ್ಮನೆ ತೊದಳಿನಿಂದ
ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ತೊದಳುಮಾತಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ತೊದಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಆರು
ಋತುಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದ ಆತನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ೮೨. ಆರು ಋತುಗಳ ಹೂವುಗಳೂ ಆರು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ
ಸಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ೮೩. ಆರು
ಋತುಗಳೊಡನೆಯೇ ತಾವೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮನಸ್ತನ
ಜಂಗಮಲತೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬುಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ೮೪. ಮೋಡಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ

ಕಂ|| ಮುಡಿಯ ಕುಚಿಯುಗದ ಜಘನದ
ಕದುವಿಣ್ಣೆ ಮಣಲೊಳಬ್ಬ ಬರೆ ಮಲ್ಲಡಿಗಳ್ |
ನಡೆಯದ ಬೇದಸಮಂ ತಾಂ
ನಡೆಯಸುವಂತವರ್ಗಲೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ನಡೆದರ್ || ೮೫

ಮ|| ಮುಡಿಯಂ ಸೋಗೆಯೆಗತ್ತು ಸೋಗೆ ನಡೆಯಂ ಪೆಣ್ಣುಚೆಗತ್ತಂಚೆ ಮ
ಲ್ಲುಡಿಯಂ ಕೋಗಿಲೆಗತ್ತು ಕೋಗಿಲೆ ಘನೋತ್ತುಂಗ ಸ್ತನದ್ವಂದ್ವಿ |
ಚ್ಚಿದೆಯಂ ಕೋಕಮೆಗತ್ತು ಕೋಕಮಳಕಾನೀಕಂಗಳಂ ಸೋರ್ಕಿದಾ
ಅಡಿಗತ್ತಾಅಡಿ ಸುತ್ತುತುಂ ಬರೆ ಬನಂ ಬರ್ಪಂತ ಬಂದಾಕೆಗಳ್ || ೮೬

ವ|| ಅಂತು ನರೇಂದ್ರತಾಪಸನಂ ಸೋಲಿಸಲೆಂದು ವಂದಾಕೆಗಳ್ ತಾಮೆ ಸೋಲ್ಪು
ಮುಂದು ಮುಂದನೆ ಸುಚಿಯ-

ಚಂ|| ಮಗಮಗಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಮೃಗನಾಭಿಯ ನೀರ್ದಳಿವಲ್ಲಿ ಕಂಪನಾ
ಳ್ಳುಗುಬ್ಬಲಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಪದದೊಳ್ ಪದಪಟ್ಟು ಪೈದಳ್ಳು ತೋರ ಮ |
ಲ್ಲಿಗೆಯ ತುಂಬು ರಾಹು ತವೆ ನುಂಗಿದ ಚಂದ್ರನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನಂ
ದುಗುಬ್ಬವೊಲೊಪ್ಪಿರಲ್ ಬಲದೊಳುರ್ವಸಿ ದೇಸಿಗೆ ದೇಸಿಯಾಡಿದಳ್ || ೮೭

ಮದಗಜಗಮನೆಯರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು ತಮಗೆ ಹೊಸದಾದುದರಿಂದ
ಪಾದಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲು ನಡೆದೂ ನಡೆದೂ ನಡೆಯಲಸಮರ್ಥರಾಗಿ
ಸುತ್ತಾಡಿದರು. ೮೫. ತುರುಬಿನ, ಮೊಲೆಗಳ, ಪಿಲೆಗಳ, ಅತಿಯಾದ ಭಾರದಿಂದ
ಅವರ ಮೃದುವಾದ ಪಾದಗಳು ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಲು ನಡೆಯಲು
ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ತಮ್ಮ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದರು.
೮೬. ತುರುಬಿನ ಗಂಟನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ನವಿಲೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಗಂಡುನವಿಲೂ,
ನಡೆಗೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಹಂಸವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಗಂಡುಹಂಸವೂ, ಮೃದುವಾದ ಮಾತನ್ನು
ಹೆಣ್ಣುಕೋಗಿಲೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗಂಡುಕೋಗಿಲೆಯೂ ದಪ್ಪವೂ ಎತ್ತರವೂ ಆದ
ಮೊಲೆಗಳ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಂಡು ಚಕ್ರವಾಕದ ಜೋಡಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಚಕ್ರವಾಕವೂ,
ಮುಂಗುರುಳುಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಸೊಕ್ಕಿದ ಹೆಣ್ಣುದುಂಬಿಯೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿ
ಗಂಡುದುಂಬಿಗಳೂ ಆ ಅಪ್ಪರೆಯರನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲು ಅವರು ವನವೇ
ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದರು. ೮೭. ಹಾಗೆ ರಾಜತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಬಂದ ಅವರು ತಾವೇ ಸೋತು ಅವನ ಮುಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸುಳಿದಾಡಿದರು.
೮೮. ಗಮಗಮಿಸುವ ಕಸ್ತೂರಿಯ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸುವುದರಿಂದ ವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಸ್ಫುಟಗೊಂಡು ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಹದವರಿತು ಸೇರಿ ಅಗಲವಾಗುತ್ತಿರುವ
ದಪ್ಪಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆಯು ತುರುಬಿನ ಮೇಲೆ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಹುವು ಚಂದ್ರನನ್ನು
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊರಚೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿರಲು ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಉರ್ವಶಿಯ

ಚಂ|| ಪದ ಕೊರಲಿಂಪನಪ್ಪಕೆಯೆ ಕೊಂಕು ನಯಂ ಗಮಕಗಳಿಂ ಪೊದ
ಕೊದಳೆಲೆದಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಸುತಿಯೊಳ್ ಸಮವಾಗಿರೆ ಜಾಣನಾಂತು ಮೆ |
ಚ್ಚಿದ ತಲದಾಸವಟ್ಟಲಸದತ್ತಿದವೋಲ್ ದೊರೆವತ್ತು ದೂಡಿದಾ
ಲಿದ ದನಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮೇನಕೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯ್ಕೊಡಂತೆ ಪಾಡಿದಳ್ || ೮೮
ನಡು ನಡುಗಲೆ, ಪುರ್ವು ಪೊದರಲೆ, ಕುರುಳ್ ಮಿಳರಲೆ, ಬಾಯ್ ಚೆಡಂ
ಗಿಡಿದಳಸಲ್ ತೆರಳ್ಳು ತುಡುಕಲೆ, ತಗುಳ್ಳುದು ಕೆಂದನೀಕೆ ಕ |
ನೃದಿಪಲೊ ಪಾಡಿದೀ ನೆವದಿನೆಂಬನೆಗಂ ದನಿಯಿಂಪು ಬೀಣೆಯಂ
ಮಿಡಿದವೊಲಾಗೆ ಗಾನದೊಳೊಡಂಬಡೆ ಮೇನಕೆ ಮುಂದೆ ಪಾಡಿದಳ್ || ೮೯
ಒದವಿದ ಕೆತ್ತ ಕಂಕಣದ ಪುರ್ವಿನ ಜರ್ವು ಲಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕೆ ಲೆ
ಕದ ಗತಿ ನಾಟಕಾಭಿನಯಮಾಯನೆ ಗೇಯದೊಳೀಕೆ ಸೊರ್ಕನಿ |
ಕದಳನೆ ಕಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಣಮೆನಿಪ್ಪದು ಸಾಗನಿಸಲೆ, ಪಾಲ್ವ ಸ
ಗ್ಗದ ಪೊಸ ದೇವಿಯೊಳಿಗಳನೊರ್ವಲೊಲವು ನೆಲವು ಪಾಡಿದಳ್ || ೯೦

ದೇಶೀಯನೃತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ನೃತ್ಯವನ್ನಾಡಿದಳು. ೮೮. ಹದವಾದ ಶಾರೀರವು ಇಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಕೊಂಕು ನಯ ಗಮಕಗಳಿಂದ ಸ್ಪುರಣೆಗೊಂಡ ಮಧುರವಾದ ಮಾತು ತಂತಿವಳೆದ ಹಾಗೆ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು ಜಾಣತನದಿಂದ ಕೂಡಿ ತಾನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆಸೆಗೊಂಡು ರಾಗವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸ ಪಡದೆ ಮಧ್ಯಮಸ್ವರದಿಂದ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿರಲು ಸರಸ್ವತಿಯೇ ಬಾಯಿತೆರೆದ ಹಾಗೆ ಮೇನಕೆಯು ಪಾಡಿದಳು. ೮೯. ಸೊಂಟವು ನಡುಗುತ್ತಿರಲು ಹುಬ್ಬುಗಳು ಅದುರುತ್ತಿರಲು ಮುಂಗುರುಳು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಾಯಿಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ತವಕಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಡಿಬಂದಿತು. ಪಾಡಿದ ಈ ನೆಪದಿಂದ ಇವಳು ರತಿಪ್ರೇಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಧ್ವನಿಯ ಮಾಧುರ್ಯವು ವೀಣೆಯನ್ನು ಮೀಟಿದ ಹಾಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಲು ಮೇನಕೆಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಪಾಡಿದಳು. ೯೦. ಉಂಟಾದ ಬಳೆಗಳ ಚಲನೆಯೂ ಹುಬ್ಬಿನ ಅಲುಗಾಟವೂ ತಾಳದ ಲಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯ ಗತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ನಾಟಕಾಭಿನಯವಾಯಿತೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಪಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈಕೆ ಸೊಕ್ಕನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು (ಕಿಣ್ಣವನ್ನಿಕ್ಕಿದಳು - ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಮೈಮರೆಯುವಿಕೆ). ಇವಳ ಗೀತವು ಮದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಕಣವನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ ಹಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಕು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವರ್ಗದ ಹೊಸದೇಸಿರಾಗಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಬ್ಬಳು ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ

೮೦|| ಆದದ ಮೆಯ್ಯಳ್ಳಿಲ್ಲ ನಿಡುಮೆಯ್ಯಳುಮಾಡಿದುವಂತೆ ಮೆಟ್ಟುವಳ್
ನೋಡಿದರೆಲ್ಲರಂ ಪಿಡಿದು ಮೆಟ್ಟಿದಳೆಟ್ಟಳಮಾಯ್ತು ದೇಶಿ ಕೆ |
ಯ್ಯಾದಿದುದಿಲ್ಲ ಮಾರ್ಗಮನೆ ವಿಸ್ಮಯಮಾಗಿದೆ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂ
ದಾಡಿದಳಾ ತಿಳೋತ್ತಮೆಯನೊಲ್ಲನುಮಿಲ್ಲ ನರೇಂದ್ರತಾಪಸಂ || ೯೦

ವ|| ಅಂತಾಕಗಳೆದೆಯಾಡಿಯುಂ ಮನಂಗೊಳೆ ಪಾಡಿಯುಂ ಮನುಜಮಾಂಧಾತನಂ
ಸೋಲಿಸಲಾಜದೆ ಸಹಜಮನೋಜನ ರೂಪಿಂಗಂ ಸುರತಮಕರಧ್ವಜನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕಂ
ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನ ಗಂಡಗಾಡಿಗಂ ತಾಮೆ ಸೋಲಿಯೈ ವಂದು-

ಕಂ|| ಬೂದಿ ಜೆಡೆ ಲಕ್ಷಣಂ ತಪ
ಕಾದುವರಬ್ಬೊಕ್ಕೆ ಶರಾಸನಂ ಕವಚಮಿದಂ |
ತಾದುವೊ ಮುತ್ತುಂ ಮೆಲಸುಂ
ಕೋದಂತುಟೆ ನಿನ್ನ ತಪದ ಪಾಂಗಂತು ಗಡಾ || ೯೨

ಚಂ|| ಕದು ತಪದಿಂದೆ ನಿನ್ನ ಪದಪಾವುಡೊ ಗಾವಿಲ ಸಗ್ಗಮಲ್ಲೆ ಪೋ
ನುದಿಯವೊ ಮೂರ್ಖ ಸಗ್ಗದ ಫಲಂ ಸುಖಮಲ್ಲೆ ಸುಖಕ್ಕೆ ಪೇಲೊಡಂ |
ಬಡದವರಾರೊ ಪೆಂಡಿರೊಳಗಾರ್ ಪೆಜರಾಮೆ ದಲಾಮೆ ಬಂದು ಕಾ
ಲ್ಪಿದಿರಪೆದಿಂಬುಕೆಯೊಡಿವು ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳ್ ಗಡ ಕರ್ತು ಬೂದಿಯಂ || ೯೩

ಹಾಡಿದಳು.* ೯೦. ಶರೀರದ ಯಾವ ಭಾಗವೂ ಚಲಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ; ದೀರ್ಘವಾದ
ಶರೀರವೂ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಲಿಸಿತು. ಅವಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಮೆಟ್ಟಿದಳು; ಮಾರ್ಗಮಿಶ್ರವಿಲ್ಲದ ಇವಳ ದೇಶೀಯತೆ ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಯಿತು;
ಆದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಅವಳು ಅಧೀನಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ
ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾಟ್ಯವಾಡಿದ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯನ್ನೂ ರಾಜತಾಪಸನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಮೋಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಓಡಿಯಾಡಿಯೂ
ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಹಾಡಿಯೂ ಮನುಜಮಾಂಧಾತನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ಸೋಲಿಸಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿ ಸಹಜಮನ್ವಥನಾದ ಅರ್ಜುನನ ರೂಪಕ್ಕೂ ಸುರತ ಮಕರ
ಧ್ವಜನಾದ ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಗಂಧೇಭವಿದ್ಯಾಧರನ ಪೌರುಷದ ಸೊಬಗಿಗೂ
ತಾವೇ ಸೋತು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ೯೨. ವಿಭೂತಿ
ಮತ್ತು ಜಡೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆ
ಬಿಲ್ಲು ಕವಚ ಇವು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ? ಮುತ್ತುನ್ನೂ ಮೆಣಸನ್ನೂ
ಕೋದಂತಿರುವ ಈ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನ ರೀತಿ ಅದಂತಹುದು? ೯೩. ಎಲೋ ದಡ್ಡ,
ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತು ತಾನೆ ಏನು? ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲವೇ,
ಹೋಗು ಮೂರ್ಖ, ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಸ್ವರ್ಗದ ಫಲವೂ ಸುಖವೇ ಅಲ್ಲವೇ?

*ಇಲ್ಲಿಯ ಸೂರ್ತು, ಚಕ್ಷಣ, ಸಾಗು ಎನ್ನುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.
ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಮೈಮರಯುವಿಕೆ, ಅಮರೇರುವುದು ಎಂದು
ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು.

ಕಂ|| ಕೋಕಳಕುಳಕಳ ಗಳನಿನ

ದಾಕುಳರವಮಿಂಪನಾಗಳುಂ ಪಡೆದುದು ನೋ |

ದೀಕೆಗಳ ಚಳಿತ ಲುಳಿತ

ಫೂಕುಟಯೇ ಪರಮ ಸುಖದ ಕೋಟಯನೀಗುಂ ||

೯೪

ವ|| ಎಂದನಿತಾನುಂ ತೆಜದೊಳಬೆಸಿನ ಲಲ್ಲಿಯ ಚೆಲ್ಲದ ಪುರುಡಿನ ಮುಳಿಸಿನ ನೆವದ ಪಡೆಮಾತುಗಳಂ ನುಡಿದುಂ ಕಾಲ್ಪಿದಿದುಮಚಳಿತಧೈರ್ಯನ ಮನಮಂ ಚಳಿಯಸಲಾಪದಚ್ಚರಸೆಯರಚ್ಚಗಂಗೊಂಡಂತಾಗೆಯುಂ ಗಂಧರ್ವರ್ ಗರ್ವಮನುಜೆದು ಪೋಗೆಯುಂ ಕಾಮದೇವನೇವಮುಂ ಕೆಯೊಂದು ಸೀಂತತೆ ಮೊಗಮಾಡಿ ಪೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲ್ ನಾಣ್ಣೆರ್ದನಾಗಳಿಂದ್ರಂ ನರೇಂದ್ರತಾಪಸನ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಧರಾಮರವೇಪದೊಳಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರಮನೆಯೆವಂದು-

ಮ|| ಸೃ|| ಕಣೆಯಂ ಶೌರ್ಯಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆದಲೆದ ರಿಪುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಬ

ಲ್ಕನೆಯಂ ಕಲ್ಹಾರ ಸಾರಾಮೃತ ಶಶಿ ವಿಶದಾತ್ಮೀಯವಂಶಕ್ಕೆ ಚೂಡಾ |

ಮಣಿಯಂ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಾಪ ದ್ಯುಮಣಿಯನರೆದರ್ಥವೃಷಂಗಳ್ಳಿ ಚಿಂತಾ

ಮಣಿಯಂ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯನಣಿಯರಂ ಬಂದು ಕಂಡಂ

ಸುರೇಂದ್ರಂ || ೯೫

ಸುಖಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದವರಾರಿದ್ಧಾರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನಮಗಿಂತ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯು ರಾದವರಾರು? ನಾವೇ ಅಲ್ಲವೇ (ಪರಮ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯರಾದವರು) ನಾವೇ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮೃದುವಾದ ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳು ನಾವು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವಲ್ಲವೇ? ಬುದಿಯನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊ. ೯೪. ಇಗೋ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಕಂಠದ್ವನಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ನೋಡು ಈ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ವಕ್ರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳ ತುದಿಗಳೇ ಸುಖದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇಮದ, ಮುದ್ದಿನ, ಚಿಲ್ಲಾಟದ, ಹುರುಡಿನ, ಕೋಪದ, ನೆಪದ ಪ್ರತಿಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿಯೂ ಕಾಲು ಹಿಡಿದೂ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಲಿಸಲಸಮರ್ಥರಾದರು. ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ವ್ಯಸನಗೊಂಡವರಂತೆ ಅಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ತಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊರೆದರು. ಮನ್ಮಥನು ಅವಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸೀಂತ ಹಾಗೆ ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡನು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು ರಾಜತಾಪಸನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೯೫. ಶೌರ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಗಣೆಯೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹು ಶೂರನೂ, ಕಲ್ಹಾರ ಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಸಾರವತ್ತಾದ ಅಮೃತದಂತೆಯೂ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆಯೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವ ತನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾಭರಣವೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಪ್ರತಾಪದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ ಬೇಡುವ

೨೬೬ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿಮುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನಪ್ರಸನ್ನಗಂಭೀರವಚನರಚನ
ಚತುರಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದೋಳ್
ಸಪ್ತಮಾತ್ಮಸಂ

ಯಾಚಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೂ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯೂ ಆದ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಕಂಡನು.

ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜನಪಾದಕಮಲಗಳ
ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯಾದುದೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ
ಚಾತುರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ
ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ.

ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀಯಂ ಭುಜಬಳದಿಂ ನಿ
ರ್ದಾಡಾದ್ಯಂ ಮಾಲ್ವ ಬಗಿಯನವಿಕಳನಿಯಮು |
ಶ್ರೀಯಸಳವಡಿಸಿ ನಿಂದ ಧ
ರಾಯುವತೀಶನನುಡಾತನಾರಾಯಣನಂ || ೧

ಕಂಡು ನಿಜತನಯಸಳವೆರ್
ಗೊಂಡಿರೆ ಮುದುಪಾರ್ವಣಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾರ್ವಾ |
ಖಂಡಳನಂ ಕಾಣಲೊಡಂ
ಗಾಂಧಿವಿಗಿರದುರ್ಚಿ ಪಾಯುವತ್ತುಜಲಂಗಳ್ || ೨

ವ|| ಅಂತು ಮನದೊಳಾದ ಮೋಹರಸಮೆ ಕಣ್ಣೆ ತುಳುಕುವಂತೆ ಪೊಳಪೊಣುವ
ನಯನಜಲಂಗಳನುತರೀಯವಲ್ಲವನಸೋಪಾಂತದೊಳೊತ್ತುಮತಿಧಿಗತಿಧಿಸತಾರಮೆಲ್ಲವುಂ
ನೆಟಿಯ ಮಾಡಿದಾಗಳಿಂದ್ರಂನರೇಂದ್ರತಾಪಸನಂತಂದಂ-

ಕಂ|| ನೀನಾರ್ಗೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇ
ನೀ ನಿಯಮಕ್ಕೊತ್ತು ಮೆಯ್ಯನೊಡ್ಡಿದೆಯಿದು ದಲ್ |
ತಾನಾಶ್ವರ್ಯಮಿದೇನ
ಜ್ಞಾನಿಯಪೋಲ್ ತಪಕೆ ಬಿಲ್ಲುಮುಂಬುಂ ದೊರೆಯೇ || ೩

ವ|| ಎನೆ ಸಾಹಸಾಭರಣನಂತಂದಂ-

ಕಂ|| ನಿನ್ನೆಂದಂತುಟಿ ಮೋಕ್ಷ
ಕನ್ನಿರವಪುಟಮಾನವೈಹಿಕದ ತೊಡ |
ಪೆನ್ನಿರವನೊಳುಂಟುಟಿಪದ
ನಿನ್ನಂ ಪುಸಿಯಾಡಿ ಕಾಡೆನಗೇಂ ದೊರೆಯೇ || ೪

೧. ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ದಾಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲದಂತೆ
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉನವಿಲ್ಲದ ತಪೋನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಪತಿಯೂ ಉದಾತ್ತ
ನಾರಾಯಣನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಕಂಡನು. ೨. ತನ್ನ ಮಗನ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಎದೆಯು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಮುದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಥಟ್ಟನೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ವ||
ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಮೋಹರಸವೇ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ತುಳುಕುವಂತೆ
ಹೊರಹೊರಡುವ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊದೆದಿದ್ದ ನಾರುಮಡಿಯ ಅಂಚಿನಿಂದ
ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅತಿಥಿಯಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಾಗ
ಇಂದ್ರನು ರಾಜತಪಸ್ವಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಮಾಡಿದನು.-
೩. ನೀನಾರವನು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು ಏಕೆ
ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಶ್ವರ್ಯ. ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾಗೆ ಇದೇನು
ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ವ|| ಎನ್ನಲು
ಸಾಹಸಾಭರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೪. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ

ಮ|| ನಿನಗಂ ಪೇಟೊಡೆ ಪಾಂಡುರಾಜತನಯಂ ಗಾಂಡೀವಿಯಂ ದಾಯುಗಂ
ಗೆ ನೆಲಂ ಜೂದಿನೊಳೊತ್ತವೋಗೆ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕಣ್ಣನೆಂದೊಂದು ಮಾ |
ತನಗಾಂ ವೀರನಾದೆ ನಿಂದು ಶಂಕರನ ನೀನಾರಾಧಿಸೆಂದಿಂತಿದಂ
ಮುನಿ ಪಾರಾಶರನೊಲ್ಲ ಪೇಟೆ ಹರ ಬರ್ಹಣ್ಣಂ ತಪಂಗೆಯಪೆಂ || ೫

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ-

ಚ|| ಸ್ತುತಿ ತಪೋಮಯಾನಳನೀಯೊಡಲಂ ನೆಗಟ್ಟೆ ಗಿರೀಂದ್ರ ಕಂ
ದರದೊಳಗಿಂತ ದಲ್ ಕರಗಿಪೆಂ ಪೆಜತೇಂ ಪಡೆಮಾತೊ ಮೇಣ್ ಪುರಂ |
ದರನೊಸೆದಿತ್ತುದೊಂದು ಬರದಿಂದುಜದೆನ್ನ ವಿರೋಧಿವರ್ಗಮಂ
ಕರಗಿಪೆಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ ಬಗೆಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾ || ೬

ಎನೆಯನೆ ರತ್ನ ರತ್ನಿ ಜಟಳಂ ಮಕುಟಂ ಮಣಿಕುಂಡಳಂ ಕನ
ತನಕ ವಿಶಂಗೆ ದೇಹರುಚಿ ನೀಳಸರೋಜವನಂಗಳಾಗಳು |

ಭೃಗುಮರಲ್ಪವೋಲ್ ಪೊಳೆವ ಕಣ್ಣಳುಮುಟ್ಟುನೀಯ ವಿಕ್ರಮಾ
ಜುರ್ಜನ ಮನಕ್ಕೆ ತೋಟೆದನಿಳಾಮರನಂದಮರೇಂದ್ರರೂಪಮಂ || ೭

ಪ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಸಹಜರೂಪಮಂ ತೋಟೆ ಮನದಟ್ಟುಂ ತೋಟಲೆಂದು
ಮಗನನಪ್ಪಿಕೊಂಡು-

ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದಲ್ಲ; ಇದು ಇಹಲೋಕದ
ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದುದು. ಅದನ್ನು ಹೇಳದೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುವುದು
ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ೫. ನಿನಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಪಾಂಡುರಾಜನ ಮಗ,
ಗಾಂಡೀವಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜ್ಯವು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ದಾಯಾದಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ
ಒತ್ತೆಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಅಣ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮೀರದೆ ಅರಣ್ಯಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ
ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತೆವು. ಶಂಕರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು ಎಂದು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಹೇಳಲಾಗಿ (ಅದರ ಪ್ರಕಾರ) ಈಶ್ವರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ವ|| ಹಾಗಲ್ಲದೆ - ೬. ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ತಪಸ್ಸೆಂಬ
ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಕಣವೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ
ಕರಗಿಸುತ್ತೇನೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ಶಿವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವ
ಒಂದು ವರದಿಂದ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು ಕರಗಿಸುತ್ತೇನೆ:

ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪಾಯ ಉಪಾಯಗಳಾವದನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.
೭. ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಹೆಣೆದಿರುವ ಕಿರೀಟವೂ ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ
ಕಿವಿಯಾಭರಣವೂ ಹೊಳೆಯುವ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರವಾದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ
ದೇಹಕಾಂತಿಯೂ ಕನ್ನದಿಲೆಯ ವನಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ
ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಅಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು

ಕಂ|| ಸಾಧಿಸುಪೊಡಮುರಿನ್ನಪರಂ
ಸಾಧಿಸುಪೊಡಮುಸ್ಥಿಚಯಮನಿನ್ನುಂ ತನುವಂ |
ಬಾಧಿಸು ತಪೋಗ್ನಿಯಿಂದಾ
ರಾಧಿಸು ನೀಂ ಮಗನೆ ದುರಿತಹರನಂ ಹರನಂ || ೮

ಎಂದು ತಿರೋಹಿತನಾಗಿ ಪು
ರಂದರನುಂ ಪೋದನಿತ್ತ ತಪದೊಳ್ ನರನಿಂ |
ತೊಂದಿ ನಿಲೆ ತಪದ ಬಿಸುಪಿಂ
ಬಂದಚಿದುದು ವನದೊಳುಳ್ಳ ತಪ್ಪಿಯರ ತಪಂ || ೯

ಖರಕರಕಿರಣಾವಳಿಯಂ
ಪರಿದೆಲ್ಲದುವು ಪಗಲಿರುಳ್ ಶಶಿರುಚಿಯಂ |
ಪರಿಭವಿಸಿ ನಭಮನಡರ್ದವು
ನರೇಂದ್ರತಾಪತಪೋಮಯೂಪಾವಳಿಗಳ್ || ೧೦

ವ|| ಅಂತುಗೋಗ್ರತಪಂಗೆಯ್ಗೆ ತತ್ಪತ್ವಪನವಿಪುಳಮುರೀಚಿಗಳ್ ತಮಗೆ ತಪವಿಘ್ನಾ
ತಮಂ ಮಾಮುವುದುಮಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರದ ತಪೋಧನರೆಲ್ಲಂ ನೆರೆದು ಬಂದು ಕೈಲಾಸದೊಳ್
ವಿಳಾಸಂಚೆರಸು ಗಿರಿಜೆಯೊಳ್ ತರ್ಲರ್ದ ಬಾಳೆಂದುಚೂಡಾಮಣಿಗೆ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯ
ತಪಃಪ್ರಭಾದಮನಿತೆಂದು ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ದರ್-

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ಅಪನಂದಲೆಯಲ್ಲೆ ಬಾರದಪೂರ್ವನೂರ್ವನರಾತಿವಿ
ದ್ವಾವಣಂ ತಪಕೆಂದು ನಿಂತೊಡೆ ತತ್ಪೋಮಯಪಾವಕಂ |
ದಾವಪಾವಕನಂತವೋಳ್ ಸುಡೆ ಬೆಂದುಪಮ್ಮ ತಪಂಗಳಿ
ನ್ನಾವ ಶೈಲದೊಳಿರ್ಪವಿರ್ಪಡವೇಬಿ ನೀಂ ಪ್ರಿಪುರಾಂತಕಾ || ೧೧

ತೋರಬೇಕೆಂದು ಮಗನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ೮. ಮಗನೇ ನೀನು ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು
ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಣ(ಅಸ್ತ್ರ)ಸಮೂಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ತಪೋಗ್ನಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಇನ್ನೂ ದಂಡಿಸು. ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ
ಶಿವನನ್ನು ನೀನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡು. ೯. ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಇಂದ್ರನು
ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಈ ಕಡೆ ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದನು. ತಪಸ್ಸಿನ
ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ನಾಶವಾದುವು.
೧೦. ರಾಜತಪಸ್ವಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಿಸಿದುವು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆರಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ
ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಆ ತಪೋಗ್ನಿಯ ವಿಶೇಷ ಕಿರಣಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ
ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪೋಧನರೆಲ್ಲರೂ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬಂದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಿಳಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನಿದ್ದ
ಶಿವನಿಗೆ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು
ವಿಜ್ಞಾಪನೆಮಾಡಿದರು. ೧೧. ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಂದೂ

ಕಂ|| ಆರೋಪಿತಚಾಪಂ ಸಂ
ಧಾರಿತಕವಚಂ ಧೃತೋಗ್ರತರಧಿಯುಗಂ ತಾ |
ನಾರಂದಮಲ್ಲವಂ ತ್ರಿಪು
ರಾರೀ ಕೇಳ್ ತ್ರಿಪುರಮಿಸುವ ನಿನ್ನನೆ ಪೋಲ್ಲಂ || ೧೨

ವ|| ಎಂಬುದುಮದಲ್ಲಮಂ ಕೇಳಾತನಾವನೆಂಬುದನಟಿಯಲೆಂದು-

ಕಂ|| ಧ್ಯಾನದೊಳಭವಂ ನೆಹಿದಿನಿ
ಸಾನುಮನರೆ ಮುಚ್ಚ ಕಣ್ಣಂ ನಿಶ್ಚಳತಂ |
ತಾನಿದುರ್ಗ ಮಹಿದು ಕೆಂದಿದ
ವಿಶಾಸಂ ತಳ್ಳಾಡದಿದರ್ಗ ಮದುವಂ ಪೋಲ್ಲಂ || ೧೩

ವ|| ಆಂತು ಪೋಲ್ಲು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದೊಳ್ ಮಹೇಶ್ವರನುದಾರಮಹೇಶ್ವರನಪ್ಪದನಡಿದು
ಬೆರಲಂ ಮಿಡಿದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ನೆನೆದಾತಂಗೆ ತಕ್ಕುದನಾನೆ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಮುನೀಂದ್ರ
ವೃಂದಮಂ ಪೋಗಲ್ಲೆಯ್ತು ಮುನ್ನ ದೇವೇಂದ್ರಂ ತನಗೆ ಮೂಕದಾನವನ ಪುಯ್ಯಲಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆ
ಯ್ಬುದನವಧಾರಿಸಿ ಮೂಕದಾನವನಾದಿವರಾಹರೂಪದೊಳಿದುರ್ದುಮನಟಿದು ಮನುಜ
ಮಾಂಧಾತನಂದಮಾ ದೈತ್ಯನಂ ಕೊಲಿಸಲುಂ ಸಾಹಸಾಭರಣನೋಳಿನಾನುಮೊಂಬದಂ ಮಾಡಿ
ಮಾಯಾಯುದ್ಧದೊಳಾತನ ಸಾಹಸದ ಬಲದ ಬಿಲ್ಲಾಳನದಳವಿಗಳನಳಿದು ನೋಡಿ
ವರದನಪ್ಪನೆಂಬುದುಮಂ ಬಗೆದು-

ಕಾಣದಿರುವ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ಅವನು ತಪಸ್ಸಿಗೆಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಅವನ
ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಂಟಾದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಕಾಡಕಿಟ್ಟನ್ನು ಸುದುವ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ
ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲ ಬೆಂದು ಹೋದುವು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರೋಣ, ನಾವು
ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶಿವನೇ ನೀನು ಹೇಳು. ೧೨. ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲು,
ತೊಟ್ಟ ಕವಚ, ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಭಯಂಕರವಾದ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು. ಇವನ್ನುಳ್ಳ
ಅವನು ಬೇರೆಯಾದ ರೀತಿಯವನೂ ಅಲ್ಲ. ಪರಶಿವನೇ, ತ್ರಿಪುರಾಸುರಸಂಹಾರಕ್ಕೆ
ಬಾಣಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಾನೆ ಎಂದರು. ವ|| ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕೇಳಿ ಅವನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ೧೩. ಶಿವನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧಮುಚ್ಚಿ ನಿಶ್ಚಲಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದು ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿರುವ ಮೀನು
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿರುವ ಮಡುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೋಲಿ
ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶಿವನು, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನು ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನಾದ
ಅರ್ಜುನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದನು. (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಬೆರಳನ್ನು ಚಿಟಿಕಿಸಿ ಹುಸಿಗೆ
ನಕ್ಕು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ,
ನೀವು ಹೊರಡಿ ಎಂದು ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಹಿಂದೆ
ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗೆ ಮೂಕದಾನವನಿಂದಾದ ಕೇಡನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು
ದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮೂಕದಾನವನು ಆದಿವರಾಹರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ತಿಳಿದು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಏನಾದರೂ

ಚಂ|| ವನಚರನಾಗಿ ಶಂಭು ಗಿರಿಜಾತೆಯನೋತು ಪುಳಿಂದಿ ಮಾಡಿ ನ
ಚ್ಚನ ಗುಹನ ಕಿರಾತಬಲ ನಾಯಕನಾಗಿರೆ ಮಾಡಿ ಭೂತಮು |
ಳನಿತುಮನೆಯ್ಗೆ ಬೇಡವದೆ ಮಾಡಿ ಯುಗಾಂತ ಪಯೋಧರಾಳಿ ಭೋಂ
ಕನೆ ಕವಿವಂದದಿಂ ಕವಿದನಾ ಬನಮಂ ಮೃಗಯಾನಿಧಾನಮಂ || ೧೪

ವ|| ಅಂತು ಕವಿದೊಡಾ ಕಳಕಳಕ್ಕೇವಯಿಸಿ ವರಾಹರೂಪದ ಮೂಕದಾನವಂ-

ತರಳ|| ಪೈರಳಿ ವಾರಿಧಿಗಳ್ ಕಲಂಕದುವುರ್ವ ಮೆಯ್ಯನುದೆಗ್ಗಮಂ
ದರಮುದಂದಲಾಗಿತ್ತು ಬಾಯ್ಕೆಯ ದಿಗ್ಗಜಂ ಪೆಜಗಿಟ್ಟುಣಾಂ |
ತರದೆ ತೊಟ್ಟನೆ ದಾಡೆಗುಟ್ಟಿ ಕಬಲ್ವ ತಾರಗೆಗಳ್ ನಳಂ
ಬೆರಸು ಬಿಲ್ಲುವು ಪೆಂಪಿದೇಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತೊ ದೈತ್ಯವರಾಹನಾ || ೧೫

ವ|| ಅಂತಾ ವರಾಹನಾದಿವರಾಹನಾದ ಮುರಾಂತಕನುಮನಿಟಿಸಿ ನೆಲಂ ಕಪ್ಪಂಗೆವಿಯು
ಮಾಗೆ ಬರೆ ಪೆಜಗೆ ಕೃತಕ ಕಿರಾತನಟ್ಟುತ್ತುಂ ಬರೆ ತನ್ನತ್ತ ಮೊಗದ ಬರ್ಪುದಂ ಕಂಡಮೋಘಾಸ್ತ
ಧನಂಜಯನೊಂದಮೋಘಾಸ್ತಮನಕ್ಕೂಣಾಭಾಧಿಯಿಂದಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗಾಂಧೀವದೋಳ್
ಪೂದಿ-

ಕೀಟಲೆ ಮಾಡಿ ಮಾಯಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಾಹಸದ ಚಲದ ಬಲದ ಬಿಲ್ಲಾಕ್ಷನದ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ವರದ (ವರವನ್ನು ಕೊಡುವವ)
ನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ೧೪. ಈಶ್ವರನು ತಾನು ಬೇಡರವನಾಗಿಯೂ
ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ
ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಬೇಡರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು
ಭೂತಗಣವನ್ನು ಬೇಡರ ಪಡೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಸಮೂಹವು
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕವಿಯುವ ಹಾಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಆ ಕಾಡನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು.
ವ|| ಆ ಕೋಲಾಹಲಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟು ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ
ಮೂಕದಾನವನು ೧೫. ಹೊರಳಲು ಸಮುದ್ರಗಳು ಕಲಕಿಹೋದವು, ಮೆಯ್ಯನ್ನೂ
ಉಜ್ಜಲು ಎತ್ತರವಾದ ಮಂದರಪರ್ವತವೂ ಅಲುಗಾಡಿತು. ಶಬ್ದಮಾಡಲು
ದಿಗ್ಗಜಗಳೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದುವು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು
ಕಡಿಯಲು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆಕಾಶಸಹಿತ ಕಳಚಿದಿದ್ದವು. ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ
ರಾಕ್ಷಸನ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಅದ್ಭುತವಾಯಿತು. ವ|| ಆ ಹಂದಿಯು ಆದಿವರಾಹಾವತಾರ
ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸಿ (ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ) ನೆಲವು ಮುಚ್ಚುವ ಮುಚ್ಚಳಿವಾಗುವ
ಹಾಗೆ (ನೆಲವನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ) ಬರುತ್ತಿರಲು ಹಿಂಭಾಗದಿಂದ ಕೃತಕ ಕಿರಾತನಾದ ಶಿವನು
ಅದನ್ನೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಧನಂಜಯನು ಕಂಡು
ಒಂದು ಅಮೋಘವಾದ ಭಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ

ಮ|| ತೆಗೆದಚ್ಚರ್ಪುನನೆಯು ತೀವೆ ತುದಿಯಿಂದ ಬಾಲಂಬರಂ ಪಂದಿ ಸೌ
ಳಗೆವೋಪಂತರೆ ನೋಡ ಸಂಬಳಿಗೆವೋಯಂಬನ್ನೆಗಂ ಕೊಂಡುದೊ |
ಯ್ಯಗೆ ಪಾರ್ದಚ್ಚ ವೃಷಾಂಕನೆಯು ತನುವಂ ಪಚ್ಚಂತೆ ಕೊಂಡತ್ತು ತೊ
ಟ್ಟಿಗೆ ವೈಮಾನಿಕೋಟಗಂದು ಪರಿದೊಂದುತ್ಪಾಪಮಪ್ಪನ್ನೆಗಂ || ೧೬

ವ|| ಅಂತು ಮೂಕದಾನವನನಾ ನೆವದೊಳೆ ಕೊಂದು ಪರಾಪಾರುಣಜಲಧಾರಾರುಣ
ಮಾಗಿದಾರ್ಪ್ತಿಯಬಾಣಮಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನೊಯ್ಯನೆ ಕೊಂಡು ಬಾಣಧಿಯೊಳಿಟ್ಟು ಪೋಗಿ
ಪೋಗೊಳದೊಳ್ ಕರಚರಣಪುಷ್ಪಾಳನಂಗೆಯ್ದು ಮಗುಬುಮೇಕಪಾದ ತಪದೊಳ್ ನೀರೆ
ಗೀವಾರಾಣಾಥಾತ್ಮಜನಲ್ಲಿಗೆ ಗುಹನನಹಿಭೂಷಣನೆಂಬಂ ಬೇಡಿಯಿಟ್ಟದೊಡಾತಂ ಬಂದು-

ಚಂ|| ಗೂರಪರೆ ಬೂದಿಯುಂ ಜಡೆಯುಮಕ್ಕೆ ತಪಕ್ಕೆ ತನುತಮಾ ಭಯಂ
ಕರ ಧನು ಖಬ್ಬಮತ್ತಪರಮಿಂತರಡುಂ ದೊಣೆ ತೀವಿದಂಬುದೊಂ |
ದಿರವು ತಪಕ್ಕಿದಂತುಟೊ ತಪಂಗಳುಮಿಲ್ಲವುಪುಳೊದೀಗಲೆ
ಮೃರಸರ ನಟ್ಟಿತೆಳ್ಳ ಶರಮಂ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡು ಬರ್ಪಿರೇ || ೧೭

ಕಂ|| ಅಜೆಯದೆ ತಂದೊಡಮೇನೆ
ಮೃಷೆಯಂಗದನೆಮ್ಮ ಕೆಯೊಳೆಟ್ಟು ನೀಮಿಂ |
ತಟೆಯುತ್ತುಂ ಪೆಜರೊಡಮೆಯ
ನುಜೆ ಸೆಜೆವಿದಿದಿರ್ಪಿರನ್ನರುರ್ವಿಯೊಳೊಳರೇ || ೧೮

ಸೇಳಿದುಕೊಂಡು ಗಾಂಡೀವದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದನು. ೧೬. ಹೆದೆಯಳೆದು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದ
ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣವು ತುದಿಯಿಂದ ಬಾಲದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸೌಳೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ
ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿತು.
ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದ ಬಾಣವು
ಶರೀರವನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಒಳನುಗ್ಗಿತು. ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ
ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮೂಕದಾನವನನ್ನು
ಆ ನೆಪದಿಂದ ಕೊಂದ ಹಂದಿಯ ರಕ್ತಧಾರೆಯಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು
ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಹೂಗೊಳದಲ್ಲಿ ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪುನಃ ಏಕಪಾದತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲಲು ಅರ್ಜುನನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸರ್ಪಾಭರಣನಾದ ಶಿವನು ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಬೇಡಲು
ಗುಹನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಬಂದು ೧೭. ತಪಸ್ವಿಗಳೇ, ಬೂದಿಯೂ ಜಡೆಯೂ
ತಪಸ್ವಿಗಿರಲಿ; ಕವಚ, ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಿಲ್ಲು ಕತ್ತಿ ಗುರಾನೆ, ಬಾಣದಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಈ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು - ಇವು ತಪಸ್ವಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಇದು
ಹೇಗೂ (ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ) ತಪಸ್ಸು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ, ಅದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ (ನೀವು
ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ) ನಮ್ಮರಾಜರು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ (ಗುರಿಯಿಟ್ಟು) ಹೊಡೆದ ಬಾಣವನ್ನು
ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಿರಾ? ೧೮. ತಿಳಿಯದೆ ತಂದರೆ ತಾನೆ ಏನು ದೋಷ?
ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ. ನೀವು ಹೀಗೆ
ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಇತರರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲ!

ವ|| ಎಂದು ಕಿರಾತದೂತನು ತನ್ನನತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನುಡಿದುದರ್ಕೆ ಮುಳಿದು ಪರಾಕ್ರಮಧವಳ
ನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ದಸಿಕೊಂಡಕ್ಕುಂ ಬೇಡಂ
ಗಿರಲ್ವೆ ದೊರೆ ಮೃಗಮನೀ ಜಗಂಗಳನಳ್ಳಾ |
ದಿಗುವ ಮದೀಯೋಗ್ರಾಸ್ತಂ
ಪೆಸಗೋಳಲೇಂ ತನಗೆ ದೊರೆಯೆ ಏಳನಳವಳಿಯಂ || ೧೯

ಉ|| ವಿಜನೆ ಸೂಟಿಗೊಂಡು ನುಡಿವೀ ನುಡಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಮಾಸನಂ
ದೋಟುವ ಬಲ್ಲುದೋಟುವರ್ವೆದೋಟುವ ಕಯ್ಯೆಸರಂಗಳೆಮ್ಮನುಂ |
ತೇಜವು ಬೇಡ ಬೇಡದಿದು ಬೇಡ ಚಲಂಚರಸಂಬನಂಬನಿನ್
ಕಾಟುತೆ ಮೋಡಲಾಟಪೊಡ ನೀಂ ಬರವೇಬ್ಬುದು ನಿನ್ನನಾಳ್ವನಂ ೨೦

ವ|| ಎಂದು ಬಂದ ಕಿರಾತದೂತನು ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಂ ಬಗ್ಗಿಸಿದೊಡಾ ಮಾತೆಲ್ಲಮನಾ
ಮಾಲ್ಯೆಯೊಳೆ ಪೋಗಿ ಕಪಟ ಕಿರಾತಂಗಳೆಸಿದೊಡಾತನುಂ ಮಾಯಾಯುದ್ಧಮುಂ ಪೋರ್ಚಿಲ್
ಬಗೆದು ಹಸ್ತಶ್ವರಥಪದಾತಿಬಲಂಗಳನೆನಿತಾನುಮನಿದಿರೋ ತಂದೊಡ್ಡಿದಾಗ್ಗೆ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ
ಮಹಾಪ್ರಳಯಭೈರವಾಕಾರಮಂ ಕೆಯೊಂಡು ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ತಾಗಿ-

ಇಂತಹವರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ಆ ಬೇಡನ ದೂತನಾದ
ಗುಹನು ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿ ಮಾತನಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು-೧೯. ಬೇಡನಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು
ಒಂದು ಮೊಳೆ ಸಾಕು. ಈ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ನನ್ನ
ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣದ ಹೆಸರು ಹೇಳಲು ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ (ಆ ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ)
ಸಾಧ್ಯವೇ. ಆ ದುಷ್ಟನು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ೨೦. ಕೇವಲ
ಕಲಹವಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪೊಳ್ಳು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ
ಇಂತಹ ಒರಟಾದ ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಹಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಡಬೇಡ.
ಈ ಕಹಿಯಾದ ಮಾತುಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬೀರಲಾರವು
(ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಲಾರವು). ಎಲೋ ಬೇಡ ನಿನಗೆ ಹಟಬೇಡ, ಬಾಣವನ್ನು
ಕೇಳದಿರು. ಬಾಣದ ಮೇಲೆ ಬಾಣವನ್ನು ಕಾರಿಸುತ್ತ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಆಪೇಕ್ಷೆಯೇ
ಇದ್ದರೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಬರಹೇಳು. ವ|| ಎಂದು ಬಂದ ದೂತನಾದ
ಗುಹನನ್ನು ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಹೆದರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಆ
ಮಾತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಆ ಕಪಟಕಿರಾತನಾದ ಶಿವನಿಗೆ
ತಿಳಿಸಿದನು. ಆತನೂ ಮಾಯಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೊಡಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ
ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ತೇರು ಮತ್ತು ಕಾಲಾಳು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇದಿನಲ್ಲಿ
ತಂದೊಡ್ಡಿದನು. ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಭೈರವನ

ಚಂ|| ಕದಪ್ ಚತುರ್ಬಲಂ ಬೆದಪ್ ತಳ್ ದಬಂ ಕೆಡೆದಬ್ಬೆ ತಬ್ಬೆ ಮಾ
ಣದೆ ಪೆಪಗಿಟ್ಟು ಬಾಯ್ತೆ ಘಟಾಳಿ ಗುಣಾರವನಂಬು ಲಕ್ಕಲೆ |
ಕದ ಕೊಳಿ ಚತುರಂಗಬಲಮಂತಬೆದಪ್ ಕನಲೊನ್ನಲ್ಲು ಮಾ
ಣದೆ ಪೆಣೆದಂ ಹರಂ ದಿಗಿಭದೊಳ್ ದಿಗಿಭಂ ಪೆಣೆವಂತೆ ಪಾರ್ಥನೊಳ್ || ೨೧

ವ|| ಅಂತು ಶೂನ್ಯಹಸ್ತದೊಳಿರ್ವರುಂ ಪೆಣೆದು ಪಲವುಂ ಗಾಯದೊಳಾಯಂವಪ್ಪದೆ
ಪಿರಿದುಂ ಪೊಯ್ತು ಸಂತರ್ಪನಂ (?) ಪೊರೆ ದೇವರೆಲ್ಲರುಮಂಬರತಳದೊಳಿರ್ದು ತಮ್ಮಂ
ನೋಪ್ಪಂತೆ (?) ನೋಡೆ-

ಕಂ|| ಇಕ್ಕಿದನಭವಂ ಪಾರ್ಥನ
ನಿಕ್ಕಿದನಾ ತಿಪ್ಪರಹರನನರ್ಜುನನೆನೆ ಗೆ |
ಲಕ್ಕ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುಸಂತವೊ
ಲಿಕ್ಕಿದನವಯವದೆ ನೆಲದೊಳಿರಿಗಂ ಹರನಂ || ೨೨

ವ|| ಅಂತು ನೆಲಕ್ಕಿ ಗಂಟಲಂ ಮೆಟ್ಟಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಪೊಪಕಣ್ಣಂ ಮುನ್ನಂ ತಾಂ
ಮಪಸಿದ ನೊಸಲೊಂದು ಕಣ್ಣಮಾಗಳ್ ನೊಸಲಿಂ |
ಪೊಪಮಟ್ಟಂತಿರೆ ತೋಡಿದ
ನೆಪಕದೆ ಹರಿಗಂಗೆ ರುದ್ರನಗ್ಗಳಣ್ಣಂ || ೨೩

ಉರದೊಳ್ ಘನೆ ಕರದೊಳ್ ಬಿಲ್
ಶರದೊಳ್ ತೊಪ್ ತೊಪ್ಪೆಯ ಕೆಲದೊಳೆಸಿದಿರೆ ಪೆಪ್ ಮುಂ |
ಗೊರಲೊಳ್ ಕಪ್ ಮಪ್ಪಿಯಿಲ್ಲದೆ
ದೊರೆಕೊಳಿ ಮೃಡನಡಿಗಿ ಹರಿಗನೆಪಗಿದನಾಗಳ್ || ೨೪

ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ೨೧. ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವು
ಚದುರಿತು. ನೆರೆದಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವು ಬೆದರಿತು. ಆನೆಗಳ ಗುಂಪು ಕೆಳಗುರುಳಿ ನಾಶವಾಗಿ
ನಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂಜರಿದು ಕೂಗಿಕೊಂಡವು. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣವು ಲಕ್ಕಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ನಾಟಿದುದರಿಂದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವೂ ಕುಗ್ಗಿ ನಾಶವಾಯಿತು. ಶಿವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉದಾಸೀನಮಾಡದೆ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ದಿಗ್ಗಜವು ದಿಗ್ಗಜದೊಡನೆ
ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ನಿರಾಯುಧರಾಗಿ
ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮತಪ್ಪದೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು
ಕಾದಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೨೨. ಶಿವನು ಪಾರ್ಥನನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದನು; ಪಾರ್ಥನು ಶಿವನನ್ನು
ಬೀಳಿಸಿದನು. ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಶ್ರಮ
ವಿಲ್ಲದೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿ ವ|| ಅವನ ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದನು. ೨೩. ಹೊರಗಡೆಯ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಮೊದಲೇ ಮರಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಣೆಗಣ್ಣೊಂದು ಆಗ ಹಣೆಯಿಂದ
ಹೊರ ಹೊರಟ ಹಾಗಿರಲು ಶಿವನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಕಣ್ಣನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು. ೨೪. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾವು, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು, ತಲೆಯಲ್ಲಿ

ವ|| ಅಂತಹಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು-

ಕಂ|| ನೀನಪ್ಪದನೂಮಜಿಯದೆ
ದಾನವ ಮಾನವ ಸುರೇಂದ್ರ, ಮನೆಮಕುಟತಟಾ !
ವಾಸ್ತವದಂಗಾ ನೆಗಟ್ಟುದ
ನಾನೇತಹೊಳೆಂತು ನೀಗುವಂ ನೀಂ ಬೆಸಸಾ ||

೨೫

ವ|| ಎಂದು ವಿನಯವಿನಮಿತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ ಕರಕಮಳಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ತನ್ನ ಮುಂದಿರ್ದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕಂ ವಿನಯಕ್ಕಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿದಂ ಬರವಂ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳನೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಂ ಪೆಜತೇನುಮನೊಟ್ಟನೆಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವಂ ದಯೆಗೆಯ್ದವನೆ ನಿನ್ನ ತಪಶ್ಚಕ್ರಿಗಂ ಭಕ್ತಿಗಂ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತೆನೆಂದು-

ಕಂ|| ಕ್ಷೇಶದ ಘಳಮೆರ್ದಗೊಳ್ಳದೆ
ಈಶಂ ಮನಮೊಸೆದು ನೆಗಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನಾ !
ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನಿತ್ತು ವಿ
ನಾಶಿತರಿಪ್ಪವಕ್ಕೆ ಹರಿಗನೆಂದಂ ದಯೆಯಿಂ ||

೨೬

ವ|| ಆಗಲೇಶ್ವರಂ ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕ ತೆಲ್ಲುಟಯೆಂದು ಗೌರಿದೇವಿಯುಮಂಜರಿಕಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಮೋಘಾಸ್ತ್ರವಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗೆ ಕುಡೆ ಮೂವತ್ತುಮೂದೇವರುಂ ತಂತಮ್ಮ ನಚ್ಚಿನಂಬುಗಳಂ ತಂದೀಯೆ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾಗಿರ್ದಾಗಲಿಂದ್ರಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ

ಗಂಗಾನದಿ, ನದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರಲು ಮುಂಭಾಗದ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನು ತಕ್ಕಣ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ-೨೫. (ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವನು ಶಿವನಾದ) ನೀನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ರಾಕ್ಷಸ, ಮನುಷ್ಯ, ದೇವೇಂದ್ರ ಇವರುಗಳ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಶಿವನಾದ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರವನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಳೆಯಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸು. ವ|| ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ತಲೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ (ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ತನ್ನ ಮುಂದುಗಡೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೂ ವಿನಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಶಿವನು 'ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊ' ಎಂದನು. ಅರ್ಜುನನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದ, ಬೇರೆಯೇನೂ ಬೇಡ, ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಎಂದನು. ನಿನ್ನ ತಪಶ್ಚಕ್ರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಶಿವನು ಹೇಳಿದನು. ೨೬. ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಫಲ ಹೃದ್ಯವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಈಶ್ವರನು ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನನ್ನು 'ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವವನಾಗು' ಎಂದು ಹರಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಈಶ್ವರನು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಹುಮಾನವೆಂದು ಗೌರಿದೇವಿಯು ಅಂಜರಿಕಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕಮೇಗಯ್ತು ತೆಅನುಮತಿಯದಯುಮತಿಸ್ಸೇಹದಿಂ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಿಯುಮನಾನಂದಬಾಪ್ಪ
ವೃಕ್ಷಿಯುಮನೊಡನೊಡನೆ ಸುರಿದು ಹಲವು ದಿವಸಮುಗೋಗತಪದೋಳ್ ಮಯ್ಯಿಂ ದಂಡಿಸಿದ
ಪರಿಶ್ರಮಂ ಪೋಗೆ ಕೆಲವು ದಿವಸಮನೆಮ್ಮ ಲೋಕದೋಳ್ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಬರ್ಪ ಬಾ ಪೋಪಮಂದು
ತನ್ನೊಡನೆ ರಥಮನೇಟಿಸಿಕೊಂಡು ಗಗನತಳಕ್ಕೊಗದು ತನ್ನಮರಾವತೀಪುರಮನೆಯ್ತು ಮಗಂ
ಬಂದೊಸಗೆಗೆ ಪೊಬಲೊಳಪ್ಪ ಶೋಭೆಯಂ ಮಾಡಿಸಿ ಪೊಬಲಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್-

ಮ|| ಪರಿತಂದಂದಮರಾವತೀಪುರದ ವಾರಸ್ತ್ರೀಯರೇನೀತನೇ
ನರನಾ ಖಾಂಡವಮಲ್ಲಪುಂ ಶಿಖಿಗುಣಲ್ ಕೊಟ್ಟಾತನೀಗ್ ಮಹೇ |
ಶ್ವರನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಪಾಶುಪತಮಂ ಜಿತ್ತಾತನೇ ಸಾಹಸಂ
ಓರಿದುಂ ಚಿಲ್ವನುಮಪ್ಪನೆಂದು ಮನದೋಳ್ ಸೋಲ್ವಬ್ರವೆಂ ನೋಡಿದರ್ | ೨೭

ಮ|| ಅಂತು ನೋಡಿ ಕಡೆಗಣ್ಣಿ ಚಿಲ್ಲಂಬೆರಸು ಸೂಸುವ ವಾಸವಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಾಚ್ಚಾಸವ
ಸಂಬಂಧಿಗಳಪ್ಪ ಶೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳನೀಶ್ವರನಂ ಗೆಲ್ಲ ಗೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಸೇಸೆಗೊಳ್ಳಂತೆ ಸೇಸೆಗೊಳುತ್ತಂ
ದೇವರಾಜನೊಡನೆ ದೇವಾಪ್ಪರೋನಿಚಯನಿಚತುಪ್ಪ ದೇವವಿಮಾನಮಂ ಪೊಕ್ಕಾಗ್ ದೇವೇಂದ್ರಂ
ತನ್ನೊಡನೆ ಮದ್ದನಂಬುಗಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಹಾರಂಗಳನೊಡಸಾರೋಗಿಸಿ ತಂಬುಲಂಗಳೊಡು

ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ದೇವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.
ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾದನು. ಇಂದ್ರನು
ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಶೌರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸತ್ಕಾರ
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಿಯನ್ನೂ
ಆನಂದಬಾಪ್ಪವನ್ನೂ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿಸಿದನು. 'ಅನೇಕ ದಿನ ಬಹು
ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ದಂಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ. ಆಯಾಸಪರಿಹಾರವಾಗುವ
ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುವೆಯಂತೆ
ಹೋಗೋಣ ಬಾ' ಎಂದು ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶ
ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅಮರಾವತೀಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದನು.
ಮಗನು ಬಂದ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಳಿರು ತೋರಣಾದಿ ಎಂಟುಬಗೆಯ
ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದನು-೨೭. ಅಮರಾವತೀ
ಪಟ್ಟಣದ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಓಡಿ ಬಂದು. ಇವನೇ ಅರ್ಜುನನೇನು! ಅಗ್ನಿಗೆ
ಖಾಂಡವವನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಣ್ಣಲು ಕೊಟ್ಟನೇನು, ಈಗ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದವನೇ? ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ
ಸೌಂದರ್ಯವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ನೋಡಿದರು. ಮ|| ಹಾಗೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಂದ್ರಲೋಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಮುಖಕಮಲದ ವಧುವಿನ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ
ಜಯಕ್ಕೆ ಸೇಸೆಯೆಂಬಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ದೇವಲೋಕದ
ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ದೇವವಿಮಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
ದೇವೇಂದ್ರನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತನ್ನೊಡನೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಹಾರಗಳ ಸಹಪಂಕ್ತಿ

ತನ್ನ ತುಡುವ ತುಡುಗೆಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತುಡಿಸಿ ಕಿರೀಟಯಂ ಕೋಟಿ ಮಾಲೆಯಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ
ಕೆಲವು ದಿವಸಮನಿದು ತನಗವಧರುಮಾಧರುಮಾಗಿದರ್ ನಿವಾತಕವಚ ಕಾಳಕೇಯ ಪೌಲೋಮ
ತಳತಾಳುಕರೆಂಬುತುವತ್ತು ಕೋಟಿ ರಕ್ಷಸರನೆನಗೆ ಗೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲೇಬುಮೆಂದು ಮಾತಳಿಯೆಂಬ
ಸಾರಥಿಪರಮ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರಭವಮಪ್ಪ ರಥಮಂ ಕೊಟ್ಟೊಡದನೇಲಿ ಪೋಗಿ-

ಮ|| ದನುಜಾನೀಕದ ನಿಂದದೊಂದು ನೆಲೆಯಂ ಮುಟ್ಟುತ್ತೆ ಮಾದೇವನಿ
ತ್ತ ನಿಜೋಗಾಸ್ತದೆ ದೈತರೆಂಬ ಪೆಸರಿಲ್ಲೆಂಬಂತುಟಂ ಮಾಡಿ ಬಂ |
ದನಿತಾನುಂ ಮಹಿಮಾಗುಣಕ್ಕೆ ಕನೆಯಾಗಿದೊಂದು ಪೆಂಪಿಂದಮುಂ
ದ್ರನೊಳರ್ಥಾಸನಮೇಜಿದೊಳ್ಳು ಹರಿಗಂಗಳುಂ ಪೆಂಪಂಗಳ್ಳುಮೇ || ೨೮

ವ|| ಅಂತು ದೇವಲೋಕದೊಳ್ ತನ್ನ ಮಾತೆ ಮಾತಾಗಿದ್ದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ
ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕು ಗಂಡಗಾಡಿಗಂ ರಂಭೆ ಸೋಲ್ಲು ಸೈರಿಸಲಾಜದೇಕಾಂತದೊಳ್ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟೊಡ-

ಕಂ|| ಎಂದು ಪುರಂದರನರಸಿಯ
ಯಂದು ದಲೆನಗಬ್ಬೆಯೇ ತೊದಳ್ ನುಡಿಯದೆ ಪೋ |
ಗಂದೊಡದೊಂದಬ್ಬದೊಳೆ ಬ್ಬ
ಹಂದಳೆಯಾಗೆಂದು ಮುನಿದು ಶಾಪವನಿತ್ಯಳ್ || ೨೯

ವ|| ಇತ್ತೊಡಂತುಮಾನ್ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ದಸೆಯೊಳಮಣ್ಣನ ನನ್ನಿಯ ವರ್ಷಾವಧಿಯೊಳ
ಮೋತು ಏಡಿವಂ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯೊಳೇ ದೋಷಮೆಂದು ತನ್ನ ಶೌಚದ ಮೇಗಣ ಕಲಿತನಮುಮಂ

ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.
ತಾನು ಧರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೋಟಿರೀತಿಯಿಂದ
ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಕೆಲವುದಿನಗಳಿದ್ದು ತಾನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾಗಿದ್ದ ನಿವಾತಕವಚ
ಕಾಲಕೇಯ ಪೌಲೋಮ ತುಳುತಾಳುಕರೆಂಬ ಅರುವತ್ತು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಗೆದ್ದು
ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಸಾರಥಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯೊಡನೆ
ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ೨೮. ರಾಕ್ಷಸ
ಸಮೂಹವು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಮಹಾದೇವನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ
ಭಯಂಕರವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಂದನು.
ವಿಶೇಷ ಮಹಾತ್ಮಗೆ ಆಕರವಾದ ಗೌರವದಿಂದ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಅರ್ಧಾಸನ
(ಸಮಪೀಠ)ವನ್ನು ಹತ್ತುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಅರ್ಜುನನಿಗಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ.
ವ|| ಹಾಗೆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತಾಗಿದ್ದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ
ಪೌರುಷಕ್ಕೂ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ರಂಭೆಯು ಸೋತು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ
ಬಂದು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ೨೯. 'ಎಲ್ಲಿಯ
ವರೆಗೆ ನೀನು ಇಂದ್ರನ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ನನಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನಾಡದೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಅವಳನ್ನು
ಅರ್ಜುನನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ರಂಭೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. 'ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ
ಬೃಹಂದಳೆಯಾಗು' ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ವ|| ಹೇಗೂ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ

ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮೇಗಣ ಬಲ್ಲಾಳನಮುಮನಿಂದ್ರಲೋಕದಿಂ ಪೊಗಟಿಸಿ ಸುಖಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತ್
ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನ ತಡೆದುದರ್ಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಭೀಮಸೇನ ನಕುಳ ಸಹದೇವರುಂ ದ್ರೌಪದಿಯುಂ
ವ್ಯಾಕುಳಚಿತ್ತರಾಗಿ-

ಸೃ || ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಸಾಧಿಸಲೆ ನೆಗಟ್ಟ ಪಾರಾತರಂ ಪೇಟೆ ಮುನ್ನಂ
ಪೋದಂ ಸಂದಿಂದ್ರಕೀಲಕೃದನಜೀವಮದೇನಾದುದೋ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ |
ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಂ ಪಲವೊಳವಜೆಯಲ್ಲುರ್ಕುಮೇ ಚಾರದಲ್ಲೊಂ
ಪೋದಂ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಂ ಗಡಮೆದನಜೆಯಲ್ಲಾಗದಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ತಾಂ || ೩೦

ವ|| ಎಂದು ಪೋದ ದೆಸೆಯನಜೆಯದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೆಂಬ
ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ದಿವ್ಯೋಪದೇಶದೊಳಯ್ದುರುಂ ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿಗೆವಂದು ತದ್ಗಿರಿಂಧ್ರದೊಳ್
ಭೀಮಸೇನಂ ದ್ರೌಪದಿಯ ಬಯಕೆಗೆ ಧನದನ ಕೊಳದೊಳಗಣ ಕನಕಕಮಳಂಗಳಂ ತರಲೆಂದು
ಪೋಗಿ-

ಕಂ|| ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಸನಜುವ
ತ್ತು ಕೋಟಿ ಧನದಾನುಚರರನತಿ ರೌದ್ರಭಯಾ |
ನಕಮಾಗೆ ಕೊಂದು ಸೌಗಂ
ಧಿಕಾಂಚನಕಮಳಪರಣಪರಿಣತನಾದಂ ||

೩೧

ವ|| ಮತ್ತಂ ಜಟಾಸುರನೆಂಬಸುರನನಾ ಗಿರಿಂಧ್ರಕಂದರದೊಳ್ ಸೀಳ್ಳು ಸೀಜುಂಬುಳಾಡಿ
ಕೆಲವು ದಿವಸಮನಿದೊಂದು ದಿವಸಮೂರ್ವನೆ ಬೇಂಟೆಯ ನೆವದಿಂದಲ್ಲಿ ತಳರ್ದು ಬಟ್ಟಿಯ
ಕಣ್ಣೊಳದೊಂಬಟ್ಟಿದ್ ವೃದ್ಧ ವಾನರನಂ ಕಂಡು-

ವರ್ಷಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಳಿ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ
ಶಾಪವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದೋಷ
ವೇನಿಲ್ಲ ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಶುದ್ಧನಡತೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಪೌರುಷವನ್ನೂ
ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಲೋಕದವರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಕೆಲವುಕಾಲ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ
ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಹಿಂತಿರುಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾವಕಾಶಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ
ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮ, ನಕುಳ, ಸಹದೇವ, ದ್ರೌಪದಿ ಮೊದಲಾದವರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ
ರಾದರು. ೩೦. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕು
ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು.
ಅದೇನಾಯಿತೋ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲೂ
ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಕೀಲದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋದನೋ
ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅವನನ್ನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕೋಣ.
ವ|| ಎಂದು ಅರ್ಜುನನು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೆಂಬ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಯ ದಿವ್ಯೋಪದೇಶದಿಂದ ಆಯ್ದು ಮಂದಿಯೂ
ಗಂಧಮಾದನಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ದ್ರೌಪದಿಯ
ಆಶೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಬೇರನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಗಳನ್ನು

ಚಂ|| ತೋಲಗನೆ ಬಟ್ಟಿಯಿಂ ತೋಲಗಲಾಜ್ಜನಶಕ್ತನೆನಾರ್ಪಣದನ್ನನಿನ್
ತೋಲಗಿಸಿ ಪೋಗು ನೀನೆನೆ ವ್ಯಕೋದರನೊಯ್ಯನೆ ನಕ್ಕು ಬಾಲಮಂ |
ಸಲೆ ಮುರಿದತಲ್ಲಾಟನೆ ಧೃತಿಗೆ ಕೀಲಿಸಿದಂತುಟಾಗೆ ದೋ
ವಲದ ಪೊದಪ್ಪಗಟ್ಟು ನಡೆ ನೋಡಿ ಮರುತ್ತುತನಂ ಮರುತ್ತುತಂ || ೩೨

ಕಂ|| ನೀನೆಮ್ಮಣ್ಣನೆ ವಂಶದ
ವಾನರನಲ್ಲೆಯ್ ವಲಂ ಮಹಾಬಲ ಪೇಟೇ |
ಕೀ ನಗದೊಳಿದೆಯೆನೆ ತ
ದ್ವಾನರನಲ್ಲುತು ಭೀಮನೆಂಬಂ ನೀನೇ || ೩೩

ವ|| ಎಂಬುದುಮಪ್ಪನೆಂದೊಡೆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಪ್ಪನವನೆ ನಾನಪ್ಪನೆಂದು ಪೇಟ್ಟುದುಮಾಗಳ್
ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಲಗಿ ಪೊದಪ್ಪ ಭೀಮಸೇನನಂ ಪರ:-

ಕಂ|| ಎನ್ನಂತಪ್ಪೊದಪ್ಪಟ್ಟದ
ರಿನ್ನನಗೊಳರಾಗಲಂತರಿದಿರಾಂಪರೆ ಪೇಟೆ |
ನನ್ನಂ ಪಗೆವರ ಬೇರೊಳ್
ಬೆನ್ನೀರಂ ಪೊಯ್ಯು ನಿನಗೆ ಮಾಪ್ಪಂ ಧರೆಯಂ || ೩೪

ತರಲು ಹೋಗಿ ೩೧. ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಕುಬೇರನ ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಭಟರನ್ನು ಬಹಳ ರೌದ್ರವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ೩೨. ಮತ್ತು ಜಟಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಆ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಳಿ ಚಿರಾಕ್ಷಿಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸವಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿವಸ ಒಬ್ಬನೇ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದಾರಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮುದಿಕಪಿಯನ್ನು ಕಂಡು 'ದಾರಿಯಿಂದ ತೋಲಗು' ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕಪಿಯು ತೋಲಗಲಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ತೋಲಗಿಸಿ ಹೋಗು' ಎಂದಿತು. ಭೀಮನು ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕು ಬಾಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಎತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಸೆದಿರುವಂತಿರಲು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತೇ ವಿನಾ ಭೀಮಸೇನನು ಆ ವಾನರನ ಬಾಲವನ್ನು ಅಲುಗಿಸಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನೋಡಿ ೩೩. 'ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಮೃದ್ಧನಾದ ವಾಯುಪುತ್ರನೇ (ಆಂಜನೇಯನೇ) ಅಲ್ಲವೇ? ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೇ ಏಕೆ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆ ವಾನರನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ನೋಡಿ ಓಹೋ ಭೀಮನೆಂಬುವವನು ನೀನೆಯೊ ವ|| ಎನ್ನಲು 'ಭೀಮನು ನಾನು' ಎಂದನು. ಹೌದು, ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಹನುಮಂತನು ನಾನೆಂಬುದೂ ಸತ್ಯ ಎಂದನು, ಆಗ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ ಭೀಮನನ್ನು ಆಂಜನೇಯನು ಹರಸಿದನು. ೩೪. ನನ್ನಂತಹ ಸಹೋದರರು ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಇರುವಾಗ ಶತ್ರುಗಳಾದವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ. ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರನ್ನು

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಭೀಮಸೇನನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಬೆಸನಂ ಪೂಗ್ನು ಕಡಂಗಿ ಪಾಯ್ತು ಕಡಲಂ ಮುಂ ಪೂಗ್ನುಂ ಕೊಂದು ಪೊ
ಕ್ಕು ಸಮಂತಾಗಡೆ ಲಂಕೆಯಂ ಬನಮನಾಟಂದುರ್ಕಿ ಕಟ್ಟಿ ಸಂ |
ತಸಮಂ ಸೀತೆಗೆ ಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟು ಪೊಬಲಂ ಕಾಳನಳಂಗಿತ್ತು ಬೀ
ವಸಮಂ ರಾಮನಿನ್ನು ನಿಂಬರಗೆಮೇನಾ ಕೌರವರ್ ಗಂಡರೇ || ೩೫

ಕಂ|| ಎನಗೆ ದಯೆಯ್ಯುದೊಂದನೆ
ಮೊನೆಯೊಳ್ ವಿಜಯಂಗೆ ವಿಜಯಮಾಗಿದ ನೇಮಾ |
ತನ ಕೇತನದೊಳ್ ಭಣಿಕೇ
ತನಬಲಕುತ್ಸಾತಕೇತುವಪ್ಪದೆ ಸಾಲುಂ || ೩೬

ವ|| ಎಂದು ಬೀಡಿಕೊಂಡೊಡದೇವಿರಿತ್ತಿನೆಂದನುವನದೃಶ್ಯಮಾದನಾಗಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ
ಬೀಡಿಗೆ ವಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗಾ ಮಾತೆಲ್ಲಮಂ ಪೇಟ್ಟು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಬರವನೆ
ಪಾರುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನುಂ ಪಲವುಂ ದಿವಸವುಗಲ್ದಿರ್ಪ
ತನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದರಂ ನೆನೆದು ಭೋಜನೆಂದಿಂದ್ರನಂ ಬೀಳ್ಪೊಂಡು ತನಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನಿತ್ತ
ಐಂದ್ರಮೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮುಮಂ ನೈಷ್ಠಿಕಮೆಂಬ ಮುಷ್ಠಿಯುಮಂ ಕೆಮ್ಮೊಂಡು ದೇವಸ್ತ್ರಯರ
ಮನಮನಿಬ್ಬರಿಗೊಂದಿದ್ದಂ ತನ್ನ ಪುಷ್ಪಕಮನೇಷಿಸಿ ಮಾತಳಿಯಂ ಸಾರಥಿಯಾಗಲ್ದೇಬ್ಬ

ಸುರಿದು ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ವ|| ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಮಸೇನನು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೫. ಅಕ್ಷಾ, ಕಾರ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಕಡಲನ್ನು
ದಾಟಿದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದವರನ್ನು ಕೊಂದೆ, ಆಗಲೇ ಲಂಕಾಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದೆ,
ಅಶೋಕವನ್ಯಾಕ್ರಮಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ (ಅದನ್ನು) ನಾಶಪಡಿಸಿದೆ. ಸೀತಾದೇವಿಗೆ
ಸಂತೋಷವನ್ನಂಟುಮಾಡಿದೆ. (ಲಂಕಾ) ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದೆ (ಕಾಲಾಗ್ನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು) ರಾಮನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನವರೆಗೂ (ನಿನ್ನನ್ನೂ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಷ್ಟು) ಆ ಕೌರವರು ಶೂರರೇ ಏನು? ೩೬. 'ನನಗೆ ದಯಮಾಡಿ
ಒಂದನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು; ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನೀವು
ಆತನ ದೃಜದಲ್ಲಿದ್ದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಶಕುವವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ
ಕೇತುಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದೇ ಸಾಕು? ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ವ|| 'ಅದೇನು ದೊಡ್ಡದು
ಆಗಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹನುಮಂತನು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಭೀಮಸೇನನು ಬೀಡಿಗೆ
ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಬರವನ್ನೇ ಇದಿರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಕಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ
ಕಮಲವನಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಂಸದಂತಿರುವ ಅರ್ಜುನನೂ ಅನೇಕಕಾಲ ಅಗಲಿದ್ದ
ತನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತನಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕೊಟ್ಟ ಐಂದ್ರವೆಂಬ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ನೈಷ್ಠಿಕವೆಂಬ
ಮುಷ್ಠಿಯನ್ನೂ (ಮಂತ್ರವಿಶೇಷ) ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನನ್ನು ಅವನ
ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಮಾತಲಿಯನ್ನು ಸಾರಥಿಯಾಗಿರ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಲು

ಕಟಿಪೆ ನಾಕಲೋಕದ್ವಾರಮಾಗಿದರ್ ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿಗವಂದು ಕಾರ್ಗಾಲದ ಬರವಂ ಚಾದಗೆ ಪಾರ್ವಂತೆ ತನ್ನ ಬರವನೆ ಪಾರುತ್ರ್ವದ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಮರುತ್ಪತ್ತನ ಪಾದಕಮಲಂಗಳಂ ನಿಜಮಕುಟಮುರೀಚಿಗಳಂದಮರ್ಚಿಸಿ ತದೀಯಾಶೀರ್ವಚನಮನಾಂಕು ತನಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ನಕುಳ ಸಹದೇವರಿಬರ್ವರುಮನಬ್ಬಿಂ ಪರಸಿ ಬಟಿಯಮಿಂದ್ರಕೀಲನಗೆಂದ್ರದೊಳಿತ್ವರನ ವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂ ಪಡೆದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂ ತೋಡಿ ತನ್ನನಿಂದ್ರನೊಡಗೊಂಡು ಪೋದುದುಮನಿಂದ್ರಲೋಕದೊಳಾತನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಮಹಿಮೆಯುಮನಟಿಯೆ ಬೇಯ್ದು ನಾವಿಲ್ಲಿರಲ್ವೆಡ ದ್ವೈತವನದೊಳಿರ್ಪಂ ಬನ್ನಿಮೆಂದು ಮಾತಳಿಯಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಕಟಿಪಿ ನಿಜಪರಿಜನಸಹಿತಂ ಬಂದು ಸುಖಮಿರ್ಪನ್ನೆಗೊಂದು ದಿವಸವೊಂದು ಮಾಯಾ ಮತ್ಸರಹಸ್ತಿ-

ಮ|| ಮಸಕಂ ಕಾಯ್ತು ಜವಂ ಜವಂಗಮಿದಿರೋಳ್ ನೋಡಲ್ಗುರ್ವಾಗೆ ಮಾಂ
ದಿಸಿಮಾ ವಂದುದು ಕೊಂದುದೆಂದು ಭಯದಿಂ ವಿಪ್ರರ್ ತೆರಳ್ಕೊಡೆ ತಾ |
ಪಸರಂ ಚಿರ್ಚಿಸಿ ತೂಳ್ವಿ ಬೇಳ್ವರಣಿಯಂ ಕೊಂಡಾಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತು ಬೇ
ವಸಮಂ ಮಾಡುವುದಾಯ್ದೊಂದು ವಿಭವಂ ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೇದಿತಂ || ೩೭

ವ|| ಆಗಲಾ ಮಹಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರದ ಕೋಳಾಹಳಮಂ ತಾಪಸರ್ ಬಂದು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂಗಳಿಟಿ ನೀಮೆಮಗದಲಿ ಕೈಗೆ ಪೋದರಣೆಯಂ ತಂದೀಯದಾಗಲಿಟ್ಟಿ ವಿಪ್ರಂಗಳಂ
ಮಾಡಿದಿರೆಂದೊಡೆಯ್ಯರುಂ ಪ್ರಚಂಡಕೋದಂಡಪ್ರಸಾರ್ ಕಾಳಕಾಳಸ್ವರೂಪಮಂ ಕೆಯೊಂಡು

ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಾಗಿಲಾಗಿದ್ದ ಗಂಧಮಾದನಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವರ್ಷಾಕಾಲದ
ಆಗಮನವನ್ನು ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಬರವನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ
ಧರ್ಮರಾಜ ಮತ್ತು ಭೀಮರ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರೀಟದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ
ಪೂಜಿಸಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ
ನಕುಲಸಹದೇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿದನು. ಆನಂತರ
ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪಡೆದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ
(ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ)ವನ್ನು ತೋರಿ ತನ್ನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋದುದನ್ನೂ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪಡೆದ ಮಹಿಮೆ (ಗೌರವ) ತಿಳಿಯುವ
ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಾವಿಲ್ಲಿರುವುದು ಬೇಡ ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿರೋಣ
ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಾತಲಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳ ಸಮೇತ
ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ೩೭. ಹಾಗಿರುವಾಗ 'ರಭಸ ಕೋಪ ಮತ್ತು
ವೇಗದಲ್ಲಿ ಯಮನಿಗೂ ಅದರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
ಭಯಂಕರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಮಾಯಾಗಜವು ಬಂದಿತು! ತಡೆಯಿರಿ,
ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಯದಿಂದ ಗುಂಪಾಗಿ ಓಡಿದರು.
ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ನೂಕಿ ಅವರು ಹೋಮಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ
ಅರಣ್ಯವನ್ನು (ಅಗ್ನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಡೆಗೋಲು) ಕೊಂಡು
ಓಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಮದ್ದಾನೆಯ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಬಂದು
ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ನೀವು ನಮಗೆ
ತಂದುಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಯಜ್ಞವಿಘ್ನಮಾಡಿದವರಾಗುತ್ತೀರಿ ಎಂದರು. ಅಯ್ಯು ಜನವೂ

ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರದ ಬಲೆಯಂ ನಿರ್ವಂದದಿಂ ತಗುಳ್ಳುದುಮಾ ಮಾಯಾ ಮತ್ಸರಸ್ತಿಯಂ
ಮೂಲು ಜಾವಂಬರಂ ರೂಪದೋಲಿ ಪರಿದು ಬಲೆಯಮದ್ವತ್ಸಮಾದೊಡಯ್ಯರುಂ ಚೋದಂ
ಬಟ್ಟು ಘರ್ವಕಿರಣಸಂತಾಪತಾಪಿತಶರೀರರೊಂದಾಂ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಧರ್ಮ
ಪುತ್ರಂ ನೀರಡಸಿ ಸಹದೇವನನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದೊಡಂ ನೀರಂ ಕೊಂದು ಬೇಗಂ ಚಾಯೆಂದು ಪೇಟ್ಟು
ಮಂತ್ರೆಗೆಯ್ದನೆಂದು ಕೂಜಜ್ಜಳಚರಕುಳಕಳರವದೊಳಂ ಕಮಳಕುವಳಯರಜಃಕಪಾಯ
ಪರಿಮಿಳದಳಪಟಳಜಟಳಮಾಗಿ ಬಂದು ತೀಡುವ ಮಂದಾನಿಳನಿ ನೀರ ದೆಸೆಯನಡೆದು
ಪೋಗಿ ಪೋಗಿ-

ಕಂ|| ಬಕ ಕಲಹಂಸ ಬರಾಕ
ಪ್ರಕರ ಮೃದುಶ್ಲೇತರಮೃದಿರೋಳ್ ತೋಟಿ |
ತ್ತು ಕೊಳಂ ಪರಿ ಏಕಸಿತ ಕನ
ಕ ಕಂಜಕಿಂಜಲ್ಪಪುಂಜಪಿಂಜರಿತಜಳಂ ||

೩೮

ವ|| ಅಂತು ಸೋಗಿಯಿಸುವ ಸರೋವರಮಂ ಕಂಡು ತಾನು ನೀರಡಸಿದನಪ್ಪದಲಿಂದವನ
ಕೆಲದ ಲತೆಯ ಮೆಳೆಯೋಳ್ ಬಿಲ್ಲುಮುಂಬುಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕು ಕರಚರಣ
ವದನಪ್ರಕ್ಷಾಲನಗೆಯ್ದು ನೀರಂ ಕುಡಿಯಲೆಂದು ನಿಜಾಂಜಲಿಪುಟಮಂ ನೀಡಿದಾಗಲೊಂದು
ದಿವ್ಯವಚನಮಾಕಾಶದೊಳ್-

ಭಯಂಕರವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತರಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಆ
ಮದ್ದಾನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ಹೋಗಲು ಆ ಮಾಯಾಮದಗಜವು ಮೂರು ಜಾವದವರೆಗೂ ತನ್ನ ಆಕಾರವನ್ನು
ತೋರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಓಡಿ ಬಳಿಕ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ಆಯ್ದು ಜನವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು
ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಒಂದು
ಅಲದಮರದ ಕೆಳಗೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು ಧರ್ಮರಾಜನು ಬಾಯಾರಿ ಸಹದೇವನನ್ನು
ಎಲ್ಲಿಂದಲಾರದೂ ಬೇಗ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಲಕಲಶಬ್ದದಿಂದಲೂ
ಕಮಲಕನ್ನದಿಲೆಗಳ ಧೂಳಿನ ಒಗರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ
ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಬಂದು ಬೀಸುವ ಮಂದಮಾರುತದಿಂದಲೂ ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು
ತಿಳಿದು ಆ ಕಡೆ ಹೋದನು. ೩೮. ಬಕ, ಹಂಸ, ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ಸಮೂಹದ
ನಯವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ರಮ್ಯವಾಗಿ ಆರಳಿರುವ ಹೊಂದಾವರೆಯ ಕೇಸರಗಳ
ರಾಶಿಯಿಂದಲೂ ಕೆಂಪು ಮಿಶ್ರವಾದ ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ
ಸರೋವರವೊಂದು ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೋಗಿಯಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನೂ ಬಾಯಾರಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದರ ಪಕ್ಕದ ಬಳ್ಳಿಯ
ಮೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಬಾಣವನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಕೈಕಾಲುಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತನ್ನ
ಕೈಬೊಗಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ಒಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಿತು.

ಕಂ|| ತೋಯಜಪಂಢಮನಿದನಾ
ನಾಯತಿಯಂ ಕಾವನೆನ್ನ ಮಾತಿಂಗೆಲೆ ಕೌಂ |
ತೇಯ ಮುಟುಮಾತನಿತ್ತು ಮು
ದೀಯ ಸರೋವರದ ತೋಯಮುಂ ಕುಡಿ ಕೊಂಡುಯ್ || ೩೯

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ದಿವ್ಯವಚನಮನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನೀರಚ್ಛೋಷಿಸುಂ ನೀರಂ ಕುಡಿದು ಪದಪ್ರತೌಘಂಗಳಿಂ ತಮ್ಮಣ್ಣಿಗೆ ನೀರಂ ತೀವಿಕೊಂಡು ಸರೋವರದಿಂ ಪೊಜಮುಟ್ಟೊಂದರಡಿಯ ನಿಡುತೆ ಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದನಿತ್ಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಸಹದೇವಂ ತಡೆದುರ್ದರ್ಶನಮುಳಿಸಿ ನಕುಲನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಸಹದೇವನೊಡಂಗೆೊಂಡು ನೀರಂ ಕೊಂಡು ಬೇಗಂ ಬಾಯೊಂದು ಪೇಚ್ಚೊಡಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದು ಸಹದೇವನ ಪೋದ ಪಚ್ಚೆಯನೆ ಪೋಗಿ ಕೊಳದ ತಡಿಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟಿದ್ ತಮ್ಮನಂ ಕಂಡು ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು-

ಕಂ|| ತಾನುಂ ಸರೋಜಪಂಢಮು
ನಾನತರಿಪು ಪೋಕ್ಕು ದಿವ್ಯವಚನಮನದನಂ |
ತೇನುಂ ಬಗೆಯದೆ ಕುಡಿದ
ಜ್ಞಾನತೆಯಂ ನಂಬುಗುಡಿದರಂತಿರೆ ಕೆಡದಂ || ೪೦

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಯಮನಂದನನಿರ್ವರ ಬರಪ್ರಮಂ ಕಾಣದೆ ಶಂಕಾಕುಳಿತಚಕ್ಷುಣಿ ಕಿರೀಟಯಂ ಬೇಗಂ ಪೋಗಿ ನೀನಾ ಕೂಸುಗಳನೊಡಂಗೆೊಂಡು ನೀರಂ ಕೊಂಡು ತಡೆಯದೆ ಬಾಯೊಂಬುದಮಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದು ಬಂದು ಕೊಳನ ತಡಿಯೊಳಬೇತನರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ ತಮ್ಮಂದಿರರ್ವರಮುಂ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು-

೩೯. 'ಈ ಕೊಳವನ್ನು ನಾನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಲೈ ಕೌಂತೇಯನೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗು' ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ದಿವ್ಯವಚನವನ್ನುಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ನೀರು ಕುಡಿದು ಕಮಲಪತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಣ್ಣನಿಗೆ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಟನು. ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಗತಪ್ರಾಣನಾದನು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಸಹದೇವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಳವಳಪಟ್ಟು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಕುಲನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹದೇವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೀರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೪೦. ಅವನೂ ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಧೀನಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ನಕುಲನು ಆ ದೇವತೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಕುಡಿದು ವಿಷಪಾನಮಾಡಿದವರ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದನು. ವ|| ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನು ಇಬ್ಬರ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕಲಕದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆರ್ಜುನನನ್ನು ನೀನು ಬೇಗಹೋಗಿ ಆ ಮಕ್ಕಳುಗಳನ್ನೊಡಗೊಂಡು ನೀರನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಬಾ ಎಂದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆರ್ಜುನನು ಬಂದು ಕೊಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು

ಕಂ|| ಆ ಕಮಲಾಕರಮಂ ಪೊ
ಕಾಕಾಶದ್ವನಿಯನುಜದೆ ಕುಡಿದರಿಭೂಪಾ |
ನೀಕಭಯಂಕರನುಂ ಗಡ
ಮೇಕೆಂದಜೆಯಂ ಬಟಲ್ತು ಜೋಲ್ತು ಧರೆಯೊಳ್ || ೪೧

ವ|| ಅನ್ನಗಮುತ್ತ ಯಮನಂದನಂ ಮೂವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರ ಬರವಂ ಕಾಣದೆ
ಭಗ್ಗಮನನಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನಂ ನೀಂ ಪೋಗಿ ಮೂವರುಮನೊಡಂಗೊಂತು ನೀರಂ ಕೊಂಡು
ಬಾಯಂದೊಡಂತೆಗೆಮ್ಮನೆಂದು ವಾಯುವೇಗದಿಂ ಬಂದು ಪುಂಡರೀಕಪದ್ಮೋಪಾಂತದೊಳ್
ವಿಗತಜೀವಿತರಾಗಿರ್ದ ಮೂವರನುಜರುಮಂ ಕಂಡಿದು ಮನುಜರಿಂದಾದುಪದ್ರವಮಲ್ಲ
ಮೇನಾನುದೊಂದು ದೇವತೋಪದ್ರವಮಾಗಲೆವೇಲುಮೆಂದು

ಕಂ|| ಬದದೆ ಕದುಕೆಯ್ ದಿವ್ಯದ
ನುಡಿಗೆ ಕಿವುಳ್ಳೊಳ್ಳು ಕುಡಿದು ನೀರಂ ಭೀಮಂ |
ಪಡಿದ ಗದವರಸು ಭೋಂಕನೆ
ಕೆಡೆದಂ ಗಿರಿಶಿಖರದೊಡನೆ ಕೆಡೆವಂತಾಗಳ್ || ೪೨

ವ|| ಅಂತು ನಾಲ್ವರುಂ ವಿಳಯಕಾಲವಾತಾಹತಿಯಿಂ ಕೆಡೆದ ಕುಲಗಿರಿಗಳಂತೆ ಕೆಡೆದು
ವಿಗತಜೀವಿತರಾಗಿರ್ದ ಪದದೊಳತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನ ಬೆಸದೊಳಾತನ ಪುರೋಹಿತಂ
ಕನಕಸ್ತಾಮಿಯಂಬಂ ಪಾಂಡವರ್ಗಾಭಿಚಾರಮಾಗೆ ಬೇಳ್ ಬೇಳ್ಳೆಯ ಕೊಂಡದೊಳೆಗೆಂದಮಂಜನ
ಪುಂಜದಂತಪ್ಪ ಮೆಯ್ಯಂ ಸಿಡಿಲನಡಸಿದಂತಪ್ಪ ದಾಡೆಯುಮುರಿಯುರುಳಿಯಂತಪ್ಪ ಕಣ್ಣಂ

ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು. ೪೧. ಶತ್ರುರಾಜರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಅರ್ಜುನನೂ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜೋತುಬಿದ್ದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಮೂವರು
ತಮ್ಮಂದಿರ ಬರವನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಉತ್ಸಾಹತೊನ್ನಾಗಿ (ಒಡೆದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ)
ಭೀಮಸೇನನನ್ನು 'ನೀನು ಹೋಗಿ ಮೂವರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನೀರನ್ನೂ
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದನು, 'ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ವಾಯು
ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ ಮೂವರು
ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಇದು ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾದ ಕೇಡಲ್ಲ; ಯಾವುದಾದರೂ
ದೇವತೆಯ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ ೪೨. ತನಗೂ ಆವಕಾಶಕೊಡದೆ
ತದೆದ ದೇವತೆಯ ಮಾತನ್ನು ಉದಾಸೀನಮಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಹಿಡಿದ
ಗದೆಯೊಡನೆಯೇ ಶಿಖರಸಹಿತವಾಗಿ ಪರ್ವತವು ಉರುಳುವಂತೆ (ಭೀಮ) ತಟಕ್ಕನೆ
ಬಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗಾಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ
ಬಿದ್ದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಕೆಡೆದು ಗತಪ್ರಾಣರಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಆತನ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಕನಕಸ್ತಾಮಿಯಂಬುವನು
ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಮಾಟಮಾಡಲು ಒಂದು ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ
ಯಜ್ಞಘಂಡದಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹದಂತಿರುವ ಶರೀರವೂ ಸಿಡಿಲನ್ನು
ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಹಾಗಿದ್ದ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳೂ ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆಯ ಹಾಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣೂ

ಕೃತಾಂತನಂತಾಕಾರಮಾಗಿ ತಲತಲಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕತ್ತಿಗೆಯುಂ ಬೆರಸು ಪೊಣಮುಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಗೆ ಯೆಂಬುಗುದೇವತೆ ಬೆರು ಬೆರನೆಂದು ಬೆಸನೆ ಬೇಡ ಪಾಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲೊಕ್ಕೊಳು ಕೊಲ್ಲಿದೊಡಂತೆ ಗೆಯ್ಯನೆಂದು ಪೋಗಲ್ಲಿಯುಮಣಿಸಿ ಕಾಣದೆ ಕೊಳನ ತಡಿಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟಿದ್ ನಾಲ್ವರುಮಂ ಕಂಡು ಬಾಪ್ಪ ಬಿಟ್ಟನೆಂದು ತಿನಲ್ ಸಾರ್ವಾಳವರ್ಗಗಳ್ಳನಿತಂ ಮಾಡಿದ ದೈವಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಗಿ ಗಜಪತಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತು ಬಂದು-

ಕಂ|| ಎಲೆ ಪಿಚಿತಿಗಿ ಪೋ ಮುಟ್ಟಿದ
ತೊಲಗೀ ನಾಲ್ವರ್ಗಳಸುವರ್ವರ್ಗ ಮೆಯ್ಯಂ |
ತೊಲಗಿಸಿ ಮುನ್ನಮೆ ಕಾದಿ
ದರ್ಲಂಪ್ಪಬಲನೆನಿಸಿದನೆಗೆ ನೀನಗ್ಗಳಮೇ ||

೪೩

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ನೀನೆ ಜಾತಿದೇವತೆಯೆಪ್ಪೊಡೆನ್ನೆಂಬಲನೆಂತು ತಿಂಬೆಯೆಂಬುದುಂ ಪಾಂಡವರ್ ಮುನ್ನಮೆ ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯ ವಂದರೆನೆಗಮಾ ಬೆಸಂ ತಪ್ಪಿದುದಾನಾರಂ ತಿಂಬೆ ಪೇಜನೆ ನಿನ್ನನಾವನೊರ್ವನಕಾರಣಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನಾತನನೆ ತಿನ್ನೆಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ಯನೆಂದು ಪೋಗಿ-

ಕಂ|| ಕನಕನ ಬೇಳ್ಗೆ ತಗುಳ್ಳುದು
ಕನಕನನೆಂಬೊಂದು ಮಾತು ಧರೆಗೆಸೆಯ್ ಸುಯೋ ||
ಧನನ ಪುರೋಹಿತನಪ್ಪಾ
ಕನಕಸ್ತಾಮಿಯನೆ ಮುನಿದು ಕೀರ್ತಿಗೆ ತಿಂದಳ್ ||

೪೪

(ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ) ಯಮನ ಹಾಗಿರುವ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇವುಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಭಳಭಳನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೊರಟು ಕೀರ್ತಿಗೆಯೆಂಬ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ದೇವತೆಯು 'ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡು' ಎಂದು ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬೇಡಿತು. 'ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಕೊಲ್ಲು' ಎಂದು ಆಣತಿಯಿತ್ತನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ ಕೊಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ಕಂಡು 'ಶಹಭಾಸ್ ಬದುಕಿದೆನು' ಎಂದು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ದೈವವು ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ರೇಗಿ ಆರ್ಭಟಮಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಹೇಳಿತು. ೪೩. ಎಲೆ ಪಿಚಿತಿ, ತೊಲಗಿಹೋಗು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅವರ ಶರೀರದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿದ ಮೊದಲಿಂದ ಕಾದಿರುವ, ಮೀರುವುದಕ್ಕಾಗದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನನಗೆ ನೀನು ಹೆಚ್ಚಿನವಳೇ? ವ|| ಹಾಗೆಲ್ಲಿಯೂ 'ನೀನು ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ದೇವತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎಂಜಲನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿನ್ನುತ್ತೀಯೆ' ಎಂದಿತು. ಪಾಂಡವರು ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನ ಅಧೀನರಾದವರು ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಆ ಕಾರ್ಯವು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ನಾನು ಈಗ ಯಾರನ್ನು ತಿನ್ನಲಿ ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವನು ಆಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನೋ ಅವನನ್ನೇ ತಿನ್ನು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೋಗಿ ೪೪. 'ಕನಕನ ಯಜ್ಞ ಕನಕನ ಬೆನ್ನನ್ನೇ ಅಂಟಿತು' ಎಂಬ ಒಂದು ಮಾತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ

ವ|| ಅನ್ನೇಗಮಿತ್ಯ ಕೃತಾಂತನಂದನಂ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಂ ಬಾರದೆ ತಡೆದುಡರ್ಕೆ
ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ-

ಕಂ|| ಪೋದರನೊಡಗೊಂಡು ಬರಲ್
ಪೋದರುಮಾ ಪೋದ ಪೋಗೆ ಪೋದರ್ ತಡೆಯಲ್ |
ಪೋದವರಲ್ಲೊಂದು ಮನಃ
ಖೇದಂಬರಸೆಯೆವಂಜನಬಾಕರದುಂ || ೪೫

ವ|| ಅಂತೆಯೆವಂದು ಬಲಸಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆಯ ಕೆಡದ ಶಾಲತರುಗಳಿರ್ಪಂತಿರ್ಪ
ನಾಲ್ವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಮಂ ಕಂಡು ಬೆಕ್ಕಸಂಬಟ್ಟು-

ಕಂ|| ಆರಿಂದಮಿವರ್ಗಿದಾಯ್ತುಂ
ದಾರಯ್ತುಂ ಬಲೆಯೆಮಾದೊಡೇನಾಯ್ತುಂದಂ |
ಭೋರುಹರಜಃಪಟಾವೃತ
ವಾರಿಯನಾ ನೃಪತಿ ಕುದಿಯಲೊಡರಿಸಿದಾಗಳ್ || ೪೬

ಮರುಳಾಗದನ್ನ ನುಡಿದು
ತ್ತರಮಂ ಮುನ್ನಿತ್ತು ಕುಡಿಯ ಕಜ್ಜಂ ನಿನಗು |
ತ್ತರಿಸುಗುಮಂತಲ್ಲದಿವಂ
ದಿರಂತೆ ನೀನುಂತೆ ಮೂರ್ಖನಾಗದಿರರಸಾ || ೪೭

ಮ|| ಎಂಬುದುಮನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರ್ಗಿನಿತಂ ಮಾಡಿದ ದಿವ್ಯಮಾ ದಿವ್ಯಮಕ್ಕುಮಂದದಲಿ
ಬೆಸಗೊಂಡುಡರ್ಕೆಲ್ಲಂ ಮಹುಮಾತುಗುದುವುದುಂ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಮಂ ತೋಡಿ-

ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಆ ಕನಕಸ್ಥಾಮಿಯನ್ನೇ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೀರ್ತಿಗೆ ತಿಂದುಹಾಕಿದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ
ನಾಲ್ವು ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಬರದೆ ಸಾವಕಾಶಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ
೪೫. ಹೋದವರನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು ಬರಲು ಹೋದವರೂ ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ
ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅವರು ತಡೆಯಲು ಹೋದವರಲ್ಲ (ಅವರು ಹಾಗೆ
ಸಾವಕಾಶಮಾಡುವವರಲ್ಲ) ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನ ಖೇದದಿಂದ ತಾನೇ ಸರೋವರದ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮೀಪಿಸಿ ಬರಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆಯಲು ಕೆಡದ
ಸಾಲವೃಕ್ಷಗಳಂತಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟನು.
೪೬. ಯಾರಿಂದ ಇವರಿಗಿದಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನಂತರ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ
ಏನಾಯ್ತು ಎಂದು ಕಮಲದ ಧೂಳೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ನೀರನ್ನು ಆ ರಾಜನು
ಕುಡಿಯಲು ತೊಡಗಿದನು. ೪೭. 'ಅವಿವೇಕಿ (ಹುಚ್ಚ)ಯಾಗದೆ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು
ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಜಯಪ್ರದವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ
ಎಲೈ ರಾಜನೇ ಇವರುಗಳ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೂರ್ಖನಾಗಬೇಡ'
ವ|| ಎನ್ನಲು ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದೆ ದೇವತೆಯದೇ ಆಗಿರ
ಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದು ಹಾಕಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿ

ವ|| ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ನಿಷ್ಕಿತಕಾರ್ಯಮನನನುಷ್ಠಿಸೆ ನಿಜ ಪರಿಜನಮೆಲ್ಲಮನೀ
ಯೊಂದು ಪದಪ್ರಮುಖಂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಬಲ್ಲದದೊಳಿರಿಮೆಂದು ಧೌಮ್ಯಸಮೇತಂ ಪ್ರೋಗಲ್ವೇಬ್ಬ
ತಮ್ಮಯ್ಯರುಂ ಪಾಂಚಾಲವರು ಪ್ರೋದ ದಸೆಯನಾರುಮತಿರುದಂತು ದ್ವೈತವನಮಂ ಪ್ರೋಜಮಟ್ಟು
ಜಗುನೆಯಂ ಪಾಯ್ತು ಮೂಡದೊಗದೆ ಪಯಣಂಬೋಗಿ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶಮಂ ಪುಗುತಂದರದೆಂತಪ್ಪ
ದಂದೊಡೆ-

ಕಂ|| ಇಂಚೆಯ ಪಸವಿನ ಬಳಿದ ಕೆ
ಛಿಂಚಿನ ಪಾವರದ ಬಾಳೆಯಿಲ್ಲದ ಪದದೊಳ್ |
ಮುಂಚದ ಏಂಚದೆ ಬಳಿದು ವಿ
ರಿಂಚಿಯ ಕೆಯ್ದಿವೊಲಾದುವಾ ನಾಡೊರ್ಗಲ್ || ೫೧

ವ|| ಆ ನಾಡಂ ನಾಡಾಡಿಯಲ್ಲದೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತುಂ ಬಂದು-

ಕಂ|| ದ್ವೈತದಳಿಕುಳಾಕುಳೇಶ್ವರ
ಪಸಂಗಳಿಂದಸೆವ ಪದಪ್ರಮುಖಂ ಚಿ |
ಲ್ಲಿನೊಳಂ ಕಣ್ಣಂ ಮನಮುಮು
ನನುದಿವದ ವಿರಾಟಪುರಮನೆಯ್ದರವರ್ಗಲ್ || ೫೨

ವ|| ಅಂತೆಯೊಂದು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಾಯುಧಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲಮನಾ ಪುರೋಪವನದ ಏತವನದ
ಕೆಲದ ತಮಿಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಾಗಿ ನೇಲಟ್ಟ ಕೆಲದ ಪೆಣಂಗಳೆಲ್ಲಮನವಟ

ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶತ್ರುವಾದ ಕೌರವನಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯರಾಜನು ಶತ್ರು; ಆದುದರಿಂದ
ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ
ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವೇಷವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು
ವಿರಾಟಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ. ವ|| ಎಂದು
ಧರ್ಮರಾಯನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೆಲ್ಲ
ಈ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿ ಎಂದು ಧೌಮ್ಯನೊಡನೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾವೈದು ಜನರೂ ದ್ರೌಪದಿಯೊಡಗೂಡಿ ತಾವು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನು
ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ದ್ವೈತವನದಿಂದ ಹೊರಟು ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ
ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು.
ಅದು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದರೆ-೫೧. ಆ ನಾಡಿನ ಊರುಗಳು ಹಿಂಸೆ, ಕ್ಷಾಮ, ಬರ,
ಮೋಸ, ಕ್ಷೋಭೆ ಇವುಗಳ ಉಪದ್ರವವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚೂ
ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ. ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೈಗನ್ನಡಿಯ
ಹಾಗಿದ್ದುವು. ವ|| ಆ ದೇಶವನ್ನು ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದು,
೫೨. ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೋಟಗಳಿಂದ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಸರೋವರಗಳ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವ ವಿರಾಟಪುರವನ್ನು ಅವರು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ವ|| ತಮ್ಮ
ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದ ಶ್ವಾನದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಮರದ

ಚಂ|| ಕನಕನ ಬೇಳ್ಳೆಯಂದೊಗೆದ ಕೀರ್ತಿಗೆಯೊಂ ನಿನಗಪ್ಪಣಾಯಮಂ
ನೆನೆದು ಮದೇಭರೂಪಮನೆ ತೋಟೆ ನಿಜಾಶ್ರಮದಿಂದಗಲ್ಲಿ ನಿ |
ಸ್ವನುಜರನೀಯಪಾಯದೊಳೆ ಕೀರ್ತಿಗೆಯೊಡ್ಡಿಸಿ ಕಾದೆನಾಂ ಕೃತಾಂ
ತನೆನೆನಗಮ್ಮ ನೀಂ ಮಗನೆಯಿನ್ ಪೆಜಿತೇಂ ನಿನಗುತ್ತರೋತ್ತರಂ || ೪೮

ವ|| ಎಂದು ಮಹಿಕೆಂದಿದರನೆತ್ತುವಂತೆ ನಾಲ್ವರುಮನೆತ್ತಿ ತಾಂ ಮುನ್ನಂ ತಂದರಣಿಯಂ
ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಾಂತನಂತರ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂದಂ ಧರ್ಮತನೊಜನುಮನುಜರ್ ಸಹಿತಂ ನಿಜನಿವಾಸಕ್ಕೆ
ವಂದರಣಿಯಂ ಪಾರ್ವರ್ಗ ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲವು ದವಸಮಿದುರ್ ಧೌಮ್ಯ ಪುರೋಹಿತಂಬೆರಸಯ್ದರು
ಮಾಳೋಚಿಸಿ-

ಚಂ|| ನೆಲೆದುವು ಪನ್ನೆರಬ್ಬರಿಸಮುಗ್ಗವಿರೋಧಿಜನಕ್ಕೆ ಮಿಬ್ಬುಗಳ್
ನೆಲೆವವೊಲಾಗದಿನ್ನೆಲೆದಿರಲ್ ನಮಗಬ್ಬಮನೊಂದನಿದೋಡೇ |
ತಹ ಪಡೆಮಾತೊ ಮತ್ತಮಿರವೇಬ್ಬದು ಪನ್ನೆರಡಬ್ಬಮಂ ಮನಂ
ಮಹುಗೆ ಬನಂಗಳೊಳ್ ನುಡಿದ ನನ್ನಿಗೆ ಪೇಟೆದಿದರ್ಕೆ ಕಜ್ಜಮಂ || ೪೯

ವ|| ಎನೆ ಯಮನಂದನನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಅಪವಾದಂ ಪೆಜಿತೊಂದುಮಿಲ್ಲ ನಮಗಿನ್ನುಂ ಪೊಕ್ಕಿರಲಿಂಬು ಮ
ತ್ಯಪ್ಪರಂ ಶತ್ರುಗೆ ಶತ್ರು, ಮತ್ಯನದಲೆಂದಜ್ಞಾತವಾಸಕ್ಕೆ ಚಂ |
ತಿಪೊದಿನನ್ನವು ತಾಣಮಿಲ್ಲದಲೆನುಂತಾರ್ಗಪ್ಪೊಪಂ ಮಿಕ್ಕ ರೂ
ಪ ಪರಾವರ್ತನದಿಂ ವಿರಾಟಪುರಮಂ ಪೊಕ್ಕಿದರ್ಧಂ ನೀಗೆಮೇ || ೫೦

ಪಡಿಸಿದನು. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ದೈವವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿತು. ೪೮. ಕನಕನ ಯಜ್ಞದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದ ಕೀರ್ತಿಗೆಯೆಂಬ ದೇವತೆಯಿಂದ ನಿನಗಾಗಬಹುದಾದ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು
ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮದಗಜದ ಆಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಆಗಲಿಸಿ (ಬೇರೆ ಮಾಡಿ) ಈ ಉಪಾಯದಿಂದ
ಕೀರ್ತಿಗೆಯೆಂಬ ಆ ದೇವತೆಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಾನು
ಯಮ. ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಾಗಿದ್ದೀಯಪ್ಪ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಿನಗೆ ಬೇರೆಯಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಏನಿದೆ. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದವರನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೆ
ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನೂ ಎಚ್ಚಿಸಿ ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಆರಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಮನು
ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಧರ್ಮರಾಜನೂ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಆರಣ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿದ್ದು ಧೌಮ್ಯನೆಂಬ
ಪುರೋಹಿತನೊಡಗೂಡಿ ಅಯ್ಯುಜನರೂ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ೪೯. ಕ್ರೂರಿಗಳಾದ
ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬಿದುವು. ಇನ್ನು
ಒಂದು ವರ್ಷ ನಾವು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಅದು ತಪ್ಪಿದರೆ ಅಡಿದ
ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಿಗೆ ಆನುಗುಣವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೂ ಹನ್ನೆರಡು
ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ
(ಉಪಾಯ)ವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಧರ್ಮರಾಯನು ಹೀಗೆಂದನು-೫೦ 'ನಮಗೆ
ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಅಪವಾದವೂ ಇಲ್ಲ; ಸುಖವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ಯಪ್ಪರವು

ಮೇಲೊಟ್ಟು ಪರದೋರೂರ್ವರೊಂದೊಂದು ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಪೋಗಿ ಬೇಜಿವೇಜಿ ಪೊಬಲಂ
ಪೊಕ್ಕು, ಧರ್ಮಪ್ರಶ್ನಂ ಧರ್ಮಾರವೇಷದೊಳ್ ವಿರಾಟನಂ ಕಂಡಾಶೀರ್ವಾದಮಂ ಕುಡೆ
ವಿರಾಟಂ ನೀಮತ್ತನೆಂ ಬಂದಿರಂಬುದುಮಾಂ ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಮೀಪದೊಳಿರ್ಪವರಸಂಗೆ
ಪೊಟ್ಟು ಪೋಗದಾಗಲೆಮೊಡನೆ ನೆತ್ತಮನಾಡುವನದಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಕಂ|| ಕನವರಿಸೆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಮು
ಮೆನಗೆ ಮುಖೋದ್ಧತಮದಲ್ಲದಾಹಂಗಳದ ಮಾ !
ತನಿತೆ ಗಡ ನೃಪತಿ ಬಂದಂ
ನಿನಗಾಳಾಗಲೆ ಕಂಕಭಟ್ಟನೆಂಬೆಂ ||

೫೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ವಿರಾಟನಾತನ ಭದ್ರಾಶಾರಮುಮಂ ಮೃದುಮಧುರಗಂಭೀರ
ವಾಣಿಯುಮಂ ಕಂಡು ಕರೆಂ ಮನದಗೊಂಡು ಕರಮೊಳ್ಳಿತೆಂದು ಕಂಕಭಟ್ಟನನಿಸಿದನನ್ನೆಗಂ
ಭೀಮಸೇನನುಂ ಬೋನವೇಳಿಗೆಯಂ ಸಟ್ಟುಗಮುಮನೂರ್ವ ಪರಿಚಾರಕನಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿಕೊಂಡು
ಬಂದು ನಿಂದನಂ ಕಂಡು ವಿರಾಟಂ ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಾಣಮೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ-

ಕಂ|| ಎನ್ನಟ್ಟಿದುಗೆಯನುಂಡೊಡೆ
ಬನ್ನಾಣಮೇನರಸ ನರಗಳಾಗವು ಸವಿಯೊಳ್ !
ನಿನ್ನಂ ಮೆಚ್ಚನೆನೆಡೆಡೊ
ಡೆನ್ನರೊಳಂ ಮಲ್ಲನೂರ್ವ ವಲ್ಲನಂಬೆಂ ||

೫೪

ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೇತುಹಾಕಿದರು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೇಗಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆದರ
ಮೇಲೆ ರಾಶಿ ಹಾಕಿದರು. ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟುರೂ ಒಂದೊಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಲ್ಲಿ
ವಿರಾಟನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ವಿರಾಟನು 'ನೀವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ'
ಎನ್ನಲು ನಾವು ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ರಾಜನಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹೋಗದಾಗ
ಅವನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಪಗಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದಲ್ಲದೆ ೫೩. ನಾನು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು
ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ, ಅದಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಾವ್ಯಾಕರಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಆರು
ವೇದಾಂಗಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿವೆ. ನಿನಗೆ ಆಳಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.
ಕಂಕಭಟ್ಟನೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು ಎಂದನು. ವ|| ವಿರಾಟನು ಆತನ ಮಂಗಳಾಕಾರವನ್ನೂ
ಮೃದುಮಧುರಗಂಭೀರವಾದ ಮಾತನ್ನೂ ನೋಡಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಕಂಕಭಟ್ಟನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಭೀಮಸೇನನು ಊಟದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಸೌಟನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಆಳಿನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ
ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯೇನು (ಕಸುಬು
ವೃತ್ತಿ) ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ೫೪. ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಮನು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಆಡಿಗೆಯನ್ನು
ಊಟಮಾಡಿದರೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನರಕೂದಲೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲೈ ರಾಜನೆ
ವಿಚಾರಮಾಡುವುದೇನು ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬಲ್ಲೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ಬಂದರೆ ಎಂತಹವರನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಮರ್ಥನಾದ ಜಟ್ಟಿ ನಾನು,

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ನಿನ್ನನಾಳೆನೆಂದು ಬಾಣಸಿನ ಕರಣಕ್ಕೆ ನಿರೂಪಣಂಗೆಯ್ದನನ್ನೆಗಂ
ನಕುಳನುಮಂಕವಣಿಯುಂ ಬಾಳುಂ ಬಾರುಂ ಚಮ್ಮಟಗೆಯುಮನೊರ್ವ ಕೀಟಾಳಿಂ ಪಿಡಿಯಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಬಂದು ವಿರಾಟನ ಕಂಡೆತಪ್ಪ ದುಷ್ಟಾಶ್ವಂಗಳುಮನೇಜಲುಂ ತಿರ್ದಲುಂ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು
ಪೇಬ್ಬಾಳಾಗಿ ತಂತ್ರಪಾಳವೆಸರೊಳ್ ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿದಂ ಸಹದೇವನುಂ ಗೋಪಾಳವೇಷದೊಳ್
ಬಂದು ಕಂಡವನ ಗೋಮಂಡಳಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದಾಗಳ್-

ಮ|| ಎಳೆಯಂ ಎಕ್ಕಮದಿಂ ತರಲ್ ದುಹಿದರಂ ಮುನ್ ಪಂದಿಯಾದಂತೆ ಪೋ
ದಲೆಯಂ ದಾಯಿಗರಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡಾಳಲ್ಪಮಾದೇವದಿಂ |
ಮುಳಿಸಿಂ ರಂಭೆಯ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪಮನದಂ ನೀಗಲ್ಪಮಾಗಳ್ ಬೃಹಂ
ದಲೆಯಾದಂ ನರನಾತ್ಮಕಾರ್ಯವಶದಿಂ ಶುದ್ಧಾಂತದೊಳ್ ಮತ್ಸ್ಯನಾ || ೫೫

ವ|| ಅಂತು ಬೃಹಂದಳೆಯಾಗಿ ಗಾಂಡೀವ ಜಾಘಾತದೊಳಿಂಧನೀಲಂಗಳನಡಿದಂತಿರ್ದ
ರಪುಂ ಮುಂಗೈಯ್ಗಳ ಕರ್ಪಂ ತೀವೆ ತೊಟ್ಟ ಬಳೆಗಳ್ ಮಜನೆ ವಿರಾಟನ ಮಗಳಪ್ಪತ್ತರೆ
ಮೊದಲಾಗೆ ಪಲವುಂ ಪಾತ್ರಂಗಳನಾಡಿಸುತ್ತುಂ ಮಹಾ ಭಾರಾಮಾರದೊಳಪ್ಪ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದೊಳ
ರಾತಿನಾಯಕರ ಕಬಂಧಪಾತ್ರಂಗಳನಾಡಿಸುವುದನುದಾಹರಿಸುವಂತಿರ್ದಂ ಪಾಂಚಾಳ

ವಲಿನೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹೆಸರು ಎಂದನು. ವ|| ನಿನ್ನನ್ನಾಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವಿರಾಟನು
ಅವನನ್ನು ಅಡುಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಕುಳನು ಕುದುರೆಯ
ಮೇಲಿನ ತಡಿಯನ್ನೂ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಚರ್ಮದ ಲಗಾಮನ್ನೂ ಚಾವಟಿಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬ
ಸೇವಕನಿಂದ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ವಿರಾಟನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂತಹ
ದುಷ್ಟಕುದುರೆಯನ್ನಾದರೂ ಹತ್ತಲು ತಿದ್ದಲೂ ಬಲ್ಲೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನಲ್ಲಿ ಆಳಾಗಿ
ಸೇರಿ ತಂತ್ರಪಾಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕುದುರೆಯ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ಸಹದೇವನೂ
ದನಕಾಯುವವನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಂಡು ಅವನ ಗೋಸಮೂಹದ
ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ೫೫. ಪೌರುಷದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಮಿಯನ್ನು
ತರಲು ಹಿಂದೆ ಹಂದಿಯಾದಂತೆ (ಪರಾಹವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಹಾಗೆ) ತಮಗೆ ನಷ್ಟವಾದ
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳುವುಕ್ಕೂ ತನಗುಂಟಾದ
ಅವಮಾನದಿಂದಲೂ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ರಂಭೆಯು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಗುವುದಕ್ಕೂ
ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ವಿರಾಟನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ
ಬೃಹಂದಳೆಯೆಂಬ ನಪುಂಸಕನಾದನು. ವ|| ಗಾಂಡೀವದ ಹೆದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಾದ
ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಹಾಗಿದ್ದ ಎರಡು ಮುಂಗೈಗಳ ಕಷ್ಟನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಳೆಗಳು ಮರಮಾಡಿದುವು. ವಿರಾಟನ ಮಗಳಾದ ಉತ್ತರೆಯೇ
ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಾಟ್ಯವಾಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಅವನದಾಯಿತು.
ಮುಂದೆ ಅದು ಬರುವ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುನಾಯಕರ
ರುಂಡಗಳೆಂಬ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವಂತಿದ್ದಿತು.
ದ್ರೌಪದಿಯೂ ಆಕಾರವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಸೈರಂಧ್ರೀವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಿ ವಿರಾಟನ

ರಾಜತನೂಜೆಯುಂ ರೂಪುಗರೆದು ಸೈರಂಧ್ರೀವೇಷದೊಳ್ ಪೋಗಿ ವಿರಾಟನ ಮಹಾದೇವಿ
ಸುದೇಷ್ಯೆಯಂ ಕಾಣ್ವುದುಮಾಕೆಯುಂ ಕೃಷ್ಣೆಯ ರೂಪಂ ಕಂಡು ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ನೀನಾರ್ಗೇನೆಂಬೆಯೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ-

ಕಂ|| ನವ ಮೃಗಮದ ಪರಿಮಳಮುಮ
ನಿವೃ ಮಸುಳಿಪುವನಿಪ ವಿವಿಧ ಗಂಧಂಗಳನಾ |
ನವಯವದೊಳ್ ಮಾಡುವ ಘ
ಟುವಳಿಯೆಂ ದೇವಿ ಗಂಡವಳಿಯೆನಲ್ಲೆ ||

೫೬

ಪೆಸರೊಳ್ ಸೈರಂಧ್ರಿಯೆನಲೆ
ವೆಸನದ ದೆಸೆಯಲೆಯೆನನಗೆ ಗಂಧರ್ವರ ಕಾ |
ಪಸದಳಮುಂಟರಿಸುವೊಡಾಂ
ಬೆಸಕೆಯ್ಯಂ ನಿನ್ನ ಬೆಸಸಿದಂದದೊಳಿರ್ಪೆಂ ||

೫೭

ವ|| ಎಂದು ವಿರಾಟನ ಮಹಾದೇವಿಗಾವಗಮುಗುಗೆಯಾಗಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯರ್ಧಳಂತು
ಪಾಂಡವರೇ ಮಾಚ್ಚಿಯಿಂದಿರ್ಪನ್ನೆಗಮೊಂದು ದೆವಸಂ ವಿರಾಟಂ ನೆಲದೊಳುಳ್ಳಮಲ್ಲರಲ್ಲರುಮಂ
ಬರಿಸಿ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಮಂ ನೋಡೆ ಸುಯೋಧನನಮಲ್ಲಂ ವಿಷಖರ್ಪರನೆಂಬಂ ತನ್ನ ಮಲ್ಲರಲ್ಲರು
ಮಂ ಕೊಂದೊಡೆ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ತನ್ನ ಚಾಣುಗನಾಗಿದರ್ ವಲ್ಲಲನಂ ಕರೆದು ಪೇಚುಗಳ್-

ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸುದೇಷ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅವಳು ದ್ರೌಪದಿಯ ರೂಪವನ್ನು
ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು 'ನೀನು ಸಾಮಾನ್ಯಳಲ್ಲ, ನೀನು ಯಾರವಳು? ನಿನ್ನ
ಹೆಸರೇನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದಳು- ೫೬. ಹೊಸದಾದ ಕಸ್ತೂರಿಯ
ವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವ ನಾನಾಬಗೆಯಾದ ಗಂಧಗಳನ್ನು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಅರೆದು
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿವಳಿಯು ನಾನು. ದೇವಿ ಗಂಡನಿಲ್ಲದವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ-೫೭.
ಸೈರಂಧ್ರಿಯೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನೀಚಕಾರ್ಯದ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವಳು, ನನಗೆ
ಗಂಧರ್ವರ ರಕ್ಷಣೆ ಪೂರ್ಣವಾಗುಂಟು. ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ದಾಸಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಆಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಯು ವಿರಾಟನ
ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಪಾಂಡವರು ಈ
ರೀತಿಯಿಂದಿರುವಾಗ ಒಂದುದಿನ ವಿರಾಟನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಬರಮಾಡಿ ಜಟ್ಟಿಕಾಳಗವನ್ನು ಆಡಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನ ಜಟ್ಟಿಯಾದ
ವಿಷಖರ್ಪರನೆಂಬವನು ತನ್ನ ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಲು ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ತನ್ನ
ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿದ್ದ ವಲ್ಲಲನನ್ನು ಕರೆದು ಕಾದಲು ಹೇಳಿದನು. ೫೮. ವಿಷಖರ್ಪರನು
ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಿಯೆದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ವಲ್ಲಲನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಯ್ಯಿಂದ
ಉಜ್ಜಿ ಎದುರಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಿರುಗುವ ಹಾಗೆ ಅವುಕೆಕೊಂಡು ಸಿಂಹದ್ದನಿಯಿಂದ
ಘರ್ಜಿಸಿದನು. ವ|| ದುರ್ಯೋಧನನ ಜಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ವಲ್ಲಲನು ವಿರಾಟನ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತಾಗಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿರಾಟನ ಮೈದುನನೂ
ಸುದೇಷ್ಯೆಯ ಸೋದರನೂ ಸಿಂಹಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಕೀಚಕನೆಂಬವನು

ಕಂ|| ಪರ್ಪರಿಕೆಗಿಡದೆ ಕಲಿ ವಿಷ
ಬರ್ಪರನಿರಾಂತೋಡಾಂತು ವಲಲಂ ತಳಮಂ |
ಮಾಪ್ಪೋಸೆದು ತಳ್ಳು ಕನ್ನಿರಿ
ತರ್ಪನೆಗಮವುಂಕಿ ಸಿಂಹನಾದದಿನಾರ್ದಂ ||

೫೮

ವ|| ಅಂತು ಸುಯೋಧನನ ಮಲ್ಪನಂ ಕೊಂದು ವಲಲಂ ವಿರಾಟನ ಮನೆಯೊಳ್
ತನ್ನ ಮಾತೆ ಮಾತಾಗಿರ್ಪನನ್ನೆಗಂ ವಿರಾಟನ ಮೈದುನಂ ಸುದೇಶ್ವರಿಯೊಡವುಟ್ಟಿದನೊರ್ವಂ
ಸಿಂಹಬಲಂ ಕೀಚಕನೆಂಬಂ ಸುಯೋಧನನ ದಂಡಲ್ಪಮನಹಿದೋಡಿಸಿ ಬಂದು ವಿರಾಟನಂ
ಕಂದು ತಮಕ್ಕನಂ ಕಾಣಲ್ ಭೋದಾತನಾ ಮಹಾದೇವಿಯ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ-

ಚಂ|| ಸೊಗಯಿಸೆ ತೋಳ ಮೊತ್ತಮೊದಲೊಳ್ ಪೊಗರ್ವಟ್ಟಿಸೆವೊಂದು ನುಣ್ಣು ಸಾ
ವಗಿಸುವ ಮೇಲುದಂ ಮೊಲೆಗಳಳಿವೆಯುತ್ತಿರೆ ಪೊನ್ನೆ ಕರ್ಮ ಬಂ |
ದುಗಳಲರಂಬುವೊಲೆಳನೆ ಪಾಟಲಲೋಲವಿಲೋಚನಂ ಮನಂ
ಬುಗೆ ನಳಿತೋಳ ಕೋಳಿಸೆಯ ಘಟ್ಟಮಗುಬ್ಬುವ ಪಟ್ಟವರಿಯಂ || ೫೯

ವ|| ಭೋಂಕನೆ ಕಂಠ ಕೀಚಕಂ ಕಾಮದೇವಂ ಮಾಡಿದ ಯಾಚಕನಂತೆ ಕರಮ
ನಾಣ್ಣಟ್ಟು ಮನಂಗಾಪಟೆದಳಿಸಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳಿಂತೆಂದು ಬಗೆದಂ-

ಚಂ|| ಸುರಿಯ ಚಿಮರ್ ಕುರುಳ್ಳಿದಿದು ಮುತ್ತುಗಳಂ ಮುಟಿದುಂಬ ಕಾಣುವಂ
ತಿರೆ ನಳಿತೋಳ ಬಳ್ಳಳಿಕೆ ಕಣ್ಣಿಳಿ ಘಟ್ಟಮಗುಬ್ಬುವಂಠಮ |
ಲರಿದು ಮಗುಬ್ಬುವಂಠಮೆ ದಲೆನ್ನೆದೆಯಂ ಪಟತೇನದಂತು ಜೇಬ್
ಪರಿಕೆವನೀ ಮೃಗೋದ್ಭವದ ಕಂಪುಮನೀಕೆಯ ಸುಯ್ಯ ಕಂಪುಮಂ || ೬೦

ದುಯೋಧನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಓಡಿಸಿ ಬಂದು ವಿರಾಟನನ್ನು ನೋಡಿಯಾದ
ಮೇಲೆ ತಮ್ಮತ್ತನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದನು. ಆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ೫೯. ಅವಳ ತೋಳ ನುಣುಪು ವಿಶೇಷಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು. ನೋಟಕರಿಗೆ ಸಾವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವಳ ಮೊಲೆಗಳು
ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಬೆವರಹನಿಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮು
ತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಸುಗೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪುಷ್ಪಬಾಣದಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.
ದುಂಡಾದ ತೋಳುಗಳ ಹಿಡಿತವು ಚೆಲುವಾಗಿರಲು ಗಂಧವನ್ನು ಅರೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಸೈರಂಧ್ರಿಯನ್ನು ಕೀಚಕನು ನೋಡಿದನು ವ|| ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ
ಕೀಚಕನು ಕಾಮದೇವನು ಮಾಡಿದ ಭಿಕ್ಷುಕನಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಗಿಟ್ಟು
ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿಡಿತ ತಪ್ಪಿ ಆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ
ದನು - ೬೦. ಮರಿದುಂಬಿಗಳು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾರುವ ಹಾಗೆ ಬೆವರು ಮುಂಗುರುಳು
ಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿವೆ. ದುಂಡಾದ ತೋಳಿನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಆಕರ್ಷಕ
ವಾಗಿದೆ. ಇದು ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲ ; ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಅರೆದು
ಹಿಂದುಮುಂದು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯೇ ಸರಿ. ನಾನು ಈ ಕಸ್ತೂರಿಯ ವಾಸನೆಯನ್ನೂ

ಕಂ|| ಇದೆ ಮದನಭವನಮಿಂತಿದೆ
ಮದನಾಮೃತಮಿದುವೆ ಮದನಸಾಯಕಮಿದ ಪೋ |
ಮದನಮಹೋತ್ಸವ ಪದಮುನಿ
ಸಿದುದು ಕಟಾಕ್ಷೇಕ್ಷಣಂ ವಿಲೋಲೇಕ್ಷಣೆಯಾ ||

೬೧

ಉ|| ಮಾಸಿದ ರೂಪು ನೋಲೊಡರೆ ಮಾಸಿದ ಚಿತ್ರದ ಪೆಣ್ಣು ರೂಪುಮಂ
ಮಾಸಿದೆ ನಾಡೆ ಮಾಸದಿಕೆಯಂ ಪಡೆದವುದು ಕಂದ ಕಣ್ಣಲೊಳ್ |
ಸೂಸುವ ಮಾಲೆಯುಂ ಪೋಣಗೆ ಪೋಣುವುದಂದಮಿದಂತೊ ಕಾಯ್ತು ಕೈ
ವೀಸುವ ಕಾವನಂದಮಿದಳೊ ಕುಲನಾರಿಯೊ ಪಾರನಾರಿಯೋ ||

೬೨

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ || ಅವಳಪೊದಮಕ್ಕೆ ಪೋ ತಲೆಯಿಂದ ಪೋದೊಡಮಂದೆ ಮಾ
ದೇವನಾತೆಗೋದೊಡಂ ಲಯಮಿಂದ ಬಪೋದಮೆನ್ನುರಂ |
ತೀವಿ ತಳ್ಳಿವಳಿ ಕುಚಂಗಳನಲ್ಲಜಿಂದಮರ್ದಪ್ಪ ಪೋ
ಗಾವುಪಾಯದೊಳಾದೊಡಂ ನೆರೆವಲ್ಲದಿನ್ನಿರನೀಕೆಯೋಳ್ ||

೬೩

ಪ|| ಎಂದು ಸೈರಂಧ್ರಿಯಂ ನೋಡಿ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ ಸಿಂಹಬಲಂತನಂಗಮತ್ತಮಾತಂಗ
ಕೋಳಾಪಳೇಕೃತಾಂತರಂಗನಾಗಿ ತಮಕ್ಕನನೀಕೆಯಾಗೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡಾತನ ಮೋಲ್ತ
ಕಣ್ಣತ್ತಿದಿಕೆ ಪಾಮಾನ್ಯವನಿತೆಯಲ್ಲಿವಳ್ ಗಂಧರ್ವವನಿತೆಯನ್ನೊಳಾದ ಮಚ್ಚುಂ ಮೋಹಮುಂ
ಕಾರಣಮಾಗಿರ್ಪಳೆಂಬುದುಮಾ ಮಾತಿನೋಳ್ ಬೇಟಮುಗ್ಗಲೆನಿ ನಿಜನಿಜಾತೆ, ಬಂದಕ್ಕನನಗೆ

ಈಕೆಯ ಉಸುರಿನ ಗಾಳಿಯ ವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ? ೬೧. ಈ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವೇ ಮದನಭವನ, ಇದೇ ಮದನಾಮೃತ, ಇದೇ ಮದನಬಾಣ. ಇದೇ ಮದನಮಹೋತ್ಸವದ ಸ್ಥಾನ ಎನಿಸಿತು. ೬೨. ನೋಡುವುದಾದರೆ ಇವಳ ಮಲಿನವಾದ ರೂಪವು ಅರ್ಧಕೊಳೆಯಾದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ಹೇಣ್ಣಿನ ರೂಪವನ್ನು ಮಸುಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಇವಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಸೂಸುವ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೆರಳಿ ಕೈಬೀಸಿ ಮನಃಪ್ರಸಾದವಿಲಾಸದಿಂದ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕೈಬೀಸುವಂತಿದೆ. ಇವಳೇನು ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯೋ ಅಥವಾ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿಯೋ ? ೬೩. ಯಾವಳಾದರೂ ಆಗಲಿ ಈ ದಿನವೇ ತಲೆಹೋದರೂ ಮಹಾದೇವನೇ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ ಈ ದಿನವೇ ನಾಶವುಂಟಾದರೂ ನನ್ನ ಎದೆ ತುಂಬಿ ಸೇರಿದ ಇವಳ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲಾದರೂ ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಯಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ|| ಎಂದು ಸೈರಂಧ್ರಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಸಿಂಹಬಲನು ಮನಃಪ್ರಸಾದ ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಈಕೆ ಯಾರವಳು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಸುದೇಷ್ಯೆಯು ಅವನ ಮೋಹಪರವಶವಾದ ಕಣ್ಣನ್ನು ತಿಳಿದು ಈಕೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲ, ಇವಳು ಗಂಧರ್ವಪತ್ನಿ ; ನನ್ನಲ್ಲಾದ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಎಂದಳು. ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಮೋಹವೂ ಮತ್ತೂ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಕ್ಕನನ್ನು

ತನ್ನ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಯೋಪಪೂರ್ವ ವಿಲೇಪನಗಳನಟ್ಟುವುದೆಂಬುದು ತಮನುಪರೋಧಕಾಜದೆ ಸೈರಂಧ್ರಿಯಂ ಪೋಗಲ್ತೇಬ್ಬುದುಮಾಕೆಯವನ ಮನದ ಪಟುವಗೆಯನಜೆಯದಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದು-

ಚಂ|| ಸ್ವರಸದಲಂಬು ಕೈಬದುರ್ಕಿ ಬರ್ಪವೊಲೊಯನೆ ಬಂದು ನಿಂದ ಸುಂ
ದರಿಯನೊಪಲ್ಪು ಸಿಂಹಬಳನಂತಿರು ಮಾಸಿದೆಯಾದೆ ಮೇಣುದಲ್ |
ತರಿಪೆನೆ ತಂಬುಲಂಬದಿ ಮನೋಜಶಿಖಾಳಿಗಳಲ್ಪ ಮುನ್ನಮೆ
ನ್ನರಿದರ್ ಕಂಡು ನಿನ್ನನಿನಿಪಾಟಿದುಂಬುಜಲೋಲಲೋಚನೇ || ೬೪

ಕಂ|| ಪರದ ಕುರುಳಲುಗೆ ಘಟ್ಟಿಯ
ನರೆಯುತ್ತುಂ ನಾಣೈ ತೆಗೆದು ನೋಲ್ಪುದುಮನ್ನಂ |
ಸ್ವರ ಕುಳಿಕ್ಕಾಯಿ ಕೊಂಡಂ
ತಿರೆ ಕೊಂಡುದು ನೋಡ ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ ನೋಟಂ || ೬೫

ಮ|| ಮದನಾಸ್ತ್ರಂ ಕರ ಸಾಣೆಗಾಣಿಸಿದುದೆಂಬಂತಾಗಿ ನೆನ್ನೊಂದು ಕಂ
ದಿದ ಮುಯ್ಯೆನ್ನಯ ತೋಳೊಳೊಂದೆ ಸಿರಿಯಂ ನೀನುಯ್ಯ ತೊಟ್ಟಾಳ್ವು ರಾ |
ಗದಿನೆನ್ನೊಳ್ ಸುಕಮಿಪ್ಪದೆನ್ನ ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ಕೇಳುಮೊಂದಂಚೆಯಂ
ಪೊದೆಯೊಂದಂಚೆಯನುಟ್ಟು ನಿನ್ನರವಿದೇನಂಭೋಜಪತ್ನೇಕ್ಷಣೇ || ೬೬

ತನ್ನ ಗಂಧ ಅರೆಯುವವಳ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ತಡೆಯ ಲಾರದೆ ಸೈರಂಧ್ರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಅವಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ನೀಚಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ೬೪. ಮನ್ಮಥನ ಪುಷ್ಪಬಾಣವು ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಹಾಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತ ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಸಿಂಹಬಲನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇರು, ಮಲಿನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯ, ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತರಿಸಲೇ? ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವು ಈಗಾಗಲೇ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಎದೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪಶಮನವಾಯಿತು. ೬೪. ಚದುರಿದ ನಿನ್ನ ಮುಂಗುರುಳು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಧವನ್ನು ಅರೆಯುತ್ತಲಿಜ್ಜೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ನೋಡಲು ನಿನ್ನ ಆ ನೋಡಿದ ನೋಟ ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಸರ್ಪದ ವಿಷಾಗ್ನಿಯೇ ಸುಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸುಟ್ಟು ನೋಡು. ೬೬. ನಿನ್ನ ಕಂದಿಹೋಗಿರುವ ಶರೀರವನ್ನು ನನ್ನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕಾಮಬಾಣವೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸುಖಿಸು ನೀನು. ನನ್ನ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬರಸೇಳಿದು ನಿನ್ನ ಸೇವಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿದುಕೊ ಎಲೆ ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೇ ಏಕವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟಿರುವೆ

ಕಂ|| ಬಗಿದೊಗೆದ ನಿನ್ನ ಮೊಲಗಳ
ಮೃಗಮದದ ಪುಳಿಂಚುಗಳ್ ಪಗಿಲ್ಲಿರಲಡೆಯಾ |
ದಗಲುರಮನೆನಗೆ ಪಡೆದಜ
ನೊಗಸುಗಮಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನೆನಗೆಯೆ ಪಡೆದಂ || ೬೭

ಕಂ|| ಎನಗರಸಿಯಾಣೆ ನಿನ್ನೊಡ
ನೆನಗೆಗೆಟ್ಟಪುದಿದಂದು ಅಶೋಡಾಡಲ್ ಕೆ |
ಮನ್ನೆ ನುಡಿದೊಡೆನ್ನ ಕಣ್ಣಂ
ಮನಕ್ಕೆ ಪಂದಿರ್ವ ನಿನ್ನೊಳೆನಗೆರದುಂಟೇ || ೬೮

ಬಾಯಿಬೆದೆನಿತೆರೆದೊಡಮಾ
ಹಾಯೆನ್ನಯ ಕರಮೆ ಮಹುಗಿ ಮೆಯ್ಯಿಡಿದುರಿನೆ |
ನ್ನೀ ಯೆರ್ದೆಯನಾಟೆಸಲ್ ನೀಂ
ಬಾಯೊಳ್ಳಂಬುಲಮನಪ್ಪೊದಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯೋ || ೬೯

ವ|| ಎಂದು ಮತಮನಿತಾನುಂ ತೆಹದ ಲಲ್ಲೆಯನಳಿಪಂ ತೋಟೆ ಬಾಯಿಬೆದು
ತನ್ನ ನುಡಿಗಳಳಿವಿಧೋಗೆ ಸೈರಿಸಬಾಳದೆ ಪಿಡಿವುದುಂ ಪಾಂಚಾಲರಾಜತನೂಜಿಯಿಂತಂದಳ್-

ಮ|| ಸ್ತ || ನುಡಿಯಲ್ಲೆಡೆನ್ನೊಳಿಂತಪ್ಪಳಿಪನ ನುಡಿಯಂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಚಿ ಮ
ಳ್ಳಡುಪಂತಪ್ಪಾಕೆಯಲ್ಲೆ ಬದು ಗಡ ಬಿಡದಂದೆನ್ನ ಗಂಧರ್ವರಂದಂ |
ಮಡಿವಯ್ ನೀನೆಂದೊಡಂತಪ್ಪೊಡೆ ಬಿಡೆನೆನಗಂ ಮೇಗುವೇಲ್ಲಪ್ಪೆಯಲ್ಲಾ
ಪೊಡೆ ನಿನ್ನಂ ಕಾವ ಗಂಧರ್ವರೆ ಬಿಡಿಸುಗೆ ಪೋಗೊಂದು ಪೊಯ್ಯಂ
ದುರಾತ್ಮಂ || ೭೦

ನಿನ್ನ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯೇನು ? ೬೭. ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊರ
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮೊಲಗಳ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯ
ವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು
ಅತಿಶಯವಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ - ೬೮. ರಾಣಿಯಾದ
ಸುದೇಷ್ಠೆಯಾಣೆ. ಇಂದು ನಾನು ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ
ದೋಷವೇನು ? ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ
ಮೋಸವುಂಟೇ ? ೬೯. ಬಾಯಿಸೋಲುವಷ್ಟು ಬೇಡಿದರೂ ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು
ಹೇಳಲಾರೆಯಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಶರೀರವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ
ಎದೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲು ನೀನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ತಂಬುಲವನ್ನಾದರೂ
ಕೊಡಲೊಲ್ಲೆಯಾ ? ವ|| ಎಂದು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯ ಮುದ್ದುಮಾತುಗಳಿಂದ
ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಗೋಗರೆದು ತನ್ನ ಮಾತುಗಳೂ ಆಸೆಯೂ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಲು
ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಕೀಚಕನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದನು. ದೈವದಿಯು
ಹೀಗೆಂದಳು- ೭೦. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುರಾಸೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬೇಡ. ಚಿ ನಿನ್ನ
ಮಾತಿಗೆ ಮೋಸಹೋಗುವಂತಹವಳಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ನೀನು ನನ್ನ
ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸಾಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದಳು. ಹಾಗಾದರೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೂ
ವಂಚನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ ; ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ

ವ|| ಪೊನ್ನೊಡೆ ಬಜುಬಂ ಪೊಯಿಲ್ವತ್ತಂತೆನುಮನಟೆಯದೆ ಪರಿಭವಾನಿಲನಿಂ
ಶೋಕಾನಲನಿರ್ಮುಡಿಬೆ ನಡನಡುಗಿ ಕಾಯುನೋಳ್ ವಿಡುಗಿ ತಲೋದರಿ ವ್ಯಕೋದರನಲ್ಲಿಗೆ
ವಂದು ಕೃಟೇಕಾಂತದೊಳಂತೆಂದಳ್-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಹೆಜನಕ್ಕುಂಗೂಡಿಸೊಳಂ ಕೀಟಲೊಳಮಳದಿಗಿಟ್ಟರ್ಪ ನಿಮ್ಮಪ್ಪದರ್ಪಂ
ಮಜುಗುತ್ತಿರ್ಪಳ್ಳೆ ನೋಡಾದಬಲನೆನಗೆ ಕಣ್ಣೊಲದಿಂ ಕೀಚಕಂ ಬಂ |
ದುಜದನ್ನಂ ಕಾಡಿ ಕೈಗೆಲ್ಲಗಿದನವನದೊಂದುರ್ಕನೇವೇಟ್ಟಿನಿನ್ನೇ
ನಟವಯ್ ಪೊಣ್ಣೆನ್ನದೊಂದಂ ಪರಿಭವಮನಿದಂ ನೀಗು ನೀಂ ಭೀಮಸೇನಾ || ೭೧

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಭೀಮಸೇನನೇವದೊಳ್ ಕಣ್ಣಾಡಿವನೋರ್ವಂ ದುಶ್ಶಾಸನನ
ನಂಟನಕ್ಕುಮಾದೊಡೇನಾಯ್ತು-

ಕಂ|| ಮುಳಸೆಂಬುದೆನಗೆ ಕೌರವ
ರೊಳೆ ಪಿರಿದಾ ಬಲಿದ ಬಯಕೆಯಂ ಮಾದುರದೊಳ್ |
ಕಳೆವಂತನ್ನೆಗಮಿವನೊಳ್
ಕಳೆವೆಂ ನಿನ್ನೊಂದು ಮುಳಸನಬ್ಬದಳಾಕ್ಷೀ || ೭೨

ವ|| ಎಂದು ನೀನೀ ವಿರಾಟನ ನಾಟಕಶಾಲೆಯನೆ ಸಂಕೇತನಿಕೇತನಂ ಮಾಡಿ
ನೇಸರ್ಪದಲೊಡಮನ್ನಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಪೋಗಿಪ್ಪುದಾನಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಪನೆಂದಾ ಪಾಣ್ಣನಂ ನಂಟೆ

ಗಂಧರ್ವರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಹೋಗು ಎಂದು ದುರಾತ್ಮನಾದ ಅವನು ಅವಳನ್ನು
ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದವನು ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದಹಾಗೆ
ವಿನುಮಾಡಲೂ ತಿಳಿಯದೆ ಅವಮಾನವೆಂಬ ಗಾಳಿಯಿಂದ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯು
ಇಮ್ಮಡಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡುಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಸಿಡಿದು ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮನ
ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಳು.
೭೧. ಪರಾನ್ನದಿಂದಲೂ ಪರರ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕೀಳಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ
ದುಃಖಪದ್ಧುತಿರುವ ನನಗೆ ಉಂಟಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡು. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ
ಮೋಹದಿಂದ ಕೀಚಕನು ಬಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೈಮೀರಿ ಹೊಡೆದು
ಬಿಡಾಡಿದನು. ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ; ಭೀಮಸೇನಾ ನನ್ನನ್ನು
ಆವರಿಸಿರುವ ಈ ಅವಮಾನವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು
ಪರಿಹಾರಮಾಡು ಎಂದು ಬಾಯಳಿದಳು. ವ|| ಭೀಮಸೇನನು ಕೋಪದಲ್ಲಿ
ಕುರುಡನಾಗಿರುವ ಇವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದುಶ್ಶಾಸನನ ನಂಟನಾಗಿರಬೇಕು,
ಆದರೇನಾಯ್ತು? ೭೨. ನನಗೆ ಕೌರವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಗ್ರಹವುಂಟು. ಈ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ನಿನಗಾಗಿ
ಉಂಟಾದ ಕೋಪವನ್ನು ಎಲೆ ಕಮಲದಳನೇತ್ರೇ ಇವನಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
ವ|| ನೀನು ಈ ವಿರಾಟನ ನಾಟಕಶಾಲೆಯನ್ನೇ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೂಡುವ ಮನೆಯನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾದ ಕೂಡಲೇ ನಮಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನೀನು
ಹೋಗಿರು, ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಕಾಮುಕನನ್ನು ನಂಬಿಕೆ ಬರುವಂತೆ

ನುಡಿದಾ ಪೊಯ್ಯೆಗನ್ನನಲ್ಲಿಗೆ ವರಿಸವಂಗೆ ತಕ್ಕುದನಾನೆ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ನುಡಿದು ಕಬೆವಲಾ ದ್ರೌಪದಿ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದು ಪೋಗಿ-

ಚಂ|| ಮಜುದವಸಂ ಲತಾಲಲಿತ ಕೀಚಕನಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಮನೊಂದು ಕೈ
ಸೆಳೆಯನಿಪಂಗೆರಾಗಮನಿಳೇಶ್ವರವಲ್ಲಭೆಯಟ್ಟುಲಯ್ಯೊದಾ |
ನಟೆಯದೆ ನಿನ್ನ ನೋಯಿಸಿದನಿಂದನಗೆಂಬುದನೆಂಬುದೆಂದು ಕಾ
ಲೆಜಗಿದೊಡೊಳ್ಳಿತಾಗೆ ನಿನಗಿಂತಿನಿತೊಂದೊಲವುಳ್ಳೊಡೊಲ್ಲೆನೇ || ೭೩

ವ|| ಎಂದು ನಂಬ ನುಡಿದು ವಿರಾಟನ ನಾಟಕಶಾಲೆಯನ ಪೂರ್ವಸೂಚಿತಕಮದೊಳ್
ಕುಜುಪುವೇಲ್ಕು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯಸಮಯದೊಳ್ ಭೀಮಸೇನಂಗೆ ತದ್ವ್ಯತ್ಯಕ್ತಮನಟಿಸಿದೊಡೆ
ಬಾಹುಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಕಲಿಗಂಟಕ್ಕಿ ಗಂಡುಡೆಯಮನುಟ್ಟು ಮೇಲುಡನಿಲೆಯ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು
ಪೋಗಿ ಗುಣಕೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ದ್ರೌಪದಿಯನಿರಿಸಿ ವೀರಶ್ರೀಯ ವಿವಾಹಮಂಟಪಮಂ
ಪ್ರಗುಪಂತೋಳಪೊಕ್ಕು-

ಕಂ|| ಸಿಂಗಬಲನೆಂಬಗುರ್ವಿನ
ಸಿಂಗಮನಸಿಘೇನುಕರಣಕೇಸರಮಾಲಾ |
ಸಂಗತಮನಡಸಿ ನುಂಗಲ್
ಸಂಗತಬಲನೊಂದು ಶರಭಮಿರ್ಪಂತಿದರ್ಠಂ ೭೪

ಮಾತನಾಡಿ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡು. ಆವನಿಗೆ ತಕ್ಕುದನ್ನು ನಾನು
ಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೋದಳು. ೭೩. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ
ಶರೀರವುಳ್ಳ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸುದೇಷ್ಣೆಯು ಕಾಮನ
ಬಂದಿಯೆಂಬ ಒಂದು ಲೇಪನದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೀಚಕನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಕೀಚಕನು
ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಾನು ತಿಳಿಯದೆ ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನಿನಗೆ
ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಈ ದಿನ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳು' ಎಂದು
ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. 'ಒಳ್ಳೆಯದು ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದಾದರೆ ನಾನು
ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತೇನೆಯೆ ?' ವ|| ಎಂದು ನಂಬುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಹಿಂದೆಯೇ
ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದಂತೆ ವಿರಾಟನ ನಾಟಕಶಾಲೆಯನ್ನೇ ಗುರುತು ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯನು
ಮುಳುಗುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.
ಭೀಮಸೇನನು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ವೀರಗಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಂಡಸಿನ
ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ(ಉತ್ತರೀಯ)ಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ
ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನಾಟಕಶಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ
ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿವಾಹಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಒಳಹೊಕ್ಕನು.
೭೪. ಕತ್ತಿಯ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಕೇಸರದ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಿಂಹಬಲ
(ಕೀಚಕ)ನೆಂಬ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಂಗಲು ಭೀಮನು ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ

ವ|| ಅನ್ನಗಮಿತ್ತ ಕೀಚಕನೆಂಬ ಪಾಣ್ಡು-

ಉ|| ಅಭ್ಯುದಿಂದಲಿತ್ತಿನನದಂಗದ ಬೇಸಹೊಳಂತ ನೀರೊಳಂ
ಕಿಚ್ಚನೊಳಂ ಪೊರಳ್ಳು ಪಗಲಂದಿರುಳಾದೊಡೆ ರಾಜ್ಯಮಾದವೋಲ್ ||
ಪರ್ಚ ಮನಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೆವಂದಿರೆ ನಾಟಕಶಾಲೆವೊಕ್ಕು ವಿ
ದ್ಯುಚ್ಚಪಳಂ ಮನೋಜಪರಿತಾಪದಿನೋಪಳೆಗತ್ತು ಭೀಮನಂ || ೭೫

ಚಂ|| ನುಡಿಯದೆ ಕೆಮ್ಮನಿರ್ಪರವಿದಾವುದು ಕಾರಣಮಾವುದೀ ಮೊಗಂ
ಗುಡದಿರವಿಂತು ಕಣ್ಣಿಗರಪ್ಪರೆ ಮಾನಸರಪ್ಪರೆಂದು ಮೆ |
ಛಡೆ ನುಡಿದೆಯ್ದವಂದು ಮುಸುಕಂ ತೆಗೆದಾಗದೆ ಮೇಲೆಪಾಯ್ದು ಬ
ಲ್ಲದಿಗನವುಂಕಿ ಬಲ್ಲದಿಗನಂ ಪಿಡಿದೊರ್ಮೆಯ ಮೆಲ್ಲಯುದ್ದದೊಳ್ || ೭೬

ವ|| ಪೋರ್ದು ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪಲವುಂ ಗಾಯಗಳೊಳಾಯಂದಪ್ಪದೆ ತನಗವಂ
ಸಮಾನಬಳಸಪ್ಪದಲೆಂ ಪಿರಿದು ಪೊಯ್ತು ಸಂತರ್ಪನಂ (?) ಪೋರ್ದು ಬಳೆಯ ಪೇಟನಾನೆ
ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಸುರ್ಬಿನೂಟಪ್ಪಿನಮವುಂಕಿ ಪಿಡಿದಡಸಿಯಗುವರ್ ಪರ್ವ ಬೀಸಿ ಗುಣಕೆಯ
ಕಂಭಂಗಳೊಳಂ ಕೇರ್ಗಳೊಳಮಾಸ್ತೊಟಿಸಿ ತಾಟಸಿದಾಗ್-

ಕಂ|| ಬಿಮನಿತ್ತರ್ ನೆಣಸಡಗೆ
ಲ್ಲ ಸಮಸ್ತಂ ಸುರಿಯ ಕೈಗೆ ತೊವಲುಲೆಯಲಗು |
ವಿಳಿದುದು ತೀವಿದ ಗುಳ್ಳೆಯ
ಪಸುಂಟೆಯೆಂ ಸೋರ್ಚಿದಂತೆ ತನು ಕೀಚಕನಾ || ೭೭

ಶರಭಮೃಗವಿರುವ ಹಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಸೂರ್ಯನು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಮಯವಾಗದ
ಬೇಸರಿಕೆಯ ದುಃಖದಿಂದ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಳಿ
ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯಾದ ತಕ್ಷಣ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಹಾಗೆ ಉಬ್ಬಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಿರಲು ನಾಟಕಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಚಪಲನಾದ
ಕೀಚಕನು ಕಾಮತಾಪದಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಪ್ರಿಯೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ 'ಇದೇನಿದು ಪ್ರಿಯ.
೭೬. ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸದೇ
ಇರುವ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು ? ಮನುಷ್ಯರಾಗಿರುವವರು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಸಗಾರ
ರಾಗುವುದುಂಟೇ ?' ಎಂದು ಮೋಹದ ಮಾತಗಳನ್ನಾಡಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಮುಸುಕನ್ನು ತೆಗೆದೊಡನೆಯೇ ಬಲುದಡಿದನಾದ ಭೀಮನು ಬಲುದಡಿದನಾದ
ಕೀಚಕನನ್ನು ಅಮುಕಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ವ||
ಹೋರಾಡಿ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವಾಡಿ ಅನೇಕ ಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗದೆ ತನಗೆ ಅವನು
ಸಮಾನಬಲನಾದುದರಿಂದ ಬಹಳಹೊತ್ತು ಸಮಾನನಾಗಿ ಕಾದಿ ಬಳೆಯ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು
ಅನೆಯು ತುಳಿದ ಹಾಗೆ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುವಂತೆ ಅಮುಕಿ ಹಿಡಿದು ನೆಗ್ಗೆ ಭಯವು
ಪಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಬೀಸಿ ನಾಟಕಶಾಲೆಯ ಕಂಭಗಳಿಗೂ ಗೋಡೆಗಳಿಗೂ ಬಡಿದು
ಅಸ್ತೊಟಿಸಿ ಬೀಸಿದನು. ೭೭. ಬಿಸಿರಕ್ತ, ಕೊಬ್ಬು, ಮಾಂಸ, ಎಲ್ಲುಬು ಎಲ್ಲವೂ
ಸುರಿದು ಹೋಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೊಗಲು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. (ಪದಾರ್ಥದಿಂದ) ತುಂಬಿ

ಉ|| ಆಂ ಜಗದೊಳ್ ಬಲಸ್ಥನಿದಿರ್ಬವದಾರನಗಂದು ಸೋಲದಿಂ
ಕೆಂಜವಳಾಕ್ಷಯಂ ಪಿಡಿದನೀ ಪಳನೆಂಬಲಿಂದಮತ್ತಮು |
ತಂ ಜವನೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ನಾಟಕಶಾಲೆಯೊಳೆಯ್ತು ರಕ್ತ ಪು
ಷ್ಪಾಂಜಲಿಯೈ ಮೂರ್ಚೆಯವೊಲಿದುರ್ವು ಸೂಸಿದ ಪಂಡದಿದೆಗಳ್ ||೨೮||

ವ|| ಅಂತು ಸಂಧಿ ಸಂಧಿಯೊಳ್ ಸಹಸ್ರ ಸಿಂಹಬಲನೆನಪ ಸಿಂಹಬಲನಶ್ರಮದೊಳೆ
ಬಾಣಸಿನ ಮನೆಯೊಳ್ ಬಂದಿದರ್ನಿತ್ತ ದ್ರೌಪದಿಯುಮುಪಾಯದೊಳ್ ಗುಣಣೆಯ ಮನೆಯ
ಮುಂದೆ ನಿಂದು-

ಕಂ|| ಗಂಧರ್ವವನಿತೆಯಂ ನಿ
ಬಂಧಂ ಬೇದಳಿಪೆ ಸಾವೆಯನೆ ಮಾಡಿದೆ ಕಾ |
ಮಾಂಧಂ ಕೀಚಕನಾಟಸಿ
ಗಂಧರ್ವರಿನದೆನೆನೆಗೆ ದೂಟಪ್ಪನೆಗಂ || ೨೯

ವ|| ಎಂದು ಗಗ್ಗರಿಕೆಗೊಳ್ಳ ಸರವಂ ಕರ್ಣಪರಂಪರೆಯಂ ಕೇಳ್ವ
ಸಿಂಹಬಲನೊಡವುಟ್ಟದರ್ ನೂರ್ವರ್ ಕೀಚಕರುಂ ಪರಿತಂದು ಮುಳಿಸಿನೊಳ್ ಕಣ್ಣಾದೆಲ್ಲದಿ
ಡಾಮರ ಡಾಕಿನಿಯಿಂದಮಾದುದೀಕೆಗಮೆಮ್ಮಣ್ಣಂಗಮೊಂದೆ ವಿಧಿಯಂ ಮಾಲ್ಪಮೆಂದಾಕೆಯಂ

ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಸುಬೆಯ ಚೀಲವನ್ನು ಆದರಲ್ಲಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು
ಖಾಲಿಮಾಡಿದಂತೆ ಕೀಚಕನ ಶರೀರವು ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ೨೮. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಲ್ಲ
ನಾನೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾದವನು. ನನ್ನನ್ನು ಇದಿರಿಸುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮೋಹದಿಂದ
ಕಮಲದಳನೇತ್ರೆಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಈ ದುಷ್ಟನು ಹಿಡಿದನು ಎಂಬ ದುಃಖದಿಂದ
ಯಮನು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಒಕ್ಕೂಡುವುದರಾಗಿ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ
ಮಾಂಸರಾಶಿಗಳು ಕೆಂಪುಹೂವುಗಳನ್ನು ಎರಚಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಭೀಮನು ಕೀಲುಕೀಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವಿರ ಸಿಂಹದ ಬಲವುಳ್ಳವನೆನಿಸಿದ ಕೀಚಕನನ್ನು
ಅನಾಯಾಸದಿಂದ ಕೊಂದು ಯಮನಿಗೆ ಔತಣವಿಕ್ಕಿ ನಿತ್ಯದ ಹಾಗೆ ಆಡುಗೆಮನೆಯನ್ನು
ಸೇರಿದನು. ಈ ಕಡೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಉಪಾಯದಿಂದ ನಾಟಕಶಾಲೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ
ನಿಂತುಕೊಂಡು - ೨೯. ನಾನು ಗಂಧರ್ವಪತ್ನಿ, ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಡ;
ದುರಾಸೆಪಟ್ಟರೆ ಸಾಯುತ್ತೀಯೆ ಎಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಕಾಮಾಂಧನಾದ ಕೀಚಕನು
ಆಶೆಪಟ್ಟು ನನಗೆ ಅಪಪ್ರಥೆ ಬರುವಹಾಗೆ ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ನಾಶವಾದನು. ವ||
ಎಂದು ಆರ್ತಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿದ
ಸಿಂಹಬಲನಾದ ಕೀಚಕನ ಸಹೋದರರಾದ ನೂರುಜನ ಕೀಚಕರು ಓಡಿಬಂದು
ಕೋಪದಿಂದ ಕುರುಡರಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಪಿಶಾಚಿಯಿಂದಾಯಿತು, ಇವಳಿಗೂ
ನಮ್ಮಣ್ಣಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವೆವು ಎಂದು ಅವಳನ್ನು
ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಇವನನ್ನು ಈ ರಾತ್ರಿಯೇ ದಹನಕ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ
ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಆ ಗಲಭೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು

೪೦೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪೋದರಿವನನಿರುಳೊಳೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ವೆಂಬುದು ಕೊಂಡುಪೋಜಾಗಳಾ ಕಳಕಳಮಂ
ಭೀಮಸೇನಂ ಕೇಳವಂದಿರೊಡನೆ ರೂಪುಗರೆದು ಪೊಟಲಂ ಪೊಟಮಟ್ಟು ಬಟಸಿಡಿಲೆಟಗುವಂತೆ
ನಿಜಭುದತಿಖರಾಸ್ಥಾನಂಗೆಯ್ಯು-

ಮ|| ಪನಿತಾಹೇತುವೆ ಕೇತುನಾಯ್ಕ ನಿಮಗಂ ಗಾಂಧರ್ವರಿಂದಿಂದು ನಿ
ಮ್ಮ ನಿಜೇಕಂ ನೆರೆದತ್ತು ಸತ್ತಿರೆನುತ್ತಂ ಪೊಕ್ಕಾರ್ ಕಾಳಂಬುದ |
ಧ್ವನಿಯಂ ಬಾಟೆಯ ಚೆಲ್ಲನಪ್ಪ ಬನಮಂ ಕಾಡಾನೆ ಪೊಯ್ಯಂತೆ ಪೊ
ಯ್ತಿನಿಸುಂ ಮಾಣದೆ ನೀಚ ಕೀಚಕನಿಕಾಯ ದ್ವಂಸನಂ ಮಾಡಿದಂ || ೮೦

ವ|| ಅಂತಳದಿಗಲೆಯೆ ಕೊರ್ವಿದ ಕೀಚಕವನಮೆಲ್ಲಮೊಂದಿರುಳೊಳೆ ಸಾಹಸ
ಭೀಮನುದ್ಧಾಮಕೋಪದವದಹನಜ್ಞಾಲ್ಪಾಸಹಸ್ರಂಗಳಿನಲ್ಲಿಮೆಲ್ಲಿಂದತಪ್ಪುದುಂ ನೇಸಳ
ಮೂಡಿದಾಗಳಾ ಪಡೆಮಾತನಿರ್ದರಿದಲ್ಲಿಯೆ ಕೇಳು-

ಮ|| ಪಡಲಿಟ್ಟಂತಪೊರಾಯ್ತು ಕೀಚಕಬಲಂ ಗಂಧರ್ವರಿಂದಿಂದು
ಳ್ಳೆದೀಂ ಸಂಗಡಮಿಲ್ಲವಾಯ್ತು ಪೆಟವೆನ್ನೊಲ್ಲಂಗೆಮೇನಾಗದಿಂ |
ಮಡಿದತ್ತಾಗದೆ ಮತ್ಸ ನೊಂದು ಬಲಗೆಯ್ಯಂದಕ್ಕಟಾ ಎಂಬುದಂ
ನುಡಿಯಲ್ಪಾರ್ತರುಮಿಲ್ಲ ಪಾರದರದೊಳ್ ಸತ್ತಂಗಳಲ್ಲನ್ನರಾರ್ || ೮೧

ಕಂ|| ರಾವಣನುಂ ಗಡ ಸೀತಾ
ದೇವಿಗೆ ಸೋಲ್ಪದಟ ಫಲಮನೆಯ್ದವನಿನನಾ |
ರಾವಣನಿಂ ಪಿರಿಯನೆ ಜೀ
ಬೀವುದೊ ಶುಚಿಯಲ್ಲದವನ ಗಂದುಂ ತೊಂಡುಂ || ೮೨

ಭೀಮಸೇನನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾರವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟು ಬರಸಿಡಿಲು ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳನ್ನು
ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಲಂ. ನಿಮಗೂ ಸ್ತಿನಿಮಿತ್ರವೇ (ವಿಪತ್ಯಾರಕ) ಕೇತುಗ್ರಹವಾಯಿತು.
ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಈ ದಿನ ಒಸಗೆ (ಮಂಗಳಕಾರ್ಯ-ತಕ್ಕಶಾಸ್ತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಸತ್ತಿರಿ;
ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಕಾಲಮೇಘದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸುಂದರವಾದ
ಬಾಳೆಯ ತೋಟವನ್ನು ಕಾಡಾನೆಯು ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದೆ
ನೀಚರಾದ ಕೀಚಕಸಮೂಹವನ್ನು ದ್ವಂಸಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಳತೆಯನ್ನು
ಮೀರಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕೀಚಕರೆಂಬ ಕಾಡೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಸಭೀಮನು
ಅತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೋಪವೆಂಬ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಸಾವಿರಾರು ಉರಿಗಳಿಂದ
ನಾಶಪಡಿಸಿದಂತೆ ಆಗಲು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಇದ್ದವರು
ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿ ಲಂ. ಕೀಚಕಸಮೂಹವು ರಾತ್ರಿ ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದ
ಹಾಗಾಯಿತು. ಇದೂ ಸಾಮಾಹಿಕಮೃತ್ಯುವಾಯಿತಲ್ಲವೇ ? ಪರಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅಳುಪಿದವನಿಗೆ
ಏನುತಾನೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ? ಈ ದಿನ ವಿರಾಟನ ಬಲಗೈ ಮುರಿದುಹೋಯಿತಲ್ಲವೇ,
ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಹೇಳುವವರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ಹಾದರದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರಿಗೆ
ಅಳುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ ಲಂ. ರಾವಣನೂ ಕೂಡ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿ ಅವರ
ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇವನು ಆ ರಾವಣನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯನೆ ಹೇಳು. ಸ್ವಚ್ಛವಾದ

ವ|| ಎಂದು ಪೊಟಲ ಜನಂಗಳ್ ಗುಜುಗುಜುಗೊಂಡು ಕೀಚಕನ ಪಡೆಮಾತನ ನುಡಿಯ ವಿರಾಟನ ಮಹಾದೇವಿಯುಂ ಪೇಡಿ ಸತ್ತಂತೆನುಮನೆನಲಿವೆಯದೆ ನಾಣ್ಗೆ ತನ್ನೊಳಿ ಮೂಗಲೈಯನಲ್ಲು ಕೆಮ್ಮಿದಳೆತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನ ಗೂಢಪ್ರಸೆಧಿಗೂ ಮಾತಂ ಜಲಕ್ರನಟಿದು ನಾಗಪುರಕ್ಕೆ ವಂದು ಸುಯೋಧನ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳಿಂತೆಂದು ಬನ್ನಸೆಗೆಯ್ದೊ-

ಮ|| ಗುಡಿಗಂ ಬದ್ಧವಣಕ್ಕಮಪ್ಪ ಪಡೆಮಾತೇಮಾತಿದಂ ಕೀಳ್ತೊಡಿ
ಗಡೆ ಮುಚ್ಚೆಯಲೆಪೇಯ್ದದೆಯ್ ಪರಮದ್ರೋಹಕಳಾಗಿರ್ದು ನಿ
ಮುಡಿಯೊಳ್ ಪೋಗದೆ ಕಾಡುತಿರ್ದ ಸುಭಟರ್ಗಳ್ ನೂರ್ವರುಂ ಕೀಚಕರ್
ಮುಡಿರ್ದ ದೇವರದೊಂದು ಪುಣ್ಯಬಲದಿಂ ಗಂಧರ್ವಯುದ್ಧಾಗ್ಯದೊಳ್ || ೮೩

ವ|| ಅದುಕಾರಣದಿಂದಾ ವಿರಾಟನ ಮಂಡಲಂ ಗೋಮಂಡಲದಂತೆ ಹೇಳಾಪಾಧ್ಯಮಾಗಿ ಕೈಗೆವರ್ತಮೆಂಬುದುಂ ಕುರುರಾಜಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಮ|| ಇದು ದಲ್ ಚೋದ್ಯಮತರ್ಕ್ಕಮದ್ಭುತಮಸಂಭಾವ್ಯಂ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಾ
ರದುದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಸಂದ ಸಿಂಹಬಲನಂ ಕೊಲ್ಲನ್ನರಾರ್ ಭೀಮನ
ಲ್ಪವರ್ತ ಕೀಚಕ ಭೀಮ ಶಲ್ಯ ಬಲದೇವರ್ತಳ್ ಸಮಾನರ್ತಳ್
ಪುನಟಿಂ ತೋಳ್ಳಲದೊಳ್ ಪೆಂಟಗಮರಿದೀ ವಿಕ್ರಾಂತಮುಂ ಗರ್ವಮುಂ || ೮೪

ನಡತೆಯಿಲ್ಲದವನ ಪೌರುಷಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ವ|| ಎಂದು ಪಟ್ಟಣದ ಜನಗಳು ಗುಂಪುಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೀಚಕನ ವಿಷಯವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿರಲು ವಿರಾಟನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸುದೇಷ್ಣೆಯೂ ಹೇಡಿ ಸತ್ತ ಹಾಗೆ ವಿನನ್ನು ಹೇಳಲೂ ತಿಳಿಯದೆ ಲಜ್ಜೆಪಟ್ಟು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಗಲಳುವನ್ನು ಆತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಈ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಗೂಢಚಾರರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಧಟ್ಟನೆ ತಿಳಿದು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ೮೩. 'ಧ್ವಜಾರೋಹಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಮಾಚಾರ' ಎಂದರು ದೂತರು. ಅದೇನಂತಹ ಸುದ್ದಿ ಎಂದ ದುರ್ಯೋಧನ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ನಮಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ತೀರಬೇಕಾದುದು. 'ನಿಮ್ಮ ವಿಶೇಷಪರಮ ದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೂರುಜನ ಕೀಚಕರೂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪುಣ್ಯಬಲದಿಂದ ಗಂಧರ್ವರೊಡನೆ ಆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರು. ವ|| ಆದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿರಾಟದೇಶವು ಪಶುವಿನ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಆಟದಷ್ಟು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕೈವಶವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೮೪. ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು; ತರ್ಕಿಸಲಾಗದು. ಅದ್ಭುತವಾದುದು, ನಡೆಯಲಾಗದು, ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗದು ; ಹೇಗೆಂದರೆ ಭೀಮನಲ್ಲದವರು ಸಿಂಹಬಲನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರಾದ್ದಾರೆ ? ಬಾಹುಬಲದಲ್ಲಿ ಕೀಚಕ, ಭೀಮ, ಶಲ್ಯ, ಬಲದೇವರುಗಳು ಸಮಾನರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪೌರುಷಮಾರ್ಗವು

ವ|| ಅದಜಿಂ ಪಾಂಡವರೈವರುಂ ವಿರಾಟಪುರದೊಳಿದರ್ಗರಾಗಲೆವೇಬ್ಬಮವ
ರಿದರ್ಗರೈದಿ-

ಚಂ|| ಪರಿಭವದೊಂದು ತುತ್ತ ತುದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಬನ್ನದೊಳಾಗೆ ಜೂದಿನೋಳ್
ಪೊರಸಲೆವಂತೆ ತಮ್ಮರಸುಗೆಟ್ಟು ಕಬಲೈದರ್ಗಟ್ಟರಣ್ಯದೊಳ್ |
ತಿರಿತರುತ್ತರ್ ಕಣ್ಣದಿಗರಿನ್ ಮಗುಬ್ಬಂ ಬಿಜುತೋಡಿ ಬೇಡರೋಳ್
ನೆರೆದಿರಲಲ್ಲದೊಡ್ಡಯಿಸಿ ರಾಜ್ಯದೊಳೇಂ ನೆರೆಯಲೈ ತೀರ್ಗುಮೋ || ೮೫

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಕೌರವನ ಮಾತಿಂಗಮರಾಪಗಾನಂದನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸೃ || ರಸೆಯೋ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ಧಂ ಜಲಶಯನದೊಳಂಭೋಜನಾಭಂ ಪೊದವ್ವಾ |
ಗಸದಿಂ ಸುತ್ತಿದರ್ಗಾಂಡೋದರದೊಳೆದನಡಂಗಿರ್ಪವೋರ್ ಕಾರಣಕ್ಕೊ ||
ದೊಸದಿದರ್ಗ ಪಾಂಡವರ್ ಕಾನನದೊಳಿರದವರ್ ನನ್ನಿಯಂ ತಪ್ಪೆಯುಂ ಸ
ಪ್ಪಮುದುಂ ಮೇರೆಯಂ ತಪ್ಪೆಯುಮೊಳರೆ ಬಿಗುರ್ತಾಂಪವರ್ ರಾಜರಾಜಾ || ೮೬

ವ|| ಎನೆ ಕುಂಭಸಂಭವನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಕೃತಶಾಸ್ತ್ರ ದೈತಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಪತ್ ಪಾಗಲ್ಬ ನೀಗ್ ಪೃಥಾ
ಸುತರುದ್ರೋಗಮನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳ ದವಸಂ ಸಾರ್ಪತ್ತು ಕಾಲಾವಧಿ |
ಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಬಂದುದಿದರ್ಗೆ ಮಾಣ್ಣಿರದ ಮಂತ್ರಾವಾಸದೊಳ್ ಮಂತ್ರ ನಿ
ಶ್ಚಿತನಾಗಿಗಡ ಕಾದಿದಲ್ಲದಿಳೆಯಂ ನೀನೆಂತುಮೇನಿತ್ತಪಯ್ || ೮೭

ಇತರರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ. ವ|| ಅದುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರೈದು ಜನವೂ ವಿರಾಟನಗರದಲ್ಲಿದ್ದೇ
ತೀರಬೇಕು. ಅವರಿರುವುದಾದರೆ -೮೫. ದ್ರೌಪದಿಯ ಅವಮಾನದ ಪರಮಾವಧಿ
ಯಿಂದ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳವು ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು
ಕೊಂಡು, ಗೌರವವನ್ನು ನೀಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ
ಮೋಸಗಾರರು ಪುನಃ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬೇಡರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಗುಂಪುಕೂಡಿ
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು ಸೂಕ್ತವೇ ? ಎಂದ ದುರ್ಯೋಧನ. ವ|| ಆ ದುರ್ಯೋಧನನ
ಮಾತಿಗೆ ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಳಿದನು : ೮೬. ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ಧನು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವು
ಜಲಶಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನು (ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ) ಅಕಾಶದಿಂದ ಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ
ಪಾಂಡವರು ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದರು. ದುರ್ಯೋಧನ ಅವರು
ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿದರೂ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳು ಮೇರೆದಪ್ಪಿದರೂ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ಎನ್ನಲು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆಂದರು.
೮೭. ಪಾಂಡವರು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರು. ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವರು. ತಡೆಯಿಲ್ಲದ
ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನುಳ್ಳವರು. ಅವರು ಕಾರ್ಯಾರಂಭಮಾಡುವ ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ.
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ನಿಶ್ಚಯಿಸು. ಯುದ್ಧಮಾಡದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ?

ವ|| ಎಂದೊಡೆ ಕರ್ಣನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಬಗೆಯದ ಸಾಮಮಂ ಬುಸುಟು ಭೇದಮನೊಲ್ಲದುದಗ್ರವಾಸಮಂ
ನಗಲದ ದಂಡಮಂ ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದಕ್ಕತ್ತರನಂತು ಮಾಣ್ವದೇ |
ಬಗೆ ಜಗೆ ನೀಗೆಯುಂ ಮುಳಿಸು ಪೋಗೆಯುಮಾಯತಿ ಜರ್ಜಿಯುಂ ಜಗಂ
ಪೊಗಲೆಯುಮಾಂತರಾತಿನಪರಂ ತವೆ ಕೊಲ್ಲದಹೀಂದಕೇತನಾ || ಲಠ
ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸುಯೋಧನನಿರ್ವರ ನುಡಿಯುಮಂ ಕೇಳು ತನ್ನ ಮನದೊಳಾದ
ಕಡ್ಡಮನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಅಜೆಯಲೆವೇಬ್ಬುದಿದ್ವೇದನಿದ್ವೇದೆಯಂ ತೆಗೆದಾಜಿರಂಗದೊಳ್
ನಿಜಿಸಲೆವೇಬ್ಬುದಂತವರನಂತವರಿರ್ಪಡೆಯುಂ ವಿರಾಟನಿ |
ವರ್ಜಿತೆಯ ಪಟ್ಟಣಂ ನಮಗಿದೇವಿರಿದಪ್ಪದು ತಳ್ಳದೆಯ್ನು ನಾಂ
ತುಲುಪನೆ ಕೊಳ್ಳಮಂತು ತುಲುಗೊಂಡೊಡೆ ಪಾಂಡವರಿರ್ಪ ಗಂದರೇ || ಲಠ

ವ|| ಎಂದು ಓರಿದುಮಾಗ್ಯಪಂಚರಸು ಗೋಗ್ರಹಾಪ್ಯಪಂಚಮನೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಿರಾಟನ
ದಾಯಿಗಂ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶಂ ಸುಶರ್ಮನುಮಂ ನಾಲ್ಕಾರಿ ರಥಂಚರಿಸು ದಕ್ಷಿಣದಿಶಾಭಾಗಕ್ಕೆ
ವೇಬ್ಬು ತುಲುಪಂ ಕೊಳಿಸಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಕರೆದು ವಿರಾಟನುತರನನಾತ್ಮನೊಜನನಾ ಪೊಲಲ್ಗೆ ಕಾ
ಓರಿಸಿ ಧರಾತಳಂ ತಳವರ್ಪೋಲ್ ನಡೆದಾಗಳೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ |
ಯ್ದುರುಮಿದು ನಮಸ್ಕಾರಯಲೆ ವೈರಿಯ ಮಾಡಿದ ಗೊಡ್ಡಮಿಲ್ಲಿ ಮಾ
ಸ್ಥಿರಲಗಮಾಗ ಪೂಜ್ಯವಧಿಯುಂ ನೆಜಿದತ್ತು ಕಡಂಗಿ ಕಾದುವಂ || ೯೦

ವ|| ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ಲಠ. ದುರ್ಯೋಧನ, ಸಾಮೋಪಾಯ
ವನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಭೇದೋಪಾಯವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಾನೋಪಾಯವನ್ನು
ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ನಿನಗೆ ದಂದೋಪಾಯವನ್ನೇ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ ಆ ಕೃತಘ್ನರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ
ಬಿಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಶತ್ರು ತೊಲಗುವಂತೆಯೂ ಕೋಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗು
ವಂತೆಯೂ ಪೌರುಷವು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆಯೂ ಲೋಕವು ಹೊಗಳುವಂತೆಯೂ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗ
ಎಂದನು. ಲಠ. ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಇಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ಮೊದಲು ಅವರು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.
ಅವರನ್ನು ಅವರಿರುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹಿಡಿಸಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
ವಿರಾಟನು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿರಾಟನಗರವು ಅವರಿರುವ ಸ್ಥಳ. ನಮಗೆ ಆ
ವಿರಾಟನಗರವು ಏನು ದೊಡ್ಡದು? ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ನಾವು ಹೋಗಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿಯೋಣ. ಹಾಗೆ ಹಸುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರೆ ಪಾಂಡವರು ಸುಮ್ಮನಿರುವ ಶೂರರಲ್ಲ.
ವ|| ಎಂದು ವಿಶೇಷ ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನೇ
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ವಿರಾಟನ ಜ್ಞಾತಿಯೂ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶನೂ ಅದ ಸುಶರ್ಮನನ್ನು
ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ತೇರುಗಳೊಡನೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಾಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದರು.
೯೦. ವಿರಾಟನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಉತ್ತರನನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಾವಲಾಗಿರಿಸಿ

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮೊಬ್ಬರುಮಾಳೋಚಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ಪೆಣಗಣ ಕಾಪಿಂಗಿರಲ್ಲೇಬ್ಬ
ನಾಲ್ವರುಂ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಂಗಳೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಿದಂತೆ ವಿರಾಟನೊಳ್ ಕೂಡಿ ಪೋಗಿ ತಾಗಿದಾಗ್-

ಚಂ|| ಕಡಲ ಪೊದಳ್ಳ ಪೆರ್ದೇರೆಗಳೆಯ್ತೆ ಕುಲಾಧಿಗಳೊಳ್ ಪಳಂಚಿ ತೂ
ಲೊಕ್ಕನೆ ನುರಲ್ಪನೋಲ್ ಕೆಡೆಂತು ಪಾಯಿಸಮಗ್ರಧಂಗಳಲ್ಲೆ
ಕೃದಿಗಿಡೆ ಪಾಯ್ಕರಾತಿನೈಪರಂ ತಡೆದಾಂತಿರದಾ ಸುಶರ್ಮನಂ
ಒಡಿದು ನೆಗೆಬ್ಬಿಯಂ ಪಡೆದು ಸಾಹಸದಿಂ ತುಣುವಂ ಮಗುಚ್ಚಿದರ್ || ೯೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಸುಯೋಧನಂ ಸಮಸ್ತ ಸಾಧನಂಚೆರಸು-

ಉ|| ಉತ್ತರಂ ಗೋಗ್ರಹಂ ಪಿರಿದುಮಾಗ್ರಹಮಂ ಮನದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳೆ ದಿ
ಗ್ಗಿತ್ತಿ ವಿಭೇದಿ ಪೆರ್ಚೆ ಕದನಾಸಕರಾದಮಗುವಿನುವುರ್ಪ ಪ |
ಪುಷ್ಪಿರೆ ಚಾರು ವೀರ ಭಟ ಕೋಟಿಗೆ ರಾಗರಸಂ ಪೊದಳ್ಳು ತು
ಳುಪ್ಪಿರೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿ ಮೊಗದಂ ವಿಭು ಗೋಕುಲಮಂ ವಿರಾಟನಾ || ೯೨

ಚಂ|| ಪಸರಿಸಿ ಪೊಕ್ಕು ಕೂಕಿಡಿದು ಕಾದುವ ಬಲ್ಲನೆಗಳ್ ಪಳಂಚಿ ಪಾ
ಯಸುವ ದಟಕ್ಕುರ್ವಸೆಯೆ ನೂಕಿದ ಬಲ್ಲನೆಗತ್ತಮೆಯ್ತೆ ಚೋ |
ದಿಸುವ ರಥಕ್ಕೆ ಪೆಳ್ಳೆಸದೊರ್ವರಿನೊರ್ವರೆ ಮಿಕ್ಕು ಪಾರ್ಥ ಸಾ
ರ್ವಿ ತುಣುಗಾಟರಂದಿನಿಸು ಬಲ್ಲನಾದುದದೊಂದು ಕಾಳೆಗಂ || ೯೩

ಭೂಮಂಡಲವೇ ಚಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಪಾಂಡವರೈವರೂ 'ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಶತ್ರುವಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೂಡಿದ ಚೀಪ್ಪೆಯಿದು. ಇಲ್ಲಿ ತಡೆದಿರಲಾಗದು. ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಗಡುವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡೋಣ' ವ|| ಎಂದು ತಾವಯ್ದುಜನವೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ನಗರದ ಹಿಂಗಾವಲಿಗೆ ಇರಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರೂ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳೇ ಮೇರೆದಪ್ಪಿದಂತೆ ವಿರಾಟನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಹೋಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ೯೧. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ತಗುಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮರಳಿದಂತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ ಭಯಂಕರವಾದ ರಥಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬೀಳಿಸಿ ತಳೆಭಾಗವು ನಾಶವಾಗಿ ಅಡಿಮೇಲಾಗಲು ನುಗ್ಗಿದ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನೂ ಸುಶರ್ಮನನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಎದುರಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಹಸದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ವಿರಾಟನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಮಸ್ತ ಸೈನ್ಯದೊಡಗೂಡಿ - ೯೨. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯೋಚಿಸಿ ದಿಗಂತವನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯುದ್ಧಭೇರಿಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶೂರರನೇಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷರಸವು ಹೆಚ್ಚಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು ಪ್ರಭುವಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದು ವಿರಾಟನ ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದನು. ೯೩. ಪ್ರಸರಿಸಿ ಹೊಕ್ಕು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹೋರಾಡುವ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳು ತಾಗಲು, ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸುವ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿದ ಬಲವಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳಿಗೂ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ತೇರುಗಳಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮೀರಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡಿ

ಕಂ|| ಮಚ್ಛರದಿನೋರ್ವರೋರ್ವರ
ನುಚ್ಛಳಿಸಿ ತಗುಳ್ಳು ಗೋವರಾದಿಸೆ ಕೀಟಂ |
ಕರ್ಚಿ ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳುವು
ನಚ್ಚಿನ ಕಾಂಭೋಜವಾಜಿಗಳ್ ಕೆಲವಾಗಳ್ ||

೯೪

ವ|| ಅಂತು ಮತ್ತು ಮನದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟಂತೆ ಮನಮನೆದಗಲಿಸಿ ಪರಿವ ಜಾತಶ್ಲಂಗಳೆಲ್ಲ
ಮಜಿಗಾಳಿಗದೊಳ್ ಸತ್ತೊಡೆ-

ಚಂ|| ತುಳು ಪರಿವಾಗಳೆಮ್ಮ ಪೆಣನಂ ತುಟಿದುಂ ಪರಿಗುಂ ದಲೆಂದು ಬಿ:
ತುಳುಗೊಳೆ ಬಾಬಿಮೆಂದು ತುಳುಗೋಳೊಳೆ ಸಾವುದು ಸೈಕಿದೆಂದು ಪಾ |
ಯ್ಯಜಿತೆಯ ಗೋವರನ್ನೆ ಬರೆ ಪಾಯಿಸಿ ಘೋಟಯಿಲರ್ ತಗುಳ್ಳು ತ
ತ್ತಲ ತಲೆದಿಕ್ಕಿ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಪರ್ವರನಂ ಕಡಿವಂತೆ ಮಾಡಿದರ್ ||

೯೫

ವ|| ಅಗಲೊರ್ವ ಗೋವಳೆನುಬರ ಸಾವುಮಂ ಕಂಡು ಮನದೊಳಾದೇವಂ ಪೆಚ್ಚಿಯುಂ
ತುಳುವ ಪೋಗಿಂಗಾಟದ ವಿರಾಟಪುರಕ್ಕೆ ವಂದುತ್ತರಂಗೆ ಪೇಟಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಪೆಟಗಣ ಕಾವೆನ್ನನೆ ಮಹೀಷತಿ ಪೂಣಿಸಿ ಪೋದವಾಂ ಗಡಂ
ತುಳುಗೊಳೆ ಮಾಣೆನ್ನಿದಿರ್ಗ ರಾವಣ ಕೋಟಯುಷಾಂತುಮೇಂ ಗೆಲಲ್ |
ನಟಗುಮೆ ತನ್ನಮಿನ್ನನೆ ಸಾರಥಿಯಪ್ಪನೀಗಲೆಂದು ಪೊ
ಚ್ಚೆನೆ ವಿರಾಟನಂದನದೆಲ್ಲವನಾಗದೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ ||

೯೬

ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು ದನಕಾಯುವವರ ಅಂದಿನ ಯುದ್ಧವು
ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಿಷ್ಠವೇ ಆಯಿತು. ೯೪. ಮತ್ಸರದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಾರಿಸಿ
ದನಕಾಯುವವರು ಅರ್ಭಟದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು (ಜಯಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇವೆಂದು)
ನಂಬಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕಾಂಭೋಜದೇಶದ ಕುದುರೆಗಳು ಕಡಿವಾಗವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ
ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ
ಮೀರಿ ಓಡುವ ಜಾತಿಕುದುರೆಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಸಾಮಾನ್ಯಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವು. ೯೫. ದನಗಳು
ಓಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಹೆಣವನ್ನು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ ? ದನಗಳನ್ನು
ಶತ್ರುಗಳು ಹಿಡಿದರೆ ನಾವು ಬದುಕಿರಲಾರವು. ತುರುಗಾಳಗದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದು
ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ (ಅದೃಷ್ಟ) ಎಂದು ಹಾಯ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಗೋಪಾಲಕರು
ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ಬರಲು ಕುದುರೆಯ ರಾವುತರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸಿ
ಅವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವಂತೆ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ
ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ವ|| ಅಗ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಾಲಕನು ಅಷ್ಟುಮಂದಿಯ ಸಾವನ್ನು ಕಂಡು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿಯೂ ಪಶುಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆಯೂ
ವಿರಾಟನರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉತ್ತರನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ೯೬. ನಗರದ
ಹಿಂಗಾವಲಿಗೆ ರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಹೋದನು. ಆದರೂ ಪಶುಗಳನ್ನು
ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅವಕಾಶಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇದಿರಾಗಿ ಕೋಟಿ ರಾವಣರು
ಬಂದರೆ ತಾನೆ ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಈ ನನಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗುವವನನ್ನು

ವ|| ಕೇಳ್ವಾ ಪೊಲ್ಲ್ ಪೊಲ್ವಾಕ್ಕೆ ದೊಪದಿಗೆ ಬಜಿಯನ್ನಟ್ಟಿ ಬರಿಸಿ-

ಉ|| ಸಾರಥಿ ಮಾಡು ಮತ್ಸ ಗುತನುತ್ಪರನಂ ತದರಾತಿಸೈನ್ಯ ಕೂ
ಪಾರದ ಪಾರಮಂ ತಡೆಯದೆಯುವೆನೆಂಬುದುಮಂತೆ ಬಂದು ಪಂ ।
ಕೇರುಹವತ್ತೆ ಮತ್ಸ ಗುತನಂ ನುಡಿದಳ್ ನಿನ್ನಗಾಜಿರಂಗದೊಳ್
ಸಾರಥಿಯಪ್ಪೊದಪ್ಪುದು ಶಿಖಂಡಿಯ ನಿನ್ನೊರೆಗುಂತೆ ಗಂಡಾರ್ || ೯೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಬೃಹಂದಳಿಯಲ್ಲಿಗುತ್ಪರಂ ತನ್ನ ತಂಗಿಯುತ್ಪರೆಯನೆ ಬಜಿಯನ್ನಟ್ಟಿ
ಬರಿಸಿ-

ಉ|| ಸಾರಥಿಯಪ್ಪೊದಪ್ಪನೆನಗೀತನೆ ಪೋ ಪೆಕರೇವರಿನ್ ನೆರಂ
ಬಾರನೆನುತ್ತೆ ತನ್ನ ರಥಮಂ ತರವೇಟ್ಟಿರದೆಯ್ತೆ ಪೋರ ಕಾಂ ||
ತಾರದುನೊಂದು ಬೇಗೆ ಪರಿವಂತು ರಥಂ ಪರಿವತ್ತು ವೈರಿ ಕಾಂ
ತಾರಮನುಬ್ಬಲಂಕದ ಬೃಹಂದಳಿ ಬೋದಿಸಿ ಬೋದ್ಯಮಪ್ಪಿನಂ || ೯೮

ವ|| ಅಂತು ಕಿಚಿದಂತರಮಂ ಪೋಗಿಪೋಗಿ-

ಚಂ|| ಕರಿಘಟಿ ನೀಳಮೇಘಘಟಿಯಂತೆ ತುರಂಗದಬಲಂ ಸಮುದ್ರದೊಳ್
ತರತರದಿಂದಮೇಲ್ವ ತೆರೆಯಂತೆ ರಥಂ ಮಕರಂಗಳಂತಗು
ವೃಂದಿವರಿಯುತ್ತುಮಿರ್ಪಗೆ ಬೃಹದ್ವಜಾನಳನಂತೆ ತೋಪ್ ಭೀ
ಕರತರಮಾದುತುತ್ಪರನ ಕಣ್ಗೆ ಸುಯೋಧನಸೈನ್ಯಸಾಗರಂ || ೯೯

ಈಗಲೆ ತನ್ನಿಂದ ಎಂದು ಉತ್ತರಕುಮಾರನು ವಿಜೃಂಭಿಸಲು (ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಲು) ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಜುನನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ತಕ್ಷಣವೇ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿದನು. ೯೭. 'ಮತ್ಸನ ಮಗನಾದ ಉತ್ತರನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ಅವನ ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಾನು ಜಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಉತ್ತರನಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶಿಖಂಡಿಯೇ ಆಗಬಹುದು. ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಶೂರರಾರಿದ್ದಾರೆ ? ಎಂದಳು. ವ|| ಉತ್ತರನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಉತ್ತರೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬೃಹಂದಳಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿದನು. ೯೮. ಸಾರಥಿಯಾಗುವುದಾದರೆ ಈತನೇ ಸಮರ್ಥ ಬಿದು; ಇತರರು ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು ? ಇನ್ನು ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ತರಹೇಳಿ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಹೊರಟನು. ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡನ್ನು ಕಿಚ್ಚು ಆವರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಶೂರನಾದ ಬೃಹಂದಳಿಯು ಅಶ್ವರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ತೇರನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ತೇರು ಧಾವಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಲು ೯೯. ಅನೆಯ ಸಮೂಹವು ಕರಿಯ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆಯೂ ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಏಳುವ ಅಲೆಗಳಂತೆಯೂ ತೇರುಗಳು ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆಯೂ ದೊಡ್ಡ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ಪದಾತಿಸೈನ್ಯವು ದೊಡ್ಡ ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯಂತೆಯೂ

ವ|| ಅಗಳದಂ ಕಂಡುತ್ತರನೊತ್ತರಮೊತ್ತಿದಂತೆ ಬೆರ್ಬ ಬೆಗದುಗೊಂಡು-

ಉ|| ನೋಡಲಯಂಬಮಂದೊಡಿದನಾಂತಿಹಿದಾರ್ ತವಿಪನ್ನರಂದು ನಾ
ಗೋಡೆ ವಿರಾಟಸೂನು ರಥದಿಂದಿಬೆರೋಡಿದೊಡೆಯ್ ಪೂಣ್ಣ ಬಿ |
ಚೋಡೆ ಕಿರೀಟ ತನ್ನನಳೆಪುತ್ತ ಶಮಿದಾದುದುಡಲ್ಲಿಗಾತನಂ
ನೀಡಿರದಯ್ಯ ನೀಡಿಸಡನಾತನಿನಲ್ಲಿಯ ಕೈದುಬೆಲ್ಲಮಂ || ೧೦೦

ವ|| ಅಂತು ಗಾಂಡೀವಿ ಗಾಂಡೀವಂ ಮೊದಲಾಗಿ ದಿವ್ಯಶರಾಸನಶರಧಿ
ವಿಚಿತ್ರತನುತ್ಸಂಗಲೆಲ್ಲಮಂ ಗೆಲ್ಲಮಂ ತನಗಾವಗಂ ಕೊಳ್ಳಂತೆ ಕೊಂಡು ಪಗೆವರ ಗಂಟಲ
ಬಳೆಯನೊಡೆದು ಕಳೆಪುದನನುಕರಿಸುವಂತೆ ತೀವಿ ತೊಟ್ಟ ಮುಂಗೈಯ್ ಬಳೆಗಳನೊಡೆದು
ಕಳೆದು-

ಚಂ|| ಬಡೆ ಪಿಣಿಲಂ ಕುರುದ್ವಜನಿ ತೊಟ್ಟನೆ ಬಾಯನೆ ಬಿಟ್ಟುವಂದು ಗಂ
ದುಡೆಯುಡೆ ಗಂಡುಗೆಟ್ಟುದು ನೆಗಬ್ಬೆಯ ಗಾಂಡಿವಮಂ ತಗುಳ್ಳು ಜೀ |
ವೊಡೆಯ ಸಿಡಿಲ್ ಸಿಡಿಲ್ಲ ಪೊಡೆವಂತೆವೊಲಾಯ್ನೆ ಗಂಡಗಾಡಿ ನೂ
ಮಗಡಿ ಮಿಗಿಲಾಡುದಾ ರಥಮನೇಜಲೊಡಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡವಾ || ೧೦೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತು ಪರಸ್ಪನ್ಯಭೈರವನ ಬರವಿಂಗಳೆ ಗಾಡಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸೂಡರಂತೆ ನಡನಡ
ನಡುಗುವ ಕುರುದ್ವಜನಿಯಂ ಕಂಡು ಸುಯೋಧನಂಗೆ ಗಾಂಗೇಯನಂತೆಂದಂ-

ಕಾಣಲು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಉತ್ತರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತರನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ
ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನ ಹಾಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಭಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ೧೦೦. 'ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ,
ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಾಶಮಾಡುವವರಾರು' ಎಂದು ಉತ್ತರನು
ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ತೇರಿನಿಂದಿಳಿದು ಓಡಿದನು. (ಹಿಂದೆ) ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ
ಈಗ ಹೆದರಿ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತರನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಬನ್ನಿಯ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನಿಂದ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನಗೆ ನೀಡುವ ಹಾಗೆ
ಮಾಡಿದನು - (ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು) ವ|| ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಗಾಂಡೀವವೇ
ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯವಾದ ಬಿಲ್ಲುಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕವಚಗಳನ್ನೂ ತನಗೆ
ವಿಜಯಸೂಚಕವಾಗಿಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದನು. ಶತ್ರುಗಳ ಗಂಟಲ ಬಳೆಯನ್ನು ಒಡೆದು
ಹಾಕುವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಂಗಯ್ಯನ ಬಳೆಗಳನ್ನು
ಒಡೆದುಹಾಕಿದನು. ೧೦೧. ಕೂದಲಿನ ಗಂಟನ್ನು (ಹೆರಳನ್ನು) ಬಿಚ್ಚಲು ಕೌರವ
ಸೈನ್ಯವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಪುರುಷನಿಗೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದ ಗಂಡುಗಚ್ಚೆಯ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಲು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ನೀಗಿತು.
ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹದೆಯಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡಲು ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದು ಹೊಡೆಯುವ
ಹಾಗಾಯಿತು ಎನ್ನಲು ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನು ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಲು ಅವನ
ಪೌರುಷವೂ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ನೂರರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ

ಚಂ|| ಅವಧಿಯ ಲೆಕ್ಕಮಂ ನೆಜಿಪಿ ನನ್ನಿಗೆ ಮಾಣದೆ ಕಾದಲೆಂದು ಬಂ
ದವನಿವನರ್ಜುನಂ ತೊಡರ್ದು ನಿಲ್ಲದ ನೀನೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗು ಗೋ !
ವಹಮನಂಗರಾದ ಕೃಪ ಕುಂಭಭವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೀರರಂ
ಬಿವರ್ಷದಾಂಪನಾನಿಸಸನೀ ಯಡೆಯೊಳ್ ಕದನತ್ತಿಣೇತನಂ || ೧೦೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸುಯೋಧನಂ ಪಿರಿದುಮಾಕುಳಂಚರಸು ಗೋಕುಲಮಂ
ಕೊಂಡುಪೋಗಿ ಪೋಗಲೀಯದುತ್ತರನಂ ರಥಮಂ ಚೋದಿಸೆಂದು ಮುಟ್ಟಿವೆಂದು-

ಮ|| ಪಗೆ ತೀರ್ಗುಂ ಬಗೆ ತೀರ್ಗುಮಾ ಕುರುಕುಳಪ್ರಾಪ್ತನಂ ಕಾದಿ ತೊ
ಟ್ಟಿಗೆ ಗೋವೃಂದಮುಣಂ ಮಗುಟ್ಟಿದವನೆಂದಾರ್ಥಚ್ಚು ತನ್ನಂಕದಂ !
ಬುಗಳೊಂದೊಂದಜಲೊಂದು ಲಕ್ಕ ಬಲಮಂದಬ್ಬಾಡೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಮಿಗೆ ಸೋಲೋಡೆ ಮಗುಟ್ಟಿದಂ ತುಳುಗಳಂ ವಿಧಿವೈದಿವಾಣಂ || ೧೦೩

ಚಂ|| ಅವಟರ ಚಿನ್ನಪೊಂಗರ ಸಬಂಗಳ ತೊಬ್ಬುಪೆಯೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ ನಿ
ಲ್ಲದೆ ಪೋಷಮಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಮನದೊಳ್ ಮಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿದಂತೆ ತೋಟುವ !
ಗೃಧ ನಿದುಗೋಡು ಮೇದುಮದುಮುತ್ತುಮುಟುಂಕಿದ ಕಿಚ್ಚಲೆತ್ತಮು
ತ್ತಿದ ಕುದಿವಾಂಮಂದಸೆಯ ಕರ್ಬುಗುಳ್ ಪರಿಗೊಂಡುವಾದೆಯೊಳ್ || ೧೦೪

ಪರಸ್ಪನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಬರವಿಕೆಗೆ ಹೆದರಿ ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ದೀಪದ ಹಾಗೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಕೌರವಸ್ಪನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಭೀಷ್ಮನು
ಹೀಗೆಂದನು. ೧೦೨. ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಗಡುವಿನ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಸತ್ಯಮಾತ್ಮಿಗೆ
ತಪ್ಪದೆ ನಡೆದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಇವನು ಅರ್ಜುನ. ಇವನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ
ನಿಂತುಕೊಳ್ಳದೆ ನೀನು ಪಶುಸಮೂಹವನ್ನು ಕರ್ಣ, ಕೃಪ, ದ್ರೋಣರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ
ಯೋಧಾಗ್ರೇಸರರನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿಸು. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾನು
ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ವ||
ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿಶೇಷಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಶುಸಮೂಹವನ್ನೊಡಗೊಂಡು
ಹೋಗಲು ಹಾಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಉತ್ತರನನ್ನು ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ
ಹೇಳಿ (ಅರ್ಜುನನು ದುರ್ಯೋಧನನ) ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೧೦೩. ಶತ್ರುವೂ
ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಚ್ಛಾರ್ಥವೂ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕುರುಕುಲದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಈ ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ ನಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಗೋಸಮೂಹವನ್ನು
ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒಂದೊಂದು
ಬಾಣದಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷಸ್ಥೈತ್ಯವು ನಾಶವಾಗಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತು
ಓಡಿಹೋದನು. ಅರ್ಜುನನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ೧೦೪. ಶೂರರ
ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳ ಶವಗಳ ತುಳಿದಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳದೆ
ಹೊರಟು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆದರಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೊನೆ ಬಾಗಿಯೂ
ನೀಳವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕೊಂಬುಗಳೂ ಹಿಣಲೂ, ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು
ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೆಚ್ಚಲೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಲದ

ಚಂ|| ಪಟುವಟಿಯಂ ತಗುಳ್ಳುರ್ವ ಚೆಗದೊಲಿಚ್ಚ ಪರಾಳಿಗಳ್ ಛಲಿಲ್
ಛಲಿಲನೆ ಪಾಯ್ ಪಾಯ್ ಬಸನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟರೆ ಚಾತುರಂಗಮಂ |
ಕಲಕುಲಮಾಗೆ ಜೇಜಿಪೆಸರಿಲೆನ್ನೆ ಪಾಯ್ ಪಾಯ್ ತೇರನೆಯ್ ತೊ
ತಲ್ಲಮಲಿದತ್ತು ವೈಬಲಮಲ್ಲಮನಮನ್ನ ಗಂಧವಾರಣಂ || ೧೦೫

ಕುರುಬಲಿದೊಳ್ ಕರಂ ನೆಗಲ್ ಬೇರರ ಚನ್ನರ ಸಂದ ಚನ್ನಪೊಂ
ಗರ ತಲೆ ತಾಟಪಣ್ ಕೆಡೆಳೆದಂತೆ ನಿರಂತರಮಾಲಿರಂಗದೊಳ್ |
ಪರೆದಿರೆ ಲೋಹಿತಾಂಬುಧಿಯೊಳಾನೆಗಳ್ಚೆಗಳಾಡೆ ನೋಡಲ
ಚ್ಚರಿಯುಮಗುರ್ವುಮದ್ವೈಮಮಾಲ್ಯು ರಣಂ ಕದನಪ್ರಸೇತನಾ || ೧೦೬

ವ|| ಆಗಳೆವಂ ಕಂಡಂಗನಾಪಂ ರಾಜರಾಜನ ನಡೆಸಿದುದುಮಂ ತನ್ನ ಬಲಾತ್ಕಾಳಮುಮಂ
ಸೇನಮಂ ವಿರ್ಣಂಬರಗರ್ವವನಿನಾದದಿಂದಾರುತ್ತುಂ ಬಂದ ಗುಣಾರ್ಣವನೊಳ್ ತಾಗೆ-

ಚಂ|| ಸಮುದುದು ಪೋಗು ಗೋಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿಯೆ ಭಾರತಮುಂಬ ಮಾತನಂ
ದಮರ ನರೋರಗಲ್ ನುಡಿಯೆ ಛಾಪ್ಪಶರಂಗಳಚ್ಚಿ ಯುದ್ಧದೊಳ್ |
ಸಮಸಮನಾಗಿ ಕಾದಿದೊಡೆ ಕರ್ಣನ ಪಕ್ಷಮನೆಚ್ಚು ಗರ್ವಮಂ
ಸಮಯಿಸಿ ಕೊಂದನೊಳೆದ ವಿರ್ಣಂಬನೊಂದೆ ವಿರ್ಣಂಬಿಂ ನರಂ || ೧೦೭

ತುದಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಕರಿಯ ಹಸುಗಳು, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋದುವು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಹಸುಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗದೆ ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತ
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು. ೧೦೫. ಅರಣ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ
ವ್ಯಾಸಿಸುವ ಕಿಚ್ಚನ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು
ಭಳಿಲ್ ಭಳಿಲ್ ಎಂದು ನುಗ್ಗಿಸುತ್ತಾ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ಬಿಸಿರಕ್ತದ
ಸುಂಟರಗಾಳಿಯಿಂದ ಚತುರಂಗದೈನ್ಯವನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು.
ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹಸಿರಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ತೇರನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಸೊಕ್ಕಿದಾನೆಯಂತೆ
ಅರ್ಜುನನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಳಿದು ಹಾಕಿದನು. ೧೦೬.
ಕೌರವಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ವೀರರ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಶೂರರುಗಳ ತಲೆಗಳು ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ಹರಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ
ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚದುರಿದುವು. ರಕ್ತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಶರೀರಗಳು
ಆಡುತ್ತಿರಲು ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಯುದ್ಧವು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವರ್ಯವೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಅದ್ಭುತವೂ ಆಯಿತು. ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣನು ಅದನ್ನು
ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದುದನ್ನೂ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ
ತೆಗೆದು ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ೧೦೭.

೪೧೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಅಂತು ಕರ್ಣನ ನೋವುಮಂ ವಿರ್ಣಾನ ಸಾವುಮಂ ಕಂಡು-

ಉ|| ತಕ್ಕಿನ ಕುಂಭಸಂಭವ ನದೀದ ಕೃಪ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೀರರೆ
ಕೈಕೆಯನೊರ್ವರೊರ್ವರೆ ಬಗುರ್ತಿದಾಂತು ನಿಶಾತ ಬಾಣ ಜಾ |
ಲಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲ್ತು ಜೋಲ್ತು ಸೆರಗಂ ಬಗದೋಡಿದರೊಂದು ಪೊಟ್ಟುವೊಂ
ದರ್ಕಮಿಡಿರ್ಚಲಾಜದೆ ಮನಂಗಲಿಗ್ ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾ || ೧೦೮

ಕಂ|| ಮನದೊಳ್ ಕರುಣೆ ಸೆಂಮೋ
ಹನಾಸ್ತದಿಂದೆಚ್ಚು ಬೀರರಂ ಬೀರದ ಶಾ |
ಸನಮನೆ ನಿಜಿಸುವ ಬಗೆಯಿಂ
ದನಿಬರ ಪಟವಿಗೆಯನೆಚ್ಚಿದುಕೊಂಡಂ ಹರಿಗಂ || ೧೦೯

ವ|| ಅಂತು ಪರ ಶಶಿ ವಿಶದಯಶಃಪಟಂಗಳಂ ನನ್ನಪಟಂಗೊಳ್ಳಂತೆ ವಿವಿಧ
ಧ್ವಜಪಟಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡು ತಾನುಮುತ್ತರನುಂ ವಿರಾಟಪುರಕ್ಕೆ ಮಗುಟ್ಟು
ಬರ್ಪಾಗಳ್-

ಉ|| ಸೂಸುವ ಸೇನೆ ಬೀಸುವ ಚೆಳಚ್ಚಮರೀರುಹಮೆಕ್ಕೆಯಿಂ ರಣಾ
ಯಾಸ ಪರಿಶ್ರಮಾಂಬು ಅವಮಂ ತವೆ ಪೀರೆ ಪುರಾಣನಾಮುಖಾ |
ಬ್ಬಾಸವಗಂಧದೊಳ್ ಬೆರಸಿದೊಂದೆಲರೊಯ್ಯನೆ ತೀಡೆ ಪೊಕ್ಕನಾ
ವಾಸವಂತೆ ಮತ್ಸ್ಯಮಹಿಷಾಳಕಮಂದಿರಮಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೧೧೦

ಮನುಷ್ಯರೂ ಉರಗರೂ (ಮೂರು ಲೋಕದವರೂ) ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನನು
ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮವಾಗಿ ಕಾದಿದ ಕರ್ಣನ
ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಅವನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಶೂರನಾದ ವಿರ್ಣಾನನ್ನು
ಒಂದೆ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕರ್ಣನ ನೋವನ್ನೂ ವಿರ್ಣಾನ ಸಾವನ್ನೂ
ನೋಡಿ - ೧೦೮. ಸಮರ್ಥರಾದ ದ್ರೋಣ, ಭೀಷ್ಮ, ಕೃಪರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ
ವೀರಾಗ್ರೇಸರರೂ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅರ್ಜುನನ ಹರಿತವಾದ
ಬಾಣಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋದರು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ಶೂರರಾದ ಅವರು ಕದನತ್ತಿಣೇತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಒಂದು ಹೊತ್ತಿನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋದರು. ೧೦೯. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಅವರ ಮೇಲೆ
ದಯೆತೋರಿ ಸಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಅವರು ಮೈಮರತೀರಲು
ವೀರಶಾಸನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಧ್ವಜವನ್ನೂ ಕಸಿದುಕೊಂಡನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ ಯಶಸ್ಸೆಂಬ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಸತ್ಯಶಾಸನದ ಕಡತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಯಪ್ರದನಾಗಿ ತಾನೂ (ಅರ್ಜುನನೂ) ಉತ್ತರನೂ ವಿರಾಟನಗರಕ್ಕೆ
ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರು. ೧೧೦. ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ
ಚಾಮರಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಯುದ್ಧಾಯಾಸದಿಂದುದುಂಬಾದ ಬೆವರುಹನಿಗಳನ್ನು

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿಮುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಭಸ್ಮ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದೋಳ್
ಅಷ್ಠಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೀರಲು ಪುರಸ್ಕೀಯರ ಮುಖಿಕಮಲದ ನಸುಗಂಧದಿಂದ ಬೆರಸಿದ
ಗಾಳಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿರಲು ವಿರಾಟನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು
ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು- ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯಾದುದೂ ಆದ
ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆ ಅಶ್ವಾಸ.

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

- ಕಂ|| ಶ್ರೀಗೆ ನೆಗಟ್ಟಿಗೆ ವೀರ
ಶ್ರೀಗಾಗರಮಪ್ಪೆನೆಂಬ ಕಳ ಕಳ ವಿಜಯೋ |
ದ್ಯೋಗದೊಳ ನೆಗಟ್ಟಿನೆಂಬ
ದ್ಯೋಗಿಗೆ ಮಲೆವನ್ನಪ್ಪಪತಿಮಂಡಳಮೊಳದೇ | ೧
- ಎಂದು ಜಗಜ್ಜನಮಳವನ
ಗುಂದಲೆಯಾಗದರೆ ಬಡದೆ ಪೊಗಬುತ್ತಿರೆ ಕುಂ |
ದೇಂದು ಯಶಂ ರಥದಿಂದಿಬೆ
ತಂದೆಜಗಿದನಗೃಜನ್ಮ ಪದ ಸರಸಿಜದೊಳ್ || ೨
- ಅಜಮಗನ ಪವನತನಯನ
ನೆಹಿದಾಶೀರ್ವಚನಶತಮನಾಂತನುನಯದಿಂ |
ದೇಜಗಿದಮಳರುಮನಬ್ಬಿ
ನೊಜಲ್ಮು ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಪರಸೆ ನಲ್ಲರಕೆಗಳಂ || ೩
- ಚಲ ಚಲದಿನುಜದೆ ಹಗೆವರ
ತಲೆಗಳನರಿದಂದು ಬಂದು ಪಾಂಡುತನೂಜರ್ |
ತಲೆದೋಡೆರೆ ರಾಗಮಗುಂ
ದಲೆಯುಂ ಪೊಂಪುಲೆಯುಮಾಯ್ತು ಮತ್ಸ್ಯಂಗಾಗಳ್ || ೪

- ಮ|| ಗುಡಿಯಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೊಯ್ಯ ಬದ್ಧವನಮಂ ಪೂಜ್ಯಮರ್ಥಕೃಮಿ
ನೈದವೇನೇತಲೊಳಪ್ಪದೆಂದು ಕುರುದಂ ಕಣ್ಣತ್ತಪೋಲ್ ರಾಗದಿಂ |
ದೊಡೆಯಂತಾಂ ಬಗೆದುಳ್ಳ ಸಾರ ಧನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟಿತ್ತಿ ಶ್ರೀತಿಯಂ
ಪಡೆದಂ ಮತ್ಸ್ಯ ಮಹೇಶನಂದು ಮನದೊಳ್ ತತ್ಪಾಂಡುಪುತ್ರಕಳಾ || ೫

೧. ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಕೀರ್ತಿಗೂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗುತ್ತೇನೆಂಬ, ಉತ್ಸಾಹಕರವೂ ಜಯಪ್ರದವೂ ಆದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತೇನೆನ್ನುವ ಕಾರ್ಯಶೀಲನಾದವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶತ್ರುರಾಜಸಮೂಹವುಂಟೇ ೨. ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನಗಳು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಕುಂದಪ್ರಜ್ವದಂತೆಯೂ ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಇರುವ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದ ಅಣ್ಣನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ೩. ಧರ್ಮರಾಯನ ಮತ್ತು ಭೀಮನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನೂರು ಅಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ಅಮಳರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ಹರಕೆಗಳಿಂದ ಹರಸಿದನು. ೪. ಪಾಂಡವರು ಉದಾಸೀನರಾಗಿರದೆ ಹಟದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿರಾಟರಾಜನಿಗೆ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ೫. ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಜಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಇನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕುರುಡನು ಕಣ್ಣನ್ನು

೮೦|| ಕೇಳಿ ಕಂಕಭಟ್ಟನೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾ ವಲಿಂ ವ್ಯತೋದರಂ
ಬಾಳೆಯರಂ ದಲಾಡಿಪ ಬೃಹಂದಳೆ ಫಲ್ಲಾಸಂಕದಶ್ಚ ಗೋ |
ಪಾಳಕರಂಬದಾ ನಕುಳನುಂ ಸಹದೇವನುಮಾದರೇಂ ಮಹೀ
ಪಾಳರೋದಾ ಕಾರ್ಯಗಂಗಳ್ ಬಗೆಯಲ್ ಬಹು ಪ್ರಕಾರಮೋ || ೬

ವ|| ಎಂಬ ಪುರಜನಾಳಾಪಂಗಳ್ ನೆಗೆಟ್ ವಿರಾಟನ ಮಹಾದೇವಿ ಸುದೇಷ್ಯ
ಕೃಷ್ಣಾಗಳಿಟಗಿ ಪೊಡವಡೆ ಧರ್ಮತನೊಬಂಗೆ ವಿರಾಟನವತಮುಣಿಮಕುಟನಿಂತೆಂದು
ಬಿನ್ನಸಂಗೆಯ್ಯಂ-

೮೦|| ಇರದುಬೆದಾವ ಮಂಡಂದೊಳಂ ನೃಪ ನೀಂ ದೆಯೆಯಿಂದಮಿಲ್ಲಿ ಬಂ
ದಿರೆ ದೊರೆವೆತ್ತುದನ್ನ ಮಹಿವಾಲ್ಮಸನೆನ್ನ ತನೊಚೆಗಂಕದು |
ತರಗೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳಮನಿನ್ನಭಿಮನುಗೆ ಮಾಯ್ದುತರೋ
ತರಮನೆ ಮಾಡು ನಿನ್ನ ದೆಯೆಯಿಂ ಮಹಿವೆಂ ಯಮರಾಜನಂದನಾ || ೭

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ಯಂ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ನಣ್ಣುಗಳೆಗಳಾದುವಲ್ಲ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ
ಬ್ರಹ್ಮಂ ತಗುಳ್ಳವನುಬಿನ್ನಮಾಗಿ ಬಂದುವು ನಿನ್ನ ದೊರೆಯ ನಂಟನುಮನೆಲ್ಲಿ ಪಡೆವೆನೆಂದು
ವಿರಾಟನಂ ಸಂತಸಂಬಡೆ ನುಡಿದು ಚಾಣೂರಾರಿಯಂ ಸುಭದ್ರೆಯುಮನಭಿಮನುಪ್ಪಮನೊಡ
ಗೊಂಡು ಬರ್ಪುದೆಂದು ಬಿಜೆಯನಟ್ಟ ಬಿರವಜೆದು ಪಾಂಡವರಯ್ಯರಂ ವಿರಾಟ
ಸಮೇತಮಿಡಿವೊಳೇಗಿ ಕಂಡಾಗಳ್-

ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ವಿರಾಟನು ಸಂತೋಷಿಸಿದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರವತ್ತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ
ಪಾಂಡವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು.
೬. ಕೇಳಿ, ಕಂಕಭಟ್ಟನೇ ಧರ್ಮರಾಜನು. ವಲಿಲನು ಭೀಮಸೇನ, ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು
ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಅಡಿಸುವ ಬೃಹಂದಳೆಯು ಅರ್ಜುನ. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು
ಗೋವುಗಳ ಪಾಲಕರಾದವರು ನಕುಲ ಮತ್ತು ಸಹದೇವರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ
ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡುವುದಾದರೆ
ಇವರಿಗೆ ಏನು ವಿಪರೀತ ವಿಧಿಯೋ? ವ|| ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಗರ ಮಾತುಗಳು
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲು ವಿರಾಟನ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸುದೇಷ್ಯೆಯು ದೌಪದಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ
ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ವಿರಾಟನು ಬಗ್ಗಿದ ಮಕುಟವುಳ್ಳವನಾಗಿ
(ನಮಸ್ಕರಿಸಿ) ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು - ೭. ಧರ್ಮರಾಜನೇ ನೀವು ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ
ತಂಗದೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. (ಇದರಿಂದ) ನನ್ನ ದೊರೆತನ
ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾಯಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ನನ್ನ ಮಗಳು ಉತ್ತರಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿ
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನೊಡನೆ ಮದುವೆಯ
ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ನಿನ್ನ ದೆಯೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ.
ವ|| ಎನ್ನಲು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಸಂಬಂಧಗಳು ಈಗ
ಅದುವಲ್ಲ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಡಬಿಡದೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ
ಬಂದಂತಹವು. ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಂಧುವನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ?

ಚ೦|| ಮುರರಿಪು ಧರ್ಮನಂದನ ಪದಾಬ್ಜಯುಗಕ್ಕೆ ಮರುತ್ತುತಾದಿಗಳ್
ಹರಿ ಚರಣಾಂಬುಜಕ್ಕೆಹಿಗಯುತ್ಪವದಿಂದಭಮನ್ನು ತಮ್ಮಕ್ಕೆ |
ವರ ಲಲಿತಾಂಭು ಪದ್ಧನವಹಕ್ಕೆಹಿಗುತ್ತಿರೆ ತನ್ಮುಖಾಬ್ಜದೊಳ್
ಪರಕೆಗಳುಳ್ಳೆ ಪೊನ್ನಿದುವು ಪಂಕಜದಿಂದ ಮಕರಂದದಂತವೋಲ್ || ೮

ಜ|| ಅಂತು ಮಂದರಧರನು ತಾಮುಮೊಂದೊರ್ವರನಗಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಮಾಡ
ಸುಖದುಃಖಗಳನನ್ನೊನ್ನನಿವೇದನಂಗೆಯ್ದಾನಂದದಿಂದ ಪೊಬಲಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಜ್ಜನ
ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದಮಪಗತಪರಿಶ್ರಮನಂ ಮಾಡಿ ಮುರಾಂತಕನಂತಕನಂದನನಭಿಮನ್ನು
ವಿವಾಹಕಾರ್ಯ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯೊಳೊಡಂಬಡಿಸಿ ಶುಭಲಗ್ನೋದಯದೊಳ್-

ಉ|| ಪಾರಿಧಿಘೋಷದಂತೆಸೆವ ಮಂಗಳತೂರ್ಯರವಂಗಳಿಂದ ಬಯಂ
ಮೇರುವ ಪೊನ್ನಣಂ ನೆಲೆಯದೆಂಬನಮಿಚ್ಚುಳಮಾಗೆ ಪಾರಣಾ |
ರೀ ರಮಣೀಯ ಸ್ವತ್ವಮಮರುತ್ತಿರೆ ಸಂದ ವಿರಾಟನೆಂದು ಕೆ
ಯ್ನೀರೆಲೊಡೀಯ ಗೆಯ್ದರಭಮನ್ನುಗಮುತ್ತರೆಗಂ ವಿವಾಹಮಂ || ೯

ಜ|| ಅಂತಾ ವೀರನಂ ವೀರಶೀಯೋ ನೆರಪುವಂತುತ್ತರೆಯೋ ನೆರಪು ಕಂಪ್ಪಂಪಿಯಂ
ದ್ವಾರಾವಸಿಗೆ ಕಳಿಪ-

ಎಂದು ವಿರಾಟನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನೂ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂದು
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ದೂತರ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು
ಪಾಂಡವರೈದ್ಯಮಂದಿಯೂ ವಿರಾಟನೊಡಗೊಂಡು ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕಂಡರು.
೮. ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಪಾದಯುಗಳಗಳಿಗೂ ಭೀಮಸೇನಾದಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನ
ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಆ ಅಯ್ದುಜನರ
ಮನೋಹರವಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಅವರ
ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕಮಲದಿಂದ ಮಕರಂದವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಹರಕೆಗಳು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಚಿಮ್ಮಿದ್ದುವು. ಜ|| ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ತಾವೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು
ಆಗಲಿಂದ ಬಳಿಕ ಆದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಪ್ರರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮದುವೆಯ
ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅಲೋಚನೆಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಒಳ್ಳೆಯ
ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ೯. ಮಂಗಳವಾದ್ಯವು ಕಡಲ ಮೊರೆಯಂತೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರಲು
ದಾನಮಾಡಿದ ಸುರ್ಮಾರ್ಕಕ್ಕೆ (ದಕ್ಷಿಣೆ) ಮೇರುಪರ್ವತವೂ ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು
ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಅತಿಶಯವಾಗಿರಲು ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ವತ್ವವು
ರಮಣೀಯವಾಗಿರಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿರಾಟಮಹಾರಾಜನು ಧಾರಾಜಲವನ್ನೆರೆದು
ಕನ್ನಾದಾನಮಾಡಲು ಉತ್ತರಗೂ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೂ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
ಜ|| ಆ ವೀರನನ್ನು ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವಂತೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಉತ್ತರೆಯಲ್ಲಿ

ಮ|| ಮಲೆಪರ್ ಮಂಡಳಿಕರ್ ಕಟುಂಬರದಟರ್ ವೀರಕಳುಂ ತಮ್ಮ ಬಾ
ಬ್ಬಲೆಯಂ ಬೇಡಿದ ವಸ್ತುವಾಹನಮುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮೂವಿಟ್ಟಿಯೊ |
ಕೃಲವೋಲಿಂ ಚೆಕೆಯ್ ಸಂತಮಿರುತುಂ ಕುಂತೀಸುತರ್ ತಮ್ಮ ತೋ
ಳ್ಳಲಮಂ ನಳ್ಳರೆ ದಾಯಿಗರ್ ಧರೆಯನಾಳ್ತದಬ್ಬರಂಚೇವದಿಂ || ೧೦

ವ|| ಅಂತು ತಮ್ಮ ಪೂಣ್ಣ ವರ್ಣಾವಧಿ ನೆಲೆಬೊಡಮರಾತಿಗಳ್ಳಂತೆಕಾಲಂ
ನೆಲೆಯದುರಕುಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕೆಮ್ಮಿರಲಾಗದು ದುರ್ಯೋಧನನಪ್ಪೊಡೆ ಶ್ವೇತ ಕೃಷ್ಣಕಾರಕಂ
ಕೃಷ್ಣಂ ತನಗೆ ಮಾಡದನ್ನೆಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ಪನ್ನಗತುಮನಂ ನಮಗೆ ಮಾಡುವುದುತ್ತುಮಪ್ಪಮುಂಬೀ
ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯಮಂ ತಮ್ಮೊಳೊಚಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ನೀನೆ ಪೋಗಲ್ಲೇಬ್ಬಮುಂಬುದು
ಮಪ್ಪತಿರಧಂ ರಥಮನೇಟಿ ಮನಃಪವನವೇಗದಿಂ ದ್ವಾರಾವತಿಯನೆಯ್ದಿ ರಾಜಮಂದಿರಮಂ
ಪೊಕ್ಕು ಮುಗ್ಧಾದ್ವಂದವಳ್ ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ಮುಲೆಬೊಟಗಿದ ಮಧುಮಧನನತೆತ್ತಲೊಡೆ
ಕಾಲ ದೆಸೆಯೊಳುಸಿದೆ ಕುಳ್ಳಿರೆ ದುರ್ಯೋಧನನುಮಾಗಳೆ ಬಂದು ಬಲಿಬಂಧನನ ತಲೆದೆಸೆಯೊಳ್
ಕುಳ್ಳಿರೆ ಕೆಲಿದಾನುಂ ಬೇಗದಿಂ-

ಕಂ|| ಪವಡಿಸಿದನಂತನೊಸೆದು
ಪವಡಿಸಿ ತನ್ನೆರದುಮಡಿಯನೊತ್ತುತ್ತಿದಾಂ |
ಹವ ವಿಜಯಿಯಪ್ಪ ವಿಜಯನ
ನೆ ವಲಂ ಮುಂ ಕಂಡು ಬಚಿಕೆ ನೃಪನಂ ಕಂಡಂ || ೧೧

ಕೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೧೦. ಉದ್ಧತರಾದ
ಸಾಮಂತರೂ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ರಾಜರೂ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳೂ ವೀರರೂ ತಮ್ಮ
ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ಪಾಂಡವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮೂರು
ಬಗೆಯಾದ ಬಿಟ್ಟಿನೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರಂತೆ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿಗಳಾಗಿರಲು
ಪಾಂಡವರು ದಾಯಿಗರಾದ ಕೌರವರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಆಳುತ್ತಿರುವ
ಕ್ಷೇಶವು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲವನ್ನೇ ನೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ವ||
ಹಾಗೆ ತಾವು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಗಡುವು ತೀರಿದರೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲವು
ತುಂಬದೇ ಇದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು 'ನಾವು ಸುಮ್ಮನಿರಲಾಗದು, ದುರ್ಯೋಧನ
ನಾದರೆ ಬಿಳಿಯದನ್ನು ಕಪ್ಪನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮೋಸಗಾರ. (ಶ್ವೇತಕೃಷ್ಣಕಾರಕ) ಅವನು
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಮಗೆ
ಸಹಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು 'ನೀನೇ ಹೋಗಬೇಕು'
ಎಂದರು. ಅಪ್ರತಿರಥನಾದ ಅವನು ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮನಃಪವನವೇಗ (ಮನಸ್ಸಷ್ಟಾ
ಗಾಳಿಯಷ್ಟಾ ವೇಗ)ದಿಂದ ದ್ವಾರಾ ವತೀಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಷ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿರುವ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ ಕಾಲ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತನು. ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಆಗಲೇ ಬಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ತಲೆದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಮೇಲೆ ೧೧. ಮಲಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ವ|| ಕೆಂದು ತನಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟವರುಮಂ ಪರಸಿ ನೀವಿವರರುಂ ಬಂದಂದಮುಮಂ
ಮನೆವಾಲ್ವಿಯಂ ಪೇಲೆಮಂದೊಡೆಮೈಯ್ಯಂ ಕೆಯ್ಯೊಂದು ಗೆಲಿಸಲ್ವೆಯ್ಯುಮೆಂದು ಬಂದವನೆ-

ಕಂ|| ಮನ್ನಣೆಗೆನಗಿವರಮೋ
ರನ್ನರೆ ವಿಜಯನನೆ ಮುನ್ನ ಕಂಡುಡತೊಂದಾ |
ನೆನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟೊ ನಿನಗಂ
ಪನ್ನಗಕೇತನ ಚತುರ್ವಲಂಗಳನಿತ್ತೆ ||

೧೨

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳ್ ಸಮಾನಬಲನಪ್ಪ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂ ಕೃತವರ್ಮನುಮಂ
ತನ್ನೊಡನಾದಿಗಳಪ್ಪ ತೊಂಬತ್ತಾಳು ಸಾಸಿರ ಗೋಪಕುಮಾರರೊಡನೆ ಕೊಡಿ ಕಳಿಸಿ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಂ ತಾನುಂ ವಿರಾಟಪುರಕ್ಕೆ ವಂದು ಮಜ್ಜನೆ ಭೋಜನಾದಿಗಳೊಳ್ ವಿಗತ
ಪರಿಶ್ರಮರಾಗಿ ಮಹಾದವಸಮುಪರುಮಾಳುಂಗುಣಂಗಳೆ ಮೂರ್ತಿಮಂತಂಗಳಾದಂತೆ
ಮಂತ್ರಶಾಲೆಯಂ ಪೊಕ್ಕಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಪಿಯ ವಿಷಯಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಿಂ
ದ್ರಿಯಂಗಳೆಂತೆಯ್ನೆ ಮನಮನಾಶ್ರಯಿಸುಗುಮಂ |
ತಯ ನಯ ಪರರಯ್ಯುಮಾ
ಶ್ರಯಿಸಿದರ್ ವಿಷಯಕಾಂಕ್ಷೆಯಂ ಮುರರಿಪ್ಪವಂ ||

೧೩

ಲೋಕಕ್ಕಿದರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ
ಟೀಕೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ನುಡಿ ಮನಂಗೊಳಿಸೆ ದಳ |
ತೋಕನದ ಜಠರನಂ ನಿ
ವ್ಯಾಕುಳಮಿಂತೆಂದು ಧರ್ಮತನಯಂ ನುಡಿದಂ ||

೧೪

ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನೇ ಮೊದಲು ನೋಡಿ ಬಳಿಕ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ವ|| ನೋಡಿ ತನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ
ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನೊ ಗ್ರಹಕೃತ್ಯವನ್ನೊ ಹೇಳಿ ಎಂದನು. 'ನಮ್ಮ ನಮ್ಮನ್ನು
ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು' ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದೆವು ಎಂದರು. ೧೨.
ನನ್ನ ಮನ್ನಣೆಗೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರಾದರೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ
ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ದುರ್ಯೋಧನ ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಚತುರ್ಬಲಗಳನ್ನೂ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ
ಕೃತವರ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರರಾದ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಗೋಪಕುಮಾರರೊಡನೆ
ಸೇರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೂ ತಾನೂ ವಿರಾಟನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಸ್ನಾನಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ
ಆರುಮಂದಿಯೂ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಆರುಗುಣಗಳೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮೂರ್ತಿತಾಳಿದ
ಹಾಗೆ ಆಲೋಚನಾಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ೧೩. ಕಿವಿ, ಕಣ್ಣು
ಮೊದಲಾದ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಳಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ
ಅಯ್ದುಜನ ಪಾಂಡವರೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರು.
೧೪. ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಾತು

ಎಲೆ ರಸೆಯೊಳಬ್ಬದಂ ಭುಜ
ಬಳದಿಂ ಮುನ್ನೈತ್ತಿದಂತೆ ವಿಷಯಾಂಬುಯೊಳ್ |
ಮುಜುಗಿದ್ ಮುಯ್ಯುರುಮಂ
ಬಳಿಹರ ಪಿಡಿದೆತ್ತಲೆಂದು ಬಂದೈ ಬರವಂ || ೧೫
ಬಸಿಲೋ ಜಗತೀತ್ರಯಮುಮು
ನೊಸೆದಿಟ್ಟೊರಂತೆ ಕಾದ ಹೆಂಪಿನ ನಿಮ್ಮಿ |
ಬಸಿಲಂ ಪೊಕ್ಕೆಮುಯ್ಯರ
ನಸುರಕುಳಾಂತಕ ಕಡಂಗಿ ಕಾವುದು ಪಿರಿದೇ || ೧೬

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೇ || ಎನ್ನ ನನ್ನಯ ಪೆಂಪು ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವದಿಂದಮೆ ಸಂದುದೆಂ
ತನ್ನ ಪನ್ನಗೇತನಂಗೆ ಧರಾವಿಭಾಗಮನಿತ್ತು ಸಂ |
ಪನ್ನ ಯೋಗ ನಿರೋಗದಿಂದಮರಣ್ಯದೊಳ್ ನೆಲಸಿದುರ್ಗಲ್
ಬನ್ನಮಿಲ್ಲದೆ ಬಾಬುದೇಂ ಪುಣ್ಯವಾಸಸಂಗನಗಕ್ಕುಮೇ || ೧೭

ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ಯುಮೀ ಸೂಚೊಂದುಮೊಡಂಬಿಲ್ಲದೆ ಗೋಗ್ರಹಣಮನೆ ನೆವಂ
ಮಾಡಿ ಸುಯೋಧನನೆಂಬ ಪಾಪಕರ್ಮನ ಮಾಡಿದನುವರಂ ನಿಮ್ಮನುಬಲದೊಳಮರಿಕೇಸರಿಯ
ಭುಜಬಲದೊಳಮೆಮುಗಿಂಬುವುದು-

೮|| ಕಾದದೆ ಪನ್ನಗದ್ವಜನಿಲಾತಳಮಂ ಕುಡನಾನುಮಿಪುರ್ವದುಂ
ಸೋದರರೆಂದು ನಾಣೈ ಸೆಡೆದಿರ್ಪೆನಿದೊಡವಸ್ತುಭೂತನೆಂ |
ದಾದಮೆ ಭೂತಳಂ ಪಡೆಯೆ ತೇಜಮೆ ಕಟ್ಟಪುದಿಂತಿರಕೇ ಪ.
ದೊಡರ ನೀನೆ ಪೇಯ್ ಬಗೆದು ಕಡ್ವಮನೀಗಲೆ ದಿವ್ಯಚಿತ್ತದಿಂ || ೧೮

ಅರ್ಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲು ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯನ್ನು ನಾಭಿಯಲ್ಲುಳ್ಳ (ಕಮಲನಾಭನಾದ)
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು. ೧೫. ಕೃಷ್ಣಾ ನೀನು ಮೊದಲು
ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಹಾಗೆ
ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನಮ್ಮೆದು ಜನವನ್ನೂ
ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ೧೬. ಕೃಷ್ಣಾ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕ್ರಮದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ
ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ನಮ್ಮೆದುಜನರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು
ಹಿರಿದೇ ? ೧೭. ನನ್ನ ಸತ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದು
ಹೇಗೆನ್ನುವೆಯೋ - ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ
ಊಟಮಾಡುತ್ತ ಬದುಕುವುದು ಹುಳುವಂತೆ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಾದ
ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ. ವ|| ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಲವೂ ಒಂದು ಕಾರಣವೂ
ಇಲ್ಲದೆ ಗೋಗ್ರಹಣವನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನೆಂಬ ಪಾಪಿಯು
ವಿರ್ಪಡಿಸಿದ ಯುದ್ಧವು ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ಅರಿಕೇಸರಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಬಾಹುಬಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮುಗಿಯಿತು. ೧೮. ದುರ್ಯೋಧನನು
ಯುದ್ಧಮಾಡದೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನೂ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೆಂದು

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂಬುಜೋದರಂ ನಯದೆ ವಿನಯದ ಮಾತು ನೀನೆಂದಂತು
ತೊಲೆಗೆ ನೀರಡಕಲುಮಾಡಿತ್ಯಂಗೆ ಸೊಡವಿಡಲುಮಿಂದಂಗೆ ದೇವಲೋಕಮಂ ಬಗ್ಗಿಸುವಂತೆಯುಂ
ನಿನಗೇನೆಂದು ಕಡ್ಡಂಬೀಬ್ಬುದಾದೊಡಂ-

ಮ|| ಬೆಸಮಾರ್ ಕೊಂಡವೊಲಕ್ಕುಮೊಂದ ನಯಮಂ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಮುಂದಿಗಣಾ
ನುಸರ್ದಪ್ಪಂ ಸಲೆ ಮೆಲ್ಲು ಬಲ್ಲನಬೆಗುಂ ಕೈವಾರಮುಂ ಕೂಡೆ ಕೂ |
ರಿಸುಗುಂ ನಿಕ್ಕುವಮಪ್ಪ ಕಾರಣದಿನಂತೀ ಸಾಮಮುಂ ಮುಂ ಪೊಯೋ
ಗಿಸಿದೇಕೆಟ್ಟಪ್ಪದೆಂದು ದಂಡಮನೆ ಮುಂ ಮುಂಕಿಕ್ಕುವಂ ಮಂತ್ರಿಯೇ || ೧೯

ಬಲಿಯಂ ಪಾಮನರೂಪದಿಂದಮ ಪಲಂ ಮುಂ ಬೇಡಿದಂ ಭೂರಿ ಭೂ
ತಲಮುಂ ಕುಂದೆನಗಾಯ್ತೆ ಕೊಂಡನಿಳಿಯಂ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿನಿನ್ನಂ ರಸಾ |
ತಲದೊಳ್ ದೃತನಂತೆ ನೀನುಮಿಳಿಯಂ ಮುಂ ಬೇಡಿಯಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾ
ಮರ್ಲದಾತಂ ಕುಡದಿದೊಡದಿಡಿಯ ನೀಂ ಲೋಕಂ ಗುಣಂಗೊಲ್ಲಂ || ೨೦

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಮಂದರಧರನ ನುಡಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ ಕಿಂಕಿಲೆವೋಗಿ
ಭೀಮಸೇನನಿಂತಂದಂ-

ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಕೋಚದಿಂದಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಲೋಕದ ಜನರೆಲ್ಲ ಇವನು
ಆಸ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು ಎಂದು ನಂದಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಮಾಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲೈ
ಕಮಲನಾಭ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ
ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳು. ವ|| ಎನ್ನಲು ಕೃಷ್ಣನು (ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು) 'ಧರ್ಮರಾಜ
ನೀತಿ ಮತ್ತು ನಡತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯ.
ನಿನಗೆ ಕಾರ್ಯರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದು ನದಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬುವ ಹಾಗೆ,
ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಚಯ
ಮಾಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ೧೯. ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ
ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗುವ ಒಂದು ನೀತಿಯನ್ನು ಈಗ
ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾರ್ದವವು ಒರಟುತನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
ಹೊಗಳಿಕೆಯು ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು
ಸಾಮೋಪಾಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಉಪದೇಶ
ಮಾಡುವವನು ನಿಜವಾದ ಮಂತ್ರಿ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ ಏನಿಗ
ಎಂದು ಮೊದಲು ದಂಡೋಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಲ್ಲನೇ?'
೨೦. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಮನನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ
ಈ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಇನ್ನೂ
ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಬೇಡಿ
ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು. ಆತನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಲೋಕವೆಲ್ಲ
ಗುಣಗ್ರಹಣಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ
ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಕೆರಳಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಭೀಮಸೇನನು ಹೀಗೆಂದನು-

ಕಂ|| ನಿಜ ಮತಮನನಗೆ ಮೀಟ
ಲೃಚಾತ ದೊರೆಯಲ್ಪವಲ್ಲದೊಡಮನ್ನಂ |
ದ ಜನಿಸಿ ನುಡಿಯಿಸಿದುವಹಿ
ಧ್ವಜನೋವದೆ ಮುನ್ನ ನೆಗಟ್ಟಿ ದುಶ್ಚರಿತಂಗಳ್ || ೨೧

ಶಾ|| ಆ ಲಾಕ್ಕಾಗೃಹ ದಾಹಮೊಂದೆ ವಿಷಸಂಯುಕ್ತಾನ್ನಮಂತೊಂದೆ ಪಾಂ
ಚಾಲೀ ನಿಗೃಹಮೊಂದೆ ಟಕ್ಕುವಗೆಯಂ ಗೆಲ್ವಿರ್ವ ಜೂಜೊಂದೆ ಶಾ |
ದೂಳಾಧೀಲ ವನಂಗಳೊಳ್ ತಿರಿವಿವೀಯುಕೊಂಡೆ ಲೆಕ್ಕಂಗೊಳಲ್
ಕಾಲಂ ಸಾಲವೆ ಕಂಡುಮುಂದುಮೆಮಗಿನ್ನಾತಂಗಳೊಳ್ ಪಾಲೆಯೇ | ೨೨

ಕಂ|| ಜಟಮಟಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮಿ
ಘಟಯಿಸುವೀ ಸಂಧಿ ಕೌರವರ್ಕಳೊಳಿನ್ನಂ |
ಘಟತ ಜರಾಸಂಧೋರ
ಸ್ತುತ ಸಂಧಿವೊಲೊಂದೆ ಪೊಲ್ಲುಳೊಳ್ ವಿಘಟಸದೇ || ೨೩

ಉ|| ತೋಡುವೆನೊರ್ವನೊಳ್ಳರುಳನುವಿಗೇ ನೆತ್ತರನೆಯ್ತೆ ಪೀರ್ದುವಿ
ದಾರ್ಡುವೆನೊರ್ವನೊರುಗಳನನ್ನ ಗದಾಶನಿಘಾತದಿಂದೆ ನು |
ಗಾರ್ಡುವೆನೆಂದು ಲೋಕಮಹಿಯುತ್ತಿರೆ ಪೂಣ್ಣನಗಂತೆ ಸಂತಸಂ
ಮಾಡದೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿ ಕುರುಪುತ್ರರೊಳನ್ನನೆ ಜೋಡುಮಾಲ್ಪಿರೇ || ೨೪

ವ|| ಎಂದು ಮಸಗಿದ ಮದಾಂಧಗಂಧಾಂಧುರದಂತೆ ದೆಸೆಗೆ ಮಸಗಿದ ಪಾಯುಪುತ್ರನಂ
ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಸಂತ್ಯಸಿ-

೨೧. ಕೃಷ್ಣ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವುದು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಒರಟಾಗಿ
ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ೨೨. ಅರಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುದೊಂದೇ, ವಿಷಮಿಶ್ರವಾದ
ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದುದೊಂದೇ, ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದುದೊಂದೇ,
ಮೋಸದ ರೀತಿಯಿಂದ ಗೆದ್ದ ಜೂಜೊಂದೇ, ಹುಲಿಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಅಲೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಅಹಂಕಾರವೊಂದೇ-ಗಣನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲಾವ
ಕಾಶವೇ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ! ನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಅವರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ
ಧರ್ಮಪಾಲನೆಯೇ? ೨೩. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಈಗ ನೀವು ಕೌರವರಲ್ಲಿ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಜರಾಸಂಧನ ಎದೆಯ
ಜೋಡಣೆಯ ಹಾಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುರಿದುಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ?
೨೪. ಒಬ್ಬನ (ದುಶ್ಯಾಸನನ) ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕರುಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ತೋಡಿಹಾಕುತ್ತೇನೆ.
ರಕ್ತವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೀರಿ ಔತಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬನ (ದುರ್ಯೋಧನನ)
ತೊಡೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಗದೆಯೆಂಬ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ
ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡದೆ ಕೌರವರೊಡನೆ ಸಂಧಿಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಜೊತೆಮಾಡು
ತ್ತೀರಾ? ವ|| ಎಂದು ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಾಗೂ

ಮ|| ಬಕ ಕಿಮ್ಮೀರ ಜಟಾಸುರೋದ್ಭವ ಜರಾಸಂಧಕಳಂ ಸಂದ ಕೀ
ಚಕರಂ ನೂರ್ವರುಮಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿದೀ ಶ್ವಚ್ಛಂದೋದ್ವಂಜಮು |
ಗೃ ಕುರುಕ್ಷಾ ಶ್ವ ಮಹೀರುಹಪ್ರಕರಮಂ ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರದಿತ
ಕೆ, ಕರಂ ಪೋಲ್ವಿಗೆ ವಂದು ಭೀಮ ರಣದೊಳ್ ನುರ್ಗಾಡದೇಂ
ಪೋಕುಮೇ || ೨೫

ವ|| ಎಂದು ನಾರಾಯಣನುಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನುಂ ವ್ಯಕೋದರನ ಮನಮನಾಳಿ
ನುಡಿದು ಮತ್ತಂ ನಾರಾಯಣಂಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ನಿಷ್ಕಿತ ಕಾರ್ಯಮನನುಷ್ಠಿಸಲೆಂದಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಅವನೀನಾಧನ ಗೆಯ್ತ ಪೊಲ್ಲಪೆಗಮೆನ್ನೊಳ್ಳಿಂಗಮಿಂ ಸಕ್ಯಯಾ
ಗವನೀಪಂತುಟನೀಯದಂತುಟನೆದಂ ಬಲ್ಲಂತು ಕಾಲ್ಪುತಿನೋ |
ಡವನೀ ಭಾಗದೊಳೆನ್ನ ಭಾಗಮನದಂ ತಾನೀಯದಿದಾರ್ಗಳಿ
ನ್ನವನೀ ರಕ್ಷಣ ದಕ್ಷ ದಕ್ಷಿಣ ಭುಜಸ್ತಂಭಂ ಕೊಲಲ್ ಸಾಲದೇ || ೨೬

ವ|| ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಜಂ ರಾಜರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ನಿವ್ವಾಗದಿಂದ ದಿತಿಜಕುಳಿ
ವಿಜಯಯಪ್ರಜಿತನೆ ದೂತಕಾರ್ಯಕ್ಕಟ್ಟಿದೊಡಸುರವಿಜಯಿಯುಂ ಕತಿಪಯ ಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ
ಮದಗಜೇಂದ್ರಪುರಮನೆಯ್ತು-

ಚಂ|| ಮದಗಜ ಬೃಹಿತಧ್ವನಿ ತುರಂಗಮ ಹೇವಿತಘೋಷದೊಳ್ ಪೊದ
ಬೊದವೆ ಗಭೀರ ಧೀರ ಮುರಜಧ್ವನಿ ಯೌವನ ಮತಕಾಮಿನೀ |
ಮೃದು ಪದ ನೂಪುರ ಕ್ಷಣಿತದೊಳ್ ಪಣೆದೊಂದಿರೆ ಚಕ್ರಗುಂಟುಮಾ
ಡಿಮದು ಪೊಲಲ್ ಸುರಾದ್ರಿಮಧಿತಾಂಬುಧಿಜಾತನನಾದ ಶಂಕೆಯಂ || ೨೭

ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದನು.
೨೫. ಬಕ, ಕಿಮ್ಮೀರ, ಜಟಾಸುರ, ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ನೂರು ಕೀಚಕರನ್ನೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ
ಕೌರವರಾಜರೆಂಬ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವು ಮದ್ದಾನೆಯಾಟಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ನುಚ್ಚು
ಮಾದದೇ ಬಿಡುತ್ತದೆಯೆ ? ವ|| ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನೂ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಭೀಮನ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು. ಪುನಃ ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ೨೬. ರಾಜನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಾಡಿದ
ಅಪರಾಧಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವನು
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನೂ ಕೊಡದಿರುವುದನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿ
ನೋಡು. ಣ್ಣಾಯಯುತವಾಗಿ ನನಗೆ ಬರಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅವನು ಕೊಡದಿದ್ದಾಗ
ನನ್ನ ಭೂಭಾರರಕ್ಷಣಾಸಮರ್ಥವಾದ ಕುಂಭದಂತಿರುವ ಬಲತೋಳು ಅವನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಲು ಸಾಲದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ? ವ|| ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಕೌರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಕವಟಿಯಾಗಿ - ಸರಳಹೃದಯನಾಗಿ ದೂತಕಾರ್ಯ
ಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವು
ದಿವಸದ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೨೭. ಆ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣವು
ಕುರುರೆಗಳ ಹೇಷಾರವ, ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಫೀಂಕಾರಶಬ್ದ, ಮದ್ದಲೆಗಳ ಗಂಭೀರನಾದ,

ವ|| ಅಂತು ನಾಗಪುರಮನಿಲಿಸುವ ನಾಗಪುರಮನಾ ನಾಗಶಯನಂ ಪೊಕ್ಕು ವಿದುರಂ ಪಾಂಡವ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಪ್ಪದವೆಂದಾತನ ಮನೆಗೆ ವರ ತನಗಿದಿವೆಂದ ಕೊಂಕಿಗುರಾಂತಕನಿಜಗಿ ತನಗೆಅಗಿದ ವಿದುರನಂ ಪರಸಿ ರಥದಿಂದಮಿಲೆದು ಮಗನುಯ ಪೀಠದೊಳ್ ಕುಳಿದುರ್ ಪಾಂಡುತನೊಬರ ಕುಶಲವಾರ್ತೆಯನಜಿಪೆ ತದನಂತರಂ ವಿದುರನಜನನೇಗೆಯ್ಯ ತೆಜನುಮನಜಿಯದೆ-

ಕಂ|| ತೀವಿದ ಮಜ್ಜನದಿಂ ಸ
ದ್ವಾಪದಿನೊಸೆದತ್ತಿದೊಂದು ಬೋನದೊಳಂ ನಾ |
ನಾ ವಿಧದ ಪದಪಿನೊಳ್ ಪರಿ
ಗಾವಗಮಾಜಿದುದು ಪಥಪರಿಶ್ರಮಮೆಲ್ಲಂ ||

೨೮

ವ|| ಅಂತು ವಿದುರನಜನನುಚಿತ ಪುತಿಪತ್ತಿಗಳಿಂ ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಬಂದ ಬರವನಾಗಳೆ ಸುಯೋಧನಂಗೆಪ್ರಪ್ತವುದುಂ ರಾಜರಾಜನುಜದೆ ಕಿಜುನೆಗೆ ನಕ್ಕು ನಾಳಿನೋಲಗದೊಳ್ ತಂದು ಕಾಣಿಸೆಂಬುದುಂ ಮಜುದಿವಸಂ ನೇಸಜ್ಜ್ ಮೂಡಿದಾಗಳಾದಿತ್ಯನಂತನೇಕಮಗನುಯೂಬ ವಿದ್ಯುಂಭಮಾಳಾಬಂಧಳ ವಿಳಂಬತಾಳಿಳ ಕೋದಂದವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮ ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನುಂ ಪ್ರಮದಾಪಸ್ತವಿಸ್ತೃ ವಾಮಕೃಮಕಮಳನುಮನವರತ ಸ್ಫುರಿತ ತಾರಕಾಕಾರ ಮುಕ್ತಾಭರಣ ಕಿರಣ ನಿಕರ ವಿಳಸಿತ ವಿಶಾಲೋರಸ್ಥಳನುಮನಂತ ಸಾಮಂತ ಮಕುಟ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಯೂಖ

ಯುವತಿಯರೂ, ಮದಿಸಿರುವವರೂ ಆದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಲಂದಿಗಳ ಶಬ್ದ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಂದರ ಪರ್ವತದಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಲಟ್ಟ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಭೋಗವತೀಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕೀಳುಮಾಡುವ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣ ವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವಿದುರನು ಪಾಂಡವಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದುದರಿಂದ ಆತನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ತನಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದ ಕುಂತಿದೇವಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ವಿದುರನನ್ನು ಹರಸಿದನು. ತೇರಿನಿಂದಿಳಿದು ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡುವ ರೀತಿಯು ವಿದುರನಿಗೆ ತೋರದಾಯಿತು.

೨೮. ಅವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸ್ನಾನದಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಡಿಸಿದ ಆಹಾರದಿಂದಲೂ ನಾನಾರೀತಿಯಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಮನವಾಯಿತು. ವ|| ವಿದುರನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸನ್ಮಾನಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅವನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕು ನಾಳೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಾಣಿಸು ಎಂದನು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಅನೇಕ ರತ್ನಕಿರಣಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಉದ್ಭವ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಬಿಲ್ಲಿನ ವೈಭವಯುಕ್ತವಾದ ವಿಳಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಕಯ್ಯಿಂದ ಅವನ ಎದಗಾಲನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದುವು. ಅನಂತ ಸಾಮಂತ ರಾಜರ ಕಿರೀಟದ

ಮಂಜರೀಪಾಳ ಪಲ್ಲವಿತಾಪ್ತಾನಮಂಟಪಮದಾಗಿ ಸಭಾಮಂಟಪದೊಲೊಡ್ಡೊಲಗಂಗೊಟ್ಟಿದೆ ಪಟೆಯದವರವರ ಪಡೆದ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳನಿಡಿದಿಕ್ಕಿದ ಲೋಕಾಸನಂಗಳೊಳಂ ಮಣಿಖಚಿತ ಕನಕ ಪೀಠಂಗಳೊಳಂ ಕಟ್ಟಿದ ಚನ್ನದ ಬೊಂದರಿಗೆಯೊಳಂ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಬಾಹ್ಯೇಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ರವಃ ಪ್ರಭೃತಿಗಳನಿರಿಸಿ ಮತ್ತಮನೇಕ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರಶಿಲ್ಪರುಮನೆಡೆಯೆಡೆದು ಕುಳಿರಿಸಿ ಪೆಂಡವಾಸದೊಳ್ಳೆಂದಿರನರದೋಲಿಯೊಳಮಿರಿಸಿ ನೂರ್ವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಮಂ ಹಿಂತಿರಿಸಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳುಮಂ ಮುಂತಿರಿಸಿ ಯುವರಾಜನಪ್ಪಣಂ ದುಶ್ಯಾಸನನುಮನಂಗರಾಜನಪ್ಪಣುಗಾಳ್ ಕರ್ಣನುಮನರಡುಂ ಕೆಲದೊಳಂ ತೊಡೆ ಸೋಂಕೆ ಕುಳಿರಿಸಿ-

ಮ|| ನನೆಯಂಬಂ ಮಸೆದನ್ನರಪ್ಪ ಪಲರೊಳ್ಳೆಂದಿರ್ ಮನಂಗೊಂಡೊಳ
ಲ್ಲಿನಮೆತ್ತಂ ಕೊಳ ಪಾಡೆ ಜೇನ ಮಬಿ ಕೊಂಡಂತಪ್ಪ ಗೇಯಂ ಮನ |
ಕೆ, ನಲಕ್ಕಿಟ್ಟಳಮಾಗೆ ಸಂದ ರಥಿಕರ್ ಕಣ್ಣೊಳ್ಳನಂ ತತ್ಸುಯೋ
ಧನನೊಡ್ಡೊಲಗಮುಂದನೋಲಗಮುಮಂ ಕೀಬಾಡಿ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪುಗುಂ || ೨೯

ವ|| ಅಂತು ಪಿರಿದೋಲಗಂಗೊಟ್ಟರ್ಪಣ್ಣೆಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ಮೂಷನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್
ಬಂದಿದರ್ಪನಂತನ ಬರವಂ ಪಡಿಯುಂ ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ ಕುರುರಾಜಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಿ-

ಮಾಣಿಕೃರತ್ನಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದ ಸಭಾಮಂಟಪವು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಒಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಮರಾದಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಲೋಹಪೀಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ಮೆತ್ತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಬಾಹ್ಯೇಕ, ಸೋಮದತ್ತ, ಭಗದತ್ತ, ಭೂರಿಶ್ರವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇತರ ಅನೇಕದೇಶಾಧೀಶರಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಾನುಗುಣವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ರಾಣಿವಾಸದ ಉತ್ತಮಸ್ತ್ರೀಯರು ಎರಡುಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು. ನೂರುಜನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಹಿಂದುಗಡೆ ಇದ್ದರು: ಲಕ್ಷಣನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂಭಾಗವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಯುವರಾಜನೂ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮನೂ ಆದ ದುಶ್ಯಾಸನನೂ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೇವಕನೂ ಅಂಗರಾಜನೂ ಅದ್ಧ ಕರ್ಣನೂ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡೆಸೊಂಕುವ ಹಾಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. -೨೯. ಪುಷ್ಪಬಾಣವನ್ನು ಮಸೆದ ಹಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೇನಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದಂತಿರುವ ಸಂಗೀತವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪಕ್ಕೂ ರಮಣೀಯ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಥಿಕರು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲು ಆ ದುರ್ಯೋಧನನ • ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪವು ಇಂದ್ರನ ಸಭೆಯನ್ನು ಕೀಳಾಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತಿತ್ತು. ವ|| ಅಂತಹ ಒಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಆಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತೀಹಾರಿಯು ಬಂದು ತಿಳಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು

ಕಂ|| ಲೋಕ ಗುರು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗ
ದಾಕರನತಿಶಯ ಚತುರ್ಭುಜಂ ಜನಜನಿತ |
ವ್ಯಾಕುಳದೆ ಬಂದನಂದೋದೆ
ಲೋಕದೊಳಿನ್ನೆನ್ನ ದೊರೆಗೆ ಪಿರಿಯರುಮೊಳರೇ ||

೩೦

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಬೆಸನನೆ ಪಾರ್ದು ರಲಾಟ ತಟ ಘಟಿತ ಮುಕುಳಿತ
ಕರಕಮಳನಾಗಿದರ್ ಮಹಾಪ್ರತಿಹಾರನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಮ|| ಬರವೇಟೆಂಬುದುಮಂಜನಾಚಲದವೋರ್ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿ ಬರ್ಪಂಬುಜೋ
ದರನಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ನೋಡಿ ಮೆಯ್ಯರಿಸಿದಂತೆತಾನುಮೆಟ್ಟಿದುರ್ ಕೇ |
ಸರಿ ಪೀಠಾಗ್ರದಿನಪ್ಪಿಕೊಂದು ಪೊಡೆವಟ್ಟುಚ್ಚಾಸನಾಸೀನಾ
ಗಿರವೇಲ್ಲಪ್ಪಾಮನಿತನಂತರಮೆ ತಾಂ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ || ೩೧

ವ|| ಅಂತು ಮಧುಕೃಟಭಾರಾತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಸಂಸಾರಲೋಳಿನ್ನೆನ್ನವೊ
ಲೀಂ ಸ್ವಪಂ ಪಡೆದರೊಳರೆ ನೀಂ ಬರೆ ಪೆಲತೇಂ |
ಕಂಸಾರೀ ಯುಪ್ಪತ್ತದ
ಪಾಂಸುಗಳಿಂದಾಂ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರನನಾದಂ ||

೩೨

ಬಂದ ಬರವಾವುದಿದು ಬಸ
ವಂದಂ ಬೆಸನಾವುದಾವ ಬೆಸನಂ ಬೆಸಸಲ್ |
ಬಂದಿರ್ ಬರವಿನೋಳೀಗಳ
ಗುಂದಲೆಯಾಯ್ತೆನಗಮೀಗಳೆಂಬುದುಮಾಗಳ್ ||

೩೩

ಭೀಷ್ಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ-೩೦. ಲೋಕಗುರುವೂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿಯೂ
ಅತಿಶಯವಾದ ನಾಲ್ಕುತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನೇ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ಹಿರಿಮೆಯುಳ್ಳವರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದನು. ವ|| ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ
ಕೈಮುಗಿದು (ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಮುಖದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದ)
ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾದ್ವಾರಪಾಲಕನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ-೩೧. 'ಬರಹೇಳು' ಎಂದನು.
ಅಂಜನ ಪರ್ಪತದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
ಅವನನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೋಡಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎನೋ ಆಯಾಸವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಗೋ
ಎದ್ದು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಲೇ ಅಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಎತ್ತರವಾದ
ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾದಮೇಲೆಯೇ
ದುರ್ಯೋಧನನು ತಾನೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ವ|| ಮಧುಕೃಟಭರಂಬವರ ಶತ್ರುವಾದ
ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು. ೩೨. 'ಕೃಷ್ಣ, ನೀನು ಬರಲಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನಂತಹ ಅದೃಷ್ಟತಾಲಿಗಳಾದವರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ? ಮತ್ತೇನು ನಿನ್ನ
ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ನಾನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ೩೩. ತಾವು
ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣ ಯಾವುದು ? ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು;

- ಅಯ ನಯ ಪರಾಕ್ರಮೋಪಾ
ಶಯಂಗಳಂ ಶ್ರೀಗಡಪುರಮಾಡಿದ ನಿನ್ನಂ ।
ದ್ವಿಯ ಜಯಮೆ ಕೂಡೆ ಲೋಕ
ತಯದಿಂ ಜೈಗಟಿಸಿದುದಿಂತು ಹಿರಿಯರುಮೊಳರೇ ॥ ೩೫
- ಕಂ|| ಉನ್ನತನೆ ಆಗಿಯುಂ ನುಡಿ
ನನ್ನಯನಳವಣ್ಣನಟಿಪ್ಪ ವಿನಯಮನಾದಂ ।
ಮನ್ನಗೆ ಗುರುಜನಮಂ ನೆಹಿ
ಮನ್ನಿಸಿದುದು ಹಿರಿಯ ಸಿರಿಯೊಳೇಂ ಸುಜನತೆಯೋ ॥ ೩೬
- ಕುವಳಯಬಾಂಧವನೆಸೆವನೆ
ಕುವಳಯಮಂ ಬೆಳಸಿ ಕುವಳಯಂ ಪೊಟಗೆನೆ ಪಾಂ ।
ಡವರೆ ಪೊಟಗಾಗೆ ನಿನಗೇ
ಕುವಳಯಪತಿಯೆಂಬ ಪೆಂಪೊಡಂಬಡೆ ನೃಪತೀ । ೩೭
- ಮನಕತದಿಂದೊವಳರ
ನಿನಸನಗಲ್ಪಿದಿರಿನಿರೆ ನಿಮಗಂ ತಮಗಂ ।
ಮುನಿಸುಂಟೆ ಕಾಯ್ತು ಬೆನ್ನೀರ್
ಮನೆ ಸುಡಬೆಂಬೊಂದು ನುಡಿಯವೋಲೆ ಕುರುಡಾಪಾ ॥ ೩೮
- ಪೊಂಗುವ ಮಲೆಪರ ಮಲೆಗಳ
ಡಂಗಂ ಕೂಲೆವ ಮಂಡಲಂಗಳ್ ಪತ್ತಂ ।
ತಂಗಳೆನಲೊಳವೆ ಪಾಂಡವ
ರಂ ಗೆಡೆಗೊಳೆ ನಿನಗೆ ಕುರುಕುಳಾಂಬರಭಾನೂ ॥ ೩೯

ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದೀರಿ ? ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ನನಗೂ ಗೌರವವುಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ - ೩೪. ಆ ಸಭಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಭಿನಯದಿಂದಲೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೋಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಹೆಲ್ಲರೂ ಕಾಂತಿಯು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹರಡಿ ಸಭಾಭವನವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರಲು ಮಾತನಾಡಿದನು. ೩೫. ನಯ ನೀತಿ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅಧೀನವನ್ನಾಗಿಸಿರುವ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವು ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನಂತಹ ಹಿರಿಯರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ೩೬. ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯೂ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನಯವೂ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಿರಿಯಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯವಿದೆ! ೩೭. ಚಂದ್ರನು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿಸಿ ಕನ್ನದಿಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಸೊಗಯಿಸುತ್ತಾನೆಯೆ ? ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಂಡವರು ಹೊರಗಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಭೂಪತಿ (ಚಕ್ರವರ್ತಿ)ಯೆಂಬ ಹಿರಿಮೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಯೇ? ೩೮. ಇದುವರೆಗೆ ಏನೋ ಮನಸ್ತಾಪದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿದ್ದೀರಿ ಇಷ್ಟೇ. ನಿಮಗೂ ಅವರಿಗೂ ಕ್ರೋಧವುಂಟೆ? ದುರ್ಯೋಧನ, ಕಾದ

ಪಟ್ಟದ ಮೊದಲಿಗರಾಜಗೆ
ಜಟ್ಟಗರವರೆಂದುಮಾಳ್ಳ ಮುನ್ನಿನ ನೆಲನಂ ।
ಕೊಟ್ಟು ಬಲೆಯಟ್ಟು ನಿನಗೊಡ
ವೃಟ್ಟದರಾ ದೊರೆಯರಾಗೆ ತೀರದುದುಂಟೇ ॥ ೪೦

ಮುನ್ನಿನ ನೆಲನಂ ಕುಡುಗೆಮ
ಗೆನ್ನರ್ ದಾಯಿಗರಮೆನ್ನರಂತಲಿಂತ ।
ಲೆನ್ನರ್ ಕರುಣಿಸಿ ದಯೆಯಿಂ
ದಿನ್ನಿತ್ತುದೆ ಸಾಲುಮೆಂಬರೆಂಬುದನೆಂಬರ್ ॥ ೪೧

ಚಂ|| ಕರಿ ಕಳಭ ಪಚಂಡ ಮುಗರಾಜ ಕಿಶೋರ ಕಶೋರ ಘೋರ ಹೂಂ
ಕರಣ ಭಯಂಕರಾಟವಿಯೊಳಿನ್ನವರಂ ನೆಲಸಿದ್ ಸೇದೆ ನೀಂ ।
ಕರುಣಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲದವರ್ಗಾಜದು ಕೆಮ್ಮಗೆ ನಾಡ ಚಲ್ಲವ
ತ್ತರ ನುಡಿಸಿಲ್ಲದಿರ್ ನಿನಗೆ ಪಾಂಡವರಪ್ಪದನಾರುಮಪ್ಪರೇ ॥ ೪೨

ಉ|| ಒಂದುಮೊಡಂಬಡುಂ ಪೊರೆಯುಮಿಲ್ಲವರ್ಗಂಬುದನೆಯ್ಯ ನಂಬಿ ನಾ
ಡು ದಯೆಗೆಯ್ಯ ನೀಂ ಕುಡುವಿನಂ ಪೆಹತೇ ಪಡೆಮಾತೊ ಪಳ್ಳಿರ ।
ಲೈದವರ್ಗೀವುದೊಳ್ಳು ನಿಲೆ ಕಂಚಿ ನಗಲ್ಪೆಯ ವಾರಣಾಸಿ ಕಾ
ಕಂದಿ ಕುರುಕ್ಷಳಂ ವರ ವ್ಯಕೃಷ್ಣಮೆಂಬವನೆಯ್ಯ ಬಾಡಮಂ ॥ ೪೩

ಬಿಸಿನೀರು ಮನೆಯನ್ನು ಸುಡುವುದೆ ? ೩೯. ಕೌರವವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಎಲ್ಲ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೆ
ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಪರ್ವತರಾಜರ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟಿಗೆಳೂ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ
ದೇಶಗಳೂ ಗಡಿಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಎನ್ನುವುವು ಇರುತ್ತವೆಯೇ ? ೪೦. ಅದೂ ಇರಲಿ,
ಅವರು ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅರ್ಹರಾದವರು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶೂರರಾದವರು.
ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೊದಲಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸು. ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು ಅಂತಹ
ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಲು ನಿನಗಸಾಧ್ಯವಾದುದೂ ಉಂಟೇ ? ೪೧. ಅವರು ನಮಗೆ
ಮೊದಲಿನ ನೆಲವನ್ನೇ ಕೊಡು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ದಾಯಾದಿಗಳು (ಸಮಭಾಗಿಗಳು)
ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಲ್ಲ ಹಾಗಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ದಯೆಯಿಂಪದ ಕೊಟ್ಟುದು
ಸಾಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವರು. ೪೨. ಆನೆಯ ಮತ್ತು
ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹದ ಮರಿಗಳ ಕರ್ಕಶವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಹೂಂಕರಣ
ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಘೋರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೂ ಅವರು ವಾಸಮಾಡಿದ
ಆಯಾಸವು ನೀನು ದಯೆತೋರಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಶಮನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಂಬಿಸಿ
ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆಯುವ ಬೀದಿಹೋಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಸುಖಕ್ಕೆ
ಪಾಂಡವರಾಗುವಂತೆ ಇತರರಾಗುತ್ತಾರೆಯೆ ? ೪೩. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯಾವ
ಒಡಂಬಡಿಕೆಯೂ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಜೆನ್ನಾಗಿ ನಂಬಿ ಬೇರೆ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ

ವ|| ಎಂಬುದು ಸುಯೋಧನಂ ಕ್ರೋಧಾನಲೋದ್ವೀಜಿತ ಹೃದಯನಾಗಿ ಶೌರ್ಯಮ
ದಾಡಂಬರದೊಳಂಬರಂಬರಂ ಸಿಡಿಲ್ವು-

ಚಂ|| ತೊಲಗದೆ ಗೋವುಗಾದ ಕಟಿಯಂದಿನ ಗೋವಿಕೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳ್
ನೆಲಸಿದುದಕ್ಕುಮುಗ್ಗುವ ವೈಷ್ಣವ ಮೋಹಮೆ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ |
ಗೈಲಿಸಿದುದಕ್ಕುಮಾ ಜಡಧಿ ಸಂಗತಿಯಂ ಜಡಬುದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿಯಂ
ತೊಲಗಿಸಿತಕ್ಕುಮಲ್ಲದೊಡೆ ನೀನಿನಿತಂ ನುದಿವೈ ಪಳಾಳಮಂ || ೪೪

ಕಂ || ಪಟಪಟ್ಟ ಪಗೆವರಂ ನೆಹಿ
ಪಟಪಟಲಗವೀಯದವರನವರ್ಗಳ್ ಬಾಲೋಳ್ |
ನಟಿಸಲ್ ಬಗೆದೈ ಕರಮನ
ಗುಲದಿಕುಮೆ ನಿನ್ನ ಪೇಟ್ಟ ಧರ್ಮಶ್ರವಣಂ || ೪೫

ಉ|| ಭಾಗಮನಾಸವಟ್ಟಳಿತಿ ಬೇಯ್ದುದು ನಿನ್ನಯ ಕಲ್ಪ ವಿದ್ವೆ ನೀ
ನಾಗಳುಮಣ್ಣು ಬೇದಿದಪೆ ಸಜ್ಜನದಂತನಗೆಕ್ಕಬಾಗೆ ನೋ |
ದೀಗಲಿಳಾಲತಾಂಗೆ ಪ್ರದವಲ್ಲಳದೆಂತನೆ ಮುನ್ನ ನೂಲ ತೋ
ಡಾಗದೆ ಕೆಟ್ಟು ಪೋದವರನಂ ಮಗುಬ್ಬುಂ ನಟಪಂತು ಬೆಳ್ಳನೇ || ೪೬

ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಕಂಚಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಾರಣಾಸಿ, ಕಾಕಂದಿ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಉತ್ತಮವಾದ ವೃಕಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅಯ್ಯ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ (ಸಾಕಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನು) ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ (ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣ ಸ್ಥಿರವಾಗುವ ಹಾಗೆ) ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಕ್ರೋಧಾನ್ವಿಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶೌರ್ಯದ ಸೊಕ್ಕಿನ ಉಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ಸಿಡಿದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು. ೪೪. “ಬಾಲ್ಯದ ದನಕಾಯುವ ಮನೋಭಾವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ ಇನ್ನೂ ನೆಲೆಸಿರುವಂತಿದೆ. ಅತಿಶಯವಾದ ವೈಷ್ಣವ ಮೋಹವು ನಿನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿರಬೇಕು. ಆ ಜಲಧಿ (ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ) ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಂದ ಜಡಬುದ್ಧಿಯು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಈ ಮೋಸದ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ೪೫. ಹರಿದುಹೋದ (ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗಿರುವ) ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಅವರ ಮೊದಲ ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಶ್ರವಣವು ನನಗೆ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ ? ೪೬. ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ಅಶಪಟ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನೀನು ಮೊದಲಿಂದ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು ತಾನೆ. ಈಗ ನನಗೆ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕುಲವಧುವಿನಂತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದವಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಇರುವವಳಲ್ಲ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದ ನೂಲಿನಂತೆ ತಿರುಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಗದು. ಕೆಟ್ಟು ಹೋದವರನ್ನು ಪುನಃ

ಮ|| ಎದೆಗೀಪುತ್ತದೊಳೊಂದಿ ಗೋವುಳಿಗನಪ್ಪಂ ಮತ್ಸ ಸಾಳಾಗಿ ವಾ
ರಿಜನಾಭಂ ಹರಿಯೆಂಬ ದೊಡ್ಡವೆಸರಂ ಪೊತ್ತಿರ್ವ ನೀಂ ಮಂತ್ರಿಯಾ |
ಗೆ ಜಯೋದ್ಯೋಗಮನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ರಣದೊಳ್ ಭೂಭಾಗಮಂ ನೆಟ್ಟನೊ
ಟ್ಟಜೆಯಿಂದಂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರ್ಪರೆ ಸಮಂತಾ ಗಂಡರೀ ಗಂದರಂ || ೪೭

ಚಂ|| ಪುಸಿಯನೆ ಸಾಮಮಂ ನುಡಿದು ಭೇದಮನುಂಟೊಡತಾಗೆ ಮಾಡಿ ಭಿ
ದ್ರಿಸಲೊಳಪೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕು ನೆಗಲ್ಲುಗುವಿರೋಧಿಗಳತ್ತಮೆಯ್ಬೆ ಬಂ |
ಚಿಸಿ ಪೊಜಿಗಣ್ಗೆ ಸಯ್ಯರೆನೆ ತಾವೊಳಗಂ ತವೆ ತೋಡಿ ತಂದು ರ
ಕ್ಕಸಿಯರ ಕಂಡ ಕುಂಬಳದ ಮಾಲ್ಕೆವೊಲಾಗಿರೆ ಮಾಡದಿರ್ಪರೇ || ೪೮

ವ|| ನಾಮಲ್ಲಮೊಂದೆ ಗರುದಿಯೊಲೊದಿದ ಮನಸರೆವೆಮ್ಮಂ ನಿಮ್ಮಡಿ ಕೆಮ್ಮನೆ
ಬಲಲಿಸಲ್ಲೇಡ ಬಂದ ಬಟ್ಟಿಯಿನ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯಮನೆ ಮುರಾಂತಕನಂತಕನಂತೆ ಮಾಮಸಕಂ
ಮಸಗಿ ದುರ್ಯೋಧನನನಂತಂದಂ-

ಉ|| ಸೀತೆಯ ದೂಸತೆಂದಬೆದ ರಾವಣನಂತಿರೆ ನೀನುಮೀಗಳೇ
ಸೀತೆಯ ದೂಸತೆಂದಬೆಯಲಾಟಸಿದ್ಧ ನಿನಗಂತು ಸೀತೆಯೇ |
ಸೀತೆ ಕದಂಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕಡೆಗಣ್ಣೆದಳಪೊಡೆ ಧಾತನಿಂ ತೋಡ
ಳ್ಳಾತಿನೊಳೇನೊ ಪಾಂಡವರ ಕೆಯ್ಯೊಳೆ ನಿನ್ನ ನಿಷೇಕಮಾಗದೇ || ೪೯

ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ದಡ್ಡನೇ ? ೪೭. ಗೋವಳಿಗನಾಗಿದ್ದು ಜಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ವಿರಾಟನ ಸೇವಕನಾಗಿ (ಮನುಷ್ಯನ ಆಳಾಗಿ) ಕಮಲನಾಭ, ಹರಿ, ಎನ್ನುವ
ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ನೀನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರಲು ಆ ಶೂರರಾದ ಪಾಂಡವರು
ಜಯೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೂಡಿ (ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ)
ಶೂರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೆದರಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ
ಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಯದೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ ? ೪೮. ಸುಳ್ಳು ಸಾಮವನ್ನು
ಹೇಳಿ, ಕೂಡಲೆ ಭೇದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಭಿದ್ರಿಸಲು ಒಳಹೊಕ್ಕು, ಉಗ್ರ
ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ನೀವು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ವಂಚನೆಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸಿಯರು
ನೋಡಿದ ಕುಂಬಳದ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಹೊರಗಡೆ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದವರಂತೆ ತೋರಿ
ಒಳಗೆಯ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡದಿರುತ್ತೀರಾ ? ವ|| ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ
ಕಲಿತ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ವೃಥಾ ಆಯಾಸಪಡಿಸಬೇಡಿ ; ಬಂದ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಎಂದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಯಮನಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೀಗಂದನು. ೪೯. ಸೀತಾದೇವಿಯ
ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಶವಾದ ರಾವಣನ ಹಾಗೆ ಈಗ ನೀನೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯದ
(ಭೂಮಿಯ) ಆಸೆಯಿಂದ ನಾಶವಾಗಲು ಆಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯ ; ನಿನಗೆ ಈ ಸೀತೆ
(ಭೂಮಿಯು) ಆ ಸೀತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. (ನಾಶಕಾರಕಳು). ಉತ್ಸಾಹಿಸಿ ಕೋಪದಿಂದ
ನಿನ್ನನ್ನು ಭೂಮಿಯು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಪಾಂಡವರ
ಕಯ್ಯಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ನಿಷೇಕ (ಶಾಸ್ತಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ) ಆಗದಿರುತ್ತದೆಯೇ ? ಅಡ್ಡ

ಆರ್ಕದುಕೆಯ್ಯ ಪಾಂಡವರೊಳಾಂತಿಜೆಯಲ್ ನೆರೆವನ್ನರಿಂತಿದೇ
ತರ್ಕೆ ಬಿಗುರ್ತವೈ ನೆಲನೊಪ್ಪಿಸಿ ತಪ್ಪದೆ ಬಾಲ್ಯನೆನ್ನದೀ |
ಯುರ್ಕಿನೊಳಂತು ನಿಂದು ಸೇನಲ್ ಬಗೆ ಬಂದುದು ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯ ನೆ
ತ್ತರ್ಕದಿದುರ್ಕಿ ಸಾವ ಬಗೆಯಿಂ ಸೇನಲ್ ಬಗೆ ಬಂದುದಾಗದೇ || ೫೦

೫೦|| ಮುಳಿಯಿಸಿ ಬರ್ದುಂಕಲಾದನು
ಮೊಳನೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನಮಳರಳವೆಂಬುದು ಭೂ |
ವಳಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮರಿನ್ನಪ
ಬಳಂಗಳವರಿಜೆಯ ಪೆಳಪೆವೆಂಬರುಮೊಳರೇ || ೫೧

೫೦|| ಗಜಗೊಳೆ ಭೀಮಸೇನನಿರಿದಾಂತು ಬರ್ದುಂಕುವ ವೈರಿ ಭೂಭುಜ
ದ್ವಜನಿಗಳಿಲ್ಲದಲ್ಲದೆಯುಮೀ ಯುವರಾಜನ ನೆತ್ತರಂ ಕುರು |
ದ್ವಜನಿಯ ನೋಡೆ ಪೀರ್ದು ಭವದೊರುಯುಗಂಗಳನಾಜಿರಂಗದೊಳ್
ಗಿಜಗಿಜ ಮಾಡಲೆಂದವನ ಪೊಣ್ಣುದು ನಿಕ್ಕುವಮಾಗದಿರ್ಕುಮೇ || ೫೨

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ರಾಜಸೂಯ ವ್ಯತಿರಕದೊಳ್ ದಿಗ್ವಿಜಯಂ ಗೆಯ್ದು ಲಂಕೆಯ
ವಿಭೀಷಣನನೊಂದೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದೊಳಿಚ್ಚು ಕಪ್ಪಂಗಳೊಂಡ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ವಿಕ್ರಮಮುಮಂ
ಕಾಪಿನ ದೇವರೊಂದು ಪೊಯ್ಯಮುಗಲದ ನೂಲು ಯೋಜನದಳಮಿ ಪಾಂಡವವನಮನನಲಂ

ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ೫೦. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು
ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು ? ಹೀಗೇಕೆ ಉಬ್ಬಿಹೋಗಿದ್ದೀಯೆ ? ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಪ್ಪದೆ (ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ) ಬದುಕುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನದೆ ಹೀಗೆ
ಆಹಂಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಸೇನಗಳು ಹೇಗೆ ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಿತು ? ನಿನ್ನ
ಶರೀರದ ರಕ್ತ ಕುದಿದು ಉಕ್ಕಿ ಸಾಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿನಗೆ
ಮನಸ್ಸು ಬಂದಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ೫೧. ಭರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಕೋಪ ಬರುವ ಹಾಗೆ
ಮಾಡಿ ಬದುಕಬಲ್ಲವನೂ ಇದ್ದಾನೆಯೇ ? ಯಮಳರಾದ ನಕುಲಸಹದೇವರ
ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬುದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಅವರು ಯುದ್ಧಮಾಡಲು, ಹೆದರೆವು
ಎನ್ನುವ ಶತ್ರುಗಳೂ ಉಂಟೆ ? ೫೨. ಭೀಮಸೇನನು ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬದುಕುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವಿಲ್ಲ ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಯುವರಾಜನಾದ
ದುಶ್ಯಾಸನನ ರಕ್ತವನ್ನು ಕೌರವಸೈನ್ಯವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಹೀರಿ ನಿನ್ನ ಎರಡು
ತೊಡೆಗಳನ್ನೂ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಗುಜ್ಜಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿದುದು ನಿಜವಾಗದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ ? ವ|| ಅದಲ್ಲದೆ ರಾಜಸೂಯದ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಒಂದೇ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು,
ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಇದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಅಗಲದಿದ್ದ ನೂರು ಯೋಜನ
ವಿಸ್ತಾರದ ಪಾಂಡವವನವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಆರಾತಿಕಾಳಾನಳನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ,
ಯಮನನ್ನೂ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಗೆದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಗನ ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತಂದ

ಗೂಡಿದರಾತಿಕಾಳಾನಳನಳವೃದ್ಧಂ ಜವನನವಯವದೋಳ್ ಗೆಲ್ಲು ಪಾರ್ವರ ಪಿಳ್ಳೆಯ ಪ್ರೋದ ಪೂಗಮಂ ತಂದ ಸಾಹಸಾಭರಣ ಸಾಹಸಮುಮನಿಂದ್ರಕೀಲ ನಗೇಂದ್ರದೊಳಿಂದ್ರನ ಬೆಸದೋಳ್ ತಪೋವಿಘಾತಂ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದ ಪುರಂದರನ ಗಣಿಕೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟಕ್ಕಂ ಕಾಟಕ್ಕ ಮಳೆದ ಶೌಚಾಂಜನೆಯನ ಶೌಚಮುಮಂ ದಾನವಾಧಿಪನಪ್ಪ ಮೂಕದಾನವ ಸೂಕರನನೊಂದ ಸೂಲಂಬಿನೊಳೆಚ್ಚು ಕೊಂದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮಮುಮಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರನೋಳ್ ಕಾದಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಡೆದ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನ ಗುಂಡಗರ್ವಮುಮನಿಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪಗವರಪ್ಪ ನಿವಾತಕವಚ ಕಾಳಕೇಯ ಪೌಳೋಮ ತಳತಾಳುಕರೆಂಬ ದೈತ್ಯರಂ ಪದಲ್ಪಡಿಸಿದೆ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ ಗಂಡನ ಗಂಡುಮುಂ ದೇವೇಂದ್ರನೊಳರ್ಧಾಸನಮೇಳಿದ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಮಹಿಮೆಯುಮುಂ ಚಳುಕೈಕುಳತಿಳಕನಪ್ಪ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಗೋವಿಂದರಾಜನು ಮುಳಿಯೆ ತಳರದೆ ಪೆಣಗಿಕ್ಕಿ ಕಾದ ಶರಣಾಗತ ಜಳನಿಧಿಯ ಪಂಪುಮಂ ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಂಬ ಸಕಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಬೆಸೆ ದಂಡುಮಂದ ಮಹಾಸಾಮಂತರಂ ಮರಲಿಡಿದು ಗೆಲ್ಲು ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಬೀರಮುಮನತಿವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಮಲಿಪ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂ ಕಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ನಂಬಿ ಬಂದ ಬದ್ಧಗೆ ದೇವಂಗೆ ಸಕಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನೋರಂಕು ಮಾಡಿ ನಿಟ್ಟಿದರಿಕೇಸರಿಯ ತೋಳ್ಪಲಮುಮಂ ಸಮುದಗಜಘಟಾಚೋಪಂಬೆರಸು ನೆಲನದಿರವಂದು ತಾಗಿದ ಕಕ್ಕಲನ ತಮ್ಮನಪ್ಪ ಬಪ್ಪವನಂಕಕಾಳನನೊಂದೆ ಮುದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರದೊಳೋಡಿಸಿದ ವೈರಿಗಜಘಟಾ

ಸಾಹಸಾಭರಣ ಸಾಹಸವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಇಂದ್ರನ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಕಟಾಕ್ಷದೃಷ್ಟಿಗೂ ಅವರ ಹಿಂಸೆಗೂ ಹೆದರದ ಶೌಚಾಂಜನೆಯನ ಶುಚಿತ್ವವನ್ನೂ, ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಯಾದ ಮೂಕರಾಕ್ಷಸನೆಂಬ ಹಂದಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲದ ಬಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಕಾದಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದ ಕದನತ್ರಿಣೇತ್ರನ ಪೌರುಷಾಹಂಕಾರವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿದ್ದ ನಿವಾಚಕವಚ, ಕಾಳಕೇಯ, ಪೌಳೋಮ, ತಳತಾಳುಕರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನ ಪೌರುಷವನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಪಡೆದ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಬಾಳುಕೈಕುಲತಿಲಕನಾದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಗೋವಿಂದರಾಜನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಅವನನ್ನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಶರಣಾಗತ ಸಮುದ್ರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಂಬ ಸಕಲಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆಜ್ಞೆಪಡಲು ದಂದೆತ್ತಿಬಂದ ಮಹಾಸಾಮಂತರನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಗೆದ್ದ ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬಂದ ಬದ್ಧಗೆದೇವನಿಗೆ ಸಕಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ತೋಳ ಬಲವನ್ನು ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಅರ್ಭಟರಿಂದ ಕೂಡಿ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗುವಂತೆ ಬಂದು ತಾಗಿದ ಕಕ್ಕಲನ ತಮ್ಮನಾದ ಬಪ್ಪವನೆಂಬ ಜಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದ ವೈರಿಗಜಘಟಾವಿಘಟನಪಟುವಾದ

ವಿಘ್ನನನದಟುಮಂ ಪರಚಕ್ರಂಗಳನಂಜಿಸಿದ ಪರಶೈನ್ಯ ಭೈರವನ ಮೇಗಿಲ್ಲದ ಬಲ್ಲಾಳ್ತನಮುಮಂ ಕಂಡುಂ ಕೇಳ್ದುಂ ನಿನಗೆ ಸೊಸಲೆಂತು ಬಗೆ ಬಂದಪುದು-

ಉ|| ನೆಟ್ಟನೆ ಬೂತುಗೊಳ್ಳ ತೆಲದಿಂ ದಶಕಂಧರನಾಡಿ ಪಾಡಿ ನಾ
ಕಟ್ಟರೆ ಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ ಬರಂಗಳನೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಹೇಟೆಮಾ |
ವೊಟ್ಟಜೆಯಿಂದ ಕೊಂಡನೆಂತುಂ ವಿಜಯಂ ನೆಲಕ್ಕಿ ಗಂಟಲಂ
ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಕೊಂಡನೇ ಹರನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮನಿಂದ್ರಕೀಲದೊಳ್ || ೫೩

ಪೊಂಗಿ ಕಡಂಗಿ ಬೀರದೊಳೆ ಬೇಗುವ ನಿನ್ನಣುಗಾಳೆ ನೋಡೆ ನಿ
ನ್ನಂಗನೆಯರ್ ತೊವಲೊಳೆ ಭಯಂಗೊಳೆ ಕೋಡಗಗಟ್ಟುಗಟ್ಟು ಚ |
ತಾಂಗದನುಯ್ಯ ನಿನ್ನನೆಡೆಮಾಡದಸುಂಗೊಳೆ ಕಾದಿ ತಂದ ವೀ
ರಂಗರಿಂಗಗೆ ನೀಂ ಮಲೆದು ನಿಲ್ಲುದು ಪಾಟೆಪಲಂ ಸುಯೋಧನಾ || ೫೪

ಮ|| ಸ್ತ || ಗುರುವಿಲ್ಲಾ ಕರ್ಣನಿಲ್ಲಾ ಗುರುವಿನ ಮಗನಿಲ್ಲಾ ಕೃಪಾಚಾರ್ಯನಿಲ್ಲಾ
ಕುರುರಾಜಾ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಳೆನಿಬರೊಳಾರಿಲ್ಲ ಗಾಂಗೆಯನಿಲ್ಲಾ |
ಮರುಳೇ ಗಾಂಡೀವಿಯಾರದೆಣಿಕೆಗಳೆನೆ ಗಂಧರ್ವರುಯ್ಯಂದು ನಿನ್ನಂ
ಕರುವಿಟ್ಟುಂಕರ್ಮದಿಲ್ಲಾ ನೆರೆದ ಕುರುಬಲಂ ತಂದವಂ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಾ || ೫೫

(ಶತ್ರುಗಳ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಡೆದುಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ) ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದ ಪರಶೈನ್ಯಭೈರವನ ಅತಿಶಯವಾದ ಪೌರುಷವನ್ನೂ ಕಂಡೂ ಕೇಳಿಯೂ ನಿನಗೆ ಹೋರಾಡಲು ಹೇಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬರುತ್ತದೆ. ೫೩. ದುರ್ಯೋಧನ ! ರಾವಣನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬದಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ ಬೇಡಿ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದನಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನೆ ಹೇಳು. ಅರ್ಜುನನಾದರೋ ಶಿವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಈಶ್ವರನ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನೇ ? (ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ರಾವಣನಿಗಿಂತ ಇವನು ಪರಾಕ್ರಮಿ ಎಂದರ್ಥ.) ೫೪. ಕೊಬ್ಬಿ ಉತ್ಸಾಹಿಸಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಅಹಂಕಾರಪಡುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಯೋಧರೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಅಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಚಿಗುರನ್ನು ಓದಿದುಕೊಂಡು ಹೆದರಿರಲು ಚಿತ್ತಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೋಡಗವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ತಡೆಮಾಡದೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಕಾದಿ ತಂದ ವೀರನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಲೆತು ನೀನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಕ್ರಮವಲ್ಲವೇ ದುರ್ಯೋಧನ ? ೫೫. ನಿನ್ನನ್ನು ಗಂಧರ್ವರು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನಿಲ್ಲ, ಕರ್ಣನಿಲ್ಲ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಲ್ಲ, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯನೂ ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಭೀಷ್ಮನೂ ಇಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನೇ ಅರ್ಜುನನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಾಡಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವೆ ? ಕುರುಸೈನ್ಯವು ಎರಕಹೊಯ್ದಂತೆ ಸ್ವಬ್ಧವಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನನ್ನು

ಮ|| ಬವರಂಗಯ್ಯಮಮೋಘಮಂಜು ಬಗಯಂ ನೀಮಲ್ಲಮಾದಂ ರಕ್ಷೋ
ತ್ಸವದಿಂ ನಿನ್ನೆಯ ಪೋದ ಗೋಗ್ರಹಾದಂದೇನಾದಿರಂತಾ ಪರಾ |
ಭವಮಂ ಚಿ ಮಹಾದಿರ್ವಿರವೈದಮದೇನೇಪೋದುದಿನ್ನುಂ ಗುಣಾ
ರ್ಥವನಂ ನಾಳೆಯ ಕೇಳದಿರ್ವಿರ ಮಹಾ ಗಾಂಡೀವ ನಿರ್ಘೋಷಮಂ || ೫೬

ಚಂ|| ಸುರಿವ ಸರಲ್ ನರಲ್ ಭಟರತ್ತಮುರುಳ್ಳ ದಟಂ ಪೊರಳ್ ಸಿಂ
ಧುರ ಘಟೆ ಬರ್ಪ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ ಕುಣೆವಟ್ಟಿಗಲಾಜಿಯೊಳ್ ಭಯಂ |
ಕರತರಮುಪ್ಪಿನಂ ಪಗೆವರೊಕ್ಕಲೊಳೊವೆನಲೊರ್ವರಿಲ್ಲದಂ
ತಿರ ತವೆ ಕೊಲ್ಲುಮಂತುಮರಿಕೇಸರಿಗಾಂತು ಬದುಂಕಲಕ್ಕುಮೇ || ೫೭

ವ|| ಎಂದು ಕಾಳನೀಳಮೇಘದಂತು ಮಸಗಿ ಗರ್ಜಿಸುವಸುರಕುಳವಿಷಯಕೇತುಗೆ
ಘನೇಕೇತು ಮುಳಿದು ತಳಮಳಿಸಿ ಕಣ್ಣಾಗದೆ-

ಕಂ|| ಎಲೈಗೋಗು ದೂತನೆಪ್ಪನ
ಬೆಚ್ಚನ ನುಡಿಗೇಳ್ತು ಮುಳಿಯಲಾಗದು ನೀನುಂ |
ಮೆಲ್ಲುಟ್ಟು ವಿದುರನೆಂಬ
ಕೊಲ್ಲುಟ್ಟುಯ ಮನೆಯ ಕೂಟ ನುಡಿಯು ನುದಿವೈ || ೫೮

ವ|| ಎನೆ ವಿದುರನೆತಿಕ್ಕುತಮನನಾಗಿ-

ಬಿಡಿಸಿ ತಂದವನು ಅರ್ಜುನನಲ್ಲವೇ? ೫೬. ಉತ್ತಮರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡೋಣ
ಎಂಬ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಿಶೇಷಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದು ನಿನ್ನ ನಡೆದ ಪಶುಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನಾದಿರಿ? ಆಗುಂಟಾದ ಸೋಲನ್ನು ಚಿ
ಮರೆತಿರುವಿರಾದರೆ ಏನಂತೆ ? ಇನ್ನೂ ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ನಾಳೆಯೇ
ಮಹಾಗಾಂಡೀವದ ಟಂಕಾರ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳದಿರುತ್ತೀರಾ? ೫೭. ಸುರಿಯುವ
ಬಾಣಗಳು, ನರಳುತ್ತಿರುವ ಯೋಧರು, ಉರುಳುತ್ತಿರುವ ಸೈನ್ಯ, ಹೊರಳುವ ಆನೆಗಳ
ಸಮೂಹ, ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಸಮುದ್ರ, ಕುಣೆವ ತಲೆಯಲ್ಲದ ಮುಂಡಗಳು,
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಓ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರೂ
ಇಲ್ಲದಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬದುಕಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಎಂದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಾರ್ಮೋಡದ ಹಾಗೆ ರೇಗಿ ಗರ್ಜನೆ
ಮಾಡುವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದಿದು ಕುರುಡನಾದನು.
೫೮. “ಎದ್ದು ಹೋಗು ; ದೂತನಾದವನ ದಡ್ಡಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಿಸಬಾರದು.
ನೀನು ಮೋಸಹೋಗಿ ವಿದುರನೆಂಬ ದಾಸೀಪುತ್ರನ ಮನೆಯ ಕೂಳಿನ ಕೊಬ್ಬು
ಮಾತನಾಡಿಸಲು ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀಯೆ. (ನೀಚೆ ಆಹಾರದ ಪ್ರಭಾವ
ಇದು ಎಂದರ್ಥ) ವ|| ಎನ್ನಲು ವಿದುರನು ವಿಶೇಷ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿಕಡಿಯಾದನು.

ಕಂ|| ಕಡು ಮುಳಿದು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳ
ನುಡಿವೆಡೆಯೊಳ್ ಭೀಮಸೇನನಾನಾ ಪದದೊಳ್ |
ಒಡಿಯಲೊಡಿದೆನಿದಂ
ಒಡಿಯೆಂ ಪೋಗೆಂದು ಸಭೆಯೊಳುಡಿದಂ ಬಿಲ್ಲಂ ||

೫೯

ವ|| ಅಂತು ವಿಮರಂ ವಿಚ್ಛಿದುರಮನನಾಗಿ ಬಿಲ್ಲನುಡಿವುದಂ ಸುಯೋಧನಂ ತನ್ನ
ಬಲದ ತೋಳುಡಿದಂತಾಗಿ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಚಾಳಂ ಕಿಚ್ಚೊಡೆ ಮನದೊಳಾದೇವದಿಂ ದೇವಕೇನಂದನನ
ಮೇಲೆವಾಯ್ದುದಂ ನಂಜನ ಮೇಲೆವಾಯ್ದ ನೋಳವಿನಂತುರುಳ್ಳರ ಪಾಯ್ತು-

ಉ|| ಮೂಟಿಡಿ ಮಾಡಿದಂದು ನೆಲನೆಲ್ಲಮನಾ ಬಲಿಗಾದ ರೂಪಮಂ
ತೋಡಿದನೀ ಜಗತ್ತಯಮನೊರ್ಮೆಯ ನುಂಗುವ ಕಾಲ ರೂಪಮಂ |
ತೋಡಿದನಂತೆ ರೌದ್ರತರ ರೂಪಮನೊರ್ಮೆಯ ವಿಶ್ವರೂಪಮಂ
ತೋಡಿದನಿದರ್ಲಂ ನೆಲೆಯ ಮೋಹಿಸಿ ವೈಷ್ಣವದಿಂ ಮುರಾಂತಕಂ || ೬೦

ವ|| ಆಗ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಬಂದು ಮುಕುಂದನನೇಕಸ್ತುತಿಶತಸಹಸ್ರಂಗಳಂ
ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದೊಡಾತಂಗೆ ವಂದನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ದಯೆಗೆಯ್ದು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಮನುಷ್ಯದೇಹಮಂ
ಕೆಯ್ಯೊಡು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಗುರು ಗುರುತನೂಜನ ಕಯ್ಯಂ ಒಡಿದರಮನೆಯಂ ಪೋಷಮಟ್ಟು
ಕಪಟ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದಾತನುಮಂ ತನಗೆ ಮಾಡಿ ಬೀಡಿಗೆ ವಂದು ಕುಂತಿಗೇಕಾಂತದೊಳಿಂತೆಂದಂ-

- ೫೯. ಎಲವೊ ದುರ್ಯೋಧನ, ಮುಂದೆ ಭೀಮಸೇನನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಈಗ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಹೋಗು ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಮರನು ಭಗ್ನಮನಸ್ಸಿನಾಗಿ
ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದುಹಾಕಲು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಲತೋಳೇ ಭಿನ್ನವಾದಂತೆ
ಆಯಿತು. ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಒರೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಒದರಿ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಡೆದ ಕೋಪದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹಾಯಲು ವಿಷದ ಮೇಲೆ ಹಾಯುವ
ನೋಣದಂತೆ ಉರುಳಿಬೀಳುವ ಹಾಗೆ. ಹಾಯಲು-೬೦. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ
ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯಿಂದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿ
ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂರಡಿಯಾಗಿ ಅಳೆದಾಗ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತೋರಿದ
ದೊಡ್ಡಆಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ
ನುಂಗುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೇಸಲಕ್ಕೆ
ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬಂದು ನೂರಾರು
ಸಾವಿರಾರು ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲು ಆತನಿಗೆ ವರಪ್ರದನಾಗಿ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು
ದಯಪಾಲಿಸಿ ಮೊದಲಿನ ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಮೂರುಲೋಕದ ಗುರುವಾದ
ಕೃಷ್ಣನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಕೈಹಿಡಿದು ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅವನನ್ನು ಕಪಟದಿಂದ
ತನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೀಡಿಗೆ ಬಂದು ಕುಂತಿದೇವಿಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ

ಚಂ|| ಗುರು ಕೃಪ ಶಲ್ಯ ಸಿಂಧುಸುತರಪ್ಪೂದೆ ನಮ್ಮಯ ಪಕ್ಕಮೊಂದಿದಂ
ಗುರುಸುತನೀಗಳೆಮೊಳ್ಳಖಿಳಾಸ್ತ ವಿಶಾರದನಪ್ಪನುಂ ಗೆಂ |
ಲರಿಯನುಮೊಂದಿ ಬಾರದನುಮಂಕದ ಕರ್ಣನೆ ಬೀರಮಾತನಿಂ
ದುರಿವೆರಿದತ್ತು ಬಾಗಮವನಿಂದಸೆದತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ || ೬೧

ಉ|| ಎಂತೆನೆ ವಜ್ರ ವಜ್ರಕವಚಕ್ಕೆ ನಿಜೋದ್ವಳಕುಂದಳಕ್ಕೆ ಕೆ
ಯ್ಯಾಂತೊಡೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನನೆ ಕಾದೆರೆವಂದುಗಿವಂ ದಲೆಂದಿನಂ ||
ಮಂತಗಾದಿಂದೆ ಬಾರಿಸೆಯುಮೆಂದುದನೆನ್ನದೆ ಮೀಡೆ ಕೊಟ್ಟನೋ
ರಂತು ಜಸಕ್ಕೆ ನೋಂತು ಬಿಡೆ ನೇರ್ದೊದರೊಳ್ ತೊಡೆದೊ ತನುತನುಂ ||೬೨

ಮು|| ಬರವಂ ಬೇಡಿದರ್ಗೀವ ದೇವನೆ ವಲಂ ನಾಣ್ಣೆಟ್ಟು ಬಂದನ್ನನಂ
ತೆರೆದಂ ಬರ್ವರೊಳಾನೆ ಬರ್ವನೆನುತುಂ ನೇರ್ದಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೆತ್ತರುಂ |
ಬರಿ ಕಂದಂಗಳೆ ಬೀಬಲುಣ್ಣೆ ಮನದೊಂದನೆಟ್ಟುಳಂ ಪೊಣ್ಣೆ ನೀ
ರರಸಕ್ಕಾರಮಾಯ್ತು ನೋಡೆ ಕವಚಂಗೊಂದಂದಮಾ ಕರ್ಣನಾ || ೬೩

ಪ|| ಅಂತು ಸಹಜಕವಚ ರತ್ನಕುಂದಲಂಗಳಂ ನೆತ್ತರ್ ಪನಪನ ಪನಿಯೆ
ತಿಡಿಯುಗಿಪಂತುಗಿದು ಕೊಟ್ಟುದರ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವೇಂದ್ರನಾತಂಮೋಘರಕ್ತಿಯನಿತ್ತನಾತನಂ
ನಾನುಮೆನ್ನ ಬಲ್ಲಿ ಮಾಲ್ಪೆಯುಂ ಭೇದಿಸಿದಪ್ಪೆ ನೀಮುಂ ನಿಮ್ಮ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗನಪ್ಪ
ಸೂರ್ಯಸೂನುಪಂ ಸೂರ್ಯದಿನವಂದು ಕಂಡು ಕಾರ್ಯವಿದ್ದಿಯಂ ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿಮೆಂದು
ಕೊಂತಿಯಂ ಬೀಲ್ಪೊಂದು ಪರಕೆಯಂ ಕೈಕೊಂದು ರಥಾಂಗಧರಂ ರಥಮನೇಟೆ ಕರ್ಣನ
ಮನೆಯ ಮುಂದನೆ ಬಂದು ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಪಿಮ್ಪುಂ ಕಿಚಿದಂತರಂ ಕಳಿಸಿ ಮಗುಬ್ಬಿ ಬಾ
ಪೋಪಮೆಂದು ತನ್ನೊಡನೆ ರಥಮನೇಟಿಸಿಕೊಂದುಪೋಗಿ ಮುಂದೊಂದೆಯೊಳ್ ನಿಂದು-

ಹೇಳಿದನು-೬೧. ಗುರು, ಕೃಪ, ಶಲ್ಯ, ಭೀಷ್ಮರಾದರೆ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದವರೇ. ಈಗ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೇರಿದನು. ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶಾರದನೂ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಅಸಾಧ್ಯನೂ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದವನೂ ಆದವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ
ಕರ್ಣನೊಬ್ಬನೇ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶೌರ್ಯಪ್ರತಾಪವು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ
ಪ್ರಸರಿಸಿದೆ. ತ್ಯಾಗವೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದೆ. ೬೨. ಹೇಗೆಂದರೆ
ಇಂದ್ರನು ಕರ್ಣನ ವಜ್ರಕವಚವನ್ನೂ ಅವನ ಬಹುಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಿವಿಯಾಭರಣ
ಗಳನ್ನೂ ಕೈನೀಡಿ ಯಾಚಿಸಿದಾಗ “ಪಾಂಡುಪುತ್ರರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು
ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಛಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಕೊಡಬೇಡ ಎಂದು ಸೂರ್ಯನು ಬಂದು
ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ತಡೆದರೂ ಅವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳದೆ ಯಶಸ್ವಿಗಾಗಿ ಆಶೆಪಟ್ಟು
ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ವಜ್ರಕವಚವನ್ನು ಸುಲಿದುಬರುವ ಹಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ
ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ೬೩. ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಇಂದ್ರದೇವನೇ
ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಈರಿತೆ ಬೇಡಿದನು. ಬಾಳಿದವರಲ್ಲ ನಾನೆ
ಬಾಳಿದವನು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೇಹದಿಂದ ಕವಚವನ್ನು ಕೆಂಪಾದ ರಕ್ತವೂ ಸೀಳಿದ
ಮಾಂಸವಿಂಡವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯವೂ
ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ಕರ್ಣನು ಕವಚವನ್ನು ಶರೀರದಿಂದ ಕಿತ್ತ

೮೦|| ಭೇದಿಸಲೆಂದೆ ದರ್ ನುಡಿದರೆನ್ನದಿರೊಯ್ಯನೆ ಕೇಳ ಕರ್ಣ ನಿ
ನ್ವಾದಿಯೊಳೆಚ್ಚೆ ಕೊಂಡಿ ನಿನಗಮನಹರ್ಪತಿ ಪಾಂಡುನಂದನರ್ |
ಸೋದರರೆಯ್ಯ ಮಯ್ಯನನನಾಂ ಪೆಹತೇಂ ಪಡೆಮಾತೊ ನಿನ್ನದೀ
ಮೇದಿನಿ ಪಟ್ಟಮುಂ ನಿನತ ನೀನಿರೆ ಮತ್ತೆ ಪೆಹರ್ ನರೇಂದ್ರರೇ || ೬೪

ಕಂ|| ಗಂಗೆಗೆ ಕೆಯ್ಯಡೆಯಂದು
ತ್ತುಂಗಸ್ಥನಿ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಗಿ ಸೂತಂ ಕಂಡಾ |
ತಾಳಗನೆಗೆ ರಾಧೆಗಿತ್ತು ಮ
ನಂಗೊಳಿ ರಾಧೇಯನೆನಿಸಿ ಸೂತಜನಾದ್ಯ || ೬೫

ನಿನ್ನುತ್ತಯೆನಿಂತೆಂ
ದನ್ನರುಮಣಮುಷಿಯರಳಿವನಾಂ ಸಹದೇವಂ |
ಪನ್ನಗಕೇತು ದಿನೇಶಂ
ನಿನ್ನಂಜಿ ಕುಂತಿಯಂತಿವರ್ ನೆಹಿ ಬಲ್ಲರ್ || ೬೬

ರೀತಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ವೀರರಸಕ್ಕೆ ಆಗರವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಚ ಮತ್ತು ರತ್ನಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ರಕ್ತವು ಪಸಪಸ ಎಂದು ತೊಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಹಾಗೆ ಸುಲಿದುಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವೇಂದ್ರನಾತನಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆತನನ್ನು ನಾನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಚೊಚ್ಚಲಮಗನಾದ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಭಾನುವಾರದ ದಿನ ನೋಡಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕುಂತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣನು ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕರ್ಣನ ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆಯೇ ಬಂದು ತಾನೇ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು 'ಕರ್ಣ ! ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬರುವೆಯಂತೆ ಬಾ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದು ತನ್ನೊಡನೆ ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೇಳಿದನು. ೬೪. ಕರ್ಣ ಕೇಳು, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನೆಂದು ನುಡಿಯದಿರು. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯು ನಿನ್ನ ತಾಯಿ, ಸೂರ್ಯನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ, ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರು, ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೈದುವ. ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದೇನು ? ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ. ಪಟ್ಟವೂ ನಿನ್ನದೇ. ನೀನಿರುವಲ್ಲಿ ಇತರರು ರಾಜರಾಗಬಲ್ಲರೇ ? ೬೫. ನಿನ್ನನ್ನು ಯುವತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕುಂತಿಯು ಗಂಗೆಗೆ ನ್ಯಾಸವೆಂದು (ರಕ್ಷಿಸುವ ಪದಾರ್ಥ) ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸೂತನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರಾಧೆಗೆ ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ನೀನು ರಾಧೇಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂತಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ೬೬. ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ರೀತಿ ಹೀಗೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು, ಸಹದೇವ, ದುರ್ಯೋಧನ, ಸೂರ್ಯ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕುಂತಿ ಇವರು

ವ|| ದುರ್ಯೋಧನಂ ನಿನ್ನನೇತಚ್ಛೋಢ್ ನಂಬಿವನೆಂದೊಡೆ ನೀನುಂ ತಾನುಮೊರ್ಮೆ
ಗಂಗಾನದೀತೀರದೊಳ್ ಬೇಂಟೆಯಾಡುವಲ್ಲಿ ತತ್ಸಮೀಪದ ತಾಪಸಾಶ್ರಮದೊಳ್ ಸತ್ಯಂತಪರಂಬ
ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಂ ಕಂಡು ಪೊಡವಟ್ಟವರುಮಂ ಪರಸಿ ನಿನಗೆ ಮುನ್ನಮೇಱಲ್ ತರಿಸಿದೊಡೆ
ಸುಯೋಧನನೇಪಯಿಸಿ ನಿನ್ನಂ ಪೋಗಲ್ವೆಯ್ಯ-

ಉ|| ಆನಿರೆ ನೀಮಿದೇಕೆ ದಯೆಗೆಯ್ದೊ ಮೀಂಗುಲಿಗಂಗೆ ಪೇಚೆಮಂ
ಡಾ ನರನಾಥನಂ ತಿಳಿಪೆ ತನ್ನನಿ ಭೂಭುಜನೆಯ್ಯೆ ನಂಬಿ ಕಾ |
ನೀನ ಸಮಂತು ಪಾಟಸುವೆನೊಯ್ಯನೆ ಮುಳ್ಳೊಳಿ ಮುಳ್ಳನೆಂದು ತಾ
ನೀ ನಯದಿಂದೆ ಪೆರ್ಚ ಪೊರೆದಬ್ಬೊಳಂದೊಡನುಂಚನಲ್ಲನೇ || ೬೨

ಚಂ|| ಎನೆಯನೆ ಚಾಪ್ಪವಾರಿ ಪುಳಕಂಪರಸೊರ್ಮೆಯ ಪೊಣ್ಣೆ ಮುನ್ನ ನೀ
ವೆನಗಿದನೇಕೆ ಪೇಟೆರೊ ನೆಗಟ್ಟ ಪೊಗಟ್ಟಿಯನಾಂಪಿನಂ ಸುಯೋ |
ಧನನೆನಗೊಳ್ಳಿಕೆಯ್ಯ ಕೃತಮಂ ಪೆಚಗಿಕ್ಕಿ ನೆಗಟ್ಟ ಮಾಸೆ ನ
ಗ್ಗನೆ ನೆವದಿಂದ ಪಾಂಡವರನಾನೊಪ್ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ನೀಮ ಪೇಸಿರೇ || ೬೩

ಉ|| ನೆತ್ತಮನಾಡಿ ಭಾನುಮತಿ ಸೋಲೊಡೆ ಸೋಲಮನೀವುದೆಂದು ಕಾ
ದುತ್ತಿರೆ ಲಂಬಣಂ ಪೆಚೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಕೇಡನೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬ |
ಳ್ಳುತ್ತಿರೆಯೇವಮಿಲ್ಲದಿವನಾಯ್ದೊ ತಪ್ಪದೆ ಪೇಚೆಮೆಂಬ ಭೂ
ಪೋತಮನಂ ಬಸುಟ್ಟರದೆ ನಿಮೊಳೆ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಬೇಡನಲ್ಲನೇ || ೬೪

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಲ್ಲೆವು. ವ|| ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ
ನಂಬಿದನೆಂದರೆ ನೀನೂ ಆತನೂ ಒಂದು ಸಲ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ
ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಪಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಂತಪರಂಬ
ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹರಸಿ ಅವರು
ನಿನಗೆ ಮೊದಲು ಆಸನವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು
ಹೊರಗೆ ಹೋಗಹೇಳಿ ೬೨. 'ನಾನಿರುವಾಗ ತಾವಿದೇಕೆ ಆ ಮೀಂಗುಲಿಗಿನಿಗೆ (ಮೀನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು-ಬೆಸ್ತ) ದಯೆಗೆಯ್ದಿರಿ ' ಎಂದು ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ
ಅವರು ದೊರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ದೊರೆಯು ನಂಬಿ ಕರ್ಣ! ಮುಳ್ಳನ್ನು
ಮುಳ್ಳಿನಿಂದಲೇ ತೆಗೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಈ
ನಯದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಉಂಡನಲ್ಲವೇ ?"
೬೩. ಹೀಗೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಲು ಕರ್ಣನಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನದೊಡನೆ ಕಣ್ಣೆರು
ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು 'ತಾವು ಮೊದಲು ನನಗೆ ಏಕೆ
ತಿಳಿಸಿದರೋ? ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೂ ಹೊಗಳಿಕೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗುವಷ್ಟು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೀರ್ತಿ
ಮಾಸಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ನೆಂಟಿನ ನೆಪದಿಂದ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ನೀವೂ
ಹೇಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೬೪. ದುರ್ಯೋಧನನೂ ರಾಣಿಯಾದ ಭಾನುಮತಿಯೂ
ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಭಾನುಮತಿ ಸೋತು ಎದ್ದುಹೋಗಲು ಪೂವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗು

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕರ್ಣಂ ತನಗೆಂತುಮೊಡಂಬಡದುದಂ ನಿರ್ಣಯಮಾಗಜಿದು
ಮಗುಲಿತ್ತೇಬ್ಬ ನಾರಾಯಣಂ ಪೋದನಿತ್ತಲಂಗರಾಜನುಮಾತ್ಮಾಯಕ್ಕೆ ವಂದು ಚಿಂತಾಕಾಂತನಾಗಿ-

ಚಂ|| ಕುರುಪತಿಗಿಲ್ಲ ದೈವಬಲಮಾಜಿಗೆ ಮೇಲಿಲ್ಲಗೆಯ್ಯರಾಗಳುಂ
ಗುರು ಗುರುಪುತ್ರ ಸಿಂಧುಸುತರಾಳ್ವನುಮೆನ್ನನೆ ನಚ್ಚ ಪೆರ್ಚ ಮುಂ |
ಪೂರಿದನಿಡಿರ್ಚ ಕಾದುವರುಮೆನ್ನಯ ಸೋದರರೆಂತು ನೋಡಿ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಸದೆ ಕೊಲ್ಲನೆನ್ನೊಡಲಣಾಂ ತವಿಪಂ ರಣರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ || ೨೦

ಮ|| ಅಜೀದಂ ಸೋದರರೆಂದು ಪಾಂಡವರನಿನ್ನೆಂತನ್ನರಂ ಕೊಲ್ಲನೆ
ಬ್ರಹ್ಮಾಳೆನ್ನಂ ಪೂರಿದೆಯ್ತೆ ನಂಬಿದ ನೃಪಂಗೆಂತಾಜಿಯೊಳ್ ತಪ್ಪವೆಂ |
ತಟಿಸಂದುದ್ಧತ ವೈರಿ ಭೂಪ ಬಲದೊಡ್ಡಳ್ಳಾದೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತ
ಳ್ಳೆದಿಡ್ಣಾಳ್ವನಾನೆ ಮುಂಚೆ ನಿಜೆಪಂ ಕೆಯೊಂದು ಕಟ್ಟಾಯಮಂ || ೨೧

ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವು ಕಿತ್ತುಹೋಯಿತು. ತನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಕೇಡನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಾನುಮತಿಯನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣನಿಗೆ 'ತೋರಿಸಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯುವುದೇ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೇ ಹೇಳು' ಎಂದು ಹೇಳುವ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡದವನಾಗುತ್ತೇನೆಲ್ಲವೇ? ಎಂದನು.* ವ|| ಕರ್ಣನು ಹೇಗೂ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಹೇಳಿ ತಾನೂ ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿ-೨೦. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ದೈವಬಲವಿಲ್ಲ, ದ್ರೋಣ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಭೀಷ್ಮರು ತೋರಿಕೆಯ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ನನ್ನ ಯಜಮಾನನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ ಉಬ್ಬಿ ಮೊದಲು ಸಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರು ನನ್ನ ಸಹೋದರರು. ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ಅಸಹ್ಯಪಡದ ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ. ರಣರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ೨೧. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಸೋದರರೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಇನ್ನು ನನ್ನವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ? ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಲಹಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿದ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯಲಿ. ಎರಡೂ

* ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ತನಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿದ್ದ ಸದರವನ್ನೂ ಅಂತರ್ಮು ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಗಡೆಯಾಡುತ್ತಿರುವವರು ದುರ್ಯೋಧನ ಭಾನುಮತಿಯರು, ಕರ್ಣ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ. ದುರ್ಯೋಧನನ ವಿಶಾಂತವಾದ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು. ರಾಜರಾಣಿಯರ ಅಟದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸೂಕ್ತವಾದ ಆರ್ಥ. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಣನು ಭಾನುಮತಿಯೊಡನೆ ಪಗಡೆಯಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಹಾರಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಧರಿದುಹಾಕಿದ ಎಂಬುದು ಲೌಕಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಸದರವಿದ್ದರೂ ಸ್ವೇಹಿತ ಅಥವಾ ಕೈಕಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ರಾಣಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಪರಿಯುವುದು ಅಪಹಾರದ ಪರಮಾವಧಿ. ರಾಜರಾಣಿಯರ ಪ್ರಣಯಕಲಹ ದಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಣನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವರ ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ವ|| ಎಂದು ಮುಂತಪ್ಪ ಕಡ್ಡಮಂ ತನ್ನೊಳ ಬಗೆದವಾರ್ಯ ವೀರ್ಯಂ
ಸೂರ್ಯದಿನದಂದು ಪುಂಡಾಕಿನಿಯಂ ಮೀಯಲೆಂದು ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಟ್ಟಿದ
ದೇವಸವಳದ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನುಮನೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪುಂಜಿ-

ಕಂ|| ಸೋರ್ವ ವಸುಧಾರೆಯಂ ಕೆ
ಯ್ಸಾರ್ವ ನಿಧಾನಮುಮನಿಜೆ ತನ್ನೀವಳವಿಂ |
ಪಾರ್ವಂಗಮಳಿತಿ ಬೇಡಿದ
ಪಾರ್ವಂಗಂ ಪಿರಿದನಿತನಂಗಮಹೀಶಂ ||

೭೨

ಪ|| ಅಂತು ಚಾಗಂಗೆಯ್ಪು ಜಗನ್ನಂಗಳ ಗಂಗಾವಾರಿಯೊಳನಿವಾರಿತ
ಪರಾಕ್ರಮನಪ್ಪಮರ್ಷಣಪೂರ್ವಕಂ ಮಿಂದು ಕನಕಪಾತ್ರಮೊಳ್ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಕನಕ
ಕಮಳಂಗಳಿಂದಾದಿತ್ತೇಜನಾದಿತ್ಯಂಗಳ್ಳೆಮ್ಮೆತ್ತಿ ಸೂರ್ಯಪಂ ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರಂಗಳನೋಡಿ
ನೀರಂ ಸೂಸಿ ತಿಪ್ಪದಕ್ಕಿಣಂಗೆಯ್ತಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಸಂಗತ ತರಂಗಯುತೆಯಂ
ಮಂಗಳಲಕ್ಷಣೆಯನಂದು ಭೋಂಕನೆ ಕಂಡಂ |
ಗಂಗಾಂಗನೆಯಂ ಕಾಣ್ವೊ
ಲಂಗವೃಷಂ ಮುಂದೆ ನಿಂದ ಕೊಂತಿಯನಾಗಳ್ ||

೭೩

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕರ್ಷಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉದ್ಧತರಾದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಸಮೂಹವನ್ನು
ನಾಶಪಾಗುವ ಹಾಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೋರಾಡಿ ನನ್ನೊಡೆಯನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು
ನಾನೇ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ಮುಂದೆ ಆಗಬೇಕಾದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆವಾರ್ಯವೀರ್ಯನಾದ ಕರ್ಣನು
ಒಂದು ಆದಿತ್ಯವಾರದ ದಿನ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದು
ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಳುಹಿಸಿದ ದೇವಮಾನದ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ
ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ರಾಶಿಮಾಡಿದನು. ೭೨. ತಾನು ಮಾಡುವ ದಾನವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ
ಸುರಿಯುವ ಸುವರ್ಣವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೈವಶವಾದ ನಿಧಿಯನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಿರಲು
ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವನಿಗೂ ಆಶೆಪಟ್ಟು ಬೇಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಕರ್ಣನು
ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ದಾನಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಲೋಕಮಂಗಳ
ಸ್ವರೂಪೆಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಕರ್ಣನು
ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾದ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಚಿನ್ನದ
ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಆದಿತ್ಯತೇಜನಾದ
ಕರ್ಣನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವೆತ್ತಿ ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ
ಮಾಡಿ ಮೂರುಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದನು. ೭೩. ಆಗ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವಳೂ
ಮಂಗಳಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಮನದೊಳಾಬೆಲಕದಿಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಣಗಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ನಿಜನಂದನನ
ನಬ್ಬನೆಂದಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪರಮಾಶೀರ್ವಚನಂಗಳಿಂ ಪರಸಿ-

ಕಂ|| ತೊರೆದ ಕುಚಯುಗಳವಂದಂ
ಬಂವಿಡೆ ಮೊಲವಾಲನಬ್ಬನೆಂದಂ ಮಯ್ಯಂ |
ಕುರಿಸೆ ಸುರಿವತ್ತುಜಲಮು
ಬ್ಬರಿಸಿ ಪೊನಲ್ ಪೊನಲನಟ್ಟಿ ಜನನುತೆಗಾಗಳ್ || ೨೪

ಅಗಳೆ ಮಗನಂ ಪೆತ್ತಪ್ಪಂ
ಲಾಗಿ ಲತಾಲಲಿತೆ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣೆತ್ತಪ್ಪೊಲಂ |
ತಾಗಡೆ ರಾಗಕ್ಕಾಗರ
ಮಾಗೆ ದಿನಾಧಿಪತನೊಜನೊಸೆದಿರ್ಪಿನೆಗಂ || ೨೫

ವ|| ಗಂಗಾದೇವಿಯುಂ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯುಂ ಕೆಯೊಂಡು ಬಂದು-

ಕಂ|| ಒಪ್ಪಿಸಿದಂ ಕೆಯ್ಯೆಡೆಯಿಂ
ದಪ್ಪೊದ ನಿನ್ನ ಮಗನನೀಗಲೆ ನಿನಗಂ |
ದಪ್ಪೊ ಗಂಗೆ ಪೋಪುದು
ಮೊಪ್ಪವ ನಿಜಬಿಂಬದೊಳಗಣಿಂದಂ ದಿನಪಂ || ೨೬

ಪೋಪಮಟ್ಟು ಬರಲ್ ತನ್ನಡಿ
ಗಜಗಿದ ನಿಜಸುತನನಬ್ಬನೆ ಪರಸಿ ಮನಂ |
ಮುಖಗಿ ರವಿ ನುಡಿದನನ್ನುಮ
ನುಜದೆ ಮರುಳ್ಳನೆ ಹರಿಗೆ ಕವಚಮನಿತ್ಯೆ || ೨೭

ಕುಂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಕರ್ಣನು ಧಟಕ್ಕನೆ ಕಂಡನು. ವ|| ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಕುಂತಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಹರಕೆಗಳಿಂದ ಹರಸಿದಳು. ೨೪. ತೊರೆದ ಎರಡು ಮೊಲೆಗಳೂ ಆಗ ಎದೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಸಿದುವು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನವುಂಟಾಯಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರು ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಜನರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದ ಆ ಕುಂತಿದೇವಿಗೆ-೨೫. ಆಗತಾನೆ ಪುತ್ರೋತ್ಸವ ವಾದಂತಾಯಿತು. ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ದಿವ್ಯಾಶಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದು ೨೬. ಕುಂತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ನನಗೆ ನ್ಯಾಸವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗಂಗೆಯು ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳು. ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪಮಾನವಾದ ಬಿಂಬದಿಂದ ೨೭. ಹೊರಟು ಬಂದು ತನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ ಮಗನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹರಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವಿಟ್ಟು 'ಹಿಂದೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಲಕ್ಷಮಾಡದೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಗನೇ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕವಚವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ.

ನುಡಿಯನಿದಂ ನಿನ್ನಂಬಕೆ
ಪಡೆಮಾತೇಂ ಕೊಂತಿ ಹರಿಯ ಮತದಿಂ ಕಾಯಿ !
ಲೊಡರಿಸಿ ಬಂದಳ್ ಸುತರಂ
ಕುಡದಿರ್ ಪುರಿಗಳೆಯನೆನಿತು ಲಟ್ಟಿದೊಡಂ || ೭೮

ಎಂದರವಿಂದಪ್ರಿಯಸಖ
ನಂದಂಬರತಳಮನಡವ್ವುಮಂ ಕೆಯ್ದುದಿಂ ||
ತೆಂದಂ ಕುಂತಿಯನಬ್ಬೇಂ
ವಂದಿಪ್ಪುದದೆನಗೆ ಸಯ್ಯ ಬರ್ಪಂತೀಗಳ್ || ೭೯

ಚಲಮುಂ ಚಾಗಮುಮಳವುಂ
ಕಲಿತನಮುಂ ಕುಲಮುಮೀಗಳನ್ನಯ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ !
ನೆಲಿಸಿದುವು ನಿಮ್ಮ ಕರುಣಾ
ಬಲದಿಂ ನೀವೆನ್ನನಿಂದು ಮಗನೆಂದುದವೆಂ || ೮೦

ಪಡೆದರ್ ತಾಯುಂ ತಂದೆಯುಂ
ಮೊಡಲಂ ಪ್ಪಾಮುಮನವರವವು ಕೆಯ್ಯಡೆಯಂ !
ಕುಡುವುದರಿದಾಯ್ ನೀಮನ
ಗಡೆ ಮಡಗದೆ ಬೆಸಪ ತೊಬ್ಬುವೆಸನಂ ಬೆಸಸಂ || ೮೧

ಎಂಬುದುಮಂಬಕೆ ಮಗನೆ ಮ
ನಂಬೆಳದೆ ನೀನುಮಿತ್ತಯಾನುಂ ಪೆತ್ತೆಂ !
ನಂಬಿದ ನಿನ್ನನುಜರ್ ನಿ
ನ್ನಂ ಬೆಸಕೆಯ ನೀನೆ ನೆಲಿನನಾಳ್ಳಿದು ಕಂದಾ || ೮೨

೭೮. ಇದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ; ಇಂದಿನ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಈಗ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಸೂಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಎಷ್ಟು ಲಲ್ಲೆಯ (ಪ್ರೀತಿಯ) ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ. ೭೯. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಕರ್ಣನು ಕುಂತಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಹೀಗೆಂದನು: ನನಗೆ ಅದೃಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಹಾಗೆ ನೀವು ಬಂದಿರುವ ಕಾರ್ಯವಾವುದು? ೮೦. ನೀವು ತಮ್ಮ ಕರುಣೆಯ ಬಲದಿಂದ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಭಲವೂ ತ್ಯಾಗವೂ ಮೇಲ್ವೆಯೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಕುಲವೂ ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದುವು. ೮೧. ತಾಯಿಯೂ ತಂದೆಯೂ ಮಗನ ಶರೀರವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಪದೆದವರು, ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಅವರಿಗೇ ಸೇರಿದುವು. ಅವರು ದಯಪಾಲಿಸಿರುವ ಅವನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೇ? ನೀವು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸೇವಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೆ ತಿಳಿಸಿ ೮೨. ಎನ್ನಲು ತಾಯಿಯು 'ಮಗನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆದರದೆ ನೀನೂ ಕೊಟ್ಟಿ ನಾನೂ ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ಕಂದಾ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿರುವ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ನಿನಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ

ಕಂ|| ನಿನಗೆಪ್ಪರಸಂ ದುರ್ಯೋ
ಧನನೊಲವಂ ಮುಂದುಗೆಯ್ದು ಬೆಸಕೆಯ್ದರೆ ನಿ ।
ನ್ನನುಜರೆರಚ್ಚಿಸೆಗಂ ಕಿಸು
ಜನಿಸಾಗದು ಮಗನೆ ನೀನೊಡಂಬಡವೇಬ್ಬಂ ||

೨೩

ವ|| ಎಂಬುದುಮದೆಲ್ಲಮಂ ಕೇಳು ಕರ್ಣಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು-

ಮ|| ಭಯಮಂ ಲೋಭಮುಮೆಂಬ ತಮ್ಮತ್ತೆರಡುಂ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಪಾ
ಟೆಯನೊಕ್ಕಾಳ್ಳನ ಗೆಯ್ಯ ಸತ್ಯತಮುಮಂ ಹಿಂತಿಕ್ಕಿ ಜೋಳಕ್ಕೆ ತ ।
ಪ್ಪಿಯುಮಿಂ ಬಾಬ್ಬದೆ ಪೂಣ್ಣು ನಿಲ್ಲದಿಕೆಯಿಂ ಬಾಬ್ಬಂತು ವಿಖ್ಯಾತ ಕೀ
ರ್ತಿಯಪೋಲೀಯೊಡಲಬ್ಬಿ ಪೇಟೆಮನಗೇಂ ಕಲ್ಯಾಂತರಸ್ಥಾಯಿಯೇ || ೮೪

ಕಂ|| ಮೀಂಗಳುಲಿಗನೆನಾಗಿಯುಮಣ
ಮಾಂ ಗುಣಮನೆ ಬಿಸುಟಿನಿಲ್ಲ ನಿಮಗಂ ಮಗನಾ ।
ದಂಗೆನೆಗೆ ಬಿಸುಡಲಕ್ಕುಮೆ
ನೀಂ ಗರ ಪಂಬಲನೆ ಬಿಸುಡಿಮಿನ್ನೆಡೆಯೋಳ್ ||

೮೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕೊಂತಿ ಭೋಂಕನೆದ್ದೆಡೆಯೆ-

ಮ|| ಅಹಿಂದೆ ನೆಟ್ಟನೆ ಬೆಟ್ಟನಿಂತು ನುಡಿದೈ ನೀಂ ಕಂದ ಪೋಗಿಂದೆ ಕೆ
ಟ್ಟಬೆದತ್ತಾಗದೆ ಸೋಮವಂಶಮನಗಿಂ ಬಾಬ್ಬಾಸೆಯೆಲ್ಲಿತ್ತೊ ಬ ।
ಟ್ಟುಬೆದಂ ಮತ್ತಿನ ಮಕ್ಕಳಾಸೆಯುಮನಾನೆಂದಳೆ ಶೋಕಾಗಿ ಪೊಂ
ಪ್ಪುಬೆಪೋಗುತ್ತಿರೆ ಕರ್ಣನೆಂದನಿನಿತೇಂ ಪೇಲಬ್ಬಿ ಚಿಂತಾಂತರಂ || ೮೬

ಹಾಗೆ (ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕರಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ) ನೀನೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು. ೮೩. ನಿನಗೆ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಸೇವೆಮಾಡುವರು, ಇದರಿಂದ (ನೀನು ರಾಜನಾಗುವುದರಿಂದ) ಉಭಯಪಕ್ಷಕ್ಕೂ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದೋಷವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಗನೇ ನೀನು ಒಪ್ಪಬೇಕು' ಎಂದಳು ವ||
ಅದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಕರ್ಣನು ಕೇಳಿ ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕನು. ೮೪. ಭಯವೂ ಲೋಭವೂ
ಇವೆರಡೂ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿರಲು ಹಿಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ (ಕ್ರಮ)ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಸ್ವಾಮಿಯು ಮಾಡಿರುವ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ (ಮರೆತು) ಅನ್ನದ
ಯಿಣಕ್ಕೆ (ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ) ಮೀರಿಯೂ ಬಾಳುವುದೇ ? ಅಶಾಶ್ವತತೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ
ಶರೀರವು ಪ್ರಖ್ಯಾತಕೀರ್ತಿಯು ಬಾಳುವ ಹಾಗೆ ಯುಗಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ನಿಲ್ಲುವಂತಹುದೇ ಹೇಳಿ ತಾಯಿ. ೮೫. ಮೀನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಬೆಸ್ತರ
ಜಾತಿಯವನಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ,
ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾದ ನನಗೆ (ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು) ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು
ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ? ಇನ್ನು ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿಬಿಡಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು
ಕುಂತಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಎದೆಯೊಡೆದು-೮೬. ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ಹಾಳಾದೆ ಕಂದ,
ನೀನು ನೇರವಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಒರಟಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಚಂದ್ರವಂಶವು ಇಂದೇ

ಕಂ|| ಏದಿಯಂ ಪುರಿಗಣೆಯಂ ನರ
ನೆಡೆಗೊಂಡೊದಮುಲೆದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳನಿನ್ನೇ |
ದೊಡಮಲೆಯಂ ಪೆರ್ಜಸಮನೆ
ಏದಿದನ್ನನೆ ರಣದೊಳೆವನಿರದಡಿಯಿತ್ತಿಂ ||

೮೭

ಪ|| ಎಂದು ಕೊಂತಿಯಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಚಲದ ಚಾಗದ ಕುಲದ ನನ್ನಿಯನಾಪರ್ಜಿಸಿ
ರಾಧೇಯನೊಳ್ಳಿಂಗಾಧೇಯಮಾಗಿದನಿತ್ತ ಪುರುಷೋತ್ತಮನುಂ ಕತಿಚಯ ಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ
ವಿರಾಟಪುರ ನಿಕಟವರ್ತಿಯಪ್ಪ ದಿವಿಜಾಪಗಾತಟದುಪವನದೊಳಿನ್ನಪವನಕ್ಕುಪದ್ರವಕಾರಿಯಾಗಿ
ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ ಬಿಟ್ಟರ್ದಜಾತಶತ್ರುವನವನತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ ಕಂಡು-

ಮ|| ಹಿಮಕೃದ್ಧಂಶಜರಪ್ಪ ಪಾಂಡುಸುತರಂ ಕೆಯೊಂದು ನಿನ್ನಯ್ಯ ಬಾ
ಡಮನಿತ್ತು ನಡಪೆಂದು ಸಾಮಮನೆ ಮುಂ ಮುಂತಿಟ್ಟೊಡಾಂತ ಪರಾ|
ಕಮಮಂ ತೋಟೆ ಸಿಡಿಲ್ವ ಪಾಯ್ದುದುಮುಂಗೊಳ್ಳನ್ನೆಗಂ ವಿತ್ತರೂ
ಪಮನಾಂ ತೋಟೆದನಿಂ ಕಡಲ್ ರಣದೊಳ್ ನೀಂ ತೋಟು ನಿನ್ನಾಪ್ಪಮಂ ||೮೮|

ಪ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ದುರ್ಯೋಧನನಟ್ಟಿದ ದೂತಂ ಸಂಜಯನೆಂಬಂ ಬಂದು ಸಕಲ
ಸಾಮಂತ ಮನೆಮಕುಟ ಮರೀಚಿ ಮಸ್ಕೇತ ಚರಣಾರವಿಂದನಪ್ಪ ಧರ್ಮಸಂದನನಂ ಕಂಡು-

ಕೆಟ್ಟು ನಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ. ನನಗೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯಲ್ಲಿದೆ ? ಉಳಿದ
ಮಕ್ಕಳ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕುಂತೀದೇವಿಗೆ ಕರ್ಣನು
ದುಃಖಾಗ್ನಿಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಯೇಕೆ ತಾಯಿ, ಯೋಚಿಸ
ಬೇಡಿ. ೮೭. ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ
ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಗಾಯಪಡಿಸಿದರೂ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಖ್ಯಾತಕೀರ್ತಿಯನ್ನೇ
ಅಶ್ರಯಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಅಡಿಯಿತ್ತಿ
(ಹೊರದಿರಿ) ವ|| ಎಂದು ಕುಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು ಛಲ, ತ್ಯಾಗ, ಕುಲ, ಮತ್ತು
ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನು ಸದ್ಗುಣಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿದ್ದನು. ಈಕಡೆ
ಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವು ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ವಿರಾಟನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಗಾನದಿಯ
ದಡದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಶತ್ಪುರಾಜರೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಜನವೆಲ್ಲ
ಗುಂಪುಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು
ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕ ಕಂಡು - ೮೮. ಸೋಮವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾಂಡವರನ್ನು
ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ (ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ) ನಿನ್ನ ಅಯ್ದು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು (ನಡೆಸು)
ಎಂದು ಸಾಮೋಪಾಯವನ್ನೇ ಮುಂದುಮಾಡಿ ನುಡಿದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು. ಅವನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ನಾನು ವಿತ್ತರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸು ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕಳುಹಿಸಿದ
ಸಂಜಯನೆಂಬ ದೂತನು ಬಂದು ಸಾಮಂತರಾಜರ ರತ್ನಕೀಟದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ

೮೦|| ಅಟ್ಟಿದ ನಿಮ್ಮ ಪೆರ್ಗಡೆ ಬರ್ದುಂಕದನೆಂಬುದನಂದ್ರಜಾಲಮಂ
ತೊಟ್ಟನೆ ತೋತಿ ಬಂದು ಬರ್ದುಕಾಡಿದನಿನ್ನಳೆಪಿಂದಪಟ್ಟುವೆ |
ಟ್ಟುಗಲಂ ಬಿಸುಟ್ಟುದಮಗಂ ತಮಗಂ ಮುಳಿಸಿಂದಮೀಗಳ
ಟ್ಟುಗಲಪ್ಪವೆಂದಿನೆ ದಲ್ ನುಡಿದಟ್ಟುದನೆಮ್ಮ ಭೂಭುದಂ || ೮೯

ಮ|| ಬಳ ಸಂಪನ್ನರನಾಗೆಗೆಯ್ ಚತುರಂಗಾನೀಕಮಂ ಕೂಡಿ ಕೊ
ಳ್ಳಳಮಂ ಗಂಡುಮನಪ್ಪಳೆಯ್ ಮನಮಂ ಬಲ್ಲಿತ್ತು ಮಾಪ್ಪಿಂದುಮಾ |
ನೆಳೆಯಂ ಕಾದಿದೊಡ್ಡಲಿದೆಯನೆಡೆದಿರ್ಕೆಂದಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮಂ
ಕಳವೇಬಿಟ್ಟುದನಗೆ ಸಾಯಿಮುಟೆಯಿಂ ನಿಮ್ಮೊಂದು ಬಾಬ್ಬಸೆಯಂ || ೯೦

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ವೈಕೋದರಂ ಮುಳಿದಾಸ್ತೊಟಿಸಿ-

೮೧|| ವಿಷನರಂಗಮಪ್ಪುದನಗಂ ತನಗಂ ದೊರೆ ಕಾಯುಮೇವಮುಂ
ಪಸರಿಸಿ ಪರ್ವಿ ತನ್ನೊಳಮದನ್ನೊಳಮಿದುರ್ದಮ ಭೀಮನೆಂದೊಡಾ |
ಪಸರನೆ ಕೇಳು ಸೈರಿಸದ ನಿನ್ನರಸಂ ಕಲಿಯಾಗಿ ನಾಳೆ ಸೈ
ರಿಸುಗುಮೆ ವೈರಭೂಪ ರುಧಿರಾರ್ಧ ಮದೀಯ ಗಡಾಭಿಭಾತಮಂ || ೯೧

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಕಟುಪ್ಪಂ ಕಾಯುಮನುಂಟುಮಾಡಿ ನೆಲನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತಾಗಿ ತ
ಳ್ಳೆಡೆಂದಲ್ಲದೆ ಕೂಡನಾಜಿ ಭರಮುಂ ಸಾರ್ವತ್ವದೇನೆಂದು ಮು |
ನೈಜುಂದಿಂಗಳ್ ಜಜುಚುತ್ತುಮಿಪ್ಪಳದೆ ರಣಕ್ಕಾರನ್ನರಂದೀಗಳೆಂ
ತನುಯೆಲ್ ಬರ್ಕಮ ಬರ್ಕ ಬಂದೊಡಲೆಯಲ್ಪಕ್ಕುಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ || ೯೨

ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ -೮೯. ನೀವು
ಕಳುಹಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯು ಇಂದ್ರಜಾಲವನ್ನು ತೋರಿ ಬದುಕಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು
ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ನಮಗೂ
ನಿಮಗೂ ಅಟ್ಟಿಯಾಡುವ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಎಂಬ ಈ
ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ೯೦.
ಬಲಸಂಪನ್ನರಾದವರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ (ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ); ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಕೂಡಿಸಿ ರಣರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಿ; ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ; ನಾನು ಎಂದೂ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ
ತಿಳಿದಿರಲಿ ಎಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ಸಾಯಿರಿ, ಬಾಳುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡಿರಿ ವ|| ಎನ್ನಲು
ಭೀಮಸೇನನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ನುಡಿದನು. ೯೧. ಯುದ್ಧರಂಗವು
ನನಗೂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ ಸಮಾನವಾದುದೇ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ
ಕೋಪ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು ಪ್ರಸರಿಸಿ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಭೀಮನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೇಳಿ
ಸಹಿಸದ ನಿಮ್ಮ ರಾಜನು ಶೂರನಾಗಿ ನಾಳೆಯ ದಿನ ಶತ್ರುರಾಜರ ರಕ್ತದಿಂದ
ಒದ್ದೆಯಾದ ನನ್ನ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸೈರಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ? (ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ?)
ವ|| ಎನ್ನಲು ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು ೯೨. ಕೋಪವನ್ನೂ ತಾಪವನ್ನೂ

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಯಮನಂದನನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಸೃ || ಎಳೆಯಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ತಳ್ಳಿತ್ತಿಯದೆ ಕುಡಿನೆಂದಟ್ಟಿ ಕಾದಲ್ಮಮೀಗಳ್
ಕಳನಂ ಪೇಟ್ಟು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮನೆನೆ ತಡವಿನ್ನಾವುದುಗಾಜಯೋಳ್ ದೋ |
ವಳಳದಿಂದಂ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚುಂ ಸಲಿಸಿಯ ನೆಲನಂ ಕೊಳ್ಳೆನಿಂ ತಳ್ಳನೆಮೋಳ್
ಕಳನಂ ಬೇಡೆಯ್ತೆ ಕೇಳೆಂ ಬಗೆಯನಟಿಯಲಾಯ್ತೆಮಂತಂದೆ ಪೇಟೆಂ || ೯೩

ವ|| ಎಂದಜಾತತತ್ಪ ಶತ್ರುಪಕ್ಷಕ್ಷಯಂ ಮಾಡುವುದೋಗಮನೆತ್ತಿಕೊಂದು ಪ್ರಯಾಣ
ಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ಯದಾಗಳ್-

ಮ|| ದೆಸೆಯಂ ಪೊತ್ತ ಮದೇಭರಾಜ ದೆಸೆಗೊಟ್ಟೊಡಲಗುಳ್ಳತ್ತು ಸ
ಪ್ತ ಸಮುದ್ರಂ ಕರೆಗಣ್ಣೆ ತನ್ನವಧಿಯಂ ದಾಂಟತ್ತಜಾಂದಂ ಸಿಡಿ |
ಲ್ಕು ಸಿಡಿಲೊಯ್ದೊಡೆದೊಂದು ತತಿಯಪೊಲಾಯ್ತೆಂಬೊಂದು ಸಂದೇಹಮಂ
ಪೊಸತಂ ಭೂಭುವನಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದುದು ತತ್ಪನ್ನಾಹಭೇರೀರವಂ || ೯೪

ಕರಿಗಳ್ ಭೂಗಕುಳಾಕುಳೀಕೃತ ಕಟೋಪೇತಂಗಳೊಂಬತ್ತು ಸಾ
ಸಿರಮಂತೊಂದು ಗಜಕ್ಕೆ ನೂಲು ರಥಮಂತಾ ಸ್ತಂದನಕ್ಕೊಂದೊಳೊಳ್ |
ತುರಗಂ ನೂಲನಿತುಂ ತುರಂಗದಳಮೊಂದೊಂದರ್ಕೆ ನೂಲಾಳ್ ತಗು
ಳ್ಳರೆ ಬಲ್ಲರ್ ನಡೆ ನೋಡಿ ಕೂಡೆ ಪಡೆದತ್ತಕ್ಕೋಹಿಗೇಸಂಖ್ಯೆಯಂ || ೯೫

ಉಂಟುಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಭಾರವೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ. ಆರು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲಿಂದಲೂ
ಅದೇನಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹರಟುತ್ತಿರುವುದೇ ? ರಣದಲ್ಲಿಯಾರು ಎಂಥವರು ಎಂಬುದನ್ನು
ಈಗ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರಲಿ, ಬಂದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
ವ|| ಎನ್ನಲು ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆಂದನು ೯೩. ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೂತನ ಮೂಲಕ
ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ಈಗ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದ
ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಸಾವಕಾಶವೇತಕ್ಕೆ ? ಘೋರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದಲೇ
ಅವನ ಅಶೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಸಾವಕಾಶ
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಸರಿಯಾದುದನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ.
ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಯ್ತು; ಇನ್ನು ಏಳಿ; ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿ
ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ವ|| ಧರ್ಮರಾಯನು ಶತ್ರುಪಕ್ಷವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು- ೯೪. ದಿಕ್ಕುಗಳ
ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸಮೂಹವು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು
ಓಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವೋ, ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ತಮ್ಮ
ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿದವೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಸಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದ ಒಡೆದು
ಜೂರಾದ ಒಂದು ಮೊಟ್ಟೆಯಂತಾಯಿತೋ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಆ
ಭೇರಿಯು ಶಬ್ದವು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ೯೫. ದುಂಬಿಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಪೋಲಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳು, ಅಂತಹ

ವ|| ಅಂತು ಮಾಡಿದ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯೊಳೊಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಬಲಂಬೆರಸು
ತಲೆಬಲಿವಲೆಯೆಂದಭಮನುಗೆ ಕೂಸು ಕೊಟ್ಟು ಜಟ್ಟಗಂ ವಿರಾಟಂ ಶ್ವೇತನುತ್ಪರಂ ಶಂಖಸೆಂಬ
ಮೂವರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ಶತಾನೀಕ ಶತದ್ಯುಮ್ನ ಶತಚಂದ್ರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಪನ್ನೂರ್ವರ್
ತಮ್ಮಂದಿರುಂಬೆರಸು ನೆಲನದಿರೆ ಮುಂಗೋಳೊಳ್ ನಡೆಯ ದೌಪದಿಯ ಕೊಟ್ಟು ನಣ್ಣುಮಂ
ದೋಣನೊಳಾದ ಪರಿಭವಮುಮಂ ನೆನೆದೊಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಬಲಂಬೆರಸು ದ್ವಪದಂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ
ಶಿಖಂಡಿ ಚೇಕಿತಾನ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೌಜಃ ಪುರುಕುತ್ತು ವಿಚಿತ್ರಾದಿಗಳಪ್ಪ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆರಸು
ನೆಲಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ ಬಲವಕ್ಕದೊಳ್ ನಡೆಯ ಸುಭದ್ರೆಯ ಕೊಟ್ಟು ನೆಣ್ಣೆಗನುಬಲಮಾಗಿ
ಪ್ರ೦ದರೀಕಾಕ್ಷನ ತಮ್ಮಂ ಸಾತ್ಯಕಿ ವೃಷ್ಣಿ ಕಾಂಭೋಜಕುಲತೀಲಕರಪ್ಪ ಯಾದವರ
ಕುಲದೊಡನೆಯಕ್ಕೋಹೀನೇಪತಿ ನಾಯಕಂ ಭೂಪತಿಯೆಡವಕ್ಕದೊಳ್ ನಡೆಯ ಕೇಕಯ
ವಿಷಯಾಧೀಶ್ವರರಪ್ಪ ಕೈಕಯರಯ್ಯರಮೊಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಬಲದೊಡನೆ ಸಿಡಿಲನುರುಳಿ
ಮಾಡಿದಂತು ಪಿಂಗೋಳೊಳ್ ನಡೆಯ ಪಾಂಡ್ಯಂ ಶ್ರೀಜಯಸೋಮಕರೊಡನೊಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ
ಬಲಂಬೆರಸು ಸುತ್ತಿಪ್ಪಿ ಬಳಸಿ ಬರೆ ಧರಣೀಂದ್ರನ ತಂಗಿಯಪ್ಪ ಕನಕಲತೆಗಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗಂ
ಪುಟ್ಟದ ಮಗನಿಳಾವಂತನಂತ ನಾಗರಾಜ ಬಲಂಬೆರಸು ನಾಗಲೋಕಮ ಕಿಚ್ಚಿಬ್ಬುವರ್ಪಂತೆ

ಒಂದು ಆನೆಗೆ ನೂರು ತೇರುಗಳು ; ಆ ತೇರು ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ನೂರು ಕುದುರೆಗಳು,
ಅಪ್ಪು ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯದ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ನೂರಾಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು, ಅದು
ತಿಳಿದವರ ಗಣನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಅಕ್ಕೋಹೀನೇ ಎಂದೆನಿಸಿತು ವ|| ಹೀಗೆ
ಮಾಡಿದ ಲೆಕ್ಕದ (ಈ ಗಣನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ) ಒಂದು ಅಕ್ಕೋಹೀನೇ ಸೈನ್ಯದಿಂದ
ಕೂಡಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೇ ಬಳುವಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ
ಶೂರನಾದ ವಿರಾಟನು, ಶ್ವೇತ, ಉತ್ತರ, ಶಂಖರೆಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಶತಾನೀಕ,
ಶತದ್ಯುಮ್ನ, ಶತಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡಗೂಡಿ ಭೂಮಿಯು
ನಡುಗುವಂತೆ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದನು. ದೌಪದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೂ
ದೋಣಾಚಾರ್ಯನಿಂದಂಟಾದ ಅವಮಾನವನ್ನೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು
ಅಕ್ಕೋಹೀನೇ ಸಮೇತನಾಗಿ ದ್ವಪದನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಂಡಿ, ಚೇಕಿತಾನ,
ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೌಜ, ಪುರುಕುತ್ತು, ವಿಚಿತ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಡಗೂಡಿ
ಭೂಮಿಯ ಜನವೆಲ್ಲ ಗುಂಪುಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದನು.
ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ನಂಟುತನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಮ್ಮನಾದ
ಸಾತ್ಯಕಿಯು ವೃಷ್ಣಿ ಕಾಂಭೋಜಕುಲತೀಲಕರಾದ ಯಾದವಕುಲದವರೊಡನೆ
ಅಕ್ಕೋಹೀನೇ ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕನಾಗಿ ರಾಜನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದನು. ಕೇಕಯ
ದೇಶಾಧೀಶರಾದ ಕೈಕಯರೈದು ಮಂದಿಯೂ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಬಲದೊಡನೆ
ಸಿಡಿಲನ್ನು ಉಂಡೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ಪಾಂಡ್ಯನು ಶ್ರೀಜಯ
ಸೋಮಕರೊಡನೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಬಂದನು.
ರಾಜನ ತಂಗಿಯಾದ ಕನಕಲತೆಗೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾದ
ಇಳಾವಂತನು ಸಮಸ್ತ ನಾಗರಾಜಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಪಾತಾಳಲೋಕವೇ ಕಿತ್ತು

ಬರೆ ಹಿಡಿಯಬೆಗು ಭೀಮಂಗು ಪುಟ್ಟದ ಮಗು ಘಟೋತ್ಕಚನಜುಪತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲಂಬೆರಸು ಬರೆ ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಕೃತೋಪಕಾರಮಂ ನೆನದಂಗದಪರ್ಣನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವಂ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಗಂಧರ್ವಬಲಮುಮಜುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳಂ ಬೆರಸು ಗಂಧರ್ವಲೋಕಮೆ ಕಿಬ್ಬಿಬ್ಬ ಬರ್ಹಂತೆ ಬರೆ ಮಹಾ ಪ್ರಚಂಡರುಂ ಪೃತಾಪಿಗಳುಮಪ್ಪ ಪಂಚಪಾಂಡವರುಮಂಕದಭಿಮನ್ಯುಪುಂ ಕೆಲ ಕೆಲದೊಳೋಲಗಿರುತ್ತುಂ ಬರೆ ಕೊಂತಿಯ ಮಾವನಪ್ಪ ಕೊಂಪಿಭೋಜನುಂ ಸೋಮಕಂ ಬೆರಸೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲಂಬೆರಸು ಬರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭದ್ರೈಕಬಲಮುಮಂಗ ವಂಗ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಗ ಕೊಂಕಣ ಗೊಲ್ಲ ಕಾಂಭೋಜ ಮಗಧ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ವರಾಟ ಲಾಟ ಕರ್ಣಾಟಕ ರಹಾಟ ಮಳಯ ಮಾಳವ ನೇಪಾಳ ಪಾರಿವ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಬರ್ಬರ ಕೋಸಳ ಕಾಶಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೌಶಿಕಾಂಧ್ರ ದ್ರವಿಳ ಗಜಮುಖಾಪ್ತ ಮುಖೋಪ್ಪಮುಖ ಖರಮುಖ ಮೇಷಮುಖ ಲಂಬಕರ್ಣ ಹಸ್ತಿಕರ್ಣಾಶ್ವಕರ್ಣ ತುರುಷ್ಕ ಪ್ರವರ ನಾನಾದ್ವೀಪ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರುಂ ಪಗೆಗಂ ಪಾಟೆಗಂ ಪರಿಭವಕ್ಕಂ ಪಟವೆಗಂ ಪಾಗುಡಕ್ಕಂ ಪಳಬದ್ದಕ್ಕಂ ವೈಜಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಂ ಮೈತ್ರಕ್ಕಂ ಮೇರೆಗಂ ಅಟ್ಟಿಟ್ಟುಗಂ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಂ ದೋರ್ವಲಕ್ಕಂ ಮೈಮೆಗಂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಂ ಮಹಾಸಮುದ್ರದೋ ಮಹಾನದಿಗ ಮೊಡುವಂತೆಬಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲಂ ಕೂಡಿ ನಡೆಯ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ

ಎದ್ದುಬರುವಂತೆ ಬಂದನು. ಹಿಡಿಯಬೆಗು ಭೀಮನಿಗೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಅರವತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯದೊಡಗೂಡಿ ಬಂದನು. ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅಂಗದಪರ್ಣನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಗಂಧರ್ವಸೈನ್ಯವೂ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಗಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳೂ ಕೂಡಿ ಗಂಧರ್ವಲೋಕವೇ ಕಿತ್ತು ಎದ್ದು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾಪ್ರಚಂಡರೂ ಪ್ರತಾಪಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರುತಸೋಮಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚ ಉಪಪಾಂಡವರೂ ಶೂರನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವೂ ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಂತಿಯ ಮಾವನಾದ ಕುಂತಿಭೋಜನು ಸೋಮಕನೊಡಗೂಡಿ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಮತ್ತು ಪ್ರಭದ್ರೈಕ ಬಲವೂ ಅಂಗ ವಂಗ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಗ ಕೊಂಕಣ ಗೊಲ್ಲ ಕಾಂಭೋಜ ಮಗಧ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ವರಾಟ ಲಾಟ ಕರ್ಣಾಟಕ ರಹಾಟ ಮಳಯ ಮಾಳವ ನೇಪಾಳ ಪಾರಿವ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಬರ್ಬರ ಕೋಸಳ ಕಾಶಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ಕೌಶಿಕ ಆಂಧ್ರ ದ್ರವಿಡ ಗಜಮುಖ ಅಶ್ವಮುಖ ಉಷ್ಮಮುಖ ಖರಮುಖ ಮೇಷಮುಖ ಲಂಬಕರ್ಣ ಹಸ್ತಿಕರ್ಣ ಅಶ್ವಕರ್ಣ ತುರುಷ್ಕರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ನಾನಾದ್ವೀಪದ ಒಡೆಯರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸೋಲಿಗೂ ಹಳೆಯ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೂ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗೂ ಲಾಭ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಾದಿಗಳಿಗೂ ಮದುವೆಯ ನಂಟುತನಕ್ಕೂ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೂ ಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದಕ್ಕೂ ದೌತೃಕ್ಕೂ ಅಳರಸರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೂ ತೋಳಬಲಕ್ಕೂ ಮಹಿಮೆಗೂ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಮಹಾನದಿಗಳು ಬಂದು ಕೂಡುವಂತೆ ಏಳು ಅಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯಸಮೇತರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಮಂಗಳಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕಿತನಾಗಿ ಮಂಗಳಪ್ರಧಾನವಾದ

ಮಂಗಳವಸದನಂಗೊಂಡು ಮಂಗಳ ಪ್ರಧಾನೋಚಿತ ವಿಜಯಗಜಮನೇಟೆ ವಿದ್ಯೋತಮಾಗಿ
ದಕ್ಷಿಣಾರ್ತಮಪ್ಪ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಂ ಬಲಂಗೊಂಡು ಬಲದ ಕೋಡ ಮೇಲೆ ಕಯ್ಯಂ
ಪೇಟೆ ಮುಖವಿಕ್ಷೇಪಣಂಗೆಯ್ಯು ಪುನಾಪುನನಿನಾದದಿಂದ ಬ್ರೂಹಿತಂಗೆಯ್ಯು ವಿಜಯಗಜಮಂ
ನೆಲನಂ ಪೊಕ್ಕದಂಗಿದ ಪಗೆವರನಗುಬ್ಬ ಕೊಲ್ವುದನುಹಾರಿಸುವಂತೆ ದಕ್ಷಿಣ ಚರಣದೊಳ್
ನೆಲನಂ ಪರದಿ ಗಂಭೀರನಿನಾದದಿಂದ ಹೇಷಿತಂಗೆಯ್ಯು ವಿಜಯಹಯಮುಂ ವಿಜಯನ ವಿಜಯಮನೆ
ಸೂಚಿಸೆ-

ಮಂ|| ಎಸಗಿತ್ತದನುಕೂಲಮಂದಪವನಂ ಪೆಣ್ಣುಂಬಿಗರ್ ಮುತ್ತುತುಂ
ಮುಸುಳುತ್ತುಂ ಬರೆ ಬಂದುದಿಂದ್ರವನದಿಂದ ಪೊದಂದಲಂಭೋಧಿ ಗ |
ಜಗಮವಂತಾದುದು ದೇವದುಂದುಭಿ ಜಯಶ್ವಾರಂಭಮಂ ಸಾಣುಪಂ
ತಸೆದತ್ತಚ್ಚರಿಯಪ್ಪನಂ ಜಯಜಯಧ್ವಾನಂ ವಿಗಂತಂಗಳೋ || ೯೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್-

ಶಾ|| ವಾತ್ಸಾ ದುರ್ಧರ ಗಂಧ ಸಿಂಧುರ ಕಟ ಸೋತಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಥ
ವ್ಯಾತೇಂದಿಂದಿರ ಚಂದ ತಾಂದವ ಕಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶ್ರೇಯಸಃ |
ಕಿಂಚಾಕಸಿಕ್ತ ಪಾಂಸು ಪಲ್ಲವ ಜಳಸ್ಸಂದೀ ಸದಾ ಸಿಂಧುರ
ಪ್ರಾಗೇಯಂ ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳ ಭೂಪತಿ ಚಮೂಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾಚಕ್ಷತೇ || ೯೭

ವಿಜಯಗಜವನ್ನೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಬಲಗಡೆಯ ಸುಳಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಬಲದ ಕೊಂಬಿನ ಮೇಲೆ ಸೊಂಡಿಲನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಖವನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ
ಕೂಡವಿ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಫೀಳಿಡುವ ವಿಜಯಗಜವೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಗೆದು ಕೊಲ್ವುದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವಂತೆ
ಬಲಗಾಲಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರಿ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೆನೆಯುವ ವಿಜಯಹಯವೂ
ಅರ್ಜುನನ ವಿಜಯಪನ್ನೇ ಸೂಚಿಸಿದುವು. ೯೬. ಆಗ ಗಾಳಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಹಿತಕರವಾಗಿ (ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಬೀಸಿತು. ಹೆಣ್ಣುದುಂಬಿಗಳು
ಮುತ್ತುತ್ತಲೂ ಕವಿಯುತ್ತಲೂ ಬರಲು ಇಂದ್ರವನದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.
ಸಮುದ್ರವು ಘೋಷಿಸುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಜಯ ಜಯ ಧ್ವನಿಯು
ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ದೇವದುಂದುಭಿರವವು ಜಯೋದ್ಯೋಗವನ್ನು
ಸಾರುವಂತೆ ಮೊಳಗಿದುವು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ
ಧರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕಪೋಲಪ್ರದೇಶದ ಮದಧಾರೆಯನ್ನುಳ್ಳದೂ
ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಮದೋದಕದ ಮುತ್ತುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ವೇಗವಾದ ಕುಣಿತದ
ರಮಣೀಯ ನಾದದಿಂದ ಸಹಜವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಳ್ಳದೂ ಮತ್ತು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ
ಎದ್ದ ಧೂಳನ್ನುಳ್ಳದೂ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ
ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಯನ್ನುಳ್ಳದೂ ಆದ ಸೇನಾಪ್ರಯಾಣವನ್ನು
ಪ್ರಿಯಗಳ್ಳನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರಿಕೇಸರಿರಾಜನು ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ವ|| ಎಂಬ ಮಂಗಳಶಾಸಕರ ಮಂಗಳ ವ್ಯತ್ಯೋಚ್ಚಾರಣಗಳೆಸೆಯ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿಮುಖನಾದಾಗ್-

ಚಂ|| ದ್ವಜಮಯಮಂಜರಂ ಗಜಮಯಂ ಭುವನಂ ಪುಷಯ ಪುಷಂಡ ಭೂ
ಭುಜಮಯಮಪ್ಪದಿಗ್ಗಳಯಮಶ್ವಮಯಂ ಜಗತೀತಳಂ ರಥ |
ವ್ರಜಮಯಮುಂ ಪದಾತಿಮಯಮುಂ ನೆಲೆಯಾದುದು ಕಾಡು ಕೋಡುಮಾರ್
ತ್ರಿಜಗದೊಳಾಂಪರೀ ಬಲಮನಿನ್ನೆನಿಸಿತ್ತು ಚತುರ್ಬಲಾರ್ಣವಂ|| ೯೮

ಎಣಿಕೆಗಳುಂಬಮುಂ ಪಿರಿದುಮಾದ ಪದಾತಿ ವರೂಥ ವಾಜಿ ವಾ
ರಣ ಬಲದಿಂದಮಿರ್ಪಡಿಸಿ ಧಾತ್ರಿಯ ಬಣ್ಣನಗೊಂದಿನದವ |
ಲ್ಪಾಕಮಿದೆಂದು ಕಣ್ ತುಮುಳು ಪರ್ಜೆಡೆಯುಂ ಮಣಿ ಸೂಸಿ ಬೇಗಣಿಂ
ತಿಣುಕದನಾನಲುಮೃದಿಸಿ ಶೇಷನಶೇಷಮಹೀವಿಭಾಗಮಂ || ೯೯

ಉ|| ಏಳಿದ ಪೊನ್ನ ಪಣ್ಣುಗೆಯ ಪರ್ವಿಡಿ ಕಟ್ಟಿದಿರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂ
ದೇಳಿದ ಬೆನ್ನಗನ್ನಡಿಯ ಬೇಟಕಿ ಬೀಸುವ ಕುಂಚಮೆಯ್ನೆ ಮೆ |
ಯೋಜುವ ಗಾಡಿ ಕಾಂಚನದ ದಂಪದ ಸೀಗುರಿ ನೋಬ್ಬೊಡಾರುಮಂ
ಮಾಳಿ ಮನೋಜನೊಡ್ವನಿಸಿದರ್ ನಡೆತಂದ ನರೇಂದ್ರಕಾಂತಯರ್ || ೧೦೦

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವ|| ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಗಳುಭಟ್ಟರ
ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕಪಠನವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿರಲು ಧರ್ಮರಾಜನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖನಾದನು. ೯೮. ಆಕಾಶವು ಬಾವುಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ ; ಲೋಕವೆಲ್ಲ
ಆನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಷ್ಟು
ಭಯಂಕರರಾದ ರಾಜರಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಭೂಮಂಡಲವು ಕುದುರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ.
ಕಾಡು ಕೋಡುಗಳು ರಥಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿವೆ. ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಚತುರಂಗಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಎನ್ನಿಸಿತು.
೯೯. ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮೀರಿದುದೂ ಮಹತ್ತಾದುದೂ ಆದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದ ಭಾರದಿಂದ
ಭೂಮಿಯ ಭಾರವು ಎರಡರಷ್ಟಾಗಲು ಈ ಹಿಂಸೆ ನನಗೆ ಎಂದಿನ ರೀತಿಯದಲ್ಲ
ಎಂದು ಆದಿಶೇಷನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಅರ್ಧಮುಚ್ಚಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಡೆಯಿಂದ ರತ್ನಗಳು ಚಿಲ್ಲುತಿರಲು
ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದ ಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸಲು ತಿಣುಕಿದನು. ೧೦೦. ತಾವು ಹತ್ತಿದ
ಸುವರ್ಣಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯು ಆ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ
ರಾಜಪತ್ನಿಯರು ವೈಭವಯುಕ್ತವಾದ ಆನೆಯನ್ನೇರಿ ಬಂದರು.
ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯರಾದ ದಾಸಿಯರು ಸುವರ್ಣಾಲಂಕೃತವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನೇರಿ
ತಾವು ಧರಿಸಿರುವ ರತ್ನಗನ್ನಡಿಗಳೂ, ಚಿನ್ನದ ಕಾವನ್ನುಳ್ಳ ಸೀಗುರಿಗಳೂ ತಮ್ಮ
ಶರೀರಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ನೋಡಿದವರು ಮಾರುಹೋಗುವಂತೆ

ಕಂ|| ಅಂತು ತಿರುವಿಂ ಬದುಂಕಿದ
ಕಂತುವ ನನೆಗಣೆಗಳಂತೆವೋಲ್ ನಡತಂದರ್ |
ಸಂತಸದ ಪೊನ್ನ ಕಳಸದ
ದಂತದ ಸಿವಿಗಳನೇಟಿ ಭೋಗಿಯರರೆಬರ್ || ೧೦೧

ಹರಿಣೀಪುತಂ || ನಡೆಯೆ ತುರಗಂ ಪೊನ್ನಾಯೋಗಂಗಳಿಂದಮದಪ್ಪೆಯಿಂ
ಪದಯೆ ನೆಬಲಂ ಚಂಚ್ಚಿಂಭಾತಪತ್ತಮೆ ಕೂದ ತ |
ಮೊದನೆ ಬರೆ ಬಂದತ್ತಂ ಪತ್ತೆಂಟು ದೇಸೆ ವಿಳಾಸದೊಳ್
ತೊದರೆ ಚರಿತಂಬಂದರ್ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿದಲ್ ವರ ಭೋಗಿಯರ್ || ೧೦೨

ಚಂ|| ಸಡಪುದನಪ್ಪ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡೆ ಸಂತಸದಿಂ ಪೆಜಗೇಟಿ ಬರ್ಪ ಕ
ನ್ನದಿವಿದಿದಾಕೆ ಚನ್ನದ ಸವಂಗಮಪೂರ್ವದ ಮೊಚ್ಚಿಯಂ ಪವ |
ಣ್ಣದದ ಸುವರ್ಣ ಪಾರಿವದ ಕುಪ್ಪಸಮೊಪ್ಪೆ ಬೆಡಂಗಣಾಳ್ ಕ
ಣ್ಣದಪದ ಪೆಂಡವಾಸದ ವಿಳಾಸದ ಸೂಳಿಯರೊಪ್ಪಿ ತೋಪಿದರ್ || ೧೦೩

ಮ|| ನಡೆಯಲ್ಪುದಿಡಿಯಲ್ ತಕ್ಕ ತುರಂಗಂ ಭೋರಂದು ಬಪ್ಪೊಂದೊಡಂ
ಬಡು ಬಂದತ್ತಿಸಿದೊಂದು ಸತ್ತಿಗೆ ಕರಂ ಮೆಯ್ಯತ್ತು ಮುಯ್ಯಾಗಮಾ |
ಗದುಮಾಗಂ ಕುಡುತಿರ್ಪ ಕಪ್ಪುರದ ಬಂಬಲ್ಲಂಬುಲಂ ರಾಗಮಂ
ಪಡೆಗಲ್ಪೊ ಪಡೆವನ್ನೆಗಂ ನಡೆದರಂದತ್ತಂ ಕೆಲರ್ ನಾಯಕರ್ || ೧೦೪

ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಲು ಮನ್ಮಥನ ಸೈನ್ಯವೆನ್ನಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. ೧೦೧. ಹಾಗೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮನ್ಮಥನ ಪುಷ್ಪಬಾಣದಂತೆ ಕೆಲವರು ವಿಲಾಸಿನಿಯರು ಚಿನ್ನದ ಕಲಶವನ್ನಳ್ಳ ದಂತದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಂದರು. ೧೦೨. ಕುದುರೆಗಳು ಚಿನ್ನದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆದು ಬರಲು, ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕೊಡೆಯು ನೆರಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತೆಂಟು ವಿಳಾಸಗಳು ಶೋಭಾಯವಾನವಾಗಿರಲು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಭೋಗಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ಬಂದರು. ೧೦೩. ಸಡಗರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೇಸರಗತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಂದ ಕುಳಿತು ಬರುವ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ದಾಸಿಯೂ ಚಿನ್ನದ ಸರಿಗೆಯ ಕವಚವೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಪಾದರಕ್ಷೆಯೂ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪಾರಿವಾಳದ ಬಣ್ಣದ ಕುಪ್ಪಸವೂ ಸುಂದರವಾಗಿರಲು ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಹ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಹಿತವಾಗಿ) ರಾಣಿವಾಸದ ವಿಳಾಸವನ್ನಳ್ಳ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ೧೦೪. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಕುದುರೆಯು ಭೋರಂದು ಯೋಗ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು, ತಮಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಬಪ್ಪವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಭತ್ತಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತಮ್ಮ

ವ|| ಮತ್ತು ಸಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರಚಲಿತ ಸಮದ ಗಜ ಘಟಾ ಘಂಟಾರವಂಗಳಿಂದಂ ತುರಂಗಮಹೇಷಿತಗಳಿಂದಂ ಮಹಾಸಾಮಂತರ ಪದಿರ ಪಟಗಳಿಂದಮಗುರ್ವಾಗಿ ನಡೆವ ಬೀದಿಗೆ ಬೀದುವಿಡರ್ ನೆಲನುಮೊಲೆಗಳಲ್ಲೆ ಚಿಟ್ಟುಗಳುಂ ಗುಡಿಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲದವಿಂಗಳುಂ ದಂಡಿಗೆ ವೇಣುವನಂಗಳುಮಾನೆಗಂಬಕ್ಕೆ, ಪರ್ಮರುಂಗಳುಮಾ ಪಡೆಗೆ ನೆಲೆಯವನಿನಿ ಪಾಂಡವರೇಬಕ್ಕೋಹೀಣೇ ಬಲಂಬೆರಸೇಯುಂ ಸಮುದ್ರಂಗಳುಂ ಮೇರೆದಿಟ್ಟ ಬರ್ಹಂತಿರೆ ಬಂದು ಕಡಿತಮಿಕ್ಕಿದಂತಿರ್ದ ಸಮಚತರಶ್ರಂ ನಾಲ್ವತ್ತೆಕ್ಕಾವ್ವದು ಪರಿ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಪ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಮನೆಯೆವಂದದಹ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಶಾಭಾಗದೊಳ್ ಮುನ್ನ ಪರಶುರಾಮನೀ ಲೋಕದೊಳುಳ್ಳಸುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರುಮನಿರ್ಪತ್ತೊಂದುಸೂಜ್ವರಂ ಪೇಜೆ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಂದು ತಂದೆಯ ಪಗೆಗೆಂದಲ್ಲಿಯ ತಂದು ನಿಜನಿತಿ ಪರಶುಧಾರೆಗಳಿಂ ನೆತ್ತರ್ ಸೂಸಿ ಪಾಯ ಕಡಿದವರ ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಯೊಳ್ ತೀವಿ ತನ್ನ ತಾಯಂ ನೀರಿಲೆಪಲುಂ ತಾನುಂ ಮಿಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನೀರ್ಗುಡಲುಮೆಂದು ಮಾಡಿದ ಶಮಂತ ಪಂಚಕಂಗಳೆಂಬಯ್ವ ಪರ್ಮಡುಗಳ ಕೆಲದೊಳೆಡೆಯೆವೆದು ಬೀಡಂ ಬಿಡಿಸಿ-

ಭುಜಭಾಗ, ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲ ರಾಶಿ ಇವು ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಕೆಲವು ನಾಯಕರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದರು. ವ|| ಮತ್ತು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮದ್ದಾಳಗಳ ಗಂಟೆಗಳ ಶಬ್ದ, ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆಯುವಿಕೆ, ಮಹಾಸಾಮಂತರ ಸಂಕೇತವಾದ್ಯ - ಇವು ಭಯಂಕರವಾಗಿರಲು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ತಂಗುವುದಕ್ಕೆ ನೆಲವೇ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಒಲೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಪರ್ವತಗಳು ಸಾಲದಾಯಿತು, ಬಾವುಟಗಳ ಗೂಟಕ್ಕೆ (ಗೂಡಾರದ ಗೂಟಕ್ಕೆ ?) ಹಿರಿಯ ಕಾಡುಗಳು ಸಾಲದಾದುವು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಬಿದರ ಕಾಡುಗಳು ಸಾಲದಾದುವು. ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಸಾಲದಾದುವು ಎನ್ನಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ಏಳಕ್ಕೋಹೀಣೇ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕಡಿತದಲ್ಲಿ (ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಮಾಡಿರುವ ಪುಸ್ತಕ) ಬರೆದಂತಿದ್ದ ಚಿಚ್ಚಿಕವಾಗಿರುವ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಗಾವುದ ಸುತ್ತಳತೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಾಗದಲ್ಲಿ ಶಮಂತಪಂಚಗಳು. ಇವು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅರಸುಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಲು ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಕೊಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹಗೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ತನ್ನ ಹರಿತವಾದ ಕೊಡಲಿಯ ಅಲಗಿನಿಂದ ರಕ್ತವು ಚೆಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವರ ರಕ್ತಧಾರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಅಯ್ಯು ದೊಡ್ಡ ಮಡುಗಳಾದುವು. ಅವುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಬೀಡನ್ನು

ಶಾ|| ವೀರಕ್ಷೇತ್ರಮಗುವಿಗಂಕದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಬಲಸ್ಥಂ ಮಹಾ
ಕೂರಾರಾತಿಗಳಿನ್ನ ದೋರ್ವಲದಗುವಿಗಂದಂ ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂ |
ಹಾರಂ ಮಾಡಿದ ಭೈರವ ಪ್ರಭುವಿನೊಂದಾಕಾರದಿಂ ವೈರಿ ಸಂ
ಹಾರಂ ಮಾಡದೆ ಮೂಕನೊಂದು ಹರಿಗಂ ಕೆಯೊಡನುತ್ತಾಹಮಂ || ೧೦೫

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಬಿಚ್ಚಿತು. ೧೦೫. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಕುರುಭೂಮಿಯು ವೀರಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಆಹುದು,
ಮಹಾಕೂರರಾದ ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು ಶಕ್ತಿವಂತರು, ಬಲಿಷ್ಠರೆಂಬುದೂ ನಿಜ. ಆದರೂ
(ಅವರನ್ನು) ನಾನು ನನ್ನ ತೋಳಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮೂರು
ಲೋಕವನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿದ ಭೈರವಸ್ವಾಮಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ವೈರಿಸಂಹಾರ
ಮಾಡದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಇದು
ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನವಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ
ಕವಿತಾ ಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ
ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ನಾರೀವಲ್ಲಭನಭಿ
ಮಾನಧನಂ ಹರಿಗನಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಂ |
ತೇನುಂ ಮಾಣದೆ ಬಿಟ್ಟುದ
ನಾ ನೆಗವ್ವ ಸುಯೋಧನಂಗೆ ಚರರಣೆಪ್ಪವುದುಂ || ೧

ಗುರು ಗುರುಸುತ ಶಕುನಿ ಕೃಪಾಂ
ಗರಾಜರಂ ಬರಿಸಿ ನುಡಿದನವನಿಹನೀಂ ಕೇ |
ಳ್ಳಿರೆ ಪಾಂಡುಸುತರ ಮುನಿಸಿನ
ತಲೆಸಲವಿನ ಚಲದ ಬಲದ ಕರಿತನದಳವಂ || ೨

ಬಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಳ
ವೊಂದಿರೆ ನಮೋಳ್ ಕಡಂಗಿ ಮಿಗೆ ತಳ್ಳಿಟೆಯ |
ಲೊಂದಾನುಂ ಬಂದಿದರ್ಲಿ
ದೇಂ ದಾಯಿಗತನಮನೆಮಗವರ್ ತೋಡಿದಪರ್ || ೩

ಮ|| ಪಡೆವಳ್ಳಂ ಗಡಮಾ ಬಲಕ್ಕೆ ದಲೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬೊಳ್ಳಿಯಾ
ಪಡೆಯೊಳ್ ಗಂಡನುಮಾ ಮೊಲಂ ದ್ರುಪದನುಂ ಪೇರೊಟ್ಟಿಯಾ ಮತ್ಸ್ಯನುಂ |
ಗಡಮಂತಾ ಬಲಕಾಳ್ವನೇನಲೆಯಿರೇ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾ ಧರ್ಮಜಂ
ಗಡಮೇಂ ನಾಯಕರೊಳ್ಳಿದರ್ ನೆರೆದರೋ ಕಾದರ್, ಮತ್ಸ್ಯನೈದೊಳ್ || ೪

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕುಂಭಸಂಭವನಂತಂದಂ-

ಮ|| ಕಳವೇಲ್ವೈ ಕುರುಭೂಮಿಯಂ ಕಳಕವರ್ ವಂದಿದರ್ಲೆಂದಂತೆ ದೋ
ವಳ ಚಾತುರ್ವಳ ತತ್ಸುಹೃದ್ಭವನಿನೀಗೇಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವರ್ |
ಬಳಸಂಪನ್ನರುದಗೃಧ್ರವಬಳಸಂಪನ್ನರ್ ಮರುಳಾತನಿ
ನ್ನುಟೆ ಗಾಂಗೇಯರ ಪೇಜ್ಜದೊಂದು ತಪದಿಂ ನೀಂ ಕಾದು ದುರ್ಯೋಧನಾ || ೫

೧. ಸಂಪಲ್ಪಕ್ಷೀಪತಿಯೂ ಅಭಿಮಾನಧನನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಡೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ದೂತರು ತಿಳಿಸಿದರು. ೨. ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಶಕುನಿ, ಕೃಪ, ಕರ್ಣರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳಿದನು - ಪಾಂಡವರ ಕೋಪದ, ನಿಶ್ಚಯದ, ಛಲದ, ಬಲದ, ಪರಾಕ್ರಮದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಾ? ೩. ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಜ್ಞಾತಿತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ೪. ಆ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೇನಾನಾಯಕ ನಾಗಿರುವವನು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ನೀರುಹಾವು, ಆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೂರನಾಗಿರುವವರು ದ್ರುಪದನೆಂಬ ಮೊಲ, ಮತ್ಸ್ಯನೆಂಬ ಒಂಟೆ, ಆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನ ಧರ್ಮದ ಗೊಡ್ಡಾದ ಧರ್ಮರಾಯ (ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ?) ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಯಕರು ನನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ! ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಹೀಗೆಂದನು. ೫. ನೀನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಯುದ್ಧ

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಂ ಮನದೇಗೊಂಡಂತೆಗೆಯ್ದನೆಂದನಿಬರುಮಂ ವಿಶರ್ವಸಿ
ನಿಶಾಸಮಯದೊಳ್ ಪತ್ತೆಂಟು ಕಿಯ್ಯವಿಗಳ ಬೆಳಗಿನೊಳಂ ಕತಿಜಯ ಪರಿಜನ ಪರಿವೃತನಾಗಿ
ರಾಜರಾಜಂ ಸಿಂಧುಜನರಮನೆಗೆವಂದು ವಾಹನದಿಂದಮಿಲಿದು ಕುರುಪಿತಾಮಹಂಗೆಹಗಿ
ಪೊದೆವಡುವುದುಂ ಪರಸಿ ಮಂಚದೊಳೇಅಲ್ ಕರೆದೊಡೊಲ್ಲೊ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮಂಕರ್ಪಿಸೆಂದು
ಮಣಿಮಯ ಹೇಮಾಸನದೊಳ್ ಕುಳಿದನಂ ನೋಡಿ ಕಷ್ಟಂ ಪುಟ್ಟದೊಡೆಮಗೆ ಬಲಿಯುಟ್ಟದೀ
ಪೊಟ್ಟಿದಾವುದು ಮನವಾಲ್ಗೆಲ್ಲಂದೆಯೆಂದೊಡೆ ಸುಯೋಧನನಂತಂದಂ-

ಕಂ|| ಹರಿ ಬಲದಿಂ ಪಾಂಡವರನು
ವರಮಂ ಪೊಪ್ಪಿದರೆನ್ನೊಳಾಂ ಕರಮಪಿದಾ |
ಹರಿಯಂ ಕೋಡಗಗಟ್ಟಾ
ಗಿರೆ ಕಟ್ಟದೊಡಂದು ನೀಮೆ ಬಿಡಿಸಿದಿರಲ್ಲೇ ||

೬

ಕರಿಗಂ ಪರಮಾಣುಗಮಂ
ತರಮಾವುದೊ ನಿಮಗಮಸುರವೈರಿಗಮೇನು |
ತರಮಂತೆ ನಿಮೊಳ್ಳಗದ
ಪರಶುಧರಂ ಪೊಣದುರ್ ತಾನದಂದೇನಾದಂ ||

೭

ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ (ಅದರಂತೆ) ಅವರು
ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಾಹುಬಲವನ್ನೂ ಚತುರಂಗವೈದ್ಯದ ಬಲವನ್ನೂ
ಅವರ ಮಿತ್ರವರ್ಗದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ? ಪಾಂಡವರು
ಬಲಸಂಪನ್ನರು, ಉತ್ತಮವಾದ ದೈವಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವರು. ಅವಿವೇಕದ
ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ದುರ್ಯೋಧನಾ, ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡು. ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು
ಒಪ್ಪಿದನು. ಅಷ್ಟು ಮಂದಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆಂಟು
ಕೈದಿವಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಜನ ಸೇವಕರಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವಾಹನದಿಂದಿಳಿದು
ಕುರುಪಿತಾಮಹನಾದ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ಹರಸಿ
ಅವನನ್ನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಹೇಳಿದರು, 'ಒಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಮಾಡರಾರೆ,
ಇದೇ ನನಗೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ, ಹೀಗಿರುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಚಿನ್ನದ
ಪೀಠದ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಭೀಷ್ಮನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ 'ಕಾರ್ಯ
ವೃಂಟಾದರೆ ನಮಗೆ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸದೆ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ
ಮನೆವಾರ್ತೆಗಾಗಿ ಬಂದೆ' ಎಂದರು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು-೬. ಆ
ಪಾಂಡವರು ಕೃಷ್ಣನ ಬಲದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು
ತಿಳಿದೇ ಅಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೋಡಗಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಆ ದಿನ ನೀವೆ ಬಿಡಿಸಿದಿರಲ್ಲವೇ
೭. ಆನೆಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಣುವಿಗೂ ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ನಿಮಗೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ
ಯಾವ ಅಂತರ? ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪರಶುರಾಮನು ಜಗಳವಾಡಿ ಆದಿನ

ಒಡಿದರವರಸುರವೈರಿಯ

ನೊಡಂಬಡಿಂ ತೊಟ್ಟುವೆಸದಿನಾಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯಂ ।

ಒಡಿದನದೇಂ ತಾನೆಚ್ಚುಂ

ಒಡಿದೊಡವರ್ವಂದು ಒಡಿದರೆನ್ನರೆ ಗೆಲ್ಲಂ ॥

೮

ಮ॥ ಕೊರಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ದೇವಿಯಂತಿರುರದೊಳ್ ಶ್ರೀ ತೊಟ್ಟಲೊಳ್ ತೊಟ್ಟನಂ
ತರಮನ್ನೊಳ್ ನೆಲಸಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂ ನಿಮ್ಮಂ ಕರಂ ನಚ್ಚ ಸಂ ।
ಗರಮಂ ಬಲ್ಲಿದರೊಳ್ ಪೊಣರ್ಚಿದನದರ್ಕೆನ್ನೊಳ್ ರಣಶ್ರೀ ರಣಾ
ಜರದೊಳ್ ಮಾರಾದೆ ಪೊರ್ದುಳವಂತೆ ಬೆಸಸಿಂ ನಿಮ್ಮೊದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ॥ ೯

ವ॥ ಎಂದು ನುಡಿದ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನ ನಯದ ವಿನಯದ ನುಡಿಗಳ್ಳೆ ಕರುಣಿಸಿ
ಕುರುವೃದ್ಧನಂತೆಂದಂ-

ಮ॥ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ನುಡಿದಾರ್ತನೇ ಹರಿ ಭರಂಗೆಯಾರ್ತನೇ ನೀಂ ಪೃಥಾ
ಸುತರಂ ನೋಯಿಸಲಾಗದೆಂದು ನುಡಿದೇನಾಮಾರ್ತಮೇ ನಿನ್ನೊರಂ ।
ಟುತನಂ ಕೈಗೆಡವಾಯದಪೊಡೆ ಮಹಾಭಾರಾವತಾರಂ ರಕ್ಕೋ
ಧೃತನಾಗೆಂಬುದನೆಮ್ಮನ್ನರವೊಲೀಂ ನೀಂ ಪಾರ್ಥಿಸಲ್ವೇಬುದೇ ॥ ೧೦

ವ॥ ಎಂಬುದುಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪೋದನಿತ್ತ ಗಾಂಗೇಯಂ
ತನ್ನಂತರ್ಗತದೊಳ್-

ತಾನೇ ಏನಾದ? ಉ. ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಮಾನಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಪಾದವನ್ನು ಸೇವಕವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಸಲ ಹೊಡೆದೂ ಪುನಃ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೇ (?) ೯. ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ದುರ್ಗಾಪದಕದಂತೆ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯತನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನನ್ನೇ ತಪ್ಪದೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ವ॥ ಎಂದು ನುಡಿದ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿ ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೦. ನೀನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ನೋಡಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕುಂತೀ ಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದವು. ನಾವು ಸಮರ್ಥರಾದವೇ? ನಿನ್ನ ಒರಟುತನ ಕೈಮೀರಿದ್ದಾಯಿತು. ಮುಂದಾಗುವುದಾದರೋ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗು ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಇತರರ ಹಾಗೆ ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕೆ? ವ॥ ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು.

ಕಂ|| ಅಣಿಯರಮೊಪವಿದ ಮುಳಿಸಿಮೊ
ಳೂಮುಜದವರೆಂದು ರಣದೆ ಜಯಿಸಲ್ ನಾರಾ
ಯಣನೊಳಮುದಾತ್ತನಾರಾ
ಯಣನೊಳಮಿಂತಿತ್ತೊಂದ ಗಂಡರುಮೊಳರೇ || ೧೧

ನಿನ್ನನೆ ನಚ್ಚದನನುವರ
ಕೆನ್ನನೆ ಪೊಣಿಸಿದನೆನಗೆರಬ್ಬಂಡಮುಮೋ |
ರನ್ನರೆ ದಲೆಂತು ಕಾದುವೆ
ನೆನ್ನಯ ಮಕ್ಕಳೊಳಮನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಳಂ || ೧೨

ಮಕ್ಕಳ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ರಥ
ಮಕ್ಕೆಯನೆಡಗೊಂಡೊಡವರನೋವದೆ ರಣದೊಳ್ |
ಮಕ್ಕಳನಾಂ ಕೊಂದೊಡೆ ತ
ನ್ನಿಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಯನೆ ಪಾವು ಮೊಣೆವಂತಕ್ಕುಂ || ೧೩

ನರ ನಾರಾಯಣರಿವರೆ
ಧುರದೊಳ್ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳರೆನ್ನನೊವಂ ಮೊಮ್ಮಂ |
ಪರಮಗುರುವೊವನವರಿ
ವರರುಮಂ ಕಾದಬೆವನುಬೆದ ರಿಪುನ್ನಪಬಲಮಂ || ೧೪

ಪ|| ಎಂದು ತನ್ನೊಳ್ ಬಗೆಯುತ್ತಿರ್ಪಿನಮತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪಹಸ್ತ
ಕರಣೋದಯದೊಳನೇಕಸಮಸ್ತನರಹಂ ಪರಿವ್ಯಸನುಮಾಗಿ ಮಂದಾಕಿನೀತನೊಪಂಗೆ ಬಲೆಯನ್ನ
ಬರಿಸಿ ಮಣಿದುಯಪೀಠದೊಳ್ ಕುಳಿರಿಸಿ ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧದೊಳ್ ಗುಹಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ
ಕಟ್ಟುವ ಪುರಂದರನಂದಮನೆ ಪೋಲ್ವು-

೧೧. ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತನಗುಂಟಾದ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು
ನಿಶ್ಚಕ್ಷುರು, ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಜಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ
ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ.
ಇಂತಹ ಶೂರನು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾನೆಯೇ. ೧೨. ದುರ್ಯೋಧನನು ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದಾನೆ.
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನನ್ನಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಎರಡು
ಗುಂಪಿನವರೂ ಸಮಾನರಾದವರಲ್ಲವೇ? (ಸಮಾನಬಂಧುಗಳಲ್ಲವೇ?) ನನ್ನ
ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಹೇಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿ? ೧೩. ಮಕ್ಕಳ
ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ತೇರುಗಳು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಡುವೆ ಎದುರಿಸಿದರೆ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದನಾದರೆ ಹಾವು ತಾನು ಇಕ್ಕಿದ (ಪ್ರಸವಿಸಿದ-ಹೆತ್ತ)
ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಾನೆ ನುಂಗಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ? ೧೪. ನರನಾರಾಯಣರಿಬ್ಬರೇ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮೊಮ್ಮಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ಪರಮಗುರು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿ ಉಳಿದ ಶತ್ರುರಾಜಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶ
ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ|| ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾವಿರರಾಜರುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ
ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿದನು. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ

೮|| ತುಂಗ ಮೃದಂಗ ಶಂಬಿ ಪಟಪದ್ಧನಿ ದಿಕ್ಪದಂತನೆಯ್ಯ ವಾ
ರಾಂಗನೆಯರ್ ಚಳಲ್ಪುಳಿತ ಚಾಮರಮಂ ನೆರೆದಿಕ್ಕಿ ಪಂಚ ರ |
ತುಂಗಳುಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿ ಪೊಂಗಳಸಂಗೊಳಿದರ್ ಪುಣ್ಯತೋ
ಯಂಗಳೊಳಬ್ಬಜೆಂ ಮಿಸಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದನಾ ವಿಭು ವೀರಪಟ್ಟಮಂ || ೧೫

ವ|| ಅಂತು ಪರಶುರಾಮನನಂಜಿಸಿದ ವೀರಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಪೆಗನರನೆನ್ನ
ಮಂಚದ ಕಾಲೊಳ್ ಕಟ್ಟಿದನೆಂದು ಪೊಟ್ಟಳಿಸುವ ಸುಯೋಧನನ ನುಡಿಯನವಕರ್ಣಿಸಿ
ಕರ್ಣಾನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಭಗವತಿಯೇಜುವೇಜ್ಜ ತೆರದಿಂ ಕಥೆಯಾಯ್ತವರೇಜು ನೀನಿಂದಂ
ಬಗೆದಿಪರಿನ್ನುಮಾಂತಿವರೆಂದು ವಿಮೋಹಿಸಿ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ |
ಬಗೆಯದ ಕಟ್ಟದೈ ಗುರುಗಳಂ ಕುಲವೃದ್ಧರನಾಜಿಗುಯ್ಯ ಕೆ
ಮೈಗೆ ಪೆಗನಾಡಿಯೊಳ್ ನಗಿಸಿಕೊಂಡೊಡೆ ಬಂದಪುದೇಂ ಸುಯೋಧನಾ || ೧೬

ಕಂ|| ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಮ ಸರವಿಗೆ
ನೆಟ್ಟನೆ ದೊರೆ ಪಿಡಿದ ಬಲ್ಲೆ ದಂಟಂಗಣೆ ಕ |
ಣ್ಣಟ್ಟ ಮುದುಪಂಗೆ ಪೆಗನರ
ನಿಟ್ಟಲಂ ಮುಜೆವೊಡೆನಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಾ || ೧೭

ಕುಳಿರಿಸಿದನು. ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಣ್ಣುಬಿನಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಇಂದ್ರನ
ರೀತಿಯನ್ನೇ (ಅನುಕರಿಸಿ) ೧೫. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೃದಂಗ, ಶಂಬಿ, ತಮಟೆ,
ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉಚ್ಚದ್ವನಿಯು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲು
ವೇಶ್ವಾಸ್ಯೆಯರು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರವನ್ನು ಗುಂಪಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿರಲು ಪಂಚರತ್ನಗಳ
ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ನಾನ
ಮಾಡಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನೇ ಹೆದರಿಸಿದ ವೀರನಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ನನ್ನ ಮಂಚದ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದನೆಂದು ಅಹಂಕಾರ ಪಡುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು. ೧೬. ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯಂತಾಯ್ತು
ಇವರ ಯುದ್ಧದ ಕತೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನೀನು ಇವರು ಇನ್ನೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಇವರಿಗೆ
ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ. ಗುರುಗಳೂ ಕುಲವೃದ್ಧರೂ ಆದ ಇವರನ್ನು
ಯದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ನಿಷ್ಠಯೋಜನವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ
ನಿನಗೆ ಬರುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ದುರ್ಯೋಧನ? ೧೭. ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಈ
ಮುದುಕನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಪಟ್ಟವು ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೇ? ಆತನು ಧರಿಸಿರುವ
ಬಿಲ್ಲು ದಂಟಿಗೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೇ? ಶತ್ರುಗಳ ನಿಟ್ಟಿಲುಬುಗಳನ್ನು ಪಡಿಮಾಡಬೇಕಾದರೆ

ಆದಿಯೊಳವರಂ ಪಿರಿದೊಂ
ದಾದರದಿಂ ನಡಪಿದಜ್ವರಪ್ಪದಳೆಂದಂ |
ಕಾದರಿವರವರೊಳವರಂ
ಕಾದರ್ ನೆರೆದಿವರೊಳೆಂತು ನಂಬುವೆ ನೃಪತೀ ||

೧೮

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ನುಡಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಕುಂಭಸಂಭವನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಸಿಂಗದ ಮುಪ್ಪು ನೆಗಟ್ಟೆ
ಗಾಂಗೇಯರ ಮುಪ್ಪುಮಿಟೆಕೆವಡೆಗುಮೆ ವನಮಾ |
ತಂಗಂಗಧನಸುಹೃಚ್ಚತು
ರಂಗಬಲಂಗಳಿನದೆಂತುಮಂಗಾಧಿಪತೀ ||

೧೯

ಕುಲಜರನುದ್ಧತರಂ ಭುಜ
ಬಲಯುತರಂ ಹಿತರನೀ ಸಭಾಮಧ್ಯದೊಳ |
ಗೈಲಿಸಿದ ಮದದಿಂ ನಾಲಗೆ
ಕುಲಮಂ ಕುಬ್ಜವವೊಲುಳದ ನೀಂ ಕೆಡೆನುಡಿದೈ ||

೨೦

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಗುರುವಿನ ಕರ್ಣಾಕ್ಷರವಚನಂಗಳೈ ಕರ್ಣಂ ಕಿಂಸಿ-

ಚಂ|| ಕುಲಮನೆ ಮುನ್ನಮುಗ್ಧಪಿರೀಂ ಗಳ ನಿಮ್ಮ ಕುಲಂಗಳಾಂತು ಮಾ
ಮಳವನನಟ್ಟ ತಿಂಬುವೆ ಕುಲಂ ಕುಲಮಲ್ಲ ಚಲಂ ಕುಲಂ ಗುಣಂ |
ಕುಲಮಭಿಮಾನಮೊಂದೆ ಕುಲಮಣ್ಣು ಕುಲಂ ಬಗೆವಾಗಳೇಗಳೇ
ಕಲಪದೊಳಿಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಕುಲವಾಕುಲಮಂ ನಿಮಗುಂಟುಮಾಡುಗುಂ || ೨೧

ನನಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಯ್ಯ. ೧೮. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಿದ ಅಜ್ಜರಾದುದರಿಂದ ಇವರು ಅವರೊಡನೆ ಕಾದುವುದಿಲ್ಲ ಅವರೂ ಇವರೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾದುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜನೇ ಹೇಗೆ ಇವರನ್ನು ನಂಬುತ್ತೀಯೆ? ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಮಾತಿಗೆ ದ್ರೋಣನು ಸಿಡಿದು ಹೀಗೆಂದನು. ೧೯. ಸಿಂಹದ ಮುಪ್ಪನ್ನೂ ಭೀಷ್ಮರ ಮುಪ್ಪನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಡ, ಸಿಂಹವು ಮುಪ್ಪಾದರೆ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸದರವೇನು? ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಷ್ಮರು ಮುದುಕರಾದುದರಿಂದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವು ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲವೇ? ೨೦. ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರಾದವರನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತರಾದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ನೀನು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀಯೆ. ಕುಲವನ್ನು ನಾಲಗೆ ಆಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಕಶವಾದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ್ಣನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ೨೧. ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಕುಲವನ್ನೇ ಏಕೆ ಕುರಿತು ಘೋಷಿಸುತ್ತೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಕುಲಗಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತವೆಯೇನು? ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ನಿಜವಾದ ಕುಲವಲ್ಲ; ಭಲ-ಕುಲ, ಸದ್ಗುಣ-ಕುಲ, ಆತ್ಮಗೌರವವೊಂದೆ ಕುಲ, ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬುದು ಕುಲ. ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ ಈಗ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಕುಲವು ನಿಮಗೆ

ಕಂ|| ಗಂಗಾಸುತಂ ಪೃಥ್ವಾಸುತ
ರಂ ಗೆಲ್ಲೊಡೆ ತಪಕೆ ಪೋಪನವರ್ಗಳ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ |
ಗಾಂಗೇಯನಬೆದೊಡಹಿತರ
ನಾಂ ಗೆಲೆ ತಳ್ಳಿವೆನನ್ನೆಗಂ ಬಿಲ್ವಿಡಿಯಂ ||

೨೨

ವ|| ಎಂದು ಕರ್ಣಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆಯ್ದುದುಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಕಲಿತನದುರ್ಕು ಜವ್ವನದ ಸೂರ್ಕು ನಿಜೇಶನ ನಚ್ಚು ಮಿಕ್ಕ ತೋ
ಳ್ಳಲದ ಪೊಡಪುರ್ ಕರ್ಣ ನಿನ್ನಗುಳ್ಳನಿತೇನೆನಗುಂಟೆ ಭಾರತಂ |
ಕಲಹಮಿದಿರ್ಬವಂ ಹರಿಗನಪ್ಪೊಡೆ ಮೊಕ್ಕಳಮೇಕೆ ನೀಂ ಪಳಂ
ಚಲಿದಪೆಯ್ಯೊ ಸೂಜ್ಜಿದೆಯಲಪ್ಪುದು ಕಾಣ ಮಹಾಜಿದರಂಗದೊಳ್ || ೨೩

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತೆಮಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಮುದುಪರ ಬಿಲ್ವಿಡಿಯುಮಿಟೆ
ವದಟುಂ ಬಗೆವಾಗಳನ್ನೊಂದಂತುಟೆ ತ
ಪ್ಪದು ಕರಮೆ ತುಚ್ಛಮಕ್ಕುಂ
ಕದನದೊಳಿನ್ನೆ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳಿಂ ||

೨೪

ಮ|| ಪಿಡಿಯಂ ಚಕ್ರಮನೆಂಬ ಚಕ್ರಿಯನಿಳಾಚಕ್ರಂ ಭಯಂಗೆೊಲ್ಲೆನಂ
ಪಿಡಿಯುಪ್ಪಂ ಕರಚಕ್ರಮಂ ನರರಥಂ ತೊಳ್ಳಾ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂ |
ಪದುಮೊಳ್ಳುವುದು ಪೋಗೆ ಪೋಗದಿಸುವಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧರಾಧೀಶರಂ
ಪದಲಿಟ್ಟಂತಿರೆ ಮಾಲ್ಸಿನೋವದೆ ಪಯಿಂಭಾಸಿರ್ವರಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ ||೨೫

ವೃಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ೨೨. ಭೀಷ್ಮನು ಪಾಂದವರನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ ನಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರುಗಳ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನು ನಾಶವಾದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂಧಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಬಿಲ್ವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರ್ಣನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಲು ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೨೩. ಕರ್ಣ ಶರ್ಯದ ಗರ್ವ, ಯವ್ವನದ ಮದ, ಸ್ವಾಮಿಯ ನಂಬಿಕೆ, ಮೀರಿದ ಭಾಹುಬಲದ ವೈಭವ - ಇವು ನಿನಗಿರುವಷ್ಟು ನನಗಿದೆಯೇನಪ್ಪ. ಇದು ಭಾರತದ ಯುದ್ಧ, ಎದುರಿಸುವವನು ಹರಿಗನಾಗಿರುವಾಗ ಈ ಹೀಯಾಳಿಕೆಯೇಕೆ? ನೀನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾದುವೆಯೆಣ್ಣಾ, ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ಸರದಿ ಬರುತ್ತದೆ ನೋಡುವೆಯಂತೆ ವ|| ಎಂದು ಪುನಃ ಹೀಗೆಂದನು-೨೪. ನಾನೇನೋ ಮುದುಕ. ಮುದುಕರ ಅಸ್ತವಿದ್ಯಾಕೌಶಲ್ಯವನ್ನೂ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ. ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಜವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ-೨೫. ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲ ಭಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಜುನನ ತೇರು ಹಾರಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎಂಟುಗಾವುದ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ

ವ|| ಎಂದು ಮಹಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾದ ಗಾಂಗೇಯನಳವನಳವಲ್ಲದೆ ಪೊಗಲ್ಲವರಂ ಬೀಡಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗಿಯ್ಯಮೆಂದು ಕಳಿಪಿ ಮಿಜುದಿವಸಂ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ಯಿದಾಗಳ್ -

ಮ|| ಕೆಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನಾಸನಾಂಬುರುಹದಿಂದಾಗಳ್ ಸುರೇಂದ್ರಾಚಳಂ
ನಡುಗಿತರ್ದನಳುಕೇಗೆಟ್ಟು ನಭದಿಂ ತೂಲ್ಟಂ ಮರುಳ್ಳಿತ್ತದಳ್ |
ಮೃದನಂ ಗೌರಿ ಸಮಸ್ತಮೀ ತ್ರಿಭುವನಂ ಪಂಕೇಜಪತ್ಮಾಂಬುಷೋರ್
ನಡುಗಿತ್ತಂಬಿನಮುರ್ವಿ ಪರ್ವದುದು ತತ್ಸನ್ನಾಹಭೇರೀರವಂ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ಮೊಲಗುವ ಭೇರೀರವದೊಡನೆ ನೆಲಂ ಮೊಲಗೆಯುಂ ತಳ್ಳಿತ್ತಿದ ವಿಚಿತ್ರಕೇತುಗಳೊಡನುತ್ಪಾತಕೇತುಗಳ್ ಮೂಜೆಯುಂ ಪರ್ವಂಡಿರ್ ಸೂಸುವ ಸೇಸೆಯೊಡನೆ ರುಧಿರವರ್ಷಂ ಸುರಿಯೆಯುಂ ಹಿತ ಪುರೋಹಿತ ಜಯ ಜಯ ಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ಹಾಹಾಕರಂದನ ಧ್ವನಿಗಳನಿಮಿತ್ರಮಾಕಾರದೊಳ್ ನೆಗಲೆಯುಂ ಕಾದುವನೆಂದು ನೆಗಲೆ ನುಡಿದ ನುಡಿಯುಮಂ ಪಿಡಿದ ಚಲಮುಮಂ ಬಗೆದು ಸೆರಗಂ ಬೆರಗುಮಂ ಬಗೆಯದೆ ಮಂಗಳಾಭರಣದೊಳ್ ನೆಲೆಯೆ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ನು ಮುತ್ತಿನ ಮಾಣಿಕದ ಮಂಡನಾಯೋಗಂಗಳೊಳಾಯೋಗಂಗೊಂಡು ಬಂದ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಮಪ್ಪ ಪಟ್ಟವರ್ಧನದ ಬೆಂಗೆವಾಯ್ತು-

ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರಾಜರನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಕೆಳಗೆ ಮಲಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ) ವ|| ಎಂದು ಮಹಾಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭೀಷ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಳತೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರು. ಅವರನ್ನು 'ಬೀಡಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ' ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮಾರನೆಯದಿನ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕವಾದ ಭೇರಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಮಾಡಿಸಿದನು. ೨೬. ಆ ಭೇರಿಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಲಾಸನದಿಂದ ಉರುಳಿದನು; ಮೇರುಪರ್ವತವು ನಡುಗಿತು. ಸೂರ್ಯನು ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಹಾರಿದನು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡು ಈಶ್ವರನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಈ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವು ಕಮಲದಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ನಡುಗಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಪ್ರಯಾಣಭೇರೀ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚಿ ಹಬ್ಬಿತು. ವ|| ಆಗ ಭೂಮಿಯು ಗುಡುಗಿತು. ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಚಿತ್ರಮಯವಾದ ಧ್ವಜಗಳೊಡನೆ ಅಪಶಕುನ ಸೂಚಕವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ವೃದ್ಧಸ್ತ್ರೀಯರು ಚೆಲ್ಲುವ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳೊಡನೆ ರಕ್ತದ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಿತು. ಹಿತರಾದ ಪುರೋಹಿತರ ಜಯಜಯಶಬ್ದಗಳೊಡನೆ ಆಳುವ ಶಬ್ದವು ಅಹಾರಣವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೂ ದುರ್ಯೋಧನನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನೂ ಹಿಡಿದ ಭಲವನ್ನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಭಯವನ್ನೂ ಅಪಾಯವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಬಂದ ಮದಗಜವಾದ ಪಟ್ಟದಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ

ಕಂ|| ನಯಮನಯಂ ಜಯಮನಗಪ
ಜಯವಿದು ಯಶಮಯಶಮೆಂಬದಂ ಬಗೆಯದೆ ನಿ |
ಶ್ರುಯಿಸಿ ಕಲಹಮನೆ ಮನದೊಳ್
ಭಯಮೆಲೆಯದ ಕಲಿ ಸುಯೋಧನಂ ಪೊಲಮಟ್ಟಂ || ೨೭

ವ|| ಅಂತು ಪೊಲಮಟ್ಟು ಮುಂದ ಪರಿವ ಧವಳಚ್ಚತ್ರಚಾಮರಂಗಳುಂ ಮಿಳಿವ
ಪಾಳಿ ಕೇತನಂಗಳುಂ ಪೊಯ್ತು ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಂಗಳುಂ ತನಗೆ ರಾಜರಾಜ ಶಬ್ದಮನನ್ವರ್ಥಂ
ಮಾಡೆ ಜಯದ್ರಥ ಜಯತ್ನೇನ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಧೃಷ್ಟಕೇತು ನೀಳ ಭಗದತ್ತ
ಪ್ರತಾಯುಧ ನಿಯತಾಯುಧಾಚ್ಯುತಾಯುಧಾದಿಗಳಪ್ಪ ಪನ್ನೋದಕ್ಕೋಹಿಣೇಪತಿಗಳುಂ ಗಾಂಗೇಯ
ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ಪ್ರಭೃತಿಗಳುಂ ಕರ್ಣ ವೃಷಸೇನ ಚಿತ್ರಸೇನರೆಂಬ ತಂದ
ಮಕ್ಕಳ ಮೂವರುಂ ಬೆರಸು ಬರೆ ಬಾಹ್ಯಕ ಭೂರಿಶ್ರವಸೋಮದತ್ತರೆಂಬ ಮೂವರುಮನಂತ
ಬಲಂ ಚೆರು ಕೂಡಿಬರೆಯವಂತಿದೇಶಾಧೀಶ್ವರರಪ್ಪ ವಿಂದಾನುವಿದರೊತ್ತು ನಾಲ್ಕುಸಿರ ಮದದಾನೆ
ವೆರಸು ಬಂದು ಕೂಡೆ ಕಳಿಂಗರಾಜಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯುಂ ಭೀಮಸೇನನ ಕಯ್ಯೊಳ್ ಸತ್ತ
ಬಕಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳ ಚತುಸ್ತಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರ ನಕ್ಕಂಚರ ಪರಿವೃತ ಹಳಂಭೂಷ
ಮುಸಲಾಯುಧ ಕಾಳನೀಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳುಂ ಬಂದು ಕೂಡೆ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶಂ ಸುಶರ್ಮನುಂ
ಸಂಶಪ್ತಕರೂ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಥಂ ಚೆರು ಬಂದು ಕೂಡೆ ಮತ್ತಮನೇಕ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರುಂ

೨೭. ಇದು ನೀತಿ ಇದು ಅನೀತಿ, ಇದು ಜಯ ಇದು ಅಪಜಯ, ಇದು ಯಶಸ್ಸು
ಇದು ಅಪಯಶಸ್ಸು ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ
ಭಯವೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ತಿಳಿಯದ ಶೂರನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಹೊರಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊರಟು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಚಾಮರಗಳೂ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಂಬು, ತಮಟೆ, ಭೇರಿ, ಘಂಟೆ ಮತ್ತು
ಚಿನ್ನಂಗಳಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಗಳೂ ತನ್ನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು
ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಯದ್ರಥ, ಜಯತ್ನೇನ, ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ,
ಧೃಷ್ಟಕೇತು, ನೀಳ, ಭಗದತ್ತ, ಪ್ರತಾಯುಧ, ನಿಯತಾಯುಧ, ಅಚ್ಯುತಾಯುಧರೇ
ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೇ ನಾಯಕರೂ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ,
ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕರ್ಣ, ವೃಷಸೇನ ಚಿತ್ರಸೇನರೆಂಬ ತಂದೆ
ಮಕ್ಕಳು ಮೂವರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬಂದರು. ಬಾಹ್ಯಕ ಭೂರಿಶ್ರವ ಸೋಮದತ್ತರೆಂಬ
ಮೂವರೂ ಕಡೆಯಲ್ಲದಷ್ಟು ಸೇನಾಸಮೇತರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅವಂತೀದೇಶದ
ಒಡೆಯರಾದ ವಿಂದಾನುವಿದರು ಎಂಬತುನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮದ್ರಾಣೆಯೊಡಗೂಡಿ
ಬಂದು ಕೂಡಿದರು. ಕಳಿಂಗ ರಾಜನಾದ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯೂ ಭೀಮಸೇನನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ
ಸತ್ತ ಬಕಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹಳಂಭೂಷ ಮುಸಲಾಯುಧ ಕಾಳ
ನೀಳ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲ್ಯ ಮೊದಲಾದವರೂ ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ
ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಬಂದು ಜೊತೆಗೂಡಿದರು. ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಸುಶರ್ಮನೂ
ಸಂಶಪ್ತಕರೂ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ತೇರಿನೊಡನೆ ಬಂದು ನೆರೆದರು. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ
ದೇಶಾಧೀಶರು ಬಂದು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರು. ಯುಯುತ್ಸು, ದುಶ್ಯಾಸನ, ಚಿತ್ರಸೇನ,

ಬರೆ ಯುಯುತ್ತು, ದುಶ್ಯಾಸನ ಚಿತ್ರಸೇನ ದುಸ್ಸಹ ದುಸ್ಸಳ ವಿಂದಾನುವಿಂದ ದುರ್ಧರ್ಷಣಾ
ದುರ್ಮರ್ಷಣಾ ದುಸ್ಸರ್ಶನ ಸುಬಾಹು ದುರ್ಮುಖ ದುಷ್ಕರ್ಣ ವಿಕರ್ಣ ವಿವಿಂಶತಿ ಸುಲೋಚನ
ಚಿತ್ರೋಪಚಿತ್ರ ನಂದೋಪನಂದ ಚಿತ್ರಾಂಗದ ಚಿತ್ರಕುಂಡಲ ಜರಾಸಂಧ ಸತ್ಸಂಧ ಸುಹಸ್ತ
ದೃಢಹಸ್ತ ಪ್ರಮಾಥಿ ದೀರ್ಘಬಾಹು ಮಹಾಬಾಹುಗಳ ಮೊದಲಾಗಿ ತನ್ನ ನೂರ್ಮರ್ ತಮ್ಮದಿರುಂ
ಲಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ಮರ್ ಮಕ್ಕಳುಂ ಸುಖಿಳಿದು ಬಳಸಿ ಬರೆ ವಿಳಯಕಾಳ ದಾತಾಹುತಿಯಿಂ
ಜಳನಿಧಿಯ ತಳವರ್ತೆ ತಳರ್ದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊಗಸಿದಾಗಳ್ -

ಚಂ|| ಕರಿ ಮಕರಂಗಳಂ ಕರಿ ಘಟಾವಳಿಯಬ್ಬಕುಳಂಗಳಂ ಭಯಂ
ಕರತರಮಾದ ಬೆರ್ದರೆಗಳಂ ಹಯಸಂತತಿ ಮತ್ಸ್ಯಕೋಟಿಯಂ |
ಸ್ಫುರಿತ ನಿಶಾತಹೇತಿಯುತ ಸದ್ಭಟಕೋಟಿ ನಿರಂತರಂ ತಿರ
ಸ್ಫುರಿಸಿರ ಘೋರ್ಗರ್ತಾರ್ಣವಮನೊತ್ತರಿಸಿತ್ತು ಚತುರ್ಬಲಾರ್ಣವಂ || ೨೮

ಮ|| ಮದವದ್ವಂಶಿ ಪರೂಢ ದಾಜಿ ಭಟ ಸಂಘಾತಂಗಳಿ ಲೆಕ್ಕಮಂ
ಬುದನಾಂ ನಿಟ್ಟಸಲಾಹಿನೊಂದನಳಿವೆಂ ತತ್ಸನ್ನ ಪಾದೋತ್ತಿತಂ |
ಪ್ರದಿದತ್ತಂ ರಜಮಂಬರಸ್ಥಳಮುಮಂ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ತಳ್ತರ್ವಿ ಪ
ರ್ವದೊಡಾ ಮುನ್ನಿನ ತೆಳ್ಳಗೆಟ್ಟು ಕೆಸಜಾಯಾಕಾಶ ಗಂಗಾಜಲಂ || ೨೯

ಚಂ|| ರವಿಕಿರಣಾಳಿಗಳ್ ದ್ವಜಪಟಾಳಿಯ ಹಿಂತಿಣಿಯಿಂದಮುರ್ಚಲಾ
ಜವೆ ರವಿವಾಜಿಗಳ್ ನೆಗೆದ ಪಾಂಸುಗಳಿಂ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು ಪೋಗಲಾ |
ಜವೆ ರವಿಬಿಂಬಮಂದೆಸೆಯಲಾಜದ ಪೆಂಪಿನ ತಿಣ್ಣನಾಂತ ಕೊ
ರವಬಳದಂತು ಮೇರೆ ಪವನಂಬುದನಿನ್ನಳಿವಂದಮಾವುದೋ || ೩೦

ದುಸ್ಸಹ, ದುಸ್ಸಳ, ವಿಂದಾನುವಿಂದ, ದುರ್ಧರ್ಷಣಾ, ದುರ್ಮರ್ಷಣಾ, ದುಸ್ಸರ್ಶನ,
ದುಷ್ಕರ್ಣ, ಸುಬಾಹು, ದುರ್ಮುಖ, ವಿಕರ್ಣ, ವಿವಿಂಶತಿ, ಸುಲೋಚನ,
ಚಿತ್ರೋಪಚಿತ್ರ, ದೃಢಹಸ್ತ, ಪ್ರಮಾಥಿ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಮಹಾಬಾಹುಗಳೇ
ಮೊದಲಾದ ನೂರುಜನ ತಮ್ಮದಿರೂ ಲಕ್ಷಣಾನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಜನ ಮಕ್ಕಳೂ
ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ಬಂದರು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗಾಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಮುದ್ರವೇ ಚಲಿಸುವಂತೆ
ಚಲಿಸಿ ಸೈನ್ಯವು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ೨೮. ನೀರಾನೆಗಳನ್ನೂ
ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನೂ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವೂ, ಮೇಘಸಮೂಹವನ್ನೂ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ
ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳನ್ನೂ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಮೀನಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವೂ ಹರಿತವೂ ಆದ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಳ್ಳಿಯ ಭಟಸಮೂಹವೂ
ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಚತುರಂಗಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಮೀರಿ ಬಂದಿತು. ೨೯. ಮದ್ದಾನೆ, ತೇರು, ಕುದುರೆ, ಕಾಲಾಳುಗಳು
ಈ ಲೆಕ್ಕವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ ಆ ಸೈನ್ಯದ
ತುಳಿತದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಮುಟ್ಟಿದ್ದ ಧೂಳು ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಆಕಾಶಂಗಾನದಿಯ ನೀರು ತನ್ನ
ಮೊದಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಗ್ಗಡವಾಯಿತು. ೩೦. ಸೂರ್ಯನ
ಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಾವುಟದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು

ಮ|| ಮದವದ್ವಂತಿ ಮದಾಂಬುಧಾರಿಗಳವಂದೊಂದೊಂದಜ್ಞೋಳ್ ಕೂಡೆ ಪ
 ಗ್ಗಿದ ಜಾತ್ಯಶ್ವ ರಥಾಶ್ವ ಸಂಕುಳ ಬಲಿನೋದ್ಯುತ ಲಾಲಾಪಲಂ |
 ಕದಡಲ್ಪತ್ತಮುವುಂಕೆ ಬೇಟ್ ಪರಭಾಗಂಬಿತ್ತು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸ
 ನಿರಮಾಗಿದುರ್ವು ಕೌರವದ್ವಜಿನಿಯೋಳ್ ಕಾಳಿಂದಿಯುಂ ಗಂಗೆಯುಂ || ೩೧

ಪ|| ಅಂತು ದುರ್ಯೋಧನಂ ತನ್ನ ಬಲದ ಕರಿಘಟಿಗಳ ಕರ್ಣ ತಾಳಾಪತಿಯುಂ
 ಕುಲಗಿರಿಗಳಲ್ಲಾದೆಯುಂ ತನ್ನ ಬಲದ ಪದಾಭಿಷಾತದೊಳಂ ಕುಲಗಿರಿಗಳ ಜೀಷ್ಠ
 ಪಾಣೀಬಿಯುಂ ತನ್ನ ಬಲದ ಪದೋತ್ತಿತ ರಜಮೆ ಮಹಾಸಮುದ್ರಂಗಳಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವೆಯುಂ
 ನಿಚ್ಚವಯಗಾದಿಂ ಬಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ಭಾಗದೊಳ್ ಪ್ರಳಯಂ ಮೂರಿವಿಟ್ಟಂತೆ
 ಬೀಡಂಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಲ್ಲಿಗುಳೂಕನೆಂಬ ದೂತನನಿಂತೆಂದಟ್ಟುಂ-

ಚಂ|| ಮಸೆಯಸುಗುಳ್ಳ ಕೆಯ್ಯುಗಳನರ್ಚಿಸುಗಾನೆಗಳಂ ತನುಳ್ಳು ಪೂ
 ಜಿಸುಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಪಾಜಿಗಳನಾಜಿಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಿನೀ !
 ಸಿಸುಗೆ ನಿರಂತರಂ ರವಳಿ ಫೋಷಿಸುಗಿಂದೆ ಕಡಂಗಿ ಸಾರ್ಚಿ ಬ
 ಟ್ತುಸರೆ ನಿಲ್ಲಿ ಕಾರಣಮದಾವುದೊ ನೆಟ್ಟನೆ ನಾಳೆ ಕಾಳೆಗಂ || ೩೨

ಬರಲಾರವು, ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಗಳು ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳಿನಿಂದ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಮುಂದೆ
 ಹೋಗಲಾರವು, ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ಪ್ರಕಾಶಹೀನವಾಗಿ ವೈಭವದ ಭಾರದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ಕೌರವಸೇನೆಯಂತೆಯೇ ಕೊನೆ, ಎಲ್ಲ, ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು
 ತಿಳಿಯಲಾರದಂತಿದ್ದವು ೩೧. ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮದೋದಕದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ
 ಪ್ರವಾಹವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ಜಾತ್ಯಶ್ವ ಮತ್ತು ರಥಾಶ್ವ (ಜಾತಿ ಕುದುರೆ
 ಮತ್ತು ತೇರಿನ ಕುದುರೆ)ಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೊಲ್ಲಿನ
 ರಸವೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದುಗೂಡಲು (ಒಂದನ್ನೊಂದು ಒತ್ತರಿಸಲು) ಗಂಗಾ
 ಯಮುನಾನದಿಗಳು ಬೇರೆ ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೌರವ ಸೈನ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ
 ಹಾಗಿದ್ದವು. ಪ|| ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೈನ್ಯದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಕಿವಿಯ
 ಬೀಸುವಿಕೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಾದುವು. ಅವನ ಸೈನ್ಯದ ಕಾಲಿನ
 ತುಳಿತದಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ಪುಡಿಯಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಹಾರಿದುವು. ಅವನ ಸೈನ್ಯದ
 ಕಾಲಿನಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳೇ ಮಹಾಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿತು. ಹೀಗೆ
 ನಿತ್ಯಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಬಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲವೇ
 ಗುಂಪುಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ ಬೀಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
 ಉಳೂಕನೆಂಬ ಅಳಿನ ಮೂಲಕ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೩೨. ಇರುವ
 ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹರಿತಮಾಡಲಿ, ಆನೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ
 ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲಿ; ಯುದ್ಧವೀರರಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಸೂಚಕಗಳಾದ
 ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೀಸಿಸಲಿ. ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಘೋಷವಾಗುತ್ತಿರಲಿ;
 ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕಾದ ಈದಿನ ಯುದ್ಧಂಗಳದಲ್ಲಿ ವೃರ್ಧಾಲಾಪ
 ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ನೇರವಾಗಿ ನಾಳೆಯಿಂದಲೇ ಕಾಳಗ

ವ|| ಎಂದಾ ದೂತನಾ ಮಾಲೈಯೊಳೆ ಬಂದು ಹೇಳಿ ಕೇಳ್ವು ಯಮನಂದನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಪಗೆ ಮಸೆದಂದೆ ಕೆಯ್ಯು ಮಸೆದಿದರ್ವು ಪೂಜಿಸುವಂಕದಾನೆ ನಾ
ಜಗಳೆಮಗಿಲ್ಲ ಜಟ್ಟಿಗರೆ ಎನ್ನೊಡವುಟ್ಟದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುಮಾ |
ನೆಗಳಿವನಾಂ ದಲಿಂ ರಣದೊಳರ್ಚಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಪೆನೇಕೆ ಮಾಣ್ಣನಾ
ವಗಮಿದನಂತೆ ಪೇಜು ನೆಹಿಯ ನಾಳೆಯ ಕಾಳಿಗಮಂತೆ ಗೆಯ್ಯಮಾಂ || ೩೩

ವ|| ಎಂದಾ ದೂತನಂ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂಗೆ ಬಿಡಿಯನಟ್ಟ ಬರಿಸಿ ನಮ್ಮ
ಪಡೆಯೊಳಾರ್ಗ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟುವಂ ಬೇಟೆಮನೆ-

ಶಾ|| ಮಾತಂಗಾಸುರವೈರಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಂ ಬಿಲ್ಲಂ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಗಂ
ತಾತಂಗಗಳಮಾರುಮಲ್ಲದಲಿನಾ ಶ್ವೇತಂಗಮಂತಾ ಸದೀ
ಚಾತಂಗಂ ದೊರೆ ಯುದ್ಧಮೆಂದಲೆದು ತಬ್ಬಿತಂಗ ಭೂಲೋಕವಿ
ಖ್ಯಾತಂಗಗಳ ವೀರಪಟ್ಟಮನುದಾರಂ ಕಟ್ಟಿದಂ ಧರ್ಮಜಂ || ೩೪

ವ|| ಅಂತು ವಿರಾಟನಂದನಂ ಧರ್ಮನಂದನಂ ಸೇನಾನಾಯಕನಂ ಮಾಡೆ ನಾಳೆ
ಕಾಳಿಗಮಂದು ಪಡೆವರ್ ಪೋಗಿ ಸಾಟಿಮಂಬುದುಮವರ್ ಬೀಡುವೀಡುಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಟಿದಾಗ್-

ಚಂ|| ಪಗೆ ಸುಗಿವನ್ನೆಗಂ ಮಸೆವ ವೀರಭಟರ್ಕಳ ರೌದ್ರಮಪ್ಪ ಕೆ
ಯ್ಯುಗಳನಗುರ್ವಿಸದ್ವೃತದಿನುವಿದ ಕೆಂಗಿಡಿಗಳ್ ಪಳಂಚಿ ತೊ |
ಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಳೆ ಪಾಯ್ಪೋಲ್ ಪೊಳವ ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪದು ಸಾಣೆಗೊಡ್ಡಿದಿ
ಟ್ಟಿಗೆಯ ರಜಂಬೊಲೆಂಬನೆಗಮಸ್ತಮಯಕ್ಕಿಟಿದಂ ದಿವಾಕರಂ || ೩೫

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಆ ದೂತನು ಆ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೇಳಿ ಹೀಗೆಂದನು. ೩೩. ಹಗೆತನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನವೇ ಆಯುಧಗಳು ಸಾಣೆಗೊಂಡಿವೆ. ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳು ನಮಗಿಲ್ಲ; ನನ್ನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದವರೇ ಜಟ್ಟಿಗಳಾದವರಲ್ಲವೇ? ಈ ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆ ತಡೆಯಲಿ? ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಾಳೆಯೇ ಯುದ್ಧವಾಗಲಿ. ನಾವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವ|| ಎಂದು ಆ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ದೂತರ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿ ಬರ ಮಾಡಿದನು. 'ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟೋಣ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೩೪. ಶ್ವೇತನು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಲ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಮೀರಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಶ್ವೇತನಿಗೂ ಭೀಷ್ಮನಿಗೂ ಯುದ್ಧವು ಸಮಾನವಾದುದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಉದಾರಿಯಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಭೂಲೋಕವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಶ್ವೇತನಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿರಾಟನ ಮಗನಾದ ಶ್ವೇತನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಸೇನಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಾಳೆಯೇ ಯುದ್ಧವೆಂದು ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳು ಹೋಗಿ ಸಾರಿರಿ ಎನ್ನಲು ಅವರು ಬೀಡುಬೀಡುಗಳೆಲ್ಲ ಘೋಷಿಸಿದರು-೩೫. ಶತ್ರುವು ಹೆದರುವಂತೆ ಮಸೆದಿರುವ ವೀರಭಟರುಗಳ ಭಯಂಕರವಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ

ವ|| ಆಗಲುಭಯಬಲಿಂಗಲೋಳಂ ಚಾತುರ್ಯಮಾಮಾನಘಟಿತ ಘಂಟಕಾಧ್ವನಿಗಳುಂ
ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯಸಮುದಿತ ಶಂಖಧ್ವನಿಗಳುಂ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಧ್ವನಿಗಳುಮೊಡನೊಡನೆ ನೆಗಲ್ಲು
ವಾಗಳೆರಡುಂ ಬೀಡುಗಳೊಳಂ ಭೋರೊಂದಾದು ರವಳಿ ಘೋಷಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿವೀಸಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಉರಿಮುಟ್ಟಿದರಳೆಯಂತಂ
ಬರಮುರಿವತ್ಸಜನ ಪದ್ಧವಿಷ್ಣುರವೆಸಳಂ |
ದರಸೀದುವವಿಳ ದಿಗ್ವಿರ
ದರದಂಗಳ್ ಕರಮ ಕರಿಪುಗಾತಿದುವಾಗಳ್ || ೩೬

ವ|| ಅಂತು ಕೊಳ್ಳಿವೀಸಿದಿಂಬಚೆಯಂ-

ಕಂ|| ಧೃತ ಧವಳವಸನರಾರಾ
ಧಿತಶಿವರಚಿತ ಸಮಸ್ತಶಸ್ತ್ರ ನೀರಾ |
ಜಿತತುರಗರೊಪ್ಪಿದರ್ ಕೆಲ
ರತಿರಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥಾರಥರಥಗಳ್ || ೩೭

ಉಡಲುಂ ಕುಡಲುಂ ವಸ್ತ್ರಂ
ತುಡುಗೆಯನಾನೆಯುಮನರ್ಥಿಸಂತಗೀಯಲ್ |
ಬಿಡುವೊನ್ನುಮನಾಳ್ಪಟ್ಟುವ
ತೊಡರೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿದರ್ವರಸುಮಕ್ಕಳ್ ಕೆಲಬರ್ || ೩೮

ಭಯಂಕರವೂ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವೂ ಆಗಿ ಎದ್ದಿರುವ ಕೆಂಗಿಡಿಗಳು ತಗಲಿ ಆವರಿಸಲು
ಮೇಲೆ ಹಾಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಂಜೆಗಿಂಪು ಸಾಣೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ
ಧೂಳಿನ್ನುವ ಹಾಗಿರಲು ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು. ವ|| ಆಗ ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಗಂಟೆಯ ಶಬ್ದಗಳೂ
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಖಧ್ವನಿಗಳೂ ಪಂಚಮಹಾಧ್ವನಿಗಳೂ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಉಂಟಾದುವು. ಆಗ ಎರಡು ಬೀಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೋರೊಂದು ಸಾಮಾಹಿತ ಶಬ್ದವನ್ನು
ಘೋಷಿಸಿ ಆ ಯುದ್ಧಸೂಚಕವಾದ ದೀವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ೩೬. ಬೆಂಕಿ
ತಗುಲಿದ ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಆಕಾಶವು ಉರಿದುಹೋಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಮಲಾಸನದ
ದಳಗಳು ಅರ್ಧ ಸುಟ್ಟವು. ಎಲ್ಲ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಂತಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ರಗಾದುವು
ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಬೀಸಿದ ಬಳಿಕ ೩೭. ಆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರೂ
ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರೂ ಸಮಸ್ತ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದವರೂ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ
ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದವರೂ ಅದ ಕೆಲವರು ಅತಿರಥ, ಸಮರಥ, ಮಹಾರಥ,
ಅರ್ಧರಥರುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. ೩೮. ಉಡಲು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ತೊಡಲು
ಅಭರಣವನ್ನೂ ಆನೆಯನ್ನೂ ಯಾಚಕಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಬಿಡಿ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನೂ
ಸೇವಕರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅರಸು ಮಕ್ಕಳು ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳೊರ್ವಂ ತನ್ನ ದೋರ್ವಲದಗುರ್ವನೊಳುರ್ವೀಪತಿಯ
ನಿಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ನಾಳೆ ವಿರೋಧಿ ಸಾಧನ ಘಟಾಘಟಿತಾಪದದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕ
ಟ್ಟಾಳಿರೆ ಮುಂಚಿ ತಾಗದೊಡಮಳ್ಳುಳ್ ತಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸೈನ್ ಭೂ |
ಪಾಳೆರನೊಂದೆ ಪೊಯ್ಯದೊಡಮೀ ತಲೆ ಪೋದೊಡಮಟ್ಟಿಯಟ್ಟಿ ಕ |
ಟ್ಟಾಳನೆ ಮುಟ್ಟಿ ತಳ್ಳಿಟಿಯದಿರ್ದೊಡಮಂಜದನಾಂ ಮಹೀಪತೀ || ೩೯

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದ ಪೊಡರ್ಪುಮಂ ಕೂರ್ಪುಮನುಂಟುಮಾಡಿ ನುಡಿದಂ
ಮತ್ತೊರ್ವಂ ತನ್ನನಾಳಂ ಪರ್ಚಿ ಪೊರೆದುದರ್ಕೆ ಕರಂ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿ ನುಡಿದಂ-

ಚಂ|| ಒದವಿದ ನಿನ್ನದೊಂದು ದಯೆ ಮೇನ್ ಪಿರಿದೋ ನೆಗಲಿನ್ನ ಗಂಡುಮಾ
ದದಟುಮಳ್ಳುರ್ಕೆಯುಂ ಪಿರಿದೋ ಸಂದೆಯಮಾದಪುದಿಂತಿದಿಲ್ಲಿ ತೂ |
ಗಿದೊಡವೆಯಲೆ ಬಾರದದು ಕಾರಣಾದಿಂ ರಿಪುಭೂಪ ದಂತಿದಂ
ತದ ತೊಲೆಯೋ ಪರಾಕ್ರಮದಿನೆನ್ನನೆ ಭೂಪತಿ ತೂಗಿ ತೋಪಿನೇ || ೪೦

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಸೆರಗುಂ ಬೆರಗುನಿಲ್ಲದ ಕಲಿತನಮನವೆಯ ನುಡಿದಂ ಮತ್ತೊಂದೆ
ಯೊಳೊರ್ವ ವೀರಭಟನುದಾರ ವೀರರಸರಸಿಕನಾಗಿ-

ಚಂ|| ಕುದುರೆಯನೇಟಿದಂಚೆರಸು ಸೌಳನೆ ಪೋಗಿರೆ ಪೊಯ್ಯುಮೆಯ್ಯ ಕ
ಟ್ಟದಿರೊಳೆ ನೂಂಕಿದಾನೆಗಳ ಕೋಡುಗಳಂ ಬಳಿಪೋಗೆ ಪೊಯ್ಯುಮಾಂ |
ತದಟರನೊಂದೆಪೊಯ್ಯುದುರದುಂ ಬಲಮನ್ನನೆ ನೋಡೆ ತಕನೆ
ನ್ನದಟುಮನೆನ್ನ ವೀರಮುಮನಾಜಿಯೊಳೆನ್ನರಸಂಗೆ ತೋಪಾದಂ || ೪೧

ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ತೋಳಬಲದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದನು -೩೯. ಎಲೈ ರಾಜನೆ ನಾಳೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಗಜಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಶೂರರಿರಲು ಅವರನ್ನು ಮುಂಚಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತೇನೆ.
ಭಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ತಗುಲಿ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ಹೊಡೆದು
ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಈ ತಲೆ ಹೋದರೂ ಮುಂಡವೇ ಶೂರರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ ತಗಲಿ
ಕತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಂಜಿದವನಾಗುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ
ಮನದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಕೆಚ್ಚನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು
ತನ್ನ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾಕಿದುದಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಮೆಯ್ಯುಬ್ಬಿ
ಮಾತನಾಡಿದನು-೪೦. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗುಂಟಾದ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ
ವ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪೌರುಷವೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಕೀರ್ತಿಯೂ ದೊಡ್ಡದೋ ಎನ್ನುವುದು
ಸಂದೇಹವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವೆರಡನ್ನೂ ತೂಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ
ಶತ್ರುರಾಜರ ಆನೆಯ ದಂತದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು
ತಾನೇ ತೂಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಭಯವೂ ಆಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲದ
ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೀರಭಟನು
ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೀರರಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ನುಡಿದನು. ೪೧. ಹತ್ತಿದ
ಕುದುರೆಯೊಡನೆ ಸವಾರನನ್ನು 'ಸಿಳ' ಎಂದು ಕತ್ತರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದು,

ವ|| ಎಂದತಿರಭಸ ರಣವ್ಯಸನಮನಾತ್ಮೀಯಶಾಸನಾಯತ್ತಂ ಮಾಡಿದಂ ಮತ್ತೋರ್ವ
ನತ್ಯುಗ್ರ ಮಂದಳಾಗ್ರಮನನುಗೆಯ್ದು ವೀರಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ-

ಚಂ|| ಸಿಡಿಲೋಳೆ ತಳ್ಳು ಪೋರ್ವ ಸಿಡಿಲಂತಿರೆ ಬಾಳೋಳೆ ಬಾಳ್ ಪಳಂಚಿ ಮಾ
ಕೆಡಿವಿದ ನೋಡಲಂಜಿ ದಸೆದೇವತೆಗಳ್ ಪೆಜುಂಗೆ ತೋಳ ತೀನೇ ||
ಕೆಡೆ ನಲಿದೊಂದರಬ್ಬುದುರೆಯಚ್ಚೆಯುಮೊಂದರಡಾನೆಯಚ್ಚೆಯುಂ
ತೊಡದೊಡನಾಡೆ ತಳ್ಳಿತ್ತಿಯದಿದೋಡೆ ಜೋಳಮನಂತು ನೀಗುವೆಂ || ೪೨

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಭುಜವಿಜಯಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು ನುಡಿದಂ ಮತ್ತೋರ್ವನಲ್ಲಿಯೆ-

ಮ|| ಸುರಲೋಕಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದೊಂದು ಪರಮ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂ ಬಪ್ಪದಾ
ದರದಿಂ ದೇವನಿಜಾಯದೋಳ್ ನೆರೆವುದೊಂದುತ್ಸಾಹಮುಂ ತನ್ನ ಮೆ |
ಯ್ಸಿರಿ ಭಾಗ್ಯಂ ನೆರಮಪ್ಪುದೊಂದ ರಣದೋಳ್ ಗೆವ್ವಾಜಿಯಂ ತಳ್ಳು ಸಂ
ಗರದೋಳ್ ಜೋಳದ ಪಾಟಿಯಂ ನೆರವಿದಂ ಗಂಡಂ ಪೆಜಂ ಗಂಡನೇ || ೪೩

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದಂ-

ಮ|| ತವೆ ಮಾಜಾಂತ ಬಲಂ ಕಟುಪ್ರೀತಿದು ತನ್ನಾಳ್ತಂ ಕರಂ ಮೆಚ್ಚೆಗೆ
ಲ್ಲವನಂ ಶ್ರೀವಧು ಪಕ್ಕುಗುಂ ಮಡಿದನಂ ದೇವಾಗನಾನೀಕಮು |
ಪ್ಪವದಿಂದುಯ್ಯುದುಮೆಂಬು ಸುಭಟಂಗೆಂತಪ್ಪದಂ ಕಂದುಮುಂ
ಜುವನೇಕಂಜುವನೆಂದು ಪೆರ್ಚಿ ನುಡಿದಂ ಮತ್ತೋರ್ವನಾಶ್ವಾಸದೋಳ್ || ೪೪

ನೇರ ಎದುರಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದ ಅನೆಗಳ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅಣಸು
ಬಿದ್ದುಹೋಗುವಂತೆ ಎದುರಿಸಿದ ಶೂರರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿ ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳೂ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಾದ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ನನ್ನ
ವೀರವನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ವ|| ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ
ರಭಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು
ಬಹಳ ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬ ಗ್ರಹದಿಂದ
ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾದನು. ೪೨. ಸಿಡಿಲನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ
ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯು ಘಟ್ಟಿಸಿ ಎದುರು ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ
ದಿಗ್ಭೇದತೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ತೋಳಿನ ನವೆಯು ತೀರುವ ಹಾಗೆ
ಒಂದೆರಡು ಕುದುರೆಯ ಮುಂಡಗಳೂ ಒಂದೆರಡಾನೆಯ ಮುಂಡಗಳೂ ಕತ್ತಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಂಧಿಸಿ ಕಾದದಿದ್ದರೆ ಜೋಳದ
ಋಣವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ? ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ತೋಳಿನ ಜಯವನ್ನು
ಕ್ರಯಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ೪೩. ದೇವಲೋಕ
ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಒಂದು ಫಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಮತ್ತೊಂದ ಫಲ. ನನ್ನ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಮೆಚ್ಚುರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುವುದು.
ಇಂತಹ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಅನ್ನದ ಋಣವನ್ನು
ತೀರಿಸಿದವನೇ ನಿಜವಾಗಿ ಶೂರ. ಬೇರೆಯವನು ಶೂರನೇ ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ
ಹೇಳಿದನು. ೪೪. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೈನ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ

ವ|| ಅಂತು ನುಡಿದರಡುಂ ಬಲಂಗಳುಂ ತಂತಮ್ಮ ವೀರಮಂ ಚಾಗಮಂ ಮಹಿದು
ತಮ್ಮ ಕೆಯ್ಯುಗಳನರ್ಚಿಸಿ ದರ್ಭಶಯನಂ ಮಾಡಿ ಪಲ್ಲಂ ಸುಲಿದು ಶಸ್ತ್ರಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಪರರುಂ
ವೀರಭಟರ್ ತಮ್ಮ ತಾಮ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿದರತ್ತ ಮತ್ತಮೊರ್ವಂ ತನ್ನ ನಲ್ಲೊಳೊಂತೆಂದನೀ
ಪೊಯ್ ಪೊಯ್ ನಾಳೆ ದೇವಲೋಕದ ಕನ್ನಕೆಯರೋಲಗದೊಳರ್ಪೆನಂದು ನುಡಿಯ ನೀನೆಂದಂತು
ಪೋಗಲ್ ತೀರದು ನಾಳೆ ದುಗುಬ್ಬು ಬಂದೆನ್ನೊಳ್ ನೆರೆವೆಯೆಂದು ಪೇಟೆ ನಿನಗಜೆವುಂಟೆ
ಎಂದು ಕೇಳಿಯೆನ್ನೊಲವಾಗ್ಯಮುಂಟೆಂದರ್ ಮತ್ತೊಂದದೆಯೊಳೊರ್ವ್ ದರ್ಭಶಯನಸ್ಥನಾದ
ನಿಜಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನ ಪರಿಚ್ಛೇದಮನಟಿದು ತನ್ನ ಸಾವಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ-

ಉ|| ತಾಂ ಗದ ನಾಳೆ ಪೋಗಿ ದಿವಿಜಾಂಗನೆಯೊಳ್ ತೊದರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ
ಪ್ರಾಂ ಗದಮಿರ್ಪನಂತನಿತು ಬೆಳ್ಳನೆ ಮುನ್ನಮೆ ಪೋಗಿ ನಲ್ಲಗೆ |
ಲ್ಲಂಗೊಳೆ ದೇವಲೋಕದೊಳಧೀಶನಪಾನಿದಿಗೊಳ್ಳೆನೋವೊ ಪ
ಗ್ಗಂಗಳೊಳರ್ಪ ದೇವದಿತಿ ತೊಟ್ಟೊಳೆಬ್ಬಿಯನಾಗಲೀವನೇ || ೪೫

ವ|| ಎಂದು ಕೈದವಮಿಲ್ಲದ ನಲ್ಲೆಯಂ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಗೆ ತಂದು ನುಡಿದರ್
ಮತ್ತೊರ್ವರ್ ತನ್ನೊಡನೆ ದೋವಲದಗುರ್ವಂ ನೆಚ್ಚಿ-

ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಗೆದ್ದವನು
ಅಪಾರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೂಹವು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ಸುಭಟನೆಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾದುದೇ.
ಹೀಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಹೆದರುವವನು ಏಕೆ ಹೆದರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು
ಆ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಿ ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದವರೂ
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೀರವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ
ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಹಲ್ಲನ್ನು ತೊಳೆದು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ವೀರಭಟರು
ತಮ್ಮ ವಿಷಯವನ್ನು ತಾವೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಆ ಕಡೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳೊಡನೆ
ಹೀಗೆಂದನು. ಈ ಹೊತ್ತೇ ಹೊತ್ತು. ನಾಳೆ ದೇವಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವಳು 'ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ
ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಪುನಃ ನೀನು ಬಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತೀಯೆ'
ಎಂದಳು. 'ಅದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅವಳು 'ನನ್ನ
ಓಲೆಭಾಗ್ಯವುಂಟು' ಎಂದಳು. ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ದರ್ಭೆಯ ಹಾಸಿಗೆ
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ೪೫. ನನ್ನ
ಪತಿಯು ನಾಳೆ ಹೋಗಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತಾನೆ, ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತ್ರ
ಇರುತ್ತೇನೆಲ್ಲವೇ? ಅಷ್ಟು ದಡ್ಡಳೇ ನಾನು! ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಸದ್ಗುಣವು
ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
ಓಹೋ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೆಂಬ ದಾಸಿಯರಲ್ಲಿ (ನನ್ನ ಪತಿಯು)
ಪ್ರೀತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ಕಪಟವಿಲ್ಲದ ತನ್ನ
ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಗೆ ತಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ

ಚಂ|| ಜಳಧಿಯೊಳಾದ ಮುತ್ತುಗಳವೇಂ ಪೊಸತಾದುವೆ ನಿನ್ನ ತೋಳ ಬಾ
ಳೊಳೆ ಬಲಗರ್ವದಿಂ ತೆಗೆದುದಗ್ಗು ಎರೋಧಿ ಮದೇಫ ಮುತ್ತುಕ |
ಸ್ಥಳ ಜಳರಾಶಿಯೊಳ್ ಬಳೆದ ನಿರ್ಮಳ ನಿರ್ವಣ ವ್ಯತ್ಯವೈಕ್ರಿಕಾ
ವಳಿಯನೆ ತಪ್ಪದೆಂದು ನುಡಿದಲ್ಲೊಳೊಳಿಸಿದಳ್ ನಿಜೇಶನಂ || ೪೬

ವ|| ಅಂತುಭಯ ಬಲಂಗಳೊಳೆಂ ವೀರಜನಜನಿತಾಳಾಪಂಗಳ್ ನೆಗಲಿ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನಂತನುಂ ತಾನುಂ ಜಲಕ್ರನಿರೆ ಪಲ್ಲಿ ಸುಲಿದಗಣ್ಣ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥೋದಕಂಗಳೆಂ
ಮಿಂದು ಮಂಗಳವಸದನಂಗೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯಯಜ್ಞಂಗೆಯ್ಯ ಪಲವುಂ ತೆಲದ ಪಟಗಳೆಸೆಯೆ
ನಾಂದಿಮುಖಮಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿ ಶುಭಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತನುಂ ಸ್ವಾಹಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತನುಂ ಹಸ್ತಾಯುಧ
ಕುಶಲನುಂ ಭದ್ರಮನನಮಪ್ಪ ವಿಜಯಗಜಮುಮನಕ್ಕಯರಥಾಶ್ವಕೇತನ ಶರಾಸನ
ಶರಧಿ ವಿಚಿತ್ರ ತನುತ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಂಗಳುಮಂ ಗಂಧ ಧೂಪ ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದರ್ಚಿಸಿ
ಪೊಡೆಪಟ್ಟಾಗಳ್--

ಕಂ|| ಬೆಳಗುವ ಸೂರ್ಯಗಳ ಬೆಳಗುಮು
ನಿಳಿಸಿ ತಟತಟಿಸಿ ಪೊಳೆಯೆ ತಮಯೆ ಬೆಳಗ |
ಗೃಳಿಸಿ ತಟತಟಿಸಿ ಎದ್ದು
ದ್ವಿಳಿಸತಮೆನಿಸಿದುವು ನರನ ದಿವಾಸ್ತಂಗಳ್ || ೪೭

ಒಡೆಯನ ಬಾಹುಬಲದ ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನು ನಂಬಿ ೪೬. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುತ್ತುಗಳು
ಮಹತ್ತಾದುವೇನು? ನಿನ್ನ ತೋಳೆಂಬ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬಲಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ಉದ್ಧಾರ
ಮಾಡಿದ ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಮದ್ದಾನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವೆಂಬ ಮುತ್ತುಗಳೇ
ಅನರ್ಘ್ಯವಾದುವು. ಅವು ನಿರ್ಮಲವೂ ಊನವಿಲ್ಲದುದೂ ದುಂಡಾದುದೂ ಆಗಿವೆ.
ಆ ಮುತ್ತಿನ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದು ತನ್ನ
ಪತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ
ವೀರಾಲಾಪಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ
ಹಲ್ಲನ್ನು ತೊಳೆದು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ
ಮಂಗಳಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ನಾನಾ ರೀತಿಯ
ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ನಾಂದಿಮುಖವೆಂಬ ಪಿತೃಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು.
ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಕರಕೌಶಲ್ಯ
ಉಳ್ಳುದೂ ಭದ್ರಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೂ ಆದ ವಿಜಯಗಜವನ್ನೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದ ತೇರು,
ಕುದುರೆ, ದ್ವಜ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಕವಚ, ವಿವಿಧ ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರ- ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನೂ
ಗಂಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.
೪೭. ಆರ್ಜುನನ ದಿವಾಸ್ತಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದ
ದೀಪದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೀಳುಮಾಡಿ ಥಳಥಳನೆ ಹೊಳೆಯಲು ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಯು
ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು.

ಕಂ|| ಸೊಡಗುಡಿ ಯ ಕೆಂಪಿನೊಳ್ ಕೆಂ
ಪಿಡಿದಿರೆ ರಿಪುನ್ನಪತಿಬಲದ ಶೋಣಿತಜಳಮಂ |
ಕುಡಿಯದೆಯುಂ ದಲ್ ಮುನ್ನಮೆ
ಕುಡಿದಂತೆಸಿದಿದುರ್ವರಿಗನಸ್ತಚೆಯಂಗಳ್ ||

೪೮

ವ|| ಅಂತಾಯಿರುಳಂ ವಿಜಯಂ ವಿಜಯೋದ್ಯೋಗದೊಳ್ ಕಳೆಯ ಬೆಳಗಪ್ಪ
ಜಾವದೊಳ್ ಬೀಡುವೀಡುಗಳೆಲ್ಲಂ ತೊಬಲೈಕರ್ಪಿರೇಲೆಂ ಪನ್ನೆಮನೆ-

ಉ|| ತಂದದೆ ಕೀಟಿ ಸಾಣುವ ಪಲರ್ ಪಡೆವಳ್ಳರ ಮಾತುಗಳ್ ಮನಂ
ಗೊಂಡಿರೆ ಸನ್ನಾಂಮಡುವ ಪಣ್ಣುವ ಬಾಲ್ಯೆಯವಂದಿರಂ ಮರು |
ಳ್ಳೊಂಡವೊಲೂಳ್ಳ ಬಗ್ಗಿಸುವ ಬೇಗದೊಳಾ ಕಟಕಂಗಳೆಯ್ ಕೆ
ಯೊಡುವು ಮಂದರ ಕ್ಕುಭಿತ ದುಗ್ಗಪಯೋಧಿ ಗಭೀರನಾದಮಂ || ೪೯

ಚಂ|| ಕೃತ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರ ವೀರಭಟಕೋಟ ಭಯಂಕರಮಾಗೆ ಬೀಸುವಾ
ವೃತಿಯ ಕಳಂಕ ಪಂಕದೊಳೆ ಪೆರ್ಚಿದ ಕಬ್ಬಲೆ ತೀವ್ರ ಶಸ್ತ್ರಸಂ |
ಪತಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಯುಂ ಬಿಸುಗೆಯಾಗಿ ಕರಂ ಪೊಗರ್ವಟ್ಟುಗುವುಮ
ದ್ವೈತಮುಮನೀಯ ಪನ್ನೆಮವು ಪಾಂಡವ ಕೌರವ ರೌದ್ರಸಾಧನಂ || ೫೦

ವ|| ಅಂತರದುಂ ಪಡೆಗಳುಂ ಪಣ್ಣಪಣ್ಣನೆ ಪನ್ನೆ ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ನಡೆಯಲೊಡರಿಸಿದಾಗಳ್-

೪೮. ಆತನ ಬಾಣಸಮೂಹವು ದೀಪದ ಕುಡಿಯ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ
ಶತ್ಪುರಾಜರ ರಕ್ತಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವು ಕುಡಿದಿದ್ದಂತೆ
ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಈ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು
ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬೀಡುಗಳೆಲ್ಲ
ಅಲೆದು 'ಎಕೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೀರಿ ಎದ್ದು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ' ಎಂದನು. ೪೯. ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸೇನಾನಾಯಕರ ಮಾತುಗಳು
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ತೊಡಿಸುವ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಅಣಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರ ಹಾಗೆ
ಹೆದರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಸೈನ್ಯವು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಮಂದರಪರ್ವತದಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಲಟ್ಟ
ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಗಭೀರನಾದವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿತು. ೫೦. ನಾನಾವಿಧವಾದ
ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವೀರಭಟರ ಸಮೂಹವು
ಭಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಅವುತಿಯೆಂಬ ಆಯುಧದ ಕರೆಯೆಂಬ
ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಿತವಾದ ಶಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹಗಳ ಕಾಂತಿಯೊಡನೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭಯವನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೂ
ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವ ಕೌರವರ ಭಯಂಕರವಾದ ಸೈನ್ಯಗಳು
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ
ಯುದ್ಧಸನ್ನದವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸೂರ್ಯೋದಯ

ಕಂ|| ಲೋಕೈಶ್ಚೈವ ಸಮ ಕಮ
ಲಾಕರ ಬಾಂಧವನೇಕ ದಿತಿಸುತ ಸಮರಾ |
ನೀಕ ಭಯಂಕರನರಡುಮ
ನೀಕಂಗಳನದರೆ ನೋಡುವಂತುದಯಿಸಿದಂ ||

೫೧

ವ|| ಆಗಳೇತೊಡ ಬಿಸುಗೆಗಳುಮಿಕ್ಕದ ಲೋಹವಕ್ಕರಿಗಳುಮುಚ್ಚದ ಮೊಗವಡಂಗಳುಂ
ಕಟ್ಟದ ಪಜಯಿಗಳುಮೊಟ್ಟದ ಮೂವತ್ತೆರಡಾಯುಧಂಗಳುಂ ಬೆರಸೆಜಂಕೆವೆರಸಿದ ಕುಲಗಿರಿಗಳೆ
ತಳವಂತೆ ತಳವ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳುಮಂ ಚಕ್ರಚೇತ್ಯನಾದದೊಳ್ ದಿಕ್ಪ
ಮುಮಂ ಚಕ್ರಪಾತದೊಳ್ ಧರಾಚಕ್ರಮನಾಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಶಾತಹೇತಿಗರ್ಭಂಗಳುಮನೇಕ ಪ್ರಕಾರ
ಕೇತನ ವಾಜರಾಜಗಳುಮಾಗಿ ದೊಮ್ಮಳಿಸಿ ನಡೆವ ರಥಂಗಳುಮಂ ಕಣ್ಣು ಖುರಮುಂ
ತೋಪಿ ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಳೆವ ಪೊನ್ನ ಪರ್ಯಾಣಂಗಳುಮಸೆಯೆ ಪೋಳಾಯ್ದೊ ಪೊಳೆಯಿಸೆ
ಬಿಸಿಲ್ಲುದುರೇಗ್ ಪೊಳೆವಂತೆ ಪೊಳೆವ ಕಡುಗುದುರೇಗುಮಂ ಮಿಡುಮಿಡುಕನೆ ಮಿಡುಕುವ
ಸಿಡಿಲೇಬ್ಬಿಯುಮಂ ಕೋಳಸಗಿದ ಪುಲಿಯ ಪಿಂಡುಗಳುಮನನುಕರಿಸಿ ನಡೆವನೆಯ
ಸಂದನೆಯುಮಂ ಕಾಲುಪು ಮಸಗಿದಂತೆ ಮಸಗಿದ ದುರ್ಧರ ಧನುರ್ಧರಬಲಮುಮಂ
ಶ್ವೇತ ಭೀಷ್ಮರ ಪೇಶ್ವೋಜೆಯೊಳಿರಡುಂ ಪಡೆಗಳ ಪಡೆವಳಕಳ್ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್
ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೊಡ್ಡಿ ನಿಂದಾಗಳ್-

ವಾಯಿತು. ೫೧. ಲೋಕಚೈವಸ್ಯೂ, ಕಮಲಬಾಂಧವನೂ ಭಯಂಕರನೂ ಆದ
ಸೂರ್ಯನು ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಉದಯಿಸಿದನು.
ವ|| ಆಗ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಅಂಬಾರಿಗಳು, ಹಾಕಿರುವ ಲೋಹದ ಪಕ್ಷರಕ್ಷೆಗಳು, ಬಿಚ್ಚಿರುವ
ಮೊಗವಾಡೆಗಳು, ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜಗಳು ರಾಶಿಮಾಡಿರುವ ಮೂವತ್ತೆರಡಾಯುಧಗಳು
ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳೇ ನಡೆಯುವಂತೆ
ಮದಾಂಧವಾದ ಆನೆಗಳು ನಡೆದುವು. ಚಕ್ರದ ಚೀತ್ಕಾರ ಶಬ್ದದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳ
ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಚಕ್ರಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಹರಿತವಾದ
ಆಯುಧಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬಾವುಟ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ
ಸಮೂಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲದಾಗಿ ಸಡಗರದಿಂದ ತೇರುಗಳು ನಡೆದುವು. ಕಣ್ಣು
ಗೊರಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲದ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಗುಳದಿಂದಲೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ
ಜೀನುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಿಸಿಲ್ಲುದುರೇಗಳ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ವೇಗತಾಲಿಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳು ಮುಂದುವರಿದುವು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸಿಡಿಲಿನ ವೈಭವವನ್ನೂ ಕೋಪಗೊಂಡ ಹುಲಿಗಳ ಹಿಂಡನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಕಾಲುಗಳ ಸಮೂಹ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಿತು. ಕಾಡ ಹಸು ರೇಗಿದ ಹಾಗೆ ರೇಗಿರುವ
ಧರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಬಿಲ್ಲಾಳಿನ ಸೈನ್ಯವೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿತು. ಎರಡು ಸೈನ್ಯವೂ ಶ್ವೇತ
ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ

ಚಂ|| ಜಲಶಯನೋದರಾಂತರದಿನೀ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪೊಷಮುಟ್ಟುದೀಗಳೆಂ
ಬುಲಿ ಸಲೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಂಗಳನುಗ್ಗ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳೆಂ |
ಪಲವುಮನೊಂದೆ ಮಾಡಿ ದೆಸೆಗಲ್ ಮಸುಳಲ್ ನಡೆತಂದರಾಜಿಗಿ
ವರ್ಲದಲರಾತಿನಾಯಕರುಮೊರ್ಬರನೊರ್ಬರೆ ಗೆಲ್ವ ತಕ್ಕನೊಳ್ || ೫೨

ಪ|| ಆಗಲ್ ಕೌರವಬಲದ ಸೇನಾನಾಯಕಂ ಗಾಂಗೆಯನಡ್ಡಮಾಗೆ ತನ್ನೊಡ್ಡಿದ
ಮಕರವೃಹದ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸುತ್ತಿಜೆದತ್ತಿದ ಪೊನ್ನ ತೊಳಪ ಪಟಯಿಗೆಗಳುಂ ಮಹಿವ
ಬೆಳ್ಳಿಯ ರಥಮುಮಾ ರಥದೊಳೊದಂಬದೆ ಪೂಡಿದ ಕುದುರೆಗಳುಂ ಜೋಲ್ವ ಪುರ್ವನತ್ತಿ
ಕಟ್ಟಿದ ಲಲಾಟಪಟ್ಟದೊಳಿಟ್ಟಳಮೊಪ್ಪವ ಬೀರವಟ್ಟಮುಮಸದಳಮೆಸೆಯೆ ದಿವ್ಯಕವಚಮುಂ
ತೊಟ್ಟು ಪರಶುರಾಮುಂ ಬಾಬ್ಬೊಂದು ಪುಚೆಂಡ ಕೋದಂಡಮುಂ ಕೊಂಡು ಪಾಂಡವಬಲಮುಂ
ಮಾರ್ಕೊಂಡು ನಿಂದಾಗಲ್ ಶ್ವೇತನುಮಾ ವೃಹಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪವೃಹಮಾಗಿ ಸೂರ್ಯವೃಹಮನೊಡ್ಡಿ
ಕನಕಕವಚಾಂಕೃತ ಶರೀರನುಮಾರೂಢ ಸಮರ ರಸನುಮುಪಾರೂಢ ಕನಕರಥನುಮಾಗಿ
ಕೈರಾಸವಾಸಿಗೆ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲಂ ಕೊಂಡು ಗಂಗಾಸುತಂಗೆದಿರದಿರ್ದಿರ್ಚ ನಿಂದಾಗಲ್-

ಕಂ|| ಶ್ವೇತನ ಗಂಗಾಜಾತನ
ಮಾತನೆ ಪಾರ್ಥರಡುಮೊಡ್ಡಾಂ ಕಾದಲೆಂ |
ದೀ ತೆಜದಿನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದುವು
ಭೂತಳಮಳ್ಳಾಡೆ ಕಸಜ ಕಡಿತದ ತೆಜದಿಂ ||

೫೩

ಸೇರಿರಲು ಅವು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಹಾಗೆ ಕಂಡವು. ೫೨. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗರ್ಭದಿಂದ
ಈಗ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಹೊರಹೊರಟವು ಎಂಬ ಮಾತು ಸಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ದಿಕ್ಕುಗಳು
ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗುತ್ತಿರಲು ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಶತ್ರುನಾಯಕರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗೆಲ್ಲುವ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಬಂದರು. ವ|| ಆಗ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕನಾದ
ಭೀಷ್ಮನು ತಾನು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಮೊಸಳೆಯ ಆಕಾರದ ಸೈನ್ಯರಚನೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿದನು.
ಅದರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚಿನ್ನದ
ಬಾವುಟಗಳೂ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೇರು, ಆ ರಥಕ್ಕೆ
ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಹೂಡಿರುವ ಕುದುರೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದುವು. ಜೋತು
ಹೋಗಿರುವ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ
ವೀರಪಟ್ಟವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು ದಿವ್ಯವಾದ ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು
'ಪರಶುರಾಮನು ಬಾಳಲಿ' ಎಂದು ತನ್ನ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ನೆನೆದನು. ಭಯಂಕರವಾದ
ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತನು. ಈ ಕಡೆ ಶ್ವೇತನೂ ಆ
ಮಕರವೃಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸೂಜಿಯ ಆಕಾರದ ಸೇನಾರಚನೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿದನು.
ಚಿನ್ನದ ಕವಚದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ
ಕೂಡಿದವನೂ ಆಗಿ ಕೈರಾಸವಾಸಿಯಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತನು. ೫೩. ಶ್ವೇತ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೇ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಎರಡು ಸೈನ್ಯವೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಲು

ವ|| ಆಗ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಮೋಗಮಂ ನೋಡಿ ಕೌರವ
ಬಲದೊಡ್ಡನಾದ ನಾಯಕರಿವರಾರೊಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ ಮಕರ ಮಸ್ತಕಭೂಮಿಯೊಳ್
ಯುದ್ಧಸನ್ನದನಾಗಿ-

ಕಂ|| ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳೊಲೊ
ಡಂಬಡೆ ನಿಜರಜತರಥಮಗುವರ್ವರ್ವೆಯಂ |
ತಿಂಬೆ ಕಳಶಧ್ವಜಂ ಮಿಳಿ
ದರ್ಗಂಬರಮಂ ಬಳಸೆ ನಿಂದನಾತಂ ದ್ರೋಣಂ || ೫೪

ಆತನ ಸಾರೆ ಕಮಂಡಲು
ಕೇತನಮಂಬರಮನಡರೆ ಚತುರಂಗ ಬಲೋ |
ವೇತನತಿ ಧವಳ ರಥನಭಿ
ಜಾತಂ ಕೃಪಿಯರನುಜದ ಕಲಿ ಕೃಪನಾತಂ || ೫೫

ವ|| ಮುತ್ತಿತ್ತ ಗಾಂಗೆಯನ ದಕ್ಕನೋಪಾಂತದೊಳ್ ಕರ್ಗನೆ ಕರ್ಗಿದ ಸಮದ
ಗಜಘಟಾಟೋಪದ ನಡುವೆ-

ಕಂ|| ಸರದದ ಮುಗಿಲನೆ ಬಿಡದನು
ಕರಿಸುವ ಧವಳಾಶ್ವದಿಂದಮೆಸೆದೊಪ್ಪುವ ಲೋ |
ಪ ರಥಮದು ಪುಲಿಯ ಪಟಯಿಗೆ
ವರಸು ತಲುತ್ತಬೆಸೆ ನಿಂದನಾತಂ ಶಲ್ಯಂ || ೫೬

ವ|| ಮುತ್ತಿತ್ತ ಗಂಗಾಸುತನ ವಾಮಭಾಗದೊಳಂಬರಭಾಗಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಮಡತೆದಂತಾಗಿ
ತನ್ನ ರಥದೊಲೊಟ್ಟದ ಕೆಯ್ದುಗಳ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗಾಗೆ-

ಕೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ಕಡಿತದಂತೆ ನೆಲವು ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು
ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೌರವ ಸೇನಾವ್ಯೂಹದ ಒಡೆಯರಾದವರಿವರಾರು
ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಮಕರವ್ಯೂಹದ ತಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ)
ಯುದ್ಧ ಸನ್ನದನಾಗಿ ೫೪. ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೇರು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ
ಒಪ್ಪಿರಲು ಭಯಂಕರನಾದ ಕಳಶ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ ಬಾವುಟವು ಚಲಿಸುತ್ತ ಆಕಾಶವನ್ನು
ಬಳಸಿರುವಂತೆ ನಿಂತಿರುವವನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ೫೫. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ
ಕಮಂಡಲು ಗುರುತಿನ ಬಾವುಟವು ಆಕಾಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರಲು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದಿಂದ
ಕೂಡಿರುವವನೂ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಳುಪಾದ ತೇರನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದವನೂ ಕೃಪಿಯರನ್ನು ಲಕ್ಷಮಾಡದವನೂ ಶೂರನೂ ಆದವನು ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ.
ವ|| ಮತ್ತು ಈ ಕಡೆ ಭೀಷ್ಮನ ಬಲಗಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಪ್ಪಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಸಮೂಹದ ಅರ್ಭಟದ ನಡುವೆ ೫೬. ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡವನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಲೋಹ ರಥದಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಬಾವುಟ
ದಿಂದ ಕೂಡಿ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿರುವವನು ಶಲ್ಯ, ವ|| ಮತ್ತು ಈ ಕಡೆ ಭೀಷ್ಮನ
ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಭಾಗವನ್ನು ತಡಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಣೆದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ

ಕಂ|| ಕಜ್ಜಿ ಕೊರಲೊಳ್ ಕಣ್ಣೊಪಲೊಳ್
 ಪೆಜ್ಜಿ ಮಕುಟದೊಳುಗ್ಗಧನು ಕರಾಗ್ರದೊಳರೆಯು |
 ಲ್ಲೆಜ್ಜಿಯೆ ಹರಿಕೇತು ನಭದೊಳ್
 ಮಿಜುಗುವ ಚೆಂಬೊನ್ನ ರಥದನಶ್ವತ್ಥಾಮಂ ||

೫೭

ವ|| ೮ ರುದ್ರಾವತಾರನ ಕೆಲದೊಳ್ ಕಿಕ್ಕಿಜಿಗಿಜಿದ ತಲೆದುಜುಗಲ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನ
 ರಥಮನೇಜಿ ನಂದಂ ಭೂರಿಶ್ರವಣಾತನ ಕೆಲದೊಳ್ ಬಾಳಬಟ್ಟಂ ತೂಂತಿಟ್ಟಂತ ಸಂದಗಿಸಿ
 ನಂದ ಗೋಪಕುಮಾರರಗೆಯ ನಡುವೆ ಪೊನ್ನ ರಥಮನೇಜಿ ನಂದಾತನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಕೃತವರ್ಮನಾತನ
 ಕೆಲದೊಳೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲಂಬೆರಸು ಸುತ್ತಿಜಿದು ಕನಕ ದಂಡ ಮಂಡಿತ ವಿಚಿತ್ರ್ಯತಪಸ್ಸುಗಳ
 ನಡುವೆ ಮಣಿಮಕುಟ ಮರೀಚಿಗಳ್ ಪೊಳೆಯ ನಾನಾ ಪಾಪನಗಳನೇಜಿ ನಂದರ್ ಜಯಶ್ವೇನ
 ಕಾಂಭೋಜ ಸುದಕ್ಷಿಣ ದಂಡಧಾರ ಶತದಂಡಧರವರ ಕೆಲದೊಳ್ ನೀಳ ಶ್ರುತಾಯುಧ
 ನಿಯುತಾಯುಧಾಚ್ಚುತಾಯುಧರೆಂಬರವರ ಕೆಲದೊಳ್ ನೀಲಿ ಬಲದ ಸೆಜಿ ಕೋಲೊಳೊಂದ
 ಕ್ಕೋಹಿಣೀಬಲಂಬೆರಸುಮಯ್ಯತ್ತುಪ್ಪಾಸಿರ ಮದದಾನವರಸು ನಂದಂ ಸುಯೋಧನನೊಗ
 ಮಯ್ಯುನಂ ಸಿಂಧುದೇಶಾಧೀಶ್ವರಂ ಜಯದ್ರಥನಾತನ ಕೆಲದೊಳ್ ಮಕರಮಸ್ತಕಭೂಮಿಯೊಳ್
 ಕರಟತಟಗಳಿತ ಮದಜಳಧಾರಾಪೂರ ಪರಿಪ್ಲಾವಿತ ಸಕಳ ಭೂತಳಮಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ
 ಭವಪ್ರಸೂಯಮನೊಂದು ಮಾಡಿ ಘಟೆಯ ಮೊನೆಯೊಳ್ ದಿಗ್ಗಜೀಂದ್ರಮನಿಸಿದ ಸುಪ್ರತೀಕ

ರಥದಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿದ ಆಯುಧಗಳ ಬೆಳಕೇ ಬೆಳಕಾಗಿರಲು ೫೭. ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರಿಯ
 ಮಚ್ಚೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಿರೀಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಾದ ಬಿಲ್ಲು
 ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ್ವಜವು ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾಶವಾದ
 ಹೊಂಬಣ್ಣದ ತೇರಿನಲ್ಲಿರುವವನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ: ವ|| ೮ ರುದ್ರಾವತಾರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
 ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ರಥವನ್ನು
 ಹತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವವನು ಭೂರಿಶ್ರವ; ಆತನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು
 ತೂತುಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಗುಂಪುಕೂಡಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಗೋಪಕುಮಾರರ ಸೈನ್ಯದ ನಡುವೆ
 ಚಿನ್ನದ ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವವನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕೃತವರ್ಮ, ಆತನ
 ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಚಿನ್ನದ
 ದಂಡಿಗಿಯಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಚಿತ್ರಖಚಿತವಾದ ಭಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ
 ಕಿರೀಟವು ಹೊಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವವರು
 ಜಯಶ್ವೇನ, ಕಾಂಭೋಜ, ಸುದಕ್ಷಿಣ, ದಂಡಧಾರ, ಶತದಂಡಧರರು. ಅವರ
 ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಲದಂಚಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ
 ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ನಿಂತಿರುವವನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೈದುನನೂ
 ಸಿಂಧುದೇಶಾಧೀಶ್ವರನೂ ಆದ ಜಯದ್ರಥ. ಆತನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಕರವ್ಯೂಹದ
 ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಪೋಲಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ
 ಮದೋದಕದಿಂದ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಭವಜಾತಿಯ
 ಆನೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗಜವೆಂದು

ಗಜೇಂದ್ರಮನೇಜಿ ನಿಂದಾತನಿಂದ್ರನ ಕೆಳೆಯಂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾತನ ಕೆಲದೊಳೊಂದು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆಯುಮುಪವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಮುಮೊಂದಕ್ಕೊಟಗಿಯ ಕಾಲಾಳ್ವರಸು ನಿಂದರ್ ಸೋಮದತ್ತ ಬಾಹ್ಯಕರವರ ಕೆಲದೊಳ್ ದೇವೇಂದ್ರಂಗೆ ಪಗವರಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಸತ್ತ ನಿವಾತಕವಚ ಕಾಳಕೇಯ ಪೌಳೋಮ ತಳತಾಳುಕರೆಂಬ ದೈತ್ಯರ ವೃದ್ಧ ವೈರಮಂ ನೆರೆದು ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶ ಸುಶರ್ಮ ಪೈಚೈಕಿಗಳುಂ ಸಂಸಪ್ತಕರುಮಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಮೂರು ಕೋಟಿಯುಮುಪವತ್ತು ಸಾಸಿರ ದೈತ್ಯಪ್ರಧಾನನಾಯಕರುಮಾರ್ಜುನನೊಳ್ ಕಾದುವ ಬೆಸನಂ ದುರ್ಯೋಧನನೊಳ್ ಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಥಂಬೆರಸು ಬೇಟೊಡ್ಡಿ ನಿಂದರ್ ಮತ್ತಿತ್ತ ಚತುರಂಗಬಳಜನಿಧಿಯ ನಡುವೆ ಕಳಿಂಗರಾಜ ಪಂಗ ಕೊಂಗ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರ ರೆಣ್ಣತ್ತುಸಾಸಿರ ಗಜಘಟೆಗಳುಂ ಮೂಳುಲಕ್ಷ ರಥಮುಮುಪವತ್ತು ಕೋಟಿ ಪದಾತಿಯುಂ ಬೆರಸು ನಿಂದರ್ ಮತ್ತಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯುಂ ಭೀಮಸೇನನ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ಸತ್ತ ಬಹಾಸುರ ಜಟಾಸುರರನ ಮಕ್ಕಳುಂಭೂಷ ಹಲಾಯುಧ ಮುಸಲಾಯುಧ ಕಾಳ ನೀಳ ಪ್ರಮುಖ ರೂಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ ಬಲಂಬೆರಸು ಸುತ್ತಿತ್ತಿದು ಬಳಸಿಯುಮಿರೆ ದುಶ್ಶಾಸನಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ತಮ್ಮಂದಿರುಂ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ್ ಮಕ್ಕಳುಮುಪವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಮುಂ ಪದಿನೆಂಟು ಸಾಸಿರ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳುಂ ಬೆರಸು ಪೊಯ್ವ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಂಗಳ್

ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವವನು ಇಂದ್ರನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಭಗದತ್ತ. ಆತನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರಥವನ್ನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕಾಲಾಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತವರು ಸೋಮದತ್ತ ಬಾಹ್ಯಕರು. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನಿವಾತಕವಚ, ಕಾಳಕೇಯ, ಪೌಳೋಮ, ತಳತಾಳುಕರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ಹಳೆಯ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಈಗ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧೀಶ, ಸುಶರ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದವರಾಗಿಯೂ ಸಂಸಪ್ತಕರಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿರುವ ಮೂರುಕೋಟಿ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರಾಕ್ಷಸಮುಖ್ಯರಾದ ನಾಯಕರು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಥದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಡೆ ಚತುರಂಗ ಸೇನಾಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಗ ವಂಗಾಧೀಶರು ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ ಮೂರುಲಕ್ಷ ರಥವನ್ನೂ ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಕಾಲಾಳು ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯೂ ಭೀಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಬಹಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಳಿಂಭೂಷ, ಹಲಾಯುಧ, ಮುಸಲಾಯುಧ, ಕಾಳನೀಳರೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಮೊಡನೆ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಬಳಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ದುಶ್ಶಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಲಕ್ಷ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳೂ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರಥದಿಂದಲೂ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕರಿಯ ಮೊಡಗಳು ಮೊಳಗುವ ಹಾಗೆ ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ಅಕಾಶ ಪ್ರದೇಶವೇ ಚಿಗುರಿದ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆದು.

೪೭೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕಾಳ ನೀಳ ಜಳಧರಂಗಳ್ ಮೊಟಗುವಂತೆ ಮೊಟಗೆ ಗಗನತಳಂ ತಳಿತಳಂತೆ ಪೊಳಿದು
ಮಿಳಿವಳ್ ಪಾಳಿ ಮಹಾಧ್ವಜಂಗಳುಂ ಗಗನಸಿಂಧು ಭೇನ ಪಟಳ ಶಂಖ ಸಂಕಾಶ ಪಾಂಡು
ಭಕ್ತಚಾಮರಂಗಳುಂ ಪೆಜವುಂ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಂಗಳುಮೆಸೆಯೆ-

ಚಂ|| ಕನಕ ಗಿರೀಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ಶಿಖರಸ್ಥಿತ ಬಾಳದಿನೇಶಬಿಂಬಮಂ
ನೆನೆಯಿಸೆ ತನ್ನ ಪೊನ್ನ ರಥದೊಳ್ ನೆಲಿಸಿದುರ್ ವಿಳಾಸದಿಂದೆ ಭೀ |
ಮನ ಮೊನೆಯಂ ವನೀಪಕರನಾರಯಲಟ್ಟು ಯುಗಾಂತವಾರ್ಧಿ ಭೋಂ
ಕನೆ ತಳವರ್ಗಂದದಿಂ ತಳರಲಟ್ಟುಪನಲ್ಪೆ ಫಣೀಂದ್ರಕೇತನಂ || ೫೮

ಕಂ|| ಸಿಹಿಕೋಲ್ ಸಿಹಿಕೋಲಿಂ ಪ
ತೃಪುಗಾವುದ ಬಲದ ಪವನನಿನಿತೆಂದಾ |
ನಲೆಯೆಂ ದೇವಾಸುರರೊಳ
ಮಲೆಯೆಂ ಕಂಡಿನಿತು ಬಲಮನಾನವನಿತೇ || ೫೯

ವ|| ಎಂದು ನಾಮುಂ ನಮ್ಮ ಬಲದ ನಾಯಕರನೆಡೆಯಲೆದೊಡ್ಡುವೆಂದು ದೋಣನ
ಮೊನೆಗಟುವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಂ ಬೆರಸು ದೃಷ್ಟದ್ವ್ಯಮನುಮನಶ್ಚತ್ವಾಮನ ಮೊನೆಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತು
ಸಾಸಿರ ರಥಂ ಬೆರಸು ಶಿಖಂಡಿಯುಮಂ ಕೃತವರ್ಮನ ಮೊನೆಗೊಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಬಲಂ
ಬೆರಸು ಸಾತ್ವತಿಯುಮಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊನೆಗೊಂದು ಕೋಟಿ ರಥಮುಮೊಂದು ಲಕ್ಷ
ಭದ್ರಹಸ್ತಿಯುಂ ಬೆರಸು ಭೀಮನುಮಂ ಬೃಹದ್ಬಳನ ಮೊನೆಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾಸಿರ
ರಥಂ ಬೆರಸುವುಮನುಮಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊನೆಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಂ ಬೆರಸು ನಳುಲನುಮಂ

ಚೆಲಿಸುತ್ತಿರುವ ದ್ವಜ ಮಹಾಧ್ವಜಗಳೂ ದೇವಗಂಗಾನದಿಯ ನೊರೆ ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳಿಗೆ
ಸಮಾನವಾದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಚಾಮರಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಇತರ
ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು-೫೮. ಮೇರುಪರ್ವತದ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಿಖರದ
ಮೇಲಿರುವ ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಬಿಂಬವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತ ತನ್ನ
ಸುವರ್ಣರಥದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ವೈಭವದಿಂದ ಭೀಮನ ಯುದ್ಧರೀತಿಯನ್ನು
ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಬರಲು ಗೂಢಚಾರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರವು
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಚೆಲಿಸುವಂತೆ ಚೆಲಿಸಲು ದುರ್ಯೋಧನನು (ಸಂದೇಶವನ್ನು)
ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೫೯. ಒಂದು ಪಕ್ಕದ ಅಂಚಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದ
ಅಂಚಿನವರೆಗಿರುವ ಹತ್ತಾರು ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸೈನ್ಯದ
ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಷ್ಟೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ, ರಾಜನೇ ದೇವಾಸುರರ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಎಂದು ನಾವೂ
ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಡ್ಡೋಣ ಎಂದನು. ದೋಣನ
ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರಥದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ದೃಷ್ಟದ್ವ್ಯಮನನ್ನು
ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ತೇರಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಶಿಖಂಡಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಕೃತವರ್ಮನ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀನೇ ಸೈನ್ಯದಿಂದ

ಶಕುನಿಯ ಮೊನೆಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಂಬೆರಸು ಸಹದೇವನುಮಂ ಕೃಪನ
ಮೊನೆಗೊಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ ಬಲಂಬೆರಸು ಕೇಕಯರುಮಂ ಸಿಂಧುರಾಜನ ಮೊನೆಗೊಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ
ಬಲಂಬೆರಸು ದ್ರುಪದನುಮಂ ಭಗದತ್ತನ ಮೊನೆಗೊಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ ಬಲಂಬೆರಸು ವಿರಾಟನುಮಂ
ಜಟಾಸುರ ಬಕಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಂಭೂಷ ಹಳಾಯುಧ ಮುಸಳಾಯುಧ ಕಾಳ ನೀಳ ನಕ್ಕಂಚರರ
ಮೊನೆಗೊಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ ಬಲಂಬೆರಸು ಘಟೋತ್ಕಚನುಮಂ ವಿಂದನ ಮೊನೆಗೆ ಪದಿನೆಂಟು
ಸಾಸಿರ ರಥಮುಮೊಂದುಲಕ್ಕ ಮದದಾನೆಯುಂ ಬೆರಸು ಕೊಂತಿಯ ಮಾವನಪ್ಪ
ಕೊಂತಿಭೋಜನುಮಂ ವಿಂದಾನುವಿಂದರ ಮೊನೆಗಜುವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಂಬೆರಸು
ನಾಗಕುಮಾರನನಂತಬಲಸಮನ್ವಿತನಿಳಾವಂತನುಮಂ ಭೂರಿಶ್ರವನ ಮೊನೆಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಸಾಸಿರ
ರಥಮುಂ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಸಾಸಿರ ಮದಹಸ್ತಿಗಳು ಬೆರಸು ಮದಗಜಾರೂಢನುತ್ರನುಮಂ ಸುಯೋಧನನ
ಮಕ್ಕಳ ಲಕ್ಷಣಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರ ಮೊನೆಗಜುವತ್ತು ಸಾಸಿರ ರಥಂಬೆರಸು ಸುತ
ಸೋಮಕ ಪ್ರಮುಖರಪ್ಪ ಪಂಚಪಾಂಡವರುಮಂ ಜೇಷ್ಠ ಕಾಂಭೋಜ ಸುದಕ್ಷಿಣ ದಂಡಧಾರರೆಂಬ
ಮೂವರಕ್ಕೋಹೀಣೆಪತಿಗಳ ಮೊನೆಗೆ ಮೂಜುಕೋಟಿ ರಥಂಬೆರಸು ಪಾಂಡ್ಯ ಶ್ರೀಜಯ

ಕೂಡಿದ ಸಾತ್ಯಕೇಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರಥವನ್ನೂ ಒಂದಲಕ್ಷ ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ಆನೆಗಳನ್ನೂ
ಒಳಗೊಂಡ ಭೀಮನನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಬೃಹದ್ವಳನನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು
ಸಾವಿರ ರಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿಮನ್ಯುವೂ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ
ರಥದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಕುಲನೂ ಕೃಪನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ
ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೇಕಯರೂ ಸೈಂಧವನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ ಬಲದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ದ್ರುಪದನೂ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಭಗದತ್ತನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆ ಬಲದೊಡನೆ
ವಿರಾಟನೂ ಬಕಾಸುರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಳಂಬೂಷ ಹಳಾಯುಧ ಮುಸಳಾಯುಧ
ಕಾಳನೀಳರಾಕ್ಷಸರ ಮೊನೆಗೆ ಒಂದಕ್ಕೋಹೀಣೆಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಘಟೋತ್ಕಚನೂ
ನೇಮಕರಾದರು. ವಿಂದನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹದಿನೆಂಟು
ಸಾವಿರ ರಥವೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮದ್ದಾನೆಗಳೂ ಕೂಡಿದ ಕುಂತಿಯ ಮಾವನಾದ
ಕುಂತಿಭೋಜನು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ವಿಂದಾನುವಿಂದರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತು
ಸಾವಿರರಥದೊಡಗೂಡಿ ನಾಗಕುಮಾರನನ್ನೂ ಅನಂತಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಇಳಾವಂತನನ್ನೂ ಭೂರಿಶ್ರವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ
ತೇರುಗಳನ್ನೂ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನೇರಿದ್ದ
ಉತ್ತರನನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷಣನೇ
ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಜನಗಳ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ತೇರಿನೊಡನೆ
ಕೂಡಿದ ಸುತ ಸೋಮಕರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ಪಂಚಪಾಂಡವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.
ಕಾಂಭೋಜ ಸುದಕ್ಷಿಣ ದಂಡಧಾರರೆಂಬ ಮೂರುಮಂದಿ ಅಕ್ಕೋಹೀಣೆಪತಿಗಳ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೂರುಕೋಟಿ ರಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಂಡ್ಯ ಶ್ರೀಜಯ
ಸೋಮಕರನ್ನೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ವೀರರಾದ ಪುಷ್ಕರ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಬರ್ಬರ

೪೭೬ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಸೋಮಕರಂ ಪೇಯ್ವಿ ವೀರ ಪುಷ್ಪರ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಬರ್ಬರ ಶಬರ ನೇಪಾಳ ಮಹೀಪಾಳರ
ಮೊನೆಗೆರಡು ಕೋಟಿ ರಥಂಬೆರಡು ಹೈಹಯರಂ ಪೇಯ್ವಿ ನೀಳನನುಜುವತ್ತು ಸಾಸಿರ ಭದ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧವೆರಡು
ತನ್ನ ಚಕ್ರದಕ್ಕೆಗೆ ಪೇಯ್ವಿ ಸಂಸಪ್ತಕರ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ರಥಕ್ಕಿರಿಸರಿಯ ರಥಮನೊಂದನೆ
ಪೇಯ್ವಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಶಲ್ಯನ ಮೊನೆಗೆ ನೆಹಿದು ನಂದು ಕೆಯ್ಯಿರುವಾ ಪ್ರಸಾವದೋಳ
'ಶೂರಂ ಭೇದೇನ ಯೋಜಯೇತ್' ಎಂಬ ನಯಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಂದು ವಿನಯಮನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು-

ಕಂ|| ಬಳಮೆರಡುಂ ತನ್ನನೆ ಮಿಳ
ಮಿಳ ನೋಡೆ ನರೇಂದ್ರನೊಂದೆ ರಥದಿಂದಮಹ್ಯ |
ದ್ವಳಮನಿರದೆಯ್ವಿ ಭೀಷ್ಮರ
ಚಳಣಯುಗಕ್ಕೆಹಗೆ ನಿನಗೆ ಜಯಮಕ್ಕಿಂದಂ || ೬೦

ವ|| ಎಂದು ಭೀಷ್ಮರ ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮನ ವಿನಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಸೆ ಪರಕೆಯಂ
ಕೆಯ್ಯೊಂದು-

ಕಂ|| ಗುರು ಕೃಪ ಗುರುಕುತ ಶಲ್ಯರ
ಚರಣಂಗಳೆಹಗಿ ಪೋಗಿ ಪೊಡೆದಡುವುದುಮಾ |
ದರದಿಂದಂ ನಲೆಯೊಳಂ
ಪರಸಿ ಮನಂಗೊಂದು ನುಡಿದರವರಾ ನೃಪನಂ || ೬೧

ನಿನ್ನ ಬರವಿಂದವೆಮ್ಮ ಮು
ನನ್ನನೆಗೆಹಗಿದುರು ಜಯಮುಮೆಮ್ಮ ದೆಸೆಯಂ |
ದನ್ನನೆಗೆ ಸಾರ್ಗ ಪೋಗನೆ
ಮನ್ನಿಸಿ ಗುರುಜನಮಹಾಗಳಂತಕತನಯಂ || ೬೨

ಶಬರ ನೇಪಾಳ ರಾಜರುಗಳ ಬಲಕ್ಕೆ ಎರಡುಕೋಟಿ ರಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಹೈಹಯರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಭದ್ರಗಜಗಳೊಡನೆ ನೀಲನನ್ನು
ತನ್ನ ಸೇನಾರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇರಹೇಳಿದನು. ಸಂಸಪ್ತಕರ ಹದಿನೆಂಟುಕೋಟಿ ರಥಕ್ಕೆ
ಅರಿಕೇಸರಿಯ (ಅರ್ಜುನ) ರಥವೊಂದನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ತಾನೇ
ಶಲ್ಯನ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತನು. 'ಶೂರನನ್ನು ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು'
ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ವಿನಯವನ್ನೇ ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು
೬೦. ಎರಡು ಬಲವೂ ತನ್ನನ್ನೇ ಮಿಟಮಿಟನೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಧರ್ಮರಾಯನು
ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಒಂದೇ (ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ) ತೇರಿನಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿ ಭೀಷ್ಮರ
ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ
ಎಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ವ|| ಆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ೬೧. ದ್ವೋಣ
ಕೃಪ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಶಲ್ಯರ ಪಾದಗಳಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು.
ಅವರೂ ಆದರದಿಂದಲೂ ಸದ್ಭಾವದಿಂದಲೂ ಹರಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು
ಹೇಳಿದರು. ೬೨. ನಿನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಓಸರಿಸಿತು.
ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ನಿನಗೂ ಜಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಹೋಗು ಎಂದರು.

ವ|| ಮುಗುಬ್ಬು ತನ್ನೊಡ್ಡಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಮ್ಮನಪ್ಪ ಯುಯುತ್ಸುವಂ
ಕಂಡು-

ಚಂ|| ಪವನಜನಿಂದೆ ಕೌರವಕುಲಂ ಪಡಲಿಟ್ಟವೊಲಕ್ಕುಮಾದೊಡಿ
ನೃಪರವರಾರುವಿಲ್ಲಣಮೆ ಸಂತತಿ ಕೆಟ್ಟಿಪ್ಪದಿಲ್ಲಿ ಕಾವನೀ |
ಬವರದೊಳಿಗಳಾನಿವನನೆಂದು ನೃಪಂ ದಯೆಯಿಂದಮಾ ಯುಯು
ತ್ಸುವನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದನೆನಿತಾದೊಡಮೇಂ ಪ್ರಭು ಪೊಲ್ಲಕೆಯ್ಯಮೇ || ೬೩

ವ|| ಅಂತಾ ಯುಯುತ್ಸುವನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನುತ್ಸಾಹದೊಳಿರ್ಪ
ಪದದೊಳ್ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಮನದೊಳಾದ ವ್ಯಾಮೋಹಮಂ ಕಳೆಯಲೆಂದು ಮುಕುಂದಂ
ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪಮಂ ತೋಟೆ-

ಚಂ|| ಅದಿರದಿರ್ಚಿ ತಳಿಟಿಯಲೀ ಮಲೆದೊಡ್ಡಿದ ಚಾತುರಂಗಮಂ
ಬುದು ನಿನಗೊಡ್ಡಿ ನಿಂದುದಿದನೋವದೆ ಕೊಲ್ಲದೆ ನೀನುಮೆನ್ನ ಕ |
ಜ್ಞದೊಳಿಗಂದು ಸೈತಜತನಾದಿಯ ವೇದರಹಸ್ಯದೊಳ್ ನಿರಂ
ತದ ಪರಿಚರ್ಯೆಯುಂ ನೆಟಿಯ ಯೋಜಿಸಿದಂ ಕದನಪ್ರೀತನಂ || ೬೪

ವ|| ಆಗ್ಗೆ ಪರಸ್ಪನ್ಯಭ್ರಮಂ ಪುರಾಣಪುರುಷನಪ್ಪ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂಗೆಆಗಿ ಪೊಡಮುಟ್ಟು
ರಿಪುಪಕ್ಷಕ್ಷಯಕರಮಪ್ಪ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತಮಾದ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರಥಮಂ ಮನೋರಥಂ ಬೆರಸು

ಧರ್ಮರಾಜನು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ವ|| ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಮ್ಮನಾದ ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು ಕಂಡನು. ೬೩. ಹೇಗೂ
ಭೀಮನಿಂದ ಕೌರವಕುಲವು ನಾಶವಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಡೆಯವರಾರೂ
ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂತತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಇವನನ್ನಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ರಾಜನು ದಯೆಯಿಂದ ಆ ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು
ಒಡಗೊಂಡು ಬಂದನು. ಪ್ರಭುವಾದವನು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ ?
ವ|| ಯುಯುತ್ಸುವನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿರುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು
ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದನು. ೬೪. “ಹೆದರದೆ ಎದುರಿಸಿ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಮಲೆತು ಚಾಚಿದ ಈ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವು ನಿನಗೆ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ನಾನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಕೆಲಸ ಮಾಡು” ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೇರವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಬಂದ ವೇದ
ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಿಯೋಜಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ
ನಿರ್ಮಿತವಾದ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೊದಲು ಹತ್ತಲುಹೇಳಿ ಅದನ್ನು

೪೭೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ರಥಾಂಗಧರನಂ ಮುನ್ನಮೇಷಲ್ವೇಬ್ಬ ಮೂಱು ಸೂರ್ ಬಲವಂದು ಪೊದಮುಟ್ಟು ಬಲೆಯಂ
ತಾನೇತಿ ವಜ್ರಕವಚಮಂ ತೊಟ್ಟು ತವದೊಣೆಗಳನರಡುಂ ದೆಸೆಯೊಳಂ ಬಿಗಿದು
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯಂಗೆ ಮನದೊಳ್ ನಮಸ್ಕಾರಂಗೆಯ್ಯು ದ್ರೋಣಂ ಬಾಲ್ಯೊಂದು ಮಹಾಪ್ರಚಂಡ
ಗಾಂಡೀವಮಂ ಕೊಂಡೇಚಿಸಿ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆದು ದೇವದತ್ತ ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸಿ
ಸಂಸಪ್ತಕರೋಡ್ಡಾದತ್ತ ರಥಾಂಗಧರನಂ ರಥಮಂ ಬೋದಿಸಲ್ವೇಬ್ಬಾಗಳ್-

ಮ|| ಸೃ || ಕುಳಶೈಲೇಂದ್ರಂಗಳಂಭೋನಿಧಿಗಳಖಳ ದಿಗ್ಗಂತಿಗ್ಲ ವಿಶ್ವಧಾತ್ರಿ
ವಳಯಂ ಪಾತಾಳಮೂಲಂ ಸಕಲ ಭುವನಮೊಂದೊಂದಜೊಳ್ ಕೇನೆಗೊಂಡು |
ಚ್ಚರಿಸಲ್ ಸೂಸಲ್ ಪಳಂಚಲ್ ಸಿದಿದೊಡೆವಳಲಲ್ ಪಾಟಿ ಜೀವೀಬಲಂದು
ಮೃದುತೃಪ್ತಿದರ್ಶನಂ ಪರಿಗನೊಳಿದಿರಂ ಮೀಟಿ ಮಾಱಾಂಪ ಗಂಡಂ || ೬೫

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗೆಂ ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಪಾತೋತ್ಪತ್ತ ವಾತ ನಿರ್ಘಾತದಿಂದಮುಳ್ಳುದಿ
ತಳ್ಳಂಕಂಬುಟ್ಟವ ಜಳನಿಧಿಗಳಂತೆ ಮೇರೆದಪ್ಪಲ್ ಬಗೆವುಳ್ಳಯಸ್ಸೆನ್ನಂಗಳಂ ಕಂಡತ್ತ ರಾಜರಾಜನು
ಮಿತ್ತ ಧರ್ಮರಾಜನುಮೊಡನೊಡನೆ ಕೆಯ್ಯೊಸಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಪೂರ್ವಾಪರ ಜಳನಿಧಿಗಳ
ಗುರ್ವಿಸುವನೊಂದನೊಂದು ತಾಗುವಪೊಲಗು |
ವುರ್ವಿರೆ ಪರ್ವಿ ಚತುರ್ವಲ
ಮೇರ್ವೆಸದಿಂದಂದು ಬಂದು ತಾಗಿತ್ತಾಗಳ್ || ೬೬

ಮೂರುಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಾನೂ ಹತ್ತಿದನು. ವಜ್ರಕವಚ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಅಕ್ಷಯತೂಣೀರ (ಬತ್ತಳಿಕೆ)ಗಳನ್ನು ಎರಡುಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ
ಬಿಗಿದುಕೊಂಡನು. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
'ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಬಾಳಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಮಹಾಪ್ರಚಂಡವಾದ
ತನ್ನ ಗಾಂಡೀವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಟಂಕಾರಮಾಡಿದನು. ದೇವದತ್ತ
ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿ ಸಂಸಪ್ತಕರ ಸೈನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು. ೬೫. ಕುಲಪರ್ವತಗಳೂ, ಸಮುದ್ರಗಳೂ, ದಿಗ್ಗಜಗಳೂ,
ಸಮಗ್ರಭೂಮಂದಲವೂ ಪಾತಾಳಲೋಕದ ತಳಭಾಗವೂ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ
ಒಂದೊಂದೂ ಸಾಲಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಚಿಲ್ಲಾಡಿ, ತಾಗಿ, ಸಿಡಿಲೊಡೆದು, ನಡುಗಿ,
ಹಾರಿ, ಜೀರೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ವ್ಯಾಕುಲಪಟ್ಟವು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶೂರನು ಯಾವನಿದ್ದಾನೆ? ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅಲಗಿ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡ
ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಕಡೆಯ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನೂ
ಕಂಡು ಈ ಕಡೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಡುರ್ಯೋಧನನೂ ಆ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನೂ
ಯುದ್ಧ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕೈಬೀಸಿದರು. ೬೬. ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಗಳು
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಒಂದನ್ನೊಂದು ತಗಲುವ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ
ಚತುರಂಗಸೇನೆಗಳು ಉತ್ಪಾಹದಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗದಿಂದಲೂ ಬಂದು

ಘಟೆಯ ದಟದುಲಿವು ಲಯ ಘನ
ಘಟೆಗಳ ಮೊಟಗಿನೆ ಪೊಟ್ಟುಗೊಡೆವತ್ತು ರಟ |
ತ್ವು ಪಟಪ ಶಂಖ ಭೇರಿಯ
ಚಟುವಳಿಕದಿಂದಟಳಪಟಳಮಂಜರಪಟಳಂ ||

೬೭

ಕರಿ ತುರಗ ರಥ ಪದಾತಿಯ
ಚರಣಾಸಂಘಾತ ಜಾತ ರಜಮಾಜಸ್ಯಂ |
ನೆರೆದಂಜರಕೋಗಯಲ್ ಬಳ
ಭರದಿಂ ಧರೆಯೆಬ್ಬ ಪಾಟುಪಂತಾಯ್ತಾಗಳ್ ||

೬೮

ಸಮರ ರಸಪ್ರಿಯರೋಳ್ ಸ
ತ್ವಮುಮಿಳೆಯೋ ರಜಮುಮೊದವೆ ರಣಗಟ್ಟಲೆಯೋ |
ತಮಮುಂ ಮಿಗೆ ಸತ್ತ ರಜ
ಸ್ವಮಂಗಳುಂ ಕಾಣರಾದುವೆರಡುಂ ಪಡೆಯೋ |

೬೯

ಪಡೆಯ ಪೊಳಿಗೆಗಿದು ಶೇಷಂ
ಪಡೆಗಳನುಡುಗುವುದುಮೆಳೆ ಬೊದಿಲ್ಲನೆ ಬಿಬ್ಬ |
ತಡಗಿಡೆ ಕೂರ್ಮನ ಬೆನ್ನಂ
ದೊಡೆದು ಸಿಡಿಲೊಡನೆ ನುಚ್ಚುನೂಟಪ್ಪನೆಗಂ ||

೭೦

ವ|| ಅಂತು ನೆಲನುಮಾಕಾಶಮೊಂದೊಂಕೋ ತಾಗಿದ ಬೇಗದೊಳಂಬರಂ
ಬರಂ ನೆಗೆದ ಧೂಳಿಯೋ ದೆಸೆಯೆತೆಯೆದೆಯುಂ ತಮ್ಮ ಬಲನುಂ ಮಾರ್ವಲನುನೆತೆಯೆದೆಯುಂ

ಸಂಘಟಿಸಿದುವು. ೬೭. ಆನೆಯ ಸೈನ್ಯದ ಫೀಂಕಾರ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹದ ಗುಡುಗೆನ್ನಿಸಿತು. ಉಗ್ರವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದಮಟೆ,
ಶಂಖ, ನಗಾರಿಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆತಲವೆಂಬ ಪಾತಾಳ ಲೋಕದ ಮಾಳಿಗೆಯೂ
ಆಕಾಶದ ಮೇಲ್ಪಾವನೆಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಹೋದುವು. ೬೮. ಆನೆ ಕುದುರೆ
ತೇರು ಕಾಲಾಳುಗಳ ಪಾದಘಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಧೂಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಹಾರಲು ಸೈನ್ಯದ ಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯೇ ಎದ್ದು ಹಾರುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ೬೯.
ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತರಾದವರಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಗುಣವೂ (ಶಕ್ತಿಯೂ) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣವೂ
(ಧೂಳೂ) ರಣಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮೋ ಗುಣವೂ (ಕತ್ತಲೆ) ಉಂಟಾಗಲು ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತ ರಜಸ್ವಮೋಗುಣಗಳು ತೋರಿ ಬಂದುವು. ೭೦. ಸೈನ್ಯಗಳ
ಭಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಆದಿಶೇಷನು ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಸಂಕೋಚ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಭೂಮಿಯು
ಬೊದಿಲ್ಲೆಂದು ಬಿದ್ದಿತು. ತಳಭಾಗವು ನಷ್ಟವಾಗಲು ಆಮೆಯ ಬೆನ್ನು ಒಡೆದು ತಕ್ಷಣ
ನುಚ್ಚುನೂರಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ತಗುಲಿದ
ವೇಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಹಾರಿದ ಧೂಳಿನಿಂದ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆಯೂ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷ
ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳನ್ನರಿಯದೆಯೂ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವು ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ
ಹುಡುಕಾಡುತ್ತ ಥಟ್ ಪೊಟ್ಟೆಂದು ಹೊಡೆದು ಇಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಿ ತರಿದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ

ಚಾತುರ್ವಲಂಗಳ ಮೊದಲ ಸಮಕಟ್ಟುಗಟ್ಟು ತಡನರಿಸಿ ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟಿಂದೆಚ್ಚುಮಿಟ್ಟುಮಿಚ್ಚಿದು
ತಳೆದು ಘಟ್ಟಸೆಯುಮಾಂಕೆಗೊಂಡು ಕಿಟಿದುಪೊಯ್ತು ಕಾದೆ ಕಾದೆ ಸುರಿವ ಬಸುನೆತ್ತರ
ಸರಿಯೊಳಮಂಜಿನ ಸರಿಯೊಳಮಂಜರಿವಿಟ್ಟು ಪಾಂಚ್ಚ ಮದಗಜಂಗಳ ಮದಜಲದೊಳಂ
ಬಲದ ಕಳಕಳಕ್ಕೆ ಮಸಗಿ ದಸೆಯುಟೆಯದಯಂ ಪಟೆಯೆ ಘಟ್ಟಿಸಿದ ಕೀಳ ಘಟ್ಟಣೆಯೊಳ್
ಪೊಟ್ಟುಗೊಡೆದ ತಾಳುಗೆಗಳ ರುಧಿರಜಲದೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಪದಗಂಪನಾಳ್ ಜಾತ್ಯತ್ನದ
ಬಾಳಾಜಳದೊಳಂ ನೆಲದೊಳೊಗದ ರಜಂ ಮೊದಲೊಲ್ಲಂಗಿಡೆಯಂ ತಿಟೆದಿಕ್ಕಿದಂತೆ ತಲೆಗಳ
ಪಟೆದುರುಳೊಡೆ ಪೆರ್ವರಂಗಳ ಪೋಲ್ಲೊಳಗಣೆಂದಮೊಗದ ಕೇಸರಿಗಳ
ಬಳಗದಂತಟ್ಟಿಗಳಿಂದಂಬರಂಬರಂ ನೆಗೆದು ಪಾಟುವ ನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆಗಳಿಂದಂ ಮೇಗೆ ನೆಗೆದ
ರಜಂ ಮಸುಳನಾಗಿ ದಸೆಯುಟೆದು ತಮ್ಮ ಬಲಮುಮಂ ಮಾರ್ವಲಮುಮನಟೆದು ನವರುಧಿರ
ಜಳ ಚಕ್ರೇಚನದೊಳ್ ಘಟ್ಟಿಸಿ ಸಿಂದುರದೊಳ್ ನೆಲಗಟ್ಟಿಸಿದಂತಿರ್ದ ರಂಗಭೂಮಿಯೊಳೆರಡುಂ
ಪಡೆಯ ನಾಯಕರ್ ಬಿಲ್ಲಾಳಿಗಂಗಾದುವಾಗಳ್ -

ಕಂ|| ಒಡಿಕೆಯ್ ತೀದಿದ ಕೂರ್ಗಣೆ
ಮಡಕಾಲ್ಪರಮಲೆವ ಕಟ್ಟೆ ನಿಡಿಯುಸಿಯೊಣ್ ಕ ||
ಒರಡಿದ ಪಣೆಗಟ್ಟು ಕೆಯ್ಯೊಡೆ
ಬೆಡಗನೊಳಕೊಳ ಧನುರ್ಧರರ್ ಹಣೆದೆಚ್ಚರ್ || 2೧

ಶರಸಂಧಾನಂ ನಿಟ್ಟಸ
ಲರಿದೆಂಬನಮೆರಡು ಬಲದ ಕಡುವಿಲ್ಲರ್ ಭೋ |
ಗರ್ವದಿವೆ ಕೂರ್ಗಣೆಯೊಳ್ ಪಂ
ದರಿಕ್ಕಿದಂತಾಯ್ತು ಗಗನಮಂಡೆಳಮೆಲ್ಲಂ || 2೨

ಕೆಲವು ಕಾಲ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಮಳೆ,
ಬಾಣವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮದೋದಕ, ಸೈನ್ಯದ
ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ರೇಗಿ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತೆ ಓಡಿ ತಗುಲಿದ ಕಡಿವಾಣದ ಸಂಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೀಳಿದ ನಾಲಿಗೆಗಳ ರಕ್ತ, ಹದವಾದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ತಾಳಿದ
ಜಾತಿಹುರುರೆಗಳ ಜೊಲ್ಲು ರಸ, ಇವುಗಳಿಂದ ನೆಲದಿಂದ ಹೊರಟ ಧೂಳಿನ ಮೂಲವು
ನಾಶವಾಯಿತು. (ನೆಲವು ಒದ್ದೆಯಾದುದರಿಂದ ಧೂಳೆಳುವುದೂ ನಿಂತುದರಿಂದ)
ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ ತಲೆಗಳು ಹರಿದು ಹಾರಲು ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಹೋಳುಗಳ
ಒಳಭಾಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಂಪುಜ್ವಾಲೆಯ ಸಮೂಹದಂತೆ ಮುಂಡ ಗಳಿಂದ
ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಿಹಾರುವ ರಕ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂಟರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ
ಎದ್ದಿದ್ದ ಧೂಳೂ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಧೂಳು ಅಡಗಲಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು
ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಪರಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಹೊಸದಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಚಿಮಿಕಿಸುವುದರಿಂದ
ದಮ್ಮಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಕೆಂಪು ಕಾವಿಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಸಿದಂತಿದ್ದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರು ಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಳಗವನ್ನು ಕಾದಿದರು. 2೧. ಕೈತುಂಬ
ತುಂಬಿದ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ, ಮೊಳಕಾಲುವರೆಗೆ ಜೋಲಾಡುವ ವೀರಗಚ್ಚೆ,
ದೀರ್ಘವಾದ ಕತ್ತಿಯ ಒರೆ, ಕಪ್ಪಾದ ಹಣೆಗಟ್ಟು, ಕೈಚೀಲ ಇವು ಬೆಡಗನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರಲು ಬಿಲ್ಲಾರರು ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಹೊಡೆದಾಡಿದರು.
2೨. ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡುವುದನ್ನು ನೋಡಲಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ

ಗಜಸನ್ನಗಯ್ಯ ತಗನಜಿ
ದಜಗಿ ಪರಂಕಲಿ ಪರ್ಮಿ ಕೂಕಿಡಿಸಿ ಕೆಂ |
ಗಜಿಯ ಮೊನೆಯಂಬುಗ್ ಕ
ಣ್ಣೆಯಿಸಿದುವು ಪೋರ್ವ ಬಿಲ್ವ ಕಡುವಿತ್ತೆಗದಂ || ೨೩

ಆರಿವ ನಡುವುಡಿವ ನೇಗೋ
ಲ್ವರಿದುರ್ಬುವ ನಟ್ಟು ತೊನವ ಕಣಗಲ್ಲೆ ಸೊಗಂ |
ದಿರಿಯದಿರಿದಿರನದಿರದೆ
ಸುರಿಗಿಳಿವಂತೆಚ್ಚರಂಬನಂಬಟ್ಟುವಿನಂ || ೨೪

ಒಡಿಕೆಯ್ ದೊಣೆಯ ಪೊದೆಯಂ
ಬಡೆ ಮುದಿನಮುಟ್ಟು ಸುರಿಗಿಟ್ಟಿರಿದಿರಂ |
ಪಡೆ ಪಣಿಡಿದುಂ ಬಿಲ್ವದೆ
ಪಡೆದುದು ಭೋರ್ಗರೆದು ಪರಿವ ನೆತ್ತರ ಕಡಲಂ || ೨೫

ವ|| ಅಂತುಭಯಬಲ ಧನುರ್ಧರಬಲಂಗಳುಮಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ್-

ಚಂ|| ತೊಳಗುವ ಬಾಳ್ ತಲತ್ತಪ್ಪ ಕಕ್ಕಡ ಬುಂಭುಕದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳು ಪ
ಜ್ಜಳಿಸುವ ಪಂಚರಾಯುಧಮಗುರ್ದಿಸುವಾವುತಿ ಪೂಸಿದಂತಿರಿ |
ಟ್ಟಳಮಮರ್ದಿದ ಮಳಜಿಗೆ ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕದ ಜಾಯಿಲಂ ಭಯಂ
ಗೊಳಿಸೆ ಕಡಂಗಿ ತಾಗಿದುದುಂಗೆಳೆ ತುಂಗ ತುರಂಗ ಸಾಧನಂ || ೨೬

ಗಟ್ಟಿಗರಾದ ಬಿಲ್ವಾರರು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಆಕಾಶಮಂಡಳವೆಲ್ಲ ಚಪ್ಪರ
ಹಾಕಿದಂತಾಯಿತು. ೨೩. ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಗರಿಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ
ಸೆಳೆದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿ ಹಬ್ಬಿ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು
ಕೆಂಪಾದ ಗರಿಯನ್ನಳ್ಳ ಬಾಣಗಳು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶೂರರಾದ ಬಿಲ್ವಾರರನ್ನು
ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದುವು. ೨೪. ಕತ್ತರಿಸುವ, ನಾಟುವ, ಒಡೆದು
ಹಾಕುವ, ನೇರವಾದ ಬಾಣಗಳು ಹಾರಿ ಸೀಳುವ, ನಾಟಿ ತೂಗುವ ಬಾಣಗಳಿಗೆ
ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದ
ಹಾಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ಬಾಣವು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದರು. ೨೫. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದಿರುವ ಬತ್ತಳಿಕೆಯ ಹೊಡೆಯಂಬುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ
ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಅದು ಮುಗಿಯಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಎದುರೆದುರಿಗೆ ಬಂದು
ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಬಿಲ್ವಾರರು ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ರಕ್ತ ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಹರಿಯಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಬಿಲ್ವಾರ ಸೈನ್ಯವೂ ಸತ್ತು ನಾಶವಾಗಲು
೨೬. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಿ, ತಳೆತಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಳ್ಳುಗೋಲು, ಕುಚ್ಚಿಲಿನಲ್ಲಿ
ಸೇರಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಪಂಚರಾಯುಧ, ಹೆದರಿಸುವ ಆವುತಿ, ಲೇಪಮಾಡಿದಂತೆ
ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಮಾಳಜಿಗೆ, ಜೇನುಹಾಕಿದ ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳು - ಇವು
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯವು ಪ್ರಾಣವನ್ನಪಹರಿಸುವ ಹಾಗೆ ತಾಗಿತು.
(೩|| ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚರಾಯುಧ, ಆವುತಿ, ಮಾಳಜಿಗೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ

ವ|| ಅಂತು ವಿಳಯಕಾಳದ ಕಾಪ್ಪಿಚ್ಚಿನ ಬೇಗೆ ಸಾರ್ವಂತಿವರ್ಲದಳವುಂ ಕಿರ್ಬುಂ
ಕಿಡಿಯುಮಾಗೆ ತಾಗಿದಾಗಳ್--

ಚಂ|| ಪಸುಗೆ ನೆಲಂ ಜಲಂ ಹಯದೊಡಂಬಡು ವಂಚನೆ ಕೇಣಮಾಸನಂ
ಕೊನೆ ದೆಸೆ ದಿಟ್ಟ ಮುಟ್ಟ ಕೆಲಜಂಕೆ ನಿವರ್ತನೆ ಕಾಣೆ ಪರ್ವದೇ |
ವರ್ಸನದೊಳಾದ ಬಲ್ಲೊಳೊಡಂಬಡೆ ತಳ್ಳಿವಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನೊಳ್
ಮುಸುಕಿದ ಮಾಹಿತ್ರಿಯಾಯ್ತು ಸಮರಾಂಗಣಮುಳ್ಳುವ ಬಾಳ್ವಳುಳ್ಳದಿಂ || ೨೨

ಕರ ಕರವಾಳಘಾತದೊಳರಾತಿಯ ಪಂದಲೆ ಪಂಚರಾಯುಧಂ
ಬೆರಸೆವಟ್ಟಿ ತೊಟ್ಟ ಕವಚಂಚೆರಸೇವೆದ ವಾಚೆ ಲೋಹವ |
ಕರವೆರಸೊಂದ ಸೂಟೊಳಿ ಪಡಲ್ದಡೆ ದೋರ್ವಲದುವುರ್ ಬೀರದೊಳ್
ಪೊರದಿರೆ ಬನ್ನಣಂ ನೆಗಟೆ ತಳ್ಳಿವೆದರ್ ಕೆಲರಾಜರಂಗದೊಳ್ || ೨೩

ಕಂ|| ಪಿಡಿದುದಿವರ್ ಬಾಳ ಕಿಡಿಗಳ
ನೊಡನೊಡನರೆವೊತ್ತಿ ತೊಟ್ಟ ಸನ್ನಣವುರಿಯ |
ಲೊಡರಿಸಿದೊಡವಟ ಪರ್ವಂ
ಬಿದೆಯರಿದರಸಮಿತಿಯೊಡನೆ ಕಾದಿದರರಬರ್ || ೨೪

ಚಂ|| ಭುಗಭುಗನುರ್ಚ ಪಾಯ್ತು ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆಯಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪ
ರ್ವಗಳುಗಲೀಯದವ್ವರಿಸಿ ಪೀರ್ವನಮೂರ್ಮಯ ಪೊಯ್ತು ಪೊಯ್ತುಳಿಂ |
ನೆಗೆದು ಮುಗಿಲ್ಲಳ್ಳಿಡೆಗಳೊಳ್ ತಲೆಗಳ್ ತೊಡರ್ವರ್ವ ಜೀನಪ್ಪ
ಬ್ಬಗಳನೆ ಪೊಲ್ಲುಪೇಂ ಕಲಹಮೆಚ್ಚರಿಯಾಯ್ತು ತುರಂಗಸ್ಥೈರದೊಳ್ || ೨೫

ಅರ್ಥ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ) ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಬೆಂಕಿಯು ಬರುವ
ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಕಿಚ್ಚು ಕಿಡಿಯಾಗಿ ದಳಿಸಿ ತಾಗಿತು.
೨೨. ವಿಭಾಗ, ನೆಲ, ಜಲ, ಕುದುರೆಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಮೋಸ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ,
ದೇವಾಸೀನ್ಯ, ವಾಹನದ ಆರೋಹಣ, ದಿಕ್ಕು ದೃಷ್ಟಿ ಮುಷ್ಟಿ, ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಿಕೆ,
ಹೆದರಿಸುವಿಕೆ, ಹಿಂದಿರುಗುವಿಕೆ, ಪುನಃ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಇವು ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯದ ಬಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು ತಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ಆ ಯುದ್ಧರಂಗವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ
ಮುಸುಕಿದಂತಾಯಿತು. ೨೩. ಕೈಗತ್ತಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶತ್ರುವಿನ ಹಸಿಯ
ತಲೆ ಪಂಚರಾಯುಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಂಡ, ಧರಿಸಿದ
ಕವಚದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಹತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಾಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ಒಂದೇ
ಬಾರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲು ಬಾಹುಬಲದ ಅಧಿಕವು ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಬರುತ್ತಿರಲು
ಪ್ರೌಢಿಮೆಯು ಉಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೆಲವರು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ
ಹೊಯ್ದಾದಿರು. ೨೪. ಎಡಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಿಯ ಕಿಡಿಗಳಿಂದ ತಕ್ಷಣವೇ
ಅರ್ಧ ಹತ್ತಿಕೊಂಡ ತೊಟ್ಟ ಕವಚವು ಉರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಗಲು ಆ ಕವಚಗಳ
ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅನೇಕರು ಶತ್ರುಸಮೂಹದೊಡನೆ
ಕಾದಿದರು. ೨೫. ಭುಗಭುಗನೆ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹಾಯುವ ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು

ವ|| ಅಂತರದೊಂ ಬಲದ ದಲಂಗಳ್ ಕೋಲಾಟಮಾಡುವಂತೆ ಕಪಿಡಾನುಂ ಬೇಗಂ ತಟ್ಟುಪೊಟ್ಟೆಂದು ಕೋಲುಟ್ಟು ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾಸಿರ ಕುದುರೆಯುಟ್ಟೆಯುಮೇಲಿಂಟು ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ ಕಡಲನಟ್ಟೆಯುಂ ಕಾದಿ ಬಸಮುಚೆದು ಪೆಟಪಿಂಗಿ ನಂದಾಗಳ್ ಪ್ರಳಯದುರಿಯನುರುಳಿ ಮಾಡಿದಂತಾನುಂ ಬಡವಾಗ್ನಿಯನನುವಿಸಿದಂತಾನುಂ ಬಟಸಿಡಿಲ ಕಿಡಿಗಳ್ ಬಳಗಮನೋಳಗು ಮಾಡಿದಂತಾನುಂ ಗೊಂದಲಿಸಿ ಸಂದಲಿಸಿ ನಿಂದಲಿಯನಿರದುಂ ಬಲದ ಕಡಿತಲೆಯ ನಾಯಕರ್ ಕೆಯೊಂದು ಬಳ್ಳುಗೆಡೆದಕ್ಕೆಪಾಟುವಾಚೆ ಪಲಗೆವಾಡಿ ಗೂಳಿಸೂರ್ಕ ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಕಾದೆ-

ಕಂ|| ಪುಸಿ ನಸುವಂಚನೆ ನೋರ್ವನು

ವಸಿದಗಲಿತು ತಕ್ಕುದಕ್ಕು ಪಗೆ ಕೆಯ್ಯಗೆ ಕೆ |

ಯುಸುರಿ ನುಸುಳೆಂಬ ಕೇಣದ

ಕುಸುರಿಯನಪಿಡಿಲೆದು ಮೆಚಿದು ನೆಪ್ಪಿದುಹದರೆಬರ್ ||* ೮೧

ಬಟಸಿಡಿಲೆಟಪಂಪಿರೆ ಬಂ

ದಿಟಗಿದರಂ ತಳ್ಳು ಬಾಳ ಕೀಲಿಸ್ತೆಯಿಂ ತ

ಳ್ಳಪದಪಿದುಬ್ಬರಮೆಂಬವ

ನಪಿಡಿಲೆದಿರ್ ಪೆಣಬಣಂಬೆಗಳ್ ನೆಗೆವಿನೆಗಂ || ೮೨

ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಲು ಬಿಡದಂತೆ ಹದ್ದುಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಒಂದೇ ಸಲ ಹೊಡೆದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೋಡಗಳ ಸಂದುಗಳೊಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ತಲೆಗಳು ಜೇನಿನ ಗುಡುಗಳನ್ನೇ ಹೋಲಿದುವು. ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವು ಎಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಯಿತೋ? ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯದಳಗಳೂ ಕೋಲಾಟವಾಡುವ ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಥಟ್ ಪಟ್ ಎಂದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಲು ಹತ್ತೆಂಟುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಯ ಶರೀರಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಏಳೆಂಟು ಸಮುದ್ರಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕುವಂತೆ ಹರಿದುವು. ಅತ್ತಾರೋಹಿಗಳು ಕಾದಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಹಿಂಜರಿದು ನಂದಾಗ ಎರಡು ಪಕ್ಷದ ಕತ್ತಿಯ ನಾಯಕರು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಉರಿಯನ್ನು ಉಂಡೆಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಬರಸಿಡಿಲಿನ ಕಿಡಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹಾಗೂ ಗುಂಪಾಗಿ ಒಂದುಕೂಡಿ ನಿಂತ ಸೇನೆಯ ಸಾಲನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನರಿಯಂತೆ ಕೂಗಿ ಒಂದೇ ನೆಗೆತವನ್ನು ಹಾರಿ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾದಿದರು. ೮೧. ಪುಸಿ, ನಸುವಂಚನೆ, ನೋರ್ವನುವಿಸಿದಗಲಿತು, ತಕ್ಕುದಕ್ಕು, ಪಗೆ, ಕೆಯ್ಯಗೆ, ಕಯ್ಯಸುರಿ, ನುಸುಳು, ಎನ್ನುವ ಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿದು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೆಲವರು ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯರಾಗದೆ ಹೊಯ್ದಾಡಿದರು. ೮೨. ಬರಸಿಡಿಲು ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಕತ್ತಿಯ ಕೆಳತುದಿಯಿಂದ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ತರಿದು ಉಬ್ಬರ (?) ವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು

* ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುರಗಿಕಾಳಗದ ಹಲವು ಪರಿಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ.

ಚಾರಿಸಿ ಬಾಳಾಗಮಮವ

ತಾರಂ ಗೆಯ್ಯಂತೆ ಕಾಲದಂತಕನನೆ ಪೋ |

ಲ್ಲಾರುತ್ತುಂ ಕವಿವದಟರ

ನೋರೊಂದೋರೊಂದವೊಯ್ಯು ಕೊಂದರ್ ಪಲರಂ ||

೮೩

ಬಾಳ್ವಾಳ್ಳಳ ಘಟ್ಟಣೆಯೊಳ್

ಬಲ್ಲಳ ಬಳಿದೊಗೆದು ನೆಗೆದ ಕಿಡಿಗಳ ಬಂಬ |

ಲ್ಲಳ್ಳರಸು ಪೊಳೆದು ನೆಗೆದುದು

ಬಾಳ್ವೊಗೆ ಕಾಜಮುಗಿಲ್ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿನಿದುಳ್ಳುವವೋಲ್ ||

೮೪

ತಲೆ ನೆಲದೊಳುರುಳ್ಳೊಡಂ ಮ

ಯ್ಲಿಯೊರ್ವಂ ಪಿಡಿದು ತಲೆಯನಿಟ್ಟಿಟ್ಟೊಳ |

ಗ್ರಲಿಸಿದ ಮುಳಿಪಿಂ ಮಾಟದ

ತಲೆಯುಟ್ಟಾಡುವನನಿಂದು ಪೋಲಿಸುಗೆಯ್ಯಂ ||

೮೫

ವ|| ಅಂತರ ಮನೆಯದೆ ಸೋಸಿ ಪೋಣರ್ವು ಕಿಡಿದುಪೊಯ್ಯ ಕಾದಿ ನಿಂದಾಗ್-

ಉ|| ಮಾರುತ ಘಾತ ಸಂಚಳಿತ ಕೇತು ಸಮೂಹಮುದಗ್ರ ಚಕ್ರ ಚೇ

ತ್ಪಾರಮುದಾರ ವೀರಭಟ ಸಿಂಹನಿನಾದ ವಿಮಿಶ್ರತೋತ್ಕಟ |

ಜ್ವಾರಾವಮಂಬರತರಮನಳ್ಳಿಡಿದವ್ಯಳವನ್ನಗಂ ಶಾರಾ

ಸಾರದಗುರ್ವು ಪರ್ವಿನಲೆ ತಾಗಿದುವುಗ್ರದಧಂ ರಥಾಳಿಯೊಳ್ ||

೮೬

ಹೊದ ರಾಶಿಗಳು ಬೀಳುವವರೆಗೆ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. ೮೩. ಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಅವತಾರಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನ ಹಾಗೆ ಅರ್ಭಟ ಮಾಡುತ್ತ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳನೇಕರನ್ನು ಒಂದೊಂದೇ ಸಲ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದರು. ೮೪. ಕತ್ತಿಕತ್ತಿಗಳ ತಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಕಿಡಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕತ್ತಿಯ ಹೊಗೆಯು ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡವು ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿತು. ೮೫. ತಲೆಯು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿದರೂ ಶೂರನೊಬ್ಬನು ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂಡದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ಕೋಪದಿಂದ ಕೃತಕವಾದ ತಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಟವಾಡುವವನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಕರಿಸಿ ಕಾದಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೇನಾಸಮೂಹವು ಭಯಪಡದೆ ಮತ್ತರಿಸಿ ಜಗಳವಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಾದಿ ನಿಂತರು. ೮೬. ಗಾಳಿಯು ಹೊಡೆತದಿಂದ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾವುಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಎತ್ತರವಾದ ಚಕ್ರಗಳ ಚೇತ್ಪಾರ ಶಬ್ದವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವೀರಭಟರ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹದೆಯ ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಯೂ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ನಡುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುವು. ಬಾಣದ ಮಳೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಹರಿಯಿತು. ಭಯಂಕರವಾದ ರಥಗಳು ರಥಸಮೂಹದೊಡನೆ ತಾಗಿದುವು.

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿದಾಗಳ್

ಚಂ|| ಕುದುರೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ರಥದ ತೋರ್ಕೆಯಿನ್ನಿತ್ತ ಚಿತ್ರಕೇತು ವ್ಯಂ
ದದ ಕುಣುಪಿಂದುದಗ್ಗ ರಥಚೋದಕ ಚಿತ್ವದಿನಾತನೀತನಂ |
ಬುದನಲೆದೊರ್ವರೊರ್ವರನೆ ಮುಚ್ಚರದಿಂ ಗಜಸನ್ನೆಗಿಯ್ದಿ
ಚೀದ ಪದಮೋ ಪತತಿಮಯಮೆಂಬಿನಿತಾಯ್ತು ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಪಟಂ || ೮೭

ಕಂ|| ಪರಶು ಶರ ನಿಕರದಿಂ ಕು
ಮೃಗಿಗಡಿದವೊಲೊಡನೆ ಕಡಿಯ ರಥಿಗಳ್ ರಥದಿಂ |
ಧರಗಿಲೆದು ವಿರಥರತಿರಥ
ರಲಿಬರ್ ಮೇಲ್ವಾಯ್ತು ರಥಿಗಳಂ ಸುರಿಗಿಲೆದರ್ || ೮೮

ತೇರಂ ಪಾಯಿಸಿ ನೋಯಿಸಿ
ಪಾರುವ ಕುದುರೆಗಳನರಬರ್ದೆಯುರಿಯೆಚ್ಚರ್ |
ಸಾರಥಿಯ ರಥಿಯ ತಲೆಗಳ
ನೋರೊಂದಪ್ಪದೊಳ ಪಾಟಿ ಬೇಟೆಲೈನೆಗಂ || ೮೯

ನೆತ್ತರ ಕೆಸರೊಳ್ ಗಾಲಿಗ
ಳೆತ್ತಂ ತಳೆರದೆ ಜಿಗಿಲ್ವ ನಿಲೆ ಧರಗಿಲೆದಾ |
ದೇವ್ತಿ ಪರಿಯಿಸಿದರೇಂ ಮೆ
ಯ್ತತ್ತದೊ ರಥಕಲ್ಪಮಲ್ಲಿ ಸೂತರ್ ಕೆಲಬರ್ || ೯೦

ವ|| ಅಂತುಭಯ ವರೂಢಿನಿಯ ವರೂಢಂಗಳ್ ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿಯಾಗೆ ಕಾಮವಾಗಳ್-

ವ|| ಹಾಗೆ ತಾಗಿದಾಗ-೮೭. ಕುದುರೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ರಥಗಳ ತೋರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಚಿತ್ರಖಚಿತವಾದ ಧ್ವಜಗಳ ಗುರುತಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸಾರಥಿಗಳ ಚಿತ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಗುರುತು ಹಿಡಿದು) ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮತ್ತರದಿಂದ ಬಾಣದ ಗರಿಯ ಮೂಲಕ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಎಡುರಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ದಿಕ್ಪಟವೂ ಬಾಣಮಯವೆನ್ನುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ೮೮. ಕೊಡಲಿಯಾಕಾರದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನು ತರಿಯುವಂತೆ ತಕ್ಷಣವೇ ತರಿದುಹಾಕಲು ರಥದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಭೂಮಿಗಳಿಗಿತ್ತು ರಥವಿಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಅತಿರಥರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ರಥದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ೮೯. ಕೆಲವರು ತೇರನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೋಯಿಸಿ ಸಾರಥಿಯ ಮತ್ತು ರಥದೊಳಗಿರುವವನ ತಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ ಹಾರಿ ಜೀರೆಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದರು. ೯೦. ರಕ್ತದ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೂತುಹೋಗಿ ಯಾವ ಕಡೆಯೂ ಚಲಿಸದೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಲು ಭೂಮಿಗಳಿಗಿತ್ತು ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಕೆಲವರು ಸೂತರು ಎತ್ತಿ ಹರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ೯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ರಥಕಲ್ಪಕೌಶಲವು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡುಸೈನ್ಯದ ತೇರುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಎದುರೇದುರಿಗೆ ಯುದ್ಧ

ಮ|| ಉಡಿವಿದ್‌ಚ್ಚಲಿದೀಸು ತಚ್ಚಿದ ನೋಗಂ ಜೀಜ್ಞಾ ಚಕ್ರಂ ಸಿದಿಲ್
ವೋಡೆದಂತೋರ್ಮಯೆ ಸೂಸಿ ಪಾಟೆದ ಮದಂ ನುರ್ಗಾದ ಕೀಲ್ ಸಾಯಕಂ |
ನಡೆ ನೊಂದೆಯ್ತು ಸುರುಳ್ಳುರುಳ್ಳು ತುರಗಂ ಸುರ್ಕರ್ದ ಸೂತಂ ಕದಲ್
ಕಡಲಂ ಮುಟ್ಟು ತೆರಳ್ ನೆತ್ತರ ಪೊನಲ್ ಕಕ್ಕೊಂಡುಮಗ್ಗಾಜಿಯೋ || ೯೧

ವ|| ಅಂತು ಪತ್ತೆಂಟು ನೆತ್ತರ ಕದಲ್ ಕದಲನಟ್ಟಿಯುಂ ವರೂಫಯೂಫಂಗಳಳ್ಳಿ
ಮೆಳ್ಳಿದಂತಾಡಾಗಳ್-

ಉ|| ಇಕ್ಕದ ಲೋಹವಕ್ಕರೆಯ ಕರ್ಪುಗಳಂ ಕವಿತರ್ಪ ವಿಂಧ್ಯ ಶೈ
ಲಕ್ಕೇಯಾಗೆ ಜೋದರಿಸುವಂಜಿನ ಬಲ್ಲರಿ ತಿಣ್ಣಮಾಗಿ ಕೆ |
ಯಿಕ್ಕು ವಿರೋಧಿ ಸಾಧನ ಘಟಾಳಿಯನೋಡಿಸಲಾಗಲಾರ್ ಬ
ಟ್ಟಕ್ಕದರುಗ್ಗ ಸಿಂಧುರ ಘಟಾವಳಿಯುಂ ಮುಳಿಸಿಂ ನಿಪಾದಿಗಳ್ || ೯೨

ತಾ|| ಆದಿತ್ತಂ ಮುಸುಳ್ಳನ್ನೆಗಂ ಧ್ವಜ ಘಟಾಟೋಪಂಗಳಿಂದಂ ಲಯಾಂ
ಭೋದಂಗಳ್ ಕವಿವಂತೆವೋಲ್ ಕವಿವುಮಂ ಕಾಲ್ಗಾಪ್ಪ ಕಾಲ್ಗಾಸನೋ |
ಜೋದರ್ ಜೋದರೊಲಾನೆಯಾನೆಯೊಳಗುರ್ವಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕಾದ ಕ
ಣ್ಣಾದಂ ಚಿಲ್ಲೆಸೆದತ್ತು ಮೂಜು ನೆಲೆಯಿಂ ಮಾದ್ದದ್ದಜೇಂದ್ರಾಪವಂ || ೯೩

ವ|| ಅಂತಾ ದಂತಿಘಟೆಗಳನಾರೋಹಕರ್ ತೋಟೆಕೊಟ್ಟೊಂದೊಂದರ್ಕೆ
ಮೊಗಂಬುಗಿಸಿದಾಗಳುಭಯವ್ಯಾಳದಂತಿ ಪದ್ಧಕ್ರಮಂಗಳೋ ಭಾರ್ಗವ್ ಸುರಿಗಿಜಿನಂತಿಜೆಯ

ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ೯೧. ಒಡೆದುಹೋದ ಅಚ್ಚಿನ ಮರವೂ ನಾಶವಾದ ಇರಚಿನ ಮರವೂ
ತಗ್ಗಿಹೋದ ನೊಗವೂ ಜೀರೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಕ್ರಗಳೂ ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದ
ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಸಲ ಹಾರಿದ ಪಾರೆಯ ಮರವೂ ಜಜ್ಜಿಹೋದ ಕೀಲೂ, ಬಾಣವು
ನಾಟಲಾಗಿ ನೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೊರಗಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದ ಕುದುರೆಯೂ
ಸಮುದ್ರವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಹರಿದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವೂ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಂಡವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹತ್ತೆಂಟು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲು
ರಥಸಮೂಹಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾದವು. ೯೨. ತೊಡಿಸಿದ ಗುಳದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಆನೆಗಳು ಮೇಲೆ ಕವಿದುಬೀಳುವ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ
ಸಮಾನವಾಗಿರಲು ಮಾವಟಿಗರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣದ ಬಲವಾದ ಮಳೆಯು
ಆಧಿಕ್ಯವಾಗಿ ಕೈಮೀರಿ ಪುಪ್ಪಪಕ್ಷದ ಅನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಆಗ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಮಾವಟಿಗರು ಭಯಂಕರವಾದ ಅನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಧೂಬಿಟ್ಟರು.
೯೩. ಸೂರ್ಯನು ಕಾಂತಿಹೀನನಾಗುವ ಹಾಗೆ ಧ್ವಜದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆನೆಗಳು
ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡಗಳು ಮುತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತುವ ಪದಾತಿ
ಸೈನ್ಯವು ಪದಾತಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಮಾವಟಿಗರು ಮಾವಟಿಗರೊಡನೆಯೂ
ಭಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾದುತ್ತಿರಲು ಆ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕಾಳಗವು ಮೂರು
ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಮಂದೆಯ
ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಮೇಲಿದ್ದ ಮಾವಟಿಗರು ಧೂಬಿಟ್ಟು ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ

ಸೂಸುವ ಕನ್ನೆತ್ತರ್ ಕಬ್ಬುದಿವ್ವ ಸಕ್ಕದ ಸಿಪ್ಪುಗಳುಂ ಸಿಡಿಲ್ವು ಜೀವೀಲ್ವ ಕೋಬ್ಬಳುಮಗುವರ್
ಪಡೆಯ-

ಚಂ|| ನಡುವ ಸರಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ಯೊಳಗಡಂಗುವ ಸಂಕುಗೆ ದಿಂಕುಗೊಳ್ಳ ಕ
ಕೃಡಗಿದಿರುರ್ಬುವಿಟ್ಟಗಿದಿನಾಯ ಕೋಬ್ಬಳ ಕೋಳ್ ನೊಂದು ಬಾ |
ಯ್ತಡದಿನಸಪ್ಪೊಡಂ ಪಳಜದಳದೆ ಪಾವಿನಲಿಟ್ಟವೋಲ್ ಪೊಡ
ಪ್ಪೊಡುಗದೆ ಬಿಟ್ಟುದಿವ್ವ ನೆಲೆಯಿಂ ಕೆಲವುನದ್ದ ಗಂಧಸಿಂಧುರಂ || ೯೪

ಕಂ|| ಪಾಟುವ ಪಾಟುಂಬಳ ಕೊಳೆ
ಜೀವೀಲ್ವಂಬರಕೆ ತಲೆ ಸಿಡಿಲ್ವೊಡಮಾ ಕಾ |
ಯ್ತಾಟದೆ ಹರಣಂಗೆಯ್ಯುವು
ಪಾಟಲ್ವದೆ ಜೋದರಟ್ಟಿಗಳ್ ಕೆಲವಾಗಳ್ || ೯೫

ಚಂ|| ಕಣಕೆನೆ ಚಕ್ರತೀವು ಹತಿಯಿಂ ತಲೆ ಪೊದೊಡೆ ಜೋದರಟ್ಟಿ ಸಂ
ದಣಿಸಿದ ಬಂಧದಿಂ ಬಿಸುಗೆಯೊಳ್ ನೆಲಸಿದ್ವೆದಾಡೆ ನಟ್ಟ ಕೂ |
ಗರ್ಗಣವೆರಸಿದ್ವ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳುಚ್ಚಳಿಸುತ್ತಿರೆ ಸುಯ್ಯು ಪುಣ್ಣತಿಂ
ಧಿಣಿಗಳಿನಂದಗುವುರ್ವೆರಸಾದಿವುಪೊಂದೆರಡಾನೆಯಟ್ಟಿಗಳ್ || ೯೬

ವ|| ಅಂತರದಂ ಬಲದ ಕರಿಘಟೆಗಳೊಂದೊಂದೊಳ್ ತಾಗಿ ತಟ್ಟಿಯೆ
ಬಿಸುನೆತ್ತರರ್ಬಿಗಳುರ್ವಿ ಪಾಯಿ ಪೇರರ್ವಿಗಳ್ಳೆರಸು ಪಾಟನ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಕೆಡೆದಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿದಾಗಳ್-

ವಿದಾಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಎರಡು ಕಡೆಯ ತುಂಟಾನೆಗಳೂ ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ
ಧನುರ್ಧರರು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಿಯುವಂತೆ ಇರಿಯಲು ಚೆಲ್ಲುವ ರಕ್ತವೂ ಸಡಿಲವಾಗಿ
ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ಕಟವಾಯಿಚಪ್ಪುಗಳೂ ಜೀರೆಂದು ಸಿಡಿಯುವ ಕೊಂಬುಗಳೂ
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುವು. ೯೪. ಶರೀರದೊಳಕ್ಕೆ ನಾಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಣಗಳಿಗೂ
ಮೆಯ್ಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಕರಾರಿಗಳಿಗೂ ಹಾರಿ ಬರುವ ಮುಳ್ಳು ಕೋಲು
ಗಳಿಗೂ ಎದುರಾಗಿ ಚುಚ್ಚಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಈಟಿಗಳಿಗೂ ಆನೆಯ ಕೊಂಬುಗಳ ತಿವಿತಕ್ಕೂ
ನೊಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರದೆ ಶಕ್ತಿಗುಂದದೆ ಹಾವಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ
ಹಾಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೆಲವು ಮದ್ದಾನೆಗಳು ತಾವಿದ್ದ ಸ್ಥಳ
ದಿಂದಲೇ ಉರುಳಿದುವು. ೯೫. ಹಾರಿ ಬರುವ ಚಕ್ರಾಯುಧವು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಜೀರೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದರೂ ಮಾವಟಿಗರ ಕೆಲವು ಮುಂಡಗಳು
ಆಗ ಉತ್ಸಾಹಗುಂದದೆ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರ ಮಾಡಿದುವು.
೯೬. ಹರಿತವಾದ ಚಕ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ತಲೆಗಳು ಕಣಕ್ಕೊಂದು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಹೋದರೂ ಮಾವಟಿಗರ ಮುಂಡಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು
ಸೊಗಸಾಗಿ ನೆಗೆದು ಕುಣಿದುವು. ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತೀವು
ಬಾಣಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಣ್ಣಿನ ಸಮೂಹಗಳು
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಂದೆರಡು ಆನೆಯ ಮುಂಡಗಳು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ
ಕುಣಿದಾದಿವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಆನೆಯ ಸಮೂಹಗಳು ತಗುಲಿ

ಕಂ|| ಅನಿರಯೇನಿತಿವುದು ಗಡ
ಮೀ ನಾಲ್ಕು ಬಲಮಿದಲ್ಪ ಪರಿಭವಮನಗಂ |
ದೇನುಂ ಮಾಗದೆ ಭೀಮನ
ನೂನಬಲಂ ಬಂದು ತಾಗಿದಂ ಕುರುಬಲದೋಳ್ ||

೯೭

ವ|| ಅಂತು ಕುರುಬಲದ ಕರಿಘಟೆಗಳಂ ನುಂಗುವಂತೆ ದಸೆದಸೆಗೆ ಮಿಳಿದು
ಮಿಳಿಸಿದ ಸಿಂಗದ ಪಟವಿಗೆಯುಂ ಕುರುಬಲಕ್ಕೆ ಮಿಟ್ಟು ಪಲ್ಲೊರೆವಂತೆ ಮೊರೆದು ಪರಿವ
ತನ್ನ ಕಿರುಪೊನ್ನ ರಥಮುಂ ಭಯಂಕರಾಕಾರಮಾಗೆ ಪಗೆವರ ಗಂಟಲನೊತ್ತುವಂತೆ ಪೌಂಡ್ರಮೆಂಬ
ಶಂಖಮನೊತ್ತಿ ಮುಂದೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡೆಲ್ಲಮನಂಬಿನ ಬಂಬಲೊಲೆ ಪಡಲ್ಪಡಿಸುತ್ತುಂ ಬರ್ಪ
ಭೀಮಸೇನಂಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನವರದಿದಿರಾಂತಾಗಳ್-

ಉ|| ಎಂತಿದಿರಾಂತೆಯಂತೆ ಕಲಿಯಾಗೊಳಸೋರದಿರೆಂದು ಭೀಮನೋ
ರಂತ ಕನಲ್ಕು ತಿಣ್ಣಮಿಸೆ ಪಾಯ್ನೆ ಸರಲ್ಲಗಳನಯ್ಯಲೀಯದಾಂ |
ತಾಂತು ನಿರಂತರಂ ತಟಿದು ಸೂತನನಾತನ ವಾಜೆಯಂ ಮಹೀ
ಶಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಚ್ಚ ಬಿಸುನತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆ ಸೂಸುವನ್ನೆಗಂ ||

೯೮

ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಹೊದೆಯಲು ಬಿಸಿರತ್ತದ ಜರಿಗಳು ಉಬ್ಬಿ ಹರಿದುವು. ದೊಡ್ಡ ಝರಿಗಳಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಕೆಂಪುಕಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ ಆನೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ನಾಶವಾಗಿ ರಾಶಿಯಾದುವು.
೯೭. 'ಈ ಚತುರಂಗಬಲವು ನಾನಿದ್ದರೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ?
' ಇದಲ್ಲವೇ ನನಗೆ ಅವಮಾನಕರ' ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆ
ಯಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭೀಮನು ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ವ|| ಕೌರವಸೈನ್ಯದ
ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನುಂಗುವ ಹಾಗೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕಂಪಿಸಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಸಿಂಹದ್ವಜವೂ ಕೌರವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೇ ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುವಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಾವುದ ತೇರೂ ಭಯಂಕರ
ವಾಗಿರಲು ಶತ್ರುಗಳ ಗಂಟಲನ್ನು ಒತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಪೌಂಡ್ರಮೆಂಬ ಶಂಖವನ್ನು ಊದುತ್ತ,
ಮುಂದೆ ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿಸುತ್ತ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಹೆದರದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು-೯೮. ಹೇಗೆ
ಎದುರಿಸಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶೂರನೂ ಆಗು; ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡ ಎಂದು ಭೀಮನು
ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲವಾಗಿ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು (ಹಾಗೆ)
ಹಾರಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಅವಕಾಶಕೊಡದ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ (ಭೀಮನ) ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಆತನ
ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊದೆದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಿಸಿರತ್ತದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು

ಕಂ|| ಇಸ ಮಸಗಿ ಭೀಮನೀರ
ಯ್ತು ಶಿಶಾಸ್ತದಿನುರುಳೆ ಸೂತನುಡಿಯ ರಥಂ ಕೀ |
ಲಿಸೆ ಕುದುರೆ ಮುಜಿಯ ಪಲವಿಗೆ
ಮಸಕದಿನೆಚ್ಚಿನ್ನೊಂದೆ ಸರಲೊಳ್ ನೊಸಲಂ ||
ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟದ ನೊಸಲಂ
ನಟ್ಟು ಸರಲ್ವಿಡಿದು ನೆತ್ತರಂಬರಿವಿಡೆ ಕೆ |
ಣ್ಣೆಟ್ಟದ್ ನೃಪನನಂಕದ
ಕಟ್ಟಾಳ್ಳೆಳ್ ಕಾದು ಕಳಿಪೆ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ||

೯೯

೧೦೦

ವ|| ಆಗಳವನುಜರ್ ನೂರ್ವರುಂ ಬಂದು ತನ್ನನೊರ್ವನಂ ತಾಗಿದೊಡನುಬರುಮಂ
ವಿರಥಮಾಡಿ ಭಾರತಮನಿಂದೆ ಸಮೆಯಿಸುವೆನೆಂದು ಕೋದಂಡಮಂ ಬಸುಟು ಗದಾದಂಡಮಂ
ಭುಜಾದಂಡದೊಳವದಿಸಿಕೊಂದು-

ಚಂ|| ಕುದುಬಲಮಂ ಪದಲ್ವಿಡಿಪ ತಕ್ಕನೊಳೆಯ್ದರೆ ಬರ್ಪ ಭೀಮನಂ
ಬರೆ ಬರಲೀಯದಿದರ್ಪರಣಾ ಪದದೊಳ್ ಪೆಜಗಿಕ್ಕಿ ಗಂಧಸಿಂ |
ಧುರ ಘಟಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿವರಸಾಗಡೆ ಬಂದು ಕಳಿಂಗರಾಜನಾಂ
ತಿರೆ ಪಗೆ ಕೆಯ್ಯೆವಂದು ಬದುಕಾಡಿದ ಬಲ್ಲುಳಿಸಿಂ ವ್ಯಕೋದರಂ || ೧೦೧

ವ|| ಅಂತು ಕಳಿಂಗರಾಜ ಮತ್ತಮಾತಂಗಘಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಳಿಸಂ ಕಳಿವೆನೆಂದು
ಸಿಂಹನಾದದಿನಾರ್ದು-

ಹರಿಯಿಸಿದನು. ೯೯. ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಭೀಮನು ರೇಗಿ ಹರಿತವಾದ ಹತ್ತು
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸೂತನು ಉರುಳುವ ಹಾಗೆಯೂ ರಥವು ಒಡೆದುಹೋಗುವ
ಹಾಗೆಯೂ ಕುದುರೆಯು ಮೊಳೆಯಿಂದ ನಾಟಿಕೊಂಡಹಾಗೆಯೂ ಧ್ವಜವು ಮುರಿದು
ಹೋಗುವ ಹಾಗೆಯೂ ಹೊಡೆದು ಕೋಪದಿಂದ ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಣೆಗೆ ಹೊಡೆದನು. ೧೦೦. ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದ ಹಣೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ
ನಾಟಿದ ಬಾಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಕ್ತವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯಲು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ
ಇದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶೂರರು ರಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ವ|| ಆಗ
ಆವನ ನೂರು ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಬಂದು ತನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ತಾಗಲು ಅಷ್ಟು ಜನವನ್ನೂ
ರಥದಿಂದ ಉರುಳಿಸಿ ಭಾರತಯುದ್ಧವನ್ನು ಈ ದಿನವೇ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ
ಎಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಗದಾದಂಡವನ್ನು ದಂಡದಂತಿರುವ ತನ್ನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ೧೦೧. ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಉರುಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು (ಅಲ್ಲಿಂದ)
ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಾಲ್ಕುಕೋಟಿ ಮದ್ದಾನೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಕಳಿಂಗರಾಜನು
ಬಂದು ಎದುರಿಸಿದನು. ಶತ್ರುವು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ನುಣುಚಿಕೊಂಡೆ ವಿಶೇಷ
ಕೋಪವನ್ನು ಭೀಮನು -ವ|| ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸಮೂಹದ
ಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸಿದನು.

ಮ|| ಗಜೆಯಂ ಭೋರನೆ ಪರ್ವ ಬೀಸಿ ಕದುಪಿಂಜೆಯಂದು ಮಾಪಾಂತ ಸಾ
ಮದಸಂಘಾತಮನೊಂದುಗೊಳ್ಳೆರಡುಗೊಳ್ಳೆಂದುರ್ವ ಪೊಯ್ಯೊಂದು ಪೊ |
ಯ್ನೆ ಜವಂಗುಂಡಿ ಸಿಡಿಲ್ವು ಮುನ್ನಡಿಗುರುಳ್ಳಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಬೀಜಿ ದಿ
ಗ್ಗಜಮಂ ಪೋಲ್ವ ಗಜಂಗಳೆಂ ಪಲವುಮಂ ಕೊಂದು ಮರುನ್ನಂದೆನಂ || ೧೦೨

ಕಂ|| ಬಡಿಗೊಳೆ ಬಿದು ಬಿಜ್ಜರ ಬಿರಿ
ದೊಡನುಗೆ ಪೊಸಮುತ್ತು ಕೋಡೆನೊಲೆ ಮದೇಭಂ |
ಕೆದೆದುವು ಕೊಲ್ಲಡಿರೆಂದಿರ
ದೆಡಿಗಳಿಗುವ ತೆಜನನಿಸನನುಕರಿಸುವಿನಂ || ೧೦೩

ಪ|| ಅಂತು ಪತ್ತೆಂಟುಗಾಸಿರಮಾನೆಯಂ ಪದಲ್ವುಡಿಸಿಯುಂ ಸೈರಿಸಲಾಡೆ -

ಮ|| ಪಿಡಿದೊಂದೊಂದಜ ಗಾತ್ರಮಂ ತಿರಿಪಿಕೊಂಡೊಂದೊಂದಜೊಳ್ ಪೊಯ್ಯುಮು
ಲ್ವದೆಗಪ್ಪನ್ನೆಗಮತ್ತಿಕೊಂಡಸಗಪ್ಪೊಯ್ಯೊಳ್ ತಡಂಬೊಯ್ಯುಮು |
ಳ್ಳಡುಗುಂ ನೆತ್ತರುಮುಟ್ಟುಮಲ್ಲ ದೆಸೆಗಂ ಬೀಜಿಟ್ಟು ಪಾಜಿಟ್ಟು ಬ
ಲ್ವಡಿಗಂ ಬೀಸಿಯೊಂದು ಕೋಟವರೆಗಂ ಕೊಂದಂ ಮದೇಭಂಗಳಂ || ೧೦೪

ಮ|| ಸಿಡಿಲಂತೊರ್ಮೆಯೆ ಪೊಯ್ಯೆ ಪೊಯ್ಯೆ ಭರದಿಂದೊಂದಾನೆ ತೋಲ್ ನೆತ್ತರ
ಲ್ವಡೆಗೊಂದೊಂದಜೊಳೊಂದುಮೊಂದದೆ ಗದಾನರ್ಥಾತದಿಂ ಮಾಯಮಾ |
ದೊಡೆ ಪೋ ತಪ್ಪದೆನೆಂದು ಪಲೊರೆದಗುರ್ವಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮೀಸೆಯಂ
ಕದಿದಂ ತೋಳ್ತಲದೇಲ್ ಮೆಚ್ಚುವನಿರ್ತರ್ಕಗಾಜೆಯೊಳ್ ಭೀಮನಾ || ೧೦೫

೧೦೨. ಭೀಮನು ಗದೆಯನ್ನು ಭೋರಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೀಸಿ ಕೈರ್ಯದಿಂದ
ಬಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಂದು ತಕ್ಟೊ, ಎರಡು ತಕ್ಟೊ
ಎಂದು ಉಬ್ಬಿ ಹೊಡೆಯುವ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಆನೆಗಳು ತಮ್ಮ ವೇಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು
ಸಿಡಿದು ಮೊದಲೇ ಅಡಿಗುರುಳುವ ಹಾಗೆ ಉರುಳಲು ದಿಗ್ಗಜಗಳಂತಿದ್ದ ಆನೇಕ
ಆನೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು. ೧೦೩. ಭೀಮನ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುಂಭಸ್ಥಳವು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿರಿದುಹೋಯಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ (ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ)
ಹೊಸಮುತ್ತುಗಳು ಚಿಲ್ಲಾಡಿದುವು. ಮದ್ದಾನೆಗಳು ಕೊಂಬನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಊರಿ 'ನಮ್ಮನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಬೇಡ' ಎಂದು ಭೀಮನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ
ಅನುಕರಿಸುತ್ತ ಬಿದ್ದುವು. ಪ|| ಹಾಗೆ ಹತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿದರೂ
ತೃಪ್ತಿಯೊಂದದೆ ೧೦೪. ಒಂದು ಆನೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ
ತಿರುಗಿಸಿ ಒಂದರೊಡನೆ ಒಂದನ್ನು ಎಲುಬೂ ಮಾಂಸವೂ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು
ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಗಸನು ಒಗೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಒಗೆದು
ಒಳಗಿದ್ದ ಮಾಂಸವೂ ರಕ್ತವೂ ಎಲುಬುಗಳೂ ಜೀರೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಎದ್ದು
ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹಾರಿ ನೆಗೆಯುವ ಹಾಗೆ ಬೀಸಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಭೀಮನು
ಒಂದುಕೋಟಿ ಲೆಕ್ಕದವರೆಗಿನ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು. - ೧೦೫. ಸಿಡಿಲಿನ
ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಸಲ ಹೊಡೆಯಲು ಹೊಡೆದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಆನೆಯ ಚರ್ಮ ರಕ್ತ ಎಲುಬು

ಕಂ|| ಧ್ವಜಮುಂ ಬಿಸುಗೆಯುಮೇಟೆ
ರ್ವ ಜೋದರುಂ ಬೆರಸು ಗಜೆಯನರಿಗಜಘಟೆಯಂ |
ಗಿಜಗಿಜಯಾಗರೆ ಪೊಯ್ಯೊಡೆ
ಗುಬುಗುಬುಗೊಂಡಾರ್ವರಮರರಂಬರತಳದೊಳ್ || ೧೦೬

ವ|| ಅಂತು ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಘನಘಟೆಯಂತೆ ತನಗೊಡ್ಡಿದ ಕಳಿಂಗರಾಜ ಮತ್ತಮಾತಂಗ
ಘಟೆಗಳಂ ಕಟಕುಟಂ ಮಾಡಿದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಶಲ್ಯನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಕಾದಿ
ನಾಲ್ಕು ಕೆಲ್ಲಂಬುಗಳಿಂದಾತನ ವರೂಢ ಸೂತಕೇತನಂಗಳಂ ಕಡಿದು-

ಕಂ|| ಉರಮಂ ಬಿರಿದಿನಮಿಸೆ ಮ
ದ್ರರಾಜನಳಿಯನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೊಸೆದು ಮೊಗಂ |
ಮುರಿಯದೆ ಪೆಜತುಂ ರಥಮಂ
ತರಿಸಿ ಕನಲ್ಪದರ್ಮ ಕದನಕಾಳೆ ನೆಜಿದಂ || ೧೦೭

ಮುಜಿದು ರಥಮಂ ರಥಾಶ್ವಮು
ನುಜದೇರದುಂ ಶಠದೆ ನಾಲ್ಕುಟೆಂ ಸೂತನನೊಂ |
ದಟೆಕೆಯ ಸರಲೊಳ್ ಮಾರದೆ
ತಟೆದಂ ಪಟವಿಯನೊಂ ಕೃತಾಸ್ತನೊ ಶಲ್ಯಂ || ೧೦೮

ವ|| ಅಂತು ವಿರಥನಂ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ ಪಿಡಿಯಲೆಯರ್ಪ ಮದ್ರರಾಜನಂ
ಪನ್ನಿರ್ಧಾಸಿರಮಾನವರಸು ನೃಪನ ಚಕ್ರವರ್ತಕಂ ನೀಳನೆಡೆಗೊಂಡು ತಾಗಿರಾಗ್-

ಮಾಂಸಗಳು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರಿದರೆ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಯವಾಗಲು
ಭೀಮನು 'ಭೀ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದೆ' ಎಂದು ಹಲ್ಲುಕಡಿದು ಭಯಂಕರವಾದ ಆ
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಶಕ್ತಿಯ ಎಳಿಗೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಕಡಿದನು. ೧೦೬. ಧ್ವಜದಿಂದಲೂ ಅಂಬಾರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದ
ಯೋಧರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಸಮೂಹವನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜಿಗುಜ್ಜಾಗುವ ಹಾಗೆ
ಹೊಡೆಯಲು ಆಕ್ರಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು (ಗುಂಪುಕೂಡಿ) ಪಿಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಅರ್ಭಟ
ಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗಾಳಿಗೆ ಎದುರಾದ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹದ ಹಾಗೆ
ತನಗೆ ಎದುರಾದ ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಮಾಡಿದನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈಕಡೆ ಶಲ್ಯನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಮೊನಟಾದ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ತೇರು ಸಾರಥಿ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ೧೦೭. ಎದೆಯು
ಬಿರಿದು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲು ಶಲ್ಯನು ಅಳಿಯನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನ
ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸದೆ ಬೇರೊಂದು ರಥವನ್ನುತರಿಸಿ
ಕೋಪದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಲಗಲೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದನು. ೧೦೮. ಶಲ್ಯನು ಅವನ
ತೇರನ್ನು ಮುರಿದು ವೇಗವಾಗಿ ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಥದ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ
ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಧ್ವಜವನ್ನೂ
ಬಿಡದೆ ತರಿದು ಹಾಕಿದನು. ಶಲ್ಯನು ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತನಷ್ಟೆ!
ವ|| ಹಾಗೆ ತೇರಿದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ

ಕಂ|| ಮೃಗರಾಜನಖರ ಬಾಣಾ
 ಳಿಗಳಂ ತೆಗೆನೆಹಿದು ಶಲ್ಯನುಜದಿಸೆ ಬಿರುವಂ |
 ಮೃಗರಾಜಂಗಳೆ ಪೋಲ್ಲವೊ
 ಲಗಲ್ಲಿನಂ ಪೋಲ್ಲವುಗ್ಗ ಬಾಣಾವಳಿಗಳ್ || ೧೦೯

ವ|| ಅಂತಾ ದಂತಿಘಟೆಯಂ ಪವಲ್ಪದಿಸಿ ನೀಳನೆಲೆದಾನೆಯುಮನೂಟೆ
 ಕೊಂಡೆಬಾಣಗಳ್-

ಕಂ|| ಪೆಜಗಿದುವ ದಂತಿಯಂ ಕಲಿ
 ನಿಟಿಸಿ ಚಲಂ ನೆಲಸೆ ತೋಟೆಕುಡುವುದುಮಾಗಳ್ |
 ಪೊಜಮುಯ್ಯಪರಂ ತೆಗೆನೆಹಿ
 ದುಜದೆಚ್ಚು ಶಲ್ಯನಾಂತ ನೀಳನ ತಲೆಯಂ || ೧೧೦

ವ|| ಅಂತು ನೀಳಂ ನೀಳಗಿರಿಯ ಮೇಗಣೆಂ ಬಜಸಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆಯೆ ಕೆಡೆವ
 ಮೃಗರಾಜನಂತೆ ಹಸ್ತಿಸುಸ್ತದಿಂ ಕೆಡೆವುದುಮತ್ಯ ಭೂರಿಶ್ರವನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಕಾದುತ್ತಿರ್ದುರ್ತರಂ
 ನಾಲ್ವತ್ತು ಪಾಸಿರಮಾನವರಸರಸನಂ ಪೆಜಗಿಕ್ಕಿ ಬಂದಾಂತಾಗಳ್-

ಚಂ|| ನಗೆ ಪಗವಾಡಿ ಗೋಗ್ರಹಣದೊಳ್ ಪೊಜಮಾಟದ ಬನ್ನಮೊಂದು ನೆ
 ಬ್ಬಗೆ ಮನಮುಂ ಪಳಂಚಲೆಯೆ ಮೂಡೆ ಶಲ್ಯನನಂದಶಲ್ಯನಂ |
 ಬಗೆವಪೊಲೇಳಿದಂ ಬಗೆದು ದಂತಿಯನಾಗಡೆ ತೋಟೆಕೊಟ್ಟು ತೊ
 ಬ್ಬಗೆ ರಥಮಂ ಪಡಲ್ಪದಿಸಿ ಪೊಬ್ಬನರಾತಿಯನಸ್ತಕೋಟಿಯಂ || ೧೧೧

ಶಲ್ಯನನ್ನು ರಾಜನ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದ ನೀಲನು ಮಧ್ಯೆ ನುಗ್ಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ
 ಆನೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ೧೦೯. ಸಿಂಹದ ಉಗುರಿನಂತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳ
 ಸಮೂಹದಿಂದ ಶಲ್ಯನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ಕುಂಭಸ್ಥಳಗಳನ್ನು
 ಸಿಂಹಗಳೇ ಸೀಳುವ ಹಾಗೆ ಆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು (ಕುಂಭಸ್ಥಳಗಳನ್ನು)
 ಬೇರೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ (ಹೋಳುಗಳಾಗುವ ಹಾಗೆ) ಸೀಳಿ ಹಾಕಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ
 ಆ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ನೀಲನು ಹತ್ತಿದ
 ಆನೆಯನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿ ಅಮುಕಿ ಹೊಡೆದನು. ೧೧೦. ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಆನೆಯನ್ನು
 ಶೂರನಾದ ನೀಲನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಛಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ಶಲ್ಯನ ಮೇಲೆ ಛಾಬಿಡಲು
 ಆಗ ಶಲ್ಯನು ಭುಜದವರೆಗೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ನೀಲನ
 ತಲೆಯನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಡದೆ- ವೇಗವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ನೀಲನು ಬರಸಿಡಿಲು
 ಹೊಡೆಯಲು ನೀಲಪರ್ವತದ ಮೇಲಿನಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಕೆಳಗುರುಳುವ ಸಿಂಹದ
 ಹಾಗೆ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಿಂದ ಕೆಡೆದನು. ಅಕಡೆ ಭೂರಿಶ್ರವನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
 ಕಾದುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತರನು ನಲವತ್ತುಸಾವಿರ ಆನೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು
 ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ೧೧೧. ಗೋಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ನುಗ್ಗುವ
 ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಿತ್ತುಹೋದ ಅವಮಾನವು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಗುಲಿ
 ವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ತಡೆಯದೆ ಉತ್ತರನು ಶತ್ರುರಾಜನನ್ನು

ವ|| ಅಂತುತ್ವರಂ ತನಗಳವುಮದಟುಂ ರಾಜೋತ್ತರಮಾಗೆ ಕಾದಿದೊಡೆ ಶಲ್ಯಂ
ವಿರಥನಾಗಿ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ-

ಉ|| ತಾರಕನಂ ಗುಹಂ ಮುಳಿದು ಶಕ್ತಿಯನಾಂತಿದುಂತರಾಂತಿ ಸಂ
ತಾರಕವಪ್ಪ ವಿಸ್ತುರಿತ ಶಕ್ತಿಯನಾತನನಿಟ್ಟು ಖಲ್ವದಿಂ |
ವಾರಣಮಂ ಪಡಲ್ವದಿಸಿ ತಾಂ ಪೆಟಿಂಗುವುದುಂ ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾ
ಹಾ ರವಮುಣ್ಣೆ ದಂತಿವರಸಾಜಯೊಳುತ್ತರನಬ್ಬಿ ತಲ್ಲಿದಂ || ೧೧೨

ವ|| ಅಂತುತ್ವರನಂ ಜವಂಗೆ ಪೊಸತಿಕ್ಕುವಂತಿಕ್ಕಿ ಬಸವಬೆದ ಶಲ್ಯನಂ ಕೃತವರ್ಮಂ
ತನ್ನ ರಥವನೇಟಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲಮರಾಪಗಾಸುತನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಭರಂಗೆಯ್ತು
ಕಾದುವ ಸೇನಾನಾಯಕಂ ಶ್ವೇತಂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನತೀತನಾದುದಂ ಕೇಳು-

ಚಂ|| ಪ್ರಳಯಪಯೋಧಿವೋಲಳುದುರ್ ಪಂಕುಳಿಗೊಂಡ ಮದೇಭವೈವೋರ್
ಕೆಳದುರ್ ಲಯಾಗ್ನಿವೋಲಳುದುರ್ ಮದ್ರಮಹೀಶನೆಯ್ತು ತಾಗೆ ಬ |
ಳ್ಳೆಳ ಬಳಿದತ್ತು ಶಲ್ಯನೊಳೆ ಕಾಳಿಗಮೀಗಳನುತ್ತುಮಂತೆ. ಕೆ
ಯೊಳಲಹಿಕೇತು ಸಿಂಧುತನಯಂಬಿರಣಾಗೆಡೆ ಬಂದು ತಾಗಿದಂ || ೧೧೩

ಅಸ್ತರಹಿತನಾದವನನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೆ ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನೋಡಿ
(ತನ್ನ) ಆನೆಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಭೂಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆಯೇ ತೇರಿನಿಂದ ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿ
ಶತ್ರುವನ್ನು ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊಳಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಉತ್ತರನು ತನಗೆ
ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಶಕ್ತಿಯೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಲು ಶಲ್ಯನು
ರಥಹೀನನಾಗಿ ಅವಮಾನಗೊಂಡು-೧೧೨. ಹಿಂದೆ ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಪಣ್ಣುಲಿನು
ಎದುರಿಸಿ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಸಂಹಾರವೂ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವೂ
ಆದ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಉತ್ತರನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆತನ ಆನೆಯನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸಿದನು.
ಪಾಂಡವಸ್ಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾ ಹಾ ರವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಶಲ್ಯನು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರಲು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರನು ಆನೆಯೊಡನೆ ಸತ್ತು ಕೆಳಗುರುಳಿದನು (ಕುಸಿದನು).
ವ|| ಉತ್ತರನನ್ನು ಯಮನಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು
ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ಕೃತವರ್ಮನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ನಿಂತನು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈಕಡೆ ಭೀಷ್ಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಭಟಿಸಿ ವೇಗದಿಂದ
ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಶ್ವೇತನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನು ಸತ್ತುಹೋದುದನ್ನು
ಕೇಳಿದನು -೧೧೩. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿದ
ಸಿಂಹದಂತೆ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಹರಡಿ ಶಲ್ಯರಾಜನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು
ತಾಗಿದನು. ಈಗ ಶಲ್ಯನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನು ಆ ಯುದ್ಧಭಾರವನ್ನು ತಾನೇ ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
(ಶಲ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ಭೀಷ್ಮನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು.

ವ|| ಇತ್ತ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಎರಾಟ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಶಿಖಂಡಿ ಚೇತಾನ ಕೇಕಯ ಸಾತ್ಯಕಿ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಸೌಭದ್ರ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರೊಡಗೂಡಿ ನೆಗಪ್ಪಿ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ವಿವಿಂಶತಿ ವಿಕರ್ಣ ಚಿತ್ರಸೇನ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಬಾಹ್ಲಿಕ ಭೂರಿಶ್ರಮ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ್ ಗಣಿಸನ್ನೈಗ್ದು ಕಾದುವಾಗಳ್-

ಚಂ|| ನಡುವ ಸೆರಲ್ ಸರಲೊಳೆ ಸುರುಳ್ಳ ಹಯಂ ಹಯದುಳ್ಳರುಳ್ಳಲೊಳ್
ತೊಡವ್ ಭಟರ್ ಭಟರ್‌ಗಳೊಳೆ ತೊಬ್ಬುಲಿಮಾಪ್ತ ರಥಂ ರಥಕ್ಕೆ ವಾ |
ಯ್ದಿಗಿದೆ ಮೆಯ್ಯೋರ್ಚುವ ಮಹಾರಥರಾಜಯೊಳಂತಗುವರ್ನ
ಚ್ಚಿದಿದಿರೆ ಕಾಡಿ ಬಿಚ್ಚಲಿಸಿದರ್ ಬಸುನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟುರೆ ಸೂಸುವನ್ನೆಗಂ || ೧೧೪

ವ|| ಅಂತರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರೊಡರ್‌ರೊಡರ್‌ ತಲೆಮುಟ್ಟು ಕಾದುವಾಗಳ್
ಶ್ವೇತಂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿವಿನೊಳಾದ ಮುಳಿಸಿನೊಳ್ ಕಣ್ಣಾದ ಶಲ್ಯನಂ ಮುಟ್ಟಿವಂದು-

ಚಂ|| ಮುಳಿಸಿನೊಳೆಯ್ ಕೆಂಪಡರ್‌ ಕಣ್ಣಿನೊರ್ಮೆಯ ನುಂಗುವಂತನುಂ
ಗೊಳೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ಮೂಗುದುರಮಂ ಬಿರಿಯಚ್ಚೊಡೆ ಸೂಸಿ ಪಾಯ್ಸು |
ಗೃಹಮವನುಗ್ಗ ಕೋಪಶಿಖಿ ತಳ್ಳಳುವಂತಪೊಲಾಗೆ ಶಲ್ಯನಾ
ಗಲೆ ರಗದೊಳ್ ನೆಲಲೊಡವನಂ ಪೆಚಿಗಿಕ್ಕಿ ಸುರಾಪಗಾತನಂ || ೧೧೫

ವ|| ಈಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಎರಾಟ, ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಂಡಿ, ಚೇತಾನ, ಕೇಕಯ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ಅಭಿಮನ್ಯುವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರೊಡಗೂಡಿ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು. ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ವಿವಿಂಶತಿ, ವಿಕರ್ಣ, ಚಿತ್ರಸೇನ, ಸೋಮದತ್ತ, ಭಗದತ್ತ, ಬಾಹ್ಲಿಕ, ಭೂರಿಶ್ರವರೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದವರು ಬಾಣದ ಗರಿಗಳಿಂದಲೇ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೧೪. ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡವು. ಕುದುರೆಗಳು ಸುರುಳಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಒಳಗರುಳಿನಲ್ಲಿ ಶೂರರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರು. ತೇರು ಹರಿದು ಅವರನ್ನು ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜಿಮಾಡಿದವು. ಮಹಾರಥರು ನುಗ್ಗಿ ತೇರನ್ನೆಡವಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದು ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯುವವರೆಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಎರಡುಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶ್ವೇತನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಸಾವಿನಿಂದ ಆದ ಕೋಪದಿಂದ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಲ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೧೧೫. ಕೋಪದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಂಪೇರಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಒಂದೇಸಲ ನುಂಗುವಹಾಗೆಯೂ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆಯೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿ (ಗುರಿಗುಟ್ಟಿ) ನೋಡಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಎದೆಯು ಸೀಳುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. (ಅದರಿಂದ) ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಹರಿಯಿತು. ಅವನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಸೇರಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಶಲ್ಯನು ಆಗಲೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ತಾನು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದನು.

ವ|| ಅಂತು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಂದು ಮೂಡುವ ಪನ್ನಿರ್ವರಾದಿತ್ಯರ ತೇಜಮುಮಂ
ಮಹೇಶ್ವರ ಭೈರವಾಡಂಬರಮುಮಂ ಯುಗಾಂತ ಕಾಲಾಂತಕನ ಮುಸಕಮುಮಂ
ತನ್ನೊಳಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು-

ಚಂ|| ಖರ ಕಿರಣ ಪ್ರಚಂಡ ಕಿರಣಾವಳಿ ಲೋಕಮನೆಯ್ಲಿ ಪವುರ್ವಂ
ತಿರೆ ಕಡುಕೆಯ್ಲು ತನ್ನೆರಡು ಕೆಯೊಳಮೆಚ್ಚ ಶರಾಳಿಗಳ್ ಭಯಂ |
ಕರತರಮಾಗೆ ಭೂಭುವನಮೆಲ್ಲಮನೊರ್ಮೆಯ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ ಕೊಂ
ಡಿರೆ ದಸೆಗಾಣಲಾಗದು ದಲಾ ರಣಗಲ್ಲಲೆ ಮಂದಮಾಡುದೋ || ೧೧೬

ವ|| ಎಂಬಿನಮಂಬಿನ ಬಂಬಲೊಳಂ ಜೋಡಾಗಿ ಕೋಡನೊಡೆ ಕೆಡೆದ ಗಜ
ವೃಷಂಗಳ್ ದೊಣೆವುಗಳಿಂದೊಳಿತು ಪರಿಪ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ಗುಳಂ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ಗುಳೊಳ್ ಮಿಲಿರ್ಪ
ಪಟವಿಗಳ್ ತಲೆದೋಪ್ ಮುಬುಂಗಿದ ರಥಂಗಳುಂ ರಥಂಗಳ್ ಗಾಲಿಗಳ್ವದಮಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರ್ಪ
ಮದಹಸ್ತಿಗಳುಂ ಮದಹಸ್ತಿಮಸ್ತಕಂಗಳನೋಸರಿಸಿ ರಥಮಂ ಪರಿಯುಸುವ ರಥಜೋಡಕರುಂ
ರಥಜೋಡಕರ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಯ್ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕರುಳ್ಳೊಳ ತವೆ ತೊಡರ್ಪ
ಕೀಲಂ ಕರ್ಚ ದಿಂದುಮಗುಳ್ಳು ಕೆಡೆನ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳುಂ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳ್ ಪೊದ ತಿಂಪಿಯೊಳ್
ತೊಡರ್ಪಪ್ರಪ್ತಮಾಡುವ ಸುಭಟರಟ್ಟಿಗಳುಂ ಸುಭಟರಟ್ಟಿಗಳನೆಲ್ಲಟ್ಟು ಕುಟ್ಟುವ ತೊಂದು
ಮರುಳ್ಳುಳುಂ ಮರುಳ್ಳುಳುಮಂ ಪಳಪಳನೆಮೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುವ ವೀರ

ವ|| ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನ ಭಯಂಕರವಾದ
ಅಟಾಟೋಪವನ್ನು ಯುಗಾಂತದ ಯಮನ ರೇಗುವಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ
ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ೧೧೬. ಸೂರ್ಯನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕಿರಣಸಮೂಹಗಳು
ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆವರಿಸುವ ಹಾಗೆ ವೇಗಶಾಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಎರಡು
ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚ
ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿಕೊಂಡುವು. ಆ ಯುದ್ಧದ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ದಿಕ್ಕೇ ಕಾಣದಂತಾಯಿತು. ಆ ರಣಗತ್ತಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಬಾಣಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕೊಂಬನ್ನೂರಿ ಕೆಡೆದಿದ್ದ ಆನೆಗಳ ಗಾಯದ
ಡೊಗರುಗಳಿಂದ ಜನುಗಿ ಹರಿಯುವ ರಕ್ತದ ಸಮುದ್ರಗಳೂ, ರಕ್ತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾವುಟಗಳ ತುದಿಗಳು ಮಾತ್ರ ತೋರುತ್ತ ಮುಳುಗಿದ್ದ ತೇರುಗಳೂ
ತೇರುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಗಳೂ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ತಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದು
ಕಡೆಗೆ ಓಸರಿಸಿ ತೇರನ್ನು ಹರಿಯಿಸುವ ಸಾರಥಿಗಳೂ ಸಾರಥಿಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಯಿ
ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಕರುಳುಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಕಡಿಮಾಣವನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಉತ್ತಮವಾದ ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳೂ ಜಾತಿಹುರುರುಗಳ
ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಎಡವುತ್ತ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಶೂರರ ಮುಂಡಗಳೂ ಆ
ಶೂರರ ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಿಸಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ತುಂಟ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಆಟವನ್ನು
ಪಳಪಳನೆ ರೆವೈಬಡಿಯದೆ ನೋಡಿ ಹುಸಿನಗೆ ನಗುವ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳ ಹಸಿಯ
ತಲೆಗಳೂ ಭಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಅದ್ಭುತ, ಭಯಾನಕ, ವೀರ, ಬೀಭತ್ಸ, ರೌದ್ರರಸಗಳನ್ನು

ಭಟರ ಪಂದಲೆಗಳುಮಗುವುಮದ್ದುತ ಭಯಾನಕ ವೀರ ಬೀಭತ್ಯ ರೌದ್ರ ರಸಂಗಳಂ
ಪುದುಂಗೊಳಿಸೆ ಗಾಂಗೆಯಂ ನಾಡೆಯುಂ ಪೊಬ್ಬು ಕಾದೆ-

ಮ|| ಪಟ್ಟುಂಗಟ್ಟುಡಿಳಾಧಿನಾಥರ ಪಯಿಂಘಾಸಿರ್ವರೊಳ್ಳನೆಗಳ್
ಪಟ್ಟುಂಗಟ್ಟುದುವೊಂದು ಲಕ್ಕ ತುರಗಂ ಪತ್ತೆಂಬು ಲಕ್ಕಂ ಪಡೆ |
ಲ್ಪಟ್ಟುಬಾಡಿದುವೊಂದೆ ಬಿಟ್ಟನೆ ನದೀಪುತ್ರಂಗೆ ಪೇಟಾರ್ ಚಲಂ
ಬಟ್ಟುಂ ಮಾರ್ಮಲೆದಂಬುದೊಟ್ಟುಮುಲೆವರ್ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಾಗ್ರದೊಳ್ || ೧೧೭

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಶ್ವೇತನುಮನವರತ ಶರಾಸಾರದಿಂ ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲಮನರೆದು
ಸಗ್ಗೊಂಡಂತೆ ಮಾಡಿ ತವೆ ನೆರವಿಯನೆನಿತಂ ಕೊಂದೊಡಮೇಪಂದಪುದೆಂದು ಗಾಂಗೆಯಂಗೆ
ದಿರದಿದಿರಂ ಮೂಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೊಯ್ಯು ನಿಂದಾಗಳ್-

ಉ|| ಶ್ವೇತನ ಬಿಲ್ಲೊಳಿರ್ವ ಮದನಾರಿಯ ರೂಪೇರ್ವಗೊಳ್ಳುದುಂ ನದೀ
ಜಾತನುದಾತ್ಯ ಭಕ್ತಿಯೊಳೆ ಕೆಯ್ಯಗಿದಾಗಳಿದಂತೊ ನಿಮ್ಮ ಪೆ |
ಮಾರ್ತಿನ ಬೀರಮೀಯೆಡೆಗೆಪಂದುದೆ ಮುಪ್ಪಿನೊಳೆಯ್ಯೆ ಲೋಕ ಎ
ಖ್ಯಾತರಿರಾಗಿ ಕೆಯ್ಯುವಿಡಿವಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಲ್ಪಿದಿಯಲ್, ತಕ್ಕುದೇ || ೧೧೮

ಚಂ|| ಎನಗೆ ರಣಾಗ್ರದೊಳ್ ಪೊಣಪೊರ್ವದಂಕದ ಪೊಂಕದ ಸಿಂಧುಪುತ್ರನೊ
ವನ ದೊರೆಯೆಂದು ನಿಮ್ಮೊಳೆ ಪಲಂ ತಪಿಸಂದಿಟಿಯಲ್, ಪೊನ್ನೆನಾ |
ನೆನಗಿಟವಟ್ಟಿಯಂ ಕಿಡಿಸಿ ನಿಮ್ಮಳವಂ ಪೆಟಗಿಕ್ಕಿ, ನೀಮುಮಂ
ನೆನೆರ್ವೆಗಟ್ಟರಿಂ ತುಲೆಲ ಸಂದರನಾರುಮನಂತು ನಂಬುವರ್ || ೧೧೯

ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೧೧೭. ಭೀಷ್ಮನ ಒಂದೇ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ
ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಭದ್ರಗಜಗಳೂ
(ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆನೆ) ಹತ್ತೆಂಟುಲಕ್ಷ ಕುದುರೆಗಳೂ ಕೆಳಗುರುಳಿ ನಾಶವಾದುವು
ಎನ್ನಲು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಣದೊಟ್ಟು (ಹಟಮಾಡಿ) ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಉಳಿಯುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ|| ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ
ಶ್ವೇತನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಬಾಣದ ಮಳೆಯಿಂದ ಕೊರವಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಆರೆದು
ಪುಡಿಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ನಾಶಪಡಿಸಿ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನ್ಯವಷ್ಟನ್ನೂ ಕೊಂದರೆ
ಎನು ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಇದಿರಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು
ಸೆಳೆದು ನಿಂತನು - ೧೧೮. ಶ್ವೇತನ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಶಿವನ ಆಕಾರವು ತನ್ನ
ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಭೀಷ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಕೈಮುಗಿದನು. (ಶ್ವೇತನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು) ಇದೇನಿದು? ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಪರಾಕ್ರಮವು ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತೇ? ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ನೀವು ಶಸ್ತ್ರಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಶರಣಾಗತರಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ? ೧೧೯. ಯುದ್ಧಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾದಬೇಕಾದರೆ
ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಗರ್ವಿಷ್ಯನೂ ಆದ ಭೀಷ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾದವನು ಎಂದು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ನೋಯ ನುಡಿದೊಡೆ ಸಿಂಧುಪುತ್ರನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ನಿನಗೇನೆಂದೊಡಮೆಂದುದೊಪ್ಪಿದಪುರಂತೇಕೆನ್ನನೀ ಶರಾ
ಸನದೊಳ್ ಶೂಲಕಪಾಲಪಾಣಿ ದಯೆಯಿಂ ಬಂದಿದರ್ಥನುಂತಾನುಮಿಂ |
ತಿನಿತಂ ನೀಂ ನುಡಿವನ್ನೆಗಂ ತಡೆವನೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥಂ ಕಣಾ
ವನಮನಸ್ತಕನಾದನಗುಪ್ಪೊಡೆ ನೀನೀ ದೇವನಂ ತೋಜುವೈ || ೧೨೦

ಕಂ|| ಇಲೆವಂತು ನಿನಗೆ ಮನದೊಳ್
ತಲೆಸಲವುಂಟಪ್ಪೊಡಲವೊ ದೇವೇಶನನೇಂ |
ಸೆಜಿವಿದಿದೆ ತೊಲಗು ದೇವನ
ಮಹಿಯಂ ಬಲೆಕಲೆಯಲಕುಮನಗಂ ನಿನಗಂ || ೧೨೧

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಶ್ವೇತನಿಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ಕಾಗೆವೊಲಿಂತು ಬಿಲ್ಲಿ ಕರಮಂಜುವಿರಂಜಲಿಮಾ ತ್ರಿಣೇತನಂ
ಪೋ ಗಡೆಗೊಂಡು ಕಾಮವೆನೆ ಕಾದನಿದಂ ಹರನಿತ್ತನೆಂದು ನೋ |
ಡಾಗದುಮುಟ್ಟಿಯಿಂ ಪಿಡಿವನಕ್ಕಟ ನಿಮ್ನದಿಪುರ್ವಲ್ಲಿ ಚಾ
ಪಾಗಮಮೇವುದಂತೆನೆಗೆ ಬಿಲ್ಲರಮಾಜಿಯೊಳಂಪ ಗಂಡರಾರ್ || ೧೨೨

ಮಾಡಿ ಬಂದೆ. ನನಗುಂಟಾದೆ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಹಿಂದುಮಾಡಿ ನೀವೂ ಹೇಗೆ ಧೈರ್ಯಹೀನರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳನ್ನು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು? ವ|| ಎಂದು ತನಗೆ
ನೋವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ನುಡಿಯಲು ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಳಿದನು - ೧೨೦. ನೀನು
ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಏಕೆನ್ನುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ
ಶೂಲಕಪಾಲಪಾಣಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ದಯೆಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಲ್ಲದ
ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಹರಟುವವರೆಗೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಶಿವನು ಮೂರುಲೋಕದ
ಒಡೆಯನಲ್ಲವೇ? ಆದುದರಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಬರಲು ನೀನು ಈಶ್ವರದೇವನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೀಯೆ. ೧೨೧. ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಇದ್ದರೆ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನೇಕೆ
ಮರೆಹಿಡಿದಿದ್ದೀಯೆ? ದೇವನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ. ಬಳಿಕ ನನಗೂ ನಿನಗೂ
ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಶ್ವೇತನು ಹೀಗೆಂದನು.
೧೨೨. ಕಾಗೆಯ ಹಾಗೆ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತೀರಿ; ಹೆದರಬೇಡಿ, ಭೀ ಆ ಮುಕ್ಯಷ್ಟನನ್ನು
ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕಾದುತ್ತೇನೆಂಬ ನಾನು! ಇಲ್ಲ, ಇದು ಈಶ್ವರದತ್ತವೆಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಯ್ಯೋ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ ತಾನೆ ಏಕೆ ನನಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ

ವೃ|| ಬಿಸುಟೆಂ ಬಿಲ್ಲನದೇವುದೆಂದು ಕಡುಪಿಂದಿಡಾಡಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾ
ಪ್ರಸರಂಗಳ್ ಮಸುಳ್ಳನ್ನೆಗಂ ಪೋಳಿವುದೊಂದಂ ಶಕ್ತಿಯಂ ಕೊಂದಗು ||
ಎ೯೩ ಗಾಂಗೇಯನನಿಟ್ಟುನಿಟ್ಟೊಡದನೀರಯಸ್ತದಿಂದೆಟ್ಟು ಖಂ
ಡಿವ ಪೇರಾಳ ತಿಳಿದಿಕ್ಕಿದಂತೆ ತಲೆಯಂ ಪೋಗಿಟ್ಟನಾ ಶ್ವೇತನಾ || ೧೨೩

ಕಂ|| ಶ್ವೇತನ ಬೀರಮನುಪಮಾ
ತೀತಮನೀ ಧರಗೆ ನೆಗಲಿ ನೆಗಲ್ಲುದನಿದನಾಂ |
ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಪ್ಪುವನೆಂ
ಬೀ ತಲದೊಳೆ ದಿನಪನಪರಜಲನಿಧಿಗಿಟೆದಂ || ೧೨೪

ವೃ|| ಆಗಲೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರಪಹಾರತೂರ್ಯಂಗಳಂ ಬಾಬಸಿ ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳ್ ಪೋದರನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕಬಲಮನೆಲ್ಲಮನೊಂದೆ ರಥದೊಳಾದಿತ್ತ
ನಸುರರನದಿರ್ಪುವಂತಾಟೆಂದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಮರಾತಿಕಾಳಾನಳನುಮತಿರಥ ಮಥನನುಂ
ರಿಪುಕುರಂಗಳೆರವನುಂ ಸಾಹಸಾಭರಣನುಮಮ್ನನ ಗಂಧವಾರಣನುಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನುಂ
ಪರಸೈನ್ಯಭಿರವನುಮೆಂಬ ಹೆಸರಗಳನ್ನರ್ಥಂ ಮಾಡಿ-

ಶೂರನೂ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ೧೨೩. ಇದೋ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸುಟಿದ್ದೇನೆ.
ಅದರಿಂದೇನಾಗಬೇಕು ಎಂದು ವೇಗದಿಂದ ಎಸೆದು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಸಮೂಹವನ್ನೂ
ಮಸಕುಮಾಡುವಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಶಕ್ತಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಹೊಡೆದನು. ಆ ಹಿರಿಯನು (ಭೀಷ್ಮನು) ಅದನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆ ಶ್ವೇತನ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಪಿ (ಜಿಗಟಿ) ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಹೊಡೆದು
ಹಾಕಿದನು. ೧೨೪. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಹೋಲಿಕೆಗೂ ಮೀರಿದ್ದ ಈ
ಶ್ವೇತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನಾನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೂ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ವೃ|| ಆಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರೂ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಚಕವಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಬಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳಿಗೆ
ಹೋದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಸಂಸಪ್ತಕ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಸೂರ್ಯನು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಅಡಗಿಸುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅರ್ಜುನನೂ
ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಆರಾತಿಕಾಳಾನಳ, ಆತಿರಥಮಥನ, ರಿಪುಕುರಂಗಳೆರವ,
ಸಾಹಸಾಭರಣ, ಗಂಧವಾರಣ, ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡ, ಪರಸೈನ್ಯಭಿರವ ಎಂಬ ತನ್ನ
ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ (ಅರ್ಥಕ್ಕನುಗುಣವಾಗುವಂತೆ) ಮಾಡಿದನು.

ಚಂ|| ನೆರೆದನುರಾಗದಿಂ ಪಡೆಯ ಪಾಡಿಯ ಬೀರರ ಪೆಂಡಿರಬ್ಬಪಿಂ
ಪರಸಿಯೊಳಿಲ್ಲ ಸೇಸೆಗಳನಿಕ್ಕೆ ಮುರಾರಿಯ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ವಿ |
ಸ್ಥುರಿತ ರವಂ ಜಯೋತ್ಸವದ ಪೋಷಣೆಯಂತಿರೆ ಪೊಕ್ಕನಾತ್ಮ ಮಂ
ದಿರಮನುರಾಗಾತ್ಮತನವನೀತಳ ಪೊಬ್ಬಗುಣಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೧೨೫

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜಿನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಸವ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

೧೨೫. ಸೈನ್ಯಸಮೂಹದಲ್ಲಿದ್ದ ವೀರಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹರಸಿ ಸೇಸೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖದ
ವಿಜ್ರಂಭಿತ ಧ್ವನಿಯು ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ಡಂಗುರದಂತಿತ್ತು. ಉದಾತ್ತಚಿತ್ತನೂ
ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಗುಣಾರ್ಣವನು
ತನ್ನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ
ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ
ಆದ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ.

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ಯುವತಿಯನಾ ವೀರ
ಶ್ರೀ ಯುವತಿಗೆ ಸವತಿಮಾಪ್ತನೆಂದರಿ ನೃಪರು |
ಳ್ಳಾಯವೆರವೆಳೆದುಕೊಂಡು ಧ
ರಾ ಯುವತಿಗೆ ನೆಗಟ್ಟು ಹರಿಗನೊರ್ವನೆ ಗಂಡಂ || ೧

ಎಂಬ ನಿಜ ಚರಿತಮಂ ಪಲ
ರುಂ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಕಿವಿಯನಾಂಕು ಕೇಳುತ್ತಮಳುಂ |
ಬಂ ಬೀರಮನಿಸಿ ತನಗಿದಿ
ರಂ ಬಂದು ಕದಂಗೆ ಸತ್ತರಂ ಪೊಗಬುತ್ತಂ || ೨

ವ|| ಅಂತು ವಿಕಾಂತ ತುಂಗನಿರ್ವಣ್ಣಗಮಿತ್ತಲೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರಲೆಯ
ನೊಂದ ತಮ್ಮಣುಗಾಳಳ ಕೊಂಡಾಟದಾನೆಗಳ ನಚ್ಚಿನ ಕುದುರೆಗಳ ಪುಣ್ಯನುಡಿಯಲುಮೋವಲುಂ
ಮದರ್ಬೆಜ್ಜರಮನಟ್ಟುತ್ತಮಿಕ್ಕಿದ ಸನ್ನಣಂಗಳಂ ಗೆಲ್ವ ಕಣಕನೆ ಪೋಗುರ್ಚ ತಮ್ಮ
ಮೆಯೊಳುಡಿದಂಬುಗಳುಮನೆಲ್ಲಂ ನಟ್ಟುಡಿದ ಬಾಳ ಕಕ್ಕಡೆಯುಡಿಗಳುಮನಯ್ಯಾಂತಮಂ
ತೋಪಿ ತೆಗೆಯಿಸುತ್ತಂ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯ ಪೊಯ್ಯೊಳಂ ಬಾಳ ಕೋಳೊಳಮುಚ್ಚಳಿದ
ಕಪಾಲದೋದುಗಳಂ ಗಂಗೆಗಟ್ಟುತ್ತಂ-

೧. ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷಿಗೆ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸವತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು
ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಅವರ ಸಮರಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸೆಳೆದು ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಭೂದೇವಿಯ ಒಡೆಯನಾದ (ಭೂಪತಿ) ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನೇ ಶೂರನಾದವನು
೨. ಎಂಬ ತನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಅನೇಕರು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು
ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಅತಿಶಯ ಸಾಹಸಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತನಗೆ ಇದಿರಾಗಿ
ಬಂದು ಕಾದಿ ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಇರುತ್ತಿರಲು ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರೂ
ಸಾಯುವಷ್ಟು ನೋವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾದ ಸೇವಕರ, ತಮ್ಮ
ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಆನೆಗಳ, ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕುದುರೆಗಳ ಹುಣ್ಣುಗಳನ್ನು
(ಗಾಯವನ್ನು) ಗುಣಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಔಷಧವನ್ನೂ ಲೇಪನವನ್ನೂ
ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕವಚಗಳನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ವೇರವಾಗಿ
ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಶರೀರದೊಳಗೆ ಮುರಿದುಹೋಗಿದ್ದ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ
ಎಲುಬುಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಳ್ಳುಗೋಲುಗಳ ಚೂರುಗಳನ್ನೂ ಸೂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು
(ಅಯಸ್ಕಾಂತ) ತೋರಿಸಿ ತೆಗೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಕತ್ತಿಯ
ಇರಿತದಿಂದಲೂ ಸಿಡಿದುಹೋದ ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

೮೦|| ಉನ್ನತಮಸ್ತಕಸ್ಥಳದೊಳಂಬುಗಳಬ್ಬುಡಿದಿದೊಡತಮಿ
ತ್ಯನೈತಿ ತಂದು ಬಲ್ಲಡಿಗರಿಬ್ಬುಟೆನೋಳ್ ಕಿಟಿ ನೊಂದನೆನ್ನದ: |
ಎನ್ನದಾಗ ಮೊಗಂ ಮುರಿಯದಳದೆ ಬೇನೆಗಳೊಳ್ ಮೊಗಂಗಳಂ
ಬನ್ನಗೆ ಮಾಡದಿದರ್ಲಕವಚ್ಚರಿಯಾಗ ಕೆಲರ್ ಮಹಾರಥರ್ || ೩

೮೧|| ರಸಮೊಸರ್ವನ್ನೆಗಂ ತಗುಳಿ ಪಾಡುವ ಗಾಣರ ಗೇಯಮಬ್ಬುಟಂ
ಪೊಸಯಿಸಿ ಸೋಂಕುವೊಲ್ಲೊಲಿಸುವೊಪ್ಪೊಪ್ಪೊ ಸೋಂಕು ಪೊದಬ್ಬು ಜಾದಿಯೊಳ್ |
ಮಸಗಿದ ಕಂಪು ಕಂಪನೊಳಕೊಂಡಲೆನ್ನೊಂದಲೆಂಬಿದಂದು ಪಾ
ಡಿಸುವುಪ್ಪದಗ್ಗ ವೀರ ಭಟರಾಪವಕೇಳಿ ಪರಿಶ್ರಮಂಗಳಂ || ೪

೮೨|| ಆಗ್ ಧರ್ಮನಂದನಂ ಮುಕುಂದಂಗೆ ಬಲೆಯನಟ್ಟು ಬರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸೇನಾನಾಯಕ
ನುತ್ತಾಯಕನಾಗಿ ಗಾಂಗೆಯೊಂದಮಲೆದನಿನ್ನಾಗ್ಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟುವಂ ಪೇಟೆಮನೆ-

೮೩|| ಬೇಳ್ಳೆಯ ಕೊಂಡದೊಳುರ್ಚಿದ
ಬಾಳ್ವರಸರಿಬಲಮನರಿಯಲೆಂದಂಕದ ಕ |
ಟ್ಯಾಲ್ವೀರನತಿ ಬಲಂ ನಿನ
ಗಾಳ್ವರಕೆಂದಿದನಲ್ಲೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ || ೫

೩. ಎತ್ತರವಾದ ತಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡು ಮುರಿದಿರಲು ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದಾಂಡಿಗರು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿ ಇಕ್ಕಳದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೋವಾಯಿತು ಎನ್ನದೆ ಆ ಎನ್ನದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸದೆ ಹೆದರದೆ ಮುಖವನ್ನು ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೆಲವು ಮಹಾರಥರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರು. ೪. ರಸವು ಪ್ರಸರಿಸುವವರೆಗೂ ಬಿಡದೆ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕಿಯರ ಗಾನ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಹತ್ತಿರವೇ ಕುಳಿತು ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿಯಳ ಸ್ಪರ್ಶ, ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹರಡಿದ ಜಾತಿಯ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿ ಎಂಬವು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವೀರಭಟರ ಯುದ್ಧಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೫. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ನಮ್ಮ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಮೆರೆದು ಭೀಷ್ಮರಿಂದ ನಾಶವಾದನು. ಇನ್ನಾರಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟೋಣ ಹೇಳಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೫. ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉದ್ಭವಿಸಿದ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನೂ ವೀರನೂ ಆದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ನಿನಗೆ ಸೇವಮಾಡಲೆಂದೇ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆಯಲ್ಲವೇ? ೫. ಎನ್ನಲು ಈ ಕಾರ್ಯ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಒಪ್ಪಿದ ಕಾರ್ಯವೇ. ಆವನೇ ವೀರಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನು ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ದ್ರುಪದನ ಮಗನಾದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿ ವಿಶೇಷಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

೫೦೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಎಂಬುದುಮೀ ಕಜ್ಜಮೆನ್ನ ಮನದೊಳೊಡಂಬಟ್ಟ ಕಜ್ಜಮಾತನೆ ವೀರಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನೆಂದು ಧರ್ಮನಂದನಂ ದ್ರುಪದನಂದನಂಗೆ ಬಟೆಯನಟ್ಟ ಬರಿಸಿ ಒರಿದುಮೊಸಗವೆರಸು ತಾನೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟ-

ಕಂ|| ಆ ಸಮರಮುಖದೊಳೆಸೆವರಿ
ಕೇಸರಿಯ ವಿರೋಧಿ ರುಧಿರ ಜಲನಿಧಿವೊಲ್ ಸಂ |
ಧ್ವಾಸಮಯಮಸೆಯ ತಬತಬ
ನೇಸರ್ ಮೂಡುವುದುಮೊದ್ದಣಕ್ಕಟ್ಟಂದರ್ || ೬

ವ|| ಅಂತಜಾತತತ್ಪು ಮುನ್ನಮೆ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ತತ್ಪುಬಲಜಲನಿಧಿಯಳ್ಳದೆ ವಿಳಯ ಕಾಳಾನಿಳನೆ ಬೀಸುವಂತೆ ಕಿಯ್ಪಿಸಿದಾಗಳ್-

ಮ|| ಚತುರಂಗಂ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದೊಳಡುತ್ತುಂ ತಿಪ್ಪನೆಯಂದು ತಾ
ಗಿ ತಡೆಮೆಟ್ಟಿದೆ ಕಾದೆ ಬಾಳ್ವಳುಡಿಗಳ್ ಜೀಜಿಬ್ಬು ಮಾತಾಳಿ ಕೋ |
ನೆತ ಧಾರಾಳಿಗಳೆರ್ಚ ಪರ್ಚ ಸಿದಿಯಲ್ ತೇಂಕಲ್ ವಿಮಾನಂಗಳ
೪ ತಗುಳ್ಳಾಳಿ ಮತ್ತಮತ್ತ ತಳದರ್ ದೇವರ್ ನೆಫೋಭಾಗದೊಳ್ || ೭

ವ|| ಆಗಳೆರಡುಂ ಪಡೆಯ ನಾಯಕರೊಂದೊರ್ವರೊಳ್ ತಾಗಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾದುವಾಗಳಭಿಮನ್ಯು ಉಗ್ರತೇಜನಪ್ಪ ಮಗಧತನೂಜನನೊಂದೆ ಪಾಟಿಯೆಂಬನೊಳ್ ಕೆಯ್ಯ ಕೊಸನಿಕ್ಕುವಂತಿಕ್ಕುವುದುಂ ನೆತ್ತಿಂಗೆ ನೆಪ್ಪುಗೊಳ್ಳದೆ ಮಾಣನೆಂಬಂತೆ ಬಕಾಸುರನ ಮಗನಳಂಭೂಷಣಜರ್ಪನನ ಮಗನಿಳಾವಂತನನಂತಕಲೋಕಮನೆಯ್ವಿಸುವುದುಂ

ಕೂಡಿ ತಾನೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ೬. ಆ ಯುದ್ಧಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಶತ್ರುಗಳ ರಕ್ತ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಸೂರ್ಯನು ತಳೆತಳನೆ ಉದಯಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ವ|| ಧರ್ಮರಾಜನು ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ನಡುಗುವಂತೆಯೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮಾರುತವು ಬೀಸುವ ಹಾಗೆಯೂ ಯುದ್ಧಪ್ರಾರಂಭಸೂಚಕವಾಗಿ ಕೈಬೀಸಿದನು. ೭. ಒಂದು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವು ಮತ್ತೊಂದು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಬಂದು ತಿಪ್ಪನೆ ತಗುಲಿ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಕಾದಿದವು. ಕತ್ತಿಯ ಚೂರುಗಳು ಜೀರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಗಲಿದುವು. ರಕ್ತಧಾರೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಹಾರಿ ಸಿಡಿದುವು. ವಿಮಾನಗಳು ತೇಲಾಡಿದುವು. ಅಂತರಿಕ್ಷಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಆತ್ಮಿತ್ವ ಜಾರಿದರು. ವ|| ಆಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರೂ ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಾಗಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಬಹಳ ಉಗ್ರವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನಳ್ಳ ಭಗದತ್ತನನ್ನು ಒಂದೇ ಹಾರುವ ಬಾಣದಿಂದ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಸನ್ನು ಬಡಿಯುವಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೊಲೆಮಾಡದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಬಕಾಸುರನ ಮಗನಾದ ಅಳಂಭೂಷಣೆಂಬವನು ಅರ್ಜುನನ ಮಗನಾದ ಇಳಾವಂತನೆಂಬವನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಘಟೋತ್ಕಚನಿಲಾವಂತನ ಸಾವಂ ಕಂಡು ಸೈರಿಸದಳಂಭೂಷನನೆಲ್ಲವುಮದುವನಳಿ,
ಭಗದತ್ತನಾಯ ಮಹಿಯಂ ಪುಗುವುದುಮಳಂಭೂಷನಂ ಪಿಂತಿತಿ, ಭಗದತ್ತಂ ಘಟೋತ್ಕಚನಂ
ಮಾಕೊಂಡು-

ಕಂ|| ಉತ್ತೋಪ ದಹನದೊಡನೆ ಪು
ಷತ್ಯಂಗಳ್ ಕೋಟಿ ಗಣಿತದಿಂದುಪವಿಸಮಾ |
ದುರ್ವತ್ಯಚ ದಿತಿಜನನುಜದೆ ಘ
ಟೋತ್ಕಚನಂ ಬಿಟ್ಟು ಮೂರ್ಛವೋಪನಮಚ್ಚಂ || ೮

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ವ್ಯಕೋದರಂ ಚತುರ್ಧಶ ಭುವನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತೆರಳಿ ತೇರೈಸಿ ನುಂಗುವಂತೆ
ಮಸಕದಿಂ ಭಗದತ್ತನಂ ಮಾಕೊಂಡು-

ಚಂ|| ಇಸುವುದುಮೆಚ್ಚ ಶಾತ ಶರ ಸಂತತಿಯಂ ಭಗದತ್ತನೆಯ್ತಿ ಖಂ
ದಿಸಿ ರಥಮಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿ ಮಚ್ಚರದಿಂ ಗಜೆಗೊಂಡು ತಾಗೆ ಮಾ |
ಣಿಸಲಮರಾಪಗಾಸುತನಿರ್ದಿರ್ಭವುದುಂ ರಥಮುಟ್ಟೆ ಪೊಯ್ಯು ಶಂ
ಕಿಸದಿರಾಂತ ಸೈಂಧವನುಮಂ ಪವನಾತ್ಮಜನೋಡೆ ಕಾದಿದಂ || ೯

ವ|| ಅಂತು ಕಾದೆ ಸಿಂಧುರಾಜನ ಬೆಂಬಲದೊಳ್ ಕಾದಲೆಂದು ಬಂದ ನೂರ್ವರ್
ಕೌರವರುಂ ಭೀಮನೊಳ್ ತಾಗೆ ತಾಗಿದ ಬೇಗದಿಂ ದುರ್ಧರ್ಷಣ ದುರ್ವರ್ಷಣ ದೀರ್ಘಬಾಹು
ಮಹಾಬಾಹು ಚಿತ್ರೋಪಚಿತ್ರ, ನಂದೋಪನಂದರ್ ಮೊದಲಾಗಿ ಮೂವತ್ತು ಮೂವರಂ
ಜನಂಗೆ ಬರ್ವನಿಕ್ಕುವಂತಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತಿನುಲಿದರುಮನುಲಿಯಲಿಯದೆ ಬಲಿಸಂದಾಗಳ್-

ಘಟೋತ್ಕಚನು ಇಲಾವಂತನ ಸಾವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಅಳಂಭೂಷನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು
ಅವನು ಹೆದರಿ ಭಗದತ್ತನ ಆನೆಯನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕನು. ಭಗದತ್ತನು ಅಳಂಭೂಷನನ್ನು
ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ೮. ಅತ್ಯಂತಿಶಯವಾದ
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯೊಡನೆ ಬಾಣಗಳು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಭಟಿಸಿ
ಕೆದರಿದ ಕೂದಲನ್ನುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಮೂರ್ಛಹೋಗುವ ಹಾಗೆ
ಭಗದತ್ತನು ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ನುಂಗುವಂತೆ ರೇಗಿ ಭಗದತ್ತನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ೯.
ಅವನ ಆ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಸಮೂಹವನ್ನು ಭಗದತ್ತನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
ರಥವನ್ನು ಉರುಳಿಸಲು ಭೀಮನು ಮತ್ತರದಿಂದ ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಾಗಿದನು.
ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಭೀಷ್ಮನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಭೀಮನು ಅವನ ರಥವನ್ನು
ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಸಂದೇಹವೇ ಪದದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಸೈಂಧವನನ್ನು
ಪಲಾಯನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾದಿದನು. ವ|| ಸೈಂಧವನ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಕಾದಲು
ಬಂದ ನೂರುಮಂದಿ ಕೌರವರೂ ಭೀಮನನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ದುರ್ಧರ್ಷಣ,
ದುರ್ವರ್ಷಣ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಮಹಾಬಾಹು, ಚಿತ್ರೋಪಚಿತ್ರ,
ನಂದೋಪನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಜನರನ್ನು ಭೀಮನು ಯಮನಿಗೆ
ಆತಿಥ್ಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ಇನ್ನುಳಿದವರನ್ನೂ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ

ಮ|| ಮೊದಲಿಟ್ಟು ಕೊಲಲೆಂದು ಕೌರವರನ್ನೇಕಿರ್ಪನಾರ್ಜುನ ಮು
ಕೃದಿವಂಗಾಂ ಕರಮೆಯ್ನು ಕೂರ್ಪನಿವರುಂ ಸತ್ತಪ್ಪರಂದಿಂಗೆ ಕಾ |
ವೃದನಾಂ ಕಾವನೆನುತ್ತ ಬೇಟೆ ರಥಮಂ ಬಂದೇಟಿ ಪೋ ಪೋಗಲೆಂ
ದೊದಕುತ್ತುಂ ಪರಿತಂದು ತಾಗಿ ತಗರ್ದಂ ಗಂಗಾಸುತಂ ಭೀಮನಂ || ೧೦

ವ|| ಅನ್ನಿಗಮುತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕ ಬಲಮೆಲ್ಲವುನಳಿ ಜಿಳಿ ಕಿಪ್ಪಿಬಿಡು ಕೊಲ್ಲಲ್ಲಿ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ ಮುರಾಂತಕನೊಳಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಪಳಯ ಪಯೋಧಿ ಸಾದಮನೆ ಪೋಲ್ತು ರಣಾನಕ ರಾವಮೀಗಳ
ಗ್ಗಳಮೆಸೆದಪ್ಪುದತ್ತ ಕಟಿವಂಬಿನ ಬಲ್ಲನಿಯಿಂದಮಾ ದಿತಾ |
ವಳಿ ಮಸುಳ್ಳಂತು ನೀಳ್ವಪ್ಪರು ಪೋಗದೆ ಕಾದುವ ಗಂಡರಲ್ಲಿ ನಿ
ನ್ನಳಿಯನುಮಾ ವ್ಯಕೋದರನುಮಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಪೆಜರ್ ಮುರಾಂತಕಾ || ೧೧

ಚಂ|| ಗುರು ಗುರುಪುತ್ರ ಶಲ್ಯ ಭಗದತ್ತ ನದೀಸುತರೆಂಬ ಸಂದ ಬೀ
ರರೆ ಮಜುವಕ್ರಮಣ್ಣನೊಡನಿವರೆ ಕೂಸುಗಳೆಂಬ ಶಂಕೆಯುಂ |
ಒರಿದನಗೀಗಲಾದಪ್ಪದು ಮಾರಾದ ಚೋದಿಸು ಬೇಗಮತ್ತುಲ
ತ್ತ ರಥಮನೆಂದು ಭೋರ್ಗರೆಯ ಬಂದನರಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲು ಬರ್ಪವೋಲೆ || ೧೨

ವ|| ಅಂತು ನೆಲನದಿರೆ ಬರ್ಪ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಬರವಿಂಗೆ ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲ
ಮೊಲ್ಲನುರಿದೋದಿ ಸುರಾಪಗಾನಂದನನ ಮಜಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗ್-

ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ೧೦. 'ಇವನು ಕೌರವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ನುಂಗದೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನನ್ನು ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವರೂ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವೇ ಅದರೂ ಈ ದಿನ ನಾನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾದಪ್ಪು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಬೇರೊಂದು ರಥವನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು 'ಹೋಗಬೇಡ, ಹೋಗಬೇಡ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಓಡಿ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮನು ಭೀಮನನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಸಂಸಪ್ತಕಬಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಬೆವರುವಂತೆ ಅವುಕಿ ಹಿಂಡಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದನು- ೧೧. ಈಗ ರಣಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯು ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕಡೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣದ ಮಳೆಯಿಂದ ಆ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹವು ಮಾಸಲಾಗಿ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ, ನಿನ್ನಳಿಯನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯು ಮತ್ತು ಭೀಮನು ವಿನಾ ಕಾದುವ ಶೂರರು ಮತ್ತಾರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ೧೨. ಶತ್ರುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಶಲ್ಯ, ಭಗದತ್ತ, ಭೀಷ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೀರರಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಅಣ್ಣನಾದ ಭೀಮನೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ (ಅಭಿಮನ್ಯು ಮತ್ತು ಘಟೋತ್ಕಚರು) ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ರಥವನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಆ ಕಡೆ ನಡೆಯಿಸು ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಬರುವ ಹಾಗೆ (ಆ ಕಡೆಗೆ) ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೆಲವು ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ಬರುವಿಕೆಗೆ

ಮ|| ಎಡೆಗೊಂಡಂಕದ ಶಲ್ಯ ಸೈಂಧವ ಕೃಪ ದ್ರೋಣಕಳುಂ ಸಾಯಕಂ
ಗಿಡೆ ತನ್ನೆಚ್ಚ ಶರಣಿಗಳ್ ವಿಲಯ ಕಾಲೋಲ್ಪಂಗಳಂ ತಾಗಿದಾ |
ಗಡೆ ತತ್ಕೂತ ರಥಾಶ್ವ ಕೇತನ ಶರಪಾತಂಗಳುಂ ಸುರ್ಗಿ ಕ
ಗ್ಗಡೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದನಂತು ನಮ್ಮ ಹರಿಗಂ ಗಂಡಂ ಪೆಜರ್ ಗಂಪರೇ | ೧೩

ವ|| ಅಂತರಿಕಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥಾರ್ಥರಥಕಳನಾನೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕುಳಂಜೆಯ
ನೀರಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಕೆದಟುವನ್ನಮೆಬ್ಬಟ್ಟಿದಾಗ್ ಸೋಲ್ತ ತನ್ನ ಬಲಮನಳುಂಬಮಾದ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಭುಜಬಲಮುಮಂ ಕಂಡು ಕನಕತಾಳದ್ವಜಂಗೆ ಪನ್ನಗದ್ವಜನಂತೆಂದಂ-

ತರಳ || ಮುಳಿಯೆ ಬಿನ್ನಪಮದ್ದ ದಾಯಿಗರೋಳ್ ವಿರೋಧಮನಂತು ಬ
ಳ್ಳಳನೆ ಮಾಯ್ದನಂದು ನಿಮ್ಮನೆ ನಂಬ ಮಾಡಿದೆನಂತು ಗೋ |
ವಳಿಗನಂ ಗೆಡೆಗೊಂಡು ಮುಂ ಬಳಿದೊಟ್ಟ ಪೇಡಿಯ ನಿಮ್ಮನಿಂ
ತಿಳಿಸಿ ಮುದ್ದಲಮೆಲ್ಲಮುಂ ಕೊಲೆ ನೋಡುತಿರ್ಪುದು ಪಾಟಿಯೇ || ೧೪

ಕಂ|| ಮೇಳದೊಳೆಂತುಂ ಪೋ ಪೆಜ
ರಾಳಂ ಭಿದಿಸುವೆವೆಂಬ ಪಾಡವರೋಳ್ ನೀಂ |
ಮೇಳಿಸಿ ನಣ್ಣನೆ ಬಗೆದಿರ್
ಜೋಳದ ಪಾಟಿಯುಮನಿನಿಮ ಬಗೆಯಂ ನಿಮ್ಮೋಳ್ || ೧೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸಿಂಧುತನೂಜನಂತೆಂದಂ-

ಕೌರವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಭೀಷ್ಮನ ಮರೆಹೊಕ್ಕವು. ೧೩. ನಡುವೆ
ಬಂದ ಶಲ್ಯ ಸೈಂಧವ ಕೃಪ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳ ಬಾಣಗಳು ನಿಷ್ಫಯೋಜಕವಾದುವು.
ಭೀಷ್ಮರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉಲ್ಲಾಸಾತಗಳು
ಸರಿ. ಆದರೂ ಅರ್ಜುನನು ಅವರ ಆ ಸಾರಥಿ, ತೇರು, ಕುದುರೆ, ಬಾವುಟ,
ಬಾಣಸಮೂಹ - ಎಲ್ಲವೂ ಪಡಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಶೂರನೆಂದರೆ
ಅರಿಕೇಸರಿ. ಅವನಂತೆ ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿರಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥ
ಅರ್ಧರಥರುಗಳನ್ನು ಆನೆ ತುಳಿದು ಕದಡಿದ ಕುಂಟೆಯ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೂ
ಚೆದುರುವ ಹಾಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಓಡಿಸಿದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು
ಹೀಗೆಂದನು. ೧೪. ಅಜ್ಞ, ವಿಜ್ಞಾಪನೆ; ಕೋಪಮಾಡಬೇಡಿ, ದಾಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ
ರೀತಿಯ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನೇ ನಂಬಿ
ಮಾಡಿದೆನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೀಗೆ ದನಕಾಯುವವನೊಬ್ಬನ ಸ್ನೇಹಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬಳಿದೊಟ್ಟ ಹೇಡಿಯೊಬ್ಬನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಿ ಸನ್ನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ನೀವು ಉದಾಸೀನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಸೂಕ್ತವೇ?
೧೫. 'ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಪರಪಕ್ಷದ ಶೂರರನ್ನು ಭೇದಿಸಬಲ್ಲೆವು ಬಿಡು' ಎಂಬುದಾಗಿರುವ
ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ನೀವು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೇ ಬಗೆದಿರಿ; ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಉಪ್ಪಿನ ಋಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಭೀಷ್ಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಮ|| ತ್ರಿಜಗಕ್ಕಂ ಗುರು ದೇವನಾದಿಪುರುಷಂ ಕೇಲೋರ್ವನೋರ್ವಂ ರಿಪು
 ದ್ವಜನೀ ದ್ವಂಸಕಣಾಗಿ ಸಂದ ಕಲಿಯುಂ ಬಿಲ್ಲಾಳುಮಿನ್ನೊದೊಡಂ |
 ತು ಜಗತ್ಪಾತರನೇಳಿಬೈ ಮುಜಿವನೇ ಮುಂ ಪೂಣ್ಣದಂ ಬಿಲ್ ರಥಂ
 ದ್ವಜಮಂಚೆಂಬಿವನೆಯ್ ಸಂಧಿಸು ಜಸಂ ನಿಲ್ಲನ್ನೆಗಂ ಕಾದುವೆಂ || ೧೬

ವ|| ಎಂಬುದುಮನೇಕ ಶರಭರಿತ ಶಕಟಸಹಸ್ರಮನೊಂದುಮಾದಿ ಗಾಂಗೇಯನ
 ಪೆಜಿಗೆ ನಿರಿಸಿದಾಗಳಮರಾಪಾನಂದನನುಮುಮರೊಂದನಂದನನುಮೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಗಜಸನ್ನೆಗಿಯ್ತು
 ಕಾದುವಾಗಳಂಬರತಳದೊಲೆಲ್ಲಂ ಬಿಳಿಯ ಮುಗಿಲ್ಲಳ ಚೌಪಳಿಗೆಗಳೊಳ್ ಬಂದಿದ್ ದೇವ
 ವಿಮಾನಂಗಳುಮೊದನೊಡನೆ ಕಲಂಕ ಕುಲಗಿರಿಗಳುಂ ದಿಕ್ಕರಿಗಳುಮೊದನೊಡನೆ ತಾಗಿದಂತೆ
 ತಾಗಿದಾಗಳೆ-

ಮ|| ಉಪಮಾತೀತದ ಬಿಲ್ಲ ಬಲೈ ಸಮಸಂದೊಂದೊರ್ವರೊಳ್ ವರ್ವ ಪ
 ರ್ವ ಪರವ್ವೊಪ ಭಯಂಕರಂ ನೆಗೆದು ಪಾರ್ವಾರ್ವಚ್ಚೊಡಂಬುಬನ |
 ಟ್ವ ಪಳಂಕುತೆ ಸಿಡಿಲ್ಲ ತೋರಗಿಡಿಯಿಂದೊಂದೊಳೊಳ್ ಬೇವುದುಂ
 ತಿಪ್ಪುರಂಚೊತ್ತಿಸಿದಂತೆ ಪೊತ್ತಿ ಪೊಗೆದತ್ತತ್ತಂ ವಿಯಸ್ತಂಗಳಂ || ೧೭

ವ|| ಅಂತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮುರಿಯ ಕಾದೆ-

೧೬. “ದುರ್ಯೋಧನ, ಕೇಳು, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ
 ಗುರು, ಒದೆಯ, ಅದಿಪುರುಷ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಶತ್ರುಪಕ್ಷವನ್ನು
 ನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶೂರ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರನ್ನು
 ಹೇಗೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ? ನಾನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
 ಮರೆಯುತ್ತೇನೆಯೆ? ಬಿಲ್ಲು, ಬಾವುಟ, ಬಾಣ, ತೇರುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡು. ಯಶಸ್ಸು
 ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಕಾದುತ್ತೇನೆ ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಅನೇಕ
 ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಾವಿರಾರು ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಭೀಷ್ಮನ ಹಿಂದೆ
 ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಭೀಷ್ಮನೂ ಅರ್ಜುನನೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಾಣದ ಗರಿಯಿಂದ
 ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚೌಕಾಕಾರದ
 ಮಂಟಪ (ತೇರು)ಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವವಿಮಾನಗಳು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
 ಕ್ರಮತಃ ಕಲಕಿಹೋದುವು. ಕುಲಪರ್ವತಗಳೂ ದಿಗ್ಜಗಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಾಗುವ
 ಹಾಗೆ ತಾಗಿದುವು. ೧೭. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ದಾ
 ನೈಪುಣ್ಯವು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಭಯಂಕರನಾದ
 ಅರ್ಜುನನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತ ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಹೊಡೆಯಲು ಅವನ ಒಂದು
 ಬಾಣವು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ತಟ್ಟನೆ ತಗುಲಿ ಸಿಡಿದು ಅದರ ದಪ್ಪನಾದ
 ಕಿಡಿಗಳು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಯುತ್ತಿರಲು ತ್ರಿಪುರಾಸುರರ ಪಟ್ಟಣಗಳು
 ಹತ್ತಿ ಉರಿದಂತೆ ಆಕಾಶಮಂಡಲವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಿ ಹೊಗೆಯಾಡು
 ತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಉರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಕಾದುತ್ತಿರಲು

ಚ೦|| ನಡವಿದನಜ್ಞನೆಂದು ವಿಜಯಂ ಕಡುಕೆಯ್ಯಸನೆನ್ನ ಮುಮುನಾಂ
ನಡವಿದನೆಂದು ಸಿಂಧುತನಯಂ ಕಡುಕೆಯ್ಯಸನಿತು ಪಾಡುಗಾ |
ದೊಡನೊಡನಿರ್ವರುಂ ಮೆಚೆಯಲೆಂದೆ ಶರಾಸನ ವಿದ್ಯೆಯ ಪಡ
ಲ್ಪಡಿಸಿದರೆತ್ತಮಿದಿರೋ ಮಲೆದೊಡ್ಡಿದ ಚಾತುರಂಗಮಂ || ೧೮

ವ|| ಅಂತು ಕಿಲೆದು ಪೊಯ್ಯ ಕೆಯ್ಯಾದು ಕಾದೆ ಸರಿತ್ತುತನ ಸುರಿವ ಸರಲ
ಮಲೆಯೊಳೆದ ನಿಜ ವರೂಢಿನಿಯ ಸಾವುಂ ನೋವುಮೇವಮುಂ ಮಾಡೆ-

ಚ೦|| ಮುನಿದರಡಂಬಿನೊಳ್ ರಥಮುಮಂ ಪದವಿಲ್ಲಮನೆಯ್ ಪಾರ್ಥು ನೆ
ಕನೆ ಕಡಿದಿಂದ್ರಸಂದನನುರ್ಕೆಯನಾದೊಡೆ ದಿವ್ಯ ಸಿಂಧುನಂ |
ದನನಿರದೇಚೆ ಬೇಚೆ ರಥಮಂ ಪಿಟಿತೊಂದು ಶರಾಸನಕ್ಕೆ ಮ
ಲ್ಪನೆ ನಿಡುದೋಳನುಯ್ಯ ಕರಮಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದಂ || ೧೯

ವ|| ಅಂತು ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣಲಾಗದೆದೇಗಾಯಲೆಕ್ಕೆಯನೆಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು
ಲಕ್ಷ ಬಂಡಿಯೊಳ್ತಂದ ತಂದೆ ತೀವಿದಕಾಂಡ ಪ್ರಳಯಾನಳ ವಿಸ್ತುಲಿಂಗೋಪಮಾನಂಗಳಪ್ಪ
ನಿಶಿತ ಕಾಂಡಂಗಳಿಂದೊಡ್ಡಿದ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳ ಮೆಯ್ಯೊ ರೋಮ ರೋಮಂದಪ್ಪದೆ
ನಡುವನ್ನಮೆಚ್ಚು ಪಯಂಭಾಸಿರ್ವರ್ ಮಕುಟಬದ್ಧರುಮನೊಂದು ಲಕ್ಷ ಮದದಾನೆಯುಮಂ

೧೮. ಅಜ್ಞಾನ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದನು ಎಂದು ಅರ್ಜುನನೂ ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಸಾಕಿದ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಎಂದು ಭೀಷ್ಮನೂ
ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ
ಶಸ್ತ್ರಕೌಶಲವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಚತುರಂಗದೈವ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉರುಳಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭೀಷ್ಮನು
ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ (ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ) ರಕ್ಷಣೆಕೊಟ್ಟು ಕಾದಿದರೂ ಭೀಷ್ಮನ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ
ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶವಾದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಸಾವೂ ನೋವೂ
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೧೯. ಅವನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಭೀಷ್ಮರ ರಥವನ್ನು ಹದವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ನೆಕ್ಕನೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ
ಆರ್ಭಟಮಾಡಿದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಬೇರೆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು
ತನ್ನ ದೀರ್ಘವಾದ ತೋಳನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ನೀಡಿ ವಿಶೇಷ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗುವ
ಹಾಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾದಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ತೊಡುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ
ಕಾಣಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದೇಸಲ
ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಆಕಾಲದ
ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಚತುರಂಗದೈವ್ಯದ
ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂದಲೂ ತಪ್ಪದೆ ನಾಟುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ
ರಾಜರನ್ನೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನೂ ಮೂರುಲಕ್ಷ ರಥವನ್ನೂ ಒಂದುಕೋಟಿ
ತುರುಷ್ಟ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಕಾಲಾಳುಬಲವನ್ನೂ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ

೫೦೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮೂಜುಲಕ್ಕ ರಥಮುಮನೊಂದು ಕೋಟಿ ತುರುಚ್ಚ ತುರಂಗಂಗಳುಮಂ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ
ಪದಾತಿಯುಮನಲಸದೆ ಪೇಸೇಲಿ ಕೊಂದು ಪರಶುರಾಮನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದನೊಂದು
ಸೂಟೊಳಿ ತೊಟ್ಟು-

ಕಂ|| ನುಡಿವಳಿಗೆ ನರನ ರಥಮಂ
ಪಡುವೆಣ್ಣಾವುದುಪರಂ ಸಿಡಿಲ್ಲಿನಮೆಚ್ಚು |
ಚ್ಚುಡಿಯೆ ಭುಜಬಲದೆ ಹರಿಯುರ
ದಡೆಯಂ ಬರಿಯೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿದನಳವಂ ಭೀಷ್ಮಂ || ೨೦

ವ|| ಆಗಲ್-

ಕಂ|| ದೇವಾಸುರದೊಳದಿಂದಿನ
ನೋಪಂ ನೊಂದಳೆಯನುಬೆದ ಕೆಯ್ದವನೊಳವಂ |
ಸಾವನೆ ಸೆರಗಂ ಬಗೆದೊಡೆ
ಸಾವಾದಪುದೆಂದು ಚಕ್ರ ಚಕ್ರದೊಳಟ್ಟಂ || ೨೧

ಇಟ್ಟೊಡೆ ತನಗಸುರಾರಿಯ
ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗಾಂಗೇಯಂ |
ತೊಟ್ಟುಪುದುಮೆರಡುಂ ಕಿಡಿ
ಗುಟ್ಟಿ ಸಿಡಿಲ್ ಸಿಡಿಯೆ ಪೋರ್ದುಂ ಬರತಳದೊಳ್ || ೨೨

ಪೋರ್ವುದುದುಂ ಪೆಜತಂಬಂ
ತೀರ್ವದೆ ಪಗೆಯೆಂದು ಪಾಶುಪತಮಂ ಪಿಡಿಯಲ್ |
ಪಾರ್ವುದುಮರ್ಜುನನಾಗಳ್
ಬೇರ್ವರಸು ಕಿಟಲೆ ಬಗೆಯೆ ಸುರರೆಡವೊಕ್ಕರ್ || ೨೩

ಜುಗುಪ್ಸೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೊಂದನು. ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದ
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಸರದಿಯಿಂದ ತೊಟ್ಟು ೨೦. ಆಡಿದ
ಮಾತನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ (ಮಾತ್ರ) ಅರ್ಜುನನ ತೇರನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ
ಎಂಟುಗಾವುದದವರೆಗೆ ಸಿಡಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ರಥದ ಅಚ್ಚು
ಮುರಿಯಿತು. ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಹೃದಯಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿರಿಯುವಂತೆ
ಹೊಡೆದು ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ೨೧. ದೇವಾಸುರರ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ದಿನದ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಉಳಿದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ
ಇವನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆಯೇ? ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಮರಣವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ
ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಚಪ್ರಾಯಧದಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದನು. ೨೨. ಭೀಷ್ಮನು ವಿಷ್ಣುವು
ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಎರಡು ಅಸ್ತ್ರಗಳೂ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು
ಚೆಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿಯುವಂತೆ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದುವು. ೨೩. ಶತ್ರುವು
ಇನ್ನು ಬೇರೆಯ ಬಾಣದಿಂದ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ
ಮೂಲೋತ್ತಾಟನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಲು

ವ|| ೪ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ -

ಕಂ|| ಎನ್ನಮನಸುರಾರಿಯ ಒಡಿ
ವುನ್ನತ ಕರಚಕ್ರಮೆಂದು ಭೀಷ್ಮಂ ತಡೆಗುಂ |
ಮುನ್ನಮಡಂಗುನೆನೆಂಬವೊ
ಲನ್ನೆಗಮುಪ್ಪಾಚಕ್ರವನಾದಂ ದಿನಪಂ || ೨೪

ವ|| ಆಗಲೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳಪಹಾರತೂರ್ಯಂಗಳುಂ ಬಾಜಿಸಿ ಮುನ್ನೊತ್ತಿದ ವೇಳೆಗಳ್
ಸಮುದ್ರಂಗಳಂ ಪುಗುವಂತೆ ತಂತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳಂ ಪೊಕ್ಕರಾಗಳ್ -

ಕಂ|| ಬರಿಸಿ ಮನೆಗಸುರವೈರಿಯ
ನರಸಂ ಭೀಷ್ಮಗೆ ಚಕ್ರಮಿಂತೇಕೆ ಮೊಗಂ |
ದಿರಿದುದೊ ನಿಮ್ಮಂ ಒಡಿದನ
ಗರಿಡನಲರಿದುಂಟೆ ಧುರದೊಳೇನಸುರಾರೀ || ೨೫

ಬಿಸೆನೆ ನುಡಿದಂ ಮುರನೆಂ
ಬಸುರನನಗಾಗಿ ಕಾದಿ ಭೀಷ್ಮಂ ಒಡಿದೊ |
ಪ್ಪಿದೊಡೆ ವೈಷ್ಣವ ಬಾಣಮು
ನೊಸೆದಿತ್ತನದಂ ಗೆಲಲ್ಯೆ ಕೆಯ್ಯುಗಳೊಳವೇ || ೨೬

ಭೇದದೊಳಲ್ಲದೆ ಗೆಲಲರಿ
ದಾದಂ ಸುರಸಿಂಧುಸುತನನಿರಿದುಳೊಳ್ ನೀಂ |
ಭೇದಿಸೆನೆ ಸ್ವಪತಿಯೊರ್ವನೆ
ಆದರದಿಂ ಬಂದು ಸಿಂಧುಸುತನೆಂ ಕಂಡಂ || ೨೭

ನೋಡುತ್ತಿರಲು (ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ದೇವತೆಗಳು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ೨೪. ನನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಹಿಡಿಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಕ್ರವೆಂದೇ ಭೀಷ್ಮನು ತರಿದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲೇ ಮರೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸೇರುವವನಾದನು. (ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತವಾದನು). ವ|| ೪ ಆಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಯುದ್ಧ ನಿಂತಿತೆಂದು ತಿಳಿಸುವ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಜಿಸಿದುವು. ಮೊದಲು ಎದ್ದಿದ್ದ ಅಲೆಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಸೈನ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಆಗ ೨೫. ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಚಕ್ರವು ಭೀಷ್ಮನಿಗೇಕೆ ವಿಮುಖವಾಯಿತೋ? ಕೃಷ್ಣ! ನಿಮ್ಮೋತ್ತರಿಸಿದ ನನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ ಎಂದನು. ೨೬. ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದನು : ಮುರನೆಂಬ ಅಸುರನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಿ ಸೋಲಿಸಿ ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿದುದರಿಂದ ಮಚ್ಚಿ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಗೆಲ್ಲಲಾರರು ಎಂದನು. ೨೭. ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ರಾತ್ರಿ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಭೇದಿಸು ಎನ್ನಲು ರಾಜನೊಬ್ಬನೇ ಆದರದಿಂದ ಬಂದು ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಕಂಡನು.

ಕಣ್ಣು ಪೊಂಡೆವಟ್ಟು ನಯಮರ್ದೆ
ಗೊಣ್ಣೆರೆ ಪತಿ ನುಡಿದನೆನೆಗೆ ದೇವರ್ ಕಲುಪಂ |
ಗೊಣ್ಣಾಗಳ್ ಕಾವರ್ ಕಣೆ
ಗೊಣ್ಣವೊಲೆಂದೆಂಬ ಮಾತಿನಂತಾಗಿರದೇ ||

೨೮

ತೊಂಬಯ್ಯಾಸಿರ್ವರ್ ನಿ
ಮೃದಿನ ಬಂಬಲೊಳೆ ಮಕುಟಬದ್ಧರ್ ಮಡಿದರ್ |
ನಂಬಿ ನಂಬಲಿಮಿಂದಿಂ
ಗೊಂಬತ್ತು ದಿನಂ ದಲೆಮ್ಮ ಚೆನ್ನಲೆ ನಿಂದಿರ್ ||

೨೯

ಚಕ್ರಿಯ ಚಕ್ರದೊಳಂ ತೊಡ
ದಾರ್ಕಮಿಸಿದುದೆಚ್ಚ ನಿಜ ಪತತಿ ದಲೆನೆ ನಿ |
ಮ್ನಿ ಕ್ರಮಕಮಲಕೃಷಗದ
ವಕ್ರಿಸಿ ಭೂಚಕ್ರದೊಳಗೆ ಬಾಲ್ವರುಮೊಳರೇ ||

೩೦

ಸಾವೆ ನಿಮತಿಚ್ಚೆಯನೆ ಪೊಣ
ದಾರ್ಕಂ ತಳ್ಳಲೆದು ಗೆಲ್ಲನೆಮಗದಚೆಂದಂ |
ಸಾವು ದಿಟಂ ನಿಮ್ಮಡಿ ಕೊಲೆ
ಸಾವುದು ಲೇಸಲೆ ಸುಗತಿವಡೆಯಲ್ಲಕ್ಕುಂ

೩೧

ಪ|| ಎಂದೊಡದಿಲ್ಲಮನೆಯ್ನೆ ಕೇಳು ಕರುಣಾರಸ ಹೃದಯನಾಗಿ ಮಮನ್ತ ಮೊಗಮಂ
ಕೂರ್ಮಯಂ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ನೀರಂ ನೆಗಪಿ-

೨೮. ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿದನು. ನನಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ತಾವು ಕೋಪಮಾಡಿದರೆ 'ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದವರೇ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿದ ಹಾಗೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ೨೯. ತೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ಕಿರೀಟಧಾರಿಗಳಾದ ರಾಜರು ನಿಮ್ಮ ಬಾಣದ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸತ್ತರು. ನಂಬಿ, ನಂಬದಿರಿ ಈ ಒಂಬತ್ತು ದಿನವೂ ನೀವು ನಮಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರಿ. ೩೦. ನೀವು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿತು ಎನ್ನುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಈ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡದೆ ವಕ್ರವಾಗಿ ನಿಂತು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬಾಳುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ೩೧. ನಾವು ಸಾಯುವುದೇ ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಾದರೆ (ನೀವು ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ) ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಯಾವನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಾವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯುವುದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲವೇ? ಪ|| ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕರುಣಾರಸಹೃದಯನಾಗಿ ಭೀಷ್ಮನು ಮೊಮ್ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು.

ಚಂ|| ಜಗದೊಳವದ್ವನಂ ಗೆಲಲೆಬಾರದದಾದೊಡಮೇಂ ಶಿಖಂಡಿ ತೊ
 ಟ್ಲಿಗೆ ಕೊಳೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲೆ ಸಾವನಗಪ್ಪುದು ನಾಳೆನೊಂದು ಕಾ |
 ಳೆಗದೊಳಿದಂ ನರಂಗೆಟಿಪದೀ ತೆಜದಿಂ ನೆಗಟ್ಟಿಯ್ವೆ ವೀರ ಲ
 ಕ್ಕೆ ಗ್ಗೆ ನೆಲೆಯಾಗು ಪೋಗನೆ ಸ್ವಪಂ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಮನೋನುರಾಗದಿಂ || ೩೨
 ವ|| ಬಂದು ಮಂದರಧರಂಗೆ ತದ್ವ್ಯತ್ಯಾತಮನೆಲ್ಲಮನಟಿಪಿ ನಿಶ್ಚಿತಮನನಾಗಿ
 ಪವಡಿಸಿದಾಗಳ್ -

ಚಂ|| ಚಲಿ ಚಲಿದಾಂತು ಕಾದುವ ಸುಯೋಧನ ಸಾಧನದೊಡ್ಡುಗಳ್ ಕಟ
 ಲ್ಲಿಲಿಲೆ ತೆರಳ್ಳು ತೂಳ್ಳು ಬಜುತೋಡೆ ಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದಮಾಜಿಯೊಳ್ |
 ಕೊಲಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಧಾಪ್ತಿಯುಮನಾಳಿಪವೆಂದುಲಿವಂತೆ ಪಕ್ಕಿಗಳ್
 ಚಲಿಮಿಲಿಯೆಂಬ ಪೊಲ್ಲುಪೊಳೆ ಬಂದುಜದೊಡ್ಡಿದನಂತಕಾತ್ಮಜಂ || ೩೩

ವ|| ಆಗಳ್ ಕುರುದ್ವಜನಿಯುಮನೇಕ ಶಂಖ ಕಾಹಳ ಭೇರೀ ಪಣವ ರ್ಘುಲ್ಲರೀ
 ಮೃದಂಗ ತೂರ್ಯಂಗಳಂತಕಾಲಾಂತಕ ವಿಕಟಾಪ್ತಪಾಸಂಗಳೆಂಬಂತೆ ಮೊಬಗೆ ಮಲಿದು ಬಂದೊಡ್ಡಿ
 ನಿಂದಾಗಳ್ -

ಕಂ|| ಉಭಯ ಬಲದರಸುಗಳ್ ರಣ
 ರಭಸಂಗಳ್ವರಸು ಮುಳಿದು ಕೆಯ್ಯಿಸೆ ಲಯ |
 ಕ್ಕುಭತ ಜಲನಿಧಿ ನಿಹಾದಮು
 ನಭಿನಯಿಸಿದುದೊಗೆದು ನೆಗೆದ ಸಮರಾರಾಪಂ || ೩೪

೩೨. 'ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಗದವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾನೆ ಏನು ?
 ನಾಳೆಯ ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಿಖಂಡಿಯು ಬೇಗನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತರೆ
 ನನಗೆ ಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಮಾಡಿ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ
 ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲೆಯಾಗು ಹೋಗು' ಎಂದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಮನಸ್ಸಿನ
 ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ವ|| ಬಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆ
 ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಲಗಿದನು- ೩೩.
 'ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಠದಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೈನ್ಯದ ಗುಂಪುಗಳು ಕೃತವಾಗಿ
 ಬೆದರಿ ಒತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬೆದರಿ ಒಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಸಮಸ್ತ
 ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಅವನಿಂದಲೇ ಆಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಕೂಗುವ
 ಹಾಗೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಲಿಮಿಲಿಯೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ
 (ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿಯೇ) ಧರ್ಮರಾಯನು ಬಂದು ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
 ಒಡ್ಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವೂ ಅನೇಕ ಶಂಖ, ಕೊಂಬು, ನಗಾರಿ, ಪಣವ,
 ಜಲ್ಲರಿ, ಮೃದಂಗವೆಂಬ ವಾದ್ಯಗಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನ ವಿಕಾರವಾದ
 ನಗುವಿನಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡಲು ಮದಿಸಿ ಬಂದು ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತಿತು. ೩೪. ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ
 ರಾಜರುಗಳೂ ಯುದ್ಧವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕೈಬೀಸಲಾಗಿ ಆಗ ಹುಟ್ಟಿ
 ಚಿಮ್ಮಿದ ಯುದ್ಧದ ಮೊಳಗು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಲಕಿದ ಸಮುದ್ರದ್ವನಿಯನ್ನು

ಇಸುವ ಧನುರ್ಧರರಿಂ ಪಾ
ಯಿಸುವ ದಲಂಗಳಿನಗುರ್ವು ಪರ್ವವಿನಂ ಚೋ |
ದಿಸುವ ರಥಂಗಳಿನೆಂಟುಂ
ದಿವೆ ಮಸುಳ್ಳಿನಮಿಟಿದುಪಾಗಳುಭಯಬಲಂಗಳ್ ||

೩೫

ಅಟಿದಲ್ಲಿದ ಕರಿ ಘಟಿಗಳ
ಬಳಗದಿನುಚ್ಚಳಿಸಿ ಮೊರೆವ ನೆತ್ತರ ತೆರೆಗಳ್ |
ಸುಲೆಸುಲೆಮೊಡವರಿದುವು ಕ
ಲ್ಲೆಜಿಯೋ ಭೋರ್ಗರೆದು ಪರಿವ ತೊಟಿಗಳ ತೆಲದಿಂ ||

೩೬

ವ|| ಅಂತು ಚಾತುರ್ಧಂತಮೊಂದೊಂದಜೊಳೋರಂತೆ ನಡುವೆಗಲ್ಲರಂ ಕಾದುವುದುಂ
ನಾವಂದಿನನುದರಮನುಬರುಮೊಂದಾಗಿ ಭೀಷ್ಮರೋಳ್ ಕಾದುವಮೆಂದು ಸಮಕಟ್ಟು ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ
ಕದನತಿಸೇತ್ರನಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಸಮಸ್ತಬಲಂವೆರಸು ಕಾದುವ ಸಮಕಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನ
ನಟಿದು-

ಚ|| ಕರುಬಲಮೆಂಬುದೀ ಸುರನದೀಜನ ತೋಳ್ವಲಮೆಂಬ ವಜ್ರ ಪಂ
ಜರದೊಳಗಿದುರ್ ಬಲ್ಲಪುದು ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯಮುಮಿಂದು ಭೀಷ್ಮರೋ ||
ವರ್ಗೊಳಿರದಾಂತು ಕಾದಲವರಂ ಪೆಟಗಿಕ್ಕಿ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿ ನಿ
ತ್ತರಿಸುವೆನೆಂದು ಪಾಂಡವ ಬಲಕ್ಕಿದಿರಂ ತಟಿಸಂದು ತಾಗಿದಂ ||

೩೭

ವ|| ಅಂತು ತಾಗುವುದುಂ ಸಾತ್ಯಕಿ ಕೃತವರ್ಮನೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಶಲ್ಯನೋ
ಸೌಭದನಶ್ವತ್ತಾಮನೋ ಸಹದೇವಂ ಶಕುನಿಯೋ ನಕುಲಂ ಚತುರ್ದನನೋ ಚೇತಾನಂ

ಅನುಕರಿಸಿತು. ೩೫. ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವ ಬಿಲ್ಲಾರರಿಂದಲೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸುವ
ಸೈನ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ತೇರುಗಳಿಂದ ಎಂಟು
ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಮಂಕಾಗುತ್ತಿರಲು ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದುವು.
೩೬. ಸತ್ತು ನಾಶವಾದ ಅನೆಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ರಕ್ತದ ಅಲೆಗಳು ಸುಳಿಸುಳಿದು ಕಲ್ಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೋರೆಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ
ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳ ರೀತಿಯಿಂದ ಒಡನೆ ಹರಿದುವು. ವ|| ಚತುರಂಗಬಲವೂ
ಒಂದೊಂದು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ನಡುಹಗಲಿನವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಾದಿದುವು.
ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾವು ಭೀಷ್ಮರೊಡನೆ ಇಂದಿನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಸೇರಿ ಕಾದೋಣ ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಸಮಸ್ತಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿದನು. ಈ ಸುದ್ದಿ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿತು.
೩೭. 'ಈ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವೆಂಬುದು ಭೀಷ್ಮನ ಬಾಹುಬಲವೆಂಬ ವಜ್ರಪಂಜರದಲ್ಲಿದ್ದು
ಬದುಕುತ್ತಿದೆ. ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವು ಈ ದಿನ ಭೀಷ್ಮರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ಕಾದಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಈ ದಿನ ನಾನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ (ರಕ್ಷಿಸಿ)
ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾದಿ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದು ತಾಗಿದನು (ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು). ವ||
ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಕೃತವರ್ಮನೊಡನೆಯೂ ಧರ್ಮರಾಜನು ಶಲ್ಯನೊಡನೆಯೂ

ಸೈಂಧವನೊಳ್ ಘಟೋತ್ಕಚಂ ಕೃಪನೊಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ಕೌರವನೊಳ್ ಕಳಿಂಗರಾಜಂ
ಪಾಂಡುಕರಾಜನೊಳ್ ಅತಿರಥಮಥನಂ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೊಳ್ ಅವರವೊಳದಿರದಾಂತಾಗಳ್-

ಚಂ|| ನಡುವಿಡುವುರ್ಚುವಾರ್ಧವ ನೇರ್ವ ಪಳಂಚುವ ಪೋರ್ವ ಬಾಣದಿಂ
ದುಡಿದು ಸಿಡಿಲ್ವು ಸೂಸಿಯೆ ಕಬಲ್ವು ಬಬಲ್ವು ಸಡಿಲ್ವು ಜೋಲ್ವು ನೇ ||
ಲ್ವುಡಿದ ನೊಗಂ ದ್ವಜಂ ಪಲಗೆ ಕೀಲ್ ಕವರಚ್ಚು ತುರಂಗಮಂ ರಥಂ
ಕಿಡೆ ಕವರಿಂದಗುರ್ವನೊಳಕೊಂಡಿರೆ ತಳ್ಳಿಪೆದರ್ ಮಹಾರಥರ್ || ೩೮

ವ|| ಅಂತು ಕಿಡಿಗುಟ್ಟದಂತೆ ತಳ್ಳಿಪೆಯೆ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲಗೆ ಮಾರ್ಮಲೆಯಲಾಟದೆ
ಕುರುಬಲಮಲ್ಲಮೊಲ್ಲನುಲಿದೋಡಿ ಭೀಷ್ಮರ ಮಹಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಧವಳ ಹಯಂ ಧವಳ ರಥಂ
ಧವಳೋಷ್ಣಂ ಶಶಾಂಕ ಸಂಕಾಶ ಯಶೋ |
ಧವಳಿತ ಭುವನಂ ತಾಗಿದ
ನವಯವದಿಂ ಬಂದು ಧರ್ಮತನಯನ ಬಲದೊಳ್ || ೩೯

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿದ ಸಿಂಧುನಂದನನ ಕೋಪಪಿಪಿ ಶಿಖಾಕಳಾಪಂಗಳೊಳ್
ಪುಡುಪುಡನಟ್ಟಿ ಸಾಯಲೆಂದು ಪಾಯ್ವ ಪತಂಗಂಗಳಂತೆ ಸೋಮಕ ಶ್ರೀಜಯ ಪ್ರಮುಖ
ನಾಯಕರೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲಂಚೆರಸು ಭರಂಗಿಯಾಂತೋಡೆ-

ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೊಡನೆಯೂ ಸಹದೇವನು ಶಕುನಿಯೊಡನೆಯೂ ನಕುಲನು
ಚಿತ್ರಸೇನನೊಡನೆಯೂ ಚೇಕಿತಾನನು ಸೈಂಧವನೊಡನೆಯೂ ಘಟೋತ್ಕಚನು
ಕೃಪನೊಡನೆಯೂ ಭೀಮಸೇನನು ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆಯೂ ಕಳಿಂಗರಾಜನು
ದ್ರುಪದನೊಡನೆಯೂ ಅರ್ಜುನನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆಯೂ ಪರಸ್ಪರ
ಹೆದರದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ೩೯. (ಬಾಣಗಳನ್ನು) ನಾಟುವ, ಬೀಸಿ ಎಸೆಯುವ,
ಚುಚ್ಚುವ, ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಕತ್ತರಿಸುವ, ತುಂಡುಮಾಡುವ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತಗಲುವ
ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ, ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮುರಿದು ಸಿಡಿದು ಚೆಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಜೋತು
ಬಿದ್ದು ನೇತಾಡಿ ತುಂಡರಿಸಿದ ನೊಗ, ಬಾವುಟ, ಹಲಗೆ, ಕೀಲು, ಕವಲುಮರ,
(ತೇರಿನ) ಅಚ್ಚು, ಕುದುರೆ, ತೇರು ಇವುಗಳು ನಾಶವಾಗಲು ಮಹಾರಥರು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ವ|| ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಯು ಚಿಲ್ಲವೆ ಹಾಗೆ
ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಾರದೆ
ಕೌರವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಭೀಷ್ಮರ ಮರೆಯನ್ನು ಸೇರಿತು.
೩೯. ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ, ಬಿಳಿಯ ತೇರು, ಬಿಳಿಯ ತಲೆಯುಡಿಗೆ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ
ಸಮಾನವಾದ (ಶುಭ್ರಹಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ ಬಿಳುಪಾಗಿ
ಮಾಡಿದ (ಕೀರ್ತಿ) ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ) ಭೀಷ್ಮನು ಅಶ್ವಮದಿಂದ ಧರ್ಮರಾಜನ
ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ವ|| ಭೀಷ್ಮನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ
ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ಬೆಂದು ನಾಶವಾಗಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಹಾಯುವ 'ದೀಪದ ಹುಳುಗಳ
ಹಾಗೆ ಸೋಮಕ ಶ್ರೀಜಯನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರು ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ

ಮ|| ಶರಸಂಧಾನದ ಚೇಗಮಂಬುಗಳನಂಬಂತೆ ಮೇಣಂಬನಾ
ಗರಮಂಬಂತೆನೆ ಪಾಯ್ವರಾತಿ ಶರ ಸಂಘಾತಂಗಳು ನುರ್ಗಿ ನೇ ||
ದರ್ಪದಟ್ಟುಂಬರಿಗೊಂಡು ಕೂಡೆ ಕಡಿದಂತಾ ಸೈನ್ಯಮಂ ಪರ್ವಿ ಗೋ
ಬುದ್ರಿಗೊಂಡುರ್ದಿದುವಾ ರಸಾತಳಮುಮಂ ಗಾಂಗೇಯನಸ್ಥಾಳಿಗಳ್ || ೪೦

ವ|| ಅಂತು ಭೀಷ್ಮ ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲದಾದಿತ್ಯನಂತೆ ಕಾಯ್ತಕಾಲದಂತಕನಂತೆ ಕೆಳದರ್
ವಿಳಯಕಾಲಮೇಘದಂತೆ ಮೊಬಗಿ ಮಹಾಪ್ರಳಯಭೈರವನಂತೆ ಮಸಗಿ ಪಯಿಂಧಾಸಿರ್ವರ್
ಮಕುಟಬದ್ಧರಂ ಕೊಂಡಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಮಣಿದುಕುಟಾಳಿಗಳೈರಸುರುಳ್ಳ ನರೇಂದ್ರಶಿರಂಗಳೊಳ್ಳಣಾ
ಮಣಿಗಳ ದೀಪ್ತಿಗಳ್ ಬೆಳಗೆ ಧಾತ್ರಿಯನೊಯ್ಯನೆ ಕಂದಿ ಮಾಡಿ ಕಳ್ |
ತಣೆವಿನಮಂದು ನಿಂದಿಳಿದ ಕೊಳ್ಳುಳನಂ ನಡೆ ನೋಬ್ರಹೀಂದ್ರರೋಳ್
ಸೋಸಿದುವೆಂದೊಡೇವೊಗಬ್ಬುದೇರ್ವಸನಂ ಸುರಸಿಂಧುಪುತ್ರನಾ || ೪೧

ವ|| ಅಂತು ಸೋಮಕಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಪೇಲಿ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಂತು ಕೊಂದು ಶ್ರೀ
ಜಯಬಲಕೃಪಜಯಮಾಗೆ ಕೊಂದುಮೋಡಿಸಿಯುಮಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲನಂತಿರ್ದಾಗಳ್
ಜಗದೇಕಮಲ್ಲಂ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿರಾಟ ವಿರಾಟಜ ದ್ವಪದ ದ್ವಪದಜ ಚೀಕಿತಾನ
ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೋಜಸ್ಸಿಚ್ಚಿದ, ಘಟೋತ್ಕಚ ಭೀಮಸೇನ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಸಾತ್ಯಕಿ

ಸೈನ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಮುತ್ತಿದರು. ೪೦. ಭೀಷ್ಮನ
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವ ವೇಗವು ಬಾಣಗಳು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೆರುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ,
ಅಥವಾ ಬಾಣಗಳ ಆಕರದಂತಿರೆಲು ಆ ಭೀಷ್ಮನ ಬಾಣಗಳು ಹಾರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ
ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಣಸಮೂಹವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ ನೇರವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ತುಂಡುಮಾಡಿ,
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಆಗಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ, ಆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಸಿ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಪಾತಾಳವನ್ನು ತುಂಬುವುವು ವ|| ಭೀಷ್ಮನು ಬೇಸಿಗೆಯ ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಕೋಪಗೊಂಡು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನಂತೆ ರೇಗಿ ವಿಳಯಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ
ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಮಹಾಪ್ರಳಯಭೈರವನಂತೆ ಕೆರಳಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದನು.
೪೧. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಉರುಳಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ
ತಲೆಗಳು ಆ ದಿನದ ಭಗ್ಗವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಂಧ್ರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳಲೋಕದಿಂದ ಬಂದು
ಕಣ್ಣು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನಗಳ
ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಂತಿತ್ತು ಎನ್ನುವಾಗ ವ|| (ಭೀಷ್ಮನು) ಹಾಗೆ ಸೋಮಕ
ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕೊಂದು ಶ್ರೀಜಯಬಲಕ್ಕೆ
ಸೋಲುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸಂಘರಿಸಿಯೂ ಓಡಿಸಿಯೂ ಹೊಡೆದೂ ಗೆದ್ದು ಜಟ್ಟಿಯ
ಹಾಗೆ ಇದ್ದನು. ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ ಮೊದಲಾದ ವಿರಾಟ, ಉತ್ತರ,
ದ್ವಪದ, ದ್ರೌಪದೇಯ, ಚೀಕಿತಾನ, ಯುಧಾಮನ್ಯು, ಉತ್ತಮೋಜ, ಅಭಿಮನ್ಯು,
ಘಟೋತ್ಕಚ, ಭೀಮಸೇನ, ನಕುಲ; ಸಹದೇವ, ಸಾತ್ಯಕಿ, ಪಂಚಪಾಂಡವರೇ

ಪಂಚಪಾಂಡವ ಪ್ರಮುಖನಾಯಕರೆಲ್ಲರಿಂದಿರಿಸು ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಶಿಖಂಡಿಯಂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ಪೇಂಕುಳಿಗೊಂಡ ಸಿಂಹಮಂ ಮುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿದಾಗ್-

೮|| ಅಂಬರಮೆಲ್ಲಮಂಜನೊಳೆ ಪೊಲೆ ಮಹೀಭುಜರೆತ್ತಮೆಚ್ಚೆ ಕೆ
ತ್ತಂಬುಗಳೆತ್ತಮವ್ವಳೆ ಮೋದವಂ ಕಡಿದಿಕೆ, ತನ್ನ ನೆ |
ಲ್ಲಂಬುಗಳಿಂದಮಾರ್ದಿರದಡುರ್ತಿಗೆ ಭೂಭುಜರೆಲ್ಲಮಲ್ಲಿ ಬಿ
ಲ್ಲಂ ಬೆಳಗಾಗೆ ಬಂದು ಪೋದರ್ಥಂ ಸೆರೆಗಿಲ್ಲದೆ ಎಕ್ಮಾರ್ಜುನಂ || ೪೨

ವ|| ಅಂತು ಪೋದರ್ಥಾಗಳೆಮ್ಮ ಮಮ್ಮಂಗಮಮಗಮೀಗಳನುಪರಂ ದೊರೆಯಾಯ್ತೆಂದು ಪರತುರಾಮನ ಕೊಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳನೊಂದನೊಂದು ಸೂಟೊಳೆ ತೊಟ್ಟಿಚ್ಚಾಗ್-

೯|| ಜ್ವಳನ ಪತತಿಯಂ ಕಡಿದು ವಾರುಣ ಪತತಿಯನ್ನೆಂದ, ಬಾಣಮಂ
ಕಳೆದು ಸಮೀರಣಾಸ್ತ್ರದಿನಿವಿರ್ಚಿದ ಭೂಭುಜರೆಲ್ಲರಂ ಭಯಂ |
ಗೊಳಿಸಿ ನಿಶಾತ ವಜ್ರಶರದಿಂ ಸುರರಂಬರದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳು ಬಿ
ಚ್ಚಳಿಸೆ ನದೀಜನುಚ್ಚಳಿಸೆ ಕಾದಿದನೇಂ ಕಲಿಯೋ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೪೩

ವ|| ಅಂತಮೋಘಾಸ್ತ್ರ ಧನಂಜಯಂ ತನ್ನಮೋಘಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕಡಿದೊಡೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗೆ ತನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿವಳಿಯಂ ನೆನದಲ್ಲಳಿಗಾಳೆಗಂಗಾಡ-

೧೦|| ಕಡಿದನುದಗ್ಗ ನಾಯಕರ ಸಾಯಕಮೆಲ್ಲಮನಾ ಶಿಖಂಡಿ ಪೊ
ಕ್ಕಡಿದಿಡೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಲೆಯುಂ ಮೊಗಮಂ ನಡೆ ನೋಡಿಯಾತನಾ |
ದೋಡನೊಡನೆಚ್ಚೊಡೆಚ್ಚ ಮೊನೆಯಂಬುಗಳೆಲ್ಲವೋಗೆಯುಂ ಮನಂ
ಗಿಡನವನಾಂಕೆಗೊಳೆನಗಿಯಂ ಸುಗಿಯಂ ಸುರಸಿಂಧುನಂದನಂ || ೪೪

ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರೊಡಗೂಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಶಿಖಂಡಿಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಸಿಂಹವನ್ನು ಮುತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಿದನು. ೪೨. ಭೀಷ್ಮನು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೂತುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ರಾಜರುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳು ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ನುಗ್ಗಲು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನು ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೊಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಭ್ರಾಂತರಾಗುವ ಹಾಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೋರಾಡಿದನು. ವ|| ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೂ ನಮಗೂ ಈಗ ಯುದ್ಧವು ಸಮಾನವಾಯಿತು ಎಂದು ಭೀಷ್ಮನು (ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಾದ) ಪರಶುರಾಮನು ಕೊಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ೪೩. ಅಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಾರಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಐಂದ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಾಯ್ವಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ರಾಜರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆದರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಬೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಭೀಷ್ಮನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹೋರಾಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನ ಶೌರ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಅಮೋಘಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಭೀಷ್ಮನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮೇಳಗಾಳೆಗಳನ್ನು ಕಾದಿದನು. ೪೪. ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ

ಇದು ರಣಮನ್ಮೋಹಾಂತಿವ ಮಯ್ಯಲಿಯುಂ ಸಮುರೈಕಮೇರುವ
 ಸ್ವದಟುಮಳುಕೆಯುಂ ಪಿರಿದು ಪೇದಿಗದಂತಿಡಿಲಾಂಪೆನೆಂದಣಂ ||
 ಬೆದಪದೆ ನಟ್ಟ ಕೂರ್ಗಣೆಯ ಬಣ್ಣೊಳಿಯಿದೆ ಬಬಲ್ವನುವಿ ಪೆ
 ವೀದಿರ ಸಿಡಿಂಬನೊಳ್ ಪುದಿದದೊಂದು ಕುಳಾಚಳದಂತೆ ಸಿಂಧುಪಂ || ೪೫

ಉ|| ತಿಂತಿನೆಯಾಗೆ ನಟ್ಟ ಕಣೆಯೊಳ್ ನೆಲ ಮುಟ್ಟದೆ ಮಯ್ಯೊತ್ತಮಿ
 ತ್ತಂ ತೆಪ್ಪಿದಿದ ಪುಣ್ಣಿಸೆವಕ್ಕರದಂತಿರೆ ನೋಡಿ ಕಲ್ಲಿಮೆಂ |
 ಬಂತೆಪ್ಪೊರಿದನಟ್ಟವಣೆ ಕೋಲ್ಗಳ ಮೇಲೆಸೆದಿದರ್ ವೀರ ಸಿ
 ದ್ಧಾಂತದ ಶಾಸನಂ ಬರೆದ ಪೊತ್ತಗೆಯಂತಪುರಾಪಣಾತ್ಮಜಂ || ೪೬

ಚಂ|| ನಡೆದುದು ಬಾಳ ಕಾಲದೊಳೆ ತೊಟ್ಟಿನಗಂಕದ ಶೌಚವೀಗಳೋ
 ಗದಿಪುದೆ ಮುಟ್ಟಿ ನಾಂ ನೆಲನನೇಕದು ಪೆಣ್ಣಡಿಮೆಂದು ಮಯ್ಯೊಳ್ |
 ಛಿದ್ರದ ವಿಕರ್ಣ ಕೋಟಿಯೊಳಣಂ ನೆಲ ಮುಟ್ಟದೆ ನೋದೆ ಬಬ್ಬೊಡಂ
 ಬಡಿಸಿದನಯ್ಯ ಶೌಚ ಗುಣದುನ್ನತಿಯಂ ಸುರಸಿಂಧುನಂದನಂ || ೪೭

ವ|| ಅಂತು ಶರಪಂಜರದೊಳೊಪ್ಪಿಯುಮೊಡಲಿಂ ಪತ್ತುಬಿಟ್ಟು ಪೋಪ ಜೀವಮಂ
 ಪೋಗಲೀಯದೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದಮಿಬ್ಬಪ್ಪದಪೆಂದುತ್ತರಾಯಣಂ ಬರ್ಪನ್ನಮಿರಿಸಿದನಂತುಮಾಗಳ್

ನಾಯಕರ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೀಷ್ಮನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದನು. (ಆಗ) ಆ ಶಿಖಿಂದಿಯು ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತರೂ ಮುಖವನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನೋಡಿದರೂ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಹೊಡೆದರೂ ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳು ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದರೂ ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸೈಯ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ, ಹೆದರಲಿಲ್ಲ, ಬೆದರಲಿಲ್ಲ. ೪೫. ಇದು ಯುದ್ಧ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶೂರನಾದರೋ ಸಮರೈಕಮೇರುವೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನ; ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಹಿರಿದಾದುದು. ಹೇಡಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿ? ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರದೆ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಾರದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದ ಹೆಬ್ಬಿರಿನ ಮೆಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಕುಲಪರ್ವತದಂತೆ ಭೀಷ್ಮನು ಆಯಾಸದಿಂದ ಜೋತುಬಿದ್ದನು. ೪೬. ಶರೀರದ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಾಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹುಣ್ಣುಗಳು 'ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಕಲಿಯಿರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹಾಗಿರಲು ಭೀಷ್ಮನು ವ್ಯಾಸಪೀಠದ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರತಾಪತತ್ವದ ವೀರಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೭. ಬಾಲ್ಯಕಾಲದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಶೌಚಗುಣವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದೇ? ಕಡಿಸುವುದೇ? ಎಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾಟಿಕೊಂಡು ತುಂಬಿದ್ದ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮುಟ್ಟದೆ ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ಶೌಚಗುಣವನ್ನು ಪುನಃಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಶರಪಂಜರದಲ್ಲೊರಗಿದ್ದರೂ

ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲ ಕುರುಕುಳವನಸಿಂಹಂ ಶರಪಂಜರದೊಳೊಜಗಿದನಿನ್ನೆಮ್ಮಂ ಕಾವರಾರೊಡೊಲ್ಲ
ನುಲಿದೋಡಿ ಬೀಡಂ ಪೊಕ್ಕಾಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ನಿಜಾನುಜ ಸಹಿತಂ ಬಂದು ಬಲಗೊಂಡು
ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕವಿದು ಪಟ್ಟು-

ಕಂ|| ಕರುಣಾದಿನೆಮ್ಮಂ ತಾಯ್ತೋಲ್
ತರುವಲಿಗಳನೆಯ್ತೆ ನಡವಿದಜ್ಜರ್ ನೀಮಿಂ |
ತಿಲೆಯುಂ ನೋಡಿದವೇನೆಮ
ಗರಸಿಕೆಯೋ ಪೇಟೆಮೆಂದು ಶೋಕಂಗೆಯ್ದರ್ || ೪೮

ವ|| ಅಂತು ಶೋಕಂಗೆಯ್ದೊಡೆ ನೀಮಂಕನಲ್ಲೆಡ ಕೃತ್ರಿಯಧರ್ಮಮಿಂತರಕಳಬಲ್ಲೆಡ
ಬೀಡಿಗೆ ಪೋಗಿಮೆಂದೊಡೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮಂತೆ ಗೆಯ್ಯಮೆಂದನಿಬರುಮೆಳಗಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು
ಪೋದರಾಗಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಬಂದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು-

ಚಂ|| ಇಳೆವುದನಾಂತ ಮಾರ್ವಲಮನಿನ್ನೆಗಮಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ತಾಗಿ ತ
ಳ್ಳಿತ್ತಿರಿದೊಂದವಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆನ್ನಯ ಕರ್ಮದಿನಾದುದೆಂದೊಡಿಂ |
ಮಳೆವುದು ಕಂದ ಪಾಂಡವರ ವೈರಮನೆನ್ನೊಡವೋಕೆ ಕೋಪಮುಂ
ಕಲುಪ್ರಮೋದಂಬಡೇವುದನಿನ್ನುಮೊಡಂಬಡು ಸಂಧಿಮಾಡುವೆಂ || ೪೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಂತೆಂದಂ-

ಶರೀರದಿಂದ ತೊಲಗಿಹೋಗುವ ಜೀವವನ್ನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ
ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣಿಯಾದುದರಿಂದ ಉತ್ತರಾಯಣವು ಬರುವವರೆಗೆ ಇರಿಸಿದನು. ಆಗ
ಕೌರವಸ್ಥೈರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕುರುಬಲವೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ಸಿಂಹದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮನು
ಶರಪಂಜರದಲ್ಲೊರಗಿದನು, ಇನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು ಎಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ನುಡಿದು ಓಡಿ ಬೀಡನ್ನು ಸೇರಿತು. ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಬಂದು
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಭೀಷ್ಮರ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕವಿದುಬಿದ್ದು ಅತ್ತನು. ೪೮. ತಬ್ಬಲಿಗಳಾದ
ನಮ್ಮನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಸಾಕಿದ ಅಜ್ಜರಾದ ನೀವು ಈ
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ನಮಗೆ ಎಂತಹ ಅರಸಿಕೆಯೋ ಹೇಳಿ ಎಂದು
ದುಃಖಪಟ್ಟನು. ವ|| 'ನೀವು ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಡಿ; ಕೃತ್ರಧರ್ಮವೇ ಹಾಗೆ; ಬೀಡಿಗೆ
ಹೋಗಿ' ಎನ್ನಲು 'ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ
ಎರಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದು
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು. ೪೯. 'ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಪರಪಕ್ಷವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ತಗುಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕತ್ತರಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಈ
ಶರಶಯನದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ ದುರವಸ್ಥೆಯು ನನ್ನ ಪುರಾತನ ಕರ್ಮವಿಂದಾಯಿತು
ಎನ್ನಲು ಭೀಷ್ಮನು 'ಮಗು, ಪಾಂಡವರ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ
ಬಿಡು. ಕೋಪವೂ ದ್ವೇಷವೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋಗಲಿ; ವೈರದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?
ನೀನು ಒಪ್ಪುವವನಾಗು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು

ಚಂ|| ಅದಚನಳುಕೆಯಂ ಬಲದಳುಕೆಯುಮಂ ಗೆಡೆಗೊಂದು ನೀಮಿದಾ
ವುದು ಪಡೆಮಾತನಿಂತು ನುಡಿದಿರ್ ಪುದುವಾಚಿಯೊಳನ್ನ ಬಳಿದ |
ಳಿದ ಬಗೆಗಂಡಿರೇ ಮಗನೆ ನೀಂ ಪಗೆಯಂ ತಟೆದೊಟ್ಟು ನಟ್ಟನೆ
ನ್ನದೆ ಬಗೆಗೆಟ್ಟು ದಾಯಗರೊಳಿಂ ಮಗುಬ್ಬಂ ಪುದುವಾಚುದೆಂಬರೇ ||೫೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮಿಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲಾದ ಕಜ್ಜಮಂ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ ಬೀಡಿಗೆ
ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯುಮನೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ಸುಯೋಧನಂ ಪೋದನಾಗಳ್ -

ಚಂ|| ನೆರೆದ ವಿರೋಧಿನಾಯಕರನಾಹವದೊಳ್ ತಟೆದೊಟ್ಟಲೊಂದಿದೊ
ದ್ದುರುಳ್ಳಿನಮಾ ಗುಣಾರ್ಣವನದುರ್ತಿವಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲ್ವ ನೆತ್ತರೊಳ್ |
ಪೊರೆದು ನಿರಂತರಂ ಪೊಲಸು ನಾಟುವ ಮೆಯನೆ ಕರ್ಚಲೆಂದು ಬಿ
ಚ್ಚರಮಪರಾಂಬುಕಾತಿಗಿಲೆವಂತಿವೆದಂ ಕಮಲೈಕಬಾಂಧವಂ || ೫೧

ವ|| ಆಗಳ್ ದುರ್ಯೋಧನನಾತ್ಮಿಯ ಸೇನಾನಾಯಕನಪ್ಪ ಗಾಂಗೆಯಂ ಬದಿರ
ಸಿಡಿಂಬನ ಪೊದವೊಳಗೆ ಮಹಿದೊಳಗಿದ ಮೃಗರಾಜನಂತೆ ಶರಶಯನದೊಳೊಳಗಿದಂ
ಕದನತೋತನನೆಂತು ಗೆಲ್ಪಿನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಮಂತ್ರಶಾಲೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು, ಕರ್ಣ ದ್ರೋಣ ಕೃಪ
ಕೃತವರ್ಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ಭೂರಿಶ್ರವಃ ಪ್ರಭೃತಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಬಲೆಯನಟ್ಟು ಬರಿಸಿ-

ಶಾ|| ಆಯ್ತೇ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡುಸುತರಂ ನನ್ನೆಂಗೆ ಬನ್ನಿತ್ತು ದರ್
ಸಯ್ಯಾಯ್ಜನ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಪಡೆಯಂ ಕಾವನ್ನರಿನ್ನಾರೊ ನು |
ಪ್ರೀತಂ ಕಾವೊಡೆ ಕರ್ಣನಕುಮದಳೆಂ ನಾಮೆಲ್ಲಮಾತಂಗೆ ನಿ
ರ್ದೈತಂ ಬರದ ಬೀರವಟ್ಟುದುನಿದಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂ ಕಟ್ಟುದಂ || ೫೨

ಹೀಗೆಂದನು-೫೦. ಪರಾಕ್ರಮದ ಅತಿಶಯವನ್ನೂ ಸೈನ್ಯದ ಅಧಿಕೃತವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ
ಹೊಂದಿ ನೀವು 'ಕೂಡಿ ಬಾಳಿ' ಎಂಬ ಈ ಪ್ರತಿಮಾತನ್ನು (ಉಪದೇಶವನ್ನು) ಈ
ರೀತಿ ನುಡಿದಿರಿ. ನನ್ನ ಅಳುಕಿದ ಹೆದರಿದ ಮನಸ್ಸನ್ನೇನಾದರೂ ಕಂಡಿರೇನು? ಮಗನೆ
ನೀನು ನೇರವಾಗಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಬಾಳು ಎನ್ನುವುದೇ? ವ|| ಎನ್ನಲು 'ಇನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು (ಇನ್ನು ಮೇಲಾಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು) ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ, ಬೀಡಿಗೆ
ಹೊರಡು' ಎನ್ನಲು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೋದನು. ೫೧.
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಶತ್ರುನಾಯಕರನ್ನು ತೆರಿದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಮಾಡಲು ಸೇರಿದ್ದ ಆ
ಸೈನ್ಯದ ರಾಶಿಯು ಉರುಳುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇರಿದಾಗ ಸಿಡಿದ
ರಕ್ತದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ದುರ್ನಾತ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ
ಶರೀರವನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಸೂರ್ಯನು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ
ಇಳಿದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು. ವ|| ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು
ತನ್ನ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಬದಿರ ಮೆಳೆಯ ಪೊದರಿನಲ್ಲಿ ಮರೆತು ಮಲಗಿದ
ಸಿಂಹದಂತೆ ಶರಶಯನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು. ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲಲಿ ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸಿ ಮಂತ್ರಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಕರ್ಣ, ದ್ರೋಣ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ,
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಸೈಂಧವ, ಭೂರಿಶ್ರವನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗಲ್ಲ ದೂತರನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿದನು. ೫೨. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆದ್ದುದಾಯಿತೇ? ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕರ್ಣನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸುರಸಿಂಧೂಧವನಿಂ ಬಲೆಕ್ಕೆ ಪೆರಾರ್ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ತ
ಕೈರ ಲೋಕ್ಕೆಕ ಧನುರ್ಧರಂ ಕಳಶಜಂ ತಕ್ಕಂ ನದೀನಂದನಂ |
ಗೆ ರಣಕ್ಕಾಂ ನೆರಮಾದನಪ್ಪೊದಿನಿತೆಕಾದಪ್ಪುದೀ ಪೊಟ್ಟಿ ಪೊ
ಟ್ರೆವೇಡೀವುದು ಬೀರವಟ್ಟಮನದಂ ದೋಣಂಗೆ ನೀಂ ಭೂಪತಿ || ೫೩

ವ|| ಅಂತು ಭೀಷ್ಮಾದನಂತರಂ ದೋಣಯೆಂಬುದು ಪರಾಶರ ವಚನಮೇನೆ ಕರ್ಣನ
ನುಡುಗೊಡಂಬಟ್ಟು-

ಕಂ|| ವಿಸಸನ ರಂಗಕ್ಕಾನಿರೆ
ಬೆಸಗೊಳ್ಳದೆ ಪೆರರನೆಂದು ಜಯಪಟ್ಟಹಂಗಳ್ |
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆಸೆವಿನೆಗಂ ಕ
ಟ್ಟುಕೊಂಡಂ ಬೀರವಟ್ಟಮಂ ಕಳಶಭವಂ || ೫೪

ವ|| ಅಂತು ಕುಂಭಸಂಭವನೇಕ ಶಾತಕುಂಭ ಕುಂಭಸಂಭೃತ ಮಂಗಳಗಂಗಾ
ಜಲಂಗಳಿಂ ಪವಿತ್ರೀಕೃತಗಾತ್ರನಾಗಿ ಕೌರವಬಲಾಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದರ್ವಿತ್ತ ತದ್ವತ್ಪಾಂತಮ
ನೆಲ್ಲವನಜಾತತತ್ತು, ಕೇಳ್ವ ಜನಾರ್ದನನೊಡನೆ ರಿಪ್ಪುಬಳಮರ್ದನೋಪಾಯಮಂ
ಸಮಕಟ್ಟುತಿರ್ಪಣೆಗಂ -

ಅಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು (ಸೋತು) ಅಜ್ಞನಾದಿದ ಮಾತು ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ. ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಈ
ಕರ್ಣನೇ! ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಎರಡನೆಯ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ (ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ)
ಯಾವ ನೆಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು (ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು) ಅವನಿಗೆ ಕಟ್ಟೋಣ
ವ|| ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು-೫೩. ಭೀಷ್ಮನಾದ ಮೇಲೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯರಾದವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಯೋಗ್ಯರಾದವರಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ
ಬಿಲ್ಲಾರರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಗ್ರೇಸರನಾದ ದೋಣನೇ ಯೋಗ್ಯನಾದವನು. ನಾನು ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ
ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹೊತ್ತೇ ಹೊತ್ತು (ಇದೇ ಸರಿಯಾದ
ಕಾಲ). ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಡ; ದುರ್ಯೋಧನ, ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ನೀನು ದೋಣನಿಗೆ
ಕೊಡು. ವ|| 'ಭೀಷ್ಮನಾದ ಮೇಲೆ ದೋಣ ಎಂಬುದು ವ್ಯಾಸಮುಷಿಗಳ ಮಾತು'
ಎನ್ನಲು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಕರ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ೫೪. ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ
ನಾನಿರುವಾಗ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವುದೇ (ವಿಚಾರಮಾಡುವುದೇ) ಎಂದು
ಹೇಳುತ್ತ ಜಯಭೇರಿಗಳು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು ದೋಣನು
ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಅನೇಕ ಚಿನ್ನದ
ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಂಗಳ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರ
ವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೌರವಸೈನ್ಯದ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ
ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಉಪಾಯವನ್ನು

ಮ|| ಆದಟಂ ಸಿಂಧುತನೂಭವಂ ವಿಜಯನೋಳ್ ಮಾಕೋಂಡಣಂ ಕಾದಲಾ
ಆದ ಬೆಂಬಿಟ್ಟೊಡೆ ಕಾದಲೆಂದು ಬೆಸಸಂ ಪೂಗ್ಗಂ ಗಡಂ ದ್ರೋಣಂ ||
ತದುವಂ ನೋಡುವನೆಂದು ಕಣ್ ತಣವಿಸಂ ನೋಡಲ್ ಬಹಂತೆ ಬಂ
ದುದಯಾದ್ರೀಂದ್ರಮನೇಷಿ ಭಾನು ಪೊಳಮುಟ್ಟೊಡ್ತನೀರ್ಕಾರವಂ || ೫೫

ವ|| ಆಗಳ್ ಪಾಂಡವ ಬಲದ ಸೇನಾನಾಯಕಂ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೊಡ್ತಿದ ಪದ್ಮವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ
ಪದ್ಮವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ತಿ ತದ್ವ್ಯೂಹದ ಮೊನೆಗೆ ವಂದು-

ಮಂ || ಕ್ಯಾಂ || ಶೋಣಾಶ್ವಂಗಳ್ ರಜತ ರಥಮಂ ಪೂಡೆ ಕುಂಭದ್ವಜಂ ಗೀ
ರ್ವಾಣಾವಾಸಂಬರಮಡರೆ ಮಾಳ್ಕೊಡ್ತು ದಲ್ ಸಾಲದನ್ನೇ |
ಬಾಣಾವಾಸಕ್ಕೆನುತುಮಳವಂ ಬೀಜುತುಂ ಬಿಲ್ಲೆ ಜಾಣಂ
ದ್ರೋಣಂ ನಿಂದಂ ಮಸಗಿ ತಿರುಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೂರಂಬನಾಗಳ್ || ೫೬

ಕಂ|| ಆ ಸಕಳ ಧರಾಧೀಶರ
ಬೀಸುವ ಕುಂಚಮನೆ ಪಾದುರ್ ಬೀಸಲೊಡಂ ಕೆ |
ಬಿಲ್ಲೆಸಲೊಡಮುಟೆದು ತಾಗಿದು
ವಾಸುಕರಂ ಬೆರಸು ತಡೆಯದುಭಯ ಬಲಂಗಳ್|| ೫೭

ವ|| ಅಂತು ಚಾತುರ್ದಾತಮೊಂದೊಂದೊಳ್ ತಾಗಿ ತಳ್ಳಿಪೆಲ್ಲ ತಲೆಗಳ್ ಪಟೆಯೆ
ಬರಿಗಳ್ ಮುಟೆಯೆ ತೊಡೆಗಳುಡಿಯ ಪುಣ್ಣಳ್ ಸುಲಿಯೆ-

ವರ್ಪಡಿಸಿದ್ದನು. ೫೫. ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾದಲಾರದೆ ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ದ್ರೋಣನು ತಾನು ಕಾದುವನೆಂದು
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ಕಣ್ಣು ತೃಪ್ತಿಪಡುವವರೆಗೆ ನೋಡಲು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯ
ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದನು. ಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಹೊರಟು ಚಾಚಿಕೊಂಡಿತು. ವ|| ಆಗ
ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯದ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಪದ್ಮವ್ಯೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ
ಪದ್ಮವ್ಯೂಹವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಆ ವ್ಯೂಹದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ೫೬. ಬೆಳ್ಳಿಯ
ತೇರಿಗೆ ಕೆಂಪುಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿರಲು ಕಲಶದ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ ಬಾವುಟವು
ದೇವಲೋಕದವರೆಗೆ ಹತ್ತಿರಲು, ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಈ ನನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಸಾಕಾಗು
ವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜಾಣನಾದ
ದ್ರೋಣನು ರೇಗಿ ಒಂದು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ನಿಂತು
ಕೊಂಡನು. ೫೭. ಆ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಚವುರಿಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು
ಕೈಬೀಸಿದೊಡನೆಯೇ ಎರಡುಸೈನ್ಯಗಳೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ
ವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿ ತಾಗಿದುವು. ವ|| ಚತುರಂಗಬಲವೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು
ತಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ ತಲೆಗಳು ಹರಿದುವು, ಪಕ್ಕಗಳು

ಚಂ|| ಒಡನೆ ನಭಂಬರಂ ಸಿಡಿಲ್ವ ಪಂದಲೆ ಸೂಸುವ ಕಂಡದಿಂಚೆಗಳ್
ತೊಡರೆ ತೆರಳ್ ನೆತ್ತರ ಕಡಲ್ ನೆಣದೊಳ್ಳೆಗಳೊಳ್ ಬಿಗಿಲ್ವಗು |
ವರ್ಡರೆ ನಿರಂತರಂ ಪೊಳೆವ ಬಾಳುಡಿ ಸುಯ್ಯ ನವ ವ್ಯಾಂಗಳೊಳ್
ಪೊಡರೆ ಪೊದಬ್ಬದದ್ವೃತ ಭಯಾನಕಮಾಹವ ರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ ||೫೮

ವ|| ಆಗಳೆರಡುಂ ಬಲದ ಸೇನಾನಾಯಕರೊಂದೊರ್ವರೊಳ್ ಕಾದುವಾಗಳ್
ಕುಂಭಸಂಭವಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಭರಂಗೆಯ್ಯ ಕಾದುವಾಗಳ್-

ವ|| ಧ್ವಜಮಂ ಖಂಡಿಸಿ ಪೂಣ್ಣ ಬಾಣದೊಳೆ ಧ್ವಜದ್ವಯಮನಂ ನೆಟ್ಟನೊ
ಟ್ಟಜೆಯಂ ತೂಳ್ಳಿ ಶಿಖಂಡಿಯಂ ದುಪದನಂ ಕಾಯ್ದರಮೇಸಾಡಿ ಮಿ |
ಕ್ಕು ಜವಂ ಕೊಲ್ಲಪೊಲಾತನಿಂ ಕಿಟಿಯರಂ ಪನ್ನೂರ್ವರಂ ಕೊಂದು ಮ
ತ್ಸಜನಂ ಮಾಗಿದ ಕೊಂದನೊಂದೆ ಶರದಿಂ ನಿಶ್ಚಂಕನಂ ಶಂಕನಂ || ೫೯

ವ|| ಆಗಳ್ ಸಾಲ್ವಲ ದೇಶದರಸಂ ಚೇಕಿತ್ತಂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಘಟೆಗಳೆನಿಸುವ
ನೇಕಾನೇಕವ ಘಟೆಗಳೆರಸರಸನಂ ಪೆಚಿಗಿಕ್ಕಿ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಒರೊಂದೆ ಪಾರೆಯಂಬನೊ
ಲೋರೊಂದೆ ಗಜೇಂದ್ರಮುರುಳಿ ತೆಗೆನೆಚೆಚಿಚ್ಚಿ |
ಚೋರಣದೊಳ್ ಚೇಕಿತ್ತನ
ನಾರುಮಗುವಿಸೆ ಘಟೋದ್ವಪಂ ತಜಿದಾದರ್ಗಂ || ೬೦

ಮುರಿದುವು, ತೊಡೆಗಳು ಒಡೆದುವು, ಹುಣ್ಣುಗಳು ಬಿರಿದುವು-೫೮. ಒಡನೆಯೇ
ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ಸಿಡಿಯುವ ಹಸಿಯ ತಲೆಯೂ ಚಿಲ್ಲವ ಮಾಂಸಖಂಡದ ಮುದ್ದೆ
ಗಳೂ ಸಾಂದ್ರವಾದ ರಕ್ತಸಮುದ್ರದ ಕೊಬ್ಬಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು
ಭಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರಲು, ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಿಯ
ಚೂರುಗಳು ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೊಸಗಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿರಲು ಯುದ್ಧಭೂಮಿ
ಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಭಯವೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದುವು. ವ|| ಆಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯದ ಸೇನಾ
ನಾಯಕರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕಾದುವಾಗ ದ್ರೋಣನು ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ
ಕಾದಿದನು. ೫೯. ಬಾವುಟವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಧ್ವಜದ್ವಯವನ್ನು ಬಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ
ಶಿಖಂಡಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪೌರುಷದಿಂದ ತಳ್ಳಿ ದ್ರುಪದನನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆದು
ಮೀರಿ ಅತನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಜನರನ್ನೂ ಯಮನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ
ಕೊಂದು ವಿರಾಟನ ಮಗನಾದ ಶಂಕಾರಹಿತನಾದ ಶಂಖನನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದ
ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಆಗ ಸಾಲ್ವಲದೇಶದ ಅರಸನಾದ ಚೇಕಿತ್ತನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮೋಡಗಳೆನಿಸುವ ಅನೇಕ ಅನೆಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಾಜನನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ
ಬಂದು ತಗುಲಿದನು. ೬೦. ಒಂದೊಂದು ಪಾರೆಯಂಬಿನಿಂದಲೇ ಒಂದೊಂದು
ಅನೆಯುರುಳಲು ಹೆದೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಸೆಳೆದು ಹೊಡೆದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ
ಭಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಚೇಕಿತ್ತನನ್ನು ದ್ರೋಣನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅರ್ಭಟಮಾಡಿದ್ದನು.

೫೨೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಅಂತು ಪಾಂಡವ ಬಲಮೆಲ್ಲಮನುಳ್ಳಕ್ಕೆಯೊಲ್ಲಂ ಮಾಡಿ ಕಳಶಕೇತನನಜಾತತತ್ವಮಂ
ಪಿಡಿಯಲೆಯುರ್ಪಾಗಳ್--

ಸೃ || ಕಾದಲ್ ಸಂಸಪ್ತಕರ್ಗಳ ಕರೆದೊಡವರ ಬೆನ್ನಂ ತಗುಳ್ಳಾದ ಕಾಯ್ತಿಂ
ಕಾದುತಿರ್ಪಾತನಂತಾ ಕಳಕಳಮನದಂ ಕೇಳ್ವ ಭೋರೆಂದು ಬಂದೆ |
ಚ್ಚಾ ದಿವ್ಯಾಸ್ತಂಗಳಿಂ ತಮ್ಮೊವಜರುಗಿಯ ತಮ್ಮೊನ್ನಂ ಶೌರ್ಯದಿಂದಂ
ಕಾದಂ ಮುಂ ಬಜ್ಜನಂ ಕಾದರಿಗನುಬೆದರಂ ಕಾವುದೇಂ ಚೋದ್ಯಮಾಯ್ತೆ || ೬೦

ವ|| ಆಗಳ್ ಮಾತಾಂಡಂ ಪ್ರಚಂಡಮಾತಾಂಡನ ಶರ ನಿಕರ ಸ್ಫುರಿತ ಕಿರಣಂಗಳ್
ಕವಿಯೆ ತನ್ನ ಕಿರಣಂಗಳ್ ಮಸುಳ್ಳಪರಜಳನಿಧಿಗಿಬೆದನಾಗಳೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳವಹಾರತೂರ್ಯಂಗಳಂ
ಬಾಜಿಸಿದಾಗಳ್--

ಪರಿಣೇಪ್ತಂ || ಪಡೆಗಳೆರಡುಂ ಬೀಡಿಗೆತ್ತಂ ತೆರಳ್ವ ನೆಗಲತ್ತಿಯಂ
ಪಡೆದಲೆದರಂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತುತ್ತಾಹದಿಂ ಪೊಗಲುತ್ತುಮೊ |
ಳ್ಳಡರೆ ನುಡಿಯುತ್ತಂದಾರಾದಿತ್ಯನಂದುದಯಾದಿಯ
ತ್ತಡರೆ ಪೊಳಮುಟ್ಟಾಗಳ್ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ನಿಂದುವು ಕೋಪದಿಂ || ೬೧

ಕಂ|| ಆಂತೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ ಚಾತು
ದಗಂತಂ ಕೆಯ್ಯಿಸುವನ್ನೆಗಂ ಸೈರಿಸದೋ |
ರಂತ ಪೆಣೆದಿಳಿದುವಂತೆ ದಿ
ಗಂತಾಂತಮನೆಯ್ನು ಪರಿಯೆ ನೆತ್ತರ ತೊಳುಗಿಳ್ || ೬೨

ವ|| ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಚಿದುರಿಸಿ ದ್ರೋಣನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದನು. ೬೦. ಸಂಸಪ್ತಕರುಗಳು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಕಾದಲು ಕರೆಯಲಾಗಿ
ಅವರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗಿ ವಿಶೇಷಕೋಪದಿಂದ ಕಾದುತಿರ್ದ ಅರ್ಜುನನು ಆ
ಕಳಕಳಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೋರೆಂದು ಬಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲು ಅರ್ಜುನನು ತಮ್ಮೊನ್ನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಮೊದಲು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನಿಗೆ
ಉಳಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ? ವ|| ಆಗ ಸೂರ್ಯನು
ಪ್ರಚಂಡಮಾತಾಂಡನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣರಾಶಿಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಕಿರಣಗಳಿಂದ ನಿಸ್ತೇಜವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಳಿದನು. ಆಗ ಎರಡುಸೈನ್ಯಗಳೂ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಜಿಸಿದುವು.
೬೧. ಸೈನ್ಯಗಳೆರಡೂ ತಮ್ಮ ಪಾಳೆಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ (ಸೇರಿ) ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದು ಸತ್ತವರನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳುತ್ತ ಸದ್ಗುಣವು ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವ
ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಪರ್ವತವನ್ನೇರಲು ಹೊರಟು
ಕೋಪದಿಂದ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ನಿಂದವು. ೬೨. ಹಾಗೆ ಬಂದೊಡ್ಡಿ ನಿಂತ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವು
(ಯುದ್ಧಸೂಚಕವಾದ) ಕೈಬೀಸುವಪ್ಪರವರೆಗೂ ಸೈರಿಸದೆ ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ
ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ದಿಗಂತದ ಕೊನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ಹರಿಯುವ ಹಾಗೆ

ಅಟ್ಟಿದ ಬಿಲ್ಲದ ಮಾರದ
ತಟ್ಟಿದ ರಥಮಯ್ಯ ಬಗಿದ ಪುಣ್ಯ ಪೊರೆಯಿಂ ।
ಮೊಟ್ಟಿದ ಕರಿ ಘಟಿ ಜವನದು
ವಟ್ಟಿಯನನುಕರಿಸೆ ವೀರ ಭಟ ರಣರಂಗಂ ॥

೬೪

ವ|| ಆಗ್ ದೃಷ್ಟಕೇತು ವೃಷಸೇನನೊಳ್ ಸಾತ್ಯಕಿ ಭಗದತ್ತನೊಳ್ ದೃಷ್ಟದೃಷ್ಟಮೂರಿವರಂ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನೊಳ್ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಂ ಸೌಬಲನೊಳ್ ಘಟೋತ್ಕಚಂ ಕರ್ಣನೊಳ್ ಪೆಣೆದು ಕಾದ-

ಚಂ|| ಪೊಸಮಸೆಯಂಬುಗಳ್ ದಸೆಗಳೆಂ ಮಸುಳ್ಳನ್ನೆಗಮೆಯ್ ಪಾಯೆ ಪಾ
ಯಸುವ ರಥಂಗಳಾ ರಥದ ಕೀಲುಪ್ಪದಾಗಳೆ ಕೆಯ್ನಲ್ಲಿ ಕೋ ।
ದಸಗುವ ಸೂತರಂಬು ಕೊಳೆ ಸೂತರುಳ್ಳುಮಿಳಾತಳಕ್ಕೆ ಪಾ
ಯ್ಪಿಯೊಳೆ ತಾಗಿ ತಲ್ಲಿದ ನೆಚ್ಚಿದರೊಪ್ಪಿದರಾದಿರಂಗಮೊಳ್ ॥

೬೫

ವ|| ಆಗ್ ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಗಜಘಟಿಗಳನಿತುಮೊಂದಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನ ರಥಮಂ
ವಿಳಯ ಕಾಳ ಜಳಧರಗಳೆಲ್ಲದೊಂದಾಗಿ ಕುಲಗಿರಿಯಂ ಮುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿದಾಗ್

ಮ|| ರಥದಿಂ ಧಾತ್ರಿಗೆ ಪಾಯ್ ಕೊಂಡು ಗದೆಯಂ ಕೆಯ್ಯಾರ್ ದಸನ್ನನೊ
ರಥಮಿಂದೆಂದು ಕಡಂಗಿ ಮಾರದ ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಯ್ಯಂತಪೋಲ್ ಪೊಯ್ಯುದುಂ ।
ರಥಯೂಥ ಧ್ವಜ ಶಸ್ತ್ರ ಶಂಖಪುಟದೊಳ್ ಘಟಾಸಮೇತಂ ಮಹಾ
ರಥನಿಂದಂ ಕುಳಿತ್ಯಳದಂತೆ ಕರಿಗಳ್ ಬೀಜುದುವುಗ್ಗಾಜಿಯೊಳ್ ॥

೬೬

ಯುದ್ಧಮಾಡಿರುವು. ೬೬. ವೀರಭಟ ರಣರಂಗವು ನಾಶವಾದ ಬಿಲ್ಲಾರರ
ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ತಪ್ಪದೆ ತಗ್ಗಿದ ರಥದಿಂದಲೂ ಅದರುವ ಹುಣ್ಣುಗಳ ಭಾರದಿಂದಲೂ
ಕುಗ್ಗಿದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಯಮನು ಅಡುಗೆಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಯ
ಮನೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಆಗ ದೃಷ್ಟಕೇತುವು ವೃಷಸೇನನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ಯಕಿಯು
ಭಗದತ್ತನಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟದೃಷ್ಟಮೂರಿಬ್ಬರೂ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನು ಶಕುನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು
ಕಾದಿದರು. ೬೫. ಹೊಸದಾಗಿ ಮಸೆದ ಬಾಣಗಳೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಲಿನಮಾಡುವ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಲು ಹೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಥಗಳೂ, ಆ ರಥಗಳ ಕೀಲು ಮುರಿದೊಡನೆ
ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನೇ ಆ ಕೀಲಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರಥಿಗಳೂ,
ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಿಂದ ಬಂದ ಬಾಣಗಳು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾಟಲು ಸೂತರು ನೆಲಕ್ಕೆ
ಉರುಳಿದರೂ ರಥದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಘಟ್ಟಿಸಿ (ಪರಸೈನ್ಯವನ್ನು)
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಸ್ವರ್ಣದಿಂದ ಹೋರಾಡುವ ಯೋಧಾಗ್ರೇಸರರೂ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಶೋಭಿಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವಷ್ಟೂ ಒಂದಾಗಿ
ಭೀಮಸೇನನ ತೇರನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಕುಲಪರ್ವತವನ್ನು
ಮುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿದುವು. ೬೬. ಭೀಮಸೇನನು ರಥದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಹಾರಿ
ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು 'ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಈದಿನ ಕೈಗೊಂಡಿತು' ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಿಸಿ

ಮ|| ಮದವದ್ವಂತಿಗಳಂ ಕಣುತ್ತುಸಗವೊಯ್ಯೊಯ್ಯಾಜಿಯೊಳ್ ಭೀಮನಾ
ದೋದದಿದೊಡದೊಡತ್ತಜಾಂಡ ತಟಮಂ ತಾಪನ್ನಗಂ ಪಾಟಿ ತಾ |
ಷಿದ ಪೇರಾನೆಯೊದಲ್ಲಳಭೃತಳದೊಳ್ ಸಿಲಿರ್ದುಪ್ಪೋರೊಂದು ಮಾ
ಗಾದೆ ಬೀಲ್ವಪ್ಪವು ಬಿಟ್ಟು ಬೀಲ್ವ ತೆಜದಿಂದಿನ್ನುಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ || ೫೬೭

ಕಂ|| ತೊಡರೆ ತಡಂಗಾಲ್ ಪೊಯ್ಯೊಡೆ
ಕೆಡೆದುಂ ತಿವಿದೊಡೆ ಸುರುಳ್ಳು ಮೋದಿದೊದಿದರೆ |
ಲ್ಪದಗಾಗಿ ಮಡಿದು ಬಿಟ್ಟುವು
ಗದಗಾದೆ ಕರಿಘಟಿಗಳೇಂ ಬಲಸ್ಥನೊ ಭೀಮಂ || ೬೮

ವ|| ಅಂತಲ್ಪ ಪದಿನಾಲ್ಕುಸಿರ ಮದದಾನೆಯಮಂ ಕಳಿಂಗನಾಯಕಂ ಭಾನುದತ್ತಂ
ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ಪರರಸುಮಕ್ಕಳುಮಂ ಕೊಂದೊಡೆ ಕೌರವಬಲಮೆಲ್ಲಮೊಲ್ಲನುಲಿದೊಡೆ
ಭಗದತ್ತನಾನೆಯ ಮಹಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್-

ಮ|| ಸ್ತ || ನೆಗಲಿಂ ದೇವೇಂದ್ರಸೈರಾವತದ ಕಳೆಯನೆನ್ನೇಟಿದೀಯಾನೆಯುಂ ದರ್
ದಿಗಿಳಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನಚ್ಚಿದನೆನಗಿದಿರಂ ಭೀಮನೆಲ್ಲದನೀಗಲ್ |
ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಸಂದೆನ್ನಳವುಮದಟುಮೆಂದಾರ್ದು ದೋರ್ದರೆಯುಕ್ತಂ
ಭಗದತ್ತಂ ಸುಪ್ರತೀಕದ್ವಿಪಮನುಪಟತೋತ್ಸಾಹದಿಂ ತೋಟಿಕೊಟ್ಟಂ || ೬೯

ತಡಮಾಡದೆ ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲು ರಥಗಳ ಸಮೂಹ,
ಬಾವುಟಗಳು, ಆಯುಧಗಳು ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ತಾಕಲಾಟದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿನ ಗಂಟೆಯೊಡನೆ
ಆನೆಗಳು ಆ ಘೋರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಹಾಗೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ೬೭.
ಸೊಕ್ಕಿದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಅಗಸನು ಒಗೆಯುವ ಹಾಗೆ ಒಗೆದು ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ
ಭೀಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒದ್ದು ಎಸೆದನು. ಆ ಒಣಗಿದ ಹಿರಿಯಾನೆಯ ಶರೀರಗಳು
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ದಡವನ್ನು ತಗಲುವಷ್ಟು ದೂರ ಹಾರಿ ಮೋಡಗಳ ಪದರದ ಮಧ್ಯೆ
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ.
೬೮. ಭೀಮನು ಅಡ್ಡಗಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಒದೆದರೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ತಿವಿದರೆ
ಸುರುಳಿಕೊಂಡೂ ಗುದ್ದಿದರೆ ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಎಲುಬು ಮಾಂಸಗಳಾಗಿಯೂ ಆನೆಗಳ
ಸಮೂಹವು ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಭೀಮನು ಎಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿಯೋ! ವ|| ಹಾಗೆ
ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಂಗನಾಯಕನಾದ ಭಾನುದತ್ತನೇ
ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೂ ಕೊಂದನು. ಕೌರವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಭಗದತ್ತನಾನೆಯ ಮರೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ೬೯. ನಾನು
ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದವನು; ನಾನು ಹತ್ತಿರುವ ಈ ಆನೆಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಐರಾವತದ
ಸ್ನೇಹಿತ. ಹಾಗೆಯೇ ದಿಗ್ಗಜವೂ ಹೌದು. ನನ್ನನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.
ಈಗ ನನಗೆ ಭೀಮನೇ ಪ್ರತಿಘಟಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಪೌರುಷವೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ
ಗಗನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಬಾಹುಬಲದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಭಗದತ್ತನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು

ಕಂ|| ಮದಕರಿಯ ಪರಿವ ಭರದಿಂ
ದದಿದೊಡ ನೆಲನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ ಚತುರಂಗಮುಮೊ |
ಮೊದಲೆ ನಡುಗಿದುದು ಕೂಡಿದ
ಚದುರಂಗದ ಮಣೆಯನಲ್ಲಿದಂತಪ್ಪಿನೆಗಂ ||

೭೦

ವ|| ಆಗಳಸುರನುಯ್ಯ ನೆಲನನಾದಿ ಪರಾಹನಜಸಲೆಂದು ಸಕಳ ಜಳಚರಕಳಿತ
ಜಳನಿಧಿಗಳಂ ಕಲಂಕುವಂತೆ ಪಾಂಡವ ಬಳ ಜಳನಿಧಿಯನಳಿಕುಳ ಝೇಂಕಾರ ಮುಖರಿತ
ವಿಶಾಳ ಕರಟ ತಟಮಾ ದಿಶಾಗಜೇಂದ್ರಂ ಕಲಂಕೆ-

ಚಂ|| ತಳದುದು ಕರ್ಣತಾಳ ಪವನಾಹತಿಯಿಂ ಜಳರಾಶಿ ಕೆಯ್ಯ ಬ
ಳ್ಳಳಿಕೆಗೆ ದಿಗ್ಗಜಂ ದೆಸೆಯಿನತ್ತ ತರಳ್ಳುವು ಕಾಯ್ತುಂ ದಿಶಾ |
ವಳಿವೆರಸಂಬರಂ ಪೊಗೆದು ಪೊತ್ತಿದುದಾದ ಮದಾಂಬುವಿಂ ಜಗಂ
ಜಳಧಿವೊಲಾಯ್ದುದಂ ನೆಜೆಯೆ ಬಗ್ಗೆಪರಾರ್ ಗಳ ಸುಪ್ರತೀಕಮಂ || ೭೧

ಚಂ|| ಕರ ನಖ ದಂತ ಘಾತದಿಸುರುಳ್ಳ ಚತುರ್ಬಲದಿಂ ತರಳ್ಳ ನೆ
ತ್ತರ ಕಡಲಾ ಕಡಲ್ಪರಗಮೆಯ್ನೆ ಮಹಾಮಕರಂ ಸಮುದ್ರದೊಳ್ |
ಪರಿವಪೊಲಿಂತಗುರ್ಪುಳವೆರಸಾ ಭಗದತ್ತನ ಕಾರೊಳಂತದೇಂ
ಪರಿಮದೊ ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜಮುಚ್ಚರಿಯಪ್ಪಿನಮಾಜರಂಗದೊಳ್ || ೭೨

ವ|| ಅಂತು ಪರಿದ ಬೀದಿಗಳೊಳಿಲ್ಲಂ ನೆತ್ತರ ತೊಪ್ಪಿಗಳ್ ಪರಿಯೆ ಕೆಂಡ
ತೊಪ್ಪಿಯಂತೆ ಪರಿದ ಸುಪ್ರತೀಕಂ ಕೆಯ್ಯ ಕಾಲ ಕೋಡೇಚೆನೊಳ್ ಬಲಮನಿಲ್ಲಂ ಜವನೆ

ಸೈನ್ಯದ ಮುಂದುಗಡೆ ನೂಕಿದನು. ೭೦. ಆ ಮದ್ದಾನೆಯು ನಡೆಯುವ ವೇಗದಿಂದ
ಭೂಮಿಯು ಅಲುಗಾಡಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವೂ
ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚದುರಂಗದ ಮಣೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆ ಒಡನೆಯೇ ನಡುಗಿದವು. ವ|| ಆಗ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಹೋದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಆದಿವರಾಹನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು
ಸಮಸ್ತ ಜಲಚರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಕಿದ ಹಾಗೆ
ಪಾಂಡವಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರಶಬ್ದದಿಂದ ಧ್ವನಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ವಿಶಾಲವಾದ ಕಪೋಲಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳ ಆ ದಿಗ್ಗಜವು ಕಲಕಿತು. ೭೧. ಅದು ಕಿವಿಯನ್ನು
ಬೀಸುವುದರಿಂದಂಟಾದ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ಚಲಿಸಿತು.
ಸೊಂಡಿಲಿನ ಬಲವಾದ ಬೀಸುವಿಕೆಗೆ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಹೋದುವು.
(ಅದರ) ಕೋಪದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಆಕಾಶವೂ ಹೊಗೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ಉರಿಯಿತು. ಸುರಿದ ಮದೋದಕದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು ಸಮುದ್ರದ
ಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ಸುಪ್ರತೀಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ?
೭೨. ಸೊಂಡಿಲು, ಉಗುರು, ದಂತಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಉರುಳಿ ಬೀಳುವ ಚತುರಂಗ
ಬಲದಿಂದ ಹೊರದುವ ರಕ್ತಸಮುದ್ರವು ಆ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೂ ಹರಿಯಲು ಸಮುದ್ರ
ಮಧ್ಯೆ ಹರಿಯುವ ದೊಡ್ಡ ಮೊಸಳೆಯ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಆ

ಜಿವುಳಿದುಬಿವಂತೆ ತೊಬ್ಬುಳಿದುಬಿವು ಪದಿನಾಲ್ಕುಸರ ಮದಾಂಧ ಗಂಧಸಿಂಧುರಂಗಕುಮನೊಂದು
ಲಕ್ಷ ರಥಮುಮನರೆದು ಸಣ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗಳ್ ಗಜಾಸುರನೊಳಾಸುರಂಚೆರಸು
ತಾಗುವಂಧಕಾರಾತಿಯಂತೆ ಭೀಮಸೇನಂ ಬಂದು ಪೂಗಾರ-

ಚಂ|| ತೊಲಗಿದು ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜಮಾಂ ಭಗದತ್ತನಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೋ
ಳ್ಳಲದ ಪೊಡಪು ಸಲ್ಲದೆಲೆ ಸಾಯದೆ ಪೋಗನೆ ಕೇಳ್ವ ಭೀಮನಾಂ |
ತೊಲೆಯದಿರುರ್ಕನೊಳ್ ನುಡಿವೆಯೇ ಕರಿ ಸೂಕರಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ತಿ ಗಂ
ಟಲನೊಡೆಯೊತ್ತಿ ಕೊಂದಪೆನದಲ್ಲದಜಘ್ನನುಮೆನ್ನನಾಂಪುದೇ || ೭೩

ವ|| ಎಂದು ನಾರಾಚಂಗಳಿಂ ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ ಕಾಣದಾಗದಂತು ಸುಪ್ರತೀಕ
ಕರಿಯೆಂಬ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಭೀಮನೆಂಬ ಕಾಲಮೇಳುಂ ಸರಲ ಸರಿಯಂ ಸುರಿಯ-

ಚಂ|| ಸಿಡಿಲೆಜಪಂದದಿಂದಲಾಗಿ ದಿಕ್ಕರಿ ತನ್ನ ವರೂಢಮಂ ಪಡ
ಲ್ಪಡಿಸೆ ಮರುತ್ಪತ್ತಿಂ ಮುಳಿದು ಮಚ್ಚರದಿಂ ಗಜೆಗೊಂಡು ಸುತ್ತುಗೊಂ ||
ಡದಿಗಿಡೆ ನುಗ್ಗಿ ಪೊಯ್ತು ಬೊಟಿಂಗುವುದುಂ ಕರಿ ನೊಂದು ಕೋಪದಿಂ
ಖಡಿದಲಗಿತ್ತು ಭೀಮನನಗುರ್ವಿಸಿ ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯಮಳ್ಳುಅಲ್ || ೭೪

ಭಗದತ್ತನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯು ಯುದ್ಧರಂಗದ ಮಧ್ಯೆ
ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು! ವ|| ಹಾಗೆ ಓಡಿದ (ಪರಿದ)
ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲ ರಕ್ತನದಿಗಳು ಹರಿದುವು. ಕೆಂಡದ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಸುಪ್ರತೀಕದ ಸೊಂಡಲಿನ, ಕಾಲಿನ, ಕೊಂಬಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಮನೇ
ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿದಂತೆ (ಚಿಗುಳಿಯನ್ನು ತುಳಿದಂತೆ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಳಿದು
ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದು
ಲಕ್ಷ ರಥವನ್ನೂ ಆರೆದು ಪುಡಿಮಾಡಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭೀಮನು ಗಜಾಸುರನೆಂಬ
ರಾಕ್ಷಸನೊಡನೆ ರಭಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ತಗಲುವ ಈಶ್ವರನಂತೆ ಬಂದು
ಹೋರಾಡಿದನು-೭೩. (ಭಗದತ್ತನು ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು) ತೊಲಗು ಇದು
ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆ. ನಾನೇ ಭಗದತ್ತ. ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತೋಳಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯು
ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲವೋ ಸಾಯದೆ ಹೋಗು ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮನು
(ಎಲವೋ) ನಾನು ಭೀಮ; ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ತೊಗಾಡಬೇಡ. ಗರ್ವದಿಂದ
ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಈ ಆನೆಯು ನನಗೆ ಹಂದಿಗೆ ಸಮಾನ.
ಇದರ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಇದರ ಗಂಟಲನ್ನು ಅಮುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಇದಲ್ಲ ಇದರವುನೂ
ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬಲ್ಲದೇ? ವ|| ಎಂದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೊಡುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ
ಕಾಣದಂತೆ ಸುಪ್ರತೀಕಗಜವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭೀಮನೆಂಬ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮೋಡವು ಬಾಣದ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿತು. ೭೪. ದಿಗ್ಗಜವಾದ ಸುಪ್ರತೀಕವು
ಸಿಡಿಲೆರಗುವ ವೇಗದಿಂದ ಎರಗಿ ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗುಮಾಡಲು ಭೀಮನು
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತರದಿಂದ ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿ ಹೆಚ್ಚೆ
ಕಡುವಂತೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೊಡೆದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆನೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ವ|| ಅಂತಃಪದವಿಡ ಕೋಡಕೆಯ್ಯ ಕಾಲೆಡೆಗೊಳ್ ಬಿಜ್ಜುಮಂ ಪೆಣೆವಂದದಿಂದೇರ್ದು
ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಂಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದತ್ತ ಪನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಂಬರವೊತ್ತುವುದುಂ-

ಕಂ|| ಕರಿಯುಂ ಕುರುಭೂಮಿಯ ನಡು
ವರೆಗಂ ಪವನಜನನೊತ್ತ ತೋಳ್ಬಲಮಾಗಳ್ |
ಸರಿ ಸರಿಯಾದುದು ಪದ್ಧಿ
ಕರಿಗಂ ಭೀಮಂಗಮುಗ್ಗ ಸಂಗರ ಧರೆಯೊಳ್ || ೭೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕಬಲಮೆಲ್ಲಮನಳಿ ಪಳಿ ಪಳಿ ಕಿವುಳಿದುಬೆದು ಕೊಲ್ವ
ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಂ ಚಕ್ರಿಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಪರಿದುದು ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜಮೇಟಿದವಂ ಭಗದತ್ತನಾಮದ
ದ್ವಿರದಮನಾಂಕಗೊಂಡು ಪೆಣೆವಂ ಪವನಾತ್ಮಜನೀಗಲಾಹವಂ |
ಪರಿದುದಲತ್ತ ಪೋಪಮನೆ ತದ್ರಥಮಂ ಪರಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂ
ಪರಿಯಿಸೆ ತಾಗಿದಂ ಹರಿಗನಂಕದ ಪೊಂಕದ ಸುಪ್ರತೀಕಮಂ || ೭೬

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿ ಮೃಗರಾಜ ನಂಬರ ಮಾರ್ಗಣಂಗಳೊಳಂ ಕೂರ್ಮನಬಾಸ್ತಂಗಳೊಳ
ಮಾನೆಯುಮಂ ಭಗದತ್ತಮುಂ ಪೊಲ್ಲೊಡೆ ಭಗದತ್ತಂ ಮುಳಿದು ಭೂದತ್ತಮವ್ವ ದಿವ್ಯಾಂಕುಶಮಂ
ಕೊಂಡು-

ಯಾತನೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿ ಕೋಪದಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವು
ಭಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ವ|| ಭೀಮನು ಆ
ಆನೆಯ ಕೊಂಬು, ಸೊಂಡಿಲು ಕಾಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಳಿಸುವ
ರೀತಿಯಿಂದ ಹತ್ತಿ ಡೊಕ್ಕರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿನಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆ ಕಡೆಗೆ
ಹನ್ನೆರಡುಯೋಜನದವರೆಗೆ ನೂಕಿದನು. ೭೫. ಆನೆಯೂ ಭೀಮನನ್ನು
ಕುರುಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದವರೆಗೆ ನೂಕಲು ಆಗ ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಬಾಹುಬಲ ಭೀಮನಿಗೂ ಆ ಆನೆಗೂ ಸರಿಸಮಾನವಾಯಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಸಂಸಪ್ತಕ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಬೆದರುವಂತೆ ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ತುಳಿದು
ಕೊಲ್ಲುವ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು.
೭೬. ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯು ಓಡಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರುವವನು
ಭಗದತ್ತ; ಆ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವವನು ಭೀಮ. ಈಗ ಆ
ಕಡೆ ಯುದ್ಧವು ಹಿಂದಾಗಿದೆ. ಆ ಕಡೆ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದನು. ಆ ತೇರನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು
ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಆ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಖ್ಯಾತವೂ ಅಹಂಕಾರಿಯೂ
ಆದ ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ವ|| ಸಿಂಹದ ಉಗುರಿನಂತಿರುವ
ಬಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಮೆಯ ಉಗುರಿನಂತಿರುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆನೆಯನ್ನೂ
ಭಗದತ್ತನನ್ನೂ ಹೂಳಿದನು. ಭಗದತ್ತನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂದೇವಿಯಿಂದ

ಕಂ|| ಇತುಪ್ಪದುಮಡು ವಿಲಯಾಗ್ನಿಯ
ಕಿಡಿಗಳನುಗುಲುತ್ತುಮೆಯ್ವಪ್ಪದುಮಿದಿರಂ |
ನಡೆದಜರನುರದಿನಾಂತೊಡೆ
ತುಡುಗೆವೊಲೆಸಿದಿದುಳಿದಂಕುಶಂ ಕಂಧರದೊಳ್ || ೨೨

ವ|| ಆಗ್ ವಿಕಾಂತತುಂಗಂ ಚೋದ್ವಂಬಟ್ಟದೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ-

ಚಂ|| ಇದು ಪೆಜತಲ್ಪ ಭೂತಲಮನಾಂ ತರಲಾದಿ ವರಾಹನಾದನಂ
ದದಲ ವಿಜಾಣಮಂ ಬಲೆಯಮಾ ವಸುಧಾಂಗನೆಗಿತ್ತನೇತನಾ |
ಸುದತಿಯ ಪೌತನಾಕೆ ಕುಡೆ ಬಂದುದಿವಂಗನಗಲ್ಲದಾನಲಾ
ಗದುದಲನಾಂತನಿಂ ತಲೆವುದೀ ಕರಿ ಕಂಧರಮಂ ಗುಣಾರ್ಣವಾ || ೨೪

ಉ|| ಎಂಬುದುಮೊಂದೆ ದಿವ್ಯಶರದಿಂ ಶಿರಮಂ ಪಲೆಯೆಚ್ಚೊಡಾತನೊ
ತ್ತಂಬದಿನಾಂತೊಡಾಂ ಬಲೆದ ತಪ್ಪಿದನೆಂದು ಕಿರೀಟ ತನ್ನ ಬ |
ಲ್ಲಂ ಬಿಸುಟರೊಳದಚ್ಚುತನಿದೇತರಿನಾಕುಲಮಿದರ್ ನೋಡಿದಂ
ತೆಂಬುದುಮೆಚ್ಚನಂತೆರಡು ಕೆಯ್ಯಳುಮಂ ಮುಳಿಸಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೨೬

ಕಂ|| ಎಚ್ಚವನ ತಲೆಯುಮಂ ಪಲೆ
ಯೆಚ್ಚೊಡೆ ದಿಕ್ಕರಿಯ ತಲೆಯುಮಾತನ ತಲೆಯುಂ |
ಪಚ್ಚಕ್ಕಿದಂತೆ ಕೆಯ್ಯಳು
ಮಚ್ಚರಿಯಪ್ಪನೆಗಮೊದನುರುಳ್ಳವು ಧರೆಯೊಳ್ || ೪೦

ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಂಕುಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೨೨. ಎಸೆಯಲು ಅದು ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಯನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಎದುರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಎದೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಆ ಅಂಕುಶವು ಅವನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಭರಣದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ ವಿಕಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಇದೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು-೨೪. ಇದು ಬೇರೆಯಲ್ಲ; ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ತರಲು ನಾನು ಆದಿವರಾಹನಾದೆನು. ಇದು ಅದರ ಕೋರೆಹಲ್ಲು. ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ನಾನು ಭೂದೇವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಈತನು ಆ ಭೂದೇವಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ, ಅವಳು ಕೊಡಲು ಇವನಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನಾನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರೂ ಇದನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದುದರಿಂದ ನಾನು ಎದುರಿಸಿದೆನು. ಅರ್ಜುನಾ, ಇನ್ನು ಈ ಆನೆಯ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು ಎಂದನು. ೨೬. ಒಂದೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆನೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಹರಿದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಆ ಭಗದತ್ತನು ಅದನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಾನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ನಾನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದೆ (ಆನೆಯ ತಲೆಯನ್ನೂ ಭಗದತ್ತನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು) ಎಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸುಟಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಇದೇಕೆ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿದ್ದೀಯೆ? 'ನೋಡು ಇದು ಹೀಗೆ' ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಕೋಪದಿಂದ ಭಗದತ್ತನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೪೦. ಕೈಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು

೮|| ಇತ್ತರಿಗಂಗಮಿತ್ರ ಜಯಮಪ್ಪದುಮತ್ಸಮರರ್ಕಳಾರ್ದು ಸೂ
ಸುತ್ತಿರೆ ಪುಪ್ಪವೃಕ್ಷಗಳನೋಗರವೂಗಳ ಬಂಡನೆಯ್ನೆ ಬೀ |
ರುತ್ತೊಡವೆಂದುವಿದ್ರವನದಿಂ ಮುಚಿದುಂಬಗಳಂದ್ರನೀಲಮಂ
ಮುತ್ತುಮನೋಳಿಯೋಳಿಯೋಳಿ ಕೋದೆಬಲಿಕ್ಕದ ಮೂಲೆಯಂತೆವೋಲ್ || ೮೦

ಕಂ|| ಧರಣೀಸುತನಬೆದಂ ದಿ
ತೃರಿ ಕೆಡೆದುದು ನರಶರಂಗಳಿಂ ಭುವನಮುಮಿ |
ಸ್ತುರಿಯದಿರದಾನಡಂಗುಪೆ
ನಿರದೆಂಬವೊಲರ್ಕನಪರಜಳನಿಧಿಗಿಬೆದಂ || ೮೧

ವ|| ಆಗಳೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳಪಹಾರತೂರ್ಯಂಗಳಂ ಬಾಜಿಸಿ ತಂತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳ್ಗೆ
ಪೋಪುದುಂ ಸುಯೋಧನಂ ಭಗದತ್ತನ ಸಾವಿಂಗಟಲ್ಕು ತೊಟ್ಟು ಸನ್ನಾಮನಪ್ಪೊದಂ ಕಳೆಯದೆಂದು
ಮರಮನೆಗೆ ಪೋಗದೆ ಕುಂಭಸಂಭವನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದು-

ಮ|| ಮಸಕಂಗುಂದದ ಸುಪ್ರತೀಕ ಗಜಮಂ ಧಾತೀಸುತಂ ಕೀಚೆ ಚೋ
ದಿಸಿ ಭೀಮಂ ಗೆಲೆ ಮುಟ್ಟಿವಂದು ಹರಿಯುಂ ತಾನುಂ ಭರಂಗಿಯ್ನೆ ತ |
ನ್ನೆಕಂಗಾಯದಧರ್ಮಯುದ್ಧದ ನರಂ ಕೊಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡಿತುಪೇ
ಕ್ಷಿಸಿ ನೀಮುಂ ನಡೆ ನೋಡುತಿರಿದಿರೆನೆ ಮತ್ತಿನ್ನಾರನಾಂ ನಂಬುಜಂ || ೮೨

ಹರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಲು ದಿಕ್ಕರಿಯ ತಲೆಯೂ ಆತನ ತಲೆಯೂ ಕೈಗಳೂ
ಭಾಗಮಾಡಿದಂತೆ ಅಶ್ವರ್ಯಯುತವಾಗಿ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ
ಉರುಳಿದುವು. ೮೧. ಈ ಕಡೆ ಅರಿಗನಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಶತ್ರುಜಯವಾಗಲು ಆ
ಕಡೆ ದೇವತೆಗಳು ಜಯಭೋಷಮಾಡಿ ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಆ
ಮಿಶ್ರಪುಷ್ಪಗಳ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೀರುತ್ತ ಇಂದ್ರನ ತೋಟವಾದ
ನಂದನವನದಿಂದ ಮರಿದುಂಬಿಗಳು ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿರತ್ನವನ್ನೂ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ
ದಂಡೆದಂಡೆಯಾಗಿ ಸಾಲಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿ ಜೋಲುಬಿಟ್ಟ ಹಾರದಂತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಬಂದುವು. ೮೨. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ ಭೂಪುತ್ರನಾದ ಭಗದತ್ತನು ನಾಶವಾದನು.
ದಿಗ್ಗಜವು ಕೆಳಗುರುಳಿತು. ಪ್ರಪಂಚವು ಇನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ನಾನು
ಇಲ್ಲಿರದೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಳಿದನು.
ವ|| ಆಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು
ಬಾಜಿಸಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋದುವು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಭಗದತ್ತನ ಸಾವಿಗೆ
ದುಃಖಪಟ್ಟು ಧರಿಸಿದ ಯುದ್ಧಕವಚವನ್ನು ಕಳೆಯದೆಯೂ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆಯೂ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ (ಬಳಿಗೆ) ಬಂದನು-೮೩. ಮದವಡಗದ
ಸುಪ್ರತೀಕಗಜವನ್ನು ಭಗದತ್ತನು ಭಯಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ರೇಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿಸಿ
ಭೀಮನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಕೃಷ್ಣನೂ ಅರ್ಜುನನೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವೇಗದಿಂದ (ತನ್ನ
ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು,
ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ಮಾತನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸದೆ) ಅಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಪನ್ನಗದ್ವಜನ ನುಡಿಗೆ ಕಾರ್ಮುಕಾಚಾರ್ಯನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಎನಗಲ್ಪಾರ್ಗಮಾಧ್ಯನಲ್ಲೆ ವಿಜಯಂ ನೀನಾತನಂ ಗೆಲ್ಲ ಮಾ
ತನದೋಳಂ ಬಿಸುಡಿದೆ ನಾಳೆ ವಿಜಯಂ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದಂದುರ್ಕೆ ಪೊ |
ಕನ್ನನಾಂತೊರ್ವನನಿಕ್ಕುವೆಂ ಕದನದೋಳ್ ಮೇರ್ ಕಟ್ಟುವೆಂ ಧರ್ಮ ನಂ
ದನನಂ ನೀನಿದನಂತು ನಂಬು ಬಗೆಯಲ್ಲೇಡನ್ನನಂ ಭೂಪತಿ | ೮೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾನಿಸಿತಂ ನಿಮ್ಮ ಪೂಣಿಸಲೆ ಬಂದೆನೆಂದು ಪೊಡಮಟ್ಟು ಬೀಳ್ಕೊಡು
ಪೋಗಿ ಸಂಸಪ್ತಕರ್ಣ ಬಲೆಯನಟ್ಟು ಬರಿಸಿ-

ಚಂ|| ಅರಿಗನನಾಂಪ ಗಂದುದುಬಟುಂ ನಿಮಗಾವಗಮಾದುದಾಹಪಾ
ಜರದೋಳದರ್ಕೆ ನಾಳೆ ನರನಂ ತೆಗೆದುಯ್ದುದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ |
ಗುರು ಪಿಡಿದಪನ್ನೆಂದವರನಾಗಳೆ ಪೂಣಿಸಿ ಪೋಗವೇಯ್ತು ಮ
ಚ್ಚರದೋಳೆ ಮೂಗದೊಡ್ಡಿದನಸುಂಗೋಳೆ ಕಕ್ಕರ ಸಂಜೆ ಸಂಜೆಯೋ || ೮೫

ವ|| ಆಗ್ ಪಾಂಡವ ಪತಾಕಿನಿಯುಮಿರದೆ ಪೊಜಮಟ್ಟರ್ಥಚಂದ್ರವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ
ನಿಲೆ ಸಂಸಪ್ತಕರ್ ತಮಗೆ ಮಿಬ್ಬುರೆವಂತೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ಕರೆದುಯ್ದಿತ್ತ-

ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶೀವು ಹೀಗೆ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಮೇಲೆ
ನಾನು ಮತ್ತಾರನ್ನು ನಂಬಲಿ ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಾತಿಗೆ
ದ್ರೋಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೮೪. ಮಹಾರಾಜನೇ ಅರ್ಜುನನು ನನಗಲ್ಲ,
ಯಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು. ನೀನು ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಮಾತು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೇ?
ಅದನ್ನು ಈ ದಿನವೇ ಬಿಸಾಡು. ನಾಳೆಯ ದಿನ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದಿರುವಾಗ
ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೊಕ್ಕಂಥ ಯಾವನನ್ನಾದರೂ ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.
ಅಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇದನ್ನು ನಂಬು ನನ್ನನ್ನು
ಅಂಥವನೆಂದು ಗಣಿಸಬೇಡ. ವ|| ಎನ್ನಲು ನಾನು ನಿಮಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟನ್ನು
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಬಂದೆನೆಂದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ
ಸಂಸಪ್ತರುಗಳಿಗೆ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ೮೫. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಪೌರುಷವೂ ಶಕ್ತಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದೆ.
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಳೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು.
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ನಾಳೆ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವರನ್ನು
ಆಗರೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸಿ ಹೋಗಹೇಳಿದನು. ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ತಡವಿಲ್ಲದೆ
ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂತಹ ಕಠಿಣರಾದವರೂ ಹೆದರುವ ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಗಳ
ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಡ್ಡಿದನು-ವ|| ಆಗ
ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವೂ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಹೊರಟು ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದ ಸೈನ್ಯರಚನೆಯನ್ನು
ಬಾಚಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸಂಸಪ್ತರು ತಮಗೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು

ಅನವದ್ಯ || ಅಲೆಪಿವಂ ಗುರು ಭಾರ್ಗವನಿಂತೀಯೋದ್ಧನಿದಂ ಗೆಲರಾವನಂ
ನಿಜಿಯನುರ್ಗನಳುರ್ಗಿಯನೊವಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಪೊಕ್ಕನೆ ಮತ್ತಣಂ |
ಪೊಕ್ಕಮದಂ ತಲೆದೊಟ್ಟುವನಂತಾ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯಮನೆಂದು ಬ
ಲೆಪಿಯನೊದ್ದಿದನಂಕದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮನಾಹವರಂಗದೊಳ್ || ೮೬

ವ|| ಅಂತೊದ್ದಿದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ನಡುವೆಡೆಯಲೆದು ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಕರಿಘಟೆಗಳೆಮಂ
ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ಭೂರಿಶ್ರವೋತ್ಥತ್ವಾಮ ದುರ್ಯೋಧನ ವ್ಯಸಸೇನ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದಿಗಳೆಪ್ಪಿರದ ಮಹಾರಥ ಸಮರಥಾರ್ಥರಥರ್ಕಳನಿರಿಸಿ ಮತ್ತಮವರ ಬಳಸಿಯುಮನೇಕ
ಸಾಮಜಬಲಂಚೆರಸು ಜಯಶ್ವೇನ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಕಾಂಭೋಜಾರಿ ನಾಯಕರನಿರಿಸಿ ಮತ್ತಮವರ
ಕೆಲದೊಳೆಡೆಯಲೆದು ಬಕಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಪ್ಪಳಂಭೂಷಣ ಹಳಾಯುಧ ಮುಸಳಾಯುಧ
ಕಾಳ ನೀಳ ರೂಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲವನಿರಿಸಿ ಮತ್ತಮವರ ಕೆಲದೊಳಿವರ್ಗಿವರ್
ಪಾಸಳಯಾಗಿಪ್ಪದಂದು ನಿಂದ ನೆಲೆಯೊಳ್ ತಳರದೆ ನಿಲ್ಲಂತಾಗಿರಿಸಿ ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್
ಸಿಂಹಮುಪ್ಪಂದದಿಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಸಿಂಧುರಾಜಂಚೆರಸು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನೆಲೆದು
ಮೆಲೆಮ ನಿಂದಾಗಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರನೇಗೆಯ್ ತೆಜನುಮನಲೆಯದಭಿಮನ್ಯುಡಂ ಕರೆದಿಂತೆಂದಂ-

ಕರೆದುಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಈ ಕಡೆ ೮೬. ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ ರಚನೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನಾದ
ಪರಶುರಾಮನು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಉತ್ಸಾಹಾತಿಶಯದಿಂದ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ಅವನು
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದವನೇ. ಪುನಃ ಹೇಗೂ ಹೊರಟುಹೋಗಲಾರ; ಆ ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಇದರಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬಿಲ್ಲೋಜನಾದ ದ್ರೋಣನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದನು - ವ|| ಹಾಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕಳಿಂಗ ರಾಜನ ಆನೆಯ
ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಕೃತವರ್ಮ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ,
ದುರ್ಯೋಧನ, ವ್ಯಸಸೇನ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥ ಸಮರಥ
ಅರ್ಧರಥರುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದನು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ಆನೆಯ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ
ಜಯಶ್ವೇನ, ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಕಾಂಭೋಜರೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನಿಟ್ಟನು. ಮತ್ತು
ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಬಕಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಾದ
ಅಳಂಭೂಷಣ, ಹಳಾಯುಧ, ಮುಸಳಾಯುಧ, ಕಾಳನೀಳರ ಭಯಂಕರವಾದ
ರಾಕ್ಷಸ ಸೈನ್ಯವನ್ನಿರಿಸಿದನು. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇವರು ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ
ಎಂದು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಚಲಿಸದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಇರಿಸಿ ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ
ಸಿಂಹವಿರುವ ಹಾಗೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಸೈಂಧವನೊಡಗೂಡಿ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ
ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದು. ನಿಂತನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಏನು

ಮ|| ಸೃ || ಇದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮೀ ವ್ಯೂಹಮನೊಡವದಟಂ ಪಾರ್ಥನಂತಾತನುಂ ಗಂ
ಟದನೆಮ್ಮಿ ನಾಲ್ವರುಂ ಭೇದಿಸಲಜೆಯವಿದಂ ಕಂದ ನೀಂ ಬಲ್ಲ ಪೇಜಿಂ |
ಬುದುಮಾನೆಮ್ಮಯನಲ್ ಕೇಳಲೆವನಿದನದೆಯ್ಯ ಚಂತಾಂತರಂ ಪೊ
ಕ್ಕದನೀಗ್ ವನ್ನಗಂಧದ್ದರದಮೆ ಕೊಳನಂ ಪೂಕ್ಕಪೋಲ್ ಕಾದಿ

ತೋರ್ಪೆಂ || ೮೭

ಚಂ|| ಅನಲನ ಕೊಟ್ಟ ಗಾಂಡಿವದ ತೇರ ಮುರಾರಿಯ ಮೆಚ್ಚ ದೇವ ದೇ
ವನ ದಯೆಗೆಯ್ ಸಾಯಕದ ಬೆಂಬಲದೊಳ್ ಕಲಿಯೆಂದು ಕೆಮ್ಮನ |
ಮನ್ನನದಟಬ್ಬುತಿರ್ಪರವಿದೇಂ ಪಗೆಯೊಡ್ವ ಗೆಲ್ಲಳುಂಬಮಂ
ಬನಿತುವರಂ ಮನಕ್ಕೆ ನಿಮಗತ್ತಳಗಂ ಬರೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಣ್ಣೆನೇ || ೮೮

ಚಂ|| ನೆಜೆದು ಚತುರ್ವಲಂಬೆರಸು ಬಂದುಕದೊಡ್ವ ಗಂಡರಾರುಮೆ
ನ್ನೆಲೆಯದ ಗಂಡರೇ ನೆಗೆದ ನೆತ್ತರ ಸುಟ್ಟರೆ ಕಂಡದಿಂಡೆಗಳ್ |
ಪಜೆದು ನಭಂಬರಂ ಪರೆದು ಪರ್ವಿ ಲಯಾಗ್ನಿ ಶಿಖಾಕಳಾಪಮಂ
ಮಜೆಯಿಸೆ ತಾಗಿ ತಳ್ಳಿಲೆಯದನ್ನಗಮಂತು ನರಂಗೆ ವೃಟ್ಟಿದಂ || ೮೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಯಮನಂದನನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಅನುವರದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳು ಪಗೆಯಂ ತವೆ ಕೊಂದೊಡಮಾಂತರಾತಿ ಸಾ
ಧನದೊಳಗಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿದೊಡಮೆನ್ನಯ ಸಂತತಿಗಾಗಿಸಿದ್ ನಿ |
ನ್ನನೆ ಮದದಂತಿ ದಂತ ಮುಸಲಾಹತಿಗಂ ಕರಪಾಳ ಬಾಂಜುಮಂ
ಬನ ಮೊನೆಗಂ ಮಹಾರಥರ ತಿಂತಿಗಂ ಪಿಡಿದಂತು ನೂಂಕುವೆಂ || ೯೦

ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಕರೆದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೮೭.
ಇದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ, ಈ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಒಡೆಯುವ ವೀರ ಅರ್ಜುನ, ಅವನೂ
ದೂರವಾದನು. ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜನವೂ ಇದನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ತಿಳಿಯೆವು. ಮಗು
ನೀನೇನಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ ಹೇಳು ಎನ್ನಲು ಇದನ್ನು ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.
ಇದಕ್ಕೇಕೆ ವಿಶೇಷ ಚಿಂತೆ. ಇದನ್ನು ಈಗಲೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮಹಾಸತ್ವಶಾಲಿಯಾದ
ಕಾಡಾನೆಯು ಕೊಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ೮೮. ಅಗ್ನಿಯು
ದಾನಮಾಡಿದ ಗಾಂಡೀವಾಸ್ತ್ರದ, ಸಾರಥಿಯಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸಾದದ,
ದೇವದೇವನಾದ ಈಶ್ವರನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ
ಶೂರನೆಂದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಂದೆಯಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಒಲಿದು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯದೇನು? ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ
ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾದರೆ ಪುನಃ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆಯೇ?
(ಇಲ್ಲಿ ಈಗಲೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ) ೮೯. ಚತುರಂಗ ಬಲದೊಡನೆ
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನೊಡ್ಡಿದಿರುವ ಶೂರರು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಶೂರರೇ?
ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಅಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮುವಂತೆಯೂ ಮಾಂಸಖಂಡದ
ರಾಶಿಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿ ಮುಗಿಲವರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಡುವಂತೆಯೂ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು
ಮರೆಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಎದುರಿಸಿ ಕೂಡಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ
ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗುತ್ತೇನೆ? ವ|| ಎನ್ನಲು ಯಮನ ಪುತ್ರನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನು
ಹೀಗೆಂದನು-೯೦. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಬಹುದು

ಕಂ|| ಮಗನೇ ಪದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷದ
ಮಗನೈ ನಿನ್ನನ್ನನೊರ್ಪನಂ ಪಗೆವಡೆಯೊ |
ಡ್ಡುಗಳನೊಡೆಯಲೈನೇಬ್ಬರ್ವೆ
ಧಗಮನೆ ಸೈರಿಸುಪ್ಪಪಾಯಮಾಪ್ತುದು ಕಟುವೇ || ೯೧

ವ|| ಎಂದೊಡಾ ಮಾತಂ ಮಾರ್ಕೊಂಡಭಮನ್ಯುವಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಕ್ರಮಮಂ ಕೆಯೊಳಲೆಂದು ಪುಟ್ಟ ರಣದೊಳ್ ಸಾವನ್ನೆಗಂ ಮಾರ್ಕೊಂಡೆ
ಕ್ರಮಮಕ್ಕುಂ ಕ್ರಮಮಕ್ಕುಮೇ ಕ್ರಮಮನಾನೇಗೆಯೆಂಬೆಂ ವಿಕ್ರಮಂ |
ಕ್ರಮಮಾಂ ವಿಕ್ರಮದಾತನೆಂ ಕ್ರಮದ ಮಾತಂಕರ್ತ ಮಾರ್ಕೊಂಡೊಡಾಂ |
ಕ್ರಮಕೆಂದಿದರ್ವೆ ಬಿಟ್ಟೊಡಂ ಬಿಡದೊಡಂ ಬೀಳೊಂಡೆನಿಂ ಮಾರ್ಕೊನೇ || ೯೨

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನೇಳಿದ ಕನಕ ರಥಮಂ ತನ್ನ ಮನದನ್ನನಪ್ಪ ಜಯನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯಂ
ಚೋದಿಸೆಂದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಎಜಗುವ ಬಟ್ಟನಂಬುಗಳ ಬಲ್ಲರಿ ಕುಂಭಜನಂ ಮರಳೈ ಪಾ
ಯ್ಕುತೆಯ ಪಾರೆಯಂಬುಗಳ ತಂದಲಗುವರ್ಪಿ ಸಿಂಧುರಾಜನಂ |
ಮಜುಗಿಸೆ ಬಾಗಲೊಳ್ ಮುಸುಳಿ ನಿಂದ ಘಟಾವಳಿಯಂ ತೆರಳಿ ತ
ತ್ತಡಲೆದೊತ್ತಿ ಪೊಕ್ಕನಭಿಮನ್ನು ಎರೋಧಿಬಳಾಂಬುರಾಶಿಯಂ || ೯೩

ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮದ್ದಾನೆಯ ದಂತವೆಂಬ ಒಸಕೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೂ ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿಗೂ ಬಾಣದ ತುದಿಗೂ ಮಹಾರಥರ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಹಿಡಿದು ಹೇಗೆ ನೂಕಲಿ? ೯೧. ಮಗು ನೀನು ಇನ್ನೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗುವಪ್ಪಾ. ನಿನ್ನಂತಹ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಗುಂಪನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಹೇಳಿ ಎದೆ ಧಗ್ಗೆಂದು ಉರಿಯಲು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವಾವುದು ಕಂದಾ? ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೯೨. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದರೆ (ಹೆದರಿದರೆ) ಅದು ಅಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ; ಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಕ್ರಮವನ್ನು ನಾನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕ್ರಮದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಕ್ರಮ. ನಾನು ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ. ನೀವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಬಿಡಲಿ ಬಿಡದಿರಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ತಾನು ಹತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ತೇರನ್ನು ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಜಯನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ನಡಸೆಂದು ಹೇಳಿ-ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟನು. ೯೩. ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ದುಂಡಾದ ಬಾಣಗಳ ಬಲವಾದ ಮಳೆಯು ದ್ರೋಣನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿತು. ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪಾರೆಯಂಬುಗಳ ಜನುಗು ಮಳೆಯು ಸೈಂಧವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ವೃಥೆಪಡಿಸಿತು. ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಆನೆಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ತೆರಿದು ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮನ್ಯುವು ನೂಕಿ

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ವಿರೋಧಿ ಸೈನ್ಯಮಂ ಮಾರಿ ಪೊಕ್ಕಂತೆ ಪಣಮಯಂ ಮಾಡಿ ತೂಟಿಕೊಂಡ ಜೋಳದಂತರೆ ಪಡಲ್ಪಡಿಸಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಒಣಗಿದುದೊಂದು ಪೆರ್ವಿದಿರ ಪೆರ್ವೊದಪೆಂ ಮೊರೆದುರ್ವವಾತುತು

ಕೈಕೆಯಪೊಲಾಂತ ಖಲ್ವ ನಿವಹಕ್ಕೆ ರಥಕ್ಕೆ ದಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತವಾ |

ರಣ ನಿವಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಭಿಮನ್ನುವ ಕೂರ್ಗಣೆ ಪಾಯ್ತು ನುಂಗಲುಂ

ಚೋಕೆಯಲುಮುರ್ಚ ಮುಕ್ಕಲುಮಿದೇಂ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪವೊ ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳ್ ||೯೪

ವ|| ಅಂತಿರಾಂತ ಮಾರ್ಪಡೆಯೆಲ್ಲಮಂ ಜವನ ವಡೆಗೆ ಪಡೆಗಚ್ಚುಕುವಂತಿಕ್ಕಿ ನಿಂದ ನರನಂದನಂ ಕಂಡು ವಿಕ್ರಮಕ್ಕಂ ಕ್ರಮಕ್ಕಂ ಪುರುಡಿಸುವ ಸುಯೋಧನನ ಮಕ್ಕಳ್; ಲಕ್ಷಣಂ ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರ್ವರುಮೊಂದಾಗಿ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಸು || ಸೂಚಿಸೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಬಿಲ್ಲಂ ರಥದ ಕುದುರೆಯಂ ಸೂತನಂ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ

ಜೀವಿಂಚೊಂಬತ್ತು ವತ್ತೆಂಬಟಿಕೆಯ ಸರಲಿಂದೂಟಿಕೊಂಡಾವ ಮೆಯ್ಯುಂ |

ಪಾಟಿಂಬಂತಾಗಿ ಪಾರ್ವಾರ್ಧರೂಪಿಸಿ ಮುಳಿಸಿಂ ನೂರ್ವರುಂ ಪೊನ್ನ ತಾಲ್ಲಳ್

ಸೂಚೊಳ್ ಬೀಚ್ಚಂತೆ ಬಿಲ್ಲರ್ ಮಕುಟಮಣಿಗಣದೊತ್ತಿಪಾರ್

ಕುಮಾರರ್ || ೯೫

ವ|| ಆಗಳ್ ಸುಯೋಧನನ ಮಕ್ಕಳ ಸಾವಂ ಕಂಡು ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಮೊಗಮನಾದ ಮೊಗದೊಳ್ ನೋಟಿನೆಂದು ದುಶ್ಯಾಸನಂ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ನುಗ್ಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಮಾರಿ ಹೊಕ್ಕಂತೆ ಹಣಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿದ ಜೋಳದ ಹಾಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬೀಳಿಸಿದನು. ೯೪. ಒಣಗಿಸಿದ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬಿರಿನ ದೊಡ್ಡ ಮೆಳೆಯಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಬ್ಬುವ ಅಗ್ನಿಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ವಿಧ್ವಂಸಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ, ತೇರಿಗೆ, ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ, ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ, ಯೋಗ್ಯವಾದ (ಸಮರ್ಥವಾದ) ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು ಹಾಯ್ದು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೂ ಚಪ್ಪರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುಕ್ತವಾದಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುವೋ!

ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಮನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತ ನಿತ್ಯಾಹಾರ(?)ವನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿಂತಿರುವ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಲಕ್ಷಣನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ತಾಗಿದರು.

೯೫. ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ರಥದ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಹೊಡೆಹೊಡೆದು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಆರು, ಎಳು, ಎಂಟು, ಒಂಬತ್ತು, ಹತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಿದ್ಧವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಶರೀರಗಳೂ ಹಾಳು (ದದ್ದು -ಪೊಳ್ಳು) ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅರ್ಭಟ ಮಾಡಿ ಹೊಡೆಯಲು ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶರಾದ ನೂರ್ವರು ಕುಮಾರರು ಹೊಂದಾಳೆಯ ಮರಗಳು ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದರು. ವ|| ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನ

ಕಂ|| ಒಂದೆ ಸರಲಿಂದಮವನರ್ಥ
ಯಂ ದೊಕ್ಕನೆ ತಿಣ್ಣಮೆಚ್ಚು ಕೊಲಲೊಲ್ಲನೆ ಸಂ |
ಕೃಂದನ ನಂದನ ತನಯಂ
ತಂದೆಯ ಪೂಜೆಯನೆ ನೆನೆದು ದುಶ್ಶಾಸನಂ ||

೯೬

ವ|| ಆಗಳ್ ಕಾನೀನಸೂಮ ವ್ಯವಸೇನನೇನುಂ ಮೂಗದೆ ಕಾದುತ್ತಿರ್ಪನನ್ನೆಗಮಿತ್ತ
ನರನಂದನನ ಬಡೆವಡೆಯಂ ತಗುಳ್ಳು ಗಜವಡೆಯ ಪಾವಿನಂತೆ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮಂ ಪುಗಲೆಂದು
ಬರ್ಪ ದುಪದ ವಿರಾಟ ಧೃವದ್ವಮ್ಮ ಭೀಮಸೇನ. ಸಹದೇವ ನಕುಲ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಘಟೋತ್ಕಚಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮಲ್ಲಾಮಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕಾದುವ ಕುಂಭಸಂಭವನಲ್ಲಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಬಂದು ನಮ್ಮ ಬಲಮೆಲ್ಲವುಭವನ್ನುವಿನಂಬಿನ ಮೊನೆಯೊಳ್ ತೂಳ್ಳು ತೆರಳ್ತೊಡಿದಪ್ಪುದು
ನಿಮಗಲ್ಲಿ ಕಾಳಗಮತಿಭರಮೇಗೆಯ್ಯಮನೆ ಸಿಂಧುರಾಜನಿಂದಿನನವರಕೀಯೆಡೆಯೊಳೆ
ನಿತಾದೊಡಮೀಶ್ವರ ವರಪ್ರಸಾದದೊಳಾನೆ ಸಾಲ್ಪನೆಂದಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಉಜದಿರಾಂತು ನಿಂದ ರಿಪುಸೈನ್ಯಮನಾಹವರಂಗದಲ್ಲಿ ತ
ತ್ತೂವಡೆದಿಕ್ಕಲಾಂ ನೆಜೆವೆನ್ನಿರಬೇಡೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗು ನಿ |
ನೃಜಿಕೆಯ ಕುಂಭಸಂಭವನನೆಂದೊಡೆ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯಮಂ ಕಟು
ತ್ತಿವನಿತೊಂದಳುಕೆ ನಿನಗೇತಪ್ಪೊಳಾದುದೊ ವೇಜ್ಞ ಜಯವೃಥಾ || ೯೭

ಮಕ್ಕಳ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ಯಾವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೋಡಲಿ
ಎಂದು ದುಶ್ಶಾಸನನು ಬಂದು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ೯೬. ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಅವನ
ಎದೆಯನ್ನು ದೊಕ್ಕೆಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದು ತಂದೆಯಾದ ಭೀಮನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿಮನ್ಯುವು ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಒಪ್ಪದವನಾದನು. ವ||
ಆಗ ಕರ್ಣನ ಮಗನಾದ ವ್ಯವಸೇನನು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಈ ಕಡೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಬಿದುರುಗಣೆಯ ಮೇಲಿರುವ
ಪಾವಿನಂತೆ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿರುವ ದ್ವುಪದ, ವಿರಾಟ,
ಧೃವದ್ವಮ್ಮ, ಭೀಮಸೇನ, ಸಹದೇವ, ನಕುಲ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಘಟೋತ್ಕಚನೇ
ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ಧ್ವಂಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದ್ರೋಣನಲ್ಲಿಗೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದು ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಬಾಗದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
ತೂಗಲ್ಪಟ್ಟು ಚದುರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವು ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿದೆ.
ಏನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸೈಂಧವನು ಈ ದಿನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೇಗಾದರೂ
ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೯೭. ವೇಗವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಚೂರು ಚೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ತರಿದಿಕ್ಕಲು ನಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಇನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನ ದ್ರೋಣನನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜರಾಜನು 'ಎಲೈ ಸೈಂಧವನೇ ಪಾಂಡವ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸುವ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಾಕ್ರಮವು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು'

ವ|| ಎನೆ ಜಯದ್ರವ್ಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ನರನೊಳ್ ಮುನ್ನಗಪಟ್ಟುದೊಂದಬಲೊಳಾಂ ಕೈಳಾಸ ಶೈಲೇಶನಂ
ವಿರಿದುಂ ಭಕ್ತಿಯೊಳರ್ಚಿಸುತ್ತುಮಿರೆ ತದ್ವೇವಾಧಿಪಂ ಮುಚ್ಚದಂ |
ನಳನೊರ್ಚಂ ಪೊಜಗಾಗಲೊಂದು ದಿವಸಂ ಕೌಂತೇಯರೆಂ ಕೂಡಿ ಗೆಲ್
ನಿರುತಂ ನೀನೆನೆ ಪೆತ್ತನಾಂ ಬರಮನದ್ವೀಂದ್ರಾತ್ಮಜಾಧೀಶನೊಳ್ || ೯೮

ವ|| ಎಂದು ಸಿಂಧುರಾಜನ ನುಡಿಗೆ ರಾಜಾಧಿರಾಜನೆರಡು ಮುಯ್ಯುಮಂ ನೋಡಿ-

ಉ|| ನಿನ್ನನೆ ನಚ್ಚಿ ಪಾಂಡವರೊಳಾಂತಿಪೆಯಲ್ ತಪಿಸಂದು ಪೂಜೆನಾಂ
ನಿನ್ನ ಶರಾಳಿಗಳ್ಳಿದು ನಿಂದುವು ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯಮೆಂದೊದಿಂ |
ನಿನ್ನ ಭುಜಪ್ರತಾಪದಳವಾರ್ಗಮಸಾಧ್ಯಮಾಯ್ದೇಂ
ನಿನ್ನಳವಿಂದಮಿನ್ನನೆಗೆ ಸಾರ್ಧದರಾತಿ ಜಯಂ ಜಯದ್ರವ್ಯಾ || ೯೯

ವ|| ಎಂದು ಪೊಗಟ್ಟು ಸಿಂಧುರಾಜನನಿರಲ್ವೆಟ್ಟು ಕುಂಭಸಂಭವನುಂ ತಾನುಮುಖ
ಮುನ್ನುವಿನ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಮನೆಯ್ನೆ ವಂದು-

ಚಂ|| ಉಡಿದ ರಥಂಗಳಿಚ್ಚೆಡೆಗಳೊಳ್ ಮಕುಟಂಗಳ ರತ್ನದೀಪ್ತಿಗಳ್
ಪೊಡವಿನಮುಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿದ ನಿಜಾತ್ಮಜರಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿ ನೀ |
ರೊಡನೊಡನುರ್ಚಿ ಜಾಯಿ ಮುಳಿಸಿಂದದನೊಯ್ಯನೆ ತಾಳಿ ಕಾಯ್ದನೊಳ್
ಕಡಗಿ ಜಗಂಗಳಂ ನೋಣೆದು ನುಂಗಲುಮಾಟಿಸಿದಂ ಸುಯೋಧನಂ ||೧೦೦

ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ವ|| ಎನ್ನಲು ಸೈಂಧವನು ಹೀಗೆಂದನು. ೯೮. ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ
ಮೊದಲು ಸೆರೆಸಿಕ್ಕಿದ ಒಂದು ವೃಥೆಯಿಂದ ನಾನು ಕೈಲಾಸಾಧಿಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಈಶ್ವರನು
'ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ', ಅರ್ಜುನನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ನೀನು ಕಾದಿ
ಒಂದು ದಿವಸ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲು ವೆನ್ನಲು ಆ ವರವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಪತಿಯಿಂದ
ಪಡೆದೆನು. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸೈಂಧವನ ಮಾತಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನು (ತನ್ನ) ಎರಡು ಹೆಗಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.
ವ|| ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡೇ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಬಾಣಗ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವು ನಿಂತಿತು
ಎಂದಾಗ ನಿನ್ನ ತೋಳಿನ ಬಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
ಸೈಂಧವನೇ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನಗೆ ಶತ್ರುಜಯವುಂಟಾಯಿತು ವ|| ಎಂದು
ಹೊಗಳಿ ಸೈಂಧವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ದ್ರೋಣನೂ ತಾನೂ
ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ೧೦೦. ಮುರಿದ ತೇರುಗಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ
ಕಿರೀಟಗಳ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ನಾಶವಾಗಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿರುವ ತನ್ನ
ಮಕ್ಕಳುಗಳನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಒಡನೆಯೇ ಚಿಮ್ಮಿ
ಹರಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ರೇಗಿ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ

ವ|| ಆಗ್ ದೋಣ ದೋಣಪುತ್ರ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ
ದುಶ್ಯಾಸನ ವೃಷಸೇನಾದಿಗಳಾಳನ ಮುಳಿದ ಮೊಗಮನಚಿದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮಂ ಬಿಸುಟು
ನರನಂದನನ ರಥಮಂ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು-

ಕಂ|| ತೇರಂ ಕುದುರೆಯನೆಸಗುವ
ಸಾರಥಿಯಂ ಬಿಲ್ಲನದಕಿ ಗೊಣೆಯುಮನುಜದಾ |
ದೋರೋರ್ವರೊಂದನೆಚ್ಚೊಡೆ
ಬೀರಂ ಗದೆಗೊಂಡು ಬೀರರಂ ಬೆಂಕೊಂಡಂ || ೧೦೧

ಬೆಂಕೊಳೆ ಕಳಿಂಗ ರಾಜನ
ನೂಂಕಿದ ಕರಿಘಟೆಯನುಡಿಯೆ ಬಡಿ ಬಡಿದೆತ್ತಂ |
ಕಿಂಕೊಟಿಮಾಬ್ಬುದುಮುಜದೆ
ಚ್ಚಂ ಕರ್ಣಂ ನಿಶಿತ ಶರದಿನೆರಡುಂ ಕರಮಂ || ೧೦೨

ಕರಮೆರಡುಂ ಪಜೆವುದುಮಾ
ಕರದಿಂದಂ ತನ್ನ ಕುನ್ನಗೆಯೊಳೆ ಕೊಂಡು
ದ್ವರ ರಥಚಕ್ರದಿನಿಟ್ಟಂ
ತಿರಿಪಿ ನರಪ್ರಿಯ ತನೂಜನಕ್ಕೋಹೀನಿಯಂ || ೧೦೩

ವ|| ಆಗ್ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಮಗಂ ಗದಾಯುದ್ಧನಲೆಯೆ ನೊಂದ ಸಿಂಗದ ಮೇಲೆ
ಬೆರಗಜಿಯದ ಬೆಳ್ಳಾಣ್ ಪಾಯ್ತಂತೆ ಕಿಟ್ಟಿ ಬಾಳ್ವೆರಸು ಪಾಯ್ತುದುಂ-

ಚಪ್ಪರಿಸಿ ನುಂಗಲು ಆಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ದೋಣ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ,
ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ದುಶ್ಯಾಸನ, ವೃಷಸೇನನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಒಡೆಯನಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದು
ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ (ಬಿಟ್ಟು) ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ರಥವನ್ನು ಸುತ್ತಿ
ಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ೧೦೧. ತೇರನ್ನೂ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವ
ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಅದರ ಹೆದೆಯನ್ನೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ವೀರನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಗದೆಯನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೀರರನ್ನು ಬೆನ್ನೆತ್ತಿದನು. ೧೦೨. ಕಳಿಂಗ ರಾಜನು ಮುಂದಕ್ಕೆ
ತಳ್ಳಿದ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಬಡಿಬಡಿದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ
ಸಂಕಟಪಡಿಸಲು ಕರ್ಣನು ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣದಿಂದ
ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಎರಡುಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು (ಕತ್ತರಿಸಿದನು). ೧೦೩. ಕೈಗಳೆರಡೂ
ಕತ್ತರಿಸಿಹೋದರೂ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ವೇಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೋಟುಗೈಗಳಿಂದಲೇ ಕಳಚಿ
ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗಾಲಿಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ
ಒಂದಕ್ಕೊಬ್ಬರೇ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಆಗ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಮಗನಾದ
ಗದಾಯುದ್ಧನು ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಯಾತನೆಪಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ
ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ದೃಷ್ಟನು ಹಾಯುವ ಹಾಗೆ ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಿತ್ತ (ಸೆಳೆದ)

ಚಂ|| ಸ್ಫುರಿತ ಕೃಪಾಣವಾಗೆಗಿದಿರಂ ನಡೆದಳ್ಳುಳ್ ತೊಟ್ಟು ವಾಯ್ತು ದೊ
ಕರಮೋಳೆ ಮಿಕ್ಕ ದಿಕ್ಕರಿಯನಿಕ್ಕುಪವೋಲ್ ನೆಲಕ್ಕಿ ಪತ್ತಿ ಕೆ |
ತ್ತರಿಗೊಳೆ ಕಾಯ್ತು ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟುಸಿರ್ ಕುಸಿದಂತಕನಂತಮಯ್ಯೆ ಮೆಯ್ಯ
ಪರವಶವಾಗಿ ಜೋಲ್ವನಭಮನ್ನು ಭಯಂಕರ ರಂಗಭೂಮಿಯೋಳ್ ||೧೦೪

ಕಂ|| ಅನಿತಗ್ನೈ ಸತ್ತ ನರನಂ
ದನಂಗೆ ಕಳ್ ಸೋಲ್ತು ಬಗೆಯದಮರೇಂದ್ರನನಿ |
ನ್ನೆನಗೆ ತನಗೆಂಬ ದೇವಾಂ
ಗನೆಯರ ಕಳಕಳಮೆ ಪಿರಿದುಮಾಯ್ತುಬರದೊಳ್ || ೧೦೫

ಅಭಿಮನ್ಯು ಮರಣ ವಾರ್ತಾ
ಪ್ರಭೂತ ಶೋಕಾಗ್ನಿ ಧರ್ಮತನಯನನಿರದಂ |
ದಭಿಭವಿಸಿ ತನ್ನನಳುದರ್ಶಂ
ತೆ ಭಾಷರಂ ಕೆಂಕಮಾದನಪ್ಪಾಚಲದೊಳ್ || ೧೦೬

ವ|| ಅಂತು ನಿಜತಮೂಜನ ಮರಣ ಶ್ರವಣಾಶನಿಭಾತದಿಂ ಕುಳಕ್ಕಲಂ ಕೆಡೆವಂತೆ
ಕೆಡೆದು ಮೂರ್ಛಾಗತನಾದ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ ಭೀಮಸೇನ ನಕುಳ ಸಹದೇವ ಸಾತ್ಯಕಿ ದ್ರುಪದ
ವಿರಾಟಾದಿಗಳಪಹತ ಕದನರ್ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬೀಡಿಗೆ ಪ್ರೋದರಾಗಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ
ತೋಕಮನಾಟಿಸಲೆಂದು ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಂ ಬಂದು ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯನಟಿಯದವರಂತೆ ನೀನಿಂತು
ತೋಕಾಕ್ರಾಂತನಾದೊಡೆ-

ಕತ್ತಿಯೊಡನೆ ಹಾಯ್ದನು. ೧೦೪. ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ
ಗದಾಯುಧನಿಗೆ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆದು ಭಯಂಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಧಟ್ಟನೆ ಹಾಯ್ದು ಡೊಕ್ಕರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿನಿಂದ ದಿಗ್ಗಜವನ್ನು ಇಕ್ಕುವಂತೆ ಅವನನ್ನು
ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕತ್ತರಿಯಂತೆ ಹಿಡಿಯಲು ಆ ಗದಾಯುಧನ
ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿನ ಗುಳ್ಳೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಉಸಿರು ಕುಗ್ಗಿ ಸತ್ತನು.
ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ
ಜೋತುಬಿದ್ದನು. ೧೦೫. ಅಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸತ್ತ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ
ಮೋಹಗೊಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ನನಗೆ ಬೇಕು ತನಗೆ
ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಳಕಳ ಶಬ್ದವೇ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಯಿತು.
೧೦೬. ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮರಣವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯು
ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಅಂದು ಬಿಡದೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತನ್ನನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ (ಆವರಿಸಿರುವಂತೆ)
ಅಸ್ತವರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕೆಂಪಗಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಮಗನು ಸತ್ತ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವಿಕೆಯೆಂಬ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು
ಉರುಳುವಂತೆ ಉರುಳಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದನು. ಭೀಮಸೇನ, ನಕುಳ, ಸಹದೇವ,
ಸಾತ್ಯಕಿ, ದ್ರುಪದ, ವಿರಾಟನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬೀಡಿಗೆ ಹೋದರು.
ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನ ದುಃಖವನ್ನು ಶಮನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಬಂದರು.

ಚಂ|| ಎನಿತಿದಿರಾಂತರಾತಿಬಲದುಂತನಿತಂ ತದೆ ಕೊಂದು ತತ್ಪ್ರಯೋ
ಧನ ಸುತರನ್ನ ಬಾಣಗಣದಿಂ ತವದಿರ್ದರೊ ಯುದ್ಧದಾಳ್ಗೆ ರೋ |
ದನಮನಗಾವುದಯ್ಯನೆನಗೆಕೆಯೋ ಶೋಕವನೆಂದು ಧರ್ಮನಂ
ದನ ಸರನದನಂ ನಿನಗೆ ಸಗ್ಗದೊಳೇನಭಿಮನ್ನು ನೋಯನೇ || ೧೦೭

ಕಂ|| ಜ್ಞಾನಮಯನಾಗಿ ಸಂಸಾರ
ರಾನಿತ್ಯತೆಯಂ ಜಲಕ್ಕನಾಗೆದಿರ್ದ |
ಜ್ಞಾನಿಯಪೋಲ್ ನೀನುಂ ಶೋ
ಕಾನಲ ಸಂತಪ್ತ ಚಿತ್ತನಪ್ಪುದು ದೊರೆಮೇ || ೧೦೮

ವ|| ಎಂದು ಪೋಡತರಾಪೋಪಾಪಾಪಮನಚಿಪಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಶೋಕಮನಾಪಿ
ನುಡಿದು ಪಾರಾಶರ ಮುನೀಂದ್ರಂ ಪೋದನಿತ್ಯಳ್-

ಚಂ|| ಅಬೆದುದು ಮತ್ತನೂಜಶತಮಾದಯೋಳಿತ್ತಮುನ್ನುವೊರ್ವನ
ತ್ವಬೆದನಿದಾವ ಗೆಲ್ಲಮನಗಂ ಕಲಿಯಾದನೊ ಪೂಣ್ಣ ಗಂಡವಾ |
ತಬೆಯದೆ ಗಂಡನಿಂತಬೆವುದೀಯಬೆವಿನ್ನನಗಾಜರಂಗದೊಳ್
ಗಟಿಯಸುಗಂಬದಂ ನುಡಿಯುತುಂ ಪಟಸಂಭವನೊಳ್ ಸುಯೋಧನಂ || ೧೦೯

ವ|| ಅಂತು ಬೀಡಿಗೆ ಪೋದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕಬಳಜಳನಿಧಿಯಂ ಬಡಬಾನಳ
ನಳವರ್ತಳುದುರ್ ನಜವಿಜಯಕಟಕಕ್ಕೆ ವಿಜಯಂ ಬರೆವರೆ-

(ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು) 'ಮಹಾರಾಜ, ಸಂಸಾರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಂತೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸಬಾರದು. ೧೦೭. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಷ್ಟು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟೋ ಜನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದ ಸಮೂಹದಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸಿದ ತೊರನಾದ ನನಗಾಗಿ ಆರ್ಯನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ೧೦೮. (ಲೋಕ) ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈ ಸಂಸಾರದ ಅಶಾಶ್ವತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿವಿಲ್ಲದವನ ಹಾಗೆ ನೀನೂ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ?' ವ|| ಎಂದು ಪದಿನಾರಾಜರ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ದುಃಖವು ಶಮನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ-೧೦೯. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೂರುಮಕ್ಕಳೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾದರು. ಆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಸತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಯಾವ ಜಯವಿದು. ತೊರನಾದವನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಧೀರವಾಕ್ಯ ನಾಶವಾಗಬಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಾಯಬೇಕು. ನನಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಪ್ತ ಲಭಿಸಲಿ ಎಂಬ ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ವ|| ಬೀಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಸಂಸಪ್ತಕ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವನ್ನು ಬಡಬಾಗಿ ಸುಡುವಂತೆ ಸುಟ್ಟು ತನ್ನ ಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ

ಚಂ|| ಹರಿ ನಿಜಯೋಗದಿಂದಜೆದು ತನ್ನಳಿಯಂ ಲಯಮಾಡುದಂ ಭಯಂ
ಕರ ಕಪಿಕೇತನಂಗೆಟಿಪಲೊಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಶಮಂತ ಪಂಚಕಂ |
ಬರಮಿಟೆದಲ್ಲಿ ಸಂಗರ ಪರಿಶ್ರಮಮಂ ಕಳೆಯೆಂದು ಮಯ್ಯುಸಂ
ಬೆರಸು ಜಾಪಗಾಹದೊಳಿರುತ್ತೆ ಮಹಾಕಪಟಪ್ರಪಂಚದಿಂ || ೧೧೦

ಕಂ|| ಜಳಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರಿತಾಶಯ
ಜಳದೊಳ್ ನರನಿನಿಸು ಮುಬುಗೆ ನಿಜಸುತನ ಸುಹೃ |
ದ್ವಳ ಜಳನಿಧಿಯೊಳ್ ಫಲ್ಲಣ
ಮುಬುಗಿದನೆಂಬದನೆ ನುಡಿದು ಹರಿ ಮುಲುಗುವುದುಂ || ೧೧೧

ಭೋಂಕನೆ ಕೇಳ್ದೆರ್ ಕದಡಿ ಕ
ಲಂಕದ ಬಗೆವರಸು ನೆಗೆದು ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆಯಂ |
ಶಂಕಾಕುಳಿತಂ ನೋಡಿ ಮ
ನಂ ಕೊಳುಕೆನೆ ಮುಬುಗಿ ನೆಗೆದ ಹರಿಯೆಂ ನುಡಿದಂ || ೧೧೨

ಆಕಾಶ ವಚನಮಿದು ಸುತ
ಶೋಕಮನೆನೆಗೆಟಿಪಿದಪ್ಪದಸ್ತನಯಂ |
ಗೇಕೆಂದಟಿಯೆಂ ಮರಗಾಮ
ದಾ ಕುರುಪತಿಯಿಂದಮಾಡುದಾಗಲೆವೇಲ್ಯುಂ || ೧೧೩

ಇಂದಿನ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮು
ನಾಂ ದಲಗಂ ಮೆಚ್ಚಲಾಳೆನಿಸುತುಂ ರಥಮಂ |
ಬಂದೇಟಿ ಮಗನ ಮನಕತ
ಮೊಂದುತ್ತರಮೆರ್ದೆಯನಲೆಯ ನರನಂತೆಂದಂ || ೧೧೪

ಅರ್ಜುನನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ೧೧೦. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನಳಿಯನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ಸತ್ತುದನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಭಯಂಕರಾಕಾರನೂ ಕಪಿಧ್ವಜನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾರದೆ ಶಮಂತಪಂಚಕವೆಂಬ ಕೊಳದವರೆಗೂ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಯುದ್ಧಾಯಾಸವನ್ನು ಕಳೆಯೋಣ ಬಾ ಎಂದು ಮಯ್ಯುಸನಾದ ಅರ್ಜುನನೊಡಗೂಡಿ ಅಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃತ್ರಿಮದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ೧೧೧. ಜಲಸ್ತಂಭನಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಲ್ಲಟ್ಟ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಳುಗಲು ಕೃಷ್ಣನು 'ಅರ್ಜುನಾ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನೂ ಮುಳುಗಿದನು. ೧೧೨. ಛಟ್ಟನೆ (ಈ ಮಾತನ್ನು) ಕೇಳಿ ಎದೆ ಕದಡಿ ಕಲಕಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸು ಕಳಕ್ಕೆನಲು ಮುಳುಗಿ ಮೇಲೆದ್ದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ೧೧೩. ಈ ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಸುತಶೋಕವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸಾವು ಆ ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದಲೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಏಕಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ೧೧೪. ಈ ದಿನದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಮೆಚ್ಚಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತ (ನೀರಿನಿಂದೆದ್ದು) ತೇರನ್ನು ಬಂದೇರಿ ಬೀಡಿನ ಕಡೆ

ಕದನದಿನಾಂ ಬರೆ ನಿಚ್ಚಲು

ಮಿದಿವ್‌ಕಂದು ಕೊರಲ್ಗೆ ವಾಯ್ತು ಬಾಯ್ತಾಯೊಳಲಂ ।

ಏದಿಗೊಳಿ ತಂಬುಲಮಂ ಕೊ

ಳ್ಳದೆ ಮಾಣ್ಣಿ ಮಗನ ತಡವಿದೇನಸುರಾರಿ ॥

೧೧೫

ವ॥ ಎನುತ್ತುಂ ಬೀಡನೆಯ್ತೆ ವಂದು ಶೋಕಸಾಗರದೊಳ್ ಮುಬುಗಾದುವ
ಪರಿಜನಮುಂ ತನ್ನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲ್ ನಾಣ್ಗೆ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ ನೆಲನಂ ಬರೆಯುತ್ತುಮಿದರ್
ವೀರಭಟರುಮಂ ಕಂಡು ಮಗನ ಸಾವಂ ನಿಶ್ಚಿಸಿ ರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ರಥದಿಂದಮಿಟಿದು
ಧರ್ಮಪುತ್ರಂಗಂ ವಾಯುಪುತ್ರಂಗಂ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿಪ್ಪುದುಮವರ್ ತಲೆಯಂ ಬಾಗಿ
ನೆಲನಂ ಬರೆಯುತ್ತುಮಿದ ಕಿರೀಟ ಕಂಡಿದೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ॥೩೫॥ ಗುರು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮಂ ಪಣ್ಣಿದೊಡೆ ಪುಗಲಿದಂ ಬಲ್ಲರಾರೆಂದೊಡಂ ನಾ

ನಿರೆ ಮತ್ತಾರ್ ಬಲ್ಲರೆಂದೊರ್ವನೆ ರಿಪುಬಳವಾರಾಶಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕಾಂ ।

ತರನಾಟಂದಿಕ್ಕಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ತನಯರಂ ನೂರ್ವರಂ ಕೊಂದು ಪತ್ತಂ

ಗರದೊಳ್ ಕಾದಮುನಿಂತಾಂತಿಟಿದು ನಿಜಸುತಂ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂದಂ ॥೧೧೬॥

ಬಂದನು. ಮಗನ ಬಗೆಗೆ ಮನೋವೃಥೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರಲು
ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆಂದನು ೧೧೫. ದಿನದಂತೆ ನಾನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಬರಲು ಎದುರಾಗಿ
ಬಂದು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ
ಸುಖವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವ ಮಗನ ಈ
ಸಾವಕಾಶವಿದೇನು ಕೃಷ್ಣ? ವ॥ ಎನ್ನುತ್ತ ಬೀಡನ್ನು ಸೇರಿ (ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು)
ದುಃಖಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಾಡುವ ಸೇವಕರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು
ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ
ವೀರಭಟರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮಗನ ಸಾವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅರಮನೆಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೂ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ
ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಅವರು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ (ದುಃಖದಿಂದ)
ನೆಲವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನು ಇದೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು.
ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೧೬. ಗುರುವಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು
ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಇದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ತಿಳಿದವರಾರು ಎಂದು
ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮತ್ತಾರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮೂಹವನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮೀರಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಕೊಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ನೂರು
ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಹೀಗೆ ಎದುರಾಗಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು.

೫೪೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಮ|| ಬರಮಂ ಬಾಳ ಶಶಾಂಕಮೌಳಿ ಕುಡೆ ಪೆತ್ತೊಂದುರ್ಗನಿಂದೋಪದಾಂ
ತು ರಣೋತ್ಸಾಹದಿನೆಮ್ಮನೊರ್ವನೆ ಭರಂಗೈಯ್ತು ದುರ್ಯೋಧನಂ |
ಚಿರಸಾ ದ್ರೋಣನಟ್ಟು ಸಿಂಧು ವಿಪಯಾಧೀಶಂ ಪೊದಟ್ಟೊಂದು ಮು
ಚ್ಚರದಿಂ ನಿನ್ನ ತನೂಜನಂ ಕೊಲಿಸಿದಂ ಮತ್ತಾಂತವರ್ ಕೊಲ್ಲರೇ || ೧೧೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪ್ರಚಂಡ ಕೋಪ ಪಾವಕ ಪ್ರತಮಿತ ತೋಕರಸನುಮುನ್ನತ
ಲಲಾಟ ತಟ ಘಟಿತ ಭೀಷಣ ಭುಕುಟಯುಂ ಕಲ್ಪಾಂತ ದಿನಕರ ದುರ್ನೀರೀಕ್ಷನುಮುತ್ಪಾತ
ಮಾರುತನಂತೆ ಸಕಲ ಭೂಭೃತ್ಯಪಣಾರಿಯುಂ ವಿಂಧ್ಯಚಳದಂತೆ ವರ್ಧಮಾನೋತ್ಪೇಧನು
ಮಂಧಕಾರಾಪಿಯಂತೆ ಭೈರವಾಕಾರನುಮಾಗಿ-

ಮ|| ರಸೆಯಿಂ ಭೂತಳದಿರಿ ಕುಳಾದಿ, ದಿಗ್ಗಂಪಿಯಿಂ ಪಾರ್ಥಿಯಿಂ
ದೇಸೆಯಿಂದಾಗಸದಿಂದಪಾಂಡ ತಟದಿಂದತ್ತೆಲ್ಲಿ ಪೊಕ್ಕಿರ್ದುಮಿಂ |
ಮಿಸುಕಲ್ ತೀರ್ಗುಮೆ ವೈರಿಗನ್ನ ಸುತನಂ ಕೊಂದಿರ್ದುದಂ ಕೇಳು ಸೈ
ರಿಸಿ ಮಾಣ್ಣೆರ್ವಪೆನಿನ್ನುಮಂದೊಡಿದನಾಂ ಪೇಲೀತಪ್ಪೊಳ್ ನೀಗುವಂ || ೧೧೮

ಕಂ|| ಬಳಿದ ಸುತಶೋಕದಿಂದೀ
ಗಳೆ ಸುರಿಗುಮೆ ಸುರಿಯವಾ ಜಯದ್ರಥನ ಚಿತಾ |
ಸಳನಿಂದಮೊಗದ ಪೊಗೆಗಳ್
ಕೊಳೆ ಸುರಿವೊಡೆ ಸುರಿವುಪನ್ನ ನಮನಜಲಂಗಳ್ || ೧೧೯

೧೧೭. ಸೈಂಧವನು ಈಶ್ವರನಿಂದ ಪಡೆದ ವರದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯರಹಿತನಾಗಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ಎದ್ದು ಎದುರಿಸಿ ಆರ್ಭಟ ಮಾಡುತ್ತ, ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ ದ್ರೋಣನನ್ನು
ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ ಮತ್ಸರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಬೇರೆಯವರು ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಎನ್ನಲು
ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಶೋಕರಸವು ಆರಿಹೋಯಿತು. ಎತ್ತರವಾದ
ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿತು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ
(ಕಣ್ಣಿನಿಂದ) ನೋಡಲಾಗದವನೂ ವಿಪತ್ಕಾಲದ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ
ನಡುಗಿಸುವವನೂ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಂತೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ
ಈಶ್ವರನಂತೆ ಭಯಂಕರಾಕಾರವುಳ್ಳವನೂ ಆದನು. ೧೧೮. ಪಾತಾಳದಿಂದಲೂ
ಭೂಮಂಡಲದಿಂದಲೂ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಂದಲೂ
ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಲೂ ಆಚೆಯ ಕಡೆ ಎಲ್ಲಿ
ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಶತ್ರುವಿಗೆ (ಅಲ್ಲಿಂದ) ಅಕ್ಕಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು
ಕೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ ಈ
ದುಃಖವನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತಾವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ೧೧೯. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಈಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ,
ಸುರಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಆ ಸೈಂಧವನ ಚಿತಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಗೆಗಳು ಸುತ್ತಿ ಆವರಿಸಲು

ಬಸದಭವನಕ್ಕೆ ಮೃದನ
 ಕ್ಷಮರಾಂತಕನಕ್ಕೆ ಕಾವೊಡಂ ನಾಳಿನೊಳೆ |
 ವೀಸೆ ಕೊಂದು ಸಿಂಧುರಾಜನ
 ಬಸಿಜಂ ಪೋಷಿಸ್ತೆ ಮಗನನಾಂ ತೆಗೆಯದಿರೆಂ || ೧೨೦

ಕೊಂದೆನ್ನ ಮಗನನಂ ಭಯ
 ದಿಂದಂ ರಸವೊಕ್ಕುಮಜನ ಗುಂಡಿಗೆವೊಕ್ಕುಂ |
 ಮಂದರಧರನೀ ಪೊರ್ಕುಳ
 ಪೊಂದಾಪರೆವೊಕ್ಕು ಮೇಗವಂ ಬದುಕುವನೇ || ೧೨೧

ಚಂ|| ಪಡೆ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಚನನೆ ಸಂದರಿಕೇಸರಿಯೆಂಬಗುವರ್ ನೇ
 ಪಡೆ ನೆಗಟ್ಟಾನಾಂ ಸೆಡೆದು ಮಾಣ್ಣೆ ನಾಳೆ ದಿನೇಶನಸ್ತದ |
 ತುದುಗದ ಮನ್ನ ಸೈಂಧವನಗುವೀಸೆ ಕೊಲ್ಲದೊಡೇನೊ ಗಾಂಡಿವಂ
 ಬಡಿದನೆ ಚಿ ತೊವಲ್ವಿಡಿದನಲ್ಲನೆ ವೈರಿಗೆ ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳ್ || ೧೨೨

ವ|| ಎಂದು ನೃಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಕೃತಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾದುದು ಸೈಂಧವನ ಸಜ್ಜನಂ ದುಷ್ಟೋದನನ
 ತಂಗೆ ದುಶ್ಯಕೇ ಕೇಳು ಮಲಮಲ ಮುಳುಗಿ ತಮ್ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದು ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕವಿದು
 ಪಟ್ಟು-

ಕಂ|| ತನ್ನ ಸುತನಲಿಯಲಬೆಯಲ್
 ನಿನ್ನಯ ಮಯ್ಯನನನರ್ಜುನಂ ಪೂಣ್ಣನದ |
 ಕಾರ್ಜುನುಗಿ ಬಂದನಿನ್ನೀ
 ನೆನ್ನೋಲೆಯ ಕಡಗದಲೆವನೇಂ ನೋಡಿದಪಾ || ೧೨೩

ಆಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುವುದು. ೧೨೦. ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಿ ರುದ್ರನಾಗಲಿ
 ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನಾಳೆ ಭಯಂಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಆ ಸೈಂಧವನ
 ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ೧೨೧. ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು
 ಕೊಂದು ಭಯದಿಂದ ಇನ್ನು ಅವನು ಪಾತಾಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ ಬ್ರಹ್ಮನ
 ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿಕಮಲವನ್ನು ಸೇರಿದರೂ ಪುನಃ
 ಆ ಸೈಂಧವನು ಬದುಕಬಲ್ಲನೇ? ೧೨೨. ಸೈನ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು 'ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡ'
 ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ
 ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆದರಿ ಭಯದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ನಾಳೆ
 ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಜಯದ್ರಥನು ಹೆದರುವಂತೆ ಅವನನ್ನು
 ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಗಾಂಡೀವವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ ಅಲ್ಲ. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿ
 ಭಯಸೂಚಕವಾದ ಚಿಗುರು ಹಿಡಿದವನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು
 ನೃಪಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದುದನ್ನು ಸೈಂಧವನ ಪತ್ನಿಯೂ
 ದುರ್ಯೋಧನನ ತಂಗಿಯೂ ಆದ ದುಶ್ಯಕೆಯು ಕೇಳಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖಿಪಟ್ಟು
 ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಕವಿದು ಬಿದ್ದಳು. ೧೨೩. ಅರ್ಜುನನು
 ತನ್ನ ಮಗನು ಸಾಯಲು ನಿನ್ನ ಮಯ್ಯನನ ಸಾವಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ವ|| ಎಂಬುದಂ ಸುಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಮರುಳಕ್ಕ ಮಗನ ಶೋಕದಿ
ನುರುಳ್ಳುಂ ಪೂಣ್ಣವನ ಪೂಣ್ಣ ದುಶ್ಶಾಸನನೊಳ್ |
ಕರತನದಿಂದನ್ನೊಳಮಾ
ಮರುತ್ತುತಂ ಪೂಣ್ಣ ಪೂಣ್ಣೆಯಂತೆವೊಲಕ್ಕುಂ || ೧೨೪

ಚಂ|| ಕೃತ ವಿವಿಧಾಸ್ತಶಸ್ತ್ರ ಯಮಪುತ್ರ ಮರುತ್ತುತ ಯಜ್ಞಸೇನರು
ದ್ವತ ಬಳರೆತ್ತಿ ಕಾದಿ ಸುಗಿದೋಡಿದರಲ್ಲದೆ ಕಾವರೀ ವಿವಿಂ |
ಶತಿ ಕೃಪ ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಕಳಶೋದ್ವಪ ತತ್ತಿಯ ಪುತ್ರರೆಂದೊಡ
ಪ್ರತಿರಥನಂ ಜಯದ್ರಥನನಾಡಿಯೊಳೆಯರೆ ವರ್ಷ ಗಂಡರಾರ್ || ೧೨೫

ವ|| ಎಂದು ದುಶ್ಯಲೆಯನೊಡಗೊಂಡು ಕುಂಭಸಂಭವನಲ್ಲಿಗೆ ವಂದಿತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಸುತಶೋಕೋದ್ರೇಕದಿಂ ಸೈಂಧವನನಿವೆನೆಂದರ್ಜುನಂ ಪೂಣ್ಣನಿಂತಿ
ಸತಿ ಬಂದಳ್ ಕಾವುದಾತ್ಮಾನುಜೆಯ ಕಡಗಮಂ ನೀಮ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳೊಡಾರ್ ತಾ |
ವಿತರರ್ ಮುಟ್ಟಲ್ ಸಮರ್ಥರ್ ಕದನಮೊಳನೆ ಗೆಲ್ಲಾಸೆಯಂತಿರ್ಕೆ ಸಿಂಧು
ಕ್ಷಿತಿಪಂ ತಾನೇನನಾದಂ ರಣದೊಳದನೆ ಪೋಗಾನುಮಪ್ಪೆಂ ನರೇಂದ್ರಾ || ೧೨೬

ನಾನು ನಡುಗಿ ಬಂದೆನು. ನೀನು ನನ್ನ ಓಲೆ ಮತ್ತು ಕಡಗದ ನಾಶವನ್ನು (ಸೌಮಂಗಲ್ಯದ ನಾಶವನ್ನು) ನೋಡುತ್ತೀಯಾ? ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕು ಹೀಗೆಂದನು. ೧೨೪. ಹುಚ್ಚುತಂಗೀ, ಮಗನ ದುಃಖದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಉರುಳಾಡಿಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಭೀಮನು ದುಶ್ಶಾಸನನಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ತೀವ್ರತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ೧೨೫. ನಾನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮ, ದೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರು ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು - ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಹೆದರಿ ಓಡಿದವರಲ್ಲವೇ? (ಜಯದ್ರಥನೊಡನೆ ಕಾದಲಾರದೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋದರಲ್ಲವೇ?) ವಿವಿಂಶತಿ, ಕೃಪ, ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ದ್ರೋಣ, ಅವನ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಮೊದಲಾದವರು ಜಯದ್ರಥನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರು ಎನ್ನುವಾಗ ಸಮಾನವಾದ ರಥಿಕರೇ ಇಲ್ಲದ ಜಯದ್ರಥನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಬಂದು ಎದುರಿಸುವ ಶೂರರಾರಿದ್ದಾರೆ? ವ|| ಎಂದು ದುಶ್ಯಲೆಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು - ೧೨೬. ಪುತ್ರಶೋಕೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಸೈಂಧವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತಂಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕಡಗವನ್ನು ನೀವೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೀವೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದನು. ಗೆಲ್ಲುವಾಸೆ ಹಾಗಿರಲಿ, ದುರ್ಯೋಧನಾ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೈಂಧವನೇನಾಗುತ್ತಾನೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ನಾನೂ ಆಗುತ್ತೇನೆ ಹೋಗು.

ಮ|| ಬಿಜಯಂಗಯ್ಯನ ಪೋಪುದುಂ ನೃಪನದಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ಕೇಳು ಹೇ
ಬೃಜತಂಗಾ ಹರಿ ಪೇಬುದೊಂದು ನಯದಿಂದಾ ರಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಪೋಗಿ ಕುಂ |
ಭಜನಂ ಕಂಡು ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ನುಡಿದಂ ನೀಮಿಂತು ಕೆಯ್ಯೊಂದು ಕಾ
ದೆ ಜಗತ್ತೊಪತ ಬೆಟ್ಟನಾದೊಡಮಗಿಂ ಬಾಬ್ಬಾಸೆಯಾದಾಸೆಯೋ || ೧೨೭

ಕಂ|| ನಿಮ್ಮಳವನಜೆದು ಮುನ್ನಮು
ನಿಮ್ಮೊ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆಮೀಗಳದುಪಂ ಮಹಾದಿಂ |
ನಿಮ್ಮಯ ಧರ್ಮದ ಮಕ್ಕಳೆ
ವೆಮ್ಮೊ ಕಡೆಗನಿಸಿ ನಿಮಗೆ ನೆಗಬ್ಬುದು ದೊರೆಯೇ || ೧೨೮

ಎನೆ ಗುರು ಕರುಣಾರಸಮದು
ಮನದಿಂ ಪೊಳಪೊಣ್ಣೆ ನಿನಗೆ ಜಯಮಕ್ಕುಮನಂ |
ತನ ಪೇಟ್ಟು ತಳದೆ ನೆಗಜೆನೆ
ವಿನಯದೆ ಬೀಳ್ತೊಂದು ನೃಪತಿ ಬೀದಂ ಪೊಕ್ಕಂ || ೧೨೯

ವ|| ಆಗಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾಗಿ ಗಂಗಾನದೀ ತರಂಗೋಪಮಾನ
ದುಕೂಲಾಂಬರ ಪರಿಧಾನನುಮಾಗಿ ಧವಳಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ಮಹಾದೊಬಗಿದನಮೋಘಾಸ್ತ್ರ
ಧನಂಜಯನಂ ಪೊಂದಿರೀಕಾಕ್ಷಂ ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ಅರಿದು ಕೊಂಲೆ ಸೈಂಧವನನಾಜಿಯೋಳಿತನ ಪೂಜಾ ಪೂಜೆಯುಂ
ಪಿರಿದವನುಗ್ಗ ಪಾತುಪತ ಬಾಣದಿನಲ್ಲದೆ ಸಾಯನಂತದಂ |
ಹರನೊಗೆದಿತ್ತುಮೇನವಜ ಮುಖ್ಯನೀಯನೆ ಬೇದವೇಬ್ಬದಾ
ದರದದನೆಂದು ಚಕ್ರಿ, ಶಿವನಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಂಡೊಗೆದಂ ಕಿರೀಟಯಂ || ೧೩೦

೧೨೭. ನೀನು ದಯಮಾಡಿಸು ಎನ್ನಲು ರಾಜನು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅದನ್ನು
ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ ಒಂದು ನೀತಿ
(ಉಪಾಯ)ಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ದ್ರೋಣನನ್ನು ಕಂಡು ಬಹಳ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ
ಹೇಳಿದನು. ನೀವು ಹೀಗೆ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ (ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಕ್ಷವನ್ನು)
ಕರುಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾದಿದರೆ ಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದವರೇ ನಮಗೆ ಇನ್ನು ಬಾಳುವಾಸೆ
ಯಾವುದು? ೧೨೮. ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮೊದಲೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆನು.
ಈಗ ಅದನ್ನೂ ಮರೆತು ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿ
ನೀವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯೇ? ೧೨೯. ಎನ್ನಲು ಆಚಾರ್ಯನಾದ ದ್ರೋಣನು
ಕರುಣಾರಸವು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು 'ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು,
ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದನು. ವಿನಯದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು
ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅಲೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ
ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಿಳಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮರೆತು
ಮಲಗಿದನು. ಹಾಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅಮೋಘಾಸ್ತ್ರಧನಂಜಯನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ -೧೩೦. ಸೈಂಧವನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಇವನು
(ಅರ್ಜುನನು) ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯೂ ಗುರುತರವಾದುದು. ಜಯದ್ರಥನು ಉಗ್ರವಾದ

ವ|| ಅಂತು ಮನಃಪವನವೇಗದಿಂದ ಕೈಳಾಸ ಶೈಲಮನೆಯ್ಲಿ ಕದನಪ್ರೀತಿಯೆನೊ ಪ್ರೀತಿಯೆನೊ ಮುಂದಿಬೆಪ್ಪುವುದುಮುಖವಂ ತನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಂಗಳೆಳಗಿದತಿರಥ ಮಥನನುಮಂ ಮಧುಮಥನನು ಮನಮೃತದೃಷ್ಟಿಯೊ ನೋಡಿ ಪಾಶುಪತದ ಮುಷ್ಟಿಯಂ ಬೇಡಲೆಂದು ಬಂದುದಂ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಮುಚಿದು-

ಕಂ|| ಅಪಗತ ಕವಟದ ನಟನದ
ನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯ ಪರಸಿ ಪೋಗಿನೆ ಪೊಡೆಮು |
ಛು ಪಸಾದಮೆಂದ ಪರಿಗನ
ನುಪೇಂದ್ರನಾ ದರ್ಭಶಯನ ತಳಕಿಬೆಪ್ಪುವುದಂ || ೧೩೧

ವ|| ಅಂತುದಾರ ಮಹೇಶ್ವರನೀಶ್ವರ ವರಪ್ರಸಾದಮೆಲ್ಲಂ ತನಗೆ ನನಸಾಗೆಯೊಂ ಕನಸಿನಂದಮಾಗಿ ತೋರಿ ಮಂಗಳಪಾಠಕರವಂಗಳೊಳ್ ಭೋಂಕನೆಚ್ಚತ್ತನನ್ನೆಗಂ-

ಕಂ|| ತನ್ನ ಸುತನಬಲೊಳರ್ಜುನ
ನೆನ್ನುದಯಮನೆಯ್ಲಿ ಪಾರ್ಥ ಪಗೆವರ ಬೇರೊಳ್ |
ಬೆನ್ನೀರನೆಚ್ಚಿಯದಿರನದ
ನಾನ್ನೋಡುವೆನೆಂಬ ತೆಳದಿನನನುಮಯಿಸಿದಂ || ೧೩೨

ವ|| ಅಗಳುಭಯ ಸೈನ್ಯಾಂಬುರಾಶಿಗಳಂಬುರಾಶಿಗಳ ನೆಲೆಯೊಂ ತಳವಂತೆ ತಳರೆ ಕಳತಸಂಭವನಂದಿನನುವರದೊಳ್ ತನ್ನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ ಕನಕ ಕಳತ ಸಂಭ್ರತ ಮಂಗಳ ಪಳಂಗಳೊಂ

ಪಾಶುಪತದಿಂದಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶಿವನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವ|| ಮನೋವೇಗ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಶಿವನು ತನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆರೆಗಿದ ಅರ್ಜುನನನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಅಮೃತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಪಾಶುಪತದ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದನು. ೧೩೧. ನಿಷ್ಕಪಟದಿಂದ ಆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಹರಸಿದನು. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿತನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ (ಹಿಂದಿನ) ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದು ಇಳಿಸಿದನು. ವ|| ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಈಶ್ವರನ ವರಪ್ರಸಾದವೆಲ್ಲ ತನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದರೂ ಕನಸಿನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರಲು ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಮಂಗಳಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೋಂಕನೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೧೩೨. ತನ್ನ ಮಗನ ಸಾವಿನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ನೆನ್ನುದಯವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಶತ್ರುಗಳ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯವಾದನು. ವ|| ಆಗ ಎರಡು ಸೇನಾಸಮುದ್ರಗಳೂ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರದುವಂತೆ ಹೊರಟರು. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಆ ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು

ಮಿಂದು ಧವಳ ವಸನ ದುಕೂಲಾಂಬರ ಮಂಗಳ ವಿಭೂಷಣನುಂ ನಿರ್ವರ್ತಿತ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನನುಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತ ಜಪನುಮರ್ಚಿತ ಶಿಶಿಕಂಠನುಮಾಹುತಿ ಹುತಾಗ್ನಿಹೋತ್ರನುಂ ಪೂಜಿತ ಧರಾಮರನುಂ ನೀರಾಜಿತ ರಥತುರಗನುಮಾಗಿ ರಜತ ರಥಮನೇಜಿ ಸಂಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿಯನೆಯ್ಯವಂದು ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯನಿಗಿಸು ಮಾರ್ಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲೊಡಂ ಸಿಂಧುರಾಜನಂ ಕಾವೊಡವನೇಕ ವ್ಯೂಹರಚನೆಯೊಳಲ್ಲದ ಗೆಲಲ್ ಬಾರದೆಂದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹಮನಿದಿರೊಳೊಡ್ಡಿ ಸಕಳ ಸಾಮಂತ ಚಕ್ರಮನಿರಲ್ವೆಲ್ಲೊಡ್ಡಿ ನಾಲ್ಕುಂ ಯೋಜನದ ಪದುಮವ್ಯೂಹದೊಳಂಗರಾಜ ಶಲ್ಯ ವೃಷಸೇನ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮರಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಬೆರಸಿರಿಸಿ ಮತ್ತಿತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದ ಶಕಟವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ವಿಂದಾನುವಿಂದರೊಡನೆ ಸಂಸಪ್ತಕರನಿರಿಸಿ ಶಕಟವ್ಯೂಹದ ಪೆಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದೊಳರ್ಧಚಂದ್ರವ್ಯೂಹದೊಳಧಿಕ ಬಲರಪ್ಪ ಸೌಬಲ ದುರ್ಯಾಸನಾಡಿ ಪ್ರಧಾನ ವೀರಭಟ ಕೋಟಿಯ ನಡುವೆ ಸಿಂಧುರಾಜನನಿರಿಸಿ ಮೊದಲ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಶರಾಸನಾಚಾರ್ಯಂ ನಿಂದನಿತ್ತ ಪಾಂಡವಬಲಮೆಲ್ಲಮುಂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನುಂ ವಜ್ರಪಂಜರದಂತಭೇದ್ಯಮಪ್ಪ ವಜ್ರವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಭೀಮ ನಕುಳ ಸಹದೇವ ಸಾತ್ಯಕಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಘಟೋತ್ಕಚ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರಂ ಪೇಟ್ಟು ದ್ರುಪದ ವಿರಾಟ ಶಿಖಂಡಿ

(ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು) ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಚೆನ್ನದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಮಂಗಳಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಿಳಿಯ ರೇಷ್ಮೆಯ ಉಡುಪೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳಾಭರಣಯುತನಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನವನ್ನೂ ಜಪವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅಗ್ನಿಗ್ರಾಹತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ರಥ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಆರತಿಮಾಡಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಿ ಯುದ್ಧರಂಗದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸಾಮಂತ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಮರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೂ ಸೈಂಧವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದರೂ ಅನೇಕ ವ್ಯೂಹರಚನೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನೇ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿ ಸಾಮಂತರಾಜರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇರಹೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪದ್ಮವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ವೃಷಸೇನ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮರನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನೊಡನೆ ಇರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ ಈ ಕಡೆ 'ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದ ಶಕಟವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ವಿಂದಾನುವಿಂದರೊಡನೆ ಸಂಸಪ್ತಕರನಿಟ್ಟನು. ಶಕಟವ್ಯೂಹದ ಹಿಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಬಲರಾದ ಶಕುನಿ ದುರ್ಯಾಸನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಧಾನ ನಾಯಕರ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುರಾಜನನ್ನು ಇರಿಸಿದನು. ಮೊದಲನೆಯ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚಾಪಾಚಾರ್ಯನಾದ ದ್ರೋಣನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಈ ಕಡೆ ಅರ್ಜುನನೂ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವಜ್ರಪಂಜರದಂತೆ ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಿರುವ ವಜ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನೊಡನೆ ಭೀಮ ನಕುಳ ಸಹದೇವ ಸಾತ್ಯಕಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಘಟೋತ್ಕಚರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ನಾಯಕರನ್ನು ಇರಹೇಳಿ ದ್ರುಪದ ವಿರಾಟ ಶಿಖಂಡಿ

೫೪೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ರಮೌಜಸ್ ಕೈಕಯರೇ ನಾಯಕರಂ ತನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಿಜಾಗುವನೆಂಬ
ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಿಜರಥವೆಂಬ ರಥಾಂಗಧರನಂ ಮುನ್ನಮೇಜಲೈಟ್ಟು ಮೂವು ಸೂರ್ಯ ಬಲವೆಂದು
ಪೊದಮುಟ್ಟು ರಥಮನೇನೆ ವಜ್ರಕವಚಮಂ ತೊಟ್ಟು ತವದೊನೆಗಳನಮರೆ ಬಿಗಿದು
ಗಾಂಡೀವಮನೇನೆ ನಿಂದಿ ಬೀವೊಡೆದಾಗ್-

ಪಶ್ಚಿ || ಭವಂ ಭವನ ಗೋತ್ರದಿಂದಜನಜಾಂಡದಿಂ ಭಾನು ಭಾ
ನು ದೀಧಿಯಿನಿಳಾತಳಂ ತಳದಿನೆಯ್ಗೆ ಕಿಟ್ಟಿಟ್ಟು ತೂ |
ಶ್ವವಾರ್ಯ ಭುಜವೀರ್ಯಮಂ ನೆಜ್ಜೆಯೆ ತೋರ್ಪನಂ ಕುಂಭ ಸಂ
ಭವಂ ಮರಲೆ ತಾಗಿದಂ ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಂಠೀರವಂ || ೧೩೩

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ತನ್ನಂ ಪುಗಲೀಯದವ್ವಮಾಗಿ ನಿಂದ
ಕಾರ್ಮುಕಾಚಾರ್ಯನನುಜಿ ನೆಜ್ಜೆಯೆದ ವಿನಯಾಸ್ತ್ರಮನೆಟ್ಟು ವಿನಯಮನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಬಲವೆಂದು ಪೊದಮುಟ್ಟು ಪೋಗಿಪೋಗಿ-

ಮ|| ಕಮನೀಯಂ ಬಲವೆಂದು ಪೋಪನನೆಲೆ ಪೋಪೋಗದಿರ್ ಪೋಗದಿರ್
ಸಮರಕ್ಕೆನ್ನೊಡನೆಂಜಿ ಪೋದೆಯೆನಲಿತೆಂದಂ ನರಂ ದೋಗಾರಂ |
ನಿಮಗಾನಂಜುವುದೆನ್ನ ಬಾಲತನದಿಂದಾದಾದುದಿಂದಾದುದೇ
ನಿಮಗಾನಂಜದೊಡಂಜಿಸರ್ ನೆಜ್ಜೆಯೆ ತೋರ್ಪನಂ ಯುದ್ಧದೊಳ್ || ೧೩೪

ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ರಮೌಜಸ್ ಕೈಕಯರೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕರನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ
ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಣ್ಣನು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೊದಲು
ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ಹತ್ತಲು ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ರಥವನ್ನು
ಹತ್ತಿ ವಜ್ರಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಬರಿದಾಗದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು (ಅಕ್ಷಯತೂಣೀರ)
ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಗಾಂಡೀವಕ್ಕೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿದನು.
೧೩೩. ಆ ಶಬ್ದದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಕೈಲಾಸವರ್ವತದಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮನು
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಭೂಮಂಡಲವು ತನ್ನ
ಮೂಲದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಿತ್ತು ಎದ್ದು ಬರುವ ಹಾಗಾಯಿತು.
ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವನ್ನು (ಆರ್ಜುನನು) ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ ರಿಪುಕುರಂಗ ಕಂಠೀರವನಾದ
ಆರ್ಜುನನು (ಪ್ರತಿಸ್ಪೆನ್ನವನ್ನು) ತಾಗಿದನು. ವ|| ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಾನು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಚಾಪಾಚಾರ್ಯನಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯದೆ ವಿನಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನವೃತ್ತಯನ್ನೇ
ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋದನು.
೧೩೪. ಮನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ (ಆರ್ಜುನನಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗು
ತ್ತಿರುವ ಆರ್ಜುನನನ್ನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ತಡೆದು 'ಎಲವೋ ಹೋಗಬೇಡ,
ಹೋಗಬೇಡ, ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ' ಎಂದರು.
ಆರ್ಜುನನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು- 'ನಿಮಗೆ ಹೆದರುವುದು

ವ|| ಅಂತು ವಿನಯಮನೆ ನುಡಿದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ಗುರುವನೇಕಾಶೀರ್ವಚನಗಳಿಂ
ಪರಮವೃದ್ಧಂ ಪದಮನಾಭನ ಚೋದಿಸುವ ರಥವೇಗದಿಂ ಪದವ್ಯೂಹಮನೆಯೈವಂ
ಸುಯೋಧನನ ಸಾಧನದೋ ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಪೂಸ ಮನೆಯಂಬು ಕಾರಮುಷ್ಠೋರ್ ಕಜಿಯುತ್ತಿರೆ ನೇರ್ದು ಸೀಳ್ವು ಪುಂ
ದಿಸಿ ಕದಿದೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುನಿಹುಮಂ ನಿಜ ಮಾರ್ಗಣ ಕೋಟಿಯಿಂದಗು |
ವೀಸೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೊನೆಯಂಬುಗಳಿಂ ಚತುರಂಗಮೆಯೈ ಕೀ
ಲಿಸೆ ಪಡೆ ಚಿತ್ರದೊಂದೆ ಪಡೆಯಂತೆವೊಲಾಯ್ತುಕಳಂಕರಾಮನಿಂ || ೧೩೫

ಅದಿ ತೊಡೆ ಪೂರ್ವುಂ ತೆಗೆಲೆ ಕೈ ಕಣಕಾಲ್ ಕೊರಲೆಂಬವುಂ ಬೆರಲ್
ನದುವುರ ಬೆಳ್ ಬುಜಿಲ್ ತೊಳಕು ಕರ್ಚರೆ ಮುಯ್ಯು ಮುಸುಂಬು ಮೂಗು ಪೆ
ದೊಡೆ ಕಟ ಮುಂಮುಡಂ ಪರಡು ಸಂದಿ ನೊಸಲ್ ಪನೆ ಕಣ್ ಕದಂಪಿವೆಂ
ಬೆಡೆಯನೆ ನಟ್ಟುವುರ್ಚದುವು ನೇರ್ದುವು ಸೀಳ್ವುವು ಪಾರ್ಥನಂಬುಗಳ್ || ೧೩೬

ವ|| ಅಂತು ಮಾಜಾಂತ ಮಾರ್ಪಡೆಯಲ್ಲವಂ ಜವನೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ ತನ್ನೊಳ್ ಪೋಗದೆ
ಪೆಣೆದ ಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ವರನಾನೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಕುಳುಂಪೆಯ ನೀರಂತೆ ದೆಸೆ
ದೆಸೆಗೆ ಸೂಸುವನ್ನೆಮುಟ್ಟು ಕಾಂಭೋಜ ಸುದಕ್ಷಿಣ ಜಯಶ್ವೇನರಂಬುವುರ ಮೂವರತ್ತೋಹಿಣೀ
ಪತಿಗಳೆರಡು ನಾಲ್ಕಾರ್ವ ಮುಕುಟವರ್ಧನರಂ ಕೊಂದು ಶಲ್ಯನುರಮಂ ಬರಿಯೆಚ್ಚು

ಬಾಲ್ಯದಿಂದಾದುದು, ಇಂದಾಯಿತೇ? ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೆದರದಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಮೂರುಲೋಕವನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತೇನೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು
ನಮ್ರತೆಯಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡಿದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಅನೇಕ
ಆಶೀರ್ವಚನಗಳಿಂದ ಹರಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ನಡೆಸಿದ ರಥದ ವೇಗದಿಂದ ಪದವ್ಯೂಹದ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಾಗಿದನು. ೧೩೫. ಹೊಸದಾಗಿ
ಮಸೆದಿರುವ ಬಾಣಗಳು ಕಾರ್ಗಾಲದ ಮಳೆಯ ಹಾಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನು
ಅಷ್ಟನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಾಣಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಸೀಳಿ, ಮುರಿದು, ತುಂಡಿಸಿ,
ರಾಶಿಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವೂ ಹೆದರುವ
ಹಾಗೆ ಸೆಳೆದು ಹೊಡೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಟಿಸಲು ಸೈನ್ಯವು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸೈನ್ಯದಂತೆ
ಆಯಿತು. ೧೩೬. ಪಾದ, ತೊಡೆ, ಹೊಕ್ಕಳು, ಹೆಗ್ಗತ್ತು, ಕೈ, ಕಾಲಿನ ಕೆಳಭಾಗ,
ಕೊರಳು ಎಂಬುವುಗಳನ್ನೂ ಬೆರಳು, ನಡು, ಎದೆ, ಬೆನ್ನು, ಹೊಟ್ಟೆ, ತೊಳಕುಸ(?)
ಕರ್ಚರೆ, ಹೆಗಲು, ಮೂತಿ, ಹೆದ್ದೊಡೆ, ಸೊಂಟ, ಕಾಲ ಹರಡಿನ ಹಿಂಭಾಗ ಮತ್ತು
ಮುಂಭಾಗ, ಕಾಲಿನ ಹರಡು, ಕೀಲು, ಹಣೆ, ಕಣ್ಣು, ಕೆನ್ನೆ- ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ
ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿದುವು, ಸೀಳಿದವು ಮತ್ತು ಹೋಳು ಮಾಡಿದುವು.
ವ|| ಎದುರಿಸಿದ ಪ್ರತಿ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಮನ ಒಕ್ಕಲವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.
ಹೋಗದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡ ಬಾಹ್ಯಕ ಸೋಮದತ್ತ ಭೂರಿಶ್ವರನು ಆನೆಯು
ತುಳಿದ ಕುಂಟೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಚೆಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದನು.
ಕಾಂಭೋಜ, ಸುದಕ್ಷಿಣ, ಜಯಶ್ವೇನರಂಬುವರು ಮೂರು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀಪತಿಗಳನ್ನೂ

೫೫೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಕೃಪರಂ ವಿರಥಮಾರ್ಥಿ ನಡುವಗಲಿವಿವಂ ಕಾದಿ ಬಲಲ್ಯ ಕುದುರೆಗಳಂ ನೀರೊಳಿಕ್ಕಲೆಂದು
ದೇವಪಾತಮೆಂಬ ಮಡುವಿಗೆ ಬರ್ಪುದುಮಿತ್ರ ದುರ್ಯೋಧನಂ ದ್ರೋಣರಲ್ಲಿಗೆ ವಂದು-

ಚಂ|| ಅಜೆದುದು ಚಾತುರಂಗ ಬಲಮಳ್ಳುಜದಾಂತ ಮಹಾರಥಕಳಂ
ಕಟಕುಟಮಾದುದೊಡ್ಡಗಮುಂ ತಲೆದೋತಲೆ ಗಂಡರಿಲ್ಲ ತೊ 1
ತೃಪುದುಲೆದಪ್ಪನ್ನಿನಿಮ ಬೇಗದ ಸೈಂಧವನಂ ನೆಗಟೆಯಂ
ಗಟೆಯುಸಿಕೊಳ್ಳೊಡ್ಡಿನಿಮ ನಿಂದಿಟೆಯಂ ತಲೆಸಂದು ಪಾರ್ಥನೊಳ್ || ೧೩೭

ವ|| ಎಂಬುದಂ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನಿಳಿಸಿ
ನುಡಿದ ನಿನ್ನೊಗೋಣಂಗಳುಮಕ್ಕಸಕ್ಕತನಂಗಳುಮೆತ್ತಪ್ಪೋದುವು-

ಚಂ|| ನಿನಗರಪಾಳನಂ ನುಡಿದ ಬೀರರ ಬೀರದಳುಕೆ ವಿಕ್ರಮಾ
ರ್ಜುನನೊಳದೇಕೆ ಸಲ್ಲದೆನಗಾತನಪಾಧ್ಯನವದ್ಧನಾನುಮೀ 1
ಮೊನೆಯೊಳೆ ನಿಂದು ಕಾದಿದಪೆನನ್ನೆಗಮುನ್ನ ವರೂಢ ಸೂತ ಕೇ
ತನ ಕವಚಂಗಳಿಂ ನೆಜೆದು ತಳ್ಳಲೆ ನೀಂ ಜಗದೇಕಮುಲ್ಲನೊಳ್ || ೧೩೮

ವ|| ಎಂಬುದಂ ದುರ್ಯೋಧನನೇನಾದೊಡೆನಾದುದೆನ್ನ ಪಗೆಯ ನಾನೇ ಕೊಲ್ಲೆನೆಂದ
ಭೇದ್ಯ ಕವಚಮಂ ತೊಟ್ಟು ದಿವ್ಯಶರಾಸನ ಶರಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ಕಳಶ ಕೇತನ ವರೂಢನಾಗಿ
ಪೋಗಿ-

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದು ಶಲ್ಯನ ಎದೆಯನ್ನು
ಬಿರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೃಪರನ್ನು ರಥವಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಮಾಡಿ ನಡುಹಗಲು
ಇಳಿಯುವವರೆಗೂ ಕಾದಿ ಬಳಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು
ದೇವಪಾತಮೆಂಬ ಮಡುವಿಗೆ ಬಂದನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ದ್ರೋಣ ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.
೧೩೭. ಚತುರಂಗಬಲವೂ ನಾಶವಾಯಿತು. ಹೆದರದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ಮಹಾರಥರುಗಳೂ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದರು. ಸೈನ್ಯವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಶೂರರಾದವರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸೈಂಧವನನ್ನು ತುಳಿದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ.
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಎಂದನು. ವ|| ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ವಕ್ರವಾದ ಅಹಂಕಾರದ ಮಾತುಗಳೂ
ನಿಂದೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾಸದ ಮಾತುಗಳೂ ಈಗಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುವು -೧೩೮. ನಿನಗೆ
ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ವೀರರ ಶೌರ್ಯದ ಅಧಿಕೃತ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ
ಅದೇಕೆ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅವನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು. ಕೊಲ್ಲಲಾಗ
ದವನು. ನಾನೂ ಈ ಯುದ್ಧಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಕಾದುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ನೀನೂ ನನ್ನ ತೇರು, ಸಾರಥಿ, ಧ್ವಜ ಕವಚಗಳಿಂವ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಗದೇಕಮುಲ್ಲನಲ್ಲಿ
ಸಂಧಿಸಿ ಯುವುಮಾಡು. ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಏನಾದರೇನಾಯಿತು.
ನನ್ನ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಒಡೆಯಲಾಗದ ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಳಶಧ್ವಜಶರಧಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು

ಚಂ|| ತಡೆಯದೆ ರಾಜರಾಜನಿಧಿರಂ ಬರೆ ಭೋರ್ಗರೆವೆಚ್ಚೊಡಂಬುಗಳ್
ನಡೆದ ಸಿದ್ಧಿಲ್ಲದಂ ಕರತಳವ್ವಯಮಂ ಬರಿಯೆಚ್ಚು ಕೆಯ್ದವಂ |
ಸಿಡಿವದಟಿಲ್ಲಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ತಾಂ ಕೊಲ್ಲೊಲ್ಲನೆ ಭೀಮನಾತನಂ
ಮಡಿಪುಜೆನೆಂದ ಪೂಣೆ, ಪುಸಿಯಾದಪುದೆಂದಮರೇಂದ್ರನಂದನಂ || ೧೩೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಮೋಘಾಸ್ತ ಧನಂಜಯನಂ ಕೆಯ್ಯೊಳಲಟ್ಟಿದೊಡೆ
ಕೌರವಬಳ ಜಳನಿಧಿಯ ನಮಜನುತ್ತರಿಸಿ ಬರ್ಪ ಸಾತ್ಯಕಿಯಂ ಭೂರಿಶ್ರವನೆಡೆಗೊಂಡಾಂತು-

ಉ|| ಪೋಗದಿರೆಂದು ಮೂದಲಿಸೆ ಸಾತ್ಯಕಿ ತೀವ್ರ ಶರಾಳಿಯಿಂದಗು
ವಾಗೆ ವರೂಘಮಂ ಕಡಿದೊಡುರ್ಚಿದ ಬಾಳ್ವೆರಸಾತನೆಯ್ಯವಂ |
ದಾಗಳಿದಿರ್ಚೆ ತಾನುಮಸಿಯಂ ಸೆರೆಗಿಲ್ಲದೆ ಕಿಟ್ಟು ಪಾಯ್ತು ಭೂ
ಭಾಗ ನಭೋವಿಭಾಗವರಮಳ್ಳುಜಿ ತಳ್ಳಿಜೆದರ್ ವಿರೋಧಿಗಳ್ || ೧೪೦

ವ|| ಅಂತರ್ವರಮೋರೋರ್ವರೋಳ್ ಬೀರಮುಮಂ ಬಂಕಮುಮಂ ಮೆಚ್ಚಿದು
ದಾಸವಣದಂಡೆಯಂ ತೋರದಿಂದೆಡೆಯಾಡಿದಂತೆ ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಕೆದಕಿದ ಕಂಡದಿಂದೆಗಳುಂ
ನಾರಂಗ ಸಕಳವಟ್ಟಿಯ ಪಲಯುಗೆಗಳಂತೆ ನಭಕ್ಕೆ ಮಿಳಿದುರ್ ಮಿಳಿಸಿ ಪಾಪುಪ ನೆತ್ತರ
ಸುಟ್ಟುರೆಗಳುಮತಿ ಭಯಂಕರಾಕಾರಮಾಗೆ ಕಾದಿ ಬಸವಜೆದ ಸಾತ್ಯಕಿಯಂ ಭೂರಿಶ್ರವನಶ್ರಮದೊಳ್
ನೆಲಕಕ್ಕೆ ಗಂಟಲಂ ಮೆಟ್ಟಿ ತಲೆಯನರಿವಾಗಳ್ ಸಾತ್ಯಕಿ ಭೂಮಿಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀಣನಪ್ಪದಳೆದಾತನ

ಹೋದನು. ೧೩೯. ದುರ್ಯೋಧನನು ತಡೆಯದೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು ಭೋರ್ಗರೆದು
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಿಡಿದುವು. ಅರ್ಜುನನು
ಅವನ ಎರದು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಬಿರಿದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಆಯುಧವನ್ನು
ಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿದನು. ಭೀಮನು ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಮಾದಿದ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಹುಸಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋದನು. ವ||
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು
ಕಳುಹಿಸಲು ಕೌರವಸೇನಾಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು
ಭೂರಿಶ್ರವನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಎದುರಿಸಿದನು. ೧೪೦. ಹೋಗಬೇಡ ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಲು
ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ ಸಮೂಹದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅವನ ತೇರನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸಲು ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಯೊಡನೆ ಆತನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎದುರಿಸಿದನು. ಆಗ
ತಾನೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಸೆಳೆದು ನುಗ್ಗಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳವರೆಗೆ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಗಳು ಸಂಧಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರೂ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವೀರವನ್ನೂ ಗರ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ದಾಸವಾಳದ ಹೂವಿನ
ಪಾರವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ರಾಶಿಮಾಡಿದಂತೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆದುರಿ ಮಾಂಸದ
ಉಂಡೆಗಳೂ ಕಿತ್ತಳೆಯ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಾವುಟಗಳಂತೆ ಗಗನಕ್ಕೆ
ಅತ್ತಿತ್ತ ಚೆಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರುವ ರಕ್ತದ ಸುಂಟುರುಗಾಳಿಗಳೂ ಅತಿ
ಭಯಂಕರಾಕಾರವಾದುವು. ಹಾಗೆ ಕಾದಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ಭೂರಿಶ್ರವನು
ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಾಗ
ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಭೂಮಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆತನ ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ

೫೫೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಬಾಳ ಬಾಯೊಳ್ ಚಕ್ರಾಕೃತಿಯೊಳ್ ತಲೆಯಂ ತಿರುಪುತ್ತುಮಿದಾರ್ಗಳವಂ ಮುರಾಂತಕಂ
ಕಂದು ವಿದ್ವಿಷ್ಟ ವಿದ್ರಾವಣಂಗೆ ತೋಪಿದೊಡೆ-

ಕಂ|| ನರನೆಚ್ಚೊಡೆ ಪಜೆದು ಕರಂ
ಕರವಾಳೊಡನಮರೆ ಕಾಸಿ ಬೆಚ್ಚುತೆ ವಸುಂ |
ಧರೆಯೊಳ್ ಬಚ್ಚಿದುದದೇಂ
ತಿರವೋ ಪೋಸಿದ ಮುಕ್ಕಿ ಭೂರಿಶ್ರವನಾ ||

೧೪೧

ವ|| ಆಗ್ ಸಾತ್ಯಕಿ ಮುಳಿಸಿನೊಳ್ ಕಣ್ಣಾದೆ ಭೂರಿಶ್ರವನ ತಲೆಯನರಿದು
ತನ್ನೇತೆಗೆ ತಾನೆ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಭೋದನನ್ನೆಗಂ ಯಮನಂದನನ ಬೆಸದೊಳ್ ಪಲ್ಲುಗನಂ ಕೆಯ್ಯೊಳ್
ಬರ್ಪ ಮರುನ್ನಂದನಂಗಾ ದೋಣರಡ್ಡಂ ಬಂದೊಡೆ ಗುರುಗೆ ಗುರುದಕ್ಕೇಗುಡುವಂತವರ
ರಥಮಂ ಶತಕೋಟಂ ಮಾಡಿ ಕಳಿಂಗರಾಜ ಗಜಪಾಟಗಳನೊಂಕಿ ಸೊರ್ಕುತ್ತಂ ಬರೆ
ದುಶ್ಶಾಸನಾದಿಗಳದಿರದಿರಂ ಬಂದಾಂತೊಡೆ-

ಚಂ|| ನಿಡುವಗೆ ಸೈಪಿನಿಂದೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದಿವರ್ ಗಜೆಗೊಡೆನಪ್ಪೊಡಿ
ಗಡೆ ಪರೆದಪ್ಪರೆಚ್ಚು ತವೆ ಕೊಲ್ಲೆನಿಂದಿರನೆಂದು ನಚ್ಚನ |
ಬುಧ್ಧಿವಿನಮುಚ್ಚೊಡೆಯನೆಚ್ಚರುಣಾಂಬು ಕಲಂಕಿ ಪಾಯೆ ಮು
ನ್ನದಿಯೊಳುರುಳ್ಳರಂಥನಪನಂದನರಂದು ಮರುತ್ತನೊಡನಾ ||

೧೪೨

ಚಕ್ರಾಕೃತಿಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ ವಿದ್ವಿಷ್ಟ
ವಿದ್ರಾವಣನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ೧೪೧. ಅರ್ಜುನನು (ಭೂರಿಶ್ರವನನ್ನು)
ಹೊಡೆಯಲು ಅವನ ಕೈ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗಿ ಕತ್ತಿಯೊಡನೆ ಕಾಯಿಸಿ ಬೆಸೆದ ಹಾಗೆ
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಭೂರಿಶ್ರವನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಹಿಡಿದ
ಮುಷ್ಟಿಯು ಎಷ್ಟು ಸ್ಥಿರವಾದುದೋ! ವ|| ಆಗ ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿ
ಭೂರಿಶ್ರವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೆ ನಾಚಿಕೊಂಡು
ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮನಿಗೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬರಲು ಭೀಮನು ಗುರುವಿಗೆ
ಗುರುದಕ್ಕೇಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಅವರ ತೇರನ್ನು ನೂರು ಚೂರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕಳಿಂಗರಾಜನ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಸೋಕುತ್ತ ಬರಲು ದುಶ್ಶಾಸನನೇ
ಮೊದಲಾದವರು ಹೆದರದೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ೧೪೨.
ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಇವರು ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ದೊರೆಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗದೆಯನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಇವರು ಈಗಲೇ ಚದುರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು
ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ತನ್ನ
ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮೊಡಯಲು ಆ
ಹೊಡೆದ ಕಡೆಯ ಗಾಯದಿಂದ ಹೊರಟ ರಕ್ತವು ಕವಡಿ ಹಾಯಲು

ವ|| ಅಂತು ದುರ್ಮುಖ ದುರ್ಮದ ದುರ್ಧರ್ಷಣಾರ್ ಮೊದಲಾಗೆ ಮೂವತ್ತು ಮೂವರಂ ಕೊಂದು ದುಶ್ಶಾಸನನಂ ವಿರಥನಂ ಮಾಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನೊಂದೆ ನಿಶಿತ ವಿಶಿಖ ಹತಿಯಂ ಸುರುಳ್ಳುರುಳ್ಳಿನಮೆಚ್ಚು ಮೂರ್ಛಾಗತನಂ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹನಾದದಿನಾದುರ್ ಮುಟ್ಟಿವರ್ಷಾಗಳಾಳನ ಸಾವಂ ನೋಡಲಾಡದೆ-

ಮ|| ಎಡೆಗೊಂಡಂಕದ ಕರ್ಣನೆಯ್ಯವರೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂದಂ ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆವಂತಪ್ಪಿನಮೆಚ್ಚಿದಗ್ರರಥಮಂ ಮುಯ್ಯೆಲು ಸೂರ್ ಕೋಪದಿಂದಂ | ಕಡಿಯಲ್ ಸಾದೋಡಬಲ್ಲು ಸೂತಸುತನೊಂದುಗ್ಗೇಷುವಿಂ ತಿಣ್ಣನು ಚಿಡ್ಡಿನಾದಂ ನಸುಮೂರ್ಛೆವೋಗಿ ರಥದೊಳ್ ಭೀಮಂ ನರವೃನ್ನೆಗಂ ||೧೪೩

ವ|| ಅಂತು ಮೂರ್ಛಾಗತನಾದ ಭೀಮನ ಕೊರಲೊಳ್ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೋದು ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ ತಗೆದು-

ಕಂ|| ತಾಂ ಗಡಮೆನ್ನಾಳ್ಳನ ತೊಡೆ
ಯಂ ಗಡಮಿನ್ನುಡಿವನನ್ನೊಳಂ ಕಾದುವನಂ |
ದಂಗಳತೆ ನುಡಿದು ಕೊಲ್ಲದೆ
ತಾಂಗಿದವಂಬಕೆಗೆ ನುಡಿದ ನುಡಿ ನಿಲೆ ಮನದೊಳ್ || ೧೪೪

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಚಾಗೂರಾರಿ ಜರಾಸಂಧಾರಿಯ ಮುನ್ನೆಗದು ಬಲಿಕೃಷ್ಣಂಗಿದ ಸಿಂಹನಾದಕ್ಕೆ ಮನುಕೃತಂಬಟ್ಟು ಸಾತ್ಯಕಿಯನಾರಯಲಟ್ಟದೊಡಾತಂ ಬಂದಚೇತನನಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿದ

ಕುರುದುದೊರೆಯಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳು ಆ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಭೀಮನ ಕಾಲಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉರುಳಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ದುರ್ಮುಖ, ದುರ್ಮದ, ದುರ್ಧರ್ಷಣಾರೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಮಂದಿಯನ್ನೂ ಕೊಂದು ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ರಥವಿಲ್ಲದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ (ತೇರಿನಿಂದ ಉರುಳಿಸಿ) ದುರ್ಯೋಧನ ನನ್ನು ಒಂದೇ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಉರುಳಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಮೂರ್ಛಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹದ್ವನಿಯಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತನ್ನನ್ನಾಳಿದ ಯಜಮಾನನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ -೧೪೩. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನ ಮತ್ತು ಭೀಮರ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು (ಭೀಮನು ತನ್ನ) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು (ಕರ್ಣನ) ಎತ್ತರವಾದ (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ) ತೇರನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಲ ಕೋಪದಿಂದ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದನು. ಕರ್ಣನು ವೃಥೆಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಭೀಮನು ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ ನರಳುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಅರ್ಭಟಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದ ಭೀಮನ ಕತ್ತಿಗೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅಸಮಾನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಳೆದು ೧೪೪. ಇವನೇ ಅಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಯಜಮಾನನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವವನು; ಇನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾದುವವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕರ್ಣನು ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು (ಭಾಷೆ) ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಲಾಗಿ ಭೀಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ತಡೆದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮನ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಳಿಕ ಕುಗ್ಗಿದ ಸಿಂಹದ್ವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವೃಥೆಪಟ್ಟು ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು

ವ್ಯಕ್ತೋದರನು ತನ್ನ ರಥಮನೇಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡೆ ಮಂದನನ್ನೆಗಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕರ್ಣಂ
ಬಿರಸು ಸೈಂಧವನ ಮೊನೆಯೊಳಾತನಂ ಪೆಚಗಿಕ್ಕಿ ಮುಂದೆ ನಿಂದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ದಿನಕರನಪ್ಪಮಸ್ತಕಮನಾಸೆವಡಲ್ ಬಗೆದಪ್ಪನೇಕೆ ಕೆ
ಮನೆ ತಡೆವೈ ಜಯದ್ವರ್ಧನನಿಕ್ಕುಟಿದಾರೊಳಮಿಂ ತೊಡಂಕಜೇ |
ದೆನುತುಮುಜಂ ಮರುಜ್ಜವದೆ ಚೋದಿಸೆ ಪಾರ್ಥನ ದೇವದತ್ತ ನಿ
ಸ್ತನಮೊಳೆ ತೀವಿ ಪೊಟ್ಟನೊಡವಂತೆವೊಲಾದುದಜಾಡಮಂಡಳಂ || ೧೪೫

ಚಂ|| ಚಟುಳಿತ ಚಕ್ರನೇಮಿ ಪರಿವರ್ತನ ಘಟ್ಟನ ಘಾತ ನಿರ್ಭರ
ಸ್ತುಟಿತ ಧರಾತಳಂ ವಿಜಯನುಗ್ರರಥಂ ಪರಿವತ್ತು ದಲ್ ಘಟಾ |
ಘಟಿತ ಪುಟ್ಟಿದೋಧಿ ರುದಿರಪ್ಪವಲಂಪಟ ಸಂಕಟೋತ್ಕಟಂ
ಕಟಕಟ ಘಾತ ನಾಕತಟ ಸಂಕಟ ಸಂಗರ ರಂಗಭೂಮಿಯೋಳ್ || ೧೪೬

ವ|| ಆಗಳ್ ಕುರುದ್ವಜನಿಗೆ ಭಯಜ್ವರಮುಂ ಮಹೇಶ್ವರವ್ವರಮುಂ ಬರೆ ಬರ್ಪುದಾರ
ಮಹೇಶ್ವರನ ರಥದ ಬರವಂ ಕಂಡು ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಶಾರದ್ವತ ಕೃತವರ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನ
ದುಶ್ಯಾಸನಲ್ ಮೂವಲಾದತಿರಥ ಸಮರಥ ಮಹಾರಥಾರ್ಥರಥರೊಂದೆದಿಂದೆಯಲ್ಲ
ದೊಂದೊರ್ವರೊಳ್ ಸಂಧಿಸಿ ಗೊಂದಲಗೊಂಡು ನಿಂದಾಗಳ್-

ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆತನು ಬಂದು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
ಭೀಮನನ್ನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಎರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಕರ್ಣನೊಡಗೂಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸೈಂಧವನ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಆತನನ್ನು
ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿ ತಾನು ನಿಂತನು. ೧೪೫. ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು
ಸೇರಲು (ಮುಳುಗಲು) ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಾವಕಾಶ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೇ? ಜಯದ್ವರ್ಧನನ್ನು ಹೊಡೆ; ಮಿಕ್ಕವರಾರಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಕಿಕೊಳ್ಳ
ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ರಥವನ್ನು ಚೋದಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನ
ದೇವದತ್ತವೆಂಬ ಶಂಖದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಲವು ಒಡೆಯು
ವಂತಾಯಿತು. ೧೪೬. ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತೇರಿನ ಚಕ್ರದ ಬಳಿಯ
ಸುತ್ತುವುದರ ಪೆಟ್ಟಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಭರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಸೀಳಿತು.
ಅರ್ಜುನನ ಭಯಂಕರವಾದ ರಥವು ಆನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶತ್ರುಗಳ
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವೆಂಬ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯಿತು. ವ|| ಆಗ
ಕೌರವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯವೆಂಬ ಜ್ವರವೂ ಈಶ್ವರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಜ್ವರವೂ ಬರುವ ಹಾಗೆ
ಬರುತ್ತಿರುವ ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ರಥದ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು
ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಶಾರದ್ವತ, ಕೃತವರ್ಮ, ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಶ್ಯಾಸನನೇ
ಮೊದಲಾದ ಅತಿರಥ, ಸಮರಥ, ಮಹಾರಥ, ಅರ್ಧರಥರು ಗುಂಪಾಗಿರದೆ ಬೇರೆ

ಚಂ|| ತರದೊಳಗುರ್ಚಿಪೋಪ ಪೊಳವಿಂಗೊಳಗಾಗಿ ತಗುಳ್ಳುದೊಂದು ಚಿ
ಳ್ಳರಿಗಣೆಯಾದುದೀಯಿಜಗುವಂಬಿನ ಬಲ್ಪದಿಯೆಂಬಿನಂ ನಿರಂ |
ತರದೊಳಿ ಪಾಯ್ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳಂ ತಚಿದೊಟ್ಟು ತೆರಳ್ ತೊಳ್ಳಿಕೊಂ
ದರೆದು ಮುಗುಚ್ಚಿ ಸಣ್ಣಿದನಾಂತ ಚತುರ್ವಲಮಂ ಗುಣಾರ್ಗವಂ ||೧೪೭

ಮ|| ಸೃ|| ಕಲಿಗಂ ಬಲ್ಪಳ್ಳಮಂಚಿತ್ತಿದನಿದುವೆ ಪದಂ ಮಾರ್ಕೊಳ್ ಸಿಂಧುರಾಜಂ
ಗೆಲಲೆಂದಾಂ ಬಂದನಿಂ ಕೊಂದಪನೆ ನೆರೆದು ನಿಂದಾನಿಮೆಂದಾಂತರಂ ಮೂ |
ದಲಿಸುತ್ತೆಚ್ಚಂ ಪಚಂಡ ಪಳಯ ಪುನ ಪೋರಾವದಿಂದಾರ್ದು ಬಾಣಾ
ವಲಿಯಿಂದ ಪೂಜಿ ರೋದೋವಿವರಮನೊದವಿತ್ತೊಂದು
ಪೋರಾಂಧಕಾರಂ || ೧೪೮

ವ|| ಅಂತಮೋಘಾಸ್ತಧನಂಜಯನೆಚ್ಚ ತರಸಂಘಾತದಿನೊಗದ ರಣಗಲ್ಲಲೆಯೆ
ಮೊಲಗಲ್ಲಲೆಯಂ ಮಾಡೆ ನೆಸಪ್ಪ ಪಟ್ಟು ವಿಜಯಂ ಸೋಲನೆಂದು ಕೆರವಬಲಮಾರ್ಜೊಡೆ-

ಚಂ|| ಜ್ವಳದನಳಾಸ್ತದಿಂದಮಿಸೆ ಕಲ್ಲಲೆ ತೊಳ್ಳು ತೆರಳ್ಳುದಾಗಳು
ಮೃಳಿಸಿ ಮಹಾರಥರ್ ಪಳಪ್ಪ ಸೈಂಧವನೆನ್ನಳವಿಂಗಮೆನ್ನ ದೋ |
ವರ್ಳದಳವಿಂಗಮಿಂ ಸೆಡೆದಿರಲ್ ದೊರೆಯಲೆನ್ನೆಗಂದು ಬಂಡಸುಂ
ಗೊಳಿ ಪೋರಾರ್ಧಂ ಸುರರ್ ಪೋಗಲಿ ತನ್ನಳವಂ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೊಳ್ ||೧೪೯

ಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ೧೪೭. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೀಳುವ
ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯ ನಡುವೆ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು
ಬಾಣದ ಮಳೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಸುರಿಯುವ ಬಿಳಿಯ ಕಿರಣಗಳ ಮಳೆಯೆಂಬಂತಾಯಿತು
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಎಡಬಿಡದೆ ಹಾದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಓಡಿಸಿ ರಾಶಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರೆದು
ಪುಡಿಮಾಡಿದನು. ೧೪೮. 'ತೂರರಿಗೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ವೀರರಿಗೂ ಸವಾಲು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. (ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದೇನೆ). ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಹದವಾದ
ಕಾಲ. ಸೈಂಧವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಗುಂಪಾಗಿ
ನಿಂತು ಎದುರಿಸಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿದನು (ಅಣಕವಾಡಿದನು).
ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಹೊಡೆದು
ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೂಳಿದನು. ಅದರಿಂದ
ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಮೋಘಾಸ್ತ ಧನಂಜಯನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಹೊಡೆದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದೊಡ್ಡಾದ ಯುದ್ಧಗತ್ತಲೆಯೇ
ಮೊಲಗತ್ತಲೆಯನ್ನು (ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಮೊಲಗತ್ತಲೆಯನ್ನು - ರಾತ್ರಿಯ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು)
ಉಂಟುಮಾಡಲು "ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು-ಅರ್ಜುನನು ಸೋತನು" ಎಂದು
ಕೊರವ ಸೈನ್ಯವು ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. ೧೪೯. ತಕ್ಷಣವೇ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಆಗ
ಮಹಾರಥರು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ಹೆದರಿದರು. ಸೈಂಧವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೂ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದ

ವ|| ಅಂತತೀರಥ ಮಥನನ ರಥಕ್ಕದಿರದಿದಿರಂ ತನ್ನ ರಥಮಂ ಪರಿಯಿಸಿ ಜಯದ್ರಥಂ ಮುಟ್ಟುವೆಂದು-

೮೦|| ನಿನ್ನ ಪೊರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಂ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂದನಿಂದುಮಿಂ
ತಿನ್ನೆಗಮಿರ್ಪುದಂ ಭಯದಿನಿದೆನೆ ನಿನ್ನನೆ ಪಾರುಕಿರ್ದೆನೆ |
ದುಸ್ತತ ರೌರ್ಯದಿಂದಜತನಂ ನರನಂ ಮುನಿದೆಚ್ಚನೇಲುಮಂ
ಟುನ್ನಿತಾಸ್ತದಿಂದಪಟದೇಂ ದೊರವೆತ್ತುದೊ ಸಿಂಧುರಾಜನಾ || ೧೫೦

ವ|| ಅಂತೆಚ್ಚು ಕಿಚ್ಚು ಕಿಡಿಯುಮಾಗಿ ಪೆರ್ಚಿದುಮ್ಚ್ಚರದಿಂದೆಚ್ಚರಿಯಾಗಿ ಕಾದೆ-

೮೧|| ಎಂತಸತ್ತತ್ತನಂ ಸಂಗರದೊಳೆಡೆಯಿನ್ನಂತೆ ನಿಲ್ ಶಕ್ತಿ ಚಾತು
ರ್ವಂತಂಗಳ್ ನಿನ್ನನಾಂ ಕೊಲ್ಲೆಡೆಯೊಳೆಲವೊ ಪೇರ್ ಕಾವುವೇ ಕಾಯವಕ್ಕೊ |
ದಂಪಾಂತೆಚ್ಚು ಸೂತ ದ್ವಜ ಹಯ ರಥ ಸಂಘಾತಮಂ ನುರ್ಗಿ ಲೋಕ
ಕ್ಕಂತಂ ಮಾಲ್ವಂತಕಂಬೋಲ್ ಗದೆವಿಡಿದುಜವೆಯರ್ಪನಂ ಕಂಡನಂತಂ || ೧೫೧

೮೨|| ತುಡು ಪಾಶುಪತಮನೆನೆ ನರ
ನೆಡೆಮಡಗದೆ ತುಡೆ ದಿಶಾಳಿ ನಡುಗಿದುದು ಸುರು |
ಳ್ಳುಡುಗಿದುದು ವಿಯತ್ತಳಮಳಿ
ಪಿಡುಗಿದುದು ಕಲಂಕಿ ಕಡದಿದುದು ಶಿವನ ಮನಂ || ೧೫೨

ಶಕ್ತಿಗೂ ಇನ್ನು ಭಯದಿಂದ ನಾನು ಕುಗ್ಗಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದನು-ವ|| ಅತಿರಥಮಥನನಾದ ಅರ್ಜುನನ ರಥಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ಹೆದರದೆ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಸೈಂಧವನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ೧೫೦. “ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಕೊಂದೆ. ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಯದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದೆನೆ? ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಅರ್ಜುನನ್ನೂ ಬಹಳಹರಿತವಾದ ಏಳೆಂಟು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಸೈಂಧವನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಅದ್ಭುತವಾಯಿತು! ವ|| ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿದ ಮತ್ತರದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಿದನು. ೧೫೧. “ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಂದೆಯೋ ಇದು ಹಾಗೆಯೇ; ನಿಲ್ಲು, ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು. ಸಾಯಿ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಸಾರಥಿ, ಬಾವುಟ, ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ತೇರಿನ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ ಪುಡಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಸೈಂಧವನು ರೋಷಾವೇಶದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಮನಂತೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ೧೫೨. ‘ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸು’ ಎಂದು (ಕೃಷ್ಣನು) ಹೇಳಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹವು ನಡುಗಿತು.

ಚಂ|| ಸುಪ್ರಸಂಗದರ್ಶನ ಬೆಟ್ಟ ಪೂಜಪೂಜಾಧೀನಂ ಲವಣಾಂಬುಧಾತಿ ಕು
ಕುಲಗುಣದಲ್ಲಿ ಕೂಟ್ಟಿದಿಯ ಮೇಗೆ ಸಿಡಿಲ್ಲಗುಣತೆ ಕೂಡೆ ತ |
ತೃಣಗುಣಿಯುಕುಮಿರ್ಪ ಕುಡಿಯೋ ಸಿಡಿದಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ ಭಟಿಲ್
ಭಟಿಲನೆ ಕೊಂಡುಪೂರ್ವೋದಲೆ ರುದ್ರ, ಸುರೇಂದ್ರ, ವಿಮಾನಪದ್ಮಯಂ ||೧೫೩

ವ|| ಅಂತು ಸಮುದ್ರಕ್ಷೋಭಮುಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಷೋಭಮುಮೊದನೊದನಾಗೆ

ಚಂ|| ತೆಗೆನೆಜ್ಜೆದೊಡೆಕೊಂಡಿಸೆ ಶಿರಂ ಪರಿದತ್ತ ವಿಮುತ್ಸರಂಭರಂ
ನೆಗೆದೊಡೆ ರಾಹು ಬಾಯ್ಜೆದು ನುಂಗಲೆ ಬಂದಪುಲೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂ |
ದಗಿದು ದಿನೇಶನಸ್ವರಿಯಂ ಮುಜಿಗೊಂದನಮೋಘಮೆಂಬ ಮಾ
ತುಗಳ ನೆಗಟ್ಟೆಯಂ ಪಡೆದನಾಹವದೊಳ್ ಪರಶೈಸ್ಕೃಪರವಂ || ೧೫೪

ಚಂ|| ಬರಿದಲರೋಳಿ ಸಗ್ಗದ ಮದಾಳಿಗಳು ಗೆದಗೊಂಡು ದೇವಮಂ
ದರಿಯರ ಕೆಯ್ಯಲಿಂದಮುಗೆ ತುಂಬುರು ನಾರದರೊಂದು ಗೇಯದಿಂ |
ಚರಮರ್ಥೆಯಂ ಪಳಂಚಲೆಯ ವೀರಲತಾಂಗಿಯ ಸೋಂಕು ಮೆಯ್ಯೊಳಂ
ಕುರಿಸೆ ನಿರಾಕಳಂ ಕಳೆದನಾಜ ಪರಿಶ್ರಮಮಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೧೫೫

ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವು ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಸುಕ್ಕಿಹೋಯಿತು. ಭೂಮಿಯು ಒಡೆಯಿತು. ಈಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸು ಕದಡಿಹೋಯಿತು. ೧೫೩. ಸಮುದ್ರದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ವತಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು ಉಪ್ಪುನೀರಿನ ಸಮುದ್ರವು ಅನ್ನವು ಕುದಿಯುವಂತೆ ಕುದಿಯುವಾಗ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದ ಅನ್ನದ ಅಗುಳಂತೆ ಕೂಡಲೆ ತಳತಳವೆಂದು ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಕುದಿತದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದ್ರದ ಮುತ್ತುಗಳು ಥಿಟಿಲ್ ಥಿಟಿಲ್ ಎಂದು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಶಿವನ ಮುತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನ ವಿಮಾನಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಒಂದೇಸಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಕ್ಷೋಭವೂ (ಕಲಕುವಿಕೆಯೂ) ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಕ್ಷೋಭವೂ (ಭಯಕಂಪನಾದಿಗಳೂ) ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾದವು. ೧೫೪. ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣವನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದು ಬಲವಾಗಿ ಅದುಮಿಕೊಂಡು ಹೊಡೆಯಲು ಸೈಂಧವನ ತಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆಕಾಶದಡೆ ಹಾರಲು ರಾಹುಗ್ರಹವು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ನುಂಗಲು ಬಂದಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಭಯದಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಹೆದರಿ ಅಸ್ತಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದನು. (ಮರೆಯಾದನು). ಪರಶೈಸ್ಕೃಪರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಇದರಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ೧೫೫. ಅರಳಿದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಸಮೂಹವು ಸ್ವರ್ಗದ ಮದಾಳಿ (ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ)ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ದೇವಸುಂದರಿಯರ ಕೈಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು (ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು) ತುಂಬುರು ನಾರದರ ಗೀತದ ಒಂದು ಇಂಪಾದ ಸ್ವರವು ಎದೆಯನ್ನು ತಾಗಿ

೫೫೮ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ನಿರಚಿತಮುಷ್ಠ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೊಳ್
ವಿಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಅಲೆಯುತ್ತಿರಲು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸ್ಪರ್ಶವು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತಿರಲು
ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧದ ಅಯಾಸವನ್ನು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಳೆದನು. ಇದು ಅನೇಕ
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ
ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ
ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ
ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ.

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ	ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕಾಂತಾಕಾಂತನಿಲಾ ಲೋಕೈಕಲಾಮನಾ ಮಹೋಗ್ರಾಂ ನೃಪಾ ನೀಕಮನನೇಕಮಂ ಗೆ ಲ್ವಾ ಕಲಹದೋಳರಿಗನುಜಿವೆ ನಿಲ್ಲುದುಮಾಗಳ್	೧
	ನಂಬಿ ನೃಪನನಗೆ ಸ್ವಂಧವ ನಂ ಬಂದಪ್ಪೈ ಪೂಣೈನಾದುದನಾಗ ಲಿಂಬಿವನುಪರದೋಳವಂ ಮುಂಬಯಣಂಬೋದನನಗೆ ಮಾಣ್ಣುದು ದೊರೆಯೇ	೨
	ಬವರದೋಳಂ ಬಲ್ಲಂ ಕರ ಮೊಪವನಗೆಯಲ್ ಜಿಹರ್ಗೆ ಕಂಡು ತನಗಜಿಯನದಂ ತುವೊ ನುಡಿ ತಪ್ಪದು ಕಮ್ಮಲಿ ಯೊಪಜಂ ಬಲ್ಲೊಪಜನೆಂಬುದಂ ಮಾಡುವನೇ	೩
	ಒಪ್ಪೆ ಜಯದೃಢನಾದುದ ನಪ್ಪಂ ಪೋಗೆಂದು ಮುನ್ನೆ ನುಡಿದುದನೀಗಳ್ ತಪ್ಪುವನೆ ಧರೆಯೊಳಿಂಶುಂ ತಪ್ಪದು ಪಲಮನ್ನೆ ನುಡಿಯುಮನ್ನೆಚ್ಚುಂಬುಂ	೪

೧. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಒಡೆಯನಾದವನೂ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಏಕಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೂ ವಿಶೇಷಭಯಂಕರವಾದ ಅನೇಕ ಶತ್ರುರಾಜರುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವವನೂ ಅದ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತನು..೨. ರಾಜನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಸ್ವಂಧವನನ್ನು ತಂದು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅವನಾದುದನ್ನಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದೆನು. ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ (ಕ್ರಮ ತಪ್ಪಿ) ಅವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಡಿದನು. ನಾನು ತಡೆದಿರುವುದು (ಹಾಗಾಗದಿರುವುದು) ಉಚಿತವೇ?-೩. ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲನೇ ವಿನಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲ? (ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೇನು ಗೊತ್ತು?) ಎಂತಹುದೋ ಈ ಮಾತು. ಈ ಅಪಪ್ರಥೆ ನನಗೆ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಚಾವಾಚಾರ್ಯನಾದ ನಾನು (ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದ ಮರಗೆಲಸದ ಓಜಿಯಂತೆ) ಆಡಿದಂತೆ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ ಎಂಬ ಲೋಕಾಪ ವಾದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಲೆ! ೪. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಜಯದೃಢನಾದುದನ್ನು ನಾನು ಆಗುತ್ತೇನೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಮೊದಲಾಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಈಗ ತಪ್ಪುತ್ತೇನೆಯೇ? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮಾತೂ ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣವೂ

ವ|| ಎಂದು ಕುಂಭಸಂಭವಂ ಜಳನಿಧಿಯಂ ಕುಡಿದ ಕುಂಭಸಂಭವನಂತೆ ಪಾಂಡವ ಬಳಿ ಜಳನಿಧಿಯನಳುರಲ್ ಬಗೆದು ಸೇಸಲ್ ಪಟ್ಟೊಡಂ ಪೋಗದೆ ಪಗಲಿನನುವರ ದೊಳಲೈವಿಲ್ಲೆಯಾದ ಪಾಂಡವರನಿರುಳೊಳಿ ಗೆಲ್ಲೆನೆಂದು ಚತುರ್ಬಲಂಗಳನೊಂದುಮಾಡಿ-

ಉ|| ತಕ್ಕನೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕೋಪದ ದಳ್ಳುರಿಗಳ್ ವಿರೋಧಿಯಂ |
ಮುಕ್ಕಲೆ ಮುತ್ತಿದಂತೆ ಕರಿಗೆಂಟು ರಥಕ್ಕನುವಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾ |
ಹಕ್ಕರದಲ್ಲಿ ಪಾದಚರಗೊಂದನ ದೀವಿಗಳ್ ಜಲಕ್ಕನೆ
ಕೆಕ್ಕೆಯಿನ್ನಿಟ್ಟಳಂ ಬೆಳಗುತಿರ್ದುದೆರಬ್ಬಿಸೆಯೊಪ್ಪಾಂಗಲೊಳ್ || ೫

ವ|| ಅಂತು ಪಗಲಿಡೆದು ತನೆಯದಿರುಳಂ ಪಗಲ್ಪಾಡಿ ಕಾದುವರಲ್ಲದೆಗಳೇರ್ವಸನಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋದಲೆಂದು ವೈಮಾನಿಕ ದೇವರಂಬರತಳದೊಳಿರ್ದು ಕಿರ್ಚಿಟ್ಟು ಲಂಕೆಯಂ ನೋಲ್ಪಂತೆ ನೋಡೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಧೋಕ್ಷಜನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಇರುಳೊಳುಮಿಂತು ಪೋಗದಿಡೆಯಲ್ ಘಟಸಂಭವನಿರ್ದನೆಂತು ನಿ
ತ್ತರಿಸುವಮೀ ಮಹಾಹವಮನೆಂಬುದುಮನ್ನಿರುಳೊಳ್ ಬಲಂ ನಿಶಾ |
ಚರ ಬಲಕುಂಟು ಮಾಣದೆ ಘಟೋತ್ಪಚನಂ ಬೆಸವೇಬ್ಬುದೆಂದೊಡಾ
ದರದೊಳೆ ಭೀಮನಂದನನನಾ ಪದದೊಳ್ ಯಮರಾಜನಂದನಂ || ೬

ಹೇಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎಂದು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಸಮುದ್ರಪಾನಮಾಡಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂತೆ ಪಾಂಡವ ಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾದರೂ ಪಾಳೆಯಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಹಗಲಿನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಯಾಸಗೊಂಡಿರುವ ಪಾಂಡವರನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದನು. ೫. ಯೋಗ್ಯನಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಕೋಪದ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಗಳು ಶತ್ರುವನ್ನು ಮುತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ಆನೆಗೆ ಎಂಟು, ರಥಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು, ಕುದುರೆಗೆ ಎರಡು, ಪಾದಚರರಿಗೆ ಒಂದು ಎನ್ನುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೀವಿಗಳಿಗೆಗಳು ಜಲಕ್ಕನೆ ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡುಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹಗಲು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೇ ಹಗಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾದುವ ಎರಡೂ ಸೈನ್ಯಗಳ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವೈಮಾನಿಕ ದೇವರುಗಳು ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡಲು ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು. ೬. ದ್ರೋಣನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂತಿರುಗದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧವನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸೋಣ ಎನ್ನಲು ರಾಕ್ಷಸರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತರು. ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಘಟೋತ್ಪಚನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ

ವ|| ಕರೆದು ಮಗನೆ ನೀನಿಂದಿರುಳಿನನುವರಮನೆನೆಗೆ ಗೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಮೆಂದೊಡಿ
ದಾವುದರಿದುಂ ಒರಿದುಮಾಗಿ ಚೆಸಿವಿರಂತೆಗೆಯ್ಯನೆನ್ನ ತೊಟ್ಟುವೆನನೀ ವಿಶಸನರಂಗದೊಳ್
ತೋರ್ಪೆನೆಂದು-

ಚಂ|| ಪರಿದುರಿಗೇಸಮವ್ವಳಿಪ ನಾಲಗೆ ಮಿಂಚುವ ದಾಟಿ ಬಿಟ್ಟ ಕಣ್
ತಿರುಪದ ಮೀಸೆ ಕೊಂಕಿದ ಸಟಂ ಕಟಿದಪ್ಪ ಕದಂಪು ನೀಬ್ಬ ತಾ |
ಬ್ಬದವೊಲಪ್ಪೊಡಲ್ ಕಹ ಕಹ ದ್ವನಿ ಕೌಳಿಕ ನಾದಮಾದಮಾ
ಸುರತರಮಾಗೆ ಬಂದು ಕವಿದತ್ತು ಘಟೋತ್ಕಚ ರೌದ್ರ ಸಾಧನಂ || ೨

ವ|| ಅಂತು ನಿಶಾಚರ ಬಲಮಹವಳಗಾದ ಕಾಡನಳುವರ್ ಬೇಗೆಯ ದಕ್ಕುರಿಯಂತೆ
ದಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೆಂದದಾತಿ ಬಲಮನಳುರೆ ಕರಡಿಯ ತೊವಲೊಳ್ ಪುಡಿದ ಕರ್ಬೊನ್ನ ರಘುಮುಮಾ
ರಘದೊಳೊಡಂಬಡೆ ಪೂಡಿದ ನಾಲ್ಕೊಳು ಗೊಂಕುಜುಗಬ್ಬಿಯಮಂಬರಸ್ಥಲಮನ್ನಡರ್ವ ಗೃಧ್ರದ್ವಜ
ಮುಮಂಜನ ಪುಂಜದಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ತಾಗಿದ ವಿಕಟಾಂಗಮುಮೇಳವೆಲೆಯನಡವಿದಂತಪ್ಪ
ದಾಡೆಯುಮಗುವಾರ್ಗೆ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಕುದುರೆಯ ಬಿಲ್ಲ ಬಿಲ್ಲಗೆಯ ಕೇಣಿಯನಲ್ಲಿ ಕೆಲರ್ ನಿಶಾಟರು
ಣ್ಣಿದ ಬಸುನೆತ್ತರೊಳ್ ಮಿದಿದು ನುಣ್ಣನೆ ನುಂಗಿದರಲ್ಲಿಯುಂ ಕೆಲರ್ |
ಕುದುಗುಳಿ ರಕ್ತಸರ್ ಬಸುಗೆಗಳ್ಳರಸುಗ್ಗ ಮಹಾಗಜಂಗಳಂ
ಚದುರ್ಗಿಡೆ ನುಂಗಿ ಬಕ್ಕಿ ಕುಡಿದರ್ ಬಸುನೆತ್ತರ ಕಾಬ್ಬುರಂಗಳಂ || ೪

ಧರ್ಮರಾಯನು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ವ|| ಕರೆದು, ಮಗನೆ ನೀನು ಈ ದಿನ
ರಾತ್ರಿಯುದ್ಧವನ್ನು ನನಗೆ ಗೆದ್ದುಕೊಡಬೇಕು ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಘಟೋತ್ಕಚನು
ಇದೇನಸಾಧ್ಯವೂ ಹಿರಿದೂ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡುತ್ತೀರಿ; ಹಾಗೆಯೇ
ಮಾದುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನ ಸೇವಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು.
೨. ಉರಿಯಂತೆ ಕೆಂಪಗಿರುವ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ
ನಾಲಿಗೆ, ಮಿಂಚುವ ಕೋರೆಹಲ್ಲು, ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು, ಹುರಿಮಾಡಿರುವ ಮೀಸೆ, ವಕ್ರವಾದ
ಕೇಸರಗಳು, ಕರ್ರಗಿರುವ ಕೆನ್ನೆ, ಉದ್ದವಾದ ತಾಳೆಯ ಮರದಂತಿರುವ ಶರೀರ,
ಕಹಕಹವೆಂಬ ದ್ವನಿ, ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದ-ಇವೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿರಲು
ಘಟೋತ್ಕಚನ ಭಯಂಕರವಾದ ಸೈನ್ಯವು ಬಂದು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ವ|| ರಾಕ್ಷಸ
ಪಡೆಯು ಬೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿರುವ ಕಾಡನ್ನು ಸುಡುವ ಬೇಸಿಗೆಯ ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ 'ತೆಕೊ' ಎಂದು ತತ್ತುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಕರಡಿಯ ಚರ್ಮದಿಂದ
ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಬ್ಬಿಣದ ತೇರು, ಆ ರಥಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಹೂಡಿದ್ದ
ಹೇಸರಕತ್ತೆ, ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹತ್ತುವ ಹದ್ದಿನ ಬಾವುಟಗಳು, ಕಾಡಿಗೆಯ
ರಾಶಿಯಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೂ ತಾಗಿದ ವಿಕಾರವಾದ ದೇಹ, ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು
ಜೋಡಿಸಿದ ಹಾಗಿದ್ದ ದಾಡೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬಂದು ತಾಗಿತು.
೪. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲಾರರನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಸ್ವಾಲುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ
ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸರು ಚೆಮ್ಮಿದ ಬಿಸಿರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಮರ್ದನ ಮಾಡಿ (ಕುಟ್ಟಿ ಕುವಾಗಿ

ವ|| ಅಂತು ರಕ್ಕಸವಡೆ ತನ್ನ ಪಡೆಯೆಲ್ಲಮಂ ತೆರಳ್ ತೇರಯಿಸಿ ನುಂಗಿದೊಡೆ
ಬಿಜಗಾದ ಸುಯೋಧನನಂ ಬಕಾಸುರ ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಪ್ಪಳಂಭೂಪ ಹಲಾಯುಧ
ಮುಸಲಾಯುಧ ಕಾಳ ನೀಳ ರೂಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರ್ ಮುನ್ನೆ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ತಂದೆಯ ಪಗೆಯಂ
ನೆಲಪಲೆಂದು ಬೆಸನಂ ಬೇದಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಪ್ರತಿವಿಷಮಗ್ನಿಗ್ನಿ ವಿಷಕಂ ವಿಷಮೆಂಬವೊಲಾ ನಿಶಾಚರಂ
ಗತಿ ಬಲರೀ ನಿಶಾಚರಿವರಕ್ಕನುತುಂ ಬೆಸವೇಚಿ ತಾಗಿದಾ |
ದಿತಿಸುತರಂ ಘಟೋತ್ಕಚನಸುಂಗೊಳೆ ಕಾದಿ ನಿಶಾಟಕೋಟ ಸಂ
ತತಿಗಳನಿಕ್ಕಿ ಪಾಂಡವಬಲಕ್ಕನುರಾಗಮನುಂಟುಮಾಡಿದಂ || ೯

ವ|| ಅಂತು ಕುರುಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಲ್ಪಾಡಿ ತುಲೆದು ಕೊಡ ರಾಜರಾಜನ
ಬೆಸದೊಳಂಗರಾಜಂ ಬಂದು ತಾಗೆ-

ಮ|| ಸಮದೇಭೇಂದ್ರ ಸಮೂಹದಿಂದಮಿದುತುಂ ಕಂಠೀರವಧ್ಯಾನದಿಂ
ದಮಗುರ್ವಪ್ಪಿನಮಾರುತುಂ ಪೆಣಗಳಂ ನುಂಗುತುಮಾಕಾಶದಂ |
ತಮನೆಯುತ್ತಮಿದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವೆಡೆಯೊಳ್ ಕಾಣುತ್ತ ದೇವರ್ಕಳಿ
ನುಮೊಳಂ ರಾವಣನೆಂಬನಂ ನೆಗಟ್ಟುದಾ ಹೈದಿಂಬನಾಡಂಬರಂ || ೧೦

ನುಂಗಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹಶಾಲಿಗಳಾದ (ಕುಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ?)
ರಾಕ್ಷಸರು ಅಂಬಾರಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನು ವಿಕಾರವಾದ ರೀತಿ
ಯಲ್ಲಿ ನುಂಗಿ ಬಿಸಿರತ್ತದ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ಹೀರಿ ಕುಡಿದರು. ವ|| ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯವು
ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಉಂಡೆಮಾಡಿ ಅತುರದಿಂದ ನುಂಗಲು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಬಕಾಸುರ ಮತ್ತು ಜಟಾಸುರರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅಳಂಭೂಷ,
ಹಲಾಯುಧ, ಮುಸಲಾಯುಧ, ಕಾಳ ನೀಳರೆಂಬ ರೂಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರು ತಮ್ಮಣ್ಣನ
ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಹಿಂದಿನ ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಆ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ೯. ವಿಷಕ್ಕೆ
ವಿಷವೂ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯೂ ಪ್ರತಿವಿಷವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆ ಘಟೋತ್ಕಚನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ
ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ಪ್ರತಿಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಆಗಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು. ಬಂದು ತಗುಲಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ಘಟೋತ್ಕಚನು ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹವನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ವ|| ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ
ಜೀರಿಗೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕನೆಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತುಳಿದು ಕೊಲ್ಲಲು ದುರ್ಯೋಧನನ
ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ಣನು ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ೧೦. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲೂ ಸಿಂಹದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭಯವುಂಟಾಗುವ
ಹಾಗೆ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಲೂ ಹೆಣಗಳನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಲೂ ಆಕಾಶದ ಕೊನೆಗೂ ಹೋಗಿ
ಎದುರಿಸಿ ಕಾದುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳು ರಾವಣನೆಂಬುವನು
ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಆ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಆಡಂಬರವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಕಂ|| ಸರಿದಧಿಪತಿ ಮೋಽಕಾಲ್ಪರ
ಮುರಂಬರಂ ಮೇರು ಮುಯ್ಯುವರಗಮಜಾಂಡಂ |
ಬರೆ ತಲೆಯ ನೆಲೆಗೆ ಲೋಕಾಂ
ತರಮಡೆಯಲ್ಲಿನಿ ಸೆರ್ಚಿದಂ ದನುತನಯಂ || ೧೧

ಬೆಳ್ಳಾಳ್ಳೆ ಪೊಳೆಪ್ಪದೋಜುವು
ದೊಳ್ಳಾಳ್ಳೆ ಪೊಡಪ್ಪದೋವುರಿದರಣ್ಣೆಂ |
ದೊಳ್ಳಲಗಿನ ಶರತತಿಯಂ
ಕೊಳ್ಳ ಕೊಳಂದಂಗರಾಜನಸುರನನೆಚ್ಚಂ || ೧೨

ಉತ್ಸಾಹ || ಎಚ್ಚೊಡಸುರನಿಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟನೊಂದು ವಜ್ರಶರದಿನಾ
ವೆಚ್ಚು ದಿತಿಜನೆಚ್ಚ ಸಿಡಿಲ ಶರಮನುದಕಬಾಣದಿಂ |
ದೆಚ್ಚು ದನುತನೂಜನೆಚ್ಚ ವಾರ್ಧಿಗನಲಬಾಣದಿಂ
ದೆಚ್ಚು ನಚ್ಚುಗಿದಿಸೆ ಕೊಂದು ಶೂಲಮಂ ಘಟೋತ್ಪಚಂ || ೧೩

ಕಂ|| ನೆಲನದಿವಿನಮಿದಿರಂ ಬರೆ
ಕುರಿಶಾಯುಧನಿತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾತನುರ |
ಸ್ಥಲಮನಿದೆ ವಜ್ರಪತಿಯಂ
ಕುಲಗಿರಿ ಕೆಡೆವಂತೆ ಕೆಡೆದನಾ ದನುತನಯಂ | ೧೪

೧೧. ಸಮುದ್ರವು ಮೋಣಕಾಲಿನವರೆಗೂ ಮೇರುಪರ್ವತವು ಎದೆಯವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಭುಜದವರೆಗೂ ಬರಲು ತಲೆಯವರೆಗೆ ಲೋಕಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಾದ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಬೆಳೆದನು. ೧೨. ಅಂಬುಪುರಕನಿಗೆ ಅಯುಧದ ಹೊಳಪನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೀರಭಟನಿಗೆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರು, ತೋರು, ತೆಕೊ ತೆಕೊ ಎಂದು ಕರ್ಣನು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಲಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೧೩. ರಾಕ್ಷಸನು ಎಸೆದ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಅವನಿಟ್ಟ ಸಿಡಿಲ ಬಾಣವನ್ನು ಉದಕಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಅವನು ಇಟ್ಟ ಸಮುದ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಕರ್ಣನು ಹೊಡೆದು ಅವನ ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲಾಗಿ ಘಟೋತ್ಕಚನು ಶೂಲಾಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು-೧೪. ನೆಲವು ನಡುಗುವಂತೆ ಎದುರಾಗಿ ಬರಲು ಕರ್ಣನು ಇಂದ್ರನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಶಕ್ತಾಯುಧದಿಂದ ಆತನ ಹೃದಯಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ವಜ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳುಳುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಕುಮಾರನು ಕೆಳಗುರುಳಿದನು. ೧೫. ಇವನ ಶರೀರವು (ಮುಂಡ) ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಯಿತು. ತಾನು ಸತ್ತೂ ಇವನು ಇಷ್ಟನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇಂತಹವನನ್ನು ಭಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೊಂದ ಪರಾಕ್ರಮವು ಕರ್ಣನಲ್ಲದವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆಯೇ?

ಒಂದಕ್ಕೊಬ್ಬನೆ ನುಗ್ಗಿದು
ದಿಂದಿವನ ಕಬಂಧಘಾತದಿಂದ ಸತ್ತನಂತಂ ।
ಕೊಂದನಿವನಿವನನಳ್ಳುಂ
ಕೊಂದಳವಿನತನಯನಲ್ಲದೊಗೊಪ್ಪಗುಮೇ ॥

೧೫

ವ॥ ಎಂಡೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳುಂ ದೇವರ ಪಡೆಗಳುಂ ಕರ್ಣನ ಪೊಗುಂ
ಕಾದಲ್ಲೇಡೆಂಬಂತುಭಯಸ್ಥನುಗಳ್ಳದಮಾಗಿ ಕುಲಗಿರಿ ಕೆಡೆವಂತಯ್ಯಾವುದು ನೆಲನೊಡಲಳವಿ
ಯಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರ್ವ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಾವಿಗೆ ಕರಮಬಲ್ಲು ಕಣ್ಣ ನೀರಂ ಸಿಡಿವಂತಕಾತ್ಮಜನನಂತ
ನಂತಂದಂ-

ಮ॥ ದಿವಿಜಾಧೀಶನ ಕೊಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಯನದಂ ಕರ್ಣಂ ನರಂಗೆಂದು ಬ
ಯುವನಿಂದಿಂದಲೆವೆಯ್ತೆ ದೊಡದದೊಂದಿಂದಿವಾತನಂ ಕೊಂದನಿ ।
ನಿವನಂ ಕೊಲ್ಲುದು ಮೊಗ್ಗದರ್ಕಲವೇಡೆಂಬನ್ನಮತ್ತೇಡೆಂದಂ
ರವಿ ಪೂರ್ವಾಚಲಮಂ ನಿಜಾತ್ಮಜನ ಗೆಲ್ಲುಗಾಜಿಯಂ ನೋವುಪೋಲ್ ॥ ೧೬

ವ॥ ಆಗ್ ಕುಂಭಸಂಭವಂ ಶೋಣಾಶ್ವಂಗಳೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಕನಕ ಕಳಶಧ್ವಜ
ವಿರಾಜಿತಮಪ್ಪ ತನ್ನ ರಥಮನೇಲೆ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಕಳೇಬರ ಗಿರಿ ದುರ್ಗಮಲ್ಲದ
ಸಮಭೂಮಿಯೊಳ್ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳನೊಂದುಮಾಡಿ ಶೃಂಗಾಟಕವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದಾಗ್
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಂ ಪಾಂಡವ ವತಾಕಿನಿಯುಮಂ ವಜ್ರವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ನಿಲಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನುಂ
ಸುಯೋಧನನುಮೊಡನೊಡನೆ ಕಯ್ಯೊಸಿದಾಗ್-

ವ॥ ಎಂದು ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ದೇವಸಮೂಹವೂ ಕರ್ಣನನ್ನೇ ಹೊಗಳಿದವು.
ಇನ್ನು ಕಾದಬೇಡಿ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕುಲಗಿರಿ ಕೆಡೆಯುವಂತೆ
ಅಯ್ಯುವುದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವ ಶರೀರದ ಅಳತೆಯನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
ಘಟೋತ್ಕಚನ ಸಾವಿಗೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ದುಃಖಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು
ಚಿಮ್ಮಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ೧೬. “ಇಂದ್ರನು
ವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಶಕ್ತಿಯುಧವನ್ನು ಕರ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆಂದು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದನು.
ಈ ದಿನ (ತನಗೆ) ಸಾವು ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಕ್ತಿಯುಧದಿಂದ ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು
ಕೊಂದನು. ಇನ್ನು ಈ ಕರ್ಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು
ದುಃಖಪಡಬೇಡ” ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗನು ಗೆದ್ದ
ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೆ ಉದಯಪರ್ವತವನ್ನೇರಿದನು.
(ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು). ವ॥ ಆಗ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ಕೆಂಪುಕುದುರೆಗಳನ್ನು
ಹೂಡಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಕಳಶಧ್ವಜದಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾಗಿರುವ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು
ಹತ್ತಿ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಶರೀರವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದುರ್ಗವಿಲ್ಲದ ಸಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ (ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗಳು ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳದಂತಿರುವ
ಒಂದು ಸೇನಾರಚನೆಯನ್ನು, ಶೃಂಗಾಟಕವ್ಯೂಹವನ್ನು) ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತನು. ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು
ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಜ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನಾಗಿ ಒಡ್ಡಿನಂತನು. ಧರ್ಮರಾಜನೂ
ದುರ್ಯೋಧನನೂ (ಯುದ್ಧಪ್ರಾರಂಭಸೂಚಕವಾಗಿ) ಕೈ ಬೀಸಿದಾಗ ಪುನಃ ಯುದ್ಧ

ಮು|| ಸ್ತ|| ಎಳೆಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮುಂ ತಾಗುವವೊಲುಭಯಸ್ತೆನ್ನಾಭಿಗಳ್

ತಾಗಿ ಬಿಲ್ ಬಿ

ಲೋಳುಂದಗ್ರಾಶ್ವಂಗಳೊಳಗೆಯಣೆಯೋಳ್ ಸ್ತಂದನಂ ಸ್ತಂದನೌಘಂ |

ಗಳೊಳುಗ್ಗೇಳಂ ಮದೇಭಂಗಳೊಳಿಲೆಯ ತರಳರ್ಪ ಕೆನ್ನತ್ತರಿದೋ

ಕುಳಿಯಂ ಖಂಡಂಗಳೊಂದಿಂದೆಯೊಳೆ ಜವನಡುರ್ತಾಡಿದಂತಾದಾಗಳ್ || ೧೭

ವ|| ಅಂತು ವೀರರಸದ ತೊಪಿಯುಂ ನೆತ್ತರ ತೊಪಿಯುಮೊಡನೊಡನೆ ಬೆಳ್ಳೆಗೆಡೆದು ಪರಿಯ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳ್ ಕಾದಿ ಬಸವೆವೆದು ಪೆಟಿಂಗೆ ನಿಂದಾಗಳ್ ವಿರಾಟಂ ತನ್ನ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳನೊಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರ್ ತನ್ನ ಮಾನಸಿಕೆಯಂ ನಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಪೊಬಲೊಳಜ್ಞಾತವಾಸಂ ಮಾಡಿದುದುಮಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಾದೋ ತನಗಾಗಿ ಕಾದಿ ತುಳುವಂ ಮಗುಟ್ಟಿದುದುಮಂ ನೆನದು-

ಮು|| ಸ್ತ|| ಮಗಳಂ ಪಾರ್ಥಾತ್ಮಜಂಗೆಂ ತಲೆ ಬಲೆವೆವೆಯೆಂದಿತ್ತುದಂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ್

ನೆಗೆಯ್ತಾ ಸಂಗಾಮದೋಳ್ ಸತ್ತುದುಮನೆ ಮನದೋ ತಾಳ್ವಿ ತಾಪಾಗಳಾ ಜೆ |

ಛಗನಂ ಕುಂಭೋದ್ಧವಂ ಬಂದದಿರದಿರನಾಂತೊಂದೆ ಕೆಲ್ಲಂಬಿನಿ ಮೆ

ಲ್ಲಗೆ ಪಾರ್ಥಾರ್ಥಚ್ಚನೇಸಂ ತಲೆಪಟೆದು ಸಿಡಿಲ್ವತ್ತ ಬೀಚ್ಚನ್ನಮಾಗಳ್ || ೧೮

ವ|| ಅಂತು ವಿರಾಟನನಿಕೆ, ಮನದೊಳೆಲ್ಲಾಟಮಿಲ್ಲದಿರನ್ನಪಕೋಟಿಯನಾಟರಲೆಂದಾ ಸ್ತೋಟಸಿ ನಿತಿತ ಶರಕೋಟಿಯೋ ತಳಿಗೋಂಟಿಯನಿಕೆ, ವೀರರಸನಿಕೇತನನಾಗಿದರ್ ಕಳಶಕೇತನನಂ ನೋಡಿ ದುಪದಂ ಸ್ಥಿರಪದ-

ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ೧೭. ಭೂಮಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ ತಾಗುವ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸೇನಾಸಮುದ್ರಗಳೂ ತಾಗಿದುವು. ಬಿಲ್ಲಾರರು ಬಿಲ್ಲಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಶ್ವಾರೋಹಕರು ಅಶ್ವಾರೋಹಕರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಲುಬಲದವರು ಕಾಲುಬಲ ದವರಲ್ಲಿಯೂ ತೇರು ತೇರುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಗಳು ಮದ್ದಾನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತದಿಂದಲೂ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದಲೂ ಯಮನು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಓಕುಳಿಯಾಟವನ್ನಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ವ|| ವೀರರಸದ ಪ್ರವಾಹವೂ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಚ್ಚುಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದುವು. ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವೂ ಕಾದಿ ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತವು. ವಿರಾಟನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಪಾಂಡವರು ತನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ನಂಬಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮಾಡಿದುದನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಾದಲ್ಲಿ ತನಗಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದುದನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ೧೮. ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಉತ್ತರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತುದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಗಿದನು. ದ್ರೋಣನು ಹೆದರದೆ ಬಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಒಂದೆ ಕೆಲ್ಲಂಬಿ (?) ನಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ತಲೆಹರಿದು ಸಿಡಿದು ಅತ್ತ ಕಡೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿರಾಟನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲದೇ ಶತ್ರುರಾಜಸಮೂಹದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿ

ಹರಿಣೀಪ್ತಂ || ಗುರುಗಳೆನಗಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂಗಮೋವರ ವಿಧ್ಯೋಳ್
ಪುರುಡ ಪಿರಿದುಂಟೆನ್ನಂ ಬಿಲ್ಲುಲೈಯೋಳ್ ಮಿಗಲೆಯ್ ಬೇ |
ವರಿದ ಪಗೆಯುಂ ಬನ್ನಂಬಟ್ಟೆನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಬನ್ನಮುಂ
ಪಿರಿದದ ನೆಪಂಗೊಂಡಾನಿಂದಿಲ್ಲಿ ನೀಗದ ಮಾಣ್ಣೆನೇ ||

೧೯

ವ|| ಎಂದೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲಂಬೆರಸು ಪಳಯದ ಮಾರಿಯುಮಾಕಾಶದ ಕವಿಯುಂ
ನೆಲದ ಕಲ್ಲೆಯುಂ ಮುನ್ನಮೆ ಮೇರಿದಪ್ಪವುದುಮಂ ತನ್ನೊಳಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಗಿದಾಗಳ್
ಶಲ್ಯನೊಳ್ ಸಾತ್ಯಕಿ ಶಾರದ್ವತನೊಳ್ ಕೃತಾಂತನಂದನಂ ಕೃತವರ್ಮನೊಳ್ ನಕುಳಂ ಶಕುನಿಯೊಳ್
ಸಹದೇವಂ ಕರ್ಣನೊಳ್ ಭೀಮಸೇನನಶ್ವತ್ಥಾಮನೊಳಕಳಂಕ ರಾಮಂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದೊಳ್
ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಮ|| ಸೃ|| ದಸೆಯಿಲ್ಲಂ ತೀವ್ರ ಬಾಣಾಳಿಯೊಳೆ ಮೆಡವಿದಂತಂಬರಂ ಬಾಣದಿಂದಂ
ಮುಸುಕಿಟ್ಟಂತಾಗ ಬೇಗಂ ತುಡುವ ಬಿಡುವ ಸೂಚ್ಯಂ ಬೇಗಂಗಳಂ ನಿ |
ಟ್ರಸಲಾಗಂ ಬಾರದಂತಾಗಸದಳಮಿಸೆ ತದ್ರಾಜಚಕ್ರಂ ಪೊದಟ್ಟ
ಬರ್ಪಿದತ್ತುದ್ವಾಮ ಮೌರ್ವೀ ರವ ಮುಖರ ಮಹಾಬಾಪ ಚಕ್ರಾಂಧಕಾರಂ ||೨೦

ವ|| ಅನ್ನಗಂ ಕಪ್ಪಂಗಳಿಯಾಗಿ ಕವಿದ ದ್ರುಪದ ವಿಳಯಾನಳನಂ. ದ್ರೋಣಂ
ಮಹಾದ್ರೋಣ ಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತಂಗಳೆಂಬ ವಿಳಯ ಕಾಳ ನೀಳ ಜಳಧರವರ್ಷಂಗಳಿಂ ನಂದಿಸೆಯುಂ

ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಾಶಾಯಿಂದ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ವೀರರಸಕ್ಕೆ ಅವಾಸಸ್ಥಾನನಾಗಿದ್ದ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ದ್ರುಪದನು ನೋಡಿ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ೧೯.
ನನಗೂ ದ್ರೋಣನಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಗುರು. ನನ್ನನ್ನು ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ
ಯಲ್ಲಿ ಮೀರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ನನಗೆ ರೂಢಮೂಲವಾದ
ಶತ್ರುತ್ವವೂ ತಿರಸ್ಕೃತವಾದ ಮೊದಲಿನ ಅವಮಾನವೂ ಹಿರಿದಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅದನ್ನೇ
ಕಾರಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸದೆ
ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂಬೇ? ವ|| ಎಂದು ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮಾರಿದೇವತೆಯೂ ಆಕಾಶದ ಮುಚ್ಚಳವೂ ನೆಲದ ಮೇರೆಯಾದ ಸಮುದ್ರವೂ
ಮೊದಲೇ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೀರುವಂತೆ ತಾಗಿದನು. ಶಲ್ಯನೊಡನೆ ಸಾತ್ಯಕಿಯೂ
ಕೃಪನೊಡನೆ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಕೃತವರ್ಮನೊಡನೆ ನಕುಳನೂ ಶಕುನಿಯೊಡನೆ
ಸಹದೇವನೂ ಕರ್ಣನೊಡನೆ ಭೀಮನೂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೊಡನೆ ಅಕಳಂಕರಾಮನಾದ
ಅರ್ಜುನನೂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (ಇಬ್ಬರು ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧ)
ಸಂಧಿಸಿದರು. ೨೦. ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ ಹೆಣೆದ
ಹಾಗಾದುವು. ಆಕಾಶವು ಬಾಣದಿಂದ ಮುಸುಕಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿಗೆ
ಹೂಡುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಸರದಿಯ ಕೈಗಳ ವೇಗವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ
ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ರಾಜಸಮೂಹವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ (ಮೊದಲು) ಮಾಡಿದ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರ
ಶಬ್ದದಿಂದ ಶಬ್ದಾಯಮಾನವಾಗಿರುವ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ಸಮೂಹದ ಕತ್ತಲೆಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿ

ನಂದದ ಮುಟ್ಟುವರೆ ದುರ್ಯೋಧನನನೇಕಾಯುಧ ತರಭರಿತಂಗಳಪ್ಪ ರಥಂಗಳಂ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ ಪೆಜಗೆ ನಿಜಸಿಯಾಯುಧಾಧ್ಯಕ್ಷರಂ ಪೇಟ್ಟು ಚಕ್ರಕ್ಕೆಗೆ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳೆರಸು
ತಾನೆ ಬಂದಿದಾರಗಳ್-

ಚಂ|| ದ್ರುಪದ ಬಳಾಂಬುರಾಶಿಯನಗುರ್ವಿಸೆ ಪರ್ವಪ ಬಾಡಬಾಗ್ಗಿಯಾ
ಯ್ತಪಚಯಮಪ್ಪ ಬಲ್ಲೊವಜನಂಬನ ಬೆಳ್ಳರಿಯಾದಮಾ ರಥ |
ದ್ವಿಪಕ್ಷಾಚೆಯಂಬನಂಬನೊಳೆ ಪೂಟ್ಟು ಪಡಲ್ಪಡೆ ತಿಣ್ಣಮೆಚ್ಚಣಾ
ತಿಪ್ಪುರಮನೆಚ್ಚ ರುದ್ರನ ನೆಗಟ್ಟೆಯುಮಂ ಗೆಲೆ ಕುಂಭಸಂಭವಂ || ೨೧

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಬಲಮೆಲ್ಲಮಂ ಜವನಂತೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಲ್ಲ ಕಳಶಕೇತನಂ ಯಜ್ಞಸೇನ
ನೇನುಂ ಮಾಣದಾತನ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟಿನಂಬನ ಬೆಳ್ಳರಿಯುಮಂ ಕೆಲ್ಲಂಬನ ತಂದಲುಮಂ
ಪಾರೆಯಂಬನ ಸೋನೆಯುಮಂ ಸುರಿಯ ಕಳಶಯೋನಿ ಮುಳಿದು-

ಮ|| ಪದಿನೆಂಟಂಬನೊಳೆಚ್ಚೊಡೆಚ್ಚು ಪದಿನೆಂಟಸ್ತಂಗಳಿಂ ಸೀಳ್ತು ಕೋ
ಪದಿನೆಂಬತ್ತು ಸರಂಗಳಿಂ ಗುರು ಭರಂಗೆಯೆಚ್ಚೊಡೆಂಬತ್ತು ಚಾ |
ಣದಿನಾಗಳ್ ಕಡಿದುಗ್ಗು ಸೂತ ಹಯ ಸಂಘಾತಂಗಳಂ ತಿಣ್ಣಮೆ
ಚ್ಚಿದಿರೋಳ್ ನಿಲ್ಲದಿರೋಡು ಸತ್ತೆಯನುತುಂ ಪಾಂಚಾಳರಾಜಾಧಿಪಂ || ೨೨

ಹೆದರಿಸಿತು. ವ|| ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಗುಳಿಯ ಮುಚ್ಚಳದಂತೆ
ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದ್ರುಪದನೆಂಬ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯನ್ನು ದ್ರೋಣನು
ಮಹಾದ್ರೋಣ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತಕಗಳೆಂಬ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕರಿಯ ಮೋಡಗಳ
ಮಳೆಯಿಂದ ಆರಿಸಿದರೂ ಅರದೆ ಮುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಲು ದುರ್ಯೋಧನನು
ಅನೇಕ ಆಯುಧ ಮತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ತೇರುಗಳನ್ನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರ
ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಯುಧಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಚಕ್ರವ್ಯಾಹದ ರಕ್ತೆಗೆ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿ
ಗಳೊಡನೆ ತಾನೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ೨೧. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ದ್ರೋಣಾ
ಚಾರ್ಯರ ಬಾಣಗಳ ಬಿಳಿಯ ಸೋನೆಯ ಮಳೆಯು ದ್ರುಪದನ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವನ್ನು
ಹೆದರಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆದರಿಸುವ ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯಾಯಿತು. ಆ ರಥಗಳೂ ಆನೆಯ
ಸಮೂಹವೂ ಬಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಿ ಚಿದುರಿಹೋಗುತ್ತಿರಲು ದ್ರೋಣನು ಆ
ತಿಪ್ಪುರವನ್ನು ಹೊಡೆದ ಈಶ್ವರನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಮನಂತೆ ಒಕ್ಕಣೆಮಾಡಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವ
ದ್ರೋಣನನ್ನು ದ್ರುಪದನು ಹೇಗೂ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ
ಬಾಣಗಳ ಬಲವಾದ ಸೋನೆಮಳೆಯನ್ನೂ ಕೆಲ್ಲಂಬುಬಾಣಗಳ ತುಂತುರು
ಮಳೆಯನ್ನೂ ಹಾರೆಯಾಕಾರದ ಬಾಣಗಳ ಜಡಿಮಳೆಯನ್ನೂ ಸುರಿಯಲು ದ್ರೋಣನು
ಕೋಪಗೊಂಡನು. ೨೨. ಪದಿನೆಂಟು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ ಪದಿನೆಂಟಸ್ತಂಗಳಿಂದ
ಅವನ್ನು ಸೀಳಿದನು. ದ್ರೋಣನು ಕೋಪದಿಂದ ಎಂಬತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅರ್ಘಟ
ಮಾಡಿ ಹೊಡೆದರೆ ದ್ರುಪದನು ಎಂಬತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆಗಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು.
ದ್ರೋಣನ ಸಾರಥಿ ಮತ್ತು ಭಯಂಕರವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ

ವ|| ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚ ಪೆರ್ಚದುಮ್ಬುರದೊಳಚ್ಚರಿಯಾಗೆಚ್ಚೊಡ ಪ್ಪೂರ್ಣಾರ್ಥ-

ಉ|| ಎನ್ನೊಳೆ ಮುನ್ನೆ ಮಚ್ಚರಿಪನೇ ಒಡನೋದಿದನೆಂಬ ಮೇಳದಿಂ
ದನ್ನನೆ ಮಚ್ಚನೆನ್ನೊಳಮಿವಂ ಸಮನೆಚ್ಚವನಕ್ಕುಮೊಡೋಡೇ |
ನಿನ್ನವನಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಪೆನೆಂದಿರದಾಗಳೆ ಭಾರ್ಗವಾಸ್ತದಿಂ
ದನ್ನೆಪೆದೆಚ್ಚನಾ ದ್ರುಪದರಾಜಶಿರೋಂಬುಜಮಂ ಪಾಟೋದ್ಧವಂ || ೨೩

ವ|| ಅಂತು ದ್ರುಪದನಟಿವಂ ಕಂಡಾತನ ತಮ್ಮಂದಿರಪ್ಪ ಶತಾನೀಕ ಶತಚಂದ್ರರ್
ಮೊದಲಾಗಿ ಪನ್ನೊರ್ಪರುಮೆಯ್ಯರ್ ಕೈಕೆಯರು ಕುಂತಿಯ ಮಾವನಪ್ಪ ಕುಂತಿಭೋಜನುಂಬಿರಲು
ಪದಿನಾಲ್ವಾರ ರಥಂಬಿರಲು ಬಂದು ತಾಗಿದೊಡೆ-

ಮ|| ಶಕಟಂಗಲ್ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟವರೆಗಂ ತೀವಿದರ್ನೇಕೋಗ್ಗ ಸಾ
ಯಕದಿಂದಂ ಚತುರಂಗ ಸಾಧನದ ಮೆಯ್ಯೆಯ್ಯೊಳ್ ಜಗಿಲ್ಪಾಂತ ನಾ |
ಯಕರಂ ಸುಂಟಗೆಯಾಟಿದಂತೆ ರಥದೊಳ್ ಜೋಲ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕೋದು ಚಾ
ವ ಕಳಾಕೊಶಲಮಂ ಜಗಕ್ಕೆ ಮೆಪ್ಪಿದಂ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚ ಕುಂಭೋದ್ಧವಂ || ೨೪

ವ|| ಅಂತು ದ್ರುಪದ ದ್ರುಪದಾನುಜ ವಿರಾಟ ವಿರಾಟಾನುಜ ಕೈಕೆಯ ಕುಂತಿ
ಭೋಜಾದಿಗಳಪ್ಪ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರಮಂ ಪೇಳಿ ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಂದು ಮುಂದಾಪರಾರುಮಿಲ್ಲದಿಕ್ಕಿ
ಗಲ್ವ ಮಲ್ಲನಿರ್ದಂಡಿದಾರ್ಗಲ್-

ಹೊಡೆದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ಓಡು ಸತ್ತೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಪಾಂಚಾಳರಾಜಾಧೀಶ್ವರನಾದ
ದ್ರುಪದನು ವ|| ಕೊಬ್ಬಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಲು
ದ್ರೋಣನು ಗಾಯಗೊಂಡು ೨೩. ಇವನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿರಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದನು ಎಂಬ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲಾರ; ನನ್ನ
ಸಮಾನನಾಗಿಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇನೋ ಹೌದು; ಆದರೇನು?
ಇನ್ನಿವನನ್ನು ಕೆಳಗುರುಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಭಾರ್ಗವಾಸ್ತದಿಂದ
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ದ್ರುಪದ ರಾಜನ ತಲೆಯೆಂಬ ಕಮಲವನ್ನು ದ್ರೋಣನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ದ್ರುಪದನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿದ ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಶತಾನೀಕ
ಶತಚಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಜನವೂ ಅಯ್ಯು ಮಂದಿ ಕೈಕೆಯರೂ ಕುಂತಿಯ
ಮಾವನಾದ ಕುಂತಿಭೋಜನೂ ಕೂಡಿ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರರಥದೊಡನೆ
ಬಂದು ತಾಗಿದರು. ೨೪. ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿಯವರೆಗೂ ತುಂಬಿದ ಗಾಡಿಗಳ
ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಮಯ್ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡು,
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ನಾಯಕರ, ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಸುಟ್ಟಮಾಂಸವನ್ನು ಆರಲಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ
ಜೋತು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ರಥದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ (ನೇತುಹಾಕಿ-ಜೋಲುಬಿಟ್ಟು)
ದ್ರೋಣನು ಮಯ್ಯುಬ್ಬಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ದ್ರುಪದ,
ದ್ರುಪದನ ತಮ್ಮ, ವಿರಾಟ, ವಿರಾಟನ ತಮ್ಮಕೈಕೆಯ, ಕುಂತಿಭೋಜನೇ ಮೊದಲಾದ
ನಾಯಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಂದು

ಮ|| ಸಕಲಾರಾತಿ ನರೇಂದ್ರಮೌಳಿಗಳುರುಳ್ಳಾ ದೀಪ್ತ ರತ್ನಾಂಶು ಮಾ
ಳಿಕೆಯಿಂದಾ ರಣರಂಗಮಂ ಬೆಳಗೆ ಕಾಚ್ಚೆರ್ಚೆಂದು ಭೂತಾಂಗನಾ |
ನಿಕರಂ ಶೋಣಿತವಾರಿಯಂ ಕುಡಿದಗುರ್ವಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸೂಸೆ ನೋ
ಡ ಕವಿಲ್ದುದು ಕೂಡೆ ಸಂಜೆಗವಿದಂತಾ ದ್ರೋಣನಿಂ ಕೊಳ್ಳುಳಂ || ೨೫

ವ|| ಆಗಳ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ನಾರಾಯಣಂ ಪೇಬ್ಬ ಕಪಟೋಪದೇಶದಿಂ ದ್ರೋಣನಂ
ಕೆಯ್ನೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಪಾಂಡ್ಯ ಗಜಘಟೆಗಳನಿರೊಳ್ ತಂದೊಡ್ಡಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ನಿಶಿತ ವಿಶಿಖಂಗಳಿಂದೊಂ
ದಶನಿಯೆ ಗಿರಿಕುಲಮನಳಜುವಂತೆ ಮದೇಭ |
ಪ್ರಸರ ಸಹಸ್ರಂ ಕೆಡೆದುವು
ವಿಸಸನದೊಳ್ ದ್ರೋಣನಿರಿದಿರ್ಗೆ ಮಾವಲಮೊಳವೇ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ತನಗೆ ಮಾಳುಂತ ಮಹಾಂಧಸಿಂಧುರಂಗಳಂ ಸಿಂಧುರಂಗಳಂ
ಸಿಂಧುರಾತಿಯೆ ಕೊಲ್ಲಂತೆ ಕೊಲೆ-

ಕಂ|| ಸಾಮಜಮುತ್ಸತ್ಥಮಂ
ನಾದುದಿ ನೊಂದಟೆದೊಡಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹತೋಶ್ವ |
ತ್ಥಾಮಾ ಎನೆ ನೃಪನಶ್ವ
ತ್ಥಾಮನೆ ಗೆತ್ತೋರ್ವನೊವಜನೊರ್ವೆಸರಿಭಮಂ || ೨೭

ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಸಂಹರಿಸಿ ಗೆದ್ದ ಜಟ್ಟಿಯಿದ್ದಂತೆ ಇದ್ದನು.
೨೫. ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳುರುಳಿ ಆ ರತ್ನಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಆ
ರಣರಂಗವು ಕೆಂಪಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ಅದು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚೆಂದು ಪಿಶಾಚಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಮೂಹವು ಒಂದು ರಕ್ತಜಲವನ್ನು ಕುಡಿದು ಭಯಂಕರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಡಿತು.
ಆ ದ್ರೋಣನಿಂದ ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯು ಸಂಜೆಕವಿದಂತೆ ಮಾಸಲು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದಿಂದ
ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಕಪಟೋಪದೇಶದಿಂದ
ದ್ರೋಣನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪಾಂಡ್ಯರ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಎದು
ರಾಗಿ ತಂದೊಡ್ಡಿದನು. ೨೬. ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಜ್ರಾಯುಧವೇ
ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಸಾವಿರ ಮದ್ದಾನೆಯ ಗುಂಪು
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಡೆದುಬಿದ್ದುವು. ದ್ರೋಣನಿರಿದಿರಾಗುವ ಪ್ರತಿಬಲವುಂಟೇ?
ವ|| ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಹವು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಕೊಂದನು.
೨೭. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆನೆಯೊಂದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲು
ಧರ್ಮರಾಯನು ನೋಡಿ 'ಹತೋಶ್ವತ್ಥಾಮ' (ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಹತನಾದನು) ಎಂದು
ಘೋಷಿಸಿದನು. ಗುರುವಾದ ದ್ರೋಣನು ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ಆನೆಯನ್ನು

ಒಗೆದ ಸುತಶೋಕದಿಂದಾ
ವಗೆಯಂತೋಳಗುರಿಯ ಭೋಂಕನೆರ್ಡ ತಪ್ಪಿಯಲ್ ಹಾ |
ಮಗನೇ ಎಂದಕ್ಕುಜಲಾ
ದ್ವಗಂಜನಾ ಗಂಡಿನೊಡನೆ ಬಸುಟಂ ಬಿಟ್ಟಂ

೨೮

ವ|| ಅಂತು ಬಸುಟು ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವೀರರಸನುಮುತ್ಸನ್ನ ಶೋಕರಸನುಮಾಗಿ ನಿಜ
ವರೂಢಮಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಸಮೀಪಕ್ಕುಯ್ಯ ಮಗನ ಮಾತಂ-

ಚಂ|| ಬೆಸಗೊಳೆ ಕುಂಜರಂ ಮಡಿದುದೆಂದು ಮಹೀಭುಜನುಳ್ಳ ಮಾಲೆಯಿಂ
ಪುಸಿಯದೆ ಪೇಟೊಡಂ ಕಿಲಿದು ನಂಬದೆಯಂ ರಣದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನ ಬಿ |
ಲಿಸುಟಿನಿದಂತು ಪೇಟೆ ಪಿಡಿವೆನ್ನಿದನೆಂದಿರದಾತ್ಮನೋಗಿ ತ
ನ್ನಮವನದಾತ್ಮನೋಗದೊಳೆ ಬಿಲೊಪಜಂ ಕಳೆದಂ ರಣಾಗ್ರದೊಳ್ || ೨೯

ವ|| ಅಂತು ಭಾವಿತಾತ್ಮನಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರದನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೊಳ್ ಕೂಡಿದನಾಗಳ್
ಪೊನನಿಜೆದು ಪಗೆಗೊಂಡರೆಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂ ನನ್ನಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮಯ್ಯಂ ಸತ್ತ ಮುಳಿಸೊಳ್
ಕಣ್ಣಿಂದ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಂ ಧರ್ಮತನೂಜಂ ಬಾರಿಸಿ ವಾರಿಸಿ-

ಕಂ|| ಕರಪಾಳಂ ಘರವಟ್ಟಿಸಿ
ಶಿರೋಜಮಂ ಪಿಡಿದು ತೆಗೆದು ಗುರುವಂ ಪಚ್ಚಂ |
ತೆರೆ ಪಿರಿದು ಪೊಯ್ಯನೆಂತ
ಪರೊಳಂ ಮುಳಿಸಲೆವನಾಗಲೇನಿತ್ತಪ್ರದೇ ||

೩೦

(ನಾಮಸಾಧ್ಯಶ್ಯದಿಂದ) ಮಗನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ದುಃಖಿಸಿದನು.
೨೮. ಉಂಟಾದ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಕುಂಬಾರರ ಅವುಗೆಯ ಒಲೆಯಂತೆ ಮನಸ್ಸು
ಉರಿಯಲು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಎದೆಯು ಬಿರಿಯಲು 'ಅಯ್ಯೋ ಮಗನ' ಎಂದು
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪೌರುಷಮೊಡನೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ
ಬಿಸಾಡಿದನು. ವ|| ಕತ್ತಿಯನ್ನೆಸೆದು ವೀರರಸವಿರಹಿತನಾಗಿ ದುಃಖರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ
ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು
೨೯. (ವಾಸ್ತವಾಂಶವೇನೆಂದು) ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು ಅನೆಯು ಸತ್ತಿತೆಂದು ರಾಜನು
(ಸತ್ತವಾಗಿ) ಇರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಸಿಯದೆ ಹೇಳಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನಂಬದೆ
"ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯಲಿ
ಹೇಳು" ಎಂದು ಆತ್ಮನೋಗಿಯಾದ ದ್ರೋಣನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ಉದಾತ್ತವಾದ ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮುಖದಲ್ಲಿ ನೀಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಆತ್ಮಧ್ಯಾನಪರನಾದ ದ್ರೋಣನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪರಾಯಣನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದನು.
ಆಗ 'ಹೆಣವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಗೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತನ್ನು
ಸತ್ತವನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮಯ್ಯನಾದ ದ್ರುಪದನು ಸತ್ತ ಕೋಪದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶೂನ್ಯನಾಗಿ
ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದರೂ-೩೦. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ
ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಗುರುವನ್ನು ಎರದುಭಾಗ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ

ವ|| ಆಂತು ದ್ವೋಣನಳಿಗೋಣ ಸಾವಂ ಸಾವುದುಂ ಭೋರ್ಗರದಾರ್ದ ಪಾಂಡವ ಪತಾಕನಿಯುಮನೊಂದು ತಲೆಯಾಗೋಡುವ ಕೌರವದ್ವಜನಿಯುಮಂ ಬೇಟೊಂದ್ಗ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಕಾದುತಿರ್ದಾಶ್ವತ್ಥಾಮಂ ಕಂಡು ಮುಚ್ಚಿವರ್ಪನೆಗಂ ಶೋಣಾಶ್ವೋಪಲಕ್ಷಿತ ನಿಜ ಸತ್ಯ ಸೂತ ಕೇತನ ಕಥಿತಮಾಗಿದ್ ರಥಮನುಪಲಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ತಮ್ಬುನುತೀತನಾದುದನಚಿದು-

ಚಂ|| ಒಪ್ಪಿತುಗುತರ್ಪ ಕಣ್ಣಿನಿಗಳಂ ಬರಲೀಯದೆ ಕೋಪ ಪಾವಕಂ
ನಿಜೆಸೆ ಕನಲ್ಪು ರೋಷದಿನಪಾಂಡವಮಾಗಿರೆ ಮಾಡದಂದು ಬ |
ಲೆಪ್ಪಿಯನ ಪುತನಲ್ಲೆನೆನುತುಂ ಗುರುಪುತ್ರನಿವಿರ್ಚಿ ಭೀತಿಯಂ
ಮಜುಗಿ ತೆರಳ್ಳು ತೊಳ್ಳಿ ಸುಲೆಗೊಂದುದು ಪಾಂಡವ ಸೈನ್ಯಸಾಗರಂ || ೩೧

ವ|| ಆಗುರಿಯುರುಳಿಯಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ನೊಸಲ ಕಣ್ಣು ತೋಪಿ ತನ್ನ ಸಾಹಸಮಂ ತೋಪಲೆಂದು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರಮಂ ತೊಟ್ಟಿಟ್ಟಾಗಳೆ-

ಚಂ|| ದೆಸೆ ಮಸುಳ್ಳತ್ತು ವಾರ್ಧಿ ತಳರ್ದತ್ತು ನೆಲಂ ಪಿಡುಗಿತ್ತು ತೊಟ್ಟುನಾ
ಗಸಮೋಡದತ್ತಪಾಂಡವುಳಿತ್ತನುತಿರ್ದಡೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಮಂ |
ಬಸಿಪೊಳಗಿಟ್ಟು ಕಾದಳವನಾರಳವೊಡ್ಡಿಸೆ ಕಾದನಾಗಳ
ವೀಸೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ವೈಷ್ಣವಮನೊಡ್ಡಿಸಿ ವೈಷ್ಣವದಿಂ ಮುರಾಂತಕಂ || ೩೨

ಹೊಡೆದನು. ಕೋಪವು ಎಂತಹವರಲ್ಲಿಯೂ ವಿವೇಕವುಂಟಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ ಏನು? ವ|| ಹಾಗೆ ದ್ವೋಣನು ಎಳೆದು ತಂದ ಕೋಣನ ಸಾವಿನ ಮಾದರಿಯ ಸಾವನ್ನು (ಎಳಗೋಣಸಾವು) ಸಾಯಲಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಅರ್ಭಟ ಮಾಡುವ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದೇದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಲೆತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುವ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದುತ್ತಿದ್ದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ನೋಡಿದನು. ಹತ್ತಿರ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ತಂದೆ, ಸಾರಥಿ, ದ್ವಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತೇರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದನು. ೩೧. ಜನುಗಿ ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಉಜ್ವಲವಾಗುತ್ತಿರಲು ರೇಗಿ ಕೋಪದಿಂದ 'ಪ್ರಪಂಚ ವನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡದಿರುವಾಗ ನಾನು ಚಾಪಾಚಾರ್ಯನ ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಎದುರಿಸಲು ಪಾಂಡವಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಭಯದಿಂದ ದುಃಖಿಪಟ್ಟು ಚಲಿಸಿ. ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ ತಿರುಗಿತು. ವ|| ಆಗ ಉರಿಯ ಉಂಡೆಯ ಹಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ತೋರಿ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ೩೨. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮಾಸಲಾದುವು, ಸಮುದ್ರಗಳು ಚಲಿಸಿದುವು, ಭೂಮಿಯು ಸಿಡಿಯಿತು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶವು ಒಡೆದುಹೋಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಕವನ್ನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾದರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು

ವ|| ಅಂಶತ್ವತ್ವಾಮನಚ್ಚ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರಮಂ ನಾರಾಯಣನುಪಾಯದೋಳಿ ಗಲ್ಲುನನ್ನಗಂ-

ಚಂ|| ಕವಿದರದುಂ ಪತಾಕನಿಗಳಾಗದುಮೆನ್ನನೆ ಸಕ್ಕ ಮಾದಿ ಕಾ
ಮುವುದತಿನಿಲ್ಲಿ ಸತ್ತರಸುಮಕ್ಕಳ ಪಾಪವಿದಲ್ಲಮೆನ್ನನೆ !
ಯುದ್ಧವುದವವಾದಿಂ ಜಪದಿನಾನದನೋದಿಸಿ ಶುದ್ಧನಪ್ಪನೆಂ
ಬವೊಲಪರಾಂಬುರಾಗಿಬೆದಂ ನಳನೀವರಜೇವಿತೇಶ್ವರಂ || ೩೩

ವ|| ಅಂತರದುಂ ಪಡೆಗಳೊಂದಿರುಳುಮೆರದುಂ ಪಗಲುಮೋರಂತೆ ಕಾದಿ ಚಳಿತಪ್ಪಾರ
ತೂರ್ಯಂಗಳಂ ಬಾಜನೆ ತಂತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳ್ಗೆ ಪೋದರಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಗುರುವಿನ ಶೋಕದಿಂದೆ ರಥಮದ್ಯದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಚೋಲ್ವು ಬಬ್ಬನಂ
ಗುರುಸುತನಂ ಕೃಪಂ ಕೃಪೆಯನಾತ್ಮವಿಳಾಸದೊಳಾಚಿಸುತ್ತಮುಂ !
ತಿರೆ ಗುರುಶೋಕಮಗ್ಗರನೆ ತಾತವಿಯೋಗಮುಪುಕ್ಕುಮಾಗದುಂ
ಗುರುಪನೆ ಜೇಜಿಮಾ ಗುರುವಿಯೋಗಭರಂ ಗುರುವಾಗದಿರ್ಕುಮೇ|| ೩೪

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಪನ್ನಗಳೇತನಂ ಶೋಕಮನಾತಿಸಲೆಂದು ಕರ್ಣ ಶಲ್ಯ ಸೌಬಲ ಸಮೇತಂ
ಬಂದಶ್ವತ್ವಾಮನನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಪುಡಿರ್ದಾರ್ವಾಸಳನಬ್ಬಿಯಂ ಸುಡುವವೋಲ್ ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿಯಂ ತೀವ್ರ ಕೋ
ಪದಿನುದ್ವತ್ತ ಬಾಬ್ಬಿಯಂ ಸುಡಿ ಕರಂ ಬೆಂಬಿಬ್ಬ ದುರ್ಯುಕ್ತಿಯಂ !
ದದಯಂ ಧರ್ಮಜನಿಕ್ಕಿದಂ ಗುರುವನ್ನಿನಾತನಂ ಬೇಗಮು
ಕೈದೆ ಕಣ್ಣೆಗಳನಿಕ್ಕಿ ಚಂದ್ರಧವಳಂ ನಿನ್ನನ್ನಯಂ ಮಾಸದೇ || ೩೫

ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು- ವ|| ಹಾಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾರಾಯಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಉಪಾಯದಿಂದಲೇ
ಗೆದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೩೩. ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನೇ
ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನಾಗಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರರ ಈ ಪಾಪವೆಲ್ಲ
ನನ್ನನ್ನೇ ಸೇರುವುದು. ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಉಪವಾಸದಿಂದಲೂ ಜಪದಿಂದಲೂ ಓಡಿಸಿ
ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಳಿದನು. ವ|| ಒಂದು
ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಎರಡು ಹಗಲು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಾದಿ ಬಲಗುಂದಿದ್ದ ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು
ಬಾಜಿಸಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ (ಬೀಡುಗಳಿಗೆ) ಹೋದುವು; ಆಗ ೩೪.
ತಂದೆಯು ಸತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ರಥದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜೋತು
ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಕೃಪನು ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ; ತನ್ನ
ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಬೀಡಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದನು. ತಂದೆಯ ಸಾವೇ
(ಆಗಲಿಕೆಯೇ) ಪಚ್ಚಿನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಾಗ ಆ ತಂದೆಯು ಗುರುವೂ
ಅಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಗುರುವಿಯೋಗದುಃಖವು ಗುರುತರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ದುಃಖವನ್ನು ಅರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರ್ಣ, ಶಲ್ಯ,
ರಕುನಿಯರೊಡನೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೫. ಆಚಾರ್ಯರು ಆವರಿಸಿ

ದ್ರುತವಿಲಂಬಿತಂ || ಎನಗೆ ಕೂರ್ಪುದನಾ ಘಟಸಂಭವಂ

ನಿನಗೆ ಕೂರನಬಲ್ ನಿನತಲ್ಪ ಕೇ ||

ಳಿನತುಮಾಡಿದ ಶೋಕಮನಿವರಂ

ಮುನಿವರಂ ತವೆ ಕೊಂದೊದನೀಗುವಂ ||

೩೬

ವ|| ಎಂಬುದುಮಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂತೆಂದಂ-

ತರಳಂ || ಗುರು ಮದೀಯ ವಿಮೋಹದಿಂ ಕೃಪೆಯಂ ಜವಂ ಬಿಸುಟಂತೆ ಕೊ

ಕೃಪಿ ಬಿಲ್ಲಿಸುಟದೊಡಾ ಪದದೊಳ್ ಗಡಂ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜಂ |

ಗುರುವ ಕೇಶಕೂಪಮಂ ತೆಗೆದಂತೆ ಗಂಡನುಮಾದನೀ

ಪರಿಭವಕ್ಕನುರೂಪಮಿಂ ಪೆಟತೊಂದುಮಿಲ್ಲಂಕೇತನಾ ||

೩೭

ಶಾ|| ರಾಯಂಬೀ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಂತು ಮುಟಿಸಿಂ ಮುಯ್ಯೇಲು ಸೂಟಿಸಂತು ಕ

ಟ್ರಾಯಂ ಪೊಂಪುಟಿಪೋಗೆ ತಂದೆಯೆಟಿವಿಂಗಾ ಭಾರ್ಗವಂ ಕೊಂದನಂ |

ತೀಯಮ್ಮಯ್ಯನಾದುದೊಂದು ಪಗೆಯಂ ಸೀಳುಗ್ರಪಾಂಚಾಳರಾ

ಚಾಯುಪಾರಮನನ್ನೊಪಬಲಮಂ ಪರ್ವಿಂಗೆ ಬರ್ವಿಕ್ಕುವೆಂ ||

೩೮

ಕೊಂಡಿರುವ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ಕಡಲನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದಲೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯಸಾಗರವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿರಲು ವಿಶೇಷವಾದ ಉಪಸರ್ಪಣೆಯಿಂದಲೂ ಹೀನೋಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ದಯಾಹೀನನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನು ಗುರುವನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇನ್ನು ನೀನು ಅವನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕೊಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚಂದ್ರನಷ್ಟು ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ನಿನ್ನ ವಂಶವು ಮಲಿನವಾಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ೩೬. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದುಃಖವು ನಿನ್ನದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಕೇಳು, ನನ್ನದೂ ಅದು. ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಈ ದುಃಖವನ್ನು, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಮಗೆ ಸಮಾನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂದು, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೭. ಆಚಾರ್ಯನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಮನು ಕರುಣವನ್ನು ಬಿಸಾಡುವ ಹಾಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸುಟಿದ್ದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಗುರುವಿನ ಕೊದಲ ಗಂಟನ್ನು ಎಳೆದು ಮಹಾಶೂರನಾದುದು. ದುರ್ಯೋಧನಾ! ಈ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ೩೮. ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯ ಸಾವಿಗಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ 'ರಾಜ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ತನ್ನ ಪೌರುಷವು ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿರಲು (ರಾಜಕುಲವನ್ನೆ) ಹೇಗೆ ಕೊಂದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾದ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಪಾಂಚಾಲರಾಜರ ಆಯಸ್ಸಿನ ದಡವನ್ನು ಸೀಳಿ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ ಔತಣಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಂ|| ಪಗೆಯಂದಮುಮಾ ರಾಮರ
ಪಗೆಯೊಳ್ ಸಮಮವರ ಪಿಡಿದ ಬಲ್ ಬಲ್ಲೆಮ್ಮಂ |
ಬುಗಳುವವರಿತ್ಯ ನಲ್ಲಂ
ಬುಗಳನೆ ಬಲಿಗಾಯದಂತು ಚಲಮನೆ ಕಾವಂ ||

೩೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ತನ್ನಳಿಯನ ನುಡಿಗೆ ಶಾರದ್ಯತಂ ಸಂತೋಷಂಬಟ್ಟು ಕೌರವೇಶ್ವರನ
ನಿಂತೆಂದಂ ನೀನೀತಂಗೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ರಿಪುನ್ನಪಬಲಕ್ಕೆ ತೋಪಿ ಬಿಡುವುದನೆ ಕಳಶಪನಂ
ಬಲಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಂಗೆಂದು ನುಡಿದ ಬೀರಪಟ್ಟಮನೆಂತು ಕಟ್ಟುವೆನೆಂದೊಡತ್ತತ್ಯಾಮ ನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ನಿಜದೊಳೆ ಭೂಪರೆಂಬರವಿವೇಕಿಗಳಪ್ಪರದಕ್ಕೆ ನೀಂ ಘನಿ
ದ್ವಜ ಕದುಕೆಯ್ಯು ಕರ್ಣನನೆ ನಚ್ಚುವೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಯುದ್ಧದೊಳ್ ವ್ಯಜ |
ದ್ವಜನುಮನಿಕ್ಕಿ ಗಲ್ಲರಿಗನೊಳ್ ತಲೆವಟ್ಟದಿರಾಗಿ ನಿಂದು ಸೂ
ತಜನಿಜೆವಂ ಗಡಂ ಪಗೆಯನೇಂ ಗಳ ಪಟ್ಟಮ ಹಾಳೆ ತಿಂಬುದೇ || ೪೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂಗರಾಜಂ ಗುರುತನೂಜನನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಎನಿತಳವುಳ್ಳೊಡಂ ದ್ವಿಜನ ಗಂಡಗುಣಕ್ಕಿವನ್ನರಾರೊ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ವಿಷಮೊಳ್ಳಿಗುಳ್ಳೊಡಮದೊಳ್ಳೆಯ ಕಾಳಿಯ ನಾಗನಾಗದ |
ಗೆನ್ನ ಪಡಮಾತದೊಂದೆ ನೆವಮಾಗಿರೆ ಕೆಯ್ಯುವನಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತ ಸಾ
ವಿನ ಪಡಿಚಂದಮಾಗಿಯುಮಿದೇಂ ನಿಮಗಲ್ಲೆಯೊ ಗಂಡುವಾತುಗಳ್|| ೪೧

೩೯. 'ನಮ್ಮ ಶತ್ರುತ್ವದ ರೀತಿಯೂ ರಾಮರ ಶತ್ರುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು. ಅವರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ನಮ್ಮ ಬಾಣಗಳೂ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಣಗಳೇ ಆಗಿರಲು ವಂಶವನ್ನು (ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶವನ್ನು) ರಕ್ಷಿಸದೆ (ಹಾಗೆಯೇ) ಹೊಲವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ' ವ|| ಎಂದ ತನ್ನಳಿಯನ ಮಾತಿಗೆ ಕೃಪನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು- 'ನೀನು ಇವನಿಗೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸಿ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು' ಎನ್ನಲು 'ದ್ರೋಣನ ಬಳಿಕ ಕರ್ಣನಿಗೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಈಗ ಇವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಲಿ ಎನ್ನಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೪೦. ರಾಜರೆನ್ನುವವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವರೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ; ಎಲೈ ದುರ್ಯೋಧನನೇ, ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಕರ್ಣನನ್ನೇ ನಂಬುವೆಯಾದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನೇ ಇಕ್ಕಿ ಗೆದ್ದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ಕರ್ಣನು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲವೇ? ಕಟ್ಟುವ ವೀರಪಟ್ಟವೇ ಹಾರಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಶತ್ರುವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದೇ ಏನು? ವ|| ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಓಗೊಂದನು ೪೧. 'ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಹೆದರುವವರಾರಿದ್ದಾರೋ? ಕೇರೆ ಹಾವಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ವಿಷವಿದ್ದರೂ, ಅದು ಒಳ್ಳೆಯೇ (ಕೇರೆಯ ಹಾವೇ); ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವಾಗಲಾರದು. ಪೌರುಷದ ಸುದ್ದಿಯೊಂದಿದೆ! ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನೆಪದಿಂದ ಆಯುಧವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಸತ್ತ

ವ|| ಎಂಬುದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಧನುರ್ಧರನಪ್ಪೆಮ್ಮಯ್ಯನ ಗಂಡವಾತನೇ ಮೀಂಗುಲಿಗಂ ಮೆಚ್ಚುವನಂ ಮುಂ ಕೊಂದು ಬಲೆಯಂ ಪಾಂಡವರಂ ಕೊಲ್ಲನೆಂದು ಬಾಳಂ ಕಿಟ್ಟು ಕರ್ಣನ ಮೇಲೆವಾಯ್ದುದು ಕೃಪನಡವೊಕ್ಕಿದಾಗೆಂದು ಚಾರಿಸಿ-

ಕಂ|| ಅಸದಳಮಾಗಿಯುಮೀ ನ
ಮ್ನು ಸೈನ್ಯಮಿಂತೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ಸೆಗಾಸಿ ಖಳ |
ವ್ಯಸನದೊಳೆ ಕಿಟ್ಟುದಲ್ಲದೊ
ಡೆ ಸುಯೋಧನ ನಿನಗೆ ಮಲೆವ ಮಾರ್ವಲಮೊಳವೇ || ೪೨

ವ|| ಎಂಬುದುಮತ್ತತ್ಥಾಮಂ ಕರ್ಣನೊಳಾದ ಮುಳಿಸನವಧಾರಿಸಲಾಡದೆ ಸುಯೋಧನನ ನಿಂತೆಂದಂ-

ಖಚರಪುತ್ರಂ || ಬೀರವಟ್ಟಮನಾಸಿರೆ ನೀನೀ ಸೂತಸುತಂಗೆಡೆಗೊಂದು ಕೈ
ವಾರದಿಂದೊಸೆದಿತ್ತೊಡಮೇನಾಯ್ತೀ ಖಳನಿಲ್ಲಿ ಧನಂಜಯ |
ಕೂರಬಾಣಗಣಾವಳಿಯಿಂದಬಾಣಿದೊಡಲ್ಪದೆ ವೈರಿ ಸಂ
ಹಾರ ಕಾರಣ ಚಾಪಮನಾನೀ ಸಂಗರದೊಳ್ ಪಿಡಿಯೆಂ ಗಣಾ || ೪೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಮುಳಿಸುವೆರಸಿದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂ ಕರ್ಣನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಭುವನಂಗಳ್ ಪಡಿನಾಲ್ಕುಮಂ ನಡುಗಿಸಲ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮುಳ್ಳೆನ್ನ ಕೆ
ಯ್ಯುವಿನೊಳ್ ತೀರದುದಾವ ಕೆಯ್ಯುವಿನೊಳಂ ತೀರ್ದಪ್ಪದೇ ನಿನ್ನ ಕೆ |
ಯ್ಯುವನೆಂತುಂ ಬ್ರಸುಟರ್ಡ ಲೆಕ್ಕಮೆ ವಲಂ ನಿಜಾರಣಂ ಕೆಯ್ಯದಿ
ಕ್ಕುವ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳನಿಕ್ಕುವೀಯರದುಮಂ ನಿಮ್ಮೆಯೊಳ್ ಕಲ್ಲಿರೇ || ೪೪

ಸಾವಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಕಣ್ಣುಮುಂದಿದ್ದರೂ ನಿಮಗೆ ಪೌರುಷದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆಯೇನು?' (ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯೋ) ವ|| ಎನ್ನಲು 'ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಈ ಬೆಸ್ತರವನು (ಮೀನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು) ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಂದು ಬಳಿಕ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದನು. ಕೃಪನು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ತಡೆದನು - ೪೨. 'ದುರ್ಯೋಧನಾ, ಈ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಅಸದೃಶವಾಗಿದ್ದರೂ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಜಗಳವಾಡಿ (ಮತ್ತೆರಿಸಿ) ಒಳಜಗಳದಿಂದಲೇ ಕಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಪ್ರತಿಸೈನ್ಯವಿರುತ್ತಿದ್ದಿತೆ?' ವ|| ಎನ್ನಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕರ್ಣನಲ್ಲುಂಟಾದ ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ೪೩. 'ನಾನಿರುವಾಗ ನೀನು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಈ ಸೂತನ ಮಗನಿಗೆ ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಟ್ಟರೆ ತಾನೇ ಏನಾಯ್ತು? ಈ ದುಷ್ಟನು ಅರ್ಜುನನ ಕ್ರೂರವಾದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ನಾಶವಾಗದ ಹೊರತು ನಾನು ಶತ್ರುನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಬಿಲ್ವನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ.' ವ|| ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು ಕೋಪಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೪೪. 'ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಡುಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ನನ್ನ

ವ|| ಎಂಬುದುಮಶ್ವತ್ಥಾಮಂ ಕರ್ಣನ ನುಡಿಗೆ ಸಿಗ್ಗಾಗಿ-

ಮ|| ಸೃ|| ಮುನಿಸಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲಂ ಬಿಸುಡದೆ ಬಗೆದೆಂ ಮುನ್ನಮಿನ್ನುರ್ಕ್ಕನಿಂ ನಿ
ನ್ನನೆ ಪೀನಂ ನಟ್ಟಿ ನಿನ್ನಾಳ್ತನೆ ನುಡಿಯಿಸೆ ನೀನಾಡಿದೈ ಮಾತನಾದೆ |
ಲೈಸಗೀ ಸೂಬಲ್ಪು ಸೇನಾಧಿಪ ಪದವಿಯೊಳಿಂ ನೀನೆ ನಿಲ್ ನಾಳೆ ದುರ್ಯೋ
ಧನನಂ ಸಕ್ಕಿಟ್ಟು ಮಾಜುಂತದಟರೊಳವಂ ತೋಜುವಂ ನೀನುಮಾನುಂ || ೪೫

ಕಂ|| ಸಾರಂಗಳ್ ನಿನ್ನ ಶರಾ
ಸಾರಂಗಳಸಾರಮುಟ್ಟಿದ ಕೆಯ್ಯುಗಳೆಂತುಂ |
ಸಾರಾಸಾರತೆಯಂ ನಾ
ಮಾರಯ್ಯದಿಡಿರ್ಪಿದನಿನ್ನಪದ್ಧಜನಿಗಳೊಳ್ || ೪೬

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ದುರ್ಯೋಧನ ಕರ್ಣನುಮನಶ್ವತ್ಥಾಮನುಮಂ ನಿಮೊಳಗೆ ನೀಂ
ಮುಳಿಯಲ್ಪೇದ ನಿಮ್ಮ ಪುರುಷಕಾರಮನೆ ಬಗೆದು ನೆಗಬ್ಬುದಾನುಮನ್ನಕ್ಕಿ ಕೊಂಡ ಕಜ್ಜಮಂ
ನೆಗಬ್ಬುದಿರೆನೆಂದಾಯಿದೆಯನೆಬ್ಬು ನಾಯಕರಂ ಬೀಡಿಗೆ ಪೋಗಲ್ಪೇಚ್ಚರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು
ಮದ್ದನ ಭೋಜನ ತಾಂಬೂಲಾನುಲೇಪನಂಗಳಿಂ ಸಂಗರ ಪರಿಶ್ರಮಮನಾಪಿಸಿ ಮಂತ್ರಶಾಲೆಗೆ
ವಂದು ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಶಾರದ್ವತ ಕೃತವರ್ಮ ದುಶ್ಶಾಸನಾದಿಗಳಂ ಬರಿಸಿ ಯಥೋಚಿತ
ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳಿಂದಿರಿಸಿ-

ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು ಮತ್ತಾವ ಆಯುಧದಿಂದಾಗಲಿ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ನಿನ್ನ ಆಯುಧಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಸಾಡಿರುವ ಲೆಕ್ಕವೇ
(ಅಪ್ರಯೋಜಕವೇ). ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಿಸಾಡುವ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವ
ಈ ಎರಡನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಿಂದ ಕಲಿತಿದ್ದೀರಾ?' ವ|| ಎನ್ನಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕರ್ಣನ
ಮಾತಿಗೆ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ೪೫. ನಾನು ಮೊದಲು ಕೋಪವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಿಲ್ಲನ್ನು
ಬಿಸುಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ನಂಬಿ ಮಾತನಾಡಿಸಲು ನೀನು ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ನಾನು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಇದು ನನಗೆ ಸಮಯವಲ್ಲ. ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಿಲ್ಲು; ನಾಳೆ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಶೂರರಲ್ಲಿ ನೀನೂ
ನಾನೂ ನಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸೋಣ. ೪೬. ನಿನ್ನ ಬಾಣದ ಮಳೆಯು
ತಕ್ಷಿಯುಕ್ತವಾದುದು ಉಳಿದ ಆಯುಧಗಳು ಹೇಗೂ ಅಸಾರವಾದುವು.
(ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದುವು) ಈ ಸಾರಾಸಾರತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ
ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ'. ವ|| ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಕರ್ಣನನ್ನೂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನೂ
ಕುರಿತು 'ನೀವು ನಿಮ್ಮನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಬೇಡಿ; ನಿಮ್ಮ ಪೌರುಷವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ
ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು. ನಾನೂ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ'
ಎಂದು ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದಿದ್ದು ನಾಯಕರನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿ ತಾನು
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಭೋಜನ ತಾಂಬೂಲ ಅನುಲೇಪನಗಳಿಂದ
ಯುದ್ಧಾಯಾಸವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ,

ಶಾ|| ಅಂತರ್ಭೇದದೊಳಂತು ಭದ್ರಿಸಿದರಾ ಗಾಂಗೇಯರಂ ಕೊಂದರಿಂ
ದಿಂತೀರ್ಗ್ ಪುಸಿದೀ ಘಟೋದ್ಭವನಾ ಕೌಂತೇಯರಾಯಕ್ಕೆ ಗಂ |
ಟಂತೆಂತಕ್ಕುಮದಂ ಮದುದ್ಭವಮು ಪೇಟ್ಟಾ ವೈರಿಗಳೊಲ್ಲನಾ
ನೆಂತೊಳ್ಳಂ ತಳೆವಂತು ತೇಜಮನಗಿನ್ನೆಂತಕ್ಕುಮಿಂ ಪೇಟೆರೇ || ೪೭

ವ|| ಎನೆ ಶಾರದ್ಭವಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಚಲಮನೆ ಪೇಟ್ಟೊಡಯ್ಯರುಮನಯ್ಯಬೆಯೊರೊಳೆ ಬಾಟೆಸೆಂದು ಮುಂ
ಬಲಿಬಲಸೂದನಂ ನುಡಿಯೆಯುಂ ಕುಡದಿದುಡೆ ಪೇಟ್ಟುಮೆಯ್ಯ ಮೆ |
ಯ್ಯಲಿತನಮಂ ಸರಿತ್ತುತ ಘಟೋದ್ಭವರಂ ಪೋರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ಲರೊಳ್
ಕಲಹಮೆ ಪೇಟ್ಟುಮಿಂ ಪೆಜತು ಪೇಟ್ಟೊಡಯ್ಯವುದೊ ಕೌರವೇಶ್ವರಾ || ೪೮

ವ|| ಅದವೆಂದಮಿಂ ಪೆಜತು ಮಂತಣಕ್ಕೆಜೆಯಿಲ್ಲ ಮುನ್ನ ಚಕ್ಷುಷ್ಣನಂಬ ಮನುವಾದ
ಕಾಲದೊಳ್ ಧರಾತಳಮನೊಲ್ಲನೆಗೆಯುಂ ಪಿಟೆವಂತೆ ತಳಮೆಯ್ಯ ಸುರುಳ್ಳಿನಂ ಮುಯ್ಯೋಬ್
ಸೂಬ್ ಪಿಟೆದ ಸಾಹಸಮುಮನಿಂದಂಗೆ ತನ್ನ ಸಹಜ ಕವಚಮುಂ ತಿಡಿಯುಗಿದು ಕೊಟ್ಟ
ಚಾಗದ ಪಂಪುಮಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಂಗೆಯ್ಯ ಮಿಡಿದನಿತು ಬೇಗದಿಂ ಜರಾಸಂಧನಂ ನೆಲಕ್ಕಿಕ್ಕಿ
ಪುಡಿಯೊಳ್ ಪೊರಲ್ವ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದೊಳ್ ಪಿಡಿದಡಿಗೊತ್ತಿದ ಭುಜಬಲಭೀಮನಂ ಗೆಲ್ಲ
ಸಾಹಸಮುಮಂ ನಮ್ಮ ಹಡೆಯಲ್ಲಮಂ ತೊತ್ತಬದುಟೆದು ಕೊಲ್ಲ ಘಟೋತ್ಪಚನಂಬ ರೂಕ್ಷ
ರಾಕ್ಷಸನಂ ಕೊಂದ ಬೀರಮುಮನಾಲೋಕಾಂತರಂ ನೆಗಲಿ-

ಶಾರದ್ಭವ, ಕೃತವರ್ಮ, ದುಶ್ಯಾಸನನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ಸತ್ಯಾರಗಳಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ೪೭. ರಹಸ್ಯವಾದ ಭೇದೋಪಾಯದಿಂದ ಹಾಗೆ ಆ
ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದರು. ಈ ದಿನ ಹೀಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು
ಕೊಂದರು. ಈಗ ಆ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಜಯವಾಗದಿರುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು
ತಿಳಿಸಿ. ಆ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸ್ನೇಹವುಂಟಾದೀತು. ಪಾಂಡವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವವು ಬರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ. ವ|| ಎನ್ನಲು
ಕೃಪನು ಹೀಗೆಂದನು- ೪೮. ನಿನ್ನ ಬಲವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನು
ಬಂದು ಪಾಂಡವರೈವರನ್ನು ಅಯ್ಯ ಕುಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು ಎಂದು
ಹೇಳಿದರೂ ಕೊಡದಿರುವುದೇ ಹೇಳುವುದು. ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿರುವುದೇ
ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದುರ್ಯೋಧನ! ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತೇನಿದೆ?
ವ|| ಅದುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಚಕ್ಷುಷ್ಣನಂಬ
ಮನುವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಂದಲವನ್ನು ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಂಡುವಂತೆ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ
ಸುರುಟಿಕೊಂಡು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಹಿಂಡಿದ ಸಾಹಸವೂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ
ಸಹಜಕವಚವನ್ನು ತಿಡಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಹಾಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ
ಸುಲಿದುಕೊಟ್ಟ ತ್ಯಾಗದ ಆಧಿಕ್ಯವೂ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಟಿಕೆ ಹಾಕುವಷ್ಟು
ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿ

ಕಂ|| ನೆಗಲ್ಲ ಕಲಿತನದ ಚಾಗದ
ಬಗೆ ತನ್ನೊಳ್ ನೆಗಲ್ಲವೆತ್ತು ನೆಗಲ್ಲೆರೆ ಸಂದಂ |
ಗಗಣಿತ ಗುಣಂಗೆ ಕರ್ಣಂ
ಗೊಗಮಗುಮೇ ಕಟ್ಟು ಬೀರಪಟ್ಟಮನರಸಾ ||
ರಥ ಯಾನಪಾತದಿಂ ಪರ
ರಥಿನೀ ಜಳಿಸಿದಿಯ ಪಾರಮಂ ಸಲ್ಲ ಜಗ |
ತೃಪ್ತ ಭುಜದರ್ಪದಿಂದತಿ
ರಥಮಥನಂ ಕರ್ಣಧಾರನಲ್ಲನೆ ಕರ್ಣಂ ||

೪೯

೫೦

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಕೃಪನ ಮಾತಂ ನೃಪಂ ಮನದೆಗೊಂಡು ಕರ್ಣನ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ನಡುಗುವುದಂತೆ ಪಾಂಡವ ಬಲಂ ನಿನಗರ್ಜುನನೊಬನೆಂದುಮು
ಕುಳದಾಗಿ ಸುರುಳ್ಳನೀಯೆಡೆಗೆ ಪೇಟು ಪೆರಾರಾ ದೊರೆ ವೀರಪಟ್ಟಮಂ |
ತಡೆಯದೆ ಕಟ್ಟಿ ವೈರಿಗಳ ಪಟ್ಟನೆ ಬಾಚಿಸಿ ಕಾವುದೆನ್ನ ಚಿ
ಳ್ಳೊಡೆಯುಮನೆನ್ನ ಪಟ್ಟಮುಮನೆನ್ನುಮನಂಗಮಹೀತಳಾಧಿಪಾ || ೫೧

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂಗಾಧಿರಾಜಂ ನಿನ್ನಾಳ್ಳೊಳಾಳಾರ ದೊರೆಯನಗೆ ಕಾರುಣ್ಯಂ
ಗೆಯ್ಯೆಯಾಗಿ ಚಿಸಿದ ನಿನ್ನ ದಯೆಗೆಯ್ತು ವೀರಪಟ್ಟಮಂಬುದನೆನಗೈರಲ ಪಟ್ಟಮಂಬುದುಂ
ಬದ್ಧಪಣಂ ಬಾಚಿಸಿ ಕರ್ಣನಂ ಕನಕಪೀಠದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ-

ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕಾಲಿನ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಅಮುಕಿದ ಭುಜಬಲವನ್ನುಳ್ಳ ಭೀಮನನ್ನು
ಗೆದ್ದ ಸಾಹಸವೂ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಳಿದು ತುಳಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದ ಘೋರಾತ್ಮಚನೆಂಬ
ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ವೀರ್ಯವೂ ಲೋಕದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.
೪೯. 'ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶೌರ್ಯದ ತ್ಯಾಗದ ರೀತಿಗಳೆರಡೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೊಂಡಿವೆ.
ಅಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಇದು ಅತಿಶಯವೇ? ರಾಜನೇ ಅವನಿಗೆ
ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ೫೦. ರಥವೆಂಬ ನಾವೆಯಿಂದ ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರದ ಆಚೆಯ
ದಡವನ್ನು ತನ್ನ ಭುಜಬಲದಿಂದ ದಾಟಿಸಬಲ್ಲ ಶೂರನಾದ ಕರ್ಣಧಾರನಲ್ಲವೇ ಕರ್ಣ!
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೃಪನ ಮಾತನ್ನು ರಾಜನು ಒಪ್ಪಿ ಕರ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿ-೫೧ 'ಕರ್ಣಾ! ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಡುಗುತ್ತದೆ.
ಅರ್ಜುನನೆಂಬುವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ತಾಹಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತಾರು ಅರ್ಹರು? ಹೇಳು. ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ವೈರಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟನೆ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಶ್ವೇತಚೈತ್ರವನ್ನೂ ನನ್ನ
ರಾಜಪಟ್ಟವನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕು.' ವ|| ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನು ದುರ್ಯೋಧನಾ!
ನಿನ್ನ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಸಮಾನ? ನೀನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ದಯಮಾಡಿ
ಅಜ್ಞೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಈ ವೀರಪಟ್ಟವೆಂಬುದು ನನ್ನ ಎಂಟುಬೆರಳಿನಗಲವಿರುವ ನನ್ನ
ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಪಟ್ಟ ಎಂದನು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾಜಿಸಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಚಿನ್ನದ

ಹರಣಿ || ಮೊರೆಯ ಪಳಿಗಳ್ ಭೋರಂದೋರಂತೆ ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳ್

ನೆರೆಯ ಗಣಿತಾನಿಕಂ ಬಂದಾಡೆ ಪುಣ್ಯಜಲಂಗಳಿಂ |

ತರಿಸಿ ಮಿಸುಸುತ್ತಾಳ್ ತಾಂ ತನ್ನ ಕಯ್ಯೊಳೆ ಕಟ್ಟಿದಂ

ಕುರುಪರಿವೃಥಂ ಕರ್ಣಂಗಾ ವೀರಪಟ್ಟದ ಪಟ್ಟಮಂ ||

೫೨

ವ|| ಅಂತು ವೀರಪಟ್ಟಮಾ ವೀರನ ನೊಸಲೊಳಸದಳಮಿಸೆದುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ನಿಜಾಂತಃಪುರ ಪರಿವಾರಂಬರಸು ಸೇಸೆಯಿಕ್ಕಿ ತನ್ನ ಕುಡುವ ತುಡಿಗೆಗಳೆಲ್ಲಮಂ ನೆಳೆಯ ತುಡಿಸಿ ದೇವಸಬಳದ ಪದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿ ಪೊನ್ನಮಂ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮಣಿಮಯ ಮಂಡನಾಯೋಗದೊಳ್ ನೆಳೆಯ ಪಣ್ಣಿದ ಮದಾಂಧಸಿಂಧುರಮನೇಜಲ್ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬೀಡಿಗೆ ಪೋಗಿನ ಪೋಗಿ ಹಸಿಯ ಬೆಂಗೆವಂದು ಸುತ್ತಿತ್ತಿದು ಪೆಗಲಂ ತಡವಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಬೆಳಗುವ ಕೆಯ್ಯುವಿಗಳ ಬೆಳಗಿ ಬೆಳಗಾಗಿ ತಲೆಯೊಳ್ ನಾಲಗೆಯುಳ್ಳ ಬೂತುಗಳೆಲ್ಲ ಮಿಲ್ಲೆನ್ನದೀಯುತ್ತಂ ನಿಜನಿವಾಸಕ್ಕೆ ವಂದು ನಿತ್ಯದಾನಕ್ಕೊಂದು ನಿಯೋಗಿಗಳ್ ತಂದು ಪುಂಜಿಸಿದ ಪಂಚರತ್ನದ ಪೊನ್ನರಾಶಿಗಳನರ್ಥ ಜನಕ್ಕೆ ಗೋಸನೆಯಿಟ್ಟು ಕುಡುವೇಟ್ಟು ನಾಯಕರ್ಗಲ್ಲಮುಡಲುಂ ತುಡಲುಂ ಕೊಟ್ಟು ನೇಸಲ್ ಮೂಡುವಾಗ್ ತಮ್ಮ ಪಡೆಯನೀ ಮಾಲ್ಕಿಯೊಳೊಡ್ಡಿಮೆಂದು ಪಡೆವರ್ಗಳ್ ಬೆಸಸಿ ನಿಜವಿಜಯತುರಗರಥಂಗಳನರ್ಚಿಸಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ದರ್ಭಾಸ್ತರಣ ದೊಳಾಯಿದುಳಂ ಕಳೆದಾಗ್-

ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ೫೨. ತಮಟೆಗಳು ಭೋರಂದು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳು ಕೂಡಿರಲು ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೌರವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಆಗ ತಾನೆ ತನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂದಲೆ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ವೀರಪಟ್ಟವು ಆ ವೀರನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ವಿಶೇಷಾಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಹರಸಿ ತಾನು ತೊಡುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ತೊಡಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳ ಆಳತೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟುಕೋಟಿ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಏರುವುದಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಕರ್ಣನು ಆನೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹಗಲನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕೈದೀವಟಿಗೆಗಳ ಬೆಳಕೇ ಬೆಳಕಾಗಿರಲು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆಯಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನದೆ ದಾನಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ನಿಯೋಗಿಗಳು ತಂದು ರಾಸಿ ಹಾಕಿಸಿದ ಪಂಚರತ್ನದ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬೇಡುವವರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಕರೆದು ದಾನಮಾಡಹೇಳಿ ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉಡುವುದಕ್ಕೂ ತೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಎಂದು ನಾಯಕರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಿಜಯಶಾಲಿಯಾದ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ತೇರುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಆ

ಕಂ|| ಉದಯಗಿರಿ ತಟದೊಳುದಯಸು
ವದಿತಿಪ್ಪಿಯಪುತ್ರನಲ್ಲದಿತ್ತೊರ್ವಂ ಭಾ |
ನು ದಲೊಗೆದನೆನಿಹ ತೇಜದ
ಪೊದಲಿಯೊಂ ಜನದ ಮನಮನಲೆದಂ ಕರ್ಣಂ ||

೫೩

ವ|| ಆಗಲಾ ಚತುರ್ವೇದ ಪಾರಗರಪ್ಪ ಧರಾಮರಗೇ ನಿತ್ಯದಾನಮಂ ಕೊಟ್ಟು
ಸಿಡಿಲ ಬಳಗಮನೊಳಕೊಂಡಂತೆ ತಲತಲಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕೆಯ್ಯುಗಳ್ ತೀವಿದ ವಾರುವದ
ಬೋರಗುದುರೇಗೊಳ್ ಪೂಡಿದ ಪೂರ್ವೋನ್ನ ರಥಮನೇಲೆ ಮುನ್ನೋರ್ವನೆ ಶರಶಯನದೊಳಿರ್
ಗಾಂಗೇಯನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಥದಿಂದಮಿಲಿದು ಮೂಳು ಬಲವಂದು ತದೀಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಂ
ತಲೆಯೊಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು-

ಕಂ|| ಆಮೃತಜಲಯದ ಮುಳಿದುಂ
ನಿಮ್ನದಿಯಂ ನೋಯೆ ನುಡಿದನುಜಹೇಳಿಸಲೇ |
ನೆಮ್ಮಳವೆ ಮಹಿವುದಾ ಮನ
ದುಮ್ಮಚ್ಚರಮಜ್ಜ ನಿಮ್ಮನೇರಿಯಲೆ ಬಂದಂ ||

೫೪

ಧರದೊಳ್ ನಿಮ್ನದಿಯುಂ ಗೆಲ
ಲರಿಯವುಮಾಪಾಂಡುಸುತನಮ್ಮದಿಗದ |
ಚ್ಚರಿಯಲೆ ಗೆಲ್ಲರೆಂಬುದು
ಹರಿಗನೊಳಿಡೆದುತುಮ್ನನೆ ಚಲಮನೆ ಮಹಿವೆಂ ||

೫೫

ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು. ೫೩. ಉದಯಪರ್ವತದ ದಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಅದಿತಿದೇವಿಯ
ಪ್ರಿಯಪುತ್ರನಾದವನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಡೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲವೇ
ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ತೇಜಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕರ್ಣನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದನು.
ವ|| ಆಗ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾಗಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಿತ್ಯದಾನವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಸಿಡಿಲರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ
ಆಯುಧಗಳು ತುಂಬಿರುವ, ವಿವಿಧಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದಿರುವ ಹಸುರು
ಚಿನ್ನದ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬನೇ (ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ) ಬಾಣದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತೇರಿನಿಂದಿಳಿದು ಮೂರುಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ
ಅವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು. ೫೪. 'ನಾನು
ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ನೋಯುವ
ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇನು? ಅಜ್ಜ,
ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೋಪವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವುದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ' ೫೫. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳೂ)
ನೀವೂ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ಆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನಮ್ಮಂತಹವರು
ಗೆಲ್ಲುವರೆಂಬುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಆದರೂ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕುರುಪಿತಾಮಹನಹರ್ಷತಿಸುತನನಿಂತಂದಂ-

ಆನವದ್ಧಂ || ನುಡಿವುದಂ ಪತಿಭಕ್ತಿಯು ಪೆಂಪಿಂ ನೀಂ ನುಡಿದೈ ಪೆಲತಂದದಿಂ
ನುಡಿದೆಯಲ್ಲೆ ಮದಾಯಮಮೋಘಂ ಸೂಲ್ಪದೆಯಲ್ಲೆನಗ್ಗುಮಿ |
ನ್ನೆಡೆಯೊಳಿಂದಮದೆಂದುದದೇಂ ತಪ್ಪಾದುದೆ ನಮೋವಜರ್ ಜಸಂ
ಬಡೆದ ಭಾರ್ಗವರಪ್ಪದಟೆಂದಂ ನಂಟರುಮಂಗಮಹೀಪತೀ || ೫೬

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ನೀನೆಮಗೆ ಕುಂತಿಯ ಗಾಂಧಾರಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಲೆಕ್ಕದೆ ಮೊಮ್ಮನೈ-

ಉ|| ನಿನ್ನನೆ ನೆಚ್ಚಿದಂ ಕುರುಮಹೀಪತಿ ನಿನ್ನ ಶರಾವಳಿಗಳ್ಳೆ ಮು
ನ್ನೆನ್ನದುಗುತ್ತಮಿಪ್ಪುರಿಸಾರ್ಥಸಂಪದಮಂತೆ ಶಸ್ತ್ರ ಸಂ |
ಪನ್ನೆನೆ ಆಗಿ ಶಲ್ಯನನೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿರೆ ಮಾಡಿ ಕಾದು ನೀಂ
ನಿನ್ನೆಯ ಬಲ್ಲ ಮಾಳ್ವೆಯೊಳಿದಂ ನುಡಿದಂ ನಿನಗಂಗವಲ್ಲವಾ || ೫೭

ಕಂ|| ಎನೆ ನೆಗಟ್ಟು ಕುಲದ ಚಂದೊ
ರ್ದಿನ ಭೂಪನನೆನಗೆ ತೇರನೆಗೆಂದೊಡ ಸ |
ದ್ವಿನಯಮುಲೆದುರ್ಕಿ ಕುಲಹೀ
ನನೆಂಬ ಪರಿವಾದಮೀಗಳೆನಗಾಗಿರದೇ || ೫೮

ಆಯದ ಕಟ್ಟಾಳ್ ನೀಂ ಮೊದ
ಲೀ ಯುಗದೊಳ್ ಪೆಲರುಮೊಳರೆ ಸಾವಕ್ಕೆ ಜಯ |
ಶ್ರೀಯಕ್ಕೆ ಭಾತನಿಂ ಕ
ಟಾಯದ ಬಲೆಸಂದು ನಿಮ್ಮನಾಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆಂ || ೫೯

ನನ್ನ ಭಲವನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಕುರುಪಿತಾಮಹನಾದ ಭೀಷ್ಮನು
ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು. ೫೬. ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಾಮಿ
ಭಕ್ತಿಯ ಆಧಿಕ್ಕದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದೀಯ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ; 'ನನ್ನ
ಶಕ್ತಿಯು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದ್ದು, ಸರದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನನಗೂ
ಅವಕಾಶವುಂಟು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಾದುದೇನು? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ
ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದವರು ಯಶಶ್ವಾಲಿಗಳಾದ ಪರಶುರಾಮರಾದುದರಿಂದ ಕರ್ಣ,
ನಾವು ನಂಟರೂ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ವ|| ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೀನು ನಮಗೆ ಕುಂತಿ ಮತ್ತು
ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪಾಂಡವ ಕೌರವರ ಹಾಗೆಯೇ ಮೊಮ್ಮಗನಪ್ಪ.
೫೭. ಕೌರವ ಮಹಾರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ಶತ್ರುಸಾಧನಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಮೊದಲೇ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯುಧಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಶಲ್ಯನನ್ನೇ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡು ಕರ್ಣ, ಇದು ನನ್ನ ಸೂಚನೆ, ಅಷ್ಟೇ, ೫೮. ಎನ್ನಲು ಒಳ್ಳೆಯ
ಕುಲವನ್ನೂ ಚಲವನ್ನೂ ಉಳ್ಳ ರಾಜನಾದ ಶಲ್ಯನನ್ನು ನನಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿರು
ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಉಚಿತವಾದ ವಿನಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ವಿಸಿ ನುಡಿದ
ಹೀನಕುಲದವನೆಂಬ ಅಪವಾದವು ಈಗ ನನಗೆ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆ? ೫೯. ಈ ಯುಗದ
ಶಕ್ತಿಯುತರಾದವರಲ್ಲಿ ನೀವು ಮೊದಲಿಗರು. ಬೇರೆಯವರಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಸಾವಾಗಲಿ

ವ|| ಎಂಬುದು ಸಿಂಧುತನೂಜನಂಗಾಧಿರಾಜನ ನಯದ ವಿನಯದ ಪಾಟಿಯ ಪಸುಗೆಯ ನುಡಿಗಳ್ಳಿ ಮನದೇಗೊಂಡೀತಂ ಕುಲಹೀನನಲ್ಲಸುಭಯಕುಲ ಶುದ್ಧನಾಗಲೆ ವೇಯ್ಯುಮೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ ನೀನೆಮಗಿಂಬು ಕೆಯ್ಯೊಡಂ ಸುಯೋಧನನ ರಾಜ್ಯಮನೊಲೊಡಂ ಶಲ್ಯನನ ಸಾರಥಿ ಮಾಡಿ ಕಾದುವುದೆಂದು ಪರಸಿ ಪೋಗಿಂಬುದುಂ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದಮಂದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಾಮಭೂಮಿಗೆ ವಂದು ಹಸ್ತಶ್ವರಥ ಪದಾತಿಬಲಂಗಳನೊಂದುಮಾಡಿ ಮಕರವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿದಂ ಪಾಂಡವ ಪತಾಕಿನಿಯುಮರ್ಧಚಂದ್ರವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದುವಿತ್ತ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಪಿರಿದುಂ ಕಾಯ್ಬಂದಮೆನ್ನೊಳ್ ನೆರೆದಿಟ್ಟಿಯಲೆ ಪೂಣ್ಣತ್ತ ಸಂಸಪ್ತಕರ್ಕಳ್

ಕರೆಪರ್ ಮತ್ತಿತ್ತ ಕರ್ಣಂ ಚಲ ಚಲದಿಟ್ಟಿಯಲ್ ನಿಂದನೇಗೆಯ್ಯುದಂದಾಂ |

ನರನಂ ಮುನ್ನಂ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧಿಪ ಬಲಮನದಂ ನುರ್ಗು ನೀನೆಂದು ತೇರಂ

ಹರಿ ಕೊಂಡತ್ತಯ್ಯನಿತ್ತೊಮ್ಮೊದಮುಭಯಬಲಂ ತಾಗಿ ಕಾದಿತ್ತು ಬೇಗಂ || ೬೦

ವ|| ಅಂತು ಚತುರ್ವಲಂಗಳೊಂದೊಂದಜೊಳ್ ಕಾದೆ ಸಟ್ಟ ಸರಲ್ಪಿದಿಮ ಕರಗದ ಧಾರೆಯಂತೆ ಸುರಿವ ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಗಳೆಂಬಿರುವಿಡುವಿನಮತ್ತಮಿತ್ತಮುರ್ಚವೋಪ ಕಿತ್ತಂಬುಗಳಿಂ

ಜಯಸಂಪದವಾಗಲಿ ವಿಧಾತ್ರನಿಂದ (ವಿಧಿವಶದಿಂದ) ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೌರ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಭೀಷ್ಮನು ಕರ್ಣನ ನೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಮ್ರತೆಯಿಂದಲೂ ಧರ್ಮದಿಂದಲೂ (ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾದ) ಕೂಡಿದ ವಿವೇಕದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ (ಒಪ್ಪಿ) ಇವನು ಹೀನಕುಲದವನಲ್ಲ; (ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ) ಎರಡು ವಂಶಗಳ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧನೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ ನೀನು ನನಗೆ ಹಿತವಾದುದನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಶಲ್ಯನನ್ನೇ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಾದುವುದು ಎಂದು ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಕರ್ಣನು 'ಇದು ಪರಮಾನುಗ್ರಹ' ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ತೇರು ಮತ್ತು ಕಾಲಾಳು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಮೊಸಳೆಯ ಆಕಾರದ ಸೇನಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಾಚಿದನು. ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯವೂ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದ ರಚನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಚಾಚಿ ನಿಂತಿತು. ಈ ಕಡೆ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು. ೬೦. ಸಂಸಪ್ತಕರುಗಳು ವಿಶೇಷಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಕಡೆ ಕರ್ಣನು ವಿಶೇಷಫಲದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. 'ಮೊದಲು ತ್ರಿಗರ್ತದೇಶದ ರಾಜನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೇರನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಈ ಕಡೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಸಂಘಟ್ಟಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸೇರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನಾಟದ ಬಾಣವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಗಿಂಡಿ(ಕರಗ)ಯಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಧಾರೆಯಂತೆ

ಸುರುಳ್ಳುದುಳ್ಳ ಧನುರ್ಧರರುಮಂ ಧನುರ್ಧರರೆಚ್ಚ ಶರನಿಕರಂಗಳಂ ನೆಯ್ ಪೇಜುವಂತಂಬನೆ ಪೇಟೆ ಪಟಗಡೆದ ತುರುಷ್ಕ ತುರಂಗಂಗಳುಮಂ ಕೆದಟೆ ಬೆದಟೆ ಬೆಂಕೊಂಡು ತೊತ್ತಪುದುಟೆವ ಮದೇಭಂಗಳುಮಂ ಮದೇಭಂಗಳನಾರ್ದು ಬಿಟ್ಟಕ್ಕುವ ನಿಪಾದಿಗಳಟೆಯ ಪೊರಟೆವಿದಿದು ಕೊರಲ ಬಳಿಗಲೊಳಿ ಕಾಲ್ಯೋದು ಪರಿಯಿಸುವ ರಸತ್ತಾರುಗರುಮಂ ಆ ರಸತ್ತಾರುಗರಿಡುವಿಟ್ಟಿಯ ಪಿಡಿಕುಪ್ಪಿನ ಕಕ್ಕಡೆಯ ಕೋಳ್ ಮರಪಟಲಂ ಪಾಯ್ ಕೆಡೆದನಾರೂಢದಿಂ ಪೇಸೇಲ್ ತುಟೆದು ಕೊಲ್ವ ಕರಿಗಳ ಕರ ಪದನ ಗಾತ್ರ ಲಾಂಗೂಲ ಘಾತದಿಂದಮುಡಿದು ಕೆಡೆದ ರಥಂಗಳಂ ರಥಂಗಳಿಟ್ಟಿಡೆಯೋಳ್ ಕಿಂಕೊಲ್ಯೆಯಾಗಿ ಪೆತ್ತ ಕೆನ್ನೆತ್ತರೋಳ್ ಮೆತ್ತಿ ರೊಪಟೆಯಲಾಗದಂತಿರ್ದ ವೀರಭಟರಗುರ್ವಂ ಪಡೆಯ ಕರ್ಣನನೇಕ ವಿಕರ್ಣಕೋಟಿಗಳಂ ಪಾಂಡವ ಬಲಮನಸುಂಗೊಳಿ ಕಾದುವಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವ ಬಲದೊಳ್ಳಿಸರಟೆಕೆಯ ನಾಯಕಂ ಕೃತವರ್ಮಂ ಕೌರವಬಲದ ನಾಯಕಂ ಚತ್ರಸೇನನನಗುರ್ವಾಗೆ ತಾಗಿ-

ಕಂ|| ಚತ್ರ ಪತತಿಯೊಳಿಪ ಪ

ತಪ್ತಿಗಳಂ ಕಡಿದು ಚತ್ರಸೇನನಾಗಳ್ |

ಚತ್ರವಧಮಾಗೆ ಕೊಂದೊಡೆ

ಧಾಪಿಗೆ ತಾಂ ಚತ್ರಮಾಯ್ ಭುಜಬಲಮವನಾ ||

೬೧

ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಧಾರೆಗಳು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿದುವು. ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಭೇದಿಸಿ ಹೋಗುವ ಸಣ್ಣ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸುರುಳಿಗೊಂಡು ಉರುಳಿಬಿದ್ದಿರುವ ಬಿಲ್ಲಾರ ರಿಂದಲೂ ಬಿಲ್ಲಾರರು ಹೊಡೆದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಗಳನ್ನು ಹೇರುವಂತೆ ಬಾಣವನ್ನು ಹೇರಿ ಹಿಂದೆಬಿದ್ದ ತುರುಕದೇಶದ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೂ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹೆದರಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾಗಿ ತುಳಿದು ಹಾಕುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಛೂಬಿಡುವ ಮಾವಟಿಗರು ನಾಶವಾಗಲು ಹಗ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕತ್ತಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಹರಿಯಿಸುವ ಹೊಸ ಮಾವಟಿಗರಿಂದಲೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತು ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರಿಂದಲೂ ಆ ಗಜಾರೋಹಕರು ಎಸೆಯುತ್ತಿರುವ ಈಟಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಅನೆಗಳಿಂದಲೂ ಅನೆಗಳ ಸೊಂಡಿಲು, ಮುಖ, ಶರೀರ ಮತ್ತು ಬಾಲಗಳ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ತೇರುಗಳಿಂದಲೂ ತೇರಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಸರಿನ ಹಳ್ಳವಾಗಿ ಹೆತ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಂಪುರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಆಕಾರವನ್ನು (ರೂಪನ್ನು) ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗದಂತೆ ವಿರೂಪವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಭಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಕರ್ಣನು ಅನೇಕ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಕೃತವರ್ಮನೂ ಕೌರವಬಲ ನಾಯಕನಾದ ಚತ್ರಸೇನನೂ ಭಯಂಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಲು ತೊಡಗಿದರು.

೬೧. ವಿವಿಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಬೀಳುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಕಡಿದು ಚತ್ರಸೇನನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಅವನ ಭುಜಬಲವು

ವ|| ಅಂತು ಕೌರವಬಲಪ್ರಧಾನನಾಯಕನಪ್ಪ ಚಿತ್ರಸೇನಂ ಕೃತವರ್ಮನ ಕಯ್ಯೋಳಿತ
ನಾದದುರ್ಗೇವೈ-

ಕಂ|| ಅತಿ ಚಿತ್ರಂ ಚಿತ್ರನಿವ
ಶ್ರುತ ಶೌರ್ಮಿದೇನಿತಿ ತಾಪ ಚಿತ್ರನನಂತಾ |
ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಂ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ
ಪತಿಯವೊಲವಿಚಳಿತನಾತನಂ ಬಂದಾಂತಂ || ೬೨

ಅಂತನ ಮೇಗೆ ಶಿತ ಶರ
ಸಂತತಿಯಂ ಸುರಿಯ ನೋಡಿ ಶರಪರೀತಿಯಂ |
ತಾಂ ತೋರ್ಪನೆನೆಗನುಶ್ಚಿರ
ದಂತನಿಮಮನೊಡನೆ ಕಡಿದನೆಡೆಯೊಳಿ ಚಿತ್ರಂ || ೬೩

ಕಡಿದೊಡೆ ಕದುಹಿಂದಂ ಕಡಿ
ಕಡಿಯಾಗಿ ಶಿತ್ಯಾಸನಿಕರಮಂ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಂ |
ಕಡಿದವನ ರಥಮನೊರ್ಮೆಯ
ಕಡಿದಂ ತಲೆಯುಮನದೊಂದು ದಾರುಣಶರದಿಂ || ೬೪

ವ|| ಅಂತು ಚಿತ್ರನಂ ಕೊಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ ತನ್ನ ಮಾತೆ ಮಾತಾಗೆ ಕೌರವ
ಬಲಮಲ್ಲಮಂ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನವಂದ್ ಕೋಪೇದೇಕದಿಂದಾಸ್ತೋಟಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಾಗಳ್-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಕುರುಸೈನ್ಯಾಂಘೋಧಿ ತೂಳೆಯ್ಯಗಿದಪ್ಪುದಿನನಾರಿಲ್ಲಿ ಕಯ್ಯೊಳ್ಳರೀ ಸಂ
ಗರದೊಳ್ ನಿಲ್ಲನ್ನಾರೊಂಬೆಡೆಯೊಳಿಡಿರೊಳಾನಲ್ಲ ಬಂದಿದೇನೆಂದ |
ಲ್ಲರುಮಂ ಸಂತ್ಸೈ ಕಣ್ವೆಲ್ ಕಣ್ ಕಣ್ ನೊಸಲೊಳ್ ಚಂದ
ದೋರ್ದಂದದೊಳ್ ಕಂ
ಧರದೊಳ್ ತನನುತ್ಸಮಾಂಗಾಂತರದೊಳಿಸೆಯ ನಂದಾಂತನಾಚಾರ್ಯಪುತ್ರಂ || ೬೫

ಭೂಮಿಗೇ ವಿಚಿತ್ರವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೌರವಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದ
ಚಿತ್ರಸೇನನು ಕೃತವರ್ಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತುದಕ್ಕೆ ದುಃಖಿಪಟ್ಟು ೬೨. ಈ ಹಿಂದೆಂದೂ
ಕೇಳದೆಯೇ ಇದ್ದ ಈ ಚಿತ್ರನ ಶೌರ್ಯವು ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು
ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆಬೀಳುವ ಚಿತ್ರನನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ ಪರ್ವತದಂತೆ
ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನು ಬಂದು ಎದುರಿಸಿದನು. ೬೩. ಅವನ ಮೇಲೆ
ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸುರಿಯಲು ನೋಡಿ ತಾನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯ
ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆಯಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುತ್ತ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ
೪ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಚಿತ್ರನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಡಿದುಹಾಕಿದನು. ೬೪. ವೇಗದಿಂದ
ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನು
ಕತ್ತರಿಸಿ ಅವನ ತೇರನ್ನೂ ತಲೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಒಂದೇ
ಸಲ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಚಿತ್ರನನ್ನು ಕೊಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾತೇ
ಮಾತಾಗಿರಲು ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನು ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದೆ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ
ತಬ್ಬಮಾಡಿ (ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿ)-೬೫. ಕೌರವಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟು

ವ|| ಆಗ್ ಫ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯನಂ ವಿಂಧ್ಯಚಲಮನ್ನೇದಗಲಿಸಿದಗಸ್ತನಂತೆ ಭೀಮನೇನಂ ತದೇವದಡಗಲಿಸಿ ರುದ್ರಾವತಾರನ ರಥಕ್ಕದಿರದೆ ತನ್ನ ರಥಮಂ ಪರಿಯಿಸಿ-

ಚಂ|| ನಿನಗುಜದೇನುಮಲ್ಲದೆಗೆಂದರಿದಿರ್ಬವರಲ್ಲದೆನ್ನನಾಂ
ಪನಿತಳವುಳ್ಳೊಡಿತ ಮಗುಜೆಂದು ಶರಾವಳಿಯಿಂದ ಪೊಳ್ಳೊಡಂ !
ಬಿನ ಸರಿ ಸೋನೆ ತಂದಲಿದು ದಲ್ ಪೊಸತಾಯನೆ ಕಂಡರಲ್ಲಮಂ
ಬಿನ ಮುಜೆಗಾಲವಾಯ್ತು ಕುರುಭೂಮಿಗೆ ಭೀಮನದೇಂ ಪ್ರತಾಪಿಯೋ || ೬೬

ಚಂ|| ಗದಯೊಳೆ ಜಟ್ಟುಗಂ ಪವನನಂದನನೆಂಬರ ಮಾತು ಮಾತದ
ಲ್ಲದು ಸುರಸಿಂಧುಪುತ್ರ ಗುರು ಕರ್ಣ ಕೃಪ ಪ್ರಮುಖರ್ಕಳಂತು ನೇ !
ರಿದರೆ ಶರಾಸನಾಗಮದೊಳೆಂಬಿನಮಂಜರದೊಳ್ ಸುರರ್ಕಳೇಂ
ಪುದಿದನೊ ಬಾಣಜಾಲದೆ ಗುರುಪ್ರಿಯನಂದನನಂ ಮರುತ್ತುತಂ || ೬೭

ವ|| ಆಗಲಕ್ಷ್ಮಾಮಂ ಭೀಮೋದ್ಧಾಮ ಶ್ಯಾಮ ಜಳಧರ ವಿಮುಕ್ತ ಶರಾವಳಿಯ ಬಳಸಂ ಕಂಡು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕುಮೀತನುಮೆಮ್ಮಂ ಬಳಸಿದಪ್ಪನೆಂದು-

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಾಯುವವರಾರು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಹವರು ಯಾರು ಎನ್ನುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೋ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಬಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೂ, ಪ್ರಚಂಡವಾದ ದೋರಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲೂ, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯೂ (ವಿಷದ ಗುರುತು) ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ನಿಂತು ಎದುರಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುಷಿಯ ಹಾಗೆ ಭೀಮನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ದಾಟಿ (ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಹಾರಿ ಬಂದು) ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ತೇರಿಗೆ (ಎದುರಾಗಿ) ಹೆದರದೆ ತನ್ನ ರಥವನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿದನು. ೬೬. ಶಕ್ರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಕ್ರಹೀನರನ್ನು ನೀನು ಎದುರಿಸಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೆ ಈ ಕಡೆ ತಿರುಗು ಎಂದು ಭೀಮನು ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಳಲು ಬಾಣದ ಮಳೆ, ಜಡಿಮಳೆ, ತುಂತುರುಮಳೆಗಳು ಹೊಸತಾಯಿತು ಎಂದು ಕಂಡವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಕುರುಭೂಮಿಗೆ ಹೊಸ ಮಳೆಗಾಲವನ್ನು ಭೀಮನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಭೀಮನು ಅದೆಂತಹ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯೋ! ೬೭. ಭೀಮನು ಗದಾಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಟ್ಟಿಗೆ ಎನ್ನುವವರ ಮಾತು ಮಾತಲ್ಲ; ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖರು ಹೀಗೆ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾಗಿರಲಾರರು ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುವ ಹಾಗೆ ಭೀಮನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟನು. ವ|| ಆಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಭೀಮನೆಂಬ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೀಲಮೇಘದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಸಮೂಹದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಹುಸಿನಗೆ

ಚಂ|| ಅನಲಶಿಖಾಕಳಾಪವನೆ ಭೋರ್ಗರದಾದುರ್ಗುಚ್ಚನ್ನಮಪ್ಪಗು
ವಿನ ಶರಸಂಕುಳಂಗಳೊಳೆ ಭೋರ್ಗರದಾದಿನೆ ಭೀಮನೆಚ್ಚ ನ |
ಚ್ಚನ ಘನ ಬಾಣಜಾಳಮದು ಭೋಂಕನೆ ನೋಂದುವೊಡಾಳಚಾಳವಾ
ಯನೆ ಕಡಿದೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುವು ಪತತಿಗಳಂ ಗುರುಪ್ರತನಂಬುಗಳ್ || ೬೮

ವ|| ಅಂತು ಗುರುನಂದನಂ ಮರುನ್ನಂದನವಿರಚಿತ ನಿಶಿತ ವಿಶಿಖ ಪಂಜರಮನಟೆದು
ಕಟಕುಲಂಮಾಡಿಯುಮನಿತಜೊಳ್ ಮೂಡದೆ-

ಕಂ|| ತೇರಂ ಕುದುರೆಯನೆಸಗುವ
ಸಾರಥಿಯ ವೊಡರ್ಪನಯ್ಯ ಬಾಣದೊಳುಪಸಂ |
ಹಾರಿಸಿ ತಲತಲು ತೊಳಗುವ
ನಾರಾಚದಿನೆಚ್ಚನೊಳೆ ಭೀಮನ ನೊಸಲಂ || ೬೯

ಮಿಸುಗುವ ನೊಸಲಂ ನಟ್ಟ
ವಿಸುವಿನೆಗಂ ತೂಗಿ ತೊನೆವ ನಾರಾಚಮದೇ |
ನೆಸೆದುದೊ ತದ್ವದನಾಂಭೋ
ಜ ಸೌರಭಾಕೃಷ್ಣ ಮಧುಪ ಮಾಲಾಕೃತಿಯಂ || ೭೦

ನಡೆ ನಾರಾಚದ ನೋವಿನ
ನಡುಕಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ಸರ್ಪಯೋನಿಯ ಸೆರೆಯಂ |
ಬಿಡಿಸಿದವೊಲೆಚ್ಚು ಪಾಯ್ತು
ತೊಡನೊಡನೆ ಕದುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣ ರುಧಿರ ಜಲೌಘಂ || ೭೧

ನಕ್ಕು ಇವನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನಲ್ಲವೆ ಎಂದು-೬೮. ಅಗ್ನಿಹ್ವಾಲೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನೇ
ಭೋರೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಉಗುಳುವಂತಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದಲೇ
ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಅವನಿಗಿಂದ ಭೀಮನು ಹೊಡೆದ
(ಸಾರವತ್ತಾದ) ಆ ಬಾಣಸಮೂಹವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಸ್ಸಾರವಾದ
ಹಂದರವಾಯ್ತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬಾಣಗಳು ಭೀಮನ ಬಾಣಗಳನ್ನು
ಕಡಿದು ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಭೀಮನಿಂದ
ರಚಿತವಾದ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಜಾಲವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಚದುರಿಸಿ ಅವುಗಳೇ ಬಿಡದೆ
೬೯. ಅವನ ತೇರನ್ನೂ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾರಥಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ
ಅಯ್ಯಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾಶಮಾಡಿ ತಳತಳನೆ ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಣದಿಂದ ಭೀಮನ
ಮುಖವನ್ನು ನಾಟುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ೭೦. ಹೊಳೆಯುವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ
ನಾಟಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತ ಆ ಕಡೆಗೂ ಈ ಕಡೆಗೂ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಬಾಣವು
ಭೀಮನ ಮುಖಕಮಲದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದ
ಆಕಾರದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೭೧. ಬಾಣದ ನೋವಿನ ತುಡಿತವು
ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವಿಸರ್ಪಣೆಯೆಂಬ ರೋಗವುಳ್ಳವನ ರಕ್ತನಾಳವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ
ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಕಪ್ಪಾದ ರಕ್ತಸಮೂಹವು ಒಡನೆಯೇ ಸೂಸಿ ಹರಿಯಿತು.

ನಡುಗಲೆರ್ ಬೆಮರಲ್ ತನು
ತೊಡರಲ್ ನಾಲಗೆ ತಗುಳ್ಳುದಾ ಮಾರ್ಗಣದಿಂ ।
ಗಡ ಮುತ್ತುಚರನೇತುಂ
ಮಡಿಪದೆ ಗುರುತನಯನೆಚ್ಚ ಶಿತ ನಾರಾಚಂ ॥

೭೨

ವ॥ ಅಂತು ಭೀಮಸೇನಂ ನಾರಾಚಫಾತದಿಂ ಪುಣ್ಯಾರ್ತು ಬಸವಟೆದುಸಿರಲಪ್ಪೊಡ
ಮಾಜದೆ ಬಲ್ಲ ಕೊಪ್ಪಂ ಒಡಿದಲಗಿ ಕಿಜಿದಾನುಂ ಬೇಗಮಿದುರ್ ನೊಸಲೊಳ್ ನಟ್ಟ
ನಾರಾಚಮನೇತಾನುಂ ಕಿಚ್ಚು ತನ್ನಂ ತಾನೆ ಚೇತರಿಸಿ ಸಿಂಹನಾದದಿನಾರ್ದು-

ಚಂ॥ ವಿರಕರಬಿಂಬದಿಂ ಕಿರಣಸಂತತಿಗಳ್ ಪೊಜಪೊಗೆದಪ್ಪುಪೆಂ
ಬರ ನುಡಿ ಪೋಲ್ವೆವತ್ತುದೆನೆ ಬಾಣಧಿಯಿಂದಿರಮರ್ಚಕೊಂಡು ಎ ।
ಸ್ಫುಟಿತ ಶರಂಗಳೆಂಟನವಜೊಳ್ ಪೊಳೆವಯ್ಯು ಶರಂಗಳಂ ಸುರು
ಳ್ಳುರುಳ್ಳಿನಮೆಚ್ಚನಾ ದ್ವಿಜನ ಸೂತ ವರೂಢ ತುರಂಗಮಂಗಳಂ ॥

೭೩

ಕಂ॥ ಪೆಜವುಟೆದ ಮೂಜು ಮಿಜುಮಿಜು
ಮಿಜುಪ ಶತಾಸ್ತಂಗಳಂ ದ್ವಿಜನನ ನೊಸಲಂ ।
ನೀಜಗೊಳ್ಳಿನಮೆಚ್ಚಿದ ಕೆ
ನೊಜೆವಪೊಲಾಯ್ದಟುಮಳವುಮಾ ಮಾರುತಿಯಾ ॥

೭೪

ವ॥ ಆಗಲೆತ್ತಾಮಂ ಪೇಮಪುಂಪಾಂಕಿತ ಭೀಮಸಾಯಕನಿರ್ಘಾತದಿಂಚಲೆಯೆ ನೊಂದು
ಭೋರಂದು ಕವಿವ ಬಸನತ್ತರ್ ಕಣ್ಣಂ ಕವಿಯ ಸಿಂಟಕಳೆದು ನಡುಕೋಲ್ವಾರಂ ನಟ್ಟ
ಕೂರ್ಗಣೆಗಳೆಂ ಗಜೆವರಸು ತೊರೆದು ಕಳೆದು-

೭೨. ಆ ಬಾಣದಿಂದ (ಭೀಮನ) ಎದೆ ನಡುಗುವುದಕ್ಕೂ ಮೈ ಬೆವರುವುದಕ್ಕೂ
ನಾಲಗೆ ತೊಡರುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. (ಎಂದ ಮೇಲೆ) ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣವು ಇನ್ನುಳಿದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರುತ್ತದೆಯೇ?
ವ॥ ಭೀಮಸೇನನು ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಉಸಿರಾಡು
ವುದಕ್ಕೂ ಆಗದೆ ಬಿಟ್ಟಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉರಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಿದ್ದು
ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿದ್ದ ಬಾಣವನ್ನು ಹೇಗೋ ಕಿತ್ತು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು
ಸಿಂಹದ್ವನಿಯಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸಿದನು. ೭೩. ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದಿಂದ ಕಿರಣಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ
ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಎಂಟುಬಾಣಗಳನ್ನು
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಯ್ಯುಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಸಾರಥಿ, ತೇರು ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಸುರುಳಿಕೊಂಡು ಉರುಳುವ
ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ೭೪. ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂರು ಮಿರುಮಿರುಗುವ ಹರಿತವಾದ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಣೆಗೆ ಮರ್ಮವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಲು ಆ
ಭೀಮಸೇನನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ವ॥ ಆಗ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಚಿನ್ನದ ಗರಿಗಳಿಂದ ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹಿಂಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳ ಭೀಮನ
ಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವಷ್ಟು ವೃಥೆಪಟ್ಟು ಭೋರಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ

ಕಂ|| ಅಳವೆನಿತು ಚಾಪವಿದ್ಯಾ
ಬಳಮೆನಿತುಂಟನಿತುಮೆಯ್ಯೆವಂದಿಲ್ಲಿ ಪ್ರದುಂ |
ಗೊಳಿಳಿದುವೆನೆ ಕಲ್ಯಾಣಲ
ವಿಳಯಾಂತಕರೂಪನಾದನಶ್ಚತ್ವಾನುಂ || ೭೫

ವ|| ಆಗಳ್ ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯ ಭ್ರಾಂತೋದ್ಧಾಂತಗಳೆಂಬ ರಥಕಲ್ಪ ವಿಶೇಷ ವಿದ್ಯಾಸಂಗಳ
ನಜೆದು ಸಾರಥಿಗಳ್ ಚೋದಿಸುವಾಗಳಿರ್ವರ ರಥಂಗಳುಂ ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳಗಣ ತಲಗೆಲೆಯಂತೆ
ತಿಳನೆ ತಿರಿಯೆ-

ಚಂ|| ಮುಳಿಸಳುಡೆಯ್ಯೆ ಕಣ್ಣೊಳೆ ಪೀರ್ವವೊಲುಗೃತರಾಸಲಾರ್ಚೆಯುಂ
ದಳುರ್ವವೊಲೆಯ್ಯೆ ಚೋದಿಸಿ ವರೂಢಮನಿಂ ಬರ್ಮಕಾಡೆಯೆಂದಸುಂ |
ಗೊಳೆ ಮೊನೆಯಂಬುಗಳ್ ತನುವನಳ್ಳಳಿವೊಪಿನಮೆಚ್ಚು ನೆತ್ತರು
ಚ್ಚಳಿಸಿ ರಥಂಗಳೊಳ್ ಕೊಳಗೊಳುತ್ತಿರೆ ಕಾದಿದರೂರ್ವರೂರ್ವರೊಳ್ || ೭೬

ವ|| ಅಂತು ಮುಳಿಸಿನ ಮೋಪಿನ ಗಂಡಮಚ್ಚರದ ಮೆಚ್ಚುವಣಿಗೆಯಂಕಕಾಪರೆಕೃಪುಳ
ಕೈಯಿಂ ಸೂಲೀಟಿವಂತೂರ್ವರೂರ್ವರೊಳ್ ಕಾದೆ-

ಉ|| ಸೂತರುರುಳ್ಳಿನಂ ರಥ ತುರಂಗಮರಾಜ ಸುರುಳ್ಳಿನಂ ಚಳ
ತೈತುಗಳಿತ್ತಮವ್ವಳಿಸಿ ಬೀಚ್ಚಿನಮಳುಪ್ ಕಾದಿ ಬಾಣ ಸಂ |
ಘಾತದ ಕೋಳೊಳುಚ್ಚಳಿವ ನೆತ್ತರೊಳಿಚ್ಚೆಯೆ ಕೆಚ್ಚೊಡಾತನ
ತ್ತೇತನುಮಿತ್ತ ಜೋಲ್ವ ರಣಮಂ ಪೊಗಬುತ್ತಿರೆ ದೇವಕೋಟಿಗಳ್ || ೭೭

ಬಿಸಿರಕ್ಕವು ಕಣ್ಣನ್ನು ಆವರಿಸಲು ಅದನ್ನು (ಬೆರಳಿನಿಂದ) ಸೀಂಟಿ ಕಳೆದು ಬಾಣದ
ಮಧ್ಯದವರೆಗೂ ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಗರಿಗಳೊಡನೆ ಕಿತ್ತು
ಬಿಸಾಡಿದನು. ೭೫. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೆಷ್ಟಿದೆ, ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲವೆಷ್ಟಿದೆ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಳಯಹಾಲದ ಯಮನ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾದನು.
ವ|| ಆಗ ಸವ್ಯ, ಅಪಸವ್ಯ, ಭ್ರಾಂತ ಮತ್ತು ಉದ್ಭಾಂತಗಳೆಂಬ ರಥವಿದ್ಯೆಯ
ನಾನಾರೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಾರಥಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು ಇಬ್ಬರ ತೇರುಗಳೂ
ಸುಂಟರುಗಳಾಯಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ತರಗೆಲೆಯ ಹಾಗೆ ತಿರನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿವ್ವವು.
೭೬. ಕೋಪವು ಹರಡಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯುವ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ
ಬಾಣಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸುಡುವ ಹಾಗೆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಡೆಸಿ 'ಇನ್ನು
ನೀನು ಬದುಕಲಾರೆ' ಎಂದು ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳು ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡುವಂತೆ
ಶರೀರವನ್ನು ನಾಟಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ರಕ್ಕವು ಚಿಮ್ಮಿ
ರಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳವಾಗುತ್ತಿರಲು ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು ಕಾದಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಕೋಪದ, ಆಸಕ್ತಿಯ, ಪೌರುಷದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯದ, ಪರಸ್ಪರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯುಳ್ಳ
ಜಟ್ಟಿಗಳು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಂಕಕಾರರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ
ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು ಕಾದಿದರು -
೭೭. ಸಾರಥಿಗಳು ಉರುಳಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆಯೂ ರಥಕುದುರೆಗಳ ಗುಂಪು

ವ|| ಆಗ್ ಧರ್ಮರಾಜನುಮಿತ್ರ ರಾಜರಾಜನುಮೊಂದೊರ್ವರಂ ಕೆಯೊಂದು ತಂತಮ್ಮ ರಥಂಗಳನೇಟಿಸಿಕೊಂಡುಯ್ದಿತ್ತ ಕರ್ಣನುಂ ಪಾಂಡವಬಳಿ ಜಳನಿಧಿಯಂ ಬಡಬಾನಳನಳುರ್ದಂತಳುರ್ದು ತನ್ನೊಳ್ ಪೋಗದೆ ಪೆಣೆದ ಪ್ರಭದ್ರಕ ಬಲಮೆಲ್ಲನುಂ ಕೊಂದನನ್ನೆಗಮಿತ್ರ ಭೀಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮರಿವರರುಂ ಚೇತರಿಸಿ ಸೂತ ಪತಾಕಾ ತುರಂಗಮೋಪೇತ ರಥಂಗಳನೇಟಿಕೊಂಡು ಮತ್ತಮೊರ್ವರೊರ್ವರನಜಸುತ್ತುಂ ಸಂಗ್ರಾಮಭೂಮಿಯೊಳಗನೆ ಬರೆ ಜರಾಸಂಧನ ಮಗಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿ ತಮಯ್ಯನಂ ಕೊಂದ ಪಗೆಯಂ ನೆನೆದು ತನ್ನೇಟಿದ ಮತ್ತಹಸ್ತಿಯಂ ಭೀಮಸೇನಂಗೆ ತೋಟೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ್-

ಕಂ|| ಬದಿಗೊಂಡು ಮಸಗಿ ಬೈತ್ತಮ
ನೊಡೆವ ಮಹಾ ಮಕರದಂತೆ ಕರಿಘಟೆಗಳನಾ |
ದುರ್ದಿಯ ಬದಿದಾನೆವೆರಸಾ
ಗಡೆ ಕೊಂದಂ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯಂ ಪವನಸುತಂ ||

೭೮

ವ|| ಅಂತು ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯಂ ಕ್ಷೇಮದಿಂ ಕೊಂದನನ್ನೆಗಮಿತ್ರ ಮರುನ್ನಂದನನ ನಜಸುತ್ತುಂ ಬರ್ಪಶ್ವತ್ಥಾಮನಂ ಪಾಂಡನೆಟಿಗೊಂಡು ಬಂದು ಮಾರ್ಕೊಂಡು-

ಸುರುಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆಯೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಧ್ವಜಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಕಾದಿ ಬಾಣಸಮೂಹದ ತಿವಿತದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೇ ನಷ್ಟವಾಗಲು ಆ ಭೀಮನು ಆ ಕಡೆ, ಈ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಈ ಕಡೆ ಜೋತುಬಿದ್ದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನೂ ಈ ಕಡೆ ಕೌರವನೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕರ್ಣನು ಪಾಂಡವಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ಸುಡುವಂತೆ ಸುಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಭದ್ರಕಬಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಭೀಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮರು ಚೇತರಿಸಿ ಸಾರಥಿ ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಥಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಜರಾಸಂಧನ ಮಗನಾದ ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಹತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಭೀಮನ ಕಡೆ ಛೂಬಿಟ್ಟನು. ೭೮. ಪೆಟ್ಟುತಂದು ರೇಗಿ ಹಡಗನ್ನು ಮುರಿಯುವ ದೊಡ್ಡ ಮೊಸಳೆಯ ಹಾಗೆ ಭೀಮಸೇನನು ಆನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಹೊಡೆದು, ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ, ಕ್ಷೇಮಧೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ಭೀಮನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಪಾಂಡ್ಯನು ಮಧ್ಯೆ ಬಂದು ಎದುರಿಸಿ

ಕಂ ನೀನಲ್ಲದನ್ನ ಶರಪಂ ಧನಮನಾನಲ್ಲೆ ನೆಜಿವರಲ್ಲಿ ಪಡೆಯೋಳ್ ನೀನಿನಸನಾಂಪುದೆಂಬುದು ಮಾನಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನಾಂಪ ಗಂಡರುಮೊಳಗೇ	೭೯
ಎನೆ ಬೆಳ್ಳೆನೆಯಂಬನೆ ಸರಿ ಮೊನೆಯಂಬನ ಸೋನೆ ಪಾಜಿಯಂಬನ ತಂದಲ್ ಘನಮಾದುದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತಂ ಬಿನ ಬಡಪದಿದನಿ ಪಾಂಡ್ಯನಂಬಂ ಕಜಿದಂ	೮೦
ಕಜಿದೊದವನಿತುಮನಂತಂ ತುಜದಿಚ್ಚು ಕಡಂಗಿ ತಜಿದು ಶರವರ್ಷದಿನಂ ದಜಿಯ ಕಡಿಕೆಯ್ತು ಬಡದೆಡೆ ವಜನಂ ಮಾಡಿದುವು ಗುರುತನೂಜನ ಕಣೆಗಳ್	೮೧
ಎಡವಜದೊಳೆಜಿ ಬಜಿಡಿ ಲಿಡುಮುಡುಕನೆ ಪೊಡೆದುದೆನಿಸಿ ಪಾಂಡ್ಯನ ರಥದ ಚ್ಚುಡಿವಳ್ಳಿ ತಜ್ಜಿ ಕೊಂಡುವು ಕಡುಗೂರಿದುವನಿಜ ಗುರುತನೂಜನ ಕಣೆಗಳ್	೮೨
ವಿರಥಂ ಪಾಂಡ್ಯಂ ಕೋಡ ಸ್ತುರಿತಾಧರನುಡಿದು ಕೆಡೆಯ ವಜಯಗೆಯುಂ ಬಿ ಬ್ಬರ ಬಿರಿಯ ಗುರುತನೂಭವ ನುರಮಂ ಬಿರಿಯಚ್ಚು ಬೆಂಗೆವಂದಂ ಗಜದಾ	೮೩

೭೯. ನನ್ನ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ನೀನೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಾಳುವುದು ಎನ್ನಲು ನಾನಲ್ಲದೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿ ತಕ್ಕ ಶೂರರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ೮೦. ಎನ್ನಲು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಸೆದಿರುವ ಬಾಣದ ಮಳೆ, ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳ ತುಂತುರುಮಳೆ- ಇವು ಅತಿಶಯವಾದವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಿರಿಯಬಾಣಗಳ ನಿರಂತರವಾದ ಮಳೆ ಇದು ಎನಿಸಿ ಪಾಂಡ್ಯನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕರೆದನು. ೮೧. ಅವಷ್ಟನ್ನೂ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಾಣದ ಮಳೆಯಿಂದ (ಶರವರ್ಷ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಡರಿಸಿ, ನಿಲ್ಲದೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬಾಣಗಳು ನಡುವೆ ಬರಗಾಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದುವು. ೮೨. ಬರಗಾಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಸಿಡಿಲು ಇಡುಕುಮುಡುಕುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಹೋಯಿತು ಎನ್ನಿಸಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬಹಳ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು ಪಾಂಡ್ಯನ ರಥದ ಅಚ್ಚುಮುರಿದು ನಾಶವಾಗಿ ಕುಸಿಯುವಂತೆ ಹೊಡೆದುವು. ೮೩. ರಥವಿಲ್ಲದ ಕೋಪದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ತುತಿಯುಳ್ಳ ಪಾಂಡ್ಯನು ಮುರಿದು ಬೀಳಲು ಬಾವುಟವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿರಿಯಲು (ಪಾಂಡ್ಯನು) ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಎದೆಯನ್ನೂ ಬಿರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಅನೆಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಂದನು.

ವ|| ಅಂಕು ತನ್ನ ನಡುವೆ ಕಿಮ್ಮುಗಳನಿತು ಪೊಳೆಯ ಮಸೆದೊಟ್ಟು ಮತ್ತಹಸ್ತಿಯನಣೆದು
ತೋಡಿಕೊಟ್ಟಾಗಳ್-

ಉ|| ಈ ಮದದಂತಿಯುರವುಮೀತನ ಶೌರ್ಯಮುಮೀ ಮಹೋಗ್ರ ಸಂ
ಗ್ರಾಮದೊಳಿನ್ನುಮಂ ಚಳಿಯುಸಲ್ ಬಗೆದಪ್ಪುದು ಪಾಂಡ್ಯನನ್ನನಿ |
ನೀ ಮಹಿಯೋಳ್ ಪೊಂ ಕಲಿಯ ನೆಟ್ಟನಿಡಿಚುವ ನಿಚ್ಚಟಕ್ಕಿಯೋಳ್
ಭೀಮನುಮಿನ್ನನಲ್ಲನೆ ಪೋಲ್ವಿಗಿವಂಗೆಣೆ ಗಂಡರಂಬರಾರ್ || ಲ೪

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಪಾಂಡ್ಯನಶ್ಚತ್ತಾಮನ ರಥಮಂ ಮುಟ್ಟೆವೆಂದು-

ಕಂ|| ವಿಳಯಾನಳ ವಿಳಸನ ವಿ
ಸ್ಥಳಿಂಗ ಸಂಘಾತದಿಂ ತಗುಳ್ಳಡವನಿತೊಂ |
ದಳವಿಯ ತೋಮರದಿಂದಿಡೆ
ಪೊಳೆವಸ್ತದೆ ಗುರುತನೊಪನೆಡೆಯೊಳೆ ಕಡಿದಂ || ಲ೫

ವ|| ಅಂತದಂ ಕಡಿದು ಕೂರಿದುವುಂ ನೇರಿದುವುಮಪ್ಪಯ್ಯನೋಘಾಸ್ತಂಗಳಂ ಬಾಣಿ
ಯಿಂದುರ್ಚಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನದೊಳೆ ಸಮಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆಚ್ಚಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಕರಿಕರಮುಂ ಮಾವಂತನ
ಕರಮುಂ ತತ್ಕಾಂಡಿರಮುಮೊಡನುರುಳೆ ಭಯಂ |
ಕರಮುಮನುರ್ವಿಗಗುವರ್ವಮು
ನರಹುಂ ಪಡೆಗಳ್ಗೆ ತೋಡಿದಂ ಗುರುತನಯಂ || ಲ೬

ವ|| ತಾನು ನಂಬಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲ ಹೊಸತಾಗಿ ಮಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ರಾಶಿಯಾಗಿ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿದು ಪಾಂಡ್ಯನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ
ಮೇಲೆ ಭೂಬಿಟ್ಟನು. ಲ೪. ಈ ಮದ್ದಾನೆಯ ಬರುವಿಕೆಯೂ ಈತನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ
ಈ ಘೋರಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಶಕ್ತಿಹೀನನನ್ನಾಗಿಮಾಡಲು ಯೋಚನೆ
ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಪಾಂಡ್ಯನಂತಹವನೂ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಶೂರನಿರುವನೇ? ನೇರವಾಗಿ ವೈರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸ್ಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನು
ಕೂಡ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಲ್ಲ, ಎನ್ನುವಾಗ ಹೋಲಿಕೆಮಾಡಲು ಇವನಿಗೆ
ಸಮಾನರಾದವರು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ
ತೇರಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಲ೫. ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿಡಿಗಳ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಮೇಲೇರುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ತೋಮರವೆಂಬ ಆಯುಧ
(ದೊಡ್ಡಗದೆ) ಹೊಡೆಯಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನು
ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹರಿತವೂ ಸರಳವೂ ಆದ ಬೆಲೆಯೇ
ಇಲ್ಲದ ಅಯ್ಯು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಡೆದನು.
ಲ೬. ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲೂ ಮಾವಟಗಿನ ಕೈಯೂ ಆ ಪಾಂಡ್ಯನ ತಲೆಯೂ
ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಉರುಳಲು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರತ್ವವನ್ನೂ

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಸಂಸಪ್ತಕನಿಕಾಯಮನತಿ ನಿಶಿತ ಸಾಯಕನಿಕಾಯದಿಂ ನಿಶ್ಯೇಷಮಾಗೆ
ಮಾಲ್ವ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿ ಕೌರವಬಲದ ಕಳಕಳಮಂ ಕೇಳ್ವ ಮನಃಪವನವೇಗದಿಂ
ಜವನೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳಕ್ಕೋಹಿಣೀ ನಾಯಕಂ ದಂಡಧಾರಂ ಗಂಡಗುಣಕ್ಕಾಧಾರ
ಮಾಗಿ ಮದಗಳಿತ ಗಂಡ ಪ್ರಚಿಂದ ಮದವೇತಂಡಮನಣೆದು ಬಿಟ್ಟಕ್ಕಿದಾಗಳ-

ಉ|| ಕಾದಲಿವಿರ್ಚಿ ಬಂದ ಪಗೆ ಸಂಪಗೆಯಂತೆ ಶಿಳೀಮುಖಕ್ಕೆ ಗೆಂ
ಟಾದುದಿದೊಂದೆ ಸಿಂಧುರದೊಳಿಂತಿವನೊರ್ವನೆ ತಳ್ಳನಾದೊಡೇ |
ನಾದುದೋ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಮುಳಿದೆಚ್ಚೊಡೆ ಸೌಳನೆ ಸೀಳು ಪಚ್ಚವೋ
ಲಾದುದು ದಂಡಧಾರ ಗಜಮಾತನೊಡಲ್ಪರಸಂದು ಪಾರ್ಥನಿಂ || ೮೭

ವ|| ಅಂತಾತಂ ಕೃತಾಂತನಿವಾಸಮನೆಯ್ಯವುದುಂ-

ಕಂ|| ಇನ್ನಿನಿಸಿದೊಡೆಪಾಜೆಯೊ
ಳೆನ್ನ ತನೂಜನುಮನವಿಷಂ ನರನದನಿ |
ನ್ನಾನೋಡಲಾಅನೆಂಬವೊ
ಲನ್ನೆಗಮಸ್ತಾಚಳಸ್ಥನಾದಂ ದಿನಪಂ || ೮೮

ವ|| ಅಂತು ಪತಂಗಮಂಡಲಮಪರಗಿರಿತಟಮನೆಯ್ಯವುದುಮೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳಪಹಾರ
ತೂರ್ಯಂಗಳಂ ಬಾಜಿಸಿ ತಂತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳ್ಳೆ ಪೋದುವಾಗಳ ರಾಜರಾಜನಲ್ಲಿಗಂಗರಾಜಂ
ಬಂದು ಪಯೋಪಾಯಕುಶಲರಪ್ಪ ಗಾಂಗೇಯರಲೆಪಿದ ಮಾತನೇಕಾಂತದೊಳಪಿಪ್ಪುವುದುಂ

ಅದ್ಭುತವನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಸಪ್ತಕಸಮೂಹವನ್ನು
ಬಹಳ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ
ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು, ಕೌರವಸೈನ್ಯದ ಕಳಕಳಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಮನೋವೇಗ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಯಮನೇ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು.
ಅಕ್ಕೋಹಿಣೀಸೈನ್ಯದ ಒಡೆಯನಾದ ದಂಡಧಾರನು ಪೌರುಷಗುಣಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿ
ಮದೋದಕವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಪೋಲವುಳ್ಳ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ತಿವಿದು ಛೂಬಿಟ್ಟನು.
೮೭. ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಕಾದಲು ಎದುರಿಸಿ ಬಂದ ಶತ್ರುವು ದುಂಬಿಗೆ ಎದುರಾದ
ಸಂಪಗೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ದೂರವಾಯಿತು. ಇದೊಂದೇ ಆನೆಯೊಡನೆ ಇವನೊಬ್ಬನೆ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೇನಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು
ಕೋಪಿಸಿ ಹೊಡೆಯಲು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ದಂಡಧಾರನ ಶರೀರದೊಡನೆ ಆ ಆನೆಯು
ಸೌಳೆಂದು ಸೀಳಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವನು ಯಮನ ಮನೆಯನ್ನು
ಸೇರಲಾಗಿ ೮೮. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ನನ್ನ ಮಗನಾದ
ಕರ್ಣನನ್ನೂ ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು. ವ|| ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸೂಚನೆಕೊಡುವ
ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾಜಿಸಲು ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದುವು.
ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಣನು ಬಂದು ಅಶ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಭೀಷ್ಮರು
ತಿಳಿಸಿದ ಮಾತನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮುಕ್ಕೈನ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ

ಪ್ರೀತೋತ್ಸನೋಳ್ ಕಲ್ಪಶ್ವಹೃದಯದೂಳಂ ರಥಕಲ್ಪದೂಳಂ ಶಲ್ಕಂ ಮುರಾಂತಕಂಗಳಂ
ಪ್ರವೀಣಸಪ್ತದಳಿಂದಾತನನೆಂತಾನುಮೊಪಂಬಡೆ ನುಡಿದು ನಿನಗೆ ಸಾರಥಿ ಮಾಡುವೆನೆಂದು
ದಿನಕರತನೂಜನಂ ಬೀಡಿಗೆ ಪೋನ್ನಲ್ಲೇಯ್ಯ ಪೋನ್ನ ಹಗ್ಗುಗಳೆಯ ಒಡಿಯನೇಜೆ ದಿನಕರನ
ಬಲೆದತ್ತಿದ ಕಿರಣಂಗಳ್ ಕಲ್ಲಲೆಯಂ ಕಂಡಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಮುಷಿಯಂ ಪೊಕ್ಕಂತೆ ಕೆಯ್ಯೊವಿಗಳ್
ಬೆಳಗೆ ಕಿಟಿದಾನುಂ ಮಾನಸವೇರಸು ರಾಜರಾಜಂ ಮದ್ರರಾಜನ ಮನೆಗೆ ಬರ್ಪುದುಮಾತನತ್ಯಂತ
ಸಂಭ್ರಮಾಶಾಂತಹೃದಯನಾಗಿ ಬೇಗಮಿದಿರೇಬ್-

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಮಲೆ || ಅಂತೆ ಕುಳ್ಳಿರಪ್ಪೊಡಂ ನಿಮಗಾಣೆಯಂದಿರವೇಬ್ಬಿಳಾ
ಕಾಂತನುಂ ತೊಡೆಸೋಂಕಿ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಚಾಲ್ಪಿಯುಳ್ಳೊಡೆ ನೀನೆ ಬ
ಪ್ಪಂತುಟಾದುದೆ ಪೇಟ ನೀಂ ಬಲೆಯುಟ್ಟರಾಗದೆ ಕೆಮ್ಮು
ನ್ನೆಂತುಮೇಂ ಮನೆಪಾಲ್ಪಿಯಂ ಬೆಸಗಲ್ ಬಂದೆಯಿರಾಧಿಪಾ || ೮೯

ಕಂ|| ಬೆಸನೆನೆಯುಂ ನುಡಿಯಲ್ ಶಂ
ಕಿಸಿದಪೆ ನಾನೆಂದೊಡೇಕೆ ಶಂಕಿಸುವೈ ನೀಂ |
ಬೆಸವೇಬ್ಬನೆ ಜಯವಧು ಕೂ
ತೊರಸೆದಿರ್ಕುಂ ಮಾವ ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದಮ್ಮ || ೯೦

ಕಂ|| ಪುಸಿಯನೆ ರಥಮಂ ಹರಿ ಚೋ
ದಿಸುವಂತೆಪೊಲಿರ್ದದೆಂತು ನರನಂ ಗೆಲಿಪಂ |
ವಿಸಸನದೂಳಂತೆ ನೀಮುಂ
ಪೆಸರಂ ಕರ್ಣಂಗೆ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುಗೊಳ್ಳಿಂ || ೯೧

ಅಶ್ವಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ರಥಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯೂ ಶಲ್ಕನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು
ತಿಳಿದವನಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ
ನಿನಗೆ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕರ್ಣನನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗಹೇಳಿದನು.
ಚೆನ್ನದಿಂದ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನ ದಾರಿಯನ್ನು
ತಪ್ಪಿದ ಕಿರಣಗಳು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ
ಹಾಗೆ ಕೈದಿವಟಿಗಳು ಪ್ರಹಾಶಿಸಲು ಕೆಲವೇ ಪರಿಜನರೊಡನೆ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮದ್ರರಾಜನಾದ ಶಲ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಇದಿರಾಗಿ ಎದ್ದು ಬಂದನು- ೮೯. ಹಾಗೆಯೇ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ; ಇರದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಾಣೆಯೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕೆಂದು
ಹೇಳಿ ರಾಜನ ತೊಡೆಸೋಂಕಿನಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. “ಕಾರ್ಯವಿದ್ದರೆ
ನೀನೇ ಬರುವ ಹಾಗಾಯಿತೇ ಹೇಳು, ನೀನು ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸ
ಬಾರದಾಗಿತ್ತೇ? ಸುಮ್ಮನೆ ಇನ್ನು ನೀನೇ ಬಂದಮೇಲೆ ಹೇಗೆ? ರಾಜನೇ ಯಾವ
ಗೃಹಕೃತ್ವದ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆ” ೯೦.
ಹೇಳು, ಎಂದರೂ ‘ನುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಂದೇಹಪಡುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನಲು ‘ಎಕೆ
ಶಂಕಿಸುತ್ತೀಯೆ. ಅಜ್ಜಿಮಾಡು’ ಎನ್ನಲು, ‘ಮಾವ, ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ
ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅನುರಾಗದಿಂದಿರುತ್ತಾಳೆ’ ೯೧. ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನ ತೇರನ್ನು

ವ|| ಎಂಬುದು ಮದ್ರಾಜನು ಮುಚ್ಚಿದೊಳುಮುನೆ ಬೆಮರ್ತು ಕನಿಸಿ ಕಂಕಿಲಿ
ವೋಗಿ-

ಚಂ|| ಕಲಿಯನೆ ಪಂದೆ ಮಾಲ್ವ ಕಡುವಂದೆಯನೊಳ್ಳಲಿ ಮಾಲ್ವ ತಕ್ಕನಂ
ಪೊಲೆಯನೆ ಮಾಲ್ವ ಮುಂ ಪೊಲೆಯನಂ ನೆಹಿ ತಕ್ಕನೆ ಮಾಲ್ವ ತಮೋಳ |
ಗ್ಗಲಿಸಿ ಪೊದಲ್ವು ಪರ್ವದವಿವೇಕತೆಯಂ ನೃಪಚಕ್ರವೃತ್ತಿ ಸಂ
ಚಲಮದವೆಂದಮೋಲಗಿಸಿ ಬಾಲ್ವದೆ ಕಪ್ಪಮಿಳಾಧಿನಾಥರಂ || ೯೨

ಅನುಪಮ ವಿಕ್ರಮಕೃಮಮುದಾರಗುಣಂ ಚುತವಾಕ್ಯಮೆಂಬ ಪೆಂ
ಪೆನಲಿವು ಮೂಟೆ ನಾಲ್ಕೆ ಗುಣಮುತ್ಸ ಮದಾನ್ವಿತರಾಜಬೀಜಸಂ |
ಜನಿತಗುಣಂ ಮದಂ ಮದಮನಾಳ್ವವಿವೇಕತೆಯಿಂದಮಲ್ಕೆ ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಮೊಲೆವಾಂನುಂಡ ಗುಣಮಿಂತಿವನಾರ್ ಕಿಡಿಪರ್ ನರೇಂದ್ರರೋ|| ೯೩

ಉ|| ಒಂದೆ ಕಡಂಗಿ ತೇರನೆಸಗಿಂಬವನಂಬಿಗನಾಜಿ ರಂಗರೋ
ಮುಂದೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಬೆಸದಿರ್ಪವನುಂ ತುಟುಕಾಜನಾಗಿ ಮ |
ತ್ಯಂದನಚೋದನಕೃಮಮದುಂ ಪೊಲೆಯಂಗಮರ್ದಿರ್ಕುಮಂತುಟಂ
ನೀಂ ದಯೆಗೆಯ್ದು ಪೇಟೆಯಿದನಾರ್ ಪಡೆವರ್ ಫಣಿರಾಜಕೇತನಾ | ೯೪

ನಡೆಸುವವನಂತೆ ನಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅರ್ಜುನನು ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಹೇಗೆಮಾಡುವನೋ
ಹಾಗೆಯೆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀವೂ ಕೂಡ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಗೆಲುವನ್ನು
ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು' ವ|| ಎನ್ನಲು ಶಲ್ಯನು ಕೋಪದಿಂದ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ
ಬೆವರಿ ಕೆರಳಿ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾದನು. ೯೨. ಶೂರನನ್ನು ಹೇಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ,
ಪೂರ್ಣಹೇಡಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಶೂರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ, ಯೋಗ್ಯನನ್ನು
ಹೊಲೆಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ, ಮೊದಲು ಹೊಲೆಯನಾಗಿದ್ದವನನ್ನು
ಪೂರ್ಣಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವ
ಅವಿವೇಕತೆಯಿಂದ ರಾಜರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಚಿಂಚಲವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ
ರಾಜರನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಬಾಳುವುದೇ ಕಷ್ಟ. ೯೩. ಅಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದ
ರೀತಿ, ಔದಾರ್ಯಗುಣ, ನೇರವಾದ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ, ಇವು ಮೂರು ನಾಲ್ಕೇ ಗುಣಗಳು.
ಇದು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ರಾಜವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗುಣ
(ವಂಶಮದ) ಅಹಂಕಾರ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವಿವೇಕತೆ, ಇದರೊಡನೆ
ಕೂಡಿದ ದಾದಿಯ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದ ಗುಣ ಇವುಗಳಲ್ಲವೇ? ೯೪. ಹಿಂದುಗಡೆ
ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ತೇರನ್ನು ನಡೆಸು ಎನ್ನುವವನು ಅಂಬಿಗ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ (ಸ್ವಾರಥಿಯಾಗಿ) ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವವನು
ದನಕಾಯುವವನು (ಗೋವಳಿಗ). ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವ ನನ್ನ ರೀತಿಯದು
ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಸರಿಯಾದುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರಲು ಅಷ್ಟನ್ನು ನೀನು ದಯಮಾಡಿ
ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ದುರ್ಯೋಧನ ಇಂತಹ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ?

ಕಂ|| ಎನಿತೊಲ್ಲದಿದೊಡಂ ಸ
ಜ್ಞನರುಂ ಪತಿಹಿತರುಮಟೆಯವೇಬ್ಬಂ ನೀನಿ |
ನೈನಿತಂ ಕೂರದೊಡಂ ನಿ
ನ್ನ ನುಡಿಯನಾಣಾಜಿರಂಗದೊಳ್ ಮೀಟುವನೇ || ೯೫

ವ|| ಎಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದ ಮದ್ರರಾಜನ ನುಡಿಗೆ ಫಣಿರಾಜಕೇತನನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನೀಮೆನಗಿನಿತಂ ಕೆಮ್ಮನೆ
ಮಾಮ ಮನಂ ನೊಂದು ಚೆಸಿಡಿರ್ ಬಿನ್ನಪಮಂ |
ನೀಮವಧಾರಿಸಿಮೆಂತನೆ
ಸಾಮಾನ್ಯದ ಮನುಜನಲ್ಲನಂಗಮಹೀಶಂ || ೯೬

ಕುಲಹೀನನೆ ಅಪ್ಪೊಡೆ ಕೇ
ವಲಬೋಧಂ ಪರಶುರಾಮನೇನೀಗುಮ ನಿ |
ಮರ್ಲಿನಕುಲಂಗಲ್ಲದೆ ಪಿಡಿ
ಯಲಲ್ಲದಂತಪ್ಪ ದಿವ್ಯಬಾಣಾವಳಿಯಂ || ೯೭

ಮಣಿಕುಂಡಲಮುಂ ಕವಚಂ
ಮಣಿಯದ ಚಾರಿತ್ರಮುಗ್ರತೇಜಮುಮೀಯೊ |
ಳ್ಳುಣಮುಂ ಕಲಿತನಮುಮವೇಂ
ಪೂಣಕಾರೀ ಸೂತಸುತನೊಳೊಡವುಟ್ಟುಗುಮೇ || ೯೮

ಕಲಿತನದ ನೆಗಟ್ಟ ಕಸವರ
ಗಲಿತನದ ಪೊದಟ್ಟ ಪರಮಕೋಟಿಗೆ ಪೆಟರಾರ್ |
ಸಲೆ ಕರ್ಣನಲ್ಲದೆನಿಸುವ
ಕಲಿತನಮಂ ಹರಿಗೆ ಕವಚಮಿತ್ತುದೆ ಪೇಬ್ಬಂ || ೯೯

೯೫. ಎಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಸತ್ಪುರುಷರೂ ಪತಿಗೆ ಹಿತರಾದವರೂ ಒಪ್ಪಬೇಕು ತಾನೇ? ನೀನು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೀರುತ್ತೇನೆಯೇ? ವ|| ಎಂದು ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಆಡಿದ ಶಲ್ಯನ ಮಾತಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೯೬. ಮಾವ ನೀವು ನನಗೆ ಇಷ್ಟನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೃಥಾ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ಹೇಳಿದಿರಿ, ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ನೀವು ಲಾಲಿಸಿ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಕರ್ಣನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ೯೭. ಕುಲಹೀನನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕುಲದವರಲ್ಲದವರು ಹಿಡಿಯಲಾಗದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನೇ? ೯೮. ವಿಧೇಯರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಎಲೈ ಶಲ್ಯನೇ ಮಣಿಕುಂಡಲವೂ ಕವಚವೂ ಬಗ್ಗದ ನಡತೆಯೂ ಉಗ್ರವಾದ ತೇಜಸ್ಸೂ - ಈ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ಸು ಇವು ಸೂತಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯೇ? ೯೯. ಶೌರ್ಯದ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಔದೀರ್ಯದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೆ ಸಲ್ಲಲು ಕರ್ಣನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸುವ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕವಚವನ್ನು

ವ|| ಎಂದು ಕುರುಕುಲಚೂಡಾಮಣಿ ಶಲ್ಯನ ಹೃಚ್ಛಲಮಲ್ಲಮುಂ ಕಟಲಿ ನುಡಿದೊಡಾತ
ನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಅಜಿಯದೆಯುಂ ವಿಚಾರಿಸದೆಯುಂ ನೃಪ ನೀಂ ನೆಗಟ್ಟನ್ನೆಯಲ್ಲೆಯಾ
ನಜಿವನದಂತ ಕರ್ಣನಣಗಂ ತೋಣಗಂ ನೃಪರಾರುಮಿಲ್ಲ ಬೆ |
ಛುಪ್ಪಿ ರಿಪುಸೇನೆ ತೇರನೊಸೆದಾನೆಸಗುತ್ತಿರೆ ಕರ್ಣನಂ ಗೆಲಲ್
ನೆಜಿವರೆ ನಾಳೆ ಫಲ್ಲುಗನುಮಚ್ಚುತನುಂ ರಣರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ || ೧೦೦

ಕಂ|| ಒಂದೆ ಗಡ ಹರಿಯ ಪೇಚೊಂ
ದಂದದೆ ನರನೆಸಗುವಂತೆ ಕರ್ಣನುಮನ್ನೆಂ |
ದೊಂದೋಜೆಯೊಳೆಸಗದೊಡಾಂ
ಸ್ಯಂದನದಿಂದಿಜಿದು ಪೋಜನಸಗಂ ತೇರಂ || ೧೦೧

ಎಂಬುದುಮಂಗಳಮಹೀಪತಿ
ಯಂ ಬರಿಸಿ ಮಹಾಜಯಲ್ಲಿ ಮಾವಂ ತಾನೇ |
ನೆಂಬನದನಂತ ಮೀಜದೊ
ಡಂಬಜು ನೀನೆಂದು ಭೂಭುಜಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂ || ೧೦೨

ವ|| ಅಂತಿವರಮನೋರ್ವರೊರ್ವರೊಳೊಡಂಬಡಿಸಿ ತನ್ನೊಡನೆಟ್ಟು ನಿಂದಿರ್ಪ
ಮದ್ರಾಜನನಿರಲ್ಲೆಟ್ಟು ಕರ್ಣನುಂ ತಾನುಂ ನಿಜನಿವಾಸಗಳ್ಗೆ ಪೋದರಾಗಳಾ ಪಡೆಮಾತನಜಾತತತ್ಪು
ಕೇಳ್ತು ಮುರಾಂತಕಂಗೆ ಬಲೆಯನ್ನಟ್ಟು ಬರಿಸಿ-

ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವ|| ಎಂದು ಕುರುಕುಲಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಶಲ್ಯನ ಹೃದಯದ ನೋವೆಲ್ಲವೂ ಸಡಿಲವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಅವನು ಹೀಗೆಂದನು.
೧೦೦. ರಾಜನೇ ನೀನು ತಿಳಿಯದೆಯೂ ವಿಚಾರಮಾಡದೆಯೂ ಕಾರ್ಯ
ಮಾಡುವಂಥವನಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಕರ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ರಾಜರಾರೂ
ಇಲ್ಲ. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
(ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ) ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಕೃಷ್ಣನೂ ಅರ್ಜುನನೂ
ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ೧೦೧. ಆದರೆ
ಒಂದು ವಿಷಯ, ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡುವಂತೆ ಕರ್ಣನೂ
ನಾನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ತೇರನ್ನು ಇಳಿದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.
ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ೧೦೨. ಎನ್ನಲು ಕರ್ಣನನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಈ
ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾವನು ತಾನೇನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ನೀನು ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ
ಮೀರದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊ ಎಂದು ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ
ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಹೇಳಿ ಕರ್ಣನೂ ತಾನೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಈ
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿ

ಚಂ|| ಗೆಲಲಿರಿದುಂತೆ ಸೂತಸುತನಂ ರಣರಂಗದೊಳೆಂಬುದೊಂದು ಪಂ
ಬಲೆ ಪಿರಿದಂತವಂಗೊಸೆದು ತೇರೆಸಪಂ ಗಡ ನಾಳೆ ಶಲ್ಯನೀ |
ಕಲಹಮಿದಂತು ದಲ್ ಬಿದಿರ ಗಂಟುಗಳಂ ಕಳೆವಂತೆ ಮನಸ್ಸು;
ಸ್ಥಲನೆಯನುಂಟುಮಾಡಿದಪುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಡ್ಡದುದಾವುದುತಾ || ೧೦೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ನೀನೆಂದಂತೆ ರಥಕಲ್ಪಮೆಂಬುದು ಶಲ್ಯಗೊಡವುಟ್ಟುದುದಾದೊಡ
ಮವರಿವರ್ಗಮೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳ್ ಮೂಗುದುಪಿಸಲಾಗದ ಕಡ್ಡಮವರ್ಗೊತುಮೊಡಂಬಡಾಗದ
ದಲ್ಲದೆಯುಂ-

ಶೃ || ಕರ್ಣಗಂದಲೆ ಕಲ್ಪರ್ ನುಡುವ ಜಸುಗೆಯಂ ಗಂಡರಾ ಗಂಡವಾತುಂ
ಕರ್ಣಂ ಮುಂ ಪುಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟುತ್ತಳವಮದೊಡವುಟ್ಟುತ್ತ ಪೂಣ್ಣೇವ ಚಾಗಂ |
ಕರ್ಣಗೊಡ್ಡಿತ್ತು ದಲ್ ಭಾರತಮನೆ ಜಗದೊಳ್ ಸಂದನೇಂ ಸಂದೊಡಾಂತಾ
ಕರ್ಣಾಂತಾಕೃಷ್ಣ ಚಾಣಾವಳಿಯೊಳೆ ಹರಿಗಂ ಕರ್ಣನಂ ನಾಳೆ ಕೊಲ್ಲುಂ | ೧೦೪

ಕಂ|| ಎಂಬನೆಗಮಾಗಳಾ ವಿಕ
ಚಾಂಬುಜಸೌರಭಮನೊಸೆದು ಸೇವಿಸುವಾ ಪೆ
ಣ್ಣಂಬಿಗಳ ಸರಮನೆತ್ತಿ ತ
ಉಂಬುತ್ತುಂ ಬಂದುದಾ ಪ್ರಭಾತಸಮೀರಂ || ೧೦೫

೧೦೩. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ (ಯಾರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ
ಎಣಕಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ) ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ
ಅವನಿಗೆ ನಾಳೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಲ್ಯನು ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲುವುದು? ಬಿದಿರಿನ ಗಿಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವಂತೆ ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸೆಯವನ್ನು ಕದಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ
ಕಾರ್ಯವಾವುದು? ವ|| ಎನ್ನಲು ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ರಥವಿದ್ಯೆಯೆಂಬುದು ಶಲ್ಯನ
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದಾದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮೂಗುತುರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗದ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ
ಯೆಂಬುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆಯೂ ೧೦೪. ಶೂರರಾದವರು ಕರ್ಣನನ್ನು
ನೋಡಿಯಲ್ಲವೇ ಮಾತನಾಡುವ ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಆ ಪೌರುಷಯುಕ್ತವಾದ
ಮಾತುಗಳು ಕರ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಪ್ರತಾಪಸಹಿತವಾದ
ತ್ಯಾಗವೂ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಭಾರತಯುದ್ಧವೂ
ಕರ್ಣನಿಗಾಗಿಯೇ ಒಡ್ಡಿದೆ ಎಂಬ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಏನು
ಪಡೆದಿದ್ದರೇನು? ಹರಿಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ನಾಳೆ ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಸೇಕದ ತನ್ನ
ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದಲೇ ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ೧೦೫. ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ
ಅರಳಿದ ಕಮಲದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೇವಿಸುವ (ಆಘ್ರಾಣಿಸುವ)
ಪೆಣ್ಣಂಬಿಗಳ ಸ್ವರವನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಿ ಅಟ್ಟುತ್ತಾ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಮಾರುತವು ಬೀಸಿತು.

ಸೂತ ನಟ ವಂದಿ ಮಾಗಧ
ವೈತಾಲಿಕ ಕಥಕ ಪುಣ್ಯಪಾಠಕ ವಿಪ್ರೋ |
ದ್ವ್ಯತರವಮಸೆಯ ಜಯ ಜಯ
ಗೀತಿಕಳೂರ್ಮೊದಲೆ ತಡೆಯದೆರಡುಂ ಪಡೆಯೋಳ್ || ೧೦೬

ಎರಡುಂಪಕ್ಕಮನಹಗಿದ
ಕರಿಗಳ್ ಪಾರ್ವಿಯೆ ವೇಟ್ಟ ಕೊರಲ ಸರಂಚೆ |
ತ್ತಿರೆ ಮುರಿವಿಟ್ಟುಹೇಪಾ
ಸ್ವರಮಂ ತೋಡಿದಪುವಲ್ಲಿ ನೃಪ ತುರಗಂಗಳ್ || ೧೦೭

ಇಂದೆನ್ನ ಮಗನನರ್ಜುನ
ನೊಂದುಂ ತಲ್ಲಿಲ್ಲದಲೆವನವನಂ ನೀಂ ಕಾ ||
ಯೆಂದು ಸುರಪತಿಯ ಕಾಲ್ಪಿಡಿ
ಪಂದಮನಿಟಿಸಿದುವು ಪಸರಿವನಕರಣಂಗಳ್ || ೧೦೮

ವ|| ಆಗಳಂಕರಾಜಂ ತನ್ನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ ನೇಸಹ್ ಮೂಡೆಯಾಜ್ಞಾವೇಕ್ಶಣಂಗೆಯ್ದು
ಸವತ್ಸ ಸುರಭಿಯನಭವಂದಿಸಿ ನಿಜ ರಥ ತುರಗ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಲೆಯ ಪಸುರ್ಮಣಿಯನಪ್ಪೊಡ
ಮುಲೆಯದಂತು ಚಾಗಂಗೆಯ್ಯ ಚಾಗ ಬೀರದ ಪಟಯಿಗೆಯನೆತ್ತಿಸಿ ಪಂಚರತ್ನಗರ್ಭಂಗಳಪ್ಪ
ಮಂಗಳಜಳಂಗಳಂ ಮೀಂದು ಮೆಯನಾಟಿಸಿ ದುಕೂಲಾಂಬರಮನುಟ್ಟು ಪೊಸವಾವುಗೆಯಂ

೧೦೬. ಪೌರಾಣಿಕರು, ನಟುವರು, ಹೊಗಳುಭಟರು, ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು, ಹಾಡುವವರು, ಕತೆಹೇಳುವವರು, ಮಂಗಳಪಾಠಕರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಎದ್ದ ಜಯಜಯಮಿಶ್ರವಾದ ಗೀತೆಗಳು ಎರಡುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ೧೦೭. ಎರಡು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ (ಮುತ್ತಿದ) ಆನೆಗಳು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಕುಗ್ಗಿದ ಕೊರಳಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ರಾಜಾಶ್ವಗಳು ಆಹಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆನೆಯುತ್ತಿರುವುವು. (ಇವು ಅವಶಕುನದ ಸೂಚನೆಗಳು). ೧೦೮. ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ನಾಶಮಾಡುವನು. ಅವನನ್ನು ನೀನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಇಂದ್ರನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಕೀಳಾಡಿದುವು. ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣನು ತಾನು ನಿಶ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಲು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೋವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ತನ್ನ ತೇರು, ಕುದುರೆ, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಹಸಿರು ಮಣಿಯೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ದಾನಮಾಡಿ ತ್ಯಾಗವೀರದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದನು. ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂಗಳತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶರೀರವನ್ನು ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ರೇಷ್ಮೆಯಂಥ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಹೊಸಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನೂ ಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದನು. ಆಚಮನಮಾಡಿ ಚಿನ್ನದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನತ್ತಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಯ ನೊರೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ

ಮಟ್ಟ ಕನಕಸಂವ್ಯಾನಸೂತ್ರನಾಚಮಿಸಿ ಕನಕಕಮಳಂಗಳಿಂ ಕಮಳಾಕರಬಾಂಧವಂಗಳ್ಳೆಮತ್ತಿ ಪಾಲ್ಗಡಲ ತೆರೆಯ ನೊರೆಯ ದೊರೆಯ ದುಕೂಲಾಂಬರದೊಳಿಂಬಾಗಿ ಚಲ್ಲಣಮನುಟ್ಟು ಪುಡಿಗತ್ತುರಿಯಂ ತಲೆಯೊಳ್ ತೀವೆ ಪೊಯ್ತು ಪಸಿಯ ನೇತ್ರದಸಿಯ ಪಾಳೆಯೊಳ್ ತಲೆನವಿರಂ ಪಟ್ಟುಗಂಟಕ್ಕೆ ಮಣೆಮಯಮಕುಟಮಂ ಕವಿದು ತೋರ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಂ ಪಿರಿಯವಪ್ಪ ಮುತ್ತಿನ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಮನೆಲಿಕ್ಕಿ ಪಸದನಮನೆನಗಿಂದಿನಿತ ಎಂಬಂತೆ ನೆಹಿಯೆ ಕಯ್ಯೆಯ್ತು ಬಂದು ಮದ್ರಾಜಂಗೆ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಸನ್ನಣಂಗಳನೆಲ್ಲಮನಾತಂಗೆ ನೆಹಿಯೆ ತುಡಿಸಿ-

ಕಂ|| ತಿದಿಯುಗಿದು ಕೊಟ್ಟಿನೊಡವು
ಟ್ಟಿದ ಕವಚಮನಮರಪತಿಗೆ ಮುನ್ನಿನೆನಗೊ |
ಪ್ಪದು ಮುಹಿಯನಾಸೆವಡಲಿಂ
ದಡಟನಣಂ ತುಡನೆ ಕವಚಮಂ ರಾಧೇಯಂ ||

೧೦೯

ವ|| ಆಗ್ ಮದಗಜ ಕಕ್ಷದ್ವಜ ವಿರಾಜಿತಮಪ್ಪ ತನ್ನ ಪೊನ್ನ ರಥಮಂ ಮದ್ರಾಜನ ನೇಹಿಲ್ಲೆಯ್ತು ಮೂಜು ಸೂಜು ಬಲವೆಂದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು ತನ್ನ ಸಗ್ಗಮನೇಜುವುದನನು ಕರಿಸುವಂತೆ ನೆಲನಂಬರದೆಗೆ ಬರ್ಪಂತೆ ರಣರಂಗಚೂಮಿಗೆ ವೆಂದು ಕುರುರಾಜದ್ವಜನಿಯಂ ಪದ್ಮವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿದೊಡೆ-

ಕಂ|| ಕಂಠಾರಿಸಖಂ ಪರಿವಿ
ಧ್ವಂಸಿತ ರಿಪುನ್ನಪಸಮೂಹನೊಡ್ಡಿದನಾಗಳ್ |
ಹಂಸವ್ಯೂಹಮನುತ್ತುಂ
ಗಾಂಸಂ ತಾಂ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸಂ ||

೧೧೦

ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಯನ್ನುಟ್ಟನು. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಹುಡಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ನವುರಾದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು. ರತ್ನಮಯಕಿರೀಟವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ದಪ್ಪವಾದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಗಿಂತಲೂ ದಪ್ಪವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಜೋಲುಬಿಟ್ಟು ಈ ಅಲಂಕಾರ ಈ ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಶಲ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕವಚಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಿಸಿದನು. ೧೦೯. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಚವನ್ನು ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುವ ಹಾಗೆ ಮೊದಲು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸುಲಿಡು ಕೊಟ್ಟನು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮರೆಯಾದ ಕವಚಾದಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಡುವುದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಕರ್ಣನು ಕವಚವನ್ನು ತೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ವ|| ಆಗ ಮದ್ದಾನೆಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುವ ತನ್ನ ಸುವರ್ಣರಥವನ್ನು ಶಲ್ಯನನ್ನು ಹತ್ತಲು ಹೇಳಿ ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಾನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹತ್ತುವುದನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಂತೆ ಹತ್ತಿದನು. ಭೂಮಿಯು ಆಕಾಶದೊಡೆಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪದ್ಮವ್ಯೂಹದಾಕಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದನು. ೧೧೦. ಶತ್ರುರಾಜರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ

೬೦೦ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಅಂತೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡನೆರಡುಂ ಬಲದೆ ನಾಯಕರುಂ ತಮ್ಮ ಕೋಪಾಂಗ್ಗಿಗಳನೆ ಬೀಸುವಂತೆ
ಕೆಯ್ದುಸಿದಾಗ್-

ಚಂ|| ಕರದಸಿಗಳ್ ಪಳಂಚಿ ಕಿಡಿವಿಟ್ಟೊಗ್ಗಿದೊಳ್ಳಿಡಿ ತಾರಕಾರಿಯುಂ
ತಿರೆ ರಜಮೊಡ್ಡಿನಿಂದ ಮುಗಿಲಂತಿರೆ ಬಾಳುಡಿ ಪಾಟುವುಳ್ಳಧುಂ |
ತಿರೆ ತಡಮಾದುದಂಬರದೊಳಂಬರಮೆಂಬನೆಗಂ ಜಗತ್ತಯುಂ
ಬರಮೆನೆವಂತು ತಳ್ಳಿಡಿದುವಂದೆರಡುಂ ಬಲಮುಗ್ಗಕೋಪದಿಂ || ೧೧೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗಳಾಪ್ತರಪ್ಪ ಸಂಸಪ್ತಕರತಿರಥಮಥನನ ರಥಮಂ ತಮ್ಮತ್ತ
ತೆಗೆಯಲೊಡಮವರ ರಥಕ್ಕೆ ಮದಾಂಥ ಗಂಧಸಿಂಧುರದಂತಮ್ಮನೆ ಗಂಧವಾರಣಂ ಪರಿಮ-

ಚಂ|| ಪಟಿಪಡದಾಯ್ತು ಭಾರತಮಿವಂದಿರ ಕಾರಣದಿಂದಿವಂದಿರಂ
ಪಟಿಪಡೆ ಕೊಂದು ಕರ್ಣನೊಳೆ ಕಾದಲೆವೇಬ್ಬುಮಮೋಘಮೆಂದು ಕೆಂ |
ಗಟೆಗಳ ಪಾರೆಯಂಬುಗಳೊಳೊಟೆ ಕಟುತ್ತಿರೆ ಬಿಬ್ಬರೆಯ್ತು ಪ
ದೆಜಗ್ಗೆ ಸುರುಳ್ಳು ಬೀಬ್ಬ ಕಟುವಕ್ಕಿವೊಬ್ಬುಗ್ಗ ವಿರೋಧಿನಾಯಕರ್ || ೧೧೨

ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನೂ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಎತ್ತರವಾದ ಹೆಗಲನ್ನುಳ್ಳವನೂ
ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ರಾಜಹಂಸದಂತಿರುವವನೂ ಅದ ಅರ್ಜುನನು
ಹಂಸವ್ಯೂಹವನ್ನು ಒಡ್ಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಡ್ಡಿದವ ಸೈನ್ಯಗಳ ಎರಡು ಪಕ್ಷದ
ನಾಯಕರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋಪಾಂಗ್ಗಿಗಳನ್ನೇ ಬೀಸುವಂತೆ (ಯುದ್ಧ
ಪ್ರಾರಂಭಸೂಚಕವಾಗಿ) ಕೈಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ೧೧೧. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿಗಳು
ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಗಲಲು ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಿಡಿಗಳು
ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಧೂಳು ಹರಡಿನಿಂತಿರುವ ಮೋಡದಂತಿದ್ದುವು.
ಕತ್ತಿಯ ಚೂರುಗಳು ಹಾರುವ ಉಳ್ಳದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತಗುಲಿತು
ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮೂರುಲೋಕದವರೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಉಗ್ರವಾದ ಕೋವದಿಂದ ತಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದುವು. ವ|| ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ
ದುರ್ಯೋಧನನಿಗಾಪ್ತರಾದ ಸಂಸಪ್ತಕರು ಅತಿರಥಮಥನನಾದ ಅರ್ಜುನನ ತೇರನ್ನು
ತಮ್ಮ ಕಡೆ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅಮ್ಮನ ಗಂಧವಾರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಅವರ ರಥಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯಂತೆ
ನುಗ್ಗಿದನು. ೧೧೨. ಈ ಸಂಸಪ್ತಕರಿಂದ ಈ ಭಾರತಯುದ್ಧವು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗದೆ
(ಮುಗಿಯದೆ) ಇದೆ. ಇವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಕೊಂದು ಆಮೇಲೆ ಬೆಲೆಯೇ
ಇಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಅದ್ಭುತವಾಗಿ) ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಕಾದಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಕೆಂಪಾದ
ಗರಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪಾರೆಯಂತಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯಲು
ಶತ್ರುನಾಯಕರು ರಭಸದಿಂದ ಹದ್ದು ಮೇಲೆರಗಲು ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸುರುಳಿಕೊಂಡು

ಕಂ|| ಕಟಕುಲಮಾದ ರಥಂಗಳ
 ನಟಿದರಿಭಟರಿಂ ಸುರುಳ್ಳ ಮದಗಜಘಟೆಯಿಂ |
 ಸುಟಿಸುಟಿದೊಡವರಿದುದು ಕ
 ಲ್ವಟಿಯೊಳ್ ಭೋರ್ಗರವ ತೊಟಿಯವೋಲ್ ರುಧಿರಜಳಂ || ೧೧೩
 ಪಿರಿದು ಪೊಗಟಿಸಿದ ಪಾಡಿಸಿ
 ದರಿಯರನಾನಲ್ಪಿ ಪಿರಿಯರಂ ಪೂಣಿಗರಂ |
 ಬಿರುದರನದಟನೊಳುಬ್ಬರ
 ಮುರಿವರನಾಯ್ವಟಿ ಕೊಂಡುವರಿಗನ ಕಣಿಗಳ್ || ೧೧೪
 ಕಣಿ ಕೊಳಿ ಪಟಿದರಿ ನರಪರ
 ಕಣಿಕಾಲ್ಗಳ್ ಬೆರಲ ರತ್ನಮುದ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂ |
 ದಣಿಯ ಬೆಳಗುಗಳಿನೆನಿದುವು
 ರಣರಂಗದೊಳಯ್ವುಪಡೆಯ ನಾಗಂಗಳವೋಲ್ || ೧೧೫
 ಆಗಳ್ ವಿಜಯನ ವೀರ
 ಶ್ರೀಗೆ ಕರಂ ಕಿನಿಸಿ ಕಲಿ ಸುಶರ್ಮಂ ಮಯ್ಯೊಳ್ |
 ತಾಗೆ ಪಗೆ ನೀಗೆ ತಲೆಯಂ
 ಪೋಗಿಚ್ಚನದೊಂದು ಪರಶು ದಾರುಣಶರದಿಂ || ೧೧೬

ವ|| ಅಂತು ಸಂಸಪ್ತಕಬಲಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ ಸುಶರ್ಮನಂ ರಾವಣನಂ ರಾಘವಂ ಕೊಲ್ಲಂತೆ
 ವಿದ್ವಿಷ್ಣುವಿದ್ಯಾವಾಣಂ ಕೊಂಡೊಡುಟಿದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರ್ ತಮ್ಮಾಚ್ಚನ ಸಾಮಂ ಕಂಡು ರಿಪ್ರಕುರಂಗೆ

ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದರು. ೧೧೩. ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದ ತೇರುಗಳಿಂದಲೂ ಸತ್ತ
 ಶತ್ರುವೀರರಿಂದಲೂ ಸುರುಳಿಗೊಂಡು ಬಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು
 ಭೋರೊಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ
 ನದಿಯಂತೆ ಸುಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯಿತು. ೧೧೪. ಹಿಂದಾಗಿ
 ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಹಾಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಎದುರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯರಾದವರು
 ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದವರು ಬಿರುದುಳ್ಳವರು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ
 ಉರಿಯುತ್ತಿರುವವರು ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಗಳು ಹುದುಗಿಕೊಂಡು
 ಬಂದು ನಾಟಿದುವು. ೧೧೫. ತಗಲಲು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಅಡಿಯ
 ಕಾಲುಗಳ ಬೆರಳಿನ ರತ್ನದುಂಗುರಗಳ ಬೆಳಗಿನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
 ಅಯ್ಯು ಹೆಡೆಯ ಹಾವುಗಳ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ೧೧೬. ಆಗ ಅರ್ಜುನನ
 ಶೌರ್ಯದ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ (ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಶೂರನಾದ
 ಸುಶರ್ಮನು ಶರೀರವನ್ನು ತಾಗಲು (ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು) (ಅರ್ಜುನನು) ದ್ವೇಷವು
 ತೀರುವಂತೆ ಒಂದು ಕೊಡಲಿಯಂತಿರುವ ಕ್ರೂರವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ತಲೆಯು
 ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಂಸಪ್ತಕರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ
 ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದ (ಓಡೆಯನಾಗಿದ್ದ) ಸುಶರ್ಮನನ್ನು, ರಾವಣನನ್ನು ರಾಮನು

ಕಂಠೀರವನಂ ಮಾಕೋಂಡು ಕಾದುತ್ಪಿದ್ಧರನ್ನಗಮಿತ್ವ ಕರ್ಣನುಮುದೀರ್ಘವೀರ
ರಶಾಸ್ತ್ರಾದನಲಂಪಟನಾಗಿ ನೀಮಲ್ಲಮಿಂದೆನ್ನ ಕಾಳಗಮಂ ಸುರಿಗೆಗಾಳಗಮಂ ನೋಬ್ಬಂತೆ
ನೋಬ್ಬದೆಂದು ಕೌರವಬಲದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರುಮನೋದ್ಧಿ ಪಾಂಡವಬಲಕ್ಕೆ ಮಿಬ್ಬು ಬರ್ಪಂತೆ
ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗ್ಗೆ ತನಗಿದಿರೊಳದಿದರಾಂತ ಸೋಮಕ ಶ್ರೀಜಯ ಪುಮುಖ ಕೋಸಲಾಧೀಶ
ಸೈನ್ಯಗಳನಲ್ಲಕ್ಕಲ್ಲೊಲಂ ಮಾಡಿ ಪೆಸರಚೆಯ ನಾಯಕರನಜುವತ್ತು ಶಾವರನೋರ್ವನಂ
ಕೊಲ್ಲಂತೆ ಕೊಂದು ನಿಟ್ಟಾಲಿಗೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಂ ಮುಟ್ಟಿವಂದಾಗ್ಗೆ-

ಚಂ|| ಯಮಸುತನಗ್ಗೆ ಸತ್ತೆಯನುತುಂ ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಮನುರ್ಚಕೊಂಡು ಪ
ಕ್ಕಮನಿರದೆಚ್ಚಡೆಚ್ಚ ಶರಮಂ ಕಲಿ ಚಕ್ರನೆ ಕಿಬ್ಬರಾಪದೇ ||
ಶಮನಿಸೆ ನೆತ್ತರೊಕ್ಕು ಪತಿ ಮುಚ್ಚಿಯೊಳಿಚ್ಚಿಯೆಗಟ್ಟು ಚೋಲ್ಲೊಡಾ
ದಮೆ ನಸುನೊಂದು ನಂದಿಸದೆ ತನ್ನನೆ ನಿಂದಿಸಿದಂ ದಿನೇಶಜಂ || ೧೧೭

ವ|| ಅಂತು ಕೊಂಠಿಗೆ ನಾಲ್ವರೊಳಾರುಮಂ ಕೊಲ್ಲೆನೆಂದು ನುಡಿದ ತನ್ನ ನನ್ನಿಗೆ
ಬನ್ನಂ ಬಂದಪ್ಪದೆಂದು ಕರ್ಣಂ ಚಂತಿಸುತ್ಪಿದ್ಧನಿತ್ತಲರಸನಂ ಪೆಜಗಿಕ್ಕಿ ನಕುಳಗಡದೇವರಿವರಂ
ಬಂದಾಂತೊದಿವರನೇಗೆಯ್ದುದು ಕರುಣಿಸಿ ಶಲಸ್ತ ಮನಮಂ ನೋಡಲೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ
ತನ್ನಳಿಯಂದಿರ ಶಾವಿಂಗಾಜದೆ ಶಲ್ಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಕೊಂದಹಾಗೆ ವಿದ್ವಿಷ್ಟವಿದ್ವಾವಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉಳಿದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ
ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಜಿಂಕೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹದ ಹಾಗಿರುವ
ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಕರ್ಣನು
ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವೀರರಸವನ್ನು ರುಚಿನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ
ದಿವಸ ನನ್ನ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿಯ ಧ್ವಂಧಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೆ
ನೋಡುವುದು ಎಂದು ಕೌರವಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಪಾಂಡವ
ಸೈನ್ಯದ ಮೃತ್ಯು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಭಯಪಡದೆ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೋಮಕ ಶ್ರೀಜಯರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ಕೋಸಲದೇಶದ ರಾಜರುಗಳ
ಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಕಿಹಾಕಿದನು. ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ
ನಾಯಕರನ್ನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ (ಅಶ್ವಮವಾಗಿ) ಕೊಂದು ದೀರ್ಘವಾಗಿ
ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
೧೧೭. ಧರ್ಮರಾಜನು (ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು) ನೀನು ಸತ್ತೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಹರಿತವಾದ
ಬಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ತಡೆಯದೆ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದನು. ಹೊಡೆದ ಆ ಬಾಣವನ್ನು
ಶೂರನಾದ ಕರ್ಣನು ಚಕ್ರನೆ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ಹೃದಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು
ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ ರಕ್ತವು ಸುರಿದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆತು
ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಜೋತುಬೀಳಲು ಕರ್ಣನು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲದೆ
ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡನು -ವ|| ಕುಂತೀದೇವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ
ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ತನ್ನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುತ್ತೆಂದು
ಕರ್ಣನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ

ಚಂ|| ಎರಡನ ಪೆಂಪುಮಾಂತಧಿಕನಪ್ಪನ ಪೆಂಪುಮನೀವ ಕಾವ ನಿ
ನ್ನೆರಡುಗುಣಂಗಳುಂ ಬಯಸುತಿರ್ಪುವು ನಿನ್ನೊಳಿವಂದಿರೇತಪ್ಪೋಳ್ |
ದೊರೆ ದೊರೆವೆತ್ತ ಕಾಳಿಗದ ಗೆಲ್ಲದ ಸೋಲದ ಮಾತು ನಿನ್ನೊಳಂ
ನರನೊಳಮಿದುರ್ದುದಯ್ಯ ಸಿಸುಗಳ್ ಸಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಲಲ್ತ ಭೂಪನಂ || ೧೧೮

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮತ್ತು ದುರ್ಯೋಧನಂಗೆಂ ಭೀಮಂಗೆಮನುವರಂ
ಪೊಣಾರ್ದಿದುರ್ದದರಸನಂ ಬೇಗಂ ಪೋಗಿ ಕೆಯೊಳ್ಳಮೆಂದು ಬರೆಪರೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಪೊನೊಂದ
ನೋಪಂ ಕಂಡು ಪಾಂಡವಬಂದ ನಾಯಕರುತ್ತಾಯಕರಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ ಚತುರ್ವಲಂಗಳನೊಂದು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂ ಕಿಡಿ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಕರ್ಣನಂ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಣಯ
ಕಂಪಣ ಮುಸಲ ಮುಸುಂಡಿ ಭಂಡಿವಾಳ ತೋಮರ ಮುದ್ದರ ಮಹಾ ವಿವಿಧಾಯುಧಂ
ಗಳೊಳಿಟ್ಟುಮೆಚ್ಚುಮಿಡಿದುಮಗುವುರ್ದಮುದ್ದುತಮುಮಾಗೆ ಕಾದುವಾಗಳ್--

ಚಂ|| ಎನಗಮರಾತಿ ಸಾಧನಮಿದಿರ್ಚುಗುಮಳ್ಳದಿರ್ಚಿ ಬಾಬ್ಬುಮಿ
ನ್ನೆನೆ ಪೆಜತುಂಟೆ ದೋಷಮನಗಂತದೆ ದೋಷಮದಾಗಲಾಗದಂ |
ದಿನ ತನಯಂ ತಗುಳ್ಳನೆ ನಿಶಾತ ಶರಾಳಿಗಳೆಯ್ತಿ ಚಕ್ಕು ಚ
ಕ್ಕನೆ ಕೊಳೆ ಮೊಕ್ಕುಮೊಕ್ಕನೆ ಶಿರಂಗಳುರುಳ್ಳವು ವೈರಿಭೂಪರಾ || ೧೧೯

ನಕುಲಸಹದೇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಎದುರಿಸಲು ಇವರನ್ನು ಏನುಮಾಡುವುದು (ತನಗೆ
ಸಮಾನರಲ್ಲದ ಇವರೊಡನೆ ಏನು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು) ಎಂದು ದಯೆತೋರಿ
ಶಲ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣವೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು, ಶಲ್ಯನು ತನ್ನಳಿಯಂದಿರಾದ
ನಕುಲಸಹದೇವರ ಸಾವಿಗೆ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಹೀಗೆಂದನು -೧೧೮. ನಿನ್ನ ದಾನಮಾಡುವ
(ಔದಾರ್ಯ), ರಕ್ಷಿಸುವ (ಪರಾಕ್ರಮ) ಗುಣಗಳು ಬೇಡುವವನ ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಿಯ ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ ಬಯಸುವುವು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ
ನಕುಲಸಹದೇವರು ಯಾವಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನರು. ಯುದ್ಧದ ಜಯಾಪಜಯಗಳ
ಮಾತು ನಿನಗೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ
ಇದೆ. ಈ ಶಿಶುಗಳು ಬಳಲಿರುವ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಲಿ. ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯೂ ಆ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ ಭೀಮನಿಗೂ ಯುದ್ಧವು
ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಬೇಗಹೋಗಿ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸೋಣ ಎಂದು ತೇರನ್ನು ಬೇರೆಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಾಯುವಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ನೊಂದನೋವನ್ನು
ಪಾಂಡವಬಂದ ನಾಯಕರು ನೋಡಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರಾಗಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಚತುರಂಗೆ
ಬಲವನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳು ಬಳಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಕರ್ಣನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅವರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಣಯ, ಕಂಪಣ, ಮುಸಲ,
ಮುಸುಂಡಿ, ಭಂಡಿವಾಳ, ತೋಮರ, ಮುದ್ದರ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬೇರೆಬೇರೆಯ
ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಯುಧ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಎಸೆದೂ ಹೊಡೆದೂ ಕತ್ತರಿಸಿಯೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ೧೧೯. 'ನನ್ನನ್ನು
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ; ಹೆದರದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದೆ ಎಂದರೆ ನನಗೆ

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್-

ಉ|| ಮಂತ್ರ ಪದಪ್ರವೀಣ ಬಹು ಸಾಧನ ಹೂಂಕರಣಾದಿ ಮಂತ್ರಮಾ
ಮಂತ್ರಿತ ದಾಕಿನೀ ದಶನ ಘಟ್ಟನ ಜಾತ ವಿಭೀಷಣಂ ಮದೇ |
ಭೂಂತ್ರ ನಿಯಂತ್ರಿತಾತ್ಮ ಶವ ಮಾಂಸ ರಸಾಸವ ಮತ್ತಯೋಗಿನೀ
ತಂತ್ರಮಿದೇನಗುರ್ವನೊಳಕೊಂಡುದೊ ಕರ್ಣನ ಗೆಲ್ವ ಕೊಳ್ಳುಳಂ || ೧೨೦

ವ|| ಅನ್ಯಗಮಿತ್ರ ಸಂಸಪ್ತಕ ನಿಹುರುಂಬದೊಳಗೊರ್ವರುಮಂ ಕಿಷ್ಕಿವೀಟಿಯದೆ
ರಸಮಂ ಕೊಲ್ಪಂತೆಂತಾನುಂ ಕೊಂಡು ಕರ್ಣನೊಳ್ ಪೊಣರಲ್ ಬರ್ಪ ವಿಕಾಂತ ತುಂಗಂ
ನಿಜ ಪತಾಕಿನಿಯ ನಮವೆ ಮೆಲಿವ ಪತಾಕಾ ವಿರಾಜಮಾನುಮಪ್ಪ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ರಥಮಂ
ಕಾಣದೆ ಕೌರವಬಳಜಳನಿಧಿಯೊಳ್ ಬಲ್ಲಳ ಬಲೆದೊಗೆದ ಕೇಸುರಿಯಂತೆ ತಟತಟಿ ಮಿರಿರ್ಪ
ಪವನತನೂಜನ ಕೇಸರಿಕೇತನಮಪ್ಪ ಪಟಿಯಿಗೆಯಂ ಕಂಡು ಮುಟ್ಟಿ ವರ್ಷಗ್ಗಗಮರಸನಂ
ಬೀಡಿಗೆ ಕಳಿಪಿ ಮಗುಬ್ಬು ಬಂದ ನಕುಳ ಸಹದೇವರಿಂದರವಿಂದಬಾಂಧವತನೂಜನ ಮಹಾ
ಪ್ರಹರಣಹಪಿಯೊಳ್ ಯಮನುಂದನನ ನೋವುಮನಾತ್ತಿಯಬಲದೆ ನಾಯಕರ ಸಾವುಮನಚಿದು-

ಚಂ|| ಪವನಸುತಂಗೆ ಪಾಸಟಗಲೊರ್ವರುಮಿಲ್ಲದಜೆಂದಮಾಂತ ಕೌ
ರವಬಲದುರ್ವನೊಂದಿನಿಸು ಮಾಣಿಸಿ ಪೋಪಮಿಳೇಶನಲ್ಲಿಗೆ |
ದವನತ ವೈರಿ ವೈರಿಬಲ ವಾರಿಧಿಯಂ ವಿಶಿಖೌರ್ವದ್ವೀಯಂ
ತವಿಸಿ ಮರುತ್ತನೂಭವನಲ್ಲಿಗೆ ಜೇಟ್ಟಿರದೆಯ್ತು ಭೂಪನಂ || ೧೨೧

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಕಳಂಕವುಂಟೇ? ನನಗೆ ಆ ದೋಷವು ಆಗಬಾರದು' ಎಂದು
ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನು ರಭಸದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಕ್ ಚಕ್ ಎಂದು ಕತ್ತರಿಸಲು ಶತ್ರುರಾಜರ ತಲೆಗಳು ಮೊಕ್ಮೊಕ್
ಎಂದು ಉರುಳಿದುವು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೧೨೦. ರಣಮಂತ್ರ ಪಠನದಲ್ಲಿ
ಪ್ರವೀಣರಾದ ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರ ಹುಂಕಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನುಳ್ಳದೂ
ಅಹ್ವಾನಿತರಾದ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಕಾರವೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಶಬ್ದವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಮದ್ದಾನೆಯ ಕರುಳುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲಟ್ಟಿ
ಕುದುರೆಯ ಹೊದ ಮಾಂಸದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತವಾದ ಮದಿಸಿರುವ ಮರುಳುಗಳ ಸಮೂಹ
ವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿ ಕರ್ಣನು ಗೆದ್ದ ಯುದ್ಧರಂಗವು ವಿಶೇಷ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ವ||
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಸಂಸಪ್ತಕರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ
ಕೊಡದಂತೆ ಪಾದರಸವನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೇಗೋ ಕೊಂಡು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರುವ ಉತ್ತಮ ಪೌರುಷಶಾಲಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ
ಸೈನ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ತಮ್ಮಣ್ಣನ ರಥವನ್ನು
ಕಾಣದೆ ಕೌರವಸೇನಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಚ್ಚಿದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ
ಉರಿಯಂತೆ ಶಳತಳಿಸಿ ಅಲುಗಾಡುವ ಸಿಂಹದ ಗುರುತಿನ ಬಾವುಟವನ್ನು ನೋಡಿ
ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ
ನಕುಳಸಹದೇವರಿಂದ ಕರ್ಣನ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಂಟಾದ ಧರ್ಮರಾಯನ
ವ್ಯಥೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ನಾಯಕರ ಸಾವನ್ನೂ ತಿಳಿದನು. ೧೨೧. ಭೀಮನಿಗೆ

- ಕಂ|| ತಾನಂ ಹರಿಯುಂ ಭೂಪತಿ
ಗಾನತರಾಗಲೊಡಮೊಸೆದು ಪತಿ ಪರಸಿ ಯಮು |
ಸ್ಥಾನದುನಂತೆಯ್ಪುದಿರೊ
ಕಾನಿನನ ದೊರೆಯ ಕಲಿಯನುಗ್ರಾಹವದೊಳ್ || ೧೨೨
- ನರ ನಾರಾಯಣರೆಂಬ
ವರುಮೊಡಗೂಡಿದೊಡೆ ಗೆಲ್ಲಾರುವರೆಯೊಳ್ |
ನಿರುತಮನೆ ನೆಗಟ್ಟ ನಿಮ್ಮ
ವರ ದೊರೆಗಂ ಬಗೆವೊಡಗ್ಗಳಂ ನರರೊಳರೇ || ೧೨೩
- ಎಂತನೆ ಮುಯ್ಯೇಜ್ ಸೂಚಿಳಿ
ಯಂ ತಳೆದೊಳಿ ಪಿಟೆದನಾತನೆಂಬುದನಾಂ ಮು |
ನೈತುಂ ನಂಬನೆ ನಂಬದೆ
ನಿಂತಿಂಟಿನ ಗಂಡವಾತಿನೊಳ್ ಸೂತಜನಂ || ೧೨೪
- ಪೆತ್ತಳ್ ಕೊಂತಿಯ ಮಕ್ಕ
ಳ್ಳೆತ್ತರೊಳೆಂಬವರೆ ಕೊಂತಿ ಮಾದೇವಿಗಮೊಂ |
ದುತ್ತರಮಾದಳ್ ಕರ್ಣಂ
ಚೆತ್ತಕ್ಕನೆ ಎಂದು ಪೊಗಟ್ಟುವೆರಡುಂ ಪಡೆಗಳ್ || ೧೨೫

ಸರಿಸಮಾನರಾದ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಎದುರಿಸಿದ ಕೌರವಸೈನ್ಯದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಸಾಗರವನ್ನು ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಬಡಬಾನಲನಿಂದ ನಾಶಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭೀಮನನ್ನು ಇರಹೇಳಿ ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೧೨೨. ತಾನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಲು ಧರ್ಮರಾಯನು ಹರಸಿ ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಶೂರನನ್ನು ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸೇರಿಸಿದಿರೋ ? ೧೨೩. ನರನಾರಾಯಣರೆಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಮೀರಿದ ಮನುಷ್ಯರು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ೧೨೪. ಹಿಂದೆ ಕರ್ಣನು ಮೂರು ಏಳುಸಲ (ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂಡಿದವನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು ಹೇಗೂ ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೨೫. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹೆತ್ತ ಕುಂತೀದೇವಿಯೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತವಳು (ಉತ್ತಮಳಾದವಳು) ಎಂದು ಬೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಇಂದು ಕರ್ಣನನ್ನು ಹೆತ್ತವಳು ಕುಂತೀದೇವಿಗಿಂತ

ಕಂ ಇನ್ನುಂ ಕರ್ಣನ ರೂಪೆ ದ ಲೆನ್ನೆರ್ದೊಳಮನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳಂ ಸುಖದಪುದಾಂ ತೆನ್ನೆಚ್ಚ ಶರಮುಮಂ ಗೆ ಲೆನ್ನಮನಂಜೊಡನೆಂದೊಡಿಸ್ಸೇನೆಂಬೆಂ	೧೨೬
ಅಂತಪ್ಪದಟನನಾಜಿಯೊ ಳೆಂತೆಂದಿರಾಂತು ಗೆಲ್ಲಿರೆನೆ ನೃಪನಂ ಕಂ ಸಾಂತಕನೆಂದಂ ಕರ್ಣನು ಮಾಂತಿರೆ ನೀಮಿಂದು ನೊಂದುದಂ ಕೇಳ್ವಿಗಳ್	೧೨೭
ಆರಯ್ಯಲೆಂದು ಬಂದವ ಪಾರ ಗುಣಾ ಕೊಂದೆವಿಲ್ಲವಿನ್ನುಂ ಬಳವ ತೂ ಸಾರಾತಿಯನುಪಸಂ ಪಾರಿಪೆವೇವಿರಿಯನಾದನೆಂಬುದುಮಾಗಳ್	೧೨೮
ನರಕಾಂತಕನಂ ನುಡಿದಂ ನರೇಂಪನಾಸರಸುಗೆಯ್ವ ಪಟುವಗೆಯನದಂ ಪರಿಹರಿಸಿದನಾತನನೀ ಕರೀಟ ಗೆಲ್ಲಿನೆಗೆ ಪಟ್ಟಪಂ ಮಾಡುವನೇ	೧೨೯
ವಿಮೊಗ್ಗ ಕರ್ಣನಿಂತೀ ನಿಮ್ಮಂದಿಗರಿತಿಯ ಸಾವನೇ ಸುಖಮಿರಿಮಿ ನೃದ್ರು ಸುಯೋಧನನೊಳ್ ಪಗೆ ಯಮ್ಮೊದಾನುಂ ತಪ್ಪೋನಿಯೋಗದೊಳಿರ್ಪೆಂ	೧೩೦

ಉತ್ತಮಳಾದವಳು ಎಂದು ಹೊಗಳಿದುವು. ೧೨೬. ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಣನ ಅಕಾರವೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ; ಎದುರಿಸಿ ನಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ನನ್ನನ್ನೂ ಭಯಪಡಿಸಿದನೆಂದಾಗ ಇನ್ನೇನನ್ನು ಹೇಳಲಿ. ೧೨೭. 'ಅಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿ ಗೆದ್ದಿರಿ' ಎನ್ನಲು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು. ನೀವು ಇಂದು ಕರ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನೋವುಪಟ್ಟುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಈಗ ೧೨೮. ವಿಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು; ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಗುಣಶಾಲಿಯಾದ ಧರ್ಮರಾಯನೇ ಬಲಿಷ್ಠನೂ ಕ್ರೂರನೂ ಆದ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಕೊಂದಿಲ್ಲ; ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವನೇನು ಮಹಾದೊಡ್ಡವನು ಎನ್ನಲು ಆಗ ೧೨೯. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿದನು- ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ವೃಥವಾದ ಅಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಜುನನು ನನಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆಯೇ? ೧೩೦. ಇಂತಹ ನಿಮ್ಮಂತಹವರು ಕರ್ಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಮ್ಮಗಳಿರಾ ಇನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಹಗೆತನವನ್ನು ಮರೆತು ಸುಖವಾಗಿರಿ. ನಾನೂ ತಪ್ಪಿನ

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ನೋಯೆ ನುಡಿದ ನಿಜಾಗ್ವದನ ನುಡಿಗೆ ಮನದೊಳೆವೈಯುಮೇವೈ
ಸದೆ ವಿನಯಮನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಿನಯವಿಭೂಷಣನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಮುಳಿದಿಂತು ಚೆಸಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಯೊಳೆ ಮಾಕೊಂಡಂತು ನುಡಿವನುಸಿರೆಂ ನಿಮ್ಮಡಿ |
ಮುಳಿಯಿಸಿದ ಸುರಾಸುರರುಮ
ನೊಳರೆನಿಸೆಂ ಕರ್ಣನೆಂಬನೆನಗೇವಿರಿಯಂ || ೧೩೧

ನರಸಿಂಗಂಗಂ ಜಾಕ
ಬ್ಬರಸಿಗಮಳವೊದವೆ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟಯುಮರಿಕೇ |
ಸರಿಯನೆ ನೆಗಜ್ಜುಮರಾತಿಯ
ಸರಿದೊರೆಗಂ ಬಂದನಪ್ಪೊಡಾಗಳ್ ನಗಿರೇ || ೧೩೨

ಪುಟ್ಟ ಮುಳಿಸೊಸಗೆಗಳೆ ಕಡು
ಗಟ್ಟಂ ಮುಳಿಸೊಸಗೆಯೆಂಬ ನೈವತನಯನವಂ |
ಮುಟ್ಟುಗಿದೆ ಪಾರದರದೊಳ್
ಪುಟ್ಟದನರಸಂಗಮರಸಿಗಂ ಪುಟ್ಟದನೇ || ೧೩೩

ಎಂದರಸ ನೇಸಲೆಂದೊಳ
ಗಾಂ ದಿನಕರಸುತನನಿಕ್ಕಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ ಕಾ |
ನೆಂ ದಲ್ ಭವತ್ತವಾಚ್ಛಮ
ನೆಂದೆಲ್ಲನುದಶುಜಳಲವಾರ್ಧಕವೋಳಂ || ೧೩೪

ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ತನಗೆ ನೋವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನುಡಿದ ತನ್ನ
ಅಣ್ಣನ ಮಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪಬಂದರೂ (ಹೊರಗೆ) ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ
ನಮ್ನತೆಯನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ವಿನಯಭೂಷಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗಿಂದನು. ೧೩೧.
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಹೇಗೆ ನುಡಿಯಲಿ?
ಮಾತಾನಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ನಿಮಗೆ ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ದೇವದಾನವರಿನ್ನೂ
ಜೀವದಿಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ (ಹಾಗಿರುವಾಗ) ಕರ್ಣನೆಂಬುವನು ನನಗೆಷ್ಟು
ದೊಡ್ಡವನು? ೧೩೨. ನರಸಿಂಹನೆಂಬ ರಾಜನಿಗೂ ಜಾಕಬ್ಬೆಯೆಂಬ ರಾಣಿಗೂ
ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಕೂಡ
ಅರಿಕೇಸರಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಶತ್ರುವಿನ ಸರಿಸಮಾನತೆಗೆ ಬಂದನಾದರೆ
ನೀವೇ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಪರಿಹಾಸಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೧೩೩. ಕೋಪಸಂತೋಷಗಳು
ಹುಟ್ಟಲು ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟವೇ! ಆದರೆ ಆ ಕೋಪಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು
ಪರಿಹರಿಸಲಾರದ ರಾಜಕುಮಾರನು ರಾಜ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲ; ಹಾದರಕ್ಕೆ
ಹುಟ್ಟಿದವನು. ೧೩೪. ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ರಾಜನೇ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನದೊಳಗೆ
ನಾನು ಕರ್ಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ
ಎಂದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಣಗಳಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು

ವ|| ಅಂತು ಭೂನಾಥಂ ತನ್ನಳವನಟಿದುಮಟಿಯದೆ ಕೆಡೆನುಡಿದು ತಪೋವನದೊಳಲ್ಲದೆ
ನೀಗೆನೆಂಬೆಟ್ಟು ನಿಂದಿರ್ಪನನುರಾಂತಕನುಂ ತಾನುಮಂತಾನುಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೊಡೊಂದುಬಟ್ಟುಜಾತ
ಶತುಗೆ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ರಥಮನೇಟೆ ಕೌರವದ್ವಜನಿಗೆ ಭಯಜ್ವರಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು ಪವನ
ತನಯಂಗಂತಕತನಯನಸಮಾವಸ್ಥೆಯಂ ಬೇಟ್ಟಿದಿನನುವರಮೆಲ್ಲಮಂ ನಿವೋರ್ವರ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ
ಪಿರಿದುಂ ಪೊಟ್ಟು ತಡೆದಿರ್ಪವನೆ ಹಿಡಿಂಬಾಂತಕನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ನರ ಮಾತಂಗ ತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಮಿದಿರಾಂತೀರೆಂಟು ಲಕ್ಕಂಬರಂ
ಕರಗಿತ್ತೆನ್ನ ನಿಶಾತ ಹೇತಿ ಹತಿಯುಂ ಮತ್ತಂತುಮೀ ತೋಳ ತೀನ್ |
ಕರಗಲ್ಪಾರ್ತಪ್ಪುದಿಲ್ಲದಕ್ಕದಿಗ ಪೇರ್ಪ್ ನೀಂ ಬೇಟ್ಟುದೇ ಸಂಗರಾ
ಜರದೋಳ ಕೌರವರೆಂಬ ಕಾಕಕುಳಕ್ಕನ್ನೀಯೊಂದೆ ಬಿಲ್ ಸಾಲದೇ || ೧೩೫

ವ|| ಎಂದ ಭೀಮನನಕಲಂಕರಾಮಂ ನಿಮ್ಮ ಭುಜಬಲಕ್ಕದೇವಿರಿದೆಂದು ನೀಮನ್ನ
ಕಾಳಗಮಂ ಸುರಿಗೊಳಗಮಂ ನೋಲ್ಪಂತೆ ತೊಡೆಯಂ ಪೊಯ್ಯಾರ್ಪ ನೋಡುತ್ತುಮಿರಿದುಂದು
ಪವನಜನನೊದಗೊಂದು ಪವನಜವದಿಂ ಕರ್ಣನ ರಥಮಲ್ಲಿತ್ತೆತ್ತ ಪೋದುದನುತುಂ ಬರ್ಪತಿರಥ
ಮಥನನ ರಥದ ಬರವಂ ಕಂಡು ಕೌರವಬಲಮೆಲ್ಲಮೊಲ್ಲನುಲಿದೋಡಿ ವೈಕರ್ಣನ ಮಟಿಯಂ
ಪುಗುವುದುಂ ಮದೀಯ ಮನೋರಥಮಿಂದು ದೊರೆಕೊಂದುದೊಂದು ದಿನಕರತನೊಜನೆರದು
ಮುಯ್ಯುಮಂ ನೋಡಿ ಸಮರಾನಂದಂಬೆರಸು ಶಲ್ಯನ ರಥಮನೆಸಗಲ್ತೇಟ್ಟು ದಿವಾಸ್ತುಂಗಳ

ಎದ್ದನು. ವ|| ಹೀಗೆ ರಾಜನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅರಿತೂ
ಅರಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ತಪೋವನದಲ್ಲಲ್ಲದೆ (ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು) ಬೇರೆ
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದವನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೂ ಅರ್ಜುನನೂ
ಹೇಗೋ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ತೇರನ್ನು
ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೌರವಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯಜ್ವರ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಭೀಮನಿಗೆ
ಧರ್ಮರಾಯನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ದಿನದ ಯುದ್ಧಭಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆಯೇ ಹೇರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ತಡೆದಿದ್ದವು ಎನ್ನಲು ಭೀಮನು
ಹೀಗೆಂದನು - ೧೩೫. ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರುಲಕ್ಷದವರೆಗಿನ
ಆನೆ ಕುದುರೆ ಪದಾತಿಗಳು ನನ್ನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕರಗಿದುವು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಈ ನನ್ನ
ತೋಳಿನ ನವೆಯು ಮಾತ್ರ ಕರಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. (ಆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು
ಹೇಳಬೇಕೇ - ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಸಾಕು) ಅರ್ಜುನ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀನೂ ಬರಬೇಕೆ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಕೌರವರೆಂಬ ಕಾಗೆಯ ಗುಂಪಿಗೆ ನನ್ನ ಈ ಒಂದೇ ಬಿಲ್ಲು ಸಾಲದೇ? ವ|| ಎಂದು
ಹೇಳಿದ ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಅರ್ಜುನನು ನಿಮ್ಮ ತೋಳಬಲಕ್ಕೆ ಅದೇನು ದೊಡ್ಡದು
ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀವು ಕಾಳಗವನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ತೊಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಅರ್ಥಟಮಾಡಿ
ನೋಡುತ್ತಿರಿ ಎಂದನು. ಭೀಮನೊಡಗೂಡಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಕರ್ಣನ ತೇರಲ್ಲಿದೆ
ಯಾವಕಡೆ ಹೋಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅತಿರಥಮಥನನಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಬರವನ್ನು ಕಂಡು ಕೌರವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಕರ್ಣನ

ದೊಣೆಗಳನೆರಡುಂ ದಸೆಯೊಳಂ ಬಗಿದು ತಾಳವಟ್ಟಿದ ಬಿಲ್ಲು ಕೆಂದಳಯೊಳಮರೆ ನೀವಿ
ಜೀವೊಡೆದಾಗಳ್ -

ಪೃಥ್ವಿ || ಮಹಾ ಪ್ರಳಯ ಭೈರವ ಕ್ಷುಭಿತ ಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತಮಾ
ಮಹೋಗ್ರ ರಿಪು ಭೂಭುದ ಶ್ರವಣ ಭೈರವಾಚಂಬರಂ |
ಗುಹಾ ಗಹನ ಗಚ್ಛರೋದರ ವಿಶೀರ್ಣಮಾದಂದರೇಂ
ಮುಹು: ಪ್ರಕಟಮಾದುದಾ ರವಿತನೂಭವ ಜ್ವಾರವಂ || ೧೩೬

ವ|| ಅಂಕು ಯುಗಾಂತ ಪಾತಾಪತ ಕುಲಗಿರಿಯೆ ನೆರೆಯಿಂ ತಳವರ್ತೆ ತಳರ್ದು
ಧ್ಯಾಂಕ್ಷದ್ವಜಮಂಬರತಳದೊಳ್ ಮಿಳಿರೆ ತನಗಿರಿದಂ ಬರ್ಪ ಕರ್ಣನ ರಥಕ್ಕೆ ತನ್ನ
ರಥಮಾಸನ್ನಮಾಗಿ ಪರಿಯು ವಿಧ್ಯ ಮಳಯ ಮಹೋದರಂಗಳೊಂದೊಡೊಳ್ ತಾಗುವಂತೆ
ತಾಗಿ ದೇವದತ್ತ ಶಂಖಮಂ ಪೂರೈಸಿ ಗಾಂಡೀವಮನೇಟಿಸಿ ನೀವಿ ಜೀವೊಡೆದಾಗಳ್ -

ಮ|| ಸೃ|| ಎನಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದಿತ್ತುದಧಿ ಕುಲ ನಗೆ ದ್ವೀಪ ಸಂಘಾತಮಂತಂ
ತನಕುಂ ಬತ್ತಿತ್ತು ತೂಳ್ಳುತ್ತಿದುದಿದನೆ ದಿಕ್ಪಾಲರಾ ದೇವದತ್ತ |
ಧ್ವನಿ ಸಂಖಶ್ರಂ ಸಮುದ್ರದ್ರವತಗಿರಿತಟ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ ಮಾರ್ವೀ
ನಿನದಂ ಪರ್ವತಕಾಂಡ ಪ್ರಳಯ ಘನ ಘಟಾಚೋಪ ಗಂಭೀರನಾದಂ || ೧೩೭

ಮರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುವು. ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಈ ದಿನ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು ಎಂದು
ಕೋನು ತನ್ನ ಎರಡು ಭುಜಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಯುದ್ಧಾನ್ದಂದದಿಂದ ಕೂಡಿ ಶಲ್ಯನನ್ನು
ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಎರಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ
ಬಗಿದುಕೊಂಡು ತಾಳವಟ್ಟವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲು ಕೆಂಪಗಿರುವ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯನ್ನು
ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಿಲ್ಲಿನ ಹದೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಮೀಟಿ (ಜೀವೊಡೆ)ದನು.
೧೩೬. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಕಾಲಭೈರವನಿಂದ ಕಲಕಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಷ್ಕಲಾವರ್ತ ಮೋಡದಂತೆ
ಆ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಕಿವಿಗೆ ಭೈರವಾಡಂಬರವಾಗಿ ಗುಹೆಗಳ ಆಳವಾದ
ಕಣಿವೆಗಳ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದ ಕರ್ಣನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹದೆಯ ಶಬ್ದವು ಆ ದಿನ
ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ವ|| ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಕುಲಪರ್ವತಗಳು (ತಾವಿರುವ) ನೆಲೆಯಿಂದ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಕರ್ಣನು ಚಲಿಸಿದನು.
ಕಾಗೆಯ ಬಾವುಟವು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರಲು ತನಗೆ ಎದುರಾಗಿ
ಬರುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಣನ ತೇರಿಗೆ ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ಸಮೀಪವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹರಿಯಿಸಿ
ವಿಂಧ್ಯ ಮಲಯಪರ್ವತಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ತಾಗುವಂತೆ ತಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು
ದೇವದತ್ತಶಂಖವನ್ನು ಊದಿ ಗಾಂಡೀವಕ್ಕೆ ಹದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸೆಳೆದು
ಶಬ್ದಮಾಡಿದನು. ೧೩೭. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದೀಕಡೆ ಎಷ್ಟು ಸಮುದ್ರ, ಕುಲಪರ್ವತದ್ವೀಪ
ಸಮೂಹವಿದ್ದಿತೋ ಅವಷ್ಟೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬತ್ತಿತು, ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಮತ್ತು
ಸುಕ್ಕಿಹೋಯಿತು ಎಂದು ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ದೇವದತ್ತವೆಂಬ
ಶಂಖಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹದ
ಆಡಂಬರವುಳ್ಳದೂ ಆದ ಆ ಹದೆಯ ಟಂಕಾರಶಬ್ದವು ಎತ್ತರವಾದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ

ಪ|| ಆಗಲಾ ದ್ವನಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ್ರಲೋಕದೊಳ್ ಮಿಟ್ಟೊಂದು
ಮಿಡುಕಲಪ್ಪೊಡಂ ದೇವರಿಲ್ಲದಂತು ದೇವನಿಶಾಯಂಬಿರನು ತನ್ನ ಮಗನ ಕಾಳಗಮಂ ನೋಡಲೆಂದು
ಚಿತ್ರಪಟಮಂ ಕೆದಕಿ ಗಗನತಳಮನಳಂಕರಿಸಿದಂತೆ ಜೋಡಶ ರಾಜವೇರನು ಬಂದಿದ್ದನಾಗಳ್-

ಕಂ|| ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ಮುನೀಂದ್ರಾ
ಸೇವಿತನುತಪ್ಪ ಕನಕವರ್ಣಂ ಹಂಸ |
ಗ್ನೀವ ನಿಹಿತೈಕಪಾದನಿ
ಳಾವಂದ್ರನಿಂದ್ರನಬ್ಜಗರ್ಭಂ ಬಂದಂ || ೧೩೮

ಪ|| ಆಗಲ್-

ಕಂ|| ವಿಜಯ ನಂದಿಯನಾ ಪೆಜ
ಗೇಜೆದ ಗಿರಿಸುತೆಯ ಮೊಲಗಳಲ್ಲೇಜೆಂ ನೀ |
ರೇಜಿಸುತರೆ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ
ರೇಜಂ ನೋಡಲ್ಪ ಭೂತನಾಥಂ ಬಂದಂ || ೧೩೯

ಕಂ|| ಆರನುವರದೊಳಮನಗಣ
ಮಾರದ ಕಣ್ಣಾರ್ಗಳಾರ್ಗಮರಿಗಿನನುತುಂ |
ನೀರದಪಥದೊಳ್ ಮುತ್ತಿನ
ಹಾರದ ಚಳಗಸೆಯ ನಾರದಂ ಬಂದಿದಂ || ೧೪೦

ರಸೆಯಿಂದಮೊಗದು ಹೆಡಗಳ
ಪೊಸ ಮಾಣಿಕದಳವಿಸಿಲ್ಲೊಳ್ ಪೊಸದಳರೊಳ್ |
ಮುಸುಕಿದ ತೊದಿಂದಸೆದಿರೆ
ಪೊಸತೆನೆ ನಡೆ ನೋಡಲುರಗರಾಜಂ ಬಂದಂ || ೧೪೧

ದಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಪ|| ಆಗ ಆ ದ್ವನಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಿಟ್ಟೊಂದು ಅಲುಗಾಡುವುದಕ್ಕೂ
ದೇವತೆಯಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಮಗನ
ಕಾಳಗವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಹರಡಿ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಅಲಂಕರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹದಿನಾರುರಾಜರುಗಳೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ೧೩೮. ಆಗ
ದೇವತೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಾಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ ಹಂಸದ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು
ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ ಲೋಕಪೂಜ್ಯನೂ ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿಂದಿಸಲ್ಪಡದವನೂ ಆದ
ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂದನು. ಪ|| ಆಗ ೧೩೯. ನಂದಿಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತಿರುವ
ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೊಲೆಗಳ ನಯವಾದ ತಿವಿತದಿಂದ ರಸವೇರುತ್ತಿರಲು ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ
ಕಾಳಗವನ್ನು ನೋಡಲು ಈಶ್ವರನೂ ಬಂದನು. ೧೪೦. ಯಾರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದ ನನ್ನ ನೇತೃಪುಷ್ಪಗಳು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುತ್ತವೆ
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದ ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು
ನಾರದನು ಬಂದಿದ್ದನು. ೧೪೧. ಪಾತಾಳಲೋಕದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಡಗಳ

ದಿನಕರನುಮಿಂದ್ರನುಂ ನಿಜ
ತನಯರ ದೆಸೆಗೆಜಗಿದೇಶಕದಿಂ ಗೆಲವಿನ ಮಾ ।
ತನೆ ನುಡಿಯ ನುಡಿದ ಜಗಳವು
ದಿನಾನುಂ ಪ್ರಪುರಹರನ ಕವಿಗಯ್ಯುವುದುಂ ॥

೧೪೨

ವ॥ ಆಗಲ್ ದೇವೇಂದ್ರಂಗಂ ದಿವಸೇಂದ್ರಂಗಂ ಬಲೆಯನಟ್ಟಿ ಬರಿಸಿ-

ಕಂ॥ ಜಗಳಮಿದೇಂ ದಿನಕರ ಪೋಣ
ರ್ದು ಗೆಲ್ಲನೇ ನಿಜತನೂಭವಂ ಹರಿಗನೋಳೇಂ ।
ಬಗೆಗೆಟ್ಟಿದೊ ಧುರದೊಳವಂ
ಮಿಗಿಲಿನಗೆನೆ ನಿನಗೆ ಪಗಲೋಳೇಂ ಕಟ್ಟಲೆಯೇ ॥

೧೪೩

ವ॥ ಎಂದು ದಿನಕರನ ಪುರಂದರನ ಜಗಳಮಂ ಪತ್ತುವಿದೆ ನುಡಿದು-

ಕಂ॥ ಅಳವಿನೋಳನ್ನುಮನಿನಿಸ
ಗ್ಗಲಿಸಿದ ಹರಿಗನೊಳಿರ್ದಿರ್ಚಿ ಕರ್ಣಂ ಗೆಲಲು ।
ಮೃಗಪಂ ಗಡಮಂದೋಪಳ
ತಳಮಂ ಪೊಯ್ಯಿಶ್ಚರಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕುಂ ॥

೧೪೪

ವ॥ ಅಂತು ಮುಗಿಲೂಪಿದ ಮೂಱುಲೋಕಮುಂ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧಮಂ
ನೋಡಲ್ ನೆರದಲ್ಲಿ ನೆರವಿವಡದೆನ್ನ ಪುಶ್ಚಿಯಂ ನೆಜಪಲಿಂದವಸರಂಬಡೆನೆಂದು ಕೌರವ
ಕುಲಹಿಮಕರಾನಿಲಪ್ರಚಯವರ್ಷದಾರಿದನಪ್ಪ ಪವನತನಯಂ ಬದ್ಧವಪ್ಪವಾಗಿ ದುರ್ಯೋಧನಾ

ಹೊಸಮಾಣಕ್ಕಗಳು ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ
ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯೂ ಬಂದನು. ೧೪೨.
ಸೂರ್ಯನೂ ಇಂದ್ರನೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ಉಂಟಾದ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಜಯದ
ಮಾತನೇ ಆಡುತ್ತಿರಲು ಆಡಿದ ಜಗಳವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಈಶ್ವರನ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತು.
ವ॥ ಆಗ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿ ೧೪೩.
ಸೂರ್ಯನೇ ಇದೇನು ಜಗಳ, ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಕರ್ಣನು ಹರಿಗನಲ್ಲಿ ಹೋಗಾಡಿ
ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆಯೇ, ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟಿದ್ದೀಯೇನು? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನು ನನಗಿಂತಲೂ
ಮೇಲಾದವನು ಎನ್ನುವಾಗ ನಿನಗೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತಲೆಯೇ? ವ॥ ಸೂರ್ಯ
ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರ ಜಗಳವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣುವಂತೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ - ೧೪೪. ಪರಾಕ್ರಮ
ದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೀರಿರುವ ಹರಿಗನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ಣನು
ಕಾತರನಾಗಿದ್ದಾನೆಯಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ
ಅಂಗೈಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಹುಸಿನಗೆಯನ್ನು ನಕ್ಕನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ
ಮೂರುಲೋಕವೂ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ನೆರೆದಿರುವಾಗಲೇ
ನಾನೂ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲು ಅವಕಾಶಪಡೆದೆನೆಂದು
ಕೌರವವಂಶವೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಕೊಳೆಯ ರಾಶಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡವಾಗಿರುವ
ಭೀಮಸೇನನು ಉಬ್ಬಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ದುರ್ಯೋಧನನ ತಮ್ಮಂದಿರೊಬ್ಬ

೬೧೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ನುಜರಂ ಹೆಸರ್ವೆಸರೊಳೆ ಕರೆದು ಮೂದಲಿಸಿದೊಡೆ ಮುನ್ನ ತಮ್ಮೊಡವುಟ್ಟಿದರ್ ಸತ್ತಬಲೊಳೆ
ನಿಬರುಮೊಂದಾಗಿ ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಮ|| ಮಸಕಂಗುಂದದೆ ಪಾಯ್ಕರಾತಿ ಶರಸಂಘಾತಂಗಳಂ ಕೂಡೆ ಖಂ
ದಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಂ ಮುಟಿಯೆಚ್ಚೊಡಂತನಿಬರುಂ ಬಾಳ್ವಿಟ್ಟು ಮೇಲ್ತಾಯ್ತೊಡೆ |
ಬರ್ಸೆ ತಿಣ್ಣಂ ತೆಗೆದರ್ಥಚಂದ್ರಶರದಿಂ ಸೂರ್ಯ ಸೂರ್ಯೊಳೆಚ್ಚಾಗಳ್
ಚರ್ಸಿದಂತಿರ್ಮದುರುಳ್ಳ ಕೌರವಶಿರಃಪದ್ಮಂಗಳಿಂ ಕೊಳ್ಳುಳಂ || ೧೪೫

ವ|| ಅಂತು ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಶಾಸನರಿವರುಮುಟಿಯುಟಿದ ಕೌರವರೆಲ್ಲರುಮಂ
ಜೀರಗೆಯೊಕ್ಕಾಡಿದ ಕೆಡದ ಪೆಣಂಗಳನೆಡಗಲಿಸಿ ನಿಂದು-

ಮ|| ಚಲದಿಂ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಕೇಶಮಂ ಪಿಡಿದ ನಿನ್ನಿಂದಾದಬಲ್ ನಿನ್ನರ
ಸ್ಥಲಮಂ ಪೋಲದೆ ಪೋಪುದಲ್ಲೆನಗದೇಕಳಿದಪ್ಪೆ ಬಾಣ ಪಂ |
ಬಲದೇನಿಂ ನಿನ್ನಗುಂಟೆ ನಿನ್ನನುಜರಂ ಕಂಡಂತುಮೇನೆನ್ನ ತೋ
ರ್ದಲೆಯೊಳ್ ಸಿಲಿದೆಯೆಂದು ಮೂದಲಿಪುದುಂ ದುಶ್ಶಾಸನಂ ತಾಗಿದಂ || ೧೪೬

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿದಾಗಳ್-

ಕಂ || ಕಟುಪೆಟ್ಟ ಪಗೆಯ ಬೇರ್ವರಿ
ದುಜುಮಿಕೆಯ ಪೊದಟ್ಟ ಗಂಡಮೆಚ್ಚರದೊವಂ |
ನೆಜನನೆ ಮೂದಲಿಸುತ್ತುಂ
ನೆಜನನೆ ತೆಗೆದಚ್ಚರೊರ್ವರೊರ್ವರಾಗಳ್ || ೧೪೭

ರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೂದಲಿಸಿ ಕರೆದನು. ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ
ಸಹೋದರರು ಸತ್ತ ದುಃಖದಿಂದ ದುಃಖಿತರಾದ ಆ ಅಪ್ಪು ಜನವೂ ಒಂದಾಗಿ
ಸೇರಿ ತಾಗಿದರು. ೧೪೫. ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ವೇಗದಿಂದ ಹಾದುಬರುತ್ತಿರುವ
ಬಾಣಸಮೂಹಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಮುರಿದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ
ಹೊಡೆದನು. ಅಪ್ಪು ಜನವೂ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು - ಸೆಳೆದು
ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರು. ಭೀಮನು ರಭಸದಿಂದ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದ ಬಾಣವನ್ನು
ತೆಗೆದು ಸಲಸಲಕ್ಕೂ ಹೊಡೆದಾಗ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯು ಉರುಳಿರುವ ಕೌರವರ
ತಲೆಯೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನ
ದುಶ್ಶಾಸನರಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಕೌರವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜೀರಿಗೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕುವಂತೆ
ಒಕ್ಕಿ ಕೆಡೆದಿರುವ ಹೆಣಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ನಿಂತನು. ೧೪೬. 'ಭಲದಿಂದ ದೊಡ್ಡದಿಂ
ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದ ನಿನ್ನಿಂದಾಗಿರುವ ದುಃಖವು ನಿನ್ನ ಹೃದಯವುದೇಶವನ್ನು
ಸೀಳದೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಹೆದರಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದುದನ್ನು
ನೋಡಿಯೂ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೇ? ಹೇಗಾದರೇನು?
ನನ್ನ ತೋಳಿನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೀಯೇ' ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಲು ದುಶ್ಶಾಸನನು
ತಾಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಾಗಿದಾಗ ೧೪೭. ಕೆರಳಿರುವ ಅಧಿಕವಾದ ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ
ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದಲೂ, ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಪೌರುಷ ಮತ್ತು ಮತ್ತರದ

ಸುರಿಗಿಜೆವ ತೆಜದಿನೋರೊ

ವರ್ಧನನೆ ನದೆ ನಟ್ಟ ಕೋಲ ಬಲೆವಿದಿದತ್ತಂ ।

ಸುರಿದುವವಂದಿದ ಮುಳಿಸನ

ತರಳ್ಳ ದಳ್ಳುರಿಯನಿಟೆ ನವರುಧಿರಂಗಳ್ ॥

೧೪೮

ವ|| ಅಂತು ನಿಜನಿತಮಾರ್ಗಾಂಗಗಳಿಂದಮಂಬು ತಪ್ಪ ಜಟ್ಟಗ ಬಿಲ್ವಾಳಂತೆಟ್ಟು ಪಾಯ್ಕರಾತಿಯ ಮೆಯ್ಯ ನೆತ್ತರಂ ಕಂಡು ಸೂಲಿಸಿನೋಳವನ ನೆತ್ತರೊಕ್ಕೊಡಂ ತನಗೆ ಬಸಿಜಾಜಿ ಕುಡಿಯಲುಂ ದೌಪದಿಯ ಕೇತಪಾತಮಂ ತೊಯ್ಯ ಮುಡಿಯಲುಂ ನೆಟಿಯದೆಂದು-

ಕಂ|| ಅವನಂ ಬಂಚಿ ಗದಗೊಂ

ಡವನ ವರೂಘಮನೆ ತಿಣ್ಣಮಿಟ್ಟೊಡೆ ಗದಗೊಂ ।

ಡವನೆಯರೆ ರಥದಿಂದಿಟೆ

ದವನೆಯೊಳವನುಮನುರುಳ್ಳಿದಂ ಪವನಸುತಂ ॥

೧೪೯

ಮ|| ಬಳ ನುಗುಳತ್ತಿರೆ ಮೆಟ್ಟ ಗಂಟಲನಿವಂ ದುಶ್ಶಾಸನಂ ಭೀಮನಿಂ

ಬಳ ಸಂಪನ್ನನಪುಂಕ ಕೊಂಡಪನಿದಂ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳ ಬಿಲ್ವಾಳ್ವಂ ।

ಗೊಳೆ ಬಾಳೆತ್ತಿದನೇಕೆ ಕಣ್ಣ ಮಿದುಕ್ಕೆ ಪಿಂಗಾಳ್ಳ ನೀನೇಕೆ ಮಿ

ರ್ದೆ ನೋಡುತ್ತುಳನಿದರ್ವೆಯಿಂದದಟರಂ ಭೀಮಂ ಪಳಂಚಲ್ಪಿದಂ ॥ ೧೫೦

ಸೇರುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಮರ್ಮವನ್ನೇ ರಹಸ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಮೂದಲಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಮರ್ಮಸ್ಥಳವನ್ನೇ ಗುರಿಮಾಡಿ ಹೊಡೆದರು. ೧೪೮. ಕೈಗತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡುವಂತೆ ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಟಿಕೊಂಡ ಬಾಣದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊಸರಕ್ತವು ಅವರುಗಳ ಕೋಪದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುರಿಯಿತು. ವ|| ಭೀಮನು ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಶೂರನಾದ ಬಿಲ್ವಾಳಿನಂತೆ ಹೊಡೆದು ದುಶ್ಶಾಸನನ ಮೆಯ್ಯಿಂದ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಸರದಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಇವನ ರಕ್ತವು ಸುರಿದುಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ಅದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ದೌಪದಿಯ ಕೂದಲಿನರಾಶಿಯನ್ನು ಒದ್ದೆಮಾಡಿ ಮುಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಲದೇ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ೧೪೯. ಅವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನ ತೇರನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಅವನು ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಭೀಮನು ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಿಸಿದನು. ೧೫೦. ಗಂಟಲಬಳೆಗಳು ಜಜ್ಜಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿದು ಇವನು ದುಶ್ಶಾಸನ, ಭೀಮನಿಗಿಂತ ಬಲಶಾಲಿಯಾದವನು, ಇವನನ್ನು ಅಮುಕಿ ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ, ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶೂರರ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ದುರ್ಯೋಧನ! ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನೀನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಮಿಟುಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಏತಕ್ಕೆ ಮಿಳಮಿಳನೆ ನೋಡುತ್ತ ಒಳಗೇ ಇದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಭೀಮನು ಶೂರರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿದನು.

೬೧೪ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ಪ|| ಅಂತು ಮುಳಿದ ಪವನಜನ ಕೋಪಾಟೋಪಮಂ ಕಂಪು ಕೌರವಬಲದ
ನಾಯಕರೊಳೊರ್ವಪ್ರೊಡಂ ಮಿಟ್ಟೆಂದು ಮಿದುಕಲಗ್ಗದಿರೆ ಪವನಾತ್ಮಜಂ ದ್ವಪದಾತ್ಮಜೆಗೆ
ಬಲೆಯನಟ್ಟುವುದುಮಾ ವನಿತೆ ಜಯವನಿತೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು-

ಮ|| ಉಸಿರೊತ್ತಿಂ ತಿದಿಯಂತಿರೊತ್ತಿದ ಬಸಿಜ್ಜ ಪೋತಂದ ಕಣ್ ಬಟ್ಟ ಬಾಯ್
ಮಸಕಂಗುಂದಿದ ಮೆಯ್ ವಲಂ ಬಡಿದ ಕಾಲ್ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ತಂದು ತಾ||
ಟಸುತುಂ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳ ರತ್ನಮಕುಟದ್ವ್ಯೋತೋತ್ತಮಾಂಗಂ ವಿರಾ
ಜಿಸುವನ್ನಂ ಪುಡಿಲೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳ ಪಗೆಯಂ ಕಣ್ಣಾರ್ಪಣಂ ನೋಡಿದಳ್ ||೧೫೧

ಕಂ|| ಆಪತ್ತು ತಿರಿದರಣ್ಣ
ವಾಸದ ಪರಿಭವದ ಕುದಿಪಮಂ ನೀಗಿ ಸುಖಾ |
ವಾಸಮನೆಯ್ಯಿಸಿದುದು ದು
ಶ್ವಾಸನನಿರ್ಧರವು ಮನದೊಳಾ ದೌಪದಿಯಾ ||

೧೫೨

ವ|| ಆಗ್ ವ್ಯಕೋದರಂ ತನ್ನ ತಲೋದರಿಯ ಮುಖಮಂ ನೋಡಿ ನಿನ್ನೆನ್ನ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ನೆಜಪ್ರವಂ ಬಾಯೆಂದು ಕೆಲದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೃಢ ಕರಿನಹೃದಯನಪ್ಪ
ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನುರಮಂ ಪೋಟ್ಟಿ ನಾರಸಿಂಹನಂತೆ-

ಕಂ|| ದೊಕ್ಕನೆ ಸುರಿಗೆಯೊಳುರಮಂ
ಬಕ್ಕನೆ ಬರಿಯುಜಿದು ಬರಿಯನಗಲೊತ್ತಿ ಮನಂ |
ಕೊಕ್ಕರಿಸದೆ ಬಗ್ಗಿಸಿರೆಯನ
ಳುಕ್ಕೆಯ ಮೊಗೆಮೊಗೆದು ನೆತ್ತರಂ ಪವನಸುತಂ ||

೧೫೩

ವ|| ಹಾಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ಭೀಮನ ಕೋಪಾಟೋಪವನ್ನು ಕಂಡು ಕೌರವಸೈನ್ಯದ
ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಮಿಟ್ಟೆಂದು ಮಿದುಕಲಾರದವರಾಗಿರಲು ಭೀಮನು
ದ್ರೌಪದಿಗೆ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಲು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
ಬರುವಂತೆ ಬಂದು ೧೫೧. ಉಸಿರಿನ ಒತ್ತಡದಿಂದ ತಿದಿಯ ಹಾಗೆ ಅಮುಕಿದ
ಹೊಟ್ಟೆ, ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಾಯಿ, ಕುಂದಿದ ದೇಹ,
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲು, ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಹಿಂಸೆ ಪಡುತ್ತಿರುವ,
ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ತಲೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಗೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾತ್ಮಪ್ಪಿ
ಪಡುವವರೆಗೂ ದ್ರೌಪದಿಯು ನೋಡಿದಳು. ೧೫೨. ದುಶ್ವಾಸನದ್ವಿ ಸ್ಥಿತಿಯು
ಅವಳು ಕಾದಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ ಅಲೆದಾಡಿದ, ವನವಾಸದ ಅವಮಾನವನ್ನೂ ಸಂಕಟವನ್ನೂ
ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಸುಖದ ನೆಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಭೀಮನು
ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ (ತಲೋದರಿಯ) ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಪೂರ್ಣ ಮಾಡೋಣ ಬಾ ಎಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ದೃಢವೂ ಕಠಿಣವೂ
ಆದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳುವ ನರಸಿಂಹನಂತೆ ೧೫೩. ಕೈಗತ್ತಿಯಿಂದ
ಎದೆಯನ್ನು ಡೊಕ್ಕೆಂದು ಬಿರುಬಿರನೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ತಿವಿದು ಪಕ್ಕವನ್ನು ಆಗಲವಾಗಿ

ಕಂ|| ನೆತ್ತಿಯೊಳಿಹಿ ದೆಹಿ ದಿನಿಹಿ
ಯೊತ್ತಿ ಬಲೆಕ್ಕಿವೆಯೆ ಪೊಸೆದು ಜಡೆಗೊಂಡಿರ್ದು |
ದ್ವೈತ್ಯ ಕುಚಯುಗೆಯ ಕೇಶಮ
ನೆತ್ತಂ ಪಸರಿಸಿದನೆಯ್ನೆ ಪಸರಿಸಿದವಟಂ || ೧೫೪
ಪಸರಿಸಿ ಪಂದಲೆಯಂ ಮೆ
ಟ್ಟಿಸಿ ವೈರಿಯ ಪಲ್ಲ ಪಣೆಗೆಯಿಂ ಬಾರ್ಚ ಪೊದ |
ಬೊಸಗೆಯಿನವನ ಕರುಳ್ಳೆ
ಪೊಸವಾಸಿಗಮಾಗೆ ಕೃಷ್ಣಯಂ ಮುಡಿಯಿಸಿದಂ || ೧೫೫

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನ ಪಗೆಯುಂ ಬಗೆಯುಮೊಡನೊಡನೆ ಮುಡಿಯಿ ರಿಪ್ಪ ವಿಪುಳ
ರುಧಿರ ಜಲಂಗಳೊಳಂ ರುಚರ ತದೀಯಾಂತ್ರಮಾಲೆಯನೆ ಮಾಲೆಮಾಡಿ ಮುಡಿಯಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಯಂ
ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ಕೌರವಕುಲವಿಳಯಕೇತುವಿಂತಂದಂ-

ವ|| ಸೃ|| ಇದಜೊಳ್ ಶ್ವೇತಾತಪಸ್ವಗೃಹ ದಶ ದಿತಾಮಂಡಲಂ ರಾಜಚಕ್ರಂ
ಪುಡಿವಬ್ರಾಹ್ಮಿತ್ವದಂಕಿತ್ತಿದಜೊಳ ಕುರುರಾಜಾನ್ಯಯಂ ಮತ್ಪತಾಪ |
ಕೃದತಂದಂ ನೋಡಗುವರ್ವಿವಿದುದಿವ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಾದಿಯಾಯ್ತು
ಬೃದಳಾಕ್ಷೀ ಪೇಟ ಸಾಮಾನ್ಯಮೆ ಬಗೆಯ ಭವಶ್ವೇಶಪಾಶಪ್ರಸಂಚಂ || ೧೫೬

ತಳ್ಳಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಭೀಮನು ರಕ್ತವನ್ನು
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೊಗೆಮೊಗೆದು ೧೫೪. ದ್ರೌಪದಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸುರಿದನು.
ಒಂದಿಷ್ಟು ತಲೆಗಿಳಿಯುವಂತೆ ತಟ್ಟಿದನು. ಬಳಿಕ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಹೊಸೆದು
ಜಡೆಯಾಗಿದ್ದ - ನಿಗರಿನಿಂತಿದ್ದ ಎರಡು ಮೊಳಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೂದಲನ್ನು
ಭೀಮನು ರಕ್ತದಿಂದ ನೆನೆಸಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದನು. ೧೫೫. ದುಶ್ಯಾಸನನ
ರಕ್ತದಿಂದ ತೊಯ್ದಿದ್ದ ಅವಳ ತಲೆಯ ಸಿಕ್ಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅವಳ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು
ತುಳಿಯಿಸಿ ವೈರಿಯ ಹಲ್ಲೆಂಬ ಬಾರ್ಚಣೆಗೆಯಿಂದ ಬಾರ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಅವನ ಹೊಸಕರುಳುಗಳೇ ಹೊಸ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯಾಗಲು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ತಾನೆ
ಮುಡಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಶತ್ರುವೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ (ಒಟ್ಟಿಗೆ)
ತೀರಲು ವೈರಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ರಕ್ತದಿಂದಲೂ ಅವನ ಮನೋಹರವಾದ ಕರುಳ
ದಂಡೆಯಿಂದಲೂ ದಂಡೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಮುಡಿಯಿಸಿ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ಕೌರವಕುಲವಿಳಯಕೇತುವಾದ ಭೀಮನು ಹೀಗೆಂದನು.
೧೫೬. "ಈ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳುಗೊಡೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಸಿದ
ರಾಜಸಮೂಹವು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ನಾಶವಾಯಿತು, ಕುರುರಾಜವಂಶವು ಇದರಲ್ಲಿ
ಅಡಗಿಹೋಯಿತು, ನನ್ನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ ಗೌರವವು (ಭಯವು) ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
ಇದೇ ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾಯ್ತು. ಕಮಲದಳದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ
ದ್ರೌಪದಿಯೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಕುರುಳೊಳಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಂ ನೆಹಿಸಿದೆಯಾನುಮೆನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಂ ನೆಹಪುವನೆಂದು ದ್ರೌಪದಿಯುಂ ಓಡಿಯನೆಹಿಸಿ ಬೀದಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರೋಡೆಯನಾಡಲ್ ಬಗೆದು ಹಿಡಿಯುಂ ನನೆದು ಬರಿಸಿ-

ಕಂ|| ಒಸರ್ವ ಬಸುನೆತ್ತರಂ ರ
ಕೃಸನಂದದೆ ಕುಡಿದು ಕುಡಿದು ಕಂಡಂಗಳನ |
ವಿಸ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲ ಕರ್ಬಿನ
ರಸಕ್ಕಮಿಸಿಂಪುಗಾಣೆನೆಂದನಿಲಸುತಂ ||

೧೫೭

ಸವಿ ಸವಿದು ಬಿಕ್ಕ ಬಿಕ್ಕನೆ
ಸವಿ ನೋಡೆನ್ನಾಣೆಯೆಂದು ರಕ್ಕಸಿಗಮದಂ |
ಸವಿಮೋಹಿ ನೆತ್ತರೆಲ್ಲಂ
ತವೆ ಮುಳಿಸಿದವನ ಕರುಳ ಪಿಗಲಂ ನೋಣೆದಂ ||

೧೫೮

ವ|| ಅಂತು ಕುಡಿದು ನಿಜವಿರೋಧಿ ರುಧಿರಾಸವದೊಳಳವಿಗಳಿಯ ಸೊಕ್ಕ ತಾನುಂ ಹಿಡಿಯುಮವನ ಬರಿಯ ನೆರವಿನದುಗಿನಿದುವಿನದೆಂದು ಕೆನ್ನೆತ್ತರೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ತಳೆಹಿದುಂ ಬೊಬ್ಬಿಹಿದುಂ ತಿಪ್ಪುಂವ್ಯಮಿಟ್ಟುಂ ಕೂತಿಹಿದುಂ ತೆಗಿಯುಂ ಪಸಿಗೆವರಿದುಂ ಬವಳಿವರಿದುಂ ಬಾಸುಗುಲೆಗೆವಹಿದುಂ ಸೂರ್ಯರಿದುಮಾಮಾವಾಗಳುಭಯಬಲಂಗಳ ಚೆಕ್ಕಸಂಬಟ್ಟು ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಆದ ಮುಳಿಸಿದಮೆಲ್ಲಂ
ತೇದುಂ ಕುಡಿಯಲ್ ತಕ್ಕ ಪಗೆವನ ರುಧಿರಾ |
ಬೋದಮನೆ ಕುಡಿದು ಮಾಗ್ನ ವ್ಯ
ಕೋದರನೇನಾವ ತೊಡೊಳಂ ದೋಷಗನೇ ||

೧೫೯

ಹೇಳು." ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದೆ. ನಾನೂ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರೋಡೆಯನ್ನು ಆಡಲು ಯೋಚಿಸಿ ಹಿಡಿಯುಂನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಮಾಡಿ ೧೫೭. ಸ್ತವಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಸಿರಕ್ತವನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನ ಹಾಗೆ ಕುಡಿದು ಮಾಂಸಖಂಡಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗಿದು ಆಗಿದು ಕಬ್ಬಿನ ರಸದಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟು ರುಚಿಯನ್ನು ಕಾಣೆನೆ ಎಂದು ಭೀಮನು ೧೫೮. ರುಚಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಿಕ್ಕಬಿಕ್ಕನೆ ರುಚಿನೋಡು ಎನ್ನಾಣೆ ಎಂದು ರಾಕ್ಷಸಿಗೂ ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ರಕ್ತವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲು ಅವನ ಕರುಳುಗಳ ಕುಚ್ಚನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕುಡಿದು ತನ್ನ ಶತ್ರುವಿನ ರಕ್ತವೆಂಬ ಹೆಂಡದಲ್ಲಿ ಅಳತೆಮೀರಿ ಸೊಕ್ಕ ಹೋಗಿ ತಾನೂ ಹಿಡಿಯೆಯೂ ಅವನ ಪಕ್ಕಗಳ ನರಗಳ ಮಾಂಸಗಳ ಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಂಪಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಮೈಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಎಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತೇಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಓಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡುವಾಗ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ನೋಡಿದವು. ೧೫೯. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇವನಿಗೆ ಉಂಟಾದ

ಮ|| ಮುನಿಸಂ ಮಾದಿದರಾತಿನಾಥರಡಗಂ ಸುಪ್ಪಲ್ಲೆ ಕನ್ನತ್ತರಂ
ಕೆನೆಗೊಂಡಾಡಿದ ಪಾಲ್ಗೆ ದೊಂಡೆಗರುಳಂ ಕರ್ಬಂಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಂ |
ದಿನಿಸುಂ ಮೂಡದೆ ಪೀರ್ದು ಪೀರ್ದು ನೋಣೆದಂತೀ ಮಾಲ್ಗಿಯುಂ ಭೀಮಸೇ
ನನಪೋಲ್ ಪೂಣ್ಣಾದನೆಯ್ನೆ ಪೂಣ್ಣ ಪಗೆಯಂ ಕೊಂಡಾಡದಂ ಗಂಡನೇ || ೧೬೦

ವ|| ಎಂದು ಜರಾಸಂಧಾರಿಯ ಗಂಡವಾತಂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರೆ ಭೀಮಸೇನನಾ ನೆರೆದ
ನೆರವಿಗಿಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ಪೊಲ್ಲದ್ರು ಪೂಣ್ಣ ಪುಚ್ಚಟಿಯದುರ್ಕಿದ ಕೌರವರಂ ಪೊರಳ್ಳಿ ಕೊಂ
ದಿಲ್ಲಿಯ ವೈರಿ ಶೋನಿತಮನೀಂಟ ತದಂತದೆ ಕೃಷ್ಣಗೊಂದು ಧ |
ಮಿಲ್ಲವನಿಂಬಿನಿಂ ಮುಡಿಸಿ ಕೌರವ ನಾಯಕನೂರುಭಂಗಮೊಂ
ದಲ್ಲದುದಲ್ಲಮಂ ನೆಟಿಪಿದಂ ಗಡಮೋಳಿಯ ಕೇಳಿಮಲ್ಲರುಂ || ೧೬೧

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಗಜಪತಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕಾಲದಂಡಮಂ ಪೋಲ್ವ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡಮಂ
ಕೊಂದು ತಿರಿಸಿ ಬೀಸುತ್ತಂ ಬರ್ಪ ಭೀಮಸೇನನಂ ಕರ್ಣನ ಮಗಂ ವೃಷಸೇನಂ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ದಡಗನ ಮಿಟುವಂ ಮಿದಿದೊಡಲ್ಪದೆ ಮಾಣೆನಮೋಘಮೆಂದು ಕೊ
ಪ್ಪುದುಗದೆ ಬಂದು ತಾಗೆ ಯಮಳಲ್ ತಡೆಗೊಂಡೊಡೆ ತಾಪ್ತಮೊಳ್ಳಂ
ಕೊಡದರ್ಪರೆಂದವಂದಿರ ರಥಂಗಳನಚ್ಚುಡಿಯಚ್ಚು ಭೀಮನಂ
ತಡೆಯದೆ ಮುಟ್ಟಿ ಪರ್ಚೆ ನುಡಿದಂ ಕಪಿಕೇತನನಂ ಮುರಾಂತಕಂ || ೧೬೨

ಕೋಪದಿಂದ ಎಲುಬನ್ನೂ ತೇದು ಕುಡಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಶತ್ರುವಿನ ರಕ್ತವೆಂಬ
ತಿಳಿನೀರನ್ನೇ ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭೀಮನು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದಲೂ
ದೋಷಿಯಲ್ಲ. ೧೬೦. ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಮಾಂಸವನ್ನು
ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದ ಭಕ್ತವಿಶೇಷಕ್ಕೂ ಕೆಂಪುರಕ್ತವನ್ನು ಕೆನೆಗಟ್ಟಿ ಆರಿದ ಹಾಲಿಗೂ
ದೊಂಡೆಗರುಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿನ ಗಣನೆಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಕುಡಿದು
ಚಪ್ಪರಿಸಿದ ಈ ಭೀಮಸೇನನ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದ
ಶತ್ರುವನ್ನು ಹೊಗಳಿದಿರುವವನು ಶೂರನೇ? ವ|| ಎಂದು ಭೀಮನ ಪೌರುಷದ
ಮಾತನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಭೀಮಸೇನನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಗುಂಪಿಗೆ
ಹೀಗೆಂದನು-೧೬೧. ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದು ವೃಥಾವಾಗದಂತೆ
ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಕೌರವರನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಕೊಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ವೈರಿಯ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದು
ಅವನ ಕರುಳಿನಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ತುರುಬನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಂತೆ ಮುಡಿಸಿ
ಕೌರವನಾಯಕನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವುದೊಂದನ್ನುಳಿದು
ಮತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದನೆಲ್ಲವೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿ! ವ|| ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಯಮನ ದಂಡವನ್ನು ಹೋಲುವ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡವನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕರ್ಣನ ಮಗನಾದ
ವೃಷಸೇನನು ನೋಡಿದನು. ೧೬೨. 'ದಾಂಡಿಗನಾದ ಭೀಮನೆಂಬ ಈ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು
'ತುಳಿದುದಲ್ಲದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ವೃಷಸೇನನು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯವನ್ನು

ಕಂ|| ಇವನ ಶರಕಲ್ಪಮಿವನವ
ಟವನಳವಿವನಣ್ಣು ನಿನಗಮುಗ್ಗಳಮಿವನಂ |
ಪವನಸುತಂ ಗೆಲ್ಲಂ ನೀ
ನಿವನೊಳ್ ಪೋಣರಂದೊಡವನೊಳರಿಗಂ ಪೋಣಾರ್ಥಂ || ೧೬೩

ಪೋಣಾರ್ಥಮನುವರಮಿವನೊಳ್
ತೋಣವೆತ್ತಪ್ಪದನಗೆ ನರನೊಲಿಂದಳಿಕೆಯ ಕೂ |
ಗಣೆಗಳೊಳೆ ಪೊಯ್ತು ತನ್ನಳ
ವನೆಯರಮನೆ ನಾಲ್ಕು ಶರದೆ ಪಾರ್ಥನನೆಚ್ಚಂ || ೧೬೪

ಇನೆ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಕಿ ಪರಿ ಬಂ
ಧಿಸಿದುವು ನರರಥತುರಂಗಮಂಗಳನಂತಾ |
ದೇಗನಲ್ ಪೋಣರಲ್ ಮಿದುಕಲ್
ಮುಕಲ್ಪೋಮೀಯದಾದುವವನ ಸರಲ್ಪಳ್ || ೧೬೫

ವ|| ಆಗಳದಂ ಕಂಡು ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ ಮುಕುಂದನನಂತಂದಂ-

ಕಂ|| ಸ್ತಂಭನಬಂಧನಮೆಂಬುದ
ನಿಂದೀ ವೃಷಸೇನನಿಂದಮುಳಿದನಿದಂ ಮು |
ಸ್ತಂಭಂ ಕಂಡತೆಯನಿದ
ಕಾಂ ದಲ್ ಬಿಜಗಾದನನಗೆ ಬಿಸು ಮುಕುಂದಾ|| ೧೬೬

ಕಡಮೆಮಾಡದೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ನಕುಲಸಹದೇವರು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದರು. ಇವರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಅವರ ತೇರುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮುರಿದುಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ತಡಮಾಡದೆ ಭೀಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿದ್ಯಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೬೩. ಇವನ ಬಾಣವಿದ್ದೆ, ಇವನ ಪರಾಕ್ರಮ, ಇವನ ಪೌರುಷ, ಇವನ ಶಕ್ತಿ ಇವು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವು. ಇವನನ್ನು ಭೀಮನು ಗೆಲ್ಲಲಾರ. ನೀನು ಇವನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡು ಎನ್ನಲು ಅರಿಗನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾಠಿದನು. ೧೬೪. ವೃಷಸೇನನು ಇವನೊಡನೆ ಕಾದಿದರೆ ನನಗೆ ಯುದ್ಧವು ಅನುರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ (ಸರಿಸಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಹರಿತವೂ ಆದ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಹೂಳಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಅತಿಶಯವಾದುದು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕುಬಾಣಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೧೬೫. ಆ ಬಾಣಗಳು ಅರ್ಜುನನ ತೇರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಬಾಣಗಳು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಜಗಳವಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅಳಿದುರುವುದಕ್ಕೂ (ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ) ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಂತಹುವಾದುವು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೬೬. ತೇರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ದಿನ ವೃಷಸೇನನಿಂದ ತಿಳಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಂದೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು

ಎನೆ ಪರಶುರಾಮನುಂ ಕ
ರ್ಣನೆ ಬಲ್ಲಂ ಚಾಪವಿದ್ಯೆಯಂ ಕರ್ಣನೀ |
ತನೆ ಬಲ್ಲವನ ಸರಲನಿ
ತನುಮನೆಡೆವಿಡದೆ ತಲೆದು ತಲೆಯಂ ತಲೆಯಾ ||

೧೬೭

ವ|| ಎಂಬುದುಮಳವಿಗಟೆಯ ಬಳಿದು ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿದ ಬಿದಿರ ಸಿಡುಂಬನೆಡೆಗೊಳಿ
ಕಡಿವ ಪೋಡುಂಗಾಜನಂತೆ ಪರಶು ಚಕ್ರಾಧೀನುಗಳೆಂದಂ ತನ್ನ ತೋಡುಂ ಬೀದಿಂಗಂ
ರಥಮನೆಸಗುವ ಮುರಾಂತಕನ ಕೆಯ್ಯಮೆಡೆಮಾಡಿ-

ಚಂ|| ತನಗೆ ವಿನಾಯಕಂ ದಯೆಯನಿತ್ತ ಜಯಾಸ್ತ್ರಮನುರ್ಚಕೊಂಡು ಭೋಂ
ಕೆನೆ ದೊಣೆಯಿಂ ಶರಾಸನದೊಳಂತವನಾಗದೆ ಪೂಡಿ ಧಾತಿ, ತಿ |
ಅನೆ ತಿರಿವನ್ನೆಗಂ ತೆಗೆದು ಕಂಠರಸಂಧಿಯನೆಯ್ಯ ನೋಡಿ ತೊ
ಟ್ಟನೆ ನರನೆಚ್ಚೊಡುಚ್ಚೊಸಿ ಬಬ್ಬುದು ವೈರಿತರಸ್ಸರೋರುಹಂ ||

೧೬೮

ಕಂ|| ಅಂತತ್ತ ಪರಿದ ತಲೆಯನ
ದಂ ತಂದಟ್ಟಿಯೊಳಮರ್ಚ ಸುರ ಗಣಿಕೆಯರ |
ಭಾಂತರದೊಳೆ ತಮ್ಮ ವಿಮಾ
ನಾಂತರದೊಳಗಿಟ್ಟು ಕರ್ಣತನಯನನುಯ್ಯರ್ ||

೧೬೯

ವ|| ಅಂತು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಸಿರಿಯ ಮಗನಪ್ಪ ವ್ಯಷಸೇನನಂತಕನಲೊಳಕಡೆ
ತನ್ನುಮನಲೊಳವಸಲೆಂದಿದರ್ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ನೋಡಿ-

ಬೆರಗಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸು ಕೃಷ್ಣಾ. ೧೬೭. ಎನ್ನಲು
ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಪರಶುರಾಮನಿಗಿಂತ ಸಮರ್ಥನಾದವನು. ಇವನು
ಕರ್ಣನಿಗಿಂತ ಸಮರ್ಥನು. ಇವನ ಬಾಣಗಳಷ್ಟನ್ನೂ ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಯ್ಯ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅಳತೆಮೀರಿ ಸೊಂಪಾಗಿಯೂ ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ
ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಿದುರಿನ ಮೆಳೆಯನ್ನು ದಾರಿಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ (ಬಿಡಿಸುವ) ಕತ್ತರಿಸುವ
ಕಾಡನ್ನು ತರಿಯುವವನ ಹಾಗೆ ಕೊಡಲಿಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಬಾಣಸಂಧಾನ ಮತ್ತು
ಮೋಚನಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಕೃಷ್ಣನ
ಕೈಗಳನ್ನಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಮಾಡಿಕೊಂಡು ೧೬೮. ವಿನಾಯಕನು ತನಗೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಕೊಟ್ಟ ಜಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಥಸದಿಂದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಆಗಲೇ
ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ಭೂಮಿಯು ತಿಲೈಂದು ತಿರುಗುವ ಹಾಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದು
ಕತ್ತಿನ ಸಂಧಿಭಾಗವನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅರ್ಜುನನು
ಹೊದೆಯಲಾಗಿ ವೈರಿಯಾದ ವ್ಯಷಸೇನನ ತಲೆಯೆಂಬ ಕಮಲವು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ
ಬಿದ್ದಿತು. ೧೬೯. ಆ ಕಡೆ ಹಾರಿದ ತಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಶರೀರದೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿ
ಅಪ್ಪರೆಯರು ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಮಾನದೊಳಗಡೆ ಇಟ್ಟು ಕರ್ಣನ
ಮಗನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ
ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ವ್ಯಷಸೇನನನ್ನು ಯಮನ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿ ತನ್ನನ್ನು ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ

ಚಂ|| ಮಗನಬಲೊಂದು ಭೂಪತಿಯ ತಮನೊಳಾದಬಲೊಂದು ನೊಂದು ಬಿ
ನ್ನಗೆ ಮೊಗದಿಂದ ಕುಂದಿ ಘನಕೇತನನಿರ್ವಲೊಂದು ತನ್ನನಾ |
ವಗೆಯುರಿಯಬ್ಬವೋಲಳುರೆ ತನ್ನ ನೆಗಲಿಗೆ ಮುಯ್ಯನಾಂತು ಮುಂ
ಪೊಗಚೆ ಬಬ್ಬದಂ ನೆನೆದು ಕರ್ಣನಸುಂಗೊಳೆ ಬಂದು ತಾಗಿದಂ ||೧೭೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ತಾಗಿದಾಗಳುಭಯಸ್ತನ್ನಾಕರಂಗಳೊಳ್-

ಕಂ|| ಬಧಿರಿತ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕು
ಮಧರಿತ ಸರ್ವಭೈರ್ವಿತಂ ಕ್ಷುಧಿತಾಂಭೋ |
ನಿಧಿ ಸಲಿಲಂ ಪರೆದುದು ಧುರ
ವಿಧಾನ ಪಟು ಪಟಪ ಕಪಳ ಭೇರಿ ರಭಸಂ || ೧೭೧

ಅದಿತ್ಯನ ಸಾರಥಿ ಬಿಜ
ಗಾದಂ ಮಾತಾರಿ ಮಾತುಗೆಟ್ಟಂ ಧುರದೊಳ್ |
ಚೋದಿಸೆ ಹರಿಯುಂ ಶಲ್ಯನು
ಮಾದರದಿಂ ನರನ ದಿನಪತನಯನ ರಥಮಂ || ೧೭೨

ವ|| ಅಂತಿರ್ವರುಮೊರ್ವರೊರ್ವರಂ ಮುಟ್ಟಿವಂದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಂಗಾಧಿರಾಜನ
ನಿಂತೆಂದಂ-

ಹರಿಣೀಪ್ತತಂ || ಪಿರಿದು ಪೊರೆದಂ ನಿನ್ನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನಿನಗೆನ್ನೊಳಂ
ಪಿರಿದು ಕಲುಷಂ ಕರ್ಣಗೊಡ್ಡತ್ತು ಭಾರತವೇಂ ಬೆಸಂ |
ಪಿರಿದು ನಿನಗೆಂ ರಾಗಂ ಮಿಕ್ಕರ್ವಗುವರ್ವನ ಸೂನು ನಿ
ರ್ಗರಮಟಿಯೆಯುಂ ನೋಡುತಿಂತಿರ್ವರ್ವರು ಪಾಟಿಯೇ || ೧೭೩

ತುರುಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡಿ ೧೭೦. ಮಗನ ದುಃಖವೊಂದು,
ರಾಜನ ತಮ್ಮನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ದುಃಖವೊಂದು, ಚಿಂತಾಸಕ್ತನಾಗಿ ದೀನಮುಖದಿಂದ
ಕುಂದಿಹೋಗಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದು ಈ ಮೂರೂ ತನ್ನನ್ನು
ಕುಂಬಾರರ ಆವಗೆಯ ಬೆಂಕಿಯ ಹಾಗೆ ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಪೌರುಷಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು
ಮೊದಲು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಬಾಳಿದುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕರ್ಣನು
ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಬಂದು ತಾಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು
ತಾಗಿದಾಗ ಎರಡು ಸೇನಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ೧೭೧. ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಪದೇಶಗಳೂ
ಕಿವುಡಾಗುವಂತೆ ಆನೆಗಳ ಫೀಂಕಾರವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆ, ಕಲಕಿದ ಸಮುದ್ರದ
ನೀರಿನಂತೆ, ಯುದ್ಧಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾದ ತಮಟೆ, ಕೊಂಬು ಮತ್ತು ನಗಾರಿಯ
ಶಬ್ದಗಳ ರಭಸವು ಹರಡಿತು. ೧೭೨. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೂ ಶಲ್ಯನೂ ಅರ್ಜುನ
ಮತ್ತು ಕರ್ಣನ ತೇರುಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು ಸೂರ್ಯನ ಸಾರಥಿಯಾದ
ಅರುಣನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದನು. ಇಂದ್ರನ ಸಾರಥಿ ಮಾತಲಿಯೂ ಮೂಕನಾದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ
ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೭೩. ನಿನ್ನನ್ನು
ದುರ್ಯೋಧನನು ವಿಶೇಷಗೌರವದಿಂದ ಸಾಕಿದನು. ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ

ಕಂ|| ಎನ್ನ ಹೆಸರ್ಗೇಳ್ಳು ಸೈರಿಸ
ದನ್ನಯದಿಂತೀಗಲೆನ್ನ ರೂಪಂ ಕಂಡುಂ |
ನಿನ್ನದಸನಣುಗದಮುನ್ನ
ನಿನ್ನ ತನೂಭವನ ಸಾವುಗಂಡುಂ ಮಾಣ್ಣಾ ||

೧೭೪

ಮ|| ಭಯಮೇಕಕ್ಕುಮದೆಂತುಟೆಂದದಟುಮಂ ಪೆರ್ಮಾತುಮಂ ಭೂತ ಧಾ
ಪ್ರಿಯೋಲೋರಂತೆ ನೆಗಟ್ಟೆ ಮುನ್ನ ಬದೆಯಂ ಕಾನೀನ ನೀನೀ ಮಹಾ |
ಜಯೋಲಂತೇನನಗಂಜಿ ಮಾಣ್ಣೆ ಪೆಣತೆಂ ಪೋ ಮಾತು ಲೇಸಣ್ಣ ಸೆ
ಟ್ಟು ಬಳ್ಳಂ ಕೆಪೆದೆಂಬುದೊಂದು ನುಡಿಯಂ ನೀಂ ನಿಕ್ಕುವಂ ಮಾಡಿದೈ || ೧೭೫

ಕಂ|| ಪೆಸರೆಸೆಯ ಬೀರಮಂ ಪಾ
ಡಿಯುಂ ಪೊಗಟೆಯುಮುರ್ಕಿ ಬಿಬ್ಬಾಪವದೊಳ್ |
ಕುಸಿದು ಪೆಣಪಿಂಗಿ ಪೇಯ್ ಮಾ
ನಸರೇನಿನ್ನೂಟು ವರ್ಷಮಂ ಬಬ್ಬಪರೇ ||

೧೭೬

ವ|| ಎಂದು ನೃಪ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾಟೆಯ ಪಸುಗೆಯ ನುಡಿಗೆ ಪರಮಾರ್ತನಾಗಿ
ತನ್ನನುದ್ಧಾಟಿ ನುಡಿದೊಡುಮುಟ್ಟದೊಳ್ ಮೆಚ್ಚದೆ ದರಪಸಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ ದಶತತಕರ
ತನೂಜನಂತಂದಂ-

ದ್ವೇಷ, ಕರ್ಣನಿಗಾಗಿಯೇ ಭಾರತಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದು. ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವು
ನಿನಗೇನು ಮಹ್ತವಾದುದು? ನಿನಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನೂ ಪ್ರಚಂಡನೂ ಆದ ಮಗನು
ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಸತ್ತರೂ ನೋಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಇದ್ದೀಯೇ? ಇರುವುದು ಕ್ರಮವೇ -
೧೭೪. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೈರಿಸದ ನೀನು ಈಗ ನನ್ನ ರೂಪನ್ನು
ಕಂಡೂ ನಿನ್ನ ರಾಜರ ಪ್ರೀತಿಯ ತಮ್ಮನ, ನಿನ್ನ ಮಗನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ
ತಡಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ೧೭೫. ಭಯವೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಎಂತಹುಮ ಎಂದು
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಮೊದಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಆಡಿ ಜಂಭ
ಕೊಚ್ಚಿದೆ ಕಾನೀನ, ಈಗ ಈ ಮಹದ್ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಹೆದರಿ
ತಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಮತ್ತೆನು ಹೋಗಯ್ಯ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸುಲಭ! 'ಸೆಟ್ಟಿಯ
ಬಳ್ಳ ಕಿರಿದು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಿಜವೆನಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ೧೭೬. ಹೆಸರು
ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗುವಂತೆ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿಸಿಯೂ ಹೊಗಳಿಸಿಯೂ ಉಬ್ಬಿ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಕುಸಿದು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷ
ಬದುಕುತ್ತಾರೇನು? ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ನೃಪಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಕ್ರಮಬದ್ಧವೂ ವಿವೇಕಯುತವೂ ಆದ ಮಾತಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖಪಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು
ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕರ್ಣನು ಹೀಗಿಂದನು-

- ಕಂ|| ಏಳೆಯಂ ಕೋಳ್ಬಟ್ಟುಂ ಮುಂ
ಬಳಿದೊಟ್ಟುಂ ಮುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟುಮಿದೀಗಳ್ ಬ |
ಳ್ಳಳನೆ ನುಡಿದಪ್ಪದೆ ನುಡಿದಂ
ತಳವುಂ ಜೆಮಾತುಮಾಯಮುಂ ನಿನಗಾಯ್ತೆ || ೧೭೭
- ಕಂ|| ಎಬ್ಬಟ್ಟನೆಬೆದು ನಿಮ್ಮ
ನಾಲ್ಕಡಿಗಳೆದೊಡೆ ಮದೀಯ ನಾಥಂ ಬೇರಂ |
ಬಿಟ್ಟೆಯನೆ ತಿಂದ ದೆವಸದೊ
ಳೆಬ್ಬಾಡಿದ ಬೀರಮೀಗಳೇಂ ಪೊಸತಾಯ್ತೆ || ೧೭೮
- ಮತ್ತನಯನರಸನನುಜನ
ಸತ್ತಲಂ ನಿನ್ನೊಳಹಸಲೆಂದಿದೆಂ ಬೆ |
ಳುತ್ತಿದೆನಪ್ಪೊಡೆತೊಡ
ಳೆತ್ತೂ ದಿನನಾಥನಿತ್ತ ಮೂಡುಗುಮಲ್ಲೇ || ೧೭೯
- ಕಸಪರದ ಸವಿಯುಮಂ ಭಯ
ರಸಕದ ಸವಿಯುಮನದೆಂತುಮಾನತೆಯದುದಂ |
ವಸುಮತಿಯಜೆವುಮ ನೀಂ ಪುರು
ದಿಸಿ ನುಡಿದೊಡೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿದ ಮಾತೇಜುಗುಮೇ || ೧೮೦
- ಒಡಲುಂ ಪಾಣಮುಮೆಂಬವು
ಕಿಡಲಾನುವು ಜಸಮದೊಂದೆ ಕಿಡದದನಾಂ ಬ |
ಲ್ಪಿಡಿವಿದಿದು ನೆಗಳ್ಳಿನುಬೆದಲೆ
ವಡೆಮಾತಂ ಮಾಡಿ ನೀನೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ನುಡಿವೈ || ೧೮೧

೧೭೭. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಾಧೀನಮಾಡಿಯೂ ಬೆಳೆದೊಟ್ಟು ಆಯುಧ ರಹಿತವಾಗಿದ್ದೂ ಈಗ ಬಡಬಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದೇ? ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯೂ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಉಂಟೇ? ೧೭೮. ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾಡೆಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರದೂಡಿದಾಗ ಬೇರನ್ನೂ ಬಿಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ತಿಂದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾಶವಾದ ಪೌರುಷವು ಈಗ ಹೊಸದಾಯಿತೇನು? ೧೭೯. ನನ್ನ ಮಗನೂ ರಾಜನ ತಮ್ಮನಾದ ದುಶ್ಯಾಸನೂ ಸತ್ತ ಮೇಖವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಹೆದರಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ ಅದಂತಹ ಸುಳ್ಳು ಮಾತು! ಆ ಕಡೆಯ ಸೂರ್ಯ ಈ ಕಡೆಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನಲ್ಲವೇ? ೧೮೦. ಚಿನ್ನದ ರುಚಿಯನ್ನೂ ಭಯರಸದ ರುಚಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಎಂದೂ ಅರಿಯದುದನ್ನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವೇ ತಿಳಿದಿದೆ. ನೀನು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ನುಡಿದರೆ, ನೀನು ಆಡಿದ ಮಾತು ಪುಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ೧೮೧. ಶರೀರ ಪ್ರಾಣ ಎಂಬವು ನಾಶವಾಗತಕ್ಕವು. ಯಶಸ್ಸೊಂದೆ ಕೆಡದೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದು; ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಉಳಿದ ಹೀನವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ನೀನು ನಿಷ್ಠೆಯೋಜಕವಾಗಿ

ಚಂ|| ಬದಿ ವಸದಿಂದೆ ಪುಟ್ಟುವುದು ಪುಟ್ಟಿಸುವಂ ಬದಿ ಪುಟ್ಟದಂದಿವಂ
ಗಿದು ಬಿಯಮೊಲುವಂಗಿದು ವಿನೋದಮಿವಂಗಿದು ಸಾವ ಪಾಂಗಿವಂ |
ಗಿದು ಪಡೆಮಾತಿವಂಗಿದು ಪರಾಕ್ರಮಮೆಂಬುದನೆಲ್ಲ ಮೂರ್ಖಿಯಂ
ಬದಿ ಸಮಕಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟೊಡೆಯೋಳ್ ಕಿಡಿಪಲ್ ಕುಡಿಪಲ್ ಸಮರ್ಥರಾರ್ || ೧೮೨

ಕಂ|| ಎಂದೀ ಬಾಯ್ಕೊಟಿನೋಳೆ
ವಂದಪುದಮ್ಭಕ್ಕೆ ಕಾದುಕೊಳ್ಳಿಸುತುಂ ಭೋಂ |
ರೆಂದಿಸೆ ಪೊಸ ಮಸೆಯಂಬಿನ
ತಂದಲ ಬೆಳ್ಳನಿಗಳಿರದೆ ಕವಿದುವು ನರನಂ || ೧೮೩

ದೊಣೆಗಳನುರ್ಚುವ ತಿರುವಾ
ಯ್ಯೋರ್ಚ ತೆಗೆನೆಹಿವ ಬೇಗಮಂ ಕಾಣದೆ ಕೂ |
ಗರ್ಣಗಳ ಪಂದರನೆ ನಭೋಂ
ಗಣದೊಳ್ ಕಂಡತ್ತು ದೇವಗಣಮಿನಸುತನಾ || ೧೮೪

ಪಾತಂ ಲಕ್ಷಂ ಶೀಘ್ರಂ
ಘಾತಂ ಬಹುವೇಗಮೆಂಬವಯ್ಯೊನೊಳಂ |
ಹೀತನ ದೊರೆಯುಲೈನಿದು
ದಾತನ ಬಿಲ್ಲಲ್ಪೆ ಸುರರಿನಂಬರತಲದೊಳ್ || ೧೮೫

ವ|| ಆಗ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವಂ ಪ್ರಳಯಭೈರವಾಕಾರಮಂ ಕೆಯೊಂದು ಕಾದೆ-

ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ೧೮೨. (ಮನುಷ್ಯನು) ಹುಟ್ಟುವುದು ವಿಧಿಯ ವಶದಿಂದ; ಹುಟ್ಟಿಸುವವನೂ ವಿಧಿಯೇ; ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಇವನಿಗಿದು ಸಂಪತ್ತು, ಇವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿದು, ಇವನಿಗೆ ಇದು ವಿನೋದ, ಇವನಿಗೆ ಇದು ಸಾಯುವ ರೀತಿ, ಇವನಿಗಿದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಇವನಿಗಿದು ಪರಾಕ್ರಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಕೊಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು? ೧೮೩. ಅಪ್ಪಾ ಈ ಭಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ? ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊ ಎನ್ನುತ್ತ ರಭಸದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಹೊಸದಾಗಿ ಮಸೆದ ಬಾಣಗಳ ತುಂತುರು ಮಳೆಯೂ ಜಡಿಮಳೆಯೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದುವು. ೧೮೪. ಬತ್ತಲೆಕೆಯಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆಯುವ ವೇಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕರ್ಣನ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಚಪ್ಪರವನ್ನೇ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ನೋಡಿತು. ೧೮೫. ಪಾತ (ಬೀಳಿಸುವುದು) ಲಕ್ಷ (ಗುರಿಯಿರುವುದು) ಶೀಘ್ರ (ವೇಗದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವುದು) ಘಾತ (ಘಟ್ಟಿಸುವುದು) ಬಹುವೇಗ (ಅತ್ಯಂತವೇಗ) ಎಂಬ ಈ ಆಯ್ದ ರೀತಿಯ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನಿಗೆ ಸಮಾನರಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು ಆತನ ಬಿಲ್ಲಿದ್ದೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಂದ. ವ|| ಆಗ ಪರಸೈನ್ಯಭೈರವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಭೈರವನ

ಕಂ|| ಶರಸಂಧಾನಾಕರ್ಷಣ

ಹರಣಾದಿ ವಿಶೇಷ ವಿವಿಧ ಸಂಕಲ್ಪ ಕಳಾ |

ಪರಿಣತಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿದುದು ತರ

ತರದೊಳೆ ಮುಳಿದರಿಗನಿಸುವ ಶರನಿಕರಂಗಳ್ ||

೧೮೬

ಮುನಿದಿಸುವಿನಜನ ಸರಲಂ

ಮೊನೆಯಂ ಗತೆವರೆಗಮೆಯ್ಗೆ ಸೀಳುವು ಕಣೆಗಳ್ |

ಘನ ಪಥಮನಳುರ್ದು ಸುಟ್ಟಪು

ವನೆ ನೆಗೆದುವು ಕೋಲ ಪೊಗೆಯುಮಂಬನ ಕಿಡಿಯುಂ ||

೧೮೭

ಕೂಡೆ ಕಡಿದಂಬನಂಬೆಡೆ

ಮಾಡದೆ ಬಡದೊರೆ ಪುಟ್ಟದರಿಗಳಗುವಂ |

ಮಾಡೆ ಕವಿದಳುವೆ ಬಿಂಕೆಯೊ

ಳಾಡಿಸಿದರ್ ಮೊಗಮನವರಸುಂದರಿಯರ್ಗಳ್ ||

೧೮೮

ಮೊನೆಯಂಬನ ತಂದಲೊಳ

ರ್ಜುನನಂ ಕರ್ಣನುಮನಿಸು ಕಾಣದಣಂ ಮೆ |

ಲ್ಲನೆ ಬಗಿದು ನೋಡಿ ಕುಡುಮಿಂ

ಚಿನಂತೆ ಮೇಗೊಗದು ನಾರದಂ ನರ್ತಿಸಿದಂ ||

೧೮೯

ಚಂ|| ಕವಿವ ಶರಾಳಿಯಂ ನಿಜ ಶರಾಳಿಗಳೆಳ್ಳೆ ತೆರಳ್ ತೂಳ್ ಮಾ

ಕವಿದು ಪಳಂಟ ಪಾಯ್ಲರನೆ ಪುಟ್ಟದ ಕಿರ್ಚಳುದರ್ಬಜಾಂಡದಂ |

ತುಪರಮಗುವುರ್ ಪರ್ವ ಕರಮವಿಗನೆ ದಳುರಿ ಪೆರ್ಚ ಕಂದು ಪಾಂ

ಡವವನದಾಹಮಂ ನೆನೆಯಿಸಿತ್ತು ಗುಣಾರ್ಗವನಸ್ತಕೌತಲಂ ||

೧೯೦

ಆಹಾರವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಕಾದಿದನು. ೧೮೬. ಅರಿಗನು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು ಶರಸಂಧಾನ (ಬಾಣವನ್ನು ತೊಡುವುದು) ಆಕರ್ಷಣ (ಎಳೆಯುವುದು) ಹರಣ (ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು)ವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೆರೆದುವು. ೧೮೭. ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣವನ್ನು ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಗಳು ತುದಿಯಿಂದ ಗರಿಯವರೆಗೆ ಸೀಳಿದುವು. ಆಕಾಶಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಬಾಣಗಳ ಹೊಗೆಯೂ ಕಿಡಿಯೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದುವು. ೧೮೮. ಕೂಡಲೆ ಕತ್ತರಿಸುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ತಪ್ಪದೆ ಉಜ್ವಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಉರಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಭಯವನ್ನಂಟುಮಾಡಲು ಆವರಿಸಿ ಸುಡುವ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಸುಂದರಿಯರು ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದರು. ೧೮೯. ಮೊನಪಾದ ಬಾಣದ ತುಂತುರುಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೂ ಕರ್ಣನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಾಣದಿರಲು ನಾರದನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ (ನಿಧಾನವಾಗಿ) ಭಾಗಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಕುಡುಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಕುಣಿದಾಡಿದನು. ೧೯೦. ಕವಿಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣಸಮೂಹಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಓಡಿಸಿ ತಳ್ಳಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ

ವ|| ಆಗ್ ಮಧ್ವರಾಜನಂಗಾಧಿರಾಜನನಿಂತಂದನೀಯಂಬುಗಳೊಳೆಂ ತೀರ್ದಪ್ಪದು
ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಲಿಂವೆಚ್ಚು ಪಗೆಯಂ ಸಾಧ್ಯಂ ಮಾಡೆಂಬುದುಂ ಕೊಂಕಿಗೆ ತನ್ನ ನುಡಿದ ನುಡಿವಳಿಯಂ
ನೆನೆದು ಪುರಿಗಳೆಯ ದೊಣಗೆ ಕೆಯ್ಯ ನೀಡದೆ ರೌದ್ರಶರದ ದೊಣಗೆ ಕೆಯ್ಯ ನೀಡಿದಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಮುಳಸಂ ನೆಜಪಲ್ಲವಾರ್
ವಳೀಕೆ ಶರರೂಪದಿಂದಮಂಗಳೊಳೆ ದೊಣೆಯಂ |
ಪೊಳೆದು ಬರೆ ಕೆಯ್ಯ ತಾಂ ವಿ
ಸ್ಮರಂಗೆ ಪಿಂಗಲಿತ ಭುವನ ಭವನಾಭೋಗಂ || ೧೯೧

ತಿರಿಪಿರೋಡದನೆಳೆ ತಿಳನೆ
ತಿರಿದುದು ತಿರುವಾಯೊಳೆತೆ ಸುರರ್ ಮೊಳೆಯುಟ್ಟರ್ |
ಭರದೆ ತೆಗೆನೆಳೆಯ ಮೆಯ್ಯಗೆ
ದರವಿಂದೋದ್ರವನಿನೊಗೆದುದಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ || ೧೯೨

ಕಂ|| ತುಡೆ ಕರ್ಣನದಂ ನಡನಡ
ನಡುಗಿ ಸುಯೋಧನನ ಸಕಲ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯಂ |
ಸಡಿಲಿಸಿದ ತೋಳನಾಗಳ್
ಸಡಿಲಿಸಂಗಳೆ ದಲದಳಗುರ್ವೆಂ ಪಿರಿದೋ || ೧೯೩

ತಗುಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಉಜ್ವಲು ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯು ಎದ್ದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ
ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಭಯವು ಹಬ್ಬುವ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಡಲು
ಆ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನ ಆಸ್ತೌಶಲವು ಖಾಂಡವವನವನ್ನು ಸುಟ್ಟುದನ್ನು
ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಶಲ್ಯನು ಕರ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು - ಈ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಎನು ತೀರುತ್ತದೆ? ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಹಗೆಯನ್ನು ಅಧೀನಮಾಡು ಎನ್ನಲು
ಕುಂತೀದೇವಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನೆನೆದು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಕೈಯನ್ನು
ಚಾಚದೆ ರೌದ್ರಬಾಣಗಳ ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಕೈಯನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ೧೯೧. ಹಿಂದಿನ
ಕೋಪವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಿಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಹಳದಿ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು
ಕೆಂಪುಮಿಶ್ರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಮನೆಯಷ್ಟು
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅರ್ಧಾವಲೀಕವೆಂಬ ಅರ್ಧ ಉಳಿದಿದ್ದ ಸರ್ಪವು ಬಾಣದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ
ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡಲು ಕೈಗೆ ಬಂದಿತು.
೧೯೨. ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಭೂಮಿಯು ತಿರೆದು ತಿರುಗಿತು. ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದಗೆರಿಸಲು
ದೇವತೆಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ವೇಗದಿಂದ ಹೆದೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯವರೆಗೆ
ಸೆಳೆಯಲು ಮೈಯಿಳಿದ (ಗರ್ಭಾಸ್ತಾವವಾದ) ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಹುಟ್ಟಿತು.
೧೯೩. ಅದನ್ನು ಕರ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಲು ದುರ್ಯೋಧನನ ಸಮಸ್ತ
ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಸಡಿಲಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲು
ಆಗ ಶಕ್ತಕಾಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ? ಅದರ ಭಯಂಕರತೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

ಆಕರ್ಣಂತಂ ತೇನೈವ

ದಾ ಕರ್ಣನಿಶಲೈ ಬಗದೊಡುಡುಗುಡುಗಿಸಲೀ |

ಭೀಕರ ಬಾಣಮನಾದವಿ

ವೇಕದಿನುರದಡೆಗೆ ತುಡದೆ ತಲೆಗೆಯ ತುಡುವಾ ||

೧೯೪

ಉರದೆಡೆಗೆ ತುಡೆ ಜಯಶ್ರೀ

ಗಿರಲೆಡೆ ನಿನಗಪ್ಪದಾ ಸುಯೋಧನನೊಳ್ ಶ್ರೀ |

ಗಿರಲೆಡೆಯಪ್ಪದು ಮೇಣ್ ದಿನ

ಕರಸುತ ತೊದಳುಂಟೆ ಬಗೆಯ ಸಂದೆಯಮುಂಟೆ ||

೧೯೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಶಲ್ಯನ ನುಡಿದ ನುಡಿಯನವಧಾರಿಸಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳೆ
ಕರ್ಣನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಎನಿತುಂ ಶಲ್ಯನ ಪೇಜ್ಜ ಪಾಂಗೆ ತೊದಳಿಲ್ಲಿಂತಾದೊಡಾ ಶಕ್ತಪ್ಪ

ತನನಾಂ ಕೊಂದೊಡೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಬೆಗುಂ ತಾಯೆಂದ ಮುಂ ಕೊಂಪಿ ಬಂ |

ದಿನಿಸಂ ಪಾರ್ಥಿವ ಪೋದಳೆನ್ನನದನಾಂ ಮಾಗ್ನಿದೇವಿದಾರ್ಗಳೊ

ಲ್ಲಿನ ಪರ್ಮಾಪಿನ ನನ್ನಿ ಬನ್ನದೊಲೊಡಂಬಟ್ಟಪ್ಪದಂ ಮಾಲಿನೇ ||

೧೯೬

ಚಂ|| ತನಗುಳುವಂತುಟಾಗೆ ಕದು ನನ್ನಿಯ ಪಂಪ್ರಮನಾಂತು ಭೂಭುಜರ್

ತನಗಿನಿತೂನಮಾಗೆ ಮೆಲೆದಾ ಭುಜವೀರ್ಯಮನಾಂತು ಮಾಗ್ನಿದೇಂ |

ತನಗುಳುವೊಂದು ನನ್ನಿಯನೆ ಪೊಗ್ಗಾ ಕರಂ ಪಿರಿಮಂ ಬಲಸನ್ನ

ಪ್ಪನನೆ ಕಜುತ್ತು ಕಾದಿ ನೆಗಲ್ಲಾತನೆ ನನ್ನಿಯ ಬೀರದಾಗರಂ ||

೧೯೭

೧೯೪. ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಕರ್ಣನು ಹೊಡೆಯಲು ಮನಸ್ಸು
ಮಾದುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆ; ಹೊಡೆಯಬೇಡ; ಈ
ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಎದೆಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಿಡದೆ ತಲೆಗೆ
ಗುರಿಯಿಡುತ್ತೀಯಾ? ೧೯೫. ಎದೆಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ತೊಟ್ಟರೆ
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿರಲೂ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಾ ಈ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ
ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ ವ|| ಎನ್ನಲು, ಶಲ್ಯನು ನುಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ಣನು ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡನು. ೧೯೬. ಹೇಗೂ ಶಲ್ಯನು ಹೇಳಿದ
ಹಾಗೆಯೇ (ಸರಿ) ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಇಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಾನು
ಕೊಂದರೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದೇ ಕುಂತಿ ಬಂದು
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ಬೇಡಿಹೋದಳು. ಅದನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವುದಾದರೆ ಆ
ಒಳ್ಳೆಯ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಿನ ಭಂಗವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವೆನೇ? (ಮಾಡಲೇ)
೧೯೭. ಸಾಮಾನ್ಯರಾಜರಾದವರು ತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸತ್ಯವನ್ನೂ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ತಾವು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭುಜಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಪಡೆದಿದ್ದೂ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪುವದೆಂದರೇನು? ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ,

ಮ|| ಅಶೆಯರ್ ಪಾಂಡವರನ್ನನಿನ್ನುಮಹಿಪಲ್ ನೀಮಂದದಂ ಚಕ್ರಿಗಾ
ನಹಿಪದರ್ಥಂ ಪೃಥೆಯುಂ ಮದೀಯ ಸುತರೋಳ್ ವೈಕರ್ತನಂ ನನ್ನಯುಂ |
ನಿಹಿಸಲ್ಪಾರ್ಕುಮದೋಭುಮಂದು ಮನದೋಳ್ ನಂಬಿದಳ್ಳಿನ್ನಿ ಬೆಂ
ಪೊಕಂಬೆತ್ತಿರೆ ಕಾವನೆನ್ನ ನುಡಿಯಂ ಕೆಯೊಂದ ಕಟ್ಟಾಯಮಂ || ೧೯೮

ಕಂ|| ಎಂಬುದನೆ ಬಗೆದು ಪೊತನ
ಣಂ ಬಗೆಯದ ಮದ್ರಪತಿಯನೆಂದಂ ಮುಂ ತೊ |
ಟುಂಬನದನುಗಿದು ಕುಂದಿಸಿ
ದಂ ಭಯದಿಂ ಕರ್ಣನೆಂದು ಲೋಕಂ ನಗದೇ || ೧೯೯

ಕಂ|| ಉದುಗುಡುಗುಡುಗೆಂದಿಸೆ ಬಟ
ಸಿಡಿಲೊಪಂತೊಪ ಸರಲ ಬರವಂ ಕಂಡಾ |
ಗಡೆ ಚಕ್ರಿ ನೆಲನೊಳಿಕ್ಕರ
ಲಡಂಗಿ ನರರಥಮನೊತ್ತಿದಂ ನಿಪುಣತೆಯುಂ || ೨೦೦

ಒತ್ತುವುದುಂ ಶರಮರದ
ಯುತ್ತ ಕಿರೀಟಯ ಕಿರೀಟಮಂ ಕೊಪ್ಪಿದೊಡ ಪ |
ವಿಫತ್ತು ಭಯಮಿಂದನಂ ಮು
ತ್ತಿತ್ತಬಲೀಶ್ವರನಣಗಳಾ ಸಂಕಟದೋಳ್ || ೨೦೧

ವಿಶೇಷ ಶೌರ್ಯಶಾಲಿಯಾದವನನ್ನೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕಾದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದವನೇ ಸತ್ಯ
ಮತ್ತು ಪರಾಕ್ರಮದ ಆವಾಸಸ್ಥಾನನಾಗುವನು. ೧೯೮. ಪಾಂಡವರು ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ
(ಯಾರೆಂದು) ತಿಳಿಯರು. ನೀವು ತಿಳಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದೆ.
ಕುಂತಿಯೂ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಸಮರ್ಥನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂತಹ ವೈಭವವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎರಕ
ಹೊಯ್ದರಲು ನನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವ ನನ್ನ ತೀವ್ರವಾದ
ಶೌರ್ಯವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ೧೯೯. ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವ
ರೀತಿಯನ್ನೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸದೆ ಶಲ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. 'ಕರ್ಣನು
ಮೊದಲು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣವನ್ನು ಭಯದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ಕುಗ್ಗಿಸಿದನು'
ಎಂದು ಮುಂದೆ ಲೋಕವು ನಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೨೦೦. ಎನ್ನುತ್ತ ಕುಗ್ಗಿಸು, ಕುಗ್ಗಿಸು,
ಕುಗ್ಗಿಸು ಎಂದು ಹೊಡೆಯಲು ಬರಸಿಡಿಲೆರಗುವಂತೆ ಎರಗುವ ಬಾಣದ
ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಗಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನ ತೇರನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಎಂಟುಬೆರಳು ಅಳಕ್ಕೆ ಅಡಗುವ ಹಾಗೆ ಕೌಶಲದಿಂದ ಒತ್ತಿದನು. ೨೦೧. ಒತ್ತಟ್ಟಾಗಿ
ಬಾಣವು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಬರುತ್ತ ಅರ್ಜುನನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಆಗ ಇಂದ್ರನನ್ನು
ಭಯಪಾವರಿಸಿತು. ಆ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಒಳಗಟೆಯದೆ ಕೌರವಬಳ

ಜಳನಿಧಿ ಬೊಬ್ಬಿಡಿದು ಮೇಲುದಂ ಬೀಸಿದೊಡು |

ಚ್ಚಳಿಸಿದ ಮುಕುಟದ ಮಣಿಗಳ

ಪೊಳೆಪ್ಪುಗಳಂದುಳ್ಳಮೆಲ್ಲುವೆಂಬುಂ ದೆಸೆಯೊಳ್ ||

೨೦೨

ವ|| ಅಂತು ರುದ್ರನೀಳಾದೀಂದ್ರ ರತ್ನಕೂಟಾಗ್ರಮುದಗ್ಗ, ವಜ್ರಪಾತದಿಂದರುಳ್ಳಂತೆ
ರತ್ನಮುಕುಟಮರಾತಿಪಾತಶರದಿನುರುಳ್ಳದುಮಳಿನೀಲೋಜ್ವಳ ಸಹಸ್ರಕುಂತಳಂಗಳ್ ಪರಕಲಿಸಿ
ಬಂದು ಪೊಣಮುಯ್ಯನಲ್ಲಿತೆಯ ಪಚ್ಚುಗಂಟಕ್ಕಿ ಗಾಂಡೀವಧನ್ಯಂ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿರ್ಪನ್ನೆಗೆ-

ಚಂ|| ಪುರಿಗಳೆಯಪ್ಪ ಕಾರಣದಿನಂತದು ತಪ್ಪಿದನೆಂದು ನೊಂದು ಪ

ಲೊರ್ದೆದಹಿ ರೂಪದಿಂ ಮಗುಲ್ಲು ಬಂದಿನನಂದನನ್ನಿಗ್ಗನಂ |

ತರಿಸದೆ ತೊಟ್ಟು ಬೇಗಮಿಸು ವೈರಿಯನೀಗಳ ಕೊಂದಪಂ ರಸಾಂ

ಬರ ಧರಣೀವಿಭಾಗದೊಳಗಾವೆವೊಕ್ಕೊಡಮಂಗಳಾಯಕಾ ||

೨೦೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ನೀನಾರ್ಗನೊಂಬೆಯದಾವುದು ಕಾರಣದಿಂದಮೆನ್ನ ದೊಣೆಯಂ
ಪೊಕ್ಕಿದ್ವೆಯೆಂದೊಡಾನಶ್ವಸೇನನೆಂಬ ಪನ್ನಗನೆಂದು ತನ್ನ ವೈರ ಕಾರಣನತೆಯ ಪೇಚ್ಚೊಡ
ದರಹಸಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ-

ಕಂ|| ಶರರೂಪದೊಳಿರೆ ನಿನ್ನಂ

ಶರಮೆಂದಾಂ ತೊಟ್ಟಿನತೆದು ತುಡುವೆನೆ ನಿನ್ನಂ |

ನೆರದೊಳ್ ಕೊಲ್ಲಂತನಗೇ

ನರಿಯನೆ ಗಾಂಡೀವಧನ್ಯನೆಂಬುದುಮಾಗಳ್ ||

೨೦೪

೨೦೨. ಇದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿಯದೆ ಕೌರವಸೇನಾಸಮುದ್ರವು ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ
(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಬೀಸಲು ಚಿಮ್ಮಿದ ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಗಳ
ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಎಂಟುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಬಾಪಾತಗಳು ಎದ್ದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ
ವಿಸ್ತಾರವೂ ರತ್ನಮಯವೂ ಆದ ನೀಲಪರ್ವತದ ಶಿಖರಗಳ ತುದಿಯ ಭಾಗವು
ಬಲವಾದ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರುಳುವ ಹಾಗೆ ರತ್ನಕಿರೀಟವು ಶತ್ರುವಿನ
ಹರಿತವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಉರುಳಲು ದುಂಬಿಗಳ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ
ವಾಗಿರುವ ಕೂದಲುಗಳು ಕೆದರಿ ಬಂದು ಹೆಗಲಿನ ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು
ಅದನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಅರ್ಜುನನು ಸಿದ್ಧವಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ
೨೦೩. ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಾದ (ಪುರಿಗಳೆಯಾದ) ಕಾರಣದಿಂದ ಹಾಗೆ ತಪ್ಪಮಾಡಿದನೆಂದು
ವೈಭವಪಟ್ಟು ಹಲ್ಲುಕಡಿದು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಹಾವಿನ ರೂಪದಿಂದ ಪುನಃ ಕರ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಬಂದು 'ಕರ್ಣಾ, ನನ್ನನ್ನು ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಿಸಿ ಬೇಗ ಹೊದು;
ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದ್ದರೂ ಶತ್ರುವನ್ನು
ಈಗಲೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಿತು. ವ|| 'ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಯಾವ
ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೆ' ಎನ್ನಲು 'ನಾವು ಅಶ್ವಸೇನನೆಂಬ
ಹಾವು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ವೈರಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ೨೦೪. 'ಬಾಣಾಕಾರದಿಂದಿರಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಣವೆಂದು

ನೀಂ ನಿನ್ನ ಪಗೆಯನಾರ್ಪಣದ
ದಂ ನೆಜವನೆ ನೆಗೆದು ಬರ್ಪ ವಿಪಪನ್ನಗನಂ |
ಪನ್ನತನದೆಯೊಳಗಂ
ತನ್ನಯ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕುಲದವದವದಂ ||

೨೦೫

ವ|| ಆಗಳಂಗರಾಜಂಗೆ ಶಲ್ಯಂ ಕೆನಿಸಿ ಮುರಿಸಿನೊಳೆ ಕಣ್ಣಾದಂತಪ್ಪೇಕಗ್ರಾಹಿಗ
ಮೊರಂಟಂಗಂ ರಥಮನೆಸಗನೆಂದು ವರೂಢದಿಂದಿಳಿದು ಪೋಗಿ-

ಚಂ|| ಆರಿಗನ ಬಟ್ಟನಂಬುಗಳ ಬಲ್ಲರಿ ಸೋಂಕುಗುಮೇಟೆಮೆನ್ನ ತೋ
ಳ್ಳಿರಮನೆಗನ್ನ ಬಿಲ್ಲೆ ನೆರಮೆಂದು ವರೂಢಕುರಂಗಮಂಗಳಂ ||
ಕುರಿಪದೆ ತಾನೆ ಚೋದಿಸುತುಮಾರ್ಧಿಸುತುಂ ಕದಿಕೆಯ್ತು ಕಾದೆ ಭೀ
ಕರ ರಥಚಕ್ರಮಂ ಓದಿದು ನುಂಗಿದಳೊರ್ಮೆಯ ಭಾತಿ, ಕೋಪದಿಂ || ೨೦೬

ವ|| ಅಂತು ತನ್ನಂ ಮುನ್ನ ಮುಯ್ಯೆಬ್ಬ ಸೂಲ್ವರಮೂಲ್ವನೆಗೆಯಂ ಓಟೆವಂತೆ
ಒಂದಿ ಓಟೆದ ಪಗೆಗೆ ರಥಚಕ್ರಮಂ ನುಂಗುವುದುಂ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಗಾಲಿಯನೆತ್ತುವಾಗಲವನನೀ
ಪದಮೋ ಕದಿಮೊಟ್ಟದಾಗಳ್ ಗೆಲರಾಟಿಯೆಂದು ನುಡಿದ ಮುಕುಂದನ ನುಡಿಗಿ ಕೊಕ್ಕರಿಸಿ
ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಂತೆಂದಂ-

ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದೆ. (ನೀನು ಯಾರೆಂದು) ತಿಳಿದೂ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವಷ್ಟು
ಅರ್ಜುನನು ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯನೆ?' ಎಂದನು -೨೦೫. ಸರ್ಪವು 'ಹಾಗಾದರೆ
ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥನಾದರೆ ನೀನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅರ್ಜುನನ
ಕಡೆಗೆ ಹಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಸರ್ಪವನ್ನು ತೊರನಾದ ಅರಿಗನು ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ
ಗರುಡಬಾಣದಿಂದ ಕುರಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣನಿಗೆ
ಶಲ್ಯನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣಾದೆ, ಇಂತಹ ಹಟಮಾರಿಗೂ
ಒರಟನಿಗೂ ನಾನು ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೇರಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಹೋದನು.
೨೦೬. 'ಅರ್ಜುನನ ದುಂಡಾದ ಬಾಣಗಳ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯು ತಗುಲುತ್ತಿದೆ ಎಳಿ,
ನನ್ನ ತೋಳುಗಳು ನನಗೆ ಸಹಾಯ, ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲೇ ಸಹಾಯ' ಎಂದು ರಥದ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ತಾನೇ ನಡೆಸುತ್ತ ಅರ್ಭಟಮಾಡಿ ಬಹಳವೇಗದಿಂದ
ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಭಯಂಕರವಾದ ತೇರಿನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಭೂಮಿಯು ಹಿಡಿದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆ ನುಂಗಿದಳು (ಕರ್ಣನ ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಹೊತುಹೋದುವು) ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಒದ್ದೆಯು
ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಂಡುವಂತೆ ಹಿಂಡಿದ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ರಥಚಕ್ರವನ್ನು ಭೂಮಿಯು ನುಂಗಲು
ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಕರ್ಣನು ಗಾಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
(ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ) ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಗೆಲ್ಲಲಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣನ

ಮ|| ಬಜುವಂ ಸಾರಥಿಯಿಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯ ಮಹಿಯುಂ ತಾನಿಲ್ಲದಂತೀಗಳಾ
ನಿಜವೆಂ ನೋಡಿದಿ ಮತ್ಸಮೊಂದನಿಸಲುಂ ಕೆಯ್ಯೆಬದೇಕೆಂದುಮಾ |
ನಲೆಯೆಂ ಕೂರ್ಮಯ ಮಿಕ್ಕು ಬಂದಪುದಿದರ್ಕೇಗೆಯ್ಯೆನೇನೆಂಬೆನಾಂ |
ಮಹಿದಂ ಮುನ್ನಿನದೊಂದು ವೈರಮನಿದಿಂತೆಕಾರಣಂ ಭೂಧರಾ || ೨೦೭

ವ|| ಎಂಬುದುಮನಿತಲೆಯದಿದೊಡುಂ ಸೋದರಿಕೆಯ ಮಿಕ್ಕು ಬರ್ಕುಮಾಗದೆಯೆಂದು
ತನ್ನಂತರ್ಗತದೊಳ್ ಬಗೆದಸುರಾಂತಕನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ನೆಗಟ್ಟುಬಿಮನ್ನುವಂ ಚಲದಿನಂದಿಚಿದಿಂದು ನಿಜಾಗ್ಯಚಾತನಂ
ಸುಗವಿನಮೆಚ್ಚು ಬೀರದೊಳೆ ಬೀಗುವ ಸೂತಸುತಂಗೆ ನೀನುಮಾ ||
ಬಗೆ ಸೆಡದಿದರ್ಕೆಯಪ್ಪೊದಿರು ಚಕ್ರನಿಧಾತದಿನಿಕ್ಕಿ ಬೀರಮು
ವೀಗೆ ಪಡಿಚಂದಮಾಗೆ ತಲೆದೊಟ್ಟು ಜಯಾಂಗನೆಗಾಣುವಾದೆಂ || ೨೦೮

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಧರತಳಮಳಳೆ ರಥದ ಗಾಲಿಯಂ ಕಿಲ್ಲು ಮತ್ತಂ ರಥಮನವೈರಪ
ನೇಲೆ ನಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿವೆಂದು ಕಿದಿಗುಟ್ಟಿ ಮರ್ಮೋದ್ಭಾಟನಂಗೆಯ್ಯು ಕಾದುವಾಗಳ್
ಕಪಿಧ್ವಜಂ ವನದಂತಿಯಂತೆ ಧ್ವಾಂಕ್ಷಧ್ವಜಮನುಡಿದು ಕೆಡವಿನಮೆಚ್ಚುಗಳ್-

ಕಂ|| ಪಟಯಿಗೆ ಬಿಲ್ಲೊಡೆ ಬೀರದ
ಪಟವಿಗೆಯಂ ನಿಲಿಸಲೆಂದೆ ಪರಿ ಪಕ್ಷಮನ
ಲ್ಲಟವೋಗೆಯೆಚ್ಚು ಮುಳಿಸವ
ಗಟಿಯುತರಿ ನರನ ಬಲ್ಲ ಗೊಣೆಯುಮನೆಚ್ಚಂ || ೨೦೯

ಮಾತಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟು ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೨೦೭. ಬರಿದಾದವನು
(ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನು), ಸಾರಥಿಯೂ ಇಲ್ಲ; ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮರೆಯಾದ ಕವಚವೂ ಇಲ್ಲ;
ಅದು ಹೇಗೆ ಈಗ ನಾನು ಹೊಡೆಯಲಿ; ಪುನಃ ಒಂದು ಬಾಣವನ್ನು
ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಕೈಗಳು ಏಳುವುದಿಲ್ಲ; ಏತಕ್ಕೊಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ; ಪ್ರೀತಿಯೆ
ಮೀರಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ; ನಾನು ಹಿಂದಿನ
ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮರೆತೆನು; ಕೃಷ್ಣಾ ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ? ವ|| ಎನ್ನಲು ವಾಸ್ತವಾಂಶವು
ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಭ್ರಾತೃಭಾವವೇ ಮೀರಿ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ತಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು-೨೦೮. ಅಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು
ಹೊಡೆದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಂದು ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಹೆದರುವಂತೆ ಹೊಡೆದು
ವೀರ್ಯದಿಂದ ಅಹಂಕಾರಪಡುವ ಸೂತನ ಮಗನಿಗೆ ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೆದರು
ವುದಾದರೆ ಇರು ನಾನೇ ಚಕ್ರಾಯುಧದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪರಾಕ್ರಮವು ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಮಾದರಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗುತ್ತೇನೆ.
ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ತೇರಿನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪುನಃ
ಪ್ರತಿರಥನಿಲ್ಲದ ಕರ್ಣನು ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ದೀರ್ಘದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಾಗ
ಕಪಿಧ್ವಜನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕಾಡಾನೆಯಂತೆ ಕಾಗೆಯ ಬಾವುಟವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡೆಯುವ
ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದನು. ೨೦೯. ಬಾವುಟವು ಬೀಳಲು ಶೌರ್ಯದ ಧ್ವಜವನ್ನು

ಬೆಳಗುವ ಸೊಡಗಲ ಬೆಳಗ

ಗ್ಗಲಸುವವೋಲ್ ಪೋಪ ಪೊಬ್ಬಪೊಳ್ ತೇಜಂ ಪ |

ಪ್ಪಳ್ ತಲತಲೆಸೆ ತೊಳ ತೊಳ

ತೊಳಗಿದನಸ್ತಮಯ ಸಮಯದೊಳ್ ದಿನಪ್ರಸುತಂ || ೨೧೦

ವ|| ಅಂತು ಕರ್ಣ ನಿಶಿತ ವಿಕರ್ಣಹತಿಯಿಂದಮಸುರಾಂತಕಂ ಕಲೆಯೆ ನೋಮು-

ಕಂ|| ಕಸೆಯಂ ಬಿಟ್ಟುಪದಭಿಮಂ

ಪ್ರಿಸಿ ಚಕ್ರಮನಸುರವೈರಿಯಿಡುವಾಗಳ್ ಬಾ |

ರಿಸಿ ಪೆಟತು ಗೋಳೆಯದಿಂದೇ

ಪ್ರಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಂ ಪ್ರಭುವನಂಗಳೆಳೆದುವಿನಂ || ೨೧೧

ವ|| ಮುನ್ನಮಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರದೊಳ್ ಪತುಪತಿಯನಾರಾಧಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಂ ಬಡೆದಂದು ತೆಲ್ಲೆಯೆಂದು-

ಚಂ|| ಗಿರಿಜೆಯ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟ ನಿಶಿತಾಸ್ತ್ರಮನಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರಮಂ ಭಯಂ

ಕರತರಮಾಗೆ ಕೊಂಡು ವಿಧಿಯಿಂದಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಬಿಲ್ಲೊಳು |

ವೇರೆ ನಡುಗಿತ್ತಜಾಂಡದೊಡೆದತ್ತು ನೆಲಂ ಪಿಡುಗಿತ್ತು ಸಪ್ತಾ |

ಗರಮುದುಗಿತ್ತು ಸಾಹಸಮದೇಂ ಪಿರಿದೋ ಕದನಪ್ರೀತನಾ || ೨೧೨

ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಕೃಷ್ಣನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೋಪವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ೨೧೦. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದೀಪಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಅರಿಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನು ಮುಳುಗುವ (ಸಾಯುವ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು ತಳತಳನೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕರ್ಣನ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಯುವಷ್ಟು ನೊಂದು ೨೧೧. ಚಾವುಟಿಯನ್ನೆಸೆದು ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ಎಸೆಯುವಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಅದನ್ನು ತಡೆದು ಬೇರೊಂದು ಹೆದೆಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳು ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ವ|| ಮೊದಲು ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದ ದಿನ ಬಳುವಳಿಯೆಂದು ೨೧೨. ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಪರಿತವಾದ ಅಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಣ ಮಾಡಿ (ಮಂತ್ರಾಧಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ) ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಲು ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಿಸಿತು, ಬೃಹಾದ್ರವ ಒಡೆಯಿತು, ನೆಲವು ಸಂಕೋಚವಾಯಿತು, ಎಳು ಸಮುದ್ರಗಳು ಬತ್ತಿಹೋದುವು. ಕದನಪ್ರೀತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸಾಹಸವು ಅತಿಮಹತ್ತರ ವಾದುದು. ವ|| ಆಗ ಸಮಸ್ತಲೋಕವೆಂಬ ಮನೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಅಂಜಲಿಕಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಮೋಘಾಸ್ತ್ರ ಧನಂಜಯನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಕರ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯೋಚಿಸಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದು ಕತ್ತಿನ ಸಂದಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ-

೬೩೨ / ಪಂಪಭಾರತಂ

ವ|| ಆಗಳವಿಳಭುವನಭವನಸಂಹಾರಕಮಪ್ಪಂಜಲಿಕ್ವಾಮನಮೋಘಾಸ್ತ ಧನಂಜಯನಾ
ಕರ್ಣಾಂತಂಬರಂ ತೆಗೆದಾಕರ್ಣಾಂತಂ ಮಾದಲ್ ಬಗೆದು ಕಂಠರಸಂಧಿಯಂ ನಿಟ್ಟಿಸಿ-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಮುಳಿದಿಚ್ಛಾಗಳ್ ಮಹೋಗ್ರಪ್ರಳಯಶಿಖಿ ಶಿಖಾನೀಕಮಂ ವಿಷ್ಕುಲಿಂಗಂ
ಗಳುಮಂ ಬೀಜುತ್ತುಮೌರ್ವಜ್ಜಳನರುಚಿಯುಮಂ ತಾನೆ ತೋಜುತ್ತುಮಾಟಂ |
ದಳುರುತ್ತುಂ ಬಂದು ಕೊಂಡಾಗಲೆ ಗಗನತಳಂ ಪಾಯ್ ಕೆನ್ನೆತ್ತರಿದು
ಚ್ಚಳಿಸುತ್ತರ್ಪನೆಗಂ ಬಿಟ್ಟುದು ಭರದೆ ಸಿಡಿಲ್ಪತ್ತ ಕರ್ಣೋತ್ಸಮಾಂಗಂ || ೨೧೩

ವ|| ಅಂತು ತಲೆ ನೆಲದೊಳುರುಳ್ಳೊಡೆ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಮಗುಂದಲೆಯಾದ ಬೀರಮೆಸೆಯೆ
ಪಾಣಮೊದಲಿಂದ ತೊಲಗೆಯುಂ ತೊಲಗದ ನನ್ನಿಯನುದಾಹರಿಸುವಂತೆ ಪತ್ತೆಂಟು ಕೋಲ
ನೆಚ್ಚಿತ್ತೆಯುಂ ನೆಲದೊಳಾಚಂದ್ರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗೆ ಚತುರ್ದಶಭುವನಂಗಳಂ ಪಸರಿಸಿ ನಿಂದೊಡೆಸೆ
ದುದಾಹರಣಮೊಲ್ಲಿನುದಾಹರಣಮುಮಾಗೆ ಗುರ್ಣಾರವನ ಶರಪರಿಣತಿಯಿಂದೆ ಕುಲಶೈಲಂ
ಬೀಟ್ಟಂತೆ ನೆಲನದಿರೆ ಬಿಟ್ಟಾಗಳ್-

ಕಂ|| ಚಾಗದ ನನ್ನಿಯ ಕಲಿತನ
ದಾಗರಮನೆ ನೆಗಟ್ಟ ಕರ್ಣನೊಡಲಿಂದೆಂಪುಂ |
ಪೋಗಲ್ಪಜೆಯದೆ ಸಿರಿ ಕರ
ಮಾಗಳ್ ಕರಿಕರ್ಣತಾಳ ಸಂಚಲೆಯಾದಳ್ || ೨೧೪

೨೧೩. ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಆಗ್ನಿಯ
ಜ್ವಾಲಾಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕಿಡಿಗಳನ್ನೂ ಕೆದರುತ್ತ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಾನೇ
ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಹರಡುತ್ತ ಬಂದು ತಗಲಿದಾಗ ಚಿಮ್ಮಿದ್ದ ಕೆಂಪುರಕ್ತವು
ಅಕಾರಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರಲು ಕರ್ಣನ ತಲೆಯು ರಭಸದಿಂದ
ಸಿಡಿದು ಆ ಕಡೆ ಬಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಲೆಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರುಳಲು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ
ಒೀರ್ಪವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಪ್ರಾಣವು ಶರೀರದಿಂದ ಹೋದರೂ ಸತ್ಯವು ಮಾತ್ರ
ಹೋಗದಿರುವುದನ್ನು ಉದಹರಿಸುವಂತೆ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹದಿನಾಲ್ಕು
ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ ಚಂದ್ರನಿರುವವರೆಗೂ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಅವನ ಮುಂಡವು
ಹತ್ತೆಂಟು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ನಿಂತಿತು.
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಅಪಹರಣಮಾಡಿದುದು ಒಳ್ಳೆಯತನದ
ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಲು ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಮುಂಡವೂ ಕುಲಪರ್ವತವು
ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ೨೧೪. ತ್ಯಾಗ ಸತ್ಯ
ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ಶರೀರದಿಂದ ಹೇಗೂ
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆಗ ಆನೆಯ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿವಿಗಳಂತೆ

ಕುಡುಮಿಂಚಿನ ಸಿಡಿಲುರುಳಿಯೊ
ಲೊಡಂಬದಂ ಪಡೆಯ ಕರ್ಣನೊಡಲಿಂದಾಗಳ್ |
ನಡೆ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ದಿನಪನೊ
ಲೊಡಗೂಡಿದುದೊಂದು ಮೂರ್ತಿ ತೇಜೋರೂಪಂ || ೨೧೫

ಪಿಡಿದನೆ ಪುರಿಗಣೆಯನರ
ಬುಡಿದನೆ ಬಳ್ಳಿದನೆ ತಾನೆ ತನ್ನನೆ ಚಲಮಂ |
ಪಿಡಿದಬೆದನೆಂದು ದೇವರ
ಪಡೆ ಗಡಗಡೆ ಪೊಗಬ್ಬದಿನತನೂಜನ ಗಂಡಂ || ೨೧೬

ಚಂ|| ನೆನೆಯದಿರಣ್ಣ ಭಾರತದೊಳಿಂ ಪೆಜರಾರುಮನೊಂದೆ ಚತ್ತದಿಂ
ನೆನೆಪೊಡೆ ಕರ್ಣನಂ ನೆನೆಯ ಕರ್ಣನೊಳಾರ್ ಮೊರೆ ಕರ್ಣನೇಜು ಕ |
ರ್ಣನ ಕಡು ನನ್ನ ಕರ್ಣನಳವಂಕದ ಕರ್ಣನ ಚಾಗಮೆಂದು ಕ
ರ್ಣನ ಪಡೆಮಾತಿನೊಳ್ ಪೃಥಿದು ಕರ್ಣರಸಾಯನಮಲ್ಲಿ ಭಾರತಂ || ೨೧೭

ವ|| ಅಂತು ರಿಪುಕುರುಂಗಳಂತೀರವನ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ವೈಕರ್ತನಂ ಸಾಯಲೊಡಂ ಮೇಲುಬದಂ
ಬೀಸಿ ಬೊಬ್ಬಿಡಿದಾರ್ವ ಪಾಂಡವಪತಾಕನಿಯೊಳ್--

ಕಂ|| ಬದ್ಧವಣದ ಪಜಿಗ್ಗಳ ಕವಿ
ಸದ್ವಂಗಿಡೆ ಮೊಲಗೆ ದೇವದುಂದುಭಿರವದೊಂ |
ದುದ್ಧಾನಿ ನೆಗಚ್ಚೆ ಮುಗುಳಲ
ರೊದ್ದೆ ಕರಂ ಸಿದ್ಧಮಾದುದಂಬರತಂದೊಳ್ || ೨೧೮

ಚಂಚಲೆಯಾದಳು. ೨೧೫. ಕುಡಿಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಿಡಿಲಿನ ಉಂಡೆಯ ತೇಜಸ್ಸಿನ ರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುವ ಆಕಾರವೊಂದು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಣನ ಶರೀರದಿಂದ (ಹೊರಟು) ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಯಿತು. ೨೧೬. 'ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದನೆ? ಎರಡು ಮಾತನ್ನಾಡಿದನೇ? ಭಯಪಟ್ಟನೆ? ತಾನೆ ತನ್ನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸತ್ತನು' ಎಂದು ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಕರ್ಣನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಹೊಗಳಿತು. ೨೧೭. ಆಣ್ಣಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ನೆನೆಯಬೇಡ; ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೆನೆಯುವುದಾದರೆ ಕರ್ಣನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಪ್ಪ; ಕರ್ಣನಿಗೆ ಯಾರು ಸಮಾನ? ಕರ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮ, (ಯುದ್ಧ), ಕರ್ಣನ ವಿಶೇಷವಾದ ಸತ್ಯ, ಕರ್ಣನ ಪೌರುಷ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಣನ ತ್ಯಾಗ ಎಂದು ಕರ್ಣನ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತುಂಬಿ ಭಾರತವು ಕರ್ಣರಸಾಯನವಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ವ|| ಹಾಗೆ ರಿಪುಕುರುಂಗಳಂತೀರವನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಸಾಯಲು ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಬೀಸಿ (ಸಂತೋಷಸೂಚಕವಾಗಿ) ಆರ್ಭಟಮಾಡಿ ಪಾಂಡವಕ್ಕೆನ್ನವು ಜಯಶಬ್ದಮಾಡಿತು. ೨೧೮. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆದುವು. ಕಿಪ್ಪಿ ಕಿಪ್ಪಿಡಾಗುವಂತೆ ಜಯಭೇರಿಗಳು ಮೂಳಗಿದುವು. ದೇವದುಂದುಭಿಯೊಡನೆ

೭೦|| ಒದವಿದಲಂಪು ಕಣ್ಣೆವ ಕರುಳ್ ತನಗೆಂಬುದನುಂಟುಮಾಡ ನೋ
ದಿದುದಲ್ ಕಣ್ಣಳಬ್ಬಮೆವಡುತ್ತಿರೆ ಪೋ ಪಸವೋದಿತೆಂದು ನೀ |
ರದಪಥದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳರಿಗನಂ ಪೊಗಬ್ಬಾಡಿದನಂದು ದಂದಕಾ
ಪ್ಪವ ತುಡಿಯೊಳ್ ಪಳಂಚಲೆಯ ಕೋವಣವಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ನಾರದಂ || ೨೧೯

ವ || ಆಗಲ್-

೯೦|| ಪಟಯಿಗೆಯನುಡುಗಿ ರಥಮಂ
ಪಟವನನೆಸಗಲೆವೇಲ್ಲು ಸುತಲೋಕದ ಪೊಂ |
ಪುಟೆಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಟಿಯದ ನೀ
ರಿಟೆವಂತೆವೊಲಿದನಪರಜಳಧಿಗಿ ದಿನಪಂ || ೨೨೦

ವ|| ಆಗಲ್ ಕರ್ಣನ ಬಟೆವಟೆಯನ ತನ್ನ ಪೋಪುದನಭಿನಯಿಸುವಂತೆ
ಲೋಕೋದ್ರೇಕದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಟಿಯದ ಕನಕರಥದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೀಡಾಡಿ ನಾಡಾಡಿಯಲ್ಲದ
ಮೂರ್ಛೆಪೋದ ದುರ್ಯೋಧನನನಶ್ಚತ್ವಾಮ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ತಕುನಿಯರ್ ನೀಜ
ನಿವಾಸಕ್ಕೊಡಗೊಂಡು ಪೋದರಾಗಲ್-

೭೦|| ಸುರಿವಜರಪ್ರಸೂನರಜಡಿಂ ಕವಿಲಾದ ಶಿರೋರುಹಂ ರಜಂ
ಬೊರೆದಳಿಮಾಲೆ ಮಾಲೆಯನೆ ಪೋಲೆ ಪಯೋಜಜ ಪಾರ್ವತೀಶರೊ |
ಲ್ಲರಕೆಯನಾಂತು ಕರ್ಣಹತಿಯೊಳ್ ತನಗಬ್ಬಜನೀಯ ಬಂದನಂ
ದರಮನೆಗಬ್ಬುತಂಚಿರಸಳುಕೆಯನಮ್ನ ಗಂಧವಾರಣಂ || ೨೨೧

ಪ್ರಪ್ತವೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ೨೧೯. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಪಾಳಗವನ್ನು
ನೋಡುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ಕಣ್ಣೂ ಕರುಳೂ ಇದೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ
ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ನನ್ನ ಕ್ಷಾಮವೂ ತೊಲಗಿತು, ಕರುಳಿಗೆ
ಆನಂದವೂ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ತನ್ನ
ದಂಡದಂತಿರುವ ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಕೋಪೀನವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾವುಟದಂತೆ
ಅಲುಗಿಸುತ್ತ ನಾರದನು ಕುಣಿದಾಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ೨೨೦. ಬಾವುಟವನ್ನು ಇಳಿಸಿ
ಹೇಳವನಾದ ಅರುಣನನ್ನು ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಪುತ್ರಲೋಕದ ಅಧಿಕೃತರಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯನು ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಿ (ಸತ್ತವರಿಗೆ) ಸ್ಥಾನಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ
ಇಳಿದನು. (ಅಸ್ತಮಯವಾದನು) ವ|| ಆಗ ಕರ್ಣನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೂ
ಹೋಗುವುದನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವಂತೆ ದುಃಖದ ಅಧಿಕೃತರಿಂದ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಚಿನ್ನದ
ತೇರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶರೀರವನ್ನು ಚಾಚಿ ಅಸಾಧಾರಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ಶಕುನಿಯರು ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ
ಮೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆಗ ೨೨೧. ದೇವತೆಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ
ಹೂವುಗಳ ಪರಾಗದಿಂದ ಕಪಿಲಬಣ್ಣವಾದ ಕೂದಲು, ಪರಾಗದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜನಪದಾಂಭೋಜ
ವರಪ್ರಸಾದೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಪುಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೋಳ್
ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿರಲು,
ಬ್ರಹ್ಮಮತ್ತು ರುದ್ರರ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಕರ್ಣನ ನಾಶವು ತನಗೆ
ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಮೃತ ಗಂಧವಾರಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು
ಕೃಷ್ಣನೊಡಗೂಡಿ ಆ ದಿನ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಇದು ಅನೇಕ
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ
ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ
ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ
ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಶ್ವಾಸ.

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

- ಕಂ|| ಶ್ರೀ ದಯಿತನ ಹರಿಗನ ಸಂ
ಪಾದಿತ ಭುಜವೀರ್ಯಮಬ್ರಹ್ಮಂ ತನಗರ್ಜೆಯೋಳ್ |
ಚೋದಿಸೆ ಪರಮದನಾಶೀ
ವಾರದಪರಂಪರೆಯನಾಗಳಂತಕತನಯಂ || ೧
- ಪರಮ ಸಕಲಾವನೀತಳ
ಭರಮಿನಸುತನಬೆಯ ಹರಿಗನಿಂದನಗೀಗ್ |
ದೊರೆಕೊಂಪುದಂದೊಡೇ ಬ
ತ್ತರಿದನೋ ರಿಪುಕುರಂಗಕಂಠೀರವನಂ || ೨

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮುತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನತಿ ಸಂಭ್ರಮಾಕುಳಿತ ಪರೀತ ಪರಿವಾರಜನೋಪನೀತ
ಚಂದನಕರ್ಪೂರಮಿತ್ತಿತ ಹಿಮುಶಿರಧಾರಾಪರಿಪೇಕದಿಂದಂತಾನುಂ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು ಕರ್ಣಂ
ನೆನೆದು ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರದೊಳೆ ಶೋಕಸಾಗರಂ ಕರೆಗಣ್ಗೆ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ-

- ಉ|| ನೀನುಮಗಲ್ಲೆಯಿನ್ನನಗೆ ಪೇಯ್ ಪೆರಾರೇನಗಾಸೆ ನಿನ್ನನಿ
ನ್ನಾನುಮಗಲ್ಲೆನೇ ಕಳೆಯ ಬೆನ್ನನೆ ಬಂದಪೆನಾಂತರಂ ಯಮ |
ಸ್ಥಾನಮನೆಲ್ಲುಸುತ್ತಿದುವೆ ದಂದುಗಮಂತರ್ಜಮುಟ್ಟ ಕೂರ್ತು ಪೇಯ್
ಮಾನಸವಾಜನಂಗವಿಷಯಾಧಿಪ ನೀಂ ಪೊಲಗಾಗೆ ಬಾಲ್ಯನೇ || ೩

೧. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಭುಜವೀರ್ಯವು
ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರಲು ಧರ್ಮರಾಯನು ಆಗ ಅವನನ್ನು
ಹರಕೆಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ೨. ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಕರ್ಣನು
ಸಾಯಲು ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದ ಅಧಿಪತ್ಯವು ತನಗೆ ಈಗ ದೊರೆಕೊಂಡಿತೆಂದು
ಹೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದನು! ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಆ ಕಡೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ
ವ್ಯಾಕುಳಿತರಾದ ಸೇವಕಜನರಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಗಂಧ ಮತ್ತು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ
ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಮಂಜಿನಷ್ಟು ತಣ್ಣಗಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಸಿಂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹೇಗೋ
ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತನು. ಕರ್ಣನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನೆನೆಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ
ದುಃಖಸಮುದ್ರವು ದಡವನ್ನು ಮೀರಿ ಉಕ್ಕಲು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ೩. ನೀನು ಕೂಡ
ನನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋದೆ. ನನಗೆ ಆಸೆಯಾಗಿರುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರು? ನಿನ್ನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಇರಬಲ್ಲೆನೇ? ಸ್ನೇಹಿತನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಯಮನ ಮನೆಗೆ
ಸೇರಿಸುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಇದೇ ನನಗಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯ.
ಹೃದಯದಂತರಾಳದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ನೀನು ಅಗಲಿದ ಮೇಲೆ ಕರ್ಣ, ನಾನು ಮನುಷ್ಯ

ಚಂ|| ಒಡಲೆರದೊಂದೆ ಜೀವಮಿವರ್ಗಂಬುದನೆಂಬುದು ಲೋಕಮೀಗಳಾ
ನುಡಿ ಪ್ರಸಿಯಾಯ್ತು ನಿನ್ನಸು ಕಿರೀಟಯ ಶಾತಶರಂಗಲಿಂದೆ ಪೋ |
ಪೊಡಮನಗಿನ್ನಮೀಯೊಡಲೊಳಿದುರ್ದು ನಾನೆಲಿ ಜೀವಮೆಂದೊಡಾ
ವೆಡೆಯೊಳಿ ನಿನ್ನೊಳೆನ್ನ ಕಡುಗೂರ್ಮೆಯಮುಬ್ಬಿಡುಮಂಗಳವಲ್ಲಭಾ || ೪

ಮ|| ಅಜಿಯಂ ಸೋದರನೆಂದು ಧರ್ಮತನಯಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂ ನಿನ್ನನಾ
ನಟವೆಂ ಮುನ್ನಜಿದಿದುರ್ಮಮೆನ್ನರಸನಾನೇಕಿತ್ತಿನಿಲ್ಲೇಕೆ ಪೇ
ಅಜಿಪಲೊಲ್ಲೆನುಮಿಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವಶದಿಂ ಕೂರ್ಪಂತಪೋಲ್ ನಿನ್ನನಾಂ
ನಟ ಕೊಂದೆಂ ಮುಳಿಸಿದಮಂಗಳನ್ನಪತೀ ಕೌಂತೇಯರೇಂ ಕೊಂದರೇ ||೫

ಚಂ|| ಉದಧಿತರಂಗತಾಟತಧರಾತಳಮಂ ನಿನಗಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೊ
ಟ್ಟುದನೆ ಪಸಾದಮೆಂದು ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಮನೋಮುದದಿಂದೆ ಕೊಂಡು ಬಾ |
ಲ್ಲೆದುವೆ ಬಯಕ್ಕೆ ಮುಂ ನಿನಗದಂ ಕಿಡಿಪಂದೆಲೆ ಕರ್ಣ ಕೇತುವಾ
ದುದು ನಿನಗಾ ವ್ಯಕೋದರನ ತಾಯ್ನೆ ಪೊತ್ತಿಸಿದೆನ್ನ ಕಾಳಿಗಂ ೬

ವ|| ಎಂದು ಕರ್ಣನೊಳಾದ ಶೋಕಾನಲನೊಳ್ ಬಾಯಬೆದು ಮೆಯ್ಯುಡು
ಪಳೆಯಿಸುವ ನಿಜತನೊಜನ ಶೋಕಮನಾಟಿಸಲೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನುಂ ಗಾಂಧಾರಿಯುಂ ಬರೆವರೆ
ಬರವಂ ಗೆಂಟುಕೊಳ್ ಕಂಡು ದುಶ್ಯಾಸನನ ಸಾವಂ ನೆನೆದು ತಾಯ್ತಂದೆಯ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಲ್ ನಾಣ್ಗೆ-

ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಳಬಲ್ಲೆನೆ? ೪. ದುರ್ಯೋಧನ ಕರ್ಣರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶರೀರ ಒಂದು
ಪ್ರಾಣ ಎಂದು ಲೋಕವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಆ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಯಿತು, ನಿನ್ನ
ಪ್ರಾಣವು ಅರ್ಜುನನ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೋದರೂ ನನ್ನ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ
ಜೀವವು ಇನ್ನೂ ಶರೀರದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರೆ ಕರ್ಣ ನಿನ್ನ ನನ್ನ ಅತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೂ
ಸ್ನೇಹವೂ ಅವೆಡೆಯಲ್ಲಿದೆ? ೫. ಧರ್ಮರಾಯನು ನೀನು ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯನು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನೀನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು
ಬಲ್ಲೆ; ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ದೊರೆತನವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೇಕೆ
ಕೊಡಲಿಲ್ಲ? ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ? ಸ್ವಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ
ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹಾಗೆ (ನಟಿಸಿ) ಪಾಂಡವರ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನೇ
ಕೊಂದೆನು. ಪಾಂಡವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದರೇನು? ೬. ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ
ಹೊಡೆತವುಳ್ಳ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಕೊಟ್ಟುದನ್ನೇ
ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬುದೇ
ನನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಆಸೆ. ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಭೀಮನ ಕೋಪವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ನನ್ನ ಯುದ್ಧವು ನಿನಗೆ (ನಾಶಮಾಡುವ) ಧೂಮಕೇತುವಾಯಿತು.
ವ|| ಹೀಗೆ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನ ದುಃಖವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು
ದುಶ್ಯಾಸನನ ಸಾವನ್ನು ನೆನೆದು ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಬರವನ್ನು ನೋಡಲು ನಾಚಿ

ಕಂ|| ಅನುಂ ದುಶ್ಯಾಸನನುಂ

ಕಾನೀನನುಮೊಡನೆ ಪೋಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ರಣ !

ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪೋದೆವಿಮ್ಮಗು

ಬ್ಬೇನೆಂದಾಂ ನಾಣ್ಣದಿವರ ಮೊಗಮಂ ನೋಲ್ಪೊ ||

2

ಚಂ|| ಪವನಜನಂತು ಪೂಣ್ಣು ಯುವರಾಜನ ನೆತ್ತರನಾರ್ದು ಪೀರ್ವನಂ

ತವಗದದಿಂ ದಿನೇಶಜನನಂಕದ ಗಾಂಡಿವಿ ಕೊಂದನಂತು ಪಾಂ !

ಡವರನಿರ್ದಿರ್ಚಿ ಸಾಧಿಸುವೆ ಸಂಧಿಯನೊಲ್ಲದೆ ಕಜ್ಜಮೀಗಳೆಂ

ಬವರ್ಗಳ ಮಾತುಗೇಳ್ವನಿತನಿನ್ನೆನಗಂ ಬದಿ ಮಾಡಿತಾಗದೇ ||

೮

ವ|| ಎಂಬೆನ್ನಗೆಮೆಯ್ನೆ ವಂದ ಪಿತ್ತದ್ವಂದ್ಯ ಚರಣಕ್ಕೆ ವಿನಯವಿನಮಿತೋತ್ತಮಾಂಗ
ನಾದನನಿರ್ವರಂ ಪರಸಿ ತಡವರಿಸಿಯುಂ ತೆಬ್ಬರಿಸಿಯುಮಬ್ಬಿಪೊಳಿಪ್ಪಿಕೊಂಡಮೃತವರ್ಷ ಕರ
ಪರಿಪೇಕದಿಂದ ಪುತ್ರಸ್ವರ್ಗನಮಾಪ್ತಾಯನಕೋಟಿಯಾಗಿ ಪುಳಕಿತಗಾತ್ರಮಾನಂದ ಚಾಪ್ಪವಾರಿ
ಧಾರಾಪರಿತಲಿತನೇತ್ರರುಮಾಗಿ ಕಿಟಿದಾನುಂ ಬೇಗಮಿದರ್ಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವ್ಯಕ್ತ ಪಾಪಪಾಶಾಪ್ರತರಲ್ಲರುಂ
ಕೇಳಲೆಂದು ಮಹೀಭುಜನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಎನಗಂ ಪಾಂಡುಗಮಿಲ್ಲ ಭೇದಮೆಳೆಯಂ ಪಚ್ಚಾಕ್ಷಮಾ ಪಾಂಡುನಂ

ದನರುಂ ಸೈದರೆ ನಿನ್ನೊಳಿ ಕಲಹಮುಂ ನಿನ್ನಿಂದಮಾಯೊಂದೊಡಿಂ !

ಮುನಿವೈ ಗಂಗೆಯ ಪರ್ಮಗಂಗೆ ಘಟಿಸಂಭೂತಂಗೆ ಕರ್ಣಂಗಸಾ

ಧ್ಯನೊಳಾ ಗಾಂಡಿವಿಯೊಳ್ ಕಜುತಿಪ್ಪಿವರಾರಿಂ ಮಾಡುವಂ ಸಂಧಿಯಂ ||೯

೭. ನಾನೂ ದುಶ್ಯಾಸನನೂ ಕರ್ಣನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು
ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋದವು. ಈಗ ನಾನು ಇನ್ನೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾಚದೆ ಇವರ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿ? ೮. ಭೀಮನು ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಯುವರಾಜನ
ರಕ್ತವನ್ನು ಅರ್ಘಟಮಾಡಿ ಕುಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕರ್ಣನನ್ನು ತೂರನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಕೊಂದನು. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ? ಈಗ
ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದೇ (ಸರಿಯಾದ) ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಮಾತನ್ನು
ಕೇಳುವಷ್ಟನ್ನು ಇನ್ನು ನನಗೆ ವಿಧಿ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬಂದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದವನನ್ನು
ಇಬ್ಬರೂ ಹರಸಿದರು. ಮೈಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿಯೂ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಯೂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಿಂತ
ಮಗನ ಸ್ವರ್ತವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ರೋಮಾಂಚಿತವಾದ
ಶರೀರವುಳ್ಳವರೂ ಸಂತೋಷದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರೂ
ಆದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಪಾಪಿ ದುರ್ಯೋಧನನ
ಪಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಲೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೀಗೆಂದನು. ೯. ನನಗೂ
ಪಾಂಡುವಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳೋಣ. ಆ
ಪಾಂಡುಪುತ್ರರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಗಳವೂ
ನಿನ್ನಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂದರೆ ಇನ್ನು ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ. ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣ

ಹರಿಣೆ || ಪಗಗೆ ಕಣೆಯೊಂದುಂಟೇ ನಣ್ಣಂಗಮಾಗರಮುಂಟೆ ನೀಂ
ಬಗೆಯ ಪಗೆಯುಂ ನಣ್ಣಂ ಕೆಯೊಂಡ ಕದ್ದಿನಿಲ್ಲೆ ಪು |
ಟ್ಟುಗುಮರಸುಗಳ್ಳಿದೀ ಸಂದರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೇಕೆ ಪೇಯ್
ಮಗನೆ ನೆಗಚ್ಚು ಕಾರ್ಯಂ ಮಿತ್ರಾದಿ ಕಾರಕಮೆಂಬುದಂ || ೧೦

ಕಂ|| ನೀನುಳ್ಳೊಡಲ್ಪರೊಳರೆಮ
ಗೇನುಮೆಬಲ್ ಮನದೊಳಿಲ್ಲದಂತೆನೆ ಮಗನೇ |
ಭಾನುವೆ ಸಾಲದೆ ಪಗಲೆನಿ
ತಾನುಂ ದೀವಿಗೆಗಳುರಿದೊಡೇಂ ನಂದಿದೊಡೇಂ || ೧೧

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಪಾಂಡವರಪ್ಪೊಡನೆಗೆ ಪಾಂಡುರಾಜಂಗೆ ಬೆಸಕೆಯ್ದುದುನೆ
ಬೆಸಕೆಯ್ದರೆಂದುಂ ಮೀಜುವರಲ್ಲವರನಾನಂತುಮೊಡಂಬಡಿಸಿ ನೀನೆಂದುದನೆನಿಸುವೆನಿದರ್ಕೆ
ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದೊಡಂಬದು ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯನೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದಪ್ಪಿನಿಂದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ನುಡಿಸುಬಲಮಾಗಿ
ಗಾಂಧಾರಿಯಂತೆಂದಳೆ-

ಚಂ|| ಕುರುಕುಳನಂದನಂ ಪವನಂದನನೆಂಬ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಂ
ಧುರಮೆ ಕಟುತ್ತು ಪಾಯೆ ಪಡಲಿಟ್ಟವೊಲಾದುದು ಪುಣ್ಯದೊಂದು ಪೆ |
ಮರನುಲೆವಂತೆ ನೀನುಲೆದೆಯಿನ್ನಿಜೆವನ್ನರುಮಿಲ್ಲ ಮುತ್ರರುಂ
ಕುರುಡರುಮನ್ನದೆಮ್ಮ ನುಡಿಗೇಳೆ ಮಗನೇ ಬಗೆ ತಂದೆಗಿಂಬುಕೆಯ್ ||೧೨

ಕರ್ಣರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಆ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧ
ಮಾಡುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ? ಇನ್ನು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.
೧೦. ಹಗೆತನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಣಿಯಿದೆಯೇನು? ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನೆಯಿದೆಯೇನು?
ನೀನು ಯೋಚಿಸಪ್ಪ; ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೆರಡೂ ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
ದಿಂದಲ್ಲವೇ ಹುಟ್ಟುವುದು? ರಾಜರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವ 'ಕಾರ್ಯವೇ ಸ್ನೇಹದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದು' ಎಂಬ ಈ
ನೀತಿವಾಕ್ಯದಂತೇಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ೧೧. ಮಗನೆ ನಮಗೆ ನೀನಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ
ಇದ್ದಂತೆಯೇ. ಮಗನೆ ನಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲ; ಹೇಗೆಂದರೆ
ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಸಾಲದೇ? ಎಷ್ಟೋ ದೀವಿಗಳು ಉರಿದರೇನು,
ಆರಿಹೋದರೇನು? ವ|| ಹಾಗಲ್ಲದೆಯೂ ಪಾಂಡವರಾದರೆ ಪಾಂಡುರಾಜನಿಗೆ
ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
ಮೀರುವವರಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನೀನು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ
ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರತಿಯಾದದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊ; ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಯೊಡ್ಡಿ
ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ
(ಬೆಂಬಲವಾಗಿ) ಗಾಂಧಾರಿ ಹೀಗೆಂದಳು. ೧೨. ಕುರುಕುಲವೆಂಬ ನಂದನವನವು
ಭೀಮನೆಂಬ ಮದ್ದಾನೆಯು ಕೋಪದಿಂದ ನುಗ್ಗಲು ಧ್ವಂಸವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದಿಂದ
ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮರವು ಉಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ನೀನು ಉಳಿದಿದ್ದೀಯೆ. ಇನ್ನು
ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮುದುಕರು ಕುರುಡರು ಎನ್ನದೆ ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು

ಕಂ|| ಪೋಕಿಸಿತಪೋಳಸನಸದಿಂ

ದೀ ಕಲಹಂ ಧರ್ಮಸುತನನಾಂ ನಿನಗೆ ನಿರಾ ।

ಪೇಕಮೊಡಂಬಡಿಸುವೆನಿಂ

ತೀ ಕಡ್ಡಂ ಕೂರ್ಪೊಡನೆಗೆ ಕೆಯ್ಯೋ ಮಗನೇ ||

೧೩

ವ|| ಎಂದನುಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಹಪಾಶದೊಳೆ ತಾಯ್ತಂದೆಯ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಂ
ಕೇಳ್ವಭಿಮಾನಧನಂ ಸುಯೋಧನನೆಂದಂ-

ಉ|| ದೋಷಮೆ ನಿಮ್ಮ ಪೇಟ್ಟುವೆನಗೆಂತುಮೊಡಂಬಡಲಪ್ಪದೊಂದೆ ದು

ಶ್ಶಾಸನ ರಕ್ತಪಾನದೊಳೆ ಸೋಕದ ಪಾತಕನಂ ಪೊರಲ್ ಕೊಂ ।

ದೀ ಸಮರಾಪನೀತಳದೊಳಿಂ ಬಲಿಗೆಯ್ಯನಮೊಲ್ಲೆನಲ್ಲೆ ನಿ

ದೋಷಿಗಳೊಳೆ ಪೃಥಾಸುತರೊಳಿಂ ಮಗುಟ್ಟುಂ ಪುದುಪಾಟನೆಂಬೆನೇ || ೧೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂಥಮಹೀಪತಿ ನೀನಿದಾವುದು ಮಾತಾಗಿ ನುಡಿವೈ-

ಕಂ|| ಅನುಜರ್ ನಾಲ್ವರುಮಂ ಧ

ರ್ಮನಂದನಂ ವೇಳೆಗೊಂಡು ಕಾವಂ ಪೊಣರ್ದಾ ।

ವನುಪರದೊಳಮನೆ ಪೇಜ್ ಪವ

ನನಂದನಂಗೆವೈ ಪೊಣರೆ ತಾಂ ಬಲ್ಲಪನೇ ||

೧೫

ಎನೆ ನೃಪನೆಂದಂ ಧರ್ಮಜ

ನನುಜರ್ಕಳೊಳೊರ್ವನಟೆದೊಡೊಡನಟೆವ ಸುಯೋ ।

ಧನನಲ್ಲಿ ನೂರ್ವರುಂ ತ

ನ್ನನುಜರ್ಕಳ್ ಸಾಯೆ ಬಾಬ್ಬುದಂ ನಂಬಿದಿರೇ ||

೧೬

ಕೇಳು; ಯೋಚಿಸು; ತಂದೆಯು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪ. ೧೩. ಈ ಜಗಳವು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ
ಬೇಗ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಒಡಂಬಡುವ ಹಾಗೆ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು
ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡು ವ|| ಎಂದು ಮೋಹಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿತರಾದ
ತಾಯಿತಂದೆಯರು ನುಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಭಿಮಾನಧನನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಹೀಗಂದನು-೧೪. ನೀವು ಹೇಳಿದುದು ನನಗೆ ದೋಷವೇನಲ್ಲ ಹೇಗೂ
ಒಡಂಬಡತಕ್ಕದೇ ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರ. ದುಶ್ಶಾಸನ ರಕ್ತಪಾನದಿಂದ
ಸೊಕ್ಕಿರುವ ಪಾಪಿಯಾದ ಭೀಮನನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಈ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಬಲಿಯಿಕ್ಕುವವರೆಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರೆ. ನಿರ್ದೋಷಿಗಳಾದ ಪೃಥೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕೂಡಿ
ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತೇನೆಯೇ ವ|| ಎನ್ನಲು ಕುರುದುರಾಜನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
(ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು) ಇದು ಯಾವ ಮಾತೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?
೧೫. ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಾದರೂ
ಯಾರೊಬ್ಬರು ಸತ್ತರೂ ತಾನೂ ಸಾಯುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ರಕ್ತಸುಕ್ತಿಯವಾಗ
ಭೀಮನಿಗೆ ನಾಶವುಂಟಾದರೆ ತಾನು ಬದುಕುತ್ತಾನೆಯೇ? ೧೬. ಎನ್ನಲು
ದುರ್ಯೋಧನನೆಂದನು. ತಮ್ಮಂದಿರು ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಸತ್ತರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ

ವ|| ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಸುಯೋಧನನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ತಲೆದೋರಲಗ್ನಮಲ್ಲ, ವೈರಿ ನೆಲನಂ ಪೋ ಪೋಕನಂಬನ್ನೆಗಂ
ಚಲದಿಂದಯ್ಯುವ ಕರ್ಣನುಗ್ರಹಮಂ ಮುಂ ನುಂಗಿದೀ ದ್ರೋಹಿಯೋಳ್ |
ನೆಲದೋಳ್ ಪಂಬಲಿ ಮತ್ತಮನ್ನ ಮುಲಿಸಿಂಗಾಂ ಕಾದುವೆಂ ಹೇಸಿದಂ
ನೆಲಗಂಡಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ಲೊಡಮದಂ ಬಿ: ಮತ್ತಮಾನಾಳ್ವನೇ || ೧೭

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯಂ-

ಚಂ|| ಕೊಡರದೆ ನೀಮುಮಾ ನೆಗಬ್ಬಿ ಪಾಂಡುವುಮೊಂದಿಯ ಬಳ್ಳೆರೊಂದೊಡಂ
ಬಡು ನಿಮಗಿಲ್ಲ ಜೂದೆ ನೆವಮಾಗಿರೆ ಮೂಲಿಗನಾದನಾನೆ ಪೋ |
ಗೈಡುವಗೆಗೆನ್ನೊಡಾದ ಕಿಸುರೆನ್ನೊಡವೋಪ್ಪುದೊಲ್ಲತನ್ನ ಸಿಂ
ಬದಿನೊಳ ನೆನ್ನನಯ್ಯ ನಿಮಗಂ ಮಗನಲ್ಲನೆ ಧರ್ಮನಂದನಂ || ೧೮

ಉ|| ತಪ್ಪದು ಕರ್ಣನಿಂ ಬಲೆಕೆ ಸಂಧಿಯ ಮಾತನಗಾತನಿಲ್ಲದೆಂ
ತಪ್ಪದೊ ರಾಜ್ಯಮೀ ಗದೆಯುಮೀ ಭುಜದಂಡಮುಮುಳ್ಳನಂ ಕೊನ |
ತಪ್ಪದೆ ಪೇಟೆಮನ್ನ ಪಗೆ ನೋವಲೆದಂಬುವುದೇಕೆ ನಿಂದರೇಂ
ತಪ್ಪದೊ ಪೇಟೆಮಯ್ಯ ನೊಸಲೋಳ್ ಬರೆದಕ್ಕದಮಾ ವಿಧಾತ್ಮನಾ || ೧೯

ಧರ್ಮರಾಯನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ನೂರುಜನವೂ ಸತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಬದುಕುತ್ತಾನೆಂದು ನಂಬಿದರೇನು? ವ|| ಎಂದು ಪುನಃ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು - ೧೭. ವೈರಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಎದುರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ತನ್ನ ನೆಲವನ್ನು, ಭೀ ಹೋಗಿ ಹೊಕ್ಕನು ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಛಲದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ಭಯಂಕರವಾದ ತೇರನ್ನು ಮೊದಲೇ ನುಂಗಿದ ಈ ದ್ರೋಹಿಯಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹಂಬಲೇ? ನನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕಾದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. (ಇದು ಅಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ) ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೇಸಿದ್ದೇನೆ. ಗೆದ್ದರೂ ಭೀ ಪುನಃ ನಾನು ಅದನ್ನು ಅಳುತ್ತೇನೆಯೇ? - ವ|| ಹಾಗಲ್ಲದೆಯೂ ೧೮. ನೀವೂ ಆ ಪಾಂಡವರೂ ಯಾವ ವೈಮನಸ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೆ ಬಾಳಿದಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ತಮಾಧಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಜೂಜೇ ಕಾರಣವಾಗಲು ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಬದ್ಧವೈಷಕ್ಕೆ ನಾ: ಮೊದಲಿಗನಾದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಜಗಳವು ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ನನ್ನ ಹಿಂದುಗಡೆ (ನಾನು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ) ಅಪ್ಪಾ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ನಿಮಗೆ ಮಗನಲ್ಲವೇ? (ನೀವು ಅವನೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬಹುದು) ೧೯. ಕರ್ಣನಾಗಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಸಂಧಿಯ ಮಾತು ತಪ್ಪು (ನನಗೆ ದೋಷಯುಕ್ತವಾದುದು). ಅವನಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯವು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? ಈ ಗದೆಯೂ ಬಾಹುದಂಡವೂ ಇರುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಶತ್ರುವು ಚಿಗುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ, ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಹೆದರುವುದೇಕೆ? ಅಪ್ಪಾ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ

ಮು|| ೨ || ನರಸಂ ಮುಂ ಕೊಲ್ಲೆನಾಂ ಕರ್ಣನನಿವಿದುಡೆಂ ಕೊಲ್ಲೆನಾ ಭೀಮನಂ ಸಂ
ಗರದೊಳ್ ಸೀಳ್ವೊಟ್ಟು ದುಶ್ಶಾಸನನಬಲನದಂ ನೀಗುವೆಂ ಪೋಕುಮಂತಿ |
ವರ್ಧುಮಂ ಕೊಂದಂದು ಮೇಣಾಸಪರಿವಿರಿವಿರೊಳ್ ಕಾದಿ ಸತ್ತಂದು ಮೇಣ್ ಎ
ಸುರಿತಂ ಮತ್ತೊಪಮುಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯುಮನಿದೆ ಬೀಳ್ವೊಡನಿಂ ಪೋಗಿ
ಮೇಲೆಂ || ೨೦

ಪ|| ಎಂದು ತಾಯ್ತು ತಂದೆಗಮೆಜಗಿ ಪೊಡೆವೊಟ್ಟು ಪೋಗಲ್ವೇಲ್ಲು ಸಂಸಾರಾಸಾರತೆಯ
ನಟಿದನುಂ ಮಹಾಸತ್ಯನುಮಪ್ಪದಟೆಂ ತನ್ನಂ ತಾನೆ ಸಂತ್ಸೆಯುಂ ಚೇತರಿಸಿಯುಂ ಮಜ್ಜನ
ಭೋಜನಾನುಲೇಪನ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳೊಳ್ ಮಹಾಪವ ಪೀಡಮುಮಂ ಮನುಷ್ಯದಮುಮ
ನಾಟಿಸಿ ಮಂತ್ರಶಾಲಾಂತಸ್ತು ಕನಕವಿಷ್ಣುರೂಢನಾಗಿ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮಾಶ್ವತ್ಥಾಮ
ಪ್ರಧಾನ ವೀರಪುರುಷರಂ ಬರಿಸಿ ಯಥೋಚಿತಪ್ರತಿಪತ್ತಿಗಳೊಳಿರಿಸಿ ಪೇಟೆಮಿನ್ನಮಗೈಯ್ಯ
ನಿಯೋಗಮೇನೆನೆ ಶಾರದ್ಯತನಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ಸಂಗತ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವಿದರಪರಪಂದಿರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ
ಜ್ಜಂಗಳ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಪುಷಿದದಂ ಕಡುನನ್ನಿಯ ಮಾಡಿ ತೋರ್ಪರು |
ಹುಂಗ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಾರ್ಶ್ವಕೃಶ ಕೋಮಳ ನಿಮ್ಮ ಪಾನೋನ್ನತ ಪ್ರದೇ
ಶಂಗಳನಾ ಸಮಾನತಳದಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಕನೆಯ್ತಿ ತೋರ್ಪವೋಲ್ || ೨೧

ಅಕ್ಷರ ತಪ್ಪತ್ತದೆಯೇ ಏನು? ೨೦. ಕರ್ಣನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು
ಮೊದಲು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಆ ಭೀಮನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ದುಶ್ಶಾಸನನ
ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಂದ ದಿನ ಆ
ನಾನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ಕಾದಿ ಸತ್ತ ದಿನ ನನ್ನ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೋಪವು
ಶಮನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬೀಳ್ವೊಡೆನು (ದಯಮಾಡಿ) ಇನ್ನು ನೀವು
ಹೋಗಿ ಏಳಿ. ವ|| ಎಂದು ತಾಯಿಗೂ ತಂದೆಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗಹೇಳಿ
ಸಂಸಾರದ ಅಸಾರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ಮಹಾಸತ್ಯನೂ ಆದುದರಿಂದ ತಾನೇ
ತನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು. ಸ್ಥಾನ, ಊಟ, ಗಂಧ,
ತಾಂಬೂಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಆಯಾಸವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನ
ದುಃಖವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಂತ್ರಶಾಲೆಯ ಒಳಗಿರುವ ಚಿತ್ತದ ಪೀಠದ
ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಶಲ್ಯ, ಶಕುನಿ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮರೇ ಮೊದಲಾದ
ಮುಖ್ಯ ವೀರಪುರುಷರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ
'ನಾವು ಇನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದು ಹೇಳಿ' ಎನ್ನಲು ಕೃಪನು ಹೀಗೆಂದು
ಹೇಳಿದನು. ೨೧. ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವವನು ಅತಿ ಎತ್ತರವಾದ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ,
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ, ಕೋಮಲವಾಗಿರುವ, ತಗ್ಗಾಗಿರುವ, ದಪ್ಪವಾಗಿರುವ,
ಉನ್ನತವಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು (ತಾವು ಬರೆಯುವ) ಪಟದ (ಚಿತ್ರದ) ಸಮ
ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಚಿನ್ನಾಗಿ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳಾದುದನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿ

ವ|| ಆದವೇನೆಂತಪ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯೊಡೆಯರ ಪೇಜ್ಜಸಾಮಾನ್ಯಮಪ್ಪಜಾಯಂಗಳುಂ ನಿನಗೆ
ಧೈವಂ ಎಮುಖಮಪ್ಪವಳೆಂದಪಾಯ ಬಹುಳಮಾಗಿ ಬಂದುವಾಪುಂ ಗುಣಂಗಳನೆ ತಂದುವು
ಮೌಲ ಭೃತ್ಯ ಸುಹೃತ್ ಶ್ರೇಣಿ ಮಿತ್ರಾಟವಿಕತಂತ್ರಂಗಳ್ ಪಟ್ಟಿದ ಜಂತ್ರಂಗಳಂತೆ ಕಟಕುಬ
ಮಾದುವಾಗಮಭೇದರುಮಸಾಧ್ಯರುಮಪ್ರಯೋನಿಸಂಭವರೆ ಹೇಳಾಣಾಧ್ಯರಾದರದು ಕಾರಣದಿಂ-

ಹರಿಣಿ|| ಆಲೆವರಧಿಕರ್ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಾಂಗನಾಯಕರಿಗಳಿ

ನ್ಮುಚಿದರವರಿಂ ಮೇಲೆಂಬನ್ನರ್ ಮಹಾರಥರಲ್ಲಿ ಮುಂ |

ಕಟಿದುರದಟಿಲೇಂ ನಪ್ಪಂ ನಪ್ಪಂ ಮೃತಂ ಮೃತಮೆಂಬುದಿ

ನ್ನಲರಿದಿರಿದೇಕಿಲ್ಲಿ ಮೇಲಪ್ಪದಂ ಬಗೆ ಛೂಪತೀ ||

೨೧

ಕಂ|| ನಟಿವೊಡೆ ನೆರವೊಳೆಮಿನಿಬರು

ಮಿಶ್ರ ಕಲಹಮಪಾಯ ಬಹುಳಮಿನ್ನುಂ ನಯದ |

ತೃಟಗುವೊಡೆ ಸಂಧಿ ಹರಿಗನೊ

ಉಟುಗುಂ ನಿನಗಿಂತಿವೆರಡೆ ಕಪ್ಪಂ ನೃಪತೀ ||

೨೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಬಲೆಕ್ಕಿನ ನುಡಿಗಿ ಸೈರಿಸಲಾಪದೆ ಪುನೇಕತನನಿಂತಂದಂ-

ಮ|| ಪಟವಾದಯ್ಯನೆ ಚೀಡೆಯುಂ ಕುಡದ ನಾನೇನೆಂದು ಸಂಧಾನಮಂ

ಗಟಿಯುಪ್ಪೆಂ ಗಟಿಯುಪ್ಪನಂಗನ್ನಪನಂ ನೀನೆತ್ತಿ ತಂದೆನ್ನ ಮುಂ |

ದಿಲೆಪಲಾಪೋದಮಾವುದಾಗಿ ಕೃಪ ನೀಂ ಪೇಜ್ಜಪ್ರಯಾ ಮಾತನಿ

ನ್ಮುಜಿ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲನೇ ಕಳದೊಳಂ ಕಾಣ್ತಾತು ಕೌಂತೇಯರಂ || ೨೪

ತೋರಿಸುವರು. ವ|| ಆದುದರಿಂದ ಎಂತಹ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರೂ ಹೇಳುವ
ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉಪಾಯಗಳೂ ನಿನಗೆ ಧೈವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ
ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ರಾಜ ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹಯಾನ, ಆಸನ, ಸಂಶಯ, ದ್ವೈಧೀಭಾವ
ಎಂಬ ಆರು ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದುವು. ಮೌಲ, ಭೃತ್ಯ, ಸಹೃತ್, ಶ್ರೇಣಿ,
ಮಿತ್ರ, ಆಟವಿಕ ತಂತ್ರಗಳು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕೃತಕಯಂತ್ರಗಳಂತೆ ಚಿಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾದವು.
ಯಾರೂ ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದವರೂ, ಅಸಾಧ್ಯರೂ ಅಯೋಜಿಸರೂ ಆದ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆ
ಕಾರಣದಿಂದ ೨೧. ಅಧಿಕರಾದ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣ ಕರ್ಣರು ಸತ್ತರು. ಇನ್ನುಳಿದವರು
ಮಹಾರಥರು ಅವರಿಗಿಂತ ಮೇಲೆನ್ನುವರಲ್ಲವೇ? ಮೊದಲು ಕಳೆದುಹೋದುದನ್ನು
ಚಿಂತಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನಷ್ಟವಾದುದು ನಷ್ಟವಾಯಿತು, ಸತ್ತದ್ದು
ಸತ್ತುಹೋಯಿತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇನ್ನು ದುಃಖಿಸಬೇಡ, ಮಹಾರಾಜನೇ
ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಾಗಬೇಕಾದುದನ್ನು ಯೋಚಿಸು. ೨೨. ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಾದರೆ
ನಾವಿಷ್ಟು ಜನವೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇದ್ದೇವೆ. ಯುದ್ಧಮಾಡು. ಯುದ್ಧವು ಹಚ್ಚಿನ
ಅಪಾಯವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಸಂಧಿಯ ಕಡೆ ಒಲಿಯುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ
ಸಂಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜನೇ ನಿನಗಿವೆರಡೇ (ಮಾಡಬೇಕಾದ) ಕಾರ್ಯಗಳು.
ವ|| ಎನ್ನಲು ಆಮೇಲೆ (ಎರಡನೆಯ ಸಲ) ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗಿಂದನು. ೨೪. ಹಳೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡದ

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಜಳಧರಧ್ವನಿಯಿನಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಕುಳಬಳಶೌರ್ಯಧೈರ್ಯಯುತರೆಲ್ಲರುಮಂ ಪೆಟಗಿಕ್ಕಿ ಕರ್ಣನಂ
ಪಳಯಿಸುತಿರ್ಪಯೇನೊ ಗಳ ನಿನ್ನಯ ತಮ್ಮನ ನೆತ್ತರಂ ಭಯಂ |
ಗೊಳಿ ಪವಮಾನಸೂನು ತವ ಪೀರ್ವಡೆಯೊಳ್ ಕಲಿ ಕರ್ಣನೇಕಿ ಹೇಟಲ್
ಮಿಳ ಮಿಳ ನೋಡುತಿದರ್ಪನವನುರ್ಕನಿಳಾಧಿಪರುಂಟಿ ನಿನ್ನವೋಲ್ || ೨೫

ಕಂ|| ಅಂಬಿಗನೊಳಾದುದಿದು ಋಣ
ಸಂಬಂಧಂ ನಿನಗಮೋಘಮಿದನುಬೆದವರಾ |
ಗರ್ಗಂ ಬಿಸುಡಲ್ವೊಂ ಬರ್ಕುಮೆ
ನೀಂ ಬೆಸುಪುದೆನ್ನಾಂತರಂ ತವ ಕೊಲ್ವೊಂ || ೨೬

ವ|| ಎಂದಶ್ವತ್ಥಾಮಂ ಕರ್ಣನಂ ಪಟಿದು ನುಡಿದೊಡಾ ನುಡಿಗೆ ಮುನಿದು ಕೊಲ್ವನಿತು
ವರಂ ಬಗೆದು ದುರ್ಯೋಧನನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನಿನ್ನಿಂದಂ ತಿಳುವನ ರಾ
ಜ್ಯೋನ್ನತಿ ಬಂದೆನಗೆ ಸಾರ್ಗಮಪ್ಪೊಡಮೊಲ್ವೊಂ |
ನೀನ್ಬುಡಿದು ಬರ್ಮಕಿದೈ ಪಟ
ರೆನ್ನಿದೊಳ್ ನುಡಿದು ಕರ್ಣನಂ ಬರ್ಮಕುವರೇ || ೨೭

ನಾನು ಏನೆಂಬುದಾಗಿ ಸಂಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ? ಕರ್ಣನನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದರೆ (ಆಗ ಸಂಧಿಯನ್ನು) ಗಳಿಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃಪನೇ ನೀನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಇನ್ನು ಮಾತನ್ನು ಬಿಡು. ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕಾಣುವ ದುರ್ಯೋಧನನೆಂಬ (ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ) ಹೆಸರುಳ್ಳವನಲ್ಲವೇ ನಾನು? ವ|| ಎನ್ನಲು ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹೀಗೆಂದನು-೨೫. ಕುಲ, ಬಲ, ಶೌರ್ಯ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಲಾಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ನಿಜ. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ದುಶ್ಯಾಸನನ ರಕ್ತವನ್ನು ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಭೀಮನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೂರನಾದ ಕರ್ಣನೇಕಿ ಹೇಳು ಮಿಟಮಿಟನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ? ನಿನ್ನ ಹಾಗಿರುವ ರಾಜರೂ ಉಂಟೇ? ೨೬. ನಿನಗೆ ಅಂಬಿಗರವನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಋಣಸಂಬಂಧವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ನೀನು ಅಪ್ರಣೆ ಕೊಡು; ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕರ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವವರೆಗೂ ಯೋಚಿಸಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೨೭. ನಿನ್ನಿಂದ ಮೂರುಲೋಕದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯದ ವೈಭವವು ಬಂದು ನನಗೆ ಸೇರುವುದಾದರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಕರ್ಣನ ವಿಷಯವಾಗಿ (ಕೆಟ್ಟುದನ್ನು) ಆಡಿ ನೀನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬದುಕಿದ್ದೀಯೆ. ಇತರರು

ಚಂ|| ನುಡಿ ನಿನಗಂ ದಿನೇಶತನಯಂಗಮದೆನ್ನಯ ಪಕ್ಕದಾದೊಡಂ
ಮಿಡುಕದೆ ಕೇಳೆನಲ್ಲಿ ಸಮನಿವರುಮಾತನತೀತನಾದ ಪಂ |
ಬಡಿನೊಳದೆಂತು ಪೇಜ್ ಪಟೆಯ ಕೇಳೊನೊ ಕೇಳೊಡೆ ಚಿ ಪಟಂ ಪಟಂ
ನುಡಿದೊಡ ಕೇಳೆನೆಂದೆನೆಗೆ ನೋಯನೆ ಸಗ್ಗದೊಳಿದಿನಾತಜ್ಜಂ || ೨೮

ವ|| ಎಂಬುದುಮೀ ನುಡಿಯ ನಿನ್ನ ಕೂರ್ಮಗಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮಗಂ ದೊರೆಯಪ್ಪು
ದಾದೊಡೆಮರಾತಿಶ್ಯಮಂ ತವೆ ಕೊಂದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡೆನೆಂದಶ್ಚತ್ವಾಮ
ನಾಸ್ಥಾನದಿಂದೆಲ್ಲ ಪೋದನಾಗಳ್ ಭೂನಾಥಂ ಮದ್ರಾಜನನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಇನತನಯಂಗೆ ಸಾವುಮನಗಿಂತಿನೆತೊಂದಬಲಂ ದಿನೇಶ ಪು
ತನೆ ನಿಮಗಿಂಬುಕೆಯ್ದುದುಬೆಂ ದೊರೆಯೊಂದು ವೀರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿ |
ಮುನುಬಲದಿಂದಮಲ್ಲದೆನಗಾಗದು ದಲ್ ಸಲೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಸಮಂ
ತನಗೆಯ ಮಾಲೊಡೇ ತೊದಳೊ ನೀಮ ದಲಾಂಪುದು ಬೀರಪಟ್ಟಮಂ || ೨೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಶಲನಿಂತಿರ್ದಿನಿಬರೊಳಮಾನಾಪಾಳ ದೊರೆಯಂ ಬೆಸನಂ ನೀಮನಗೆ
ದಯೆಗೆಯ್ದುಬೆಂದೆಲ್ಲಮನಗೆ ಶೈವಂ ಸ್ವಾಮಿ ಸಂಪತ್ತುಮಂತೆಗೆಯ್ದೆನೆಂದು ಪೋಡತ ರಾಜಭತಮಂ
ತಾಳುವಂತೆ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯಭಾರಮಂ ಮದ್ರಾಜಂ ತಾಳಿ-

ನನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ? ೨೮. ನಿನಗೂ ಕರ್ಣನಿಗೂ
ನನ್ನ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ವಾಗ್ವಾದವಾದರೆ ಚಲಿಸದೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮ.
ಅವನು ಸತ್ತುಹೋದ ಬಳಿಕ ಅದು ಹೇಗೆ ಅವನ ವಿಷಯವಾದ ನಂದಿಯನ್ನು
ಕೇಳುವೆನು ಹೇಳು. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಣನು ಚಿ, ಇತರರು
ನನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯರೆ (ದುರ್ಯೋಧನನು) ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಎಂದು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎನ್ನಲು ಈ ಮಾತೇ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ನಡತೆಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ (ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ). ಆದರೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಕೊಂದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ
ಎದ್ದುಹೋದನು. ಆಗ ರಾಜನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಶಲ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು
- ೨೯. ಕರ್ಣನಿಗೆ ಸಾವೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುಃಖವೂ ಕರ್ಣನು ನೀವು ಹೇಳಿದ
ಹಾಗೆ ಕೇಳದುದರಿಂದಂಟಾಯಿತು. ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ನನಗೆ
ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕಾದರೆ
(ನಾನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ) ನೀವೇ ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸುಳ್ಳೇ?
ವ|| ಎನ್ನಲಾಗಿ “ಇಲ್ಲಿರುವ ಇಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ (ಲೆಕ್ಕದವನು) ನಾನು ಯಾವ
ವೀರಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನನಗೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಯೆಗೈದಿರುವುದೆಲ್ಲ
ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೂ ಸ್ವಾಮಿಸಂಪತ್ತು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ”
ಎಂದು ಹದಿನಾರು ರಾಜರ ಭಾರವನ್ನೂ ತಾಳುವಂತೆ ಶಲ್ಯನು ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯ ಭಾರವನ್ನು

ಕಂ|| ಮುಟ್ಟುಗಿದೆ ತಾನೆ ತನ್ನಂ
ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಂತೆ ಬೀರಪಟ್ಟವನಾಗಳ್ |
ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಂ ಶಲ್ಯಂ
ಕಟ್ಟಿದುದಂ ಕಳೆಯಲಾರ್ಗಮೇಂ ತೀರ್ದಪುದೇ || ೩೦

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ತದ್ವತ್ಪಾತಮಂ ಸಂಚರತ ಚಾರ ಚಕ್ರಗಿಂಧಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನವಿದು
ನರಕಾಂತಕಂಗೆ ಬಲೆಯನಟ್ಟ ಬರಿಸಿ ಪೇಟೊಡೆ ನಿಶಾಟ ರಾಜ ಕಿರೀಟ ಕೋಟ ತಾಟತ
ಭುಜಂ ಚತುರ್ಭುಜನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಅದಟುಂ ಕಾರ್ಮುಕವಿದ್ಯೆಯುಂ ಭುಜಬಳಾವಪ್ಪಂಭಮುಂ ಸಂದು ನಿಂ
ದುದು ಶಲ್ಯಂಗಳನೊರ್ವನಲ್ತೆ ನಮಗಂ ಹೃದ್ಭಲ್ಲನಾತಂಗೆ ಕ |
ಟ್ರದಿರೋಳ್ ನಿಲ್ಲೊಡೆ ನೀನೆ ನಿಲ್ಲೆಯದಟೆಂ ನಿಶ್ಚಲ್ಯಮಪ್ಪಂತು ನಿ
ನ್ನೊದವಿಂ ಮಾಟ್ಟುದಗಾಧಸಾಗರಪರೀತಾಶೇಷ ಭೂಭಾಗಮಂ || ೩೧

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯಂಗಳ್ ನಿನ್ನಗಾತ್ರಿಯಾಯತ್ತ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಿಂದುದಟೆಂ
ನೀನೆ ಬೀರಪಟ್ಟಮಂ ತಾಲ್ತಿ ನಿಲ್ಲುದನೆ-

ಉ|| ಅಂ ದಿಟಮಾಗಿ ಶಲ್ಯನಳವಂ ನೆಹಿ ಮುನ್ನಜಿದಿರ್ದುಮೆನ್ನ ತ
ಮೃದಿರನೇಕೆ ಕಾದಿಸುವನಾನೆ ಮಹಾಜಯೋಳಾಂಪನಂತೆಗೆ |
ಯೆಂದು ಮುಕುಂದ ಕಟ್ಟಿನಗೆ ಪಟ್ಟಮನೆಂದು ಮುಕುಂದವೃಂದಮೊಂ
ದೊಂದಟೊಳೊಂದಿ ಮಿಕ್ಕನೆಯ ತಾಲ್ತಿದನಾ ವಿಭು ಬೀರಪಟ್ಟಮಂ || ೩೨

ಧರಿಸಿದನು. ೩೦. ಇತರ ಸಲಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿರಲು ತನಗೆ ತಾನೇ
ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಶಲ್ಯನು ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಿಧಿಯ
ನಿಯಮವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗುಡಬಾರರಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನು ತಿಳಿದು
ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳಲು ರಾಕ್ಷಸರಾಜರ
ಅನೇಕ ಕಿರೀಟಗ್ರಾದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ತೋಳನ್ನುಳ್ಳ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ
ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು. ೩೧. ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಚಾಪವಿದ್ಯೆಯೂ ಬಾಹುಬಲದ
ಅಹಂಕಾರವೂ ಶಲ್ಯನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಿಂತಿವೆ. ನಮಗೂ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಎದೆಗೆ ನಾಟದ
ಈಟಿಯಂತಿರುವವಲ್ಲವೇ? ಅವನಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಾದರೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ
ನಿಲ್ಲುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಆಳವಾದ ಸಾಗರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಟಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
ವ|| ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿತ್ರಯಗಳಾದ ಪ್ರಭುಸಿದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ
ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಏನಿಗೆ ಅಧೀನವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ನೀನೇ ಪಟ್ಟವನ್ನು
ಧರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಎನ್ನಲು ೩೨. ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಶಲ್ಯನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೇಕೆ ಕಾದಿಸಲಿ;
ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನೆ ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃಷ್ಣನೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡೆಂದು ನನಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ನಿಷ್ಠಿತಾಹವ್ಯಾಪಾರನಾಗಿ ಮಧುಕ್ಟಿಚ್ಛಾರಾತಿಯಂ ಬೀಡಿಗೆ
ಪೋಗಲ್ಲೇಬ್ಬಗಿಹೋತ್ರಾಲೆಗೆ ವಂದು ದರ್ಭಶಯನತಳದೊಳೊಲಾಗಿ ಬೆಳಗಪ್ಪ ಜಾವದೊಳ್-

ಚಂ|| ಕಡಲುರಿಯಂತಕಾಲ ಘನ ಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕಟಂ
ಪಿಡುಗುವಿನಂ ರಣಾನಕರವಂಗಳಸುಂಗೊಳಿ ಪರ್ವಿ ಬೇಗದಿಂ |
ಸಡಗರದೇವ್ವೆಯುಂ ಕಳಕಳದ್ವನಿಯುಂ ಬೆರಸಾಡುವಂತೆರ
ಬ್ಬಡೆಯೊಳಮಾಗಳೊದೊಡಲೆ ಪಲ್ಲೂಮಿಕ್ಕಿಪುದಲ್ಲಕಲ್ಲೊಳಂ || ೩೩

ವ|| ಆಗಳಂತಕತನಯನುಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರತನಯನುಮಾರೂಢಮದಗಜರುಮುಪಾರೂಢ
ವಿಶೇಷಕರುಮಾಗಿ ತಂತಮ್ಮ ಶಿಬಿರಂಗಳಂ ಚತುರ್ಬಲಂಗಳ್ ಪೊಟಮುಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಕ್ಕವತರಿಸಿ
ಕುರುಬಲಮಂ ಮದ್ರೂಪನಭಿನವವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡುವುದುಂ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನುಂ
ತಂಸವ್ಯೂಹಮನೊಡ್ಡಿ ಮಾರ್ವಲಕ್ಕಿ ಯಮಪಾಶನುಂ ಬೀಸುವಂತೆ ಕೆಯ್ಯೊಸಿದಾಗ್-

ಕಂ|| ಚಯ್ ಚಯ್ಯೆಂಬಾಗಳ್ ಮೆಯ್
ಮಯ್ ಚಲದಿಂ ಮುಟ್ಟು ಪೊಣಾರ್ ಮತ್ತೆಪ್ಪುಕಿಂ |
ಕೆಯ್ ಚಿಚ್ಚರಿಕೆಯ ಚಲದಿಂ
ಕೆಯ್ ಚಳಿವಿನಮಿಡೆದರೆರಡು ಬಲದೊಳಮದಟರ್ || ೩೪

ಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮುಕುಂದವೆಂಬ ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಸಮೂಹವು ಒಂದರಲ್ಲೊಂದು
ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು ಆ ದೊರೆಯು
ವೀರಪಟ್ಟವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಯುದ್ಧ
ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ತಾನು
ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಲೆಗೆ (ಯಾಗಶಾಲೆಗೆ) ಬಂದು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿ ಬೆಳಗಾಗುವ ಜಾವದಲ್ಲಿ ೩೩. ಬಡಬಾನಲದಂತೆ ಅಕಾಲದ ಗುಡುಗಿನಂತೆ
ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಡಗಳೂ ಸಿಡಿಯುವಂತೆ ಯುದ್ಧವಾದ್ಯಗಳು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು
ವೇಗದ ಸಂಭ್ರಮಾತಿಶಯವೂ ಕಳಕಳದ್ವನಿಯೂ ಬೆರಸಿ ಆಡುವಂತೆ ಎರಡು
ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೊಲವಾಗಲು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಜೀನನ್ನು
ಹಾಕಿದರು. ವ|| ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ
ಪಾಳೆಯಗಳಿಂದ ಹೊರಟು ಚತುರಂಗಸೇನಾಸಮೇತರಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ
ಬಂದಿಳಿದರು. ಶಲ್ಯನು ಕೌರವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊಸದಾದ ರಚನಾವಿಧಾನದಿಂದ
ಮುಂದೊಡ್ಡಲು ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಕಮಲದ ತೋಟಕ್ಕೆ ರಾಜಹಂಸದಂತಿರುವ
ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಹಂಸವ್ಯೂಹವನ್ನು ಚಾಚಿ ಪ್ರತಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಯಮಪಾಶವನ್ನು
ಬೀಸುವಂತೆ ಕೈಬೀಸಿದನು. ೩೪. ಶರೀರ ಶರೀರಗಳ ಚಯ್‌ಚಯ್ ಎಂದು
ಘರ್ಷಣೆಮಾಡುತ್ತ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಣೋತ್ಸಾಹದ ಕೈಚಟುವಟಿಕೆಯ
ರಭಸದಿಂದ ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೊಣಗಡಿ ಕೈಸೋತುಹೋಗುವವರೆಗೂ ಉಭಯ

ಕರಿ ಮಕರಾಹತಹತಿಯಿಂ
ಬರಿದಳಜುವ ಬೈತ್ತದಂತೆ ವಿವಿಧಾಯುಧ ದಂ |
ತುರಿತಂಗಳೆಲಿದುವಾ ಸಂ
ಗರ ಜಳನಿಧಿಯೊಳ್ ಪರೂಢಕರಿನಿಕರಂಗಳ್ || ೩೫

ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣಿಬಲಮೆರ
ದುಂ ದಸೆಯೊಳಮುಟಿದುವನಿತೆ ಭಾರತಮೆಮ |
ಗಿನ್ನಿದುಜ್ಜವಣೆ ದಲಿಂದದ
ಟೊಂದುತ್ತರಮಾಗೆ ಕಾದಿದರ್ ಕಟ್ಟಾಳ್ಗಳ್ || ೩೬

ಸ್ತುರಿತಲರನಿಕರಪಾತಿತ
ನರೋತ್ತಮಾಂಗಂ ಕಬಂಧ ನಾಟಕರಂಗಂ |
ಸ್ತುರಿತನವರುಧಿರರಂಗ
ತ್ತರಂಗಮೊಪ್ಪಿದುದು ವೀರಭಟರಂಗಂ || ೩೭

ವ|| ಅಂತು ಮುಂಬಗಲ್ಲರಂ ತುಮುಲಿ ಕಾದುವ ಸಮರಭರಂ ಮನೋರಾಗಮಂ
ಮಾಡೆಯುಂ ಮುಮ್ಮಟಿಸಿ ಪಾಂಡವ ಕೌರವ ಬಲದ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನನಾಯಕರ್ಗಳ್-

ಮ|| ೪|| ಕಡಿಕೆಯೊಂದೊರ್ವರೊಳ್ ತಲ್ಲೆವ ಬಯಕೆಯಿಂ ದಿವ್ಯ ಬಾಣಾದಿಗಳ್ಳಂ
ಪೊಡೆವಟ್ಟುಂ ಸೂತರಂ ಚೋದಿಸಿಮೆನುತುಮಗುವುರ್ವರ್ ಕೆಯಿಕ್ಕು ಕಾದರ್ |
ನಡೆತರ್ಪಾವೇಗದೊಳ್ ಮುಮ್ಮಟಿಸಿದ ಪಲವುಂ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳಂ ಬೆ
ಳ್ಳೊಡೆಗಳ್ ತಲ್ಲೆಯುದೇಂ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿದುದೊ ವಿನಕ್ತತಕಚ್ಚುತೊಂಡಂ || ೩೮

ಸೈನ್ಯದ ಶೂರರೂ ಪರಸ್ಪರ ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ೩೫. ನೀರಾನೆ ಮತ್ತು ಮೊಸಳೆಗಳ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ಬಿರಿದು ನಾಶವಾಗುವ ಹಡಗಿನಂತೆ ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ನಾಟಕೊಂಡಿರುವ ರಥ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ಯುದ್ಧಸ್ತಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ನಾಶವಾದವು. ೩೬. ಉಭಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯವು ಉಳಿಯಿತು.
ಭಾರತಯುದ್ಧವು ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳದು; ಈ ದಿನ ನಮಗೆ ಉದ್ಘಾಪನೆ
(ಮುಗಿಯುವುದೇ)ಯಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಪಾರ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ
ವೀರವರುಷರು ಕಾದಾಡಿದರು. ೩೭. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರ ತೆಲಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ, ಮುಂಡಗಳು ಕುಣಿದಾಡುವ
ರಂಗಸ್ಥಳವಾದುದೂ ಹೊಸ, ರಕ್ತದ ಚಿಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ ಆದ
ವೀರಭಟರ ರಣರಂಗವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮುಂಬಗಲವರೆಗೆ
(ಮದ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ) ತುಮುಲಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವಕೌರವಬಲಪ್ರವೀಣರಾದ ಮುಖ್ಯ
ನಾಯಕರುಗಳು ಕಾದಿದರು. ೩೮. ಬಹುವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪರಸ್ಪರ ತಗುಲಿ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸಾರಥಿಗಳಿಗೆ
ರಥವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು

ವ|| ಅಂತು ಮುಟ್ಟುವದೋರೋರ್ವರ ರಥದ ಕುದುರೆಯ ಪಟವಿಗೆಯ ಕುಟುಪುಗಳಿವರವರದವಳೆದು ಸಾತ್ಯಕಿ ಕೃತವರ್ಮನೊಳ್ ನಕುಳಂ ಶತಬಿಂದುವಿನ ಮಕ್ಕಳಯ್ಯರೊಳ್ ಸಹದೇವಂ ಶಕುನಿಯೊಳ್ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ರಮೌಜಸರ್ ಕೃಪನೊಳ್ ಭೀಮಸೇನಂ ಪರ್ಮತರಾಜರೊಳ್ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಶ್ವತ್ಥಾಮನೊಳ್ ಹೆಣೆದು ಮಂಡಳ ಭ್ರಾಂತೋದ್ಯಾನತಸ್ಥಿತಚಕ್ರಮೆಂಬ ರಥಯುದ್ಧದೊಳಮಾಲೀಧ ಪತ್ನಾಲೀಧ ಸಮಪಾದಂ ಗಳೆಂಬಾಸನಂಗಳೊಳಂ ಪೆಜವುಂ ಶರಾಸನವಿದ್ದಗಳೊಳತಿ ಪ್ರವೀಣರುಂ ಜಾಣರುಮಾಗಿ-

ಅಕ್ಕರ || ನೆಜೆದು ನಿರ್ವಾಯಂ ನರುವಾಯಂ ಮುಂ ಮೊನೆ ನೆರಕೆ ನಾರಾಚಂ

ತಗರ್ತಲೆಯಂ

ನೆಜನರಿವ ಕಣೆ ಗೆಲೆಯಂಬು ಕಕ್ಕಂಬು ಕೆಲ್ಲಂಬು ಮೊನೆಯಂಬು ತೀವೆ ಕಣ್ಣಂ |

ಪೆಜೆಯ ಮುಟೆಗಂ ಕಣಕನೆ ಪೋಪಂಬು ಕವಲಂಬುವೆಂಬಂಕದಂಚಿತ್ತಯಂ

ತುಟುಗಿ ನಡುವಿನ ಸಾರ್ಧ ಸಾರ್ಧಚ್ಚಿಚ್ಚು ಕಾದಿರತರಥರೊಂದುಜಾವಂ || ೩೯

ವ|| ಅಂತು ಕಾದುವಾಗಳೇಕಾದಶರುದ್ರರೊಳಗೆ ತುತ್ತತುದಿಯ ರುದ್ರನುಂ ರೌಪನು ಮುಪ್ಪಶ್ವತ್ಥಾಮನೇವದೊಳ್ ಕಣ್ಣಾದ ಮಾರ್ಕೊಂದು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂ ದಿವಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟು ಕಾದಿ ಗೆಲರಾಜದ-

ಬರುತ್ತಿರುವ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದ ಹಲವು ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಚ್ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಘಟ್ಟಿಸಿ ಚಂಚಲವಾದ ನವಿಲುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಭತ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ರಥದ ಕುದುರೆಯ ಬಾವುಟದ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಇವರು ಅವರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಸಾತ್ಯಕಿ ಕೃತವರ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ನಕುಳನು ಶತಬಿಂದುವಿನ ಅಯ್ದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹದೇವನು ಶಕುನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ರಮೌಜಸರು ಕೃಪನಲ್ಲಿಯೂ ಭೀಮಸೇನನು ಪರ್ಮತರಾಜರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಭ್ರಾಂತ, ಉದ್ವಾಂತ, ಸ್ಥಿತ, ಚಕ್ರ ಎಂಬ ರಥಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಆಲೀಧ, ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಧ, ಸಮಪಾದ ಎಂಬ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಅನೇಕ ಬಿಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿ ಪ್ರವೀಣರೂ ಜಾಣರೂ ಆಗಿ ೩೯. ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಾಯ, ನರುವಾಯ, ಮುಮೊನೆ, ನೆರಕೆ, ನಾರಾಚ, ತಗರ್ತಲೆ, ಮರ್ಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಕಣೆಗೆಲೆಯಂಬು, ಕಕ್ಕಂಬು, ಕೆಲ್ಲಂಬು, ಮೊನೆಯಂಬು, ಇವುಗಳು ಕಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು, ಪೆಜೆಯಮುಟೆಗಂ, ಕಣಕನೆ, ಪೋಪಂಬು, ಕವಲಂಬು ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಾಣಗಳು ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿ ನಾಟಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿನೋಡಿ ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು ಅತಿರಥರು ಒಂದು ಜಾವದ ಕಾಲ ಕಾದಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವಾಗ ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ರುದ್ರರೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯವನೂ ಭಯಂಕರನೂ ಆದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿ ಪ್ರತಿಘಟಿಸಿ

ಕಂ|| ತನ್ನ ದೊಣೆಯಂಬುಗಳ್ ತವು
ವನ್ನೆಗಮೆಚ್ಚುಲು ತಪ್ಪೊಡಭಿವಾದಯನ |
ಲಿನ್ನೆನಗೆ ಪದನಿದೆಂದು ಕ
ರಂ ನಗೆ ಸುರರರಿಗನಿರ್ದಿರ್ಗ ತೊಲಗಿದನಾಗಳ್ ||

೪೦

ದಾವಾಳು ಶಿಬಿಯನಿಟಪ್ಪದಿ
ದಾವ ಸರಲ್ ಪೇಟೆಮನಿಪ ಸರಲಿಂ ತಟಿದಂ |
ದೇವರ ಪಡೆ ರಾಗಿರೆ ಮನ
ದೇವದಿನವಯವದೆ ಶಕುನಿಯಂ ಸಹದೇವಂ ||

೪೧

ವ|| ಅಂತು ಶಕುನಿಯಂ ತಟಿವುದುಮಿತ್ತತಿರುಳುಕ್ತಿ ವಿಷಯಾರ್ಥೇಶರಪ್ಪ ಕತಬಂದುವಿನ
ಮಕ್ಕಳಪ್ಪಯ್ಯರಂ ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಪುಲ್ಲ ಬಂದುಗಳಂತೆ ನಕುಲಂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋವತಂ ಮಾಡಿದನಿತ್ತ
ವಿಂಧ್ಯ ಮಳಯ ಹಿಮಮ್ನವಾಸಿಗಳಪ್ಪ ಪರ್ವತರಾಜರುಮಂ ಭೀಮಸೇನಂಕಾಣನಮನೆಯೊಪ್ಪಿದಂ
ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ತಮೌಜಸರ್ ಗೆಲೆ ಕಾದಿ ಕೃಪನನುಪಗತಪರಿಶ್ರಮನು ಮಾಡಿದರಾಗಳ್ ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿ
ಬಂದು ಪೆಣೆದ ಭೀಮ ನಕುಳ ಸಹದೇವರುಮಂ ಶಲ್ಯಂ ವಿರಥಮಾರ್ಗದಿ ಪಿಡಿದು ಕೊಂಡು
ಪುಲ್ಲ ಸೂರ್ಯನೊಡುವಂತೆ ತನ್ನಳಿಯಂದಿರಿವರುಮನೀಡಾಡಿ ಭೀಮನಂ ಪೋಗಾರ್ವ ನೆಲಕ್ಕಕ್ಕೆ
ಬೆನ್ನಂ ಮೆಟ್ಟಿ ದಾಟುವ ಮದಗಜದಂತೆ ಕೊಲಲೊಲ್ಲದೆ ದಾಂಟದಾಗಳ್ ದುರ್ಯೋಧನನಟಲ್ವ
ಕಣ್ಣಾಗದೆ ಯಪಂದಶ್ಚತ್ವಾಸು ಮದ್ರರಾಜ ಕೃಪಕೃತವರ್ಮರನಿಂತೆಂದಂ-

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊದೆದು ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲಲಾರದೆ -೪೦. ತನ್ನ
ಬತ್ತಳಿಕೆಯ ಬಾಣಗಳು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಹೊದೆದು ತೀರಿಹೋಗಲು ಇನ್ನು
ಅಭಿವಾದಯೆ (ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ) ಎನ್ನಲು ಇದು ಸಮಯವೆಂದು - ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ
ನಗುತ್ತಿರಲು ಅರ್ಜುನನದುರಿಗೆ ಆಗ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ೪೧. ದಾವಾಗ್ನಿಯನ್ನೂ
ಕೇಳುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬಾಣವು ಯಾವುದು ಹೇಳಿ ಎನ್ನುವ ಬಾಣದಿಂದ ದೇವರ
ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರಲು ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಪದಿಂದ ಸಹದೇವನು
ಶಕುನಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ವ|| ಈ ಕಡೆ ಅತಿರಭುಕ್ತಿಯೆಂಬ ದೇಶದ ರಾಜರಾದ
ಶತಬಿಂದುವಿನ ಅಯ್ಯುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ನಕುಲನು ಗಾಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿನ
ಜಲಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಕಡೆ ವಿಂಧ್ಯ, ಮಳಯ,
ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಪರ್ವತರಾಜರುಗಳನ್ನು ಭೀಮನು ಯಮನ ಬಾಯನ್ನು
ಸೇರಿಸಿದನು. ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ತಮೌಜಸರು ಗೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕೃಪನನ್ನು
ನಷ್ಟಪರಾಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಮೆಯ್ಯೆಬ್ಬಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾಗಿ
ಬಂದ ಭೀಮನಕುಳಸಹದೇವರನ್ನು ಶಲ್ಯನು ರಥವಿಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹುಲ್ಲಿನ ಕಂತೆಯನ್ನು ಎಸೆಯುವಂತೆ ತನ್ನಳಿಯಂದಿರನ್ನು ಎಸೆದು
ಭೀಮನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ತುಳಿದು ದಾಟುವ ಮದ್ರಾನೆಯಂತೆ
ಕೊಲ್ಲಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ ದಾಟಿದನು. ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ದುಃಖಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣಾಗದೆ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು.

ತರಳ || ನಿಜಕುಲೋಚತಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಬಗೆಯಿಂ ಮಹಾರಥರೊ ಮಹೀ
ಭುಜರ ಮಕ್ಕಳರೆಂದು ನಂಬದೆನಿತು ನನ್ನನೆ ವೈರಿ ಭೂ |
ಭುಜರೊಳುಂಟೊಡತಾಗಿ ಮಾಯ್ದನೀಗಣಾನೆನೆಂ ಭನೆ
ಧ್ವಜನೆನಪ್ಪನೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಗೆಂದೊಡಿ ರಣರಂಗದೊಳ್ || ೪೨

೮|| ಕಾದುವ ಮಾಟೆಯಲ್ಲದಿದು ಕೆಮ್ಮನೆ ನನ್ನನೆ ಮೇಳಗಾಳೆಗಂ
ಗಾದುವ ಮಾಟೆ ಸಿಂಧು ಘಟ ಸೂತ ಸುತರ್ಕಳನಾಗದೊಂದು ರಾ |
ಜ್ಯೋದಯವಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಬಲದಿಂದನಗಪ್ಪದೆ ಮದ್ದಿರೋಧಿಯಂ
ಭೇದಿಸಲಾನೆ ಸಾಲ್ಪಿನಿರಿಮನ್ನೆಗಮಾ ರಣರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ || ೪೩

ವ|| ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನವರ ಕಾಳೆಗಮಂ ಮಾತಿನೊಳ್ ಕಳೆದು ವರೂಘದಿಂ
ಬೀಡಿಗೆ ಪೋದನಾಗಳ್ ಶಲ್ಯಂ ರಾಜರಾಜಂ ತನ್ನಂ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿದುದರ್ಕೆ
ಮನದೊಳೇವಯಿಸಿ-

ಚಂ|| ಇನಿತುವರಂ ಹರಾಭವಮಿಳೇಶನಿನಿಸ್ಸನಗಾದುದಿಂ ಸಿಡಿ
ಲೈನೆ ರಿಪುಸೇನೆಯಂ ತುಡೆದು ತೊಬ್ಬುಪಿಮಾಡುವೆನೆಂದಗುವಿನು |
ವೀಸ ಶರಸಂಕುಲಂಗಳೊಳೆ ಪೊಟ್ಟೊಡೆ ಪಾಂಡವಸ್ಸನ್ನಮಾತನಂ
ಬಸ ಮೊನೆಯೊಳ್ ಸುರುಳ್ಳುರುಳಿಗೊಂದುದು ಶಲ್ಯನಿದೇಂ ಪ್ರತಾಪಿಯೋ || ೪೪

ವ|| ಅಂತು ಮದ್ರಾಜಂ ಪಾಂಡವಪತಾಕನಿಯೊಳೊಂದಕ್ಕೊಹಿನೇಬಲಮಂ ಕೊಂದು
ದುಷದನ ಮಕ್ಕಳಯ್ಯರುಮನಾತನ ತಮ್ಮಂದಿರರ್ಪೆಯ್ಯರುಮಂ ಶಕಟ ವಿಕಟರ್ ಮೊದಲಾಗಿ

೪೨. ನಿಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಮಹಾರಥರಾಗಿದ್ದೀರಿ
ರಾಜರ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿದೆನು ಶತ್ರುರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ
ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ತಿಳಿದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನನ್ನವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಭನೆ (ಸರ್ವ)ಧ್ವಜನೇ ಅಲ್ಲ.
(ದುರ್ಯೋಧನನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಯೇ?) ೪೩. ಇದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲ.
ಇದು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಪ್ರೇಮಕಲಹವಾಡುವ ರೀತಿ. ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ಕರ್ಣರಿಂದ
ಆಗದ ಒಂದು ರಾಜ್ಯಲಾಭ ನಿಮ್ಮ ಬಲದಿಂದ ನನಗಾಗುತ್ತದೆಯೇ. ನನ್ನ
ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಮುರಿಯಲು ನಾನೇ ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ
ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿ. ವ|| ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವರ ಕಾಳಗವನ್ನು
ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಜರೆದು ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಶಲ್ಯನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿದುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವಿಟ್ಟು-೪೪.
ರಾಜನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಮಾನವು ನನಗಾಯಿತು.
ಇನ್ನು ಸಿಡಿದುಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಶತ್ರುಸ್ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತುಳಿದು ಅಜ್ಜಿಗುಜ್ಜಿಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಹೊಳಲು
ಪಾಂಡವಸ್ಸೈನ್ಯವು ಆತನ ಬಾಣಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸುರುಟಿಕೊಂಡು ರಾಶಿಯಾಗಿ
ಹೋಯಿತು. ಶಲ್ಯನು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯೋ! ವ|| ಹಾಗೆ ಶಲ್ಯನು

ಪನ್ನಿಭಾಸಿರ ಮುಟಬಧ್ಧರಂ ಕೊಂದು ಮುಂಡಾಂಪರಾರುಮಂ ಕಾಣದೆ ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದಾಗಳ್
ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ತ್ರಿಮುವನಂಗಳಾಕಂಪಂಗೊಳೆ ಮುರಜಕೇತನವಿರಾಜಿತಮಪ್ಪ ತನ್ನ ರಥಮನದಿರದಿರಂ
ಪರಿಯಿಸಿ-

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ॥ ಬೀರವಟ್ಟಮನಾಂತ ಬೀರರುಮಿರ್ವರುಂ ಸುರ ರಾಜಿ ಕೈ
ವಾರದಿಂ ಬಲೆವಿಟ್ಟು ನಮಸ್ತೆ ನೋಡ ನೋಡುವರೀಗಲೀ !
ಭಾರತಂ ಸಮೆದಪ್ಪದೆಳ್ಳದೆ ನಿಂದು ಕಾದೆನುತುಂ ತರಾ
ಸಾರಮಂ ಸುರಿದಂತಕಾತ್ಯಾಜನಂತಸುಂಗೊಳೆ ಕಾದಿದಂ ॥

೪೫

ಕಂ॥ ಕಾದೆ ರಥ ತುರಗ ಕೇತನ
ಕೋದಂಡಂಗಳುಮನುಜದೆ ಖಂಡಿಸಿ ವಿಳಯಾಂ !
ಭೋದನಿಸಾದದೆ ಮದ್ಯ ಮ
ಹೀದೆಯಿತಂ ತೊಟ್ಟಾಪ್ಪದಮಂ ಧರ್ಮಸುತಂ ॥

೪೬

ಮುಳಿದು ತಳಮಳಿಸಿ ತಳರದೆ
ತೊಳಗುವ ಕರವಾಳನುರ್ಚ ಮೆಯ್ಯುರ್ಚ ಪೊದ !
ಬ್ಬಳವಮುರೆ ಓದಿದು ರಥದಿಂ
ದಿಳಿಗಿಲೆದವನವನಿಪತಿಯನಣುಗಿಲೆವೊಯ್ಯಂ ॥

೪೭

ವ॥ ಪೊಯ್ಯೊಡೆ ಮದಾಂಧಗಂಧಸಿಂಧುರಂ ಪೊಯ್ಯ ಪರ್ಮರದಂತೆ ನೆಲನದಿರೆ
ಕೆಡೆದ ತನ್ನಳಿಯನಂ ಮದ್ರರಾಜಂ ಕಂಡು ಕರುಣಿಸಿ-

ಪಾಂಡವಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಂದು ದ್ವುಪದನ ಆಯ್ದಜನ
ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಅವನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಶಕಟವಿಕ್ಕಟರೇ ಮೊದಲಾದ
ಹನ್ನೆರಡುಸಾವಿರ ರಾಜರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಾರನ್ನೂ
ಕಾಣದೆ ತನಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿಂತನು. ಧರ್ಮರಾಜನು
ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಮದ್ದಲೆಯ ಗುರುತಿನ
ಬಾವುಟದಿಂದ ಮರೆಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತೇರನ್ನು ಹೆದರದೆ ಎದುರಾಗಿ ಹರಿಯಿಸಿದನು.
೪೫. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸೇನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ವೀರರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ದೇವತೆಗಳ
ಸಮೂಹವು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮಸ್ತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡು
ಈಗ ಈ ಭಾರತಯುದ್ಧ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆದರದೆ ನಿಂತು ಯದ್ವಮಾಡು
ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಣದ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿದು ಧರ್ಮರಾಯನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾದಿದನು. ೪೬. ತೇರು, ಕುದುರೆ, ಬಾವುಟ, ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು
ವೇಗವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಶಲ್ಯಮಹಾರಾಜನು
ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ೪೭. ಕೋಪದಿಂದ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಹೊಳೆಯುವ
ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಸೆಳೆದು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಉಬ್ಬಿ ಆವರಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ
ಹೊಡೆಯಲು ಶಲ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು ಶಲ್ಯನೂ ತೇರಿನಿಂದ ಇಳಿದು
ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಹೊಡೆದನು. ವ॥ ಮದ್ದಾನೆಯು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ
ಮರದಂತೆ ನೆಲವು ಅಳ್ಳಾದುವ ಹಾಗೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ತನ್ನಳಿಯನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು

ಚಂ|| ಮುಳಿಯಿಸದನ್ನೂ ನೃಪನಿನ್ನಾಗದು ಸಾವನಗಂತುಮೀತನಂ
ಮುಳಿಯಿಸಿದರುರಾಶ್ಯಮನಂತೋದದಾಗದೆ ಕಂತುಗೀಶ್ವರಂ |
ಮುಳಿದವೊಲಾ ನೃಪಂ ಮುಳಿದು ನೋಡೆ ವಿಲೋಚಿನಪಾವಕಂ ತಗು
ಳ್ಳಳುದೋಡೆ ಬೂದಿಯಾದುದೊಡಲಾಗಲೆ ಮದ್ರ ಮಹಾಮಹೀಶನಾ || ೪೮

ವ|| ಅಂತಜಾತಶತ್ರು ನೇತೋದ್ಭೂತಾನಳಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಲಾಟಾನಳನಂತಳವಲ್ಲದಳುರೆ
ಮದ್ರನಾಥಂ ಭಸ್ವಿಭೂತನಾದ ಮಾತನಹಿಕೇತನಂ ಕೇಳು-

ಉ|| ಆ ದೊರೆಯರ್ ನದೀಜ ಘಟಿಸಂಭವ ಸೂರ್ಯತನೂಜ ಮದ್ರ ರಾ
ಜಾದಿ ಮಹೀಭುಜರ್ ಧುರದೊಳೆನ್ನಯ ದೂಸತಿನೆಟ್ಟೆ ಮಟ್ಟಿದಂ |
ತಾದರಿದೊಂದೆ ಮೆಯುಟ್ಟಿದುದಿನ್ನೆನಗಾವುದೊ ಮುಳಿದೆಯ್ತು ಮುಂ
ದಾದ ವಿರೋಧಿಸಾಧನಮನನ್ನ ಗದಾಶನಿಯಿಂದುರುಳ್ಳವೆಂ || ೪೯

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಭುಜ ವಿಕ್ರಮೈಕಸಾಹಯನಾಗಿ ಗದೆಯಂ ಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಾಮ
ರಂಗಕ್ಕೆ ನಡೆಯಲೆಂದಿದರ್ ಕುರುಕುಳಚೂಡಾಮಣಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕರಾಗ್ರಮಂ ಪಿಡಿದು
ಸಂಜಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಬೆವನಾಯಂಗೆಯಲಿನ್ನುಮುಂಟೆಡೆ ಕೃಪಾಶ್ಚತ್ವಾಮರುಳ್ಳಂತೆ ಪಾಂ
ಡವರಂ ಗೆಲ್ಲದಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು ನಿಜ ದೋರ್ದಂಡಂಬರಂ ಗಂಡರಾ |
ಹವರಂಗಕ್ಕೊಳರೇ ಸಮಂತು ಪಗೆಯಂ ಕೊಲ್ಲಂತು ಗೆಲ್ಲಂತು ಕಾ
ದುವುದೇಕಾಯ ಅಗಿ ದೇವರಿವುಭೂಪಾಳಕಳೊಳ್ ಕಾದುವೈ || ೫೦

ಶಲ್ಯನು ನೋಡಿ (ಕರುಣದಿಂದ ನೋಡಿ) ಕರುಣಿಸಿ, ೪೮. ಕೋಪವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವರೆಗೂ ಈ ರಾಜನಿಂದ ಸಾವು ಹೇಗೂ ನನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೂ
ಈತನನ್ನು ರೇಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎದೆಯನ್ನು ಒದ್ದನು. ತಕ್ಷಣವೇ ಮನಃಸ್ಥನಿಗೆ ಈಶ್ವರನು
ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಆ ರಾಜನು ಕೋಪಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯು
ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಗಲೆ ಸುಡಲು ಶಲ್ಯಮಹಾರಾಜನ ಶರೀರವು
ಬೂದಿಯಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯು
ಮುಕ್ಕಣ್ಣಿನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸುಡಲು ಶಲ್ಯನು
ಬೂದಿಯಾದ ಮಾತನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೇಳಿದನು. ೪೯. ಅಂತಹ
ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ, ಮದ್ರರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ
ರಾಜರುಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ಸತ್ತು ನಿರ್ನಾಮವಾದರು. ಈ
ನನ್ನದೊಂದೆ ಶರೀರ ಉಳಿದಿದೆ. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವಾವುದು?
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಗದೆಯೆಂಬ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದ
ಉರುಳಿಸುವೆನು ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವೊಂದನ್ನೇ ಸಹಾಯವನ್ನಾಗಿ
ಹೊಂದಿ ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದ
ಕುರುಕುಲಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಲಗೈಯ್ಯ ತುದಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಂಜಯನು ಹೀಗೆಂದನು.-೫೦. ಕೃಪಾಶ್ಚತ್ವಾಮರಿರಲು
ಕಾರ್ಯಭಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು

ವ|| ಎಂಬುದುಮುನ್ನುನೀಕಾಕೆಯೆಂದೇಳಿಸಿ ನುಡಿದೆಯೆಂದು ಸಂಜಯನ ಮೊಗಮುಂ
ಮುನಿದು ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ವನ ಕರಿ ಕುಂಭ ಪಾಟನ ಪಟಷ್ಠ ಕಠೋರ ನಖ ಪ್ರಹಾರ ಭೇ |
ದನ ಗಳಿತಾಸ್ತ್ರ ರಕ್ತ ನವ ಮೌಕ್ತಿಕ ಪಜ್ಜವಿರಾಸ ಭಾಸುರಾ |
ನನನನೆ ಸಂದುದಗ್ಗ ಮೃಗರಾಜನುಮಂ ಮದವದ್ವಿರೋಧಿ ಭೇ
ದನಕರನಪ್ಪ ಶೌರ್ಯಮದದೆನ್ನುಮನೊಂದೊಡಲೆಂಬ ಸಂಜಯಾ || ೫೧

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ದೇವರ ಚಾಪುಬಳಮುಜೇಯಮುಮಸಹಾಯಮುಮಪ್ಪದಾದ
ದೊಂದಂ ದೇಶ ಕಾಲ ವಿಭಾಗಮುಮನಾಪತ್ಯತೀಕಾರಮುಮನಜೆಯದ ವಿವೇಕಿಗಳಂತೆ ದೇವರ
ನೆಗಬಲಾಗದೇನಂ ನೆಗಬಿಲ್ಲೊಡಂ ಕುರುಪಿತಾಮಹನೊಳೊಳೊಚಿಸಿ ನೆಗಬ್ಬುದೆಂದು ಮುಲೆಸಾ
ನುಡಿದು ಕಾಲದಂಚನೆಗೆಯ್ಲೆ ಬಗೆದು ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದೊಳಗನೆ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡನೇಕ
ನೃಪತಿರ: ಕವಾಳಶಕಳಜರ್ಜರಿತಮುಂ ಪರಸ್ಪರ ಸಮರರಭಸ ಸಮುತ್ಸಾರಿತಮುಂ ಸಕಲ
ಸಾಮಂತಮಕುಟಬದ್ಧಪೌಳಿದಾಳಾವಿಗಳಿತಮಕುಟಕೋಟ ಸಂಘಟ್ಟನೋಚ್ಚಲಿತ ಮಣಿಕಲಾಕಾ
ಸಂಕುಳಮುಂ ಸಮರಭರ ನಿರ್ಭರ ಭೀಮಸೇನ ಘನಗದಾಪ್ರಹರಣನಿಷ್ಕಹಮದವದನೇಕ ಮತ್ಸ

ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೆ? ನಿನ್ನ ಬಾಹುದಂಡದವರೆವಿಗೂ - ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನರಾದ
ಪೌರುಷಶಾಲಿಗಳು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೂ
ಗೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಬೇಕು. ಸ್ವಾಮಿ; ಶತ್ರುರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನೇ ಆಗಿ
ಕಾದುತ್ತೀಯಾ? ವ|| ಎನ್ನಲು ನನ್ನನ್ನು ಏಕಾಕಿಯೆಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನುಡಿದೆಯಾ
ಎಂದು ಸಂಜಯನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ೫೧. ಕಾಡಾನೆಯ
ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವೂ ಕಠಿಣವೂ ಆದ ಉಗುರುಗಳ
ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿರಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಪಾದ ಹೊಸಮುತ್ತಗಳ ಸಾಲುಗಳ
ಶೋಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಮೃಗರಾಜನಾದ ಸಿಂಹವನ್ನೊ
ಮದಿಸಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸೀಳುವ ಪ್ರತಾಪದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನನ್ನು
ಸಂಜಯಾ, ಏಕಾಕಿ ಎನ್ನುವೆಯಾ? ವ|| ಸ್ವಾಮಿಯವರ ತೋಳಿನ ಬಲವು
ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದುದೂ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದುದೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ
ದೇಶಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನು ಅಪತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯೆದಿರುವ ವಿವೇಕಶೂನ್ಯರಾದವರ ಹಾಗೆ
ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾಡಕೂಡದು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಕುರುಪಿತಾಮಹನಾದ
ಭೀಷ್ಮರಲ್ಲಿ ಆರೋಚಿಸಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು (ದುರ್ಯೋಧನನ) ಕೋಪವು
ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಕಾಲವಂಚನೆಮಾಡಲು
ಯೋಚಿಸಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕೊಂದು ಅವನೊಡನೆ ಅನೇಕರಾಜರ ತಲೆ ಮತ್ತು ಕಪಾಲಗಳ ತಲೆಯೋದು
ಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿದ್ದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಯುದ್ಧರಭಸದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೂ ಸಕಲ
ಸಾಮಂತರಾಜರ ತಲೆಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಜಾರಿದ ಕಿರೀಟಗಳ ತುದಿಯ ತಗುಲುವಿಕೆ
ಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ರತ್ನಸಲಾಕಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಯುದ್ಧಭಾರವನ್ನು

ಮಾತಂಗ ಪದನಖಖರ್ವೀತೋರ್ವೀತಳಮುಂ ಪ್ರಚಂಡಮಾರ್ತಂಡಮುರೀಚತೀವ್ರಜ್ಜಳನಾಸ್ಥಾರ
ಕರಾಳಕರವಾಳಭಾಮಂಡಳಪರೀತೋದ್ಯತದೋರ್ಧಂಡಚಂಡಪ್ರಚಂಡಸುಭಟಾರೂಢತುರಂಗಮ
ವೇಗಬಲಪತಿತಖರಖುರಟಂಕಪರಿಸ್ಪಲನಕಳಿತವಿಪ್ರಮಸಮರಭೇರೀ ನಸ್ತನಮುಮಾರ್ಕಾಕೃಷ್ಣ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಕಾರ್ಮುಕವಿಮುಕ್ತನಿಶಿತಸಾಯಕಸಂಕುಳಶಲ್ಯನಿಪತಿನೇಕಕಳಕಳಾಕಳಿತಮುಂ
ಪ್ರಕುಪಿಸೂತಹೂಂಕಾರ ಕಾತರಿತತರಳತರತುರಂಗದ್ವತವೇಗಾಕೃಷ್ಣ ಧನಂಜಯರಥಚಟುಳ
ಚಕ್ರನೇಮಿಧಾರಾಪರಿವೃತಸಂಘಟ್ಟನಸಮುಚ್ಛಲಿತ ಪಾಂಸು ಪಟಲಾಂಧಕಾರದುರ್ಲಕ್ಷಾಂತರಿಕ್ಷ ಕ್ಷಿತಿ
ದಿಗಂತರಾಳಾಂತರಮುಮನಪರತನಿಹತನರಕರಿತುರಗನಿಕುರುಂಬಕೀಲಾಲಕಲ್ಯೋಲಪ್ರವರ್ತನಾನೇಕ
ನದನದೀಪ್ರವಾಹಬಾಹುಳ್ಳದುಸ್ಸರಾವತರಣಮಾರ್ಗಮುಂನಿಶಿತಾಸಿಪತ್ರಪತಿತಪ್ರಚಂಡ
ಸುಭಟಮಸ್ತೋಚ್ಛಲಿತಚಟಾಚ್ಛಾಟನದುರ್ನೀಕ್ಷ ನರ್ತಿತಾನೇಕಕಬಂಧಬಂಧುರಮುಮಪ್ಪ ವಿಪ್ರಮ
ಪ್ರವೇಶಂಗಳೋಳ ತೊಲಗಿ ತೊಲಗಿ ಪೋಗಿ ಸಂಜಯಂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊಗಮುಂ
ನೋಡಿ-

ವಹಿಸಿರುವ ಭೀಮಸೇನನ ದೊಡ್ಡವಾದ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ
ಕಾಲಿನುಗುರಿನಿಂದ ತೋಡಿದ ಭೂಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಬಹಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಸೂರ್ಯನ ತೀವ್ರವಾದ ಕಿರಣಗಳಂತೆಯೂ ತೀವ್ರಾಗ್ನಿಯಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುವ
ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಿಗಳ ಕಾಂತಿಯ ಪರಿವೇಷದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಎತ್ತರವಾದ
ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಸುಭಟರು ಹತ್ತಿರುವ ಕುದುರೆಗಳ ಸೈನ್ಯದ ವೇಗದಿಂದ
ಬೀಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೇಸರಗತ್ತೆಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಗೊರಸಿನ ಲಾಳಗಳ ಜಾರುವಿಕೆಯಿಂದ
ಉಂಟಾದ ಶಬ್ದವುಳ್ಳದ್ದೂ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ
ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಶಲ್ಯದಿಂದ (ಚೂರು) ಬೀಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ
ಕಳಕಳಶಬ್ದಗಳಿಂದ (ಕೂಡಿದುದೂ) ತುಂಬಿದುದೂ ಕೋಪಗೊಂಡ ಸಾರಥಿಗಳ
ಗರ್ಜನೆಗಳಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡ ಚಂಚಲವಾದ ಕುದುರೆಯ ಓಟದ ವೇಗದಿಂದ
ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಜುನನ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಚಕ್ರಗಳ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಗಳು
ಹೊರಳಿದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಧೂಳುಗಳ ಪದರದಿಂದ ಕಾಣಲಾಗದ
ಭೂಮಾಕಾಶ ದಿಗ್ಭಾಗಗಳ ಒಳಭಾಗವನ್ನುಳ್ಳದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಮನುಷ್ಯ, ಅನೆ, ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹದ ರಕ್ತಗಳ ಅಲೆಗಳ ಹೊರಳುವಿಕೆಯಿಂದ
ಆದ ಅನೇಕ ನದನದೀಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ದಾಟಲಸಾಧ್ಯವಾದ ದಾರಿಗಳನ್ನುಳ್ಳದೂ,
ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಬೀಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಯಂಕರವಾದ ಸುಭಟರ ತಲೆಯಿಂದ
ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಜುಟ್ಟುಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಅಟ್ಟಿಗಳ ನೃತ್ಯದಿಂದ
ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದೂ ಆಗಿರುವ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದು
ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುಖವನ್ನು ಸಂಜಯನು ನೋಡಿ

ಚಂ|| ಎಜಗುವನೇಕ ವಂಶ ಸರಪಾಲಕರತ್ನಕಿರೀಟಕೋಟಿಯೊಳ್
ಮಿಜುಗುವ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬಿಸಿಲಗಿವೀ ನಿಜ ಪಾದಪದ್ಮಮಾ |
ಯಿಜಿದು ಸಿದಿಲ್ವ ಬಾಳ ಮೊನೆಯಂಬನ ತಿಂತಿನೆಯೊಳ್ ತಗುಳ್ಳು ಕಿ
ಕ್ಕಿಜಿಗಿಜಿದಿದ ಕೊಳ್ಳುಳದೊಳಂ ನಡೆವೀ ನಡೆಗೆಂತು ನೋಂತೆಯೋ ||೫೨

ವ|| ಎನುತುಂ ಕಿಜಿದಂತರಮಂ ಬಂದು-

ಚಂ|| ಇವು ಪವನಾತ್ಮಜಂ ಗದೆಯನ್ನೊಡಗಾಗಿರೆ ಮೋದೆ ಮೊಬ್ಬೆ ಬಿ
ಬ್ಬುವು ಮದವಾರಣಂಗಳಿವು ನೋಡ ಗುಣಾರ್ಣವನಂಬಿನಿದುರು |
ಳ್ಳುವು ಮನುಜೋದ್ರ ರುದ್ರ ಮಕುಟಾಳಿಗಳೋಳಿಗಳಂತಿವಲ್ಲ ಗಾಂ
ಡಿಮಿಯ ವರೂಢಭಾತದೊಳೆ ನುಗ್ಗಿದ ತುಂಗತುರಂಗಳೋಟಗಳ್ || ೫೩

ವ|| ಎಂದು ನೆಣದ ಪಳ್ಳಂಗಳಂ ಪಾಯ್ವಂ ನೆತ್ತರ ತೊಳೆಗಳಂ
ಬಂಜೆಯುಮಡಗಿನಿಡುವುಗಳಂ ದಾಂಟಿಯುಂ ಪೆಣದ ತಿಂತಿನೆಯುಂ ನೂಂಕಿಯುಂ ರಘದ
ಘಟ್ಟಣೆಗಳನೇಟೆ ಪಾಯ್ವಂ ತೇರ ಪಲಗೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿಯುಂ ಪೋಗಿವೋಗಿ ಭೂತ ಪೇತ
ಪಿಶಾಚ ನಿಶಾಚರನಿಚಯನಿಚತಫೂಭಾಗಮನೆಯ್ತೆ ವಂದಾಗಳ್-

ಉ|| ಬೇಡ ವಿರೋಧಮಂತುಮರಿಕೇಸರಿಯೊಳ್ ಸಮಸಂದು ಸಂಧಿಯಂ
ಮಾಡನೆ ಮಾಡಲೊಲ್ಲದೆ ಸುಹೃದ್ವಲಮೆಲ್ಲಮನಿಕ್ಕಿ ಯುದ್ಧಮಂ |
ಮಾಡಿದ ಜಾತಿಬೆಳ್ಳೆ ನಿನಗದೇವಿರಿದೀಯಡಹಿಂದು ಮುಂದೆ ಬಂ
ದೇದಿಸುವಂತಿರಾದಿದುದದೊಂದು ಮರುಳ್ ಘನಿರಾಜಕೇತುವಂ || ೫೪

೫೨. ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಮನೆತನಗಳ ರಾಜರ ಕಿರೀಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದ್ಮರಾಗದ ಕಾಂತಿಗೂ ರತ್ನಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೂ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದ ಈ
ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳು ಈಗತಾನೇ ಕತ್ತಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿರುವ ಮೊನಚಾದ
ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ
ನಡೆಯುವ ಈ ನಡೆಗೆ ಎಷ್ಟು ವ್ರತಮಾಡಿದ್ದೆಯೋ? - ವ|| ಎನ್ನುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ
ಬಂದು ೫೩. ಇವು ಭೀಮನು ಗದೆಯಿಂದ ಮೂಳೆ ಮಾಂಸಗಳಾಗುವಂತೆ
ಹೊಡೆಯಲು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಮದ್ದಾನೆಗಳು. ಇವು ನೋಡಪ್ಪ, ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ
ಉರುಳಿಬಿದ್ದ ರಾಜರ ರಾಶಿಯಾದ ಕಿರೀಟಗಳ ಸಮೂಹಗಳು. ಇವು ಅರ್ಜುನನ
ತೇರಿನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಜಜ್ಜಿಹೋದ ಎತ್ತರವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ವ||
ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೊಬ್ಬುಗಳ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಹಾಯ್ದು ರಕ್ತಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಯೂ
ಮಾಂಸದ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಯೂ ನರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಳ್ಳಿಯೂ ತೇರಿನ
ಸಂಘಟ್ಟಣೆಗಳಿಂದಾದ ದಿಣ್ಣೆಹಳ್ಳಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಳಿದೂ ತೇರಿನ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ತುಳಿದೂ
ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು
ಸೇರಿದರು. ೫೪. ಅರಿಕೇಸರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ವಿರೋಧವು ಬೇಡ, ಸಮಾನವಾಗಿ
ಕೂಡಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದರೂ ಒಪ್ಪದೆ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು
ಮಾಡಿದ ಜಾತಿಮರುಳಾದ ನಿನಗೆ ಈ ಕಷ್ಟಗಳು ಏನು ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಮುಂದೆ

ಚಂ|| ಮರುಳನೆ ಲೋಕದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುಳದೊಳ್ ಮರುಳಾಟವಾಡುವಾಂ
ಮರುಳನೊ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನೊಳೊಲ್ಲದ ಸಂಧಿಯನುರ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟ ನೀಂ |
ಮರುಳಯೊ ಹೇಟ ಹೇಟದೊಡೆ ಪೋಗದಿರೀಶ್ವರನಾಣೆಯೆಂದು ಪು
ಲರ್ವಳಿನಾಡುನುಂ ತೆಗೆದು ಕಾಡಿದುದಲ್ಲಿ ಘೋರವ್ಯಕ್ತವುಂ || ೫೫

ವ|| ಆಗಲಾ ಮರುಳ ಕೈಯಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕೆನ್ನಂ ವಿಧಾತೃಂ
ಮರುಳಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದೀ ಮರುಳ ಕಣ್ಣಾ ಮರುಳಾಗಿ ತೋಡಿದನೆಂದಲ್ಲಿ ತಳರ್ಮ
ಕಿಷಿದಂತರಮಂ ನಡೆದೊಂದೆಡೆಯೊಳನೇಕ ಕರಿ ತುರಗ ನರ ಕಳೇವರ ಸಂಕೀರ್ಣಮುಮುಭಯ
ಪಕ್ಷಿಸ್ತೋಭಯಕುಲಶುಧ್ಯಪತಿಮಣಿಮಕುಟಮರೀಚಮೇಚಿತಮುಮವ್ವ ಸಂಗ್ರಾಮಭೂಮಿಯ
ನಡುವೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಕಚಗ್ರಹವಿಲುಳಿತಮೌಳಿಯುಂ ತದೀಯ ಕೌಕ್ಷೇಯಕಧಾರಾದಿದಾರಿತ
ಶರೀರನುಮಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಶರಾಚಾರ್ಯರಂ ಕಂಡು-

ಚಂ|| ನೆಗಟ್ಟುದು ಬಿಲ್ಲ ಬಿನ್ನಗಮಿಳಾವಳೆಯಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ಧಾತ್ರಿ ಕೆ
ಯುಗಿವುದು ನಿಮ್ಮದೊಂದ ಪೆಸಗೇಳ್ತೊಡೆ ನಿಮ್ಮ ಸರಲ್ಲ ದೇವರುಂ |
ಸುಗಿವರಯೋನಿಂಭವರಿನ್ನಯ ದೂಸಲೆನನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂ
ಪಗವನಿಕ್ಕಟಾ ನಿಮಗವಿಾಯಿರವಾದುದ ಕುಂಭಸಂಭವಾ || ೫೬

ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡುವಂತೆ ಒಂದು ಮರುಳು
ಮಾತನಾಡಿತು. ೫೫. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರುಳುಗಳು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಮರುಳುಗಳ ಆಟವನ್ನಾಡುವ ನಾವುಗಳು ಮರುಳುಗಳೋ
(ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿಗಳೋ) ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಉಬ್ಬಿ ಕೆಟ್ಟ ನೀನು
ದಡ್ಡನೋ ಹೇಳು. ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಬೇಡ; ಈಶ್ವರನಾಣೆ ಎಂದು ಹುಲ್ಲಿನಂತೆ
ಬಹು ಲಘುವಾದ ಒಂದು ಮರುಳು ಒಂದಿಷ್ಟು ತಡೆದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಹಿಂಸೆ
ಮಾಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಪಿಶಾಚಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು
ನನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮರುಳುಮಾಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪಿಶಾಚದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು
ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ತೋರಿದೆನು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆದು ಒಂದು
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮನುಷ್ಯರ ದೇಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದೂ ಎರಡು
ವಂಶದ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಎರಡು ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ) ಶುದ್ಧಾದವರ
ರತ್ನಕೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯ
ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನು ಜುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದುದರಿಂದ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿರುವ
ತಲೆಯುಳ್ಳವನೂ ಅವನ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗುಗಳಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ
ಆಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೫೬. ನಿಮ್ಮ ಚಾಪವಿದ್ಯಾಕೌಶಲವು
ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ನಿಮ್ಮ ಒಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸಮಸ್ತ
ಲೋಕವೂ ಕೈಮುಗಿಯುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಯಪಡುವರು.
ನೀವು ಅಯೋನಿಜರಾಗಿದ್ದೀರಿ; ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಯೋ
ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನಿಮಗೂ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತೇ?

ವ|| ಎಂದು ಗುರುವಿನ ಪಾದಕಮಲಂಗಳಂ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೊದೆವಟ್ಟಂತೆ ನಡೆತಂದು ವ್ಯಕೋದರನಂ ನಿಶ್ವೇಷ ಪೀತರುಧಿರನಪ್ಪ ದುಶ್ಯಾಸನನಂ ಕಂಠಾತನಂ ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿವೆದ ಮುದುವರ್ತುಗಳುಮನಗಲೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಪೋಯ್ತು ಭೀಮಸೇನಂ ಮುನ್ನಂ ಕುಡಿದುದುಡೆಂ ನೆತ್ತರಂ ಪಡೆಯದಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಾಯಂ ತೆಪ್ಪಿದೊಳ್ಳ ಬಳ್ಳುಗಳುಮಂ ನರವೈಮಂ ಬರಿಯುಮಂ ಪತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಪಡೆಸಾರ್ವ ನರಿಗಳುಮಂ ತಾನೆ ಸೋದು ಸೋದರನಬಲೊಳ್ ಕಣ್ಣಿ ನೀರ್ಗೊಳಂ ಸುರಿದು-

ಕಂ|| ನಿನ್ನಂ ಕೊಂದನ ಬಸಿಟೆಂ
ನಿನ್ನಂ ತೆಗೆಯದೆಯುಮವನ ಕರುಳಂ ಪರ್ವಿಂ |
ಮುನ್ನುಂಗಿಸಿ ನೋಡದೆಯುಂ
ಮುನ್ನಮೆ ಯುವರಾಜ ನಿನ್ನನಾಂ ನೋಡಿದನೇ ||

೫೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸಂಜಯನಿಂತಪ್ಪ ವಿಪ್ರಳಾಂಶಂಗಳ್ ಶೌರ್ಯಶಾಲಿಗಳ್ನುಚಿತ ಮತ್ತಮೆಲ್ಲಪ್ಪದೆಂದು ತಳರ್ತು ಬಂದಮೋಘಾಸ್ತ್ರ ಧನಂಜಯ ಕರಪರಿಚ್ಯುತವಿರ್ಕಾರ ವಿರ್ವಿರ್ವಾಣಾರ್ದ ಕರ್ಣಸೂನುವಂ ವ್ಯಷಸೇನನಂ ಕಂದು ಕರ್ಣನಂ ನಿನೆದೆರ್ವೆದಿಪ್ಪಿದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಕೆಳೆಯನಪ್ಪ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರ್ಣನೆಲ್ಲಿದನೆಂದು ತಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಕಣ್ಣಿ ನೀರೊಳ್ ದೆಸೆಗಾಣದೆ ನಿಂದಿರ್ವ ಸುಯೋಧನನಂ ಸಂಜಯನಿಂತಂದಂ-

ವ|| ಎಂದು ಗುರುವಿನ ಪಾದಕಮಲಂಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದ ನಡೆದು ಬಂದು ಭೀಮಸೇನನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಕುಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಕ್ತವನ್ನುಳ್ಳ ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುತ್ತಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುದಿಹದ್ದುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಹೋಗುವಂತೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಸೀಳಿ ಭೀಮನು ಮೊದಲೇ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಗುಳ್ಳೆನರಿಗಳನ್ನೂ ನರಗಳನ್ನೂ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತೆಳೆದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನರಿಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಅಟ್ಟಿ ತಮ್ಮನ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ೫೭. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ತೆಗೆಯದೆಯೂ ಅವನ ಕರುಳನ್ನು ಹದ್ದಿಗೆ ಮೊದಲು ನುಂಗಿಸಿ ನೋಡದೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಯುವರಾಜನಾದ ದುಶ್ಯಾಸನನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದನೇ? ವ|| ಸಂಜಯನು ಇಂತಹ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಳುವಿಕೆಯು ಶೌರ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಕಡೆ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದು ಅಮೋಘಾಸ್ತ್ರಧನಂಜಯ ನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣದಿಂದ ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಕರ್ಣನ ಮಗನಾದ ವ್ಯಷಸೇನನನ್ನು ನೋಡಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎದಬಿರಿದು 'ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಕರ್ಣನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಘಟಕೃತನ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಜಯನು ಹೀಗೆಂದನು-

ಚಂ|| ನರಶರಣಾತದಿಂ ಪಡೆದು ಪತ್ತಿದಂತವೊಂದರ್ ಮೆಯ್ ಭಯಂ
ಕರಕರಮಾಗೆ ಮುಯ್ಯದರೆಗಂ ತೆಗೆದಂಬನ ಮುಖ್ಯ ಬಿನ್ನಣಂ |
ಬೆರಸಿರೆ ಪೋದ ಪಂದಲೆಯೊಳಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಭೀತರಾದರೆ
ಲ್ಲುಮನಳುಕೆಯಿಂ ನಗುವವೋಲ್ ರವಿನಂದನನಿತ್ತರ್ದಪಂ || ೫೮

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾಗಳ್ ತಪ್ಪುಮೆಲ್ಲಿದನತ್ತಣನೆಂದು ಕರ್ಣನ ಕಳೆವರಮಂ ನೋಡಿ
ನೋಡಲಾಜದೆ ಕಣ್ಣಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮೂರ್ಛೆಪೋಗಲ್ ಬಗೆದನಂ ಸಂಜಯ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗಳ್
ಬೇತರಿಸಿ ಕೂರ್ಮ ಕೆಯ್ಯಕ್ಕು ಬರೆ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ-

ಚಂ|| ಬೆಸನೆಡೆಗೆಲ್ಲೆ ತೊಟ್ಟುಬೆಸನೆಗಳವುಂಟೊಡಾಗದೆಂದು ಬ
ಗ್ಗಿರುವೆಡೆಗಳ್ಳಿಂಕು ನೆಗೆಪಿಂಚಿದೆಯೊಳ್ ಗುರು ಪರ್ಚಿದೊಂದು ಬೇ |
ವಸದೆಡೆಗಾಶ್ರಯಂ ಮನಮನೊಪ್ಪಿಸುವೀಡೆಯೊಳ್ ಮನಂ ಎಜಾ
ರಿಮಪ್ಪಿಡೆ ಕರ್ಣನಲ್ಲಿದನಗಾವೆಡೆಗಂ ಪೆಟನೊರ್ವನಾವನೋ || ೫೯

ಮ|| ನೆಲನಂ ಕೊಟ್ಟನಿಂತಾತನೆನಗಾಂ ತಕ್ಕೂರ್ಮಯಿಂದಂ ಜಳಾಂ
ಜಲಿಯಂ ಕೊಟ್ಟನುಮಿಲ್ಲ ಸೂರ್ಯತನಯಂ ತೇಜೋಗ್ನಿಯಿಂದಂ ದ್ವಿತ |
ದ್ವಲಮಂ ಸುಟ್ಟನುಡಾತ್ತಪ್ರಣ್ಣನವನಂ ಚೈತಾಗ್ನಿಯಿಂ ಸುಟ್ಟನಿ
ಲೊಲ್ಲವಿಂದಿಂತೆರ್ದಮುಟ್ಟ ಕೂರ್ತನೊಳನೇ ಕರ್ಣಂಗೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ || ೬೦

೫೮. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹರಿದು ಹಂಚಿದ ಹಾಗಿರುವ ಶರೀರ,
ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿರಲು ಹೆಗಲ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದ ಬಾಣ ಹಿಡಿದ
ಮುಷ್ಟಿ, ಕೌಶಲದಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಕತ್ತರಿಸಿಹೋದ ಹಸಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮುಗುಳ್ಳಗೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೆದರಿ ಕೊಂಡಿರುವವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅತಿಶಯವಾದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನು ಈ ಕಡೆ ಇದ್ದಾನೆ.
ವ|| ಎನ್ನಲು ಆಗಲೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಯಾವ ಕಡೆ ಎಂದು ಕರ್ಣನ
ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಲಾರದೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ಮೂರ್ಛಿತನಾದವನನ್ನು ಸಂಜಯನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇತರಿಸಿಕೊಂಡು
ಪ್ರೀತಿಯು (ಸ್ನೇಹವು) ಕೈಮೀರಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದವನಾದನು.
೫೯. ಕಾರ್ಯಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇವಕನಂತೆಯೂ ವ್ಯಸನಗಳು ಮೇಲೆ
ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ಇದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬೆದರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಯಜಮಾನನಂತೆಯೂ (ಸ್ವಾಮಿ-ಒಡೆಯ) ಹೀಗೆ ಮಾಡು ಎನ್ನುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಗುರುವಿನಂತೆಯೂ; ಅಧಿಕವಾದ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾದಾಗ ಅವಲಂಬನದಂತೆಯೂ
ಮನಸ್ಸನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೇ ಆಗಿಯೂ ಇದ್ದಂಥ ಕರ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮಯಕ್ಕೂ ಸಹಾಯಕನಾಗುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನಿದ್ದಾನೆ? ೬೦. ಕರ್ಣನು
ನನಗೆ (ಭೂಮಿಯನ್ನು) ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ನಾನು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಕರ್ಣನು
ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ವೈರಿಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಟ್ಟನು. ಬಹಳ ಪ್ರಣಾಳಿಯಾದ

ಪ|| ಎಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದ ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಸಂಜಯನಿಂತೆಂದಂ-

ಶಾ|| ಕೊಟ್ಟಿ ಕರ್ಚನುದಗ್ಗುತೋಕಶಿಖಿಯಿಂ ಕಣ್ಣೇರ್ಗಲಿಂದೆಯ್ತೆ ನೀ
ಗೋಟ್ಟಿ ಸೂರ್ಯಸುತಂಗೆ ಲಾಕಕಮನೇನಿಂ ದಾಂಟಿದ್ದಿ ಪೋಯ್ತು ನೀ |
ಳ್ಳೊಟ್ಟಿಂ ವೈರಿಯನೊಡ್ತಿ ತಪ್ಪಿತದಿಂದಾತಂಗೆ ನೀಂ ಕೂಪೋಡೇ
ಗೆಟ್ಟಿತ್ತಿನ್ನಡೆ ಮಾಡು ತದ್ವಿಜಗಣಾಹಾರಮಂ ಭೂವತೀ || ೬೧

ವ|| ಎಂದು ಪೆರ್ಚಿದ ಶೋಕರಸಮಂ ಕೋಪರಸದ ಮೇಲಿಕ್ಕಿ ಭೀಷ್ಮಂ ಶರಶಯನ
ತಳವಿಗತನಾಗಿದಲ್ಲಿವರಮಂತಾನುಮೊಡಗೊಂಡು ಬಂದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಇದಿದರೆ ರೋಮ ಕೂಪದೊಳಗುರ್ಚಿದ ಸಾಲ ಸರಲ್ಲಳುಂ ತೆಪಂ
ಬಡಿದರೆ ಬೆಟ್ಟುವೋರ್ಗುಡಿಸಿದಂತೆ ನೆಜಲಿರೆ ಸುಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಳಿಂ |
ಬಡನಡುವಂ ಶರಾಳಿಭಯದಿಂ ನಡುಪಂತಿರೆ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಮೃತಂ
ತೊದದಿರೆ ಬಿಟ್ಟದೇನೆಸೆದನೋ ಶರಶಯ್ಯೋಳಂದು ಸಿಂಧುಚಂ || ೬೨

ಹರನೊಳಿ ಪತ್ತಿ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಚಿತ್ತಮನಿರ್ಬಗಿಯಾಗೆ ಮೋಹನೊ
ತ್ತರಿಸೆ ಸುಯೋಧನಂಗೆ ರಣಭೂಮಿಯೊಳಿಂಪುಟಪಸ್ಯೋ ಕನ |
ಲ್ಪರಿದಪ್ಪದೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯನುತುಮುತ್ಸಾ ಪಂಬಲ ಬಂಬಲೋ ತೆಪಂ
ದಿರೆದುದು ಚಿತ್ತಮಾ ದೊರೆಯ ಯೋಗಿಗಮಿಂತುಂಟಿ ಮೋಹಮಾಗದೇ ||೬೩

ಅವನನ್ನು ಚಿತೆಯ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಹೀಗೆ ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಎದೆಸೋಂಕಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವವನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಹಾಗೆ ಬೇರೆಯಾದವನು ಉಂಟೆ? ಪ|| ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿ ಆಡಿದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸಂಜಯನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು - ೬೧. ತೀವ್ರವಾದ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಚಿತಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ಕಣ್ಣೇರುಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ಲೋಕವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ದಾಟಿದ್ದೀಯೆ? ಶತ್ರುವನ್ನು ಹೋಳುಮಾಡಿ ಸೀಳಿ ರಾಶಿಹಾಕಿ ಆ ಮಾಂಸದಿಂದ-ಕರ್ಣನನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಾದರೆ ಆ ಪಕ್ಷಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ (ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ) ಆಹಾರವನ್ನು ಮಾಡು. ನಷ್ಟವಾದುದೇನು? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆ. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶೋಕರಸವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಕೋಪರಸವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಭೀಷ್ಮನು ಬಾಣದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದವರೆಗೆ ಹೇಗೋ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ೬೨. ಕೂದಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಹಳ್ಳ(ಕುಳಿ)ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಲವೃಕ್ಷದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡು ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿರಲು ನಾನಾರೀತಿಯಾಗಿ ಪರ್ವತಗಳುರುಳಿದಂತೆ ಬಿದ್ದು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿ ಸ್ತಂದನವಾಗುತ್ತಿರುವ (ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ) ಹುಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಬಾಣಗಳ ನೋವಿನಿಂದಲೂ ಬಡವಾಗಿರುವ ಸೊಂಟವನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಭೀಷ್ಮನು ಬಾಣದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿದ್ದನು. ೬೩. ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಂತಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹವು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಲು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಯುದ್ಧ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತೇ! ನನ್ನ ಶರೀರವು ಕೆಂಡದಂತೆ ಹೊಳೆದು

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಮವರಿವರ್ ಕಾಲ ಸೊಪ್ಪಳನಾಲಿಸಿ ಸುರನದೀನಂದನಂ ಪೇಟೆಮಾ
ಬಂದರಾರಿಂದನೇಳ ಪೋಪೇದನಾಪರವಶಶರೀರಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ ಸಂಜಯಂ ಕುರುಪಿತಾ
ಮಹನ ಕರ್ಕೋಪಾಂತಮಂ ಸಾರ್ಧ ಕುರುಕುಳಗನಮೃಗಧರಂ ಬಂದನೆಂದು ಬನ್ನಪಂ
ಗೆಯ್ಯುದುಂ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದೊಳರಮುಗುಳ್ಳ ರಕ್ತಾಂಭೋಜದಳ ವಿಳಾಸೋಪಹಾಸಗಳಪ್ಪ
ಕಣ್ಣನೊತ್ತಂಬದಿಂ ತೆಪ್ಪಿದು-

ಚಂ|| ಎಜಗಿದ ಕೌರವೇಶ್ವರನೊಳಾದಮಿದಿರ್ಚಿದಲಂಪಲರ್ಚಿದ
ಬ್ರಹ್ಮನೊಳೆಕೊಲ್ಲಿನಂ ಪರಸಿ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ಬಂದ ತೆಜಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ ಕರಂ |
ಮಜುಗಿಪ್ಪದಿಂತು ಪೇಬ್ ಮಗನೆ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯೆಲ್ಲಿದುದೆತ್ತ ಪೋಯ್ತು ಸು
ತ್ತಿಡಿದ ಚತುರ್ಬಲಂ ನಿನಗಮಾಯಿರವಾದುದೆ ವೈರಿಭೂಪರಿಂ || ೬೪

ವ|| ಎಂದು ಕಣ್ಣ ನೀರಂ ನೆಗಪಿ ನಿನ್ನ ಬಂದ ಬರವೇ ಸಮರವೃತ್ತಾಂತಮನಟಿಪಿ
ದಪ್ಪದಿಂ ನಿನ್ನ ಗೆಯ್ಯ ನಿಯೋಗಮಾವುದೇಗೆಯ್ಯಲ್ ಬಗೆದಪೆಯನೆ-

ಚಂ|| ಬಗೆ ಪೆಜತುಂಟೆ ವೈರಿಪರಂ ತಪಿದೊಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆಂತುಮಿ |
ಲ್ಲಿಗೆ ಬರವಂ ಭವತ್ತದಸರೋಜವನಾಂ ಬಲಗೊಂಡು ಮತ್ತಮಾ ||
ಜಿಗೆ ನಡೆಯಲ್ದೆ ಬಂದನೆನೆ ದೇವನದೀಸುತನಾತ್ಮಚಿತ್ತದೊಳ್ |
ಬಗೆದನಿದೇನಬಂಡಿತಮೊ ಶೌರ್ಯಗುಣೋನ್ನತಿ ರಾಜರಾಜನಾ || ೬೫

ಉರಿಯುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಕಡೆಯ ಹಂಬಲದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ
ಮನಸ್ಸು ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಲೆದಾಡಿತು. ಅಂತಹ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಯೋಗಿಗೂ
ಹೀಗೆಯೇ ಮಮತೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನೇಕ ಗಾಯಗಳ ನೋವಿನಿಂದ ಪರವಶವಾಗಿದ್ದ ಶರೀರವನ್ನುಳ್ಳ
ಭೀಷ್ಮನು 'ಈಗ ಬಂದವರು ಯಾರು ಹೇಳಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸಂಜಯನು
ಕುರುಪಿತಾಮಹನಾದ ಭೀಷ್ಮನ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ 'ಕುರುವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶದ
ಚಂದ್ರನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು. ಭೀಷ್ಮನು
ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ಯೆದಿಲೆಯ ದಳದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ ಹಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದು-೬೪. ತನಗೆ
ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕೌರವೇಶ್ವರನನ್ನು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸಂತೋಷವು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು
ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಲು ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ನೀನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಶೇಷದುಃಖಪಡುತ್ತಿದೆ. ಮಗು, ಶ್ವೇತಚೈತ್ಯಿ ಎಲ್ಲಿ? ಸುತ್ತಲೂ
ಬಳಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲಿ? ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಶತ್ರುರಾಜರಿಂದ
ನಿನಗೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಯಿತೆ? ವ|| ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನೀನು
ಬಂದಿರುವ ಬರುವಿಕೆಯೇ ಯುದ್ಧ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೇನು
ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ? ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ೬೫. ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ; ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿಹಾಕುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯೋಚನೆಯುಂಟೇ?
ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು

ವ|| ಎಂದಾದಿ ಮಧ್ಯಾಪ್ತಾನದೊಳೆಯುಮೆಂಬದ ಕಲಿತನದಳವಿಂಗೆ ಮನಂಗೊಂಡು
ಮಗನೆ ನಿನಗಪ್ಪೊಡೆ ದಯ್ಯಂ ಪ್ರತಿಕೂಲಮಂತುಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲಲಾರ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಯ
ಕೂರ್ಪು ಕುಂಬಳದೊಳಡಂಗುಪಂತೆ ನಿನ್ನೊಂದೆ ಮೆಯ್ಯೊಳಾದ ಕೂರ್ಪು ಪಗೆವರ
ದರ್ಪಮನದಿರ್ಪದಲ್ವೆ ನಿನಗಂ ಮೈತ್ರೇಯರ್ ಕೊಟ್ಟೂರುಭಂಗಶಾಪಮನಿವಾರಿತಮೆನ್ನೀ
ಪ್ರಾಣಮುಳ್ಳಂತ ಸಂಧಿಯಂ ಮಾಡಿ ವಸುಂಧರೆಯಂ ಕೊಂಡು ಕಾಲಮಂ ಕಡ್ಡಮುಮನನೆದು
ಬಟೆಯಂ ನಿನ್ನ ನೆಗಬ್ಬುದಂ ನೆಗಬ್ಬುದೆಂದು-

ಚಂ|| ಪರಿಕಪ್ಪುದೊಂದೆಂದರಡನೋತೊಳಕೊಳ್ಳುದು ಮೂಷಣಿಂದ ನಾ
ಲ್ಪಿದಜೀವಯ್ಯೆಂದ ನೆಲೆ ಕಲ್ಪುದು ನಿರ್ಣಯಮಾಗಿರಾಜಿಹೊಳ್ |
ಪರಿಣತನಪ್ಪದೇಜಿಹೊಳಮೊಂದದೆ ನಿಲ್ಪುದು ದುರ್ವಿಮಂತ್ರಮಂ
ಪರಪ ಟಮಾಳಮಂ ಪಿರಿದನೋದಿದೊಡಪ್ಪ ಪದಾರ್ಥಮಾವುದೋ || ೬೬

ಕಂ|| ಪೆರ್ಚುಗೆ ಭರತಕುಲಂ ನೆಲೆ
ವೆರ್ಚುಗೆ ನಿಮ್ಮೆರಡು ತಂಡಮೊದವಿದ ನೆನ್ನೆಂ |
ಕರ್ಚುಗೆ ಕಲುಪಂ ನೀಂ ತಲೆ
ಯುರ್ಚದಿರೆನ್ನೆಂದ ನುಡಿಗ ಕುರುಕುಳತಿಳಕಾ ||

೬೭

ಬಂದೆ ಎಂದನು. ಭೀಷ್ಮನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಶೌರ್ಯಗುಣದ
ಔನ್ನತ್ಯವು ಏನು ಅಖಂಡಿತವೋ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸಿದನು.
ವ|| ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಡಿಲವಾಗದ ಅವನ ಶೌರ್ಯದ
ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು (ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು) 'ಮಗು ನಿನಗಾದರೆ
ದೈವವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲಲಾರೆ; ಸೂಜಿಯ ಹರಿತವಾದ ತುದಿಯು
ಕುಂಬಳಕಾಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಒಂದೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಹರಿತವಾದ
ಶಕ್ತಿ ಶತ್ರುಗಳ ದರ್ಪವನ್ನು ನಡುಗಿಸಲಾರದು. ನಿನಗೂ ಮೈತ್ರೇಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ
ಉರುಭಂಗ ಶಾಪವು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಇರುವಾಗಲೇ ಸಂಧಿಯನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕಾಲವನ್ನೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ
ತಿಳಿದು ಬಳಿಕ ನೀನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದರು. ೬೬. ಒಂದಾದ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಎರಡಾದ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು
ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಶತ್ರುಮಿತ್ರಬಾಂಧವ (ಉದಾಸೀನ)ರಂಬ ಮೂವರನ್ನು ಒಲಿಸಿ
ಕಷ್ಟವಾದ ಸಾಮ ದಾನ ಭೇದ ದಂಡಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನು
ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಯ್ಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವೇಕವನ್ನು
ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಧಿ, ವಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ಸಂಶ್ರಯ,
ದ್ವೈಧೀಭಾವ ಎಂಬ ಆರು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾಗಬೇಕು. ದ್ಯೂತಸ್ತ್ರೀಪಾನಾದಿ
ಸಪ್ರವೃತ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳದಿರಬೇಕು. ದುಷ್ಟ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಮೋಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?
೬೭. ಭರತಕುಲ (ವಂಶ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ; ನಿಮ್ಮ ಎರಡು ಗುಂಪಿನ ಸ್ನೇಹವು
ಈಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ದ್ವೇಷವು ತೊಳೆದುಹೋಗಲಿ;

೮೦|| ದೋಷಮುಮೇವಮುಂ ಶಕುನಿಯುಂ ಯುದರಾಜನಿಗಾಯ್ತು ಪೋಯ್ತು ನಿ
ದೋಷಿಗಳಪ್ಪ ನಿಮ್ಮರಡು ತಂದಮುಮಿಂ ಪುದುಬಾಳ್ವುದಂತದೊಂ |
ದೋಷಮೊ ಮೇಣ್ ವ್ಯಕೋದರನಿಗಾ ರಣರಂಗದೊಳಾದ ದುಷ್ಟ ದು
ಶ್ಯಾಸನರಕ್ತಮೋಕ್ಷದೊಳಿ ದೋಷವಿಮೋಕ್ಷಮದೇಕಿ ಕೊಂಡಪ್ಪ || ೬೮

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ವಿಶಾಮಹನ ನುಡಿಗಳ್ಳಿ ಕುರುರಾಜನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಶರಶಯ್ಯಾಗದೊಳಿಂತು ನೀಮಿರೆ ಘಟಪ್ರೋದ್ಭೂತನಂತಾಗೆ ವಾ
ಸರನಾಥಾತ್ಮಜನಂತು ನಾಯ ರಣದೊಳ್ ದುಶ್ಯಾಸನಂ ತದ್ವ್ಯಕೋ |
ದರನಿಂದಂತಲೆವಬ್ಬಿ ಸೈರಿಸಿಯುಮಾಂ ಸಂಧಾನಮಂ ವೈರಿ ಭೂಪ
ರೊಳಿಂ ಸಂಧಿಸಿ ಪೇಟೆಮಾರ್ಗ ಮೆಚಿದೆಂ ಸಂಪತ್ತುಮಂ ಶ್ರೀಯುಮಂ|| ೬೯

ಕಂ|| ಬಿಡಿಮೆನ್ನ ನುಡಿಗಿ ಬೀಬಿಕ್ಕಿ
ನುಡಿಯದಿರಿಂ ಪೆಟತನಜ್ಜ ಮುಂ ನುಡಿದರದಂ |
ನುಡಿವೆನೆ ಚಲಮಂ ಬಲ್ಲಿದಿ
ವಿಡಿದೆಂ ತನ್ನಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ಸಂಗರ ಧರಯೋ || ೭೦

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ನೀನುಮಂತುಂ ಕಾದಿಯಲ್ಲದಿರೆಯಪ್ಪೊಡಿಂದಿನೊಂದಿವಸಮನೆನ್ನ
ಪೆಟ್ಟು ಜಲಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಂ ಕೆಯೊಂದು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದುತ್ತರದಿಗ್ಗಾಗದ ವೈಶಂಪಾಯನ

ಕುರುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ನೀನು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ
ತಲೆಯಾಡಿಸಬೇಡ. ೬೮. ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪೂ ಕೋಪವೂ ಶಕುನಿಯಿಂದಲೂ
ದುಶ್ಯಾಸನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು, ಹೋಯಿತು; ನಿರ್ದೋಷಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ
ಎರಡು ಗುಂಪೂ ಇನ್ನು ಕೂಡಿ ಬಾಳಿರಿ; ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ದೋಷವೇನಲ್ಲ.
ಭೀಮನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟ ದುಶ್ಯಾಸನನ ರಕ್ತದಿಂದಲೇ
ದೋಷವಿಮೋಚನೆಯೂ ಆಯಿತು. ನೀನು ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಏಕೆ ಅಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೀಯೆ?
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಭೀಷ್ಮನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು-೭೯.
ಬಾಣದ ಹಾಸಿಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೀಗಿರುವಾಗ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು
ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಕರ್ಣನು ಸತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುಶ್ಯಾಸನನು ಭೀಮನಿಂದ ಹಾಗೆ
ಸತ್ತು ನಾಶವಾಗಿರುವಾಗ (ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ) ನಾನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ಕುರಾಜರಲ್ಲಿ
ಸಂಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾರಿಗೆ ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ವೈಭವವನ್ನೂ
ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ೭೦. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ (ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ) ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿ. ಅಜ್ಜ, ತಮ್ಮ
ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ
ಹೇಳಬೇಡಿ. ಮೊದಲು ಒಂದು ರೀತಿ ಪುನಃ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಯೇ?
ಛಲವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನಾದುದಾಗಲಿ' ಎಂದನು.
ವ|| "ನೀನು ಹೇಗೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಒಂದು ದಿವಸವನ್ನು
ನಾನು ಹೇಳುವ ಜಲಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ಉತ್ತರ

ಸರೋವರದೊಳ್ ಮುಲುಗಿ ಕಾಲಾಗ್ಗಿರುದ್ದಂ ರಘತಳದೊಳದಂಗೆರ್ಪಂವಿರ್ದು ನಿನ್ನವಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಡುವ ಬಲದೇವನುಮಂ ನಿನ್ನದೇವನುಮದವನವಶ್ಯತ್ವಾಮು ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮುರಮಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಗೆವರಂ ನಾಳೆ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ವುದೆಂದು ಹಿತೋಪದೇಶಂಬೆರಸು ಜಳಮಂತ್ರೋಪದೇಶಮಂ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಪರ್ಚಿ ಪೇಯ್ತು ಕುರುಪಿತಾಮಹಂ ಸಂಜಯನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಧಾನವಾರ್ತೆಯಂ ಸಮಕೊಳಿಸುವಂತಾನಾಗತಬಾಧಾಪ್ರತಿಪೇಧಂ ಮಾಡುದಂತ್ಯು ಸಕಳ ಕುರುಕುಳಾಪಲಂಬನಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಂ ಪರಸಿ ಪೋಗಲ್ವೇಲಿ ದೇವನದೀಪ್ರಿಯಪುತ್ರನಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪುತ್ರಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕನಕವತ್ರಲತಾಲಾಂಛಿತಗದಾದಂದಮಂ ಕೊಂಡೊರ್ಪನೆ ವೈಶಂಪಾಯನಸರೋವರದ ಬಟ್ಟಿಯಂ ನಡೆಗೊಂಡು -

ಶಾ|| ಕಂದತ್ಕಂದನಚಾತನಿರ್ಗತಖಿಚ್ಛಾಳಾಸಹಸ್ರಂಗಳಾ
ಟಂದೆತಂ ಕವಿದಬ್ಧಿ ಬೇವ ಶವಸಂಘಾತಂಗಳಂ ಚಕ್ರನೊ |
ಕೈದಾಗಳ್ ಕಡಿಮಗ್ರಭೂತನಿಕರಂ ಕೆಯ್ ಬೇಯೆ ಬಾಯ್ ಬೇಯೆ ತಿಂ
ಬಂದಂ ತನ್ನ ಮನಕ್ಕನುರ್ವಿಸುವಿನಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನೋಡಿದಂ || ೭೧

ವ|| ನೋಡಿ ಕನಲ್ವ ಕೆಂದದ ಮೇಲೆ ಪಟೆಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ತೊಯ್ಯಿದ
ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕಂಪಿನಂತೆ ಬಳ್ಳುವಿನ ಬಾಯೊಳಳುರ್ವ ಕೆಂಡಗಳೊಳ್ ಸುಲಿದು ಬೇವ

ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವೈಶಂಪಾಯನಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದು ಕಾಲಾಗ್ಗಿರುದ್ದನು ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಡಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಇರು. ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ಬಲರಾಮನನ್ನೂ ನೀನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಳೆ ಜಯಿಸು" ಎಂದು ಭೀಷ್ಮನು ಹಿತೋಪದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಳಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಸಂಜಯನನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಸಂಧಾನದ ಮಾತನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಬರುವ ತೊಂದರೆಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಸಕಲ ಕುರುವಂಶದ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹಾಗಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು ಕನಕವತ್ರಲತೆಯಿಂದ ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗದಾದಂಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ವೈಶಂಪಾಯನಸರೋವರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಡೆದುಹೋದನು. ೭೧. ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಥದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊರಹೊರಟ ಸಾವಿರಾರು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಹೇಣಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಆಗ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಶಾಚಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ಚಕ್ಕುಮೊಕ್ಕೆಂದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೈಬಾಯಿಗಳು ಬೇಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಹಳೆಯ ಬೇವಿನೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಕ್ಕಿದ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ವಾಸನೆಯ ಹಾಗೆ ಗುಳ್ಳೇನರಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು

ಪೆಣಗಳ ಕಂಪು ನಾಟುವುದರ್ಕೆ ಸೈರಿಸಲಾಜದೆ ಕೋಳ್ವಾಟನೊಳ್ ಕೊಳುಗುಳವಂ ಕಟಿದು
ಪೋಗಿ ವಿಳಯಕಾಳದಿಘಟ್ಟತಾಪ್ಪದಿಗ್ಗಾಸಂಧಿಬಂಧನಗಗನತಳಮೆ ಧರಾತಳಕ್ಕೆ, ಪಟಿದು
ಬಿಟ್ಟಂತಾನುಮಾದಿವರಾಹಂ ಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತಧರಾಮಂಡಳಮಂ ರಸಾತಳದಿಂದೆತ್ತಿ ಬಂದಂದು
ನಭೋಮಂಡಳಸ್ಥಾನಮೆ ಸಲಿಲಪರಿಪೂರಿತಮಾದಂತಾನುಮಾಗಿ-

ಮು|| ಇದು ಪಾತಾಳಬಲಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿದು ದಲ್ ಘೋರಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾ
ಡಿದ ಕೂಪಂ ಪೆಣತಲ್ಪಿದುಗ್ರಲಯಕಾಳಾಂಭೋಧರಚ್ಚಾಯೆ ತಾ |
ನೆ ದಲೆಂಬಂತಿರೆ ಕಾಚ ಮೇಚಕಚಯಚ್ಚಾಯಾಂಬುಮಿ ಗುಣೈನಿಂ
ಪುದಿದಿದರ್ಪತ್ತು ಸರೋವರಂ ಬಕ ಬಳಾಕಾನೀಕ ರಾವಾಕುಳಂ | ೭೨

ಚಂ|| ಅದಟನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ಸಾಹಸ ಭೀಮನ ಕೋಪ ಪಾವಕಂ
ಪುದಿದಳುದರ್ಪಟ್ಟ ಕೊಳ್ಳದಿರದಿಲ್ಲಿಯುಮೆಮ್ಮುಮಿನಲ್ಲಿ ಬಾಚ್ಚರಂ |
ಕದಡದಿರತ್ತ ಬಾರದಿರು ಸಾರದಿರಂಬವೊಲಾದುದೆತ್ತಮು
ಸದ್ವಕಳಹಂಸಕೋಕನಿಕರಧ್ವನಿರುಂಧ್ರಪಣೀಂದ್ರಕೇತುವಂ || ೭೩

ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಪೆಣಗಳ ದುರ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ದೂರದೂರ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು
(ದಾಟುಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು) ದಾಟುತ್ತ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಹೋದನು.
ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಪದೇಶಗಳ ಕೀಲುಗಳೂ
ಕಳಚಿಹೋಗಲು ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ
ಆದಿವರಾಹನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಂಡಳವನ್ನು
ಪಾತಾಳಲೋಕದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದಿನ ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವೇ ನೀರಿನಿಂದ
ತುಂಬಿಹೋಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಇರುವ ಸರೋವರವನ್ನು ಕಂಡನು-೭೨.
ಇದು ಪಾತಾಳವೆಂಬ ಬಿಲದ ಬಾಗಿಲು; ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ಭಯಂಕರವಾದ
ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಾವಿ, ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಉಗ್ರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮೋಡದ ನೆರಳೇ ಸರಿ ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿರುವ ಕಾಚದಂತೆ ಕಪ್ಪಿನೀಲಿ ಬಣ್ಣ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ
ಬಣ್ಣದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ (ಆಳದಾಗಿ) ಬಕಬಲಾಕಾಪಕ್ಷಿಗಳ ಶಬ್ದದಿಂದ
ಮೋರೆಯುತ್ತಿರುವ ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರವು ಆಳದಿಂದಲೂ - ಗಾಂಭೀರ್ಯ
ದಿಂದಲೂ - ಭಯಂಕರತೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ೭೩. ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಯಾದ
ಅರ್ಜುನನ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಭೀಮನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುಟ್ಟು ನಾಶಮಾಡಿ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು
ಕದಡಬೇಡ; ಈ ಕಡೆ ಬರಬೇಡ; ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಹಾವಿನ ಹಳವಿಗೆಯನ್ನುಳ್ಳ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಮದಿಸಿದ ರಾಜಹಂಸ ಕೋಕಸಮೂಹಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಸಾರುವಂತಿದ್ದಿತು.

ವ|| ಅಂತಃಪದ ಪುಂಡರೀಕಪಂಡೋಪಾಂತಮನೆಯ್ಯವಂದನೇಕವ್ಯಾಸಗೌತಮವರುಧಿರ
ಮಾರ್ಗದ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯನೊರಸಿ ಕರ್ಚ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಯುಗುಬ್ಬಾಚಮಿಸಿ ಜಲದೇವತೆಗಳ್ಳಿ
ಪೊಡವಟ್ಟು ಜಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಿಂ ಸರೋವರಮನಭಿಮಂಪಿಸಿ-

ಚಂ|| ಬೆಳಗಿ ಸಮಸ್ತಭೂವಳಯಮಂ ನಿಜ ತೇಜದಿನಾಂತ ದೈತ್ಯರಂ
ತಳವೆಳಗಾಗಿ ಕಾದಿ ಚಳಿತೆಯ್ಬ ಬಲವೃಷಾಂಬುರಾಶಿಯೊಳ್ |
ಮುಲುಗುವ ತೀವ್ರದೀಧಿತಿವೈಲಾ ಕೊಳದೊಳ್ ಪಣಿರಾಜಕೇತನಂ
ಮುಲುಗಿದನಾರ್ಗಮೇಂ ಬದಿಯ ಕಟ್ಟಿದುದಂ ಕಳೆಯಲೆ, ತೀರ್ಗುಮೇ || ೭೪

ವ|| ಅಂತು ವಜ್ರಯ ವಜ್ರಹತಿಗಳ್ಳಿ ಕುಲಗಿರಿಜಳಧಿಯಂ ಪುಗುಸಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕಿದನನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಶಲ್ಯವಧೆಯಿಂ ಬಲೆಯಂ ರಾಜರಾಜನಂ
ಕೊಳುಗುಳದೊಳಜಿಸಿಯುಂ ಕಾಣದೆ ನಮ್ಮ ಮಾದುವ ಕರ್ತವ್ಯಮಾವುದೇಗೆಯ್ಯಂ ಪೇಲಿಮೆಂದು
ನಾರಾಯಣನಂ ಬೆಸಗೊಳಿ ಮಧುವನಿತಾವದನಕಮಳಹಿಮಕರನಂತೆಂದಂ -

ಉ|| ಇಂದಿನ ನೇಸಡೆಂದೊಳಗರಾತಿಯನಿಕ್ಕದೆ ಮಾಗ್ಗಮಪ್ಪೊಡಿ
ನ್ನೆಂದುಮಸಾಧ್ಯನಿದೆ ಹಳೆಯುಂ ಗದ ಕೂಡುವನಾತನಂ ಗಿಲಲ್ |
ಬಂದಪುದೇ ಬಲೆಕ್ಕದುವೆ ಕಾರಣಮಾಗುಳಿದಿದರ್ನಂಧರಾ
ಣ್ಣಂದನನಲ್ಲದಂತು ತಲೆಯುಚುಗುಮೇ ರಣರಂಗಭೂಮಿಯೊಳ್ || ೭೫

ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವ ಸರೋವರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ
ಗಾಯಗಳಿಂದ ಜಿನುಗಿದ ಹೊಸ ರಕ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಉಜ್ಜಿ
ತೊಳೆದು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಉಗುಳಿ ಆಚಮನಮಾಡಿ ಜಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಜಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸರೋವರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ೭೪. ಸಮಸ್ತ
ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ತಲೆಕೀಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ (ಕೊನೆಗೆ ತಾನು) ಕಾಂತಿಹೀನನಾಗಿ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಹಾಗೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಎಂದ ಮೇಲೆ
ಯಾಂಗಾದರೇನು? ವಿಧಿಯು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೀರುತ್ತದೆಯೇ
(ಸಾಧ್ಯವೇ)? ವ|| ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಕುಲಪರ್ವತಗಳು
ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೊಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಶಲ್ಯವಧೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿಯೂ ಕಾಣದೆ ನಾವು
ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವಾವುದು? ಏನು ಮಾಡೋಣ ಹೇಳಿ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
(ಮಧುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಳಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನ ಹಾಗಿರುವ
ಕೇಳಲು ಅವನು ಹೀಗೆಂದನು. ೭೫. ಇಂದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದೊಳಗೆ ಶತ್ರುವನ್ನು
ಕೊಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪಿದವಾದರೆ ಇನ್ನಾವಾಗಲೂ ಅವನು ಆಸಾಧ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ದಿನವೇ
ಬಲರಾಮನೂ ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಳಿಕ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ

ವ|| ಎಂಬುದು ಜಳಧರಸಮಯನಿಶಾಸಂಚಲಿತವಿದ್ವಾಂಸಗಣ್ಯಪಾತಂಗಳಿಂ ದೆಸೆಗಳಿಂ
ನುಂಗುವಂತೆ ಮುಳಿದು ನೋಡಿ ಜರಾಸಂಧಸಂಧಿಬಂಧವಿಘಟನನಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಕಡಲಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ಪೀರ್ದಪೆಂ ಕಡಲನಾ ಪಾತಾಳಮಂ ಪೊಕ್ಕನ
ಪೊಡೆ ಶೇಷಾಹಿಯ ಪಲ್ಲಂ ಮುಳಿದಪೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ಪೊಕ್ಕನ |
ಪೊಡಮಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಗಂಟಲಂ ಮುಳಿದಪೆಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗೆಂ ಪುಗ
ಲೆಡೆ ತೈಭೂಭುವನಂಗಳಿಂ ಪೊಟಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿತ್ತೊ ಬಾಣಾಂತಕಾ || ೭೬

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಂ ವ್ಯಕೋದರನಟ್ಟಿದ ಕಿರಾತಂ ವಿಂಧ್ಯಕನೇಂಬು ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ
ನೆಲ್ಲಿಯುಮುಟಿಸಿ ಕಾಣದೆ ವೈಶಂಪಾಯನಸರೋವರಕ್ಕೆ ನೀರ್ಗುಡಿಯಲೆಂದು ಪೋಗಿ ಕೊಳದ
ತಡಿಯೊಳ್ ಹಳಕುಳಿತಶಂಖಚಕ್ರಲಾಂಛಿತಮಪ್ಪಡಿವಜ್ಜೆಯಂ ಕಂಡು ಬಂದನೆಂದು
ಪೇಳ್ವುದುಮಂಬುಜನಾಭನವನ ಮಾತಿನೊಳ್ ಯುಕ್ತಿಯುಂಟೆಂತೆಂದೊಡಮರನದೀ
ನಂದನೋಪದೇಶದಿಂದಾತಂ ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕು ಕಾಲವಂಚನೆಗೆಯ್ದಿರ್ದನಕ್ಕುಮೆಂದಾ ಕೊಳನಂ
ಮುಚ್ಚೆವಂದದಕ ತಡಿಯೊಳ್ ಶಂಖಚಕ್ರಹಳಕುಳಿತಲಾಂಛಿತಮಾಗಿದ್ವಡಿವಜ್ಜೆಯಂ ನೋಡಿ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಜ್ಜೆಯಪ್ಪುದೇನುಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲೆಂದು ಕಳಕಳನಾದಂಗಳಿಂದಾದುರ್ ಶಂಖಂಗಳಂ

ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಗನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು
ಮರೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನು
ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆ? ವ|| ಎನ್ನಲು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗಿಸುತ್ತಿರುವ
ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಂಬಣ್ಣದಂತಿರುವ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ ನೋಟದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ನುಂಗುವಂತೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜರಾಸಂಧನ ಕೀಲುಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಡಿದಿಸಿದವನಾದ
ಭೀಮಸೇನನು ೭೬. ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ಆ
ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಆ ಪಾತಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನಾದರೆ ಆದಿಶೇಷನ
ಪಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನಾದರೂ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ
ಗಂಟಲನ್ನೂ ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಕೃಷ್ಣಾ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಇನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿದೆ? ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೀಮನು
ಕಳುಹಿಸಿದ ಬೇಡನಾದ ವಿಂಧ್ಯಕನೇಂಬುವನು ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ
ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಾಣದೆ ವೈಶಂಪಾಯನಸರೋವರಕ್ಕೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು
ಹೋದವು. ಕೊಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು, ವಜ್ರ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಇವುಗಳ ಗುರುತನ್ನುಳ್ಳ
ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಂಡುಬಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ
ಯುಕ್ತಿಯುಂಟು, ಹೀಗೆಂದರೆ ಭೀಷ್ಮನ ಉಪದೇಶದಿಂದವನು ಸರೋವರವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಾಲವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರಬಹುದು ಎಂದನು. ಕೊಳದ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರ ದಡದಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ನೇಗಿಲು ವಜ್ರ ಇವುಗಳ ಗುರುತಿನಿಂದ
ಕೂಡಿದ್ದ ಕಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಹೆಜ್ಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಪೂರಿಸಿಯಂ ಭೇರಿಯಂ ತಾಡಿಸಿಯುಮೇಗೆಯ್ಬಂ ಪೊಜಮಡದಿರೆ ಭೀಮಸೇನನನ್ನ
ಸರಂಗೇಲ್ಲದೀ ಬೂತು ಪೊಜಮಡುವನಲ್ಲನೀತಂಗಾನೆ ಬಲ್ಲನುಸಿರಿದಿರಿಮೆಂದು ಸಕಳ ದಿಗ್ಗಳಿಯ
ಭರಿತ ಮಹಾಸಿಂಹನಾದದಿಂದಲಿಯ ಜಲಚರಂಗಳರ್ಧ ಪಾವನೆ ಪಾಟುವನ್ನಗಮಾರ್ದ-

ಮ|| ಸ್ತ|| ಕಿಷಿಯಂದಿವಿತ್ತ ದುರ್ಯೋಧನನೆನಿಸಿದ ವಿಕ್ರಾಂತಮೇನಾದುದಲ್ಲ
ದಿವಿಪುರ್ಣಿತ್ತೊ ಪಾಂಚಾಲಿಯನೆಬಿವದಬೇನಾದುದೋ ಗಂಡ ಪೇಜ್ ಪೊ |
ಚ್ಚಟಿನಂತಾಮಾತುಮಿಂತೀಯಿರವನೆ ನಗೆಯಂ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಬಂದನೀತಂ
ಪೊಜನಲ್ಲ ದುರ್ಜಯಂ ಕೌರವಕುಳನನೀಕುಂಜರಂ ಭೀಮಸೇನಂ || ೭೭

ಕುಡಿದೆಂ ದುಶ್ಶಾಸನೋರಸ್ಥಳ ವಿಗಳದಸ್ಥಗಾರಿಯಂ ಕಂಡದಂ ಮು
ನ್ನಡೆ ನೋಡುತ್ತಲಿ, ಮಾಣ್ಣೆ ನಿನಗಿವದಟಂ ಕೊಟ್ಟಾರೊಂದು ಮಾಣ |
ಲೈದೆಯುಂಟೇ ಸಿರಿದೈ ಪೋ ಪೊಜಮಡು ಕೊಳದಿಂ ಸತ್ತೊಡಂ ಪುಟ್ಟ ನೀನೀ
ಗಡೆ ದಲ್ ಕೊಂದಪ್ಪೆನೆನ್ನಂ ಮುಳಿಯಿಸಿ ನಿನಗಿಂ ದೋಹ ಬಾಲ್ಯಸೆಯುಂಟೇ || ೭೮

ಅದರಲ್ಲೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕಳಕಳಶಬ್ದದಿಂದ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿದರು. ಶಂಖಗಳನ್ನು
ಪೂರೈಸಿದರು. ನಾಗರಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಡೆಯಿಸಿದರು. ಏನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಹೊರಗೆ
ಹೊರಡದಿರಲು ಭೀಮಸೇನನು ಈ ಭೂತವು ನನ್ನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದಲ್ಲದೆ
ಹೊರಟುಬರುವವನಲ್ಲ; ಇವನಿಗೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನೀವು
ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಸಕಲದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ
ಮಹಾಸಿಂಹನಾದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜಲಚರಗಳ ಎದೆಯು ಪೆಪ್ಪನೆ ಹಾರಿಹೋಗುವ
ಹಾಗೆ ಆರ್ಭಟಮಾಡಿದನು. ೭೭. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ದುರ್ಯೋಧನನೆನಿಸಿಕೊಂಡ
ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವೇನಾಯಿತು? ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಗರ್ವವು ಎಲ್ಲಿ
ಹೋಯಿತು? ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಶೌರ್ಯವೇನಾಯಿತು?
ಪೌರುಷಶಾಲಿಯೇ ಹೇಳು. ಆಗ ಆ ಗರ್ವದ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ಈಗ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು
ನಗುವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ; ಈಗ ಬಂದಿರುವವನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ;
ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯನಾದ ಕೌರವಕುಲವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಆನೆಯಂತಿರುವ
ಭೀಮಸೇನ. ೭೮. ದುಶ್ಶಾಸನನ ಹೃದಯಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದೆನು. ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿ ಹೆದರಿ ನಿಂತೆಯಾ?
ನನಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಈ ದಿನ ಇದನ್ನು
ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟೆ? ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಚಿ: ಕೊಳದಿಂದ
ಹೊರಡು; ಸತ್ತರೂ ಹುಟ್ಟದೇ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ? ಈಗ ಕೊಂದುಹಾಕು
ತ್ತೇನಲ್ಲವೇ. ನನ್ನನ್ನು ರೇಗಿಸಿಯೂ ದೋಹ, ನಿನಗೆ ಬಾಳುವಾಸೆಯುಂಟೆ!

೯೦|| ಮಾನಸಿಕೆಯ ದೊರೆಗಿಡೆ ನೀಂ

ಮಾನಸನೆ ನೀರೊಳೆಲವೊ ನೀನುಂ ವಿನಾಂ |

ಬೀ ನೆವದಿದೆಯಿದೇನಭಿ

ಮಾನದ ಕಲಿತನದ ಪರಮಪದಮೆಯಿದೆಯೋ ||

೭೯

ಚಂ|| ಅದಟನಳುಕೆಯಂ ನಿಟಿಸಿ ನಿನ್ನ ನಿಗೇಕದ ಪೊಯ್ತು ತಪ್ಪಲಿ

ಯದೆ ಪೊಜವಟ್ಟು ಬಾ ತಡೆಯದೀಗಳೆ ನೀನಿನ್ನಿದೆಯಪ್ಪೋಡೇ |

ತೊದಳೊ ಸರೋವರಾಂಬುವನಿತಂ ತವೆ ತುಳಿ ರಣಾತಳಂಬರಂ

ಬೆದಕೆಯುಮೆಂತುಮಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂದಪೆನೇಯ್ದುದಿದೇಂ ಸುಯೋಧನಾ || ೮೦

ವ|| ಎಂದು ವಿಳಯಕಾಳಜಳಧರನಿನಾದದಿಂ ಗಜಜಿ ಗರ್ಜಿಸಿದ ಜಟಾಸುರಾರಾಶಿಯ
ಗಳಗರ್ಜನೆಗೆ ಕರಿಕಳಭಗರ್ಜನೆಗೆಲ್ಲ ಮೃಗರಾಜನಂತೆ ರಾಜರಾಜಂ ಸೈರಿಸದೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥಲನೆಯಾಗೆ
ಜಳಸ್ತಂಭಮಂತ್ರಮೆಲ್ಲಂ ಮಾಯಾಮಂತ್ರಮಾಗೆ-

ಮ|| ಪಗೆವಂ ಬಂದುಜಿಂತು ಮೂದಲಿಸೆಯುಂ ಮಾತಂ ಕಿವುಬ್ಬೇಳ್ಳು ಕೆ

ಮಗ್ಗೆ ನೀರೊಳ್ ಮುಬುಗಿದೊಡಬ್ಬು ಕಿಡುಗುಂ ಮಚ್ಚೆಯೊಮೆಂದುದ್ಧತಂ |

ನೆಗೆದಾಗಳ್ ವಿಲಸತ್ತಿರೀಟಿತಟರತ್ತಾಂತುವೃಘಾರಾಜೆ ತೊ

ಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಯ್ಯಕ್ಕೆ ಸುರೇಂದ್ರಚಾಪರುಚಿಯಂ ಕೆಯ್ಯೊಡುದಾ ಪೊಗೊಳಂ || ೮೧

ಚಂ|| ನೆಗೆಯ ಪೊದಬ್ಬ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆಗಳ್ ನೆಗೆದಂತೆರದುಂ ಕೆಲಕ್ಕೆ ನೀ

ರುಗಿಯ ಗದಾಭಘಾತಪರಿಪೂರಿತತೋಯಜ ಪಂಪಮಲ್ಲಿಗ |

ಲ್ಲಿಗೆ ಕದಡೇಬಿ ಭೀಮಭುಜಮಂದರಘಟ್ಟನೆಯಿಂದಮಲ್ಲಿ ತೊ

ಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಳೆ ಕಾಳಕೂಟಮೊಗೆವಂತೊಗೆದಂ ಭಗೀರಾಜಕೀತನಂ || ೮೨

೭೯. ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನೀನು ಮನುಷ್ಯನೇ?
ನೀನು ಮೀನಿನ ನೆವದಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ; ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಆತ್ಮಗೌರವದ
ಪರಾಕ್ರಮದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏರಿದ್ದೀಯೆ! ೮೦. ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯವನ್ನು
ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊತ್ತು ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಸಾವಕಾಶಮಾದದೇ
ಈಗಲೇ ಹೊರಟು ಬಾ. ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಮಾಡಿದರೆ ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ
ತುಳುಕಿ ಪಾತಾಳದವರೆಗೂ ಹುಡುಕಿ ಹೇಗೂ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಏಳು
ಸುಯೋಧನ ಇದೇನಿದು? ವ|| ಎಂದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ
ಕೂಗಿ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಭೀಮನ ಆರ್ಭಟಕ್ಕೆ ಆನೆಯ ಮರಿಯ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಸಿಂಹದ ಹಾಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಮನಸ್ಸೆರೆಯುವು
ಜಾರಿತು. ಜಲಸ್ಥಂಭ ಮಂತ್ರವೆಲ್ಲ ಮಾಯಾಮಂತ್ರವಾಯಿತು. ೮೧. ಶತ್ರುವು ಸುಮ್ಮನೆ
ಹೀಗೆ ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸಿದರೂ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕಿವುಡರಂತೆ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಶೌರ್ಯವು ಮುಳುಗಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು
(ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಿಯಾದ) ದುರ್ಯೋಧನನು ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯಲು
ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿರೀಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಲು ಆ ಸರೋವರವು ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.
೮೨. ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ನೀರು ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದವು. ಅವು ಬಂದ ಹಾಗೆ ಎರಡು

ವ|| ಅಂತೂಗೆದು ದಿಕ್ಕರಿಕರಾನುಕಾರಿ ಕರಪರಿಘೋತ್ಪಂಸಿತ ತೋರಣೇಕೃತ
ರೌದ್ರಗದಾದಂಡನುಂ ಪ್ರಚಂಡನುಮಾಗಿ ಸೆರಗಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳದಿಂ ಪೊಜಮಟ್ಟು ಬರ್ಪ
ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ನಡವಿದ ನಂಟರೆಯ್ತು ಪೊರೆದಾಳ್ ರಣರಂಗದೊಳುಳ್ಳರೆಲ್ಲರುಂ
ಮಡಿದೊಡಮುರ್ಕುಗುಂದಮಗುಂದಂತರದುಂ ಕಡೆ ತಪ್ಪ ಕೂರ್ಪನೋ |
ಗಡಿಸದೆ ತಾಳ್ಗೆ ಮಯ್ಯೊಲೆ ವೈಕೋದರನೊಂದೆ ಸರಕ್ಕೆ ಕಾಯ್ದೊದಂ
ಬಡೆ ಸಿಡಿಲೇಬ್ಬಿಯಿಂ ಮಸಗಿ ಬಂದನಿದೇಂ ಕಲಿಯೋ ಸುಯೋಧನಂ || ೮೩

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಮೆಯ್ಯೆವಂದು ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪಾಂಡುತನೂಜರನಿಂತೆಂದಂ-

ಮ|| ಎಳೆ ಮುಂ ದೈತ್ಯನ ಕೆಯ್ಗೆ ಪೋಗೆ ತರಲೆಂದೀ ಚಕ್ರಿ ಮುನ್ನಂ ರಸಾ
ತಳಮಂ ಪೊಕ್ಕುದಮಾ ಮಹೋಗ್ರ ರಣದೊಳ್ ನಿಮ್ಮೊದು ಕೆಯ್ವುಬ್ಬ ಭೂ |
ತಳಮಂ ಮತ್ತೆ ತರಲ್ ವಿಶುದ್ಧ ನಿಯಮ ಪಾರಂಭದಿಂದಾನುಮಾ
ಕೊಳನಂ ಪೊಕ್ಕುದಮಾಪ ದೋಷಮೆನಗಿಂ ಮಾಜಾಂಪರಾರ್ ತೋತೆರೇ || ೮೪

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಿಂತೆಂದಂ-

ಪಕ್ಕಗಳಿಗೂ ನೀರು ವಿಭಾಗವಾಯಿತು. ಗದೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ತುಳುಕಿದ
ಸರೋವರವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಡವಾಯಿತು. ಭೀಮನ ಮಂದರಪರ್ವತದಂತಿರುವ
ಬಾಹುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಕಾಳಕೂಟವಿಷವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ
ದುರ್ಯೋಧನನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ದಿಗ್ಗಜದ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಹೋಲುವ
ಪರಿಘದಂತಿರುವ ಕೈಗೆ ಆಭರಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ತೋರಣವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಭಯಂಕರವಾದ ಗದಾ ದಂಡವನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಬಹಳ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳನೂ ಆಗಿ
ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ಧರ್ಮರಾಜನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು. ೮೩. ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ಬಂಧುಗಳೂ
ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಿದ ಆಳುಗಳೂ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರೂ
ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯನಾಗದೆ ಉಗುರಿನ ಹಾಗೆ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ನಾಶಮಾಡುವ
ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಭೀಮನ ಒಂದೇ
ಗರ್ಜನೆಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗಲು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ರೇಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ದುರ್ಯೋಧನನು
ಎಂತಹ ಶೂರನೋ! ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬಂದು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು - ೮೪. ಹಿಂದೆ ಭೂಮಿಯು ರಾಕ್ಷಸನಾದ
ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಕೈಸೇರಲು ಈ ಕೃಷ್ಣನೇ ಮೊದಲು ಪಾತಾಳಲೋಕವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದುದೂ ಈ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ
ಬಿದ್ದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪುನಃ ತರಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಾನು ಈ
ಕೊಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದೂ ಯಾವ ತಪ್ಪು? ಇನ್ನು ನನಗೆದುರಾಗುವವರು
ಯಾರು ತೋರಿಕೊಡಿ ಎಂದನು. ವ|| ಧರ್ಮರಾಯನು ಹೀಗೆಂದನು :

ಮ|| ಬಿಸುಡಿನೈವ್ಯದಮೇವಮಂ ಧರಣಿಯಂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಮೇನಪ್ಪದೀ
ಕಿಸುರೋಳ್ ಕೆಮ್ಮನೆ ಪಾಪಕರ್ಮ ಚಲಮಂ ಕೊಂಡಾಡದೆಮ್ಬಯ್ಯರುಂ |
ಬೆಣಕೆಯ್ಯತ್ತಿರೆ ನೀನೆ ಮೇಗರಸುಗೆಯ್ ಸೋದರ್ಯದಿಂದೊಳ್ಳಿತೇ
ವಸುಧಾಮಂಡಳಮಿಂಬುಕೆಯ್ಯದಿದನಾಂ ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದಂ ಬೇಡಿದಂ || ೮೫

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂಬುಜೋದರನಂತೆಂದಂ-

ಅನವದ್ || ಅಯ್ಯಬೆವಾಡದೊಳಯ್ಯರುಮಂ ನೀಂ ಕೂರ್ತಿಸಂದೊಡಮೆಂತುಮೇ
ಗೆಯ್ಯುದುದೊಲ್ಲದ ಕಾರಣದಿಂದಂ ನೋಡಿನಿತಾದುದು ನನ್ನೊಳೀಂ |
ಸಯ್ಯವನಲ್ಲನೆ ಧರ್ಮತನೂಜಂ ಪೇಯ್ಯದನಿನ್ನೆಮಗಿಂಬುಕೆಯ್
ಸಯ್ಯನೆ ಆಗುಬೆದಾರೊಳಮೇವಂಗೊಳ್ಳದಿರಿಂ ಘಣಿಕೇತನಾ || ೮೬

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತಂ ಕೆಲಗಿವಿಗೆಯ್ಯ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡಮಂ ಭುಜಾ
ದಂಡದೊಳಳವಡಿಸಿ ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ಮುನ್ನಿಮ್ಮ ಪೇಯ್ಯ ಗೆಯ್ಯದ
ನನ್ನೀ ಪದದಲ್ಲಿ ಪೇಯ್ಯ ಗೆಯ್ಯಂತುಂತೇಂ |
ಪನ್ನಗವತಾಕನಲ್ಲನೆ
ಬಿನ್ನಣವಡೆಮಾತನೆನ್ನೊಳಿಂ ನುಡಿಯದಿರಿಂ || ೮೭

೮೫. ದುರ್ಯೋಧನ ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಸಾಡು, ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಭಾಗಮಾಡಿ ಆಳೋಣ. ಈ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿ
ಪಾಪಕರ್ಮವಾದ ಹುಟವನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸದೆ ನಾವು ಅಯ್ಯ ಜನವೂ ನಿನಗೆ ಸೇವೆ
ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನೀನೇ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡು. ಸಹೋದರಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಈ
ಭೂಮಂಡಲ ಮೇಲಾದುದೇ? ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು. ನಾನು ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿದ್ದೇನೆ”.
ವ|| ಕಮಲನಾಭನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು - ೮೬. ಅಯ್ಯ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ)
ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯ ಜನವನ್ನು ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇರಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ
ಹೇಗೊ ಏನು ಮಾಡಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಷ್ಟಾಯಿತು ನೋಡು.
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವೇಹದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಯನು
ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಇನ್ನು ನಮಗಾಗಿ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡು; ದುರ್ಯೋಧನ,
ಸ್ವೇಹಿತನಾದವನಾಗಿಯೇ ಉಳಿ; ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ವ|| ಎನ್ನಲು
ಆ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡವನ್ನು ಭುಜಾದಂಡದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೮೭. ಮೊದಲು
ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಮಾಡದವನು ಇನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು (ಅಭಿಮಾನಧನನಾದ) ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲವೆ? ವೃಥಾ ಬಿನ್ನಣದ

ಶಾ|| ಆ ದುಶ್ಶಾಸನನಂ ಪೊರಲ್ಲಿ ರಣದೊಳ್ ಕೊಂದೀ ಮರುತ್ತುತನಿಂ
ತಾದಂ ದಲ್ಲಿಸೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಪುದುವಾಲ್ತಂತಕ್ಕುಮಿಂತೀಗಾ |
ನಾದಂ ಮೇಣವನಾದನೇಕೆ ತಡವಿರ್ ಕೆಯ್ಯೊಯ್ಯವಿನ್ನೀಂ ಕರಂ
ಸೋದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕನಲ್ಪೊಡಂತಿಂಬರುಂ ಕಾದಿಂ ಭರಂಗೆಯ್ಯಪಂ || ೮೮

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯೊಳ್ ತೊಡರ್ದ್ ತಡೆದ ಬಲದೇವಂ
ದುರ್ಯೋಧನಂಗಾಯು ಬರ್ಪಂತೆ ಜೆಗಲೊಳ್ ಹಲಾಯುಧಮನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಜಂಗಮಪರ್ವತಮು
ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದು ತನಗೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಪರಸಿ ಪಿರಿಮಮಟ್ಟಿಂತಿದ್ದಕ್ಕಿ
ಕೊಂಡಾತಂಗಾದವಸ್ಥೆಯಂ ಕಂಡು ಮನುಗದ್ದದಕಂಠನಾಗಿ ತನಗೆಅಗಿದ ಮುರಾಂತಕನುಮಂ
ಪಾಂಡುವರುಮಂ ಪರಸಲೊಲ್ಲದಿದೇನಂ ಮಾಡಿದಿರೆಂದೊಡೆ ಮಧುಮಥನನಣ್ಣನ ಮುನಿದ
ಮೊಗಮನಜೆದಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಮುಳಿಪೊಡಮೆಯ್ಯ ಕೇಳ್ವ ಮುಳಿ ಪಾಂಡುತನೊಜರ ಮುನ್ನಿನಾಳ್ ಭೂ
ತಳಮನದೆಂತುಮಿಯದೆ ಸುಯೋಧನನುದ್ಧತನ ವ್ಯತಿಯಿಂ ಸುಹ್ಯ |
ದ್ವಳಮಲೆದಲ್ಗೆ ಕಾದಿ ಪುದುವಾಲ್ಗೊಂಡಂಬಡಲೊಲ್ಲದಿನ್ನಮ
ವ್ಯಳಿಸುವನೀಗಾತನನ ನೀಂ ಬೆಸಗೊಳ್ ಪುಸಿಯಂ ಸುಯೋಧನಂ || ೮೯

ವ|| ಎನೆ ನೀಂ ಮರುಳ್ಳನಮನೇಕೆ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ತನ್ನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿದ
ಹಲಾಯುಧಂಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನಂತೆಂದಂ-

ಲೋಕೋಕ್ತಿಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಡಬೇಡಿ. ೮೮. ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಹೊರಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಈ ಭೀಮನೂ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ನೋಡಿ ನೋಡಿಯೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ?
ಈಗ ನಾನಾದೆನು ಮತ್ತು ಇವನಾದನು, ಏಕೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಿ; ಕೈತಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು
ನೀವು ಸೋದರತನಕ್ಕೇ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ನೀವಿಷ್ಟು ಜನವೂ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ;
ನಾನು ಎದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತಡೆ ಮಾಡಿದ
ಬಲರಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಆಯಸ್ಸು ಬರುವಂತೆ ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಚಲಿಸುವ ಬೆಟ್ಟವೇ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಂದನು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದ
ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನಿಗಾದ
ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖದಿಂದ ಗದಗದಿಕೆಯಿಂದ. ಧ್ವನಿ ಹೊರಡದ
ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾದನು. ತನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಹರಸಲು
ಇಷ್ಟ ಪಡದೆ ಇದೇನನ್ನು ಮಾಡಿದಿರಿ ಎಂದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನ ಕೋಪದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಮುಖವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆಂದನು. ೮೯. ಕೋಪಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊ. ಪಾಂಡವರು ಮೊದಲು
ಅಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಕೊಡದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಗರ್ವದಿಂದ
ಮಿತ್ರಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ತು ನಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾದಿ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ
ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಅವನನ್ನೇ ನೀನು ಕೇಳು; ದುರ್ಯೋಧನನು
ಹುಸಿಯಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ|| ಎನ್ನಲು ನೀನು ದಡ್ಡತನವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ತನ್ನ

ಮ|| ಹರಿಯೆಂದಂದಮದಂತೆ ಪಾಂಡುತನಯರ್ ನಿರ್ದೋಷಿಗಳ್ ತಥ್ಯಮಿಂ
ತು ರಣಸ್ಥಾನದೊಳಿನ್ನೆರಬ್ಬಡಿವೆನೇ ಮಧ್ಯಂಧು ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಿಂ |
ದುರಿದಪ್ಪಂ ತೊಡರ್ಪನ್ನನಿಂ ಬಿಡು ವಿರೋಧಿಕ್ಷಾಪರನ್ನೀ ಗಡಾ
ಪರಿಘಾಘಾತದಿನಳ್ಳಿ ತಲ್ಲೆ ಮಡಿವಿನ್ನಬ್ಬಾಡವೆಂ ಪೋಪರೇ || ೯೦

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸಂಕರ್ಷಣನಾತನ ಮನದುತ್ಪರ್ಷತೆಯನಲೆದು ಪೆಜತನಿನ್ನಿನಗೆ
ನುಡಿಯಲೆಡೆಯಲ್ಲ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಮಂ ನೋಡಲ್ವೇಬ್ಬಮೆಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನಿಂತೆಂದಂ
ನಿಮ್ಮಯ್ಯರೊಳೊರ್ವನೀತನೋಳ್ ಕಾದುವುದು ಕಾದಿ ಸೋಲಿಂ ಬಲೆಯಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ನಲನನಾಳ್ವನುಲೆದ ನಾಲ್ವರುಮಾತಂಗೆ ಬೆಸಕೆಯ್ದಾರ್ ಕಾದಿದಪಿರೆನೆ ಭೀಮಸೇನನಿಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ತೊಡರ್ಪು ಬಿಡಿಂ ಸುಯೋಧನನನನ್ನುಮನಾನಿರ ಕೌರವಾಧಿಪಂ
ಗಿಡುವಗೆ ಪೇಟೆಮಿಂ ಪೆಜರೊಳಂ ಮುಳಿಸುಂಟೆ ಮಹಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೋಳ್ ||
ತೊಡರ್ಪನುಮಾನೆ ಭೂತಮಳಮದಿರ್ಕಿಡೆಗೆಯ್ ಗೆಲಲಾರ್ತರಾಗೆರ
ಬ್ಬುಡಿಯದಿರೆಂದೊಡಂಬಡಿಸಿದಂ ಹಳಿಯಂ ನಯದಿಂ ವ್ಯಕೋದರಂ || ೯೧

ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆಂದನು. ೯೦. ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ, (ಅವನೆಂದುದು ನಿಜ) ಪಾಂಡುಪುತ್ರರು ನಿರ್ದೋಷಿಗಳು, ಅದು ನಿಜ. ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎರಡು ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತೇನೆಯೇ? ನನ್ನ ಬಾಂಧವರ ಮರಣದಿಂದಂಟಾದ ದುಃಖದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ವೈರಾಜರು ಪರಿಘಂಧಿರುವ ಈ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ ತಗ್ಗಿ ಹಾಳಾಗದೆ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ ಎಂದನು. ವ|| ಬಲರಾಮನು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಇನ್ನು ಬೇರೆಯದನ್ನು ನುಡಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು, ನಿಮ್ಮ ಅಯ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಈತನೊಡನೆ ಕಾದುವುದು; ಕಾದಿ ಸೋತ ಬಳಿಕ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುವನು, ಉಳಿದ ನಾಲ್ವು ಜನವೂ ಆತನಿಗೆ ಸೇವೆಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಯಾರು ಕಾದುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನಲು ಭೀಮಸೇನನು ೯೧. ನನ್ನನ್ನೂ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಬಿಡಿ. ಕೌರವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಬದ್ಧದ್ವೇಷಿಯಾಗಿ ನಾನಿರುವಾಗ ಇನ್ನಿತರರಲ್ಲಿ ಕೋಪವುಂಟೆ? ಮಹಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾಗಿರುವವನೂ ನಾನೇ! ಭೂಮಿಯ ವಿಷಯ ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಕಾಳಗಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು. ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರು ಯಾರು? ಎರಡು ಮಾತನ್ನಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಭೀಮನು ಬಲರಾಮನನ್ನು ನಯದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ವ|| ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ವ|| ಅಂತೋದಂಬಡಿಸಿ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗಕ್ಕನಿಬರುಮನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು-

ಕಂ|| ಕರಿ ತುರಗ ನರ ಕಳೇವರ

ಪರಿಚಿತ ರಣದಲ್ಲಿ ಮಹೀತಳಂ ಕಾದಲ್ಲಿಂ |

ತರಿದವೃದಂತಿದಂದಣ

ಮಿರದೆ ಮರುತ್ತೊನು ಸಮಜಿದಂ ಕೊಳುಗುಳಮಂ||

೯೨

ವ|| ಅಂತು ಸಮಜಿದ ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದೊಳ್ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ ಕ್ರೋಧವಿಕ್ರೇಪ ಹರ್ಷಿತ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಹಸ್ತ ಪ್ರಸಾಧಿತ ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮರುಮತ್ತುಗ್ರ ಗದಾ ಪರಿಘ ಭಾಸುರ ಭುಜಪರಿಘರುಮಪ್ಪ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರಿವರುಮೋರ್ವರೋರ್ವರಂ ಮೊದಲಿಸಿ ಸವ್ಯಾಸವ್ಯ ಭ್ರಾಂತೋದ್ಯಾಂತ ಕರ್ಷಣ ಮಂಡಳವರ್ತನಾದಿಗಳಪ್ಪ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಗದಾ ವಿಕ್ರೇಪದೊಳಮತಿ ಪರಿಚಿತರಾಗಿ ಕಾದುವಾಗಳ್-

ಮ|| ಮೊದಲಿಂ ಕಿಚ್ಚು ಕುಳಾಚಳಪ್ರತತಿಗಳ್ ಪೋದದ್ದದಾಘಾತವಾ

ತದಿನಾಕಾಶಮನೆಯ್ ತೂಳ್ಳಿ ಕವಿತಂದಂಭೋಧಿಯೊಳ್ ಸೂಲು ಸೂ |

ಉದೆ ಬೀಳುಂದುವು ಬತ್ತಲಾಟಿದುವಾ ವಾರಾಶಿಗಳ್ ಸುರ್ಕ ಬಿ

ಕ್ಕದ ಬಾಯಂತೆ ಸುರುಳ್ಳುದಂಬರಮಿದೇಂ ಪೆಂಪೋ ಗದಾಯುದ್ಧದಾ ||೯೩

ಗದೆಯೊಳ್ ಘಟ್ಟಿಸೆ ಪುಟ್ಟಿದುಳ್ಳತತಿ ನೀಳ್ವಾಕಾಶಮಂ ತಾಪಿನಂ

ಪುದಿದಾ ದೇವರ ಕಣ್ಣೊಳುಳ್ಳಿ ವಿಳಯೋಳ್ವಾಶಂಕೆಯಂ ಮಾಡೆ ಮೆ |

ಟ್ಟದೆ ಸೂಟುಟ್ಟುಗಳಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಟಲಲ್ಪಳ್ಳದೆ ಭೂಭಾಗಮಾ

ದುದು ದುರ್ಯೋಧನ ಭೀಮಸೇನರ ಗದಾಯುದ್ಧಂ ಮಹಾಭೈರವಂ || ೯೪

೯೨. ಅನೆ ಕುದುರೆ ಕಾಲಾಳಿನ ಶರೀರಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲವು ಕಾದುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ಭೀಮನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿದನು, ವ|| ಹಾಗೆ ಗುಡಿಸಿದ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ವಿರೋಧ, ಕ್ರೋಧ, ವಿಕ್ರೇಪ, ಹರ್ಷಿತ, ಮಾರ್ಗ, ಪ್ರಹಸ್ತ, ಪ್ರಸಾದಿತಗಳೆಂಬ ಗದಾಯುದ್ಧದ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವುಳ್ಳವರೂ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಪರಿಘದಂತಿರುವ ಗದೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಭುಜಾದಂಡವುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಭೀಮದುರ್ಯೋಧನರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸಿ, ಸವ್ಯ, ಅಪಸವ್ಯ, ಭ್ರಾಂತ, ಉದ್ಭಾಂತ, ಕರ್ಷಣ, ಮಂಡಳಾವರ್ತನ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಗದಾಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತರಾಗಿ ಕಾದಿದರು. ೯೩. ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ಮೂಲದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಆ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗಲು ಆಶಿಸಿದುವು. ಆಕಾಶವು ಸುಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿದ ಬಾಯಂತೆ ಸುರುಳಿಯಾಯಿತು. ಗದಾಯುದ್ಧದ ವೈಭವವು ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ೯೪. ಇಬ್ಬರೂ ಗದೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಘಟ್ಟಿಸಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಉಲ್ಕೆಗಳ ಸಮೂಹವು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಆಕಾಶವನ್ನು

ವ|| ಅಂತಿರ್ವರಮೋರ್ವರೋರ್ವರೋಳ್ ಬೀರಮಂ ಬಿನ್ನೂಮುಮಂ ಮೆಜೆದು
ತಾದ ದುರ್ಯೋಧನಂ ವಿದ್ಯಾಧರ ರಣದೊಳತಿಪರಿಚಿತನಪ್ಪದಜಿಂದಾಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು-

ಕಂ|| ಸಿಡಿಲೆಜಗುವಂತೆ ಭೋರಂ
ದೊಡನೆಜಗಿ ಮಹೋಗ್ರ ಘನ ಗದಾಪರಿಘದಿನಾ |
ರ್ದಡೆಗಿಡೆ ಪೊಯ್ಯೊಡೆ ಭೀಮಂ
ಕಡೆದಂ ಧರೆ ನಡುಗೆ ನೀಳ ಕುತ್ತೀಳಂಬೊಳ್ || ೯೫

ವ|| ಅಂತು ದುರ್ಯೋಧನ ಗದಾಪ್ರಹರಣದಿಂದಚೀತನನಾಗಿದೊಡೆ ಬಿಚ್ಚನನಿಲೆಯೆ
ನೆಂದು ಪವಮಾನಮಾರ್ಗದೊಳಲ್ಲಾಂತರದೊಳ್ ಗದೆಯಂ ಬೀಸುವಾಗಳ್ ಸುಯೋಧನನ
ಗದೆಯ ಗಾಳಿಯೊಳ್ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿಚ್ಚುತ್ತ ಧರಾತಳದೊಳ್ ಸೂಸಿದ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡಮಂ
ಭುಜದಂಡದೊಳಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕೋದರನನಂಬುಜೋದರಂ ಬಿಚ್ಚಿಸುವ
ನೆವದೊಳೆಮ್ಮಮ್ಮಂಗಳಕುಪುಮಂದು ತೊಡೆಯಂ ಪೊಯ್ಯಾವ್ಯವುಂ ದುರ್ಯೋಧನನ
ನೊನದಿಂದೆಡೆದು-

ಮ|| ಸೃ || ನೊನಿತಂಗೂರುಯುಗ್ಗಂ ನೊನಿನಲೆಯದಾನಿನ್ನೆಗಂ ಮಾಣ್ಣೆನಿಂ ಪೋ
ತೊಪಂ ಪಾರ್ವಿರ್ವನೆಂದೊಯ್ಯನೆ ಗದೆಯನಣಂ ಪಾಡುಗೆಯ್ದುರ್ ಭೋರಂ |
ರೊಪುಗ್ಗಾತಿಯೂರುದ್ವಯಮನಿಡೆ ಗದಾಘಾತದಿಂದೂರುಯುಗ್ಗಂ
ಮುಚೆದತ್ತಂ ನುಚ್ಚುನೊಜುಗಿರೆ ಕಡೆದನಿಲಾಭಾಗಮೊಳ್ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರಂ || ೯೬

ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತೊಳಗಲು ಅವರಿಗೆ ಅವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಉಲ್ಕಾಪಾತದ ಸಂದೇಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಅವರ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾದ ತುಳಿತದಿಂದ
ಬೆಟ್ಟಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದವು. ಭೂಭಾಗವು ಅಲ್ಲಾಡಿದುವು. ಭೀಮ,
ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧವು ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ವ|| ಇಬ್ಬರೂ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕೌಶಲವನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಕಾದಲು ದುರ್ಯೋಧನನು
ವಿದ್ಯಾಧರಕರಣದಲ್ಲಿ (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಒಂದು ವರಸೆ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟು) ವಿಶೇಷ
ಪರಿಚಿತನಾದುದರಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು -೯೫. ಸಿಡಿಲು ಬೀಳುವಂತೆ ಭೋರಂದು
ತಕ್ಷಣವೇ ಎರಗಿ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ದಪ್ಪನಾದ ಪರಿಘದಂತಿರುವ ಗದೆಯಿಂದ
ಘರ್ಜನೆಮಾಡಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಕದಲುವಂತೆ ಹೊಡೆಯಲು ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು,
ಭೀಮನು ನೀಲಪರ್ವತದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು; ವ|| ಹಾಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಗದೆಯ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿರಲು ದುರ್ಯೋಧನನು 'ಬಿದ್ದವನನ್ನು
ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ವಾಯುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಗದೆಯನ್ನು
ಬೀಸಿದನು. ಭೀಮನು ಆ ಗದೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದಿಚ್ಚುತ್ತ ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಭುಜಾದಂಡದಲ್ಲಿ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಭೀಮನನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಗಳುವ ನೆಪದಿಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಜಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೊಡೆಯನ್ನು
ತಟ್ಟಿ ಅರ್ಪಿಸಿದನು, ಭೀಮನು ಅದೇ (ಆ ತೊಡೆಯೇ) ದುರ್ಯೋಧನನ
ಮರ್ಮಸ್ಥಳವೆಂದು ತಿಳಿದನು. ೯೬. ಈ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳು ಈತನಿಗೆ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನ.

ಚಂ|| ನುಡಿದುದನೆಯ್ತೆ ತುತ್ತ ತುದಿಯೆಯ್ತುವಿನಂ ನುಡಿದಂ ವಲಂ ಚಲಂ
ಬಡಿದುದನೆಯ್ತೆ ಮುಂ ಓಡಿದುದಂ ಓಡಿದಂ ಸಲೆ ಪೂಣ್ಣ ಪೂಣ್ಣ ನೇ |
ಪಡೆ ನಡೆವನ್ನೆಗಂ ನಡೆದನಲ್ಲದೆ ಬಲ್ಲದೆ ತನ್ನೊಡಲ್ ಪಡ
ಲ್ಲದುವಿನಮುಗ್ಗುಂದನೆ ದಲೆನಭಿಮಾನಧನಂ ಸುಯೋಧನಂ || ೯೭

ವ|| ಅಂತು ಸತ್ತು ನೆಲನಂ ಪತ್ತುವಿಡೆನೆಂಬಂತೆ ನೆಲನಂ ಪತ್ತಿ ಮೂರ್ಛಾಗತನಾಗಿದರ್
ಕುರುಕುಳಚೂಡಾಮಣಿಯನೇನುಂ ಮೂದ ಕಿಮ್ಮಾರವೈರಿ ಮುಟ್ಟಿನದಾಗಳೇಕಾದತಾ
ಕ್ಕೋಹಿಣೀಪತಿಯಪ್ಪ ರಾಜಾಧಿರಾಜನಂ ಪರಾಭವಂಬಡಿಸದಿರೆಂದು ಬಲದೇವಂ ಚಾರಿಸೆವಾರಿಸೆ-

ಮ|| ೨|| ಇದಜ್ಜೊಳ್ ಮೂರ್ಛಾಭಿಷೇಕಂ ತನಗೆ ಗಡ ಸಮಂತಾಯ್ತು ಪಿಂಠಾತಪತ್ತಂ
ಪುದಿದತ್ತಂ ತಣ್ಣೆಲ್ಲಲ್ಲಾದುವುದು ಗಡಮಿದಂತೆಂದುಮಾರ್ಗಪೂಜಂ ಪ |
ವಿದ ಗರ್ವೋದ್ವೇಕದಿಂ ಚಾಗದು ಗಡಮನುತುಂ ಮಾರಿಕೆಂ ಸೂಸೆ ಬಲ್ಲಿಂ
ದೊದದಂ ಸಾತೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಕುಟಮಂ ಕೋಪದಿಂ
ಭೀಮಸೇನಂ || ೯೮

ವ|| ಒದವುದುಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗಾದವಸ್ಥೆಯಂ ನೋಡಲಾಪದೆಯಂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ
ಮನಮಂ ನೋಯಿಸಲಾಪದೆಯಂ ಬಲದೇವಂ ಭಗ್ಗಮನೋರಥನಾಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ
ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಪ್ಪಿದೆನು. ಇನ್ನು ಬಿಡು, ಅಪಕಾಶವನ್ನು
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ-ಎಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಗೆಯನ್ನು ಹೊಂಟುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು (ಗದೆಯನ್ನು
ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು) ಭೋರೆಂದು ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಶತ್ರುವಿನ ಎರಡು
ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಗದೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಆ ಎರಡು ತೊಡೆಗಳೂ ಮುರಿದು
ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿರಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ
ಬಿದ್ದನು. ೯೭. ಅಡಿದ ಮಾತನ್ನು ತುತ್ತತುದಿ ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೂ ಅಡಿದನು. ಮೊದಲು
ಹಿಡಿದ ಹಟವನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಸಾಧಿಸಿದನು. ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ನೇರವಾಗಿ
ನಡೆಯುವವರೆಗೂ ನಡೆದು ಹೆದರದೆ ಅಕ್ಕಾಡದೆ ತನ್ನ ಶರೀರವು ಕೆಳಗೆ
ಬೀಳುವವರೆಗೂ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ,
ದುರ್ಯೋಧನನು ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನುಳ್ಳವನು! ವ|| ಹಾಗೆ ಸತ್ತೂ ನೆಲವನ್ನು
(ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು) ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ನೆಲವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು
ಮೂರ್ಛಾಗತನಾಗಿದ್ದ ಕುರುಕುಳಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಭೀಮನು
ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಲರಾಮನು, ಹನ್ನೊಂದಕ್ಕೋಹಿಣೀ
ಪತಿಯಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದನು. ೯೮.
'ಇದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಇವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ನವಿಲುಗರಿಯ
ಕೊಡೆಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಪ್ರಸರಿಸಿ ಇದಕ್ಕಲ್ಲವೇ ತಂಪಾದ ನೆರಳನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವುದು. ಇದು ಎಂದೂ ಯಾರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಗರ್ವದಿಂದ ಬಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ವಲ್ಲವೇ' ಎನ್ನುತ್ತ ಮಾರಿಕೆತ್ತರತ್ನಗಳು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ಭೀಮಸೇನನು ಹತ್ತಿರಬಂದು
ಕೋಪದಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಒದೆದನು. ವ||
ಬಲರಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆಯೂ ತನ್ನ

ಪೋದನನ್ನೆಗಂ ವೇಣೀಸಂಹಾರೋರುಭಂಗ ಮಕುಟಭಂಗಂಗಳೆಂಬ ತನ್ನ ಮಹಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ
ನಿಜವಾದ ಭೀಮಸೇನನವನಳವಲ್ಲದೆ ಪೊಗಬ್ಬು ಚಕ್ರಿ ಕಾಂ ಕುಶಲನಪ್ರವಚನಶ್ರತ್ಯಾಮನಿವಶ್ವನಾಗತ
ಬಾಧಾವಿಘಾತಮಂ ಮಾತಲಂದಯ್ಯರುಮಂ ನೀಲಗಿರಿಗೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗುತ್ತುಮಲ್ಲಿದರ್
ಬೀಡುಮನಾ ಬೀಡಿಂಗೆ ಕಾಪಾಗಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಂಡಿ, ಚೇಕಿತಾನ, ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ತಮೌಜಸ
ರನ್ನೂ ಶ್ರುತಸೋಮಕರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ಪಂಚಪಾಂಡವರನ್ನೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ
ಕಳಿಪಿದನ್ನೆಗಮಿತ್ತ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ಸಮೇತನಶ್ವತ್ಥಾಮಂ ದುರ್ಯೋಧನನಿರ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ
ಗಾಂಗೆಯರಿಂದಮಿದರ್ವದೆಯನಿಜವು ಕೊಳಕ್ಕೆಮಂದಲ್ಲಿಯುಂ ಕಾಣದೆ ಕೊಳುಗುಳದೊಳಗಿರುತ್ತುಂ
ಬರ್ಪಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೋಳ್-

ಪಂ|| ಒದಿದದಡ್ಡೆಯ್ಯ ಚಾಮರದ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತದ ಪದ್ಮದೊಳ್ಳೊಡಂ
ಬದೆ ನಮ ದನು ಪಾಡಲೆದ ರೂಪಿನೊಳುಗುವದ ಗಾಡಿ ನಾಡೆ ಕ |
ಕೈದಿಚ್ಚ ತೊಡಂಕಿ ನೀಡಿದ ಕುರುಳ್ಳಲೆ ಚತ್ತದೊಳಾದ ಬೇಸಹಂ
ನುಡಿದವೊಲಾಗಿ ಬರ್ಪ ಕಮಳಾಯತನೇತ್ರೆಯನಿಂದುವಕ್ರಿಯಂ || ೯೯

ಪ|| ಕಂಡು ನೀನಾರ್ಗೇನಂಬೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಪೋದವೆಯೆನೆ-

ತಮ್ಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಲಾರದೆಯೂ ಭಗ್ನಮನೋರಥವಾಗಿ
ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೇಣೀಸಂಹಾರ (ಮುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು)
ಊರುಭಂಗ (ತೊಡೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವುದು) ಮಕುಟಭಂಗ (ಕಿರೀಟವನ್ನು
ಒಡೆಯುವುದು) ಎಂಬ ತನ್ನ ಮಹಾಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿದ ಭೀಮಸೇನನ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಳತಮೀರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಗಳಿದನು. ಕಾಲಕುಶಲನಾದುದರಿಂದ
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಪರಿಹಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೊಂದು ಅಯ್ಯ
ಜನ ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೀಲಗಿರಿಗೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಆ
ಬೀಡಿಗಿ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ, ಶಿಖಂಡಿ, ಚೇಕಿತಾನ, ಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ತಮೌಜಸ
ರನ್ನೂ ಶ್ರುತಸೋಮಕರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ಪಂಚಪಾಂಡವರನ್ನೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ
(ಇರಹೇಳಿ) ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ
ಕೃಪಕೃತವರ್ಮರೊಡಗೂಡಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ದುರ್ಯೋಧನನಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ
ಭೀಷ್ಮರಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೂ
ಕಾಣದೆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ಛಚಿಕ್ಕನೆ ಎದುರುಗಡೆಯಲ್ಲಿ
೯೯. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಜಾವರವೂ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕವಲದ ಹೂವೂ
ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತೇಜೋಹೀನವಾಗಿ ಸ್ವಭಾವಸ್ಥಿತಿ ಕೆಟ್ಟ ಆಕಾರವನ್ನು
ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಸಿಕ್ಕಾಗಿ
ಕೆದರಿರುವ ಕುರುಳುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಸರನ್ನು ನುಡಿಯುವ ಹಾಗಿರಲು (ಎದುರಿಗೆ)
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಳದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.
ಪ|| ನೀನಾರು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ಎನ್ನಲು

ಮ|| ಹೆಸರೋ ಲಕ್ಶ್ಮಿಯೆನಿನ್ನೆಗಂ ನೆಲವಿ ತಾಂ ದುರ್ಯೋಧನೋರಸ್ಥಳಾ
ವಸಥಂ ದ್ರೋಣ ನದೀಜ ಕರ್ಣ ಭುಜವೀರ್ಯಾವೇಷ್ಠಿತಂ ಮಾಡೆ ಸಂ |
ತಸದಿದರ್ಫಂ ಬಿಸುಟಾ ಧರಾಧಿಪತಿಯಂ ನಾರಾಯಣಾದೇಶಮೊ
ಡ್ವಿಸೆ ಪಾಂಡುಪ್ರಿಯಪುತ್ರರೋಳ್ ನೆರೆಯಲಿಂದಿಂಶೀಗಳಾಂ ಪೋದಪೆಂ || ೧೦೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮತ್ತತ್ವಾಮನಂತೆಂದಂ-

ಚಂ|| ಪೋಸತಲರ್ಧಂಬುಜಂಗಳೆಸಲೋಳ್ ನಡೆಪಾಡುವಳೆಂ ಪಯೋಧಿಯಂ
ಪೋಸದೊಡೆ ಪುಟ್ಟಿದ್ದೆ ಮುರವಿರೋಧಿಯ ಪತ್ತಿಯ ಮಿಂಚುತಿರ್ಪ ಕೊ |
ರಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿತ ವೈರಿನರಾಧಿಪಸ್ತನ್ನವಾರ್ಥಿಯಂ
ಪೋಸದೊಡೆ ಪುಟ್ಟಿದೀ ನಿನಗೆ ವಕ್ರಿಸಲೆನ್ನನದೆಂತು ತೀರ್ಗುಮೋ || ೧೦೧

ಮ|| ಕುರುಪಂಶಾಂಬರಭಾನುವಂ ಬಿಸುಡಿಸಲಾನುಳ್ಳಿನಂ ತೀರದಾ
ನಿರೆ ನಾರಾಯಣನೆಂಬನುಂ ಪುಭುವೆ ಪೇಟಾ ನೀನೀ ಮರುಳಾತ್ಮನಂ |
ಬುರುಹಾಕ್ಷ್ಮ ಬಿಸುಡಂಜದಿರ್ ನಡೆ ಕುರುಕ್ಷಾಪಾಳನಿದರ್ಲ್ಲಿಗೆಂ
ದರವಿಂಡಾಲಯಿಯಂ ಮಗುಚ್ಚಿದನದೇನಾ ದ್ರೋಣ ಶೌರ್ಯಾರ್ಥಿಯೋ || ೧೦೨

ಮ|| ಆಂತು ವಿಶ್ವತಕಮಳದಳನಯನೆಯಂ ಕಮಳೆಯನತ್ತತ್ವಾಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕುರುಕುಟುಂಬಘಟಿಬೀಟಕೆಯಂ ತರ್ಪಂತೆ ತಂದು ವ್ಯಕೋದರ ಗದಾಸಂಚೋರ್ಣಿತೋರು
ಯುಗಳನುಂ ಭೀಮಸೇನಚರಣಪ್ರಹರಣಗಳಿತೋಣಿತಾರ್ಧಮೌಳಿಯುಮಾಗಿ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ಳ
ಕೌರವೇಶ್ವರನೆಯ್ತು ಪೋಗಿ ಹಸ್ತಪ್ರಹಸ್ತಮುಂಡಲಾಗ್ನನುಂ ಶೋಕವ್ಯಗ್ರಸುಮಾಗಿ-

೧೦೦. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಲಕ್ಶ್ಮಿಯೆಂದು. ದ್ರೋಣ ಭೀಷ್ಮ ಕರ್ಣರ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ
ರಕ್ಷಿತನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಎದೆಯು ಮನೆಯಾಗಿರಲು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷವಿಂದಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಬಿಸುಟು
ಪಾಂಡುಪ್ರಿಯಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಈಗ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೦೧. ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿರುವ ಕಮಲದಳಗಳ
ಮೇಲೆ ಓಡಾಡುವವಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲು ಹುಟ್ಟಿದವಳೆ, ವಿಷ್ಣುವಿನ
ಹೆಂಡತಿಯೇ, ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತೀಯೆ;
ಶತ್ರುರಾಜಸೇನಾಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವೇ, ೧೦೨. ಕುರುವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು
ನಾನಿರುವಾಗ ನೀನು ಬಿಸಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ನಾನಿರುವಾಗ ನಾರಾಯಣನೆಂಬುವನು
ನಿನಗೆ ಯಜಮಾನನೇ ಹೇಳು, ಹೇ ಕಮಲಮುಖಿ ಈ ಹುಚ್ಚುಮಾತನ್ನು ಬಿಸಾಡು;
ಹೆದರಬೇಡ; ನಡೆ, ಕೌರವಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಂದು ಲಕ್ಶ್ಮಿಯನ್ನು
ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಅಹಂಕಾರವೆಷ್ಟು? ವ|| ಅರಳಿದ ಕಮಲದಳದಂತೆ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಲಕ್ಶ್ಮಿಯನ್ನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೌರವಕುಟುಂಬ
ಘಟಿಬೀಟಿಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುತರುವಂತೆ ತಂದನು. ಭೀಮನ ಗದೆಯಿಂದ ಪುಡಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಎರಡು ತೊಡೆಯುಳ್ಳವನೂ ಭೀಮಸೇನನ ಪಾದಗಳ ಒಡೆತದಿಂದ ಸುರಿದ
ರಕ್ತದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರುವ ತಲೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನ

ಚಂ|| ನೆಗಲ್ಲ ನೆಗಲ್ಲಗಾವದಯೊಳಂ ಪಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂಣ್ಣ ಸಂದ ವೈ
ರಿಗಳನೆ ಕೊಂದು ವಾರಿಧಿಪರೀತಮಹೀತಳದುಂ ನಿಮಿರ್ಚಿ ಜೆ |
ಬ್ಬಗರನಯೋನಿಸಂಭವರನಾಳ್ವರಿವರ್ಗದೊಳಾಂತು ಕಾದಯುಂ
ಬಗೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದಿಲ್ಲದು ವಿಧಾತನ ದೋಷಮೊ ನಿನ್ನ ದೋಷಮೋ ||೧೦೩

ಕಂ|| ಆದೊಡಮೆನ್ನಂ ಬಂಚಿಸಿ
ಪೋದುದುಡೊಳ್ ನಿನಗೆ ಪಗೆವರಂದಿನಿತೆಡಜು |
ಯಾದಿತ್ಯತೇಜ ಬೆಸಸಿದಿ
ರಾದ ಪೃಥಾಸುತರನುಲಿಯಲೀಯದೆ ಕೊಲ್ಲೆಂ || ೧೦೪

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪುನೇತನಂ ನೆತ್ತಿಯಿಂದೊಳೆದುಗುವ ನೆತ್ತರ ಧಾರೆಯಿಂ ಮೆತ್ತಿದ
ಕಣ್ಣನೊತ್ತಂಬದಿಂ ತೆಪ್ಪಿದಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಮೊಗಮುಂ ನೋಡಿ-

ಚಂ|| ಎನಗಿನಿತೊಂದವನ್ನೆ ವಿಧಿಯೋಗದಿನಾದುದರ್ಕೆ ನೀನಟ
ಲಿನ್ನಿತು ಮನುಕೃತಂಬದದಿರಾಗದು ಪಾಂಡವರಂ ಗೆಲಲ್ ಪುರಾ |
ತನಪುರುಷಂ ಮುರಾರಿ ಕೆಲದೊಳ್ ನಿಲೆ ನೀಂ ಕೊಲಲಾಪೂರ್ಣಾಡಾಗೆಂ
ಬೆನೆ ತಟೆಮೊಟ್ಟು ವೈರಿಗಳನೆನ್ನಸುವುಳ್ಳಿನಮೆಯೆವಾ ಗಡಾ || ೧೦೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಪಾಂಡವರನಿಕ್ಕಿದೊಸಗೆಮಾತನೀಗಳೆ ಕೇಳಿಸುವನೆಂದು ಸದೋಷ
ನಿಳಯೆಯನೆನ್ನ ಬರ್ಪನ್ನವರಸನನಗಲದೆ ವಿಕಸಿತಶತಪತ್ರಾತಪತ್ರದ ತಗ್ಗುಲುವುಂ
ಕುಂದಲೀಯದಿರೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿ ರುದ್ರಾಮಾರಂ ಕೃಷ ಕೃತವರ್ಮ ಸಮೇತನರಸಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ಪೋದನಾಗಳ್-

ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದನು. ಕೈಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯು ಕಳಚಿಕೊಂಡಿತು, ದುಃಖದಿಂದ
ವಿಶೇಷಖಿನ್ನನಾದನು. ೧೦೩. ದುರ್ಯೋಧನ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ
ನಿಂದೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಸಮುದ್ರದಿಂದ
ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಶೂರರಾದ ಅಯೋನಿಜರಾದವರಿಗೆ
ಸ್ವಾಮಿ (ಓಡೆಯ)ಯಾಗಿದ್ದು, ಶತ್ರುವರ್ಗವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರೂ ನಿನಗೆ
ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಇದು ವಿಧಿಯ ದೋಷವೋ ನಿನ್ನ ದೋಷವೋ?
೧೦೪. ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಹೋದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟು
ಅವಮಾನವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ ಆಜ್ಞೆಮಾಡು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ಪಾಂಡವರನ್ನು ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು.
ವ|| ಸರ್ಪಜ್ವರನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ತಲೆಯಿಂದ ಜಿನುಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ
ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತೆರೆದು
ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು ೧೦೫. ನನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು
ಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಧಿಯ ಕಟ್ಟಳೆಯಿಂದ ಆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ದುಃಖಪಟ್ಟು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೋಯಬೇಡ. ಅದಿಪುರುಷನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವಾಗ
ನೀನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು
ಸಮರ್ಥನಾದರೆ ನಾನು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತೇನೆಯೇ? ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು

ಚಂ|| ಮಗನಬಲೋಳ್ ಕರಂ ಮುಜುಗುತಿರ್ಪಿನಮೆನ್ನ ತನೂಜನಾಳ್ ಮ

ಮಿಗಮುಲವಾಗೆ ತೋಕರಸಮಿರ್ಮಡಿತ್ತು ಜಳಪವೇಶಮಿ |

ಲ್ಲಿಗೆ ಪದನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಾರಿಜನಾಥನನಾಥನಾಗಿ ತೋ

ಟ್ಟಿಗೆ ಮುಲುಪಂತೆನ್ನೋಲ್ ಮುಲುಗಿದಂ ಕಡುಕೆಯ್ವಪರಾಂಬುರಾಯೋಳ್ || ೧೦೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳಕ್ಷತ್ವಾಮಂ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮರುಂಬೆರಸು ಹಸ್ತಿನಪುರದೊಳ್ ಪಾಂಡವರಿರ್ದರೆಗೆತ್ತುಮಲ್ಲಿಗೆ ನಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ದಾಟಿಯನಿಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿದಂದು ಬಾಯಾಡಿ ಭೃಷ್ಮದ್ಯುಮ್ನ ಶಿಖಂಡಿ ಚೇಕಿತಾನ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೌಜಸರಂ ಕೊಂದು ಶ್ರುತ ಸೋಮಕ ಪ್ರಮುಖರಪ್ಪ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರಂ ಪಾಂಡವರೆಗೆತ್ತು ಕೊಂದು ತದುತ್ಪಮಾಂಗಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ತಟತಟನೆ ನೇಸಲೂತುವಾಗಲೆಯ್ವಿ ವಂದು ದುರ್ಯೋಧನನಂ ಕಂಡು ಕೋಳ್ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳನೆಂದು ಮುಂದಿಕ್ಕಿದಾಗಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನೋಡಿ-

ಕಂ|| ಬಾಲಕಮಳಂಗಳಂ ಕಮ

ಳಾಲಯದಿಂ ತಿಪಿದು ತರ್ವಪೋಲ್ ತಂದೈ ನೀಂ |

ಬಾಲಕರ ತಲೆಗಳಕ್ಕಟ

ಬಾಲಕವಧದೋಷಮೆಂತು ನೀಂ ನೀಗಿದಪಯ್ ||

೧೦೭

ತರಿದು ರಾಶಿಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಿಯಾ? ಏನು. ವ|| ಎನ್ನಲು 'ಪಾಂಡವರನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ಕೊಂಡ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಕಮಲಾಸನೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನಾನು ಬರುವವರೆಗೂ ರಾಜನನ್ನು ಅಗಲದೆ ಅರಳಿದ ಕಮಲದ ಕೊಡೆಯ ತಂಪಾದ ನೆರಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಬೇಡವೆಂದು ಕಟ್ಟಲೆಯಿಟ್ಟು ರುದ್ರಾವತಾರನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೃಪಕೃತವರ್ಮರೊಡನೆ ರಾಜನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೋದನು-ಆಗ ೧೦೬. ನಾನು ನನ್ನ ಮಗನ ಮರಣದುಃಖದಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಆಳುವ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ನಾಶವಾಗಲು ಶೋಕರಸವಿಮ್ಮಡಿಯಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸೂರ್ಯನು ಅನಾಥನಾಗಿ (ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನಾಗಿ) ತೊಟ್ಟನೆ ಮುಳುಗುವ ಹಾಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಳುಗಿದನು. (ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನವಾಯಿತು) ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಕೃಪಕೃತವರ್ಮರೊಡಗೂಡಿ ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿರುವರೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು (ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ) ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಗಿ ದೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನ ಶಿಖಂಡಿ ಚೇಕಿತಾನ ಯುಧಾಮನ್ಯೂತಮೌಜಸರನ್ನು ಕೊಂದು ಶ್ರುತಸೋಮಕರೇ ವೊದಲಾದ ಉಪಪಾಂಡವರನ್ನು ಪಾಂಡವರೆಂದು ಧುಮುಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು ತೆಗೆದುಕೊ ನೀನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಎಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ನೋಡಿ ೧೦೭. ಸರೋವರದಿಂದ ಎಳೆಯ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತರುವ ಹಾಗೆ ಅಯ್ಯೋ! ನೀನು ಬಾಲಕರ ತಲೆಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವೆ, ಬಾಲವಧಾದೋಷವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ಕಳೆಯುತ್ತೀಯೇ? ಎಂದನು.

ವ|| ಎಂಬುದುಮಶ್ವತ್ಥಾಮನಂತೆಂಬುದೇನೆನೆ ದುರ್ಯೋಧನನೆಂದಂ ಪಾಂಡವರ
ತಲೆಗಳಲ್ಲವಿವು ಪಾಂಡವರ ಸೂನುಗಳಪ್ಪ ಪಂಚಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳೆಂಬುದುಮಿದರ್ಶ
ಕರ್ತವ್ಯವೂವುದೆಂದೊಡೆ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದೂಳ್ ತವಶ್ವರಣಪರಾಯಣರಾಗಿ
ಮೆನಗಮಂತಕಾಲಮೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನಂ ಪ್ರಾಣಪರಿತ್ಯಾಗಂಗೆಯ್ಯನಾಗಳಶ್ವತ್ಥಾಮನುಂ ಕೃಪನುಂ
ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತಕ್ಕೆ ನಡೆಗೊಂಡರಿತ್ವ ಕೃತವರ್ಮನುಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಪೋದನಾಗಳ್--

ಪಿರಿಯಕ್ಕರ || ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯಸಲಿೂಳ್ ಮಾಡಿದ ಬೆಲ್ಲೊಡೆ ಕಯ್ಯಮಾಗಡದ

ಕಯ್ಯೂಳ್

ಪೊಳೆವ ಚಿಂಬೊನ್ನ ಕಾವಿನ ಚಾಮರಮಮರ್ದಿರೆ ಭೇರಿ ಸಿಂಹಾಸನಮುಂ
ಬಬೆಯೂ ಜವಂ ಮಿಳಿರೆ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳೆರಸಿಂತು ನಡೆತಂದು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಬಳಿದ ಸಂತೋಷದಂತಮನೆಯ್ ಪತ್ತಿದಳ್ ಸಹಜಮನೋಜನಂ

ನಾಡೋಜನಂ || ೧೦೮

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜಿನಪದಾಂಭೋಜ
ವರಪ್ರಸಾದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನಗಂಭೀರವಚನರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದೊಳ್
ತಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ವ|| ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಹಾಗೆಂದರೇನು? ಎನ್ನಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.
'ಇವು ಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳಲ್ಲ. ಪಾಂಡವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪಂಚಪಾಂಡವರ ತಲೆಗಳು
ಎನ್ನಲು ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು ಎಂದನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ;
ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ', ನನಗೂ ಅಂತ್ಯಕಾಲವು
ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನೀಗಿದನು. ಆಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನೂ
ಕೃಪನೂ ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಈ ಕಡೆ ಕೃತವರ್ಮನೂ
ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋದನು. ೧೦೮. ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯ ದಳದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಬಿಳಿಯ
ಕೊಡೆಯು ಬಲದ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರಮ್ಯವಾಗಿರಲು ಹೊಳೆದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಚಿನ್ನದ ಕಾವುಳ್ಳ
ಚಾಮರವು ಎಡಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು, ಭೇರಿ ಸಿಂಹಾಸನಾದಿಗಳು
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರಲು ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಅಬಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ
ಸಂತೋಷವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಲು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಹಜಮನೋಜನೂ
ನಾಡೋಜನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ವ|| ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯು
ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತುರ್ಯವುಳ್ಳ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವವೆಂದ
ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಶ್ವಾಸವು.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಕಂ|| ಶ್ರೀ ರಾಮಾಲಿಂಗಿತ ವಿಪ್ರ
 ಲೋರಸ್ಯಂ ಭಾಸ್ವರಪ್ರತಾಪಂ ನಿಜ ಮೋ |
 ಮೇರು ಮಥಿತಾರಿ ಬಳ ಕೂ
 ಪಾರಂ ಸಂಹಾರಿತಾರಿ ಶೌರ್ಯಂ ಹರಿಗಂ || ೧

ತನ್ನಜೆದು ಗೆಲ್ವ ಕೊಳುಗುಳ
 ವನ್ನೋಡಲ್ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯುಂ ತನ್ನ ಸಹೋ |
 ತನ್ನರುಮೊಡವರೆ ಬಂದು ವಿ
 ಪನ್ನೋಗ್ರಾಹಿತವರ್ಗನಾಹವಧರೆಯಂ | ೨

ವ|| ಎಯ್ ತನ್ನಿಂದಮಂತಕಾನನಮನೆಯ್ದ ಮಹಾ ಪ್ರಚಂಡಮಂಡಳಕಮಕುಟ
 ಬದ್ಧಾಮಂತಮಹಾಸಾಮಂತಸಂಹತಿಯುಮನೇರಿಕೆಗಟ್ಟಿದ ಕರಿತುರಗವರೂಢ ಪದಾತಿಗಳುಮಂ
 ನೋಡಿ ಮುರಾರಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡೆಯಧೋಕ್ಷಜನಜಾತಶತ್ರುವನಿಂತಂದಂ-

ಉ|| ಶಾತ ಶರಾಗ್ನಿ ಭಗ್ನ ಭಟ ಕೋಟ ವಿಭೀಷಣಮುಗವೈರಸಂ
 ಪಾತಕರಿಂದ್ರರುಂದ್ರಕಟಕೂಟಪರಿಚ್ಛುತಭಂಗಮಾಲಿಕಾ |
 ಪೀತಮದಾಂಬುಕಂ ಪೃಥ್ವೀರಕ್ಷಜಘನವಮತ್ತಯೋಗಿನೀ
 ವ್ರಾತಪರೀತಘೋತಸದನಂ ಕದನಂ ಕದನಪ್ರಿಕೇತನಾ || ೩

೧. ಸಂಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ
 ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ತನ್ನ ಭುಜವೆಂಬ ಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಕಡೆದ
 ಶತ್ರುಸೇನಾಸಮುದ್ರವುಳ್ಳವನೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಆದ
 ಅರಿಕೇಸರಿಯು (ಅರ್ಜುನನು) ೨. ತಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಗೆದ್ದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ನು
 ನೋಡಲು ಕೃಷ್ಣನೂ ತನ್ನ ಸಹೋದರರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
 ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಂದು
 ಸೇರಿದನು. ವ|| ತನ್ನಿಂದ ಯಮನ ಬಾಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಮಹಾಶೂರರಾದ ಮಂಡಳಿಕ,
 ಮಕುಟಬದ್ಧ ಸಾಮಂತಮಹಾಸಾಮಂತಸಮೂಹವನ್ನು ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ
 ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ತೇರು, ಕಾಲಾಳು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನ
 ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು. ೩.
 ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಹಾಳಾದ ಆನೆಗಳ ಯೋಧರಿಂದ
 ಭಯಂಕರವಾದುದೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಆನೆಗಳ
 ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಪೋಲದ ಕಡೆಯಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದೋದಕವನ್ನು
 ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ, ಸಹಜವಾಗಿ ರಕ್ತಜಲವೆಂಬ
 ಮದ್ಯದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿರುವ ಯೋಗಿನೀಜನಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು

ಚಂ|| ಸ್ಫುರಿತ ವದೂಫ ಚಕ್ರ ಹತಿಯಂ ಧರಣೀತಳಮುತ್ತಮಿತ್ತಮು
 ಲ್ಲರಿಯೆ ವಿಯತ್ತಳಂ ಬಗೆದು ನೋಪ್ಪೊಡೆ ನಾಡೆ ಪತತ್ತತಿ, ಜ |
 ರ್ಘುರಿತಮೆ ದಿಕ್ಕುಂ ರಿಪ್ಪ ನರಾಧಿಪ ರಕ್ತ ಧುನೀ ಪ್ರವಾಹ ಹಿಂ
 ಜರಿತಮೆ ಬೀರಮೆಂ ಪೊಗಪ್ಪನೇವೊಗಟ್ಟುಂ ಕದನತ್ತಿಕೇತನಾ || ೪

ವ|| ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನುಂ ಗಾಂಧಾರಿಯುಂಮೊಂದಾಗಿ ಬರೆ ದುರ್ಯೋಧನನ
 ಪೆಂಡಿರವ್ವ ಭಾನುಮತಿಯುಂ ಚಂದ್ರಮತಿಯುಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತಾಂತಃಪುರಮುಂ ದುಶ್ಯಾಸನ
 ಲಕ್ಷಣ ಭೂರಿಶ್ರವಸ್ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಬಾಹ್ಲಿಕ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿ ಸೈಂಧವ ಕರ್ಣ ಪ್ರಮುಖರಪ್ಪ
 ನಾಯಕರ ಪೆಂಡಿರುಂ ತಮ್ಮ ಗುಂಡರುಂ ಕೊಳುಗುಳದೊಳಗಿ ಕಾಣದೆ ಬಾಯಬಿಡು ಪಳಯಿಸುತ್ತುಂ
 ಯೂಧಪತಿ ಕೆಡೆಯೆ ದಸೆದಪ್ಪಿದ ವನಕರಿಕರೇಣುಗುಳುಮನದರ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮುಡಿದು
 ಕೆಡೆಯೆ ಬಂಬಲ ಬಾಡಿದ ವನಲತೆಗಳುಮಂ ಪೋಲ್ತು-

ಚಂ|| ಇಚೆವ ಪಿಣೆಲ್ ತೆರಳ್ಪೊಪ್ಪ ಕಣ್ಣಿನಿ ಮಾಣದ ಮೋದ ಶೋಕದ
 ಚ್ಚಿಡೆವವೊಲಿದರ್ ಬಾಸುಬೆನೊಳಬ್ಬ ಕನಲ್ಪು ಬಬಲ್ಪು ಜೋಲ್ಪು ಮೆಯ್ |
 ಮಜುಗುವ ಬೇಗದೊಳ್ಳೊಗಮಣಂ ದಸೆಗಾಣದ ನೋಟಮಾರುಮಂ
 ಮಜುಗಿಸೆ ಬಂದುದಂದು ಕರುಣಂ ಬರೆ ಪೈರಿವ್ಯಪಾಂಗನಾಜನಂ || ೫

ವ|| ಆಗ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಗಾಂಧಾರಿಗಮೇಷಗಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು-

ಅರ್ಜುನನ ಯುದ್ಧರಂಗವು ವಿಶಾಖೆಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ೪. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
 ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.
 ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶವು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಗಳ ಚೂರುಗಳಿಂದ ಜರ್ಮುರಿತವಾಗಿ
 ಹೋಗಿದೆ. ದಿಗ್ಭಾಗಗಳು ಶತ್ರುರಾಜರ ರಕ್ತದ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಕೆಂಪು ಹಳದಿ
 ಮಿಶ್ರವಾದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಹೇಗೆ
 ಸಾಧ್ಯ. ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಬಂದರು.
 ದುರ್ಯೋಧನನ ಹೆಂಡತಿಯರಾದ ಭಾನುಮತಿಯೂ ಚಂದ್ರಮತಿಯೂ ಸಮಸ್ತ
 ರಾಣಿವಾಸವೂ ಲಕ್ಷಣ ಭೂರಿಶ್ರವ ಸೋಮದತ್ತ ಭಗದತ್ತ ಬಾಹ್ಲಿಕ ಶಲ್ಯಶಕುನಿ
 ಸೈಂಧವ ಕರ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖನಾಯಕರ ಹೆಂಡತಿಯರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
 ಅಳುತ್ತಾ ಸಲಗನು ಕೆಡೆಯಲು ದಿಕ್ಕುಕಾಣದ ಕಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣುನೆಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು
 ಮುರಿದು ಬೀಳಲು ಅವಲಂಬನವಿಲ್ಲದೆ ಸುಟ್ಟು ಬಾಡಿದ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ
 ಹೋಲುತ್ತಾ ೫. ಸಡಿಲವಾಗಿರುವ ಜಡೆ, ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರು,
 ಬಿಡದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ದುಃಖದ ಆಚ್ಚಿಟ್ಟುಹಾಗೆ ಇದ್ದ ಬಾಸುಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ
 ತಗ್ಗಾಗಿ ಕೆರಳಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಜೋಲುತ್ತಿರುವ ಮೈ, ವೃಥೆವಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ
 ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ (ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ) ನೋಟ ಇವು
 ಯಾರನ್ನಾದರೂ ದುಃಖಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶತ್ರುರಾಜರ ರಾಣಿಯರು ಕರುಣೆಯೇ
 ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ವ|| ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು

ಕಂ|| ವಿಗೆಯ್ಯಮೆನ್ನ ಧರೆಯೊ
ವಾಗಮುಮಂ ನೀಮೆ ಬೆಸಸೆಯುಂ ಕುಡದಿನಿತಂ |
ದುೇಗಿಲ್ಲದೆ ನೆಗಟ್ಟೆದಂ
ನಾಗದ್ವಜನಯ್ಯ ನೀಮದರ್ಕಬಲದಿರಿಂ ||

೬

ಆತನೊಡವೋಯ್ಯ ಪಗೆ ನಿಮ
ಗಾತನಿನಗ್ಗದ ಮಗನಿನಾಂ ನ್ನು ಮಾಂಸ |
ಪ್ರೀತಿಯೊಳೆ ನೆಗಟ್ಟಿನಿಂ ಪಡೆ
ಮಾತೇಂ ಪಂಬಲಿಸದೆನ್ನ ಪೇಬ್ಬುದುಗೆಯ್ಯಿಂ ||

೭

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ತನಯಶತಮಾದುದಲ್ತಿನ
ಗನಿವಾರಿತ ದುಃಖಶತಮೆ ತಾನಾದುವಂ |
ನೆನೆಯಂ ಸಂಸ್ಕಾರಿಸಲೇ
ವನಿತಯರ್ಗವರವರ ಭೃರುಷರಂ ಕುಡವೇಬ್ಬುಂ ||

೮

ವ|| ಎಂಬುದುಮದಾಪ್ತರು ದೋಷಮವರ್ಗಲ್ತಂ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಧಿಯಂ ನಾನೆ
ಪಕ್ಕದೊಳಿರ್ದು ಮಾಡಿಸುವೆನೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಕೊಂಟಿ ಬಂದು ಕರ್ಣನ ಕಳೇವರಮಂ ತಪ್ಪಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರಯ್ಯುದುಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಿಸಿ-

ಕಂ|| ನಿಮ್ಮಣ್ಣನೆನ್ನ ಪಿರಿಯ ಮ
ಗಮ್ನಾತೇಂ ಕರ್ಣನಾಂ ಮಹಾಪಾತಕಿಯೆಂ |
ನಿಮ್ಮಯ ಮೋಹದಿನೀತಂ
ಗಾಮ್ನಾದಿನಿನಿತನೆಂದು ಶೋಕಂಗೆಯ್ಯಳ್ ||

೯

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೂ ಗಾಂಧಾರಿಗೂ ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ೬. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ
ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಬಂದು ಭಾಗವನ್ನು ನೀವೆ ಹೇಳಿದರೂ ಕೊಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉತ್ತಮ
ವಾಗಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸರ್ಪಧ್ವಜನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಸತ್ತನು.
ನೀವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಪಡಬೇಡಿ. ೭. ದ್ವೇಷವು ಆತನೊಡನೆಯೇ ಹೋಯಿತು.
ನಾನು ಆತನಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮನಾದ ಮಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಉಗುರುಮಾಂಸಗಳಿಗಿರುವಷ್ಟು
ಬಹು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆ ಮಾತೇನು?
ಹಂಬಲಿಸದೆ ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡಿ ವ|| ಎನ್ನಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೀಗೆಂದನು.
೮. ನನಗೆ ನೂರುಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಡೆಯಲಾಗದ ನೂರು ದುಃಖಗಳೇ ತಾನಾದುವು.
ಅವುಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವರವರ ಪತಿದೇಹಗಳನ್ನು
ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ವ|| ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನಿದೆ?
ಅವರುಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ
ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಬಂದು ಕರ್ಣನ ಹೆಣವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು
ಪಾಂಡವರೆದುಜನವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿದಳು. ೯. ಕರ್ಣನು ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ನನ್ನ
ಹಿರಿಯ ಮಗ, ಹೇಳುವುದೇನು? ನಾನು ಮಹಾಪಾತಕಿ, ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ
(ಮೋಹದಿಂದ) ಈತನಿಗೆ ಇಷ್ಟನ್ನೂ ನಾನೇ ಮಾಡಿದೆನು ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿದಳು-

ವ|| ಆಗಳಯ್ಯರುಮಾ ಮಾತಂ ಕೇಳ್ವು ಭೋಂಕನೆದ್ದೆದಜಿಯ ಸಹೋದರ
ಶೋಕದೊಳ್ ಮನ್ಮಮಿಕ್ಕು ಸೈರಿಸಲಾಡಿದೆ-

ಚಂ|| ಅಲೆಪಿದರಾರುಮಿಲ್ಲೆಮಗೆ ನೀನೆಮಗಣ್ಣನೆಯೆಂದು ಮುನ್ನಮಾ
ಮಲೆದೊಡೆ ಪಟಮಂ ನೆಲನುಮಂ ನಿನಗಿತ್ತು ಕುರುಪ್ಪಧಾನನೊಳ್ |
ಕಟಾಪನೆ ನಿಚ್ಚಟಂ ಬಿಸುಟು ನಿನ್ನಯ ಪೇಟ್ಟುದುಗೆಯ್ಯು ಪಾಲೆಯಂ |
ಮಜೆಯೆನೆ ಬಾಯ ತಂಬುಲದೊಳಂ ಮಡುಗೊಬ್ಬೊಳಮಂಗಳವಲ್ಲಭಾ || ೧೦

ವ|| ಎಂದು ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತರಾದರಂ ನಾರಾಯಣಂ ಸಂತೈಸಿ ಕೊಂದರ್ ಕೊಲೆ
ಸಾವರೆಂಬುದು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಮಾಶ್ವರನಿಚ್ಚೆಯಿಂದ ನೆಗೆಬ್ಬುಮೆಂದು ದುಃಖೋಪಶಮನಂ
ಮಾಡಿದೊಡೆ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೊಳುಗುಳನಂ ವಿಧಿವಿಧಾನದಿಂದ ಬಳಸಿ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಮೊದಲಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್ ಸತ್ತರಸುಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂಮನೊಂದಾಗಿ ತಂದು ಬೆಚ್ಚಾಗೊಟ್ಟ
ಕರ್ಣನ ಕಳೆವರಮನುಬರಿದು ಮಿಗೆ ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದಂ ಮಂತ್ರವಿಧಿಯಿಂದಿರಿಸಿ ಪರಿಚಂದನ
ಕರ್ಪೂರ ಕಾಣಗುರುಕಾಪ್ತಂಗಳಿಂದಂ ಯಥೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಂ ಸಂಸ್ಕಾರಿಸಿ ಕರ್ಣಂಗೆ ಕರ್ಣಸ್ಥನೆಯೆಂಬ
ತಿರ್ಥಮಂ ಮಾಡಿ ಜಳದಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಸೆ ತದನಂತರದೊಳ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನುಂ
ಗಾಂಧಾರಿಯುಂ ಪುತ್ರವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ಮುನಿವನಮನಾಶ್ರಯಿಸಿದರ್ ಕೊಂತಿಯುಂ ಕರ್ಣನ
ಶೋಕದೊಳ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರನಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡವರೊಡನೆ ತಪಶ್ಚರಣಪರಾಯಣೆಯಾದಳಿತ್ತ
ಧರ್ಮನಂದನಂ ದೇವಕೀನಂದನನಂತೆಂದಂ-

ವ|| ಆಗ ಅಯ್ಯರು ಸಹೋದರರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿ
ಸಹಿಸಲಾರದೆ - ೧೦. "ನೀನು ನಮಗಣ್ಣನೆಂದು ನಮಗೆ ಯಾರೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ.
ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಪಟ್ಟವನ್ನೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೌರವಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದ
ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬಿಡಾಡಿ ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಂಬುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟ ತಂಗಳು ಅನ್ನದಲ್ಲಿಯೂ
ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದೆವಲ್ಲವೆ? ವ|| ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ
ಕೂಡಿದ್ದವರನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಕೊಂದವರು ಕೊಲೆಗೆ ಈಡಾಗಿ
ಸಾಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಲೋಕೋಕ್ತಿ. ಈಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ
ಎಂದು ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಿನೋಡಿ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಎಲ್ಲ
ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೂ ತಂದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ರಾಶಿಮಾಡಿದರು. ಕರ್ಣನ
ಶರೀರವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಜನವನ್ನೂ ಮೀರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ
ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕರ್ಪೂರ, ಕರಿಯ ಆಗರು ಸೌದೆಗಳಿಂದ
ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಕರ್ಣನ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರ್ಣಸ್ಥಳಿ
ಯೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ತಪಸ್ಸಿನವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ
ಮುಗಿಸಿದರು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೂ ಗಾಂಧಾರಿಯೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಗಲಿಂದ ದುಃಖದಿಂದ
ಋಷಿಗಳ ತಪೋವನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಕುಂತೀದೇವಿಯೂ ಕರ್ಣನ ದುಃಖದಿಂದ
ಧರ್ಮರಾಯನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾದಳು. ಈ

ಮ|| ಇನಿತೊಂದುಗುರಣಪ್ಪಪ್ಪಕ್ಕದೊಳೀ ಭಾರಾವತಾರಂ ಧರಾಂ
ಗನಗೀಯವರಿನಾದುದಾಯ್ತನಗೆ ನಿರ್ದಾಯಾದ್ಯಮಾ ಪಂಪೆ ಸಾ |
ಲೆನಗಿಂ ರಾಜ್ಯಮೆ ಬಾಲ್ಯೆಯಲ್ಲು ಹರಿಗಂಗುತ್ಸಾಹದಿಂ ಪಟ್ಟ ಬಂ
ಧನಮಂ ಮಾಡುವೆಮಿಂದ ಹಸ್ತಿನಪುರಪ್ರಸ್ಥಾನಮಂ ಮಾಡುವಂ || ೧೧

ಪ|| ಎಂಬುದುಮಶೇಷ ಧರಾಭಾರಮಂ ಶೇಷಂ ತಾಳ್ಕುವಂತೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂಗಳ್ಳದೆ
ಜಿಜಿಂಸೆ ತಾಳ್ಕುಲಿರಿದಿರರ್ತಾನುಮೊಡಂಬಡುವೆನೆಂದು ಮುಕುಂದನೇಕ ಮುಕುಂದಬ್ರೂದಂಗಳ್
ಮೊಳಗೆ ಶುಭಮೂಹೂರ್ತದೊಳಿರೀಸರಿಯಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಿನಪುರೋಪವನಮನೆಯ್ತೆ
ವಂದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ಮೃದುಮಧುರಸ್ಥನಂ ನೆಗಲಿ ಬಂದಳಮಾವಿನೊಳಿರ್ದು ಕೂಡ ಪಾ
ದಿದುದು ಮದಾರಿಮಾಲೆ ಪುಗಲೆನ್ನದೆ ದಲ್ ಪುಗಿಮೆಂದು ಮೆಲ್ಲುಗುಂ |
ದದ ದನಿಯಂ ತಳಿತಗುಗಿಯೊಳ್ ನೆಲಸಿದ್ ಪಿಠಾಳಿ ಮೆಲ್ಲನೂ
ಳ್ಳುದು ಮನಮಾಪಿ ತೀಡಿದುದು ತೆಂಕಣ ತಂಬಿಲರಪ್ಪಿಕ್ಕೊಳ್ಳವೋಲ್ || ೧೨

ಚಂ|| ಪಸರಿಸಿ ಬಂದ ಮಾಮರನೆ ಬೆಳ್ಳೊಡೆ ರಾಗದ ಪುಂಜದನ್ನವ
ಪ್ಪನುಗಿಯ ನೀಳ್ ಕೆಂದಳಿರೆ ಪಾಳಿಮಹಾವೃಷಮೆತ್ತಮಿಂಪನಾ |
ಳ್ಳನೆವಳಿಗೀತಿ ತಾನೆ ಜಯಗೀತಿಗಣಗಿರೆ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನಂ
ಗೊಸೆದಿದಿರ್ವರ್ಪವೋಲ್ ಬನವದೊಪ್ಪಿದುದಿಂತು ಬಸಂತರಾಜನಾ || ೧೩

ಕಡೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು-೧೧. ಇಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ ಈ
ಯುದ್ಧಸ್ವಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಬ್ಬರಿಂದ ಭೂದೇವಿಗೆ ಈ ಭಾರದ
ಇಳಿಯುವಿಕೆ ಆಯಿತು. ನನಗೆ ದಾಯಾದಿಗಳಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಆಯಿತು. ಈ ವೈಭವವೇ
ನನಗೆ ಸಾಕು. ನನಗೆ ಇನ್ನು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ವ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹರಿಗನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ
ಇಂದೇ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡೋಣ, ಈ ದಿನವೇ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡೋಣ. ವ|| ಎನ್ನಲು “ಸಮಸ್ತಭೂಭಾರವನ್ನೂ ಆದಿಶೇಷನು ಧರಿಸುವ ಹಾಗೆ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಧರಿಸಲಸಾಧ್ಯ; ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ”.
ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಅನೇಕ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳ ಸಮೂಹವು ಭೋಗರೆಯುತ್ತಿರಲು
ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಿನಾಪಟ್ಟಣದ
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ತೋಟವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು. ೧೨. ಮೃದುಮಧುರವಾದ
ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಘಟಿತ ಎಳಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಯ
ಸಮೂಹವು ಕೂಡಲೆ ಹಾಡಿತು. ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಡ ಎನ್ನದೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಎಂದು
ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಚಿಗುರಿದ ಅಶೋಕಮರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ಕೋಗಿಲೆಗಳ
ಗುಂಪು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೂಗಿತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ
ಹಾಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ತಂಗಾಯಿಯ ಬೀಸಿತು. ೧೩. ಚಿಗುರಿ ಹೂವಾದ ಮಾವಿನಮರವೇ
ಶ್ವೇತಚ್ಚಿತ್ತಿ; ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ರಾಶಿಯಂತಿರುವ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಕೆಂಪುಚಿಗುರೇ
ಪಾಳದ್ವಜಗಳು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ

ವ|| ಅಗ್ಗಳ ನಗರಪ್ರವೇಶಂಗೆಯ್ಯಲೆಂದು ಕಿಷಿದಾನುಂ ಬೇಗಮಾ ಪುರೋಪವನದೋಳ್
ವಿಕ್ರಮಿಸಿ ಪಂಚರತ್ನಮಯ ಮಂಡನಾಯೋಗಮಂಡಿತವಿಜಯಗಜಾರೂಢನಾದ ವಿಜಯನಂ
ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂದಯ್ದರುಂ ನಿಜಾಸ್ವಯ ರಾಜದ್ರಾಪಧಾನಿಯಂ ಪುಗೆ-

ಮ|| ನವಕಾಳಾಗರುಧೂಪಧೂಮತಪಿಸೌಗಂಧಂಗಳಿಂ ಸಯ್ಯ ನೀ
ಳ್ಳು ವಿಯಚ್ಚಕ್ರದೊಳಲ್ಲಿ ಮಂದಮರುತವ್ಯಾಘಾತದಿಂದಯ್ಯ ತೋ |
ರ್ಪವೊಲಾಗಿರ್ದುದು ಕಣ್ಗೆ ವೆಂಡುದು ಪುರಸ್ತ್ರಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಂಗೆಮು
ತ್ತವದಿಂ ಮುನ್ನದಿದಿದರ್ ತನ್ನ ಪಿನಿಲಂ ಕೂರ್ತಂದು ಬಿಟ್ಟಂತವೋಳ್ || ೧೪

ಮಲ್ಲಿಕಮಾಲೆ || ಒಳಿದೋರಣಮಾಯ್ತು ಹಾರದ ಪಟ್ಟಿಹಾರದ ಮಾಲೆ ಸೌ
ಧಾಳಿಯೊಳ್ಳುದಿಯಾಯ್ತು ಚೇನದ ಸುಯ್ಯತಾಗದ ಪಟ್ಟಿ ಹ |
ಮ್ಯಾರಿದಪ್ಪದ ರಯ್ಯಮಾಯ್ತುಗವಾಟ ಪಾಟದ ಗೀತಿ ಕ
ಣ್ಣೋಳಿವಟ್ಟುದದೊಂದು ಚೆಲ್ಲ ದರಾಯ್ತು ತತ್ಪುರಮಧ್ಯದೋಳ್ || ೧೫

ಮಾಲಿವಿ || ಪ್ರವರತರ ಪುರಂಧೀನೂಪುರಾರಾವಮತ್ತಂ
ಕಿವಿಗೆ ಪರೆ ವಿಳಾಸಂ ಕಣ್ಗೆ ಶೇಷಾಕ್ಷಶೌಳ್ |
ಧವಮ ತಮಗಮಿತ್ತಪಿಂಬನೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಪಾಂ
ದವರೆ ಪುಗೆ ಪೊಬಲ್ಲಂದೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಾಯ್ತು ರಾಗಂ || ೧೬

ದುಂಬಿಯ ಹಾಡೇ ಜಯಗೀತೆಗಳಾಗಿರಲು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ವಸಂತರಾಜನ ವನವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ವ|| ಅಗ್
ನಗರಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದ ತೋಟದಲ್ಲಿದ್ದು
ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊಂದಿ ಪಂಚರತ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಭರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ
ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಜಯಗಜವನ್ನು ಹತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ಆಯ್ದಜನವೂ ತಮ್ಮ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ೧೪. ಹೊಸದಾದ ಕರಿಯ
ಅಗರುಧೂಪದ ಹೊಗೆಯ ಸಮೂಹವು ಸುವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ನೇರವಾಗಿ
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಹರಡಿ ಆಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ
ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಕರ್ಷಕವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಸು
ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೊದಲು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ
ಜಡೆಯನ್ನು ಈಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟು ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ
ಕಂಡಿತು. ೧೫. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಹಸಿರುವಾಣಿಯ
ಸಾರವತ್ತಾದ ತೋರಣಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ರಂಜಿಸಿದುವು. ಉಪರಿಗೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ
ರೇಷ್ಮೆಯ ಕಸೂತಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ನವುರಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ
ಬಾವುಟಗಳು ಎಲ್ಲ ಉಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು. ನೃತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಹಾಡುಗಳು
ಮನೋಹರವಾದುವು. ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯರಾಶಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು.
೧೬. ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಲಂದಿಗೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಎಲ್ಲ

ವ|| ಅಂತು ಪುರಜನಜನಿತಾರ್ವಾಹಸಹಸ್ರಂಗಳೊಡನೆ ಸೂಸುತ ಕೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳ
ನಾನುತ್ತುಂ ಬಂದು ತತ್ಪುರಾಂಗನೆಯ ಮುಖಸರಸಿಜಮಲಹಂತಿಸಿದೊಪ್ಪದ ರಾಜಮಂದಿರಮಂ
ಪೊಕ್ಕು, ಧರ್ಮನಂದನಂ ದೇವಕೇನಂದನನೊಳ್ ಪರಮಾನಂದಂ ಬೆರಸು ಸಾಮಂತ
ಚೂಡಾಮಣಿಯ ಪಟ್ಟಬಂಧನ ಮಹೋತ್ಸವಮಂ ಸಮಕೊಳಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನಂತೆಂದಂ-

ಉ|| ಪಾಯದ ಪೆಂಪೆ ಪೆಂಪೆಮಗೆ ಮಿಡಿದರಂ ತವೆ ಕೊಂದ ಪೆಂಪು ಕ
ಪ್ಪಾಯದ ಪೆಂಪು ಕಕ್ಕನೊಡನೆಲೆದ ಪೆಂಪಿಪು ಪೆಂಪುವೆತ್ತು ನಿ |
ಪ್ಪಾಯುಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳಮರ್ದಿದುವು ನೀಂ ತಲೆವೀಸದುರ್ವರಾ
ಶ್ರೀಯನಿದಾಗದನ್ನದೊಳಕೊಳ್ ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಗುಣಾರ್ಣವಾ || ೧೭

ವ|| ಎಂದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನುಂ ದೇವಕೇಪುತ್ರನುಂ ಮರುತ್ತುತ್ತನುಮರೇಂದ್ರ
ಪುತ್ರನಂತಾನುಮೊಂದಬಿಡಿಸಿ ನಾಳೆ ಪಟ್ಟಬದ್ದೋತ್ಸವಮೆಂದು ಮುನ್ನಿನ ದಿವಸಂ ಮಯನಿಂ
ಪಂಚರತ್ನಮಯಮಾದ ಸಭಾಮಂಟಪಮಂ ತರಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠ ಕಶ್ಯಪ ವ್ಯಾಸ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಭಾರದ್ವಾಜಾದಿ
ಮುನಿಪತಿಗಳು ಬರಿಸಿ ಮಾತಳಿಯ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ ದೇವೇಂದ್ರನಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ತಳಿಗಳನ್ನೆರಾವತದ
ಹರವೃಷಭದ ಕೋಡೆ ಮಣ್ಣುಮನಾಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರುಮಂ ಮಂದಾರಪಾರಿಜಾತದ

ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ವೈಭವವು ತೋರಿ ಬರಲು, ಅಶೀರ್ವಾದದ
ಅಕ್ಷತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ತಮಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಪಾಂಡವರು
ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಸಂತೋಷವು ಅತ್ಯತಿಶಯವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣದ
ಜನಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ಅಶೀರ್ವಾದ ಸಹಸ್ರಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಚೆಲ್ಲುವ
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಆ ಪುರಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖಿಕಮಲವು
ಅರಳಿದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಧರ್ಮರಾಜನು
ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಾಮಂತಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ
ಅರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು
ಹೀಗೊಂದನು-೧೭. ಗುಣಾರ್ಣವಾ ಪ್ರಾಯದ ವೈಭವ; ನಮ್ಮನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದವರನ್ನು
ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಕೊಂದ ವೈಭವ; ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದ ವೈಭವ; ಇಂದ್ರನೊಡನೆ
ಅವನ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಹತ್ತಿದ ವೈಭವ ಇವು ಅಧಿಕೃತವನ್ನು ಹೊಂದಿ
ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿವೆ. ಅರ್ಜುನ, ನೀನು
ತಲೆಬೀಸದೆ (ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆ) ಇದು ನನ್ನಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನದೆ ಈ
ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೀನು ಅಂಗೀಕರಣಮಾಡು. ವ|| ಎಂದು
ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಭೀಮನೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೇಗೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.
ನಾಳೆಯೇ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ದಿವಸವೆಂದು ದೇವಲೋಕದ ಶಿಲ್ಪಿಯಾದ
ಮಯನೆಂಬುವನಿಂದ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ತರಿಸಿದರು.
ವಸಿಷ್ಠ, ಕಶ್ಯಪ, ವ್ಯಾಸ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭಾರದ್ವಾಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು
ಬರಮಾಡಿದರು. ಮಾತಳಿಯ ಕೆಯ್ಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನೂ
ಐರಾವತವೆಂಬಾನೆಯೂ ಈಶ್ವರನ ನಂದಿಯೂ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಮಣ್ಣನ್ನೂ

ಪೂಮಾಲಿಗಳುಮಂ ವರುಣದೇವನಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಾರಕ್ಷೀರೇಕ್ಷುದಧಿಮಧುಘೃತಶ್ವಾದೂದಕಂಗಳೆಂಬೇಯಂ
ಸಮುದ್ರಂಗಳ ಚತುರ್ದಶ ಮಹಾನದಿಗಳ ನೀರುಮಂ ತಟತಟ ತೋಳಗುವ ಕಳಧೌತ
ಕಳಶಂಗಳೋಳ್ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿ ತಂದ ಪಾರವನಿಪಾಜನಕ್ಕಂ ಸಾಮಂತಚಕ್ರಸ್ವಮುಡಲಿಕ್ಕಿ ಧವಳಚ್ಚಪ್ಪ
ಚಾಮರಸಿಂಹಾಸನ ಪಟ್ಟವರ್ಧನಕುಲಧನಾದಿ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳಂ ವಿವಿಧ ವಿಧಾಪದಿಂದಮದಿವಾಸಿಸಿ
ಗಂಗಾಜಲಪದಿತ್ರಿಕೃತಗಾತ್ರನುಂ ಕೌಶೇಯ ಪರಿಧಾನನುಮಾಗಿದರ್ ಮಾನನಿಧಾನನಂ ತಂದು
ಪೊಡೆವದಿಸಿ ಮಂಗಳಪಟಹಂಗಳುಂ ಮಂಗಳಗೀತಿಗಳುಮೆಸೆಯೆ ಕಳಕಳಾವರ್ತಮಾಗೆ
ಜಾಗರಮಿದುರ್ ಮುಖದಿವಸಂ ಪ್ರಶಸ್ತ ಮೌಹೂರ್ತಿಕ ನಿರೂಪಿತ ಶುಭ ಲಗ್ನೋದಯ
ದಿಂದಪ್ಪೋತ್ತರತ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂಗಳಂ ಚತುರ್ವೇದ ಪಾರಗರಪ್ತ ಧರಾಮ ರರಿತ್ತಿಕೊಂಡು
ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲಂಗಳಿಂ ಮೀಯಿಸಿ-

ಮ|| ಸ್ತ|| ವನಧಿಪ್ರಧಾನದಿಂ ಮಂಗಳಪಟಹರವಂ ಪರ್ಚಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಗೇಯ
ಧ್ವನಿಯಿಂದಾಶಾಂತರಂ ಫೋರ್ಣಿಸಿ ಸೊಗಯಿಸೆ ಕೆಯ್ಯೆಯ್ನು ಸಾಮಂತ ಸೀಮಂ |
ತಿನಿಯರ್ ಮುಂದಾಡೆ ಭೋರೆಂದೆಸೆಯೆ ಜಯಜಯಧ್ವಾನಮೋರಂತೆ ವಾರಾಂ
ಗನೆಯರ್ ವಂದಾಡೆ ಸಂದೀ ವಿಭವಮೋಳರಿಗಂಗಾಯ್ತು ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ || ೧೮

ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನೂ ನಮೇರು ಮಂದಾರ ಪಾರಿಜಾತಗಳೆಂಬ ದೇವಲೋಕದ
ಮರಗಳ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀರುಗಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ವರುಣದೇವನು
ಉಪ್ಪು, ಹಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ರಸ, ಮೊಸರು, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ, ಸಿಹಿನೀರುಗಳ ಏಳು
ಸಮುದ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಹಾನದಿಗಳ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.
ಅವನ್ನು ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತಂದಿರುವ
ವೇಶ್ವಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಸಾಮಂತರಾಜಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.
ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರ (ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆ) ಚಾಮರ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಪಟ್ಟದಾನೆ, ಕುಲಧನವೇ
ಮೊದಲಾದ ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಸಿದನು.
ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರದ
ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೂ
ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಕಳಕಳಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು
ಜಾಗರಣೆಯಿರಿಸಿದನು. ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಜೋಯಿಸರಿಂದ
ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು
ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಡಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ
ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರು. ೧೮. ಸಮುದ್ರಘೋಷದಂತೆ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು
ಹೆಚ್ಚಿದುವು. ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಒಳಭಾಗವೆಲ್ಲ ಶಬ್ದಮಾಡಿ
ಸೊಗಯಿಸಿದುವು. ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಮಂತರಾಜರ ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವಾಡಿದರು. ಜಯಜಯಧ್ವನಿಯು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ
ಭೋರೆಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರಲು ವೇಶ್ವಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂದು ನೃತ್ಯವಾಡಿದರು. ಇಂದು
ಈ ವೃಥವದಲ್ಲಿ ಅರಿಗನಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಯಿತು.

ವ|| ಅಗರ್ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕದ ನಂತರದೊಳ್ ಧರ್ಮನಂದನಂ ವಾಯುನಂದನಂ ದೇವತಾನಂದನನ್ನನ್ನಿನಂದನರಯ್ಯರುಮನೇಕ ಮಂಗಳಾಭರಣಾಳಂಕೃತಶರೀರರರೀಗೇಸರಿಯಂ ಕೇಸರಿವಿಷ್ಣುದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಂಚರತ್ನಶಿಖಾದಿರಾಜಮಾನಮಪ್ಪ ಜಟ್ಟಮನ್ನಿ ಯಾದವ ವಂಶಸಂಭೂತೆಯುಮನೇಕಲಕ್ಷಕೋಪೇತಯುಮಪ್ಪ ಸುಭದ್ರಗೆ ಮಹಾದೇವಿವಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿದಾಗಳ್-

ಚಂ|| ನೆಗಟ್ಟುದು ದೇವಮಂದುಭರವಂ ಸುರಸಂದನದಿಂ ಪೊದಟ್ಟ ಬ
ಲಗ್ಗುಳ್ಳಳ ತಂದಲಂದು ಕವಿತಂದುದಂ ತನಿಸೋಂಕು ಸೋಂಕಿ ಮೆ |
ಲ್ಲಗೆ ಮಲಯಾನಿಕಂ ಸುಜಿದೊಡಂದು ಜಗಂ ಪೊಸತಾದುದೊಡೇ
ವೊಗಟ್ಟುದೊ ಪಟ್ಟಬಂಧನಮಹೋತ್ಸವಮಂ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲಣಾ || ೧೯

ಮುತ್ತಿನ ಪಚ್ಚಿ ಮಾಣಿಕದ ವಜ್ರದ ಕೇಲಿಯೊಳೊಂದಿ ಸಾಂದಿನೊಳ್
ಕತುರಿಯೊಂದು ಕೋಳ್ಳಿಸಲೊಳೊಳೊಳು ಚಂದನಗಂಧವಾರಿಯೊಳ್ |
ಸುತ್ತಲುಮಟ್ಟುಂ ಪಡೆವ ಗೇಯದ ಪಂಜಿನಲಂಪನಾರ್ಗಮಾ
ರ್ತಿಪುದು ಪಟ್ಟಬಂಧನಮಹೋತ್ಸವಮಾ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿ ಗಂಡನಾ || ೨೦

ವ|| ಮತ್ತಮ್ಮರಾವಣಾನ್ವಯನುಂ ಸುರಭಿನಿಶ್ಚಾಸನುಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬಿಂದುರುಚಿರನುಂ ಕಾಳಿಂಗ
ವನಸಂಭೂತನುಮನೇಕಲಕ್ಷಕೋಪೇತನುಮಪ್ಪ ತ್ರಿಭುವನಾಭರಣಮೆಂಬಾನೆಗಮುಭಯಕುಲ

ವ|| ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾದ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಭೀಮ ಕೃಷ್ಣ ನಕುಲಸಹದೇವರೇ
ಮೊದಲಾದ ಅಯ್ಯುಜನರೂ ಅನೇಕ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ಶರೀರರಾಗಿ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಯ್ಯು ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಖಚಿತವಾದ ತಲೆಯ ಪಟ್ಟಿ (ಶಿರಪೇಷ್)ದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪಟ್ಟವಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಕಟ್ಟಿ ಯಾದವವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳೂ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವಳೂ
ಆದ ಸುಭದ್ರಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ೧೯. ದೇವದುಂದುಭಿ
ಯಾಯ್ತು. ದೇವತೆಗಳ ತೋಟದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಹೂಗಳ
ತುಂತುರುಮಳೆಯಾಯಿತು. (ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು) ಅದರ ಇಂಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಲಯಮಾರುತವು ಸುಳಿದಾಡಿತು. ಆ ದಿನ ಲೋಕವೇ
ಹೊಸತಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಬಂಧ
ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೊಗಳುವುದು ೨೦. ಮುತ್ತು ಪಟ್ಟಿ ರತ್ನ ಮತ್ತು
ವಜ್ರಗಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಶ್ರೀಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ
ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಓಕುಳಿಯಾಡಿಸುತ್ತ
ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಂಗೀತದ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಅರ್ಜುನನ ಪಟ್ಟಬಂಧನಮಹೋತ್ಸವವು ಎಂತಹವರಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂತೋಷವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟಿತು. ವ|| ಮತ್ತು ಐರಾವತದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ
ಉಸಿರುಳ್ಳುದೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದೂ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬಿಳಿಯ ಮಚ್ಚಿಗಳಿಂದ ರಮ್ಯವಾದುದೂ
ಕಳಿಂಗದೇಶದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ

ಶುಧ್ವನುಂ ಗುಣಶುದ್ಧನುಂ ಗುಣಸಮುದ್ರನುಮಪ್ಪ ಮಹಾಮಂತ್ರಿಯಭವನುಮುಚ್ಚಿಶ್ಚನಾನ್ಯಯ
ಸಂಭವನುಂ ಪ್ರಶಸ್ತ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷತನುಮಪ್ಪ ತ್ರಿಭುವನತಿಲಕಮೆಂಬ ಕುದುರೆಗಂ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟು
ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ತಂಗಿಯುಂ ತಾನುಂ ತುಳಾಪುರುಷಮನಿದುರ್ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಂ ಬಿಯಮಂ
ಮೆಚ್ಚಿದು-

ಚಂ|| ತೋರೆದುರು ಕಾಮಧೇನು ತುಳುಗಲೊನೆವಣ್ಣುದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಾ
ಶ್ವರನ ವರಪ್ರಸಾದಮಿದಿಗೊಂಡುದು ಸುತ್ತಿಲೆದೊಂದು ಮುತ್ತಿನಾ |
ಗರಮೆ ತರಳ್ಳುದೆಯ್ಗೆ ರಸ ಸಿದ್ಧಿಯುಮಾಯ್ತೆನೆ ತನ್ನನಾಸೆವ
ಚಿರದವರ್ಗಿತ್ತು ಪೊಮ್ಮಯದೆ ಮಾಡಿದನೀ ನೆಲನಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೨೧

ವ|| ಅಂತು ಚಾಗಂಗಿಯ್ಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಮಸ್ತಕ್ಕಿತನುಂ ದಿರಾಜಮಾನ ಧವಳಚ್ಚಿತ್ರಚಾಮರ
ಸಹಸ್ರಸಂಘಾದಿತನುಮಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಂತಕುಂಗನೊಡೊಲಗಂಗೊಟ್ಟರೆ-

ಕಂ|| ಎಡೆಗೊಂಡಿರಿಮುತ್ಸಂಚಂ
ನುದಿಯದಿರಿಂ ನೃಪತಿ ನುಡಿಯಿಂ ನೀಮಿ |
ರ್ಪಡೆಯೊಳಿರಿಂ ನೀವಲೆವಿರ್
ಮಿಡುಕಿದೊಡನೆ ಚಿತ್ರವೇತ್ತದಂಡಧರರ್ಕಳ್ || ೨೨

ಆಗಿರುವ ತ್ರಿಭುವನಾಭರಣವೆಂಬ ಆನೆಗೂ ಉಭಯಕುಲಶುದ್ಧನೂ ಗುಣಸಮುದ್ರನೂ
ಆಗಿರುವ ಮಹಾಮಂತ್ರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದ (?) ಉಚ್ಚೈಶ್ರವದ
ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಜನಿಸಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ತ್ರಿಭುವನತಿಲಕವೆಂಬ ಕುದುರೆಗೂ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿಯಾದ
ಸುಭದ್ರೆಯೂ ಅರ್ಜುನನೂ ತುಲಾಪುರುಷಭಾರವಿದ್ದು (ತನ್ನ ತೊಕದಷ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನು
ತೊಕಮಾಡಿ ದಾನಮಾಡುವುದು) ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ದಾನದ ವೈಭವವನ್ನು
ಮೆರೆದರು. ೨೧. ಕಾಮಧೇನುವೆಂಬ ದೇವಲೋಕದ ಹಸುವು ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಸಿತು.
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೊನೆಯನ್ನುಳ್ಳುದಾಯಿತು.
ಈಶ್ವರನ ವರಪ್ರಸಾದವು ಎದಿರುಗೊಂಡಿತು. ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದು ಮುತ್ತಿನ ಭಂಡಾರವೇ
ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಲಿಸಿತು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಸಸಿದ್ಧಿ ಆಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಅವರ ತೃಪ್ತಿಸುಸಾರವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿ
ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುವರ್ಣಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದಾನಮಾಡಿ
ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾವಿರಾರು
ಬೆಳುಗೊಡೆ ಮತ್ತು ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಮುಸುಕಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ವಿಶೇಷ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ
ಆದ ಅರ್ಜುನನು ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಲಗಗೊಟ್ಟನು. ೨೨. ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ;
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡಿ; ರಾಜನು ಮಾತನಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಮಾತನಾಡಿ;
ನೀವು ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿ; ಅಲ್ಲುಗಾಡಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ
ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರರ ಅನುಭವವು ನಿಮಗಾಗುತ್ತದೆ. (ಅವರ ದಂಡದ

ಒಳಕೊಳಿ ಪೊಳಿವ ಕಣ್ಣಳ್
ನೀಳಿಮವನಜಂಗಳೋಳಿ ಕೊಳ್ಳದುವುಂ ತಾ |
ಮೋಳಿಕೊಳಲಂತೆ ಗಣಿಕೆಯು
ರೋಳಿಯೊಳಿ ಮಡಲ್ಪ ಲತೆಗಳರ್ಪಂಡಿದರ್ || ೨೩

ಕಂ|| ಸಾರ್ಚದ ಲೋಹಾಸನದೊಳ
ಮರ್ಚದ ಬೊಂದರಿಗೆ ಪಟೆಯ ಬತ್ತರಿಗೆ ಕರಂ |
ಪೆರ್ಚುವ ಮಹಿಮೆಯನೆಯ್ನೆ ನಿ
ಮಿರ್ಚಿ ಮಹಾಮಕುಟಬದ್ಧರೋಳಿಯೊಳಿದರ್ || ೨೪

ಮಗ ಮಗ ಮಗಿಸುವ ಮೃಗಮದ
ದಗರುದ ಕಪ್ಪರದ ಕಂಪುಮಂ ಸೂಡಿದ ಬಾ |
ಸಿಗದ ಪೊಸಗಂಪನಿಂಬಾ
ಗೊಗೆದಿರೆ ಮಾಡಿದುದು ಚಾಮರರುಹಗಂಧವಹಂ || ೨೫

ಪಸರಿಸಿದ ತಾರತಾರದ
ವೊಸವೆಳ್ಳಿಂಗಳುಮನಮರ್ದ ಪೆರ್ದುಡುಗಳೋಳ್ |
ಮಿಸುಗುವ ಪೊಸ ಮಾಣಿಕದಳ
ವಿಸಿಲುಮನೊಡಗಾಣಲಾದುದರಿಗನ ಸಭೆಯೋಳ್ || ೨೬

ವ|| ಅಂತು ದೇವೇಂದ್ರನಾಸ್ಥಾನಮನೆ ಪೋಲ್ಪು ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯ
ನಾಸ್ಥಾನದೊಳೊರ್ವ ವೈತಾಳಿಕಂ ನಿಂದಿದರ್ ಮೃದುಮಧುರಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿನಂತೆಂದಂ-

ಎಟುಗಳ ರುಚಿ ನಿಮಗೆ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ). ೨೩. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕಾವಲವರ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಾಲಾಗಿರಲು ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಹೂವುಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಲಾಗಿರುವಂತೆ ವೇತ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಲಾಗಿ ಚಿಗುರಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳಂತೆ ಕಂಡರು. ೨೪. ಹತ್ತಿರವಿಟ್ಟಿರುವ ಲೋಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ (ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುರ್ಚಿಗಳಲ್ಲಿ) ಸೇರಿರುವ ಮೆತ್ತೆಗಳು (ಪಟೆಯ ?) ಸಣ್ಣ ಪಿರಗಳೂ ವಿಶೇಷ ವೈಭವವನ್ನತಿಶಯವಾಗಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಸಾಲಾಗಿದ್ದರು. ೨೫. ಸುಗಂಧವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿ ಅಗರು ಮತ್ತು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರು ಮುಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಸಿಗದ ಹೊಸ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಚಾಮರ ಬೀಸುವುದರಿಂದ ಎದ್ದ ಗಾಳಿಯು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದು ಸಂತೋಷದಾಯಕವೇ ಆಯಿತು. ೨೬. ಪ್ರಸರಿಸಿ ರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳ ಹೊಸಬೆಳ್ಳಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹೊಸ ಮಾಣಿಕಗಳ ಎಳೆಯ ಬಿಸಿಲನ್ನೂ, ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತ ಸೊಗಯಿಸುವ ಸಂಸಾರಸಾರೋದಯನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧತಾಳಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹಾಡುವ ಗಾಯಕನಾದ ವೈತಾಳಿಕನು ಎದ್ದು

ಸೃ || ಅಸೇತೋ ರಾಮ ಚಾಪಾಟನಿ ತಟಯುಗ ಟಂಕಾಂಕಿತಾಖಂಡ ಖಂಡಾ
ದಾ ಪೀಯೂಷಾಬ್ಧಿ ದುಗ್ಧಪ್ಪವ ಧವಳ ಕನತ್ಪಂದರಾನ್ಯಂದರಾದ್ರೇಃ |
ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಪ್ರತೀತೋಭಯ ಗಿರಿಶಿಖರಾತ್ ಸ್ತೋದಯಸ್ತ್ಯೇಕ ಹೇತೋಃ
ಶೈಲೇಕಾಕಲ್ಪಕಾಳಂ ಕ್ಷಿತಿವಲಯಮಿದಂ ಪಾತು ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗಃ || ೨೭

ಶಾ|| ಶೌರ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಗುಣಾರ್ಣವ ಕ್ಷಿತಿಪತೇಸ್ತವಾಪಸವ್ಯಕ್ತಮಾತ್
ಗರ್ವಾಕ್ಯಪ್ಪವಿಕರ್ಣಟಂಕನಿಕರೋತ್ತೀರ್ಣಪ್ರಭಾವಾಕ್ಯದ್ರೇಃ |
ಮತ್ತಾದ್ವಿಪಮಸುಕಸ್ತಿತಶಿಲಾಪಟ್ಟಂ ಸದಾಬ್ಧಾಯತೇ
ತಸ್ಮಾಯಂ ಪುನರುಕ್ತ ವಿವ ಸಮರ ಶ್ಲಾಘ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿಕ್ರಮಃ || ೨೮

ವಿತತ್ಪೂಜಿತ ಪರ್ವತಾಸ್ತು ಚಕಿತಾ ವಿತುಂ ಸಮುದ್ರಂ ಪುನಃ
ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಜಗೀಷಯಾ ವಿಜಯಿನಾ ಕೇನಾಪಿ ಪುಂಜೀಕೃತಂ |
ಯಜ್ಞಾತಂ ಶರ ಶಂಕು ಶಲ್ಯ ಶತಕೈಸ್ಸಂತಾಪ್ಯ ಶತುದ್ವಿಪಾನ್
ನಿಶ್ವಾಸೋಪರತಾನ್ ಗುಣಾರ್ಣವಮಹೀಪಾಲೇನ ಯುದ್ಧಾವನಂ || ೨೯

ಪೃಥ್ವಿ || ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧಯೋರ್ವಿನಯ ಯೌವನಾರಂಭಯೋಃ
ಪ್ರಭೂತ ಸಹಜೇರ್ಷ್ಯಯೋರಪಿ ಸರಸ್ವತೀ ಶ್ರೀಸ್ತಿಯೋಃ ||
ತಥಾಚ ಪರಿಹಾರಿಣೋರಪಿ ಮಹಾ ಕೃಮಾ ಶೌರ್ಯಯೋಃ
ಚರಂ ಪ್ರಥಮ ಸಂಗಮೋ ಹರಿಗ ಭೂಪತೌ ದೃಶ್ಯತೇ | ೩೦

ನಿಂತು ಮೃದುಮಧುರಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡಿದನು. ೨೭. ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊಪ್ಪಿನ ಎರಡು ಕಡೆಗಳೆಂಬ ಉಳಿಯಿಂದ ಗುರುತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಗ್ರವಾದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಾಮಸೇತುವಿನವರೆಗೂ ಹಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಂತೆ ಮಂದರಪರ್ವತಕಣಿವೆಯವರೆಗೂ ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರ ಪರ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಪರ್ವತಗಳ ಪರ್ವತಭೂಮಿಗಳಿರುವ ಶಿಖರಗಳವರೆಗೂ ಕಾಲದವರೆಗೂ ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨೮. ಯಾವ ಗುಣಾರ್ಣವನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರಿಕೇಸರಿರಾಜನ (ಅರ್ಜುನನ) ಪರಾಕ್ರಮವು ಬಲ ಮತ್ತು ಎಡೆಗೈಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಾದ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆಯುವ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುರಾಜರ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಉಳಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶಾಸನಫಲಕಗಳು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಯುದ್ಧಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಪುನರುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿ. ೨೯. ಗುಣಾರ್ಣವಮಹೀಪಾಲನ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹರಿತವಾದ ನೂರಾರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹತವಾದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಅನೆಗಳು ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತ ಸಮುದ್ರಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ರಾಜಿಯ ಹಾಗಿವೆ. ೩೦. ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ವಿನಯ ಮತ್ತು ಯವನಗಳನ್ನೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ

ವ|| ಅಂತಾತಂ ಪೊಗಬ್ಬು ಮಾಣ್ಣ ನಂತರದೊಳೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಶ್ರುತಿಯಂ ಪಲ್ಲಟಿಸದೆಯುಂ
ಮತ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದಂಗಳನಟಿಸಮೊಟ್ಟಜೆಯ ರಾಜಿಯಂ ಕಣ್ಣಂಚರದೊಳಂ ಪೊಂಪುಲೆಪೋಗಿ
ಮಂಗಳಪಾಠಕರಿರ್ಪರೊಂದೆ ಕೊರಲೊಳಂತೆಂದು ಮಂಗಳವೃತ್ತಂಗಳನೋದಿದರ್-

ಶಾ|| ರಂಗತ್ತುಂಗತರಂಗಭಂಗುರಲಸದ್ಗಂಗಾಜಳಂ ನರ್ಮದಾ
ಸಂಗ ಸ್ವಚ್ಛವನಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವರದಾ ಪುಣ್ಯಾಂಬು ಗೋದಾವರೀ |
ಸಂಗತ್ಕೋರ್ಜಿತವಾರಿಪಾರ ಯಮುನಾ ನೀಳೋರ್ಮ ನೀರಂ ಭುಜೋ
ತ್ತುಂಗಂಗೀಗರಿಗಂಗೆ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯಮಂ || ೩೦

ಮ|| ಶ್ರುತದೇವೀವಚನಾಮೃತಂ ಶ್ರುತಕಥಾಳಾಪಂ ಶ್ರುತಸಂಧ ಸಂ
ತತಿ ಶತ್ವಚ್ಛ್ರುತಪಾರಗ ಶ್ರುತಿ ಮಹೋರ್ಮುಲ್ಲಾಸಾರಾಶಿವಾ |
ರಿತಧಾತ್ರೀತಳಗೀತಿ ನಿರ್ಮಳಯಶಂಗಾರೂಢಸರ್ವಜ್ಞ ಭೂ
ಪತಿಗೊಲ್ಲಾಳುಮಿಗಾ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯಮಂ || ೩೧

ಸರಸ್ವತಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಸ್ಪರ ನಾಶಕಾರಿಗಳಾದ ದಯೆ ಮತ್ತು
ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಹುಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ ಅರಿಕೇಸರಿ
ರಾಜನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವ|| ಹಾಗೆ ಅವನು ಹೊಗಳಿ
ನಿಲ್ಲಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು (ವೇದಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು) ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡದೆಯೂ
(ಸುಸ್ವರವಾಗಿ) ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದೂ ಸಂಪೂರ್ಣಾರ್ಥ
ದ್ಯೋತಕವಾಗುವ ಹಾಗೂ ಕಂಡಂತೆ ಇನಿದಾದ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರೋಮಾಂಚ
ವಾಗುವ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಮಂಗಳಪಾಠಕರು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಮಂಗಳಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು
ಪಠಿಸಿದರು. ೩೦. ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಲೆಗಳಿಂದ ವಿಭಾಗವಾಗುತ್ತಿರುವ
(ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಗಂಗಾಜಲವೂ,
ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವ ನರ್ಮದಾನದಿಯ ನೀರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆದ ವರದಾನದಿಯ
ನೀರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೋದಾವರಿಯ ನೀರೂ ಸಾರವತ್ತಾದ ಯಮುನಾನದಿಯ
ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀರೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಎತ್ತರವಾದ ಭುಜಗಳುಳ್ಳ
ಅರಿಗನಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ.
೩೧. ಸರಸ್ವತಿ ವಚನಗಳೆಂಬ ಅಮೃತವೂ ಪುರಾಣಸಿದ್ಧವೂ ಆದ ಕಥಾಸಮೂಹಗಳೂ
ಜಿನಾಗಮಗಳೂ ಜಪ ವೇದ ಸಮೂಹಗಳೂ ಅನಂತವಾದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ
ಪಂಡಿತರಾದವರ ಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರದಿಂದ
ಪರಿವೃತರಾದ ಭೂಮಿಯ ಸಮುದ್ರಗೀತೆಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಮಲ
ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಅರಿಕೇಸರಿ ರಾಜನಿಗೆ
(ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಜಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ

ಪಾ|| ಕೈಲಾಸಂ ನಿಷಧಾಧಿಪಾಂಗ ನಿಕಟಕ್ಲೋನೇಧರಂ ನೀಳ ಕು
ಪ್ಪೀಳಂ ಕಂದಮಹೀಧರಂ ಶಿಖರನಾಮೋದ್ವನ್ದಗಂ ಪ್ರಸ್ತುರ |
ತ್ವಾಳೇಯಾಚಲಮೀತನಮ್ನೋಲಿಕಾಭೃನ್ನಾಧನಂದಿಂತಿಳಾ
ಪಾಳಂಗೀಗರಿಗಂ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯುಮಂ || ೭೭

ಮ|| ಜಳಧಿ ದ್ವೀಪ ರಣತಳಾಂಬರ ಕುಡಾದ್ವೀಂದ್ರಂಗಳೋರಂತ ತ
ನೋಳಮುದ್ವತ್ಸಟಕಂಗಳಾವಪ ಮಹಾದ್ರವ್ಯಂಗಳೋರಂತ ಮಂ |
ಗಳಕಾರ್ಯಂಗಳನಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಮನುಷೂಪಾತುಂಗರತ್ನಾಂಬು ಪಾ
ಟಳಿತಂಗೀಗರಿಗಂ ಮಂಗಳ ಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯುಮಂ || ೭೮

ನಯನಾನಂದ ಮೃಗಾಂಕಬಿಂಬಮುದಯಂಗೆಯ್ಯರ್ಕಬಿಂಬಂ ಮನಃ
ಪ್ರಿಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ವದನೇಂಪು ಬಿಂಬಮುಖಲ ಕ್ಷಾ ದ್ರವೀಪವಾರ್ಧಿಪ್ರಮೋ |
ದ ಯಶೋಬಿಂಬಮುದಗ್ರದಿಕ್ಕನಿಕರಾಕಾರೋಲ್ಲಸದ್ವಾಹುಗೀ
ಪ್ರಿಯಂಗಳಂಗೋಪದೀಗಿ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀಯಂ ಜಯಶ್ರೀಯುಮಂ || ೭೯

ಪಾ|| ಎಂದು ಪೊಗಳ್ಳು ಮಾನ್ವ ನಂತರದೊಳ್ ವ್ಯಾಸ ಕಶ್ಯಪ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಭರದ್ವಾಜಾದಿ
ಮಹಾಮುನಿಪುತ್ರತೀರ್ಥ ಬಂದು ನಿಜಕಮಂಡಲಂಜಲಂಗಳೊಳ್ ಬೆರೆಸಿದ ಧವಳಾಕ್ಷತಂಗಳಂ
ತಳಿದು-

ಸರ್ವದಾ ಕೊಡಲಿ-೭೭. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತ, ನಿಷಧಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಅಂಗದೇಶಕ್ಕೆ
ಸಮೀಪವಾದ ಪರ್ವತ, ನೀಲಗಿರಿಯೆಂಬ ಪರ್ವತ, ಕಂದವೆಂಬ ಪರ್ವತ,
ಶಿಖರವೆಂಬ ಪರ್ವತ ಎತರವೂ ಪ್ರಕಾಶವೂ ಆದ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ಇವೆಲ್ಲ
ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಾಧಿರಾಜ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ (ಇಳೆಯನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವವನು) ಎಂದು ಭೂಪಾಲನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಮಂಗಳ
ಮಹಾಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಜಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ. ೭೮. ಸಮುದ್ರ, ದ್ವೀಪ,
ಪಾತಾಳ, ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಟಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
ಅರಿಗಂಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ.
೭೯. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವೂ ಬಾಲಸೂರ್ಯನ
ಬಿಂಬವೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮುಖಚಂದ್ರಬಿಂಬವೂ
ಸಮಸ್ತವಾದ ಭೂಮಿ, ದ್ವೀಪ, ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಯಶೋಬಿಂಬವೂ (ಕೀರ್ತಿಸಮೂಹವೂ) ದೀರ್ಘವಾದ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸೊಂಡಿಲುಗಳ
ಆಕಾರವನ್ನುಳ್ಳ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಾಹುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪ್ರಿಯಂಗಳನೆಂಬ
ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ (ಅರ್ಜುನನಿಗೆ) ಸಂತೋಷಿಸಿ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀ
ಯನ್ನೂ ಜಯಶ್ರೀಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿ ವ|| ಎಂದು ಹೊಗಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಯಾದಮೇಲೆ
ವ್ಯಾಸ ಕಶ್ಯಪ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭಾರದ್ವಾಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಮುನಿಗಳ
ಸಮೂಹಗಳು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲುಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆರೆಸಿದ ಬಿಳಿಯ

ಮ|| ಅರಿ ಭೂಪಾಲ ದವಾನಳಂ ಹರಿಗ ನಿನ್ನಗ್ರಾಸಿ ಧಾರಾಂಬು ಶೀ
ಕರದಿಂ ಮುಚ್ಚುಗೆ ದಾನವರ್ಪ ಸಲಿಲಂ ಕೊಳ್ಳರ್ಥಿ ಸಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಿ |
ನ್ನರಿಯರ್ ಜಾಡುಗೆ ನಿನ್ನಜೊಂದು ಹಲವುಂ ಬಣ್ಣಂಗಳಂ ಮೇರು ಮಂ
ದರ ಕೈಕಾಸ ಮಹೇಂದ್ರ ನೀಳ ನಿಪಧಾದ್ರೀಂದ್ರೋಷಕಂಠಂಗಳೊಳ್ || ೩೬

ವ|| ಎಂದು ಹರಸಿ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಂಗಳೆ ಪೋದರಾಗಳ್ ಧರ್ಮನಂದನನಿಗೆ ನಿನ್ನ
ರಾಜ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಯಂ ನೋಡುತಿರ್ಪುದುಂ ಮುಮುಕ್ಷು ವೃತ್ತಿಯೊಳಿರ್ಪುದುಮಲ್ಲದೆ ಜೆಜಿತೇನುಂ
ಬಾಬ್ಬಿಯಲ್ಲೆಂದು ಭೀಮ ನಕುಲ ಸಹದೇವರ್ಕಳ್ಳೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಮ್ಮನಾಪ್ತ
ಯುಯುತ್ಸುಗಮವರ್ ಬೇಡಿದೆ ನಾಡುಗಳನೆ ಕುಡಿಸಿ ಸಂತಸಂಬಡಿಸೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಂ
ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನುಮಿಂತೆಂದಂ-

ಕಂ|| ನಿನ್ನ ದೆಯೆಯಿಂದಮರಿ ನೃಪ
ರನ್ನೊ ಕೊಂದೆಮಗೆ ಸಕಳ ರಾಜ್ಯಪ್ರಿಯುಂ |
ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಸಾರ್ಧಮು
ನಿನ್ನಪಕಾರಮನದೇತಲೊಳ್ ನೀಗುವೆನೋ || ೩೭

ವ|| ಎಂದು ಮುಕುಂದನನುನಯ ವಚನ ರಚನಾ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂ ಸಂತಸಂ ಬಡೆ
ನುಡಿದು ಸಾತ್ಯಕೇಶಸರ್ಪವಸ್ತುವಾಹನ ಸಹಿತಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಸಕಳಭುವನತಳ
ಭಾರಮನವಯವದಿಂ ತಾಳ್ಮರ್ದದಾಶ್ರವ್ಯಪ್ರಿಯೊಳುದಾತನಾರಾಯಣನುಂ ಭುವನ

ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ (ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಚಿ) ಹರಸಿದರು.
೩೬. ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ ಶತ್ರುರಾಜರೆಂಬ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ನಿನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಿಯ
ಅಲಗೆಂಬ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ (ಅಸಿಧಾರೆಯ ಹನಿಗಳಿಂದ) ಅಳಿದುಹೋಗಲಿ.
ಯಾಚಿಕರೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದಾನವೆಂಬ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಲಿ. ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ
ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಿನ್ನರಿಯರು ಮೇರು, ಮಂದರ, ಕೈಲಾಸ, ಮಹೇಂದ್ರ,
ನಿಷಧ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ (ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ) ಹಾಡಲಿ. ವ|| ಎಂಬುದಾಗಿ
ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನ!
ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛುಗಳಾದ ತಪಸ್ತಿಗಳ
ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಭೀಮ ನಕುಲ ಸಹದೇವರುಗಳಿಗೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ತಮ್ಮನಾದ
ಯುಯುತ್ಸುನಿಗೂ ಅವರು ಕೇಳಿದ ನಾಡುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು.
ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು, ೩೭. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಂದ ನಮಗೆ ಸಕಳ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ಕೈಸೇರಿತು. ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಲಿ ವ|| ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿ
ಸಾತ್ಯಕಿಯೊಡನೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುವಾಹನಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ
ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಭೂಮಂಡಲದ ಭಾರವನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಧರಿಸಿ

ಭವನೋದರದೊಳ್ ಪಸರಿಸಿದ ತೇಜದೊಳ್ ಪ್ರಚಂಡ ಮಾತೃಕಾಡನುಂ ಅವೆಡೆಯೊಳಮಸ
ಮಾನಮೆನಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯೊಳುದಾರಮಹೇಶ್ವರನುಂ ನಳ ನಮುಷ ಮಾಂಧಾತರಂ
ಮಸುಳವಂದ ನೆಗಚ್ಚೆಯೊಳ್ ಮನುಜಮಾಂಧಾತನುಂ ತಿಣೇತ್ರನುಮನಸುಂಗೊಳಿಸಿದ
ಸಾಹಸದೊಳ್ ಕದನತಿಣೇತ್ರನುಂ ಅಚಳಿತ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೊಳ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಗಾಂಗೇಯನುಂ
ರಾಮನುಮನೇಚಿಸಿದ ಸಾಹಸದೊಳಕಳಂಕರಾಮನುಂ ಬೇಡಿದರ ಬೇಡಿದುದಂ
ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳದೀವುದೆಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜೀಮೂತವಾಹನನುಂ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಂಗಳೊಳ್ ತನಗೆ
ಮಾರ್ಮಲೆವರಿಲ್ಲವುದೆಂ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನುಂ ಉರ್ಕಿ ಬಂದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ತು ಮಾರ್ವಲಂಗಳಂ
ತನ್ನ ಬಾಳ ಬಾಯೊಳಬ್ಬಾಡಿದುದೆಂ ಪರಸೈನ್ಯಭಿರವನುಂ ಆರಾತಿ ಗಜಘಟೆಗಳಿನಿತು
ಬಂದೊಡ್ಡೆಯುಂ ತನ್ನೊಂದಮಂದದ್ದನಿಗೊಡ್ಡೊಡೆ ದೋಡುವುದೆಂ ವೈರಿಗಜಘಟಾವಿಘಟನನುಂ
ತನಗಿದಿರನದಿರದೊಡ್ಡಿದ ವಿದ್ವಿಷ್ಟ ಬಲಂ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ಕರಗುವುದೆಂ ವಿದ್ವಿಷ್ಟ ವಿದ್ರಾವಣನುಂ
ಆರಾತಿ ವನ ಗಹನಮನಳುದುರ್ ಕೊಳ್ಳುದೆಂದಮರಾತಿ ಕಾಳಾನಳನುಂ ಪಗೆವರೆಂಬ
ಕುರಂಗಳೆನೊಂದೊಂದೊಳೊಳೊಂದಲೇ ಯದೆಲ್ಲಬ್ಬುವುದೆಂ ರಿಪುಕುರಂಗಳೆನಿರವನುಂ
ವಿಕ್ರಾಂತದೊಳ್ ತನ್ನರ್ದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಪಿರಿಯನಪ್ಪುದೆಂ ವಿಕ್ರಾಂತ ತುಂಗನುಂ ಅವೆಡೆಯೊಳಂ
ವಿಕ್ರಮಂ ಕ್ರಮಮೆನಿಸಿದುದೆಂ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನುಂ ಎಂತಪ್ಪ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳಂ ಪೋಗದ

ಉದಾತ್ತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಉದಾತ್ತನಾರಾಯಣನೂ ಭುವನೋದರದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ
ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ) ಪ್ರಸರಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಚಂಡಮಾತೃಕಾಡನೂ (ಅತ್ಯಂತ
ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಸೂರ್ಯ) ಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವೇ ಇಲ್ಲದವನು
ಎಂಬ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಉದಾರಮಹೇಶ್ವರನೂ ನಳನಮುಷಮಾಂಧಾತರನ್ನು
ಕಾಂತಿಹೀನಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನುಜಮಾಂಧಾತನೂ ಮುಕ್ತಗ್ಲಾನನ್ನೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಿಸಿದ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕದನತಿಣೇತ್ರನೂ ಚಲಿಸದೇ ಇದ್ದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದ
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಗಾಂಗೇಯನೂ ರಾಮನನ್ನೂ ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸಿದ ಸಾಹಸದಿಂದ ಅಕಳಂಕ
ರಾಮನೂ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಅವರು ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾತನಾಡದೆ
ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಜೀಮೂತವಾಹನನೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ
ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೂ ಕೊಬ್ಬಿ ಬಂದು ಮೇಲೆ
ಬೀಳುವ ಪ್ರತಿಸೈನ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯ ಮೊನೆಯಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಪರಸೈನ್ಯ
ಭಿರವನೂ ಶತ್ರುಪಕ್ಷಗಳ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವು ಎಷ್ಟು ಬಂದು ಚಾಚಿದರೂ ತನ್ನ
ಒಂದು ಗರ್ಜನೆಗೆ ಗುಂಪು ಚೆದುರಿ ಓಡುವುದರಿಂದ ವೈರಿಗಜಘಟಾವಿಘಟನನೂ
ತನಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಹೆದರದೆ ಬಂದು ಒಡ್ಡಿದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ
ಕರಗುವುದರಿಂದ ವಿದ್ವಿಷ್ಟ ವಿದ್ರಾವಣನೂ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕಾಡಿನ ಒಳಭಾಗವನ್ನು
ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸುಡುವುದರಿಂದ ಆರಾತಿ ಕಾಳಾನಳನೂ ಹಗೆಗಳೆಂಬ ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದೂ
ಬಿಡದಂತೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿಸುವುದರಿಂದ ರಿಪು
ಕುರಂಗಳೆನಿರವನೂ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿರಿಯನಾದುದರಿಂದ
ವಿಕ್ರಾಂತತುಂಗನೂ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಾಕ್ರಮವೇ ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು

ನಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವದಿಂ ಸಮರೈಕಮೇರುವುಂ ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಂಬ ಸಕಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮುರಿಯೆ ತನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನುಂ ಕಾದ ಬಲ್ಲಾಳನದೊಳ್ ಶರಣಾಗತ ಜಳನಿಧಿಯುಂ ವಿನಯಮೇ ತನಗೆ ಭೂಷಣಮಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಂ ವಿನಯ ಭೂಷಣನುಂ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಮಾಧಾರಣಮಪ್ಪ ದಾನಗುಣದೊಳ್ ಲೋಕೈಕಲ್ಪದ್ವಯಮನುಂ ಎನಿತಾನುಂ ಗಜಗಮನಂಗಳಂ ತಾನೆ ಸಮದನತ್ವದಿಂ ಗಜಗಮನರಾಜಪುತ್ರನುಂ ಎಂತಪ್ಪ ಗರ್ವವ್ಯಾಧಿಯುಮನತಿವರ್ತಿಗಳಮನಾರೂಢದೊಳ್ ತನಗೆಳವನುವುದಿಂದಾರೂಢ ಸರ್ವಜ್ಞನುಂ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ ಲೋಕಾಲೋಕದ ವಸ್ತುಗಳುಮಂ ಕರತಳಾಮಳಕಮಾಗಳಿವುದರಿಂ ನೃಪ ಪರಮಾತ್ಮನುಂ ಎಂತಪ್ಪ ಪಂಡಿತರ ಗೋಚ್ಛಯೊಳಂ ತಾನೆ ಸೊಗಯಿಸುವುದಿಂ ವಿಬುಧ ವನಜವನಕಳಹಂಸನುಂ ಕೆಂಯ್ಕಿಯ್ದ ಸೊಗಯಿಸುವತ್ವದಿಂ ಸಹಜಮನೋಜನುಂ ಎಂತಪ್ಪ ಬರ್ದಯರುಮಂ ಬಗೆಗೆ ವರಿಸುವ ತಕ್ಕನೊಳ್ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನುಂ ಕೂರ್ಪ ಕೂರದರ ಪಡೆಗಳೆರಡುಂ ತನ್ನನೆ ಮೆಚ್ಚುವುದಿಂ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನುಂ ಎಂತಪ್ಪ ಮಾವಲಂಗಳುಮಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲುವದಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲನುಂ ಮಹಾ ಭಾರಾವತಾರದೊಳತಿರಥ ಮಹಾರಥ ಸಮರರ್ಥಾರ್ಥರಥಕಳಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸುವುದಿಂ ಸಾಹಸಾರ್ಜುನನುಮುರೇಂದ್ರನೊಳರ್ಥಾಸನಮೇಳದ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೊಳ್ ಮಹಿಮಾರ್ಣವನುಮರಿಕರಿಗಳಂ ಪಡಲ್ಪಡಿಸುವ ಬೀರದೊಳರಿ ಕೀಸರಿಯುಮಾಗಿ-

ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಪರಾಕ್ರಮಧವಳನೂ ಎಂತಹ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಸಮರೈಕಮೇರುವೂ ಗೊಜ್ಜಿಗನೆಂಬ ಸಕಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ (ರಕ್ಷಿಸಿದುದರಿಂದ) ಶರಣಾಗತಜಳನಿಧಿಯೂ ವಿನಯವನ್ನೇ ತನಗೆ ಒಡವೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ವಿನಯಭೂಷಣನೂ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಸಾಧಾರಣ ರೀತಿಯದಾಗಿರುವ ದಾನಗುಣದಿಂದ ಲೋಕೈಕ ಕಲ್ಪದ್ವಯಮನೂ ಎಷ್ಟೋ ಗಜಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಾನೆ ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಗಜಾಗಮ ರಾಜಪುತ್ರನೂ ಎಂತಹ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನೂ ವಶಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಇರುವ ತುಂಟಾನೆಗಳನ್ನೂ ಹತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆರೂಢಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹಾಗೆ ಲೋಕಾಲೋಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ನೆಲ್ಲಿಯಕಾಯಿನಂತೆ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ನೃಪಪರಮಾತ್ಮನೂ ಎಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಬುಧವನಜವನಕಳಹಂಸನೂ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ಸುಂದರ ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಜಮನೋಜನೂ ಎಂತಹ ಪ್ರೌಢಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಸುರತಮಕರದ್ವಜನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಸದಿರುವ ಎರಡುಸೈನ್ಯಗಳೂ ತನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಪಡೆಮೆಚ್ಚಿಗಂಡನೂ ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆನ್ನವನ್ನೂ ನೋಡುವುದರಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನೋಡುತ್ತೆ ಗೆಲ್ಲನೂ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅತಿರಥ ಸಮರಥ ಅರ್ಧರಥರುಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಾಹಸಾರ್ಜುನನೂ ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮಹಿಮಾರ್ಣವನೂ ಶತ್ರುಗಳ ಅನೆಗಳನ್ನು

ಚಂ|| ಪಸದನಮಾಪ್ತದಾವ ಋತುವಿಂಗಮದೋಪ್ಪಗುಮಾವ ಪೊಬ್ಬದಾ
ವಸಕದೊಳೊಂದುಗುಂ ವಿನಯಮಾವಡೆಗಾಪ್ತದು ಚೆಲ್ಲುವತ್ತು ರಂ |
ಜಸುಗುಮದರ್ಕದಂ ಸಮತಿ ನಿಚ್ಚಲುಮಾ ಬಿಯಮಾ ವಿನೋದಮಾ
ಪಸದನಮಾ ವಿಳಾಸದೊಳೊದಂಬಡೆ ಭೋಗಿಸಿದಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೩೮

ಪಸರಿಸಿ ನೀಳ್ವ ತನ್ನ ಜಸದೊಳ್ ಪೆನೋರ್ವನ ಕೀರ್ತಿ ತಳ್ಳು ರಂ
ಜಸೆ ನೆಗಟ್ಟುತ್ತನೇಂ ನೆಗಟ್ಟನೇಂಬ ಚಲಂ ಮಿಗೆ ತನ್ನ ಪಂಪು ತ |
ನ್ನೆಸಕಮ ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮಮ ತನ್ನ ನೆಗಟ್ಟೆಯ ತನ್ನ ಮಾತೆ ತಾ
ನೆಸೆವ ಜಗತ್ತಯಕ್ಕನಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿದಂ ನೆಲನಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೩೯

ಕಂ|| ಆ ಮಳಯಾಚಳ ಹಿಮಗಿರಿ
ಸೀಮಾವನತಳಕೆ ಬೆಂಗಿಮಂಡಳದೊಳ್ ಚೆ |
ಲ್ವಾವಗಮ ತನಗದೊಂದೂರ್
ನಾಮದೊಳಂ ವೆಂಗಿಪಳು ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ || ೪೦

ಅದುವೆ ವಸಂತಂ ಕೊಟ್ಟೊ
ರೊದವಿದ ನಿಡುಗುಂದಿ ಮಿಕ್ಕ ವಿಕ್ರಮ ಪುರವೆಂ |
ಬುದುಮಗ್ನಹಾರ ಸಂಪ
ತ್ವದವಿಗಲೊಳಮಗ್ನಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೪೧

ಕೆಳಗುರುಳಿಸುವುದರಿಂದ ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಆಗಿ ೩೯. ಯಾವ ಋತುವಿಗೆ ಯಾವ
ಅಲಂಕಾರವೊಪ್ಪುವುದು, ಯಾವ ಹೊತ್ತು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ ಯಾವ
ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿನಯ (ನೀತಿ) ಸೊಗಸಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ
(ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು) ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆ ವೆಚ್ಚ, ಆ ಸಂತೋಷ, ಆ ಅಲಂಕಾರ, ಆ
ವಿಲಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮನೋಹರವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಅರಿಕೇಸರಿಯು)
ಗುಣಾರ್ಣವನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ೩೯. ಪ್ರಸರಿಸಿ ಬೆಳೆದ ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನೊಡನೆ
ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕೀರ್ತಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೆ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನೆಂಬ
ಫಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲು ತನ್ನ ವೈಭವ, ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ, ತನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ತನ್ನ ಮಾತು -
ಇವುಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ತಾನೇ ಎನಿಸಿ ಗುಣಾರ್ಣವನು
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದನು. ೪೦. ಮಲಯಪರ್ವತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ
ವನ್ನು ಮೇರೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೆಂಗಿದೇಶವೇ ಯಾವಾಗಲೂ
ಸುಂದರವಾಗಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ವೆಂಗಿಪಳು ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಶೋಭಿಸುವುದು. ೪೧. ಆ ವೆಂಗಿಪಳುವಿನಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಿಡುಗುಂದಿ
ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ವಿಕ್ರಮಪುರ ಎಂಬುವ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿವೆ.
ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪತ್ವದವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾದವನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ

ನಯಶಾಲಿ ವತ್ಸ ಗೋತ್ರ
ಶ್ರಯಣೀಯನನೇಕ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ವಿನಿ ।
ಶ್ವಯ ಮತಿ ಕೃತಿ ಮಾಧವ ಸೋ
ಮಯಾಜಿ ಸಲೆ ನೆಗಟ್ಟನಾಸಮುದಂಬರಗಂ ॥ ೪೨

೮೦|| ಶಕ್ತ ಶಶಾಂಕ ಸೂರ್ಯ ಪವಮಾನರುಮಾತನ ಹೋಮ ಮಂತ್ರ ಚ
ಕೃ ಕೃಮಕಕ್ಕಾಂ ಮಿದುಕಲಾಗದೆ ಶಾಪಮನೀಗುಮೆಂದೆ ದಿ ।
ಕೃಕೃಮುಮಂಜಿ ಬೆರ್ಚಿ ಬೆಸಕೆಯ್ದುದಲ್ಲದಗುವೃಪ ಪರ್ವ ಸ
ವೃಕೃತುಯಾದಿಯಾದನಳದಿಂತುಟು ಮಾಧವಸೋಮಯಾಜಿಯಾ ॥ ೪೩

ಕಂ|| ವರ ದಿಗ್ಗನಿತೆಗೆ ಮಾಟದ
ಕುರುಳಾ ತೈಭುವನಕಾಂತೆಗಂ ದಲ್ ಕಂಠಾ ।
ಭರಣಮೆನೆ ಪರದ ತನ್ನ
ದ್ವರ ಭೂಮದೆ ಕೆರಿದು ಮಾಡಿದಂ ನಿಜಯಶಮಂ ॥ ೪೪

ತತ್ಪನಯನವಿಳ ಕರಿ ತುರ
ಗೋತ್ರಮ ಮನೆ ಕನಕ ಸಾರ ವಸ್ತುವನೆರೆದ ।
ಗಿಗತ್ತು ಸಲೆ ನೆಗಟ್ಟನತಿ ಪುರು
ಪೋತ್ರಮನಭಮಾನಚಂದ್ರನೆನಿಪಂ ಪೆಸರಿಂ ॥ ೪೫

ಕಂ|| ಆತಂಗೆ ಭುವನ ಭವನ
ಖ್ಯಾತಂಗೆ ಸಮಸ್ತ ವೇದ ವೇದಾಂಗ ಸಮು ।
ದ್ವೋತಿತ ಮತಿಯುತನುಚಿತ ಪು
ರಾತನ ಚರಿತಂ ತನೂಭವಂ ಕೊಮರಯ್ಯಂ । ೪೬

ಪ್ರಣ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ೪೨. ವಿನಯಶಾಲಿಯೂ ವತ್ಸಗೋತ್ರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನೂ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮಾಧವ ಸೋಮಯಾಜಿಯಂಬವನು ಸಮುದ್ರ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಬಹುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ೪೩. ಇಂದ್ರಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯವಾಯುದೇವತೆಗಳೂ ಆತನ ಹೋಮ ಮಂತ್ರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದರೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದೇ ದಿಬ್ಬಿಡಲಿಗಳೂ ಹೆದರಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಸರ್ವಕೃತುಯೆಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು. ಮಾಧವ ಸೋಮಯಾಜಿಯ ಶಕ್ತಿಯಂತಹುದು. ೪೪. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಿಕ್ಕೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಕತ್ತಿನ ಅಭರಣವು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ತನ್ನ ಯಜ್ಞಧೂಮದಿಂದ (ಹೊಗೆಯಿಂದ) ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ೪೫. ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವನ ಮಗನಾದ ಅಭಿಮಾನಚಂದ್ರನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಆನೆ ಕುದುರೆ ಉತ್ತಮ ರತ್ನ ಚಿನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ೪೬. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆತನಿಗೆ ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಉಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚಾರಸಂಪನ್ನನಾದವನೂ

ಆ ಕೊಮರಯ್ಯಂಗವನಿತ
ಛಾಕಾಶ ವ್ಯಾಪ್ತ ನಿಜ ಗುಣ ಮಣಿ ರ |
ತ್ಯಾಕರನಚ್ಚಾನತಮೋ
ನೀಕರನಭರಾಮ ದೇವರಾಯಂ ತನಯಂ ||

೪೭

೮೦|| ಜಾತಿಯೊಳ್‌ಲ್ಲಮುತ್ತಮದ ಜಾತಿಯ ವಿಪ್ರಕುಲಂಗೆ ನಂಬಲೇ
ಮಾತೊ ಜನೇಂದ್ರ ಧರ್ಮಮೆ ವಲಂ ದೊರೆ ಧರ್ಮದೊಳೆಂದು ನಂಬಿ ತ |
ಜ್ಞಾತಿಯನುತ್ತರೋತ್ತರಮೆ ಮಾಡಿ ನೆಗಟ್ಟಿದನಂತಿರಾತ್ಮ ವಿ
ಖ್ಯಾತಿಯನಾತನಾತನ ಮಗಂ ನೆಗಟ್ಟಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ ||

೪೮

ಕಂ || ಪಂಪಂ ಧಾತೀವಳಯ ನಿ
ಳಂಪಂ ಚತುರಂಗ ಬಳ ಭಯಂಕರಣಂ ನಿ |
ಪ್ಪಂಪಂ ಲಲಿತಾಲಂಕರ
ಣಂ ಪಂಚಶರೈಕರೂಪನಪಗತಪಾಪಂ ||

೪೯

೮೦|| ಕವಿತ ನೆಗಟ್ಟಿಯಂ ನಿಜೆನೆ ಜೋಳದ ಪಾಟೆ ನಿಜಾಧಿನಾಥನಾ
ಪವದೊಳರಾತಿನಾಯಕರ ಪಟ್ಟನೆ ಪಾಟೆನೆ ಸಂದ ಪೆಂಪು ಭೂ |
ಭುವನದೊಳಾಗಳುಂ ಬೆಳಗೆ ಮಿಕ್ಕಭಿಮಾನದ ಮಾತು ಕೀರ್ತಿಯಂ
ವಿವರಿಸೆ ಸಂದನೇಂ ಕಲಿಯೊ ಸತ್ವಿಯೋ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ ||

೫೦

ಆದ ಮಗನು ಕೊಮರಯ್ಯನೆಂಬುವನು. ಆ ಕೊಮರಯ್ಯನಿಗೆ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ತನ್ನ ಗುಣವೆಂಬ ಮಣಿಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಂತಿರುವವನೂ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನೂ ಆದ ಅಭಿರಾಮದೇವರಾಯನೆಂಬುವನು ಮಗನು. ೪೮. ಜಾತಿಯಿಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದವನಿಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜೈನಧರ್ಮವೇ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು (ಯೋಗ್ಯವಾದುದು) ಆ ಜಾತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಾಡಿ ತನ್ನ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ಎಂಬ ಬಿರುದಿನ ಪಂಪ. ೪೯. ಪಂಪನು ಭೂಮಂಡಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವತೆ. ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ (ನಡುಗದವನು) ಸುಂದರವಾದ ಅಲಂಕಾರವುಳ್ಳವನು. ಮನ್ಮಥನ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವ ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ಪಾಪರಹಿತನಾದವನು - ೫೦. ತನ್ನ ಕವಿತ್ವವು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅನ್ನದಾತನಲ್ಲಿದ್ದ ಉಪ್ಪಿನ ಋಣವು ತನ್ನ ರಾಜನ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುನಾಯಕರ ವೀರಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುವಂತಹ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಯಶಸನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿತು. ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪಂಪಕವಿ ಎಂತಹ ಶೂರನೋ

ಕಂ|| ಆತಂಗರಿಕೇಸರಿ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯೆ ಬಲೆಯಟ್ಟು ಪಿರಿದನಿತ್ತು ನಿಜಾಭಿ |
ಪ್ರಾತಿಯನಿಳಿಯೊಳ್ ನಿಲೆಸ
ಲೋ ತಲದಿತಿಹಾಸ ಕಥೆಯನೊಪ್ಪಿಸೆ ಕುಟಿತಂ ||

೫೧

ಶೌತಮಿದು ತನಗೆ ಗಂಗಾ
ಸೋತದವೊಲಳುಂಬಮಾಗಿ ಗಡೆಗೊಳ್ಳದೆ ವಿ |
ಪ್ರಾತ ಕವಿ ವ್ಯಸಂಭವಂಶೋ
ದ್ರೂತಮನಲ್ ಬರಿಸದೊಳಗೆ ಸಮವಿನೆಗಮಿದಂ ||

೫೨

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ ಆದಿವಂಶಾವತಾರಸಂಭವಂ ರಂಗಪ್ರವೇಶಂ ಪುನಃಪ್ರವಾಹಂ ಹಿಡಿಂಬ
ವಧೆಬಕಾಸುರವಧೆ ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರಂ ವೈವಾಹಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಪಟ್ಟಬಂಧನಂ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ
ಪ್ರವೇಶಂ ಅರ್ಜುನದ್ವಿಜಯಂ ದ್ವಾರಾವತೀಪ್ರವೇಶಂ ಸುಭದ್ರಾಹರಣಂ ಸುಭದ್ರಾ ವಿವಾಹಂ
ಪಾಂಡವವನ ದಹನಂ ಮಯ ದರ್ಶನಂ ನಾರದಾಗಮನಂ ಜರಾಸಂಧ ವಧೆ ರಾಜಸೂಯಂ
ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ ದ್ರೂತವೃತ್ತಿಕರಂ ವನ ಪ್ರವೇಶಂ ಕಿಮೀಶ್ವರ ವಧೆ ಕಾಮ್ಯಕವನದರ್ಶನಂ ದ್ವೈತವನ
ಪ್ರವೇಶಂ ಸೈಂಧವಬಂಧನಂ ಚಿತ್ರಾಂಗದಯುದ್ಧಂ ಕಿರಾತದೂತಾಗಮನಂ ದ್ರೌಪದೀ
ವಾಕ್ಯಂ ಪಾರಾಶರ ವೀಕ್ಷಣಂ ಇಂದ್ರಕೀಲಾಭಿಗಮನಂ ಈಶ್ವರಾರ್ಜುನ ಯುದ್ಧಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ
ರಾಭಂ ಇಂದ್ರಲೋಕಾಲೋಕನಂ ನಿವಾತಕವಚಾಸುರವಧೆ ಕಾಳಕೇಯ ಪೌಲೋಮವಧೆ
ಸೌಗಂಧಿಕಕಮಲಾಹರಣಂ ಜಟಾಸುರವಧೆ ಮಾಯಾಮೃತ್ಪ್ರಸನ್ನ ವ್ಯಾಜಂ ವಿರಾಟಪುರ

ಎಂತಹ ಸತ್ಯವಿಯೋ? ೫೧. ಆತನಿಗೆ (ಆ ಪಂಪನಿಗೆ) ಅರಿಕೇಸರಿರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸೆಂದು ಹೇಳಲು ಈ ರೀತಿಯಾದ ಇತಿಹಾಸ ಕಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ
ಒಪ್ಪಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ೫೨. ವೇದಸದೃಶವಾದ ಈ ಕೃತಿಯು ತನಗೆ
ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅತ್ಯಂತಶಯವಾಗಿ ಪರರ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ
ರಚಿತವಾಯಿತು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಆದಿವಂಶಾವತಾರಸಂಭವ, ರಂಗಪ್ರವೇಶ,
ಅರಗಿನಮನೆಯ ದಾಹ, ಹಿಡಿಂಬವಧೆ, ಬಕಾಸುರವಧೆ, ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ,
ವಿವಾಹ, ಧರ್ಮರಾಯಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪ್ರವೇಶ, ಅರ್ಜುನ ದ್ವಿಜಯ,
ದ್ವಾರಾವತೀ ಪ್ರವೇಶ, ಸುಭದ್ರಾಹರಣ, ಸುಭದ್ರಾವಿವಾಹ, ಪಾಂಡವವನ ದಹನ,
ಮಯದರ್ಶನ, ನಾರದಾಗಮನ, ಜರಾಸಂಧವಧೆ, ರಾಜಸೂಯ, ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ,
ದ್ರೂತವೃತ್ತಿಕರ, ವನಪ್ರವೇಶ, ಕೀಚಕವಧೆ, ಕಾಮ್ಯಕವನದರ್ಶನ, ದ್ವೈತವನಪ್ರವೇಶ,
ಸೈಂಧವಬಂಧನ, ಚಿತ್ರಾಂಗದಯುದ್ಧ, ಕಿರಾತದೂತಾಗಮನ, ದ್ರೌಪದೀವಾಕ್ಯ, ವ್ಯಾಸರ
ದರ್ಶನ, ಇಂದ್ರಕೀಲಾಭಿಗಮನ, ಈಶ್ವರಾರ್ಜುನಯುದ್ಧ, ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರರಾಭ,
ಇಂದ್ರಲೋಕಾಲೋಕನ, ನಿವಾತಕವಚಾಸುರವಧೆ, ಕಾಳಕೇಯಪೌಲೋಮವಧೆ,
ಸೌಗಂಧಿಕಕಮಲಾಹರಣ, ಜಟಾಸುರವಧೆ, ಮೃತ್ಪ್ರಸನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತ,

ಪ್ರವೇಶಂ ಕೀಚಕವಧೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಣಂ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿವಾಹಂ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಂ
ದೂತಕಾರ್ಯಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಪ್ರಯಾಣಂ ಭೀಷ್ಮ ಕರ್ಣ ವಿವಾದಂ ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗಂ ಶ್ವೇತ
ವಧೆ ಭೀಷ್ಮಶರ ಶಯನಂ ದ್ರೋಣಾಭಿಷೇಕಂ ಅಭಿಮನ್ಯು ವಧೆ ಸೈಂಧವ ವಧೆ ಘಟೋತ್ಕಚ
ವಧೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ಮೋಕ್ಷಂ ದ್ರೋಣ ವಧೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕರ್ಣ ವಿವಾದಂ ಕರ್ಣಾಭಿಷೇಕಂ
ಸಂಸಪ್ತಕ ವಧೆ ದುಶ್ಯಾಸನ ವಧೆ ವೀರೇಸಂಹನನಂ ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಯುದ್ಧಂ ಕರ್ಣ
ಸೂರ್ಯಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ಶಲ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ ಶಲ್ಯನಿಪಾತನಂ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನ ಗದಾಯುದ್ಧಂ
ದುರ್ಯೋಧನ ವಧೆ ಪಂಚಪಾಂಡವಹರಣಂ ಸ್ತ್ರೀಪರ್ವಂ ಅರ್ಜುನಾಭಿಷೇಕಂ ಪೆಲವುಮುಖಾ
ಖ್ಯಾನ್ ಕಥೆಗಳೊಳಮೊಂದುಂ ಕುಂದಲೀಯದೆ ಪೇಟೆಂ-

ಚಂ|| ಎಸೆಯ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮನಾವ ನರೇಂದ್ರರುಮಾರ್ತ ಕೂರ್ಮ ಪೇ
ಲೆಸರೆ ಕವೀಂದ್ರರುಂ ನೆಲೆಯ ಪೇಟರೆ ಪೇಟೆಪೊಡೆಯ್ ನೀನೆ ಪೇ |
ಲೆಸುವೆಯುದಾತ ಕೀರ್ತಿ ನೀಲೆ ಪೇಟೆಪೊಡೆ ಪಂಪನೆ ಪೇಟುಮಿಂತು ಪೇ
ಲೆವಿದ ನರೇಂದ್ರರುಂ ನೆಲೆಯ ಪೇಟೆ ಕವೀಂದ್ರರುಮಾರ್ ಧರಿತಿಯೋಳ್ ||೫೩

ಎನೆ ಸಕಲಾವನೀಕಳ ಜನಂ ಪಿರಿದುಂ ದಯಗೆಯ್ದು ಸಾರ್ಜ ಮೆ
ಲ್ಲನೆ ಪಿರಿದಪ್ಪ ಗೌರವದ ಮೈಮೆಯ ಮನ್ನಣೆಯೋಳಿಗ್ ಕರಂ |
ಮನಮನಂಚೆ ಕೀರ್ತಿ ಜಗದೊಳ್ ನೀಲೆ ಪೇಟೆವಿದಂ ಜಗಕ್ಕೆ ನ
ಚ್ಚನ ಕವಿತಾ ಗುಣಾರ್ಣವನೀ ಕೃತಿ ಬಂಧನಮಂ ಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೫೪

ವಿರಾಟಪುರಪ್ರವೇಶ, ಕೀಚಕವಧೆ, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಗೋಗ್ರಹಣ, ಅಭಿಮನ್ಯುವಿವಾಹ,
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ, ದೂತಕಾರ್ಯ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯಾಣ, ಭೀಷ್ಮಕರ್ಣವಿವಾದ,
ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗ, ಶ್ವೇತವಧೆ, ಭೀಷ್ಮಶರಶಯನ, ದ್ರೋಣಾಭಿಷೇಕ,
ಅಭಿಮನ್ಯುವಧೆ, ಸೈಂಧವವಧೆ, ಘಟೋತ್ಕಚವಧೆ, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯಮೋಕ್ಷ,
ದ್ರೋಣವಧೆ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಕರ್ಣ ವಿವಾದ, ಕರ್ಣಾಭಿಷೇಕ, ಸಂಸಪ್ತಕವಧೆ,
ದುಶ್ಯಾಸನವಧೆ, ಮುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ, ಕರ್ಣನ
ಸೂರ್ಯಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಶಲ್ಯಾಭಿಷೇಕ, ಶಲ್ಯನಿಪಾತನ, ಭೀಮದುರ್ಯೋಧನ
ಗದಾಯುದ್ಧ, ದುರ್ಯೋಧನವಧೆ, ಪಂಚಪಾಂಡವಹರಣ, ಸ್ತ್ರೀಪರ್ವ,
ಅರ್ಜುನಾಭಿಷೇಕ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಅನೇಕ ಉಪಾಖ್ಯಾನ್ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ
ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳಿದೆನು. ೫೩. ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ರಾಜರೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಗ್ರಭಾರತವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಲ್ಲ. ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.
ಹೇಳಿಸುವುದಾದರೆ ನೀನೆ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಸುತ್ತೀಯೆ; ಉನ್ನತವಾದ ಕೀರ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವ
ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಂಪನೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಸಿದ ರಾಜರೂ
ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ೫೪. ಎಂದು
ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದ ಜನವೂ ಹೇಳಲು ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು
ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಹಿರಿದಾದ ಮಹಿಮೆಯ ಸತ್ಕಾರಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಸದ್ಗಿಲ್ಲದೆ
ಮಾಡಿ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಳಿಸಲು (ತ್ಯಪ್ತಿಪಡಿಸಲು) ಅವನ ಕೀರ್ತಿ

ಪಿರಿಯಕ್ಕದ || ತುಡುಗೆ ನಿಚ್ಚಲುಂ ಪಂಚರತ್ನಂಗಳುಂ ಪೊಪಮದೆ ತನ್ನಡುವುಪ್ಪಟಂಗಳ್
ಮಡಿಯೊಳಾಗೆಯುಮುಪ್ಪಟಂ ಕಂಡಾಗಳ್ ಪಿರಿಯ ಬಿತ್ತರಿಗೆಯಂ ಕೆಲದೊಳಕ್ಕೆ |
ಕೊಡುವ ಬಾಡಕ್ಕಂ ಜೀವಧನಂಗಳ್ಳಂ ಬಿಡುವೆಣ್ಣಂ ಲೆಕ್ಕಮಿಲ್ಲೆನ್ನಿ ರಾಗಂ
ಗಿಡದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದಂ ಬಲ್ಲಪನಪಿಯ ಗುಣಾರ್ಣವಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಂ ||

೫೫

ಬೀರದಳವಿಯ ನನ್ನಿಯ ಚಾಗದ ಶಾಸನಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕತಾರಂಬರಂ
ಮೇರು ನಿಲ್ಲಿನಂ ನಿಲವೇಬ್ಬಂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನಿತ್ತಂ ಶಾಸನದಗ್ರಹಾರಂ |
ಸಾರಮೆಂಬಿನಂ ಪೆಸರಿಟ್ಟು ತಾನೀಯ ಹರಿಗನ ಧರ್ಮ ಭಂಡಾರದಂತೆ
ಸಾರಮಾಡುದು ಬಿಟ್ಟಿಗ್ರಹಾರಮಾ ಬಚ್ಚಿಸಿದೊಳು ಧರ್ಮಪುರಂ || ೫೬

ಚಂ || ದೆಸೆ ಮುಖಧೂಮದಿಂ ದ್ವಿಜರ ಹೋಮದಿನೊಳ್ಳೆಳ್ಳೆ ಹಂಸ ಕೋಕ ಸಾ
ರಸ ಕಳ ನಾದದಿಂದೊಳಗೆ ವೇದನಿನಾದದಿನೆತ್ತಮೆಯ್ಗೆ ಶೋ |
ಭಸೆ ಸುರಮುಪ್ಪಮಾನ ವನಧಿ ಕೃಭಿತಾರ್ಣ ಘೋಷದಂತೆ ಘೋ
ಣೀಕುತಿರಲೀ ಗುಣಾರ್ಣವನ ಧರ್ಮದ ಧರ್ಮಪುರಂ ಮನೋಹರಂ || ೫೭

ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಪಂಪನಿಂದ ಈ
ಕಾವ್ಯಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಗುಣಾರ್ಣವನು ಹೇಳಿಸಿದನು. ೫೫. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ
ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಪಂಚರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾದರೆ ತಾನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ
ಧರಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಡಿಯಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವನು. ಉನ್ನತವಾದ ಆಸನಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಸಿ
ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೌರವಿಸುವನು. ಅವನು ದಾನಮಾಡುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ
ಗೋವುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ದಾಸಿಯರಿಗೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಯು
ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ರಾಜನಾದ ವಲ್ಲಭದೇವನಾದ ಮೂರನೆಯ
ಕೃಷ್ಣನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಪಂಪಕವಿಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.
೫೬. ತನ್ನ ವೀರ್ಯದ ಪರಾಕ್ರಮದ ಶಕ್ತಿಯ ಸತ್ಯದ ದಾನದ (ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗಿರುವ)
ಶಾಸನವು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವವರೆಗೆ ಮೇರುಪರ್ವತ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ
ಬಹುಮಾನವಾಗಿ (ಸಂಭಾವನೆಯಾಗಿ) ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಸನದಗ್ರಹಾರವು ಸಾರವತ್ತಾಗಿ
ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಕೊಡಲು ಆ ಬಚ್ಚಿಸಾರವೆಂಬ
ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪುರವೆಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಧರ್ಮಭಂಡಾರದಂತೆ
(ಧರ್ಮವು) ಕೂಡಿಟ್ಟಿರುವ ಉಗ್ರಾಣದಂತೆ) ಸಾರವತ್ತಾದುದು ಆಯಿತು.
೫೭. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳ ಹೊರೆಯಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾಡುವ
ಹೋಮದಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆರೆಗಳು ಹಂಸ ಚಕ್ರವಾಕ ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರವಾದ
ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಊರಿನ ಒಳಭಾಗವು ವೇದಘೋಷದಿಂದಲೂ ತುಂಬಿರಲು
ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಲಟ್ಟ ಸಮುದ್ರದ ಘೋಷದಂತೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಧರ್ಮವಾಗಿ
ಕೊಟ್ಟ ಧರ್ಮಪುರವು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕಂ|| ರಾಜದ್ರಾಜಕಮನಿಸಿದ
ಸಾಜದ ಪುಲಿಗೆಜೆಯ ತಿರುಳ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ನಿ |
ವ್ಯಾಜದಸಕದೊಳೆ ಪುದಿದೊಂ
ದೋಜೆಯ ಬಲದಿನಿಯ ಕವಿತೆ ಪಂಪನ ಕವಿತೆ ||

೫೮

ಚಂ|| ಪುದಿದ ಜಸಂ ಪೊದಲ್ಲ ಚಳಮೊಂದಿವಳಂಕೃತಿ ಕೈತ ದೇಸಿಯೆಂ
ಬುದನೆನೆ ವಸ್ತು ವಿದ್ಯೆಯನೆ ಕಬ್ಬಮು ಮುನ್ನಮವಂತಿವಲ್ಲದ |
ಲ್ಲದೆ ಜೇಜಿವಿಲ್ಲ ಕಬ್ಬಮನೆ ಮುನ್ನಿನ ಕಬ್ಬಮನೆಲ್ಲಮಿಕ್ಕಿ ಮು
ಟ್ಟುದುವು ಸಮಸ್ತಭಾರತಮುಮಾದಿಪುರಾಣಮಪಾಪ್ಯಬಂಧಮುಂ ||

೫೯

ಬೆಳಗುವೆನ್ನಿ ಲೌಕಿಕಮನಲ್ಲಿ ಜನಾಗಮಮಂ ಸಮಸ್ತ ಭೂ
ತಳಕೆ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮುಮಾದಿಪುರಾಣಮುಮೆಂದು ಮೆಯ್ಯಸುಂ |
ಗೊಳುತಿರೆ ಪೂಣ್ಣ ಪೂಣ್ಣ ತೆಜದೊಂದಜುದಿಂಗಳೊಳೊಂದು ಮೂಜು ತಿಂ
ಗಳೊಳೆ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದುದನೆ ಬಲ್ಲೆಸಿದಂ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ ||

೬೦

ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತಮುಮಾದಿಪುರಾಣಮುಮಿಾಗಲೊಂದಳಂ
ಕೃತಿಯಪೊಲಿದುರ್ವನೇಕಜೆಯ ಪೋದವರಾದವರೊಳ್ ಸರಸ್ವತೀ |
ಮತಿ ಕವಿತಾಗುಣಕ್ಕೆ ಪದೆದೆಯ್ಯವರಲೆ ಕವೀಂದ್ರರಾಲ್ ಸರ
ಸ್ವತಿಗೆ ವಿಳಾಸಮಂ ಪೂಸತು ಮಾಡುವ ಪಂಪನ ವಾಗ್ವಿಲಾಸಮಂ ||

೬೧

೫೮. ಪಂಪನ ಕವಿತ್ವವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರಾಜನುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದೆನಿಸಿದ ಪುಲಿಗೆರೆಯ
ಸಹಜವಾದ ತಿರುಳುಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಋಜುವಾದ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ
ಇಂಪಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ೫೯. ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಶಸ್ಸು
ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಓಜಸ್ಸು ಅಥವಾ ಕಾಂತಿ, ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಲಂಕಾರ, ದೇಸಿ
ರಚನೆಯೆಂಬುದನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯೆಗಿಂತ
ಮಾನ್ಯವಾದುವು. ಅವಲ್ಲದವು ಕಾವ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಭಾರತವೂ ಆದಿಪುರಾಣವೂ
ಅವುಗಳ ಹಾಗಿರದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗುಣಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು
ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಾಜಿತವನ್ನಾಗಿ (ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದುವು) ಮಾಡಿದುವು.
೬೦. ಇಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ ಅಥವಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ
ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜನಾಗಮವನ್ನೂ
ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಸ್ತಭಾರತವೂ ಆದಿಪುರಾಣವೂ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೂ
ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು (ಭಾರತವು) ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು
(ಆದಿಪುರಾಣವು) ಮೂರುತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ
ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಪಂಪನು ವರ್ಣಿಸಿದನು. ೬೧. ಸಮಸ್ತ ಭಾರತವೂ
ಆದಿಪುರಾಣವೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈಗ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರದಂತಿದೆ. ಏಕೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?
ಹಿಂದೆ ಆಗಿಹೋದವರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಆಗಿರುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಸರಸ್ವತೀಮತಿಯಾಗಿ

ಉ|| ವ್ಯಾಸಮುನಿ ಪ್ರಣೂತ ಕೃತಿಯಂ ಸಲೆ ಪೇಚ್ಚು ಸತ್ಯವಿ
ವ್ಯಾಸ ಸಮಾಗಮಾಸ್ಥಿತಮನಾದಿಪುರಾಣಮನೆಯ್ವ ಪೇಚ್ಚು ವಾ |
ಕೃಷ್ಣ ಸುಭಗಂ ಪುರಾಣಕವಿಯುಂ ಧರಣಾಗಿರೆಯುಗ್ಗೆ ಪುಣ್ಯವೀ
ದೇಸಿಗಲುಂತೆ ನಾಡೊವಜನಾದನೊ ಪೇಚ್ಚು ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವಂ || ೬೨

ಚಂ|| ಪುದಿದಿರೆ ರಾಗಮುರ್ಕೆ ಪೊಸವೇಟದಲಂಪುಗಳೆಲ್ಲಮೋದಿದ
ರ್ಗಿದಜನುಯಾಯಿಗಳೆಸೆವುದಾರ ಗುಣಂ ಸಕಲಾವನೀಶ್ವರ |
ರ್ಗದಜನಳುರ್ಕೆ ಭೃತ್ಯನಿವಹಕ್ಕೆ ಚದುರ್ ಗಣಿಕಾಜನಕ್ಕೆ ಕುಂ
ದದೆ ನೆಲಸಿರ್ಕೆಯಾ ಮಹಿತಳಕ್ಕೆ ಮದೀಯ ಕೃತಿಪ್ರಬಂಧದಿಂ || ೬೩

ಮ|| ಸೃ || ಚಲದೊಳ್ ದುರ್ಯೋಧನಂ ನನ್ನಿಯೊಳನತನಯಂ ಗಂದಿನೊಳ್
ಭೀಮಸೇನಂ
ಬಲದೊಳ್ ಮದ್ದೇಶನತ್ಯುನ್ನತಿಯೊಳಮರಪಿಂಧೂದೃವಂ ಚಾಪವಿದ್ಯಾ |
ಬಲದೊಳ್ ಕುಂಭೋದೃವಂ ಸಾಹಸದ ಮಹಿಮೆಯೊಳ್ ಫಲ್ಲುಣಂ
ಧರ್ಮದೊಳ್ ನಿ
ಮೃಗ ಚಿತ್ರಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಮಿಗಿಲಿವರ್ಗಳಿನೀ ಭಾರತಂ ಲೋಕಪೂಜ್ಯಂ
|| ೬೪

ಪಂಪನ ಕವಿತಾಗುಣಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವವರೂ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಹೊಸದುಮಾಡುವ ಅವನ ಮಾತಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಮೀರುವವರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ೬೨. ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಯಾದ ಭಾರತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸತ್ಯವಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಸಹವಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿಯೂ ಪಂಪನು ವಾಕ್ಯಂಪತ್ತಿನ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಪುರಾಣರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಕವಿಯೂ ಭೂಮಿಗೆ ಆಗಿರಲು ಹಾಗೆಯೇ; ದೇಸಿಗುಣಗಳೂ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯಾಗುತ್ತಿರಲು ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನು 'ನಾಡ ಒವಜ' - ನಾಡಿನ ಓಜ ಎಂದರೆ ನಾಡಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯನೂ ಆದನು. ೬೩. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ಕೃತಿಬಂಧವನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಂತೋಷವೂ ಇದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಣಯ ವೈಭವವೂ ಸಮಸ್ತರಾಜಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಔದಾರ್ಯಗುಣವೂ ಸೇವಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯವೂ ವೇತ್ಯಾಜನಕ್ಕೆ ಚಾತುರ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ನೆಲಸಿರಲಿ. ೬೪. ಚಲದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನೂ ಪೌರುಷದಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನೂ ಬಲದಲ್ಲಿ ಶಲ್ಯನೂ ಗುಣೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನೂ ಚಾಪವಿದ್ಯಾಕೌಶಲದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನೂ ಸಾಹಸದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಧರ್ಮರಾಯನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು. ಇವರಿಂದ ಭಾರತವು ಲೋಕಪೂಜ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮ|| ಕರಮಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ ಕಥಾ ಸಂಬಂಧಮಂ ಚಾಚಿಸಲ್
ಬರೆಯಲ್. ಕೇಳಬೊಡರ್ಬವಂಗಮಿದರ್ಜಿಲ್ ತನ್ನಿಪ್ಪನಪ್ಪನಮು |
ತರಮತ್ತುಂ ಧೃತಿ ತುಷ್ಟಿ ಪೃಷ್ಟಿ ವಿಭವಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಿಷ್ಟಾಂಗಣಾ
ಸುರತಂ ಕಾಂತಿಯಗುಂತಿ ಶಾಂತಿ ವಿಭವಂ ಭದ್ರಂ ಶುಭಂ ಮಂಗಳಂ || ೭೫

ಇದು ವಿವಿಧ ವಿಬುಧಜನವಿನುತ ಜಿನಪದಾಂಭೋಜ
ವರ ಪೂದೋತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಂಭೀರ ವಚನ ರಚನ
ಚತುರ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದೋಳ್
ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

೭೫. ಸಮಸ್ತಭಾರತಕಥಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ವಾಚಿಸಲು (ಓದಲು) ಕೇಳಲು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಧೈರ್ಯ, ತೃಪ್ತಿ, ಬಲ, ವೈಭವ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ತನ್ನ ಇಷ್ಟಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಭೋಗ, ಶಾಂತಿ, ವೃದ್ಧಿ, ವೈಭವ, ಭದ್ರ, ಶುಭ, ಮಂಗಳ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ವ|| ಇದು ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿನಪಾದಕಮಲಗಳ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ತಿಳಿಯೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಕವಿತಾಗುಣಾರ್ಣವನಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೂ ಆದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಶ್ವಾಸವು.

ಅನುಬಂಧ-೧

ಪಂಪನು ತನ್ನ ಭಾರತದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವಂಶವೃಕ್ಷವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದರ ವಿವರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶವೆಂಬ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೆಂಬಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು... ಪ್ರಬಲನಾದ ಆತನು ತೋಳಬಲದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅನೇಕ ರಾಜರ ರತ್ನಕೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪಾದಗಳು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಪಾದ ಲಕ್ಷ ಕ್ಷಿತಿಯನ್ನು ಆಳಿದನು. ಇವನು ಬೋದನವೆಂಬ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಐನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವನು. ಈ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ ಮಹಿಷಪತಿಗೆ ಸುಂದರಾಂಗನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ರಾಜನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಕಿತ್ತ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ವಿರೋಧಿರಾಜರ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಆನೆ ಕುಮರಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ನಿರುಪಮನೆಂಬ ರಾಜನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಳಿಂಗ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ವೆಂಗಿಮಂದಲವನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ವದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಗುಣಗಳು ಆ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಈತನಿಂದಲೇ ನೆಲೆಸಿ ನಿಂದುವು, ಅಲ್ಲದೆ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಆದಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದುವು. ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ನರಸಿಂಹ, ಭದ್ರದೇವ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಶತ್ರುರಾಜರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಸೀಳುವಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳವರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ನರಸಿಂಹನಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನೆಂಬುವನು ಹಿರಿಯ ಮಗ, ಭುವನಪ್ರದೀಪನೂ ಅವಾರ್ಯವೀರ್ಯನೂ ಆದ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನಿಗೆ ಬಡ್ಡೆಗನು ಹಿರಿಯ ಮಗ. ಇವನು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಜ್ಞಾನವೂ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಅದರೊಡನೆ ಆತ್ಮಶಿಶಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಹಾಗೆ ನೆಲವತ್ತೆರಡು ಕಾಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಸಮುದ್ರ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸೋಲದವನು ಇವನೇ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡೆಗನು ಭೀಮನೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಬಹಳ ಗರ್ವದಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು, ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಪೆಂಪು, ಪೆಂಪನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಉದ್ಯೋಗ, ಉದ್ಯೋಗದ ಫಲವಾದ ಆಜ್ಞಾಫಲ, ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಬಾಗಿ ನಿಂತ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸಮೂಹ ಇವು ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರಲು ಬಡ್ಡೆಗನು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನವನ್ನು ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನ ಭಂದಾರದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಚಿನ್ನವಿದೆ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟವಿದೆ, ಸಿದ್ಧರಸದ ಒರತೆಯಿದೆ, ಸ್ವರ್ಣಶಿಲೆಯ ಗಣಿಯಿದೆ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡೆಗನನ್ನು ಹೋಲುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ ! ಆ ಭದ್ರದೇವನ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮೊರಗಾದುದಾವುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಬದ್ಧಗನಿಗೆ ವೈರಿಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ವಿಜಯ ಭುಜಬಲವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನು ಮಗ. ಇವನ ಮಗ ನರಸಿಂಹನು ನಹುಷ, ಪ್ರಥು, ಭಗೀರಥ, ನಳರೇಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಕಡೆಗಾಣಿಸಿದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೂ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಂತಿದ್ದವನೂ ಆಗಿ ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡದೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೋಪವು ತಡೆಯಿಲ್ಲದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ನರಸಿಂಹನು ಲಾಟದೇಶದ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದೇಶದವರು ಅಗ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಈಗಲೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವರು. ಸಿಂಹದಂತೆ ಕೆರಳಿ ನರಸಿಂಹನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದಾಗ ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತವು ಈಗಲೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೆಂಗುಡಿಯು ಮುಸುಕಿದಂತಿದೆ, ಸಪ್ತ ಮಾಲವಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕರಿಕೇರಿಸಿದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಬಿಳುಪುಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದವು. ವಿಜಯಗಜಗಳೊಡನೆ ಘೋರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಗೆದ್ದು ವಿಜಯನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಿಡಿಲೆರಗುವಂತೆ ಹಾಗೆ ಎರಗಿದ ನರಸಿಂಹನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಮಹಿಪಾಲನೆಂಬ ರಾಜನು ಉಂಡೇಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣದೆ ಕೆಡೆಡೇಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡೆಯದೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಅಲ್ಲದೆ ನರಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಯಿಸಿ ಕಾಳಪ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭುಜವಿಜಯಗರ್ವದಿಂದ ವಿಜಯಸ್ತಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಈ ನರಸಿಂಹ ಮನೋನಯನಪ್ರಿಯ ಜಾಕವ್ವೆ, ಚಂಚಲವಾದ ಕರಿಯ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳವಳೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಇವಳು ಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶೀಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಾದೇವಿಗಿಂತ ಅಗ್ಗಳವಾದವಳು. ಹೊಸದಾಗಿ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯೆಸಳ ಮೇಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಈ ಜಾಕವ್ವೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಹೀನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ಈಕೆಗೆ ಸಮನಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ.

ಆ ಜಾಕವ್ವೆಗೂ ಆ ಭೂವಲ್ಲಭ ನರಸಿಂಹನಿಗೂ ಅತಿವಿಶದ ಯತೋವಿತಾನನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿ ತನ್ನ ತೇಜೋಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ರಿಪುಶಲಭವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆನೆಯ ಮದೋದಕವನ್ನೇ ಬೆಚ್ಚುನೀರಾಗಿ ತಳಿದರು. ಆನೆಯ ಅಂಕುಶದಿಂದ ಹೊಕ್ಕುಳ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು, ಆನೆಯ ದಂತದ ತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ತೂಗಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಗಜಪ್ರಿಯನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಂದ್ರನೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದ ಇಂದ್ರನ ತೋಳೇ ತೊಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಬೆಳೆದನು, ಅಮೇಯ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಮನುಜಮಾರ್ತಾಂಡನೂ ಆದ ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪೌರುಷ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರವೂ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಪಾರವೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿದುವು. (ನಡುವಿನ) ಉಡುವಣೆ ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಛಲದಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ರಕ್ತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿದಲು ಪರಸ್ತ್ರೀಯು ಉರ್ವಶಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಿದ್ದರೂ ಎಂದೂ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಸೋಲುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲೋಕವು ನಿಂತಿದ್ದರೂ ದಾನಮಾಡುವಾಗ

ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಎದುರಿಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೂ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಇದು ಸಾಲದೆಂದು ಪ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವನು. ಇತರ ಮಹಾಸಾಮಂತರು ಸ್ವಸ್ಥಾದಿ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮಾನರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಾ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನರಾಗಲಾರರು.

ಈ ಗುಣಾರ್ಣವನು ತ್ಯಾಗದ ಕಂಭವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವೀರದ ಶಾಸನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಧೀನರಾಗದ ರಾಜರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಆಕರರಾಗಿದ್ದ ಬದ್ಧದೇವ ಮತ್ತು ನರಸಿಂಹರಿಗಿಂತ ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ವೀರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳಷ್ಟು ಉನ್ನತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪನ ಪ್ರಕಾರ ಚಾಳುಕ್ಯ ವಂಶವೃಕ್ಷವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೧. ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ-ಸಪಾದ ಲಕ್ಷ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಐನೂರು ಆನೆಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

೨. ಅರಿಕೇಸರಿ, ವೆಂಗಿಯ ಪ್ರಧಾನನೊಡನೆ ನಿರುಪಮರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು.

೩. ನರಸಿಂಹ
೪. ಭದ್ರದೇವ

೫. ದುಗ್ಧಮಲ್ಲ - ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ

೬. ಬದ್ಧ-ಭದ್ರದೇವ

೧. ೪೨ ಕಾಳಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು.

೨. ಸೋಲದ ಗಂಡನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನುಳ್ಳವನು.

೩. ಭೀಮನನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಹಿಡಿದನು.

೭. ದುಗ್ಧಮಲ್ಲ (ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ)

೮. ನರಸಿಂಹ-ಕಲಿನರಸಿಂಹ-ನರಸಿಂಹ-ನರಗ.

೧. ಸುಭದ್ರ ಮುನಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ

೨. ಲಾಳನನ್ನು ಅಡಿಗೆರಗಿಸಿದನು

೩. ಸಪ್ತಮಾಲವ ಮುಖ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು

೪. ಫೂರ್ಜರ ರಾಜ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಗಂಗಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮೀಯಿಸಿದನು.

೫. ಮಹೀಪಾಲನನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದನು

೬. ಇವನ ಮಿತ್ರನಾದ ಸಂಗನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು.

೭. ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಚಾಕವೈ

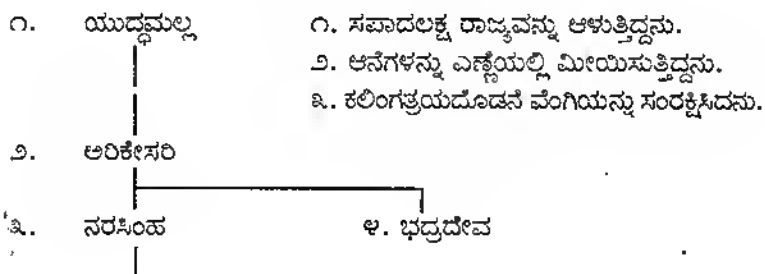
೯. ಅರಿಕೇಸರಿ-ಅರಿಗ-ಗೊಜ್ಜಗನಿಂದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ

೧೦. ಬದ್ವೆಗ-ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗ, ರಾಜಧಾನಿ ಗಂಗಾಧಾರಾ (ಯಶಸ್ವಿಲಕದಿಂದ) ಫ್ಲೀಟರು ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. (Dynasties of the Canarese Districts) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು : ನರಸಿಂಹ ಭದ್ರದೇವರು ಏಕವ್ಯಕ್ತಿಗಳು - (ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ) ಪಂಶವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನರಸಿಂಹನು ಲಾಳನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದುದನ್ನು ಅವರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಸಂಗನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದುದೂ ಅವರಿಂದ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರೈಸರು ತಮ್ಮ ಪಂಪಭಾರತದ ಪೀಠಿಕೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಟದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಮೂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಫ್ಲೀಟರು ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯ 'ಚಂದ್ರಾನನ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರೈಸರು 'ಜಾತವ್ವ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ (ಪಂ.ಭಾ.ಪೀಠಿಕೆ). ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಜಾಕವ್ವ ಎಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಾನನಾ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷವಿರಬಹುದು. ಅರಿಕೇಸರಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನೆಂದು ಫ್ಲೀಟರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಂಪಭಾರತ, ಪರಭಣ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ವೇಮಲವಾಡಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ನರಸಿಂಹ' ಎಂದೇ ಹೇಳಿದೆ - ಬದ್ವೆಗನು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಮಗನೆಂದು ಸೋಮದೇವನು ತನ್ನ 'ಯಶಸ್ವಿಲಕಚಂಪು'ವಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಇತರ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಪರಭಣಿಯ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಭದ್ರದೇವನು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನೆಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದನೇ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಕೊಲ್ಲೇಪಾರಾ ದಾನಪತ್ರವೂ ಎರಡನೆಯ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವೇಮಲವಾಡ ಶಿಲಾ ಲೇಖನವೂ ಮೂರನೆಯ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಪರಭಣ ತಾಮ್ರಶಾಸನವೂ ಉಪಪ್ಪಂಭಕವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಂದಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಹುದು.

ಪರಭಣಿಯ ತಾಮ್ರಶಾಸನ

ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶ (ಆದಿತ್ಯಭವ)

೫. ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ
|
೬. ಬದ್ಧಗ
|
೭. ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ
|
೮. ನರಸಿಂಗ
|
೯. ಅರಿಕೇಸರಿ-ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಲೋಕಾಂಬಿಕೆ
|
೧೦. ಭದ್ರದೇವ-ಬದ್ಧಗ-ಶುಭದಾಮ ಜಿನಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು
|
೧೧. ಅರಿಕೇಸರಿ
|
೧. ರಾಜಧಾನಿ ಲೆಂಬುಳಪಾಟಕ
೨. ಸೋಮದೇವಸೂರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟನು

ವೇಮಲವಾಡ ಶಿಲಾಶಾಸನ

ಚಾಲುಕ್ಯಕುಲ

೧. ವಿನಯಾದಿತ್ಯ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ
|
೧. ಸಪಾದ ಲಕ್ಷ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು.
೨. ಆನೆಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
೩. ಚಿತ್ರಕೂಟವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
೨. ಅರಿಕೇಸರೇಶ-ಬಲದಿಂದ ವೆಂಗಿ ದೇಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು
೩. ನರಸಿಂಹವರ್ಮ-ಅಥವಾ ರಾಜಾದಿತ್ಯ (?)
೪. ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ
೫. ನರಸಿಂಹ ದೇವ-ಗುರ್ಜರಾಜ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು, ಎಳು ರಾಜರನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು
೬. ಅರಿಕೇಸರಿ-ಗೋವಿಂದ (ಗೊಜ್ಜಗ) ನಿಂದ ಬಿಜ್ಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು.
ಹೆಂಡತಿ ರೇವತ್ಯ (?)

ಕೊಲ್ಲೇಪಾರಾ ದಾನಪತ್ರ

ಚಾಳುಕ್ಕ ವಂಶ

ರಣವಿಕ್ರಮಸತ್ತಾಶ್ರಯ ಪೃಥ್ವೀಪತಿ ಮಹಾರಾಜ ವಿನಯಾದಿತ್ಯ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲ

ಅರಿಕೇಸರಿ

ಮಧ್ಯಯುಗದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಾಲುಕ್ಯ ಕುಲಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದನೆಯದು ಬಾದಾಮಿಯದು. ಎರಡನೆಯದು ಕಲ್ಯಾಣಿಯದು. ಮೂರನೆಯದು ವೆಂಗಿಯದು. ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಪಂಪ ಮತ್ತು ಸೋಮದೇವರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಳುಕ್ಯಕುಲದಿಂದ ವೆಂಗಿಯ ಚಾಳುಕ್ಯಕುಲವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಂಶಜರೆಂದು ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಆಳಿದರು. ಈ ಎರಡು ಕುಲಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದವನು ಯಾರು ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಈ ಎರಡು ಕುಲಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವೆಂಗಿಯೂ ಇವುಗಳ ಶಾಖೆಗೇ ಸೇರಿರಬಹುದು. ಇವರ ಸ್ಥಳವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಅನುಬಂಧ-೨

ಪಂಪಭಾರತದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹಾಗೂ
ಲೇಖನಗಳು*

೧. ಆದಿಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ (ಉಪೋದ್ಭೂತ) - ಸಂ. ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ (೧೯೫೫)
೨. ಕರ್ಣನ ಮೂರು ಚಿತ್ರಗಳು-ಶಂ.ಬಾ.ಜೋಶಿ (೧೯೪೯)
೩. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಾತಜುರನ ಪ್ರಸಂಗ-ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ (೧೯೬೩)
೪. ಕನ್ನಡ ರತ್ನತ್ರಯ-ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ (೧೯೫೯)
೫. ನಾಡೋಜ ಪಂಪ- ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ (೧೯೩೮)
೬. ಪಂಪ-ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ (೧೯೪೨)
೭. ಪಂಪ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ - ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
೮. ಪಂಪಕವಿ ವಿರಚಿತ ಆದಿಪುರಾಣಂ (ಪಂಪಕವಿವಿರಚಿತಂ) - ಸಂ. ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ (೧೯೦೦)
೯. ಪಂಪನ ಕರ್ಣರಸಾಯನ - ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸರಳಗದ್ಯಾನುವಾದ - ಶ್ರೀಧರ (೧೯೫೯)
೧೦. ಪಂಪನ ಕಲಿಕರ್ಣ - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ (೧೯೫೨)
೧೧. ಪಂಪ-ನನ್ನಯ - ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ
೧೨. ಪಂಪಭಾರತ- ಉಪೋದ್ಭೂತ ಸಂ.ಬಿ. ವೆಂಕಟನಾರಣಪ್ಪ (೧೯೩೦)
೧೩. ಪಂಪನ ಭರತ-ಬಾಹುಬಲಿ - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ, ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಕೆ.ಎಂ. (೧೯೫೨)
೧೪. ಪಂಪ ಭಾರತ ದೀಪಿಕೆ - ಡಾ. ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ (೧೯೭೨)
೧೫. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ - ಸಂ.ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ (೧೯೭೦)
೧೬. ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತಂ ಆದಿಪುರಾಣಂ ಉಪೋದ್ಭೂತ ಸಂ : ಕೆ.ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ, ಎ.ಪಿ. ಚೌಗುಲೆ (೧೯೫೩)
೧೭. ಭರತೇಶನ ನಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳು - ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾರಾಯ (೧೯೫೪)
೧೮. ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕೃತಿಗಳು (ಕೆ.ವಿ.ವಿ.) (೧೯೬೬)
೧೯. ಯುಗಾಂತ - ಇರಾವತಿಕರ್ವೆ
೨೦. ವಚನಭಾರತ- ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ
೨೧. ವ್ಯಾಸ, ಪಂಪ, ನಾರಣಪ್ಪ - ಇವರ ಮಹಾಭಾರತಗಳು (ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ) ನ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ) (೧೯೫೧)

* ಡಾ. ಮುಗಳಿಯವರ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೨೨. ಶ್ರೀ ಕವಿ ಪಂಪ-ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ (೧೯೫೧)
೨೩. ತಪೋನಂದನ - ಕುವೆಂಪು
೨೪. ಪರಿಶೀಲನ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
೨೫. Discriptive Grammer pf Pampa Bharata-(Osmania- University
Doctorate Thesis) - B. Ramachandra Rao
೨೬. Mahakavi Pampa - V. Sitaramajiah - ೧೯೬೭
೨೭. ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಲೋಕ - ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ
೨೮. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ ಭಾಗ-೨
೨೯. ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಚರಿತ್ರೆ - ಆರ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.
೩೦. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟಿ, ಎಂ.
೩೧. ಜನಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎಸ್. ಶಾಮರಾವ್ ಮತ್ತು ಡಾ.
ಮೇ. ರಾಜೇಶ್ವರಯ್ಯ
೩೨. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಎನ್.ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿ
೩೩. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ, ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ ಮೈಸೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
೩೪. History of Kannada Literature - R. Narasimhacharya
೩೫. History of Kannada Literature E.P. Rice (Heritage of India Series)
೩೬. History of Kannada Literature - Dr. R.S. Mugali

ಲೇಖನಗಳು

೧. ಅಕ್ಷಯವಸ್ತ್ರ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಕ- ೪೨-೨,೩)
೨. ಅಬ್ಬಣಬ್ಬೆ - ಮಗಳಲ್ಲ, ಮೊಮ್ಮಗಳು- ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಕ.ನು. ೩೨-೨)
೩. ಅರಿಕೇಸರಿ ಪಂಪರು - ದೇ. ಪಾಂಡುರಂಗರಾಯರು (ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕ
೨-೧)
೪. ಅರಿಕೇಸರಿಯೂ ಪಂಪನ ಯುಗವೂ - ರಾ.ಸ್ವಾ. ಪಂಚಮುಖಿ (ಕ.ಸಾ.ಪ.
೩೧-೨)
೫. ಅಸಗ, ಪೊನ್ನ, ಪಂಪ-ಚಂದ್ರಕಾಂತ ನಿಂಗರಾಜ ಪಾಟೀಲ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೭-೩)
೬. ಅದಿಕವಿ ಪಂಪ - ಕೆ.ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ (ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ ರಜತ
ಮಹೋತ್ಸವ ಸಂಚಿಕೆ)
೭. ಅದಿಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು - ಜೈ (ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ೨-೯)

೮. ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು-ವಿ.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ (J.K.U. XI-VI)
೯. ಆದಿಪಂಪನ ಜೀವನವಿಚಾರ - ವಿ.ಜಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ (ಕರ್ಮವೀರ ೪೧-೫೧)
೧೦. ಆದಿಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ - ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯ ಇಬಗಿ (ಕಾವಲಿ ೧೦-೧)
೧೧. ಆದಿಪಂಪನು - ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಿಗನೇ - ಪಾಂ. ಭೀ. ದೇಸಾಯಿ, (ಜ.ಕ. ೧೧-೧೨)
೧೨. ಆದಿಪಂಪನೂ ಸಮುದಾಯದ ಮಾಘಾಣದಿಯೂ - ಕೆ.ಜಿ.ಕುಂದಣಗಾರ (ಜ.ಕ. ೪-೧೨)
೧೩. ಆದಿಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ ವಿಷಯವು - ಎಸ್. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೨-೨)
೧೪. ಆದಿಪುರಾಣ - ಎಚ್ ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಜನವಾಣಿ ೧೪-೩).
೧೫. ಆದಿಪುರಾಣದ ನಾಯಕನು - ಕೆ. ಭುಜಬಲಿಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಶ.ಸಾ. ೫-೧೦)
೧೬. ಆದಿಪುರಾಣದ ರಚನಾಕೌಶಲವನ್ನು ಕುರಿತೊಂದು ಅಪಹಾರ - ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ (ವಾಗ್ಭೂಷಣ ೧-೧)
೧೭. ಆದಿಪುರಾಣದ ರಮ್ಯತೆ - ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೮-೩)
೧೮. ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ - ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ - ವಿ. ಅಮೃತಾ (ಸವಿನೆನಪು. ಪು. ೨೪೬)
೧೯. ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ - ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. (ಕನ್ನಡ ಚತುರ್ಮುಖ ಪು.೧)
೨೦. ಆದಿಪುರಾಣವು - ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಪ್ರಬೋಧ ೨-೫, ೬).
೨೧. 'ಈ ಸಭೆಯೊಳ್ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗಾರ್ ತಕ್ಕರ್' - ಪಂಪಭಾರತದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ - ಎಂ. ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ (ಕ.ನು. ೩೧-೧೦)
೨೨. ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ : ರಕ್ಕಸಿಯರು (ರು?) ಕಂಡ ಕುಂಬಳ - 'ಕುಶಲಾನುಜ' (ಕ.ನು. ೩೨-೩)
೨೩. ಒಂದೆ ಗರಡಿಯೊಳೊದಿದ ಮಾನಸರ್ - ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. (ಕಾವ್ಯಾರಾಧನ ಪು.೧೦)
೨೪. ಕರ್ಣನ ಒಂದು ಚಿತ್ರ - (ಕಾವ್ಯಪಾತ್ರಪರಿಚಯ)- ಎಂ.ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ (ಬಾಳಿನ ಬುತ್ತಿ ಪು. ೧೦೫)
೨೫. ಕರ್ಣನ ನಾಮಾಂತರಗಳು - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೪-೧)
೨೬. ಕರ್ಣನ ವಿನಯಶ್ರೀ - ಪ್ರಭುಶಂಕರ (ಪ್ರ.ಕ. ೩೦-೨)
೨೭. ಕರ್ಣನ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆ - ಪುಟ್ಟಬಸವೇಗೌಡ (ಕ.ನು. ೩೨-೧)
೨೮. ಕರ್ಣಪಾತ್ರದ ತೊಡಕು - ಎಸ್.ವಿ.ರಂಗಣ್ಣ (ಹೊನ್ನ ಶೂಲ - ಪು. ೬೪)

೨೯. ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಕುಲಾಗ್ರಣಿಯಾದ ಪಂಪಮಹಾಕವಿ - ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್
- (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೫-೪)
೩೦. ಕನಕನ ಬೇಳ್ಗೆ - ಒಂದು ಸಮಾಲೋಚನೆ - ನ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೪-೪)
೩೧. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಕಲ್ಪನೆ - 'ಶಮನ' (ಪ್ರ.ಕ. ೩೦-೪)
೩೨. ಕವಿ ಕಂಡು ನಾಡು - ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ (ಕ.ನು. ೧-೫)
೩೩. ಕಳಶಜನಿಂ ಬಳಿಕ್ಕ ಕರ್ಣಿಗೆ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೯-೨)
೩೪. "ಕಾವ್ಯಧರ್ಮಮಂ - ಧರ್ಮಮುಮಂ" - ಎಂ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ (ಪ್ರ.ಕ. ೫೧-೩)
೩೫. ಕುಲವೆಂಬುದುಂಟೆ ಬೀರಮೆ ಕುಲಮಲ್ಲದೆ - ತಿ.ತಾ. ಶರ್ಮ (ಕ.ನು. ೧೧-೪)
೩೬. ಕೆಲವು ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳು - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ
ಪು. ೮೫)
೩೭. ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನ - ಯು. ಕೆ.
ಸುಬ್ಬರಾಯಾಚಾರ್ (ಪ್ರ.ಕ. ೧೨೯-೪)
೩೮. ಗಂಗಾಧರ ಶಾಸನ - ಒಂದು ಉತ್ತರ- ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಕ.ನು. ೩೨-೬,೭)
೩೯. ಗಂಗಾಧರ ಶಾಸನ - ಕೈಗೆ ಕನ್ನಡಿ - ಪಾಂ. ಭೀ. ದೇಸಾಯಿ (ಕ.ನು. ೩೨-೪,೫)
೪೦. ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನ - ಕೆಲವು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು - ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ
(ಕ.ನು. ೩೨-೧೧)
೪೧. ಚಿತ್ರಗಾರ ಪಂಪ-ಶಾಂತಿ (ಪ್ರ.ಕ. ೩೪-೧)
೪೨. ಚಿತ್ರಗಾರ ಪಂಪ - ಎಸ್.ಜಿ. ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ (ಗುರುದೇವ ೨-೫, ೬-೭)
೪೩. ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಗಂಗಾಧರದ ಶಿಲಾಶಾಸನ - ಅನು: ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗೀರದಾರ್
(ಪ್ರ.ಕ. ೫೦-೩)
೪೪. ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಗಂಗಾಧರ ಶಾಸನವನ್ನು ಕುರಿತು ಓದುಗನೊಬ್ಬನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು-
ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗೀರದಾರ್ - ಕ.ನು. (೩೨-೪,೫)
೪೫. ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಗಿರಿಶಾಸನ - ಪಾಂ. ಭೀ.ದೇಸಾಯಿ (ಕ.ನು. ೩೧-೩, ೪, ೫)
೪೬. ಜೈನ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಿಕಾಸದ ಚಿತ್ರ (ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸಿದಂತೆ)
- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ (ಜೀವನ - ೧-೧)
೪೭. ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಗಡಿಬಿಡಿ - ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನ - ಪಾಂ.ಭೀ.ದೇಸಾಯಿ (ಕ.ನು.
೩೧-೮)
೪೮. ದ್ಯೂತಪ್ರಸಂಗ - ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯ ಮಲ್ಲಾಪುರ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೪-೪)
೪೯. ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ - ಕುವೆಂಪು (ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ ಪು.೧)
೫೦. ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ - ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯ (ಮಧುರ ಕರ್ನಾಟಕ-
ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ - ಸಂ: ನಂಬುಂಡಶಾಸ್ತ್ರಿ)

೫೧. ನಮ್ಮ ರತ್ನತ್ರಯರ ವಿನಯ - ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೨೯-೧)
೫೨. ನೀಲಾಂಜನ - ಪಾ.ಶ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ಉತ್ಥಾನ ೪-೧)
೫೩. ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಸ್ವತ್ಯದಿಂದ ಪುರುಷೇವನ ವೈರಾಗ್ಯ - (ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣದಿಂದ) - ತಿರುಮಲರಾವ್ ದೇಸಾಯಿ (ತಾವರೆ ೧೦-೧)
೫೪. (ನೆತ್ತಮನಾಡಿ....) ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಜಿನವಾಣಿ Before ೧೯೩೬)
೫೫. ನೆತ್ತಮನಾಡಿದರಾರು (ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಮಿಳು ಭಾರತದ ನೆರವು) - ಕ.ವೆಂ. ರಾಘವಾಚಾರ್ (ಕ.ನು. ೨-೪)
೫೬. ನೆತ್ತವನ್ನಾಡಿದವನಾರು - ಮು. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ (ಜ.ಕ. ೧೪-೧)
೫೭. ನೆತ್ತವನ್ನಾಡಿದವರಾರು - ಡಿ. ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ (ಜ.ಕ. ೧೪-೬)
೫೮. ನೆತ್ತವನ್ನಾಡಿದುದು ಯಾರೊಡನೆ - ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ (ಜ.ಕ. ೧೪-೫)
೫೯. ಪರಭೇಯ ತಾಮ್ರಶಾಸನ ಮತ್ತು ಪಂಪಭಾರತ - ಸಂಗ್ರಾ: ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಬಿ.ವೆಂ. (ಪ್ರ.ಕ. ೧೫-೧)
೬೦. ಪಂಪ - ದೊ.ಲ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ (ಕ.ನು. ೧೦-೩೪)
೬೧. ಪಂಪಕವಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಪ್ರಸಾರ - ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೨-೧)
೬೨. ಪಂಪಕವಿಯ ಇತಿವೃತ್ತದ ವಿಚಾರ - ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗೀರ್‌ದಾರ್ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೫೪-೧)
೬೩. ಪಂಪಕವಿಯ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು - ಪಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೬-೧)
೬೪. ಪಂಪಕವಿಯೂ ಚಾಳುಕ್ಯರೂ - ಕೆ. ಪೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಸುಬೋಧ ೨೮-೬)
೬೫. ಪಂಪ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ದ್ರೌಪದಿಯರ ಚಿತ್ರ - ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ (ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಪು. ೧೧೮)
೬೬. ಪಂಪ-ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತೀಕ ಪ್ರಸಂಗ - ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. (ಸವಿನೆನಪು ಪು. ೩೨೦)
೬೭. ಪಂಪನ ಅರಿಕೇಸರಿ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೮-೧)
೬೮. ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ - ಓ.ಎನ್. ಲಿಂಗಣ್ಣಯ್ಯ (ಶ.ಸಾ. ೨-೧೦)
೬೯. ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ - ಎಸ್. ಆರ್. ಮಗಳಿ (ಪ್ರದೀಪ ೧-೩)
೭೦. ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ ರಚನಾಕಾಲ - ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ (ಶ.ಸಾ.೩-೭)
೭೧. ಪಂಪನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿ (೩)ಯ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳು (ಸಾರಾಂಶ) ಮೂಲ: J.A.H.R.S.VI - ೩, ೪, (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೮-೪)

೭೨. ಪಂಪನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯ ವಂಶ - ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ರಾವ್ (ಅಭಿವಂದನೆ ಪು. ೪೬೫)
೭೩. ಪಂಪನ ಆಶ್ರಯದಾತ ಯಾರು ? - ಕೆ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ (ಜಯಂತಿ ೧೬-೪)
೭೪. ಪಂಪನ ಎರಡು ಪದಗಳು - ಹಂಪನಾ (ಮುಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ಪು. ೬೦) (೧೯೬೪)
೭೫. ಪಂಪನ ಕರ್ಣ - ವಿ. ಶ್ರೀರಂಗಾಚಾರ್ (ಪ್ರ.ಕ. ೨೩-೪)
೭೬. ಪಂಪನ ಕರ್ಣ - ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ (ಅಭಿವಂದನೆ ಪು. ೩೫೫)
೭೭. ಪಂಪನ ಕರ್ಣ - ಮ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ (ಜಿ.ಕ. ೩೨-೧೧)
೭೮. ಪಂಪನ ಕಾಲ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ - ಬಿ.ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ (ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕೃತಿಗಳು - ಪು ೧)
೭೯. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮಹಿಮೆ - ಪಾರಿಶವಾಡ ಶೇಷಗಿರಿಯ (ಜ.ಕ. ೮-೧)
೮೦. ಪಂಪನ ಕೆಚ್ಚು - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ (ಸವಿನೆನಪು ಪು. ೩೫೬)
೮೧. ಪಂಪನ ಕೆಲವು ಉಪಮೆಗಳು - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಾಚಾರ್ಯ (ಜೀವನ ೨೯-೭)
೮೨. ಪಂಪನ ಜ್ಞಾಲಾಮುಖಿ - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ (ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಪು. ೮೭)
೮೩. ಪಂಪನ ತಮ್ಮ ಜಿನವಲ್ಲಭನ ಶಿಲಾಶಾಸನ - ಜಿ.ಎಸ್. ಗಾಯಿ (ಪ್ರ.ಕ. ೫೦-೪)
೮೪. ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನ - ರಾ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ (ಜೀವನ ೩೦-೯)
೮೫. ಪಂಪನ ದುರ್ಯೋಧನ - ಸಂಗಮನಾಥ ಜಿ. ಹಂಡಿ (ಸಹ್ಯದಯ ಸ್ಫುರಣ ಪು. ೩೨)
೮೬. ಪಂಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ - ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ (ದೇವಗಂಗೆ ಪು.೧)
೮೭. ಪಂಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿ - ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ (ವಿಮರ್ಶೆಯ ವ್ರತ ಪು. ೧೦೪)
೮೮. ಪಂಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ - ಬಸವರಾಜ ಶಿರೂರ - (ಜ.ಕ. ೪೪-೧)
೮೯. ಪಂಪನ ದೇಶಕಾಲಗಳ ವಿಚಾರ - ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ (ಭಾರತಿ ಅಕ್ಷೋ. ನವಂ. ೧೯೩೩)
೯೦. ಪಂಪನ ದೇಶಾಭಿಮಾನ - ಮ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ (ಜ.ಕ. ೩೭-೧೨)
೯೧. ಪಂಪನ ದೇಸಿ - ಡಾ. ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೩೦-೨)
೯೨. ಪಂಪನ ನಾಡಾವುದು - ಪಾಂ. ಭೀ. ದೇಸಾಯಿ (ಜ. ಕ. ೧೨-೫)
೯೩. ಪಂಪನ ನಾಲ್ಕು ಪದ್ಯಗಳು - ಹಂಪನಾ (ಗುರುದೇವ ೯-೧)
೯೪. ಪಂಪನನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಶಾಸನ - ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ J.K.U

೯೫. ಪಂಪನನ್ನು ಕುರಿತ ಗಂಗಾಧರಂ ಶಾಸನ - ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಕ.ನು. ೩೧-೪, ೫)

೯೬. ಪಂಪನ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (ಪರಿಶೀಲನ ಪು.೧)

೯೭. ಪಂಪನ ಬನಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಡಗು - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ (ಗುರುದೇವ - ೪-೯)

೯೮. ಪಂಪನ ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ (ಜೀವನ ೩೦ - ೨, ೩, ೬, ೭ ರಿಂದ ೧೧)

೯೯. ಪಂಪನ ಬಾಹುಬಲಿ - ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ (ಅಭಿಷೇಕ ಪು. ೫೭)

೧೦೦. ಪಂಪನಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ವಿಚಾರ - ಬಿ.ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ (J.K.U.V - II)

೧೦೧. ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ - (ಪ್ರ.ಕ. ೪೬-೩)

೧೦೨. ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಭವ್ಯತೆ - ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ (ಪಂಪಮಹಾಕವಿ. ಪು. ೧೫೪)

೧೦೩. ಪಂಪನ 'ಶಫರೋಚ್ಚಳಿತ ತರತ್ತರಂಗಿ' - ಎ.ಎಸ್. ಜಯರಾಂ (ಪ್ರಸಾದ ೧-೧)

೧೦೪. ಪಂಪನ ಶೈಲಿ - ಎಸ್.ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ (ಶೈಲಿ ಭಾಗ -೧)

೧೦೫. ಪಂಪನ ಸಮರಸದೃಷ್ಟಿ - ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಕ. ೩೮-೧)

೧೦೬. ಪಂಪನ ಹಿನ್ನೆಲೆ - ಕೆ.ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ (ಕುಂದಣ. ಪು. ೭೦)

೧೦೭. ಪಂಪ ನಾಗವರ್ಮರ ಮೂಲದೇಶ - ಹ. ನಾರಾಯಣರಾವ್ (ವಾಗ್ಗುಪಣ ೨೪-೧)

೧೦೮. ಪಂಪನು ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. - ಕೆ.ಜಿ. ಕುಂದಣಗಾರ (ವಿವೇಕಾಭ್ಯುದಯ ೧೬-೪)

೧೦೯. ಪಂಪನು ಬೆಳಗಿರುವ ಲೌಕಿಕದ ಒಂದು ಚಿತ್ರ - ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ (ಸೀಳುನೋಟ. ಪು. ೧)

೧೧೦. ಪಂಪನು ಹೇಳಿದ ಭಗವದ್ಗೀತೆ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಗುರುದೇವ ೧೦-೨)

೧೧೧. ಪಂಪನೂ ಡಂಬಳವೂ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಶ.ಸಾ. ೧೫-೧೨)

೧೧೨. ಪಂಪನೂ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣವೂ - ಕೆ. ಭುಜಬಲಿಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೪-೩)

೧೧೩. ಪಂಪ ಪೊನ್ನ ನಾಗವರ್ಮರ ಅರಸರು - ಹ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೩ - ೧, ೨)

೧೧೪. ಪಂಪಭಾರತ - ಎಸ್.ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೫-೩)

೧೧೫. ಪಂಪಭಾರತ - ತಿ.ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ (ಪ್ರ.ಕ. ೫-೧, ೨)

೧೧೬. ಪಂಪಭಾರತ - ತ.ಸು. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ (ಪ್ರ.ಕ. ೧೫-೪)

೧೧೭. ಪಂಪಭಾರತ (ಹೊಸ ಪ್ರತಿ) (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೯-೨)

೧೧೮. ಪಂಪಭಾರತ ಆಥವಾ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ - ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ (ಜೀವನ, ೧-೬, ೮)

೧೧೯. ಪಂಪಭಾರತ (ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರ) - ಡಿ. ವಿ. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ (ಜ.ಕ. ೧೩-೯, ೧೧)

೧೨೦. ಪಂಪಭಾರತ (ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರ). ಡಿ.ವಿ.ಎಸ್. (ಜ.ಕ. ೧೩-೮)

೧೨೧. ಪಂಪಭಾರತ - ಗದಾಯುದ್ಧಗಳ ತುಲನೆ - ಶೇಷ, ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾದ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೧೦-೪)

೧೨೨. ಪಂಪಭಾರತ ಎರಡು ರಸಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು - ನ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (ಸವಿನೆನಪು, ಪು. ೩೪೦)

೧೨೩. ಪಂಪಭಾರತದ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ - ಆರ್. ರಾಜಪ್ಪ (ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಜಾತ್ಯಾ ವಿಶೇಷಾಂಕ. ಪು. ೯೫, ೧೯೭೦)

೧೨೪. ಪಂಪಭಾರತದ ಕರ್ಣ : ಒಂದೂಹೆ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ (ಜಯಂತಿ. ೧೫-೬)

೧೨೫. ಪಂಪಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣ : ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ - ತೀ.ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ (ಸಮಾಲೋಕನ, ಪು. ೯೬)

೧೨೬. ಪಂಪಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪದಪಾಠಗಳು - ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪ್ರ.ಕ. ೫೦-೨)

೧೨೭. ಪಂಪಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪಾಠಾಂತರಗಳು - ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ (ಕ.ನು. ೨೭-೮)

೧೨೮. ಪಂಪಭಾರತದ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಯಾರು? - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ-ಪು. ೧)

೧೨೯. ಪಂಪಭಾರತದ ದ್ರೌಪದೀವಿಚಾರ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ (ಕ.ನು. ೧-೨)

೧೩೦. ಪಂಪಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಲ - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ (ಕ.ನು. ೧-೨)

೧೩೧. ಪಂಪಭಾರತದ ಮಂಗಲಪದ್ಯ - ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ (ಕ.ಭಾ. ೩-೨)

೧೩೨. ಪಂಪಭಾರತದ ಯುದ್ಧ ಚಮತ್ಕಾರ - ಶೇಷ, ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾದ (ವಾಗ್ಭೂಷಣ ೩೦-೫)

೧೩೩. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ - ಎನ್. ತಿರುಮಲೇಶ್ವರಭಟ್ (ಪ್ರದೀಪ ೧೧-೧೨)

೧೩೪. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಸ್ವಯಂವರ - ಡಿ.ಕೆ. ಭೀಮಸೇನರಾವ್ (ತಾವರೆ-ಉಸ್ಮಾನಿಯಾ ವಿ.ವಿ. ಪತ್ರಿಕೆ)

೧೩೫. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾಣ್ಯಡಿಗಳು - ಶಂ.ಭಾ. ಜೋಶಿ (ಜ.ಕ. ೮-೨)

೧೩೬. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು - ವೆಂ.ಭೀ. ಲೋಕಾಪುರ (ಜಯಂತಿ ೨೦-೫)

೧೩೭. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿಯ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳು - ಸಂಗಮನಾಥ ಜಿ. ಹಂಡಿ (ಸಹ್ಯದಯ ಸ್ಫುರಣ ಪು-೧)

೧೩೮. ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುಗಧರ್ಮ - ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ - ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ. (ಕಾವ್ಯಾರಾಧನ - ಪು. ೧)

೧೩೯. ಪಂಪಭಾರತದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಬಿ.ಎ. ಶ್ರೀಕಂಠೇಗೌಡ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೩-೨)

೧೪೦. ಪಂಪಭಾರತದೊಳಗಿನ ಉಪಮೆಗಳು - ಹೆಚ್.ಜಿ. ಬೆಂಗೇರಿ (ಪಾಗ್ಗೂಷಣ ೪-೭)

೧೪೧. ಪಂಪಭಾರತ ಪ್ರಶಂಸೆ - ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಜ.ಕ. ೨-೪)

೧೪೨. ಪಂಪ - ಭಾರವಿ - ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ (ಅಭಿವಂದನೆ. ಪು. ೧೨೭)

೧೪೩. ಪಂಪ ಮತ್ತು ರತ್ನಾಕರ ಪರಿಣಯ ಪ್ರಪಂಚ - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ (ಗುರುದೇವ ೫-೩)

೧೪೪. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ - ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ (ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು) ಪು. ೨೭

೧೪೫. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ - ಮಲ್ಲಪ್ಪ (ಜ.ಕ. ೩೫ - ೧೨)

೧೪೬. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ ಕೆಲವು ಪದಗಳು - ಹಂ.ಪ.ನಾ. (ಕ.ನು. ೨೭-೭)

೧೪೭. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ ಬಾಹುಬಲಿ - ಟಿ.ಎನ್. ಮಹದೇವಯ್ಯ (ಕ.ನು. ೩೨-೪, ೫)

೧೪೮. ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ ಆದಿಪುರಾಣಂ (ಕಾ.ಲೋ.) ಎನ್. ಅನಂತ ರಂಗಾಚಾರ್ (ಪ್ರ.ಕ. ೩೪-೪)

೧೪೯. ಪಂಪ-ರನ್ನರ ದುರ್ಯೋಧನರು - ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಜ.ಕ. ೧-೩)

೧೫೦. ಪಂಪ-ರನ್ನರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು - ಶೇಷ. ಭೀ. ಪಾರಿಶವಾಡ (ಜ.ಕ. ೩-೬)

೧೫೧. ಪಂಪ ವೀರನಾದರೆ ರತ್ನಾಕರ ಭಕ್ತ - ಜಿ. ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪ (ಗುರುದೇವ ೫-೪)

೧೫೨. ಪಂಪಾದಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪನಿರ್ಣಯ ವಿಚಾರ - ಎಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರ್ (A.O.R Vol. ೧-೨)

೧೫೩. ಪುರಾಣ ಕವಿಪುಂಗವ ಪಂಪ - ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ - (ಕಾವ್ಯವ್ಯಾಸಂಗ, ಪು-೩೪)

೧೫೪. ಪೊಸ ಪೊಟ್ಟುಪಿಳಾದ ಕರ್ಮ - ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ (ಪ್ರ.ಕ. ೪೯-೪)

೧೫೫. ಬಾಹುಬಲಿ - ಬಿ.ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ - ಸನ್ಮತಿ, (ಫೆಬ್ರ, ಮಾರ್ಚಿ, ೧೯೬೭)

೧೫೬. ಬಾಹುಬಲಿಯ ನಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳು - ಬಿ.ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ (ಅಭಿಷೇಕ ಪು. ೨೫)

೧೫೭. ಬೆಳಗುವೆನ್ನಿಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕಮನಲ್ಲಿ ಜಿನಾಗಮಮಂ - ನ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಪು. ೧೧೧)

ಶಬ್ದಕೋಶ*

ಅ

ಅಂಕ-ಗುರುತು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ೧-೭೪ ೨ ೩೯ವ
ಅಂಕಕಾಣಿ-ಶೂರ ೧೨-೭೩ವ
ಅಂಕದಂಬು-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಾಣ ೧೩-೩೬
ಅಂಕವಣಿ-ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಿನ ತಡಿ
೮-೧೩೭
ಅಂಕುರ-ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ೧-೧೩೦,
೫-೧೧
ಅಕ್ಕರ ವಿದ್ಯೆ ೪-೨೯
ಅಕ್ಕರಗೊಟ್ಟಿ-ಮಿತ್ರಮೇಳ, ಕಲಾವಿಷಯಕ
ವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳ ೪-೨೯
ಅಕ್ಷರೀಡೆ-ಪಗಡೆಯಾಟ ೬-೬೯
ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕೆ-ಜಪಪತ್ರ ೬-೮
ಅಕ್ಕೂಣ-ಕಡಿಯೆಂಬುದು, ೧-೧೩೪
ಅಖಂಡಿತ-ಕತ್ತರಿಸಿಲ್ಲದುದು, ಪೂರ್ಣ
ವಾದುದು ೧೩-೬೫
ಅಗಮಯ-ಸೆರಿಸಿಕ್ಕು, ಕೈವಶವಾಗು ೧೨-೯೮,
(ಅಗಂ-೬೪ಗು)
ಅಗು-ಅಗಿಲು, ಸುಗಂಧದ ಮರ ೫-೩೦
ಅಗರ್-ಕಂದಕ ೩-೨೨, ೪-೧೦
ಅಗ್ಗಲಿಸು-ಹೆಚ್ಚು, ಅಧಿಕವಾಗು ೯-೩೦,
೧೦-೨೦
ಅಗ್ಗಲ-ಅಧಿಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಅತಿಶಯ, ೧-೧೦,
೬-೬೬
ಅಗ್ಗಲಿಕೆ ೬-೧೯, ೪೬
ಅಗ್ಗಲಿಕ್ಕು ೬-೬೬
ಅಗ್ಗಲಿಸು-ಅಧಿಕವಾಗು, ಹೆಚ್ಚು ೫-೩೦
೧೨-೧೦, ೨೦, ೧೨, ೨೧೦
ಅಂಗಣ-ಅಂಗಳ ೪-೧೦
ಅಂಗರಾಗ-ಅನುಲೇಪನ, ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ
ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ ೮-೭೩.

ಅಗಿ-ಹೆದರು, ೨-೨೭, ೧೦-೭೫,
೧೩-೧೨
ಅಗುಂತಿ-ಅಧಿಕ, ಅತಿಶಯ ೧-೧೯.
ಅಗುಂದಲೆ-ಹೆಚ್ಚಳ, ಅಧಿಕ ಗೌರವ ೯-೩೩
ಅತಿಶಯ ೯-೨
ಅಗುರ್ಬು-ಭಯಂಕರ ೧-೧೩೧ ವ
೧-೨೬, ೪-೮೭
ಅಗುರ್ವಿಸು ೧-೬, ೧೦೦, ೭-೨೬,
೯-೯೯
ಅಗುರ್ವು-ಭಯಂಕರ ೧-೨೬, ೭-೨೬,
ಅಗುಳ್-ಅನ್ನದ ಅಗಲು, ೧೧-೧೫೩
ಅಗುಲ್-ಅಗಿ, ೯-೯೫ವ
ಅಗ್ನೇದ್ರ-ಯಾಗದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉರಿಯುವ
ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ೬-೩೩ವ.
ಅಭಿಮರ್ಷಣಾ-ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದು
ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಪರಿಸುವ ಮಂತ್ರ.
೯-೭೨ವ
ಅಭ್ಯ-ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡುವ
ನೀರು, ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ ೧-೭೭ವ, ೨-೪
ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ, ೬-೧೧ ವ
ಅಚಲ-ಪರ್ವತ, ೪-೧೪.
ಅಚ್ಚರಸೆ-ಅಚ್ಚರಸ್ತ್ರೀ ೧-೧೪೮, ೨-೩ವ,
೪-೨೦ವ
ಅಚ್ಚಿಗ-ದುಃಖ, ವ್ಯಥೆ ೪-೯೯, ೭-೯೪ವ,
ಅಚ್ಚಿಗಂಗೊಳ್-ದುಃಖವಾದುದು, ೭-೬೪ವ
ಅಚ್ಚಿಲೆ-ಅಚ್ಚಿತ್ತು, ಮುದ್ರೆಹಾಕು, ೪-೫೦,
೫-೧೭, ೭-೫೭, ೧೪-೫
ಅರ್ಚಿ-ಪ್ರಾಣಿ, ೫-೮೬, ೯೮
ಅಚ್ಚು-ರಥದ ಅಚ್ಚು ೧೧-೩೮
ಅಚ್ಚಿತ್ತು-ಮುದ್ರಿಸು, ೫-೧೭, ೬-೪೧ವ
ಅಂಚೆ-ವಸ್ತ್ರ ೮-೬೬ - ಹಂಸಪಕ್ಷಿ (೪-೮೨ವ)

* ಈ ಕೋಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪರಿಷತ್ ಮುದ್ರಣದ ಪಂಪಭಾರತ
ಕೋಶಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

೧೫೮. ಭಗವತಿಯೇಣುವೇಟ್ಟು ತೆಜದಿಂ ಕಥೆಯಾಯ್ತವರೇಣು - (ವಸ್ತುಕೋಶ)-
ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್. (ಪ್ರ.ಕ. ೪೪-೨)

೧೫೯. ಭಾನುಮತಿಯೊಡನೆ ನೆತ್ತವನ್ನಾಡಿದವರಾರು? - ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಜ.ಕ.
೧೪-೩)

೧೬೦. ಭಾರತಗಳ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ವಿ.ಸೀ. (ಕವಿಕಾವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ. ಪು. ೮೯)

೧೬೧. ಭಾರತದ ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ - ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯ (ಕ.ಸಾ.ಪ. ೨೫-೨)

೧೬೨. ಮದನ ಮದಭಂಗ - ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ (ಕ.ನು. ೩-೩೮)

೧೬೩. ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣ - ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಜೀವನ -
೨೫-೭)

೧೬೪. ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಕಮಲಾಹಂಪನಾ (ಜೀವನ ೨೯-೯)

೧೬೫. ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನು ಅದ್ವರ ದ್ವೇಷಿಯೇ - ಕುಶಲಾನುಜ (ಜೀವನ ೨೯-೯)

೧೬೬. ಮಹಾಕವಿ ಶ್ರೀ ಪಂಪನು - ಮ.ಪ್ರ. ಪೂಜಾರ (ವಾಗ್ವೈ ೧೯-೨, ೩)

೧೬೭. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನನ ರಾಣಿಯರು - ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಸಾಹಿತ್ಯದ
ಹಿನ್ನೆಲೆ)

೧೬೮. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ - ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ (ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ ಹಾಗೂ
ಅವನ ಕೃತಿಗಳು ಪು. ೨೯)

೧೬೯. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ (ಪಂಪ ಭಾರತ) ರಂ.ಶ್ರೀ. ಮುಗಳ (ವಿಮರ್ಶೆಯ
ವೃತ್ತ. ಪು. ೯೯)

೧೭೦. ಶಫರೋಚ್ಚಳಿತ ತರತ್ತರಂಗಿಯೇ ಉಚ್ಚಸ್ಥನಿ (ಒಂದು ವಿವರಣೆ) - ಎ.ಎಸ್.
ಜಯರಾಂ (ಪ್ರಸಾದ ೧-೪)

೧೭೧. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಆದಿಪುರಾಣದ ಒಂದು ಪದ್ಯ - ಎಂ.ಎಂ. ಕಲುಬುರ್ಗಿ
(ಕ.ನು. ೩೨-೧)

೧೭೨. ಸಂಧಾನದ ಸಂವಿಧಾನ (ಪೂರ್ವಭಾಗ)- ಶ್ರೀ ಪಂಚ

A Kannada Poet's sense of value - V. Sitaramaiah (Karnataka
Darshana p. 167)

On Pampa's Work-H. Sheshayyengar. (A.O.R. VI-I, II)

Pampa - the morning star of Karnataka Literature -
K. Krishnayyengar (The Literary Half Yearly III-I P. 96)

Pampa's influence in Telugu Literature - M.M. Bhat, (A.O.I.C.
Proceedings 1951)

The Family of Arikesarin, the patron of Pampa -
N. Lakshminarayana Rao (M Y T XL V, No. 4)

ಅಚ್ಚೋದ-ತಿಳಿನೀರು ೧೨-೧೫೯
 ಅಚ್ಚನಿಸು-ತಿರಸ್ಕರಿಸು ೯-೨೧
 ಅಜರ-(ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದ ದೇವತೆಗಳು) ಕೃಷ್ಣ
 ೧೧-೭೭
 ಅಜನ-ಕಾಡಿಗೆ ಲ-೪೨ವ
 ಅಜಾತ-ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದವನು, ಕೃಷ್ಣ ೯-೨೧
 ಅಜಾನೇಯ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಂಶದ ಕುದುರೆ
 ೨-೬೩ವ
 ಅಜಿತ-ಜಯಿಸಲಾಗದವನು, ಕೃಷ್ಣ ೯-೨೬ವ
 ಅಜರ-(ಅಂಗಳ) ರಂಗ೧೨-೧೩೫
 ಅರ್ಜುನ-ಮತ್ತಿಯ ಗಿಡ ೫-೮೦
 ಅಟನ-ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ ೧೪-೭೨
 ಅಟಳ-(ಅತಲ-ಸಂ) ಪಾತಾಳ ೧೦-೬೭
 ಅಟ್ಟಿಟ್ಟಿ-ದೊಡ್ಡ, ದೂತ, ೭-೨೭ವ; ೯-೮೯,
 ೯೫ವ
 ಅಟ್ಟಿವಣಿಕೋಲ್-ಪ್ರಸಕ್ತವನ್ನಿಡುವ ಪೀಠ -
 ವ್ಯಾಸಪೀಠ, ೧೧-೪೬
 ಅಟ್ಟುಮುಟ್ಟು-ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು
 ೧-೯೯
 ಅಟ್ಟುಂಬರಿ-ಅಟ್ಟಿ ಓಡಿಸು, ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು
 ಹೋಗು ೬-೯, ೧೧-೪೦೦
 ಅಟ್ಟಿ-ಶರೀರ, ಮುಂಡ, ೭-೧೪, ೧೦-೪೨
 ಅಂಟು-ತಾಕು, ತಗಲು, ಸೋಕು, ೬-೭೭
 ಅಡಂಗು-ಅವಿತುಕೊಳ್ಳು ೭-೫೦
 ಅಡಕು-ತುಂಬು, ೯-೧೮ ವ
 ಅಡಪ-ಅಡಕೆ ಎಲೆಯ ಚೀಲ, ೩-೪೮ ವ,
 ೪-೬೬ ವ
 ಅಡರ್-ಐದು, ಹತ್ತು ೯-೨
 ಅಡರ್ಪು-ಅಶ್ರಯ, ೧-೨೭, ೯-೩೫,
 ೧೪-೪ ವ
 ಅಡಸು - ತುರುಕು, ತುಂಬು, ೨-೩೨,
 ೩-೧೫, ೪-೮೭, ೬-೩೦ವ,
 ೧೨-೧೬೯ವ
 ಅಡ್ಡಣ-ಗುರಾಣಿ ೨-೩೯
 ಅದುರ್ತು-ಕೂಡಿಸು, ವ್ಯಾಪಿಸು, ೧-೬

ಅಡುಗೊಳ್-ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗು ೯-೩೬ವ
 ಅಡೆವೊತ್ತು-ಅರ್ಧಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳು ೩-೫
 ಅಣಂ-ಸ್ವಲ್ಪವೂ ೧-೩೨, ೨-೧೩
 ಅಣಕ-ಹಿಂಸೆ, ಕಾಟ, ಹಾಸ್ಯ ೯-೯೯
 ಅಣಮೆ-ಕೊಂಡವೂ ೩-೫೯
 ಅರ್ಣ-ನೀರು ೧೪-೫೭
 ಅಣಲ್-ಗಂಟಲು, ದವಡೆ, ೧೨-೧೬೯ವ
 ಅಣ-ಪದಾತಿಸೈನ್ಯ ೩-೬೭, ೮-೯೯,
 ೧೦-೫೧, ೧೦-೫೭ವ, ೧೨-೧೭
 ಅಣೆಯರಂ-ಅತಿಶಯವಾಗಿ ೨-೬೧,
 ೭-೯೫
 ಅಣುಗದಮ್ಮ ೧೨-೧೭೪
 ಅಣುಗಾಳ್ ೬-೭೨ವ
 ಅಣುಗಿಳಿವೊಯ್-ಹತ್ತಿರಹೋಗಿ ಹೊಡೆ
 ೧೩-೪೭
 ಅಣುಗು-ಪ್ರೀತಿ, ೨-೬೧
 ಅಣುವ-ಹನುಮಾನ್ ೮-೩೩
 ಅಣ್ಣು-ಸಾಹಸ, ಪರಾಕ್ರಮ, ಪೌರುಷ ೨-೨೬
 ವ, ೧೧-೧೮೩, ೧೧-೧೬೩
 ಅಣ್ಣುಗುಂದು-ಶಕ್ತಿಹೀನವಾಗು ೧೩-೬೭
 ಅಣೆ-ತಿವಿ ೧೨-೮೬
 ಅತನು-ಮನಸ್ಸು ೧-೭೧ ವ
 ಅತರ್ಕ್ಕ-ಚರ್ಚೆಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗದ ೧-೮೦
 ಅತ್ತಪರ-ಗುರಾಣಿ ೩-೩೨ ವ, ೮-೧೭,
 ೨೫, ೧೧-೮೮
 ಅತ್ತಳಗ-ವೃಥೆ, ಕಳವಳ ೪-೭೯, ೧೦೦
 ೭-೨೫ ೧೧-೮೮
 ಅತ್ತಿಗೆ-ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದವಳು ೧-೩೫
 ಅತ್ಯಂತ-ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ೧-೧೯
 ಅಂತರ-ದೂರ, ಅವಧಿ, ವ್ಯತ್ಯಾಸ ೧-೪೮
 ೨-೯೫ ವ, ೧೦-೭
 ಅಂತ್ರ-ಕರುಳು ೧೨-೧೨೦
 ಅರ್ಥಿ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಯಾಚಕ
 ೧-೧೧೭, ೨-೪೬
 ಅದಟಂ-ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ, ೫-೨೯

ಅದಟರ್-ಕೂರರು ೬-೪೭
 ಅದಟು -ಪರಾಕ್ರಮ ೪-೨೯, ೯೪
 ಅದಭು-ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ೮-೨೫ ವ
 ಅದಿತಿಪ್ರಿಯಪುತ್ರ-ಸೂರ್ಯ ೧೨-೫೩
 ಅದಿರ್-ನಡುಗು ೯-೫೨
 ಅದಿರ್ಪು-ನಡುಗಿಸು ೬-೨೮, ೧೦-೬೪,
 ೧೦-೧೧೭ ವ
 ಅದಿರ್ಮುಕ್ತ-ಇರುವಂತಿಗೆ, ಮಾಧವೀಲತೆ,
 ಅತಿಮುಕ್ತ.(ಸಂ) ೨-೧೨, ೫-೫೪
 ಅಧರರ್-ಕೀಳಾದವರು ೫-೫೮
 ಅಧರಿತ ೧೨-೧೭೧,
 ಅಧರೀಕೃತ ೩-೭೮
 ಅಂಧಕದ್ವಿಷ-ಈಶ್ವರ ೪-೧೩
 ಅಂಧರಾಣ್ಣಂದನ-ಕುರುಡುದೊರೆಯ ಮಗ
 (ದುರ್ಯೋಧನ) ೧೩-೭೫
 ಅಧ್ವರ-ಯಜ್ಞ ೧-೬೪
 ಅಧ್ವರ್ಯು-ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ
 ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು
 ೬-೩೩ವ
 ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರರೋಕ ಜ್ಞಾನ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ
 ೧೨-೨೯ವ
 ಆದ್ವನ-ದಾರಿ, ಮಾರ್ಗ ೩-೧೦ ವ
 ಆರ್ಥಾವಳೀಕ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ
 ೫-೧೦೦ ವ
 ಆರ್ಥಾವಲೀಕ, ೧೨-೧೯೧
 ಅಧಿಷ್ಠಾನ-ತಳಪಾಯ ೧-೭೩ವ
 ಅನಂಗ-ಮನ್ಮಥ ೧-೪೫ ವ
 ಅನಂತ-ಕೃಷ್ಣ, ೫-೮೫, ಅದಿಶೇಷ
 ೪-೫೩
 ಅನಲ-ಅಗ್ನಿ ೧-೮೦ ವ
 ಅನ್ನವಾಸ- ಉಟಿದ ಮನೆ ೩-೮೦,
 ೫-೩೫ವ
 ಅಜ್ಞಾತವಾಸ - (ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ವಾಸ)
 ೭-೩ ವ
 ಅನ್ವಯ-ವಂಶ ೧೨-೩೫

ಅನಾಕುಳ-ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ, ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ
 ೨-೫೦, ೪-೧೩
 ಅನಾಗತ-(ಬಂದಿಲ್ಲದ)ಮುಂದಾಗುವ
 ೨-೮೬ ವ, ೧೩-೭೦ ವ
 ಅನೀಕ-ಸೈನ್ಯ ೮-೨೮
 ಅನುನಯ-ಪ್ರೀತಿ, ೧-೫೧
 ಅನುಬಲ-ಸಹಾಯ, ಒತ್ತಾಸೆ, ೪-೬೩
 ೯-೧೭ವ
 ಅನುವರ-ಯುದ್ಧ ೧೦-೬
 ಅನುವಿಸು-ಒತ್ತಾಯಮಾಡು ಅನುಸರಿಸು
 ೪-೧೦೩
 ಅನುಷ್ಠಿಸು-ಮಾಡು ೮-೫೦ ವ
 ಅನೂನ-ಊನವಿಲ್ಲದ, ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ
 ೨-೩೯
 ಅನೇಕಪ-ಅನೆ ೩-೩೯
 ಅನೋಕಪ - ವೃಕ್ಷ ೫-೨೨ವ
 ಅನ್ವೇಯ-ಅನ್ಯಾಯ ೧-೧೧೨
 ಅಪರಗಿರಿ-ಪಶ್ಚಿಮ ಪರ್ವತ ೧೨-೮೮ ವ
 ಅಪಸತ್ (ಇಲ್ಲದ) ಆಪೂರ್ವವಾದ
 ೪-೭೭
 ಅಪಹತ-ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ೧೧- ೧೦೬ ವ
 ಅಪಹಾರತೂರ್ಯ-ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು
 ಸೂಚಿಸುವ ಕೊಂಬಿನ ಶಬ್ದ ೧೦-
 ೧೨೪ ವ
 ಅಪ್ರತಿಮ-ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ೧-೮೪
 ಅಪ್ಪ-ಆಲಿಂಗನ ೩-೮೩
 ಅಪ್ಪೆಸು-ಒಪ್ಪಿಸು ೯-೭೬
 ಅಬ್ಬರ-ಆರ್ಭಟ, ೪-೮೭ ವ
 ಅಬ್ಬೆ-ತಾಯಿ ೧-೭೫
 ಅರ್ಬಿ-ಝರಿ ೯-೯೬ ವ
 ಅಂಬಿಗ-ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವವನು,
 ಬೆಸ್ತ, ೧೨-೯೪
 ಅಂಬಿರಿವಿಡು-ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿ ೯-೭೪,
 ೧೦-೧೦೦, ೧೦-೭೦ ವ
 ಅಂಬುದ-ಮೋಡ ೧-೬೯

ಅಲ್ಲವೆವೋಗು-ಅಲ್ಲವೆವೋಗು ಸೀಳು
ನಾಟಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು

೧೨-೨೦೫

ಅಲೆ-ಪೀಡಿಸು ೨-೩೯ ವ, ೪-೨೮,
೪-೬೪

ಅಲೆವು-ಅಲೆದಾಟ ೪-೧೦

ಅಲ್ಲ-ಅಲ್ಲಾಡಿಸು ೨-೩೪

ಅಲ್ಲೆ-ಅಲ್ಲಯ್ ೧೩-೧೦೦

ಅವರ್ಣಸು-ಕೇಳು ೧೦-೧೫ ವ

ಅವಗಡ-ಸಾಹಸ ೧೩-೮

ಅವಗಟೆಯಿಸು-ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರುವುದು
೧೨-೨೦೯

ಅವಗಾಹ-ಮುಳುಗುವಿಕೆ ೧-೧೭

ಅವತಾರ-ಇಳಿದುಬರುವುದು ೧೪-೩೭

(ವಂಶಾವತಾರ-ವಂಶಾನುಕ್ರಮ ೧-೪೮ ವ)

ಅವಧಾರಿಸು-ಕೇಳು, ಸಹಿಸು, ೧೨-೪೨

ಅವನತೆ-ಬಗ್ಗಿದ, ನಮ್ರವಾದ ೧-೧೧೦

ಅವಯವ-ಅಲಕ್ಷ್ಯ ೩-೧೬ವ, ೧೪-೩೭ ವ

ಅವಪ್ಪಂಭ-ದರ್ಪ, ಅಹಂಕಾರ ೨-೬೨,
೬-೪೨

ಅವಸರ-ಅವಕಾಶ ೧-೭೫

ಅವಸ್ತುಭೂತ-ಅಪ್ರಯೋಜಕ ೯-೧೮

ಅವ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನ-ಒಂದೇಸಮನಾದ, ಎಡೆಬಿಡದೆ
೧-೭, ೧-೬೦ ವ

ಅವ್ಯಳಿಸು-ವ್ಯಾಪಿಸು, ಹರಡು, ಮೇಲೆ ಬೀಳು,
೩-೫೩, ೬-೫೯, ೧-೮೬ ವ

ಅವಿ-ಧ್ವರಿ, ಬೆಟ್ಟದ ಹೊಳೆ ೭-೨೬

ಅವಿಕಳ-ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ೮-೧

ಅವಿನ್ನಾಣ-ಅಭಿಜ್ಞಾನ, ಗುರುತು ೩-೪ ವ

ಅರ್ವಿಸು-ವ್ಯಾಪಿಸು ೫-೪೫

ಅವುಂಕು-ಅಮುಕು, ಒತ್ತು, ೧೩-೫೯

ಅವುಂದು-ಬಿಡು-ಕೆಳದಾಟ ೭-೮೦

ಅಶನಿ-ಸಿಡಿಲು ೨-೯೮, ೬-೯೧

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ-ಕುದುರೆಯ ಶಕ್ತಿ ೨-೪೪

ಅಶಿವ-ಅಮಂಗಳ ೩-೧೧

ಅಶಿಶಿರಕರ-ಸೂರ್ಯ ೪-೧೮ ವ

ಅಂಶು-ಕಿರಣ ೪-೨೨

ಅಂಶುಕ-ಬಟ್ಟೆ ೭-೭೩

ಅಶ್ರು-ಕಣ್ಣೀರು ೪-೧೨

ಅಶ್ವಶೋಭೆ-ಅಲಂಕಾರ, ೩-೨೫, ೨೨ ವ

ಅಸಗವ್ಯಾಯು-ಅಗಸನ ಒಗೆತ ೩-೩೦

ಅಸದಳ-ಅಸಾಧ್ಯ ೧-೯೭

ಅಸವಸ-ವೇಗ, ತ್ವರೆ, ಕ್ರಿಪ್ರ, ೧೩-೧೩

ಅಂಸ-ಹೆಗಲು, ಭುಜ, ಶಿರಸ್ಸು ೩-೯,

೧೨-೧೧೦

ಆಸ್ತ-ರಕ್ತ ೧-೧೦೫

ಅಸಿ-ಕತ್ತಿ ೧-೬, ಸಣ್ಣ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ೧-೧೪೧

ವ ೫-೬ ವ

ಅಸಿಧೇನು-ಚೂರಿ, ಕತ್ತಿ ೮-೭೪, ೧೨-೧೬೭

ಅಸಿಪತ್ರ-ಕತ್ತಿ ೧೩-೫೧ ವ

ಅಸಿಯರ್-ಕೃಶರಾಗಿರುವವರು

ಅಸಿಯರ್-ಕೃಶಾಗಿ ೧-೬

ಅಸುಹೃತ್-ಶತ್ರು ೧೦-೧೯

ಅಸುಂಗೊಳ್-ಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಮಾಡು,

ಶಕ್ತಿಗುಂದಿಸು ೧-೩೮ ೨-೪ ವ,

೪-೪೮ವ, ೬-೩೧, ೧೨-೯,

೧೨-೧೭೦

ಆಸ್ಯಕ್-ರಕ್ತ ೩-೧

ಅಹರ್ಪತಿ-ಸೂರ್ಯ ೯-೬೪

ಅಂಹ-ಪಾಪ ೪-೧೫

ಅಹಿಕಟಕ-ಹಾವನ್ನು ಬಳಿಯಾಗುವವನು,

ಈಶ್ವರ ೧-೪

ಅಹೀಂದ್ರ-ಅದಿಶೇಷ ೬-೭೫

ಅಳಕ-ಅಲೇಖ (ಸಂ) ಬರೆಯುವ ಓಲೆ

೧-೧೨

ಅಳಜು-ನಾಶವಾಗು ೧೦-೬೫, ೧೩-೩೫

ಭಯಪಡು ೧೧-೧೦ ವ

ಅಳವಡು-ಸೇರು, ಕೂಡು, ಸಮವ್ಯಯಪಾಗು

೬-೩೦

ಅಳವಿ-ಪ್ರವಾಣ ೨-೫೮, ೫-೬೨

೧೨-೧೫೮ ವ

ಅಂಬುವಿಡು-ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವುದು

೩-೧೩ ವ

ಅಂಬೇಜು-ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟು, ಗಾಯ

೨-೬೨

ಅಭವ-ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದವನು, ಈಶ್ವರ ೮-೧೩

ಅಂಭ-ನೀರು ೬-೪೦

ಅಭಂಕಷ-ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ೪-೨೨

ಅರ್ಭಕ-ಮಗು ೧-೧೨೦

ಅಭಿಭಾತ-ಭಂಗ, ಅಡ್ಡಿ ೧-೧೦೮

ಅಭಿಚಾರ-ಶೂನ್ಯ, ಮಾಟ ೮-೪೨

ಅಭಿಜಾತ-ಉತ್ತಮಕುಲದವನು ೧೦-೫೫

ಅಭಿಧಾನ-ಹೆಸರು ೩-೩೯

ಅಭಿಭವಿಸು-ಶಕ್ತಿಗುಂದಿಸು ೧೧-೧೦೬

ಅಭಿರಾಮ-ಮನೋಹರ ೧-೧೪೧

ಅಭಿವಾದಯೇ-ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ

೧೩-೪೦

ಅಭಿಸಾರಿಕೆ-ಸಂಕೀತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನನ್ನು

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವಳು ೪-೮೩

ಅಭ್ಯುದಯ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೮-೪

ಅಮಂದ-ಗಟ್ಟಿಯಾದ, ಬಲವಾದ

೧೪-೩೭೮

ಅಮರ್, ಅಮರ್ಬು-ಸೇರು, ಒಟ್ಟುಗೂಡು

೧-೯೫

ಅಮರಾಪಗಾನಂದನ-ದೇವಗಂಗೆಯ

ಮಗನಾದ ಭೀಷ್ಮ ೧-೮೧ ವ

ಅಮಳರ್-ಯಮಳರು (ಸಂ) ಅವಳಿಗಳು

ನಕುಲಸಹದೇವರು ೨-೩

ಅಮೃತಂದೆ ೯-೬೪, ೧೦-೭೩

ಅಮುಂಕು-ಅಮುಕು, ಅಮುಮು, ಒತ್ತು

೫-೫೩

ಅಮೃತಕರಣ-ಚಂದ್ರ ೧-೧೫

ಅಮೇಯ-ಅಳಿಯಲಾಗದ ೧-೪೫

ಅಮೋಘ-ವೈಭವವಲ್ಲವ ೧-೧೧೮ ವ

ಅಯ-ಶುಭಕರವಾದ ವಿಧಿ ೯-೧೩, ೩೫

ಅಯಸ್ಕಾಂತ-ಸೂಚಿಗಲ್ಲು ೧೧-೨ ವ

ಅಯ್ಯ-ಸುಮಂಗಲಿ, ಮುತ್ತೈದೆ

ಅಯ್ಯಮಿನುಗು-ಮಾಂಗಲ್ಯ, ತಾಳಿ

೬-೩೨ ವ

ಅರಣ-ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಮರದ

ಹೋಲು ೮-೩೭ ವ

ಅರಬೊಜಂಗ-ರಾಜವಿಟ, ೪-೮೭

ಅರಲ್-ಹೂವು ೧-೫೮

ಅರವರಿಸು-ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ೨-೩೭

ಅರಸು-ರಾಜ್ಯ, ದೊರೆತನ ೯-೮೩

ಅರಸಿಕೆ-ದೊರೆತನ, ರಾಜ್ಯಭಾರ ೧೧-೪೮

ಅರಳಿಲೆ-ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ

ಒಂದು ತೆರನಾದ ಒಡವೆ ೨-೪

ಅರಾತಿ-ಶತ್ರು ೧-೧

ಅರಿ-ಕತ್ತರಿಸು ೧-೧೦೧

ಅರಿದು-ಅಸಾಧ್ಯ ೧-೫

ಅರಿಯ-ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು ೧೨-೨೦೪

ಅರೆಪೊರಿಕೆ-ಅರ್ಧವ್ಯಾಪಿಸಿದುದು ೧೧-೭೦

ಅಜಮಗ-ಧರ್ಮಪುತ್ರ, ೬-೩,

ಅಜವರಗಾದ-ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ ಒಣಗಿದ

೧೨-೭

ಅಜಿಕೆ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ೧-೨೫, ೧೩೫

ಅಜೆಯಮಿಕೆ-ಅಜ್ಞಾನ ೬-೫೮

ಅಲಕ್ಷ-ಅರಗು ೪-೫೦

ಅಲಪು-ಹಿಂಸೆ, ತೊಂದರೆ ೪-೧೦

ಅಲಂಪು-ಸಂತೋಷ ೧-೧೦೧, ೨-೫೫,

೪-೨೯, ೧೦೨, ೧೦೯

ಅಲರ್-ಹೂವು ೮-೩೭

ಅಲ್ಲಕಲ್ಲೋಲ-ಹಿಂದುಮುಂದು; ತಲೆಕೆಳಗು

೧೩-೩೩

ಅಲ್ಲದಲ್ಲಣೆಗೆ-ಹಸಿಶಂಖಿಯ ಮಿಶ್ರಣ

ವನ್ನುಳ್ಳದ್ದು ೪-೮೭

ಅಲರೊಡ್ಡೆ-ಹೂಗಳ ರಾಶಿ ೧೨-೨೧೮

ಅಲಟು-ನಾಶಮಾಡು ೧೨-೨೬

ಅಲ್ಲಳಿಗಾಳಿಗೆ-ವಿನೋದದ ಯುದ್ಧ

೧೧-೪೩ವ

ಅಳವು-ಶಕ್ತಿ ೧-೨೪, ೨-೩೭ ವ
ಅಳಹು-ಭಯಪಡು ೧೦-೬೨
ಅಳಸಗಾಮಿನಿ-ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುವವಳು
೩-೮೫

ಅಳ್ವಜ-ಅಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರೀತಿ, ೪-೬೦
ಅಳ್ವವಿಳ್ಳಿಯಾಗು-ಅತ್ಯಾಯಾಸ ಹೊಂದು
೧೨-೪

ಅಳ್ವಾಡು-ನಾಶವಾಗು ೫-೮೫ ೧೩-೯೦೦
ಅಳಿಕ-ಹಣ ೪-೧೮

ಅಳಿನೀ-ಹೆಣ್ಣಾದುಂಬಿ ೭-೨೯
ಅಳ್ವಮಳ್ಳು-ನಾಶವಾಗು ೫-೧೦೦,
೧೦-೯೧ ವ

ಅಳ್ವಿಪಿ-ತಿವಿ, ತುಂಬು, ಚುಚ್ಚು ೧೦-೫೭೦
೮೬

ಅಳುಂಬು-ಅತಿಶಯ, ವಿಶೇಷ

ಅಳುರ್-ವ್ಯಾಪಿಸು ೫-೮೬, ೮೯

ಅಳುರ್ಕೆ ೧-೫೨, ೨-೧೮

ಅಳ್ವು-ಹೆದರು, ಶಕ್ತಿಗುಂದು-ಭಯಪಡು
೧೧-೫೦

ಅಳ್ವೇಟು-ಅಳ್ವಾಟದ ಏಟು, ೫-೬೨ ವ
ಅಟ್ಟಮೆ-ಅರ್ಜೀ ೧-೫೬, ೧೨-೨೧೯

ಅಟ್ಟಹು-ಪ್ರೀತಿ ೧-೬೮ (ವ)

ಅಟಗಾಳಿಗೆ-ತುಚ್ಛವಾದ ಯುದ್ಧ ೮-೯೪ ವ

ಅಟವು-ಪ್ರೀತಿಸು ೭-೯೪ ವ

ಅಟೆಯೂರು-ಕುಗ್ರಾಮ ೨-೪೫

ಅಟವಾಡ-ಹಾಳುಹಳ್ಳಿ ೧೨-೮೬

ಅಟವೆಸನ-ತುಚ್ಛವಾದ ಆನೆ ೮-೫೭

ಅಟ್ಟೆಮೆಟ್ಟೆ-ಹಾಳಾಗಿಸು ೮-೮೦

ಅಟ್ಟೆಶೆಟ್ಟೆ-ನಾಶವಾಗಲು ೫-೧೦೪

ಅಟ್ಟೆಮೆಟ್ಟೆ-ನಾಶವಾಗಲು ೬-೨೪ ವ,

೧೦-೭೫ ವ ಅಟ್ಟು-ನಾಶವಾಗು

ಅಟ್ಟೆ-ಪ್ರೀತಿ ೧-೧೩, ೫-೨೦

ಅಟ್ಟು-ಹೆದರು ೫-೧೦೦ ವ

ಅಟ್ಟು-ನಾಶವಾಗು ೩-೭೦, ೧೧-೬೪

ಅಟ್ಟಿ-ಅಡಿಗೆ ೧೧-೬೪

ಅಟ್ಟು-ಅದ್ವು, ಮುಳುಗಿಸು ೭-೮೫

ಅಟ್ಟು-ಸುಡು ೫-೭೮, ೮-೯೮,
೧೨-೧೭೦, ೧೨-೧೯೦, ೧೩-೭೧

ಆ

ಆಕ್ಕಪ್ಪ-ಸಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ೫-೧೦ ವ

ಆಕ್ರಂದನ-ಅಳುವಿಕೆ ೩-೨೪

ಆಂಕೆಗೊಳ್-ಪ್ರತಿಭಟಿಸು ೧೦-೭೦ ವ
೧೧-೪೪, ೭೬

ಆಖಂಡಳ-ಇಂದ್ರ ೫-೯೯ ವ

ಆಖೇಟು-ಬೇಟೆ ೬-೭೧

ಆಗ-ಆಗದು ೭-೩೭

ಆಗದುಂ-ಯಾವಾಗಲೂ ೧೨-೩೩

ಆಗಮ-ಶಾಸ್ತ್ರ ೧೦-೮೩

ಆಗರ-ಅಕರ (ಸಂ) ಗಣಿ ೧-೫೭

ಆಗ್ರಹ-ಕೋಪ, ಹಟ, ೧-೬೬

ಆಗಾಮಿಕ-ಮುಂದೆ ಬರುವ ೧-೫೯

ಆಘಾತ-ಪೆಟ್ಟು ೧-೧೫

ಆಚಕ್ಷತೇ-ಹೇಳುತ್ತವೆ ೯-೯೭

ಆಚಾನೇಯ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆ ೬-೪೦,
೭೨ ವ

ಆಜಿ-ಯುದ್ಧ ೩-೭೩

ಆಟಂದು-ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ೪-೧೧,

೫-೫೦, ೮-೩೫

ಆಟರ್-ಮೇಲೆಬೀಳು ೫-೫, ೫-೮೧,

೬-೨೯ ವ

ಆಟವಿಕ-ಕಾಡುಜನರ ಸೈನ್ಯ ೭-೨೭ ವ

೧೩-೨೧

ಆಟಸು-ಬಯಸು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಡು ೧-೧೨,

೫-೩೨, ೭-೬೮, ೮-೩೨,

೯-೪೯, ೧೧-೧೦೦

ಆಡು-ಹೇಳು ೪-೮೩ ವ

ಆಗತಿ-ಆದ್ವೈತ (ಸಂ) ಅಪ್ಪಣೆ, ೫-೩೫

ಆಣ್ಣು-ಒಡೆಯ ೭-೩೯

ಆಣೆ-ಆಜ್ಞೆ ೧೩-೩೫
 ಆತಪ-ಬಿಸಿಲು
 (ಬಾಲಾತಪ-ವಿಳೆಯಬಿಸಿಲು ೨-೩೯)
 ಆತಪತ್ರ-ಕೊಡೆ, ಭತ್ತಿ ೧ ೧೨೦
 ಆತ್ರ-ಪಡೆದ ೩-೮೧
 ಆತ್ಮಜನ್ಮ-ಮಗ ೧-೬೮
 ಆತ್ಮಭವ-ಮಗ ೧-೩೧
 ಆರ್ತ-ಸಮರ್ಥ ೬-೧೨
 (ಆರ್ತ-ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ೧-೮೧)
 ಆತ್ಮಾನುಗತಾರ್ಥ-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಶೆ
 ೧-೧೧೯
 ಆತೋದ್ಯ-ವಾದ್ಯ, ೩-೮೧
 ಆದಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮಿಗಿಲಾಗಿ ೧-೯೬,
 ೨-೭೪
 ಆದಮೆ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೨-೭೪
 ಆದಲೆ-ಆತ್ಮತಡೆ ೫-೬೨
 ಆದ್ವೈ-ಒದ್ದೆಯಾದ ೧-೧೩೪
 ಆದಿಗರ್ಭೇಶ್ವರ-ಆಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತ ೨-೯೭
 ವ
 ಆದೇಶ-ವಿಧಿ, ನಿಯಮ ೩-೩೨ ವ
 ಆಂದೋಳ-ಉಯ್ಯಾಲೆ ೨-೩೯ ವ
 ಆಧೇಯ-ಆಶ್ರಯ ೮೭ ವ
 ಆನ್-ಧರಿಸು ೧-೨೩, ೪-೨೫,
 ೧೨-೩೨, ೧೩-೧೦೩
 ಆಪಣ-ಅಂಗಡಿ ೧-೫೮
 ಆಂಪ-ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ೬-೨೫
 ಆಪಾಳಿತ-ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ೧-೧೮
 ಆರ್ಪ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ೧೨-೨೦೫
 ಆರ್-ಗರ್ಜಿಸು, ಶಬ್ದಮಾಡು ೩-೫೯,
 ೮-೯೪, ೧೧-೩೮, ೧೨-೬೭,
 ೧೨-೧೫೧, ೧೩-೮, ೧೩-೪೬
 ಆಭ-ಸಮಾನ ೪-೬೯
 ಆಭಿಚಾರ-ತೂನ್ಯ, ಮಾಟ, ೮-೪೨ ವ
 ಆಭೀಲ-ಭಯಂಕರ ೧-೪೧ ವ

ಆಭೋಗ-ವಿಸ್ತಾರ ೧೨-೧೯೧
 ಆಮಳಕ-ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ೧೦-೩೭ ವ
 ಆಯ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ೧-೨೪, ೬೭ ವ ೬-೫
 ಆಯತ ವಿಸ್ತಾರ ೧-೬೮
 ಆಯತನ-ಮನೆ, ದೇವಾಲಯ ೨-೯೭ ವ
 ಆಯತ್ರ-ಅಧೀನ ೪-೧೮ ವ
 ಆಯತಿ-ಮಹಿಮೆ ೧-೧೧೭, ೮-೮೮
 ಆಯೋಗ-ಸೇರುವಿಕೆ ೧೦-೨೬ ವ
 ಆರ್-ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳು ೩-೭೯, ೧೧-೩೮,
 ೧೨-೬೭, ೧೨-೧೫೦, ೧೩-೮,
 ೧೩-೬
 ಆರ-ಹಾರ, ೨-೧೨
 ಆರಯ್-ವಿಚಾರಮಾಡು, ಹುಡುಕು
 ೧-೭೭, ೨-೬೦, ೬-೩,
 ೧೦-೫೮, ೧೨-೪೬
 ಆರವೆ-ಆರಾಮ (ತೋಟ) ೧-೨೮
 ಆರಾವ-ಧ್ವನಿ ೧೧-೩೪
 ಆರೂಢ-ಹತ್ತಿರುವ, ಕೈಕೊಂಡ ೨-೫೦ವ
 ಆರೋಗಿಸು-ಊಟಮಾಡು ೫-೬೭ವ
 ಆರೋಪಿತ-ಖರಿದ, ೮-೧೨
 ಆರ್ಜ್-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ-ಸಮಾಧಾನ ೮-೬೩,
 ೯-೨೫ ವ
 ಆಲಂಬ-ಆಶ್ರಯ ೧-೬೮
 ಆಲಾಸಸ್ತಂಭ-ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಬ
 ೨-೩೯ ವ
 ಆಲಿ-ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆ ೨-೧೯, ೪-೭೮
 ಆಲಿನೀರು-ಮಂಜಿನ ನೀರು ೫-೮
 ಆಲೀಥ-ಬಿಲ್ಲಾರನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಭಂಗಿ
 ೧೩-೩೮ ವ
 ಆವಗ-ಕುಂಬಾರನ ಒಲೆ ೫-೯೬ ವ,
 ೧೨-೨೮, ೧೨-೧೭೦
 ಆವರ್ಜಿಸು-ಸಂಪಾದಿಸು, ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳು
 ೧-೨೫
 ಆವರ್ತನ-ಸುಳಿ ೨-೩೯
 ಆವರ್ತಿಸು-ವ್ಯಾಪಿಸು ೧-೮೭

ಅವಲಿಕ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ ೫-೧೦೦

ಅವಳೀಕ ೧೨-೫೫೧

ಅವಸಥ-ವಾಸಸ್ಥಾನ ೧-೭೫

ಅವ್ಯಾಸ-ಮುಚ್ಚಿದ ೮-೨೫

ಅವಿಲ (೪)-ಬಗ್ಗಡವಾದ ೪-೨೫ ಕಲ್ಮಷ
೧೨-೧೧೪ವ

ಅವುತಿ-ಹವಿಸ್ಸು ೬-೩೪ (ಅವುತಿಧನವಾ)
(ಅವುತಿಯೆಂಬ ಆಯುಧ ೧೦-೫೦ ೭೬)

ಅವೃತ-ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ೨-೪೫

ಅವ-ಅಮೆ ೭-೫೭

ಅಶು-ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ೪-೨೭, ೧-೬೨

ಅಶುಶಿಕ್ಷಣ-ಅಗ್ನಿ ೧೧-೯೪

ಅಸತ್ತು-ದೇವರು ೧೨-೧೫೨

ಅಸನಂದೋಲು-ಉಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋರು
೮-೨೦

ಅಸನ್ನ-ಹತ್ತಿರ ೭-೬೪

ಅಸನ-ಅರು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಅಸವ-ಮದ್ಯ ೪-೬೫

ಅಸ್ತರಣ-ಚಾಪ, ಹಾಸಿಗೆ ೧೨-೫೨ ವ

ಅಸಾರ-ಸುರಿಮಳೆ ೧೦-೮೬

ಅಸ್ಥಾಳನ-ತಟ್ಟುವುದು ೨-೩೯ ವ

ಅಸುಕರ-ತೀವ್ರತೆ ೧-೬೨ ಅತಿಶಯ,
೧೧-೫೭

ಅಸ್ತೋಟಿಸು-ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಶಬ್ದಮಾಡು
೯-೯೦ ವ

ಅಹತಿ-ಹೊಡೆತ, ಪೆಟ್ಟು ೧-೧೪೬

ಅಹುತಿ-ಹವಿಸ್ಸು ೬-೩೫

ಅಹ್ವಾನ-ಕರೆಯುವಿಕೆ ೧-೮೯

ಅಳಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೫-೩೮

ಅಳಜಾಳ-ಮಿಥ್ಯಾಜಾಲ, ನಿಸ್ಸಾರ, ಸುಳ್ಳು
ಬಲೆ, ೧೨-೬೮

ಅಳವಾಳ-ಗಿಡಗಳ ಪಾತಿ ೨-೧೬

ಅಳಾಪ-ಸಂಭಾಷಣೆ ೯-೬ ವ

ಅಳಿಸು-ಮುಳುಗಿಸು ೪-೧೭

ಅಳ್ಳಿಸ-ಸೇವಾವೃತ್ತಿ ೯-೭, ೧೧-೫

ಅಳ್ಳೇಲಿ-ಮನುಷ್ಯರೇ ಬೇಲಿ ೫-೮೧

ಇ

ಇಕ್ಕು-ಬೀಸು ೪-೮೫ ಬೀಳಿಸು ೮-೨೨

ಇಕ್ಕುಂಗೂಳ್-ಹಾಕುವ ಅನ್ನ ೮-೭೧

ಇಕ್ಕುಪುಷ್ಪ-ಕಬ್ಬಿನ ಹೂವು, ಸೂಲಂಗಿ
೧-೧೧೭

ಇಂಚರ-ಇನಿದಾದ ಸ್ವರ ೧೪-೩೦ವ
ಇಂಡೆ-ಹಿಂಸೆ ೮-೫೧

ಇಟ್ಟಿಳ್-ಮನೋಹರ ೬-೯, ೭-೧೧

ಇಟ್ಟಿ-ಈಟಿ ೧೦-೯೪

ಇಟ್ಟೆಡೆ-ಒತ್ತಾದ ಸ್ಥಳ ೭-೮೬

ಇಡಿ-ತುರುಕು ೨-೩೯ ವ

ಇಡುಮುಡುಕು-ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದಮಾಡು
೧೨-೮೨

ಇಡುವಗೆ-ಬದ್ಧವೈರ ೧೩-೧೮

ಇಡುವಿಟ್ಟಿ-ಇಡುವ ಈಟಿ ೧೨-೬೦ ವ

ಇಡುವು-ರಾಶಿ ೧೨-೧೫೮ ವ,

೧೩-೫೩ವ

ಇಂಡೆ-ರಾಶಿ ೧೧-೫೮, ೮೯, ೧೨-೧೭

ಇಂದ್ರಗೋಪ-ಮಿಣುಕುಹುಳು ೭-೨೪

ಇಂದ್ರಾಣಿ-ಶಚಿ ೩-೬೯

ಇಂದಿಂದಿರ-ದುಂಬಿ ೯-೯೭

ಇದಿರ್ಬು-ಎದುರಿಸು ೧೦-೬೪,

೧೩-೯೪

ಇಂದೋಳ-ದುಂಬಿ ೫-೧೯

ಇಧ್ವ-ಸಮಿತ್ತು, ಸೌದೆ ೪-೫೯

ಇನ-ಸೂರ್ಯ ೧-೯೧

ಇನಜ-ಯಮ ೧-೧೨೧

ಇನ್ನವು-ಇಂಥವು ೬-೫೩

ಇನಿಸು-ಇಷ್ಟು ೮-೧೩

ಇನ್ನುಸು-ರುಚಿಯಾದ ಊಟ ೫-೭೧

ಇಂಬು- ಆಶ್ರಯ ೧೨-೨

ಇಂಬೆಳಸು - ಇಂಪಾದ ಬೆಳೆ ೧-೫೪

ಇಚ್ಛ-ಆನೆಗಳ ಗುಂಪು ೧-೧೭೧

ಇಮಾವು-ರುಚಿಯಾದ ಮಾವು ೪-೭೫

ಇಲೆ-ಸಡಿಲವಾಗು ? ೧೪-೫
 ಇಜುಂಕು-ತೊಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಸು
 ೪-೩೫, ೮-೧೦೪
 ಇರ್ಕಚ್ಚೆ-ಎರಡು ಕಡೆಯ ಕಚ್ಚೆ ೪-೩೮
 ಇರ್ಬಗಿ-ಎರಡಾಗಿ ಸೀಳು, ಭಾಗಮಾಡು
 ೨-೩೩
 ಇರ್ಮಡಿಸು-ಎರಡರಷ್ಟು ಮಾಡು
 ೧೩-೧೦೬
 ಇಪ್ಪಿ-ಯಾಗ ೪-೧೧
 ಇಸಲ್-ಹೊಡೆಯಲು ೩-೫೭ ವ
 ಇಸು-ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡು ೮-೯೩
 ಇಳಿ-ತಿರಸ್ಕರಿಸು ೧-೨೭
 ಇಳಿಸು-ತಿರಸ್ಕರಿಸು ೨-೯, ೪-೧, ೯-೨೭
 ವ, ೯-೫೫, ೧೪-೫
 ಇಲೆಕೆವೆಡೆ-ತಿರಸ್ಕರ ಹೊಂದು ೧೦-೧೯
 ಇಬ್ಬುಬ್ಬು-ಇಕ್ಕಳ ೧೧-೩
 ಇಬ್ಬುಳಿಗೊಳ್-ಆಕರ್ಷಿಸು, ೨-೮, ೧೧
 ವ, ೭-೬೮
 ಇಬ್ಬುವರಿ-ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹರಿ ೪-೬೮

ಈ

ಈಕ್ಷಣ-ಕಣ್ಣು ೪-೧೦೬
 ಈಗಡೆ-ಈಗಲೆ ೧೧-೯೭, ೧೩-೭೮
 ಈಂಟುಜಳಧಿ-ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ
 ಆಕರವಾಗಿರುವ ಸಮುದ್ರ
 ೧೦೧-೨೨
 ಈದಲೆ-ಇತ್ತ, ಈಕಡೆ ೫-೬೨
 ಈನ್-ಪ್ರಸವಿಸು, ಹೆರು ೫-೭೬,
 ೧೧-೪೦
 ಈಂಬುವು-ಈಯುವುವು, ಮರಿಹಾಕುವುವು
 ೨-೭೬, ೧೦-೪೦
 ಈಸು-ಈಜು ೧-೧೩ ಗಾಡಿಯ
 ಇರಚೆಮರ ೧೦-೯೧

ಉ

ಉಕ್ಕವ-ಮೋಸ ೭-೪೦
 ಉಗ್ಗಡೆ-ಉತ್ಕಟ, ಅಧಿಕ್ಯ ೩-೪, ೭-೩ ವ

ಉಗ್ಗಡಿಸು-ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗು ೧೦-೨೧
 ಉಗಿ-ಕೀಳು, ೧-೧೦೦, ೧೦೨ ವ,
 ೯-೬೩ ವ, ೧೨-೪೦ ವ, ೧೦೩
 ಉಗಿಬಗಿಮಾಡು-ಭೇದಿಸು, ಛಿದ್ರಿಸು
 ೧-೬೮ ವ, ೨-೩೯ ವ
 ಉಗು-ಸುರಿ ೫-೫
 ಉಗುರಿಸು-ಉಗುರಿನಿಂದ ಕರೆ ೧-೧೦೪
 ವ
 ಉಗುಬ್ಬು-ಮುಕ್ಕುಳಿಸು- ಹೊರಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲು
 ೭-೮೭
 ಉಂಗುರವಿದು-ಮದುವೆಯಾಗು ೧-೨೮ವ
 ಉಜ್ಜಳಿಸು-ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರು, ೧-೬,
 ೧-೩೯, ೧೦-೭೭, ೧೨-೧೬೮
 ಉಚ್ಚಾಟಿಸು-ಓಡಿಸು ೩-೧೫ ವ
 ಉಜ್ಜವಣೆ-ಉದ್ವಾಪನಾ (ಸಂ) ವ್ರತವನ್ನು
 ಪೂರ್ಣಮಾಡುವುದು ೧೩-೩೬
 ಉಜ್ಜಳ-ಉಜ್ಜಲ (ಸಂ) ವ್ರತಾಶಿಸುವ ೧-೨
 ಉಜ್ಜಿಗ-ಉದ್ಯೋಗ ೫-೧೦೨
 ಉಂಟೊಡತಾಗಿಮಾಡಿ-ಹೊಂದು ಎಂದು
 ನಿಶ್ಚಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ೭-೭೫
 ಉಂಡಿಗೆ-ಮುದ್ರೆ ೪-೩೧ ವ
 ಉಡಮೊಗ-ಬಾಗೆಹೂವಿನಂತಿರುವ ಮುಖ
 ೪-೭೮
 ಉಡಲಿಕ್ಕು-ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡು, ೩-೪೪,
 ೧೪-೧೭ ವ
 ಉಡಿ-ಮುರಿ, ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗು ೨-೨೮,
 ೧-೯೨, ೬-೨೬, ೭-೧೩,
 ೧೧-೮೧, ೯-೫೯, ೧೧-೨ ವ,
 ೩, ೭, ೩೮, ೧೨-೧೦೦
 ಉದು-ಪ್ರಾಣವಿಶೇಷ ೧-೩೯ ವ
 ಉಡುಗು-ಸಂಕೋಚಮಾಡು, ಕುಗ್ಗು
 ೪-೪೬, ೫-೩೭, ೧೦-೭೦,
 ೧೨-೧೩೭, ೧೨-೧೯೪, ೨೦೦,
 ೨೧೨
 ಉಡೆವಣೆ-ನದುವಿನ ಆಭರಣ, ಉಡಿದಾರ
 ೧-೪೬

ಉನಿಸು-ಉಟ ೩-೨೬ ವ
 ಉಣ್ಣು-ಉಬ್ಬು ೨-೧೨
 ಉಣ್ಣುಪೊಣ್ಣು ೪-೧೦೮
 ಉತ್ಕಟ-ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಿರುವ ಕೂದಲುಳ್ಳ
 ೧೧-೮
 ಉತ್ಕಂಠ-ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿ
 ಉತ್ಕಂಠಿತ-ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ೭-೭೧ ವ
 ಉತ್ಕರ್ಷಿತ-ಉತ್ಸಾಹ ೧೩-೯೦ ವ
 ಉತ್ತ-ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ೧-೭೫
 ಉತ್ತಮಾಂಗ-ತಲೆ ೭-೫೯ ವ
 ಉತ್ತರ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೩-೨ ವ ಉತ್ತರೋತ್ತರ
 ೧-೮೬ ೬-೩೮
 ಉತ್ತರಾಪಥ-ಉತ್ತರದೇಶ ೧-೬೦ ವ,
 ೩-೩೧ ವ
 ಉತ್ತರಿಸು-ದಾಟು, ಪೂರ್ಣಮಾಡು
 ೮-೪೭
 ಉತ್ತಂಸಿತ-ಒಡವೆಯಾದ ೧೩-೮೨ ವ
 ಉತ್ಪಂಚ-ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ೧೪-೨೨
 ಉತ್ಪಾಯಕನಾಗು-ಪ್ರತಿಭಟಿಸು ೧೧-೪ ವ
 ೧೨-೧೧೮ ವ
 ಉತ್ಪಾತ-ಅಪತಕುನ, ಪ್ರಳಯ, ೧-೧೩೨
 ವ ೧೧-೧೧೭ ವ
 ಉತ್ಪಾದಯತಿ-ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ೩-೪ ವ
 ಉತ್ತಿತ-ವದ್ದ ೧-೧೦೫, ೩-೫೭,
 ಉತ್ಪಂಗಳ-ಎತ್ತರವಾದ, ೩-೧೮ ವ
 ಉಂತ-ನಿಷ್ಠೆಯೋಜನವಾಗಿ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ
 ೨-೮೬
 ಉತ್ಪೇಂಖಿತ್-ಮೇಲೆ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವ
 ೪-೨೪
 ಉತ್ಪೇಧ-ಎತ್ತರವಾದ ೧೧-೧೧೭ ವ
 ಉದಗ್ರ-ಎತ್ತರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ೧-೫೮, ೧೩೧
 ಉದಧಿ-ಸಮುದ್ರ ೧-೫೧ ವ
 ಉದಬಿಂದು-ನೀರಿನ ಹನಿ ೧-೧೩೯ ವ
 ಉದಯ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೨-೯೩

ಉದಶ್ರು-ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಕಣ್ಣೀರು
 ೧೨-೧೩೪
 ಉದ್ಭ-ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ೪-೭೧
 ಉದ್ಭವನ-ಸೀಳುವಿಕೆ ೧-೫೧
 ಉದ್ಭವ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ೬-೩೦ ವ, ೧೦-೨೦
 ಉದ್ಯತ್-ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದಿರುವ ೧-೧೧೫
 ಉದ್ಯತ-ಪ್ರಯತ್ನಶಾಲಿ ೧೦-೧೦
 ಉದ್ಯಮ-ಪ್ರಯತ್ನ-ಉದ್ಯೋಗ ೧೨-೪೭
 ಉದಾತ್ತ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ೧-೧, ೯
 ಉದ್ಗಾತ್-ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಗಾನಮಾಡುವ
 ಋತ್ತಿಕ್ ೬-೩೩ ವ
 ಉದ್ಗಾಸಿ-ಉತ್ತಮವಾದ ಕತ್ತಿ ೧-೫೧
 ಉದ್ಗಾಸಿ-ಅತಿಶಯ, ಅಧಿಕ ೧-೧೭,
 ೪-೫೮
 ಉದ್ಗಾಂತ-ತೇರನ್ನು ನಡೆಸುವ ಒಂದು
 ರೀತಿ ೧೩-೩೦ ವ
 ಉದಿತೋದಿತ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು
 ೧-೧೪೧, ೨-೯೩
 ಉದಿರ್ಪು-ನಡುಗಿಸು, ಉದುರಿಸು ೬-೩೨ವ
 ಉದ್ಧಿಶಾಪ್ರತಿಮಹಿತರ್ ಮಾಡಿ-? ೬-೩೦ವ
 (ಅಪಪಾಠ) ಉದ್ಧತಪ್ರತಿರೋವಿತರ್ ?
 ಉತ್ಪಾತ ಪ್ರತಿರೋವಿತರ್ ?
 ಉದೀರ್ಣ-ಹೆಚ್ಚಾದ ೧೨-೧೧೬ ವ
 ಉರ್ದು-ಉಬ್ಬು, ತಿಕ್ಕು ೮-೧೫
 ಉದ್ಭವ-ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ೧-೧೪೯
 ಉದ್ಭವ-ದುರುಳ, ತುಂಟ, ೧-೧೪೬,
 ೪-೧೮ ಗುಂಡಾಗಿರುವ ೪-೭೪
 ಉದ್ಯೇದ-ಒಡೆಯುವಿಕೆ ೪-೨೨
 ಉನ್ನೀಲಿತ-ಅರಳಿರುವ, ತೆರೆದ ೧-೬೮,
 ೨-೯೩ ವ
 ಉಪಕಂಠ-ಸಮೀಪ, ತಪ್ಪಲು ೧-೧೯೫ವ
 ಉಪಚಿತ-ಹೆಚ್ಚಾದ ೧-೬೯
 ಉಪನೀತ-ತರಲ್ಪಟ್ಟ ೧೩-೨ ವ
 ಉಪರೋಧ-ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಹಿಂಸೆ ೪-೯೯
 ವ, ೮-೬೫ ವ

ಉಪಲಕ್ಷಿತ-ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ೧೨-೩೦ವ
 ಉಪ್ಪಟ-ಬಟ್ಟೆ, ವಸ್ತ್ರ ೧೪-೫೫
 ಉಪ್ಪವಡಿಸು-ನಿಧಿಯಿಂದ ಏಳು ೯-೧೧
 ಉಪಾಂತ-ಸಮೀಪ ೧-೯೮
 ಉಪಾರೂಢ-ಹತ್ತಿದ ೧೦-೫೨ ವ
 ಉಪಾಲಂಭ-ತಿರಸ್ಸಾರ ೩-೭
 ಉಪಾಂಶುಮಧೆ-ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು
 ೨-೯೦ ವ
 ಉಪಾಶ್ರಯ-ಅವಲಂಬನ ೯-೩೫
 ಉಬ್ಬದಿಗಂ-ಅತಿಶಯ ೫-೧೫
 ಉಮ್ಯನ್ತೆ-ಸುಮ್ಯನ್ತೆ ೨-೮೨ ವ, ೭-೫ ವ,
 ೪-೩೪ ವ, ೧೨-೯೧ ವ
 ಉಮ್ಯಜ್ಜ-ಕೋವ ೧೧-೧೫೦ ವ,
 ೧೨-೫೪, ೧೨-೯೧ ವ,
 ೧೨-೧೭೬ ವ
 ಉಮ್ಯಳ-ದುಃಖ ೧-೩೭
 ಉಮ್ಯಳಕೆ ೪-೬೪ ವ, ೪-೬೯ ವ
 ಉಮ್ಯಳಿಸು ೩-೬೪, ೧೦-೬೫,
 ೧೨-೧೪೨ ವ
 ಉರ್ಮ-ಆಧಿಕ್ಯ ೧-೧೦೬
 ಉಯ್-ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ೭-೬೯
 ಉಯ್ಯರ್-ಉಯ್ಯಾಲೆ ೨-೧೨
 ಉರಸ್ಸಂ-ಎದೆಯುಳ್ಳವನು ೧೪-೧
 ಉರಿಗೇಸಂ-ಉರಿಯದಾಗಿರುವ ಕೂದಲು
 ೩-೨೦
 ಉರಿವುರಿ-ಉರಿಯ ಹುರಿ ೧-೭೫
 ಉರುಳ್-ಉರುಳುವುದು ೯-೫೭
 ಉರುಳಿ-ಉಂಡೆ ೨-೩೯ ವ, ೫-೩,
 ೫-೭೦, ೬-೩ ವ, ೬, ೮-೪೨,
 ೧೨-೩೧ ವ, ೧೩-೮೪
 ಉರು-ಉಕ್ಕು, ಉಬ್ಬು ೭-೯,
 ೧೨-೧೭೬
 ಉರು-ತಿವಿ, ೧-೧೪೨, ೫-೪೪,
 ೭-೧೪, ೮-೨, ೧೦-೮೦
 ಉರೋದಷ್ಟ-ಎಡೆಮುಳುಗುವುದು ೫-೬೨

ಉರ್ವ-ಉಬ್ಬು ೧೨-೧೫೬
 ಉಡಿದ-ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ೨-೭೮, ೫-೨೧
 ೬-೩೦, ೧೨-೧
 ಉಡಿದವರ್-ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದವರು ೧೦-೧೧
 ಉಟಮಿಕೆ-ಆಧಿಕ್ಯ ೧೨-೧೪೭
 ಉಟು-ಹೆಚ್ಚಾಗು ೬-೭೧ವ
 ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು ೧೨-೧೯೭,
 ೧೩-೨೩
 ಉಟುಗು-೬-೭೩
 ಉಲ್ಕ-ಕೊಳ್ಳಿ ೭-೧೨
 ಉಲಿ-ಶಬ್ದ ೫-೪೭ ವ
 ಉಲ್ಲುಳಿತ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೧-೫೯
 ಉಷ್ಟೇಷ-ಪಾಗು, ತಲೆಯ ರುಮಾಲು
 ೧೧-೩೯
 ಉಳ್-ಒಳಗು ೯-೨೪
 ಉಳ್ಳ ೧-೧೧೧ವ
 ಉಳಿ-ಅಡಗಿಕೊಳ್ ೧೩-೭೫
 ಉಳಿಸೆಂಡು-ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟ ಚೆಂಡಿನ ಅಟ ೨-೩೦
 ಉಳ್ಳಮುಳ್ಳು-ಮುಳುಗು ೭-೬೧
 ಉಳ್ಳು-ಪ್ರಕಾಶಿಸು ೬-೫೯
 ಉಳ್ಳುಡೆ-ಒಳಗುಡುವು ೨-೪೧
 ಉಟುಗಿಸು-ಒಲಿಸು ೩-೭೩
 ಉಟ್ಟು-ಪ್ರೀತಿಯಾದು, ಸ್ನೇಹಮಾಡು
 ೪-೪೦ ವ
 ಉಳ್ಳೊಳ್-ಗದ್ದಲ, ಶಬ್ದ ೫-೪೭ ವ
 ಊ
 ಊಡು-ಊಟಮಾಡಿಸು ೩-೪ ವ,
 ೫-೧೬ ವ, ೫-೭೪, ೫-೭೮
 ಊನತ್ತ-ನ್ಯೂನತೆ ೬-೧೭
 ಊರು-ತೊಡೆ ೧-೧೦೫
 ಊರ್ಮಿ-ತೆರೆ, ಅಲೆ, ೪-೨೪
 ಊರ್ಧ್ವಗಾಂಶು-ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವ ಕಿರಣ
 ೪-೨೨
 ಊರ್-ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳು, ಶಬ್ದಮಾಡು ೩-೯,
 ೧೩-೫೬ ವ

ಮು

ಮುಚ-ಮಂತ್ರ, ಮುಕ್ಕು, ೫-೩೦ ವ

ಮುಚ-೩-೭೬ ವ

ಮುತ-ಸತ್ಯ ೧೨-೯೩

ಮುತ್ತಿಜ-ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನಿಗೆ

ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವನು ೬-೩೩ವ

ಮುದ್ದ-ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ, ದೊಡ್ಡದಾದ

೪-೮೦

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ-ಸಮಾನತೆ ೧೨-೭೬ ವ

ಎಕ್ಕಭಾಗಾ-ಏಕಭಾಗಾ (ಸಂ) ಒಂದೇ

ಸಾಲು ೯-೪೬

ಎಕ್ಕಮದ್ದಳೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ತಮಟೆ

೪-೮೭

ಎಕ್ಕಪಡ-ಎಕ್ಕದ, ಪಾದರಕ್ಷೆ ೫-೩೬ರ

ಎಕ್ಕಸಕ್ಕತನ್ನ-ಅಪಹಾಸ್ಯ ೧೧-೧೩೭ ವ

ಎಕ್ಕಸರ-ಒಂದೆಳೆಯ ಹಾರ ೪-೮೬

ಎಕ್ಕ-ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಗುಂಪು ೨-೩೭, ೬-೩೨ ವ

೭-೬, ೧೦-೮೦ ವ

ಎಕ್ಕಕ್ಕೆ-ಮೇಲೆಮೇಲೆ ೮-೧೦೮

ಎಕ್ಕವಾಟುಪಾಟೆ-ಒಂದು ಹಾರು ಹಾರು

೧೦-೮೦ವ

ಎಗ್ಗ-ಮೂಢ ೯-೯೪ ವ, ಎಗ್ಗು ೬-೪೬

ಎಚ್ಚು-ಹೊಡೆದು ೮-೧೦೭

ಎಚ್ಚುಪಾಯ್-ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿ ೪-೧೦೮

ಎಡಂಬಡ-ಎಡವಟ್ಟಾದ ಮಾತು,

೪-೯೩, ೭-೩೫, ೯-೧೭ ವ

೧೧-೪೯

ಎಡಗಲಿಸು-ಮೀರು, ದಾಟು, ೮-೯೪ ವ

೧೨-೬೫ ವ, ೧-೪೫ ವ,

ಎದಣ್-ಬದತನ ೧-೯೯, ೨-೯೮,

೬-೪೦, ೯-೫, ೧೪-೧೦೪

ಎಡೆ-ಸ್ಥಳ ಸಂದರ್ಭ, ೨-೭೩,

೧೧-೧೫೧

ಎಡೆಗೋಳ್-ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು ೧೧-೧೩,

೧೨-೪೩

ಎಡೆಗೋ-ನಡುವೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು ೯-೮೭

ಎಡೆಮಡಗು-ತಡೆಮಾಡು ೯-೮೧

ಎಡೆವಟ-ಮಧ್ಯೆ ತೂನ್ಯವಾಗುವುದು, ಮಧ್ಯೆ

ಒಣಗಿಹೋಗುವುದು

(ಎಡೆವಟೆ-ಇದರ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ

೧೨-೮೧, ೮೨)

ಎಡೆವಟೆ-ಮಧ್ಯೆ ಹರಿದುಹೋಗು,

ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗು ೧-೮೪ವ

ಎಡೆವೇಬ್ಬುಂ-ಅವಕಾಶಬೇಕು, ೩-೫೨

ಎಡೆಪೋಗು-ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸು, ೧೧-೨೩

ಎಣೆ-ಸಮಾನ, ೧೨-೧೦೦

ಎಣ್ಣೆರಲ ಪಟ್ಟಿ-ಎಂಟು ಬೆರಲಷ್ಟು

ಅಗಲವಾಗಿರುವ ಹಣೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಿ

೧೨-೫೧ವ

ಎರೆಯುಕ್ಕು-ಉತ್ಸಾಹತೂನ್ಯವಾಗು,

ಧೈರ್ಯಕುಗ್ಗು ೨-೩೨ ವ

ಎಮೆ-ರಪ್ಪೆ, ಎಮೆ ೫-೯, ೪-೪೩

ಎಯ್-ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ ೫-೪೮ ವ

ಎಯ್ತರ್-ಬರು ೪-೩೨

ಎಯ್ವ-ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ೧೨-೪೮ ವ

ಸುಮಂಗಲಿ ೧-೧೦೭

ಎರಡಜೆಯದ-ಮೋಸವಿಲ್ಲದ- ಕಪಟವನ್ನು

ತಿಳಿಯದ ೫-೧೭ವ

ಎರಲೆ-ಜಿಂಕೆ ೩-೭

ಎರಲುಡಿ-ಎರಡು ಮಾತು, (ಬೇರೆ

ಮಾತು) ೧೩-೯೧

ಎರೆ-ಯಾಚಿಸು ಬೇಡು ೨-೪೬, ೭-೯೩,

೫-೨೪

ಎಣಿ-ಅಧಿಪತ್ಯ ೪-೪೨ (ಎಣಿಯ

ಒಡೆಯ) ೮-೧೮-ಸುರಿ ೫-೨೫

ಎಣಕಂಬೆತ್ತು-ಎರಕಹೊಂದಿ ೧೨-೧೯೮

ಎಣಕ-ಪ್ರೀತಿ, ೭-೭೩ ವ, ೧೨-೧೯೮

ಎಣಕೆ-ರೆಕ್ಕೆ ೧೦-೫೧ ವ

ಎಲರ್ಚು-ಚೇತನಗೊಳ್ಳು ೫-೧೦
 ಎಲ್ಲಡಗು-ಎಲಬುಮಾಂಸ ೨-೫,
 ೧೦-೧೦೪, ೧೧-೬೮
 ಎಲೆಯಕ್ಕು-ಚಿಗುರು ೫-೩೭
 ಎಸಕ-ಕಾರ್ಯ ೧೨೧-೭೮, ೯೮,
 ಪ್ರಭಾವ ೧೧-೮೩
 ಎಸಗು-ಮಾಡು ೧-೭೮
 ಎಳಸು-ಆಶೆಪಡು ೧-೧೧೧, ೨-೩೦
 ಎಟಲ್-ಜೋತುಬೀಳು ೩-೪೦ ವ
 ಎಬ್ಬರವು-ಬರುವಿಕೆ ೧೨-೮೪
 ಎಳೆ-ಇಳಾ(ಸಂ) ಭೂಮಿ ೬-೧೧;
 ೮-೫೪;

ಎಳೆ(ಬ್ರ)ಗೋಣ-ಬಲಿಗಾಗಿ
 ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಕೋಣ,
 ೧೨-೩೦

ಎಳೆವಾಟಿ-ಎಳೆಯ ಬಾಳೆ ೫-೬೧
 ಎಬ್ಬಿಡುಗು-ಎದ್ದುಹೋಗು ೯-೫೮
 ಎಟ್ಟುಟ್ಟು-ಹಿಂದೆಟ್ಟಿ ಹೋಗು ೮-೧೦
 ೧೧-೭ ವ

ಏ

ಎಕಗ್ರಾಹಿ-ಒಂದೇ ಹುಟಿ ಹಿಡಿಯುವವನು
 ೧೨-೨೦೫

ಎಡಿಸು-ಹೀಯಾಳಿಸು ೧೩-೫೪
 ಎತೊದಳ್-ಎನುಸುಳ್ಳು ೧೩-೮೦
 ಎದೊರೆ-ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ೭-೬೫
 ಎದೊರೆತು-ಯಾವ ಬಗೆಯಾದುದು
 ೬-೧೫

ಎಬ್ಬಂಡಂ-ಎನು ಬೆಲೆ, ಎನು ಲೆಕ್ಕ ೬-೩೩
 ಎಟು-ಎಟು, ಪೆಟ್ಟು, ಹೊಡೆತ, ೧-೩೩,
 ೨-೬೨

-ಆರೋಹಣ, ಹತ್ತುವಿಕೆ ೧೦-೧೬,
 - ಗಾಯ.

ಎರ್ದೆಸನ-ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯ ೧೧-೪೧
 ೧೨-೫ ವ

ಎವ-ವ್ಯಥೆ, ದುಃಖ, ೨-೮೨, ೪-೯೨
 ವ, ೯-೬೯, ೧೩-೩೯ ವ, ೪೧
 - ಮತ್ತರ ೧೩-೨೯ ವ,
 (ಎವಯಿಸು ೬-೭೧ ವ, ೭೪, ೮-೧೪,
 ೧೩-೪೩ ವ

ಎವೈಸು ೧೨-೬೧ ವ)
 ಎವರ್-ಎನ್‌ಗೈವರ್, ಎನುಮಾಡುವರು
 ೫-೯೪

ಎವಾಟಿ-ಎನುಪ್ರಯೋಜನ ೧-೯೨
 ಎವಿರಿದು-ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ೭-೩೨ ವ
 ಎವೋದುದು-ಎನು ಹೋಯಿತು ೯-೫೬
 ಎಸಾಡು ೪-೧೮ವ, ೧೧-೫೯
 ಎಸು-ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡು, ಹೊಡಿ
 ೧೨-೧೮೫

ಎಳಾ-ಎಲಕ್ಕೆ ೪-೨೩
 ಎಳೆದ-ತಿರಸ್ಕಾರ ೧-೮೩, ೧೦-೧೦೧
 (ಎಳೆದಿಕ್ಕೆ ೭-೩೮
 ಎಳೆಪಂತು ೧-೫೮)
 ಎಟ್ಟುಟ್ಟು-ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡು
 ೧೨-೧೭೮

ಎಬ್ಬೆವಾಡಿವ-ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯ, ಶುಕ್ಲ ಪ್ರಥಮೆ
 ೨-೩ವ, ೫-೧೫ ವ

ಒ

ಒಂದು-ಬೆರಸು ೨-೩೮, ೮-೯,
 ೧೩-೧೮ - ಉಂಟಾಗು ೪-೬೦
 ಒಂದೆವಿಂದೆ-ಒಂದೇ ಗುಂಪು ೧೧-೧೪೬
 ವ

ಒಂದೊರ್ವರ್-ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ೯-೮ವ
 ಒಕ್ಕಲ್-ಸಂಸಾರ, ಕುಟುಂಬ ೬-೭೧ ವ
 ೭-೩, ೯-೧೦

ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು-ಬಡಿದುಹಾಕು, ನಾಶಪಡಿಸು
 ೮-೭೮, ೧೨-೨೧ ವ

ಒಕ್ಕು-ಹೊರಕ್ಕೆಸದು ೧-೬
 ಒಗಸುಗಂ-ಅತಿಶಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ೮-೬೭,
 ೧೨-೪೯

ಒಗು-ಸುರಿ, ಸ್ತಮಿಸು, ೧೨-೧೧೭
 ಒಗೆ-ಹುಟ್ಟು ೧-೬೦, ೨-೬೯, ೧೨-೫೨ವ
 ಒಗೆತರ್ ೧-೯೪, ೨-೯
 ಒಟ್ಟಜೆ-ಪರಾಕ್ರಮ ೧-೨೪, ೫-೨೯
 ಒಟ್ಟಿ-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ೧-೭೬ ವ
 ಒಟ್ಟಿ-ಉಷ್ಣ (ಸಂ) ಒಂಟಿ ೧೦-೪
 ಒಡಂಬಡಂ-ಒಪ್ಪಿಗೆ ೧-೧೩೯,
 ೩-೧೮ವ, ೮-೯೪
 (ಒಡಂಬಡು ೧೦-೭೭)
 ಒಡನಾಡಿ-ಜೊತೆಗಾರ ೨-೪೭ ವ
 ಒಡನೋಡು-ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡು
 ೪-೭೮
 ಒಡಮೆ-ಪದಾರ್ಥ, ವಸ್ತು ೨-೪೬,
 ೪-೧೮ ೧-೯೫, ೩-೫೯
 ಒಡರಿಸು-ಪ್ರಯತ್ನಪಡು, ೯-೭೮,
 ೯-೪೬
 ಒಡ್ಡಣ-ಸೈನ್ಯ ೧೦-೫೩ ಯುದ್ಧರಂಗ
 ೧೧-೬
 ಒಡ್ಡಳಿ-ಕೆದರಿಹೋಗು ೩-೧೬
 ಒಡ್ಡು-ಸೈನ್ಯ, ೨-೬೦, ೬-೩೧ ವ
 ೧೦-೭೪, ೧೨-೧೭೩
 ಒಡೆಯ-ಯಜಮಾನ ೧೩-೨೧
 ಒಡ್ಡೋಲಗ-ಸಭೆ ೧೪-೨೧ ವ
 ಒಣರ್-ಭಾವಿಸು ೧೨-೨೭
 (ಒಣರ ೬-೫೧)
 ಒತ್ತಂಬ-ಬಲಾತ್ಕಾರ ೨-೪೭ ವ, ೧೧-೭೯,
 ೧೩-೬೩ ವ, ೧೦-೪ವ
 ಒತ್ತರಿಸು-ತಳ್ಳು, ಮೀರು ೧೦-೨೮
 (ಒತ್ತರ-೫-೪೬ವ ೮-೯೯ವ)
 ಒತ್ತೆ-ಪ್ರಣದ್ರವ್ಯ ೭-೩ವ
 (ಒತ್ತೆಹೋಗು ೮-೫)
 ಒದವು-ಆಧಿಕ್ಯ ೫-೧೧
 ಒನಲ್-ಕೋಪ ೮-೨೧
 ಒನಲಿಸು ೪-೬೨, ೬೭ ವ, ೭೪ ವ,
 ೬-೭೨ವ, ೭-೨೫ ವ, ೪೬

ಒರ್ಮೊದಲ್-ತಟ್ಟನೆ ೨-೨೪
 ಒಯ್ಯಗೆ-ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ೮-೧೬
 (ಒಯ್ಯನೆ ೩-೧೮)
 ಒಯ್ಯನಾಗು-ಕಾಂತಿಹೀನನಾಗು ೪-೧೧೦
 ಒರಂಬು-ಒರಂಬುತನ ೧-೮೧
 (ಒರಂಬು ೧೨-೨೦೫ ವ)
 ಒಜಲ್-ಪ್ರೀತಿಸು ೧-೩, ೧೧೨,
 ೪-೧೦೧
 ಒಜವು-ಒರತೆ, ಸ್ತಮಿಸುವಿಕೆ ೧-೨೮
 ಒಜೆ-ಸ್ತಮಿಸು ೧-೧೦೫, ೨-೨೯
 ಕತ್ತಿಯ ಹೊದಿಕೆ-ಲೋಹದ ಚೀಲ
 ಒಲವರ-ಪ್ರೀತಿ ೫-೪೨, ೬-೪೪, ೪೫
 ಒಲ್ಲಣಿಗೆ-ಒದ್ದೆಯ ಬಟ್ಟೆ ೧೨-೪೮ ವ,
 ೨೪೬ ವ
 ಒಲಿ-ಪ್ರೀತಿಸು ಆಶೆಪಡು, ೧೨-೪೭, ೫೯ವ
 ಒವಜ-ಉಪಾಧ್ಯಾಯ (ಸಂ) ೨-೫೩
 ೧೧-೬೧
 (ಒವಜುಗೆಯ್ ೧೨-೩)
 ಒರ್ವಾಗ-ಒಂದು ಭಾಗ ೧೨-೩
 ಒಸಗೆ-ಸಂತೋಷ ೧-೧೩೯
 ಒಸಗೆವಾತು-ಶುಭವಾರ್ತೆ ೧೩-೧೦೫ ವ
 ೧೪-೩೫
 ಒಸೆ-ಸಂತೋಷಪಡು, ೧-೯೬, ೬-೨೬,
 ಒಳಕೊಳ್-ಸೇರಿಸಿಕೊ ೨-೧೭
 ಒಳಗು-ಮನಸ್ಸು ೧೨-೨೮
 ಒಳಜು-ಆರಚು-ಕೆರಚು, ೫-೯೧, ೯೨,
 ೧-೧೩೨
 ಒಳಸೋರ್-ಧೈರ್ಯಗುಂದು ೮೦-೯೮
 ಒಳ್ಳಿ-ನೀರುಹಾವು ೧೦-೪, ೧೨-೪೧
 ಒಳ್ಳಾಡ ೪-೧೦
 ಒಳ್ಳುಡಿ-ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾವುಟ ೧೪-೧೫
 ಒಳ್ಳೆಸಣ್ಣ ೭-೪೧
 ಒಟ್ಟು-ಪ್ರವಹಿಸು ೧-೫೨
 ಪ್ರವಾಹ ೧-೯೨, ೨-೨೮

ಓ

ಓಕುಳಿ-ವಸಂತೋತ್ಸವ ೧೨-೪೭

ಓಗಡಿಸು-ಜುಗುಪ್ತವದು ೨-೨೮

ಕಳೆದುಹೋಗು ೭-೬೯, ೧೧-೪೭

ಓಗರ-ಅನ್ನ ೫-೩೦ (ಓಗರಗಂಪು)

ಓಗರವೂ-ಮಿಶ್ರಪ್ರಪ್ತ ೧೧-೮೧

ಓಜ-ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ೧-೪, ೨-೩೪

ಓಜಿ-ರೀತಿ, ಕ್ರಮ ೩-೪೮ ವ ೩-೭೫ ವ

ಓಪ-ರಕ್ಷಕ, ಒಡೆಯ, ಪತಿ ೨-೨೦,

೪-೧೦೨

ಓಪಳ್-ಪ್ರಿಯ, ಹೆಂಡತಿ, ೪-೩೬, ೭೮

ಓಡ-ದೋಣಿ, ತೆಪ್ಪ, ೧-೬೮

ಓಡು-ಹೋಳು, ಭಾಗ ೧೧-೨

ಓತು-ಪ್ರೀತಿಸಿ ೧-೧೧೨

ಓರಂತೆ-ಏಕಪ್ರಹಾರವಾಗಿ ೧-೬೫, ೯೮

ಓರನ್ನರ್-ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ೯-೧೨

೧೦-೧೨

ಓರೊಂದೆ-ಒಂದೊಂದೆ ೧೧-೬೨

ಓಲಗ-ಸಭೆ ೩-೮೦

ಓಲೆವಾಗ್ಯ-ಓಲೆಯ ಭಾಗ್ಯ, ಮುತ್ತೈದೆತನ,

ಸೌಮಂಗಳ್ಯ ೧೦-೪೫

ಓವರಿ-ಕೋಣೆ ೩-೪ ವ

ಓವು-ಕಾಪಾಡು ೧-೫೫

ಓಸರಿಸು-ಓರೆಮಾಡು ೨-೧೭

- ಓರೆಯಾಗು ೩-೨೯ ವ

ಓಳಿ-ಸಾಲು, ಗುಂಪು ೧-೧೦, ೩-೨೨,

೪೦, ೪೩, ೫-೧೯, ೧೧-೧೫೫

(ಓಳಿಕೊಳ್ ೧೪-೨೩

ಓಳಿವಡು ೧೪-೧೫)

ಔ

ಔರ್ವಾನಳಂ-ಬಡಬಾಗ್ಗಿ ೧೨-೩೫

ಕ

ಕಕ್ಕಡೆ-ಮುಳ್ಳುಗೋಲು ೧೦-೭೬, ೯೪

೧೧-೨

ಕಕ್ಕಂಬು-ಒಂದು ಬಾಣವಿಶೇಷ ೧೩-೩೯

ಕಕ್ಕರ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮದ್ಯ (ಹೆಂದ)

೪-೮೮ವ

ಕಕ್ಕರಸಂಬೆ (ಕಕ್ಕರಸಂಬೆ ?) >

ಕಕ್ಕ-ಅರಸರ್ + ಅಂಬೆ ಕಕ್ಕರರ್ +

ಅಂಬೆ = ಕರ್ಕರರಾದವರು

(ಕರಿಗಾರಾದವರು) ಹೆದರಲು

೧೧-೮೫

ಕಕ್ಕರಗೆಯ್ಯ-ಕರ್ಕಶಕಾರ್ಯ-ಕರಿಗಾರಾದ

ಕೆಲಸ ೪-೮೮ವ

ಕರ್ಕಡೆ>ಕಕ್ಕಡೆ-ಮುಳ್ಳುಗೋಲು ೫-೫೧

ಕಕ್ಷ-ಪಕ್ಕ ೧೨-೧೦೯ ವ

ಕಂಕಣ-ಬಳೆ ೨-೧೬

ಕಕುಭ-ಮತ್ತಿಯ ಗಿಡ ೫-೮೦

ಕಕ್ಕುಂಬ-ಬೇಟೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿ? ೫-೪, ೪೭ವ

ಕರ್ಕೇತನ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ರತ್ನ ೩-೭೪ವ

ಕರ್ಗು-ಕಪ್ಪಾಗು ೪-೭೪

ಕಜ-ಕೂದಲು ೧೩-೫೫ವ

ಕರ್ಜರ-ದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗ

೧೧-೧೩೬

ಕರ್ಜು-ತೋಳೆ, ಶುದ್ಧಿಮಾಡು ೬-೧೧ ವ

೭-೭೧, ೧೧-೫೧

ಕಚ್ಚಿಯೊಳಿಡು-ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊ ೪-೩೮

ಕಂಜ-ಕಮಲ ೮-೩೮

ಕಟ-ಕಪೋಲ, ಕೆನ್ನೆ ೧-೫೭ ವ, ೯-೯೭

ಕಟಕ-ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು ೪-೪೯ವ,

೧೪-೩೪

-ಪಾಳೆಯ ೧೦-೪೯

- ಸೈನ್ಯ ೧೧-೧೦೯ ವ

ಕಟ್ಟಳೆ-ತೂಕದ ಬೊಟ್ಟು ೬-೩೯

ಕಂಟಕ-ಮುಳ್ಳು, ತೊಂದರೆಯನ್ನಂಟು

ಮಾಡುವವನು ೪-೧೯

ಕಟಾಕ್ಷ-ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟ ೭-೮ ವ

ಕಟ್ಟಾಯ-ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಾಕ್ರಮ ೧೨-೩೮

ಕಟ-ಸೊಂಟ, ನಡು ೨-೩೯ ವ

೩-೩೧ವ

ಶಬ್ದಕೋಶ

೭೩೯

ಕಟಿಸೂತ್ರ-ಉದಿದಾರ ೩-೪೫

ಕಟು-ಖಾರ ೪-೮೮

ಕಟುಸೀಧು-ಒಂದುಜಾತಿಯ ಮದ್ಯ
೪-೮೮

ಕಟ್ಟೆಗಟ್ಟು- ಏರಿಯನ್ನು ಹಾಕು ೩-೭೦

ಕಂಠಿಕಾ-ಹಾರ ೧-೬೮ ವ

ಕಡಕು-ಕಲ್ಲಿನ ಚೂರು ೩-೯

ಕಡವು-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜಿಂಕೆ ೧-೪೮ವ
ಕದಂಬ(ಸಂ) ಕಡಹದ ಹೂವು
೭-೬೯

ಕಡಂಗು-ಉತ್ಪಾಹಪಡು ೬-೩೨, ೮-೩೫
೮-೯೦, ೯-೧೬, ೪೯, ೫೪
೧೧-೩೭

ಕಡ್ಡ-ಮತ್ಸರ, ದ್ವೇಷ ೧೨-೧೦೩ವ

ಕಡ್ಡವಣೆ-ಬರಸೆಳೆದು ? ೪-೧೭

ಕಡ್ಡವಾರ ೩-೨೬ ವ

ಕಂಡಪಟ-ಕಾಂಡಪಟ (ಸಂ) ತೆರೆ, ಪರದೆ
೫-೪೭ ವ

ಕಂಡರಿಸು-ಕೊರೆ, ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡು
೫-೧೬

ಕಡಿತಲೆ-ಕತ್ತಿ ೩-೫೫ ವ ೧೦-೮೦ ವ

ಕಡುಕೆಯ್-ತೀವ್ರವಾಗು, ದುಡುಕು,
೯-೫೦, ೧೨-೪೦

ಕಡುಪು-ಪರಾಕ್ರಮ, ಶೌರ್ಯ, ೩-೧೮,
೧೦-೧೨೩

ಕಡುವತ್ತೆಗೆ-ಅತಿಶಯವಾದ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು ೧೦-೭೩

ಕಡುವಿಲ್ಲರ್-ಉತ್ತಮ ಬಿಲ್ಲಾರರು
೧೦-೭೨

ಕಡ್ಡುವಂದ-ಗಡ್ಡಬಂದ, ಉತ್ಪಾಹಗೊಂಡ
೩-೩೧ ವ, ೩-೬೧

ಕಡೆಗಣಿಸು-ಅಲಕ್ಷಮಾಡು ೭-೩೭

ಕಣಾಯ-ಆಯುಧವಿಶೇಷ ೧೨-೧೧೮

ಕಣ್ಣಪಾಪೆ-ಕಣ್ಣಿನ ಬೊಂಬೆ ೪-೬೯ ವ

ಕಣ್ಣದಿಗರ್-ಮೋಸಗಾರರು ೮-೭೬, ೮೫

ಕಣ್ಣಾಲೆ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದು

೭-೫೫, ೯-೩೯

ಕರ್ಣಧಾರ-ಹಡಗು ನಡೆಸುವವನು
೧೨-೫೦

ಕಣ್ಣಾಪು-ಕಣ್ಣಿನ ಕಾವಲು, ೯-೪ವ

ಕಣೆ-ಗಣೆ ೧-೨೮

ಕಣ್ಣೆಡು-ಭಯಪಡು, ಹೆದರು ೭-೪ ವ

ಕಣ್ಣೆಡಲು-ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗು ೧೩-೯೯

ಕಣ್ಣೆತ್ತು-ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸನ್ನೆಮಾಡು ೪-೬೧ ವ

ಕಣ್ಣೆವರು-ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳು ೪-೩೭

ಕಣ್ಣೆಟ-ನೋಡುವುದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದ
ಪ್ರೇಮ, ೪-೧೫ ವ, ೫-೨೫

ಕತಿಪಯ-ಕೆಲವು ೪-೪ ವ, ೫-೩೨ ವ

ಕತ್ತಿಗೆ-ಕರ್ತಿಕಾ (ಸಂ) ಕತ್ತಿ ೮-೪೧ ವ

ಕಂತು-ಮನ್ನಣೆ ೧-೬೬

ಕಥಕ-ಕಥೆ ಹೇಳುವವನು ೧೨-೧೦೬

ಕಥಾಭಿತ್ತಿ-ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ೧-೫೧

ಕಥಿತ-ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಸೂಚಿತವಾದ
೧೨-೩೦ವ

ಕದಡು-ಕೆಲಕು, ಕೆಸರು, ಬದಿ, ಬಗ್ಗಡ
೫-೬೦ ವ

ಕದಳಿಕೆ-ಬಾವುಟ, ೫-೪೭ ವ

ಕದಳೀಗರ್ಭ-ಬಾಳೆಯಹೂವಿನ ಮೋತೆ
೩-೩೯ ವ

ಕದಂಪು-ಕೆನ್ನೆ ೨-೬೨ ವ

ಕದಂಬ-ಕಡಹದ ಮರ ೫-೮೦

ಕದಂಬದಂಬುಲ-ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ
(ಉಂಡೆಯಾಗಿ) ಆಗಿದ ತಾಂಬೂಲ
೪-೧೦೭

ಕದ್ದರಣೆ-ಕದ್ದವಣೆ? ೪-೧೭ ವ

ಕಂದರ-ಗುಹೆ ೬-೩೨

ಕಂದರ್-ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ೧-೭೩ ವ

ಕದುಷ್ಣ-ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿ ೪-೬೮

ಕಂದು-ಮಾಸಲಾಗು, ಕಾಂತಿಹೀನತೆ ೪-೬೯

ಕಂದುಕ-ಚೆಂಡು ೬-೬೯ ವ

ಕಂಧರ-ಕತ್ತು ೨-೩೯ವ
 ಕಂಧರಬಂಧ-ಹೆಗಲು ೪-೩೮
 ಕನಕ-ಚಿನ್ನ ೩-೪೮ ವ
 ಕನಕ-ಹೊಳೆಯುವ ೩-೪೮ ವ, ೧೩-೩೮
 ಕನಲ್ವ-ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ
 ೧೩-೭೧ ವ
 ಕನಲಿಸು-ರೇಗಿಸು, ೪-೭೪ ವ ೭-೭೩ ವ
 ಕಪೋತಿಕಾ-ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಕೈಗಳ
 ಚೂಡಣ ೨-೩೪ ವ
 ಕಪ್ಪಂಗವಿ-ಅನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಳ್ಳದ
 ಮುಚ್ಚಳ ೧೨-೨೦ವ
 ಕರ್ಪಟ-ಬಟ್ಟೆ ೩-೩೧ವ
 ಕಂಪಣ-ಅಯುಧವಿಶೇಷ ೧೨-೧೧೮ ವ
 ಕಪಾಳ-(ಚಿಪ್ಪು) ಕಮಂಡಲ ೧-೬೯ ವ
 ಕರ್ಪು-ಕರಿಯ ಬಣ್ಣ ? ೧೦-೯೨
 ಕಬಂಧ-ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಶರೀರ, ಮುಂಡ,
 ಲ-೫೫ವ
 ಕಬರಿ }
 ಕಬರಿಕಾ } ತುರುಬು ೭-೫೪, ೪-೮೦
 ಕಮ್ಮಟಿ(ಕರ್ಮಕಾರ) ಸಂ. ಕಮ್ಮಾರ ೧೨-೩
 ಕಮ್ಮಟಿಯೊಪಜ-ಹೇಳಿದಂತೆ
 ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
 ೧೨-೩
 ಕಯ್ಯ-ಕಹಿ ೪-೮೮
 ಕಯ್ಯ-ಅಯುಧ ೩-೬೮
 ಕಯ್ಸರ-ಕಲಿನದ್ದನಿ, ಒರಟುಮಾತು
 ೬-೭೩ ವ, ೮-೨೦
 ಕರ-ಕೈ, ಸೊಂಡಿಲು, ೪-೧೮ ವ
 ಕರಂಕ-ಭರಣಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ೪-೪೩
 ಕರಂಗು-ಕರಗು ೧-೭೧ ವ
 ಕಣಗು-ಕಪ್ಪಾಗು ೩-೧೮ ವ ೫-೫೩ ವ
 ಕರಂಡ-ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
 ಕರತನ-ರೇಗುವಿಕೆ ೧೧-೧೨೪
 ಕರವಾಳ್-ಕತ್ತಿ ೧-೧೯, ಕರವಾಳ-
 ೪-೧೦ ವ

ಕರಸಾಣೆ- ಹರಿತವಾಗಿ ಮಸೆಯುವಿಕೆ
 ೮-೬೬
 ಕರಾತಳ-ಅಂಗೈ ೭-೪೦
 ಕರಿಂಕು-ಅರ್ಧ ಸುಟ್ಟು ಕಪ್ಪಾದುದು
 ೧-೩೫
 ಕರಿತುವು-ಕರಿಕಾದುವು ೭-೨೩
 ಕರಿಮುರಿಕ-ಸುಟ್ಟು ಕಪ್ಪಾದ ೫-೯೦
 ಕರುಮಾಡ-ಉಪ್ಪರಿಗೆ ೪-೧೦
 ಕರುವಿಡು-ಎರಕಹೊಯ್ ೯-೫೫
 ಕರೆಗಣ್ಣು-ತುಂಬಿ ತುಳುಕು ೧-೯೨,
 ೭-೬೮
 ಕರೇಣು-ಹೆಣ್ಣಿನ ೪-೪, ೩೩ವ
 ಕರ್ಕಡಾಗಾಸಿ-ಕಕ್ಕಡೆಯ ಪೆಟ್ಟು ೫-೫೧
 ಕರ್ಕೇತನ-ಚಿನ್ನ ೩-೭೪ ವ
 ಕರ್ಗು-ಕರಿದಾಗು ೫-೫೩ ವ ೯-೫೫ವ
 ಕರ್ಕು-ತೊಳೆ, ಶುಭ್ರಮಾಡು ೭-೭೧
 ೭-೯೩, ೧೩-೬೩
 ಕರ್ಣತಾಳ-ಕಿವಿಗಳ ಬಡಿತ ೧೧-೩೧
 ಕರ್ಬಸು-ಕಪ್ಪಾದ ಹಸು ೮-೧೦೪
 ಕಲಶಜ-ದ್ರೋಣ ೨-೫೩ ವ
 ಕಲ್ಪ-ಪ್ರಳಯ ೯-೪೪
 ಕಲ್ಪಟಿ-ಕಲ್ಲಿರುವ ದಾರಿ ೧೧-೩೬
 ಕಲಾಪ-ಸಮೂಹ ೨-೪೫ ವ
 ಕಲ್ಪಾಂಘ್ರಪ-ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ೧-೨೮
 ಕಲ್ಪಾವನೀಜ-ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ೬-೩
 ಕಲ್ಪಾರ-ಸೌಗಂಧಿಕಾವೃಕ್ಷ ೭-೯೩
 ಕಲಿ-ವಿದ್ಯೆ, ಕುಶಲವಿದ್ಯೆ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ
 ಇತ್ಯಾದಿ ೪-೯೫, ೭-೨೧
 ಕಲಿಕೆ-ಚಾತುರ್ಯ ೧೩-೩೭ ವ
 ಕಲಿಗಂಟು-ವೀರಗಟ್ಟಿ ೮-೭೩ ವ
 ಕಲ್ಲಿಂ-ಕಲಿಯಿರಿ ೧೧-೪೬
 ಕಲ್ಪಟಿ-ಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆ ೮-೯೬,
 ೧೨-೧೧೩
 ಕಲ್ಲೋಲ-ಅಲೆ, ತೆರೆ ೪-೧೪

ಕವರ್-ಅಪಹರಿಸು, ಸೂರೆಗೊಳ್ಳು ೫-೧೩
೩೫, ೬-೩೨ ವ
ಕವರ್-ರಥದ ಒಂದುಭಾಗ ೧೧-೩೮
ಕವರ್ತೆ ೫-೧೩
ಕವಲಂಬು-ಕವಲಾಗಿರುವ ಬಾಣ
೧೩-೩೯
ಕವಿ-ಮುಚ್ಚು, ಮತ್ತು ಧರಿಸು ೧೨-೧೯ವ
೨-೧೪, ೭-೩೩ವ
ಕವಿಲ್-ಕಪಿಲ-ಮಾಸಲುಗೆಂಪು ೨-೧೪,
೧೨-೨೨೧
(ಕವಿಲ್-೧೨-೨೫)
ಕಷಣ-ಉಜ್ಜುವಿಕೆ ೪-೨೨
ಕಷಾಯ-ಮಾಲಿನ್ಯ, (ಕಡಡುವಿಕೆ)
೮-೩೭ವ
ಕಷಾಯಿತ-ಕಷಾಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
೬-೩೮ವ
ಕಸವರ್-ಚಿನ್ನ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಯ, ೬-೩೦ ವ,
೧೨-೯೯, ೧೨-೧೮೦
ಕಸವು-ಕಸ, ಮಾಲಿನ್ಯ ೧-೪೪
ಕಸೆ-ಚಾವಟಿ ೧೨-೨೦೧
ಕಳ್-ಮಧ್ಯ ೨-೪೯, ೪-೮೮ ವ
ಕಳ-ಯುದ್ಧರಂಗ ೩-೮೧ವ
(ಕಳಂಬೇರ್ ೧-೭೩ ವ)
ಕಳತ್ರ-ಹೆಂಡತಿ ೪-೧೨
ಕಳಧೌತ-ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ೧೪-೧೭ ವ
ಕಳಭ-ಆನೆಯ ಮರಿ ೧-೧೧೪ ವ
ಕಳಮ-ಬತ್ತದ ಪೈರು ೩-೨ ವ
ಕಳಾ-ಕಾಂತಿ, ಕಲೆ, ಚಮತ್ಕಾರ ೧-೯
ಕಳಾಪ-ಸಮೂಹ ೧-೬೯ವ
ಕಳಿಕಾ-ಮೊಗ್ಗು ೨-೧೨ ವ
ಕಳಿಂಚು-ಮೋಸ ೮-೫೧ವ
ಕಳಿತ-ಕೂಡಿದ ೪-೧೮ವ
ಕಳೇಬರ-ಶರೀರ ೩-೮ವ
ಕಟಕುಟ-ಚದುರಿ ಹೋಗುವಿಕೆ ೧೨-೬೮
ವ

ಕಟಕಟ-ಚಿಲ್ಲಾಪಲ್ಲಿ ೧೩-೨೧ ವ
ಕಟಲ್-ಸಡಿಲವಾಗು ೬-೧೮,
೧೨-೯೯ವ
ಕಟಿವೂ-ಕಳಿತ ಹೂವು ೨-೧೨ ವ
ಕಟ್ಟು-ಕಪ್ಪೆ, ಕರೆ ೪-೫೧, ೬೮, ೧೦-೯೧
ಕಟ್ಟಿ-ಕತ್ತೆ (ಹೇಸರ) ೯-೧೦೩
ಕಟ್ಟಿಕೊಡೆ ? ೯-೧೦೩
ಕ್ರಂದತ್-ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ೧೩-೭೧
ಕ್ರಮ-ಪರಂಪರೆ, ರಾಜ್ಯ ೧-೭೦ವ
ಕ್ಷಣಿತ - ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಶಬ್ದ
೬-೯, ೮-೩೮
ಕ್ಷತ-ಗಾಯ ೧-೧೦೫
ಕ್ಷತ್ರಂ-ನೋವಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವ ೧-೨೧
ಕ್ಷಮಾ-ಭೂಮಿ ೨-೩೭
ಕ್ಷರಣೆ-ಸೋರುವಿಕೆ (ವೀರ್ಯ) ೧-೩೮ ವ
೨-೪೨ ವ
ಕಾಂಚೇಕಳಾಪ-ನಡುವಿನಪಟ್ಟಿ, ಡಾಬು
೧-೧೪೩
ಕಾಕಳಿ-ಇಂಪಾದ ಮೃದುದ್ದನಿ ೫-೩೫
ಕಾಚೆ-ಗಾಡು ೧೩-೭೨
ಕಾಂಡ-ಬಾಣ, ೧೧-೧೯ ವ
ಕಾಡಿಗೆ-ಕಪ್ಪು ೪-೩೨
ಕಾಣ್ಯ-ನೋಟ ೫-೩೫
ಕಾಂಡಪಟ-ತೆರೆ ೧-೬೮ ವ
ಕಾತರಿತ-ಹೆದರಿದ ೧೩-೫೧ ವ
ಕಾಂತ-ಮನೋಹರ ೪-೧೮
ಕಾಂತಾರ-ಕಾಡು ೮-೯೮
ಕಾರ್ತಿಕೇಯ-ಷಣ್ಮುಖ ೫-೪೭ ವ
ಕಾದಲ-ಪ್ರಿಯ ೩-೭೮
ಕಾದಿಗೆ-ಕಂದಕ ಅಗಳು, ೪-೩೨
ಕಾನೀನ-ಕರ್ಣ (ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು)
೩-೬೦
ಕಾಪಟ-ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆ ೩-೪೪
ಕಾಪಟೆ-ರಕ್ಷಣೆ ನಾಶವಾಗು ೮-೫೯ ವ

ಕಾಪಿನಾಳ್-ರಕ್ಷಕ (ಸೇವಕ) ೪-೮೭
 ಕಾಪು-ರಕ್ಷಣ, ಕಾವಲು ೮-೯೦,
 ಕಾಪುರುಷ-ಅಲ್ಪ, ನೀಡ, ೫-೪೮ ವ,
 ೬-೫೯ ಪ

ಕಾಮಾಂಗ-ಕಾಮವಸ್ತು ಕೆರಳಿಸುವ ಮದ್ಯ
 ೪-೮೮

ಕಾಯು-ಕೋಪ, ಉಷ್ಣ, ೨-೧೫,
 ೮-೩೭, ೮-೭೦ವ, ೯-೯೨
 (ಕಾಯುಷು-ಕೋಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗು
 ೧-೧೧೯)

ಕಾರ್-ಮಳೆಗಾಲ ೭-೨೩, ೨೪
 ಕಾರ್ಮುಕ-ಬಾಣ-೧ ಧನುಸ್ಸು,
 ೨. ಕಾರಮುಖ-ಮಳೆಗಾಲದ ಪ್ರಾರಂಭ
 ೭-೨೫

ಕಾಲ್-ಕಾಲುವೆ ೧-೫೨
 ಕಾಲ್ಗಾಪು-ಪದಾತಿಸೈನ್ಯ ೩-೫೫ ವ,
 ೧೦-೯೩

ಕಾಲ್ಗುತ್ತ-ಪರೀಕ್ಷಿಸು ೯-೨೬
 ಕಾವಣ-ಚಪ್ಪರ ೧-೫೮, ೩-೩೮
 ಕಾಸಟ-ಕವಡೆ ೩-೪೪
 ಕಾಳಸೆ-ಗಾಢತ್ವ, ನಿರ್ಭರತೆ ೪-೧೦೫,
 ೧-೩೯

ಕಾಟು-ಕಾಡು, ಕೆಟ್ಟ ೪-೬೧
 ಕಾಳಕೂಟ-ವಿಷ ೨-೩೪, ೭-೬೬
 ಕಾಳಾಗುರು-ಕರಿಯಲಿಗಿಲು (ವಾಸನಾ
 ದ್ರವ್ಯ) ೮-೨೩

ಕಾಳಯನಾಗ-ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪ ೧೨-೪೧
 ಕಾಲುಷು-ಕಾಡಿನ ಹಸು ೧೦-೫೧ ವ
 ಕಾಲ್ಬುರ-ಕಾಡಿನ ಪ್ರವಾಹ ೧೨-೮
 ಕಿಕ್ಕಿಣಿ-ಗಾಢವಾಗಿ ಸೇರು ೧೩-೫೨
 ಕಿಕ್ಕಿಣಿಗಿರಿ-ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು ೧೦-೫೭ ವ
 ಕಿಂಕಿಣಿಪೋಗು-ಕಳವಳಪಡು ೧-೧೨೮ ವ
 ೨-೩೧, ೫-೪

ಕಿಂಕೋಯಿ-ಹಿಂಸಿಸು ೧-೩೨,
 ೧೧-೧೦೨ ೧೨-೬೦ ವ

ಕಿಂಜಲ್ಯ-ಕೇಸರ ೮-೩೮
 ಕಿಡಿಸು-ನಾಶಪಡಿಸು ೧೨-೧೮೨
 ಕಿಡೆ ನುಡಿ-ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡು
 ೧೨-೧೩೪ಪ

ಕಿತ್ತಂ-ಕಿರಿಯವನು ೪-೯೭
 ಕಿತ್ತಂಬು-ಸಣ್ಣ ಬಾಣ ೧೧-೪೨
 ಕಿನಿಸು-ಕೋಪಿಸು ೫-೪, ೬-೩
 ಕಿಮ್ಮಿರವೈರಿ-ಭೀಮ ೧೩-೯೭ ವ
 ಕಿರೀಟಿ-ಅರ್ಜುನ ೧-೧
 ಕಿಜಿವೀಷು-ಕಡಿಮೆಯಾಗು ೧೨-೧೨೦ವ
 ಕಿಜುಕುಣಿಕೆ-ಕಿರುಬೆರಳು ೩-೩೫ ವ
 ಕಿಜುಗೊಂಕು-ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಡೊಂಕು ೭-೨೫
 ಕಿಲುಂಬು-ಮಾಸರಾಗು, ಕಿಲುಬುಹತ್ತು
 ೬-೩೬

ಕಿವುಳ್-ಕಿವುಡು ೧೧-೧೦ ವ
 ಕಿವುಟಿಕ್ಕಿಳ್-ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತಿರು
 ೮-೪೨
 ಕಿಶೋರ-ಮರಿ ೧-೧೧೫ವ, ೭-೮೦
 ಕಿಸಲಯ-ಚಿಗುರು ೪-೪೩ ವ
 ಕಿಸುಗಣ್ಣು-ಕೋಪಿಸು ೨-೩೯ ವ
 ಕಿಸುಗಲ್-ಕೆಂಪುರತ್ನ ೪-೧೦
 ಕಿಸುಗಾಡು-ಕೆಂಪುಮಣ್ಣಿನ ಕಾಡು ೭-೨೫ ವ
 ಕಿಸುರ್ (ಱ್)-ದ್ವೇಷ, ಜಗಳ, ಕಲಹ,
 ೨-೯೨ ವ, ೪-೮೮, ೯-೮೩, ೩,
 ೧೩-೧೮

ಕಿಜು-ಕೇಳು ೧೧-೨೩
 ಕಿಜ್ಜಣ್-ಕೆಳಗಣ್ಣು ೩-೫೪
 ಕೀಡಿ-ಕೀಟ ೧೨-೧೧೮ ವ
 ಕೀರ್ತಿಗೆ-ಒಂದು ದೇವತೆ ೮-೪೪
 ಕೀರ್ತಿಮುಖ-ಆನೆಯ ಕೊಂಬಿನ ಗೊಣಸು
 ೬-೬೬
 ಕೀಣು-ರೇಗು, ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳು, ೬-೬೭ ವ
 ಕೀಲ್-ಕಡಾಣ ೧೧-೩೮, ೬೫
 ಕೀಲಾಲ-ನೀರು, ೧೩-೫೧ ವ

ಕೀಲಿಸು-ತಗುಲಿಕೊಳ್ಳು ೧೦-೯೯

ಕೀಲ್-ಕುದುರೆಯ ಕಡಿವಾಣ ಉ-೯೪,

೧೦-೧೧೬ ವ

ಕೀಲ್-ಸೇವಕರಿರುವ ಸ್ಥಳ ಉ-೭೧

ಕುಕಿಲ್-ಕೋಗಿಲೆಯ ಶಬ್ದ ೧-೫೮

ಕುಂಚ-ಸಣ್ಣ ಚಾಮರ, ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ

ಮಾಡಿದುದು ೩-೪೮ ವ ೪-೬೬ವ

ಕುಜ-ಮರ ೫-೯೧

ಕುಂಟನೆ-ತಲೆಹಿಡುಕೆ ೪-೯೮, ೯೯ವ

ಕುಟೀರಕ-ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲು ೪-೪೭

ಕುಂಡಲ-ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ ೧-೧

ಕುಡಲಾದ ಕೂಸು-ಕನ್ಯೆ ೩-೨೫

ಕುಡಲಿದ್ವಡಕೂಸು-ಕನ್ಯೆ ೫-೨೧

ಕುದು-ದಾನಮಾಡು ೧-೧೧೭

ಕುಡುದಾಡೆ-ಕೋರೆಹಲ್ಲು ೬-೫೯

ಕುಂತಳ-ತಲೆಗೂದಲು ೧-೫೩, ೪-೬೯

ಕುಂತಳಕೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹಕ್ಕಿ ೪-೮೭ವ

ಕುತ್ಥಿಲ-ಪರ್ವತ ೭-೭೬, ೧೩-೯೫

ಕುದಿಪ-ಕುದಿಯುವಿಕೆ, ಮನಸ್ತಾಪ

೧೨-೧೫೨

ಕುದುಗುಳಿ-ಆತುರಗಾರ ೧೨-೮

ಕುನ್ನಗೆಯ್-ಮೋಟುಗೈ ೧೧-೧೦೩

ಕುನುಂಗು-ಕುಗ್ಗು ೧-೧೦೯

ಕುಪ್ಪೆ-ತಿಪ್ಪೆ, ಕಸದ ರಾಶಿ ೨-೫೦

ಕುಂಭಧ್ವಜ-ದ್ರೋಣ ೧೧-೧, ೫೬

ಕುಂಭಸಂಭವ-ದ್ರೋಣ ೨-೪೪

ಕುಮ್ಮಿಗಡಿ-ಕಾಡನ್ನು ಕತ್ತರಿಸು (ತಾತ್ಕಾಲದ

ಬೇಸಾಯಕ್ಕಾಗಿ) ೧೦-೮೮

ಕುಮ್ಮು-ಗುಮ್ಮು ೪-೧೦೦

ಕುರಂಗ-ಜಿಂಕೆ ೩-೧೭

ಕುಟಿತಂ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವನು ೧೪-೫೧

ಕುಟಿಪ-೪-೬೩ ವ

ಕುಟಿದರಿ-ಕುರಿಯನ್ನು ತರಿಯುವಂತೆ

ಕತ್ತರಿಸು ೧೨-೨೦೫

ಕುಟಿಪು-ಗುರುತು ೧೦-೮೭

ಕುಣುಂಬು-ಕುರುಬ ೨-೯೦

ಕುಣುವಡಿ-ಸಣ್ಣಮಡಿಬಟ್ಟೆ ೫-೫೭, ೬೭

ಕುಲಧನ-ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ೬-೭೨

ಕುಲಾಲ-ಕುಂಬಾರ ೪-೨೭

ಕುಲಪಾಂಸುಲ-ಕುಲಗೇಡಿ ೭-೫೭

ಕುವಲಯ-ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೫-೬೩, ೯-೩೭

ಭೂಮಂಡಲ ೯-೩೭

ಕುಶಾಗ್ರ-ದರ್ಭೆಯ ತುದಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ೨-೩೪

ಕುಶೇಶಯ-ಕಮಲ ೪-೪೭

ಕುಸುರಿ-ಬೆಡಗು, ಚಾತುರ್ಯ ೪-೭೨

ಕುಹರ-ಬಿಲ, ಗುಹೆ ೪-೯೯ ವ

ಕುಳಮಂದಿರ-ತವರುಮನೆ ೨-೩೭

ಕುಳಕೆ-ಕುಣಿಕೆ, ಗಂಟು, ೧-೧೪೩

ಕುಳಿರ್-ತಂಪು ೫-೬ ವ

ಕುಳಿರ್ ಕೋಟ್ಟು-ತಣ್ಣಗೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿರುವ

೫-೬ ವ

ಕುಟಿಗೊಳ್-ಭದ್ರವಾಗು ೭-೨೩

ಕುಳುಂಪೆ-ನೀರು ನಿಂತಿರುವ ಹಳ್ಳ

೧೧-೧೩ ವ, ೧೩೬ ವ

ಕುಭಿತ-ಕಲಕಿದ ೪-೨೫

ಕೂಕಿಡು-ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆ ೪-೯೦

ಕೂಕಿಟೆ-ಆರ್ಭಟಿಸು ಉ-೯೩, ೧೦-೭೩,

೧೨-೫೮ ವ

ಕೂಂಕು-ತಳ್ಳು ೧-೧೦೫ ವ

ಕೂಜತ್-ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉ-೩೭ ವ

ಕೂಟಿ-ಶಿಖರ, ತುದಿ ೪-೧೩, ೧೪-೩

ಕೂಟಕುಳಿ-ಸೋಮಾರಿಗಳ ಗುಂಪು ೩-೬೫

ಕೂಪ-ಬಾವಿ ೨-೫೧

ಕೂಪಾರ-ಸಮುದ್ರ ಉ-೯೭, ೧೪-೧

ಕೂರ್ಪು-ಹರಿತ ೨-೨೩ ವ

ಕೂರ್ಮ-ಆಮ ೨-೩೯ ವ

ಕೂರ್ಮಸೆ - ಹರಿತವಾಗಿ ಮನೆ ೨-೪೭

ಕೂರ್ಮ ... ೧೦-೨೮ ವ

ಕೂರ್-ಪ್ರೀತಿಸು ೧೨-೯೫
 ಕೂರದಂ-ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದವನು ೩-೪ ವ
 ಕೂರಸಿ-ಹರಿತಮಾದ ಕತ್ತಿ ೧-೬
 ಕೂರಿದುವು-ಹರಿತಮಾದುವು ೩-೨೦
 ಕೂರಿಸು-ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು
 ೧-೧೦೪, ೯-೧೯
 ಕೂರ್-ಅನ್ನ ೯-೫೮
 ಕೂಬ್ಬು ೧೧-೧೫೩
 ಕೃತಕ-ಕಪಟ ೩-೮
 ಕೃತಾಂತ-ಯಮ ೮-೪೨ ವ
 ಕೃಪಾಣ-ಕತ್ತಿ ೧-೩೦, ೨-೩೪ ವ
 ಕೃಪಾನು-ಅಗ್ನಿ ೫-೯೪
 ಕೃಷ್ಣ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜಿಂಕೆ ೧-೬೯ ವ
 ಕೃಷ್ಣದೈಪಾಯನ-ವ್ಯಾಸ ೧-೮೪ ವ
 ಕೃಷ್ಣಾಸುರ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮದ್ಯ
 ೪-೮೮
 ಕೆಂಕ-ಕೆಂಬಣ್ಣ ೨-೩೯ ವ, ೧೧-೧೦೬
 ಕೆಂಗಲೆ-ಕೆಂಪಾದ ಗುರುತು ೬-೧೦
 ಕೆಂಗುಡಿ-ಕೆಂಪಾದ ದೃಜ ೧-೩೪
 ಕೆಚ್ಚುವಿದ-ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ, ಬಲಿತ
 ೨-೯೬
 ಕೆಡೆ-ಬೀಳು ೧-೩೭
 ಕೆಡೆನುಡಿ-ದೂಷಿಸು, ಅಲ್ಲಗಳೆ ೬-೬೧,
 ೧೦-೨೧
 ಕೆತ್ತು-ಅದಿರು, ಚೆಲಿಸು, ಮಿಡುಕು,
 ೪-೩೩, ೬೬ ವ
 ಕೆಂದು-ಅನುರಾಗ, ರತಿ, ೩-೮೩, ೭-೮೯
 - ನಿಧೇಮಾದು ೮-೧೩
 ಕೆಂಪೊನ್-ಚೆನ್ನ, ೪-೨೨, ೧೨-೯೬
 ಕೆಮ್ಮಗ್ಗ-ಸುಮ್ಮನೆ, ೭-೪೫
 ಕೆಮ್ಮನೆ-ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ೬-೨೪
 ೧-೧೪೪, ೨-೫೦, ೩-೩೩, ೮-೬೮,
 ೮-೯೬, ೧೨-೮೯, ೯೬,
 ೧೩-೪೩
 ಕೆಯ್-ಸೊಂಡಿಲು ೧೧-೭೧

ಕೆಯ್ಯೋ-ಅಂಗೀಕರಿಸು ೬-೩೮
 ಕೆಯ್ಯಟ್ಟ-ಗಂಧದ ಉಂಡೆ ೩-೭೯ ವ,
 ೫-೬೭ ವ
 ಕೆಯ್ಯಣ್ಣು-ಮಿತಿಮೀರು, ಅತಿಕ್ರಮಿಸು ೭-೭
 ಕೆಯ್ಯಲೆ-ಅಧಿಕವಾಗು, ಕೈಮೀರು ೫-೩೨,
 ೭-೧೬ ವ
 ಕೆಯ್ಯ-ಕೆಲಸ, ೩-೬೪, ೪-೮೧ ವ
 ಕೆಯ್ಯಾದು-ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ೧೧-೧೮ ವ
 ಕೆಯ್ಯಡಿ-ಕನ್ನಡಿ ೮-೫೧ ವ
 ಕೆಯ್ಯೋರ್-ಧಾರೆಯ ನೀರು ೩-೭೪ ವ
 ಕೆಯ್ಯೇಸು-ಯುದ್ಧಾರಂಭಕ್ಕೆ ಸನ್ನೆಮಾಡು
 ೧೧-೬ ವ ೩೪
 ಕೆಯ್ಯೂದು-ಸ್ವಾಧೀನವಾಗು ೫-೪೦,
 ೭-೯೧
 ಕೆಯ್ಯಮಾದು-ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊ ೬-೬೭
 ವ, ೧೨-೨೫ ವ
 ಕೆಯ್ಯಯ್-ಅಲಂಕರಿಸು ೨-೧೨ ವ
 ೩-೪೨
 ಕೆಯ್ಯಡೆ-ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತು (ವ್ಯಾಸ)
 ೨-೨೬, ೯-೬೫
 ಕೆಯ್ಯಡೆ-ಕೈಚೀಲ, ೧೦-೭೧
 ಕೆಯ್ಯಲ-ಗದ್ದೆ ೧-೫೨
 ಕೆಲ-ಪಕ್ಕ ೩-೮
 ಕೆಲಂಜಂಕೆ-ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ಹೆದರಿಸುವುದು
 ೧೦-೭೭
 ಕೆಲ್ಲುಲು-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬಾಣ ೧೦-೧೦೬
 ವ, ೧೨-೧೮, ೨೧ ವ
 ಕೆಸಜಕಡಿತ-ಕೆಸರನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿರುವ
 ಕಡತ ೧೦-೫೩
 ಕೆಳಗಿವಿಗೆಯ್-ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡು,
 ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು ೬-೨೯ ವ
 ಕೆಳರ್-ಕೋಪಿಸು ೧-೭೯
 ಕೆಳೆ-ಸ್ವೇಪ ೨-೫೮
 ಕೇಕೆ-ನವಿಲು ೪-೫
 ಕೇಡು-ಚೆಲ್ಲುವಿಕೆ ೯-೬೯

ಕೇಣ-ಮತ್ತರ, ದ್ವೇಷ, ರೋಷ ೧೦-೭೭, ೮೧

ಕೇಣಗೊಳ್ ಸಾಲುಗೊಳ್ಳು ೧೦-೫

ಕೇತನ-ಧ್ವಜ, ಮನೆ ೧-೫೮

ಕೇತು-ಧೂಮಕೇತು, ೧-೧೩೩ ದ್ವಜ ೪-೩೪

ಕೇನ-ವಿತರಿಂದ ೬-೪೦

ಕೇರ್-ಗೋಡೆ ೮-೭೬ ವ

ಕೇವಲಬೋಧ-ಜ್ಞಾನಿ ೧೨-೯೭

ಕೇಶಬಂಧ-ಕೂದಲಿನ ಗೂಲು ೧-೧

ಕೇಸರಿ-ಸಿಂಹ ೧೨-೧೨೦ ವ

ಕೇಸರಿಣಿ-ಹೆಣ್ಣುಸಿಂಹ ೭-೮೦

ಕೇಸುರಿ-ಕೆಂಪಾದ ಜ್ವಾಲೆ ೧೨-೧೨೦ ವ

ಕೇಲೆ-ಸಾಲು, ಪಂಗಿ ೧೪-೨೦

ಕೇಳಿಕೆ-ಆಟ ೧-೪

ಕೈತ್ರ-ಹೆಂಡತಿ ೧-೮೪ ವ

ಕೈಗಲೆವು-ಕೈಮೀರಿದುದು ೧೦-೧೦

ಕೈಟಭಾರಾತಿ-ವಿಷ್ಣು ೧-೫೭ ವ

ಕೈತ-ಮಾಡಿದ, ರಚಿಸಿದ ೧೪-೫೯

ಕೈವ-ಕೈತವ, ಮೋಸ ೧೦-೪೫ ವ

ಕೈದು-ಆಯುಧ ೧-೭೮

ಕೈಯೆಡೆ-ನ್ಯಾಸ, ಒಪ್ಪಿಸಿದ ವಸ್ತು ೨-೨೬

ಕೈವಾರ-ಸ್ತೋತ್ರ, ಹೊಗಳಿಕೆ ೯-೧೯,

೧೨-೪೩, ೧೩-೪೪

ಕೊಂಕು-ವಕ್ರವಾಗು ೬-೧೯

ಕೊಂಡಾಡು-ಹೊಗಳು ೧-೯೬

ಕೊಂಬು-ಸಂಕೇತಸ್ಥಾನ ೪-೨೩, ೫-೪೩ವ

ಕೊಂಬುಗೊಳ್-ಸಂಕೇತಸ್ಥಾನವನ್ನು

ಮಾಡಿಕೊ ೪-೨೩

ಕೊಕ್ಕರಿಕೈ-ಬಿಗುಪ್ಪೆ, ಹೇಸಿಕೆ ೭-೨೧ ವ

ಕೊಕ್ಕರಿಮ ೧೨-೧೫೩

ಕೊಂಕುಗಟ್ಟಿ-ಹೇಸರಗತ್ತೆ ೧೨-೬ ವ

ಕೊಂಬೆ-ಕೈಂಟ(ಸಂ) ಒಂದು ಜಾತಿಯ

ಪಕ್ಷಿ ೪-೮೭ ವ

ಕೊಡಗೂಸು-ಕನ್ನೆ ೧-೯೨, ೩-೨೫ ವ

ಕೊಗ್ಗಿ-ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ ೩-೭೭

ಕೊಡಂತಿ-ಕೊಡತಿ, ಆಯುಧ ೧-೧೦೪ವ

ಕೊಡಸಾರಿ - ಕೊಡದ ಪಗಡರಾಯ ೬-೭೨ವ

ಕೊಂಡ-ಅಗ್ನಿಕೊಂಡ ೬-೩೨ ವ

ಕೊಂಡು ಕೊನೆ-ಹೊಗಳು ೧-೫

ಕೊನರ್-ಚಿಗುರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗು ೧೩-೧೯

ಕೊಪ್ಪು-ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ ೩-೭೨ ವ

ಕೊಪ್ಪಾಡು-ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸು,

ಮರ್ಮೋದ್ವಾಟನಮಾಡು ೪-೯೬

ವ

ಕೊರೆ-ಗೊರಕೆ ಹೊಡಿ ೪-೧೦೦

ಕೊಸಗು-ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ೪-೭೫ ವ

ಕೊಸೆ-೧. ನಿಧುಪನಕ್ರಿಯೆ,

ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಾಡು ೫-೪೩ ವ ೨.

ವಾದಾರೋಹಭೇದ, ಒಂದು

ರೀತಿಯ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರಿ

೧೦-೭೭

ಕೊಳಸು-ಕಚ್ಚು ೨-೩೨, ೩-೪ ವ

ಕೊಳುಕೆನೆ-ಝಗ್ಗನ್ನಲು ೧೧-೧೧೨

ಕೊಳುಗುಳ-ಯುದ್ಧ ೧೩-೭೧ ವ

ಕೊಳ್ಳುಳ ೧೩-೭೪ ವ, ೧೪-೧೦ ವ,

೯-೯೦

ಕೋ-ಪೋನಸು ೭-೯೨

ಕೋಕ-ಕೋಗಿಲೆ ೧-೫೮

- ತೋಳ೫-೯೩ ವ

ಕೋಕನದ-ಕೆಂಪುನೈದಿಲೆ ೩-೧೧ ವ,

೫-೩೪

ಕೋಟಲೆಗೊಳ್-ವೃಥೆಪಡು ೧೨-೧೫೧

ಕೋಟಿ-ಅನೇಕ ೧-೧, ಮೊನೆ ೪-೧೫ವ

ಕೋಡಗ-ಕೋತಿ ೭-೭೨ ವ

ಕೋಡಗಗಟ್ಟು-ಕಪಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಟ್ಟು

೫-೨೧, ೯-೫೪

ಕೋಡು-ದಾನ ೧-೯೯, ೫-೭೭ ವ
 - ಕೊಂಬು ೨-೧೫, ೮-೧೦೪
 - ಕೊಂಬೆ ೨-೧೫
 - ಭಂಜ ೨-೧೫
 - ಶೈತ್ಯ ೨-೧೯ ವ, ೩-೩೭
 ಕೋಲ್-ಬಾಣ ೧೦-೮೦ ವ
 ಕೋವಣ-ಕೋಪೀಣ ೬-೮
 ಕೋಳ್-ಹೊಡೆತ, ಏಟು, ೩-೭೦,
 ೫-೭೯ ವ ೮-೩೨
 - ಕಡೆ, ಪ್ರದೇಶ (ಪಿಂಗೋಳ್) ೯-೯೫ವ
 ಕೋಬ್ಬಳ್-ಕೋಡುಗಳು, ಕೊಂಬುಗಳು
 ೧೦-೯೩ ವ, ೯೪
 ಕೋಳ್ಳುಟು-ವ್ಯಾಪಿಸುವಷ್ಟು ದೂರ
 ೧೩-೭೧ ವ
 ಕೋಳ್ಳಡು-ಸೂರೆಯಾಗು ೪-೯
 ಕೋಳ್ಳಸಗು-ಸರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆರಳು ೧೦-೫೧
 ವ
 ಕೋಳಿಕಾಳಿಕಾರ-ಶಾಕ್ತೇಯಮತದ ವಂಚಿಕ
 ೫-೪೬ ವ
 ಕೋಲೈಗ-ಕೂರಮ್ಮಗ ೭-೨೧
 ಕೋಳ್ಳುಡಿ-ಏಟಿನಿಂದಾದ ದುಃಖ ೬-೭೫
 ೭-೯೧ ವ ಮನೋವೃಥೆ ೫-೧೮
 ಕೋಳ್ಳೋಗು-ಸೂರೆಹೋಗು ೧೦-೧೮೨
 ಕೋಬ್ಬೋಗು-ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಕೊಡಿದ
 ಮುಖ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷ ೧-೪೨
 ಕೋಭ-ಕಲಕುವಿಕೆ ೨-೮೯ ವ
 ಕೌಕ್ಷೇಯಕ-ಕತ್ತಿ ೧೩-೫೫ ವ
 ಕೌಗು-ಅಡಕೆ ೨-೩೯ ವ, ೩-೪೧
 ಕೌಳಿಕ-ಕುಲಸಂಬಂಧವಾದ,
 ಭಯಂಕರವಾದ ೧೨-೭
 ಖ
 ಖಂಡ-ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ ೫-೮೯
 ಖದ್ಯೋತ-ಮಿಂಚುಹುಳು ೫-೭೬
 ಖರ-ತಿಳ್ಳವಾದ ೧-೨೯, ೩-೮೧
 (ಖರಕರ, ಖರಕಿರಣ, ಖರಾಂತು-ಸೂರ್ಯ)

ಖಲೀನ-ಕಡಿವಾಣ ೧೦-೩೧
 ಖರ್ವಿತ-ಅಗದ, ತೋಡಿದ ೧೩-೫೧ ವ
 ಖುರ-ಗೊರಸು ೪-೧೮ ವ, ೧೩-೫೧ವ
 ಬೇಜರಿ-ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀ ೩-೧೪
 ಬೇಟಕ-ಗುರಾಣಿ ೭-೭೯

ಗ

ಗಗ್ಗಂಗೋ-ದುಃಖದ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ
 ಕೂಡು ೮-೭೯ ವ
 ಗಜಜು-ಅರ್ಭಟಮಾಡು ೭-೭೫ ವ
 ಗಂಡ-ದವಡೆ, ಗಂಡಭಿತ್ತಿ-ಕೆನ್ನೆ ೪-೨೨
 ಗಂಡಸ್ಥಳ ೫-೭೭ವ
 ಗಂಡಗಾಡಿ-ಪೌರುಷದ ಸೌಂದರ್ಯ
 ೪-೧೫ ವ, ೭-೯೧ ವ
 ಗಂಡವಳ್ಳಿ-ಗಂಡಸಿನಂತೆ ಮೆರೆಯುವ
 ಹೆಂಗಸು ೮-೫೬
 ಗಂಡವಾತು-ಪರಾಕ್ರಮದ, ಮಾತು
 ೩-೧೬
 ಗಂಡು-ಪರಾಕ್ರಮ, ಪೌರುಷ ೯-೯೦,
 ೧೦-೪೯
 ಗಂಡುಗಡು-ಶಕ್ತಿಗುಂಡು ೮-೧೦೧
 ಗಂಡೂಷ-ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸುವಿಕೆ ೫-೧೦ವ
 ಗಟ್ಟಿಸು-ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಿಶ್ರಮಾಡು,
 ದಮ್ಮಸ್ತಮಾಡು ೨-೬೬
 ಗಣಕ-ಜೋಯಿಸ ೧-೧೨೭
 ಗಣಕಿ-ಸೂಳೆ ೨-೪೧
 ಗಣದ-ಎಣಿಕೆ, ಲೆಕ್ಕ ೫-೨೬
 ಗದ್ಯಾಣ-ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯ (೩೨
 ಗುಲಗಂಜೆ ತೂಕ) ೬-೭೧ ವ
 ಗಂಭೀರ-ಅಳ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ ೨-೩೯ ವ
 ಗರ್ಭೀಶ್ವರ-ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ
 ಶ್ರೀಮಂತನಾದವನು -
 ಅಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತ ೪-೧೦೪ ವ
 ಗಮಕಿ-ಹಿಡುಗಾರ ೩-೮೦
 ಗರ-ಗ್ರಹ ೧-೧೦೩
 ಗರಮುಟ್ಟ-ಗ್ರಹ ಹಿಡಿಯುವುದು)

ಗರುತ್ವ-ಗರುಡ ೧-೧೨೧, ೬-೨೭ ವ
 ಗರ್ವವ್ಯಾಳಿ-ಮದಿಸಿದ ದುಷ್ಟಗಜ,
 ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಷ್ಟ
 ಮನುಷ್ಯ ೧೪-೩೭ ವ
 ಗವಾಕ್ಷ-ಕಿಟಕಿ ೪-೪೯ ವ
 ಗಹನ-ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ೪-೯೭ ವ
 -ಅಸಾಧ್ಯ ೨-೬೧ ವ
 ಗಹ್ವರ-ಗುಹೆ, ಡೊಗರು ೩-೩೧,
 ೧೨-೧೩೬
 ಗಳು-ಕತ್ತು ೫-೫೪
 ಗಟಪು-ಹರಟು ೬-೨೪
 ಗಲೆಯಿಸು-ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡು ೨-೨೭,
 ೪-೬೧
 ಗಟ್ಟಿವಟೆಯ ಪಾವು-ತೆಕ್ಕೆ
 ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಾವು ೧೧-೯೬
 ವ
 ಗ್ಲಪನ-ಬಾಡುವಿಕೆ ೭-೯
 ಗಾಡಿ-ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೊಬಗು, ವಿಲಾಸ,
 ೬-೯
 ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿ ೨-೨೯ ವ ಗಾಡಿವೆಲು
 ೩-೭೧
 ಗಾಣರ್-ಗಾಯಕರ್ ೧೧-೪ (ಗಾಣ -
 ಗಾನ (ಸಂ)
 ಗಾತ್ರ-ಶರೀರ, ದೇಹ ೯-೬೨
 ಗಾದಿಗೆ-ಅಗಲೆ, ಕಂದಕ ೬-೬೨ ವ
 ಗಾಂಪು-ಮೌಢ್ಯ ೨-೯೭ ವ, ೪-೯೩ ವ
 ಗಾವರ-ಧ್ವನಿ ೨-೧೨, ೬-೭, ೪-೧೧೦
 ಗಾವಿಲ-ಗಾಮೀಣ (ಹಳ್ಳಿಯವ) ೩-೧೭,
 ೪-೭
 ಗಾವುದ-ಗಾವದ ೧೦-೨೫
 ಗಾಳುಗೊರವ-ಕಪಟ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ೬-೨೪
 ಗಾಟ್ರೊಟ್ಟು-ತುಂಟ ದಾಸಿ ೪-೯೫
 ಗ್ರಾವ-ಕಲ್ಲು ೨-೩೨
 ಗ್ರಾಹ-ಮೊಸಳೆ ೪-೨೦ ವ

ಗಿಜಿಗಿಜಿಮಾಡು-ಅಜ್ಜುಗುಜ್ಜಿಮಾಡು,
 ೯-೫೨
 ಗೀರ್ವಾಣ-ದೇವತೆ ೧-೧೩೪
 ಗುಜ್ಜ-ಕುಳ್ಳ (ಕುಬ್ಜ-ಸಂ) ೪-೪೦
 ಗುಜ್ಜರಿಗಟ್ಟಿ-ಗೂರ್ಜರದೇಶದ ಕತ್ತೆ
 ೪-೮೭
 ಗುಂಡಿಗೆ-ಎದೆ ೧೧-೧೨೧
 ಗುಂಡಿತ್ತು-ಅಳವಾಗಿ ೫-೬೨
 ಗುಡಿ-ಬಾವುಟ ೩-೧೫, ೩-೩೭,
 ೫-೧೦೫
 -ಕುಟಿ (ಸಂ) ಗುಡಾರ, ಡೇರ
 ಗುಡಿಗಟ್ಟು-ಬಾವುಟವನ್ನು ಕಟ್ಟು ೨-೧೨
 ವ, ೩-೩೮, ೧೨-೨೧೯
 - ರೋಮಾಂಚಿತವಾಗು ೪-೧೦೧
 ಗುಣ-ಕಾವ್ಯಗುಣ, ಸದ್ಗುಣ ೧-೯
 ಗುಣಕಣುಗೊಳ್-ಪ್ರೀತಿಮಾಡು, ಮೆಚ್ಚು
 ೨-೬೧
 ಗುಣನೆ-ನಾಟಕಶಾಲೆ ೧-೫೮, ೫-೪೭
 ವ, ೮-೭೩ ವ
 ಗುಣ್ಣು-ಅಳ ೧-೮೩, ೧೪-೭೨
 ಗುಣಿ-ಲಕ್ಷ್ಯ ೨-೫೮
 ಗುಣುಗಯರ್-? ೩-೪೪ ವ
 ಗುಲ್ಮ-ಕಾಲಿನ ಹರಡು ೨-೩೯ ವ
 ಗುಹ-ಷಣ್ಮುಖಿ ೮-೧೬ ವ
 ಗುಳ್ಳಿಗೊಟ್ಟು-ಗುಳ್ಳಿಗೊಟ್ಟು-ಒಂದು ಬಗೆಯ
 ಟಿಟಿ ೨-೩೦
 ಗುಳ್ಳಿಯ-ಗುಂಡಾಗಿರುವ ೮-೭೭
 ಗೂಢ-ಗುಪ್ತವಾಗಿರುವ ೨-೩೯ ವ
 ಗೆಂಟು-ದೂರ ೩-೧೩, ೫-೪೭ ವ,
 ೪-೯೮, ೧೨-೪೭ (ಗೆಂಟಿದಂ
 ೧೧-೮೭)
 ಗೆಡೆ-ಸ್ನೇಹ ೨-೩೦, ೬-೩೯,
 ೧೦-೧೮೨
 ಗೆಡೆಗೊಳ್ ೯-೩೯, ೧೧-೫೦

ಗೆಡೆವಚ್ಚು-ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಿಡು, ೨-೭೩, ೮೭
 ಗೆಡೆವಚ್ಚು-ಸ್ನೇಹ ಹೆಚ್ಚಿ ೨-೭೩
 ಗೆಲ್ಲ-ಜಯ ೫-೧೦೨, ೮-೩೨
 ಗಲ್ಲುಗೂಳು ೧೨-೯೧
 ಗೆಲೆಯಂಬು-ಬಾಣವಿಶೇಷ ? ೧೩-೩೯
 ಗೆಲೆವರ್-ಗೆಲ್ಲು ೧-೭
 ಗೇಯ-ಸಂಗೀತ ೩-೫೫, ೪-೩೧
 ಗೇಹ-ಮನೆ, ೩-೭೪ ವ, ೬-೨೯
 ಗೊಂಕುಜುಗಟ್ಟಿ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ
 ಹೇಸರಕತ್ತೆ ೧೨-೭
 ಗೊಜ್ಜಗೆ-ಇರುವಂತಿಗೆ ೫-೩೦
 ಗೊಟ್ಟಿ-ಗೋಷ್ಠಿ, ಗುಂಪು ಸಮೂಹ
 ೪-೨೮, ೩೧, ೯೫ ವ
 - ಸಹವಾಸ ೨-೫೮
 ಗೊಟ್ಟಿಗಾರೂ-ಮೇಳಗಾನದವರು ೫-೫೮
 ಗೊಡ್ಡ-ತೊಂದರೆ, ಬಾಷ್ಪ, ಕೇಡು ೪-೬೫,
 ೫-೧೦೧
 ಗೊಡ್ಡಾಟಿ ೭-೪ ವ
 ಗೊಣೆ-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ ೧೨-೨೦೯
 ಗೊಣೆಯ-, ೪-೩೬
 ಗೊಂದಳ-ಸಮೂಹ ೬-೩೫
 ಗೊರವ-ತಪಸ್ವಿ ೮-೧೭
 ಗೊಲೆ-ಗೊನೆ, ತೆನೆ, ಗೊಂಚಲು ೧-೫೨,
 ೫-೧೨ ಕೊಪ್ಪು, ೩-೬೨
 ಗೋತ್ರ-ಬೆಟ್ಟ, ೧೧-೧೩೩
 ಗೋವರ್-ದನಕಾಯುವವರು, ಗೋಪರು
 ೮-೯೪
 ಗೋವಿಕೆ-ದನಕಾಯುವ ಸ್ವಭಾವ ೯-೪೪
 ಗೋಸನೆ-ಘೋಷಣೆ-ಕೂಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ
 ಹೇಳುವುದು ೧೨-೫೨ ವ
 ಗೋಳಾಂಗೂಳ-ಕೊಂಡ ಮುಸುವ ಕೋತಿ
 ೧-೧೯೫ ವ
 ಗೋಳುಂಡೆಗೊಳ - ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಳು
 ೧-೧೧೦
 ಗೋಬ್ಬರಿಗೊಳ-ಕತ್ತು ತಿರುಗಿಸುವಿಕೆ
 ೧೧-೪೦

ಘ

ಘಟ-೧. ಗಡಿಗೆ, ೪-೫೧ ೨. ಅನೆ
 ೩-೬೭, ೩. ಗುಂಪು ೩-೭೦
 ಘಟಚೀಟಿಕೆ-ನೀರು ಹೊರುವವಳು
 ೧೩-೧೦೨ ವ
 ಘಟಾ-ಗುಂಪು ೧-೫೧, ೧೨-೧೩೭
 ಘಟಾಘಟಿತ-ಅನೆಯ ಸಮೂಹದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ೧೦-೩೯
 ಘಟ್ಟಿವಳ್ಳಿ-ಗಂಧವನ್ನು ಅರೆಯುವವಳು
 ೮-೫೬
 ಘನ-ಮೇಘ;
 ಘನಘಟಾ-ಮೇಘ ಸಮೂಹ ೧೨-೧೩೭
 ಘನಪಥ-ಆಕಾಶ ೧-೧೪೬
 ಘನರವ-ಗುಡುಗು ೪-೫
 ಘನಾಗಮ-ಮಳೆಗಾಲ ೬-೬೯
 ಘನಾಘನ-ಮೇಘ ೯-೯೫ ವ
 ಘರವಟ್ಟಿಸು-ಬೀಸು, ತಿರುಗಿಸು ೧೨-೩೦
 ಘರ್ಮಜಲ-ಬೆವರು ೩-೬೪
 ಘಸಣೆ-ಹಿಂಸೆ ತೊಂದರೆ ೬-೨೪ ವ
 ಗಸಣೆ-
 ಘೂರ್ಣಿಸು-ಕಲಕಿಹೋಗು ೭-೧೫
 ಘೋಳಾಯಿಲ-ಕುದುರೆಯ ಸವಾರ
 ೧೮-೫೧ ವ

ಚ

ಚಕ್ಷು-ಚಾಕಣ, ಮದ್ದದ
 ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಜಾತಿಯ
 ತಿನಿಸು ೭-೯೦
 ಚಕ್ರಿ-ಕೃಷ್ಣ ೧೦-೨೫
 ಚಕ್ರಿಕಾವರ್ತಿ-ಮೋಸಗಾರ ೫-೫೯ ವ
 ಚಕ್ಷರ-ಬೇಗ ೧೧-೫೧
 ಚಚ್ಚರಿಕೆ ೫-೨೨, ೩೪
 ಚಟ್ಟರ್-(ಪಾತ್ರ-ಸಂ) ಶಿಷ್ಯರು ೨-೩೪,
 ೫-೫೦, ೬೧, ೬೯
 ಚಟುಳಿತ-ಅಳ್ಳಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧೦-೩೭
 ಚಂದ-ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ೧-೩, ೪-೪೮

ಚತುರ್ದಶ-ಚತುರ್ದಶ ೬-೨ ವ
 ಚತುರಾಂತರ-ಹಸಿಯ ಜಗಲಿ, ೧-೨೭
 ೭೧ ವ
 ಚತುರ್ವಲ-ತೊಟ್ಟಿ ೩-೨೨ ವ
 ಚಂದ್ರಕ-ನವಿಲುಗಲಿ ೧೩-೩೮
 ಚಂದ್ರಿಕೆ-ಬೆಳ್ಳಿಗಳು ೨-೩೯
 ಚದುರ್-ಜಾಣತನ ೨-೨೨, ೧೨-೮
 ಚಮರರುಹ-ಚಾಮರ ೪-೧೪
 ಚಮರೀ-ಚಮರೀಮೃಗ ೪-೧೪
 ಚಮುಟೆಗೆ-(ಚರ್ಮಪಟ್ಟಿಕಾ-ಸಂ) ಚಾವಟಿ
 ಬಾರ್ಕೋಲು ೮-೫೪ ವ
 ಚಮು-ಸೇನೆ ೯-೯೭
 ಚರಣ-ಮಾಡುವಿಕೆ, ೧-೬೫ ವ
 ಚರಿತ-ನಡಿಗೆ ೯-೧೦೨
 ಚಲತ್-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೧-೫೮
 ಚಲಂಬಡು-ಮತ್ತರಿಸು ೯-೧೦೭
 ಚಲ್ಲಣ-ಚಡ್ಡಿ ೧೨-೧೦೮ ವ
 ಚಲ್ಲವತ್ತರ್-ನಂಬಿಸಿ
 ಹೊಟ್ಟೆಹೊಲೆಯುವವರು ೯-೪೨
 ಚಲ್ಲವಾಡು-ಸರಸವಾಡು ೪-೮೧
 ಚಳಣ-ಕಾಲು ೧೦-೬೦
 ಚಳವಿನು-ದಣಿಯುವವರೆಗೂ ೧೩-೭೪
 ಚಳಿತ-ಚಲನಮಾಡಿದ ೪-೧೨ ವ
 ಚಳಿತು-ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ೧೨-೩೩ ವ
 ಚಳಿಲ್ಲನೆ-ತಂಪುತಂಪಾಗಿ ೪-೩೪
 ಚಾಗ-ತ್ಯಾಗ, ದಾನ, ೧-೨೯, ೯೯
 ಚಾತುರ್ದಂತ-ಚತುರಂಗಕ್ಕೆ ೧೧-೩೬
 ೫೭ ವ
 ಚಾದಗೆ-ಚಾತಕ ೮-೩೬ ವ
 ಚಾಪಿನಾಳ್-ಕಾಪಿನಾಳ್ (ಪಾಠಾಂತರ)
 ಅಂಗರಕ್ಷಕ
 ಚಾರಿ-ತಂತ್ರಕೃತಿಮಾಧನ ೧-೫೮
 ಚಾರಿಸು-ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸು ೧೦-೮೩
 ಚಾಳಿಸು-ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡು ೭-೨೯ ವ

ಚೆಟ್ಟೆ-ಮಿಡತೆ ೭-೩೮
 ಚೆತಾನಳ-ಚೆತೆಯ ಬೆಂಕಿ ೧೧-೧೧೯
 ಚೆತ್ತಾರಿ-ಚೆತ್ತಾರಿ ೨-೩೯ ವ
 ಚೆಂತಾಮನೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹೆಂಡ
 ೪-೪೭ ವ
 ಚೆತ್ತವೇತ್ತದಂಡಧರರ್-ಬೆತ್ತವನ್ನು
 ಹಿಡಿದಿರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯವರು
 ೧೪-೨೨
 ಚೇನದ-ಕಸೂತಿಕೆಲಸದ ೧೪-೧೫
 ಚುಂಬಿ-ತಾಗುವ ೨-೯೩
 ಚೂಚುಕ-ಮೊಲೆಯ ತೊಟ್ಟು ೧-೧೨೫
 ಚೂಡಾಮನೆ-ತಲೆಯ ಆಭರಣ ೭-೯೫
 ಚೆಚ್ಚರಂ-ಫಟ್ಟನೆ ೧೧-೫೧
 ಚೆಚ್ಚರಿಕೆ-ಚಳಕೆ ೧೩-೩೪
 ಚೆನ್ನಪೊಂಗರ್-ವೀರರು ೮-೧೦೪
 ಚೆನ್ನರ್-ಶೂರರು ೬-೧೮
 ಚೆನ್ನಿಗರ್-ಸೌಂದರ್ಯಪುರುಷರು ೧-೧೦೫
 ಚೆಂಬೊನ್-ಚೆನ್ನ (ಅಪರಂಜಿ) ೨-೬೬
 ಚೆಲ್ಲ-ಸರಸ ವಿನೋದ ೭-೯೪ ವ
 ಚೆಲ್ಲಂಬರಸು-ಚೆಲ್ಲಾಟದೊಡನೆ ಕೂಡಿ
 ೮-೨೭ ವ
 ಚೇಟ, ಚೇಟಿಕೆ-ದಾಸಿ ೩-೫೩ವ ೯-೧೦೦
 ಚೆತ್ತಾಗಿ-ಚೆತೆಯ ಬೆಂಕಿ ೧೩-೬೦
 ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗ-ಮೊದಲ ಮಗ ೯-೬೩ ವ
 ಚೋದ್ಯ-ಆಶ್ಚರ್ಯ ೧-೧೧೫, ೬-೨೬
 ವ
 ಚೋದಿಸು-ನಡೆಯಿಸು ೫-೬೮ ವ,
 ೧೧-೧೨, ೧೨-೧೭೨, ೧೩-೧
 ಚೌಪಳಿಗೆ-ಹಜಾರ, ತೊಟ್ಟಿ ೨-೬೬, ೬೭,
 ೩-೪೦, ೪೦ವ, ೩-೫೩, ೫-೪೭
 ವ ೧೧-೧೬ ವ

ಛ

ಛನ್ನ-ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೨-೨೨
 ಛವಿ-ಕಾಂತಿ ೫-೫೪

ಭಾಯಾಲಕ್ಷ್ಯ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಗುರಿ ೨-೬೦
 ಭಿದ್ರಿಸು-ಭೇದಿಸು ನಾಶಮಾಡು ೬-೬೭
 ವ, ೭-೩೦ ವ

ಜ

ಜಕ್ಕ-ಯಜ್ಞ ೬-೩೨ವ
 ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ-ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿ ೬-೩೮
 ಜಂಕೆ-ಹೆದರಿಸುವುದು (ಯುದ್ಧತಂತ್ರ)

೧೦-೭೭

ಜಂಗಮ-ಸಂಚರಿಸುವ ೧-೧೧೪,
 ೪-೩೯

ಜರ್ಜರಿತ-ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿರುವುದು ೧೩-೫೧ ವ
 ಜಟಮಟಿಸು-ಸಡಗರದಿಂದ ಕೂಡು
 ೯-೨೩

ಜಟಾಜೂಟ-ಜಡೆಯ ಮುಡಿ ೧-೫೩ ವ
 ಜಟಿಕಾ-ಜಡೆ ೭-೫೯

ಜಡಿ-ಗದರಿಸು ೨-೧೩, ೭-೪ ವ
 ಜತುಗೃಹ-ಅರಗಿನ ಮನೆ ೩-೪ ವ
 ಜನ್ನವಿರ-ಜನಿವಾರ ೨-೯೭ ವ, ೬-೮
 ಜಂಬೂ-ನೇರಿಳೆ ೬-೩೦ ವ
 ಜರಿ-ಝರಿ-ಗಿರಿ ನದಿ ೩-೨೨

ಜಮದಗ್ನಿ-ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ
 ಉರಿಸುವವನು ೬-೩೩

ಜಯಗೀತ-ವಿಜಯದ ಹಾಡು ೧೪-೧೩
 ಜಜಬು-ಹರಟು ೯-೯೨

ಜಲಶ್ಯನೆ-ಭಟ್ಟನೆ ೨-೪೯, ೧೯-೪೬ ವ

ಜಲಶಯನ-ವಿಷ್ಣು ೧೦-೫೨

ಜಲಾರ್ದ್ರ-ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದ ೨-೯೫

ಜರ್ವು-ಹುಬ್ಬುಹಾರಿಸುವಿಕೆ ೭-೮೧

ಜಸ-ಯಶಸ್ಸು ೧-೨

ಜಳಂ-ಕಾಂತಿ (?) ೧೪-೫೯

ಜಳದಾನ-ತರ್ಪಣ, ೨-೨೯ ವ ೩-೮ ವ

ಜಳದ-ಮೇಘ ೨-೭೭

ಜಾಗರ-ಎಚ್ಚರ ೩-೮೩ ವ

ಜಾಜು-ಧಾತು(ಸಂ) ಕೆಂಪಾದ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು
 ೧೦-೯೬ ವ

ಜಾತವೇದ-ಅಗ್ನಿ ೬-೩೭

ಜಾತಿ-ಜಾಜಿಯ ಗಿಡ ೪-೨೮

ಜಾತಿಬೆಳ್-ಪೂರ್ಣ ದಡ್ಡ ೧೩-೫೪

ಜಾನ-ಧ್ಯಾನ ೧-೧೧೯

ಜಾನುದಷ್ಟ-ಮೊಳಕಾಳುದ್ದ ೫-೬೨

ಜಾಂಬೂನದ-ಚಿನ್ನ ೬-೩೦ ವ

ಜಾಯಿಲ-ಜಾತಿ ಕುದುರೆ ೧೦-೭೬

ಜಾಜಿಲ್ಲದೆ-ಜಾರಿ ಬೀಳದೆ ೧೦-೯೫

ಜಾಲ-ಬಲೆ ೧-೬೮ ವ

ಜಾಲಗಾರ-ಬೆಸ್ತರವನು

ಜಾಳಂಗ-ಜಾಲರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಿಟಕಿ
 ೩-೭೪ ವ

ಜಿಗಿಲ್ಲು-ಅಂಟಿಕೊಂಡು ೫೬-೭,

೧೦-೯೦, ೧೧-೫೮

ಜಿಂಜಣೆ-ತಾಪ (?) ೫-೧೮

ಜಿವುಳಿ-ಚಿಗುಳಿ ೧೧-೭೨ ವ ಜಿವುಳಿದುಬೆ

ಜಿಹ್ವ-ವಕ್ರ ೬-೬೦

ಜೀಮೂತ-ಮೇಘ

ಜೀಯನೆ-ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ೧-೧

ಜೀರಿಗೆಯೊಕ್ಕಲ್-ಜೀರಿಗೆಯನ್ನು ಒಕ್ಕುವಿಕೆ

೧೨-೯೮, ೧೪-೫ ವ

ಜೀಜೀಬ್-ಕಿರಿಚು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗು

೧೦-೩೧ವ, ೬೫, ೯೫,

೧೦-೮೯, ೧೦೪

ಜೂಡು-ದ್ರೂತ, ಜೂಜು ೬-೭೪

ಜಿಟ್ಟಿಗ-ತೂರ, ಪರಾಕ್ರಮಿ ೨-೬೧,

೩-೪೫

ಜೇವೊಡೆ-ಧನುಷ್ಯಂಕಾರಮಾಡು ೧-೯೯,

೭-೩೭ ವ

ಜೊತ್ತಿಸು-ಮರುಳುಮಾಡು ೫-೫೯

ಜೊಂಪ-ಗೊಂಬೆಲು ೨-೯೭ ವ, ೭-೮೧ವ

ಜೋಡು-ಸಮಾನ ೯-೨೪

ಜೋಡೆ-ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ೪-ಲಗವ
(ಜೋಡೆಗೆಯ)

ಜೋಳ-ಯಜಮಾನನ ಋಣ (ಸಾಲ)
೯-ಲ೪, ೧೦-೪೨, ೪೩,
೧೧-೧೨

ಜೋಳದ ಪಾಲೆ-ಉಪ್ಪಿನ ಋಣ
೧೦-೪೩, ೧೪-೫೦

ಝ

ಝಲ್ಲರಿ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಮಟೆ
೧೧-೩೩ವ

ಟ

ಟಂಕ-ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರುಪ್ರದೇಶ ೪-೨೨
ಟಕ್ಕುವಗೆ-ಮೋಸದ ಬುದ್ಧಿ ೬-೨೨
ಟಮಾಳ-ಕಮಾಳ, ಮೋಸ, ಕಪಟ
೧೩-೬೬

ಟಾಕಡಾಡಣ-ಟವರ್ಗಾರ್ಕ್ಕರಗಳಂತೆ ನಿಶ್ಚಿತ
೬-೨೬

ಟೋಣೆ-ಭೇದಿಸು ೧೧-೯೪

ಡ

ಡಕ್ಕಿ-ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ ೪-೯೦
ಡಂಗ-ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಂಕದ
ಕಟ್ಟೆ ೨-೯೦
ಡಂಬ-ಕಾವಟ್ಟು, ಮೋಸ ೩-೧೮ ವ
ಡವಕೆ-ಪೀಕದಾನಿ, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು
ಅಗಿದು ಉಗುಳುವ ಪಾತ್ರೆ ೩-೪೮
ವ, ೪-೬೬ವ

ಡಾಮರ-ಪೀಡೆ, ಹಿಂಸೆ, ಕ್ಷೋಭೆ ೫-೬ ವ
ಡಾವರ ೮-೫೧

ಡಾಳಪ್ರಿಯ-? ೧-೩೮

ಡೊಕ್ಕರಗೊಳ್-ಡೊಕ್ಕರವೆಂಬ ಒಂದು
ಪಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿ ೧೧-೭೪ ವ
ಡೋವು-ಗಾಯದ ಡೊಗರು ೧೦-೧೧೬
ಡೊಂಬ-ಡೊಂಬರವನು ೬-೫೭
(ಡೊಂಬವಿದ್ಯೆ-ಯಕ್ಷಿಣಿ)

ಡೊಳ್ಳು, ಡೊಡ್ಡ-ದಪ್ಪ ಹೊಟ್ಟೆ ೬-೪೩

ತ

ತಕ್ಕು-ಯೋಗ್ಯ ೨-೫೩

ತಟ್ಟಿಗೆ ೧೦-೪೧

-ಪರಾಕ್ರಮ ೧೦-೫೨, ೧೦೧

ತಕ್ಕೂಮ್-ಯೋಗ್ಯತೆ ೧-೭೧, ೧೩-೨೮ವ

ತಗರ್ತಲೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಬಾಣ೧೩-೩೯

ತಗರ್-ಅಡ್ಡಗಟ್ಟು ೧೧-೧೦

ತಗುಳ್-ಸೇರು ೧-೩, ೧-೧೪, ೧-೮೪

ವ ೭-೮೦, ೯-೭

ತಗುಳ್ಳು-ತಗುಲಿಸು ೬-೨೪

ತಗೆ-ತಡೆ (ಸ್ತಂಭನೆ) ೧೩-೫೫

ತಟಾಕ ಕೆರೆ ೧೩-೫೫

ತಟ್ಟಿ-ತಡಿಕೆ ೧೦-೫೬ ವ

ತಟ್ಟಿಮೆಡಲು-ತಡಿಕೆ ಹೇಗೆ ೩-೫೪ ವ,

೫-೯೬ ವ

ತಡಂಗಾಲ್-ತೊಡರುವ ಕಾಲು ೧೧-೬೮

ತದಂಮೋಯ್-ಬಿರುಸಾಗಿ ಹೊಡೆ

೧೦-೧೦೪

ತದಂಮೆಚ್ಚು-ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆ ೧೧-೭

ತಡವರಿಸಿ-ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ

ನೋಡಿ ೧೩-೮ ವ

ತಣ್ಣಪ-ತಂಪು ೫-೩೪

ತಣ್ಣಲೆ-ವ್ಯಾಪಿಸು ೩-೨೨

ತಣೆ-ತೃಪ್ತಿಪಡು ೬-೧೯

ತಣ್ಣಲೆಲ್-ತಂಪಾದ ತೋಪು ೩-೧೯

ತತ್ತಣದಜೆ-ಜೊರು ಜೊರಾಗಿ ತರಿ

೮-೯೭, ೧೧-೯೩

ತತ್ತಣಗುಡಿ-ತಳತಳ ಎಂದು ಕುಡಿ

೧೨-೧೫೩

ತತ್ತಿ-ಮೊಟ್ಟೆ ೯-೯೪

ತಥ್ಯ-ನಿಶ್ಚಯ ೧೩-೯೦

ತಂದಲ್-ಮಳೆ ೧೧-೯೩, ೯-೯೬,

೧೨-೨೧ವ, ೧೨-೬೬, ೮೮,

೧೦೩

ತನಿಗರ್ವು-ರುಚಿಯಾದ ಕಬ್ಬು ೧-೫೬
ತನಿಸೋಂಕು-ಹಿತವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವುದು
೧೪-೧೯

ತನುಜ, ತನುಜ, ತನೂಭವ-ಮಗ
೨-೪೩ ವ, ೫-೧೦೩

ತನುತ್ರ-ಕವಚ ೮-೧೭

ತಪನ-ಸೂರ್ಯ ೭-೭೯ ವ

ತಂಪುಗ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹೆಂಡ
೪-೮೭ ವ

ತಪ್ಪದು-ನಾಶವಾಗುವುದು ೧-೧೦೪
ತಪ್ಪೊಡಂ-ಮುಗಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ೪-೫೬
ತಪ್ಪೋಧನಂ-ಋಷಿ ೧-೧೧೫ ವ
ತಪ್ಪೋಪಳಂ-ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಕಲ್ಲು (?) ೪-೨೪

ತಂಬುಲ-ತಾಂಬೂಲ ೯-೧೦೪

ತಮ-ಕತ್ತಲೆ ೧-೩, ೩೦, ೧೦-೬೯

ತಮಾಳ-ಹೊಂಗೆ ೫-೫೨, ೫೪

ತಮ್ಮುತು-ತಮ್ಮ ೯-೮

ತಮ್ಮೋಹರ-ಸೂರ್ಯ ೨-೩೯

ತರತ್ತರಂಗ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಲೆ ೧-೯೦,
೫-೫೮ ವ

ತರತ್ತರಳ-ಚಿಂಚಲವಾದ ೧-೧೩೭

ತಟೆ-ಕತ್ತರಿಸು ೧೧-೨, ೪-೭೦

ತಟಿಸಲವು-ನಿಷ್ಕರ್ಷ ೧-೩೩, ೧೦-೨

ತಟುಂಬು-ನಿಲ್ಲಿಸು, ಬೆನ್ನಟ್ಟು ೨-೯೦,
೪-೯೪

ತರುವಲಿ-ತಬ್ಬಲಿ ೧೧-೪೮

ತಲೆಗರೆ-ತಲೆಮರಸಿಕೊಳ್ಳು ೭-೪೩

ತಲೆಗವಿ-ತಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊ ೭-೨

ತಲೆಗುತ್ತು-ತಲೆತಗ್ಗಿಸು ೪-೮೨

ತಲೆದೋಜು-ಕಾಣಿಸಿಕೊ ೪-೧೬

ತಲೆಮದು-ಎದುರಾಗು ೧೦-೧೧೪ ವ
(ತಲೆಮಟ್ಟು-ಎದುರಿಸಿ)

ತಲೆಯುರ್ಕು-ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊ ೧೩-೭೫

ತಲೆವರಿ-ಮುಂದೆಹೋಗು ೩-೪೮ವ

ತಲೆವೀಸು-ಒಪ್ಪದಿರು ೧೪-೧೭

ತವದೋಣೆ-ಅಕ್ಷಯತೂಣೇರ, ಬರಿದಾಗದ
ಬತ್ತಳಿಕೆ ೫-೭೭ವ, ೭-೩೭ ವ,
೧೧-೬೪

ತವಿಸು-ನಾಶಪಡಿಸು ೨-೪೫

ತವು-ನಾಶವಾಗು ೪-೨೧, ೮-೧೦೦,
೯-೭೦, ೧೩-೪೦, ೮೧, ೮೩,
೧೪-೧೭

ತಳ-ಕೈ, ಅಂಗೈ ೫-೧೨, ೧೨-೧೪೪

ತಳರ್-ಹೊರಡು ೧-೧೧೪, ೨-೭೦,
೮೬ ವ, ೩-೬೭ ವ,

೭-೫೮ ವ, ೮-೯೦, ೧೨-೧೩೬ ವ
ತಳರ್ನಡೆ-ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆ
(ಮಂದಗಮನ) ೨-೫

ತಳವೆಳಗು-ಬೆರಗು, ಆಶ್ಚರ್ಯ ೫-೩,
೬-೬, ೧೩-೭೪

ತಳಿ-ಚಿಮುಕಿಸು ೫-೨೨ ವ

-ಬೇಲಿ (ತಳಿಗೋಟೆ) ೧೨-೧೮ವ

ತಳ್ಳಿಣಿ-ಲೇಪಿಸು ೫-೬ ವ

ತಳ್ಳಿಣಿ-ಎದುರಿಸಿ ಹೊಡೆ ೫-೪೯

ತಳ್ಳಿಯ್-ಎದುರಿಸಿ ಹೊಡೆ ೪-೪೧ ವ
ತಳ್ಳಂಕುಟ್ಟು-ಕ್ರೋಧಗೊಳ್ಳು, ಅಲ್ಲೋಲ
ಕಲ್ಲೋಲವಾಗು ೫-೬೨ ವ,
೧-೬೫ ವ

ತಳ್ಳು-ಅನುಲೇಪನ ೫-೫೯

ತಟ್ಟು-ತಗ್ಗು, ಕ್ಷಣವಾಗು ೮-೨೧,
ಅಟ್ಟು-ತಗ್ಗು ೮-೨೧, ೫-೧೦೪,
೧೨-೮೨

ತಟ್ಟು-ತಡೆ ೫-೭೪

ತಳ್ಳುದು-ಸೇರುವುದು, ಹೊಂದುವುದು
೧-೮, ೪-೯೧

ತಟ್ಟಿ-ಕೊಡೆ ಭತ್ತಿ ೫-೫೯, ೧೦-೫೭ ವ
ತಟ್ಟಿಸು-ಅಲಂಗಿಸು ೧-೯೫ ವ,
೨-೨೪ವ

ತಳ್ಳಿಯ್-ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು ೧-೧೨೫ ವ
೫-೫ ವ ೧೩-೩೮

ತಳೋದರಿ-ಸ್ತ್ರೀ, ಹೆಂಗುಸು, ತೆಳುವಾದ

ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವಳು ಉ-೧೧

ತ್ವಕ್-ಚರ್ಮ - ೧-೬೯ ವ

ತಾಂಗು-ಧರಿಸು, ತಡೆದುಕೊಳ್ಳು

೧೧-೧೪೪

ತಾಟಸು-ಹೊಡೆ ೧೨-೧೫೧, ೭-೪೩ ವ

ಉ-೭೬ ವ

ತಾಪಸ-ಋಷಿ ೧-೧೨೦ ವ

ತಾಮರಸ-ಕಮಲ ೪-೫೮

ತಾವಡಿಗೊಳ್-ಆಯಾಸಪಡು ೭-೪೬

ತಾಟು-ಒಣಗು ೧೧-೬೭

ತಾಳ-ತಾಳೆಯ ಗರಿ ೧೨-೨೧೪

ತಾಳಧ್ವಜ-ಭೀಷ್ಮ ೧೧-೧೦ ವ

ತಾಳವಟ್ಟ-ತಾಳೆಯ ಗರಿಯ ಆಕಾರ

೧೨-೧೫೩ ವ

ತಾಟಗ್-ತಾಳೆಯ ಮರಗಳು ೧೧-೯೫

ತಾಳುಗೆ-ತಾಲುಕಾ-ನಾಲಿಗೆ, ದವಡೆ

೧೦-೭೦ ವ

ತಿಣ್ಣಂ-ದಟ್ಟವಾಗಿ ೫-೪೭ ವ

-ಭಾರ ೩-೪೬ - ತಿಣ್ಣು, ೧-೮೩,

೧೩೯ ವ, ೧೦-೩೦

ತಿಣ್ಣುಕು-ಕಷ್ಟಪಡು ೨-೮೭, ೭-೧೮,

೯-೯೯

ತಿಂತಿಣ್ಣ-ಸಮೂಹ ೧೧-೪೬, ೯೦,

೧೩-೫೩ ವ

ತಿರ್-ಚರ್ಮ ೧-೧೦೨ ವ, ೧೨-೧೦೯

-ತಿತ್ತಿ ೧೨-೧೫೧

ತಿದಿಯುಗಿ-ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿ, ೯-೬೩ ವ

ತಿಂಬು-ತುಂಬು ೧೦-೫೪

ತಿಮಿರ್-ಉಜ್ಜು, ನವೆ, ೩-೩೯ ವ

ತಿರ-ಸ್ಥಿರ ೧೧-೧೪೧

ತಿಟ್ಟನೆ - ಸರನೆ ೧೨-೧೦೮

ತಿರಿ-ಅಲೆ, ಚಲಿಸು ೫-೯೫

ತಿಲೆ-ಹೂ ಕೊಯ್ತು ೩-೪೧

ತಿಲೆದಿಕ್ಕು-ಕತ್ತರಿಸಿ ಇಡು ೧೦-೧೨೩

ತಿರು-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ ಹೆದೆ ೪-೩೭ ವ

ತಿಲುನೀರ್-ತರ್ಪಣ, ೧-೩೩

ತಿರುವಾಯ್-ಹೆದೆಯ ಮಧ್ಯ ೧೨-೧೮೪

ತಿರೆಕಾಣ್ಣಂ-ಭೂಮಿಯನ್ನು

ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಬಾಣ

೧೩-೩೯

ತಿರೋಹಿತ-ಮರೆಯಾದ ಉ-೯

ತಿಸರ-ತ್ರಿಸರ, ಮೂರಳೆಯ ಸರ ೩-೨೨

ತಿಸುಳ-ತ್ರಿಶೂಲ ೧-೬

ತ್ರಿದಶ-ದೇವತೆ ೧-೮೫

ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ-ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸುವ

ಮೂರು ಗೆರೆ ೧೨-೧೫೮ ವ

ತ್ರಿವಳಿ-ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರು

ಮಡಿಪು ೪-೭೪

ತೀಡು-ಬೀಸು ೪-೨೧, ೪-೩೪,

ಉ-೧೧೦

ತೀನ್-ನವೆ, ತಿಮಿರು, ಕಡಿತ ೨-೮೧,

೧೦-೪೨, ೧೨-೧೩೫

ತೀವು-ತುಂಬು ೧-೧೭, ೨-೩೯ ವ

ತುಂಗ-ವಿತ್ತರವಾದ ೧-೧೧೫, ೫-೯

ತುಡಿಸು-ತೊಡಿಸು ೩-೪೬

ತುಡು-ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡು

೧೨-೧೦೯, ೧೨-೧೯೪

ತುಡುಗೆ-ಆಭರಣ ೩-೫೦, ೨-೧೮,

೬೮, ೧೨-೫೨ ವ

ತುಬ್ಬು-ಸೂಚಿಸು ೧೦-೨೦

ತುಂಬುರುಕೊಳ್ಳಿ-ತೂಪರೆ ಕಡ್ಡಿಯ ಕೊಳ್ಳಿ

೩-೧೭ ವ

ತುಮುಟು-ವಿಕಾರವಾಗು, ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರು,

೯-೯೯, ೧೩-೩೭ ವ

ತುರಂಗಮ-ಕುದುರೆ ೩-೩೮

ತುರಿಪ-ತ್ವರಿತ, ಬೇಗನೆ ೫-೮, ೧೨-೨೦೬

ತುಟು-ಹಸು ಉ-೯೫, ತುಟುಕಾರ,

೬-೪೬

(ತುಝಗಾರ ಲ-೯೩)

ತುಝಗಲ್-ಗುಂವು ೨-೧೨ ವ, ೩-೪೦ ವ
ತುಝಗು-ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು ೧-೧೧೫ ವ

೨-೧೨ ವ, ೨೯, ೩-೪೧, ೭೫,
೫-೯೬ ವ, ೧೩-೩೯

ತುಝಗಮ-ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಹುಬ್ಬು
೧-೧೦೮

ತುಝಗೋಳ್-ಗೋಗ್ರಹಣ, ದನಗಳನ್ನು
ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ ಲ-೯೫

ತುಷ್ಟಿ-ಸಂತೋಷ ೧೪-೭೫

ತುಳಾಭಾರ-ತುಲಾಭಾರ, ತನ್ನ ತೂಕಕ್ಕೆ
ಸಮಾನವಾದ ತೂಕವನ್ನು ದಾನ
ಮಾಡುವುದು ೧೨-೪೦ ವ

ತುಟೆಲ್-ಫೂಜೆ, ಸೇವೆ, ನಮಸ್ಕಾರ,
೬-೩೩ ವ

ತೂಗಿ ತೂನೆ - ತೂಗಾಡು ೪-೯೦ ವ
ತೂಂತಿಡು-ತೂತುಮಾಡು ೧೦-೫೭ ವ
ತೂಳ್-ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು, ಚೆದುರಿಹೋಗು
೧೦-೨೫, ೧೨-೧೩೭,
೧೧-೩೩, ೧೧-೫೯, ೧೨-೩೧,
ಓಡಿಸು ಲ-೩೭

ತೆಗಲ್-ಹೆಕ್ಕತ್ತು, ಹೆಗಲು ೧೧-೧೩೬

ತೆಗಲು-ನಿಂದಿಸು, ದೂರು ೨-೯೫

ತೆಗನೆಹಿ-ಸೆಳೆ ೧೨-೧೮೪

ತೆತ್ತಿಸು-ಅಂಟಿಸು ೧೩-೬೩

ತೆಪ್ಪಟು-ಚೇತರಿಸು ೧೩-೫೮ ವ

ತೆಬ್ಬರಿಸು-ಸಮಾಧಾನಮಾಡು, ೧೩-೮ ವ

ತೆಂಬೆಲರ್, ತೆಂಬೆರಲ್-ತೆಂಕಣಗಾಳಿ
೫-೩೩

ತಮಳ್-ತವಳು, ಜಾರು, ೬-೨೬ ವ

ತರವು-ತೆರಿಗೆ, ಶುಲ್ಕ ೩-೭೨

ತೆಟವು-ತೆರೆಯುವಿಕೆ, ಅವಕಾಶ, ೫-೬೭,
೧೩-೯೬

ತೆಪಂಬೊಳ-ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಹೊಳೆ ೫-೪

ತೆರಳ್-ಚೆಲಿಸು ೨-೧೪ ತೆರಳ್ಳೆ ೨-೧೪
ತೆರಳ್ಳು-ಸೇರಿಸು, ಕೂಡಿಸು ೧-೫೮ ವ,
೬-೨೩

ತೆಲ್ಲಂಟಿ-ಬಹುಮಾನ, ಕಾಣಿಕೆ ೩-೭೨
(ತೆಲ್ಲಟಿ ೧೨-೨೧೧ ವ)

ತೆಲ್ಲಸಿರ್-ತೆಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆ ೧-೧೦೮

ತೆಳ್ಳು-ತಿಳಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ ೧೦-೨೯

ತೆಳ್ಳುಗೆಡು-ತಿಳಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಿಡಿಸು
೧೦-೩೯

ತೇಂಕು-ತೇಲಾಡು ೪-೨೦, ೧೧-೭

ತೇರೈಸು - ತವಕಪಡು, ಆತುರಪಡು

ತೇರಯಿಸು - ಚಿಪ್ಪರಿಸು ? ೭-೫೮,
೧೧-೮ ವ

ತೊಂಗಲ್-ಕುಬ್ಜು, ಗೊಂಚಲು ೨-೪೧ ವ

ತೊಟ್ಟನೆ-ಥಟ್ಟನೆ ೨-೧೮, ೭-೩೧,

೧೧-೩೨, ೧೩-೪೨

ತೊಟ್ಟಿರಿಗ-ತೊಟ್ಟಿರಿನ ಮಗು ೧-೪೩

ತೊಡಂಕು-ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳು ಲ-೧೦೪,

೧೧-೧೪೫, ೧೩-೯೯

ತೊಡಂಬೆ-ಹೊವುಗಳ ಗೊಂಚಲು ೫-೪೭ವ

ತೊಡರ್ಪು-ಸಿಕ್ಕು ೧-೮೨

ತೊಡರ್-ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು ೫-೮೯, ೧-೨೭,
೧೩-೯೧

ತೊಡರಿಕ್ಕು-ತೊಡಕಿಸಿ ಇಡು ೨-೩೨ ವ

ತೊಂಡು-ತುಂಟತನ ಲ-೮೨

ತೊಡೆಸೋಂಕು-ತೊಡೆ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು
ಹತ್ತಿರ, ೧೨-೮೯

ತೊಣೆ-ಸಮ, ಜೋಡಿ ೧೨-೧೦೦

ತೊದಳ್-ಸುಳ್ಳು ೨-೭, ೪-೧೨, ೬೦,
೧೦೨, ೧೨-೧೯೫

ತೊನೆವ-ತೊಗಾಡುವಿಕೆ ೪-೯೦ ವ

ತೊಂಬೆ-ಕುಬ್ಜು, ಗೊಂಚಲು ೩-೩೮

ತೊರೆ-ಹಾಲು ಸುರಿಸು ೧೪-೨೧

ತೊವಲ್-ಚಿಗುರಲೆ ೫-೭

ತೊವಲು ೬-೨೫ ವ

ತೋವಲನಿಕ್ಕು-ಚಗುರನ್ನು ಹಾಕು
 ೫-೪೭ವ
 -ತೋವಲಿಕ್ಕು ೫-೪೧
 -ತೋವಲೊಳ್ ೯-೫೪
 ತೋಳಕು-ದೇಹದ ಒಂದು ಭಾಗ ೧೧-೧೩೬
 ತೋಟಲ್-ಸುತ್ತಾಡು ೧-೬೮, ೬೮ವ
 ತೋಟಲ್ ತರ್ವಂ ೧-೭೦
 ತೋಟ್ರೆ-ತೋತ್ತುಗಳು ೧೦-೪೫
 ತೋಟ್ಟು ೭-೫ ತೋಟ್ಟುವೆಸ-ದಾಸವೃತ್ತಿ,
 ದಾಸಿಗಳ ಕೆಲಸ ೨-೧೨ವ; ೭-೫
 ತೋಟ್ಟುಳಿ-ತುಳಿದಾಟ ೮-೧೦೪,
 ೧೦-೧೧೪, ೧೨-೪೪
 ತೋಟ್ಟುಟ್ಟಿ-ತೊತ್ತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು ೯-೫೮
 ತೋರ್ಕೆ-ತೋರಿಕೆ, ಆಕಾರ, ರೂಪ
 ೧೦-೮೭
 ತೋಡು-ತೋಡಿದ ಹಳ್ಳ ೫-೪೩ ವ,
 ಬಾಣಸಂಧಾನ ೫-೬೯ ವ,
 ೧೧-೧೯ ವ ೭೩ ವ
 ತೋಡುಂಬೀಡು-ಬಾಣವನ್ನು ತೋಡುವುದು
 ಬಿಡುವುದು ೫-೯೬ ವ, ೧೧-೧೯
 ವ, ೧೨-೧೬೭ ವ
 ತೋಪು-ಮರಗಳ ಗುಂಪು ೧-೧೧೦ ವ
 ತೋಪಿನ ಬೇಂಟೆ-ತೋಟನ
 ಬೇಂಟೆ ೧-೧೧೦ ವ
 ತೋರ್ಪು-ಗಾತ್ರ ೧-೧೨೦
 ತೋಮರ-ಆಯುಧವಿಶೇಷ ೨-೩೪ ವ,
 ೧೨-೮೫
 ತೋಯಜ ಪಂಡ-ಸರೋವರ ೮-೩೯
 ತೋಯಧಿ-ಸಮುದ್ರ ೩-೧
 ತೋರ-ದಪ್ಪವಾದ ೪-೯೭, ೭-೮೭,
 ೧೧-೧೭
 ತೋಟಿಕೊಡು-ಭೂಬಿಡು ೧೧-೬೯
 ತೋಲ್ಪುಲ್ಲೆ-ಚರ್ಮದ ಜಿಂಕೆ ೨-೫೧

ದ

ದಕ್ಷಿಣ-ಬಲಗಡೆ ೪-೧೨ ವ

ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತ-ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುವ
 ಗಾಳಿ ೯-೯೫ ವ
 ದಂಡ-ಶಿಕ್ಷೆ, ದಂಡಿಸುವಿಕೆ ೫-೧೩
 ದಂಡಿಗೆ-ದಂಡಿಕಾ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಕೊಂಬು
 ೯-೧೦೪ ವ
 ದಡಿಗ-ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವವನು
 (ಬಲ್ಲಡಿಗೆ ೧೦-೧೦೪)
 ದಂಡುರುಂಬೆ-ಗಯ್ಯಾಳಿ ೧-೮೦ ವ
 ೩-೭೭ ವ
 ದಂಡೆ-ಕುಚ್ಚು ೧೧-೧೪೦ ವ
 ದಂತುರಿತ-ವ್ಯಾವೃದ್ಧ ೧೩-೩೫
 ದಂದುಗ-ವೃಥೆ ೧೩-೩
 ದನುಜ-ರಾಕ್ಷಸ ೫-೭೪
 ದರ್ಭಾಸ್ವರಣ-ದರ್ಭಾಸನ ೧೨-೫೨ ವ
 ದಯಿತ-ಪ್ರಿಯ ೧೩-೧
 ದರಹಸಿತ-ಕಿರುನಗೆ ೧-೮೫ ವ
 ದರೀ-ಬಿಲ ೭-೭೨
 ದಶನಘಟ್ಟನ-ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುವಿಕೆ
 ೧೨-೧೨೦
 ದಶಶತಕರ-ಸೂರ್ಯ ೧೨-೧೭೬ವ
 ದಶಶತಕಿರಣ ೧-೯೧
 ದಂಷ್ಟಾ-ದಾಡೆ ೪-೧೦ ವ
 ದಸಿಕು-ತಿವಿಗೋಲು ೮-೧೯
 ದಹನ-ಅಗ್ನಿ ೪-೨೬ ವ, ೫-೯೭ ವ
 ದಹ್ಯಮಾನ-ಸುಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ೧-೮೦ ವ
 ದಳ-ಅಡಿಕೆ ೪-೮೮
 ದಳನ-ಸೀಳುವಿಕೆ ೧-೨೨, ೬-೭೬ ವ
 ದಳಂಬಡೆ-ವೃದ್ಧಿಯಾಗು ೪-೮೭ ವ
 ದಳಿತ ೧-೧೨೭, ೪-೭೭
 ದಳಿಂಬ-ದಡಿಬ, ಮಡಿಬಟ್ಟೆ ೧-೧೧೮ ವ,
 ೧೩೬ ವ (ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರ)
 ದಳಿವ-ದಡಿಬ ೫-೩೬
 ದಳಿಸು-ಗರ್ವದಿಂದ ಮೆರೆ ೧೩-೮೮
 ದಳ್ಳುರಿ-ದೊಡ್ಡಲುರಿ ೧-೧೦೯, ೬-೫೯

ದಾಂಗುಡಿ-ದಾಟುವ ಕುಡಿ, (ದಾ . + ಕುಡಿ)
 ಹಗ್ಗದಂತಿರುವ ಕುಡಿ, ಹಗ್ಗಕುಡಿ
 ೨-೧೨ ವ, ೫-೧೦೦
 ದಾಡೆಗುಟ್ಟು-ಕೋರೆಹಲ್ಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ೧೫
 ದಾತವ್ಯ-ಕೊಡಲರ್ಹವಾದ ೧-೧೦೦
 ದಾನ-೧ ಮದೋದಕ, ೨ ತ್ಯಾಗ, ೧-೭,
 ೨-೩೯, ೬-೪೦
 ದಾನಾಂಭ ೧೦-೫೭ ವ ದಾನಾಂಭ
 ೬-೪೦
 ದಾಮ-ಮಾಲೆ ೪-೪೩ ವ
 ದಾಯ-ಪಗಡೆಯ ಗರ (ಸಂಜೆ) ೬-೭೨ವ
 -ಪಾರಿತೋಷಕ ೬-೭೬
 ದಾಯಿಗ-ದಾಯಾದಿ ೬-೬೩ವ, ೭-೭೧
 ದಾರುಕರ್ಮ-ಮರಗಲಸ ೨-೩೪ ವ
 ದಾರುಣ-ಕ್ರೂರ ೪-೧೧
 ದಾವಶಿಖಿ-ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ೩-೩೩
 ದಾ-ಬಿಸ್ತರವನು ೧-೬೮ ವ
 ದಾಸವಣ-ದಾಸವಾಳ ೧೦-೧೪ ವ
 ದಾಹ-ತಾಪ ೫-೮
 ದಾಹೋತ್ತರ-ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ ? ೨-೨೬ ವ
 ದಾಟಿ-ಸೇನೆಯ ಮುತ್ತುವಿಕೆ ೧೩-೧೦೬
 ದಿಂಕುಗೊಳ್-ಹಾರಿಬರು, ಕುಪ್ಪಳಿಸು
 ೧೦-೯೪
 ದಿಂಡುಮಗುಳ್-ರಾಶಿಯಾಗಿ ಹೊರಳು
 ೧೦-೧೧೬ ವ
 ದಿಶಿಜ-ರಾಕ್ಷಸ ೫-೭೭ ವ, ೬-೬೩
 ದಿನೇಶ-ಸೂರ್ಯ ೧-೯೬
 ದಿಬ್ಯ-ಪ್ರಮಾಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ
 ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ
 ಮುಂತಾದುವು ೧-೭೦
 ದಿವ-ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ ೧-೫೮, ೪-೯ ವ
 ದಿವ್ಯ-ದೈವ ೮-೪೭ ವ
 ದಿವಿಜಾಪಗೆ-ದೇವಗಂಗೆ ೬- ೩೬, ೯-೮೭ವ
 ದ್ವಿಜನ್ಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ೩-೬೧

ದ್ವಿರದ-ಆನೆ ೧೦-೩೬
 ದ್ವಿರೇಫ-ದುಂಬಿ ೭-೭೧
 ದ್ವಿಷದ್ವಳ-ಶತ್ರುಸೈನ್ಯ ೪-೧
 ದೀರ್ಘಕಾ-ಸರೋವರ ೪-೪೯ ವ
 ದೀಧಿತಿ-ಕಿರಣ ೧-೮೩
 ದೀನಾನನ-ಬಾಡಿದ ಮುಖ ೩-೮ ವ
 ದೀಪಿಕಾಂಕುರ-ದೀಪದ ಕುಡಿ ೭-೮೩
 ದೀವಗಾರ-ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಮೃಗವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು
 ಸಾಕುವವನು ೪-೮೪
 ದೀವದ-ಸಾಕಿ ಪಳಗಿದ ೫-೪೩ ವ
 ದುಗುಲ-ದುಕೂಲ, ರೇಷ್ಮೆ ೧-೧೩೭,
 ೩-೨
 ದುರ್ಣಯ-ದುರ್ನೀತಿ ೧-೭೭
 ದುರ್ದಿನ-ಮಳೆಹಿಡಿದು ಸೂರ್ಯನು ಕಾಣ
 ದಿರುವ ದಿನ ೩-೮, ೪-೧೮ವ
 ದುರಿತ-ಪಾಪ ೫-೭೦
 ದುರ್ವಾರ-ನಿವಾರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ
 ೧-೧೧೪
 ದುಸ್ತಮ-ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ ೩-೭೯
 ದ್ಯುತಿ-ಕಾಂತಿ ೪-೧೬
 ದ್ರುಮ-ಗಿಡ ೪-೨೫
 ದೂಟಿಂದ ದೂಟಿಂಗಿ- ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ
 ೪-೮೨
 ದೂದವಿ-ಕುಂಟಣೆ ೪-೧೦೦ ವ
 ದೂದು-ದೌತ್ಯ, ದೂತಿಯ ಕೆಲಸ
 ೪-೧೦೦ವ
 ದೂದವರ್ ೪-೭೯
 ದೂಳದ-ತೆಗಳಿದ ೭-೮೮
 ದೂಳಿದಾಳಿದ-ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡ
 ೭-೮೮
 ದೂರ್ವಾಂಕುರ-ಗರಿಕೆಯ ಚಿಗುರು ೨-೭೪
 ದೂಸಣ್ಣ-ನಿಮಿತ್ತ, ಕಾರಣ ೧-೭೨,
 ೧೩-೪೯

ಶಬ್ದಕೋಶ

೭೫೭

ದೇವಸ-ದಿವಸ ೫-೪೧

ದೇವಲಿ-ದಿಗ್ವಲಿ ೬-೫೭

ದೇಗುಲ-ದೇವಕುಲ, ದೇವಾಲಯ ೮-೯೫

ದೇವಡಿತಿ-ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀ ೧೦-೪೫

ದೇವಮಾತೃಕ-ಮಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ತರೀ

ಫಲಸು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶ

ದೇವವೃತ-ಭೀಷ್ಮ ೬-೪೩

ದೇವವಾರಣ-ಐರಾವತ ೧-೨೯

ದೇವಸಬಳ-ದೇವತೆಗಳ ಅಳತೆ ೨-೮೪

ವ, ೧೨-೫೨ ವ

ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರ-ರೇಷ್ಮೆಯಬಟ್ಟೆ ೨-೪೧ ವ

ದೇಸಿ-ಸೊಗಸು ೧-೮, ೨-೧೭, ೫-೬೪

ದೊಕ್ಕನೆ-ದೊಕ್ಕಂದು ೧೧-೯೬

ದೊಂಡೆ-ಗೆಡ್ಡೆಗೆಟ್ಟದ ೧೨-೧೬೦

ದೊಡ್ಡಿದು-ದಪ್ಪವಾದುದು ೪-೭೨

ದೊಡ್ಡವೆಸರ್-ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ೯-೪೭

ದೊಣೆ-ಬತ್ತಳಿಕೆ ೭-೯೨, ೧೦-೬೪ ವ

ದೊಂಬ-ಮೋಸ ೬-೭೨ ವ

ದೊಮ್ಮಳಿಸು-ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸುತ್ತಾಡು

೧೦-೫೧ ವ

ದೊರೆ-ಸಮ, ಸಮಾನ, ೧-೧೦, ೨೨

೮-೩ ದೊರೆಯ ೧-೯೧

ದೊರೆಗಿಡಿಸು-ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿರು ೬-೪೪

ದೊರೆತು-ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳದು,

ಸಮಾನವಾದುದು ೫-೮೧, ೬-೧೫

ದೊರೆಯೇ-ಯೋಗ್ಯವೇ ೭-೫೪

ದೋಡ್ಡಂಡ-ದಂಡದಂತಿರುವ ತೋಳು.

(ಪರಾಕ್ರಮ) ೧೩-೫೦

ದೋಹಳ-ಬಯಕೆ ೧-೧೩೫, ೧೪೨

ದೊಷ್ಯಂತಿ-ದುಷ್ಯಂತನ ಮಗ, ೧-೬೨

ದ್ರೋತಿತ-ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧-೧೬

ದ್ರೋಣ-ಗಡಿಗೆ ೨-೪೩

ದ್ರೋಣ-ದ್ರೋಣನ ಮಗ; ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ

೧೩-೧೦೨

ದ್ವಿಷತ್-ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರುವವರು

೧೩-೨೧ ವ

ಧ

ಧನದ-ಕುಬೇರ ೧-೫೮

ಧನುರಾಗಮ-ಧನುರ್ವೇದ, ಆಸ್ತವಿದ್ಯೆ

೨-೫೫

ಧನುರ್ಲತಾ-ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಬಿಲ್ಲು

೧-೧೪೨

ಧಮಿಲ್ಲ-ತುರುಬು ೭-೫, ೧೨-೧೬೧

ಧರಾಧರ-ಬೆಟ್ಟ-೫೩

ಧರಿತ್ರಿ-ಭೂಮಿ ೧-೧

ಧವಳಿತ-ಬೆಳ್ಳಗಾದ ೪-೫೨ವ

ಧವಳಾತಪತ್ರ-ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರ ೧-೧೨೦

ಧ್ವಜಿನಿ-ಸ್ಥೈರ್ಯ ೧-೩೬, ೮-೧೦೧

ಧ್ವನತ್-ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ೮-೫೨

ಧಾತ್ರಿ-ಭೂಮಿ ೧-೧೦೮

ಧಾರಾಗೃಹ-ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು

ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮನೆ ೩-೧೯

ಧ್ವಾಂಕ್ಷ ದ್ವಜ-ಕಾಗೆಯ ಬಾವುಟವುಳ್ಳವನು

(ಕರ್ಣ) ೧೨-೧೩೬ ವ

ಧುನೀ-ನದಿ ೧೪-೪

ಧುರ-ಯುದ್ಧ ೧-೪೮

ಧೂರ್ತ-ತುಂಬ ೩-೩೪

ನ

ನಾ-ನಮ್ಮನ್ನು ೪-೨೭

ನಕ್ಕರವದ್ಧಿ-? ೧-೧೦೮

ನಕ್ಕಂಚರ-ರಾಕ್ಷಸ ೧೦-೨೭ ವ

ನಖ, ನಖರ-ಉಗುರು ೧-೧೮, ೬-೭೭,

೧೦-೧೦೯

ನಖಮಾಂಸಪ್ರೀತಿ-ಉಗುರಿಗೂ

ಮಾಂಸಕ್ಕೂ ಇರುವಷ್ಟು

ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಪ್ರೀತಿ ೧೪-೭

ನಚ್ಚುವೋದ-ವಿಸ್ತಾರಾರ್ಹವಾದ ೬-೫೪

ನಟ-ಈಶ್ವರ ೧೧-೧೩೧
 ನಡಪಾಡು-ಸಂಚರಿಸು ೭-೮೪
 ನಡಪು-ಸಾಕು, ಸಲಹು ೧-೬೮ ವ, ೨-೨೫
 ವ, ೪-೫ ವ, ೧೦-೧೮
 ನಣ್ಣು-ಬಾಂಧವ್ಯ, ನೆಂಟತನ, ೧೩-೧೦,
 ೧೧-೧೫, ೩-೮೪, ೯-೭ ವ
 ನಂದನ-ಉದ್ಯಾನ, ತೋಟ ೩-೨೧ ವ
 ನಂದಿಸು-ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸು ೧೨-೨೦
 ನದಿಪು-ನಂದಿಸು, ಆರಿಸು ೧-೬೮ ವ,
 ೨-೨೫ ವ, ೧೧-೧೮, ೧೩-೮೩
 ನನ್ನಿ-ಸತ್ಯ ೧-೮೧, ೫-೯೯ವ
 (ನನ್ನಿತಾರ ೭-೪೮)
 ನನೆ-ಅರಳುಮೊಗ್ಗು ೧-೫೮
 ನಯ-ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ ೧-೭೭, ೫-೨೦
 ನರ-ಆರ್ಜುನ ೧೦-೨೫
 ನರಕಾಂತಕ-ಕೃಷ್ಣ ೪-೮೫
 ನರಪ-ದೊರೆ ೧-೨೨
 ನರಲ್-ನರಳು ೧೧-೧೪೩
 ನರುವಾಯಂ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಬಾಣ
 ೧-೩೯
 ನರ-ಬಿಳಿದಾದ ಕೂದಲು, ಮುಪ್ಪು,
 ೮-೫೪, ನರಪ ೪-೧೦೦
 ನಲ್ಲಳ್-ಪ್ರಿಯ ೧-೬೮ ವ
 ನೆಲ್ವೆ-ಪ್ರೀತಿ, ೬-೨ ವ
 ನವಿರ್-ಕೂದಲು ೨-೩೯ ವ
 ನಸು-ಸ್ವಲ್ಪ ೬-೩೮
 ನಳಿ-ಕೋಮಲವಾದ ೧-೯೫ ವ
 ನಳಿನ-ಕಮಲ ೫-೧೦ ವ
 ನಾಗಜಾಲಂ-ಹಾವಿನ ಸಮೂಹ ೪-೧೭
 ನಾಗಧ್ವಜ-ದುರ್ಯೋಧನ ೧೪-೬
 ನಾಗಬಂಧ-ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪಟ್ಟು
 ೪-೧೭
 ನಾಗರ-ಹಸಿ, ಕುಂಠಿ ೪-೧೭
 - ಸರ್ಪ ೫-೮೯

ನಾಗರಖಂಡ-ನಾಗರ ಖಂಡವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶ
 ೪-೧೭
 ನಾಗರಿಕ-ಚತುರನಾದ ಪೌರ ೪-೭೯ ವ
 (ಶೃಂಗಾರ ಸಹಾಯಕ)
 ನಾಗವಿಮಾನ-ಅಂತಃಪುರಸ್ವಿಯರಿರುವ
 ಉಪರಿಗೆ ೪-೧೬ ವ
 ನಾಗಶಯನ-ಕೃಷ್ಣ ೯-೨೭ ವ
 ನಾಗೀನೆ-ನಾಗಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀ ೪-೧೭
 ನಾಡಾಡಿ-ಸಾಮಾನ್ಯ ೨-೨೪ ವ, ೪-೩೧
 ವ, ೧೨-೨೨೦ ವ
 ನಾಣ್-ನಾಚಿಕೆ ೧-೯೨, ೨-೪೯
 ನಾಣಳ್ಳು-ಲಜ್ಜೆಯ ಸುಸ್ತು ೪-೬೩
 ನಾಣ್ಣಾಪು-ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ೧೩-೪
 ನಾಣಲಿ-ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ೧೩-೪,
 ನಾಣ್ಣಾಡಿ-ಲೋಕೋತ್ತಿ, ಗಾದೆ ೧೨-೨೯ವ
 ನಾಣ್ಣಾಡು-ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡು ೩-೮೩
 ನಾಣ್ಣೋಗು-ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಾಮಪ್ರೀಡೆ
 ನಾಂದಿ-ನೆನೆಯಿಸಿ, ಒದ್ದೆಮಾಡಿ ೧-೧೦೫
 ನಾನೆ-ನೆನೆಯಲು ೪-೧೦೯
 ನಾಂಬಿನಂ-ನೆನಿದು ಹೋಗುವಂತೆ
 ೪-೧೦೮
 ನಾಭಿ-ಹೊಕ್ಕುಳು ೨-೩೯ ವ (ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಳ)
 ನಾರಂಗ-ಕಿತ್ತಳೆ (ಬಣ್ಣ) ೧೧-೧೪೦ ವ
 ನಾರಾಚ-ಬಾಣ ೧೧-೭೩ ವ
 ನಾಲ್ವೆರಲ್-ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳು ೧-೫೦
 ನಾಸಾಪುಟ-ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆ ೭-೬
 ನಾಲವಾಸಿಗೆ-ಮೋಸದ ದಾಳಿ ೬-೬೮,
 ೭೧ವ
 ನಾಲ್ವಡಿಗಳೆ-ದೇಶದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕು
 ೧೨-೧೭೮
 ನಿಕಟ-ಸಮೀಪ ೩-೩೧ ವ
 ನಿಕುಂಜ-ಲತಾಗ್ರಹ, ಬಳ್ಳಿ ಮನೆ ೧-೫೮
 ನಿಕುರುಂಬ-ಸಮೂಹ ೧೩-೫೧ ವ
 ನಿಕ್ಕುವ-ನಿಶ್ಚಯ ೯-೧೯

ನಿಗಳ-ಬೇಡಿ ೪-೧೨
 ನಿಗತ-ಹೊರಗೆ ಹೊರಟ ೧-೧೧೫
 ನಿಘಾತ-ಪೆಟ್ಟು, ಹೊಡೆತ ೫-೨೨
 ನಿಚಯ-ಸಮೂಹ ೫-೧೦೪
 ನಿಚ್ಚಕ್ಕಂ-ನಿತ್ಯವೂ ೧-೧೧೮೪
 ನಿಚ್ಚಟ-ನಿಶ್ಚಲ, ದೃಢ ೧೪-೧೦
 (ನಿಚ್ಚಟರ್ ೧೧-೬೫)
 (ನಿಚ್ಚಟಕ ೪-೨೬)
 ನಿಚ್ಚಲ್-ನಿತ್ಯ ೧-೧೭
 (ನಿಚ್ಚಲಂ ೫-೮೧, ೬-೧೭)
 ನಿಚಿತ-ಮಾಪ್ತವಾದ ೪-೪೯೪
 ನಿರ್ಭರ-ಗಿರಿನದಿ ೩-೧೦
 ನಿಟ್ಟಾಲಿ-ಕಣ್ಣಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ೧೩-೧೦೬
 ನಿಟ್ಟುಸು-ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡು ೪-೧೦೩
 ನಿಟ್ಟೆ-ನಿಷ್ಠೆ, ನಿಯಮ, ೬-೭೧
 ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲು-ಉದ್ದವಾದ ಮೂಳೆ ೧೦-೭೧
 ನಿತ್ತರಿಸು-ವಹಿಸು, ನಿರ್ವಹಿಸು, ದಾಟು,
 ೩-೭೧, ೫-೧೧, ೧೧-೩೭
 ನಿಧಾನ-ನಿಧಿ, ನಿಕ್ಷೇಪ, ೧-೯೫ ವ
 ೯-೭೨
 ನಿಧಾನಿ-ಆಶ್ರಯ ೨-೪೧
 ನಿನದ-ಶಬ್ದ ೪-೭೩
 (ನಿನಾದ-೧-೧೪೦೪)
 ನಿರ್ನರ-ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ೬-೧೭
 ನಿರ್ಭರ-ತುಂಬಿದ ೧-೧೨೬ ವ
 ನಿಮ್ಮ-ತಗ್ಗಾದ ೨-೩೯ ವ, ೫-೯
 ನಿಮಿರ್ಚು-ವಿಸ್ತರಿಸು ೧-೭, ೨೬
 ನಿಯಂತ್ರತ-ಬಿಗಿದ ೧೨-೧೨೦
 ನಿಯಮನಿಧಾನ-ತಪಸ್ವಿ ೨-೪೧
 ನಿಯೋಗ-ಕಾರ್ಯ ೧೨-೧೩೦,
 ೧೩-೨೦
 ನಿರಂಕುಶ-ತಡೆಯಿಲ್ಲದುದು ೧-೩೨
 ನಿರ್ವಾಯ-ಅಲಗಿಲ್ಲದ ಬಾಣ ೧೩-೩೯
 ನಿಜೆ-ನೇರಿಗೆ ೪-೩೫

(ನಿಜೆದಳರ್ ೫-೫೪)
 (ನಿಜೆನಿಜೆಗೊಳ್ ೨-೩೯೪)
 (ನಿಜೆವಿಡಿ ೫-೫೭)
 ನಿಜೆಗ-ಇಮ್ಮಾವು ೨-೧೨೪
 ನಿಜೆಸು-ನಿಲ್ಲಿಸು, ಸ್ಥಾಪಿಸು ೧-೫೦,
 ೩-೧, ೬-೧೮
 ನಿಜುಗೆ-ಹೊಂದಿಕೆ ೫-೪೬
 ನಿಲ್ಲದಿಕೆ-ನಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ತಪ್ಪುವುದು
 ೯-೮೪
 ನಿಲೆನುಡಿ-ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೇಳು ೬-೧೯೪
 ನಿವರ್ತನ-ಹಿಂದಿರುಗುವಿಕೆ ೧೦-೭೭
 ನಿವಹ-ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು ೧-೧೩೨
 ನಿವರ್ಣ-ಗಾಯವಿಲ್ಲದುದು ೧೦-೪೫
 ನಿರ್ವಂದ-ನಿರ್ಬಂಧ ೮-೩೭ ವ
 ನಿರ್ವ್ಯಾಜ-ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ (ತಾನಾಗಿಯೇ)
 ೧೩-೫
 ನಿವೇಶಿತ-ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ೫-೧೦ ವ
 ನಿರ್ವೇಗ-ವೈರಾಗ್ಯ ೨-೨೯೪
 ನಿರಾಟ-ರಾಕ್ಷಸ ೪-೧೫ ವ
 ನಿಶಾತ-ಹರಿತವಾದ ೧೨-೬೮ ವ
 ನಿಶಾಂತ-ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆ, ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ,
 ೧-೧೪೦
 ನಿಶಿತ-ಹರಿತವಾದ ೪-೧೫ ವ
 ನಿಷ್ಯ-ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ೭-೫೯ ವ
 ನಿಷಾದಿ-ಮಾವಟೆಗ ೧೦-೯೨
 ನಿಷ್ಕಿತ-ಕೂದಿದ ೨-೩೪ ವ
 ಗೊತ್ತಾದ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ೮-೫೦ ವ
 ನಿಷೇಕ(ಸುರಿಯುವಿಕೆ) ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ೮-೮೦
 ನಿಸದ-ನಿಶ್ಚಯ ೫-೪೭
 ನಿಸ್ತಪ-ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ೩-೬೬
 ನಿಸ್ಸಹ-ಸಹಿಸಲಾರದ ೧೩-೫೧ ವ
 ನಿಸೇಕ, ನಿಷೇಕ-ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ೧೩-೮೦
 ನಿಳಿಂಪ-ದೇವತೆ ೫-೮೦, ೭-೭೨

ನಿಳ್ಳು-ನಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲು, ಮುಟ್ಟಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲು
೬-೭

ನೀಕರ-ನಾಶಮಾಡುವ ೧೪-೪೭
ನೀರ್ಗಾದಿಗೆ-ಕಂದಕ, ಅಗಟ್ಟೆ ೬-೨೬ ವ
ನೀರ್ಗುಡು-ತರ್ಪಣಮಾಡು ೯-೧೦೪ ವ
ನೀಡ-ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗೂಡು ೧-೫೮
ನೀಡಿದದೆ-ತಡಮಾಡದೆ ೧-೭೩,
೯-೧೬, ೮-೧೦೦

ನೀಡಿಲ್ಲದೆ ೪-೧೧
ನೀರ್ದಾಣ-ಮೃಗಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು
ಬರುವ ಸ್ಥಳ ೫-೪೧
ನೀರ್-ಶಾಂತಿ ೫-೫೩ ವ
ನೀರ-ನೀರು ೧೪-೩೧
ನೀರಡಸು-ಬಾಯಾರು ೮-೩೭ ವ
ನೀರಟ್ಟಿ-ಬಾಯಾರಿಕೆ ೮-೩೯ ವ
ನೀರದ-ಮೋಡ ೩-೩೧
ನೀರುಹ-ಕಮಲ ೪-೫೧
ನೀರಾಕರ-ಸಮುದ್ರ ೪-೨೪
ನೀರಾಜಿತ-ಆರತಿ ಮಾಡಿದ ೧೦-೩೭
ನೀರಿಣಿ-ಸತ್ತವರಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡು
೧೨-೨೨೦

ನೀರೇಷ-ಕಮಲ ೪-೭೫
ನೀರೇಣಿಸು-ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡು
೧೨-೧೩೯

ನೀರೋಗ-ರೋಗವಿಲ್ಲದವನು ೫-೧೦೪ವ
ನೀಹಾರ-ಹಿಮ ೭-೭೧ ವ
ನೀಳ-ವಿಸ್ತಾರ ೧-೫೮
ನೀಳಗಳ-ನವಿಲು ೭-೨೨
ನೀಳ್ಳು-ವಿಸ್ತಾರ ೨-೩೯ ವ, ೩-೨೨,
೩-೪೦ ವ

ನುರ್ಗು-ಘಡಿಮಾಡು ೧೧-೧೫೧
ನುಡಿ ನುಡಿ-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡು ೭-೧೦
ನುಡಿವಳಿ-ವಾಗ್ಧಾನ, ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು
೧೧-೪೩ ವ, ೧೨-೧೯೦
- ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ೧-೭೩ ವ, ೧೧-೨೦

ನುಣ್ಣು-ಮೃದುವಾದ, ನಯವಾದ
ಮೃದೂಕ್ತಿ ೬-೭೨ ವ
ನುಲಿ-ಹಗ್ಗ ೭-೮೦ ವ
ನುಸುಳ್-ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ೧೦-೮೧
ನೂಪುರ-ಶಾಲ್ಯದಗ್ಗ ೩-೪೭
ನೂಟು-? ೫-೪೩
ನೂಲ ತೋಡು-ಕತ್ತರಿಸಿದ ದಾರ,
ದಾರದಳಿಗಳಂತೆ ಮತ್ತೆ ಸೇರುವುದು
೯-೪೬

ನೆಕ್ಕೂರವಟ್ಟೆ - ? ೧-೧೦೮
ನೆಗವು-ಎತ್ತು, ಹರಿಯಿಸು ಸುರಿಸು,
೨-೯೪ ವ, ೧೩-೬೪ ವ
ನೆಗಟು-ಮೊಸಳೆ ೨-೬೦ ಕಾಣಿಸಿಕೊ,
ನೆಗೆ ೧-೩೪

ನೆಗಟು-ಮಾಡು ೪-೧೩
ನೆಗಟ್ಟಿ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ೧-೪೨
ನೆಣ-ಕೊಬ್ಬು ೮-೭೭, ೧೧-೫೮
ನೆತ್ತ-ಪಗಡೆಯ ಲುಟಿ ೬-೬೮, ೯-೭೯
ನೆನಸು-ಸ್ಮರಣೆ ೪-೧೧೦ ವ
ನೆವ್ವು-ಮುಯ್ಯ ೧೧-೭ ವ
ನೆರ್ಮು-ಆಶ್ರಯ ೫-೮೨
ನೆರ-ಸಹಾಯ ೩-೧೭, ೫-೮೪
ನೆರಂಬಾರೆಂ-ಸಹಾಯವನ್ನು

ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ೮-೯೮
ನೆಟ-ಮರ್ಮಸ್ಥಾನ ೧-೧೧೧, ೬-೫೮
ನೆರಕೆ-ಕತ್ತರಿಸುವ ಬಾಣ ? ೧೩-೩೯
ನೆಟವು-ನೆರವೇರಿಸು ೨-೨೧, ೧೨-೮ ವ
ನೆಟಲ್-ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿರುವ ೪-೪೩,
೭-೯೦, ೧೦-೧೯೫

ನೆರವಿ-ಗುಂಪು ೨-೭೫
ನೆಟವು-ನೆರವೇರುವಿಕೆ ೬-೨೨
ನೆರೆ-ಸೇರು ೧೦-೧೮
ನೆಟ್-ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗು ೨-೩೯ ವ
ನೆಲೆ-ಸ್ಥಳ ೨-೯೦, ೮-೨೮

ನೇಣ್-ಹಗ್ಗ ೫-೪೭ ವ
 ನೇತ್ರ-ವಸ್ತ್ರ ೭-೨೫ ವ
 ನೇತ್ರ-ಯಜಮಾನ ೬-೩೩ ವ
 ನೇರ್ಪಡಿಸು-ಸರಿಮಾಡು,
 ಹೊಂದಿಕೆಮಾಡು ೫-೨೦
 ನೇಮಿ-ಚಕ್ರದ ಪಟ್ಟಿ ೧೧-೧೪೬
 ನೇರ್-ಕತ್ತರಿಸು ೯-೬೩
 ನೇರಿದರ್-ಬುದ್ಧಿವಂತರು ೧೨-೬೭
 ನೇಲ್-ಜೋಲಾಡು ೧-೬, ೧೧-೩೮
 ನೇಸಣ್-ಸೂರ್ಯ ೩-೨೭
 ನೋಣೆ-ನುಂಗು ೧೦-೧೩
 ನೊಸಲ್-ಹಣೆ ೨-೩೯
 ನೊಳ-ನೋಣ ೨-೫೦, ೯-೫೯ ವ
 ನೋಂಪಿ-ವೃತ ೧-೧೩೫
 ನೋರ್ಪು-ನೋಡುವ ? ೧೦-೮೧

ಪ

ಪಕ್ಕರೆ-ಪಕ್ಷರಕ್ಕಾ, ಜೇನು, ಕುದುರೆಯ
 ಮೇಲಿನ ತಡಿ ೬-೬೭, ೧೦-೭೬
 ಲೋಹಪಕ್ಕರೆ ೧೦-೭೮
 ಪಕ್ಕಾ-ಗುರಿಯಾಗು ೪-೩೮ ವ
 ಪಗೆವಾಡಿ-ಶತ್ರುಸೈನ್ಯ ೧೦-೧೬, ೧೧೧
 ಪಂಚಗವ್ಯ-ಹಸುವಿನಿಂದ ಬರುವ ಆಯ್ದ
 ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ
 ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥ (ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ
 ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಗಂಜಳ,
 ಸಗಣೆ) ೪-೫ ವ
 ಪಂಚಜಡೆ-ಆಯ್ದ ಜಡೆ
 ಪಂಚಮಹಾರಬ್ಬ-ಕೊಂಬು, ಶಂಖ,
 ತಮಟೆ, ಭೇರಿ, ಜಯಘಂಟೆ
 ಇವುಗಳ ಶಬ್ದ ೧-೪೯
 ಪಂಚರ-ಒಂದು ಆಯುಧವಿಶೇಷ
 ೧೦-೭೬, ೭೮

ಪಚ್ಚಗಂಟು - ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ
 ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕು
 ೧೨-೨೦೨ ವ
 ಪಚ್ಚವಡಿಸು-ಹೊಂದಿಸು ೭-೨೫ ವ
 ಪಂಚಾಸ್ಯ-ಸಿಂಹ ೬-೭೭
 ಪಚ್ಚುಕೊಡು-ಹಂಚಿಕೊಡು ೧-೫ ವ
 ೬-೨೬ ವ
 ಪಚ್ಚಪಸಿ-ಬಹಳ ಹಸಿ ೬-೪೬
 ಪಚ್ಚುಗಂಟು - ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ ಗಂಟು
 ೧೦ - ೧೦೮ ವ
 ಪಚ್ಚೆಸಾರ-ಸಾರವಾದ ಪಚ್ಚೆಯ ರತ್ನ
 ೧೪-೧೫
 ಪಜ್ಜಳಿಸು-ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು ೧೦-೭೬ ವ
 ಪಜ್ಜೆ - ಹೆಜ್ಜೆ ಮಾರ್ಗ ೫-೪೫, ೮-೩೯
 ವ
 ಪಟ - ಬಟ್ಟೆ ೮-೧೦೯ ವ
 ಪಟಬಿಜ್ಜೆ - ಪಟವಿದ್ದ (ಚಿತ್ರ
 ಬರೆಯುವುದು) ೪-೮೧
 ಪಟಹ - ಭೇರಿ ೨-೬೯
 ಪಟಳ - ೧. ಸಮೂಹ ೨. ಭಾವಣೆ
 ೧೦-೬೭
 ಪಟ್ಟಕ - ಪೀಠ, ೭ - ೫೯ ವ
 ಪಟ್ಟನೆ-ಪಟ್ಟೆಂದು ೧೨-೫೧
 ಪಟ್ಟಬಂಧನ-ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವಿಕೆ ೧೪-೧೬ ವ
 ಪಟ್ಟಿಭಾಕ್-ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ (ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ) ಭಾಗಿ
 ೧೪-೫೦
 ಪಟ್ಟವಣೆ-ಹಸಮಣೆ ೩-೭೪ ವ
 ಪಟ್ಟವರ್ಧನ-ಪಟ್ಟದಾನೆ ೧೪-೧೭
 ಪಟ್ಟತ್ತು-ಬಿದ್ದಿತು ೧೧-೧೪೮ ವ
 ಪಟಿಷ್ಠ-ಬಹಳ ಸಮರ್ಥವಾದ ೧೩-೫೧
 ಪಟು-ಸಮರ್ಥ ೧-೬೫ ವ
 ಪಡಣ-ಪತನ ೪-೫೧
 ಪಡಲ್ಪಡಿಸು-ಚೆಲ್ಲಾಖಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕೆಡಹು
 ೧-೭೪, ೫-೯೧, ೬-೪೭

ಪಡಲ್ವದೆ ೧-೨೫, ೪೭

ಪಡಲಿಗೆ-ಪಟಲಿಕಾ, ಬುಟ್ಟಿ ೫-೬೭ ವ,

೧೨-೧೧೦

ಪಂಡಿತಕ್ಕೆ-ಪಾಂಡಿತಕ್ಕೆ ೪-೯೪ ವ

ಪಡಿ-ಬಾಗಿಲು ೫-೧೫

ಪಡಿಗ-ಪೀಕದಾನಿ, ಅಡಿಕೆಯಲೆ

ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉಗುಳುವುದಕ್ಕೆ

ಇಟ್ಟಿರುವ ಪಾತ್ರ ೪-೪೩ವ

ಪಡಿಗಚ್ಚು-ನಿತ್ಯಾಹಾರದ ತಟ್ಟೆ? ೧೧-೯೪ವ

ಪಡಿಚಂದ-ಪ್ರತಿಚಂದ, ಪ್ರತಿಕ್ಕತಿ ಸಮಾನ

೧೨-೪೦

ಪಡಿಯಜ-ಪ್ರತೀಹಾರ, ಬಾಗಿಲು

ಕಾಯುವವನು ೨-೪೬ ವ

ಪಡಿವದೆ-ಪ್ರತಿಸ್ಥಾನ ೧-೧೯

ಪಡುವ-ಪಶ್ಚಿಮ ೧೦-೨೫, ೧೧-೨೦

ಪಡವು-ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ೭-೯೩

ಪಡೆಮಾತು-ಸುಧ್ವ ಸಮಾಚಾರ ೫-೧೯ ವ,

೩-೩೧ವ, ೪-೩೨ ವ, ೫೬

ಪಡವಳ-ವಡೆಯಪಾಲಕ ೧೦-೩೪ ವ

ಪಣ್ಣಪಣ್ಣನೆ-ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ೧೦-೫೦ ವ

ಪಣಮುಡಿ-ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತ, ಸೋಲು

೫-೪೩ವ

ಪಣವ-ಒಂದು ವಾದ್ಯ ೧೧-೩೩ವ

ಪಣ್ಣಾಂಗನಾ-ವೇಶ್ಯೆ, ಸೂಳೆ ೩-೫೫ವ

ಪಣೆಗಟ್ಟು-ತಲೆಯಪಾಗು ೧೦-೭೧

ವಣೆಗೆ-ಬಾಚಣೆಗೆ ೧೨-೧೫೫

ಪಣ್ಣೆಗೆ-ಅಲಂಕಾರ ೯-೧೦೦

ಪಣ್ಣೆದು-ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು ೩-೧೨

ಪಣ್ಣು-ಸಿದ್ಧಮಾಡು ೭-೪೮ ವ

ಪತಂಗ-ಸೂರ್ಯ ೩-೭೧ ವ, ೧೨-೮೮

ವ ಈಚಲಮಳು, ದೀಪದ ಹುಳು

೩-೩೩ವ, ೧೧-೩೯ವ

ಪತ್ರ-ಬಾಣ ೧೦-೮೭, ೧೧-೩೦

ಪತ್ರಳೆ-ಪತ್ರಿಕಾ (ಸಂ) ಓಲೆ, ಪ, ಕಾಗದ

೫-೩೧

ಪತ್ರಚ್ಚೇದ-ಎಲೆಗಳ ಚಿತ್ರ ೨-೩೪ ವ

ಪತ್ರಪಟ್ಟ-ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಿರೀಟ ೧-೧

ಪತ್ರರೇಪೆ-ಎಲೆಯ ಹಾಗಿರುವ ಚಿತ್ರ ೪-೬೭

ಪತ್ರಲು-ಹದಿನಾರು ೧೦-೫೯

ಪತ್ತಿಸು - ಅಂಟಿಸು ೫-೫೯

ಪತ್ತು-ಅಂಟು ೩-೧೩, ೧೩-೬೩, ೧೦೮

ಪತ್ತುವಿದು-ತಪ್ಪಿಹೋಗು, ಬೇರೆಯಾಗು

೩-೩೩ವ, ೫-೧೯ ವ

ಪಂದರ್-ಚಪ್ಪರ ೧೦-೭೨, ೧೨-೧೮೪

ಪಂದಲೆ-ಹಸಿಯ ತಲೆ ೧೦-೧೧೬ ವ

ಪಂದಳಿರ್-ಹಸಿರಾದ ಚಗುರು ೫-೩೨

ಪದ-ಸ್ಥಾನ ೧-೧೪

ಹಜ್ಜೆ, ಅಡಿ ೧-೧೨೬

(ಪದಗಂವು-೧೦-೭೦ ವ

ಪದವಟ್ಟು ೭-೮೭)

ಪದಮಂಕೆ-ಹದವಾದ ಉಣ್ಣತೆ ೫-೨೭

ಪದವು-ಬ್ರಹ್ಮ ೪-೭೫

ಪದ್ಮರಾಗ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಕೆಂಪುರತ್ನ

೭-೨೫ವ

ಪದ್ಮಾಸನ-ಬ್ರಹ್ಮ ೫-೨೦

ವಂದಿವಂಟೆ-ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆ ೫-೪೫

ಪದಿರ ಪಟಿ-ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯ ೯-೧೦೪ ವ

ಪಂದೆ-ಹೇಡಿ ೨-೮೨ ವ ೬-೫೯ ವ

ಪದೆ-ಸಂತೋಷಪಡು ೪-೨೧, ೧೦೦ವ

ಪದೆಪು-ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ೯-೨೮

ಪನಪನಪನಿ-ಪನಪನ ಎಂದು ತೊಟ್ಟಿದು

೧೦-೬೩ ವ

ಪನ್ನಗ-ಪಾವು ೫-೫೪

ಪನ್ನಗರ್-ನಾಗರು ೫-೮೮ವ

ಪನ್ನತ-ಶೂರ, ವೀರ ೬-೨೬

(ಪನ್ನತನಂ ೧೨-೨೦೫)

(ಪನ್ನತಿಗೆ ೫-೮೮ ವ)

ಪನಿತ್ತು-ಹಸಿದು ತೊಟ್ಟಿ ೮-೬೭

ಪನ್ನಿರ್ಭಾಸಿರ-ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ೧೩-೪೪ವ

ಪರ್ಪಂಕೆ-ಕರ್ಕಶತನ, ದಿಟ್ಟತನ ೮-೫೮

ಪಂಬಲ್-ಹಂಬಲು ೯-೮೫, ೧೩-೧೭
ಪರಕಲಿಸು-ವ್ಯಾಪಿಸು ೧-೧೩೧ ವ, ೫-೫
ಪರ್ಯಾಣ-ಜೀನು, ತಡಿ ೧೦-೫೧ವ
ಪಯಿಂಭಾಸಿರ-ಹತ್ತುಸಾವಿರ ೧೧-೪೦ವ
ಪರಂಕಲಿಸು-ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡು
೧೦-೭೩

ಪರಕೆ-ಹರಕೆ ೧-೧೨೨ವ, ೬-೩೩ ವ
ಪರಚಕ್ರ-ಶತ್ರುಸಮೂಹ ೯-೫೨ ವ
ಪರಡು-ಕಾಲಿನ ಹರಡು ೧೧-೧೩೬
ಪರಂತಪ-ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಾಪಪಡಿಸುವ
೭-೭೭ವ

ಪರದ-ವ್ಯಾಪಾರಿ, ವರ್ತಕ ೩-೨೨
ಪರಪುಷ್ಪ-ಕೋಗಿಲೆ ೨-೧೩

ಪರಪು-ಹರಡು ೬-೨೦
ಪರಭಾಗ-ಶೋಭಾತಿತಯ ೧೦-೩೧

ಪರಭೃತ-ಕೋಗಿಲೆ ೫-೯೦
ಪರಮಾಣುಮಾರ್ಗ-ಆಕಾಶ ೭-೩೩

ಪರಮಾತ್ಮ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ೧-೩೧
ಪರಶು-ಕೊಡಲಿ ೧-೧೦೪, ೨-೩೪ ವ

ಪರಂತ-ಎಲ್ಲೆ ೪-೧೧
ಪರಾಗ-ಹೂವಿನ ಧೂಳಿ ೫-೬

ಪರಾಭವ-ಅವಮಾನ ೩-೬೬ ಅವಜಯ
೯-೫೬

ಪರಿ-ಹರಿ, ಪ್ರವಹಿಸು ೬-೩೦ ವ
ಪಟೆ-ಹರಿ, ಕಿತ್ತುಹೋಗು ೧-೪೭,

ಕತ್ತರಿಸು ೬-೬೪
ಪರಿಕರ-ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಮಗ್ರಿ ೩-೨೫ವ

-ಸಮೀಪ ೪-೪೯ವ
ಸಮೂಹ ೫-೧೦ ವ

ಪರಿಕಲಿತ-ಕೂಡಿದ ೧-೬೮ ವ, ೧೩-೮ವ
ಪರಿಕಲಿಸು-ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸು - " -

ಪರಿಕಾಲ್-ಹರಿಯುವ ಕಾಲುವೆ ೧-೫೨
ಪರಿಗೋಳ್-ಓಡು ೫-೪೧

ಪರಿಘ-ಲಾಳವಿಂಡಿಗೆ ೧-೫೧, ೩-೩೦, ೫೬
ಪರಿಚ್ಯುತ-ಬಿದ್ದ ೧೪-೩

ಪರಿಚ್ಛೇದ-ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ, ನಿಶ್ಚಯ ೨-೨೪ ವ,
೧೦-೪೪ ವ, ೧೨-೧೦೮ ವ,
೧೩-೩೦ ವ

ಪರಿಜೆ-ದೇಹ, ಮೈ ಆಕಾರ ? ೩-೭೭
ಪರಿಣತ-ಸಮರ್ಥ ಪಂಡಿತ ೧-೨೨,
೧-೮೭ವ

ಪರಿಣತಿ-ಪಾಂಡಿತ್ಯ ೨-೫೯ ವ ೩-೧
ಪರಿಣಾದ್ಧ-ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಾದ ೨-೩೯ ವ
ಪರಿಧಾನ-ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ ೧-೬೯ ವ
೧೧-೧೨೯ ವ

ಪಟಿಪಡು-ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗು, ತೀರಿಹೋಗು,
ನಾಶವಾಗು ೨-೧೯ ವ, ೪-೫೬,
೯-೪೫, ೧೨-೧೧೨

ಪರಿಭವ-ಅವಮಾನ ೧-೭೬ ವ, ೨-೬೪ವ
ಪರಿಭ್ರಮ-ಸುತ್ತಾಡುವಿಕೆ ೫-೫೩ ವ

ಪಟಿಮುಟೆ-ಸಡಗರ ೩-೪೨

ಪರಿಮಿಳಿತ-ಕೂಡಿದ ೮-೩೭ ವ

ಪರಿಯಾಣ-ಹರಿವಾಣ, ತಟ್ಟೆ ೭-೨೮

ಪರಿವಾದ-ಅಪವಾದ ೧೨-೫೮

ಪರಿವಿಡಿ-ಕ್ರಮ, ಪರಂಪರೆ ೭-೧೬

ಪರಿವೃಥ-ಒಡೆಯ, ಪ್ರಭು ೧೨-೫೨

ಪರಿವೇಷ್ಟಿತ-ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ೧-೧೪೧

ಪರಿಷೇಕ-ಸುತ್ತಕಟ್ಟುವಿಕೆ ೧೩-೮ ವ

ಪರಿಸಂಖ್ಯೆ-ಅವೃತ್ತಿ ೨-೪೫

ಪರಿಸರ-ಸಮೀಪ ೧-೪೨ ವ, ೪-೧೧೦ವ

ಪರಿಸ್ಥಲನ-ಹೊಡೆತ, ತಾಗುವಿಕೆ ೧೩-೫೧ವ

ಪರಿತ-ಸುತ್ತಪರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ೧-೨೬, ೬-೨

ಪರಸವೇದಿ-ಸ್ವರ್ತವೇದಿ, ಮುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ
ಚಿನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಿಲೆ ೧-೨೮

ಪರೆ-ಹರಡು, ವಿಸ್ತರಿಸು ೧೨-೭

ಪಟೆ-ಹರೆ, ದಮಟೆ ೧೪೭, ೩-೩೧ ವ

ಪರ್ಯ-ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು, ಗುಟ್ಟಾಗಿ
ಹೇಳು ೧೩-೭೦ ವ

ಪರ್ವ-ಹಬ್ಬು ೧೨-೨೦

ಪಲಗೆ-ಆಟ ೬-೨೧ ವ, ೭೨, ೭-೪

ಫಲಕ (ಸಂ) ಹಲಗೆ ೧೧-೩೮

ಪಲಗೆವಾಡಿ-ಗುರಾಣಿಯ ಸೇನೆ ೧೦-೮೦ವ

ಪಲರ್ಮ-ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ೬-೧೧

ಪಲ್ಲಟಿಸು-ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡು ೧೪-೩೦ವ

ಪಲ್ಲವ-ಚಿಗುರು ೧-೧೨೫

- ಸೆರಗು ೨-೧೪

ಪಲ್ಲಂ ಸುಲಿ-ಹಲ್ಲನ್ನು ತೊಳೆ ೨-೧೩

ಪಲ್ಲಿಲ್ಲ-ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ೪-೧೦೦

(ಪಲ್ಲಿವಾಯ್-ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯಿ)

ಪಲುಂಬು-ಹಲುಬು ೨-೨೭

ಪಲ್ಲೊರೆ-ಹಲ್ಲನ್ನು ಮಸೆದು ಶಬ್ದಮಾಡು

೭-೭೦, ೧೦-೧೦೫, ೧೨-೨೦೨

ಪವಡಿಸು-ಮಲಗು ೯-೧೧

ಪವಣ್-ಪ್ರಮಾಣ, ಅಳತೆ, ಮಿತಿ,

೭-೨೧, ೯-೧೦೩, ೧೦-೩೦

ಪಸದನ-ಪ್ರಸಾಧನ (ಸಂ) ಅಲಂಕಾರ,

ಒಡವೆ ೧-೧೩೭, ೩-೪೫

ಪಸರ-ಪ್ರಸರ(ಸಂ) ಪ್ರಚುರತೆ ೧-೭೫ವ,

-ಅಂಗಡಿ ೩-೨೨

-ಹರಡುವಿಕೆ ೫-೨೫

ಪಸವು-ಬಯಕೆ, ಆಶೆ ೧೨-೨೧೯

-ಪ್ರಸಭ (ಸಂ) ರಭಸ, ಕ್ಷಾಮ ೮-೫೧

ಪಸಿಗೆವರಿ-ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹರಿದಾಡು

೧೨-೧೫೮ ವ

ಪಸುಗೆ-ಹಂಚಿಕೆ ೧೦-೭೭, ೧೨-೫೯

ವ, ೧೭೬ ವ

ಪಸುಂಬೆ-ಹಸುಬೆಯ ಚೀಲ ೮-೭೭

ಪಸುವಂದರ್-ಹಸಿರುವಾಣಿಯ ಚಪ್ಪರ

೧-೭೮

(ಪಸುವಂದಲ್ ೧-೧೦೭)

ಪಸೆ-ಹಸೆ ೧-೭೮

ಪಳಂಬಲೆ-ತಗಲು ೨-೪

ಪಳಂಬು-ತಾಗು, ತಗಲು, ಸಂಘಟ್ಟಿಸು

೫-೯೪, ೬೪, ೧-೭೦, ೪-೯೦,

೧೦-೨೩, ೪-೨೮, ೮೦, ೧೦೬

ಪಳಬದ್ಧ-ಫಲಹೊಂದಿರುವಿಕೆ ೯-೯೫ ವ

ಪಟಿಯಿಗೆ-ಧ್ವಜ, ಬಾವುಟ ೨-೬೬,

೧೦-೫೨ ವ

ಪಟಿಯಿಸು-ಪ್ರಲಾಪಿಸು ೨-೨೨ವ

ಪಟವಾಡ-ಹಳ್ಳಿಯ ಹಳ್ಳಿ ೧೩-೨೪

ಪಟವಿಗೆ-ಧ್ವಜ, ಬಾವುಟ ೩-೪೦,

೮-೧೦೯

ಪಟವೆ-ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಲ, ಸಂಬಂಧ

೯-೯೫ವ

ಪಳಾಳ-ನಿಷ್ಠಲ ೫-೧೮, ೬-೨೪

ಪಲೆ-ವಸ್ತ್ರ, ಬಟ್ಟೆ ೩-೪೦ ವ

೪-೪೩ವ ದೂಷಣೆ, ನಿಂದೆ ೪-೯೧ ವ,

೬-೪೬, ೫೯

ಪಟೆಗಾಳಿಗೆ-ನಿಂದಾಸ್ತವದಾದ ಹುಚ್ಚು

ಯುದ್ಧ ೫-೧೨ ವ

ಪಟು-ಕಾಡು ೨-೨೨

ಪಳುಕು - ಸ್ಥಿತಿ ೩-೭೪ ವ

ಪಟುವಿಗೆ-ದುರ್ಭಾವ ೫-೧೦೧ ದ

೮-೬೩ವ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಆಶೆ

೧೨-೧೨೯

ಪಟುವಟೆ-ಆರಣ್ಯಮಾರ್ಗ ೫-೧೦೧ ವ,

೮-೧೦೫

ಪ್ರಕೀರ್ಣ-ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ತುಂಬಿದ ೧-೫೮

ಪ್ರಗಣಿತ-ಕೂಡಿದ ೪-೭೩

ಪ್ರಗಲ್ಬ-ಪ್ರೌಢ ೨-೬೯

ಪ್ರಗೀತೆ-ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ ೨-೬೭

ಪ್ರಘಟ್ಟ-ಸಮಾರಂಭ ೭-೬೫ ವ

ಪ್ರಚಳಿತ-ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ೯-೧೦೪ ವ

ಪ್ರಣಿತ-ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ೧೨-೯೮

ಪ್ರಣಿಧಿ-ಚಾರ ೮-೮೨ ವ

ಪ್ರಣಯ-ಪ್ರೀತಿ ೧-೭೯

ಪ್ರಣಾಡ-ಶಬ್ದ ೪-೫
 ಪ್ರಣಾತ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೧೪-೬೨
 ಪ್ರತತಿ-ಸಮೀಪ ೩-೪೧, ೯-೩೯
 ಪ್ರತಾನ-ಸಮೂಹ ೫-೩೫
 ಪ್ರತ್ಯಾಲೀಢ - ಬಿಲ್ಲಾರರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ
 ಒಂದು ಭಂಗಿ, ಒಂದು ತೆರನಾದ
 ಆಸನ ೧೩-೩೮ ವ
 ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ-ಗೌರವ ೪-೫೪ ೪-೨೬೪
 ಸತ್ಯಾರ ೪-೬೯ ವ
 ಪ್ರತಿಪಾಲಿಸು-ದೊರೆತನಮಾಡು ೪-೧೦
 ಪ್ರತಿಷೇಧ-ತಡೆ, ನಿವಾರಣೆ ೧೩-೭೦೪
 ಪ್ರತಿಹಾರ-ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವವನು
 ೯-೩೦
 ಪ್ರದಾರಿತ-ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ೧-೫೧೪
 ಪ್ರಪಂಚ-ವಿಸ್ತಾರ ೫-೨೩೪, ೬-೧೪
 ಪ್ರಭವ-ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನ ೧-೯
 ಪ್ರಭೂತ-ಹೆಚ್ಚಾದ ೧೪-೩೦
 ಪ್ರಮದಾ-ಹೆಂಗುಸು ೯-೨೮೪
 ಪ್ರಯೋಗಾಂತರ-ಬೇರೆಬೇರೆ
 ಉಪಾಯಗಳು ೭-೨೩
 ಪ್ರವರ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ೩-೮೦
 ಪ್ರವಾಸ-ಪರದೇಶಗಮನ ೩-೧೦೪
 ಪ್ರವಿಭಗ್ನ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ೩-೧೦
 ಪ್ರಶಮಿತ-ಆರಿದ, ಶಾಂತವಾದ
 ೧೧-೧೧೭೪
 ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪ್ರಶಸ್ತ: ಏಳ್ಗೆ ೧-೪೯
 ಪ್ರಸರ-ವಿಸ್ತಾರ ೧-೬೫೪, ೭-೨೨
 ಪ್ರಸಾಧಿತ-ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧೩-೯೨೪
 ಪ್ರಸ್ತಾವ-ಸಂದರ್ಭ ೧-೧೦೪೪
 ಪ್ರಸ್ತ-ಪ್ರದೇಶ ೫-೨೨೪
 ಪ್ರಸ್ಥಾನ-ಪ್ರಯಾಣ ೯-೯೭, ೧೪-೧೧
 ಪ್ರಸೂತಿ-ಹರಿಗೆ ೩-೨೦೪
 ಪ್ರಸೂನ-ಹೂವು ೧-೨೭೪, ೫೮
 ಪ್ರಹರಣ-ಅಯುಧ ೧೨-೧೨೦೪

ಪ್ರಹಸ್ತ-ಬಿಟ್ಟ ಕೈ ೧೩-೯೨ ವ
 ಪ್ರವ-(ತೇಲುವಿಕೆ) ಪ್ರವಾಹ ೧-೫೧ ವ,
 ೧೪-೨೭
 ಪಾಗುಡ-ಪಾವುಡ, ಉಡುಗರೆಯ ವಸ್ತ್ರ
 ೯-೯೫೪
 ಪಾಂಗು-ರೀತಿ ೩-೨೯೪
 ಪಾಟನ-ಸೀಳುವುದು ೧೩-೫೧
 ಪಾಟಿತ-೧-೧೦೪
 ಪಾಟಿಸು-ಕೀಳು ೯-೬೭
 ಪಾಡಿ-ಬೀಡು ೧೦-೧೨೫
 ಪಾಡುಗಾದು-ಕಟ್ಟುಪಾಡನ್ನು
 ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ೧೧-೧೮
 ಪಾಡುಗೆಯ್ದು-ಸಮಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ೧೩-೯೬
 ಪಾಂಡುರ-ಬಿಳುಪು ೧-೫೮ ವ, ೧೧೦
 ಪಾಣ್ಯ-ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ೧-೧೪೮ ವ
 ಪಾಣ-ಕೈ ೨-೫೭
 ಪಾತ್ರ-ನೆಟಿ ೨-೫೯ ವ
 ಪಾತು-ರಕ್ಷಿಸಲಿ ೪-೨೭
 ಪಾರ್-ನೋಡು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸು ೭-೩೦
 ೮-೯೮
 ಪಾರ-ಕೊನೆ ೧-೪೫
 ಪಾರಗ-ಪ್ರವೀಣ ೨-೪೬
 ಪಾರದರ-ಪಾದರ ೪-೮೧ ಪಾದರ
 ಪಾರಾವತ-ಪಾರಿವಾಳ ೪-೪೯ ವ
 ಪಾಪಿ-ಹಾರಿ ೧೨-೪೦
 ಪಾರಿವ-ಪಾರಿವಾಳ ೬-೩೮, ೯-೧೦೩
 ಪಾಟುಂಬಳಿ-ಚಿಕ್ಕ ೧೦-೯೫
 ಪಾಟಿಯಂಬು-ಬಾಣವಿಶೇಷ ೧೧-೭ ವ
 ೧೨-೨೧ ವ
 ಪಾಟೀಲು-ಚಿಮ್ಮಿಹೋಗು ೧೧-೩೧ ವ
 ೧೦-೪
 ಪಾಲೆ-ಕಿವಿಯಹಾಲೆ, ಹತ್ತಕಚಕವನ್ನು
 ಧರಿಸುವ ಭಾಗ ೨-೩೯ ವ
 ಪಾವಕ-ಅಗ್ನಿ ೫-೭೮

ಪಾರ್ವ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ೧-೧೦೫ ವ, ೪-೧೦
 ಪಾರ್ವತಿ ೩-೨೭ ವ
 ಪಾವಗ-ಪಾದುಕಾ (ಸಂ) ಪಾದರಕ್ಷೆ
 ೧೦-೧೦೮ ವ
 ಪಾರ್ಥಿ-ಹಿಮ್ಮಡಿ ೨-೩೯ ವ
 ಪಾಸಗೆ, ಪಾಸಂಗ-ಪಗಡೆಯ ದಾಳ
 ೭-೭೧ ವ, ೭೩
 ಪಾಸಣಿ-ಹಾಸುಗಲ್ಲು ೩-೧೮, ೬-೩೦ವ
 ಪಾಸು-ಹಾಸಿಗೆ ೫-೭, ೭-೨೯
 ಪಾಸುಂಪೊಕ್ಕುಂ-ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು ೯-೩೪
 ಪಾಸು-ಧೂಳಿ ೯-೩೨
 ಪಾಸುಳ-ಧೂಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ೭-೨೨
 ಪಾಳಿ-ಧ್ವಜ ೩-೪೭ ವ
 ಪಾಳಿ-ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ೭-೨೧ವ
 ಕ್ರಮ, ನ್ಯಾಯ ೫-೪೧, ೧೧-೧೪
 ಪಾಳಿಕೇತನ ೧೨-೨೭
 ಪಾಳೆ-ತುಂಡು ೧೨-೧೦೮
 ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯ-ಪ್ರೌಢಿಮೆ ೩-೩೩
 ಪ್ರಾಗೇಯ-ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ೯-೯೭
 ಪ್ರಾಜ್ಞ-ಹೆಚ್ಚಿದ ೩-೭೪ ವ
 ಪಾದುರ್ಭಾವ-ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ೮-೩೦
 ಪ್ರಾರಂಭ-ಉದ್ಯಮ, ಕಾರ್ಯ ೧-೭೪
 ಪ್ರಾಂಶು-ಉನ್ನತ, ಎತ್ತರ ೧-೬೮
 ಪ್ರಾಸಾದ-ಉಪರಿಗೆ ೧-೭೩ ವ
 ಪ್ರಾಳೇಯ-ಹಿಮ ೧೪-೭೩
 ಪಿಕ್ಕು-ಹುಡುಕು ೨-೮೩
 ಪಿಂಗೋಳಿ-ಹಿಂಭಾಗ ೯-೯೫ ವ
 ಪಿಂಫ-ನವಿಲುಗರಿ ೯-೧೦೨, ೧೩-೯೮
 ಪಿಂಜರಿತ-ಹೊಂಬಣ್ಣದಲ-೩೮
 ಪಿಟ್ಟೆ-ಪೆಟ್ಟೆ, ಹೆಂಟೆ ೩-೯
 ಪಿಂಡಚ್ಚೇದ-ಪಿಂಡ ಹಾಕುವುದು
 ನಿಂತುಹೋಗುವಿಕೆ ೩-೨೫ ವ
 ಪಿಡಿ-ಹೆಣ್ಣಾನೆ ೧೨-೮೮ವ
 ಪಿಡುಕುತ್ತು-ಹಿಡಿಯುಳ್ಳ ಚುಚ್ಚು ಆಯುಧ
 ೧೨-೬೦ ವ

ಪಿಡಿಗು-ಪಿಡಿ, ಕಂಪಿಸು ೬-೫೮ವ,
 ೧೧-೧೫೨, ೧೨-೩೨
 ಪಿಡಿಯೆಚ್ಚು-ಪಡಿಯೆಚ್ಚು ೨-೮೬ ವ
 ಪಿಂಡು-ಗುಂಪು ೧೦-೫೧ ವ
 ಪಿಣಿಲ್-ಹೆರಳು, ಸುರುಳಿ ೭-೧೦,
 ೮-೧೦೧
 ಪಿಂಬಡು-ಪಿಂಬಿಡು-ಹಿಂದೆ, ತರುವಾಯ
 ೧೩-೨೮, ೪-೪೭
 ಪಿಲಿತಿನಿ-ಪಿಶಾಚಿ ೯-೪೩
 ಪಿಶಂಗ-ಹೊಂಬಣ್ಣ ೫-೫೮ ವ
 ಪಿಶಿತ-ಮಾಂಸ ೧೩-೬೧
 ಪಿಲಿ-ಹಿಂಡು ೧೨-೪೮ ವ
 ಪಿಳ್ಳೆ-ಮಗು ೬-೨
 ಪೀಠಮರ್ಧಕ-ನಾಯಕನ ಶೃಂಗಾರ ಸ್ತೋತ್ರ
 ೪-೭೯ವ
 ಪೀನ-ದಪ್ಪವಾಗಿರುವ ೩-೫೪, ೬-೪೦
 ಪುಂಖ-ಗರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಣದ
 ಹಿಂಭಾಗ ೧೨-೭೪ ವ
 ಪುಂಜಾನುಪುಂಖ-ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು
 ಬರುವುದು ೨-೫೨ವ, ೫-೯೬ವ
 ಪುಗಲ್-ಪ್ರವೇಶಿಸಕೂಡದು ೨-೧೩,
 ೫-೩೫
 ಪುಂಗವ-(ಗೂಳಿ) ಶ್ರೇಷ್ಠ ೬-೭
 ಪುಗಿಲ್-ಪ್ರವೇಶ ೨-೧೨, ೫-೩೫
 ಪುಚ್ಚಮಾ-ಪರೀಕ್ಷೆ ೧-೯೦
 ಪುಚ್ಚಿಲೆ-ನಾಶವಾಗು ೧೨-೧೬೧
 ಪುಂಜ-ಗುಂಪು ೧-೫೮
 ಪುಂಜ-ಉಂಡೆ ೩-೮೧
 ಪುಂಜಿಸು-ಉಂಡೆಮಾಡು ೬-೯೧ ವ
 ಪುಟ-ಭಾಗ ೧-೧೩೯ವ ೩-೪ ವ
 ಪುಟ್ಟಿ ಜೇನುಗೂಡು ೧೦-೪೦
 ಹುಟ್ಟಿದವನು ೯-೫೮
 ಪುಟ್ಟಿಗೆ-ಸೀರೆ ೩-೪೫, ೪-೧೭
 ಪುಡಪುಡನೆ-ಶಬ್ದಮಾಡಿ ೫-೯೨
 ಪುಡಿ-ಮಣ್ಣು, ಧೂಳು ೪-೧೨ ವ
 ೬-೭೧ವ

ಪುಣ್ಯಪಾಠಕ-ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡುವವನು
೧೨-೧೦೬

ಪುಣ್ಯಾರ್ತ-ಗಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

೧೨-೭೨ವ

ಪುಡಿ-ತುಂಬಿ ೧-೬೭ವ, ೧೨-೩೫,
೬೭, ೧೫೬, ೨೧೭, ೧೩-೭೩,
೧೪-೫೮

ಪುದುವು-ಜೊತೆ, ಸೇರುವಿಕೆ ೫-೫೬,
೮-೪೬

ಪುದುಂಗೊಳಿಸು-ಸೇರಿಸು ೧-೨

ಪುನ್ನಾಗ-ಸುರಹೊನ್ನೆ ೪-೧೭

ಪುಯ್ಯಲ್-ಗೋಳು, ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ

೩-೪೪, ೬-೨

ಪುರಂದರ-ಇಂದ್ರ ೫-೧೦೧ವ

ಪುರಂದ್ರಿ-ಪತಿವ್ರತೆ ೩-೨೪ ೪೪ವ

ಪುರಸ್ಕರ-ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ೧-೩೬

ಪುರಾಣ-ಹಳೆಯದು ೨-೫೧

ಪುರಿಗಣೆ-ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ? ೯-೭೮

ಪುರುಡು-ಹುರುಡು, ಸ್ಪರ್ಧೆ ೬-೭೬,

೭-೯೪ ವ

ಪುರುಷ-ಪೌರುಷ ೬-೬೭ ವ

ಪುರುಷಕಾರ-ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನ ೭-೭೪,

೧೨-೪೬

ಪುರುಷೋತ್ತಮ-ಕೃಷ್ಣ ೧-೮೮

ಪುರುಳಿ-ಗಿಳಿ ೩-೩೭

ಪುರೋಡಾಶ-ಯಾಗದಲ್ಲಿ

ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹುರಿದ ಹಿಟ್ಟು

೬-೩೮

ಪುರ್ವ-ಹುಟ್ಟು ೧-೧೦೮, ೨-೩೯

ಪುಷ್ಪದರ್ಶನ-ಮೈನೇರಿಯುವುದು ೧-೧೧೭

ಪುಳಕ-ರೋಮಾಂಚ ೫-೧೦ವ

ಪುಳಿಂಬು-ಗುಳ್ಳೆ ೮-೬೭

ಪುಳಿಂದಿ-ಬೇಡಿಕೆ ೮-೧೪

ಪುಳಿನ-ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆ ೧-೧೪೨ವ,

೪-೧೧೦ವ

ಪುಟಲ್-ಪುಲಿನ, ಮಳಲುದಿಣ್ಣೆ ೩-೧೯

ಪುಟು-ಹುಳು-ತುಟ್ಟ ನೀಚ ೫-೭೫

ಪುಟ್ಟು-ಸುಟ್ಟುಹೋಗು ೫-೯೨

ಪುಣ್-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡು ೩-೫೨

(ಪೂರ್ಣಗರ್-೧-೧೦೯

ಪೂರ್ಣಪುಕ್ಕು ೪-೩೮ ವ)

ಪೂರ್ಣಕುಂಭ-ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ೧-೧೨೦

ಪೂಣ್ಣೆ ೭-೧೫

ಪೂರ್ಣಾರ್ತ ? ೧೨-೨೨ ವ

ಪೂದಂದಲ್-ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ೯-೯೬

ಪೂರ-ಪ್ರವಾಹ ೨-೨೮

ಪೂರ್-ಹೂಳು ೧೩-೪೪

ಪುಷ್ಕ-ಬಾಣ ೧೧-೮

ಪುಷ್ಪಜ್ವಲ-ತುಂತುರು ನೀರು ೯-೪೮

ಪುಕುಳಿಗೋ-ಹುಟ್ಟುಹಿಡಿ ೧೦-೧೧೩

ಪುಕುಳಿಗೋಡ-ಹುಟ್ಟುಹಿಡಿದ

೧೧-೪೧ ವ

ಪರ್ಗಡೆ-ಹಗ್ಗಡೆ ೧-೭೦ ವ, ೨-೯೨ ವ

ಪರ್ತು-ಪೆಟ್ಟು (ಕತ್ತರಿಸು) ೧-೪೩ ಹೆಚ್ಚಿಕೆ

ಪರಾಕ್ರಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ೨-೩೯

ಪೆಟ್ಟು-ಹೆಂಟೆ ೩-೯

ಪೆಟ್ಟುಪರ್ತು-ಗರ್ವಿಸು ೪-೬೮

ಪೆಟ್ಟುಪರ್ತು-ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸು

೪-೬೩

ಪೆಡೆಗೊಟ್ಟು-ಹಿಂಗೊಟ್ಟುಮುರಿ ೬-೫೩

ಪೆಡೆಸಾರ್-ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗು ೧೩-೫೬

ವ

ಪೆಣ್ಣುರುಳಿ-ಪೆಣ್ಣು ಗಿಳಿ ೩-೩೭

ಪೆಣೆ-ಹೆಣೆದುಕೊ ೮-೨೧

ಪಂಪು-ಹೆಚ್ಚಿಕೆ, ಮೇಲ್ಮೆ ೧-೨೪

ಪರ್ಮರುಳ್-ದೊಡ್ಡ ಪಿಶಾಚಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ

ಹುಟ್ಟು ೬-೩೩

ಪಜಗಿದು-ಹಿಮ್ಮಟ್ಟು ೩-೭೦

ಪಜಪಜಗಂ-ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ೨-೨೪

ಪಜೆ-ಚಂದ್ರ ೧೦-೫೭

ಪರ್ವಜೆ-ದೊಡ್ಡ ಮಾದ್ಯ ೪-೮೨

ಪರ್ವಿಡಿ-ದೊಡ್ಡ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ೯-೧೦೦

ಪೆಸಣಿಗೆ-ಹೆಸರುಕಾಳಿನ ಮೊಳಕೆ ೨-೩೯

ವ

ಪೆಳಲು-ಭಯಪಡು ೯-೮೨, ೧೧-೧೦,

೧೪೯

ಪೆಟವ-ಹೆಳವ ೧೨-೨೨೦

ಪೆಳ್ಳಳಿಸು-ಭಯಪಡು, ನಡುಗು

೪-೬೯ವ, ೫-೬೩, ೮-೯೩

ಪೇಡಿ-ಹೇಡಿ ೧೧-೧೪, ೪೫

ಪೇರೊಟ್ಟೆ-ದೊಡ್ಡ ಒಂಟೆ ೧೦-೪

ಪೇಸು-ಜುಗುಪ್ಪಪಡು ೯-೯೮

ಪೇಳಿಗೆ-ಪೇಟಿಕಾ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ೮-೫೩

ಪ್ರೇತ-ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಜೀವ ೨-೨೮

ಪೊಂಕ-ಗರ್ವ, ಉತ್ಸಾಹ ೧-೮೦,

೧೦-೧೧೯, ೧೧-೬೬

ಪೊಂಗಳಿಗೆ- ? ೩-೪೦, ೫-೩೩, ೮-೬೯

ಪೊಗರ್-ಕಾಂತಿ ೮-೫೯

ಪೊಗೇರ್-ಹೊಗಳು ೧-೧೪೮

ಪೊಂಗು-ಉಬ್ಬು, ೨-೮೦, ೫-೩೩

ಪೊಚ್ಚಿ-ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ೫-೨೧, ೨೫

ಪೊಚ್ಚಿ-೩-೫೮, ೮-೯೬

ಪೊಚ್ಚಿ-ಹೆಮ್ಮೆ ೧೩-೭೭

ಪೊಚ್ಚಳಿಸು-ಗರ್ವಿಸು ೧-೧೨, ೧೦-೧೫ವ

ಪೊಡರ್ಪ-ಉಬ್ಬುವಿಕೆ, ಉತ್ಸಾಹ ೩-೫೮,

೧೦-೩೯ವ

ಪೊಡರ್-ಸ್ಥಿರಿಸು, ಗರ್ವಿಸು, ಉಬ್ಬು

೨-೩೯ವ

ಪೊಡವಡು-ನಮಸ್ಕರಿಸು ೫-೩೭

ಪೊಡೆಸೆಂದು-ಪುಟಚೆಂಟು ೩-೩೦ವ

ಪೊಣರ್-ಕೂಡಿಸು, ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾದು

೧-೭೩ವ

ಪೊಣರ್-ಸೇರು, ಕೂಡು ೧೨-೧೮೪,

೧೩-೫

ಪೊಣ್ಣು-ಹೊಮ್ಮು ೬-೩೮

ಪೊತ್ತಿಗೆ-ಪುಸ್ತಕ ೧೧-೪೬

ಪೊತ್ತು-ಉರಿ, ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿಸು ೧೧-೧೭

ಪೊದರ್-ಹೊರಹೊಮ್ಮು ಪ್ರಕಟವಾಗು

೧-೪, ೫-೧೦, ೮೬, ೧-೪೫,

೩-೩೮, ೮-೮೬ವ

ಪೊದಟ್ಟಿ ೧೨-೫೩

ಪೊರ್ದು-ಸೇರು, ಹೊಂದು ೪-೪೬

ಪೊನಲ್-ಪ್ರಮಾಹ ೧-೯೨, ೭-೨೫

ಪೊನ್ನಾಯೋಗ-ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ

ಉಪಕರಣ ೯-೧೦೨

ಪೊಂಪುಲೆ ೩-೨೫, ೯-೪, ೯-೮೬,

೧೨-೩೮, ೧೨-೨೨೦,

೧೪-೩೦ವ

ಪೊಮ್ಮರೆ-ಚಿನ್ನದ ಜಂಕೆ ೪-೧೯

ಪೊಯಲ್-ಹೊಡತ ೮-೭೦ವ

ಪೊರಜೆ-ಹುರಜಿ, ದಪ್ಪವಾದ ಹಗ್ಗ

೧೨-೬೦ವ

ಪೊಳಮಾಲು-ಓಡಿಹೋಗು ೫-೧೮,

೧೦-೧೧

ಪೊರಸು-ರಕ್ಷಣೋಪಾಯ ೮-೮೫

ಪೊರೆ-ಪದರ ೬-೨೦ ವ

ಕೂಡು, ೨-೯೫, ೫-೫

ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ ೭-೩೫

ಪೊರೆಪೊರೆ-ಹತ್ತಿರಹತ್ತಿರ ೫-೫

ಪೊಳೆಪೊರಕ-ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದು

೫-೫

ಪೊರೆಪೊರೆ-ಪದರವದರ ೫-೫, ೩೩,

೬-೬೫

ಪೊಲ್ಲಕೆಯ್-ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಮಾಡು ೧೦-೬೩

ಪೊಲ್ಲದು-ಅಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಕೆಟ್ಟದು

೨-೮೦, ೧೦-೬೩ ಪೊಲ್ಲಮ್

೯-೨೬

ಪೊಲಸು-ಹೊಲಸು ೧೧-೫೧

ಪೊಲೆಯು-ಹೊಲೆಯು, ನೀಚ ೧೨-೯೨

ಪೊಸೆ-ಕಿವುಚು, ಹೊಸಕು ೧-೧೨೯

ಕಡಗೋಲಿನಿಂದ ಕಡೆ ೧೩-೧೦೧

ಪೊಟ್ಟರ್-ಹೊತ್ತು ೧-೪೮

ಪೋರ್ಕುಳಿ-ಹೋರಾಡುವ ೪-೯೭ವ

ಪೋಡುಂಗಾರ-ಕತ್ತರಿಸುವವನು

೧೨-೧೬೭ ವ

ಪೋತಕ-ಮರಿ ೧-೧೪೨

ಪೋಟ್ಟು-ಸೀಳಿ, ಹೋಳುಮಾಡಿ ೭-೧೨

ಪೊಪ್ಪನೆ ಪಾಲು-ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಹಾರು

೧೩-೭೩ ವ

ಪೋದ್ಯತ್-ಮೇಲಕ್ಕಿದ್ದಿರುವ ೧-೬೮
ಪೋದ್ಯಮ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವ ೧-೬೧
ಪೋದ್ಯದ-ಒಡೆಯುವುದು ೪-೨೨
ಪೌರಂದರ-ಇಂದ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ೨-೪೬ವ
ಪೌಷ್ಕ-ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ
೧-೧೩೩ವ

ಪೌಳೋಮೀಪತಿ-ಇಂದ್ರ ೪-೯೫ವ

ಬ

ಬಗಸೆರೆ-ಬೊಗಸೆ ೧೨-೧೫೩
ಬಗಿ-ತೋಡು ೧೨-೧೮೯
ಬಗೆ-ಇಷ್ಟ, ಮನಸ್ಸು, ೧-೮, ೩-೪,
೪-೬೫, ೮೧ವ ೭-೬೨, ೬-೭೦,
೮-೧೦೨

ಬಗ್ಗಿಸು-(ಕೋಗಿಲೆ ಆಥವಾ ಗಿಣಿಯ)
ಧ್ವನಿಮಾಡು. ೧-೮, ೧೫೫
ಗದರಿಸು, ಗರ್ಜಿಸು ೧-೧೩೦ವ
೪-೭ ವ

ಬಚ್ಚ-ವೈತ್ಯ ೧-೫೮
ಬಂಚಿಸು-ವಂಚಿಸು ೫-೬೪; ೫-೧೮
ಬಂಜಿಸು-ದಾಟು ೧೩-೫೩ ವ
ಬಟ್ಟನೆ-ಛಟ್ಟನೆ ೬-೯
ಬಟ್ಟು-ರುಂಡಾದ ೧-೧೦೮
ಬಟ್ಟು-ವೃತ್ತ, ದುಂಡಾದ
ಬಟ್ಟದೊಡೆ ೬-೯
ಬಟ್ಟಿನಂಬು ೧೨-೨೦೬

ಬಟ್ಟುಳಿಸೆಂಡು-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚೆಂಡಿನಾಟ
೨-೩೦

ಬಟ್ಟೆ-ವತ್ಸ್ಯ-ದಾರಿ ೭-೨೧
ಬಟ್ಟೆಯರ್-ಮಾರ್ಗಸ್ಥರು ೩-೨೨

ಬಂಡ-ದ್ರವ್ಯ ವಸ್ತು ೬-೩೩
ಬಂಡಣ-ಯುದ್ಧ ೧-೭೬

ಬಡಪ-ಪ್ರವಾಹ ೧೨-೮೦
ಬಡವಡು-ಬಡವಾಗು, ಕೃಶವಾಗು

೫-೧೫ವ

ಬಡವು-ಬಡವಾಗಿರುವುದು ೨-೧೦; ಗ
೩-೩೫

ಬಡಿ-ದೊಣ್ಣೆ ೭-೧೯

ಬಡಿಗೊಳ್-ದೊಣ್ಣೆಯ ಏಟನ್ನು ತಿನ್ನು
೧೦-೧೦೩

ಬಂಡು-ಮಕರಂದ ೧೧-೮೧
ಬಣ್ಣವರ-ವರ್ಣಪೂರ, ಬಣ್ಣಸರ ೭-೨೪

ಬಣಂಬೆ-ಮೆದೆ, ರಾಶಿ ೧೦-೮೨
ಬತ್ತು-ಒಣಗು ೧೯-೯೩

ಬಂದ ಕೋಡು-ಹುಟ್ಟಿದ ಕೊಂಬೆ ೧-೧೫
ಬಂದ ಮಾವು-ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾವು

೫-೩೪, ೧೪-೧೩
ಬದ್ಧವಣ-ವರ್ಧಮಾನ (ಸಂ) ಮಂಗಳ

ವಾದ್ಯ ೧-೩೩ವ, ೩-೩೧ ವ
೨-೧೨ವ, ೯-೫, ೮-೮೨ ವ

ಬರ್ದರ್-ಬಾಳಿದವರು, ಪುಣ್ಯವಂತರು
೯-೬೩

ಬಂದಿಕಾಳಿ-ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವವನು ೬-೭೨ವ
ಬರ್ದುಕು } ಸಚೇತನವಾಗಿ

ಬರ್ದುಕು } ಹೊರಡು, ೮-೬೪,
೪-೩೭ವ

ಬದ್ಧೆ-ಪ್ರೌಢಿಮೆ ೫-೪೫
ಬರ್ದೆ-ಪ್ರೌಢೆ ೨-೩೯ವ

ಬದ್ಧದಲ್ಲಣಂ-ಶೂರರನ್ನು
ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸುವವನು ೩-೮೨

ಬದ್ಧವಜ್ಜೆ-ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಜ್ಜೆ
೫-೪೫

ಬಂಧುರ-ಸುಂದರ, ಮನೋಹರ
೪-೧೮ವ

ಬನ್ನ-ಭಗ್ನ ೧-೮೧, ೭-೩೦ ಬನ್ನವಿನ್ನ,
೬-೫೩

ಬಂಬಲ್-ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ ೧-೧೩೭,
೩-೭ವ, ೬೮

ಬಬ-ಕ್ಷಾಮ ೮-೫೧
ಬರ-ವರ (ಸಂ) ೧-೮೫ವ

ಬರಿ-ಪಕ್ಕೆ ೧-೧೦೦, ೧೧-೫೭ವ
ಬಟುಬಂ-ಬರಿದಾದವನು, ತಿರುಳಿಲ್ಲದವನು

೮-೭೦ವ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದವನು
೧೨-೨೦೭

ಬಲ್ಲನೆ-ಬಲವಾದ ತೊಡಕುಳ್ಳವನು ೭-೯೫
ಬಲ್ಲಡಿಗ-ಬಹಳ ದಪ್ಪನಾಗಿರುವವನು,

ತೂರ ೧೦-೧೦೪

ಬಲ್ಲನೆ-ದೊಡ್ಡ ಕಾಲಾಳನ ಸೈನ್ಯ ೮-೯೩
ಬಲ್ಲರಿಕೆ-ಬಲವಾಗಿ ನುಗ್ಗುವಿಕೆ ೧-೨೫

ಬಲಾಕ-ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ೮-೩೮

ಬಲ್ಲಾಳನ-ಪರಾಕ್ರಮ ೫-೨೨, ೬-೬೭

ಬಲಿಂದಮ-ಕೃಷ್ಣ ೫-೪೮

ಬಲಿಬಂಧನ-ಕೃಷ್ಣ ೯-೧೦ವ

ಬಲಿಡಿ-ಬಲಿತ ಕಾಯ ೫-೫೪

ಬಲ್ಲಿದಿರೆ-ಶಕ್ತರಾಗಿರುವಿರಾ ೬-೩೩ವ

ಬವರ-ಯುದ್ಧ ೯-೫೬

ಬವಳವರಿ-ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸುತ್ತಾಟ

೧೨-೧೫೮

ಬಸ-ವಶ (ಸಂ) ೫-೪

ಬಸನ-ವ್ಯಸನ (ಸಂ) ಆತ್ಮಾಸಕ್ತಿ ೪-೯೨

ಬಸವಜಿ-ಶಕ್ತಿಗುಂಡು ೧೦-೮೦ವ

ಬಸಿಜ್ಜ-ಹೊಟ್ಟೆ ೧-೧೦೮

*ಬಳಮರ್ದಕಾಱ-ತುಬಾಕಿಯ ಮದ್ದನ್ನು

ಮಾಡುವವನು ೪-೮೭ವ

ಬಳವಳ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೬-೪೬

ಬಳ್ಳಳ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೭-೨೯ವ, ೧೧-೧೪

ಬಳ್ಳಳಿಕೆ-(ಹೆಚ್ಚಿಕೆ) ಭೀಸುವಿಕೆ ೧೧-೭೧

ಬಳ್ಳ-ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಆಳೆಯುವ ಸಾಧನ

೧೨-೧೭೫

ಬಳ್ಳವಳ್ಳ-ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವಿಕೆ ೧-೫೮

ಬಳಾಕಾ-ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ೧೩-೭೨

ಬಜಿ-ದೂತ, ಕರೆಯುವವನು ೨-೫೨ವ,

೬-೨೨, ದಾರಿ ೨-೯೫ವ,

೫-೪೬ವ ವಂಶ ೧೨-೩೯

ಬಜಿವಜಿ-ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಉಚಿತ

ವಸ್ತುಗಳು ೯-೯೫ವ

ಬಳಿಮರ-ಕೃಷ್ಣ ೯-೧೫

ಬಳ್ಳಗಾ-ಬಳ್ಳಯ ಚಪ್ಪರ ೨-೯೭ ವ

ಬಳ್ಳಿಮಾಡ-ಲತಾಗ್ರಹ ೧-೫೮

ಬಳ್ಳು-ಹೆದರು, ಬಾಗು, ನಡುಗು ೧೧-೫೦

ಬಳ್ಳ-ಸರಿ ೧೩-೫೬ವ

ಬಳ್ಳುಗಡೆ-ಆರ್ಭಟಿಸು ೧೦-೮೦ವ

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ-ಹಾರ, ೧೨-೧೦೮ವ

ಬಾರ್ಚು-ತಲೆಬಾಚು, ೧೨-೧೫೫

ಬಾಡ-ವಾಟ(ಸಂ)ಗ್ರಾಮ, ಹಳ್ಳಿ ೨-೫೩,

೯-೪೩, ೮೮

ಬಾಣಧಿ-ಬತ್ತಳಿಕೆ ೮-೧೫ವ

ಬಾಣಸು-ಅಡಿಗೆ ೫-೪೭ವ, ೮-೫೩ವ

ಬಾಣಾಸನ-ಬಿಲ್ಲು ೨-೫೭

ಬಾರ್ತ-ಪ್ರಯೋಜನ ೧-೧೧೮

ಬಾಡು-ವಾದ (ಸಂ) ಮಾತು ೬-೧೩

ಬಾನಂಗುಣಿ-ಆಕಾಶ ೧೨-೧೫೮ವ

ಬಾಯಜಿ-ಬಾಯಿಸೋಲು ೨-೨೭, ೬೦

ಬಾಯಾಡು-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡು ೧೩-೧೦೬ವ

ಬಾಯ್ಲೇಳಿಸು-ಆಡ್ವಾಧೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು

೬-೩೨ವ

ಬಾಯ್ಲಿಜಿ-ತುಟಿ ೧-೧೦೮

ಬಾರ್-ಚಾವಟಿ ೮-೫೪ವ

ಬಾರಿ-ಸರದಿ ೩-೨೫ವ

ಬಾರಿಸು-ನಿವಾರಿಸು, ತಡೆ

೨-೭೪ವ, ೭-೮ವ

ಬಾಸಣಿಗೆ-ಮುಚ್ಚಳ ೫-೫೪

ಬಾಸಣಿಸು-ಮುಚ್ಚು ೧-೬೨

ಬಾಸಿಗ-ತಲೆಗೆ ಧರಿಸುವ ಹೂಮಾಲೆ

೨-೯೫, ೪-೮೧ ಬಣ್ಣವಾಸಿಗ

ಬಾಸುಜಿ-ಬಾಸುಂಡೆ ೧೪-೫

ಬಾಸೆ-ರೋಮರಾಜಿ ೧-೧೪೧ವ ೪-೭೨

ಭಾಷಾ (ಸಂ) ಮಾತು ೪-೯೫ವ

ಬಾಹಾ-ತೋಳು ೧-೬೮

ಬಾಹಿಗೆ-ಹೊರಭಾಗ ೭-೨೦ವ

ಬಾಬ್-ಜೀವನ ೯-೪೫

ಬಾಳ್-ಕತ್ತಿ ೫-೫೩ವ, ೮-೫೪ವ

ಬಾಳನೀರ್-ಕತ್ತಿಯ ಕಾಂತಿ ೫-೫೩ವ

ಬಾಳಬಿಟ್ಟು-? ೧೦-೫೭ ವ

ಬಾಳವಣ್ಣ-ಕತ್ತಿಯ ಬಣ್ಣ (ನೀಲಿ) ೨-೪

ಬಾಟ್ಟಿಲೆ-ಜೀವ ೯-೧೦

ಬೀಡು-ಬೀಡಾರ, ಮನೆ ವಾಸಸ್ಥಾನ
೭-೪ವ, ೩-೩ ಬಿಡುವಿಕೆ .

(ತೋಡುಂ ಬೀಡುಂ) ೧೧-೧೯ವ,
೧೨-೧೬೭ವ

ಬೀಣೆ-ವೀಣಾ (ಸಂ) ೭-೮೯
ಬೀತು-ಹಣ್ಣುಬಿಡುವುದು ನಿಂತುಹೋಗಿ
೧-೫೫

ಬೀಟಲ್-ಮರದ ಬೀಳಲು ೧-೩೫
ಬೀಟುಂದುವು-ಬಿದ್ದವು ೧೧-೬೬
ಬುದ್ಧದ-ನೀರಗುಳ್ಳೆ ೧-೫೯
ಬುಂಬುಕ-ಕುಬ್ಜ, ಗೊಂಚಲು, ೩-೪೦ವ
೧೦-೭೬

ಬೂತಾಟ-ಕವಟದ ಆಟ ೪-೯೦ವ
ಬೂತು-ಭೂತ(ಸಂ) ಪ್ರಾಣ ೩-೪ ವ,
೮-೧ವ, ೧೨-೫೨ವ ಆವೇಶ
(ಬೂತುಗೊಳ್ಳ) ೯-೫೩

ಬೃಂಹಿತ-ಆನೆಯ ಕೂಗು ೨-೧೫, ೩-೩೮
ಬಕ್ಕಸ-ಆಶ್ವರ್ಯ ೮-೪೫ವ
ಬಂಕೆ-ಶಾವಿ, ತಾಪ ೪-೬೮, ೫-೮೭
ಬಕ್ಕೆ-ಪರಿತಾಪ ೪-೧೦೩
ಬೆರ್ಚಸು-ಹೆದರಿಸು ೧-೧೧೬ವ
ಬೆರ್ಚು ೭-೨೯ವ
ಬೆಚ್ಚುನೀರ್-ಹೆದರಿಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಮಕ್ಕಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ಎರಚುವ ನೀರು
೧-೪೩

ಬೆಜ್ಜ-ವೈದ್ಯ (ಸಂ) ೧೧-೨ವ
ಬೆಟ್ಟನೆ-ಕಠಿಣವಾಗಿ ೧೧-೧೨೭
ಬೆಟ್ಟತ್ತು-೪-೬೦
ಬೆಟ್ಟು- (ಸುತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ)
ಹೊಡೆ ೧-೧೦೪ವ
ಬೆಡಂಗು-ಬೆಡಗು, ಸೊಗಸು ೬-೯
ಬೆಂಡುಮಗುಳ್-ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗು ೫-೬೫
ಬೆಂಡುಮರಲ್-ಬಂಡಾಗು,
ಜಡತ್ವಹೊಂದು ೩-೪ವ
ಬೆದಕು-ಹುಡುಕು ೧೩-೮೦
ಬೆದಸು-ಬೆದರಿಸು ೭-೮೦
ಬೆನ್ನೀರ್-ಬಿಸಿನೀರು ೮-೩೪

ಬೆರಗು-ಭಯ ೧೧-೧೦೩ವ ಸೆರಗಂ
ಬೆರಗಂ) ೧೦-೨೬ವ
ಬೆಟಗು-ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ೨-೫೦
ಬೆಸ-ಕೆಲಸ, ಕರ್ತವ್ಯ, ಅಪ್ಪಣೆ ೧-೭೮,
೩-೪೮
ಬೆಸೆ-ಗರ್ವಿಸು ೪-೯೪ವ
ಬೆಳರ್ವಾಯ್-ತುಟಿ ೪-೮೯, ೫-೯,
೧೨, ೭-೮೧ವ
ಬೆಳ್ಳುಣು-ಭಯಪಡು ೬-೨೮,
೧೨-೧೦೦, ೧೭೯
ಬೆಳ್ಳುಳ್-ದಡ್ಡರು, ಮೂಢರು ೧-೧೨
(ಬೆಳ್ಳ, ೯-೫೮, ಬೆಳ್ಳ ೪-೭೬, ೯-೪೭
ಬೆಳ್ಳುಳ್ ೧೧-೧೦೩ವ, ಬೆಳ್ಳು ೫-೪೫)
ಬೆಳ್ಳಂಗಿಡೆ-ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಬೀಳು ೪-೪೨
೧೨-೧೭ವ
ಬೆಳ್ಳೊಟಸು-ಬಿಳಿಯ ಪಾರಿವಾಳ ೭-೨೦
ಬೇಗ-ವೇಗ, ಹೊತ್ತು ೧೩-೮ವ
ಬೇಗ ಉರಿ, ಜ್ವಾಲೆ ೮-೯೮, ೧೦೫,
೪-೭೩
ಬೇಟ-ವಿರಹ, ಅನುರಾಗ, ಪ್ರೀತಿ ೧-೫೪,
೪-೭೩
ಬೇವಸ-ಆಯಾಸ, ವೃಥೆ ೭-೪೬, ೮-೩೫
ಬೇಳ್-ಹೋಮಮಾಡು ೬-೧೭ವ ೨೬ವ
ಬೇಳ್ಳೆ-ಹೋಮ ೩೩-೭ವ
ಬೇಳ್ಳನಿತು-ಬೇಕಾದಷ್ಟು ೨-೧೬
ಬೇಳುನುಡಿ-ಮರುಳುಮಾತು ೬-೨೪
ಭೈತ್ರ-ವಹತ್ತ (ಸಂ) ಹಡಗು ೧೨-೭೮
ಬೊಜಂಗ-ಭುಜಗ (ಸಂ) ವಿಟ ೪-೮೬
ಬೊಂದರಿನೆ-ಮೆತ್ತ, ತಿಣಸಿ, ಲೋಡು
೪೪-೩ವ, ೯-೨೮ವ, ೧೪-೨೪
ಬೊಬ್ಬುಕೆ-ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆ ೧೩-೮೨
ಬೋದನ-(ನೀರು ಮೊದಲಾದವನ್ನು
ತುಂಬುವ ತೊಟ್ಟಿ) ೧-೧೭
ಬೋದನವೆಂಬ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿ
ಬೋನ-ಅನ್ನ ೩-೭೯ವ, ೭-೨೮,
೯-೨೮
ಬೋನವೇಬೆಗೆ-ಅಡಿಗೆಯ ಸಾಮಾನಿನ
ಪಟ್ಟಿಗೆ ೮-೫೩ವ

ಬಾಳಾಗಮ-ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ೧೦-೮೩
 ಬಾಳೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮೀನು ೧-೬೮
 ವ, ೫-೬೧
 ಬಾಲ್ಯ-ಬಾಳುವಿಕೆ ೧-೮೨ ಮನೆವಾಲ್ಯ
 ೧೨-೮೯ ಪ್ರಯೋಜನ ೪-೯೮,
 ೫-೭೪ ವ ಕೆಲಸ ೧೨-೮೯
 ಬಿಗುರ್ತು-ಭಯಪಡಿಸಿ ೬-೨೩
 - ಭಯಪಟ್ಟು ೮-೧೦೮
 ಬಿಚ್ಚತ-ವಿಸ್ತೃತ(ಸಂ) ವಿಸ್ತಾರ ೫-೩೧
 ಬಿಚ್ಚತಿಕೆ ೮-೭೫
 ಬಿಚ್ಚಬೆಸು-ವಿಸ್ತಾರಮಾಡು ೧೦-೧೧೪,
 ೧-೧೧ ಧ್ವನಿಮಾಡು ೫-೧೧
 ಹುರಿದುಂಬಿಸು ೧೩-೯೫
 ಬಿಜ್ಜ-ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನೆಂಬ ರಾಜ ೧೧-೬೧
 ಬಿಟ್ಟ-ವಿಟ್ಟ, ಮೂವಿಟ್ಟ-ಉಚಿತ ಸೇವೆ
 ೬-೩೦
 ಬಿಟ್ಟಕ್ಕು-ತೋರಿಬಿಡು ೧೦-೬೨
 ಬಿಟ್ಟು- ? ೫-೪೭ ವ
 ಬಿದು-ಬಿಚ್ಚು ೮-೧೦೧
 ಬಿಡುವೆಣ್-ದಾಸಿಯರು ೧೪-೫೫
 ಬಿಡುವೊನ್ನು-ಬಿಡಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು
 ೧೦-೩೮
 ಬಿಣ್ಣೆತ್ತು-ಭಾರವಾದುದು ೧-೧೪೪
 ಬಿಣ್ಣು-ಭಾರ ೧-೬೪ವ, ೨-೪೬
 ಬಿಣ್ಣೊಟ್ಟಿ ಭಾರವಾದ ಹೊರೆ ೧-೮
 ಬಿತ್ತರಿಗೆ-ಸಿಂಹಾಸನ ೧೪-೨೪, ೫೫
 ಬಿತ್ತು-ಬೀಜ ೨-೪೫
 ಬಿತ್ತೆಗ-ಶೂರ ೧೦-೭೩
 ಬಿಂದ-ವೃಂದ (ಸಂ) ರಾಶಿ ೧೩-೪೧ ವ
 ಬಿದಿ-ವಿಧಿ (ಸಂ) ದೈವ ೧೨-೧೮೨
 ಬಿದಿರ್-ಕೊಡಹು, ಚೆದುರಿಸು ೩-೭ ವ
 ಬಿದಿನಂ-ಅತಿಥಿ ೪-೪೪
 ಬಿದು-ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳ ೧೦-೧೦೩,
 ೧೦೯
 ಬಿದು-ಅನೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಚ್ಚೆ
 ೧೪-೨೦ವ

ಬಿದುರ್-ಔತಣ, ಆತಿಥ್ಯ ೩-೩೪ವ
 ೬-೩೩ ವ
 ಬಿನದ-ವಿನೋದ(ಸಂ) ೪೨-೯
 ಬಿನ್ನಣ-ವಿಜ್ಞಾನ, ಚಮತ್ಕಾರ, ಚಾತುರ್ಯ
 ೮-೫೪
 ಬಿನ್ನನೆ-(ಮೌನದಿಂದ) ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ
 ೨-೨೪, ೬-೨೫, ೭-೫೪
 ಬಿನ್ನಬಿನ್ನನೆ ೧-೧೧೪ವ
 ಬಿನ್ನಾಣ ೮-೫೩ ವ
 ಬಿಂಬ-ಮಂಡಲ, ಗುಂಡಾಗಿರುವುದು
 ೫-೬೨ವ ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣು
 ಭಿಂಬಾಧರ ೨-೩೯ವ
 ಬಿಯ-ವ್ಯಯ (ಸಂ) ವೆಚ್ಚ ೨-೬೬ ದಾನ
 ೧-೪೮, ೨-೯೮, ೯-೯
 ಬಿರಯಿ-ವಿರಹ(ಸಂ) ಅಗಲಿದವನು
 ೨-೧೩
 ಬಿಟ್ಟು-ಭಯಪಟ್ಟು ೬-೫೬, ೧೧-೩೩
 ಬಿಲ್-ಬಿಲ್ಲಾಳು ೩-೭೦
 ಬಿಲ್ವಿದ್ವೆ-ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ ೨-೪೩ವ
 ಬಿಲ್ಲುಂಬೆಣಗುಂ-ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ೩-೬೦ವ
 ೪-೨ವ
 ಬಿಲ್ಲೆಣಿಯ-ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾಗುರು, ದ್ರೋಣ
 ೧೨-೩೧
 ಬಿಲ್ಲೆವಜ-ಬಿಲ್ಲಿನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ,
 ದ್ರೋಣ ೧೨-೩
 ಬಿಸವಂದ-ಆಶ್ಚರ್ಯ ೬-೩, ೯-೩೩
 ಬಿಸಿದು-ತಾಪಕರವಾದುದು ೪-೬೦
 ಬಿಸುಗೆ-ಸೇರಿಕೆ ೧೦-೫೦ ಅಂಬಾರಿ
 ೧೦-೫೧ ವ, ೧೦೬, ೧೨-೮
 ಬಿಸುಟ್ಟು-ಬಿಸುಟು, ಎಸೆದು ೭-೩೮ವ
 ಬಿಸುವು-ತಾಪ, ಉಷ್ಣ, ೮-೯
 ಬಿಸುವಳಿ-ಒಟ್ಟಾಗುವಿಕೆ ೫-೪೬
 ಬಿಟ್ಟೆ-ಬಿಕ್ಕಿ-ಒಂದು ಮರದ ಕಾಯಿ
 ೧೨-೧೭೮
 ಬೀಗು-ಉಬ್ಬು, ಗರ್ವಪಡು ೧-೧೨,
 ೫-೯

ಮದಲ್-ಕೊಂಬೆ ೫-೧೨ ಹಬ್ಬ
 ಹೂಬಿಡು ೫-೫
 ಮಂತಣ-ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ೬-೬೭ವ
 ಮತಂಗಜ-ಅನೆ ೪-೭೪ ವ
 ಮತ್ತರ್-ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆ ೨-೩೦ ವ
 ಮತ್ತವಾರಣ-ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೈಸಾಲೆ
 ಮಂತ್ರ-ಅಲೋಚನೆ ೧-೮೪ವ
 ಮಂತ್ರವಾಸ - ರಾಜ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
 ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಗುವ್ರ ಗೃಹ
 ೮-೫೯
 ಮಂಥನ-ಕಡೆಯುವುದು ೩-೭
 ಮದ-ಮದೋದಕ ೨-೧೫
 ಮದವಟ್ಟೆ-ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಿನ ರೇಖೆ
 ೩-೭೬
 ಮದವಳಿಗೆ-ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ ೩-೪೬ವ
 ಮಂದಾಕಿನಿ-ಅಕಾಶಗಂಗೆ ೯-೭೧ವ
 ಮದಿರಾ-ಮದ್ಯ ೨-೪೬ ವ, ೭-೭೨
 ಮದಿರ್-ಗೋಡೆ ೪-೧೦
 ಮಧು-ವಸಂತ ೫-೩೧
 ಮದ್ಯ ೪-೮೭ ವ
 ಮಧುಕರ-ತುಂಬಿ ೫-೧೦ ವ
 ಮಧುಪ-ತುಂಬಿ ೧-೭೦ ಹೆಂಡ
 ಕುಡಿಯುವವನು ೧-೭
 ಮಧುಪರ್ಕ-ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ
 ಜೇನು ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ
 ಮಿಶ್ರಣ ೨-೫೨
 ಮನಕತ-ಮನಸ್ಸಾದ ೯-೩೮
 ಮನಃಕತ-ಮನೋವೃಥೆ ೬-೧೬,
 ೧೧-೧೪೪ವ
 ಮನಂಗಾಪು-ಮನಸ್ಸಿನ ರಕ್ಷಣೆ ೨-೨೦
 ಮನದನ್ನ-ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದವನು ೨-೯೨ವ
 ಮನದ ಕೊಳ್ - ಮಚ್ಚು ೮-೫೩ ವ
 ಮನಂಬಸದೆ-ಸಂತಯುವಿಲ್ಲದೆ ೪-೪
 ಮನಮೆಕ್ಕು-ಉತ್ಸಾಹತೂನ್ಯವಾಗು ೨-೩೨
 ವ

ಮನ್ಯು-ವೃಥೆ ೩-೧೦ ವ, ೭-೫೯ವ
 ೧೩-೮೮ವ
 ಮನೆವಾಲ್ತೆ-ಗೃಹಕೃತ್ಯವಿಚಾರ ೭-೧೬ ವ,
 ೯-೧೧ವ
 ಮಮ್ಮ-ಮೊಮ್ಮಗೆ ೧೧-೧೮
 ಮಮ್ಮಲ-ವಿಶೇಷವಾಗಿ ೫-೧೦ವ
 ಮರ್ಮಜ್ಞ-ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ೨-೯೦
 ಮಯೂಖ-ಕಾಂತಿ, ಕಿರಣ, ಜ್ವಾಲೆ
 ೧-೧೮, ೮-೧೦
 ಮರಕೆಂದು-ಮೈಸುರೆತು ನಿರ್ದಮಾಡು ೩-೪
 ವ, ೧೧
 ಮರಗರಸೆ-ಮರಕೋತಿ ಆಟ ೨-೩೦ ವ
 ಮರಪಟಲ - ? ೧೨-೬೦ವ
 ಮರಲ್ಪು-ಹಿಂತಿರುಗಿ ೧-೧೧೧
 ಮರವಡು-ಸ್ವಬ್ಬನಾಗು ೪-೫೪
 ಮಜಲುಂದು, ಮಜಸುಂದು,
 ಮಜಕೆಂದು-ಮೈಸುರೆತು ನಿರ್ದಮಾಡು
 ೭-೪ ವ ೧೬ ವ, ೧೮ ವ
 ಮರಸರಿಗೆ-ದೊಡ್ಡಚೊಂಬು? ೪-೯೦ವ
 ೩-೧೫ ವ
 ಮಜಸೂಂದು-ಮೈಸುರೆತು ೨-೧೯
 ಮರೀಚಿ-ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ ೨-೩೯ ವ
 ಮಜುಕಣಿಸು-ಮರಳಿಬರು ೨-೨೯ವ
 ಮಜುವಕ್ಕ-ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ೧-೧೪೦ ವ
 ಮರುಳ್-ಮೂಢ, ಹುಚ್ಚು ೮-೪೭,
 ೧೧-೧೨೪ ಮರುಳಿ ೧-೯೩
 - ದೆವ್ವ ಪಿಶಾಚಿ ೧೩-೫೪, ೫೫
 ಮರುಳ್ಳು-ಮೋಹಗೊಳಿಸು ೬-೮
 ಮರೆ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜಿಂಕೆ ೫-೪೮ವ
 ಮಜಿದ-ಹೊರಗಿನ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ೬-೫೬
 ಮಲ್ಲಂತಿಕೆ-ನಡುಕಟ್ಟು ೩-೧೬ ವ
 ಮಲೆ-ಬಿದ್ರತ್ಯ, ದಿಟ್ಟತನ ೯-೩೯
 ಮಲೆಪರ್ ೬-೩೨ ವ
 ಮಶಕ-ಮೊಳ್ಳೆ ೫-೯೬ವ

ಬೋರಗುರುರೆ-ಮಾಸಲು ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆ
೧೨-೫೩ವ

ಭ

ಭಗವತಿ-ದೇವತೆ ೧೦-೧೬
ಭಂಗ-ತುಂದು, ಮುರುಕು ೧-೧೧೧
ಭಂಗಿ-ರೀತಿ ೫-೧೨
ಭಂಗುರ-ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ, ಕಲಕಿದ ೪-೨೫,
೬-೨, ೧೪-೩೧

ಭಂಡಾರ-(ಭಂಡಾಗಾರ) ಸಂ, ಖಜಾನೆ
ಭದ್ರ-(ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು) ಉಪ್ಪರಿಗೆ ೩-೭೪ ವ
ಭರಂಗಿಯ-ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸು ೬-೨೮
೧೦-೧೦

ಭವ-ಈಶ್ವರ ೭-೨೪
ಭಸಿತ-ಭಸ್ಮ, ವಿಘಾತಿ ೧-೨
ಭಾ-ಕಾಂತಿ ೧-೧೩೭
ಭಾರ್ಗವ-ಧನುರ್ಧಾರಿ ೧-೬೮ವ
ಪರಶುರಾಮ ೧-೬೮ವ ಸೂರ್ಯ
೧-೮೦

ಭಾರತಂ-ಭರತವಂಶೀಯರದು ೧೦-೨೩
ಭಾರದ್ವಾಜಂ-ದ್ಯೋನ ೨-೫೯ವ
ಭಾವ-ಚಿತ್ತವಿಹಾರ ೪-೧೭ವ
ಭಾವಕ-ರಸಿಕ ೪-೯೬
ಭಾವಿತಾತ್ಮ-ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು
೧೨-೨೯

ಭಾವಿಸು-ಭಾವನೆ ಮಾಡು ೪-೭೫ ವ
ಭ್ರಾಂತಿಸು-ತಪ್ಪುತಿಳಿ ೧-೬೬
ಭಂಡಿವಾಳ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕತ್ತಿ
೨-೩೪ವ

ಭತ್ತಿ-ಗೋಡೆ ೧-೨೧, ೫೧
ಭೀಮ-ಭಯಂಕರ ೪-೪೧
ಭೀಷಣ-ಭಯಂಕರ ೭-೮
ಭುಜಂಗ-ಸರ್ಪ ೪-೧೦ವ
ಭೂಧರ-ಪರ್ವತ ೫-೨೬
ಭೂಭುಜ-ರಾಜ ೨-೪೫
ಭೂಚಕ್ರ-ರಾಜ ೨-೧೧೦ವ
ಭೃಂಗ-ತುಂಬಿ ೧-೩
ಭೃತಂ-ಅಧೀನವಾದುದು ೬-೨೬ವ

ಭೈರವ-ರುದ್ರ ೫-೧೦೧ವ
ಭೋಗಿ-ಸರ್ವ, ಸುಖಿ ೪-೧೬ ಸೂಳೆ
೯-೧೦೨

ಭ್ರಾಜಿತ-ಪ್ರಕಾರಮಾನವಾದ ೪-೨೫ವ
ಭ್ರುಕುಟಿ-ಹುಬ್ಬು ೭-೬, ೧೧-೧೧೭
ಭ್ರೂ-ಹುಬ್ಬು ೧-೬೬
ಭ್ರೂಕೋಟಿ-ಹುಬ್ಬಿನ ತುದಿ ೧-೨೭
ಭ್ರೂಭಂಗ-ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ೭-೮

ಮ

ಮಕರ-ಮೊಸಳೆ ೩-೬೮, ೮-೯೯
ಮಕುಟ-ಕಿರೀಟ ೧-೧೬
ಮಖಿ-ಯಜ್ಞ ೬-೧ವ
ಮಂಗಳಗೀತಿ-ಮಂಗಳದ ಹಾಡು
೧೧-೫೨

ಮಂಗಳದೊಸಗೆ-ಶುಭೋತ್ಸವ ೩-೭೮ವ
ಮಂಗಳವಟಹ-ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ೧೪-೧೮
ಮಂಗಳಪಾಠಕ-ಸ್ತವಪಾಠನ
ಮಾಡುವವನು ೩-೭೮ವ

ಮಗ್ಗ - ಮುಳುಗಿದ ೧-೪೧
ಮಗುಟ್ಟು-ಹಿಂತಿರುಗಿಸು ೧೩-೧೦೨
ಮಗುಳ್ಳು-ಮತ್ತೆ, ಪುನಃ ೫-೧೦
ಮಘವ-ಇಂದ್ರ ೧-೧೩೯
ಮಂಜರಿ-ಗೊಂಡೆಲು ೪-೬೭
ಮಜ್ಜನ-ಸ್ನಾನ ೩-೧೮ವ
ಮಟ್ಟಿ-ಅಳತೆ, ಪ್ರಮಾಣ ೬-೭೧ವ
ಮಂಡನಾಯೋಗ-ಆನೆಯ ಮೇಲೆ
ಹಾಕುವ ಜೂಲು ೩-೪೮ವ,
೧೦-೨೬ವ, ೧೨-೫೨ವ
ಮಂಡಲ-ರಾಜ್ಯ ೧-೩೩, ೫೦
ಮಂಡಲಾಗ್ರ-ಕತ್ತಿ ೧೦-೪೧ವ,
೧೩-೧೦೨ವ

ಮಂಡಲಿಗೆ-ಮುಟಪ ೩-೨, ೪೦
ಮಡ-ಕಾಲಿನ ಹರಡು (ಗುಲ್ಮ) ಮಡಕಾಲ್
೧೦-೭೧ ತೇರಿನ ಪಾರೆಮರ
೧೦-೯೧

ಮಡಗೂಬ್-ತಂಗಳನ್ನ ೧-೧೦

ಮುಕ್ಕು-ಗಲಗಲನೆ ತಿನ್ನು ೧೨-೫
 ಮುಗ್ಗು-ಸುಂದರ ೪-೭೭
 ಮುಗುಳ್-ಅರಳು, ಮೊಗ್ಗು ೧-೫೬,
 ೫-೫ವ
 ಮುಂಗೋಳ್-ಮುಂಭಾಗ ೯-೯೫ ವ
 ಮುಂಚು-ಮುಂದಾಗು ೧೦-೩೯
 ಮುಂಜ-ಮೌಂಜ, ನೋಡೆ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ
 ಮಾಡಿದ ನಡುಕಟ್ಟು ೬-೮
 ಮುಟ್ಟು-ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಉಪಯೋಗ
 (ಮುಟ್ಟುಗಿಡೆ ೭-೮೦ ವ, ೧೩-೩೦)
 ಮುಂಡಾಡು-ಮುದ್ದಾಡು ೧-೧೦೬ ವ
 ಮುಡಿ-ಮುಗಿ ೧೦-೭೫ ತಲೆಗಂಟು ೭-೪
 ವ
 ಮುಡಿಗಿಕ್ಕು-ತಲೆಗಂಟಿಗೆ ಮುಡಿಸು ೮-೨೨
 ಮುದ್ದರ-ಕೊಡತಿಯಂತಹ ಆಯುಧ
 ೨-೩೪ವ, ೧೨-೧೧೮
 ಮುದ್ರಿತ-ಗುರುತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಎಲ್ಲಿಯಾದ
 ೧-೧೧೦, ೧೪೯, ೨-೪೫
 ಮುದುಗುಗಳ್-ವೃದ್ಧರು ೭-೭
 ಮುದುಗಣ್ಣುಳ್-ವೃದ್ಧರು ೨-೩೧ ವ
 ಮುನ್ನಡಿ-ಅಡಿಯ ಮುಂಭಾಗ ೧೦-೧೦೨
 ಮುಂಬಗಲ್-ಹಗಲಿನ ಮುಂಭಾಗ
 ೧-೩೭ವ
 ಮುಮ್ಮಟೆಸು-ಮುಂದಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗು, ೧೩-೩೭ವ
 ಮುಮ್ಮು-ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆ ೧೪-೫೬ ವ
 ಮುಯ್ಯಂತು-ಗರ್ವಿಸು, ಹಿಮ್ಮಟ್ಟು,
 ೨-೮೬, ೪-೯೪ವ
 ಮುಯ್ಯು-ಭುಜದ ಮೇಲುಭಾಗ, ಹೆಗಲು
 ೨-೧೧, ೧೧-೯೮ ವ
 ಮುರಜ-ಮೃದಂಗ, ಮದ್ದಳೆ ೧೩-೪೪ವ
 ಮುಲುಕಂ-ವಕ್ರತೆ ೨-೪೯
 ಮುಷ್ಟಿ-ಮಂತ್ರ, ಪ್ರಯೋಗಕ್ರಮ
 ೧೧-೧೩೦
 ಮುಸಲ-ಒನಕೆ ೩-೧೦
 ಮುಸುಂಡಿ-ಆಯುಧವಿಶೇಷ ೨-೩೪ ವ
 ಮುಸುಂಬು-ಮುಸುಡು, ಮೂತಿ
 ೧೧-೧೩೬

ಮುಸುಣ್-ಮುತ್ತು ೧೩-೧೪೬ವ,
 ೫-೬೩, ೭-೩೮, ೯-೯೬
 ಮುಹುರ್ಮುಹು-ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ೪-೩೩ವ
 ಮುಳಿಸು-ಮುಳುಗು ೧-೨
 ಮುಟ್ಟು-ಮುಳುಗು ೭-೭೧
 ಮೂಂಕಿಟಿ-ವಾಸನೆ ನೋಡಲು ಮೂಗನ್ನು
 ಬಾಚು ೭-೨೯ವ
 ಮೂಗಲಕ್ಕಿ-ಮೂರಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ
 ಮೌನವಾಗಿ ಆಳುವುದು ೮-೮೨ ವ
 ಮೂಗುವಡು-ಮೂಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆ
 ೪-೨೧
 ಮೂಡಿಗ-ಬುತ್ತಳಿಕೆ, ೫-೪೧, ೪೭ವ
 ಮೂರ್ಧ-ತಲೆ ೪-೧೪
 ಮೂರ್ಧಾಭಷೇಕ-ತಲೆಯಮೇಲೆ
 ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವುದು ೧೩-೯೮
 ಮೂರಿವಿಡು-ಬಾಯಿವಿಡು,
 ಬಿಂದುಹೋಗು ೨-೮೬ವ
 ೩-೬೪ವ, ೯-೮೭ವ
 ಮೂಲಿಗ-ಮೂಲಕಾರಣ ೧೩-೧೮
 ಮೂವಿಟ್ಟಿ-ಮೂರು ಉಚಿತ ಕಾರ್ಯ
 ೬-೩೦
 ಮೃಗಚಾರಿ-ಜಿಂಕೆಯಾಗಿರುವ ೧-೧೧೧
 ಮೃಗಧರ-ಚಂದ್ರ ೧೩-೬೩ವ
 ಮೃಗಭೂ-ಚೌರಿ ೪-೮೦
 ಮೃಗಮದ-ಕಸ್ತೂರಿ ೪-೬೭
 ಮೃಗಯಾ-ಬೇಟೆ ೧-೭೦
 ಮೃಣಾಳ-ತಾವರೆಯ ದಂಟು ೧-೬
 ಮೃತ್ವಾತ್ರ-ಮೃಗನ ಪಾತ್ರ ೨-೪೫ವ
 ಮೃತ್ತಿಕಾ-ಮಣ್ಣು ೩-೭೪ ವ
 ಮೃದುಬಂಧ-ಪದಗಳ ಸರಳವಾದ
 ಜೋಡಣೆ ೧-೮
 ಮಚ್ಚು-ಇಚ್ಛೆ ೧-೭೮, ೫-೧೮
 ಬಹುಮಾನ ೮-೨೫ವ
 ಮಚ್ಚೆ-ಮಚ್ಚುಗಯೇ ೧-೩
 ಮೆಡಲು-ಹೆಣೆ, ೩-೫೫ ವ
 ಮೆಯ್ಯರೆ-ಮೈಮರಿಸಿಕೊ ೬-೭೧, ೭-೩೦ವ
 ಮೆಯ್ಯಲಿ-ಶೂರ ೬-೨೭

ಮಸಕ-ವಿಜೃಂಭಣೆ, ರೇಗುವಿಕೆ,
 ೧೨-೧೫೧, ೧-೧೩೯, ೮-೩೭
 ಮಸಗು-ರೇಗು ೧-೩೪, ೯-೨೪ ವ
 ಮಸಕ-ತಲೆ ೬-೧೧ವ
 ಮಸುಳ್-ಮಾಸು ೧-೪೦
 ಮಸ್ಯನತ-ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ೯-೮೮ ವ
 ಮಹಿಧರ-ವಿಷ್ಣು ೮-೫೫
 ಮಹೀಜ-ಮರ ೩-೧೮
 ಮಳಯ ಮಹೀಜ-ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರ
 ೪-೨೩
 ಮಚ್ಚೆಸು-ಹೋಗಲಾಡಿಸು ೨-೮೧
 ಮಾಂಕರಿಸು-ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸು, ಅಲ್ಲಗಳೆ
 ೧-೩೨, ೪-೩೪
 ಮಾರ್ಕೋಳ್-ಪ್ರತಿಭಟಿಸು, ಎದುರಿಸು
 ೬-೨೭, ೧೦-೧೪
 ಮಾಗಧ-ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
 ಹೊಗಳುವ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕ ೧-೯೯
 ಮಾಂಗಾಯ್-ಮಾವಿನಕಾಯಿ ೩-೪೦ವ
 ಮಾಡ-ಉಪ್ಪರಿಗೆ ೩-೨ ವ, ೪೧
 ಮಾತಂಗ-ಅನೆ ೧೦-೧೯
 ಮಾತಾಳಿ, ಮಾತಲಿ-ಇಂದ್ರನ ಸಾರಥಿ
 ೧೨-೧೭೨
 ಮಾತುಳುಂಗ-ಮಾದಳದ ಹಣ್ಣು ೩-೨೮
 ಮಾದುರ-ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧ ೮-೭೨
 ಮಾಂದಿಸು-ತಡಮಾಡು ೮-೩೭
 ಮಾಧವೀ-ವಾಸಂತಿ, ಮೊಲ್ಲೆ, ಇರುವಂತಿಗೆ
 ೨-೧೨, ೫-೬
 ಮಾನಸ-೧, ಮಾನಸ ಸರೋವರ
 ೨. ಮನಸ್ಸು, ೩. ಮನುಷ್ಯ ೨-೩೬
 ಮಾನಾಮಿ-ಮಹಾನವಮಿ ೪-೯೩
 ಮಾಮ-ಮಾವ ೧೨-೯೬
 ಮಾಮಸಕ-ವಿಶೇಷಕೋಪ ೯-೪೮
 ಮಾಲು-ಕ್ರಯಮಾಡು, ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊ
 ೯-೧೦೦

ಮಾರುದಿನ-? ೪-೮೭ ವ
 ಮಾಸರಂ-ಸವಿಯಾದ ಮಾತು? ೩-೪೪
 ಮಾಸಾದಿ-ಒಳ್ಳೆಯ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರ
 ೮-೫೪ವ
 ಮಾಳಜಿಗೆ-? ೧೦-೭೬
 ಮಿಕ್ಕು-ಮೀರಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅತಿಶಯವಾಗಿ
 ೧-೩
 ಮಿಗಿಲ್-ಅತಿಶಯ ೧೨-೧೪೩
 ಮಿಟ್ಟಿ-ಗುಂದು, ಗೋಲಿ ೫-೧೨ ವ,
 ೭-೩೮
 ಮಿಡಿ-ಬೆರಲಿನಿಂದ ಹೊಡಿ ೧-೫೬
 ಮೀಟು-ಬಾರಿಸು ೭-೮೯
 -ಹೀಚು ೫-೪ವ
 ಮಿಡುಕು-ವ್ಯಥೆಪಡು, ೩-೨೬
 -ಅಲುಗು ೫-೩೦, ೬-೫೯ವ
 ಮಿಥುನ-ಜೋಡಿ (ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು)
 ೪-೪೯ವ
 ಮಿದಿ-ಕುಟ್ಟು ೧-೧೩
 ಮಿನುಗು-ಹೊಳೆ, ಮಿಂಚು ೬-೩೨
 ಮಿಸಿಸು-ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು ೧-೩೮
 ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿಸು ೧೦-೧೫
 ಮಿಳಿರ್-ಚೆಲಿಸು ೧-೫೮, ೭-೮೯
 ಮಿಳ್ಳಿಸು-ಚೆಲಿಸು ೧೦-೯೭ ವ
 ಮಿಟ್ಟು-ಮೃತ್ಯು ೨-೧೩, ೩-೨೭
 ಮಿಳ್ಳುಗೊಡ್ಡಂ-ಅಪಾಯಕರವಾದ ಹರಟೆ
 ೪-೫೩
 ಮೀಂಗುಲಿಗ-ಮೀನನ್ನು
 ಕೊಲ್ಲುವಂಥವನು-ಬೆಸ್ತ ೯-೬೭,
 ೧೨-೪೧
 ಮೀಯಿಸು-ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು ೧೪-೧೭ ವ
 ಮುಕ-ಮುಖ ೭-೫೫
 ಮುಕ್ತ-ಭಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ೫-೮೮
 ಮುಕುಂದ-ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ ೧-೧೦೭,
 ೧೩-೩೨, ೧೪-೧೧ವ
 ಮುಕುಳೇಕೃತ-ಮೊಗ್ಗಾದ,
 ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ೪-೭೭

ರ

ರಂಗತ್-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೧೪-೩೧
 ರಂಗಭೂಮಿ-ಸ್ಥಳಮಂಟಪ ೩-೪೦
 ರಂಗವಲಿ-ರಂಗೋಲಿ ೩-೨
 ರಜ-ಧೂಳು, ರಜೋಗುಣ ೧೦-೬೯
 ರಜತ-ಬೆಳ್ಳಿ ೧-೭೭ ವ, ೪-೧೦
 ರಜಸ್ವರ-ಪರಾಗವೃಕ್ಷ ೭-೨೨
 ರಟತ್-ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ೧೦-೬೭
 ರಣಾಜಿರ-ಯುದ್ಧರಂಗ ೧೦-೯
 ರಣಾನಕ-ಯುದ್ಧವೇರಿ ೩-೬೭
 ರಥಕಲ್ಪ-ರಥ ವಿಷಯಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ
 ೧೨-೧೦೩ ವ
 ರಥದಂ-ರಥದವನು ೧೦-೫೭
 ರಥಾಂಗ-ಚಕ್ರವಾಹಪಕ್ಷಿ ೩-೨೭, ೫-೬೦
 -ಚಕ್ರಾಯುಧ ೯-೯೩ ವ
 ರಥಿನೀ-ಸೈನ್ಯ ೧೨-೫೦
 ರಪಣ-ಅಸ್ತಿ ೭-೩ ವ
 ರಯ-ವೇಗ ೧-೫೧ ವ
 ರಯ್ಯ-ರಮ್ಯ ೪-೫, ೬-೩
 ರವ-ಶಬ್ದ ೩-೩೪
 ರವಳಿ-ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ ೧೦-೩೨, ೩೫ ವ
 ರಶನಾ-ಡಾಟು ೪-೬೭
 ರಶ್ಮಿ-ಕಾಂತಿ ೧-೯೬
 ರಸ-ವಿಷ, ರಸದಾನ-ವಿಷಕೊಡುವುದು
 ೬-೬೭ ವ
 ರಸತ್ತಾರುಗರ್-ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
 ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರು ? ೧೨-೬೦
 ವ
 ರಸಪ್ರಸಾದ-೧. (ಗಂಗೆಯ) ನೀರಿನ
 ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪ್ರಸಾದ-ಪ್ರಸನ್ನತೆ ೧-೨
 ರಸರಸಾಯನ-ರುಚಿಕರವಾದ ಆಹಾರ
 ೪-೧೬ ವ
 ರಸಾ-ಪಾತಾಳ ೧೨-೨೦೩
 ರಸಾತಳ ೬-೪೧
 ರಸಾಯನ-ರುಚಿಕರವಾದುದು ೧೨-೨೧೭
 ರಸ-ಭೂಮಿ ೮-೮೬
 -ಪಾತಾಳ ೯-೧೫

ರಾಗ-ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ ೧-೩, ೪-೫೦ ವ
 -ಪ್ರೀತಿ ೧-೧೪೦
 ರಾಗಿ-ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನು ೪-೫೦ವ
 ರಾಗಿಸು-ಪ್ರೀತಿಸು ೧-೯೬ ವ
 ರಾಜಕ-ರಾಜರ ಗುಂಪು ೩-೩೯, ೪-೮,
 ೪೯ ವ
 ರಾಜಕೀರ-ಅರಗಿಳಿ ೫-೯೦
 ರಾಜತ್-ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ೧-೩೭ ವ
 ರಾಜಾಂತರ-ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಬಳಿಯಿಂದ
 ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ೩-೫೭
 ರಾಜಾವರ್ತ-ಎಳನೀಲ ರತ್ನ ೩-೭೪ ವ,
 ೪-೭೫ವ
 ರಾಧೇಯ-ಕರ್ಣ ೧-೧೦೧
 ರಾವ-ಶಬ್ದ ೩-೬೭
 ರುಚಿ-ಕಾಂತಿ ೧-೮೩, ೩-೮೧
 ರುಂದ್ರ-ವಿಸ್ತಾರವಾದ ೧-೧೩, ೪೪
 ರುಧಿರ-ರಕ್ತ ೬-೫
 ರೂಕ್ಷ-ಕ್ರೂರ ೧೧-೮೬ ವ
 ರೂಪಪರಾವರ್ತನ-ವೇಷಾಂತರವನ್ನು
 ಪಡೆಯುವುದು ೮-೫೦
 ರೂಪಗರೆ-ರೂಪವನ್ನು ಮರೆಮಾಡು
 ೮-೫೫ವ
 ಟೋಡಾಡು-ಮುಖವಿಕಾರಮಾಡಿ
 ಹಿಂಜರಿಸು ೮-೬೮ ಟೋಡಿಸು
 ಗ ೫-೫೦
 ರೋದೋವಿವರ-ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯ
 ಪ್ರದೇಶ ೧೧-೧೪೮
 ಲ
 ಲಕ್ಷಣ-ಲಕ್ಷಣ (ಸಂ) ೭-೯೨
 - ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಗ ೧೦-೨೭ ವ
 ಲಕ್ಷ್ಯ-ಗುರಿ, ೨-೫೨, ೬೦
 ಲಗ್ನ-ಕೂಡಿದ ೧-೧೩೪
 -ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡ ೪-೪೬
 ಲತಿಕಾ-ಬಳ್ಳಿ ೪-೬೫
 ಲಿಂಪಟ-ಆಸಕ್ತ ೧೨-೧೧೬ ವ

ಮಯ್ಯೋಜು-ಎದುರಿಗೆ ಬರು ೭-೮೩
 ಮಯ್ಯಯ್ಯ-ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ೬-೨೬ವ
 ಮಯ್ಯರ್ಚು-ಉಬ್ಬು ೧೦-೩೯ ವ
 ಮಯ್ಯೋಗುಂ-? ೪-೮೭
 ಮಳ್ಳದು-ಮೋಸಹೋಗು ೩-೪ ವ,
 ೬-೭೧ವ
 - ಮೋಸ ೧೩-೪೯
 ಮೇಖಲಾ-ಡಾ ೪-೩೬ ವ
 ಮೇಗಿಲ್ಲದೆ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗದೆ ೩-೪೬ವ,
 ೭-೪ವ, ೫ವ, ೧೧-೧೪೩ ವ
 ಮೇಗು-ಮೇಲು ೧-೫೦
 ಮೇಗು-? ೫-೪೦
 ಮೇಚಕ-ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣ ೧೩-೧೫ ವ, ೭೨
 ಮೇಡು-ದಿಣ್ಣೆ, ಹಿಳಿಲು ೮-೧೦೪
 ಮೇತ-ಮೇವು ೪-೩೮
 ಮೇರೆ-ಎಲ್ಲೆ ೯-೯೫ವ
 ಮೇಲುದು-ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ ೧೨-೨೦೨
 ಮೇವಳಿ-ಮೇಯುವಿಕೆ ೫-೪೬
 ಮೇಳ-ಮೇಳದವರು ೨-೯೫ ವ, ೪-೪೦
 ಜೊತೆ ೧೧-೧೫
 ಮೇಳಗಾಳಗ-ಅಟಕ್ಕಾಗಿ ಆಡುವ ಯುದ್ಧ
 ೧೩-೪೩
 ಮೇಳದಂಕ? ೬-೭೨
 ಮೇಳಸು-ಸೇರು ೧-೯೬
 ಮೈತ್ರ-ಮಿತ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ೬-೩೦ ವ
 ಮೈತ್ರಾಸನ ವೃತ್ತಿ-ಮಿತ್ರನೂ ಉದಾಸೀನನೂ
 ಆಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ೬-೩೦ವ
 ಮೈತ್ರಾವರುಣ-ಯಜ್ಞಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಹಿಸುವ
 ಒಬ್ಬ ಪುರೋಹಿತ ೬-೩೩ ವ
 ಮೈತ್ರಾಸನ ವೃತ್ತಿ-ಮಿತ್ರನೂ ಉದಾಸೀನನೂ
 ಆಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ೬-೩೦ವ
 ಮೈತ್ರಾವರುಣ-ಯಜ್ಞಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಹಿಸುವ
 ಒಬ್ಬ ಪುರೋಹಿತ ೬-೩೩ ವ
 ಮೈಂದವಾಚಿ-ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬಾಳೆ
 ೫-೬ ವ, ೪೭ ವ
 ಮೊಕ್ಕಳಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೨-೭೭, ೪-೭೨

ಮೊಗವಡ-ಮುಖವಾದ ೧೦-೫೧ ವ
 ಮೊಗಸಾಲೆ-ಮುಖಶಾಲೆ ೪-೪೩ವ
 ಮೊಗಸು-ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳು ೧-೫೮
 ಮೊಗ-ತುಂಬು, ಮೇಲೆಬೀಳು ೮-೯೨
 ಮೊಗ್ಗ-ಸಾಧ್ಯವೇ ೬-೨೪, ೭-೪೪
 ಮೊಟ್ಟೆಯ -? ೯-೧೦೩
 ಮೊಟ್ಟನೆ-ಮಟ್ಟವಾಗುವಂತೆ,
 ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗುವಂತೆ ೫-೯೪
 ಮೊನೆ-ಮುಂಭಾಗ ೧೦-೫೮, ೫೯ ವ
 ಹರಿತವಾದ ಭಾಗ ೫-೮೮ ವ ೧೦೪
 ಮೊನೆಗಾರ-ಶೂರ, ಯೋಧ ೨-೬೭
 ಮೊಮ್ಮ-ಮೊಮ್ಮಗ ೧೦-೯ವ
 ಮೊಹ-ಧರ್ಮ, ಕ್ರಮ, ನ್ಯಾಯ ೧-೭೩,
 ೨-೪೯
 ಮೊಲಗಟ್ಟಲೆ-ಬಂದನಲ್ಲಿರುವ
 ಮೊಲದಿಂದಂಟಾದ ಕತ್ತಲೆ
 ೧೧-೧೪೮ ವ
 ಮೊಟಗು-ಶಬ್ದಮಾಡು ೨-೬೬
 ಮೊಟ್ಟು-ಬಾಗು, ಕುಗ್ಗು ೧೧-೬೪
 ಮೋಕ್ಷ-ಬಿಡುವಿಕೆ ೪-೫೯ ವ, ೧೪-೫೨ವ
 ಮೋಘ-ವೃಥಾ ೭-೩೫
 ಮೋದು-ಹೊಡೆ ೨೦-೭೩, ೧೧-೬೮
 ಅಪ್ಪಳಿಸು
 ಮೋಘ-ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಅಸೂಯೆ ೧೨-೭೬ವ
 ಮೌಹೂರ್ತಿಕ-ಜೋಯಿಸ ೧೪-೧೭ ವ
 ಮೌಳಿ-ತಲೆ ೧-೧
 ಯ
 ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ-ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣ
 ೩-೩೯ ವ
 ಯಜಮಾನ-ಯಜ್ಞಮಾಡುವವನು ೪-೨೬ವ
 ಯವ-ಗೋಧಿಯ ಜಾತಿಯ ಒಂದು ಧಾನ್ಯ
 ೫-೭ ವ
 ಯಾನಪಾತ್ರ-ಹಡಗು ೧೨-೫೦
 ಯೂಧ-ಗುಂಪು ೧೧-೬೬
 ಯೂಪ-ಯಜ್ಞಪಶುವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಠ
 ೪-೫೯
 ಯೋಗಿನಿ-ಪಿಶಾಚಿ ೧೪-೨

ವಾರ-ಸಮುದಾಯ ೨-೭೬
ವಾರುಣ-ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕು, ಮಧ್ಯ ೩-೨೩
ವಾರುವಕುರುರ-ಬಾಡಬಜಾತಿಯ ಕುರುರ

೧೦-೮೯

ವಾಸವ-ಇಂದ್ರ ೮-೨೭ ವ
ವಾಸುವಿದ್ಯಾ-ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಶಾಸ್ತ್ರ
೨-೩೪ವ

ವಾಲ್ಮೀ-ಸುದ್ದಿ ೪-೬೧

ವ್ಯಾಘಾತ-ಹೊಡೆತ ೫-೧೦೩ ವ
ವ್ಯಾಜ-ನೆಪ ೧-೭೦

ವ್ಯಾಬಾಧ-ಕಾಟ ೬-೧೫

ವ್ಯಾಯಾಮ-ಅಂಗಸಾಧನೆ ೫-೫೭ ವ

ವ್ಯಾಲೆ-ಕಟ್ಟುವಳು ೨-೧೫ ವ

ವ್ಯಾಳಗಜ, ವ್ಯಾಳದಂತಿ-ತುಂಟಿ ಆನೆ

೨-೩೯ ವ, ೭-೩, ೧೦-೯೩ವ

ವ್ಯಾಳೋಳ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೫-೭೪

ವ್ಯಾತ-ಸಮೂಹ ೧-೧೬

ವಿಕಟ-ದೊಡ್ಡದಾದ ೫-೬೨ ವ

ಕ್ರೂರ ೭-೮

ವಿಕರ್ಣ-ಬಾಣ ೮-೧೦೭, ೧೧-೪೭

ವಿಕಲ್ಪ-ಭೇದ ೪-೪೫ ವ, ೫-೧೦೩ ವ

ವಿಕ್ರಾಂತ-ಪರಾಕ್ರಮ ೧-೮೦

ವಿಕ್ಷೇಪ-ಬೀಸುವಿಕೆ, ಅಕ್ಕಾಡುವಿಕೆ ೪-೧೪,

ಬೀರುವಿಕೆ ೭-೮ ವ

ಪ್ರೇರಣೆ ೧೩-೯೨ ವ

ವಿಕ್ಷೇಪಣ-ಒಲೆದಾದುವಿಕೆ ೯-೯೫ ವ

ವಿಗತ-ಕಳೆದುಹೋದ ೧-೧೪೦ ವ

ವಿಗಳತ್-ಸೋರುತ್ತಿರುವ ೪-೧೮ ವ

ವಿಗಳತ-ಕೆಡೆದದ್ದು ೪-೧೮ ವ

ವಿಘಟಂ-ಒಡೆದವನು ೧-೧೩೧

ವಿಘಟ-ವಿರೋಧವಾಗು ೨-೫೭ ವ

ವಿಘೋರ್ಣಸು-ಅಕ್ಕಾದು ೧೦-೮

ವಿಜೃಂಬರ-ಒಡೆದುಹೋದ ೯-೫೯

ವಿಜೃಂಭ-ಬೇರೆಯಾಗುವಿಕೆ ೪-೪೫ ವ,

೫-೧೦೩ ವ

ವಿಜಗೀಮ-ಜಯಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು ೪-೧೧

ವ, ೯-೪೭

ವಿಜೃಂಭಮಾಣ-ಅರಳುತ್ತಿರುವ ೫-೧೦ವ

ವಿಟಪಿ-ಮರ ೩-೧೦ ವ

ವಿತಾನ-ಸಮೂಹ ೧-೧೪ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು
೧-೧೦೭

ವಿತಾನಕ-ಗುಂಪು ೩-೧೦

ವಿದಗ್ಧ-ಪಂಡಿತ ೧-೫೮

ವಿದಳಿತ-ಅರಳಿದ ೫-೫೬

ವಿದಾರಿಸಿ-ಸೀಳಿ ೧-೬೮ ವ

ವಿದ್ಯಾದು-ಔತಣಮಾಡಿಸು ೯-೨೪

ವಿದ್ಯಾಧರಕರಣ-ಗದಾಯುದ್ಧದ ವರಸೆ

೧೩-೯೪ ವ

ವಿದ್ರಾವಣ-ಓಡಿಸುವವನು ೨-೭೯ ವ,

೮-೧೧

ವಿದಿತ-ತಿಳಿದ ೩-೫೩ ವ

ವಿದ್ವಿಷ್ಟ-ಶತ್ರು ೨-೨೯ ವ, ೧೪-೩೭ ವ

ವಿದ್ರುಮ-ಹವಳ ೪-೨೫

ವಿದುರ್-ಬಿದುರ್, ಔತಣ ೯-೨೪

ವಿಂದ-ಬೃಂದ, ಗುಂಪು ೧೧-೧೪೬ ವ

ವಿದ್ಯೋತ-ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ೯-೯೫

ವ

ವಿಧಾತ್ರ-ಬ್ರಹ್ಮ ೧-೫೮ ವ, ೨-೩೯ ವ

ವಿಧಾತ್ರಯೋಗ-ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಘಟನೆ, ಧೃವ

ಯೋಗ ೨-೯೧

ವಿಧೂತ-ಅಕ್ಕಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೪-೩೪

ವಿನಕ್ರತ್ತಕ-ಹೆಚ್ಚಾದ ನಕ್ರತ್ತಗಳುಳ್ಳ ೧೩-೩೮

ವಿನತಾ-ವಿನತಾದೇವಿ ೧-೧೨೧

ವಿನ್ಯಾಸ-ಇಡುವಿಕೆ ೧-೯, ೧೨೬

ವಿನೂತ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಹೊಸದಾದ ೧-೨

ವಿಪನ್ನ-ವಿಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಸತ್ತ

೧೪-೨

ವಿಪುಳ-ವಿಸ್ತಾರವಾದ ೧-೧೪, ೧೧೫ ವ

ವಿಬುಧ-ವಿದ್ವಾಂಸ, ದೇವತೆ ೧-೭

ವಿಭ್ರಮ-ವಿರಾಸ, ೧-೬೬, ೧೨೦

ವಿಭೂತಿ-ವೈಭವ, ಐಶ್ವರ್ಯ ೧-೧೦೬,

೨-೮೪

ವಿಮಾನ-ಅರಮನೆ ೪-೧೬ ವ

ವಿಮೋಹ-ಭ್ರಾಂತಿ ೫-೧೦

ವಿಮೋಹಿಸು ೧೦-೧೬

ಲಂಬ-ಜೋಲುಬಿದ್ದಿರುವ ೩-೫೪
 ಲಂಬಣ-ಕುಚ್ಚು ೫-೬ ವ, ೯-೬೯
 ಲಯ-ನಾಶ ೭-೪ ವ
 ಲಯಕ್ರೀಡೆ-ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ವಿನೋದ
 ೫-೮೫
 ಲಯತಾಂಡವ-ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಕುಣಿತ
 ೪-೨೭
 ಲಲನಾ-ಹೆಂಗಸು ೩-೩೩
 ಲಲಾಟ-ಹಣೆ ೧-೨, ೨-೩೯ ವ
 ಲಲಾಮ-ತಿಲಕ ೧-೬೧
 ಲಲ್ಲೆ-ಪ್ರೇಮ, ಸರಸ ೩-೮೩, ೭-೯೪ ವ
 ಲಲ್ಲೆಸು-ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಮಾತಾಡು ೯-೭೮
 ಲಾಕ್ಷಾ-ಲರಗು ೨-೯೨ ವ, ೩-೩೨
 ಲಾಂಗೂಲ-ಬಾಲ ೪-೧೪
 ಲಾಜೆ-ಲರಳು ೩-೭೫ ವ
 ಲಾವಗೆ-ಲಾವನಹಕ್ಕಿ ೫-೧೦೦ ವ
 ಲಾಳಾ, ಲಾಳೆ-ಲಾಲಾ, ಜೊಲ್ಲು
 ೧೦-೭೦ ವ, ೪-೧೦೦
 ಲೀಲಾಯಿತಂ-ಕ್ರೀಡೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
 ೩-೨೭
 ಲುಂಠ-ಅಪಹರಿಸುವ ೧-೬೮ ವ
 ಲುಳಿತ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೧-೫೩, ೩-೭೬
 ಲೂನ-ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ೪-೧೮ ವ
 ಲೆಂಕ-ದೃತ್ಯ ೭-೪ ವ
 ಲೋಲ-ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ೧-೬೮
 ಆಳ್ವಾಡುತ್ತಿರುವ ೪-೧೪
 ಲೋಹವಕ್ಕರೆ-ಅನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವ
 ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಕ್ಷಿ ರಕ್ಷೆ ೧೦-೫೧ ವ,
 ೭೮, ೯೨
 ಲೋಹಿತ-ರಕ್ತ ೮-೧೦೬
 ಲೋಳೆ-ಲೋಳಿ ೪-೧೦೦
 ವ
 ವಕ್ಷ-ಎದೆ ೨-೩೭
 ವಕುಳ-ವಗಡೆ ಗಿಡ ೨-೧೬, ೫-೧೦ ವ
 ವಕ್ರಿಸು-ವೃತ್ತಿಭಟಿಸು ೧೩-೧೦೧
 ವಜ್ರ-ಇಂದ್ರ ೯-೬೨
 ವಜ್ರಶರ ೧೧-೪೩
 ವಟ-ಆಲದ ಮರ ೪-೧೮ ವ

ವಟು-ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ೧-೧೦೦
 ವರ್ಣಕ-ವರ್ಣನೆ ೧-೧೧
 - ಬಣ್ಣ ೧-೩೯ ವ
 ವರ್ತಿ-ಇರುವ ೩-೩೧ ವ
 ವಂದಿ-ಹೊಗಳುಭಟ್ಟಿ ೧-೯೯, ೨-೩ ವ
 ವರ್ಧಮಾನ-ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ೧೧-೧೧೭ ವ
 ವನಧಿ-ಸಮುದ್ರ ೧-೨೬
 ವನನಿಧಿ-ಸಮುದ್ರ ೧-೧೨೧
 ವನಭೃತ್-ಮೇಘ ೪-೬೯
 ವನ್ಯ-ಕಾಡಿನ ೧-೧೧೫
 ವನೀಪಕ-ಯಾಚಕ ೨-೯೮, ೧೦-೫೮
 ವಯಲ್-ಬಯಲು ೧-೧೦೯
 ವರಣಮಾಲೆ-ಸ್ವಯಂವರಮಾಲೆ ೧-೧೦೬
 ವರುಣಾನಿ-ವರುಣನ ಹೆಂಡತಿ ೬-೩೨ ವ
 ವರೂಢಿನಿ-ಸ್ವಸ್ಥ ೧೦-೯೦ ವ, ೧೧-೧೮ ವ
 ವಲ್ಲಲ-ನಾರುಬಟ್ಟೆ ೨-೪೫ ವ
 ವಲ್ಲರಿ-ಬಳ್ಳಿ ೩-೩೩
 ವಸನ-ಬಟ್ಟೆ ೭-೫೪
 ವಸುಮತಿ-ಭೂಮಿ ೬-೬೮
 ವಷಟ್ಕಾರ-ವಷಟ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರಣೆ
 ೬-೩೪
 ವಳನ-ಚಲನ ೪-೨೫
 ವಳಯ-ಮಂಡಲ ೨-೫೦ ಕಡಗ ೫-೧೬
 ವಳಿತಯ-ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರು
 ಮಡಿಪು ೧-೧೪೧ ವ
 ವ್ಯಗ್ರ-ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ೧೩-೮ ವ
 ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತ-ದುಡುಕು ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು
 ೨-೪೬
 ವ್ಯತಿಕರ-ಸಂಬಂಧ, ಸಂದರ್ಭ ೯-೫೨ ವ
 - ಕೇಡು ೧೪-೫೨ ವ
 ವ್ಯವಸಾಯ-ಉದ್ಯೋಗಿ ೨-೯೦ (ಶ್ಲೋ)
 ವ್ಯಸನ-ಆಸಕ್ತಿ ೧೦-೪೧ ವ
 ವ್ಯಳಿಕ-ಇಲ್ಲದ, ಸುಳ್ಳಾದ ೪-೬೪ ವ
 ವಾಗ್ವಿ-ಚಿನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವವನು ೩-೮೦
 ವಾತ್ಸ್ಯಾ-ಬಿರುಗಾಳಿ ೯-೯೭
 ವಾಮಕ್ರಮ-ಎದದ ಪಾದ ೯-೨೮ ವ
 ವಾಯುಪಥ-ಆಕಾಶ ೧-೮೦

ಶರದ-ಶರದ್ಯತು ೨-೩೯
 ಶರಧಿ-ಬತ್ತಳಿಕೆ ೨-೭೪ ವ, ೪-೧೨ ವ
 ಶರಸ್ತಂಬ-ಲಾಳದ ಕಡ್ಡಿ ೨-೩೩
 ಶರಾಸನ-ಬಿಲ್ಲು ೨-೩೩ ವ, ೫೨
 ಶರಾಸಾರ-ಬಾಣದ ಮಳೆ ೫-೫೦ ವ
 ಶಲಭ-ಮಿಡಿತೆ ೧-೪೧
 ಶಲ್ಯ-ಮುಳ್ಳು, ಚುಚ್ಚುವ ಆಯುಧ
 ೧೨-೯೯ವ ಈಟಿ ೧೦-೧೧೧
 ಶಶಾಂಕ-ಚಂದ್ರ ೬-೩ ವ, ೧೧-೩೯
 ಶ್ರಯಣೇಯಂ-ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನು ೧೪-೪೨
 ಶ್ರವಣ - ಕಿವಿ ೧೨-೧೭೬
 ಶಾಖಿ-ಮರ ೧-೧೧೬
 ಶಾತಕುಂಭ-ಚಿನ್ನ ೧೧-೫೪ ವ
 ಶಾಂತಿಕ-ಶಾಂತಿಕರ್ಮ ೧-೧೩೩ವ
 ಶಾದೂಲ-ಹುಲಿ ೯-೨೨
 ಶಾಬ-ಮರಿ ೧-೭೦
 ಶಾಸನ-ಅಪ್ಪಣೆ ೧-೫೦
 ಶಾಳ-ಸಾಲ, ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆ ೧-೫೮
 ಶಾಳಿ-ಬತ್ತದ ಪೈರು ೧-೫೨, ೫೪
 ಶಾಂತ-ಬಳಲಿದ ೩-೧೦ ವ, ೬-೭೭
 ಶಿಖರಿ-ಬೆಟ್ಟ ೨-೩೯ ವ, ೭-೨೯ ವ
 ಶಿಖಿ-ಆಗ್ನಿ, ಬೆಂಕಿ ೧-೨, ೫-೫
 ಶಿತ-ಹರಿತವಾದ ೧-೮೦, ೧೦-೯೯
 ಶಿತಿಕಂಠ-ಈಶ್ವರ ೧೧-೧೩೨ ವ
 ಶಿರೀಷಕುಸುಮ-ಬಾಗೆಯ ಹೂವು ೪-೬೯
 ಶಿರೋರುಹ-ತಲೆಯ ಕೂದಲು
 ೧೨-೨೨೧
 ಶಿವಾ-ನರಿ ೧-೧೩೨, ೩-೧೧
 ಶಿಶಿರ-ತಣ್ಣಗಿರುವ ೫-೫೩ ವ, ೧೩-೨
 ವ
 ಶಿಶಿರಋತು ೫-೩೧
 ಶಿಳೀಮುಖ-ತುಂಬಿ, ಬಾಣ ೧೨-೮೭
 ಶೀಕರ-ತುಂತುರು ೩-೧೦
 ಶುದ್ಧಾಂತ-ಅಂತಃಪುರ ೮-೫೫
 ಶುಂಭತ್-ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವ ೬-೨೨ ವ
 ಶ್ರುತ-ಶಾಸ್ತ್ರ ವೇದ ೨-೮೬, ೧೪-೩೨
 ಶೃಂಗಾಟಕ-ನಾಲ್ಕುದಾರಿ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳ
 ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸೇನಾಚನೆ
 ೧೨-೧೬

ಶೇಖರ-ತಲೆದೊಡವು ೩-೧೧ ವ
 ಶೇಷಾರ್ಕತ-ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದ
 ಮಂತ್ರಾರ್ಕತೆ ೪-೧೦, ೧೪-೧೬ವ
 ಶೈಲ-ಬೆಟ್ಟ ೪-೧೩
 ಶೋಣಿತಜಲ-ರಕ್ತ ೧೦-೪೮
 ಶೌಂಡ-(ಸಮರ್ಥ) ಅತ್ಯಾಸಕ್ತ ೬-೭೭
 ಶ್ರೀತಂ-ಕೇಳಲ್ಪಡತಕ್ಕದು ಕಾವ್ಯ ೧೪-೫೨

ಷ

ಷಟ್ಟರಣ-ದುಂಬಿ ೫-೯೦
 ಷಟ್ಟದ-ತುಂಬಿ ೪-೪೭
 ಷಂಡ-ಗುಂಪು ೧-೩, ೪-೨೨
 ಷಡ್ವರ್ಗ-ಆರರ ಗುಂಪು

ಸ

ಸಃ ಅವನು ೨-೯೦ (ಶ್ಲೋ)
 ಸಕಳ, ಸಕಳವಟ್ಟಿ-ಶಕಲ (ಸಂ) ೭-೪೦
 ವ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಬಟ್ಟೆ
 ಸಕಳಕಳಾಧರ-ಚಂದ್ರ ೨-೫೯ ವ
 ಸಕ್ಕ-ಶಲ್ಯ (ಸಂ) ಚಿಕ್ಕ ೧೦-೯೩ವ
 ಸಕ್ತ-ಕೂಡಿದ ೫-೮೦
 ಸಂಕಟ-ಇಕ್ಕಟ್ಟವಾದ, ದಟ್ಟವಾದ ೪-೪೭,
 ೧೧-೧೪೬
 ಸಂಕರ್ಷಣ-ಬಲರಾಮ ೧೩-೯೦ವ
 ಸಂಕ್ರಮಿಸು-ಸೇರಿಸು ೨-೬೪ ವ
 ಸಂಕಾಶ-ಸಮಾನ ೧೧-೩೯
 ಸಕ್ಕಿ-ಸಾಕ್ಕಿ (ಸಂ) ೯-೨೬
 ೧೨-೩೩, ೪೫
 ಸಂಕು-ಶಂಕು (ಸಂ) ಗೂಟದಂತಿರುವ
 ಆಯುಧ ೧೦-೯೪
 ಸಂಕೇತ-ವ್ಯವಸ್ಥೆ ೩-೨ ವ
 ಸಗಣ-ಸಗಣೆ ೩-೨
 ಸಂಗತ-ಕೂಡಿದ ೧-೨, ೩-೬೨
 ಸಂಗತಿ-ಕೂಡುವಿಕೆ ೧೪-೩೧
 ಸಂಗರ-ಯುದ್ಧ ೧೨-೧೩೫
 ಸಗಾಟಿಸು-ಸ್ನೇಹಮಾಡು ೪-೯೨
 ಸಂಗ್ರಾಮ-ಯುದ್ಧ ೭-೯೫
 ಸಂಗೀತ-ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ೧-೬೧

ವಿಯಚ್ಛ್ರ-ಆಕಾಶಮಂಡಲ ೧-೧೧೦
ವಿಯತ್ಸಳ-ಆಕಾಶಪ್ರದೇಶ ೧-೧೨೪ ವ,
೨-೨೨

ವಿಲಿಪ್ತ-ಬಳಿದ ೩-೮೪
ವಿಲುಪ್ತ-ನಾಶಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ೪-೧೮೪
ವಿಲುಳಿತ-ಒದರಿದ ೧೩-೫೫ ವ
ವಿಲೋಕನ, ವಿಲೋಕನ-ನೋ ೫-೧೧೧,
೪-೭೭

ವಿಶದ-ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ೧-೪೧೧, ೬-೩೪
ವಿಶಸನ-ಕೊಲೆ ೧೨-೬ ವ

ವಿಶಸನರಂಗ-ಯುದ್ಧರಂಗ
ವಿಶ್ವಧ-ಸಡಲಿಹೋದ ೫-೫೧
ವಿಶ್ವ-ಸಮಸ್ತ, ಎಲ್ಲ ೧-೧೪೯, ೪-೧೦೪
ವಿಶ್ವಂಭರಾ-ಭೂಮಿ ೪-೧೦ ವ
ವಿಶ್ವಾಂತ-ನಿಂತ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಸಿರುವ ೪-೪೨
ವಿಶಿಖ-ಬಾಣ ೧೧-೧೪೨ ವ
ವಿಶೀರ್ಣ-ಭಗ್ನವಾದ, ನಷ್ಟವಾದ ೨-೨೯೪
ಒಡೆದ ೧೨-೧೩೬

ವಿಶೇಷಕರು-ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ೧೩-೩೩ ವ
ವಿಷಧರ-ಸರ್ಪ ೨-೩೨೪
ವಿಷಮ-ಕೂರ ೨-೩೨ ವ
ವಿಷಯ-ದೇಶ ೧-೧೦, ೫೧ ವ
ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳು ರಾಜ್ಯ ೯-೧೩
ವಿಷ್ಣುರ-ಆಸನ ೧೦-೩೬ (ಸಿಂಹವಿಷ್ಣುರ)
ವಿಷಾಣ-ಕೋಡು ೧೧-೭೮
ವಿಶಸನ, ವಿಶಸನ-ಕೊಲೆ, ಸಂಹಾರ,

೧-೧೧೭, ೯-೯೧
ವಿಸ್ತುಲಿಂಗ-ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿ ೧೧-೧೯ ವ,
೧೨-೮೫
ವಿಳಸನ-ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ೧೨-೮೫
ವಿಳಾಸಿನಿ-ಹೆಂಗಸು ೧-೫೮, ೧೪೯
ವಿಳೋಳ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ೧-೩೯
ವೀಚಿ-ತೆರೆ, ಅಲೆ ೧-೫೧ ವ
ವ್ಯೂಹ-ಸೈನ್ಯ ೧೧-೧೭
ಸೇನಾರಚನೆ ೧೧-೮೫ ವ, ೮೭
ವೃತ್ತ-ನಡೆವಳಿ ೪-೧೧ ವ

ವೃತ್ತಿ-೧ ಕೈಶಿಲ್ಪಾದಿವೃತ್ತಿ (ರಸಾನುಗುಣವಾದ
ಪದಗಳ ಜೋಡಣೆ ೨. ನಡತೆ
೧-೯

ವೃಷಧ್ವಜ-ಈಶ್ವರ ೧೨-೪೦
ವೃಷಸ್ಪಂಧ-ವಿತ್ತಿನ ಹೆಗಲು
ವೇಣು-ಬಿದುರು ೯-೧೦೪
ವೇತಂಡ-ಅನೆ ೧೨-೮೬ ವ
ವೇತ್ಯಾಸನ-ಬೆತ್ತದ ಪೀಠ ೨-೫೨ ವ,
೬-೧೧೪
ವೇಮಾಣು-ಆಜಾಗರೂಕನಾಗು, ಮೋಸ
ಹೋಗು ೩-೩೨

ವೇಲೆ-ಪ್ರವಾಹ, ಉಬ್ಬರ ೧-೧೪೬
ವೇಳೆ ೧೦-೨೪ ವ
ವೇಳಾ-ದಡ ೧-೧೪೨ ವ
ವೇಳೆಗೊಳ್-ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದು
ಕಟ್ಟನ್ನನುಸರಿಸು ೫-೩೩, ೧೩-೧೫
ವೈಕರ್ತನ-(ಸೂರ್ಯನ ಮಗ) ಕರ್ಣ
೮-೧೦೪, ೧೨-೧೩೫ ವ
ವೈಜಯಂತಿ-ಧ್ವಜನ ೨-೩೯ ವ
ವೈತಾಳಿಕ-ರಾಜರನ್ನೆಚ್ಚರಿಸುವ ಗಾಯಕ
೧೨-೧೦೬
ವೈಮಾನಿಕ-ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ
೧೨-೫೪
ವೈಷ್ಣವ-ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿ ೯-೬೦, ೧೩-೩೨
ವ್ಯೋಮ-ಆಕಾಶ ೧-೧೫

ಶ

ಶಕಟ-ರಥ ೧೧-೧೬ ವ
ಶಕಳ-ಜೊರು, ತುಂಡು ೧೩-೫೧ ವ
ಶಂಕಾಂತರ-ಬೇರೆ ಸಂದೇಹ ೪-೩೯
ಶಕ್ತಿತ್ರಯ-ಪ್ರಭು, ಮಂತ್ರ, ಉತ್ಸಾಹ
ಎಂಬ ಮೂರು ಶಕ್ತಿಗಳು ೧-೧೪೧
ಶತಪತ್ರ-ಕಮಲ ೫-೫೬
ಶಫರ-ಮೀನು ೧-೯೦
ಶಬಳ-ಚಿತ್ರ, ವರ್ಣ ೪-೧೮ ವ
ಶಮೀ-ಬನ್ನಿಯ ಮರ ೬-೩೩೪
ಶರ-ಬಾಣ ೧-೬೬

ಸಮುದ್ರತ್-ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಜಿ-೬,
೯-೯೭

ಸಮುದ್ರತ್-ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಿ-೫೧
ಸಮ-ಮಾಡು, ನಿರ್ಮಿಸು ೧-೭೮,
೨-೫೯ ವ, ೬-೩೩ ವ

ಸಯಂಬರ-ಸ್ವಯಂವರ (ಸಂ) ೩-೩೯
ಸಯ್ಯು-ಸುಮ್ಮನೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ೨-೮೭,
೧೧-೫೨

ಸಯ್ಯರ್-ಋಜುವಾಗಿರುವವರು ೯-೮೮
ಸಯ್ಯವಂ-ಋಜುವಾಗಿರುವವನು ೧೩-೮೬
ಸಯ್ಯು-ಪುಣ್ಯ ೩-೨೬ ವ, ೫-೯೩
ಸರ-ಸ್ವರ, ದನಿ ೨-೨೨ ವ
ಶರ, ಬಾಣ, ೨-೫೨

ಸರದ-ಶರತ್ಕಾಲ ೧೦-೫೬
ಸರವಿ-ಹುಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ ೧೦-೧೭
ಸರಳ-ಧೂಪದ ಗಿಡ ೫-೫೨
ಸರ್ವಸ್ವ-ಸಮಸ್ತವಸ್ತು, ಆಸ್ತಿ ೧-೫೫
ಸ್ಮರ-ಮನಸ್ತ ೪-೩೮
ಸರಿಗೆ-ತಂತಿ ೬-೮
ಸರಿತ್ವತ-ನದಿಯಮಗ, ಭೀಷ್ಮ ೧-೭೬
ಸರೋಜನಿಲಯಂ-ಬೃಹ್ಮ ೨-೩೮
ಸಲಗು-ಶಲಾಕಾ (ಸಂ) ಸಲಾಕೆ ೪-೮
ಸಲವು-ಪ್ರವೇಶ ೫-೮೧
ಸಲ್ಲಕ್ಕೀ-ಆನೆಬೇಲದ ಮರ ೧-೧೧೫,
೪-೧೮ವ

ಸವಕಟ್ಟು-ವಿರ್ಪಾಡು ೩-೨೬ ವ
ಸವಂಗ-ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಗ್ರಿ
೯-೧೦೩
ಸವತ್ಸ-ಕರುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ೧೨-೧೦೮ ವ
ಸಂವಳಯಿತ-ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ೪-೨೫
ಸಂವ್ಯಾಸ-ಉತ್ತರೀಯ ೧೨-೧೦೮ ವ
ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ-ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ೧೨-೧೩೭
ಸಂಸಕ್ತ-ಕೂಡಿದ ೫-೮೦
ಸಸಿದು-ಎಕ್ಕಿ, ಬಿಡಿಸಿ ೩-೫
ಸಂಸ್ಕೂಯಮಾಸ-ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವ
೧-೧೪೮ ವ
ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಂಸಾರ ೨-೨೭
ಸಹಕಾರ-ಸಿಯಾವು ೨-೧೩, ೫-೨೨

ಸಂಹತಿ-ಸಮೂಹ ೧೦-೫೦, ೧೪-೨ ವ
ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಿತ-ಬಟ್ಟಿಗೆ

ಧೂಳಿಯಾಟವಾಡಿದವರು ೨-೨೯
ವ
ಸಹೋತ್ಪನ್ನ-ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು
೧೪-೨

ಸಾಗು-? ೭-೯೦
ಸಾಂದು-ಸುಂಗಧದ್ರವ್ಯ (ಪ್ರನುಗು),
೫-೬೦ ವ, ೧೪-೨೦

ಸಾಧನ-ಸೈನ್ಯ ೧-೧, ೬-೩೨
ಸಾಧ್ಯಸ-ಸಡಗರ, ಗಾಬರಿ ೫-೧೫
ಸಾಧುವಾದ-ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರವಾದ ಮಾತು
೨-೯೫

ಸಾಯಕ-ಬಾಣ ೧-೭೪
ಸಾರಸ-ನೀರಹಕ್ಕಿ ೫-೮೦
ಸಾರಿಕೆ-ಶಾರಿಕಾ (ಸಂ) ಹೆಣ್ಣುಗಿಳಿ ೪-೮೩,
೫-೫೮

ಸಾಲು-ಕೂಗಿಹೇಳು ೧೦-೩೪ ವ
ಸಾರೆ-ಸಮೀಪ ೩-೨೪

ಸಾರೆವರೆ ೬-೬
ಸಾಲ-ಕೋಟಿ ೧-೬೮
ಸಾಲಭಂಡಿಕೆ-ಸಾಲಾಗಿರುವ ಬೊಂಬೆ
೪-೫೪

ಸಾಯಿ-ನಿಲ್ಲುವುದು ೯-೮೪ ಆಶಿಸುವವನು
೨-೯೦ ಶ್ಲೋ

ಸ್ವಾಮ್ಯವಿಕ್ರಾಂತಂ-ದಣಿಯ ಸೊತ್ತನ್ನು
ಆಕ್ರಮಿಸುವವನು ೨-೯೦ ಶ್ಲೋ
ಸ್ವಾಹಾಂಗನಾನಾಥ-ಅಗ್ನಿ ೫-೧೦೪ ವ
ಸಿಗ್ಗು-ನಾಚಿಕೆ ೧-೭೬ ವ, ೮-೫೭ ವ
ಸಿಡಿಂಬು, ಸಿಡುಂಬು-ಬಿದಿರುಮೆಳೆ,
ಪೊದೆ, ೧೧-೪೫, ೨೨-೧೬೭

ಸಿಂದುರ-ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹೂವು
೫-೩೦
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ-ಬಿಳಿಯ ಸಾಸಿವೆ ೩-೨೧ವ
ಸಿಂಧುಪುತ್ರ-ಭೀಷ್ಮ ೧-೮೦
ಸಿಂಧುರ-ಅನೆ ೨-೬೬
ಸಿವು-ಚಿವು ೪-೮೭ ವ, ೬-೩೬,
೧೦-೯೩ವ

ಸ್ಥಗಿತ-ಮುಚ್ಚಿದ ೪-೨೩, ೧೨-೧೫೬
 ಸಂಚಿತ-ಕೂಡಿಟ್ಟ ೩-೩೬
 ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಮಿಟ್ಟು-ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣವುಳ್ಳವನು
 ೧೧-೪೭ ವ
 ಸಂಧಾದಿತ-ಆವರಿಸಿದ ೧೪-೨೧ವ
 ಸಜ್ಜನ-ಕುಲಸ್ತೀ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ೯-೪೬,
 ೧೧-೧೨೨ವ
 ಸಟ-ಜಡೆ ೧೨-೭
 ಸಟ್ಟುಗ-ಸೌಟು ೮-೫೩ವ
 ಸಡಹುಡನಪ್ಪ-ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ?
 ೯-೧೦೩
 ಸಣ್ಣಸು, ಅರೆ-ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡು
 (ಚೂರ್ಣಕರಣ) ಕೃಶಮಾಡು
 ೧೧-೧೪೭
 ಸತ್ಪುತ-ಉಪಕಾರ ೯-೮೪
 ಸತ್ಪ-ಬಲ ೩-೨೮
 (ಸತ್ಪುಣ ೧೦-೬೯)
 ಸಂತತಿಚ್ಛೇದ-ವಂಶವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು
 ೩-೨೫ ವ
 ಸಂತರ್ಪನಂ-ತ್ಯಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ
 ೮-೨೧
 ಸಂತಾನ-ಸಮೂಹ ೧-೧೧೯, ೪-೧೮ ವ
 ಸತ್ತಿಗೆ-ಧತ್ತಿಕಾ (ಸಂ) ಕೊಡೆ ೯-೧೦೪
 ಸ್ಥಂದ-ವಿಧವಾಗ ೧೪-೩೨
 ಸದ್ವ-ಶಬ್ದ (ಸಂ) ೧೨-೨೧೮
 ಸಂದಣೆ-ಗುಂಪು ೧೦-೫೧
 ಸಂದಣೆಸು ೩-೭೦
 ಸ್ಪಂದನ-ಅದಿರುವುದು ೪-೩೩ ವ
 ಸದಾನಿ-ದಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ೧-೫೮
 ಸದ್ವ್ಯಾಂತ-ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ೩-೫೭
 ಸದ್ವ್ಯಾಪ-ಅಭಿಪ್ರಾಯ ೨-೯೦
 ಸ್ಯಂದೀ-ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ೯-೬೭
 ಸಂದೆಯ-ಸಂದೇಹ (ಸಂ) ೨-೪೯
 ಸಂಧಾರಿತ-ತೊಡಿಸಿದ ೮-೧೨
 ಸಂಧಿ-ಕೀಲು ೮-೭೮ ವ
 ಸನ್ನೂ-ಸನ್ನಾಹ (ಸಂ) ಯೋಧರ
 ಯುದ್ಧಕವಚ ೧೦-೪೯, ೧೧-೮೨
 ವ

ಸನ್ನಹಿತ-(ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ) ಕೂಡಿದ ೧-೪
 ಸನಿ-ಶನಿ (ಸಂ) ೪-೯೮
 ಸನ್ನಿಕಾಶ-ಸಮಾನ ೭-೮
 ಸನ್ನಿದ-ಸನ್ನಿಹಿತ (ಸಂ) ಸಮೀಪ ೧೦-೩೧
 ಸಪ್ತಸಪ್ತಿ-ಸೂರ್ಯ ೭-೭
 ಸರ್ಪಯೋನಿ-ಸರ್ಪ ೧೨-೭೧
 ಸಪಾದಲಕ್ಷ್ಯತೆ-ಒಂದೂಕಾಲು ಲಕ್ಷ ಸೀಮೆ
 ೧-೧೬
 ಸಪ್ತಾಂಗ-ಸ್ವಾಮಿ, ಅಮಾತ್ಯ, ಸುಹೃತ,
 ಕೋಶ, ರಾಷ್ಟ್ರ, ದುರ್ಗ, ಬಲ ಈ
 ಏಳು ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳು ೪-೮
 ಸಪ್ತಾರ್ಚ-ಅಗ್ನಿ ೩-೭೫ ವ, ೫-೮೬
 ಸಪ್ತರ್ಷಿ-ಧ್ವನಿ, ಶಬ್ದ ೩-೩೩ ವ
 ಸಬ-ಶವ, ಹೆಣ ೮-೧೦೪
 ಸಬ್ಬವ-ಪರಿಹಾಸ ೨-೯೫ ವ, ೩-೮೦
 ಸಂಬಳಿಗೆ-ಸಂಪುಟಕ (ಸಂ) ಹೋಳು
 ೮-೧೬
 ಸಂಭಕ-ನಿಶ್ಚಲಭಾವ ೪-೫೯ ವ
 ಸಂಭವ-ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳ ೧-೬೦ ವ
 ಸಂಭ್ರಮ-ಸಡಗರ ೩-೪ ವ
 ಸಂಭೃತ-ತುಂಬಿದ ೬-೧೧ ವ
 ಸಮಕಟ್ಟು-ಯೋಗ್ಯತೆ ೫-೭೬, ೬-೪೮
 ಏರ್ಪಾಡು ೭-೩೫, ೧೨-೧೮೨
 ಹೋಲಿಕೆ ೫-೭೭
 ಸಮಕ್ಷ-ಎದುರು ೩-೭೪ ವ
 ಸಮಕೋಳಿಸು-ಸರಿಮಾಡು ೧೩-೭೦ ವ
 ಸಮಗ್ರ-ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ೧-೬೮
 ಸಮಚತುರಶ್ರ-ಚಕ್ರಾಕ ೨-೬೫ ವ
 ಸಮಜು-ಮಟ್ಟಮಾಡು ೧೩-೯೨
 ಸಮಾಗಮ-ಸೇರುವಿಕೆ ೧೪-೬೨
 ಸಮಾನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ-ಸಮಾನವಾದ ಗೌರವ
 ೬-೩೩ ವ
 ಸಮಾಹಿತ-ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಪಡೆದ
 ೧೪-೧೦ವ
 ಸಮಿತಿ-ಸಮೂಹ ೧-೧೨೨, ೧೦-೭೯
 ಸಮೀರ-ಗಾಳಿ ೧೨-೧೦೫
 ಸಮೀರಣ-ಗಾಳಿ ೩-೫೭
 ಸಮುತ್ಸಾರಿತ-ಹೊರಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧೩-೫೧ವ

ಸೂಲನೆ-ಅಗಲೇ ಆ ಸಲವೇ ೫-೮೨
 ಸೂಲ್ವಿಡೆ-ಸರದಿಯನ್ನು ಹೊಂದು ೧೦-೨೩
 ಸೂಬಾಯ್ಯ-ಸೇವಕಿ ೧-೮೫ ವ
 ಸೂಲಿ-ಸಮಯವೇ, ನ್ಯಾಯವೇ ೫-೭೪
 ಸೂಲ್ವಿ-ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ೧೧-೯೫
 ಸ್ವತ-ಸೋರಿದ ೭-೫೮
 ಸೆಜ್ಜೆ-(ಶಯ್ಯಾ) (ಸಂ) ಹಾಸಿಗೆ ೩-೮೧ವ
 ಸೆಂಡು-ಬೆಂಡು ೨-೩೦, ೩-೩೦ ವ
 ಸೆಡೆ-ಸಂಕೋಚಪಡು, ಭಯಪಡು,
 ೩-೮೧ವ, ೯-೧೮, ೧೧-೧೪೯
 ಸೊಸು-ಹೋರಾಡುವಿಕೆ ೪-೧೧
 ಸೆರಗು-ಭಯ ೧-೧೦೨, ೮-೧೭,
 ೧೧-೨೧, ೪೨, ಸೆರಗಂ ಬೆರಗಂ
 ೮-೬, ೭-೧೦೮
 ಸೆಜಪು-ಆತಿಥ್ಯ, ಉತ್ಸವ ೪-೪೪
 ಸೆರೆ-ರಕ್ಷಣಾಳ ೨-೩೯ ವ
 ಸೆಜಿ-ಬಂಧನ ೧೧-೧೩೩ ವ
 ಸೆಜಿಗಳ್-ಸೆರೆಬಿದ್ದವರು ೬-೫೬ ವ
 ಸೆಜಿಕೋಲ್-ಪಕ್ಕಗಳ ತುದಿ ೧೦-೫೭
 ವ, ೫೯
 ಸೆಳ್ಳುಗುರ್-ಕೋಮಲವಾದ ಉಗುರು
 ೪-೭೫ ವ
 ಸೇಕ-ಚಿಮುಕಿಸುವುದು ೫-೧೦ ವ
 ಸೇತುಬಂಧ-ರಾಮಸೇತು ೪-೮ವ
 ಸೇದೆ-ಬಳಲಿಕೆ ೯-೪೨
 ಸೇಸೆ-ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ೨-೯೩ ವ, ೫-೫೨
 ಸೈತು-ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ೭-೫೮
 ಸುಮನೆ - ೧೦-೩೪
 ಸೈದರ್-ನಿಷ್ಕಪಟಿಗಳು ೧೩-೯
 ಸೊಡರ್-ದೀಪ ೧೦-೪೭
 ಸೊನೆ-ಮರದಿಂದ ಸೋರುವ ದ್ರವ ೨-೧೨ವ
 ಸೊಪ್ಪುಳ್-ದನಿ, ಶಬ್ದ ೧೩-೬೩ ವ
 ಸೊಲ್ವಿನಂ - ಹೇಳುವಂತೆ ೧-೨೫
 ಸೋಂಕಿಲ್-ಮಡಿಲು ೧-೯೬
 ಸೋಗಿಲ್-ಮಡಿಲು ೧-೧೪೦
 ಸೋಗೇ-ಗಂಡುನವಿಲು ೨-೪೧ ವ
 ಮಡಿಲು - ೨-೪೧ವ
 ಸೋದನದೀವಿಗೆ - ಕೋಧನದೀಪಿಕಾ
 (ಸಂ) ೪-೫೨

ಸೋಲ-ಅಸಕ್ತಿ, ಮೋಹ ೧-೪
 ಸೋಲುಮಿಕೆ ೬-೭೨ ವ
 ಸೋವತಂ-ಬಲಿ ೧೩-೪೧ ವ
 ಸೋವಳಿ-ಅಟ್ಟುವಿಕೆ ೫-೪೬
 ಸೋವು-ಅಟ್ಟು ೨-೧೭, ೧೩-೫೭
 ಸ್ತೋಭ-ತಡೆ ೪-೫೯ ವ
 ಸ್ತೋತ-ಪ್ರವಾಹ ೭-೭೩, ೧೪-೫೨
 ಸೌರಭ-ಸುವಾಸನೆ ೪-೧೦೭
 ಸೌವ್ಯವ-ಸೊಗಸು ೪-೫೮
 ಸೌಸರ-ಪರಿಮಳ ೫-೬೦ವ
 ಸೌಳಗೆ-ಸೀಳುವ ಅನುಕರಣ ೮-೧೬

ಹ

ಹನ್ಯತೇ-ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ೨-೯೦ ಶ್ಲೋ
 ಹಮ್ಮು-ಉಪ್ಪರಿಗೆ ೩-೧೮ ವ
 ಹಯವಲ್ಲನ-ಕುದುರೆಯ ನಡೆಗೆಯ ಭೇದ
 ೫-೫೧
 ಹರಿ-ಕುದುರೆ ೧-೧೯, ೨೯
 ಸಿಂಹ-೪-೪೯ ವ
 ಕೃಷ್ಣ ೯-೮, ವಿಷ್ಣು ೪-೪೪ ವ
 ಹರಿಚಂದನ-ಶ್ರೀಗಂಧ ೧೪-೧೦ವ
 ಹಳ-ನೇಗಿಲು ೬-೨೯
 ಹಳಿ-ಬಲರಾಮ ೧೩-೭೫
 ಹಾರ-ಹೊಂದಿರುವ ೧-೫೮ವ
 ಹಾರಿ-ಮನೋಹರ ೧-೫೮
 ಹಾವ-ಶೃಂಗಾರಚೇಷ್ಟೆ ೪-೧೨
 ಹಿಂತಾಳ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಾಳೆ ಗಿಡ ೫-೧೬
 ಹಿಮಕರ-ಚಂದ್ರ ೧-೮೩
 ಹಿಮಕೃತ್-ಚಂದ್ರ ೯-೮೮
 ಹಿಮಾಂಶು-ಚಂದ್ರ ೩-೮೧
 ಹುತ-ಹೋಮಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ೩-೭೪ ವ
 ಹುತವಹ-ಅಗ್ನಿ ೩-೭೪ ವ
 ಹೃದಯಬಂಧ-ಎದೆಯ ಕಟ್ಟು ೬-೨೭ ವ
 ಹೇತಿ-ಆಯುಧ ೧೦-೨೮, ೧೨-೧೩೫
 ಹೇಷಿತ-ಕುದುರೆಯ ಕೆನೆಯುವಿಕೆ ೩-೩೮
 ಹೇಳಾ-ಕ್ರೀಡೆ, ಆಟ ೮-೮೩ ವ
 ಹೋತ್ಯ-ಮುತ್ತಿಕ್ಕು, ಹೋಮ ಮಂತ್ರವನ್ನು
 ಹೇಳುವವನು ೬-೩೩ ವ

○

ಸಿರಿಕಂಡ-ಶ್ರೀಗಂಧ ೪-೨೧, ೫-೩೦
 ಸಿಲ್ಪು-ಸಿಕ್ಕು ೪-೭೦
 ಸಿವಿಗೆ-ಶಿವಿಕಾ (ಸ) ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ೩-೪೮ ವ,
 ೯-೧೦೧
 ಸ್ನಿಗ್ಧ-ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ೪-೭೭
 ಸೀಗುರಿ-ಸೂರೆಪಾನ (ಬಿಸಿಲನ್ನು
 ಮರೆಮಾಡುವ ಉಪಕರಣ)
 ೩-೪೮ ವ, ೪-೪೦
 ಸೀಂಟು-ಒರಸು ೧೨-೬೪
 ಸೀಂತಂತೆ-ಸೀತಹಾಗೆ ೭-೯೪ ವ
 ಸೀತು-ಸಿಯ್ಯಾದುದು ೪-೮೮
 ಸೀತೆ-ಸೀತಾದೇವಿ, ಉತ್ತ ಭೂಮಿ ೯-೪೯
 ಸೀದು-ಸೀಧು (ಸಂ) ಮದ್ಯ ೪-೮೮
 ಸೀಧು-ಮದ್ಯ ೫-೧೦ ವ
 ಸೀಮ-ಎಲ್ಲೆ ೧೪-೪೦
 ಸೀಮಂತಿನೀ-ಹೆಂಗುಸು ೫-೨೫
 ಸೀರಪಾಣಿ-(ಸೀರ - ನೇಗಿಲು) ಬಲರಾಮ
 ೪-೩೨
 ಸೀರು-ಹೇನಿನ ಮೊಟ್ಟೆ (ಅತ್ಯಲ್ಪ) ೫-೯೭
 ಸೀಟು-ಭಯಂಕರವಾದ, ರೇಗಿದ,
 ಕೋಪಗೊಂಡ, ೪-೯೮
 ಸೀಟುಡು-ಜೇರುಂಡೆ ೩-೯
 ಸೀಟುಂಬುಳಾಡು-ಎರಡಾಡು ೮-೩೧ ವ
 ಸೀರೆ-ಬಟ್ಟೆ ೩-೩೩
 ಸುಕ-ಸುಖ (ಸಂ) ೧-೧೩೪
 ಸುಗಿ-ಹೆಸರು ೧-೮೦
 ಸುಟ್ಟಿ ತೋಟು-ಬೆರಲಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಿ
 ತೋರಿಸು ೨-೩೯ ವ, ೩-೭೧ ವ
 ಸುಂಟಿಗೆ-ಸುಟ್ಟಿ ಮಾಂಸ ೧೨-೨೪
 ಸುಟ್ಟುರೆ-ಸುಂಟಿರಗಾಳಿ, ಪ್ರವಾಹ,
 ೮-೧೦೫, ೧೦-೭೦ ವ
 ಸುತಿ-ಶ್ರುತಿ (ಸಂ) ೭-೮೮
 ಸುತ್ತಿಟೆ-ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ೧-೫೭
 ಸುದ್ದಗೆ- (ಶುದ್ಧ) ಅಕ್ಷರ ೨-೩೪
 ಸುಧಾ-ಸುಣ್ಣ ೩-೧೮ ವ, ೪-೫೨ ವ
 ಸುಧಾಸೂತಿ-ಚಂದ್ರ ೪-೫೦
 ಸುಪ್ಪಲ್-ಭಕ್ತವಿಶೇಷ ೧೨-೧೬೦
 ಸುಪ್ಪಪಟ್ಟಿ-ಶಿರೋವೇಷ್ಠನ ೧-೧

ಸುಭಗೆ-ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ ೧-೧೪೩
 ಸುಯ್ಯ-ಉಸಿರು ೫-೧೦
 ಸುಯ್ಯತಾಣ, ಸುಯ್ಯಾಣ-ಕಸೂತಿಯ
 ಕಲಸ ೧೪-೧೫, ೩-೪೦ ವ
 ಸುರಗಿ-ಭುರಿಕಾ (ಸಂ) ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿ ೧೨-೧೫೩
 ಸುರಧನು-ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ೧-೧೩ ವ
 ಸುರಭಿ-ಕಾಮಧೇನು ೧-೨೯ ಹಸು
 ೧-೧೧೫ವ ೧೨-೧೦೮ ವ, ಸುವಾಸನೆ
 ೧-೫೯, ೧೪-೨೦ ವ
 ಸುರಯ್ಯ-ಪುನ್ನಾಗ, ಸುರಗಿಗಿಡ ೩-೨೨
 ಸುರಸಿಂಧು-ದೇವಗಂಗೆ ೭-೧೫
 ಸುರಿಗಿಣಿ-ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಇರಿ ೧೦-೮೮,
 ೧೨-೧೪೮
 ಸುರಿಗೆ-ಕತ್ತಿ ೧೨-೧೫೩
 ಸುರುಳ್-ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ ೧೨-೪೮ ವ
 ಸುಲಿ-ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡು ೨-೨೪ ವ,
 ೧೦-೪೪ ವ, ಶುದ್ಧವಾದ
 ೧-೧೩೭
 ಸುಮ್ನು-ಜಿನ್ನಾಗಿರುವ ೧೧-೫೨
 ಸುಸಿಲ್-ರತಿ ೪-೩೧
 ಸುಹೃತ್-ಸ್ನೇಹಿತ ೩-೩೩
 ಸುಲಿ-ಸಂಚು ಹಾಕು ೬-೭೨ ವ
 ಸ್ಫುರಿತ-ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ೩-೧
 ಸೂಕರಿ-ಹೆಣ್ಣು ಹಂದಿ ೧೧-೭೩
 ಸೂಚಿ-ಹುಲ್ಲಿನ ಊಬು ೫-೪೪
 ಸೂಡು-ಕಂತೆ ೧೩-೪೧ ವ
 ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸು ೧-೧೦೬,
 ೩-೬೪
 ಸೂತ-ಅಂಬಿಗ, ಬೆಸ್ತರವನು ೯-೬೫,
 ಸಾರಥಿ ೧೧-೬೫
 ಸೂತಕ-ಜನನ ೧-೯೬ ವ
 ಸೂರುಳ್-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ೪-೯೧, ೭-೭೫
 ಸೂಟಿಗೊಡು-ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಡು
 ೬-೪೦
 ಸೂಸಕ-ಆಭರಣದ ಗೊಂಬೆಲು ೨-೪೧ ವ
 ಸೂಟು-ಬಾರಿ ; ಆವೃತ್ತಿ ೨-೨೬
 ಸೂಟು ಸೂಟನೆ-ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ೬-೩೮

ಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಂಧುಗಳೆ, ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದೆ. ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ - ಕನ್ನಡಿಗ - ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಳಿತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ, ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಓದುಗರ ಜೇಬಿಗೆ ಭಾರವೆನಿಸುವಂಥವಲ್ಲ, ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನೀತಿಗೆ ಪರಿಷತ್ತು ಈಗಲೂ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿ, ಅಭಿಮಾನ ಧನರಾಗಿ, ವಿಶ್ವಮಾನವರಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಶಯ ನನ್ನದು.

ಪರಿಷತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಮರುಮುದ್ರಣ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೮೨ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹೃದಯರು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎಂದಿನ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗಿದೆ.

ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೮